Suppl

HEILPRIN, Jehiel ben Solomon

Sefer seder ha-dorot

Carlsruhe 1769

T. p. wanting

תיקון ק"ש מהרמ"ק עם תו' פי' מהאר"י ועם ביאור מ' יהודה ב"מ חד כהן : תיקון שבת עיי' קיצור ר"ח : תיקון שטרות ר' יהודה ברצלוני אלברגלוני לכתוב כל שטרות והתקשרות כ"י :

תיקוני זבחי' מ' משה בר' מרדכי ברונשוויק דינים שחיטות ובדיקות עם הגהות תיקון הזבח זבחי ריב זבחי צדק · ועל בדיקות תיקון הבדק בדק הבית מחזיקי בדק בלקט מכל פוסקים שמ"ד :

תיקוני הזוהר מהתנא רשב"י ע' תיקונים פשטים וסודות על תיבת בראשית עם הגהות מ' עמנואל בר יקותיאל איש בניוינטי מה שמצא במקום אחר השייכים לכלל ע' הנ"ל ועוד י"א תיקונים אחרים שי"ח :

(נדפוס אורטה קייואי הסמוך לקושטאנדינא תע"ט עם הגהות כ"י הרי"ל והגהות מגאוני א"י מהג"מ יוסף קילייסיד ע"י בג"מ חיים ב"מ יצחק אלכסנדרי נוסף על הגהות בעל דרך אמת גם הוסף ביאורים וכללים מהאר"י ז"ל : תקנות ר' גרשון מאור הגולה עיי' פתי עיי' שו"ת מהר"מ : תקנות ק"ק פראג תקנות יפות לטובת הקהלה : תיקוני שבת שירים ומזמורים לאמרם בע"ש וביום השבת שיסד האר"י ז"ל עם מנחת יעקב מ' יעקב בר רפאל לבית לוי : תיקוני תשובה אר"ן כדי בנ"א על כל עבירה :

תקופת השנה חכם רבי שלמה די אוליוירה והוא חשבון עיבור שנים חדשי הלבנה עם חדשי החמה וכל ענייני מלאכה הזאת : ואיך היו מקדשין החודש ע"פ הראייה והקבלות עדות · וכל חלקי העולם מהגלגלים עד היסודות · ולוח מקום מצב כל המלכיות ומדינות הישוב · וכל חלקי השנה חודש ויום · ולוח מכל שנות העולם · חשבון העיבור ומולדות ותקופות וטעמם ולוקותם · לכוין כל החשבונות ממהלך לבנה וחדשיה עם חדשי החמה על דרך לוחות לעולם : לכוין לוחות האומות לחשבונם עם חשבונינו · הביא לוחות הרבה מענין חכמה זאת · חשבונות ועיקרים לדעת קידוש החודש ע"פ הראיי' עם הלוחות כל הנ"ל בלע"ז ובהתימות סדר כללי החשבונות בקיצור בלשון הקודש והלוחות הם בדרך שיר כ"י :

תקפו כהן הג"מ שבתי בהג"מ מאיר כך שו"ת וכללים מספיקא דדינא וקושיא ותיקו דלא אפשיטו ופלוגתא דרבוותא והנהגות הסוראה תל"ז : תרגום אונקלוס הגר בלשון ארמי בימי ר"ע עפ"ק דמגילה ובמאור עינים דקמ"ה :

תרגום יונתן בן עוזיאל על התורה ונביאים עיי' תורה :

תרגום ירושלמי על התורה :

תרגום רבי יוסף על כתובים עפ"ק דמגילה :

תרגום עקילס הגר היוני ונק' אקווילא לאומות עש"ק דכ"ה ובנ"ד דמ"א ובמ"ע דקמ"ה תרגם התורה לפני רבי אליעזר ור' יהושע בנ"ין יוונית :

תרגום על ה' מגילות ע"פ המלות קשות רבי יעקב בר בונם קאפילמן ובל"א בלידו :

תרגום שני על מגילות אסתר בחרוזות בל"א :

תרי"ג מצות בחרוזים יפים שמ"א :

ס' התרומה רבי ברוך מגרמיזא ברבי יצחק ס' יפה בדינים רפ"ג (מובא בתו' ע"ז ד' ט' ב' ד"ה האי מאן :

תרומת הדשן רבי ישראל איסרלן אשכנזי מאוסטרייך שכ"ד שו"ת ואצלו ס' פסקים וכתבים שלו ש"ו :

ס' התרומות רבי שמואל הספרדי ברבי יצחק הדושי דיני ממונות שס"ו :

ספר התרשיש רבי מטרונאי קבלה הובא בס"ס יצירה גם חיבר ס' התכשיט קבלה :

ס' התרשיש רבי משה אבן עזרא בו חרוזים כמנין תרשיש :

תשבי רבי אליהו התשבי הלוי אשכנזי בו מלות זרות כמנין תשב"י רפ"ז :

ספר תשבורות רבי אליעזר הסמא :

ספר תשב"ץ י"א שהוא תלמיד שמואל ברבי צדוק · או שמשון בר' צדוק תלמידי מהר"ם רוטן בורג ובו הנהגות ודינים מה ששמע מרבו · ובנ"ד דכ"ה א' תשובת שמעון בר' צמח שי"ו :

(תשועה בישראל ע"ל שש כנפים :

תשלומין עיי' שתי ידות :

תתן אמת ליעקב עיי' מרגליות טובות :

אתן שבח הלל ותודה : לאל הרועה אותי
מעודי : חיים וחסד עשה עמדי :
וזאת ל **יהודא**

הוא הרודה בכל עבר : והשור עלי
גבר : על ההוה עתיד ועבר :
נשקו **בר**

אשר פעל ועשה : הבורא היוצר
והעושה : למקדימים לנשמע נעשה :
תפלה ל **משה**

יסובבני רני פלט : ויצילני מאשמני
עלט : מפגעי דוחק ובולט :
הוא ה **שליט**

מפעלות אלקים יחזו : פאר מלאכתינו
והשתעשעו : הרואה יאמר כי זה הוא :
סדר הדפוס מ **קארלסרוא**

אני הזעציר העוסק במלאכת הקודש יהודא ליב בן כ' משה ווירמייש בק"ק קארלסרוא

צ עיר אנכי ונבזה לא שכחתי פקודיך :
ב מה יזכה נער את ארחו לשמור כדבריך :
י שובו לי יראיך וידעו עדותיך :
ב פקודיך אשיחה ואביטה ארחתיך :
נ שבעתי ואקימה לשמור משפטי צדקך :
כ חסדך חייני ואשמרה עדות פיך :
מ ה כמלצו לחכי אמרתך :
ר אה כי אהבתי פקודיך :
מ זקנים אתבונן כי נצרתי פקודיך :
ש מרתי פקודיך ועדותיך :
ה וריני ה' דרכך :

אני הזעציר העוסק במלאכת הקודש צבי הירש בן כ' משה ווירמייש בק"ק קארלסרוא

ורבינו ישעיה הראשון ורבינו הלל : תורת המלואים מ' יהודה
אהרן משה אלט שולר כל דיני תלמוד תורה וענין. תורה :
תורת המנחה מהכ"ל פירושי' מאמרי חז"ל מענייני תשובה ויראה :
תורת משה הג"מ משה בר' ן' חיים אלשיך דרושים ופשטים כפלאי'
כסדר התורה :
תורת משה רבי משה אלמושנינו : תורת משה אמת והשגחת
ה' עליון עמו מ' שאול הלוי מורטערה כ"י :
תורת העולה הג"מ משה איסרלש עניני מדות בה"מ וטעמים
על קרבנות המועדי' ושאר קרבנות ע"פ תכונה ופילוסופי' :
תורת השלמים מ' יהודה אהרן משה אלט שולר הנהגות מעמידת
חצות לילה עד שכיבתו ע"פ הדין וע"פ חסידות :
(תורת שלמים בעל תשובת חק יעקב מובא בדרך חיים סמ"ה :
(תורת נתן בעל מג"ע כסדר התורה מובא במג"ע אופן רי"ד :
(תורת אמת קיצור ס' הזוהר והביא בשם מ' שלמה גבירול מובא
בס' שמן הטוב פ' וישב :
תחכמוני והוא מחברת איתיאל רבי איתיאל העבירי לקוטי מוסר
בלשון ערבי ורבי יהודה ברבי שלמה אלחריזי העתיקו והענין ב'
בנ"א א' נק' חבר הקני והב' איתן האזרחי מדברים יחד בלשון צח
על כל ענייני השק העולם וסיפורי מעשיות יפות ועל כל סיפור
מעשה יחד שיר יפה ש"י :
ס' התחבושת ר' משה קמחי דקדוק :
ס' התחייה והפדות עיי' הפדות והפורקן :
תהלת דבר שמואל מ' שמואל בר' פנחס כץ (מקשן) פי' על מגילת
אסתר ותרגום שם"א :
תהלת חכמה עיי' ס' כריתות :
התחלת חכמה האר"י לוריא כללים והתחלה לחכמת קבלה אבי"ע
כ"י :
התחלת יצחק יצחק בן יעקב שלומית בו אג"ש בלה לשון תכ"ג :
תיבת הלוי דרשות על התורה :
תכונת זכות רבי אברהם זכותא תכונה :
ספר תכונה רלב"ג כלקט מספרי האומות מהרבה ארצות ומספרי
ישראל (ע"ש כי אין תועלת לזכרם) כ"י בספרי הקיסר :
(ספר התכשיט ע"ל תרשיש :
תלמוד ירושלמי או תלמוד בני מערבא ר"י הי' ר"י בא"י תתק"ך
לאלף ד' חיבר גמרא על ד' סדרים זרעים מועד נשים נזיקין •
ועל נדה • ונדפס עם פי' ומראה מקום מתלמוד בבלי ואלפסי
ומיימוני שם"א : ונדפס ב"ק ב"מ עם פי' :
תלמוד בבלי עכ"ד דמ"ה רב אשי התחיל לכתוב גמרא ורבינא ומרימר
תלמידיו ובית דינם וכל חכמי דורם השלימו ר"ם לאלף החמישי •
מן שנת חתימת המשנה עד חתימת הגמרא שי"א שנה • רק על
ל"ו מסכתות הוא גמרא • ויש על מס' תמיד גמרא אבל
אחר רב אשי סדרוהו • ומס' מדות עם פי' רבי אליעזר ברבי
יעקב • ומס' מגילת תענית ע"פ עיי' מס ונדפסו מראה
מקומות התלמוד ומתו' ועם עין משפט ויקור הדין או נר מצוה
ותורה אור ע"י הג"מ יהושע בועז מברוך • ויש עם הגהת
מהרש"ל • ויש עם מראה מקום מס' בית יוסף שהגיה הג"מ
משה איסרלש ויש על מס' מדות פי' רמב"ם ורבינו שמעיה •
ומחדש נדפס באמשטרדם ופרנקפורט עם הגהות מהרבה גאונים
והרבה נוסחאות :
מס' קדושין עם תוספות רי"ד וחדושי רמב"ן וריטב"א ורשב"א
ור"ן שי"ד :
ספר תם וישר עיי' ס' הישר :
ספר התמונה רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג ורב נחוניא בן אלקנה
צורת האותיות ע"פ קבלה עיי' נובלות חכמה דקל"ה :
תמונת האותיות ראב"ע ע"פ קבלה כ"י : תמים יהדיו מ' ישראל
בר' משה לקט מאמרי הזוהר על תילים ומשלי שכ"ב : תמימי
דרך עיי' שיר ידידות :
תמר דבורה רבי משה קורדויארא מדת טובות לנהוג בו האדם
להדמות למדת רש"י ומורה דרך לחכמת הקבלה לי"ם שכ"ב ע"ל
תומר :
תמת ישרים מ' בנימן ב"מ אברהם מוטאל ד' חלקים אהלי תם רי"ג
שו"ת מ' תם ן' יחייא • דרך תמים הגהות על הרי"ף • ומפרשיו
עם קיומא דפסקא מ' יוסף שלום • תמים דעים פסקי ראב"ד
והשגות על הרי"ף ומאמר כל ראו • כללי שמואל מ' שמואל ן'
סורסיליאו והגהות ספרא והגהות הר"ן שפ"ב :
תנא דבי אליהו ידוע שכ"ב (ונדפס עם פי' רקב זקוקין דנורא •

(בס' שבות חיים פ', כי תנא ד"ד ע"ג ז"ל והק' מהה"ר תנא דבי
אליהו פ' בהר וע"ש הקושיא ותירץ • ובפ' לך לך ד"י א' והרב
הגדול תנא דבי אליהו תירץ כו' (ושם ע"ב והרב הגדול מ' אליהו
פ' מצורע הביא כו' :
ספר תניא כתב בהקדמה שחיבר אותו רבינו יחיאל אחיו של רבינו
יעקב בעל הטורים • ובנ"ד דכ"ח כתב רבי יהודה ברבי בנימן
חבר ס' תניא (ואינו זוכר בר בנימן • ובש"ק דכ"ו ע"ב מחבר ס'
תניא ונעלם שם המחברו לרוב ענוותינותו אמנם אומר בספרו
שהי' תלמיד ר' יהודה בר' בנימן ושחיבר הס' באיטליא שנת ה"א ע"ד
והוא קיצור דינים ומנהגים (וקצת פי' האגדה של פסח) שנ"ה :
תנחומא ונק' ג"כ ילמדינו רבינו לפי שמתחיל בכל פ' ילמדנו רבינו
רבי תנחומא בר אבא ובש"ק דכ"ב (ע"ב ודכ"ח סע"ב) כתב שם רבי
נחמן חיבר ספר הנחמוני והי' בן אחות הסמ"ג והוא מ' [illegible] מחד
בפשטים ודרשות על התורה עיי' שתי ידות רפ"ח • עו' עם נחמה
תוספות :
תנחומות אל עיי' אזהרות : תנחומות אל רבי שמואל אלגאזי
על תילים :
תנחומות אל מ' יצחק בר' משה ארזין דרשות ע"פ מאמרים כסדר
התורה נוטה [illegible]ת לפילוסופי' של"ח :
תעלומות חכמה מ' יוסף [illegible]ספ שלמה רופא מקנדיא אגודה גדולה
מכתבי קבלה עיי' בה[illegible]ת מצרף לחכמה : תענוג נפש ר' משה
קמחי ס' מוסר (ש"[illegible] דכ"ד ב' : תענוג הנשמה דרשות כ"י :
תפארת ישראל רבי שלמה ב"מ צמח דוראן נכד הרשב"ץ ובו ו'
דרשות כלולות משבע חכמות • ואגלו מגילת ספר פי' על
מגילת אסתר ובסופו מאמר סעודת מצוה :
תפארת ישראל הג"מ ליווא יהודה בן בצלאל ממעלת התורה שבכתב
ומצות וכל השייך ללימוד ושכרם ועיי' נצ"ח הגולה שכ"ט :
תפארת ישראל ר' שמואל יאנעי ס' דרשות : (תפארת שמואל
הג"מ שמואל קאידנאוור פי' על כמה מסכתות גמ' פ"ת ועל האשרי
וד' טורים : (תפארת הגרשוני הג"מ גרשון מווין דרשות
כסדר התורה תכ"ט : (תפארת הקודש פי' על ההפטורות :
ספר התפוח מלוקט מחכמי יונים הפילוסופים ורבי אברהם בר
חסדאי הלוי עשה הקדמה ובו כלפולים בין אריסטו ותלמידיו
מעניין המיתה שלא יתירא האדם למות רע"ט • (ונדפס אצל
משל הקדמוני) עוד עם אגרותיו :
תפוחי זהב רבי יחיאל מילי קיצור ראשית חכמה ויש איזה דינים
נוספי' והנהגת הרא"ש שפ"ג • ועם הגהות הג"מ דוד מחבר
ס' ערי מקלט : תפוחי זהב והוא ס' יסוד שירים : ס' תפלה
למשה ר' משה משידלוב תפילות ובקשות וסגולות על הדרך :
תפלה למשה מהרמ"ק פי' על תפילות הספרדיים הובא בשל"ה
דפ"א ב' : תפלה למשה מ' משה אלמשנינו תועלת הנמשך
מהתורה וסדר ק"ש על המטה ותיקונים שך"ב : תפילות מכל
השנה לכל מדינות עם מנהגים ר' אייזק טירנא • ויש ע"פ מ'
בני ב"מ חנוך ונק' ר' הירש ר' זונדלש גם על סליחות והשני מ'
מרדכי בר אברהם נק' רבי מרדכי קאפלמנש • (ויש תוספות
פי' רד"ק על תילים ופי' על מעמדות ועם שימוש תילים והרבה
תפילות לכל ימים ד"א אמ"ת :
תפילות כמנהג פולין בל"א ע"י מ' אביגדור סופר מאייזין שטאט
שנ"ד : תפילות כו' עם פי' עמוק בקבלה מ' נפתלי הירץ שך
כלקט מזוהר ליונה שערי אורה נהיר ושאר מקובלים : (ויש
עם פי' כתר יוסף ופי' א' ע"פ קבלה • ויש ע"פ עבודת הבורא
תפילות כו' ע"פ שערי שמים הג"מ ישעי' הלוי הורווין כך שמעתי
(ואני ראיתיו נדפס (ויש עם דינים ובל"א מ' מיכל ברבי אברהם
מחבר קיצור של"ה :
(ס' תפילה קצרה ר' משה האגיז מובא במשנת חכמים סי' קפ"ג
תפילות הדרך עיי' שיר ידידות :
תיקון האר"י הלוי הובא בס' נכה"ג :
תיקון יששכר ר' יששכר שושן עברונות ולוחות עם הגהות :
תיקון מדות הנפש ר' שלמה בן גבירול לתקן הנפש והנשמה ע"י
המוסים • ואגלו ס' מוסרי פילוסופים נעתק ע"י ר' יהודה
שלמה חריזי חכמות פילוסופים שנ"ב : תיקון סופרים ר' שמ
בר' שמשון דוראן בר צמח והוא תשב"ץ (יוחסין דקל"ד א' :
תיקון סופרים ר' משה אלמושנינו נוסח שטרות והתקשרות :
תיקון סופרים להגיה ס"ת בחסירות ויתירות וקרי וכתיב מ
(הג"מ אליעזר בעל דמשק אליעזר :
תיקון עולם מ' שלמה בר' יצחק ממדינו פי' על ישעיה תי' :

תיקון

כנסת הגדולה ותרי עשר ודניאל ומגילת אסתר :
תהלים כתבו דוד ז' זקנים אדם אברהם משה דוד שלמה אסף
הימן ידותון ג' בני קרח · ובגמרא השב אדם מלכי צדק אברהם
משה הימן ידותון אסף ג' בני קרח · ויש עוד דעות במ' משלי
כתב ישעיה · איוב כתב משה · דניאל כתבו אנשי כנה"ג ·
עזרא כתב ספרו ויחום דברי הימים עד ולו אחים פ' כ"ח ע"י חגי
זכריה ומלאכי · נחמיה כתב משם עד סוף ותשלום ספר דברי
הימים · ויש ספרים שכתבו אומות אשר אינם בידינו והם ע'
עש"ק דס"ט :

ס' טוביה בן טוביאל בן אוריאל (עיי' בחיבורי ח"ב (הועתק כולם :
ס' החכמה או חוכמתא רבתא דשלמה והם אומרים שחברו שלמה
ה"ה וי"א מפולין היהודי בבית שני סדור הנהגת השרים והדייני'
אשכנזית עע"ז ורמב"ן בהקדמתו לתורה מזכירו :
ברוך בן נריה שהתנבא לישראל הגולים בבבל שישובו לירושלים
שיהי' באחרית הימים : ס' בן סירא שחבר ישוע בן סירא
יהושע בן סרוק לדרוש שמעון שיקשיבו לקול שופטיהם ושריהם
פעלו מדות טובות ומשנה החכמה והצדיקים ונעתק בל"א ע"י
משה וויטמונש וכק' ארחת יושר · ויש עוד בן סירא ע"ש תכ"א :
יהודית כוונתו לספר איך היה המעשה והצלת ישראל מיד
ווכים : ג' ספרים אחרונים מס' עזרא ... משנים שיש אצלינו
בר ראשון סיפור פסח שעשה יאשיהו בירושלים ומזרעו אחריו
לותם בבבל · ופלפול ג' בחורים מי יותר חזק היין או האשה או
אמת או המות · ועניני בית שני · וגירוש נשים נכריות ·
ס' ג' להגיד שנית כל הכתוב בספרים ראשונים בקצרה ומכניאת
עזרא ואומרים שיש ספק אם אלו הספרים חברם עזרא :
מכבי ספור מלחמותם עם היונים ונעתק בל"א וכק' יהודה
בני שע"ב : ס' אריסטיאה סיפר איך תלמי המלך הנק'
פולמיאום שלח לאלעזר כ"ג שישלח לו זקנים להעתיק התורה ללשון
ן וכן עשו עיי' מאור עינים לר' עזריה : ס' שושנה בת חלקיה
יפור מעשה ב' שופטים בקשו לאנסה ולא רצתה וגזמו עליה להעליל
וזיבתה עם בחור א' ודניאל בחכמתו הצילה : ס' ביל בל"ד הניאו
ותיקם אותו לדניאל ע"ש שביטל ע"ז הנק' ביל :
תורה נביאים וכתובים (הביא בש"י שנדפסו הרבה פעמים ובכמה
לשונות ובכמה פירושים אין תועלת בזכרם בפרטות · אך
קצת אעתיק מי שחידש בהם :
תנ"ך עם פי' יפה ע"פ דקדוק והמסורה ועם הטעמים ועם פי'
טעמי אמת רבי יעקב לומברוזו · ויש עם כף ירך יעקב קיצור
פרש"י ופי' קצר ר' יעקב סופר · עם פי' אילה שלוחה · ויש
עם פי' רד"ק ותילים עם פי' ר' יוסף · משלי עם תרגום רבי
יוסף ועם פי' קב ונקי · איוב עם תרגום רבי יוסף ופי' רמב"ן
ופי' ר' אברהם פריצול · ה' מגילות עם תרגום רבי יוסף ·
עזרא וד"ה ופי' השמעוני · דניאל עם רלב"ג :
כתב בס' שברי לוחות קצת נקדנים וקוראים או הזכים הנרשמים
בקצת גליונות החומשים גם קצת שמות ספרים אשר נתחברו על
זה רמ"ה ר' משה הזן · ס' השמשוני הוא הנקרא חבור הקונים
מ"ש רבי מאיר שפירן והוא הגיה חומש אחד יהב"י יקותיאל ברבי
יהודה וכק' זלמן הנקדן והוא בעל ס' עין הקורא חבור נאה בענין
הנקודות והמלות שטעמן מלעיל או מלרע · ומקפין ואינו מקפין ·
ותמלא בקצת חומשים · ע"ה ר"ל עין הקורא · ע"ס עט סופר
להרד"ק קיצור מענייני המסורות והטעמים · רי"ן רבי יעקב
נקדן · מ"פ ס' נק' מפתח כגון והצמידים במ"פ חסר יוד תניינא
חבר ר' לוי הספרדי מסי קוסטה · מחזרתא שם ספר · סיני
שם חומש מדוייק · הומש יריחו חומש מוגה הבא מיריחו מענין
חסר ומלא · ס' הלל הביאו הרד"ק במכלול ובשרשים עיי' שורש
ים (הלאלי תשומת יד בפתח תחת המם) ירושלמי עליו סמך ר'
... המדקדק ואולי הוא ס' שהגיה בן אשר שהיה בירושלים ·
בספמיא שם כולל לספרי ספרד שהם מוגהים מכל שאר ספרים ·
בלי עיי' בהקדמה ג' לס' מסורת המסורות המחלוקות שבין בן
א' ובין בן נפתלי ואנו סומכין לקריאת בן אשר · ב"נ בן
נפי · מדי"נ ר"ל מדינחאי שיש חילופין בין מדינחאי ובין מערבאי
ואנו סומכין על קריאת מערבאי · אשלמתא כן קראו בעלי
המסורות נביאים הראשונים אשלמתא קדמיתא כו' ע"ש :
ויש תנ"ך עם פירושים ובסופו מערכת המסורות ע"פ ערכין א"ב
ע"י יעקב בן חיים וחילוף התיבות והמלות בין מערבאי
ומדינחאי ודרכי הניקוד :
תנ"ך "ה ע"י ר' יקותיאל בר' יצחק · עוד תנ"ך בל"א ע"י היטש

רבי יוסף יוזל בר אלכסנדר ווילין החזן · והומש וה' מגילות
והפטורות נעתק בל"א ע"י רבי אליהו בחור ש"ד · ויש בל"א
ורש"י ומלבד ב' מדרשים · ויש בל"א עם פשטים יפים מהרבה
מדרשים ומפרשים חבור גדול ויפה מ' יצחק בר' שמשון שס"ח :
ויש חומש ע"פ רמב"ן ור' יצחק אבוהב · ויש ע"פ חזקוני :
ויש חומש עם תרגום אונקלס ותרגום ערבי לרבינו סעדיה ותרגום
פרס ר' יעקב בר יוסף טאווס :
חומש וה' מגילות והפטורות עברי תרגום יונית וספרדיים :
חומש עם ג' תרגומים ורש"י עם תוספות מ' פייוול התן הג"מ
ישעיה הורוויץ כמה הגהות ברש"י ופי' על ג' תרגומים ומראה
מקום מכל המלות היכן נמצאים בתלמוד ובמדרשים ומראה מקום
מהזהר ורקנא"ט ופרדס מר' פייול הנ"ל : ויש עם קיצור מזרחי
ע"י הרופא יעק מרקריאה וה' מגילות ע"פ רבי יצחק בר משה
ערמאה : ויש עם קטורת הסמים מ' מרדכי ברבי נפתלי
הירש פי' ארוך על תרגומים : חומש ע"פ קצר מאד לכל מלה
ותיבה מלוקט מכל מפרשי רש"י רמב"ן ראב"ע וממ' מכל הפוסקי'
היכן מבוארים המלות מקובר ע"י יהודה בר יצחק הלוי וע"י יקיאל
בר יקותיאל ש"ו :
(חומש עם ג' תרגומים ורש"י וראב"ע ורשב"ם :
שיר השירים בל"א מ' משה שערטלן · אסתר בל"א רבי ליב
ב"ר יוסף מעלר · ה' מגילות עיי' שושנת עמקים · נ"ך
ע"פ רש"י ומגיד בל"א · ויש בל"א ע"י חיים ב"מ נתן :
נביאים ראשונים ע"פ אברבנאל · ויש ע"פ רד"ק · ד"ד
בל"א חיים ב"מ נתן · ס' שמואל נק' שמואל בוך בל"א נתן
בר' אליעזר מיכל בק בהרוזים :
תהלים ע"פ ר' שלמה בר' ש"ט עתיה מלוקט מרש"י ורד"ק ש"ט :
ויש ע"פ רבי עבדיה ספורנו : ויש עם קב ונקי ר' שלום בר'
אברהם ול"א בגידו · ויש עם קב ונקי הנ"ל ועם בן דעת מ'
אכסיל ראט בענדט בן יוסף הלוי על כל מזמור דרשה :
משלי ע"פ ארוך רבי עמנואל בר שלמה · וע"פ קב ונקי הנ"ל
ויש בל"א רבי מרדכי בהג"מ יעקב · איוב ע"פ רבי מרדכי
הנ"ל ובל"א · ויש ע"פ רבי יצחק ב"מ שלמה הכהן : דניאל
בל"א בהרוזים : תורה אור עיי' תלמוד : תורה אור דון
יוסף אבן יחייא ספרדי מעניין ג"ע וגיהנם ועה"ב ומאושר
האהרון אל הנכנס ס' יפה רנ"ח : תורה אור הג"מ מאיר
מלובלין דרשות כסדר התורה כ"י : תורה אור מ' שמואל ב"מ
יוסף הכהן והוא חלק ב' למנחת כהן דרושים נפלאים על ס' בראשי'
שס"ה :
תורת אדם קבלה מובא בנובלת חכמה דקנ"ה : תורת האדם
רמב"ן מדיני חולה ומיתה והספד והשבון אחר המות והגמול עיי'
שער הגמול שכ"ה : תורת אמת מ' אהרן בן יוסף ששון רל"ב
שו"ת שכ"ו · (תורת אמת קיצור מס' הזוהר מובא בס' שמן
ששון ס"פ וישב : תורת האשם עיי' ויקהל משה : תורת
האשם הג"מ י"ט ליפמן העליר חבור גדול על תורת חטאת כ"י :
(מובא בס' ב"ה בי"ד סי' ע"ט וק"ג :
תורת הבית מרשב"א דיני איסור והיתר שכ"ו · עם בדק הבית
מ' אהרן ברבי יוסף הלוי מה שהשיג על רשב"א ועם משמרת
הבית הרשב"א או א' מתלמידיו סותר דברי בדק הבית שס"ח :
תורת ה' רבי יוסף כספי פי' על התורה כ"י : תורת חטאת
הג"מ משה איסרלש כל דיני איסור והיתר הנמצאים בשערי דורא
ש"ל · ועם הגהות שלו שכ"א : ועם הגהות הג"מ פתחיה
שפ"ח : תורת חיים הג"מ אברהם חיים בהג"מ הירש שור הדושי
גמפ"ת על ב"ק ב"מ ב"ב שפ"ד · ועל עירובין סנהדרין שבועות
ע"ז חולין פסחים של"ו :
(תורת חיים הג"מ חיים שבתי ק' שו"ת תע"ג · עיי' דרך ימין :
תורת חכם מ' שמואל ב"מ אברהם הכהן חבור גדול ויפה דרושים
כסדר התורה ויזכר עוד ספרים תי"ד :
תורת חסד ר' יצחק בר' שלמה יעבץ בו י' ספרים מלוקטים מכל
מפרשים קודש הילולים על שיר השירים · צמח צדיק על רות ·
צדקת תמים על איכה · שערי מדע על קהלת · עטרת שלום
על אסתר · תהלות ה' על תהלים · למודי ה' על משלי ·
יראת שדי על איוב · ברכת ישרים על דניאל · מושיע
חוסים על עזרא ונחמיה :
(תורת חסד הרב הקדאי הכהן ש"ת מובא בפרח שושן א"ח כלל ב'
סי' ג' ובא"ע כלל ד' סי' א' : תורת כהנים הוא ספרא ויש
פי' עליו קרבן אהרן ומביא שיש פי' עליו מרבינו אברהם זוטרא

שפע טל מ' שבתי שעפטיל הרופא הלוי הורוויץ מפראג מפתחות וכללים לחכמת הקבלה וכולל בו ס' אגרת הטעמים ועשה עליו פי' וביאור על מאמרי הזוהר שע"ב · גם עשה פי' על עסיס רימונים ועל ס' מורה נבוכים : שפת יתר אבן עזרא דקדוק : (שפת אמת הג"מ משה האגיז תס"זל · שפת אמת או מאמר שבת מ' מנחם עזריה מפאנו הוא חלק ב' לס' פלח הרמון ומדבר מערכי הכינויים עיי' בהקדמתו :

שפת אמת מ' אהרן ששון על גמרא פי' תוספו' ומפתח בסופו :

(שפת אמת ע"ל דובב שפתי ישנים · (שפתי ישנים ע"ל דובב · שפתי דעת הג"מ אפרים איש לונטשיץ דרשות ופשטים כסדר התורה ש"ע : שפתי חכמים קיצור ממפרשי רש"י על התורה : שפתי כהן מ' מרדכי הכהן תלמיד רבי ישראל די קוריאל ביאור כללי על פסוקי התורה ופשטים נאים וסודות עפ"י קבלה ואחר כל פ' גימטריאות שמ"ה : שפתי כהן הג"מ שבתי בהג"מ מאיר כך על ש"ע י"ד ת"ו · עוד עם ט"ז וכן' אשלי רברבי · עוד ש"ך על ש"ע ח"מ תכ"ג : (שפתי רננות פי' על פרק שירה מובא במפתחות ש"ם קדשים :

שקל הקודש וכן' מבחר הפנינים רבי יוסף ברבי יצחק קמחי אביו של רד"ק והם חרוזות ושירים :

שר שלום רבי שמואל בן יצחק אריפול פי' על שיר השירים :

(שרביט הזהב דברים הצריכים למילה הג"מ דוד אב"ד במגנצא ובסופו לוח בקצרה על הרבה שנים :

שרשים רד"ק רבי דוד בר' יוסף בן קמחי בו שורש הפעלים והשמות מתנ"ך ע"פ ערך א"ב והוא חלק ב' לס' המכלול ר"ן · ועם הגהות ותוספות רבי אליהו בחור ש"ו :

שרשים רבי יונה בן גאנח העתיק אותו מערבי לעברי : שרשים ע"ל לוח : שרשרות גבלות רבי שלמה דיאוליוירה בו כל השרשים מסודרים ע"פ א"ב בסופן והוא טוב למי שרוצה לעשות שירים או פיוטים לכוין החרוזה והסוגר ובו ג"כ כל מיני שירים ובסופו ענינים להחליף הכתבים בכנים ואהור תכ"ה :

שרשרות גבלות רבי שלמה אלמולי קיבץ מכל הספרים העשויין על השרשים וסדרם יחד עד אות כון : שרשרות כסף ר' יוסף כספי מהשרשי לשון הקודש ורוצה לסתור ולהוכיח על רד"ק כ"י :

שש כנפים רבי שלמה תלמיד תכונה ועברונות עיין בהקדמה ספר מכות הלבבות ושו"ת מהרי"ל :

(שש כנפים רבי עמנואל מובא בס' תשועה בישראל דכ"ו ב' : שיתא סדרים עיי' תלמוד : שתי ידות מנחם בן יהודה די לונזאנו ב' חלקים · יד עני יד המלך · אצבע א' אור תורה תיקון סופרי' ולהגהת ס"ת בכתובות ופתומות והסרות ויתרות · ב' מעריך תוספות שרשים על ס' הערוך · ג' עבודת מקדש סדר עבודה לכל יום עבודת כהנים והלוים בתפילות ובזמונים ושירים ע"פ זוהר · ד' דרך חיים שיר גדול שט"ו בתים בענייני מוסר · ה' טובה תוכחה שיר גדול ש"ח בתים במוסר ותוכחה ומחובר אליו תולאות חיים לרבי משה נתן ג"כ חרוזות ושירים ביראת ה' : יד השני יד המלך אצבע א' אגדת בראשית פשטים קצתם על התורה וקצתם על כ"ך · ב' ג' מדרש אגור תנא דבי אליהו עם אגדתא בראשית · ד' אבות דרבי נתן מס' דרך ארץ אותיות ר"ע מוגהים היטיב · ה' ס' תשלומין כולל כל מה שחסר מן רבה תנחומא וספרא כו' שכ"ח :

(שתי איות מובא בס' אור תורה פ' במדבר ובס' שמן ששון כך מלאתי בס' הבבלי ובספר שתי איות :

אות תיו

תאוה לעינים רבי שלמה ב"מ אברהם אלגאזי פי' נחמד על אגדות שבע"י תע"ו :

תבואות שור הג"מ אפרים הכה' ר' זלמן שור בהג"מ נפתלי הירש קיצור מס' בית יוסף על ד' טורים · והוסיף הרבה טעמים בדינים מה שלא הביא ב"י שע"ה : תבואת שמש רבי יוסף חיון : תבנית היכל מ' יעקב יהודה אריה על כל ענין בנין בה"מ של שלמה המלך ועל כל כלי המקדש עם מפתח יפה ת"י : תבנית המשכן ר' שבתאי ס' קבלה מובא בס"י · ס' תגמולי הנפש רבי הלעל בן שחר על עקרי ושרשי האמונה : כ"י · ס' התגין רבי אברהם פיקם על תגין של אותיות שבש"ם מובא בס' מעשה אפוד (ואצלי הכותב ס' תגין זה כתב יד ומובא ג"כ הרבה פעמים בילקט ראוביני :

(ס' תגכית המשורר ר' חיים בר יעקב לרבינו תם ושיר א' ז"ל אמת כל האנוש כמלא בעולם לבד מסבאים ר"ל זולל וסובא) הם הנבלים אשר לקחו מעט כסף וכוו במי זהב למלאות הנבלים מובא ב"[illegible] לס' השרשים שורש סבא :

תהלה לדוד ר' דוד קרפי פשטים · תהלה לדוד רבי דוד בן דון שלמה ן' יחייא על עקרים מהתורה :

תהלה תהלים ר' חנניה בן יקר פי' על תילים · תהלות ה' עיי' תורת חסד · תוכחת מוסר הוא חלק ד' לס' מנחת כהן · תוכחת מוסר ע"ל שלשלת קבלה · תוכחת מתעה ר' יצחק נתן כנגד מומר א' ואחרי' הכותבים כנגד היהודים :

ס' תולדות ר' אליהו בר' יהודה הרופא ס' רפואה להכיר חולאי אם האשה ורפואתה · כ"י : ויש עוד ספרי תולדות מחכמי התולדות היודעים העקרים ותולדות כל דבר וכל המעשים שיעשו בל"ב · עיי' האב"ע דניאל ב' שהמכשפים משנים דבר התולדה למראה העין · תולדות אדם וכן' ג"כ ס' קהלת יעקב וקדוש ישראל ע"ש · תולדות אדם מ' אליהו בר משה גאליכה חכמת הפרצוף ושרטוט ידים · תי"ח · (ואצלי דפוס קרימונה · שי"ו ובסופו כמה סגולות :

תולדות אדם וחוה הג"מ ירוחם בר משולם ב' חלקי' חלק אדם כל הדינים הנהוגי' באדם מעת לידתו עד שנושא אשה ודיני ברכות ותפילות ומנהגים · ב' חלק חוה דינים שינהג מעת נשיאת אשה עד פטירתו · ומצורף אליו ס' משרים להנ"ל מדיני ממונות רפ"א · ועוד ס' משרים הנ"ל עם ס' נתיבות משפט :

תולדות האדם ר' שלמה בן אדרת והוא הרשב"א ת"ה שו"ת מדיני ממונות והן שו"ת הרשב"א האחרונים ובסופו שו"ת מהרמ"ה והם קצת שו"ת מהרי"ל · תי"ז :

(תולדות אדם מ' שמואל במ' יצחק אלגזי קיצור חשבון הדורות מאדה"ר עד שריפת הספרים באיטלי' שמ"ז · (תולדות אדם עיי' דרכי נועם :

תולדות אהרן ר' אהרן מפיסארו מראה מקומות על תנ"ך היכן נדרשים בש"ם · עוד עם תוספות מה' הפסוקים הנדרשים בזוהר ועקדה ועקרים · שכ"א :

(תולדות אהרן חדושי הג"מ העשיל על פ"ק דב"ק · תמ"ב :

תולדות יעקב החכם ר' יעקב ששפורט מה' הפסוקים הנדרשים בתלמוד ירושלמי · תי"ב · תולדות יהודה מ' ליב בהג"מ נפתלי כץ מה' פסוקי תנ"ך הנדרשים בילקט שמעוני · תי"ז : תולדות יעקב עיי' תולדות אהרן : תולדות יעקב על מאמרים עיי' שארית יעקב : תולדות יעקב ר' יעקב אלנא דרשות כסדר התורה שס"ט : תולדות יצחק ר' יצחק קארו פי' יפה על התורה ומאמרים שי"ח : (תולדות יצחק על ס' בראשית דרושים נפלאים :

(תולדות יצחק פשטים בסדר התורה אבי אביו של הגאון בית יוסף תס"ה : תולדות נח פי' על רבה ספר שמות עיי' רבות : תולעת יעקב מ' מאיר ן' גבאי פי' יפה על התפילות מכל השנה דרך פרד"ס ש"ך : (תומר דבורה מובא בהקדמה שערי ציון של רבי דוד טעבלא ז"ל ע"ל תמר כתב בס' תומר דבורה בי"ג מדות במדה ד' :

תוספות (הנדפסים בש"ם ובש"ך ובשפתי ישנים הביא קצת מהם וראה במפתח ותמצא כולם המחברים בתו' ועיי' הליכות עולם :

תוספתא עיי' זוהר : תוספתא י"א המחבר הוא רבי חייא עם רבי אושעיא רבה והיו קודם חיבור התלמוד זמן מה · וי"א שמשנת רבי חייא ותוספתא הם ב' דברים ורבי נחמיא כתב תוספתא · וי"א בר קפרא עכ"ד דמ"ד ונדפסים בסוף ס' האלפסות הגדולים ע"ל אלף · תוספות י"ט עיי' משניות : תוספות מהר"ח עיי' קטורת המזבח : תועלת ההגיון עיי' יחוד אלהות : תועליות הרשב"ג רבי לוי בר גרשון הוציא כל תועליות והמדות שיתנהג האדם מכל פרשיות התורה ונביאים ראשונים כסדר הפרשיות ש"ך :

תולאות חיים הוא קיצור מס' ראשית חכמה מהמחבר עצמו וקצת כוונות התפילות : תולאות חיים עיי' שתי ידות : תולאות ארץ ישראל רבי מרדכי בר' ישעי' ליטש שעבר הרבה ארצות וכתב כל הדרכים ומקומות עד א"י ת"ט : (נדפס בל"א תכ"ז :

תורה הוא ה' חומשים שכתב משה · ה' מגילות שיר השירים כתב ישעיה · רות כתב שמואל · איכה כתב ירמיה · קהלת כתב ישעיהו · אסתר כתב יחזקאל · יהושע כתב ספרו וח' פסוקים שבסוף התורה · וי"א משה כתבם בדמע · שופטים שמואל רות כתב שמואל · מלכים כתב ירמיהו · נביאים אחרונים · ישעיה כתב ספרו ומשלי ושיר השירים וקהלת · ירמיה כתב ספרו ואיכה וסוף מלכים · יחזקאל כתבו אנשי כנסת

ופלפול בין יב"ע לינה"ר על עסקי תשובה ודיני מלות ר"ה ויה"כ ז
י"ג ס' הללויה פי' על התפילה מברוך שאמר עד אחר י"ח :
י"ד ס' כח פי' ברכת יעקב לבניו וחיין וחיי יוסף והספד ובכייה
ונחמה · ט"ו ס' האושרים פי' על מזמור קי"ט אשרי תמימה
דרך · ט"ז תוכחת מוסר ענייני תשובה ובסופו וידוי יפה .
י"ז ס' הלימודים פי' על הרבה אגדות ומדרשים קשים · י"ח
דרכי נועם מראה דרך טוב להחזיק בו כל ימי חייו וק"ד דרשות
על פרשיות התורה · י"ט ס' הפרשיות לתת טעם על כל תרמ"ט
פרשיות שבתורה למה זאת פתוחה וזאת סתומה ולמה נסמכו זו
לזו · ך' מועד קטן דרשות על כל מועדי השנה · ך"א עץ חיים
להשיב על כל מיני ספיקות אשר יוכל האדם לשאול על עסקי
תח"ה :

שלשה מאמרים רבי אליהו רופא הפילוסוף מקנדיא א' על מגוע
הראשון ב' על עשיית העולם ג' על הוה והויה ואחד נדפס בלשון
לטון שנ"ח :

שלשה ספרים ס' היראה אגרת המוסר דת הנשים שס"ע : שלשה
שריגים פי' על ההפטורות בעל ארבע טורים · ס' השם אבן
עזרא על שם המפורש עיין ארון הברית (מובא בתשובת רשב"א
דקנ"ג :

ס' השם רבי משה דליאון הביאו בפרדס כמה פעמים בכינויים :
שם המפורש מהשמות הקדושים שם הוי"ה ושאר השמו' בלירופיהן
ובפירושיהם : שם עולם מענייני פטירת מרע"ה בחרוזות
בל"א מלוקט מכל מדרשים תל"ח : שם שלמה מ' שלמה בהג"מ
משה מטראני מובא בשו"ת המבי"ט דרושים · שם שמואל מ'
שמואל ב"מ משה אב"ד בסווישלאווין פשטים וגימטריאות : שם
טוב קטן ס' יראה ותפילות ובקשות · שם בן נח מובא כ"פ
בספרו תולדות נח · שמואל עם כל המפרשים עיין תורה ·
שמוש תהלים סגולות ושמות הקדושים ושמות מלאכים היוצאים
מהפסוקים של תהלים לכתוב אותם על קלף או לאומרם בכוונה :
שמוש תורה סגולות כו' כסדר כל התורה כ"י : שמושו רבא
מהגאונים על דיני תפילין ומזוזה כו' מובא בפוסקים : ספר
שמות מ' שמחה בר גרשון הכהן שמות כל האנשים ונשים בלה"ק
ורומא ספרד אשכנז ושאר לשונות וקצת שמות העיירות והרות
ומדינות והוא תועלת לעסק גיטין וכתובות תי"ז · שמות דברים
רבי אליהו בחור אשכנזי על כל השמות מכל הדברים ש"ג ·
(שמחת הנפש בל"א מעשיות ודינים מ' הענדל חתן הרב רבי לבי
בהג"מ שמואל קאיידנאוור תס"ז · ס' השמים והעולם אבן עזרא
כ"י · שמים חדשים דן יצחק אברבנאל לבטל דעת חדוש העולם
ופי' על פ"ט מח"ב מס' מורה נבוכים :

(שמלה חדשה מ' אלכסנדר בהרב מוהרר אפרים זלמן שור על
דיני שחיטות ובדיקות ושאר דינים וקדושים וביאור כמה ענינים
בגמרא ואגדה תל"ג ·

שמן הטוב עם זקן אהרן מ' שלמה אוהב ובכדו מ' אהרן הכהן
דרשות ופשטים מכ"א לבד כסדר הפרשיות וקצת על כ"ך ועל כמה
מסכתות ומדרשים תי"ז :

שמן המאור הג"מ שמשון דרשן ב"מ שמואל דרשות נפלאים כסדר
התורה כ"י :

שמן המור ס' מסורת · שמן המור מ' אהרן אביוב פ' ופשטי'
על מגילת אסתר · שס"א :

שמן ששון רבי יוסף ששון ס' מסורה · (שמן ששון דרושים על
כמה פרשיו' עד פ' תולדות מהובר אלל זית רענן בעל מגן אברהם :
(שמן למנחה עיין סולת בלולה · (שמנה לחמה מ' אנשיל
מפרעמסלא דרושים יפים לענייני' וטעמים נאים :
(שמע שלמה מ' שלמה במ' אברהם אלגאזי דרשות כסדר התורה
עד פ' דברים · תי"ט :
(שמע שלמה מ' שלמה במ' יצחק לבית לוי מובא בספרו חשק
שלמה בישעיה :

ס' השמשוני עיין תורה · (שנות חיים הרב מ' חיים במ' יוסף
הזן ספרדי דרושים כסדר התורה יפים מאוד ומיישב הרבה דבורי
תו' ורש"י וביאור על הרבה ענינים מהמיימוני וענייני' הרבה
במדרשים ומפתח יפה בסופו תכ"ג :

שני לוחות הברית הג"מ ישעי' במ' אברהם הלוי הורוויץ ספר כפלא
כולל הרבה ומלא יראת ה' · (והרוצה לעמוד על פרטי ענינים
של הספר · עיין בשפתי ישנים) והקדמה חבר בנו הג"מ שבתי
שעפטל דרושים יפים על תורה עבודה · ג"ח דין אמת שלום ·
תי"ג בק' ווי עמודי' ונדפס קיצור מהכ"ל ב"פ :

(שמש ומגן מ' שמשון מגיד מובא בהקדמת דן ידין · (שמש
נגה · ויזרח שמש מהכ"ל פי' על שערי אורה · שער הגמול
רמב"ן : מגמול ועונש והוא שער א' מס' תורת אדם ע"ש שי"ו :
שער התיקונים מה שנהגו בלילי שבועות וה"ר ללמוד תל"ה :
שער יהושע הרב ר' יהושע דיין שו"ת כסדר ד"ט · שער נדרים
ר' מרדכי בפרוביננה הובא בש"ק (דכ"ט א' · שער עץ חיים
רבי בנימין מכנעי איזה חרוזות במוסר ויראה · שער השם
דרשות · שער שמעון עיי' פרק שירה · שער שם ה' החרש
ר' שמואל הרופא בר' יעקב אלמולי מענייני האמונה ופילוספי'
אלהות והוא שער א' מספרו הגדול שומר אמונים כ"י ד"ק רל"ג :
שער השמים מ' אברהם כהן אירירה ספרדי והעתיקו ללה"ק הג"מ
יצחק אבוהב והוא מפתח וכללים לקבלה ומקרב הכל אל השכל
עיי' בית אלהים · תע"ו :

שער השמים רבי גרשון בר' שלמה אביו של רלב"ג ג' חלקים א'
מדבר מד' יסודות ומעוף ובהמה ועל כל אשר בו נשמה · ומענייני
הרוח אש מים שלג ברד עננים עלים אבנים אילנות צמחים ·
ב' תכונה · ג' מהכמת אלהוית ומלוקט מס' הנפש להרמב"ם ש"ז :
שער השמים רבי יצחק ן' לטף חבור גדול פלפולים נגד אריסטו
ושאר פילוסופו' וע"ד ס' המורה ויש בו קצת טעמי המצות וע'
שו"ת ריב"ש סקנ"ז ובנ"ד (וש"ק דכ"ט) שהוא ר' יצחק הישראלי ·
שער השמים רבי יוסף גיקאטיליא קבלה (ש"ק דס"ג ב') ·
שער השמים עיין תפילה · (שערי שמים מ' יקיאל מיכל במ'
ארי' סג"ל מקאלש דרושים ופשטים לענייניס תל"ה :
שערי אורה מ' יוסף גיקאטליא מפתח לחכמת הקבלה וכינוי שמות
הקדושים שנ"א · ונדפס עוד ע"פ מספיק מ' מתתיהו דלאקרט
שנ"ז · שערי גן עדן מ' משה רומי תלמיד מהרמ"ק על מאמרי
רבי יהושע בן לוי ופשטים על יראה ושערי גן עדן משם רשב"י
שמ"ט :

שערי דמעה רבי משה אלבילדה על תהפוכות זמנים רעות וטובות
ופי' על מגילת איכה קצת ע"פ פילוסופי' · שמ"ו · שערי מדע
עיי' תורת חסד · שערי מוסר ר' אביגדור כן מענייני מוסר
ויראה · שערי לדק ר' יוסף ן' קרניטולי כללים והתחלה לחכמת
הקבלה ומכל שמות הקדושים וכינויי הספירות שנ"א :
(ובש"ק דס"ג ע"ב רבי יוסף בר' אברהם ן' זית חבר ס' שערי לדק :
שערי לדק פי' על הספירות עיין בס' נובלות חכמה דקנ"ה :
שערי ליון רבי יצחק דלטוש בפרובינצא פי' על המצות כסדר התורה
כך מצאתי · ובש"ק דכ"ט (דף ו' א' ודס"א ב') אמר ואלה הדברים
מצאתי כתוב בספר שערי ליון (שהיה שנת ה"א פ' ובדס"א ב' כתב
רבי יצחק בר' יעקב דלטיש שחבר בשנת ה"א קל"ב ס' שערי ליון
בפרוינצה) ומביא הרבה פעמים סיפורי מעשיות ממנו ונראה שס'
זה הוא ג"כ סיפורי מעשיות :
שערי ליון מ' נתן נטע ב"מ משה האנובר תיקוני תפילות ותיקון
חצות לילה וחצות יום העתק מכתבי האר"י ותפילות לכל יום מימי
השבוע וסדר לימוד לימות השנה וק"ש על המטה ותפילות יום
כיפור קטן וסדר מלקות ותיקון שבועות וה"ר ותפילת הדרך ·
תכ"ב : עוד עם תוספו' תפילות תל"א :
(שערי ליון החסיד הרב מ' דוד טעבלי מפוזנא בענין כוונות
התפילות מלוקט מש"ס (וך"ב ספרים) ופי' על מסורות כסדר
התורה הדפיסו בנו הרב רבי מאיר תע"ה :
שערי שבועות או שערי רב אלפסי הג"מ יצחק בהרב רבי ראובן
ככד האלפסי וי"א שחבר אותם האלפסי בעצמו · מדיני שבועות
ונדפס עם אלפס קטן : שערי תורה פי' על י' ספירות כ"י :
(שערי תורה רבי שלמה זלמן בר' יהודה ליב מחבר ס' בנין שלמה
תע"ח על דקדוק וכתב בהקדמה רס"ג חיבר על דקדוק ס' המגרון
וס' לשון העברית וס' הלכות ורב האי גאון ספר המאסף : שערי
תשובה רבי יונה גרונדי פתח תשובה על כל עבירות ולהרגיל אל
ענוה ואללו ס' היראה ש"ד : ס' השערים או שערי דורא הנק'
איסור והיתר רבי יצחק מדורא בר' ראובן מדיני מאכלות אסורות
והכלים עם הגהות מהרא"י בעל תרומות הדשן ש"ח : ועם פי'
גדול עטרת שלמה הג"מ שלמה לורוא שנ"ט : ועם פי' ארוך
מבוא שערים הג"מ נתן בר שמשון שפירא בפלפול ופסק הלכה
כמנהג כל המדינות ר"ל :
שפה ברורה אבן עזרא דקדוק מהאותיות · ר"ך : שפה ברורה חכם
מנשה בן ישראל דקדוק כ"י : שפה ברורה מ' נתן נטע ב"מ
משה האנובר בו ד' שערים מכל שמות ותיבות ב"ד לשונות לה"ק
ובל"א רומא איטליא :

שבולי לקט ר' צדקיהו ברבי אברהם הרופא דינים ומנהגים השייכים
לטא"ה ש"ו :
שביל אמונה רבי מאיר אלדבי ספרדי מאמונת הבורא ומחידוש
העולם ביצירת אדם וזוגתו ביצירת האדם בבטן אמו ותכונת האברים
בהנהגת בריאת הגוף · ונפש ופעולתו ושכלו · בהנהגת בריאת
הנפש להאמין בתורה שבע"פ · בגמול הטוב לצדיקים ולהיפך
לרשעים בגאולה ובתח"ה ועה"ב שי"ט :
(שבע רצון פי' התורה וה' מגילות הביאו בספרו מלא רצון
בהקדמה : (שבע פתילות קיצור מנורת המאור · (שבע
שיטות רשב"א על שבת ר"ה מגילה סוכה יבמות נדרים ב"ק ·
תע"ט : שבעה עינים הג"מ גדליהו בן דוד ן' יחייא מדבר
משבע חכמות : (שבעים פנים לתורה מובא במגן דוד לרדב"ז :
(שבעים ושנים יריעות הבר בעל ע"מ מובא בס' ויקהל משה ר"ד
א' · שבר יוסף עיי' מצרף לחכמה : (שבר השעים מ'
משה אגיז השגות על מיכל קרדוזא וקיים הויין ימ"ש תע"ט :
שברי לוחות עיי' מסורות המסירה · וארון הברית :
(שברי לוחות הגאון הקדוש מ' יחיאל מיכל אב"ד ב"ק נעמראוו
ביאור קצת פרשיות ועל אל תקרי שבש"ס ת"מ :
שבתות ה' רבי שמואל אבן שוועג דרשות לשבת · שבתות ה'
עיי' יוצרות · שדה יהושע הרב רבי יהושע במ' ישראל בנבנשתי
פי' על (גמרא) ירושלמי (ברכות פאה ערלה חלה בכורים)
וזכי יהושע ס"ד דרשות כפלאים כסדר התורה ולנשואין והספדות
תל"ז · (שדה נפתלי חדושי כמה מסכתות מובא בספרו מלא
רצון · שוחר טוב עיי' מדרש · (שוט שכל הדרשן מ'
שמעלקא בן חיים שמש מפראג פ' המסורות · שומר אמונים
עיי' שער שם ה' הקדש · שומרים לבוקר תפילות וסליחות
שאומרי' בהשכמה : (שורש יהודה מ' יהודה ליב הענא נייומרק
דקדוק · (שורש יעקב בר' יצחק מראה מקום ע"פ א"ב למצוא
מקור הדין בש"ע י"ד ושאלות ותשובות · שמ"ה :
(שורש יעקב מובא במפתחות ש"ס הדפים · (שורש היסוד
מובא בבן ידין מו"ד · שורש ישי מ' שלמה הלוי אלקבץ פי'
יפה על מגילת רות שכ"ג · שושן סודות רבינו מאיר הלוי
מובא בשל"ה דע"ג · שושן סודות רמב"ן סודות הקבלה ע"י
חשבונות שושן :
שושנת עמקים הג"מ משה אלשיך פי' שיר השירים ומצורף אליו
דברים טובים על קהלת דברים נחומים או קול בוכים על איכה ·
עיני משה על רות · משאת משה על אסתר · שמ"א ·
(שושנת יעקב ע"ל ארחות חיים · שחיטות ובדיקות מ' יעקב
ווייל עיי' תיקוני זבח · ועם הגהות ופי' מהרש"ל שמ"א ·
ועם הגהות מ' בני בר' יצחק יעקב והגהות רמ"א · והגהות
רבי ליבר מאן שוחט בר' יוסף · והגהות אהל יששכר מ' שמואל
יששכר בער במ' יהודה ליב אייבשיץ ובל"א · ועם מאמר
קדושין הרב מ' קדיש · ועם הגהות רבי שמעלקא בר' חיים
שמש (שי למורא ע"ל שו"ת · שמ"ט :
שיח יצחק מ' יצחק בר' אברהם חיות שיר לומר בליל פסח ודיני
פסח · שמ"ז · שיח יצחק מ' יצחק במ' שמואל הלוי כולל
כל חכמות הדקדוק בקיצור שפ"ח · שיח יצחק עיי' פרק
שירה · (שיטה חדשה הנדפס על זבחים שנת עת"ה החסיד הג"מ
מאיר ברכי' מובא בלקט הקמח זבחים פ"ח משנה ז' · שיח השדה
הג"מ אליעזר אב"ד ב"ק אפטא סדר מעמדות ותפילות וברכת השחר :
(שיח השדה מובא בס' תפילות הדרך ובס' קולות בגולה ס"ס קמ"ט :
שיר הייחוד רבי יהודה חסיד בר' שמואל שירים לימי השבוע ע"פ
קבלה מאחדות ית' ומלואתו והללתו כדפסים אצל תפילות אשכנזים
ויש עם פי' הג"מ י"ט ליפמן מלהויזין בעל ס' הנצחון · ש"ך :
שיר היחוד שתקנו בני משה שמעבר לנהר סמבטיון תפילה ע"פ
קבלה לכל ימי השבוע בחרוזים כדפס אצל תפילות הנ"ל :
שיר היחוד שיר כנגד ע"פ קבלה התם בראש החרוזות אני יוסף
בר אברהם אבן וואקם כדפס אצל תפילות מנהג אשכנז :
שירים וזמירות לכל השנה לרבי שלמה גבירול ואבן עזרא ור' יהודה
הלוי ש"ה · שירים וזמירות לכל ענינים ולמילות וחתונות ושבתות
וי"ט לרבי שלמה מזל טוב ד"ק ש"ח :
שיר המעלות לדוד מ' דוד דרשן כולל מעט מכל ספריו שחיבר של"א
גם חבר כתב התנצלות לדרשנים · ש"ה · ומשכיל לדוד דרשות
כסדר התורה · מגדל דוד אגרת בלשון לא · תהלה לדוד
פי' על תרי"ג מצות עם רמזים :
שיר ידידות מ' ידידיה גאטליב בר' אברהם (ישראל) פי' ופיוטים

על מסורות ע"פ ערכין א"ב · ד' חלקים לויה לדרך · תפילת
הדרך · צדה לדרך · תמימי דרך · ת"ד :
שירה נעימה ר' יצחק ן' גיאות על פורים עם פי' ר' אבא מורי ·
כ"י · שירי מוסר השכל · עיי' מוסר · שיירי כנסת הגדולה
מ' חיים במ' ישראל בנבנשתי מה שהוסף על חבורו כנה"ג על א"ח
עיין כנסת הגדולה · תל"א :
שכחת לקט מ' נתן ברבי יעקב בון ליקוטים מספרי קבלה מה
שהשמיט בילקט חדש · תי"ב · שכל טוב ר' משה קמחי ·
דקדוק · שכל טוב רבי שמואל לאנידו פי' על מ' שה"ט מובא
בהקדמות ספרו כלי פז :
שכל טוב פי' גדול על התורה · כ"י · שכל טוב ס' קטן בשם
הרבה חכמים פשטים וקושיות כסדר התורה תל"ז :
ס' השלחן רבי ראובן הספרדי קבלה הובא · בס"י :
שלחן הפנים עיי' מנורת המאור · שלחן הפנים והוא שלחן ערוך
נעתק ע"י יוסף בן דוד פראנקו ללשון לעז · שס"ב :
ס' השלחן רבי משה בן בתו של רבי גרשון כולל כל פסקי הגמרא
ע' ש"ק דכ"ה :
שלחן ארבע רבינו בחיי ובצ"ד דכ"ר מייחס אותו להרמב"ן דינים
השייכין לסדר השלחן ולאכילה · וברכות והכוונה לאכילה ·
וענין התענית · ודרך ארץ על השלחן ולמה אבות עשו סעודות
ושאר כוונות · וסעודות הצדיקים לע"ל שהיא גופנית ורוחנית
וענייני תח"ה · ש"ו :
שלחן ערוך ונק' ג"כ ספר הקצר הג"מ יוסף במ' אפרים קארו
על ד' טורים (ענייכו ידוע) ועם תוספות הגהות וחדושים הג"מ
משה איסרלש ונקרא בעל המפה · ויש עם באר הגולה מ' משה
במ' צבי נק' רבי משה רבקש מראה מקום מוציא הדינים · (ויש
על ש"ע א"ח ב' פרושים מגיני ארץ ע"ש · ועטרת צבי ונחלת
וש"ך · ועל א"ע חלקת מחוקק ובית שמואל ונחלת צבי ועל ח"מ צבי ·
(ובאר הטיב קיצור כל חדושי אחרונים · ועל י"ד ט"ז סמ"ע וש"ך :
שלחן ערוך רי"ל דינים וכוונות וטעמים ע"פ הסוד וקבלה ונדפס
סופו אגרת שבת : שלחן עצי שטים ש"ע א"ח בעל המחבר מרכבת
המשנה וגם חיבר על י"ד וח"מ וא"ע הרב הגאון מ' שלמה :
(שלחן טהור קיצור ש"ע א"ח וי"ד מ' בער לונדן · שלום אסתר
עיי' בפי' רש"ס על רות · שלום בית עיי' בית הלוי : שלטי
גבורים עיי' אלפסי · שלטי הגבורים מ' אברהם במ' דוד משער
אריה מבנין כל הדרי בה"מ ותבנית ה' בגדים וכל אבנים טובות
וסגולתם · ומלאכת הלוים וענייני הנגינה והמוזיקא וכל כלי זמר
וצורת כל א' ותחבולותיו ומעלליו : ומבאר ל' כלי זמר שהכיר
דוד המלך · וענייני הקרבנות וכל טבעי החיות ועופות ·
ומענייני לשונות זרות וענייני עריכת ותחבולות וכלי המלחמה
מלוקט מן ל"ה ספרים · ומענייני קרבן התמיד של שחר ופטום
הקטורת וסדר מעמדות לכל יום והרבה תפילות ובקשות ומדבר
במועדות ושמחת בית השואבה · ומקרבן תמיד של בין ערביים
ובקריאת תנ"ך · וכל האומות ומעי"ת · ותיקון לימוד לכל
הלילות ובאשמורת דהיינו שמו"ת ונ"ך משנה גמרא מדרש זוהר
עד תום כל השבוע וכל השנה עיי' בהקדמה לס' המכריע שע"ב :
ס' ההשלמה רבי משולם בר' משה בר' יהודה ש"ק. (דכ"ד ב' :
שלמות הנפש רבי משה פני מדולי מענייני חידוש העולם ושאר
חקירות :
שלשלת קבלה או הבור או מחברת הראיטי רבי משה הראיטי
ספורי מעשיות מימי קדמונים בדרך שיר ורבי גדליה הסמוך לקח
קצת ממנו (עש"ק דמ"ב ב' :
שלשלת קבלה מ' גדליה בהג"מ יוסף ן' יחייא שלשלת הייחוס
מאדה"ר וספורי מעשיות ומאורעות תנאים ואמוראים וגאונים עד
זמנו · חלק ב' דרושים וחדושים מהגלגלים ומיצירת הולד ומכישוף
ורוחות וחלוקי מטבעות ומדות · ושלשלת חכמי האומות וגזירות
שמ"ז : וכתב שחבר ך"א ספרים א' ש"ק זה · ב' פירושי אבות
לאבן יחייא פשטים שקבל מאבותיו · ג' דרשות שדרש ברבים ·
ד' ס' דברי הימים לתולדות בני יחייא וחדושים שמצא ביד קרובו
עם הקדמה יפה · ה' משלי שלמה פתרון לכל החלומות · ו'
פירש מלות במחזור ספרדיים · ז' ס' חנוך נותן טעם לשרטוטי
היד והפנים · ח' ס' גדליה פשטים · לפסוקי התורה ומאמרי
חז"ל · ט' בית אמונה ממעלת התורה ומשרע"ה : י' ס' הר
סיני מפרש חילוף הדברות שבפ' יתרו מקדושים ואתחנן והולך
המלות הנהוגות בק"ל · י"א עין המכין טעם מיכוי ישראל
בכוכב וענייבים אחרים על עין הרע · י"ב ס' המשכיל ויכוח
ופלפול

שלימות וקצת שאר מסכתות גם על תנ"ך עיי' איוב סי' ח' אמר שם פיר' רש"י · ובד"ה ב' כ"ד פ' י"ד · ובש"ך דמ"ע שנכתב בן ס"ד ונקבר בפראג והי' חכם גדול ברפואות ע"ל ס' רפואה :

אות שין

שאלות ותשובות מ' אברהם די בוטין עיי' לחם רב · שו"ת רבי אברהם בן הרמב"ם הובא בכ"ד דכ"ו · שו"ת רבי אברהם ן' נחמיאש הובא בכנה"ג · כ"י · שו"ת מ' אהרן ששון עיי' תורת אמת · (שו"ת פרח מטה אהרן ע"ל · (ש"ת מטה אהרן · שו"ת הג"מ אהרן דרשן עיי' חושן אהרן · שו"ת מ' אלי' ן' חיים קכ"ה שאלות ומצורף אליו חדושי גמפ"ת על כתובות · ויש עוד חלק ב' ועיי' מים עמוקים ת"ק · (ש"ת סדר אליהו · שו"ת הג"מ אליהו מזרחי ומרבני ספרד ואשכנז ק' שאלות ופלפל קצת הלכות ויש עוד חלק ב' עיי' מים עמוקי' שך"א · (ש"ת מהרר"א טארוקה מובא בפרח שושן · שו"ת רבי אליהו קאפסאלי מובא בכה"ג כ"י · שו"ת ר' אלישע גאליקו מובא בכה"ג כ"י · שו"ת הג"מ אפרים נקר' שער אפרים · מהר"א אבוב · שו"ת רבינו אשר והוא הרא"ש · עוד עם מראה מקום מוכא כל דין · שם"ו · (ש"ת אבן השוהם ומאירת עינים הג"מ אליקום געץ בהג"מ מאיר אב"ד בהילדסום · שו"ת רבי בנימן אהרן עיי' משאת בנימן · שו"ת מ' בנימן זאב במ' מתתיהו ת"ן שאלות רל"ט · שו"ת מ' בער בן ישראל ליזר פרנס עיי' באר שבע · שו"ת מ' בצלאל בר' אברהם אשכנזי מ"ד שו"ת וקצת פלפול גמפ"ת ש"ן : שו"ת הגאונים ת' שו"ת קדרים · (שו"ת עבודת הגרשוני הג"מ גרשון מווין תכ"ט ד' פפ"ד · שו"ת מהרד"ך הג"מ דוד כהן בר' חיים מעיר קורפו לג' בתים וחדריו ר"ק · ר"ל · שו"ת מ' דוד בן אבי זמרא ש' שו"ת · תי"ב ובכה"ג מביא עוד חלק ב' · שו"ת הג"מ יהודה מינץ והג"מ מאיר מפאדווי וסדר גיטין וחליצה שי"ג · שו"ת מ' יהודה לירמא עיי' פליטת בית יהודה · שו"ת הג"מ יום טוב ליפמן העלר · כ"י · (שו"ת רבי יום טוב צהלון · שו"ת ריב"ן רבינו יהודה בר נתן מובא בש"ך דמ"ט · (שו"ת פני יהושע ע"ל · שו"ת שער יהושע ע"ש · (ש"ת נחלה ליהושע ע"ש · שו"ת הג"מ יוסף בן ל"ב מדיני נשים ודיני ממונות קכ"ה שו"ת וחדושים על מס' גיטין · ויש ח"ב פ"ה שו"ת על א"ע וחדושיו על מס' ע"ז · שי"ז · (ש"ת יום טוב במ' עקיבא צהלון · ח"ג קכ"א שו"ת וחדושי מס' גיטין · של"ג · ח"ד עם חדושי מס' קדושין וע"ז · שו"ת מ' יוסף קלון לרפתי קל"ד שו"ת · רע"ט · עו' עם מפתח שי"ז · שו"ת ר' יוסף טיטאציק עיי' שארית יהודה · שו"ת רבי יוסף טוב עלם · (שו"ת הג"מ יוסף אשקאפא ראש יוסף (מטה יוסף · שו"ת הג"מ יוסף קארו על א"ע וחבר ג"כ על ד' טורים שמ"ח · שו"ת מ' יוסף במ' משה מטראני קכ"ב שו"ת · ת"א · ח"ב קי"א תו"ת על א"ח י"ד וא"ע · ת"ח · ח"ג קכ"ד שו"ת על טח"מ וחדושים על מס' קדושין ועל הרי"ף והר"ן על מס' קדושין וכתובות · שו"ת מ' יוסף מקראקא עיי' שארית יוסף · (שו"ת ראש יוסף מ' יוסף במ' גרשון מווין · (שו"ת הג"מ יואל בעל מחבר בית חדש · (ש"ת כנסת יחזקאל הג"מ יחזקאל במ' אברהם ק"ך שו"ת אב"ד בהמבורג · שו"ת הג"מ יונה שבתאי וקונטרס עגונא דאתתא עיין לקמן · שו"ת מ' יעקב וויל קל"ב שו"ת והלכות שחיטה ובדיקה ועם חדושים מס' אגודה ורבי מנחם מריזבורג רפ"ג · שו"ת מ' יעקב בי בר רב וחדושי מס' קדושין וכתובות תפ"ג · שו"ת רבי יעקב היילפרין עיי' נחלת יעקב : שו"ת מ' יעקב בר ישראל לבית לוי שע"ב ועם תו' של"ב · שו"ת רבינו יעקב מדמרוג והוא רבינו תם לרפתי עיי' מהרי"ק סי' כ"ב · (שו"ת חק יעקב ; (ש"ת כ"י הרב מ' יעקב פראגי מהמה אב"ד באמון מנא מובא פרח שושן ח"מ כלל א' סי' א' · שו"ת שבות יעקב ובאר יעקב בעל מנחת יעקב · (שו"ת דרכי נועם ע"ש · שו"ת רבי יצחק בן מרדכי · ע"ל שו"ת · שו"ת ריב"ש רבי יצחק בר ששת תקי"ח שו"ת ש"ז : שו"ת רבי ישראל אשכנזי עיי' תרומת הדשן · שו"ת רבי ישראל ברין על"ד ד"ם · (שו"ת מקוה ישראל ושו"ת מעין מים מובא במ"י בספיקות : שו"ת רבי לוי ב"מ יעקב ן' חביב מירושלים חבור גדול שו"ת ופי' ארוך על קידוש החודש לרמב"ם וקונטרס גדול על הסמיכה שכ"ח : (שו"ת פנים מאירות הג"מ מאיר ב"ה יצחק אב"ד בק"ק אייזן שטאט וח"ב קצת שו"ת וחדושי ב"ק · שו"ת מהר"ם מלובלין עיי' מאיר עיני חכמים : שו"ת מהר"ם פאדווי על ת' רבי יהודה מינץ : שו"ת מהר"ם מרוטן בורג שט"ו שו"ת שי"ז על שו"ת תתר"ך עם תקנות ר"ג מ"ה ושאר גאונים ודרכי תשובה על עבירה שס"ח : (שו"ת מ' מאיר ב"מ אברהם דיבוטן : (שו"ת פנים מאירות ע"ל : שו"ת מנחם עזריה מפאנו ובו פירש כמה סוגיות ומשניות עמוקות : שו"ת רבי מנחם מרקנטי · שו"ת הג"מ מנחם מענדל עיי' צמח צדק : שו"ת הג"מ משה איסרלש קל"ב שו"ת ת' : שו"ת הג"מ משה אלשיך ק"ב שו"ת שס"ה : שו"ת הג"מ משה ברבי יצחק ן' אלשקר קכ"א שו"ת שי"ד : (ש"ת מהר"מ גלאנטי בעל קרבן חגיגה כתב יד מובא בפרח שושן א"ע כלל א' סי' ד' : שו"ת הג"מ משה גלאנטי קכ"ד שו"ת וחידושי בילה · יבמות וחדושי הר"ן על שבועו ע"ז ב"ק ב"מ מבנו מ' ידידי' וחדושי ריטב"א על ב"מ שס"ח : שו"ת הג"מ משה מינץ דינים הנהוגים בזמן הזה ותיקוני המדינות וסדר גיטין וחליצה שע"ד : שו"ת הג"מ משה מטראני תתמ"א שו"ת שפ"ט : שו"ת רמב"ן רבינו משה בר נחמן רפ"ח שו"ת רפ"ג : שו"ת רמב"ם רבינו משה בר מיימוני רל"ו · ע"ו שו"ת שס"ב שו"ת כ"י : שו"ת רבינו ניסים גרונדי בר' ראובן ש"ח : עוד עם תוספות שו"ת שמ"ו : (שו"ת חכם צבי : שו"ת מ' שבתי באר מירושלים ונק' באר עשק תל"ד : שו"ת מ' חיים שבתי ס' שו"ת שייכין לא"ע וקונטרס כל דיני עגונא דאתתא תי"א : (וחבר שו"ת נק' תורת חיים תע"ג · ות' שי למורא תי"ג : שו"ת הג"מ שבתי הכהן ע"ל גבורת אנשים ותקפו כהן : שו"ת רש"י ז"ל עיי' ש"ק : שו"ת רשב"א רבי שלמה בן אדרת ובש"ך דכ"ח רבי שלמה בן אברהם אדרת אלף רכ"ה שו"ת שלם לפ"ק : ונדפס גם שנה ש"ו : שו"ת הרשב"א חדש עיי' תולדות אדם : שו"ת הג"מ שלמה לוריא ש"ד : שו"ת מ' שלמה בר' אברהם הכהן ח"א ר"ם · ח"ב רל"ו שו"ת ופי' קצת דבורי תוספו' שכ"ב · ח"ג קכ"ב שו"ת ד"ם שכ"ד : שו"ת רבי שלמה מכורלי שמ"ח : ש"ת כרם שלמה ובנו מ' משה : שו"ת רשב"ץ הובא בכנה"ג עיי' תשב"ץ : שו"ת הר"ש מקאן סלוי הובא בכה"ג כ"י : שו"ת רבי שמואל לבית קלעי עיי' משפטי שמואל : שו"ת רבי שמואל חיון עיי' בנו שמואל : שו"ת מ' שמואל די מודינא ש"י שו"ת : ח"ב על ש"ע א"ח וי"ד רמ"ח שו"ת ד"ם שכ"ו · ח"ג על א"ע רמ"ד שו"ת · ח"ד על טח"מ תמ"ד שו"ת שס"ג : (שו"ת דבר שמואל מ' שמואל אבוהב : (ש"ת מקום שמואל · (שו"ת בעל נחלת שבעה : שו"ת אמונת שמואל בעל ברכת הזבח : שו"ת מים עמוקים : (שו"ת מ' תם בן יחייא עיי' תמת ישרים מובא בס' בני חייא בא"ע סי' ק"מ ובפרח שושן ח"מ כלל א' סי' א' ומביא שם יוסף ן' יחייא בפסקיו פ' המפקיד ולא א' הוא :

שאלת להחכם מ' שאול הכהן מאת דון יצחק אברבנאל פי' על קצת פרקים מס' המורה של"ד :

שאלתות דר' אחאי גאון משבחא שאלות מדינים וכל המצות כסדר הפרשיות ש"ו :

השארות הנפש מ' שאול מורטערה מוכיח בראיות ברורות נצחית הנשמה כ"י :

שארית יהודה מ' יהודה טאיטצק ביאור מהרי"ק על טי"ד ופלפול גמפ"ת והביא פוסקים שלא הביא ב"י ואצלו שו"ת רבי יוסף טאיטצק שם"ה :

שארית יוסף הג"מ יוסף ברבי מרדכי גרשון כץ שו"ת וביאור על ס' המרדכי מס' נזיקין וברכות והלכות קטנות וסדר מועד וקצת טח"מ ש"ן :

שארית יוסף רבי יוסף בן ישועה חשבון עבורונות ולוחות גם לחדשים ישמעאלים ואדום בדרך שירים יפים עם פי' רבי דניאל כהן שכ"ח :

שארית יוסף רבי יוסף בן וירגא סוגיות וכללים מש"ס שי"ד :

שארית יעקב מ' יעקב במ' שלמה מאטאלון דרושים יפים ומחובר אלין תולדות יעקב דרושים על מאמרי חז"ל שכ"ז :

שארית ישראל רבי ישראל ב"מ משה נגארה פזמונים ותחנות עיי' זמירות ישראל : שבות יעקב ע"ל שו"ת :

שבח הנשים מסיר דוד : (תורת חסד ש"ת :

שבט יהודה הרופא רבי שלמה בן וירגא ספורי מאורעות וגזרות בספרד וצרפת ואיטליא גם וויכוח מהאמונה ובנין בה"מ וענין הנשיא וכ"ג מקרבן פסח שכ"א :

מ' פסח ב"מ שמואל : קשת יהודה עיי' מכני יסודה :

אות ריש

ראומה מ' כהשון דיני שחיטות ובדיקות עם פי' לפ"נ פענח רבי יצחק אונקנירו שכ"ו · ראב"ן עיי' אבן העזר : ראש אמנה דון יצחק אברבנאל שרשי וראש האמונה והדת רנ"ה : ראש יוסף מ' יוסף ברבי חיים ברפתי דרושים כוללים כל ענייני הדת (מובא בספרו ר"י יתרו ב' ז"ל בדרוש י"א : ראש יוסף מ' יוסף המין מבאתי בס' א' : ראש יוסף הנ"מ יוסף (ב"מ שאול איסקאפא (אב"ד בק"ק איזמיר) ביאור כפלא וארוך על הטור ומכלכל על פי' בית יוסף על הלכות פסח ט"ב ר"ה י"כ סוכה הכוכה מגילה תי"ה : ראש יוסף מהכ"ל על חושן משפט ועיי' משא המלך (אך ראש יוסף שהביא לעיל משא המלך הוא ט"ס וצ"ל עצמות יוסף והוא רבי יוסף ברבי יצחק ן' עזרא מובא בספרו עצמות יוסף :

ראש יוסף מהכ"ל על סדר זרעים · (נדפס שאלות ותשובות :

(ראש יוסף הרב רבי יוסף ב"מ יעקב חתן הג"מ משה מווילנא פסקים וקצת הדושי' בגמפ"ת כסדר מסכתות :

ראש מר דרור מ' מרדכי ברבי יצחק הכהן אשכנזי כ' דרשות כסדר התורה שע"ה : ראשי בשמים רבי מנחם טאמר דקדוק : ראשית דעת רבי משה אלבילדה דרשות מענייני אמונה עפ"י פליסופיי' ומאמרי ומדרשי הז"ל ד"ו :

ראשית חכמה מ' אליהו ב"ה משה די וידאש תלמיד רמ"ק ס' נכבד מאד כולל כל ענייני יראה תשובה ומעשים ה' שערים יראה ותשובה ומעשים ה' שערים יראה אהבה תשובה קדושה ענוה · ונוסף ה' פרקים מס' מנורת המאור של רבי ישראל כ' מצות גדול בנים ומשא ומתן מלדקה תפילה תשובה · גם ס' אור עולם על ענייני מוסר : קיצור ראשית חכה מהכ"ל המקובל מהרר"י פוייטו עם תוספות תיקון תשובה מהאר"י ותיקוני שבת למ' אברהם הלוי הזקן תלמיד רמ"ק שס"ג : עוד קיצור שני עיי' תוצאות חיים · ראשית חכמה רבי אברהם אבן עזרא תכונה כתחבר ד"א תתק"ח והעתיקו ראב"ע ופי' אותו בה' ספרים א' משפטי המזלות · ב' ס' המולדות · ג' ס' הטעמים · ד' שו"ת · ה' ס' המבחרים :

ראשית חכמה רבי יוסף בן פאלקירא פילוסופיא מפלטין ואריסטו :

(ראשית ביכורים ע"ל פרי שבת : רב פעלים רבי יצחק לאטיף פילוסופי' בש"ק כ"ע א' : רב פעלים רבי יוסף זרקא דקדוק איטאליאני ש"ק דס"ג ב' : רב פנינים הג"מ משה אלשיך ביאור על משלי שס"א : רבע ישראל רבי יעקב בן מכיר מתכונה והכוכבים כ"י · מדרש רבה או רבות בהקדמות רקה אמר רבי הושעיא רבה חברו שכן כרמז בהתהלתו ואסיה אצלו אמון גי' כשמן הכ"ל ובכ"ד דמ"ד אמר רבה בר נחמני · ורבי אושעיא חבר בראשית רבא מבאר דברי המשנה ע"ש ועיי' שתי ידות ש"ו · ויש עם פירוש מתנות כהונה מ' יששכר בער בן נפתלי כץ שפ"ד · (ויש עם פי' ידי משה הרב רבי יעקב משה בהחסיד מ' אברהם כבד הג"מ שלמה לוריא תס"ה) ונדפס עוד ע"פ משנת ר' אליעזר חתן אהות ידי משה ועם פי' זרע אברהם בן ידי משה ויש על ס' בראשית ע"פ רש"י ואבא אברהם בר אשר וקרא אותו מעדני מלך ועיי' אור השכל שך"א · ועל ס' שמות כ"י · ויש עם פי' יפה תואר ע"ש שס"א · על שמות תי"ז · ויקרא ת"ק · וס' במדבר ויש על ס' שמות עם פי' תולדות כח של"ד · רבנות אפרים הג"מ אפרים לונטשיץ חיבר גדול מאד דרשות ופשטים כסדר התורה גם לענייכים כ"י : רד"ק המדקדק הגדול רבי דוד קמחי פי' על כביאים ודברי הימים (ע"ל תורה) גם על התורה :

רוח חן העתיקו רבי יהודה ן' תיבון לעברי ובו כללים מס' המורה וכללים לפילוסופי' עם פי' שכ"ו · ויש עוד עם ב' פירושים שכ"ד : רוח חן רבי אבטולי פי' על י' מאמרי אריסטו גם חיבר פי' על המורה עיי' ס' מצרף לחכמה דכ"א : רוממות אל הג"מ משה אלשיך פי' על תילים שס"ה : ס' רזיאל המלאך רזיאל מסר ס' זה לאדה"ר אחר ק"ל שנה לתשובתו קבלה מעשית מהשבעות שמות מלאכים והשבעות הרוחות : ולדבר בשמש וירח וככבים ולעשות חולים · ולרפאות · וכחות הירקות ועשבים ואבנים טובות ודגים ועופות חיות · עד וידיעת עתידות · ומראה המטה של משה באותיות שעשה בו המופתים כ"י :

(ריטב"א ותוספות רי"ד על קדושין תע"ה · מקדם כמו ק"ו

בנים · וכתב המגיה ששמע תוספות רי"ד ר"ת רבי ישעיה ראשון המוזכר בפוסקים : רכב אליהו מ' יוסף ב"מ אליהו כץ אב"ד בזאסלב פי' על פרקי אבות ע"פ מוסר ש"ו :

רלב"ג רבי לוי בן גרשון פי' על התורה נוטה קצת לפילוסופי' ש"ו · רמב"ם פי' על התורה מובא בכנה"ג : רמב"ן עיי' ביאור ועיי' תורה : רמזי ההפטורות לבעל הרקח כ"י :

ס' הרמון רמב"ן הובא בס' יצירה ס' קבלה : (ס' הרמון מובא בס' כפש החכמה סי' ד' ז"ל וכבר רמזתי לך בס' טעמי מצות והוא כך' ס' הרמון וכתב סי' הכ"ל בפי' קהלת שכבר התהלתי וכתוב שם הענייני' ובס' ס"ז כתב ז"ל והרמב"ן כתב · א"כ אין זה ס' הרמון שמייחסו לרמב"ן :

(רבי ליעקב הגאון הגדול מ' יעקב גר צדק בעל הגהה אוצרות חיים ועץ חיים מובא בס' זרע קודש וס' כוף עץ חיים פ' ויחי ובספר ויקהל משה :

רנת דודים רבי אליהו ב"מ משה לואנץ פי' על שיר השירים גם קיצר פי' על הנביי שכ"ד :

רעיא מהימנא מחובר ע"י רשב"י ניצוץ מרע"ה על תרי"ג מצות וכל מצוה רמז משם הוי"ה וקצת ממנו נדפס מזוהר ע"ש :

ס' רפואה רבי הכן בן יצחק על דרך שאלות ותשובות : ספר רפואה הכס ליאון פראנקי מכל אברי האדם כ"י : ס' רפואה רבי יצחק בן שלמה הישראלי נעתק ללשון רומא · עיי' ס' המסעדים ומראות השתן :

ס' רפואה אברהם נקמיאש הרופא מפורטוגאל נעתק ללשון רומא אלף תקמ"א למספרים :

ס' רפואה אלמונצורי הערבי בלשונו והעתיקו רבי ש"ט בר יצחק ללשון לטינא · על תכונת האדם ואבריו · בידיעת מזג האדם והחלאים הגוברים עליהם · והוראות כללים ופרטים מהכרת פנים · בסגולת המזונות והסמים הנפרדים · בשמירת הבריאות · בבקשות מעדני הגוף · בהנהגת הולכי דרכים · בזכרון כללים והבורים ממלאכת החבוש והרפואות והשחין · בעקיצת הרמשים והשרצים ורפואות הארסיים · ברפואות החלאים המתחדשות מהקדקד עד הרגל · בקדחת · ובהטבת פנים כ"י :

ס' רפואה מהרמב"ם עיי' ס' הנפש (ע"ל פרקי משה) כ"י :

ס' רפואה רבי אברהם ברבי יהודה על ענייני השתן כ"י : ס' רפואה כק' ירושת משה רבי משה רופא מקאליש ובו רפואות בל"א תל"ז : ס' רפואה מהכ"ל כק' ירוס משה כללים יפים מהרבה מיני חולאים וסגולות תל"ט :

ס' רפואה מאבן סינה עיי' קאנון : ס' רפואה יוחנן משוע מענייני השתן ולקדחת ורפואות כ"י : ס' רפואה אברהם בן שלמה לקדחת וחולי מעיים ושאר חולאים כ"י : ס' רפואה לרש"י כ"י :

רפואות תעלה מ' יוסף שלמה רופא מקנדיא כולל כל חכמות הרפואות ומלאכת הרוכלים כלקט מכמה מאות ספרי רפואות ויוכל ללמוד מעצמו להיות רופא כ"י : והעתיק מלשון יוונית ללה"ק בחרוזים כל כללי רפואות ונדפסים בסוף ספר באר מים חיים ע"ש :

רפואות גויה רבי יהודה ברבי שלמה חריזי שירים וחרוזים על חכמת הרפואה כ"י :

ס' רפואה סגולות ורפואות שחיבר מ' צבי ברבי ירחמיאל בעל עטרת צבי :

(רפואות נפש וידויים כסדר א"ב וק"ש ואשמנו בל"א :

רצוף אהבה ואפריון שלמה מ' שלמה במ' אברהם אלגאזי על ש"מ דבורי תוספות · ת"ע :

רק"ח גי' אלעזר מ' אלעזר בן רבינו יהודה מגרמיזא ובש"ק דכ"א ראבי"ה חבר ס' רקח · והוא על יראה ותשובה ודיני איסור והיתר ודיני ממונות ומועדים וזרעים ונשים ובס' כוללות חכמה דקל"ת מייחס ספרים אלו לרקח ס' הנעלם · ס' מלאכים · ס' שיעור קומה · ס' תגון · ס' פסק · ס' הקולות · ס' הסוד והיחוד והאמונה · ס' שערי בינה :

ס' הריקמה רבי יונה בן גאנח דקדוק · כ"י · (מובא באברבנאל פ' וירא דע"ו ד' ובת' רשב"א דק"ב ב' :

רקנאט רבי מנחם מרקנטי קבלה כסדר התורה ויש עם פי' עט' לבושים :

רשב"ס רבינו שמואל בר מאיר פי' על רוב מס' ב"ב וערבי פסחים עיי' ש"ק דכ"א :

רש"י רבינו שלמה בר יצחק מטרויוש שבצרפת כי' ד"ג מסכתות שליחות

ס' הקדמוניות להיוסיפון נעתק מלשון רומי ובס' מ"ע מזכירו הרבה פעמים בס' הקדמוניות לרבי ידידי האלכסנדרי הנק' פילון היהודי סיפורי מעשיות מאדה"ר עד סוף מלכות דוד וספורי מלחמות היהודים ויש הפרש גדול להיוספין שיש לנו כ"י : קדוש ישראל עיי' קהלת יעקב : קודש הילולים עיי' תורת חסד : קודש הלולים רבי יעקב יהודה ליאון תילים עם פירש ובלשון ספרדי תל"ח : קודש קדשים דון וידאל בן לוי השגות ותשובות נגד מ"ש מומר א' על יהודים : קהלת יעקב רבי משה ברבי מרדכי גלאנטי פי' נחמד על קהלת ועל כל פ' מביא מאמרים מזוהר ותיקונים עם טעמים יפים ש"ל :

קהלת יעקב מ' ברוך ן' ברוך אבן ידעיה ב' פירושים על קהלת א' קהלת יעקב ב' קודש ישראל שכ"ט :

קהלת יעקב רבי יעקב לואטי על איזה שיטות התלמוד שס"ד :

קול בוך אברהם ברבי מתתיהו מוסר במשלים ומליצות לכל חיות ועופות ואחר כל משל הביא המוסר היוצא ממנו בחרוזות ל"א כמו משל הקדמוני שט"ו : (קול בהי עיי' דרכי נועם (קול המון עיי' דרכי נועם : קול בוכים עיי' שושנת עמקים :

קול בוכים או קינת סתרים הג"מ אברהם גלאנטי תלמיד רמ"ק פי' נפלא ע"פ הסוד על מגילת איכה מלוקט מזוהר ותיקונים וס' אור יקרות שפ"ט : עוד עם פי' מ' יואל ן' שועב שמ"ט :

קול יהודה עיי' כוזרי : קול יהודה הדרשן הג"מ יהודה ליב ב"מ יוסף רופא דרושי' נפלאים כסדר התורה ולא נדפס רק על ס' בראשית ת"א :

(קול יהודה מ' יהודה ב"מ מגלוגא קושיות ותירוצים ופשטים כסדר הש"ס מה ששמע מגאונים ומה שחידש הוא תפ"ט :

(קול זמרה מובא בפי' סידור כתר יוסף קבלה מהמקובל הג"מ נטע :

(קול הרמז הג"מ משה זכותא פי' נפלא על משניות והשגות על ברטנורא ותי"ט תע"ט :

קול ה' בכח רבינו האי גאון הובא בס"י : קול ה' בכח מסיד דוד כ"י : קול ה' בכח רבי משה בן חביב כ"י : (קול אלהים עיי' דרכי נועם : קול יונים רבי יונה בר יוסף דרשות על הגלות · קול יעקב עיי' מרגליות טובות : קול נגידים מ"כ בס' א' : קול מבשר קול ששון רבי אברהם ששון על תשובה ועונשים ומיסורי הנשמה ועל הקץ שכ"ח : קול הקורא רבי יוסף בר אלחנן היילפרין כל כללי הדקדוק נקודות ואותיות ד"ק : (קול שמחה עיי' דרכי נועם : (קול ששון עיי' דרכי נועם :

קול שמחה זמר ארוך לשבת בכללים כל דיני שבת בחרוזות שמ"ג :

קול ששון רבי יונה בן אברהם מעניני מזל ומערכה :

קול תורה רבי יוסף כויבכר מרמ"ח אברים נגד רמ"ח מצות כ"י :

קול תרועה רבי אליהו בן יוסף דרשות שד"ב :

ס' הקומה קבלה כ"י : קונטרס הבעלי תו' קראו לרש"י פי' בקונטרס ש"ק דמ"ט : קונטרס מן בעל סמ"ע תקנות ארצות שס"ז נדפס זולצבאך תנ"ב :

קונקורדנציאות עיי' מאיר נתיב : קטורת המזבח ונק' תוספות מהר"ם מ' מרדכי ברבי נפתלי הירש פשטים ופירושים על כל אגדות מס' ברכות ת"ך : קטורת הסמים עיי' תורה :

(קילורית לעין מ' שלמה אלגזי מובא בס' שבות חיים פ' חיי שרה :

קינות שאומרים בט"ב ויש עם פי' מ' חיים חזן בן יצחק ליבשיץ ויש עם פי' מ' אשר ברבי יוסף סי"ד :

קינות סתרים עיי' קול בוכים : קינג ארטוס נעתק ללשון אשכנז בחרוזות מעשה יפה ממלך א' ומאיש חיל גבור שהרג ענקים גדולים ועצומים :

(ס' הקמואל מובא בס' דן ידין מי"ד : ס' הקמילה רבינו האי גאון הובא בס"י : קמחא דאבישונא רבי יוחנן טריווש פי' על מחזור אשכנזי עיי' מחזור :

קן צפור קיצור מס' כנפי יונה ויש בו קצת סודות הקבלה כ"י :

(ס' קנאות מובא בש"ק דכ"ת א' : ס' הקנה מהקדוש קנה אבן גדור בנו כהוס ממשפחת רבי נחוניא בן הקנה כ"כ בס' זה : ויש מיחסין אותו לאבי רבי נחוניא ס' נפלא על המצות ועמוק בקבלה ובו מ"ט קנים · כ"י ובפלח הרימון שער ה' ספ"ג ובספר קנה להר' אביגדור) : וע"ל פליאה

קנה בינה הוא קנה א' מספר הנ"ל ובו סודות נוראים על פ' שמע ישראל ופ' ברוך ש'כ'מ'ל'ו ש"ע : והמחבר דקדוק יצחק עשה הגהו' עליו מ' אלעזר ב"ה אברהם הכוך מפראג אלט שוליר :

(ס' קנה חכמה מ' ליב פוזנאווילר והם י"ז דרושים לתשובה ולרגלים · חלק ב' דרך חכמה לב' נתיבות וכל נתיב נתחלק להרבה שבילין יראה ותוכחה :

(קנין אברהם מ' אברהם בהרב מ' רפאל ספרדי דקדוק תפ"ג :

ס' הקניינים רבי משה אבן תיבון (ש"ק דכ"ד ב' :

קערת כסף ה' יוסף האזובי יראה ומוסר בחרוזות ובשיר רנ"ג :

קופת הרוכלים רבי יצחק בר ברוך קורדובא (יוחסין דקפ"ח א' :

ס' הקץ רמב"ן מענין משיח והקץ הובא במ"ע דקל"ט (ש"ק דמ"ז א' :

ס' הקצר עיי' שלחן ערוך :

קיצור אבן רש"ד מן ה' ספרי אריסטו עיי' מלאכת הגיון :

קיצור אברבנאל על פרקי אבות והגדת פסח בלקט מס' נחלת אבות ומס' זבח פסח עיי' הג"מ יעקב סערלקש שס"ד :

קיצור תבנית הלבנות רבי יעקב כאן כץ · תט"ו · קיצור יוספין בל"א הרבנית אידל בת הג"מ משה רבי מענדלש ת"ל :

קיצור מזרחי ונקר' מתנת עני קיצור מס' מזרחי וקיצור מכל ביאורי' ראשונים על רש"י על התורה כללם יחד הג"מ יצחק כהן מק"ק אוסטרא · שס"ד :

קיצור מלאכת המספר מהמזרחי עם לטינא · ש"ו · קיצור

קיצור מרדכי הגדול נקצר ע"י יהושע בועז מברוך · שי"ז :

קיצור משנה תורה להרמב"ם · רע"פ · קיצור עמודי גולה ע"י רבי יקותיאל בר משה · של"ט · קיצור עקידת יצחק רבי שמואל יפה מקוסטנטינא · כ"י · קיצור פסקי הרא"ש רבינו יעקב בעל הטורים עיי' תלמוד רע"ה · קיצור ס' התרומות ר' יששכר בר יקותיאל · קיצור ראשית חכמה (ע"ש · קיצור של"ה ועם חדושי מ' מיכל עפשטיין :

קיקיון דיונה הג"מ יונה תאומים מפראג אב"ד בק"ק מיכן חדושי' גמפ"ת שבת ביצה עירובין מגילה כתובות גיטין קדושין יבמות ב"ק ב"מ ב"ב שבועות חולין :

קרבן אהרן מ' אהרן במ' אברהם אבן חיים חבור גדול ונפלא על ספרא והוא תורת כהנים ומצורף אליו מדות אהרן · שס"ט :

קרבן אהרן מ' אהרן במ' אליעזר אב"ד ב"ק נעמבל ברג קיצור דיני ת"ח ודיני איסור והיתר · ת"ו :

(קרבן מנחה מובא בס' עמק יהושע בפ' שמיני כתב ע"ש ביאור דבור תו' זה · ובפ' זאת הברכה ומובא ג"כ בס' בני חיי בי"ד סי' מ"ב :

קרבן שבת הדרשן מ' בצלאל בן שלמה קאברין על כל דינים ומדרשי' מעניינים של שבת · כ"י · נדפס תכ"א :

(קרבן חגיגה מהר"מ גלאנטי · ס' הקירוב והישר ר' יונה בן גאנח דקדוק בלשון ערבי ורבי יעקב רומא העתיקו לעברי : דפוס :

(קריה נאמנה על אגרת כתב כתבתי בחבורי קרית ארבע · פ' בו ופ' כי תצא : קרית ארבע הג"מ יצחק חיות מפראג חבור גדול מאד הובא בספריו :

קרית ארבע רבי משה דטראני כ"י : קרית ארבע מ' אברהם בר' מרדכי בר' אברהם אזולאי ביאור על זוהר :

קרית ארבע רבי מנחם ב"מ משה רבא כולל כל החכמות אלהות טבעיות למודית תורניות · ד' חלקים שערי תורה טעמים מהתורה ודברי קבלה · שערי חכמה מדבר מאצילות · שערי בינה צורת העולם ותבניתו הכולל יצירה ועשייה · שערי דעה מאדם וצלמו טבעו תארו מעשיו בחיים ובמותו · וג"ע והתחייה הובא בהקדמות ס' בית מועד : קרית חנה רבי אלחנן בן בצלאל אורי ליפמן פי' נחמד על פרקי אבות שע"ב :

קרית ספר הג"מ משה מטראני מברר כל דינין מתורה שבכתב ושבע"פ או תרי"ג מדות התורה או הלל"ת שי"ג : (בת' זקן אהרן ס"ס ל"א יש מהאחרונים שחבר ס' קרית ספר על דיני ס"ת ואינו נמצא אצלינו :

קרית ספר רבי דוד שטעלי ובש"ק דכ"ט דאיטאליא הכרעות הדעות בדינים :

קרית ספר או ספר הראב"ה עיי' הקדמות תלמוד ירושלמי :

(קרית ספר מ' מנחם לבית מאיר מובא ב"ת רלב"ח סי' א' :

קרית עוז רבי בנימן מפכטי : (ס' קרניים מצאתי בס' אחד : (חברו רבי יצחק בן הראב"ד וי"א מהרב הקדוש מ' אהרן מעיר גולה קרדינא על סוד ראשון דראשון ספירות וסוד קצת אותיות ונבור עליו מ' שמשון מגיד פי' עליו נק' דן ידין ובסופו שאר לקוטים נדפס ע"י בן אחותו מ' פסח ב"ת יצחק וע"י בן אחיו מ'

פתגם עיי' אזהרות · פי' רבי משה בר' שמואל אבן תיבון על אזהרות · פי' על מאמר עולם קטן מ' יהודה ליב במ' אהרן שמואל בעל נשמת אדם · וע"ל עשרה מאמרות · פירושים על התורה ד' פירושי' · רבי שמואל אלמושנינו · רבי יעקב קפיל · רבי משה אלבילדה · רבי אהרן אבו אלדעדי וקצת פי' על רמב"ן · פרקליטין של ישראל בעל משכת חכמים הביאו שם ס"ס ק"ג · ס' הפרשיות עיי' שלשלת קבלה · ומה שנזכר כאן מהפירושים תמצא באות ב' באור :

פרי עץ חיים האר"י ז"ל על כוונת התפילות עיי' כוונות האר"י כ"י · (פשר דבר על גולת יהודה · פתח דברי דקדוק ר' משה קמחי עם הגהות רבי אליהו בחור · רס"ו · עיי' דקדוקי' · פתח עינים מ' משה יקיר אשכנזי להרגיל האדם ביראת ה' · ויש בל"א · פתח עינים מ' אליעזר ברבי מנחם מאגיש ממ' פסוקי תנ"ך שנדרשים בזוהר ותיקונים רנ"ו · (פתח עינים פי' על עולם קטן מ' יהודה ליב במ' משה אהרן : פתח אהל הקדמות בסדר א"ב · ואח"כ סוגיות הש"ס ע"פ א"ב · פתח תקוה עיי' אגרת תימן :

פתח תשובה מ' גבריאל ברבי יהושע העשיל שופנורג תחינות וסליחות בהרוגות יפות ומספר מגזירת ת"ח · ת"י"ג :

פתחי יה מ' יששכר בער במ' פתחיה י' שערים ומפתחות לקבלה שס"ז · פתיחת הלב מ' יצחק במ' נח כך דרשות הוא קצור מספרו הרחב הלב · פתיל תכלת מ' מרדכי בר אליעזר יונה לבוב פי' על ג' פרשיות של ק"ש עם המאמרים השייך להם והיבר ג"כ פי' על התורה ועל עין יעקב · שע"ח · פתרון חלומות רבי שלמה אלמולי לידע אם החלום טוב או לאו מלוקט מש"ס וזוהר ומס' יוסף הצדיק ורבינו האי גאון ושאר ספרי ופי' הטבת חלום ודיני תענית · (פתרון אמונות · מ"כ :

אות צדיק

צאן קדשים הג"מ חיים בעל תורת חיים והג"מ מרדכי בהג"מ מאיר אב"ד בק"ק ברעזאן על סדר קדשים תקנו כל הטעות וכבר הג"מ חיים הנ"ל כתב קצת הדושיו · ובאיזה מקום שהגיה ברכת הזבח באופן אחר הראה דעתו תפ"ט :

צאנה וראנה מ' יעקב ברבי יצחק פי' התורה וה' מגילות והפטורת בל"א מלוקט הפשטים מהמפרשים הקדמונים :

ס' הצבע רבינו זרחיה הלוי סוגיות ודרכי כללי הגמרא הובא בכנה"ג (ובס' שכ"ה פ' שופטים תקל"ק סע"ב ובס' תמים דעים סרכ"ה : צדה לדרך הג"מ בער בן ישראל ליזר פרנס איילנבורג ביאור כחמד על רש"י על התורה ותכלל על המזרחי ושאר מפרשים שפ"ג : צדה לדרך וזודין לאורחא הג"מ מנחם אבן זרח · תפילות וברכות וטעמיהן · איסור והיתר · דיני נשים · מועדים · ד' צומות והגלות · ענין משיח · תק"ה · ולות של ענרונות · וקצת ענין רפואות · שי"ד · ויש עם קצת תוספות :

צדק עולמים אברבנאל מענין עה"ז העובר · ודיני ר"ה וי"כ ומעולם הנשמות · וג"ע וגיהנם · ותח"ה · ושכר ועונש · עיי' בהקדמות מעייני הישועה (ש"ק דם"ד ב' : צדיק תמים מובא בלחם הפנים סקי"ב סקי"א ז"ל בס' קטן צדיק תמים ד"ל ספ"ך : צדקת תמים עיי' תורת חסד : צוהר לתיבה צוואות ר"א הגדול נדפס מעט ובס' עמק המלך בד"ו כתב שהוא ס' גדול : צוואת רבי יהודה חסיד נדפס עם ס' בן סירא (ומחדש נדפס עם ס' חסידים : צוואת הרמב"ם עיי' אגרת להרמב"ם · צוק העיתים רבי מאיר ב"מ שמואל שעבשין סיפורי גזרות שנת ת"ח ת"ט ת"י (חבר ג"כ מזמור שיר ליום השבת כמו הקדמות צומר בהכנסת כלה שנ"ע : ס' הצורף עיי' עמודי גולה : צורת הארץ רבי דוד אבוי · צורת הארץ רבי אברהם בר חייא הלוי ספרדי ואלו ס' תבנית כדורי הרקיע והוא מכדור וצורת הארץ ותבנית השמים ומהלך הכוכבים · (ע"ל באורי יפה ש"ו : צורת הארץ רבי אליהו מזרחי : צורת הארץ רבי אליעזר הלוי עיי' בס' שבט יהודה סי' ל"ג :

צורת בית המקדש תכראה ליחזקאל מ' ליפמן בוו העליר מבאר המדות ואמות המקדש והחדרים לארכם ורחבם וכל הציורי' שמ"ב : צורת העולם הפילוסף רבי יצחק בן לאטיף (עש"ק דכ"ט א' : צח שפתים הובא בהקדמת ס' תמורת המסורה (ובס' ערוגות הבושם פכ"ז :

ס' צחות ראב"ע לדבר ולכתוב בלשון צח עיי' דקדוקים : ציוני רבי מנחם ציוני ב"מ מאיר פי' נחמד בקבלה כסדר התורה מלוקט מספרים ש"ד : (ציור האותיות מובא בהקדמת ס' רזיאל : ציץ הזהב רבי אברהם בן חיים פי' על שיר השירים ורות כ"י : (וראיתי בהקדמת ס' קרבן אהרן הביאו ובעל קרבן אהרן חותם אהרן ב"מ אברהם אבן חיים אולי כאן ט"ס : (בצל הכסף ע"ל דובב שפתי ישנים : צל העולם · צלי אש עיי' הגדה : צמח דוד רבי דוד גאנז המעשים שאירעו לכל הדורות מבריאת עולם וסדר התנאים והאמוראים והגאונים עד דורו · ובחלק ב' ימות עולם סיפור מלחמות (וגירשין והריגות ומגפות רמ"ב) וניסים (ואותות השמים ושמדים) וכל המלכים וכל חכמי האומות שהיו מדור לדור שנ"ב : ואח"ז נדפס עם תוספות ענינים הנ"ל :

צמח דוד הרופא מ' דוד מעיר ספולוטו ונק' דוד די פומוס ביאור שרשי מלות המורות שבלשון הקודש ובלשונות נכריות ותרגומים המובאים בערוך ושרשים ובמתורגמן · ובשאר ספרים מבאר אותם בלשון לטין ולשון איטליא · ודברים נפלאים מטבע האבנים טובות ומציאות האמברא ושאר דברים שמ"ו : צמח צדיק עיי' תורת חסד : צמח צדיק רבי יהודה די מודינא מדות טובות שיתנהג בהן האדם והכל במשלים ומליצות וציורים אצל כל משל ש"ס :

צמח צדק הג"מ מנחם מענדל אב"ד בק"ק ניקלשבורג קי"ח שו"ת תל"ה :

(צנצנת המן מ' מכלי בן אחותו של הגאון הגדול בעל נחלת בנימן ביאור על כמה אגדות שבש"ס :

(צנצנת מנחם הג"מ מנחם מענדל אב"ד בק"ק וענגראב :

ספרא דצניעותא דיעקב המקובל מ' יעקב תעמרלש פשטים ע"פ קבלת האר"י כסדר התורה וכללים לחכמת הקבלה תכ"ט :

צניף מלוכה רבי יעקב ברבי מאיר מגיאון קבלה מובא בס"י : ס' צפוני רבי אברהם פי' על שיר השירים כ"י : צפוני ציוני קבלה ומפרש שמות הקליפות מסט' דמסאבא כ"י : צפיחת החיים הובא בס' כנה"ג : צפנת פענח עיי' ראומה : צפנת פענח ראב"ן רבי אליעזר ברבי נתן מטול ש"ק דמ"ט עיי' ראב"ן : צפנת פענח רבי שם טוב שפרוט פי' על ראב"ע על התורה כ"י : צפנת פענח מ' שמואל כהן די פיאלו זיטאנו ביאור על חכמת קהלת ת"ו : (צפנת פענח טעמים ועניינים בסדר א"ב הקדמות יפים בעל מחבר ס' כתונת פסים : צפנת פענח הג"מ יוסף ב"מ משה מטראני דרושים נפלאים כסדר התורה ובסדר מועדים ת"ח : צרור החיים עיי' ישמח ישראל : צרור החיים רבי חיים בר שמואל בר דוד מטוזילא פי' על יסוד המרכבה ע"פ קבלה וגימטריא וקצת ע"פ שיר כ"י : (מובא ב"ת זקן אהרן ס' ד"ב) : (צרור החיים קצת יראה ואיך יתנהג באכילה ושתייה תפ"ח : צרור הכסף רבי משה תאגיז רבי חיים בר שמואל הנ"ל : צרור הכסף רבי יוסף כספי קיצור מחכמת הגיון כ"י : צרור המור רבי אברהם סבע הספרדי ביאור נחמד כסדר התורה ע"ד פשט וע"ד נסתר קבלה רס"ג · ובפ' לך לך ובפ' כי תצא כתב שחבר ס' צרור הכסף על דינים · צרור המור רבי יצחק ן' לאטיף · ש"ק דכ"ט · צרור המור מ' יעקב תאגיז ל' מדות טובות להדבק בבוראו · צרי הגוף רבי נתן פאלקירא ס' רפואות כ"י : צרי היגון רבי ש"ט בן יוסף פאלקירא משקיט כעס האדם וימצא מרגוע מכל דאגה ותוגה וסיבה שיקרה לאדם · ויש עם תוספות משלים יפים והגהות שי"ז : צרי הכפש ר' יוסף כוינבר כ"ז : ס' צרורות הובא בס' בית יוסף :

אות קוף

ס' הקאנון הגדול מלה לטאינו ויוונית פי' חבל או קוט ובל"א איין דיבט שנור והוא חכמות רפואות וניתוח אברים ס' גדול מאד נדפס רכ"ב (ואין לכתוב תועלת פרטיהן : קב ונקי על תילים ומשלי עיי' תורה : (קב הישר מ' צבי בהג"מ שמואל קאידנאווער יראה ומוסר ומעשים נוראים תס"ה :

קבלת הראב"ד רבי אברהם בן דוד (צ"ל ביאור) סלוי סיפור מעשיות מימי עולם ונק' ג"כ דור עולם או סדר עולם · ומצורף אליו דברי מלכי בית שני ש"ח :

קבוצת כסף מ' שמואל ברבי יצחק אלגאזי מראה מקום כל עניני' הש"ס בבלי וירושלמי מכלתא ספרא ספרי ורבות :

ס'

א' קושיות ופירוקי' בשם גאונים על תו' ורש"י מ' יואל ב"מ יוסף מזאלקווי : (פלפלא חריפתא ע"ל מעדני מלך : פני יצחק הג"מ יצחק חיות ברבי אברהם וכק' ג"כ אפי רברבי אפי זוטא כל דינים ש"ע י"ד ע"פ חרוזות ושירים ע"פ להחרוזות והדושי דינים שכ"א :

פני משה מ' משה ב"מ ניסים בנבנשתי חבור גדול שו"ת כסדר טא"מ תל"א : פני משה מהכ"ל על סדר טא"ע :
(פני משה דרוש על פ' בראשית :
(פני יהושע הג"מ יהושע מקראקא שו"ת דינים לא"ח י"ד א"ע ח"מ תע"ה :

פני רבה מ' מנשה בן יוסף בן ישראל ממ' תל"ך הכדרשי' ברבה ובסופו מפתח כסדר א"ב על עניינים שבס' רבה שפ"ח :

פנים חדשות מ' יצחק בר אברהם חיים ישורון חדושי דינים בכל שו"ת ופוסקים אחרונים שהיו אחר חבור ב"י כסדר ד' טורים ומפתח מסוגיות כסדר הש"ם בבלי וירושלמי ולשונות הפוסקים ורש"י ותוספות ורמב"ם וכסף משנה ומרדכי והרא"ש היכן נמצאים ת"א :
(פנים חדשות רבי שמעון דוראן מובא בס' יוחסין דל"ג סע"א :
(פנים מאירות מובא בס' מעורר זכרון : עיי' שו"ת :
(פנים מסבירות מ' משה ב"מ שמעון הזן מויכא פי' יפה על אגדות סדר מועד תכ"ג :

פנים במשפט נעתק לעברי משלמה בן אברהם אביגדור תכונה :
(פסח מעוכין סדר הגדה ודינים השייכים לליל י"ד בעל כה"ג תכ"ב :
פסקי הרא"ש עיי' תלמוד : פסקים מרש"י עיי' פרד"ם :
פסקי רבי שמעון דמודינא : פסקי הלכות המקובל ר' מנחם מרקנטי כסדר הטורים רל"ה : ס' הפסקים רבינו תם בעל תו' עש"ק : פסקי הגמרא דון יוסף בן שלמה ן' יחייא כסדר הש"ם ש"ק כ"ט : פסקים וכתבים עיי' תרומת הדשן :
פסקתא זוטרתא הבי טובי' ברבי אליעזר מדרשים ומאמרים תמוהים מספרא ספרי ומכלתא מפ' ויקרא עד סוף התורה ש"ו :
פסיקתא רבתא רב כהנא מאמרים נפלאים וכוראים מלוקטים מפי תנאים ואמוראים הובא בתו' ובמרדכי :
(פעמון ורימון הוא ס' עסיס רימונים ופלח הרימון לרמ"ק עם חדושי החסיד מ' מרדכי בהחסיד מ' יעקב מפראג תס"ח :
פענח רזא רבי יצחק בר יהודה הלוי פי' יפה ופשטים בנוטריקון בקצרה כסדר התורה שס"ז (והג"מ יצחק כהן חתן הג"מ ליב מפראג עשה הגהות בהם :
ס' הפקדון רב סאי גאון בן רבי שרירא גאון ש"ק דל"ז סע"ב :
ס' הפרדס לרש"י דינים ופסקים (ש"ק דמ"ט א' :
ס' הפרדס רבי אהרן המקובל נשיא בבבל הובא סוף ס"י קבלה :
פרדס החכמה ראב"ע דקדוק כ"י (מובא במקור חיים פ' משפטים דמ"ט ב' :

פרדס רימונים מ' משה קורדווארו ס' עמוק מאד ומפתח לחכמת הקבלה מהספירות וסדריהן וכלליהן וההיכלות ומהאותיות והנקודות והצירופי' והכנויים חבור נפלא ופי' הרבה מאמרי רשב"י ועיי' יוחסין דקמ"ד :
פרדס רימונים מ' שם טוב ן' שפרוט מעיר טוטילא ביאור על כל האגדות כסדר הש"ם הנראים קשת קשי הבנה נוטה קצת לפילוסופי' שי"ד : (פרורי פת קמח חברו מ' משה האגוז הביאו בס' משנת חכמים ס"פ מ"ה עדיין לא נדפס : פרח שושן ר' משה בן חביב לדקדוק : (פרח ליץ מובא בספרו ס' קרניים :
(פרח לבנון וכחל איתן מ' יהודה ב"מ יוסף מבית פרץ דרשות התורה תע"ב :
(פרח מטה אהרן הג"מ אהרן הכהן ב"מ חיים אברהם פרחיא אב"ד בסלוניקי שו"ת ח"א קכ"ה ש"ת ח"ב קכ"ה ש"ת ד"א תס"ג :
(פרקי כהונה מהכ"ל חדושי גמפ"ת ב"ק ב"מ כתובות גיטין קדושין ע"ז תס"ט :
ס' הפרחון עיי' מחברת : פרקי שושנים מ' משה בן המחבר ס' יד אליהו הידוע' שיטות ודרושים (פרי שבת מ' יסודה ב"מ משה ב"מ שמואל זוכביל בהג"מ הכוף מחבר חינוך בית יהודה וס' ראשית ביכורים וס' וויבא יוסף והשבטים מיתוס שמעון גינצבורג פי' מאמרים ופסוקים מענין שבת גם תיקון שמירת שבת פי' על קצת משניות ומביא דינים מלוקטי' והיבר ג"כ פי' על פר"א :
(פרי מגדים מראה מקום ומפתח כסדר א"ב על ש"ע ח"מ :
(פרי חדש ס' נפלא על י"ד עד הלכות יו"כ : ונדפס גם על א"ח : (פרי הארץ מובא בס' זרע ברוך ריש מסכת שבת

(ס' פרנס רבי משה פרנס מרוטן ברג דינים מובא במהרי"ל כ"פ :
ס' פרנס לרש"י עש"ק דמ"ט א' : פרקי אבות עיי' תלמוד :
פרקי אליהו או פרקי שירה רבי אליהו בחור אשכנזי הלוי י"ג שירים במשקל ובחרוזות כללים כל כללי דקדוק האותיות והנקודות ש"ו : פרק המינים ס' דקדוק מהכ"ל :
פרקי רבי אליעזר הגדול בן הורקנוס מדרשים ועניינים גדולים וסיפור מעשיות מימות עולם כ"ד פרקים :
פרקי היכלות רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג קבלה עיי' ארזי הלבנון :
פרקי רבי ברכיאל קבלה כ"י :
פרקי משה רבי משה אלמושנינו פי' על פרקי אבות שך"ג :
פרקי משה הרמב"ם קיצור מספרי גאלינוס הרופא ס' רפואות :
פרקי שירה על פרק אליהו : פרק שירה פסוקי שירות מכל הנבראים האומרים בכל יום ויש בל"א ויש עם ב' פירושים שיק יצחק מ' יצחק שער שמעון אחיו מ' שמעון וואלף בני מ' מאיר מניקלשבורד תכ"ד :
פירש רבי דוד קמחי עיי' רד"ק אות ריש : פירש רבי שלמה יצחקי עיי' רש"י אות ריש : פי' על התורה רבינו יעקב בעל הטורים טעמי מסורות ופרפראות וגימטריאות עיי' תורה ש"ד :
פי' נפלא על התורה רבינו מאיר בר טודרוס . מטולטילא עכ"ד דכ"ו : פי' על התורה הרמב"ם הובא בכה"ג בהגהות פירושו התורה חלק א' : פי' על רש"י בתורה רבי יעקב אברהם ן' עטר כ"י : פי' על התורה רבינו משה דרשן מנרבונה רבו של רש"י : פי' רבי יפת הלוי על ס' שמות ויקרא וס' שופטים שמואל מלכים ותרי עשר ובסופו איזה דרשות פ' כרכים גדולים כ"י : פי' על הראב"ע על התורה רבי שלמה פראנקי ורבי אברהם ן' אל כוביג עשה השגות על פי' זה כ"י : פי' רבי יצחק אבוהב בעל מנורת המאור עיי' תורה : פי' על שיר השירים רבי אליקום בן שלמה אשר התחיל רבי יוסף בן שלמה ולא השלימו : פי' על שיר השירים רבי אברהם שע"א : פי' שיר השירים בלשון ערבי רבי יוסף תלמיד הרמב"ם ש"ק ד"כ :
פי' קהלת ותילים הבחור משה ישראל די מרקארו תי"ג : פי' תהלים רבי עובדיה ספורנו שמ"ו : (פי' תילים ע"פ דרשים בן מחבר שנות חיים : פי' ארוך על תהילים רבי אברהם מאיר בן רבי יהודה מאיר ונקרא הכהם המאירי כ"י : פי' ה' מגילות וכתובים דון יוסף בן דון דוד אבן יחייא חבור ארוך וקצת ע"פ פילוסופי' רצ"ח : פי' מגילת אסתר רבי זכריה שך"ו : פי' איכה רבי משה בן דוד הכדבוני כ"י גם עשה חבור גדול על ס' המורה כ"י : פי' איכה רבי שמואל די וידאש ואצלו ס' קטן אמרות טהורות שכ"ו (של דון אברהם : פי' משלי רבינו יונה ורבינו בחיי מפליג אותו בהקדמתו לבחיי : פי' על משלי רבי מנחם המאירי הביאו בנו ונקי בתחלת משלי : פי' המסורות רבי אליהו בחור ורבי שמעלקי בן חיים שמש מפרש כל ראשי תיבות שבכל המסורות תכ"ך ש"ע : פי' המסורות מ' יעקב ברבי יצחק אב"ד דק"ק לוזמיר מה שלא פי' רבי אליהו בחור בספרו שברי לוחות ואצלו ס' טעמי המסורות שע"ו : עוד איזה תוספו' ת"י : פי' המלות רבי מנחם בן סרוק עיי' שרשים כ"י : פי' מלות זרות על נביאים רבי אליהו אלמענו הפשלי בן אלקנה גם מכתוב אליהו תכונה כ"י : פי' תרגום יונתן וירושלמי ותרגום מגילת אסתר רבי דוד ב"מ יעקב משעברשין שס"ע : פי' תרגום ה' מגילות ודניאל ועזרא רבי מרדכי בר יחיאל לוריא ש"מ : פי' מלות חמורות על מ' רבה תורה וה' מגילות הג"מ נפתלי הירץ ר"מ בלעמברג שכ"ט : פי' גדול על מ' רבה ותנחומא רבי אברהם ן' בוכט כ"י : פי' כל הגמרא בלשון ערבי רבי יוסף ן' סטנאש ש"ק דל"ט : פי' על הגמרא רבי אברהם מהסר ש"ק דכ"ט : פי' על הרבה מסכתות רבי יוסף בר מאיר הלוי אבן מיגש ב"ד דכ"ה : פי' על מסכת מכות רבי יצחק הישראלי עיי' יסוד עולם : פי' פרקי אבות רבי אפרים מזרחי : פי' על י' ספירות מ' יוסף בר חיים שי"ו :
פי' על סמ"ג וסמ"ק רבי אליהו זעוה : פי' רבי מרדכי בומטינו על ס' מלת ההגיון לרמב"ם כ"י : פי' וטעמים על סדר הלכות הרמב"ם במיימוני מ' דוד ב"מ אברהם ערחמה : פי' על הזוהר הג"מ אליהו בעל שם : פי' רבי עובדיה בר דוד על קידוש החודש במיימוני כ"ד דכ"ח : פי' על י"ג מדות דרבי ישמעאל רבי אברהם אליהו הכהן כ"י : פי' ברכת המזון עם זמירות מ' נתן שפירא ומהרש"ל שס"ג : פי' הגדת פסח רבי יוסף גיקאטליא ר"ז : פי' אזהרות מ' יעקב במ' שמואל

בזוהר ישן וחדש ומלות זרות · ומאמרים החסרים בזוהר גדול · מאמרי זוהר ישן וחדש היכן מבוארים · מאמרי תיקוני' היכן מבוארים · מגיה כל נוסחאות אחרים שבזוהר :

עמודי שלמה וכן' ג"כ ביאורי מהרש"ל הג"מ שלמה לוריא ביאורי' יפה על סמ"ג · ש"ם :

עמודי שמים עיי' אלים · עמודי שש הג"מ אפרים לונטשיץ דרשות ופסקים על ו' עמודי עולם · שע"ה :

עמודיה שבעה מ' בצלאל בן שלמה קאברין פסקים כהמדים על ז' עמודים ברית אברהם מעניני אברהם ודורו · פחד יצחק · עבר יעקב · תורת משה · קרבן אהרן · מגדול דוד · ירועות שלמה וכ"מ מעניין דורו · תפ"ז :

(עמק הבכא מהכ"ל על איכה מובא בספרו קרבן שבת דמ"ה ב' :

עמק ברכה מ' אברהם בה' שבתי שעפטל ברכת הכהנים וטעמם וברכת התפילה עם הגהות בנו הג"מ ישעיה הורוויץ · שכ"ז · עמק הבריך ס' דקדוק · כ"י :

עומק הלכה מ' יעקב קאפיל במ' שמואל על כל השבונות ודברים קשים שבש"ס עם הציורים הצריכים · שכ"ה :

עמק המלך הג"מ נפתלי הירץ במ' יעקב אלחנן ס' כהמד מפתח וכללים לקבלת האר"י ופי' הרבה מאמרי הזוהר וסיפור מעשים נוראים מהאר"י ודורו · ת"ח :

עמק רפאים רבי חיים גאלה פאפא מדבר מביאת משיח :

עמק השידים רבי אברהם לוי אבן מגעש הספרדי · כ"י :

ס' הענק רבי משה בן עזרא ס' כבר שירים ופזמונים בלשון לא כ"י · (ס' הענק באיומה כנגדלות ד"ז א' כאשר פרשתי בהבורי ס' הענק בשער קטא ובדי"ב כאשר כתבתי בהבורי הענק בשער מלחמה שער אמת שער כרת :

עסים רימונים רבי שמואל גאליקו והגיה וצירף אותו רבי מנחם עזריה מפאנו והוא קיצור מס' פרד"ס להרמ"ק · שס"א · (ע"ל פלח הרימון · עיי' שפע טל · עץ הדעת עיי' ישמח ישראל · עץ חיים ע"ל שלשלת קבלה · עץ חיים ע"ל משניות · עץ חיים רבי אברהם ביואש פילוסופי' כ"י :

עץ חיים רבי יצחק רומא אב"ד בקוסטנטינא ס' דקדוק כ"י · עץ חיים מ' חיים קליפרין והוא רבי חיים וויטאל תלמיד האר"י בו כלולים כל הקדמות וכללי הקבלה ופירושים על מאמרי הזוהר שקיבל מרבו וכתב בהקדמות ס' עמק המלך שהוא כמו ת"ר קונטרסי' ובהקדמות נובלות חכמה אמר מיום שנתנה התורה לא הי' ספר בזה · ועיי' אוצרות חיים :)

עץ חיים ר' חיים מברבשקה פי' על אבן עזרא על התורה כ"י :

עלם הגלגל רבי אליהו דילמידיגו עיי' בחינת הדת :

עצמות יוסף מ' יוסף בר' יצחק ן' עזרא כללים מחודשים התלמודי' בגמרא וכללי י"ג מדות דר' ישמעאל וביאור בקריפות על מס' קדושין גמפ"ת והרי"ף והרמב"ם והרא"ש ופוסקי' וחדושים ס"פ כילד הרגל · שס"א (ע"ל משא המלך :

עקדת יצחק רבי יצחק בר' משה בר' מאיר בן עראמה פי' גדול והידושים כפלאים כסדר התורה ע"פ מאמרי הז"ל ועפ"י פילוסופי' וכולל עניני מלות ומועדים ובו ק"ה שערים · ורבי שמואל יפה מקוסטנטינא עשה קיצור ממנו כ"י) רפ"ב :

עקרים רבי יוסף אלבו מבאר י"ג העקרים ויסודות הדת והתורה ופלפולים מהאמונה ס' נכבד · רמ"ו :

ויש ע"פ עץ שתול מ' גדליהו בר' שלמה ב' פירושים א' נקרא שרשים פי' על עקרים · ב' נק' ענפים פסקים ורמזים שע"ה (ועל אוהל יעקב :

עקרת הבית בעל מחבר עטרת זקנים (הג"מ מנחם מענדל אב"ד בקראקשין) כולל דברי בית יוסף ובית חדש ובית ישראל וכל אחרונים עם תוספות · של"ו · כ"י :

ערוגת הבושם מ' שמואל ארקולטי ס' נכבד כולל כל כללי הדקדוק ולהעליף הלשונות בכתבים שונים ומלמד לכתוב אגרות בלשון לה שס"ב · ערוגת המזימה או עורמת המזמה רבי אברהם בן עזרא מהגשמה ועניינה · כ"י · (מובא במקור חיים פ' משפטים דמ"ט ב' · ערוך הג"מ נתן ר"י ברומא במ' יחיאל תלמיד רבי משה דרשן פי' כל מלות המורות שבש"ס ע"פ א"ב ור' שמואל ארקולטי הוסיף מראה מקום מדפי הגמרא · רנ"א · ויש עם מוסף הערוך מ' בנימין מוספיא ספרדי הגהות ותוספות הרבה שרשים המלאים בלשונות אחרים · תט"ו · ועם מערך המערכות ע"ש · ויש ערוך קצור הרבה מלות שלא הביא הערוך ובפי' הרבה מלות שלא פי' הערוך וקלתם בל"א ·

שכ"ב :

(ערמאה על הרמב"ם מלאתי בריסטר הנדפס (ע"ל פירש · (ערך לחם על ד' ש"ע · גם' פרח שושן מהריק"ש גם' ערך לחם :

עשר ירועות יחיאל בן ראובן תיקון מולדות ותקופות והליכת הגלגלים וכל השערים לעשר שנים · רל"ו :

עשר ספירות עם פי' רבי טדאקים הלוי · ס' העשר בכימן בן יעקב סגולת מאבנים טובות · ס' העשיריה רבינו בחיי קבלה הוא בס"י · עשרה מאמרים אליעזר עיי' רפואה :

עשרה מאמרות הג"מ מנחם עזריה מפאנו דרשות ופשטים דרך קבלת האר"י ובו י' מאמרים חקור הדין ר"ה וי"כ · אם כל חי על פ' וה' פקד את שרה · מאמר המדות על י"ג מדות הקב"ה · שמ"ז · ויש עם פי' יואל משה בר' שלמה הלוי · ת"ע · ויש עם פי' נקלא יד יהודה :

יונת אלם לבאות ה' על עולם קטן (ע"ל פירוש) ובר למאור עם פי' מ' מאיר בה' חיים איזן שטאט · מאה קשיטה מאמרה המלואים ממלו' שם הויה ושאר שמות ובסוף ס' שימוש תילים הנא גור אריה · הטוטפות · הכנס · מאורות הגדולים :

עשרת הדברות רבי יוסף הדיין בן יעקב ן' סהל ש"ק ד"מ :

עשרת הדברות רבי יצחק בר אבא · עשרת הדברות עם פירש מאבן עזרא · עשרת הדברים מ' שאול הלוי מודעירה · (עשרת דברים רבי משה בן תבון ש"ק כ"ד ב' :

ס' העיתים רבי יהודה בר ברזילי ארבללוני מדיני מועדות ש"ק ד"מ (מובא בתו' ברכות · ס' העיתים עיי' מאור עינים · (עת קץ · עתיה על תילים · עתרת שלום עיי' תורת חסד :

אות פ

ס' פאה נעתק ע"י רבי משה ן' תיבון מערבי לעברי (ובש"ק כ"ד ב' שהוא חברו) ובו גמטריאות והשבונות · (פאר הלכה על שיטת רבי חנינה סגן הכהני' ועל כמה הלכות וירושלמי ועל רמב"ם ורש"י ותו' מ' פרץ בהר"ב מ' פנוס :

הפדות והפורקן רבי סעדיה גאון בן יוסף מעיר אפים מגאולה עתידה · שי"ו :

פורת יוסף רבי יוסף סמאונה פי' על הרי"ף והר"ן מס' כתובות וקלת חולין ועל קלת תו' מכתובות ביצה זבחים והרבה סוגיות מש"ס · ש"ן :

פורת יוסף הג"מ יוסף טיטאצאק ביאור יפה על קהלת שכ"ט :

פורת יוסף רבי יצחק אוקקנירו בלפול מהאמונה :

פחד יצחק הג"מ יצחק חיות בר אברהם ביאור אגדות בפ' הנזקין ושאר אגדות והספקות והשאלות נחלקי' לק' שערים של"ג · פטירת אהרן מעניין מיתתו · פטירת משה רבע"ה סידור ממדרשי' מעניין מיתתו רע"ח · ויש בל"א :

פי הבאר עיי' יער הלבנון · פי הבאר עיי' באר מים חיים · (פי שניים מ' עקיבא מחבר עבודת הבורא וה' זעליג מן הלוי בר' מאיר מלעקין ליקוטי' מן מ' רבה וקלת ילקט ע"פ עריכן · (פי כביא · ע"ל דברי כבוא :

פלג אלהים מ' יוסף בר' חיים ברבתי פי' על קלת מסכתות וסוגיות חמורות ממסכת י"ט שבועות יבמות ע"ז : וקלת פסקים ודינים (מובא בספרו יד יוסף פ' מקץ :

פלגי מים רבי משה כהן די פורטא עיי' בהקדמה ס' כה"ג : ויש מייאסיק לרבי אבטליון תשובות על אגרת ר' בן ציון ופוסקי' אחרים · שס"א :

פלח הרימון הג"מ מנחם עזריה מפאנו קיצור לחלק אצילות פרד"ס רימוני' לרמ"ק ועיי' שפת אמת · שכ"ט · (ד"א תס"ח עם עסים רימונים :

פלח הרימון מ' בצלאל דרשן בן שלמה קאברין דרושים נפלאים מ"ט אופנים על מאמר קטרוג מנוא בשעיר ואיל ונדפס רק על ד' אופנים תי"ט :

ס' הפליאה הקדוש קנה אביו של רבי נחוניא ובע"מ מייחס אותו לרבי אביגדור קרא מפראג סודות נפלאים ומעשים נוראים בקבלה בסדר פסוקי פ' בראשית (ע"ל ס' הקנה) כ"י : (אך ראיתי שמביא את האמוראים כמו אביי ורבא :

פליטת בית יהודה רבי יהודה לירמא שו"ת ת"ו : פלוטת בית יוסף הובא בכנה"ג שו"ת הג"מ יוסף קארו : (פלפולא חריפתא

עבודת י"כ מהרמ"ק על תפילות י"כ ומעשה קרבנות וגו י"ג תיקונים עפ"י קבלה שמ"ז :

עבודת הלוי רבי שלמה ברבי אליעזר הלוי מראה מקום המלות באיזה מקום בש"ס ומכילתא כו' ופוסק וספרים עיי' מורה לדק ש"ה :

עבודת הלוי מ' אכסיל ראד המ' בעכדט בן לוי דרשות לס' בראשית :

עבודת הקודש רשב"א ב' חלקים בית כתיבות בית מועד דיני עירובי חלרות ותחומין ואוכל נפש בשבת וי"ט ומלורף אליו ס' בעלי הנפש (מובא בתו' יומא די"ח ב') הראב"ד מפסקורה כי כמלאו ביחד והוא בדיני נשים ונדה שס"ג :

עבודת הקודש ונק' ג"כ מראות אלהים מ' מאיר ברבי יחזקאל גבאי ס' נכבד חלק היחוד והאצילות עבודה וכוונתה והצלחת גוף ונפש ותכלית הנבראים עליונים ותחתונים סתרי תורה ומעשה בראשית והנבואה ש"ה : עבודת הקודש עיי' דרכי נועם :

עבודת מקדש עיי' שתי ידות • (חבר ג"כ עבודת עבודה :

(עבודת אדמה מובא בראב"ע פ' שמות : (עבודת הגרשוני הג"מ גרשון מווין שו"ת : (עבודת הבורא מובא בספרו מעשיות מהזוהר עם פי' בל"א :

(עבודת הבורא מ' שמעון עקיבא בער ב"מ יוסף רבי העבוכש פי' התפילות (ע"ל פי שניס) ע"פ קבלה ת"ס :

עבודת האהבה מ"כ בקונטרס ביאור מ' הזוהר בראשית בפ' ויעש שני המאורות הגדולים שהשיב הג"מ שלמה ב"מ משה הלוי אלקבץ להג"מ יוסף קארו וכתב וכבר הארכתי בספרי עבותות האהבה כו' וכבר כתבנוה בס' בית ה' כו' וכבר באורתי בפירושי להושע :

ספר העיבור רבי אברהם הנשיא עיי' ס' מ"ע דל"ג ב' (הי' שנת ה"א תתמ"ה ע"ש דל"ד א' :

עבור שנים מ' יששכר ב"מ מרדכי סומאן להשוב תקופות ומולדות ועיבור שנים ומנהגים בקריאת הפרשיות והפטורת של"ט :

(ס' העיבור רבי ילחק ברבי אהרן כתב מ"ע פ"מ דק"ל ע"ב שהי' ה' אלפים כ"ח בחברו על המולד כו' :

עברונות יעקב מדקריאה להשוב תקופות ומולדות ועיבורים וחגי הגוים • שס"א • ויש עם הגהות מ' דוד בר יעקב מלמאז ותוספות חגאות וירידים • ויש בסופו ס' רעמים • תכ"א :

(עגונא דאתתא על שו"ת קיים שבתי :

עגלות רעיונות ז' שאלות ותשובת מפילוסופי' :

עדות ביעקב חכם מ' יעקב ששפורט וחכם בנימן מוספייא שו"ת מעסק היורשים מאלמנה שמתה תל"ב :

עדות יעקב מ' יעקב בר יקותיאל קמזן כל תרי"ג מלות כמספר אותיות בי"ד כל אות מרמז מלוה א' שפ"ו :

עדות לישראל רבי שלמה בן מנחם פי' על הכוזרי כ"י :

(עדות אהרן מובא בס' מעורר זכרון :

(ס' עדינות רבי שמעון הגדול ובקבלה שהוא מקורו מאנשי כנסת הגדולה מעזרא הסופר מובא בס' דון ידין מי"ב :

עדן גן אלהים רמב"ן קבלה הובא בס"י :

עונב לסוחר רבי מנחם ליון פורטא ס' יפה ללמוד חכמת המספר והשבון שפ"ז :

עולות ילחק שחיטות ובדיקות • (עופר העולים מביאו בספרו קב הישר פ"ע :

(עונג שבת ליקוטים מענייני שבת בעל ילקט ראובני :

ס' העור רבי מאיר טרונקטילא ש"ק דכ"ד ב' :

עזר האמונה רבי משה כהן טורסילא פלפולי באמונת הנולרים מתכ"ך עיי' בהקדמה לפי' אגרת מר' פריפוט :

עט סופר רד"ק עיי' ס"ם מסורת המסורת :

עטור רבי ילחק בר אבא דיני ממונות קדושין גיטין כתובות עש"ק ד"כ סע"ב הרבה דעות על המחבר ס' זה שס"ח : עטור סופרים מהכ"ל :

עטרת זקנים אברבנאל מיעוד אבות ומענייני נבואה ומפרש פ' הנה אנכי שולח מלאך שמות ד"ג ומאורות היסודות שי"ז :

עטרת זקנים הג"מ מנחם מענדל ב"מ משולם זלמן אב"ד דק"ק קראטשין תוספות דינים על ד' ש"ע כ"י :

עטרת לבי ונחלת לבי מ' לבי הירש בהג"מ יוסף כץ ביאורים על ש"ע א"ח ת"ו : עטרת שלום על שיר השירים • עטרת זהב על אסתר • מכורת זהב על קהלת • תורת חסד על רות • מגינת לב על איכה • מכשר חלמין על דניאל גם על איוב וישעיה הביאם בהקדמות ספרו תורת חכם וכולם כאבדו נים ולא נשאר רק א' :

עטרת שלמה עיי' ס' השערים • (עטרת שלמה רבי בצלאל על

קהלת דרושים הביאו בספרו קרבן שבת דל"ז ד' :

(עטרת לבי הרב מ' לבי ב"ה עזריאל על ה"מ קילור סמ"ע וש"ך :

(עטרת לבי מ' לבי ב"ה ירחמיאל דרשות נפלאים :

ס' העיון רבינו בחיי קבלה הובא ברקנ"ט ובס"י :

ס' העיון רבי חמאי גאון סודות על ענין מליאות הש"י כ"י :

(עין יעקב פי' על אגדות ועל פירקי אבות הג"מ יעקב בעל מנחת יעקב : עין יעקב ובית יעקב או עין ישראל ובית ישראל • מ' יעקב ברבי שלמה ן' חביב אסף האגדות מבבלי וירושלמי שע"ד • ויש ע"פ רש"י ותוספות והדושי רמב"ן וריטב"א ור"ן ש"ז • עוד עם הדא"ג ורי"ף • עוד יש עם השמטות בעל ע"י הנק' בית יהודה ואסף המזכיר שחבר מ' זכריה פורטו והוא מראה מקום על הרבה ספרים ואסיפת שלמה שמביא כמו ר' ספרים תפ"ה :

(עין יוסף דרוש על התורה • עין ישראל רבי אליעזר ברבי ילחק ראיטי כל המשלים ומליצות שבש"ס מסודר לעירכין א"ב כמו ס' מראה מוסר שע"ב :

עין המכין על שלשלת קבלה • עין משפט עיי' תלמוד •

עין הקורא יהיבי יקותיאל בר יהודה דקדוק בענין הנקודות והמלות שהן מלעיל או מלרע עיי' תורה • עין הקורא דקדוק הובא בס' מסורת המסורה כ"י • עין הקורא רבי יוסף ברבי ש"ט הנהגות וסדר לדרשות כ"י • עיני אברהם ברבי אברהם די פונסיקא מח' תכ"ך הנדרשים במד"ר שכ"ו :

עיני משה עיי' שושנות עמקים :

עיני העדה רבי יוחנן אלמן פי' התורה (ש"ק דס"ג ב' • (עיני הכהן ע"ל אורי וישעי :

עיר גבורים הג"מ אפרים בעל עוללת אפרים מענין כנישת יצה"ר ואח"כ דרשות כסדר התורה שמ"א : עיר דוד רבי דוד דמודינה פי' על התורה עיי' מאור עינים דקנ"א רבי דוד פריוויכלאלי : עיר דוד מ' אליעזר דוד מה טוב שו"ת עיי' בהקדמת כסאות לבית דוד : עיר דוד רבי דוד כהן דילארי פירש על תיבות ומלות זרות לשון קודש ויוונית ושאר לשונות ת"ט : עיר דוד הג"מ דוד אב"ד במגנלא דרוש כסדר התורה •

(עיר בנימן הרב מ' בנימן וואלף בהג"מ שמואל דרשן פי' נפלא על אגדות שבע"י סדר נשים ונזיקין : (עיר בנימן שני מהכ"ל על אגדות ירושלמי סדר מועד תפ"ב :

עולם קטן רבי יוסף הלדיק פילוסופי' ובאגרת הרמב"ם מפליג ס' זה (וב"ת רשב"א דק"ד) ועיי' ג"כ עשרה מאמרות (ש"ק דמ"ד ב' :

עוללת אפרים הג"מ אפרים ב"מ אהרן לונטשין דרשות ופשטים מענין סוף האדם ודרשות כל המועדים ולמילות לכל פרשיות התורה וכן לנשואין והספדות ופדיון הבן • ועל תורה ועבודה וגמילות חסדים • ובסופו על אגדות פ' הספינה דרבה בב"ה של"ג :

(עוללת הכרם מובא בשו"ת תורת חיים ובס' כרם שלמה :

עולת ילחק רבי ילחק בה"ר יהושע דינים ותידות מפורשים בטעמם כסדר הטורים שמ"ו :

עולת שבת רבי יואל בן שועב דרשות כסדר התורה של"ז :

עולת תמיד ועולת שבת מ' שמואל ב"מ יוסף ביאור על ש"ע א"ח תל"ד :

עולת תמיד רבי משה ב"מ יעקב אלבלודא פי' הפוסקים כסדר התורה ע"פ חז"ל ובפילוסופי' וכלול מ"ד יסודות התורה שמ"א :

על הכל מ' משה שניאור מאיבורא מובא בס' קנה בינה דל"ז א' • ובס' באר מים חיים דס"ב א' ונק' כן שהתחיל חבורו על הכל יתגדל ויתקדש :

עלה דיונה הג"מ יונה פי' על גמפ"ת על כמה מסכתות :

עליות יבמות רבינו מאיר בר טודרוס הלוי בש"ק דכ"ט :

עליות קיר קטנה הג"מ לוי קוזין דרשות ופשטים כסדר התורה שכ"ו • וחבר ג' דרשות לכל פ' ולא נדפסו • עליות קיר קטנה מהכ"ל על ארבע פרשיות ושאר שבתות טובים ולימים נוראים • עם לועז החכם השלם מ' יעקב כולי מובא בספר פרקי שושנים ת"ג :

עמוד הכסף רבי יוסף כספי פי' על קלת פרשיות התורה :

עמודי גולה ונק' סמ"ק ס' מלות קטן רבי ילחק ברבינו ילחק מקורביל קילור מסמ"ג מדינים הנהוגין שי"ז • (עיי' קילור) עוד עם הגהות רבינו פרץ בר אליהו ובש"ק דכ"ח אמר רבי משה מלורך חבר הגהות סביב הסמ"ק ונק' בפוסקים סמ"ק מלורך עיי' מהרי"ק סקל"ב שכ"ו :

עמודי שבע מ' אהרן זעליג ב"מ משה מזאלקווי ביאור הגהות בזוהר

מעשה ושמע רבי יהונתן על התורה ב' חלקים גדולים :

(נפלאות ה' מ' מאיר שחבר אקדמות מובא בדן ידין מי"ב :

נפוצות יהודה הג"מ יהודה בר יוסף מוסקאטו נ"ב דרשות גדולים וארוכים כלולים מכל החכמות ומוזיקא (ומביא בדל"ט א' שחבר פי' על שיר השירים · שמ"ט :

ס' הנפש להרמב"ם · ס' הנפש ס' רפואה ומדבר באליכוס עם מוריא על הנפש והגוף במוסר ויראה העתיקו רבי אברהם בר חסדאי לערבי · ורבי יהודה בן שלמה חריזי העתיקו מערבי לעברי · נפש אדם רבי יוסף כוינבר · כ"י · רע"ט :

ס' הנפש רבי אליעזר מגרמיזא אשכנזי מענייני הנשמה כ"י :

נפש דוד מזמור דוד · כ"י :

נפש החכמה הג"מ משה ברבי ש"ט סודות בענין הנפש והנשמה ועונשה ותה"ה וסודות על הרבה דינים · שס"ח · (עיי' בספר כתוב אולי זה הוא :

(נפש כל חי הביאו בספרו דרך חיים במגילה ס"ם מ"ג :

(נפתלי שבע רצון דרושים נפלאים כסדר התורה מ' נפתלי הירץ :

נפתולי הג"מ נפתלי במ' אליעזר טריווש פי' על ס' הבחיי ש"ו :

(נפתלי אילה שלוחה בחור א' נפתלי במ' ישעיה חכמת המספר תכ"ט :

נצח ישראל הג"מ יהודה לאוא בר בצלאל על אריכת הגלות והגאולה ומשיח והשיבת ישראל ותה"ה · שכ"ט :

ס' הנצחון מר' מתתיהו בלפולים על און גליון ס' ישן מאד :

ס' הנצחון ר' י"ט ליפמן מול הויזן בלפול עם נוצרים כסדר תנ"ך וסדר און גליון · ת"ד :

ס' נצחון רבי יוסף קמחי עיי' מלחמות ה' · ס' הנקוד עיי' ס' הנוח וארזי הלבנון · ס' הניקוד רבי אהרן נשיא בבל קבלה הובא בס"י :

(ס' הניקוד הגדול שחברו רב אשי בבבל והוא כמלא היום בישיבתינו מובא בס"י פ"ב מ"ג ברמב"ם · ואולי הוא הנ"ל :

נקודת הכסף רבי אברהם בן יצחק לאכיידו פי' שיר השירים :

נקודת הכסף הג"מ שבתי בעל ש"ך השגות על ט"ז י"ד תל"ו :

נר למאור עיי' עשרה מאמרות · נר מצוה הג"מ מאיר מלובלין ביאור על סמ"ג · נר מצוה עיי' אור ה' :

נר מצוה רבי שמואל במ' יוסף הכהן והוא חלק ראשון מספרו מנחת כהן י"ז דרשות מיוסדים על י"ג עקרים · שכ"ח :

נר מצוה ממ' ופסוקי תנ"ך המובאים בגמרא :

נר מצוה דן יוסף בן דון ידין ן' יחיי פי' המצות וטעמם עש"ק דס"ד :

נר מצוה מ' משה בר חיים ש"ט פיזאנט ביאור ופי' על אזהרות רבי שלמה בן גבירול וקלת פי' מהר"ש בר צמח עיי' אזהרות וזוהר הרקיע שס"ז :

נשמת אדם מ' אהרן שמואל ברבי משה שלום על הנשמה מירידתה לעולם מה תכליתה ואיך יתנהג האדם וענין עה"ב ושכר ועונש בשטים יפים שע"ז :

נשמת חיים חכם מנשה בן ישראל ענין נשמה שהיא חלק רוחני מאש ושכרה ועונשה בגיהנם וענין הנשמה עד יום המיתה וענין מלאך המות ולאחר מיתה · ואיכה נכסדת ורוחות ושדים וכישופים והלומות ומתרונים וגלגול נשמות תי"ב :

נשמות שבתי הלוי מ' שבתי שעפטל הורוויץ הלוי הרופא מענין הנשמה הקדושה והתחלת הקבלה שע"ו :

(נתיב היושר מ' נפתלי הירש ב"מ יונתן חתן הג"מ אלחנן דרשות כסדר התורה · וס' דרך הישר דרשות לרגלים ושביל הישר על כל הדרן עלך שבכל הש"ס :

נתיבות משפט מ' חיים אלגאזי ביאור גדול על קצת מס' משרים תכ"ט :

נתיבות עולם הג"מ ליווא בר בצלאל על יראה ומוסר והנהגות וביאור מאמרים שכ"ה :

נתיבות עולם רבי מנחם ב"מ משה רבא טעמים לקרי ולא כתיב וכתיב ולא קרי ומלאים וחסרים כסדר תנ"ך :

אות סמך

סאה סולת רבי רפאל מכורלי בן גבריאל ממדות האדם ומוסר שכ"א :

סבוב העולם רבי פתחיה מרעגנשבורג כתב כל החדושים שראה ושמע שכ"ה :

סגולת מלכים מזמור דוד דקדוק כ"י :

סדר אליהו רבי אליהו הכהן קבלי מעשות מאותו זמן כ"י : (סדר אליהו ש"ת מ' אליהו אלכסנדרי מובא בפרח שושן :

סדר היום מ' משה ן' מכיר פי' יפה על התפילות בפרד"ס ובסופו פי' על קהלת של"ט :

סדר נשים ובל"א ווייבר בוך רבי שמעלקי בן חיים שמש על מצות נדה חלה הדלקה וכל דינים השייכים להם ובל"א שפ"ט :

סדר עולם רבא רבי יוסי בן חלפתא סיפור דורות מב"ע עד אדריינוס קיסר וסדר עולם זוטא ומגילת תענית וקבלת ראב"ד. ש"מ :

סדר עולם זוטא השבון מימות עולם בסוף ס' יוחסין :

ס' הסוד רבי יוסף כספי פי' על התורה כ"י : (ס' סוד הנמצאים מובא בס' ויקהל משה ד"ה א' : סוד הסודות עיי' אריסטוטלוס : סוד ה' רבינו בחיי הובא בס"י :

סוד ישרים ק' מידות וסגולות נפלאים ורפואות שיתמה אדם עליה ת"ז :

סוד המרכבה של יחזקאל וסוד ג"ע וגיהנם כ"י :

סוד הנשמה רבי אבא ברבי שלמה בומסלא בל"א ענייני הנשמה וחיבוט הקבר ותה"ה תי"ב :

סוד שם המיוחד רבי נחוניא בן הקנה משם הויה ושאר שמות עיי' בס' נובלות חכמה דקל"ח :

סוד התורה אבן עזרא על כל פ' איזה סודות כ"י :

ס' הסודות רבי יצחק דמן עכו תלמיד חבר לרמב"ן הובא בנובלות חכמה דקל"ה :

סודי רזא ר' אליעזר מגרמיזא מסודר לשערים סודות ע"פ קבלה כ"י :

סולם השמים עיי' ישמח ישראל :

סולת המנחה מ' יצחק ב"ה שלמה יעבץ פי' על התורה (מובא בתורת חסד תילים ס"ח :

(סולת בלולה בהגאון בעל מנחת יעקב השגות על ס' אורח משור מה שמשיג על ס' מנחת יעקב גם בשמן למנחה עשה השגות על ארוח משור :

(סולת בלולה עיי' דברי חכמים · (סוף אדם עיי' דרכי נועם :

סור מרע ב' אנשים אלדד ומידד מדברים יחד בלשון לא מאד בהרוזות על עסקי הבלי עולם ולהוק זה ילדיק וזה ירשיע שע"ה :

סיג לתורה רבינו מאיר בך טודרוס הלוי ענייני מסורות ודקדוק עיי' כ"ד דכ"ו :

סליחות כמנהג מדינה ומדינה ויש עם פי' מ' משה בן בצלאל כך ויש ע"פ הג"מ מרדכי מארדוש והתכו הג"מ לבי ב"מ חנוך השלימו ויש ע"פ הג"מ אברהם ב"מ יהודה · ויש עם סליחות הג"מ שבתי כך על גזירות ת"ח :

סליחות הועתק בל"א רבי יעקב בר אליהו הלוי מטיפלך :

סליחות ופזמונים מ' אברהם קוספעלד על שביל מעלילה ע"פ יפה וקצת ע"פ קבלה :

(סם חיים רבי אברהם אשכנזי אפטיקר מלאדמר דברי תוכחה בלשון קודש ובל"א ש"ן :

(סם חיים מ' חיים ב"ה לבי מכוזנא מלוקטי תוכחה ופשטים תנ"ב :

ס' סמדר הובא בערוגת הבושם ד"ב ובס' מסורת המסורה דקדוק :

סמיכות זקנים ב' מהברים על מצות ודינים :

(סמיכות חכמים הג"מ נפתלי בהרב מ' יצחק כך סמיכות מסכת לחברתא ע"פ דרוש וביאור על ברכות גפ"ת בחריפות :

סמ"ג עיי' ס' מצות גדול : סמ"ע עיי' ס' מאירת עינים :

סמ"ק עיי' ס' מצות קטן ועמודי גולה : ספרא דצניעותא דיעקב עיי' זוהר ועיי' צניעותא : ספרא דרב ייסא סבא : ספרא דרב ייבא סבא · ספרא דהנוך · ספרא דרבי כרוספדאי מובא בתיקוני זוהר ע"פ זה ספר תולדות אדם · ספרא ונק' ג"כ ספרא דבי רב מיוחס לרב וי"א לרבי יהודה בר אילעאי עיי' בהקדמות קרבן אהרן ובל"ד דמ"ד ובש"ק דכ"ה אמר ספרא ספר תוספתא כולם אליבא דר"ע · ונק' ג"כ תורת כהנים שמחובר על ס' ויקרא והם ברייתות מסדר קדשים וטהרות ע"פ י"ג מדות דרבי ישמעאל עיי' מדות אהרן אות מ' וקרבן אהרן אות ק' ועיי' שתי ידות באות ש' · ומחובר אליו ספרי ש"ה · ות"כ הנ"ל יש עם פי' הראב"ד (ע"ת אות יאיר אין זה הראב"ד בעל ההשגות :

ספרי רשב"י מפ' נשא עד סוף התורה :

סתרי תורה עיי' זוהר ומעין מים גנים :

אות עין

משל נאה יבחן האדם בעברי ובל"א · ת"ז :
(משלי סאנדבר מעשה וז' יועציו ובנו יחידו ופי' נשים היו לו :
משל הקדמוני רבי יצחק בן שלמה בן סהולא א' שואל ות' משיב במהלל השכל · תשובה · עצה · נדעת · ענוה · יראה בחרוזות ולשון צח ומשלים · רס"ו · ונדפס עוד עם ס' התפוח לארסטו :
משלי שלמה ספורי מעשיות · רע"ק · משלי שלמה ע"צ שלשלת קבלה · משלי שועלים רבי ברכיה הנקדן ק"ח משלים וחידות בחרוזות וצח לשון · שי"ז :
משמיע ישועה דון יצחק אברבנאל מביא י"ח נביאים שבשרו על הגאולה והכריח שלא נוכל לפרש על בית ב' אלא דווקא על גאולה העתידה · רפ"ו · משמרת הבית עיי' תורת הבית ·
משמרת הקודש תחינות ותפילות ופזמונים לערב ר"ח לספרדיים · ת"ך :
משנה או משניות · עם פי' רבי עובדי' מברטנורא · ויש עם פי' רמב"ם ס' זרעים נעתק מערבי לעברי ע"י רבי יהודה חריזי : מועד רבי יוסף בר יצחק אלפועל · נשים רבי יעקב בר משה בן עבמאי הנק' בדרש הספרדי · נזיקין רבי שלמה בר' יוסף בן יעקב · קדשים רבינו נתנאל בר' יוסף אלמלי · ופי' י' דסנהדרין ומסכת' אבות העתיק רבי שמואל אבן תיבון · ויש עם פי' רבינו שמשון משאנץ על ס' זרעים ורבי יצחק השלימס · ויש ע"פ כף נחת רבי יצחק בן גבאי ויש בסופו סדר לימוד של בני א"י · ויש עם נוסחאות א"י ופי' המלות · ויש עם נקודות ויש עם צורת כוכב שהוא פסק הלכה ויש ע"פ תוספות י"ט הג"מ י"ט ליפמן בר' נתן הלוי העליר ויש עם מהדורא בתרא בצורת יד בגליון · ויש ע"פ עץ חיים מ' יעקב בה' שמואל האגיז יפה מאד · משנה תורה רבינו משה בר מיימוני הספרדי מקורטבה ונחלק לי"ד ספרים לכן נק' ג"כ יד החזקה ונק' ג"כ מיימוני (ועניינו ידוע ע"כ קצרתי בו) ויש עם פי' מגדול עוז להריטב"א ונל"ד מייחס אותו לרבי י"ט אקר · והשגות הראב"ד רבי אברהם בר דוד · והריטב"א שהשיב על הראב"ד · ויש ע"פ מגיד משנה ועם הגהות מיימוני והשגת הרמ"ך ומהר"מ מפאדווי ויש עם השגת רמב"ן · וכסף משנה הג"מ יוסף קארו וע"פ רבי לוי בן חביב · משנת חסידים עיי' ס' חסידים · (משנת ר"א · (משנת חסידים ומשנת חכמים על מ"ח מדות שהתורה נקנה בהם מ' משה חאגיז :
(מעין מים להר"ש לוצאטו שו"ת מובא בשו"ת מקוה ישראל :
משפט צדק שו"ת · משפט צדק עיי' אוהב משפט :
משפטי שבועות רבינו האי גאון בן בנו של רבי שרירא גאון דיני שבועות ודיני ממונות ושיטה חדשה מרבות על ברכות יעקב ובריית' דמלאכת המשכן · שס"ב :
משפטי שמואל הג"מ שמואל לבית קלעי קל"ד שו"ת ופי' איזה שיטות בגמרא · שכ"ט :
(משפטי העולם מובא בס' מקור חיים פ' אמור דע"ט ג' ובס' פורת יוסף דל"ב ב' כמ"ש ראב"ע בס' משפטי העולם :)
ס' המשקל רבי ש"ט לאון מלמד לעשות שירים וחרוזות במשקל :
משקל החכמה רבי משה בר' ש"ט מביא דעות הרבה מהפילוסופי' לשקול זה כנגד זה · כ"י :
משרא קטרין ר' אברהם הלוי פי' על שבעים שבועות שבדניאל · (מובא ג"כ בס' מ"ע פי"ט דפ"ז · ובש"ק דמ"ז ב' כתב הר' אברהם זכות גיסו בס' התכונה שלו :
ס' משרים עיי' ס' תולדות אדם וחוה ונתיבות משפט · משרת משה רבי קלונימוס בר' משה מצרי דרשות והקדמות · כ"י :
מתוק לנפש מ' אברהם בר' שמואל זכותא בעל ס' יוחסין סודות הנשמה מביאתה לעולם וג"ע וגיהנם וענין עה"ז ועה"ב וסוף תח"ה · שס"ז :
ס' המתנות רבינו אשר עש"ק דל"ד ב' · מתנות כהונה עיי' רבות · (מתוק האור מובא בס' מאורי אור · מתורגמן רבי אלי' בחור הלוי אשכנזי מתרגם המקרא בלשון ארמי ולשון ארמי בלשון המקרא מסודר לשרשים ע"פ א"ב · ש"ג :
(ס' מתתיה דרושים על התורה עם ס' דברים מ' מתתי' דהשן ד"ק בזלאג · תנ"ו :

אות נון

נביאים ראשונים ואחרונים עיי' תורה :

נבילת נחמן קטועה בר מנחם ואותו נחמן כשמלך חיר התנבא ומת מיד חיבר אותו ר' אברהם הלוי הזקן עם פי' ר' שמואל הנגיד :
(נגיד ומצוה מ' יעקב חיים צמח תלמיד רבי חיים ויטאל והוא כמו ש"ע ריז"ל · נהר פישון הג"מ יצחק אבוהב דרשות קצתן על פסוקי תנ"ך וקצתם על מאמרים · הצ"ק :
נובלות אורה מ' ישר' מקנדיאה הבילות כתבי קבלה · נובלות חכמה מהנ"ל ואסף אותם מ' שמואל בר' יהודה ליב אשכנזי כללים והתחלה לחכמת קבלת האר"י ומערב בו הרבה מהפילוסופי' ומצורף אליו ס' כח ה' הוא פי' להבנת המלבוש והפרצופים והעולמות עיי' בחינת הדת שהוא חלק ב' לס' מצרף לחכמה · שפ"ט · (עיי' אגרת רמב"ן :
נוה שלום רבי אברהם שלום בר' יצחק כלול מכל החכמות לימודים טבעיות אלהיות וקבלה ומחידוש העולם ופלאות הנביאים והצלחה של אדם על מעלות התורה וקרבנות ועל הנפש אחר מות הגוף ומהתחיה ומהתפילות ופילוסופי' וממאמרים ומדרשים של"ה :
ס' הנוח ר' יהודה חיים דקדוק מאותיות הנחים והכפולות ומהנקודות וההרכבה :
נוף עץ חיים קבלת האר"י פשטים נפלאים על אגדות ומדרשים ופסוקי תנ"ך · ויחודים ונבואה ורוח הקודש וגלגולים עיי' גלגולים · כ"י :
נופת צופים ר' יהודה מסיר ליאון חכמת המליצה (עש"ק דס"ב ב' :
נופת צופים רבי יצחק אלפיעל גמטריאות וצירופים ור"ת ע"פ עירכין א"ב · של"ט :
נורא תהילות רבי יואל בן שועיב פי' ארוך על תילי' · שכ"ט :
(נזר אלהים רבי שמשון מגיד מובא בס' דון ידין :
(נזר הקודש פי' על רבה ס' בראשית פי' נפלא והרבה השגות על היפ"ת :
ס' נח עיי' שלשלת קבלה אות ש' · נחל עדנים מסיר דוד · נחלה ליהושע ה"ה מ' יהושע בה' מנחם צונצין ש"ת וחדושים על עירובין ושבועות ושיטה מקובצת על ביצה מהג"מ בצלאל אשכנזי · (נחלת בני מובא בפרק שושן בת"ע כלל ד' סי' א' נראה שהוא על ש"ע א"ע · נחלת בני פי' בל"א על הזוהר מוהרר בני בהר"ר ירחמיאל · (נחלת עזריאל מ' עזריאל ביאור דרוש כסדר התורה · נחלת אבות אברבנאל על פרקי אבות · נחלת יעקב מ' יעקב בה' אהרן נכימן בעל משאת בנימין פי' רחב על רש"י על התורה ופשטים נאים · ת"ג :
נחלת יעקב במליצה נדפס :
נחלת בני מ' בני הירש בר' שמשון עוף פירר פי' על פרקי אבות · ת"ך :
נחלת צבי מ' צבי הירש בהג"מ יוסף הכהן ביאור על ש"ע א"ח עיי' עטרת צבי · תכ"א :
נחלת שבעה מ' שמואל בר דוד הלוי תיקוני שטרות וענין גיטין וקדושין משמות אנשים ונשים · תכ"ו :
(נחלת בנימין הג"מ בנימין וואלף בה' ליפמן טעמים על קמ"ז מצות נוראים ונפלאים · וחבר הרבה ספרים · שדה יער המצאות נפלאים כסדר מסכתות · ואמתחת בנימין כמו ילקוט חדש · ומשנת חסידים מובאי' בספרו :
(נחלת שמעוני מ' שמעון בר' יהודה ליב מליסא מביא כל שמות אנשים הנזכרים בתנ"ך ושמות התנאים שנזכרים במשנה ובמ' רבה · תפ"ז :
ס' הנחמני רבינו נחמן עיי' מהרי"ק סקמ"ט ובש"ק דל"ב (ע"ש ודל"ח ב' :
נחמות ציון מ' מנחם ציון רבי זלמן גנאיש ד"ב דרשות למועדים · ת"ז :
נחמות בוא יצאי העתיקו לעברי רבי שמואל בנבנשתי ספרדי ונק' ג"כ נחמות פילוסופי' · כ"י :
(נטע שעשועים על התורה הביאו בהקדמות ספרו יון מצולה :
ס' הנייר מתלמידי הר"ף וי"א שהוא בר ששת וי"א שהוא הכל בו ש"ק דל"ח :
נימוקי יוסף עיי' אלפסי על איזה מסכתות · ויש על איזה מסכת' כ"י :
ס' הנמלה עיי' אמרות טהורות · (נעילת שער · מ"כ :
(נעים זמירות שמעתי שחברו מ' מנחם בה' ראובן :
נעים זמירות ה' שמואל ארכיבול פי' ופשטים על ט"ו שיר המעלות · של"ו :
(נעימות נכח מובא בדן ידין מי"ב ·

ס׳ המאכלת רבי אהרן מבני כהור שירים ותרוזות שכ״א :
ס׳ מארכות רבי שמואל הכהן בן חפני : מגיל כמשות סגולות ורפואות בל״א :
מארף לחכמה מ׳ יוסף מקנדיא עיי׳ בחוכת הדת מפתח לקבלה וההבדל בין פילוסופי׳ לקבלה והרבה כתבים מהאר״י ומעשה מרוח רעה וקיצור ממאמר עולם קטן מע״מ ודרוש אדם קדמון וקיצור מכל אצילות ושבר יוסף וכתבי רבי ישראל סרוג אגרת הרמב״ן להתגלגלות ס׳ המורה אגרת רמב״ם אגרת תימן ומאמר תח״ה · שפ״ע :
(מארף לכסף מ׳ שמואל צורף מפוזנא קיצור של״ה ומחובר אליו קיצור מבחר פנינים וכור לזהב תמ״א :
מגת שמורים מ׳ כתן בהג״מ ראובן דוד דיין סודות מזוזות ציצית תפילין וסדר כתיבתן כל אות וכל הדינים וברכת השחר ע״פ סוד : תכ״ה :
מקדש מעט פי׳ על איזה מנהגים · מקהיל קהלת מ׳ יצחק בר משה ן׳ ארזיז פי׳ על קהלת שכ״ה כ״י :
מקוה ישראל רבי ישראל דינים :
מקוה ישראל מ׳ יהודה בר משה סאלטרו על כל דיני מקוואות ופלפולים גדולים על ס׳ משבית מלחמה שמ״ו · מקוה טהרה ס׳ המקוצעות רבי הכנאל ש״ק ר״מ רע״א דינים מובא במרדכי (שבועות פ״ג ובשו״ת רלב״ה די״ד ד׳ · (ת׳ מקום שמואל ש״ת מ׳ שמואל ב״מ אלקנה מהמבורג ש״ת וחדושים על י״ד והידושים על כמה מסכתות :
מקור ברוך מ׳ ברוך בר׳ יצחק אבן יעיש על שיר השירים וקהלת איוב ג׳ פירושים · א׳ פי׳ המלות · ב׳ אופן וחבר הפסוקים · ג׳ פשטים של״ז :
(מקור ברוך שו״ת רבי ברוך ברבי שלמה קלעי · מקור חיים ספר עמוק בקבלה הובא בהקדמות ס׳ הזוהר (ובסולת בלולה כ״פ מקור חיים רבי שמוט גרבה שן המכונה אבן סינה פי׳ על ראב״ע על התורה וטעמי מצות כדעת רמב״ם וראב״ע ורמב״ן עם הוספות רבי שמואל אבן תיבון ורש״ט בן פאלקי שי״ט :
מקור חיים רבי שלמה בן גבירול פילוסופי׳ כ״י :
(מקור חיים מובא בספרו דרך חיים :
(מקור חיים על ש״ע א״ח מובא בהבורו שו״ת חות יאיר :
(מקור חיים הדרשן מ׳ חיים קראכמל מקראקא על ה׳ מגילות וכ״ך פשטים תכ״ז : כתב שחבר ספר חיל וחומה :
מקור מים חיים עיי׳ טור ברקת פטדה : מקור חכמה עיי׳ אמרי בינה : (מקור חכמה עיי׳ דברי חכמה : מקור השכל ביאור על י״ם כ״י :
מקח וממכר רבי שמואל הכהן בן חפני בס׳ יוחסין דק״ל :
מקח וממכר רבינו האי גאון בן בנו רבי שרירא גאון מקח וממכר ודיני ממונות וכולל בו ס׳ המשכון ומשפטי התנאים שמ״ב :
מקנה אברהם רבי אברהם ברבי מאיר דבלמש ספר נכבד דקדוק עם לטינא דפ״ג :
מקרי דרדקי לחנך הנערים בירוא : מקרא אותיות מובא בשרשים :
מקרא קודש רבי עובדיה המון מברטנורא עם אלף לבוש מלכות גם פי׳ על איזה מאמרים שמ״ה · (מקרא קודש עיי׳ דרכי נועם :
מקראי קודש רבי יוסף סאמינא מצות ויראה ואהבה וסודות וטעמים המצות המועדים עם הדינים שמ״ו :
ס׳ המראה בל״א ברענט שפיגל רבי משה העכוכש ירושלמי ספר נכבד לראות במראה איך הנשמה מלוכלכת בעבירות וישוב בתשובה ש״ע :
מראה מוסר בל״א צוכט שפיגל הביאו לדפוס רבי אביגדור ברבי אליעזר ליפמן הילדכסים כל משלים ומליצות שבש״ס ע״פ דרך א״ב ובחרוזות ובל״א ש״ע :
מראה אופנים ע״ל אספירה רבי שלמה בן אברהם אביגדור תכונה ומהלך גלגלים כ״י · בוויניא בבית ספרי הקיסר יר״ה · (ובידי כ״י עם הגהות מ׳ מתתיהו ב״מ שלמה דלאקרט :
מראה כהן מ׳ יששכר בער בן נפתלי כן מראה מקום על הזוהר מפסוקי תנ״ך ובסופו י״ז שערים וערכין שמ״ט :
מראה מקום על הדינים על ד׳ ש״ע ע״פ ערך א״ב משולם בן ישראל ת״ו :
מראות אלהים והוא ספר עבודת הקודש :
מראות אלהים החכם הגדול הרופא הנק׳ מאסערי חכוך ב״מ שלמה אלקוסטנטין על ענין ד׳ נכנסו לפרדס ועל מעשה מרכבה ישעיה ויחזקאל ומכורת זכריה כ״י :
(מראות אלהים בס׳ איומה כנגדלות אות ריש כאשר כתבתי בס׳ יחוס בני ספרד הנק׳ מראות אלהים :
מראות הצובאות הג״מ משה ברבי חיים אלשך פי׳ על נביאים ראשונים שמ״ג : מראות הצובאות מהכ״ל על נביאים אחרוני׳ ותרי עשר :
מראות השתן רבי יוסף ב״מ יצחק הישראלי ענייני בבעי השתן ויש מיחסין אותו לאביו רבי יצחק עוד חבר כמה ספרי רפואות קצתן מסודרין לא״ב ע״פ המלות כ״י :
מרבין תורה הג״מ משה טראני דרשות על התורה (מובא בהקדמת שו״ת המבי״ט :
(מרגליות טובה פי׳ על ראב״ע על התורה · מחובר אליו ס׳ מקור חיים הכ״ל ואהל יוסף ומגילות סתרים :
מרגליות טובות הרופא מ׳ יעקב בר יצחק צהלין קיצור חובות הלבבות ובכל שער תפילה מיוחדת לאותו שער · תכ״ה :
גם חבר מורשה קהלת יעקב פי׳ על ס׳ המדע אהבה זמנים להרמב״ם ישועות יעקב על ישעיה · תתן אמת ליעקב דרשות על התורה · קול יעקב מפתח ומראה מקום על הילקט :
מרדכי הגדול רבי מרדכי בר הלל אשכנזי כל דיני התלמוד ורש״י ותו׳ כסדר האלפסי ועם סימני מרדכי וחדושי רבינו ניסים ולוח מכל הדיני׳ הג״מ יוסף איטלינג שי״ט ועם הגהות והשגות מהר״ם טיקטין · שכ״ח :
מירא דכיא מ׳ מרדכי מערקיל בן יהיאל פי׳ על מגילת אסתר שכ״ז
מירא דכיא מ׳ מרדכי הובא בספרו קטורת הסמים עיי׳ תורה :
מרכבת יחזקאל ע״פ רבי יוסף גיקאטליא קבלה · כ״י :
מירא דכיא מ׳ מרדכי בה׳ יהיאל מיכל מסלאוועטש פי׳ רש״י על התורה וה׳ מגילות כ״מ שפרש״י ע״פ דקדוק ובכמה מקומות בש״ס :
מרכבת המשנה דון יצחק אברבנאל ביאר על ספר דברים עיי׳ אברבנאל · שי״א :
מרכבת המשנה עיי׳ אות א׳ ס׳ רבי אכשיל :
מרפא לנפש רבי רפאל מכורצי בר גבריאל כללים בענייני הדת ומוסר · שכ״א :
מרפא לנפש רבי אברהם בן יצחק צהלון ספרדי רפואה רוחנית תיקוני תשובה · שכ״ג :
מרפא הנפשות רבי יוסף ברזילאי מנהגים ומדות טובות :
מרפא לשון רבי משה בן חביב דקדוק ומשקלי השירים · ש״ו :
משא גוי חזיון רבי בנימן מגנה הבוטחים בממון ועושר ומגביה החכמים וענווים בחרוזות ולשון נח · ש״ך :
משא מלך מ׳ יוסף בר׳ יצחק אבן עזרא והוא חלק מספרו ראש (כ״ל שכ״ל עצמות) יוסף מענייני מסים וארכונית למלך וכל עריכות הקהילות וקהל עם קהלות לפי הדין ולפי המנהג שמ״א :
משאת בנימן הג״מ בנימן אהרן בר אברהם סאלוניק קי״ב שו״ת וחדושי דינים · שכ״ג :
משאת משה עיי׳ שושנת עמקים :
משבית מלחמות כל חכמי איטליא בענין מקוה מים כנגד ס׳ מלחמות ה׳ · שמ״ו :
(משבית מלחמה בכה״ג לא״ח סי׳ ק״ם כתב הר״ש לוזאני בס׳ משבית מלחמה סי׳ ה׳ :
משובב נתיבות רבי שמואל מטוט קבלה כ״י · משובב נתיבות ר׳ משה כהן כ״י · משיב דברים נכוחים רבי יעקב בר ששת דרשות על איזה מאמרים וקצת ע״פ פילוסופי׳ · כ״י :
משיב מלחמה הג״מ מאיר שטערין שו״ת בעיגונא ודיני מים שאל״ם וכל דיני מלחמה · כ״י :
משיב נפש הג״מ יואל סירקש בה׳ שמואל פשטים יפים על רות · שע״ו :
(משיב נפש מובא בס׳ מהררי נמרים ד״ג :
(משיבת נפש מהררי׳ לוריא מובא באמרי שפר פ׳ תולדות מ״א ג׳ :
משכיל לדוד עיי׳ שיר המעלות · ס׳ המשכיל עיי׳ שלשלת קבלה · ס׳ המשכון עיי׳ מקח וממכר · משכן העדות עיי׳ בס׳ נובלות חכמה דקל״ה :
משכן העדות רבי ש״ט מליאון · כ״י :
(משכנות יעקב דרושים על התורה מובא בס׳ מעורר זכרון :
משלי ארסטו כעתק מרבי מאיר רופא אלגורך בר אלמארש משלים ומוסר להשמר מהכשים וקצת שירים בחרוזות · כ״י :
משלי חכמים חכם א׳ מחכמי מלכים היו לו ע׳ חכמים וכ״א א״ל

משל

פינה א'. אג ענין א' כמה פעמים רק בכוונה וסינה וזה כך' מסורות שנמסר לנו כך מאבותינו ועיי' תנ"ך הגדולים תמצא מסורה גדולה ומסורה קטנה שך"ז :

מסורות המסורת רבי אלי' בחור הלוי מפתח ללמוד המסורות וכל ראשי תיבות וסימני המסורות ומחובר אליו ס' שברי לוחות על הדברים והתיבות הנשברים והקצרים והמלות הנכתבים בנטוריקין במסורה רצ"ט :

מסורת הברית מהדרשן מ' מאיר אנגיל פסוקים על ת"ש מסורות ע"פ א"ב שע"ט : מסורת הברית הגדול מהנ"ל על אלף תר"ן מסורות כסדר תנ"ך שפ"ב :

מסורת המקרא מ' שמעון בר יצחק הלוי פסוקי תנ"ך היכן נמצאים בש"ס כמו ס' תולדות אהרן של"ב :

מסורת התלמיד מפתח כסדר על כל התלמוד עיי' מפתח גמרא רפ"ג :

מסורת התלמוד ירושלמי רבי יהודה ברבי משה לבית גדליה מפתח ומראה מקום במשנה וגמרא לחצות חכך של"ג :

ס' המסעדים רבי יצחק הישראלי מהאכילות הבריאות לסדר האכילה ושאר רפואות עיי' רפואה כ"י :

מעבר יבק רבי אהרן ברכיה ברבי משה ברבי נחמיה דמודינא איך יתנהג האדם בקדושתו עד יום מותו בו ה' מאמרים א' . שפתי צדק לבקר החולים ותפילות ודינים עם הטעמים וכל ענייני החולה וכוונתו כפלאים ובפי' כולל כל הנ"ל בקיצור סדר ביקור חולים ותפילות ווידויים והנהגות בשעת יציאת הנשמה ובשעת קבורה ואחר הקבורה ועל הקברים : ב' שפת אמת מענייני נשמה ומה שצריכין לעשות בשעת יציאת נשמה והנחת והלבשת המתים וכל ענייני אבלות : ג' שפתי רננות כוונות כנ"ל ועניינים שאר יציאת נשמה וחבוט הקבר ויחודים וכוונות ד' עתר ענן הקטורת . פיטום הקטורת . קרבן תענית כוונות ויחודים תפילות ובקשות וסדר לימוד תנ"ך לכל ימי שבוע . ה' אמרי נועם כללים להקבלה וענייני נשמה שע"ו :

מעדני מלך ולחם חמודות הג"מ י"ט ליפמן ב"מ נתן העליר הלוי והוא האשר"י מברכות והלכות קטנות ממסכ' חולין בכורות נדה וקידושין שפ"ח : ועל כל סדר מועד ונשים ונזיקין כ"י :

מעדני מלך מהנ"ל ופלפלא חריפתא על נזיקין קצת הגהות על אשר"י וקיצור פסקי הרא"ש שע"ט : מעדני מלך עיי' אור השכל :

(מעולפת ספירים מ' שלמה אלגזי :

מעון השואלים רבי משה ריטה חרוזות ותפילות והעתיקה דבורה אשקרלי ללעז עיי' ברכי נפשי שס"ג :

(מעורר זכרון ומאסף המחנות תפ"ז : (מעיל שמואל :

מעין גנים רבי שמואל ברבי אלחנן יעקב ארקוולטי כ"ה אגרת וכ"ה תשובות בלשון צח מאד שי"ג : מעין גנים עיי' אלים :

מעין החכמה מחובר ע"י משה רבינו וכ"כ בס' שארי אורה ד"ה סע"ב (עיי' ארזי הלבנון) :

מעין החכמה מ' אברהם ב"מ ארי' ליב קלמנקס כללים ומפתח לקבלה מהאר"י וסוד מעשה בראשית תי"ב :

מעין מים גנים ונק' ג"כ סתרי תורה רבי אברהם אבול עפי"א הספרדי ומדבר איך הנביאים קבלו השגות להתנבאות עתידות וסודות התורה ושאר ענייני קבלה ספר גדול כ"י :

מעיני הישוע דן יצחק אברבנאל פי' דניאל וקצת בלבול מאמונת הנוצרים שי"א :

מעירי השחר רבי ברכיה ברבי משה ברבי נחמיה דמודינא תפילות וכוונות וסדר לשומרים לבוקר ר"מ :

ס' מעלות רבי דוד דרשות על התורה כ"י :

ס' המעלות רבי שלמה בן אברהם אביגדור במדרגות האדם זה על זה עד שישיג לנבואה מלוקט מספרי פילוסופי' כ"י :

מעלות המדות רבי יחיאל ברבי יקותיאל כ"ד מעלות ממדת טובות במשלים נאים להתנהג בהם האדם שי"ו :

מעלות המדות רבי בצלאל אליהו ברבי לדקיהו כ"י :

מעמדות כדפסים אצל סידור התפילות ועיי' בשלטי גבורים במגן הראשון דק"ט : ועם פי' רבי אברהם בהג"מ ליב פרוואל שע"ז :

מענה לשון ספר קטן כולל כל כללי הדקדוק תי"ז :

מענה לשון בקשות ותפילות על הקברים : מענה לשון מ"ז תפילות על קברי אבות או קרובים ורחוקים וגאונים ובסי' מ"ז קתס שמו מ' אליעזר ליברמאן סופר בהג"מ ליב רופא דרשן ד"פ :

(מענה לשון הג"מ יעקב דפוס פראג שע"ה ובחוקי דעת העתיק חמנו דינים והנהגות לאבלות ע"ש באות אלף :

מענה רך רבי מנחם רבא ב"מ משה רבא פי' על כמה מאמרים :

מענה רך תפילות ותחינות לכל יום בלשון צח :

מעריך המערכות מוסף הרבה שרשים על ס' הערוך ומלות ותיבות קשות הנמצאות בעברי ותרגום וגמרא . מיכאל וכעשה מומר שס"ט :

מערכת האלהות רבי פרץ הכהן בהרב רבי יצחק והוא הר"ף בעל תוספות ספר נכבד ועמוק בקבלה עם פירש עוד פירש מרבי יהודא חייט שי"ח :

ספר המעשה ובל"א מעשה בוך יותר מן ש' מעשיות מחז"ל וס' חסידים ושאר ספרים בל"א :

מעשה אפוד רבי פריפוט דוראן האפד הוא אמר פריפוט דוראנט ס' נכבד דקדוק והשגות על הרד"ק ובו חכמת הרבה ובהקדמה מראה גודל לימוד תנ"ך עש"ק דס"א ע"ב . ועיי' מגן דוד כ"י . (ע"ל אגרת מר' פריפוט :

מעשה בית דוד בימי פרס רבי יצחק בן אברהם עקירש מנהר קמבטיון :

מעשה חייא מ' חייא רופא הדושי גמפ"ת ובסופו כ"ז שו"ת נדפס עוד עם הדושים מקרבן אהרן . תי"ב :

מעשה חושב ר' יצחק אלהדעב השבונות ועבורונות . כ"י :

(מעשה חושב רבי אברהם מזולי מובא בס' הכוונות :

(מעשה חושב עמנואל בר אברהם ריקי על מלאכת המשכן . תע"ו :

(מעשה רקח מ' אליעזר בעל הרקח מובא בס' מסורת הגדול מגילת אסתר מסורה תתל"ד :

(מעשיות מ' ניסים ברבי יעקב לדונש התנו לדבר על לבו ולנחמו שי"ז . ובדל"ט :

כתב ואני ניסים לא . פרשתי אלו הפסוקים מעצמי אבל פרשתים מאבא מארי הרא"ש ז"ל . (ס' מעשיות מהזוהר בל"א :

(מעשה חכמים :

מעשה ה' הג"מ אליעזר בר אלי' רופא אשכנזי ביאור כפלא ד' חלקים מעשה בראשית מעשה אבות מעשה מצרים והגדה של פסח והלל . מעשה תורה שמ"ג :

מעשה ירושלמי העתק רבי אברהם מימין בלה"ק ומעשה רבי בוסטנאי ת"ו . מעשה ניסים רבינו ניסים בעל הדרשות בן הרמב"ן על התורה כ"י . מעשיות רבי שמואל בן עטר ור' יצחק ליאון ממדרשים ואגדות : ספר המעשים הרב המופלג החכם מ' משה רפאלדי אגילאר ספרדי ספורי מעשיות מבבלי וירושלמי וכל מדרשים ומפרשים כ"י :

מפה או לוח ובל' לטין קרטא יעקב בר אברהם לדיק ציור גדול מכל א"י והדרכים ועיירות וכפרים . באותיות עברית של"א :

ס' המפה או בעל המפה עיי' ש"ע . ס' המפואר עיי' דרשות רבי שלמה מלכו : (מפעלות ה' על דברי חכמים . מפעלות אלהים דון יצחק אברבנאל ענייני חידוש העולם ע"פ פילוסופי' וכנגד האומרים שהעולם קדמון וביאר עניינים מס' המורה שנ"ב :

מפרש קטאים ווידוי הגדול מס' ברית אברהם :

מפתח הגמרא רבי שלמה בן אליקום עיי' מסורת התלמוד שפ"ג :

(מפתח הידיעה מובא באמרי שפר פ' לך לך דכ"א ג' :

מפתח הזוהר רבי משה ברבי מרדכי גלאנטי מראה מקום תנ"ך היכן מובאים בזוהר שך"ז :

(ספר מפתח על חסרות ויתרות עיי' לקמן תורה :

ספר מפתח רבי לוי ספרדי הוא ספר מסורות עיי' תורה :

(מפתח הדעיון מובא בס' חיי הנפש :

מפתחות להרמב"ם שמואל עטיאה מפתחות כסדר מיימוני :

(מפתחות גן עדן פי' כמה עניינים :

ספר המפתח מפתח לי' ספירות כ"י :

מפתח שלמה משלמה המלך השבעת שדים וטבע אילנות ועשבי' ובעל חיי' . ש"ק דל"ח ע"ב :

מצודת דוד רבי דוד בן זמרא ע"ד המצות בפשט וקבלה (ע"ל טעם מצות :

ספר המצות להרמב"ם עם פי' רמב"ן ומ' יצחק ב"מ אליעזר בר שלמה ספרדי שלקט מספרו מגילת אסתר ובסופו אגרת תימן ומאמר תחיית המתים ת"ך :

סמ"ג ס' מצות גדול רבינו משה בן יעקב מקוצי עניינו ידוע רפ"ב עם חדושי הג"מ אליהו מזרחי ומ' אייזק שטיין : סמ"ק ס' מצות קטן עיי' עמודי גולה : מצות נשים מ' בנימן מאהרדונס אשכנזי הלכות נדה חלה הדלקה בל"א ועיי' סדר נשים תי"ב :

ס'

הכר שם מחברו רק כתב ונראה בספרו סוף שער ד׳ שהיה ד״ת שנים קודם לאלף הששי אכן ראיתי בשער ה׳ מביא ס׳ בנה שלום אני מסופק אם כ״ש הוא קדמון כ״כ :

(ס׳ המכתוס מובא בשו״ת מהר״ם אלשקר סי׳ ק״ז :

מכתום לדוד ר׳ דוד בן שלמה הכק׳ מסיר וידאל פי׳ על י״ג עקרים ובסופו בקשות וזמירות לענייניס · ש״ז :

(מלא רצון הג״מ הירש הג״ל שפיץ אב״ד בווירמז על מ״ה מסכתות להשוות הדעות הנראים חלוקות והם ע׳ ענייניס ואלף תק״ן דברים כגון מוהלכת השיטה · או איפך · תני כך · איכא דמתני · הכי קתני · הכי קאמר · פ׳ אמר משמיה דפ׳ כך · ופ׳ אמר משמיה כך · בסורא מתני הכי ובפומפדית׳ מתני כך · ה״א כך אמר פ׳ וה״א כך אמר פ׳ · שבוע כך אמר פ׳ ואידך אמר כך אמר פ׳ · אלא אי אתמר הכי אתמר · סמי מכאן · א״ד ת׳ ספסלי ואמרי לה פ״ש · נעקר הקרוב ק׳ אמה וא״ל ת׳ · תנאי היא · תרי תנאי או אמוראי אליבא ד״פ · לא היו דברים מעולם · איפך · חסורי מחסרא · ת״ע לפ״ק · ובהקדמה כתב שחבר ז׳ ספרים · (מלא כף נחת פי׳ על משניות מלוקט מכל מפרשי פי׳ יפה :

מלאכת הגיון לאריסט׳ מקיצור אבן רש״ד והוא אבי אלוליד בן רש״ד ס׳ המבוא מאמר המאמרות ס׳ מליצה ס׳ הקש ס׳ המופת ס׳ ההטעה ס׳ הכלוח ס׳ הלצה ס׳ השירים ועיין אבן רש״ד ועיי׳ אריסטו׳ ועיי׳ קיצור · ש״ך :

מלאכת המספר הג״מ אליהו מזרחי ענייני השבוכות ומספריות וההנדסה וחכמת השבורות עיי׳ קיצור · רל״ד · (ס׳ מלאכת ה׳ מובא בס׳ דן ידין · מלבושי י״ט הג״מ י״ט ליפמן לוי העלר הגהות והשגות על הלבוש (מובא כמה פעמים בס׳ אלי׳ זוטא · כ״י :

ס׳ המלואים ר׳ יצחק הישראלי מה שהוסף על ס׳ יסוד עולם :

ס׳ המלואים רבי יוסף האזובי · ס׳ המלואים רבי עזריאל בן הקדוש רבי מנחם הובא בס׳ יצירה קבלה · מלת הגיון הרמב״ם המלות קשות מחכמת צחות הלשון בדקדוק ובפלוסופי׳ עיי׳ הגיון שכ״ז (עיי׳ פירוש · מילי דאבות רבי יוסף חיון פי על פרקי אבות · ש״ס :

מלחמה בשלום מ׳ יהודה ליב בר׳ יהושע סיפור מלחמות שוויקן בפראג והמדינה · ר״פ :

מלחמות החכמה והעושר וכק׳ מלך רב המשורר ר׳ יהודה ברבי שבתי הלוי פלפול בין החכמה והעושר במשלים וחרוזות יפות :

מלחמות ה׳ מובא בכה״ג בענין מקוה שאסרו קצת חכמים עיי׳ משבית מלחמה :

(מלחמות ה׳ עיי׳ דרכי נועם :

מלחמות ה׳ רבי יעקב בר ראובן פלפול ב׳ אנשים א׳ נק׳ מיחד וא׳ מכחד באמונת הנוצרים · כ״י :

מלחמות ה׳ רבי יוסף קמחי פלפול מאמונת נוצרים והביא ר׳ ש״ט בשם אבן בוחן שהשיבו הנוצרי׳ ע״ז ה״ס ונק׳ ג״כ מלחמות מצוה : מלחמות מצוה עיי׳ תפארת ישראל :

מלחמות השם רלב״ג ר׳ לוי בן גרשון ס׳ נכבד בפלוסופי׳ בהשארות בהודעות עתידות וענייני חלום והקסם והנבואה · וידיעת הקב״ה כל הדברים · והשגחתו וחכמת התכונה · ובחידוש העולם במעשה בראשית ובאותות ומופתים ובעיון תורה ובמה יבחן הנביא · ש״ך · מלחמות הוב · מליץ יושר מ׳ יעקב בר יצחק בעל צאנה וראנה פשטים נאים בל״א כסדר התורה שפ״ב · ס׳ המלך רבי משה אבן תיבון (ש״ק דכ״ד ב׳ · מלך רב עי״ל מלחמת החכמה · מלכי יהודה מ׳ יהודה במ׳ משה ניגה ט״ו דרשות · שע״ו :

מלכי אל חזקיה בר אברהם מגמול ועונש אחר המות וענין עץ הדעת ועוג ומבאר כמה אגדות · ודברי חידות :

ס׳ מלכים ר׳ קלונימוס בר׳ מאיר על חכמת ההנדסה ותשבורת :

מלל לאברהם אברהם המכונה שמסולי הספרדי מענין מליאות הש״י ואברהם הי׳ הראשון להכיר מליאותו ית״ש וסדר הלימוד התורה וכל חלקי התורה · כ״י · ס׳ המלמד רבי שמשון בן אבטליון דקדוק והגיון · כ״י · (ש״ק דכ״ד ב׳ ·

ס׳ מלמד התלמידים רבי יעקב בר מכיר דרשות על התורה ומשבח ללמוד הפילוסופי׳ ועל ידו סומכי׳ כמה פילוסופי׳ בדרשות שלהם :

(מלמד שיח פי׳ המלות בל״א תורה וה׳ מגילות רבי אליקום בר׳ יעקב שן : [illegible])

(ס׳ המכונה מן הטורחים ר׳ ידידי׳ מובא בכפילות יהודה דקל״ב א׳ :

מנהיג הרופאים רבי יצחק הישראלי עיי׳ רפואה :

מנהגים רבי אברהם קלוזנר · שי״ע הנהגות מכל השנה :

מנהגים רבי אייזק טירנא כדפס אצל סידורים ויש בל״א :

ס׳ המנהיג או מנהג עולם רבי אברהם בר׳ נתן הירחי זקנו של המרדכי ובש״ק דכ״ח מיחס לרבי אליקום חתנו והוא בן הרא״ש מנהגים וסדרי תפילות ספרדי ורפתי אשכנזי · רע״ט · (עש״ק דס״א ב׳ רבי אשר בר שאול :

מנהיר עיני חכמים עיי׳ מאיר עיני חכמים · ס׳ מן החי ר׳ מרדכי בפרובינצה דיני איסור והיתר (ש״ק דכ״ט א׳ :

מנוח הלבבות מ׳ מנוח הענדל בר׳ שמרי׳ פי׳ על חובת הלבבות ובהקדמה מביא הרבה ספרים תכונה · שכ״ו :

מנוח מלא חן מהכ״ל ביאור קבלה שבס׳ בחיי על פ׳ בראשית :

ס׳ המנוח רבי מנוח פי׳ הרבה דברים מהרמב״ם (ש״ק דכ״ט א׳ :

מנורת זהב כלה עיי׳ מנורת המאור : מנורת הזהב רבי שלמה לוריא קבלה : מנורת המאור רבי אברהם מרון מאזמיר כשעי׳ ופירושים על תנ״ך כ״י :

מנורת המאור רבי יצחק אבוהב ספרדי ס׳ נפלא מאד ש״ד :

עוד חבר ס׳ מסודר על י׳ דברות מורה מקום מוצא הדיני׳ מש״ס בבלי וירושלמי עם ג׳ פירושים א׳ ארון העדות בו הביא כל הדעות הראשונים ב׳ שלחן הפנים ביאור של א״ח בו מסודרים כל הברכות ותפילות עיי׳ בהקדמה לס׳ בית יוסף :

מנורת המאור מ׳ ישראל ובסוף ראשית חכמה ה׳ פרקים נעתק ממנו ונקראים מנורת זהב כלה חכמה ומוסר : מנורת הלוי מ׳ שלמה הלוי אלקבץ פי׳ על מגילת אסתר ואיזה דרושים שמ״ה :

מנחה בלולה רבי אברהם מנחם פי׳ ופשטים על התורה שכ״ד :

(מנחה שלוחה רבי שמשון מגיד מובא בדן ידין · (מנחה בלולה קצת קיצור דינים מש״ע י״ד ומאחרונים הרב מ׳ יעקב) אייללנבורג ב״מ חיים מברעסלא נכד הג״מ יצחק פריפבלש אב״ד דק״ק ליסא מנחה קדשה רבי מאיר כאלוו פי׳ על התורה כ״י : מנחה קדשה רבי יחיאל ברבי ידידי׳ נכד רבי מיכל מארפטשיק ביאור יפה על פרקי אבות מלוקט מהרבה ספרים של״ו :

מנחה יהודה הג״מ יהודה ליב ברבי עובדיה אב״ד מבריסק ביאור על רש״י שבתורה שס״ט :

מנחת יהודה עיי׳ מערכת אלוהות : מנחת יהודה שונא הנשים רבי יהודה בן שבתי סיפור מעשה בחרוזים יפים מאיש א׳ שהיה שונא לישא אשה :

(מנחת יעקב הג״מ יעקב פי׳ על ת״ה על י״ד :

(מנחת כהן רבי יוסף ברבי שביאור תיקון סופרים בחסרות ויתרות וקרי וכתיב כסדר א״ב ואח״כ כסדר התורה שכ״ח :

מנחת כהן מ׳ אברהם פימנטיל ג׳ ספרים א׳ מבוא השמש דינים השייכים מזמן עלות השחר עד צאת הככבים · ספר תערובות דיני איסור והיתר משמרת השבת דיני שבת תכ״ח :

מנחת כהן רבי שמואל הכהן ב״מ יוסף ד׳ ספרים · א׳ נר מצוה · ב׳ תורה אור · ג׳ דרך חיים · ד׳ תוכחת מוסר עיי׳ כא׳ במקומו :

(מנחת יצחק · ס׳ קטן :

(מנחת זכרון מ׳ שלמה ב״מ יצחק לבית לוי מובא בספרו בישעיה בשחק שלמה שהוא פי׳ תפילות מוסף של ר״ה :

מנחת קנאת רבי אבא מורי ברבי משה רצה להתיר החרם שעשו קהלות ברצלוני שנת ה״א ס״ד והתומים עליו הרשב״א מברצלוני והרא״ש מטולטילה שלא ללמוד חכמת יוונית קודם שיגיע ל״ל שנים עש״ק ד״ם ע״א כ״י :

מינקת רבקה הרבנית דרשניות בת הג״מ מאיר מוסר מלוקט מגמ׳ ומדרשים בל״א שע״ח :

(מסגרת השלחן מ׳ בנימן זאב ב״מ שבתי מפינטשוב על ש״ע ח״מ מלוקט מס׳ מאירת עינים וש״ך וכה״ג וקצת חדושיו תע״ג :

מסעות רבי בנימן ברבי יונה מטודילה הי׳ נוסע ג׳ חלקי העולם עאירופא אסיא אפריקא וכתב כל מה שראה ושמע ש״ג :

ס׳ מסעות של רבי שמואל הקדוש ברבי דוד יעמסיל מ״כ ברשימה א׳ :

מספר דברי שלמה רבי שלמה הלוי :

ספר מסורות בהקדמה ג׳ לס׳ מסורת המסורת אמר אנשי טברי׳ היו חכמים גדולים ובקיאים במקרא מהם קבלנו כל הנקוד והאמת כי אנשי כנסת הגדולה הם היו בעלי המסורות והנקוד׳ נתן לדפוס רבי יוסף בן שמואל ן׳ ריים והוא מורה שלא בחנם כתוב בתורה

ס' המוסר רבי יצחק קרישפין מוסר ועם הרוזות כ"י :
ס' המוסר רבי יהודה בן כלץ סודות התורה על הדינים והתפילות
עם הגהות נכדו רבי משה ן' כלץ ומפליג הקבלה :
ספר המוסר רבי אברהם בר חסדאי הלוי וכו' ג"כ הגיון הנפש העגומה בדפקה בדלתי התשובה ד' עמודים · א' מהתחלת האדם והשפע · ואיך יהובר החומר וצורתו · ב' דברים שינהג בהן האדם בעה"ז · ג' ענייני תשובה · ד' מסוף ותכלית עה"ז :
ספר המוסר רבי משה גייאה כ"י :
מוסר השכל או שירי מוסר השכל רבינו האי בן שרירא גאון פסקי' ומנהגים במשלים ומוסר ובהרוזי' · על"ד דכ"א · שך"ב :
מוסרי הפילוסופיא רבי חנניה בר יצחק חכמה ומוסר מלוקט מהפילוסופי' משאר לשונות לערבי ורבי יהודה בן שלמה חריזי לעברי וכל איגרת שכתבו זה לזה וכל שמות הפילוסופי' קדמונים ולידת וגדולת אריסטו וחכמות הרבה ועיי' תיקון מדות הנפש שך"ב :
מועד קטן ע"ל אות ש' שלשלת קבלה : (קיצור מוסר החכמים מובא במשכת חכמים סי' קע"ד : מועדי ה' עיי' יוצרות :
מורה המורה רבי אברהם אבול עפיא ספרדי פי' על מורה הנבוכים עפ"י קבלה :
מורה נבוכים רמב"ם ס' נפלא כולל הרבה חכמות נעתק מלשון הגרי לעברי ע"י רבי שמואל בר יהודה אבן תיבון ע"פ רבי ש"ט בר יוסף ן' ש"ט ואפודי ורבי אשר ברבי אברהם המכונה בונאן קרשקש ועם מפתח רבי יהודה בן אל חפני המכונה חריזי עיי' שפע טל שי"ג :
מורה נבוכים נעתק מר' מתתיהו נקארטין בחרוזות יפות כ"י :
מורה צדק רבי שלמה בר אליעזר הלוי מראה מקום הפסוקים תנ"ך בכ"מ שנדרשים בגמרות ואגדות :
(מורה צדק הג"מ מיכל כהן בספרו אחות קטנה על ענין גירושין מובא בת' ה"ק :
מורה צדק מיכאל הכהן ורבי אברהם שמואל מעיר סופיאה מראה מקום כל דיני טה"מ מאיזה תשובה או כתבים שלא נדפסו שמצאו בגליון הטור של מ' יצחק ברקי תי"א : (בת' בני חייא בפ' מהרש"פ בס' מורה צדק ע"ל דורש משפט :
מורה אהרן רבי אהרן ברבי יוסף קראי פלפולי הקראי' נגד מנהגי רבנים האשכנזים ונגד הקבלה כ"י :
מושיע חוסים מ' אברהם יגל ממונטיליצי כולל תרופות הדבר רמ"ב בירחת ה' ותפילות עם פיטום הקטורת מ' יוסף מרזיכטי שמ"ז :
מושעות אל יוסף בן אברהם הכהן מרומנייא פי' על הושענות מנהג רומא שס"ד :
מזבח הזהב רבי שלמה בן מרדכי מעניין קטורת והדלקות נרות ותפילות בשעת הדבר רמ"ב שס"ב :
מזבח הזהב רבי ש"ט מלונדין שאלות ותשובות מפילוסופי' וקבלה :
(מזבח יעקב מובא במפתחות ש"ס הקדשים :
מזמור לתודה רבי שמואל ברבי יצחק אריפול פשטים על מזמור קי"ט ועל ט"ו שיר המעלות של"ס :
מזמור לתודה מ' דוד ב"מ מנחם הכהן סיפור מעשיות התורה עד פ' משפטים וה' מגילות בחרוזות בל"א ת"ה :
מזרק כסף רבי יוסף כספי כ"י :
מחברות או ס' הפרחון רבי שלמה בן אברהם בן פרחון פי' המלות על תנ"ך נלקט מרד"ק ורבי אפרים ורבי יהודה וראב"ע ורס"ג ורבי יהודה חיוג ורבי יונה בן גאנח · ורבי שלמה הקטן נכתוב ד"א תתקך"א כ"י
מחברת עמנואל רבי עמנואל ברבי שלמה כ"ח מחברות ושירים בלשון צח מאד על כמה עניינים ודברי חשק ואהבת נשים ולכל מחברת ושיר סיפור ענין יפה רכ"ב :
מחברת התופת והעדן מהנ"ל בחרוזות בלשון צח על שכר ועונש איך נידונים הרשעים בתופת ביסורים קשים ובעדן תתעדן נשמות הצדיקים :
מחזור תפלות ופיוטים לכל י"ט וכו' מחזור שאומר תלילה לכל השנה בל"ד ד"מ ר"א הקליר חיבר פיוטים והוא אחד מתנאים ולא נודע אם הוא ר"א בן הורקנוס או בן יעקב ע"ל ערוגת הבושם · ונש"ק דכ"ג רבי יצחק ברבי יהודה ן' גיאות חבר ספרים ופיוטים רבים · ונדכ"ז רבי אמנון חבר ונתנה תוקף ונא שמע לאשכנזים וביום א' דר"ה נהגו יקותיאל בר משה · גם בנימין בר שמואל והרבה פיוטים נהגו רבי שמעון ברבי יצחק הגדול · ופיוט שבועות של תרי"ג מצות חיבר רבי אליהו הזקן · רב בנימין חיבר מחזור אשכנזים : ש"ק דמ"ה ב' · ורבי יוחנן עריווש

עשה פי' עליו · גם על מחזור איטליאני ש"ק דכ"ו :
מחזור ספרדיים ע"פ מהרמ"ק ע"פ קבלה עיי' תפלה למשה כ"י
מחזור ספרדיים הוא קלת מרבי שלמה בן גבירל ורבי יהודה הלוי ואב"ע בחרוזות יפים ועיי' ש"ק · מחזור כמנהג קלת אשכנז ופולין וכו' עם פירש יפה הדרת קודש דרך פשט רמז דרש סוד מ' יצחק ב"מ יעקב יוזבל · ועם ביאור מלת קשות מ' בנימין ב"מ מאיר הלוי מירון בורג · ד"ם ע"י האחים שלמה ויוסף יעבץ · ויש מחזורים ע"פ מעגלי צדק · ויש ע"פ מ' נבי הירש רבי זונדלש ואיזה תוספות הג"מ נתן שפירא · והוספות רבי משה ברבי יוסף בצלאל כץ מחוקק · ויש ע"פ המקובל רבי הירץ ש"ץ מחזור הנ"ל בל"א רבי אביגדור ברבי משה הכהן אילמונש · עוד מ"כ עליו מ' אביגדור סופר מאייזן שטאט · עו' מ"כ שהעתיק אותו אשר אנשיל בה' יוסף מרדכי מפוזנא ·
מחזור ויטרא רבי שמחה מעיר ויטרא תלמיד רש"י והוא ממהלך הכוכבים ומזלות עש"ת מהרי"ק שורש קע"ו · מחזור הפסח מהנ"ל ממהלך הכוכבים · מחזיק האמונה רבי מרדכי ברבי יהוספה (ש"ק דכ"ד סע"ב :
מחזיק הבדק רבי אליקום בר נתן הירהי עש"ק דכ"ב :
מחייר יין הג"מ משה איסרלש פי' על מגילת אסתר · שי"ט :
מחנה אלהים רבי משה בן חביב פלוסופי' אלהיות והוא כמו מורה נבוכים · כ"י :
(מחנה דן בעל דן ידין :
(מחנה אפרים מובא בשו"ת שער אפרים בהג"ה סקנ"ג ז"ל עיי' בס' מחנה אפרים פ' ויגש :
(מחנה לויה בש"ת זקן אהרן סי' קמ"א כתב כבר הארכתי בס' מחנה לויה בביאור האותיות ומעלת הכתיב' וצורתה :
(מטה יוסף הרב מ' יוסף הלוי ש"ת המיו של בעל פרח שושן מביאו כ"פ :
מטה אהרן הג"מ אהרן אב"ד בווירמייש במ' משה ביאור הגדה של פסח · (מטה אהרן ש"ת מובא בפרח שושן כ"פ :
מטה יוסף מ' יוסף בר' חיים צרפתי ל' דרשות :
מטה משה הג"מ מ' משה במ' אברהם אב"ד בפרעמסלא דיני ברכות ותפילות שבת ומועדים ומנהגים · שכ"א :
מטעמי יצחק הביאו בהקדמת ספרו פחד יצחק :
(מטתו שלשלמה מ' שלמה אלקבץ הלוי מיוסד על דבר הזיווג מובא בשורש ישי בפ' ויאכל בועז וישת :
(ס' מי מנה מביאו בחבורו עמק המלך :
(מ' מי שלוח מובא באיומה כנגדלות ע"ל מדרש :
מים עמוקים הג"מ אליהו מזרחי לח' שו"ת וק"ב שו"ת מ' אליה ן' חיים · וע"ל ש"ת ת"ז :
(מים חיים מ' חיים דרוש על התורה וה' מגילות :
מימי ישראל מ' ישראל במ' משה נגארה שירים והלצות ואגרות בלשון צח ונחלק לו' חלקים ולכל חלק השיר והאגרות קרא לפי ענינו · מי השלוח מי מנוחות · מי מריבה · מי מקור מי זהב · מי המרים יפה מאד · שס"ה :
מכבי יהודה מ' יהודה במ' אברהם יעקב מפוזנא סמיכות הפרשיות ס' בראשית ובהקדמתו כתב שחבר זאת ליהודה קשת יהודה ת"ו :
מכילתא רבי ישמעאל מן פ' בא עד ויקהל עם פירוש :
מכלתא בן עזאי משם רבו ר"ע מן ויקרא עד סוף התורה :
מכילתין רבי עקיבא עש"ק · מכלכל מחלה ר' אברהם באזלארי רפואות · כ"י · מכלול רד"ק דקדוק עם הגהות ר' אלי' בחור · מכלל יופי מ' שלמה ן' מלך פי' המלות ועניינים קשות תנ"ך עפ"י דקדוק עם הגהות לקט שכחה ר' יעקב אבנדנה שי"ד :
מכלל יופי רבי יהודה מסיר ליאון פילוסופי' · מכלל יופי עיי' ס' הגדרים · מכלל יופי רבי שמואל צירלה פשטים ע"י אגדות ומדרשים ודברי פילוסופי' הובא בספרו מקור חיים בסופו :
מכריע הרב חכם מנשה בן ישראל מכריע כל ג' כתובים המכחישי' זא"ז בתנ"ך :
מכתב אליהו עיי' פי' ורבי אליהו הפש לי' כ"י :
מכתב אלהים מהאר"י צרפתי · כ"י · (והוא על אופני כתיבות ספרי תפילין ומזוזות מובא בסוף שו"ת ר' משה גלאנטי :
מכתב התקייה ע"ל מאמר תת"ה :
מכתב אליהו ש"ת מובא הרבה פעמים בת' פרח שושן מהר"א אלכסנדרי על ה' גיטין :
(מכתוב תקייה שחברו לבקשת רבו הרב כי רבי אהרן הלוי לא

מאמר תח"ה רמב"ם העתיקו רבי שמואל בן יהודה אבן תיבון מערבי לעברי ומצורף לו ס' מכתוב תחייה לרבי יהודה זבדאה ובו ט"ו שערים : ונדפס עוד עם מצרף לחכמה ועם ס' המצות :

מאסף לכל המחנות הכהן הרופא רבי שלמה אלמולי ספר קטן מגלת אסתר בהקדמה :

(מובא שערים קבלה הביאו בס' הכוונות בפ' נתחלק לחלקים ושערים ופרקים כ"י :

מבחר הפנינים רבי ידעיה בלשון ערבי והעתיקו רבי יודא אבן תיבון לעברי משלים ומליצות וחכמות מפילוסופי' לנהוג האדם בחכמה ומוסר עם פי' על שקל הקודש רמ"ד :

מבצר יצחק רבי יצחק כתב בפלפול מאמונת הנוצרים כ"י :

מבקש ה' מ' שמואל ב"מ יעקב האגיז ג' דרשות לכל סדרה עד נצבים והזכר אליו דבר שמואל פי' מאמרים מ' רבה על ס' דברים מובא בס' משנת חסידים ד"ט ב' שחברו אביו שכ"ו :

(מבקש ה' רבי יצחק גרשון מובא בסוף ס' מבקש ה' דרכ"ה א' :

(מבקש ה' כתב כלי חמדה כי תשא ג' ובביאור על התורה קראתיו מבקש ה' הארכתי בזה :

מבקש ה' מ' משה קורדואירו הובא בס' לקוטי שושנים :

ס' המבקש רבי שם טוב פאלקירא כלול מהרבה חכמות וקצת בחרוזים ושירים כ"י :

מגדול דוד רבי מרדכי דאטו מענין גלות ומשיח · (ש"ך דמ"ז א' :

(ס' המגדל רבי דוד דאיסטיליאה שחבר ס' המגדל וס' קרית ספר שהוא הכרעות הדעות בדיני' : ש"ך דכ"ט א' :

מגדל דוד רבי דוד שטעלי דרשות על התורה עיי' קרית ספר (והוא הנ"ל : מגדל דוד מ' דוד פרובינצאל דקדוק : מגדל דוד מ' דוד בר יהודה מיישב השגות הלבוש ומהרמ"א ומנהג ופסק הלכה כסדר ש"ע :

מגדל דוד מ' דוד אב"ד במגנצא פי' על רות עפ"י קבלה ובסופו שיר הלולים לכבוד התורה · ת"מ :

מגדל דוד מ' דוד בן יעקב הכהן חדושי גיטין ברש"י ותוספות · שכ"ז · וחבר ג"כ על סדר מועד נשים נזיקין · (מגדול דוד הרב רבי דוד גרין הוט אב"ד במדינת איטש דרוש על ס' בראשית וישוב קצת דבורי תו' ובסופו טוב רואי על דיני רואה · תמ"ב · ועשה הגהות על ס' הגלגולים · מגדל עוז רבי משה אלמושנינו פי' על ס' הכוונות מאבי אחמד · מגדל עוז רבי משה שוכליכו פי' על התורה · כ"י · (מגדל עוז שם ה' מענין משיח ומלחמות ארמילוס · דפוס (ואני העתקתי ממנו נפלאות :

(ס' המגדנים מביאו בס' קרניים כתב דן ידין שחברו רבי יהודה הנשיא :

(מגיד מראשית מובא בס' בני חייא בא"ע ס' מ"ה בשם מגיד מראשית בקונטרס הסגולות :

ס' המגיד מ' יעקב בר' יצחק פי' והמשך הפסוקים בל"א כ"ך עיי' תורה · שפ"ג :

(מגיד משנה דון וידאל די טלוזה כ"כ יוחסין דקל"ג :

מגיד מישרים הג"מ יוסף קארו סודות ופשטים שנתגלה לו ע"י המגיד עד פ' מצורע עו' חלק ב' כסדר תנ"ך · תי"ד :

מגיד מישרים עיי' והאדם ידע באות ה' :

מגילת אנטיוכס מספרי מכב"י · שי"ז ובסידור ספרדיים :

מגילת אסתר רבי ליב בר' יוסף מעליר בל"א המשך הפסוקים ומעשיות יפות ומוסר · ש"ן :

מגילת אסתר מ' יצחק ליאון במ' אליעזר בר' שלמה ספרדי ן' צור מיישב השגת רמב"ן על רמב"ם בס' המצות שיסד על י"ד שכ"ב :

מגילת המגילה רבי אברהם בר חייא הנשיא הובא דקל"ט שרשי' ובאברבנאל דניאל ב' (ובש"ך דמ"ז א' :

מגילת ספר או מגילת הכתובים קי"ג אגרות בלא לשון שכ"ו :

מגילת סתרים רבי שמואל מטוט פי' יפה על אבן עזרא בתורה · שי"ד :

מגילת תענית עיי' תלמוד ע"פ מ' אברהם הלוי במ' יוסף תי"ט :

(מגיני ארץ חבור כפלא על ש"ע א"ח הג"מ בעל ט"ז מגן דוד והג"מ אברהם סג"ל מקאליש מגן אברהם · ופי' על התוספתא ס' נזיקין ובסופו מה שחסר בס' לחם הפנים מה' יו"כ עד סופו תכ"ב ונדפס עם עטרת זהב מהג"מ מענדל אב"ד דקראטשין :

(מגיני זהב מובא בס' בית לחם יהודה בי"ד :

(מגינת לב פי' על איכה בעל טור ברקת מביאו שם סי' תקל"א :

(מגינת לב עיי' עטרת שלום : מגלה עמוקות עיי' אלים :

מגלה עמוקות עיי' ישמח ישראל · מגלה עמוקות רבי חשם כהן : מגלה עמוקות רבי לוי פילוסופי' : מגלה עמוקות רבי שלמה מקוסטנטינא על התורה בפילוסופי' כ"י :

מגלה עמוקות הג"מ נתן שפירא אב"ד בקראקא פשטים נפלאים רנ"ב אופנים כמנין רב לך על תפילות משרע"ה בפסוקי ואתחנן שנ"ו :

(מגלה המגלה מובא בס' מכתוב תחייה :

(ואני ראיתי כתב יד הגאון הנ"ל על א' ויקרא זעירא אלף אופנים והרבה פרשיות והעתקתי בחבורי הרבה ממנו :

(מגלה התעלומות בס' ברית מנוחה דל"ח א' כמו שפירשתי בס' מגלה התעלומות :

מגן אברהם רבי אברהם פריצול ויכוח הדת בין יהודים ונוצרים ומיהודים שמעבר לנהר כוש ונהר סמבטיון למנהגי ישמעאלים כ"י :

מגן אבות בפלפול מאמונת ישמעאלי' וקראים ונוצרי' · כ"י :

מגן אבות רבי שמעון בר צמח דוראן על הגמרא בבקיאות וחריפות עיי' ל"ד כ"ט :

מגן דוד רבי אלישע בר אברהם בר מתתיה השגת על מעשה אפוד בדקדוק ומסכים עם הרד"ק · רע"ו :

מגן דוד מסיר דוד פשטים והלכות על קצת פרשיות · כ"י :

מגן דוד רבי דוד בן זמרא מפרש האותיות ע"פ קבלה והובא בס' מכריע על התורה :

מגן ורומח רבי חיים בן מאזוזה הכהן בפלפול מאמונת הנוצרים כ"י :

(מגן שלמה הג"מ יהושע אב"ד מקראקא מיישב כל מה שהק' התו' על רש"י על פסחים ביצה שבת יבמות כתובות קדושין ב"ק חולין :

מדבר יהודה רבי יהודה אריה דמודינא בר' יצחק דרשות להספדים ולכמה ענייני' וכמה שירים וקינות · שס"ב :

ס' המדות עיי' ארחות צדיקים · ועיי' מעלות המדות · ועיי' יחוד אלהות :

ס' המדות מאריסטוטלוס העתיק לעברי רבי מאיר רופא ברבי אלוואריש ע"פ רבי יוסף בר ש"ט ס' יפה ממדות טובות ומוסר · כ"י :

מדות אהרן רבי אהרן בה' אברהם ן' חיים פי' ארוך על י"ג מדות דר' ישמעאל ושאר סוגיות · שמ"ט · עיי' קרבן אהרן :

מדרש בש"ך דכ"ט רבי יצחק הנשיא חיבור כמו מדרש לתורה :

מדרש חזית הוא מדרש רבה על שיר השירים וקהלת המתחיל בפסוק חזית איש מהיר עיי' זוהר :

מדרש שוחר טוב והוא מדרשי' ומאמרי חז"ל על פסוקי תילים ושמואל ומשלי ועם פי' המלות הג"מ יצחק בר' שמשון רע"ב :

מדרש תדשא רבי פנחס בן יאיר מתחיל בפ' תדשא ארץ פשטים ומדרשי' · כ"י · ויש עוד מדרשי' מ' תמורה שיעור קומה פרקי היכלות · מסכת משכן :

(מדרש מי השילוח מובא באיומא כנגדלות ד"ט א' :

(מדרש ויסעו מ' ן' שוע מר רב חפץ מצאתי בספר א' :

בהקדמה לס' שלטי הגבורים מביא מדרש ר' עקיבא בכתרי אותיות · מ' ישעיה · מ' ויסעו · מ' אסתר · מדרש ן' שועי :

מדרש החכמה רבי יהודה הכהן בן שלמה מטוליטולא פי' על ספרי אריסטוטל' ופילוסופים אחרים וס' אלמגיסטו וזו היא חכמה הלימודים חכמת המספר וגימטרי' ומוזיקא והתבולות והבטות והרמות הכבדים וחכמת הגלגל וחלק המעשה · גם פי' על איזה מקומות מפ' בראשית תילי' משלי ובהקדמה משביע שלא יעתיק זה כ"א מי שמבין הכל · כ"י :

מדרש שמואל מ' שמואל די אוזידא פי' על פרקי אבות יפה מאד · שמ"ז :

ס' מהלך ר' משה קמחי כולל כל הדקדוק עם הגהות רבי זלמן מפוזנא ורבי אלי' בחור · רס"ח · והגהות רבי שבתי סופר המדקדק :

מהלך הככבים רבי אפרים מזרחי עיי' בהקדמות מקום הלבנות :

מהרי"ל והוא מ' יעקב בר משה סג"ל הוא תיקון מנהגי מדינת אשכנז מכל השנה עם ביאור מלות קשות · ויש עוד חדושי מ' הירץ אב"ד מפראנקפורט :

מהררי נמרים רבי דוד בן זמרא מראה מקום לענייניס :

מהרר"י נמרים מ' אברהם בן דון שלמה עקרה כולל כל סוגיות הגמרא מלוקט מכל הספרים וקצת חדושים על חגיגה ב"ק ב"מ שבועות כתובות שכ"ט :

מולדות יצחק הג"מ יצחק בר' משה קלינעלבוגן קיצור עברונות שפ"ג

ס'

דינים שנשמטו מש"ע מסודר כסדרו שם"ט :

לחם רב הג"מ אברהם די בוטן שו"ת וסוגיות התלמוד ת"ך :

לחם שלמה מ' שלמה ב"מ יצחק לבית לוי ביאור על מאמרי חז"ל כסדר הגמ' ובסופו חדושים ופשטים כפלאים ממדרשים שכ"ז :

(לחם שלמה מובא בשורש ישי ז"ל בהרבותו בס' לחם שלמה פ"ב :

(לחם שלמה מובא בספרו על אורות :

(לחם הפנים על י"ד כסדר ש"ע והוסף חדושים מח"ש בס' חוקי דעת :

(לחם מן השמים מובא בעטרת זקנים בא"ח סי' תקס"ח תק"ע תקע"א :

(לחם השמים פי' על משניות זרעים ומועד וביאור על ה' בית הבחירה להרמב"ם חיבר הרב מ' יעקב בהג"מ חכם צבי :

לכל הפץ רבי יהודה בר שמואל אברבנאל נוסחאות לכתוב שטרות שי"ב :

(לכל חפץ פי' מגילת אסתר קירימוני :

למודי אצילות מהאר"י קבלה מעולם אצילות · כ"ו :

ס' הלימודים עיי' שלשלת קבלה אות ש' :

לפני ולפנים רבי מאיר בר' טודרוס מטלטולא קבלה מובא בסס"י :

לקח טוב ר' אברהם יגל בת' הכניה ממונבילים' קטן לחנך הנערים בי"ג עקרים ויסודות אמונה ויראה ש"ב מהעתקת הגאליקי :

לקח טוב מ' משה בן יששכר הלוי ביאור מילות תנ"ך בל"א ואיזה פשטים ותשובות לכותרים והביא כל הנהגות שמובאו בתנ"ך שס"ד :

לקח טוב רבי יוסף סרפא על ראב"ע :

לקח טוב רבי יום טוב צהלון פי' מגילת אסתר :

לקח טוב רבי משה נגארה פי' יפה על התורה וסדר המצות מלוקט מש"מ ומכלתא ספרא כו' · שי"א :

(לקט טוב מ' אליעזר ליפמן בת' מנחם מכלי דרושים ועשה פי' על אדר"ן :

לקט שכחות ר' משה אבן תיבון כ"י · (עש"ק דכ"ד ב') :

(לקט הקמח מובא בס' אור קדמון דכ"ט א' וז"ל אשר אני עוסק היום בהדפסתו בסי' עקב עכו וסם התחלה מזור לקושי חקה כו' וראיתי בדפוס מלוקט דינים משו"ת על ד' ש"ע ר' משה חאגיז :

לקט הקמח על משניות :

(לקט שמואל מ' שמואל פייווש בת' יהודה לב נהג"מ וולק כן בעל הסמ"ע לקוטים הקדמות כסדר א"ב ולבסוף פשטים כסדר התורה בשם הגאונים תכ"ד :

(לקט יוסף פי' ס"ז אשר חובר אל ס' ת"ח ד"ך ב' מובא בלקט הקמח הולין :

(לקט יוסף הקדמות מלוקטים כסדר א"ב :

לקוטי הפרדס לקוטי דינים מס' פרדס של רש"י · רע"ט :

לקוטי רבי יוסף גיקאטילא קבלה משמות הקדושים · כ"י :

לקוטי רבי זלמן רוכקיל פי' על רקנ"ט על התורה :

לקוטי שכהה ופאה מ' אברהם ן' אלימלך פי' קצת מאמרי' כסדר התלמוד עפ"י קבלה ואגלו פי' על י"ם מ' יוסף ן' חיים וסודות איזה מצות · שי"ו :

לקוטים ר' יצחק דמן עכו מובא בס' ברכת שמואל פ' מטות

לקוטי שושנים מ' משה במהודא פשטים מלוקטים על נביאים אחרונים וקצת לקוטי מר' יעקב בי רב ור' מאיר עראמ"ה שס"ב :

לשון זהב ר' ידעיה הפניני ביאור על תילים וביאור קצת מזמורים מרבי יוסף טאיטצק · שכ"ט :

לשון זהב רבי יצחק אלהרעף מכל שמות ושיעור האמות ומדות שבתורה :

לשון זהב אגרות בלשון צח לחנך הנערים · את"ך :

לשון למודים על גמרא כדבם :

לשון למודים רבי שלמה ירחי הובא במקנה אברהם ד"ך :

(לשון למודים ר' אליקום בר' יעקב כן מקאמרנא אגרת שלומי' :

לשון למודים ר' מנחם בן יעקב ביאור מלות בסדר א"ב עם הגהות דונש בן לברט · כ"י :

לשון למודים רבי דוד בן שלמה בת' יוסף אבן יחייא דקדוק וחלק ב' שקל הקודש לעשות חרוזים ושירים · רס"ו :

אות מם

מאה דברים רבי יצחק כתן לחנך הנערים · כ"י :

מאה דפין ס' רפואות מכל התלמוד · מאה דפין רבי יוסף מלכו מקלפל מעקרי אמונה :

(מאה קשיטה על סדר פרשיות בעל חג הפסח מביאו שחברו :

מאה שערים רבי יצחק בר אבא הוא על הרי"ף הובא בש"ך דכ"א א' :

מאה שערים ק' דרשות על המצות :

מאה שערים מ' משה אלשיך דרשות לעניני' נחלקים לק' שערים כ"י :

מאור הגדול הג"מ מאיר מלובלין ביאור על ד"ט ב"י :

מאור הקטן מהכ"ל על שערי דורא · (מאור הקטן מ' מאיר אב"ד ד"ק איטגין דרשות על התורה · תכ"ז :

מאור עינים רבי עזריה מן האדומים הלק א' קול אלהים מדבר מרעש ורעם שהי' בפירארא שנת של"א · ב' הדרת זקנים העתיקו בלה"ק סיפור ע' זקנים שכתרו התורה לתלמי המלך ולקוטים מספרים אחרים · ג' אמרי בינה סיפור מעשיות ימות עולם ומדינות והעתיק ס' העיתים לאלכסנדר ועניני' לימודיות ובגדי כהונה ומענייני לשונות ואותיות העברי והנקודות ואותיות של כתב עבר הנהר · (ובאר הגולה כתב ששתי כגד ס' זה כמשוש התן · ואח"כ מצא בו דברים שלא ישרו בעיניו שים עיניך עליהם :

(ס' המאור מובא ביסוד עולם קרוב מאור עינים לסוף מאמר ב' ז"ל בעל ס' המאור בחבורו :

מאור עינים מ' יאשיהו ברבי יוסף פינטו פי' כפלא על האגדות שבש"ס ת"ג : ולא ראיתי רק על הלק א' :

(מאור עינים רבי דוד בן בילא מובא במקור חיים פ' בהעלותך דל"ד ב' :

(מאורי אור המקובל מ' מאיר פאפארש הכהן ליכוויס מקונטרס מכתבי האר"י ע"פ מאירת נתן גי' מאורי אור ויאיר נתיב מ' נתן נטע ברבי יהודה מנהיים אב"ד בק"ק האגני ומ' יעקב בר' בנימן וואלף מווילנא תס"ט :

ס' המאורות ראב"ע ממאורות השמים בין היום ובין הלילה :

ספר המאורות על אלפסי :

מאורות נתן מ' נתן ירושלמי בהג"מ ראובן שפירא דיין מירושלמי הגהות על כוונת האר"י כ"י :

מאזני לשון קודש הראב"ע עיי' דקדוקים :

מאזני משקל רבי יעקב רומא אלף שמ"ח מיני שירים :

מאזני צדק אבי אחמד בלשון ערבי ונעתק לעברי ע"י רבי אברהם בר חסדאי הלוי עם פי' רבי נאעיד בן נאעיד ובו הנהגות טובות ומדות הנפש כ"י :

מאזני צדק ענין עבדוכות כ"י :

מאיר איוב מ' מאיר בן ערמאה פי' על איוב ומאמרי תמוהים קצת בפילסופי' שד"ז :

מאיר תהילות מ' מאיר בן עראמה פי' על תילים ש"ן :

מאיר נתיב וכו' קונקרדנציאות או נתיבות עולם או אמר זרוע עניינו ידוע הבר אותו כרא ארלוטי בלטין והעתיקו לעברי רבי יצחק נתן ובנ"ד ד"ם רבי מרדכי נתן רפ"ג :

מאיר עיני הכמים הג"מ מאיר מלובלין הדושי גפ"ת ומחובר אליו שו"ת שע"ט :

מאיר עינים הוא סמ"ע מ' יהושע פלק ב"ה אלכסנדר כץ :

מאירת עינים רבי יצחק דמן עכו פי' על הרמב"ן · בתורה הובא בנובלות הכמה דקל"ה (ובס' פרדס ופלח הרימון להרמ"ק שער ד' פ"ג והוא תלמיד הרמב"ן :

מאירת עינים רבי יוסף בר אלחנן היילפרין רשימה תרי"ג מצות כסדר רמב"ם :

(מאכלת אברהם דיני שחיטות מ' אברהם ב"מ קופמן מחבר חוקי חיים נכד הג"מ אבלי בעל מגן אברהם :

מאמן כח מ' משה אלמושנינו כ"ח דרשות על עניינים שונים ונעתקו מס' ידי משה שמ"ה :

מאמן כח רבי קלונימוס מנהגים ומדות טובות :

מאמר האחדות מ' יוסף יעבץ משרשי האחדות ומחובר אליו יסוד האמונה · מאור החיים מענייני מצות ויראה ומרחיק לימוד פלוסופי' ואמר שחבר פי' על פרקי אבות שי"ד :

(מאמר העיתים מאמר ז' לעשרה מאמרות ומצורף לו חדושי רבי שמשון מגיד תכ"ג :

מאמר מרדכי רבי שם טוב ביאור מגילת אסתר :

(מאמר אדם דאצילות מובא בס' ויקהל משה ד"ה ג' :

מאמר השכל ר' שמואל בר יהודה ונעשה ע"ד חובת הלבבות ובו' דברות וכלולים בו תרי"ג מצות וטעמיהם ע"פ קבלה ופליסופי' שי"ז :

מאמר

כסף נבחר מהכ"ל דרשות כפלאים כסדר התורה ולאחה פרשיות ג' דרשות שפ"א :

(כסף נבחר דרשות כסדר התורה תע"ב :

כפות כסף רבי יוסף כספי פי' על איכה :

כפתור ופרח ונק' ג"כ כוונת האגדות מ' יעקב בה' יצחק לונלטו חלפת כלקט מהרבה ספרים פי' יפה על אגדות קשות שבש"ס בבלי וירושלמי ומדרשים ותוספות וחדושי הזוהר כסדר הש"ס ופסקים וסיפורי מעשיות כפלאים שמ"א :

כפתור ופרח מ' יצחק כהן ברבי משה הפרחי כל דיני תרומות ומעשרות וחלה וענייני הזרעים הנהוגות בא"י ושאר חילוקי דינים בין א"י ושאר ארצות ומדבר מבנין ירושלים והמקדש וכל עיירות שבא"י ושיעור מהמדות ומטבעות (היה מיוצאי גלות ספרד שנת ה"א ס"ו ח"ע דכ"ד א' ושגה ת' דרב"ז סי' ל' במ"ש שהיה תלמיד הרב"ס והיה מבני גירוש בשנת כ"ו לאלף הששי ע"ת הות יאיר ד"ד ע"ב) :

כילד סדר משנה רבי משה בר' אהרן מארפעשיק מוסר לתלמידים ותלמידים סדר הלימוד והנהגות זה עם זה שכ"ה :

ס' כריתות מהרש"ק רבינו שמשון מקרנון כללות וסוגיות הש"ס וי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן ס' יפה שי"ח · עוד עם ס' תחלת החכמה מ' יעקב האגיז ביאור כל כללי ס' הליכות עולם שארית יוסף יבין שמועה ומחובר לו ס' אורח מישור סדר הלימוד ולהנהג בדרך ישר ת"ן :

(כרם שלמה על סדר ד' טורים מובא בפרח שושן :

כתב כו רבי יום טוב המקובל הובא בס"י :

כתב כו רבי יצחק בר' שמואל הובא בס"י :

כתנות אור מ' שמואל בהג"מ יעקב יוסף פשטים כאים ת"ג :

כתונות פסים מ' יוסף בר יצחק הלוי הקדמות ויסודות המורה בפשטים נאים · (כתונות פסים מ' יוסף מפרעמסלא פשטים יפים על אגדה של פסח ושאר דרושים נאים תכ"א :

כתר זהב רבי יום טוב קבלה שע"ד · כתר זהב רבינו יצחק בר שמואל קבלה · כתר כהונה מ' דוד בר יצחק כהן דילארי פי' כל שרשי המלות גם אשר לא באו בערוך ובשאר ספרים ומורה מקום היכן נמצאו וכל מלות הבאים מלשון כשדי ארמי קדרי פרסי ושאר לשונות שנעתקו לעברי נדפס רק עד אות יוד תכ"ט :

כתר מלכות רבי שלמה בן גבירול שירים נפלאים לכל יום בחרוזים ונדפסו אצל תפילות מנהג אשכנז עיי' שיר היחוד :

כתר שם טוב מ' שם טוב פי' כסדר פסוקים תורה שמ"א :

כתר שם טוב רבי יום טוב בר אברהם על התורה · כתר שם טוב רבי אברהם קלוניא פי' על שם המפורש ושם הוי"ה כ"י :

כתר ש"ט מתלמידי רשב"א על פי' רמב"ן עיי' כונלות חכמה קל"ה :

כתר תורה רבי דוד בר' שלמה (ויטל) הרופא מסיר וידאל כולל כל תרי"ג מצות וז' מצות דרבנן כל אות מי' דברות בנוי תיבה א' בחרוזה וכלולים בו כל הדינים מהפוסקים רל"ו (ויש בו דברים השייך לעברונות וציור מראה הריאה · כתר תורה ר' מרדכי באמעיכו דרשות על התורה כ"י · (כתר תורה מ' יוסף אשכנזי מובא בס"י · (כתב בס' שמות הגיטין מצאתי בס' כתר תורה סי' ר"מ ברח שמון א"ע כלל א' סי' ג' :

(כתר יוסף מ' יוסף מפרעמסלא בעל מחבר ס' כתונות פסים בכ"ל פי' על סידור ע"כ דרוש על תילים ומאמדות והתפילות ע"פ נסתר הועתק מס' יפה נוף :

אות למד

לב אבות רבי שלמה ברבי יצחק הלוי פי' פרקי אבות של"א :

לב אהרן הג"מ אהרן ברבי אברהם אבן חיים על יהושע ושופטים ביאור המשך הפסוקים וביאור על מדרשים ומאמרים שס"ט :

לב האריה רבי יהודה דמודינא ברבי יצחק ללמוד לעשות זכרון לכל הכוונות ועסקי בכ"א ואלו תרי"ג מצות כסדר הרמב"ם שע"ב :

לב הארים הרב מ' ארי' ליב ב"ה יהושע האשקי אב"ד דק"ק בוסק דרשות ופשטים מדרשים תמוהים על התורה וה' מגילות והגדה של פסח תל"ד :

לב חכם מ' שמואל בן י"ט אריפול פי' קהלת שכ"א :

לב שמח רבי אברהם אלי אלגזי פי' המיימוני בחבין המצות תי"א :

לב טוב רבי יצחק ב"מ אליקום מפוזנא ספר ככבד בל"א להנהג האדם במדות טובות ש"פ :

(לב אדם רבי ברוכאל ולא השלימו עיי' בהקדמה בזוהר בסוף כסף

הג"מ יצחק דלטאש :

לבב הכמה מ' ישר' מקנדיאה טעם לכל רפואות שבש"ס וסגולות והשבועות וכישוף הובא בס' מצרף לחכמה כ"י :

לבוש מלכות הג"מ מרדכי יפה והם י' ספרים נקראו לבוש :

לבוש התכלת ש"ע א"ח : לבוש החור א"ח מה' שבת עד גמירא נדפס עם פי' אליהו זוטא :

לבוש עטרת זהב ש"ע י"ד : לבוש הבוץ וארגמן ש"ע א"ע :

לבוש עיר שושן ש"ע ח"מ · ונדפסו הרבה פעמים עם תוספות המחבר · והגהות רבי יוסף הלבן על א"ח ש"כ :

לבוש אורה מהכ"ל ביאור על רש"י ומזרחי (והשגת על גור אריה) שמ"ד :

לבוש שמחה וששון דרשות לי"ט ולנשואין ומילה כ"י :

לבוש אור יקרות כולל כל ג' לבושים אחרונים בכרך א' :

לבוש כנת יקרת ביאורים ותוספות על מורה נבוכים :

לבוש אדר היקר פי' על תכונה וקידוש החודש להרמב"ם עם הגהות מ' יהודה בר נתן הלוי ומצורף אליו ס' ביאורי יפה פי' על ספר צורת הארץ :

לבוש אבן היקרה פי' יפה על הרקנ"ט עם הגהות מ' יהודה הכ"ל שכ"ה :

לבנת הספיר רבי יהודה דקדוק מובא במקנה אברהם :

לבנת הספיר פי' על התורה קבלה כ"י :

להקת נביאים דון יצחק אברבנאל מדבר מנבואות משה ושאר נביאים וסתירת קלת לס' מורה נבוכים (יעש"ק דף ס"ד ב') :

לוח · או אילן · או מפה ע"ש או שרשים הוא כולל הקדמות ומפתחות נרשם בצורת עיגולים לכל ענין ולימוד דבר חכמה וסוא לוח גדול כמה דפי ניירות מדובקים יחד :

לוח או אילן לחכמת קבלה רבי יוסף גיקאטיליא :

לוח או אילן הדרשן מ' אברהם ב"מ משה ברור לוח גדול מאד מכל הכללים לחכמת הקבלה מלוקט מכל כתבי האר"י לא הניח דבר כולל כל הספירות ופרצופים והעולמות וציורות בקיצור נפלא כ"י :

(לוח המפתח מובא באמרי שפר כ' כח דט"ו ב' ובפ' וישלח :

לוחות אלפרגני תכונה העתיקו רבי משה ן' תיבון :

לוחות התכונה רבי יצחק אבן סיד מחובר לכבוד מלך ויש פירוש לזה נעתק מר' משה מקרית יערים כ"י :

לוחות התכונה רבי יצחק בן שלמה בן אלחודי כ"י :

לוית חן מ' עמנואל בר יקותיאל בנימין ס' ככבד דקדוק שי"ו :

לוית חן רבי לוי בר אברהם בר חיים דרשות לאיזה פרשיות כ"י :

לוית חן ואור יקרות הברו אב ובנו הרב מ' ארי' יהודה ליב בהרב החסיד מ' שמואל גרשון איש ירושלים בהגאון החסיד מ' ליב אב"ד בק"ק האלטשין בהג"מ יואל בעל מחבר בית חדש · ובנו הרב החריף מ' יוסף בנימן זאב וואלף פי' התורה ע"פ דרוש וקבלת קדושים מהרב גיסי החסיד מ' נפתלי הירץ ב"מ חנוך העניך (אך דע כי מ"ש אור יקרות כמעט כל מ"ש הוא שקר גמור :

לוית חן פי' גמפ"ת על כמה מסכתות חיבר גאון ישראל מ' אפרים העקשיר מובא במשנת חכמים (סי' תקמ"ה :

(לולאות השיר שחיבר רבי יוסי בר נחמן שבא לבבל על משקל שירת האזינו והוא בשבער בבית אלבועלהי כן מצאתי ברשימה סיפור סדר יחוס שלנו שיצאנו מהתנא רבי יוחנן הסנדלר וממנו יצא רבינו הקדוש רש"י רבי שלמה יצחקי וממנו יצא הג"מ יחיאל אביו של הגאון מהרש"ל ואבי אבי זקני מ' אברהם ובנו של מ' אברהם הכ"ל הי' המושלם מ' זאב לוריא :

לחם אבירים הג"מ אברהם ן' עוזז המכונה ן' בורגל חדושים נפלאים על ב"ק ב"מ כתובות קדושין יבמות שס"ו :

לחם דמעה מ' שמואל די אוזידא על איכה שס"ה :

לחם יהודה רבי יהודה בר שמואל לירמא ספרדי פי' ארוך על פרקי אבות שי"ד :

לחם משנה הג"מ אברהם די בוטין ביאור נפלא על משנה תורה להרמב"ם שפ"ו :

לחם משנה מ' משה בהר"ר כה יצחק ליפשיץ פי' על משניות סדר זרעים מועד נשים שכ"ז :

לחם משנה מהכ"ל על פרקי אבות ת"פ :

לחם סתרים מ' שלמה ב"מ אברהם אלגאזי חדושים על מסכת ע"ז ברש"י ותוספות ושאר סוגיות תכ"ד :

לחם סתרים רבי יוסף טאיטצק פי' על דניאל וה' מגילות שמ"ח

לחם רב הג"מ שמואל ב"מ יוסף אב"ד בזומסלא שו"ת ליקוטי דינים

יש נוחלין מ' אברהם שעפטיל"ש הלוי צוואה שעשה לבניו בהנהגות ומדות חסידות ובמוסר נאה שע"ה :
יש שכר מ' יששכר בער ב"מ פתחיה כל דינים המצאים בזוהר מסודר כסדר ש"ע עם פירש שס"ט :
ישמח ישראל מ' ישראל שמואל ב"מ שלמה רופא סימני הדינים על ד' ש"ע בערך א"ב שפ"א (ועליו העמיד חדושים חוקי חיים וחוקי דעת וחוקי עזר וחוקי משפט עיי' במקומם) וכתב בהקדמה שחבר ג"כ מגלה עמוקות על כל התלמוד ותוספות ופוסקי' ד' חלוקים ברור החיים · ארחות משפט · עץ הדעת · מגן עזרך · גם פי' על התורה ותרי"ג מצות · אור ישראל על האגדות · בית ה' על אגדות חמורות ומפרשים תמוהים · כרם שלמה על פרקי אבות · סולם השמים על התפילה ותפילת הדרך ע"ד הסוד ע"ש :
ישע אלהים רבי אברהם ב"מ יצחק בהלון נק' ראב"ץ הספרדי פי' יפה על המלות ופשטים ומוסר על מגילת אסתר מלוקט ממפרשי' שכ"ה : ישע אלהים מ' חיים בר חיים פישאכשי ביאור יפה על ההושענות ומנהגי הזן ודיני לולב ופיוטים לשמחת תורה שכ"ט : ישע יה פי' המלות על הזוהר : ישועות יעקב עיי' מרגליות טובות :
ישועות משיחו אברבנאל על האגדות מעניני משיח עיי' ספר מעייני הישועה :
ישועות ונחמות בל"א מלוקט מס' אבקת רוכל ושאר ספרי' ת"ע :
ספר הישר לרבינו תם הוא רבי יעקב מאורלייינוש בעל התוספות ומעניני תשובה ויראה ופרישות ש"ד :
ספר הישר סיפור כל מאורעות ומעשיות מימות אדה"ר כסדר התורה עד יציאת מצרים ובמדבר ומעט מס' במדבר ודברים ותראה בהקדמה מקום מציאת ס' זה : ורבי יוסף בר שמואל הקטן מתרגם בו דברים שהם קשה ההבנה ונעתק בל"א מר' יעקב בהג"מ יהמי' מתתי' הלוי ונק' תם וישר ובסוף כל פ' הקיצור ודברי מוסר שבאו באותה פ'. וציורים יפים · ואיזה מעשיות מס' יוחסין וס' הרדים · ותחינות ותפילות בל"א תל"ד :

אות כף

ס' הכבוד רבי יוסף גיקאטליא קבלה כ"י ובש"ק דב"ג מייחס אותו לריטב"א או לרבי יהודה ברבי יצחק (יוחסין דקל"א סע"ב :
(ספר הכבד רבי יהודה חסיד מובא בשו"ת מהר"י מולין סקי"א ובאמרי שפר פ' חיי שרה דל"ז ד' : כבוד אלהים רבי יוסף בן שם טוב פוליסופי' ש"ו : כבוד אלהים רבי אברהם מגעש דרשות לתורה : (כבוד אלהים מובא בספרו מקרא קודש רמ"ג : כבוד אלהים ובס"ם יצירה אמר כבוד השם רבי אליעזר הקליר : ונמצא עוד ס' כבוד השם שהוא פירוש על ס' עבודת הקודש ס' קבלה עיי' ב"ד ד"מ : (כבוד חכמים בעל קנה חכמה יראה ומוסר : (כבוד חכמים מ' שמעון וואלף ב"מ יעקיל מפינטשוב פי' על אגדות ירושלמי תמ"ג · ה"ב כבוד הבית על אגדות בבלי : כד הקמח רבינו בחיי בר אשר ס' דרשות על יסודי אמונה והמצות והנהגת האדם ע"פ ערכין א"ב רע"ה :
כוזרי רבי יצחק הסנגדי ובש"ק רבי יהודה אלמכגדו שקידש שם שמים והיה מתווכח עם מלך הכוזר בפילוסופיא ובדבר הדת והאמונה והמלך מתיהד והיה חכם גדול בקבלה ודקדוק ובכל החכמות ורבי יהודה הלוי חברו בלשון ערבי ורבי יהודה אבן תיבון העתיקו לעברי ובצ"ד דכ"ד כתב שרבי יהודה הוא המחבר ומפליג זה הספר ומזרז לכל אדם ללמוד בו רס"ו :
עוד עם פי' כנלא קול יהודה מ' יהודה מוסקאטו שכ"ד :
(ובש"ק דק"א רבי נתנאל בן כספי עשה פי' עליו :
(ס' הכוליית בן רש"ד מובא באברבנאל פ' מצורע דרמ"ח ב' :
ס' הכולל רבי משה אבן תיבון בן שמואל כל סימני המצות כוונת האגדות עיי' כפתור ופרח :
כוונת הפילוסופי' אבו אחמד אלגזאלי ערבי הרבה דברים מהטבע העתיק רבי יצחק אלבלג והשיג עליו ועם פי' רבי משה הנרבוני עיי' יחוד אלהות כ"י : (מובא בס' כפולות יהודה רמ"ה ב' :
ס' הכוונות מהאר"י המקובל אלהי רבי יצחק ב"מ שלמה לוריא סודות וכוונות על התפילות ופשטים נפלאים ומעניני תיבות הקבר שפ"ד : כוונת ראשון מהכ"ל כוונות וסודות נפלאים על התפילות ותפילין וציצית והלכות אכילה בחלק סדר ראשון מהטור כ"י : כוונות שני מהכ"ל על הלכות שבת וי"ט עד סוף א"ח כ"י : (כוונות שלמה מובא באור ישראל רס"ט ג' ז"ל דאי' בס' כוונות שלמה דל"ה ע"פ עשה עמי אות לטובה ובס' ויקהל משה די"א ג' : (מ' כוכן ע"ל ארזי הלבנון · (כוינים תורה רבי עובדיה ספורני מ"כ : (כוס ישועות מובא בשו"ת יד אליהו סי' ל"ח דמ"ב סע"ב והוא על דינים : (כוס ישועות מ' יוסף סאמיגא מובא בספרו מקראי קודש דכ"ה ב' : (כוס ישועות מובא בשם"ח בנ"ב דקכ"ז ודקס"א : כור לזהב מ' אברהם ברבי דוד מאוסטרא ביאור תרגומין על התורה : כח ה' עיי' נובלות חכמה (מובא בת' חות יאיר דקע"ב א' שהיה בנמצא בימים קדמונים ברזילים לדפוס מן מילות שלימות אבל לא מאותיות נפרדים : (ככבא השביע ס' מוסר בל"א : כל בו או ס' העיר י"א שחברו מתלמידי הר"ף רבי פרץ כהן וי"א מבר ששת דינים ומנהגים ומצות התורה ט"ז :
כל החיים רבי שמואל הלוי כולל חכמת כל בעלי חיים והרמש באדמה ובים בצורתם ותכונתם וטבעם חבור גדול כ"י :
כלי חמדה מ' שמואל ב"מ אברהם לאניידו דרושים ופשטים נפלאים כסדר התורה לכל פ' כמה דרשות ש"ע : כלי יקר מהכ"ל על נביאים ראשונים שס"ג : כלי יקר הג"מ אפרים ב"מ אהרן לונטשיץ ביאור יקר ונפלא בפסוקי התורה כסדר שמ"כ :
כלי כסף רבי יוסף כספי כך מצאתי (ש"ק דכ"ט א' :
כלי פז מ' שמואל לאניידו הנ"ל פי' נפלא על ישעיה תי"ז :
כלי הרועים על הילקט כך שמעתי (ואני ראיתי · (כלי עוז מובא בספרו דרך חיים : (כלי נחושת כ"י מ"כ :
כליל יופי רבי לוי ללמוד לכתוב לשון לא וחכמות הגיון :
כליל תכלת רבי מנחם ב"מ משה רבא קיצור מס' חות רבא :
ס' הכלימה כלפולים מאמונת נוצרים הביאו רבי יוסף ן' ש"ם באגרת רבי פריפוט עיי' אגרת :
ספר הכלמה רבי ראובן ספרדי קבלה הובא בס"י :
כלל הלמודים מהאר"י לוריא כוונות וכללי הקבלה בו שכ"ז פרקים כ"י : כלל קטן מהכ"ל קבלה עיי' אוצרות חיים :
כללות החכמה מהכ"ל כללים להתחלות לימודי קבלה שלו כ"י :
כללי הגמרא עיי' יבין שמועה והליכות עולם : כללי הרפואה ספר גדול מאד כ"י :
כנסת הגדולה הג"מ חיים ב"מ ישראל בנבנשתי חבור נפלא על ד' טורים חלק א' מאסף פוסקים ראשונים ואחרונים ושו"ת וכל חדושי דינים הן שבדפוס או מתוך הכתב על טור א"ח ועל ב"י וחבר אליו מפתח ומראה מקום מכל הש"ס וסוגיות לשטות גפ"ת היכן נמצאים מפורשים בכל שו"ת ובכל חידושים ומפרשים כסדר הש"ם · ואח"כ מביא כל הדעות המחולקות עם הרמב"ם במיימו' ובמגיד משנה וכסף משנה · ודעות המחולקות עם הסמ"ג ורשב"א · ומביא כ"מ שנמצאו הלשונות של רש"י ורמב"ם ורמב"ן בפירושם על התורה · ופשטים נאים כסדר התורה · ומפרש כללי י"ג מדות התורה וכללי הגמרא וכללי דרכי הפוסקים ת"ח ע"ל שיירי כנה"ג :
כנסת הגדולה מהכ"ל על טח"מ וב"י עד ה' נזקי שכנים והוסף משו"ת אשר לא היו לו בחלק הראשון וחבר על כל ד"ט ולא ראיתי כולם ת"ך :
(כנסת יחזקאל הרב רבי יחזקאל ב"מ אברהם אב"ד בהמבורג שו"ת :
כנף רננים מ' אברהם אזולאי קיצור מכוונת האר"י הובא בהקדמת זאת חקת התורה :
כנף רננים תפילות ובקשות לכל השנה ולשבתות וי"ט בחרוזות ובמשקל יפה מאד כמנהג איטאליאה עם פי' נאה מ' יוסף ידידיה ב"מ בנימין קרמי שפ"ו :
כנפי יונה וקראו כן כי כל דברים שנתחדשו בכל יום נעשו כנפים ליונה שהיא כנ"י · כוונת לתפילות וכללי הקבלה מכתבי האר"י כ"י · כסא דוד רבי דוד בן לוי פילוסופיא : כסא דוד מ' דוד כהן דילארי : כסאות לבית דוד יהודה עשהאל ב"מ אליעזר דוד מה טוב חבור יפה מענייני חידוש העולם ומ"ז רקיעים וגלגלים והיסודות וכל השארות הנפש · ולהתרחק מחכמת הפילוסופי' ושאר חכמות · ומענייני תח"ה ושאר עיקרים · גודל כתב ולשון קודש · והמחברים ספרים ופיוטים ותפילות · ומענייני עתידות וקבלת מנהגים ותורת ישמעאלים ואחר כל עניין מביא מראה מקום מהרבה ספרים למצוא כל הענינים ת"ו :
כסף מזוקק מ' יאשיהו בר' יוסף פינטו פשטים נפלאים בדרשות ממאמרים תמוהים כסדר הפסוקי' ופרשיות התורה שפ"ה ·

על יפי מראה :
וגזרות מנהג אשכנז עם פי' רבי אשר במ' יוסף והנה ס' לאס
אבירים ג' עמודים שבתות ה' מועדי ה' :
יורה דעה הערוך רא"ה רבי אהרן הכהן מלוניל :
יורה חטאים ונק' ג"ב ס' הכפרות רבי אליעזר מגרמיזא תפילות
וידויים לשוב על כל עבירה ובמה ישוב שמ"ע :
יזל מים אברהם המכונה שמסולי ספרדי מענין חטא מי מריבה
ומהיכן היה מוציא המים ואיך היה היציאה כ"י :
(ס' היחוד רבי חמאי גאון הניאו הפרדס בכינויי' ע' חושך
ס' יחוד אלהות אבו אחמד אלגזאלי והוא כנגד אמונת הנוצרים נעתק
ללה"ק מר' משה בר' יהושע נרבוני (המכונה מאיסטרי וידאל
כ"כ מקור חיים פ' כי תשא) גם חבר ס' השגחת אלוהות ותועלת
ההגיון הועתק ע"י ר' משה הנ"ל גם ס' המדות נעתק מר' אברהם
בר' שמואל בר חסדאי ועיי' כוונת הפילוסופים כ"י :
יקום כשר רבי יהודה בר ברזילי ברצלוני דיני כשים ושו"ת (ש"ק
ד"מ ע"ב :

יקום הצדיקים כמר גרשון בר אשר שעבר בהרבה מקומות וכתב
מקומות קברי הצדיקים ומכ"א מה שהידש בעה"ז להזכיר בשמו
לומר על קברו שכ"א ;

ס' יוחסין רבי אברהם בר שמואל זכותא כתב שלשלת קבלת התורה
מאדם עד משה וחכמי המשנה וגמרא עד זמנו וקצת דברי הימים
למלכי ישראל וא"ה וסיפורים מספרים והנהגת מיכוי הכשיא
שכ"ו עם תוספת הג"מ משה איסרלש ופי"ח מס' יסוד עולם וסדר
עולם זוטא (ואיגרת רב שרירא גאון ועש"ק דמ"ג ב' מחבר
זה היה ספרדי והיה חכם גדול באיצטגנינות ואליו כל העמים ידרשו
ויהי עצתו כפי ראות הככבים כעצת אחיתופל :

יין המשומר מ' בתן בהג"מ ראובן דוד כל דיני יי"כ ומשחית וזקנס
ע"פ קבלה ת"ד יין רקח הג"מ אליעזר מגרמיזא פי' שיר
השירים ורות בגמטריאות וצירופים ור"ת :

ילמדנו עיי' תנחומא ילקוט שמעוני רבי שמעון הדרשן
מפראנקפורט. אסף כל מדרשי' וגמרות כסדר תנ"ך ויש עם פירוש
המלות ויש עם נוסחאות אחרות והגהות מ' מאיר בהג"מ בתחיה
וממ' המדרשים וגמרות ויש עם פי' ברית אברהם מ' אברהם
בן שמואל גדליה מירושלים והגהות שליקט מתשעים ספרים ה"א
ת"י ת"ב ת"ך

ילקוט המכירי רבי מכיר בר אבא בר מכיר הבור גדול וליקוטי על
כל פסוקי תילים מהודר קודם גזירות ספרד גם על ישעיה כ"י :
ילקוט קדש לא נודע המחברו (ואני שמעתי שהגאון מוהרר יעקב
טאמשוור שהיה אב"ד בק"ק סלוקק חברו ונהרג בגזרות ת"ח
ונס' ברכת הזבח מביא בשמו שו"ת א') מלוקט מהרבה ספרים
ע"פ ערך א"ב :

ילקוט ראובינו מ' ראובן במ' הושקי כן מלוקט מהרבה ספרים
וספרי קבלה ע"פ ערך א"ב ת"ד : ילקוט ראובינו מהנ"ל כסדר
התורה ס' כפלא כ"י (כדכס תמ"א ד"א עם שכחת הלקט
בסופו :

(ילקוט דוד רבי דוד מקראקשין מלוקט מהרבה ספרי' כסדר התורה
ולא כסדר הפסוקים והרבה דברים לא העתק יפה :
ים של שלמה הג"מ שלמה לוריא חדושים ופלפולים על מס' ב"ק
שע"א חולין שע"ה ביצה שכ"ו : יבמות גיטין וחבר על כל
הש"ס כ"י (וה' חכני ג' מסכתות כ"י כתובות וקדושין :
יסודות עולם אברבנאל סיפור גזרות וגירשון מאדה"ר עד זמנו עיי'
בהקדמות מעייני ישועה :

ימין משה שכ"ו מובא בס' להם הכמים בי"ד ד"ם ל"ז :
(ס' ימין ה' רוממה מובא במגן אברהם בא"ח סקכ"ח ותרנ"א :
(ימין ה' רבי מנחם עזריה שו"ת ת"כ : יסוד אמונה ר' יצחק
עלם : יסוד האמונה עיי' מאמר האתרות באות מ' : יסוד
האמונה רבי ברכיאל קבלה כ"י : יסוד יוסף מ' יוסף במ'
אלי' כן אב"ד בזאסלב פי' יפה על פרקי אבות ע"ד פשט וקבלה
שכ"א :

(יסוד יוסף מ' יוסף דרשן מפוזנא תיקון קרי : יסוד היסוד
עיי' ס' אלים : יסוד מורא ראב"ע מחילוקי המצות שבתורה
ומפלפולים להשיג ממעלה למעלה וסדר ללמוד הטיב תנ"ך תחלה
ואח"כ גמרא ר"ל :
יסוד המקרא רבי אברהם בן יהודה פי' גדול ויפה ע"פ דקדוק
והמשך פסוקי תנ"ך כ"י :
יסוד עולם הג"מ יצחק בן יוסף הישראלי עשה לכבוד רבו הרא"ש

כלול בו הרבה חכמות מתכונה ועבורות ותשבורת ושאר חכמות
כ"י (היה שנת ה"א ע' מובא במ"ע דכ"ד א' וביוחסין דקס"ג ב' :
יסוד הקבלה רבי יוסף וואקיר מעשר ספירות כ"א לבד כ"י :
יסוד שירים הניא לדפוס מ' אליעזר במ' נפתלי טריוויש ונק' ג"כ
תפוחי זהב ונק' זוהר על רות והוא פי' על מגילת רות בגלגולים
ובסודות נעלמים וסוד מלכות ב"ד ש"ך :
יסוד התורה ראב"ע על ענייני התורה ע"פ קבלה כ"י :
יסוד התשובה רבי שמעון בן כמר גמליאל תיקוני תשובה על כל
עבירה מלוקט מהרבה ספרים :
יסודות התכונה אלפרגני ערבי ונעתק לעברי ע"י רבי יעקב בר
שמשון כ"י : גם חבר לוחות התכוני והעתיקו רבי משה בן
תבון : גם חיבר ס' על שינוי הימים בעתם אצל כל אומות
וסיבת לקות המאורות וככבי לכת כ"י :
יעלת חן אברהם המכונה שמסולי ספרדי ענייני מעשרות מישראלים
ולוים ותרומה חלה בכורים ומבעלי חיים כ"י :
יער הלבנון מ' ישר יוסף שלמה רופא מקנדיאה ה"א מבאר שבע
כולל כל חכמות הגיון והלכה ואלהות ופילוסופיא
ותשבורת תכונה ותחבולות במלחמות ועבודת האדמה
וטבע העשבים ברפואה ומיני בעלי חיים וחיקור על
כל המלאכות והקדמה נקראת פי' הבאר מענין סדר הלימוד ומאיזה
לשונות וספרים שילמוד ובסופו מאמר פלג אלהים כולל דעות בני
האדם ולב מלכים ומנהיגי המדינות ונימוסים ובו עקרי ופנות התורות
בכל אומה ולשון ואח"כ היה מקצר אותו וקרא אותו באר אהרת
כ"י :

יפה תואר הג"מ שמואל יפה פי' מדרש רבה ע"ל רבה : יפה
ענף מהנ"ל על רבה וחמש מגילות : יפה מראה מהנ"ל פי'
נפלא על אגדות ירושלמי : יפה עינים מהנ"ל דרשות נפלאים
כסדר התורה ודרשות לענייניס שנ"א : יפה לבריקה מהנ"ל
הוא מראה מקום על כל אגדות המובאים בספריו שחבר : יפה
נוף כתבים ואגרת בלשון לה ונוסחאות לשטרי מקח וממכר וכתובות
כו' ואלנו תפילת הרמב"ן ושאר תפילות וסדר מלקות : (יפה
נוף הג"מ נטע ע"פ קבלה סדר התפילה מובא בסידור ע"פ כתר
יוסף : יפק רצון מ' יצחק בר' שלמה יעבץ דרשות ופסקים
על ההפטורות הספרדיים ואשכנזים שכ"ג :
ס' יצירה המיוחס לאברהם אבינו כנראה בכוזרי מ"ד ובפסק הג"מ
יצחק דלאטש בהקדמת הזוהר אמר מי התיר לה' עקיבא לכתוב
ספר יצירה וקראוהו משנה שהית' שומה בפיהם בקבלה מאברהם
אבינו ולהרמב"ן שעשה פי' עליו דלא כדברי ש"ק דפ"ה ב' כי ב'
ס' יצירה הם אחד מא"א שעשה הרמב"ן פי' עליו וא' שחבר ר"ע
והוא מדבר ממעשה בראשית ועליו פי' הראב"ד ובו תמצא פי' על
ל"ב נתיבות חכמה והם ך"ב אותיות וי"ס : ופי' רמב"ן ורבי
משה בוטרילו ורבי סעדיה גאון ורבי אליעזר מגרמיזא (גם
הרמב"ם) שך"ב :
(בידי ס' כ"י ומבואר תימת המעתיק דברי המקובל ר' אליעזר
נהרב המובהק רבי יהודה נהרב ר' קלונימוס מקצת מספר יצירה
כו' כאס תולעת ולא איש המתאבק באפר רגליהם תלמיד השפל
שבתלמידים שמואל הקטן הלוי בלא"א ה"ה חיים הלוי זצ"ל בשנ"ה
לפ"ק וראיתי בו דברים נפלאים יותר ויותר ממה שנדפס
בשם ר"א מגרמיזא בעל הרקח : ס' יצירה יוסף בן עוזיאל
תלמיד ירמיהו והוא תוספות על ס' יצירה הנ"ל כ"י : יקוו
המים רבי שמואל אבן תיבון ובש"ק (דכ"ד ב') רבי שלמה בר'
יהודה אבן תיבון ס' פילוסופיא מבאר למה המים והימים אינם
מכסים הארץ כ"י : ס' היראה עיי' שערי תשובה : ס'
יראים רבי אליעזר ממיץ תק' רא"מ ורבי בנימן סידר אותו והוא
על כל מצות התורה ונחלק לי"ב עמודים יראה עבודה זרה זמנים
מועדים מאכלות זרעים ביאה דינים מלכים טהרה נדרים מקדש
כליו ועובדיו וקרבנות שכ"ו :
(ירוס משה מ' משה רופא מקאליש רפואו' תל"ע ירושת משה מהנ"ל :
(ירושת נפתלי בעל מלא רצון מובא שם השגות על רצוף אהבה :
(ירושת דרוש מהנ"ל קבלה : ירושת יס ביאור רש"י ותו' על
התורה ודקדוק ותשבורת מהנ"ל : ירח יקר מ' אברהם גלאנטי
פי' גדול על מאמרי הזוהר הובא בס' עמק המלך (ומובא בגלאנטי
פי' דבק לשוני' בס' ירח יקר פ' ויצא :
יריעות שלמה הג"מ שלמה לוריא השגות על קצת המזרחי וקצת
פי' על רש"י על התורה ש"ע : יריעות עיזים רבי שמשון בר
שמואל ירושלמי כל הדינים מתרי"ג מצות בשירים וחרוזים שכ"ז :

חס"י נ"ב דרכים כל מדה ופי' לך ה' חסד תלוי"ם נ' בך"ו דרכים שמ"ע :

חסדי ה' רבי יוסף יעבץ דרשות :

ספר חסידים רבי שמואל הנביא אביו של רי"ח ובנו רי"ח היה ארבה (והמוגה) ובש"ק רס"ה נ' כתב רבי אברהם הכהן ספרדי (ר"י בבלוניא) הדפים פ"ח ועשה פי' לשאלתות דרבי אחא ובהקדמה נראה שרבי יהודה ליקט וחיבר אותו רל"ח ועם פי' יפה וארוך :

חסנת חסידים מ' סעדיה מלוכא בר אהרן מלוקט מהרבה ספרים ת"א :

ס' חפץ רבינו חכנאל דינים מובא בהגהות רמב"ם וש"ך ד"מ א' :

חפץ השלם רבי משולם בן יונה העתיק אותו מערבי והוא ספר רפואות ככתוב שנת הק"ע כ"י :

(חק יעקב על ש"ע הלכות פסח בעל מנחת יעקב תפ"ד :

חקור דינים עיי' תלמוד :

(חקל תפוחים הביאו בספרו ויקהל משה רמ"ד א' :

ס' חרידים רבי אליעזר אזקרי על פ' כל עצמותי תאמרנה ומפרש תרי"ג מצות לכ"א מ"ח איבריו שכל מצוה תלויין בהם ספר נכבד שס"א :

(חשב האפוד מובא במאור עינים פ"מ דקכ"ה א' ז"ל בס' חשב האפוד פך"ב כו' :

חשן אהרן הג"מ אהרן אב"ד בווירמישייזא ב"מ משה שו"ת דינים פד"ט כ"י גם אבנ בגדי אהרן דרשות כפלאים כסדר התורה כ"י

חושן המשפט רבי ברוך ספר קבלה הובא בס"י :

חשן המשפט רבי אברהם קונטי ספר דקדוק :

חושן משפט עיי' טורים :

(ספר חשק מתחיל בפ' כי בי חשק ואפלטהו ספר נפלא קבלה מעשיות בשמות הקדושים ומלאכים ומאיזה פסוקים יוצאים כ"י אכני ה' אותי בו :

חשק שלמה ר' יוחנן אלמאן פי' על שיר השירים (ש"ק רס"ג נ' :

חשק שלמה רבי שלמה ברבי יצחק הלוי פי' על ישעיה פשטים יפים ע"פ חז"ל והזהר ש"ם :

חשק שלמה מ' גדלי' קורדוואדי פי' המצות תכ"ך בלע"ז שע"ז :

חתם תבנית רבי אברהם בדרש"י דקדוק ממלת ששון ע"פ ערך א"ב כ"י :

חתן דמים מ' זלמן רוקיל פשטים ופרפראות ור"ת כסדר התורה ולאתבות ולמילות שס"ג (והג"מ יצחק כהן התן הג"מ לויא בגלאגא השלים על איזה סדרות שהיה חסרים :

אות ט

טהרת הקודש רבי שמואל פרסא עיי' ס"ס מקור חיים :

טוב הארץ מ' נתן שפירא הירושלמי בהג"מ דוד טעבלא שבח ארץ ישראל ופי' על י' קדושות ותיקון חצות וליל שבועות ע"ג קבלה תס"ו :

טוב טעם רבי אליהו בחור הלוי בר אשר אשכנזי דקדוק על הטעמים וסימני הכן רכ"ט :

טוב שם רבי אליקום ברבי נפתלי מורה שע"י תורה ומצות יזכה לש"ט ועניני מיתה והנהגות השייכים לה משכר ועונש וג"ע וגיהנם והתקייה שס"ו :

(טוב רואי . טובה תוכחה עיי' שתי ידות : ספר טוביה עיי' תורה :

טורים הרב מ' יעקב בר אשר הוא האשר"י עא"מ וי"ד וא"ע וח"מ רכ"ב : עם הגהות הג"מ אברהם בהג"מ אביגדור ש' : עוד עם תוספות הגהות ומראה מקום שי"ת : עוד עם פי' בית יוסף הג"מ יוסף ב"מ אפרים קארו שי"ט : עוד עם חדושי דינים מהגאון הנ"ל שכ"ד : עוד עם תוספות מ' משולם קופמן שמ"ע : ד' טורים הנ"ל עם פי' וביאור הג"מ יואל סירקש שנ"א :

טו"ר עם בית ישראל הג"מ יהושע פלק כץ בר' אלכסנדר ב' פירושים דרישה ופרישה שנ"ח . ועל א"ע כנ"ל וטא"ח וח"מ כו' כ"ו : טור ברקת מ' חיים הכהן חלק א' מספרי מקור חיים דיני מועד כסדר ש"ע מפוסקים וגם ע"פ קבלת האר"י תי"ד :

טור פטדה מהנ"ל מה' שנת תע"ו : טור אודם מהנ"ל לא ראיתי : טורי זהב הג"מ דוד ב"מ שמואל הלוי אב"ד באוסטרא ביאור נחמד על ש"ע י"ד ת"ו ועל א"ח :

טל אורות מ' שאול בר' דוד על ל"ט אבות מלאכות האסורי' בשבת וענשם כרת סקילה חטאת ועם תולדותיהן מחובר בהרוזות עם פי' גדול שע"ח :

טעמי מסורות עיי' פרדס :

טעמי מצות רבי מנחם מרקנטי טעמים יפים ע"ד קבלה על מ"ע ול"ת וביאור ק"ש וכוונת שאר תפילות וסוד הזמירות ע"פ קבלה ש"ד :

טעמי המצות רבינו מנחם בר משה הבבלי עם הגהות וביאורים הנשלחים מארץ הצבי של"א :

טעמי מצות רבי דוד ן' אבי זמרי חבור יפה כ"י : מצודת דוד (טעמי מצות מ' משה אלגאז כדפס שבית מה שהוסף תפ"ז :

(טעמי מצות מ"כ בקונטרס רבי שלמה אלקבץ הלוי ז"ל מ"כ בטעמי מצות לרבי יצחק ן' פתחיה :

טעמי המקרא רבי יהודה בן בלעם הדקוק על הטעמים על התורה ועל אמ"ת איוב משלי תהלים שך"ו :

טעמי סוכה מ' נתן נטע ב"מ משה הכונר דרוש על חג הסוכות במדרשים יפים שפ"ג :

אות יוד

בסוף בש"ת בית לחם יהודה סי' ד' ז"ל כתב ס' יאיר נתיב ס' :

(יאיר נתיב מובא באור תורה פ' קרח נראה שהוא על מסורות ס' מאיר נתיב :

(יבול יוסף עיי' דובב שפתי ישנים : יבין שמועה ע"ל הליכות עולם . יגון לב רבי שמואל מקשן פי' על איכה : יד אבשלום רבי יצחק ן' עראמה פי' יפה על משלי : יד החזקה להרמב"ם ונק' ס' סי"ד ומיימוני עיי' משנה תורה :

יד ארוכים רבי אברהם בן יצחק נהלון ספרדי עברוכות שע"ו :

יד יוסף רבי יוסף ברבי חיים ברכתי על כל פ' ד' או ה' דרשות כפלאים ולחופה מילה וי"ט ור"ה וי"כ ושבת הגדול וחזון שע"ו :

יד המלך מ' שמואל ברבי יהודה וואלערי פי' יפה על מגילת אסתר שמ"ו :

יד רמה מ' אברהם חזקוני פי' ארוך על זוהר :

(יד כל בו הג"מ דוד מלידא אב"ד באמשטרדם תורה ע"פ רש"י ותרגום ותפילות של הסידור ומחזור וסליחה וכלול בו י"ד ספרים שחיבר :

ידי משה מ' משה אלמושנינא פי' ארוך על ה' מגילות נוטה קצת לפילוסופיא של"ז :

(ידי משה פי' על מ' רבה : (יד משה עיי' ע"מ . (יד יהודה פי' על ע"מ ע"ש : (יד אליהו הרב רבי אליהו שו"ת :

ספר ידידות מבנין בה"מ ע"פ קבלה כ"י :

ס' ידידות רבי בנימן שסידר ס' יראים : דינים ש"ק דכ"ו ב' :

ידיעת השכון :

יהודה יעלה רבי יהודה מברעסטיטקי תפילות ובקשות לדרך :

יהודה מחוקקי יהודה עשהאל ב"מ דוד מה טוב שירים ואגרת בה לשון : ס' יהודית עיי' תורה : (ס' יהוה ניסי פשטים ר"ל תל"ד : יואל משה עיי' עשרה מאמרות :

יודעי בינה מ' יוסף המין פי' על מאמרי הזוהר עד דל"ג ומשם ואילך מ' משה זכותא :

יודעי בינה רבי יששכר בער ב"מ משה פתחיה פי' גדול על זוהר :

יודשר עדייאק שלמה זלמן מאוף הויזן והוא ס' כאחון וכלפולים נגד המומר שחבר נגד יהודים והשיב על כל ענין שכתב מלוקט מתכ"ך וגמרא ומהרבה ספרים ומספרי הנוצרים בל"א שע"ה :

יון מצולה מ' נתן נטע ב"מ משה הכונר סיפור גזרות ומלחמות שהיו ברייסין ליטא פולין (אוקריינא ת"ח) וסיפור הנהגות המדינות הר"ג : יונת אלם עיי' עשרה מאמרות :

יוסף דעת מ' יוסף בר יששכר מפראג כל הטעיות והגהות ונוסחאות וגירסאות ע"י מפרשי רש"י ורש"י ישן ונוסחאות רש"י כ"י על קלף ובו כאורים הנדרכים לרש"י בתורה ואיזה פשטים וגמטריאות (והגהות על בעל הטורים שס"ט :

יוסף לקח הג"מ אליעזר בר אליהו רופא אשכנזי פי' על מגילת אסתר של"ו :

יוסיפון יוסף בן גוריון הכהן אחיו של נקדימון ספורי מעשיות ומאורעות ומלחמות וגזירות מאדה"ר עד אחר חורבן בית שני והמופתים שנעשו בזמן ההוא ועיי' בס' מאור עינים לרבי עזריה רפ"ז . וס' יוסיפון לנוצרים יותר גדול ועיי' ס' הקדמוניות :

(יוסף מבואר הג"מ מיכל כהורב רבי ליב אב"ד בק"ק ברלין הגהות על

בר' יוסף ספרדי ור"ח שהוא חברו בלשון ערבי ורבי יהודה בן תיבון העתיקו בלה"ק ס' כבלה מאד במוסר ויראה ש"ה · ונעתק ללע"ז ע"י מ' יוסף פורמן וללשון ספרדי ע"י החכם מ' שמואל אבן אהמבורג · (ונדפס עם פי' אבת הלבבות ע"י מ' כדוק במ' אשר מזמלאז · תק"א :

(חוט השני השגות: על נחלת שבעה ושו"ת בעל חות יאיר הג"מ יאיר חיים בהג"מ שמשון בך :

חושן ישועות רבי שבתי בן עמנואל חסן מראה מקום כל דינים לטור א"ע מכל הפוסקים האחרונים וקצר ג"כ על שאר הטורים תק"ג

(חופת אליהו מובא בס' דעת חכמה · ובראשית חכמה :

(חוקי חיים מ' קופמן אב"ד בק"ק קוטנא בח' אביגדור חתן הג"מ אבלי בעל מג"א הביא כל אחרונים על א"ח ומסודר הש"ע ע"פ א"ב ת"ם · ע"ל ישמח ישראל · (חוקי דעת מהכ"ל כנ"ל על ש"ע י"ד ע"פ א"ב · (חוקי עזר מהכ"ל כנ"ל על א"ע :

(חוקי משפט מהכ"ל כנ"ל על חושן משפט :

(ס' החוש והמוחש מובא בס' חבקוק ה' פ' תרומה דקמ"ג ב' ובס' מקור חיים פ' משפטים תמ"ע ב' :

(חוקת עולם ראיתי בקונטרס הג"מ אלכס קיות פי' על י"ס ז"ל בהבוריכו חוקת עולם שער שכות עולם חלק היש לקח ליחוד ה' ותמלא דברי הפך :

חוקת הדיינים רבי מאיר מרוטנבורג להנהגת הדיינים וביוחסין דקל"ג ב' מייחס לרבי י"ע אטבילי ור"ח רבי שלמה בן אדרת תלמיד הרשב"א :

חוקת הפסח רבי משה בר' חיים בר' ש"ע פיזאנטי פי' על הגדה של פסח ש"ל :

חוקת שמים עיי' אליש · חוקות השמים ר' יהודה מטילטולא בן הרא"ש · חוקת התורה מהכ"ל ס' דינים מובא בשו"ת מהרי"ק סי' קע"א :

חות יאיר רבי אברהם בר יחיאל כהן פורטא ר"ת ונטוריקון ע"פ מאמרי הז"ל בסדר א"ב ואבלו אגרת שאלה לר' חיים רבו של"ט :

(חות יאיר הנ"ל שו"ת כפלאי ותפילות תכ"ט : בעל חוט השני הנ"ל

חות רבה רבי מנחם רבה ג' דרשות לכל פרשה :

תורת התכופה רבי משה דיטים מובא בבית יוסף :

ס' חזון מ' יעקב ב"מ יהודה לאסרן אידות ופתרונים מלוקט מגמרא ופוסקים ש"ו :

חזון למועד ר' שמואל בר' יהודה ואלעדי פי' דניאל שמ"ו :

חזוק האמונה רבי יצחק בן אברהם פלמולים עם נכרי כסדר תנ"ך וסדרו און גלוון כ"ב (בד"א תכ"א :

חזות קשה רבי יצחק ערמה משלים להידות ומזהיר שלא יבלבל אדם עצמו בליחוד פילוסופי של"כ :

חזקוני רבי יחזקיה בן מנוח פי' התורה כמוסף על רש"י מלוקט מספרים רבים ש"ע :

חי בן מקיץ הראב"ע שירים מהכפש ושכר ועונש כ"י :

(חידה א' שחבר הג"מ עקיבא ב"מ יעקב על תיבת תשובה ואח"כ הוסף בנו פי' על החידה :

חדושים כסדר התורה ע"פ קבלה רבי יוסף בכור שור כ"י :

חדושים על איזה מסכתות עיי' שו"ת רבי משה גלאנטי ועיי' באר שבע ועיי' שפת יתר · חדושים על כתובות עשו"ת הראנ"ח :

חדושי הרשב"ד מפקפקה על הגמרא עיי' צ"ד כ"י :

חדושי רביכו ניסים והוא לוקט מכל הדינים שהביא בספרו ע"ד הרמב"ם ש"ע :

חדושי אגדות הג"מ שמואל אליעזר ב"מ יהודה הלוי כק' ר' שמואל אידלש על כל אגדות שבש"ס שס"ז : חדושי הלכות מהכ"ל על ג"ק מסכתות חלוקים כלנחים שע"ב : חדושי הלכות מהדורא בתרא מהכ"ל על ב"ק ב"מ ב"ב שבת עירובין יבמות גיטין חולין וכלולי' בו חדושי הלכות ואגדות של חתנו הג"מ משה אב"ד לובלין ת"ל :

חדושי הלכות הג"מ יוסף ב"מ מתתיהו דלאקרט על עירובין :

חדושי הג"מ יוסף לטרהלינגי על גמ' ת קדושין עשו"ת :

חדושי גפ"ת יומא להחבר רבי יום טוב אלגזי כ"י :

חדושי הריטב"א על כתובות ושבועות פ"ה :

חדושים י"ט ויבמות ושאר דברים בשם תו' ישנים וקצת בשם רבי ברוך מגרמיזא :

חדושי רשב"א על ברכות חולין גיטין וחדושי רמב"ן על ב"ב ומסכתות אחרים ודיני דגרמי רפ"ג :

חדושי רבי שמואל בר יצחק אלגאזי על י"א מסכתות ועל הר"ן וליקוטי יוסף כ"י :

(חדושי הג"מ חיים יונה ע"ש :

חדות אמשפי הפילוסוף בלשון יון ונעתק בלה"ק נדפס עם דברי הימים של משה ש"ד :

(חיי עולם ע"ל הלכות דעות

ס' חיי עולם הבא מעכין עה"ב בל"א שמ"ג :

ס' חיי עולם הבא רבי אברהם הרופא פי' על שם המפורש כ"י : (מובא במגן דוד לרדב"ז :

(חיי הנפש סודות מסודות המורה שגילה רבי אברהם בעל המורה (ספר זה כ"י ישן כושן דברים וסודות כורקים ועניינים רבים הכמי ה' בו) ובכמה מקומות רבי אברהם ספרדי בעל המורה :

ספר החיים רבי יהודה דרושים על ס' ויקרא שמ"ח :

ספר החיים הג"מ חיים בן בצלאל כשטים יפים נחלק לה' ספרים ס' זכיות · ס' פרנסה וכלכלה · ס' חיים טובים · ס' סליחה ומחילה · ספר גאולה וישועה :

חית קנה רבי שלמה מלכו ס' קטן קבלה על מראה א' וב' שראה ד"פ · (קול וחומה :

(ס' החכמה שו"ת ש"ה סקמ"ח בתב המרדכי בשם ס' החכמה ובס"ק ד"כ ע"ב רבי ברוך ממגנצא בר שמואל חבר ס' החכמה :

(ספר החכמה לר"א מגרמיזא בעל הרוקח ס"ה שערים כולל אחד כולל כל דרכי הלימוד אשר לא שמעתו אוזן אבכי ה' אותי בו כ"י :

ס' החכמה או מוכמתא רבתא דשלמה שחבר שלמה המלך ע"ה בהקדמת רמ"ז בפ"י התורה ועי"ל בספרים הנוספים על תנ"ך :

חכמות שלמה הג"מ שלמה לוריא מה שחידש והגיה בגמ"ת בי"ט מסכתות ברכות שבת עירובין פסחים סוכה ביצה כתובות יבמות גיטין קדושין סוטה ב"ק ב"מ ב"ב סנהדרין שבועות מכות חולין נדה שמ"א :

חכמת מנוח מ' מנוח הענדל הגהות וחידושים מה שהשמיט רש"ל שמ"ה :

חכמת המזלות ותקופות ומולדות ועבורות עם לטינא רכ"ז :

חכמת המספר אבן עזרא כ"י :

(חכם לב רבי יהודה ברבי לוב ברבי הלל משורזענך תרי"ג מצות בקיצור מהרמב"ם תכ"ג :

(חכם הרזים מובא צ"ד כ' בא רפ"א ג' ור"צ א' ג' · ובפ' בשלח דכ"ח רע"ב חכם הרזים סי' ס' · ובפ' תרומה דק"ח ב' :

חכם הרזים ה' מלאכים :

ספר חלומות רמב"ן עיי' פתרון חלומות :

(חלק אבכים פשטים יפים כסדר התורה הג"מ דוד מלידא :

(חלק שמעון מ' שמעון דרושים יפים :

חלקת מחוקק הג"מ משה אלשיך פי' על איוב שס"ג :

חלקת מחוקק הג"מ משה אב"ד בבריסק דליטא ביאור רחב על ש"ע א"ע וסדר גיטין וחליצה ת"ל :

חלקת מחוקק מ' משה שעריל בר' אברהם פי' יפה על הגדה של פסח וכל דיני הסדר שמ"ו :

(חם בן כה מובא בספרו תולדות כח דל"א ג' :

חן טוב מ' טוביה הלוי מלאכת החבור גדול ויפה פשטים ודרשות כסדר התורה שמ"ה :

חנוך הוא פרקי היכלות לרבי ישמעאל כ"ג שעשה ע"י מט"ט הוא חנוך הובא בזוהר :

ספרא דחנוך או ספר חנוך הכה' בלשון ערבי אידרים רע"ק :

(חנוך בית יהודה מובא בס' לחם יהודה בי"ד :

ספר חנוך ע"ל שלשלת קבלה :

ס' החינוך רבי אהרן מבית לוי ברצלונא על תרי"ג מצות כסדר התורה וכל שרשי המצות וכל הדינים ומנהגים לכל מצוה ובס"ק חוסם אותו לרבינו אברהם בר יצחק הגרבולי שעשה ג"כ פי' על הרי"ף וס' המורה רכ"ג :

(ס' חנוכת הבית מובא במגן אברהם בא"ח סתס"ט סק"ז וכמה פעמים :

(חנוכת הבית רבי משה בן גרשון הכהן מ"כ ברשימה א' :

חסד לאברהם מ' אברהם ברבי מרדכי אזולאי כולל דרשות והקדמות מקובלים כ"י) · נדפס תמ"ה ועם חדושים הרבה :

חסד לאברהם עיי' ברית אברהם :

חסדי אבות רבי יצחק בר שלמה יעבץ פי' על פרקי אבות שמ"ג :

חסדי ה' רבי משה מרדכי ברבי שמואל מרגליות מבאר רי"ג מצות

הס"י

עיי' אגרת · ועיי' ס' החיים :
ויכוח יוסף והשבטים הג"מ חנוך בר' אברהם מגניזין דרוש ארוך בפלפול שהיה בין יוסף והשבטים :
(ויכח מים חיים השגות על תורת חטאת הג"מ חיים בר בצלאל תע"ב נדפס קל"ו שנים אחר שנתחבר :
וידל משה מ' יהודה אהרן משה אלט שולר מוסר יראה ותשובה ח"ב תורת האשם תשובה על כל עבירה שע"ג :
וילקט יוסף מ' יוסף דרשן מכונה לקוטים ומאמרים תמוהים כסדר התורה ואלו ויכלכל יוסף דרשות כסדר התורה כ"י :
(ויכתוב משה מ' משה במ' שמעיה דרוש על ס' בראשית שמות תל"ד :
ויקהל משה מ' משה אלפלס כ"ה דרשות שכ"ז :
(ויקהל משה המקובל מ' משה במ' מנחם מפראג קבלה תכ"ט :
פניא שחבר ס' חקל תפוחים :
ועד לחכמים רבי שמואל אריפול פי' על התפילות :
וידויים ותפילות רבי יוחנן יהודה וקצת תפילות לרבי נתן ידידי שפ"ח :

אות זיין

זאת ליהודה עיי' מכבי יהודה · בזאת יבא אהרן קבלה :
זאת חקת התורה מ' אברהם חזקוני ן' ר' חזקיה קיצור מספר הכוונות של האר"י ת"ט :
זבח פסח דון יצחק אברבנאל בן יהודה דרושים וטעמי' על ההגדה של פסח ודיני הסדר רכ"ו :
זבח תודה ר' אליעזר בר' אברהם חנוך תפילות לכל יום שע"ה :
זבחי שלמים מהרמ"ק פי' על התפילות וקדושה ותיקעות ר"ה וסדר עבודת י"כ וסדר מלקות שע"ג :
(זבחי טובים · שחיטות ובדיקות :
זה יבקשהו ר' אברהם בי בלגי או בינך דרשות נוטה לפילוסופי' :
זה השער לה' רבי אליהו קבלה הובא בס"ם יצירה :
(זהב שיבה רבי שלמה אלגאזי על אגדות :
זהרי חמה מ' אברהם בר' מרדכי אזולאי פי' כפלא על הזוהר ס' בראשית והוא חלק א' מס' אור החמה :
זוהר על התורה עם סתרי תורה וספרא דצניעות ועם מ' הנעלם ותוספתא על קצת פרשיות ובא על פ' משפטים ורעיא מהימנא בפ' פנחס וחדושי בהיר ומדרש רות ומ' חזית ומאמר תא חזי והיכלות ואדרא רבא בפ' נשא ואדרא זוטא בפ' האזינו והקדמה ארוכה ופסק הג"מ יצחק דלטאש · ועם כמה חידושים ותוספות והגהות ותיקונים הג"מ נתן שפירא · (עוד כמה חדושים והגהות ופי' המילות :
זוהר חדש ומ' הנעלם סידר אותו ונתן לדפוס מ' שלמה במ' יצחק בן על התורה ושיר השירים ורות וקצת איכה עם תיקונים מרשב"י ויש עוד תיקונים אחרים עיי' תיקונים שכ"ז · עם תוספות הגהות האר"י ז"ל וכמה תוספות ע"י רבי משה מרדכי בר' שמואל מרגליות שמ"ג :
זוהר הרקיע רשב"ץ רבי שמעון בר צמח פי' על אזהרות תרי"ג מצות ע"פ י"ד שרשים לרמב"ם רע"ה :
זכן ווייזי מייכסטר מרומי סיפור מקיסריות פונטיאנו שהיה לה בן יחיד ובו חכמות הרבה מז' פנסים בל"א תכ"ג :
(זית שדי המקובל מ' יהודה במ' משה אהרן שמואל והוא ביאור הגדות ב"ב דרבה בב"ח :
(זית רענן בעל מגן אברהם פי' על הילקוט מה שהשמיט בעל ברית אברהם תמ"ו ומחובר אליו שמן ששון דרושים על קצת פרשיות :
(זית רענן מביאו בספרו קרבן שבת דל"ה א' דרוש' לסדר הפרשיות :
(זכור ושמור מביאו בספרו על אורות :
זכר רב חכם בנימן מוספיא בו אחוזים כל השרשים תכ"ך בלשון תפילה שכ"ח :
זכר רב החכם הגדול המופלג מ' משה רפאל די אגילאר הספרדי מש"ס בבלי וירושלמי ומדרשים בערכין א"ב כ"י :
ס' הזכרון מ' יצחק במ' כח סימני דינים על ד' טורים ע"פ חרוזות וע"פ א"ב ובסימנים בתחלת כל דין :
ס' הזכרון ר' יוסף קמחי דקדוק הובא במכלל (ובערוגת הבושם :
ס' הזכרון הג"מ ישמעאל הכהן מפתח מכל דינים הנהוגין בזמנים אלו הנמצאי' בסדר כל הש"ם פי"ח :
זכרון טוב פי' על התורה :
זכרון משה מ' משה בה' זבולן אליעזר מפרש איזה קושיות שהקי' הא"מ על רש"י על התורה ואלו פי' על ה' מגילות ובסופו איזה דינים שע"א :
זכרון תורת משה רבי משה בר' יוסף פיג מפתח ומראה מקום על מאמרי ש"ם בבלי וירושלמי ע"פ ערכין א"ב ובסופו מפתח למעלת הנזכר במדרש רבה שי"ג :
זכרון תורת משה ר' משה פריקו קיצור מהמצות ש"מ :
(זכרון דברים כל דיני · שחיטות ובדיקות ע"פ רמזים ותוכחה ומוסר בלה לשון :
ס' זכרון לבני ישראל חברו אביו של הג"מ משה האגיז מובא במשנת חכמים סי' ר"ה נדפס סוף ס' לקט הקמח :
ס' הזכרונות מ' יצחק בר חיים ששון אב"ד בהמבורג אצל ספרדיים תיקונים ומנהגים ודינים ומסודר על מ"ע ול"ת :
ס' הזכות רמב"ן והוא ס' המלחמות של"ו :
זכות אדם מדבר בזכותו של אדה"ר שלא חטא בע"ה כ"י :
זמירות ושירים בחרוזים שמזמרים בשבת :
זמירות ושירים של שבת מה' עקיבא מפרנקפורט ואלו וויכוח יין ומים ומראה לכ"א השבת וההכאה שלו מתכ"ך בחרוז לה"ק וחרוז בל"א ואלו תחינות לכל יום ע"פ חרוזות יפה מאד שכ"ט :
זמירות ישראל מ' ישראל במ' משה נגארה פיוטים ויוצרות ומחזור כמנהג איטליא ובו ג"ק עולת תמיד תפילות ושירים לכל יום · עולת שבת פיוטים לכל השבתות על כל פרשה עולת חודש פיוטים להדשים ולמועדים ורגלים עיי' שארית ישראל שכ"ט :
זעקת סדום סיפור מעשיות מענין הפיכת סדום · זקן אהרן עיי' שמן הטוב · (זקוקין די נורא עיי' תנא רבי אלי' :
(זקנת שלמה מ' שלמה אלגאזי לא השלימו כי שבק חיים מובא בשבות חיים פ' חיי שרה :
(זר זהב מובא בס' בית לחם יהודה בי"ד :
זר זהב בן מוהרר דוד מפאראביסטט לקוטים מזוהר וממדרשים בגליס ובספרים מראה מקום ע"פ ערך א"ב ת"ז :
זרזיר מתנים רבי שמואל בן עטר מעשיות וספורים :
זריעת יצחק מ' יצחק איזק בר' דוד שיק פשטים על התורה שע"ה :
זרע אברהם רבי אברהם דילויקיו מראה מקום על עין יעקב :
זרע אברהם מ' אברהם חזקוני ב"ת א' דרשות כסדר התורה ע"פ רש"י ותו' · ב' חדושי ב"ק ונילה וכמה סוגיות הובא בזאת חקת התורה :
זרע ברך הדרשן מ' ברך במ' יצחק איזק דרושים כסדר התורה עד פ' דברים ת"ו :
זרע ברך חלק ב' מהנ"ל דרושים נפלאים כסדר התורה ומס' דברים ב' דרשות לכל פ' ובכללים דרשות לה' מגילות והגדה של פסח תק"ב :
(זרע ברוך מ' מנחם מכלי בר ברוך הלוי חדושי כמה מסכתות ת"ל :
(זרע קודש איש קדוש אלהי מ' משה בר' מנחם תיקון הואלות ז"ל ע"פ סודות הקבלה ופשטים ובסופו מעשה רב שהוציא רוח א' תכ"ו ע"ל ויקהל משה :

אות חית

חבצלת השרון הג"מ משה אלשיך פי' על דניאל שכ"ב :
חבור על דינים ודיני טריפות רבי דוד בן רבי דון בן גדליא ן' יחייא ש"ק :
חבור רבי מאיר בר טודרוס חבור גדול לתורה וספרים הרבה בדיני מובא בל"ד כ"י :
חבור או מחברת הראיטי עש"ק :
חבורי לקט רבי אברהם בר' יהודה הזן פי' יפה על נביאים ומגילות (ואני לא ראיתי על מגילות) וכתובים מלוקט מכל המפרשים ומלות חמורות פי' בל"א שע"ב :
חג פסח מ' יעקב בר יוסף קוליגן פי' על הגדה ובסופו ענייני' על מצות :
חדושים על חדושי גפ"ת על כתובות קדושין מ' שמואל במ' אלעזר מאפטא שע"ח :
חידושים על י"ח מסכתות ועל הר"ן ונמוקי יוסף מ' שמואל בר' יצחק אלגזי כ"י :
בס' בחיי ר"פ מקץ כתב ז"ל כתב הרב הגדול החסיד רבי בחיי בן פקודא בס' חובת הלבבות :
חובת הלבבות מחובר בלשון ערבי והעתיקו רבינו בחיי הזקן הדיין בר'

מלחמת ה' חבנו הרב מו' אברהם וכתב שחבר ג"כ ס' עבודת הקודש פי' על רש"י ורמב"ן מקרא קודש דרשות לחגים · תולדות אדם דרושים למילה ובר מצוה והתונה · סוף אדם מענין מיתה והספד · ובנו מ' אברהם הנ"ל חבר ס' גנת וורדים ש"ת · בן המלך פסקי דינים · קול אלהים פי' על התורה · קול ששון על מילה · קול שמחה על חופה · קול נהי מיתה · קול המון הוא על חבור נפרדים :

דרכי ציון מורה דרך מכל ארצות עד א"י וכל הנהגות א"י ת"י :

דרוש ארוך הג"מ ליווא בן בצלאל במתן תורה שנ"ב על התורה ועבודה ואיסור יי"כ שנ"ג :

דורש משפט רבי שלמה בר' שמואל פלודינטין על טח"מ מה שהוסף מפוסקים שלא הביא במורה לדק (ע"ש) תט"ו :

(דרושי המעלות מובא בס' פורת יוסף בקהלת דס"א א' :

(דרשת רבי ישעיה מקראקא מ"ב · דרישה ופרישה עיי' טורים :

דרש משה מ' משה אלבילרה דרשות בסדר התורה ודרשות מיוחדים על כמה ענינים. שס"ג :

דרש משה מ' משה בהג"מ יצחק פיזענך על קצת אגדות תמוהים שס"ט :

דרש הרמב"ן לפני מלך קשטיליא ושם יוכיח מעלת התורה. שנ"ו :

דרשות הרמב"ם עיי' משנה תורה :

דרשות רבי מתתיהו היצהרי ש"ק דנ"ט :

דרשות רבינו ניסים בן הרמב"ן ובנ"ד נ"ו כתב תלמיד רמב"ן והם י"א דרשות שנ"ו :

ס' הדרשות הג"מ גדליה ן' יחייא ק"פ דרשות ש"ק :

דרשות מהקדוש רבי שלמה מלכו הנק' ס' המפואר דרושי' קבלה וסודות נפלאים ומדבר מענין הגאולה ש"ל :

דרשות רבי משה גלאנטי שנ"ח :

דרשות מ' שמואל יודא ב"מ מאיר קצינעל בוגן י"ב דרשות שנ"ד :

דרשות רבי ש"ט ב"מ יוסף ש"ט כסדר התורה ולענייני' ש"ז :

דרשות רבי שמואל בר' יצחק אלגאזי הובא בספרו תולדות אדם :

דרשות רבי שמואל יחייא בלע"ז מסודר לעניי' :

(דת ודין שו"ת :

(דת אש מובא בספר בית לוי בהולין :

דת הנשים רבי יונה גרונדי הנהגת הנשים נידה · חלה · הדלקת נרות שס"ט :

דתי המלך מענייני מסים וארנוניות למלך :

אות ה

הא הידיעה תפילה על הגאולה יותר משני אלפים תיבות מתחילין באות ה' :

הגדת פסח בלה"ק ובל"א וציורים הניסים ע"פ נלי אש קיצור זבח פסח :

הגדת פסח ע"פ מ' יוסף מפדאובה :

הגהות מיימוני מ' מאיר מרוטן ברג ס"א תלמידו ובש"ק רבי מאיר הכהן חברו וי"א המרדכי עש"ת מהר"ם :

ס' הגיון רבי שמעון העתיק ללה"ק רבי משה בר' שמואל ן' תיבון לדבר צחות ובשכל זך להפריש האמת מן השקר רפ"ח :

ספר הקגיון ראב"ע כ"י :

הגיון הנפש עיי' ספר המוסר · הדרת זקנים עיי' מאור עינים לרבי עזריה · הדרת קודש ע"ל אדם שכלי · הדרת קודש עיי' מחזור :

הואיל משה מ' משה אלפלס דרשות מענין שלימות המצות והשיבות התורה ומתרץ כמה דברים הנראי' יתירות ומחובר אליו ס' בא גד מענין מעלת המילה שנ"ו :

הואיל משה הג"מ משה מת באר הטיב ביאור על רש"י על התורה וה' מגילות ובאר התורה פשטים שנ"ו :

הולך תמים מ' אברהם בהג"מ יצחק היות טעמי המצות ע"פ פרדס כסדר התורה שנ"ר :

(הולך בדרך תמים פי' על מזמור קי"ט בתילי' מ' משה ת"מ :

הודיית הקורא דקדוק הובא בס' טעמי המקרא :

היכל ה' רבי יקיאל אשכנזי כינוי י"ס וסודות :

היכל ה' רבי יעקב ברבי ראובן הובא בס"י :

היכל הקודש רבי משה בר מיימון המכונה אלכאב ביאור נפלא על סדר התפילות ע"פ סוד והגהות מר' אהרן הסבעוני ת"ג :

הכרת המדות רבי משה ברבי יצחק קנלה הובא בס"ם יצירה :

הללויה עיי' שלשלת קבלה :

הליכת אלי מ' שלמה ב"מ אברהם אלגאזי על כללי התלמוד ולשונות דבורי תו' ע"פ א"ב ת"ך :

הליכות עולם רבי ישוע בר' יוסף הלוי כללים וסוגיות התלמוד ע"פ י"ג מדות שמות התנאים שז"ג :

ועם ב' פירושים כללי הגמרא הג"מ יוסף קארו ויבין שמוע מ' שלמה אלגאזי הנ"ל מבאר דברי הר"י קארו וקצת ס' כריתות ועל י"ג מדות מס' מדות אהרן ובסופו תק"ן כללים מיוחדים שנ"ט :

הלכות גדולות רבי שמעון קיירא וי"א רבי יוסף ט"ע חברו (ובש"ק דל"ו ב' רבי יהודה סגי נהור חברו) מסודר להלכות ופסקים מכל הש"ס כסדר משניות :

הלכות פסוקות קיצור מהלכות גדולות רבי יהודא בר נחמן :

הלכות דעות והלכות דרך ארץ להרמב"ם אבקת רוכל חיי עולם קיצור מכל אלו הספרים שנ"ח :

הלכות קטנות עיי' אלפסי :

הלכות שחיטה וקצת איסור והיתר בחרוזות מהרב המרדכי :

(הלכה ברורה מ' פנחס בר' שמשון חתן הג"מ שמואל מפרנקוויט על ש"ע א"ח מביא האחרוני' ומכריע במקום שמחולקי' תע"ז :

(הלכה אדם מישראל דרושים נפלאים והדושי תו' בחריפות הג"מ ישראל בהחסיד והעתיק מ' יעקב בהג"מ אבלי שהיה אב"ד בק"ק לאדמר בהחסיד מ' בונם בהג"מ מאיר ז"ק שהיה אב"ד בק"ק לבוב ובסופו הדושי הג"מ אבלי על שיטת תגרי לוד. וכמה פעמי' מביא הדושי' מבנו הרב מ' יאסקא שהיה אב"ד בק"ק פאסקמן · ובשם המיו הרב החסיד מ' אהרן · ובשם אחיו מ' בונם ובשם זקינו הג"מ אבלי הנ"ל :

הלל וזמרה ר' יצחק בר' שלמה יעבן פי' הגדה של פסח :

הנהגות הבריאות רמב"ם ס' רפואות להנהג האדם בבריאת גופו עיי' רפואה :

(המון רבה מ' שלמה אלגאזי מובא בספרו תאוה לעינים ברכות פנ"א :

(הנהגות הבית מ' שלמה בר' יצחק הלוי מובא בספרו חשק שלמה בישעיה :

(הנהגות המדינה מובא בנפוצות יהודה דפ"ב א' ז"ל כמאמר הסוקר בס' הנהגת המדינה ע"ל אריסטוטל' :

הנהגת דבהית או הדבר פילון הרופא רפואות והנהגות בעת הדבר רמ"כ :

הנהגות החיים מ' משה אלמושנינא בר' ברוך ס' נכבד במוסר שיתנהג האדם וענייני הלומות שמ"ד :

הנהגות המלכים נכתב לכבוד מלך צרפת ע"פ קצת פילוסופי' להנהגת מלכים ובניהם בנערותם בדרך הישר והשרים ומדבר מכמה לשונות כ"י :

הנהגות הרא"ש שהנהוג כל ימיו של"ט :

הנהגות אדם איך יתנהג האדם ודינים ותפילות מן רי"ל ושל"ה :

הפלת הפילוסופים ונק' ג"כ הרב הפילוסופי' אבו אחמד אלגזאל כ"י · הפלת ההפלה להנ"ל אבן שרד ונעתק ע"י קלונמוס בן דוד בן טודרוס ללה"ק מדבר מהעולם אם הוא קדמון וגם יהיה אחריו כ"י :

הצנע לכת אברהם המכונה שמסולי ספרדי קנין שלימו' המעלות · סדר עבודת כ"ג בי"כ ועל מה שראוי להתקדש קודש י"כ וכי"כ כ"י :

הר סיני עיי' שלשלת קבלה :

(הרגש המנגד מובא בס' פורת יוסף קהלת כ"ח ב' הרכבה רבי אלי' בחור הלוי דקדוק רע"ט :

ס' ההשגה רבי יהודה בן גאנה ס' יפה בדקדוק הובא בס' מאזני לשון הקודש וחבר בדקדוק ס' השרשים ס' ההערה וס' ההכלמה וס' ההשואה :

השגות הג"מ משה אלשקר על ס' האמונות לרבי ש"ט ומתרץ דברי הרמב"ם ושאר פילוסופים שרצה רבי ש"ט לדחותם ש"ז :

השגות הראב"ד במיימוני עיי' הגהות :

(ס' ההשלמה ר' משולם בר' משה בר יהודה מובא בש"ק כ"ד ב' :

(ס' השמע מביאו עולת תמיד פ' בראשי' ד"ו ג' שעשה פי' עליו :

(ס' התחלת החכמה מובא בס' ויקהל משה :

אות ו

ויגש יהודה עיי' טורים · ווי עמודים עיי' של"ה · ויכוח עיי'

עמק המלך כ"י (מובא בעמק המלך (גן המלך עיי' דרכי נועם :
גן נעול עיי' אלים :
(גן עדן או פרקי ג"ע מובא במטה משה סרל"ב והוא כעין פרקי
היכלות ופרקי דרך ארץ :
(גן נטע ש"ע א"ח וקיצור דינים מאחרונים :
גנזי המלך רבי יצחק בן לאטיף פלפולי פילוסופי' כ"י :
גנת אגוז הג"מ יוסף גיקאטליא קבלה בגירופים וגמטריאות פ'
כללא שע"ה :
גנת ביתן רבינו מאיר בר' טודרוס הלוי קבלה על פ' בראשי' ע"פ
רבינו ש"ט וריב"ש רבי יעקב בר טודרוס כ"י :
(גנת וורדים הרב מ' אברהם תשובות עיי' בלקט הקמח בכללים
ועיי' דרכי נועם :
(גפן יאירה מ' זאב ב"מ סופר מפיבלב מוסר ותוכחה בלשון לא
ובסופו לוח קיים רפואות הגוף רבי רפאל תכ"ט :
גרם המעלות רבי יהושע בן ווינאש אלראקי בלשון ערבי ונעתק
ללה"ק ע"י רבי יוסף ווידאל בכנכשתי כ"י :
ס' גירשין מ' משה קורדוואירו כשטים ע"פ קבלה מה שדרש
בדרך כשהיה מגורש ש"ק :

אות ד

דבק טוב הג"מ שמעון אשבורג פי' על רש"י על תורה וביורים
הנצרכים להבנת רש"י שמ"ח :
דבר טוב רבי דוד בן אברהם ממודינא פי' המלות בל' איטליא שס"ו :
(דבר שמואל שו"ת מ' שמואל אבוהב :
(דבר שבקדושה בעל ילקט ראובני :
דברי אגור רבי יעקב בר יצחק הלוי דקדוק שס"ד :
דברי הימים ע"ל שלשלת קבלה :
דברי הימים של משה · סידורי מעשיות ממשה רבינו רע"ה :
דברי הימים למלכי צרפת ממלכות בית אוטומאן התוגר יוסף בן
יהושע בן מאיר הכהן ספרדי סיפור המלחמות והמאורעות וגזירות
צרפת ספרד ומעשיות שי"ד :
דברי מלכי בית שני עיי' קבלת הראב"ד :
דברי נגידים דרשות לשבתות טובים :
דברי נועם דרשות על התורה :
דברי ריבות מ' יצחק בן שמואל אדרבי ת"ל שו"ת ובתוכו פי' סוגיות
והלכות וקושיות עמוקות מהרבה דבורי תו' שמ"ו · דברי
שלום מהנ"ל ל' דרשות לענייכים ואח"כ דרשות כסדר התורה שמ"ר :
דברי השירה · שירים והרוזות לה"ק ול"א על גירוש וגזירות
פראנקפורט ת"ח :
דברי שלמה דרשות כסדר התורה לכל פ' ה' פעמים ואח"כ לימים
נוראים ולי"ט ושאר ענייני' שכ"ו :
דברי שמואל מ' שמואל זוכוויל ב"מ חנוך אב"ד ק"ק מענכן דרשות
כסדר התורה עד ס' במדבר תל"ח :
(דברי שמואל על גמפ"ת :
(דברי דוד הג"מ דוד בעל טורי זהב ביאור ככלא על רש"י על
התורה תמ"ט :
(דברי יוסף דרוש לצדקה מובא בשס"ה סוף מכות :
דברי חכמים ב"ח דעת חכמה מוסר ויראה ומקור חכמה ש"ע
א"ח עד הלכות שבת וחדושי דינים כק' סולת בלולה מ' ליב פוזנאווילר
בעל קנה חכמה תכ"ב :
(דברי חכמים שרטוט היד וחידות וסגולות מאבנים טובות ודברים
מסוכנים ושמירות בריאותם ובדף"ז ב' כתב ס' מפעלות אלהים
שנדפס מחדש · ומסי' שנ"ז עד סי' ת"ו מענין שינה ת"ל :
(דברי זכרון הרב מ' יוסף בהג"מ שמעון אב"ד בק"ק שטעטגן
הלכות שחיטות ובדיקות הכל ברמזים ותוכחה לשון לה תס"ה :
ובס' משכת חכמים סי' ר"ן מפליג מאד ס' זה וזכה לב' בנים מופלגי'
וחסידים :
(דברי נבואה הג"מ פייטל רושניז מפראג על גמפ"ת כמה מסכתות
ובסופו פי' נבואה קצת דינים תמ"ת :
(דברי הברית הרב מ' אברהם בני הירש בן הרב החסיד מקובל
מ' מאיר דרושים על התורה עד פ' משפטים :
דברים טובים עיי' שושנת עמקים :
דברים כחוחים עיי' שושנת עמקים :
דגל אהבה רבי שמואל בר אלחנן ארקוולטי משלים ומליצה לאדם
האוהב תענוגים ש"ס :

(דובב שפתים פי' על משניות מביאו בספרו חלק אבנים בפ' בשלח :
(דובב שפתי ישנים הג"מ משה בכנכשתי ובנו מ' יוסף ומחדושי
החסיד מ' משה אלגאזי קצת פשטים בסדר תכ"ך ומאמרי חז"ל
וקצת חדושי תו' מבעל רבוף אהבה על כמה מסכתות ובסופו שכת
אמת איזה מלה לקרות בימין או שמאל ותשובה א' מקדושי קטנה
בשבת והביא שחבר ס' יבול יוסף וס' בצל הכסף תל"א :
דור הפלגה רבי דוד פרובונצא הובא במאור עינים לר' עזריה :
דיני דקייא הג"מ חיים בכנכשתי על סמ"ג מובא בספרו כ"ג :
(ס' הדיינין מובא בת' מהר"ם אלשקר ז"ל באה לידי שאלה ותשובה
בס' הדיינין שחבר רבינו יהודה תלמידו של רבינו גרשון מ"ה :
דמיון אריה מ' ליב פיסק מניקלשבורג דיני יו"כ ופסקי הקהלות
שע"ו (דמיון הרפואות :
דמשק אליעזר הג"מ אליעזר ב"מ שמואל אב"ד באפטא ביאור גדול
על מס' הולין תכ"א :
דעות הפילוסופים רבי שם טוב פאלקירא מלוקט מספרי אריסטו
ללה"ק ומכל דעות פילוסופי' עיי' משקל החכמה כ"י :
דעות הפילוסופי' רבי שמואל בן תיבון העתק כל דעות הפילוסופי'
מספרי ארוסטוי' כ"י :
(דעות פילוסופים הרב רבי יצחק בן אלבלג מובא במקור חיים
פ' ראה :
דעות עליון רבי יוסף ברבי ש"ט פילוסופיא כ"י :
(דקדק יצחק מובא בס' קנה בינה בהג"ה בשם אחיו החסיד הג"מ
יצחק בר' יקותיאל כץ ש"ל :
(ס' דקדוק הרב רבי אדנים מובא בפי' ס"י פ"ה מ"ב דפ"ו רע"א :
דקדוקים ס' מהלך וס' פתח דברי וס' מאזנים או מאזני לשון קודש
תפ"א (מובא בס' מקור חיים כשא :
דקדוקי רש"י מלוקט ממזרחי כ"מ שמביא רש"י איזה דקדוק ש"ך :
דרך אמונה רבי מאיר בן גבאי מפרש ומברר העשר ספירות עד
י' שאלות ותשובות יפה מאד שך"ג :
דרך אמונה הגדול רבי אברהם בי באגו הוא בינך בר' ש"ט מורה
דרך אמונה ע"פ פילוסופיא האלהית רפ"ב :
דרך אמת מהאר"י ז"ל הגהות וכוספאות על זוהר ותיקוני' :
דרך חיים הג"מ ליוא בן בצלאל פי' יפה וארוך על פרקי אבות שמ"ט :
דרך חיים מ' שמואל ב"מ יוסף הכהן על תרי"ג מצות ומצות הנהוגין
בזמן הזה דפ"ו · דרך חיים תוכחת מוסר :
דרך חיים עיי' שתי ידות :
דרך חיים דון יוסף בן דוד יחייא מפרש הרבה מאמרי' חז"ל עיי'
ש"ק דס"ו :
(דרך חיים מ' חיים ב"מ משה ליפשיץ דינים מלוקטים וחידושים
על מגילה וסגולות ורפואות ותפילות תס"ג :
דרך עץ חיים מהאר"י ז"ל כ' שערים דרושי' בקבלה כ"י :
דרך ה' מ' מרדכי בר שבתי קצת הנהגות לזמנים כסדר ש"ע שע"ח :
דרך ימין רבי יוסף סאמיגא מוסר ודינים :
(דרך ימין מובא בשו"ת תורת חיים ח"ג סס"ט אולי הוא הנ"ל :
דרך הישר רבי יעקב נפתלי ב"מ יהודה תפילות ובקשות וסגולות
על הדרך הקבלה וקצת דינים מש"ע ד"ק :
דרך ישר מ' ישעיה ב"מ אליעזר חיים משלים מעשיות בפשטים
מסודר לי"ג עקרים שנ"ג :
(דרך תמים הנדפס בגליון אלפסי הדשים מובא בשו"ת כנסת
יחזקאל סי' ד' :
דרך תמים עיי' תומת ישרים :
(דרך הקודש מ' אלכסנדר זיסקינד ב"מ שמואל זוכוויל דקדוק
תע"ח · דרך הקודש הג"מ חיים אלפנדרי :
(דרך טובים לוואו' החסיד מ' יונה בה"ה מ' אלי' לנד סופר מפראג
וצוואות החסיד מ' משה :
(דרך שיח דקדוק · דרך חכמה ע"ל קנה חכמה :
(דרך משה יראה ותפילות :
דרכי הגמרא מ' יצחק קאנפנטון כללים יפים מסוגיות הש"ס ש"ו :
דרכי הוראה הג"מ ליפמן העלר הלוי דרך והנהגות הוראות איסור
והיתר ופסקי דיני' כשיש מחלוקו' בפוסקים חבור יפה כ"י :
דרכי משה הג"מ משה איסרלש חבור גדול על ד"ט ומאמו עשה
הגהות על ש"ע כ"י · ונדפס אצל הטורים ועל י"ד עם פי'
אורח מישור :
דרכי נועם רבי משה בן חביבא דקדוק ש"ו :
(דרכי נועם שו"ת על ד"ט (מובא בס' בני חייא ובשו"ת יד אליהו)
ב"ה הרב מ' מרדכי הלוי ב"ס יהודה אב"ד במצרים · וקונטרס
מלחמת

בעלי החלומות רבי יעקב מקורביאל פתרון חלומות :
בעלי הכפל רבי יהודה חייג דקדוק ממלות הכפולות :
בעלי הכנף דיני נשים עיי' עבודת הקודש :
בראשית רבה ע"ל רבות :
ס' בראשית בחרוזים יפים ע"פ חז"ל בל"א :
ס' הברית רבי יוסף קמחי פולפול מאמונה :
(ס' הברית ה' אברהם בר' יצחק מרימון ספרד מובא בפי' ס"י :
(ס' הברית מ' ליכמן בעל בלקון מובא בפי' סדור רבי הערץ :
ברית אברהם רבי אברהם סופר מפראג ללמוד הסבון ד' שערים הראשונים :
ברית אברהם עיי' ילקט :
ברית אברהם וחסד לאברהם מ' אברהם הורוויץ הלוי נקר' רבי אברהם שעפטלש ברית אברהם דרכי התשובה על כל עבירות ולהתוודות עליהם ושאר תפילות וחסד לאברהם פי' על ה' פרקים להרמב"ם שס"ב :
ברית הלוי הג"מ אליהו במ' אברהם עטנין שמ"ה אופנים על תפילות משה בד' פסוקי ואתחנן וכלולים בהם תרי"ג מצות ובתשובת רב לך סתר הכל ת"ה :
(ברית הלוי ביאור להגדות פסח בנגלה ובנסתר הביאו בספרו שורש ישי בפ' ישלם ה' פעלך רבי שלמה אלקבץ :
ברית מנוחה רבי אברהם בר יצחק מרימון הספרדי ספר עמוק בקבלה ומשמות מלאכים ופעולותיהן וקבלה מעשיות ת"ח :
ברית מנוחה רבי המאי גאון קבלה כ"י :
ברוך שאמר רבי שמואל בר' אליעזר המכונה ברוך שאמר תיקון סופרים תפילין מזוזות ס"ת עם כל הדינים וצורת האותיות ויש הגהות אצלו כ"י ובב"י א"ה סל"ו כתב ר' יצחק חבר ברוך שאמר :
ברכי נפשי רבינו בחיי בר יוסף תוכחה מוסר תפילות שירים ע"פ בלע"ז שפ"ח · והעתיקה ללע"ז דבורה אשקראלי עיי' מעון השואלים (אך שם כתב רבי משה רהיטי :
ברכת אברהם הג"מ אברהם בהג"מ שלמה טרויש כלכול גדול על ברכת כט"י ויותר מ"ש דינים כלולים בו שי"ב :
(ברכת אברהם מובא בדרך חיים במגילה סי' י"ט ז"ל והאריך בזה בעל ברכת אברהם פ' בראשית בפ' לא תשכח אחיך וגו' ובסי' כ"ז כתב ברכת אברהם בביאור פ' סמוך לבו וגו' :
ברכת הזבח הג"מ אהרן שמואל אב"ד בפרנקפורט הגהות סדר קדשים גמרא רש"י ותו' תכ"ט :
ברכת ישרים על דניאל עיי' תורת חסד :
(ברכת שמואל מהכ"ל דרושים כסדר התורה :
ברכת הכהנים רבי אברהם בן שלמה חיים שצ"ח :
ברכת המזון ע"פ הג"מ נתן שפירא עם זמירות ופי' מר' שלמה לוריא שס"ג · ברכת המזון עם זמירות לשבת · עוד עם פי' יפה ברכת מהר"מ דיני ברכות שי"ט :
(ברכת נפתלי שו"ת בדינים מביאו בהקדמת ספרו מלא רצון וקלת נדפס בשמו בגליון מגיני ארץ :
(ברכת אליהו :
בשם קדמון מ' משה פרובינצלי שירים על כללי הדקדוק כמו פרק שירה שכ"ו :
בשמת בת שלמה מ' ישר מקנדיא מוזכר מחבוריו מכל הכמות וחוקר כל תכלית ומלא תמונות וחידות וסודות ובפילוספי' ומידותיו' לא יאומן ולא יסופר כ"י :
בשר על גבי גחלים רבינו שמואל הלוי ויש מיחסים לר"ת ובליקוטי מהרי"ל מיחס לר' ביבי וברק"ח פרכ"ז כתב וכפ' רבי יהודה גאון בבשר ע"ג גחלים דיני' עם טעמי' יפי' (עש"ק ד"ב רע"ב :
(כ"ב הרא"ש בשו"ת כלל ל"ב תשובה ה') :
(בשרתי צדק :
בתי הנפש והלחשים רבי לוי בר אברהם בר חיים שירים כמנין בתי הנפש והלחשים על הרבה חכמות כ"י :
בתי השלום רבי שלום ירושלמי עברכות :

אות ג

גאולת הגר ממשפחת מהר"מ רוטן בורג ביאור על תרגום על ה' מגילות וביאור קצת פסוקים שע"ד · ס' הגאולה רמב"ן קבלה כ"י (ש"ק דמ"ז א' :
גאון יעקב ר' משה אלאשקאר' כ"י (מובא בתשובתו סי' ק"ז :
גבורת אבשים הג"מ שבתי בהג"מ מאיר הכהן דיני' על סי' קכ"ד גא"ע במה שכופין לאיש להוציא אשתו כ"י ובסוף ית' בשם אבני בעפק עיגולא :
גבורת השם הג"מ ליב בר בצלאל פשטים נחמדים מיציאת מצרים ופי' גדול ההגדה של פסח שמ"ח :
גבורת השם עיי' אלה · תבונה :
(הגבורה כתב ברית מנוחה דל"ג ג' כמו שפרשתי בספר הגבורה :
גביע הכסף רבי יוסף כספי פי' על מורה נבוכים כ"י :
גבעת בנימן רבי בנימן במ' יקיאל הלוי מראה מקום מ"ד ש"ע ע"פ א"ב שע"ו :
גבעת המורה מ' יוסף בר יצחק הלוי פי' על המורה עם הגהות מ' י"ט ליכמן לוי העלר שע"ב :
גבעת שמואל הג"מ שמואל לוי מורטירא אב"ד באמשטרדם כ' דרשות כסדר התורה ועל כל פ' שם מיוחד לאות' דרשה ומפתח על ת"ק דרושים שלו ת"ה :
גדולת מרדכי מ' ברוך בר' דוד הגהות ותיקונים וקדושים על ס' המרדכי · ומחובר אליו ס' אגודת אזוב קיצור דינים מב"ח ובב"י שע"ה :
(גדר האדם רבי אברהם המכונה הבה אל שותיה מובא בת' רשב"א דק"ל ב' פוליסופי' :
ס' הגדרים רבי מנחם בן אברהם המכונה בונאפוס הפרפניי אני עשה גדרים לכל השמות והתיבות המובאים בכל ספרי הפילוסופי' וספרי רפואות וספרי הגיון וספרי מוסר והכמה המדיות והכמות אלהות וענייני הטבעיים מסודר ע"פ א"ב ולכל ענין וקרא ג"כ מכלל יופי שפ"ז :
גולת יהודה יהודה אריה דמודינא בר' יצחק באור מילות המורות תנ"ך והגדת פסח ופרקי אבות בלשון איטלי' ונק' ג"כ פסר דבר שע"ב :
(גופי הלכות ר' שלמה אלגאזי מובא בס' שבות חיים פ' חיי שרה :
גור אריה הג"מ יהודה ליוא בן בצלאל ביאור גדול על רש"י בתורה ופשטים בפסוקים ותרגום ומדרשים של"ח :
גידולי תרומה מ' עזריה בר' אפרים פי' יפה על ס' התרומות ת"ג :
ס' הגורלות רבי אליעזר החוזה · לידע לפעמים ענין עתידות ע"פ גורל והשבונות כ"י :
ס' גורלות ככ"ל אבן עזרא ע"י ידיעת חכמות ככבים אבור יפה כ"י (גם בידי גורלות לראב"ע כתב ישן נושן :
ס' גורלות אחיתופל הגלוני מסודר במלילה לשמות חיות ועופות ואצל כ"א תמצא איזה ענין וסידור מעשה ושיהיה כמעט מכוון למבוקשך כ"י (גם בידי ס' גורלות דוגמא זו לא ידעת מבטן מי יצא כתב ישן נושן :
ס' גורלות החול לידע עתידות ע"י נקודות ואצל כל סך הנקודות תמצא במבוקשך כ"י (גם בידי ס' גורלות בנקודות וצורות ותמונות · וס' גורלות מר' זעריא גאון כתב ישן זה קרוב לר' שנים לא בהכתים ולא הבכתים :
גט פשוט מהר"מ ן' חביב כ' משכת חכמי' סי' תרך"ד שהיו תלמיד מובהק של אביו ומלבד שחיבר ספר הנ"ל וכמה שיטות בתלמוד וכמה מאות אלף בויגין תשו"ת הובא בת' פרח ששון הרבה פעמי' בענין שמות לכתוב בגט :
ס' גלגולים מהאר"י ז"ל מגלגולי נשמות זה בזה כ"י :
(גלגולי נשמות מבעל ע"מ בסדר א"ב תמ"ח :
(גלגולי נשמות עם הגהות · גרין הוט :
ס' הגלגל עיי' בהקדמה לס' מנוח הלבבות :
(גלילת הגוים חבר בחור א' ספורי מעשיות שראה בהרבה ארצות :
(גלילות ארץ ישראל רבי גרשון בר' אליעזר הלוי שבסע מדינות רבות אין מספר ורשם כל קבורות תנאים ואמוראים ומגדולי ישראל המפורסמים ומלכים ונביאים ומסיפורי ימים ונהרות ומדברות ומקומות ומסמבטיון וי' שבטים ובריות משונות ואיזה דרך ישר ממדינה זו לילך לירושלי' מעיר לעיר נדפס שכ"ה ואחדש בל"א תפ"ד :
ס' הגלוי ר' יוסף קמחי מהאמונה כ"י (מובא בשרשי' שורש כוס :
גלי רזיא ר' אברהם תלמיד האר"י דברים נוראים בקבלה בצירופי' וגמטריאות ומענייני גלגולים עיי' בס' נובלות חכמה קל"ה כ"י :
גלי רזיא הקטן ג"כ כנ"ל :
הגלות והפדות אברהם בר יצחק אלוף מפראג סיפורי מלחמות וגזרות ק' מכטונה והמגפה שהי' אז של"ד :
ס' הגן מ' יצחק בר' אליעזר מוסר ויראה שע"ב :
ס' הגן פי' על התורה כ"י :
גן המלך פי' על הזוהר מלוקט מכתבי האר"י והוא חבור ב' לס' עמק

בחינת עולם רבי ידעיה המליץ הפניני בר אברהם בדרשי בו יבחן עניני עה"ז • והעתקה והמביא לעה"ב מוסר בלשון צח מאד : רמ"ה • ועם פי' רבי משה ן' ש"ט • ועם פי' רבי יוסף פראנקיש • עוד עם פי' נחמד :

ס' הבחירה רבי מנחם ברבי שלמה לבית מאיר הנזכר גדול ע"ד הרי"ף (ש"ק דכ"ט א') :

בטוחות חכמה מ' ישראמקנדיא כולל כל חכמות רמ"ק וסודות כל גמטריאות ור"ת וכל דרכי קבלה עיי' בהקדמת מצרף לחכמה :

בטחון עיי' ארזי לבנון • קבלה :

(ס' הבטחון שעשה רבי יהודה בן בתירא הביאו רבי המאי גאון בס' הייחוד והקדוש קנה בס' הפליאה • ג"כ בס' עבודת הקודש חלק התכלית פי"ז דע"ז ב' :

בינה לעיתים רבי עזריה ברבי אפרים פיגו דרשות נפלאים על העיתים מכל השנה לחתונה ומילה והספד ושאר עיתים חיבור גדול ת"ח :

בית אל רבי דוד שטעלי כ"י :

בית אלהים הג"מ משה ב"מ יוסף דטראני ג' שערים תפלה תשובה עקרים ופי' על פרק שירה של"ו :

בית אלהים מ' משה אלמושנינו מצורת הארץ וכדור העולם ד"ו

בית אלהים פי' על מ' רבה :

בית אלהים המקובל מ' אברהם כהן אורירה בלשון ספרדי והרב רבי יצחק אבוהב העתיקו ללה"ק והוא ספר נכבד לכללי הקבלה תע"ו עיי' שער השמים :

בית דוד רבי דוד בר יהודה פילוסיפיא :

בית יהודה רבי יהודה אריה ממודינא פי' על אגדות שלא הביא בס' עין יעקב עם פי' ותוספות שנ"ה • בית לחם יהודה מהכ"ל מראה מקום מכל אגדות ע"פ א"ב כמו ס' זכרון תורת משה שפ"ח :

(בית לחם יהודה על ש"ע י"ד בעל מחבר עטרת צבי על ח"מ תנ"ג

(בית לחם שחיטות ובדיקות תנ"ג :

בית לוי הג"מ יצחק בר' שלום אב"ד מליסא שו"ת כסדר ד"ט וחלק ב' נקרא שלום בית דינים מלוקטים כ"י :

(בית לוי מ' לוי ב"מ שלמה מברזאד הדושים על ש"ס ואגדות :

(בית לוי החריף והמהודד מ' ישעיה הלוי בן הדיין מצויין מ' יעקב בהגאון נשיא א"י מ' ישעיה סג"ל הורוויץ • על כללי המיגו ד"ו תנ"ו :

בית מועד רבי מנחם ב"מ משה רבא כ' דרשות נחמדים לשבתות וי"ט שמ"ה :

בית מועד עיי' עבודת הקודש :

בית נאמן מ' יצחק ב"מ משה ביגה דרשות על תורה עבודה ג"ח ע"פ מאמרים תמוהים שפ"א :

בית נאמן דרשות ש"ו :

בית נתיבות עיי' עבודת הקודש :

בית העוזאלי הג"מ יהודה עוזיאל ע"ו דרשות על איזה פרשיות שס"ד :

בית השערים רבי מרדכי בפרוויננה דיני כתובה (ש"ק דכ"ט א' :

בית תפלה עיי' אור קדש :

(בית תפלה ושערי תפלה מ' שלמה זלמן הענא סידור התפלה ע"פ דקדוק ותיקון הסידורים מה שנדפסו ע"י מ' עזריאל ובנו רבי אלי' מווילנא ע"פ דקדוק ונדפס ע"י מחבר בנין שלמה :

בית ה' רבי משה אלקבץ הלוי קבלה (ש"ק ס"ה א' ואני ראיתי בס' שורש ישי בפ' ליני הלילה ז"ל בחיבורי הגדול בחכמת האמת הנקרא בית ה' בפי"ב וע"ל עבודת האהבה שהביא ג"כ שחבר בית ה' ואולי השמטה יש בש"ק ול"ל רבי שלמה ב"מ משה אלקבץ הלוי וע"ז סמך בעל ש"י :

בית ה' עיי' ישמח ישראל • בית קדש עיי' טורים • בית יוסף עיי' טורים • בית יעקב עיי' עין יעקב • בית ישראל עיי' טורים • בית ישראל עיי' עין ישראל :

בית ישראל הדיין מ' ישראל במ' אליעזר בנכנסתי ג"כ דרשות לתורה תשובה צדקה ול"א דרשות לגמילות חסדים :

(בית ישראל הג"מ ישראל שפירא אב"ד בקאליש על ש"ע י"ד עד סי' ר"א • ובית פרץ נכדו רבי יששכר בער במ' פרץ חדושים על מגילה תפ"ו :

(בית ישראל בל"א בו חדושים וסיפורי מעשיות ויראה ר"א :

בית מידות אבן עזרא מוסר ויראה מובא בראשית חכמה :

(בית שמואל הג"מ שמואל במ' פייווש על ש"ע א"ע תמ"ט :

(בית שמואל הרב ר' שמואל במ' ישראל קצת חדושי אגדות והלכות כסדר פרשיות עד ס' במדבר :

ועשה מהדורי בתרא והוסף הרבה והביא הרבה בשם בעל שרי זהב תנ"א :

(בית הלל הג"מ הלל אב"ד בק"ק זאלקאווי על ש"ע י"ד וא"ע :

(בית אהרן מפתח על ל"ו ספרים וש"ס ורבה וילקט בסדר תנ"ד היכין הפסוקים בדרשים :

(בית אהרן מ' אהרן גורוגין ששים דרשות על סדר הפסוקים וקצת מאמרי חז"ל דפוס קוסטנטינא שנת התהל"ה ומפתח בסופו על מהז"ל ופסוקים תנ"ך :

(בית יהודה הג"מ יהודה במ' ניסן אב"ד ב"ק קאליש על אגדות יבמות כתובות קדושין גיטין חולין ב"ק תמ"ז • (בית יהודה מהכ"ל חדושי הלכות גפ"ת על מס' כתובות הכ"ל עוד על ב"מ ב"ב גם על האגדות תנ"ה :

(בית החכמה מובא בחלק אבנים ז"ל עיי' בית חכמה פ' וישב :

בית דין יפה רבי שמואל יפה דינים :

בית דין שמואל רבי שמואל מקשן על מגילת אסתר :

בכושרות מ' אפרים במ' יוסף קעלם שירים וזמירות לי"ט ושבתות וחנוכה ופורים • קינות ותפילות ותיקון חצות בחרוזות יפים עם פי' שס"ת :

בן ארבעים לבינה רבי אברהם זכות תכונה כ"י :

בן דעת על תהילים עיי' תורה :

(בן דוד על משלי בעל מחבר בן דעת מובא בהקדמת עבודת הלוי שחברו ר' בענדע אבכל ראד • בן זקונים ר' יהודה הלוי שירים :

(בן אורי מ' אורי במ' יהודה ליב מ"ק דרויא דרשות כסדר התורה :

בן יוסף מ' יוסף צרפתי דרושים על התורה כסדר הפסוקים עם מאמרי חז"ל :

בן יקטן יחיאל בן אוריאל נחלק לב' חלקים ענינים א' להנהגת המתיחד והוא על אדם שחי ערירי בלי אשה ובלי בנים • ב' ביאור הנהגת השגת המתדבק עם ביאור אבונכר בן טופיל • כ"י (מובא בעקדה שער ו' ז"ל ס' הידוע חי בן יקטן ע"ל אגרת הדבקות :

בן המלך והנזיר שאלות ותשובות ופלפולים שבין המלך ובין הנזיר שהחזירו ליראה בדברי משלים וחידות ובמוסר ובחרוזות ולשון צח העתיקו רבי אברהם בר חסדאי הלוי מערבי ללה"ק שי"ז :

בן משלי רבי שמואל הנגיד שירים וחרוזות :

בן סירא עיי' תורה :

בן סירא נכר בס' הזקן מוסר ומליצה ע"פ א"ב ש"ב ועם מעשה תורה לרבינו הקדוש • ונעתק ללה"ק אשכנז ע"י שלמה בן יעקב כך :

בן פודת יוסף דון יוסף נשיא והיה גר וויכח עם נצרי א' של"ז :

בן פורת רבינו יוסף בר' שמואל טוב עלם דינים גם חבר ספר התנאים (ש"ק דמ"ב רע"א :

בן שמואל רבי שמואל די מדינה ובנו רבי שמעיה נתן להדפים והם ל' דרשות על תורה ועבודה וג"ח ושבתות וי"ט שע"ו :

(בן תגלת ברבה קהלת בפ' ויותר מהמה כגון בן סירא או ס' בן תגלת ע"ש דקי"ז א' :

(בן מכוח מ' ששון מגיד מובא בהקדמות דון ידין פי' על אידרא :

בני אשר הוא רבי אהרן בר משה משבט אשר ורבי משה בן דוד משבט נפתלי נחלקו על מלות התורה והטעמים ואלו החלופין נקראו ג"כ חלופי בין מערבי ובין מדינתאי נדפס בתנ"ך הגדולים :

בני שמואל מ' שמואל היון פלפולים בטור ח"מ ושאר פוסקים וס"ג שו"ת ארוכים שע"ג :

בני שמואל על ד"ט מנכד רבי שמואל דמודינא כך שמעתי ואני איני יודע אם אינו הנ"ל :

(בני שמואל ראיתי דף א' פ' בשלח דף"ו והוא דרוש :

(בני חייא חדושי דינים על סדר ד"ט מ' חיים אלגאזי במ' מנחם מאזמיר ובסופו קצת לקוטים והידושים על כמה מסכתות ולשונות הרמב"ם והרא"ש ועל רא"מ בביאורי רש"י תע"ה :

(בני משה למהר"מ שלטון בפרה שושן בא"ה כלל א' סי' ג' ז"ל אחר זמן נדפס ס' בני משה :

(בנין עולם רבי יוסף סמיגו מובא בספרו מקראי קודש :

בנין שלמה עיי' שערי תורה :

(בעל כנפים מפרש מלות המורות מובא בהגהות השרשים • בעל הטורים עיי' פי' על התורה • בעל העיטור ע"ש :

בעל הלשון רבי יוסף פי' המלות והשורשים • (בעל המלמד מובא בס' מכתוב חזקיה ע"ל :

בעלי אסופות לקוטי' מהרבה ספרים והרבה ענינים כ"י :

שמות כל הספרים עפ"י א"ב מסודרים אות בית

ארזי הלבנון ז' חבורים קטנים בקבלה מ' כונן ע"פ כונן שמים
בתבונה · האמונה והבטחון להרמב"ן · הניקוד סודות על
הנקודות והאותיות וסוד החשמל לרבי יוסף גיקאטיליא שביאזקאל
מעיין החכמה (ע"ש) פרקי היכלות לרבי ישמעאל כ"ג וכללי
מדרש רבה לרבי אברהם עקרא שמ"א :
ארח חיים רבי רפאל מנורצי בר גבריאל מוסר של"ט :
ארחות חיים ר' אליעזר הגדול בן הורקנוס וצוואה לבנו · ונדפס
עם ס' בן סירא ועם תשובות יעקב וידות מהמספר שפ"ג :
ארחות חיים הארוך רבי אהרן הכהן מלוניל (יוחסין קל"ג א' :
ארח לחיים הג"מ אפרים בר' אהרן לונשיץ דרשה לר"ה וי"כ כוללת
כל תשובה ומוסר ודרוש לפסח וכולל הנהגת האדם במוסרו התעוררות
ופשטים נאים שנ"ה :
ארחת יושר עיי' תורה בספרים הנוספי' על שלנו :
ארח סלולה רבי יצחק אלהרעב עברונות כ"י :
ארחת עולם הוא אגרת אורחות עולם :
ארחת צדיקים ונק' ג"כ ס' המדות הביאו הרמב"ם בפ"ד דאבות ·
מיוסד על ה' כוחות שאדם פועל בהם כל מעשיו ס' נכבד ש"ב :
ארחות צדיקים מובא בס' ויקהל משה מ"ש בשער התורה מענין
לימוד ופלפול של הבל ע"ש די"ב סע"ד :
ארון הברית מ' שבתי בן מלכיאל הכהן והוא פי' לס' השם מראב"ע ·
ולוחות אבן מר' שבתי הנ"ל הוא ג"כ פירש על ס' ארון הברית
וס' שברי לוחות סותר לוחות אבן כ"י :
ארון העדות רבי יהודה ברזילי דרשות :
ארון העדות עיי' מנורת המאור :
אריסטוטלוס בן ניקומאכו היוני ראש הפילוסופים מעיר סטאגירו
(עיי' ג"א תמ"ב ענייכו) חיבר ד"א ספרים קלתם נעתקו בלה"ק
ולשאר לשונות · א' ס' המאמרות מהמילות הפולסופים :
ב' ס' המליצה : ג' ס' ההקש שמקיש ענין לענין : ד' ספר
המודת : ה' ס' הטבע : ו' ס' השמים והעולם : ז' ההויה
וההפסד : ח' אורות השמים : ט' ס' הנפש : י' ספר החוש
והמוחש מענין שינה והקיצה : י"א ס' החיי' מתנועות בהמות
וחיות · י"ב ס' האויר הוא רוח הנפש : י"ג ס' בעלי חיים על
היבשה ובים · י"ד ס' המדות מחדת טובות : ט"ו ס' מה שאחר
הטבע ולמעלה מהטבע : ט"ז ס' מראית הפנים מחכמת בפרצוף :
י"ז ס' הנהגת המלכות שכתב לאלכסנדר : ובהקדמה לס' אור
עמים הביא ס' הנהגת המדינות נעתק מ"ר שלמה בן משה אלגוואזי :
י"ח אגרת המוסר : י"ט ס' התפוח ובו ממיתו ואלכסנדר : ך'
סוד הסודות והם אגרת ועילה טובה שנתן לאלכסנדר נעתק ללה"ק :
ך"א ס' הסבות שעשה עליו פי' אבן פאם הספרדי : ס' האשכול
רבי אברהם בר יצחק מנרבונה דיינים (ש"ק ד"כ א' אשכול הכופר
רבי משה קאלבו פסקים ודינים : (ס' אשל אברהם קבלה :
אש דת מ' חיים אלפנדרי' מובא בס' פרחי שושנים :
(ס' אשל דרוש על ס' בראשית מ' אשר יעקב אברהם בהרב מ'
אריה ליב :
אשר"י רבינו אשר אשכנזי בר רבינו יחיאל ונק' הרא"ש נדפס סוף
הש"ס בכל מסכתא והוציא הקיצור מכל מסכתא ומרש"י ותוספו' :
אשת חיל רבי אברהם יגל ממונגלילי מלמד דרך הנהגות אשה עם
בעלה ולהיות גברת בביתה ועושה שלום בין איש לאשתו ובין אדם.
למקום שמ"ו :
(ס' האספירה שלמה אברהם ב"מ אביגדור עם הגהות מ' מתתיהו
דלאקרט כ"י ע"ל מראה אופנים :

אות ב

בא גד עיי' הואיל משה · באר אחרת עיי' יער הלבנון :
באר הגולה הג"מ ליב בן בצלאל ביאור על מאמרים שבש"ס שנראים
כמוסיפים או גורעין מתורת משה או דופי להש"י ח"ו מבוארים
הטיב שכ"ח :
באר הגולה עיי' שלחן ערוך · באר היטב עיי' הואיל משה :
באר מים חיים רבי חיים עובדיה דבוגל ד' חלקי' עץ חיים כל
ענייני מעודה · מקור חיים ק"ש שעל המטה ומזמורים
ותפילות : דרך חיים על שנים מקרא וא"ת ושאר דינים והנהגת
האדם במוסר · ארח חיים כוונות על התפילות ע"פ הזוהר
ושאר ספרים ש"ו :
באר מים חיים מהר"מ (מרוטנבורג על קבלה) הובא בס"י :
באר מים חיים יששכר בער ב"ה יהודה ליב טעלר מפראג ספר
רפואות בל"א :
באר מים חיים רבי יעקב ב"מ יצחק כץ שפירא אבן יעקב פי' על
רש"י על התורה פי' הבאר פשטים על הפסוקים ומדרשים שע"ז :
(באר מים חיים מ' בער ב"מ ישראל דינים מובא בספרו בדה
לדרך פ' ואתחנן ד"ה מזוזות ביתך ובפ' וילך :
(באר מים חיים הג"מ חיים ורידבורג השגות על תורת חטאת
של רמ"א ולמד עמו אצל הג"מ שכנא שנת של"ה כתב ספרו מובא
במהדורי בתרא לנחלת שבעה די"ו ב' :
באר משה מ' משה בן יששכר בער הלוי ביאור מילות חמורות
בתורה ובל"א וקצת פשטים עיי' לקח טוב שמ"ד · עוד עם
כללי הדקדוק :
באר שבע מ' בער בן ישראל בעל בדה לדרך הנ"ל והוא כמו תוספו'
על הוריות תמיד כריתות סוטה ופ' חלק ועל קצת מס' חולין :
וכלולים בו ש"ת שע"ד :
באר שבע מ' אהרן שמואל מובא בסוף חבורו נשמת אדם :
באר שבע עיי' יער הלבנון :
באר עשק שו"ת מ' שבתי באר מירושלים :
באר עשק דברי ריבות שהיה להרב מ' דוד מלידא אב"ד בק"ק
אמשטרדם :
באור ארוך על ס' ירמיהו מ' שמואל אלגאזי בר יצחק :
באור על סמ"ג מ' יוסף בה"ק רבי משה מקרעמניץ שמ"ס :
באור מהכ"ל על שערי דורא שמ"ט : באור מהכ"ל על רש"י
על התורה ופסוקים שע"ה : באור גדול מרבי מנחם טאמר
ופי' על התורה כ"י : (באור זה יצא ראשונה מלאתי
בריסטר הנדפס :
באור על רש"י הגאון מ' אברהם בהג"מ אביגדור אב"ד בפראג :
באור רמב"ם על התורה מובא בס' כנה"ג בהגהתו על התורה :
באור רמב"ן ופי' התורה ורש"י וראב"ע נדפס אצל חומש :
באור נחמד בפשטים על מגילת אסתר הג"מ אלישע גאליקו שמ"ג :
באור מהכ"ל על קהלת של"ח : באור מהכ"ל על שיר השירים
שמ"ו :
באור ר' עובדיה ספורנו הרופא על תורה שיר השירים קהלת שכ"ז :
באור רבי שלמה וואלריאו על ה' מגילות :
באורי יפה הג"מ מרדכי יפה פי' על בורת הא"ר לרבי אברהם
כנרך אצל לבוש אדר היקר שכ"ה :
באורים הג"מ ישראל איסרלן על רש"י על התורה שכ"ב :
באורים כבדו ה' הג"מ ישעיה מנחם בר' יצחק נק' רבי מענדל
רבי אביגדורש פי' על התורה ולפעמים על רש"י שפ"ד :
באורים מהר"ן הג"מ נתן שפירא מהראדני פי' על רש"י על התורה
עיי' אמרי שפר שמ"ג (וכתב בלדה לדרך בהעלותך ובבר שבע
במס' תמיד ז"ל אין אלו הבאורים יצא מבעל אמרי שפר אלא דברי
תלמיד ותלה עצמו באילן גדול :
באורי מהרש"ל עיי' עמודי שלמה : ומה שנחסר כאן עיי'
בא"ות פ' פירוש כי באור ופירוש א' הוא :
ס' הבבא הנק' בבא בוך רבי אליהו בחור אשכנזי סיפור יפה וארוך
בחרוזות בל"א מדובר בבא הסיד שהיה נטרד ושנה כמה פעמים
וניצול והוא ענין גדול · תכ"א :
(בגדי אהרן דרשות לפרשיות מובא בשמ"ח במכות ע"ל השן אהרן :
בגידת הזמן שהזמן בוגד ולדיק ורע לו והם הלכות ושירים על
בטחון בה' רפ"ד :
בדק הבית הג"מ יוסף ב"מ אפרים השמטות והגהות בית יוסף
שלו שמ"ה :
ס' בהיר רבי נחוניא בן הקנה קבלה נפלא עיי' זוהר תי"א :
בחור רבי אליהו הלוי אשכנזי דקדוק רע"ז · עוד עם קיצור
דקדוק שכ"ז :
בחורי חמד רבי שבתי סופר מפרעמסלא פי' על המהלל מובא בס'
ויחל משה ובהקדמת מהלך שסגי' ר"ש הנ"ל כ"י :
בחיי רבינו בחיי בר אשר יפה מאד דורש התורה בד' דרכים פש"ט
מכריע דעות המפרשים · מדרש · שכל · קבלה ר"ז ·
ועיי' חובת הלבבות (לא הבנתי כי חובת הלבבות חברו רבינו בחיי
הזקן הדיין ברבי יוסף ספרדי ובס' בחיי פ' ויצא מביאו ז"ל החכם
בספר חובת הלבבות כתב :
בחינת הדת מ' אליהו דילמדוגו ב"מ משה אבא מקנדיא וקצת מס'
תעלומות חכמה מרבי יוסף קנדיא וס' מצרף לחכמה מרבי יוסף
הנ"ל (עיי' נובלות חכמה) וכמה ספרים מעורבים בו מענין קבלה
וכמה מעשיות מהאר"י שכ"ט :

בחינת

איומה כנגדלות רבי יצחק אונקנירא משלים ומליצות במוסר עם פי' ופשטים ד"ק · וברלין תס"א :

איל משולש מהמחבר אף חכמתי רפואות כ"י :

אילה שולחה הג"מ נפתלי בן אשר אלט שולר פי' מספיק על תנ"ך מלוקט מכל מפרשי' · ופי' המילות ע"פ דקדוק שי"ב :

אילת אהבים רבי שלמה אלקבץ הלוי פי' על שיר השירים שי"ב :

אילת אהבים רבי שלמה די אוליוירה משלים ומליצות חכמה ומוסר תכ"ה :

אילת השחר מ' מרדכי ירא ב"מ ברכיה סדר שומר לבוקר מתנ"ך ומשנה וגמרא קינות סליחות ופיוטים לכל השנה כמנהג איטליא שע"ב :

אכלה ואכלה התחלות המסורות והרבה ספרים כלולים בו כ"י (מובא בהג"ה בס' שרשים :

(ס' אלחנן מ' אלחנן הענלה במ' בנימן קירכהן קצת פשטי' לכל פרשה תפ"ב :

אלדד הדני משבט דן מעשיות מהשבטים :

ונהר סמבטיון ומיהודים ששם מעבר לנהר רע"ח (אלה מסעי רבי משה חגיז :

אליהו מזרחי פי' כנלא על רש"י רפ"ז :

(אליהו זוטא הג"מ אליהו בהג"מ וואלף בהג"מ שמעון אב"ד דק"ק פראג והוא על לבוש אורח חיים ס' נחמד מאד בהרבה הדושים דינים תמ"ע וחבר גם על ש"ע יורה דעה אליהו רבה :

(אלימה מובא בפלח הרימון להרמ"ק הרבה פעמים קבלה :

ס' אלים הרב מ' יוסף שלמה רופא נק' ישר מה שנשאל בפילוסופיא ותכונה . ח"ב מעין גנים תשובת לשאלות הנ"ל יסוד היסוד חקת שמים · גבורת ה' ענייני גלגלים וכדורי ככבים · מעין חתום דברים זרים ושאלות מתכונה שפ"ט · ועוד ה' מאמרים מגד שמים בנין כמה כלים השייכין לתכונה · תעלומות חכמה כל תחבולות אחיזת עינים ולא יתמיה עוד עליו גם שם קבלה ויסודים וגודל כחה ועניין השדים וכישופים והחלומות ופתרונם וחכמת היד והפרצוף · אותות השמים על משפט התולדות · לחם אבירים שאלות חמודות · מגלה עמוקות במלאכת האלקומי ובסודות הטבע · מקור בינה פילוסופיא · עצם השמים פילוסופיא עמודי השמים מתכונת הגלגלים · גן נעול מעקרי האמונה · כ"י :

אלפסי רבינו יצחק בר' יעקב אלפסי הוציא הדיני' בקיצור כסדר הש"ס סדר מועד ובסופו הלכות קטנות ה' טומאה וס"ת תפילין ציצית · סדר נשים וכלול בו מס' חולין · וסדר נזיקין ונדפס עם פרש"י ורבינו נסים בר' ראובן ופסקי המרדכי וניסוקי יוסף רבי יוסף בן חביבא · וחדושי מפסקי הרא"ש · ויש עם פי' רבינו יונה גרונדי מטולטילא ור' יונתן הכהן על קצת מסכתות · וחדושי ריא"ז ר' ישעיה אחרון ז"ל נקרא שלטי גבורים · ובסוף ס' נשים ס' המאורות מרבינו זרחיה שהוליה הלוי שמשיג על אלפסי ומלחמות ה' מהרמב"ן שמשיג על רבי זרחיה ויש הוספה מרבי יהושע בועז מברוך · ויש עם הגהות והשגות וקושיות הג"מ מנחם דוד בר יצחק טיקטין שנ"ז גם היה מגיהה סידור ומחזור וחומש ותרגום רש"י ורמב"ן זוהר וס' המורה וכל הש"ס :

אם הילד ר' יוסף בר אלחנן היילפרין להרגיל הילדים בדקדוק :

ס' האמונה רבי בחיי קבלה מובא בס"ם יצירה :

ס' האמונה רבי יוסף קמחי פלפולים עם אמונת הנוצרים עיי' מלחמות מצוה :

אמונה רמ"ה ובש"ק רב"ה רבי אברהם בן דיאוה על עקרי אמונה ע"פ פילוסופיא ומעניין הנשמה ובריאתה והפרדה כ"י (מובא בעקדה פ' בראשית ש"א ד"ז ג' בס' משנת חכמים ס"ם ק"ה האריכת במאמר האמונה :

האמונות והדעות רבי סעדיה גאון מאחדות והנהגת האדם ומיתה ומה שאחריו ותח"ה וגמול ועונש בלשון ערבי-והעתיקו ללה"ק ר' יהודה בן שמואל ן' תיבון · (ובספר קרניים מ"ו כמו שהוכיח רב שרירא גאון בס' אמונות :

אמונת עתך הרב מ' יעקב בהג"מ חכם צבי חיבר ג"כ לחם שמים :

ס' האמונות החסיד רבי שם טוב ן' ש"ט מענייני אמונה ע"פ פילוספיא (עש"ק) דס"ג ב' וד"כ א' וכ"א ומדבר תועה בספרו על ראב"ע ורמב"ם ורלב"ג על עקרי האמונה אבל ר' משה אליזקר השיג עליו והפיל טענותיו :

ב' האמונות רבי מאיר רוטן בורג קבלה כ"י :

אמרות טהורות דון אברהם היון ענייני תשובה ויראה ואלו ס'

הכמלא לרמב"ם ענייני רפואה ויראה שנ"ו :

אמרות טהורות מ' בנימן וואלף בר' יצחק סג"ל לייטמריץ פי' מלות המורות בזוהר ע"פ ע' א"ב ת"ח :

אמרי בינה רבי יששכר בער במ' משה פתחיה על כל מילות חמורות מהזוהר · ומקור חכמה על פשטים מהזוהר כסדר התורה שע"א :

אמרי נועם רבי שלמה פיערו לחבר שירים כ"י :

אמרי נועם רבי יעקב דילישקאש פשטים ורמזים וגימטריות כסדר התורה ולפעמים מפרש סתימות ראב"ע ורש"י ש' :

אמרי נועם יוסף שלום שירים ופזמונים ותחנות לכל ענייניס לכל השנה ולעת הדבר ב"מ ולמילה והתונה ושאר עניני' שצ"ג ·

אמרי שפר מ' אליהו ן' חיים דרשות נפלאים על התורה ש"ך וחבר גם נ"ך :

אמרי שפר רבי אבשלום מזרחי מובא במקנה אברהם :

אמרי שפר הג"מ נתן אשכנזי במ' שמשון שפירא פי' על רש"י ומזרחי ועל התורה · ונכבר נדפס באורי מהר"ן שנ"ו :

אמרי שפר מ' נפתלי בר אשר אלטשולר ל"ב נתיבות ע"פ א"ב · כל תיבה על מה נדרש יפה לדרשנים שמ"ב :

אמרי שפר מ' נפתלי אשכנזי מלכת דרשות מתוקים שס"א :

(אמרי קח · מ"כ :

אמרת אליהו רבי שמואל אריפול דרשות לכל פרשיות :

(ס' האמת מובא בס' פורת יוסף בקהלת רכ"ה ב' ורמ"ז ב' בס' האמת כהומר ת"ק פ"ג :

ס' רבי אנשיל והוא מרכבת המשנה לקונקרדנציא' פי' על תנ"ך ע"פ ע' א"ב לה"ק ול"א שי"ב :

אסור והיתר הג"מ יונה גרונדי מדיני י"ד והגעלת כלים ופקוח נפש בשבת וי"כ שט"ו :

אסור והיתר עיי' שערים :

אסור משהו ראב"ד הובא בש"ק :

ס' האסופות רבי אליהו בר' יצחק קרקוטני דינים (מובא בש"ק כ"ד ב' :

אסירי התקוה הבחור יוסף פינסי שירים והרוזות במשלי' ומליצות איך יתנהג בבחרותו מלא יראת ה' תכ"ח :

(אפי רברבא ואפי זוטרא עיי' פני יצחק :

(אפי רברבי ש"ע א"ע ע"פ חלקת מחוקק ובית שמואל תפ"ה :

(אסיפת זקנים ונק' ג"כ שיטה מקובצת הג"מ בצלאל אשכנזי על ב"מ מקובץ מר' חננאל וראב"ד ורבי יהונתן ור' מאיר הכהן מסרקסטה ותוספי הרא"ש ורשב"א וריטב"א ור"ן ועוד מחכם א' לא נודע שמו ותוספו' שאנ"ץ ותוספו' תלמיד הר"ף ופי' סוגיות לר' יוסף הלוי מיגש וויכח ראב"ד ור"ז הלוי בסוגיא ב' פרות ותו' הרא"ש ומרבנים קדמונים נקרא גליון ומרב גדול א' וריב"ש ומ"ר שמשון בר צמח והר"י אבוהב ורדב"ז תפ"א :

(אפיפת חכמים · פשטים וקושיות · כללים גדולים · ספר אספמיא עיי' תורה :

אפריון שלמה ר' אברהם ששון קבלה ה"ב לס' קול ששון שס"ט :

אפריון שלמה מ' שלמה אלגאזי דרשות לתורה ולחופה ולמילה ולאכסניא וקצת לשונות הרמב"ם ת"ע :

אפודי עיי' מעשה אפוד · דקדוק :

ס' אפשרות הדבקות והוא ס' אגרת הדבקות :

אף חכמתי רפואה ס' רפואות כ"י (ע"ל איל משולש · אקארברין עיי' קאנון רפואות · אקלידום הערוך והם ט"ו ספרים ונקראים ס' היסודות ונעתק ע"י רבי משה בן שמואל אבן תיבון ללה"ק והוא השבונות ותשבורת ועברונות ותכונה כ"י ומכוח הלבנות בהקדמתו הביא שממנו פירוש כל שיטת בש"ם המדברות בתשבורת ורבי אברהם בן רש"י עשה פי' על תשבורות שלו כ"י · וספרי יסודות גמטריאות שהם ז' ספרים העתק ללה"ק רבי יעקב בן מכיר · כ"י :

ארבע טורים רבי אברהם בר יהודה ברצלוני קצת ע"פ קבלה א' מציאת ה' · השגחות אלוהות · מענייני תורה תכלית המצות כ"י סי"ג לצירה :

ארבעה מטוני לכת ר' שמואל הלוי מור טעירה ד' דרשות ארוכים מאד כ"י :

(ארבע חרשים מ' יששכר בער בן מקוצל מ' אלחנן ב"ח א' כסא דוד ח"ב קנאת אפרים פשטים כסדר נ"ך ועשה הגהות מעט יראה ותוכחה ת"מ :

ארגזה שירים על הרפואה עם פי' והגהות אבן רש"ד כ"י : ארזי

ארוכים ויפים מאד שפ"ב :
אדרת אליהו מ' אלי' בעל שם אב"ד ב"ק ווירמז פי' יפה וגדול על הזוהר כ"י :
(אדרת אליהו דרושים כסדר הפרשיות :
(האדרות מ' משה אלגאזי כרך קטן תס"ב :
(אידרות הקדושות מלאתי :
אדרת השם רבי אליעזר מגרמיזא מוסר ומדות :
אהבה בתענוגים רבי משה נתן מעיקרי ויסודות אמונה כמו ס' המורה כ"י :
אהבת עולם ר' שלמה אלגאזי דרושים על תורה עבודה ג"ח תכ"ה :
אהבת ציון הג"מ אברהם במ' משה אשכנזי היילברון פי' על פסוקי' ולפעמים על רש"י ועל ה' מגילות של"ט :
אהבת השם הדרשן רבי ידידיה גאטלב בר' ישראל מלבוב דרוש על אהבה ויראה ופי' פ' ועתה ישראל דברים י' · כ' אופנים ועשה רי"ו אופנים ומבאר כמה פרשיות ומדרשים שפ"ח :
אהלי קדר רבי שלום ירושלמי עברונות כמנהג יהודים בערבי :
אהלי תם עיי' תומת ישרים :
אוהב משפט מ' שמעון דוראן בר למח הוא תשב"ץ פי' על איוב ועוד פי' מר' עובדיה ספורנו משפט צדק ש"כ :
אוהב משפט רבי יצחק שפרוט :
אוהל יעקב ר' יעקב בר' שמואל קאפלמן פי' על ס' עקרים שמ"ד :
אהל יששכר עיי' שחיטות :
(אהל מועד רבינו בחיי קבלה מובא בפי' ס"י :
(אהל מועד רבי שלמה בן אברהם מאורבינא ה"א ר"ם צ"ד · והוא ממלות נרדפים והם מלות השוים בפירושם ואינם שווין במבטא ומסודר על כל השרשים ש"ח :
(האוהל עולם מ' עקיבא במ' יהודה נכד הג"מ עקיבא פי' על מסכת' כתובות תע"ד :
(אהל יעקב הרב מ' יעקב כהנא שפירא אב"ד ב"ק טיקטין בהרב מ' דוד כן נכד הג"מ יצחק כן אב"ד בקראקא חותנו של הג"מ מאיר מלובלין דרושים יפים תע"ט :
אולם וההכיל פי' התפילות ועל וידויים כ"י :
(אומן יוסף מובא בקשל"ה דפ"ג א' אומן יוסף סי' שי"א ובצ"ד כתב שנת רצ"ב אב"ד בק"ק פראנקפורט :
אוצר החיים רמב"ן קבלה מובא בס"ם יצירה :
(אוצר חיים רפואות :
אוצרות חיים מ' חיים וויטאל או קליפריז תלמיד האר"י ב' חלקי מכתבי האר"י כ"י (ובס' זרע קודש הג"מ יעקב גר צדק עשה הגהות על אוצרות חיים ועץ חיים עיי' דכי ליעקב :
אוצר ה' רבי יוסף כספי פי' התורה :
אוצר הכבוד רבינו טודרוס הלוי על האגדות שבש"ס ע"פ קבלה כ"י עיי' ס' עבודת הקודש כ"י :
אוצר נחמד רבי טוביה קבלה (מובא בס' שורש ישי בפ' זאת לפנים בישראל :
אוצר נחמד רבי משה בן יעקב פי' על ראב"ע :
אוצר עניים ס' רפואה כ"י :
(אוצר יוסף מביאו בספרו יד יוסף כ' שמות בביאורי אוצר יוסף בדרוש י"ד :
אור זרוע רבי יצחק מווין בן משה נק' ריא"ז חבור גדול על גמרא כמו אשר"י כ"י :
[א]ור קדש מ' חיים במ' בנימן באכנר הוא על ברכת הנהנין והמצות [?]ט מפוסקים ומקובלים ובהקדמה הנק' אור החיים תמצא [נ]בוכות ואברים וחושיו של אדם תל"א · והבר ס' אורחות חיים על המנהגים בית תפילה פי' הסידור ע"ד הפשט והדקדוק עם הדינים השייכין לכל מקום ופי' ע"פ קבלה :
אור חדש הג"מ לויא מפראג פי' ופשטים על מגילת אסתר ובסופו נר מצוה דיני חנוכה ש"ם :
אור חדש רבי שמואל מרגליות פשטים על מוסר
אור החיים רבי שמואל מרגליות ס' מוסר :
אור החמה ר' משה גלאנטי פי' על הזוהר כ"י מובא בקול בוכים :
אור ה' רבי חסדאי קרישקאש מזהיר על לימוד גמרא ושורשי המצות ומצדיק ס' מורה נבוכים ונק' ג"כ נר מצוה שע"ו :
אור ה' רבי עובדיה ספורנו עיי' צ"ד ס"ב :
(אור יקרות דרוש על התורה עיי' לוית חן מ' יוסף בנימן זאב וואלף :
אור יקר ר' משה קורדווירו פי' גדול על זוהר מובא בקול בוכים :

אור ישראל מ' ישראל גאון ס' קטן על ברכת הנהנין :
אור ישראל רבי ישראל בר' יהונתן פשטים על כמה מאמרים ע"פ קבלה ומסודר לי' דברות בחרוזות תי"ו :
(אור ישראל הרב מ' ישראל אב"ד בק"ק שקאלב ס' קבלה :
אור נערב רמ"ק קיצור מס' פרדס רמונים ת"ז :
אור הנפש פי' על ראב"ע והרמב"ן על התורה :
אור עולם רבי יוסף חמיץ קבלה :
אור עינים רבי אליהו ממכטובא פשטים על התורה ר"מ :
אור עינים מ' שלמה בן אברהם והוא ממשלת הככבים על ו' ימי בראשית להראות ענין היצירה ולרמז הכל על עתידות וענייני האבות רומזות על הבנים שי"ז :
אור עמים הג"מ עובדיה במ' יעקב ספורנו תשובות לאפיקורסי' מתורתינו ומפולסופים ומענייני נשמה רל"ז :
אור שבעת הימים הג"מ מאיר מלובלין חבור גדול כ"י :
אור השכל רבי אברהם בולעפיא ספרדי קבלה על שם אהו"ה גם הבר מעיין מים חיים והם סתרי תורה :
אור השכל מ' אברהם ן' אשר ונק' אבא פי' על מ' רבה עם פרש"י ס' בראשי' קרא מעדני מלך שד"א ועל ס' שמות כ"י :
אור התורה מ' מנחם די לונזאני תיקון סופרים להגהת ס"ת ופתוחות וסתומות חסרות ויתרות תי"ט :
אור תורה מ' אורי ב"מ דוד אב"ד ד"ק פלאני פשטים על התורה ומדרשים ובשם זקנו הגאון הדא"ג ת"כ :
(אור נהלה מובא בי"ר פ' נשא בס' אור נחלה דתי"ו ב' :
(אור עולם מובא בשס"ח במכות :
(אור קדמון הג"מ דוד ן' אבי זימרה תפילות ותוכחה לרבינו בחיי החסיד ולר' יהודה חסיד ומרגניתא דבי רב ד"ו תס"ג :
(אור צדיקים מובא בס' לחם יהודה בי"ד (אור ישר :
אורח מישור מהכ"ל על מסכת' נזיר שתיקן כל המעוות בגמרא ורש"י ותו' ומביא הרמב"ם ומיישב עליו ומתקן הרבה במ"ש על ד"מ בי"ד ומשיב על שהשיגו עליו סולת למנחה ובסולת בלולה תפ"ג :
(אורח מישור פי' על דרכי משה י"ד תכ"א מ' יוחנן ב"מ מאיר קרעמניצר מקאליש :
(אורי וישעי מ' אברהם ב"מ אליעזר הכהן נכר בעל מתנות כהונה תוכחה תשובה תפלה צדקה ומשלים ומעשיות ורמזים יפים נהרנה משניות תע"ד וכתב שהבר ס' עיני הכהן דרשות לפרשיות :
אורים ותומים מ' מאיר עראמה פי' על ישעיה וירמיה שס"ח :
אורים ותומים רבי אברהם אהרן בר מנחם מן נברך ונק' רבי אהרן חזן מוסר ויראה ותחינות תי"ג :
אורים ותומים ס' זה נמלא במערה והוא גורלות לידע עתידות ולשאול ע"י סימני האותיות שהיו באבני חושן :
אורים ותומים רבי מנחם אביו של רבי עזריה קבלה מובא בס"י :
אורך ימים רבי שמואל ברבי יעקב בנבנשתי חבור קטן לחנך הילדים לדרך ישר ומדות טובות :
אות אמת רבי מאיר באחבבשי ב"מ יהודה גדליה ברבי משה גדליה ב"מ שמואל הגהות מכלתא ספרא ספרי רבות תנחומא ילקט של"ה :
(אות אמת הביא בס' דן ידין כתב באות אמת על פ' ויהי האחד מפיל הקורה זה היה בן אמיתי כדאי' במ' הן האדם היה כאחד יונה בן אמיתי שאצלו ג"כ כתיב ויהי האחד מפיל הקורה :
אות הברית רבי מנחם ב"מ משה רבא מבאר ז' מיני ברית שבהם העולם קיים :
אות נפש מפתח ופירוש על ראב"ע כ"י :
ספר האותיות פי' ורמזים על אותיות ע"פ קבלה כ"י :
אותיות הסתר והמשך רבי יהודה חיוג מדקדק הראשון מאותיות אהוי ומשאר אותיות הובא בס' מעשה אפוד :
אותיות ר"ע סודות על כל אות כסדר א"ב ש"ו ועוד אם קצת תוספות של"ט ויש פי' ארוך עליו כ"י עיי' נובלות חכמה תקל"ה :
(ס' האותות עליונות מובא בס' חג הפסח ד"ח :
אזהרות רבי שלמה בר' יהודה בן גבירול ספרדי שיר ופשוט המתחיל שאמר לבי מענה היה ובו כללים תרי"ג מצות אומרים אותו הספרדים במוסף שבועות :
אזהרות ככ"ל ומתחיל משוך כח חסדיך מרומם והוא רבי מנחם טאמר ופי' שלו נק' תנחומות אל כ"י :
ספר האחד ראב"ע מענין מספר עד י' כ"י :
אזני יהושע עיי' שדה יהושע :
אחות קטנה מ"צ הג"מ מיכל כהן ענין גירושין מובא ב"ת ה"ק היומא

אות אלף

(אבא גוריון זה"א כמו מדרש כ"מ · אבא עיי' אור השכל באות מ' (מדרש) ובאות רבי (רבות) :

אב ואם רבי יהודה בן קאריש דקדוק ספר נכבד כ"י מובא בס' מאזני לשון קודש :

אבודרהם רבי דוד ברבי יוסף פי' על התפילות וסדר ענינות ומנהגים · אבות דר"ן מ' אליעזר ליפמן ב"מ מכהס מכלי עשה פירש עליו :

אבי אסף רבי אליעזר בר יואל הלוי דיני' כסדר ש"ע כ"י :

אבי העזרי מהכ"ל על איזה שיטות כסדר הכ"ל כ"י (וב"ת ה"ק כתב כי שני ספרים מחבר א' הוא ע"ש סי' שי"ב :

אבן בוחן רבי שם טוב בר' יצחק בן שפרוט דלא כל"ד (וויוחסין דק"ל ב') (וש"ק דמ"א א' שמיחס אותו לרבי יצחק שפרוט והם פלפולי' יהודי עם נוצרי על תנ"ך ואבן גליון שלהם ויש שם השגות על ס' מלחמות ה' לרבי יוסף קמחי. ומדבר עשרת תנאים שיתקיימו בימות משיחנו כ"י :

אבן בוחן רבי קלונימוס ברבי קלונימוס שיבחין אדם כל מומי העולם וירגיל ליראה ויסור ממכי שום רעים בחרוזות ולה לשון שי"ח :

אבן בוחן רבי מתתיהו מובא בש"ת ריב"ש סדע"א (רבי מתתיהו אבן בוחן ש"ק דמ"א סע"א :

אבן יקרה פי' ה' מגילות וכתובים עיי' אות כ' פירש אבן יעקב עיי' באר מים חיים :

אבן סינא חבר ס' אבו אלחסין על אלף וד"ב ככבים אשר נודעים וניכרים עד היום כ"י עש"ק כ"ט א' :

אבן ספיר רבי אלנתן בר משה על הג' הסוכות :

אבן העזר או ראב"ן רבי אליעזר בר נתן שו"ת ודינים מן ממועד נשים ונזיקין ופי' על כמה שיטות ש"ע :

אבן עזרא רבי אברהם ברבי מאיר פי' תורה וה' מגילות וישעיה ותרי עשר וכתובים : וחבר על תנ"ך כ"י :

אבן הפילוסופים רבי סעדי גאון (מובא בפי' ס"י :

אבן סרד ספרדי מקרעטו פילוסוף ורופא גדול חבר י"ג ספרים ורובם כ"י :

אבן שואב הג"מ יהושע אבן שואב דרשות התורה שנ"ג :

(אבן יעקב ע"ל באר מים חיים :

אבן שתייה יסוד אלוהות והשגחתו וידיעת התורה וקיום המצות כ"י :

(אבני מלואים בספר שמכה להמו מביא שחברו :

(אבני סוקרים כסדר פרשיות מובא בש"ם חדשים סוף מכות :

אבקת רוכל רפואת אומנות רוכלים כ"י :

אבקת רוכל רבי מכיר מחבלי משיח וימות משיח הם ותח"ה ויום הדין ועה"ב ושכר ועונש גיהנם וג"ע והלכה למשה מסיני שבת ס' (וביוחסין שהיה תלמיד רבי יהודה בן הרא"ש · (אבקת רוכל ע"ל הלכות :

אבר מן החי רבי מנות על פ' אך בשר בנפשו דמו לא תאכל ש"ק (עש"ק כ"ט רע"א רבי מרדכי פרווינצי :

אברבנאל דון יצחק אברבנאל פי' התורה וכלל בו ספר מרכבת המשנה · גם על נביאים ראשונים ואחרונים אגדת בראשית עיי' שתי ידות :

אגרת שמואל רבי שמואל בן יצחק בן י"ט אריפול הוא קיצור מה' ספרים שחבר (ע"ש) נהלך לה' א' רכב ישראל על מזמור קי"ט · יעלת חן על שיר השירים פי' חכם על קהלת · ווי העמודים תפילות · לוית חן דרוש נעים זמירות על ט"ו שיר המעלות · של"ו :

אגודה מ' אלכסנדר כהן נק' ר' זוסלן מפרנקפורט והוא מהד"ך והוא מכתבי הרא"ש קיצור דיני' מש"ם ומפסקי הגאונים של"א :

אגודת אזוב עיי' גדולת מרדכי :

אגור מ' יעקב לאנדו בנ' שמואל דינים ומנהגים מא"ח וקצת מי"ד וא"ע ט"ו : :

אגרון לרס"ג דקדוק מובא בס' מאזני לשון קודש ועיי' דברי אגור :

אגרת אורחות עולם רבי אברהם פריצול בן מרדכי זכוב ג' חלקי הישוב ומסמבטיון וג"ע (ומחובר אליו מעשה בית דוד וקול מבשר :

אגרת בעלי חיים העתיקו ר' קלונימוס ללה"ק כל מעשה וטבע כל ב"ח ומעלת אדם על כלם בלשון לה ש"ג :

אגרת בתי הנהגת גוף ונפש וכחות האברים והנשמה ע"פ חרוזות רבי ש"ט בן יוסף בן פלקירא כ"י :

אגרת דופי הזמן על פגיעת הזמן מטוב לרע וכתבי' ואגרת בלשון לה והרוזות רבי יצחק עובדי' שמ"ח :

אגרת גאולת עולם מ' משה במ' יוסף דטרני עיי' בית אלהים דק"ב :

אגרת הדבקות אבן רש"ד שיוכל אדם לדבק בשכלו עם שכל העליון עם פי' ר' משה הנרבוני · ונכלל בו ענין חי בן יקטן ע"ש כ"י :

אגרת הוויכוח ר' ש"ט בן יוסף בן פלקירא כתב ש"י שהיה ה"א רס"ט מוכיח בין הלומדים גמרא ופוסקים להלומדים פליסופיא ומראה שאינם מחולקים ביחד ומותר ללמוד פולסופיא ושאר חכמות ד"פ ש"ע :

אגרת הגלילה אבן פאם פילוסופיא להלוק ענין מענין :

אגרת החמדה ר' משה גרונדי הוא הרמב"ן קבלה כ"י :

אגרת המודות רבי אליה חיים מרקיאנו על מדת הכנס מובא בש"ק דמ"א (ב"ל דמ"ג ע"א ודמ"ג ע"ב :

אגרת הטיול הג"מ חיים בן בצלאל פשטים והלצות ע"פ א"ב ודרך פרד"ס ד"פ שמ"ח :

אגרת הטעמים רבי יעקב ספורנו ד"ו ש"ם :

אגרת הטעמים רבי אהרן אברהם מפרש הטעמים בגימטריות ופרפראות ע"פ קבלה ע"ל שפע טל ש"מ :

אגרת המוסר רבי שלמה אלעמי שס"ט :

אגרת המוסר ארוסטו העתיקו רבי שלמה בן חריזי לערבי · ובנו רבי יהודה העיטקו ללה"ק כ"י :

אגרת המוסר רבי קלונמס בר' קלונימוס :

אגרת המוסר רבי אליעזר הכהן אחיו של רבי אביגדור כ"י :

אגרת הרמב"ן התנצלות לרבני צרפת שהקריאו שלא ללמוד ס' המורה בחרוזות נדפס בס' נובלות חכמה :

אגרת מספרת יהוספתא דא"י ע"ל יחוס הצדיקים :

אגרת רמב"ם מה שהשיב על מה שכתבו לו מכל מדינות ובוואה לבנו מוסר ושו"ת נדיבים ש"ח :

אגרת הסודות והם ענינים וסודות ובחינות של משיח :

(אגרת הסודות ראיתי באגרת שכתב כומר א' בלשון קודש ליהודי א' מכירו שיחקור אחר כמה ספרים לקנות לו במהיר רב וא' מהם אגרת הסודות כמוכיח בן הקנה :

אגרת מר' פריפוט דוראן (ע"ל מעשה אפוד) לבוכיתי המומר ושמו כשהיה יהודי רבי דוד בן גורון מאוויכון ורבי פריפוט מוכיח ומכריח אותו באגרת ההיפך הלשון בסתר ובתחלה נראה נכתב שיתקיים באמונת נוצרים ולא יאמין באמונת אבותיו היהודים ובסופו נראה שישוב אל אמונת היהודים וכלולים בו עקרי אמונה עם פי' רבי יוסף בן ש"ט והשגות נוצרים על אגרת זאת ותשובות רבי יוסף הנ"ל וש"ק טעה שרבי פריפוט המיר ושב בתשובה ולא כן הוא נדפס :

אגרת הקודש רמב"ן איך יתנהגו איש ואשה ביתר להוליד בנים כשרים ש"ו :

אגרת רמב"ם שכתב ליהודי' בעיר מרשילא בענייני מזלות וככבים והעתיקו יוחנן יצחק הלוי עם תוספות לקוטי' מס' יצירה ש"ע :

אגרת שבת רבי אברהם אבן עזרא פילפול על ליל שבת ומוצאי שבת שיום השבת הולך אחר לילה ראשונה כ"י (משמעות לשונו שאבר"ע תיקון אגרת זה ואינו כן כי ראיתי אגרת זה ונדפס אגל ש"ע רי"ל כי השבת קודש כתב לראב"ע אגרת בענין הנ"ל :

אגרת שלומים ללמוד לכתוב אגרת בלשון לה שס"ג :

אגרת שמואל רבי שמואל אוזידא פי' על רות שנ"ו :

אגרת תימן לרמב"ם ורבי נחום העתיקו וקראו פתח תקוה חיזוק אמונה ולסבול הגלות והידש בו רבי יוסף קנדיא בס' בחינת הדת שפ"ט :

אגרת התשובה לרבי יונה גרונדי תשובה ומוסר שמ"ו :

אדון הסידך פיוט לפורים הספרדיים והלועזים אומרים בס' זכור רבי יהודה הלוי שס"ט :

אדם וחוה (ע"ל תולדות אדם וחוה :

והאדם ידע אברהם המכונה שמסולי הספרדי ענין בריאת אדם וחוה ופריה ורביה · ובהקדמה מספר מגירוש פורטגאל בשנת רכ"ו והביא שחבר ס' מגיד משרים דרשות כ"י :

אדם ישר האר"י ז"ל קבלה מהספירות שהיו בראשונה ביושר ולא בעיגול :

אדם שכלי רבי שמעון בן שמואל (בש"י שאול ט"ם והוא הדרת קודש ויש בו תפילה א' עם פי' ע"פ קבלה (על מדות הכנס ולהנהג בקדושה ועל פ' הבו לה' כבוד שמו תילי' כ"ט ועל י"ג עקרים · ומאמרי תח"ה ש"ך :

אגרת אליהו מ' רבינו בר אליהו וקראו בשם אביו לכבודו ד' דרשות ארוכים

רבי שלמה אלעמי אגרת המוסר :
רבי שלמה בן הריזי עיי' אגרת המוסר :
מ' שלמה ב"מ אברהם אלגזאי · אהבת
עולם · אפריון שלמה · גופי הלכות ·
הליכת אלי · המון רבה · זהב שבא ·
זקנת שלמה · יבין שמוע · לחם
סתרים · מעגלת ספירים · קילורית
לעין : רבוץ אהבה · שמע שלמה ·
תאוה לעינים :
רבי שלמה ב"מ אברהם פיניאל אור עינים :
חכם רבי שלמה די אלוירא אילת אהבים ·
שרשרות גבלות · תקופת הככים :
רבי שלמה מיערו אמרי נואש :
רבי שלמה בן משה אלגוואר ע"ל
ארוסטוטלוס :
רבי שלמה לוריא מנורת הזהב :
הג"מ שלמה בהג"מ יחיאל לוריא עיי'
הבוריו שבגר ה"א שלג :
שלמה בן יעקב כך עיי' ס' בן סירא :
מ' שלמה ב"מ יצחק הלוי דברי שלמה ·
חשק שלמה · לב אבות · לחם שלמה :
רבי שלמה ב"מ שמואל כלודיכעון · דורש
משפט :
מ' שלמה ב"מ יצחק כך עיי' זוהר חדש :
רבי שלמה מקוסטנטינא מגלה עמוקות :
רבי שלמה בר' אליעזר הלוי מורה צדק ·
עבודת הלוי :
רבי שלמה בר מרדכי מזבח הזהב :
מ' שלמה ן' מלך מכלל יופי ·
רבי שלמה בן אברהם אביגדור ס' המעלות :
מראה האופנים :
רבי שלמה בן אליקים מפתח גמרא ·
מסורת התלמוד :
רבי שלמה בר יוסף בן יעקב עיי' משכיות :
רבי שלמה בן מנחם עדות לישראל :
רבי שלמה פראנקו עיי' פירש :
רבי שלמה בן יעקב אמולי פתרון חלומות :
שרשרות גבלות :
מ' שלמה בר' אברהם הכהן שו"ת :
רבי שלמה מכורני שו"ת :
רבי שלמה הרופא וירגא שבט יהודה :
רבי שלמה מול טוב :
מ' שלמה אוהב שמן הטוב :
רבי שלמה תלמיד שש כנפים ·
רבי שלמה בר' ש"ט עתיה פי' תילים ·
מ' שלמה ברבי יצחק ממדיני תקון עולם :
רבי שם טוב בן יוסף בן פלקירא · אגרת
הויכוח · דעות הפילוסופי' · ס' המבקש
צרי היגון :
מ' שם טוב · כתר ש"ט · מאמר מרדכי :
מ'

מ' שמואל בר יצחק בן י"ט אריפול אגרת
שמואל · שר שלום · מזמור לתודה ·
וועד לחכמים · אמרות אלוה · לב חכם :
רבי שמואל בר יצחק די אוזידא אגרת שמוש
לחם דמעה מדרש שמואל :
מ' שמואל בר' יצחק אלגזי עיי' ביאור :
דרשות · קנולת כסף · תולדות אדם
תנחומות אל :
מ' שמואל בהג"מ יוסף יעקב כתנות אור :
הג"מ שמואל ב"מ יוסף אב"ד בבומסלא
לחם רב :
רבי שמואל בר' יהודה מאמר השכל :
רבי שמואל מרגלית אור חדש · אור
החיים :
רבי שמואל בר יעקב בככנשתי אורך ימים :
רבי שמואל בככנשתי ספרדי עיי' נחמות :
מ' אהרן שמואל ברבי משה שלום נשמות
אדם · באר שבע :
הג"מ שמואל יפה : בית דין יפה ·
יפה לבדיקה · יפה מראה · יפי עינים ·
יפה תואר · יפי ענף :
ר' שמואל מקטן בית דין שמואל · יגן לב :
רבי שמואל הנגיד · בן משלי · ועיי'
נבואת :
מ' שמואל היון · בני שמואל :
שמואל רבי דמדינא בני שמואל :
הג"מ אהרן שמואל במ' ישראל קאיידנאוור
אב"ד בקראקא אמונת שמואל · ברכת
הזבח · ברכת שמואל · תפארת שמואל :
רבי שמואל בר אלחנן יעקב ארקוולטי ·
דגל אהבה · מעין גנים · ערוגת
הבושם · ועיי' ערוך :
מ' שמואל במ' יוסף הכהן דרך חיים ·
מנחת כהן · נר מצוה · תורה אור :
רבי שמואל יחייא · דרשות :
ר' שמוש בן ענער זרזיר מתכים · מעשיות :
החכם הרופא רבי שלמה אלמולי מאסף לכל
המחנות ספר קטן מגלת אסתר בהקדמה :
החכם מ' שמואל אבן מהמבורג עיי' חובת
הלבבות :
רבי שמואל בר יהודה ואלערי · חזון
למועד יד המלך :
הג"מ שמואל אליעזר במ' יהודה הלוי הוא
מהרש"א חדושי הלכות וחדוש אגדות :
מ' שמואל במ' שלמה הרופא · ישמח
ישראל :
רבי שמואל הלוי כל החיים :
רבי שמואל במ' אברהם לאבידו · כלי
חמדה כלי יקר · כלי פז · שכל טוב :
רבי שמואל אלמושינינו עיי' פירוש :
מ'

מ' שמואל במ' יעקב האגיז · מבקש
ה' · דבר שמואל :
רבי שמואל מטוט מגילת סתרים · שיר
מעוגב כתיבות :
מ' שמואל בר' יהודה ליב עיי' גובלות חכמה :
מ' שמואל בר דוד הלוי · נחלת שבעה :
רבי שמואל בכנכשתכו ספרדי · נחמות :
מ' שמוש במ' יוסף עולת שבת ועולת תמיד :
רבי שמואל גאליקו עסיס רמונים :
רבי שמואל די וידאש · פירש :
מ' שמואל כהן די פוזא לוויטאכו ביאור על
קנת קהלת :
רבי שמואל יפה מקוסטנטינו עיי' עקדה :
רבי שמואל אבן שואב · שבתות ה' :
רבי שמואל הרופא בר' יעקב אלמולי ·
שער ה' הקדש שער אמונים :
מ' שמואל במ' אברהם הכהן תורת חכם :
מ' שמואל בר' פנחס כץ מקשן תהלת דבר
שמואל :
מ' שמואל סורסיליאו כללי שמואל :
רבי שמואל יאבע תפארת ישראל :
מ' שמואל מאפטא חדושים על כתובות
וקדושין שע"א :
מהרש"ק מ' שמואל כלוכדיטין מובא בהקדמת
ס' חוסן ישועות :
ר' שמעלקא בן חיים שמש · סדר נשים :
פירוש המסורות · ועיי' שקיעות :
רבי שמעיה די מודינא עיי' בן שמואל :
רבי שמעיה עיי' תלמוד :
מ' שמעון אכשבורג דבק טוב :
רבי שמעון ספר הגיון :
רבי שמעון בן שמואל הדרת קודש נק'
אדם שכלי :
רבי שמעון בר גמליאל יסוד התשובה :
רבי שמעון די מודינא פסקים :
רבי שמעון בר יצחק הלוי מפראנקפורט
מסורת המקרא :
רבי שמעון בן אליעזר ברוך שאמר :
רבי שמעון בר שמואל ירושלמי יריעת
עיזים :
(מ' שמעון וואלף ב"מ יעקל מפיכטשוב
כבוד חכמים וכבוד הבית :
הג"מ שמשון דרשן ב"מ שמואל שמן המאור :
מ' שבתי שעפטל הורוויץ הרופא מפראג
נשמות שבתי הלוי · שפע טל · ופי' על
עסים רמונים ועל מורה הנבוכים :
הג"מ שעפטיל בהג"מ ישעיה סג"ל ו'
עמודים :
מ' תם בן יחייא אהלי תם עיי' תומת
ישרים :
אבא)

לוערנך אב"ד בקראטשין עטרת זקנים :
הג"מ מנחם מענדל אב"ד בניקלשבורג
למה לדק :
רבי מנחם המאירי פי' משלי :
חכם מנשה בן יוסף בן ישראל ס' אמריע ·
נשמות חיים · פני רבה :
מ' מרדכי ירא ב"מ ברכיה אילת השחר :
רבי מרדכי בר שבתי דרך ה' :
רבי מרדכי ראטני מגדול דוד :
רבי משה מרדכי ברבי שמואל מרגליות על
זוהר חדש ומ' הנעלם : חסדי ה' :
מ' מרדכי מערקיל בן יחיאל מירא דכיא :
רבי מרדכי בר יחיאל לוריא פי' תרגום ה'
מגילות זדניאל ועזרא :
מ' מרדכי ב"מ נפתלי הירש קטורת מזבח ·
קטורת הסמים · מירא דכיא :
הג"מ מרדכי מארדוש פי' על סליחות :
מ' מרדכי בר אליעזר יונה מלבוש פתיל
תכלת :
(ה"ה מ' מרדכי ב"ה יהודה הלוי אב"ד
במארים ס"ת דרכי נועם ע"ש הרבה
ספרים שחבר :
מ' מרדכי בר' יצחק הכהן אשכנזי ראש מר
דרור :
מ' מרדכי הכהן תלמיד רבי ישראל קוראל
שפתי כהן :
רבי מרדכי בר ישעיה ליטש תולאות א"י :
רבי מרדכי בהג"מ יעקב פי' משלי איוב :
מ' מרדכי קאפלמנש בר אברהם פי' הסדור
ע"ל רבי נבי הירש רבי זונלט :
(הג"מ מרדכי בהג"מ מאיר ובעל תורת
חיים כאן קדשים :
(הרב רבי מרדכי קלעי בש"ת מובא פרח
שושן ח"מ כלל א' :
ר' מריכום כתב מכלל יופי שחבר י' ספרים :
רבי משה בן דוד משבט נפתלי במסורה :
רבי משה בר נתן אהבה בתענוגים ·
תולאות חיים עיי' שתי ידות :
רבי משה בן יעקב אוצר נחמד :
רבי משה בר מרדכי גלאנטי אור החמה ·
דרשות · חדושים בש"ס · מפתח פסוקים
בזוהר · קהלת יעקב · שו"ת :
רבי משה קאלכי אשכול הכופר :
רבי משה בן יששכר הלוי באר משה ·
לקח טוב :
רבי משה ן' שם טוב פי' על בחינת עולם :
רבי משה בר ש"ט משקל החכמה · נפש
החכמה :
רבי משה בן חביב דרכי נועם :
(מהרמ"ק חביב כתב בש"ת מובא פרח
שושן שם :
מ' משה בהג"מ יצחק פיזענך דרש משה :
רבי משה אלכלם ויקהל משה · הואיל
משה · בא גד :
הג"מ משה מת ב"מ אברהם אב"ד
בפרעמסלא הואיל משה ובאר היטב ·
באר התורה · מטה משה :
רבי משה בר מיימן המכונה אלבאז היכל
הקודש :
רבי משה בר יצחק הכרת המדות :
מ' יהודה אהרן משה אלט שולר ויחל
משה · תורת האשם · תורת המלואים ·
תורת המנחה :
מ' משה ב"מ אליעזר זכרון משה :
החכם מ' משה רפאל דיאלגואר ספרדי
זכר רב · ספר המעשים :
רני

רבי משה בר' יוסף פיג זכרון תורת משה :
רבי משה פריקו זכרון תורת משה :
רבי משה חזה התכונה ·
הג"מ משה אב"ד בלובלין חתן מהרש"א
חדושי בש"ם :
מ' משה שערלש בר' אברהם חלקת מחוקק :
הג"מ משה אב"ד בבריסק חלקת מחוקק :
רבי משה בר חיים בר ש"ע פיזאנטי בר
מגוס · חקת הפסח :
רבי משה בר' מרדכי זכותא דרך אמת :
רבי משה בן דוד הכרבוני פי' איכה ועל
המורה :
ר' משה בר יהושע הכרבוני המכונה מאישטרי
וידאל עיי' יחוד אלהות · וכוונת פולסופי' :
רבי משה בורטיל עיי' ס' יצירה :
רבי משה במ' אהרן מארפטשיק כיצד סדר
משנה :
ר' משה מקרית יערים עיי' לוחות התכונה :
מ' משה בר' בה יצחק ליפשיץ לחם משנה :
מ' משה במהודא לקוטי שושנים :
ר' משה אלבילדא עיי' ר' אהרן אבולדעי :
רבי משה שוכיני מגדול עוז :
רבי משה דהיטי מעון השואלים :
רבי משה בן כלך עיי' ס' המוסר :
ר' משה בר' יוסף בצלאל מחוקק פי' מחזור :
רבי משה העכניש ירושלמי ס' המראה :
מ' משה ן' מכיר סדר היום :
משה בר' שלמה הלוי יואל משה :
רבי משה כהן די פורטא פלגי מים :
מ' משה במ' ניסים בנבנשתי פני מטה :
רבי משה פרנס מרוטן בורג ס' הפרנס :
ר' משה ישראל די מתקארו פי' קהלת תילי' :
מ' משה יקר אשכנזי פתח עינים :
רבי משה רופא מקאלש ירוס משה ·
ירושת משה :
משה שמעבר סמבטיון שיר היחיד :
רבי משה רבקש במ' נבי באר הגולה :
רבי משה רומי תלמיד רמ"ק :
רבי משה וויטמונט ארחת יושר :
רבי משה חזן עיי' מסורות :
מ' משה שערעלין פי' שיר השירים :
רבי משה משירלוב תפלה למשה :
מ' משה בר' מרדכי ברוכשוויכו תקוני זבח :
רבינו משולם בן יונה עיי' הפך הסלם :
משולם בן ישראל מראה מקום :
רבי מתתיהו אבן בוחן · ס' נאחון :
רבי מתתיהו קארטן עיי' מורה נבוכים :
רבי מתתיהו במ' שלמה דלוקרט עיי' שארי
אורה · ומראה אופנים :
מ' נח דיין במ' פסח תולדות נח :
רבי נחוניא בן הקנה עיי' קנה :
רבי נחמן מרענשבורג ע"ל רבי פתחיה :
רבי נוטוראבאי ס' התרשיש ס' התכשיט :
מ' נחשון ס' האומה עיי' ר' יצחק אונקנירו :
הג"מ נפתלי בר אשר אלטשולר אמרי שפר :
מ' נפתלי אשכנזי מנפת אמרי שפר :
רבי יעקב נפתלי במ' יהודה דרך הישר :
בן נפתלי הוא ר' משה בן דוד משבט נפתלי
במסורות :
מ' נתן במ' משה האכובר שערי ציון :
טעמי סוכה · יוון מצולה · שפה ברורה :
מ' נתן נטע הזן מפרוסטיץ פי' י"כ קטן :
הג"מ נתן נטע שפירא אב"ד בקראקא מג"ע :
מ' נתן שפירא ירושלמי בהג"מ דוד טעבלא
טוב הארץ :
מ' נתן בהג"מ ראובן דוד דיין יין המשומר
מלת

מלת שמורים :
רבי נתן פאלקירא צרי הגוף :
מ' נתן בר' יעקב בון שכחת לקט :
נתן בר אליעזר מיכל בך ס' שמיא בל"א :
רבי נתן ידידיה עיי' רבי יוחנן יהודה :
רבי ניתאל בר' יוסף אמלי העתק משניות
ללה"ק :
רבי עזריה בר' אפרים דיגו בינה לעיתים :
גדולי תרומה :
רבי עזריה מן האדומים מאור עינים :
רבי עזריאל בהק' ר' מנחם ס' המלואים :
מ' עמנואל בר יקותיאל בוכיויכטו לוית חן
והגהות תיקוני הזוהר :
(מ' עמנואל אבוהב חבר על י"ג מדות
שהתורה נדרשת בלשון לעז נדפס השפט
מובא בס' משנת חכמים :
הג"מ עקיבא מפרנקפרט זמירות · ויכח
יין ומים :
מ' פייוול חתן הג"מ ישעיה הורוויץ הגהות
ברש"י חומש ופי' ג' תרגומים :
הג"מ יהושע פלק בה' אלכסנדר כץ פרישה
דרישה · סמ"ע :
פילון הרופא הנהגת הדבר ב"מ :
פוליכום אקוויכום שמו היה מיכאל והמור
מערך המערכת :
רבי פנחס בן יאיר מ' תדשא :
רבי פתחיה מרעגנשבורג סבוב העולם ·
(ובס' בית ישראל הנדפס באמשטרדם בל"א
כתב שהוא אחיו של רבי יצחק הלבן בעל
התו' ואחיו רב נחמן מרעגנשבורג והיה
בימי רבי יהודא חסיד :
הג"מ פתחיה עיי' תורת חטאת :
רבי בן ציון עיי' פלגי מים :
מ' יעקב קאפל בר שמואל עומק הלכה :
רבי קלונמוס בן דוד בן טודרוס עיי'
הפלת ההפלה :
רבי קלונמוס ברבי קלונמוס אגרת המוסר :
הקדוש קנה אבן גדוד · קנה · וקנה
בינה קנה אביו של רבי נחוניא בליאה :
משולם קופמן עיי' טורים :
מ' ראובן ב"מ האשקי כץ ילקוט ראובני :
רבי ראובן הספרדי ס' הכלמה וס' השלחן :
רבינו בר אליהו אדרת אליהו :
רבקה בת הג"מ מאיר מינקת רבקה :
רבי רפאל מנורלי בר גבריאל · ארח
חיים · מרפא לנפש · סאה סולת :
רבי שאול הכהן עיי' שאלת :
מ' שאול מורטיעדא אב"ד באמשטרדם
ארבע מטיבי לכת · גבעת שאול · עשרת
הדברים · תורת משה אמת :
מ' שאול בר דוד · טל אורות :
מ' שבתי בן מלכיאל הכהן ארון הברית ·
לוחות אבן · שברי לוחות :
רבי שבתי סופר מפרעמסלא בחורי חמד
ועיי' מהלך :
הג"מ שבתי בהג"מ מאיר כץ גבורת אנשים
נקודת הכסף · סליקות · שפתי כהן ·
תקפו כהן :
ר' שבתי בן עמנואל חסן · חושן ישועות :
מ' שבתי באר מירושלים באר עשק :
מ' חיים שבתי שאלות ותשובות · עיגונא
דאתתא :
רבי שבתאי תבנית המשכן :
רבי שלום ירושלמי · אהלי קרח · בתי
שלום :
רבי שלום בר אברהם קב ונקי :
רני

סג"מ יעקב הערלקש קיצור אברבנאל :
רבי יעקב פאן כן קיצור חובת הלבבות :
רבי יעקב פוויטי קצור ראשית חכמה :
רבי יעקב בר' מכיר רבע ישראל :
מ' יעקב בר ישראל הלוי שו"ת :
מ' יעקב במ' שלמה מאטאלין שארית יעקב
ומחובר אליו תולדות יעקב :
מ' יעקב יהודה אריה תבנית היכל :
מ' יעקב אלבו תולדות יעקב :
רבי יעקב לומברוזו פיר' על טעמי אמת
תנ"ך : רי"ן רבי יעקב נקדון דקדוק
רבי יעקב בן חיים תנ"ך ומסורה :
רבי יעקב בר יוסף עטאוס חומש עם תרגו'
פרסי :
מ' יעקב בר' רפאל הלוי מנחת יעקב :
(הרב מ' יעקב בהג"מ צבי להם שמים ה"ב
בית הבחירה אמונות אבד :
רבי יעקב בר בונם קאפלמן פי' על תרגו'
ה' מגילות :
(הרב הג"מ יעקב בר צדק הגהות אוצרו
חיים רבי ליעקב :
רבי יעקל סופר כף ירך יעקב :
רבי יפת הלוי פי' ס' שמות ויקרא כו' :
מ' יצחק עובדיה אגרת דופי הזמן :
רבי יצחק טברוש אוהב משפט :
רבי יצחק אונקנירא איומה כנגדלות ·
פורת יוסף · צפנת פענה ע"ל ראומה :
רבי יצחק אלהדעו אורח סלולה · לשון
הזהב · מעשה חושב :
מ' יצחק אבוהב אב"ד באמשטרדם העתק
ס' שער השמים וס' בית אלהים ללשון
קודש :
מ' יצחק בן משה ניבה בית נאמן :
מ' יצחק במ' אלעזר ספרהגן :
מ' יצחק בן שמואל אדרבי דברי ריבות ·
דברי שלום :
רבי יצחק בן שלמה יעבץ הלל וזמרה
חסדי אבות · יפק רצון · סולת
המנחה · תורת חסד :
מ' יצחק ב"מ כה כן ס' הזכרון · פתיחת
הלב · הרקחת הלב :
מ' יצחק בר' אברהם חיים ישורון אב"ד
בק"ק המבורג. פנים חדשות · ספר
הזכרונות :
רבי יצחק בר אברהם חיזוק אמונה :
רבי יצחק עלם יסוד האמונה :
ר' יצחק בן אלבלג העתק כוונת פילוסופין :
מ' יצחק כהן ב"ר משה הפרחי כפתור
ופרח :
(ר' יצחק כהן בר יעקב בפי' שערי אורה
שער א' מביא בשמו :
רבי יצחק בר' שמואל כתם פז :
רבינו יצחק בר שמואל כתר זהב :
רבי יצחק ב"מ אליקום מפוזנא לב טוב :
רבי יצחק בן שלמה אלאהוכי לוחות התכונה :
רבי יצחק נתן מאה דבריס · והעתק ס'
קונקורדנציאות מלטין ללה"ק · מבשר
יצחק · תוכחת מגולה :
מ' יצחק ליאון ב"מ אליעזר ב"ר שלמה
ספרדי ן' צור מגילות אסתר :
רבי יצחק לואון מעשיות :
הג"מ יצחק ב"מ שמשון פי' המלות שבמ'
שה"ט · חומש בל"א פשטים :
הג"מ יצחק בר' משה קלעגלין בוגן תולדות
יצחק :
רבי יצחק קריטשין ספר הסוכה :

מ' יצחק נרקי מורה צדק :
מ' יצחק ב"מ יעקב יוזבל ש"ץ הדרת קודש :
רבי יצחק בן אברהם עקריש מעשה בית
דוד :
הג"מ יצחק ב"ה שלום אב"ד בליסא שו"ת ·
שלום בית :
רבי יצחק ן' גבאי כף נחת :
רבי יצחק אלפועל נופת צופים :
רבי יצחק בר יהושע עולת יצחק :
רבי יצחק רואה אב"ד בקוסטנטינו עץ
חיים :
רבי יצחק בר יהודה הלוי פענח רזא :
(הג"מ יצחק כץ התן הג"מ ליב עיי' פענח
רזא וחתן רמים :
מ' יצחק בר' מאיר ניקלשבורג שיח יצחק
ושער שמעון :
רבי יצחק ברוך שאמר :
הג"מ יצחק כהן מאוסטרא קיצור מזרחי :
רבי יצחק בן שלמה הישראלי ס' רפואות :
רבי יצחק בן מרדכי שו"ת :
רבי יצחק בן שמואל הלוי שיח יצחק :
(רבי יצחק בר אשר הלוי מובא בס' תמים
דעים דל"ו ג' ז"ל הרב בעל תוספות :
(מ' יצחק קרדוזא הרופא הכפשות זגופים
יראה דבר ה' תגר בלעון לעז על מעלת
היהודים מובא במשכת חכמים :
רבי יצחק בר' שלמה הכהן פי' על איוב :
יצחק בן יעקב שלומית · התהלת יצחק ·
מ' יצחק בר' משה ן' ארזיז תכתומת אל
מקהיל קהלות :
רבי יקותיאל בר' יצחק בלין פעתיק תנ"ך
בל"א : יהב"י יקותיאל בר' יהודה עין קורא
רבי יהושע בועז מברוך עיי' אלפסי וש"ם :
מ' ישעיה ב"מ אליעזר חיים דרך הישר :
(הד"ר ישעיה דטראני פי' התורה מובא
במ"ע פ"מ :
הג"מ ישעיה ב"מ אברהם הלוי הורוויץ
ספר שני לוחות הברית והגהות לס' עמק
ברכה · וסידור עם פי' שערי שמים :
רבינו ישעיה פי' על שמואל :
הג"מ ישמעאל ספר הזכרון :
מ' ישראל גאון אור ישראל :
מ' ישראל ברבי משה תמים יהדיו :
מ' ישראל ב"מ משה נגארה זמירות ישראל ·
מימי ישראל · שארית ישראל :
מ' ישראל מנורת המאור · מנורת זהב
כולו :
רבי ישראל מקוה ישראל :
מ' ישראל בר' אליעזר בכנכשתי בית ישראל :
מ' יששכר ב"מ מרדכי סומאן עיבור שנים :
רבי יששכר שושן תיקון יששכר :
רב כהנא פסקתא רבתא :
רבי לוי בר אברהם בר חיים בתי הנפש
והלחשים לוית חן :
רבי לוי מגלה עמוקות :
הג"מ לוי קוזין עלית קיר קטנה :
רבי לוי הספרדי מסדקוסתא ס' המפתח :
ליב בר יוסף מעליר מגילת אסתר בל"א :
מ' יהודה ליב בר יהושע מלחמה בשלום :
הג"מ יהודה ליב בר' עובדיה אב"ד בבדיסק
מנחת יהודה :
מ' ליב בהג"מ נפתלי כץ תולדות יהודה :
מ' ליב פיסק מניקולשבורג דמיון אריה :
מ' אריה ליב ב"ה יהושע האשקא אב"ד
בבוסק לב אריה :
מ' יהודה ליב ב"מ אהרן שמואל בעל נשמות
אדם

אדם פי' על מאמר עולם קטן :
הג"מ יהודה ליב דרשן ב"מ יוסף הרופא
קול יהודה :
מ' ליבר מן סופר בהג"מ ליב דרשן רופא
מענה לשון :
מ' ליבר מאן שוחט בר' יוסף שחיטות :
הג"מ ליכמן י"ט ברבי נתן הלוי העלד
וואלרשטיין הגהות בגבעת המורה · דרכי
הוראה · מלבושי י"ט · מעדני מלך ·
לחם חמודות · פלפלא חריפתא · פי'
על משניות · צורת הבית · שו"ת
תורת האשם :
החכם ליאון דרנקו ספר רפואות :
הג"מ מאיר מלובלין אור שבעת הימים ·
מאור הגדול · מאיר עיני חכמים ·
מאור הקטן · נר מצוה · תורה אור ·
שו"ת :
מ' מאיר ערמאה אורים ותומים · מאיר
איוב · מאיר תהלות · ועיי' לקוטי
שושנים :
רבי מאיר באמבעגי ב"מ יהודה גדליה בר'
משה גדליה אות אמת :
רבי מאיר בר יחזקאל ן' גבאי דרך
אמונה · עבודת הקודש · תולעת יעקב :
מ' מאיר בהג"מ פתחיה הגהות מ' ילקט :
רבי מאיר באלון מנחה חדשה :
מ' מאיר אנגילה מגילא גדור מסורת
הברית :
הג"מ מאיר שטערין אב"ד באמשטרדם
משיב מלחמה :
רבי מאיר ערונקטילא ספר העזר :
מ' מאיר ב"מ חיים אייזן שטאט בר לחאור :
הג"מ מאיר בר יצחק פנים מאירות :
רבי מאיר ב"מ שמואל שעברשין צוף
העיתים · ומזמור שיר ליום השבת :
רבי מאיר שפירין בתנ"ך גדולים מביאו :
מ' יחיאל מיכל ב"מ אריה סג"ל מקאליש
שערי שמים :
מכאל הכהן מורה צדק :
רבי מכיר בר אבא בר מכיר ילקט המכירי :
רבי מנחם בן יהודה די לונזאנו אור תורה
שתי ידות :
רבי מנחם ב"מ משה רבא אות הברית ·
בית מועד · תות רבה · כליל תכלת ·
מענה רך · נתיבות עולם · קרית
ארבע :
רבי מנחם טאמר אזהרות עם פי' תנחומות
אל · ראשי בשמים :
מה"ר מנחם דוד בר יצחק טוקטין הגהות
על מרדכי :
רבי מנחם בן אברהם המכונה פונאפום
הפרפנייאני ספר הגדרים וכק' ג"כ מכלל
יופי :
מ' מנחם ב"מ משה האגוזי גל אגוזים :
רבי מנחם בר' משה הבבלי טעמי מצות :
רבי מנחם עזריה מפאנו כנפי יונה ·
עסים ראנים · עשרה מאמרות · פלח
הרימון · שפת אמת · שו"ת :
רבי מנחם ציון רבי זלמן גבאים נחמות
ציון :
רבי מנחם ציון פורטא עובר לסוחר :
רבי מנחם ציוני ב"מ מאיר פי' התורה ·
צפוני ציוני :
הג"מ ישעיה מנחם מענדל ברבי יצחק בן
ר' מענדל רבי אביגדרש בחורים כבדו ה' :
הג"מ מנחם מענדל ב"מ משולם זלמן
אוערבך

מ'

מ' יהודה במ' אברהם יעקב מפוזנא מכני יהודה · זאת ליהודה · קשת יהודה :
רבי יהודה מסיר ליאון מכלל יופי · נופת צופים :
רבי יהודה בר' משה ניגה מלכי יהודה :
רבי יהודה בר' שמריה מקוה ישראל :
מ' יהודה בר משה סאלטרו מקוה ישראל :
מ' יהודה טעטיאלק שארית יהודה ואגלו שו"ת רבי יוסף טאיטק :
רבי יהודה בר' יצחק הלוי עם יחיאל בר יקותיאל פי' חומש מלוקט מרש"י רמב"ן ראב"ע :
מ' יעקב יהודה אריה תבנית היכל :
מ' יהודה במ' דוד הכהן ביאור תיקון ק"ש של רמ"ק :
מ' יהודה ליב בר יהושע מלחמה בשלום :
(מ' אריה יהודה ליב במ' שמואל גרשון איש ירושלים לוית חן :
רבי יהונתן הכהן פי' על אלפסי · וס' נעשה ונשמע :
ר' יהושע בן ווינאש אלראקי גרס המעלות בלשון ערבי והעתיקו רבי יוסף בן וידאל בנבנשתי ללה"ק :
רבי יהושע דיין במ' ישראל בנבנשתי שדה יהושע אזני יהושע שער יהושע :
רבי יואל בן שואב נורא תהלות · עולת שבת · פי' על קול בוכים :
הג"מ יואל סירקש במ' שמואל בית חדש ד"ט משיב נפש :
רבי יוסף יוזל בר אלכסנדר ווינן הוזן תכ"ך בל"א :
רבי יוחנן יהודה ווידויים ותפילות ותפילות לרבי נתן ידידיה :
יוחנן משוע ס' רפואות :
רבי יום טוב המקובל כתם פז · כתר זהב :
רבי יום טוב שלמן לקח טוב :
(הג"מ יום טוב צהלון עיי' ש"ת :
רבי יונה בר יוסף קול יונים :
הג"מ יונה תאומים מפראג אב"ד ב"ק מעץ קקיון דיונה :
מו' חיים יונה בהג"מ יהושע פייבל בהג"מ יונה בעל קקיון דיונה נדפס הדוסי' דיני דגרמי ושאר הדוסי' והג"מ חיים יונה היה בין ובכד הג"מ שלמה לוריא והביא לדפוס מ' אברהם בן המחבר ידי משה שהיה ג"כ בכד הג' מהרש"ל :
רבי יונה בן גאנח ס' הקירוב והישר · וס' הריקמה והעתיקו ללה"ק רבי יעקב רומא :
רבי יוסף בר' שם טוב דעת עליון · ס' הכלימה פי' על אגרת רבי פריפוט :
מ' יוסף חמיץ אור עולם · יודעי בינה · ראש יוסף · תבואות שמש :
מ' יוסף שלמה רופא מקנדיא ס' אילים · בחינת הדת · בשמת בת שלמה · יער הלבנון · לבב חכמה · מצרף לחכמה · נובלות חכמה · נובלות אורה · רפואות תעלה · תעלומות חכמה :
רבי יוסף בר אלחנן היילפרין אם הילד · מאירת עינים · קול הקורא :
רבי יוסף שלום שירים ותפילות :
הבחור יוסף פינסי אסירי התקוה ·
(החסיד מ' יונה במ' אלי' לנדסופר מפראג דרך טובים :
מ' יוסף בהק' משה מקרעמניץ ביאור סמ"ג :
רבי יוסף פראנציס פי' על בחינת עולם :
מ' יוסף בר' חייא ארפתי יד יוסף · בן יוסף · מטה יוסף · כלא אלהים · ראש יוסף :
ר' יוסף וידאל עיי' ר' יהושע בן מיכאל :
דון יוסף נשיא והיה גר בן פורת יוסף :
מ' יוסף מבדאווי פי' הגדות פסח :
מ' יוסף בר יצחק הלוי כתונות פסים גבעת המורה :
יוסף בן יהושע בר מאיר הכהן ספרדי דברי הימים :
מ' יוסף במ' שלמה דרשן מפוזנא · וילקט יוסף ויכלכל יוסף · יסוד יוסף :
הג"מ יוסף במ' יוסף דלאקרט הדושי עירובין
הג"מ יוסף במ' משה מטראני צפנת פענח · ושו"ת וחדושי תו' :
רבי יוסף יעבץ חסדי ה' · מאמר האחדות · יסוד האמונה · אור החיים · ופי' על פרקי אבות :
מ' יוסף בר יששכר מפראג יוסף דעת :
מ' יהודה יוסף במ' אליהו כץ אבד בזאסלאב יסוד יוסף · ורכב אליהו :
רבי יוסף ברבי אברהם אבן וואקר יסוד הקבלה ושיר הייחוד לאשכנזים :
יוסף בן עוזיאל תלמיד ירמיה ס' יצירה מוסף על ס"י :
יוסף בר שמואל הקטן הגהות בס' הישר :
מ' יוסף ידידיה במ' בנימין קרמי פי' על ס' כנף רננים :
רבי יוסף הלבן הגהות בלבוש א"ח :
רבי יוסף פרסא לקח טוב :
רבי יוסף מרזיכטי מושיע חוסים :
יוסף בן אברהם הכהן מגידמיילה או רומניא פי' הושענות מנהג רומא :
רבי יוסף האזובי ס' המלואים · קערת כסף :
רבי יוסף טיאטליק שו"ת ע"ל רבי יהודה טיטאצק :
רבי יוסף קיון מילי דאבות :
רבי יוסף בר' שניאור הכהן מנחת כהן :
ר' יוסף בן שמואל ן' דיים הדפים המסורות :
רבי יוסף במ' יצחק הישראלי מראות השתן :
רבי יוסף ברזילאי מרפא הנפשות :
מ' יוסף בר' יצחק אבן עזרא משא מלך · עצמות יוסף :
רבי יוסף בר יצחק אלבעל העתק משניות ללה"ק :
רבי יוסף מינבר נפש אדם · צרי הנפש · קול תודה :
רבי יוסף תלמיד רמב"ם פי' שיר השירים בל' ערבי ש"ק ד"כ :
רבי יוסף בר חיים פי' י"ם עיי' לקוטי שכחה ופאה :
רבי יוסף בן שלום עיי' אליקום בן שלמה :
הג"מ יוסף במ' שאול אישקאפא אב"ד באיזמיר ראש יוסף (ושו"ת :
רבי יוסף בן כאלקידא ראשית חכמה :
רבי יוסף בן וירגא שארית יוסף :
רבי יוסף בן ישועה שארית יוסף :
רבי יוסף בן דוד דראכנו שלחן הפנים :
רבי יוסף ששון מסורות :
(המקובל רבי יוסף אלקסטיל הביא בפי' שערי אורה בשמו :
(הרב ר' יוסף ן' יחייא בפסקיו פ' המפקיד מובא בפרח שושן בה"מ כלל א' סי' א' :
רבי יוסף קרניטולי שערי צדק :
מ' יוסף שלום דרך תמים :
(הרב ר' יוסף בנימן זאב וואלף אור יקרות :
רבי יקותיאל בר אברהם קול ששון :
רבי יחזקיה בן מנוח חזקוני :
(הג"מ יחזקאל במ' אברהם כנסת יחזקאל :
רבי יחיאל בן אוריאל בן יקטן (מובא בעקידה שער ו' חי בן יקטן :
ר' יחיאל בר' ידידיה ן' ר' מיכל מאראטשיק מנחה חרטה :
רבי יחיאל בר יקותיאל מעלת המדות :
רבי יחיאל בר יקותיאל עיי' יהודה בר יצחק הלוי :
רבי יחיאל מילי תפוחי זהב :
רבי יעקב ספורנו אגרת הטעמים :
רבי יעקב בר שמואל קאפלמן אהל יעקב :
רבי יעקב דלאטקש אמרי נועם :
רבי יעקב בר יצחק כץ באר מים חיים אבן יעקב ופי הבאר :
רבי יעקב מקורבאל בעלי החלומות :
רבי יעקב בר טודרוס ריב"ש פי' על ס' גינת ביתן :
רבי יעקב בר יצחק לבית לוי דברי אגור :
רבי יעקב בר ראובן היכל ה' מלחמות ה' :
מ' יעקב במ' יהודה לאנדי ס' הזון :
רבי יעקב בר שמשון העתיק ס' יסודות התבונ' :
ר' יעקב בהג"מ ירמיה מתתיה הלוי העתק ס' הישר בל"א :
מ' יעקב במ' יצחק לוצאטו מנכת כפתור ופרח · קהלת יעקב :
מ' יעקב במ' שמואל האגיז פיר' על ס' כריתות · תחלת החכמה ביאור על הליכות עולם ושארית יוסף · יבין שמועה · אורח מישור עץ חיים · פי' על אזהרות תרי"ג מצות · צרור המור :
רבי יעקב רומא מאזני משקל עיי' ר' יונה בן גאנח :
מ' יעקב בר יצחק ס' המגיד כ"כ בל"א מליץ יושר · צאנה וראנה · שורש יעקב :
רבי יעקב אבנדנה לקט שכחה עיי' מכלל יופי :
יעקב בר אברהם צדיק מפה או לוח :
הרופא מ' יעקב בר יצחק צהלון מרגליות טובות מורשה קהלת יעקב · ישועות יעקב תתן אמת ליעקב · קול יעקב :
רבי יעקב בר ששת משיב דברים נכוחים :
רבי יעקב היילפרין נחלת יעקב :
מ' יעקב בהג"מ אהרן בנימן בעל משאת בנימן · נחלת יעקב :
רבי יעקב בר אליהו הלוי מטיפלן העתיק סליחות בל"א :
רבי יעקב מקריאה הרופא עברונות והומש עם קיצור מזרחי :
החכם מ' יעקב ששפורט תולדות יעקב · עדות ביעקב שו"ת עם החכם בנימן מוספיא :
מ' יעקב בר יקותיאל קופמן עדות יעקב :
רבי יעקב בן עטר על רש"י בתורה :
מ' יעקב בר יצחק אב"ד בגויזמר · פי' על מסורת ואגלו טעמי המסורה :
רבי יעקב קניזל עיי' רבי אהרן אבולדעי :
מ' יעקב תעמרלש ספרא דצניעותא דיעקב :
רבי יעקב בר' מאיר מגיאון לכיף מלוכה :
רבי יעקב יהודה ליאון קודש הלולים :

אשר אנשיל בר' יוסף מרדכי מפוזנא פי' המחזור בל"א :
רבי אפרים מזרחי מהלך הכוכבים ופי' על אבות עיי' בהקדמה מנוח הלבבות :
מ' אפרים במ' יוסף העלם בלושרות :
מ' אשר במ' יוסף פי' יוצרות וקינות :
ר' אשר בר' אברהם המכונה בונין קראסקש פי' מורה נבוכים :
רבינו בחיי בר יוסף ברבי נפשי (עיי' חובת הלבבות :
(בחיי בר' אשר עיי' בחיי :
רבי ביבי בשר ע"ג גחלים :
רבי בנימן במ' יחיאל הלוי גבעת בנימן :
הכם בנימן מוספייא זכר רב · עדות ביעקב מוסף הערוך :
רבי בנימן יסד מחזור אשכנזי · משא גי חזיון (ונשפתי ישנים נראה שהוא רבי בנימן שסידר ס' יריאים הנזכר ה"א ע"ד :
מ' בנימן במ' מאיר הלוי נירון בורג פי' קלת מחזור ספרדיים :
מ' בנימן מארדינו אשכנזי מלות נשים :
בנימן בן יעקב ס' העשר :
רבי בנימן בן פנטי קרית עוז · שער עץ חיים :
(בנימן בן זאב במ' שבתי מפינטשוב מסגרת השלחן :
רבי בנימן במ' אברהם מוטאל תומת ישרים בן ציון עיי' פלגי מים :
אכסילראד המכונה בעגדט בן יוסף לוי עבודת הלוי · קב ונקי · בן דעת :
מ' יששכר המכונה בער במ' משה פתחיה אמרי בינה · מקור חכמה · יודע בינה · יש שכר · ס' פתחיה :
יששכר בער בר יהודה ליב טעלר מפראג רפואות בל"א :
מ' יששכר בער בר' יהודה ליב איינשיץ אהל יששכר :
ר' בצלאל אליהו בר צדקיהו מעלת המדות :
רבי בצלאל בן שלמה מקאברין עמודי שבעה כלא הרימון · קרבן שבת :
רבי ברוך בר' דוד גדולת מרדכי אגודת אזוב :
רבי ברוך המקובל חושן המשפט :
מ' ברוך בר' יצחק אבן יעיש מקור ברוך :
רבי ברוך ן' ברוך אבן ידעיה קהלת יעקב וקודש ישראל :
מ' ברוך במ' יצחק אייזק זרע ברך וזרע ברך שני :
רבי ברכיאל יסוד האמונה · פרקי רבי ברכיאל :
רבי ברכיה ברטוכיא הנקדן משלי שועלים :
רבי ידידיה גאטליב ברבי אברהם ישראל מלבוב אהבת ה' · שיר ידידות לויה לדרך תפילת הדרך · תמימי דרך :
רבי גבריאל ברבי יהושע העשיל שומבורג פתח תשובה :
מ' גדליהו בר' שלמה עץ שתול :
מ' גדליהו קורדואירי פסק שלמה :
גרשון בר אשר שקרמילא יחוס הצדיקי' :
(הג"מ גרשון אב"ד בוין עבודת הגרשוני ותפארת הגרשוני :
דבורה אשת קראל העתיקה ס' ברכי נפשי וס' מעון השואלים :
דוד בר לוי · אביר יעקב · כסא דוד ·
רבי דוד בר יהודה בית דוד :
רבי דוד בן אברהם ממנקינא דבר טוב עיר דוד :

רבי דוד פרובינציא מגדול דוד :
הג"מ דוד במ' שמואל סג"ל אב"ד באוסטרא טורי זהב על י"ד וא"ח ודברי דוד :
מ' דוד בר יצחק כהן דילארי עיר דוד · כסא דוד · כתר כהונה :
מ' דוד בר יהודה מגדול דוד :
מ' דוד בר יעקב הכהן מגדול דוד :
חסיד דוד מגן דוד · נפש דוד · סגולת מלכים · קול ה' בכח · שבא נשים :
רבי דוד במ' מנחם הכהן מזמור לתודה :
רבי דוד ס' מזלות :
מ' דוד במ' יעקב מלמאן הגהות עברונות :
רבי דוד במ' יעקב משעברשין פי' תרגום יונתן ואסתר :
רבי דוד אבוי נורת הארץ :
רבי דוד גאנז צמח דוד :
מ' דוד הפוריא ספיליט · ונק' דוד די פומוס צמח דוד :
ר' דוד דרשן שיר המעלות לדוד · התכללות לדרשנים · משכיל לדוד · מגדל דוד · אגרת בלשון לר · תהלה לדוד ·
רבי דוד קרפי תהלה לדוד :
הג"מ הירץ אב"ד בפראנקפורט חדושי' על מהרי"ל :
מ' נפתלי הירץ ש"ץ פי' התפילות :
הג"מ נפתלי במ' יעקב אלהנן עמק המלך :
מ' צבי הירש ר' זונדלש במ' הנוך ומ' מרדכי בר אברהם נק' רבי מרדכי קאפלמנש פי' מחזור ותפילות ונשפתי ישנים כתב פי' סליחות ליטא מ' מרדכי הנ"ל וחתנו הג"מ צבי במ' הנוך השלימו ·
מ' צבי הירש ברבי שמשון טוב פירור נחלת צבי :
מ' צבי הירש בהג"מ יוסף הכהן נחלת צבי · עטרת צבי ונחלת צבי :
מ' צבי הירש בר יצחק יעקב הגהות שמיטו' :
רבינו הלל פי' על ת"כ :
הג"מ חנה העבדל בר' שמריה חכמות חנה מנוח הלבבות · מנוה מלא חן :
מ' בנימן וואלף בר יצחק סג"ל לייטמירך אמרות טהורות :
מ' שמעון וואלף בר' מאיר ניקלשבורג פי' פרק שירה עיי' שער שמעון ושיח יצחק :
דון וידאל בן לוי קודש קדשים :
רבי זכריה פי' על אסתר :
רבי זלמן רונקיל חתן דמים (והג"מ יצחק כץ חתן הג"מ ליב מפראג השלימו :
לקוטי רבי זלמן רונקיל :
שלמה זלמן צבי מאויף הויזן יודשר טראייק :
הג"מ אפרים נק' רבי זלמן שור בהג"מ נפתלי הירש תבואות שור :
מ' שמואל זונוויל במ' חנוך אב"ד בק"ק מעכך דברי שמואל :
מ' אהרן זעליג במ' משה מזאלקוו · עמודי שבע :
חזקיה בן אברהם ס' מלכיאל :
מ' חייא רופא · מעשה חייא :
הג"מ חיים בר בצלאל אגרת הטיול · ס' החיים :
מ' חיים וויטאל או קליפארז אוצרות חיים · עץ חיים :
רבי חיים במ' בנימן זאב באכנר אור חדש · אורחת חיים · בת תפילה :
הג"מ חיים במ' ישראל בנבנשתי דיני דחייא וכנסת הגדולה ושירי כה"ג :

מ' חיים כהן מארם צובא טור אודם טור ברקת · טור פטדה :
מ' חיים בר חיים פיזאנטו ישע אלהים :
רבי חיים בן מאזוזא מגן ורומח :
מ' חיים אלגזי נתיבות משפט :
רבי חיים גאלא פאפא עמק רפאים :
רבי חיים מברבשקה עץ חיים :
רבי חיים בר שמואל בר דוד מטודילא צרור החיים :
מ' חיים חזן בן יצחק ליפשיץ פיר' על קינות :
מ' חיים שבתי שו"ת וקונטרס עינכא דאתתא :
רבי חיים במ' נתן מעשיות של נ"ב :
הג"מ אברהם חיים (ע"ל אברהם :
מ' סעדיא הלווכא בר אהרן משנת חסידים :
רבי חמאי גאון ברית מנוחה · ס' העיון (ס' הייחוד מ"כ :
הג"מ חנוך בר' אברהם מגניזי · וויכוח יוסף והשבטים
חנוך במ' שלמה אלקוסטנטין הרופא הנק' מאסטרי מראות אלהים :
רבי חנן בר יצחק ס' רפואות :
רבי חנניה בן יצחק מוסרי הפולוסופים :
רבי חנניה בן יקר תהלה תהלים :
(ר' חסאן הדיין מובא בס' יסוד עולם קרוב לסוף מאמר השני :
רבי טוביה אוצר נחמד :
מ' טוביה הלוי מלכת חן טוב :
רבי טוביה בר אליעזר פסקתא זוטרת :
רבי טודרוס הלוי אוצר הכבוד :
רבי טראקוס הלוי פי' על י' ספירות :
מ' יאשיה בר' יוסף פינטו מאור עינים · כסף מזוקק · כסף נבחר :
רבי ידידיה בהג"מ משה גלאנטי ע"ל בתשוב' הג"מ משה גלאנטי :
רבי ידידיה האלכסנדרי והוא פילון היהודי ס' קדמוניות וס' ההכמה :
רבי יהודה אריה ממודינא בר יצחק בית יהודה · בית לחם יהודה · גולת יהודה או פשר דבר ואגדות נסח ואבות בלשון איטליא · לב האריה · מדבר יהודה צמח צדיק :
הג"מ יהודה עוזיאל בית העוזלי :
מ' שמואל יהודה במ' מאיר קליעגלנוגן י"ב דרשות :
רבי יהודה בן גאנת ס' ההשגה שרשים וס' ההערה · וס' ההכלמה וס' ההשואה :
רבי יהודה ס' החיים · ולבנת ספיר :
רבי יהודה בן בלעם טעמי מקרא :
רבי יהודה מברעסטעסקי יהודה יעלה :
יהודה עשהאל במ' אלעזר דוד מה טוב יהודה מחוקק · כסאות לבית דוד :
רבי יהודה בר' יצחק ס' הכבוד :
מ' יהודה בר יוסף מוסקטו קול יהודה נפוצות יהודה ופי' על שיר השירים (מובא שם דרכ"ט א' :
רבי יהודה בר נתן הלוי הגהות על לבוש אדר היקר :
רבי יהודה בר שמואל לירמא לחם יהודה · פליטת בית יהודה :
רבי יהודה בר שמואל אברבנאל לכל חפץ :
רבי יהודה הכהן בן שלמה מטוליטלי מדרש החכמה :
רבי יהודה בן כלף ס' המוסר עם הגהות בנו רבי משה ן' כלף :

מ'

מפתחות הנ"ל ע"פ סדר בעל צ"ד ומלאן
ארשוס מחברי ספרים שהביא בס' שפתי
ישינים אף שלא נודע לי באיזה זמן היו
ע"פ לרוב כתבתי באיזה זמן נדפסו גם הרבה
ספרים שלא הביא בש"י מהקודמים לו
ומהנדפסים אחר זמנו :
גם דע מ"ש ש"י הנ"ל בהקדמות ספרו ז"ל
מנהג אשכנזים למי שיש לו ב' שמות קוראים
אותו בשם האחרון ומנהג ספרדיים והלועזים
להיפך ולא שניתי סדרו להעמיד כאשר רשום
בספרו אף שלפעמים מקדים המאוחר בזמן ·
ר' אבא מבומסלא חבר ספר סוד הנשמה ·
ר' אבא מורי בר' משה מנחת קנאת :
ר' אבטליון פלגי מים וי"א שחברו ר' משה
כהן די פורטא :
ר' אביגדור בר' אליעזר הילדסום מראה
מוסר :
(ר' אביגדור עיי' קנה · ופליאה ·
ר' אבי[illegible] כץ שערי מוסר (גם התוס'
מביאי[illegible]גדור כץ אינו יודע אם זה
הוא :
רבי אביגדור סופר בר' משה מאייזן שטאט
סעתיק המחזור והתפילות בל"א ·
אברהם המכונה שמבולי ספרדי אדם ידע
מגיד משרים · הבקע לבת · יזל מים ·
יעלת חן · מלל לאברהם :
רבי אברהם אהרן בר פנחס (ע"ע ·
אהרן אברהם אגרת הטעמים ·
הג"מ אברהם במ' משה היילברון אהבת
ציון :
רבי אברהם אבולעפיא ספרדי אור השכל ·
מעין מים חיים · מורה המורה · מעין
מים גנים ונקרא ג"כ סתרי תורה וכתב
בהקדמות ר' יהודה חייט פי' על ס' מערכת
אלהות על מחבר זה שחיבר ג"כ ס' השם
בהוא פי' לשם כן ע"כ השמר מפניו כי כלם
זיופים בדויי מלבו ובחושך הלך והרשב"א
בתשובתו אותו אברהם שם רשעים יקרב
שם עצמו נביא ומשיח בניגליאה :
רבי אברהם בן אשר ונק' אבא אור השכל
ונק' מאדוני מלך :
רבי אברהם ששון אפריון שלמה · קול
ששון :
דון אברהם חיון אמרות טהורות :
ר' אברהם בר יהודה ברצלוני ארבע טורים :
רבי אברהם בן דון שלמה ן' עקרא כללי מ'
רבה מהררי נמרים :
רבי אברהם בר יצחק מנבלייר ס' האשכול :
רבי אברהם יגל במ' חנניה ממלוכוני ·
אשת חיל לקח טוב · מושיע חוסים :
מ' אברהם הכהן אריזיה ספרדי בית אלהים ·
ושערי שמים :
מ' אברהם במ' שבתי שעפטל הורוויץ הלוי
ברית אברהם · יש נוחלין · עמק ברכה ·
רבי אברהם סוכר מפראג ברית אברהם ·
רבי אברהם בר יצחק מרימון ספרדי ברית
מנוחה :
רבי אברהם בן שלמה חיים ברכת הכהנים :
(אברהם הזרקיל מובא בס' יסוד עולם סוף
מאמר ז"ל אברהם הזרקיל יסד השבכותיו
כו' :
הג"מ אברהם בהג"מ שלמה ברכת אברהם ·
רבי אברהם הזקן הלוי תיקוני שבת :
אברהם בר יצחק אלוף מפראן · סגלות
והפדות :
ר' אברהם הזקוני בר' יצחק זאת חקת
התורה זרע אברהם · יד רמה ·
מ' אברהם במ' מרדכי אזוליאה זהרי חמה
חסד לאברהם · כנף רננים · קרית
ארבע :
רבי אברהם דילויקיו זרע אברהם :
ר' אברהם בר' יהודה חזן בכורי לקט :
רבי אברהם בר יחיאל כהן פורטא חות
יאיר :
רבי אברהם הרופא חיי עה"ב :
רבי אברהם קולטי חושן המשפט :
רבי אברהם בדרשי חותם תכנית :
ר' אברהם בן יצחק לבלן ספרדי יד חרוצים
ישע אלהים מרפא לנפש :
מ' אברהם בן שמואל גדליה מירושלים ברית
אברהם :
רבי אברהם בן יהודה יסוד המקרא :
רבי אברהם גלאנטי קול בוכים :
רבי אברהם מגעש כבוד אלהים :
מ' אברהם בר' דוד מאוסטרא כור לזהב :
רבי אברהם קלוניא כתר שם טוב :
רבי אברהם אלי אגארי לב שמח :
הדרשן מ' אברהם במ' משה ברוד · לוח ·
הג"מ אברהם ן' עזו המכונה בורגל לחם
אבירים :
הג"מ אברהם ן' אלימלך לקוטי שכחה
ופאה :
רבי אברהם בר חייא הנשיא מובא בש"ק
דמ"ז א' ובע"מ והאברבנאל דניאל ב' :
ור' יצחק בן יוסף הישראלי בספרו יסוד
עולם בסוף ח"ב כתב דלא כמ"ש הר"ר אברהם
בר חייא במה שיסד בחבורו :
מ' אברהם הלוי במ' יוסף פי' על מגילת
תענית :
רבי אברהם בן יצחק לאכיידו מגן אברהם ·
נקודת הכסף :
רבי אברהם שמואל מסופיא מורה צדק :
רבי אברהם באזולארי מכלכל מתלה :
רבי אברהם קלוזנר מנהגים :
רבי אברהם מרון מאזמיר מנורת המאור ·
מ' אברהם הכהן פימינטל מנחת כהן :
מ' אברהם במ' ארי' ליב קלמנקש מעין
החכמה :
רבי אברהם בהג"מ ליב סרזואל פיר' על
מעמדות :
הג"מ אברהם במ' יהודה אב"ד בגריזין פי'
סליחות פוזנא :
מ' אברהם קוסבעלר בר יצחק אורבוך
סליחות ופזמונים :
רבי אברהם די פונסיקא עין אברהם :
רבי אברהם ן' אל נבוב ע"ל נק' פירוש :
רבי אברהם ס' צדוני :
רבי אברהם מאיר בר' יהודה מאיר ונק'
הכסא מאירי פי' תילים :
רבי אברהם ן' בונט פי' רבה ותנחומא :
ר' אברהם אליהו הכהן פי' י"ג מדות דר"י ·
רבי אברהם בן חיים ציץ הזהב :
רבי אברהם נחמיאש רופא מפורטגאל ס'
רפואות :
מ' אברהם במ' דוד משער אריה שלטי גבורים
רבי אברהם פיקם ס' התגין :
הג"מ אברהם חיים בהג"מ צבי הירש שור
תורת חיים · צאן קדשים :
רבינו אברהם זוטרא פי' על ת"כ :
רבי אבשלום מזרחי אמרי שפר :
הג"מ אהרן בר אברהם אבן חיים לב אהרן
מדות אהרן · קרבן אהרן :

רבי

רבי אהרן חזן הוא רבי אברהם אהרן בר
פנחס מן בכרך אורים ותומים :
רבי אהרן מבית לוי ברצלוני ס' החינוך :
הג"מ אהרן במ' משה אב"ד מווירמז בגדי
אהרן מטה אהרן חושן אהרן :
ר' אהרן ברכיה בר' משה בר' נחמיה דמודינא
מעבר יבק :
רבי אהרן סגי נהור ס' המלכות :
רבי אהרן נשיא בעל ס' הניקוד ס' הפרדס :
רבי אהרן אבואלדעי בר' גרשון ור' שמואל
אלמושניכו ורבי יעקב קניזל ורבי משה אל
בילדא פי' על רש"י התורה ורמב"ן :
מ' אהרן במ' אליעזר אב"ד בלעמפיל בורג
קרבן אהרן :
רבי אהרן הכהן ואבי אביו ר' שלמה אוהב
שמן הטוב וזקן אהרן :
מ' אהרן אביוב שמן המור :
מ' אהרן ששון בן יוסף שפת אמת תורת
אמת :
רבי אהרן מפיסארו תולדות אהרן :
רבי אהרן בר יוסף הלוי בדק הבית :
רבי אהרן הגבעוני עיי' הכל הקורש :
מ' אורי במ' דוד אב"ד בקלאבאי אור תורה :
אחיתופל הגלוני ס' גורלות :
מ' אייזק שטיין פי' סמ"ג :
יצחק אייזק בר' דוד טיק זריעת יצחק :
ר' אלחנן בן בצלאל אורי ליכמן קרית חנה :
רבי אליהו ממכטובו אור עינים :
מ' אליהו ן' חיים אמרי שפר מים עמוקים :
ר' אליהו בר יצחק קרקושני ס' האסופות :
רבי אליהו דלמידגא במ' משה אבא מקנדיא
בחינת הדת · עגלת הגלגל :
הג"מ אליהו במ' אברהם הלוי אטגין ברית
הלוי :
רבי אליהו ס' זה שער לה' :
רבי אליהו אלכענו הכסלי בן אלקנה פיר'
המלות · מכתוב אליהו :
רבי אליהו קפסלי מעשיות ושאלות ותשובו'
מובא בכ"ג :
רבי אליהו זעוף פי' הסמ"ג וסמ"ק :
רבי אליהו בר' יוסף קול תרועה :
רבי אליהו במ' משה לואנץ רינת דודים
ופי' על הבחיי :
רבי אליהו בר' יהודה הרופא מקנדיא ב'
מאמרי תכונה · וס' תולדות רפואות :
רבי אליהו בר משה גאלינא תולדות אדם :
רבי אליעזר הכהן אחיו של רבי אביגדור
אגרת המוסר :
הג"מ אליעזר במ' שמואל אב"ד באפטא דמשק
אליעזר ושיח השדה ותקון סופרים
רבי אליעזר בר אברהם חנוך זבח תודה :
רבי אליעזר בר יצחק דאיטי עין ישראל :
מ' אליעזר דוד מה טוב עיר דוד :
רבי אלעזר בר מנחם מאגש פתח עינים :
ר' אלעזר הלוי צורת הארץ עיי' שבט יהודה
סי' ל"ב :
ר' אליקום בן שלמה השלים פי' שיר השירים
שהשלים אחיו רבי יוסף :
רבי אליקום בר נפתלי טוב שם :
(הג"מ אליקום געץ בהרב מ' מאיר עשו"ת :
רבי אלישע בר' אברהם מתתיהו מגן דוד :
רבי אלנתן בר משה אבן ספיר :
רבי אלעל בן שחר תגמולי הנפש :
רבי אנטולי רוח חן :
רבי אנשיל ס' רבי אנשיל והוא מרכבת
המשנה :

אשר

ללמוד לשוניהם ורצה ללמוד גם לשון ישמעאל ונסע לירושלים ומרבוי הדרך הוציא כל ממון שנתן לו אביו ויהי היום וחלה והגיע עד שערי מות והיה מוטל באשפה וצווח בלשון אשכנז בדמעות אם היו יודעין מי הוא ומי משפחתו אזי היו מרחמין עליו כי ביד אביו לשלם כפלי כפלים למי שייטב עמו ולית דמשגח ביה כי לא הבינו לשונו ויהי כעברו יהודי א' אשר הכיר בל"א שלא תכף אחר רופא ולקח אותו לביתו ונתן לו כל צרכיו והשכיבו במטה יפה ושילם לרופא שריפא אותו ונתן לו ללמוד לשון ישמעאל וכתב לאביו כל מה שעשה לו יהודי א' שהצילו ממות ונתן לו ממון מה שהיה מצטרך ושמח אביו מאד ושלח לו ממון הרבה ושיתן ליהודי כפלי כפלים וכשנסע לביתו כפטר אביו ונשאר לו כל עושר וכבוד מאביו ושר גדול וכתב בספר זכרונות להטיב עם כל יהודים כל דורי דורות שיצאו ממנו ומזה יצא המנהג בווירמז כשיש ה"ו איזה מת והוציאוהו לקבורה יצאו שני משרתים מן דולבערגר ומטה בידם ללוות המת גם ב' משרתים יצאו כנ"ל לפני החתן וכלה לחופה ובחזירתם לביתם ומשרת א' לפני הכשים וכשצרו האומות ירושלים וכבשו אותה אז הרגו רבים מיהודים ומהם לקחו בשביה ובתוך הקיילות היו ראש א' מבני דולבערגר וזכר צוואות אבותיו והטיב מאד ליהודים ולקחם למדינתו ונתן להם כהלה לבנות בתים וכשהיה איזה מת הרשיעו אנשי המקום ושלא מאנשיו חיל שלו להצילם והיה כן עד שנהרג ק"ק ווירמז היה תמיד הולכן מאנשי חיל שלו לפני מת והתן וכלה כל הנ"ל סיפר הג"מ אלי' בעל שם (שם סי' ב' ;

ה"א שפ"ז כשבה ה"ה גרשון ב"ה אליעזר במדינת שמערין בעיר קירומנו כפדה בקונשטאנטינאפל בסך ת"ק ליבן טאלר חבר ס' גלילות ארץ ישראל סיפור מקומות וכפרים וקבורת תנאים ואמוראים ונביאים ומלכים וגאונים :

ה"א שפ"ט רבי יוסף קנדיא כתבו אליו מווינציאה שפ"ט ותלמידיו מ' זרח כתב אליו לק"ק ווילנא בהיותו אצל הדוכס ראדזוויל והג"מ בעל תוס' יו"ט ראה אותו בפראג ובבואו לווירמזא שנת ת"ב הג"מ ישעיה סג"ל בן אברהם הוא הקסיד שחבר ס' שני לוחות הברית ובנו הג"מ שעפטל חבר הקדמה לס' הנ"ל וקראו ווי העמודים ואני ראיתי ספר כתב יד אצל החסיד מ' ליב בקלוז דק"ק פלוסק ז"ל רבינו ישעיה בעל של"ה נתעברה בו בא"י בשמות רות וסימנך בספר רות מתחילין כל הפסוקים בווין זולת פסוקים של ישעיה בא"ה ר"ת בן אברהם הלוי עכ"ל :
(ולדעתי כלע"ה הוא הקודש שבנו הג"מ שעפטיל קרא הקדמות ספ' הנ"ל ווי העמודים רמז לווין הנ"ל :· ובגא"י כתב הג"מ ישעיה

סג"ל שהיה אב"ד בק"ק פראג נקבר בעיר טבריה וע"ש ותראה הקבורים בטבריה :

ה"א תק"א בחודש אלול לקחו אנשי מקום ק"ק ווירמז אבנים הקברות גם בחודש תמוז תק"ב לקחו המותר ונמצא אבן א' שהיה קרות בו איש בהטאו מת כי בשנים הקדמונים היו דנין שם דיני נפשות ונקבר שם איש שהכו אותו למיתה ובסוף הקברות היה שם בית הסקילה וזה הראה לי רבי יוזפא שמש בשנאת שם שנת שפ"ג (שם סי' י"ב בס' מעשה ניסים :
תמ"ט בשנת תשובה בא הצרפת לווירמז והחריבו וכל הסביבות שם סי' כ"ה :

ה"א תכ"ו מעשה נורא בהקדמת ס' שאלות ותשובות אבן השוהם ז"ל דודי ה"ה מ"ו שמואל היה אב"ד בק"ק לונזענך והיה שם מלשין א' היה לו מחלוקות עם הקהל והרב הנ"ל היה מחזיק ביד הקהל ומכת זה נעשה איש ההוא שונא להרב וגרם שנתפס הרב ונקנס בסך מסויים וישב בתפיסה במקום סכנה עד שנתן סך מסויים ואחר זמן קצר נהלש מאד מגודל הצער ואמר שינקום נקמת ה' ובאותו עת היה יריד בדנלק והיה איש הנ"ל ביריד והרבה יהודים עמו ובעש"ק היה לדודי הנ"ל יארצייט של אמו והגיד קדיש ובחצות היום נפטר ונקבר אחר הצות וקודם מותו אמר שאין מוחל לאיש ההוא ולאנשים שהחזיקו עמו והיו קלת גרמא בנזקין ונפטר בקדושה ובטהרה ותכף באותו היום לעת הליכות לבה"כ למנחה בעש"ק התחיל אותו איש בדנליק וצווח בקול מר אוי לי ווי שנפטר הרב בק"ק לונזענך ותובע אותי לדין ומלך אחד עומד איש זקן אביו ומלד השני אמו ונשראו האנשים שהיו שם בדנלק תמהו ונבהלו ומתחלה סברו שהוא קלת שגעון כי לא נודע שם שמת הרב הנ"ל כי לא היה חולי רק איזה ימים · ונעק איש ההוא מ"ו אני מבקש מחילה ממך ואני אתן כדוני לכל הבכות כי הניח הרב כמה בנות וצווה לאותן אנשים שהיו במעמד ההוא שהם יבקשו רחמים להרב למחול ונשראו האנשים ושמעו צעקתו בקול מר וחיל ורעדה ופלצות אחזו ופחד ורעד בקשו מחילה מהרב אף שלא ראו ולא שמעו ושאלו אותו מה אומר ואמר בוע"ה שהשיב הכל בחכם והרים לו במקל ומרמז ליה שילך עמו לדין וכן אביו ואמו אומרים כך רשע אתה המית את בני · ושלחו שליח לק"ק לונזענך אם אמת שמת הרב ולבקש מחילה על קברו ואותו איש חלה מאד ומת · ואותן אנשים שהיו קלת גרמא בניזקין הלכו וכלים בחולאים ועניות זה היה שנת תק"ז :

דרש בר קפרא · היתיב לרבי שמואל בר אבא · (רבי תנחום נקבר בעיר תנחום גא"י לא ידעתי איזה רבי תנחום · (רבי תנחום בר אחיא מ' חזית ד"ו סע"א · רבי חנינא בר אדא בשמו · (רבי תנחום בר מרי בש"ר יוסי ירו' כתובות פ' האשה · (רבי תנחום בר מריון בש"ר יוחנן ירו' מעשרות פ"ק מ"ה ד' · (רבי תנחום בר פפא שאל לרבי יוסי כו' א"ל לרבי מנא חתום וחתם אמר לרבי ברכיה חתום ולא רצה וא"ל ולמה לא חתמת א"ל לא כן א"ר יעקב בר אחא א"ר מנא א"ל אלו לא חתמתי הוי אמרי' תלמידא פליג על רביה ירו' פ' האומר דס"ד ד' : (רבי תנחום אדרעוא ירו' תענית פ"ק ובפ' א"ע ע' ב' רבי תנחומא מיושבי אדרעי : (רבי תנחום בגדורייה מ"ר פ' מצורע דקפ"א ד' וירו' כלאים רפ"ג בוצרייא · ובפר"ע בנצרים (רבי תנחום בר חנינא ירו' תפילת השחר ד"ח ב' : (רבי תנחום ברבי ירמיה ירו' ברכות פ"ד ד"ח ג' מ' חזית דל"ז ד' : מ' איכה ס"ו ד' · הוה בחפר והיה מורה אמרו לו והא רבי מניא רבך בציפורין תוך י"ב מיל ואמר שלא ידע ירו' גיטין פ"א דמ"א ג' ילמדנו פ' אחרי מות רבי נחום ב"י ורבי מני בציפורין וא' הוא : (רבי תנחום הבבלי עיי' נחום : רבי תנחום ברבי התני דרבי שמליי מ"ר נשא פי"א דרמ"ד ב' · (רבי תנחום בר אוסכולסטיקא ירו' פ' תפלת השחר ד"ז ד' וכתב מוסף הערוך

בב"ר פ' ויהי רעב בארץ יעול ר' יהושע בן חנניה שהוא אסקולסטיקי דאורייתא פי' בלשון יון ורומי למדן ושקוד בבית המדרש ואולי רבי תנחום בנו של רבי יהושע ב"ח על"ל · (רבי תנחום ברבי טריפון דבי אבין בנו ע"ש : (תנחום · רבי אבדומי בר תנחום · והיוחסין מביא רבי ישמעאל בר תנחום · רבי מונא ב"ת · רבי מנא ב"ת · רבי מנחם ב"ת · רבי שמואל ב"ת : (רבי תנחום בר אבא בש"ר חייא אביו של רבי אחא ילמדנו שלח לך : רבי תנחומא בר אבא הדרשן למד לפני רב הונא הכהן בר אבין ע"ש : רבי תנחומא (חולין פא"ע כ"ה ב' · ורבי אבא בר כהנא בש"ר אלעזר ירו' כיצד מברכין ד"י א' · בש"ר הונא ירו' · יבמות פ"ד ופ"י · רבי חגא מדרימא בזמנו · בש"ר חוגה חלה פ"ק · בש"ר חייא בר מנחמא · רבי יהושע בן קרחה (י"ר פ"א קס"ה ג' · בש"ר נחמן ברבי שמואל בר נחמן · בשם ר"ל שבועות פ"ק · ר' תנחומא אדרעיי ע"ל רבי תנחום : רבי תנחומא בר חייא ע"ל רבי תנחום · רבי תפריי בש"ר אחא ב"ר ר"פ י"ד ובפ"ק ד"י סע"ג רבי תפראי בש"ר אחא : תרדיון : רבי אלעזר בן תרדיון · רבי חנניה ב"ת · רבי יצחק ב"ת :

תם ונשלם

כמה מעלות טובות למקום עלינו לשלבה לאדון הכל יוצר הרים · נשלם סדר התנאים ואמוראים · מי יוכל לספרם · כבודם הדרם והודם · כי קיים הם למוצאיהם מדבש ונופת צופים מתוקים · מפז וזהב וכסף מחושקים · דור ודור ודורשיו כאור שבעתים מזוקקים · אשר בנה ויסד הנגלות והנסתרות עד מקום שידו מגעת לבדוק בחורים ובסדקים · וזכרם לדורות הניחוהו בזכרון ספר לפ"וסי דשרא · שער העומד לראי' בעלמא דין ובעלמא דאתא · להיות יד כל אדם זוכה להגו' בהן באמירא כעימ' :

ותשלם המלאכה מלאכת עבודת הקודש · ספר המפואר והקדוש · ביום שנאמר בו שני פעמים כי טוב בראש חודש · אדר ראשון **לסדר ולפרט** וזאת התרומה אשר **ת**ק**ח**ו מאתם **ז**הב **ו**כ**ס**ף מנחושת **לפ"ק** :

שייך לחלק ראשון

ה"א שע"ס היה גרוש פרנקפורט גם וירמז ובר"ה שבט שע"ו נעשה נקמה בשונאיהם וקבעו לדורות ער"ח לתענית צבור ועשיר א' שמו היה דוד אופנהיים נתן מכיסו נדבות גדולות לתקן בה"כ ובית החיים מה שקלקלו השונאים ובשבת תשובה תש"פ נכנסו לבה"כ להתפלל עיי' ס' מעשה נסים בל"א סי' ט' :

ה"א ש"ה רבי יוזפ שמש בבחרותו למד בישיבת הגאון מ"ו פנחס סג"ל כשהיה אב"ד בק"ק פולדא והיה זה שנת ש"פ ואמר בשם רבו הג"מ ואלק בעל מחבר סמ"ע מה שהיו גזרות בק"ק ווירמשא יותר משאר קהלות ומדינות כי בחורבן בית ראשון באו ונתיישבו בק"ק ווירמז ואחר כלות ע' שנים גלות בבל חזרו הגולים לירושלים ולא"י ואלו אשר היו בווירמז לא חזרו לא"י וכתבו יושבי ירושלים לאנשי ק"ק ווירמז שיבאו גם הם לישב בא"י כדי שיהי' יכולין לעלות בג' רגלים לירושלים שהוא רחוק מאד מהם ולא יהשגיחו על זה וכתבו תשובה ישבו אתם בירושלים הגדולה ואנחנו נרוד כה ירושלים קטן כי באותו הפעם היו השוטים מאד בעיני השר והערלים והיו עשירים גדולים ובענין זה נתחדש עליהם גזירות יותר משאר קהלות ומדינות והג"מ פנחס הנ"ל סוף ימיו חזר לפראג והיה אפלכט. וגאון גדול היה בקי בכל הש"ס ואשר"י בע"פ לא נשמע כמוהו ומכוחתו. כבוד בק"ק פראג וספדו אותו ל' יום כמו על משה רבינו : ס' מעשה נסים בל"א דכ"ז א' סי' א' :

ה"א שפ"ג למד רבי יוזפ שמש הנ"ל בישיבת הגאון הזקן מ"ו אלי' בעל שם בק"ק ווירמז וסיפר לו כי ק"ק ווירמז היה קהלה מחורבן בית ראשון והיו שם שרי' גדולים והשוטים שמם דלטורגר והיה לא' בן משכיל ויפ"ת ורצה ליסע למדינות רחוקות

פ' הוציאו לו דמ"ט רע"א · א"ר יוחנן פ' כירה דל"ז ב' · רבי יוסי בר נתן · רבי יוסף בר אבא · רב יוסף חבירו ע"ל · רב יוסף בר חמא · רב יוסף בר מניומי · רבי יעקב בר אבוי : רבי יצחק נפחא דרש ואקפד ר"ש עליו · אמר אמרו לרב יצחק בר תרגם רב הונא לשמעתיך : א"ר ירמיה בר אבא עירובין י"ב א' מנחות ל"ט א' · וא"ל ר"ש רב ככותאי אמר לשמעתא נידה ס"ט א' · רב נחמן חבירו ע"ל · רב עמרם · משום ר"ע סוכה ט' א' ביצה ל' ב' · אמר רב ירו' ע"ז פ"ב · אמר רבא אר"ש ברכות פ"ג ד"ג ב' חלק דל"ב א' · ואמר לר"ש כא"כ ד"ע א' עיי' רי"ף · ופ' החובל דפ"ח א' · רבא בריה דרב הונא · רבה ע"ל · רבה בר איבי · רבינא בעא מיניה · רבינא זוטי · רמי בר חמא אמר על מיתבי רבי ששת הא גברא והא תיובתא אמר רבא גברא הזינא תיובתא לא הזינא שלחו לרבי אבא בר זבדא א"ל זו א"ל לפנים פרש"י שאין יודע לפרקה וב"ת הגאונים לגבאי דליכא קושיא) אמר רבא צריכה לפני ולפנים ב"מ ט"ז א' · קרי רמי בר חמא עליה דר"ש וישם דוד הדברים בלבו שבועות מ"ה ב' · אמר לרב שמואל בר אבא · רב ששת מקרטיזא ע"ש · בשם תוטאי · רב ששת בריה דרב יהושע עביד כרב חסדא ע"פ דקט"ו א' · (ששת רבי חנינא בנו וצ"ע :

אות תיו

תאוני · ר"ל אמר בשמו עיי' בסמוך בר תוטני : תדאי ויש תנא דברייתא ר"א בן תודאי · (בפ' כירה ל"ח ב' א"ר זריקא א"ר אבא א"ר תדאי · א"ר אמי רבי תדאי דעביד לגרמי הוא עבד ואין הלכה כמותו · רבי תדאי ורבי סימון בש"ר יהושע ירו' ס"פ כיצד מברכין · רבי יוסי בן תדאי · בן תדל ע"ל עדל : תודוס איש רומי מטיל מלאי לכים של ת"ח פסחים נ"ג ב' ברכות ד' והנהיג לאכול גדיים מקולסים ושלחו לו אלמלא תודוס את כו' פסחים שם ביצה ד"ג וביר' פ' מגלחין · (תודוס הרופא בכורות פ"ד · (תוטאי · אמר רב ששת תוטאי הא דאמר כו' קדושין די"ו ב' · (בר תוטני ר"ל בשמו פ' כלל גדול דע"א א' פרש"י תוטני שם מקום · כריתות ד' רע"ב ר"ל משום בר תאוטני ובדי"ב תוטיני · וברבה חזית ס"פ ראשי כתב כן ד"ל רע"א בר קוטא אמר למה נקראה אלף שהוא מסכים מאלף דור פי' מ"כ שם חכם נ"ל ט"ס וצ"ל תוטא בתיו או תוטני : רבי תומה בר פפיאס ירושלמי (פא"ד רבי תימא בפ' בש"ר הושעיא דק"ג ב' : תורתא ד"א ב"ת : רבי הונא ב"ת · ורבי חנינא ב"ת · ורבי יוחנן ב"ת · רבי יהודה ב"ת · תחלוף אבוה דרבנא חוזאה (ביצה רפ"ב דט"ו סע"ב רבי תחליפא אחוה דרבנאי חוזאה ע"ש · ובר"ף פ' כ"כ רבי תחליפא אבוה ואמרי לה אחוה דרבנאי חוזאה וכ"ה באשר"י בביצה · רב תחליפא בר אבדימי (יתיב רב חסדא : וקמבעי ליה א"ל ר"ת ב"א בכורות ל"ז ב') ואמרי לה בר אבימי · אמר שמואל ע"פ ק' סע"א · עביד עובדא כשמואל אמר רב תחלת הוראה דהאי צורבא מרבנן לקלקלא ביצה דט"ז סע"ב : (רב תחליפא בר אבימי אמר שמואל ע"פ ק"ז א' סוכה ד"י סע"ב · פ' אעפ"י ס"ד א' · פ' המדיר ע"ז סע"א · פ' כל הבשר ק"ז רע"ב · רב תחליפא בר אבינא (א"ל רב חסדא פא"ט ס' ע"ב · רב תחליפא אבוה דרב הונא (משמיה דרבא יומא ז' ב' כריתות כ"ה ב' ע"ש וכצ"ל פ"ו דכ"ה רע"א · רב תחליפא בן רב הונא (ל"מ · רב תחליפא בר רב חסדא (ספ"ג דגיטין אמר רב חסדא · ושאר אחיו ע"ש · רב תחליפא בר מערבא (אקלע לבבל כתובות ה' · תני קמיה רבי אבהו גיטין כ"ב ב' · סוטה ד"ז א' · ב"ק ל"ג ב' · ב"מ ז' א' · שמע מרב חסדא אמרה לרבי אבהו כיצד מעברין כ"ד ב' · שמע מרבי יוחנן ואמרה קמיה ר' אבהו פ' הרואה נ"ה א' · בעי ר' יוחנן כו' תנא ליה ר"ת ממערבא מנחות י"ד ב' · אמר לרבין מ"ק דכ"ז א' · ב"ב קע"ד ב' · רבין שאל מיניה נדרים נ"ו ב' · רב תחליפא דקסרין (ירו' סוף ר"ה ור"פ סדר תעניות כיצד וסוטה ספ"ה ורבה דברים דרפ"ז ב' בש"ר פילא מ"ר בשלח דקמ"א א' · בש"ר שמעון בן לוי ילקט שיר השירים קע"ט ב' תנחומא · ואולי הוא חלפתא קסרייא ע"ש · רב תחליפא בר גזא (אמר לרבינא זבחים ל"ט א' · ע"ז ס"ט ב' · רב תחליפא בר שאול (עיי' חלפתא · (רב תחליפא בר שמואל מגילה ד"ג ב' · (רב תחליפא בר בר חנא מ' מגילה קי"ח סע"א ודק"ך סע"ד וקכ"א א' : רבי תחליפא קמוי דר' חמא · (רבי תחליפא קמוי דרב אחא (ע"ש) בש"ר שמואל בר נחמן ירו' ברכות פ"ק ד"ב ד' · (רבי תחליפא אחיו של רבי אבהו ור' אבהו אמר בשמו מ' קהלת קי"ב ב' · (רב תחליפא בר אימי והונא בר חיננא יתבי קמי ר' אלעזר מעשרות פ"ה · (אר' תחליפא אר' שילא בר אבימי ע"ש · (אר' תחליפא אני ראיתי לרב הונא (ע"ש) כי אתא רבין א"ל רב תחליפא סנהדרין ד' א' · (רבי תחליפא אר' נסא כמה זימנין אכלית עם רבי תחליפא אבא ע"ש · (רבי תחליפא שאל לרב חסדא ולא כן אלפן רבי ירו' ר"פ ב"מ · (תני תחליפא מ"ק ט' א' · (תחליפא · אבא או אדא בר תחליפא · רבי אחא ב"ת · רב הונא ב"ת · רב חנן ב"ת · רבי יונה ב"ת · רבי יעקב ב"ת · רבי ירמיה ב"ת · רב מנשיא ב"ת · רב ענן ב"ת · רבה ב"ת · רבי שמעון ב"ת · (רבי תחנא פר"א פכ"ה · (אבא תחנא חסידא שהניח חבילתו והכניס בע"ש בין השמשות מוכי שחין והזריח לו השמש ויצא ב"ק לך אכול בשמחה מ"ר קהלת דק"ז רע"א · (תימא · רבי יהודה בנו · בן תימא ע"ש · ר' תימא בר פפיים (ע"ל רבי תימא · (תמרי · רמי בנו · (תנא דבי ר' פ' ע"ל אות ד' בדביה · ר' תנחום בריה דר' חייא בר אבא (אר' כהנא חבר הייתי ואעלי ר"ת בר"ח לקידוש החודש וסליקי' ממכייתא ירו' סנהדרין פ"ק די"ח רע"ג · (ר' תנחום בר חייא ב"ר פך"ד דכ"ת א' · ויר' פט"ו דקפ"א ב' ועניין ההוא בקהלת דפ"ד א' ר' חייא בר תנחום נראה ט"ס · ר' אחא בש"ר תנחום בר' חייא ביומי דריב"ל בקשו לעקור את הטבילה כו' ירו' פ' מי שמתו ד"ו ג' · רבי לעזר בי רבי יוסי בשם ר"ת ב"ה ירו' מעשרות פ"ק דמ"ט רע"א · וצ"ע כי ר"א ברבי יוסי קדם לו טובא · סליק לגבי רבי חנינא בר פפא · רבי חנניה בר אדא בשמו · בשם ריב"ל שקלים פ"ב · רבי יונה בשמו ירו' פ' א"ע ד"ט א' · רבי מנא בביכורין רבו שביעות פ"ו · בש"ר שמלאי שקלים פ"ד וס"פ א"ע רבי תנחומא ב"ח · (רבי תנחום בריה דרבי חייא איש כפר עכו פ' הרואה דס"ג ב' · תענית ז' ב' · בכורות כ"ז ב' · וירו' תענית · ורב אחא שר הבירא · א"ר יעקב בר אחא מ"ק י"ז סע"ב · כשמת אתעקרו כל אינדרטי מ"ק כ"ה ב' ואינו שם כפר עכו ובע"י יש דכפר עכו · רבי תנחום דכפר אגין בר חייא (רבי יהושע ורבי יוסי בנו : (רבי תנחום דכפר גבן בש"ר אלעזר ברבי יוסי ירו' פ' הספינה רבי יוסי בנו · רבי תנחום בר יהודה וי"ר רפ' קדושים וירו' פ' הרואה תנחומא עם רבי חייא בר אבא (ל"מ) · רבי תנחום בר חנילאי (תענית ז' ב' · ב"מ פ"ו ב' · מכות ד"י א' · בע"ז י"ח סע"ב א"ר חנילאי בר חנילאי כל המתלונן גורם כליה אבל בע"י ובמ"י ישעיה נ"ה עניין זה רבי תנחום בר חנילאי ובשם"ח ל"ת : ורבי אבא בר זבדאי ורבי יאשיה גזרו תענית ודרשו כו' רבה איכה דע"ז א' · ועניין זה בירו' רפ"ב דתענית דס"ה סע"א רבי תנחום בר עילאי ורבי אבא כו') · היה נותן הכי מאכיל לעניים ילמדינו פ' משפטים · רב אחא אחיו ועיי' חנילאי שאר אחיו · בש"ר ברכיה · בש"ר יוחנן ילמדינו פ' תזריע · רבי חנינא בן עגיל הלך אצלו : היה רגיל אצל ריב"ל ב"ק פ"א · רבי פנחס בשמו ירו' פ' הרואה · שמואל בן נחום בשמו · בשבועות פ"ד דל"ו סע"א תנחום בר חנינאי : ביבמות ס"ב ב' א"ר תנחום אמר חנילאי נראה ט"ס וצ"ל בר חנילאי : רבי תנחום בר עילאי תרומות פ"ב ורבי אייבו בר נגרי בש"ר נחום (עיי' מנחם) בר סימאי פ"ק דמעשרות מ"ח ד' : בש"ר יוסי בר חנינא ירו' חגיגה פ"א ע"ו רע"ב ועיי' לפני זה · רבי תנחום דמן נוי פ' ב"מ (ד"ל ע"א : רבי תנחום בר אמי לא הורה במקום רבי מני דמן צור (סנהדרין ד"ה ב' דרש ר"ת ב"א מותר ללתות חיטין בפסח אמרו ליה הא רבי מני איכא הכא : ובפ' הדר מ"ג ב' כתבו התו' תלמיד חבר היה : רבי תנחום דמן פרווד תלמיד בר קפרא (רבי יוחנן אקלע לפרווד אמר כלום יש משנת בר קפרא תנא ליה ר"ת דמן פרווד פרש"י פרווד מקום של בר קפרא ע"ז ל"א א' : רבי תנחום שניצול מגוב אריות שנפל לקיסר סנהדרין (ור"א בכלאה בש"ר אחא : א"ר אסי ברכות כ"ט א' : א"ר אסי אריב"ל שם ע"ב : א"ר בירים : רבי גדא שמעיה : אמר רבי טבלא אמר רבי ברונא סנהדרין נ"ח ב' : אמר ריב"ל ברכות ד"ו פ"ד דכ"ח ב' ב' דברים : אלו קשרים סוטה ל"ט ב' כמה דברים · רבי תנחום ורבי בירים בשם זקן א' · ומנו ריב"ל פ' תרומה פ"א א' פ"ב א' · ר' מני דמן צור בזמנו · רב נתן בר מניומי משמיה · רבי פנדא אר"ת ע"ל ביזנא · אמר לרב פפא ברב אחא בר אדא ·

דרש

ת״ל דנשיא אין דינו כמלך עיי׳ עב״ש. פ׳ אלו דברים בפסחים (ואולי אחם מישראל ומקרב אחיך קרינן ע״ל אבטליון) וב״מ מפורש בדרך קיים פ״א דאבות דט״ו סע״ד דמי שפי׳ הם עצמם היו גרים טעות גמור הוא דהא א׳ נשיא וא׳ אב״ד וכל משימות לא זהא אלא מקרב אחיך אלא שבאו מגרים ובוודאי אמן מישראל היו ע״ש · כמ״ש יוחסין בר׳ עקיבא ע״ש אך נראה כי הם עצמם היו גרים ולא מבני גרים ע״ל אבטליון בשמעיה נתגלגל רוחו של זכריהו עיי׳ אבטליון וסותו כ״ג היה גלגול יואש עיי׳ ג״א ס״א · קבור בגוש חלב עיי׳ אבטליון · רב שמעיה מקלכנו (ובשם״ח בנוסחאות שמעיה בן אבטליון בקלכנו כ״א) תני ספ״ק דיומא (דכ״א א׳ · זבחים ל״ז א׳ פרש״י קלכנו מקום נקרא ע״ש ע״ז · (רב שמעיה בר זירא פסחים ד״ז א׳ · ופ׳ כל הבשר קי״ו א׳ · בזיר כ״ב ועיי׳ מה״ב לב״ש כ״ל דהוא בר זירא ודרך גמרא להפיל ע׳ (והוא זעירא) ויש לקרות זירא בחיריק · ב״מ ד״ו א׳ : ובעירבין כ״ג א׳ בר זעירא וכ״ה בירו׳ ד״ז וד״ג וכ״ה וכ״ז ומ״ט בר זעירא · שלח רבא ביד שמעיה בר זירא לאביי כתובות פ״א א׳ · ובפ׳ י׳ יוחסין דע״ו ב׳ רבי שמעון בר זירא תני בקדושין דבי לוי ע״ס וכ״ל שמעיה ע״ל שרביה · ובס׳ יוחסין רבי שמעיה בר זירתאכי פ׳ י׳ יוחסין ע״ס וכ״ל בר זירא תני הכ״ל ועד כאמן כי לא הביא רב שמעיה בר זירא כלל · רבי שמעיה בזמן רבינא (עיי׳ עירבין ד״מ ע״א רבא בר תחליפא אמר לרבינא מתקיף רב שמעיה שיילוהו לרבא · (רב שמעיה עירבין פ״ג ל״ב א׳ · בדתני רב שמעיה ר״ה ו׳ ב׳ · אמר לרבי אבא סוף נדה · ויש רב יוסף בר שמעיה · (רב שמעיה חסידא הנזכר בזוהר דברים ובתיקוני סבא דאתחזא בהד טולא והיה נשיא סוד ניצוץ מרע״ה ג״פ · (שמעיה ואחיה אחיו נהרגו י״ב אדר חסידים היו ולא פירש מי הם. דאותו שהלל האריה עדו היה רש״י ספ״ב דתענית וע״ש בהדא״ג בכוונת רש״י · (שמעיה רבי אלעזר בנו · רב שעורים אחוה דרבא (ע״ל סעורים · רבי שפטאי א״ר יוחנן פ׳ בני העיר (דל״ב שפטיה ואמר כמה דברים · ובפ״ג דמ״ס שפטאי אר״י · (שפיפון בן ליש ע״ל בן הסבר · (רבי שפיר ספ״ק דמ״ק : שקוד הוא שמואל (ע״ש) · (שקלי · רב חמא בר שקלא רבי יודן ב״ש ע״ל שלקי · (שקפא · רבי שמעון בנו · רב שרביה (פסחים ל״ח א׳ · אמר לאביי בכורות י״ט א׳ ופ׳ א״כ דס״ד סע״א · שלח לאביי בג״כ דקס״ו ב׳) משמיה דרבא. יבמות פ״ג (ואמר לרבא שם קי״ב א׳ · ושבת פר״א דמילה קל״ו ב׳ · וא״ל רבינא (שם) בכתובות דק״ב ב׳ · קדושין ד״ט רע״ב מ״ח סע״א רבא ורבינא אמרי מקודשת רב פפא ורב שרביה אמרי אינה מקודשת · כתב יוחסין והם שנים · לא ידעתי מנ״ל דהא כל הני הנ״ל היו בדור א׳ · כתב בס׳ יוחסין דקי״ת באגרש״ג תני רב משרביה בקדושין דבי לוי · לא מצאתי זה בש״ס וכ״ל שצ״ל תני רב שמעיה בר זירא בקדושי דבי לוי ע״ל · רב בר שרביה (עיי׳ רב בר שבא · שרשום · בנו רבא לפני אביי (ע״ש) · רב שרשיא בר אידי פ׳ קומץ זוטא (עיי׳ רבי משרשיא · (רב ששת בר אבא (ש״ר פ׳ בשלח ר״פ ד״ד) היה כותב הל״ה תגמלו זאת ה׳ למטן ול׳ למעלן · (ששון · עכני בנו · (רב ששנא (כ״ה בר״ף) בריה דרבי שמואל בר אבדומי ה״ל להימול בשבת ושכחו להביא אזמל · ושאלו לרבי מני ולרבי יצחק בן אלעזר ונדחה ליום א׳ (ירו׳ ר״פ ר״א דמילה די״ו סע״ד רב ששנה ט״ס · (ששנא דימי בנו · רב ששת בריה דרב אידי בר אבין (כתבתי לעיל שישא · רב ששת מקרטיזא פ׳ הקורא המגילה בזמן רב ששת עכ״ל יוחסין (מי הגיד לו כנואה זו שהיה בזמן רב ששת · דב״פ הכ״ל דף״א ע״ב אקלע לביה רב אשי · דהא רב הונא רבו דרב ששת מת קודם רב יהודה וביום שמת רב יהודה נולד רבא וביום שמת רבא נולד רב אשי · וא״ל דאקלע לביה רב אשי הקדמון שהיה בזמן רב מ״מ לא יהיה בדור רב ששת תלמיד רב הונא ור״ה תלמיד רב : רב ששת היה סגי נהור וע״פי חכמתו ידע היכן המלך (פ׳ הרואה דנ״ח א׳ · כל ל׳ יום מהדר תלמודיה ואמר הדאי נפשאי לך קראי לך תנאי פסחים (ס״ח ב׳ ע״ל ר׳ חייא בר אבא · ובמנחות דנ״ה ב׳ הקשה אדם קשה כברזל ומנו רב ששת פרש״י קשה כברזל מחודד להתוך הלכה כברזל עכ״ל · והוא ע״ד דאמר בתענית פ״ק ברזל בברזל יחד מה ברזל א׳ מחדד לחבירו · והתו׳ כתבו קשה כברזל שבח לת״ח הוא · מיאנו בפרש״י לפי פשוטא דהל״ל אדם כברזל דהוי משמע לענין חדוד ומדאמר קשה כברזל אלא שבח הוא שאינו בא לרצות ואין מוחל על עלבונו ומביאים ראיה מפ״ק דתענית ארץ אשר אבניה ברזל בוניה אלו ת״ח · עי״ל כוונת התו׳ דלא כפרש״י

לפי שבאמת רב חסדא מחודד טפי כדאי׳ בעירבין דס״ז א׳ רב ששת הוה מרתע כולו גופו מפלפולו דרב חסדא ור״ח מרתען שפוותיה ממתני׳ דר״ש · ובזבחים פי״א ל״ו ב׳ רב יצחק בריה דרב יהודה הוה שכיח קמי׳ דרמי בר חמא שבקיה ואזל לגבי רב ששת כו׳ ואמר הטעם כי רמי ב״ה כי בעינא מלתא מיניה פשיט לי מסברא ואי משכחנא מתני׳ דפרכא ליה אמר לי אי תנא תנא · ור״ש כי בעינא מיניה פשיט לי ממתני׳ ואי משכחנא מתני׳ דפרכא לה אמר לי מתניתא ומתניתין ועיי׳ אגרש״ג ביוחסין דקי״א ב׳ דסיני עדיף מעוקר הרים ורב ששת סיני · הרי לך דר׳ חסדא ורמי היו מחודדין טפי מרב ששת ואיך אמרו על ר״ש שהיה קשה כברזל מחודד ע״כ כתבו התו׳ קשה כברזל שבח הוא כנ״ל לא לענין חידוד וק״ל והוא נכון : וכבר כתבתי מזה בחבורי על דרוש בזה · יתיב רבה ורב יוסף בשלהי פרקיה דר״ש (לאחר שסיים הדרשה) ויתיב ר״ש ואמר כו׳ כרכיש רבה ברישיה (הודה לדבריו) אמר רב יוסף ב׳ גברי רברבי כרבנן לטעו בהאי מלתא פ׳ הדר ס״ה ב׳ · ואמר תיתי לי דקיימתי מצות תפילין פ׳ כ״כ קי״ח סע״ב · והיה יושב בתענית כל ע״פ דאי טעם מידי בצפרא לא הוי מהני ליה מיכלא והי׳ איסתנית פ׳ ע״פ דק״ח א׳ · לא היה סועד אצל ריש גלותא לפי שעבדיו היו חשודין על אבר מן החי וכן הוה · והיה מרגיש בבשר שהי׳ בו שחין ר״פ מי שאחזו עש״ב · ודבי ר״ג הבשוהו לשמעיה רב גדא ואמר ר״ש גדא פוק כפק עירבין י״א ב׳ · רב הונא שלחו לרב ענן וא״ל ענן ענן (ע״ש : ראה כהש בחלומו והרגו פ׳ הרואה דנ״ז סע״א : כאשר תעשנה הדבורים תרגום רב ששת פ׳ ע״ע מ״ה ב׳ : ע״ל רב יוסף : והיה מוסר שפחתו להיל המלך שלא יקחו מבנות ישראל עיי׳ אשר״י פ׳ יוצא דופן : היה בשלהי ס׳ יוחסין דקי״ו א׳ רש״ג : בת׳ ב״ל ח״א דכ״ו ג׳ בשם הרא״ש בפסקיו ר״ש מנהרדעא ושם נהגו בשמואל : רב ששת היה גלגול בבא בן בוטא ששת בא״ת ב״ש בבא והיה סגי נהור כמו בבא ב״ב ס׳ גלגולים פ״יוחס״ל מעין ה׳ נהר כ״ה ובע״ה בוף ג׳ : אמר רב ששת כד כייס ושכיב אמר להא רב שמעתת יבמות ד״ד ב׳ נ״א א׳ ק״ע ב׳ ב״ק מ״ז ב׳ : ס״ה א׳ : ס״ז ב׳ : נדה ד״ס א׳ : בכורות ד״ג ב׳ : כתב תחו״י סקכ״ב שלא לגנאי אמר כך רק שבח גדול שלפי מדרגתו א״א שטעה בזה אם לא שאמרו כד כייס ולא אמר כד שכיב ובייס כמ״ש התו׳ פ׳ ע״פ שיש ב׳ מיני תנומא א׳ בתחלת השינה וא׳ בסופה וזו שבסופה אעפ״י שיטעה מאחר שמתעורר והולך מרגיש אח״כ בטעותו וחוזר משא״כ כד כייס ואח״כ שכיב כו׳ : רבו המובהק רב הונא ועקר מפרקיה ע״ש : רב ששת חבירו של רב חסדא וגדול ממנו ריצב״א בפ׳ בכל מערבין ע״ל : ונקרא עולא משגש ארקתי׳ דאמו ע״ש : רבי נחמן חבירו תו׳ גיטין ל״ב א׳ : ורב יוסף חבירו תו׳ פ׳ כל הבשר דק״ד ב׳ : הלכה כרב ששת באיסורא (עיי׳ רב נחמן) ס״כ י״ע ש״ג סי׳ ד״א וכ״כ הרא״ש בפ׳ לולב וערבה בשם ת׳ הגאונים : ועיי׳ תו׳ ברכות דמ״ב ב׳ מ״ו א׳ : ועירבין מ׳ א׳ לגבי רב נחמן (ובפ׳ בכל מערבין ל״ב א׳ בתו׳ : רב ששת ורב חסדא הלכה כר״ש עירבין מ׳ ע״ש בתו׳ שהי׳ גדול מר״ח דבכמה דוכתא בעי ר״ח מר״ש וע״ל דר״ש סיני ור״ח עוקר הרים וסיני עדיף : וכתב בתהו״י באה״ח דגם ר״ש היה חריף גדול במכות ל״ח ב׳ (והייכו לפרש״י הנ״ל אבל התו׳ מיאנו בזה כנ״ל · רבי אבא בר כהן : רבי אבא בר זבדא חבירו · ר׳ אבהו אר״ש כריתות כ״ד א׳ : ר׳ אבינא בעא מיניה כתובות מ״ג א׳ : ורבי אדא בר מתנא : רבי אדא בר חמא : רב אחא בר יעקב חברו : רב אחא בר חנא : רב אחא בר הונא : רב אחדבוי בר אמי בעא מיני׳ ואמו היתה מניקה את ר״ש ור״ש התפלל עליו ונתרפא ע״ש : רב אידי סרסיא שלו : איסי או אמי בר נתן ע״ש : משום ראב״ע הרבה דרשות מכות ד״ג א׳ פ׳ הדר ס״ד סע״ב וע״פ קי״ה א׳ כמה דרשות : אר׳ ששת אר׳ אלעזר משום ראב״ע יבמות ד׳ א׳ · א״ר אמי סנהדרין פ״ק · אמר לאמימר נ״ע ע״ש · א״ר אסי בר חמא הכי א״ר ששת · א׳ רב אסי חולין ל״ב ב׳ · רב גדא שמעיה ע״ל · א״ל רב גזא · רב גידל חבירו · רב הונא רבו · רב הונא א״ר ששת ע״פ ק״ב ב׳ ומנחות ל״ט א׳ אך בשס״ח שצ״ל רב הונא בר יהודה א״ר ששת · רב הונא בר רב יהושע · מר זוטרא · רבי זירא בעא מיניה חולין קכ״א ב׳ · רבי זעירא · רבי חגא בר חנא נ״ע · בש״ר חייא רבה ירו׳ בכל מערבין · רבי חייא בר אבין · רבי חמא קרא עליו טובה חכמה עם נחלה בכורות כ״ב ב׳ · אמר לרב חנא בר ביזנא · רב חסדא חבירו ע״ל · ובעא מר״ש פ׳ הדר דס״ז א׳ אמר לאמורי דרב חסדא · זבחים די״ד א׳ כ״ה בשס״ח אמר לאמוריה דר״ח בעא מיניה דר״ח יומא

פ׳

ירמיה בר אבא אר"ל : רבי ישמעאל בר אבא : רבי ישמעאל בן
זירא : רב כהנא אר"ל : בשם לוי סבא : ר' לוי בר חמא אר"ל :
רבי מלאי בזמנו : ורבי אמי בר פטיש : בש"ר סוביא : רבי
סומא בר כתבת : רבי סימון : אר' סמיא : עולא בשמו :
עקביה שאלו : רב קטינא : בר קפרא עיי' למטה : אל רבא
בר איתי · א"ל רבה בר איתי · רבנ"א · רבין · רמי בר חמא
בשמו · ר' שלמוני בשמו · בשם ר' שמעון בר כהנא · אר'
שמעון בר אבא : בש"ר שמעון בן מנסיא · בש"ר שמעון בר
קפרא פסחים ע"ו א' תענית ח' א' · ב"מ ד"ו א' · תרומות
פ"ק חומר בקודש ד"ג ב' · ב"ר פמ"א ופ' מ"ב · לר"ש בן יהוצדק
קרא רועי בקר · ר"ש בר קיסמא · ר"ש בר כרשייא · ר"ש בן
אליקום שאלו · ר"ש בן יאסינאי · בש"ר בר תוטני · בשם
תאוני · רבי תנחום · ר' שמעון בר אבא (תרגמא קמי רבי
יוחנן סוף בכורות · אר' יוחנן מי שאין מכיר מעשה אבותיו של
אברהם יכיר מעשה אבותיו של זה ירו' סוף בכורים · היה בקי
במרגניתא ולא היה לו לאכול מ' קהלת בפ' לא לחכמים לחם ·
ובמ' שם רמ"ז א' ר' יוחנן הוי מבדר סלעים לזכות רבי שמעון
ב"א · ובירושלמי פ' מציאת האשה ד"ה רע"ג הי' הולך אחורי ר'
אלעזר והיכל דיכר לזכות לר"ש ב"א דהוי מסכן · ר' אבהו אמר
בש"ר יוחנן דמותר ללמוד לבתו יוונית ואר"ש ב"א דלא ר"י זה
ע"ש · אילופוסה יהב לר"ש ב"א מעשר · רבי אלעזר אזל לבקרו
ושאל לר"א בגין דהכא תשיש וקרא ק"ש ומתכמכם אי יצא א"ל אין
ובעא רבי ירמיה לר' זירא בגין דידע ר"א דר"ש ב"א מדקדק במצות
סורו לו כן או כו' ירו' ברכות פ"ב ד"ד ב' · רבי חלבו ר"ש ב"א
בש"ר יוחנן שביעית רפ"ו אר' חנינא בפרק כ"כ קי"ט ב' וירו'
מגילה פ"ד ע"ב ב' איתא גיטא קמיה דריב"ל גיטין ה' ב' · הוי
משמש קומי רבי יוחנן ומושיט לו סנדליה ירו' במה אשה בש"ר
יוחנן ירו' מ"ק פ"ק וריש מגילה וסוטה פ"ו ד"א א' · ופ' מציאות
האשה · ופ' א"ע ע' ב' ומי שמתו ו' סע"ד ופ"ד ה' סע"א וב"ר
פמ"ב וילמדנו פ' שמיני · בש"ר יונתן · ורבי יעקב בר אחא ·
ורבי יעקב בר זבדי קם לפניו · רבי סימון בשמו מ' איכה פ"ה
א' · רב עמרם בנו בשמו · ר"ל בשמו תמורה י"ב סע"ב ·
בש"ר שמעון רבה במדבר פט"ו · רבי שמעון בן יעקב דמן צור
(שאל את רבי יוחנן לפני ר' בנימן בר יפת ברכות פ' א"ע ל"ג א'
(ע"ש אר' אבהו שאל ר' ישמעאל בן יעקב דמן צור את ר' יוחנן
בציידן ואנא שמעית כתובות ד"ז א' ואולי א' ע"ס · רבי שמעון
בן אליקום כ"א בן יקים (נדרים ל"ט א' · רבי אבא בא לפני ר'
אבהו ורבי חנינא בר פפי ור' יצחק נפחא ורבי אלעא ושלחו אותו
לגבי ר"ש בן אליקום ור"א בן פדת ע"ש · קרא את רבי אלעזר
רבי כתובות ד"כ ע"ב · א"ל ר"א אל תשאלני בבית המדרש לביישני
פ' הספינה דפ"א א' · איתביה לר"א בכורות כ"ו א' · משום ר"א
בן פדת שאמר משום ר"א בן שמוע חולין ז' א' זבחים פ"ה ב' ·
אמר לר"א אסבר לי זבחים י"ח ב' כ"ה גי' רש"י · ועיי' בכללים
מ"ש בזה · ור"א אעלון עובדא קומי רבי יוחנן ירו' קדושין פ"ק
ד"ם ע"א · בעא לר' יוחנן ערלה פ"א · רבי יונתן הוי מק' א"ל
ר' יוסי בר חנינא הא ר"ש בן יקים ולא אתכוונין אלא למספא בגין
דהוא איכשי רבה ירו' ספ"ו דסנהדרין דף"א ד' · ורצה לסמוך את
רבי יוסי בר חנינא ע"ש) · ורבי אמי בר פטיש ור"ל · הקשה
את ר"ל וא"ל ר"ל תרמינך שעתך פי' ירום מזלך ע"ז דל"ד ב' ·
רבי שמעון בן פזי כפי הזוהר אביו נקרא פזי (ע"ל יהודה ב"פ ור'
יוסי ב"פ דנראה שהיה כהן · ורבי אבא ור' זירא ור' חנינא בר
פפי ור' אבהו ורבי יצחק נפחא ע"ש · ר' אבין אר"ש ב"פ · ע"ל
ר' אושעיא ברבי : רב דימי אר"ש ב"פ אריב"ל : ר' יהודה בנו :
אריב"ל יומא ס"ט א' ע"ז ל"ה א' : אריב"ל אמר בר קפרא ברכות
ל"ד א' שבת מ' א' פ' הארג ק"ה ב' פ' כ"כ קי"ח א' : מ"ק פ"ק
ג' ב' : ואלו מגלחין משום ב"ק סוכה ל"ח ב' קדושין פ' א' נדרים
פ"ז א' : פסחים פ' כ"ש ד"ו א' : פא"ט מ"ה סע"א עמו רבי
יצחק בר נחמני : מר עוקבא שכיח קמיה : רבין אר"ש ב"פ
משום ב"ק זבחים ס"א ב' : רב שימי בר עוקבא שכיח קמיה :
רבי שמעון בן הלל בן פזי בעא לר' הלל בן פזי · (ירו' פ' ד'
מיתות ע"ל ר' יוסי בן פזי : ר' שמעון בר לוי (קדושין פ"ק ד"ל
ב' : אולי ר' בנימן : וזבדי אחיו : ר' תחליפא דקסרין בשמו :
רבי שמעון בר ביסנא (ל"מ אולי ט"ס וצ"ל רבי שמואל ב"ב או בר
ביסנא הסמוך אך צ"ל בקוף קיסמא : (רבי שמעון בן קיסמא
א"ר שמעון בן לקיש פ' כלל גדול דע"ה ב' · רבי שמעון בן יסינא
(ובבכורות מ"ז ב' אר"ש יאסינא · א"ר אילא · א"ר ברכיה

בש"ר חלבו ב"י ילמדנו ר"פ ויצא ושם פ' נשא בן אבינא ומ"ר פ'
נשא פי"ג דרב"א ב' יוסגיה · בש"ר הושעיה ירו' פ' האשה שהלך :
רבי מנחם התניה דר"א בר אבונא בשמו · רבי שמעון ספרא
שאלו · אר"ל פ' כלל גדול · (רבי שמעון בר סבא בש"ר אחא
דמאי פ"ג ע"ז פ"ק · רבי שמעון בר קנא בש"ר אחא והכל א' :
בר כרבנא שקלים פ"ד תרומות פ"ב · מעשרות פ"ק · חלה
פ"ד · רבי אלעזר בשמו שבת פ"ק ובספ"ק ד"ד סע"א · עיי'
פ"ט דשביעית שאלתי אילין דבית כרבנא · רבי שמעון בן אבישלום
פ' חזקת הבתים (ברכות ד"ז ב' וילקט תילים סי' כ' · אבל בע"י
הגי' ר"ש בן יוחאי ט"ס · אר"ש בן אבשלום מגילה י"ד א' ובילקט
שופטים סי' ד' · רבי שמעון בן (רב) זביד (בש"ר יצחק טבלא
א"ר חייא אריכא דבי רבי אחא א"ר זירא א"ר אלעזר א"ר חנינא
א"ר מיאשא משמיה דרבי יהודה בר אלעאי נדרים פ"ק ח' ב' :
אחיו אדם גדול ובקי בברכות אקלע לרבי זירא עיי' רב זביד :
רבי שמעון בזירא במה בהמה (כ"ד ב' · יבמות ספ"י דצ"ו א' :
ר"ש בן בזירא · בש"ר יצחק שקלים פ"ב · רבי סימון בשמו ירו'
שבת פ"ב · (ובבבלי פ' במה מדליקין ל"ג ב' בן בזירא · ויש
אדם שמו בזירה ע"ש · רבי לוי בן בזירא ע"ש כי ט"ס הוא :
רבו שמעון בן זירא עיי' שמעיה · שמעון הלדוני (ל"מ · רבי
שמעון בן לודיא (ל"מ · רבי שמעון בן שטח אמורא ירושלמי ב"מ ·
(רבי שמעון השילוני דרש ע"פ דקי"ה סע"א · רבי שמעון בר
יונא (מ' מגילה קכ"ב ג' ושה"ע סק"ו ינאי · (רבי שמעון ברבי
ינאי אחותו אמרה לו בשם אביו ירו' ס"פ האורג ומ"פ כ"כ ובמה
טומנין · ר"ש בר ינאי קטף כרמיה במועדא המא כ"ע מקטפין
בשנה אחרת שבקיה ויבש ילפי' מקלקלתא ומתקנא לא ילפי מ"ק
פ' מי שהפך דפ"א סע"א בירו' · רבי שמעון בר חייא חוזאה
מתני לחייא בר רב (ירו' ע"ז פ"ד א"ל רבי יאשיה · רבי לויא בר
יהודה בש"ר ס"פ במה בהמה ובמה אשה · (רבי שמעון בר חייא
ורבי חייא פליגי שבת פ' השואל דקכ"ב ב' · רבי שמעון חסידא
(נדרים (בפא"ד די"ג סע"ב ההסיד · רבי אחא בר עוירא אר"ש
חסידא · רב ביבי בר דלא בשמו · רב ביבי בר גידל בשמו · רב
הונא בר תורתא בא לפניו · רבי הונא בר ביזנא בשמו · ר' חנא
בר ביזנא בשמו · רבי יונה בשמו פ"ק דמעשרות · רבי יעקב
בר אידי בשמו ירו' כילד מברכין · (שמעון בן אבטולמוס פ'
המוכר הבית דס"ח א' · (רבי שמעון איש קטרון מלכתא בשלח
ב"ר וישב כ"ח ב' ילמדנו נשא · (שמעון קמטריא שאל לרבי חייא
בר בא ירו' הרואה י"ג ד' בגון אנא חמר וסליק לירושלים בכל שנה
מהו לקרוע · פ' שדה יהושע שהיה עושה ארגזים תרגום מלתחה :
ובאהלות כסוי קמטרא · ורבי הונא בש"ר שמואל בר נחמן (שם)
(רבי שמעון בן תחליפא אמר שהניח לו אביו קלא של כרוב והיה
עולה בסולם כתובות קי"א ב' · (רבי שמעון בר' סימון שה"ט
סק"ד · (רבי שמעון בר כרשייה ורבי בא בר כהנא בשם ר"ל :
כלאים רפ"ב דכ"ח ג"ד בירו' · (רבן שמעון בן יהושע ילמדנו
בשלח · (רבי שמעון דתוספתא ירו' ברכות פ"ג ד"ו ב' · (רבי
שמעון דייני קומי רבי זעירא ירו' ס"פ אין בין המודר · (רבי
שמעון ספרא דטורבנא שאל לרבי חנינא ורבי שמעון בן יוסינא
ירו' מגילה פ"ד דע"ה ב' · (רבי שמעון בר מיסא בעי לרבי
אלעזר ירושלמי מגילה פ"א דע"ב ד' : (רבי שמעון בר אייבו
ירו' יבמות פי"א · (רבי שמעון בר זכריה ורבי יונה משמו דמאי
פ"ב ד"ב ד' · (רבי שמעון בלוטה בר חנינא ירו' ר"פ מקום
שנהגו · (רבי שמעון ברבי אלעזר בן פרטא ואביו רבי פרטא
ע"ש · (רבי שמעון ברב יצחק עיי' רב שמואל בר"י · (רבי
שמעון בנו של רבי יוחנן בן ברוקא עיי' רבי ישמעאל · (רבי
שמעון ברבי ישמעאל מ"ר פקודי קס"ג רע"ב ובמ"י הגי' נשתנה :
(שמעון · רבה ב"ש · (רבי שמעון · רב אדא בר"ש · רבי
אלעאי בר"ש (ל"מ · רבי יהודה בר"ש · שמעיה חבר אבטליון
(ע"ש) (במשנה פ' א"ד די"ו א' · ובעדיות פ"א ג' · פ"ה ו' ·
והיה נשיא) מבני בניו של סנחרב חכמים גדולים (תלמידי שמעון
בן שטח ועיי' עקביה בן מהללאל) הלל ושמאי קבלו מהם · קבלו
שנת תשכ"ב י"ד לבנין הבית · פעם א' יצא מבית ק"ק וכ"ע
בתריה כיון דחזו לשמעיה ואבטליון שבקוה לכ"ג ואזלו בתרן וכשבאו
לפטור מכ"ג אמר להן ליזלון בני עממין לשלם ואמרו ייזלון בני
עממין לשלם דעבדי עובדא דאהרן יומא דע"א ב' · הקשה בכ"ג
בק"מ סי' א' היה אב"ד וא' נשיא הלא אחז"ל כל משימות לא
יהא אלא מקרב אחיך והם היו גרים ותי' דקבלו עליהו שרי
א"ק דהא נשיא דינו כמלך וכתיב מקרב אחיך מהמובחרים שבאחיך
וכ"ל

רבה קודם שלמד מרבי יוחנן אלא שפרק עול תורה ונעשה ע"ה ועוסק בלוסטיות · וכ"כ התו' פ' הדר דס"ה ב' ר"ל ותלמידי רבי חנינא אקלעו להאי פונדק ולא הוי שוכר והוי משכיר כו' א"ל ר"ל בשכיר ובשנגיע אצל רבותינו שבדרום נשאל להן אתו שאלו לרבי אפס אמר יפה עשיתן כו' כתבו התו' כאן מוכח כר"ת דר"ל גברא רבה היה קודם שבא לפני ר' יוחנן דהאי עובדא הוה סמוך לפטירת רבי כיון דשיילו לרבי אפס שלא חי אחר רבי אלא ב' שנים ומהלה (ע"ש) · וכן משמע בפרק הפע"י ע"א בתו' ד"ה אתא כו' כאן משמע שהיה ר"ל גדול כשבא לפני ר"י שהיה לומד תורה לפני ר' אושעיא רבו של רבי יוחנן עיי' לקמן שאמר ר"ל כמה פעמים בש"ר אושעיא : בפ' השולח גט דמ"ז א' זבין עצמו ללודאי והיה אומר כריסי כרי כתב התו' דרכן היה לשכב על בטנם כדאמרי' בזבחים פ"ק ד"ה רמי ר"ל על מעוהי בהג"ה בע"י שם שהוא טוב לעיכול כמ"ש נ"ל כלל ג' פ"ט · ביה מדרשא ואקשי · בסנהדרין דף"ד א' אמר עולא הרואה את ר"ל בבית המדרש כאלו עוקר הרים וטוחן זה בזה · יומא ד"ט סע"ב לא היה מדבר עם רבנ"א ומאן דמשתעי ר"ל בהדיה בשוקא יהבו ליה עסקא בלא סהדי · ולא הוה משתעי אפילו עם ר"א מרא דארעא דישראל · כתבו התו' פי' שלא התחיל לדבר עמו · אבל כשר"א היה מתחיל לדבר עמו היה משיב לו · וראיה מזבחים ד"ז ה' שהשיב לו ובתו' שם לא היה פותח לדבר עמו בשום מלתא דבדיחותא אבל מצינו בפ"ב דכתובות דכ"ה שדבר עמו שמעת מיליה דבר נפחא (ואולי בשוקא לא היה מדבר) · ר"ל הלך לשאול בשלמא דרבי א"ל בלי עלי ב"ר דפ"א דע"א פע"א · (גם מכאן מוכח דר"ל גברא רבה הוה קודם שבא לפני רבי יוחנן מדא"ל רבי בלי עלי · ובמגיני שלמה פסחים ס"ע ב' טרח להביא ראי' דר"ל היה בימי תנאים לא ראה מ' זה שהיה בימי רבי שהיה תנא · בירושלמי ברכות שילא הון לתמוס בשבת מקמת לימודו · בפ"ב דגיטין (די"ט א') אמר ר"ל לרבי יוחנן למדתנו רבינו (ובפ' שלוח הקן קל"ט א' הא מקמי דשמע מרבי יוחנן רביה · ובתענית ד"ח א' שהיה מסדר מתניתא מ' זימנא כנגד מ' יום שנתנה התורה ועייל קמיה רבי יוחנן · ובר"פ א"ע דל"א א' לא מלא שחוק פיו מכי שמע מרבי יוחנן רביה דאמר אסור למלאות שחוק פיו · רבי יוחנן אמר על ר"ל שכנגדו חלק עלי פרש"י שקול כמותי כתובות דפ"ד ב' ובדכ"ד ב' פי' אנוש כערכי וראוי לחלוק עלי · חולין י"ח ב' ר"ל אכשר בשחט בחודא דכובעא קרי רבי יוחנן עליה גיסא גיסא פרש"י הגס הגס ר"ל יותר מדאי ר"ל הכשרת עכ"ל · ול"נ לפי שהיה נשוי אחות רבי יוחנן קרא אותו גיסי גיסי לשון נופל על לשון ר"ל גיסי הכשרת יותר מדאי ר"ל הגס · ואח"כ מצאתי שכ"כ ת"ח בפ' ז"ב ובנ"י והנאתי : וכ"כ הרב"ה שם ות' מבי"ע סי' שי"ג · מעילה ד"ז ב' א"ר יוחנן קלנתינון רגלוהי דינוקא ר"ל לר"ל פרש"י ר"ל קרי ינוקא לפי שהיה בחור ממנו דאותביה ולא ידע להשיב · בעא מרבי יוחנן בילה י"ע ב' · ואיתביה ר"ל לרבי יוחנן לולב ערבה מ"ו ב' : איתביה רבי יוחנן לר"ל פ' כ"ש ל"ד א' כילד בולין פ"ד ב' : לולב ערבה מ"ו ב' ב"מ ד"ל סע"ב · א"ר א"ר"ל שבת פ"ק ט"ו ב' · א"ל רבי יוחנן לר"ל אלא מר מהיכי יליף יומא ג' סע"ב : בחולין פ"ד דע"ה ב' ובשבועות פ"ו ד"מ א' ופ"ז מ"ה ב' משהא הוי שהי ושתיק פרש"י כך היה דרכו של ר"ל כשהיה רבי יוחנן אמר דבר הוי שוהה להשיב שיגמור רבי יוחנן כל ערכו ואח"כ היה חולק עליו א"ד משתי הוי שתי ר"ל מיא כי אר"י הא שמעתא · ובחולין פרש"י שהה ר"ל קודם שיחלק עליו אולי יחזר בו ועיי' כתובות ק"ד ונדרים ע"ז ובערוך ע' שה וע' שתק : אמר לרבי יוחנן מה אהנית לי התם קרו לי רבי הכא רבי קרי לי כו' חלש דעתיה דר"י חלש ר"ל ואתא אשת ר"ל אחות ר"י שיתפלל עליו ולא רצה ומת ר"ל והיה ר"י מצטער שלא היה מוצא תלמיד כמותו ואמרו רבנן ניזל ר"א בן פדת דמחדדין שמעתתא וכל מה שאר"י אמר ר"א תניא דמסייע לך אר"י לא כבר לקישא דעל כל דבר הקשה לי כ"ד קושיות והוי פריקנא כ"ד פרוקי והיה בוכה ר"י ואמר היכי בר לקישא וצווח עד דשף דעתיה בעו רבנן רחמי ומת רבי יוחנן ב"מ פ' הפועלים פ"ד סע"א · ר"ל מת קודם ר"י שנה א' ס"כ : אחר מות ר"ל למד ינוקא לפני רבי יוחנן ואמו הסירו מלפניו שלא יתן בו עיניו שהיה חכם ושאלו מאי עשר תעשר כו' תענית פ"א ד"ט · בפ' כילד מברכין דמ"ד א' שהיה אוכל מפירות גינוסר עד שנטרפה דעתו והיה משדר רבי יהודה נשיאה בכ"ת והביאו לביתו : בפ' כ"כ דקי"ע סע"ב אר"ל משום ר"י נשיאה שני דברים ואמר לר"י נשיאה כך מקובלני מאבותי ואמרי לה מאבותיך · נמ"ק י"ז א' ר"ל שמתיה להאי גברא דאכל מתאנים א"ל להוי האי גברא בשמתא אם ממון נתחייבתי לך כו' אזלי לבית מדרשא אמרו שלו נידוי ושלך אינו נידוי · אמר הריני כפרת רבי חייא ובניו סוכה ד' סע"ב פרש"י דרך כבוד כשמזכיר אביו או רבו לאחר מותו : ר"ל היה מרדכי ובעבור כי הקניט את המן והיה סיבה כי נלקח אומה שלימה להריגה לכן לכפר על נפשיה זבין עצמו ללודים : והוא שאול בן קיש וזה בן לקיש וזבין עצמו ללודאי כמו שאול זבין גרמיה למות ע"י פלישתים לנפול בידם וכדי להנקם מהם עביד הכי וזהו כן ישמחו בנות הערלים ור"ל אמר ללודאי קא חייכת בי · ומצינו בשאול באחת ולא עלתה ודוד בב' ועלתה לו (ע"ש וג"ל שאול בא' ועלתה לו פרש"י לרעה לקנסו במיתה וביטל מלכות · ודוד נכשל בב' ולא עלתה לו לרעה יומא פ"ב דף"ב) כמצא שאול נענש באחת לכ"א ר"ל בחלק קי"א) ופערה פיהו לבלי חק אפילו מי ששייר חוק א' כמו שאירע לו · והוא תיקן את תובל קין לוטש כל חרש נחושת וברזל כי ר"ל היה ריש בריוני ורולה הבריות וזה רמוז בפ' הפועלים בב"מ דפ"ד א') הסייף והסכין מאימת מקבלין טומאה ואר"י לר"ל ליסטא בליסטותא ידע ר"ל בקי הוא במלאכתו ראשונה שהיה לוטש (ס' ג"ב וע"ש בסוף הספר · היה גלגול ישמעאל וז"ש ידע ליסטי' בלוסטיות) לקוטי מהר"ש מגיד · לענין פסק הלכה כנגד ר' יוחנן (ע"ש) והלכה כר"ל בג' · יבמות ל"ו א' ב"ב קכ"ע ב' חולין כ"ט ב' בתו' דלא ככלל בזה דאמרו משום לוי סבא ועיי' תו' שבת פ' כ"ג ע' ב' · כתב עכ"ש תרומות פ"ח סיעה של בנ"א פגעו בהם עכו"ם ואמרו תנו לנו א' ונהרגהו וא"ל נהרג כולכם לא ימסרו לו א' ייחדו להם א' כשבע בן בכרי ימסרו ואל יהרגו אר"ל והוא שחייב מיתה כשבע בן בכרי ורי"א אעפ"י שאין חייב מיתה · ותמה ב"י בי"ד סקנ"ז דפסק הרמב"ם כר"ל ולא כר"י · דהלכה כמותו כנגד ר"ל · ולק"מ כי ר"ע ובן פטירי ס"ל כר"ל עכ"ל (ע"ש דר"ע ס"ל חייך קודמין א"כ אם אין חייב מיתה ימותו כולם לר"ל הוי דלא כר"ע אבל בן פטירי ס"ל כר"ל דימותו כולם וק' איך פסק כבן פטירי דלא כר"ע · אר' אבא אר"ל · ר' אבא בר זבדא · ר' אבא בר כהנא · בשם אבא כהן ברדלא · פי' דברי אבדימי בר המדורי · ר' אבהו אר"ל · אביי אר"ל שבת דס"ג א' כמה דברים · ר' אבין אר"ל · אבין נפוראי · ר' אבון בר חייא · ר' אבדימו דחיפא · בש"ר אושעיא קדושין פ' א' · נדה י"ח ב' · בכורות י"ג א' · ותו' הבע"י דכ"ו א' רבו דר"ל · אינו · ר' אילא · אר' אלעא אר"ל אומר היה ר"מ · בשם ראב"ע ב"ר פ"ע · אר' אלעזר אר"ל בש"ר יהודה בר חנינא · אקפד עליו ר"ל דלא אמר שמעתיה בבית המדרש בשמו · ור"ל הראה לו דיבר ע"ש · ר' אלעזר בן מלואי · ר' אמי · רבי אסי · שאל לר' אפס ע"ל · ר' אפרים ספרא · רב אשי בשמו · רב ביבי · ר' ברכיה ור' ייבה בשם ר' יהודה הנשיא ב"ר פל"ח · ר' גוריון · א"ל רב הונא בר קטינא · ר' הילא · ר' וקטינא תלמודו · ר' זירא · ר' זעירא בשם חזקיה · תקע (נעק נקול רם רש"י) ר"ל לזקני דרום · ר' חזקיה · בש"ר חייא · התענה ש' תעניות לראות את רבי חייא רבה אחר מותו ע"ש · רבי חייא בר אשי אמר ר"ל אמר · רבי חייא בר אבא ע"ש · רבי חייא בר אדא מקרי הו מתני · בני דר"ל · רבי חייא בר אדא בר אחתי דבר קפרא והכל א' · רבי חייא בר יוסף השיב לו · עם ר' חייא בר זרנוקי · חלפייא · רבי חמא בר עוקבא · בעא מר' חנינא שבת קי"ד א' : עירובין ד"פ א' : ע"ז י"א סע"ב : משמיה דגברא רבא ומנו ר' חנינא : ורבי חנינא בר פפא : רבי חנינא ענתנייא : רבי חנן אבוי : רבי חנניה : רב טובייתא : בש"ר יהודה בר חנינא ע"ל : בש"ר יהודה הנשיא ע"ל : בש"ר יהודה נשיאה וקמיה ר"י נשיאה ע"ש : רבי יהודה בן פזי הולך עמו : רבי יהודה בר נחמן : ר' יודן בר נחמיה : רבי יהודה בר אימי : רבי יהושע בן לוי בשמו מכות ב' א' : בש"ר יהושע מ' איכה ס"ה א' : רבי יוחנן רבו : אר"י אר"ל ע"ל : רבי יוסטא : רבי יוסטני שם וסטינא הנ"ל : בש"ר יוסי בר חנינא : הספיד לרבי יוסי ממלחייא : יוסי בר אשוין : רב יוסף ארשב"ל המצניע ב"ד א' : בש"ר ינאי : רבי ינאי בר' ישמעאל : ר' יעקב בר אידי : רבי יעקב בר אחא בזמנו : רבי יעקב דכפר חנן : רבי יעקב בר אימי בשמו : אמר טבא דר' יצחק נפחא מדבר נפחא הוא ר' יוחנן ע"ש : אר' יצחק אר"ל : רבי יצחק בר נחמני : רבי יצחק בר אוסטי' : עם רבי יצחק כסאקא : רבי יצחק בר מריון : רבי יצחק רובה : אר' ירמיה אר"ל יומא פ' ב' : מכות י"ו א' : זבחים ד"ב א' : ירו' ר"פ כילד מברכין : שבת ס"ג א' : רבי

ארבב"ח סח לי יונתן בן אלעזר שנכנס אחר ר"ש בריב"ל לגינה ואמר
שראה את רשב"י שאכל כרוב בשביעית ע"ש · ובפ' במה טומנין
דמ"ט ב' אר' יונתן בן אלעזר אר"ש בר"י ב"ל אולי צ"ל אר' יוחנן
כנ"ל לפני זה · בזבחים פ' ק"ק דס"ב ב' שאל ר"ש ב"י ב"ל את
ר' יוסי אומר היה רשב"י · ר' ישמעאל בר' יוסי אקלע לביה
ר"ש בר"י ב"ל יהביה ליה כסא ושתיה בחד זימנא א"ל לא סבר מר
השותה כו' א"ל לא אמרו בכוסך קטן ויינך מזוג וכריסו רחבה
(ע"ש · בירושלמי ברכות פ' היה קורא ד"ד סע"ג ומ' קהלת פ'
כי הקיים יודעין דק"ו ג' ר' חייא רבה ור' יונתן הלכו לפני מטתו
דר"ש ב"י ב"ל והיו ציציות של ר' יונתן נגררים על הקברים א"ל
ר"ח ישמרו למחר באין אצלינו ועכשיו מחרפין אותנו · ובירו'
הגי' כשתכה · עיי' פ' מי שמתו די"ח א' בבבלי · ובירושלמי פ'
בכל מערבין דכ"א א' ופסחים פ' אלו דברים ל"ג ב' אר' יונתן קומי
ר' חייא רבה בש"ר שמעון בר"י ב"ל · בעא לר"ש בר"י ב"ל אבל שם
בשבועו' ענין זה ר' יונתן אהיו בעא כו' (ע"ש ואפשר תיבת אהיו ט"ס
ור' יונתן הוא שהיה עם ר' חייא לפני מטתו או ר' יונתן בן אליעזר
הנ"ל · וברבה מגילה בפ' ויבז בעיניו דקכ"ו סע"א ר"ש ב"י ב"ל ·
וברבה ס"פ קדושי' אר' שמעון בן לקוניא לפי הנ"ל צ"ל בן יוסי ב"ל ·
ירושלמי פ"ד דמעשרות ד"נ ע"ד ר"א בר' שמעון אזל לגבי ר"ש
בר"י ב"ל חמוי הוי מזוג ליה והוא שתי מזג ליה ושתי א"ל לא שמעית
מאבוך כמה צריך אדם לגמות בכוס א"ל כמות שהיא א' · בלגין
ב' · בחמין ג' · ולא שיערו חכמים לא ביינך שהוא כחה ולא
בכוסך שהוא קטן ולא בכריסו שהיא רחבה · ובמ' חזית דף"ז ב'
שאל ר"א בר' שמעון את ר"ש ב"י ב"ל חמוי וברבה כי תבא דל"ט
א' · ר"א בר"ש בן יוחאי שאל את ר"ש בר' יוסי חמיו וענין זה
בקלת סיכוי בילקט פ' עקב דרמ"ט א' בשם פסקתא ר"א בר"ש שאל
את ר"ש בן לקוניא חמוי וצ"ל בן יוסי בן · ראה מכל הנ"ל נראה
דר' שמעון בן ר' יוסי בן לקוניא היה חמיו של ר"א ברשב"י ·
אכן בפ' השוכר הפועלים דפ"ה א' רבי מסר את ר' יוסי בר' אלעזר
בר' שמעון (ע"ש) לר' שמעון בן איסי (ובילקט משלי סי' י"א
בן יוסי) בן לקוניא אחות (צ"ל אחוה וכ"ה בע"י) דאימיה שילמדנו
תורה ע"ש · אשר נראה מזה כי ר"א בר"ש היה חתן ר' יוסי בן
לקוניא א"כ אשת ר' אלעזר היה אחות ר' שמעון בן יוסי בן לקוניא
ור' יוסי בן ר' אלעזר נמסר ליד ר' שמעון בן יוסי ב"ל היה אחוה
דאמו · אז צריך להגיהה מסרו ליד אבוה דאמו · אכן יגעתי
ומצאתי בזוהר בראשית על"ה דפוס זולצבוך ד"ה ע"ג ר"א בר"ש אזל
למחמי לר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא ור' אבא עמו ושם ד"ו ע"ג
כד מטו לבי ר' יוסי בר"ש ב"ל · ובזוהר פ' נח דמ"ו א' דפוס הנ"ל
ר"א אזל לגבי ר' יוסי בר"ש ב"ל חמוי וכ"ה בזוהר בלק סעשכ"ו ·
ובזוהר קדושים עקי"ג ר"א הוי אזיל למחמיה (לר' יוסי) לר"ש
(בר"ש) בן לקוניא והוו עמיה ר' חייא ור' יוסי ונרשם בעיגול
בזוהר דפוס הנ"ל · ובזוהר דברים עתפ"ח ר"א בר"ש בעא למחמיה
לר' יוסי בר"ש ב"ל חמוי והוו אזלי ר' אבא ור' יוסי (ור' חייא)
בהדיה · הרי נפירש כי ר' יוסי בן לקוניא היה חמיו לא ר"ש בר"י
ב"ל ואולי גם כוונת ש"ס בבלי וירושלמי ורבה הנ"ל שאזל לר"ש ב"י
ב"ל חמוי ר"ל ר' יוסי היה חמיו · אך הוא דוחק · אך מ"ש
בזוהר בכל מקומות הנ"ל ר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא לא תמצא
שיהיה ר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא כי ר' יוסי היה בן לקוניא ·
ועיי' בערוך ע' אלוותא ז"ל בפ' ויהי בשלח פרעה ר' אלעזר בן
שמעון אזל לגבי ר' שמעון בן יוסי לקוניא חמוי נכים ליה חד תור
ואפה חד אלו ופתח ליה חד כוז דחמרא עכ"ל · לא מצאתי לא
ברבה ולא בילמדנו ועכ"פ ט"ס יש וצ"ל ר' אלעזר בר' שמעון אזל
לגבי ר' שמעון בן יוסי בן לקוניא · (ר' שמעון בר' יוסי · בע"פ
דקי"ח ב' כשחלה ר' שמעון בר' יוסי שלח לו רבי אמור לנו בג'
דברים שאמרת משום אבוך ובע"י הגי' ר' ישמעאל בר"י ע"ש ושם
אר' שמעון ברבי ואמרי לה ר' שמעון בר' יוסי לרבי הכי לאמן ·
ובנדרים דס"ו ב' ההוא גברא דאמר לדביתהו קונם שאי את נהנית
לי עד שתראה מום יפה שבך לר' שמעון בר' יוסי ובר"ן שם לר'
ישמעאל בר יוסי · ר"ש בר' יוסי מ"י ס"פ פקודי · בחולין ה' ב'
ר' שמעון בר' יוסי משום ר' שמעון · ובדקכ"ד א' אר' הונא בש"ר
שמעון בר' יוסי · ובפ' המוציא יין דפ"א א' ר' שמעון בר' יוסי
בשם אביו ואולי ר' שמעון בר' יוסי אלו הוא בר' יוסי בן לקוניא
הנ"ל · ואין לספק דר' יוסי הוא בר' חלפתא כי לר' יוסי בר"ח לא
היה לו בן שמעון · (ר' שמעון בר קפרא (ע"ש · ר' שמעון
בן יהוצדק זר"ל קראו רועה בקר פ' ז"ב והיו שנים וא' בימי רבי
טרפון עכ"ל יוחסין · מ"ש וא' בימי ר' טרפון א"כ נהכרח יהי'
ג' אבל כתבתי כי טעה עיי' ר' טרפון מש"ש · ומ"ש כי ב' היו
כ"כ תו' בפ"ק דנדה ד"י ע"ב אר' יוחנן אר' שמעון בן יהוצדק
והק' כו' והא"ר יוחנן לא ידענא אי דידי אי דרביה נראה מכאן
כי ר"ש בן יהוצדק היה רבו דר' יוחנן ובפ' ז"ב ד"ו א' קרי ליה
ר"ל רועה בקר ואלו היה רבו דר' יוחנן איך לא מיחה ר"י שקרא
את רבו בפניו רועה בקר ואר"ת דב' היו עכ"ל וכ"כ תו' ע"ז כ"ט
א' ובנדרים ד"י ופ"ק דסוכה י"א ב' דברי ר"ש בן יהוצדק וחכמים
אומרים נראה מזה שהיה קדמון דחכמים פליגי עליו וכ"כ התוס'
ר"ש ב"י תנא היה ואפשר שזהו הנזכר בש"ם אר' יוחנן משום ר"ש
ב"י ואין זה דפ' (ז"ב) דקרינהו ר"ל רועי בקר וא"ל ר' יוחנן
אי קרינהו רועי לאן מאי עבידנא לכו דלא הי' מהדר ליה הכי אלא
היה מוחה על כבוד רבו עכ"ל · כתב יוחסין אות י' רבי יוחנן
תלמיד ר"ש ב"י בסנהדרין עכ"ל · לא ידעתי באיזה מקום בסנהדרין
ואי כוונתו דפ' ז"ב הנ"ל אדרבא משם הוכיחו התו'. להיפך מדלא
מיחה בכבודו מוכח דלאו רבו היה ושנים הם ולא אחד · ויש הוכחה
אחרת דאותו דפ' ז"ב לא היה רבו דא"ר שמעון בן יהוצדק לרבי
יוחנן קרי לן ר"ל רועי בקר ולא אמר ליה מר מידי ואלו היה ר'
יוחנן תלמידו איך קרא את ר' יוחנן תלמידו מר · ועוד איך השיב
לו אי קרי לכו רועי לאן מאי אמינא מה לו לר"י להוסיף בזיון
על בזיונו די לא בשתיקה כהודאה · אכן מ"ש תו' בנדה דנראה
דהיה רבו של ר"י מדאמר לא ידענא אי דידיה או דרבו · ראה
סתירה לדבריהם דאי' בפי"כ דקע"ז אר' יוחנן אר' שמעון בן יוחאי
ואמר גם הא דידיה הא דרבו וכן הוא בפ' הדר דס"ד ב' ופסחים
דף"ו ב' · ור' יוחנן לא היה תלמיד רשב"י כי ר' יוחנן היה קטן
בזמן רבי תלמיד ר"ש בן יוחאי · וביומא ד"ג ב' ומי אר' יוחנן
הכי והאמר משום ר' ישמעאל כו' ומשני הא דידיה הא דרבו פשיטא
שלא ראה ר' יוחנן את ר' ישמעאל שקדם לו טובא ואיך הוכיחו
התו' מדאמר על ר' שמעון בן יהוצדק אי דרבו דהיה רבו של ר'
יוחנן אף דמוכח שעכ"פ קדמון היה קודם ר"י מ"מ אין הכרח שהיה
תלמידו · ויותר ראיה מבוררת דר"ש ב"י היה רבו מדאמר בפ'
טרף בקלפי דמ"ג ב' ר' יוחנן אפילו לרבו ר"ש ב"י לא צייה ·
גם תמיה למה לא פירשו התו' בר"ה דל"ד רע"ב ויומא ד"ב ב' מ"ג
ב' סוכה ד"ז א' פסחים פ' מי שהי' טמא צ"ה ב' · תענית כ"א
ב' · המדיר ע"ב ב' נדרים מ"ה א' דהק' מי אר' יוחנן הכי
והאמר ר"ש בן יהוצדק כו' ומשני הא דידיה הא דרביה ה"ל לתפוס
דבורם דנראה מכאן כי ר"ש ב"י היה רבו דר' יוחנן ולמה המתינו
לפרש שיתפס עד מסכת' נדה · עוד ראיה מ"ש הקדמונים
עיי' בכללים בהקדמה כ"מ שאמר פ' משום פ' תלמידו הוא :
ואי' בעירובין ד"י א' סוכה ד"ז א' · חלק ד"צ · ע"ז ל"ו ב' א"ר
יוחנן משום ר"ש ב"י וכן בהרבה מקומות הנ"ל · בב"מ פ"ב דף"ב
ב' א"ר יוחנן משום רבי ישמעאל בר' יהוצדק · וענין זה שם
בדק"ז א' משום רבי שמעון בן יוחאי נראה ט"ס ב"ב מקומות וצ"ל
משום רבי שמעון בן יהוצדק וכ"מ אה"כ במ"י כי תלא דרצ"א ד'
ודרצ"ב א' והכאכי · ובשס"ק לא תקנו ב"ב מקומות · ר' חייא
בר זרנוקי הלך עמו לעבר שנים ע"ש · רבי יוחנן שאל לר' ינאי
קומי ערסי דר"ש ב"י נזיר פ"ז דנ"ו סע"א · עולא בשמו תענית
ד"ב ב' · מכות ס"ט ב' · אמר לרבי שמואל בר נחמני את בעל
אגדה מהיכן נברא אור ב"ר פ"ג ד"ה א' ופ' ויקהל ר"פ נ' דקס"ב
ג' ופ' אמור פל"א דר"א ד' · ומצינו רבי שמואל ב"נ אמר הרבה
פעמים בש"ר יוחנן (ע"ש) ואיך רבו של רבי יוחנן שאל מתלמיד
תלמידו א"כ הכרח ששנים היו · רבי שמעון בן אלעזר בשמו
והיה תלמיד ר"מ א"כ הכרח כי ר"ש ב"י היה קדמון וב' היו אלא
שלא מוכח שהיה רבו דרבי יוחנן · רבי שמעון בן זירוד וסמכו
רבי יוחנן (תמיה מי הגיד לו כזאת זו דהא אי' בסנהדרין י"ד א'
רבי שמעון בן זירוד וחד עמו רבי יונתן בן עכמאי א' נסמך וא'
לא נסמך עיי' רב שמן בר אבא · ועיי' רבי ישמעאל בן זירוד
ואולי א' ט"ס · (א"ר שמעון לרבי יוחנן פ' האומר דס"ו סע"ב ·
איני יודע מי הוא אולי הוא בן לקיש גיסו · משום לוי סבא
(ע"ש) · (רבי שמעון המחוזי · א"ר יוחנן משום ר"ש המחוזי
משום רבי יוחנן המכותי פ' לולב ערבה דמ"ה רע"ב · (שמעון
בן כהנא ע"ל רשב"ג) וליסטים א' נתפס ואמר שהרגו תוספת'
יבמות פ"ד · רבי שמעון בן לקיש גיסו של רבי יוחנן ותלמיד
חבר · (רבי יוחנן סחי בירדנא חזיא ר"ל ושוור לירדנא אבתריה
א"ל חילך לאורייתא א"ל שופרך לנשי א"ל אי הדרית בך יהיבנא
לך אחותי דשפירא מינאי פ' הפועלים בב"מ דף פ"ד ע"א · וכתבו
התו' שם (ובש"ק כתב בפ' איזהו נשך ט"ס הוא) ר"ל היה ידע
הרבה ·

כו' · ובתמורה רפ"א דברי ר"ע רשב"א אומר · ובגיטין ד"ג רשב"א בש"ר עקיבא) ועוד דהא היה תלמיד ר"מ כו' ור"מ היה תלמיד ר"ע ואיך יהיה חולק עם רבו דרבו ויקדימו · קבורתו בשזורי עיי' רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג · שמואל משמו כתובות ד"י א' · רב שמואל בר יצחק בשמו מר' קהלת · העיד משום רבי שמעון בן חנניה · בש"ר שמעון ב"י שבת מ"ט הוריות ע' י"ב יומא ה' · חולין ה' · משום רבי שמעון בן יהוצדק ירושלמי פסחים דף ד"ט א' וצ"ע · רבי שמעון בן יהודה איש כפר עכו (ומכלתא יתרו דף"ג ג' איש כפר עכו משום רבי שמעון ובב"ר פי"א די"ג א' איש כפר עכו משום ר"ש · ועכין ההוא פי"ב די"ד ג' משום ר"מ ע"ם פ' אלו נאמרי' ל"ז ב' כפר עכו משר"ש ועכין ההוא בירו' שם כ"א סע"ג כפר אמום ובמשנה ה' פ"ק דשבועות י"ט ר"ש בן יהודה משמו ר"ל ר"ש · (ובפא"ט דכ"ה סע"ב ובפ' העור והרוטב דקכ"ב ב' וקראו איש כפר עיכוס בש"ר שמעון · ובזבחים כ"ח א' כפר איכוס בש"ר שמעון · וע"ד · ובירושלמי חלק איש כפר אבוס בש"ר שמעון · בש"ר שמעון כתובות ל"ט מ"א ע"ג · ב"ק כ"ט ל"ג · ב"ב ק"ב · סנהדרין י"ב ק"ו : ובמשנה ו' פ"ב דמכות כ"א בש"ר שמעון · מנחות ק"ח : בכורות י' י"א כ"א כ"ז מ"ב כ"ו כ"ז כ"ט · תמורה ק"ד א' ב"ר פי"ט ופ"י דנגעים משנה ח' בש"ר שמעון · וספרא פ' קדושים מ"ד ג' בש"ר שמעון · ובמשנה פ"ג דמ"ש מ"ו בש"ר יוסי · ובב"ק דכ"ט א' בש"ר שמעון בן מנסיא בש"ר שמעון המוציא יין דע"ט רע"ב וע"ה · ר"ה ט"ו א' · סוטה פ"ז דל"ז אין לך כל מצוה שלא נכרתו עליה מ"ח כריתות א"ר לדבריו כו' · נזיר מ' א' חלק ק' ע"ב וק"ד נדה כ"ב ב' ואינו מזכיר איש כפר · ובספ"ב דשבועות ר"ש בן יהודה ור"א בר"ש) ובסוטה ל"ו מ"ה בש"ר שמעון · ובתוספתא סוטה ספ"ח כפר עכוס בש"ר שמעון ובפ"ב דזבחים כפר אבום · כפר עכוס תוספתא נגעים פ"ו · וראה בגליל אבנים מנוגעות (בפ' ב"ם דע"א א' כפר עכו) · ונראה כי הוא אח לר' יוסי בר' יהודה בר אלעאי · כתב רמב"ם לא נזכר במשנה כ"א פ"ק דשבועות · הרי הראיתיך שנזכר עוד פ"ג דמ"ש ופ"ג דמכות ופ"י דנגעים · (ר' שמעון ב"י משם ר' יוסי תוספתא מ"ש פ"א בש"ר שמעון שם בכורים ובפ"ד דקדושין · ר' שמעון ב"י משום ר"ע ירו' פ' הכונס ד"ה סע"ב בש"ר ישמעאל כתובות ע"ג · ר' שמעון בן מנסיא (במשנה פ"ק דחגיגה ד"ט א' אמר איזה מעוות לא יוכל לתקן כו' רשב"י אומר הרי חולק עם רשב"י ומקדימו לרשב"י · ובפ"ו דאבות אמר בשם רשב"י · בספ"ב דמ"ש עדה קדושה ר' יוסי בן משולם ור' שמעון בן מנסיא · כתב ספר יוחסין אות י' דס"ב רע"ב ר' יוסי בן משולם הוא קהלא קדישא והיה קודם זמן רבי (ע"ש) אבל ר' שמעון בן מנסיא איננה מקהלא קדישא כמו שנראה בפ' א"ל מדברי רש"י וקושיותיו וכפי פשט ההלכה אבל בסוף ספר כריתות נראה שאינו חוזר קשישי מיניה טובא את לר' מאיר ר' שמעון ב"מ וחביריו אמרו הלכה כר"מ ואינהו קשישי ר"ל מר"מ ולירושלמי הנ"ל ניחא שאמר כי ר"ש ב"מ ור"י ב"מ הם עדה הקדושה אבל הראיות מרש"י חזקות שהרי ר"ש ב"מ בזמן רבי וחולק עמו בבכור וכן באבות פ"ו אמר ז' מדות שמנו חכמי' לצדיקי' שנתקיימו ברבי ובבניו וכן ר' יוסי ב"מ חולק עם רשב"א תלמיד ר"מ אבל כפי הירושלמי שניהם עדה קדושה ויהי' ר"מ זקן מהם עכ"ל · וכדי להבינך אעתיק גמרא ר"פ א"ל ופרש"י בדף ד"ו סע"א ת"ר בכור תם שנפל לבור ר' יהודה הנשיא (פרש"י הוא רבי) אומר ירד מומחא ויראה אם יש בו מום יעלה וישחט כו' אמר לו רבי שמעון בן מנסיא הרי אמרו אין רואין מומין בי"ט (פרש"י אמר ליה ר"ש ב"מ הרי אמרו דורות שלפנינו הוא ר' שמעון בן יוחאי מדורות שלפניהם היה ורבי תלמידו היה וקאמר ליה ר"ש ב"מ לרבי הרי נחלקו בה דורות שלפנינו ונזיל לחומרא דהם במשנה פליג ר' יהודה הוא בר אלעאי אמר בכור שנפל לבור ירד מומחא ויראה אם יש בו מום יעלה וישחט רש"א כל שאינו מומו ניכר מבע"י אין זה מן המוכן עכ"ל המשנה · ושם דף"ז א' ר' יהודה נשיאה ה"ל ההוא בוכרא שדריה לקמיה ר' אמי סבר דלא למחזייה א"ל ר' זריקא ר' יהודה ור"ש הלכה כר"י כו' אל מסתברא כר"ש כו' מאי הוי עלה אמר רב יוסף ת"ש דתליא באשלי רברבא (ר"ל חכמים גדולים אמרוהו ואין כוחין לבטל דבריהם רש"י) דא"ר שמעון בן פזי אריב"ל אר' יוסי בן שאול · אמר רבי משום קהלא קדישא דבירושלים ר"ש וחביריו אמרו הלכה כר"מ (פרש"י ר' שמעון בן מנסיא וחביריו אותן שאמר עליהם הרי אמרו אין רואין מומין בי"ט · אמרו הלכה כר"מ בבכורות השתא משמע שמעידין קהלא קדישא על ר"ש

בן מנסיא שאומר עוד דבר זה) אמרו והא אינהו קשישי מיניה טובא (פרש"י ומפרש רב יוסף אמרו בתמיה וכי אפשר שקהלא קדישא אומרים דבר זה על ר"ש בן מנסיא וחביריו אמרו הלכה כר"מ ועבדינן כוותיה · והא אינהו קדימי וקשישי מיניה טובא קהלא קדישא דאמרה רבי להא שמעתא משמיהו קשישי מר"ש ב"מ טובא דהא ר"ש ב"מ בימי רבי ובניו היה כדתנן באבות אר"ש ב"מ אלו ז' מדות נתקיימו ברבי ובניו ולעיל נמי אפליג בהדיה והיכי אמרי קהלא קדישא הלכה משמיה דר"ש ב"מ דקתני ר"ש וחביריו אמר הלכה כר"מ) אלא בשיטת ר' מאיר אמר (אלא ה"ק קהלא קדישא ר"ש ב"מ וחביריו שאמרו אין רואין בשיטת ר"מ אמרו וכן אפשר שהזקנים נתנו דעתם על דברי הבחורים ואמרו דברי פלוני נוטין אחר דברי ר' פ' שהיה לפניו כו' והיינו דתלי באשלי רברבא שאמרו קהלא קדישא דהא דר"ש בר"מ בחדא שיטא קיימיה וה"ל ר' יהודה יחיד ואין דבריו של א' במקום שנים רש"י) · הרי תבין כוונת ס' היוחסין · ובירושלמי ר"פ הנחנקין ד"ל סע"א ר' שמעון בן מנסיא אומר הנוי והכח והעושר והכבוד והחכמה והשיבה והבנים לצדיקים נאה להם ונאה לעולם שנ' כו' תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אלו שבעה מדות שמנו חכמים בצדיקים כולן נתקיימו ברבי ובניו ר' יוחנן אמר כל ז' מדות שאמרו חכמים בצדיקים היו ברבי מאן רבי הוא ר' הוא ר' יהודה הנשיא אר' אבהו הוא ר' הוא ר' יודן הנשיא הוא רבינו עכ"ל · א"כ לירושלמי זה לא אמר ר"ש ב"מ דז' מידות נתקיימו ברבי א"כ אזל לשיטתו דר"ש ב"מ ור' יוסי בן משולם קהלא קדישא וכפי' כריתות דקשישי מר' מאיר אבל בפרקי אבות שהביא רש"י דר"ש ב"מ אמר זה אולי השמטה יש דר"ש ב"מ אמר הנוי והכח כו' ועליו אמר רשב"ג שנתקיימו ברבי ר"ל אביו ר"ג דיבנה דנקרא סתם רבי (עיי' ר' טרפון) ואמר רבי יוחנן דנתקיימו גם ברבי ובניו היינו ר' יהודה הנשיא כן י"ל בדוחק · אבל מאינו מפורש לעיל דפליג ר"ש ב"מ עם רבי והוא ראיה שהביא רש"י שהיה בימי רבי אין עליה תשובה · וצ"ע דר' שמעון התמני הוא בר פלוגתיה ע"ש ור' שמעון בן יהודה בשמו ע"ש אם אלו היו בימי רבי ופליג עם ר' יוסי בר' יהודה ור' יונתן בן יוסף ע"ש · ר"ל בשמו נדה מ"ה ב' וי"ר פ"ד · רשב"א אמר בשם ר"מ וכן היה ר"ש ב"מ אומר כדבריו מ"מ אמרו עיסה פסולה לכהונה תוספתא קדושין פ"ה · ר' שמעון בנו של רבינו הקדוש (במשנה מכות פ"ג משנה ט"ו) · קטן מר"ג אחיו ולמה היה רבן גמליאל נשיא (ע"ש) וגדול ממנו בחכמה ואביו מסר לו סדרי חכמה בפ' הנושא דק"ג ובגיטין ספ"ק דע"ו א' אר' שמעון הנשיא אבעיא להו נשיא היה או משמיה דנשיא אמר תיקו · כתבו התו' כאלו אמר אר' שמעון אמר הנשיא דכן דרך התנא יעקב משלם כאלו אמר ר' יעקב אמר משלם · (כתב ב"ש פ"ג דהוריות נ"מ למרמיה דידיה אדידיה כדאשכחן בר"פ איש מקדש ע"ל ר' אבין וגידל) (ורבי קרי עליו בר ישראל כי יפה השיב לאביו על קושייתו מנחות פ"ח ב' ופ"ב דעירכין ד"י א' · בעא מאביו בפ' משילין מתני' לר"ש בריה ב"ק קי"א · ב"מ מ"ד · ע"ז נ"ב · הוריות י"ג · בכורות ה' · ויותר חכם מר' חייא וגדול ממנו תו' סוף גיטין דפ"ד ב' וצ"ע עיי' ר' חייא) ר' חייא יתיב במרחץ ולא קם לפניו ואקפד ואמר ב' חומשין שניתי לו בתילים ולא עמד בפני וכן אקפד על בר קפרא ואמרי לה ר' שמואל (נ"ל ישמעאל) בר' יוסי שלמד עמו שני שלישים שליש בת"כ ולא עמד בפניו קדושין ל"ג א' · ופליג עם ר' חייא פ' הדר דע"ב א' · והיה קולו ערב שכן א"ל ר' חייא בפ' הקורא המגילה דף"ד ב' · והיה עשיר וקמצן ונתנו סימן עליו עשירים מקמצין פא"ט (דמ"ו א' · ומנחות פ"ז א' · ובחופתו היה ר"מ · ור"מ דאם שאכל בשוק עיי' רבי · ובר קפרא כתב בית חופתו ב"ד אלף רבבן דינרין נפקין ולא אזמניה לב"ק פ' הנודר ויר' פך"א ולמד עמו (ע"ש) · נולדה לו בת והלשה דעתו וניחמו אביו (ב"ב ט"ז ב' · א"ל בטנית · ר' זכאי תלמידו כ"כ יוחסין וטעה ע"ש · ור' זכאי · יכאי בר' ישמעאל בזמנו · ר' יכאי בנו (ל"מ · בש"ר ישמעאל בר' יוסי · רב כהנא נשעלה מלא ר"ש ברבי · (שמעון אפרתי יוסף חפני שמשו את רבי (ע"ש · ר' שמעון בן יוסי בן לקוניא מב"י של רבי וכסן היה פ' על אלו מומין דל"ח ב' ארבנ"א סח לי ר' יוחנן עיי' יונתן ב"א בן אלעזר זקן א' (פרש"י כסן) היה בשכונתינו ור' שמעון בן יוסי לקוניא שמו ומימי לא עברתי לפניו (שגדול הדור היה רש"י) פעם א' עברתי לפניו א"ל שב בני אלזון זה (בכור היה לו לאותו זקן והיה לו הלזון בעיניו רש"י) מום קבוע לשחוט עליו ואעפ"י שאמרו אין אדם רואה מומין לעצמו אבל מורה הלכה לתלמידים ותלמידים מורין לו וכו' ארבנ"א

ע' : פ"ז ו' ז' : ערכין פ"ו א' : תמורה פה ב' : כריתות פא
ז' : (כלים) פ"ז ו' : פי"א א' : פי"ז ד' : פכ"ו א' : פכ"ח
ג' (אהלות) פי"ה ט"ז : (מקוואות) פ"ו ז' : פ"ט ה' :
(ידים) פ"ב ב') : (בהוריות פ"ג די"ג ב' ר"מ חכם ר' נתן אב"ד
כי הוי עייל רשב"ג או ר"מ ור"נ הוי קיימי כ"ע מקמייהו :
ארשב"ג בעינא דלהוי היכרא בין דידי לדידהו ותיקן כשהנשיא נכנס
כל העם עומדין לפניו ואין יושבין עד שאמר שבו · כשאב"ד נכנס
עושין לו ב' שורות א' מכאן וא' מכאן ואין יושבין עד שיושב במקומו ·
כשחכם נכנס א' עומד וא' יושב במקומו · ולא הוי ר"מ ור"נ
התם (ר"ל בשעת התקנה) למחר כי אתו חזו דלא קמו מקמייהו
אמרו מאי האי אמרי הכי תקן רשב"ג אמר ר"מ לר"נ נתקן מלתא
כגד זאת אר"נ מאי נעביד ליה אר"מ נימא ליה תנו לן עוקצין דלא
גמיר וכי לא ידע נימא ליה למי נאה למלל גבורות ה' למי שיכול
להשמיע כל תהילותיו ונעבדיה ותהוי את נשיא ואנא אב"ד ·
שמע רבי יעקב בן קורשא (ע"ש) אמר דלמא ח"ו אתא לידי
כסופא ועשה רמז שיעיין רשב"ג בעוקצין למחר אמרו נתני מר
בעוקצין פתח ותני בתר דאוקי א"ל אי לאו דגמירנא כסיפתון פקוד
ואפקינהו מבית מדרשא · הוו כתבי קשייתא בפרקא ושדו
דהוה מפרק הוה מפרק דלא הוה מפרק כתבו פירוקא ושדו · א"ר
יוסי תורה מבחוץ ואנו מבפנים ארשב"ג נעיילינהו מיהו לקנסינהו
דלא לימרו שמעתא משמייהו אסיקו לר"מ אחרים ולר"נ י"א ·
אחוי להו בחלמא זילו פייסו לרשב"ג ר"נ אזל ר"מ לא אזל אמר
דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין כי אזל ר"נ א"ל רשב"ג נהי
דאהני לך קומרא דאביך ר"ל אבנט מוזהב ר"ל חשיבות אביך שהיה
אב"ד · למהוי אב"ד למהוי נשיא מי אהני · מתני רבי לר"ש
בריה אחרים אומרים כו' א"ל מי הם הללו שמימיהם אנו שותים
ושמותם אין אנו מזכירים · א"ל בני אדם שבקשו לעקור כבודך
וכבוד בית אביך א"ל גם אהבתם גם שנאתם כבר אבדה · ר"ל
כבר מתו ומה מקום לאיבה זו · ומכאן ואילך יפה לזכרם בשמותם
רש"י · ואף דאי' דר"מ היה קי בהילולי דר"ש בר' אולי כשאמר
ר"ש בר' כבר היה מת · הדר אתנייהו אמרו משום ר"מ כו' אמר
רבא אפילו רבי שהיה עניו תנא אמרו משום ר"מ : ולא אמר
אמר רבי מאיר עכ"ל · א"ר יוחנן הלכה כמותו בכ"מ ששנה
במשנתינו חוץ מערב ולידון וראיה אחרונה · גיטין ע"ה א' :
ב"ק ס"ט א' · ב"מ ל"א · ב"ב קע"ד א' ע"ש רי"ף · ושם
קל"ה א' כרשב"ם דווקא במשנה בכורות כ"ד · וכתב תוס' כ"ל
וראייה מכתובות ק"ט א' (וכ"ע על תו' ב"מ ר"ד ס"ט שמהן כעזר
ס"ך ח"מ סקע"א סקה"ט) ומנחות ל"א ב' · ורשב"ם ב"ב קל"ג ב'
כתב דשמואל לית ליה האי כללא וכן רבא (עיי' ע"ז ל"ב ב') וכ"כ
רי"ף פ"ד דב"ב דלא קיי"ל הכי · וכ"כ הרא"ש בב"ק רדקל"ג :
ע"ת רשב"א סי' מ' וברא"ש פ' השולח (דל"ח) ובר"ן פ' מי שאחזו
ובפי' עץ חיים כתובות פ"ה ופ"ו מ"ד ובתי"ט פ"ח דערכין מ"ז
(עשב"ג) ופ"ו מ"א ובב"מ ל"ח ב' · כתובות פ"ז דע"ז א'
דאמוראי נינהו אליבא דר"י אי ס"ל כלל הכ"ל או לא (עיי' אשר"י
פ' המוכר את הבית הא דהלכה כרשב"ג ה"מ במתניתא אבל היכי
דפליג אמורא אההיא פסקא לא אזלי' בתריה) ובתו' ב"מ קי"ד א'
ד"ה מה · היכא דפסיק בגמרא כמאן דפליג עליה אין הלכה
כמותו) ומשם נ"ל להוכיח דלא קיי"ל כרשב"ג דגם שם פסק כחכמים
נגד רשב"ג ש"מ דלא ס"ל הך כללא · וא"ת א"כ מה איצטרך
לפסוק כחכמים · ר"ל משום דמסתבר טעמיה דרשב"ג (עתי"ט
פסחים פ"ד מ"ה) ע"כ פסק רבי אבא אליבי' דר"י כוותיה וכ"כ
רי"ף פ' ג"פ דהיכי דמסתבר טעמיה קיי"ל כרשב"ג · וכ"ע
דבבכורות כ"ד א' משמע דכ"ע ס"ל לזה הכלל · ועיי' סנהדרין
ל"א א' שם פסק רבה כרבי הונא דהלכה כמותו בכ"מ אף בערב
כו' · כתב ס"כ י"ע ש"ג ר"מ ורשב"ג הלכה כרשב"ג · כתב ה"ע
דל"ד ב' אין הלכה כרשב"ג בטריפות · עיי' מ"ש רבי יהודה
הנשיא אי הלכה כאביו נגדו · (כתב גא"י בכפר מגדא קבור רשב"ג
עיי' עקביה בן מהללאל ואינו יודע אם זהו או רשב"ג הזקן ובמ"ב
רשב"ג קבור בקדש נפת עיי' ר"א בן ערך :
כתב יוחסין דק"ה א' · אלו היו בדורו · בשם רש"ג וקלתן
נ"ע לדעתי :
איסי בן יהודה בדורו · ר"א בן יהודה · בש"ר אלעזר בן יהודה
ברתות' · רבי אלעזר ברבי ירמיה בדורו ע"ש · רבי אלעזר בר"ש
תלמידו · ר"א ברבי יוסי הגלילי · ר"א הקפר וכ"ע · ר"א בן
תודאי נ"ע · רבי ברכיה בשמו · רבי זכאי פליג עמו · רבי
זכריה בן הקצב כ"כ רש"ג וכ"ע דהא אביו ר"ג דיבנה היה קטן

בהורבן הבית וזה היה בזמן הבית · רבי חנינא בר' יוסי הגלילי ·
חנן בן פנחס נ"ע · ואבא חנן וכ"ע · רבי חנינא בן גמליאל
אחיו · רבי חנינא בן חכינאי נ"ע דהא היה לו בת בשלהי כשהלך
רשב"י כשהלך ללמוד תורה ורשב"י כבר מת כשהיה ר"א בנו לפני
רשב"ג כדמוכח בב"מ דל"ה מי שיש לו אב יקיהו ע"ש ברש"י :
רבי יהודה לא בא כשגזר תענית · בש"ר יהודה תוספתא כלים
פ"ה · בש"ר יהודה בן יאיר · בש"ר יהודה בן לקיש · רבי
יהודה בן גמליאל אחיו · אמר העיד רבי יהושע סוטה מ"ח :
רבי יהושע ב"ק בזמנו · רבי יוחנן בשמו · בשם רבי יוחנן
תוספתא כלים רפ"ד) אבל באותו עמוד אי' שם בשם רבי יוחנן
הסנדלר · רבי יוסי בר' היתר לו לישן חוץ לסוכה סוכה ד"ו :
והתיר לו החושש בעיניו ע"ש ואמר בשמו · רבי ינאי בשמו · ר'
יעקב איש כפר הטיא · רבי ישבב הסופר וכ"ע · רבי ישמעאל
ברבי יוחנן בן ברוקה · היה ר"מ אומר ובשר"מ ב"מ ק"ו :
רבי מתיא בן חרש · סומכוס · ר"ע בן דוסא · רבי פרידא
נ"ע · רבי פנחס ב"י כ"כ יוחסין · רבי פדת קדמאה נ"ע :
פלימא · רבי ראובן אוצטרבולי וכ"ע שהיה זקן כשנהרג רבי
יהודה בן בבא · משום רבי שילא תוספת' כלים פ"א · שמואל
בשמו גיטין כ"ה א' · רבי שמעון בן יהודה · בש"ר שמעון בן
הסגן · רשב"א הולך עמו · ראיתי את שמעון בן כהנא שהיה
שותה יין של תרומה בעכו תוספתא שביעית פ"ד (וכ"ע ואמר
בש"ר שמעון ב"ב ג"ד תוספתא פרה פי"א · (רבי שמעון בן
הננייא · רבי שמעון בן אלעזר · העיד בשמו חלק דק"א א' :
רבי שמעון בן אלעזר (אבות פ"ד · במשנה כלאים פ"ט מ"ח :
סוטה פ"ט י"ג · קדושין פ"ד י"ד · ב"מ פ"ב א' : ע"ז פ"ד
י"א : מכשירין פ"ד א' · פ"ו ז') : כתב יוחסין נראה כי
הוא בן רבי אלעזר בן פרטא (ול"נ דלא כן הוא דהא בסנהדרין דף
ד"ב א' וירושלמי מגילה פ"א דע"א רע"ג רשב"א משום ר"א בן
פרטא · בפ"ג דתענית ד"ך סע"א כשבא ממגדל עדר מבית רבו
והיה שמח שמחה גדולה שלמד תורה הרבה ופגע באדם מכוער
ביותר (כתב רש"י ותו' בשם מסכת' ד"א שזה אליהו ונתכוון להוכיחו
שלא ירגיל בדבר) וא"ל ריקא אם כל בני מדינה כך וא"ל לך אמור
האומן שעשאו ופייסו הרבה עד שמחל לו ע"מ שלא ירגיל בכך
ויצא ודרש לעולם יהא אדם רך כקנה (והגי' שלפנינו ר"א בן
שמעון ובע"י ר"א בן רבי שמעון אכן ברי"ף בע"י כתב ר"ש ב"א
וכ"ה באדר"ן כמ"א ובד"א כ"ד · משום ר"א בן פרטא ע"ל :
משום ראב"ל כריתות ד' א' · בפ' המלכיע ל"ה א' משום רבי
אלעזר · עם ר"א הקפר · רבי חייא רבה בשמו מידות · בש"ר
חלפתא בן אגרא · רבי יהודה בר' סימון בשמו · רבי יהודה
רבו · א"ר יוחנן רכיב הוינא על כתפי דסבי ושמעת קלא דרשב"א
יתיב מתני מכניסין במעי אלפפין ירו' מעשרות פ"ק דמ"ח ד'
(ואולי הוא ר' יוחנן התנא עיי' ר' יוחנן · הולך עם רבי יוסי בן
משולם · בש"ר יוסי הגלילי · בפ"ק דחולין ד"ו א' שדריה ר"מ
לאתויי חמרא מבי כותאי פגע בו הזקן סבא כתבו תו' אליהו כו'
הלך וסיפר לרבי מאיר כו' (עיי' רב יצחק בר יוסף) היה רוחץ
עם ר"מ ירו' כירה ו' א' · אמר שר"מ כתב מגילה בעל פה
ע"ש שעשה רפואה לר"מ כשחלה ע"ש · משום ר"מ בסוטה
פ' ארוסה · ופ' מי שהחשיך קנ"ד סע"ב · סוכה ל"ה :
פסחים ל"ו : ב"ק ס"ט · ב"מ כ' ע"ה ל' · חלק ק"ג :
קדושין ד"ד מ"ו כ"ז · חולין ו' ל"ג · מנחות ד"ל ע"ב ודל"א
סע"ב וכתבו התו' תימא דמשמע דרשב"א תלמיד ר"מ הוי שאמר
הרבה פעמים משמו · ובפ' המוציא יין דע"ט ב' ארשב"א אמר
מאיר היה כותבו על קלף משמע שהיה חבירו שאמר מאיר ולא
רבי מאיר · ושמא ט"ס יש בכל הספרים ואי הוי אומרים ד"ב
רשב"א היו הוי ניחא ע"ש · והגי' שלפנינו רבי מאיר · בירושלמי
פ' אלו מגלחין דפ"א סע"ד ר"ש ברבי לא מצא פתח לכדרו עד
שבא א' מזקני הגליל א"ד רשב"א הוי כו' א"ל מנ"ל א"ל משרת
ר"מ הייתי וי"א מקלו של ר"מ היתה בידו והוא היתה מלמדתו
דעת וכ"ה שם נדרים דמ"א סע"ב וע"ש ע"ג בפירש על ר"מ ·
ובתו' ב"מ ד"ך סע"ב אע"ג דר"ש ב"א תלמיד ר"ע הוה אין להוש
מה שחולק עמו והוזכר קודם · דבענין זה מצינו גבי ב' אדוקים
בשטר פליגי רבי עם רשב"ג אביו כו' והקשו תו' א"כ יהיו דברי
ר"ע סותרין זא"ז וכתבו התו' יש ספרים דגרסי רבי יעקב ולא
ר"ע (עיי' מ"ש בכללים באריכות) (וכ"כ דלא מצינו בכל הש"ס
שאמר ראב"ש בשם ר"ע · רק בתוספתא מעשרות ספ"ב משם
ר"ע ובפ"ב דגיטין אשה עצמה מביאה גיטה מק"ו ומה ברתם
כו'

הזוהר יותר אמתיים כי הם דברי האחרונים שראו המשנה ופסקי הלכות ומאמרים מן האמוראים שם · ונתגלה זה הספר אחר הרמב"ן והרא"ש שלא ראוהו וכבר הוא מוסכם בישראל שהדבר שלא יחלק על התלמוד ואין מפורש בתלמוד : ומצינו שם מפורש שמקבלין אותו · כמו אמן של גאל ישראל אעפ"י שרש"י ור"ת וה"ג ורבינו יעקב הזכירוהו אבל בתו' ורמב"ם לא נמצא · אבל בפסקי ברכות נמצא שפסק הרא"ש כרש"י וכן בקידוש סעודה ג' על היין שאינו מפורש בתלמוד והרמב"ם אמר שצריך אעפ"י שהרא"ש אומר שא"צ ונתן טעם כי כמו שדי בלילה בקידוש א' כן הוא ליום וזה טעם חלוש כי בלילה רק סעודה א' אבל ביום חייב בב' סעודות והזוהר מסכים לדעת רמב"ם · וכן בתפילין בח"ה שהראב"ד ורמב"ן לא אסרו חוץ מבעל ספר המצות והרא"ש ובתלמוד בבלי שלנו אין מפורש אנו לוקחין סברת הזוהר שהוא אסור · וכן ברכת המזון ביחיד שהרמב"ם פסק אין טעונה כוס והרא"ש פסק שטעונה כו' ומצאנו בזוהר שאינה טעונה כוס כ"א בג' כמו ג' אבות ע"כ לשון יוחסין דמ"ב א"ב · ובש"ק שם כתב ראיתי ביוחסין דבר מתמיה והוא כמו ה' אלפים ל' נמצאו כתות אנשים שאמרו כי דברי הזוהר אשר הם בלשון ירושלמי הם דברי רשב"י ואשר הם בלשון הקודש אינם דבריו · וי"א שהרמב"ן מצאו בא"י ושלחו לקטלוניא אשר הלך לארגון ונפל ביד ר' משה דליאון · וי"א שר' משה דליאון היה חכם ועושה אלו פירושים משכלו ולמען יקח מהם מחיר רב מהחכמים היה כותבם ותולה אותם על שם רשב"י וחבורתו וזה כי היה עני ומרובה באוכלסין עכ"ל עש"ב · אבל אני האמין כי הכל הבל והאמת שרשב"י וחבורתו הקדושה אמרו הדברים ויותר הרבה אבל יוכל להיות שלא כתבו דבריהם בדורותם על סדר נכון אלא בקונטרסים מפוזרים ובמשך הזמן חוברו כהלכתן כי כן עשה רבינו הקדוש בחבור משניות וכן עשה רב אשי בחבורי הגמרא עכ"ל ש"ק · והאריך ימים אחר ר' ישמעאל תו' פ' הוציאו לו דכ"ט א' · וכשמת ראה לרפב"י ולרב המנונא סבא שבאו ללוותו שמתו קודם ע"ש מה שתמוה מאד · ועיי' מיתתו בזוהר האזינו עתקע"ה · ונקבר עם בנו ר"א במערה ע"ש כתב גא"י בכפר מירון קבור ר' יוחנן הסנדלר וקרוב אצלו בית המדרש אינו מקורה ובתוכו מצבה נקבר רשב"י לצד דרום ובנו ר' אלעזר לצד מעריב וסמוך לפתח בית המדרש מצבה מרב אדא סבא וממקום היורדין להר מערה הוא מערת הלל הזקן ותלמידיו ולצד ב' של ההר לצד מעלה בגינת גפן נקבר שמאי ואשתו וסמוך לו עוד מערה קבור ר' בנימן בר יפת ובצדו ר' יוסי הטופא וסמוך לו קבר יוסי בן קיסמא · ובמ"ב כתב אף ריב"ב נקבר שם תלמיד מובהק לר"ע ונתכרכמו פניו שישב ר"מ בראש וא"ל דייך שאני ובוראך מכירין כחך (ירושלמי פ"ק דסנהדרין די"ט א') ובמנחו' דע"ב א' ר"א בר"ש בשיטת ר"ע רבו של אביו אמרה · ובזבחים ר"ש בשיטת ר"ע רבו אמרה ד"ק : בש"ר עקיבא ברכות ח' · ובע"פ קי"ב אמר לר"ע כשהיה בבית האסורים אם לא ילמדנו תורה · אומר לאבא יוחאי ומסרך למלכות · ור"ע קראו בני · מעילה ז' א' · ובתוספתא באהלות פ"ד ובפ' כ"ג ובנזיר (דכ"ב ב') בעבור שאמר על ר"ע שלא חזר בו אלא משמת חזר בו איני יודע · הושחרו שיניו מפני התענית שאין דרך ארץ לדבר על רבו כך · ובגיטין פ' התקבל ס"ז אמר לתלמידיו שנו מדותי שהם תרומות מתרומות מדותנו של ר"ע שהיה טוחן הרבה ומשכה קימעא היינו סובין · והיה ג"כ תלמיד בזמן ר' יהושע ור"ג ששאל תפילת ערבית רשות או חובה פ' תפלת השחר (כ"ח א' · ולמד עם ר' יוחנן בן נורי פ"ק דעירובין ע"ש שהיה חבירו · ונסמך מר' יהודה בן בבא ע"ש · רבו של רבי · בימיו בטלו דיני ממונות מישראל ירו' ר"פ ד"מ · בס"כ י"ע ש"ג ר"מ ור"ש הלכה כדברי המחמיר והלכה כר"ש בשבת אבל במוקצה מחמת איסור דאורייתא אין הלכה כר"ש · ובת' תו"י כתב ר"מ ור"ש קם בתיקו ובמבוא גמרא לר"ש הנגיד דהלכה כר"ש וכ"כ באשר"י קרוב לספ"ב דע"ז ובהקדמות פי' עץ חיים דרכי או' בירושלמי פ"ה דדמאי וע"ע מ"ש ספ"ט דחולין וממ"ש פ"ק דעירובין על ר"מ מ"מ לא קבעו הלכה כמותו ג"כ משמע נגד כל חולק עליו עתי"ע חולין פ"ט · לע"ל יהי' הלכה כרשב"י (ע"ל שמאי · ועיי' תו' פ' ה' שרצים דק"י ע"ב הלכה כר"ש דדבר שאין מתכוין מותר בכל התורה · הרמב"ם פסק בפגימת מזבח כרשב"י ולא כראב"י כתב כ"מ לפי שרשב"י מארי דתלמודא טפי מראב"י וע"ת חכם צבי סי' יוד ששאלו חכם א' דאשתמיטתי' לכ"מ גמרא דמנחות והבכורים כראב"י ומפרש רב נחמן ב"י הואיל ורב גובריה משמע דהלכה כדבריו נגד ר' יהודה כ"ש נגד ר"ש דהא קיי"ל ר"י ור"ש הלכה כר"י עכ"ל השואל והשיב לו אין זה השגה דאף הכ"מ מודה דהלכה כמותו במשנה כנגד מי שיחי' והתם מתני' היא ומ"ש דרשב"י מארי דתלמודא ר"ל כיון שהוא שנוי במשנה הלכה כמותו ולהכי נקטינן במתני' טפי מר' יהודה ואמת דאף במשנה פסק הרמב"ם כר"ע ולא כראב"י במדירת ע"ע ע"ש אלא שרשב"י אמר לתלמידיו שמדותיו מתרומות של ר"ע (עכ"ל) א"כ היכי דלא נחלקו על רשב"י א' מחביריו כגון ר' יהודה או ר' יוסי שהיו ג"כ תלמידי ר"ע י"ל דהלכה כמותו נגד ראב"י כי וודאי דברי רשב"י הם דברי ר"ע רבו שהלכה כמותו נגד ראב"י אלא ראב"ק מאי אריא בברייתא אפילו במשנה נמי · ועוד דראב"י ג"כ תלמיד ר"ע הוי · ומ"ש רשב"י מארי דתלמודא טפי מראב"י שהיה משנתו קב פרש"י לא לימד הרבה כחביריו · אחיה השילוני נתגלגל ברשב"י לכפר העון שהתם לירבעם לעע"ז לכ"א רשב"י יכולני להציל כ"ע עד עכשיו אם יתחבר אחיה עמי עד סוף כל הדורות לכן היה בצער מערה לכפר כ"י מלכים א' סי' י"ב · וע"ל ר"א בר"ש טעם למה היה בצער מערה י"ג שנים · רשב"י הוא יותם בן עוזיה כו' כי רשב"י ממדת חסד כנראה מפ' ב"מ ביציאתו מן המערה כל היכי דמחי ר"א מסי רשב"י (וע"פי מ"ש התוס' שהיה כעסן ומקפיד בדבר מועט נראה שהיה ממדה"ד) ובב"מ פ' הפועלים בבאו עליו יסורים אמר בואו אחי כי היה ממדה"ד וז"ש אלמלא אליעזר בני עמי כי הוא דין ואין דין לרחמים מתיישבים יחד כי זכותי לבד דין יכולני לפטור כו' מיום שנבראתי אלמלא אליעזר בני עמי כ"א היה ביחד מיום שנבראתי עד עכשיו ויותם עמנו כי רשב"י מגלגולו והיה חסיד אבל היה לו חטא כי רק הבמות לא סרו אלמלא לא היה זה יכולני כו' מיום שנברא העולם ועד עולם ג"כ · ועיי' הס"ל מעין ה' נהר כ"ה ובעמק המלך דס"ג א' רשב"י דוגמת משה אך לא בסוד זיהרא עילאי דמשה בפעם ראשונה רק בבחינת נשמה שהיה לו בלוחות שניות אמנם תחלה היה רשב"י למטה ואח"כ עלה במדריגת משה ע"ש · כתב בסוף הקדמה לספר הזוהר הנדפס בזולצבך דע כי רשב"י הי' בו ניצוץ משה ודורו היו בבחינת דור דעה לכן התחיל ספר הזוהר במלת ברי"ש ר"ת ר' שמעון בן יוחאי לכן זכה רשב"י לראות מעלת דור המדבר כנזכר בזוהר פ' שלח לך כו' לכן עשה ספרא דצניעותא ה' פרקים נגד ה' חומשי תורה לכן ברח מפני הקיסר כאמרו שמעון שגינה יהרג בפ' ב"מ (הנ"ל) כמו שברח משה מפני פרעה ושם השיג שלימותו במדבר וכן השיג רשב"י שלימותו במערה במדבר בלוד כי שם נגלה אליו אלקים עכ"ל · ובס' קול יעקב נשמת קין לא נשלמה ביתרו כ"כ ואחר יתרו בא ברשב"י תיקונו ר"ל שמע מאליהו והביא ראי' מת"י פ' קדושים אר"א בוצינא קדישא לנשקא ידיו כו' · אבטולמוס בזמנו · ר' אבין בשמו · אבא אלעזר בן דולאי בזמנו : וראב"י פרה פ"ט ב' ר' אלעזר בר' יוסי בן חלפתא ע"ל ר' דוסתאי בן יהודה בשמו · הונא בר ביזנא בשמו רב זוטרא בשמו · ר' חנינא בשמו · חנניה בן חכינאי חבירו · ר' חנניה בן עקשיה · ר' יהודה בן בבא סמכו · רבי יהודה בר אלעאי חולק עמו · ר' יהודה בן גרים ע"ל · רבי יהודה הנשיא תלמידו · וריב"ק ע"ז ז' · ריב"ל בשמו · ר' יוחנן הסנדלר שאלו · ר' יוחנן בשמו · ר' יונתן בן לקוניא בזמנו · ר' יוסי חבירו · ור' ינאי · ר' יצחק בר ביסנא בשמו · רבי ירמיה בשמו · בש"ר לוי סוכיא או סבא כ"ע · שאלו ר' מתיא בן חרש : נהוראי בר שכיא בשמו · ור' נחמיה · עולא ביראה בשמו · ר"ע רבו ע"ל רפב"י חותנו · ר' ראובן איצטרובלי בזמנו · רבה בשמו · ר' שאול דנוהה בשמו · ר' שמעון שזורי חבירו ר' שמעון בן מנסיא חולק עמו · ר' שמעון בן יהודה איש עכו בשמו · רשב"א בשמו · ר' שמעון בר אבא בשמו · רבן שמעון בן גמליאל (במשנה ברכות פב ח' · פאה פה א' · דמאי פז ג' · שביעית פא ז' · פג ד' · פז י' · מעשרות פד ו' · פה ה' · מ"ש פג ה' · פה א' · ערלה פא ד' · שבת פא ט' · פי"ב א' · פי"ג ה' · פי"ח א' · עירובין פח ו' · פסחים פא ג' · פד ה' · שקלים פה ה' · ביצה פג א' · תענית פד ז' ח' · מגילה פא ח' · כתובות פב ח' · פה ה' · פט א' ט' · פי"א ד' ה' · פי"ב ד' פי"ג י' י"א : נדרים פה ה' · נזיר פ"ו ח' · סוטה פט יב ט"ו · גיטין פא א' · פד ד' ו' · פו א' · פ"ז ה' ו' · ב"ק פ"ג ג' · פה ד' · ב"מ פא ח' · פה ה' · פז א' · פח ז' ח' · פט ח' י"ג · פ"י ט' · ב"ב פא ה' · פד ז' · פה י' י"א · פז א' ד' ח' · פח ה' · פ"י א' · ד' ז' · סנהדרין פא ב' · פג ח' · מכות פא י' · שבועות פ"ו ד' · עדיות פ"ח ג' · ע"ז פב ג' · פ"ג א' ג' · פה ד' י' : מנחות פי"א ט' · חולין פב ו' : פג ב' : פ"ו ז' : פח ב' : בכורות פב ד' : פג ב' : פה ד' : פ"ו

שמעון סכני (שם נזכר גא"י) איש עוזה אמר לריב"ז אני גדול
ממך שהיה חופר בורות כו' וקרא עליו אתת כסילים זבה מ' קהלת
דל"ה ג' ר' שמעון בן טרפון ע"ש · ר' שמעון שזורי (ע"ש
מלאכתו כ"כ רמב"ם ול"נ מקום יש בגליל העליון נקרא שזור והוא
נקבר שם כאשר ראיתי בכתבים שלהו מא"י מקבורת הצדיקים וכן
ראיתי בגא"י עיי' ר' ישמעאל בן אלישע כ"ג : במשנה דמאי
פ"ד א' שביעית פ"ב ה' גיטין פ"ו ה' ובפ' מרובה חולין פד ה' טהרות
פ"ג ב' טבול יום פ"ד ה' · יש נוסחא אר"ש שזורי מבעלי בתים
של גליל העליון היה בית אביו : ובספרא ויר' פ' המלניע די"ב
ג' הוא הנזכר בכריתות א"כ בירושלמי ט"ם · ר' ישמעאל שזורי
ע"ש ואולי הוא אחיו או אחר משם · בפ"ד דכריתות במשנה ג'
די"ט א' ר"ש שזורי ור' שמעון אומרים וכן ר' יהודה א"כ מלינו
הבר לר"מ ור"י ור' שמעון ולר' יוסי בפי"ה מכלים · אבל בפ"ק
דר"ה די"ג ב' מכאות ד"ל ע"ב ר' יוסי בן ביפור בש"ר שמעון שזורי
שנראה יותר קדמון כי ר' יוסי בן כיפר היה בזמן ר' חנינא בן אחי
ר' יהושע · וכן בתוספתא פ"ד דדמאי (ובירו' ספ"ה דדמאי דף כ"ה
סע"ד) ששאל לר' טרפון וכן במכאות (דל"א א') ששאל לר"ש
על טבל שנתערב בחולין · אבא חנן משום רא"א כו' ר"ש שזורי
אומר כו' א"ל כו' נזיר מ"ה א' · אר' חנינא הלכה כר"ש שזורי
ולא עוד אלא בכל מקום ששנה ר"ש שזורי הלכה כמותו מכאות ל"ד
ע"ב ושם פליגי ר' יהודה ור' יוסי ור' יצחק ור' שמעון שזורי ע"ש
בתו' · וחולין ע"ה ב' · ובש"ק י"ד דע"ז סק"ז ובש"ת ב"ח ·
ר' שמעון דמן קלטור י"א שהוא דבר על ר"ע שלא הזר בו אלא
משמת ע"ל רשב"י · ר' שמעון בן גודע תנא דברייתא (בפ' אין
מעמידין דל"ב א' העיד לפני בנו של ר"ג · ואיתא שם ר' שמעון
בן גודא העיד לפני בנו של ר"ג על ר"ג ששתה כו' ושנים היו א'
בן גודע וא' בן גודא ע"ש · ר' שמעון בן גודא ע"ל ר"ש בן גודע ·
שמעון בן ר' עקיבא ע"ש ובכשואון שלו אמר המרא וחיי כו' ומת
בחיי אביו והספידו כל ישראל · ר' שמעון בן יוחאי (אבות פ"ד ·
במשנה פאה פא ג' · פ"ג א' · פד ד' · דמאי פ"ג ד' : כלאים
פב א' ב' : פ"ב ז' · פד ט' · פ"ה ב' פז ה' א' · שביעית פ"א
א' · פב א' ב' ג' ה' ו' א' י' פ"ג ב' ג' · פו ה' ו' · פ"ח ו'
ז' · פט ג' ה' · תרומות פ"ג ט' · פד י"ב · פה א' · פ"י
יא · פי"א ו' · מעשרות פא ד' · פב ד' · פ"ג א' · מ"ש פב
ה' · פ"ג ב' י"א י"ג · פה ו' · ערלה פב א' ט' י' י"ד ט"ו טז ·
בכורים פב א' · פג ט' י' · שבת פה א' · פ"י ה' : פי"ג ו' :
פי"ד ד' : עירבין פג ד' : פד ו' יא : פה ו' : פו ה' : פח ב'
ה' : פט א' : פ"י ב' ג' טו : פסחים פה ד' : פח ג' : פט
א' : שקלים פב ד' : פג א' : פז ו' : פח א' : יומא פב ז' :
פו ו' ז' : סוכה פב א' : ביצה פא ט' : פג ד' : ר"ה פא א'
ז' : מ"ק פג ה' : הגיגה פא ז' : יבמות פב ב' : פג א' ד' ט' :
פו ג' ד' : פח ג' ו' : פ"י א' ז' א' ט' : פיב ה' : פטו ה' :
כתובות פד א' : פה ב' ד' : פט א' : פ"י ג' : נזיר פב ד' א' :
פה ו' : פו ט' י' : סוכה פג ב' ה' : גיטין פא ה' : פב ב' :
קדושין פד יב : ב"ק פד א' : פו ב' ד' : פז ב' ד' : ב"מ פב
י' : פד ב' ה' : פה י' : ב"ב פב ב' יד : פד ט' : פו ה' :
סנהדרין פא ג' : פב ד' : פג ג' : פז א' : פט ב' ג' : פ"י
ו' : מכות פא י' : פב ג' : פג ב' ו' טו : שבועות פא ד"ז :
פג ג' : פד ג' : פה ב' ג' ד' : פו ה' : עדיות פח ז' : ע"ז
פג ז' : פד י' : הוריות פא ב' ה' : פב ז' : פג ג' : זבחים
פא ד' : פב א' : פד ג' ד' ה' : פח ג' יב : פט א' ב' : פ"י
ז' א' : פיא ז' : פיב ו' : פיג ג' ז' : פיד ב' · מנחות פג ד' : פד
ב' ג' ד' ה' : פה ה' ז' ט' : פו א' ד' ז' : פט ב' ז' · פ"י' : פיא
ב' : פיב ג' ד' : פיג י' : חולין פב ג' ה' ו' ז' : פג א' : פה ג' :
פט ז' א' : בכורות פב ד' : פד ט' : פה ב' : פח ב' : פט ה' :
עירכין פ"ז ד"ה : פ"ח ה' · פ"ט ה' · תמורה פ"א ב' ו' :
פ"ב ב' · פ"ג א' ג' ה' · פ"ז ג' ד' · כריתות פ"א ה' · פ"ד
ג' · פ"ה ד' ה' ו' ז' א' · פ"ו ט' : מעילה פ"ג ד' ו' · פ"ד
ו' : (כלים) פ"ג א' ה' · פ"ה ז' · פ"ז ה' · פ"ט ד' ה' ·
פי"ד ב' · פט"ו ב' · פי"ז ג' ד' י"א י"ז · פי"ח א"ד · פך"ב
ו' · פך"ד י"ז · פכ"ה ג' · פך"ו א' · פך"ז ד' · י"א י"ב ·
פכ"ה ו' ז' · פ"ל ג' : (אהלות) פ"ב ב' ז' · פ"ג ב' · פ"ז
ב' · פ"ט י"ד · פ"י ב' · פי"ג א' · פט"ז ה' · פי"ח ה' :
(נגעים) פ"ד ד' ו' · פ"ו ו' · פ"י ב' ד' א' ט' · פי"א ג'
ט' · פי"ב ה' · פי"ג י"א · פי"ד ט' י' י"א : (פרה) פ"ב
ב' · פ"ה א' · פ"ו ב' · פ"ט ג' · פי"א א' · פי"ב א'

(נידה) פ"ג ד' ה' · פ"ה א' · פ"ז ב' · פ"ט ב' : (זבים)
פ"ג ב' · פ"ד ג' ד' ה' ז' · פ"ה ד' ה' · (מקוואות) פ"א ג'
א' · פ"ב ה' ו' י' · פ"ח ה' : (טבול יום) פ"ג ד' · פ"ד
ז' : (ידים) פ"ג ג' ה' : (מכשירין) פ"א ו' · פ"ג ה' ·
פ"ד י' · פ"ה ג' י' · פ"ו ה' ו' ה' (טהרות) פ"ד א' · פ"ו
א' · פ"ט א' ג' : פ"י א' ג' (עוקצין) פ"ב ז' ט' · פ"ג ב' ד') :
הוא סתם ר' שמעון (רש"י שבועות ד"ב ב' : רשב"ם ב"ב ק"ב :
אעפ"י שר"ש סתם בפ"ב דאבות שאמר הוי זהיר בק"ש הוא ר"ש בן
נתנאל דבר הלמד מענייכו : ואלומד בניסים בענין המערה (רש"י
לכן שלחו אותו לבטל הגזרה) : כדאי' במעילה (די"ז א' ב')
שבא מא"י לרומי עם ר"א בר' יוסי (בן חלפתא) הבירו וביטל
השמד : ושד בן תלמיון נכנס בגוף בת הקיסר והוציאו רשב"י
(וכתבו שם התו' כי רשב"י היה כעסן ונח לכעוס ומקפיד בדבר
מועט וקלל את ר"א בר"י וא"ל זכור שנדרת לאבא שלא יענישו
והתפלל עליו ונרפא : (תלמיד א' יצא לח"ל ונתעשר והיו תלמידיו
מקנאין ורצו לצאת לח"ל וידע רשב"י ברוח הקודש והוציאן לבקעה
א' והתפלל ואמר בקעה בקעה מלאי דינרי זהב וכן הוה : וא"ל
אם אתם מבקשין טלו אלא תדעו מי שהוא נוטל עכשיו חלקו של
עה"ב נוטל רבה פ' פקודי פכ"ב דקמ"ד ב' : ראה אדם א' מלקט
ספיחי שביעית א"ל ולית איסור א"ל ואין את מתיר א"ל ואין חבירי
חולקין עלי וקרי עלויה ופורץ גדר ישכנו נחש וכן הות ליה ירו'
ברכות פ"ק ג' א' : אמר ראיתי בני עלייה והם מועטים כו' אם
שנים הם אני ובני מהם ויכולין לפטור כ"ע מן הדין ועם יהיה יותם
בן עוזיה עמהם יכולין לפטור משנברא העולם פ' לולב וערבה דמ"ד
ב' : ובב"ר (וירושלמי פ' הרואה די"ג ע"ד) מזכיר רשב"י ואחיה
השילוני : וכ"ה בזוהר ואולי זכר אלו שכבדו מאד לאביהם : כתב
הערוך ע' פטר כי נתברר לרשב"י שכל צדיקים קבלו בעה"ז מעין
השמור לעה"ב ואלו לא קבלו כלום : לכן זכותם גדול משאר צדיקי'
להגין על דורם : בפ' ב"מ דל"ג ב' פתח ר' יהודה ואמר כמה
נאים מעשיהם של אומה זו תקנו שווקים גשרים ומרחצאות ר' יוסי
שתק נענה רשב"י כל מה שתקנו לצורך עצמן כו' הלך יהודה בן גרים
וסיפר הדבר ונשמע למלך אמר יהודה שעילה יתעלה יוסי ששתק יגלה
לציפורי שמעון שגינה יהרג אזל הוא ובנו ר"א טשו במערתא אתרחיש
ניסא איברו להו חרובא נס תוך נס שאין טעון עד ע' שנים חדא"ג ·
ועיני דמיא והוי משלחי מנייהו ויתבי עד הצואר בחלא ובעידן
צלותא לבשו מיכסו וכלו ישבו י"ב שנים אתא אליהו וקם על פתח
המערה ואמר מי לודעיה לבר יוחאי דמית קיסר ובטל הגזרה ·
נפקו חזי איכשי דקא כרבא וזרעי אמר מניחין חיי עה"ב ועוסקין
בחיי שעה כ"מ שנתנו עיניהם מיד נשרף יצא ב"ק וא"ל להחריב
עולמי יצאתם חזרו למערתכם אזלי וישבו עוד יב"ח יצא ב"ק לאו
ממערה כל היכי דהוי מחי ר"א הוי מסי ר"ש כו' שמע רפב"י
קתניה (ע"ש) שהיה חותנו ומה שנ"ע ע"ש) כו' א"ל אוי לי
שראיתך בכך א"ל אשריך שראיתני בכך כו' דמעיקרא כי הוי מקשה
רשב"י קושיא הוי מפרק רפב"י י"ב פרוקי לסוף כי הוי מקשה רפב"י
קושיא הוי מפרק רשב"י ך"ד פרוקי כו' אמר אתקן מלתא כו' ·
ובב"ר פ' וישלח פע"ט דף פ"ה ד' ומ' קהלת דקי"א ובירושלמי פ"ט
דשביעות דל"ח ד' קלת בע"א · שהיה מקומות בספק טומאה
והיה צער לכהנים לסבב והיה מקלץ תורמסין וכ"מ שהיה שם מת
עלה למעלה הלך כותי א' והטמין מת א' ואמר לרשב"י שלא טיהר
מקום ההוא נפה רשב"י ברוח הקודש שהטמינו שם ואמר גוזר
אני על עליונים שירדו (ר"ל שהכותי ירד למטה) ועל התחתונים
(ר"ל המת) שיעלה וכן הוה · סתם ספרי הוא ר"ש לא כבעל
ה"ע סוף שער א' כתב הוא רבי ישמעאל וכולהו אליבא דר"ע רבו
טעה כי רבי ישמעאל לא היה תלמיד ר"ע ע"ש · כתב יוחסין
מ"ב א' וכן ספר הזוהר המאיר לכ"ע הנקרא מדרש יהי אור שהוא
סודות התורה כנוהו על שמו אעפ"י שהוא לא עשאו כיון שתלמידיו
ובנו ותלמידי תלמידיו עשאו על מה שקבלו ממנו כמו שאמרנו
שהמשנה וספרא וספרי ותוספתא כולהו אליבא דר"ע אעפ"י שאלו
הספרים נעשו על פיו יותר מם' שנה אחר מותו (ר"ל ספרא כו'
נעשו ס' שנה אחר מות ר"ע כן נתחבר הזוהר אחר מות רשב"י
מתלמידי תלמידיו · אבל ש"ק דל"א ב' · כתב אלו היה ספר
הזוהר בשלימות היה משא גמל ונתחבר כמו ם' שנה אחר מותו
הבין מ"ש היוחסין שנתחבר ס' שנה אחר מות רשב"י וזה אינו
שהרי כתב שאלו נעשו הספרים בלשון רבים דקאי על ספרא וספרי
ותוספתא שעשה ר"ע ותלמידיו אחר מותו ס' שנה וק"ל) :
(ועיי' ספר נובלות חכמה מ"ש בזה באריכות) · ובעבור זה דברי
הזוהר

במשנה בכורים פ"ג מ"ט · פ' כ"כ ק"ך א' · וס"פ המוציא תפולין ר"ש ב"כ אומר ר"ע אומר · כתובות ב"י ס' · גיטין פ"ח מ"י · ב"ב פ"ז ג' · פ"י ה' · שבועות פ"ז ה' · ונר"פ כל הנשבעים מ"ה א' בן כפס · ומכות פ' התכלת פ"ד ג' דמ"ה ב') · חבירו ר' ישמעאל אמר עליו הרוצה שיעסק בדיני ממונות ישמש את בן ננס · (ובמשנה סוף ב"ב דקע"ה ב') והוא חבר לבן עזאי ובן זומא ולר"ע והוא מן ה' הדנים לפני חכמים (ע"ש) · ריב"ב בזמנו ר' יוסי איש דורמסקית · ר' שמעון בן זומא (פ"ד דאבות · ומשנה ברכות פ"א מ"ה · נזיר פ"ח א' · סוטה פ"ט ע"ו · מנחות פי"א ד' · ס"פ או"ב וחולין פ"ה ב' · והוא א' מ"ד שנכנסו לפרדס והציץ ונפגע (חגיגה ע"ו) עליו הכתוב אומר דבש מצאת אכול דייך וגו' ע"ד שאחז"ל בפ' הרואה דף כ"ז ב' הרואה בן זומא בחלום יצפה לחכמה כו' לכן היה עכשו שבטלה ממנו החכמה ונפגע ברש"ל פ' אחרי מות) והוא מה' הדנים לפני חכמים (ע"ש) · ודרשן גדול (ס"פ ע"ע מ"ט) משמת ב"ז בטלו הדרשנים (ר' אלעזר בן מתיא ובן עזאי וחנניה בן חכינאי) וחולק עם ר' יהושע · ר' יהושע שאל בשלומו ב"ר פ"ב · כתב הס"ל מעין ה' נהר כ"ה ב"ז סוד הבל כי נתערבו הניצוצות תוך הבל ואין חבר שאין בו ס"ר ניצוצות הוצרך ב"ז להתעבר ולהתגלגל עם כל ס"ר כו' וז"ס שאמר ב"ז כשראה אוכלסא ברוך שברא כל אלו לשמשני בפ' הרואה דכ"ד א' כי מי שנתגלגל עם איזה נפש לתקנה נוטל חלק מאותן המצות שעושה נמצא כל אלו ס"ר משמשים לו כי הם עושין מצות והוא נוטל חלק עמהם · שמעון בן עזאי (פ"ד דאבות · במשנה שקלים פ"ג א' · כד ו' פ"ה ג' · סוטה פג ד' · פ"ט טו · יבמות פ"ד יג · הוריות פ"א ב' · זבחים פא ג' · בכורות פ"ט ה' · קינין פב ה' · פ"ג ו' · נידה פה ח' · פרה פ"א א' ג' · ידים פג ה' · פ"ד ב') · (משנה ג' פ"ב דיומא ומשנה ד' פ"ד דתענית · (בפ' הבע"י דס"ג ב' כל שאינו עוסק בפ"ו כאלו ש"ד וממעט את הדמות אמרו לו אתה נאה דורש ואין נאה מקיים א"ל ומה אעשה שנפשי חשקה בתורה אפשר לעולם שיתקיים ע"י אחרים · וכתבו התו' אע"ג דמשמע בפ' אעפ"י שנשא בתו של ר"ע דאמר התם ברתיה דר"ע עבדה לבן עזאי הכי הא אמרי' בפ"ק דסוטה דנשאה וגרשה ע"ש ד"ד ב' ובמ' משלי בפ' ותקם בעוד לילה · ובירושלמי סוטה דע"ז ג' וכמה שיעור ביאה בן עזאי אומר כו' וה"ק ובן עזאי נשא אשה מימיו א"ד נתחמם א"ד בעל ופירש א"ד סוד ה' ליראיו · תלמיד חבר לר"ע (שקלים פ"ג ופ' מי שמת דקכ"ח ב' פרשב"ם שבתחלה הי' תלמידו ולבסוף חבירו כתב ספר כריתות ובעל עץ חיים כדמשמע בפסחים י"ח · לא מצאתי שם · ובירושלמי פ"ק דר"ה דכ"ו ד' בן עזאי חבר ותלמיד היה לר"ע כו' א"ד תלמיד וחבר כו' · מחולקים אי מתחלה היה חבר ונתחכם ר"ע או מתחלה היה תלמידו ונתחכם בן עזאי עיי' בי"ד בב"י ס"י · ומ"ש בחיבורי על מאמר כתובות ס"ט א' הוכא חברין · ואמר כל חכמי ישראל כקליפת השום חוץ מקרח הזה הוא ר"ע (עיי' ר' יהושע בן קרחה) אמר איני כמשיב על דברי ר"ע אלא כמוסף · תחלת ספרי וברכה ס"פ כשא הר"ע כו' אמר בן עזאי איני כמשיב על דברי רבי אלא כמוסף · א"ל ר' יוחנן חבל עליך בן עזאי שלא שמשתו את ר"ע כדהיס פי' דע"ד סע"ב · ואמר לר' יוחנן מה ישמעאל אומר בדבר זה · ואמר הבל על שלא שימש לר' ישמעאל בפ' המקשה ד"ע ב' ודע"א א' וברש"י ד"ע ע"ב · והלך אחר ר"ע לבית הכסא ולמד ג' דברים · וא"ל ר' יהודה כ"כ העזת פנים ברבך א"ל תורה היא וללמוד אני צריך פ' הרואה דס"ב (ע"ל ר"ע) אמר לפני ר"ע משום ר' יהושע משנה יומא פ"ב ג' כ"ה א' · ובמשנה ד' פ"ד דתענית והזר ר"ע להיות שונה כבן עזאי · לקש כהוס איש גם זו לר"ע דט' קנין די לבעל קרי ודרשה בן עזאי לרבים (ע"ש) לפי שבן עזאי לא נשא אשה שאמר אפשר שיתקיים ע"י אחרים לכן דרשה ברבים משום ביטול פ"ו ברש"ל פ' אחרי מות · הקדים בן עזאי לר"ע רבו עיי' הטעם בתו' סוטה ד"ד א' ובכללים לפי סדר המליאות · בחגיגה דע"ו נכנס לפרדס ומת נער ועליו נאמר יקר המיתה לחסידיו (עד שאמרו בפ' הרואה דכ"ד ב' הרואה ב"ע בחלום יצפה לחסידות ברש"ל פ' אחרי מות · במ"י תלים סי' ט' דכ"ב ד' לא שכח צעקת ענוים אינו שוכח דם לדיקים שנהרגו בימי גזרה כגון ר"ע והבירו בן עזאי ורבי יהודה הנחתום · לא מצאתי שנהרג ונזכר לעיל שמת · והוא מן ה' הדנין לפני חכמים (ע"ש · ובכל דבר חכמה מזכירו התלמוד אמר אביי וכן רב ורבי יוחנן ורבא אמרו כן אני כבן עזאי בשוקי טבריה ע"ש · בפ' בכל מערבין כרש"י לא היה נימוסם עוקר הרים כמותו (עיי' אביי

מש"ש) כתב יוחסין דכ"ע בן עזאי עשה המכלתא מן ואלה שמות עד סוף התורה (ע"ל רבי אושעיא · וכשמת בטלו השקדנים ס"פ ע"ע · ורבי אלעזר בן מתיא · וחנניה בן חכינאי רבי יוחנן בן ישוע בן חמיו של ר"ע אמר כדברי בן עזאי · רבי יוחנן בשמו ע"ש · רבי יונתן ע"ל · רבי יוסי בן דורמיסקס · רבי שמעון בן עקשיא במשנה סוף קינין פ"ג מ"ו · אולי הוא אחיו של רבי חנניה בן עקשיא ונראה שהיה בזמן בן עזאי · (שמעון בן אנטיפרס שהאכיל אורחים ואח"כ מלקה אותו ושלח ריב"ז את רבי יהושע אכלו ולא הלקה אותו ואמר על שהם נודרין ומנדין · דרך ארץ פ"ה · שמעון בן לוגא סח לר"ע הוא ותינוק מבית אנטיכוס ראו מעלה עשן ירושלמי פ"ה דשקלים · ויומא ירו' פ"ג · ומ' חזית ד"ך ע"ד · אכן ביומא בבלי ל"ח א' ישמעאל בן לוגא ע"ש · רבי שמעון השקמוני חבירו של הדקא מתלמידי ר"ע ספרי פ' בהעלותך ע"ש · רבי שמעון בן גוריון שפסקו חכמים לבתו חמש מאות דינר קופה בשמים בכל יום ולא היתה אלא שומרת יבם אעפי"כ קללה אותם ככה תתנו לבנותיכם א"ר אחא וענינו אחריה אמן א"ר אלעזר ראיתיה קשורה בשערה בזנב הסוס ירושלמי פ' אעפ"י ונראה שר"א זה הוא ר"א בר' צדוק שמביא מעשה כזה שם שאמר בן ר"א בר"צ וכ"מ מפורש בירושלמי ראב"צ · ר' שמעון בן חלפתא (עוקצין פ"ג משנה י"ב) ונראה שזה אחיו הקטן של רבי יוסי בן חלפתא (עיי' מ"ק ד"ט ע"ב) איפטר מיניה דרבי וברכו לבנו דרבי · וכתב רש"י בע"י תלמיד רבי הוה ואמורא היה אבל רבי יוסי בן חלפתא תנא הוא עכ"ל וברש"י בגמ' אינו כל זה :
ויוחסין מביאו בסדר התנאים והדין עמו כי נזכר במשנה · והיה עסקן בדברים בתרנגולת שניטל נוצתה להוציא מלבו של ר' יהודה · וכיסה בגמלה שאין לה קלין שוער ומושל (ותרנגולת היה לו שנשמטה ירך שלה ועשה לה שפופרת של קנה והיתה פא"ע דנ"ז ב' :
פגעו אזוות נהמו לאפיה נהיתו ליה שני אטמתא אכלוא והניחו א' ושאל בבית המדרש אי מותר לאכלו ואמרו לו אין דבר טמא יורד משמים פד"ת דנ"ט ב' · ולא נסתפק על השחיטה דאחר שלא נברא מאב מאס א"ל שחיטה עכ"ב מ' קכ"ה ובחבורי הגדולי בשמות רבה פכ"ב דקס"ד ב' · ומ' רות דמ"ד ג' קלת בע"א שנתנה לו מרגליות משמים · והחזירה וגדול כח האחרון דמן שמיא יהבי ולא שקלי · וברבה קהלת פ' עת ללדת דלע"ב ר"ש ב"ח בא לעיר א' ונערים משחקים לפני חבר אחד ואמרו לו לא תזוז מכאן עד שאתה מרקד לנו מעט א"ל אני איש זקן גער בהם ולא הכניעו מלפניו א"ל ענו אחרי מה שאני אומר ואמר בזמר אמרו לבעל החבר שינער משכנו · כי לסוף מרה יהיה לו ר"ל שסרחון הנערים תלוי בו שלא למד אותם מוסר ונגער משכנו ונפל לרגלי ר"ש ב"ח ומבקש ממנו שאל ישגיח בדבריהם שהם נערים ושוטים וא"ל מה אעשה וכבר נגזרה גזרה שיפול החבר אבל זאת אעשה לך שלא יפול עד שתוציא כל מה שבחבר ומיד נפל אחר שפינה · והלך משם עם אנשי העיר למצות מילה ואביו תינוק משקה אותם יין ואמר שתו ואני בטוח בה' שממנו אני משקה אתכם בנשואין שלו ואחר שילא משם לעירו פגע בו מ"ה וא"ל לפי שאתם בטוחים במעשיכם הטובים יוצאים בלילה דשכיחי מזיקין וא"ל ר"ש מדוע פניך רעים אמר מקול דברים שאני שומע מפי הבריות א"ל מה הם א"ל התינוק שנימול היום פסק דינו עמדי שאקח אותו אחר ל' יום ואני שמעתי שאביו בטוח להשקות מאותו יין לנשואין שלו לכן נעצבתי שתתירא אני שתפילה זו שהתפלל תבטל גזרה זאת א"ל ר"ש הראני כח זמני מתי הוא א"ל אין אני שולט על זמן שלך וכמותך וא"ל יהא רעוא כשם שאין אתה שולט על זמני כן לא יהי לך רשות לעבור על דבריכו אלא ובקש רחמים וחי התינוק כ"ה במ"ר ר"פ וילך :
בשבת פ' השואל קכ"ב א' א"ל רבי מפני מה לא הקבלנו פניך (לא הקבלת פני ודרך כבוד קאמר ליה רש"י) ברגל כדרך שהקבלו אבותי ואבותיך א"ל קרובים נעשו רחוקים כו' א"ל מאמת זקנה גכ"ה במ"ר פ' מצורע פי"ח דקפ"ז רע"ד וקהלת בפ' גם מגבוה דקי"ד רע"ד ומי"ר נו פ"י דקע"ה ד' אנטוניכנם שלח לרבי את אמרת דקטן שבתלמידך מחיה מתים שלח לי א' מתלמידך כי עבדי נוטה למות שלח ליה חד מתלמידיו ואית דאמרי ר"ש ב"ח הוה אזל אשכחוה להוא עבד שוכב במטה א"ל מה אתה שוכב ואני עומד עליך מיד קם · ברבה רות דמ"ז א' רבי היה מקפיד גדיסין שיזכה בהם ר"ש ב"ח) כתב יוחסין והיה בעל בשר (ל"מ כ"א רבי ישמעאל בן רבי יוסי אחיו היה בעל בשר · בשם אבא הדורש · רבי אבא בר זבדא בשמו · רבי חוניא דבית חוורין בשמו · רבי חייא רבה א"ל ברבי נבשמו · שה"ר ורות ומגילה · רבי סימון בשמו שה"ר
שמעון

ולאבטליון תלמידיו . תוס' · רבי שמעון בן הלל הזקן נשיא כאביו פ"ק דשבת ועיי' הלל הזקן) לא נזכר במשנה וקבל עם ריב"ז מהלל ושמאי · בנו ר"ג הזקן · שמעון בן בתירא מיוחסי ונשיאים שהיו בזמן הלל הזקן בזמן הבית · ור"ע מוסף על דבריו בעדיות (פ"ח ופ' הומר בקודש ד"ג ב') וג' אלו נזכרו שם רבי יהודה ב"ב ורבי יהושע ב"ב ורבי שמעון זה ורש"י פ"ק דתענית · כתב כי ר' יהודה ורבי יהושע הם בני בתירא והם נתנו נשיאות להלל (ע"ש) ושכא לרבי שמעון זה · ועיי' מ"ש ברבי יהודה בן בתירא · שמעון הפקולי פרש"י מוכר למר גפן וערוך פי' פקולי פשתן נקי ובזוהר שנקרא פקולי מלשון פקו פליליה והוציאו אביו מדין גיהנם · הסדיר י"ח ברכות לפני ר"ג הזקן ביבנה (בפ' תפילת השחר דכ"ח סע"ב ובמגילה פ"ב די"ז ב') לפני ר"ג ביבנה ולא הזכיר ר"ג הזקן נראה דהדין עמו שסידר לפני ר"ג הזקן אעפ"י שכתבו התו' פ"ק דנידה ד"ו ב' דאין רגילות להזכיר את ר"ג הזקן סתם אלא מזכירין אותו ר"ג הזקן · כאן הכרח שהוא ר"ג הזקן דז"ל גמרא פ' תפילת השחר הנ"ל ת"ר שמעון הפקולי הסדיר י"ח ברכות לפני ר"ג על הסדר ביבנה אמר להם ר"ג לחכמים כלום יש אדם שיודע לתקן ברכת הצדוקים עמד שמואל הקטן ותקנה לשנה אחרת שכחה והשקיף בה ב' וג' שעות ולא העלוהו · א"כ משמע דבאותו פעם שתקן שמעון הפקולי י"ח ברכות אז אמר ר"ג אם יש אדם שיודע לתקן ברכת הצדוקים וידוע דר"ג הזקן הספיד את שמואל הקטן ע"ש א"כ שמעון הפקולי הסדיר י"ח ברכות לפני ר"ג הזקן אף שאמר סתם ר"ג · ועוד קודם מיתתו התנבא על הריגת רשב"ג ורבי ישמעאל כ"ג שנהרגו בשעת החורבן ור"ג דיבנה היה אחר החורבן · שמעון איש המצפה בזמן הבית לפני ר"ג הזקן ונחום הלבלר בפ"ב דפאה ובתוספתא פ"ק דיומא (די"ד ב') במשנה דפאה פ"ה מ"י תמיד ד"ל · יומא פ"ב · רבי שמעון בן נתנאל תלמיד ריב"ז והוא ירא חטא (אבות פ"ה) ובתוספתא פ"ג דע"ז מעשה בר"ג הזקן שהשיא בתו לשמעון ב"נ ופסק עמו ע"מ שלא תעשה טהרות על גביו · וראה הבית וחורבנו והוא א' מתלמידי ריב"ז שנתבשרו בחיי עה"ב · (ודרש עם רבי יוסף הכהן (ע"ש) במעשה מרכבה · כתב חס"ל מעין ה' נהר כ"ה משה הכה לעוג מלך הבשן כי בעוג היה ניצוץ קדושה ניצוץ שמעון בן נתנאל ר"ת בש"ן וניתן ביד משה כי ר"ש ב"נ תלמיד ריב"ז שהוא שורש ימין משה (ע"ש) ולפי שהיה ירא חטא נאמר אל תירא אותו עכ"ל · · קבורתו בכפר עלמא עיי' ר"א בן ערך · רבן שמעון בן גמליאל הזקן גם הוא נשיא (ג"א תת"י י"ה שנים קודם חורבן) ונהרג בחורבן מי' הרוגי מלכות ועז"א ויפול הגורל על רשב"ג · (עיי' רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג) ולא נזכר במשנה וי"א כי נזכר בפ"ק דאבות שמעון בנו אומר (וכ"כ תו' י"ט באבות משנה ט"ז ר"ג אומר הוא ר"ג הזקן · בן רבי שמעון בן הלל הזקן (ובפי' הסדור חסר ב' תיבות שמעון בן) ובמשנה י"ז שמעון בנו אומר כל ימי כו' ובספ"ק דכריתות (ד"ח א') אר"ש המעון הזה · פרש"י לשון שבועה וב"ב קס"ז א' פרשב"ם בבה"מ נשבע · וע"כ איכו רשב"ג הנזכר אחר זה על ג' דברים העולם עומד שלא היה בזמן בה"מ אבל זה אמר בכריתות שעמדו הקינין בדינרי זהב ארשב"ג המעון הזה לא אלין הלילה עד שיהיו בדינרין א"כ בהכרח שהיה בזמן הבית והוא זה שנהרג לא רשב"ג שהיה אביו של רבי ומה שלא קראו רבן שמעון בנו לפי שהיה בחור כשאמר זה ולא עלה לגדולת רבן כ"כ תי"ט בשינוי לשון וקצת כתבתי לשון ספר יוחסין · (וכ"ש טעה) וכ"כ בע"מ מח"ד ת"ב כי"ע לכן מיד אמר בספ"ק דאבות רשב"ג אומר הוא בן רשב"ג דיבנה אביו של רבי על ג' דבהיו לכן סמך רבי דבריו בפ"ב דאבות רבי אומר איזה דרך ישרה לדברי אביו דסוף פ"ק דאבות ואח"כ סידר דברי בנו רבן גמליאל בר' יהודה הנשיא אומר יפה ת"ת ע"ש · ואחריו אמר אל תפרוש מן הצבור שאמר הלל הוא בן בנו אחיו של רבי יהודה נשיאה ופסקו לבנות הנשיאים בשם רבן אלא בשם רבי יהודה נשיאה והיה לו בן שנקרא רבי הלל נעשה נשיא אחריו ובו פסקה הנשיאות והוא תיקון סדר העיבור וסמך רבי דברי הלל בן בנו לקיים על עצמו לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך · וזה שלא כדעת הברבנאל והמפרשים שסוברים שהלל הזה הוא הלל הזקן ואח"כ סמך להלל זה דברי הלל הזקן שאמר אין בור ירא חטא כו' ולא הוא היה אומר כגי' המפרשי' בהלל אומר אל תפרוש שהוא הלל הזקן · וכן טועים הגורסים הוא היה אומר על ג' דברים העולם עומד ומוחקים רשב"ג כי סברו שזה רשב"ג הנזכר לפני זה וז"א כי לפני זה הוא רשב"ג הנהרג בן ר"ג הזקן וזה אביו של רבי ע"ש · ובפ"י יד יהודה סי' ל"ז וכ"כ אברבנאל · כתב יוחסין

בב"ב דקס"ז א' כ"א א"ר גמליאל המעון הזה (והגי' שלפנינו ובת"כ פ' תזריע ד"ל רע"ב ארשב"ג המעון הזה לא אלין כו' · בעירובין ד"י תני רשב"ג שילוח היה מקלה כו' רשבג"א הרדוולים לא היו במקדש כו' נראה שזה רשב"ג הוא (וכ"ש טעה) (בפ' אעפ"י דכ"ט ב' במשנה רא"א אפי' הכניסה לו ק' שפחות כופה לעשות בצמר שהבטלה כו' רשב"ג אומר אף המדיר את אשתו כו' מלעשות מלאכה יוציא כו' ובדס"א ב' אמר ר' מלכיו הלכה כר"א כתבו התו' הלכה כר"א והא קיי"ל בכ"מ ששנה רשב"ג במשנתינו הלכה כמותו אין זה אותו שהיה בימי ר"א עכ"ל · הרי לדעת התו' נראה דרשב"ג דפליג עם ר"א במשנה איכו אביו של רבי שהלכה כמותו בכ"מ במשנה א"כ הוא בר"ג הזקן ונזכר במשנה · אבל הרא"ש כתב סי' ד"ז ואיכה ראיה כ"כ דפסק הלכתא כר"א במאי דפליג את"ק אבל במאי דפליג ארשב"ג כ"מ ששנה הלכה כמותו · א"כ רשב"ג זה הוא אביו של רבי בן ר"ג דיבנה · אמרו על רשב"ג כשהיה שמח שמחת בית השואבה היה נוטל ח' אבוקות של אור וזורק א' ונוטל א' ואין נוגעת זו בזו וכשהשתחוה נועץ ב' גודליו בארץ ושוחה ונושק הרצפה וזוקף ואין כל בריה יכולה לעשות כן וזו היא קידה פ' החליל דנ"ג א' (וכ"ש טעה) ובסוטה מ"ט אלף ילדים היו לבית אבא ולא נשתייר מהם אלא אני ובן אחי אבא בעסיא וכתבו התו' בפ"ב דע"ז דל"ג שזה אמר רשב"ג הזקן · (נחלת שמעוני לא ידע דברי תו' אלו : ועי"ש בתו' מ"ש רשב"ג משום רבי יהושע קפוסלי איזה רשב"ג אמר זה · בע"ז ד"ך שעמד במעלה הר הבית וראה נכרית נאה ביותר אמר מה רבו מעשיך ה' · (וכ"ש טעה · ר"ג דיבנה בנו (שמעון הלכועה אמר לפני ר"א (וב"ש בתמיד כתב לפני ר"מ וט"ע דהא ר"מ היה אחר החורבן) אני נכנסתי בין אולם ומזבח בלא רחוץ ידים ורגלים תו' יומא ד"ה ב' תוספתא דכלים פ"ק) א"ל ר"א אפילו כלבו של כ"ג קדיב ממך · רבי שמעון בן הסגן ר"ל בן רבי חנניה סגן הכהנים (ע"ש) וראה הבית וחורבנו ובפ"ב דכתובות במשנה ה' דך"ג רשב"ג אומר משום ר"ש בן הסגן ובמשנה סוף שקלים וב"ב ל"א ב' וספי"א דמנחות ק' ב' במשנה ט' רשב"ג אומר משמו · ובפסחים פ"ג מ"ז א' · ורמב"ם כתב דלא נזכר כ"א פ"ב דכתובות · (שמעון בר כהנא ארשב"ג (ע"ש) אני ראיתי את שמעון ב"כ שותה יין של תרומה בעכו כו' אימת הוי שמעון ב"כ בימי רבי לעזר · והוה מסמך לר' לעזר ירו' סוף חלה · כתב שדה יהושע ודאי כהן היה מדאכל תרומה · ושמא כהנא לאו שם העצם אלא ר"ל בן כהן ואולי קרי ליה בן הכהן סתם משום דהוא שמעון בן הסגן הכהנים שראה הבית והורבנה משום הכי קרי כהנא סתם ר"ל ראש הכהנים ויש מקום לומר כן משום דרשב"ג ראה אותו ואמר בשמו ע"ש · ובפ"ג דדמאי ר"ש ב"כ · ר"ל בשמו ירו' פסחים פ' אלו עוברין · שמעון אחי עזריה (בן אבטולס ע"ש) הכהן דודו של ראב"ע ונקרא ע"ש אחיו שלמד תורה ע"י אחיו שעסק בפרגמטיא ומפרנסו כדי שיחלוק הוא בזכות תלמוד שמעון סוטה פ' היה נוטל דך"א סע"א ע"ש ברש"י והוא תנא במשנה קמייתא דזבחים · ובילמדינו פ' קדושים והלא שמעון גדול מעזריה אלא שנותן בפי שמעון נקראה ההלכה על שמו (ע"ל הלל) · גם אחיו הכה גדול ונכבד בבית הכהנים תשיעי לעזרא · · כתב רמב"ם לא נזכר במשנה כ"א פ"א דזבחים מ"ב · , ונזכר עוד בטהרות פ"ה משנה ז' · (שמעון העמוסכי ואמרי לה נחמיה העמוסכי (ע"ש) היה דורש כל אתין שבתורה כו' ע"ש כשהגיע לאת ה' אלהיך תירא פירש עד שבא ר"ע ודרש לרבות ת"ח · · עמג"ע אע"ג ויוצא אליהם את שמעון מאותו דבר נתגלגל שרצו שמעון העמוסכי דרש אתין וכן ר"ע שהיה גלגול שמעון · שמעון התמני במשנה פ"ג דתענית די"ט א' (פרש"י מתמנת היה) כתב לחם שמים לפי שהיה גורס התמני ת' בחירק שמעון התן התמני נלכהנו קורין התימנית בציירי ומ' קמוצה ככתוב בתורה חושם מארץ התימני ואין זר לומר שהיה מארץ תימני שהוא ח"ל כמו שמצינו כמה תנאי משא"כ עיר הנזכר היא מא"י · ובמשנה ג' פ"א דידים ובמשנה ספ"ד דיבמות (דמ"ט) עם ר"ע · בפ' החובל ד"צ ובפ' י"ע (ד"א א') שלא בא ליל י"ט לבית המדרש · בשחרית מצאו ר' יהודה בן בבא הכה הי' חבר להם אבל קורא לר"ע רבי שאמר הריפי מוסף על דברי רבי בספרי · והוא מד' חכמי יבנה ר"א ור' יהושע ור"ע והוא דן לפניהם בקרקע מן ה' הדנין לפני חכמים עיי' דנין ור' שמעון בן מנסיא כ' אלו נערות דף כ"ט ב' ושם דל"ז רע"א בתו' בשם ר"ח דהוי בר פלוגתיה · שאל שמעון התמני את ר' זירא (ע"ש) והת' אם לא דכיחא דב' היו · כתב רמב"ם שנזכר רק פ"ד דיבמות ולפי הנ"ל נזכר יותר · ר' שמעון בן ננס

במשנה

עצמו הדין כי הוא אחר אבל א' הוא ואין שני ועיי' למטה בסמוך · ר' שמלאי ור"י נשיאה משמיה דריב"ל ואמרי לה ר' שמלאי וריב"ל משום ר"י נשיאה בכורות ל"ו ב' · רב שמואל בר יצחק בר מרת' אשכחי' בנציבין ודרש · ר' שמלאי מלוד וישיבתו בנהרדעא ולא רצה ר' יוחנן ללמדו ספר יוחסין פסחים (פ' תמיד נשחט דס"ב ב' ז"ל ר' שמלאי אתא לקמיה דר' יוחנן א"ל ניתני לי מר ספר יוחסין א"ל מהיכי את א"ל מלוד והיכי מותבך א"ל בנהרדעא א"ל אין נושין לא ללודים ולא לנהרדעא (פרש"י לדחותו איכוון א"כ לפי שאין מיוחסין (עכ"ל) וכ"ש דאת מלוד ומותבך בנהרדעא אכפי ואדלי א"ל ליתני לי בג' ירחי א"ל מה ברוריה כו' שקל קלא פתק ביה א"ל רבי מה בין לשמו ושלא לשמו כו' א"ל הואיל וצורבא מרבנן הוא כו' (וצ"ע למה לא פרש"י הטעם דאין נושין ללודים כו' מטעם דאי' בירושלמי פ' הנ"ל דל"ב א' ר' שמלאי אתא גבי ר' יונתן א"ל אלפן אגדה א"ל מסורת בידי מאבותי שלא ללמד אגדה לא לבבלי ולא לדרומי שהן גסי רוח ומעוטי תורה ואת נהרדעאי ודר בדרום א"ל אמור לי הדא מלתא מה בין לשמו ושלא לשמו כו' · וא"ל דזה מעשה אחר דבבלי אמר ניתני ספר יוחסין ובירושלמי אמר אגדה דגם ס' יוחסין הוא דברי אגדה · והא דמזכיר בבבלי ששאל את ר' יוחנן ובירושלמי ששאל לר' יונתן כך דרך הירושלמי להזכיר שם אמורא אחר אבל קרוב לומר שבבלי ג"כ צ"ל שא"ל לר' יונתן דלא מצינו בכל הש"ס שהיה שואל ר' שמלאי מר' יוחנן · אבל מצינו בב"ר כמ"ש דכ"ה א' שאל ר' שמלאי לר' יונתן מ"ד יש נספה בלא משפט · ויש סמך ראיה ששאל מר' יונתן ללמוד עמו אגדה כי ר' שמואל בר נחמן היה תלמיד ר' יונתן ע"ש · ומצינו שא"ל ר' הלבו לרשב"נ וכן ר' יהודה נשיאה ור' שמעון בן יהוצדק אמרו שמעתי עליך שאתה בעל אגדה · א"כ מסתמא מר' יונתן רבו למד אגדה · ועיי' ירושלמי פ"ק דסנהדרין די"ח סע"ג לוד מיהודה ולמה אין מעברין שם השנה לפי שהם גסי רוח ומעוטי תורה עכ"ל · א"כ ר' שמלאי שהיה מלוד שהם גסי רוח ומעוטי תורה לכן אין שונין להם · לכן שאלו ר' שמלאי מה בין לשמו כו' אז אמר ר"י צורבא מרבנן הוא · ולמה כתב רש"י הטעם שאינן מיוחסין וצ"ע · וטעם למה אין שונין לגסי הרוח אגדה נ"ל דאי' ס"פ א"ד משען מים אלו בעלי אגדה וידוע דכלמוד עכוה ממים שמניחים מקום גבוה ויורדין לנמוך · ואולי הענין א' כמו שאין הקב"ה שורה על גסי הרוח דאתו לא אוכל כן אין הקב"ה שורה כ"א על המיוחסין שבישראל לכן הם מעוטי תורה דאין מתקיימת אלא בפחות שבכלים · ובתדב"א פי"ח מובא במ"י שמואל ב' סי' ד' יש באדם ד"א ומקרא לבד מוסרין לו מלאך א' כו' קרא תנ"ך מוסרין לו ב' מלאכים · אבל קרא תנ"ך משנה מדרש הלכות והגדות הקב"ה משמרו בעצמו כו' · ועיבור שנה דווקא בא"י כי תמיד עיני ה' שם · וא"כ במקום גסי רוח א"א לעבר שנים וזה יוצדק מ"ש במ"י תילים סכ"ח כי לא יבינו אל פעולת ה' חזקיה אמר אלו תקופות · ריב"ל אמר אלו אגדות כו' מר אמר הדא ומר אמר הדא ולא פליגי כי במקום שאין ללמוד אגדה מכח גסי רוח · שם אין מעברין מפני התקופה וק"ל · וז"כ ספרי פ' עקב על כל מוצא פי ה' אלו הלכות והגדות רצונך להכיר מי שברא העולם למוד אגדה ע"ש · יצאתי חוץ לגדרי להראות כי לא דחה ר"י את ר' שמלאי · אך האמת הוא כן כי לוד גסי רוח ואין שונין אגדה לגסי רוח · והוא הנזכר לפני זה וטעה היוחסין כנ"ל : (ר' שמלאי משום ר"א בר' שמעון חלק דנ"ח : דרש ר' שמלאי שם נ"ח סע"ב · ר' חייא בר אבא אר' שמלאי חלק דק"ו · ר' אבא אבוה דר' שמלאי · ר' שמלאי אביו ר' אבא אמר לשמואל ע"ש · אדא אר"ש סוטה ל"ח ב' · אר' יעקב בר אחא אר"ש מ"ק י"ו סע"ב · ור' יצחק בר שמואל בר מרתא אשכחיה בנציבין ירו' פ' אין מעמידין מ"א סע"ד · ר' מלכיא אקלע לביתו · ר' תנחום בר חייא בשמו · ר' תנחום בר' אתני דר' שמלאי · (ר' שמלאי דברורייא מ' קהלת דנ"ב ג' פי' מ"כ שם מקום וז"ל המ' אר"ל כתיב את כל הדבר אשר אנכי מצוך כו' לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו · אבל הצדיקים מוסיפין עליו ואין גורעין אריב"א מכאן שאין הבמה ניתרת אלא ע"י נביא ואליהו עומד ומקריב בראש הכרמל אר' שמלאי דברוריי' א"ל וכדבריך עשיתי את כל הדברים האלה · מלכים א' י"ח · וענין זה במ"ר פ' אחרי מות פכ"ב דק"ל סע"ד ואליהו עומד ומקריב בשעת איסור הבמות אר' שמלאי הקב"ה א"ל שנאמר וכדבריך עשיתי · ועלה ברעיוני ומחשבתי לפרש ולהגיה' אר' שמלאי דבורי ר"ל ע"פי הדבור במ"ש וכדבריך עשיתי כי לא מצאתי בכל הש"ס ר' שמלאי דברוריי' ולא במ' · ויגעתו ומצאתי בירושלמי תענית פ"ב דס"ה ד' אר' שמלאי דבירא א"ל וכדבריך עשיתי · ושם במגילה פ"א דע"ב ע"ג אר' שמלאי דבירא א"ל וכדבריך עשיתי ופי' שם המפרש דבירא פי' עפ"י הדבור של שכינה עכ"ל · והנאני · עכ"ז אני מסופק להכריע ואתה רב וצורב · ראה לקרב · אשר להיכך יערב · ר' שמלאי בר מלאה (נ"מ · (ר' שמלאי דקסרין ר' הושעיא בנו (ע"ש · רב שמן בר אבא הכהן וא"ל ר' חנינא שישא א' מן קרובותיו בנות שמואל הכהנת שנשבית ונפדית בפ' האשה שנתארמלה (דך"ג א' עיי' רב מרי ברא דבת שמואל · אמר בשם רב אידי בר גרשם · א"ל ר' זירא פ' ג"ה נ"ח א' · ר' חייא בר אבא אולי אחיו היה) תלמיד ר' יוחנן (פ' במה אשה ד"ס ב' ס"א א' : ע"ז כ"ח א' · אר' יוחנן רפ"ק דמגילה) והיה ר' יוחנן מצטער למסמכיה (דלא הוי גבייהו דלסמכיה ר' שמעון בן זירוד והד דעימיה ומנו ר' יונתן בן עכמאי הד דהוי גבייהו סמכיה והד דלא הוי גבייהו לא סמכוהו · סנהדרין פ"ק די"ד א' · א"ל ר' יוחנן שלא יאכל ביעי דהשילתא משום אל תטוש תורת אמך פרש"י מנהג מקומו שאתה מבבל שנוהגין שם איסור פג"ה נ"ג ב' · הוה קאימנא קמיה דר' יוחנן ביה מדרשא בת"ה ושקלינהו לטופרי בשיניה וזרקינהו ש"מ ג' דברים אלו מגלחין י"ח א' · אמר ר' יוחנן לרב שמן סנהדרין ה' ב' נראה שהוא רב שמן בר אבא שהיה בדורו · אמר לרב פפא לדידך דאמרת · תמיד נשחט נ"ט רע"ב וצ"ע שהיה בזמן ר' יוחנן שקדם טובא לרב פפא אם האריך ימים כ"כ · ונראה שרב שמן שאמר לר"פ הוא רב שמן הנזכר בדור רב אשי ע"ש · עיי' בסמוך למטה או ר"פ סבא · (רב שמן אמר לרב אשי והתני רמי בר יחזקאל ואמר רב יוסף כו' קדושין ד"ד ב' · אמר לרב פפא ע"ל רב שמן בר אבא · רב שמן מסיכרא אמר לרבינא (אקלע מר זוטרא לאתרין ודרש חולין י"ח סע"ב · נדה ל"ו א') :

שמעון הצדיק משירי כנסת גדולה כתבתי באריכות בחלק ראשון שנת ג"א תמ"ה · שמעון בן שטח הנשיא וחבירו יהודה בן טבאי אב"ד (משנה פא"ד י"ו א' (ע"ש) · ונזכר במשנה בתענית רפ"ג) אחותו נשואה לינאי המלך להשמונאים (פ' ג' שאכלו דמ"ח א') שלשה מאות נזירים עלו בימיו (וכל נזיר צריך שלשה קרבנות כבשה לחטאת כבש לעולה איל לשלמים) למאה וחמשים מצא להם פתח · ולמאה והמשים לא מצא אתא גבי ינאי א"ל אית הכא ש' נזירין צריכין תת"ק קרבנות תן אתה פלגא ואנא פלגא שלח ליה ת"ק ואמרו לישנא בישא דלא יהיב משלו כלום שמע ינאי וכעס וערק ר"ש ב"ש וא"כ שלח אחריו כו' ירושלמי פ' ג' שאכלו דף י"א ב' · ובנזיר ס"פ ב"ש דכ"ד ב' וסוף הענין בבבלי פ' ג' שאכלו הנ"ל : ועיי' ב"ר פנ"א ק"א ב' ומ' קהלת ק"ב ג' · בספרא פ' בחוקתי בימיו ובימי שלמצי מלכה ירדו גשמים מליל שבת לליל שבת ונעשין חיטים ככליות וצררו מהם חכמים לדורות להודיע כמה החטא גורם · וכ"ה בתענית פ"ג דך"ג · מעשה בשלציון המלכה עשתה משתה לבנה · ונטמאו כלים ושברתן ונתנן לצורף פרש"י בימי שמעון ב"ש שבת דט"ו ב' · וכתבו התו' כדאי' בתענית בימי שמעון ב"ש ושלציון המלכה ירדו גשמים כו' · וברבה קהלת הנ"ל אחד לשלמתי אחתי אשתו של ינאי א"כ י"ל שיש ע"ם בין שלמתי לשלציון · וי"ר פל"ה ושלמצה מלכה · ועשה תקנות בפ"ק דשבת (די"ד ב') ובמקומות אחרים · ותיקון לכתובה יהיו אחראין כל נכסיו : במשנה פ' נגמר הדין שתלה פ' נשים כשפניות ביום א' וברש"י שם שהעידו ב' על בנו ונידון למיתה וחזרו העדים ואמרו מפני שתלה הכשפניות העידו שקר אעפי"כ לא נפטר · שאמר בנו בחסידותו שיעשה בו דין ולא יהרס דין תורה · ועיי' בירו' פ' הנ"ל דך"ג ג' ופ' א"ד דע"ז ד' הענין באריכות · ובפאד"מ דל"ז שראה א' רץ אחר חבירו ורץ אחריו וראה סייף בידו ודמו מטפטף והרוג מפרפר וא"ל רשע מי הרגו לזה אני או אתה אבל אין דמך מסור בידי היודע מחשבות יפרע מאותו איש שהרג את חבירו ולא זזו משם עד שנשכו נחש ומת · בסנהדרין פ' כ"ג די"ט עבד ינאי המלך הרג נפש ושלחו לו שיבא המלך לעמוד לקבל עדות בפניו : אתא ויתיב א"ל שמעון בן שטח עמוד על רגליך ויעידו בך כו' א"ל ינאי לא כשתאמר אתה אלא כמו שיאמרו חברך נפנה לימין כבשו פניהם בקרקע וכן לשמאלו א"ל שמעון ב"ש יבא בעל המחשבות ויפרע מהם מיד בא גבריאל וחבטן בקרקע ומתו · (והיה מתעסק במלאכת עפך וקנו לו תלמידיו מישמעאל א' חמור והיה תלוי בו מרגליות א' והחזיר מפני קידוש ה' ואמר אותו גוי ברוך אלהי שמעון ב"ש ירו' פ' אלו מציאות ד"ח ג' · ורבה פ' עקב דרנ"ב ב' · (וכ"ש לא סדרו לפי הדורות · חוני המעגל בזמנו · רבי יהודה בן דוסא בשמו · רבי יהושע בן פרחיה רבו · שמעיה

ב' · כתב רש"י בכורות ל"ז סע"ב בהרבה מקומות בלשון מתני'
תני רב שמואל בר יהודה בפ' אין מעמידי' ובפ' המוציא יין ע"ט
א' · אר' אבא בר זבדא · אמר ר' אבא אר' הונא שבת ה' א'
הזורק כ"ה א' · א"ל אביי מנחות מ"ב ב' · ופ"ב דגיטין ע"ז ב'
ובסמ"ח כ"ל א"ל רב אמי כמדומה שסגיהה כן מטעם שכתבתי לקמן
בסמוך אצל רבא · בש"ר אלעזר נדה ל"ח ב' · ורב דימי · אר'
חנינא פ' במה בהמה דנ"ב א' · אמר לרב יהודה שיננא כתובות
י"ב ב' וע"ל · רב יהודה שרי למיכל עיני בשבת א"ל ר"ש ב"י מאן
ציית ליהודה מחול שבת לסוף חש בעיני שלח ליה שרי או אסור
שלח לכ"ע שרי לדידך אסור פ' אין מעמידין דכ"ח ב' · כי אתא
רשב"י אמר ר' יוחנן נדה ל"ז ב' יבמות כ"ה סע"ב · גיטין ע"ז
א' ד"ג ב' מ' א' · סנהדרין ל"א ב' · ע"ז כ"ד ב' · אמר רב
יוסף כמה מעליא הא שמעתתא דאר"ש ב"י אמרי במערבא ברכות
פי"ב די"ד ב' · אמר אטו לא ידענא דאמר רב יוסף אמר רב יהודה
אמר שמואל נדה ל"ז ב' · עולא אקלע לביתו פ' ה' שרצים ק"ט
ב' · תני קמיה דרבא יומא י"א ב' ול"ע דנראה דהיה חבירו דרב
יהודה מהכ"ל ואיך תני קמיה כתלמיד ורבא תלמיד רב יוסף תלמיד
רב יהודה ורבא נולד כשמת רב יהודה · ואולי צ"ל תני קמיה
דרבה · רב שמואל ואחיו ר' יוסף בני רבא בב"ח (רב שמואל בר
בר חנא לרב יוסף. פ' ב"מ כ"ט א' ובמה אשה כ"ט ב' ופ' חביות
קמ"ו ב' · רב שמואל בריה דרבה בב"ה ורב יצחק בר רב יהודה תנא ביה
רבה פגע בהם רב כהנא א"ל רבא בר איתי ור' אחא בר הונא ע"ש ·
ומר יהודה ורב יוסף ורבא · רב שמואל בר תחליפא בר אבימי (ל"מ ·
רב שמואל ברב שבא מגילה פ"ק (ל"מ שם) אמר רבא אמר ר"ש
בר"ש א"ר הונא שבועות פ"ב די"ז סע"ב ושם הוי בה רבה צ"ל
רבא · רב אחיו · רבי שמואל בן חלפתא (ורבי ירמיה בש"ר אדא
בר אהוה ירו' ברכות ספ"ג ד"ו ד' וענין ההוא ר"פ בני העיר ר"ש
בר חלף · רבי שמואל בר תחליפא בר אבימי (למ"ז · ויש רב
תחליפא בר שמואל · שמואל בר נחום אחי אמו (י"א אבי אמו)
של רב אחא בר חנינא אמר לרבי תנחום בר חנילאי תלמיד ריב"ל
(פ' הגרה דכ"ה א' · (רבי שמואל בר תנחום שס"ע סקל"ט ומ'
הזית ל"ג ד' ורבי אבן ברבי ברכיה בש"ר ירמיה אבן במ"י שיר
השירים פ' שובי שובי השולמית דקפ"א סע"א רבי שמואל בר' תנחומא
רבי חנין ברבי ור' ברכיה בן לרויה משום רבי אידי וב"ר פ' תולדות
ר"פ ס"ו ענין זה ר"ש ב"ת ורבי חנין בש"ר אידי · רבי שמואל
ברב חסדא ירו' ברכות (ל"מ · וא"כ ט' בנים היו לר"ח · רב
שמואל בר חייא א"ר אלעזר (פא"כ דע"ב סע"ב · א"ר מני פא"ט
דכ"ו ב' · (ר' שמואל בר חייא בר יהודה בש"ר חנינא ירו' רפ"ק
דברכות ד"ב ב' · מ"ט ב' · שבת פ"ק ב' סע"ד ובפ' הערל ד"ה
ד' ר"ש בר בר חייא ב"י בר א' ע"ש · ומ' הזית פ' שובי שובי דל"ג
ד' ר"ש ב"ח בר יודן בש"ר חנינא · רב שמואל אחוה דרבי ברכיה
(ירו' ערלה רפ"ב והוא ענין בירו' פ' ג' שאכלו די"א רע"ב רבי
שמעון אחוה דרב ט"ס · ומ"פ האורג רבי שמואל אחוה דרב ובפ'
אעפ"י כ"ט ד' · ובפ"ח דתרומות דמ"ו ב' א"ר שמאל בר' ברכיה
ט"ס וצ"ל אחוה דרב · רבי גמליאל זוגא בשמו שם ערלה · (ר'
שמואל אחוי דרב · ירושלמי פ' א"ל הממונה דמ"א רע"א (אולי
צ"ל אחוי דרבי ברכיה · ר' שמואל אחוה דר' נחמיה · (ר' שמואל
אחוי דרבי הושעיא א"ר ירמיה ירו' ס"פ א"ד · רבי שמואל בר'
יוסי לרב פפא (ל"מ : (רבי שמואל בריה דר' יוסי בר' בון ירו'
סוף הוריות אמר תני בר קפרא ירו' ר"ה פ"א דמאי פ"ד ובפ'
השותפין שנדרו בר' יוסף · (רבי שמואל בר' יוסי שהקפיד רבי
שמעון ברבי ע"ש נראה ט"ס · רב שמואל בר אחתאי (א"ר המנונא
סבא א"ר יצחק בר אשיאן א"ר הונא אמר רב סוכה מ"ב א' :
וגיטין ל"ט סע"ב אר"ש בר אחיתאי אר"ה סבא אר"י ב"א אר"ה
אמר רב המנונא תי' המנונא ט"ס · רב שמואל בר אחא לרב פפא
(נזיר כ"א ב' קמיה רב פפא משמיה דרבא בר עולא מנחות ל"ד
א' · ופ' ג"ה כ"א א' · וב"ק כ"ט אמר שמואל בר אהא והתו'
ב"מ קי"ב סע"א מביאו אמר רב אשי בר חמא בוודאי ט"ס : רב
שמואל בר ביסנא (תרגמא) קמיה רב יוסף (א"ל רב יוסף קנסתן
קדושין ד"ו ב' פרש"י וערוך ע"ש · בעא מאביי נדה מ"ב א' ·
אמר רב נחמן כתובות פי"א ד"ק ע"א · מר שמואל מרי נראה
כי היה ראש גולה והיו עבדי פרילי יוחסין · (האי שפורא אתא
לקמיה אמר הא בן מ"א יום וחשיב מיומא דטבילה והוי רק מ'
יום ואמר ההוא בנידתה בעל כפתיה ואודי · נדה ד"ה ב' · האי
אסיתא דהוי ביה מר שמואל · עירובין ק"ב א' · בר מר שמואל
נוה ליתן י"ג אלפי זוז לרב (צ"ל לרבא) מן עללתא שלחה רבא לרב

יוסף נדרים נ"ה א' · רבי יעקב אביו של רב נחמן סופר שלו ·
רב נחמן בר יצחק אפיקו משמשא לטולא · רב פפא אקלע לביתו
מנחות ל"ד א' · אקלע לביתו ולא אכל דעבדי פרילותו ביצה י"ד
ב' · אמר רב פפא חד אשתעי בתריה דמר שמואל ונפל קניא
מטללי ובזעי לארנקי דמוחא ואמר בגמרא שאני צורבא מרבנן דהקב"ה
תבע ביקריה · אדבריה רבא למר שמואל ודרש שם נ"א ב' ·
רב שמואל ברב קטינא (רבב"ח עסיק לבריה בר"ש בר"ק. פ' ג'
שאכלו דמ"ז א') לרב יוסף (ל"מ · אולי רב דניאל אחיו (ע"ש ·
רב שמואל בר יעקב פ' הקומץ (דל"ב א' · רב שמוא' בר ספרטאי
(ונ"ק ק"ב ב' ספרטי) הלך לרומי והמלכה אבדה תכשיט והכריז
המלך מי שהחזירו תוך ל' יום כך וכך יקח · ובאם אחר ל' יהרג
והוא החזירו אחר ל' ונתן טעם שאם החזירו תוך ל' היה נראה
שמחזיר מיראת המלך אבל עכשיו מחזירו מפני פחד ה' צבאות ומהדר
גאונו ואמר המלך ברוך ה' אלהי שמואל וקדש ה' ירושלמי ב"מ
(פ"ב · תענית פ"ק די"ד א' מאי הוה עלה אר"ש בר ספרטאי
וכן אר' חייא בר אשי אמר רב · בש"ר אבהו ירו' פ' הזהב ופ'
ד"מ · (ר' שמואל בן סוטר ר' חנינא בן אנדריי בשמו אהוי ר'
סודייגא ע"ש · (ר' שמואל דסופפתא ירו' סנהדרין פ"ב · (רב
שמואל בריה דרב איקא ע"ז ס"ט א' · ר' שמואל בר אבדימי
(ירו' פ' ג' שאכלו די"א ב' בר אבודמא ירו' פ' ד"מ כ"ה ב' אבדומא
ירו' ברכות ד"ו ב' : שאל לרב יצחק בן אלעזר ולר' מנא ירו' ר"פ
ר"א דמילה · מתה אמו ק' ימים קודם י"ט שאל לר' מנא ירו'
סוף מ"ק · רב שבא בנו · ר' שמואל בר יצחק אבדומא (ל"מ
אולי כוונתו על הנ"ל · (שמואל בר אבין (ע"ש אבוה דר"ש בר
אבין ע"ש · רב שמואל מתואך צורבא מרבנן וירא שמים (ואתא
שם רב פפא והקשה לו ונכספיה · והלך ר"פ לרב שימי בר אשי פ'
בנות כותיים ל"ג ב' : רב שמואל בר צדוק · רב שמואל בר עידי
(אר' ואמרי לה אר' אחא אריכא אר' הונא ואמרי לה אר' מנשיא
מנחות פ"ג ל"ה סע"ב · רב שמואל מזרקוניא (מתקיף רב אשי
ואיתימא ר' שמואל מזרוקוניא כל הבשר דקי"א א' · ר' שמואל
בן גוריא אולי אחיו של ר' חמא בר גוריא תלמיד רב (למ"ז ·
(ר' שמואל בר' גדלי' רבה דברים דרפ"ז סע"ב · רב שמואל בר
כהנא (ל"מ אולי הוא ר' שמעון ב"כ · ר' שמואל בר אדא אמר
הנניה אמר פ' ע"פ (ק"ד א' בר אידי · ורב הונא בר מנוח ור'
חייא מווסתניא הוי קמיה רבא ואח"כ קמיה רב פפא ע"ש) ·
ר' שמואל בר ייבא אמר לר' אבא (נדה ט"ו ב' · רב) שמואל
מדיכתא (פליג עם רב אחא בריה דרבא פ' ב"מ דף"ב א' · רב
שמואל קפוטקא פ' השוחט ד"ז ב' קפודקיא ירו' ס"פ ב' שעירים
ופ' אלו דברים ל"ג סע"ג · ר' אבין בש"ר שמואל קפודקיא מ'
קהלת ק"ד ב' · ר' יונה בשמו חלה פ"ג ור' חגי · (ר' שמואל
בר חנינא בש"ר הושעיא ירושלמי ויש ר' חנינא בן שמואל ·
(ר' שמואל בר חנניה בש"ר לעזר ירו' יומא פ"ה · רב שמואל
בר זוטרא (שבת ד"ג א' תני רב שמואל בר זוטרי כל השמנים
יפים לדיו כו' רב שמואל בר זוטר מתני כל העשנים יפין לדיו ·
כתב בס' מלא רצון כי הם ב' אמוראים דאלת"ה לא היה מובן שפיר
בגמרא או י"ל אם הוא א' כו' ועיי' רב טבות · (רב שמואל בר
נתן אר' חנינא נדה ל"ח א' בכורות י"א סע"א ע"ז ע"ד א' ונכ"ל
פ' לולב וערבה מ"ג ב' · בש"ר חמא בר חנינא ירו' ברכות פ"ק
ג' ד' ופ' נדה ה' ד' סליק לגבי ריב"ל פ' י"כ : (ר' שמואל בר
פפא תרגמיה קמיה רב אדא יומא ל"ז א' · ויש רב פפא בר שמוא' ·
(רב שמואל בר שימי תרגמיה קמיה רב פפא כריתות דף"ז ב' ·
(ר' שמואל בר חונה ע"ל בר איניי · (ר' שמואל פדגריטא בש"ר
מאיר מ"ר ואתחנן דר"ל ב' פי' מ"כ שם מקום : (ר' שמואל בר
זעירא רב הונא הכהן בשמו מ"ר במדבר פ"ג דרע"ו א' כמה דברים ·
(ר' שמואל בר יוחאי שח"ט סי"ב כ"ל ט"ס דהוא ר' שמעון בר
יוחאי כי היה כתוב ר"ת רשב"י · (ר' שמואל בר ר' מ' קהלת
דל"ט ב' · (שמוע הכהן בנו ר' אלעזר : ר' יהודה ב"ש · (ר'
שמי ור' שמיי ע"ל שמאי · (ר' שמלאי בזוהר אחרי מות עקל"ס
ר' אבא ור' יוסי ראו רשימה בפניו של אדם א' וא"ר אבא שהטא
בזנות וכן היה ואמראותו אדם שר' שמלאי תיקן לו תשובה · שמלאי
שמעיה דר' יהודה נשיאה ודר' ינאי · מסתמיך ר' ינאי אכתפיה
דר' שמלאי שמעיה ואתא ר' יהודה נשיאה לאפייהו פי"ב קי"א א'
(ר"י נשיאה הוי מסתמיך אכתפיה דר' שמלאי שמעיה א"ל שמלאי
לא היית בבית המדרש כשהתרנו את השמן ע"ז ל"ז א' והוא מלוד
שם דל"ו א' · ובירו' שבת פ"ק ד"ג ד' ודע"ז דמ"א ד' ענין ההוא
וקראו שמלאי הדרומי · והיוחסין עשה מדור לשמלאי מלוד בפני
עצמו

יבמות דק"ה · ע"ז פ"ב דל"ה א' א"ר שמעון בן פזי ואיתימא ר"ש בר אמי · שמואל סבא ע"ל קמוו · ר' אמי בנו · רב שמואל בר אוניא (אוניא ר"ה י"ח א' מגילה ג' ב' וכ"ע א' אוניא אימי יומא ספ"ק ל"ח ב' כתובות פ"ב י"ז סע"א) משמיה דרב סוף כ"ג (ובפ' הדר ס"ג ב' · ר' שמואל בר אוניא משמיה דרב וחגיגה ה' ב' יבמות ק"ה א' · סנהדרין ד"ב ב' מ"ד ב' · ר' שמואל בר' ינאי כ"כ יוחסין (ל"א אפשר שכוונתו כי ירו' בתענית דפ"ב וספ"ב ר' שמואל בר ינא בש"ר אחא אבל ענין הנזכר בספ"ב הוא הנזכר בירו' פ' ההולך ד"ו רע"ב בר איניי והוא הנ"ל · ובירושלמי פ' אלו דברים ר"ש בר מינא בש"ר אחא הכל א' ובחלק בר בינא בש"ר אחא ונראה הכל א' והיוחסין מביא גם רב שמואל בר חסידי ומ' קהלת דפ"ד ג' בר חונה בש"ר אחא וס"פ נו בר אידי ובפ"ת בר איני ובב"ר פ"ה ד"ז ג' בר חנא והכל ענין א' · רב שמואל ברב יצחק היה זקן אחד ולקח בדי הדס ומרקד לפני הכלה א"ר (זירא) קמכסף לן ההוא סבא וכשמת אפסוק עמודא דנורא ביניהם (כתובות פ"ב די"ז א' (עיי' ר' חנינא בר פפא) ובירושלמי פ"א דפאה דט"ו ד' הוה נסיב שיבשתיה והוה מקלס קומי כליא והוה ר' זעירא מטמר קומוי אמר חמי להדין סבא איך הוא מבהית לן וכיון דדמך הוי ג' שעין קולות וברקים בעולם ויצא ב"ק דמך ר"ש ברב יצחק גמול חסדים כקיין למגמל ליה חסד ונחית אש מן השמים כמין שבשא דנור בין מטתו לציבורא והיו הבריות אומרים חזו הדין סבא קמת ליה שבישתיה · ובירו' ר"פ כל הצלמים כשמת אתעקרין ארזים של א"י אמרין דהוי נסיב שושיבת ומקלס כו' והוין רבנן מרכנים ביה א"ל ר' זעירא ארפין ליה ידע ההוא סבא מה עביד בו' וכשמת יצא ב"ק ואמרה ווי דדמך שמואל ב"י גמיל חסדא) ובב"ר פ' חיי שרה פנ"ט) כשמת יצא רוח סערה ועקר כל אילנות טובות למה כן דהוה לקיט מנהון שבשין ומרקד לפני הכלה והוה רבנן אמרי למה הוא מבזה ית אורייתא א"ר זעירא כו' · (אמתיה דר' שמואל ב"י אמרה אנא הוי משגחא מנוי דמרי ולא חמית מלה בישא ירו' חלק דכ"ט ב' · יבמות ד"ג ד' · אבן ברבה פ' קדושים דקל"ג א' ענין זה ר' ישמעאל בר' יצחק כו' אנא הוי משמשי (פי' מ"כ מציע המטה אבל בפ"י בירו' כתב משגחא פי' מכבסת ונראה כגי' ירושלמי שהיה מכבסת לא מציע המטה דאי' בכוונות ר"א הגדול אפילו יש לו אלף עבדים יציע מטתו בעצמו ומסתמא לא היה עובר על זה · מנוי כו' ט"ס וצ"ל רבי שמואל בר' יצחק וכ"ה במ"י ר"פ קדושים ענין זה רבי שמואל בר"י · והיוחסין סוף אות י' רבי ישמעאל בר' יצחק כמו אלישע שלא נראה קרי על סדינו מ' קדושים הנ"ל אטעוהו · ובירושלמי פ' א"ל הממונה ד"מ ע"ד רבי ישמעאל בר"י ג"כ ט"ס · וע"ל ר' ישמעאל משגחא פי' כיבוס · ובקדושין פ"ב דכ"ד א' רבי ישמעאל בר"י ג"כ ט"ס · זבחים דף ס"ה ב' רבי זירא ורבי שמעון ברב יצחק כ"ל ט"ס וצ"ל שמואל · תני אבוה דרב שמואל בר"י (ע"ש) ובאלפסי אבא אבוה דר"ש בר"י ובאשר"י רב שמואל בר יצחק ועיי' זבחים קי"א ב' בר רב יצחק · א"ל רבי אבא סוכה ג' א' · בעא קומי רבי אבא בר ממל עש"ב · רבי אבין בשמו · רב אדא בר יצחק ע"ש אולי אחיו הוא · הכי א"ר אסי (ע"ל בסמוך) בש"ר אסי תמיד ל"א ב' · רבי ברכיה בר' יהודה בר סימון בשמו · ר' דרמסקי בשמו · בעא מרב הונא ערכין פ"ג ל"ו א' אר"ה סוכה ג' א' כ"ה בס"א · תני קמיה דר"ה מגילה ד"ח ב' ובפי"כ דקי"ג רע"ב · רב הונא ורבי ירמיה בשמו מ' איכה ד"כ סע"ב וכ"ה בירו' פ"א דחגיגה דע"ו רע"ג וצ"ע שר"ה יאמר בשם תלמידו וראיתי במ"י ירמיה סי' ט' רמז רפ"ב ענין זה ר"ה ור"י ורבי שמואל ברב יצחק ואולי הגיה"ה כן מטעם שכתבתי רבי הושעיה קתנו · ורבי זירא פסחים נ"ו דע"ב ב' · שאל את רבי זעירא מה קידוש היה בבית המדרש ירו' פ' א"ל הממונה ד"מ ע"ג · רבי חגי שאלו : בש"ר חונה · בעא מר' חייא בר אבא מנחות דמ"ז א' ואמר לר"א ב"א רבי אתה אומר כן הכי א"ר אסי פג"ה דל"ח א' ועיי' ירושלמי גיטין פ"ג · רבי חנניה בשמו · רבי חיננא בשמו · א"ר יוחנן כל הבשר קי"ו ב' · ורבי יסא · רבי יוסי בר' בון בשמו · שאל לרבי יעקב בר אחא ירו' יבמות פי"ב שלא את ר"י ב"א גבי רבי חייא בר בא ירו' במה אשה ה' א' · רבי ירמיה ורבי מיישא בשמו ירושלמי שקלים רפ"ג ומ' קהלת דפ"ט ד' · רבי ירמיה שאל לר' זעירא קומי ערסיה דר' שמואל ב"י ירו' נזיר פ"ז דנ"ו סע"א · א"ל רבי מיישא בר בריה דריב"ל · רבי פנחס · משמיה דרב יבמות מ"ו א' אמר רב · כתובות ד"ו ב' · נדה מ"ז ב' · ברכות י"ד ב' מ"ק י"ב ב' · מגילה ה' ב' תני ר"ש ב"י קמיה רב הונא כו' א"ל רבא כו' אלא אמר רבא כו' א"ל אביי כו' דנראה כאלו רבא

אמר לר"ש ב"י בלותו שעה דתני קמיה דר"ש הא רבא לא ראה את רב הונא ע"ש ונראה דלא גרסי' אמרי ליה אלא הג' אמר רבא כו' · רב שישא בריה דרב אידי מתני הכי אמר ר"ש ב"י ר"ה דף ז' א' · בשם רשב"א מ"ר קהלת · (רבי שמואל בר נחמני ולפעמים בר נחמן והכל א' וכ"כ ברשב"ם פי"כ דקכ"ג א' א"ר חלבו לר' שמואל בר נחמני הבן רבי יונתן ופי' רשב"ם דבכמה מקומות א"ר שמואל בר נחמן א"ר יונתן עכ"ל ובפ' כ"כ קי"ו רע"א · ובפסחים פ' כ"ש ד"ד א' דרבי יונתן רבו של ר"ש בר נחמני · והיוחסין שכח זכרו והוא נזכר הרבה מאד בש"ס · הוה נחית לציבורא הוי מקבל גבי רבי יעקב גרוסה והוה רבי זעירא מטמר לשמוע איך הוא קורא ק"ש והוי קרי וחזר וקרא עד דשקע בשינה עיי' עיר בנימן שני פי' ע"ז · ירו' ברכות פ"ק ולא רצה להתיר נידוי לת"ח א' שנידה רב יהודה א"ר זירא מאי האי דסבא לא היה בבית המדרש כמה שנין כו' ולא התיר לו רבי אמי (ע"ש) ובספרי פ' בהעלותך ד"י ע"ד ובר"ה פ"ד דל"ד דתניא כו' רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן אומר כו' רבי שמואל בר נחמני אומר כו' הרי נראה שהיה קדמון · ר' שמעון בר נחמני אמר ורבי חנינא בר חמא אמר רבה איכה פ' ויהמס כגן סוכו דע"ג א' כ"ל ט"ס וצ"ל רבי שמואל בר נחמני : עלה מבבל לשאול ג"ד מלא את יונתן איש קבירה א"ל מ"ד הדלו ברזון שה"ע מ"י שופטים סי' ה' רמז מ"ט · (כתב בס' ג"כ בפ"ק דתענית (ד"ח ב') בימיו היה כפנא ומותנא הוא אבישי בן צרויה שאמר הקב"ה טול רב שבהם לכפר שהיה כפנא וכאן בטל ג"כ הגזרה · תלמידו רבי אבא ואבא בידוכי ותלמידי רבי אימי בש"ר שמואל בר נחמן · בש"ר אבדימי דחיפא · רבי אבהו בש"ר שמואל בר נחמן ירו' ספ"ג דתענית · רבי אחא בשמו · רבי אחאי בשמו · רבי אחי בשמו · רבי אינו בשמו רבה איכה דע"ג סע"א · בש"ר אליהו עיני · רבי אילא בשמו · רבי אלכסנדרי בשמו · רבי ברכיה בשמו · רבי ברכיה בר חמא הכהן בשמו · רב הונא בר אבון הכהן בשמו · רבי הלל בנו · רבי זעירא בשמו ירו' תענית ספ"ג · רבי חגי בשמו · רבי חייא קרא בשמו · רבי חיננא · רבי חלבו בעא מיניה · וא"ל מפני שאתה בעל אגדה הנס איכה בפ' סכתה בענן : בש"ר יהודה בר זבידא · ר' יהודה בן לקרח בשמו · ר' יהודה נשיאה א"ל מפני שאתה בעל אגדה ב"ר פי"ג דע"ו א' וירו' פא"ד דע"ז סע"ג · ההוא מרבנן אמר קמיה בשריב"ל פסחים ד"ג ב' · אר' יוחנן ברכות ע' במה אשה ס"ג ב' · ל"ג ע"א א' פר"ע פ"ה א' ופ' השואל ק"כ א' בר נחמיה אר' יוחנן צ"ל נחמני וכ"ה בע"י · המוציא תפילין ק' ב' · ואלו עוברין מ"ט ב' סנהדרין ד"ב ב' · אמו דר' יוחנן אשתעאי ליה ע"ש : ר' יוחנן דציפרין בשמו · אר' יוחנן ברכות ד"ו ב' כמה דברים · ד"ז א' וד"ג א' ב' דברים · ודל"ב א' ור"פ כילד מברכין ל"ה א' ופ' הרואה נ"ה א' ב' · וס"פ במה בהמה כמה דברים ופ' במה אשה נ"ה ב' · ופ' ר"ע פ"ח ב' פ"ט ב' · יומא כ"ג א' ע"ב ב' · ע"ה א' פ"ו ב' · סוכה נ"ב · מגילה י' ר"ה דל"ד א' יבמות ע"ז ק"ה ק"ט · כתובות ה' · ע' י"ז · נדרים ד"ב א' נ"ו · סוטה י"א ע"ו · ב"ק ס' פ' פ"ה נ"ב · ב"ב ע"ו · סנהדרין ג' י"ד ד' נ"ט א' נ' נ"ג נ"ז ק"ח ק"י · ע"ז ה' י"ח · חולין י' · מנחות נ"ט נ"ט · ערכין י"א · וירו' כילד מברכין · ובמ"י תילים סי' י"ט בש"ר נתן ט"ס וצ"ל יונתן · שאל ליונתן איש קבירה ע"ש · אר' יונתן בן אלעזר · ילמדנו פ' נחר · פליג עם ר' יעקב בר אידי · ר' יצחק בן פזי בזמנו · ר' יצחק אחיו · לוי בנו · ור' מתנה ירו' ברכות פ"ק · ר' נחמן בנו · ר' סימון בשמו ירו' מגילה פ"א · ור' סימון בר זבדי · ר' קפרא כתב יוחסין בזמנו (ל"מ · רבב"ח בזמנו · אמר ר' תחת כבודו כו' פ' אלו קשרים קי"ג סע"ב אבל בע"י ובשם"ה אינו תיבת ר' · נחית למסחו חמי לר' ב"ר פס"ג · ר' שמעון קמטריא בשמו · ר' שמעון בן יהוצדק א"ל אתה בעל אגדה · ר' תחליפא קמוה דר' אחא בשמו · רב שמואל בר יהודה הנדוואה (ע"ש) ובפ"ק דקדושין דך"ב שנתגייר הוא ואביו · (רב שמואל בר יהודה הוי קאי קמיה דרב יהודה א"ל סק לאצטרף לה' לענין חליצה כו' א"ל תניא בב"ד של ישראל ולא בב"ד של גוים ואנא גר אנא פרש"י הוא ואביו נתגיירו ופסולא לחליצה · ואמר רב יהודה כגון רב שמואל ב"י אנא מרענא שטרי אפומיה ר"פ מצות חליצה דק"א סע"ב · כתבו התו' שם ובפ' בא סימן דמ"ט ב' ובסנהדרין ל"ו ב' רגיל ר"ת לפרש דשמואל ב"י בפ' מצות חליצה הוא בן ר' יהודה הנדוואה זה אינו כי ר' שמואל ב"י אמו מישראל הוה ועיי' תו' ישיכים כתובות מ"ד ב' · עבדא ליה אמו מגררת דכספא לשבת פ' חבית קמ"ז

ב'

אריעא לומר כן עיי' ר' יאשיה דדרי : רמב"ם בהקדמה לס' סי"ד דשמואל היה מב"ד של רבי וכתב הראב"ד דזה לא היה ולעב"ד נראה דאייתו ממ"ש שמואל אסיא דרבי הוי מגיהי שלמה חולין ד"ה ב' הלכה כשמואל בדינא (ע"ל הטעם כתב הרא"ש פ"ד דב"ק) והרא"ש בפ' הזהב ודווקא לגבי רב · ולא גבי רבי יוחנן · ובעירובין ד"ב ע"ב נחלקו רב ושמואל ואמר שמואל גופי' הלכה כרב · ואעפ"כ הרבה הלכות באיסור הוא הלכה כשמואל (עיי' בכורות מ"ט א') ובפ' ב"מ (ק"ב א') ג' הלכות אמר אביי שהיה רבה עושה כשמואל · ויש חולקין על כלל זה עיי' תו' גיטין ד"ם ב' ובמ"ע ספ"ו ד"ה נדרים ובתו' ב"מ דב"ע לא ס"ל כלל זה במוחלט · א"כ י"ל דלא נאמר כלל זה רק בדפליגי יחד בדין לא ע"י שינוי אוקמתא ע"ש ובתוס"י · ובתו' סוכה די"ד ב' אע"ג דהלכה כרב באיסורא כאן הלכה כשמואל (עיי' רב · והיכי דפליגי רב ושמואל בדבר הנוגע לאיסורא וממונא (ע"ש) . כתב הרא"ש פ' המגרש מוכח דהלכה כרב מדעשו בנהרדעא כרב אבל ממה שעשו כשמואל בנהרדע' לא מייתי ראיה דהלכה כשמואל משום דאתריה דשמואל הוי ע"ש דקי"ז רע"א · שמואל ורבי יוחנן ע"ש · שמואל ורבי חייא הלכה כרבי חייא מהרי"ק סי' ק' · (שמואל ורב אסי האשר"י סוף קדושין פסק כר' אסי (ע"ש) · ורש"י פ' הגוזל דל"ט פסק כשמואל כנגד רב אסי (ע"ש) כי בב"ק מחולקין בדיני ממונות פסק כשמואל דהלכה כמותו בד"מ ובסוף קדושין פליגי באיסורין פסק כרב אסי תלמיד רב שהלכה כרב באיסורין · שמואל ורב אדא בר אהבה הלכה כשמואל ה"ע ל"ה א' · שמואל ורב חסדא הלכה כשמואל ר"ן ר"פ מפנין · בס' ג"כ אריוך מלך אלסר נתגלגל ברב ושמואל · וכאלו אמר אריוך ומלך אלסר שמלת מלך נדרש לפניו ולאחריו אריוך מלך הוא שמואל וגם הוא נקרא אריוך ומלך אלסר הוא רב מלך באיסורי דהלכה כרב באיסורא ושמואל בדינא · שמואל היה ניצוץ שאול המלך לכן נק' אריוך מלך עיי' אבא בר אבא אבוה דשמואל · נפשו נתגלגל ברמב"ם עה"א ד"א תתס"ה :

הנזכרים סתם שאמרו בשמו :

רבי אבא · רבי אבא בר זוטרא · רבי אבא בר ירמיה : אבוה או אינת בר איהי קמיה · אבין בר שמואל · אמר לאינת רחילא · רב אדא בר אהבה בזמנו · רב אהאי בזמנו · רבי אלעאי בן אלעזר בזמנו · משום ראב"ל · משום ראב"ש כתובות מ"ד · ר"א בן פדת תלמידו · אליעזר זעיר' בזמנו · רבי אמי בר מתנא : ר' אסי גדול ממנו · בן המדורי · רבי בנאי או רבנאי או ינאי : רב גידל · רב גידל בר מנשי · רב דימי בר יוסף · בעא מרב הונא וע"ש · רב הונא או חנא בגדתא תלמידו · רב הונא בר חייא · רב הונא בר יהודה נ"ע · רבי הילא · זבולן בן דן : רבי זירא · בש"ר זעירא · בש"ר חייא · רבי חייא בר אבין · רבי חייא בר אשי בשמו · אמר לרבי חייא בר רב בר אוריין : רבי חייא בר מתנא · רבי חייא בר יוסף · רבי חייא מהגרא בזמנו · אמר לרבי חייא ברב אידי · אמר לחיננא בר שילא . : רבי חמא בן גוריא בזמנו · רבי חילאי בר אידי · רבי חנן בר אשי · רבי חנינא בר אידי · א"ר חנינא ע"ל · בש"ר חנינא בן אנטיגנוס פא"ט כ"ג ב' נדה ה' א' · רב חנן בר יצחק · רב חנן בר רבא · ורבי חנן בר אמי · רבי חנן מגופתא לפניו · רבי חננא בר כהנא · חנניה · רבי חסדא · רבי טבות רישבא : טאבי בר בריה דמרי טאבי בזמנו : רבי טבי · רבי טובי בר קיסנא · רבי יאשיה דמן אושא משמיה · רב יהודה · מר יוחני. בעא מיניה · רבי יוחנן בעא מיניה מ"ק כ"ד א' · רב יוסף בר חמא · רבי ינאי בר נחמני · רבי יצחק בר ביסנא · ר' יצחק בר נחמן · רבי ירמיה · אמר לרבי ירמיה דשבשב · ר' ירמיה בר אבא אמר שמואל · משום ר' ישמעאל · יבמות נ"ו · כתובות כ"א כ"ז ב' ע"ד א' נדה ד"ב ב' · נדרים ע"ד · רבי ישמעאל בר' יוסי ע"ל · רב כהנא בר חיננא · רב כהנא בר ירמיה · לוי רבו או חבירו ע"ל · לוי בנו · לודא בזמנו · מרי בר מר בזמנו · רב מונא נ"ע · רבי מנשיא מדוויל · מר בר המדורי לפניו · מרי בר מר עוקבא · רבי מתנא · מתתיהו בר יהודה נהוראי · רבי נהלאי בר אידי · רבי נחמן בר יעקב · רב נחמן בר אדא · נתאי · רבי נתן קמיה · רבי נתן בר אושעי : מר עוקבא ע"ש · עוקבא בר נחמיה ר"ג · רב ענן · ר' ענן בר תחליפא קמיה · רבי ענן בר חייא · בר פיולי קמיה · בשם פלטיה דנוהה · רבי פנחס אחיו וגיסו · רב פפא בנו · קרנא חבירו · בעא מרב כתובות ד"ב א' · רבא אמר שמואל · רבה בנו · רבה בר ירמיה · רבה בשמו מנחות ל"ט א' · ובכתים ל"ט

בשם"א · רבה ברב הונא · רבב"א · רבה בר חייא קטוספאה · רבותינו שבבבל רב ושמואל · רבנאי · רמי בנו · רמי בר דקולא · בשם אבא שאול בן אמה מרים · רב שישי ברב אידי · בש"ר שמעון בן אלעזר · בש"ר שב"ג · רבי שמעון ברבי ע"ל · רבי תחליפא בר אבדימי · (שמואל רבי חנינא ב"ש · יהודה ב"ש · לוי ב"ש · רב פפא ב"ש · רב ב"ש · רבה ב"ש · רמי ב"ש : חנינא ויהודה ורב לא ידענא בניו של איזה שמואל הם · (רב שמואל בר אבא כשמתה אשתו סליק רבי אלעזר ורבי נתן בר אבא לגבי ירושלמי מגלחין פ"ב א' · בעא קומי רבי אסי · רבי בון בר חייא בשמו · בעא לר' זעירא והתיב רבי תנחום ורבנן דקסרין ירו' יבמות פ"י די"א ב' ובקדושין פ"א כ"ט סע"ב והתיב ר' נחום · א"ר יוחנן נזיר כ"א א' · זמנין סגיאין הוי קאימנא קמיה רבי יוחנן מגילה ד"ג רע"ב · ע"ז ל"ס א' · רב יוסף אולי אחיו · ר' יעקב בר אחא בשמו ירו' פסחים פ' אלו דברים ריש הלכה ה' · רבי נתן בר אבא ע"ל · רב פפא אקני זוזי לר"ש בר אבא ב"ק דק"ב א' · רבנן דקסרין ע"ל · א"ל רב ששת אסבר לך עירובין ז' ב' · ר' תנחום ע"ל · רב שמואל בר אבא מהגרוניא ואמו כסבה לר' אבא וכתבה נכסיה לבנה ואתא קמיה דר' ירמיה בר אבא כו' ורבי אבא אמר קמיה דרב הושעי' ור' הושעי' אמר לרב יהודה פ' החובל דפ"ח סע"א · ובס' יוחסין יש קצת ט"ס · ובב"ק ד"ז ב' מאקרוניא בעא מר' אבא · רב שמואל בריה דר' אבהו אמר אבא מריש כלי דרפרס הוה פא"ט (דמ"ט א' · עיזא כרכוז דהוי בי ר"ג כו' רב אחאי אסר ר"ש בר' אבהו אכל קרי אכפשיה מפרי פי איש תשבע בטנו ושלחו מתם הלכתא כוותיה דשמואל בר"א והזהרו ברבינו אחאי שמאיר עיני גולה · (לנהוג בו כבוד לדון לפניו בהלכה עד שיחזור בו ולא להתיר לפניו מה שהוא אסר פא"ט כ"ט ב' · רב שמואל בר שילת (ע"ש) מלמד תינוקות הוי מבני בניו של המן חלק וי"ג שנים לא ראה גן שלו שלא הניח תלמידיו ואשכחיה רב דקאי בגנתיה א"ל שבקת להימנותך א"ל דעתאי להתם (ב"ב ד"ח ב' · ובפ' אעפ"י דלא עבר פריסתקא דמלכא בפתחו · רב יהודה משמיה דר"ש ב"ש · אמר רב פ' בכל מערבין כ"ח א' · לולב וערבה מ"ו סע"ב · ואמר רב לר"ש בר שילא אחים בהספדאי שבת קנ"ג א' · רב יהודה בנו · בשם כהנא ירו' פ"א דמגילה · רב מרי בריה דבת שמואל בר שילת · בס' ג"כ שמגר בן ענת שהכה ת"ר איש במלמד בקר הוא רב שמואל בר שילת דהוי מקרי דרדקי והוא מעורר קניתו ורב שמואל היה זהיר לעשות מלאכתו כתיקונו כדאי' בפ' לא יחפור ד"ך א' (א"ל רב לר' שמואל ב"ש עד ו' לא תקבל מכאן ואילך) אספי ליה כתורא · וזה מלמד בקר לשון מלמד שהיה מלמד אותם ומכה התלמידי' כדי שילמדו ואותן ת"ר איש רמז אל ו' סדרי משנה כי כל סדר כלול מק' עכ"ל (פי' עד הלל היו שונין ת"ר סדרי משנה) ובס' הכוונות שופטים בלקוטים שהיה משורש קין כמו סיסרא לכן 'הכוכבים 'נלחמו 'ממסילותם ר"ת המן כי שניהם ממקור א' עכ"ל (וזה פירשו הז"ל ב"ב ד"ח ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד אלו מלמדי תינוקות כגון מאן כגון רב שמואל בר שילת · אמר ככוכבים על ר"ש ב"ש מכוון לסוד הנ"ל דסיסרא דנלחמו הכוכבים הוא המן שיצא ממנו ר"ש ב"ש מלמד תינוקות · רב שמואל בר מרתא אחיו של ר' חייא (ר"ל מרתא הוא אחיו של ר' חייא) ולא נודע אם מרתא איש או אשה וכתב היוחסין בסג"ה אמר ש"ש אם היה שם אשה לא היה מזכירה בסנהדרין קודם ר' חייא דאמר איבו וחנא ושילא ומרתא וחייא ואם מונה כסדר תולדותם ניחא עכ"ל · (וע"ל מרתא שאומר הלכה בש"ר יהושע מוכח דאיש הוא ולא אשה · ור' אילא ע"ש · רב יצחק בש"ר שמואל ב"מ אמר רב חלה פ"ק · ר' יצחק בנו · ארבב"א אר"ש ב"מ אמר רב משום ר' יוסי איש הוצל ע"פ קי"ג סע"ב · אמר רבב"ח אמר (רב) שמואל ב"מ (כצ"ל ב"ק כ"א ב' · ר' שמואל אחיו של פנחס הכהן בר חמא ועיי' ענין נפלא מ' שמואל סי"ט : רב שמואל בר בדב (בעירובין פ"ג די"ו רע"ב בעא ר' שמואל בר בדב מר' חנינא ואמרי לה ר"ש ב"כ התניה דר' חנינא מר' חנינא ואמרי לה מר' יהושע בן לוי · (שמואל סבא חמוה דרב שמואל בר אמי סוטה ד"י ע"ב : ונראה מזה שלא היו נזהרין שלא יהי' שם חמיו וחתנו א' · אשר הזהיר ע"ז בצוואת ר"י חסיד · (שמואל הזקן קומי ר' אחא ירו' סנהדרין פ' כ"ג וס' אד"מ ור"פ היו בודקין · רב שמואל בר אמי (ר"ה י"ח א' בר אימי ור' חיננא בר יצחק · אבוי דשמואל בר אמי בשם רב יהודה ירו' סנהדרין ר"פ הגוזל עצים · ויבמות פ"י די"א סע"א בר איסי בש"ר יהודה · א"ל ר' זירא פסחים דצ"ז רע"ב · אר' יונתן

(ואמר שיכול לתקן כולה בלא ראיית עדים וא"ל אבא אבוה
דר' שמלאי ידע מר כו' א"ל לא א"ל מדהא לא ידע מר איכא מילי
אחרנייתא דלא ידע ר"ה ד"ך ע"ב) · והיה רופא גדול ורפא את
ר' ורצה ר' לסמכו ולא עלה בידו וא"ל שמואל שאל יצטער שראה
ספרו של אדה"ר וכתוב בה שמואל ירחינאי חכם יתקרי רבי לא
יתקריא ואסותא דר' על ידו תהא (ב"מ פ' השוכר דפ"ה) כתב
יוחסין אולי בא מעלי לכן לא נסמך (כדאי' פ"ק דסנהדרין די"ג
לא יהי' זקן בביתך זו סמיכה · ונקרא מר שמואל (בפ' ה'
שרפים דק"ה סע"ב · אמר רב מתנא אתאי קמיה מר שמואל
סוכה י"א ב' · ובחולין פ' כל הבשר דק"ה סע"א · ושם דקי"א
ע"ב ר"א היה משמש קמיה מר שמואל אייתו לקמיה דגים שעלו
בקערה ואכל בכותח יהב ליה ולא קאכל א"ל לרבך יהיבת ואכל אתא
לקמיה דרב א"ל הדר מר משמעתיה א"ל הס לזרעיה דאבא בר
אבא דליספי לי מידי דלא ס"ל · ועיי' פי' ע"ז האיך הוציא שמואל
שקר מפיו להאכיל לר"א דבר האסור לדעתו ור"א למה לא אכל וכי
לא האמין לשמואל דרב אכל בת' רלב"ח סקכ"א ובת' רשד"ם ובב"ש
דפ"ד וכ"ה · ופ"ק דקדושין דכ"א ב' כק' מר שמואל ונקרא שקוד
(כתובות פ"ד דמ"ג ב' וירושלמי פ' נערה שנתפתת' דכ"ח ב' ·
ונקרא אריוך ר"פ התכלת דל"ח ב' אמר לוי לשמואל אריוך לא תיתב
אכרעך עד דמפרשת לי · פי' רש"י אריוך לשון מלך כמו גור
ארי' יהודה להכי קרי אריוך דקיי"ל הלכה כשמואל בדינא כי היכי
דמלכותא דינא · ובפ' במה בהמה דנ"ג א' שם פרש"י ע"ש שהי'
בקי בדינים ושופט כמלך לשון ריכא · ותו' כתבו שם מלך אריוך
מלך אלסר וכקטי טפי משאר מלכים לפי שמובלע בו לשון ארי ובזה
תראה לתקן טעות בי"ר בפ' לך לך · ובפ' המקשה דע"ו ב' פרש"י
ע"ש אריוך מלך אסר דהלכתא כוותיה בדיני מלך אלסר הוץ מאיסור
והיתר שהלכה כרב וכ"כ תו' שבת דנ"ג כלומר א"ל איסור (ול"נ
ע"ד מלך במשפט יעמיד ארץ אם הדיין דומה למלך שא"צ לכלום
פי' רש"י שהוא עשיר ולתו' שבקי בדין וא"צ לשאול אחרים ולפי
שהיה בקי בדינים קראו אריוך לשון ריכא) וכתב יוחסין בערוך
קאר כתב נק' אריוך לפי שהיה רופא מן אעלה לך ארוכה (ואני
לא מצאתי זה אלא כך לשונו ארך בפ"ק דכליס לעלות ארוכה לשון
רפואה ולא כתב זה שנק' אריוך לפי שהיה רופא) · וי"א ע"ש
שאריה מלך בחיות · וי"א ארוך היה ע"כ · ואני אומר שאינו
כן שהיה קטן דנדרים פ"ו (ד"כ ע"ב) שמואל איכא גולא אולי
הוא דרך סגי נהור · ונקרא שבור מלכא (ב"ק דל"ו ב' אמר
רב נחמן אמר הונא תברין עלי אנא ושבור מלכא (ר"ל שמואל)
אקי בדינא · ובסוף ב"מ אר"ל הלכה כר"ש אמרוהו קמיה שבור
מלכא אמר להו אפריין כמעייה לר"ש · פרש"י נראה דשבור
מלכא ממש מלך שהיה בקי בדינים (כתבו התו' כדאי' סוף ע"ז ·
כשהתך האתרוג לרב יהודה בעץ הסכין י"פ בקרקע קשה) ואית
דאמרי שבור מלכא שמואל דבכמה מקומות קרי ליה הכי ואין מיושב
כו' · וכתב יוחסין ר"ת של שמואל שבור מלכא כמו מלך פרס היה
בקי בדינים (ואין נראה שיתלה בקיאותו במלך פרס וכי לא נמצא
בישראל בקי בדיני' לתלותן בו · ועוד דהלכה כשמואל בדיני ולא
באיסורי ובקיאות מלך פרס היה באיסור בסכין כו'. (ובפ' מקום
שנהגו דנ"ד סע"א אמר רבא אמינא מלתא דשבור מלכא לא אמרה
ומנו שמואל פרש"י רבא קרא את שמואל שבור מלכא דבקי בדינים
היה והלכתא כוותיה כדין היוצא מפי המלך ומתקיים ושבור מלכא
מלך פרסיים היה בימי רבא עכ"ל (ול"נ דנקרא שבור מלכא לפי
שהיה חשוב אצל המלך פרס כדאי' בפ' החלול נ"ג א' אמר שמואל
קמיה שבור מלכא היה מטייל עם ח' כוסות יין וזרק א' וקבל א'
ולא היה היין נשפך · ובפ' הרואה דנ"ו א' אמר שבור מלכא
לשמואל אמריתו דחכימתו טובא אימא לי מה חזינא בחלמאי וא"ל
כו' · ובפ' אלו מגלחין ד"ז א' אמר שבור מלכא לשמואל תיתי לי
דלא קטלי יהודי מעולם · ואחר דמצינו שבור מלכא בימי שמואל
ובימי רבא ככ"ל וע"ש) גם אמרו אהרורי' דרבי עתיר משבור
מלכא דנראה שהיה גם בזמן ר' עכ"כ דכל מלכי פרס נקראים שבור
מלכא כמו מלכי מצרים נקראים פרעה · כתב ש"י כתיב הפירש
כלל ו' בשם רמב"ן מקשינן מן שמואל אע"ג דאמורא הוא לפי שרב
גוזריה (ע"ל רב) · ורב קרי עליה כל רז לא אנס ליה פא"כ
(כ"ט א' · רב ושמואל (ור' יוחנן) קראי פרש"י במגילה (אינו
שם כ"א בע"ז) דבריהם כמו מקרא והערוך פי' אדוכים בלשון יון (לא
מצאתי בערוך) בע"ז פ"ב ד"ת ע"א הא מלתא שמעתי מתלתא קראי
פרש"י מ"ג חכמים גדולי' שהם כדי לסמוך עליהם כבעל מקרא עיי' רב
חיננא בר אידי · בחולין פג"ה דנ"ה ב' כתב ר' יוחנן לרב לקדם רבינו

כשמת רב כתב לשמואל לקדם חברינו וכתב לו שמואל עיבור מן ד"ב שנה
(שיתין שנין) ולא קבלו רבי יוחנן לרבו דאמר הושבנא בעלמא ידע
אח"כ שלא י"ג גמלים (ובתו' גוילין כתובות שאלות) דספיקא טרפות
אמר אית לי רב בבבל · ורצה ללכת ואמר ליכוקא פסוק לי פסוקך
ואמר · ושמואל מת (ובירושלמי כ' במה אשה ד"ה סע"ד ר' יוחנן
ורשב"ל רצו לילך לראות את שמואל ושמע קול מתינוקות ושמואל
מת וכן הוה · אבל בחולין שם אמר ולא היא שלא מת שמואל
אלא שלא יטריחו · ובמ"ק קרע שמואל עליה דרב י"ג בגדים
(וקרע על האי מרבנן עיי' רב סחורה ומ"ק וירו' פ"ג ב' :
(א"ר כהמן תנא דבי שמואל כ' כילד משתתפין דפ"ו א'. ובריף דבי
שמואל תני · ובפ' א"ל דכ"ע א' פרש"י תנא דבי שמואל בתוספתא
שסדר שמואל מתנאים שלפניו כמו שסדרו רבי חייא ורבי אושעיא
וכמו שסידר רבי את המשנה עכ"ל · בפ' ח' שרצים (דק"ב א')
רב קללו בהשבו דשמואל מצערו ולא נתקיימו לו בניו כל זמן שהי'
רב חי (אלא בנתא בערוך ע' דל השני) והיה רב נוהג בו כבוד על
שקללו כ' מרובה (ד"פ רע"ב ורש"י מגילה ד"ב סע"א) ואח"כ היו
לו בנים לוי ורב כפא ורבה ורמי (לא ידעתי מנ"ל · בנותיו נשבו
ונפדו ובאו לפני רבי חנינא והתירן לכהונה (ע"ל שמן בר אבא
הכהן · (אמר שמואל כו' ואבא מודה לי כו' מאן אבא רב (ע"ש)
או אבא בר אבא ירו' ב"ק פ"ב ב' · שלחו ליה מבי רב לשמואל
ילמדינו רבינו כ' האומר ס"ו ב' · אמר לפנו רבי שמעון ברבי
(ס"א רבי ישמעאל בר' יוסי) כו' א"ל שתוק בני שם ס"ז א' :
בירושלמי פ' אעפ"י ד"ל א' שהיה מכיר לקייתא דילדין ליה) בסוף
שבת אבלט (גוי היה) חכם גדול בתכונה חבירו (ותמוה שקראו
חבירו · (והיה ר"י בנהרדעא (בפ' כ"כ דקי"ו ב' ורש"י חולין
מ"ה ב' · ולא היה בבבל אלא בנהרדעא רש"י מגילה דף"ב סע"א)
קודם שירד רב לבבל · עיי' ח"א ג"א תתקע"ט · ועיי' יוחסין
אות ד' דפ"ז סע"ב כי סליק רבי דימי לנהרדעא וקשה לי כי נהרדעא
בבבל ואמר לשון עלייה ואולי בעבור שהוא על הספר כדאי' בפ' מי
שהוציאו · אבל בערוך ערך על אמר בפ"ק דתענית (ד"ג) עילאי
בעו מיא תתאי לא בעו מיא פי' כי שמואל בנהרדעא · ורב בסורא
ותרווייהו על פרת ונהרדעא לעיל מסורא טפי מן עשרים פרסא
ושמואל ונהרדעא בעו מיא ורב וסוראי שהם תתאי שהמים נקווים
שם לא בעו מיא וא"כ הוא גורם שאמר רב יום ס' כלפני ס' ושמואל
כלאחר ס' ורש"י פי' עילאי שהוא רב שבא מא"י שהיא עליונה ושמואל
לא בעי מיא שהוא מבבל תחתונה וכדחק לפ"ז גרסתו · וקשה לי
מאד כי רב ושמואל שניהם מבבל ושניהם עלו לא"י ללמוד מרבי
ושמואל אסיא דרבי הוה ושניהם ירדו מא"י לבבל ושמואל ר"י
בנהרדעא ורב בסורא אלא ששמואל בא ראשונה לנהרדעא · עכ"כ
כפי' הערוך ועוד כי הוא הלך לבבל וראה בעיניו שכן הוא ·
ובפא"ט (דכ"ו א') כי סליק זעירי לנהרדעא פרש"י כי סליק מבבל
לנהרדעא כפי' הערוך עכ"ל · (בפ' מי שמתו די"ה ב' אבוה
דשמואל הוי קמפקדי גביה זוזי דיתמי כי נח נפשיה לא הוי שמואל
גבי הוי קורין ליה בר אכיל זוזי דיתמי אזל לחצר מות אמר בעינא
אבא אמרו ליה אבא טובא איכא הכא א"ל בעינא אבא בר אבא א"ל
כמי איכא טובא הכא א"ל בעינא אבא בר אבא אבוה דשמואל אמרו
ליה סליק למתיבתא דרקיע אדהכי חזיא ללוי דיתיב אברא כו'
(ע"ש) אדהכי אתא אבוה חזי (שמואל לאבוה) דקבכי ואחיך א"ל
מ"ט קבכית א"ל דלעגל קאתי' (במהרה תקבר) מ"ט אחיכת דחשיבנא
בהאי עלמא טובא א"ל אי חשיבנא כעיילו ללוי ועיילו ללוי ואמר
זוזי דיתמי היכי א"ל באמתא דרקייא עילאי ותתאי דידן אי גנבי
או אכלי ארעא יהיה מדידן ומלעי דיתמו · ומת ד"א י' שנה שנים
אחר רב והיוחסין דקי"ו א' בשם רש"ג ז' שנים · ואחר מיתות רב
באו ישיבתו אליו והוי הדא מתיבתא יוחסין דקי"ו א' · כתב ס'
כריתות שאחר מותו בא פפוס בן כולמוס והחריב בית מדרשו הגדול
תקפ"ט לשטרות ש"ק ל"ד א' · כתב כריתות והיתה מדינת נהרדעא
בשלוה עד מות שמואל תכ"ה שנים · קיבל מאביו ומלוי משמיה
דלוי · עירובין ד"י א' · סוכה ז' א' · נדרים דפ"ב א' · מכות
ל"ט ב' · ובפ' מי שמתו די"ח סע"ב פרש"י לוי חבירו של שמואל וכ"כ
רשב"ס ע"פ ק"ג א' רב ולוי ושמואל חבירים · ורמב"ם כתב שמואל
קבל מר' חנינא בר חמא (וכ"כ ש"ק דל"ב ב' · ובבכורות י"א ב'
א"ר שמואל א"ר חנינא תיבת רבי ע"ם כי לא נסמך) והשיג עליה
הראב"ד שלא קבל מר' חנינא אלא מלוי וכ"כ פ' ח' שרצים (דק"ח
ב') אין מוכח משם שלא קיבל מר"ח אלא שם אמר בשם לוי :
ויש קצת הוכחה דשמואל תלמידו דלוי דבר"פ התכלת הכ"ל אמר לוי
לשמואל אריוך לא תיתיב אכרעך עד דמפרשת לי כו' ולאו אורח

אמר רב שישא בריה דרב אידי אבא הכי קשיא ליה הרי מוכח דרב
שישא הוא בריה דרב אידי בר אבין · בזבחים ד"ו א' ובפ' המוציא
תפילין דק"ב א' רב ששת ושם ע"ב רב שישא · וכן בדי"ד ב' :
ובפ' תולין רב אשי (ובשם"ח ששת) בריה דרב אידי ושם תכף
ואמר רב ששת בריה דר"א ב"א ובאשר"י הגי' רב שישי וכ"ה בשם"ח
וכ"ה ברי"ף) ובר"ה ז' ב' רב שישא ברב אידי · רבי יהושע אחיו
(ע"ש) בני סמכי ואמם כהנת · רב שישא ברי דר"א דרש משמיה
דרבי יוחנן · פ' הגיות דקמ"ו ב' · א"ר מרדכי לרב אשי הכי
א"ר שישא בר"א מכות כ"א ב' · אמר לרב פפא ב"מ ק"ט א' ·
רב ששת בר"א אמר לרב פפא מה חזית מר פא"כ ס"ה א' · ב"מ
ל"א ב' רב שישא בר ר"א ושם ברש"י ששת · ב"ב ח' א' · א"ר
שישא בר"א הכי אמר שמואל מ"ק י"ד ב' · א"ר שישא בר"א הכי
אמר שמואל בר יצחק ר"ה ד"ז א' · יומא מ"ב א' רב שישא :
רב ששת בר"א ב"א חולין י"ד ב' קכ"ב ב' כיצד צולין פ"ד ב' :
כריתות ד"ג סע"א ב"מ ו' א' · (רב אידי בר שישא אולי בנו ·
רב שישא בר הונא · שישנא · ע"ל ששנא · שנחת ברי ע"ל
שבחת · שכנא · ע"ל שבנא · רב שלום רבה אמור (פד"ו דקל"ה
א' בש"ר אחא בר' זירא · בש"ר יודא בר' סימון תנחומא וירא :
(כתב ג"כ בהושע ט' באו ימי הפקודה באו ימי השילום שקאי על
רבי שלום ומרמז על מעשה דר' שלום בשם הא"ר"י (לא ידעתי מעשה
דר' שלום · (שלום רבי יהודה ב"ש · יוסי ב"ש · לוי ב"ש :
(רבי שלום הלוי · ר"י בנו · ור' יהושע וצ"ע · (שלאו מתם ·
רבי אלעזר ע"ש · רבי שלמיא בזמן רב ובניו רב חננא ורב יימר
בזמן אביי כ"כ יוחסין · רב חננא בנו היה תלמיד רב ע"ש ואיך
יהיה רב יימר בזמן אביי ע"ש · (בר שלמיא ספרא שאל לר' מנא
ירו' תפילת השחר ד' ז' ג' · תענית פ"ד דמ"ז ג' וע"ד ב' · (ר'
שלמוני בש"ר לקיש ב"ר ויצא פס"ה סי' י"ז · רבי שלמן מבי
(בלוקות) בילה פ"ק (ד"ה ב' ורב אדא מבי בלוקית : רב שלמן
(פ' החובל פ"ט א') תני קמיה דרב נחמן בר יצחק וא"ל שלם
אתה ושלמה משנתך שעשית שלום בין התלמידים (כיצד מברכין
דל"ט ב' : (שלמן בר לוי אחוי דזבדי בשריב"ל ירו' כלאים פ"א
ד"ז א' : (בן שלקות אר' שמעון מלאכי חכינאה בן חכינאי בלידון
ואמר כשאתה מגיע אצל ר"ע אמור לו הלא בן שלקות העיד במעמד
כולם ביבנה ואר"ע בן שלקות זה איני מכיר נדה כ"ב ב' : (שלקי
רב אחא ב"ש : ר' חיננא ב"ש ע"ל שקלי : שמאי אב"ד והלל
חבירו נשיא (והא דהקדים שמאי להלל שהיה נשיא לפי שג' ראשונים
מן הזוגות שאמרו שלא לסמוך היו נשיאים וב"ש סבר כוותייהו
נקט להו ראשונים ואגב דנקט כאן שמאי תחלה השיב בכ"מ שמאי
קודם להלל תו' פא"ד די"ו א' : עיי' הלל מצד ענוה מקדימו)
(והיה תחלה תלמיד הלל ואח"כ תלמיד חבר ע"ש) ונראה כי
האריך ימים כמו הלל כי נקרא שמאי הזקן (בקדושין מ"ג א'
שמאי הזקן משום חגי הנביא) ולא היו מחלוקות כ"א בג' דברים
(עיי' הלל) ואעפ"י שהיה כעסן כנגד רשעים היה עניו עם צדיקים
וכל מעשיו לש"ש : וכן מחלוקתו כי הלך במקלו אצל יונתן בן
עוזיאל (ב"ב פי"ח קל"ג סע"ב) אעפ"י שהיה תלמידו כי כל
התלמידי' שהיו להלל כן היו לשמאי כי אמרו פ' תלמידים היו להלל
וא' מהם ריב"ז : ובאבות פ"ב אמרו ריב"ז קבל מהלל ושמאי
שלעולם היו בבית המדרש ביחד : (והיה הלל כפוף ויושב לפני
שמאי כתלמיד שבת די"ז) : ובפ' השולח גט (דל"ו ב') כתבו
התו' בשם ירושלמי בי"ח דברים שרבו ב"ש על ב"ה אפילו אליהו
לא יוכל לבטלן כי תלמידי ב"ש היו הורגין בתלמידי ב"ה ועמדו להם
בנפשותם : התנבא להורדוס כשהיה קטן שימלוך : (וד' מקולי
ב"ש וחומרי ב"ה שבת ע"ו : שמאי (במשנה ברכות פ"א מג :
פ"ו ה' : פח א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' : פאה פ"ג א' : פו א' ב'
ה' : פז ו' : כלאים פ"ב ו' : פד א' ה' : פ"ו א' : פח ה' :
שביעית פ"א א' : פד ב' ד' : פ"ה ד' ח' : פח ג' : תרומות
פ"א ד' : פד ג' : פ"ה ד' : מעשרות פד ב' : פ"ה ג' ו' ז'
(מ"ש דמ"ו פז ח' עט ע"א) חלה פא ו' : ערלה פ"ב ד' :
שבת פא ה' ו' ז' ח' : פ"ג א' : פכא ג' : עירבין פ"ב א' :
פו ד' ז' : פ"ח ו' : פסחים פא א' : פ"ד ה' : פח ח' : פ"י
ב' ג' : שקלים פב ג' : פ"ח ו' : סוכה פא ז' : פ"ב ז' ח' :
פג ה' ט' : ביצה פ"א א' ב' ג' ה' ו' ז' ח' ט' י' : כל ימיו אכל
לכבוד שבת ומחד בשבת לשבת ט"ו : פב א' ב' ד' ה' ו' : ר"ה
פא א' : חגיגה פ"א א' ב' ג' : פב ב' ג' ד' : יבמות פ"א ד' :
פג א' ה' : פ"ד ג' : פד ג' : פ"ו ו' : פיג א' : פט"ו ב' ג' :
כתובות פה ו' : פ"ח א' ו' : נדרים פב ב' ד' : נזיר פ"ב א' ב' :
פג ו' ז' : פ"ה א' ב' ג' : סוטה פד ב' : גיטין פ"ד ה' : פח
ד' ח' ט' : פ"ט י' : קדושין פא א' : ב"מ פג י"ב : ב"ב פט ח'
ט' : עדיות פ"א א' ב' ג' ז' ח' ט' אלו דברים חזרו ב"ה להורות
כב"ש ג' י' יא י"ב יג י"ד : פג י' : פ"ד א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח'
ט' י' יא י"ב : פה א' ב' ג' ד' ה' : אבות פ"א ב' ד' ז' : זבחים
פד א' : חולין פ"א ב' : פח א' פי"א ב' · בכורות פ"ה ב' :
כריתות פא ו' : כלים פ"ט ב' : פיא ג' : פי"ד ב' : פיח א' :
פ"ך ו' : פכב ד' : פ' ך"ז ו' : פכח ד' : פכ"ט ח' : אהלות
פב ג' : פ"ה א' ב' ג' ד' : פז ג' : פי"א א' ג' ד' ה' ו' ח' :
פיג א' ד' פט"ו ח' · פיח א' ד' ח' : פרה פי"ב י' : נידה א'
ד' ו' : פד ג' : פ"ה ט' : פי א' ד' ו' ז' ח' : זבים פ"א א' ב' :
מקוואות פא ה' : פ"ד א' ה' : פה ו' : פ"י ו' : טבול יום פא
א' : מכשירין פ"א ב' ג' ד' : פד ד' ה' : טהרות פ"ט ה' ז' :
עוקצין פג ח' ו' י' : שמאי גלגול יהונתן וגלגול יהושע בן נון
(ע"ל הלל) שמאי מצד הבכורה (צ"ל הגבורה) של הבל לכן היה
קפדן מסוד הדינים ומצד חטא קפדנותו של שמאי לא קבל כמה גרים
לכן נתגלגל בשמעון בן עזאי ולא נשא אשה ואז היה בורא נפשות
הגרים בעסק התורה וזהו סוד הגבורה דשמאי נהפך לחסד כי מצד
חסד דאברהם אתערותא דנפשין דגיורין (וכן עשה משה כשפירש
מן האשה לפי שהיה בסוד החסד : (הס"ל מעין ה' נהר ד"ה ע"ל
אביי : בסדר רב עמרם פסק בששה מקומות כב"ש תו' סוכה ג'
א' ובס' אגודה שם ובה"ע דל"ד א' ועיי' במבוא גמרא לר"ש הנגיד
וע"ל ב"ה : לע"ל יהי' הלכה כב"ש וכרשב"י ויקהל משה דמ"ב ב'
ודכ"ד א' : כתב גא"י קברו ושל אשתו בכפר מירון לצד ב' של
כפר לצד מעלה בגינת גפן ושם אבן מלא מים וכשבאין בנ"א שם
להתפלל יש די מים ויותר מה שלוקחין מתרבה המים ואם רשעים
הבאים להתפלל אין מוצאין אפילו טיפה א' ועליהם מצבות מאבנים
גדולים ועיי' רשב"י : אבטליון רבו : בבא בן בוטא תלמידו :
דוסתאי מכפר יתמי תלמידו · (ר' שמאי בש"ר אחא ירו' דמאי
פ"ה · אר' אבין אר' שמאי שקלים ספ"א ר' בון בש"ר שמי
מעשרות פ"ב אר' אמי אר' שמאי ירו' ברכות פ"ג ד"ו ד' · בש"ר
בינין בר חייא שקלים פ"ג · אר' מנא יאות אר' שמאי בעי ר'
שמאי אר' מנא יאות כו' שביעית פ"ג ר' חייא בר' בון ור' יוסי
בר' בון בשמו · ר' שמיי מעשרות רפ"ב · ר' אושעיא בר' שמאי ·
שמואל הקטן (אבות פ"ד) חסיד ועניו שנכנסו לעבר שנים יותר
מז' ואמר שהוא עלה שלא ברשות כדי ללמוד הלכה כדי שלא לבייש
חבירו קם לצאת וא"ל ר' גמליאל (הזקן כ"ה בשמחות פ"ח כתב
בת' רלב"ח דרפ"ט ע"ד שהיה בזמן ר"ג הזקן (כנ"ל בשמחות)
דלא כראב"ד שכתב שהיה בזמן ר"ג השני (הנקרא ר"ג דיבנה)
ותיקון ברכת המינים לפני ר"ג הזקן (ע"ל שמעון הפקולי) שב
בני ראויות כל השנים להתעבר על ידיך (סנהדרין פ"ק די"א א'
ושמחות פ"ח) וכתב יוחסין דכ"א מ"ש ר"ג שראויין כל השנים
להתעבר ע"י שהי' יודע בחכמות התכונה כמו שמואל הכהן ירחינאי ·
ומת בלא בן ונתנו מפתחו ופנקסו בארונו והספידו ר"ג הזקן ור"א
בן עזרי' (שמחות פ"ח · ול"ע דהא ר"ג הזקן מת י"ח שנים
קודם החורבן ור"א בן עזרי' לא היה יותר מי"ד שנים כשחרב
בה"מ · ואיך שהיה ר"א ב"ע הספיד עם ר"ג הזקן · ואולי ט"ס
הוא ול"ל ר"ת ר"א בן ערך) · והתנבא בלשון ארמי בשעת מיתתו
סמוך לחורבן ע"ל רשב"ג ור' ישמעאל בן אלישע כ"ג לקטלא כדאי'
פ"ק דסנהדרין (די"א א' וירו' סוף סוטה דכ"ד ב') ומ' הזית
דל"ח ג' שנהרגו בשעת חורבן · פעם א' היו מסובין בעליית בית
גוריא בירחו ויצא ב"ק יש כאן א' שראוי שתשרה עליו שכינה כמשה
רבינו אלא שאין הדור זכאי לכך · נתנו חכמים עיניהם בהלל
הזקן וכשמת אמרו עליו הי חסיד הי עניו תלמידו של עזרא ·
שוב פעם א' היו מסובין בעלייה ביבנה יצא ב"ק כו' נתנו עיניהם
בשמואל הקטן וכשמת אמרו כו' תלמידו של הלל (שם) ובירושלמי
סוף סוטה יצא ב"ק בעליית בית גוריא ב' ראויין לרוח הקודש והלל
א' מהם ונתנו עיניהם בשמואל הקטן ובעליית ביבנה. (היינו בימי
ר"ג הזקן ע"ש) יצא ב"ק ב' ראויין לרוח הקודש ושמואל הקטן
א' ונתנו עיניהם בר"א בן הורקנוס והיו שמחים שהסכימה דעתן
לדעת המקום על"ל · למה נקרא שמו קטן לפי שהוא מקטין
עצמו · וי"א לפי שמעט היה קטן משמואל הרמתי (שם) היה
ניזון ממשה מגע"א קפ"ט · ריב"ז חבירו · יוסי בן יוחנן בשמו ·
שמואל הכהן (מגילה פ"ג ד"ב סע"א) בריה דאבא בר אבא ע"ש
ונקרא ירחינאי שהיה בקי בסוד העיבור ונהירין ליה שבילי דרקיע
כשבילי דנהרדעא שהיה מקומו בתו' ב"ב ד"ז שמואל כמי הוי נהרדעי
(ואמר

כי קשה להגיהה בכל מקומות הנ"ל שהם שבתאי : (ר' שבתי ירו' פאה : אלמנות ר' שבתי הוי מבזבזה בנכסי ירו' מכות : ר' שבתי אמר חזקיה גיטין ד"ו רע"ב ופ' ג"פ קמ"ג א' ונירו' גיטין פ"ג : בש"ר חייא ירו' סנהדרין פ"ג : ר' שובתי ור' חסדא לפני ר' יוסי ירו' פ' השותפין שנדרו : ר' יוסי משמו חלה פ"ב ובפ' המגרש ר' ייסא ב"ר שבתי נראה שצ"ל אר' שבתי או ר"ל בשם ר"ש שבתי : ר' הכינא בריה דר' שבתי או שובתיי : (שגובלי : רב מנשיא בנו : (ר' שובתי דלדוקי הורה לו ר' אלעזר ירו' שביעית פ"ב ל"ד א' : (שומכי : ר' אבא או רבה בנו : (שוכס : ר' יוסטא או איסטי בנו : רב שזבי (אביו או חמיו רש"י) היה רגיל בשרגא טובא ואמר רב חסדא שילאו מחכו גברא רבה (פ' ב"מ ד"ג ב') משמיה דראב"ע ע"פ קי"ה א' ע"ז י"ט א' משום ראב"ע עירובין כ"ה דכ"ד ב' אמר רב הונא בכורות י"א א' : אר' חסדא שבת קל"ו ב' פ' הלון ד"פ ב' ס"פ הערל פ"ג ב' : אר' יוחנן יומא פ"א ע"א : אמר לר' יוסי בר אבין זבחים פ"ו דס"ט ב' : רב יימר בנו : אמר רב נחמן פ' הלון דע"ז א' : אמר לרבא כריתות ד' ב' : אמר רבא גברא רבה אמר מלתא לא תחוכו עליו גיטין כ"ה ב' : אמר רבא אטעי' ר"ש לרב חסדא ודרש פ' כ"ב ק"ך א' : בעא מרבה ב"ק כ"א ב' : שזבי בר יימר לרב חסדא (ל"מ : (רב שייא אמר כוותיה דרב אשי מסתברא זבחים דל"ה ב' ובייוחסין ר' שהיה פ"ג דזבחים אולי כך היה הגי' לפניו או ט"ס הוא : (שטה : ר' שמעון בנו תנא : וביוחסין מביא שטה ר' שמעון בנו אמורא ע"ש ל"מ : ר' שילא איש כפר תמרתא (אר' אסי דרש ר"ש אכ"ת מגילה דט"ז רע"א : אר' חנינא בר פפא דרש ר"ש אכ"ת שם ע"ב וסוטה ל"ה א' נדה ד"ו א' : אר' יוחנן ב"ר רפ"ו וענין הסוא בירושלמי ספ"ב דר"ה ופ"ס הומר בקודש ושח"ט ק"ד : ר' לוי בשמו רבה פ' קדושים סך"ך דקכ"ג א' : ומ' הזית דו"ח ב' : רב אחא בנו ולוי אמר בשמו ע"ש וכ"ע : ר' שילא היה שופט עפ"י הקיסר ונעשה לו נס על המלשון ברכות עכ"ל היוחסין (ולעיל אות ר' רבה בר שילא כתב שהיה שופט כו' ומזכה שטרי לבי תרי וז"ל הגמרא פ' הרואה דף נ"ח א' ר' שילא נגדוה לההוא גברא דבעל זונה אזל אכל קורציה בית מלכא ואמר איכא גברא חד ביהודאי דדאין בלי הורמנא דמלכא שדר עליה פריסתקא כי אתא א"ל מ"ט נגדתיה א"ל משום דבעל חמרא א"ל אית לך סהדיה א"ל אין : אתא אליהו אתדמי להם כאיניש ואסהיד אמרו ליה אי הכי בר קטלא הוא אמר אנן מיומא דגלינן לית לן רשות למקטל כו' עד דמעייני בדיניה אר"ש בריך רחמנא דיהב לכו שולטנא ורחמי דינא א"ל הואיל והשכבוכן עלייכן יקרא דמלכותא לידון הלוי לכולי דינא ויהב ליה קולפא דפרזלא וא"ל תיב אפתחי דרומי ודון דינא כי נפק א"ל ההוא גברא עבד רחמנא ניסא לשקרי א"ל ולאו חמרא איקרי בשר חמורים בשרם : רצה לילך להגיד דקרינהו חמרא אמר האי רודף הוא מהייה בקולפא וקטליה : (יאיר הגלעדי השופט הוא ר' שילא שנעשה שופט והיה מכילון פנחם : והסוא גברא מזמרי ג"כ : רסג"ג אומר משם ר' שילא : רב שילא בזמן רב ושמואל והתיר בחים שאל"ם : (ביבמות פ' האשה בתרא דקכ"א א' ההוא גברא דטבע באגמא דסמקי ואכשר ר"ש לדביתהו אמר רב לשמואל כשמתיה א"ל כשלח ליה ברישא שלחו ליה מים שאל"ם אשתו אסורה או מותרת : שלח להו אסורה : אגמא דסמקי מים שיל"ם או שאל"ם שלח להם מים שאל"ם : ומר מ"ט עביד הכי מטעי טעיגא כו' קרי שמואל עליה דרב לא יאונה לצדיק כל און : ורב קרי עליה דשמואל ותשועה ברוב יועץ כו' הוי ריש סדרא בבבל ורב קם עליה באמורא ע"ש : אמר רב חסדא אמר רב שילא ברכות פ"ב ט"ז ב' : פ' המדיר ע"ה א' : אר' נחמן אר"ש אמר רב פ' ג' שאכלו דמ"ט רע"ב : דבי ר' שילא אמרי ר"ה פ"ב ד"ג א' תענית י"א א' : חלק ק"ט א' מחכו עליה במערבא : אמר רב אדא אמרי דבי ר' שילא חלק ק"ח ב' : (לא ידעתי אם זה רב שילא איכו הנזכר לפני זה אך היוחסין הלקן ל"ב גם זה שהיה שופט נקרא ר' שילא וזה רב שילא : גם מסופק אכי רבה בר שילא בן מי היה גם קראו רבה בר שילא ולא ברב או בר' שילא : רב שילא משלחיא לרב אשי (מ"ק י"ב ב' : שילא בר אבינא (ע"ל רב אסי עניין כפלא : וירו' ר"פ בן סורה בר בינא : אר' תחליפא אמר ר"ש בר אבינא אמר רב ע"ז דך"ב ב' ועניין הסוא בדט"ו א' בר אבימי : ובש"י מביא שילא בר אבימא ושילא בר אבינא בתלמידי רב ולא ראה כי א' ט"ס הוא ע"כ גם היוחסין הביא רק א' : (שילא תני שילא יבמות פ"ב ד"ך א' : (ר' שילא בר יצחק שמ"ע מכ"א : (שילא מרי : אמר רב שמוא

בר יהודה וכן תני שילא מרי כירה מ"ג ב' : אמר רב כהנא ואיתימא שילא מרי שבת ל"ג ב' : אמר רב כהנא ואיתימא שילא בר מרי גיטין כ"ח א' תי' בר ט"ס : (ר' שילא דכווה ע"ל שאול דכווה : (שילא רב חיננא ב"ש : ר' יהודה ב"ש : ר' יוחנן ב"ש : ר' יצחק ב"ש : נתן ב"ש : רבה ב"ש : רבינא ב"ש : שילת אביו של שמואל והגאונים אמרו כי שילת היא כקנה אחות ר' חייא : ואינו כן דבגיטין ופ' חלק אמרו מבני בניו של המן למדו תורה ברבים ומנו רב שמואל בר שילת ולא היו מערבין משפחתם (ר"ל ר' חייא ומשפחתו) שהם משמעי אהי דוד עם גרים : יוחסין מביא רבה בר שילת (ל"מ : שימי בר חייא (בר רב : ורב אקלע לבי רב שימי בר חייא בר בריה פ' כל הבשר דקי"א ב' : והוא השיב לרב (יבמות פ"ד מ"ה סע"א) ורב היה אומר לו שימי את (מכות כ"ט א' פרש"י את מקשה לי בתמיה ובכורות מ"ג ב' פרש"י הכם גדול כמותך אינו יודע לתרץ : ובנדה ד"ך א' פרש"י משום חביבות א"ל הכי ואני שמעתי שלא זקף רב עיניו ולא נהירא שלא אמר כן לשום אדם) משום חיבה שהיה הריף כ"א שרב לא היה זוקף עיניו למעלה מד"א משום לניעות (ולא זכר שרש"י דהה זה) סוף מכות (דף ק"י ועיי' עירכין מ"ג ב' : והיה יושב בסעודה עם רב ושמואל פ' ג' שאכלו מ"ז א' : (רב שימי בר חזקיה משמיה דרב כתובות ד"ו : רב שימי בר עוקבא (ואמרי לה מר עוקבא הוי שכיח קמיה דר' שמעון בן פזי : והוה מסדר אגדתא קמיה דריב"ל ברכות פ"ק ד"י ע"א : רב) שימי בר אשי שהיה רב פפא אמר רחמנא ליגלן מכסופי דשומי ושמע וקבל שתוקותא : פ' הקורא המגילה עומד עכ"ל יוחסין : (ובנדה פ"ג דך"ד סע"א בתו' דאמר במ"ק דאמר רב פפא רחמנא לשיזבי מכסופי' דשימי טעות הוא כי איכו במגילה ולא במ"ק כ"א בפ"ק דתענית ד"ט ע"ב עיי' רב פפא) ובלע כחש ונתרפא ע"י אליהו : פ' ח' שרצים (דק"ט ב') וריפא צרעת גוי פ' מי שאחזו : ועל סמך זה ריפא הרמב"ם לישמעאלים סמ"ג מל"ת מ"ה : (אם הוא בן אשי הקדמון אשר רבי חייא אחיו היה תלמיד רב האריך ימים : (אשכה לאביי דאסבר לבריה יומא ד"ז א' : קדושין מ"ה ב' : ביקש ללמוד מן אביי והוא השקה שדותיו ולא אכל אביי הפירות דשנה ההיא גיטין ד"ם ע"ב : אמר רב כהנא משמיה פא"ט כ"ג א' ואמר שמעתתי' קמיה תמורה כ"ה א' : וחולין י"א ב' קמיה רב שימי סתם : ואלוויה עד גוכיתי דבבל : וכן רב מרדכי אלוויה ע"ש וכ"ע : רב פפא ברב חנן מבי כלוחית קמיה : איתביה לרב פפא עירובין ג' ב' : משמיה דרבא ס"פ הוציאו לו : ור' שמואל מתווך : בפ' אעפ"י ד"ם רע"א א"ר שימי בר אביי ובריי"ף ואשר"י בר אשי הלכה כרבי יצחק שאמר משום רבי יוחנן ובשם"ה ל"ת בזבחים ע"א ב' אמר רב אשי אמריתי לשמעתתא קמיה דרב שימי : לא ידעתי איזה שימי : שימי זעירא קמיה רב פפא יוחסין (בתמורה ד"ך א' רב שימי בר זירי קמיה רב פפא : רבי שימי מקסרין אבוה דר' הושעי' (ל"מ ועיי' ר' אושעי' בר שמלאי דקסרין : רבי שימי בר אבא (נדרים פ"ד דל"ו רע"א וכתב יוחסין שהיה היו א' בימי ר' יוחנן וא' בזמן רב פפא (לא ידעתי מנ"ל כי ב' היו : (רב שימי בר אדא אמר לרב פפא נזיר פ' ג"ג ד"כ סע"ב : אולי א' הוא וט"ס בא' מהם : וע"ל אדא בר שימי : שימי בר יוסף לרב פפא (ל"מ : רב שימי מנהרדעא (פסחים כ"ב ב' : יומא ר' א' : ב"ק ד"ז א' : מכות ט"ו א' : כילד מברכין ל"ו ב' : מתקיף לרבא : ובפ' המניח דל"ב ב' : רבא תפה ליה בסכלו : רב נחמן בר יצחק בשמו : רב שימי מחוזנאה (פסחים פ"ג מ"ב ב' : מכות ט"ו א' : ונראה במכות כי רב הק' עליו ואמר אלא א"ר שימי מנהרדעא וצ"ע אם איכו ט"ס וצ"ל רב שימי מנהרדעא הק' עליו עז"א אלא אר"ש מנהרדעא ובל"ז א"א לומר דרב יקשה על רבי שימי מחוזנאה שלא היה בדורו : (רב שימי מבירתא דשחורי סוטה ל"ח ב' : (שימי רב אדא ב"ש : רבה ב"ש : רב שמואל ב"ש : רבי שיין ירו' ר"פ כירה קומי רבי אחא עירובין פ"ק די"ט רע"ב פ' שם ר' שין כך שמו : א"ר שיין זהו המתמכה בכסף אין עומדין בפניו ואין קורין אותו רבי והטלית שעליו כמרדעת של חמור סוף בכורים דס"ה רע"ד : (שיכייא : כהוראי בנו : (רב שיננא בריה דרב אידי פ' המגרש פ"ט ב' אולי ט"ס וצ"ל שישא : רב שירה פ' התכלת : (שירא : רבא או רבה בנו : רב שישא בריה דרב אידי בר אבין (נגרא יען כי יש מקומות רב ששת בריה דר"א ב"א ובעל יוחסין עשה מדור לכ"א בפני עצמו וכמדומה שא' הוא ואחר שברוב מקומות יש רב שישא כתבתי כאן : בתענית די"ג א' אמר רב אידי בר אבין כו' א"ל אביי כו'

אמר

נ"ע אם היה ר"פ ור"ה בדור א' כי רב חסדא תלמיד רב הונא ורבא תלמיד ר"ח ור"פ תלמיד רבא · ובעירובין דף ס"א א' אמר רב יוסף אמר רמי בר אמי פר"ה נראה ט"ס וצ"ל בר אבא · וכ"מ בש"ס דפוס ברלין רמי בר אבא · ורבא תלמיד רב יוסף · ואולי ר"ה הנ"ל הוא רב הונא ברב יהושע חבירו של ר"פ · אמר רב הונא עירובין פ"ק ד"י א' · אמר רב אסי המוציא תפילין ד"ק ע"ב אבל ברי"ף והשר"י סגי' אמר רב אשי התקין ר' יוסי בציפורי סנהדרי' י"ט א' : אריב"ל תנחומא פ' בא · ועל דבריו אמר רבה בר אבוה תענית י"ז ב' · א"ר יצחק ברכות כ"ט ב' ב"ד · (רמי בר אמי עיי' רמי בר אבא · רמי בר מרי נכדו של רב ירמיה בר אבא · (רמי בר חלקיה עיי' חנינא ב"ה · רמי בר אבין עיי' רבי אמי ב"א · רמיטא בר יכאי · (רמש · אבא שאול בנו : (רעילאי גידל בנו · רפרם מסיכרא פ' המפקיד (דמ"ב א' פרש"י שם מקום ואותו ענין הוא בפסחים פ' כ"ש דל"א סע"ב · רפרם בר פפא מסיכרא א"כ א' הוא והיוחסין עשה לרפרם בפ' מדור בפני עצמו · רפרם בר פפא קמיה דרב חסדא (עיי' לפני זה) אמר רב חסדא ברכות ס"פ מי שמתו ופ' הרואה כ"ט א' · שבת פ"א א' · תענית י"ג רע"א · כילד משתתפין פ"ג א' · קדושין פ"א סע"ב · סנהדרין מ"ה א' · א"ל רב חסדא נידה ס"א ב' · תרגמא קמיה דרב חסדא ס"פ המוציא יין פ"ב א' · א"ל רבא לימא לן מר מהכי מילא מעלייתא דאמרת משמיה דרב חסדא ברכות פ"ק ד"ח א' · א"ל רבא לימא לן מר מהכי מילי מעלייתא דהוה עביד רב הונא (ע"ש · רבא אמר עליו פתיא אוכמא בהדי פלוגתא למה לך · (ע"ש עה"א ד"א קמ"ג רפרם השני ר"י בפומ' עשר שנים : (רפרם ר' אבהו אביו של שמואל דרש לפניו ע"ש · אכפיה לרב אשי פרש"י הקיפו בראיות כתובות דפ"ו א' · ובב"ק דל"ח ב' פרש"י רב אשי שרף בילדותו שטר ואכפיה שישלם ועט"ז בא"ה ס"ס שמ"ג · בכריתות י"ד סע"א דרפרם בדותא היא · בכורות פ"ה דל"ו ב' רפרם בפומבדיתא ה"ל בוכרא יהיב לכהן בלי מום ושדא בו מומא יומא חדא חלש רפרם בעיניו והביא הבכור לפניו שסבר שלא יכירו · א"ל לאו אכא דיהבית לך · פליג עם רב אחא יבמות ל"ז א' · רפרם ורבינא ורב נתן (ע"ש · (רקתא · רב ששא בנו ·

אות שין

אבא שאול בן בטנית (במשנה ס"פ א"ל מעשה באבא שאול ב"ב שהיה ממלא מדותיו מעי"ט ונותנין ללקוחות בי"ט אבא שאול אומר אף במועד עושין כן מפני בירורי המדות ע"ש בגמר' שכינס ש' גרבי יין מבירורי המדות והביאום לירושלים לגזברים ולא רצו לקבל ואמרו לו שיעשה לרבים צרכי רבים פרש"י חכם גדול היה ומפני ביטול בית המדרש היה ממלא מדותיו בלילה · והיוחסין דף"ו סע"א ודכ"ה סע"ב אמרו עליו על רבי אבא ועל ראב"צ ועל אבא שאול ב"ב שהיו חנוונים בירושלים כל ימיהם והיו ממלאים מדותיהם מעי"ט תוספתא פ"ג דבילה · צ"ע אם ראב"צ היה בדורו אחר שהיה בימי אביו של רבי צדוק · (רבי אבא זה אינו יודע מי הוא · בסוף פ' מי שהחשיך במשנה מעשה בימי אביו של רבי צדוק ובימי אבא שאול ב"ב שפקקו את המאור בטפיח · בפ' מקום שנהגו (דנ"ז א') תניא אבא שאול אומר קורות שקמה היו ביריחו והיו בעלי זרוע נוטלין אותם עמדו בעליהם והקדישום ועליהם אמר אבא שאול ב"ב משום אבא יוסי בן חנן · (ובתוספתא מנחות פי"ג ועליהם אמר אבא שאול ב"ב ואבא יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר כו') וכתב היוחסין יש לפרש שני פירושים או אבא שאול ב"ב או אבא שאול אומר מה שאמר אבא שאול ב"ב שהוא קדמון לו וכ"כ רמב"ם לשנים עכ"ל · בנו בטנית (ע"ש) בזמן רבי · (אבא שאול (במשנה פאה פ"י (עירובין כ"ט · ובכלאים פ"ב מ"ג : כתובות פ"ז ו' · נדרים פ"ו ה' · גיטין פ"ה ד' · קדושין פ"ד ב' · ב"מ פ"ד י"ב · פ"ו ז' · ב"ב פ"ב ז' י' י"ג : סנהדרין פ"י א' · מכות פ"ב ב' · מנחות פ"ח ג' · פי"א ה' : מדות פ"ב ה' פ"ה ד' · שבת פ' שואל מ' ג' · ובס"פ א"נ · שקלים פ"ד מ"ב : אבא שאול אומר ר"ע אומר תוספתא כלאים פ"ג : א"ש אומר כו' ראב"י אומר שם מנחות פ"ט : ובפ' המפלת דכ"ד ב' תניא אבא שאול אומר קובר מתים הייתי ופעם א' רץ אחר צבי ונכנסתי בקולית של עוג מלך הבשן ורצתי אחריו ג' פרסאו' וקולית לא כלתה ופעם א' נפתח מערה תחתיו ועמדתי תוך גלגל עין של אבשלום עד חוטמי · ושמא תאמר אבא שאול ננס הוה אבא שאול ארוך בדורו היה ורבי טרפון מגיע לכתפו ור"ט (ורבה במדבר ר"ע ע"ש) ארוך בדורו · ור"מ לכתפו · ורבי לכתפו · רבי חייא לכתפו · רב לכתפו · רב יהודה לכתפו · ואדא דיילא (ע"ש) לכתפו · פרשתבינא דפומבדיתא (פי' שם אדם) לאדא דיילא עד פלגיה וכ"ע לפרשתבינא עד חרציה וכתבו התו' וערוך ורש"י פי' שם איש ואינו כן דא"כ הל"ל מפומבדיתא ופי' רשב"ם לשון פרנסות וממשלה עכ"ל · ורב נמה פי' איש גבור גבוה מכל עם עיי' יוחסין דל"א ב' אף כי האמת שהיו גדולי הגוף ומכאן מביאין רש"י וערוך ראיה על רב שהיה שמו אבא אריכא אבל האמת אומר שנתמעטו הקומות מדור לדור כי הכל בא מהרב לתלמידו ואבא שאול הכמתו גדולה על כלם היה קובר הסברות הכוזבת שהם מתים : כגא"י הוא ואשתו קבורתו בכפר כריא · אבא שאול מבית מרמשא היה יחיד בדורו והיה כמו תלמיד חבר לריב"ז אבא שאול אומר משמו (פ"ב דאבות אבל שם סתם אבא שאול לא מבית רמשא) אבל רב נמה גאון פי' משמו משם כפשו ובמס' שמחות (פי"ב) צוה את בנין שיקברוהו תחת מרגלותיו של אביו ויתירו תכלת מפליוטו (עיי' בתו' ב"ב דע"ד ע"א אבא שאול בן בטנית צוה וכעת אין מס' שמחות לפני · וכתב יוחסין דל"א ע"ב והיה קובר מתים כו' בפ' המפלת א"כ נראה דאבא שאול הנ"ל לפני זה היה מבית רמשא לא ידעתי מכיין לו זה · אבא שאול בן אמה מרים והלכה כמותו תנא דברייתא פ' הכותב (בכתובות דפ"ז א' א"ר כהמן אמר שמואל משום אבא שאול בא"מ ואמר שמואל הלכה כמותו ועיי' תו' פ' נערה שנתפתת דמ"ד · (אבא שאול גבל של בית רבי פסחים דל"ג א' · (וכ"ש מביאו עם אבא שאול שקדמו הרבה לו · (אבא שאול משמיה דרב נידה ל"ח א' לא ידעתי מי הוא · (אבא שאול בר נש ואמרי לה בר רמש נידה כ"ה ב' · (אבא שאול בן נכם אדר"ן ר"פ כ"ח : (רבי שאול דנוה בש"ר שמעון מ' קהלת דקט"ו ג' · פי' מ"כ שם עיר ובפ' בתר דר"ה א' שילא דכוהא ומ' רות מ"ז ב' ובירושלמי שבת פ"ב ד"ה א' רבי שילא דיכוה אמרו רבנן דקסרין בשמו ואולי הכל א' · רבי שאול בזמן רבי זירא (ל"מ · (שאול · יוחנן ב"ש · יונתן ב"ש · חלפתא או תחליפא ב"ש · (שאוכא ר' חנא ב"ש · רבי יוחנן ב"ש · רבה ב"ש · רב שבא בזמן רבא (אמר לרב כהנא הוריות פ"א ד"ה סע"ב · רב ב"ש · רבין ב"ש : שמוט ב"ש · שבור מלכא (כן נקרא רבא ורבה · ושמואל (ע"ש · שבחת בריה דרבי חנינא כ"א בריה דרבינא ושכב דקן תאנה בלא זימנא · כ"כ היוחסין (בפ' לא יחפור דך"ו א' א"ר חנינא לא שכיב שבחת ברי אלא דקץ תאנה בלא זימנא פרש"י שבחת ברי כך שמו א"כ י"ל דכוונתו שלא תפרש שהיה בנו של רבי חנינא עכ"א לא שכב שבחת ברי ולשטול פי' זה כתב שבחית ברי כך שמו : ונראה ראיה לפרש"י שלא היה בנו של רבי חנינא אלא שמו שבחת ברי דבפ' י"כ דקכ"ו סע"ב ההוא דאתא לקמיה דרבי חנינא א"ל מוחזקני בזה שהוא בכור א"ל מנא ידעית א"ל דכי אתו (הקושין בעיניהם) לגבי אבוה אמר להו זילו לגבי שבחת ברי דבוכרא הוא ומסי רוקיה עכ"ל · ואיך יזדמן דר' חנינא אמר שבחת ברי ר"ל בני וכן בפי"כ דאבוה אמר זילו לגבי שבחת ברי ר"ל בני ובחדא רוקה תפיתו לומד ברי ולא אמר א' מהם שבחת בני כמורגל בכל ש"ס לומר בני לכן פרש"י ששבחת ברי כך שמו ולא היה בן רבי חנינא אבל רשב"ם כתב שבחת ברי שם הבכור ולאו הייכו בריה דר"ח דאמר בפ' לא יחפור אר"ח לא שכיב שבחת ברי כו' · א"כ מדאה מלשונו דשבחת דפ' לא יחפור היה בן ר"ח וברי ר"ל בני ודייק זה דהל"ל זילו לגבי שבחת בר"י בכ"י דאפשר דכמה שבחת איכא בשוקא אלא ברי ר"ל בני · אבל נראה לדעתי דשבחית ברי כך שמו והכל א' דפ' לא יחפור וד"פ י"כ · ואתה בר בי רב תקרב אשר להכך יערב · (שבנא איש ירושלים שבת י"ב ב' פרש"י אדם גדול היה והתו' כתבו ב' שבנא היו שבנא אשר על הבית ושבנא הסופר ובס"פ המתוכא כתבו דא' היה וגי' תו' בשבת שבנה בכף · וע"ת מהרי"ט בר"פ שני דייני גזרות דק"ד דב היו · (שבנא אחיו של הלל עסק בסחורה ורצה לחלוק עמו ע"ש) סוטה כ"א א' ובתו' · שבתאי בר מריכום אקלע לבבל לא יהביה עסקא ולא מזוכי ואמר שבאים מע"ר (ביצה ל"ב ב' · שבתאי בריה דרבי מריכום אתא לקמיה ר' חייא ב"מ י"ז א' : (ר' שבתאי פ"ק דסנהדרין ח' א' : אר' הכין ואיתימא ר' שבתאי ובפ' אלמנה ניזונות : אמר רב אשי אר' שבתאי מקבלין עדים שלא בפני בע"ד תהי בה ר' יוחנן פ' הגוזל ומאכיל דק"ב ב' נראה זה רב אשי הקדמון מדתהי בה ר' יוחנן : אר' יצחק מגדלאה : בנידה מ"ז א' ר' כרוספדאי בר' שבתאי אבל בסנהדרין ס"ט א' אר' כרוספדאי אר' שבתאי : ובתו' גיטין די"א שבתאי שם נכרי ושבתי שם ישראל וצ"ע

כי

מדקדק שלא יחליף השמועות והיה שונה רבי ואמר רבינו יהי לעד
אינו כן אלו היה אומר רבי ולא היה אומר לא רב ולא רבי ואינה
מלה כאן ואינו אומר טעם ולא כבוד לו וכך אמר יהי לעד כי ראה
לא ראה ר"י מעולם ולא ראה אלא רב יהודה וסופר טעה וכתב ר'
יהודה וראו הגאונים בזמן הזה שאין באותו דור רבי ואמר כך אלו
דברי ר' חננאל ז"ל ולפי' ראשון מצאנו סיוע בפ' מקום שנהגו אמר
רב ספרא כו' · (ע"ל) עכ"ל לא הבנתי דבריו ואולי יש איזה
ט"ס והעתקתי מי שלבו שלם יתקנו וישא ברכה · והוא בעל חומה
(בר איסי בר' יצחק) ברב יהודה ר' יצחק ברי' דרבה בב"ח ואחר
מותו נשאה אביי · (ודבר הידוע שהיה תלמיד מובהק לרב יהודה
ונשא בת בן בנו ואולי לזקנותו של רב יהודה היה תלמידו או רבה
נשא חומה בזקנותו ובניו איפא ואבימי · ונראה דאיפא ואבימי
בניו לא היו מן אשתו חומה דאיפא ואבימי תנו שבועות בי רבה
ע"ש וגם ר' יצחק ברב יהודה אבי אביה של חומה למדו שבועות
בי רבה (עיי' רב אחא בר הונא) וכן איפא שאל את רב יהודה
ע"ש · ורב הונא בר קיננא תרגמינה · אתא לקמיה דרב יוסף
א"ל אביי ב"מ כ"ט ב' · בעא מרבה פסין ק"ב ב' · בדק לרבנן
פ"פ הדר ע"ו א' · אמר רבנה שבת מ' ע"ב · אמר רהבא פ"פ
אעפ"י · קשו בה בני רחבה פ' הסוכה ק"ג א' · רב רחומי (אמר
לאביי פסחים ל"ט א' · בן רחומי בעא מאביי נזיר י"ג א' ·
יתיב קמיה דרבינא ואמר משמיה דרב הונא בר תחליפא זבחים
דע"ז א' · רב רחומי מתני הכי אר' יהודה בריה דרב שמואל (בר
שילת כ"ה בשר"י) משמיה דרב עירבין י"ד סע"ב · מאי כתהי
שמאי פליגי רב רחומי ורב יוסף ח"א כו' וח"א כו' עירבין פ"ק
די"א א' : ובמנחות פ"ג דל"ג ב' מאי כתהי שמאי פליגי בה רב
רחומי ואבא יוסי ח"א כו' נ"ל יוסף (וכ"ה ברי"ף הלכות קטנות
בה' מזוזה) : הוי שכיח קמיה דרבא במחוזא ורגיל לבא לביתו
כל מעלי י"כ יום א' משכיה שמעתתי' הוי מסכיה דביתהו השתא
אתי לא אתי חלשה דעתא אחית דמעתא מעינה אפחת דרגא מתותי'
ונח נפשיה פ' אעפ"י דס"ב ב' : איתביה לרבינא פ' כיסוי דם
דפ"ט סע"א : ראיתי את רבינא יומא ע"ח א' : עח"א ד"א ר"ג
ר"י בפומי' י"ג שנים : (ר' רחמאי ר' פנחס הוי שכיח קמיה
בכיף ימא דגנוסר. וזקן ושבע ימים היה ועיניו כהו לראות אמר
לר' פנחס שמעתי דיוחאי חבר נא אית ליה מרגליות אבן טבא כו'
(רמז על ר"ש ובנו ר"א) זוהר בראשית על"ו עש"ב : (ר' רימון
מ' שמואל ר"פ י"ג : רכיש בר פפא משמיה דרב (חולין מ"ב ב'
כ"ה א') והוא בן פפא הקדמון : רמי בר יחזקאל (במה בהמה
ד"ס א' · תני רמי ב"י עירבין פ"א די"ד ב' כילד מעברין כ"ה א'
פ' חולין קל"ה א' · דתני רמי בר יחזקיה זבחים פ' ק"ק דס"ב
ב' נ"ל יחזקאל כי ענין ההוא עצמו ביומא פ' הוציאו לו דכ"ח ב'
יחזקאל) רב יהודה אחיו (כתובות פ"ב כ"א סע"א ד"ס א' אמר
לא תציתו להני כללי דכייל יהודה אחי משמיה דשמואל וע"ש דע"ו
ב' · ובפא"ע דמ"ד א' כי אתא רמי ב"י אמר לא תציתו להני כללי
דכייל יהודה אחי משמיה דרב · מתני ליה רב יחזקאל לרמי בריה
א"ל רב יהודה אבא לא תתני הכי (ע"ש · שלח לרב הונא נימא
לן מילי מעלייתא דאמרת לן משמיה דרב פ' חולין קל"ח ב' ·
שלח לרב עמרם נימא לן מהני מילי דרב אסי עירבין דק"ב א' ·
ר' אמי בר יחזקאל בשם רב ור' בא ור' זעירא בשם רב יהודה יבו'
תענית ספ"ב ופ' כילד מעברין ד"ב ג' · אקלע לבני ברק חזא
עיזי דאכלי תאנים וזייף דבש מתאנה וחלב מנייהו אמר היינו זבת
חלב דאי' כתובות קי"א ב' · רמי בר חמא (רב אויא נשא אחותו
ע"ש ונ"ע אמימר בן בתו (ע"ש) · בפ' אשה שנתארמלה דכ"א
רע"ב ברש"י דא"א לומר שאמר רמי ב"ח עדות על אמימר ורב
אשי שהיו כמה דורות אחריו כי רבא ביום שמת נולד רב אשי :
אמר רב אסי פ' המוציא תפילין ד"ק ע"ב · רב אשי נשא בתו
ע"ש ונ"ע · אמר רב הונא עירבין פ"ק ה' סע"א · רב הונא
אקלע לארגיזא רמי ליה בר אושפיזכנא כו' א"ל כבר שניא רמי
ב"ה זבחים פ"ב י"ח רע"ב : רב חסדא חותנו ורבו ובעא מיניה
עירבין ח' סע"ב ל"ד ב' ע"ג א' · פסחים ד"ז ב' · יומא כ"ח
א' : כתובות פ"ו ב'). כתב בס' יוחסין בהגה"ה אמר שמואל אף
שהאמת כן הוא שהיה תלמיד רב חסדא כדמוכח פ"ק דב"ב (די"ב
ב') מ"מ קשה דבפ"ב דב"ק (ד"ך סע"א) ר' חסדא שאל מרמי
ב"ה דבר א' וא"ל רמי ב"ח מתניתין היא וא"ל ר"ח היכי א"ל רמי
ב"ה לא אודיעך עד שתשמשני ושקל ר"ח סודרא וכרך ליה ואז
א"ל וקפא בו רבא ואמר כמה לא חלי ולא מרגיש כו' משום דאינו
דומה כו'. (בפ' הישן דכ"ט רע"א רבה בר חמא (נ"ל ט"ס ונ"ל

רמי ב"ח) כי הוי קיימא קמיה דרב חסדא מרהטי בגמרא בהדדי
והדר מעייני : בכתובות מ"ח ב' : ופ' כ"ש ד"ז ב' ר' אמי ב"ה
נראה כי א' הוא וט"ס : ר' יוסף בר חמא פליג עמו : אר'
יצחק : רב יצחק ברב יהודה למד אצלו והלך לפני רב ששת :
אמר לר' ירמיה מדיפתא : ורב כהנא : לא אזמין על רב מנשיא
בר תחליפא ואמר רבא שמת בקיצור ימים על שלא הזמינו ע"ש :
קמיה רב נחמן חולין ל"ה א' : ואמר לר"נ ב"ק ק"ו א' ואיתביה
לר"נ פא"נ ס"ה א' : עירבין ל"ד ב' : אר"נ גיטין ל"ט ב' :
ורב ספרא : רב עוקבא אחיו לקח ג"כ בת רב הסדא (ע"ש) רב
עמרם : בס"פ א"נ דביתהו דרב אשי נהלא קמחא כו' אמר רב
אשי אשתי ברתיה דרמי ב"ח מרי דעובדא הוה מדקדק במעשיו
(ע"ש) ובאשר"י הגי' ורמי ב"ח הוי שכיח קמיה דרב פפא וברי"ף
פפי מרי דעובדא ואי לאו דחזי כו' והת' מה שאינו נזכר בגמרא :
גם לא מצאתי בש"ס שהי' רמי ב"ח לפני ר"פ : אמר רב תענית
ט' א' ובש"י מנאו בתלמידי רב ונ"ע דהא מת בקיצור שנים בימי
רבא כנ"ל : והיה בן גילו של רבא כדמוכח ב"ב די"ב דברתיה דר"ח
יתביה בכנפיה דאבוה ויתבי רבא ורמי ב"ח אמר לה מאן בעית
מינייהו אמרה תרוייהו ואמר רבא ואנא בתרא : וכן הוה שלקחה
עשר שנים אחר מות רמי ב"ח ע"ש : ורבא נולד יום שמת רב
יהודה תלמיד רב ואיך יהי' רמי ב"ח תלמיד רב : ויגעתי ומצאתי
כי אותו ענין הנזכר בתענית שאמר רמי ב"ח אמר רב הוא נזכר
במכות דך"ג ב' ושבת דל"ב סע"ב : אמר רמי בר רב אמר רב
ע"כ גמרא דתענית אטעי' לבעל ש"י ולא נתן על לבו כי ט"ס הוא
בתענית : א"ל רבא לנוס חורפיה שבשתא ב"מ נ"ו רע"ב וא"ל
רבא אגב חורפיה לא עיין בה פ' כל גגות ד"צ א' : ורבא נשא
אשתו (ע"ש : כתב יוחסין והיה חריף וכל ימיו רבה הי' מקשי'
ליה · לא ידעתי היכי אקשי' ליה רבה · רבב"ח עסוק לבריה בי'
רב שמואל בר קטינא א"ל רמי ב"ח פ' ג' שאכלו מ"ז א' · איתביה
לרב שמואל בר יצחק בר מרתא · אר"ל מכות ל"ד ב' ע"ז מ"ה
א' · רב ששת ור' אבא בר זבדא (ע"ש) וקרא עליה דרב ששת
וישם דוד הדברים בלבו · (רמי בר רב אמר רב שבת פ' ב"מ דל"ג
סע"ב מכות ד"ג ע"ל רמי בר חמא · (רמי בר רב יודא אמר
רב תמיד נשחט ס"ב ע"ב זבחים כ"ה ב' פרק ה' · (רמי בר רב
יוד תענית פ"ג דך"ב סע"ב אמר ב' דברים כרש"י חכם ששמו יוד ·
(רמי בר שמואל אמר לרב נחמן כתובות ל"ז א' · ורב יצחק בריה
דרב יהודה תני נידה בי רב הונא אשכחינהו רבה ברב הונא נידה
פ' כל היד י"ז רע"ב · היוחסין כתב לשמואל בר אבא הכהן היה
לו בן רמי א"כ זה הוא ושכח להזכירו במקומו · (רמי בריה דרב
ייבא פר"ע דפ"ג סע"א בילה פ"א ח' ב' · עירכין י"א ב' · ע"ז ט"ו
א' · רמי בר ברבי (הוא נהרבלאי (וע"ש בר ברוני · רמי בר ברכיה ·
רמי בר פפא אחותו נשאה לרב אויא נ"כ יוחסין (ונ"ע שם) הספיד
את רב אויא (לא מצאתי) רב יהודה ורב שמואל בר רב יהודה הוו
קיימי אגודא דנהר פפא והוי קאי רמי ב"פ מהך גיסא רמא להו
קלא מהו למעבד גבייכו למשאל שמעתא כו' יומא פ"ה דע"ז ב' ·
רמי בר תמרי דהוא רמי בר דיקולי (מפומבדית' אקלע לסורא
בעי"כ ושדו כ"ע לכהלייהו ואיהו לקחם ואכלום אייתוהו לקמי רב
חסדא א"ל אמאי תעביד הכי א"ל מאתריה דרב יהודה אנא דאכל
א"ל נותנין עליו חומרא מקום א"ל חוץ לתחום אכלתינהו א"ל כו'
א"ל כו' חזייה דלא מנח תפילין א"ל מ"ט כו' א"ל חולי מעיים ואר"י
דפטור חזיה דלא רמי חוטי א"ל מ"ט א"ל טלית שאולה ואר"י דפטור
כל ל' יום אדהכי אייתוהו לההוא גברא דלא מוקיר אביו ואמו
כפתוהו א"ל שבקוהו דכל מצוה שמתן שכרה בצדה אין ב"ד מוזהרין
א"ל חזינא דחריפית טובא א"ל אי הוית באתריה דרב יהודה אחזינא
לך חורפאי פ' כל הבשר דק"י א' · אכן בפ' הקומץ פ"ג דמנחות
דכ"ט רע"ב ראמי בר תמרי דהוא חמוהי דרמי בר דיקולי אפסקי
ליה ו' דויהרג אתא לקמיה דר' זירא · רמי בר דיקולי אמר שמואל
פ' הערל ד"פ ע"א · (רמי בר דיקולי עיי' לפני זה) רמי בר
אבא (בפ' כל הבשר דקי"א סע"א רב אשי אקלע לבי רמי בר אבא
חמוה חזייה לבריה דרמי בר אבא דקא שפוד כבדא עלוי בשרא אמר
כמה יהור האי מרבנן) כתב יוחסי' יש נוסחא כי רב אשי לקח בת
רמי בר אבא ואין זה אמת כי רב אשי לקח בת רמי בר חמא (ע"ש
ונ"ע) אלא רב אסי לקח בת רמי בר אבא (וק' להגיה כי ברי"ף
ואשר"י הגי' רב אשי אקלע לבי רמי בר אבא חמוה · ועוד דרמי
בר אבא היה בזמן רב יוסף ורב הונא אבל רב אשי היה תלמיד חבר
לרב קדמו טובא ואיך נשא בתו · קמבעי ליה הא דרב חסדא אתא
לקמיה דרב פפא וא"ל כו' ולקמיה דרב הונא וא"ל מגילה ד"ו ב' ·

רבה ברב יצחק) חבירו של רבינא כדמוכח בהדיא בפ' ע"ע (נראה
כי טעה כי רבא בר יצחק כתב יוחסין שהיה תלמיד רב · וכ"כ
שהרבה פעמים אמר אמר רב ע"ש ואיך רבינא זה בפ' ע"ע שליוה
לרבא ב"י יהי' רבינא חבירו של רב אשי אלא רבינא שליוה לרבא
ב"י הוא הקדמון) מיהו בס"פ כגמר הדין דמ"ח ע"ב א"ל רבינא
לרבא חבירו של אביי כדמוכח שם עכ"ל · רבה ורבינא פ' הכושא
דק"ב ב' ד"ה רבה ורבינא · כתב מגיני שלמה ראיתי בר"ן בקדושין
ס"פ דהאי רבינא בר זוגי דרבה הוא רבינא קדמון ולא רבינא בתרא
חבר ר"א · ובס' מלחמות בקדושין מצאתי דרבינא לא קבלה מר"א
עכ"ל · א"ל רבה זוטי · בשם רבינא בר קיסי · רב רחומי ·
ורפרס · א"ל רב שמואל בר זוטרא · א"ל רב שמן מסיכרא ·
רב שמעיה בזמנו · אמר לרב שרביא · בעא מרב ששת בכורות
דע"ו ב' כראה הקדמון א"ל רב תחליפא בר גזא · (רבינא רב אחא
בריה דרבינא · רב חנינא נ"ע ר' יוחנן ב"ר נ"ע · רבנאי אחוה
דר' חייא בר אבא (ברכות ד"א ב' ע"ל רב הונא בר מניומי ·
הכי אמר שמואל כתובות פ"ב כ"א רע"ב · ובפ' נערה שנתפתתה
ד"כ ע"ב ר' בנאי אחוה דר"ה ב"א אתו לקמיה דשמואל · רבנאי
חוזאה אהוה (ובריף בכו) דרב תחליפא בילה פ"ב (דע"ו סע"ב ·
(רבנאי משמיה דאביי כילד מברכין ל"ה ב' · אמר שמואל יומא
כ"א סע"א חולין ע"ו ב' והאמר רבנאי ב"מ ב' א' כתב מהרש"ל
נ"ל רבינא ועניין ההוא בדף ז' ג"כ רבנאי ואין מגיהה כלום ועיי'
בפ' המוכר פירות כ"א ר' בנאי · (רבנן דקסרין משום ר' אבא
מגילה ה' א' · בש"ר חייא בר טיטס · בש"ר יהודה בר טיטוס ·
בש"ר יוסי בר' חנינא · ר' יעקב · רב כהן · ר' מיישא בשמס ·
בש"ר שילא דיכוה · שמואל בר אבא : (רבסא מ' הזית ד"ך סע"ג
כתב מ"כ לשון קלר רב אסי : (ר' רדיפא ור' אחא בש"ר נון בר
כהנא ירו' ר"פ מציאות האשה : ור' יונה בש"ר חונה פסחים פ"ד
סוטה רפ"ב : ור' יונה בש"ר אילא יבמות פ"א ור' יונה ר' ירמיה
פ' המדיר וקדושין פ"ב אר' כיסא עירובין ספ"ק : ר' יצחק בר
רדיפא : רובין ירושלמי הלה אר' יוחנן באו הרובין ובטלו המעשרות
ופי' הרא"ש בע"ז פ' ר' ישמעאל על חכמי ישראל א"כ על שתקנו
מעשרות ובטלו מעשרותיכו ואני אומר כי אולי הם בני ר' חייא
שנזכרו פ"ק דחולין רובין : ר' רומאנוס בזמן רבי (בכורים פ"א
וירושלמי מגילה פ"א ר' רומנוס ובפ' כירה ופ' הערל בבית רבי) :
אר' זירא אר' אסי אר' יוחנן אר' חנינא אר' רומנוס לי היתר רבי
פ' כירה דמ"ז א' : שלח רבי את ר' רומנוס יבמות ד"ס ע"ב :
ובפ' אין בין המודר דל"ה א' ויתן יונה שכרה אר' יוחנן שנתן שכרה
של כל הספינה וא"ר רומנוס שכרה של ספינה הויא ד' אלפי דינרי
זהב : רחבא דפומבדיתא אמר ר' יהודה (ברכות פ' מי שמתו
די"ח סע"א אמר רחבה אמר ר' יהודה כל הרואה המת ואינו מלוהו כו'
ובפ' במה אשה דס"ג רע"א אמר רחב' אמר ר' יהודה עלי ירושלים של
קנמון היה : ומכות פ"ג דל"ג סע"ב אמר רחבה אמר ר' יהודה בי
הרזקי קייב ב' מזוזות : ולא פרש"י ותו' כלום למה קראו ר' יהודה ולא
רב יהודה : ובפ"ק דפסחים די"ג רע"ב רחבא אמר ר' יהודה הר הבית
סטיו כפול היה כתבו התו' אמר רבי יהודה לפי שרב יהודה היה
רבו מובהק קרי ליה רבי יהודה עכ"ל · ורש"י לא פירש כלום :
ובפ' לולב ערבה דמ"ה רע"א אמר רחבה אמר רב יהודה (נ"ל רבי
יהודה) הר הבית סטיו כפול היה עכ"ל · ובפ' מקום שנהגו נ"ב
סע"ב אמר רב ספרא נקוט האי כללא דרב הונא בידך דדייק וגמר
שמעתתא מפומיה דרביה כרחבה דפומבדית' (שהוא מדקדק בשמועתו
לדעת ממי קבלה רש"י) דאמר רחבה אמר רבי יהודה ספק שמעה
מרב יהודה או מר' יהודה נשיאה דהוי כמו בההוא דרא עכ"ל)
וא"ל דלמא מרבי יהודה נשיאה שמע בוודאי ע"כ אמר אמר רבי
יהודה זה אינו דהל"ל א"ר יהודה נשיאה אלא ע"כ מדאמר סתם ר'
יהודה לפי שהיה מסופק · וברכות פ' א"ע דל"ג ב' א"ר זירא
נקוט דרבי חייא בר אבא בידך דדייק וגמר שמעתתא מפומיה דמרא
שפיר כרחבא דפומבדית' דאמר רחבא אמר רבי יהודה הר הבית
סטי"ו כפול היה (פרש"י שהיה מדקדק בלשון רבו ואמר סטיו
אעפ"י שבלשון משנה קורהו אצטבא בפסחים ובסוכה הוא דקדק
בלשון רבו ולא אמר) אצטבא כפולה היתה : ויש פותרין הא דרחבא
מדאמר רבי יהודה דדייק ספיקא דרבוותי' אי מדרבי יהודה אם מרב
יהודה וקשה לי טובא הדא דרחבא לא ראה את רבי יהודה מימיו
לא רבי יהודה בר אילעאי ולא רבי יהודה נשיאה (רש"ל גורס
רבי יהודה הנשיא וא"כ צריך להגיהה גם בבילה אשר אעתיק בסמוך
גם בפ' מקום שנהגו שהעתקתי לעיל ג"כ ברש"י ספק מר' יהודה
נשיאה · ורציתי לומר דכוונת מהרש"ל להגיה דרחבא לא ראה את

רבי יהודה הנשיא · ול"ג רבי יהודה נשיאה דהא אי' בב"ק כ"ב
די"ע רע"ב יתיב רבי יהודה נשיאה ורבי אושעיא אקילעא דרבי (נ"ל
דרבה וכ"ה בס' יוחסין אות א' אושעי') יהודה נפק מלתא מבינייהו
כו' וכתב בס' יוחסין שם וקשה מי נתן ר' יהודה נשיאה בגבל אקילעא
דרב יהודה ואולי הלך שם פעם אחד (ע"ל רב אושעי' מש"ש)
א"כ איך כתב רש"י דהא רחבא היה בפומבדית' ולא מצינו שעלה
לא"י הא רב יהודה היה ג"כ בפומבדיתא ורב יהודה נשיאה היה
אצלו · כך רציתי להמליץ בעד זקני הגאון מהרש"ל · אבל לפ"ז
יגדל הקושי' מה שרצה רש"י לסתור י"מ דלכ"א ר' יהודה משום
ספק אי מר"י הנשיא או מרב יהודה הא לא היה ולא ראה אותו ·
הא ראה את ר' יהודה נשיאה והיה ספק לו אי שמע מרב יהודה
או מרבי יהודה נשיאה וכן דייק לישנא דרש"י בפ' מקום שנהגו
ספק שמעה מרב יהודה או מר' יהודה נשיאה שהיה כמי בההוא
דרא עכ"ל ואי הגי' רבי יהודה הנשיא לא היה בדורו · ועוד גדלה
התמי' מ"ש רש"י בפ' א"ע לסתור פי' יש פותרין וקשה לי טובא
דרחבא לא ראה את רבי יהודה בר אלעאי מימיו איך עלה על דעת
רש"י כי יש פותרין לא ידעו זה כי ר"י בר אלעאי קדם זמן רב גם
רבי יהודה הנשיא שהוא רבי קדם לו טובא · אלא ע"כ כוונת יש
פותרין שהיה מסופק אי מרב יהודה או מר' יהודה נשיאה שהיה
בדרא ההוא · אמת כי הדין עם רש"י · דאיך אפשר לפרש דקראו
רבי יהודה לפי שהיה מסופק ממי שמע והא כ"מ שאמר רחבא
אמר אמר רבי יהודה בפ' מי שמתו ובפ' במה אשה ובמכות ובפ"ק
דפסחים ובפ"ק דבילה ובפא"ע · איך יסתפק בכולם ממי שמע ·
ועוד כולה אמוראי כמי דייקי לומר דבר בשם אומרו · ועוד
ליכא למימר והא דדייק לישנא דשמעתת' אלא ספיקא דרבוותא
עכ"ל : ובבילה פ"ק די"א ב' רחבא אמר רבי יהודה אף הפותח
חביות ומתחיל בעיסתו התירו סופו משום תחלתו (פרש"י אמר
רבי יהודה י"מ ספק משמיה דר' יהודה נשיאה ספק משמיה דרב
יהודה ואני אומר לא ראה רחבא את ר"י נשיאה דהא (רחבא)
מפומבדית' הוה ולא מצינו שעלה לא"י ועוד כי אמרי' בעלמא דדייק
וגמר שמעתתא מרביה כרחבא הוי לל' דאפילו ספיקא דגברי גרס
כדאמר בחולין ד' י"ח רב יהודה ספיקא דגברא גרס (ספק אי
משמיה דרב ספק אי משמיה דשמואל ע"ש) ונראה בעיני משום
דרבו מובהק היה ולא היה לומד מרב אחר הוי קרי ליה רבי : דלא
כספקי' בדרב יהודה אחריני עכ"ל · וכ"כ תו' לשון רש"י ומקיימין
והא דאמר גמר שמעתתא מפומיה קאי דאמר סטיו לפנים מסטיו
ולא רצה לשכותו ולא אמר אצטווני' לפי שאותו לשון שמע מרבו
עכ"ל כמ"ש רש"י בפ' א"ע · ובחולין פא"ט דס"ב סע"א אמר
רחבא אמר ר' יהודה תסיל כסול כו' כתבו תוס' היינו רב יהודה
סתמא ולפי שהי' רבו מובהק אמר ר' יהודה וי"מ משום דספק ליה
אי שמע מר' יהודה תנא או מרב יהודה אמורא והיינו דאמר בעלמא
דייק וגמר כרחבא כו' דאמר ר' יהודה הר הבית סטיו כפול אין
נראה דא"כ הל"ל דאפי' ספיקא דגברא כדאמר גבי רב יהודה (כנ"ל)
ספק משמיה דרב כו' ועוד דלי מייתי התם האי דסטיו כפול ה"ל
לאתויי כמי הך דשמעתין אלא היינו דוקא דליה ממ"ש בלשון רבו
סטיו ולא אמר אצטווכית כו' · ואפשר היה להמליץ בעד י"מ
שמחמת ספק ממי שמע אף שהוא במקומות רבים · לפי דאי
ביומא כ"ז דע"ב ע"א אמר רחבא אמר רב יהודה קרע בגדי כהונה
לוקה ושם ע"ב אמר רחבא אמר רב יהודה שלש ארוכות וקראו שם
רב יהודה ע"כ משום דמקומות הכ"ל היה מסופק ממי שמע ע"כ
קראו ר' יהודה אבל ביומא בב' מקומות ידע בוודאי ששמע מרב
יהודה ע"כ קראו רב יהודה · אך מה שפרש"י בפ' מקום שנהגו
דדייק וגמר כרחבא ספק שמעה מרב יהודה או מר"י · איך לא
זכר מה שדקה הוא עצמו פי' זה בפ' א"ע כי מסתמא כתב פירושו
על ברכות תחלה · ועוד יש סתירה למה שפי' בפ' מקום שנהגו
דדייק וגמר היינו ספיקא דגברא שאמר ר' יהודה · א"כ למה הביאו
במ"ש נקוט דרב הונא דדייק כרחבא ובפ' א"ע נקוט דר' חייא
דדייק כרחבא אמר ר' יהודה סטיו כו' ואי כוונתו היה שדייק הוא
במ"ש ר' יהודה לא ה"ל לומר דאמר סטיו רק הל"ל דדייק כרחבא
שאמר אמר ר' יהודה והיה כוונתו דבכל דבריו שאמר משם רב
יהודה אמר ר' יהודה אע"כ דדייק קאי מ"ש סטיו ולא אמר אצטב' ·
ואח"כ ראיתי שגם התו' בפ' א"ע כתבו וכוונו לזה · והכאני ·
ע"כ הדיוק במ"ש דדייק כרחבא הוא מדאמר סטיו · אבל מה
שקראו ר' יהודה הוא משום שהיה רבו מובהק · א"כ נ"ל ביומא
דע"ב א' ב' אמר רחבא אמר ר' יהודה · ובערוך ע' רב כתב ז"ל
פי' הוא מספקא ליה אי משום רב יהודה אי משום ר' יהודה והיה

פסחים ו' ב' אמר לרבינא בפירש אמר מר קדושין מ"ה רע"ב
רבה בר המכונא (ע"ל ר' אבא · רבה בר אמי · רבה בר נחום
(ל"מ · (רבה בריה דרבא פ' כל גגות דל"ג ב' · גיטין כ"ט ·
מגילה ה' ב' · זבחים קי"א א' · שלה לרב יוסף מגילה ד"ב א' ·
כתובות נ"ה א' · מכות פ"ב כל האוהב בהמון לו תבואה יהבו רבנן
עינייהו ברבה בריה דרבא כ"ה בע"י · פרש"י שהיה אוהב ת"ח
ביותר שהיו לו בנים ת"ח · (ובאדא"ג נראה הגי' ברבא בריה
דרבה (ע"ש) ועיי' בפ' ב"מ דף"ג ב' אמר רבא דרחים רבנן ה"ל
בנין רבנן א"כ י"ל דזכה לבן רבה שהיה גדול בתורה לכן יהביה
עינייהו ברבה בריה דרבא שבו נתקיים מ"ש אביו רבא : אמר
לרב אשי ב"ב ג' א' (ונ"ע דרב אשי נולד ביום שמת רבא · (רבה
בר איתי ע"ל רבא בר איהי · (רבה בר ספרא ומר זוטרא חולין
נ"ד · (רבה בר נתן ע"ל רבא · (רבה בר לימא ע"ל רבא ·
(רבה בר זבדא ע"ל ר' אבא ב"ז · רבה בר עכן (למ"ז ·
רבה בר מהסיא (ע"ל רבא · רבה בר רב כהנא תלמיד רב יהודה ·
רבה בר אחיתא לר"ל סוף בכורות ע"ל רבא בר איתי אולי א' הוא :
רבה בר איבו (אמר רב ששת) פ' השולח גט (דל"ב א' בתום'
ובכתובות פ"ב ד"ג א' בר אבין אולי א' הוא · רבה בר אבינא
(ע"ל אבא ב"א · רבה בר שמעון · (רבותינו שבבבל רב ושמואל
סנהדרין י"ז ב' רבותינו שבא"י ר' אבא שם ושבועות מ"ז ב' ·
(רבי עיי' ר' יהודה הנשיא · רבינא בר קיסי ויום שמת אמר
רבינא אמר לי ר' ירמיה מדיפתא טעס כשעיר המשתלח וכתבו
סימן רבינא ב"ק מכפר כשעיר המשתלח יומא (דמ"ב א' · ובחולין
ד' ב' אמר רבינא אמר לי רבין בר קיסוי ובפ"ד דנ"ב ס"ג א' אמר
רבינא בר קיסי · רבין כולם כתבתי אות א' אבין · רבינא בר
שילא תלמיד רב מתנא (לא מצאתי שאמר בשם ר' מתנא אבן רבה
בר שילא אמר בש"ר מתנא ואולי א' הוא אך כי רבה בר שילא אמר
בכמה מקומות בש"ר חסדא (ע"ש · וכאן להיפך אמר רב חסדא
אמר רבינא בר שילא סוכה י"ג א' אמר ב' דברים · וביבמות
פ"ח ב' ומ"ק י"ז ב' וי"ט ב' וזבחים דפ"ט ב' · ושם ל"ו ב' אר"ח
אמר רבינא בר סלא ט"ס · (רבינא ברב עולא ע"ל ר' בנאה
בר"ע · (רבינא מפרזקי ע"ל רבה · רבינא בר נחוניא · רבינא
הקדמון ורב יוסף משיב על דבריו כ"כ סמ"ג (מל"ת קנ"ג דס"ג
רע"ג וכ"כ תוס' חולין מ"ה א' ובאשר"י פא"ט ד"ט ע"ב אין זה
רבינא סתמא שבש"ס שהיה חבירו של רב אשי שנולד ביום שמת
רבא מדבא רב יוסף להשיב על דבריו א"ל רב יוסף וכתב הרא"ש
וכן בפ' אלו מציאות כ"ק א' רבינא אמר גלימא מכריז רבא אמר
כו' (הקדים רבינא לרבא) וביום שמת רבא נולד רב אשי והיה
רבינא תלמיד חבר שלו עכ"ל וכ"כ הרא"ש ר"פ הנשרפין ע"ל רב
אחא בר רב · ועיי' לקמן מש"ש בשם ב"ש : ובס' אסיפת
זקנים בב"מ פ"ה דס"ז א' ז"ל תלמיד הר"ף וא"ת קשיא דרבינא
אדרבינא דלעיל אמר הרי משכנתא בלא נכייתא כו' וי"מ ד"ב
רבינא הוו א' בימי רב יוסף והיינו הך דהכא וא' בימי רב אשי
האי דלעיל והכי משמע בפ' א"ט גבי סניך נבשרא כו' דהאי
רבינא לאו רבינא דסוף הוראה הוא שהרי רב פפא תלמידו של
רבא הוה · ורב כהנא הוי תלמיד רבא רבו של רב אשי הוה
כדאמרי' אמר רב אשי כי הוינן ביה רב כהנא ולא יתכן שר"פ יביא
עובדא דרבינא דהא תלמיד חבר דרב אשי ובפ' אלו מציאות רבינא
אמר גלימא מכריז רבא אמר כו' אלמא דאיכא רבינא דקשיש מרבא
עכ"ל · והגי' שלפנינו א"ל אביי לרבה משכנת' מאי כו' אמר רב
פפי עבד רבינא עובדא ואפיק פירי דלא כרבה ברב הונא ע"ש :
בפאו"ב אמ' רב אשי כי הוינן ביה רב פפי ע"ש ולדרכו איך יביא
רב פפי עובדא מתלמיד חבר של תלמידו · ובתו' ישנים יומא דע"ח
א' א"ל רבינא לרפרם לא ס"ל למר הא דרב אשי הא רב ריחומי
חזי לרבינא דעבר דרך מלבוש ושמא זה ראי' דב' רבינא הוו :
בס"ס כהלה ליהושע בשיטה מקובצת ז"ל בנילה די"ז א' א"ר יוסף
הלכה כרבי וכדמתרץ רבינא וא"ת רב יוסף לא ראה את רבינא וי"ל
ב' רבינא הוו א"כ דלאו רב יוסף הוא דאמר כדמתרץ רבינא אלא
תלמודא הוא דאמר הכי כדמתרץ רבינא עכ"ל :
מי שהיה בדורו או רבותיו ותלמידיו תראה אחר רבינא אחרון :
רבינא זוטי בן אחותו של רבינא קדמון ובא לפני רב ששת פ' אלמנה
ניזונת · ויש רבינא זוטי לפני רב אשי (עיי' פ' הכ"ל ד"ק ע"ב
ז"ל רבינא הוי בידו אמרא דרבינא זוטי יתמיה בר אחתי ושאל רבינא
את רב אשי מהו לאמטוייה על הספינה שיש לחוש שלא תטבע :
הרי עיניך רואות כי א' הוא ואין שני כי רבינא זוטי הוא בן אחותו
של רבינא האחרון ששאל את רב אשי לא לפני רב ששת : רבינא
האחרון (תלמיד חבר לרב אשי פ' סדר ס"ג א' · ביצה ד"ו הוי
יתיב קמיה דרב אשי כו' ליתיב מר האידנא רבינא קמי לרב אשי
מר שהיה לי תלמיד חבר (שיטה מקובלת) אתא מחסיא מקומו
רש"י יומא פ' י"כ דפ"ו א' · וכן רב אשי היה ר"י שם ע"ש) רב
אשי סוף הוראה וסימן עד אביא אל מקדשי המז לרב אשי אבינא
לאחריתם סימן לרבינא אחרית אמוראים ב"מ פ' הפועלים :
לאחריתה עכ"ל שכך שסימן זה הוא גמרא פ' הפועלים (ולי"ד ג"א
רל"ד כתב רבינא סוף אמוראים ובעל ה"ע והיוחסין כתבו סימן
אבינה · (כתב רש"ג יוחסין דקי"ז ב' ד' בשבת י"ג כסליו שנת
תתי"א (הוא ד"א רכ"ט ע"ל ק"א ד"א קפ"א ד"א רל"ד) שכיב רבנא
אבינא בריה דרב הונא דהוא רבינא וסוף הוראה עכ"ל : אמר
רבינא כל האוהב ללמוד בהמון עיי' מ"ש בכללים בהקדמה · וע"ש
אי רב אשי קשיש מיניה או להיפך · אמר רבינא אמרה לי אם
אבוך עביד כר' חייא כילד מברכין ל"ט רע"ב · אביך לא אכל חדש
אלא באורת' די"ז מנחות ס"ה ב' · כתב היוחסין אבוי דרבינא
משמיה דרב יוסף (ומשמיה דרב פפי עיי' מרימר · אעסק לבריה
ביה רב חנינא כו' א"ל לא סבר מר הא דרבא (ע"ש · רבינא
יתיב קמיה רב אסי (צ"ל אשי וכ"ה ברש"י) חזיא (רבינא לרב
אשי) דהוי עלב א"ל אמאי עלב מר כו' מי לא אמר רבא בילא ו'
א' · רבינא הוי קאי אחוריה דרב אשי פתקיה לרוק לאחורו א"ל
לא סבר מר דא"רי מבליע באפרכסותו א"ל אנא אניינא דעתאי :
ברכות ד"ד ב' · אמר לרב אשי לא סבר מר הא דרב הלל הא דרבא
פ' ה' שרצים דק"ט א' · ומת קודם רב אשי מ"ק דף"ד דשאל רב
אשי לספדנא מה אמר בהספדו דרבינא ע"ש ברש"י הלכה כנגד רב
אחא ורב אשי ע"ש :
וען כי יש רבינא סתם הקדמון ורבינא סתם האחרון ע"כ סדרתי
ותבין לפי הדורות מי רבו או תלמידו וחבירו לקדמון ולאחרון :
אבימי בר נאזי חמיו · א"ל אדא בר מניומי : רב אדא בר מתנא
חבירו · תלמיד רבינא הקדמון וחבר רבינא האחרון רבינא הקדמון
עם רב אחא בר רב ע"ש רב אחא בנו ע"ש שהוא כהן · א"ל רב
אהרן · א"ל רב אחא מדיפתא לפני רבא · א"ל רב אחא בר
אביי · א"ל רב אחא בר תחליפא · אמר לר' אחא בר רבא תני
מר האחרון · א"ל רב אחא בר ביבי משמיה דרבא · א"ל אמימר ·
רב אשי (ע"ל) רב אשי מאורי בזמנו · א"ל רב גזא · אמר
גניבא רבינא קדמון · רב הונא ברב יהושע אכל א' ורבינא אכל
ה' : רב הונא מר בר אידי בזמנו · רב הונא בר פפי בזמנו ·
א"ל רב הונא בר מר זוטרא · רב הונא בר מרימר לפניו · א"ל
מר זוטרא ברב טבי · א"ל מר זוטרא בר אבדימי · א"ל מר
זוטרא ברב הונא בר פפי · א"ל מר זוטרא ברב מרי לרבינא
הקדמון · א"ל רבי זעירא מדיהבת · רב חנינא בנו כ"כ יוחסין
(ל"מ · ורב חנינא · א"ל רב חנינא מסורא דפרת · רבי חייא
בר יצחק שרי ליה · ורבי חמא בר בוזי · א"ל רבי חנינא מסורא
דפרת · א"ל רב טבות · קמיה רב יהודה מדיפתא · רבי יעקב
בר נפתלי בזמנו (למ"ז · רבי יעקב מנהר פקוד בשמו · א"ל
רב יצחק בר נפתלי · א"ל רבי יחמיה · רבי ירמיה מדיפתא
בזמנו · מר בריה · מר ברב זוטרא לפניו · אמר למר ברב
אשי מר · א"ל רב מרדכי · רבי מריון בר אבין לפניו · א"ל
מרימר הכי אמור אבוך · א"ל רב משרשיא בר חנין · בש"ר
משרשי' בר נתן · א"ל רב משרשיא ברב אחא · אמר לרב משרשיא ·
בעא מרב נחמן בר יצחק ע"פ ק"ה א' ואשכחי' · גיטין ל"ב ב' ·
רב נתן · א"ל רב נתן בר אמי · ורב סמא · א"ל רב סמא בר
חלקיה · א"ל רב סמא בר אשי · רב סמא בר רקתא · רב
סמא ברב משרשיא · א"ל רב ספרא בר זבדא · אמר לרב פפי ·
רב בר שבא קמיה · אמר ליה רבא בר תחליפא · אמר לרבא
הלכתא מאי פ' א"ע ל"ג ב' · יתיב קמיה דרבא שם ל"ח א' ·
ופ"ק דב"ב דע"ז יתיב קמי דרבא וקרי ליה דבא דרדקי ע"ל רבי
חמא בר בוזי · אמר לרבא מהו לשתות מי רגלים פ' ח' שרצים
ק"י א' · אמר לרבא מה דעתך פ' מי שהוציאו מ"ז סע"ב · אקלע
למחוזא אתריה דרבא והראו לו סכינא א"ל זיל לרבא פ' הדר ס"ג
א' · איתביה לרבא פסחים פ"ק י"ב ב' · משמיה דרבא שם י"ד
א' ועי"פ ק"י סע"ב · ב"ק י"ד א' כתב ב"ש דל"ב ב' אשכחן בפא"ט
דמ"ו ובפ' היה קורא דט"ו ובס"פ כגמר הדין · ובאלו מציאות
כ"ח א"ל רבינא לרבא נראה שאין זה רבינא חבירו של רב אשי
שנולד יום שמת רבא (ותמיה שכתב נראה כאלו ממנו יצאו הדברי'
ע"ל רבינא הקדמון שכ"כ התו' ורא"ש וסמ"ג) עי"ל דרבא הכ"ל
לאו רבא ברב יוסף בר חמא חבירו של אביי אלא רבא בר יצחק (ע"ל

רבה

מביא אבא בר ירמיה אמר שמואל (נדה י"א ב' • ר' אבא בשמו
ירו' ברכות ע"ג' ופ' אחרון דר"ה • רבא בשמו ירו' יבמות פי"א
ואולי א' הוא • רבה בר יצחק תלמיד רב (אמר רב יבמות ע"א
ב' • חולין מ"ה ב' • ב"ב ע"ז א' • קדושין ד"ז א' • רבא
בר"י אמר רב • א"ל רב יהודה (ובשם"א רבי יהודה ט"ס) אסבר
לך טעמא דרבי יוחנן • מכות ד"ו ב' • אמר לרב יהודה ע"ז
כ"ה א' • רבינא אלויה לרבא בר"י ד"א מטי להזיקא וכיצד סוטה
פ' ע"ע מ"ו ב' ועיי' רבינא • בפ' הספינה דל"א א' אמר רבה
ברב הונא אמר רב כ"א רבה ברב יצחק וכ"ה בע"י • (רבה בר
טוביה בר יצחק אמר רב בכל מערבין כ"ח ב' • רבה בר ממל
(ע"ל רבי אבא בר ממל כראה כי א' הוא ונכנס עשה לו מדור
בפני עצמו • (רבה בן איסי ואמרי לה א"ר אשי אמר רב סוטה
ל' א' • (רבה בר יוסף אמר רב סוטה ד"ל א' • רבה בר מריון
פ' אלו מציאות (תנא רבה בר מריון בדבי ריב"ז פ' פסין י"ט א'
בדבי ריב"ז ברייתא שנסדרה בבית מדרשו כעין תוספתא שסידר ר'
חייא ורבי אושעיא רש"י ע"ל מריון • רבה בר זוטרא א"ר חנינא •
ע"ל רבי אבא ב"ז א"ר חנינא • רבה בר שילא (ברכות ב' רע"ב •
רבא ב"ש כ"כ ק"ך ב' וס"פ מי שהחשיך קנ"ו א' • מכות פ"ז
א' • סוטה ל"ה ב' • זבחים ל"ה ב' • רבה בר בר שילא טרף
בקלפי ל"ט רע"ב בר השני ט"ס • ואיתימא רב אדא בר אהבה •
זבחים מ"ח סע"א פ' הזרוע קל"ב ב') כגיד גברא שבעל גויה כו'
(הגי' שלפנינו מעשה זה בר' שילא • והיוחסין הביאו כאן ושם
ומזכה שטרא לבי תרי) אשכה לאליהו וא"ל מה עביד הקב"ה א"ל
קאמר שמעתתי' מפומייהו דרבנן ומפומי דר"מ לא אמר לפי דגמר
מאחר אמר ר"מ תוכו אכל קליפה זרק כו' א"ל השתא (שמע הקב"ה
לקולך) אמר ר"מ בני כך הוא אומר בזמן שאדם בצער שכינה מה
אומרת קלני מראשי • חגיגה ט"ז ב' • תענית ח' ב' קשה יומא
דמטרא • וב"מ פ"ה א' בע"י מר ברב שילא ט"ס וצ"ל רבה : ורב
אחא בר יעקב • רבי אילא • רבי אילעאי • אמר רבה דבי רב
שילא (דבי ט"ס וצ"ל בר) כי אתא רב דימי שבת ו' א' • א"ר
זירא אמר רבה ב"ש • (ובגיטין פ"ג ד"ו ב' א"ר אבא ב"ש ובדפ"א
ב' בר שאלתא) • א"ר המנונא סבא (ע"ש) אמר רב אדא בר
אהבה אמר רב • כתובות ד"מ ע"א • וגיטין שם ובשם"א ל"ת :
זרדי הגא • רבי חייא אריכא אתא לקמיה • א"ר חסדא שבת ז'
א' ופ' ב"מ ל"ג א' • אר"ה ואיתימא רב יוסף פ' ג"ה דק"ב א' •
בעא מר"ח המוציא יין פ"א סע"א • רבא ב"ש א"ר מתנה אמר
שמואל חולין מ"ב ב' • עירובין פ"ב ד"י סע"א • נדה ד"ו א' •
חומר בקודש ד"ג א' • רבא ב"ש א"ר נחמן פ' מי שמת קנ"ה
ב' • קמיה רבא לדינא עיי' רבי חייא אריכא • ע"ל רבינא בר
שילא אולי א' הוא וצ"ע • רבה בר שאלתה (גיטין ל"ט ב' רבא
ונראה כי הוא בר שילא הנ"ל • וא"ל רב נחמן בר יצחק •) ואמר
לרבי חייא בר אבין (שם) • רבה בר שילת בזמן רב (ל"מ :
רבה בר שירא מתקיף לרב יוסף פ' במה אשה (דס"ו א' רבא :
רבה בר חייא קטוספאה עשה חליצה לפני שמואל ואמר שמואל
כמה רב גוברא יבמות (ק"ד א') ועיי' חייא קטוספאה • משמיה
דרבה המוכר פירות דל"ג סע"ב אבל ברי"ף ואשר"י משמיה דרב
ועיי' בילה ל"ה • ובירושלמי כלאים רפ"ב ענין זה רבי יעקב בר
אחא אבא בר חייא בשם רב • כתב רש"ג יוחסין דקי"ו ב' באילן
שכין דהוה רבה בר נחמני בפומבדית' רבה בר חייא היה מרביץ
תורה בסורא • רבה תוספאה (פ' ג' שאכלו ד"כ ע"א) הכשיר
מעוברת יב"ה שלא יהיה הולד ממזר (פ' הערל ד"פ ע"ב) לדעת
הרא"ש אפילו שניהם מודים שלא בא תוך יב"ח • (אמר לרבינא
מר מ"ק ד' א' • יבמות ע"ה ב' ב"ק קי"ט א' • ב"ב ס"ד א' •
רבא תוספאה אמר לרבינא המכניע ג"ה א' • סוכה ל"ב א' :
זבחים פ"א ב') והוא סוף אמוראים ואומרים שקורין אותו יש
אומרים עפ"א היה ר"י בסורא אחר מות רב עבוימי ו' שנים ומת
ד"א רל"ד • רבה בר רב אדא (סוכה ג' א') אמר רב אדא אמר
רב פ' התכלת ל"ט א' • אמר רב ואמרי לה א"ר סלא א"ר המנונא
פ' י' יוחסין ד"ע א' • רבא ברב אדא ורבין ברב אדא משמיה דרב
יומא כ"ב ב' • משמיה דרב יהודה (תענית פ"ג ד"ד ב' רבא :
רבא בר"א ורבין בר"א כי הוו בי רב יהודה • (ביצה ל"ג ב')
אמר רבא בר"א א"ר יצחק תמורה כ"ט א' • מכות י"א סע"ב •
רב"י בר רב אדא פסחים פ"ק י"ג א' צ"ל רבין • (ש"י הביאו
בתלמידי רב הייכו לפי שאמר בשם רב א"ק דהא אמרו בשם רב
יהודה • רבה בריה דרב אידי בר אבין עביד עגלא תלתא פ' מילה
(דקל"ו סע"א • ואיכא שם תולת רבה רק סתם בריה דרב אידי
ב"א עביד עגלא תלתא ביום ז' ללידתו לרב פפא ולרב הונא ברב
יהושע ואמרו ליה אלו לא שהתיתו עד הלילה הייכו אוכלין מיניה •
אבל באשר"י הגי' רבא בריה • רבה בר עולא (פר"ע פ"ג ב' :
כל גגות צ"ב ב') לרב יוסף (אמר לרב ביבי בר אביי רבי עירובין
ס' סע"א • א"ר יוחנן ר"ה ל"א ב' • יבמות ס"ב ב' דרש רבא
בר רב עולא פ' ב"מ ל"א ב' • פ' המוציא יין בר עולא דע"ז ב' •
ב"ב ע"ד ב' • כל גגות צ' ב' רבא במה אשה ס"ב ב' • פ' התובל
פ"ז ב' • ע"ז ס"ד א' • רבא בר עולא אמר לעולא • יבמות ע"ז
א') • ובחומר בקודש כ"ה ב' פליג על עולא וא"ל ההוא סבא לא
תפלוג עליה דעולא דתכן כוותיה • רב פפא בר אחא בר אדא בשמו
ע"ש כי הגי' נשתנה • רב שמואל בר אחא משמו) ואבא בר
סורמקי (ל"מ) עיי' רב חנינא בר סורמקי : רבה בר עילאי
(פ' במה אשה ס"ב ב' רבא • אבל בע"י רבה (ואולי הוא בר עולא
הנ"ל • רבה בר אהילאי (פ' כ"ש ד"ל סע"א ב' רבא וכן בזבחים
ד"י א' וי"ו ב' • ובפ' מרובה ס"ד ב' • וע"ה א' • בר אהלאי
זבחים נ"ה ב' ט"ס • רבה בר יחיאל כן הביא היוחסין (ל"מ אולי
ט"ס והוא הנ"ל או יש השמטה רבה בר יונתן א"ר יחיאל ע"ל בסמוך •
רבה בר יונתן (א"ר יחיאל • נדרים מ"א ב' רבא ב"י אמר רב
יחיאל • רבה בר מרי (במערבא משמיה דרבא בר מרי • זבחים
ד"כ ב' • הוריות י"ג א' • חלק ק' א' • א"ר יצחק אמרי במערבא
משמיה דרבה ב"מ • יומא כ"ו ב' • אריב"ל ברכות מ"ב ב' :
מ"ד א' • סוכה ל"ב ב' • כי אתא רבה ב"מ אמר מטפחת היה
לריב"ל • יומא פ"ק י"ב דע"ח א' • אמר מוריין אריב"ל ואמרי
לה תני רבה ב"מ משום ריב"ז לולב הגזול ל"ב ב' • דרש רבא ב"מ
כיצד משתתפין פ"ו א' • א"ל רבא מ"ק כ"ח ב' יבמות ס"ג ב' •
אקלע לבי רבא כיצד מברכין מ"ב ב' • א"ל רבא מנא הא מלתא
דרבה עניינים ס"פ החובל • א"ל רבה לרבא ב"מ מנא הא מלתא
יבמות ס"ב ב' אפשר שצ"ל א"ל רבא • רבה בן רב מרי בר איסור
גיורא לפני רב אשי (עיי' מרי בר רחל ; ואהא סבא שנק' רבא •
(רבה אבוה דרב מרי בר רחל או אחוהי דרב מרי בר רחל (ע"ש •
רבה בר תחליפא (אמר) רבי ירמיה בר אבא (חולין מ"ה ב' מ"ע
א' • (משמיה דרב פ' כ"כ ק"ך ב') (וצ"ע וש"י מביאו בתלמידי
רב לפי שאמר משמיה דרב אבל במדומה שצ"ל רבא ועיי' הונא ב"ת
ורבי יונה ב"ת ורבי מנשיא ב"ת נראה כולם היו בזמן רבא • וכן
תחליפא אביו של ר"ה לפני רבא • אכן ראיתי רב ענן ב"ת קמיה
שמואל וצ"ע) • רבא ב"ת אמר לרבינא מתקיף רב שמעיה שיילוה
לרבא עירובין פ"ג ד"מ א' ע"ל אבא ב"ת ואולי א' הוא • רבה
מפשרוניא בזמן רב פפא (ורבא אמר מאן חכים כר' חיננא בריה
דרבה מפשרוניא ע"ש וצ"ע איך יהיה רבה אביו בימי ר"פ תלמיד
רבא • ורב המנונא בריה דרבא מפשרוניא • רבה בר שומני (ורב
מנשיא ברבי ירמיה מדיפתא הוי מפטרי מהדדי אמרי נימא מילתא
דלא שמיע להברי כ"ה גי' היוחסין וע"י • אבל בגמרא הגי' אבא
פ' הדר ס"ד א' • רבה בר שאונא תלמיד רבי יוחנן (למ"ז ע"ל
חנא בר שאונה • רבה אושאה (למ"ז • רבה בר עפרון קדושין
(ותו' מגילה ד"י סע"ב גורסין עופרן • ובדע"ו ב' בש"ר אלעזר •
רבה בר מתנה (פ' ב"מ כ"א סע"א • אביי ורבי זירא ורבא ואבעי
להוא ר"ז חריף ומקשה ורבה ב"מ מתון ומסיק איזה עדיף תיקו
סוף הוריות • ואביי ורבי חנינא בני אבין בית רבה • רבה בר
ברונא (פ' ה' שרצים דק"ו ע"א • ובירושלמי רפ"ג דסנהדרין
רבא בר בינא בשם רב אולי זה הוא) תלמיד רב (אולי כוונתו כי
רב ברונא היה תלמיד רב • רבה בר הקולא מרב הונא (פ' הדר
ס"ז ב' רבא בר הקלאה בעא מרב הונא • רבה בר עסכי בזמן רב
יהודה (עשבי מ"ק י"א א' (רבה בר המא • ע"ל רמי בר חמא •
רבה מפרזיקא לרב אשי (אכן בעירובין ב' א' • ובסוטה ד"ו ב' •
זבחים י' ב' • ב"ק ל"ג א' • רבא לרב אשי וכן בפ' כילד צולין
דע"ו ב' • ובנזיר ל"ה סע"ב רבינא מפרזקי לרב אשי נראה ט"ס
וב"מ בשם"א כ"א רבא מפרזקי • וביבמות כ"ט ב' רבא מפרקין
אמר לרב אשי ג"כ ט"ס וצ"ל מפרזקי וע"ל רב אחא מפרזקי ונראה
כי א' הוא • הונא מר בריה דרבא מפרזקי לרב אשי • רבה
מקובריה (שם מקום) ומר ברב אשי קנה ממנו סודר שוה י'
בי"ג פ"ק דקדושין (ד"ח א' רבא • רבה בר שימי (יומא ס"ג
א') והם שנים (לא ידעתי מכ"ל שהיו שנים • אי משום שדבר
עם רב יוסף רבו של רבא ועם ר"פ ורבינא שהיו תלמידי רבא אין
הכרח שמא האריך ימים) (אר' חסדא ואתימא רב יוסף פג"ה
ק"ב א' • אמר רבה ב"ש מר לא אמר הכי ומנו רב יוסף שם כ"ע
ב' • פליג עם רב פפא מגילה ד"ד סע"א • משמיה דרבינא

ליה רב נחמן בר חסדא · איתביה לרב נחמן · ור"ל קרא אותו
אבא לשון רבנות בפ' כ"ש ד"מ א' · והוי יתיב עם רב יוסף בשלהי
פרקי דר"כ יבמות ס"ו ב' · רב סחורה ע"ש · אמר לרב ספרא
חברין · א"ל עוקבן בר נחמני בשם שמואל · אמר עולא · אמר
רב גיטין ל"ח ב' · ובתו' עירבין ד"ז א' רבה היה שנים רבות
אחר רב · רבא בנו · רבא תלמידו · רבא בר איתי · אלל
רבנב"ח · רבה בר מתנא · רבה בר' חנן ע"ל · רמי בר שמואל ·
היה מקשה לרמי בר חמא · רב שיזבי בעא מיניה : רב שמואל
בנב"ח · בשם שמואל · היה עם רב יוסף בדרשת רב ששת ·
בש"ר שמעון הקב"ה מקדים רפוי' למכה שה"ר · רבה בר רב
הונא (ע"ש) (וע"ל ר' אבא ברב הונא ואולי אחד הוא) היה
חסיד ועניו · (ע"ל רבא) וקללתו עשה פרי שקלל לרבה ברב
נחמן (ע"ש) · רב הונא נתן המרא לרבה ונתן לבנו רבא
(ע"ש) · והעלוהו אחר מותו עם ארונו של רב המנונא (ע"ש) ·
(ומקום קבורתו בכפר עלמא עיי' ר"א בן ערך · במ"ק דכ"ה
סע"א כי נח נפשיה דרבה ברב הונא ורב המנונא פתח עליו האי
ספדנא גזע ישישים פרש"י זה רבה בר"ה שהוא בן גדולים בן ר"ה
דהוא ראש גולה ועדיף. מכשיא שבא"י עכ"ל מלשון זה נראה דר"ה
אביו הוא ראש גלותא וע"ש כי ר"ה ר"ג היה בימי רבי ומת קודם
לר' ור' חייא · ולדעתי כי רבה זה הוא ברב הונא בבלאה ·
דמעשה במיתות רב הונא בבלאה היה ר' חגא ורב חסדא בקבורתו ·
ואחר זה מביא מיתות רב חסדא ואח"כ מיתות רבה בר"ה א"כ אביו
ר"ה לא היה קורין אותו ר"ג רק ר"ה שהיה בימי רבי היו קוראין
אותו ר"ה ר"ג ע"ש · וראיה לזה דרב זה היה ברב הונא בבלאה
שהיה זמן רב אחר רבי · דאי' בסנהדרין פ"ק ד"ה א' כי הוי
מינצי רבה בר"ה בהדיה ר"ג אמר לא נקיטנא רשותו מנייכו' אלא
מאבא מרי ואבא מרב ורב מר' חייא ור' חייא מרבי פרש"י ואינו
כפוף לכם · וכתבו התו' שם אין סברא לומר דרבה בר"ה היה
בימי רבי · הרי עיניך רואות שרבה בר"ה זה אין זה רב הונא
ר"ג שהיה בימי רבי · ומ"ש רש"י ר"ה הוא ר"ג · ע"ל רב הונא
מש"ש) · אביו רב הונא א"ל בני חטוף וברוך ספ"ה דברכות ·
בשבועות ל"א א' רבא בר"ה וכן בשבת ד"י ע"א ובדמ"ו ב' ופר"ע
פ"ט סע"א ובפ' ג' שאכלו מ"ס ב' · אמר רבא לר"ה אביו ·
ובפ' הסוכה ק"ד ב' ובפ' כ"כ קכ"א ב' · ופי"כ קל"ו סע"ב ·
רבא בר"ה ופליג על אביו ע"ם וכ"ל דרבה בר"ה והיה לרבה זה בן
נקרא רבא בר רבה בר"ה · בפ' כל הגט דכ"ט סע"ב אמר רבה
ברב הונא הכי אמר אבא מרי משמיה דרב · היה עם רב חסדא
באכרבא ומערוכיתא בכשפים אסרתם ושריותאה פ' המוליא יין דפ"א
בע"ג · אמר אבא מרי · ר' אבא בר זבדא · ר' אויא סבא
בעא מיניה · איסור גיורא · אמר רב אשי סוף כזיד חולין ע"ו
א' · אמר רב גידל · רב חמא בר גוריא רבו · רב חסדא חבירו
וא"ל אביו מ"ט לא שכיחת גבי ר' חסדא ע"ש · ויתבי ביה דינא
כל היום ואמר להו ר' חייא בר רב מדיפתא ע"ש · אר' יוחנן
בפסחים פ' האשה דכ"א א' ובעא מיני' דר' יוחנן מנחות כ"ט ב' ·
ורב יצחק ברב יהודה ע"ל · רב יוסף חבירו · לוי בר הונא בר
חייא · אמר למרי בר מר · לפני רב נחמן · רב ספרא בא לדון
לפניו · עולא א"ל : אבוה דרב פפא בא לפניו ע"ש · אמר רב
קטינא · אמר רב פ"ג דברכות כ"ה א' · פ' הזורק ל"ז א' ור"פ
א' שרצים · כיצד משתתפין פ"ה ב' · פסחים ל"ט א' · פ' א"נ
כ"ה א' : ורמי קמיה דרב פי"כ קל"ו סע"ב · ובפ' הספינה כ"א
א' אמר רב אבל כ"א רבה ברב יצחק אמר רב וכ"ה בע"י · אמר
לרבא או רבה ברב נחמן ילמדנו רבינו · רבא בנו · רבה חבירו ·
אלל רבנב"ח · ורמי בר שמואל ורב יצחק ברב יהודה ורב הונא ·
אמר שמואל פ' א"ל כ"ב א' עירבין מ"ט א' · רבה ברב הונא
זוטי כתב יוחסין אולי הוא רבה בר"ה הנ"ל שהיה איש גולא (עיי'
רב הונא) או שנים הם (בס"פ א"ל דכ"ט ב' רבא ברב הונא זוטי
דרש בנהרדעא אמר רב נחמן אמרו לאבא (פי' לחברי) שלא לי'
רב נחמיה ברב יוסף לנהרדעא ע"ש · רבה זוטי אמר לרב נחמן
פ' פסולי המוקדשין (ל"ו א' לרבינא) · אמר לרב אשי הכי אמ'
ירמיה מדיפתא משמיה דרבא מנחות פ' הקומץ דל"א ב' (וכ"ה
בב"ז) ובכל"ב א' פי"כ ק"ך סע"א בולה ל"ב סע"ב · זבחים ך"ד
א' בעא לה הכי בעי ר' אמי · רבה זוטי פ' הגוזל עצים ק"ה ב' ·
ובמנחות פ"ב ע"ו ב' רבא זוטי ע"ל רב זוטי מש"ש · רבה בר לואי
(נדה מ"ו ב') ובפ' כ"ש ד"מ ע"ב) איתיב לרבא על שהתיר
חומץ שרווין במים למכור לגוים (סוף ע"ז ס"ה ב') אותביה על
חומץ שרווין ביין ואמר הבא נמימס אבל ביצק בזוגות (כ' ע"פ

דק"י א' ואמר רבא שניזוק לפי שנגישו להקשות ברבים ושם רבא
בר לואי · רבה בר חנן בר אבא נכדו של רב. וגיסו של רב חסדא
כ"כ יוחסין (אזל לשיטתו עיי' רב חנן בר אבא · אבל הראיתי
שם שטעה כי רבה זה הוא ברב חנן בר רבא כי רב חנן בר רבא
היה חתן רב וחמיו של רב חסדא · ורבא זה אביו של רב חנן הוא
קדמון · אתא לגבי ר' אבהו השכי ע"ש ול"מ · אמר אביי לרבה
כגון מר דשכי ליה כולהו פומבדיתא (דמוכה להוא במילי דשמיא
שהיו רמאים כדאי' בחולין) מאן אחים בהספדא · א"ל מסתייע
את ורבה ברב חנן שבת דקכ"ג א' ובמ"ק · אמר לאביי עירבון
י"ד סע"ב ול"ח סע"ב אמר לאביי מי שמיע למר · וע"ה ב' ודס"ח
א' ומ"ה א' אמר לאביי מדר"א קמותיב מר שבת ר"פ השואל קמ"ח
ביצה ל' א' · אמר לאביי בכורות פ"ט כ"ד א' · מנחות י"ד ב'
כריתות י"ח ב' וקרא לאביי תרדא (פי' סוטה ל"א ע"ל) וכתבו
התו' דאביי היה חבירו כדאי' פ' כיצד מברכין מ"ו · אמר לאביי
ואמרי לרב יוסף ור' אויא סבא סנהדרין ל"ד ב' · הוי רגיל דאתי
מארטיבנא לפומבדיתא בכל שבת א"ל אביי מאי דעתך פ' מי שהוציאו
כ"א ב' · ורבא ור' זירא והביי הוי יתבי פ' כל גגות צ"ב א' ·
ה"ל דיקלי במכר פרדס של רב יוסף וא"ל זיל קוץ ב"ב ד"ו א' ·
תני קמיה דרבא זבחים כ"ו רע"א · אמר לרבא מנחות ד"מ א' ·
אושפזיכנא שאלו לא הוי בידיה ושאל לרבא ביצה י"ב ב' · ובכמה
מקומות מהכ"ל רבא בר חנן והיה נראה שנקרא ע"ש אבי זקנו ·
אך ברוב מקומות רבה בר חנן · (רבה בר חנינא קמיה דרב
נחמן פי"כ קי"ג ב' וא"ל אביי שם ובשבת י"ט ב' · רבה בר רב
חננא (או חיננא או חנינא) סבא (משמיה דרב הרבה דברים ·
ברכות י"ב א' ב' · רבה בר אבוה והוא במחוזא · מצא לאליהו
בבית הקברות וא"ל ולאו כהן מר כו' וא"ל בר' לא מליכו בו' מליכו ·
שהיה עני וכתן לו אליהו עלי ג"ע וכתן להתכיו (הגלימא דסקט
ריקא זבניה בי"ב אלפי דינרי זהב (פ' המקבל קי"ד · (אשכחא
לאליהו ואמר כמאן הזיא אסתר ועבדה דזימנא להמן ואמר ככולהו
תנאי ואמוראי · מגילה ט"ו סע"ב · רבו של רב נחמן (תוס'
עירבין דכ"ט סע"ב ותו' גיטין ל"ב א') · ר' נחמן בעא מיניה
ברכות כ"א · אר"כ אמר רבה ב"א אמר רב ס"פ הדר ובפ' חלון
דע"ז ג"ד · ופ' כיצד משתתפין פ"ס א' · וס"פ מפנין כמה
דברים ב"מ כ"ט א' ובפ' במה אשה דס"ד א' · זבחים מ"ד סע"ב :
כריתות י"ה א' · אר"כ אמר רבה ב"א גיטין פ' הזורק דע"ט א'
שני דברים ורצה ליתן בתו לר"כ ובוה לבדקו אי בשרו מעלה הבל
ע"ש · תלש על לגביה רב הונא ורב נחמן גיטין ע"ב א' פי"כ
קל"ו א' · אמר מעשה באשה א' שבאת לפני ר' ישמעאל פא"ד
ד' א' · ואשה א' קללתו גיטין ל"ס ע"א וע"ש : שלל להייא בר
רב ע"ז כ"א א' · ר' חמא בנו · רב נחמן בר יצחק בשמו ·
אמר רב ששת כריתות ד"ד א' · רמי בר אבא ע"ש · רבה ברב
נחמן בר יעקב ולפי שהתך אילוניו של רבה בר רב הונא וקללו לא
נתקיים לו זרע בפ' המקבל (דק"ס א') רבה בר"ה איקלע לבית
רבא בר"נ. מנחות מ"ת א' ובפ' כ"כ קי"ע א' · רבה בר"ה שלח
לרבא בר"נ ילמדינו רבינו יבמות כ"ה א' · רבה בר שמואל (ע"ל
אבא ב"ש) היה חריף ומקשה לרב חסדא ב"ק (דל"ח ב') אשכחיה
רב חסדא וא"ל תנית מידי כו') והוא בן מר שמואל הכהן · ויש
שני אחרון (נ"ע מכ"ל דלא אחד הוא) עם רב פפא ורב הונא
ברב יהושע (אכלו ריפתא בהדדי ברכות פ' מי שמתו (דך"ב ב'
רבא ב"ש · ובפ' כיצד מברכין ד"מ ע"א רבא ב"ש משום ר' חייא
(בר אבא ובשס"ת לא תקנו) כמה דברים וביה ר"ג קראו מר :
ובשה"ע דס"ע ובמ"י שם רב בריה דשמואל בשם שמואל ע"ם וכ"ל
רבה ב"ש · וכ"ה בברכות כ"ע א' ובשבת י"ב סע"ב ובר"ה ה' א'
ד' א' רבה ב"ש ובפ' א"ד י"ז ב' דתני רבה ב"ש · אר' חסדא
ואתימא רב יוסף בנ"ה דק"ב א' · א"ל רב ששת תני מר מידי
כו' עירבין י"א ב' ל"ט סע"ב · ועיי' שבועות מ"ה ב' · ורב
נחמן · רב פפא בר אבא א"ל מר · אבא ב"ש כתב יוחסין הוא
רבה ב"ש · (ב"ב ע"ו ב' ר' אבא ב"ש · ובירו' סנהדרין פ"ג ר'
בא · בעא מר' חייא בר אבא זבחים ק"ה א' · רבה בר
ירמיה (א"ר זירא אמר רבה בר ירמיה פ' כיצד מברכין מ"ג א'
שני דיני גזרות ק"ט א' · אר"ז אמר רבה ב"י אמר שמואל
פ' כל שעה ל"ו א' מ"ק ד"ד א' · גיטין ע"ד א' · כי אתא
ר"ז לסורא אשכח לרבה ב"י דאמר משמיה דרב ע"ז ט"ו ב' ·
אר"ז א"ר אסי אמר רבה ב"י אמר רב חמא בר גוריא משמיה דרב
(שם) : אקלע לאתריה דרב יוסף בר אבא · בע"ז ד"כ ב' רב
סמא בריה דרב אשי לרבינא דרבה בר ירמיה ככ"ל רש"א) והיוחסין

רק מ' שנה א"כ כשלמד לפני ר"ה קודם שמת ר"ה הוי רק מ' שנים) דבר דלא אפשר ·· וע"ק לדבריו שאמר שרבה למד עם רב יהודה וכ"ה האמת כדמשמע ר"פ ח' שרצים (עיי' לקמן) א"כ הקושיא יותר עצומה שלרב הונא הזרו. ב' הישיבות כשמת רב יהודה כאשר הוא בעצמו כתב זה · לכ"כ שקבלתו בזה אינה נכונה רק שרבה ורב חסדא היו ראשי ישיבות ביחד רבה בפומבדיתא (רש"י מגילה ד"ז דע"ב) אחר רב יהודה · ורב חסדא בסורא אחר רב הונא ור"ה מת שנת ס' ואז היה רבה בן י"ח ראוי לסמיכה כאשר שלחו לו אחיו ומלך ך"ב שנה תכף שמת ר"ה והסברא נותנת שאז מת ר' יוחנן ורב יהודה או שנה א' קודם לפי שר' יהודה היה זקן גדול וא"כ יהיה רבה גם בזמן רב יהודה · ואחר שמת רב יהודה מלך רבה תכף כדאמרי' בהנזקין האי שיפורא דהוי ביה רב יהודה ולבסוף ביה רבה פרש"י דהוי ביה רב יהודה שהיה ר"י בפומבדיתא וכשנפטר ומלך רבה נתנוהו בביתו ובפ' המפקיד בתו' משמע כי היה דן רבה בזמן רב חסדא ואם רב יהודה מת קודם ר"ה רבה מלך קודם ר"ח ולא כמ"ש בעל ד"ע שרבה אחר רב חסדא וגם התלמוד מזכיר לעולם רבה ורב חסדא עכ"ל · ועיי' יוחסין דק"ך ע"א וע"ל ח"א אחר ד"א רי"ד מש"ש · בתו' בפ' עושין פסין דף"ב ב' רבה הלך לא"י ללמוד תורה מר' יוחנן כדאי' סוף כתובות (שלחו לו אחיו שיעלה לא"י ככ"ל) אבל אביי לא מצינו שהלך ללמוד לפני ר' יוחנן וכ"כ התו'. בפ' הערל ע"ח א' · ובתו' ב"ב דקנ"ה א' רבה גרסי' מדאמר ליה רבי אסי רבי אתה אומר כן דאלו רבא לא עלה לא"י (ורבי אסי היה בא"י) כמו רבה אף שלא אמרו באיזה מקום מלאו שעלה סמכו דבריהם על מ"ש בפ' פסין הנ"ל מסוף כתובות · אך נ"ע דמנ"ל להתום' דרבה עלה לא"י דבסוף כתובות הנ"ל אינו מפורש שעלה דהכי אמר שם שאחיו של רבה שלחו לבבל לרבה שיעלה לא"י שאינו דומה הלומד מעצמו ללומד מרבו · וא"ת איך לך רב הא יש לך ומנו ר' יוחנן ואם אין אתה עולה הזהר בג' דברים כו' וא"כ מנ"ל כנוהה זו שעלה רבה לא"י · ואי משום דמצינו דאמר רבה א"ר יוחנן בפ' המנניע דל"ד סע"א ותענית כ"ט א' · סוטה ה' א' · וראיתי בקלת בעלי הסוגיא אם אומר בשמו הוא רבו · · כבר הראיתי בהקדמה בכללים שזה אין ראיה · ועוד דמצינו אמר רבא א"ר יוחנן (ע"ש) והתו' עצמם כתבו דרבא לא עלה לא"י · ועוד הא כתבתי בח"א ע"ל ש"ר יוחנן ורב יהודה מתו ביום א' ורבא נולד יום שמת רב יהודה א"כ לא ראה רבא את רבי יוחנן אפ"ה אמר בשמו · ואולי י"ל דילא להם מדאמר רב חסדא לרבה מאן ציית לך ולר' יוחנן רבך שבועות ד"י ע"ב · ובנדרים דכ"ט א' א"ר חסדא לרבא מאן ציית לך ולר' יוחנן רבך כ"ל ט"ס וצ"ל לרבה מדאמר לר' יוחנן רבך ש"מ שעלה ולמד מר' יוחנן · א"ק דה"ל להתו' להביא ראיה שעלה רבה מדאמר ר"ח מאן ציית לר' יוחנן רבך והם כתבו כדאי' סוף כתובות · ואחר כמה שנים שכתבתי זה ראיתי בפרושי מהרי"ט סוף כתובות ז"ל כתבו התו' בפ' פסין ופ' הערל דרבה עלה לא"י כדמשמע הכא ·· מהכא לא משמע שהלך ועוד דבסוף הוריות מוכח שמלך רבה ך"ב שנים וחי רק מ' שנה נמצא היה בן י"ח כשמלך וקודם לכן לא היו נותנין לו אעפ"י שחכם גדול אתה אינו דומה הלומד מעצמו ללומד מרבו אם תאמר אין לך רב · דרב יהודה רבו היה קיים ואם מת יכול היה ללמוד מכמה חכמים שבא"י חוץ מרבי יוחנן שהרי ילד היה ולבתר דאצטרך ליה עלמא מלך ומסתמא לא עלה · ועפי ניחא לומר שעל אביי אמר ראיתי ראשך מבין השורות התלמידים (ע"ל רב דימי בר יוסף ותבין) א"ק מההוא עובדא ר"פ אלו מגלחין דרב יהודה שמתא להההוא גברא דהנו שומענה ומת רב יהודה אמרו לית גברא רבה כרב יהודה דלשרי לך זיל לגבי רבי יהודה נשיאה (עיי' רב יהודא) והלך לשם משמע שכבר מת רבי יוחנן קודם שמת רב יהודה והיכי שלחו א"ת אין לך רב עכ"ל · (ר"ל מדסליק לרבי יהודה נשיאה להתיר השמתא למה לא סליק לגבי רבי יוחנן דהוא גברא רבה כרב יהודה אלא"ל דכבר מת רבי יוחנן קודם שמת רב יהודה וא"כ אקרי דשלחו לרבה שיש לו רב ומנו רבי יוחנן אז היה רב יהודה קי ואיך שלחו אינו דומה הלומד מעצמו מלומד מרבו · וא"ת דלכך אתה לומד מעצמך לפי שאין לך רב הא היה לו רב הוא רב יהודה · אכן י"ל דרב יהודה מת קודם רבי יוחנן לכן שלחו אחיו שיבא לא"י ללמוד לפני רבי יוחנן וא"ת א"כ למה לא סליק להתיר השמתא מן רבי יוחנן דאי' בירושלמי פ' אלו מגלחין אם מת המנדה אין מתירין לו בד"א כשאין שם נשיא אבל יש נשיא הנשיא מתיר לו (עיי' רבי יהודה נשיאה מש"ש) א"כ אף ש"ר יוחנן היה חי הוצרך לסליק לרבי יהודה נשיאה דווקא וק"ל: כתב ראב"ד (ונ"ל בהקדמתו) שחבר מדרש רבה (עיי' רבי אושעיא רבה) ורש"י פ' מקץ ומקלה אחיו לקח כתב ב"ר הוא אגדת א"י וצ"ע וי"ל אעפ"י שהיה ר"י בפומבדיתא בבבל קבץ ואסף כל אגדות א"י ע"ד ד"א ס' : והיה עוקר הרים סוף הוריות (עיי' רב יוסף ברש"י פ' המניח דל"ג סע"ב רבה אדם חשוב ומאדם חשוב כמו רב ורבה פרכינן כאלו כתוב במשנה · כתב יוחסין והיה זהיר במצות ציצית פ' כ"כ (קי"ח טעה כי זה נאמר על רבא עיי' רב יוסף בר רבא ורבה ט"ס הוא : והיה מצליח ליבי לכבוד שבת פ' כ"כ דקי"ט א' · נקרא שבור מלכא דהלכה כמותו כנגד רב יוסף רק בג' דברים פי"כ דקע"ו ב' ע"ש ברשב"ם · היכי ושילי סמוכין לפומבדיתא. שהיו רבה ורב יוסף יושבים בה ע"ש · בב"מ פ' השוכר הפועלים דפ"ו א' אמרו למלך שמבטל בכל שנה י"ג אלף מישראל ב"ח באדר ואלול ברח ואקלע פריסתקא דמלכא להההוא אושפיזא דרבה ואשקוהו ב' כסי ולקחו שלחן מלפניו וניזוק בזוגות ששתה והדר פרצופו לאחוריה ואמרו בני הפונדק לרבה מה נעביד ליה דגברא דמלכא הוא א"ל קריבו השלחן לקמיה ואשקוהו חד כסא עבדו הכי ונתרפא אמר ידענא דגברא דקבעינא הכא הוא ובהיש אבתריה ואשכחיה אמר אזילנא מהא ואי מקטל קטלו לי לא מגלינא ואי נגודי מנגדי לי מגלינא עיילי לאדרונא וטרק לבבא באנפיה בעא רחמי פרק אשיתא וערק לאגמא וגרים קמפלגי במתיבתא דרקיע אם בהרת קדמה כו' ספק הקב"ה אמר טהור · וכולהו מתיבתא אמרו טמא מאן נוכח רבה ב"נ דהוא יחיד בנגעים ואהלות שדרו שליח בתריה ולא מצי מ"ה למקרב ליה דלא הוי פסק פומיה מגירסא אדהכי נשיב זיקא ואוושא ביני קניא סבר גונדא דפרשי הוא אמר תינח נפשי' דההוא גברא ולא ימסור בידי דמלכות כי הוה ניחא נפשיה אמר טהור טהור יצא ב"ק ואמרה אשריך שגופך טהור ויצא נשמתך בטהרה נפל פתקא מרקיע (בפומבדיתא רש"ג יוחסין קי"ו ב') רבה ב"נ נתבקש בישיבה שלמעלה נפקו אביי וכולו רבנן לעסוק בו ולא ידעו דוכתיה אזלי לאגמא והוי צפרא מטללי וקיימי אמרי ש"מ התם הוא ספדוהו ג' ימים וג' לילות נפל פתקא כל הפורש יהא בנידוי ספדוהו ז' ימים נפל פתקא לכו לביתכם לשלום : וביום שמת היה רוח סערה דלייא להההוא טייעא כי רכב גמלא מהאי גיסא הנהר פפא ושדייה בהך גיסא : הלכה כרבה כנגד רב יוסף (תו' פ' השואל קמ"ח ב' ע"ל) לבד משדה (י"ג סדוס ב"ב די"ב) ענין (י"ג קנין פי"כ דקי"ד · מהלה פ' מי שמת קמ"ג ב' · (עיי' תו' ב"מ כ"ט א') בתו' קדושין ד"ט א' דווקא במסכת' ב"ב וכתב תהו"י וכ"כ דהא קיי"ל סיני עדיף ועיי' תו' ב"ק דכ"ו ב' · אכן בגיטין דע"ד ב' משמע בכ"מ · וברא"ש פ"כ ב"מ בשם ר"י (ר"ל רבינו יונה דכן הביא ש"י דל"ח ב' בשמו) דווקא בדפליגי אליבא דנפשייהו · וכתב תהו"י וכ"ל מש"ה הוצרך לפסוק כרבה בספ"ק דברכות מפני דכבר פליג שם ר"ג ור"א ע"ש באשר"י : כתב רי"ף פ"ק דב"מ גבי עדים בחתומין זכין רבה רביה דאביי ואין הלכה כתלמיד במקום רבו ע"ל רבא בפסק הלכה · אבלן ועבדון בן הלל הפרעותני הם היו רבה ורב חסדא (ע"ש · אבא בר מרתא בזמנו · אביי תלמידו · בשבת פ' השואל בסופו א"ל אביי מר דסני ליה פומבדית' מאן אתים הספידא א"ל את ורבה בר רב חנן ע"ש · אביי בר אבין תלמידו · רב אחא בר תחליפא משמי' · רב אחא בר הונא · א"ר אמי פ' כל הכלים דקכ"ה ב' · רב אסי קראו רבי נ"ע · אמר רב אשי · א"ל רב אשי האמר עולא · רב הונא רביה · רב הונא בר חנורה · אמרי ליה כי אזלת לרב חסדא לכפרי בעא מיניה כשבא לסורא א"ל רב המנונא ב"מ ו' ב' · רב זוטרא בר שמואל בזמנו · שחט את ר' זירא בסעודת פורים ע"ש · אמר זעירי · רב חנינא ברב יוסף בר רבא משמיה · א"ר חייא · הלך אצל רבי חייא בר הונא · רבי חייא אבוי דרב יוסף חבירו · רבי חייא בנו · רבי חייא בר אשי בשמו · רבי חמא בר בוזי קמיה · רב חסדא רבו או חבירו · ע"ל רב המנונא · תו' שבת כ"ג ב' ד"ה גזרה · רבי חנינא בר אבין תלמידו · רבי חנינא חנינאה א"ל · רב יהודה רבו · אמר רב יהודה אמר שמואל שבת ל"ד ב' פ' חביות קמ"ג ב' פסחים ק"י ב' ובעא מרב הונא ורב יהודה ע"ל · אר' יוחנן ע"ל אם היה תלמידו · רב יוסף רבו פ' נערה מ"ב ובפ' מי שהוציאו נ"א א' קרא את רב יוסף מר ובפ' חלון ע"ח א"ב בעא מרבי יוסף כשמת רבה רב יוסף ישב בראש ע"ש ורש"י ב"מ דפ"ו כתב ר' יוסף בר פלוגתיה · רב יוסף בר חייא חבירו · רב יימר בר חשוי בזמנו · אר' יצחק בר שמואל בר מרתא · ורב יצחק ברב יהודה · ר' יצחק בר אבין בזמנו · אמר רב כהנא · רב כהנא השני תלמידו : רב מנשיא בר יהודה בזמנו · שדר למרי בר מר ביד אביי · אר' מתנא · ר' נחמיה בעא מיניה · שלח ליה

לו · אדא מרי אסבר לו · אדא משוחאה אסבר לו · אידי אסבר
לו · רבין ברב שבא אסבר לו : רבא מברניש (אמר) לרב אשי
(פ' ב"מ דכ"ח סע"א · ר"ה ד"ו ב' · נזיר ל"א א' מ' א' :
זבחים י"א א' פ' א"כ דע"ג ב' · רבא בר איסי (אמר) לרב אידי
בר אבין (ב"מ י"ד א' בר איתי וכן בשבועות דל"ד ב' איתי וכן בדל"ז
א' עם רב אחא בר הונא ורב שמואל בריה דרבב"ח ורב יצחק ברב
יהודה ורב כהנא ורבה · אכן בכריתות רפ"ו דד"ד א' רבה בר איתי
אמר ריש לקיש ע"ל רבה בר אהיתא לר"ל סוף בכורות כן הגיא
היוחסין ואולי א' : (רבא בר אהיכי אמר כו' רבינא. אמר מכות
דל"ז ב' · בר אהיכי אסבר לרבא ע"ש · רבא בר נתן לרב הונא
(בעא רבה בר נתן מרב הונא פ' המניח דל"א א' · בעי מרבי
יוחנן פ' ג"פ קע"ו א' · ורבי חייא בר אבא ורבי אסי ורב נחמן
עירובין פ"ג דל"ב ב' עיי' רבי אבא בר נתן ואולי א' הוא · רב
חמא אבוה דרב יוסף בעא מיניה · רבא בר נתן בר אמי (אמר
לרבא קדושין ד"ל · רבא בר שרשום קמי' דאביי (פ' הזקת הבתי'
ל"ב ב' · רבא בר רב פפא (בר פפא במה אשה ס"ו ב' · רבא
בר בריה דרב פפי ירושלמי שבת פ"ק · רבא בר לימא מתקיף ליה
לאביי (ל"מ) רבה בר לימא משמיה דרב ר"ה פ"א ד"ד א' · מגילה
י"ג ב' · ושם אבא ב"ל ע"ש · גם ש"י הביאו בתלמידיה דרב :
רבא בר ישמעאל (כתובות ד"י ב' ואיתימא רב יימר בר שלמיא מ"ק
ד"ו ב' · (רבא בר משרשיא אמר לרבא נזיר ד"מ ע"ב ויש רב
משרשיא בר רבא הוא רבא בר יוסף א"כ רבא ב"מ אמר לרבא זקינו ·
וצ"ע כי אמר לרבא מן מרכא שהק' רבא מברניש לרב אשי וקדם
לו רבא טובא דרב אשי נולד יום שמת רבא · (רבא בר אבא א"ר
חייא בר אשי אמר שמואל פסחים ד"ל ב' · (רבא ברב אחא ברב
הונא אמר רב ששת ר"פ בנות כותיים · (רבא זעירא ואיתימא
רבי שמואל בר נחמני ספ"ג דערכין די"ו סע"ב · (רבא בר מחסיא
אמר רב שבת י' ע"ב · מגילה י"ו ב' · א"ר חמא בר גוריא אמר
רב שבת שם הרבה דרשות ורב חסדא נתן לו מתנות שיאמר לו בשם
רב שם · ובתענית י"ב ב' רבה ב"מ · (רבא בר קיסנא ב"ב פ"ק
י"ב סע"א · (רבא אחוה ואמרי לה אבוה דרב מרי בר רחל (ע"ש
רבא בר מכיומי זקינו רבי נחומי בזמן רב נחמן כ"כ יוחסין ע"ש ·
כתב יוחסין בשם ר"ח רבא באלף הם י"ב ובהא ל"ו · ואני מצאתי
יותר עכ"ל · גם אני מצאתי יותר ויותר :

אלו הנזכרים בשם רבא וקצתן רבה ע"כ שם אבל רבה תמצאם :
רבא בר יונתן · רבא בר עילאה · רבא ברב יצחק · רבא בר
אסילאי · רבא ברב נחמן · רבא בר זוטרא · רבא בר שמואל ·
רבא בר מרי · רבא בר בינא · רבא ברב הונא זוטי · רבא רב
עולא · רבא זוטי · רבא מפרזקי · רבא בר זמינא ע"ל רבי
אבא · רבא בר הלל ע"ל יימר · רבא ברב חנן · רבא ברב עזא
ע"ל אחא · רבא בר שילא · רבא מקובי · רבא בר הינגא :
רבא בר שבא ע"ל רב · רבא בר ירמיה · רבא מפשרוניא ·
רבא בר שילה שאלתה · רבא בר זבדי ע"ל רבי אבא · רבא בר
אדא · רבא תוספאה · רבא בר חלקאי · רבא בר לואי · רבא
בר תחליפא · (רב רבאי דמן רוב (בסנהדרין דמ"ג א') משקין
אותה קורט של לבונה כו' ואם אין מתנדבת משל מי אמר רב רבאי
דמן רוב מסתברא משל צבור (ובגמרא שלפנינו איכו) והוא גאון
והאריך ימים הרבה ואקבע בגמרא מרבנן בתראי סבוראי והיה ישיבתו
סמוך לנהרדעא רש"ג ויוחסין דקי"ד ב' עה"א ד"א רפ"ז · : רבה
בר בר חנא כתב יוחסין והכרח שהיו ב' בס"פ חזיות וס"פ כל היד
א' רבא באלף וא' רבה בהא (ע"ל רב אבא בב"ח) וכל מעשיות
בפ' הספינה הוא רבא בב"ח (אבל הגי' בכל המעשים שראה בפ'
הספינה רבה בר בר חנא ואתא לקמיה דר' אלעזר וסיפר לפניו)
(נראה דרבב"ח שסיפר המעשים לפני ר"א הוא תלמיד ר' יוחנן
כי ר"א היה בא"י אבל רבב"ח השני היה בבבל · ובפ' מקום שנהגו
(דנ"א א'). רבה בב"ח כי אתא לבבל באו אצלו רב אוירא סבא
(צ"ל רב אויא סבא) ורבה ברב הונא ואבל דאייתרי אתו ואמרו
לאביי כו' ואמר רבב"ח לבניו שראה שר' יוחנן (צ"ל ר' יונתן)
בן אלעזר שהלך אחר רבי שמעון בר' יוסי בן לקוניא שראה את
רשב"י שאכל ספיחי כרוב בשביעית (ע"ש) (ארבב"ח לאביי עירבין
מ"ה א' ולפני ר' אמי ור' אסי פ' כל הבשר (דק"ו א') והוא
תלמיד ר' יוחנן (כתבו התו' סנהדרין ה' רבב"ח שהיה בימי רבי
יוחנן היה בן בנו של חנא לכ"א בר בר וי"א דשם אביו בר חנה ·
ולא יתכן כדאמר בפ' הספינה כל בר חנא (כצ"ל מהרש"א) (והגי'
שלפנינו כל בר בר) סכנא עכ"ל · וכתב יוחסין ואינו רבב"ח בן
אחיו של ר' חייא · אבא בב"ח ור' הונא הכהן וזעירא בנו משמש

ע"ש · אילפא או איפא אמרו ליה אתון תלמידי ר' יוחנן אתון
ע"ש · ומה שנקרא רבא בב"ח שמו אבא כי כן כתב הערוך ע'
אביי כי רבה ורבא אבא ואבה שמם וריש בראש המלה סימן הוא
לרב ולישנא קלילא ועיי' בהקדמה בכללים . (וכ"כ רשב"ם ב"ב ע"ה
א' אבא שמו ורבינא ר' אבינא שמו עכ"ל · ורבה בב"ח בניו רב
שמואל ורב יוסף בן אחיו של ר' חייא (כי נחית לבבל אר' חייא
לרבי בן אחי ירד לבבל) ור' חייא (צ"ל רבי) נתן לו רשות לדון
ולהתיר בכורות (ע"ל אבא אריכא) סנהדרין ה' א' (כתב ש"י
דל"ה בשם רשב"א רבב"ח ורב תלמידיה רבי ור' חייא) ובר"פ
הגוזל ומאכיל בירו' אר' בא בר חנא לא הוי רבי חייא חביבי כו'
ובפ' שגגה הפרה ה' רע"א אבא בר רב חנה · ואשתו מתה בזמן
רב פה"ה (עיי' מרתא) · והני שקולאי דתברו חביתי דחמרא
של רבה בב"ח כ"ה הגי' בע"י וכ"כ יוחסין אף דהגי' רבה בר חנן ·
ופסק רב שישלם להם משום אורח צדיקים תשמור ס"פ האומנין
(יהיב זוזי לרב שיקנה לו קרקע וקנה לעצמו קדושין נ"ט א' ·
אקלע לפומבדיתא ולא על לפרקיה דרב יהודה שלח לאדא דיילא
וגרביה א"ל הכי אמר רב חנא בגדתאה אמר שמואל ס"פ חביות
קמ"ה א' · אזל בשיירא ושכח לברך אמר ששכח יונה דדהבא וחזר
לברך במקומו שאכל ואשכח יונה דדהבא ברכות ס"פ אלו דברים
דנ"ג ב' · חלש עול לגביה רב יהודה ורבה ס"א ורבנן · גיטין
ט"ז ב' וקרא על נפשיה לא יאונה לצדיק כל און פ' אין מעמידין
ל"ט א' · :

יען כי ב' הם כנ"ל ואתה ראה והבם לפי סדר הדורות :
אמר לאביי ע"ל · אדא בב"ח · ר' אויא סבא ע"ל · אילפא או
איפא · ראה את ר"א דמן נוה · אר"א ר"פ אלו מגלחין ·
אזל בתר ר"א שבת י"ב ב' ואייתא גיטא קמיה גיטין ה' ב' · קאי
קמיה ר' אמי ור' אסי וע"ל · ור' זירא ור' אמי פ' מגלחין ·
וזעירא ברב הונא ע"ל · אר' חייא ב"ב קכ"ד סע"א · אר' חנא
בגדתאה ע"ש · ר' חנא שאונא או בר שאונא ארבב"ח אר' יוחנן ·
א"ל ר' חנינא מ"ק כ"א ב' א' · רבב"ח סבר למקבעינהו בסורא
א"ל רב חסדא ברכות פ"ק די"ב ב' סה ליה ר' יאשיה דמן אושא ·
לא על לפרקיה דרב יהודה ע"ל · אריב"ל ברכות ד"ד ב' · מגילה
י"ב סע"א חולין מ"ה א' · מר' יוחנן שאל שמעתא ב"ק י"ז א' ·
אר' יוחנן ברכות י"ג ב' וד"ג א' כ"ד ב' כ"ה א' כילד מברכין ל"ה
ב' מ' ב' מ"ב ב' מ"ה ב' מ"ט א' נ"ס א' · ע"פ קי"ד ב' המפקיד
ל"ח א' · סה לו ר' יונתן בן אלעזר ע"ל · רב יוסף בשמו ב"ק
כ"א ב' · ורב יוסף בעא מיניה פ' חלון ע"ח א' · ר' יוסף בב"ח ·
רב יצחק בנו · רב יצחק ברב יהודה בזמנו · בש"ר מני ב"ק כ"א
ב' · רב נחמן קראו בר הברין ואמר בשמו וילתא אשת ר"נ הראה
לו דמים · אמר עולא ס"פ מי שהחשיך והיה חבירו ע"ש · רב
פפא בר שמואל ע"ש · תנא קמיה רב במה טומנין ד"כ א' ורב
שדר ליה כפוקת גרגרת חולין מ"ד ב' ושם ע"ז ב' הגי' בתוס'
חנן · רב בשם אבא בר חנה א"ד אבא ב"ח בשם רב ירו' ברכות
ס"פ אלו דברים ומגילה פ"א ע"ב א' · רבה ברב הונא ע"ל ·
אמר רבי נידה מ"ז א' · א"ל רמי בר חמא : אמר שמואל הבונה
ק"ד ב' ובעא מיניה חולין מ"ח א' · אר' שמואל בר מרתא ·
אעסק לבריה בי' רב שמואל בר קטינא · ור' שמואל בר נחמני ·
רב שמואל בב"ח · אר"ל פסחים י"ח א' ע"ו ב' חולין פ"ב א'
מכות פ"ג א' · רב תחליפא בב"ח · ר' אלעזר בב"ח כן כתב
יוחסין (למ"ז · רבה (סתם הוא) בר נחמני (כ"כ ה"ע) אחיו
כיילי אביו של אביי (ע"ש) וכ"כ ר"ח סוף כתובות והיה מבית
עלי וחי מ' שנה והי' כהן (ע"ל רבא מש"ש) ובחלק דנ"ה אמר
רבה יתי ולא יחמיניה א"ל אביי מ"ט אמר מר הכי כו' מר הא תורה
וג"ח איכא ואר"י דלא עסק כ"כ בג"ח שינצל מגזרת בית עלי כמו
אביי שעסק בתורה וג"ח וחי ס' שנה אבל כדי שינצל מחבלי משיח
היה בידו · והיה בביתו ס' תכלא והיה עני מ"ק כ"ח א' · כתב
בס' יוחסין דק"ו א' דברי החסיד כי רב הונא מת שנת חמשים ורב
חסדא מת שנת שים ועמד אחריו רבה ד"ב שנים וחי מ' שנה
ומת שנת כ"ב לאלף ה' א"כ נולד לפי חשבון זה ג' שנים אחר מיתת
ר' יוחנן וזה א"א שהרי בסוף כתובות (דקי"א סע"א) שלחו לו
אחיו שהיו לו בא"י · (ר' חנניא ורב הושעיה ע"ש). שיעלה גם
הוא לא"י ואם תאמר אין לך רב. יש לך רב ומנו ר' יוחנן ולפחות
ראוי להיות אז כשלחו לו אחיו בן י"ח או ד' שנים (דאל"כ איך
שלחו לו את אין לך רב) ועוד דכולם מודים שרבה היה תלמיד
רב הונא (ע"ש) וע"ל) וא"כ לפי החשבון זה שאמר שר"ה מת
שנת כ' ורבה שנת פ"ב א"כ היה רבה בן ת' שנים (ר"ל דהיינו היו

רק

דרדקי ע"ש : רבי חסדא חמיו ורבו : אמר חסדא : רב טוביא
בר קיסנא רמי ליה : ר' יאשיה תנא ביה רבא : רב יהודה בשבת
נולד רבא : אר' יהודה ע"ל : יהודה בר הונא בזמנו ; מר יהודה ;
ורבא קראו פלגאה : א"ל ר' יהודה מדאיסקרת' : ר' יהודה בר
מרימר משמיה : מר יוחנא בריה דרב חנא : בר אדא או ברי' דרב
חנא בר ביזנא אקלע רבא לביתו : רבי יוחנן אי היה רבו ע"ל ;
בר יוסי איתיב לרבא : היה בודק חץ לר' יונה בר תחליפא ושחט
עוף בפריחתו : בשם רבי ינאי ירו' כתובות פ"א : רב יוסף רבו :
ורב יוסף בר אבא : רב יוסף בר חמא אביו : רב יוסף בנו :
רבי יעקב ברה דבת שמואל בזמנו : ר' יעקב מנהר פקוד בשמו :
רבי יעקב מילאי הקשה לו : רבי יעקב בר אבא א"ל מר וע"ש :
אמר רב יצחק : אמר לר' יצחק בריה דרבב"ח : רבי יצחק בר
אבדימי רבו : אר' ירמיה בר אבא : ר' ירמיה מדיפתא משמו :
רבי ירמיה אמר על דברין בבלאי טפשאי : רב כהנא משמיה ב"ק
מ"א סע"ב : רב כהנא תמוי דרב משרשיא בעא מיניה : מניומי
בר נחומי בזמנו : מניומי אסיא א"ל : מנימין בר חייא בזמנו :
מנימין כנדוקא אתא לקמיה : מר בר רב אשי לפניו נ"ע : מר בר
אמימר בשמו : מר בריה דרב יוסף בשמו : עיי' מר ברי' דרבינא :
רב מרדכי בעא מיני' : רב מרי ברב חסדא גיסו : מרי בר איסור
גיורא בזמנו וע"ש : רב משרשיא בנו : רב משרשיא תלמידו ;
נהרדעא משמיה דרבא : רב נחמיה בר יוסף קמיה : רב נחמן
רבו : רב נחמן בר יצחק תלמידו : רב נתן בר אמי תרגם קמיה :
סבא דפומבדיתא קמיה : רב סחורה רבו : רב סעורם אחיו ע"ל :
רב ספרא ע"ל : רבי עובדיה תלמידו : רבי עוירא בשמו :
עולא נראה שהיה רבו ונ"ע : עולא בר רב בעא מיניה : מר
עוקבא בזמנו ע"ל : רב עוקבא בר חמא לקמיה : רב עוקבא
בר חיננא רמי ליה : רב עילש קמיה : רב עמרם וע"ל : רב
פנחס ברב חסדא גיסו : רב פנחס בשמו : רב פפא תלמידו :
רב פפא בר חנן סופר שלו : אמר לרב פפא בר שמואל : רב פפא
ברב אחא בר אדא בשמו : רב פפי בשמו : א"ל רבא בר משרשיה :
רבה בר שילא בזמנו : רבה בר לואי איתיביה : רבה בר מתנא :
רבה רבו : שאל לרבה בר מרי ואקלע לגביה : רבה בר חנן בר
אבא קמיה : קרי עליה דרבי דולה מים מבארות עמוקים שבועות
ד"ז רע"א : א"ל רבין ברב אדא : אמר רבין : רבין ברב שבא
אסבר ליה : רבינא קראו מר : וקרא לרבינא ולר' חמא בר בוזי
דרדקי ע"ש ורבינא משמו עש"ב א' נראה תלמידו וא' קדם לו :
רחבא בעא מיניה : רבי רחומי לפניו : רמי בר חמא הבירו :
אמר לרפרם בר פפא מר : רב שבא בזמנו : ר' שמעון חסידא
בשמו : רב שימי מנהרדעא : רב שימי בר אשי משמיה : רב
שמואל בר יהודה תני קמיה ונ"ע : אדבריה למר שמואל ודרש ;
רב שמואל בר אידי תלמידו : אמר רב שמואל ברב שבא : ורב
שמואל בריה דרבב"ח : אמר שמואל נדרים ל"ט סע"א : ובזבחים
ל"ט משמיה דשמואל ובשס"ק רבה משמיה דשמואל : רב שמעיה
בר זעירא שלח ע"י לאביי : רב שרביא משמו : אמר רב ששת
ואמר לר"ע רב תחליפא אבוה דרב הונא בשמו : (רבא : רב אדא
בריה דרבא : רב הונא בריה דרבא : רב חנינא ב"ר ונ"ע : רב
חנן תלמיד רב בריה דרבא : רב יוסף ב"ר : רב מנשיא ב"ר ;
מר קשישא ב"ר : רב משרשי' ב"ר : רב נחמן ב"ר : רב סמא
ב"ר : רב ענן ב"ר : רבה ב"ר : רבא בריה דרב אויא סבא לרב
אשי מנחות כן הביא היוחסין (לא דוק ולא תשכח במנחות ולא
בכל הש"ס שהיה לרב אויא סבא בן יהיה שמו רבא אך מצינו רב
אחא בריה דרב אויא סבא שאמר לרב אשי יותר מעשרה פעמים
(ע"ש) ואיתביה לרב אשי הרבה פעמים (ע"ש) : ובתחלת עיוני
סבר הייתי אולי יצא לו זה במ"ש במנחו' דל"ז ב' רב אויא ברי' דרב אויא
שהיה מניח תפילין להדיה לביה : רב אשי הוי יתיב קמיה דאמימר כו'
והיה קשה לבעל היוחסין דלא מצינו בכל הש"ס רב אויא בריה דרב אויא
לכן סבר להגיהה שצ"ל רבא בריה דרב אויא ואחר דנזכר סמוך לזה רב
אשי הוי יתיב ע"כ אמר רבא בריה דרב אויא לרב אשי במנחות ומקרוב
נדפסו שס"ת עם הגהות הגמ' שמואל ותקנו רב אחא ברב אויא
סבא והכלכי : אבל אגיד לך רשום בכתב אמת מהיכן יצא טעותו
בתחלה אעתיק לך מ"ש היוחסין אות אלף רב אויא סבא דגברא רבה
הוא וכן רבה ברב הונא לרבא בריה עכ"ל : והנה איזה משכיל
יבין פירושו : והאיר ה' עיני להבין כוונתו ומהיכן יצא טעותו
ואעתיק לך לשון הגמרא בפ' העור והרוטב דקכ"ד ע"ב בעא מיניה
רב אויא סבא מרבה ברב הונא קולית סתומה כו' א"ל עורבא פרח
(רוצה עורב פורח באויר כלומר השיאו לדבר אחר רש"י) א"ל רבא

בריה ולא הייכו רב אויא סבא מפומבדיתא דמשבח לן מר בגויה
דגברא רבה הוא : א"ל אני היום סמכוני באשישות (כלומר לריכני
חיזוק לפי שסר כחי מכח הדרשה שדרשתי היום דשבת הרגל היה
רש"י) וערוך ע' סמך כתב אותו יום סמכוהו בישיבה והושליכהו
בראש עכ"ל : ונ"ע איך יהיה רב אויא שהיה זקן כששאל ובעא
מרב הונא כמ"ש בעא ר' אויא סבא מר"ה וידוע דרב הונא מלך מ'
שנה : ואיך בעא מבנו של ר"ה הוא רבה ביום שהושיבהו
בראש כי מסתמא לא הושיבו לרבה בר"ה לראש כ"א אחר מיתות
אביו : ובעא מינאי מילתא דבעי טעמא עכ"ל : והנה הבין
היוחסין דא"ל רבא בריה ר"ל בריה דרב אויא סבא אמר לרבה ברב
הונא ולאו הייכו רב אויא סבא דמשבח מר בגויה : אשר ע"פ זה
תבין מ"ש היוחסין אות אלף רב אויא סבא דגברא רבה הוא וכן
רבה ברב הונא לרבא בריה ר"ל רבא בריה דרב אויא סבא שאמר
רבה ברב הונא אני היום כו' ר"ל אמת דגברא רבה הוא ובעא מינאי
מילתא דבעי טעמא : ע"כ לפי כוונתו שם שהבין דרבא הוא ברב
אויא סבא : אבל טעה כי א"ל רבא בריה ר"ל בריה של רבה ברב
הונא אמר לאביו רבה בר"ה והא מר משתבח לרב אויא סבא דגברא
רבה הוא : ואראה לך דוגמתו בפ"ב דבילה דף"א א' בעא מיניה
רב אויא סבא מרב הונא בהמה הליה של נכרי כו' א"ל עורבא פרח
כי נפק (רב אויא רש"י) א"ל רבה בריה (דרב הונא לאבוה רש"י)
כוונת רש"י לשלול שלא תפרש א"ל רבה בריה הייכו בריה דרב אויא)
לאו הייכו רב אויא סבא דמשבח ליה מר בגויה דגברא רבה הוא
(ולמה דחיתו והלך לו בכלימה רש"י) א"ל ומה אעביד ליה אני
היום סמכוני באשישות (י"ט הוא ודרשתי לרבים והליתי מטורח
הדרשה וקורא אני עלי סמכוני באשישות הביאו לי סעודה ואסעיד
רש"י) ובעא מינאי מילתא דבעי טעמא עכ"ל : ובתחלת עיוני
סבר הייתי להשוות גמרא דחולין עם הא דבילה ולהגיהה בחולין
בעא רב אויא מרב הונא כו' וא"ל עורבא כו' א"ל רבה בריה לאו
הייכו וא"כ רבא בריה ט"ס וצ"ל רבה וצ"פ נזדמן ששאל רב אויא
לרב הונא ובכל פעם א"ל רבה בריה והא מר כו' : אלא שאין נכון
לומר כן אחר דפעם א' השיב לבריה מכח טרדת הדרשה דחה את
רב אויא סבא והשיאו לדבר אחר לא היה שואל כבן הכס שנית :
גם ראיתי בכמה מקומות בש"ס שהיה לרבה ברב הונא בן הוה
נקרא רבא עיי' בסמוך : ע"כ א"כ להגיהה וב' מעשים היו פעם
א' שאל רב אויא לרב הונא ודחה אותו עורבא פרח וא"ל רבה בריה
דרב הונא ולאו כו' : ופעם שנית שאל רב אויא לרבה ברב הונא
ודחה אותו ג"כ כעובדא דאביו באמרו עורבא פרח וא"ל בנו רבא
ולאו מר משתבח כו' והשיב לבנו כמו שהשיב לו אביו ר"ה אני היום
כו' : יהיה איך שיהיה שטעה היוחסין שהביא רבא ברב אויא
סבא : אכן במ"ש רבא ברב אויא לרב אשי במנחות אולי יצא לו
טעותו כמ"ש תחלה כי אחר שהבין שהיה לרב אויא בן שמו רבא
א"כ במנחות רב אויא ברב אויא הגיהה רבא ברב אויא וק"ל : אבל
נכון יותר גי' שס"ת רב אחא כי קרוב ליפול טעות אויא אחא :
רבא ברב הונא ע"ל רבה : רבא בריה דרבה בר רב הונא (בסוטה
פ' ע"ע דמ"ט : רב הונא אשכה תמרתא דקנוניתא אתא רבה
בריה אמר (רבה) קמריחנא מינך ריחא דקנוניתא א"ל בני טהרה
יש בך (לפיכך מריחא לך דמשפכקה טהרה מישראל בטלה טעם
וריח הפירות) יהביה נהליה אדהכי אתא רבא בריה (דרבה ברב הונא)
שקליה יהבי ליה א"ל (רב הונא לרבה בריה) שמחת את לבי (בשהרתך)
והקהית את שיני (שהראתני שאהבתך על בניך יותר מעלי שנטלת
ממני ונתת לו) בפ' המקשה דע"ו א' היכן נומת הגידין רבה אמר
רב אשי כו' רבה ברב הונא אמר רב אשי כו' רבא בריה דרבה ברב
הונא אמר רב אסי כו' : ובפ' כילד מעברין דנ"ה ב' רבה ברב
הונא אמר כו' רבא בריה דרבה ברב הונא אמר כו' אמר אביי כוותיה
דרבא בריה דרבה ברב הונא מסתבר : (רבא בריה דרבה שלח לרב
יוסף ילמדנו רבינו פ' כל הכלים דקכ"ג א' : יבמות דע"ו א' :
כל האוסב ללמוד בהמון כו' יהבי רבנן עינייהו ברבא בריה דרבה
(מכות ד"י עיי' רבה בריה דרבא : וסתם רבה הוא בר נחמני א"כ
רבא זה בריה דרבה בר נחמני ואינו רבא הנזכר לפני זה שהוא בן
רבה ברב הונא דבמקומות הנ"ל קראו בריה דרבה ברב הונא :
והיוחסין שנה זכרו או שסבר א' הוא ואין שני : רבא בן המדורי
יבמות פ"ק תלמיד שמואל נ"כ יוחסין : (טעה כי סבר רבא היה
בנו של המדורי יצא מן הפשוטא כי רבא אמר כי בנו של המדורי
אסבר ליה וכ"ה בפ' ה' שרצים ק"ז סע"ב ודקכ"ה רע"א : אמר
רבא : בר המדורי אסבר לי פרש"י בן המדורי פירש לי טעמו של
דבר (ע"ל בן המדורי) כיולא בזה אמר רבא : בר אהינא אסבר
לי

כחשה (ע"ש · אמר רבין ברב אדא לרבא אמרי תלמידך אמר רב
עמרם · מכות ז' ב' · זבחים ד"ו ב' · פרש"י אמר תלמידך ·
תלמידך אמרו משמיה דרב עמרם · וביומא כ' א' אמר לרבא אמר
תלמידך אמר רב עמרם אבל בזבחים דל"ג אמר לרב צ"ל לרבא אמר
תלמידך ובמ"ק דך"ד.א' אמר רבין ב"א לרבא אמר תלמידך רב
עמרם ט"ס הוא וצ"ל כנ"ל · רש"י בפ' הוציאו לו ד"כ סע"א דאמר
רבא שאין חטאת השותפין מתה · ופריך מכ"מ ומשני דלא מייתי
כהנים פר בהודאה פרש"י דכהנים לא אקרי קהל · וק' הא בהוריות
ספ"ק ד"ו ע"ב דהה רבא · טעם של רב אחא דאמר כל שיש לו
אחוזה אקרי קהל (ב"ש הוריות · וע"ל רבינא דיש סתם רבא
שהוא בר יצחק · מתקיף לה רב יוסף א"ל אביי כו' אמר רבא בר
יוסף הכי קא קשיא ליה פסחים דע"א סע"א · רב נחמן ביקש
ממנו שיבקש את מ"ה שלא לצערו ע"ש · הי אחר רב יוסף כ"ח
שנה כ"כ יוחסין (וכ"כ כי אביי מלך אחר מות ר' יוסף ומלך י"ג
או י"ד שנים עיי' ח"א ורבא מלך י"ד שנים הרי כ"ח שנה · כתב
ת' רלב"ח דרנ"ד ד' בימיהם היו סנהדרין אלא שלא היה להם דין בדה"ג
וסנהדרין · אחיו רב שעורים פייס למ"ה דלא לצער לרבא ע"ש :
בשמת נשיק כיפי דדגלת אהדדי מ"ק כ"ה ב' · מקום קבורתו עיי'
אביי · וכתב יוחסין דק"ו ב' נפטר ד"א קי"ג וכ"כ ת' רלב"ח דר"נ
סע"ד וכ"כ בנ"ד · אבל רש"ג ביוחסין דקי"ו סע"ב כתב את
תרש"ג דהוא ד"א קי"א וכ"כ שנות חיים פ' מצורע דקכ"ג ג' וכ"כ
ס"כ · רבותיו רבו המובהק ר' יוסף · בחולין דקל"ג א' אמר רב
בדק לן רב יוסף צ"ל רבא · ביומא פ' הוציאו לו דכ"ד רבא כי הוי
מפטר מיניה דרב יוסף הוי אזיל לאחוריה עד דהוי מנגפין כרעיה
ומתוסאן אסקופתא דבי רב יוסף דמא אמרו לרב יוסף (שהיה מאור
עינים ואינו מכיר בדבר) הכי קעביד רבא א"ל יהא רעוא דתירום
רישך (שתהיה ראש ישיבה) אכולא כרכא וע"ת ש"א סע"ח :
כתב רש"ג ביוחסין דקי"ו סע"ב אע"ג דמדכת רב חסדא לא הוי גאון
בסורא מיהו מלכותא דרבא טפי הוי כפישי והוי שליט טובא :
וכתב ביוחסין דק"ד ע"א על פומבדותא ועל סורא ואתקיים ברכתא
דרב יוסף ושני מלכותא דרבא י"ד שנים וכולהו שני דרבא לא הוי
אלא הדא מתיבתא עכ"ל : והיה לאביי ורבא ישיבות בחיי רב יוסף
כנראה במעשה דרב דימי מנהרדעא (עיי' רב אדא בר אהבה) ובפ'
הזורק בשבת : והיה לרב יוסף כעס עליו והלך לפייסו בעי"כ
(יומא בנדרים (נ"ה א') ועירובין (דנ"ד א') שהכיר רב יוסף
סכום שמזגו לו רבא · ואמר לא תיתב אכרעיך עד דמפרשת לי כו'
ממדבר מתנה כו' ובפ' הזהב ד"ס מזיגא דידי מידע ידעי : ע"ל
רב יוסף דהיה לו יין דדרא מיא על חד תרין ואולי לא ידעו זה כ"א
רבא · (ר' חסדא רבו רש"י פ' המפקיד ד"מ · וחמיו ע"ל רבה ·
ובפ' מפנין · וכתובות · וסוף ברכות · והוא ורמי בר חמא מיקרי
גמרא והדר סברא · אר"ת המוציא תפילין ק"ג ב' : (רב נחמן
רבו תו' פה"ה א"ו ב' ע"ז נ"ח א' ופ' איש מקדש מ"ב ב' · ומכות
ק"ב א' · בעא מרב נחמן שבת ד"ז רע"א ובהמצניע צ"א א' :
ובפ' הדר ד"ע סע"א · יומא דס"א סע"ב · מ"ק י"ג א' :
נדרים ך"ב ב' · ואיתיב לר"נ פ' כ"ג ד"ע ב' · ב"ב ל"ט א' :
א"ר נחמן המצניע צ"א א' · משמיה דר"נ עירובין ג' סע"ב :
וצ"ע דבנזיר דל"ב אמר לר"נ לדידך ולא אמר מר אכן מצינו שקראו
מר · (רבי יוחנן נראה שהיה רבו דבע"ז פ"ב דך"ז ב' אמר רבא
א"ר יוחנן · ובחלק דק"ד כמה דברים · ובנדרים נ"ט א' א"ל רב
חסדא לרבא מאן ציית לך ולר' יוחנן רבך · ובשבועות ד"י ב' א"ר
חסדא לרבה מאן ציית לך ולר' יוחנן רבך · וצ"ע דהא רבי יוחנן
מת ביום א' שמת רב יהודה ע"ל בח"א · עכ"נ דבנדרים צ"ל אר"א
לרבה כמ"ש בשבועות ומ"ש בע"ז א"ר יוחנן אין ראיה דכן מצינו
עיי' בכללים · (ר' יצחק בר אבדימי רבו ע"ש : (הלכה כרבא
דהוא בתראה תו' ברכות י"ג ב' · ביצה ט' א' · ובשבת ג' א' ·
ובפ' ב"מ כ"ז ב' שם אמר רבא דלא כר"נ ופסקו כרבא דבתראה
הוא מוכח דלא כדעת האומרים דאביי ורבא אין הלכה כמותם במקום
רבם · הלכתא כרבא משום אמוראים הוצרך לפסוק כרבא ולא
משום אביי דקיי"ל דהלכה כרבא לגבי אביי בר מיעל קגם תו' פ'
ע"פ ק"ג א' · ובתו' מ"ק דך"ג סע"א · מן אביי ורבא ואילך הלכה
כבתראי עיי' קדושין מ"ה ב' (תו' ד"ה הוי עובדא · ובתו' ב"ב
קס"א ב' ד"ה צריך) · בתו' ע"ז פ' ר' ישמעאל דכ"ט סע"ב לית
הלכתא כרב פפא משום דרבא פליג עליה אע"ג דהוא בתראה יותר
מרבא משום דרבא רבו וגם הוא בתראה והיה גדול ממנו בחכמה
ובמנין · ובפ' ר"א תולין פסקו כרבא דמקנחא בכותל ולא בקרקע
ור' זרחיה הלוי פסק כר"פ דבתראה הוא ורמב"ן חולק עליו כי רבא

רבו דר"פ · ברי"ף פ' המפקיד אפילו אי פליגי אליביה דרבה
רבם עיי' בהרא"ש · וב"ת ש"א סקל"ג ד"ק רע"ב · ומהרי"ק
שורש קל"ז ענף ב' · והרא"ש בפ' ר"א דמילה הלכה כרבה דהוא
בתראה דרב · ובשאר דוכתי כתב דמאביי ואילך הלכה כבתראי
אבל לא כאביי ורבא נגד רבם רבה (ע"ש) ור"פ ג"ה פסק כאביי
נגד רבה · ובתחלת סוכה כרבא נגד רבה · ובפ' המדיר סי' י"ג
נסתפק הרא"ש אם לפסוק כרבא ואביי נגד רבם רבה · הלכה
כרבו כשחולק עם תלמידו בחייו אבל כשחולק אחר מיתה הלכה
כבתראי ר"ן ריש סוכה · חוץ מר"ע עם ר"א רבו כדאי' בפ' כיצד
מברכין בעבור שבוטה לדעת ב"ש עיי' ר"ע נפסק הלכה · רשב"א
כתב דהא רב נחמן רביה דרבא ואפ"ה כל שלא היה יושב לפני ר"נ
קיי"ל כרבא והסימן היכי דאשכחן א"ל רבא לר"נ הוי כתלמיד יושב
לפני רבו ולא קיי"ל כוותיה אבל כשנחלקו בב' חולקין דעלמא הלכה
כרבא עכ"ל עיי' בהקדמה לס' יוחסין · כתב הר"ן פג"ה אפילו
במקום שעשה שום אמורא מעשה נגד סברת רבא הלכה כרבא דהוא
מרא דגמרא טפי · ע"ת רא"ש יוסף סי' א' בפ' יש בכור אר' ירמיה
כו' אמר רבא כו' קיי"ל כרבא דהוא מארי דתלמודא יותר מר' ירמיה
גם הוא בתרא יותר מר' ירמיה ע"ש · והלכה כמותו נגד אביי
(ע"ש) חוץ מיעל קגם · ובנ"ל פ' שופטים ומעבירין הכן ברגליו
וה"ק הרא"ס איך פסק רש"י כאביי ולא כרבא · וע"ת מהרי"ק
סע"ו פי' דברי רש"י בע"א וכן רמב"ם · ור"מ פסקו כרש"י ול"נ
דלא אמרינן הלכה כרבא אלא היכי דפליגי אליבא דנפשייהו (וכ"כ
בת' ב"ז סס"ג) ולא היכי דפליגי אליבא דמ"ד עכ"ל ואולי מ"ם
קג"ס אליבא דרש"י הוא מולך · ע"ת ב"ח סכ"ה הלכה כרבא נגד
ר' חייא בר אבין (ע"ש) שהיה תלמידו דבפ' אין בין המודר בעא
ר"ח ב"א מרבא (וצ"ע ע"ש · ועיי' רב הונא ברב יהושע דהלכה
כמותו נגד רב הונא שהוא בתראה · רבא נמשך משורש נעמי
העמונית בת לוט ויצא רבא וז"ס ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי
אברהם · וכן בלעדי רק אשר אכלו הנערים ר"ת רבא הס"ל
מעין ה' נהר כ"ה · גם אברם אותיות מרבא · כוונת האר"י ד"נ
ע"א · (מ"ש נעמי העמונית בת לוט ר"ל שיצאה מבנות לוט היא
אמו של רחבעם עיי' פ' הערל דע"ז הנמצאות לך ב' מציאות רות
המואבי' ונעמי העמונית עיי' ב"ר) · רבי אבא בזמנו · ר' אבא
בר זבדא · אבא סוראה בזמנו · אבא בר מרתא או בר מניומי
אזל לנחמו · בשם אבא בר ירמיה · רבי אבא אבוה דרב בשמו ·
אבוה בר גניבא שלא ילמדיהו רבינו · אביי חבירו וקרא לרבא מר
פ' הרואה ס"א ב' · ואביי בעא מרבא מ"ק י"ע ב' · אבימי
מהגרוניא בשמו : רב אדא בר אהבה תלמידו : אדא מרי אסבר
ליה : אדא משוחאה אסבר ליה : אדא קרחינאי בשמו : רב
אדא בר מתנא איתביה : בר אהינא אסבר ליה : ר' אויא : ר'
אושעי' תני קמיה : ר' אחא בר יעקב : ר' אחא מדיפתא א"ל :
רבי אחא בר ביבי בר אביי בשמו : רבי אחא בר תחליפא בשמו :
רבי אחא בר אדא בזמנו : רבי אחא בר הונא : ר' אחא בר אבא
א"ל · ר' אחא ומר זוטרא : רב אחא בנו : רב אחא בר עוירא
וצ"ע : אידי אסבר ליה : איסור גיורא : ר' איקא ברב אמי :
רב איקא בר חיננא : רבי איקא מפשרוני' רמי לי' : ר' אלעזר
מהגרוניא : רבי אליקום שמעיה ותלמידו : אמי א"ל : ר' אמי
ששלחה איפרא הורמיז צדקה ולא קבל ורבא קבל : אמר אמי :
אמימר בשמו : רב אסי בר חמא א"ל : רב אשי קבל ממנו לרמב"ם
ובגמרא נולד כשמת רבא ע"ש : בנימן רעיא : גוריא בר חמא :
גידל בר מנשי וצ"ע · רב גמדא בשמו : אר' דימא בר חמא :
רב דימי בר חיננא לפניו : רבי דימא אחוה דר' ספרא בזמנו :
רב הונא משמיה דרבא שבועות פ"ב י"ח א' צ"ע איזה רב הונא :
דר"ה מת קודם שנולד רבא ע"ל : רב הונא בר חיננא : רב הונא
ברב יהושע : רב הונא בר סחורה : רב הונא בר מתנא בזמנו :
רב הונא ברב נחמן פליג עמו : רב הונא בר אבין שלח ליה :
רב הונא בר נתן א"ל : רב הונא בר תחליפא בשמו : רב הונא
בר מנוח תלמידו : רב הונא בר יהודה : רב הונא מדיסקרתא
א"ל : הלל בעא מיניה : רב המנונא בדורו : רב המנונא ברי'
דרב יוסף : בן המדורי אסבר ליה : רב זביד בשמו : רבי זירא
א"ל מר : אמר זעירי : רב חביבא בנו צ"ע : רב חביבא ברב
יוסף בר רבא משמו : רבי חזקיה בשמו : ר' חייא תני קמיה :
רבי חייא בר חיננא תלמידו : רבי חייא בר אבין תלמידו ע"ל :
קרא לר' חייא בר אבא מר : רבי חייא מווסטיני קמיה : רבי
חייא אריכא קמיה לדינא : רבי חיננא בר אבין תלמידו וצ"ע :
רב חנניא תני קמיה : רבי חמא בר בוזי יתיב קמי' ורבא קראו

פ' שנה ככ"ל ורבא מלך אחר מות אביי י"ד שנה כמ"ש ד"ע יוחסין דף ק"ו ע"ב וכ"כ רש"ג יוחסין קי"ו סע"ב א"כ אם היה בן גילו של אביי היה הי קרוב לע"ד שנים · ואיך אמרו בר"ה רבא הי מ' שנה · אע"כ הגי' רבה הי מ' שנה · גם מ"ש רש"י שם דאמו היתה מבית עלי איך היה הי ע"ד שנים · ע"כ נכון הגי' שהביא רש"י רבה גרסי' והוא רבה בר נחמני · ותמיה נראה על מ"ש רש"י בפ' הרואה דרבא היה כהן · וא"ל דע"ס בפ' הזרוע וגרסי' רבה אמר לשמעיה זכה לי במתנות ע"כ כתב רש"י רבה היה כהן מבית עלי · זה הכרח דאיכו דהא פרש"י שמעתי שהי' כזוף ממעשה התענית בענין שהוריד גשמים ששלחה איפרא הורמיז אמו דשבור מלכא שרגילה לשלוח לרבא כמה פעמים כמו שאכתוב לקמן · א"כ בוודאי הגי' בפ' הזרוע רבה אמר לשמעיה ואיך כתב שכהן היה מבית עלי · בב"פ כל היד ד"ך ב' איפרא הורמיז אימיה דשבור מלכא שדרה לקמיה דרב (נ"ל רבא) דמא הוי יתיב ר' עובדיה קמיה אר"י אמר לה דם הימוד הוא (כתב רש"י אע"ג דאמר לעיל רבה לא ידע בדמא ניסא אתרחיש ליה · ותו' כתבו דרבא ידע ולעיל גרסי' רבה לא ידע ומ"ש רש"י ניסא אתרחיש ליה דווקא בסוף אתרחיש ניסא כדמוכח בסמוך) אמרה לבריה תא חזי כמה חכימי יהודאי א"ל דלמא כסומא בארובה הדר שלחה ליה שתין מיני דמא וכולהו אמרינהו ההוא בתרא דם כינים הוה ולא ידע אסתייע מלתא ושדר להו כריקיתא דמקטלא כלמי אמרה יהודאי בתווני דלבא יתביה · והיוחסין כתב ר' עובדיה הריה הדם טעה ע"ש · פ"ק דב"ב די"א איפרא הורמיז אימיה דש"מ שדרה ת' ארנקי דדינרי לקמיה דר' אמי ולא קבלינהו שדרתינהו לקמיה דרבא וקבלינהו · ובזבחים פי"ד דקי"ו איפרא הורמיז אימיה דש"מ שדרה עגל לקמיה דרבא אמרה קרבוהו לשום שמים אמר רבא לרב ספרא ולרב אחא בר הונא כו' וקריבו ניהלה לשום שמים · בחגיגה פ"ק ד"ה אמרו רבנן לרבא (ובע"י לרבה ט"ס) מר לא נהסתר כנים איתיה ולא בוהיה להכול איתיה כו' יהבי בי' רבנן עינייהו אדהכי שדור שבור מלכא וגרבוהו (פרש"י שללוהו · ובילקט ס"פ וילך דס"ד סע"ד כתוב בגליון פי' והכהו טעה) והיינו דתניא כ"מ שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני עכ"ל · ובשבועות פ"ק ד"ו רב כפא אמר לרבא שבור מלכא וקיסר איזה עדיף א"ל בהורשי קאכיל (פרש"י רבא היה תחת שבור מלכא כדאי' בחגיגה שדור שבור מלכא וגרבוהו ומיראתו הקדים שבור מלכא עכ"ל · א"כ ראה בע"י ט"ם וצ"ל לרבא · בפ' מקום שנהגו דנ"ד סע"א רב כפא קרא את רבא שבור מלכא · ע"ל אות ש' שמואל הוכחתי דכל מלכי פרס היו נקראין שבור מלכא · · כשא בת רב חסדא בב"ב די"ב מיום שחרב בה"מ נתנה הנבואה לתינוקות כי הא דברתיה דרב חסדא הוה יתבא בכנפיה דאבוה ויתבי קמיה רבא ורמי בר חמא אמר לה מאן בעית מינייהו אמרה ליה תרווייהו · אמר רבא ואנא בתרא · כתב הדא"ג לא קללו שימות רמי ב"ח לפניו אלא שיורשנה רמי ב"ח ואח"כ ישא אותה רבא ע"ש · גם מזה ראיה דלא היה רבא כהן דאיך ישא גרושה · ובפ"ג דיבמות דל"ד כע"ב אמר רבא לבת רב חסדא קמרננו רבנן אבתריך (דאמר ר' יוחנן כל ששהתה אחר בעלה י' שנים ונשאת שוב אינה יולדת והיא ששהתה אחר בעלה הראשון רמי ב"ח) אמרה ליה דעתאי עליך (דאמר רב נחמן אם דעתה להינשא מתעברת כתבו התו' אר"ת משום ההוא עובדא דב"ב הכ"ל דאמרה תרווייהו קבעינא והיתה מלכה שתתקיים כנואתה לפי שהיה לרבא אשה אחרת איברא לינשא לו אפ"ה הייתה מלכה לו עכ"ל · בפ' מכנין דקכ"ט שטבלה תוך ל' לנידה ונלטננה ואמטוה לערסא בתריה דרבא לכומבדיתא · וע"ש ברש"י כשאין בעלה עמה לא תטבול תוך ל' · לטהרות דהיא כהולה · מכאן קלת ראיה דטבילה בזמנה מלוה אף שאין בעלה בעיר משום טהרות ובחבורי הארכתי והבאתי ראיה שמואל ב' י"א והיא מתקדשת מטומאתה פרש"י והרד"ק ורלב"ג וכלי יקר שטבלה לנידתה ע"ש אף דבע"י בחלק דק"ז מתקדשת מטומאתה ובא עליה כשהיא נידה · ע"כ ודאי השמטה יש כאן דברש"י בגמרא מתקדשת מטומאתה אותה שעה פסק טומאתה ולא בא כו' אף שכתבתי ישוב לגי' ע"י בדרושי' שלי אין כאן מקומו · וקיה איך שיהיה שטבלה לנידותה והא בעלה אורי' לא היה בביתו כ"א במלחמה ופשיטא לדעת התו' דהיתה מגורשת לר"ת גירושין גמורים בלי תנאי וא"ז אף אם יבא בעלה פתאום צריכה ז' נקיים א"כ טבילה זו למה · אע"כ דטבילה בזמנה מלוה אף שאין בעלה בעיר · וכ"כ כמ"ג דל"ז בשם ירושלמי דאסר לאשה לעמוד בטומאתה וכן הנהיג גיסו מהר"ש את בתו לטבול אף בהורף ואין בעלה בעיר ורמ"א בי"ד ריש סקצ"ז פסק להיפך וע"ש בט"ז ועיי' תוס' יומא

פ"ק ד"ה א' עש"ב · ובתו' פ"ב דנילה דף י"ח ב' · בכתובות דפ"ה א' ההיא איתתא אתתא לדינא קמי' דרבא וע"פ אשתו היפך שבוע' על שכנגדו ואמר רבא קים לי בבת ר' חסדא דלא משקרה ולרב פפא לא האמין ואמר דלא קים ליה בגוויה · ונראה מזה קצת ראיה למ"ש תו' פ' הרואה דס"ב א' · רבא מקמי דהוי רישא כשהלך לבית הכסא מקרקשא לי' בת רב חסדא אמגוזא · בתר דמלך עבדא ליה כוותא ומנחא ליה ידיא ארישיה וכתבו התו' תימא דע"כ לא מלך רבא עד אחר פטירת אביי כדמשמע לעיל דנ"ו א' דפתר ליה בר הדיא אביי שכיב ומתיבתא אתיא לגבך · ובס"פ אעפ"י (דס"ה א') הומה דביתהו דאביי אתא לקמיה דרבא וזה תימא דלעיל משמע דראה בחלום פטירתה קודם פטירתו דאביי · (דאמר רבא כשפתר לאביי לטובה ולו לרעה אמר כולו מחילא לך לבר מברתא דבת רב חסדא) וי"ל מ"מ לא נפטרה עד אחר אביי עכ"ל · ולפי הנ"ל דהאי איתתא אתתא לדינא קמיה דרבא והיפך שבועה ע"י בת רב חסדא וודאי כבר מת אביי דבחיי אביי לא הוית אתא האי איתתא קמיה רבא כמ"ש הרא"ש לעיל בהאי גברא דלקי רבא : מוכח דלא נפטרה עד אחר אביי : ביומא דע"ה ב' רבא הוי מייתי ליה אריסיה כל יומא מין שליו יומא הד לא אייתיה ליה שמע קול יבוקא דאמר שמעתי ותרגז בטני אמר ש"מ נח נפשיה דרב חסדא (המיו) ובדיל רבו : (כי רבו היה) אכל תלמידיה : ג' דברים ביקש מהקב"ה חכמתו דרב הונא (ע"ש) ועותריה דרב חסדא ויהביה ליה ענוותנותיה דרבה ברב הונא ולא יהביה ליה מ"ק דכ"ח א' : בסנהדרין דס"ה ב' רבא ברא גברא (ע"י ספר יצירה שלמדו צירוף אותיות של שם) שדריה לגבי רבי זירא ולא היה משיב לו וא"ל דהברי את הדר לעפרא : בפ' בכל מערבין דל"ט א' אמר הריני כבן עזאי בשוקא טבריא עיי' אביי מש"ש · וביומא דע"ו ב' המרא וריחני פקחין פרש"י עשאני פקח · והיו ידיו מוכות ובגופות ולא ידע מגודל עיון פר"ע : רבא הטריף תורה לבני בר עוקבא כי מטאי לקמיה דרבי אבא אמר אמרו לבריה דרב יוסף בר חמא · (הוא רבא) דלשלם לתורא אמר מר בריה דרבינא מותבינא תיובתא כלפי שנאו דרבא הולין מ"ג ב' · נזיר דכ"ג א' בתר דשמע רבא מר' עקיבא כתבו התו' כ"כ בכל הספרים ולא אתפרש ושמא מאר עוקבא שהיה בימי רבא עיי' רב עקביה · ומר עוקבא מש"ש שנ"ל שמא מרב עוקבא שהיה בימי רבא ר"ל שהטריף שור לבני בר (נ"ל נ"ל רב) עוקבא · אמר רבא כד שכיבנא רבי אושעיא נפק לותי דהרילנא מתני' כוותיה פ' הגוזל ומאכיל דקי"א ב' וכ' א"כ דס"ב סע"ב · אמר תיתי לי דכי אתי צורבא מרבנן לקמאי לדינא לא מזיגנא רישא אבי סדיא עד מהפכינא בזכותיה ב"ב קי"ט רע"א · ויהיב ידו לבני דליקוס מקמיה עיי' רב נחמן : רבא מלה סיבותא לכבוד שבת פ' כ"כ קי"ט א' · והיה זהיר במצות ציצית (ע"ל רב יוסף בר רבא · אוקי רבא אמוראה עליה ודרש דברים שאמרתי לפניכם טעות הן בידי פי"כ קכ"ז סע"א ובפ' התינוקות דס"ה א' · ובעירובין דק"ד א' · אמר שרא ליה מריה לרבי טרפון לולב הגזול ל"ב ב' · רבא אקליש אמר בהדא תרגמינא דקבא רב יהודה ורבה בר אבוה · למה לי פ' ר"א דמילה דקל"ד ב' · כתבו התו' בכורות י"ד א' רבא לא ראה את רב הונא (ע"ש) דמת קודם רב יהודה ורבא נולד כשמת רב יהודה עיי' רב שמואל ברב יצחק : על"כ בב"ק דל"ז סע"א א"ל רבא לרב יהודה לדידך ט"ס הוא וכ"ל שנ"ל אמר רבה לרב יהודה · וביומא דע"ט א' אמר רבא א"ר יהודה וכן בירושלמי ספ"ב דמכות לא קשה כי כן מניכו שאומר בשם מי שלא ראה אותו כאשר כתבתי בהקדמה בכללים אבל אמר ליה כמדבר עמו א"א להיות · ובפ' מפנין קכ"ט א' רב אמר משמיה דרב יהודה כ"ל נ"ל רבא וכ"ה בתו' · בפ' א"כ ד"ע א' רבה בר יוסף בר חמא ט"ס וכ"ל רבא · בפר"ע דפ"ה אמר רב ועדיין הבינותי גבן וכ"ה בע"י נ"ל רבא וכן ענין ההוא בפ' השולח גט דל"ו סע"ב ובילקט שיר השירים · בזבחים פ' ב"ש דמ"ה הקשה רבא הלכתא למשיחא והתו' יומא די"ג א' כתבו שזה הק' רב יוסף : אמר רבינא לרב פפא לא הוית גבן באורתא בתהומא בי הרמך דרמי רבא מילי מעליותא אהדדי ושני זבחים ב' ב') ואמר לר' הונא בר' יהושע ולרב פפא כי אתא פסקי דדינא לקמייכו וחזיתו פרכא לא תקרעו עד דאתיתו קמאי וכקראים קאקי קוורא ע"ש · הוי משקה בהלוליה דבריה ודל כסא לר"פ ולר"ה בר"י וקמו מקמיה לרב מארי ולרב פנחס בריה דרב חסדא ולא קמו מקמיה ואקפד רבא קדושין דל"ב רע"ב · רב ספרא א"ל משה שפיר קאמרת פ' הזורק ק"א ב' פרש"י רבינו בדורו כמשה בדורו · ובסוכה ל"ט ב' פרש"י ניקרא דמשה קמשתבע (וע"ל רבי אושעי') ובילה ל"ה ב' וי"מ אדם גדול

קדשי מזבח · ורצה שיהרגוהו במקום ר' יהודה בן בבא (ע"ש)
בפ' אלו מגלחין די"ח ב' אמר רב משום ר' ראובן כו' ואמר רב
בשמו כו' ואמרי לה במתניתא תנא משום ר"ר ב"א · אף כי קדם
לרב הרבה מצינו אחרונים · שאמרו בשם הקדמונים או כי רב הוא
ר' אבא תלמיד רשב"י · ב' בניו תלמידי דר' חמא מלאך המות
מסתכל בהון וחרק שיניו אמר אגליכון לדרומא שמא הגלות מכפרת
אזל ונסתן מתמן ירו' סוף כלאים וכתובות ס"פ הנושא אשה :
(קבורתו בערבייה עיי' ר"ח בן דוסא · (ר' ראובן · דמי לבר
אלהון אמר ראובן באותו שעה ירד מלאך וסטרו על פיו ירו' ס"פ
במה אשה · רב ביבי בשמו · בעא לר' מנא ירו' ס"פ אלמנה
ניזונות · רבי פנחס בשמו מ' שמואל פ"ה ע"ש · רבי פנחס בר
חמא משמו · שלח משמיה דר' יוחנן מכות כ"ז ב' אבל ברש"י
רבין משמיה דר' יוחנן וקרוב לומר שט"ס הוא בגמרא דמצינו הרבה
פעמים אמר רבין בש"ר יוחנן : ראמי ע"ל רמי : רב הוא אבא
אריכא כתבתיהו שם · רב בר שבא (קמיה רב כהנא מכות ל"ז
ב' רבא (נ"ל רב) ב"ש אמר לר"כ אלו מגלחין ד"ו א' · תרגם
קמיה ר"כ והקיפו עליו אר"כ גברא רבה אמר מלתא לא תקיפו עליו
ברכות פ"ג י"ט ב' · אקלע לבי רב נחמן לא אכל כבדא שליקא
ברותחין כו' אמר גמו לשבא חולין קי"א עיי' ערוך ע' גס מש"ש ·
איתביה רב ב"ש לרב פפא עירובין דל"ג ב' · ובשבועות ד"ל ב' רב
בר שרביא (כ"ה בב' דפוסים ואולי ט"ס וצ"ל בר שבא כי לא נמצא
עוד זכרו) ה"ל דינא קמיה רב פפא ואותביה ואותיב בעל דינו :
אקלע לגבי רבינא ולא היה רבינא פסק בהלל לשאול בשלומו שלא
היה חשוב עליה ברכות י"ד א' · ובפ' חולין דק"מ א' · רבא ב"ש
קמיה דרבינא ע"ם וצ"ל רב ב"ש בכל מקומות הנ"ל · ובש"י הביאו
בתלמידי רב טעה כי רב נפטר ד"א ג' לבריאת עולם ורב יהודה
נפטר ד"א ס' ורבא נולד יום שמת רב יהודה ורב פפא היה תלמיד
רבא ורב בר שבא איתיב מר"פ כתלמיד לרבו ואיך אפשר שהיה תלמיד
רב ובל"ז מנין לו נבואה זו כי לא מצינו בכל הש"ס שיאמר רב ב"ש
בשם רב · רב מדיפתא אביו ר' ירמיה (כ"כ יוחסין אמת כי יש
ר' חייא מדיפתא בר רב · ויש ר' ירמיה מדיפתא · אבל מי הגיד
לו כי רב מדיפתא שהיה בן ר' ירמיה מדיפתא : רב זוטי דבי רב
פפי (כ"כ יוחסין נראה שסבר כי רב שמו והביאו גם באות זיין
ונראה כי טעה ע"ל זוטי : רב אחוי דמר אחא (היוחסין הביאו
גם באות א' ע"ש רב אחא דמר אחא ותראה כי טעה רב אבוה דרב
משרשיה (ע"ל רב אבא אבוה דרב מש"ש ורב משרשיה בר רב :
(רב בריה דשמואל (ע"ל רבה · (רב בר וודס ירו' תפילת השחר
ד"ז סע"ב · (רב · רב אחא בר רב · רב יצחק ב"ר · עולא ·
ב"ר · רמי ב"ר · רבא בר בר חנא (ע"ל רבה ושם אכתוב כי
מורגל בפי אינשי לקרותו רבה בב"ח וב' היו א' באלף ונקרא אבא
בב"ח ע"ש וע"ל · רבא נראה שהיה א' קדמון בנו רב חנן היה חתן
ותלמיד רב ע"ש ועיי' רבה בר חנן · רבא (הנזכר סתם) הוא בר
יוסף בר חמא · (עירובין דכ"ד א' : סוכה ל"ד סע"א · חולין
מ"ג ב' · ומקומו היה במחוזא (התקין רבא במחוזא ביצה ל' א'
וברש"י פ' הדר דס"ג א' ובפ' הזהב כ"ט א' ובע"ז כ"ח א' · נדה
ס"ז ב' וכ"כ תו' גיטין ד"ם ע"ב · נולד יום שמת רב יהודה בר
יחזקאל פ' י' יוחסין דע"ב ב' · כתב יוחסין ולא היה כהן והיה
לוקח מתנות כהונה בעבור אשתו שהיתה בת רב חסדא (לא ידעתי
איזה מקום מוצאו שלקח כ"ד מתנות כהונה בשביל אשתו · והוא
החליט בלי סברא וראיה מה שמחולקין תו' ורש"י דאי' בר"ה די"ח
רבא ואביי מדבית עלי קאתו רבא דעסק בתורה חי מ' שנה אביי
דעסק בתורה ובג"ח חי ס' שנה פרש"י ובפ' הזרוע אשכחן דרבא
לא היה כהן שמא אמו מדבית עלי קאתי · ולקמן אכתוב סתירה
לזה וי"ג רבה ואביי והוא רבה בר נחמני עכ"ל · בפ' הזרוע דקל"ג
א' א"ל רבא לשמעיה זכה לי במתנות (פרש"י אע"ג דרבא כהן
היה דמבני עלי אתא ובבכורות פ' עד כמה ד"ז הוי מבטל תרומות
ה"ל ברוב ואכל בטומאתו מיהו מנכסיה לא מצי שקיל דכתיב ונתן
ולא שיטול מעצמו ומימר שיתנו לו לא בעי למימר שלא יהי' שואל
חלקו בפיו להכי שקלם בתורת זר ע"י זכיית כהן ואע"ג דלא מטא
עדיין בידו דשמעיה סמך רבא על דאמר רב יוסף אע"ג דלא מטא
לידי כהן יכול לזכות) רבא אכל ורב ספרא לא אכל (משום דלא
מטו לידי דשמעיה) אקריין לרב ספרא בחלום מעדה בגד כו' ושר
בשירים על לב רע (משלי כ"ה) (כן האומר ד"ת למי שאינו יודע
להבין בה רש"י) אתא רב ספרא לקמיה דרב יוסף א"ל דילמא משום
דעברי אשמעתא דמר (שלא סמכתי על שמועתך דאמרת דמותר
לצורבא מרבנן לקבלה אע"ג דלא אתו לידי כהן) אקריין הכי א"ל

כי אמרי אנא באחר (היכי דמזכי ליה כהן אחר שאינו כפוף לו
אבל שמעא דבעל הבית ע"כ מזכי ליה לאדם חשוב שהוא בבית ב"ה)
וכי אמרי אנא (דיכול לזכות מתנתא לאחר אע"ג דלא אתו לידיה)
למאן דלא אפשר (ר"ל לאיש שהוא עני ודוחק אבל רבא) הא אפשר
ליה (ולא דחיקא ליה מלתא) ואלא מ"ט אקריין הכי (כיון דלא
עבר רב ספרא אשמעתיה דרב יוסף) כלפי דרבא (ר"ל על רבא שלא
ידע להבין בטעמו של רב יוסף הקרוהו לרב ספרא כך) ולקריין
לרבא : רבא נזוף היה (כתב רש"י שמעתי משום דהטיח כלפי
מעלה בתענית דבעי מטרא ללא צורך משום יקרא דאימיה דשבור
מלכא (כאשר אעתיק המעשה בסמוך) ול"נ נזוף משום האי מעשה
עכ"ל (ר"ל שלא ידע להבין בטעמו של רב יוסף ר"ל כאלו אכל
איסור לכן היה נזוף · בתענית דכ"ד ב' בפ"ג רבא נגדי להאי גברא
בבי דינא דבעל כותית ומת אשתמע לשבור מלכא בעא לצעורי לרבא
אמרה ליה איפרא הורמיז אימיה דשבור מלכא לא תהוי לך עסק
בהדי יהודאי דכל דבעין ממריהו עביד להו א"ל מאי האי א"ל דבעו
רחמי ואתי מטרא · א"ל משום דזימנא דמטרא הוא לבעו האידנא
בתקופת תמוז וליתי מטרא שלחה ליה לרבא (דרחמא ליה לרבא
רש"י) כוין דעתיך ובעי רחמי וייתא מטרא בעא רחמי ולא אתא
מטרא · אמר רבש"ע באזנינו שמענו אבותינו ספרו לנו אבל
בעינינו לא ראינו כלום עכשיו הראה לנו · כפלאותיך אתא מטרא
עד דשפוך מרזבי דמחוזא לדגלא אתחזי ליה אבוה בחלמא ואמר
מי איכא דמטרח קמי שמיא כולי האי קום אשני מטתך הלילה
דרתקי לך מן שמיא שני דוכתיה למחר אשכח לפוריא דמרשים
בסכיני (שרצו שדים להורגו וחתכו מיטתו והיינו דאמרינן בפ'
הזרוע דרבא נזוף היה לא מצינו לו נזיפה בכל הש"ס אלא בזה המעשה
שביקש גשמים שלא לצורך עכ"ל רש"י ובע"י חסר מדברי רש"י ויש
שם ט"ס · וכ"כ הערוך ע' נזף וכ"כ רי"ף אך רש"י כתב בחולין
הנ"ל על פי' זה שמעתי וכתב ול"נ דנזוף היה ממעשה דחולין וכ"כ
הרא"ש בחולין לפי שמעשה דתענית כבר מלך רבא שבבית דינו נעשה
זה ואז כבר מת רב יוסף כי אחר רב יוסף מלך אביי ואחר אביי
מלך רבא כל מי שהיה ר"י נקרא מלך שהיה שופט כדאית' בס"פ
הרואה דס"ב ב' בתר דמלך רבא עבדיה ליה בת רב חסדא אשתו
חלון ומניח ידיה עליו · וא"כ איך הראו לו בזמן רב יוסף דהיה
נזוף ע"כ צ"ל דנזוף היה ממעשה דחולין הנ"ל ע"ש יצא לך מזה
כי לדעת רש"י היה כהן · והתו' כתבו בפ' הזרוע הנ"ל א"ל רבא
לשמעיה רבה גרסי' דרבא כהן היה כדאי' בפ' עד כמה רבא היה
מבטל ברוב ואמרי' כמי אביי ורבא מדבית עלי קאתי עכ"ל · ובתו'
בכורות הנ"ל רבא היה מבטל רבה גרסי' שהיה כהן מדבית עלי אבל
רבא לא היה כהן כדמוכח בפ' הזרוע דאמר רבא לשמעיה · וכ"כ
תו' פ' מצות חליצה דק"ה א' עש"ב · והוא היפך מ"ש בפ' הזרוע
וצ"ל דט"ס הוא בפ' הזרוע וכצ"ל א"ל רבא לשמעיה רבא גרסי' דרבה
היה כהן כדאי' בפ' עד כמה רבה היה מבטל כמ"ש התו' עצמם
בפ' עד כמה דגרסי' רבה היה מבטל וכ"ה בתו' מכות ס"ז רבה
הי' מבטל · הרי לדעת התו' רבא לא היה כהן · וכ"כ דעת רש"י
בר"ה הנ"ל שכתב רש"י דרבא לא היה כהן כדאי' בפ' הזרוע נראין
דברי רש"י סותרין זא"ז · וקצת היה נראין דרבא היה כהן דבפ'
הזרוע שם בדק רב יוסף לרבא האי כהנא דחטיף מתנתא חביבי
קמחבב מצוה או זלזולי כו' נראה ששאלו לפי שהיה כהן · ויש
ראיה ברורה דרבא לא היה כהן דאית' בפ"ג שאכלו דמ"ח א' אביי
ורבא יתבי קמיה רבה אמר להו רבה למי מברכין אמרי לרחמנא
ורחמנא היכי יתיב רבא מחוי לשמי טללא אביי נפק לבר מחוי כלפי
שמיא א"ל רבה תרווייכון רבנן הויתו בוצין בוצין מקטפיה ידיע
עכ"ל · הרי אביי ורבא היו בני גילי וקטנים היו מדאמר בוצין
בוצין · אף באמת צ"ע דאי' בע"פ דק"ד ב' רב יהודה שלח את
ר' יצחק בנו לראות איך עולא (ע"ש) מבדיל ושלח ע"י כלכלה
דפרי ושלח ר' יצחק ע"י אביי וכעס רב יהודה על בנו וא"ל שררותיה
ודברבנות' גרמא למר דלא תימא שמעתא' מפיו ע"ש · ומסתמא
אביי לא היה קטן כששלח ע"י כלכלה דפרי · ועוד שיעיד איך
יבדיל ואי' בירושלמי אר"א בר"צ תינוק הייתי ורוכב על כתפתו של
אבא וראיתי כו' אמרו לו תינוק הוית ואין עדות לתינוק · כד
חמא הא מלתא לא היה פחות מבן עשר כו' (ע"ל ר"א ב"צ) יהי'
איך שיהיה שהיה אביי אז גדול כששלחו רב יצחק ששלחו אביו רב
יהודה ויום שמת רב יהודה נולד רבא · א"כ איך יהי' אביי קטן
ובן גילו של רבא אף אם נימא דזה ששלח את אביי לעולא היה קרוב
למות רב יהודה · מכ"ש אם היה כמה שנים קודם מותו בשיטא
היה אביי גדול בשנים במות רב יהודה שאז נולד רבא · ואביי חי
ס'

המפלת (דף ד' ב') אמר אביי) על רבי יהושע בן חנניה שהיה זקן מאד · צורבא מרבנן דאמר מלתא לימא בה טעמא כו' (עיי' חנניה אחי ר' יהושע) אלא מי שקרא ושנה ושימש ת"ח דהיינו תלמוד הוא צורבא מרבנן כמו רב מנשיא בר תחליפא (ע"ש) פ"ג שאכלו (מ"ז ב' ברכות ד"ך) האי צורבא מרבנן דא"ל חבריה מלתא לא ליהדר ליה טפי ממאי דאמר (בנדרים דס"ב שרי לצורבא מרבנן למימר שרי לי תגראי בריש ושרי לאודיע באתריה דלא ידעינן ליה) · ובפ' כ"כ קי"ט רע"א אמר מר ברב אשי פסילנא לצורבא מרבנן לדינא דחביב עלי כגופאי ורבא אמר שם תיתא לי דכי אתא צורבא מרבנן לקמאי לדינא לא מזיגנא רישי אבי סדיא כמה דלא מהפיכנא בזכותיה : (ציון משפחה א' היתה ורחקה בן ציון בזרוע פ' י' יוחסין פי' הערוך שם אדם השוב והרע"ב בעדיות פ"ה פי' איש אלם ובעל זרוע · רבי ציתאי רב יהודה שרי לבי ציתאי למעבד בחול המועד יבמות פ"ב : (ר' צנרא אבוה דרב צנרא שאל לרבי זירא ירושלמי ס"פ יוחסין אות א' אבוי · (צרויה או צרדיה או בולריי : רבי יהודה בנו : רבי יונה בנו :

אות קוף

קבועל כהן · זכריה בנו · (בן קדרה שהיה כותב תופסי גיטין ורבי אלעזר הכשירן (ע"ל רבי יהודה בר אלעאי : קהלא קדישא שבירושלים הוא ר' יוסי בן משולם ורבי שמעון בן מנסיא (ע"ש) · (ריב"ל אמר רבי משום קהלא קדישא · יומא פ' בא לו דס"ט : ר"ה י"ט ב' · רבי יוסי בן שאול אמר רבי משום ק"ק · ביצה י"ד ב' וד"ז א' · יומא מ"ט · תמיד ד"ז ב' · העיד רבי יוסי בן אליקים משום ק"ק · ברכות ד"ט ב' · ובספ"ב דמ"ש עדה קדושה רבי יוסי ב"מ ור"ש ב"מ · ובקהלת רבה דק"ז ב' רבי נשם עדה קדושה למה נקראו עדה קדושה שהיו משלשים היום שליש לתפלה שליש לתורה שליש למלאכה · ובערוך שהיו יגיעין בתורה בימות החורף · ובמלאכה בקיץ · (קוסם · גביע בנו · (בן קופיא (פ' מלות הלילה דק"ג · ואלו מגלחין כ"ה) פעם א' גזרה מלכות שיהרג רבי יהודה הכהתום מה עשה בן קופיא עשה עצמו דיין ודן אותו האיך וכשבא ליתן לו פסקו גזר שישחטו אחר תחתיו ויעשו אותו חתיכות חתיכות · ויעלו אותו · רץ לה"ר ואמר שלא נהרג וגזרה שיהרג בן קופיא ונהרגו שניהם ועתיד הקב"ה לתבוע דמן מ"י תילים ס"ט דל"ב ד') · בר קוריא ע"ש · (קורשאי אביו של רבי יעקב : (בר קזא · רב יהודה בר קזא · קטינא חריך שקיא הוא ר' זירא ע"ש · (אמר רב קטינא תענית ז' ב' יומא כ"ד א' · חולין ד"ח ב' · מכות כ"ז א' · כל המתלוצץ מזוכותיו מתמעטין ע"ז י"ח ב' · א"ר חסדא אר"ק בכורות ל"ה א' ב' : עירובין ל"ב א' ב"מ ע"ט א' · אמר רב מרדכי לרבא מתיב ר"ק תיובתא במה טומנין ד"כ סע"ב · אמר רבה ברב הונא אר"ק בכורות מ"ד ב' · אשכח מלאכה לר"ק דמיכסא סדינא א"ל קטינא קטינא סדיני בקייטא כו' פ' התכלת מ"א א' · וכתב יוחסין שזה עשה ר' זירא שנקרא קטינא ולדעתי טעה ע"ש : בספ"ג דר"ה אר"ק חד חרב : (ונראה דר"ק קדם לר"ז דרב חסדא אר"ק · ור"ז אר"ח (רב קטינא אבוה דרב אחא · רב דניאל בר"ק · ר' הונא בר"ק · דבי הנא או הנינא או חנן · בר"ק · ר' טובי בר"ק : רב שמואל בר"ק · קטיעה בר שלום גר צדק היה שר אצל הקיסר והובטח בחיי עה"ב ומל עצמו ונתן ממונו לר"ע והבריו ע"ש) · תיקן אבימלך מלך גרר ג"כ · (קיסא או קיסי · רביא או רבין או רבינא בנו : (קיסמא רבי יוסי ב"ק · רבי יצחק ב"ק : רבי שמעון ב"ק · (קיסנא רב טובי' בנו · רבא ב"ק · בר קיפוף (ובערוך הגי' קיפוז) במ"ק תלמיד רב אשי (ע"ל בר אביו ובר קיפק · קלא נידה פ' האשה (דכ"ט ב') פרש"י (שם אדם ותו' כתבו) שם חכם (רבי זעירא שאל לקלה דרומה עבדי דר' יהודה כשייא ירו' ביצה פ"א ד"ס ע"ד : בימי ר' אבא : (ר' קמצפא תו' חגיגה בשם ירושלמי : (בן קמצר היה כותב ד' קולמסין בין ה' אצבעות וכותב השם בבת א' שלא להפסיק בכתיבתו ולא רצה ללמד : פ' א"ל הממונה דל"ח · (קנה · ר' נחוניא בנו · (קנה אבן גדול עיי' ר' נחוניא בן הקנה ועיי' רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג · ר' קסרא בזמן שמואל בר נחמני (ל"מ · (בן קפיו · ע"ל קפיו · קפוסאי · ר' יהושע בנו · בר קפרא שמו שמעון סוף חגיגה (ובמ"כ קהלת דפ"ג א' כתב אבא היה שמו טעה) ועשה משנת בר קפרא (ובקבלת הראב"ד שכתב התוספתא) הוא וחזקיה תנאי ניכהו וקשישי מרבי יהודה נשיאה ע"ש) (ובמ"פ הרואה דרש בר קפרא זלת קמוץ קנה בארץ דלית גבר תמן הוי גבר אמר אביי ש"מ באתר דאית גבר תמן לא תהוי גבר וק' למה לא מדייק אביי ממתני' דאבות ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש ולימא אמר אביי ש"מ כו' · ובשלמא על ב"ק אין לדקדק מקמ"ל מתני' היא משום דב"ק תנא הוא (שכ"ה פ' מצורע דקכ"ג ד' · (מקומו היה בפרווד רש"י ע"ז ל"א א' · ר' שמעון ברבי ובר קפרא יתבי וגרסי וקשיאלהו שמעתא' אר"ש ברבי דבר זה צריך רבי א"ל ב"ק מה רבי אומר בדבר זה אזל ר"ש ברבי ואמר לאבוה כי אתא ב"ק לבקרו לרבי א"ל רבי איני מכירך רמז לו שאינו רוצה לראותו ונהג נזיפותו ל' יום מ"ק דט"ו א' : רבי חייא נשבע כך שמע מרבי וב"ק נשבע כך שמע מרבי יבמות דל"ב · אמר רבי לבר קפרא מאי משמע ס"פ כ"ש דמ"ב א') : עשה שרבי ריקד בהלוליה דר"ש בנו נדרים נ"א א' · בפ"ק דקדושין (דל"ג) אקפד ר"ש ברבי שלא עמד מפניו · והוי זבין מילי בדיכרי סוף ברכות · (וכעס על ב' תלמידיו ולא הוציאו שכתן ברכות ל"ט א' · ובירושלמי פ' כ"מ ד"י רע"ג · כשמת ר' שלחו אותו לראות אם מת רבי (ע"ל רבי יהודה הנשיא : והיה מצחק על בן אלעשה וקללו רבי ע"ש : רבי אושעיא בר חמא בר ביסנא תלמידו : אר"א משום ב"ק אומר היה ר"מ יומא מ"ו רע"א · רב הונא בשם ב"ק ב"ר פ' לך לך דכ"א רע"ג אברהם דרש כאמר ערלה באילן כו' ודרש זה בפ' קדושים דקכ"ד א' אר"ה בר קפרא ט"ס וצ"ל בשם ב"ק · רבי חייא בר אבא או בר אדא בן אחותו וט"ס כ"א בר פדא ב"א ע"ש ועיי' רבי יהודה בר פדיא ב"א של ב"ק · רבי חמא בר ביסנא חולק עמו · רבי חנינא בר חמא בשמו : ריב"ל בשמו תענית ד"ו סע"ב · סוכה ל"ח ב' · פא"ט מ"ה סע"א וצ"ח עיי' רבי שמעון בן פזי הרבה אמר ריב"ל בשם ב"ק : ר' יוחנן תלמידו : ר' יונה בשמו · ר' יוסי בן פטרוס : בש"ר ירמי' בן אלעזר ע"ש ל"מ · שאל מר' ישמעאל בר' יוסי : אומר היה ר"מ ע"ל · בר פדא בן אחותו ע"ל וע"ש · אמר לר' פדיה : ורב ור' חנינא ורבי יונתן וריב"ל ירו' · מגילה ד"ע ע"ד · ורבב"ח · ר' שמעון בן פזי בשמו · ה"ל בשמו · ר' תנחום דמן פרווד תלמידו : א"ר תנחום דרש בר קפרא בציפורי ב' דרשות חלק ל"ג ב' ודל"ד א' : קפרא · ר' יצחק בנו · (בר קפתא ותרין תלמידוי כתארחו אצל רב יהודה ירו' ברכות ד"ט · (הקלב רבי זכריה בנו · (קנרתה ר' יוחנן ב"ק · ר' יוסי ב"ק · ר' יצחק ב"ק · (קרח אמר בן עזאי כל חכמי ישראל כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה היינו ר"ע או ראב"ע או שם אדם עיי' רבי יהושע בן קרחה · (קרחא רבי אמי ב"ק · רבי יהודה ב"ק · (ש"י מביא רבה קרחינאי בתלמידי רב למ"ז · קרנא דייני גולה (ע"ש) והיה נוטל שכר לדון · (פ' ב' דייני גזרות דק"ה א' · רב קללו על שניסה אותו בג' שאלות שיצא קרנא בעיניו פ' ח' שרצים ק"ח א' · א"ל שמואל שיצא לו קרן בין עיניו פ' הספינה פ"ט א' · וכתב רשב"ם דקללת רב ושמואל גרמו שיצא לו קרנא וס"א ל"ג יצא לו קרנא דלא הכי הוי · ואמר על דברי שמואל דברים בגו וא"ל כשלחו למר עוקבא ושלהו לרב קדושין דמ"ד ב' : רב אידי בר אבין נגרי תני בנזקין דבי קרנא סנהדרין ד"ל ע"ב · רבי יהודה בר' סימון תני בנזקין דבי קרנא ב"ק מ"ז ב') והיה חבר שמואל · (קרני רב קרני ירו' פ' החובל (ר' קורייס ערלה פ"ג ר' קורייס דידמא יהו' ס"פ במה אשה · ובילה שם ספ"ב קירוס דאידמא · קריספא בש"ר יוחנן (ירו' ברכות ו' א' וכד"מ ד"ז ב' · ובתו' שבועות בשמו כמה הלכות בש"ר יוחנן · תלמודיה דר' חייא רובה אמרו · שם במה אשה ד"ה א' · ור' ברכיה בש"ר יוחנן מ' רות מ"ה ג' ושם רבי ברכיה בשם קרילפה · ובוי"ר פ"ד ר' קרילפה · ומ' קהלת ל"ה ג"ד קרילפה ובספ"ו דשביעית ופ"ג דסנהדרין בירו' כ"א סע"ב ופ' הנודר מן המבושל בש"ר חנניה בן גמליאל : דמך במועד סוף מ"ק · רבי יוסי בשמו מ"ש פ"ד : בש"ר יוסי בן חנינא שקלים פ"ז · ר' יונה בשמו ירו' כתובות פ"א : ונראה כי הוא ר' כרוספדאי הנזכר בבבלי ע"ש : מר קשישא ברב חסדא (ע"ש · · מר קשישא בריה דרבא (ע"ש :

אות ריש

(ר' ראובן בר"א פמ"ב · ר' ראובן האיצטרבולי (אדר"ן פי"ו : פעם א' גזרה מלכות שלא ישמרו שבת ולא ימולו את בניהם ויבעלו נידות הלך וסיפר קומי (כעין בלורית שלא יכירו בו שהוא יהודי) א"ל מי שיש לו אויב יעני או יעשיר כו' אמרו לו יעני א"ל לא יעשה מלאכה בשבת וביטליה כו' הכירו בו שהוא יהודי החזירם ושלחו את רשב"י ור"א בר' יוסי לרומי ובטלו הגזרה (ע"ש מעילה ספ"ד פ'

קדשי

פפי אשתו בת ר' יצחק נפחא (פ' כל הבשר ק"י א' · רב פפי השני · רבו של רב אשי · (רב פפי ר' אבא ב"פ · אבימי ב"פ · רב הונא ב"פ · רב זוטי דבי ר"פ · רבי חייא ב"פ · רבי חנינא ב"פ · רבא ב"פ :

יען כי נזכרו סתם ויש להסתפק אם הראשון או השני ותבין ותשכיל לפי הדורות :

אביי עיי' בסמוך רבין · אר' אשי כי הוינן בי רב פפי כאו"ב דפ"ב א' · רבי אבא בר יעקב ר"פ סתר דינו · אמר לרב ביבי בר אביי מר · הונא בר תחליפא : רב הונא ברב יהושע עיי' ר' נחמי' בר יוסף · אמר מר זוטרא חזינא לר"פ סוכה מ"ו א' · ר"י דסכנין · ורב יצחק בר יוסי : אר' ירמיה עביד ר"פ עובדא : א"ל רב כהנא ולרב זביד סוטה מ"ה א' : ב"מ ק"א א' : אר' לוי אר"פ בש"ר יהושע דסכנין ב"ב ע"ה ב' : שבת פ' השואל קנ"א ב' אר' לוי אר"פ אר' יהושע ובר"ק דסכנין : א"ל רב משרשיא מתוספתא ילמדנו רבינו : רב נחמי' בר' יהושע ; רבי נחמיה בר' יוסף ע"ש ועם רב פפא : משמיה דרבא פ' המצניע צ"ג א' : מגילה ד"ו סע"ב : יומא ס"ג א' פסחים ז' א' : פי"כ קכ"ו א' : ע"ז ד' א' : רבין ור' יצחק ואביי אקלעו לבי ר"פ : א"ל רבינא פ' הזהב מ"ט א' : אביו של רבינא משמיה : אקלע לביה מר שמואל ביצה פ"א די"ד ב' : ר' פפיים כתב יוחסין ד"ל ע"ב נראה בעדיות (פ"ז ה"ו) ובתמורה במשנה א' פ"ג) שהיה אחר החורבן (ובפ"ד דשקלים במשנה ה') : חולק עם ר"י ור"א והעיד שהיה לנו פרה זבחי שלמים ואכלנוהו בפסח ולדה שלמים בחג : ואם זה העדות היה בזמן הבית ישאלו לכהנים אלא שהעיד אחר החורבן מה שראה בזמן הבית : (ועיי' ר"ה פ"ק ד"ו סע"א) ובעדיות חולק עם ר' יוחנן בן בג בג : ובפ"ד דשקלים חולק עם ר"ע : (והעיד במשנה רפ"ד דנזיר : ובפ' א"ל כ"ט ב' : משום ר' פפיים וריב"ב : ועה"א ג"א תשכ"ב שהי' בזמן שמעיה ואבטליון וריב"ב (וזה אינו כי היה בזמן ר"א ור' יהושע זמן רב אחר שמעיה והוא דרשן דרש ר' פפיים כו' וא"ל ר"ע דייך תנא משום ר' פפיים חלק בנ"ד א' : ב"ר פד"א דרש ר' פפיים : (פפיאס ר' תימא בנו : (בר פיקה רבי יוסי בר' בון אמר בר פיקה ירו' נזיר דנ"ז ד' : (פקיד : רב משרשיא בנו : (ר' פרוזדירה בר נחשא מ"י תילים סמ"ו : תנחומא דכ"ט ב' מ"ר נשא פי"ב דרמ"ו סע"ג : פרוזדק ב"כ בש"ר יהודה בר' סימון : (פרוטה : פלופיא בנו : (פרקיה : ר' יהושע בנו : רבי פרטא בר' אלעזר בן פרטא בן בנו של רבי פרטא הגדול תנאים בזמן רשב"ג וזה ר' פרטא בזמן ר' (פ' השולח גט דל"ג ב') אמר לרבי ועשה רבי כדבריו כתובות ד"ק ע"א וכתבו התו' פרטא בנו של ר"א בן פרטא פי' שהוא בן בנו של רבי פרטא הגדול : פרטא אחיו של ר"א הוא זקנו של זה עכ"ל (ע"ל רבי אלעזר בן פרטא : (פרטא ר"א בנו אמורא : ר' יוסי ב"פ : לוי ב"פ : ר' שמעון אחיו : (ר' פרגורי קסרין אר' אלעזר בר' ישמעאל תרומות פי"א דמ"ז ד' ע"ש) : רבי פרידא הוסיפו לו ת' שנים על שחזר לתלמידו הלכה שנה ת' פעמים אחרים ויצא ב"ק או תהיה ת' שנים או תזכה אתה ודורך לעה"ב ורצה בעה"ב ונתנו לו זה וזה פ' כילד מעברין נ"ד ב' : (ובפ' בני העיר דכ"ז בע"ב שאלו תלמידיו במה הארכת ימים א"ל לא קדמני אדם לבית המדרש ולא ברכתי לפני כהן כו' (וק' הא הוסיפו לו ת' שנה מכח התלמיד וי"ל שקודם זה המעשה האריך ימים מפני שלא קדמו כו' ומכח התלמיד הוסיפו לו עוד : ובר"פ כל המנחות דנ"ב ב' ונ"ג א' בעא מר' אמי : ור' עזרא בר בריה דר' אבטולס אתא לגביה : וברמב"ם בפי' המשניות בהקדמה לעירובין שר' פרידא נולד קודם החורבן אפשר שהגי' היה לפניו כי עזריה אביו של ר"א בא לפניו עיי' ר' עזרא ורבי עזריה : וזקנו ר' חייא בר אבוי מלא גלגולת יהויקים (ע"ל : ויש ר' יוסי בן פרידא : (רבי פרירי נתן לרבי נכוות במוצאי שביעית קודם י"ב שנזרעו אחר ר"ה והיו משא גמל ותמה רבי ע"ז באותו שעה התיר רבי ירק במוצאי שביעית : ירושלמי פאה ד"ך ופ' מי שמת די"ז א' : (רבי פרנך אר' תנחום ור' ביתא בר בזנא ורבי עוקבא משמו (ע"ש : ר' פרנך אר' יוחנן (שבת י"ד א' : סוכה ל"ג ב' : מ"ק ט' א' : נדה ד"ו א' : ורבי ברכיה ור' חלבו בש"ר יוחנן שבת ל"ז א' חולין מ"ח א' : בש"ר חנינא ירו' תמיד נשחט וספ"ג דתענית : ר' חיננא רבי מתנה יוסי בר אבישא בשם רב ירו' פ' לולב הגזול : חזקיה בר' פרנך אר' יוחנן : (פשפשה לפני רבי יוסי שאלית לר' אחא שביעי' פ"ו דל"ו סע"ג : (פתחיה על הקינין זה מרדכי שקלים רפ"ה מנחות ס"ח : (רבי פתיא אוכמא מגילה י"ד סע"ב אר"נ איתביה רב עינא סבא לר"נ כו' א"ל עינא סבא ואמרי לה פתיא אוכמא מיני ומינך תסתיים · פסחים פ"ח א' · ברכות פ"ז ד"נ א' קרא רבא לרפרם בר פפא פתיא אוכמא · ובע"ז ט"ז ב' קרא רב אסי לר' זירא פתיא אוכמא עיי' ערוך ע' פתיא פי' כלי שחור · וחדא"ג מגילה כתב לא לגנאי היה מתכוין אלא לשבח כדאמרינן בתענית חכמה מפוארה בכלי מכוער כו' ואמר אלו הוי סני הוי טפי גמירי · כתב ש"ק דל"ה א' בילקט ספר מלכים (ב' סי' ד"ב דל"ח סע"ד על ענין הנזכר במגילה כו') שהיה איש שחור וקצר וקטן כמו טפה וחכם והיה קרוב לזמן רב נחמן בר יצחק · (פתר ראש אביו של ר' יהושע (ע"ש :

אות צדיק

ר' צדוק (אבות פ"ד · במשנה תרומות פי' ט' · שבת פ"ב ב' · פכ"ד ה' · פסחים פ"ז ב' · סוכה פ"ב ה' · נדרים פ"ט א' · עדיות פ"ג ה' · פ"ז א' ב' ג' ד' · בכורות פ"א מ"ו · כלים פי"ב ד' ה' · מקואות פ"ה ה' · אביו של ר' אלעזר (במשנה ר"פ כיצד צולין אר' צדוק מעשה בר"ג שאמר לעבדו טבי · ובמשנה פ' הישן דכ"ו ב' ריב"ז ור"ג ור"צ · ובמשנה ס"פ מי שהחשיך מעשה בימי אביו של ר' צדוק ובימי אבא שאול בן בטנית · ובפ"ק דקדושין היה עם ר"א ורבי יהושע בחופת בנו של ר"ג אר"צ ר"ג ברבי עומד ומשקה עלינו · והתענה ר"צ מ' שנה שלא יחרב הבית גיטין נ"ו כתב יוחסין דכ"ו כי מ' שנה קודם החורבן נפתחו שערי היכל עד שגער בהם ריב"ז כדאי' ביומא ובסנהדרין לכן ידע שיחרב · ובע"ז מ' שנה קודם החורבן גלתה סנהדרין · וברבה איכה דס"ד ד' ריב"ז ביקש מאספייסנוס שהרופא שלו ירפאהו ואמר ר"א לאביו שישלם להרופאים שלא יקחו שכרם בעה"ב ולמד להם חכמת חשבון האצבעות ע"ש ביפ"ע · בתוספתא דכלאים אמר על הטוהר הזה ישב חגי הנביא וכפי זה היה ר"צ בשעת החורבן בן ת' שנה וכ"כ רבי דוראן בפי' הפרקים עם ר' דוסא בן הורקנוס ע"ש · וספק אם היה כהן אע"ג דבאדר"ן (פי"ו) שכשבה ר"צ לרומי ונתנו לו שפחה לשכב עמה ואמר מכהונה אני · וכ"ה במנורת המאור ה' תשובה · (אין זה מנורת המאור לר' יצחק אבוהב · אולי התכלל כדי לדחות המטרוניתא · ובתו' פ' הישן דכ"ו רע"ב וד"ז א' · ובתו' יומא ע"ט א' ב' · ובתו' יבמות דט"ו רע"ב · ובחולין ד"ז סע"א ובפ' פסולי המוקדשין דל"ו · ר"צ ה"ל בוכרא כו' אתא לקמיה דר' יהושע כו' אתא לקמיה דר"ג כו' ור' חוצפית המתורגמן · דהיה כהן כדמוכח פ' מי שמתו דכ"ו · בנזיר דמ"ד מעשה שמת אביו של רבי יצחק בגינזק והודיעוהו לאחר ג' שנים ושאל לר' יהושע בן אלישע וד' זקנים ואמרו לו לאביו בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר וכתב בא"מ מ"כ נ"ל אביו של ר' צדוק כו' ושאל לאלישע בן אבויה וזקנים שעמו וכ"ה הגי' במ"ק פ' בתרא ד"ך סע"א) ורבי צדוק כהן היה אצל בת' רשב"א סרל"ד גי' אחרת עכ"ל · ובקדושין ד"מ א' גבורי כח עושי דברו כגון ר"צ דתבעתו מטרוניתא אמר לה חליש לבאי ולא מצינא איכא מידי למיכל אמרה איכא דבר טמא אמר לה מאי נ"מ דעביד הא אכל דא שגרא תנורא סליק ויתיב בגויה אמרה ליה מאי האי א"ל דעבד הא נפיל בהא אמרה ליה אי ידעי כולי האי לא צערתיך · (וע"ל ר' חנינא בר פפי דיש להסתפק ר"צ זה שתבעו המטרוניתא אי אביו של ר"א היה · וע"ש כי ר"צ הוא אפרים בן יוסף · באיכה רבתי דס"ו סע"ב בן ובת שנשבו הם בני ר' צדוק הכהן שהכירו זא"ז ומתו לא בני ר' ישמעאל בן אלישע ע"ש · ואולי אין זה ר"צ אביו של ר"א ס' יוחסין כ"ה ב' : רבי צדוק היה מתלמידי ב"ש וכל מעשיו עשה כב"ה יבמות ט"ו ב' : ר' צדוק תלמיד רבי מהמוראים ראשונים (ס"פ א"ד ור' סמאי הלכו לעבר שנים בלוד והורו בטרפות כרבי בזפק פא"ט כ"ו ב' (וכ"ש טעה וסבר שזהו ר"צ הקדמון : (ר' צדוק בן חלוקה ראיתי את רבי יוסי בן זימרא שזקן ויושב בישיבה הוי ונטל רשות להתיר בכורות וא"ל ר' אבא לא כך היה המעשה אלא כך היה ריב"ז כהן היה וקמבעיא ליה אי הלכה כר"מ החשוד בדבר לא דנו ולא מעידו יומא ע"ח א' : עיי' רבי יוסי בן חלוקה וצ"ע : (צדוק ר' שמואל בנו : צורבא מרבנן פרש"י (תענית ד"ד) מחודד וזה התלמידים בחורים אבל בזקנים ההוא מרבנן : וז"א דבפ' מי שמתו (די"ח) אר' פפא (עיי' בגמרא ובע"י הגי' איכו כן עיי' מר שמואל כי כאן ובע"י טעות) על מר שמואל שאני צורבא מרבנן דהקב"ה תבעי ליקריה · ובפ' שולח גט (ובפ' כ"כ ובמ"ק אמרו) אמר רבא על אבא בר מניומי שהיה זקן צורבא מרבנן (ע"ש) ובפ'

דל"ב רע"ב ר"פ הוי משקה בי הלולי דאבא מר בריה ודלי ליה כסא לר' יצחק בריה דרב יהודה ולא קם מקמיה ואקפד ואמר התם אף דרב שמחל ע"כ כבודו מחל הדור לבוא מעט כאלו רוצה לעמוד לפניו ה"ל למעביד ע"כ · והיוחסין אות יוד כתב ז"ל יצחק תלמיד רב פפא בהלולי אבא מר פ"ק דקדושין · נראה דלא גרס רב יצחק בריה דרב יהודה בהלולי והעד נאמן ע"כ עשה לרב יצחק ברב יהודה מדור בפני עצמו שם אלא יצחק תלמיד ר"פ · וכ"כ כי רב יצחק בר"י היה אבי אביה של חומה אשר אחר מיתות ג' בעליה נשאה אביי ונקרוב לנשואיה מת אביי ומלך רבא אחר מיתות אביי י"ד שנים ואח"כ מלך ר"פ כו' · א"כ מסתמא היה ר' יצחק ברב יהודה זקן בנשואי אבא מר · ורב יצחק היה גדול בתורה שהקשה כמה פעמים על דברי אביו והלכה כמותו ע"ש) :

ורבא נולד כשמת רב יהודה ובע"פ שלח רב יהודה בנו רב יצחק לראות איך עולא יבדיל ושלח הוא את אביי דנראה מזה שהיה גדול מאביי · וגדולה מזו ילתא אשת רב נחמן שלחה לרב יצחק בר"י לראות דמה הרי הורה באתרא דר"נ שהיה רבו דרבא ואיך א"כ יקפיד ר"פ עליו שלא קם מפניו כאלו היה תלמידו עכ"כ דבמעשה בהלולי דאבא מר לא היה רב יצחק ברב יהודה אלא יצחק אהריכי תלמיד ר"פ וק"ל : כתב בש"ת זקן אהרן פי' כ"ה רב פפא רופא מובהק היה דהזא דחליש רב הונא ברב יהושע א"ל בבתא לו זוודתיה ע"ש : מקום קבורתו ע"ל רב יוסף בר חמא : בפ' כ"כ דקי"ט א' שהיה גדיל פתילתא לכבוד שבת : בפ' כל הבשר דק"ה ב' שד היה בביתו ומשמשו · בפ' ע"פ דק"י א' יוסף שידא אמר לו · אר"פ היינו דאמרי איבשי חלק כ"ה א' ב' · כ"ו א' · וק"ג א' וק"ו · אבא מר בנו ע"ל : אביטל ספרא משמיה : בר אבא או אדא סבולאה אתא קמי' · אביי רבו · רב אדא בר אהבה תרגם קמיה : א"ל רב אויא סבא : קמיה רב אחא בר יעקב : רב אידי בר אבין נגרא : אמימר משמו : אמר לרב אשי · יתיב אהורי דרב ביבי בר אבין · גוריון א"ל · רב הונא בר מנוח תלמידו : רב הונא בר איקא קרא מר והקשה לר"פ ואכסף ר"פ · רב הונא ברב יהושע חבירו : הונא ברב נחמן או הונא מר לקח בתו : קמיה רב המנונא · איתיב לרב זביד · מר זוטרא בשמו · רבי חייא מווסתינו תלמידו · א"ל רבי חייא ברב מדיפתא · אמר לר' חמא · אמר לר' חמא מנהרדעא · רבי חמא בר יוסף בזמנו : אר"פ תני רב חנניה · א"ר חסדא ע"ז ך"ב רע"ב · רב יהודה בר מרימר קמיה : רב יוסף בר' סלא חסידא תרגם קמיה : רב יוסף בריה דרבא · יוסף בר שמעי' א"ל · רב יוסף ברב שמואל א"ל · יוסף שידא א"ל ע"ל · תלמידו רבי יצחק ע"ל · רב ייאמר בר שלמיא שלח ליה · רב כהנא א"ל כתובות פ"ו א' · המגרש פ"ט ב' : רב משרשיא בדורו ובנו בעא מיני' : רב נחמיה בר יוסף : רב נחמיה בר' יהושע : רב נחמן בר יצחק א"ל : רב נתן אבוה דרב הונא קמיה : רב סמא בר' ייבי א"ל · רב פפא בר אבא בעא מיניה · ובניו אמרו לר"פ אורי לפפא תוראי (פספר של שוורים רש"י) גיטין פ"ב י"ט סע"א · ורב פפי · רבא רבו ע"ל וקרא אותו ואת רב הונא ברב יהושע קאקי חוורא ע"ש · רב בר נתן קמיה · רב בר שבא איתביה : רב ברב שרביא דן קמיה עיי' רב בר שבא : רבה מפשרוניא כתב יוחסין שהיה בזמנו ול"ע שם : ורבא בר שמואל · רבין סבא : רמי בר אבא ל"ע · שימי בר אשי תלמידו ע"ל : א"ל שימי בר יוסף · א"ל שימי בר אדא : ר' שימי בר אבא · ר' שימי בר זעירא או זירי קמיה · א"ל שימי ברב אידי מר · רב שמואל בר אחא קמיה · ביה מר שמואל : רבי שמואל בר' יוסי : רבי שמואל בר שימי תרגם קמיה : רבי שמואל בר אבא · רבי שמואל בר אידי תלמידו · א"ל רב שמן : א"ל רב ששת ברב אידי : רב פפא בר חנן מבי בלוחית (בלוחית · קמיה שימי בר אשי כתובות ד"מ ב') היה לפני רב יוסף (לא ידעתי מנ"ל) והוא סופר רבא · (ב"ב פ"ט דקנ"ג א' ר"פ ברב חנן ספריה דרבא : רב פפא בר שמואל (לרב יוסף כתובות דל"ו ב' · והוא דייני דפומבדיתא ע"ש · עבדא סבא לבעיה לזקנו שחור שיהא נראה בחור ואתא לרבא ולא קבלו ור"פ ב"ש קבלו ורחץ זקנו וא"ל אבא קשיש מאבוך קרי ר"פ אנפשיה לדיק (רבא) מצרה נחלץ ויבא אחר תחתיו ס"פ הזהב · תקן מדה וקרו ליה רוז פפא ב"ב ד"ל ב' עיי' ערוך ע' רז בפ' במה בהמה דל"ד ב' יתיב קמיה דרב חסדא (וגי' רש"ל נחמן) ואמר כו' א"ל רב נחמן : ובפ' הספינה ארבב"ח לדידי חזי ההוא אקרוקתא דהוי כששים בתי אתא תנינא כו' אר"פ ב"ש אי לאו דהואי התם לא הימני · וא"ל רבא ר"ה ך"ז א' ל"ד ב' · ב"מ ק"ט ב' : רב שמואל בר פפא אולי בנו נקרא ע"ש זקנו :

והיוחסין כתב שהיה לשמואל חבירו של רב כן נקרא ר"פ א"כ אולי זהו אך שמואל היה כהן עיי' ר' אבא בר פפא הכהן : רב פפא בריה דרב אחא בר אדא משמיה דרבא בר עולא (פ' עושין פסין דכ"א הגי' משמיה דרב אחא בר עולא · משמיה דרבא סנהדרין כ"ט ב' : א"ל רבי תנחום מנ"ל הא א"ל מאבא מרי שמע מרב פ"ד דברכות דכ"ט ב' : רב פפא בר נחמן (קמיה רב יוסף ב"מ דקי"ג א' · (רב פפא בריה דרב יוסף ב"מ קי"ג סע"א · רב פפא בר אבא לרבינא והיה בעל בשר וכבד ב"ק (ד"י ב') ובהשוכר בב"מ · איבריה דר"פ בת"א ע"ש · (ובעא מרב פפא ב"מ ל"א א' ועיי' יבמות דפ"א ב' ס"ו א' · אשכח לרבה בר שמואל א"ל תני מר מידי בשכיר ב"מ : איתביה בני ר"פ ב"א לרבינא יומא ס"ו סע"ב · א"ל בני ר"פ בר אבא לרב פפא שבת דקי"ט א' · ר' אבא בר פפא אולי בנו ע"ש זקינו · (רב פפא בר אבא ריסבא אתו לקמיה דר' אבא א"ל חולין כ"ד א' · והיוחסין לא הביאו. כמדומה שלא היה חכם וכ"ל דבי פפא ב"א ריסבא ולא רב פפא ודבר הלמד מענייני שהם לפני זה אמר דבי יוסף ריסבא. מחו בגידא נשיא אתו לקמיה דריב"ב א"ל כו' וכן מדוייק הלשון דאמר אתו בלשון רבים דהל"ל אתא וכן אמר להו דהל"ל אמר ליה וק"ל · (רבי אבא הכהן בר פפא : (רב פפא בר יעקב פא"ד י"ד א' ובע"י הגי' רב אחא בר יעקב וכ"ה בילקט ישעי' סי' ג' · פפא אבא ב"פ : אבימי ב"פ : רב שמואל ב"פ : פפוס בן יהודה חכם גדול בברייתא והיה טוב לישראל בעבורו · ובהלק ב' דרשות משמו · בסוף ברכות (דס"א שנתפס אחר שנתפס ר"ע ואמר לר"ע אשריך שנתפסת על ד"ת כו' · ובירושלמי פ' הספינה ר"ג ור' יהושע ראו אותו אר"ג לר"י מי זה א"ל פפוס ב"י שכל מעשיו לש"ש (אך שקר העיד כי שם אי' יהודה בן פפוס ע"ש) ובספרא בחקותי ושברתי גאון עוזכם גאונם של ישראל כגון פפוס ב"י ולוליינוס אלכסנדרי) ובמ"י שם ואלכסנדרי) · ואין זה פפוס שהזכיר ר"א המכונה לאביו של הנוצרי בסוף גיטין (שהיה נועל דלת בפני אשתו ויוצא פרש"י בעלה של מרים מגדלי נשיא) ובשבת (פ' הבונה דק"ד ב' אר"א · בן סטדא הוציא כשפים ממצרים בשריטה על בשרו ונקראת מרים מגדלי נשיא והבעל פפוס בן יהודה וכתבו התו' דאין זה ישו שהיה בימי יהושע בן פרחיה שהיה קודם ר"ע ובן סטדא זה היה בימי פפוס בן יהודה דהוי בימי ר"ע עכ"ל : הרי לפי' תו' פפוס ב"י זה שהיה בימי ר"ע הוא היה בעל סטדא שנקראת מרים מגדלי נשיא שהיתה זונה והוא תמוה : (פפוס ולולייינוס שנתנו להם מים בכלי זכוכית צבוע ולא רצו ונהרגו על ק"ה רפ"ד דשביעית דל"ה א' וירושלמי סנהדרין פ"ג דכ"א ב' ובספ"ב דתענית די"ח ב' טוריינוס הרג ללוליינוס ופפוס בלודקייא פרש"י צדיקים גמורים היו ולודקייא הוא לוד והיינו דאמרי' הרוגי לוד וי"א שנהרגו ע"י בת מלך שנמצאה הרוגה וגזרו שמד על ישראל ואמרו אלו אנו הרגנוהו להציל ישראל · והרגו לאלו בלבד · ובערוך ע' הרג כתבו כי שמעיה ואחיו הם הרוגי לוד שנהרגו י"ב אדר הוא יום טוריינוס בספ"ב דתענית ומביא המעשה שבת מלך נמצא הרוגה הכ"ל ברש"י ולא פי' ברש"י שפפוס ולוליינוס בלודקיא ולודקייא הוא סיוע לרש"י · אבל בפ' ב"ם נראה כי לודקיא היא בח"ל ואינה לוד וכן במנחות (דפ"ה ב') (וכ"כ בס' מסעות בנימין ע"ש באשר פרש"י פ' ויחי ובזאת הברכה בברכת אשר (בירושלמי פ"ק דסנהדרין די"ח סע"ג לוד ביהודה הוא ואין מעברין שם שהם גסי רוח ומעוטי תורה) וכ"כ יש לוד שאינה בארץ : כמ"ש שעה ראשונה מאכל לודים אוכלין בשר אדם ור"ל זבין כפשיה ללודים (ע"ש) וכן פול ולוד מושכי קשת · אבל לוד שהיה בה ר"א היה דרך יום א' מירושלים וכפי הגמרא יש לדדין לב' הסברות · ובירושלמי הכ"ל ובתו' פ' כ"ג · וזה סיוע לבעל הערוך וב"ר פס"ח עיי' ר' יהושע בן חנניה כי טורייינוס אביו של קיסר אדרייינוס הושיבו ללוניים ופפוס טורפזין · והיו מספיקין לעולה גולה כ"ז כתב יוחסין דל"ז א' · ועיי' מ' קהלת פ' כל אשר תמצא ידך לעשות דק"ז ג' ר' אחא הוי מתחמד למחמי (בחלום שכבר הי' מת) אפוי דר' אלכסנדרי והראה לו בחלום ג' דברים הרוגי לוד (פי' מ"כ פפוס ולוליינוס ככ"ל ובפרש"י בפ' אלו עוברין ד"כ ופ"ק דב"ב והערוך פי' שמעיה ואחיו) אין לפנים ממחיצתם ברוך שהעביר חרפתן של לוליינוס ופפוס (וכתב מ"כ עיי' בפ' אמרתי אני בלבי (דל"ג ג') כשנהרגו ע"י טורכינוס בלודקיא כו' לא הספיקו לזוז משם עד שבאו דיופלי מרומי והוציאו מוחו בגזירין וגרסינן הראוהו ג' מילי עכ"ל) ואשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו · ובספרא אמור פ"ח ד"ט כשתפס טרייינוס ובספ"ח דשמחות טרגוינוס את פפוס ולוליינוס בלודקיא · (פפוס · אלעזר ב"פ ל"מ · ור' יהודה ב"פ · רב

פפי

וחתך לפרקיו במועד מר שמואל אזל לגביה כשהיה אבל וחזי דטופרי
כפישין וא"ל אמאי לא שקלת א"ל אלו בדידיה הוי מזולזלת כולי האי
והוי כשגגה ואתרע מלתא במר שמואל מ"ק י"ח א' · א"כ נראה
דפנחס הוא בן אבא בר אבא שהיה אביו של שמואל וצ"ע · רבי
פנחס בר חמא (פי"ב קע"ז א' כמה דרשות ; ש"ר רפ"ט ובשה"ט
תילים סי' י"ט ומ"י שם ל"ז רע"ב רבי פנחס הכהן בר חמא ·
ורצה רופא א' ללמדו שם המפורש ולא רצה לפי שקבל מעשר ירושלמי
פ' א"ל הממונה ד"מ סע"ד ומ' קהלת דל"ב ב' · בש"ר אייבו מ"ר
במ"ב · בש"ר חלקיה הדרומי · ילמדנו פ' קדושים · בש"ר
חלקיה בש"ר סימון בש"ר ראובן (שם משפטים · ואולי אביו חמא
הוא חמא בר אבא אחיו של שמואל ופנחס הנזכר לפני זה דודו ·
ואולי רבי חנינא בר חמא הכהן אחיו · ר' פנחס הכהן במדרשות
(אולי הוא בר חמא הנ"ל ותמיה שלא הזכיר היוחסין פנחס בר חמא
שהוא כהן · ובאות ש' שמואל אחיו של פנחס הכהן בר חמא עכ"ל ·
רב פנחס ורב מארי בני רב חסדא כהנים חסידים ואליהו מדבר
עמהם (ע"ש שאר אחיו) לא קמו קמיה דרבא ואקפד עליהם פ'
אעפ"י דס"א סע"א · רב מארי בנו · (רב פנחס ברב מרי זבחים
ד' ב' והיוחסין הביא ר"פ בריה דרב מארי בר איסור גיורא נראה
כי טעה שלא היה לרב מרי בר איסור גיורה בן שמו פנחס עיי' רב
אחא סבא · (רב פנחס בריה דרב אמי זבחים ד' א' א"ל רב אשי
שם ז' ב' · אמר רב יימר ואיתימא מרימר למר זוטרא אקלע
לפרקי דר"פ בר אמי ר"פ ע"פ ד"ק א' · ורב פפא ורב הונא
ברב יהושע כתובות דפ"ח א' · רבי פנחס לפוראה (לא מצאתי
זכרו ואולי צ"ל רבי פנחס בש"ר הונא לפוראה כי כן הוא ביומא
דע"ז סע"ב · רבי פנחס החבר בש"ר יונה (לח"ז · (ואולי הוא
פנחס איש חברה הנ"ל שנתמנה לכ"ג אך בש"ר יונה אין לו שחר ·
(רבי פנחס בר' חנניה שקלים רפ"ב ור' אבא מרי · (ר' פנחס
בר זכיי ירושלמי ר"פ מי שהפך · (ר' פנחס בן לוי שקלים פ"ב ·
(רבי פנחס דיפו ירושלמי פסחים פ"ק : (ר' פנחס דהובא אל
יטעך לבך דשם מקום הוא במ' קהלת רפ"ז ד' בפ' לשחוק אמרתי
מהולל כי ט"ס הוא וצ"ל דהונא מערבב וכ"ה מ' אחרי דף קפ"ז
ב' · (רבי פנחס הנזכר סתם · בשם ר' אבא בר פפא · רבי
אבא בר זמינא בשמו · ר' אבין בשמו · בש"ר אלעזר בן מנחם ·
בש"ר אלעזר בן יעקב רבה רות ט' כנור הי' תלוי מראשותיו של
דוד · ורב ביבי משמיה דר' פדא · ורב הונא · בשם ר' הונא
לפוראה · בש"ר הושעיא ירו' ר"פ א"ע ורפ"ג דמגילה ור"פ שני
דייני גזירות · ור' תוכה · ורבי חזקיה · ר' חזקיה חוקק ·
בש"ר חלקיה הדרומי · בש"ר חייא בר אבא · בש"ר חנינא פסקתאי
מ"י ס"פ משפטי' דל"ט רע"א · רבי חנינא דציפורן בשמו · ור'
חנניה · ורבי יוחנן · ור' יוחנן בן מרי בשמו · בש"ר יוסי
קומי רבי יוסי ירו' יבמות פי"א · בש"ר יוסה בר אילעאי ·
ור' יוסף ירו' קדושין ד"ס סע"א · ורבי ירמיה · ולוי · בש"ר
מנחם דגליא · ור' סימון · משמיה דבר פדא · משמיה דרב
חגיגה ד"ו א' וכן הביא ש"י ר' פנחס בתלמידי רב בוודאי גמרא זו
אטעיתי וט"ס וצ"ל משמיה דרבא כדאי' בפ' נידה מ"ו ב' ופ' המגרש
פ"ג ב' · נדרים ע"א ב' · א"כ ס"ב א' · נידה מ"ו ב' · יבמות
ד"ב ב' ד"ע ב' משמיה דרבא א"כ היה תלמיד רבא והכאני מאד כי
מצאתי פרש"י פ' הנחנקין דפ"ה סע"א כדאמר רבי פנחס בסוף
חומר בקודש בשם רבא · וביבמות ד"ב בשם רב פפא ט"ס כי ענין
ההוא נאמר משמיה דרבא · בש"ר ראובן רבה ר"פ וישלח ובמ"י
רבי פנחס בר' ראובן ט"ס וצ"ל בש"ר ראובן · אר"פ בשם רבי ב"ר
כל"ב · בש"ר שמואל בר יצחק ירו' ברכות פ"ג · בש"ר שמעון
שקלים פ"ה · בש"ר תנחום בר חנילאי · (פנחס בן גבתא ע"ל
מנחם בן גפתא · (פנחס ר' אחא ב"פ · רבי אלעזר ב"פ ·
רב הונא ב"פ · ר' יוחנן ב"פ · (פנטי לוי בנו · (פנטקקה ר'
אבהו חזא בחלמא פנטקקה צלי וייתי מטרא ירושלמי תענית פ"א
ה"ד ב' · וע"ש הענין · פי' שם איש וע"ש פ"א ומוסף הערוך
פי' בלשון יון כלו רעות : רבי פס הוא ר' אפס בבבלי · (פנקאי
רבו של רבי יוחנן בן נרבאי עיי' יוחנן כ"ג · (פסיסא · גביה
בנו · פסקם ע"ל פנחס · רב פפא סבא היו לו י"א בנים דארו ·
סורחב · רכיש : רפרם · אבא · אחא · רמי · חנינא ·
אבא מרי · נחמן · אדא · כתב ש"ק דל"ד סע"א בשם ס'
יוחסין · ומתו כולם בחייו · לא ידעתי היכא מצא זה בס'
יוחסין · כתב יוחסין אות ד' דארו היה בזמן רב (וע"ש שאמר
בשם רב וכן רכיש ע"ש אמר בשם רב) ומהם בני רב פפא שהיה
בזמן אביי ורבא (רפרם היה בזמן רבא ע"ש) וכתב שקבל מאביו

שקבל מחכמים וזקנים שמועילים לשכחה ויאמרו אותן ז"פ והסגולה
נזכירת אליהו עכ"ל ועיי' בייש"ש ב"ק בהקדמה טעם לאמירתן ·
אמר רב פפא סבא משמיה דרב פ' י' יוחסין ע"א ב' סנהדרין מ"ט
במכות ל"ג ב' ע"ל ר' אבין סבא · כתב בס' גא"י בני אביי ובני
ר"פ קבור בעיר מבנית לא ידעי איזה ר"פ · רב פפא סתם (תלמיד
רבא תו' פ' המצניע דל"ג א' רש"י פ' פסין דד"ו א' : משמיה
דרבא שם ע"ב : פסחים ז' סע"א מגילה ד"ו ב' : ע"ד ק' ב'
משמיה דרב צ"ל רבא וכ"ה בדפוס אמשטרדם פי"ב קכ"ו א' :
אר"פ בדק לן רבא פ' מי שהוציאו כ"א א' מ"ק י"ג סע"א נדרים
נ' ע"ב מנחות נ"א ב' בכורות מ"ז א' רבה בדק לן ט"ס וצ"ל רבא
ובשמ"ח ל"ת וכצ"ל בכתובות ס"א א' ע"ל רב הונא בר חיננא :
נשא כהנת (ואכל בשביל אשתו פ' הזרוע דקל"ב א' והיה עשיר
פ' ע"פ (דקי"א ב') דקיימא ליה שעתי (ע"ל אביי) וכ"כ סוף
הוריות (ע"ל רב הונא ברב יהושע ואכל הרבה ע"ש) : ונשא
בת אבא סוראה ובנו (אבא מר) לקח ג"כ בת אבא סוראה כ"כ רש"י
פ' נערה שנתפתתה (נ"ב ב') ורבא א"ל סודני ס"פ כילד מברכין
מ"ד ב' : פרש"י שהיה מבשל שכר למכור ע"ד שאמרו תמרי בחוצנך
לבי סודנא רהיט · וכמ"ש ע"פ קי"ד א' אי לא רמי שכרא לא
אעתרי · ובפ' תולין דק"מ ב' אר"פ מאן דאפשר למישתא שיכרא
ושתי חמרא עובר בל תשחית כתב חדא"ג לפי שהיה מבשל שכר
למכור : ובנדה י"ב רע"א פרש"י סודני פ"א ת"ח ע"ש סוד ה'
ליראיו וערוך כתב ירא שמים כדכתיב סוד ה' ליראיו ובמכות פ'
ר' ישמעאל דע"א פרש"י ב' פרושים · ולולי דמסתפינא הייתי מפרש
שקראו בן ע"ש חמיו אבא סוראי : ויושב בתענית על שאמר הני
רבנן (חלק ד"ק רע"א) : רב נחמן קראו בר אושפיזתא (פ' סדר
תעניות אלו דד"ז ב') פרש"י (אינו ברש"י כ"א בערוך ע' בר
שם אמו כך (ע"ל רב נחמן בר אושפיזתא) ואולי מזה יצא להחסיד
בקבלתו כי לרב פפא לא היה לו אב ידוע ע"ל רבי זירא לפי שרב
נחמן קראו ע"ש אמו : אך בפ' אלו מציאות (דכ"ח ב') אבוה
דרב פפא בא לפני רבה ברב הונא וכתב יוחסין דע"ד רע"ב ובסוטה
(ט"ס וצ"ל וביבמות פ' מצות חליצה דק"ו) בת חמוה דר"פ נפלה
לפני יבם שאין הגון אתא לקמיה דאביי כו' א"ל אביי לר"פ אבוך
היכי א"ל במתא אמך היכי א"ל במתא יהיב ביה עיני ושכיבן ע"ש :
הרי היה לו אב ידוע : ואזל לימין אביי (ע"ש) וכתבו התו' פ'
ע"פ מלדד אלדודי הוי דאמר בפ' הממונה דל"ו ההולך לימין רבו
הרי זה בור : ואביי קראו יתמי כתובות די"ז ב' : בפ' ע"פ
דקי"ב ב' אל תשב על מטה ארמית משום מעשה דר"פ פרש"י ורשב"ם
וערוך ע' ארם שהיתה גוי' א' חייבת לו ממון והיה נכנס מידי יום ביום
בביתה לגבות יום א' חנקה את בנה ונתנתו במטתה וכשבא ר"פ אמרה
ליה שב עד שאביא מעותיך וכן עשה וכשבאתה אמרה לו המיתה את
בני וברח לו מן המדינה עכ"ל : אבן בפ"ק דברכות ד"ח ע"ב
ואל תשבו במטה ארמית משום מעשה דר"פ דאזל לגבי ארמית הוציאו
לו את המטה אמרה לו שב אמר לה לא אשב עד שתגביהי המטה
הגביה את המטה ומצאו שם תינוק מת : מכאן אמרו אסור לישב
על מטה ארמית עכ"ל : והוא היפך כמ"ש ובאולי מצאו איזה
אגדה מעשה אחר וב' פעמים נזדמן לו כך אחר שהעלילו עליו
היה נזהר : אך ק' איך אמרו בברכות מכאן אמרו אסור
לישב כו' הא ממעשה שהעלילו עליו אמרו מכאן שאסור לישב על
מטה ארמית וצ"ע : רב פפא מלך אחר רבא ואביי כדמוכח
פ' בתרא דמ"ק : ולא היו יודעין התלמידים אם מדעתו אמרה ר"פ
או משום רבו שבת דד"ז ב' ותו' שבועות ד"ו רע"א : ראה בחלום
דעייל לאגמא ונעשה ראש ישיבה ברכות דנ"ז א' · בנירש קרוב
לפורא ד"א קי"ג י"ט שנה או י"ג שנים ומת ד"א קל"ב או קל"ה
עמ"א ד"א קי"ג וע"ש ד"א רל"ד מש"ש : ר"פ אקלע לתוך (שם
מקום) והיה שם רב שמואל והלך לביתו והקשה לו כו' שנקוה ר"פ
לאושפיזא משום דכספיה ואתא לקמיה רב שימי בר אשי (נידה ל"ג
ב' · ואמר רחמנא ליצלן מכיסופא דשימי בר אשי דהוי מקשה לר"פ
טובא וקיבל ר"פ שתיקותא ותו לא אקשיה ליה פ"ק דתענית ד"ט
רע"ב · רב הונא בר מנח ורב שמואל בר אידי ור' חייא מווסתניא
הוי שכיחי קמיה דרבא כי נח רבא אתו לקמיה דר"פ וכשאל שמעתתא
לא סלקי להוא שמעתתא כרבא והוי מרמזי אהדדי חלש דעתיה
אקרוייה בחלמא ואכחיד את שלשת הרועים (שרוצין לעכנס בשמים
משום דכספיה ליה) כי הוו מפטרי מיניה אמר להו ליזלו רבנן
בשלום (תענית שם) ובע"י הגי' לשלמא ע"ד שאמרו בברכות :
הנפטר מחבירו לא יאמר לך בשלום אף כי נראה לו בחלומו שיענשו
הוא לא יאמר · כי גם ענוש לצדיק לא טוב : בפ"ק דקדושי
דל"ב

בר"א כבדו אכתוב בסמוך · ומי שאמרו בש"ר פדת הזקן או כבדו :

ר' פדת בן ר' אלעזר (בן פדת) אורי ר"א לר' פדת בריה ברכות פ"ק י"א ב' כ"ו א' · מ"ק ד' א' · אר' זירא לר' פדת חזי דמיכך ומאבוך כו' פרש"י ר' פדת בר"א בפ' נדה ח' א' ובתו' שם אעפ"י שמתו בניו של ר' אלעזר (ע"ש) :

אלו אשר אמרו בש"ר פדת ונקלתן יש להסתפק אם בש"ר פדת הזקן או ר' פדת בנו :

בש"ר הושעיא ירושלמי ס"פ שור שנגח וסוף שביעית · ר' חגי בשמו · ר' חנן בר אמי אר"פ אר' יוחנן · ריב"ל בש"ר פדת כמדומה שצ"ל פדיה הכ"ל דאחר דאמר בש"ר יוחנן איך יאמר ריב"ל בשמו ירו' פ' המוציא תפילין · ירו' תפילת השחר · אר' יוחנן ע"ל · בש"ר יעקב בר אידי : ר' יצחק בר ביסנא שאלו · רבי יצחק בן אלעזר הספידו מ"ק כ"ה ב' · פוגא ואמרי לה סוגא (פוגא שמעיה דר' יוסי בר חנינא ב"ב ד"ל ע"ב · (פופידתא · מר בנו · ר' פזי אר' יהודה בן פזי בש"ר פזי פ' א"כ (איכו שם כא' בירושלמי סנהדרין פ' כ"ג ד"ך סע"א אר"י בפ' בש"ר פזי בש"ר יוחנן) וא"כ הוא חכם ואיכו בת ר' חייא (והתו' בפ' מי שמת קמ"ט א' כתבו דר"ש בן פזי מייחסו אחר אמו משמע דפזי שם אשה ע"ל מרי בר רחל ור' יוסי בן פזי : בירושלמי פ' הבונה די"ג סע"ג וסוף הוריות אילין דר' הושעיה ודבר פזי הוון שאלין בשלמא דנשיא בכל יום והוין אילין דר' הושעיה עלין קדמאי ונפקין קדמאה אזלי' אילין דבר פזי ואיתתכן) בנשיאותא אתון בעיין מיעול קדמאי אשתאלות לר' אמי א"ל והקמות את המשכן כמשפטו קרש שזכה להינתן בצפון יכתן בצפון כו' ר"ל מי שהיה דרכו לכנוס תחלה יכנוס תחלה · בירושלמי פ' כל הצלמים דמ"ב ג' ובס"פ עגלה ערופה חד מאלו רבי פזי רצה הנשיא להתחתן עמו ולא רצה שאמר שאינו כדאי להתחתן במשפחת הנשיא ובזה לפני מותו פנו הצר מפני הטומאה והניחו כסא ליהושפט מלך יהודה אמר יבא זה שרץ אחר הכבוד אחר זה שברח מן הכבוד · פא"ט דמ"ו א' עולא קמיה בן פזי ושלה ליה דבי נשיאה · ר' אבנו ובן פזי ור' יודן ורבי יוחנן ע"ש · פזי ר' אוניי ב"פ · הלל ב"פ · ר' חנינא ב"פ · ר' יהודה ב"פ · ר' יוחנן ב"פ · ר' יוסי ב"פ · ר' יצחק ב"פ · ר' שמעון ב"פ · בן פטירי (ע"ש · (פטיש · ר' מני בנו · (פטרוס ר' יוסי או יוסף בנו · (פטריקי עיי' אפטריקי : (פיטוס · חנן ב"פ · לוי ב"פ · בר פיולי (פ' ג"ה דל"ז א' (פרש"י כך שמו) פי' ערוך שם חכם א"ד שם טבח קמיה דשמואל חולין · (רבי פילא · ר' אלעזר ב"פ · ר' יודן ב"פ · תאליפא דקסרין בשמו · פנחס או פסקס · יוסף בנו · פלוטיא בר פרוטה לפני ר' יונה ירושלמי (תענית פ"ד ס"ח ב' · מגילה פ"א ד"ע ע"ב · רבי פליפא · ובפ"ד פילפי בר פרוטי לפני ר' יונה ומ"ק פ"א ופ' כ"א רבי חנא קומי התיב לר' זעירא בתענית הכ"ל · ר' פליפי אמר לרבי כהוראי ב"ר ויצא ס"פ ע"ח · (פלטיא דכוה רבי ישמעאל אמר בשמו מ' קהלת פ"ג ג' · (פלטיון איש רומי דרש נתלש הר סיני וניצב בשמי מרום וישראל נתונים תחתיו מ' חזית דל"ז ב' · פלימו (פסחים ח' ב' כ"ד א' · סנהדרין י' ב' · תניא פלימו אומר ר"ה פ"ב כ"ד א') · כתב יוחסין קכ"ט סע"ב חבירו של רבי בפ' הקומץ (דל"ז א') בעא מרבי אדם שיש לו ב' ראשים · (א"ל קום גלי או קבל שמתא דאי' בזוהר בראשית עק"פ באתר דגלי קין כו' לאתר שמה ארקא וכל דאיתילדין אינון בתרין ראשין עכ"ל מה א"ל קום גלי פי' לההוא אתר דגלי קין ושם מבעי הך בעיא אבל בהאי אתר הוא דבר זר והוי כהוכא ותלולא ס' באן קדשים) אדהכי אתא גברא דאתילד ליה בריה בב' ראשים (עיי' כחוס הזקן) תנא פלימו אומר אני ראיתי בית שקירה ר"ח בן דוסא בתפילתו תענית פ"ג דכ"ה · פ' י' יוחסין דפ"א סע"א פלימו הוי רגיל לומר כל יומא גירא בעיני דשטנא יומא חד בעי"כ אידמי ליה כעניא קרא אבבא אפיקו ליה ריפתא א"ל יומא כי האי כ"ע מגוואי ואנא אבראי עייליה וקריבו ליה ריפתא א"ל יומא כי האי כ"ע אתכא ואנא לחודאי אתבוהו אתכא והוה מלא כפשיה שיחנא וכיבי ועביד מילי דמאיסא א"ל תיב שפיר א"ל הבו לי כסא יהבו ליה אכמר שדי ביה כיח כחרו ביה שקא ומת שמעו דהוו קאמרי פלימו קטל גברא ערק וטש בבית הכסא אזל בתריה נפל קמיה כד חזייה דהוה מצטער גלי ליה נפשיה א"ל מ"ט אמרת הכי · (למה הורגלת לקללני) אלא היכי איימר א"ל לימא מר רחמנא יגער ביה בשטן ע"כ · כתב ג"כ פלימו היה מגלגול נבל ונבל ולבן א' הוא ושניהם צרי עין ועתה נתקנו ובאו בחסיד פלימו ובא השטן להכשילו לראות היאך לדיק דרכו כראשונות בצרות עין והראה עצמו כעני ועבד מה דעבד לראות אם יגרשנו כאשר עשה בהיותו בסוד נבל שלא רצה לתת לדוד מאומה והוי רגיל לומר גירא כו' כי היה מכיר ערכו והיה אומר אל ישיתני השטן עוד והכיר עצמו בחוזק הנדיבות כ"א דקה דחוני לא תראה לי עוד והנה כולו הפך לבן טהור · ג"כ אמרו כי מת באותו זמן בעי"ת כל זה לתיקונו וכנגד הצער שציער ליעקב ברדפו אחריו ע"כ בא השטן עתה לצערו ורמז בדבריו כולי האי לא צערתיך כמעט הגיע למות מפחד ואימת מלכות שהרג נפש בביתו וברח עד שנגלה אליו וראה מה מתוק כי לבן בגל עולה קס"ד וב' כוללים גי' פלימו עכ"ל : (רבי פנדא א"ר עקיבא א"ר פנדא א"ר תנחום פ' הרואה דכ"ה עיי' רבי ביזנא בר זבדא : (פנחס איש חברה מינהו ע"פ הגורל לכ"ג ומלאו מאלב דיכרי זהב ספרא אמור פ"ג ובתוספת' יומא פ"א איש הבירא עיי' ר' חנינא בן גמליאל : ר' פנחס בן ערובא (אמר אני הייתי בין גדולי רומי כשמת טיטוס פלעו מוחו ומצאו יתוש כצפור דרור משקל ב' סלעים י"א כגוזל בן שנה גיטין דנ"ו ב' · ור' יוחנן אמר בשמו בכורות ל"ח סע"ב : (רבי פנחס ורבי רחמאי בזמן רשב"י (ע"ש · (רבי פנחס בן יאיר (במשנה סוטה פ"ט ט"ו) בעל יוחסין לא הביאו בסדר זכרון החכמים ובדקכ"ט סע"ב כתב שהיה חבירו של רבי ובדמ"ג ע"א כתב רפב"י החסיד הנזכר פ"ק דחולין (ז' א') שחלק הנהר כו' (ורבי נפק לאפיה וא"ל סעוד אצלי ואמר הן וצהבו פניו של רבי (שלא היה רגיל להנות מאחרים רש"י) וגבה טורא בנייהו) (ומעשה זה בירושלמי תענית פ"ג דס"ו ע"ב בע"א · ר' ורבי ישמעאל ברבי יוסי ור"א הקפר ורפב"י יושב לפניהם ע"ש : ובירושלמי דמאי פ"א וב"ר פ' חיי שרה פ"ם דס"ו ד' חמורו לקחו ליסטים ולא אכל ג' ימים ודחפוהו לחוץ שלא ימות ויסריח המערה וכשבא לביתו ארפב"י זה ג"י שלא אכלה ונתנו לו לאכול ולא אכל אמר שמא לא תקנו השעורים אמרו עדיין שתקנו ואמר שמא דמאי הן אעפ"י דא"צ להריס דמאי אלא שהחמירה על עצמה והרימו דמאי ואכל וכ"ה שקלים דפ"ה · ובדמאי ומ' עקב דל"ב א' ב' עניים הפקידו אצלו ב' סאין שעורים וזרע אותן וקצרן והוצרכו להביא גמלים ליקח השעורין · היה מקום אחד שאכלו עכברים תבואות ואתו לגבי רפב"י ואמר שמא לא תקנתם התבואות ותקנו ושוב לא אכלו · ומלך ישמעאל בלע עכבור מרגליות שלו · אתא לגבי רפב"י וגזר שיתאספו כל העכברים ויפלטו המרגליות וכן היה : בא למקום א' ואמרו לו שאין המעיינות מספיקים מים כמקדם אמר שמא אין אתם מתקנין התבואות ותקנו וסיפק כראשונה הכל שם וע"ש עוד הרבה מעשים וניסים : בפ' ב"מ דל"ג כשיצא רשב"י ובנו ר"א מן המערה שמע רפב"י חתניה נפק לאפיה נראה ע"ם שהיה חותנו כתב יוחסין מ"ג א' וש"ק ד"ל ב' ובזוהר פנחס (עתמ"ד) נראה שהיה חותן רשב"י (ובזוהר בלק עש"ע רפ"ו רבי פנחס אזל למחמיה ברתיה אמיה דר"א · ועיי' זוהר שמיני עמ"ב רפב"י פגע לר"א נחת ר"א ונשיק לרפב"י ופתח רפב"י ואמר יברכך ה' כו' פתח ר"א ואמר עטרת זקנים בני בנים כו' ממדרש זה נראה שהיה ר"א בן בתו של רפב"י וע"ש מעשה מחמור שלו · הרי רשב"י היה חתן רפב"י גם קלת הכרח כי ר"א ב"י שהיה תלמיד ר"ע אמר בש"ר פב"י ורשב"י היה ג"כ תלמיד ר"ע) · והאריך ימים וכשמת רשב"י ראה לרפב"י ולרב המנונא סבא שבא ללוותו שמתו מקודם ס' יוחסין דמ"ג רע"א (עיי' באדרא זוטא פ' האזינו) ותמיה כיון שמת קודם רשב"י (ורשב"י מת קודם בנו ר"א ור"א מת בחיי רבי כי רבי רצה ליקח אשתו) איך יהיה רפב"י בבית רבי : ובתוספתא רשב"ג משום ר' יהודה בן יאיר ע"ש אולי הוא אח רפב"י : ובירושלמי תענית פ"ג דס"ו סע"ג רבי ברכיה רבי אבא בר כהנא ר' יהושע בן יאיר בש"ר פב"י · ר' אלעזר בן חדאי בזמנו · ר"א בן יעקב בשמו · עיי' ג"כ רפב"י וריב"ז ורבינו הקדוש ניצוץ א' (ול"ע אחר דהיה בדור ר' ככ"ל איך היו ניצוץ א') ובע"מ בפ"י י"מ · רפב"י ניצוץ אברהם וחמורו · שנגנב לתקן נפש ישמעאל שיש בהם גנבים עי"ר פ' בלק דקכ"ד ג' בשם ע"ה ר"ס · ישמעאל עם ו' אותיות גי' אתון · ג"כ הרע שבעשו נתגלגל בחמורו של רפב"י (עב"א תפ"ת) בע"ז ד"ך · רפב"י סובר חסידות גדולה מכולן דהוא בדרגא דחסד כדאי' בזוהר אחרי עקי"א · ועיי' בראשית על"ת דרגא דאברהם ובזכות אברהם פסק להנהר ג"פ גינאי נהרא ע"ה גי' אש"ל ע"ת מה"ד ח"ד פי"ד : הוא חבר מ' תדש"א גי' זה רבי פנחס בן יאיר בס' זקוקין דנורא ריש הספר · וכ"ל שצ"ל פינחס או זהו דרבי : קבורתו בכפר ברעם גא"י : פנחס אחיו של שמואל הכהן (מגילה ד"ב סע"א) וגיסו (סנהדרין כ"ח ב') בעא משמואל וקרי שמואל עליו פנחס בזו בז שידע הלכה א' עירוכין (צ"ל בכורות דל"ט א' פרש"י שאין הדעת סובל שיהיו הקרובים · בוזזים ר"ל איכך מחודד)

ויתך

בן תימא : רבי אושעיא בן ר' יהודה הבושם העיד לפניו · רבי אחא בשמו · ר"א בן הורקנוס רבו · ראב"ע בזמנו ע"ל · ר"א בן שמוע · ראב"י תלמידו · ר"א חסמא · ר"א המודעי · ר"א בן פילא או פאפי השיב על דבריו · בלבה שאלו · ר' ברכיה בשמו : ר"ג רבו · ר' דוסה בן הורקנס ע"ל · זונין א"ל · ר' חדקא · ר' חנינא בן אנטיגנוס · חנן בן פנחס · רבי חנן בן פיטוס : חנניה איש אונו בשמו · ר' חנניה בן חכינאי · רבי חנניה בן עקשיא · ר' טרפון רבו או חבירו ע"ש : ר' יהודה · ריב"ב א"ל עקיבה אתה עתיד ליתן את הדין · רבי יהודה בר אלעאי : ר' יהודה בר אבא חולק עמו · ור' יהודה גלוסטרא · ר' יהודה בר נחמי' ע"ש · ר' יהושע הגרסי משרתו · ריב"ק בנו ע"ש · ר' יהושע בן כפותאי חתנו · ר' יהושע רבו שבת ל"ט · ר' יוחנן בן גודגדא בזמנו · רבי יוחנן בן מתיא בזמנו · ר' יוחנן בן נורי חבירו · ר' יוחנן בן תורתא · ר' יוחנן הסנדלר ע"ל · ר' יוחנן בשמו · ר' יונתן בר' יוסי תלמידו · רבי יונתן בן יוסף בזמנו · רבי יוסי הגלילי תלמיד חבר ע"ש · רבי יוסי ע"ל : רבי ינאי הקדמון בזמנו · ר' יעקב בן בתו של אלישע · ר' ישבב הסופר חבירו : רבי ישמעאל חבירו · סח לי ר' ישמעאל בן לוגה · רב כהנא בשמו · לוי הסדר בזמנו · ר"מ תלמידו ע"ל · מונבז לפניו · מנימן גר המצרי · רבי נחוניא בן הקנה רבו · נחום איש גמזו רבו · ר' נחמיה תלמידו · העיד בשם נחמיה בית דלי · נחמיה איש שיחין העיד אותו · רבי שמעון בן עזאי : ר' שב"י תלמידו · ר' שמעון או ישמעאל בן לוגא · ר"ש השקמוני · ר"ש התימני · שמעון בנו ע"ל · ר"ש בן אלעזר תלמידו וג"ע · ר' שמעון בן יהודה בשמו · רבי ששת בשמו · (ר' עקיבא בן דוסא בזמן ר"מ כ"כ רש"ג יוחסין דק"ח א' ע"ל ר' יעקב בן דוסא · רבי עקיבא אמורה משום דבר פדא ב"מ פ' המקבל (דקי"ד הגי' ר' יעקב ובפ' הרואה אר' בינא בר זבדא אר' עקיבא אר' פנדא ע"ש : עקיבא בר זבדי (ל"מ אולי צ"ל ר' יעקב ב"ז · ר' עקיבא דקסרי · ע"ל ר' יעקב דקסרין · (עקיבא · איסי ב"ע · ר' חנינא ב"ע · (עקילס הגר (ע"ל אונקלס) תרגם התורה לפני ר"א ור' יהושע כדאי' ירושלמי פ"ק דמגילה דע"א ג' וקלסו אותו ואמרו יפיפית מבנ"א ולדברי מ"ע פמ"ה שתרגם בלשון יון והכריח בראיות שאונקלס ועקילס שניהם גירי צדק ובזמן א' מ"מ אין אדם א' בב' שמות רק אונקלס הגר היה חבר קדמון ועקילס תלמיד חדש לר"א ולר"י כי אונקלס התגייר בימי הלל והיה בימי ר"ג הזקן · ועקילס נתגייר זמן רב אחר החורבן שהרי בש"ר פ' משפטים פ' ל' (דקמ"ו ג') אמר עקילס לאדרייכוס קיסר שרוצה להתגייר ושם בתנחומא ובב"ר פ' ע' פ' ויצא כתב שם יפ"ת סי' ה' עקילס היה בן אחיו של אדריאנוס פ' וידר יעקב (דע"ח ד') ואדרייכוס החריב ביתר יותר מכ"ב שנים אחר חורבן וקורין אותו אקווילא ונתגייר וא' נקרא אקווילא ישראל משומד עכ"ל מ"ע · ובש"ק דכ"ח א' עקילס בא לא"י להתגייר הוא ב"ר פ' ע' בפ' ויצא דע"ח ד' ומ' קהלת סוף פ' טוב אחרית דבר דק"ב ב' ושאל שאלת לר"א ונמצא רגזן כנ"ש ובא לר"י ומצאו עניו כהלל ונתגייר ל"א לחורבן שהיה ק"ד לנוצרים (אין מכווין כי ק"ד למספרם שמתחיל מן ג"א תשס"א א"כ הוא ג"א תתס"ה ול"א אחר החורבן הוא ג"א תתכ"ט וצ"ל ל"ז לחורבן) י"ד לאדרייכוס ונתגייר נאי פונטו העתק התורה מיהודית ללשון יון וכן בת"כ פ' בהר פרק ה' סי' ע' לא כמו שהוציא עקילס לעבדיו פנדום פי' קרבן אהרן פנדום מקום היה בסורי והיה לעקילס שם עבדים וביפ"ת פ' שמיני ס"פ י"א בתוך עלמות תרגם עקילס אתניסאה פי' שהיה מעיר אתנה מזכיר עקילס בפונטו · ובירושלמי פ"ק דקדושין דכ"ט רע"א עקילס תרגם לפני ר"ע והיא שפחה נחרפת ובר"ה פ' שמיני ובחזית פ' לריח שמניך (ד"ז ב') ובמוסף הערוך ע' אפקלטורין ז"ל בריש מ' איכה : חזית פ' מן נעיל דף"ז ע"ד והגי' תרגום עקילס ואלביסך ריקמה תרגם אונקלס אפקלטורין כ"ל שיש לגרום תרגום עקילס כי הוא תרגם בלשון יוני כל המקרא ואונקלס תרגם בלשון בבלי · אם לא אונקלס ועקילס איש א' ועשה ב' תרגומין א' בבלי וא' יוני עכ"ל · במ' רבה פ' שמיני ס"פ י"א על פ' תילים ס"ס מ"ח שיתו לבכם לחילה וגו' הוא ינהגנו עלמות תרגום עקילס אתניסאה עולם שאין בו מות פי' הערוך והביאו ג"כ מ"כ אתנסיאה בלשון יון תנסיא מות · ופירשו אחריו עולם שאין בו מות · ובס' המעריך אתנסיאה בלא א' בראש מורה מות · ובס' מעריך המערכ' כתב יש מין מרקחת ושמה אתנסיא שמצלת מן סם המות וניכרת לרופאים · וניכה תואר פ' הנ"ל כתב ז"ל אתנסיאה תמהני על בעל הערוך שכתב תנסיא בלשון יון מות · מי הזקיקו לזה אלא ברור שהיה מעיר ששמה אתנס כדאשכחן באיכה רבתי בפ' רבתי בגוים קד מאתנס ונזכר שם כמה פעמים עכ"ל · ולי הקטן אחר מחילה אלף נ"ל ברור כי דברי הערוך ברור מכל המפרשים הנ"ל וחלילה פה קדוש יפרש שפירשו שהיה מעיר אתנס · דהנה מ' הנ"ל נזכר בד' מקומות בירושלמי מ"ק דפ"ג ע"ב תרגום עקילס אתנאסיר עולם שאין כו' ובירושלמי מגילה דע"ג ב' תרגום עקילס אתא נסיתא עולם כו' ובמ' חזית בפ' לריח שמניך ד"ז ע"ב תרגום עקילס אתנסיא עולם כו' : הרי נ"ל לדעת היפ"ת שבכל ד' מקומות הוא פירושו שהיה עקילס מעיר אתנס · והלא בב"ר פ' לך לך רפמ"ו אני אל שדי תרגום עקילס אכסיום ואנקום פי' י"מ בשם מ"ע שהוא בלשון יון בלתי נכסד · ופ' ויצא פ' ע' מזכירו ז"ל עקילס הגר שאל את ר"א · ובירושלמי פ"ק דמגילה רע"א ג' א"ר חייא בר אבא תירגם עקילס הגר התורה לפני ר"א ור"י וקלסוהו אותם ואמרו יפיפית מבני אדם וב"מ חזית בפ' גן נעול דף"ז ע"ד ואלביסך רקמה תרגום עקילס אפליטקא · ובירושלמי פ"ק דקדושין דכ"ט רע"א עקילס הגר תרגום לפני ר"ע והיא שפחה נחרפת כתושה כמו ותכתו' הריפות ובר"ה מגילת אסתר בפ' חור כרפס ותכלת תרגם עקילס איירינון קרפסינון הרי לא מזכיר בשום מקום שהיה מעיר אתנס כ"א בד' מקומות הנ"ל ע"ל מ"ש על מות אתנסיא עולם שאין בו מות · ועוד בכל המקומות מביא שתרגם התיבה בלשון יון על שדי אכסיום על רקמה אפליטקא חרופה כמו הריפות · וכאן על תיבות על מות לא פירשו בלשון יון לדעת יפ"ת כי אתנסיא לדעתו הוא מעיר אתנס אלא ברור ואמת כי תיבת אתנסיא הוא לשון יוון פי' על ינהגו על מות ר"ל עולם שאין בו מות : ועוד בס' מאור עינים פמ"ה עקילס הגר תרגום התורה בלשון יון · ובש"ק דכ"ח שנתגייר באי פונטו וכן בתורת כהנים פ' בהר שהיה לעקילס עבדים בפנטו ובמוסף הערוך ע' פנטום בארץ שנער (בראשית י') ת' ירושלמי פונטום והוא אחוז באסיא ומשם יצא עקילס הגר עכ"ל : עיי' מ"ש בסדר הדורות ג' אלפים תתפ"ד : הרי האמת יעיד על עצמו · ומ"ש ואולי איש א' הוא לא ראה מ"ש לעיל : וכתב מוסף הערוך ע' פנטום · בארץ שנער תרגום בארעא דפנטום והוא מחוז באסיא ומשם יצא עקילס הגר · ע"ל ה"א ג"א תתפ"ד שהיה נומר ונעשה גר צדק · וב"ר פס"ט ופ' ע' ומ' קהלת שאל לרבי יהושע דק"ב ב' ועיי' יפ"ת ר"פ ויגש עקילס אינו אונקלוס · עקשיא · בניו ר' חנניה · ורבי שמעון : ערובא : ר' פנחס בנו · ערך · רבי אלעזר בנו · ערל · ע"ל עדל · עשבי · רבה בנו · עשתור · בנימן בנו · עתליה · אדא בנו :

אות פא

(פאבי : ר' אלעזר בן פאבי · רבי ישמעאל כ"ג בן פאבי · (ר' פדא קדושין י"ז ב' · א"ר יהודה בר חייא שמעה אילפא אמרה קמיה דרב פדא זבחים י"ג ב' · בר פדא ור' יוחנן חולקין חולין (פ' העור והרוטב דקכ"ד רע"ב וכתבו התו' תמורה ד"י ע"א זה בר פדא הוא בן אחותו של בר קפרא כדאי' פ"ק דמעילה ד"ד ב' א"ל בר קפרא לבר פדא בן אחותו ראה מה אתה שואלני למחר ואין זה בן פדת דבן פדת הוא ר' אלעזר עכ"ל והגי' שלפנינו במעילה לבר פדת בן אחותו כו' ובש"ס חדשים לא תקנו · ועיי' ר"א ב"ר פדת מה שטעה היוחסין עיי' רבי חייא בר אדא בן אחותו של בר קפרא מש"ש : בערוך ע' זחל בשם פסקתא דפרה זחלין אפוי דבר פדא פי' להבו פניו · רב ביבי משמיה דבר פדא ר' פנחס ור' ירמיה בש"ר חייא בר אבא מ' קהלת דקי"א ד' : אילפא אמר ליה : ר' יעקב משמיה דבר פדא ע"ל עקיבא אמורא · ר' מתנא אמר כו' בר פדא אמר נזיר ה' א' · אמר עולא משמי דבר פדא אומר היה ר"מ כי אתא רבין בריש משמיה דבר פדא קדושין נ"ד ב' · ע"ל רבי יהודה בן פדיה ב"א של ב"ק · פדאי · רבי חנינא ב"פ · ר' יוסי ב"פ · ר' פדיה רבו של ריב"ל וא"ל בר קפרא (ל"מ שא"ל ב"ק כ"א ב"ק אמר לר' פדא ב"א הנ"ל : (ר' אסי וריב"ל בשמו ירושלמי נזיר פ"ו ע"ה ג' · רב הונא משמו חלה פ"ג : זעירא בש"ר פדיה · תרומות פ"ד וירושלמי תענית רפ"ד ר' זעירא רבי חייא ריב"ל בשם ר' פדייה · ר' חייא בשמו ירושלמי נזיר פ"ו (ע"ש) : ריב"ל בשמו פאה פ"ד תרומות פ"ה וע"ל · רבי יונה רבי חייא (ע"ש) רבי יוסי בשמו מ"ש פ"ב · רבי סימון בשמו ירושלמי אלו דברים חומר בקודש · (פדיה רבי יהודה ב"פ · ר' יהושע ב"פ : ר' פדת הזקן בנו ר' אלעזר (ע"ל בר פדא) והאריך ימים כתב יוחסין דקכ"ט סע"ב ר' פדת חבירו של רבי · ור' פדת

ת"ח (עיי' נחמיה העמסוני) · עד שדרש ר"ע חייך קודמין (ע"ל פטירא) כשהיה מתפלל בצבור היה מקצר ועולה ברכות ל"ה: (שמחות רפ"ע כשמת אביו של ר"ע קלנו לפניו והוא לא חלץ: ר"ג ראה ספינה שהיה בה ר"ע שנטבעה ונצטער עליו ואח"כ מצאו שדן א"ל מי העלוך א"ל דף של ספינה נזדמן לי וכל גל וגל שבא עלי נענעתי ראשי סוף יבמות (ע"ל ר' מאיר: ר"ג וראב"ע ור' יהושע שמעו קול המון ק"ך מיל ושועל יצא מבית ק"ק ובכו ור"ע משחק מכות ד"ד ורבה איכה: וחי ק"ך שנה כמשה והלל וריב"ז ובסוף ספרי ורבה ס"פ ויחי מ' שנה שימש ומ' שנה פרנס את ישראל: יום שמת נולד רבי פ' י' יוחסין דע"ב ומ' קהלת פ' וזרח השמש דף"ג ד' וב"ר פ' נ"ח: משמת בטלה כבוד תורה משנה ס"פ ע"ע מ"ט ובגמרא בטלה זרועי תורה ונסתמו מעיינות החכמה: סתם מתני' ר"מ סתם סיפרא רבי יהודה (עיי' אבא אריכא · סתם סיפרי ר"ש (ע"ש) סתם תוספתא ר' נחמיה · וסתם ס"ע רבי יוסי וכולהו אליבא דר"ע שהיו תלמידיו סנהדרין דפ"ו · במכות די"ז א' זו דברי ר"ע סתימתאי פרש"י רגיל רבי לסתום דבריו במשנה עכ"ל ובכורות ד"ל ע"א · בש"ק דכ"ח ב' ר"ע הבר מכלתין וס' יצירה ויש ספר יצירה שחבר אברהם אבינו ורמב"ן חבר עליו פירש · אבל בשפתי ישנים ובהקדמו' זוהר בפסק ר' יצחק דלאטיש כתבו שהכל א' הוא · ר"ע אקלע לגנזק ובעו מיניה כו' ע"ז י"ד וכתבו התו' ל"ג ר"ע אלא ר' עוקבא דר"ע לא היה מסתפק · ובדל"ט א' ר"ע אקלע לגנזק וב"ר פל"ג אקלע לגינזק של מדי · כתב יוחסין הרמב"ם סוף ספר משפטים כתב כי ר"ע נושא כליו של בן כוזיבא מלך ביתר היה שחשב שהוא משיח עיי' ח"א ג"א תת"פ (דברים שלא נתגלו למשה נתגלו לר"ע במדבר רבה פי"ט · פ"ק דע"ז (די"ח א') כשהראה הקב"ה לאדה"ר דור דור ודורשיו כו' כשהגיע לדורו של ר"ע שמח בתורתו ונתעצב במיתתו · ובמנחות פ' הקומץ (דכ"ט) הקב"ה הראה למשה שיבא ר"ע בסוף כמה דורות והלך וישב לסוף י"ח שורות ושמע דבריו וכשהיו אומרים לו מנין לך ואמר הלכה למשה מסיני שמח משה והיה דורש ר"ע על כל קוץ תילין של הלכות אז אמר למשה חזור לאחורך והראהו שהיו שוקלין בשרו במקולין (פרש"י כדאי' בברכות בפ' הרואה דס"א ב' שהיו סורקין בשרו כו' אמרו מ"ש זו תורה וזו שכרה והשיב הקב"ה ממתים ידך ה' ממתים מחלד · (ולא השיב להם כמו למשה שתוק כו') וסורקין בשרו במסרקת של ברזל · אמר רבש"ע זו תורה וזו שכרה וא"ל הקב"ה שתוק כך עלתה במחשבה לפני · וא"ל ר"א עקיבה בשחיטה השבתני בשחיטה יהיה מיתתך · ועיי' פסחים ס"ט א' · ובסנהדרין (כד"מ דס"ח) שר"א קודם מותו א"ל מיתתו · ובפ"ב דעירובין כ"א ב' חסידותו שהיה תפוס ולא אכל בלא נט"י ואמר מוטב שאמות ולא אעבור על דברי חכמים וזה היה בזקנותו ובבית (עיי' יהושע הגרסי · ועבין ויכוח שעשה פפוס בן יהודה עמו כשגזרו שמד ושלא יעסקו בתורה (ע"ש) · בס' שבות חיים פ' חיי שרה דכ"ה ב' ז"ל במ' יום הריגת ר"ע היה ביום הכפורים והחזירוהו לבית הסוהר ומינו שומרים עליו כדי שלא יקברו אותו כו' עד מולאי י"כ בא אליהו וביטול כהונה לכבודו וקברו · עיי' מ"י משלי סי' ט' באריכות ונקבר במערה באנטיפרוס ובגא"י כתב שנקבר בטבריה על מערה וכ"ד אלף תלמידיו מפוזרים בתחום טבריה: כתב ש"ק דל"א א' נהרג ה' בתשרי · בפ"ק דשמחות כשנהרג ר"ע בקסרון (ונק' ג"כ רומי זעירא שהיה מגדול צור) ובאה השמועה לר' יהודה בן בבא ולר"ח ב"ת קרעו בגדיהם ודרשו על ר"ע לא נהרג מפני גזל או שלא עמל בתורה בכל כחו אלא שלא יראה הרעה · ולא עבר יב"ח עד שלא היה מקום ביהודה שלא היו שם הרוגים · בירושלמי סוטה ד"ך ע"ג מובא בתוספ' פ' כשם דל"א א' ר"ע היה מתדין קמיה טורנוסרופס הרשע אתא עונתה של ק"ש שרי קרי וגחך א"ל סבא סבא או טיפש את או מבעט ביסורין א"ל תיפח כו' · כתב בקיי פ' מקץ יוחסין דל"ו א' י' הרוגי מלכות הכתובים במחזורים שנראה מהם שהיו עם רשב"ג בזמן א' · ואינו כן כי רשב"ג נהרג בשעת החורבן ור"ע קרוב לס' שנה אחרין וה' אחרונים · רבי יהודה בן בבא ור"ח ב"ת ורבי טמאי · (ע"ס וצ"ל) ורבי חוצפית ורבי ישבב הסופר בזמן שנכבשה ביתר אחר החורבן ע"ג שנים: עיי' ח"א ג"א תת"פ · וביוחסין דל"ה ב' כתב ר"ע היה בזמן הבית וחי עד שנכבש ביתר נ"ב שנה אחר חורבן הבית או ע"ג שנה לדעת ס"ע (ע"ל עקילס הגר) · יוחסין דל"ז א' והוא היה הראשון (ר"ל העיקר) בי' הרוגי מלכות (לכ"א ר"ע וחביריו) וכשהוציאו להריגה זמן ק"ש היה והיה מכוון לקבל עמ"ש באהבה אמרו ליה

תלמידיו ע"כ א"ל כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה בכל נפשך אפילו נוטל נפשך ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו והיה מאריך באחד עד שיצאה נשמתו באחד יצא ב"ק אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד פ' הרואה ד' ס"א עיי' רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג ור' חנינא בן תרדון אימת נהרגו: ה"ד נוה לרשב"י וד"ד לבנו פסחים קי"ג: ר"ע היה בורא נפשות הגרים כי שורש נפשו מקין (ע"ל אביי ושמאי) דוגמת אביי ובן עזאי (הס"ל מעין ה' נהר כ"ה) בכוונות האר"י ר"ע גלגול יעקב אותיות עקי"ב ועי"ר פ' וישלח דס"ב ד' ויאמר אלהים אל יעקב קום עלה בית אל ר"ת עקיבא · ובריא"ז שנסתפק איך לכתוב ב"א או בה"א והראה לו בחלום פ' אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה ס"ת רבי עקיבה: וע"ש פ' וישב דס"ז וס"ז א' מענין ר"ע: כתב בסוף ג' מנע"ה כשם שיעקב היה רועה לאן לבן חמיו כן ר"ע רעיא דכלבא שבוע חמיו כמו יעקב היה לו ב' נשים כן ר"ע בת כלבא שבוע כנגד רחל ואשת טורנוסרופס (ול"נ כי קודם שנשא בת כלבא שבוע היה לו אשתו עיי' ריב"ק) כנגד לאה ור"ע ניצוץ משה שהיה רועה לאן יתרו וציפורא דוגמת בת כלבא שבוע ואשת טורנוסרופס דוגמת מלכא כוש ומדר כן כלבא כמו ויואל משה · ואמרו פסוק זה בא לידי כו' שאחז"ל פ' ותמנע כמו פ' שמע ישראל והוא הטא בגלגול יעקב שלא רצה לקחת את תמנע כו' · וכתב שם פ' ויהי אשתו כנגד רחל כו' וז"ש רקילא בתר רקילא (עיי' ריב"ק כי שם אשתו היה רחל) בעמק המלך ד"מ ב' ר"ע היה גלגול זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני שהרג בשכם שנימולו ד"ד אלף לכן נהרגו שנית בזכות עם זמרי גלגולם היו ד"ד אלף על תלמידי ר"ע כמ"ש בע"מ מאכ"ה סק"ב ע"ש דל"ג א' ר"ע היה גלגול שמעון ור"א היה גלגול ראובן ובר"ל אי' ר"ע גלגול יששכר · ועמגע"א ע"ג ופ"ח כמו שיצאה לאה לקראת יעקב ונולד יששכר כן יצאה יעל לקראת סיסרא ויצא ממנו ר"ע: ובקס"ל מעין ה' נהר כ"ה וג"כ זמרי הוא ר"ע והוא תיקונו וכזבי היא איזבל ותיקונה היתה אשת טורנוסרופס שלקח ר"ע ואיזבל היתה רודפת את אליהו שהוא פנחס להנקם ממנו וזמרי היה בן דינה קודם שנשאה שמעון וך"ד אלף שהומתו משבט שמעון היה ך"ד אלף תלמידי ר"ע שלא חלקו כבוד זה לזה בזכרם עון שיטים שלא הוטהרו ממנו ומתו תנייתא עכ"ל: במגע"א ע"ג מן ו' מילי נתעשר ר"ע סוד ו' סדרים תורה שבע"פ לכן דרש ר"ע בכל התורה ווי"ן יבמות ס"ח כמ"ש תו' בסנהדרין ד"נ) ואמר לרבי ישמעאל אחי בת ובת אני דורש (שם נ"א) ואמר אחי אחי בסוד הגלגול כי רבי ישמעאל גלגול יוסף ור"ע גלגול שמעון · (עיי' רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג) מתחלה לא הכירוהו אבל לבסוף בא לתקן ולהכיר האחוה שהוא מצד אות ו' וכששכח משה ווי' העומדים ולא יכול לכוון החשבון עד שבא אליו נשמה של ר"ע אז אמר ואת האלף עשה ווי"ס כו' ודרש כל אתין ע"ל) וז"ם ויוצא אליהם את שמעון (ע"ל נחמיה העמוסיני) וז"ם וילכו לראות את צאן אביהם נקוד רומז על סודי זה כו' וכשיצא נשמתו באחד זכה להיכל אהבה כדאי' בזוהר שמות עתנ"ז: ובס' כוונת יששכר חמור גרם וה"ם שאמר ר"ע כשהייתי ע"ה מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור פסחים מ"ט (ע"ל ריב"ק: ר"ע היה בעקבו של עשו ויעקב אחז בעקבו ונטל ממנו את ר"ע ועקבו היינו ו' ר"ע שדרש ו' (כתבי האר"י) ע"ל ר"א בן הרסום ו' של השם סוד עשירות וז"ם מן ו' מילי נתעשר כ"ל · הלכה כר"ע נגד רבו ר"א כדאי' בפ' כיצד מברכין (כ"כ ס"כ י"ע ש"ג ס"ד) ברכות ל"ו ר"ע במקום ר"א עבדי' כוותיה · עיי' רבא בפסק הלכה · ר"ע ור' ישמעאל הלכה כר"ע עתי"ט עדיות פ"ב וכ"פ הרי"ף יבמות פט"ו · ובקדושין פ"ק וכ"כ שם הרא"ש ועיי' ר"ט בפסק הלכה: הלכה כר"ע מחבירו עירובין מ"ו ובתו' שם ס"ה ב': כתובות פ"ד ב' · דלא מרבו וכתב תי"ט נגעים פ"א מ"ד דלא מחביריו וכ"כ תש"א סקס"ט רנ"ה סע"ג · אכן בתי"ט ספ"ק דשביעית משמע דס"ל אפילו מחביריו והכי משמע בתו' יומא ד"ד ב' (ובתו' ע"פ קי"ד ב' דקיי"ל כר"ע מחביריו · כתב תחו"י אפילו אי קיי"ל מחביריו היינו נדפליגי עליה יחידים משא"כ אם נחלק עם חכמים · הרמב"ם פסק כר"ע נגד ר' ר"א בן יעקב (ע"ש · (ובשדה יהושע · הא דאמרי' הלכה כר"ע מחבירו היינו כשבר פלוגתא מפורש בשמו במשנ' או ברייתא אבל כשאין מפורש בשמו אלא בסתם אז אין הלכה כמותו דאמרי' האי סתמא אליביה דרבים הוא ויחיד ורבים הלכה כרבים והלכה כר"ע מחבירו ולא מחביריו · כתב יוחסין דקכ"ט ב' כתב רמב"ם בימי ר"ע היו ר"ט ור"א המודעי · וראב"ע · ור' ישמעאל וריב"ק וחנניה איש אונו · ושמעון בן ננס ור' יוחנן בן ברוקה · ור' ישמעאל בנו · ור' יוחנן בן גודגדה ור"א חסמא · ור' יהודה

גבי מכין לפ"כ שדוחה שבת קתני נענה ר"ע נענה ראב"ע והשיב ר"ע ברישא צ"ל דזה היה קודם שנתמנה ראב"ע לנשיא · אך תימא מההיא דר' טרפון דהשיב ליה אחר ר"ע אף למ"ד דהיה חבירו מ"מ גדול ממנו הרבה היה עכ"ל · הקדים את בן עזאי תלמידו תו' סוטה ד' א' ובכללים · בפ"ק דיבמות (די"ז א') א"ל ר' דוסא בן הורקנוס אשריך ר"ע שמך הולך מסעו"ם ולא הגעת לרועה בקר (ובירושלמי שם ד"ג סע"א שקרא על ר"ע כפירים רשו ורעבו מכירו אני שאדם גבור בתורה הוא · ולא הניח כמותו בא"י כשירד לנהרדעא לעבר שנים (ע"ל חנניה אחי ר' יהושע) · ומפני שאמר על דור המדבר ועל י' שבטים שאין עתידין לחזור אר' יוחנן שבקי ר"ע לחסידותו · חלק דק"י ב' · והיה עניו ומקבל מוסר עירכין (די"ז פ' יש בעירכין) אר' יוחנן בן נורי מעיד אני עלי ש"ו הרבה פעמים לקה עקיבה ע"י לפני ר"ג שהייתי קובל עליו והיה מוסף לי אהבה ע"ש · ואמרו בעירבין דכ"ג א' לבן של ראשונים כפתחו של אולם זה ר"ע ואחרונים ר"א בן שמוע כפתח היכל (ע"ש) · ובסה"ר אחרונים ריב"ז ור"א ור"י ור"ע ור"מ · ונכנס לפרדס ויצא בשלום (חגיגה די"ד · (והיה מתלוצץ בעוברי עבירה ואדמי ליה שטן כאשה בריש דקלא וסליק ובהלי דקל שבקי ילה"ר וא"ל אלמלא דמכרזי ברקיע הזהרו בר"ע ותורתו שויתין לדמך כתרתי מעי פ' י' יוחסין דע"ג · באדר"ן פי"ו שילטן א' שיגר לו ב' זונות יפות מקושטות ולא פנה עליהם כו' ואמר שריחן אליו כבשר נבלות ושרצים · והיה פרנס וגזבר עניים קדושין פ"ק ומ"ש פ"ה ורש"י פ"ק דב"מ והטעם עיי' ס' קרן עור אופן ג' · בירושלמי ס"פ כשם דרש ר"ע אליהו בן ברכאל זה בלעם א"ל ראב"ע אם הוא כבר גסה עליו המקום ואם לא הוא עתיד להתוכח עמך · נכנס אחר ר' יהושע לבית הכסא ולמד ג' דברים וא"ל בן עזאי עד כאן העזת פניך ברבך ואמר תורה היא וללמוד אני צריך וכן בן עזאי נכנס אחריו לבית הכסא וא"ל כו' וא"ל ר' יהודה עד כאן כו' פ' הרואה דס"ב א' וירושלמי · (שמחות ספ"ד וירושלמי נזיר פ"ז דנ"ו א' וד"א זוטא פ"ח אר"ע זו תחלת זכותי לפני חכמים השכמתי ומצאתי הרוג והייתי מטפל בו ג' תחומי שבת עד שהבאתיו למקום קבורה וקברתיו ואמרו לי ר"א ור' יהושע על כל פסיעה כאלו שפכת דמים עכשיו שנתכוונתי לזכות קטאתי ק"ו בשעה שלא נתכוונתי לזכות עאכ"ו · ובמס' כלה די"ח ב' פעם א' היו יושבין זקנים בשער ועברו ב' תינוקות א' כסא ראשו וא' גילה ראשו אר"א ממזר אר' יהושע בן הנדה [illegible]"ע ממזר ובן הנדה אמרו לר"ע האיך מלאך לבך לעבור על דברי חבירך (אולי מלד ענוה אמרו חבירך כי רבם היו) א"ל אני אקיימנו הלך אצל אמו והיתה מוכרת קיטניות בשוק אמר לה בתי אם את אומרת לי דבר שאני שואלך אני מביאך לחיי עה"ב אמרה לו השבע לי היה ר"ע נשבע בפה ומבטל בלבו אמר לה בנך זה מה טבעו · א"ל כידה הייתי כשנכנסתי לחופה ופירש ממני בעלי ובא עלי שושבני והיה לי בן זה נמצא היה ממזר ובן הנידה אמרו גדול היה ר"ע כשהכחיש רבותיו באותו שעה אמרו ברוך ה' אלהי ישראל אשר גילה סודו לר"ע בן יוסף : היה ר' טרפון אומר עליו כל הפורש ממך כפורש מחייו (ע"ש) אשריך אברהם אבינו שיצא ר"ע מחלציך יוחסין דל"ה סע"א · וק' הא בן גרים היה כילד יצא מאברהם · ואולי אביו יוסף נשא בת ישראל והכרה לזה כיון שהיה ר"י ועיבר שנים אם לא היה אמו מישראל לא היה מקרב אחיך קרינן ביה (עיי' שמעיה · ובד"ע כתב שהיה ר"י אחר מיתות ר"ג (דיבנה) ואחריו רשב"ג אביו של רבי · והיה יודע ע' לשון כתב ש"ק כ"ח סע"ב וכ"ט א' · כנראה ברש"י פ"ג דסנהדרין ואינו כ"א פ"ק דסנהדרי' · בסוף מ"ק (דכ"א ב') שמתו בניו והספידו כל ישראל ואמר שהוא מנוחם בשביל כבוד שעשיתם (ובשמחו' פ"ח) שמת בנו שמעון והיה חכם גדול ואמר שהוא מנוחם שיודע שבנו מזומן לעה"ב שהיה חכם גדול ולמד תורה וזיכה לרבים · ואפ"ה לא ביטל בית מדרשו כל זמן שהיה חולה עד שיצא נשמתו והביאו לו ספסל לבית הקברות וישב ודרש כל היום · ר"ע היה מהלך בבית הקברות פגע אדם א' ערום ושחור כפחם וטען עצים הרבה ורץ כסוס גזר עליו ר"ע והעמדוהו וא"ל מה עבודה הזאת הקשה אם עבד את ואדוניך קשה אפרק אותך ואם עני אתה אעשירך א"ל בבקשה ממך אל תעכבני שמא ירגזו הממונים עלי א"ל מי אתה ומה מעשיך א"ל מת אני בכל יום שולחין אותי לחטוב עצים ושורפין אותי בהם א"ל מה היה מלאכתיך בעולם שהיית א"ל גבאי מס הייתי והייתי נושא פנים לעשירים ומלער לעניי' א"ל כלום שמעת מהממוני' עליך אם יש תקוה לפורענותך א"ל שמעתי מהם דבר שאינו יכול להיות שאלו היה לי בן שיהיה עומד בצבור ואומר קדיש והקהל יענו איש"ר מברך יתירו אותי מן הפורענות אבל לא הנחתי בן זכר אלא אשתי מעוברת ולא ידעתי אם תלד זכר ואם יהיה זכר מי מלמדו תורה שאין לי אוהב בעולם · באותו שעה קיבל ר"ע להפש אחריו א"ל ר"ע מה שמך א"ל עוקבא ושם אשתו שושיבא ושם עירו לנוקעה · מיד הלך ר"ע ושאל עליו אמרו ישחקו עצמותיו בגיהנם שאל על אשתו אמרו ימח שמה וזכרה שאל על בנו א"ל הרי הוא ערל ואפילו מצות מילה לא עסקנו בו מיד נטלו ר"ע ומלו והושיבו לפניו ולא היה מקבל עול תורה עד שישב ר"ע בתענית מ' יום יצא ב"ק וא"ל על מה אתה מתענה אמר רבש"ע והלא לפניך ערבתי אותו מיד פתח הקב"ה לבו ולמדו תורה וק"ש וי"ח וברכת המזון והעמידו לפני הקהל ואמר ברוך הוא את ה' המבורך וענו אחריו ב"ש כ"מ ל"ו ואמר קדיש והם ענו אחריו איש"ר והתירו את אביו מן הגיהנ' מיד בא לר"ע בחלום וא"ל תנוח דעתך שהנחתני והצלתני מדינה של גיהנם פתח ר"ע ואמר ה' שמך לעולם ה' זכרך לדור ודור · (ס' קטן · ובתד"א זוטא ספי"ח מעשה כזה ממש אירע לריב"ז ע"ש בזקוקין דנורא :

והיה עני ומן ו' דברים נתעשר בפ' הנודר ד"נ ע"א · מן קמזו כלבא שבוע הנ"ל · עוד מצא איל של ספינה מלאה דינרי זהב :

ועוד תיבה מלאה זהב ופעם א' הוצרכו ר"ע ותלמידיו מעות והלכו למטרוני' א' אמרה לר"ע אלוה לך ותהיה את והקב"ה והים ערבים בדבר קבע לה זמן לפרעון כשהגיע הזמן חלה ר"ע הלכה המטרונית' על שפת הים אמרה רבש"ע גלוי וידוע לפניך שר"ע חולה ולא היה בידו לפרוע הוכו ראה שאת ערב · מיד נשתטית בת קיסר (כ"כ ר"ן והרא"ש אבל ברש"י נשתטה הקיסר) ונטלה ארגז מלא אבנים טובות ודימרי זהב וזרקם לים והים הביאתו במקום שהיתה המטרוני' יושבת על שפת הים ונטלה הארגז והלכה לה לימים כתרפא ר"ע ובא אצלה עם המעות א"ל חזרתי אצל הערב והוא פרע כל החוב והא לך מה שנתן לי יותר ומזה נתעש' · ומן אשתו של טורנוסרופוס שהיה ר"ע מקפחו בקראי בפני הקיסר ומקנתרו בדברים פעם א' בא לביתו סר וזעף א"ל אשתו מפני מה פניך זועפים א"ל מפני ר"ע שמקנתר אותו בכל יום א"ל אלוהיהם של אלו שונא זימה הנא תן לי רשות ואכשיל אותו בדבר עבירה לפי שהיתה יפ"ת נתן לה רשות ונתקשטה והלכה אצל ר"ע וגלתה שוקה כשראה ר"ע רק ושחק ובכה אמרה לו מה אילון ג' א"ל ב' אפרש לך שלישית לא אפרש לך · (וברש"י שהכירה בו וגילה לה) רקקתי על שבאת מטפה סרוחה · בכיתי על האי שופרא דבלי בארעא · ושחק שצפה ברוח הקודש שעתידה להתגייר ולהנשא לו · ולא רצה להודיע · אמרה כלום יש תשובה אמר לה אין הלכה ונתגיירה ונשאת לר"ע והכניסה ממון הרבה · ומן קטיעה בר שלום · (ש"ק כ"ט רע"א שר הקיסר שנתגייר) שנתן כל ממונו לר"ע ותלמידיו פ"ק דע"ז ד"י סע"ב שדבר טוב על ישראל וגזר הקיסר מיתה עליו וקודם מותו מל עצמו והניח כל נכסיו לר"ע וחביריו ודרש ר"ע מחלה לאהרן מחצה לבניו :

ועשה לאשתו ירושלי' דדהבא שבת נ"ט · והיה מכבד עשירים פ' כילד משתתפין (דפ"ו : ר"א למד לו בנטיעות קישואין ע"י כישוף והדר גמרא מר' יהושע סנהדרין ס"ח א' · אר"ע שבתי היתה (שהיה פסח א') אצל ר"א ור"י ולשתי להם עיסה ביין ודבש ולא אמרו לי דבר פ' כ"ש דל"ו א' : ר"א נתן לר"ע רשות לברך ברכות ל"ו : אר"ע כנופה הייתי בר"ג ור"י סוכה ל"ז ב' · דכתי לפני ר"ג ילמדנו רבינו פסחים מ"ח ב' : ר"ע ורבי ישמעאל נקראו אבות העולם שקלים דפ"ג וירושלמי ר"ה פ"א : א"ר ישמעאל לאו ואמרו לר"ע טעית יומא ע"ה ב' : כתב רש"י בפ' הזהב ר"ע מתלמידי ב"ש היה : והתו' חולקין עליו : שימש את נחום איש גם זו ך"ב שנה (חגיגה י"ב : שבועות ד"ו ב"ר פ"א וב"ר פך"ג) ע"ל ר' ישמעאל כ"ג) שהיה רגיל לומר גם זו לטובה ובן ר"ע כל מה דעבדין משמיא לטב (ע"ש פ' הרואה ד"ס ע"ב :

ושאלו רבי ישמעאל ב"ר פך"ב ופנ"ג : למד סתרי תורה מרבי נחוניא בן הקנה (לא ידעתי מנ"ל) ותראה באבות במאמר הכל צפוי והרשות נתונה כמה ידע סודות התורה : וקצת למד מרבי טרפון אבל נקרא חבירו ע"ש : א"ר יהושע מי יגלה עפר מעיניך ריב"ז כו' והלא ר"ע תלמידך כו' סוטה דך"ז ב' והיה תלמיד תלמידו עיי' רבי יהושע בן הורקנוס · אמר אני עשיתי לר"ג ולר' יהושע כספן זהב מ"ש דס"ז אמר רבי יהודה פעם א' היינו יושבין לפני ר"ע ועי"ב אל בע"ש וגמע ביצה מגולגלת להראות הלכה שאין משלימין בע"ש בכל מערבין מ"א א' : היה ארוך בדורו ור"מ מגיע לכתיפו רבה במדבר פ"ט ע"ל אבא שאול · עד שבא ר"ע ולימד כ' במה אשה ס"ד · ובר"ה ו"ז סע"ב ונדרים כ"ה ב' ס"ו ב"מ ס"ב בכורות ו' : עד שבא ר"ע ודרש את ה' אלהיך לרבות ת"ח

פ"א ד' : פ"ה ג' : נדה פ"ב ו' : בזמן הלל (ברכות י"ט : פסחים ס"ד) ורבי יהודה בר אלעאי העיד עליו שאין עזרה ננעלת בע"פ על אדם מישראל בענוה ויראת חטא כמותו : ובאבות פ"ג הורה ענוה ושפלות · הסתכל בשלשה דברים ואין באת כו' : ובעדיות פ"ה מ"ו) כשאמרו לו שיחזור מההלכות שאמר ויעשוהו אב"ד אמר מוטב אהיה שוטה כל ימיו ולא אהיה רשע שעה א' שלא יאמרו בשביל שררה חזר בו וצוה לבנו שהיה חכם שיקח סברת הכמי' ולא סברתו והתכלל מה שלא עשה כן בג' הלכות כי הוא שמע מפי מרובים כמו חכמים אבל בנו לא שמע כ"א ממנו לבדו · וא"ל בנו שיצוה עליו חכמים ולא רצה וא"ל בני מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך ובעבור שאמר מיתות שמעיה ואבטליון במ"ש אין משקין הגיורית ואמרו הלא שמעיה ואבטליון השקוהו א"ל דוגמא השקוהו ר"ל גרים כמותה פ"א שלא השקוה מי כיור אלא דוגמא להם כדי להפחידה · י"א שנתנדה אר"י בר אלעאי ח"ו שלא נתנדה · וכתב יוחסין ד"ל ע"א אולי נתנדה ולא מת בנידוי שכן נראה קצת בספרי · (קבורתו חוץ לכפר מכדא ור' יששכר ורשב"ג גא"י : (עקביה ר' יעקב בר אחא אמר עקביה שאל את רשב"ל · ר' ירמיה עקביה שאל לר' חנינא ירו' סוטה פ"ד די"ט סע"ג · רב עקביה אמר רבא מאן חכים למיעבד אי לאו רב עקביה דגברא רבה הוא בענין יורה גדולה פסחים (איכו שם כ"א בע"ז דע"ו א' ההוא דודא (פי' קלחת) אהדר לה רב עקביה גדכפא ואמר רבא מאן חכים כו' ובערוך הגי' רב עוקבא ואולי יצא לו טעותו דבפ' איזהו נשך דף ע' ע"א ההוא דודא דבני מר עוקבא תקיל ויהיב אבל ראיתי בתו' פ' כירה דמ"ב ב' כתבו בשלהי ע"ז מר עוקבא זבן יורה מגוי אהדר ליה גדכפא · הוא כגי' הערוך · אך בערוך כתב רב עוקבא ובתו' מר עוקבא וזה קשה בעיני כאשר כתבתי שם וכ"מ בתו' נזיר דף כ"ג א' מר עוקבא שהיה בימי רבא (ע"ש : (עקביה · איסי בנו · ויש ר' יוסי בר עקביה וצ"ע · רבי חנינא או חנניה בר עקביה · רבי עקיבא (פ"ג דאבות : במשנה ברכות פ"ד ג' : פ"ה ב' · פ"ו ח' · פ"ז ג' : פאה פ"א ו' : פ"ג ב' ו' : פ"ד ה' י' : פ"ז ז' פ"ח ה' : כלאים פ"א ג' : פ"ג ג' ו' : פ"ה ז' · פ"ו א' : שביעית פ"א ח' : פ"ג י' : פ"ד ו' : פ"ו ב' : פ"ח ט' : פ"ט ו' : תרומות פ"ג ג' : פ"ד ה' ח' י"ג : פ"ו ו' : פ"ט ב' : מעשרות פ"ג ה' ט' : פ"ד ו' : מ"ש פ"ב ד' ז' ט' : פ"ה ח' : חלה פ"ב א' ג' : פ"ג ו' : פ"ד ד' ה' ט' : ערלה פ"ג ז' : בכורים פ"ג ט' : שבת פ"ב ג' : פ"ח ה' : פ"ט א' : פי"א א' · פט"ו ג' : פי"ט א' : עירובין פ"א ב' : פ"ב ד' ה' : פ"ה ח' ט' : פ"ד ט' : פ"י ט"ו : פסחים פ"א ז' : פ"ג ד' : פ"ו ב' : פ"ז א' : פ"ט ב' ו' : פ"י ו' ט' : שקלים פ"ג א' : פ"ד ג' ד' ו' ז' : פ"ח ז' : יומא פ"ב ג' : פ"ז ג' : פ"ח ט' : סוכה פ"ג ד' ט' : ביצה פ"ג ג' : ר"ה פ"א ו' ט' : פ"ד ה' : תענית פ"ג ג' ד' : פ"ד ד' : יבמות פ"ד י"ב י"ג : פ"ח ד' : פי"ב ג' ה' : פט"ו ז' : פט"ז ד' : כתובות פ"ג ג' : פ"ה ב' : פ"ט ב' ג' : פי"א ד' : נדרים פ"ז א' : פ"ט ה' ו' : פ"י ו' : פי"א ד' : נזיר פ"ד ה' : פ"ו א' ו' : פ"ז ד' : סוטה פ"ה א' ב' ג' ד' : פ"ח ה' : פ"ט ג' ד' ט"ו : גיטין פ"ה ו' : פ"ט י' : ב"ק פ"ג ח' : פ"ו ד' : פ"ח ו' : ב"מ פ"ב ז' : פ"ג י"ב : ב"ב פ"א ו' : פ"ב ט' : פ"ג א' י"ז : פ"ד ב' ט' : פ"ו ד' : פ"ז ב' : פ"ט ו' : סנהדרין פ"א ד' : פ"ג ח' : פ"ז י"א : פ"ט ו' : פ"י א' ג' ו' : פי"א ד' : מכות פ"א ז' י' : פ"ב ז' : שבועות פ"ב ה' : פ"ג א' ה' : עדיות פ"א י' : פ"ב א' ב' ג' ו' ז' ח' : פ"ח א' ה' : ע"ז פ"ב ג' : פ"ג ה' ו' : הוריות פ"א ב' : פ"ב ס' : זבחים פ"ח י"א : פ"ט ג' : פי"ב ד' : מנחות פ"ד ג' : פ"ט ה' : פ"י ד' : פי"א ג' : פי"ב ה' : חולין פ"ב ד' : פ"ח ד' : בכורות פ"ב ו' ז' ח' ט' : פ"ג א' : פ"ד ד' : פ"ו ז' : פ"ז ה' : פ"ח ו' : פ"ט ה' : תמורה פ"א א' : כריתות פ"ב ה' : פ"ג ז' ח' ט' י' : פ"ה ב' ג' ד' ה' ז' : מעילה פ"א ב' ג' : פ"ה א' : פ"ו ו' : (כלים) פ"ב ב' ד' : פ"ג ח' : פי"א ו' : פי"ב ה' : פי"ד א' : פי"ו ה' י"ג י"ז : פ"כ ד' ו' : פכ"ב ז' ט' י' : פכ"ה ד' ז' : פכ"ח ב' ז' : פ"ל ב' : (אהלות) פ"א ג' : פ"ב ב' ו' ז' : פ"ג ה' : פ"ה א' ב' ז' : פי"ג ג' : פט"ז א' · (נגעים) פ"א ב' ד' : פ"ב א' : פ"ד ז' ח' ט' י' : פ"ה ג' ד' : פ"ז ב' ד' : פ"י א' : פי"א א' : פי"ב ג' : פי"ד י' : (פרה) פ"ב ה' : פ"ג ד' ט' : פ"ח י"א : פ"י ה' : (נדה) פ"ב ג' : פ"ה ח' : פ"ו י"ב : פ"ח ג' : פ"י ג' : (זבים) פ"א ב' : פ"ב ב' : (מקואות) פ"ג ג' : פ"ז א' :

פ"ח ג' : (טבול יום) פ"ג ד' ה' : (ידים) פ"ג א' : (מכשירין) פ"ד ט' : פ"ה ד' : פ"ו א' : (טהרות) פ"ה א' ב' : פ"ז ט' : (עוקצין) פ"ג ה' ו' ח') : בן יוסף (ויוסף היה) גר צדק מבני בניו של סיסרא נולד ג"א תש"ס עיי' ח"א : ר"ע נולד ג"א תש"ס והחורבן היה ג"א תתכ"ח א"כ היה בזמן החורבן בן ס"ח שנים ונהרג ג"א תת"פ א"כ חי אחר החורבן כ"ב שנה וי"א שנהרג ע"ג שנה אחר החורבן הוא ג"א תתק"א וחי ק"ך שנה א"כ נולד ג"א תשפ"א א"כ הוה בזמן החורבן בן מ"ז שנה ומ' שנה לימד ומ' שנה פרנס ישראל ואיך ביקשו למנות אותו ג"ש אחר החורבן כשהעבירו את ר"ג להיות נשיא אכן לדעת ס"כ הבאתיו אצל רבי ישמעאל כ"ג כי מ' שנה היה ריב"ז נשיא אחר החורבן ואחריו ר"ג דיבנה וג"ש אחר זה העבירו א"כ היה אז ר"ע בן נ' שנה לכן בקשו למנותו לנשיא והתחיל ללמוד כשהיה בן מ' שנה אחר שנשא בת כלבא שבוע והיה רועה קודם שנשאה ורעיא דכלבא שבוע היה (ע"ש) ואדר אביה הנאה ממנו ולמד כ"ד שנה והביא עמו כ"ד אלף תלמידים והתיר חמיו נדרו ונתן לו חצי נכסיו בפ' הנודר מן המבושל ד"נ · ובפ' אעפ"י דס"ג ב' · וי"א שאחר כ"ד שנה שלמד אצל ר"א ור' יהושע בא לביתו והיה בן ס"ד שנה ואז נשא אשתו הנ"ל · בע"מ ר"ע בא מסיסרא שבא על יעל אשת חבר הקני אך לדעת ר"ע גוי הבא על ב"י הולד ממזר · אכן אי' בילקט יהושע ד"ג רע"ב דיעל היתה גיורות א"כ י"ל דנתגיירה אחר שבא עליה סיסרא (ז"ר · (ונראה שהיה לו אשה קודם שנשאה וממנה היה לו בן נקרא ר' יהושע בן קרחה עש"ב ראיות הנרהית) וכל תלמידיו הנ"ל מתו (באסכרה) מפסח עד עצרת (כ"א עד כרס העצרת שהוא ט"ו יום קודם זה עד ה"י אייר על שלא נהגו כבוד זה לזה · והיינו ל"ג בעומר ומותר לישא וסי' בן י"ח לחופה · והיה העולם שמם עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה לר"מ ור' יהודה ורבי יוסי (ובס' הכוונות שער העומר קחשיב ר' נחמיה במקום רבי יוסי) ור' שמעון ור"א בן שמוע (פי' הבע"י דס"ב ב' · ובב"ר פ' ויוסף אברהם פס"א דס"ז ד' קחשיב ב' יותר ר' יוחנן הסנדלר וראב"י (וא"ד ר' יהודה ורבי נחמיה ור"מ ור' יוסף (נ"ל יוסי) ורשב"י ורבי חנינא בן חכינאי ור' יוחנן הסנדלר · (ובס' הכוונות בהג"ה ז' תלמידי ר"ע גדול שבכולם ר"מ והקטן ר"י הסנדלר והוא היה הסנדל להלביש עקב ר"ע מהרח"ו) · ובתנחומא ס"פ חיי שרה ר"ע היה לו שלש מאות תלמידים בנערותו ומתו כולם ואלולי שהעמיד ז' תלמידים בזקנותו לא היה תלמיד שיהא קורא על שמו · והיה בבני ברק סנהדרין ל"ב ב' · ונקרא אוצר בלום או בלום ר"ל שלימוד בערבוב הכל יחד וא"כ בירר כל דבר בפני עצמו גיטין פ' התקבל דס"ז ולא אמר מימיו הגיע העת לעמוד מבה"מ חוץ ע"פ ועי"כ פסחים ק"ט · במשתה בנו על כל כוס אמר חמרא וחיי לפום רבנן · במה אשה ס"ו · (ובירושלמי ס"פ כיצד מברכין כשעשה ר"ע משתה לשמעון בנו על כל חביות היה מברך ואמר חמרא טבא לחיי רבנן ולתלמידהון · שאל רבי יהושע בנו של ר"ע י"א שהוא ר' יהושע בן קרחה (ע"ש) שבן עזאי אמר על ר"ע כל חכמי ישראל לפני כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה : (ובס' ה"ע שער א' כתב ראב"ע אמר כך על ר"ע ע"ש · או שיש איזה השמטה דהתו' בפ' י"כ כתבו בשם מגילת סתרים מ"ש בן עזאי חוץ מן הקרח הזה אמר זה על ר"א בן עזריה שהיה קרח ע"ש ע"ל ר"י בן קרחא) · ובש"ק דכ"ח סע"ב כתב הישיבות היו קורין לר"ע קרח לפי שהיה קורח כל החכמים בפלפולו · ובע"מ ח"ה ה"ד סי' י"א כתב לא עבר בן עזאי על הלכות דרך ארץ דכל חכמי ישראל כקליפת השום אלא כבוד גדול נתכבדו אצלו חכמי ישראל ור"ע בראש כו' שחכמי ישראל הם שומרים לתורה כו' כמו הקליפה לשום חוץ ר"ע קרח הוא טהור הוא שהפרי עצמה תורה שבע"פ שום בא"ת ב"ש בפ"י ע"ש · ובס' קרן עור כתב ר"ע היה בסוד קרח ואנכי איש חלק כדאי' בס' מאורי אור וז"ס מבטן מי יצא הקרח הזה מי דאיהו בינה יצא הקרח שהם יעקב איש חלק ובזוהר בראשית עמ"ז סוד קרח הוא ביסוד ומדת יעקב נקרא זה וז"ש מבטן מי יצא קרח הזה ע"ש · ולולי דמסתפינא אמינא ע"ד דאי' בתענית ד"ג ע"ב שמשי דביני קרחי פרש"י נראה במקום א' מעונן ובמקום א' אותה ובתו' מכאן ומכאן יורדין גשמים ושמש באמצע נקרא שיש לו שערות במקום א' וקרח במקום אחר עכ"ל כן י"ל דר"ע שהיה ממשפחת גרים ומצדם היה קרח ואור מצד עצמו כנ"ל · הקדים ראב"ע קודם ר"ע אעפ"י שר"ע היה חשוב ממנו שהיה ראש לחכמים לפי שראב"ע היה ממשפחה מיוחסת יותר מר"ע גם מפני נשיאותו תו' פ' ב' דיומי גזירות דק"ה א' · כתב מהרי"ט שם ובפ' בתרא דיומא

גבי

ר"א בן ערך : רבי עזריה ור"י בר' סימון בשהש"ר ב"ר פט"ו ופכ"ו · רבי עזריה זה איני יודע מי הוא כי יש דורות מתחלפים עמו ואולי ב' או ג' ר' עזריה היו · ר' כהן בשמו · רבי עזריה דכפר חנן בזמן ר' יוסי בן חנינא · (רבי אבא בר כהנא ור' חנן תרוייהון בשם ר' עזריה דכפר חטייה ויר' פ' לו דקע"ג ב' · מ"ש שהיה בזמן ר' יוסי ב"ח ל"מ) · (רבי עזריה בר' סימאי ע"ל רבי יהודה · (עזא · מכשיא בנו · (עטל · רבי חנינא בנו · (עיא הוא ר' חייא (ע"ש) ורבי קראו כן לגנאי · (עיזקא · ר' חנינא בנו · (רבי עילא אר' יוחנן ע"ל אילא · (רב עילא הלש על לגביה אביי מכות פ"א א' אולי צ"ל ר' אליעאי · (ר' עילאי · רבי יהודה בנו · (רב עילאי אבוה דרבה (ע"ש) לפני רב נחמן · (רבי עילאה אשכחיה רבי יונה ע"ז י"ג ב' · (עילאי או רב עילאי או דבי עילאה רבי אבא בנו ורב הונא · ועולא · ור' תנחום · רב עילש (סוף תמיד נשחט) כתב יוחסין רב עילש ידע בלשון העופות והלך להוציא בנותיו של רב נחמן (ע"ש) גיטין פ' השולח עכ"ל : (ובערוך ע' מל ז"ל בגיטין פ"ד שהיה רב עילש יודע שיחת העופות ויונה מפלפה לפניו · עילש ברח וערק וניצל עכ"ל · ראה נא אחי כי לא כן הוא וז"ל הגמרא שם דמ"ה רב עילש משתבע יומא קדא יתיב גבי ההוא גברא דידע בלישנא דציפורי אתא עורבא וקא קרי א"ל (רב עילש להוא גברא רש"י) מאי קאמר א"ל עילש ברח עילש ברח אמר עורבא שיקרא הוא ולא סמיכנא עליה אדהכי אתא יונה וקא קריא א"ל מה קאמר א"ל עילש ברח עילש ברח · אמר כנ"י ביונה נמתילא ש"מ מתרחיש לי ניסא קא ערק איהו וההוא גברא (רב עילש ואותו איש המבין בלשון העופות רש"י) לדידיה אתרחיש ליה ניסא עבר במברא וההוא גברא אשכחוהו וקטלוהו עכ"ל הגמרא · הרי רב עילש לא ידע לשון עופות אלא ההוא גברא · ואיך כתבו הערוך והיוחסין להיפך · גם מוסף הערוך לא הרגיש לתקן זה · אמר רבא רב עילש גברא רבה פא"כ דמ"ה ב' · סבר רב עילש למימר קמיה דרבא כו' א"ל דייני דהלכתא כו' איכסף א"ל אני ה' בעתה אחישנה פי"כ דקל"ג רע"ב · א"ל רב עילש לרבא כו' אכסיף רבא גיטין ר"פ הזורק ע"ז ב' א"ל רב עילש לרבא ב"מ פ' השואל דצ"ו סע"א · רב עילש תיקן בלע מלך סדום עיי' רב נחמן · (רב עינא בר"ה ד"ז א' מתיב רב עינא · ובפ' לולב וערבה מ"ח ב' רב יהודה ורב עינא ה"א כו' אמר מר זוטרא מאן דתני שם ד"כ רע"ב · ובפ' ניסוי הדס דפ"ד ב' אמר רבה לשמעיה לאמורא מיניה פרש"י לשונו : פ"א מתורגמני וכ"פ הערוך ע' אמר : רב עינא סבא לרב נחמן ובפ' נשוי הדס אמר רבה לשמעיה לאמורא (שם איננו רב עינא סבא אלא רב עינא סתם עיי' לפני זה) הבין כי סתם רב עינא הוא סבא ע"כ לא הביאו לרב עינא סתם : איתיב לרב נחמן ור"נ א"ל פתיא אוכמא (ע"ש) מגילה י"ד סע"ב ופסחים פ' האשה דפ"ח א' : עיני בן היקף ע"ל תנא דבי אליהו (ע"ש) : עיפא ואבימי בני רחבא דפומבדיתא הריפא דפומבדיתא ע"ש ועיי' איפי : (עיקש : חזקיה אביו : (עכברי : חנניה בנו : (עלמאי רבי יוחנן או יונתן בנו : (רבי עמיהוד בהקדמה לסמ"ע דור ב' אחר החורבן ר"ט ור"ע ר"א המודעאי ור' עמיהוד עכ"ל : לא מצאתי זכרו בש"ס : (רב עמרם אמר בענין יצירת הולד נדה פ"ג כ"ה ב' : ור' אבא בר ממל : מתקיף רב עמרם כו' א"ל אביי בכורות י"ו א' : א"ל ר' אבין ואולי צ"ל רב אידי בר אבין כי שם לפני זה מזכיר ר' אידי בר אבין אר"ע מ"ש כו' א"ל אף לדידי קשיא ושאילית לרב נחמן כו' אמר רב אידי בר אבין אר"ע אר' נחמן אמר שמואל פ' ג' שאכלו מ"ט ב' : אר' אידי בר אבין אר"ע אר' יצחק אר' יוחנן מכות ע"ט ב' ע"ש מכות ט"ז א' שבועות כ"א א' : זבחים פ"ו ב' : תמורה ג' א' : אר' ביבי בר אבין אר' עמרם אר' יצחק אר' יוחנן כן הביא היוחסין (ול"מ ואולי צ"ל רב אידי ב"א : אר' דימי בר אבין אר"ע אר' יצחק אר' יוחנן כן הביא היוחסין (ל"מ ואולי צ"ל רב אידי ב"א : רב המנונא סבא ורב חנניא בר שלמיא ותלמידי רב א"ל ר"ע הכי אמר רב (ע"ש) : אר' חייא בר אבין אר"ע : ר' חנניה בר שלמיא ע"ל : בעא מרב חסדא ב"ב ד"ע ע"א אר' חסדא חולין כ"ב ב' : אר' יוחנן שבועות י"א ב' : אר' מנשיא בר תחליפא אר"ע ארב"ח : ר' מתנה ר' בא בר ממל בשם רב ירו' מכות פ"א : שלח לרב נחמן כתובות נ"א : ורב נחמן ורמי בר חמא אזלי באורבא וקראו את ר"ע סבא בכורות ד"ז א' : שמעתי מן עולא גיטין ד"ו ב' : אמר רב מ"ק י"ט ב' : רבא קראו תרדא כי' אין לב : ס"א משועמם : ב"ק ק"ה ב' : רבה קראו תרדא ופקע ארזא בי רב ואמר משום לתאי דידי פקע

על שחרפו וגדפו ומר אמר כו' ספ"ק דב"מ ד"ך ב' : רנב"ח ע"ל : רמי בר חמא ע"ל : רמי בר יחזקאל שלח ליה ניחא לן מהני מילי דרב אסי : יתיב כי אמר רב ששת כתובות י"א ב' : וא"ל ר' ששת יבמות כ"ו סע"א ורמי לר"ש ור"ש קראו ברי ע"ז ע"ו א' וע"ז א' : א"ל ר"ש דלמא מפומבדיתא את דמעיילי פילא בקופא דמחטא המפקיד ל"ח ב' : הא מלתא אמר לן רב ששת פס"ה כ"ג ב' : רב עמרם בריה דר' שמעון בר אבא (אר' שמעון בר אבא אר' חנינא פ' כ"כ קי"ט ב' אר' חנינא סנהדרין ד"ע א' : רב עמרם חסידא בפ' ג' יוחסין (דפ"א א' הנך שבייתא דאתאן לנהרדעא אסקינהו לבי רב עמרם חסידא אמר שקולו דרגא מקמייהו בהדי דקא חלפי חדא מנייהו נפל נהורא שקל רב עמרם דרגא דלא הוי יכלין ליה עשרה דלייא להודיה סליק כי מטא לפלגי דדרגא רמא קלא ואמר נורא בי עמרם אתו רבנן אמרו ליה כסיפתון א"ל מוטב תיכספו בי עמרם בעלמא דין ולא בעלמא דאתי אשביע ליצריה דינפק מיניה ונפק מיניה כעמודא דנורא ע"ש) : כתב ג"כ אות ש' שכם בן חמור נתקן ברב עמרם חסידא על שבא על דינה בת יעקב רמז והיה בית יעקב אש ועתה ניצול מעבירה עכ"ל : (רב הונא בר מניומי זבין מאנשי ביתו תכלת : אמו הניחה לו מלוגמא דשטרי ואחיו באו לפני רב נחמן פ' מי שמת דקנ"א א') : ילתא אשת רב נחמן עשתה לו רפואה בריש הנזקין (איננו שם כ"א בפ' מי שאחזו דס"ז ב' : (אתא לקמיה דר' חייא בר אשי סוכה י"א א') · כתב יוחסין בס"פ ב' אות זין קרא לו רבה תרדא · ע"ל רב עמרם · נראה כי הבין דרב עמרם סתם הוא חסידא · ובפ' אין מעמידין שמת קודם רב יוסף · (עמרם רב חייא בר עמרם · רבי יונתן בנו · (עמרם לבעא אפוטרופס דיתמא הוה אתא לקמיה דרב נחמן גיטין נ"ב ב' · לא ידעתי אם חכם היה · (עניני ע"ל ענני · רב ענן והיה אליהו עמו סוף כתובות (דק"ו א') א' הביא לו גילדני ולא רצה לקבל לפי שאמר לו דינא אית ליה ואמר האי גברא דיני דמר לא בעינא ותקבל דלא למכען מאקרוני בכורים · שדריה לקמיה רב נחמן כדייני מר להאי דינא דאנא פסולנא ליה לדינא סבר ר"נ ש"מ דקרוביה הוא ואקדמיה לדינא דיתמיה דהוי קמיה כיון דחזי בעל דיניה יקרא דעבוד ליה אסתתם טענתיה מהאי מעשה אסתלק אליהו · איתיב בתענית ובעי רחמי ואתא · והוי מבעית ליה ועביד תיבותא ואנחי ויתיב קמיה עד דאפיק סדריה סדר אליהו רבה לאמר חוץ לתיבה וסדר אליהו זוטא שלמד תוך התיבה ע"כ · היה לובש כלי שחור התעסק בתבשילי שבת פ' כ"כ דקי"ט א' · שלח לרב הונא חברין כד אתית האי איתתא אגבי עיסור נכסין ושלח רב הונא את רב ששת ואמר לו ענן ממקרקעי או מטלטלין ומאן יתיב בי מרזחי ברישא · ואזל למר עוקבא וא"ל חזי מר מה דעביד לי ר"ה כתובות פ' מציאות האשה ס"ט א' · ורב חנן אזלי קדושין ל"ט א' משום ר"א עיי' ר' חנן · א"ל רב נחמן מר אמר שמואל בדק כו' והונא חברין אמר רב בדק פא"ט דכ"ו א' · וצ"ע למה קראו מר דהא רב הונא היה חבירו של ר"נ ור"ה רגז על רב ענן שקראו חברין · א"ל רב נחמן כי הויתו בית מר שמואל קדושין כ"א ב' · אמר רב שבת י"ב ב' וספ"ד דברכות וירו' ר"פ כירה וס"פ יש מותרת שמואל א"ל קדושין ל"ט א' יבמות פ' הערל פ"ג ב' · אמר שמואל שבועות מ' ב' : חולין ד' ב' · ל"ו ב' · יבמות ר"פ נושאין נ"ז א' · שמעית מיניה דמר שמואל גיטין מ"ד ב' · וסתר להא שהתיר שמואל לאיבוה בר איהי · עירובין דע"ד ב' · רב) ענן בר תחליפא לרב יוסף (ל"מ שדבר עם רב יוסף אכן בחלק דצ"ז ב' שלח רב חנן ב"ת לרב יוסף ע"ש ונראה כי חנן ט"ס וצ"ל ענן ב"ת כי לא נזכר עוד בש"ס ע"כ השמיטו היוחסין) (זימנין סגיאין הוי קאימנא קמיה דשמואל ע"פ ק"א א' ופ' אעפ"י דס"א א' · לדידי מפרשי לי מיניה דשמואל מ"ק פ"ג י"ח א' · אם תחליפא זה אביו של רב הונא שהיה לפני רבא · איך בנו ר' ענן קמיה דשמואל · רב) ענן בר חייא סוף יבמות (דקי"ו רע"א ההוא גיטא דאשכח בסורא וכתוב בה אנא ענן בר חייא נהרדעא פטרית ותרכית כו' · העיד עם רב חנן בר רבא קמיה מר שמואל וגניבא · (רב ענן (ס"א חנן) בר רבא אמר רב ר"ה ל"א א' · עיי' רב חנן בר רבא · (רב ענן בר יוסף בש"ר אידי שה"ש ס"ה · (ענן · רבה בנו וצ"ע · (עניני בר נחשון מרנה ר' חנינא למסור לו שם המפורש מ' קהלת דצ"ג ב' · עני בר ששון דרש אפתחיה דבי נשיאה · (ואקפד ר' אמי מ"ק כ"ד א' ובזבחים פ"ח ב' · עניני ב"ש משמיה דר' ישמעאל בר' יוסי פ' במה אשה ס"ד ב' · וכ"ש טעה בזה · (עפרון ע"ל עופרן : עקביה בן מהללאל (במשנה בכורות פ"ג מ"ד · כ"ה א' · נגעים

עולא בר זכאי פא״ט (אמת שכן היה נראה שם דכ״ב א׳ בתו׳ ד״ה לעקרה כו׳ דפריך לרב כהנא ולר׳ אמי מעולא בר׳ זכאי עכ״ל · אבל לשון הגמרא אמר עולא בן זכאי אמר · הכוונה אמר שבן זכאי אמר כך וכך · וכ״כ מפרש״י שכתב בר זכאי לא ידענו מהו דה״ל לרש״י לרשום עולא בר זכאי לא ידענו מהו ועוד הרבה בש״ס שנזכרו ולא ידענו מהו אלא הכוונה אחר דקראו בן זכאי ולא הזכירו בשמו לא ידענו מי הוא זה שהיה בן זכאי לפי שיש רבי יוחנן בן זכאי אם הכוונה על רבי יוחנן או אדם חכם אחר שהיה בנו של זכאי · וטעה היוחסין וסבר כי עולא הוא בן זכאי : עולא בר ישמעאל (חלק ל״ב א׳ וירו׳ פ׳ המדיר ל״א ב׳ בש״ר לעזר מעשרות פ״ג : ר׳ זעירא עולא ב״י בש״ר לעזר ירו׳ חגיגה פ״א דע״ב ע״ב · רבי זעירא ראה בחלום שהאכילו לעולא ב״י בשר שמן רמז שיקבל ממנו איזה טעם הגון מ״ש פ״ב · בש״ר יוחנן ריש דמאי וספ״א אר׳ יונה ויאות מקשה · ור׳ יונה בש״ר לעזר כלאים פ״ע · בש״ר יצחק ירו׳ ר״פ אין בין המודר · רב עולא בר (רב) אידי (ב״ק מ״ב א׳ · עולא משגש ארקתיה דאימיה (ב״ב ד״ט סע״א · אשתעאי לרבא משמיה דר׳ אלעזר) פרש״י לרב ששת קרי ליה הכי ואימיה ר״ל יונקתו · והערוך ור׳ צמח גאון ובתו׳ בשם ר״ח על רב אחדבויה בר אמי (ע״ש) כי גרס שתגלה אמו שדיה כי הניקה לרב ששת · ור״ן פי׳ דא״א דרבה קרא לרב ששת עולא משגש דר״ש גברא רבה הוא לגבי רבה · וי״ג אילעא : וי״ג עילא · וי״ג עיולא · (עולא בר מנשיא משמיה דאבימי גיטין פרק הזורק דע״ט א׳ · (עולא בר רב לפני רבא ע״פ קי״ז ב׳ · קמיה דרבא ושבקו יומא פ״ז ב׳ · בעא מרבא מגילה ד״א סע״ב בעא מאביי שם ד״ד ב׳ · (עולא דקסרין בש״ר חנינא ירו׳ נדה פ״ב ואלו עוברין · (עולא בירא״ה פרש״י דמן בירי בעא מאביי · אר׳ לעזר מגלחין ט׳ א׳ · אר׳ הלבו אמר עולא בירא״ה אר׳ אלעזר מ״ק ד״ו א׳ וסוף תענית : עולא ברייה רבי לעזר בש״ר חנינא ירו׳ מגלחין : ורבי ברכיה רבי חלבו ירו׳ מגלחין · רבי חלבו בשמו מגילה ד׳ א׳ : בש״ר שמעון וי״ר פי״ג · (עולא שכנא תני קומי רבי דוסא ירו׳ ע״ז ספ״ב א״ל ר׳ זעירא (שם) : (עולא חזנא ור׳ יוסה ירו׳ יומא רפ״ז מגילה פ״ד וס״פ אלו כהנים : (עוכרן רבה בנו : מר עוקבא אב״ד (בימי שמואל רש״י קדושין מ״ד ב׳ ופ׳ ח׳ שרצים ק״ה סע״ב הוא וב״ד בכפרי ורש״י במ״ק י״ו ב׳ כתב שהיה נשיא ותו׳ ס״פ ז״ב כתבו מר עוקבא ריש גולה היה) וכשהיו יושבין לדין היה מר עוקבא על שמואל ובשעת התלמוד היה מר עוקבא לפני שמואל בד׳ אמות שלו (דשמואל היה רבו בתורה רש״י שם) והיה מלווה למר שמואל עד אושפיזה מ״ק (ע״ז ב׳) אמר שמואל לרב יהודה שיכנא ריסך בקרירא וריסא דריסך בהמימי הא מר עוקבא וב״ד קייס שבת (דכ״ה א׳ : בפ׳ מציאת האשה ס״ז ב׳) שהיה מלומד בניסים ובשעת פטירתו מנאו (שבעה) אלפי דינרי זהב שעשה לדקה ואמר אורחא רחיקא וזוודין קלילא ובזבז שליש (נ״ל פלגיה) נכסיו (אע״ג דאמרו המבזבז אל יבזבז יותר מחומש) בשעת מיתה רשאי : שלחו לו לדזיו ליה כבר בתיה שלום עוקבן הבבלי קבל קדמנא על ירמיה אחיו שהי׳ מעביר עליו הדרך (ר״ל שסירסו) וא״ל השיאו ויראה פניו בטבריה סנהדרין ל״א סע״ב : ואמרו שהיה בע״ת והוא נתן דצוציתא (ע״ש כי אינו כן ועא״א ד״א תשכ״ז מש״ש בשם י״ע עוקבן דצוציתא · גניבא היה מצער ליה ושלח לר׳ אלעזר בכ״א העומדין עלי ונידי למסרן למלכות ושלח ליה דום לה׳ והשכם והערב עליהם לבית המדרש ומיד נתנוהו לגניבא בקולר (גיטין ז׳ א׳ וע״ש) : (ואמר שהוא חלא בר חמרא לגבי אבא בהא מלתא כי אבל בישרא לא אכל גבינה עד למחר מע״ל ואכלא בסעודה אחרת אכילנא פ׳ כל הבשר ק״ה א׳ : (שכיב ליה בר חמוה סבר למיתוב עליו ז׳ ול׳ : א״ל רב הונא בודכייתא בעית למיכל לא אמרו לכבוד אשתו אלא חמיו וחמותו פ׳ מגלחין ך׳ ב׳ : (הוי עניא בשבבותי׳ דהוה כל יומא שדי ליה ד׳ זוזי בציכורא דדשא יום א׳ רצה לראות מי הוא וכדי שלא לביישו ברח לתנור אש כתובות ס״ז : כתב ג״כ אות מ׳ מר עוקבא ניצוץ יהודה ואשתו מתמר ובתמר כתיב היא מוצאת שלא להלבין פני יהודה לז״א תח כולי האי דאמר מר נח לו להפיל לכבשן אש כו׳ : בש״ס אבא אבוה דשמואל · רבי אושעיא בשמו · רב אחא בר יוסף אתא קמיה · א״ל רב הונא ע״ל ובשמו שביעית פ״ז · רבי זירא בשמו שבת ק״ח ב׳ · א״ר זכאי · רב חנינא התיר לו פ׳ אעפ״י ד״ס ב׳ : רב חסדא בשמו ברכות כ״ט ב׳ · פ׳ כ״כ קי״ו ב׳ קי״ט ב׳ עירובין ע״ו ב׳ · ופ׳ פסין כ״א ב׳ גיטין פ״ח א׳ ע״ז כ״ו א׳ : פ׳ פ״ש מ׳ א׳ · טאבי בזמנו · רבי טבי בר מרי טבא בשמו קמיה

ריב״ל מסדר אגדתא ברכות י׳ א׳ · ר׳ עוקבא בשריב״ל ירו׳ פ״ק : רב יוסף ע״ש · ר׳ יוסף בר אבא בשמו · רבי ינאי רבה שלח ליה · רבי ירמי׳ בשמו שבת ק״ח ב׳ · בר לואי לפניו · בשם לוי שבת ק״ח ב׳ · ליני בר מאני בשמו · מארי בר מר בשמו · רב ענן א״ל מר · רבא אמר והק׳ עליו ומשני בתר דשמעה מר׳ עקיבא וכתבו התו׳ בתר דשמעה ממר עוקבא ובעלמא כמי קמרינן שהיה רבא בימי מר עוקבא תו׳ נזיר פ״ז דכ״ג א׳ · חולין מ״ג ב׳ רבא הטריף תורא לבני בר עוקבא ע״ש · והת׳ מאד דמר עוקבא חבירו של שמואל וכשמת רב יהודה תלמיד שמואל נולד רבא ואיך יהיה מר עוקבא קיים עד שישמע ממנו רבא · ולדעתי לא כמ״ש התו׳ להגיה במקום רבי עקיבא מר עוקבא אלא רב עקביה דאמר רבא עליו מאן חכים כרב עקביה (ע״ש · ויותר נראה כי ט״ס מ״ש התו׳ שהיה רבא בימי מר עוקבא וצ״ל שהיה בימי בר עוקבא כי רבא הטריף שור לבני בר עוקבא · אמר שמואל פ׳ ח׳ שרצים ק״ט א׳ משמיה דשמואל פ׳ חלון פ״א א׳ · ר״ה ך״ב א׳ · יבמות י״ב א׳ · ופ׳ הערל ע״ו א׳ · הוי שכיח קמיה ר׳ שמעון בן פזי : (מר עוקבא · מרי בר מר עוקבא · רבי נתן בר מר עוקבא : (מר עוקבא בר חייא רב חסדא אמר בשמו יבמות ס״ג ב׳ · רבנא עוקבא ורבנא נחמיה בני ברתי׳ דרב · (פח״ה נ״א ב׳ · ונקראו שרי גאים ר״ל עשירים וקרובים למלכות) פג״ה (דצ״ב א׳) אדבריה רב חסדא לרבנא עוקבא ודרש פ׳ (ע״פ קט״ו ב׳) פי׳ נתן לו רשות לדרוש (ורש״י פי׳ א״ל כ״ע א׳ אדבריה · הנהיגו ומטייל עמו במבואות העיר · ובסוטה לרב עוקבא · רב עוקבא ממישן אמר לרב אשי (ביצה ל״ו א׳ נדה מ״ג סע״א · אתון דמקרביתו לרב ושמואל עבודו כוותן אנן נעביד כר׳ יוחנן שם ל״ז ב׳ נראה רב אשי הקדמון · (רב עוקבא בר אבא איתביה לרב נחמן · ערכין ל״ד ב׳ · (עוקבן בר נחמיה ריש גלותא אשתעי לרבה משמיה דשמואל פח״ה נ״ה א׳ ובריי״ף לרבא · והוא נתן דצוציתא ע״ש · ויש נחמיה בר מר עוקבן : (מר עוקבן בריה דרב יוסף · ר׳ נחמיה בנו · (א״ר עוקבא א״ר פרנא א״ר תנחום ורבי ביתא בר ביזנא משמו ע״ש · רב עוקבא בר חמא ואחיו רמי שניהם תתני דרב חסדא (כילד מברכין מ״ד א׳ · מר עוקבא ב״ח עירובין נ״ה א׳ · א״ר יוסי בר חנינא זבחים נ״ה ב׳ · איתיב לרב נחמן פא״ט ס״ה א׳ · אתו קמיה רב ששת ורב נחמן כתובות נ״ד ב׳ · עוקבא · רב חמא · ורב שימי בנו : (רב עוקבא בר חיננא מברישנא רמי לרבא פסחים פ׳ האשה נ״א א׳ · ע״ל רב איקא ברב חיננא מפשרוני לרבא אולי א׳ הוא · רב עוקבא מפשרוניא (אולי הנזכר לפני זה הוא · וע״ש רב איקא · (עוקבן הבבלי ור׳ ירמיה אחיו ע״ל מר עוקבא · (עוקר הרים עיי׳ רבה · רבי עזרא (בר כ״ה גי׳ ילקט פ׳ שמות סי׳ קס״ו) בריה דרבי אבטולס דהוא עשירי לר׳ אלעזר בן עזריה דהוה עשירי לעזרא פרש״י ראב״ע עשירי לעזרא הסופר בא לפני רבי פרידא ע״ש והוא בר אוריין ודרש לפני רבי פרידא יבא אדיר · ויפרע לאדירים מאדירים באדירים מנחות ר״פ כל המנחות דנ״ג א׳ · כתב יוחסין דל״ח א׳ ובדכ״א א׳ כי יש גרסא דרבי עזריה בן אבטולס הוא אביו של ר׳ אלעזר בן עזריה הוא שבא לפני רבי פרידא וכ״ה הגי׳ בת׳ ריב״ש סי׳ נ״ד לכן למעט גי׳ זו כתב דר׳ עזריה בן אבטולס הוא י׳ לראב״ע ור׳ אלעזר בן עזריה היה י׳ לעזרא לפי שר׳ פרידא היה בזמן רבי אמי וכן מפורש בפ׳ תפילת השחר דראב״ע הוא י׳ לעזרא ע״ש קצת בלבול בדבריו אך עיקר כוונת היוחסין כמ״ש : ומ״ש הכרח דר׳ עזריה (ר״ל לפי נוסח שלנו ר׳ עזרא) אינו אביו של ר״א אחר שבא לפני ר׳ פרידא שהיה בזמן רבי אמי אי חשוס הא י״ל כדעת רמב״ם כי ר׳ פרידא נולד קודם החורבן ע״ש וכתב היוחסין אפשר שהיה הגי׳ לפני רמב״ם שר׳ עזריה אביו של ראב״ע בא לפני ר׳ פרידא כגי׳ הנ״ל : ואל תתמה איך היה רבי פרידא בזמן ר׳ אמי שהרי רבי פרידא היה חי יותר מת׳ שנה · וכן בלבול הגירסאות לפי שהיה כתוב ר׳ עזריה בר אבטולס וכ״ה בע״י אבל גי׳ גמרא רבי עזרא בן אבטולס אין לטעות לומר כי רבי עזרא בר אבטולס היה אביו של ראב״ע : (רבי עזרא בעא קומי ר׳ מנא ירו׳ ריש תרומות ופ״ז ופסחים פ״א ומגילה ספ״א וס״פ כלל גדול : (רבי עזריה אביו של ראב״ע עיי׳ לפני זה : (רבי עזריה ר׳ יהודה הוי שכיח קמיה רבי עזריה רקנטי׳ ומ׳ רות : ור׳ יהודה בר׳ סימון בש״ר יהודה בר עילאי ב״ר ס״פ מ״ב : בש״ר יהודה בר׳ סימון מר׳ איכה דס״ה א׳ : ורבי יונתן בר חגי : בש״ר יצחק ב״ר פמ״ב : ור׳ יצחק בר מריון בש״ר חנינא מ״ר קהלת דק״ע א׳ וילמדנו פ׳ ראה ופ׳ תצא : ור׳ נחמיה ורבי ברכיה אמרו שת״ע סכ״ד · (קבורת עזריה עיי׳

ול"ע כי קדמו טובא · בש"ר יהושע דרומא ע"ז ל' ב' · מר יוחנא בר חנא · א"ר יוחנן סנהדרין ל"א ב' · רבי יוחנן אחיו · ורב נהנא · רב נחמן עיי' למטה · רבי עוירא סיפר לו · רמי לרבא תמיד נשחט ל"ע ב' וט"ם שם רב ונ"מ בש"י פנחס רמז תשפ"ב · ורב נהנא לפני רבה ע"ש · רבא אמר קפחינהו רב ספרא לג' רבנן סמוכי עיי' רבי אבא מר מרתא · רבה אמר ר"ם עליו חברון ב' כל הכלים קכ"ד א' · ורבה ברב הונא ע"ל · ורמי בר חמא · א"ר ששת לרב נחמן ספרא חברך בכורות י' ע"ב · רב ספרא בריה דרב ייבא אמר לרבינא (ב"ב ה' א' ע"ל סמא · רב ספרא בר טוביה · רב ספרא בר סעורס אחוה דרבא (ע"ש · (ספרא רבי אבא בנו ול"ע · רב יהודה בס' · רבה ב"ם · (סתריאל רבי ישמעאל בנו :

אות עין

עאדא א"ר שמלאי (ע"ל אדא · (עגול · רבי חנינא בנו · עדה קדושה (ע"ל קהלא קדושא) רבי יוסי בן משולם ורבי שמעון בן מנסיא · (עדי ערוך ערך נימוס אדם מפורסם בהסידו' וז"ש רש"י במגילה די"ב ב' מרדכי מוכתר בנימוס הוי לג' כעדי וערוך גרס כעדי ופי' ככ"ל ורבים השתבשו בכוונת רש"י ולא ידעו ולא יבינו ועיי' בע"י הנדפס עם פי' רי"ף פי' אחר · עדל בס"פ הזרוע (דקל"ד א' ע"ש ברש"י אדם שוטה ששמו בן תדל) ע"ש ערל שפתים ובערוך ערך בן ערל ויש שגורס עדל בדלית והיה אדם שלא היה מדקדק בשמועותיו וכן א"ל אם שונה אתה בן עדל דליכא חשש שמא טעות הוא דהא קאמר טעמא ואבא מרי ז"ל היה שונה בלשון בן גדל (נ"ל שצ"ל תדל) פי' ר"ת 'תן 'דעתך 'לומר כלומר תן דעתך בדבריו · דהא קאמר טעמא עכ"ל · עוא קמיה דרב חסדא ורבי יוחנן רבו (למ"ז · רב עובדיה קמיה דרבא והריא דם חמוד בנידה (עיי' רבא ותראה שטעה כי רבא הריא דם ולא רבי עובדיה · תני קמיה דרבא ברכות ט"ז ב' · רבא שרי לרב יאשיה ולרב עובדיה פ' לא יחפור דף"ב א' וע"ש · קבורתו עיי' רבי אבא בר יהודה · עובר גלילאה דרש פ' השוחט (דף"ז ב' ופ' ב"ם ד"ע א' (עוזיאל · יונתן בנו · (רבי עוזיאל בריה דר' חוניא דבית חוורן בשם חוניא דבית חוורן (ע"ש · ורבי חזקיה שבת ד"ד א' וירו' בילה רפ"ג דס"ב רע"א · רבי עוזיאל בר' עוזיאל משמיה דעוזיאל רבה · ירושלמי (ובמ"ק פ"א ד"ה א' א"ר עוזיאל בר בריה דרבי עוזיאל רבה · (עויה ע"ל אויה כי רוב פעמים כתוב באלף : (ר' עוירא סבא איתביה לרב נחמן ע"ל עינא סבא · (רב אחא בר עוירא : רב עוירא (ע"פ ק"י ע"ב) מפטיר כנסיות (פרש"י מכנים ומוציא התלמידים לבית המדרש כא"ט (דכ"א א') לפני רבי רבה (רבי יהודה הנשיא רש"י) והוה רב הונא ליפוראה ור' יוסי מדאה יושבין לפניו ובאת לפני רבי מקט בעובי בית הכוסות והפכה רבי כו' ודבר זה סיפר רב עוירא כשבא מא"י לפני רב ספרא ולפני אביי) (ובס' יוחסין אות ה' הונא לפוראה חולק על רש"י איך היה לפני ר' ולפני אביי ורב ספרא אלא ר"ל רבי רבה גדול הדור עכ"ל · באמת בפא"ט דכ"ד א' אמר שם רב שימש את רבי רבה ואת רבי חייא ולא כרש"י כלום כי שם הכרח דרבי רבה הוא רבי יהודה הנשיא · אך סוף כתובות דקי"ב א' · ר' עוירא ור' חלבו ור' יוסי בר חנינא אקלעו להאי אתרע · וידוע דר' יוסי ב"ח היה תלמיד ר' יוחנן ור' יוחנן היה בזמן רבי · א"כ אולי האריך ימים או ב' היו · רב עוירא משמיה דרבא חולין כ"ה א' פי"כ קל"א ב' · רב אדא קמיה דרבא משמיה דרב עוירא מנחית מ"ג רע"א · דרש רב עוירא ואיתימא ריב"ל פ' החליל נ"ב א' · דרש רב עוירא זימנין משמיה דרב וזימנין אמר לה משמיה דרב אסי פ' ע"פ דקי"ט ב' · ואולי זה גרם לבעל ש"י דמנא רב עוירא בתלמידי רב · אכן בע"י הגי' דרש רב עוירא זמנין א"ל משמיה דר' אמי וזמנין משמיה דר' אסי ונ"ס ברכות פ"ג ד"ך ב' וסוטה ד' ב' וחולין פ"ד ב' גיטין ז' א' ב' דרשות א"כ בע"פ ט"ס וטעה בעל ש"י · עולא נקרא עולה רבה (ס"פ אעפ"י וקדושין ל"א א' · ורבי עולא סבא פ"ק דגיטין · (ועולא כתותה סוף כלאים) והיה עולה מבבל לא"י נדהים · (דרש רב חסדא רבותינו היורדין ומנו עולא משמיה דרבי יוחנן ברכות דל"ח ב' · כי אתא אמר קדשוהו לירחא במערבא ר"ה ד"ב ב' · א"ר אבא לרב אשי אמרי במערבא משמיה דר' עולא ר"פ המניח דכ"ז ב' · דרש רב עולא פ' ב"מ ל"א ב' · אקלע לבבל חזי נכא מלי תמרי בזוזא אמר מלא נכא דדובשא בזוזא ובבלאי לא עסקי בתורה ובלילה בעריה כו' ותזא פורחת ולא אתא מטרא אמר בי היכי דמשקרי בבלאה קמשקרי

מטרייא תענית ד"ט ב' · עולא אקלע לפומבדיתא חזא רבנן דקמנפלי גלימייהו אמר קמהללין רבנן שבתא אמר להו רב יהודה כפולי ליה באפיה פ' חבות דקמ"ז רע"א · עולא אקלע לפומבדיתא אמר רב יהודה לרב יצחק בריה אמטי ליה כלכלה דפרי וחזי היכי מבדיל לא אזל ושלח את אביי פסחים ק"ד ב' · ול"ע כי אביי בן גילו של רבא (ע"ש) ורבא נולד כשמת רב יהודה ואיך היה אביי גדול כ"כ בחיי רב יהודה ששלחו לראות איך עולא יבדיל וע"ש · דאין עדות לקטן אפילו בן י' עיי' ר"א בר"ב · לא רצה לראות דם בפומבדיתא מפני כבודו של רב יהודה שהיה אתריה דר"י נידה ד"ך ע"ב · עולא יהיב מתנתא לכהנא איתביה רבא לעולא כו' א"ל רבי מטוכך כו' פ' הזרוע דקל"א סע"ב · וכן הביאו תו' זבחים דל"ב סע"ב וגי' רי"ף ואשר"י כי אתא עולא אמר הבו מתנת' לכהנת · בנזיר פ"ז דכ"א א' איתביה רבא לעולא · מדאיתיב רבא לעולא נראה כי עולא רבו דרבא ואיך אמר עולא לרבא רבי מטוכך ועוד דהא רב חסדא רבו של רבא ורב חסדא אמר רבותינו היורדין ומנו עולא (ע"ל) ול"ע וכן רבה היה רבו דרבא ואמר אמר רבה אמר עולא ויתיב קמיה דעולא כתלמיד שאומר בשם רבו) : ילתא אשת רב נחמן שלחה לו ממהדורי מילי על שלא שלח לה כסא דברכתא (ע"ש : (אר' נחמן בר יצחק קבע עולא לשבשת כרבי בנימן בר יפת ברכות ל"א ב' · עולא רכב ורבי אבא אזל לימינו ורבב"ח משמאלו אר' אבא לעולא ודאי דאמריתו משמיה דר' יוחנן פסחים נ"ג ב' ור' אבא איתביה ואמר לר' אבא דמי האי מרבנן כו' · חזא לרבב"ח דיתיב באגנא דמיא פ' מי שהחשיך ס"פ ע"ש וגי' שלפניכו חזא לרבה ברב הונא · אמר עולא הא דרב הונא כחומץ לשניים וכעשן לעיניים וכרחין דברי תלמיד הוא ר' ירמיה בר אבא קדושין דמ"ה סע"ב · ובתענית ד"ד ב' אמר הא דרב חסדא קשים כחומץ לשיניים וכעשן לעיניים · אמר מאן יהיב לן מעפרא דרב ושמואל ומלאינן עיינן חולין ס"ח ב' · רבה ורב יוסף אחוריה דר' זירא ור"ז קמיה דעולא פ' כ"ש דל"ז ב' · מת בח"ל ונקבר בא"י כתובות · (תרגמא עולא וכן אר' אבא יומא ס"א א' · בפ' כילד מעברין נ"ה סע"ב מ"ט עולא אמר כו' ר' יוחנן אמר כו' ל"ע למה הקדימו לר' יוחנן רבו · ר' אבא איתיב ליה וע"ל · רבי אבא בר כהנא אר' אסי בשמו · אביי ע"ל · אבימי בר פפא : אר' אושעיא חולין ע"ו א' ורב הושעי' איתב לעולא זבחים ל"ב ב' : רב אחא בר אדא בשמו · ר' אלעזר רבו תו' חולין ל"ד א' ואומר בשם ר"א ב"ק י"א א' ב' כמה הלכות ופ' כסין כ"א ב' פ' המדיר ע"ד א' : רבי אסי בשמו ע"ל : ר' אסי בר היני : רב אשי אמר לרבה האמר עולא : בתא : רבי דוסתאי דמן בירי רמי ליה : רב הונא ע"ל : רב הונא בר חייא בשמו : רב המנונא קמיה : רבי זירא קמיה אמר : בן זכאי : ור' זעירא : ר' חגא בשמו : ר' חייא בר אבא בשמו : ר' חייא בר אמי בשמו : ר' חייא בר אסי ל"ע : ורב חנא בר חנילאי אר' חנינא מכות ל' ב' : רב חסדא ע"ל ואמר לעולא מאן נייח לרבי יוחנן רבך : רב יהודה א"ל חולין ס"ח ב' ואמר לרב יהודה שם ע"ו א' ורב יהודה בשמו ע"ז פ"ב ד"מ ע"א : רב יהודה בר אמי בשמו · אריב"ל חולין קכ"ב א' · רב יהושע בר אבא בשמו · א"ר יוחנן פ' הדה ס"ז ב' · ראה את רב יצחק בר רב יהודה דגדל ולא נסיב וע"ל · ורב בשמו · ורב כהנא ר"ה ד"ב ב' · קומי רבי מנא ריש שקלים · רב מנשה בזמנו · רב נחמן איתיב ליה וקראו מר · עולא בר אבא בשמו : רב עמרם שמע ממנו · בשם בר פדא · קמיה בן פזי חולין מ"ו א' · אמר רב ר"פ סביות קמ"ג ב' · רבא בר עולא אולי בנו · רבא איתיב ליה ע"ל · רבה ברב הונא ע"ל · רבב"ח חבירו תו' חלון ל"ד א' · רבה אמר עולא מעילה ג' ב' יומא כ"ד א' וא"ל רבה לדידך קשיא פ' מי שהיה נ"ג ב' · רבין בר חיננא בשמו · בש"ר שמעון בן יהוצדק : אר"ל פסחים כ"ו ב' חגיגה ח' ב' ב"מ ק"א א' זבחים ל"ב ב' · אקלע לביה רב שמואל בר יהודה · (עולא או רב עולא · רב אחא ב"ע · רבי בנאה ב"ע · רבא או רבה ב"ע · רבינא בר"ע · עולא בר עילאי לפני רב נחמן (רב עולא בריה דרב עילאי פ' מפנין קכ"ע א' ופ' א"ל הממונה ל"ה · בילה כ"ב א' · ב"ק ז' א' · זבחים י"א ב' · ה"ל דיני קמיה רב נחמן שלח ליה רב יוסף עולא חבריכו עמות בתורה ומלות שבועות ל' סע"א : רב עולא בר אשי בעא מאביי מגילה · (ל"מ · רב עולא בר אבא (שפל ברך שייף עייל וכפק וגרס בתורה ולא אחזיק טיבותא לנפשיה) פ' הכונסין (דפ"ה ב' · אמר עולא המדיר ע"ד א' · עולא בר חיננא (סוכה לג' א' תנא עולא ב"ח נקטם ראשו כו' בעא ר' ירמיה בקטם ראשו מאי"ט · לאו בר חיננא ובנזיר נא"ב ס"ה א' ·

עולא

כד דמך ר' סימון בר זביד עאל ליה (ר"ל אילא) ואפטר עליה
ירו' פ"ב דברכות ובמ"כ פ"ה היסן בש"ר אילא ופ' האשה בפסחים קומי
ר' אילא · רבי חזקיה ור' פנחס בש"ר סימון ב"ז : ורבי יונה
בש"ר סימון : ב"ז רבה קהלת דפ"ד ג' : ר"ם ב"ז בעא קומי ר'
יוסי ירו' שביעית פ"ב : רבי פנחס ע"ל : בשם רב ב"ר וישב ס"פ
פ"ה דל"ו ג' ובירושלמי פי' יוחסין ס"ה רע"ד רבי אבא אחוי דר'
יהודה ב"ז ע"ם הוא כי שם ר"פ ה"ה אי' ר"ם אחוי כו' : ורבי
שמואל בר נחמני פ' מי שהיה טמא : ור' שמואל בר נחמן נדרים
פ"ו : מסופק אני אם ר' סימון סתם הוא בן זבדי : רבי אבא
שביעית פ"ו : בש"ר אבדימי דמן חיפא : ור' אחא : רבי אחא
בר שלקי : רבי אילא ע"ל : בש"ר אילוי בר סיסי : ור' אלעזר
יתבי והלך רבי יעקב בר אחא שבת פ' ב"מ ל"א ב' : אר' אמי
אר' יוחנן כתובות ל"א א' : אר' זירא לר' סימון לוכחינהו מר
להני דבי ר"ג במה בהמה נ"ה א' י ר' חזקי' ע"ל : בשם חילפייא
שביעית פ"ד : רבי חלקיה בשמו : ר' יהודה גזורה : ור' יהודה
בן פזי : בש"ר יהושע עיי' תדאי : רבי יהושע דסכנין בשמו :
רבי יהושע בר אבין : בשריב"ל ערכין י"ו א' ב"ק קט"ו ב' :
ר' יוחנן דיפו בזמנו : ר' יונה ע"ל : בש"ר יונתן דבית גוברין :
בש"ר יוסי בר' נהוראי ירו' יבמות פ"א : בעא לר' יוסי ע"ל :
ורבי יעקב בר אחא ע"ל : בש"ר פדה : בש"ר פדיה תרומות
ספ"ד : ורבי פנחס ע"ל : ורבי פנחס בר חמא : בשם רב ע"ל :
בש"ר שמואל בר נחמן ע"ל · בשם ר"ל ירו' כילד מברכין ומ"ר
איכה ס"ה רע"ב : בש"ר שמעון נזירא : בש"ר שמעון בר אבא :
ורבי תדאי בש"ר יהושע : (רבי סימון : רבי יהודה בר' סימון :
רבי יוסטא בנו : רבי יוסי בר"ם : רבי יצחק בר"ם : לוי ב"ם :
רבי שמעון בר"ם : (רבי סימון דתרי בש"ר הושעיה רבי לעזר
בש"ר הושעי' ירו' פ' כירה ד"ה ד' : (רבי סימון בריה דריב"ל :
רבי ברכיה בנו : רב סימונא מרבנן סבוראי (וכן רב גדא ס"כ
י"ע סש"ג : סיני הוא רב יוסף (ע"ש ועיי' רב נחמן : (סיננא :
רבי יהודה בנו : (סיסי : ר' אייבא ב"ם : רבי חנינא ב"ם :
רבי יהודה ב"ם : רבי יעקב ב"ם : לוי ב"ם : (ר' סיסיי רבי
איבו דמן חיפה ורבי לוי בש"ר סיסי ירו' ברכות פ"ב : רבי יוחנן
בשמו מעשרות פ"א : וערוך ע' פלקט ואלביסך רקמה ר' סיסי
אמר פורפירין עקילס תרגם פוקרטון : בן סירא הוא ישוע בן
סירך או סירא י"א שהוא בנו של יהושע כ"ג הנזכר עזרא ג' :
ובחגי · וכ"כ בתחלת ספר שבט יהודה ובלקוטי מהרי"ל כתב שהיה בן
ירמיה ואמו בת ירמיה שנתעברה באמבטי : כתב ל"ד ג"א תמ"ק
לפי דעתי גוזמא בעלמא הוא כי לא מצאתי זה דבר בתלמוד גם
מרבותי לא שמעתי שנמצא זה בשום אגדה או מדרש עכ"ל ר"ל דיסי'
דבר זה שנתעבר אשה באמבטי ע"כ הוי גוזמא ושקר לא ראה שכ"ה
בחגיגה פ"ב דט"ו רע"א באמבטי עיברה וע"ל ר' זירא (ועיי' בס'
בן סירא בהקדמה : וכתב ש"ק די"ט סע"ב ב"ם בנו של ירמיה מבתו
כנראה בכתובות עכ"ל : לא ראיתי מזה בכתובות) וי"א שהיה
בימי שמעון הצדיק ובן סירא נכדו השליש חבורו (ע"ל ת"א ג"א
רנ"ח וג"א תמ"ק · (סלא עיי' אבא סלא · ואחא סלא · רב
סלא חסידא (רב יהודה אחיו · רב יוסף בנו · (רב סלא אר'
המנונא תענית ז' ב' פי' יוחסין ד"ע ע"א · אר' ירמיה ביצה ל"א
א' · רב סמא בר (רב') ירמיה (כתובות פ"ג ל"א א' · (רב
סמא בריה דרב מרי ובשמו אר' חנא בר אדא פ' הרואה דס"ב ב' ·
רב סמא בריה דרבה (דרבא זבחים י"ו א' חולין מ"ז ב' · המפקיד
מ"ב ב' · עה"א ר"י בפומ' ד' שנים ד"א רי"ו וד"א רל"ד מת ·
רב סמא בריה דרב ייבא (א"ל רב פפא ב"ב ט' א' ע"ל רב ספרא ·
רב סמא בר יהודה · רב סמא בר אתי (ט"ס וצ"ל אסי ע"ל ·
רב סמא בר חלקאי בשם אבוהם (ע"ש) ואמר לרבינא זבחים
ק"ג א' סימאי · רב סמא בר רקתא (אמר מקודשת רבינא
אמר אינה מקודשת קדושין ט' א' · ב"מ באשרי ד"י ב' קמי' דרבינא
משמי' דרב אויא ובגמ' ד"י איתו נזכר רק סתם רב סמא בשם"ת ·
רב סמא בריה דרב משרשיא (אמר רבינא לרב אשי אמר לן רב
סמא בר"מ משמך דאמרת ליה משמיה דרבא חולין ל"ז ב' · (רב
סמא ורבינא יתביה קמיה רב אשי כו' אכסף רב סמא א"ר אשי
הד מינייהו כתרי מינן · רבינא מא"י הוי מכות מ"ב א' · (רב
סמא בריה דרב אשי אמר לרב אשי ואמרי לה רב סמא בריה דרב
אשי לרב אשי כתובות דל"ג רע"ב : מכות כ"ה א' רב סימה בריה
דרב אשי לרב אשי · ועיי' כתובות פ"ו ס"ט · (מת בחיי אביו
(רש"י) ועיי' זרע ברוך מכ"ל לרש"י שמת בחיי אביו) · ואגביה
רבינא לברתיה דרב אשי מחר בריה דרב אשי כו' ומברית דרב סמא

בריה דרב אשי · אמר לרבינא זבחים י"ט ב' ד"ד א' וב"ק י"ח א'
סמיא : רב סמא ברב אשי (לרב אשי כתובות הכ"ל לפני זה) ל"ג
ב' · אמר לרבינא וג' רש"א ברב אשי (ע"ל רבה בר ירמיה) :
(ר' סמיא · אר"ל א"ר סמיא פ' הערל דע"ד א' · סמלינן סוטה
פ' המקנא (דכ"ג ב') פרש"י שם חכם וערוך פי' שם מלאך (והתו'
כתבו ב' הפרושים · (אבא סמוקיד רבי ברכיה ברבי חלבו משמו
מד"ר רבה פ"ג דרי"ד סע"ד פי' מ"כ כך שמו : ובירושלמי פ' הרואה
די"ג א' רבי ברכיה ור' חלבו בש"ר אבא סמוקה ואולי ב"א המקומות
ט"ס : (סמקאי · חילפי בנו · (סנכן · רבי חנינא בנו :
(ספרטאי · רב שמואל בנו · (רב סעורס אהוה דרבא כא"כ
דע"ג ב' וכשהיה רבא גוסס קיים למ"ה דלא לנעריה ואחר מותו
נראה אליו רבא וא"ל דלא ה"ל צער רק כהקזת דם סוף מ"ק כ"ח
א' · רב ספרא בנו · רב ספרא כתב יוחסין ירא שמים ובתרא
דקיים ודובר אמת בלבבו בענין החמור ובפ' הגזל (דקי"ו א')
כעשה לו נס שהלך עם הרבה אנשים בדרך ונתלווה להם אריה בדרך
ובכל יום שדא א' לו חמור ואכלו וכשהגיע היום על רב ספרא שדי
ליה) ולא אכלו האריה חמור שלו ונראה לפי שלא המד דמי החמור
עכ"ל · (לא ידעתי מענין החמור ורשב"ם ב"ב פ"ח א' · ורש"י
במכות ד"ד א' בשם שאלתות דרב אחא גאון דהוי קרי ק"ש וא"ל
אדם א' הב לי עסקך בכך וכך וסבר משום מיעוט ממון שתק
והעלה לו דמים מרובים ולאחר תפילתו לא רצה לקבל אלא במיעוט
מעות ראשונות משום דגמר בלבו להקנותו בכך · ובמ"מ שע"ד
דל"ג הביא בענין אחר ונראה ט"ס ע"ש והביא ג"כ שוב מעשה בר"ם
שיצא חוץ לעיר לטייל עם תלמידיו פגע בחסיד א' א"ל לר"ם למה
טרח מר כ"כ כסבור שיצא לקראתו להקביל פניו : א"ל ר"ם לא
היית כוונתי להקביל פניך אלא לטייל אמרו תלמידיו לר"ם למה
אמרת לו כ"כ א"ל ולמה הייתי משקר אמרו ליה היה לך לשתוק א"ל
אלו שתקתי לא הייתי מקיים ודובר אמת בלבבו עכ"ל · ועיי' בפ'
גיד הנשה דצ"ד סע"ב לדעתי כוונתו על גמרא זו אבל הוא בענין
אחר ע"ש) · (לכבוד שבת היה מחריך רישא דבהמה פ' כ"כ קי"ט
א') ר"ם רווק הדר בכרך היה (ע"פ קי"ג קי"ג סע"א) וקדושין ·
רבי אבהו משתבח למיכאי בר"ם דאדם גדול הוא ע"ז · (א"ר חייא)
אמר רב ספרא משום חד דבי רבי (ס"פ א"ע ל"ד ב' וכ"ה בב"י א"ח
סק"א כתב ה"ע ומ"כ י"ע ש"ג ס"ך ע"ל רביה) הוא ר"ג ברבי ·
(ובאשר"י הגי' משום חד דבי רבי ינאי וברי"ף הגי' חד דבי ר' אמי
ואין שם תיבת א"ר חייא · (אקלע עם רבא לבית מר יוחנא בר
הנא ואמרי לה לביה מר יוחנא בריה דרב חנא בר ביזנא עבד להו
עגלה תלתא ואמר רבא לשמעיה זכה לי במתנות כו' זכי ליה רבא
אכל ור"ם לא אכל אקרויי לר"ם בחלמא מעדה בגד כו' אתא קמיה
רב יוסף א"ל רב ספרא דלמא משום דעברי אשמעתא דמר אקריכון
בחלמא כו' ואלא מ"ט אקריין הכי כלפי רבא כו' ולקריין לרבא
(ומשני) רבא כזוף היה (ע"ש · (אעל לבית הכנסת אתא רב אחא
נחר פ' הרואה ס"ב ב' · (ר"ם נפק מא"י אתלוו בהדיה רב הונא
ורב כהנא ברב איקא פסחים נ"ב ב' (צ"ל ר"ה ברב איקא ורב
כהנא) · רב יוסף קרו עליה בעגו ומקל יגיד לו (שם · אביו
שאל את רבי זעירא ירו' סוף כלאים · אמר על רבא משה שפיר
קאמרת (ע"ש) · בפג"ה כ"ג א' א"ר אבא כו' אר"ם משה (פרש"י
ת"ח) אמר רבא משה כו' · (עביד עסקא עם איסור ופליג בלא
דעתיה אתא לקמיה דרבה ברב הונא כו' א"ל אביי הא א"ר יוסף בר
מניומי א"ר נחמן ב"מ ל"א סע"ב · (בפ' מי שמת קמ"ד א' אביו
הניח זוזי ועבד בהו עסקא ותבעו אחיו לפני רבא · כשמת נוה
אביי שיקרעו עליו שהלכותיו מצויין בכל יום בבית המדרש (א"ל
אביי לר"ם כי סלקית להתם כו' כי סליק אשכח לר' זריקא פ' כל
הבשר ק"י ב' · א"ר אבא ואיתביה לרבי אבא ושלחו רבי אבא
לגבות מעות מרבי יוסף בר חמא (ע"ש · אבא בר מרתא ור' אבהו
ורבי יצחק נפחא ורבי חנינא בר פפא · אר"ם רבי אבהו משתעי
ברכות י"ג א' · אמר לאביי בכורות ד' א' · יומא י"א א' מי
שהוציאו מ"ה ב' איתיב לאביי א"ל רב יוסף הכי אר"ם עירובין
ק"ג א' · אמר לר' אושעיא · רב אחא · רב אחא בר יוסף :
ורב אחא ברב הונא : איסור עביד עסקא עמו ע"ל : ואיסור
גיורא · א"ר אמי א"ר יוחנן שבת ה' ב' · עושין פסין ד' ב' :
רב דימי אחיו · ורב דימי בר חיננא · ורב הונא בר חנינא · רב
הונא ברב איקא ע"ל · א"ר זירא אר"ם א"ר המנונא כאו"ב פ'
א' · ורבי זריקא ע"ל · א"ר חייא קטופסאה · א"ר חייא אר"ם
ברכות ס"פ א"ע וכ"ה בשם"ת לא ידעתי איזה ר"ח ע"ל : אר"ם
א"ר חייא כירה ל"ז א' · בש"ר יהושע בן חנניה קדושין ל' ע"א

וכ"ע

סע״א תנא ההוא סבא לאביי · ס״פ מי שאחזו דע״ו סע״ב א״ל
רבי אלעזר לההוא סבא · ס״פ אלו עוברין א״ל ההוא סבא לרבא ·
פ״ק דקדושין די״ב א׳ א״ל ההוא סבא הכא תנינא לה פרש״י טועה
אתה במשנה זו דהכא תנינא לה : בפ׳ יוחסין דע״א א׳ רבא סבר
למדרשי בפרקי א״ל ההוא סבא · אמר שמואל משמיה דסבא שם ·
מכות י״א א׳ אמר ההוא סבא מפרקי דרבא שמיעה לי שם י״ט ב׳
יתיב רבי חנינא ורבי אושעי׳ אפתחי ירושלים תנא להו ההוא סבא
בדבי רשב״י · ע״ז פ״ב דל״ז א׳ אר״א לההוא סבא · פ׳ המפלת
דך״ז סע״ב אמר ההוא סבא לרבי אמי אסבר לך ופ״ק דנדה ח׳ ב׳
א״ל ההוא סבא הכי א״ר יוחנן פ״ק דזבחים י״ב ב׳ בעי רבי ירמיה
כו׳ א״ל ההוא סבא כי פתח רבי יוחנן כו׳ : סבא דפומבדיתא רב
יהודה ורב עינא סנהדרין (י״ז ב׳ הוו תנו מעשה בראשית ואמר
לרב יוסף דלגמרי להוא מעשה מרכבה פא״ד י״ג א׳ · קמיה רבא
ע״פ קי״ז ב׳ פ׳ חלון דע״ט ב׳ פ׳ רע״א · (סבי דסורא רב הונא
ורב חסדא סנהדרי׳ י״ז ב׳ · סבא קרויא (או סרויה ע״ש מקומם)
בעא מר׳ יוחנן (פ׳ כירה מ״ה ב׳ · (סבי דהגרוניא · א״ר אדא
בר אהבה וכן תני סבי דהגרוניא · א״ה אלעזר בר׳ צדוק שבת י״א
א׳ · (סבא דזכיא לא אתו לפרקי דרב חסדא אמר לרבי המנונא
בנעיכהו קדושין כ״ה א׳ · (סבי דבי רב רב המנונא פ״ק דסנהדרין
י״ז ב׳ ורש״י פ׳ מרובה ע״ס א׳ ותו׳ כתבו דהוא רב הונא (ע״ש ·
סבי נהוג עלמא כג׳ סבי כר׳ אלעאי כו׳ ורבי יאשיה כריב״ב ברכות
ר״ב א׳ חולין קל״ו ב׳ · (סבא · ניחא בנו · (בן סבר מעשה
בבן סבר שהיה רודף לעשות צדקה כל ימיו פעם א׳ נודע לו שיש
יתום במדינה א׳ קרובה אליו ורוצה לישא אשה ולא היה בידו במה
להכניסה לחופה נטל בן הסבר כל מה שמצא בביתו והלך ונתן לאותו
יתום ובחזירתו פגע בנהר א׳ שהיה ארכו ד׳ פרסאות והיה שם
תנין א׳ שהזיק לכל עובר ושב כשהגיע בן סבר לאותו תנין עשה
עצמו כעין גשר ועבר עליו ב״ס ולא הזיקו כשעבר הנהר פגע באדם
א׳ מכוער ביותר א״ל אתה ב״ס א״ל הן · א״ל מאין באת והגיד לו
כל מה שאירע לו א״ל האיש ההוא פנקסך עמי שהגיע זמנך לפטור
מן העולם באותו שעה נשתנו פניו לירקון ונשא עיניו כלפי שמים
ואמר רבש״ע מי שהתעסק בתורה וג״ח ימות בשנים מועטות זו
תורה וזו שכרה · ואמות הוך מדירתי כבהמה ולא יתעסקו בני
אנשי ביתי · באותו שעה יצא ב״ק וא״ל הרי לך זמן עד שתלך על
מיטתך כיון שעבר מה״ה פגע בעיר א׳ ובנ״א יוצאים משם א״ל ב״ס
יש כאן חכם גדול או תלמיד א׳ ואקביל פניו אמרו לו יש כאן חכם
גדול ושמו שפיפון בן ליש הלך אצלו כיון שראה אותו שפיפון שמח
בו והביאו אליו וראה שפניו מוריקות · א״ל שפיפון מה לך ב״ס
שמא כת אתה צריך או כלום וא״ל ב״ס א״ל אני לכלום הרי כל
טוב עמי א״ל שפיפון א״כ למה פניך מוריקות וסיפר לו כל מה
שאירע לו בדרך א״ל שפיפון חזק עצמך אל תירא מובטח אני שהקב״ה
יצילך מן המיתה כיון שעברו ה׳ ימים בא ענן גדול והקיף את כל
ביתו של שפיפון · אמרו תלמידיו אין אתה רואה ענן גדול שמקיף
ביתך א״ל ראו אם לכל העיר מקיף או לבית זה לבד · באותו שעה
בא מ״ה לפני שפיפון וא״ל תן לי פקדון שיש לי בידך א״ל שפיפון
איזה פקדון יש לך אצלי א״ל הייך ובן סבר א״ל שפיפון לך לך
למלאכתך אין לך אצלי כלום הלך מ״ה והשיב הדברים לפני הגבורה
ואמר רבש״ע אין מניח אותי שפיפון לכנוס לביתו שהשבעני בשמך
הגדול · א״ל לך אמור לו הייך אני אין מבקש אלא חיי בן הסבר
הלך מ״ה וא״ל הייך שפיפון אין אני מבקש אלא חיי ב״ס והשיבו
שפיפון כבראשונה באותו שעה יצא ב״ק ואמרה מה אעשה לשני
צדיקים אלו שאנו גוזרין גזרה וא״א לקמייה שנאמר ותגזור אומר
ויקום לך וכתיב צדיק מושל ביראת אלהים ומי מושל בי צדיק שאני
גוזר גזרה וצדיק מבטלו ובשבילו אני מבטלה אמר להם לכו והוסיפו
לו ע׳ שנים לכל א׳ וא׳ על שכותיו ס׳ קטן מעשיות : ועיי׳ יהודה
הסבר ואולי זה הוא : (סברין · רבי יצחק בנו · רבי סוביה
רשב״ל בשמו ירו׳ אלו דברים ל״ג ב׳ ואולי צ״ל בש״ר לוי סוביה :
סוגא (ע״ל פוגא · (סוטר · רב שמואל בנו · (סומה בר כתנת
בשם ר״ל מר׳ נשא פי״ד דרכ״ו ב׳ · סומכוס (במשנה ר״פ בכל
מערבין ב״מ פ״ו-ה׳) בפ׳ או״ב משום ר״מ (במשנה דפ״ב א׳)
והוא תלמידו המובהק (ואחר מיתות ר״מ א״ר יהודה שלא להניח
מתלמידיו לבית המדרש שקנטרנין הם ודחק סומכוס ונכנס קדושין
דנ״ב ב׳ נזיר מ״ט ב׳) ובפ״ק דעירובין (די״ג ב׳) שהיה אומר על
כל דבר טומאה וטהרה מ״ח טעמים · והיה מפולפל מאד כרבו
(חבירו של רבי בפ׳ יוחסין דקכ״ט סע״ב (והוא מא״י (ע״ל ר׳ נתן
הבבלי : ובברייתא סומכוס בן יוסי (ירו׳ רפ״ב דברכות סומכוס
בר יוסף וכ״ה באלפסי רפ״ב דברכות · כל המאריך באחד מאריכין
לו ימיו ובבלי די״ג אמר דבר זה סומכוס · אבל באשר״י בר איסי
ט״ס : א״ר אבא שאלתי את סומכוס כתובות פ״ק דפ״א סע״א וזה
רבי אבא הוא רבי אבא אריכא ע״ש · יהודה בן נקוסא · ר׳ נתן
שאלו · סורחב בר פפא (משמיה דזעירי כתובות פ״ב די״ז רע״ב ·
סורמקי רבי אבא (ל״מ) ורב חנינא בניו · רב סחורה (משתבח
רבא לרב נחמן לרב סחורה דאדם גדול הוא א״ל כשיבא לידך הביאהו
לידי ה״ל נדרא למשריה אתא לקמיה דר״נ א״ל נדרת אדעתיה דהכי
אין אדעתי׳ דהכי אין כמה זמנין אקפד ר״נ א״ל זיל לקלעך (פי׳
לאושפיזך הואיל ואינו יודע לפתוח לך) נפק רב סחורה) ופתח
פיתחא לנפשי (איזה דרך ישרה שיבור האדם כו׳ ותפארת לו מן
האדם והשתא דאיקפד ר״נ אדעתי דהכי לא נדרי ושרא לנפשיה)
נדרים (פ״ג דך״ב סע״ב · כתב יוחסין רב סחורה האיר במשנה
א׳ עיני רבה וקרע בגדיו עליו בעת פטירתו עכ״ל : (טעה כי
כן הוא בב״מ דל״ג א׳ במשנה · היה אביו ורבו נושאין משאוי
מניח של רבו ואח״כ של אביו ובגמ׳ רבו שאמרו שלמדו חכמה ולא
שלמדו מקרא ומשנה דברי ר״מ רבי יהודה אמר כל שרוב חכמתו
ממנו רבי יוסי אומר אפילו לא האיר עיניו אלא במשנה א׳ זהו רבו
אמר רבא כגון רב סחורה דאסברן זוהמא ליסטרין (פרש״י בסדר
טהרות הוא שנוייה ולא היית יודע מה כלי הוא ולמדני שהוא כף
גדולה שמסלקין בו זוהם הקדירה והקלחת לצדדים) : שמואל קרע
מאניה עליה ההוא מרבנן דאסבריה א׳ יורד לאמת השחי וא׳ פותח
כיון (משנה היא בתמיד כו׳ · הביו כי גם רבא קרע עליו מדהביא
דשמואל קרע אך קרא וטעה וק״ל : ועוד דרב סחורה היה רבו
מובהק דרבא כמ״ש תוס׳ פ״ק דע״ז די״ט א׳ אמר רבא אמר רב
סחורה אר׳ הונא משמע שרב סחורה היה רבו מובהק שהרי בכמה
מקומות אמר הרבה דברים משמו (ספ״ג דברכות ד״ה א׳ וק״ו
א׳ אמר רבא אר״ס אר״ה · פ׳ ב״מ ד״ד א׳ סנהדרין מ״ט ב׳
יבמות ק״ו א׳ מכות מ׳ ב׳ · כילד הרגל ד״א א׳ אר״ה) והא
דאמר ס״פ אלו מציאות הכ״ל דאסברן זוהמא ליסטרין התם איכא
דגרסי רבה · ואית דגרסי רבא וה״פ אפילו לא קבלתי ממנו אלא
דבר זה שאין בו כ״כ דבר חידוש אני חייב לקרוע עליו עכ״ל התו׳
וכ״כ תו׳ יבמות ק״ו א׳ · ובר״פ ד׳ מיתות מ״ט ב׳ כתבו דה״פ
משמיה דנפשיה לא אגמרן טפי (רק זוהמא ליסטרין ר״ל ובשאר
מקומות א״ל רב סחורה משמיה דרב הונא) א״כ הכי קאמר אפילו
לא למד ממנו אלא דבר זה בלבד נחשב רבו בכך : א״כ בההיא שעתא
אכתי לא גמר מיניה טפי עכ״ל · יצא לך מזה כי רבא למד מר״ס
הרבה דברים ואיך כתב שקרע עליו בשביל שלמד ממנו זוהמא ליסטרין
מלבד שהדבר בעצם לא מוזכר שרבא קרע עליו · ואף מחילות
מעצמות הקדושים התו׳ בב׳ מקומות · בע״ז וביבמות דק״ו שכתבו
שאמר רבא שראוי לקרוע אפילו לא למד מרבו רק דבר א׳ דלא
לענין קריעה אתמר כ״א לענין דברים הנזכר במשנה שחייב לנהוג
כבוד ברבו יותר מאביו וכ״כ התו׳ עצמן בר״פ ד״מ אפילו לא למד
ממנו אלא דבר זה בלבד נחשב רבו · ועוד דתו׳ דקדקו וכתבו
שאמר רבא שראוי לקרוע עליו אבל לא כתבו שרבא קרע עליו כמו
שהבין היוחסין וק״ל : ודכ״ד ב׳ בעירובין אמר רבה (ובע״י רבא)
אר״ס אר״ה אך ט״ס הוא כי ענין זה הוא בע״ז י״ט הנ״ל אמר
רבא · קבורתו עיי׳ ר׳ אבא בר יהודה · ר׳ אבינא בר סחורה ·
רב הונא ב״ס · (סיגנאי · מנחם בנו · (רבי סידור ירו׳ פ״ב
דחלה דכ״ח רע״ג תנא רבי סידור וכ״ה ב״ב דמוסים · (סילני שאל
לרבי חייא בר בא שביעית רפ״ג · (רב סימא בריה דרב אידי
לרב אשי מכות כ״ה א׳ · (רב סימא ברב אשי · ע״ל רב סמא :
רבי סימאי מר״ע (תניא ר׳ סימאי אומר מנין לתח״ה ר״פ חלק ·
רבי אלעזר בש״ר סימאי רבה ויקרא כמ״ח דכ״ג ב׳ וענין ההוא ברבה
קהלת קי״ג א׳ ר״א בר׳ סימא ומ׳ נשא דרכ״ז א׳ ענין ההוא ר״א
ברבי חיים וט״ס הוא וצ״ל ר״א בש״ר סימאי ומ׳ קהלת דפ״ג ג׳
סימאי · ר׳ חייא בשמו עיי׳ ר׳ חלבו · אר׳ חייא בר אבא אר״ס
חלק ק״ז א׳ סוטה י״א א׳ · רבי יונתן בעא מיני׳ · רבי יעקב
בר אידי בשמו : דרש רב נחמן בר חסדא העיד רבי סימאי משום
חגי זכריה ומלאכי ר״ה י״ט ב׳ · ור׳ צדוק הלכו לעבר שנים בלוד
והורו בטרפחת כרבי בזפק · אבא יוסי בן סימאי · רבי מנחם
בנו נקרא בנן של קדושים כי ר׳ סמאי היה ג״כ קדוש ע״ש ·
רבי עזריה בר״ס · (רבי סימון אריב״ל ב״ר פ״ד ופ״י פל״ט וי״ר
פ״א ופל״ד במדבר רבה פ״ד ופי״ב · דברים רבה פ״ה ופ״י ·
בש״ר נתן וי״ר פ״י : בש״ר שמעון בן חלפתא שה״ר : ר׳ סימון
(בן זבדו) אחיו של ר׳ יהודה בן זבדי (ע״ל אבא בר זבדא) :

בפ' במה בהמה עכ"ל) והגאונים כתבו בעבור שהיה מסלסל בשערו בקטנותו ועשה קווצותיו תלתלים :: ועוד כתבו. כי יצא לשון אש מציציותיו עד שברהו מחכו היושבים לפניו ועיי' שאלתות פ' וארא ופ' כי תשא ג"כ · עכ"ל יוחסין (ובערוך ע' נתן כתב ע"ש מלאך דהוי ניצוצין דנור דפשיט ידיה וקבליה בתשובה · פ"א שהיה לו חלוק של שעיר עיזים שסורטין בשרו שיהא לו כפרה שהיה בע"ת עכ"ל) כתב יוחסין אות ע' מר עוקבא אב"ד בזמן שמואל ואמרו שהוא בע"ת ויצא לו אור בראשו והוא נתן דצוציתא · וזה א"א כי נתן דצוציתא היה לפני רב יוסף ומר עוקבא לפני שמואל · ואפשר שהיו שנים והאמת כי נתן דצוציתא היה (אבא) אבוה דר' ירמיה עכ"ל · (אמת זה שקר הוא במ"ש כי נתן דצוציתא הוה אבא אבוה דרבי ירמיה דהא מפורש דאמר רב יוסף עוד א' בדוריכו ומנו עוקבן בר נחמיה ר"ג והיינו נתן דצוציתא שאחזו המלאך בציצית ראשו ע"ש זה נקרא נתן דצוציתא · וצ"ע מ"ש רש"י ס"פ ז"ב הנ"ל דמר עוקבא שהי' אב"ד היה בע"ת · ובשבת מפורש עוקבן בר נחמיה ר"ג שהיה בזמן רב יוסף ולא אמר מר עוקבא ועוד דאי' בפק"ה דל"ה רע"א אמר רבה הני תלת מילי אשתעי לי עוקבן בר נחמיה ר"ג משמיה דשמואל כו' וידוע דרבה חבירו של רב יוסף היו תלמידי רב יהודה שהיה תלמיד שמואל הרי בימי רבה ורב יוסף היה עוקבן בר נחמיה ר"ג · ומר עוקבא היה אב"ד בימי שמואל : ואין ספק כי מר עוקבא לחוד ועוקבן בר נחמיה לחוד · ואולי אותו ספר הגדה שמצא רש"י מר עוקבא היה בע"ת ט"ס היה מר עוקבא וצ"ל עוקבן בר נחמיה · ואני מצאתי כי נתן דצוציתא היה בזמן ר"ע בספר מעשיות של ר' נסים בר' יעקב לדפוס התכו דל"ז א' ז"ל · ויהי איש אחד עשיר ושמו נתן דצוציתא · ויאהב אשה בעולת בעל ושמה חנה והיה בעלה עני מאד והאשה יפ"ת עד מאד ויצר נתן להתהלות בעבור חנה ואמרו לו הרופאים לא תוכל להרפא עד שתשכב עמך ואמרו חכמי ישראל ימות ואל יעבור. אמרו הרופאים תבא ותדבר עמו. אמרו החכמים לא יתכן ויאריך חליו עד מאד והיו חובות הרבה לבעל חנה ויתנהו לבית הסוהר ואשתו היתה טווה ביום ובלילה והיתה קונה להם לבעלם : ויהי ימים רבים בבית הסוהר ותקצר נפשו למות :. ויהי היום ויאמר לאשתו הפודה נפש א' ממיתה כאלו מקיים נפשות רבות ואני קצתי בחיי חמול עלי ולכי לנתן ובקשה ממנו שילווה לך ממון ותפדה נפשי ממות ותאמר לו הלא ידעת שהוא חולה ונוטה למות בעבורי ובכל יום באו שלוחיו בממון הרבה ואיני מקבלה מהם ואומר להם שלא יראו פני לעולם ואיך אלך שיו להלוות ממנו · אם היה בך דעת לא היית אומר לי דבר זה שמא בהאריך אסורך נשתטית ויצאת מדעתך ותקצוף עליו ותלך לביתה בחרי אף ולא באה אליו ויהי ביום הרביעי ותחמול עליו ותאמר אלך ואראנו בטרם ימות ותלך ותמצאהו נוטה למות ויאמר לה : הקב"ה יבקש חמתי ממך ויתפסך בעווני · אבל אני רואה שתרצי שאמות ותנשאי לנתן לאשה · ותאמר גרש אותי ועזבני ואלך ואבא אליו :. ויאמר לה הלא זה דברי שאת חפצת להנשא לו : ותזעק בקול גדול ותפול על פניה ותאמר מי שמע כזאת ומי ראה כאלה לומר לכי ובאפי ותטמאי והוציאני מבית הסוהר ויאמר לה בעלה לכי מעלי ועזבני עד שירחם הקב"ה עלי ותלך לביתה ותחשב בצרתה ובצרת בעלה ותחמול עליו ותתפלל חנה ותאמר אנא ה' הצילני והושיעני שלא אכשל בעבירה ותלך לבית נתן ויראו נעריו וימהרו להגיד לנתן הנה חנה עומדת בשער ויאמר להם אם אמת הדבר תהיו חפשים ותבא בחצר ותאמר לו שפחתו הנה חנה בחצר · ויאמר לה גם את תהיה חפשית ותבא חנה וישא עיניו ויאמר לה גברת מה תרצי ומה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך ותעש ותאמר שאלתי ובקשתי שתלוה לאישי כך וכך שהוא חבוש בבית הסוהר ולך תהיה צדקה לפני ה' · ויצו עבדיו ליתן לה כחפצה :. ויאמר לה הנה כל עשיתי רצונך ואת ידעת שאני חולה מאד מאהבתך · ועתה עשה רצוני ותקייני : ותאמר לו הנה הנני בידך ותחת כנפיך ואין לי פה להמרות פיך · אבל אודיעך שבאה לך שעה לקנות חיי עה"ב והזהר ולא תפסיד שכרך וטוב העולם בדבר מועט ואל תאחרני על בעלי וחשוב שהגעת להפכך ואל תאבד טובה הרבה ותשאר כאשר יכלה ויתם בהרעה והשוב ביסורי הקב"ה ואל תעשה דבר שתתנחם באחריתך וזו לך שעה קלה ותמנע לקנות חיים ארוכים ושכר טוב בעה"ז ובעה"ב שלא יוכל אדם להגיע לדבר זה אלא בעמל רב ויגיע רבה ואתה יכול להגיע לרצון בוראך בשעה קלה אם תשמע לשכלך ותגער ביצר שכלך וטוב לך : ויהי כשמוע האיש דבריה ויגער ביצה"ר ויקום ממטתו ויפול על פניו ארצה ויתנפל לפני ה' ויתפלל להכניע יצרו ולשבר תאותו ולהדריכו בדרך ישר וטובה ולסלוח לו עוונותיו ולשוב בתשובה שלימה ויענהו ה' ויעתר לו ויאמר נתן לחנה ברוכה את לה' וברוך טעמך אשר כליתני היום הזה מבוא בדמים ועבירה וידי הושיעה לי לכי לשלום לביתך · ותלך האשה ותפדה את בעלה ותוציאו מבית הסוהר ותגד לו את אשר עשתה ולא האמין לה אישה כי חשד כי נתן בא אליה והיא העלימה ממנו · ויהי כי ארכו הימים וישקוף רבי עקיבה בעד החלון וירא איש רוכב על סוס ועל ראשו זיו גדול והוהר ומזהיר כשמש ויקרא לאחד מתלמידיו וא"ל מי זה האיש הרוכב על סוס ויאמר זהו נתן רועה זונות ויאמר לתלמידיו התראו אתם כלום על ראשו ויאמרו לא ויאמר להם מהרו והביאו אלי ויבא לפניו ויאמר לו בני על ראשך אור גדול בלכתך ואני יודע שאתה מיורשי עה"ב הודיעני מה עשית ויודיעהו דברי חנה ויתמה ר"ע על התאפקו והכנעו בכיבש יצרו ושובו בתשובה שלימה · ויאמר לו אמנם עשית דבר גדול וע"כ הזריח הקב"ה אור על ראשך הזיו הגדול הזה שראיתי · והנה זה בעה"ז ועאכ"ו בעה"ב ועתה בני שמעני ושב לפני ואלמדך תורה ויעש כן וישב לפניו ויפתח הפותח ואין סוגר דלתות לבו בתורתו · ויהי לימים מועטים הגיע למעלה גדולה בחכמה וישב בצד ר"ע במעלה א' ויהי היום ויעבר בעל חנה על מדרשות ר"ע וירא את נתן בצד ר"ע במעלה א' וישאל לא' מן התלמידים איך עלה נתן לזו הגדולה ויספר לו כל המעשה הזה · וזה העת האמין האיש לדברי חנה אשתו וישקט הרוח קנאה שעבר עליו שחשד אותה ויבא לביתו וישק ראש אשתו ויאמר לה מחל לי על שחשדתיך בדבר נתן עד שראיתי היום בצד ר"ע ושאלתי והגידו לי כל דבריו · הקב"ה ירבה שכרך כפלו כפליים כי הייתי בדאגה גדול בנפשי עד שהושיעני הקב"ה ברחמיו בדבר הזה שנגלה אלי היום עכ"ל :. ועפ"ז י"ל דיקשה לך דעוקבן בר נחמיה נקרא נתן צוציתא · למה קראו אותו נתן ולא עוקבן ב"כ צוציתא שהוא ע"ש ניצוצי דנורא · אלא לפי שנתן שהיה בימי ר"ע היה נק' צוציתא ע"ש האור גם עוקבן היה לו אור נקרא ע"ש נתן וה' אמת הוא יודע האמת · דוגמא לזה ע"ד דאי' בפי"כ ויונתן בן גרשון בן מנשה וכי בן מנשה הוא והלא בן משה אלא שעשה מעשה מנשה מכאן שתולין הקלקלה במקולקלי' וחדא"ג כתב עי"ל שתלאו במנשה כמו מנשה עשה תשובה בכל לבו כן עשה יהונתן תשובה בכל לבו ע"ש :: ובס"פ במה בהמה מקיש ראשונים לאחרונים מה אחרונים לא עשו ותלה בהן לשבא כו' · עי"ל באשר יש לדקדק במ"ש רב יוסף ועוד א' בע"ת בדוריכו ומנו עוקבן בר נחמיה והיינו נתן דצוציתא ולא הא נתן דצוציתא כמו שמצינו שאמרו אבא מר מרתא הוא אבא בר מניומי (ע"ש) הוא יוסף איש הוצל הוא יוסף הבבלי הוא איסי בן גוריא אר"י הוא איסי בן גמליאל הוא איסי בן מהללאל (ע"ש) וכן רבי יצחק בן טבלא הוא רבי יצחק בן חקלא הוא רבי יצחק בר' אלעאי (ע"ש) אלא נקט לשון והיינו נתן דצוציתא הכוונה כמו עוקבן בר נחמיה שהיה אור על ראשו ממש כמו נתן דצוציתא כו' · עיי' ס' יוחסין ק"ד א' מן יהודה עד יהויכין נחמיה משולם חנניה ברכיה חסדיה ישעי' עובדי' שכניה שמעי' חזקיה יוחנן שפט ענן נתן דצוציתא הונא נתן נחמיה : עוקבא אבא בר הונא נתן מר זוטרא מרזמר כהנא הונא מר זוטרא הונא מר כהנאי בסתנאי חסדאי שלמה ריש גלותא דוד בן זכאי שעשה המחלוקות עם רבינו סעדי' פיומי ז"ל עכ"ל דורות עולם בקיצור ועיי' יוחסין קס"ז ב' עה"א ד"א תשכ"ז מה שכתבתי שם · (רבי נתנאל פר"א פי"ז ופכ"ה א"ר נתנאל ראו אבותיו של משה תארו כמלאך אלהים מלו אותו לשמנה וקראו שמו יקותיאל :

אות סמך

סבא פ"ק דחולין וי"א אשכחיה ההוא סבא לר' שמעון בן אלעזר (כתבו תו' ההוא סבא י"מ דכ"מ שהוא מזכיר ההוא סבא) הוא אליהו · (וא"א לומר כן בפ' ב"מ דל"ג ל"ד בעובדא דרשב"י (דיהיב בו עיני ונח) ·· ברכות פ"ק ד"ה ב' תנא להו ההוא סבא משום רשב"י · שם ד"ח אמר להו ההוא סבא ע"ש ע"ב · בפ' ב"מ ד"ג תנא להו ההוא סבא בלבד שלא יקדים · בס"פ תולין א"ל ההוא סבא לרבי אבהו · ובס"פ המצניע צ"ה ב' בעא ההוא סבא מרבי זירא אשתיק · פ' כ"כ קי"ט א' פגע ההוא סבא ליוסף מוקיר שבתא ע"ש · פסחים פ"ק ט"ו ב' א"ל ההוא סבא לר' ירמיה · חלק ד"ק ע"א יתיב רבי ירמיה ואמר כו' א"ל ההוא סבא יישר וכן א"ר יוחנן : ופ' מקום שנהגו נ"ג ב' א"ל ההוא סבא לרב יהודה יישר : חומר בקודש כ"ה ב' ההוא סבא אמר לרבה בר עולא : תענית כ"ג כ"א א' ההוא סבא תנא ליה לאילפא :. פ' החליל נ"ב סע"א

(ובירו' ספ"ב דסנהדרין רבי חנינא) בר סיסי חביבי ולא זמין עלי
עד שהבאתי ג' שערות · (שם י"א ב') · רבי נחה בש"ר לעזר
שם פד"מ כ"ה ג' · שביעית פ"ד בש"ר בון בר חייא · הגוזל
בתרא בש"ר יונה · בש"ר יוסי בר' חנינא ר"פ המפקיד · רבי
נחה בשמו פ' עושין פסין · רבי ניסא אמר לא חכים אנא לאבא
ואמרה לי אימא אבוך אמר מדליקין שמן שריפה בחנוכה סוף תורות ·
רבי רדיפה בשמו עירובין ספ"ק · (רבי נפה דקסרין איכה רבה
כ"ו ג' ומגילה קכ"א ע"א ניסא · נפח · רבי מנחם בנו · נפחא
רבי יוחנן נקרא כך · אביו של רבי יצחק נפחא (וצ"ע כי נראה
נפחא שם עיר א"ר יהודה מעשה בבן נפחא שהיו לו ה' אלירות
באושא כו' פ' הדר דע"ב סע"ב · רבי נפתלי שאל לרבי מנא והיה
כהן ירו' תענית פ"ד ומגילה פ"ד אצבעותיו עקומות · ר' יעקב
בן נפתלי למ"ז ויש רבי יצחק ב"נ · נקוסא רב יהודה בנו · או
נקונא · (נרבאי · רבי יוחנן בנו · (נריא · רבי יהודה בנו ·
(נרשייה · רבי שמעון בנו · (נש · אבא שאול בנו · ר' נתן
(משנה ברכות פ"ט מ"ה · שקלים פ"ב ה') הבבלי לבלר אב"ד
בשיבתו של רשב"ג אביו של רבי הבירו ר"מ (עש"ב למה נקרא
י"א : (יש אומרים עע"ז ע"ו · שבועות ל"ה ב' · חולין פ' א' ·
פסחים ד"ע א' · מכות ע"ו · (בתו' ב"ב ט"ו ב' הכי י"א לאו
רבי נתן ובשל"ה דת"ט ע"ב ואוא דיין ונקית לעומקא דדינא (ב"ק
כ"ג א' · ב"מ קי"ז ב' פרש"י אב"ד היה) וכל אבותיו היו ראש
גולה בבבל (ע"ש בערוך שהי' אביו ר"ג בבבל ועלה ר"נ לא"י והיה
אב"ד) ואליהו מדבר עמו (בפ' מי שאחזו ד"ע) א"ל אליהו אכול
שליש ושתה שליש והנח שליש כשתכעוס תעמיד על מילואך (ובפ'
הזהב נ"ט ב' במעשה דר"א ורבי יהושע בתנור עכנאי אשכח ר"נ
לאליהו (ע"ש) · והלך לכרכי הים למדינת קפוטקיא שמלו בניהם
ומתו וראה שהיו ירוקין וא"ל המתינו ומלו וחיו והיו קורין אותן
על שמו נתן הבבלי : פר"א דמילה קל"ד סע"א · חולין מ"ז ב'
ושה"ר) שמואל ירחינאי ראה) ספרו של אדה"ר וכתוב בו רבי
ורבי נתן סוף משנה פ' הפועלים דפ"ו) אר' נתן לרבי שניתם
משנתיכם כר' יוחנן בן ברוקה כו' ואמר רבי ילדות היתה בי והעזתי
פנים בנתן הבבלי פרשב"ם ילדות ושטות היתה בי שהעזתי פנים
ודחיתיו בדבר שאינו (פי"נ דקל"א א' ובירו' פ' נערה שנתפתת'
כ"ט סע"א · רבי זעירא בש"ר יוחנן רבי שאל את נתן הבבלי מה
ראו לומר הלכה כר' יוחנן בן ברוקה לא את שנית לנו אתא לגבי
אביו א"ל קפחת את נתן הבבלי · ועיי' פ' התכלת בתו' דמ"ד א'. ·
ר' נתן בגלאה הוא גיטין ס"ה · ובפ' המוכר הספינה דע"ג) ר'
נתן בגלאה קרי ליה בולית וסומכוס דאי' קרי דוגות (ובכתובות
פ"ד דכ"ב א' אר' נתן שאלתי את סומכוס · ועשה ספרים הרבה
במו משנות ואדר"ן : כתב רמ"ה ס' תולדות אדם והוה הג"מ
זרוחם בר משולם ; בחלק הוה בה' יבום וחליצה ה"ג רבי ור' נתן
הלכה כרבי נתן צ"ע"ג דהלכה כרבי מחביריו שאני רבי נתן דרביה
דרבי הוה ורביה דאבוה עיי' יוחסין דמ"ג ב' (וצ"ע שהרי אביו
היה נשיא ור"נ אב"ד · כתב בס' גא"י בפומבדיתא נקבר רבי נתן
(לא ידעתי אם זה הוא ובמ"ב בפומ' נקבר ר' נתן ור' נחמן בני
רב פפא · רב אדא בר' שמעון בשמו · אחרים אומרים משם ר'
נתן תוספתא מעשרו' פ"ב : ור' דוסא עירכין ד"ג · רבי חנינא
בן אורי בשר"נ : ר' חנינא חלש אעל לגבי ר"נ חולין מ"ו : חנניה
בן אחי ר' יהושע ע"ש : ר' יאשיה ע"ש : משום ר' יוסי הגלילי
ע"ל : בשם אבא יוסי המחוזי : ורבי יעקב אמרו גיטין י"ד :
רבי יצחק בשם ר' נתן שאמר משום ר' יוסי הגלילי שאמר משום
רבי יוחנן בן נורי מכות ל"ח ב' : יונתן הקיטוני פליג עמו :
בש"ר ישמעאל פסחים ס"ז ב' נדה י"ג א' : ר' ישמעאל בר' יוסי
משמו : רבי ישמעאל בר' נחמן אר"נ : ר"מ חבירו ע"ל : רבי
מתיא בן חרש א"ל רבי אדר"ן רפ"א : רב נתן בר שילא העיד
בשמו · סומכוס ע"ל · ר' סימון בשר"נ וי"ר פ"י · אר"נ לא
שאמר ר"ע שבועות ו' ומכות פ"ג ד"נ ור"ע · רב ורבי נתן
ח"א כו' פ' אעפ"י דכ"ח א' · רבי תלמידו ע"ל · רשב"ג ע"ל ·
(ר' נתן בן אבישלום · ר' יוסי אומר כו' ר' יונתן בן יוסף אומר
כו' ר"נ ב"א אומר כו' ר' יוחנן הסנדלר אומר כו' ר' יהודה אומר
ברכות ד"ג א' : (רבי נתן ברבי אמר כו' רשב"י אומר כו' ספרי
פ' ואתחנן : רב נתן בר אושעיא · (ולא היה תנא דברייתא עיי'
בכללים · לתנייא רב נתן בר אושעיא נזיר פ' כ"ג נא' סע"א ·
אביי אשכחינהו להבריה דר"נ בר הושעי' נזיר מ"ד ב' · אר' חסדא
אר"נ בר הושעיה ראשית הגז קל"ה א' · פליג עם רב יהודה
רי"א כו' ר"נ ב"א אמר קדושין ל"ב רע"א · בעא מר' יוחנן ר"פ

הבונה ק"ב סע"ב ופ"י יוחסין ע"ד ב' · המוציא יין דפ"א ב'
הושעי' · בר הושעיה אר' יוחנן ירו' פ' המדיר ל"א ב' · ב"ר
הושעיה מתקיף לשמואל גיטין י"ח א' · והיוחסין כתב גם נחמן
בר אושעיא יצא לו זה דבפ' במה אשה ס"ה א' רב נחמן בר אושעיא
והביאו בש"י בתלמידי רבי יוחנן נחמן ב"א אך ברי"ף בפ' במה אשה
הגי' רב נתן ב"א וכ"כ כי לא נמצא רבי נחמן ב"א עוד זכרו בש"ם
(עיי' רב נחמן בר אושפיזתא) · רב יהודה בר אשתתי בזמנו ·
רבי נתן בר עובי (ר' זירא כד חליש מגרסא אזיל ויתיב אפתחי'
דר"נ ב"ט כי חלפי רבנן אקום מקמייהו ואקבל אגרא · וקבל מר'
זירא שאמר הלכה בש"ר יוחנן ולמדה מ' זימני ברכות פ"ד כ"ח א' ·
בש"ר יוחנן ירו' פ' תפילת השחר ז' ב' · רבי נתן בר מניומי
(אר' כהנא דרש ר"נ ב"מ משמיה דרבי תנחום ב' דברים פ' ב"מ
ד"א סע"ב וד"ב א' חגיגה ג' א' ומ"פ הכונס ס"ב ב') כתב יוחסין
תלמיד רב (ל"מ · רב נתן בר' ברכיה תלמיד ר' ירמיה (ל"מ ·
אכפי רבא לרב נתן בר אמי ת' זוזי לצדקה (ב"ב פ"ק ד"ח תרגמא
קמיה דרבא בשבת פ' השואל דק"נ ע"ב כתובות מ"ט ב' · א"ל
רבא הוש להא דאביי פי"נ קל"ה א' · אתא ליה שמועה מאבוה
מבי חוזאה אתא קמיה דרבא פ' מגלחין ך' סע"א · אמר לרבינא
סנהדרין ל' א' · נתן בר מר זוטרא (אמר רב אשי אמר לי נתן
במ"ז סנהדרין כ"ט א' · נתן · אבא ב"נ · איסי ב"נ · אמי
ב"נ · רב יהודה ב"נ · רבי יוסי ב"נ : ירמיה ב"נ (ל"מ · ר'
נחמן ב"נ ל"מ · רבא ב"נ · ר' שמואל ב"נ · (רב נתן ר' חייא
בר"נ · רב כהנא בר"נ · רב משרשיא בר"נ · נתן בר שילא ריש
טבחייא דציפורי העיד לפני רבי (פא"ע כ"ח ב' משום ר' נתן שם
נ' ע"ב · (רב נתן בר אבא אמר רב ג"ד בילה ל"ב ב' תרגמא
קמיה דרב פ' המפקיד מ"א א' : קומי שמואל ירו' ע"ז ספ"ב ·
הלך עם ר' אלעזר לר' שמואל בר אבא לנחם אבל ירו' מ"ק פ"ג
דפ"ב א' · יש אבא בר נתן ואולי יעקב בר אבא ע"ש אחיו ·
(רב נתן בר אביי אתא קמיה דרב חסדא פג"ה ל"ה ב' אולי צ"ל בר
אבא וע"ל ר"נ בר אבין שכתב היוחסין תלמיד רב חסדא אולי זה הוא ·
רב נתן בר אבין (יתיב קמיה דרב ובדק ברוב עורו א"ל כו' חולין מ"ח
ב') כתב יוחסין תלמיד ר' חסדא (ל"מ ע"ל ר"נ בר אביי שהיה קמיה
רב חסדא ונתחלף בין אביי לאבין וזה האות שאין מביא ר' נתן בר אביי ·
(ר' נתן כהן אחוי דר' חייא בר אבא בריש בימא א"ל לאחיו צלי
עלי א"ל הן דאתקטר לולבך קטר אילכך מ' קהלת בפ' עת ללדת
ד"ל ב' · (רב נתן בר מר עוקבא אמר רב יהודה ברכות י"ג ב' ·
רב) נתן (בר) אסיא הלך בי"ט שני של גליות ונ.די רב יוסף
(מקום שנהגו דנ"ב א' : (רב נתן דרומאה שאלו אותו ר' חיננא
ורבי יונתן ירו' פ' הדר · (רב נתן אקלע להגרוניא לביתו ורפרס
וכולהו רבנן אתו לפרקי ורבינא לא אתא ובעא רפרס לאפוקי מדעתיה
דר"ג אמר למחר לרבינא מ"ט לא אתא מר לפרקא כו' א"ל רבינא
לא סבר מר כו' יומא ע"ח א' · אר' שמואל בר אבא אר' יוחנן
מיתיב ר' נתן כו' אמר רבא נזיר פ' כ"ג נא' א' · רב יהודה ורב
נתן ח"א ר"פ מפילין · (רבי נתן בירא פ' המדיר ע"ה א' ·
רב נתן אבוה דר' הונא בר נתן (זבחים ספ"ז פסחים פ"ג מ"ג ב')
קמיה רב פפא (פ' ע"פ דקי"ז סע"ב ובכ"ל וכ"ה בשס"ח · רב
נתן דבית גוברין כתבתי יונתן · רב נתן בן אבטולמוס ע"ל יונתן ·
ר' נתן בן עמרם ע"ל יונתן · רבי נתן בר יצחק בר אחא ע"ל
יונתן · ר' נתן בר יוסף כתבתי יונתן · נתן דצוציתא (בס"פ
במה בהמה דנ"ו סע"ב · אמר רב אין לך גדול בבעלי תשובה יותר
מיאשיה בדורו וא' בדורינו ומנו אבא אבוה דרבי ירמיה בר אבא
ואמרי לה אחא אחוה דאבא אבוה דר' ירמיה בר אבא · אמר רב
יוסף ועוד א' בדורינו) ומנו עוקבא בר נחמיה ריש גלותא והיינו
נתן דצוציתא אמר רב יוסף הוה יתיבנא בפירקא והוה קא מנמנם
וחזאי בחלמא דקא פשט ידיה וקבליה פרש"י דצוציתא ע"ש שאחזו
המלאך בציצית ראשו ובתו' ור"ת מצא במדרש שהיה נר דולק על
ראשו · ובפרש"י בפ' דיני ממונות עכ"ל יוחסין (איכו בפ' ד"מ
לא' בפ' ז"ב דל"א סע"ב ז"ל שלחו למר עוקבא לדזיו ליה כבר בתיה
(פי' משה) שלום עוקבן הבבלי קבל קדמנא (ע"ש) פרש"י לדזיו
ליה כבר בתיה לפי שמקרין עור פניו כמשה שגידלתו בתיה בת פרעה
לדזיו ליה ע"ש שהיה חכם וחכמת אדם תאיר פניו ומצאתי בספר
הגדה שהיה מר עוקבא בע"ת שנתן עיניו באשת איש ונפל לחולה
לימים נצרכה ללוות ממנו ומתוך דחקה נתרצית לו ונכבש יצרו ונפטרה
בשלום ונתרפא וכשהיה יוצא לשוק היה נר דולק בראשו מן השמים
וע"ש כך קריה לי' נתן צוציתא בשבת הכא כמי להכי כתבו ליה הכי
ע"ש האור שהיה זורח עליו עכ"ל וכתב רש"י מר עוקבא אב"ד היה

קמיה ר"נ בר יצחק ואיך כתב רש"י דרב אשי היה ר"י בימי ר"נ בר
יצחק והוא תמוה מאד וצ"ע · והיוחסין דקי"ז רשב"ג מת תרס"ז
דהוא ד"א קט"ו : כתב יוחסין שהאריך ימים (וכן נראה דהיה
בימי ר' אמי ורבי אסי וגם בימי רב אשי וצ"ע · והיה מכתף ועייל
ונפיק להביא כלי תשמיש לכבוד שבת אמר אי מקלעין לי רבי אמי
ורבי אסי לא מכתיפנא כ"כ קי"ט א' · א"ד אלו אקלע רבי יוחנן
כו' וצ"ע אם ראה את ר' יוחנן ורבי אמי ורבי אסי · צ"ע במ"ש
בר"נ בר יעקב אם אין שייכין לכאן · ואבא מרי ר"ג חמיו ·
רבי אבין בזמנו · רבי אדא בר אהבה ע"ש · ורב אויא · א"ל
רב אחא גלילאה : רב אחא נ"א ר' חייא בר יוסף מסתמך אכתפיה
דר"נ ב"י בר אחתיה · רבי אמי ור' אסי בדורו ע"ל · אמימר
בשמו · אר' אסי חולין ה' ב' צ"ע רב אשי בדורו ע"ל · א"ל ר'
ביבי בר אביי · וגידל דמן מרש · ר' הונא בר' יהושע הבדו ·
רבי הונא בר נתן אקלע לגביה · רבי חונה בשמו · ורבי חייא
בר אבא · רבי חייא מהורמין בשמו · בעא לר' חייא בר אבין
ב"ב צ"ז א' וא"ל תנוח דעתך שהנחת דעתי פסחים ל"ב ב' · וא"ל
ברכות ד"ז הזורק ד"ק ב' · ורבי חמא אבוה דרבי יהושע ·
אמר לרבי חנן ברב חסדא · אר' חסדא ע"ז ס"ג א' ·
בש"ר יהושע בן לוי · רבי יוחנן בר רבינא בזמנו · רבי יוסף
ביר נהה בזמנו כ"כ יוחסין (לח"ז · ורבי יעקב בר אידי · מר
בר רבינא בעא מיני' · ורב נחמן ברב חסדא וע"ל · אמר לרב
פפא משמיה דרבא כריתות ח' א' חבירו נ"ד · בשם רב ר"פ
א"ע · אמר רב סוכה מ"ו א' · רבא דבו תו' פס"ה מ"ו ב' רבא
הקפיד עליו פ' הספינה פ"ו א' ועיי' פ' לא יחפור · רבה בר
שומנא בזמנו · אמר רבה בר אבוה ר"פ במה אשה · רבינא בעא
מיניה · רב שלמן תני קמיה · שימש למר שמואל ע"ל : רב
נחמן ברב חסדא (ואחיו ע"ש) משמיה דרב חסדא פ' הבית קמ"ז
א' · משמיה דרבי עבלא שלה לרב נחמן בר יעקב ילמדנו רבינו
פ' ז"ב ד"ד א' כתובות ק"ה ב' · פס"ה מ"ו ב' והוי יתיב רב יוסף
קמיה · ובסנהדרין ה' א' א"ל רב נחמן בר יעקב הא אמר אבוה
דאבוך משמיה דרב · רמא כרגא ארבנן א"ל רב נחמן בר יצחק
עברת על תכ"ך ב"ב פ"ב רב נחמן בר יצחק אמר עליו שהוא מכה
בן מכה ע"ש · דרש העיד ר' סימאי משום חגי זכריה ומלאכי :
דרש כו' אמר רבא הא בורכא היא א"ל רב נחמן בר יצחק אנא
אמרתי חולין כ"ח ב' ובשבועות י"ב ב' אנא אמרתי משמיה דרב
שימי מנהרדעא · רב נחמן בר גוריא (אקלע לנהרדעא פ' המלניע
דצ"ח א') תלמיד רב (עיי' חמא בר גוריא שהיה תלמיד רב :
רב נחמן בר בסן פ' ב' דייני גזירות (ק"ה ב') כי אתא רב דימי
אמר דרש ר"נ ב"כ סנהדרין פ"ק ד"ז · קדושין ל"ג ב' · רב
נחמן בר שמואל בר נחמן (ובירו' מגילה ע' רע"ב · קומי רבי
אמי ירו' מי שמת די"ז א' · רבי תנחומא בשמו מ' קהלת פ"ט
ד' ובתנחומא פ' נח ר"נ ב"ש בר נחמני וכ"ה בירו' פ"ק ג' ד' בש"ר
שמואל בר נחמני ומ' קהלת צ"ב רע"ב רבי נחמיה בר"ש בר נחמן :
רב נחמן ברב זבדא (ואמרי לה רב נחמן בר רבא אמר רב שבת פ"ב
דכ"ה ב' · רב נחמן בר רבא אמר רב שבת כ"ה ב' (ויוחסין מביא
רבי אבא בר' נחמן בר רבא (לח"ז) · רב נחמן בר זכריה (ע"ל
רב נחומי · רב נחמן בר מנימי לאביי (אולי הוא רבי חנינא
ב"מ · רב נחמן בן פרטא בזמן רב אשי (מפרהטיא לרב אשי פ'
י' יוחסין דפ"א א' · רב נחמן בר ברוך (אמר אדא מרי אר"נ
ב"ב א"ר אשי בר אבין א"ר יהודה במה אשה ס"ו ב' · אמר אדא
מרי א"ר נחמיה בר' ברוך א"ר חייא בר אבין אמר רב יהודה מ"ק
י"ו · בא' מהמקומות טעות · רב נחמן בר אבדימי (אולי הוא
רבי חנינא ב"א · רב נחמן בר חנין (לח"ז · רב נחמן בר פפא
(ב"מ ד"פ ע"ב פ"א א' שדי בזרני ולא למחו בעא רחמי ואתא
מטרא פא"ט ס' ע"ב · נחום בפ' משום ר"א הקפר יומא ס"ז א' ·
רב פפא בר נחמן אולי בנו · כתב גא"י ובח"ב בפומבדיתא שם
נקבר רב נתן ורב נחמן בפ' · רב נחמן בר נתן (לח"ז וש"י מכאו
בתלמידי רב · רב נחמן בריה דרב יוסף (כתבתי נחמיה בר"י :
רב נחמן בר אושעיה (כתבתי נתן ב"א · רב נחמן בר אושפזתי
לרב פפא פ"ג דתענית והערוך (ערך בר) פירש אושפיזתא שם אמו
של רב פפא והגי' שם אושפרתי · והנה היוחסין הבין דרב נחמן
הוא בן אושפזתי דאל"כ למה הביאו בשמות רב נחמן עיי' פ"ג
דתעניות דך"ד רבי פפא גזר תעניות חלש ליביה וטעם מידי שרף
פינכא דדייסא בעי רחמי ולא אתא מיטרא א"ל רב נחמן בר
אושפרתי אי שריף מר פינכא אחריתי הוה אתי מיטרא · ובע"י
מגי' א"ל רב נחמן בר אושעי' אי שריף מר כו' · ואליבו בפ' מחה

אשה רב נחמן בר אושעי' · אכן כתבתי רב נתן בר אושעיא כי
לא תמלא נחמן בר אושעי' וט"ס הוא ע"ש ואולי בע"י ג"כ צ"ל
א"ל רב נתן בר אושעיא אי שריף מר כו' ורציתי ליישב בעד הערוך
שקרא לר"פ ע"ש אמו כי לא היה לר"פ אב ידוע ע"ש · אך שדיתי
בו כרגא עיי' רבי זירא · יהיה איך שיהיה שטעה היוחסין במה
שהביא רב נחמן בר אושפיזתא · (רב נחמן מנהרדעא עיי' חנן
מנהרדעא · (רב נחמן ברב איקא · ע"ל חיננא · (רב נחמן
בר אדא אמר שמואל עירובין ל"ד ב' · ברב אדא אמר שמואל פ'
חלון ד"פ ע"א : א"ר יונה תנא נחמן ב"א ורבי יוסה אמר תנא
נחמן סבא ירו' מגילה רפ"ב וברכות פ"ב ד"ד ד' · ובעירובין ד"ק
ב' נחומי ב"א אמר שמואל וכן הביאו יוחסין והכל א' · בילה ל"א
ב' נחומי · (נחמן סבא עיי' לפני זה · (רב נחמן דיפו בש"ר
יעקב דקסרין ב"ר פכ"ג דף כ"ט רע"ב ע"ל ר' מנחמה ורבי נחמיה ·
(רב נחמן בר הונא ר"י בסורא ג"ש מת ד"א רי"ד עה"א · (נחמן ·
רבי יהושע ב"כ · רבי יצחק ב"כ · רבי ישמעאל ב"כ · רב פפא
ב"כ · ורבי שמואל ב"כ · נחמני אביי נקרא כן ע"ש · רב
נחמני הכהן (נחמני אביו של רבה היה כהן · נחמני אביו של (ר'
אושעיא ורבי חנינא) ורבה · (נחמני רבי חייא ב"כ · רבי ינאי
ב"כ · רבי יעקב ב"כ · ורבי שמואל ב"כ · (נחשא רבי פרוזדירה
בנו · (נחשון עיניני בנו · ניולי אמר רב הונא פא"ט (מה' ב'
פרש"י שם חכם · ניותי פ' כ"כ פרש"י ע"ש מקומו מניות
ברמה : (רבי ניחא בר סבא רבי יוחנן בש"ר זעירא ירו' ר"פ
אחרון דכלאים בעא לרבי יונה ירו' ר"פ יש מותרת · ורבי יונה
בש"ר המנונא ירו' ס"פ הערל · רבי נהומי זקנו של רבא בר
מניומי בזמן רב נחמן (ל"מ עיי' מניומי ברב נהומי אולי אחד
ט"ס הוא · רבי נהומי בר אדא (ע"ל נחמן · (רבי נהומי בר'
חייא בר בא ע"ל נחמיה · נימוס א"ר יוסי סח לי נימוס פ"ק
דבכורות (ד"י ב' אחיו של רבי יהושע הגרסי · (נימוס הגרדי
שאל את ר"מ פא"ד ט"ו ב' וש"ר ר"פ בא שאל את חז"ל והלך אצל
אבא יוסף הבנאי ובפתיחתא דאיכה ד"כ ע"ג לא עמדו פולסיפים לא"ה
כבלעם וכאבנימוס הגרדי וכ"ה בב"ר פ' תולדות פס"ה דע"ג ד'
ותמוה איך נקרא נימוס הנ"ל אחיו של רבי יהושע הגרסי בשם
גוי · ואולי א' צ"ל בג' אבנימוס · מתה אמו והלך ר"מ לנחמו
לו פנים מ"ר רות · ניקומכי תני קומי זעירא ירושלמי (פסחים
רפ"ד מ"ק פ"א פ' ד' נגמר הדין דך"ג ד' · נקנור שהיה בנית
שני נזכר במשנה שהיה חסיד ובפ"א דמדות ובפ"ב שיש פתח בעזרה
והוא שער נקנור וב' כשפשין היה לו א' מימין וא' משמאל וכ"ב
בשקלים פ"א מכוונין כנגד ק"ק לכ"א בברכות לא יקל ראשו בשער נקנור
ובסוטה פ"ק בפתח שער נקנור משקין סוטות ומטהרין יולדות
ומצורעים ובפ' כיצד צולין לא נתקדשו שער נקנור שמצורעים
עומדין שם ומכניסי' ידיהם לבהונות ובפ"ג דיומא ובתוספתא פ"ב
ניסים נעשו לדלתותיו ומזכירים אותו לשבח שהלך לאלכסנדריא של
מצרים ועשה ב' דלתות נחושת והביאם על הים והיה סוער על
המלחים והשליכו א' לים ורצו להשליך השני' וקשר עצמו בדלת
ואמר אם רצונכם להשליכה תשליכו עמי ואז עמד הים מזעפו והיה
מצטער על אותה שהשליכו והשליכו הים דלת ההיא למקום שיצא
אותו חסיד · וי"א דג גדול בלעו והקיאה : ובמדות פ"ב כל
השערים של זהב חוץ משל נקנור מפני שנעשו בהם ניסים וי"א לפי
שמצהיבין כזהב · וביוספין בן גוריון אמר שנקרא שער נקנור
שהרגו שם לנקנור שר היוונים ותלו אותו בשער בימי החשמונאים
וכ"כ ספ"ב דתענית · ניתאי הארבלי שם מקום בית ארבאל הושע
י' והיא שומרון וי"א מקום סמוך לניכוה · (אבות פ"א במשנה
פ' א"ד די"ו א') והוא אב"ד מן הזוגות וקבור בארבאל בין ציפורי
לטבריה (ובמ"ב פ' וישלח דינה נקברה בארבאל ואצלה נתאי הארבלי ·
כתב גא"י בארבל נקבר ניתאי ורבי זעירא ועל השדה קבורים ד'
שבטים ודינה אחותו ושת בן אדה"ר · עיי' רבי יהושע בן פרחיה
ניתאי איש תקוע הביא חלות מביתר ולא קבלו ממנו שהיק ה"ל
משנה סוף חלה ובירושלמי שהיה אדם גדול וראוי לסמוך עליו לכן
לא קבלו ממנו שלא ילמדו לקבוע חובה · ושם במשנה בן אנטינוס
(כ"ה בערוך) וי"ג אנטיגנוס (ובתמורה כ"א הגי' אנטיגנוס) העלה
בכורות מבבל ולא קבלו יוסף הכהן הביא בכוריו יין ושמן ולא קבלו
אריסטון הביא בכוריו מאפמיא וקבלו כולם חסידים ואנשי שם לכן
הזכרתים : ניתאי תלמיד שמואל בתרא (פי"כ דקי"א א' · ניתאי
ואמרי לה זוותאי ע"ש · ננס · אבא שאול ב"כ · שמעון ב"כ ·
(ננס הקלב ע"ל רבי יהושע בן אלם · (רבי נסא ירו' ברכות פ"ג
ר"ס ע"א · נתה זימנין אכלית עם רבי תחליפא ועם אגריפס
ובירו'

בסורא לא עבדינן עובדא כה"ה ל"א ב' · גם מזה מוכח דר"נ
סתם איננו ברב יצחק שהיה תלמיד רבא דא"כ הל"ל דאותבינן מר
אמר רבא לא אמינא לכו לא תתלו בוקי סריקי בר"נ ב"ב פ' מי
שמת דקל"א ורפ"ק ד"ז א' ובפ' אין מעמידין דל"ז · ובפא"ע
ד"נ · ע"ל ח"א מת ד"א ע"ט · רב נחמן ורב הונא הלכה כרב
הונא באיסורא וכר"נ בדינא (ע"ש) (ובס"ב י"ע ש"ג סך"א הלכה
כרב ששת באיסור ור"נ בדינא · (ע"ש) זהרא"ש פ' הזהב הלכה
כר"נ בדינא דוקא כנגד ר"ש · ובש"ך בח"מ סס"ו ס"ק קכ"ב השיג
ע"ז רק כנגד כל חולק (וכ"כ תו' פ' האומנין) ע"ת רמ"ע קי"א
וע"ת בית יעקב סי' י"א מה שהק' על ש"ך עשב"ג ויישוב על
הקושיות · הני כללי קד גבי חד אבל גבי ב' לא עיי' תו' נדה
ח' · וע"ז ל"א ד"ה ולא פליגי וע"ת חו"י שמכוין הוא שהש"ס יפסוק
כנגד הכלל א"כ מה שהק' בפ' המקבל דק"י על מ"ש הלכתא כרבי
כהנא והא קיי"ל כרב נחמן וק"ל · בנתיה דרב נחמן בחשן קידרה
בידייהו סבר רב עילש שהן נדקניות ואשתבין עמו ושמע רב עילש
שאומרת זו לזו שיאמרו לשביין שירחיק אותן שלא יפדו אותן כו'
ומה שהגיסו הקדרה היה ע"י כישוף גיטין פ' השולח דמ"ה ·
כתב ג"כ אות ב' בנות רב נחמן הם ב' בנות לוט הנשארות בסדום
כמ"ש וידבר אל חתניו וגו' ויהי כמצחק ונשארו בסדום מתאות המשגל
והזימה כן עתה מעשיהם של אלו ורב עילש הוא תיקון בלע מלך
סדום והיו שבויים ביד המלכים וניצול בזכות אברהם דמתיל ליונה
ואביריו כטבעו ולא ניצולו · וכן ג"כ רב עילש תיקונו ניצול ואחרים
לא ניצולו · והואיל והתחתן לאברהם עשה התעוררת ולכן ניתקן
עתה ברב עילש עכ"ל · ילתה גלגול מעכה (ע"ש קבורתו בכפר
ברעם גא"י · אבא בר אבימי בזמנו · רבי אבא בעא מיניה ·
אביי משמיה ותלמידו · אבימי בר פפא · אבימי בר פפי · אר'
אדא בר אהבה ובשמו · אדא בר אבימי · ור' אדא בר מתנא ·
רב אחא בר יעקב · בש"ר אחא בר חנינא · א"ל רב אחא בר
הונא · רב אחא בר מניומי בשמו · רב אחא בר נחמן · רב
אחדבוי ברב מתנא · איבו · רבי אידית בזמנו · ר' אמי ע"ל ·
אמימר בשמו · רבי אסי חבירו · אמר לרב אשי · עיי' ר' חנן
מחוזנאי כי ע"ם הוא · רב ביבי תלמידו · רב ביבי בר אבין קמיה ·
רב ביזנא בזמנו · רב גידל בר מניומי קמיה · רב דימי בר יוסף
בשמו ובעא מיניה · הון בנו בעא מיניה · רב הונא חבירו ע"ל ·
רב הונא בר חנינא אר"נ · רב הונא בר חייא קמיה · רב הונא
בר חייא אבוה דלוי חולק עמו וקמיה דר"נ · רב הונא בר חלב
בעא מיניה · רב הונא בר' יהודה אר"נ · בש"ר הונא בר נתן ·
א"ל רב המנונא · רב זביד בשמו · מר זוטרא בר טוביה אר"נ ·
מר זוטרא ברב נחמן משמו · רבי זירא אר"נ ר"ה ך' ב' כתובות
נ"ה א' ב"ב י"ב א' · זעירא שאל לר"נ · אמר זעירי · תנא
חגא · אמר לרבי חייא ברב מתנה · רבי חייא מהורמין בשמי :
חייא בר אמי · ורבי חייא בר אבא · רבי חייא פרוזאה : רבי
חייא בר יוסף קמיה : חמא בר אבא שליח ציון ע"ל : ר' חמא
בר ברתיה דחסא · רבי חנינא חוזנאה בזמנו : אבא חנן בזמנו :
חסא רבו וכ"ע : רב חסדא חבירו ע"ל : טבי רמי לר"נ : רב
טבלא אזל לגביה : רב טובי בר מתנא אתא לקמיה : רבי ינאי
סבא בעא מיני' : רב יהודה ע"ל : בש"ר יוחנן פ' הכיות קמ"ו
ב' : ר' יוסף בר מניומי : רבי יוסף בר חמא אר"נ : רב יוסף
אר"נ ע"ל : בש"ר יעקב : רבי יצחק ברכו ע"ל : אר' יצחק
ואיתימא רב הונא ברב יהושע פר"א דמילה קל"א רע"ב : רבי
יצחק בר שמואל בר מרתא קמיה : רבי יצחק בר' יהודה ע"ל :
שלח לרבי ירמיה בר אבא : אר"נ אומר היה ר"מ כתובות פ"ה
גיטין ג' ד"ג ד"ד ב"ק ג' : בש"ר מני : רבי מניומי חבירו :
רבי מנשיא בר יעקב בזמנו : מר בר ישמעאל מתקיף לה וכ"ע :
מר בריה דרבינא משמיה : נחמיה בר חנילאי תלמידו : רב נחמן
ברב חסדא א"ל ילמדנו רבינו : רתח על רב סחורה : רב ספרא
חבירו : עולא חבירו (ע"ל) ואיתיב לעולא זבחים ט"ו א' חולין
ע"ו ב' וקראו מר ע"ל : עולא בר עילאה לפניו : ר' עילאי אבוה
דרבה לפניו : רבי עוקבא בר חמא איתבי' · רב עוקבא בר שבא
איתבי : א"ל ר' עיני סבא : רבי עמרם בשמו : רבי עמרם
חסידא לקמי' : רב ענן ע"ל : רבי פפא בר שמואל קמיה :
אמר רב פוטה י"ב ב' פסחים י"ג א' פ"ג מ"ה ב' ע"פ ק"י ב' בכורות
ד"ג ב' ורבו רבו ע"ל : רבא תלמידו ע"ל : רבה אותיב ליה בילק
ל"ב סע"ב פ' א"ד י"ט א' : קרא את רבה אבא (ע"ש : ורבה
בר נתן : בשם רבב"ח ב"ק ק' ב' וע"ל : רבה בר שילא אר"נ :
רבה ברב הונא אר"נ : רבה בר אבין : א"ל רבה זוטי : רבה בר

אבוה רבו ע"ל : לרבה ברב הונא זוטי קרא אבא : רבה בר
חנינא קמיה : רמי בר שמואל א"ל : רמי בא לפניו : רמי בר
חמא אר"נ ואיתיבי' : רב שבא : רב שיזבי אר"נ : אר' שילא :
שמואל רבו ע"ל : רבי שמואל בר ביסנא אר"נ : רב ששת חבירו
ע"ל : (רב נחמן : אבין ברב נחמן : רבי אחא בר"נ : הוו
בר"נ : הונא בר"נ : הונא מר בר"נ : מר זוטרא בר"נ : רבן
חייא בר"נ : רבי ישמעאל בר"נ : רבה בר"נ : הבין בר"נ עיי'
אבין : (רב נחמן בר נחמן בר יעקב ירו' מ"ש פ"ד נ"ה א'
רב נחמן בר יצחק (לדעת רש"י הוא סתם רב נחמן ותוס' כתבו
דסתם רב נחמן הוא בר יעקב : ולרש"ג היה חתן הנשיא לכ"א
שאין צריך לבני נשיאה ולתו' לפי שהיה עשיר ע"ל רב נחמן סתם
באריכות) · כתב יוחסין רב נחמן ברב חסדא אמר עליו מנה בן
פרס פ' סדר תעניות (טעה ע"ש דף א' ע"ב כי רב נחמן בר יצחק
אמר על עצמו שהוא מנה בן פרס ורב נחמן ברב חסדא הוא מנה
בן מנה ע"ש קרא עצמו מנה בן פרס שאביו יצחק לא נסמך בשם
רב) · כתב יוחסין אעפ"י שאביו היה סופר מר שמואל מ"מ לא
נסמך (עיי' ב"מ ע"ז ב' אמר רב נחמן אבא מן ספרא דייני דמר
שמואל הוה אמת לרש"י רב נחמן סתם הוא בר יצחק א"כ אביו שלו
היה סופר שמואל כמ"ש יוחסין כאן אכן לדעת התו' דסתם רב נחמן
הוא בר' יעקב א"כ רב יעקב היה סופר רב שמואל וכ"כ יוחסין ר'
יעקב אביו של רב נחמן היה סופר רב שמואל א"כ מזכה שטרי לבי
תרי : והיוחסין עצמו כתב דעיקר כדעת התו' · והיה נ"ל קצת
סמך דאי' במגילה פ' א"ל כ"ה ב' אר' נחמן בר יצחק אנא אפיקתא
למר שמואל משמשא לטולא והיינו לפי שאביו היה סופר למר שמואל
לכן היה בנו רב נחמן רגיל אצלו ואפקי משמשא לטולא · והיה
נראה קצת סמך לרש"י דסתם רב נחמן הוא בר יצחק דאי' בפ' בני
העיר דכ"ח ב' ובע"י פ' מגלחין שהוא דהוי תני סיפרא וספרי ותוספתא
ושכיב אתו ואמרי לרב נחמן ליספדיה מר אמר היכי נספדיה הי
צנא דמלי ספרא דחסר תא חזי מה בין תקיפא דאי' לחסידי בבל
פרש"י רב נחמן בר יצחק מחסידי בבל דאמר בשלהי סוטה לתנא לא
תתני יראת חטא דאיכא אנא (כ"ה בע"י אר"נ בר יצחק לא תתני
אבל הגי' בגמרא אר' נחמן סתם לא תתני א"כ לגי' ע"י דר"נ בר
יצחק אמר לא תתני ובפ' בני העיר קרא את ר"נ סתם חסידי בבל
א"כ הוא כפי' רש"י · אבל לפי גי' הגמרא דבשני מקומות הוא רב
נחמן סתם אין הכרע · ובפ' נירה דל"ז ב' ר"נ בר יצחק מרי
דעובדא כרש"י שהיה מדקדק במעשיו · א"כ י"ל כרש"י דסתם
ר"נ חסידי בבל הוא ר"נ בר יצחק שהיה מדקדק במעשיו אכן בש"ח
בחלופי גירסאות כתב דלספרים דגרסי' ר' נחמן סתם מרי דעובדא
ניחא טפי ע"ש א"כ עדיין נשאר בספק · בש"פ מי שהחשיך דאימיה
דרב נחמן בר יצחק אמרו לה כלדאי בריך גנבא הוה לא שבקתיה
גלויי רישיה אמרה ליה כסי רישך כי היכי דלהוי עלך אימתא דשמיא
ובעי רחמי (שלא ישלוט בך יצה"ר) לא הוי ידע אמאי קאמרה
ליה יומא חד יתיב קא גריס תותי דקלא נפל גלימא מעלויה רישיה
וחזא לדקלא אלמיה יצריה סליק פסקי לקיבור (אשכול תמרים)
בשיניה · ביומא דף כ"ב ב' בן שנה שאול במלכו (שמואל א' י"ג)
אר' הונא כבן שנה שלא טעם טעם חטא מתקיף לה רב נחמן בר
יצחק אימא כבן שנה שמלוכלך בטיט וצואה חזא ר"נ סיוטא בחלמיה
אמר נעניתי לכם עצמות שאול בן קיש הדר חזא סיוטא בחלמיה
אמר נעניתי לך שאול בן קיש מלך ישראל · והיה אניני דעת יומא
ד"ל ע"א · אר' יוסף דהא ר"נ בר יצחק להכי קראוי נסיני ומהרש"א
מוחק בר יצחק עיי' רב נחמן סתם מש"ש · בפ' האשה שנתארמלה
דף ב' אר"נ בר יצחק ואי כתב ביה שטרא דבן נפק לקדמנא בי דינא
תו לא צריך ודלמא ב"ד הגנב כו' דכתיב ביה בזה דינא דרבנא אשי
כתב רש"י אורחא דמלתא נקט שהוא היה ראש ישיבה במתא מחסיא
בימי רב נחמן בר יצחק הוא מרא דשמעתתא עכ"ל · ובפ' י"ב
דמכות דק"ב ע"א אמר רב אשי אחריתא לשמעתא קמיה דרב נחמן
כתבו תו' קמיה דרב כהנא גרסי' כהנא האחרון שהיה בימי רב אשי
אבל רב נחמן לא גרסי' דרבו של רבא היה ונפטר מקמיה רבא (ע"ל
רב נחמן) · וביום שמת רבא נולד רב אשי ואי גרסי' קמיה דרב
נחמן בר יצחק ניחא עכ"ל התו' אזלי לשיטתן דסתם רב נחמן היינו
בר יצחק · והנה ניחא זו לא ניחא לי דהא כתב יוחסין דק"ו ע"ב
בשם ד"ע ובדקי"ז רע"א בשם רש"ג דרב נחמן בר יצחק מלך אחר
רבא ד' שנים ונפטר ד"א קי"ז וע"ח ד"א קי"ג · ובס' שנות חיים
פ' מצורע דקכ"ג ע"ג רבא מת תרס"ג לשטרות ורב נחמן בר יצחק
מת שנת תרס"ו ואם רב אשי נולד כשמת רבא א"כ היה רב אשי בן
ג' או ד' שנים במיתות רב נחמן בר יצחק ואיך אמר רב אשי שמעתתא

של ר"נ (ע"ש) אבל רב נחמן בר יצחק מצינו רק במקום א' שאמר בשם רבה בר אבוה · א"כ אם היה חתן רבה בר אבוה יותר מסתבר ר"נ סתם שבמקומות רבים אמר משמו · וקצת ראיה שהיה לר"נ בן שמו רבה ויהי' ע"ש חמיו · ובפ' המוכר בית דס"ה א' אר"נ לרב הונא הלכתא כוותינו או כוותיכו א"ל ר"ה הלכתא כוותיכו דמקרביתו לבבא דר"ג דשכיחי דייני פרשב"ם הלכתא כוותיכו שמואל · ורב נחמן תלמידו היה · דמקרביתו כי ר"ג ר"נ חתנא דבי נשיאה היה ורגיל במקום דיינים דשכיחי דינים ורואה מעשים בכל יום היאך דנין · ובפ"י דכתובות דצ"ד ב' רמי ומר עוקבא בני חמא באו לפני רב ששת ורב נחמן ואר"נ לר"ש אנא דייני (ע"פ ר"ג והישיבה) ומר לא דייני · וב"ב דקל"א א' ענין כזה ומעשה אחרת · ובפ"ק דסנהדרין ד"ה אר"נ כגון אנא דן ד"מ ביחידי ובכורות דל"ז א' כגון אנא הכא כו' ובפ' א"נ דס"ו א' אר"נ כ"ע לגבי דידי בדיני דרדקי · וב"ק דצ"ו ב' אר"נ לרבא לא אמינא לך כי יתיבנא בדינא לא תימא לי מידי דאמר רב הונא חברין עלי אנא ושבור מלכא (שמואל) אחי בדינים · וקרא את רב הונא חברין ע"ש בהרבה מקומות · נמצא זה שהיה בקי בדינים היה חתן הנשיא היה חבירו של רב הונא ורב ששת · ובר"פ א"נ כ"ה א' אר"נ כולהון חברין ברברבתא פי' רב הונא ורב חסדא חביריו של רב נחמן פי' רש"י כי שלשתן ר"נ ור"ה ור"ח היו תלמידי רב · וידוע דרבא היה תלמיד רב חסדא ואיך ר"נ בר יצחק שיהיה לפרש"י ר"נ סתם שהיה חבירו של רב חסדא יהיה תלמיד רבא שהיה תלמיד חבירו רב חסדא · ועוד דר' נחמן סתם לרש"י יהיה ר"נ בר יצחק שהיה תלמיד רב ושמואל ורב מת ד"א ג' ⁖ ורבא מת ד"א קי"א ור"נ בר יצחק מלך אחר מות רבא ומסתמא גדול הי' ר"נ כשלמד לפני רב א"כ יהיה ר"נ בר יצחק במותו בערך ק"ל שנה ויותר · ובע"ז דס"ג א' אר"נ בר יצחק אמר רב חסדא · נראה כי רב חסדא רבו והא ר"ה חבירו של ר"נ א"כ ר"נ סתם אינו ר"נ בר יצחק · ובפ' י' יוחסין ד"ע ע"א האי גברא אזמניה לרב יהודה (שהיה בפומבדיתא) לדינא לקמיה דרב נחמן (לנהרדעא) אזל רב יהודה לגבי רב הונא (לימלך בו אם יש לו לילך לפני ר"נ) א"ל איזל או לא איזל א"ל ר"ה מיזל לא מבעי לך משום דגברא רבה את (שאתה גדול ממנו את ראש בפומבדיתא ופרש"י בסנהדרין דף ל"ב גולה הוא פומבדיתא שעיקר ישיבת בבל שם · ור"נ בנהרדעא (עיי' ערוך ע' נסר השני, כי ר"נ היה בנהרדעא) ביוחסין דקי"ז א' ר"נ בשלהי זמנא עם רבנן שנהרדע' ולא אשכחן דעייל קמיה ר"ה דקראו חברין · אלא משום יקרא דבי נשיאה (שהוא דיין לריש גלותא וחתן הנשיא רש"י) קום זיל אזל אשכח לרב נחמן דהוי בנה כו' א"ל ר"נ נשדר מר שלמא לילתא כו' ואר"נ לדונג בתו כו' · הרי סתם ר"נ שהיתה אשתו ילתא בת הנשיא היה לראש בנהרדעא · וגם' יוחסין דק"ז ב' בשם ד"ע ובדקי"ז רע"א בשם רש"ג כתב רב יהודה מלך בפומבדיתא ואחריו רבה ואחריו רב יוסף ואחריו אביי ואחריו רבא ואחריו רב נחמן בר יצחק מלך בפומבדיתא · הרי ר"נ בר יצחק לא מלך בנהרדעא · א"כ איך יהיה ר"נ סתם ר"נ בר יצחק שהזמינו את רב יהודה לר"נ לנהרדעא שמעולם לא מלך שם · וזו ראיה שאין עליה תשובה כדעת התו' דר"נ סתם הוא בר יעקב לא בר יצחק · בסוף מ"ק דכ"ח א' רב נחמן היה גוסס ובקש לרבא דליימא למ"ה דלא לצעריה ואחר מותו אמר לרבא דלא ה"ל צעריה ואי אמר לי הקב"ה דליהדר להאי עלמא לא הוי בעינא דנפישי בעיתותא דמ"ה · גם מזה הוכחה דרב נחמן סתם אינו בר יצחק דהא ר"נ סתם שהיה רבו דרבא ע"ש מת בחיי רבא ור"נ בר יצחק מלך אחר מות רבא כו' · והיה נראה מקום לומר קצת סמך לפרש"י דר"נ סתם הוא בר יצחק : דאי' בפ"ק דקדושין דל"ג סע"א אביי יהיב ידא לסבא (פושט ידו לזקנים ונשענים עליו) רבא משדר שלוחיה (לפשוט להם יד אבל הוא עצמו לא) רב נחמן משדר גוזאי (סרוסים שהיו תמיד לפניו לפי שהיה שר חתן הנשיא ואב"ד היו רגילים לעמוד לפניו ולכוף מאן דלא ציית דין וכשהיו זקנים עברו לפניו היה שולח הסריסים להחזיק בידו אבל הוא עצמו לא שלא לזלזל בתורתו) דאמר אי לאו תורה כמה נחמן בר אבא איכא בשוקא (רש"י) ע"ל אביי) : א"כ מדהקדים אביי ורבא לרב נחמן מוכרח לומר דרב נחמן סתם הוא בר יצחק שהיה תלמיד רבא ע"כ הקדים את רבא לר"נ · בת' חוט השני כתב ב' רב נחמן סתם היו לרש"י רב נחמן בר יצחק ולתו' רב נחמן בר יעקב ועוד א' הכ"ל בקדושין דאמר אי לאו תורה כמה נחמן בר אבא איכא בשוקא : אם לא שנדחק לפרש שר"ל בר אביהם והוא דוחק ולומר דב' רב נחמן אין דוחק כולי האי עכ"ל ונע"ל יש ר"נ בר אבא : ולפ"ז יתורץ מה שהקשיתי למה מקדים

אביי ורבא לרבי נחמן דלפי דבריו היה זה ר"נ בר אבא · אבל רש"י פי' סריסים היו לפניו שהיה שר חתן הנשיא ואב"ד א"כ יהיה ר"נ סתם חתן הנשיא ואב"ד וגם ר"נ בר אבא יהיה ג"כ חתן הנשיא ואב"ד וזהו רחוק מן הדעת אלא מה שהקדים אביי ורבא לר"נ היינו כי כ"א עשה התרוממות כי אביי בעצמו יהב ידא לסבא ורבא שלח שלוחי ולא הוא עצמו ואפשר דשלוחיו היו תלמידיו כי ר' אליקום היה שמעיה ותלמידו · אבל ר"נ נהג ברמא שלח סריסים · ילתא אייתא דמא לקמיה דרבב"ח והדר לקמיה רב יצחק ברב יהודה נידה ד"ך ע"ב וכתבו התו' הא דלא אתיא קמיה ר"נ בעלה שמא לא היה בקי (ואולי שלא יהיה לבו נוקפו · דביתהו דרב הונא (אחר מות ר"ה) הוה לה דינא קמיה דרב נחמן אמר איקום מקמה דאשת חבר כחבר וכדי שלא יסתתמו טענות הבירה אפרק עליה בר אווזא שבועות ד"ל ע"ב · א"ר נחמן לרב יצחק ברכני מר וא"ל משל לאילן כו' במה אברכך הרי לך בנים ותורה ועושר אלא יה"ר שיהיו צאצאי מעיך כמותך תענית ד"ה סע"ב והיה נראין הדברים קצת ראיה לפרש"י דסתם ר"נ הוא בר יצחק שהיה עשיר כמ"ש לעיל בשם התו' דא"ל לבני נשיאה שהיה עשיר · אך באמת רב נחמן היה עשיר שסברה ת' דני דחמרא ורבי נחמן בר יעקב בגוהרקא דדהבא וסרבלא דכרתי · א"ר נחמן לדרו עבדיה בפסוקא קמא נערן ברכות י"ג ב' · וא"ל אטמין לי צונן שמע רבי אמי ואקפיד א"ר יוסף מ"ט אקפיד במה טומנין נ"ח א' וא"ל ע"פ קי"ו א' · אר"נ לאחמא בר אדא שליח ציון זיל לגבי רבי יעקב בר אידי אדאזל כה כפשיה ואשכח לר' זריקא ביצה ד"ה ב' · בפ' כ"ש ד"מ א' אמר רבה בעל נכש לא ילתות א"ל ר"נ מאן ציית ליה לאבא (לרבה קרי אבא לשון רבנות) דהא רב הונא ורבא בר אבין לתתי : כד אתי לשכניב מכריז מאן הוי לי ליומא יומא י"ה ב' יבמות ל"ז ב' · רב נחמן גזר תעניתא בעא רחמי ולא אתי מטרא אמר שקלוה לנחמן חביטו מן גודא לארעא חלש דעתיה ואתא מטרא תענית ד"ד א' · אמר רב יוסף דרש רב נחמן בר יצחק להני קראי בסיני קדושין ד"ך ב' וכתב מהרש"ל שם בס"א ליכא תיבת בר' יצחק · צ"ע למה מחקו ואולי לפי דאיתא במ"ק י"ב א' ובפ' בכל מערכין ד"ל ע"א : א"ר נחמן בר יצחק סיני אמר פרש"י רב יוסף · ואיך יתכן שישבח אותו בשבחו לקראו סיני או נ"ל דמצינו אמר רב יוסף א"ר נחמן תענית ל' ע"ב ובפה"ה דמ"ו ב' יתיב ר"י קמיה ר"נ דנראה דהיה ר"י תלמיד רב נחמן ורב יוסף היה רבו של רבא ורבא רבו של ר"נ בר יצחק ואיך יאמר על תלמיד תלמידו סיני · ואח"כ עיינתי בס' חכמת שלמה וכתב בס"א ליכא תי' בר יצחק ונ"ל שהוא סתם רב נחמן דאל"כ יהיה קשה להו' בס"פ כל הגט שר"נ בר יצחק הוא חבירו של רב אשי (ליכא שם בתו' ע"ל רב נחמן בר יצחק) והוא קטן מן רבא דיתיב אחורי דרבא א"כ רב יוסף שהוא רבו של רבו איך קלסיה לר"נ בר יצחק עכ"ל · ושמחתי שכוונתי לדעתו · אבל על רב נחמן סתם שהיה רבו של רב יוסף יצדק שקראו לרבו סיני · אכן ראיתי בערכין דל"ב ע"ב א"ר יוסף דרש רב נחמן בר יצחק להני קראי בסיני · וכן בערוך ע' סן דרשינהו ר"נ בר יצחק להני קראי בסיני · וקשה להגיה שיזדמן טעות בג' מקומות · א"ר נחמן אבא מן ספרי דייני דמר שמואל הוה לפ"ז לדעת התו' דר"נ סתם הוא בר' יעקב ונ"ל יוחסין וע"ל רב נחמן בר יצחק וכתב שם היוחסין דרב יצחק היה ספרא דמר שמואל ע"ש : והוא תיקן שבועת היסת שבועות ד"מ · פי' הערוך לשון כבדות שהכבידו עליו לשבע וי"א לשון כי יסיתך שהוא לשון עצה ור"ן פי' לשון הסתה שיסיתיהו בב"ד לישבע · א"ר נחמן אי משיח מן חייא הוא · אנא חלק דצ"ח ופי' ב"ש אם יש דוגמתו בחיים כגון אנא שאני מושל ושבט לרדות שהוא חתני דר"ג · ובחדא"ג ר"נ חתני דר"ג (ע"ל שהיה חתני הנשיא) מבני דוד ואפשר שהיה הוא ג"כ מבני דוד או שהיה יראת חטא כדאי' סוף סוטה עיי' מ"ש רב נחמן בר יצחק · (או י"ל דמעלת משיח שיהיה מורח ודאין דין אמת וזה היה מעלתו שאמר כ"ע לגבי דידי בדינא כדרדקי ע"ל והלכה כמותו בדינא ואמר כגון אנא דן יחידי ע"ל · שמואל היה רבו דרש ר"נ משום רבינו ומנו שמואל וחבירינו ומנו עולא פ' כיצד מברכין ל"ה ב' · אר"נ ואיתימא רב ביבי בר אביי כו' דרש רב נחמן משום רבינו (ומנו כנ"ל) שמואל כו' הדר אוקי ר"נ אמורא עליה ודרש דברים שאמרתי לפניכם טעות הוא בידי פ"ק דעירובין י"ו סע"ב · אמר שמואל חולין פא"ט דמ"ד א' · כתובות ד"י ע"א יומא כ"ג ב' · רבא היה תלמידו (ע"ש) יתיב ר"נ בר יצחק אחורי' דרבא ורבא קמיה דר"נ בר יעקב (ע"ל) · אר"נ כו' איתביה רבא א"ל אנא סברי למעביד עובדא השתא דאותבינן את ואותבין רב המנונא

בסורא

דפ"ו · וסתם תוספתא רבי נחמיה אליבא דר"ע רבו · ובתו' פ' טרוף בקלפי ד"מ ב' רבי נחמיה תלמיד ר"ע וב"ר פס"א · בשם אביו פ' מקום שנהגו נ"ד א' · ובספרא מצורע פ"ד שאל ר"ע את ר"נ · ושם רבי נחמיה ור"א בן יעקב (וזבחים ס"ה) וב"מ ס"ב ז' זקנים הלכו לעבר השנה ר"מ ורבי יהודה ורבי יוסי ור"ש ר' נחמיה וראב"י ורבי יוחנן הסנדלר ע"ש · רבי נחמיה ורבי אלעזר אומר תוספתא מכות פ"ז · בש"ר אלעזר בר' יוסי הגלילי ב"ר פ"ך · פליג עם רבי יהודה מכות י"א מדות י"א · ור"ש עירובין ה' · רבי יהודה ורבי נחמיה הלכה כר"נ ס"כ י"ע ש"ג · (נחמיה איש שיחין העיד את ר"ע ירו' ספ"ב דסוטה · ועני א' ביקש ממנו ליתן לו תרנגולת ונתן לו מעות שיקנה בשר ואכל ומת ואמר ספדו להרוגי נחמיה סוף פאה · וב"ר פי"ב די"ד ג' ר"נ איש כפר סיחון · רבי נחמיה איש בקעת הורתן (ע"ל נהוראי · (רבי נחמיה דיפו בש"ר יעקב דקסרין ע"ל רבי מנחמא · נחמיה ורב נחמן בר ברוך (ע"ל נחמן · רב נחמיה בר (רב) יוסף במה טומנין ד"נ ע"ב · בכורות ט' ב' · א"ל מר זוטרא בריה דרב הונא בריה דרב פפי לרבינא אתון הא דר"נ ב"י ההא מתנינן (ע"ש · אשת רב יוסף בריה דרבא אתת לקמיה פ' אעפ"י דס"ה א' · אשכחתינהו לרב פפי ולרב פפא ולרב הונא ברב יהושע מ"ק י"ט ב' · ע"ל ר' נחמיה ברב יהושע אולי א' ע"ם כעת אין הגמרא לפני · קמיה דרבא פ' א"נ נ"ק סע"א · שלח לרבה ברב הונא זוטא לנהרדעא כתובות ס"ט א' · ב"ב ס"ו ב' · עיי' רב המנונא ברב יוסף · רב דימי בכו · רבי נחמיה קתניה דבי נשיאה (א"ר נחמיה ראיתי לר' אמי ורבי אסי יומא פ"א ופ"ה דע"ח א' · נחמיה בריה דרב הונא בר הכילאי (לא מצאתי רב הונא בר הכילאי · ובפ' מי שהוציאו מ"ג ב' · רבי נחמיה בריה דרב הכילאי נפק חוץ לתחום א"ר חסדא לרב נחמן תלמידך נחמיה בצער וא"ל עשה מחיצה של בנ"א ויכנס · רבנא נחמיה ורבנא עוקבא בני ברתה דרב ע"ש · (רבי נחמיה בר עוקבן ורבי יוסי ורבי יעקב בר זבדי ירו' · (רבי נחמיה בר מר עוקבן בריה דרבי יוסף ירו' ר"פ הרס · (רבנא נחמיה אחוה דריש גלותא ורבין ואביי · יתביה קמיה · ר"פ ב"מ ד"ך ע"ב · (דבי רב נחמיה ריש גלותא בעא מרב אשי ב"מ נ"א ב' וע"ל עוקבא אולי בכו · (רבי נחמיה בן אלעזר מ' איכה ד"ע ע"ב · (רבי נחמיה ברב שמואל בר נחמן ע"ל רבי נחמן : רבי נחמיה הפקה תנחומא פנחס : (רבי נחמיה בריה דרבי חייא בר אבא ירו' ברכות פ"ג ובדמאי פ"א דך"ד א' רבי נהוראי :. (רב נחמיה ברב יהושע אשכח לרב פפי ולרב פפא מ"ק י"ט ב' : (רבי נחמיה ור' יהושע בש"ר אחא רבה איכה נ"ת א' אולי הוא רבי נחמיה ברב יהושע : (רבי נחמיה בש"ר נחמיה ירו' כלאים פ"א ורבי עזריה ורבי ברכיה · בעא רבי נחמיה מרבה יבמות ק"ב סע"א · (רבי נחמיה או רב נחמיה · הוא מר בר"נ · רבי טובי בר"נ · רבי יהודה או רבי יודן בר"נ · ור' יהושע הכהן בר"נ · רבי שמואל אחיו דר"נ נ"ע · (נחמיה חייא ב"נ · עוקבא ר"ג ב"נ · רבא ב"נ וכ"ע · רב נחמן (סתם) הוא בר יעקב כ"כ תו' (בפה"ה דמ"ו ב') בעא רב נחמן ברב חסדא לרב נחמן בר יעקב ילמדנו רבינו ארים מעיד או אינו מעיד הוה יתיב רב יוסף קמיה א"ל ר"י הכי אמר שמואל כתבו תו' רב נחמן סתם שבכל הגמרא הוא רב נחמן בר יעקב תדע דבכל הגמרא לא תמצא רב נחמן בר יעקב שנזכר שמו ושם אביו אלא א"כ יש רב נחמן אחר אצלו כי הכא (שנזכר רב נחמן ברב חסדא וסנהדרין ה' א' וד"ד א' כתובות ק"ה ב' ע"ש) (או רב נחמן בר יצחק תו' פ' מי שהוציאו דמ"ג ב') ובירושלמי פליגי בכ"מ ר"נ בר יעקב ורב ששת ואני אכתוב לקמן הרבה שנזכר רב נחמן בר יצחק ונזכר ר"נ סתם ולא אמר ר"נ בר יעקב : (ובבבלי יומא ד"ו ע"ב פליגי ר"נ ור"ש) משמע דהוא ר"נ סתם הוא בר פלוגתא דר"ש בגמ' שלנו ולא כמו שמשמע מפרש"י ס"פ כל הגט (דל"א סע"ב) רבא ורב נחמן בר יצחק יתבי חליף ואזל ר"נ בר יעקב בגוהרקא דדהבא ופרס עליה סרבלא דכרתי רבא אזל לגביה : ר"נ בר יצחק לא אזל א"ל רבא דלמא מכסי דבי ריש גלותא הוא : א"ל רבא צריך להוא : אנא לא צריכנא (פרש"י ר"נ בר יצחק קתני דבי נשיאה הוה בפ' העור והרוטב) כדחזי דרב נחמן בר יעקב הוא אזל לגביה כתבו התו' רש"י פי' דרב נחמן בר יצחק הוא סתם ר"נ שהיה חתן (עיי' אבא מרי ר"ג דרב נחמן בר יצחק היה חתן אבא מרי ריש גלותא כ"ה בתשוב' רש"ל : דר"ג בעור והרוטב (צ"ע דהא בעור והרוטב אמר שהיה חתני דבי נשיאה וכ"כ רש"י : ומ"ש רבא לרב נחמן בר יצחק על רב נחמן בר יעקב דלמא מכסי דר"ג הוא : ובפ' מי שאחזו שם ר"ג מצערן לרבי עמרם חסידא שמעה ילתא פרש"י אשת ר"נ בת הנשיא ואשת אב"ד וחשוב ע"ל : ובפ' א"נ כתבו התו' שבת ר"ג היתה : ובפ' המוכר בית דאמר ר"ה לר"נ דקרביתו לבבא דר"ג פרשב"ם ר"נ חתנא דבי נשיאה ורגיל במקום דיינים ורש"י כתב בפ' י' יוחסין דר"נ שילתא אשתו היה חתן הנשיא ודיין לר"ג : ולפ"ז האמת שהיתה בת הנשיא אלא שבעלה ר"נ היה אב"ד אצל ר"ג ע"כ היתה חשובה בבית ר"ג) ואין נראה כי ר"נ סתם הוא רב נחמן בר יעקב חבירו של רב ששת ומ"ש רב נחמן בר יצחק שא"ל לו לפי שהיה עשיר עכ"ל התו' בגיטין הנ"ל) דר"נ בר יצחק הוא ר"נ סתם דהוי חתני דבי נשיאה כדמוכח בפ' העור והרוטב דקכ"ד א' (ז"ל שם אר' נחמן לעולא אר' יוחנן הכי א"ל אין א"ל ר"נ אלהים אם אמרה רבי יוחנן לי מפומיה לא צייתנא ליה כי סליק רבי אושעיא אמר לר' אמי הכי אמר עולא והכי אהדר ליה ר"נ א"ל משום דר"נ חתניה דבי נשיאה מזלזל בשמעתיה דרבי יוחנן) ועוד דאמרי' בפ' השולח (ל"ט ב') אר"נ בר יצחק אנא אמינא הלכה ורבנן דאתו ממחוזא אמרי אר' זירא משמיה דרב נחמן אין הלכה אלמא ר"נ סתם לאו ר"נ בר יצחק ובפ' מי שהוציאו (הנ"ל) אמר יתיב רב נחמן בר יצחק אחוריה דרבא ויתיב רבא קמיה רב נחמן (וכ"ה בפ' מי שמת דקכ"ב א') וכן בכמה מקומות אמר רבא אר"נ ורב נחמן בר יצחק הוי תלמיד רבא כדמשמע פ' לא יחפור עכ"ל התו' פח"ה הנ"ל : בפ' ק"ה דכ"ב א' רבי חייא מהורמיז אשתעי לר"נ בר יצחק משמיה דר"נ בר יעקב : (והנה אביא לך ראיות ברורות לדעת התו' דר"נ סתם הוא בר יעקב לא בר יצחק : בפ' הרואה דס"א א' ופ' עושין פסין די"ח ב' אמר רב נחמן מכוח ע"ה היה מתקיף לה רב נחמן בר יצחק כו' הרי דר"נ סתם לאו רב נחמן בר יצחק וכ"כ התו' : ובפסחים פ' כ"ש ד"מ סע"ב אמר רב הונא ברב יהודה אמר רב נחמן אמר שמואל א"ל ר"נ בר יצחק לר"ה קאמר מר : ובפ' במה אשה דכ"ז ב' אר' נחמן אמר שמואל כו' א"ל ר"נ בר יצחק מתנית' נמי דיקא : ובפ' הדר דע"ב ב' אר' נחמן הלכה כרב יהודה הסבר אר"נ בר יצחק מתניתין נמי דיקא : ובפ' הוציאו לו דכ"ד א' אר' נחמן וחכמים אומרים כו' אר"נ בר יצחק אף אנן נמי תנינן : ובשבת דס"ט ב' אר' נחמן אמר רבה בר אבוה כו' מתקיף לה ר"נ בר יצחק : בנדה י"ו א' בעו מרב נחמן ובאותו פלפול אמר אר"נ בר יצחק וכן בב"מ נ"ג סע"א · ובפ' מצות חליצה דק"א ב' אר"נ חליצה ב"ג : א"ל רבא כו' אלא אר"נ בר יצחק : וכנ"ל בפ' השולח ובפ' מי שהוציאו : ובפ' א"נ כ"ה א' אר' נחמן וה"ק עליו ואמר אלא אר"נ בר יצחק ובדף ל"ב ב' דרש רבה בר' הונא כו' א"ל ר"נ אבא תני כו' אמר אביי כוותי' דרבה בר"ה מסתברא כו' אר"נ בר יצחק : הרי מפורש מוכח אף שמזכיר ר"נ בר יצחק : מזכיר את רב נחמן סתם ולא מזכירו ר"נ בר יעקב דלא כסברת התו' שכתבו דלא מזכירו ר"נ בר יעקב : אלא במקום שמזכיר רב נחמן אחר דהיינו ברב חסדא או ברב יצחק : אבל מ"מ מוכח דסתם ר"נ אינו ברב יצחק : בפ' מי שאחזו דס"ז ב' רב עמרם חסידא כי הוה מצערין ליה בי ריש גלותא כו' שמעה ילתא פרש"י אשת רב נחמן בת הנשיא ואשת אב"ד וחשוב כדאית' בהעור והרוטב : ובפ' א"נ כ"ה סע"ב רב נחמן שרי לילתא למיפסק באלונקי פרש"י אשתו של ר"נ וכתבו התו' הא לא התיר אא"כ יש בה צורך רבים וי"ל דלמא נמי הולכות לצורך רבים שבת ראש גולה היתה ורבים צריכין מחנה עכ"ל · צ"ע דהא כתבו התו' הנ"ל ורש"י הנ"ל דילתא היתה בת הנשיא · ובסוכה ד"י ע"ב רב חסדא ורבה ברב הונא אקלעו לבי ר"נ אגניהו ר"נ בסוכה כו' פרש"י ר"נ אב"ד היה ונגיד ומצוה בבית ראש גולה ועושין על פיו · ר"נ אקלע לסורא עול לגבי רב חסדא ורבה ברב הונא (סוכה י"ד ב') ואמרו נעקרו להא דרב ושמואל שבועות מ"ח ב' · ובסוכה דל"א א' הא סבתא אתאי קמיה דר"נ אמרה ליה ריש גלותא וכולהו רבנן דבי ר"ג בסוכה גזולה יתבי · ובפ"ג שאכלו דנ"א ב' עולא אקלע לבי רבי נחמן ואכלו ובירך א"ל ר"נ לעולא לשדר מר כסא דברכתא לילתא ולא שלח ובכעסה שברה ת' דני דחמרא ושלחה לעולא מהדורי מילי כו' ואה"ז מזכיר תכף רב נחמן בר יצחק · ילתא (ע"ש · הרי מבואר שילתא היתה אשת רב נחמן סתם היא היתה בת הנשיא · ולדעתי דאי' בפ' הערל ד"פ סע"ב דרבה בר אבוה אמר לרבנן עיינו ברב נחמן אי בשרו מעלה הבל ואתן לו בתי לפי שר"נ לא היה לו זקן אלא מעט הנה ומעט הנה · ובאג' רש"ג כתב שהוא מזרעו ומבני דוד אתו וידוע כי הנשיאים היו מזרע דוד א"כ ילתא היתה בת רבה בר אבוה · אף דש"ק דל"ה כתב דלעיינו ברב נחמן בר יצחק אזל לשיטת רש"י דסתם ר"נ הוא בר יצחק · אך מוכיח במקומו' רבים שר"נ סתם אמר בשם רבה בר אבוה וכתבו התו' כי היה רבו

של

שלא נזכר רק פ"ב דשבת : ונזכר עוד בפ' המוכר הספינה. במשנה
דע"ה א' ובנזיר הנ"ל · נחום הזקן בברייתא (בפ' ג' שאכלו
מ"ה סע"ב רא"א כל שלא אמר ארץ חמדה בבהמ"ז לא יצא נחום
הזקן אמר צריך שיזכיר ברית ר' יוסי אומר שיזכיר תורה פלימו
אומר ברית ותורה) והיוחסין מסתפק אם הוא נחום הלבלר או
נחום המדי (ול"ע דפלימו היה בזמן רבי שנעשה נשיא קרוב לנ'
שנה אחר החורבן עח"א וג' נחום הנ"ל קדמו טובא : (נחום איש
גם זו בערוך ע' גמזו י"מ שם מקום ובד"ה סכ"ח יש מקום גמזו
וכתב תאוה לעיני' כי בד"ה גימזו ביוד וכאן בפתח לכן דרשו גם
זו לטובה ועוד מדאמר איש גם זו ולא נחום גמזו א"כ י"ל מעיר
גמזו היה · היוחסין שכחו להביאו בסדר א"ב בתנאי' רבו של ר"ע
ך"ב שנה חגיגה די"ב סע"א שבועות ך"ו א' וב"ר פך"ג : ברכות
ך"ב א' לחשו לר"ע · והיה מלומד בניסים פ' סדר תעניות דכ"א
ע"ש מעשיו כפלאים : ובתלק והיה אומר גם זו לטובה לכן נקרא
גם זו וכן תלמידו ר"ע אמר כל מה דעבדין מן שמיא לטב (ע"ש :
ור' ישמעאל שימש אותו · כתב ג"כ נחום איש גם זו עיבור של
לוט בתענית הנ"ל כס שנעשה לו בעפר שמלאו במקום זהב שגנבו
ממנו והמלך כבש מדינה עם העפר. כן אברהם כשהציל את לוט היה
עפר חרבו · ונקטע ידיו ורגליו על שלא ריחם בסדום יד עני
ואביון לא החזיקו (כדאי' בתענית ובירושלמי סוף פאה) וניצול
מסדום ותכף נהפך סדום : גם פה תכף שיצא מן הבית נחרב
הבית וזה אומרו שמובטח כל זמן שאני בבית אין הבית נופל כמ"ש
המלאך כי לא אוכל לעשות דבר עד בואך שמה עכ"ל · (רפאדיה
קבור כא"ג ועליו מצבה ולמטה הימנו קבר רבי ישמעאל לגא"י ·
נחום איש קודש קדשים וכן נחום בר' סימאי · עיי' ר' מנחם בר'
סימאי · נחום בן ירמיה (ע"ל ר' תנחום · רבי נחום אחוה דר'
אילא בילה (בעא קומי רבי יוחנן ירו' פ' משילין · נחום בר נפה
(ע"ל מנחם · (רבי נחום בר פפא ע"ל נחמן : (נחום שמעי
דרבי אבהו הוי מסתמיך אכתפי בעא מקלוקת כו' ואה"כ סתם כו'
פ"ד דיבמות מ"ב סע"ב ויוחסין דקי"א א' בשם רש"ג ז"ל נחום שמעי
דרבי אבהו גדבעי מיני' מר' בעירובין סתם במתניתא ומחלוקות
בברייתא מאי וא"ל ר' לא שנאה ר' חייא מנין לו עכ"ל איתו בעירובין
כ"א ביבמות ובנוסח אחר כנ"ל · (רבי נחום אר' אידי בר גרשון
אר' לוי בן פרטא. אר' נחום אר' בירים ע"ש רבי זעירא שלחו לר'
ינאי בר' ישמעאל ירו' תענית פ"ב ס"ה ג' · ברכות פ"ד ד"ח בש"ר
חייא בר בא ירו' ר"פ המוכר בית · בשם שמואל בר אבא ירו' פ'
כילד מעברין : (נחום איש גליא וא"ר יוסף הלכה כמותו פ' אעפ"י
ד"ם ע"א : ע"ל רבי מנחם : (נחום בן קנה : עיי' ר' נחוניא
בן הקנה : (נחום : רבה בר מוס ול"ע : שמואל בן נחום :
(נחומא בן אפקשיון : רבי ישמעאל אומר רע"א נחומא ב"א
אומר כו' מתיא בן שמואל אומר כו' ריב"ב אומר יומא רפ"ג כ"ח
ב' : (רב נחומי בר אדא (עיי' רב נחמן : (רב נחומי ואמרי
לה רב חנניה בר מניומי אמר לאביי (ע"ל רבי חנינא ב"מ : (ר'
נחומי ורבה פליגי פ' הדר דע"א ב' : (מניומי בריה דרב נחומי :
(רב נחומי בר' זכריה בעא מאביי מפנין קכ"ז א' עירבין ק"ב א' :
משמיה דאביי ביצה י"ו א"ב ומר בריה דרבינא פ' ר"א דמילה קל"ו
א' : ובכריתות דט"ו א' מר בריה דרבנן (נ"ל דרבינא ונשם"ת
ל"ת) ורב נחומי ב"ז תרגמינא : ובפ' כילד הרגל ך"ה ב' רב נחמן
ב"ז רמי לאביי נ"ל נ"ל רב נחומי : רבי נחומי בר חייא בר אבא
(ע"ל נחמיא : רבי נחוניא בן הקנה (פ"ג דאבות : במשנה
ברכות פ"ד מ"ב) : בזמן הבית תלמיד ריב"ז חכם גדול וחסיד
ועשה ספר הבהיר על סודות קבלה : ונראה שהוא ר' נחוניא
הגדול ושאלו ר"ע באיזה זכות האריך ימים ואמר שלא קיבל מתנות
ולא עמד על מדותיו : וותרן בממון הייתי (בע"י איתו) פ' בני
העיר (דכ"ח א' : אבל שם חזר ואמר (נ"ל שם לפני זה) ששאלו
את רבי נחוניא בן הקנה במה האריך ימים ואמר שלא נתכבד בקלון
חבירו ולא עלתה קללת חבירו עמי וותרן בממון הייתי אלו ב' מדות
היו בר"כ הגדול ואולי זה שלא קבל מתנות שלא לכבד בקלון חבירו
שהיו נותנין לו ולא לחבירו · ובפ"ד דברכות פ' תפילת השחר
במשנה שהיה מתפלל בכניסתו לבה"מ · אריב"ז נראין דברי רבי
נחוניא בן הקנה ב"ב ד"י ב' מדקראו רבי נחוניא נראה דלא היה
תלמידו · והוא רבו של רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג (ע"ש) גם
רבו של רבי ישמעאל חבירו של ר"ע) וקיבל ממנו סודות הקבלה
הורידו למרכבה לידע אם נגזרה משמים י' הרוגי מלכות עש"ב ·
בהקדמה ס' מג"ע רבי נחוניא בן הקנה חבר ס' הפליאה נחוניא
ע"ה גו' פליאה : בעדיות וחולין קכ"ט סע"ב פליג עם ר"א ורבי

יהושע ע"ל רבי נחוניא בן אלנתן נראה ט"ס תיבת בן אלקנה אלא
הוא סתם רבי נחוניא : כתב יוחסין דך"ט א' בענין רבי ישמעאל
(בן אלישע כ"ג הנ"ל) ויודע דרבי נחוניא בן הקנה לא ראה
החורבן · ידיעה זו נעלמה ממני מנ"ל שלא ראה החורבן · ואדרבה
דהא הוא העלה למרכבה את רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג לידע אם
נגזרה משמים גזירת י' הרוגי מלכות ורבי ישמעאל היה ראשון מן
י' הרוגי מלכות עם רשב"ג חזקן בשעת החורבן · ולדעת היוחסין
נהרגו אחר החורבן א"כ ראה ר"כ בן הקנה החורבן . (קנה אבן
גדול מצאתי בספר קבלה כתב יד ישן נושן ראיתי להעתיקו כה כי
לא ידעתי באיזה דור היה. ובאשר הוא מיוצאי חלציו של רבי נחוניא
בן הקנה כתבתי אותו פה : ז"ל אמר קנה אבן גדול בנו נחום
ממשפחת רם רבי נחוניא בן הקנה · אשר הוא הבין סתרי תורה :
בשנת ד' אלפים ראה אבי בחלום הנה כלהך אשת בנך מעוברת
ויולדת לך בן וקרא שמו נחום ויהי היום והמליטה אשתי זכר
וקראתי שמו נחום ובהיותו בן ג' שנים הכיר לבוראו והתחיל לדבר
ג' ימים רצופים בפ' אנכי ה' אלהיך ונרתע אבי ז"ל מפניו והנה ג'
אנשים באו ונער א' קטן ביניהם א' שחור פי' כנגד מדת גבורה
מדה"ד כו' והב' לבן פי' כנגד מדת חסד כו' וה"ג ירוק כנגד ת"ת
והנער פי' מלכות כו' ואני כשראיתי ברח דמי ממני אך בני נחום
נתחזק ונקרב אליהם ותפש בכנף בגדיהם וא"ל למה באתם כו'
ונראות אני לקח הנער שהבין שנכנם לשאול מה למעלה מה למטה
כו' א"ל אבי ז"ל קנה קח את בנך נחום וישבו לפניך · וכתבו
לכם מ"ע ול"ת שרשם כו' והנה האנשים שבאו לאבי עודם עומדין
שם ושאל אותם בני נחום למה באתם וענה א' שאורתו לבנה
להשמיעכם מקרא כו' וי' שנים הייתו יושבים לפני אבי ולומדין
ממנו דברים נפלאים ואחר י"ג שנים נפטר אבי כו' אמר לג' אנשים
ולאביו קנה ולאבי אביו אבן גדול למה כו' עכ"ל · (רבי נחוניא
הגדול ע"ל רבי נחוניא בן הקנה · רבי נחוניא בן אלנתן איש כפר
הבבלי בעדיות פ"ו (משנה ב') חולק עם ר"א ור' יהושע · כ"א
נחמיה · ובכורות י"ב ובס"פ העור והרוטב (קכ"ט סע"ב) אומר
על זה רבי נחוניא בן הקנה נראה ט"ס (כי הוא הענין הנזכר
בפ"ו דעדיות משנה ג' ושם מזכיר סתם רבי נחוניא ור"א ורבי
יהושע ובוודאי הוא ר"נ בן אלנתן הנזכר לפני זה במשנה ב') :
ובברייתא רבי נחוניא בש"ר נחוניא הגדול · רבי נחוניא בן גודגדא
(עיי' רבי יוחנן ב"ג) במשנה עדיות פ"ה ט' · גיטין נ"ה ·
יבמות קי"ב · רבי נחוניא (רפ"ה דשקלים) הממונה על חופר שיחין
ובורות לעולי רגלים מע"ו החסידים שהיו ממונים במקדש (עיי'
מתיא בן שמואל · ומעשה שנפלה בתו לבאר ואמר רבי חנינא בן
דוסא בשעה זו עלתה יבמות קכ"א ב' וב"ק ד"כ ע"א ובירושלמי ·
העיד לפני רבי יהודה סוטה ספ"ב די"ח ב' · רבי נחוניא בריה
דרב יוסף (ע"ל נחמיה בר"י · ויש רב יוסף ברב נחוניא :
(נחוניא בן יוסף בן פנחס (ע"ש · (רבי נחוניא איש בקעת בית
חורתן ורבי יוחנן אמר בשמו מ"ק ג' ב' · תענית ג' א' · סוכה
מ"ד א' · זבחים ק"י ב' · והיוחסין הביא באות י' רבי יוחנן איש
בקעת ב"ח בזמן רבי יוחנן ובאות נ' נחמיה איש בקעת ב"ח בסוכה :
מזכה שטרי לב' · אבל הגי' שלפנינו רבי נחוניא : (רבי נחוניא
בש"ר דוסא בר טבת ע"ש · א"ר נחוניא אמרו לי כל מורי הוראות
הלכה כרבים בר פפא חולין כ"ה ב' · (רבי נחוניא א"ר יוחנן
מעדותו של רבי נחוניא נשנית משנה זו ע"ל נוולא · (ר' נחוניא
דבית חוורן ע"ל חוניא · (נחוניא · רבי אבדימי ב"נ · רבינא
ב"נ · (רבי נחמיה העמיסוני ואמרי לה רבי שמעון העמוסיני
(ע"ש) היה דורש כל אתין שבתורה כיון שהגיע לאת ה' אלהיך
תירא פירש עד שבא ר"ע ודרש לרבות ת"ח (פ' כ"ש דך"ב ב'
קדושין נ"ז ב"ק מ"א בכורות ו' · נחמיה איש בית דלי ור"ע מצאו
כשיצא לנהרדעא לעבר שנים וא"ל ששמע מר"ג הזקן בזמן הבית
כי ע"א כשר לעדות אשה ואז א"ל כי רבי יהודה בן בבא אומר
כמוהו ור"ע העיד זה משמו ושמח ר"ג כבדו של ר"ג הזקן סוף
יבמות קט"ו וקכ"ב א' במשנה · ועדיות פ"ח משנה ה' ר"ע העיד
משמו · (ר' נחמיה בן אלנתן ע"ל נחוניא · רבי נחמיה (פ"ה
דתרומות מ"ז ופ"ג דמעשרות מ"ה ושבת פ"ח פ' י"ז מ"ד ובמשנה
יבמות פ"ה ו' : נדרים פ"ג י"א : נזיר פ"ג ד' : סוטה פ"א
ד' : סנהדרין פ"א ו' · פ"ט א' · פ"י ג' · זבחים פי"ג ו' :
נידה פ"ט ג' · זבים פ"ד ג' : טבול יום פ"ג א' · מכשירין פי"ג
ב' : כלים דך"ט : נגעים רפ"ה : נדרים פ"ד · אם הוא רבי
נהוראי (ע"ש) וברבה פ' ויקי פ' נ"ה שהוא מזרע נחמיה בן
התרשתא · וממנו רבי יהודה בן בבא (ע"ש) עיי' פ' אלו נחנקין

דפ"ו

שאלו את רב מתנה ולרב יהודה כתובות י"א ב' · רבי אבא בר כהנא ורבי ברכיה ור' זעירא בשמו ירו' תענית ספ"ג · רבי אבא בר ממל · אמר לאביי שבת ב' ב' · אמר רב אשי אמרתי לשמעתתא קמיה דרב מתנה זבחים כ"ט פ' הייכו רב אשי הקדמון : ר' ברכיה ע"ל : רב הונא בר חייא · רב הונא בר מנומי לקמיה : א"ר זירא אר"מ אמר שמואל כתובות מ"ג ב' · ברכות ל"ו א' · שבת כ"א ב' מנחות ל"ג א' · אר"ז אמר ר"מ אמר רב כתובות מ"ג ב' · רבי זעירא ע"ל · רבי חלבו ורבי יוסי בר מנשא ירו' מכות פ"א · רב הונא סדר לקמיה · ור' חיננא רבי פרנך · א"ר חסדא קדושין ל"ב א' · רב יהודה חבירו (ע"ש) רבי יוסי בן מנשא ע"ל :
רבי יוסי בר אבא ע"ל · רבי יצחק בר שילא אר"מ · בשם לוי עיי' בסמוך · י"ג שנה לא בא לנהרדעא אלא רב נחמן עיי' רב יהודה · ומר עוקבא בשם לוי ואבוה דשמואל פ' ח' שרצים ק"ח ב' מ"ק ד"ו ב' · ורבי עמרם רבי בא בר ממל בשם רב ירו' מגילה פ"ב · ר' פרנך וע"ל · בשם רב ע"ל · אמר רבה אר"מ ב"ק כ"ז ב' · רבה בר שילא אר"מ · רבינא בר שילא תלמידו · אמר שמואל סוכה י"א ב' וע"ל · וא"ל שמואל לא תיתיב אכרעך עד דמפרשי' לי מכות ג' ב' · ורבי שמואל בר נחמן · מתנה אביו של רבה (עיי' טוביה בר מתנה. דכתבתי כי הכרח שהיה ב' מתנה · (מתנה רב אדא ב"מ · רבי אקדבויה ב"מ · רבי אמי ב"מ :
רב הונא ב"מ ול"ע · רבי חייא ב"מ · רבי טוביה ב"מ וע"ש :
מתניא בנו רבי יודן ירו' ע"ש · (רבי מתניה סליק לסהורה ושמע רבי יוחנן ור' ישמעאל בני יהושע אומרים ירו' פ' אלמנה כ"ג א' סע"ב עיי' אבא מרי ור' יודן בר שלום : (מתתיהו בן שמואל · ע"ל מתיא ב"ש · כתב להם שמים דהכל א' : מתתיהו בר יהודה (מנחות ע"ט ב' · פא"ע ס"ז א' תלמיד שמואל פא"ע · ויוחסין הביא יהודה בר מתתיה אולי הוא בנו :

אות נון

נאגאי בריה דרבי יוסף בר רבא (וביבמות ס"ו סע"ב נאנאי אמר לרב כהנא ע"ל ינאי ור' אבא · (נאזי אבימי בנו · (בנו מעשה בבנו של נבו בזמן רבי יוסי תוספתא פסחים פ"ג · (נגדא וי"ר פ' קדושים קל"ד ב' פ"י מ"כ שם חכם · ונל"ל בב"ר פ' לך לך פמ"ו דנ"א ג' · (נגדי או נגרי עיי' רבי אבין ב"נ · רבי אינו בנו · רבי חשון בנו או מתון · (נדב רב שמואל בנו · (נדבך אשיאן בנו · רבי נהוראי (אבות פ"ד במשנה נזיר פ"ט ה' : קדושין פ"ד י"ד) זהו רבי נחמיה (ע"ש) בשבת קמ"ז ובפ"ק דעירובין די"ג ב' לא ר"מ שמו אלא רבי נהוראי שמו (הגי' אמיתות אלא ר' מאישה שמו · דלא כמ"ש רמב"ם דר"מ הוא רבי נהוראי) ולמה נקרא שמו ר"מ שהוא מאיר עיני חכמים בהלכה ולא נהוראי שמו אלא רבי נחמיה שמו ואמרי לה רבי אלעזר בן ערך שמו ולמה נקרא שמו נהוראי שמנהיר עיני חכמים בהלכה (וע"ש) · וכתב יוחסין ד"מ ע"ב ודס"ד סע"ב מ"ש פ"ק דעירובין הנ"ל הוא בעבור כי ר"מ הי' ג"כ שמו רבי מאישה הוסיף לומר יש חכם א' שיש לו ג"כ ב' שמות רבי נהוראי ורבי נחמיה כמו רבי מאישה כינו שמו מאיר לשון אור כמו כן חכם א' שמו נחמיה כינו אותו נהוראי לשון אור וזהו ר"א בן ערך · בס' מלא רצון דל"ו ג' כתב פי' זה בשם הגמ' שמואל רבי חיים ישעי' וכתב דפא"ח ולא ראה כי כבר יצאו הדברים מבעל ס' יוחסין ות"ח · וכן בע"פ כשאמר מחכם א' שיש לו הרבה שמות זכר אחרים שיש להם שמות איסי בן גמליאל יוסף איש הוצל רבי יצחק נפחא (ע"ש) ואחר זה מצאתי כי ר"ח פירש כן · (וכן ראיתי בת"ח בעירובין פי' כן) כי ר"מ נק' רבי מאישה ורבי נחמיה הוא רבי נהוראי וכן ר"א בן ערך נקרא נהוראי עכ"ל יוחסין · מ"ש כי רבי נהוראי הוא רבי נחמיה כן נראה ברש"י בפ"ב דסנהדרין ד"ך ע"ב רבי נחמיה אומר כו' ורבי נהוראי אומר (הגי' שלפנינו אינו כן רק בנוסח הילקוט שמואל א' סי' ח' מביא גמרא זו בנוסח זה) פרש"י ל"ג לה בתוספתא ושיבוש הא בספרים דקיי"ל בעירובין דר' נחמיה הוא רבי נהוראי · וכתב יוחסין אבל מ"ש לא רבי נהוראי שמו אלא ר"א בן ערך זה אינו · דבמשנה סוף נזיר דס"ו חולק רבי נהוראי עם רבי יוסי ובסוף קדושין חולק רבי נהוראי עם ר"מ ורבי יהודה ובר"פ ב' דר"ה דך"ב ב' מעשה בר' נהוראי שהלך אצל העד להעיד עליו בשבת באושא לפני רשב"ג אביו של רבי ור"א בן ערך לא היה בזמנם · (ע"ש) (אף שבגמרא שלפנינו אין מפורש שבא רבי נהוראי לפני רשב"ג מ"מ האמת כן הוא שבא לאושא ובימי רשב"ג היו סנהדרין באושא עיי' ר' גמליאל הזקן · ומ"ש רמב"ם רבי מאיר הוא רבי נהוראי זה אינו דאי' בפ"ק דסנהדרין ר"ע סמכו לר"מ ולא קבלו · וסמכו רבי יהודה בן בבא את ר"מ ורבי יוסי ור"א בן שמוע ורבי יהודה ור"ש ורב אויא מוסיף שסמך גם את רבי נחמיה הרי ר"מ לחוד ור' נחמיה לחוד · גם אי' סתם מתניתן ר"מ סתם תוספתא ר' נחמיה (עיי' ר"ע) (ובסוטה די"ב י"ג ומגילה ט"ו ב' פליגי ר"מ ורבי נחמיה ובחלק דל"ט רמ"א כו' רבי נתן אומר כו' רבי נחמיה אומר כו' ובספרא רבי נהוראי אומר כו' ובפ' כיצד מברכין ד"מ סע"א רמ"א כו' רבי נחמיה אומר כו' רבי יהודה אומר כו' · ונדרים דל"א ר' נחמיה אומר כו' רמ"א · (אך צ"ע מהו שהחליטו רש"י ויוחסין כי רבי נהוראי הוא ר' נחמיה כפי משמעות לשון הגמרא דאי' במ"ר פ' עקב דרל"ב ג' פליגי רבי נהוראי ורבי נחמיה מה ראו כו' ובמ' רות אר' נהוראי אר' נחמיה בק"ש רמ"ה תיבות וסק' הא רמ"ה הס ומשני הש"ך חוזר ה' אלהיכם אמת · ובחלק דצ"ז א' תניא רבי נהוראי אומר דור שבן דוד בא נערים ילבינו כו' תניא ר' נחמיה אומר דור שבן דוד בא העזות תרבה · בר"ה רות דמ"ה א' אליהו זכור לטוב שאל לרבי נהוראי מה דין דכתיב ושקרים הוליד בשדה מואב ד"ה א' ח' ע"ל נהוריי' אליהו שאלו · בש"ר יהושע תמורה י"ד סע"ב · ובמדבר רבה פי' · רבי יהודה בר' סימון בשמו · א"ל ר' פליכס · ר' נהוראי קבורתו בעכברא עיי' רבי ינאי · ר') נהוראי (משמיה דשמואל פא"ע דכ"ה ב' צ"ע כי קדים ר"נ הרבה לשמואל (א"כ ב' הם א' תנא וא' אמורא · רבי מנלה משום זקן א' ומנו ר' נהוראי עיי' רבי בינא בר זבדא · (נהוראי רבי יוסי בנו · (נהוראי בר שיניא בש"ר שמעון ירו' מעשרות פ"ק · (אבא נהוראי בשמו ר' חנינא ור' מריכוס · (רבי נהוריי אליהו שאלו זועות ושרצים למה נבראו ירו' פ' הרואה די"ג ג' · רבי סימון בש"ר יוסי בש"ר נהוריי' ירו' יבמות פ"א · ע"ל נהוראי ששאלו אלי' ודאי א' הוא · (נהוראי סבא נעשה לו נס ביום זוהר ויקרא עט"ו · רב נהילאי בזמן רב הונא · (רב נהילאי בר אידי · עיי' רב הנילאי · (נהרבלאי פ' ג' שאכלו ד"נ א' בילה ה' ב' פרש"י בסנהדרין (ספ"ק די"ז ב') מפרש שהוא רמי בר ברוכי ושם ברש"י בר רבוכי · ובערוך בר ברוכי וכ"ה בשס"ח · נהרבלאי מתנו רב ביבי בר בזנא (ע"ש :
(נהרדעאי אמראי דנהרדעא רב חמא (ע"ש · נהרדעאי אמרי מ"ק י"ט ב' ד"ז ב' המפקיד ל"ו רע"ב ושמואל היה בנהרדעאי ואי מבבל הוא ע"ש · אמרי נהרדעאי משמיה דרבא שבועות פ"ק ד"ז א' · נוולא (לא ידעתי מי הגיד לו שהוא חכם : פרש"י פ' א"נ (ס"ז א') את ונוולה אתה והיא : וראיתי בספר אסיפת זקנים בב"מ פ"ה בשם ר' למח בר פלטויה גאון בתשובה את ונוולא את והוא : (וכ"כ רש"י שם בשם תשובת הגאונים כי בלשון ארמי בין בזכר בין בנקבה כשרוצה לומר אתה והוא או אתה והיא ואני אומר שזה שמה עכ"ל יעוי' איך שיהיה הוא שם אשה כמ"ש ההיא אתתא דאמרה להההוא גברא זיל זבין לי ארעא מקריבאי זבן לה א"ל אי הוו לי זוזי מהדרת לה א"ל את ונוולה אחי ואיך הביא היוחסין בשמות חכמים : אמר לה קרוב הוא שלך ונה"א בפ' המפלת ותניא משום רבותינו העידו על סנדל שצריך לורת פנים וא"ר בבי אר' יוחנן מעדותו של רבי נחוניא נשנית משנה זו אר' זירא זכה בה רב ביבי בשמעתיה אנא ונוולא הוי יתיבנא קמיה דר' יוחנן כי אמרה לשמעתיה הך : קדים אף הוא אמרה (ע"ל רב ביבי בר אבין וזה את ונוולא אני והוא בלבד : וכן בפ' מי שאחזו יומא חד הוה יתיב איהו ונוולא בביתא דשלמה ואשמדאי בלבד וא"ל שלמה לאשמדאי כתיב כתועפת ראם לו כו' אלו מ"ש ע"כ בסי' של"ט עכ"ל : א"כ נראה כי תיבת נוולא פירושו הוא וכ"כ מפרשי א"כ למה הביאו היוחסין אולי סבר כי נוולי (ע"ש) הוא שם חכם : (נורי : ר' יוחנן בנו : (נזירה בר נזירא מ' שמואל פי"ע : ב"ר ס"פ פ"ב ופ' י"ב רבי לוי בש"ר נזירא אבל בפי"א הגי' זעירא ובמ"י תילים סי' צ"ב ב' פעמים נזירא : (נזירא ורבי שמעון : נחום הלבלר (פי' סופר) תלמיד רבי מאישה (ובתנחומא פ' במדבר ר' תנחום הלבלר בש"ר מאישה (ע"ש) שקבל מן הזקנים) בדור אחרון מבית שני ובפ"ב דפאה משנה ו' שהיה בימי ר"ג הזקן בלשכת הגזית לפחות מ' שנה קודם חורבן הבית כדאי' בפ' היו בודקין : נחום המדי (במשנה ב"ב פ"ה ב') הוא נחום סתם : והיה בזמן בית שני ואחר החורבן דבנזיר פ"ה במשנה ד' דל"ב ב' היתר הנזירים שעלו מן הגולה ומלאו בה"מ חרוב ואמר אלו הייתם יודעין הייתם נודרים : וי"א בגמרא (כתובות ק"ה רבי נתן אמר) כי הוא מ"ג דייני גזירות שהיו בירושלים (ע"ש בפ"ק דע"ז אמר כמה דברי' ואמרו נשתקע הדבר ולא נאמר ובנזיר פ' ב"ש זו טעה נחום המדי : (כתב רמב"ם

ואמר לרבינא בשבת פ' הזורק ד"ק סע"א ופ' מפנין קכ"ט א' יומא
פ"א ב' ואיתיב רבינא למרימר פ' המוציא יין דפ"א ב' · אמר
רבינא אמר לי אמימר אמר מרימר משמיה דרב דימי גיטין י"ט
ב' · אמר לרבינא הכי אמר אבוך משמיה דרב (יוסף) בנדרים
פ"ח ד"ס רע"ב ובפ"א ד"ג סע"א הכי אמר אבוך משמיה דרב פפי ·
(וצ"ע שאמר אבוה דרבינא משמיה דרב יוסף שהיה רבו של רבא
ומשמיה רב פפי שהיה תלמיד רבא · מרימר האחרון א"ל (רב
אחא לית) הלכתא כרבא ביתרת (פא"ע מ"ז א' · מרימר בר
חנינא בזמן רבא (ב"מ פ' השואל צ"ז א' : (מרימר · הונא מר
בר מרימר · יהודה מר בר מרימר · (כתב ד"ע מרימר היה
ראש אחר רב אשי וכתב יוחסין דק"ז א' ולא נהירא שהרי בסוף
מ"ק אי' דחקי רגלי דרב הונא בר נתן נראה שהיה ראש אחר רב
אשי (ע"ש עיי' ה"א ד"א קפ"ז מש"ש · (בר מריבא קומי רבי
זעירא ורבי חייא בר ווא ירו' ברכות פ"ו פ' כ"מ ד"י ע"ב (שאל
לרבי סימון ולרבי אמי ירו' ר"פ ר"א דמילה : רבי מריכוס אביו
של רבי שבתאי תוספתא דטהרות ובנו רבי שבתאי לפני רבי חייא
(ע"ש : רבי מריכוס בר הושעיא (ירו' כילד מברכין ד"י ע"ג
וב"ר פס"ד בר' יהושע והוא מ"ירמיה סי' ד' ואיזה ג' הושעיא ע"כ
יהושע ט"ס : (רבי מריכוס נידה ל"ג א' : אמר רב יוסף הלכה
כר' מריכוס פ' אעפ"י ד"ם א' : ובפה"ה דכ"ו א' פירש ר' מריכוס
משמו פי' רשב"ם משמו של רבי יוחנן ותו' כתבו משמו של רבי
אלעזר : רבי מוריכוס הוה ערב לכלתיה והוי דייכין קמי יר' חמא
אבי בר קפרא ורבי הושעיה (נראה ט"ס וצ"ל רבי חמא אבי ר'
הושעיא ובר קפרא) שאלו לרבי חייא רובה. ור"ח שאל לרבי ירו'
שבועות פ"ו דל"ז רע"א · ורבי חנינא בשם אבא כהוראי ב"ר
פנ"א : (מריכוס רבי אלעזר בנו · (מרתא דודו של רב והיוחסין
מסתפק אם מרתא איש או אשה עיי' שמואל בר מרתא · ורשב"ם
בפה"ה דכ"ב א' כתב שם חכם אחא של רבי חייא כדאמרי' ביבמות
מרתא ואיבו והנא ורבי חייא עכ"ל · ואינו ביבמות כא' בסנהדרין
ד"ה א' וכ"מ אה"כ בשם"ה כדאמרי' בסנהדרין ועיי' ר' יהושע בן
גמלא דמרתא אשה : ועיי' בפ' ה"ה הנ"ל דביתהו דרבב"ה כי
שכבה אמרה הכי כיפי דמרתא · ואחר דכיפי הם תכשיט נשים
(עיי' ערוך כף האחרון) היה נראה דמרתא אשה והניח רבה בב"ח
לדודתו מרתא · אכן ראיתי בפ' דק"ג א' מרתא משמיה דר'
יהושע נראה דמרתא שם איש : בירושלמי פ' אעפ"י מעשה במרתא
שפסקו לה חכמים סאתים יין בכל יום כו' כתב יפ"מ ואין זו מרתא
בת בייתוס הנזכרת בפ' הנזקין : וע"ל אבא בר מרתא דהוא אבא
בר מניומי היה נראה דמרתא אשה ולפעמים קראו אבא בר מרתא
על שם אמו ולפעמים בר מניומי ע"ש אביו וצ"ע · בניו ר' יהושע
וצ"ע · ורב שמואל : (רבי משין בר נגרא ע"ל מתון · משה
בר עזרי אביו של רבי הונא הכהן ע"ש · (משולם · יוחנן ב"מ ·
יונתן ב"מ : רבי יוסי ב"מ · רב משרשיא בר הלקאי בזמן רב
כהנא פ' אלמנה (כתובות ד"ק ב' · (רב משרשיא רב כהנא חמיו
ע"ש · רב משרשיא בן רבא תלמיד אביי קדושין פ"ק (דל"ג א')
אמר רבא חכם ברי בטריפות כר' יוחנן פא"ט (ד"כ ע"א · רבא
בר משרשיא אולי בנו רב משרשיא בר חנין אמר לרבינא : (רב
משרשיא בריה דרב אחא אמר לרבינא פא"ט דס"ז ע"ב · רב משרשיא
בר רב וזה רב בזמן רב הונא בר יהושע פ' עושין פסין כ"כ יוחסין
(ע"ל אבא אבוה דרב מש"ש ועיי' רב אחא בר רב אך לא מצינו
בש"ס מ"ש רב זה בזמן ר"ה ב"י ואולי אחה ט"ס יש · (רב משרשיא
שהוא בן בנו של רב אחא בר רב ע"ש : (רב משרשיא בריה דרבי
חייא פ' הספינה דפ"ב א' · (רב משרשיא ברב אמי בפ' הספינה
פ"ה ב' אמר לרב אסי קדושין פ' האומר ד"ם ע"א · (רב משרשיא
בריה דרב נתן · אמר רבינא אמר לי ר"מ ב"כ ע"פ דקט"ו א' ·
(רב משרשיא בריה דרב אידי גיטין פ"ג ד"ל ע"ב ע"ז י"ג א' ·
והיוחסין מביא רב משרשיא בר אידי פ' הקומץ זוטא ט"ס הוא ·
(רב משרשיא בר רב דימי גיטין פ' הזורק ע"ח א' · רב משרשיא
מתוסניא שלח לרב פפי ילמדנו רבינו פ"ד דיבמות (דפ"ב דכ"א ב' ·
(רב משרשיא בר פקוד הרגו מלך פרס בימי רב סמא בר רבא עיי'
ה"א ד"א רל"ד · (רב משרשיא בריה דרב ביבי : בנו רב ביבי
פ"ק דעירובין כ"כ יוחסין ע"ש וצ"ע · (רב משרשיא : אמר רב
משרשיא דבי רב מרי שבת פ"ק דט"ז ב' · דרב משרשיא בדותא
היא גיטין דפ"ח ב' · אמר לבריה הוריות י"ב א' · בש"ר אידי
ירו' סוף ר"ה · מתקיף ליה מר זוטרא חלק דק"ו · מתקיף לרב
יוסף ברב אלעאי סוכה ד"ו א' · אמר לבריה כי עיילית קמיה
דרב פפא בעא מיני' א"ל רב פפא אי דייקינן כולי האי לא הוי תנינן

פ' מי שהוציאו מ"ח א' · אמר לרבא פ' מי שהוציאו מ"ו א' פ'
הדר ס"ח א' · גיטין פ"ג כ"ח א' איתיבי' לרבא פ' מי שהחשיך
קנ"ד ב' ב"ב קנ"א ב' זבחים ט' ב' · וכתבו התו' שהיה תלמיד
רבא ולא של רבה וכ"כ תוס' מנחות ד"ג ב' משמיה דרבא ב"ק ה'
א' · א"ל רבינא יבמות ל"ו ב' · רב יצחק ברב משרשיא · רב
סמא בנו · כי נח נפשיה דרב משרשיא טעון דיקלי שיצי אלו מגלהין
דכ"ה · רבי מתון (אריב"ל ב"ק נ"ו א' · בעא מר' יוחנן וא"ל
רבי יוחנן מתון מתון ירו' פ' מגלחין דפ"ג רע"ב (וצ"ע דמתון
שם נכרית עיי' רב אדא בר אהבה ולא מפקי בשמיה · (ר' מתון
בר נגדי כ"ה בס' תפארת הגרשוני פ' קרח אבל בב"ר פ' פ"ב דל"א
רע"ג רבי משון בר נגרי ור' יודן ור' איבו בש"ר יוחנן · (מתון ·
דוסתאי ב"מ : יוסטא ב"מ · מתיא בן שמואל כא' מתתיהו (במשנה
רפ"ג דיומא כ"ח א') · וכ"ב דתמיד חולק על ת"ק והלכה כמותו
שאמר עד שיאיר בחברון ונראה שהיה בסוף הבית · וממונא על
הפייס' בגה"מ כדאי' ביומא ועיי' במנחות ד"ק ובפ"ה דשקלים הוא
א' מט"ו חסידים שהיו ממונים במקדש ולא ידענו אם היה כהן כי
גם מרדכי שנקרא פתחיה היה א' מהם ממונה על הקינים וכן
הפקיד רבי נחוניא חופר שיחין ע"ש : ונחומא בן אפקשיון ורבי
ישמעאל ור"ע וריב"ב פליגי ע"ש : רבי מתיא בן חרש (אבות
פ"ד במשנה יומא פ' בתרא פ"ג א') לדק לדק תרדוף אבר ר' מתיא
לרומי עמ"ש ר' יוסי בן קסמא (סנהדרין דל"ב ב') רמב"ם ספ"ו
בסנהדרין בהג"ה שבימיו לא היה ב"ד גדול ממנו) כשילא ה"ל קרע
בגדיו ע"ל ריב"ב והנניה אחי רבי יהושע ביומא ד"ד סע"א דברי ר'
יוסי הגלילי רע"א כו' רבי נתן אומר כו' רבי מתיא ב"ח אומר ·
רבי אלעזר הגדול רבו כדאי' במעילה · שלח לראב"ע סוף יומא ·
שאל לראב"ע ד' חלוקי כפרה יומא פ"ו עסק עם רבי יאשיה בד"ת
ופירש ר"י לדרך ארץ א"ל רבי מה לך לעזוב דברי אלהים חיים אעפ"י
שאתה רבי ואני תלמידך אדר"ן רפ"א : באדר"ן פכ"ח הלך רבי
מתיא ב"ח אצל רבי ישמעאל בן אלעזר הקפר ללודקיא (אבל
במכלתא פ' יתרו ד"ו סע"א הלך אצל ר"א הקפר ללודיא א"ל רבי)
לבקרו וא"ל שמעת ד' חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש א"ל
שמעתי וג' הם ותשובה עם כ"א · ובסוף יומא ובנדרים אמר
בש"ר ישמעאל (ע"ש) אמר לר' נתן רבי אדר"ן רפ"א · רשב"י
מלאו ברומי (ושאל ממנו ד' חלוקי כפרה כו') ונראה שהיה זקן
ממנו (וביומא כ"ג ב' שאל ממנו כו' ובמעילה די"ז א' שאל מרשב"י
מנין לדם שרצים שטמא · רבי ישמעאל בר' יוסי אמר ג' דברים
משמו : במ"י פ' ויחי בשם מ' אבכיר רבי מתיא ב"ח היה יושב
בבית המדרש ועוסק בתורה וזיו פניו דומות לחמה וקלסתר פניו
למ"ש שמימיו לא נשא עיניו באשה פעם א' עבר שטן ונתקנא בו
אמר אפשר אדם כזה לא חטא אמר לפני הקב"ה רבש"ע ר"מ ב"ח
מה הוא לפניך א"ל צ"ג הוא אמר תן לי רשות ואסיתנו א"ל אין
את יכול לו אעפי"כ לך · נדמה לו באשה יפה שלא היתה כדמותה
לעולם מימות נעמה אחות תובל קין שטעו בה המלאכים שנאמר
ויראו בני אלהים את בנות האדם עמד לפניו כיון שראה אותו הפך
פניו לאחוריו ועמד לצד שמאל הפך פניו לימין היה מהפך לכל צד
אמר מתיירא אני שמא יתגבר עלי יצרי ויחטאני קרא לתלמיד שהיה
משרת לפניו וא"ל לך והביא לי אש ומסמר והביא לו ונתנום בעיניו
כשראה השטן כך נזדעזע ונפל לאחוריו באותו שעה קרא הקב"ה
לרפאל וא"ל לך לרפא את מתיא ב"ח בא ועמד לפניו א"ל מי אתה
א"ל אני רפאל שלחני הקב"ה לרפאות עיניך א"ל הניחני מה
שהיה היה חזר לפני הקב"ה א"ל כך וכך א"ל מתיא ב"ח א"ל לך
ואמור לו אני ערב שלא ישלוט בו יצה"ר. מיד ריפא אותו עכ"ל ·
רבי מתיא היה פלטי בן ליש שלקח מיכל בת שאול ונעץ חרב בינו
לבינה עכ"ז לא היה לו לעכבה דהל"ל לשאול אין אני רוצה ליקח
אותה ובמקום שיש חלול ה' אין חולקין כבוד לרב ועליו נאמר כשי
עמי תגרשון מבית תענוגיה ואעפ"י שלא נגע בה מ"מ נהנה ממראית
עין שזן במה שאינו שלו רצה עתה לתקן וניער עצמו ועיור עיניו
ולענין זה נמסר לשטן להסיתו כו' ונתאזר נגד יצרו ולא רצה
להביט בפניה כו' ונימס פלטי ור' מתיא נילוץ יוסף הצדיק ג"כ ·
בעיר עלבון נקבר באבן גא"י : רבי אלעזר ור' יהושע ור' יוחנן
בניו · רבי אסי בר מתיא : (שלחו מתם רבי אלעזר סנהדרין
ספ"ק י"ז ב' · רב מתנה (רבי יוחנן היה לו בן מתנה ושלחו אל
בבל ללמוד משמואל והוא נשאר לו לבד והזירו רב יהודה (ע"ש) ·
רבי מתנה דרש בפופניא אין לשין אלא במים שלנו כו' (פסחים
ס"פ כ"ש דמ"ב א' ויוחסין כתב רב מתון : פפונאי שאלו מלא קן
בראשו של אדם פ' שלוח הקן קל"ט : רבי אבא ורבי יוסי בר אבא
שאלו.

לשמעתא דרב מנשה הכא מכניסן תחת כנפיו ובפ' ב' דל"א א' א"ר
מנשה באיזמל שאין לו קרניס וא"ל רב אחא ברב אויא · ובפא"ט
כ"א א' אר"מ הני דיכרי דגבגי · ובפ"ב דיבמות כ"ה אר"מ גזלן
דדבריהם ופ' מי שהחשיך ובפ' כלל גדול ע"ד ב' אר"מ · ובע"ז דף"ו
א' רב מנשי פגע בהני גנבי כו' א"ל תלמיד דיהודאי את פרש"י
תלמיד רב יהודה · בפ' חזיות קמ"ה א' תני (מסופק אני אם
הוא אחר שאמרו עליו תני כמו על ברייתא עיי' בכללי' ע"ל רבי)
דבי מנשה ד"ת אינו חייב אלא על דריסת זתים וענבים ואין עד מפי
עד כשר אלא לעדות אשה · תנא דבי מנשה המוציא תפילין ל"ה
ב' ודל"ז ב' · יומא ע"ז ב' · בכורות דל"ו א' אמר רב אסי לרב
אשי (הקדמון) הא תני רבי מנשה · ורב אסי היה תלמיד חבר
לרב איך יאמר בשם תלמי' רב יהודה ע"כ נראה שהוא קדמון לרב
יהודה ואולי רב מנשי היה תלמיד רב יהודה ולא רב מנשה : רב
מנשה בזמן עולא (עולא איקלע לביתו ורבה אמר לעולא המוציא
תפילין דק"ד א' · לא ידעתי למה עשה לו מדור בפני עצמו. כי
עולא ורב יהודה בדור א' א"כ א' הוא הכ"ל שהיה תלמיד רב יהודה ·
(מנשה יתיב קומי ר' זעירא ירו' מגילה פ"ג דע"ג סע"א ונראה
כי הוא תלמיד רב יהודה הכ"ל אף דשם נקרא רב מנשה כן דרך
הירושלמי · ובירו' זעירא הוא רבי זירא שהיה תלמיד רב יהודה :
(רב מנשה בר זביד יתיב קמיה רב הונא יבמות פי"ב די"ע סע"ב ·
אמר רב מנחות ק"ח ב' · שבועות פ"ז דמ"ה ב' · ואין ראיה
שהיה תלמיד רב שהרי יתיב קמיה ר"ה ורב אשי דהא יתיב קמיה
ר"ה שקדם (ומסופק אני אם הוא ברב זביד סתמא שאמר בשם אביי
ובפני אמימר ומר זוטרא : רב מנשיא בר גדא (אמר רב הונא
סוכה י"ג ב' יתיב קמיה דאביי ואמר משמיה דרב חסדא וא"ל אביי
מרב מנחות ספ"ב די"ז א' : (רב מנשיא בר שגובלי בשם רב
עירובין כ"ט א' ונראה שכן היה הגי' לפני ש"י ע"כ הביאו בתלמידי
רב וגי' היוחסין כשתנה עיי' גרדסק ע"כ לא הביא רב מנשיא בר
שגובלי : מנשיא בן עזת שאל לר' יאשיה (רבה) בבית עלמין
דהוצל (סנהדרין פ"ב י"ע א' : (רב מנשיא בר ירמיה אמר רב
פסחים ס"ח א' נזיר ס"ה ב' : (רב מנשיא בר' ירמיה מדיפתא
ורבה בר שומני כ"ה הגי' בע"י אבל בגמרא מגיפתא ור' אבא ב"ש
הוה מפטרי מהדדי אמרי כל חד נימא מלתא דלא שמיע לחבריה
דאמר מרי ברב הונא כו' פ' הדר ס"ד א' : רב מנשיא בר יהודה
בזמן רבה בר נחמני : (רב יהודה בר מנשי אולי בנו : רב מנשיא
בן יעקב (מנחות ל"ב א' · ב"מ ד"ו א') בזמן רב כהמן (שם ·
רב מנשיא בר תהליפא (תנא הלכתא ספרא ספרי) ולא זימן עליו
רמי בר חמא (אמר רבא לא נח נפשיה דרמי ב"ח אלא דלא זמין
עליו) פ"ג שאכלו דמ"ז ב') אמר רב שם מ"ט ב' : משמיה דרב
פסחים ד"ו ב' : וש"י מביאו בתלמידי רב ונראה כי היה בזמן רבא
עיי' רבה ב"ת והונא בר תהליפא : אמר רב עמרם ארבב"ה שאלו
את רבי אלעזר בן פדת יומא ע"ק · אולי רבי הונא ורבי ירמיה
ורבה אחיו : רב מנשיא מדוויל (ולא מצאתי תיבת מדוויל) בזמן
שמואל (בני בשכר שלהו ללוי כילה מאי עד דאזל נח נפשיה דלוי
אמר שמואל לרב מנשיא אי חכימת שלח להו פ' תולין קל"ט א' :
רב מנשיא אמר שמואל מנחות ל"ה ב' · רב יוסף בריה דרב מנשיא
מדוויל שלח לשמואל ובכמה מקומות ר"י בר"מ מדוויל ע"ש אולי בפ'
תולין ומנחות הכ"ל חסר תיבת מדוויל או אחר הוא · מנשיא בר
מנחם (בית מנשיא ב"מ סוחטין ברמונים אר' נחמן הלכה כמנשיא
ב"מ א"ל רבא לר"נ מנשיא ב"מ תנא הוא בתמיה פ' חזיות קמ"ד
ב') בזמן רב (לא ידעתי מנ"ל שהי' בזמן רב : (רב מנשיא בריה
דרבא בילה ד"ל ע"ב · (מנשיא בר מנשה ירו' במה אשה ד"ח
סע"ב אולי הוא מנשיא הכ"ל : (מנשי מבירי דבירש : רב גידל
בנו : רב מנשיא ביצה ל' ב' ומנחות ל"ה ב' ופ' תולין קל"ט א'
הכ"ל סתם רב מנשיא : (רבי מנשי : רבי מנחמה בשמו : (ר'
מנשיה (נ"ל רבי מיישא) בר בריה דריב"ל ע"ש : (מנשיא :
גידול בר מנשיא : רבי יוסי ב"מ : עולא ב"מ : (מסיא ע"ל
מנשיא : (מספרתא : רבי יהודה בנו : (רבי מעדיא בן רבי
מעדיא : רבי יוסי דכפר דן בשמו ירו' פ"ב דדמאי : (מערבא
אמרי במערבא רבי ירמיה : מחכה עליה במערבא רבי יוסי בר'
חנינא ע"ש : מר (כתבתי לעיל אחר מארי : רב מרדכי (שאל
לרב יוסף ולאביי פ' הזורק ל"ע ב' : אמר לרב אשי הכי אמר אבימי
מהגרוניא משמי' דרב הונא ורבא : אמר רב אדא אזל רב מרדכי
אמרה קמיה רב אשי : אמר לרב אשי מתיב רב אויא כו' וא"ל
רב אשי אזיכא רב הונא בר אויא באמס פרש"י כתקיים הלמי ע"ש :
המיתר עיי' בסמוך : אמר לרב אשי בכורות ה' א' : אמר לרב
אשי הכי אמרי משמיה דרבא הגונב ד"ל סע"א : רב אשי הוי עגב
דלא הכיה ע"ת א"ל רבינא אמאי עביב מר והאמר רבא מניח ע"ת
מי"ט לחבירו ומתנה א"ל אימר דאמר בי"ט של גליות ולא בר"ה
א"ל והא נהרדעאי אמרי אף בי"ט של ר"ה א"ל רב מרדכי לרבינא
(מנהרדעאי לא תותבי למר הש"י) בפירש שמיעי לי מן מר לא
ס"ל הא דנהרדעאי ביצה ד"ו א' פרש"י רב מרדכי תלמידו של רב
אשי דאמר בסוטה (דמ"ו ב') לויה לרבו עד פרסא ורב מרדכי
לווייה לרב אשי עכ"ל (מהגרוניא ועד בי כיפה ואמרי לה עד בי
דורא : וכ"כ רש"י בגיטין פ' הנזקין דכ"ט א' רב יימר אמר כו'
מר ברב אשי אמר כו' אפכוהו ושדרוהו לקמיה דרב מרדכי בני הישיבה
טעו והפכו הדבר וכתב ב"ש דכ"ב א' דלא טעו אלא בכוונה הפכו
משום דרב מרדכי אוהבו של מר ברב אשי והשבו אולי יודה לדברי
מר ברב אשי וכה"ג פרש"י מתש בפ' האיש מקדש מ"ד ב' אמר שמואל
בריכי גט ומיאון אמר קרנא דברים בגו אפכוהו שדרוהו קמיה דרב
ע"ש : אמר להו זילו אמרו לבר מר לאו הכי הוה עובדא כי הוה
קאי מר (רב אשי) הדא כרעא אארעא וחד כרעי' אדרגא כו'
פרש"י אמרו לבר מר לבנו של רבי דרב מרדכי תלמיד רב אשי היה
בכמה מקומות ובסוטה אמרי' גבי לויה תלמיד לרב אין לו שיעור
רב מרדכי לויה לרב אשי כו' : אבל בע"י הגי' לויה רב מרדכי לרב
שימי בר אשי מהגרוניא כו' : וכ"ה בברכות פ' ע"ע ל"א א' רב
מרדכי לויה לרב שימי בר אשי מהגרוניא ועד כו' : ונראה כגי'
בסוטה דרב מרדכי לויה לרב אשי : ובפ' א"ע ע"ם וג"ל ג"כ לויה
לרב אשי דלא תמצא בכל הש"ם שאמר רב מרדכי בשם שימי בר אשי
ואלו היה רבו איך לא יאמר דבר בשמו : ועוד דהא רב מרדכי שאל
מרב יוסף שהיה רבו דרבא : ומאביי (ע"ל) חבירו דרבא בעא
מרבא ככ"ל וכן שימי בר אשי אמר משמיה דרבא ואיתיב לרב פפא
שהיה תלמיד רבא ע"כ רב מרדכי היה כמו חבירו דר"פ ואיך יהיה
רב שימי בר אשי תלמיד חבירו של רב מרדכי יהיה רבו דרב מרדכי :
ואל יקשה לך דהא רב כהנא שהיה רבו של רב אשי ור"כ לויה לשימי
בר אשי ור"כ אמר משמיה דרב שומי בר אשי : ואם ר"כ רבו של
רב אשי היה תלמיד רב שימי בר אשי ואיך לא יהיה רב מרדכי שהיה
תלמיד רב אשי : תלמיד רב שימי בר אשי : אי משום הא לא
אריא לפי שהיה רב אשי נשיא ומימות רבי עד רב אשי לא היה תורה
וגדולה במקום א' ע"כ נחשב רב מרדכי לתלמיד לגבי רב אשי :
ע"כ נראה דבפ' א"ע ט"ם וג"ל רב מרדכי לויה לרב אשי : ובשם"ח
ל"ת : (ונראה כי האריך ימים ששאל לרב יוסף רבו דרבא וראה
את מר ברב אשי ורב אשי נולד כשמת רבא : שאל מאביי ע"ל :
אבימי מהגרוניא ע"ל : רב אדא ע"ל : אמר לאמימר ומר זוטרא
ורב אשי פ' במה טומנין ד"כ ע"ב : רב אשי בנו : בעא מרב
יוסף (ע"ל : רב יימר (ע"ל : מר ברב אשי (ע"ל : אמר
לרבא מתיב רב קטינא במה טומנין ד"כ סע"ב · רבא (ע"ל) אמר
לרבינא (ע"ל : אמר לרב אשי הכי אמר רב שישי ברב אידי ע"ש :
מרי כתבתי לעיל אחר מארי : (מרים : ר' אלעזר בנו : (מריא :
אבא בר מריא (ל"מ : רבי חייא ב"מ : רבי יוחנן ב"מ : רבי
מריון לפני ריב"ל (אריב"ל ואמרי לה תנא רבה בר מריון (ע"ש)
ברב"י ריב"ז (ע"ש) ב' תימרות יש בגי בן היכוס פ' עושין פסין
י"ע א' · אבל בפ' לולב הגזול ל"ב רע"ב אר' מריון אריב"ל ואמרי
לה תני רבה ב"מ משום ריב"ז ב' תימרות כו' ובע"י בעירובין וסוכה
ואמרי לה תנא רבא (או רבה) בר מרי · (דבי בר מריון ·
דיו שדא בישרא בניכייתא דבי בר מריון אתא לקמיה דאביי ב"מ
כ"ד ב' · רבא רמי לדקה איתתיה דבי בר מריון (ב"ב ח' א' ·
רב מריון בר אבין לפני רבינא ב"ב ד"ו א' מריון בריה דרבין ·
ומר בריה דרב אחא בריה דרבא ה"ל גמלא פ' מי שהפך די"א סע"ב ·
(מריון רבי יצחק בר מריון · רבה ב"מ · רבי תנחום ב"מ ·
מרימר ומר זוטרא תלמיד רב הונא (ל"מ דמרימר יהיה תלמיד רב
הונא אך מר זוטרא דרש משמיה דרב הונא ס"פ בכל מערבין ומצינו
הרבה מרימר עם רבינא שהיה בזמן רב אשי כמו שאכתוב בסמוך
ואיזה שייכות למרימר עם מר זוטרא · אמת נראה כי היה מרימר
א' קדמון לא"ר הסדא (אר' ירמיה שם"ח) · דרש מרימר פ'
המגרש דפ"ח א' אבל שיהי' מרימר עם מר זוטרא ותלמיד רב הונא
לא מצינו · מרימר ורבי אבא בר זבדא תלמיד רב הונא תלמיד רב
כ"כ יוחסין גם זה לא מצאתי שיהי' מרימר ורבי אבא בר זבדא גבי
אהדדי רק רבי אבא בר זבדא הוא תלמיד ר"ה ולמה עשה לו מדור
ב' · (מרימר ואי תימא רב יימר אמר למר זוטרא אקלעי לפפקי
ורב פנחס ברב אמי ע"ש · א"ה קשיא אלא מהוורתא בדרב הונא
כו' ר"פ ע"פ ד"ק א' · ומרימר קרי עליה יימר שרי בורכא ע"ש ·
ואמר

תנוה (פ' אחרי מות : רבי מנא בציפורין רבו של רבי תנחום בר חייא ושל תנחום בר ירמיה : (רבי מנחה ע"ל רבי ניזנא בר זבדא : (רבי מנאמן מ' חזית די"ד ב' : ר' מנהמא בר' זעירא : (רבי מנהמא בש"ר מנשיו מ' שמואל ס"פ ע"ו ובפי"ו ורבי נחמן דיפו בש"ר יעקב דקסרין ע"ש · מנהמה רבי חייא בנו · (מנות רב הונא בנו · רבי מני דלור בזמן רבי תנחום (ברב אמי ע"ש · רבי מני בריה דר' יונה קמיה רבי יצחק בן אלישוב (ע"ש) והיתה אשתו כעורה ונתיפה כו' וכמה ניסים נעשו לו (ועיי' ר' יונה) פ' הדר תעניות ד"ג ב' עש"ב · ואביו רבי יונה היה שותף עם ר' יוסי בר' קינא בגרבי יין ובשמת רבי יונה : אר' מני לר' יוסי כל קביות שכתוב עליו יונה שלי הוא ירו' פ"ב דמ"ש אר' מנא רבי יונה אבא שקליס פ"ג ר"ה פ"א כ"ו ד' שאל לר' יונה אביו ולר' בון בר כהנא ירו' מ"ק ספ"ק מתקיף ר' מני א"ל ר' יונה נדרים פ"א ד"ע · ר' מנא (בר' יונה) כד הוי מורי בחבורתא מילין דשמע מן אבוי בבית וועדא הוה אמר כן אר' יונה : ואם שמע מאבוי בביתא היה אומר כן אמר ר' בש"ר יונה ירו' סוף מגילה · ר' אבא בר אלישוב בזמנו · כתב יוחסין באות ה' הונא · הסידי א"י רבי יונה ורבי מני אביו (נ"ל בנו · רבי מני בש"ה לוי שאמר בש"ר אבא תנחומא תבא · (רבי מני בר פטיש פסקים פ' אלו דברים ס"ו ב' וד"פ ב' כריתות ז' ב' נידה מ' א' : · משום רבי ינאי ר"פ ראשית הגז קל"ה א' · ור"ל ורבי שמעון בן אליקים חולין מ"ה ב' : (רבי מני בר הלקיה ע"ש · מנחם חבירו של הלל (במשנה חגיגה פ"ג ב') ויצא לעבודת המלך עם פ' אנשים לבושים זהב וככנם שמאי תחתיו לאב"ד (חגיגה די"ו) ובם' בן גוריון שהיה חכם גדול כמו נביא והתנבא על הורדוס כשהיה קטן שימלוך יותר מן ל' שנה ומלך ל"ז שנה ונתן לו עושר גדול : מנחם בן סיגנאי (עדיות פ"ז א') בזמן ר"ג ור' יוחנן בן גודגדא ובתוספתא סוף עדיות שהושיבו בישיבה לראש על שהעיד ההלכות והיו תמהון עליו : רבי מנחם מוזכר במשנה ביומא (פ"ד מ"ג ב' מ"ד · ומוסיף שם על דברי רבי יוסי) נראה כי הוא בנו של רבי יוסי שנקרא וורדימוס (ע"ש) כדאמרי' בפ' כ"כ · היינו ורדימוס היינו מנחם · ויש דוחה זה דהל"ל רבי מנחם בנו א"כ זה ביומא אינו מנחם בנו של רבי יוסי · ובתוספתא א"ר יוסי מנחם בני אומר (ובספרא פ' ויקרא ע"ז ב' · רבי מנחם בר' יוסי וכן בפ' כלל גדול ע"ה ב' ובפק"ה ל"א ב' שבועות ל"א א' · ובילמדנו תצוה רבי מנחם בר' יוסי ובחלק דק"ח א' רבי מנחם ברבי יוסף נראה ע"ם וצ"ל יוסי · ובמגילה (ר"פ בני העיר דכ"ו א') אומר שהמשנה דברי רבי מנחם בר' יוסי סתימתאי שנראה שהוא תנא (ובכתובות דק"א ב' רבי מנחם סתימתאי ע"ש רש"י) (ובגש"י נדרים דפ"א א' דמתקרי בנן של קדושים ע"ל רבי מנחם בר' סימאי כי טעה) · רבי מנחם בר' סימאי נקרא בנן של קדושים א"ר יוחנן בנן של קדושים אמר ולמה נקרא בנן של קדושים דלא אסתכל בצורת מטבע ע"פ (דק"ד א' וכ"ה בע"ז פ' רבי ישמעאל ד"נ א' · וכתבו התו' דלא הסתכל היינו רב מנחם לא הסתכל בצורה דזוזי לא על אבין ואמו כדאי' בפ' ב' דמ"ק דכ"ה ב' בדנא נפשיה דרבי מנחם בר סימאי אשתנו כל צלמניא משום דלא אסתכל · ובפסקים כתבו ג"כ התו' כן ומסיים ותולה קדושתו באביו ואמו (ר"ל דקרו ליה בנן של קדושים ולא קדוש) שגם אביו היה קדוש · וכתב שם רשב"ם שהוא תנא · ובירושלמי ר"פ כל הצלמים מ"ב ג' כד דמוך רבי נחום בר סימאי חפון איקונתא מקלן כו' ולמה נקרא נחום איש קודש קדשים שלא הביט בצורת מטבע בימיו · בירושלמי מגילה פ"א דע"ב סע"ב ופ"ג דעד א' · וחלק כ"ט ג' למה נקרא נחום איש קודש קדשים שלא הביט בצורת מטבע מימיו · וכ"ה ברבה קהלת בפ' כל אשר תמצא ידיך דף ק"ה ע"א · והערוך ע' מהלל הביא ירושלמי הכ"ל כד דמוך רבי מנחם בר סימאי כו' הרי בכל מקומות הנ"ל דרבי מנחם בר' סימאי הוא בנן של קדושים שלא הסתכל אפי' בצורת דזוזי ובשמת אשתעו כל צלמניא והוי מהגליי' · אשתעו כל כו' וכ"ה בערוך ע' מהלל אשתעו כל כו' ובתו' ע"ז ופסחים הגי' כשתנו כל כו' · ובנדרים פי"א דפ"א א' איסי בן יהודה לא אתא למתיבתא דר' יוסי אשכחיה ורדימוס בר' יוסי א"ל מ"ט לא אתי מר לגיה מדרשא דאבא כו' פרש"י ורדימוס בר' יוסי היינו רבי מנחם בר' יוסי (ע"ש) דמתקרי בנו של קדושים עכ"ל · שכח רש"י מאור הגולה כי רבי מנחם בר' סימאי הוא בנן של קדושים לא רבי מנחם בר' יוסי ועלה במחשבתי לומר כי גי' גמרא דמ"ק פ"ג דכ"ה סע"ב אטעיתיה דאי' שם דר' מנחם בר' יוסי ובע"י הגי' דר' מנחם בר' סימאי אשתעו צלמניא והוו למחקלייהו אך ראיתי שם ברש"י שכתב ר' מנחם אשתעו צלמניא כו' דר' מנחם בנו של קדושים שלא הסתכל אף בצורתא דזוזא כדאמרי' בע"פ עכ"ל : א"כ הגי' לפני רש"י במ"ק היה רבי מנחם בר' סימאי כמו שהוא בע"פ רבי מנחם בר' סימאי וכן הביאו התו' הא דמ"ק ר"מ ברבי סימאי · וההכרח לומר בעת כותבו פירושו בנדרים שכחה הי' לפניו וטעה בין יוסי לסימאי וסמי מכאן כל דברי רש"י בנדרים ובל"ז דברי מותר הם בנדרים וכל יתר כנטול דמי וק"ל : נחום ברבי סימאי אמר בשם אבוי ירו' ברכות פ' א"ע ד"ט סע"ב · ר' יוחנן דקרלינן בש"ר נחום בר' סימאי ירושלמי ברכות פ' אלו דברים די"ב סע"ב ובס"פ משילין : רבי אייבו בר נגרי ור' תנחום בר עלאי בשמו : רבי מנחם בן כפרי תנא דברייתא (ל"מ) · רבי מנחם אחוה דר' גוריון (קומי רבי ירושלמי פ' המקבל · ר' מנחם דמן גליא ע"ל נחום (רבי פנחס ורבי לוי ורבי יוחנן בשמו ירו' ברכות פ"ד ד"ח ב' ומ"ר אמור ס"פ ד"ז ובילמדנו אמור · ר' יוחנן בש"ר מנחם דגליל שה"ש סנ"ו · ר' יודן בש"ר מנחם גלילאה · מנחם יודפאה (רבי יוחנן בשמו זבחים ק"י ב' מעילה די"ג ב' יודאפה ע"ש בתו' פ"ג דמעילה רבי יוסי בר' חנינא ירו' לולב ערבה כ"ד ג' יותפי : ר' מנחם בן גופתא שבא עליו שרו של בעל פעור סנהדרין (ובירו' חלק כ"ח ד' מעשה במנחם איש גופתא אריח שהיה מגלגל בחביות ובא אליו שרו של פעור כטל הספוד ועמד עליו וברח ממנו בא אליו בלילה השני א"ל מנחם מה אתה מקללינו כתיירא ממנו וא"ל עוד איני מקללך · ובמ"י בלק דרמ"ד ד' פנחס בן גנתא דאריא : רבי מנחם איש כפר שערים בזמן בני רבי חייא (ל"מ (אבין בר אדא בשמו ע"ש · (רבי מנחם בר תנחום רבי איסי בשמו ע"ש : (רבי מנחם בר מבסימא אחיי דיונתן קיפא בש"ר אמי ירו' ס"פ אהרון דמעשרות · (רבי מנחם א"ר הונא בר יהודה · א"ר יוסף בר אבא א"ר מנחם א"ר אמי פ' המדיר דע"א א' · א"ר מנחם א"ר אמי ברכות ד"ח א' · (מנחם בש"ר יונתן ירו' פאה · (רבי מנחם בן כפה בש"ר אלעזר הקפר ע"ש · (ר' מנחם טלמיא רבה קהלת פ' ברבות הטובה דף ל"ז ב' רבי חנניה ורבי יונתן שאלון למנחם טלמיא ורבי ברכיה בש"ר יוסי בן חנניה אמר שאל לון מנחם טלמיא מהו דין ויעבך זירעינך כו' : (רבי מנחם התניה דרבי אלעזר בר אבונא רבה פ' נשא דרמ"ד ב' ומ' חזית ד"א ב' ודכ"ה · בש"ר שמעון בר' יוסנה ומ' מגילה קכ"א סע"ג בש"ר יעקב בר אבינא : (רבי מנחמה בש"ר יהושע בר נחמיה ילמדנו פ' אחרי מות ובש"ר ביבי בר אבון · (מנחם בר' יהודה בר לוי (ע"ש · (מנחם איסי בן מנחם · רבי אלעאי ב"מ · רבי אלעזר ב"מ · מנשיא ב"מ : רבי מני ע"ל מנא : מניומי חבר רב נחמן (בנו אבא בר מרתא ע"ש · (ר' מניומי בר חלקיה בזמן רב (ל"מ שהי' בזמן רב ע"ל חלקיה אבוי דר' מנימין) ורב חלקיה בר טוביה ורב הונא בר חייא יתבי גיטין פ' הנזקין כ"ז א' · א"ר מחסיא בר אידי א"ר יוחנן יומא ג' ב' ובד"ב סע"א ט"ס : א"ר חמא בר גוריא מכות ל"ג ב' וידוע דר' חמא ב"ג היה תלמיד רב ור' מניומי ב"ח אמר בשמו ואיך יהיה ר' מניומי בזמן רב : מניומי בריה דרב נחומי בזמן רבא ורב יוסף בפ' המקבל (ע"ש דק"ט ב' אמר רב אשי א"ר מניומי בר נחומי · הוי קאי קמיה דאמימר כתובות ס"ע א' ודפ"א ב' · וע"ש דאמימר היה הרבה אחר רבא ואיך מניומי דקאי קמיה אמימר יהיה בזמן רב יוסף ורבא · (מניומי אסיא אמר לרבא כל שהוא שוקייני ע"ז כ"ח ב' רבא דרש רפואה א' וקרעונהו בני מניומי אסיא למנייהו כר"א דמילה קל"ג סע"ב · (מניומי אבא ב"מ אדא בר מניומי · רב אחא ב"מ · רבי אלעזר ב"מ · רב גידל ב"מ · רב הונא ב"מ · רבי חנינא או חנניה ב"מ · רבי יוסי או יוסף ב"מ · רב כהנא ב"מ · רב נחמן ב"מ נ"ע · רב נתן ב"מ · רב ב"מ · רבא ב"מ · מנימין בר חייא בזמן רבא (ע"ל בנימין · (מנימין גר המצרי א"ר יהודה מנימין גר המצרי היה לי חבר מתלמידי ר"ע פ' הערל דע"ו רע"ב · סוטה ד"ט ובתוספתא קדושין פ"ה א"ל ר"ע בנימין טעיתה · מנימין סקסקאה (ע"ל בנימין גנוגייא : מנימין נכדוקא (איגלי ליה נכדוקא דדובשא פרש"י מוכר כדים ומוסף ערוך פי' אולי גרסי' פנדוקא כמו פונדקי או כוורדקא שפירושו מבשל · אתא לקמיה דרבא פא"ע מ"ט ב' · מנימין בר איהי אבוה אחיו ע"ש · (מנימין עבדיה דרב אשי סוכה י' ב' · מנימין (ע"ל בנימן · רב מנשיא בר בריה דר' מנשיא משמיה דרב מנשיא רבה (יומא ד' ב' מושיא בר בריה דר' מנשיא משמיה דר' מושיא · ר' לוי בש"ר מנשיא ילמדנו אחרי מות · (מנשיא רבי יהודה בר מנשיא · רבי שמעון ב"מ · רב מנשה תלמיד רב יהודה פ"ק דחולין (ד' א') סימן מנכים אזמל בזכרים (כתבו תו' סימן לשמעתא

התלמוד וטביומי התם (ע"ש) ענייכו (אמר הא דאבא דקטנותא
היא (שאמר בקטנותא ויש להשיב עליהן גיטין כ"ט ב' · אמר
רב אשי כו' אלא אמר מר ברב אשי פי"כ קכ"ב ב' ורב אחא מדיפתא
ורב יהודה בר מרימר שוין בחכמה · רבינא אשכח למר ברב אשי
וא"ל לעביד מר כילד מברכין דל"ו סע"א · רב מרדכי בדורו · ר
הקרים לשד שישלם מה שהזיק פ' כל הבשר דק"ה ב' · הלכה כמר
ברב אשי בר מחיפך שבועה ואודיתא וי"ג והוורי פ' המקשה דע"ו
וי"ג לית הלכתא כו' בר כו' עיי' יומא פ"ג א' כתובות ל"ו א' בתו'
ד"ה אלמנה כו' סנהדרין כ"ט ב' חולין ע"ו · שבועות מ"א א' ·
כתב הרי"ף פ' ז"ב בשם ר' האי גאון דכל היכי דלא אתמר בהדיא
לית הלכתא כמר ברב אשי הלכתא כוותיה ולא אשכחן בכולה גמרא
דלית הלכתא כוותיה בר מהכי ב' מיפך שבועה והיורא וסי' הפך
לבן עכ"ל) · מר בריה דרב ספא ברב אשי · מר בר המדורי לפני
שמואל (אמר שמואל פ"ח שרלים דק"ז סע"ב (ע"ל בן המדורי)
ומספקא אכי אי מר שמו כי תכף שם אמר רבא בר סמדורי אסבר
לי (ע"ש ולא אמר מר בר המדורי · (מר בר פומבדיתא דה"ל
ביה תבנא כו' עירובין ד"ם ע"א והביא אביי ראיה ממנו לא ידעתי
אם חכם היה · מר בר חייא בזמן אמימר · (מר כ"מ שתמלא
בתלמוד והאמר מר הוא רב כ"מ בשם ש"ל אות ו' · (מר מארי
בכו · מרי עדי בזמן שמואל (ע"ש) ומרי כמו מר · (מרי
ע"ל אחר מארי · מבוג רב אמר בשמו זבחים פ"ק (ד"ט ב' פרש"י
שם חכם · (מביא יין מעשה בבן מביא יין שכתן בכו פאה לירק
לעניים ובא אבין פי' בבן מביא יין כך שמו ירושלמי פ' מקום שנהגו
דל"א סע"ב · (מבסימא · רבי מנחם בכו · (מגבילה אחוי דר'
אבא בר כהן אמר קומי ר' יוסי בשם רבי אחא ירו' ברכות פ"ג ד"ו
א' · נזיר כ"ו א' גבילה · (מהבאי רבי אלעזר בכו · (מהללאל
איסי בן מהללאל עיי' איסי בן עקיבה עקביה בן מהללאל · (מולדה
רב יוחנן בן מולדא · רבי מונא תנא דבריתא (ספרא מצורע ל"ט
דע"ג רבי גמליאל בר' חנינא בעא קומי רבי מונא · (רבי מונא
ורבי חנינא פליגי מ"ר ס"פ במדבר דרכ"א ב' · רב מונא ורב חסדא
תלמיד שמואל (ל"מ · ול"ע כי ר"מ קדמון · בשם רבי יהודה א'
שרלים ק"ח סע"ב · רבי יצחק בר גופתא לפני ר' מנא · מגילה
י"ח רע"ב אמר רב אסף הלכה כר' מונא · ושם אר' ירמיה בר אבא
אמר רב הלכה כר' מונא · ושמואל אמר אין הלכה כר"מ · ואמר
שמואל הלכה כר' מונא כילד מברכין מ"ב א' · (רבי מונא בר
תנחום ע"ל רבי מנא · (מונבז היה דן לפני ר"ע הואיל כו' א"ל
ר"ע הריני מוסף על דבריך בשבת ר"פ כ"ג ס"ח ב' · ובספרא ר"פ
מצורע · (רבי מוסיא ע"ל מנסיא · (מחכו עליו במערבה עיי'
רבי יוסי בר' חנינא · (רבי מחסיא בר אידי אר' יוחנן ר' מניומי
בר חלקיה בשמו ע"ש · (מחסיא · אבא בכו · רבא או רבה בכו ·
(מטי תנא לקדשים ירו' פד"מ כ"ה ב' פי' שם חכם וע"ש פ"א ·
(מכשי מידבא במשכה מקוואות רפ"ז · (מינא ר' אבא · רבי
שמואל בכיו · רבי מאישה בזמן אחרונים בבית שני כתב יוחסין
די"ה ב' ומ"ש רמב"ם כי היה בחבורת אדמון וחנן איכו נראה כי
בפאה (פ"ב משנה ו') העיד נחום הלבלר שקיבל מר' מאישה ור'
מאישה קיבל מאבא שקיבל מהזוגות א"כ ר' מאישה אחר הלל ושמאי
בימי בניו של הלל · עיי' אבטליון · (רבי מאישה ר"מ נקרא
כך ע"ש · (רבי מיישא בר בריה דריב"ל ירו' ברכות פ"ב ד' סע"ג
בילה פ"ק ד"ם סע"ג והיה לוי פ' כל הבשר ק"ו ב' · בשריב"ל פ'
המדיר דע"ח ב' · ברכות דף"ד סע"ב · בר בריה דריב"ל ובדף"ג
א' בר ריב"ל ט"ס ובשם"ח ל"ת בירו' ס"פ ה' שרלים די"ד ופ"ב דע"ז
ד"מ ד' בר בריה דריב"ל ה"ל בלע וחד ב"כ לחש ליה משמיה דישו
ואיכשם כד כפיק א"ל מה לחיש לך א"ל מילין פלן א"ל כח הוה מיית
והוי כשגגה שיצא מלפני השליט · שכב ובידו פקדון וכתן סימן אר'
אמי ידענא דלא הוי אמוד כתובות דפ"ה ב' עיי' מ' רות דמ"ד ר'
מאישה בר בריה דריב"ל כשתקע בחליו ג' ימים ואמר הרבה בכ"א
ראיתי כאן בכבוד ושם בבזיון כששמעו רבי יוחנן ור"ל אזלו לבקרו
עיי' יוסף בריה דריב"ל מעשה זה · ברבה סוף פ' אחרי מות ר'
מנשיא בר ברי' דריב"ל ע"ס · (רבי מישא יש רבי מישא אחר
שדבר עם אמוראים ע"כ תבין מי אמר בש"ר מישא הקדמון · או
הילוק ביניהם א' ר' מאישה וא' ר' מישא · ר' אבא בשמו ירושלמי
גיטין פ"א מ"ד ב' · ורבי אבין פ' העור והרוטב קכ"א א' · ר'
אחא בשמו עירובין פ"ק ירו' בכורים פ"א ורבי אחא ר' כהן בשם
הבכן דקסרין שם פ' המוציא · אמר לר' זעירא סוף מעשרות
ורבי חזקיה ור' כהן ור' יעקב בר אחא · ר' חייא בר יוכי בשמו ·
[illegible] אר' מאישה · בש"ר יהודה בר אלעאי כדרים ק' ·

בעי רבי יוחכן פ' הזורק ל"ט ב' · בש"ר יוחכן בירושלמי שבת
פ"ק : אר' יוכה אר' מיאשה בכורים פ"ג · בש"ר ינאי : ורבי
יעקב בר אחא ע"ל · ור' ירמיה א"ל רבי אבהו לר' ירמיה הלכתא
כוותן או כוותייכו א"ל כוותן דאכן קזיכין ואת דרדקי ב"ב קמ"ה ב' ·
רבי כהן ע"ל · אמר לרבי שמואל בר יצחק לא כן אלפן רבי ירו'
ברכות ספ"ב ד"ה ד' · ורבי ירמיה בש"ר שמואל בר יצחק שקלים
רפ"ג : ר' שמעון בר זביד · (מישא : רבי שמעון בכו : (ר'
מיושא בר ירמיה ר' יוסי בשמו ירו' סוף נזיר · (ר' מישון בר
כגרי ור' יודן ורבי איבו בש"ר יוחכן ע"ל מתון · (מכריעין דברי
חכמים פרש"י לא אתפרש מאן איכון קדושין ד"ך גיטין מ"ב ב' ·
מכתיר פ' כילד מעברין (דכ"ג) כהייעך במכתיר פי' על ר' יוחכן
שהיה מכתיר ומוסמך התלמידי' וי"מ שם חכם · מלאי אביו של
רבי אלעזר (משום ר"א בר' שמעון חלק ל"ח א' : פ' חולין קל"ט
א' משום רבי יצחק מגדלאי כו' משום ר"ל · (מלאה : ר' שמלאי
בכו · רבי מלוך ערבאה (הדר בערבייי') (יתיב רב אחא) בר
עזא (ע"ש) קמיה רב הונא ואמר אר' מלוך אריב"ל הלכה כר"ש
א"ל מלוך ערבאה קאמרת אין אין הלכה כר"ש קאמר כי סליק ר'
זירא אשכח לרב ביבי דאמר אר' מלוך אריב"ל הלכה כר"ש א"ל חיי
דמר דאכא ור' חייא בר אבא ורב אסי אקלעיכין לאתריה דר' מלוך
פא"ט מ"ט א') בזמן ר' אמי ורבי אסי · רב מלכיא שכוד שפחות
וגומות (רב מלכיו בלורית אפר מקלו וגיבנה) רב מלכיא (בילה
ד"ה) כתובות (מ"א ב' · מכות כ"א א' · כידה כ"ב א' אר'
אדא בר אהבה מכות שם) ע"ז (ל"ה רע"ב וכ"ט סע"א · אקלע
לבי רבי שמלאי כירה מ"ו א') · רב מלכיו (אר' אדא בר אהבה
אר' מלכיו פ' א"ל כ"ח ב' · אר' מלכיו אר' אדא בר אהבה · פ'
אעפ"י דס"א ב') אמר רבה (רבא) מאן חכים כרב מלכיו דגברא
רבה הוא (יבמות ר"פ י"ד קי"ג א' · כתב ש"י תלמיד רב טעה
כי כראה שהיה בזמן רבא · (מלכיו : רב כהנא בכו רבו דרב ·
(רבי ממין · רבי ממל אבוה דרבי אבא · (רבי אסי ב"מ ל"ע ·
רבי זירא ב"מ ל"ע · רבי יהושע ב"מ אלא שהי' בזמן רבי יהושע
בן חנניה · לילי ב"מ · רבה ב"מ · (רבי מנא מ' קהלת דנ"ו
א' · היה כהן עיי' רבי יהודה כשיאה · כמדומה שהוא תלמיד ר'
אסי עיי' רבי תנחום בר פפא :

יען כי בירושלמי עכין א' מזכיר לפעמים מנא ולפעמים מני ע"כ
אסדר עפ"י א"ב שניהם כאן :

רבי אבא בר כהנא · ה"ק לר' אבא בר פפי · ר' אבדימי דציפורין
בעא מיניה · רבי אבין מת בי"ט ואספידו לאחר י"ט · ר' אלעזר
בר חגייא אסמיך ליה · אר' אסי אר' מני חולין כ"א א' · קדושין
י"ג א' · רבי ארמנייא שאלו והודו לו · רבי בורקי קמיה · ר'
ברכיה עיי' רבי תנחום בר פפא · היתר נדר לגמליאל דקונתיה
ולר"ג בר בריה · ר"ג בר עילאה בעא קומיה · שאלו ר"ג זוגא :
בעא ליה ר"ג בר איניכו · כתב לרבי הושעי' בר שמי : לר' הלל
דכפרי הוהה · רבי זריקא בשם זעירא : ר' חוכה היתיב קומיה :
שמע חזקיה דרש ירו' דמאי כ"א ועיי' ירו' נזיר דנ"ו ב' אר' מנא
בר חזקיה כהיר אתה דהוה רבי יעקב בר אחא קאים הכא כראה
ט"ס וצ"ל א"ר מנא לרבי חזקיה נהיר כו' דבירו' ר"פ הגוזל עלים
שמע חזקיה דרש בש"ר יעקב בר אחא : ורבי חייא בר אחא :
רבי חייא בר אדא בעא קומיה : רבי מני אמר לר' חנינא פ' אלו
מגלחין ד"ך ע"ב : רבי חנניה לפניו : ר' מני אר' חסדא מכחות
כ"א א' : אר' מני בש"ר יהודה בש"ר יוסי הגלילי : בעא לרבי
יודן : רבי מני בעא מר' יוחכן מכחות שם : רבי יוכה בוצרייה
בעא ליה : רבי יוסטא בר שוכס בעא ליה : יוסטי בעא מיני'
דר' מני או איסטי בר שוכס שקלים פ"א : ורבי יוסי ממלחייא :
רבי מני אר' ינאי כידה ס"א ב' וכל"ל : רבי יעקב אר' מני פס"ה
כ"ט ב' : רבי יצחק מגופתי' קיומי' : רב נחמן בשם ר' מני :
רבי נפתלי שאלו : עולא קמיה : ר' עזרא בעא ליה : ר' ראובן
בעא קומיה : רנב"ח בשם רבי מני : בר שלמיא ספרא שאלו :
ורבי שמאי : א"ל רבי שמיי : ר' שמואל בר אבודמי : ר' תנחום
בר פפא : רבי מנא בר תנחום (רבי חייא בר אבא הלך לבור
ואשכחיה שהתיר תורמסון סיפר לר' יוחכן וא"ל למה לא כדית אותו
א"ל אדם גדול הוא ויודע למתק היה א"ל רבי יוחכן יודע השעה
שהמים מקלסין להקב"ה ובאותו שעה הם מתוקים ור' זכאי דאלכסנדרי'
ידע ג"כ ירו' ע"ז מ"ב רע"א : בש"ר חנינא ירו' תרומות פ"ח
יוסא (הוא רב אסי) בשמו ירו' קדושין פ"א ופ' הדר מ"ש פ"ד :
היה שושבינו דר' יעקב בר יפליטי : רבי מנא דשאב בשם ריב"ל
פ' אלו קשרים (ל"מ שם ורבי יהושע דסכנין בש"ר לוי תנחומא :

כשגזר רב יהודה תענית אפילו יהיה בסוף ימיו של רב יהודה וכולד אז רבא וע"ד שנים חי רבא וט"ו שנים עכ"פ היה רב אשי כשמניי' הרי יותר מק' שנה וק"ל · וגם גי' רב אשי לדעתי אין נכון דהא בוודאי היה רב מרי זקן גדול בימי רב אשי למנות אותו על פורסי דבבל פי' הערוך ע' פרהדרין איגרדמין ממונה על השווקים ובאמת בס' מ"ע חולק עליו ופי' חכמי עלה וב"ד כמו סנהדרי' וזה פשיטא קשה דהא אין מושיבין זקן בסנהדרין (עיי' ר"א הגדול) א"כ נראה דגי' רבא אכשרי יותר נכונה א"כ מה שהיה הגי' רב אכשרי היה חסר רק נקודה שהיה כתוב רב והכוונה רבא ונמחק הנקודה ונשאר רב : אבל גי' רב אשי א"כ צ"ל שנשמט בדפוס תיבה שלימה רב אשי וק"ל : ר"ש כתב בב"מ דע"ג אולי אחר מיתות איסור נשאת רחל לרבה והיה רבה אבי הורגו של מרי ב"ר כמו בן קנז הורגו דקנז : אמר רב מרי בריה דבת שמואל הכי אמר אביי ב"מ פ' המקבל דק"י סע"א : רב אחא סבא ומר זוטרא בני רב מרי ע"ש ורבה : (רב מרי בריה דבת שמואל בר שילת משמיה דאביי פק"ה דס"א ב' (לולי דמסתפינא אמינא דתיבת בר שילת ט"ס הוא והוא בר בת שמואל שלפני זה שאמר ג"כ משמיה דאביי דאל"כ למה מייחסו אחר אמו וא"ל כמו שכתבתי לעיל בשם התו' דרלה לייחסו אחר שמואל כמו רבא עוקבא בני ברתי' דרב ור"ש בפ' ואבא שאול כו' א"כ ה"ל להתו' להביא ראיה מרב מרי בריה דבת שמואל בר שילת וק"ל ומה"ט לא הביאו היוחסין כי אחד הוא : (מר בר רב שילא ט"ס ע"ל רבה בר שילא : (רב מרי בריה דרב כהנא בילה ז' א' סוטה ל' ב' ב"ק ד"ג א' מ"ד ב' כ"א א' זבחים כ"ו א' : בכורות י"ב א' ל"ג ב' · (וש"י מנאו בתלמידי רב ולא ידעתי מנ"ל דהא רב כהנא אביו היה תלמיד רב · (מרי בר מר עוקבא אמר שמואל חולין מ"ג ב' · (רב מרי בריה דרב אשי ב"מ ס"פ השואל דק"ג א' ובאשר"י איכו אלא הגי' אמר רב אשי ועיי' מר ברב אשי אולי א' הוא : (מרי רב חמא בר מארי : רבי יצחק ב"מ · רבה ב"מ : רבי תנחום ב"מ :

היוחסין העתק אבא מרי באות א' ולי נראה מרי שמם כמו אבא יוסי ואבא חנן :

אבא מר בריה דרב פפא ע"ש · אבא מרי ריש גלותא ואזל רב נחמן בר יצחק לפיים אשתו על קטט שלא רצתה לטבול עיי' נדה דס"ז ב' עיי' רב אדא מסורא · ומהרש"ל בת' סי' ו' ואזל רב נחמן התניה לפיים · אבא מרי אר' נחמיה בר ברוך (עיי' רב נחמן ב"ב) אר' אידי בר אבין נא' אדא מרי ע"ש) אמר רב יהודה פ' במה אשה · אבא מרי אחוה דרבי יוסי (ירושלמי תרומות פ"ה דמ"ו רע"ב רבי אבא מרי כו') כתב יוחסין שהוא אמורא (ונראה לי כי רבי אסי קורא יוסי בכמה מקומות וכמה פעמים בירושלמי ר' אבא מרי וכ"פ ר' אמברי ופי' כמו אבא מרי וכן אבמרי ע"ש · (אבא מרי · אמר רבה בר רב הונא אמר אבא מרי בשם רב גיטין כ"ט סע"ב וס"פ מי שאחזו ע"ו ב' ר' אבא אביו דר' אבא מרי · (רבי אבא מרי ור' אלעזר ורבי מתניה ירו' בילה פ"א ופ' משילין ורבי פנחס בר חנניה שקלים רפ"ב · מר ינוקא ומר קשישא בני רב חסדא (ע"ש) כתבו תו' ב"ב ד"ז רע"ב הקדים מר ינוקא שנולד בינקותא של ר"ח · ומר קשישא בזקנותו אמר לאביי כו' מנחות ק"ט ב' · אמרו לרב אשי שבת קי"ד ב' מר קשישא לרב אשי אמר · ע"פ ק"ז א' · ב"ק נ"ו ב' פעם א' אקלע אמימר לאתרין · מר קשישא בר"ח אמר לרב אשי כו' א"ל רב אסי לרב אשי וצ"ע אם רב אשי זה הקדמון שהיה בימי רב אסי ומר קשישא אמר לרב אשי הקדמון ואיך אמר אקלע אמימר לאתרין שהיה בזמן רב אשי האחרון וע"ל מר ברב אשי מש"ש · סוכה ק' א' תענית כ"ה סע"א · יבמות קט"ו ב' · ואמר לרב אשי הכי אמריכן משמיה דרבי יוחנן פ' המגרש ד' פ"ז א' · אמימר בריה דמר ינוקא · מר בריה דרבינא פ' כילד מברכין (דל"ט ב' אמר רב נחמן בר יצחק) ויראת שמים יוצא ידי כולם ומ"ש מר בריה דרבינא ובפ' במה אשה (ס"א א') ונעשה לו ניסים (דהוי קא למיא ואיברא ליה עינא' דמיא ושתה · ופעם א' נפלו עליו גמלא פריצא אתפרקא ליה אשיתא על לגוה ד"פ הרואה (נ"ד א') והיה מתענה תענית חלוס תו' והגאונים · ומרדכי כתב שאף בי"ט היה מתענה כל השנה חוץ מפורים (מעצרת) ועי"כ · (פסחים ס"ח ב') והיה מעונג ועשתה לו אמו ז' בגדים לז' ימים השבוע שלא יעקלנו כינה ויבטל מלמודו (פ' הדר ס"ה א') ובקופת בנו היו חכמים שמחים ביותר ושבר כוס זכוכית לבנה שוה ת' זוז · ובקופתו היה (רב המנונא זוטי מזמר ווי דמייתינן כלומר אין אנו קיימין באים וצריכין לפ"ו להיות קיימין במין · ובשח"ט סקכ"ז מעשה זה במר בריה דרבנא :

(ר"פ א"ע דל"א א') ולקחו ממנו משל בכל התלמוד על חסידתו אטו מר בריה דרבינא התם עליה פ"ב דיבמות (דכ"א א' סע"ב (ול"כ לא משום הסידות אמרו זה דהכי אי' רב הלל ראה שניות דמר בר רבינא וקחשיב כו' וא"ל רב אשי לרב הלל מי יאמר שממנו יצאו הדברים והא לא קהוס עליו שכדע שבוודאי ממנו יצאו הדברים) · אמר מותביכי תיובתא כלפי שנאו דרבא חולין מ"ג ב' · מר בריה דרבנא אמר לבריה חלק ק"ו ב' המוציא יין ד"פ ובפ' חביות קמ"ה ב' מר בריה דרבנא וכן בפ"ג דברכות כ"ה ב' ובמה אשה ס"ג א' וקדושין ל"ט א' · מ' סע"א · ע"ז ד"ב ב' ופסחים ל"ג א' · המנונא זוטא ע"ל · אר' זירא אנא ומר בריה דרבינא תרגמינא נזיר כ' ב' · ר' יוחנן אחוה · א"ל רב כהנא · משמיה דרב נחמן פ' הרואה כ"ח ב' · בעא מרב נחמן בר יצחק שבת ק"ח א' · ורב נחומי בר זכריה · מר בריה דרב יוסף (ורגיל לילך לבי אבידן ופעם א' בעו לסכוניה פ' כ"כ קי"ו א' · א"ל רב אשי פא"ט מ"ח ב' · משמיה דרבא כירה מ"ה ב' · בילה ד"ז ב' · גיטין ע"ב סע"ב · ב"ב קמ"ב ב' · בכורות ד' סע"א מ"ז א' · מר קשישא בריה דרבא ס"פ המצניע (אמר לרב אשי · ג"ה א' משמיה דר"א ס"פ סכ"ל · דל"ו א' בריה דרבה · (מר (פרש"י שם חכם) ממושכי (שם מקום) אייתא תכלתא בשני רב אחאי (מנחות מ"ג א' · מר בר ישמעאל מתקיף על רב נחמן פ' תפילת השחר (ל"ח · מר בפ' כל הבשר דק"ה ב' אמר אביי אמר לי מר כו' כמו י' פעמים אמר אביי אמר לי מר : מר בר אחא בריה דרבא (עם רב מריון בריה דרבין ע"ש : מר בר רב אדא בר אהבה : (מר בר אידאי א"ל רב אדא בר שימי (ע"ש · (מר בר אידי ס"פ מלות הלילה דק"ו סע"ב וברי"ף ואשר"י מר ברב אשי וכ"כ כי הישב על דברי מר זוטרא שהיה חבירו של רב אשי : (מר בר אמימר ע"ש : (מר ברב אשי · רב אסי אקלע לבי רב אסי (ובדפוס אמשטרדם לבי רב אשי) בהילולי דמר ברב אשי כתובות ד"ח א' ונראה כי הוא בן רב אשי הקדמון כמ"ש למטה בסמוך · ע"ל מר קשישא בר"ח · וש"י מנאו בתלמידי רב וודאי על הקדמון כוונתו שהיה גדול בימי רב אף צ"ע מנ"ל שהיה תלמידו : (אבא מר ברב אשי סוטה ל"ח ב' : (מר ברב אשי לפני רבא פ' המוציא תפילין (ק"ב ב') כתב יוחסין דהוא רב אשי הקדמון דיום שמת רבא נולד רב אשי עכ"ל · (אך לא ראה בתו' שם בענין דאמר מר ברב אשי הוה קאימנא קמיה דרבא נפלה ליה רטיה אבי סדרא וקמהדר ליה · אמינא ליה לא סבר מר הא דאמר רב חסדא א"ל לא סבירא לי כתבו התום' הוי קאימנא קמיה דרבא ר"ח גרס קמיה דאבא (וכ"ה הגי' בגמרא שלפנינו וכ"ה באשר"י) ובריי"ף הוי קאימנא קמיה דרבי אבא אין נראה דוק לפי דורו) וכן נראה דל"ג קמיה דרבא דיום שמת רבא נולד רב אשי עכ"ל : הרי עיניך רואות לדעת התו' דאין זה בן רב אשי הקדמון כסברת יוחסין : והכרח דזה איכו · דהא רב אשי הקדמון היה בימי רב וכן בנו מר ברב אשי דהא נזכר לעיל רב אסי אקלע לביה רב אשי בהוללי דמר ברב אשי ורב אסי מת תכף אחר מיתות רב (ע"ש) א"כ היה מר ברב אשי הקדמון גדול כשמת רב · ורב אשי הקדמון היה תלמיד רבי שאמר אמר רבי ע"ש : גם מציכו רבי חנינא אמר רב אשי ע"ש וידוע דר' חנינא היה תלמיד רבי שכן צוה רבי חנינא ישב בראש אף שאמר רב אשי בשם רב ע"ש עכ"פ גדול היה שהיה כמו חבירו ומציכו רב הונא היה תלמיד רב ורב חסדא תלמיד רב הונא : ואיך יאמר מר ברב אשי לאביו לא סבר מר הא דאמר רב חסדא דאיך יאמר לאביו שיסבר כר' חסדא שהי' תלמיד תלמידו אפילו היה חי רב אשי בזמן רב חסדא ועיי' ה"ע דאין מביאין שמועה מקטן ממנו לכן תמהו התו' בחולין די"ד שהביא רב הונא ראיה ממה שדרש רב חייא בר רב והוא קטן מרב הונא ע"ש ועיי' בכללים · ועיי' רב אשי הקדמון ותשכח לכל הדעות רב חסדא קטן ממנו : ואיך אמר לאביו לא ס"ל הא דר"ח : א"כ הוכרחו התו' לפרש דמר ברב אשי זה הוא בר רב אשי האחרון ע"כ גורסין לפני אבא והיוחסין טעה · אבל בהכרח לומר כי שני מר ברב אשי היו א' בן רב אשי הקדמון שהיה רב אסי בהלולים ככ"ל · (א"ל רב הושעיא למר ברב אשי חולין כ"ח ב' לפי ענין שם נראה שהיה מר ברב אשי האחרון · אבל נמצא רב הושעיא בזמן רב אסי ורב הושעיא קמיה דרבא שנולד רב אשי ביום שמת רבא א"כ מר ברב אשי הקדמון הוא · אמר מר ברב אשי פסילנא לכורבא מרבנן לדינא דחביב עלי כגופאי פ' כ"כ קי"ט רע"א נראה לפי הענין שהביא לפני זה אמר רבא תיתא לי דכי אתי צורבא מרבנן לקמאי לדינא לא מזיגנא רישי אבי סדיא כמה דלא מהפיכנא בזכותיה א"כ מר בר רב אשי זה היה האחרון) · מר בר רב אשי שחתם התלמוד

קפרא : רשב"ג אומר ר"מ היה אומר האומר תנו שקל לבני כו' תוספתא כתובות ספ"ו : בשר"מ ב"מ ק"ו : (מאדא ע"ל בן מאדא : מאישה ע"ל מישא : (מאני לולי בנו : רב מארי בר (רב) ביזנא (א"נ כ"ה ב' מרי : מארי בר אבוה (אר' יצחק כיצד.חולין פ"ג א' : חולין קכ"ה א' : מארי בר מר בזמן שמואל (ל"מ (רב מארי בר מר אמר מר עוקבא אמר שמואל פ' הערל דע"ו א' שלח ליה רבי אבא בעא מיניה מרב הונא ב"ק נ"ז א' : שלח ר' אבא בר זבדא למרי בר מר בעא מיני' דרב הונא כו' אדהכי נח נפשיה דרב הונא א"ל רבה בריה הכי אמר אבא כו' ורבותינו רב חמא בר גוריא והבריכו רב חסדא פ' המגרש דפ"ו ב' : מרי בר מרי (נ"ל מר) בפ' הספינה נ"א א' : אמר רב חסדא דרש מרי בר מר עושין פסין כ"א א' כמה דברים סנהדרין ל"ח א' : רבה בר נחמני שדר למרי בר מר ביד אביי מגילה ז' ב' : רב מארי הקדמון קודם רב נחמן פ' השואל (ל"מ : רב מרי (ש"י הביאו בתלמידי רבי יוחנן אמת שכן מצאתי בפ' כיצד מברכין ד"מ ע"א כמה דברים שאמר רב מרי אר' יוחנן : אך מצינו אר' מרי לרב פפא ברכות ד"ד א' : ופליג עם רב זביד סוטה מ' ע"א חולין קי"ז א' : שהיו תלמידי רבא ואמר רב אשי לרב מרי זבחים כ"ט ב' ורב אשי נולד כשמת רבא ואיך יהיה תלמיד רבי יוחנן שקדם לו טובא : ואולי רב מארי הקדמון היה תלמיד רבי יוחנן וב' רב מארי הם : או ע"ד שכתבתי בכללים דמצינו שאומר משום פלוני אף שלא היה רבו ולא היה בדורו : רב מארי ברב חסדא (ע"ש) וע"ש פנחס אחיו : ושאר אחיו : ולא קמו קמיה רבא (ע"ש : רב מארי בר פנחס ברב חסדא (אתא לקמיה רב אשי ב"ק קי"ז א' : מרי בר רב הונא (כ"ה בע"י והגי' בגמרא) בר בריה דרב הונא בר ירמיה בר אבא ככ"ל בפ' הדר ס"ד א' וכ"ה בברכות פ' א"ע דל"א א' ובשס"ח ל"ת : ובפ' פסין דף"א א' א"ל רב חסדא למרי בר"ה ברב ירמיה ב"א אמרי אתיתו מברכיש לבה"כ דכיאל בשבת ג' פרסאות : (הוא מקום בבבל) אמתי סמיכתו אבורגכין הא אמר אבוה דאבוה : ר"ל רבי ירמיה בר אבא משמיה דרב אין בורגנין בבל : ובר"פ תפילת השחר דך"ו א' אר' מרי בר"ה בר' ירמיה ב"א אר' יוחנן : וש"י מנאו בתלמידי רבי יוחנן : ול"ע כי אבי אביו רבי ירמיה היה תלמיד רב חבירו של ר' יוחנן : רמי בר מרי נכדו של ר' ירמיה בר אבא : ע"ל רבי מנשיא בר' ירמיה : מרי בר איסק קמיה רב חסדא (בפ' המפקיד דל"ט ב' ושנים היו תו' יבמות דף"א ב' א' בימי רב אשי כדמשמע הלא ובפ' אלו מציאות ך"ב ב' רב אשי ואמימר ומר זוטרא אקלעו לבוסתניה דבי מרי בר איסק : ובפ' המפקיד הנ"ל הנה בר איסק א"ד מרי בר איסק אתא ליה אחא מבי חוזאי אתא לקמיה דר"ח ור"ח נפטר בימי רבא (ע"ש) וביום שמת רבא נולד רב אשי עכ"ל : רב מרי בר איסור גיורי (ע"ל בסמוך רב מרי בר רחל בניו רב אחא סבא ומר זוטרא ע"ש) : רב מארי בר רחל בת שמואל (בר אבא הכהן) (ובב"מ ס"פ השואל דק"ג א' רב מרי בריה דבת שמואל ובפר"ע דפ"ח ב' ועכין ההוא בגיטין פ' השולח דל"ו סע"ב רב : (נ"ל מרי) ברא דבת שמואל : בת שמואל נשבית ונתעברה מגוי ואח"כ נתגייר ושמו איסור גיורא (ע"ש) והיה רב מארי הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה ומחמת כבודו תלאוהו באמו כ"כ רש"י בפ' א"נ דע"ג ע"ב וכתבו התו' הוא בזמן רבא (כמ"ש שם רב מרי בר רחל משכן ליה ההוא בית והדר זבנא לרבא כו') כדמשמע הכא ובפ' מי שמת (קמ"ט א') איסור גיורא ה"ל י"ג אלפי זוזי ביה רבא (ע"ש) ל"ג רב אכשרי לרב מרי ב"ר אלא רבא אכשרי והיה בנו של איסור גיורא ובפ' כל הכלים קכ"ד ב' אתא לקמיה דרבא : ברכות פ"ב דט"ז א' רמי רב מרי ברה דבת שמואל מרבא אשתיק א"ל מידי שמיעה לך בהא א"ל הכי אר' ששת : פרש"י בכמה מקומות קרי ליה בר רחל ובת שמואל היתה ונשבית כו' ובסוכה דמ"ו א' הזיכא לרבא : ובפ' כל הבשר דקי"ב ב' אתא לקמיה דרבא : ועוד מצינו אחר שהיה בנו של רבה כדאמרינן פרק מי שהשיך (דקכ"ד א') רבה אבוה דרב מרי בר' עכ"ל : וכתבו התו' בפ' מי שמת הנ"ל במ"ש רב מרי בר' הורתו שלא בקדושה הוי ובפ' החולץ הנ"ל אכשרי לרב מרי בר' ומנייה לפורסי דבבל כו' לפי שאמו מישראל מקרב אחיך קרינן ביה וזה וודאי היה גר ויכול להיות שהוא אותו שבכאן בנו של איסור מיהו בפ' מי שהשיך (הנ"ל) ישראל גמור היה ונ"ל דתרי רב מרי בר רחל הוו : מיהו מ"ש רשב"ס דרב מרי בר איסור גיורא שבא על בת שמואל בגיותו והורתו שלא בקדושה שנשבית כדאמרי' בכתובות אין נראה דהא א"ר יוחנן (נ"ל חנינא) לרב שמן בר אבא (ע"ש) זיל אטפל בקרובתך ע"כ נראה מ"ש בעלמא רב מרי בריה דבת שמואל אחר הוה ושמא הוא

שנזכר בפ' מי שהשיך (הנ"ל) ומה שקורא אותו ע"ש אמו לפי שרוצה ליחסו אחר שמואל כדאשכחן רבנא עוקבא ורבנא נחמיה בני ברתיה דרב וכן רבי שמעון בן פזי ואבא שאול בן אמו מריס עכ"ל (ע"ש) : ובפ' מי שהשיך הנ"ל רבא אהוה דרב מרי בר רחל ואמרי לה רבא אבוה דרב מרי ב"ר ללישנא בתרא (ר"ל רבא אבוה כו') קשיא הא דרבא אכשרי לרב מרי ב"ר ומניי' בפורסיה דבבל כו' דלמא תרי מרי בר רחל הוו : כתב רש"י לג' ואמרי לה אבוה ומאן דגרס גרס נמי ללישנא בתרא כו' ובתו' לג' ואמרי לה אבוה כו' דהא מוכח דאבוה דרב מרי גר הוה דרבא אכשרי למרי בריה ומנייה אפורסיה דבבל כיון שאמו מישראל כו' וליכא למימר דרבה אבוה דרב מרי נמי גר הוה דא"כ הל"ל רבה גיורא כמו איסור גיורא ועוד דאביו של רב מרי ב"ר משמע בפ' מי שמת (הנ"ל) דהיינו איסור גיורא דאמרי' איסור גיורא ה"ל כו' כו' ורב מרי ברי' : הורתו שלא בקדושה כו' אע"ג דהתם לג' רב מרי ב"ר בריה דומה הוא שאותו היה מיהו אי אמרי' שהוא היה רב מרי ב"ר נ"ל איסור גיורא בא על רחל בת מר שמואל קודם שנתגייר דאמר התם הורתו שלא בקדושה ואמרי' בכתובות ך"ג דבנתיה דבת שמואל אשתבין ושמא אז בא עליה ואע"ג דאתו לקמיה דרבי חנינא ואמרו נשבתי וטהורה אני לאו כולהו אמרי ול"ע דהא אמר שם ך"ג סע"א בנתיה דשמואל אישתבין כו' עיילי לביה מדרשא דר' חנינא הא אמרה נשבתי וטהורה אני והא אמרה נשביתי וטהורה אני כו' ואמר לרב שמן בר אבא איטפל בקרובתיך הרי נראה דכולו אמרי וא"ל שהיתה עוד א' שלישית שלא אמרה טהורה אני ואותה ילדה את מרי בר' דהא כתבו התו' בפ' מי שמת הנ"ל מ"ש רשב"ם דמרי כו' הורתו שלא בקדושה דהא ר"ח אמר לרב מאן איטפל בקרובתיך ולפי הנ"ל דלמא מרי היה מאותה שלא אמרה טהורה : מיהו תימא אי רב מרי בריה דאיסור גיורא הייכו דיבמו' (פ' החולץ הנ"ל) איך חי איסור כ"כ מימות רב עד רבא (דהגי' היה לפניו רב אכשרי למרי כו') והא רב יהודה תלמידו דרב ויום שמת רב יהודה נולד רבא ואפילו רב מרי בנו כבר היה גדול בתורה הרבה בימי רב תדמנייה אפורסי' דבבל ורב מרי נמי איך יתכן שחי כ"כ עכ"כ כפר"ח דגרסי' ביבמות רב אשי (וכ"ה בערוך) אכשריה לרב מרי ב"ר (ומצינו בפ' האשה רבה דצ"ב ב' אמר רב מרי ב"ר לרב אשי הכי אמר אמימר) ואע"ג דביום שמת רבא נולד רב אשי : יכול להיות שהיה רב מרי קטן בימי רבא ובימי רב אשי היה גדול בתורה וזקן ומינהו אפורסייהו דבבל עכ"ל התו' (א"ק לי מ"ש התו' דמרי ב"ר היה קטן בימי רבא : זה אינו דהא בכ"מ שמזכיר רמי בר' עם רבא נראה שהיה גדול בימי רבא דוק לעיל : ועוד אראך שהיה נולד קודם רבא עכ"פ בערך י"ג או י"ד שנים : דהא אי' בפ"ג דתענית דך"ד ב' אמר רב מרי ברה דבת שמואל אנא חזינא מלאכי דמלאי חלא הוה קימחא פרש"י זה היה ביום שהתפלל רב יהודה על גשמים ע"ש : ומסתמא כשראה רב מרי זה היה גדול דאין עדות לקטן אפילו יהיה בן י' שנים נקרא קטן ע"ש : (עיי' רבי אלעזר בר' צדוק) ורבא נולד כשמת רב יהודה ורבא היה בן גילו של אביי (ע"ש) : ורבא נעשה ראש אחר מיתות אביי ומלך אחר אביי י"ד שנים ע"ש : ואביי חי ס' שנה א"כ חי רבא לערך ע"ד שנים ורב אשי נולד יום שמת רבא וכשאכשרי רב אשי למנייה אפורסיה מסתמא היה רב אשי גדול : אף אם נימא דמרי היה במות רב יהודה בן י"ג או י"ד שנים שיהיה מעשה דמלאכי' סמוך למיתות רב יהודה א"כ יהיה רב מרי כשמנייה רב אשי אפורסי יותר מק' שנה י"ד שנים בעת מיתות רב יהודה : ע"ד שנים שחי רבא וי"א שנים שהיה עכ"פ רב אשי כשמנייה אפורסי : ואיך יתכן שחי כ"כ כמו שתמהו התו' אשר לא כ"כ גדלה התמיה שהרי רב מת ד"א ג' ורב יהודה מת ד"א כ"ח או ד"א ס' ע"ל ח"א : הרי בין מיתות רב למיתות רב יהודה כ"ה או כ"ז שנים : א"כ י"ל דרב מנייה אפורסי דבבל סוף ימיו והיה רב מרי ב"ר בן ד' שנים וכל עסקים שהיה למרי עם רבא היה רבא ג"כ בן ד' א"כ היה רב מרי בן ד' כשמנייה רב בסוף ימיו וכ"ה או כ"ז שחי רב יהודה וך' של רבא יעלה כ"ה או כ"ז שנים ולמה מחקו גי' רב אכשריה מטעם זה וה"ל למחוק הגי' רב אכשריה א"א להיות דאף אם רב אכשריה סוף ימיו א"כ הוה אז רב מרי לא פחות מד' שנים וכ"ה או כ"ז שנים עד שמת רב יהודה וע"ד שנים חי רבא ונולד רב אשי ואמר רב מרי אליו הכי אמר אמימר אשר אז היה רב אשי עכ"פ בן ט"ו שנים א"כ יהיה רב מרי לפני רב אשי עכ"פ בן קמ"ד שנים : ומקום הניחו לי ת"ל להתגדר ולפי גי' התו' רב אשי אכשריה היה רב מרי אז יותר מבן ק' שנה י"ד שנים היה במעשה שראה המלאכי'

כשגזר

שרוכו על גוף ימא ירו' סוף כלאים : מת קודם רבי יהודה ורבי
יוסי כדאי' פ"ב דקדושין דל"ב ב' עיי' רבי יהודה הכשיא וסומכוס :
ר"ע מזרע נירון ששלחו הקיסר להחריב הבית ושאל לתינוק פסוק
לי פסוקך ואמר ונתתי נקמתי באדום ביד עמי ישראל ואמר בעי
לכפורי ידו בההוא גברא ערק ונתגייר ויצא ממנו ר"מ גיטין פ'
הנזקין דנ"ו א' ע"ל ח"א ג"א תתכ"ט : אשה שמעה דרשת ר"מ
ובעלה ליכן אמר לה שתרוק בפני' של ר"מ ע"ל בבא בן בוטא :
כתב ג"כ נירון ניתקן בר"מ ונירון היה שמלה ממשרקה כי כל השומע
שורק מאכזריותיו והוא תיקונו : בי"ר בראשית דך"ז ב' בשם
מקובלים ר"מ ניצוץ מט"ע ואי' במגע"א רכ"ב ויקרא א' זעירא שהוא
מט"ע שר הפנים גי' אלף חסר א' בסוד אם יש מלאך מליץ א' מיני
אלף לכן בתורתו של ר"מ שהוא ניצוץ מט"ע אשר יניקתו וחכמתו
מן אלף לכן היה כתוב בתורתו כתנות אור ב"א ומט"ע אחז בע"ה
ט"ו מט"ע וס"ס לכן 'מיץ 'אפים 'יוצא 'ריב ר"ת מאיר וס"ת גי'
קל"ג גי' בסמאל שנאתי בסמאל אפים גי' סמאל : והטעם שכלול
מטוב ורע כי בא מנירון שנתגייר ואי' בי"ר 'המון 'גוים 'נתתיך
ר"ת נגה כי הגרים באים מקליפת נגה : ואי' בק"ש פי"ב קליפת
נגה נקראת פרה אדומה לפי שהיא מטהרת הטמא : כשהטוב
מכריע ופעמים להיפך כו' כ"מ בכתבי א"א מ"ו ודפק"א ושפתים
יושק : (אמר מיץ אפים לשון רבים ולא אף לפי שהיה ניצוצו של
מט"ע שאחז בע"ה ע"ו טוב מסטרא דמט"ע ורע מסטרא דמסאל
מ"ע פנים טהור נגד טוב ומ"ע פנים טמא נגד רע ע"כ לא עמדו
על סוף דעתו של ר"מ כי היה יכול לטהר השרץ במ"ע פנים טהור
ובמ"ע פנים טמא ע"כ הוצרך ר"ע ללמוד תורה מאחר שהיה אחוז
מע"ה ט"ו. לז"א ר"מ רמון מלא ר"ל תוכו של מט"ע הוא ע"ט סוד
ע' נקודין דאותיות וע' טעמי דאורייתא ונשאר אותיות רמון מן
מטטרון רמון מלא ר"ל אחוז באותיות רמון דמט"ע ותוכו דהן ב'
טתין אכל אבל קליפתו זרק עכ"ל י"ר) : הלכה כר"מ בגזירותיו
כתובות כ"ז א' כ' ב' יבמות ל"ז א' בתו' ד"ה מי עביד : ולא בקנסין
(תו' זבחים דק"ד א' בשם הג' ובתו' פ' המניח ד"ל ע"ב ד"ה וחכ"א
ופ' א"כ דע"ב א' ודע"ק א' ד"ה לטמא) ע"ע ב"ב נ"ד ב' : ביצה
ד"ז א' ד"ה אלא ר"מ : בכורות כ"ה א' עירבין מ"ז א' כתב תתו"י
לאפוקי ממ"ד הלכה כר"מ בגזירותיו : וקיי"ל כר"מ בגזירותיו
אפילו נגד רבי יוסי (ע"ש) שכתבתי להיפך וצ"ע כי כעת אין
הספר לפני) כ"ש נגד ר"מ ועתי"ע ספ"ב דנדרים (וע"ש תוס'
ד"ך ספ"ב וצ"ע דנימא הלכה כר"מ משום דהלכה כר"מ בגזירותיו
בחומרותיו או שמא דלא הסבינין ליה הלכה כמ"ש בגזירותיו אלא
בקנסותיו עכ"ל) וע"ש ע"ז פ"ק מ"ה מש"ש לא נהירא כי שם לכ"ע
גזריכין בדבר השייך למגזור ודוק ולעכ"ד מוכח בש"ס דקיי"ל כר"מ
מדהק' ר"מ דקל טב הוא דלא קו' ולמה לו להק' אר"מ ומדיוקא
לק' מת"ק ור"י דס"ל אפילו דקל טב שרי אע"כ מדהק' מר"מ דהכי
ס"ל ע"ש : קיי"ל כר"מ בגזירותיו אפילו לגבי רבים כדמוכח בריש
אעפ"י ד"ל ב' . תו' פ"ק דשבת ט' א' ד"ה גזרה ובדי"א ב' ד"ה
לא יעמוד . (ובפ' כל גגות הכא לא קיי"ל כר"מ . (עיי' א"מ
נזיר דל"ח א' כתב רמב"ם פ"ב דין י"ט עבד שנדר בנזירות וגרח
אסור לשתות יין כדי שיצטער ויחזר לרבו וברינות א"א דהלכה כר'
יוסי דאמר ישתה עיי' תי"ע ול"נ משום דקיי"ל הלכה כר"מ בגזירותיו
דהיינו במקום שמחמיר כדאי' בעירובין מ"ז א' וכתובות דכ"ז א'
וכאן הוא מחמיר שיצטער ויחזר לרבו אע"ג דרש"י כתב דקנסינו'
לעבד דלהוי ליה צער שיחזר לרבו ואין הלכה כר"מ בקנסותיו לאו
דווקא שהוא קנס אלא ר"ל מחמירי' עליו גם הרמב"ם בחבורו ובפי'
המשנה וחברטנורא לא נזכר לשון קנס ודווקא גבי ריבי' שייך לשון
קנס בב"ק ד"ל וב"מ דף וב"ב דל"ד אבל כאן שייך לומר דמחמירין
עליו ופשיטא לפי מ"ש בתי"ע ספ"ב דנדרי' דלתו' מסופקין אי הלכה
כר"מ גם בקנס א"כ דלמא רמב"ם פסק הלכה כר"מ אף בקנסותיו .
אעפ"י שחולק ר"מ עם רבי יהודה בברייתא הלכה כר"מ הואיל ורוב
סתם משנה כר"מ (עירבין ל"ו גיטין ד' סנהדרין פ"ו אע"ג דר"מ
ורבי יהודה הלכה כר"י כמ"ש אלפסי בפ' כל הכלים נגד בעל ה"ג .
(בתו' ביצה ד"ב דע"ב דמהכי הסתם להיות רבים א"כ האיך ר"מ
נזכר סתם והוי רבים ורבי יוסי יחיד והלכה כרבים (ע"ש בא"מ
נזיר הכ"ל . מעשה בר"מ שהיה עולה לירושלים בכל רגל ומתארח
אצל יהודה הטבח ואשתו יפה וצנועה והיתה זריזה מאד בכבודו של
ר"מ . ומתה ונשא אחרת ואמר לה אם יבא ת"ח א' ושמו ר"מ
הזהרי בכבודו : כשבא הרגל ועלה ר"מ לירושלים ובא לבית ר"י
הטבח ושאל על אשתו ואמרו כבר מתה . בכה ר"מ והלך ללכת
ותפשה אותו בבגדו ואמרה לו אדוני כבר גוה בעלי שאזהר בכבודך

יותר מאשתו ראשונה . אמר לה ר"מ אין לי רשות ליכנס בביתו
עד שיתן לי רשות . יצא ר"מ לחוץ ופגע בר"י הטבח ונתן לו שלום
א"ל ר"י אדוני כבר מתה אשתי וזו מזורזת בכבודך יותר והלך ר"מ
לביתו והביאה אשתו לפניו לאכול ולשתות והיא משמשת לפניו והיה
ר"מ בחור יפ"ת מאד ונשאה בו עיניה ושכרתו עד שלא ידע בין ימינו
לשמאלו והציע לו מטה ושכב עליה ר"מ והיא שכבה עמו עד אור
הבוקר ומרוב שכרותו לא ידע בשכבה ובקומה והתל עמה כל הלילה .
למחרת קם ר"מ והלך לבית המדרש להתפלל כשחזר לבית הביאה
לפניו מאכל ומשתה כבראשונה והיא היתה מדברת ומשחקת לפניו
והיה ר"מ מתמה בעצמו איך היתה מעיזה פנים בפניו והיה מביט
לארץ ולא רצה להסתכל בה אמרה לו ולמה לא תסתכל בי והלא שחקת
כל הלילה עמי ועתה אתה מתבייש ממני אמר לה ר"מ ח"ו לא היו
דברים מעולם . אמרה לו אם לא תאמיני לי סימן כך וכך על
בשרך הכיר ר"מ כי נשתגע עמה והיה מר נפש מאד ובכה וצעק
ואמר אוי לי שאבדתי תורתי שלמדתי ועכשיו מה תקנה יש לי .
אמר אלך אל ראש ישיבה ואפרוש עווני לפניו ומה שיחייבני אקבל
עלי הלך לחזור לביתו והיה צועק בכל הדרך ובגדיו קרועים ואפר
על ראשו ויצאו לקראתו כל קרוביו ואמרו לו מה אירע לך א"ל
כך וכך א"ל מה בלבך לעשות א"ל אלך אל ר"י וכל מה שיצוה אקבל
על עצמי אמרו לו שגגה היתה והקב"ה ימחול לך אל תשמיע קולך
שלא תוציא לעז על בניך א"ל אם אשמע לכם הקב"ה לא ימחול לי
על עונותי לעולם שכ' מכסה פשעיו לא יצליח . מיד הלך לר"י
וא"ל החכם מה אתה מבקש . א"ל אור העולם כך וכך אירע לי
ע"כ באתי לפניך שכל מה שתאמר לי הן למות הן לחיים הן להאכילני
לאריות אקבל עלי א"ל המתין עד שאפשפש בדינך למחר בא לפניו
א"ל ר"י פשפשתי בדינך וראינו להאכילך לאריות וא"ל ר"מ אני מקבל
עלי דין שמים מיד צוה החכם וקרא ל"ב אנשים גבורים מישראל
ואמר להוליכו אל היער מקום שהאריות מצויות וכפתו ידיו ורגליו
והניחו אותו שם ואתם עמדו באילנות וראו מה יעשה לו אם יאכלהו
הביאו לי עצמותיו ונעשה עליהם מספד גדול מפני שקיבל עליו דין
שמים . ועשו כן ובחצי הלילה בא ארי א' והריחו והלך לו באו
לפני ר"י וספרו לו . א"ל עשו כן גם בליל שני' וכן עשו בא ארי
א' וכוהם עליו והריחו והלך לו באו והגידו לחכם א"ל עשו גם בליל
ג' כן . אם אין. כוגעין בו הביאו אצלי כי אין עליו דין שמים ועשו
כן ובחצי הלילה בא ארי א' נוהם ושואג אצלו והכהו בשיניו ועקר
לו צלע מקוליתו ואכל מזנה למחר הלכו והגידו לחכם א"ל הביאו
אצלי הואיל ואכל ממנו כזית כאלו אכלו כולו מיד הוליכוהו והביאו
לפניו וצוה לרופאים לרפאותו וכשחזר ר"מ לביתו יצא ב"ק ואמר
ר"מ מזווה לחיי עה"ב ומזומן הוא עכ"ל בספר קטן א' . (רבי
יהודה אכתותי שהצילו ר"מ ממיתה עש"ב . בטבריה לצד דרום
דרך חמי טבריה קבר ר"מ תלמיד אלישע גא"י . אר' מאיר רא"א
יומא כ"ט . רבי אלעזר בן יעקב רבו . רא"ב"י בשמו חולין ל"ח .
רבי אלעזר בן שמוע חבירו . אר"א אמרנו לו למאיר . ר' אלעזר
בר' צדוק בשמו . רבי אלעזר בן דולאי . אלישע אחר רבו וע"ש
וע"ל : אפרים מקשאה תלמידו . דוסתאי בר' ינאי תלמידו .
שאלו דוסתאי מישאבב . רב הונא ורבי אבין בשמו . זיוותאי תתניה
כ"כ יוחסין . זירוז חמיו . רבי חלפתא כפר חנניה תלמידו .
חלפתא אביו של רבי יוסי חבירו . רבי חנינא בן גמליאל חולק
עמו . רבי חנן בשמו . רבי חנניה סגן הכהנים . חנניה איש
אונו : חנניה בן תרדיון חמיו . התנו בשמו שבת קכ"ג . ידוע
הבבלי תלמידו . רבי טרפון רבו : רבי יהודה בן בבא סמכו .
אר' יהודה מאיר היה אומר פא"ד י"ט סע"א : רי"א בשר"מ ע"ז
ס"ו . ריב"ב דן לפניו . ר' יהודה בן שמוע תלמידו . ר' יהודה
בן אגרא בשמו : רבי יהושע בן זירוז בן חמיו : ר' יהושע בן
ממל בזמנו : רבי יוחנן הסנדלר חבירו : רבי יוחנן בשמו : ר'
יוסי בן החוטף חבירו : אבא יוסי בן חנן בשמו : רבי יוסי בן
חלפתא חבירו וקראו מאיר : אבא יוסי בן יוחנן איש ירושלים
בשמו : רבי ינאי הקדמון בזמנו . רבי יעקב בשר"מ : ר' יעקב
כפר הטיא בזמנו : אבא ירמיה בשמו : רבי ישמעאל רבו ע"ל :
רבי לוי בשמו : אמר ר' נהמן אומר היה ר"מ : נימוס הגרדי
שאלו : רבי נתן חבירו ע"ל : סומכוס תלמידו : ר' עקיבא רבו
ע"ל : רבי עקיבא בן דוסא בזמנו : אר' פדא אומר היה ר"מ :
רב תלמידו : רבי תלמידו וע"ל : רבי שמעון תלמידו וע"ל :
רבי שמעון ברבי וע"ל : רבי שמואל פרגריטו בשמו : ר' שמעון
בן אלעזר תלמידו וע"ל : רבי שמעון בן יהודה איש כפר עכו
בשר"מ ב"ר פע"ו : רבי שמעון שזורי חבירו : רבי שמעון בר
קפרא

ב' : כלים פ"ג ב' ה' : פה א' ג' ז' : פ"ז ב' ה' : פ"א י' :
פ"ג ד' · פע"ו א' ד' · פטז א' · פי"ז ד' ה' ו' יא · פיח ד' ·
פי"ט ג' ד' ע' י' · פכה א' ב' ג' ה' ז' · פך"ו ד' · פך"ז ב' ·
פכח ו' · (אהלות) פ"ב ג' : פג א' · פו ג' · פ"ז ה' : פח
ב' · פי' ב' ג' · פיא ז' · פי"ג ו' · פטו ע' · פע"ז ב' · פיח
ב' · (נגעים) פ"א א' : פב ב' ה' · פ"ד ד' · פו ג' ה' ·
פ"ק ו' · פיא ג' · פי"ב ה' · פיג י"ב · (פרה) פ"א א' ב' :
פב ה' · פ"ג ה' · פו ב' · פ"ק ק' : פיא ד' ה' ו' ח' · (נדה)
פ"א ד' · פב ו' · פ"ג ב' · פד ה' ז' : פו א' י"ג · פ"ז ג' ·
פט א' ה' (מקוואות) פ"ב י' · פד א' · פ"ה ד' · פו י' ·
(טבול יום) פא ה' · פג א' ו' · (ידים) פב א' · (מכשירין)
פ"ב י' : פג ג' : פ"ו ב' ה' : (טהרות) פא א' : פ"ג ב' :
פה ז' ט' : פ"ו ט' : פז ב' ג' : פ"ה ד' : פט ד' : פי' א' ג' :
(עוקצין) (פ"א ב') : בסוטה די"ב א' ותרא אותו כי טוב רמ"א
טוב שמו רי"א כו' רבי נחמי' אומר כו' אחרים אומרי' נולד כשהוא
מהול כתבו שם תו' די"ג ב' ועיי' תו' ע"ז ס"ד ב' אחרים אומרים
כו' ומקשי' מדאמר ר"מ טוב שמו מכלל דאחרים לא היינו ר"מ
ובשלהי הוריות אמר דאסקוהו לר"מ אחרים ובפ"ק דברכות (ד"ט
ב') אפליגי רמ"א (רע"א) אחרים אומרים (וברכות מ"ו עירובין
כ"ב ב"ב ע"ז זבחים מ"ו (וע"ל אחרים שנזכרו בלא ר"מ) ואמר
שראה בקונטרס ארפת שמועות שקיבל מאלישע בן אבויה קבעום
בשם אחרים מפני שמו אחר אבל שאר שמועות קבעום בשמו (וכ"כ
ס"כ י"ע סי' י"ט) ולא מסתבר דהא לרבי נתן אסקו י"א ואית לך
כל שמועות קבעו כך ולר"מ נמי עשו כיוצא בו (כתב ב"ש הוריות
פ"ג דף"ד א' דא"א לומר מה שקיבל מאלישע קבעום בשם אחרים
דהא מכח קנס קראו כן וי"ל דאותן הלכות שאמר קודם דאסיקו לו
אחרים קבעו בשמו) (אך צ"ע איך לא אמר רק הלכות מועטות
שנזכר בשם אחרים אחר מעשה ההוא) אלא נראה דלאחר דאסקוהו
אחרים הזר בו ואמר שנולד מהול וכן בפ"ק דברכות (וע"ש בתו')
עכ"ל תו' (וכתב ב"ש הכ"ל מ"מ לא רצו לבזותו לקרותו אחר בלשון
יחיד או י"ל לפי שאחרים הוו עמו בעזרתו וכן לר' נתן יש אומרים
בלשון רבים עכ"ל : וכתב ב"ת קוט הסני מ"ש ב"ש אחר דאסקוהו
אחרים נזכר בשם אחרים הם דברי התו' ספ"ק דסוטה גם מה שתירץ
דא"א לומר מה שקיבל כו' : זכרוהו התו' ודחאו עכ"ל ומ"ש התו'
דחזר בו אחר דאסקוהו לו אחרים כו' וכ"כ ס"כ ל"ל שער א' סי'
ל' ז"ל בר"ה ד"ח דרש ר"מ עשר תעשר ובכריתות פ' ד' מחוסרי
כפרה די"א אחרים אומרים ד"ת כלב"א ואחרים היינו ר"מ וי"ל
דסוף ימיו כשקראוהו אחרים ממעשה דהוריות חזר בו מעשר תעשר
ולא דרש ליה וכן מוכח ר' חזר בזקנותו זהב קונה הכסף ובירושלמי
כלאים פ"ג חזר רבי ישמעאל בזקנותו עיי' ר' יוסי בן החוטף :
וביפ"ת בב"ר פ"א סי' ק' אחר דחזר בו למה לתנא למתני דבריו
הראשונים ועוד ה"ל להסמיך דברי אחרים לדברי ר"מ ולמה הפסיק
בדברי רבי יאשיה : (ובדברי רבי נחמיה ור"ע) וכתב עוד אעפ"י
שקראו לר"מ אחרים לאו דווקא כמ"ש אחרים הוא ר"מ שלפעמים
ימצא דעה מי שלא נודע שמו וכ"ל אחרים אומרים ולכן כל שנכתוב
דעתו אבל דעת ר"מ הוצרכו לקראו לר"מ בשמו להבדיל ביניהם
עכ"ל : וק' אם מזכיר אחרים סתם ולא נזכר דעת ר"מ שם א"כ
לא נודע אם הוא ר"מ או אדם שלא היה נודע שמו הוא : ואם
תאמר כ"מ שנזכר אחרים סתם ולא מזכיר ר"מ הוא ר"מ ואיך
בכל הש"ס לא יזדמן דעה שלא נודע שמו כ"א על דבר שאמר ר"מ
דעתו : הקב"ה לא אמר בשם ר"מ לפי שגמר מאלישע אחר (ע"ל
רבה בר שילא) וע"ש : ברוריה בת ר"ח ב"ת היתה אשתו אמרה
לר"מ כי זילא בי מלתא דיתבה אחותה בקובה של זונות שקל תרקבא
דדינרי ואזל ואמר אי לא איתעביד בה איסורא : מתרחיש ניסא
נקט נפשיה כחד פרשא אמר לה השמיעו לי אמרה דשתנא אנא אמר
לה אמתין עד שיפסוק לך אמרה איכא דשפירין מנאי טובא אמר
ש"מ לא אתעביד בה איסורא אזל לגבי שומר דידה ויהיב ליה תרקבא
דדינרין ואם יעליל המלך עליך פייסנו בהלי והלי יהי' לך א"ל וכי
שלמו ויכלו הדינרין במאי אנצל מן המלך א"ל תאמר אלהא דמאיר
ענני א"ל מי יימר שאמת אתך שאנצל בזה : הוי כלבא דאכלי
אינשי שקל קלא כתק בהו אתו עלייהו למיכליה אמר אלהא דמאיר
ענני שבקוהו ויהב לו : שמעו מלכא ובקש לתלותו אמר אלהא
דמאיר ענני אתתוהו וא"ל מאי האי דלא מצינו לתלותי וסיפר הדברי'
חקקו לדמותיה דר"מ אפתחי דרומאי כל דחזי ליה לתפסי : יומא
חד חזיכהו רהטו אבתריה רהט לבית הזונות שיאמרו לא הוא הוה
דלא היה אזל לבית הזונות א"ד אליהו אדמי ליה כזונה חנקתו כאלו

היה רגיל אצלה א"ד בישול גוים הוה וטבל א' מאצבעותיו ומלץ
חברתה ועיי' רבה קהלת דף ק"ב סע"ד : אמרו אי ר"מ הוה לא
הוה עביד הכי וערק לבבל : וא"ד ממעשה דברוריה ערק פרש"י
שלגלגה על מ"ש חכמים נשים דעתן קלות (וכתבה בספרה הון
מברוריה (ש"ק ל"ב א') ואמר חייך סופך להודות לדבריהם וצוה
לא' מן התלמידים לנסותה לדבר עבירה והפציר בה ימים רבים עד
שנתרצית (ונכנס ר"מ תחת התלמיד ש"ק) וכשנודע לה הדבר
חנקה עצמה ומחמת כיסופא ערק ר"מ (ע"ז די"ח : ר"מ אעפ"י
שהוא מהבורה ג' היה בזמן כת א' שאמר רבי יהושע על הלכה א'
שהולקת ברוריה על אביה יפה אמרה ברוריה (ע"ש) עיי' מ"ש
בדף מיוחד שא"א לומר שהיה ר"מ בזמן רבי יהושע : ושלמדה ש'
הלכות מ"ש חכמים ביומא דסתוה : והי' קיים בנשואי ר"ש ברבי
ע"ש : ונשא אשה אחרת בת זירוז עיי' רבי יהושע בן זירוז :
והיה לבלר ויודע כל התורה בדקדוק חסירות ויתרות בע"פ עירובין
י"ג א' אר' שמעון בן אלעזר שהלך ר"מ לעבר שנים בעסיא :
ולא היה שם מגילה וכתבה מלבו וקראה ואמרו דמקויים ביה ועפעפיך
יישירו נגדך מגילה י"ח ב' (ובירושלמי דע"ד ד' שכתב שניי' מתוך
הכתב ובשניי' קראו : ובגיטין פ' התקבל דס"ז א' ר"מ חכם וסופר
פרש"י כדאמרי' בסוטה ד"ך אמרתי לו לבלר אני : ובמ' קהלת :
ר"מ הוה כתבן טב מובחר והוה לעי ג' סלעין בכל שבת ואכל ושתי
בחדא ומתכסי בחדא ומפרנס אוחרנתא לרבנן : ובעירובין שם גלוי
וידוע לפני הקב"ה שאין בדורו כמותו ולא קבעו הלכה כמותו שלא
יוכלו חביריו לעמוד על סוף דעתו שהיה אומר על טהור טמא ועל
טמא טהור ומראה לו פנים · ובסנהדרין ד"ד הרואה ר"מ בחה"מ
כאלו עוקר הרים וטוחנן זב"ז : ובסנהדרין דל"ח סע"ב שהיה
דורש תלתא שמעתא תלתא אגדתא תלתא מתלי וש' משלות שועלים
היו לו : ובמשנה פ' ע"ע דמ"ז משמת ר"מ בטלו מושלי משלים :
ורבי וי"ג רב : אמר הא דמחדידנא מחביראי שראה את ר' מאיר
מאחוריו (עיי' אבא אריכא ורבי יהודה הנשיא : ובירושלמי פ"ט
דנדרים דמ"א ב' מקלו של ר"מ מי שאחזו בידו למד ממנו חכמה
ע"ש הפירש ע"ג פי' אחר : עיי' רשב"א שהיה משרת אותו והיה
בידו מקלו של ר"מ : ובירושלמי פ' היה קורא ד"ה ב' ומ"ק דפ"ג
ד' רבי יוסי חבירו היה משבח לאנשי ציפורי דר"מ אדם גדול אדם
קדוש וצנוע ופעם א' שאל בשלום אבלים בשבת כו' : בגיטין פ'
הנזקין דנ"ב א' הני תרי דהוי מינצי בהדדי כל בי שמשי ואקלע ר"מ
להתם ועכבינהו ג' בי שימשי עד דעבד שלמא ואמר השטן ווי דאפקי
ר"מ להוא גברא מביתי : וביומא דפ"ג ב' שהיה מדייק בשמיה
ומעשה כו' אתא לאושפיזא שהי' שמו כידור אמר רשע הוא כי דור
תהפוכות והטמין בע"ש כיסו בבית הקברות בקבר אביו וא"ל אביו
בחלום שיקח כיס שמונח ברא‌שו ולמחר סיפר לר"מ החלום וא"ל
חלמא דבי שמשי בטלין ולאורתא שקיל ר"מ כיסו (והא דלא אמר
לי' דחלומות לא מעלין ולא מורידין כמ"ש הוא עצמו עיי' רשב"ג
דינכה וי"ל דהיה ירא דלא יאמין לו וילך לחפש בקבר אביו וימצא :
עכ"א דחלום דבי שמשי לא מעלין כו' ואז ימתין עד לילה שניי'
אולי יחלום שנית בליל חול ואז בודאי לבדו יקח כיסו בליל מ"ש וק"ל :
והיה מתלוצץ בעוברי עבירה יומא חדא אידמי ליה שטן כאשה בהך
גיסא דנהרא לא הוה מעברא נקט מברא וקעבר כי מטא פלגא דמברא
שבקיה ילה"ר א"ל אי לאו דמכריזין עליך ברקיע הזהרו בר"מ ובתורתו
שויכתי לדמך כתרי מעי פ' י' יוחסין דפ"א א' : ואמר הזהרו בי
מפני בתי (שם : בתוספתא דשבת פי"ב : ובפר"א דמילה קל"ד
א' : שחלה ר"מ ועשה לו רשב"א תלמידו רפואה ולא הניחו וא"ל
אעפ"י שאני מתיר לאחרים לא מלאני לבי מימי לעבור על דברי
חבירי וכ"ה ירושלמי פ"ק דברכות ד"ג רע"א : בימיו מצאו לכותיים
דמות יונה בהר גריזים פ"ק דחולין ובימי שמעון הצדיק הוכשרו
ובימי ר"מ חזרו לסורן וכפסלו ע"ל ת"א ג"א תמ"ס עיי' ריטב"א ובס'
מ"ע כף"א : קלופטרא מלכתא שאלה את ר"מ סנהדרין ד"ל ע"ב :
אר"ע הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה א' מטרפת בים והייתי
מצטער על ת"ח שבה ומנו ר"מ כשעליתי למדינת קפוטקיא ישב ודן
לפני בהלכה אמרתי לו בני מי העלך א"ל גל טרדני לחבירו עד שהקיאני
ליבשה באותו שעה אמרתי כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים
שאל"ס אשתו אסורה פ' האשה בתרא קכ"א סע"א וכזה אירע לר"ע
(ע"ש : כ"מ שאמר תלמיד א' משום רבי ישמעאל לפני ר"ע הוא
ר"מ מתחלה למד מר"ע ואח"כ מר' ישמעאל ואח"כ מר"ע (ע"ש)
והיה תלמיד מובהק לר"ע ומינהו ויושב בראש ונתכרכמו פניו של
ר"ש (ע"ש) : וסמכו ר"ע ולא קבלו שהיה בחור ואח"כ סמכו
רבי יהודה בן בבא סנהדרין י"ד א' · ומת בח"ל באסיא וצוה ליתן

בר הנינא : בש"ר אחא בר שילא מכפר תמרתא : ר' אפס ע"ל :
רבי ברכיה בשמו · כי אתא רב דימי אמר תנא ר' לואי כו' דרמי
תנא דבי לואי אדתני לוי זבחים קט"ו א' · רבי זבדא בשמו : זבדי
בן לוי אולי הוא בנו : רבי זכריה חתנו ואומר בשמו : ר' חייא
בר פפי בשמו : רבי הנינאי בשמו : בש"ר חמא בר עוקבא :
בש"ר חמא בר הנינא : רבי הנינא בר חמא ע"ל : רבי חנינא
שלקא : רבי יהודה בנו : רבי יהודה בר סימון בשמו : ריב"ב
בזמנו וצ"ע ע"ש : ורבי יהודה בר נירון : ורבי יהושע דסכנין
בשמו : בש"ר יוחנן בן שאול : בש"ר יוחנן בן שאונא : ר' יוסי
בר' בון : בש"ר יוסי בר אלעאי : יוסף ריש"א : ר' יעקב בר
אבינא בשמו : רבי כהן בשמו : בש"ר מאיר סוכה ה' ב' : רבי
מנא דשאב בשמו : ר' מני בר' יונה בשמו : בש"ר מנחם דגליא :
בש"ר מנסיא : רבי לוי בש"ר נזירא ב"ר פי"ב די"ד סע"ג וכ"ה
ס"פ כ"ב ועיין ההוא פי"א די"ג סע"א זעירא : ר' מנשיא מדוויל
בזמנו : ר' מתנה בשמו : ר' סימון בן קוזות בשמו : מר עוקבא
בשמו : ר' פנחס בשמו : אמר רב כפי : פליג עם רב פ' המפקיד
מ"א א' : רבי (ע"ל) : בש"ר שילא איש כפר תמרתא : שמואל
חבירו או תלמידו (ע"ל : תני בר לואי ר"פ יוצא דופן ד"מ א' :
בר לואי לפני מר עוקבא נראה שהוא בנו של לוי עיי' ח' שרגים
ק"ה ב' : (לואי רב הונא בר לואי : הנה בר לואי או הלינה :
רבה ב"ל : (לוי סבא אר"ל משום לוי סבא ערכין ל"ז ב' חולין כ"ט
ב' אר' שמעון (אולי צ"ל בן לקיש) משום ר' לוי סבא אין לשחיטה
אלא לבסוף ורבי יוחנן אמר ישנו לשחיטה מתחלה ועד סוף מרובה
דע"ב א' : ואולי הוא לוי בן סיסי אך לא מצינו שיאמר ר"ל בשמו :
(רבי לוי סוכייה ר"ש בשמו ירו' פ' י"כ מ"ה ב' אולי הוא סבא
ובפ' המוציא תפילין דף"ו סע"א ר"ל בשמו ופי' לוי סוכיא כך שמו
ואולי בפ' י"כ ר"ש בשמו היינו ר' שמעון בן לקיש א"ב י"ל הוא לוי
סבא שאמר ר"ל בתמו : לוי בר שמואל (בריה דאבא בר אבא)
הכהן בזמן רב יהודה ואחיו רב פפא ורבה ורמי : (לוי בר שמואל
קרי קמיה דרב יהודה מגילה י"ט סע"א ורב הונא בר חייא הוי
מתקני מטפחת דבי רב יהודה כי מטו מגילת אסתר סנהדרין ד"ק
א' : אשכח לר' אבא ולר"ה בר חייא דהוי קיימי אפיתחא דבי רב
הונא כו' ואתא לקמיה דרב יהודה פ' כירה מ"ז א' : ר' לוי בר
שמואל בר נחמני (פ"ד דברכות כ"ח ב' אמר לרבי הלל שהוא אחיו
שהזכיר שם סמוך לזה ורבי נחמן אחיו : לוי בר סימון (אקני
פירות שובכו לרב יהודה אתא לקמיה דשמואל סוף חולין דק"מ סע"ב :
לוי בר בודי בזמן ריב"ל (בן ביריי בשריב"ל ירו' ר"פ הספינה :
לוי בר בוטא תלמיד רב הונא (קרי קמיה דרב הונא מגילה ל"א
ב' וש"י מכאו בתלמידי רב לא ידעתי מנ"ל : רבי לוי בר לחמא
(ב"ב ט"ו א') אר' חמא בר הנינא (ר"ה כ"ט ב') ובזבחים כ"ג
ב' ובמ"ק בסופו כמה דבריס בר חמא : פליגי לוי בר חמא ורבי
חנינא תענית י"ו א' ג"ד : אר' לוי בר חמא ארשב"ל ברכות ה'
רע"א · אולי א' הוא : (לוי בר חמא עיי' לפני זה · רבי לוי
חתניה דרבי זכריה (ל"מ אולי צ"ל חותנו דרבי זכריה ע"ש והוא
לוי סתם בר סיסי : רבי לוי בר זבדיה (ל"מ · לוי בר הונא בר'
חייא ורבה ברב הונא אזלי באורחא קדמיה חמרי דלוי (במה בהמה
כ"א סע"ב · ורב יהודה בר אושעיא קליף ליה טחלא כו' אתא אבוה
א"ל הכי אמר אבוה דאמך רבי ירמיה בר אבא פ' ג"ה דצ"ג א' ופ'
מי שהחשיך דקנ"ו א' · ר' לוי בן פרטא · רב אידי בר גרשום אר"ל
בן פרטא אר' נחום אר' בירים ע"ש · (רבי לוי בן פנטי לפני ר'
הונא ירו' מגילה ע"ד ב' מ' קהלת ק"ה רע"ג · ומס' ר"פ י"ב בר
פאטי שלח לרבי הנינא · רבי לוי בן פיטוס · (רבי לוי בר' טרפון
ורבי יהודה בר' סימון אמר בשמו מ' איכה ס"ה א' אכן עיין דומה
לו בס"פ אחרי מות בן פרטא וכ"ה באיכה ס"ה עג"ד · בן פלטא ·
לוי בר חייתא (סוף מ"ק) ורבי יוסי בר' הנינא (ובמ' בהר דר"ג
ע"ג : ורבי יהושע בר נחמיה · ורבי אבא בש"ר חייא בר אבא
ט"ס וצ"ל רבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא · וברבה נשא פי"א
דרמ"ג רע"ג. ורבי אבא בריה דר"ח בר אבא · ועיין ההוא פ' לך
לך מ"ג ב' לוי בר הויית ט"ס · וירו' ר"פ אלו נאמרים ורבי יוסי
ורבי ברכיה · (ר' לוי בר חייא ס"פ הרואה · (רבי לוי בריה דר'
זעירא מ' קהלת ק"א ב' · (לוי בר נזירא ירו' ברכות פ"ב ד"ד
ב' אבל עיין ההוא בירושלמי דשקלים שמעון בר נזירא וכ"ה ביבמות
צ"ו עיין זה שמעון נזירא א"כ לוי ט"ס · (רבי לוי לנבריא שאל
לרבי יצחק ולרבי אימי שביעית פ"ו ל"ו ד' שאל לר' אבא בר זבדא
שם פ"ט · (רבי לוי בר יעקב אמר שבטו של לוי לא אקרי קהל
הוריות · רבי לוי בר ר' תנחומא בהעלותך · לוי בר טברי בש"ר

לוי בר יצחק (ע"ש) ל"מ · וע"ל רבי לוליאני בן טברי · (לוי
בר יצחק · לוי בר טברי בשמו · לוי לו שלוס · ר' לוי בר היני ·
רבי לוי בר ברכיה · (לוי בר דרגא איכני יודע אם חכם הוא שהביא
ראיה ממנו שפדה בתו בי"ג אלפי דינרי זהב גיטין מ"ה א' · (לוי
רבי אבא בר לוי · בנימן ב"ל : זבדי ב"ל · רבי יהודה ב"ל ·
רבי יצחק ב"ל · פנחס ב"ל · שלמן ב"ל · ר' שמעון ב"ל · רבי
לויטס איש יבנה אבות פ"ד ובמר"א (פך"ג · קברו ביבנה בכיפה
קטנה גא"י · רבי לוליאני בר טברי אביו של ר' חייא ע"ש · (וב"ר
ר"פ בראשית בר טברון · ופ' ויחי ס"פ צ"ח בן טורין בש"ר יצחק ·
ובפ' נשא דרכ"ז ב' ובמ"י שמואל ב' סקס"ב בן טברי · בש"ר ישמעאל
שה"ש סי' י"ח · לוליינוס (ע"ל פפוס) אלכסנדרי · ר' לוליינוס
דרומי בש"ר יהודה בר' סימון פסקתא ומ"י ראה דר"פ ג' · (בר
לוליתא בשריב"ל ירו' חלה פ"ב דכ"ח רע"ד · (ר' ליוונטי בעא
לרבי יונה ירו' פ' יש מותרת · בש"ר יונה סוף דמאי · הוי מסתי
עם רבי יונה פ' כירה ו' א' · (לחמא לוי בנו · לחמא בר לואי
עיי' רבי יהודה בר שלום · (רבי לייא ירו' ברכות פ"ג · שבת
פ"ב בש"ר שמעון בר' חייא פ' במה אשה : ר' ניסנא בשמו ובירו'
ריש דמאי דק"א ג' רבי לייא בש"ר אלעזר והלה ס"פ ב' לעאיי :
לילי בר מאני בזמן שמואל (יבמות פ"ק די"ב א' הגי' בר מחל אמר
מר עוקבא אמר שמואל · (רבי ליל בר אלם עיי' הלל בר וולס ·
(לימא · רבי אבא בר לימא · רבא או רבה ב"ל · (למידין לפני
רבי או לפני חכמים הוא לוי (ע"ש) ובתוס' מכות ד"פ סע"ב
למידין לפני רבי חכם אחר · ובס"כ לל' ש"ב סט"ו מצינו בברייתא
הלמידין לפני חכמים אומרים יצא דבר שכולו למזבח מגילה די"א
ט"ס וצ"ל מעילה ד"ט ב' לוי אמר יציא דבר כו' תניא כוותיה דלוי
מעילה זו להיכן הלכה הלמידין לפני הכמים אומרים כו' יציא דבר
כו' פרש"י למידין לפני הכמים היינו לוי איהו קתני משמי' דרבי
והתוספ' כתבו שם לא לוי הנזכר בסנהדרין שלא מצינו לוי הוזכר
בברייתא · ועוד שאין זו שיטה שיבא ראיה לדברי לוי מלוי עצמו ·
לעזר בירושלמי הוא אלעזר : לקוניא יוסי בנו עיי' ר' שמעון בן
יוסי בן לקוניא : (לקיש : ר' יהודה בן לקיש : ר' שמעון בן
לקיש : (לקרח : ר' יהודה בנו :

אות מם

רבי מאיר (אבות פ"ד : משנה ברכות פ"ב א' : פאה פ"ב א' :
פד י"א : פה ג' : פ"ז ה' : פח ה' : דמאי פ"א ב' : פב ה' ·
פ"ה ג' : כלאים פ"ב ט' יא : פ"ד ט' · פה א' : פ"ו ה' : פח
ג' ו' : שביעית פ"ב ט' : פג א' ג' ט' : פה ב' : פ"ז ד' :
תרומות פ"ד א' ב' : פו ג' · פ"ז ב' ה' ו' ז' : פי' א' ג' :
פי"א ו' : מעשרות פב ג' ה' · פ"ד ד' · מ"ש פב א' : פה י"ד :
חלה פ"א ב' : ערלה פא ה' : פ"ג א' ב' ו' ז' : בכורים פא ו' :
שבת פ"ו ג' ח' י' : פח ז' : פט"ו א' · עירבין פב א' : פ"ג
ד' : פ"ט ד' ט' י' : פה ב' ד' : פ"ו א' ד' : פק ב' ה' : פ"ט
א' : פי' ט' : פסקים פ"א ד' ז' : פב ח' : פ"ג ו' : פד ו' :
פ"ו ה' : שקלים פא ו' ז' : פ"ב ה' : פח ב' : יומא פ"ג ו' ז' :
פד ו' : סוכה פ"א ו' ז' : פג ו' ז' ח' : ביצה פ"ד ג' : תענית
פא א' : פ"ב י' : מגילה פ"ב ג' : פד ב' ג' : מ"ק פא ה' :
יבמות פט"ו ה' : פטז ד' : כתובות פ"א ג' : פה א' ד' : פ"ו
ו' : פז ח' י' · פ"ח ג' ז' : פיג ד' : נדרים פ"א ד' : פב ד'
ה' : פ"ג ח' : פד ד' : פ"ז ב' ד' ה' : פח ב' ה' ז' : פ"ט ג'
ד' ח' : פיא ז' : נזיר פ"א א' : פב ו' : פ"ז ד' : פט א' :
סוטה פ"ב ה' : פד ג' : פ"ט טו : גיטין פ"א ב' : פד ז' : פה
א' : פ"ו ז' : קדושין פא ד' : פ"ב ה' : פג ד' ט' : פ"ד יד :
ב"ק פב ד' · פ"ג ט' : פד א' ד' ט' : פט ב' ד' : ב"מ פא ו' :
פב א' ו' : פ"ב יא : פ"ד ה' : פו ה' : פי' י' : ב"ב פה ד' :
פט ו' : סנהדרין פ"א א' : פב א' : פ"ג א' ב' : פו ה' : פ"ז
ח' : מכות פ"א ב' ג' : פב ג' ה' ח' : שבועות פ"א ד' : פד
א' י"ג : פה א' ג' : פ"ו ו' : פז ד' : עדיות פ"ג א' : עז פא
ג' ה' ח' : פ"ב ב' ד' : פג א' : הוריות פ"א ה' : זבחים פג ג'
ה' : פ"ז ו' : פי' ו' ז' : מנקות פב ד' ה' : פ"ה א' : פו ה' :
פט א' : פי' ד' ה' : פי"א ה' : חולין פג ב' ד' : פ"ד ד' ה' :
פה ג' : פ"ו ב' : פז א' : פ"ט ז' ח' : בכורות פד ג' : פ"ה
ד' : פח א' ג' ד' י' : פ"ט ב' ה' ח' : ערכין פא ב' : פ"ב א'
ד' : פז ה' : פ"ט ה' : תמורה פב א' : פ"ה ג' ד' : כריתות
פא ב' ג' : פ"ג א' ג' ד' : פו א' : מעילה פ"ו ה' : מדות פב
ב'

ורב יצחק ברב יהודה עיי' רב אחא ברב הונא · ר' ירמיה מדיפתא
איתביה · בש"ר ישמעאל בר' יוסי רכ"ק אמר למר ברי' דרבינא
כשהיה בן י"ח גמיר כל הש"ס ולא ידע דאין מקרא יוצא מידי פשוטא
פ' במה אשה ס"ג א' · יש להסתפק אם ר"כ זה האחרון או אולי
הראשון שהאריך ימים · רב משרשיא בר תקלאי בזמנו · ר' נגאי
בר' יוסף בר רבא · ורב ספרא ר"כ אחרון · בשם עולא פ' המדיר
ע"ד א · משום ר"ע סנהדרין ע"ו א"ב ר"כ קדמון · אמר לרב
פפא ולר' פפי · משמיה דרבא ר"כ אחרון · רבא בר איתי ·
רבה תלמידו : רבה בשמו מכות ל"ב א' · רבה רבו ר"כ אחרון ·
רבה בר שבא קמיה · רמי בר ברכיא פגע בי' ע"ל · רב שבא
א"ל · שילי מרי · קמיה רב שימי · בשם שימי בר אשי ר"כ
אחרון · ר' שמואל בר שילת בשמו · ורב שמואל בר רבה בנ"ק ·
רבי שמעון ברבי בזמנו רכ"ק · אר' ירמיה כהנא שאל לר"ל כו'
אר' יוסי בר' בון הכא פרם כהנא אכודתו על ר"ל ובדיי' ירו' כלאים
פ"א ד"ז א' · אר"ל שבת ס"ג א' ר"כ קדמון · ורבי תנחום בר
חייא בר אבא · (רב כהנא · רב מרי בר"כ · רבה בר"כ ·
(רב כהנא בר' אלעזר בן יעקב נזיר דמ"ג ע"ב · ומ"י אמור
קע"ח רע"ד ט"ס : וצ"ל והתני ר"כ בדבי ראב"י ע"ש · רב כהנא
(ברב) כהמיה (יבמות ע"א ב' · בפ' סדר תענית ד"ד ב' ברב
כהונא שמעיה דרב יהודה שלף לר' יהודה חד מסנא ואתא מטרא ·
תני). רב כהנא בר (רב) היננא (סבא כיצד נגלין דע"ו ב')
תלמיד שמואל (נ"מ שיהיה תלמיד שמואל ובנו רבה אמר בשם רב ·
רב כהנא חמוה דרב משרשיה בעא מרבא (ב"ב ל"ז ב' · רב כהנא
בר תהליפא משמיה דרב (עיי' זעירא והכן בר בא איתיב לרב כהנא
בר מתתיהו ר"ע מחייב מכות ס"ו ב' (ובשם"ה איתיב לר"כ מדתני'
ר"ע מחייב הרי תיבת בר מתתיהו ט"ס) בש"ר כהנא בר מניומי ·
(ובפ"ק דעירבין ד"ח ב' רב כהנא בר תחליפא בשם ר' כהנא בר
מניומי בש"ר כהנא בר מלכיו בש"ר כהנא רבוה דרב ואמרי לה ר"ב
כהנא בר מלכיו היינו רביה דרב כו' אמר רב כהנא הואיל ושמעתת'
דכהנא הוא אימא בה מלתא כו' והיוחסין כתב בפ"ק דעירבין כהנא
בר מתתיהו בש"ר כהנא בר מניומי כו' ט"ס הוא כי הגי' כאשר
העתקתי רק במכות הכ"ל הגי' שלפנינו כנ"ל · איתביה לרב כהנא
בר מתתיה וכבר הראיתיך שט"ס הוא וצ"ל כגי' שם"ה הנ"ל ·
ובש"י הביא בתלמודיי רב רב כהנא בר מתנה למ"ז בכל הש"ס אולי
כוונתו לר"כ בר מתתיה הנ"ל ובאמת ט"ס הוא גם לא מצינו שאמר
בשם רב · רב כהנא בר מתתיה (עיי' לפני זה כי ט"ס הוא ·
(רב כהנא בר מניומי עיי' לפני זה · (רב כהנא בר מלכיו (עיי'
לפני זה) ורבי יוסי בר אבין בשם רב ירו' כיצד מברכין י' ב' ·
רב הונא ורבי ירמיה בשמו · (רב כהנא רבו דרב עיי' לפני זה ·
(רב כהנא ברב נתן פ' הבע"י ד"ם ע"ב · (רב כהנא בר ירמיה
בשם שמואל · (רב כהנא אחוה דרב יהודה יתיב קמיה דרב הונא
פ' כל הבשר דקי"ח ב' · (כהנא בר יודן ר' אבא בנו · (רב כהנא
רב דימי בנו עיי' רב דימי ברב הונא : רב חייא בר"כ למ"ז ·
(כהנא · ר' אבא ב"כ · רבי אבין ב"כ · או רב ביבי ב"כ · רב
היננא ב"כ · שמואל ב"כ ל"מ : שמעון ב"כ · כוברי עיי' בן
בוכרי · (כיילול אביו של אביי עיי' רב יוסף · והיוחסין מביא
ביילול בבית · (כיפר רבי יוסי בנו : (רבי כירים ע"ל בירים ·
(כלבא שבוע ר"ע התנו תיקן את בדקיהו ע"ל ג"א שכ"ז · (ר'
כנגדי · רבי יהושע בנו · בר כפרא פ"ק דסנהדרין וי"ג קפרא
בק' · (כפרי · ר' מנחם בנו · רבי כרוספדאי בריה דר' שבתאי
(נידה מ"ז א' · ובסנהדרין ס"ע א' אר"כ אר' שבתאי ונראה שכן
צ"ל ובנידה ט"ס · אר"כ אר' יוחנן ר"ה י"ו ב' כריתות ד"ד א' ·
ובזוהר אמר שהם שנים · ובזוהר דמיומא לא סליק לס"ת אלא שתי
עיי' הטעם בס' הכוונות · ועיי' בתיקונים תי' ע' ובירך פ' כח
דל"א ע"ג כפלאות ממנו · ונראה כי בלשון ירושלמי הוא קריספא
ע"ש · (כרסנא · רבי שמעין בנו · (כתנת · סומא בנו ·
כתריאל · בנו רבי ישמעאל :

*** אות למד ***

רבי לא (ע"ל רבי אילא · (רבי לא דכפרא · ע"ל הלל דכפרא :
(לוגא : רבי ישמעאל או רבי שמעון בנו : (לואי : רב דימי
בנו : לודא פ' הזורק (דל"ג ב') ופ' ר"א דמילה (דקל"ז סע"א :
יבמות ע"א רע"ב : בירו' תענית פ"ג ס"ז א' : ר' לודה) בזמן
שמואל : (לודיא רבי שמעון בנו (ל"מ : רבי לווטי תלמיד רבי
יוחנן עירכין פ"א : (לוי : הוגרס בנו על השיר : (לוי הסרד

פרש"י לא פורש לי מהו וערוך ע' סרד פי' גאון שהיה עושה בגדי
סרד : או כלי שרד : נ"ד פי' גאון וחכם (מעריך : יומא פ"ת
א' ובמכלתא ריש פ' תשא רבי ישמעאל וראב"ע ור"ע היו מהלכין
בדרך ולוי הסרד ורבי ישמעאל בן ראב"ע מהלכין אחריהן (יומא
שם : לוי סתם הוא לוי בן סיסי (ובילקט סוף הושע סי' תקל"ט
קחו עמכם דברים קראים טובים דרשנים טובים כגון לוי בר סיסי :
בירושלמי ס"פ מלות קלילה ובר"ה פ' וישלח פ' פ"א בני סימוניא
אתון לגבי רבי אמרין ליה תן לנא חד ב"כ דריש דיין וחזן ספר מתניין
ועבד לן כל צורכי' ויהב לן לוי בר סיסי עשה לו בימי גדולה והושיבהו
עליה שאלו גידמית במה חולצת ולא אגיבן · רקקה דם כו' מה דין
דכתיב אגיד לך הרשום בכתב אמת כו' אתון לגבי רבי אמרו ליה
הדין פייסינא דפייסנתך · אמר להם חייכון ב"כ דכוותי יהבית לכון
שלח אייתי ושאל ליה רקקה דם מהו וא"ל כו' וכן כולם א"ל ולמה
לא השבת להם א"ל עשו לי בימה גדולה וטפח רוחי עלי וקרא עליו
אם נבלת בהתנשא ואם זמות יד לפה כו' ובר"ה ובבבלי קצת שינוי
לשון · בעא מרבי שבת ק"ז ב' זבחים ד"ל ע"ב · כתב אפנקסיה
אמרית קמי רבי ומנו רבינו הקדוש פ' מי שהחשיך דקכ"ו א' ·
וא"ל רבי כ' י' יוחסין דע"ב א' · וא"ל רבי כמדומה אין מוח בקדקדו
ע"ש : הוי מטייל קמי רבי בח' סכינים סוכה נ"ג א' עיי' ר"ש
ב"ג : והראה כריעה לפני רבי ואטלע דשף בוקי דאטמא מדוכתיה
מגילה ד"ב ב' תענית כ"ה וירושלמי ברכות פ"א ד"ג סע"ג לוי ב"ם
כפסח ולא כתרפא : והק' בגמרא הא מכה שהטיח דברים כלפי
מעלה אטלע שגזר תענית ולא אתא מטרא אמר רבש"ע עלית למרום
ואין אתה מרחם על בניך ואמרו זה וזה גרם לו סוכה נ"ג א' :
שדר לרבי שכרא בר י"ג מגני שהיו נותנין מים על תאנים י"ג פעמים
ע"פ דק"ז א' ועיי' ערוך ע' מגג : כתב ברש"ל פ' וישלח הטעם
דאי' בב"י הכופר במדות כופר בהשגחת הש"י שאומר שהשגחת הקב"ה
בעליונים ולא בתחתונים והוי כדוחק רגלי השכינה דכתיב השמים
כסאי והארץ הדום רגלי א"כ לוי שאמר עלית למרום כאלו דוחק רגלי
השכינה לכן נעשה בוקי דאטמא נדחק מדוכתא והוי מדה כנגד מדה :
סתם למידין לפני חכמים לוי מרבי סנהדרין ספ"ק די"ד ב' ע"ש :
אמרו למידין לפני רבי פרש"י לוי מכות ד"פ ב' עש"ב : וע"ל
למידין הלוקי דעות בזה : בכתובות פ' האשה דק"ג רבי צוה קודם
מותו רבי חנינא בר חמא ישב בראש ולא קיבל לפי שהיה ר' אפס
גדול ממנו ב' שנים ומהלה ויתיב רבי אפס בראש ויתיב ר"ח ב"ח
אבראי (פי' חוץ לבית המדרש שלא היה כפוף לרבי אפס : ובפ'
במה אשה דנ"ע ב' פרש"י מתוך שהיה ר"ח ב"ח חשוב לא נכנס לבית
מדרשו של רבי אפס ומשום כבודו של ר"ח ב"ח ישב לוי אצלו שלא
היה ר"ח גדול ממנו לא בתורה ולא בשנים ולא נכף לו לוי לכן כשמת
רבי אפס וישב ר"ח ב"ח בראש ולא היה ללוי איניש למיתב גבי ואתא
לבבל והיינו דאמרו לרב גברא רבה אקלע לנהרדעא ודרש כלילא שרי
עיי' ריב"ל : חבירו של שמואל (וע"ש שהיה רבו של שמואל וכ"כ
בפ' התכלת דל"ח ב' אמר לשמואל אריוך לא תיתב אכרעך עד דמפרשת
לי עיי' ר' יאשיה דדריה דלאו אורח ארעא לומר כן לגדול : שמוא
משמיה דלוי עירבין י' א' : אבוה דשמואל ולוי התפללו בבה"כ
דשף (ע"ש : בירושלמי תענית פ"ג דס"ו ד' בלא גייסות לעיר
כעל ס"ת ועלה לראש הגג אמר רבש"ע אם בטלת' הדא מלה מן הדין
ס"ת יעלון וא"ל אלון מיד לא נראו ותלמידיו עביד כדין ויבשה ידו
ואזלון לון תלמיד תלמידו עבד כן לא יבשה ידו ולא אזלון לומר אין
שוטה נפגע : ובמ"י סוף הושע סתקל"ג יש קצת ט"ס : בירושלמי
ברכות פ"ג ד"ס ג' ובר"ה קהלת דקי"ו א' כד דמך ר' לוי אפטר עליה
אבוי דשמואל כו' תניב לוי בר סיסי לפני הקב"ה ככ"ע ע"ש משל
כו' : ברכות פ' מי שמתו די"ח ב' כשהלך שמואל להצר מות לשאול
מאביו היכן זוזי דיתמי דאפקדי גביה אמרי ליה אזל למתיבתא דרקיע
אדהכי חזיא ללוי דיתיב אבראי א"ל מ"ט יתיבת אבראי (חוץ לישיבת
שאר מתים) מ"ט לא סליקית א"ל דאמרו לי כל הכך שני דלא סלקית
למתיבתא דרבי אפס ואחלישתא לדעתיה לא מעלינן לך למתיבתא
דרקיע כו' ואמר שמואל לאביו אי חשיבנא כעלהו ללוי ועיילוהו ללוי
(ע"ש) : שלחו ללוי כילה מאי עד דאזל כה לוי עיי' רב מנשיא
מדוויל : רבי שמעי' בר זירא תני בקדושין דבי לוי ע"ש : בסוף
פ' ע"ע ולוי אמר אף של קנים ושל הילת הערוך ורמב"ם פסק כלוי
משום דלוי היה גדול יותר מרב ושמואל (ב"ש : ר' אבא בר כהנא
שמע שדרש ונשקו על ראשו מ' קהלת דל"ח ד' : בש"ר אבא עיי'
רבי מני בריה דרבי יונה : רבי אבא בר פפי בשמו : ר' אבא בר
ספרא בשמו : רבי אבדימי דקיפה בשמו : אבלט שאל ללוי ירו'
כירה ו' א' : רבי אחא בשמו : ורבי אחא בה שקלא · בש"ר אחא

מלערין רברבין א״ל רבי אבא מדבית עלי וכתיב על דבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה · בזבח ומנחה אין מתכפר אבל מתכפר לו בתפילה וגלי עלוי וזכה למיסב עד דאיתעבדין טפרוי סמוקין כהדא דקקה פי׳ שנעשה זקן עד שנעשו צפורניו אדומות מרוב זקנה א״כ מוכח מזה שחי אח״כ עד שהזקין ולא מת כשהיה קטן · ופשיטא שמפורש לעיל בירושלמי שנטל רשות מר׳ יוחנן שיחזיר לבבל · וזו ראיה שאין עליה תשובה ותמוה על מאור הגולה רש״י שלא הביא ראיה זו ומקום הניח · אכן ראיתי בס׳ גלילות א״י שראה קבר ר׳ יוחנן ורב כהנא בטבריה וצ״ע : והיה יפה מאד שופרי דרב כהנא מעין שופריה דרב ורב מעין שופריה דר׳ אבהו (בפ׳ הפועלים פ״ד א׳ איכו דרב ודרב מעין שופרי) ודר״א מעין דיעקב ויעקב מעין דאדה״ר (פ׳ חזקת הבתים דנ״ח א׳ · כתב יוחסין ויש להסתפק אם היה כהן דבחולין (פ׳ הזרוע דקל״ב א׳) אמר רב כהנא אכל בשביל אשתו) וכתבו התו׳ ר״כ שגלה לא היה כהן והשני היה כהן) ובפסחים דמ״ט א׳) אמר לי לא נסיבנא כהנתא לא גלאי (ע״ש ע״ב בתוס׳) ובוודאי זה שגלה היה ר״כ הראשון כי ר״כ השני בזמן רב אשי הי׳ כהן כדאמרי׳ בקדושין פ״ק ד״ח שהיה לוקח סודר על פדיון הבן (וכתבו התו׳ ד״ב ר״כ כהן היה או שלקח סודר בשביל אשתו · ובתו׳ די״ד שם וי״ל דב׳ ר״כ הוי א׳ בימי רב ור׳ יוחנן וא׳ בימי רב אשי הראשון היה כהן עכ״ל) ובמקומות אחרים נראה שהיה כהן דאמרי׳ בפ׳ ע״פ קי״ג · ובפי״כ (דק״י) אמר רב לר״כ פשוט נבלה בשוק ולא תימא כהנא אנא אעפ״י שיש לדחות שרב כהנא היה בעל שם ואמר שלא יאמר כהנא אנא גברא רבה אנא כו׳ (וכ״כ ריטב״א בע״י פי״כ וא״ת הא לא היה כהן דהא אכל בשביל אשתו וי״ל ד״ב ר״כ היו וא״ל דכהנא לשון חשיבות והכנון לפי שמו רב כהנא אמר כן וכ״כ תו׳ שם שלא היה כהן) : ובס״פ המוציא תפילין (דק״ה א׳) (אמר רב הונא) רב כהנא מסייע בהני (דאמר כהנים עמאים עדיפי מטהורים ישראל) ויש פנים לכאן ולכאן · אבל במ׳ שמואל ע״פ לכן נשבעתי לבית עלי שר״כ היה מאריך בתפילה ור׳ חייא בר אבא נתכעס עליו כו׳ (וא״ל דלמא ר״ח ב״א נתכעס והתפלל על רב כהנא השני רבו של רב אשי ז״א דהא ר״ח ב״א תלמיד ר׳ יוחנן שהיה בזמן רב רבו של ר׳ יהודה ור׳ יהודה מת כשהוא זקן ואז נולד רבא וביום שמת רבא נולד רב אשי · ואיך ר״ח ב״א התפלל על רב כהנא השני רבו של רב אשי) · ואר״כ שהוא מבית עלי (וככ״ל בירושלמי שהתפלל על רב כהנא) נראה בפירוש שהיה כהן עכ״ל · (ואני אומר אי בשביל הא יש לומר כמ״ש רש״י בר״ה די״ח רבא ואביי תרוייהו מדבית עלי קאתו אביי דעסיק בתורה ובג״ח חי ס׳ שנה רבא דעסיק בתורה לחוד חי מ׳ שנה כרש״י וס״פ הזרוע אשכחן דרבא לא היה כהן שמא אמו מדבית עלי קאתי עכ״ל · א״כ אין ראיה מזה שיהיה רב כהנא כהן לפי שהיה מעלי היינו מצד אמו וק״ל · (וע״ל בשם ג״כ שלא היה כהן · וע״פ מ״ש לעיל דהאריך ימים מאד א״כ י״ל דכהנא אחד הוא בימי רב ורב אשי · אבל ז״א דרב כהנא אמר לרב אשי משמיה דרבא ואיך תלמיד חבר של רב יאמר בשם רבא וע״כ ב׳ רב כהנא הוו · ומ״מ אין הכרע אם היה כהן · דמה שלקח סודר ג״כ בשביל אשתו כמ״ש התו׳ · וצ״ע · בירושלמי כשמת השאיר יורש לרבי יאשיה ורבי אלעזר כתב עדי בוואה · אמר רב כהנא כו׳ ורבי יוחנן אמר כו׳ ב״ק כ״ה א׳ צ״ע למה הקדים את ר״כ לר״י שהיה קשיש מיניה · עיי׳ בכללים · או לפי שהיה חריף מר״י · בתו׳ חגיגה ד״י רע״א רב כהנא גייס דלשתכח מיניה ש״ס בבלי כמדומה שט״ס הוא דלא מצינו זה אלא בר׳ זירא ע״ש · רב א״ל דלידן לאושפיזכא והוי גאים אר״כ אי לא בייתית מפיקנא רב מאוכך כרש״י דמשמתיכא לך סנהדרי׳ ח׳ א׳ · (כתב ש״י כתיב הפורש כלל ו׳ מקשינן מר״כ אעפ״י שהוא אמורא כמו מן רב ושמואל ע״ש משום דגברא רבה הוא אבל אביי מאמוראי בתראי הוא לא מקשי׳ מיניה (וכ״כ התו׳ מ״ק ד״ג סע״ב אע״ג דר״כ אמורא הוא מקשינן מיניה לרבה ורב יוסף משום דגברא רבה הוא כדאשכחן במעשה דרבי יוחנן דהוי חריף טובא עכ״ל · כתב יוחסין דקי״ג ב׳ בשם רש״ג רב תנא ופליג והוו כמי רבנן דהוו אמוראי בלהודי כגון שמואל ורב שילא ורב״ח ורב כהנא ורב אסי ובימיהם בסופם רב אדא בר אהבה ורבה בר אבהו זקניכו ע״ש · (קדושין פ״ק ד״מ א׳ ר״כ היה מזבין דקולי תבעי מטרוניתא אמר לה איזיל ואקשט נפשאי סליק ונפל מאיגרא לארעא · אתא אליהו וקבליה וא״ל אטרחית ת׳ פרסי א״ל מי גרם לך עניותא יהיב ליה שיפא דדינרי · כתב ג״כ מטרוניתא היתה כזבי ור״כ כנגד פנחס בן אהרן הכהן והוא עתה לא היה כהן דאמר אי לא נסיבנא כהנתא כו׳ (עכ״ל) ואתא רבתה להכשילו תחת אשר הרגה ואתא אליהו

וקבלו בשביל השייכות ככ״ל דאליהו הוא פנחס עכ״ל · רב כהנא חבירו של רב יוסף לפני רב יהודה (אמר רב יוסף אר״כ כי הוינן בים רב יהודה פ׳ הדר דס״ז סע״ב וכל״ל · רב יוסף אחורי דרב כהנא : ורב כהנא קמיה דרב יהודה יבמות ספ״א י״ז א׳ · אקלע לבים רב יוסף נדרים ד״ג ב׳ · אמר רב יהודה מ״ק ח׳ א׳ · תנא קמיה דר״י יומא י״א א׳ איתיב ר״כ לר״י בילה ל״ג רע״ב : רבי אבא יתיב אחורי דר״כ ורב כהנא קמיה דרב יהודה חולין י״ט ב׳ · (ולפ״ז נראה כי ג׳ רב כהנא סתם היו א׳ הראשון הנ״ל שהיה תלמיד חבר לרב · וזה שהיה יושב קמיה דרב יהודה ואמר בשם רב יהודה ותנא קמיה ואיתיב ליה · והשלישי שהיה רבו של רב אשי האחרון · רב אשי אקלע לבי רב כהנא א״ל סליק מר לגבן למלוויי ה׳ אמר רב כהנא הוה קאימנא קמיה דרב יהודה ואמר לי תא סק לאיגטרופי בי ה׳ פ׳ מצות חליצה דק״א סע״ב) נראה כי זה רב אשי הקדמון ורב כהנא זה שהיה תלמיד רב יהודה כי ר״כ הראשון היה תלמיד חבר של רב ורב יהודה היה תלמיד גמור לרב ואיך תלמיד חבר דרב יהי׳ תלמיד רב יהודה · רב כהנא (האחרון) תלמיד רבה (נ״ל צ״ל תלמיד רבא) ורבו של רב אשי והיה כהן: (ע״ל ר״כ הקדמון) · ורב ספרא לפני רבה (צ״ע אם צ״ל רבא) תנו סנהדרי׳ פגע בהו רמי בר חמא אמרו ליה מטיבותא דמר אמרי בה טובא מבזיכותא דמר לא אמרי בה ולא חדא פ׳ היו בודקין (דמ״א ב׳) · רב אשי ידע עדות לר״כ כתובות פ״ב ד״ך רע״ב · אמר רב אשי אנא ור״כ התמיכין אשטרא דאימיה דזעירא יתמא גיטין פ׳ הנזקין דנ״ב ב׳ : אר׳ אשי חזינא לר״כ כא״ט מ״ט · חזינא לר״כ דנקט תרתי ובלע הדא ר׳ זירא בלע אכולי שירותא פ׳ כ״כ דקי״ז סע״ב וב״ק נ״ה ב׳ · רב אשי יתיב קמיה דר״כ נגה ולא אתו רבנן א״ל מ״ט לא אתו דלמא טרידי בסעודת פורים א״ל ולא ה״ל למיכליה באורתא א״ל לא שמיעי למר הא דאמר רבא כו׳ א״ל אמר רבא הכי תנא מיניה מ׳ זימנין מגילה ז׳ ב׳ · במכות פי״ב דק״ב רע״א בתו׳ אמר רב אשי אמרתי לשמעתא קמיה דר״כ גרסי׳ והוא רב כהנא האחרון שהיה בימי רב אשי כדאשכחין בכמה דוכתי ע״ש · וכ״ה בזבחים דק״ו אמר רב אשי אמרתי שמעתא קמי דר״כ · אמר רב אשי כי הוינא ביה ר״כ אמר לן כיצד מברכין ל״ע א׳ מ״ב א׳ יבמות פ״ק · שבת פ׳ השואל ק״כ ב׳ · רב אשי קראו מר סוכה ז׳ א׳ לא סבר מר הא דאמר רבא · וי״ט א׳ ד״ב א׳ בר״א דמילה קל״ו א׳ · א״ל רב כהנא לרב אשי אמר רבא הלכתא כוותיה דשמואל הכי מאי א״ל אטו כולהו בחדא מחתא מחתינהו ברכות ד״ד א׳ · אמר ההוא מרבנן לר״כ מ״ט לא שכיחת קמיה רב פפא ורב הונא ברב יהושע פ׳ ר״ע דפ״ט סע״א · רב כהנא תלת שדרינהו רבנן לרב יהושע ברב אידי אשכחינהו דבת כפשיה : נראה רב כהנא השני (ר״ל השלישי) כי רב אידי אבין של רבי יהושע היה בזמן רבא ורבי פפא תלמיד רבא ור״כ אמר לרב אשי האחרון א״כ פשיטא שהי׳ רבי יהושע בימי רב כהנא השני : השלישי · (ע״ל ה״א שמלך ד״א קמ״ג כ״ח שנים · רב כהנא טויה לרב שימי בר אשי מפום נהרא עד בי ציניתא דבבל שהם מאדה״ר ברכות פ׳ א״ע ל״א א׳ ופ׳ ע״ע סוטה מ״ו ב׳ דוק · כי הוא ר״כ השני · השלישי · רב כהנא ורב אשי הלכה כרב כהנא ה״ע ש״ב פ׳ דל״ה א׳ :

יען כי לדעת התו׳ היו ב׳ ר״כ והיוחסין חלקן ל״ג · רב כהנא קדמון תלמיד חבר לרב · וא׳ תלמיד רב יהודה וחבירו רב יוסף · וה״ג האחרון רבו של רב אשי ונזכרי׳ סתם · ע״כ סדרתי רבותיהם וחבוריהם ותלמידיהם כא׳ ואתה תבין ותשכיל עם מי דברו לפי הדור :

רבי אבא תלמידו ע״ל ר״כ השני : רבי אבא בר יוסף בר רבא ר״כ אחרון · רבי אבהו רבו רכ״ק · רבי אדא קרחינאי קמיה (ר״כ אחרון · רבי אחא אר״כ · רב אחא ברב הונא · לרב אחא ברב יוסף ריפא מירקין נראה ר״כ אחרון · רב אסי חבירו לר״כ קדמון : ר״כ אחרון · עיי׳ רב ביבי בר אביי אר׳ גידל · רב הונא חבירו לר״כ קדמון כ״כ יוחסין אך צ״ע דהא ר״ה תלמיד רב ור״כ הוי כמו תלמיד חבר לרב · רב הונא ברב יהושע ר״כ אחרון · רב הונא ברב איקא חבירו · אמר לרב זביד ואספדיה · קמיה רבי זביד מנהרדעא · זעירא אר״כ · זעירי אר״כ קדמון · חזקיה רבו · רבי חייא בר אבא בזמנו ר״כ קדמון · רבי חלבו · ר׳ חמא בר ברתיה דחסא אשתעי ליה · רב חנן מנהרדעא · טאבי בשמו · רב יהודה רבו ר״כ השני · אר׳ יוחנן פר״ע פ״ה ב׳ ר״כ קדמון · רב יוסף בשמו מכות ל״ב א׳ · אר׳ כהנא יבמות פי״ב ק״ב א׳ · רב יימר איתביה לר״כ אחרון · רבי ינאי בר׳ יוסף בר רבא וצ״ע · רבי יצחק קראו רבי · רב יצחק בר שמואל בר מרתא קמיה ·

ורב

ישמעאל בר נחמן (וי"ר פ' מצורע קפ"ד רע"ב ופ' שמיני פי"ג דק"פ סע"א (וילמדנו פ' עקב (בר נחמיה) א"ר ברכיה בש"ר חלבו : ופ' צו דקע"ד ג' ברב נחמן : ובשה"ש סקכ"ד נחמני : רבי יודן בשמו : וי"ר קס"ו סע"ד ועכין ההוא במ"י ר"פ תלוה רבי שמואל בר נחמני : בש"ר נתן רבה מצורע פי"ז קפ"ג ב' : ישמעאל איש כפר ימא (ואמרי לה כפר דימא העלה בידו הלכה זו אתא לקמיה דרבי אמי ואתא קמיה רבי יצחק נפחא נדרים כ"ז ב' : (רבי ישמעאל ורבי יוחנן : ור' מתניא ע"ש בני יושיע ירו' יבמות ד"ח סע"ב : (רבי ישמעאל בר יעקב בר אחא ור' יוסי ור' חנינא בשמו ירו' במה טומנין : (רבי ישמעאל אבוי דרבי יודן ירו' גיטין פ"א דמ"ג ג' ע"ש : רבי ישמעאל בן תנחום תלמיד רבי ירמיה (למ"ז : אכן יש רבי שמואל בר תנחום בש"ר ירמיה ע"ש : (ישמעאל : מר ב"י נ"ע : עולא ב"י : רבא ב"י : (ר' ישעיה תלמיד רבי חנינא בן דוסא התענה פ"ח תעניות למה זכה הכלב לומר שירה בואו נשתחוה ונכרעה לו מלאך אלמלא תלמיד אדם גדול אתה כו' (מ"י פ' בא סקפ"ז דכ"ז סע"ג : ובחבורי כתבתי טעם נכון למה פ"ח תעניות : רבי יששכר דכפר-מנדי (מ' קהלת ד"ק ע"ד וירו' ר"ה פ"א דנ"ז סע"א : ורבי חמא בר חנינא : וי"ר פ"א דקס"ו ב' ופ' ויקרא פכ"ב דכ"ח רע"ב · (קבורתו בכפר מנדי גא"י : (יששכר איש כפר ברקאי נחתכו לו ידיו היה גלגול אדוני בזק ש"ע מלכים קצוצי בהונות ידיהם ורגליהם היו מקלטין תחת שלחנו וז"ש בפסחים (דכ"ז) בריך רחמנא דשקל יששכר למטרפסיה בה"ע ג"כ אות אלף · ר' יתא ירושלמי :

אות כף

כדי (אמר רב פפא ואיתימא ר' שימי בר אשי ואמרי לה כדי ב"מ רפ"ק ד"ב סע"א · מתיב רב אדא ואמרי לה כדי בפ' טרף בקלפי מ"ד א' ע"ב ב' מכות כ"ה ב' · אמר רבא ואמרי לה כדי מגילה ז' ב' · יבמות נ' א' · רפ"ק דנזיר ב' א' · חולין ע"ג א' ופא"ב פ"א א' ופ' העור והרוטב קי"ח א' · אמר רבא ואיתימא ריב"ל ואמרי לה כדי הוריות ח' סע"א) כתב יוחסין אינו שם חכם כמו שחשבו אלא שנאמר בלא זכירת חכם כמו (פסח) כדי נסבא (ר"ה ד"ה וב"מ כ"ז סימנים כדי ניסבא) ר"ל חנם וכן בכדי ספדו ספדיא בתענית (ד"ה ב') לכן אין לכתוב בגט וכדי אלא וכדו עכ"ל (וכ"כ ה"ע וכתב אמר עולא ואמרי לה כדי בפ' הרואה (ל"מ) וכתב ב"ש בהוריות ז"ל בהרבה מקומות רגיל רש"י לפרש שם ת"ח הוא (ל"מ ברש"י) וא"ד איכא מ"ד להא מלתא בלא גברי אלא סתמא קאמר · רב כהן אחיו של רבי חייא בר אבא (ירו' שבת פ"ב ה' ב' ומ' מגילה קי"ח סע"ג ע"ל רב נתן כהן אולי א' הוא · אבימי בר נאזי ור' אבהו בזמנו · (ר' כהן ורבי יהושע בר' סימון בש"ר לוי מ"ר נהר פ' ל"ד ר"ה א' · ורבי יהושע דסכנין בש"ר לוי מ' רות מ"ז א' ענין ההוא · בש"ר עזריה מ' מגילה קי"ט א' ורבי חזקי' ורבי יעקב בר אחא ירו' ברכות פ"ג ו' א' · ורבי אחא רבי מיישא בשם רבנן דקסרי ירו' פ' המוליא יין וסוף דמאי · (רב כהן בר אבון בש"ר ביני שה"ע סק"י · כהן · רבי אבא בר כהן · רבי נחמן ב"כ · רב כהנא (קמא) תלמיד חבר לרב כמו רב אסי (רש"י פ' חביות דקמ"ו ב' וכ"כ הרא"ש פ' המוכר את הבית ובתו' חולין פ"ק די"ט · והיו גדולים מרב הונא ושמואל) (ובפא"ד"מ (דל"ו ב') לגמרא דרב היה צריך ולא לסברא ובשבת פ' השואל דקכ"ב א' פסיק סדרי קמי דרב · וב"מ דס"ד א' אר"כ הוי יתיבנא בשילהי פרקי דרב · ובר"פ במה אשה בעא מרב · ירו' פ' מצות חליצה די"ב סע"ג אחוי דאימיה דר"כ כו' שמע רב ואמר כו' · בפ' הרואה דס"ב א' · חגיגה ה' ב' גנה תותי פוריה דרב שמע דשח ועשה צרכיו א"ל דמי פומי דאבא כדלא שריף תבשילי וא"ל פוק לאו אורח ארעא וא"ל תורה היא וללמוד אני צריך) · ועלה לא"י פעם א' מנא לר' שמעון ברבי כדאי' בזבחים פ' ק"ק (דכ"ט) פעם ב' בימי ר' יוחנן (כשהיה ר"י הזקן כדאי' בתו' מנחות דף"ג ב' ר"כ עלה כמה פעמים לא"י · ובתו' סוכה דמ"ד א' כשעלה ר"כ היה רבי יוחנן ר"י ומסתמא לא היה רבי יוחנן ר"י כל ימי חזקיה בר' חייא רבו · ובהקומץ רבה כשעלה ר"כ אשכח לבני חייא ושמא עלה פעמיים : א' בימי חזקיה וא' בימי רבי יוחנן וכ"כ התו' שם ובפ' המגרש דפ"ד ב' כתבו דמסתמא כשעלה ר"כ כבר מת חזקיה רבו של ר"י דאלו היה חזקיה חי לא היה מניח את חזקיה ויושב לפני רבי יוחנן וגם ר"י לא היה בעל ישיבה בעוד חזקיה קיים ועיי' תו' ב"ק קי"ז ב' והא דאמר בפ' ק"ק ר"כ אשכח לרבי שמעון ברבי שהיה גדול אפילו מר' חייא אביו של חזקיה ואיך היה מניח ר"כ את רבי שמעון ברבי ולומד לפני ר"י · לכ"כ דב"פ עלה לא"י עכ"ל · ולפי הכ"ל דעלה בימי ר"ש ברבי ובימי חזקיה ובימי ר"י הרי ג"פ עלה וכן מוכח בתו' מנחות הכ"ל שכתבו ר"כ עלה כמה פעמים · ועל"פ כשעלה לפני רבי יוחנן היה בפעם ג' ולפי מה שאכתוב בסמוך בשם ירושלמי היה ר"כ נער וילד כשעלה לפני רבי יוחנן קשה להולמו · בפ' הגוזל בתרא דקי"ז ר"כ הרג למסור א' שהראה לגוי ליקח תבן חבירו וא"ל רב סק לא"י ויקבל על עצמו שלא להקשות לרבי יוחנן ז' שנים וכשבא לא"י אר"ל לר' יוחנן ארי עלה מבבל ושיעיכן ר"י במתיבתא למחר אותביה לר"כ בדרא קמא אמר ר"י שמעתא ולא אקשי עד דאוקמי לר"כ אחורי ז' דרי אר"י לר"ל ארי שאמרת נעשה שועל אר"כ יהא רעוא דתהוי הני ז' דרי חילוף ז' שנים שקיבל על עצמו שלא להקשות לר"י קם ר"כ א"ל לר"י נהדר מר ברישא אמר שמעתא ואקשיה אמר שמעתיה ואקשי עד דאוקמא בדרי קמא הוי ר"י יתיב על ז' בסתרקי שלפי לכולי עד דיתיב על ארעא · ור"י גברא סבא הוי ומסרחי גביניה אמר דלו עיני ואחזי' ליה חזי דפריטי שפוותיה סבר קמחייך ביה חלשא דעתיה וכח נפשי' דר"כ אר"י חזי לבבלאה היכי עביד אמרו ליה דרכי הכי על לגבי מערתא הוה מהדר עכנא אמר עכנא פתח פיך ויכנס הרב אצל תלמיד לא פתח אר"י יכנס חבר אצל חבר לא פתח אמר יכנוס תלמיד אצל רב פתח בעא רחמי ואוקמי' א"ל אי הוי ידענא דדרכי דמר הכי לא חלשא דעתאי השתא ליתי מר בהדן א"ל אי מצית למבעי רחמי דתו לא שכיבנא אזילנא ואי לא לא אוקמי שיילי כל ספיקא דה"ל ופשטינהו והיינו דא"ר יוחנן דלכון אמרי דילהון היא · וכתב רש"י בפסחים עיי' רש"י פ' המגרש דפ"ד ב' : (פ"ג דמ"ט) שהלך ר"כ לביתו · דאמר רב כהנא אי לאו דנסיבי כהנתא לא גלאי א"ל והלא למקום תורה גלית א"ל לא גליתי כדגלי איכשי שהרי לא בעבור מקום תורה גליתי אלא מאימת מלכות אלמא בתר הכי חי הוה ועוד אמרי' בברכות בירושלמי (פ' היה קורא ד"ה ע"ג) דפגע ביה ההוא גברא א"ל מאי עבד בשמים כלומר שלועג עליו שהיה מת וחיה א"ל גזר דיניה דההוא גברא מחתם ומת ההוא גברא פגע בו אחריני א"ל כמי הכי ומית אתא לקמיה דר"י א"ל ב"כ דאימי מבשרה ולכתתי דאבוה מיקרא כו' עכ"ל רש"י · והת' האיך מוכח מזה דחי אח"כ ושמעתי מפי המופלא מוהרר אלכסנדר בשם הג"מ העשיל דק' מנ"ל לר"כ שבעון זה שלקח כהנת גלה אלא אחר שמת שמע בשמים כי בעון זה מת ודפק"ה · א"ק דלמא אמר זה תכף בביאתו לא"י קודם שהעניש ר"י ויש ליישב וק"ל · ול"כ דסתם אמרו ליה פירושו תלמידיו אמרו ליה · ואילו אמר אי לא נסיבנא כהנת לא גלאי תכף בביאתו לא"י קודם שמת איך אמרו ליה ר"ל תלמידיו הלא למקום תורה גלית · דהא תכף למחר הענישו ר"י · ומהיכי היה לו אז תלמידים · אע"כ שחזר לבבל כמו שמפורש בירושלמי שם דאמרין לר"י נחת כהנא לבבל אמר מה הוי דלא נטל רשות ממני להזור לבבל אמרו ליה מה דאמר לך אימיה מבזהו (פי' א"י כמשל לאם ואיתתא דאבוה הוא בבל להיכן ילך וא"ל ר"י למקום דמכבדין אותו הייכו שילך לבבל וזה הוי נטילת רשות עכ"ל · ובחזירתו לבבל ה"ל שם תלמידים ואמרו ליה לאו למקום תורה כו' · ועוד כ"ל ראיה אחרת שחזר לביתו ע"פ ירושלמי שם ז"ל כהנא הוי עולם סגין כד סליק להכא ראה אותו בליעל א' א"ל מה קלא בשמיא א"ל גז"ד כו' · וכן פגע בו אחר כו' כנ"ל · וכתב ספר יוחסין אות א' רב אסי ז"ל רב כהנא כשסליק לגבי ר"י הוי ילד ונער כדאי' בירושלמי עכ"ל ולא הראה איה מקומו בירושלמי שהיה ילד ונער · ולדעתי כוונתו במ"ש בירושלמי הכ"ל כהנא הוה עולם סגין כד סליק · ואחר כתיבתי מצאתי כן מפורש באשר"י חמתי בר פחין א"ל מה קלא בעלמא א"ל גז"ד דההוא גברא כו' · פי' יוחסין ז"ל בירושלמי דהוי עולם סגין שהיה נער וילד והנאני · ובפי' על ירושלמי ובפי"מ כתב עולם סגין פי' כלומר שאחר שהוא זריז ודבק בה' יודיעכו מה חידש יש בשמים כו' · זריז בתורה ובמצות עכ"ל טעה דלפי פירושו הכ"ל חמתיה בר פחין א"ל עולם סגין מה קלא : עולם סגין את חכם וזריז בתורה אמור לי מה קלא שמעת בשמיא · ומ"ש בעל הפי' א"ל מה קול בשמים פי' מה קול שמעתא עתה בשמים · ג"כ טעה וכי לא מצא א' מחכמי ארץ ישראל לשאול זאת שיגידו לו נבואה זו אלא הכוונה כפרש"י ששאלו מה שמע בשמים כשהיה מת וק"ל · הרי לפניך כשהענישו ר' יוחנן היה נער וילד ואיתא בירו' פ"ב דר"ה דנ"ק ב' ופ"א דסנהדרין די"ח ג' ר' חייא בר אבא (תלמיד ר' יוחנן) הוי קאי ומצלי עאל רב כהנא וקם ומצלי מן אחורי מן דחסל ר' חייא ב"א צלותיה יתיב ליה דלא מעביר קומיה ורב כהנא מאריך בצלותיה מן דחסל רב כהנא א"ל הכין אתון נהיגין גביכו

תוכרח ג"כ כמ"ש בר"ג הזקן שהלכו. אושא היו בימי ר"ש אביו של
רבי דלא כמו שטעו רבים בזה שס"ל דהולכי אושא היו בזמן ר"ג הזקן
עשב"ג. אך צ"ע דר' יוחנן נולד בזמן שהיה רבי נשיא · בעדיות
פ"ב משנה ד' ג' דברים אמר ר"י לפני חכמים בכרם ביבנה :
ושה"ר · בפ"ג דסוכה ר' ישמעאל ור"ט ור"ע · בתו' סוטה ד"ד
א' תימא למה מקדים ר' ישמעאל למלתא דר"א ור' יהושע · כתב
יוחסין דכ"ה ב' וד"ו א' ונראה דר' ישמעאל היה כהן (והרמב"ם
לא זכרו בין הכהנים שזכר), כי בפא"ט (דמ"ט). חולק עם ר"ע
אמר משום אבותיו היתר בחלב קיבה. אמרו ישמעאל להנא מסייע
כהנא ולא פרש"י כילד היה כהן : ואולי רמז ומשל ישמעאל כהנא
לר' ישמעאל בן אלישע כ"ג שהיה מהרוגי מלכות כו' ומצאתי בפא"ט
בקלת פירושי' של רש"י כהן הוה והוא ר"י ב"א כ"ג וזה אינו כראה
בתלמוד אלא הם שנים וזמן רב ביניהם כי הראשון נהרג עם רשב"ג
קודם שמלך ריב"ז וכ"מ בתו' פ' מצות חליצה דאותו שנהרג היה
זקינו של ר"י בן אלישע שראוהו ר' ישמעאל בר' יוסי עכ"ל ע"ל
ר' ישמעאל בן אלישע כ"ג העתקתי לשון התו' · רבי ישמעאל
גלגול יוסף ע"ל ר"י בן אלישע כ"ג · הרואה ר"י בחלום יצפה
לחכמה (ע"ש ר"י כ"ג · כתב ס"כ ר"א בן שמוע ור' חנניה בן
תרדיון ור' יהודה ור' יוחנן הסנדלר ור' יוסי ור' נחמיה ור"ש ושמעון
בן עזאי קבלו ממנו עכ"ל · וע"ל ר"ע דאלו העמיד ר"ע לזקנותו
וקרוב בעיני שלא ראו את ר' ישמעאל (רפאדיה שם קבורתו עיי'
כהוס איש גם זו · ר' אילעאי אביו של ר' יהודה כמו חבירו ע"ש
הוא תלמידו · ישב עם ר"א המודעי ור' טרפון ע"ש · ראב"ע
ע"ל · ורבי אלעזר בן יצחק איש כפר דרום · רבי אלעזר רבו :
ואבא אלעזר בן גמליאל · ר' זכריה בשמו · ר' חנינא בן אנטיגנוס
בזמנו · רבי יהושע רבו · רבי חייא בר נחמני בשמו : ר' יהושע
בן מתיא פי' דבריו לפניו · רבי יהושע בן דמא ע"ש · רבי יוחנן
שמע ממנו ע"ל · אר"י משום ר"י · ר' יונתן · ר' יוסי בן החוטף
תלמידו · ואבא יוסי בן חנן · רבי יוסי הגלילי ע"ל · ר' ייני
בשם רבי ישמעאל בשם בית רבי ייני · רבי מאיר תלמידו ע"ל ·
רבי מתיא בשמו · רבי נתן בשמו · ר"ע חבירו או רבו ע"ל ·
שמואל בשמו · רבי שמעון בן ננס ע"ל · רשב"י האריך ימים
אחריו · (רבי ישמעאל בן חנניה תלמיד ריב"ז וקרא אותו גרוע
במדבר (ובשס"ק ערוגה ובמסכת ד"א ערוגה עמוקה) שמחזקת
מימיה אדר"ן פי"ג עיי' ריב"ז · רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן
בן ברוקה (במשנה ב"ק פ"י ב' : סנהדרין פי"א א' (פ" פ"כ
קי"ו ב' ור"א דמילה קל"ג ב' : פ' כ"ש נ"ד א' · נזיר י"ח ב' ·
מנחות כ"א א' נא' א' · אמר שמעתי מפי חכמים בכרם ביבנה
יבמות פ"ד מ"ב ב' ודע"ה · אמר לא נחלק אבא על חכמים כו'
פי"כ דק"ל א' · בפ"ב דשבת ד"ו א' רבי ישמעאל בן ברוקה צ"ל בן
רבי יוחנן ב"ב ובשס"ה ל"ת · ובפ"ה דעירכין ד"א א' בנו של רבי
יהודה בן ברוקה צ"ל רבי יוחנן · ובשס"ה ל"ת · ובספרי פ' מצורע
ופ' אמור רבי שמעון בנו של רבי יוחנן · ומ"כ שצ"ל ר' ישמעאל ·
ובעל ק"א ל"ת · וכן בפסחים פ' האשה דל"א א' צ"ל ג"כ ט"ס ·
כתב יוחסין חבירו של רבינו הקדוש בזמן רשב"ג אביו עם ר' חנניה
בן רבי יוסי הגלילי וכ"כ בד"ך א' ב' אמת בר"ה דל"ב א' נזכר רשב"ג
ורבי חנינא בר' יוסי. ורבי יוחנן בן ברוקה אבל רבי ישמעאל בן ר'
יוחנן בן ברוקה לא נזכר שם עיי' ר"ג הזקן · ור' אלעזר בן תדאי :
ורבי חנינא בן גמליאל דיבנה · ורבי חנן בן פנחס · ואבא חנן
בדורו · ורבי יהושע בן קרחה · ר"ע בדורו · (ר' ישמעאל בן
רשב"ע. יומא פ' י"כ דפ"ח א' ומכלתא ר"פ כי תשא. ע"ל לוי הסרד ·
רבי ישמעאל בן אלעזר שבת ל"ב סע"א וירו' פ' הרואה די"ד א' :
ותוספתא כלאים פ"ג : הלך רבי מתיא בן חרש אצלו ויש כ"א :
ויש רבי אלעזר בן ישמעאל או בר' ישמעאל · רבי ישמעאל בר'
יוסי (הוא בר' יוסי) בן חלפתא (פ"ד דאבות) וטעה בעל ה"ע
שכתב כי הוא בן רבי יוסי הגלילי כ"כ יוחסין דמ"ח ב' וכתב כדאי'
פ' ב"כ (ע"ש דקי"ח ב' · הוא עצמו טעה שכתב ר' יוסי הגלילי
ורבי ישמעאל בר' יוסי הגלילי ורבי חנינא בר' יוסי הגלילי ושכח
מ"ש כי ה"ע טעה כמ"ש כאן : חבירו האהוב של רבי והיו לו ד'
אחים (ע"ל רבי יוסי) · ומינהו המלך לתפוש גנבים ולסטים פגע
בו אליהו וא"ל עד מתי אתה מוסר עם אלהינו להריגה א"ל מה
איעבד הורמנא דמלכא הוא א"ל אבוך ערק לאסיא את ערוק ללודקיא
פ' הפועלים דפ"ד : צ"ע דהא רבי יוסי אביו ערק לציפורי ע"ש
מ"ש : (וכשהיה עומד פנים אל פנים עם ר"א בר' שמעון הוי
עייל צמד בקר בין שניהם מתחת כריסן) ואיבריה כאמת בת ט'
קבין ע"ש בתו' ורבינו ברוך פירש איבריה שיעור זרוע כדאמרינן

פ"ק דברכות גליה איבריה ונפל נהורא ולא גרם דרעיה · והיה
איש כבד לכן התאחר לכנוס לבית המדרש והיה מפסע וא"ל וא"ל
אבדון מי הוא שמפסע על ראשי עם קודש א"ל אני שבאתי ללמוד
תורה מרבי וא"ל וכי הגון אתה ללמור מר' א"ל וכי משה הגון היה ללמוד
מפי הגבורה א"ל וכי משה את א"ל וכי רבך אלהים הוא א"ר יוסף
שקליה רבי למטרפסי. בה"ע דא"ל רבך ולא אמר רבי : כתב יוחסין
דמ"ט א' גמולו על ששמע ולא מיחה וערוך פי' גבה דינו ממנו
וי"א שנטל חלקו וגורלו מן העונש כנגד חובתו : אדהכי אתת יבמה
לחלוץ אמר רבי לאבדון זיל בדקה אזל א"ל רבי ישמעאל כך אמר אבא
איש כתיב אבל אשה בין קטנה בין גדולה א"ל רבי לאבדון תיב אדוכתך
כבר הורה זקן הוי אבדון מפסע ואתי א"ל רבי ישמעאל מי שצריך
לו עם קודש יפסע על ראשי עם קודש ומי שאין צריך לו אל יפסע
א"ל רבי לאבדון קום אדוכתך באותה שעה נצטרע אבדון וטבעו ב'
בניו ומיאנו ב' כלותיו א"ר נחמן בר יצחק בריך רחמנא דכספיה
לאבדון בה"ע : פ' מצות חליצה (ק"ה ב' : וכתב יוחסין דמ"ט א'
וכ"ל שאין הלכה כרבי ישמעאל כדאי' במשנה פ' בא סימן (דמ"ח א'
וכ"פ התו' שם : ג' דברים לוה את רבי ע"פ קי"ב · ובדקי"ח
כשחלה שלח לו רבי אמור לנו כמה דברים בשם אביך וכתב רשב"ם
בכמה מקומות מצינו ששלח לו רבי בחליו ושמא חלאים רבים חלה ·
ובפ"ק דשבת ע"ו א' כשחלה שלח לו רבי · אמר יכול אני לכתוב
כל קריא מן פומי ירושלמי מגילה פ' הקורא דע"ד ד' : הוא תנא
ופליג פ' במה אשה ס"ד ב' : אקלע לביה רבי שמעון בר' יוסי בן
לקוניא יהביה לי' כסא שתיה בחד. זימנא א"ל לא סבר מר השותה
כוסו בב"א הז' גרגרן א"ל לא אמרו בכוסך קטן ויינך מתוק וכריסי
רחבה ס"פ כילד צולין דפ"ו ב' : ההוא גברא דרי פותנא וא"ל לר"י
דלי לי ויהיב ליה שוין לפנים משורת הדין אלו מציאות ל' ב' :
והיה פותר חלומות (ע"ל רבי ישמעאל חבירו של ר"ע : בנידה
ספ"ב ד"ך סע"ב ר"י ב"ר יוסף צ"ל יוסי ובשס"ה ל"ת : ובירו' פ'
אלמנה לכ"ג ד"ח סע"א בר' יוסף משום אביי צ"ל יוסי בשם אבוי
ושם מביא אחר זה ר"י בר' יוסי : משום רבי אבא מ' הזית פ' אתי
מלבנון דד"ו ג' וכ"ע : ור' אלעזר הקפר : רבי ביסא או ביסנא ·
רב הונא בשמו : אמר לרבי חייא בבלאה : ורבי חמא בר ביסנא
בעא מיניה : ובירו' פ' אעפ"י ד"ל ב' בר' יסא ורבי חנינא אמר
בשמו ובפ' במה טומנין בבבלי דמ"ט סע"א א"ר חנינא כך אמר ר"י
בר' יוסי וקדושין ע"א · וא"ל כאן התפלל אבא של שבת בע"ש ב"ר
פ"י : ולייט באסכרא עליה דרבי חנינא דפלי כו' נידה ד' : רבי
בעא מיניה שבת קי"ג ב' וקי"ט א' · אמר לרבי יהודה בר אלעאי :
וראה את רבי ישמעאל בן אלישע : רב נהנא בשמו ע"פ קי"ט
א' : שמע משמיה דרבי מתיא בן חרש יומא פ"ד א' : בש"ר נתן
תוספתא אהלות פ"ה : רבי ענני בר ששון בשמו : ורפב"י : רבי
שמואל בשמו : אקלע לבי רבי שמעון בר' יוסי בן לקוניא ע"ל :
רבי שמעון בר' בשמו זבחים כ"ט : (רבי ישמעאל בן קמחית היה
חופן ד' קבין במלא חפניו וז' אחין שמשו בכ"ג זכתה אמו שלא ראו
קורות ביתה קלעי שערה ואחיו ישבב ויוסף יומא ר"פ הוציאו לו
דמ"ז א' : (רבי ישמעאל בן סתריאל (ובמ"י איוב סל"ט קכ"ע
ב' כתריאל) מערקתה דלבנה (פרש"י מקום) העיד לפני ר' חזרת
שבמקומינו יש להם ס"ר קלפין וכן יתוש בבית המסם שלו : וארז
א' נפל במקומו ועברו עליו י"ז קרונות על חודו ופעם א' נפלה
בילת בר יוכני וטבעה ס' כרכים בכורות דנ"ז ב' : (רבי ישמעאל
בן גמליאל ירו' הרואה י"ג ב' אולי ט"ס וצ"ל רבי שמעון אכן בס'
שד"י הכוסה ג"כ כך ומביא הרבה פעמים בשם ר' ישמעאל כ"ג :
(ר' ישמעאל שזורי : ור' שמעון ירו' המצניע י"ב ג' : ובתוספתא
תרומות רפ"ה : עיי' שמעון שזורי : ואולי ט"ס : (ר' ישמעאל
בן לוגא (ע"ל שמעון ב"ל : (רבי ישמעאל בן יעקב דמן צור
(עיי' רבי שמעון ב"י : רבי ישמעאל בן יהוצדק (עיי' ר' שמעון
ב"י : רבי ישמעאל ברב יצחק (עיי' שמעון בר"י וטעה היוחסין :
רבי ישמעאל אמורא רבו של רבי חייא בר נחמני (ע"ש) כי טעה
היוחסין : (רבי ישמעאל בר' יונה רבי זעירא ר"ל בש"ר ישמעאל
ירו' רפ"ק דחלה : פסחים פ"ב : אבל בפשט הענין בשדה יהושע
רבי יוסי בש"ר שמעון תני ר' ישמעאל כן : ורבי יונה ור' זעירא
ור"ל בש"ר ישמעאל להם לחם וק"ל ולא היה רבי ישמעאל בן רבי
יונה : (רבי ישמעאל בן זירוד אזל לשיולי את רבי ינאי ב"ר
ישמעאל ואמר הכי אר"ל משום רבי חייא ע"ז פ"ב ד"ל ע"א ועיי'
רבי שמעון בן זירוד : רבי ישמעאל אביו של רבי ינאי (עיי' לפני
זה ישמעאל בר אבא (אמר לר"ל הכי אריב"ל א"ל ר"ל תיב לקנלי
שאמרת דבר טעם וישר כחך פ' העור והרוטב קכ"ב סע"א : ר'
ישמעאל

ב' : פ"ד ג' ד' : סוכה פ"ג ד' : כתובות פ"ה ח' : נדרים פ"ג
י"א : פ"ט ו' : נזיר פ"ו ג' : ב"ב פ"ג א' : פ"ז ד' פ"י ח' :
סנהדרין פ"א א' : שבועות פ"ב ה' : פ"ג ה' : עדיות פ"ב ד'
ה' ו' : פ"ה ג' : ע"ז פ"א ב' : פ"ב ה' : פ"ד א' : מנחות
פ"ג ז' : פ"י א' : חולין פ"ט ד' : בכורות פ"ג א' : פ"ו ו'
י"ב : פ"ז ה' : עירוכין פ"ח ז' : כריתות פ"ב ה' : מעילה פ"ג
ג' : כלים פ"ב ב' : פ"ה ג' : פ"ז ג' : אהלות פ"ג ה' : נגעים
פ"א ב' : פ"ב א' : פ"ח ט' : פי"א ה' : פי"ב ג' : פרה פ"א
ג' : פ"ג י"א : פ"ח י"א : נידה פ"ג ז' : פ"ו י"ב : זבים פ"א
ב' : מקוואות פ"ז א' : פ"ח ג' : פ"ט ו' : ידים פ"ד ג' :
טהרות פ"א ב' : עוקצין פ"ב ב') : כתב יוחסין דכ"ה ב' אעפ"י
שהרמב"ם פ"ב דעדיות וכן במדע סובר כי רבי ישמעאל תלמיד
ר"ע · ופסק הלכה כרבי ישמעאל אמת כי בפ"ק דשבת הורה רבי
חנינא כר"י אעפ"י שהלכה כר"ע מחבירו בכאן הורה ר"ח כר"י שלא
כחשב שהלכה כר"ע · אבל נ"ל שאינו תלמידו אלא חבירו, אעפ"י
שבסוף מ"ק (כ"ח ב') כשמתו בניו נכנסו ד' זקנים לבקרו ר"ט
וראב"ע ור"י הגלילי ור"ע ואמר להם שהטריח את רבותיו זה דרך
מוסר · והם אמרו כי הוא חכם גדול ובקי בהגדה ולא יכנוס א'
בדברי חבירו ואם היה תלמידו לא היו ראוין לירא ממנו כ"כ ·
וכתב יוחסין דכ"ט א' בפ"ה דזבחים (ס"פ איזהו מקומן דכ"ז א')
אר"י נאו ואמרו לר"ע טעית וכן בסוף יומא (דע"ה ב') אמר
טעית ואם היה רבו איך יאמר עליו טעית אעפ"י כי בשער הגמול
להרמב"ן הגי' ביומא ר"ע אמר לר"י טעית גי' זו לא נמצא בשום
ספר · ועוד הגי' ס"פ איזהו מקומן הכ"ל יעיד ע"ז : ועוד ראי'
שהוא חבירו דבכ"מ מקדים דברי ר"י לר"ע · אעפ"י שמצינו בב'
מקומות ר"מ קודם לר"א זהו הידוע אבל לא בכל מקום · ובפ'
ד"מ דכ"א א"ל ר"ע לר"י אחי · ור"ט היה כמו רבי לר"ע (ע"ש)
וראב"ע השווה לשניהם שקרא לר"י אחי פ"ק דברכו' די"א א' וסנהדרין
כ"א ב' · ולר"ע אחי בפ"ד דידים · ואמר ר' יהושע הריני כמשיב
על טרפון אחי (ובבכורות ד"ך א' אר' יהושע נאו ואמרו לר' ישמעאל
טעית · וכשבא ר' יוסי בן דורמסקית אצל ר' אלעזר ללוד סיפר
לו המעשה (ע"ש) א"כ יהיו דברי ר' ישמעאל כשמעון בזמן רבותיו
של ר"ע ור' יהושע ור"ט וכן ר"א השווהו שקראו אחי וכן בן עזאי
שהיה תלמיד חבר לר"ע אמר חבל על שלא שמשתי לרבי ישמעאל
(ע"ש) · ובסוף ב"ב קע"ה אר' ישמעאל הרוצה שיחכם יעסק
בד"מ כו' וכל הרוצה בד"מ ישמש את שמעון בן ננס אעפ"י שקילס
לבן ננס הלכה כר"י וקראו בן ננס ולא רבי וידוע דבן ננס חבירו
של ר"ע · ובסיפרא א"ל ר"י לר"א רבי הרי הוא אומר כו' א"ל
ר"א דקל הרים אתה נראה שהיה מתווכח עם ר"א רבו של ר"ע ·
ובסוף יומא דפ"ו שאל ר' מתיא בן חרש לראב"ע שמעתי ד' חלוקי
כפרות שהיה ר"י דורש · ובפ"ג דשבועות אר' יוחנן ר' ישמעאל
ששימש את ר"נ בן הקנה שדרש בכלל ופרט איהו נמי דרש בכלל
ופרט ר"ע ששימש את נחום איש ג"ז שדרש ברבוי ומיעוט איהו
נמי דרש ברבוי ומיעוט עכ"ל (ע"ל ר' ישמעאל בן אלישע) ואם
הי' תלמיד ר"ע למה לא אמר כמותו · וביוחסין דכ"ט ע"א רבי
ישמעאל ששימש את נחום איש ג"ז דדרש ריבוי ומיעוט טעות הוא ·
כתב ר"ח ר' ישמעאל תלמיד רבי יהושע שכן שאל ממנו בגביכות
(בע"ז כ"ט ב' וכ"ה הגי' ברש"י פ' כל הבשר קי"ו ב' ובמ' חזית
ב' כי טובים דודיך ד"ח סע"ד : אבל בע"י הגי' שאל ר' ישמעאל
מר"ע וכן הגי' ב"ת ריב"ש שאל מר"ע וכן כיפל ושילש · ור' ישמעא
קרא שם את ר"ע אחי · ונראה כגי' ע"י וריב"ש דר' ישמעאל
קרא את ר"ע אחי דכן מצינו דר"ע קרא את ר' ישמעאל ג"כ אחי
ולא מצינו בש"ס שיקרא ר' יהושע את ר' ישמעאל אחי · אכן
בתוספתא פ"ט דפרה ר' ישמעאל הלך אחר ר' יהושע א"ל הטהור
לחטאת הסיט את המפתח השיאו לדבר אחר · א"ל ר' ישמעאל
אחי איך אתה קורא כי טובים דודך כו' · ובמ"י שיר השירים
דקע"ה ב' שאל ר' יהושע את ר' ישמעאל בענין גבינות הכ"ל ודאי
ט"ס · ובתו' ע"ז ל"ה א' בשם ירושלמי (שם פ"ב מ"א סע"ג ·
ומ' חזית הכ"ל) דר' ישמעאל היה קטן באותו שעה · ונראה קצת
סמך מזה דאותו תינוק שפדה ר' יהושע היה ר' ישמעאל זה (ע"ל
ר"י בן אלישע כ"ג ממ"ש) ככראה כאן דר' ישמעאל היה קטן בימי
ר' יהושע · בפ"ו דכלאים שהלך ר' יהושע אצל ר' ישמעאל לכפר
עזיז כ"א חזיז והראהו ירושתו בגפנים · הוא ור"ע נקראו אבות
העולם (ע"ש) · ונקרא הכות מזוייכות גיטין פ' התקבל דס"ז :
תנא דבי ר"י בי"ג מדות התורה נדרשת : דבי ר"י תנא ר"פ חלק :
ובתו' בפסחים ד"ה א' בכמה דוכתא פריך מר"י אתנא : דבי ר"י :

ובינמות פ"ק ד"ו ב' דתנא דבי ר"י לא תבערו אש בכל מושבותיכם
מה ת"ל (והלא כבר נאמר לא תעשו כל מלאכה רש"י) והקשה
מה ת"ל אי לר' יוסי ללאו יצתה (לומר שאין חייבין עליה כרת
וסקילה אלא ללאו בעלמא) אי לר' נתן לחלק (שלא תאמר שאין
חייב סקילה עד שיחלל שבת בכל מלאכות כו') ובתו' ד"ה או אינו
הק' ר' יהודה כהן היכא בעא לאוקמי ר' ישמעאל כר' יוסי דאמר
הבערה ללאו יצתה הא בפ"ק דשבת די"ב אמר דר' ישמעאל קרא
והטה ואמר לכשיבנה בה"מ אביא חטאת שמינה אלמא דבהעברה
יש כרת ככ"ל (הרי הקשו התו' מתנא דבי ר' ישמעא על ר' ישמעא :
גם מוכח מכאן דאתא ר' ישמעאל שהוא חבירו של ר"ע הוא רבי
ישמעאל בן אלישע דהא הק' התו' שרבי ישמעאל קרא והטה שם
אמר ר' ישמעאל בן אלישע קרא והטה (ע"ל ר' ישמעאל בן אלישע)
ואלו היה ר"י ב"א כ"ג איך אמר כשיבנה בה"מ יבא הטאת הא נהרג
בשעת החורבן · (כה"ג פריך תנא דבי לוי אדתני לוי ע"ש) · כתב
יוחסין דכ"ט סע"ב ועשה מכלתא מספר שמות עד סוף התורה ·
וכן ר"ע עשה מכלתא · וראיתי מכלתא דר' ישמעאל מהחודש הזה
עד לא תבערו אש · (תנא דבי ר"י שבת י"ב ד"ו ד"ז ל"ה ל"ח
ס"ד ק"ה קי"ד קי"ו קכ"א : עירבין י"ט כ"א · פסחים ג' ה' ז'
ל"ה · ר"ה ט"ז י"ז · תענית ו' ז' ח' · יומא ד' כ"ח ל"ט מ"ד
כ"ד כ"ה ס"ד פ"א פ"ח · סוכה מ"ט כ"ב · מגילה י"ב כ"ה ·
יבמות דף כ"ו ב' · כתובות ה' ל"ג מ"ט ע"ב ק"ו · קדושין ד'
ד"ו ד"ט כ"ו · גיטין ו' כ"ו כ"ט ס' ס"ו ע' · נדרים פ"ח · סוטה
ג' י"ג ל"ו · ב"ק ס"ד פ"ד · ב"מ ס"א קי"א · ב"ב ק"ך · ע"ז
י"א ד"ג · סנהדרין ל"ד ל"ה מ"א מ"ב ס"ט ע"ג ב' נ"א ק"ו ק"ח ·
הוריות ד"ו : מכות ה' י"ט : שבועות ט' י"ד מ"ו : זבחים י"ב
ט"ו ד"ד מ"ח : פ"ח ק"ה : חולין מ"ב כ"ט ס"ה ס"ו ס"ז קל"ב
קל"ז : מנחות כ' ס"ו ע"ח : בכורות ה' י"ז : עירכין ט"ז :
כריתות ל"ד : נידה י"ג : רבה במדבר פ"ט : שה"ר ג' : בש"ק
דל"ב ב' כתב וחבר פרקי היכלות טעה כי ר' ישמעאל ב"א כ"ג חברו
(ע"ש) גם טעה במ"ש ר' ישמעאל חבירו של רבי (שהוא ר"י
בר' יוסי) חבר מכלתא וז"א כי ר"י זה חבירו של ר"ע חברו :
ומ"ש ה"ע סתם ספרי ר' ישמעאל וכולהו אליבא דר"ע שהיו תלמידין
טעה כי ר"י לא היה תלמיד ר"ע וכן מפורש בתמורה וכ"כ רמב"ם
בתשובותיו עיי' רשב"י · פ"ק דעירכין י"ג א' בכ"מ שאמר תלמיד
א' בש"ר ישמעאל לפני ר"ע הוא ר"מ : אמר תלמיד א' משום ר"י
יבמות פ"ק ד"ו ב' : ובפ' היה נוטל ד"ך סע"א ר"מ למד לפני
ר"ע ולא היה יודע מגד הפלפול ובא ולמד מר' ישמעאל וגמר וחזר
ולמד מר"ע בסברא · בפ"ו דמקוואות אר"ע היה ר"י דן כנגדי ·
בפ' מרובה (ד"פ ע"א) אר' ישמעאל (כא' אר' שמעון שזורי)
מבעלי בתים של גליל העליון היו בית אבא למה חרבו שהיו מרעין
בחורשין ודנין ד"מ ביחיד · בפ"ה דכתובות ר"י פסק שעורים כפול
מחיטין שהיה סמוך לאדום שהשעורים רעות · בספ"ט דנדרים
(דס"ו א"ב) ובתוספתא פ"ה ר"י היה מפרנס בנות ישראל ברעב
כדי שיהיו יפות (ולאחת עשה שן של זהב) ובמשנה שם כשמת
הספידו עליו בנות (וההוא ספדנא) אל ישמעאל בכינו כמו על
שאול המלבישכם שני עם עדנים (ובירושלמי שם שהי' מפרנס לנשים
שהלכו בעליהן למלחמה כו' וכשראה בת חבירים האכילן והשקן והיה
שומע טעם הלכה מפי חכם ומקלסו · בתו באה לפניו ובכה על
כתפה נידה כ"ב · ובפ"ב דנגעים השבע בני ישראל אני כפרתן :
בכורות דמ"ה תלמידיו שלקו זונה שהיתה חייבת שריפה למלך ומצאו
רכ"ב איברים : אמו קבלה עליו לרבותינו גוערו בישמעאל בני
שלא נוהג כבוד בה נתכרכמי פניהם אפשר ישמעאל כו' אמרו לה
מה עביד לך אמרה כדו נפיק מבית ובעדה אנא בעי משגו רגלוי
ומשתי מהן ולא שביק לי אמרו לו הואיל והוא רצונה הוא כבודה
ירו' פאה ט"ו ג' ופ"ק דקדושין פ"א ב' : וש"ק כתב זה על ר"י
בן אלישע כ"ג : ופתר חלומות (לבן דמא בן אחותו ולצדוקי וכאשר
פתר כן היה פ' הרואה כ"ו רע"ב : אכן בירושלמי פ"ד דמ"ש דנ"ה
ב' ובתבה איכה דס"א ב' קצת מחלומות הצדוקים הנ"ל שאלו לרבי
ישמעאל בר' יוסי : נפת"ה דכ"ח א' רע"א חזקיה כו' ר' ישמעאל
אומר כו' ואמר שם אר' יוחנן שמעתי מהולכי אושא כרשב"ס שגלתה
סנהדרין מיבנה לאושא) שאמרו מכין לחזקה שהיא ג"ש כו' ואי'
שם ע"ב מאן הולכי אושא (דא"ר יוחנן משמיהו) רבי ישמעאל
(פרשב"ס הכי גמירי להו שהוא היה באותו זמן : (ע"ל ר' יוחנן) :
מזה נראה ראיה לדבריי שכתבתי אצל ר' ישמעאל בן אלישע כ"ג
דר' ישמעאל חבירו של ר"ע היה בן בנו של ר"י כ"ג והיה בזמן ר'
ישמעאל בר' יוסי שהיה בזמן רבי. ור' יוחנן היה ג"כ בזמן רבי וזה

וחספתא היה ר"כ ב"ה גדול בן מ' שנה כשלמדו סתרי תורה ור"ל ב"ה הורידו למרכבה בשעת הריגה עשרה הרוגי מלכות א"כ יהיה בשעת חורבן נחוניא בן הקנה קרוב לק"ע שנה או יותר : ור"י ב"א יהיה יותר מקמ"ג שנה בשעת הריגה דוק ותשכח : אלא ודאי זה ששאלו בן דמא היה אחר החורבן ואיך אפשר לפרש כפי' רבינו שמואל דקודם הגזרה היה : ואם יקשה לך דבן דמא הי' בן אחותו של רבי ישמעאל היינו ר"ל חבירו של ר"ע ואותו פדה ר' יהושע בן חנניה בפ' הנזקין דהא מפורש שם כנ"ל דזה שפדה הוה ר' ישמעאל בן אלישע : ומשום הא לא קשה כי אכתוב לקמן כי ר' ישמעאל סתם חבירו של ר"ע הוא ר' ישמעאל בן אלישע כי ב' היו א' ר"י ב"א כ"ג וא' סתם ר"י ב"א ולא היה כ"ג ואותו הנהרג היה זקנו : אך מח"ש תכף מעשה בבן ובת של ר"י ב"א אמרו אני בן כ"ג ובת כ"ג א"כ ר"י ב"א שפדה ר"י יהושע הוא הוא שהיה כ"ג : יצא לך מזה כי רבי ישמעאל שפדה רבי יהושע אחר החורבן אין זה ר"י ב"א הנהרג כ"א סתם ר"י חבירו של ר"ע כדעת רבינו חננאל דלא כדעת היוחסין : והיה נראין קצת דברי היוחסין שר' חנניה פדה את רבי ישמעאל ב"א כ"ג מדאמר תינוק יפה עינים וטוב רואי כו' וכבר נזכר לעיל ברש"י שמתוך יפיו הפשיטו עור פניו : ומ"ש התו' לעיל דאותו שפדה רבי יהושע לא היה ר"י ב"א כ"ג אלא אחר היינו רבי ישמעאל בר פלוגתא דר"ע וע"פ מ"ש התו' דר' ישמעאל בר פלוגתא דר"ע הוא רבי ישמעאל בן אלישע : ועפ"י מ"ש התו' דתרי רבי ישמעאל בן אלישע היו כאשר אביא לשונם אבל ר' ישמעאל בר פלוגתא דר"ע : אך זה קשה כתורמוס דהא רבי יהושע פדה אותו אחר החורבן והיה תינוק וידוע כי ר' אלעזר בן עזריה נתמנה לנשיא אחר החורבן כמו ה' שנים עש"ב : ואי' במשנה פ"ד דידים משנה ג' בו ביום שנתמנה ראב"ע א"ל ר' ישמעאל אלעזר בן עזריה עליך ראיה ללמד שאתה מחמיר כו' א"ל ראב"ע ישמעאל אחי כו' : הרי רבי ישמעאל ב"א חבירו של ר"ע היה גדול כשנתמנה ראב"ע : ואיך אפשר לומר דרבי יהושע פדאו אחר חורבן והיה תינוק : אע"ל דג' ר' ישמעאל בן אלישע היו א' ר"י כ"ג הנהרג : וא' חבירו של ר"ע : וא' שהיה תינוק אחר החורבן שפדה רבי יהושע שהיה בן בנו של ר"י הנהרג : ואם כן הוא צ"ל דר"י בעל פלוגתא דר"ע שאביו שמו אלישע אינו בנו של ר"י כ"ג הנהרג דהא ר"י בעל פלוגתא דר"ע גדול היה ה' שנים אחר החורבן ונולד הרבה שנים קודם החורבן שעדיין חי היה ר' ישמעאל כ"ג ואיך יקרא אלישע בן ישמעאל כ"ג בנו ישמעאל ע"ש אביו שהיה עדיין חי : ואין לומר דר' ישמעאל חבירו של ר"ע הוא ר"י בן אלישע כ"ג שנהרג : ואותו שפדה ר' יהושע כשהיה תינוק הוא בן בנו : וקצת היה נראין הדברים שכן הוא : דאי' בשבועות דך"ו א' ר' ישמעאל ששימש את רבי נחוניה בן הקנה שהי' דורש בכלל ופרט איהו נמי דרש כלל ופרט ר"ע ששימש נחום איש גם זו דרש כו' וכבר כתבתי לעיל מ"ש אני ישמעאל כ"ג בן י"ג שנים הייתי כשהלכתי ללמוד תורה אצל ר' נחוניה בן הקנה : וקשה הדבר שיהיה ר"י כ"ג ונכדו ר"י ב"א חבירו דר"ע שימשו רב אחד : וא"כ ע"כ א' הוא ר"י כ"ג ור"י חבירו של ר"ע : אך בשביל קושיא זו אין הוכחה כי ר' נחוניא בן הקנה האריך ימים כמ"ש שאלו ר"ע במה הארכת ימים : אך מכח זה א"א כי ר"י הנהרג הוא יהיה ר"י חבירו של ר"ע : דהא אי' בס' ד"ע ובשמחות ואדר"ן הנ"ל כי רשב"ג ור"י ב"א נהרגו יחד ונודע דרשב"ג הזקן נהרג ביום החורבן ורצו להרוג את ר"ג דיבנה בנו והצילו ריב"ז (ע"ש) : וכבר הראתיך לעיל דמפורש במשנה דידים דר' ישמעאל חבירו של ר"ע היה חי ביום שנתמנה ראב"ע ה' שנים אחר החורבן : א"כ א"א לומר דר"י חבירו של ר"ע הוא ר"י ב"א כ"ג הנהרג : אם לא דנאמר כמ"ש היוחסין דנ"ה א"ב כי ר"י כ"ג נהרג אחר החורבן דלא כד"ע כי בתלמוד נראה שהיה אחר החורבן בס"פ חזקת הבתים ד"ס תניא אר' ישמעאל בן אלישע מיום שחרב בה"מ דין הוא שנגזור על עצמינו שלא לאכול בשר כו' : ובפ"ק דשבת די"ב אר' ישמעאל ב"א אני אקרא ולא אטה פעם א' קרא והטה וכתב אפנקסו כשיבנה בה"מ אביא חטאת שמינה כו' ואמר שם שאני ר"י ב"א שמשים עצמו כהדיוט על ד"ת : ואם כן הוא דנהרג אחר החורבן ואפשר זמן רב אחר החורבן נהרג כמו מי' הרוגי מלכות נהרג נ"ב שנה או ע"ג שנה אחר החורבן (ע"ש) וא"כ אפשר להיות כי ר"י חבירו של ר"ע הוא ר"י כ"ג שנהרג והיה עדיין חי ביום שנתמנה ראב"ע אחר החורבן ה' שנים : אך ההכרח לומר כי ב' ר"י ב"א היו א' הנהרג וא' בן בנו כמ"ש התו' דהא ר' יהושע פדה תינוק אחר החורבן ע"כ ר"י ב"א בן בנו של הנהרג היה שהיה כ"ג בזמן הבית ונעלה לרקיע לידע אם נגזרה מתמים כו' : ולפ"ז

אין הוכחת יוחסין כלום דר"י ב"א נהרג אחר החורבן מדאמר ר"י ב"א מיום שחרב בה"מ דין שנגזור על עצמינו : ומ"ש כשיבנה בה"מ אביא חטאת : דלמא זה האומר היה בן בנו של ר"י ב"א שנהרג ור"י כ"ג הנהרג היה עם רשב"ג בשעת החורבן כדעת ס"ע ושמחות ואדר"ן : אך עדיין צריך עיון ויישוב הדברי' כי קשה להולמן : אבל מ"ש יוחסין דר' יהושע פדה התינוק ר"י ב"א אחר החורבן הוא ר"י ב"א כ"ג הנהרג חלילה לומר כן : אם נקרא כ"ג א"כ שימש כשהיה בה"מ וכנ"ל ונכנס לפני ולפנים להקטיר קטורת : ואיך יהי' תינוק אחר חורבן הבית (ע"ל מ"ש בשם הס"ל גם א"א לומר שהתינוק היה ר"י ב"א חבירו של ר"ע שהרי לעיל הוכחתי דה' שנים אחר חורבן היה ר"י גדול : אלא צ"ל ההכרח אותו שפדה ר' יהושע הוא בן בנו של ר"י כ"ג : בתו' יבמות דק"ד א' א"ר ישמעאל בר' יוסי אני ראיתי את רבי ישמעאל בן אלישע ק' הא ר"י בן אלישע נהרג קודם ר"ע ור"י בר' יוסי היה בסוף לרבי ורבי נולד יום שמת ר"ע : וצ"ל ב' רבי ישמעאל בן אלישע הוו ואותו שנהרג היה זקנו של ר"י ב"א שראוהו ר"י בר' יוסי דאפשר שחי הרבה אחר ר"ע עכ"ל : ועיי' בתו' זבחים קי"ט סע"א רבי ישמעאל אומר א' וזו שילה רשב"י א' זו וזו ירושלים כתב רש"י במגילה מוקי כרבי ישמעאל ולא דק דהתם במגילה (ד"י ע"א) רבי ישמעאל בר' יוסי שהיה בימי רבי והכא ר' ישמעאל בן אלישע בר פלוגתא דר"ע רבו של רשב"י עכ"ל : וכ"כ תו' זבחים דס"א א' דרבי ישמעאל חבירו של ר"ע הוא רבי ישמעאל בן אלישע : וכדי להסיר המבוכה (דע"כ ג' ר"י בן אלישע היו : א' הנהרג בזמן החורבן : וא' חבירו של ר"ע שהיה גדול כשנעשה ראב"ע לנשיא : וא' שר' ישמעאל בר' יוסי ראה אותו : ומצאתי מרגניתא בס"כ י"ע סע"ו ז"ל ריב"ז היה בזמן החורבן ולאחר החורבן קבע ישיבה ביבנה מ' שנה ואחריו חזר הנשיאות לר"ג דיבנה ע"ש : וא"כ אחר ב' או ג' שנים לר"ג דיבנה נתמנה ראב"ע והיה אז מ"ג שנים אחר החורבן : ולפ"ז י"ל דאותו ר"י ב"א שפדה רבי יהושע כשהיה תינוק שהיה אחר החורבן זה היה נכד ר"י ב"א הנהרג והיה חבירו של ר"ע והיה גדול בזמן שנתמנה ראב"ע : אך דברי ס"כ הנ"ל הם נגד דעת רש"י סוף ר"ה דל"א סע"ב כי ריב"ז לא נהג נשיאות אחר החורבן כ"א שנה או שתים ותכף נעשה נשיא ר"ג דיבנה וכ"כ תו' עיי' ראב"ע : ומוכרח לדעת ס"כ כי ראב"ע היה מעשר בכל שנה ושנה ארבעה למלך דוק שם ותשכח דאחר החורבן בטל מעשר בהמה והוא היה בן י"ח כשנתמנה לנשיא מ"ג שנים אחר החורבן : והנה אראך עוד מ"ש מגע"א ע"ג רבי ישמעאל גלגול יוסף ור"ע גלגול שמעון וז"ס שאמר ר"ע לרבי ישמעאל אחי בת ובת אני דורש (עיי' ר"ע מש"ש : ובחס"ל כתב רבי ישמעאל כ"ג הנהרג הוא גלגול יוסף עיי' לקמן באריכות : א"כ היה נראה כי ר"י חבירו של ר"ע הוא ר"י כ"ג הנהרג : חזור וחזור ליישב כל המבוכות הנ"ל : כתב בחס"ל מעין ה' נהר כ"ה יוסף הצדיק היה נשמתו מגולגל בר' ישמעאל בן אלישע כ"ג הנהרג לכן היה יפ"ת דוגמת יוסף והיה ראוי לענש לתקן פגם י' ניצוצות טיפת זרע של יוסף לכן הפשיטו עור פניו כנגד ויפשטו כתונתו וכמו יוסף גשנה בין מצרים כן רבי ישמעאל בן אלישע בין הגוים עכ"ל : נראה מזה דס"ל דאותו שפדה רבי יהושע היה ר"י ב"א הנהרג וכבר כתבתי לעיל מן התמיה אשר ע"ז : ועיי' רקנ"ט בעון ויפשטו את יוסף כפשט עור של רבי ישמעאל ע"ש פ' ויחי בפ' ויאמר יעקב אל בניו האספו : כתב בס' ג"כ ר"י כ"ג בסוד יאשיה שלא היה לפניו מלך ובמ"י מלכים סכ"א שנה קודם שנולד נקרא שמו ומאס אלילים כו' וכן ר"י כ"ג היה מט"ט סנדקו וביסר את אמו מלידתו כשנראה לה כשהלכה וחזרה מטבולת מצוה אותה לילה כמה פעמים והופשט בשרו כשם שעשו כל בשרו של יאשיה ככברה ומתו בן ובת בבכיה כדאי' בגיטין פ' הניזקין (הנ"ל) זה היה לתיקון אמנון ותמר כי יפ"ת היתה וכן אמנון טוב רואי ויפה : הגם דהיו פעם אחרת בבן ובת דר' יוסי דיוקרת (ע"ש) והיא גם הוא תמר לא היתה ראוי להסב' גם ענוש לצדיק לא טוב וכשם שנפרעין מן המסובב כן נפרעין מן הסבה עכ"ל : חבירו ריב"ז : עיי' שמואל הקטן : כתב גא"י שיזור שם קבר רבי שמעון שזורי וסמוך לו קבר רבי ישמעאל כ"ג בן אלישע מ"י הרוגי מלכות ואצלו קבר רבי שמעון בן אלעזר :

רבי ישמעאל (סתם) חבירו (ובר פלוגתא) דרבי עקיבא (כתבו התו' הוא בן אלישע ע"ל רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג מ"ש באריכו') (פ"ג דאבות ופ"ד : במשנה ברכות פ"ז ב' : פאה פ"ד ו' : דמאי פ"ו ד' : כלאים פ"ג ג' י' ז' : פ"ו ד' : שביעית פ"א ד' : תרומות פ"ד ה' : מעשרות פ"ג ה' : חלה פ"ד ד' : שבת פ"ב ג' : פט"ו ג' : עירובין פ"א ב' : פסחים פ"י ע' : שקלים פ"ג

דנה זוטי אמר לרב אשי הכי אמר ר' ירמיה מדיפתא מכות ל"א ב' : רבינא יתיב קמיה קדושין ל"ג א' · ורבינא בן קיסי ע"ש · רמי בר חמא א"ל מגילה י"ח ב' י"ט א' · (ר' ירמיה בר' חנינא · ר' יודן בן פזי בשמו · (ר' ירמיה דרומיא תרומות ספ"ג : (ר' ירמיה ספרא שאל לר' ירמיה ירו' תפילת השחר ז' ג' : תענית כ"ד ס"ז ג' מגילה פ"ג · (ר' ירמיה רבה · ריש כנישתא דבגרה גרר ספסלא לעילא מר' ירמיה רבה שבת כ"ט ב' ומזכירו כן כמה פעמים : (ירמיה אחיו של עוקבן הבבלי עיי' מר עוקבא : ירמיה בר נתן (ל"מ · (ירמיה אבא בנו : הונא ב"י · רב כהנא ב"י · רב מיישא ב"י · ר' מנשיא ב"י · רבה ב"י · (יש אומרים עיי' ר' נתן · ורבה תוספאה · ר' ישבב הסופר (חולק כל נכסיו לעניים שלא לו ר"ג הזקן והלא אמרו חומש נכסין למצוה (ע"ש) (בש"ר ר"פ פקודי כתב משמע דהיה בימי ר"ג הזקן ובפ"ב דחולין במשנה ד' (ל"ב א' אר' ישבב לר"ע כו' וחזר ר"ע לדברי ר' ישבב · ובנזיר ס"ה א' מעשה בר' ישבב כו' א"ל ר"ע כל שיגעת בריק · ובחולין ד"ל ב' ר' ישבב אומר כו' רע"א כו' · ובעירכין כ"ח א' · וכתובות פ"ד ד"כ רע"א שלא הניחו ר"ע לבזבז כל נכסיו : וכתובות ד"ט אמר כנוות על עקיבה בן יוסף כו' · משמע דהיה בזמן ר"ע שהיה אחר החורבן א"כ משמע דלא הי' ר' ישבב בזמן ר"ג הזקן · ואפשר שהאריך ימים : (עכ"ל) כתב יוחסין דס"ג ע"א רש"י כתב בחולין (ל"ב א') ישבב שם חכם וכ"ה בראש השנה (ע"ס ונ"ל וכן הוא בדברי הימים (א' ד"ד) כ"ה ברש"י) גבי משמרת וא"כ ישבב שם משמורה י"ד והוא מי' הרוגי מלכות והרגוהו בזמן ק"ש כשאמר ועשה להם ציצית והיה בתענית ונשלך לכלבים ולא הוספד ולא הוקבר והיה כמשה חוץ מן הנבואה אחריו : וישבב לפני רא"ב"ע ע"ש בש"ר יהושע חולין פ"ב משנה ד' ק"ב · ר' ישבב בשם ר' לוי (למ"ז · (ישבב אחיו ר' ישמעאל בן קמחית (ע"ש : (ישוע המיו של ר"ע · ובנו יוחנן · ועיי' יהושע : (בר ישיטא הוה אמורא דר' אבהו ירו' מגילה פ"ד ע"ד ג' : רבי ישמעאל בן פאבי כ"ג וחסיד ומשמת בטלה זיו כהונה (משנה פ' ע"ע מט"ו אבל בני ביתו היו בעלי זרוע רש"י) בס"פ מקום שנהגו (דכ"ז א') ונ"ק יצא עליו בעזרה יכנוס ישמעאל תלמידו של פנחס וישמש בכהונה גדולה י' שנים ועשה פרה א' (פרה פ') וביוחסין דכ"ד ב' כתב בשם יוסיפון ששימש רק שנה א' ועשה פרה אחרונה · (ובימיו היה חנמאל המצרי ועיני בן הקף ע"ש : בימי הלל · אמו עשתה לו כתונת של ק' מנה ועשה בה עבודת יחיד ומסרה לצבור יומא כ"ג ל"ה ב' : ובתוספתא פרה פ"ג ר' ישמעאל אומר הורה בן פאבה אחת בטבול יום נראה ע"ס : רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג : (בספר הפרדס לרש"י כתב היה חכם גדול נקרא ר' אלישע הוא ואשתו היו חסידים גדולים ובניהם היו מתים קטנים והתפללו אל ה' ונעתר לקולם ונולד להם ר' ישמעאל ומאריך מאד שם · וזה רבי ישמעאל כתב ממנו קנה אביו של נחוניא בספר קבלה שלו ואומר בשמו אני ישמעאל כ"ג בן י"ג שנה הייתי כשהלכתי אצל נחוניא בן הקנה ללמוד תורה ושאלתי ממנו יודיע לי מי הוא שר התורה ומה שמו והשיב יופיאל שמו ותכף עמדתי בתענית ופרשתי עצמי מכל תענוג מ' יום ולבסוף אמרתי שם גדול והורדתי אותו וירד בשלהבת אש ופניו כמראה ברק וכשראיתי אותו נבהלתי וכל איברי נתפרקו ונרתעתי לאחור ואמר לי בן אדם מה טיבך שהרעשת פמליא שלמעלה והחזקתי עצמי ואמרתי גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה עולם שלא הורדתיך לכבודי אלא לעה"ק · ומיד אמר לי בן אדם טפה סרוחה רימה ותולע אף כי נפשך טהורה הואיל ויש לה חברה בגוף הנגוף טמאה אתה ולכן אם תרצה דאתגלי לך תשב בתענית מ' יום ותטבול ד"ד טבילות בכל יום ואל תטעום דבר מזוהם ולא כל מיני קטניות וירק ואל תסתכל באשה ושב בבית אפל והורתיך כרצונך וכן עשה ולמד תורה הרבה : כנראה בגמ' וזוהר ובהיר והיה עולה ויורד כרצונו ומדבר עם המלאכים : ש"ק דכ"ט א' : פ"ק דברכות ד"ז : אר' ישמעאל ב"א פעם א' נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים וראיתי אכתריאל יה ה' צבאות יושב על כסא רם ונשא ואמר לי ישמעאל בני ברכני אמרתי לפניו רבש"ע יה"ר מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך כו' : כתב יוחסין דכ"ה ב' והיה מוחם בבלע שהביא לו איש ראשית הגז ולא דן אותו בכתובות פ' הכושא (נ"ל בפ' ב' דייני גזירות דק"ה ב' : ובתנחומא פ' שופטים : (כתב עמק המלך דל"ט ד' כתב פרקי היכלות דרבי ישמעאל כ"ג אותו היום ה' בשבת היה וכשבאת שמועה קשה מכרך גדול של גפים תפשו י' אבירי ישראל ובראשם רשב"ג ורבי ישמעאל ב"א ור"א בן דמא ור"י בן בבא ואלפים ת"ת מירושלים פדיון שלהם וכיון שראה

רבי נחוניא בן הקנה הגזרה עמד והורידני למרכבה ובקשתי מן סוריאל ש"ה אם הוא גזרה מלכי מת"ה : ואמר לי י' כתבו ב"ד שלמעלה וכתבו לסמאל כו' וסמאל קיבל לסבול כל הגזרות על עצמו עשב"ג אר"י ב"א כשבאתי והודעתו מה שאמר לי ש"ה קבלו עליהם דין שמים ושמחו כל החבירים ועשו אותו יום לפני ר"נ בן הקנה משתה ושמחה ואמרו יתחיל הנשיא בשמחתינו ואנחנו אחריו הרכינו לפנינו כל מיני זמר ונשתה יין ועש"ב ד"מ א' : ונראה שם דר"ג ב"א נהרג אחר רבי חנניה בן תרדיון ועי"ר וישב דס"ו ד' ודס"ז ג' ועיי' ר"ע : בפ"ד דשמחות שנתפס רשב"ג ור"י ב"א ובאה השמועה לר"ע ולר"י בן בבא : ובאדר"ן פל"ז כשנתפסו רשב"ג ור"י ב"א כ"ג בן כ"ג ונפל הגורל על רשב"ג ואח"כ חתכו ראש ר"י ב"א : בפ"ק דע"ז די"א : קרקפלו של ר"י ב"א כ"ג ומהרוגי מלכות היה ומתוך יפיו נכנס בלב בת קיסר להפשיטו עור פניו ונכטה אותו באפרסמון שתהא קיימת ולא מסוכה ועדיין מונחת בגנזי רומא כפרש"י ובפרש"י בפ' הרואה ובפ' העור והרוטב קכ"ג א' קרקפלו של ר"י ב"א מונח בראש מלכים פרש"י וזה למכשפות במלחמה : כתב יוחסין דס"ג א' הרואהו בחלום יצפה לחכמה (אמת כי באדר"ן ס"פ מ' איתא הרואה רבי ישמעאל בחלום יצפה לחכמה וכתב שם בפירש שנדפס מחדש לפי שהיה כ"ג ועסק בסדר קדשים שנקרא חכמה : בפ' ב"מ (דל"א) : אבל נראה כי שניהם טעו דזה נאמר על ר' ישמעאל חבירו של ר"ע דאמר שם הרואה ר"ע בחלום ידאג מן הפרענות (ר"ל לפי שנהרג א"כ ר' ישמעאל חבירו הוא יצפה לחכמה ומפורש בפ' הרואה דנ"ז רע"ב הרואה רבי ישמעאל בן אלישע בחלום ידאג מן הפורענות) : כתב ס' יוחסין דל"ח א' רבינו חננאל כתב כי ר' יהושע בן חנניה פדה את ר' ישמעאל כשהיה תינוק (ר"ל ר' ישמעאל חבירו של ר"ע) ואינו נראה כי ר' יהושע בן חנניה פדה את ר' ישמעאל בן אלישע עכ"ל : וכ"כ דכ"ה סע"א ודס"ג א' היינו ר"י כ"ג הנהרג כ"ה מפורש · והנה אי' במכות דס"ד ב' כשצרו מלכי בית חשמונאי הורקנוס ואריסטובלוס זע"ז כו' (עיי' ק"א) באותו שעה אמרו ארור מי שילמד בנו חכמת יוונית כו' כתבו התו' והא דמשמע ס"פ ב' הלכים דל"ע ב' דמה (נ"ל בן דמא) בן אחותו של רבי ישמעאל שאל את רבי ישמעאל אני שלמדתי כל התורה אם מותר לי ללמוד חכמת יוונית קרא עליו מקרא הזה והגית יומם ולילה כו' משמע אי לאו משום דכתיב והגית יומם ולילה : ולמ"ד אפילו לא קרא אלא ק"ש קיים מצות לא ימיש. משמע דשרי היינו היכי דאיכא צורך דשמא קרוב למלכות היה כמו שהתירו לבית ר"ג ומה שלא התיר לו רבי ישמעאל שמא לא היה כ"כ צורך לבור כמו בית ר"ג · ורבינו שמואל תירץ דקודם גזרה היה (ר"ל קודם שגזרו שלא ללמוד חכמת יוונית היה מתיר אך משום והגית יומם ולילה אסור לו) וכתבו התו' וא"א לומר כן (דמה ששאל בן דמא לרבי ישמעאל יהיה קודם גזרה) דהא רבי ישמעאל אחר חורבן היה שרבי יהושע בן חנניה פדאו כשהיה תינוק בפ' הניזקין (דנ"ח מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהלך לרומי אמרו לו תינוק א' יש בבית יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים הלך ועמד על פתח · אמר מי נתן למשיסה יעקב וגו' ענה אותו תינוק ואמר הלא ה' זו חטאנו לו וגו' · אמר מובטחני שמורה הוראה בישראל העבודה שאיני זז מכאן עד שאפדנו בכל ממון שפוסקין עליו כו' ומנו אותו תינוק ר' ישמעאל בן אלישע כו' · מעשה בבנו ובתו של רבי ישמעאל ב"א שנשבו לב' אדונים ואמרו נזווגם ונחלק הוולדות ובכו כל הלילה : זה אמר אני כהן בן כ"ג · אשה שפחה והיא אומרת אני כהנת בת כ"ג אנשא לעבד : (ע"ל רבי צדוק שזה היה בן ובת של רבי צדוק) ובירושלמי הוריות פ"ג דמ"ח ב' הזכיר שפדה רבי יהושע בן חנניה תינוק א'. אבל לא הזכיר שפדה לרבי ישמעאל ב"א : ואפילו רבי ישמעאל אחר שהיה מי' הרוגי מלכות (ר"ל ר' ישמעאל בן אלישע כ"ג) לא קדם כ"כ דר"ג (נ"ל רשב"ג) נהרג עמו ואמרינן הלל (ושמעון) גמליאל ושמעון נהגו נשיאותן בפני הבית ק' שנה ומלכות חשמונאי פסק בפני הבית ק"ג שנה כו' : ומ"ש התו' ואפילו ר' ישמעאל אחר שהיה מי' הרוגי מלכות לא קדם כ"כ (ר"ל דלמא בן דמא בן אחותו של ר' ישמעאל היינו בן אחותו של ר' ישמעאל בן אלישע כ"ג הנהרג שאלו אם מותר ללמוד יוונית וזה היה קודם הגזרה ע"כ כתבו שזה א"א כי הגזרה היה ק"ג שנים קודם החורבן בוודאי לא היה ר"י ב"א כ"ג קודם החורבן ק"ג שהרי נהרג בזמן החורבן או אח"כ ומסתמא כששאלו בן דמא קודם הגזרה היה אז ר' ישמעאל ב"א גדול שהרי בן אחותו ששאלו היה כשלמד כל התורה מסתמא גדול היה ושאל מר"י פשיטא גדול היה עכ"פ בן מ' : א"כ יהי' זקן מאד בשעת הריגה : ועוד דבן י"ג שנים הלך ללמוד מר' נחוניא בן הקנה

דאזל לגבי ר' חייא בר אשי תלמידיה וכן בב"ק כ"ב א"כ אר"י בר
בר חנא · יצחק תלמיד רב פפא בהלולי דאבא מר בריה דר"פ פ"ק
דקדושין (והגי' שלפנינו ר' יצחק בריה דרב יהודה ע"ל ונראה גי' היוחסין
עיי' רב פפא · ר' יצחק אבוה דרב נחמן (ע"ש וכן' יצחק לא
ר' יצחק · רב יצחק בריה דרב משרשיא (עירובין פ"ג ל"ב סע"ב ·
מכות כ"ד סע"ב אקלע לבי רב אשי ס' כל הבשר ק"ד ב' ואדם גדול
הוא ע"ז ח' ב' · (רב יצחק בריה דרב פ' מגלחין · רבי יצחק
קרינפה בש"ר יונה · ר' יצחק בר שילא תלמיד רב חסדא (אר'
מתנא אר' חסדא קדושין ל"ב א') א"כ ל"א בשם ר"ח ומנ"ל שהיה
תלמיד רב חסדא) ובירו' במה טומנין ר' יוחנן בר שילא · רבי
יצחק בן לוי יומא פ"ק · ר' יצחק דמן קרטיגנין (ברכות כ"ד כ"ט
א' · ר' יצחק בן קיסמא (אולי צ"ל ר' יוסי ב"ק · רבי יצחק
הכהן (עיי' ר"א בר' צדוק · ר' יצחק רביא בר' ספ"ך · (רב
יצחק בר נפתלי אמר לרבינא כתובות נ"ו א' יוחסין הביא יעקב
בר נפתלי בזמן רבינא למ"ז אולי ט"ס הוא · (ר' יצחק בר סברין
זבחים ט' א' · (ר' יצחק בר' סימון מ' איכה דס"ד א' · (ר' יצחק
בן הרדיון שה"ט סל"א · (יצחק איש כפר דרום ר' אלעזר בנו
ע"ש · (יצחק אבדומא · ר' שמואל בנו · (ל"מ · יצחק או ר'
יצחק · ר' אבא ב"י · אדא ב"י · ר' אחא ב"י · רב חנן או
חיננא ב"י · ר' טובי או טוביה ב"י · ר' ישמעאל ב"י · לוי ב"י ·
רב נחמן ב"י · רבה ב"י · ר' שילא ב"י · רב שמואל ב"י ·
(יקא או יקה · ר' חנינא בן יקא עיי' ר' חנינא בן עזקא · ר'
יקום איש הדיר העיד עם ר' יהושע עדיות (פ"ז · יקום איש
צרורות עיי' יוסי בן יועזר · (יקיא רב הונא בנו · (יקים
אשיין בנו · ר' ירמיה בן אלעזר שנים היו א' תנא דברייתא וא'
אמורא פ' הרואה (דכ"ח רע"א וס"א א') ופ' עושין פסין (די"ח
א"ב ודי"ט א' הרבה דרשות · ובחלק דק"ט א' · ויש ר' אלעזר
בן ירמיה שהיה בדור רשב"ג (ע"ש · (אבא ירמיה בש"ר מאיר
וי"ר פל"ד · ר' ירמיה בר אבא תלמיד חבר לרב היה לכ"א לרב
מי בדלת ולא אמר מי בדיל מר פ' תפילת השחר (דכ"ז רע"ב ופ"ג
דעירובין מ' ב' · ובפ' ע"פ דק"ו סע"ב איקלע לבי רב אסי כתבו
תו' שהיה תלמיד רב הונא כדאי' בקדושין דמ"ו רע"א דאמר עולא
על דברי הונא שקשין כחומץ ונראין דברי התלמיד ר' ירמיה בר
אבא אע"ג דר' ירמיה ב"א היה ת"ח לרב ככ"ל בברכות גרסי' ברוב
ספרי' רב ירמיה ובקדושין ר' ירמיה עכ"ל ובתו' קדושין כו' כתבו
ונראה דתרי רב ירמיה הוו · ובירושלמי כתובות כ"ה ד' ר' ירמיה
בר וא ר' יוסי (ר"ל ר' אסי · אבא אביו היה בע"ת גדול ע"ש :
ר' אבא א"ל מר הולין כ"ז א' אר' אבא אר' ירמיה ב"א : רבי
אבינא בשמו : בעא מרב אסי : אר' ירמיה ב"א הכא בגידל קבעתי
(שליתי לגידל) וגידל קבע ליהודה שכאה לרב יהודה בכורות ל"ו
ב' : רב הונא רבו ע"ל : רב הונא בנו : רב הונא בר חייא התנו
ואמר בשמו : אר' זירא אר"י ב"א פק"ה מ"ז ב' אר"ז מפרשי לי
מיני' דר"י ב"א תענית י"ב ב' : ורב חנן בר אבא ורב יהודה בבית
ר' אבין נשקיא : רב חסדא אר"י ב"א פ' הרואה כ"ה ב' חלק ק"ג
א' : תענית י"ב ב' · רב יהודה בשמו שבת ק"כ א' גיטין ל"ה ספק
משמיה דשמואל בכורות ל"ו ב' · אר' יוחנן נידה ד"ג ב' · רבי
ירמיה בר תחליפא ע"ש · לוי בר הונא בר חייא נכדו · רב נחמן
שלח אליו לשום שמיא פי' מקום ב"ב קכ"ג א' : אמר רב פ' א"כ
כ"ט סע"א · מגילה י"ט ב' · שאילית את רבי ומנו רב פ' כל
שעה ל"ז א' ביצה ד"ב ב' · רבה בר תחליפא אר"י ב"א · רבא
אר"י ב"א אמר רב פ' הרואה כ"ו א' · כתובות מ' א' · רב ששת
בשמו וא"ל ר"ש רב כבותאי אמר לשמעתא · רב ירמיה בר תחליפא
(א"ל ר' יעקב אסבר לך ע"ז מ"ב ב' ופס"ה ס' ב' וא"ל יומא פ'
י"ב עח"א · ובזבחים דס"ג א' א"ל ר' עקיבא כתב רש"ק צ"ל ר'
יעקב) · כתב יוחסין תלמיד ר' ירמיה בר אבא ספ"ק דתענית
(ל"מ אכן רבה בר תחליפא אר' ירמי' ב"א ע"ש · (ר' ירמיה
דשבשב מ' איכה בפ' נכלה עטרת ראשינו ד' פ"א ב' פי' מ"כ שם
מקום ובירושלמי סוף סוטה פי' שם שיבשב אתך זמורות או שעשה
דרך שחוק ושיבוש ובקהלת רבה דק"י רע"ד שהניח עטרה בראשו
וא"ל שמואל כייח דיריס רישיה וכן הוה · ע"ל ר"י בריה בר'
סימון · ר' ירמיה (סתם) כתב יוחסין תלמיד רב הונא פ"ב
דקדושין · וטעות הוא כי ר' ירמיה בר אבא הוא תלמיד רב הונא ·
כתב ב"ש דל"ב ב' בפ"ק דגיטין בתו' ד' ב' ר' ירמיה היו א' בימי
שמואל · טעה כי בפ"ק דגיטין די"א ב' אי' במ"ש יתיב רב הונא
קמיה רבי ירמיה כתבו תו' ב' ר"ה היו ואינו מזכיר ב' ר' ירמיה
היו וע"ל ר' ירמיה בר אבא ב' רב ירמיה היו · ונראה מפ' המדיר

(דע"ה) שהיה מאי' דאמר וחד מנן כי סליק להתם עדיף כתרי
מנייהו דהא ר' ירמיה כי הוה הכא לא ידע מה דקאמרי רבנן וכי
סליק להתם קרי לן בבלאה טפשאי · (בזבחים פ' ק"ק ד"ס ע"ב ·
יומא כ"ז א' פסחים ל"ד מנחות פ' התכלת דכ"ב א' אמר על דברי
רבא בבלאי טפשאי אסדרוהו קמיה דרבא מה דאמר ר"י בבלאה טפשאי
כו' (עיי' רבין ע"ל · ואפקוהו מבית המדרש על בעייתו רגלו
א' תוך נ' פ"ק דב"ב (צ"ל פ' לא יחפור דך"ג ב') ובסוף בתרא
(קס"ה ב') שאמר אני איני כדאי שאתם שלחתם לי (אלא כך
דעת תלמידיכם) על דא עיילוהו לבית המדרש · (היכי דאמרי
אמרי במערבא הוא ר' ירמיה ספ"ק דסנהדרין די"ז ב' · ובשא
כהנת (ובשביעית פ"ב נתן לו אדם א' מעשר · בפ' במה אשה
ס"ב א' אר' ירמיה באשה גזברית כו' אמר רבב"ח אר' יוחנן תרלת
אשה אלא אמר רבא · בעא מר' אבא במה אשה ס"ה א' ובאשר"י
הגי' בעא רב יהודה מר' אבא · וקרא לר' אבא מר והקנוטו ופייסו ·
א"ל ר' אבא בר כהנא · בש"ר אבא בר ממל · איתיב לר' אבהו
וקרי לר"י ברי ב"מ ט"ז ב' · בר חמוה טרק גלא קמיה אתא לקמיה
דר' אבין ור' אבהו ב"ק קי"ב ב' · אמר לר' אבין כי אזלית קמיה
דר' אבהו רמי ליה כיצד צולין כ"ד א' : ור' אבין אמר עליו בבלאי
טפשאי ע"ש (ואזיל אחורי דר' ירמיה ויתיב קמי דר' ירמיה אמר לר'
זירא שיילי לר' אבין דאסברי ניהלי פרשתי לו טעמא והודה לדבריו
נידה י"ב א' : קברו בטבריה סמוך לחמי טבריה השני למעלה
מחמי טבריה הראשון קבר ר' ירמיה באבן גא"י : בש"ר אדא בר
אחווה : א"ל ר' אידי דחוטריה : משמיה דאילפא פ' המקבל קי"ז
א' : ור' אלעזר : בעא מר' אסי : אמר לרב אשי : ר' בון בר
חייא : רב דימי בר יוסף : ור' דיוסתאי : קמיה ר' זירא ברכות
ר"פ א"ע : יתיב קמיה ר"ז ואמר א"ל רבי אתה אומר כן מכות
פ"א סע"ב : בעא מר"ז ביצה ל"ד א' מ"ק ד' א' י"ב ב' י"ז ב' :
נדרים ל"ו ב' שבת מ"ח ב' וקרא לר"ז ברי : בכורות ל"ד ב' זבחים
ז' א' ד"ו א' גיטין מ"ד : אר' זירא אר' ירמיה פסחים מ' א' שבת
ז' א' : הוה ממהר לעמוד להתפלל קרי ר"ז עליו מסיר אזן משמוע
תורה י' ע"א יתיב קמיה וא"ל הכי מאי וא"ל אסור פ' חביות קמ"ז א'
בשם זעירא : וזעירא בשמו : ר' זעירי בשמו : א"ל ר' זריקא
כי עיילת לר' אבהו : וקרא עליו דבר אמת כו' : רב חונה :
רבי חזקיה תלמידו : בש"ר חייא הגדול : בש"ר חייא בר אבא :
ויתיב קמיה רפ"ב דברכות י"ג ב' בשם"ת ורי"ף ורא"ש : ור' חייא
דיפו : הורה לר' חייא בר' יצחק עטשיא : שאל לר' חנינא ירו'
סוטה פ"ד : ור' חנינא בר פפי : ורבי חנינא ענתנייא : חנן
בר ברכיה מבלרה בשמו : אר' חסדא (אר' ירמי' בשם"ח) דרש
מרימר : רב חסדא בר יוסף בעא מיניה (ל"מ : כתב לר' יהודה
נשיאה ירו' מגילה פ"ג : עם ר' יהודה בר' סימון : אר' יוחנן
יומא ס"ג א' ופ' ע"ב ובפ' במה אשה ס"ג ב' וכן אר' יוחנן פרש"י
שמעתי מר"י : ורבי יונה : רבי יוסי בר אבין בזמנו : רבי יוסי
לייני בעא קומיה : רבי יסא : רבי יסא בר ברתיה דר' יסא :
ור' יעקב וקרא זא"ז יתמיה פי' בלא דעת ור' יעקב אסבר ליה :
ור' יצחק נפחא : רבי יצחק ב"ר יתיב קמיה : קרא לר' יצחק
בר יוסף דרדקי גיטין י"א ב' וע"ש הורה לר' יצחק עטשיי' : ר'
יצחק בר רדיפא : אר' ירמיה מדיפתא : ר' ירמיה ספרא שאלו :
רבי ישמעאל בר' תנחום תלמידו (ל"מ : בש"ר כהנא בר מלכיה :
ורבי מיישא קשישי : רבי נתן בר ברכיה תלמידו : רב סמא בר'
ירמיה : בשם מר עוקבא : בשם רב ירו' פסין הוריות ד"ו סע"א :
קרא את רבא בבלאי טפשאי ע"ל : יוס שמת רביא בר קיסא אמר
לרבי חסדא : רבין אר' ירמיה יומא ס"ג א' : ר' רדיפא : אמר
שמואל חולין ד' א' כיצד צולין ע"ו א' : ורבי שמואל בר הלכתא :
ר' שמואל אחוי דר' הושעי' בשמו : רבי שמואל בר יצחק כשמת
שאל רבי ירמיה הלכה מר' זעירא ירו' ברכות פ"ג ו' ב' : ור"ש
אמר בשמו כאה י"ו ב' עירובין פ"ק ור"פ פסין : שמואל בר תנחום
בשמו : בש"רשב"י חלק ל"ז ב' לולב ערבה מ"ה ב' : אר"ל :
רבי שמעון בר אבא : ירמיה בר אחא תלמיד רב (אמר רב פא"ט
נ"א ב' : ירמיה ביראה אמר רב יהודה (פסין כ"ה א' : ובפ'
ה"ה כ"ג סע"ב : רב יהודה אשקליה גיטא להתניה דר"י ביראה
גיטין ל"ד א' : ר' ירמיה מגופתא אבוה דרבי מנשיא תלמיד רב
יהודה (ע"ש : רב ירמיה מדיפתא (אר' אסי מכהר בול אר' ירמיה
לרב אשי הכי א"רב ירמיה מדיפתא זבחים ספ"א ט"ו רע"ב :
אמר לרב כהנא ב"ב קע"א ב' : רבי מנשיא בנו : אמר עביד רב
פפי עובדא ח"ה כ"ב א' סנהדרין ק"ז א' לדידי אמר רב פפי ע"ז
מ' א' : רב מדיפתא בנו ונ"ע : משמיה דרבא זבחים ל"ד ב' :
רבה

בר יוסי (נ"ל יוסף) ורבין ואביי אקלעו לבי רב פפי חולין קי"א
א' · כי אתא אמר כולהו מזוזתא דבי רבי מנחות ל"ג א' · ורבין
(ע"ל · כתב יוחסין רב יצחק בר יוסף לרבא (ל"מ שאמר לרבא)
וכתב ואולי רב דימי בר יוסף אחיו (וע"ש) · יצחק סומקא הוא
רב יצחק בר יוסף הנ"ל ע"ש · ר' יצחק איש כפר עכו (אר' יוחנן
בכורות ל"א א' ע"ז ז' ב' · (ר' יצחק דיהבא שאל לר' יוחנן ירו'
ביצה פ"א · ר' יצחק כסקאה (מ' איכה דס"ה ג' פסאקאי עם
ר' יוסי ממלחיא ור' יוחנן ור"ל · ר' יצחק קסקאה קמיה ר' יוחנן
(ברכות פ' ג' שאכלו דנ"א רע"א קסקסאה תרגמא קמיה ר' יוסי
בר אבין (ובאלפסי קמיה ר' יוסי בר חנינא) משמיה דר' יוחנן ·
ויוחסין כתב ר' יוחנן קסקסאה בברכות ט"ס · ר' יצחק בר יעקב בר
גיורי (שלח משמי' דר' יוחנן תענית כ"ט ב' אלו מגלחין י"ח א' פ' הסדר
ס"ב א' · כתובות מ"ו סע"א פג"ה ק"א ב') ויוחסין כתב בזמן רבי
(ל"מ : ר' יצחק איש כפר עטוש (תנא לר' אבא בר ממל : וזעירא
ע"ש : ר"י עטושא אמר קומי רבי זעירא משום דבי רבי ינאי
כאה ד"ך סע"ד תני ליה זעירא ירו' סוטה רפ"ג רבי חייא בנו :
הורו לו רבי ירמיה פ' בכל מערבין נזיר רפ"ג וירו' מ"ק כ"ב ב')
תלמיד רבי יוחנן (ל"מ : (רבי יצחק בר אוסטייא אר"ל ירו' יבמות
פ"א ב' ג' : רבי יצחק בן אלישוב (בסוכה י"ט סע"א יצחק אבל
התו' מביאין שם ירו' ענין ההוא פ"ג דברכות רבי יצחק ב"א :
והתפלל על אשת רבי מני בר' יונה שתיפה תענית פ"ג ד"ג ב' :
כשמת אתחתרו ע' מחתירתו פרש"י גנבים ובזכותו לא היו גנבים
כ"ה גי' ע"י אבל בגמרא הגי' כשמת רבי אלישוב מ"ק כ"ה ב' :
ובירו' ע"ז רפ"ג כשמת נתבקעו ע' עמודים שהבתים היו סמוכים
עליהם : וביוחסין כתב בזמן רבי יוחנן (ל"מ : ר' יצחק מגדלאה
(יומא פ"א סע"ב ב"מ כ"ה א' : נידה ל"ג א' : ר' מלאי בשמו :
רבי שבתאי בשמו : נידה ד"ז ב') בזמן רבי יוחנן (ל"מ : (רבי
יצחק בר מרי קומי רבי יוסי בר אבין בש"ר יוחנן ירו' כילד מברכין :
רבי יצחק בר מרון (ובשה"ש סע"ק והזית ע' ד' בר מריון : רבי
איבו ורבי ביבי ורב הונא בשר"י בר מריון מ' קהלת דל"ב א' · ור'
זכריה ורבי יונתן בר חגי בשמו מ' שמואל פכ"ב : ור' ירמיה רבי
אבהו בש"ר חנינא ירו' ס"פ הבע"י בש"ר יוסי בר חנניה : בשם
ר"ל מ"י תילים קכ"ב א' : (ר' יצחק בר אוריין ירו' ס"פ המצניע
אולי הוא בר מריון הנ"ל : רבי יצחק בר נחמני (או בר נחמן)
פא"ע מ"ט א' שבת ל"ז א' בר נחמי א"ר אושעיא : א"ר אלעזר
נידה מ"ח א' : (רבי יצחק בר נחמן יליף מר' אלעזר כו' והא ר'
יצחק בר נחמן אמר לר' אבודמא דחיפא ירו' נידה ספ"ג : בש"ר
חנינא בן גמליאל ירו' פ' א"ע ד"ט ב' : רבי יהודה נשיאה (ע"ל) ;
ר"י בר נחמן אריב"ל היה בלדוקיא והיה תמן רבי יהודה נשיא ור'
זעירא שאלו אתא עובדא קמיה רבי יוסי ירו' פ' הערל ה' ד' · אר"י
בר נחמני ראיתי את ריב"ל שילא בסנדל של שעם בי"כ יומא פ"ח
דע"א רע"ב : בעא מריב"ל חולין מ"ה א' : לדידי מפרשי לי מיני'
דריב"ל ס"פ א"ע דל"ד ב' : ר' יוסי (ע"ל) ר"י בר נחמן ר' יעקב
בר אחא בשמו : ירו' יבמות פ"א : ורבי יעקב בר אידי והבי דיכר
לרב חמא בר ביסנא ע"ש : ר"י בר נחמני אמר שמואל ר"ה י"ג ב'
ובתו' סוכה ד"ל ע"א ובתו' שם כ"ט ב' בשם ירו' בר נחמן : בתו'
מנחות ד"ל סע"ב : פג"ה ד"ל ע"ב : בר נחמן בשם שמואל ירו'
ס"פ שנים אוחזין : בר נחמני אר"ל בכורות י"ג א' : עם רבי
שמעון בן פזי מגילה ד"ג א' ופליג עמו : שבועות פ"ב ע"ז ב'
סנהדרין י' ב' : (רבי יצחק בר מנחם שה"ש ס"ס ל"ד : יצחק
ריש גלותא (בר אחתי דרב ביבי יבמות קט"ו ב') כך היה שמו
ולא היה ראש גולה כמ"ש הרא"ש כלל חמשים בתשובה כי איך היה
הולך יחידי וגם איך אמר חייביכן לתרי ר"ג · ר' יצחק בר חלוב
(ר' אמי שלח ליה פג"ה כ"ט ב' · ר' יצחק ברב אמי (פ' הרואה
ד"ם ע"א) אריב"ל (ל"מ א"כ הוא הנזכר בסמוך אכן זה ברב
אמי · ר' יצחק בר אמי תלמיד רב חסדא (בתענית י"ו א' · איזה
רגיל מיטפל ואין לו ויש לו יגיעה בשדה ופרקו נאה ומרוצה לעם
ויהבי עינייהו בר' יצחק בר אמי · אקלע לבי רב חסדא פ' מפנין
דקכ"ה סע"א · אר' חסדא (מ"ק פ"ק ד"י ע"ב היה בקבורת רב
חסדא (שם כ"ה א' · (אר' יצחק דבי ר' אמי סוטה ט' ב' כמה
דרשות ובפ' במה אשה דס"ב ב' · ופי"כ קט"ז א' · ורבה פ' נשא
פ"ט דרל"ב סע"א · ובפ' המוציא יין ד"פ ע"ב אר' יצחק אמר דבי
ר' אמי · ובס"פ המפלת אר"י אר' אמי כמה דברים ופעם א' אר"י
דבי ר' אמי ובע"י אר' אמי · ע"ל זוטי דבי ר"פ · (יצחק דבי
ר' ינאי אמר פ' י"כ דפ"ו א' · ר' יצחק בן פזי בזמן רב שמואל
בר נחמן (ל"מ עיי' פזי אולי ט"ס כי יש יוחנן ב"פ ויוסי ב"פ ·

ר' יצחק בר אבא (מ"ק י"ב א' ור' זירא ואביי יתבי זבחים ה' א'
ואמרי לה אר' יצחק ברב אידי ברכות ד' א' · ר' יצחק בר אבוה
ס"פ הקומץ זוטא (הגי' שלפנינו בר אבא : (רב יצחק ברב אידי
ע"ל יצחק בר אבא ואולי ר' חנינא ור' יהושע אחיו · (רבי יצחק
בריה דר' חייא כתובה (פי' סופר) דרבה ירו' מגילה פ"א דע"א
ע"ג בש"ר יוחנן ירו' יבמות פי"ג · ר' יצחק בר חייא מ' שמואל
(ר' חייא ברב יצחק אולי בנו · רב יצחק בר רדיפא (אר' אמי
כתובות ק"ו א' שקלים פ"ד אר' הונא שבת כ"ג ב' · שאל לר' יאשיה ·
שביעית פ"ט · שאל לר' ירמיה · ר' יצחק בר חנינא (אר' הונא
כתובות ד' ב' בר חנניה אר"ה אעפ"י דס"א א' כמה דברים ונדרים
ל"ח ב' · וברכות פ' אלו דברים דנ"ב ב' ר' יוסי בר חנינא אר"ה
וכ"ל ט"ס וכ"ל ר' יצחק ב"ח וכ"ה ברי"ף ואשר"י ובסנהדרין ל"ד
רע"ב ר' יוחנן ב"ח אולי ט"ס שהיה כתוב ר"י ב"ח ויש ר' יהודה
ב"ח · רב חיננא או חנינא ברב יצחק אולי בנו הוא · (יצחק סחורה
שאל לר' יצחק ירו' תפילת השחר ד"ז ג' תענית פ"ד דס"ז ג' מגילה
פ"ג · (ר' יצחק בר קפרא מ' קהלת דק"ז ב' בר קפרא ור' יצחק
בר קפרא אמרי כו' · (ר' יצחק בן קרתא (ע"ל רבי יוחנן ב"ק ·
(ר' יצחק בר גופתא בעא מר' מנא מעשרות פ"ק · כירה ד"ו
ב' · בירו' וכילד צולין דל"ד ד' וע"ז פ"ק דמ"ד רע"ב · (ר' יצחק
ב"ר יתיב רבי אבין ורב יצחק ב"ר קמיה דר' ירמיה וקא מנמנם ר'
ירמיה כו' (נדרים פ"ג דנ"ט סע"ב · רב יצחק בר אבין (ר"ה
י"ז א' פ' י' יוחסין דע"ז א' פ' מרובה דע"ו סע"א שבועות ד"ז א'
זבחים מ"ב א' בכורות ל"ח א') בזמן רבה (ל"מ ויוחסין מביא ר'
יוחנן בר אבין ל"מ אולו ט"ס · ר' יוסי בר אבין אולי אחיו · רב
יצחק בר אשיאן (רב אידי בר אבין בשמו פ"ב די"ד א' ב' דברים
כתובות ד"ז א' חולין ל"ג א' ופ' כל הבשר ק"ה א' ופ' העור והרוטב
קכ"א ב' בכורות ל"ח סע"ב · אר' המנונא סבא אר"י ב"א אר'
הונא · סוכה מ"ב א' · ר' יצחק בר זירא (וביבמות דל"ז א' ובר"פ
ב"מ ד"ך ב' רב יצחק בר זעירא ובדל"ג ב' רבי יצחק בר זעירי וכ"ה
בבכורות ל"א ב' · ובילמדנו פנחס בר זעירא · ר' הושעיא בר
שמלאי דקסרין בשמו · ר' יהושע בש"ר יצחק ברבי זעירא מ"י
תילים סי' י"ט דל"ו סע"ב · ר' יצחק בר חיפא תלמיד רבי אמי
(למ"ז · ר' יצחק בר ביסנא (א"ל ר' אבא ע"ז ל"ג ב' : אמר
לר' אמי דבי זבחים ד"ך א' · אמר לרב ביבי שקלים פ"ג ופ' אהרון
ומכות ק"ג ב' שאל את ר' פדת יבמות קי"ג סע"ב · כשמת רב
גזר שלא יביאו אותה שנה אסא וגידמי לבי הלולי ובא קשא דפומבדיתא
עבר וערקי הויא ולא ה"ל רפואה פ' ח' שרצים דק"י א' · בשם
שמואל שקלים פ' אהרון · ארשב"י נידה פ"ז דכ"ו א' · רב יצחק
ברב יהודה אבי אביה של הומה אשת אביי (ע"ש חומה בת איסי
ברב יצחק ברב יהודה) (מתני רב יהודה לר' יצחק בר"י פ' ב"מ
ל"ה ב' סנהדרין ד"ב א' : (מקרי רב יהודה לר' יצחק בנו מולא
מר ממות האשה זו אמך פ' הבע"י ס"ג ב' · אדבריה רב יהודה
לר"י בריה ודרש מתקיף לה ר' יצחק כו' אלא אר"י וכתבו התו'
וכן הלכה תענית י"ג ב' · אמר רב יהודה אמר שמואל כו' מתקיף
לה רב יצחק בריה דרב יהודה וכתבו התו' דעל רב יהודה אבוה פריך
פ' המצניע דל"א רע"א · רב יהודה בשמו שבת קכ"א א' · לדידי
מפרשא לי מיניה דאבא פ' חלון ד"פ ב' ופ' המוציא תפילין צ"ו
סע"א · יצחק בריה דרב יהודה בר יחזקאל מ' הזית ב' ג' אבל
בפ' נשא דרכ"ז ב' ר' יעקב ברב יהודה ט"ס · רב יהודה בר (או
ברב) יצחק אולי בנו · אביו רב יהודה שלחו לראות האיך עולא
מבדיל ושלח את אביי וכעס עליו אביו וא"ל שררותיה דמר ורברבותי'
דמר גרמא למר דלא תימא שמעתיה מפומיה ע"פ ק"ד ב' ·
עולא ראה את רב יצחק דגדול ולא נסיב פ' יוחסין ע"א ב' ורב אחא
ברב הונא ורב שמואל בב"ח ורבה ורב כהנא ע"ש : ורב הונא
ורבה ברב הונא ורמי בר שמואל ע"ש : ילתא אשת רב נחמן הביאה
דמא לפניו ולפני רבב"ח ע"ש : ורב כהנא · עולא ע"ל : רבא
בר אותי שבועות ל"ו ב' : רבה ע"ל : רבב"ח ע"ל הוי שכיח קמיה
רמי בר חמא שבקי ואתא קמיה רב ששת א"ל רמי אלקפתא נקטן
ריקא זבחים נ"ו ב' ע"ש · רמי בר שמואל (ע"ל) ורב שמואל
בב"ח ע"ל · רב ששת ע"ל · רב פפא הוה משקי בהלולי דאבא מר
ודלי כסא לר' יצחק ברב יהודה ולא קם מקמיה ואקפד כ"ה גי'
שלפנינו אבל יוחסין כתב ר' יצחק תלמיד רב פפא בהלולי · (ע"ל
רב פפא שהדין עם היוחסין · ר' יצחק בריה דרבה בב"ח היה בעל
הומה (ע"ל איסי בר יצחק) ומת ונשאה אביי · א"ל רבא בר
אוריא אימא לך מלתא מעלייתא דאמר אבוך משמיה דרבי אלעזר
סוכה מ"ג ב' · וביומא דע"ז ב' אר"י בר בר חנא חזית בנעירי
דאזל

בר יעקב בשמו : ע"ל זוגא בשם ר"ל תרומות פ"י : וב"ר ס"פ ד' יצחק רבינא : (רבי יצחק דבי בר אמי (עיי' לקמן) יצחק דבי רבי ינאי ע"ל :

יען כי יש סתם רבי יצחק דשמעתא : וסתם ר"י דאגדתא כנ"ל ע"כ תבין ותשכיל : ויש סתם ר"י תנא דברייתא :

אבא בר זמינא בשמו : רבי אבא בר אדא בשמו : רבי אבין בר אדא בשמו : רבי אדא בר אחא בשמו : רב אחא בר עוירא בשמו : רבי אחא ברב קטינא אר"י : רבי אחא בר אדא בשמו : ר' איִמי : רבי אלוני בר טברי בשמו : תניא רבי יצחק בש"ר אלעזר ר"פ מי שהסיך לא ידעתי ר"י ור"א מי הם : רבי אמי בר אבא בשמו : ורבי בורקי : רבי בנימן בר יפת ור' בא דן לפניו : רבי בנימן בר לוי אר"י : רבי ברכיה בשמו : גתא · רב הונא בר קטינא אר"י : רב הונא בר יהודה אר"י : חזקיה ויהודה בני רבי חייא בשמו : רב חסדא אר"י סוכה מ"ד ב' והיה בקבורת רבי חסדא : רבי שלה ע"י רבי יצחק ורבי נתן לר' חנניה אחי ר' יהושע ע"ש : בר טברי שאלו : בשם ריב"ל ירו' פ' הערל ה' ד' : רבי יהושע בר נחמיה בשמו : א"ר יוחנן ברכות ד' ב' י' ב' · ל"ה ב' : תענית ה' א' כמה דרשות זבחים מ"ג ב' : רבי יעקב בר אבינא תרגום קמיה : רבי יצחק סחורה שאלו : לרב כהנא קרא רבי ר"ה ד' א' : רבי לוי בכברייא שאלו : מארי בר אבוה א"ר יצחק : בירך לרב נחמן ע"ש אר' נחמן אר"י ברכות ז' סע"ב · בש"ר נתן · ר' עמרם בשמו · אמר רבא גמירנא מיניה מגילה י' א' ובשמו ברכות ל"ב א' · רמי בר אבא בשמו · רמי בר חמא אר"י ע"ז ל"א ב' יבמות ל"ט ב' · בש"ר שמואל בר מרתא · אר"ל מכות ה' ב' ע"ז י"ד א' · שמעון נזירא בשמו · אר' ששת פוקו ואמרו ליה לרבי יצחק כבר תרגמיה רב הונא לשמעתיך בבבל פ' כירה מ"ג ב' · ר' יצחק בר אבדימי (ערכין פ"ט א' ר"פ כל גגות אמר אביי לא שמיעי לכו הא דא"ר יצחק ב"א פסחים כ"ד א') · כתב יוחסין ב' היו כמ"ש התו' א' רבו של רב כדאי' בפ' כל הבשר ובפ' הספינה · ומינו בריש יבמות · ובהנשרפין א' רבו של רבא והראשון מינו בכירה שנכנס אחר רבי למרחץ · והב' בס"פ תפלת השחר אר' יצחק ב"א משום רבינו (פרש"י רב ובפ' א"ע ל"ג ב' לא פרש"י כלום וכן בפ' כיצד מברכין מ"ד רע"ב · אבל בפ' אעפ"י דכ"ו א' פרש"י רב) וזהו תלמיד רב רבו של רבה (נ"ל של רבא) עכ"ל יוחסין · (ובתו' פ' אעפ"י הנ"ל אר' יצחק ב"א משום רבינו פרש"י רב וק' וכו' לכך גרס דרבינו הוא רבי ור' יצחק ב"א דהכא הוא הקדמון תלמידו דרבי והוא רבו דרב דאתניי' כתא ומדות עכ"ל · ובמכות פ' שתי הלחם דל"ג סע"א רב חסדא ור' יצחק ב"א כתבו תו' כאן ולקמן פ' ב' הלחם דצ"ח א' משמע שהיה חבירו של רב חסדא (ר"י ב"א ורב חסדא ה"א וה"א חלק ד"ק א') והוא היה רבו דרבא דאמר רבא אמר לי רב יצחק ב"א אתיא הכה בריש יבמות ד"ג ובפ' הנשרפין (דע"ה ב' ובדכ"א א' ומ"ז ב' וכריתות ה' א' · ובחגיגה ספ"ק י"א ב' אמר רבא אמר לי ר' יצחק ב"א וכתבו שם התו' ב' היו) ועוד א' היה בימי רבי כדאשכחן בפ' כירה ד"מ ע"ב רב יצחק ב"א פעם א' נכנס אחר רבי למרחץ (ע"ל ר' יצחק רובא) והוא היה רבו של רב דאמר בפ' הספינה (דפ"ז סע"א) איכא תנא דאתניי' לרב מדות אחויה לרב יצחק ב"א ורשב"ס גרס דאתניי' רב בלא למד כלומר ששנה לו רב במדות ור"ת מייתי ראיה מפ' כל הבשר דק"י ע"א דרבו של רב היה דאמר איכא תנא דאתניי' לרב כתל אקוייה ר' יצחק ב"א (וכתבו התו' כאן איך יתכן ר' יצחק ב"א שהיה רבו של רב שהיה חי עד רבא דהא ביום שמת רב יהודה תלמיד רב נולד רבא · ואר"ת דב' הוו כו') וא"א לגרום שם דאתניי' רב דהוא קמהדר ליה אני כהל מניקה שניתי ליה וי"מ דלו כמו ממנו כדאשכחן במ"ק אם רבים צריכין לו עכ"ל · ובפ' הספינה הנ"ל כי סליק ר' אלעזר אשכח לזעירי א"ל איכא תנא דאתני לרב מדות כו' כתבו התו' אר"ת ב' ר' יצחק ב"א היו א' בימי רבי בכירה הנ"ל אותו היה רבו של רב · וא' בימי רבא כו' מיהו אמר רשב"א דהכא ע"כ ר"י ב"א הוא תלמיד רב דאי ס"ד רבו של רב היכי קאמר לרבי אלעזר הא איתמר עליה אר' אבהו אר' יוחנן (והגירסא שלפנינו איכו אר' יוחנן) והא אפילו ר' יוחנן שהיה רבו של ר' אבהו היה קורא את רב שהיה תלמידו של רבי יצחק ב"א רבינו כדאמרי' בפא"ט דכ"ד עכ"ל. (בחולין נ"ה ב' כתב ר' יוחנן לרב לקדם רבינו · וכ"כ התו' פ' כל הבשר הנ"ל · א"כ אם רב רבו דר' יוחנן מכ"ש רב יצחק ב"א יהיה רבו דר' יוחנן ופשיטא רבו של ר' אבהו תלמיד ר' תלמיד ר' יוחנן ואיך יבא (יאמר) ר' יצחק ב"א הא אתמר עליה אר' אבהו אר' יוחנן · וכ"כ בתו' פ' המפקיד דמ"ד א' וכן אמר

רבה כתבו רב גרסי' דהא רבה תלמיד רב חסדא ואיך אמר רב חסדא משמיה דתלמידו · לכן תמהו התו' חולין די"ד איך הביא רב הונא ראיה ממה שדרש רב חייא בר רב שקטן ממנו · ועיי' בכללים והתמלא היפך דברי תו' · ותמי' שלא כתבו התו' ס"פ תפילת השחר הנ"ל · שפרש"י משום רבינו רב ה"ל לכתוב דבריהם הנ"ל · ויותר תמי' דבפ' החולץ מ"ה א' ובסוף פ"ז אר' יצחק ב"א משום רבינו פרש"י רבי · אמר רבא כל קרא דלא מפרש ר"י ב"א לא מפרשי זבחים מ"ג ב' · זבחים כ"ח סע"א אלא אמר אביי כי אתא ר' יצחק בר אבדימי (אמר רבא כ"ה בשם"ח נ"ל שצ"ל אמר רבה) סמוך אדתני כו' · רב יצחק בר אדם (ט"ס וצ"ל בר אדא פ' כסין ד"ך סע"ב · ברב אדא סנהדרין ט"ז ב') תלמיד רב (חולין ט"ו רע"ב אמר רב · רב יצחק בר שמואל בר מרתא (ע"ש) · רבי אבא אר"י ב"ש ב"מ · רב אהילאי ורב אחאי איעסק בריה ביה ר"י ב"ש ב"מ · שאל לרב הונא כתובות כ"א ב' · פ' כ"ש ל"ג סע"ב אמר רבא דבי ר' יצחק בר מרתא אמר רב הונא · נ"ל צ"ל אר"י ב"ש ב"מ רבא ט"ס · ר' זירא קראו רבינו חולין ד"ל רע"ב · בש"ר יהודה אמר קמיה דרב כהנא נדה ד"ו ב' יתיב קמיה דרבי נחמן וקאמר כו' א"ל עני מרי פ' התודה דפ"א רע"א ופ' השוחט ל"ה א' יתיב קמיה ר"נ ואמר · משמיה דרב גיטין י"ג א' פ"ג שאלו מ"ו א' · פ' האומר ס"ה ב' ופ' קומץ המנחה כ"ט סע"ב ברכות ג' א' · ופ"ב י"ג ב' · ר' אילא ברב שמואל ב"מ משמיה דרב וכ"ה באשר"י אבל ברי"ף הגי' רב יצחק ב"ש ב"מ וכ"כ דרב אילא ט"ס שלא נמצא עוד זכרו בש"ס · פסחים ק"ו ב' אמר אכתי לא נח נפשיה דרב ואשכחתינהו לשמעתיה זמנין סגיאין הוי קאמנא קמיה דרב · רבה בשמו מגילה י"ו ב' · יתיב רמי בר חמא א"ל כו' פ' השוחט ל"ה א' · נחת לנציבין אשכח שמלאי לודאי דדרש רבי וב"ד התירו שמן (ע"ל ר' יהודה נשיאה) ע"ז דל"ו א' · (רבי יצחק אבוה דרב שמואל פ' המוציא תפילין צ"ז א' · (רב יצחק בר אשי אמר רב פסחים פ"ג דמ"ה ב' · (רב יצחק בר יונתן ורב יתבי ירו' נדה ספ"ב · (רב יצחק בר אבא בר מחסיה ורב חננאל יתבי כו' מיתב כו' סלקין לבי רב ושמעון בר חונה בשם רב · ירושלמי כיצד מברכין ד"י ע"ד ורב חננאל קמיה שם מגילה פ"ב דע"ג סע"א · (רב יצחק בר יוסף כי אתא אמר עובדא הוה קמיה ר' יוחנן בכנישתא דמעון בי"כ שחל בשבת כו' וסמך עלה אביי כו' וה"ק הא איהו אמר דסמכא ר"ל מ"ש אבין בש"ר יוחנן יש לסמוך עליו יצחק סומקא לאו בר סמכא כי אבין מצוי כל שעה לפני ר' יוחנן ואם חזר בו ר' יוחנן מדבר שאמר תחלה שומע רבין וחוזר גם הוא אבל רב יצחק איכו מצוי לפניו לידע אם חזר · פ' הבע"י ס"ד ב' · רב יצחק בר יוסף (היה שואל במעשה שדים ובקש השד להזיקו (כעשה לו נס רש"י) איבלע בארזא ואתעביד ליה ניסא פקא ארזא הלק דק"א א' · מלשון רש"י נראה דנס היה שבלעו הארז ומלשון הגמרא משמע דהנס היה שפקע הארז · במערבא אמרי אמר רב יצחק בר יוסף שבת פ"ק י"ג ב' כי אתא אמר כי מסיים שליה דציבורא תקיעה ביבנה לא שמע איניש קל אוניה ר"ה ל' א' · הוי מסיק זוזי ביה ר' אבא אתא לקמיה רבי יצחק נפחא ב"ב פ' ג"פ דק"ע סע"א · ר' אבהו שדריה לאתווי המרא מבי כותאי אשכח ההוא סבא כתבו תו' הוא אליהו כו' הלך וסיפר לר' אבהו ור' אבהו סיפר לר' אמי ור' אסי ולא זזו עד שעשאום נכרים גמורים חולין פ"ק ד"ו א' (עיי' רשב"א) · אשכח לר' אבהו דקאי באוכלסא דאושא כו' תנא מיניה מ' זמנין פסקי' דע"ב א' · ובכתובות פ"ד ד"כ ע"א ובפסחים דאיכשי ט"ס וצ"ל דאושא · אקלע לביה אביי בי"ט חזיא דברך אכל כסא וכסא א"ל לא סבר מר להא דריב"ל כיצד מברכין מ"ב ב' וע"ל · כי אתא אמר הא דר' אחא בר חנינא לא בפירוש אתמר ברכות ד"ט א' · ר' אמי (ע"ל) ר' אסי (ע"ל רב הונא (ע"ש) קמיה ר' חנינא בר פפי · אתא מקפוטקיא ללוד פגע ביה רב יהודה · זוהר מ' הנעלם תולדות פ' ויעתר · ר' יהודה בר' שמעון עיי' למטה · אר' יוחנן כירה מ"ה ב' כ"ח א' · פ' הגיזות קמ"ז א' ערכין ד"ב סע"א · תענית י' א' · יבמות ק"ד א' · סנהדרין ד' א' · חולין מ"ג א' כמה דברים · ר' יצחק בר' יוסי אר' יוחנן נדה ס"ה ב' · ובתמורה ד"ו א' ושם בתו' בר יוסף ואחר זה בתו' בר יוסי נ"ל יוסף · אר' ינאי כל הבשר ק"ה א' · נזיר מ"ב ב' : ר' יצחק נפחא (ע"ל) · אזל בתריה דרבי ירמיה בשוקא דטבקי חזינהו דקיימין למחי למחי א"ל לא בעי מר אומלא · (רוצה היה לדעת אם ינשרנה) א"ל דכי אתא לקמי' דרבי יוחנן משדר לקמיה דר' יהודה בר' שמעון זמורי להיתר וליה לא ס"ל פא"ט מ"ח א' · ור' ירמיה קראו דרדקי (ע"ש) · רב יצחק

בנברתיין בפרשת דרכים גא"י עיי' ר' אלעזר המודעי · ר' יעקב
בר זבדי בש"ר אבהו (ילמדנו אמור וירו' כיצד מברכין קמי רבי
אבהו פ"ד דשביעי' בעא קומי ר' יסא תמיד נשחט · ור' זעירא:
ור' חלבו · ור' יצחק בר טבליי · ור' נחמיה בר עוקבן : ורבי
אילעאי · ור' אלעזר קמו מקמיה ר' שמעון בר אבא קדושין ל"ג
ב' · ר' זבדיה בנו · ר' יעקב בר תחליפא תלמיד ר' אבהו · ר'
יעקב מאכרתים בשם רבי עיי' הונא · ר' יעקב אביו של רב נחמן
פ"ק דב"מ (דט"ז ב') אר' נחמן אבא מן ספרא דייני דמר שמואל
היה כ"כ יוחסין ואזל לשיטת התו' שזה אמר ר' נחמן סתם שאביו
היה סופר וסתם רב נחמן הוא בר יעקב (ע"ש) והיוחסין כתב
רב יצחק אביו של רב נחמן היה סופר דמר שמואל והיינו לדעת
רש"י שסתם רב נחמן הוא בר יצחק ומזכא שטרא לבי תרי · רבי
יעקב בר חסדא פ' המפקיד (למ"ז) א"כ ה' בנים היו לרב חסדא
עכ"ל יוחסין · (לא הבנתי תמיהתו במ"ש א"כ היה לו ה' בנים
בוונתו כי ר' יעקב הוא נוסף על ד' בנים הידועי' שהיה לר"ח עיי'
רב חסדא ותמצא כי ז' בנים היו לו והאמת כי ר' יעקב בר חסדא
ל"מ זכרו · ואף אם תחפשנו בנרות ותמצא ר' יעקב בר חסדא
היינו בן רב חסדא ותמצא עוד אבדימי בר חסדא ואבין ב"ח ושמואל
בר חסדא · ר' יעקב הדייבא (שם מקום) כן גי' הערוך פ' לא
יחפור (דף ז' סע"ב) לפני רב חסדא · (ר' יעקב בר' ינאי ·
ר' נחמי' אמר בשמו מ"ם פט"ז · ר' יעקב בר נכתלי בזמן רבינא
(ע"ל ר' יצחק אולי ט"ס : ר' יעקב מנהר פקוד משמיה דרבינא
(כתובות ל"ג א' ל"ח ב' ב"ב קנ"ז רע"ב · משמי' דרב הונא בר
יהושע סנהדרין מ"ט א' · משמיה דרבא כתובות ל"ג ב' · רבי
יעקב דרומאה לפני ר' יוסי ירו' סדר תעניות (וביבמות פ"א ד"ב
ג' דרומייא קומי ר' יוסי ותרומות רפ"ג הוריות פ"ג. נזיר דנ"ז ·
דרומאה בשם ר' יהודה בן פזי ירו' ברכות ד"א ב' · (רבי יעקב
ארמנייא רב נחמן אמר בשמו ירו' פ' האומר דמ"ה א' · ר' יעקב
בר אבינא (תרגם קמי ר' יצחק מ' מגילה קפ"ב ג' · בר אבונה
ומ' הזית כ"ט א' וקהלת דפ"ג א' בר אבונא בש"ר לוי בר סיסי ·
ר' מנחם התלי דר' אלעזר בר אבונא בשמו · (ר' יעקב בר' בון
עם ר' זריקן · ור' חייא בר יצחק עטישיי' ור' יודן בן גדיא דכ"ד
ד' · (ר' יעקב בר חמא בש"ר אלעזר בכורי' פ"ב ע"ל עוקבא ·
ר' יעקב בר יפליטי שושביניה הוי ר' מנא ירושלמי פ' הישן · (ר'
יעקב בר אסי ילמדנו ר"פ פקודי · רבי יעקב בר יוסי ילמדנו
בהעלותך · ר' יעקב בר סיי ירו' (ר"פ אד"מ בר דאסיי · (ר'
יעקב בן דוסאי הלך ג' מיל עד כתפו בדבש עיי' ר"ע בן דוסא כתובות
קי"א סע"ב · ובירו' ר"פ אד"מ דאסיי ופ"ק דמכות בר דסי ופ'
כ"ג בר דסיי · רבנן דקסרי אמרו ר"י בר דסיי שאל יבמות ספי"א ·
(ר' יעקב בר סיסי ירו' תפילת השחר ד"ז ד' · במה אשה תענית
פ"ד בר סיסין מעשרות פ"ק · בר סוסיי קומי ר' יוסי פ' מקום
שנהגו נידה פ"ב קומי ר' יוסה ס"פ הקורא · ר' יעקב עומסיי
ירו' (ס"פ הזהב עמסוניא · (יעקב מינאי אמר לרב יהודה
מגילה ד"ג א' · מינאי הקשה לרבא בפ' כיסוי הדם פ"ד א' :
(ר' יעקב בר יוחאי בש"ר יונתן ילמדנו כי תשא · (ר' יעקב גרוסה
עיי' שמואל בר נהמני · (ר' יעקב דקסרין ר' מנהמא ור' נחמן
דיפו בשמו ע"ל ר"ע דקסרין · (ר' יעקב בר אימי בשם רשב"ל
ירו' ר"פ מציאות האשה · (ר' יעקב בריה דר' יהודה בר יחזקאל
ט"ס עיי' ר' יצחק : יעקב קרחא פ' תולין (קל"ט סע"ב חולין
כ"ב ב' תני יעקב קרחא · עירובין פ"ו סע"א דתני יעקב קרחינאי
וירו' חלק כ"ח סע"ב · (העיד יעקב בן יצחק מבית גופנין ויהודה
בן יעקב מבית גוברין על קסרין שהחזיקו בה מעולם תוספתא סוף
אהלות פי"ה · מובא בר"ש שם · (יעקב דמן גור · ר' ישמעאל
בנו : ור' שמעון · (יעקב ר' אבא בר יעקב · ר' אחא ב"י ·
רבי אלעזר ב"י · רבי חייא ב"י · רבי יוסי ב"י · לוי ב"י ·
מנשיא ב"י · רב פפא ב"י ול"ע · ר' שמואל בר יעקב · (ר'
יעקב · רבי אלעזר הקליר בנו · (יפליטי · רבי יעקב בנו ·
רבי יפת אבוה דרבי בנימן תלמיד רבי יוחנן (ר"ל רבי בנימן היה
תלמיד ר"י (ע"ש) ולא ידעתי אם היה חכם דבכ"מ מזכיר ר' בנימן
בר יפת ולא נקרא רב או רבי יפת : (רבי יצחק ורבי יהודה ורבי
יוסי ורבי שמעון שזורי מכחות פ"ג ד"ל ע"ב נראה שהיה קדמון תנא
דברייתא : רבי יצחק בן טבלא : הוא רבי יצחק נפחא הוא רבי
יצחק חקולא הוא רבי יצחק בן אלעזר : הוא רבי יצחק בר אחא
דשמעתא הוא ר' יצחק בן פנחס דאגדתא פ' ע"פ ונוכל לפרש שכולם
שם לאיש אחד או שד' שמות הם לרבי יצחק נפחא ור' יצחק סתם
באגדה הוא ר"י נפ' וסתם ר"י האמור בשמעתא הוא ר"י ב"א עכ"ל

יוחסין : (עיי' בפ' ע"פ דקי"ג סע"ב ז"ל הוא רבי יצחק בן טבלא :
הוא ר"י בן חקולא הוא ר"י בן אלעאי הוא ר"י בן אחא דשמעתא :
הוא ר"י נפ' דאגדתא וסימנך שמעו נא אחי כרשב"ם ר"י ב"א
דשמעתא מלתא באנפי נפשיה היא כל ר"י סתם הנזכר בשמעתא
הוא ר"י ב"א ר"י סתם באגדתא הוא ר"י נפ' עכ"ל : ראה בעיניך
כי בגמרא לא נזכר כלל רבי יצחק נפחא ועוד טעות דמוכח דכתב
הוא רבי יצחק בן אלעזר דהא אי' במ"ק ד"ך א' יתיב רבי חייא בר
אבא ורבי אמי ורבי יצחק נפחא אקילעא דרבי יצחק בן אלעזר :
ובפ' טרף בקלפי ל"ט ב' בן טבלאי ובתנחומא כנבים טבלי : ואפי
אעמוד כ"א וא' במדור בפני עצמו : ר"י בר טבליי בש"ר אלעזר
שביעית פ"ב : שאל לרבי יוחנן ולחנינא בן שמואל ורבי יונה
(שכחתי מקומו · אתא עובדא קומי רבי יעקב בר זבדי ור"י ב"ט
וא"ל רבי חלבו ירו' נידה פ"ב ד"נ סע"א : תני יעקב גבלייא קומי
רבי יוחנן ר"י ב"ט בשרב"ל (ע"ש : רבי שמעון בן זביד בשר"י
ב"ט א"ר חייא אריכא נדרים ד"ח ב' : רבי יצחק נפחא (בחולין
דע"ז א' בר נפחא ט"ס) (בפ' במה בהמה דנ"ב רע"ב א"ר יצחק
בנאין מנוי אדם כו' ואמר שם אי כרבי יצחק נפחא דאמר בנאין
מנוי אדם : היה נראה דסתם ר"י הוא ר"י נפחא מדהזכיר תחלה
א"ר יצחק (סתם) בנאין מנוי ואח"כ אמר אי כר"י נפחא בנאין
מנוי כו' (ע"ל ר"י בן טבלא) בחלק דצ"ו אר"ל טבא דנפחא ר"ל
מ"ש רבי יצחק נפחא מדבר נפחא סוא רבי יוחנן (ע"ש) : בס'
מסעות בנימן דקכ"א בעיר נפחא כמו ר' יהודי' ושם כנסת רבי
יצחק נפחא והוא קבר לפניה וכ"כ גא"י : רבי אבא אשכח לרבי
אבהו ורבי שמעון בן פזי ור"י נפחא בילה ל"ק א' : אבא בר מרתא
ורבי חנינא בר פפא ורבי ספרא : ורבי אבהו ור"י נפחא (ע"ש) :
רבי אבהו ורבי חנינא בר פפי ורבי יצחק נפחא ורבי אלעאי ע"ש :
ואבדימי דמן חיפא וע"ש שנקבר רבי יצחק נפחא בחיפא : ורבי
אלעאי ע"ל : רבי אמי ור"י נפחא פליגי פ' אלו נאמרים ל"ד
סע"א · מנחות פ"א י"א ב' : חגיגה ד"ו א' · כיצד מברכין
מ"א א' : יומא מ"ב ב' : איתיב רבי אמי לר"י נפחא : יומא מ"ט
ב' : ואיתיב ר"י נפחא לר' אמי שם ד"כ א' · רבי אמי ורבי אסי
קמיה רבי יצחק נפחא פ' הכונס ד"ס ב' : רב גידל ור' אבא קמיה
רבי זירא ור"ז לר"י נפחא ע"ש : ר' זירא (ע"ל) רבי זריקא (ע"ל
ורבי חייא בר אבא ור' אמי אקלעא דרבי יצחק בן אלעזר מ"ק ד"ך
ע"א : רבי חלבו שאלו : ורבי חנינא בר פפי ע"ל : ור' חנינא
בר פפא ע"ל : רבי יהודה נשיאה שלח בכור לקמיה : אתא קמיה
דרבי יוחנן אלו מציאות ד"ד סע"ב ורבי יוחנן רבו (ע"ל ר' אושעיה
רבה) : בפ' הרואה ס"ב ב' ר"י נפחא אמר רבי יוחנן אמר נ"ע
שהקדימו לרבי יוחנן : ורבי יצחק בר יוסף : ור' יצחק בן אלעזר
ע"ל : רבי ירמיה ורבי זריקא איתיביה : רבי ישמעאל איש כפר
ימא אתא לקמיה דר' אמי ורי"נ : ורב ספרא (ע"ל רב פפי לקח
בתו (ע"ש : רבין ורבי יצחק בר יוסף אקלעו לביתו : דרש אפתחא
דריש גלותא ס"פ כל הכלים ר"ל (ע"ל ורבי שמעון בן פזי ע"ל :
דרש ושמע רב ששת ואיקפד מ"ק כ"ד ב' : רבי תנחום בריה דר'
חייא איש כפר עכו אמר לרבי אמי מעשה בא לפני ר"י נפחא עיי'
רב אחא שר הבירה : (רבי יצחק חקולא (ע"ל רבי יצחק בן טבלא)
רבי אבא בר זבדא בשמו : רבי אבהו בשמו ירו' פ' ג"פ ופ' מי שמת
ופ' ב' דייני גזירות : בש"ר הושעיה ירו' ר"פ הזורק גט : רבי
זעירא רבי אבא בר זבדא ר"י בן חקולא בש"ר יהודה נשיאה (ע"ש ·
בשם חזקיה ערלה פ"א ס"א א' : וריב"ל בש"ר ינאי פ' טרף בקלפי
ירו' : ורבי שמעון ברבי ירו' ספ"ק דסוכה ופ"ב דכתובות ד"ו ד' :
(רבי יצחק בן אלעא (ע"ל רבי יצחק בן טבלא : (רבי יצחק בן
אלעזר לולב הגזול ל"ה ב' פ' ג"פ קס"ג א' אבין נפוראי לפניו :
בש"ר אמי אבוי דרבי אבודמי דציפורין : אמר ר"א בן פדת למד
וסדיכו מוטל בשוק ונהש עליו : מנקד לר' הושעיה בר' שמי ירו'
ס"פ הזורק ופ' מי שהפך : משמיה דחזקיה כתובות ד"ז א' ק"ט
א' ע"ז מ"ח ב' : יתיב אקלעי רבי חייא בר אבא ורבי אמי ורבי
יצחק נפחא ע"ש : רבי יוסי בן יוסי בשמו : רבי יצחק נפחא
ע"ל : הספיד את רבי פדת ע"ש : ר' ששנא בר' שמואל בר אבדימי
שאלו ולר' מני ע"ש : רבי יצחק (סתם דשמעתא) בר אחא (ע"ל
רבי יצחק בן טבלא : רבי יונתן ב"ר יצחק בר אחא : רבי יצחק
(סתם באגדתא) בן פנחס (ע"ל רבי יצחק בן טבלא) חולין ד"ז ב'
אדר"ן פכ"ח ס"פ כ"ט רב יהודה א"ר יצחק בפ' (חולין שם : רב
יצחק בירך לרב נחמן (ע"ש) הבר רבי אמי ור' אסי : רבי יצחק
רובא (עאל מקמי) עם רבי ירו' כירה ו' א' וע"ל רבי יצחק בר
אבדימי ובירו' פ' א"ע ד"ט ב' רבי יצחק רבה בשם רבי : ר' אבא

בר חנינא מנחות ל"ב ב' וכל"ל · ובשבת ע"ט ב' אמר לרבי ספרי האזינו : באדר"ן פ' כ"ח בר הנניה : (רבי יעקב איש כפר חנניה חבירו של רבי כ"כ יוחסין דקכ"ט סע"ב : קבורתם בכפר עכן עיי' רבי חלפתא איש כפר חנניה : רבי יעקב דכפר חכן (מ"ר אמור ונשא פי"ב דמ"ת ג' ואיכה כ"ח ד' · וס"ג ג' וע"ד רע"ב וקהלת כ"ב א' : בשם ר"ל ירו' פ' א"ע ד"ט ב' סנהדרין פ"ב תענית רפ"ק : משמיה דרבי אבא זוהר שמות ע"ו · רבי יעקב אבוה דרב אחא : רבי יעקב בר אחא גדול הדור עם רבי (במ"ק כ"ב ב' מעשה בגדול א' שמת אביו וביקש לחלוץ ומנו רבי. וביקש גדול הדור א' שעמו לחלוץ ומנו רבי יעקב בר אחא וי"א להיפך : בשבת פ' ב"מ דל"א ב' רבי סימון ורבי אלעזר יתבי ואמר א' ניקוס מקמיה דהוא בר אוריון : וא' אמר דהוא דחיל חטאין : רבי אחא בר יעקב נראה שהוא בנו : רבי ישמעאל בר' יעקב בר אחא :

הנה קלת שאמרו בש"ר יעקב בר אחא נ"ע אחר שזה היה בזמן רבי : ע"כ אכתוב כל רבי יעקב בר אחא ובר רב אחא וא"כ אסדר מי האומר בשמו ואתה תשכיל :

ר' יעקב בריה דרב אחא בר יעקב הוא ואביו למדו לפני אביי (קדושין כ"ט : רבי יעקב בריה דרב אחא בש"ר נהוראי דבת הוורן ירושלמי שקלים פ"א : ורבי אבא בר המכוכא בש"ר אדא בר אחיי ירו' הזורק גט : שאל לרבי אבדימי דמן חיפה עיי' רבי אבהו : אמר לרבי אבהו ע"ש : לפניו רבי אחא אחוי דרבי יוסי מנרקתיק : אמר ר' אילעא אר"י ב"א משום רבינו : א"ר אסי מ"ק כ"ז א' (בשם"ח אסא ע"ם) תענית ד"ז ב' זבחים קי"ו ב' ובדכ"ה א"ר אסי ע"ם : בש"ר הושעיה סוכה פ"ק : בש"ר המכונא ס"פ הזורק : א"ר זירא ברכות ד"ג א' : בש"ר זעירא : ורבי חזקיה ורבי יסא בש"ר יוחנן : בשם חזקיה ירו' שבת פ"ק : רבי חזקיה בשמו : בש"ר חייא בר אבא ירושלמי ברכות ו' ד' : חיננא קרתייהו ירו' ביצה פ"א עיי' חנא קרטיגנאה : בש"ר חמא אבוי דר' הושעיה : רבי חנינא : רבי טבלא הכן בר בא בשם רב : בש"ר יאשיה : רבי יהודה בן פזי : אריב"ל מ"ק ד"ז א' : בש"ר יוחנן פ' ג' שאכלו וירושלמי סוכה פ"ק ורבי אסי בש"ר יוחנן ירו' יבמות פ"ק ופ' הדר שבת ג' ג' בש"ר יונתן מ"ש פ"ג שבת פ"ק ג' ג' בירושלמי : בש"ר יוסי וא"ל רבי יוסי זכור אני שאתה ורבי ירמיה אמרו בשם ר"ל ירו' פ' אעפ"י ד"ל א' : בש"ר יוסי בר חנינא ירו' ברכות י"ב : בש"ר יצחק בר נחמן ירושלמי יבמות פ"א : רבי כהן : רבי מיישא : רבי מנא בר חזקיה : אמר עקביה שאל את רשב"ל : רבנן דקסרין בשמו ירו' שבת ג' ג' : שאל את רבי שמואל בר יצחק : רבי שמואל : בשם שמואל בר אבא : א"ר שמלאי מ"ק י"ו סע"ב : ורבי שמעון בר אבא בש"ר אלעזר פ' א"ע : ורבי שמעון בר אבא ריב"ל בש"ר ינאי פ' האומר : אמר ר"ל מ"ק ד"ז א' : רבי תנחום בר חייא איש כפר עכו בשמו : (ר' יעקב אחוה דרב אחא בר יעקב סנהדרין ע"ו א' :: (רבי יעקב בר ברתיה דר' אחא בר יעקב ונתגדל אצל זקינו רבי אחא כי גדל א"ל אשקיין מיא א"ל אטו ברך אנא בר ברתיה אנא סוטה מ"ט א' : והיוחסין כתב רבי יעקב בר בריה דרב יעקב אידי גדל עם זקינו בסוף סוטה גי' אחרת כנזדמנו לו או ט"ס : (רבי יעקב בר אחא בר אידי בשם ריב"ל ירו' דמאי ספ"א : רבי יעקב בר אבא תלמיד רב (תרגמיה קמי דרב ב"מ פ' המפקיד דמ"א א' : תרגמא רב נתן בר אבא קמיה דרב (שם) אולי אחיו הוא : רבי אבא בר יעקב א"ר יוחנן אולי בנו הוא : רב יעקב בר אבא בזמן רבא פ"ק דעירובין (די"ב ב' איתביה לרבא : אקלע לביה רבא א"ל כו' א"ל רבא וקרא את רבא מר ע"פ דק"ג סע"א ורבא א"ל כמה סבי שבישתו זבחים ד"ע ב' : (לפ"ז נראה כי ב' רבי יעקב בר אבא א' תלמיד רב כמו שהביא ש"י בתלמידי רב · וא' שהיתיב לרבא או שזקן היה ושימש שניהם ע"כ קראו רבא סבי : רבי יעקב בר אבא תלמיד אביי (פ' אלו מציאות אתא קמיה דאביי ושאלו שמלא חבות דחמרא כו' וא"ל שקול לנפשך דכ"ג ב' : (ואולי א' הוא אותו שדבר עם רבא ואביי והיוחסין עשה לכ"א מדור בפני עצמו ואולי זה ר"פ אלו מציאות נקרא רבי יעקב ואותו דפ' ע"פ וזבחים נקרא רב יעקב אך בעירובין הנ"ל איתא רבי יעקב : ולדעת היוחסין יהיו ג' רבי יעקב בר אבא א' תלמיד רב וא' של רבא וא' של אביי : ואולי רב ירמיה בר אבא אחיו :

רבי יעקב בר אבא בש"ר אחא ב"ר פמ"ב דמ"ו א' : (רב יעקב בר אבוה אמר לאביי דעד דאתינא מביה רב אבא מדלה לי כסא ואמזגא לי היכי אעביד א"ל מאמך קבל ומאבוך לא תקבל כיון דבר תורה הוא קלשה דעתיה קדושין פ"א דל"א ב' : ובמד' רות דמ"ט סע"ד רבי יעקב בר אבוה וירושלמי פ"א דמגילה דע"א ע"ג רבי יעקב בר אבוה בש"ר אחא ועיין ההוא שם ברכות פ"ב ד"ר ע"ד ר' יעקב בר אביי בש"ר אחא · וכ"ה תנחומא אחרי מות ופ"ב דשביעית וירו' פ' מגלחין בש"ר ששת שם פ"א סע"ד ר"י בר אביי דברדלא פ"ב דשביעית · בר אביי סוכה פ"ק · ונראה כי הכל א' וצ"ל בר אבא : רבי יעקב בר (רב) אידי תלמיד חבר לרבי יוחנן דאמר כגן אידי חברינו (יבמות נ"ו סע"ב ואין ראיה זו מוכרחת מ"ש בן אידי חבירינו שמא חבירינו קאי על אידי אך מניכו דר' יעקב למד מריב"ל וכן רבי יוחנן א"כ הוי רבי יעקב חבירו של רבי יוחנן ותלמידו : אף דת"א לפרש חבירינו על אידי שהיה בר בי רב דחד יומא לפני ר' יוחנן ע"ש אכן גי' ע"י אידי בר' יעקב היה בר ביה רב דחד יומא א"כ אידי אבי אביו אפשר היה חבירו דר' יוחנן :: נ"ל עוד ראיה דת"ת היה דא"י בכא"ט דכ"ז ב' א"ר יוחנן כו' אר"י ב"א אלמלא הוי רבי יוחנן באתרא דסורו הברוותא להיתרא לא פרכם פרש"י לא היה יכול לכוף ככף ולקנתר דעל רבו לא היה אומר כן : אמר רבי יוחנן פ' מי שהוציאו מ"ו ב' · רבי אבא בנו · והיו קורין לאביו בר ביה רב דחד יומא ולפי גי' ע"י ע"ל רב אידי אבוה דר' יעקב עיי' לקמה בסמוך ותראה איזה יוכשר בעיניך · רבי אבא בר פפא : אר' הושעיה פ' תפילת השחר דכ"ט ב' · ורב אחא בר חנינא : ורב אילא יתבי עבר שמואל בר בא וקמו קמיה א"ל תרתי גביכון חדא שאיני זקן והדא שאין תורה עומדת לפני בנה ירושלמי בכורים פ' אהרון דס"ה ג' · ר' זירא אמר לר' אבא בר פפא זיל לסולמא דצור לגבי ר' יעקב ב"א ובעא מיניה אי שמע מר' יוחנן · (רטיה) ב"מ מ"ג ב' · אריב"ל א"ל ר' זירא לר' יעקב ב"א בפירש שמיע לך מן ריב"ל או מכללא עירבין פ' מי שהוציאו דמ"ו א' ובפ' הבע"י ד"ס סע"ב אר' יעקב ב"א אריב"ל א"ל ר' זירא לר"י ב"א בפירש שמיע לך מריב"ל · ולא קראו ר' זירא רבי רק אמר לך ובפ"ק דחולין ד"ה ב' אר' זירא לר' יעקב ב"א שמע לא שמע רבי ע"ש · ר' זריקן בשמו · חמא אבוה דר' אושעיה עיי' למטה · אר' חנינא פ' כילד מברכין מ"ד א' · אר' חנן אר' יעקב ב"א אריב"ל חולין ה' ב' · ריב"ל נראה שהיה רבו דאמר אריב"ל פי' יוחסין דע"ס ב' גיטין דפ"ו ב' וירו' סוף ר"ה וסוף סוטה · בשכונתו היה זקן א' יצא בגלודקי ושאלו את ריב"ל ביצה כ"ה ב' וע"ל שאמר בשמו · ר' יוחנן רבו ע"ל · בש"ר יונתן סוף בכורים · ופ' במה בהמה : ר' יעקב בר בת יעקב · בש"ר יצחק רובא ירו' פ' א"ע ד"ט ב' · רב נחמן ע"ל · אר' נחמן לחמא בר אדא שליח ציון כי סלקית אקיף אסולמא דצור וזיל לגבי ר' יעקב ב"א ובעא מיניה אדאזל נח נפשיה ביצה פ' א"ל דכ"ה ב' · ורב נחמן בר יצחק הוי מרכסין ויהבון ליה לר' חמא אבוי דר' אושעיה (ע"ש) · בש"ר סימאי מ"ש פ"ד · ר' פדת בשמו · רבין בשמו עיין למטה בסמוך · בשם ר' שמעון בן לקיש כלאים פ"ד · כי אתא רבין אר' יעקב ב"א אר' שמעון חסידא סוף ר"ה בש"ר שמעון חסידא ירו' ברכות פ"ד ד"ה ג' · פליג עם ר' שמואל בר נחמני פ' הרואה ס"ב ב' · (ר' יעקב בר אידי בר אושעיה מעשה במשפחה אחת בדרום שקראו עליה ערעור ושלח רבי את רומנוס לבודקן ע"ש · רבי יעקב בר אדא בזמן ריש לקיש · (ר' יעקב בר אדא בר עתליה בש"ר אלעזר כו' והיה זעירא מסתכל בו ירו' גיטין פ"א דמ"ג ג' · ר' יעקב בר יעקב ירו' · ר' יעקב בר בת יעקב פ' הבונה דק"ג א' קמ"ט ב' נפ' השואל ב' דברים · בש"ר אוניא דבית חוורן ירו' פ' ע"ע דך"ג רע"ג ופ"א דשקלים · א"ל ר' זירא כי אזלת להתם בעא מינאי מר' יעקב בר אידי פ' חלון ד"פ א' פרש"י אביו לא הי' הגון לא הזכרו · ר' יעקב בריה דבת שמואל בזמן רבא (באלי אמר בשמו ברכות כ"ה סע"ב עיי' רב מארי בר רחל בת שמואל · ר' יעקב בר גיורי (ע"ש) תלמיד ר' יוחנן (ל"מ שהיה תלמיד ר"י אך בנו ר' יצחק הי' תלמיד ר' יוחנן · (ר' יעקב גבולאה ורבי לוי בש"ר חנינא מ' קהלת דפ"ג א' גבוליא בש"ר חנינה חלה פ"ג · אר' אימי תני יעקב גבוליא קומי ר' יוחנן ר' יצחק בר טבליי בשם רשב"ל ירו' פ' הערל ופ' י' יוחסין · ר' יעקב בר נחמני תלמיד שמואל · (אמר שמואל פ' א"ט ד"כ ב' ול"ב ב' · רבי ינאי אולי אחיו · ר' יעקב איש כפר נבוריא בזמן ר' חגי (בס"פ ר"א דמילה כפר כבוריא שאל לר' חגיי · ב"ר רפ"ז ד"ט א' ופ' חקת דרע"ג סע"ג ומ' קהלת ק"ד ב' · וירושלמי פ"ב דיבמות · כפר כבוריא הורה בצור דגים טעון שחיטה ומותר למול בנה של נכריות · בשבת שמע ר' חגי שלח ליה תא לקי · תרגום יעקב כפר כבוריא בצור לך דומיה תהלה שמא דכולה משתוקא למרגליות דלית לה טימא כל דמשבח בה פגמה ירו' ר"פ הרואה · תרגום אילין דמתמנין בכסף הוי אומר לעץ הקיצה ירו' ס"פ גמרא דבכורים (כקבר שם

בנברתיין

ינאי בר אמי : ועיין ההוא בשבת ס"פ כל הכלים חסר תיבת חמוי :
אבן גירו' רפ"ב דגיטין רבי יונה ט"ס : רבי ינאי ורבי יוחנן הלכה
כרבי ינאי שהי' רבו דרבי יוחנן ה"ע דל"ה א' : יען כי יש רבי
ינאי קדמון ורבי ינאי רבה ותבין ותשכיל מי אמר. בשם ר"י הקדמון
או ר"י רבה : רבי אבא בר' חייא בר אבא ור' זירא בעו מר' ינאי
רבי אבין אר"י : רבי אבין בר כהנא : אר' אושעיה אר"י כתובות
דע"ט סע"א : רבי אחא ורב הונא ורבי חנינא ורבי מאישה בשמו
מ' איכה ע"ג ב' : רב אחא בריה דרבא משמיה וצ"ע : ר' אייבי
אר"י : רבי אילא בשמו : רבי איניי אר"י : רבי אלעזר אר"י :
רבי אלעזר בן אנטיגנוס בשמו : רבי אסי אר"י : רבי אמי התנו
ע"ל : גמליאל זוגא : רב דימי אר"י : רבי הונא אר"י חולין
קכ"ב ב' : אר' ינאי אר' זירא ס"פ לולב וערבה כ' רע"א : וצ"ע
דהא רבי זירא היה תלמיד רבי אסי שהיה תלמיד רבי יוחנן : ור'
ינאי רבו דרבי יוחנן יאמר בשם תלמיד תלמיד תלמידו : ור' זירא
בעא מיניה לעיל : רבי זירא משום חד דבית ר"י ס"פ טומנין :
שלח רב זעירא לדבית ר' ינאי ירו' כיצד מברכין : ר' חזקיה בשמו :
בש"ר חייא בר ווא : שאל לרבי חייא ע"ל : רבי הילא בשמו :
רבי חנינא תורתאי אר"י : רבי חנינא קמיה וא"ל ר"י פוק קרי
קראיך לברא פ' אעפ"י דל"ו רע"א : רבי חנינא קרא קמיה
רבי יהודה בן פזי בשם רביה רבי ינאי כו' ר' בשם דבית ינאי עיקר
עבורה של דינה זכר היה כ"ה בירו' פ' הרואה ועיין ההוא בב"ר
ס"פ ע"ב גי' כשתנה ואין שם ר"י בפ' בשם רביה ר"י גם אין שם
רבי בשם דבית כו' : יהודה בר' חייא רבה התנו : ר' יהודה נשיאה
אתא לגביה ע"ל : רבי יהושע ב"ל בשמו ירו' טרף בקלפי : רבי
יהושע בר גידל : רבי יוחנן תלמידו : רבי יונתן בן עוזיאל רבו
ע"ל : ורבי יונתן ירו' קדושין ס"א ג' : ר' יונתן בן יוסף חבירו :
רבי יילי בשמו ; רבי ינאי בר בריה דרבי ינאי סבא בשמו : רבי
יצחק בר יוסף אר"י : ר' יצחק הקולא : ר' מני בר פטיש בשמו :
שלח למר עוקבא ע"ל : רבא בשמו : רב תלמידו ע"ל : רבי רבו
(ע"ל) : שמלאי שמעיה ע"ל : ר"ל בשמו ופליג עמו ע"ל :
בשם רשב"ג סנהדרין י"א א' : רבי שמעון בנו : ור"ש ברבי ב"ר
פ"ו ; (אר' ינאי בר בריה דרבי ינאי סבא משמיה דרב ינאי רבה
סוף מגילה דל"ב סע"א : ובנדרים פ"ג פ' ארבעה נדרים דך"ב
רע"א בר ברתיה דרבי ינאי סבא אתא לקמיה דרבי ינאי רבה :
(רבי ינאי זעירא מת חמיו שהיה ג"כ רבו ואר' חמא שיטמא לו
ירו' ברכות ע"ג בזיר כ"ו א' : רבי ינאי בר' שמעון ברבי (ל"מ :
(ר' ינאי חמוי דר' אמי אמר · מסופק אני אם הוא ר' ינאי רבה
הנ"ל וע"ש : רבי ינאי בר אמי הכהן (ורבי זריקא אקלעו לביה
רבי יהודה בר' שמעון בן פזי פ' כל הבשר קי"א א' : ומזה יש
קצת ראיה דרבי ינאי היה חמיו של רבי אמי וקרא את בנו ינאי
ע"ש חמיו : בזמן רב ספרא : (לא ידעתי מכ"ל : ר' ינאי בר'
ישמעאל (ב"מ דפ"ו ב') בזמן רבי שמעון ברבי (וצ"ע) רב אשי
בשמו תענית י"ד א' רבי זעירא שלח לגביה את ר' נחום ירו' ברכות
פ"ד ד"ח א' ורבי זריקן בש"ר יוחנן ירו' פ' הערל ד"ח ע"ד ·
שאלו רבי יהושע בר זידל : בש"ר יוחנן דמאי פ"ד · ר' ישמעאל
בן זירוד אזל לגבי לשיילי · בשם ר"ל ירו' עירובין פ"ק תענית
פ"א · ושם לפני זה רבי ייני בש"ר ישמעאל (צ"ל בר' ישמעאל)
בשם בית רבי ייני : רבי ינאי קפודקאה לפני רב הונא (ירו' ר"פ
י"כ דט"ז רע"א ה"ל עובדא והווי דייכן רב הונא ור' יהודה בן פזי
ורב אחא : (רבי ינאי בר נחמני אמר שמואל תמיד פ"ב כ"ט א'
רבי יעקב אולי אחיו : (רבי ינאי אחוה דרבי חייא בר אבא תני
סנהדרין ע"ד ב' : רבי ינאי בר שמואל בר ינאי (ל"מ : ר' ינאי
בן רבי יוסף בן רבא בזמן רב כהנא (ואולי ט"ס וצ"ל ר' אבא בר
יוסף בן רבא ע"ש ע"ל כנאי ונתחלף בין כנאי לינאי : (ר' ינאי :
רבי אלעזר בר' ינאי · רבי חייא · רבי יאשיה · רבי יעקב ·
רמיטא · רב שמואל · רבי שמעון · (רבי ייני בירושלמי הוא
רבי ינאי · (רב ינטה בר חיננא ע"ש · רבי ייסא הוא רב אסי
ע"ש · (יסיני רבי שמעון בנו · (יעבץ בן רבי יהודה הנשיא
נכנס חי לג"ע ד"א זוטא ספ"ק ובמ"י יחזקאל סכ"ח בן בנו של ר"י ·
(רבי יעבץ רבי חגי בשמו ירו' ר"פ א"ד ועיין ההוא ברבה פ' אמור
דקל"ה ג' רב הונא בשמו · רבי יעקב בן בתו של אלישע אחר
(כתב יוחסין דך"ג ב' שהוא תנא בפ"ד דנגעים · (ל"מ שם) · בס'
בכ"ח פ' כי תצא ד"ר ע"ב מביא גמרא קדושין ספ"ק רבא אמר הוא
מני ר"י הוא דאמר שכר מצוה בהע"ל כו' ורבי יעקב זה הוא בן
בתו של אלישע אחר ובס' הכ"ל דר"א ע"א כתב ואפשר דר"י ב"א
וכן שם ע"ב ושם באותו עמוד אמכס ס"ל לר"י ב"א ושם ע"ג ועי"ל
דר"י ב"א ס"ל כו' דאחד הוא הוא ר"י ר"א וכ"כ פ' לך לך ד"י ע"ב
וע"ג ר"י ב"א ג"פ · ובפ' וירא די"ז ע"ג ר"י בר אידי · חלילה
לומר כן דוק בחבורי לסדר הדורות אלא ט"ס · והחזיק בכ"מ בחיי
עה"ב בסוף חולין (קמ"א א') ובפ"ק דקדושין (דל"ט) ז"ל
אלמלא דרשה אחר להאי קרא כר' יעקב בן בתו לא היה חוטא ·
ובירושלמי פ"ב דחגיגה דע"ז ב' ושם בקדושין הנ"ל אלישע אחר ראה
לשונו של רבי חוצפית בפי חזיר אמר זו תורה וזו שכרה דומה שאין
מתן שכר דהא כתיב והארכת ימים ויצא לתרבות רעה ולא היה יודע
שדרשה רבי יעקב לפנים ממנו והארכת ימים לעתיד שכולו ארוך
עכ"ל · · דרש זה על שראה אני אמו אלישע טעה בזה · ואולי
מ"ש רבי יעקב לפנים ממנו ט"ס וצ"ל בר ברתי · וב"ת ה"ק ח"ב
סי' העתיק ירושלמי הנ"ל לפנים ממנו כו' וכתב שם ר' יעקב ור'
שמעון הלכה כר"ש שנזכר יותר במשנה ובריית' אבל האמת דהלכה
כר"י דקשיא מר"ש כי ר"ש תלמיד ר"ע ור"ע היה בזמן אחר כמנא
ר"י קשיא מר"ש עכ"ל סי' רמ"ט (ולדעתי אין זה הכרח דר"י יהי'
קשיא מר"ש דהא בת אלישע היתה בימי רבי ור"ש היה רבו דר' ·
וברבה רות דמ"ח וקהלת דק"ב ולא היה יודע שדרשה רבי עקיבה
וכ"ה בילקוט קהלת דקפ"ז ג' רבי עקיבה בר סיה כ"ל ט"ס וצ"ל
רבי יעקב בר ברתיה) · ונראה כי הוא האמור באבות פ' בן זומא
עה"ז דומה לפרוזדור (וקשה בעיני לומר זה לפי שב"פ ב"ז הנ"ל
אמר אחר זה אלישע בן אבויה אומר ואיך יקדים דברי בן בתו
רבי יעקב לדברי אלישע בן אבויה · אף כי באמת לא שמר הסדר
בפ' ההוא שאמר בן זומא ואח"כ בן עזאי ואח"כ לויטס איש יבנה
ואח"כ ר' יוחנן בן ברוקה ואח"כ ר' ישמעאל ואח"כ ר' צדוק ואח"כ
רבי יוסי ואח"כ רבי ישמעאל בר' יוסי ואח"כ ר' יונתן ואח"כ ר"מ
ואח"כ ראב"י ואח"כ ר' יוחנן הסנדלר ור"א בן שמוע ורבי יהודה
ור' נהוראי ור' ינאי ור' מתיא בן חרש ור' יעקב ורשב"א ושמואל
הקטן הקדוש לכולם שהיה בזמן ר"ג הזקן ואח"כ אלישע בן אבויה)
וי"א כי הוא אביו של רבי אלעזר בן יעקב ולא נהירא שלא מצאנו
זה וגם לא אמר אר' אלעזר בר (צ"ל ברבי) יעקב כ"כ יוחסין ·
(ול"נ בראיות מופתיות והכרחית שא"א לומר שר"א בן יעקב יהי'
בן רבי יעקב שהיה בן בתו של אלישע · דהא ראב"י היה תלמיד
ר"ע ורבו של ר"מ (ע"ש) וידוע דאלישע אחר היה רבו של ר"מ
ואיך יהיה בן בן בתו של אלישע רבו דר"מ · ע"כ א"א לומר דראב"י
יהיה בן של רבי יעקב בן בתו דאחר וק"ל · ופשיטא לדעת היוחסין
וב"ש דראב"י היה חבירו של ריב"ז וידוע דרבי יוחנן ב"ז היה על
ברית מילה של אלישע אחר ואיך אפשר לומר דראב"י יהיה בן בן
של בת אלישע אחר · אלא ודאי אחר הוא) · וכתב יוחסין עדיין
בספק אם הוא · רבי יעקב דכפר חטיא שהי' בזמן ר"ע גם בברייתא
חכם גדול וקדוש תלמיד ר"ע ורבו של רבי (ע"ש) (ובחגיגה ה'
ב' הוי רגיל לקבל אפיה דרבי בכל יום · · ר' יעקב קורשאי כ"א בן
קורשאי נזכר בהוריות (די"ג ב' דאמר ר"מ לר' נתן (ע"ש) כימא
לרשב"ג פתח תני בעוקצין דלית ליה שמע רבי יעקב בן קורשאי
ואזל ויתיב להדי כוותא דרשב"ג והוי גרס ותני עוקצין יהיב רשב"ג
דעתיה וגרס עוקצין ובויקרא רבה דקס"ח א' בר קורשוי · והוא
רבו דרבי (ע"ש) בירושלמי ר"פ ע"פ וס"פ המצניע · ר' יעקב
סתם פ"ג דאבות ופ"ד בשבת ועירובין הוא רבו דרבי (ע"ש) היינו
נזכר סתם במשנה : רבי יעקב סתם הנזכר בגמרא (וכתב
ש"י שהוא תלמיד רבי יוחנן (עיי' למטה שאמר הרבה פעמים א"ר
יוחנן : במ"ק כ"ה סע"ב כשמת רבי יעקב (ובע"י בר אחא)
אתחמיאו ככבי בימא :

ואסדר לפניך האומרי' בש"ר יעקב סתם ותשכיל אם הוא רבי יעקב
סתם דמשנה ובריית' רבו של רבי או רבי יעקב סתם שבגמ' תלמיד
רבי יוחנן :

א"ר אושעיה ברכות י"א סע"א : א"ר אילעאי א"ר יעקב א"ר
אבא בר אחא : אלעזר בן יהודה איש אבלים מש"ר יעקב : אמר
רב חסדא פ' תפילת השחר כ"ט ב' ול"ד א' : רבי יהודה נקוסא
(תלמיד רבי) בשמו : רבי יהודה הנשיא משום רבי יעקב שאמר
משום ר"מ גיטין ספ"ק י"ד ב' : אריב"ל : א"ר יוחנן פ' המוציא
יין פ"א א' : פ' חביות קמ"ה ב' : פ' כל שעה כ"ה א' : פ'
האשה כ"א ב' : מ"ק ה' רע"ב : כתובות ל"ג ב' : פ' או"ב פ"א
ב' מכות מ"ב א' : א"ר יוסי בר שאול : רבי יעקב זבן סנדלא ור'
ירמי' זבן פיתא ביום אידם אמר זה לזה יתמי. ע"ז י"ג ב' : אמר
לרבי ירמיה אסבר לך מ"ק י"ח א' : אמר לרבי ירמיה בר תחליפא
אסבר לך : בש"ר מאיר ב"מ ע"ה וע"ל : א"ר מני : ור' נתן :
נשם בר פדא : רבין א"ר יעקב עיי' יוסי בן שאול : (ר' יעקב

רבי אבא בנו · ורב חביבי · ורבי חנינא וצ"ע ור' ינאי : ונגאי ·
רב יוסף בר' שמעיה (שבת פ' ב"מ ל"ג ב' · איתיב לרב פפא
ר"פ מי שהוציאו מ"א סע"ב · מנחות ע' ב' נ"ב ב' · אמר לרב
פפא תמורה י"ד ב' · רב יוסף בריה דרב סלא חסידא (תרגמא
קמיה דרב פפא פסחים פ"ו דע"ג ב' חולין ע"ד ב' סוף ערכין
ל"ג סע"ב · (רב יוסף בריה דרב שמואל אמר לרב פפא · זבחים
ד"ו ב' · (רב יוסף אבי התוס פ' המביא גט עמ"א ד"א רפ"ז ·
יוסף שידא אמר לרב פפא (ע"ל יונתן שידא) ואמר לרב יוסף :
(רבי יוסף בן זימרא ע"ל יוסי · (רב יוסף בר דוסאי (ע"ל אבא
יוסי ב"ד : (אבא יוסף בן דוסתאי (ע"ל אבא יוסי : (אבא יוסף
הבנאי שאל ממנו אבנימוס הגרדי ש"ר ר"פ בא : אבא יוסף בר הנן
ע"ל אבא יוסי : (יוסף קומנוס בנו : רבי עקיבה בנו : (יוסף
רבי אחא בר יוסף : רבי דימי בר יוסף : רב הונא בר' יוסף :
רבי חייא ב"י : רבי חמא ב"י : רבי חנינא ב"י : רב חסדא ב"י :
רבי יוחנן ב"י : יונתן ב"י : יצחק ב"י : רב נתן ב"י : רב ענן
ב"י : רבה ב"י : שימי ב"י : (רב יוסף רב אחא ברב יוסף ·
רב המנונא ברי' : רבי נחוני' ברי' : רב נחמיה ברי' : עוקבן
ברי' : רב פפא ברי' : יוסתאי בר מתון (ע"ל דוסתאי ב"מ :
יועזר איש לרידה : יוסי בנו : יועזר איש הבירא שאל את ר"ג
הזקן עומד : בשער מזרח תלמיד ב"ש פ"ב דערלה מי"ב : רב
יחזקאל אביו של רב יהודה (תני רב יחזקאל ברכות די"א א' :
ומתני לרמי בריה כו' וא"ל רב יהודה אבא לא תתני הכי וא"ל רב
שמואל לא תימא לאביך הכי פ' הנשרפין ד"פ ב' · וקדושין ל"ב
א' · ורב יהודה היה רבו של אביו ואמר שמואל שיקום לפני אביו
לפי שהוא בעל מעשים ושמואל כמי קאים קמיה קדושין ל"ג ב' :
רב יחיאל (רבי אחלי ואיתימא רב יחיאל עירובין י"ב א' · ופ"ג
ל"א ב' הזקה שליח עושה שליחותו · ופ' בכל מערבין כ"ח ב' :
ופ' הלון דע"ז א' ביצה י"ד ב' מ"ק ד"י ע"א) בזמן רב חסדא
פ"ק דביצה אמר רבה בר יונתן אמר רבי יחיאל יומא מ"ז א' :
נדרים פ"ד מ"א ב' : ייבא ע"ל אח ר' יבא : רבי יילי בש"ר ינאי
ירושלמי ע"ז ספ"ד : (יטסים בעדים בנו : (רב יימר בר שלמיא
אמר לאביי פ' כל הבשר ק"ז ב' משמיה דאביי במה אשה ס"ו ב' מי
שהחשיך קנ"ו א' מ"ק ו' ב' סוכה ז' ב' סוטה כ"ב ברבי שלמיא :
אמר למר זוטרא ברכות כ"ג סע"ב : שלח לרב פפא מנחות ל"א
א' : איתיב לרבא ב"ב ט' א' : משמיה ד־רב (צ"ל דרבא) ס"פ במה
אשה : רב יימר מדיפתא (פ' הגיות דקמ"ו ב' · ורב אשי אמר
ס"פ מי שאחזו : רב יימר (אכל בשביל אשתו שהיתה כהנת פ'
הזרוע דקל"ב א' : אמר לרב אשי כתובות נ"ה א' ופ' הכונס ס"ב
א' ופ' הגוזל עצים ק"ה א' ע"ז ס"ג ב' · ידע עדות למר זוטרא
אתא לקמיה דאמימר א"ל רב אשי לאמימר שבועות ד"ל ע"ב :
איתבי לרב כהנא ע"ז נ"ט א' ואמר לרב כהנא ב"ב קע"א ב' :
אכשר עד מפי עד בבכור קרי עליה מרימר יימר שרי בוכרא פ'
חביות דקמ"ה ב' בכורות ל"ו א' : אקלע לפרקי דרב פנחס ברב
אמי : ורב חביבי ורבינא פא"ט כ"א א' : (עיי' ה"א ד"א קע"ג
מלך ז' שנים : רב יימר בר שזבי (אמר למר זוטרא : ברכות
פ"ח דל"ג ב' : יוחסין מביא שזבי בר יימר (ל"מ : רב יימר בר
חשויי בזמן רבה (בר חנו ורב פפא ורב הונא ברב יהושע כתובות
פ"ד ב' : (רב יימר סבא אתא קמיה דרב חסדא עירובין פ"ג ד"מ
ע"ב : בעא מרב נחמן וא"ל רבא : כתובות כ"ג א' : רב (יימר)
בריה דרב הלל כ"ה בשס"ח זבחים ד"ט א' ע"ל רבא ברב הלל : ר'
ייסא בירושלמי הוא ר' אסי כ"כ יוחסין : ילתא אשת רב נחמן
(ע"ש) (היא גלגול מעכה אם אסא ועתה מפלגת לזכות בה והיא
ג"כ היתה מתאוה לדברים אסורים כדאי' בחולין ק"ט שאמרה אני
רוצה לאכול בשר בחלב : ונתקנה בזכות רב נחמן · ג"כ : רבי
ינאי הקדמון ובניו תנאים רבי אלעזר ורבי דוסתאי (ע"ש) בזמן
ר"ע ור"מ (וצ"ע) כי רבי אלעזר ברבי ינאי היה בימי ר' יוחנן ואולי
כמ"ש בשם תו' כתובות כי יש רבי יוחנן (ע"ש) שהיה תנא :
(כתב גא"י עכברא שם במערה נגינה גפנים נקברו רבי ינאי ורבי
דוסתאי ורבי נהוראי (אכן לא ידעתי איזה רבי ינאי אך שגם רבי
דוסתאי נקבר שם שהיה בנו של רבי ינאי זה : (ר' ינאי סבא בן
בנו רבי ינאי אתא לקמיה דרבי ינאי רבה עיי' למטה : רבי ינאי
(רבה) : (רבי רבו בפ' הספינה דפ"ד ב' א"ר ינאי אמר רבי :
ובפ' י"פ קי"ג א' א"ר יוחנן א"ר ינאי אמר רבי : אך מצינו בפ'
אין מעמידין דל"ו ב' א"ר זירא נער גדול היה לי (בשאלה זו) אצל
רבי אסי ורבי אסי אצל רבי יוחנן ורבי יוחנן לרבי ינאי ורבי ינאי
אצל רבי יונתן בן עמרם ור"י ב"ע אצל רבי · הרי נראה סדר

מדרגתן רבי ינאי לרבי יונתן בן עמרם ור"י ב"ע מרבי · וביבמות
דצ"ג א' סדר קבלתן רב הונא כרב כלומר קבלה מרב רבו וכן כולם
(ע"ש) זה למעלה מזה מרבו של זה (ובשס"א מדורו של זה היה)
ורב כרבי ינאי ורבי ינאי כרבי חייא ורבי חייא כרבי ורבי כר"מ
ור"מ כראב"י וראב"י כר"ע עכ"ל : הרי רבי ינאי כרבי חייא ורבי
חייא כרבי : נמצא כי לרבי ינאי היה רבו רבי ורבי חייא ור' יונתן
בן עמרם : כד דמיך ר' אכריז רבי ינאי אין כהונה היום (ע"ש :
כתב בתהו"י איך הסב ג' דורות מרב לרבי שהרי רב שימש לרבי וכן
ר"מ תלמיד מובהק לר"ע : בירושלמי דמאי רפ"ז רבי ינאי שאל
את רבי חייא רבה א"ל כו' א"ל עתיד את להנהיג שררה על ישראל
מובא בתו' סוכה ד"ג ב' ז"ל שאל לרבי חייא רבו וכ"ל שצ"ל ר' חייא
רבה כי כן מורגל לקרותו רבי חייא רבה : אכן מיבמות הנ"ל נראה
דרבי חייא היה רבו שאמר ורבי ינאי כרבי חייא : וביבמות דצ"ג
רע"ב הראו לרבי ינאי בחלום קנה רצוץ וסבר שאין הלכה כך וא"ל
רבי חייא שהוא פסוק אחר ויפה עשה : היה יושב ודורש. וכחש
מרתיע ב"ר פ"י ובמדבר רבה פי"ח וי"ר פך"ד : ובחולין ד"כ א'
אמר על בני רבי חייא יקבלו הרובין תשובתן : והיה חמיו של רבי
יהודה ברבי חייא רבה (ע"ש : בנתיה דר"י לא היו מתקדשין
בפקות מתרקבי דדיכרי קדושין י"א : רבי יוחנן תלמיד (ע"ש)
א"ר יוחנן משמיה דרבי ינאי ב"ק קט"ו א' ב"מ ד"י ב' : ובפי"ב
הנ"ל : שאל לר"י קומי ערסי דר' שמעון בן יהוצדק ואמר לרבי
יוחנן מה בין לי ולך (ע"ש) : א"ר ינאי כו' א"ר ינאי לר' יוחנן
אי לאו דדלאי לך הספא כו' אר"ל אי לאו דקלסיך גברא רבה הוי
אמינא כו' מכות ד"א ב' יבמות פ' האשה רבה דצ"ב סע"ב : א"ר
ינאי נמנו ל' זקנים מנין שאין קדושין תופסין ביבמה כו' א"ל רבי
יוחנן ולאו מתני' היא כו' והוה רבי ינאי מקלס ליה הזלים זהב מכיס
וגו' תן להכם ויחכם וגו' א"ל ר"ל בתר כל אילין קלוסיא יכול פתר
לה כר"ע ירושלמי קדושין פ"ג דס"ד סע"א : א"ר יוחנן משום חד
דבי רבי ינאי יומא ט"ו א' : כתב ב"ש כריתות פ"א ד"ה א' א"ר
ינאי א"ר יוחנן ל"ג דהא רבי ינאי רבו מובהק של רבי יוחנן היה
עיי' פ"ב דזבחים (עיי' מ"ש בכללים : דבי רבי ינאי ברכות ל"ב ·
שבת ל' נ"ב ע"ד פ"ה קמ"א : עירובין ע"ז ב' פ"ב נ"ה ב' · יומא
ס"ה א' ס"ו סוכה כ"ח ב' דבי רבי ינאי אמרי כו' רבי שמעון אומר
וצ"ע שהקדימו לר"ש · מגילה כ"א : יבמות קי"ג : כתובות
י"ד : קדושין כ"ו : גיטין ט"ו : ב"ק נ"ב : ב"מ ק"ג ק"ה ע"ז
י"ט ס"ב : זבחים ע' : נידה כ"ז : ב"ר פי"ד י"ט ב' איכה ומגילה :
ועיי' ס"פ ע"ב וירו' פ' הרואה : כתב רמב"ם בהקדמת ס' הי"ד רב
קיבל מר' ינאי וראב"ד כתב עליו לא היה ולא נברא : ויש קצת
ראיה מגמרא דיבמות הנ"ל ורב כר' ינאי : אף דמצינו להיפך בפ'
נידה ל"ט סע"ב א"ר יוחנן א"ר ינאי אמר רב אך נ"ל שצ"ל אמר
רבי דכמה פעמים א"ר ינאי אמר רבי ועל סמך קנה רצוץ זה נ"ל
שכתב ש"י ר' ינאי בתלמידי רב דלכל הדעות לא היה ר' ינאי תלמיד
רב · כתב יוחסין דל"ו סע"א ורב היה גדול ממנו כי רב היה מבית
דינו של רבי בפ' הניזקין ונסתר מן גמרא דיבמות הנ"ל ורב כרבי
ינאי · ריש לקיש בש"ר ינאי סוכה י"ז ב' · מעילה י"ח א' :
ב"מ ד"ו ב' : עירובין י"א ב' : גיטין ס' א' : פ' או"ב פ"ב א' :
נידה ג' סע"ב : בפ' כ"כ דקי"ט א' לבוש מאני מעלי שבתא ואמר
בואי כלה וב"ק ל"ב : ואמר לבניו אל תקברני בלבנים ולא בשחורים
שבת קי"ד : תענית י' נידה ד' קדושין מ"ט : כתב יוחסין אר'
ינאי ילני מקלקלתא ולא ממתקני ירושלמי מ"ק : אבל הגי' שלפנינו
רבי שמעון בנו אמר זה (ע"ש) : רבי יוחנן תקוע אצל ר' ינאי
ור"י אצל רבי חנינא ב"מ פ"ה : כתב יוחסין רבי ינאי מעט חשש
בעיניו כדאית' בב"ב עכ"ל (בוודאי כוונתו במה דאי' בפי"ב דקי"א
א' מסתמיך ואזל רבי ינאי אכתפי' דרבי שמלאי שמעיה ואתא ר'
יהודה נשיאה לאפיה : א"ל (שמעיה דרבי ינאי) בר איניש דאתא
לקבלנא הוא יאי וגולתא יאי (פרש"י רבי ינאי זקן היה וכהלו עיניו
כהות) גששיה לגולתיה דרבי יהודה נשיאה כו' : וצ"ע מכ"ל לרש"י
דמחמת זקנה כהלו כהות דהא אי' בפ' ח' שרצים דק"ח ב' שלח למר
עוקבא שישלח לו מקילור של מר שמואל ושלח ליה טובה טיפת כוכן
ליתן בעיניו שחרית ורקילת ידים ורגלים בחמין ערבית (כמי מאירת
עינים) מכל קילורין : כראין הדברים שלא מחמת זקנה היה
עיניו כהות דקלישא מחמת זקנה אין לו רפואה כודע מספרי הרפואות
אר' ינאי תפילין צריכין גוף נקי מפני מה לא התזיקו בהן מפני
שרמאים א' הפקיד אצל חבירו כו' ורבי ינאי היה לובשן אחר חליו
ג"י שהחולי ממרק כו' ירושלמי פ' ב' דברכות ד"ד ע"ג : ר"י חמוי
דרבי אמי מ' הזית ד"ד ב' וירו' פ' המוציא תפילין ד"ו ג' ע"ל ר'
ינאי

הדר פ"ו רע"ב ודע"ג א' ודע"ה ב' א"ל רב ביבי אנא אמריתי משמיה
דרב אדא ב"א א"ר יוסף מרי דאברהם רחים ברבי אחלוף לי · וכפ'
כל גגות פ"ט ב' : כלדים מ"א א' תלמיד רב יהודה אני ולא שמעתי
ממנו וא"ל אביי אתה אמרת פרש"י שחלה ושכח תלמודיה · ובפסחים
י"ג סע"א : א"ל רב אדא בר מתנא בפירש אמרת לן פרש"י שכח
תלמודו כשחלה ותלמידיו הזכרוהו) : כתב יוחסין לכ"א ר"י בזבחים
(איתא שם כ"א במנחות דל"ט) הזהרו בזקן ששכח תלמודיה כי ראש
שלא היו נוהגין בו כבוד : כאשר היה מקשה אביי א"ל בזויים חד
ברא הוי לכייליל ולא מתקן (זבחים קי"ח ב') וכשהי' מתרץ בעדו
אמר עליו מר דגברא רבה הוא ידע מה קאמינא וקרי על המקשים
בני קטורה (שם פ"ו דס"ב סע"א : (כי סליק רבי זירא אכל
מוגרמת דרב ושמואל : (ע"ש) אמרו ליה ולא מאתריה דרב ושמואל
את א"ל מאן אמרה רב יוסף בר חייא דגמר מכ"ע שמע רב יוסף
ואיקפד : אמר אנא מרב יהודה גמירנא דאפילו ספיקא דגברא גרס
(ע"ש) בסוף פ' ע"ע אמר לא תתני ענוה דאיכא אנא : (הוה מצלה
ביבי לכבוד שבת פ' כ"כ קי"ט א' בי"ר פ' יתרו דק"ב סע"א בשם
פליאה ראה רב יוסף סגי נהור כד שמע אימיה בא"ה אמר איקום
מקמיה שכינה : רבי (צ"ל רב) יוסף ה"ל קרנא דפרדיסא דרפיק
ביה טפי ריפקא ועביד חמרא דדרי מיא על חד תרין מנחות פ"ז
א' · אמר ג' הייהן אין קיים הרחמנים והרתקנים ואנכי הדעת
וכולהו איתניהו בי ע"פ קי"ג ב' · ובסוכה כ"ט א' אניכא דעתאי
ונ"ב ד"ג א' · רבה ורב יוסף היו בפומבדיתא בתר רב יהודה כדאי'
בגיטין פ' הנזקין (ע"ש) הא שיפורא דהוי ביה רב יהודה אח"כ
ביה רבה ואח"כ בי' רב יוסף עיי' פ' נערה · רב יוסף הוה ידע
במעשה מרכבה וסבי פומבדיתא מעשה בראשית ואמרו זה לזה אגמרן
פא"ד י"ג א' · אמר רבא פומבדיתאי ידעי ומנו רב יוסף פ' המקשה
בע"ב א' · היכי ושילי סמוכים לפומבדיתא שהיו רבה ורב יוסף
יושבין בה רש"י ב"מ פ' א"כ ס"ג ב' · ובל"ד כתב רבי יוסף ישב
על כסא רבה בסורא ד"א פ"ב ומת פ"ה (וכ"כ יוחסין דק"ס ב'
והש"ג שם דקי"ו ב' מת תרל"ד לשטרות דהוי ד"א פ"ב · ומ"ש ישב
בסורא ז"א כא' בפומבדיתא · ואמר כ"א לקבירו מלוך את ולא קבילו
סוף ברכות (דס"ד) וסוף הוריות די"ד) ושלהו מתם רב יוסף
סיני (אר' נחמן בר יצחק סיני אמר פרש"י רב יוסף מ"ק י"ב א'
וכ' בכל מערבין ד"ל א') שהי' בקי במשניות ורבה עוקר הרים
איזה מהם עדיף אמרו הכל צריכין למריה חיטה · אפ"ה לא קבל
רב יוסף דאמרי כלדאי דמלך רב יוסף ב' שנים ומחלה · מלך רבה
כ"ב שנה (וכל זמן שמלך רבה אפי' אומנא לביתו לא קרא עיי'
מ"ש רש"י סוף הוריות · ורב האי גאון פי' פי' אחר והרמ"ה פי'
שלא הי' חולה עיי' ב"ש · הא מלתא דעובדה אי' שיכוי שם כשיכוי
מעשה דמי קשו בה רבה לרב יוסף ד"ב שנה ולא איפרקא עד דיתיב
רב יוסף ברישא ופרקה דהוי כשיכוי מעשה (פ' מרובה דס"ו ב' ·
ובכתובות מ"ב ב' אמר רבא הא מלתא דקנס קשו בה כו' עד דיתיב
ר"י ברישא · וקרא על עצמו ורב תבואות בכח השור · וכתבו
התו' משום דיוסף אקרי שור דכתיב בכור שור וברכות כ"ה ב' אר"ל
לעולם יצפה להלום טוב עד ד"ב שנה כמו שלא נתקיימו חלומות
יוסף עד אחר ד"ב שנה · כמו שלא מלך יוסף עד אחר ד"ב שנה
חלומו כן לא נתקיימו מ"ש לרב יוסף כלדאי עד ד"ב שנה כמלא
שם יוסף גרם מה שאירע לזה אירע לזה לכן כשט דשיכוי שם דומה
למעשה (ברש"ל מקך · (סנהדרין מ"ב א' (נראה רמז על יוסף
שהיה במצרים ואסף תבואות הרבה וב"ר פ' וישלח ס"פ ע"ה שור
זה יוסף · וחי יותר מן ס' שנה ועבד י"ט לרבנן דנפק מכרת
במ"ק (כ"ח א' · כשמת נבוק כיפי דפרת (גשרים) אהדדי
מ"ק (כ"ה ב' ואפקוהו למטתו סמוך לק"ש ברכות י"ט א' · מקום
קבורתו עיי' רב יוסף בר חמא · והיה מחליף סעודתו בפורים
ובאבלות עם רבה (ע"ש · לענין פסק הלכה נגד רבה (ע"ש ·
יתיב אחורי דרבי אבא ורבי אבא לפני רב הונא ב"ק ד"ב א' · ע"ז
א' ב' · אבא כ"א אלא (גי' שלפניכו רב אחא) כרשאה תרגם
קמיה · אביי תלמידו (ע"ש) וקרא לאביי ורבא דרדקי פ' כותל
קמ"ב ב' · רב אדא בר מתנא תלמידו ע"ל · רב אדא סבא ·
ורב אדא בר אהבה · רב אוירא במדרשו · אר' אושעי' ערכין
ע"א א' פ"ה א' פ' חכמין קכ"ז א' : רב אחא ברב יוסף סבר
למימר קמיה רב יוסף צ"ע · רב אחא בר הונא משמיה · רב
אחא בר רבא משמיה · רב אחא בר פנחס · רב אחי קמיה ·
אידי · רב איקא בר רב · א' רבי (צ"ל רב) יוסף אר' אסי אר'
יוחנן פ' כל הצלים קכ"ה ב' · רב ביבי · רב ביבי בר אבין קמיה ·
בשם גוריון מאספורק · רב גזא ע"ש · רב דימי בר יוסף במדרשו ·

הוי ביה רב הונא ס"פ חלכין · יתיב קמיה דר"ה עירבין ז' א'
יתיב קמיה ר"ה ואר"י וא"ל ר"ה כו' אהדריכהו ר"י לאפיה (בכעס)
סוכה י"א א' ובחולין ע"ד ע"ש ברש"י ותו' · יתיב אחוריה דרב
הונא בר חייא ור"ה ב"ה קמי' רב נחמן · רב הונא בר מניומי
אתא לקמיה · א"ל ר"ה בר חיננא · רב הונא בר פנחס משמיה ·
הונא מדיסמרא בזמנו · ר' הלל בזמנו · בר וואלס בעא קומיה ·
יתיב אחוריה דרבי זירא · מר זוטרא ברב נחמן לקמיה · רב
חונה בשמו · ורב חזקיה · אר' חייא כתובות פ"ז א' · ר' חייא
בר הונא · ר' חייא בר אבין בעא מיניה · ור' חמא בר עוקבא ·
רב חנן בר תחליפא שלח ליה · חנן חייטא למד לי' הלכה · רב
חסדא קראו מר או להיפך ע"ש · א"ל רבי טובי' בר נחמיה · ר'
טובי בר מתנה · רב יהודה רבו ע"ל) א' רב יהודה פ' י"כ דפ"ד
ב' · אריב"ל · רב יוסף בר רבא בעא מיניה · אשת רב יוסף
בר מנשיא באה לפניו אחר מות בעלה · יוסף שידא א"ל · פ' ע"פ
דק"י א' · ורבי יעקב בר אחא · אר' כהנא ואחורי דר"כ · רב
כהנא השני חבירו · רב מרדכי בעא מיניה · אר' נחמן · שלח
לרב נחמן ברב חסדא לרב נחמן בר יעקב ויתיב רב יוסף קמיה ·
רב נחמן בר יצחק קראו סיני ע"ל · נתן דצוציתא בזמנו ע"ש ·
נגדי לנתן אסיא · קמיה עולא · שתי חמרא אצל מר עוקבא פ'
תולין ק"מ א' · א"ל ענן בר תחליפא · רבי פנחס · אמר רב
יומא ס"ט ב' גיטין ל"ה ב' אמר מדברי רבי נלמד פרש"י רב עירבין
י"א א' · רבא תלמידו ע"ל · רבא בר רבה א"ל ילמדנו רבינו ·
רבה בר הונא חבירו · רבה א"ל מר וע"ל שהוא חבירו ובעא מיניה ·
רבה בר עולא · רבה בר שילה מתקיף ליה · רבה בריה דרבא
שלח ליה בשם רבנ"ה ובעא מיניה · אבוי דרבינא משמו · משיב
על דברי רבינא הקדמון · רחבא אתא לקמיה · פליג עם רב
רחומי וצ"ע · אמר רמי בר אבא · אמר רמי בר אמי וצ"ע ·
ר' שמואל בר ביסנא קמיה · א"ל רב שמואל בר קטינא · ארשב"ל ·
אר' שמעון ברבי · רב ששת חבירו · (רב יוסף רב אחא ברב
יוסף · מר ברי' : רב נחמן ברי' וצ"ע · רב יוסף בר אבא בזמן
רב (צ"ל שצ"ל בזמן רבא) דאיתא פ' ה' שרצים דק"ח ב' רבא
ורב יוסף בר אבא תרוייהו אמרי וכתבתי בכללים כ"מ שאמר תרוייהו
אמרי הוא בר פלוגתיה (וצ"ע ששאל לרב יהודה שרבא נולד כשמת
ר"י גם אמר בש"ר יוחנן ובשם מר עוקבא ורב ששת שקדמו לרבא
דהא יוסף בר חמא אביו של רבא אמר בשם רב ששת · ועכ"פ לא
היה בזמן רב · רב יוסף בר אבא אר' יוחנן פ' הרואה נ"ט סע"ב
אר' יוסף ב"א אקלע רבה בר ירמיה לאתריה ע"ז ד"כ סע"א ·
אר' יוסף ב"א אמר מר עוקבא אמר שמואל ב"ב פ' מי שמת דקמ"ד
סע"ב · בערבין ד"ז ב' אמר רב ששת לרב יוסף בר אבא אסבר
לך · ובפ' הגוזל ומאכיל דקי"ב ב' א"ל רב ששת לרבי יוסי (צ"ל
יוסף) בר אבהו (צ"ל אבא) אסבר לך טעמיה דרבי יוחנן ·
ובפ' א"כ דע"ב ב' א"ל רב יוסף בר חמא לרב ששת ואמרי לה רב
יוסי (צ"ל יוסף) בר אבא לרב ששת מי אר' הונא הכי (ע"ל
אבא יוסי בן אבאי) · ברכות י"א סע"ב רבי יוסי (צ"ל ר' יוסף)
בר אבא ורבי אבא שאלו לרב מתנה ולרב יהודה · ר"ל רב יוסף
אביו של רבא · רב יוסף בר חמא אביו של רבא (פ' כילד מעברין
דנ"ד א' שלח ליה רבי אבא פי"כ קנ"ז ב' · אר' אושעיא ב"ק קי"ב
ב' · אמרי במערבא פליגי בה רבי יוסי (כ"ל שצ"ל רב יוסף) בר
חמא ורבי זירא ואמרי לה רבא בריה דרב יוסף בר חמא ור' זירא
ביצה ח' ב' · אר' יוחנן גיטין ל"ט ב' · אר' נחמן שם מ"ג ב' :
אר' ששת ע"ז כ"ו ב' : שבת ס"ג א' · ופ' א"כ ד"ע ע"א ·
אמר רבה בר' יוסף בר חמא אר' ששת וברא"ש ורי"ף איכו תיבת
רבה · ואמר לרב ששת שם ע"ב ב' · רב אסי (כ"ל צ"ל רב יוסף)
בר חמא אמר לרבא הכי אמר רב ששת ס"פ הגוזל דצ"ג א' · רמי
לרבא · ב"מ כ"ח א' · רמי בר חמא פליג עמו גיטין פ"ד דל"ט
ב' · הלי פרסא מעיר מלוה קבר המ"ו ומשם עד עין ליכה נקבר
רב פפא ורב הונא ורב יוסף סיני ורב יוסף בר חמא (גא"י · רב
יוסף בריה דרבא · (אמר רבא חכים יוסף ברי בטריפות כר' יוחנן
חולין כ"ח ב' : דרש רב יוסף בריה דרב (צ"ל דרבא) משמיה
דרבא מכחות ל"ג ב' · בעא מרב יוסף יבמות ס"ד ב' · א"ל רב
יוסף לרב יוסף בריה דרבה (צ"ל דרבא) אבוך במה זהיר טפי
א"ל בציצית פ' כ"כ קי"ח סע"ב · א"ל ר' יוסף לר"י בריה דרבא
אבוך היכי הוה עביד ברכות י"ג ב' · אבוך כמאן ס"ל פ' כילד
משתתפין פ"ב ב' · שלח לרב פפא גיטין ד"מ סע"א ערכין ד"ג
ב' · ואמר לאביו ס"פ האומנין · פ' א"ל דכ"ה ב' בריה דרבה (צ"ל
דרבא : אשתו אחר מיתתו אתיא קמיה דרב נחמיה ברב יוסף ·

כו' רבי יוסי אומר אין חרוס אלא שכוחל ב' עיניו כא' אמרו לו
הכלנ.ה ע"כ א"כ י"ל דנקרא רבי יוסי החורס שאמר הדין אבל חורס
להיות לסימן שר' יוסי זה הוא רבי יוסי שאמר הדין אבל חורס שהיה
ידוע להם בבית המדרש עכ"ל · (אבא יוסי החורני ילקט פנחס
דרמ"ז ע"ג בשם ספרי · (אבא יוסי בן אבאי ורבי יוחנן בשמו
זבחים דל"ז א' ובדכ"ה ב' אר' יוחנן מש"ר יוסי בר אבא נ"ל נ"ל בר
אבאי דוק · (אבא יוסי בן דוסתאי סנהדרין כ"ב · ספרא שמיני ·
וספרי נשא ד"ה ב' רבי אומר משום אבא יוסי בן דוסתאי יומא פ"ב
ך"ב ב' · מנחות כ"ב א' · זבחים קי"ו ב' ובפ' ד"מ ופאד"מ ורבה
נשא ספי"א הרבה דברים · ובדבה ויצלא פע"ה פ"ז ב' ענין הבזכר
שם רב בשם אבא יוסי ב"ד ע"ם וצ"ל רבי ובמ' שמואל פל"ב בן דרוסאי
ובפא"ד י"ג ב' דוסאי ובע"י אבא יוסף בן דוסתאי · ובספרי נשא
ק' רע"ב אבא בן יוסי ט"ס כי הרבה פעמים מביא אבא יוסי ובדבה
מצורע פי"ז קפ"ד א' רבי יוסי בן דוסא · וברכות פ"ד כ"ח א'
אבא יוסף ב"ד ופא"ט מ"ט א' רב יוסף בר דוסאי · בש"ר יוסי
הגלילי תוספתא תענית פ"ב · ובשה"ט סי' ד' ר' אבא בר דוסאי
שהרג השד לדעתי צ"ל אבא יוסי ב"ד · אבא יוסי בן דוסאי ורבי
יוסי בן המשולם · תוספתא כלים ספ"ו · (יוסף אחיו של ישמעאל
בן קמחית היה משמש בכהונה גדולה (ע"ש · (יוסף בן אילים
מציפורי · אר' יוסי מעשה ביוסף ב"א אירע בו פסול ומינו אחר
תחתיו ולא הניחו אחיו הכהנים להיות לא כ"ג ולא כהן הדיוט הוריות
י"ב ב' · אבל ביומא פ"א די"ב סע"ב מעשה ביוסף ב"א כו' שאירע
פסול בכ"ג ומינהו תחתיו וכ"ה בירושלמי שם דל"ה רע"ד ופ"ג דהוריות
דמ"ז רע"ד · וכן הביאו התו' תוספתא : ובפ"א דמגילה ד"ט ב'
מעשה בר' יוסף בן אילם שאירע בו פסול בכ"ג ומינהו תחתיו ·
תיבת רבי ותי' בו ט"ס · יוסף קטנותא (ומשמת פסקו החסידים)
פ' ע"ע משנה ע"ו מ"ט שהוא תמציתן של חסידי' ושרשם לפי שפורש
דבר והתחלתו קטן א"כ יהיה אחר רבי יוסי הכהן ור"י בן בבא ור"י
בר אלעאי שהיו חסידים (ע"ל איסי בן עקיבא : (בזוהר בראשית
על"ד פילוסופא מן אומות שאל לרשב"י אתון אמרין דאלהיכון שליט
בכל רומי שמיא כו' והא כתיב בכל חכמי הגוים מאין כמוך כו' אבל
בחכמי ישראל אית כו' : והשיב לו מאן מחיה מתים ומוריד גשמים
אלא הקב"ה ומיכו אליהו ואלישע החיו מתים והורידו גשמים כו'
אזל ואתגייר בכפר שחלים וקרון ליה יוסף קטינאה ואוליף אורייתא
סגיא ואיתא בין הכימון וזכאין דההוא אתר עכ"ל · (ובש"ק דל"ב
א' וז"ל בהקדמת זוהר בראשית נראה שבימי רשב"י נתגייר כו' איכו
בהקדמה כא' בזוהר הכ"ל · (יוסף חכני (מן חיפא) ושמעון
אפרתי ששמשו את רבי וקברו קודם רבי. (עיי' ר' יהודה הנשיא ·
יוסף בן סימאי (בפ' כ"כ קכ"א א' ובאשר"י יוסי וכ"ה בירושלמי
ס"פ ב"כ ויומא פ"ח מ"ה ב' ונדרים פ"ד ל"ח ד' יוסי) נפלה דליקה
בחצירו בשחין (ובירושלמי בשיקין) בשבת ובאו אנשי גיסתרין של
ציפורי לכבותה מפני שאפוטרפוס של מלך הי' ולא הניחום מפני
כבוד שבת (א"ל הניחו לגבאי שיגבה חובו מיד קשר העכן) וירדו
גשמים וכיבו · (ובש"ע א"ח סשל"ד סכ"ה עכום שבא לכבות א"צ
למחות בידו · (וביבמות דקכ"ו אבא יוסי בן סימאי (וכ"ה ברי"ף אבל
באשר"י אבא יוסף בן סימאי היו עמו ב' ת"ח בספינה וטבעו והשיא רבי
לנשותיהן עפ"י נשים : וכתב ג"כ כי נחשון קידש ש"ש ונכנס עד
חוטמו בנחשול של ים וזה יוסף היה גלגולו גם אליצור בן שידאור
נתעבר בו כי היה מעדת קרח שחלק על ה' עתה בבואו ביוסף רצה
לקדש ה' ותהלת קדש ה' בגופו שקפץ לים · והשתא רצה לקדש ש"ש
בממונו שישרוף בממונו בכל מאודו וכשם שנעשה נס לנחשון ובאו
המים עד חוטמו כן באו הגשמים להציל ממונו גם הי' עכן שחילל
שבת בשביל שהיה להוט אחר ממון : והשתא קידש ש"ש בממונו
ושייכות נחשון ועכן כי אחים היו א' בן זרח וא' בן פרץ בני יהודה
וזה יוסף גאלם ל"א תיקן נשמתא ול"א נפשא ורוחא ומה שהמית
יהושע את עכן הוראות שעה היה כי לא היו עדים והתראה עכ"ל
אות אלף : יוסף הבבלי (עיי' איסי בן עקיבה) הוא יוסף איש
הוצל זבחים י"ז ב' : רב בשמו ע"פ קי"ג סע"ב · א"ר יוחנן בעי
יוסף איש הוצל יומא נ"ב א' תנא דברייתא : ובתוספתא פרה פ"ג
יוסי הבבלי : (רב יוסף צירונא תני ביה רשב"י כתובות מ"ו א' :
רבי יוסף צירונאה בזמן רב נחמן בר יצחק (למ"ז · אולי הוא ר'
יוסי ציידנא שאמר בש"ר יוחנן : או רבי יוסף צירונא הנ"ל שהיה
בזמן ר"ש ב"י : ונתחלף ש' ב"כ ר"כ ב"י : (יוסף רישבא שאל לר'
יהודה בן בתירא חולין כ"ד א' אקלע לוי לביתו אייתי ליה רישא
דטווסא בחלבו א"ל רבי ללוי אמאי לא תשמתיניה א"ל אתריה דריב"ב
הוי ואמינא דרש להו דעוף מותר בחלב פ' כל הבשר קי"ז א' ובפר"א

דמילה דק"ל ע"א רבי אמי אמר ללוי אמאי כו' · רש"ל מוחק
אמי והדין עמו · (יוסף בן פכסם שעלה כימי ברגלו וצוה לרופא
בזיקתך להניח כקוע השערה ואמר לבנו כחוכיא צא לך שאין מטמא
על אבר מ"ה מאביו וקרא עליו יש צדיק אובד בצדקו וצדק עמו
ספרא פ' אמור ושמחות פ"ד סכ"ח : יוסף פכקם · ובירושלמי
נזיר פ' כ"ג יוסי : (יוסף מוקיר שבת קנה דג. א' לכבוד שבת
ואשכח במעיו מרגניתא וזבני בי"ג עליתא דדינרי פ' כ"כ (קי"ט א')
פגע בו ההוא סבא (ע"ש) וא"ל מאן דיזיף שבתא פרעיה שבתא ·
יוסף בר ריב"ל (בעא מריב"ל פא"ט דל"ו ב') חתן הנשיא פא"ט
(קדושין ל"ג ב' אביו קם לפניו לפי שנתחתן בנשיא · חלש ואתנגיד
ואמר עולם הפוך ראיתי פ' אלו עוברין ד"כ א' : וב"ב ד"י ב' יוסף
ברב יהושע צ"ל בריב"ל וכ"ה בע"י ומ"ש עולם הפוך עיי' רב יהודה
בר יחזקאל : והיוחסין כתב רב הונא ברב יהושע הלש ואגגיד
ע"ש : זעירא בר חמא א"ל בר אוריא אימא לך מילי מעלייתא דעביד
אבוך ע"ש : רב יוסף בריה דרב מנשיא מדויל (שם מקום) תלמיד
רב (עיי' יוסי בר מנשיא) ושלח לשמואל ילמדנו רבינו פ' מי שאחזו
(דפ"א א') שמואל ותלמידי דרב ורב יהודה יתבי הלוף רב יוסף
בר"מ נידה ד"ו ב' : עביד עובדא כרב ואקפד שמואל ואמר נ"ע
כיילי בקבא זוטא והאי מרבנן כיילו בקבא רבה קדושין דע"ט ב' :
אחר מיתתו באה אשתו קמיה דרב יוסף אעפ"י פ"ה א' : (רב
יוסף בר אמי פ' האומר דס"ג ב' זבחים ג' ב' : (רב יוסף בר חנינא
ע"ל יוסי בר חנינא אולי ט"ס ומה"ט לא הביאו היוחסין · ויש רב
חנינא בר יוסף : רב יוסף ברב נחוניא בעא מרב יהודה (ברכות
פ"ג דך"ג ב' ד"ד א' : (יוסף בר הונאי פסחים ספ"ו דע"ג ב' ע"ל
יוסי בן הוני : (יוסף בר חנין בעי מר' אבהו פ' כ"כ קי"ו א' :
(רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ברכות ד"ג א' פ' מי שהוציאו
י"ח א' פ' הלון ע"ו ב' : בפ' מצות חליצה ק"א ב' : ובפ' ב"ש :
כתובות פ"א סע"ב וד"ק ב' : גיטין ע' א' מ"ה ב' ע' ב' : ב"ק
נ"ז א' : ב"מ ע"ו ב' ל"ב א' ס"ד א' : ב"ב קל"ב א"ב קמ"ח ב' :
שבועות מ"ז א' : חולין י"ג ב' מ"ז א' מ"ח א' . אולי רב אחא
ב"מ אחיו ורב הונא ב"מ : (רב יוסף בר אבדימי עירבין ח' א' :
רב יוסף בר חבוש מיא בזמן רבי אבהו : (ביומא ך"ז א' ובפ' אחרון
דפ"ז רב יוסף בר חבו רמי לר' אבהו בוודאי חבוש מיא ט"ס · ושם
דפ"ז א"ר יוסף בר חבו מביאין י' בנ"א על קברו ומבקש ממנו
מחילה : (יוסף ושמואל בני רבה בב"ח : רבי יוסף בר אדא (למ"ז
ע"ל רבי יוסי בן שאול : רבי יוסף בר אבין (ע"ל יוסי : ר' יוסף
בר זבידא (ע"ל יוסי : יוסף הכהן (ע"ל יוסי הכהן ונתאי איש
תקוע : (רב יוסף בר' אלעאי (עיי' יוסי : רב יוסף (סתם) בן
חייא (חולין י"ח ב' סוף כללי רדב"ז) רבו רב יהודה : חבירו רבה
בר נחמני : רבא תלמידו : והיה סגי נהור (כתב מקור חיים ס"פ
שלח לך ז"ל אמרו כי רב יוסף ישב בבית אפל מ' יום וכוה להביא
לפניו אבני שיש והסתכל בהם ונעשה סגי נהור ואין ספק שזה
בתכלית הפרישות : ואמרו שכן עשה רב אשי וא' מגדולי הרופאים
נסתמא ובאו הרופאים לרפאותו וא"ל איני רוצה לראות יותר כי די
לי במה שראיתי ויפה אמר הקכם יווני' שלא נראה מקלת הדברים
טוב משנראם · עכ"ל) : ובפ' החובל (דפ"ז) אמר מריש הוי
אמינא מאן דאמר לי סומא פטור ממצות עבידנא יומא טבא לרבנן
כו' דפטירנא ועבידנא עכשיו דאמרו כו' דגדול המצווה כו' :
והתענה ק"ך תעניות עד שקראו לו לא ימושו מפיך ומפי זרע זרעך
(ב"מ דפ"ה סע"א דהיינו ג"פ מ' יום · והגי' שלפנינו מאה אחריני
ט"ם וצ"ל מ' מהרש"ל) והיה בקי בתרגום לכ"א כדמתרגם רב יוסף
(עיי' תו' ב"ק ד"ג ב' ובש"ק כתב פ"ג דב"ק ט"ס) לפי שתורה
שבכתב אין רשאין לאומרה בע"פ והוא היה סגי נהור עכ"א בלשון
תרגום (וכ"כ ריטב"א פ"ק דמגילה ד"ג · ברכות כ"ח א' כוגי
ממועד · ובפ' במה אשה דס"ד סע"א היינו דמתרגמון מחוך :
פסחים ס"ח א' והרבות מהים ונכסיהן דרשיעי יומא ל"ב סע"ב :
ודע"ז סע"ב · ובמ"ק כו' א' ודכ"ח ב' : פ"ק דקדושין י"ג א'
וכאוף פרכו · ופ' י' יוחסין דע"ב ב' ויש ממזר באשדוד תרגום
ר"י : נדרים ל"ח א' : נזיר ג' א' (בס"א ל"ג ליה עיי' אורח
מישור חלק נ"ד ב' · אר"י אלמלא תרגומא דהאי קרא : כדמתרגם
ר"י : ע"ז מ"ד א' מכות ק"י א' : והיה בקי במשניות וכן רב
ששת שהיו סגי נהור והיה שונין בע"פ דדברי' שבכתב כו' (ברש"ל
מקן) והלה ושכח תלמודיה ואמרי מרי דאברהם תלי תניא בדלא
תניא (כתובות ד"ב א' בפ' כ"ה ופ"ק דמכות ד"ד א' · ובפ' בכל
מערבין דמ"א א' א"ר יוסף לא שמיעי לי הא מלתא : ופ"ק ד"י
ע"א פרש"י לא שמעתי דרבה ברב הונא מרב הונא אביה : ובפ'

הונא ברכות פ' אלו דברים דנ"ב וצ"ע איך יאמר בש"ר הונא דוק ולא תשכח ויגעתי ומצאתי שאמר בש"ר הונא כי ברי"ף והאשר"י שם הגי' א"ר יצחק בר חנינא א"ר הונא · והנאני דוק שם כי הרבה פעמים אמר בש"ר הונא : רבי הילא · ורבי זעירא בר חמא : רבי זריקן בשמו · רבי חזקיה · רבי חייא בר' בון · רבי חייא בר גמדא · וחילפיא · ורבי חלבו : רבי חמא בר עוקבא בשמו : בש"ר חמא אבוי דרבי אושעי' : בש"ר חנניה בן גמליאל : רבי יהודה בן פזי בשמו ירושלמי ר"פ הגוזל בתרא : ר' יודן בר אחתיה : רבי יוחנן בן אחותו וצ"ע ע"ש · בשריב"ל : רבי יונה בשמו : רבי יוסי בר' בון · אקפד על רבי יוסי גלילאה ובשמו : בש"ר יוסי בר חגייא : רבי יוסי הכהן בשמו ע"ל : רבי יוסי בן פזי בשמו ע"ל : רבי יעקב בר אחא בשמו : רבי יסא : ורבי לוי בר חייתא : בשם מנחם : ותפיי : ורבי מני בר' יונה · רבי נסא בשמו : סוגא שמעיה : ורבי עוירא : מר עוקבא בר חמא אריב"ח : רבי קריספא בשמו : רבין שלא בשמו : ובכריתות כ"ה ב' כי אתא רבין אר"י (נ"ל שצ"ל בר חנינא) אר"ל דמצינו אריב"ח אר"ל ע"ל : רבי תנחום בר עילאה בשמו · רבנן דקסרי בשמו ירו' פ' ב"מ ד"ה א' : (רבי יוסי גלילאה · רבי יונה ור"י גלילאה בשריב"ח ירו' כלאים ספ"ג ונזיר פ"ז דנ"ו סע"א ואקלע לאתריה דריב"ח ואקפד ריב"ח פ' כירה דמ"ו א' : (רבי יוסי ציידנא : פי' אומנתו לעשית מצודות או היה מצויידין · בש"ר יוחנן ירו' ברכות פ"ד ד"ח א' · ציינא בעא קומי רבי ירמיה סוף תרומות : ציידנא פליג על רבי ירמיה פ' אלמנה ניזונות ונזיר פ' כ"ג וע"ל רבי יוסף : רבי יוסי דמן יוקרת (אולי הוא דרוקרת שהיה רב הונא דר שם ע"ל יוד קרת) (פ"ג דתענית כ"ד א' שם מקום) שלא חמל על בנו ובתו משום דאמר תאנה הוציאי פרותיך שהטריח קונו להוציא שלא בזמנה יאסף שלא בזמנו ובתו בעלת יופי וא' היה מסתכל בנקב לראותה אמר קמצערת לבריות שובי לעפרך ה"ל ההוא חמרא כד הוי אגר ליה הוי מותבי אגרא עילווי' ואי טפי או בצרי לא אתי' ותלמידו רבי יוסי בר אבין שבקיה ואזל לגבי רב אשי ע"ש · ועיי' רבי חנינא בן דוסא : הוא ואביו נקברים בעיר קיומיאה בכיפה שבורה וכל פעם שמתקנין נשבר ועדיין עומד האילן תאנים שהוציא שלא בזמנו ואצלו באר מים יפים גא"י וכמדומה שטעה וסבר רבי יוסי הוציא פירות שלא בזמנם : (כתב ג"כ הוא אלישע שגירה דובים בתינוקות ועתה גירה המות לבנו ובתו הם תיקון אמנון ותמר בני דוד (ע"ל ר' ישמעאל בן אלישע) באו בגלגל בני החסיד לתיקונם וכאן חילוף הדברי' כי דוד לא עבד א' מבניו לאמור מדוע עשית · וזה היה אכזרי לקללת בנאות : ובאות ח' כתב חמרי דר"י דיוקרת תיקן השליש שאמר היעשה אלהים ארובות בשמים רצה להורות כי הדור היו בני המבול וראויין למבול ואין הקב"ה עביד ניסא לשקרא ולא היה מתפקר כולי האי אלא שלא היה מאמין לנביא גם היה מלמד לטוריא על בניו ור"י הוא אלישע וידוע דכל אשה שהסתכלה בו מתה מיד וגירה דובים בתינוקות · ובאות ד' כתב דינה היא חמורתי דר"י ועל שנדבקה בשכם בן חמור ירדה בהאי עיבור לתיקונה עכ"ל : ועיי' ח"א ג"א מ"ג : רבי יוסי בר אבין (מ"ק ד' ב' תלמיד רב אשי ומקודם היה תלמיד רבי יוסי דיוקרת ע"ש · חבירו רבי יוסי בן זבידא · ורב גזא : רבי הלל חתנו : בשם ריב"ל ירו' ברכות : ורבי יוסף : רבי יצחק בר מרי קומיה : ר' יצחק קפקאה לפניו א"ל רבי שיזבי : ויש רבי יצחק בר אבין אולי אחיו : (רבי יוסי בר' בון שח"ע סקל"ג ירו' רפ"ק דברכות שקלים פ"א בש"ר אבונא מ"ש פ"ה חלה פ"ק : בש"ר ווא ר"ג זוגא שאלו · ור' הושעיה בר שמיי : רבי הילא : זעירא : ורבי חייא בר לולייני בשם שמיי : בש"ר יוחנן תרומות פ"ג : בש"ר יוסי בר חנינא : כהנא בר מלכיה בשמו שביעית פ"ג : בש"ר לוי ריש ב"ק · אחא בר פיקא נזיר פ' אהרון : בשם רב כלאים פ"א ופ"ד דכ"ט סע"ב : פ' האומר מ"ד ג' ור"פ יש מותרת : בש"ר שמואל בר יצחק מ"ש כ"ד : בשם שמיי : רבי שמואל בנו : כתב שדה יהושע ספ"ק דערלה דקי"ט סע"ג ר"י בר' בון יותר מפורסם בתלמוד זה מרבי זעירא כמעט שרוב הירושלמי הוא על שמו לכן פסק הרמב"ם כמותו : (רבי יוסי בר בינוי ירו' סוף מגילה דע"ה רע"ג ושקלים פ"ג בר בינין ובירו' הגי' בר בון : גמליכן זוותא שאלו : בש"ר הונא שם : בשם שמואל שם פ"ה : (רבי יוסי איש הוצל עיי' יוסף הבבלי : רבי יוסי בן זבידא (תרי אמוראי במערבא רבי יוסי בר אבין ורבי יוסי ב"ז פליגי ברכות פ"ג ד"ב א' ופ' א"ע ל"ג ב' : ופ' ב"מ ד"א ב' · ור"י בר זבדא פליגי ס"פ המצניע · ובפ' לולב הגזול דל"ז סע"ב : ר"י בר זבילא ע"ש : ובמכות ע' ע"ב זבדא :

ובתנחומא פ' בהעלותך רבי יוסף בן זבידא : לפניו רבי אבא הכהן בר פפא · רב גזא ורב יוסף : (רבי יוסי בר אבא (ע"ל ר' יוסף ב"א ואבא יוסי בן אבאי : (רבי יוסי בר אבהו ע"ל רבי יוסף בר אבא : (רבי יוסי בר זמינא בש"ר יוחנן כלאים פ"ד חומר בקודש דע"ט א' אבל בתו' בבלי כ"ג ב' בר' חנינא : רבי אבא בר זמינא אולי אחיו : רבי יוסי בר אסיין (ע"ל רבי יוסי בר יוסי ור' יוסי בר יאסין · יוסי בר אסיין בשם ר"ל ירושלמי לולב וערבה דנ"ד סע"ג : רבי יוסי איש צייתור וי"ר פ' אמור (ותנחומא קדושים שגירס רוח א' · (רבי יוסי בן עקביה ספרי עקב ובמ"י עקיבא ואולי צ"ל איסי ע"ש : (רבי יוסי מברקתיה אחיו רבי אחא ע"ש כ"כ יוחסין שם (ל"מ · רבי יוסי מנהר בול (פ' ראשית הגז קל"ו א' · רבי יוסי דמן קסרי חלק ק"ח א' ובמ' קהלת ד"ג ב' איסי · רבי איסי בר מניומי (ע"ל ר' יוסף · ר' יוסי המנוסי · רבי יוסי הכהן (עיי' רבי אבא הכהן ורבי יוסף ע"ל בדור התנאים · רבי יוסי איש בר גופתא לפני רבי מונא (ע"ל ר' יצחק בר גופתא וטעה היוחסין שלא הביאו והביא רבי יוסי שאינו מוזכר : ר' יוסי בר חנן (עיי' יוסף והבא יוסי ב"ח : (רבי יוסי בן חנניה ורבי עזריה ורבי יצחק בר מריון משמו ע"ש · רבי מנחם טלמיא שאלו ולר' ברכיה ע"ש · רבי יוסי בר נתן בזמן רב (בפי"ב קכ"א א' ובנדרים ע"ח א' אזל בתרא דרב ששת לנהרדעא ולא אשכחיה ואזל בתריה למחוזא · מ"ש שהיה בזמן רב אינו כי רב ששת היה תלמיד רב הונא שהיה תלמיד רב יהודה שהי' תלמיד רב ובשבת נ"ג א' רב אסי ב"נ בעא מרבי חייא ברב אשי א"ל רבי זירא ובס"פ הרואה ס"ב א' אמר רב אשי מה דקאמר איסי בר נתן והכל א' ע"ל אמי בר נתן והיוחסין עשה לכ"א מדור בפני עצמו. אסי ב"נ · איסי ב"נ · אשי ב"נ · רבי יוסי מדלה פא"ט : ורב הונא לפוראה ורב עוירא (ע"ש · (רבי יוסה ברי' דרבי תנחום דכפר אגון ירו' שבת פ"ג · (רבי יוסי דרומייא קומיה רבי יונה ירו' שבועות פ"ק · (יוסי בר מנשיא רבי חלבו ורב מתנה בשם רב ירו' מגלחין ומגילה פ"ב מכות פ"א · ור' חיננא · ר' פרנך בשם רב לולב הגזול ע"ל רב יוסף · (רבי יוסי בן גזירא ורבי יונה משמו ירו' ס"פ הרואה · (רבי יוסי בר אלעאי רבי לוי בשמו ב"ר פ"ו ח' סע"א רבי יוסף ברב אלעאי מתקיף לרב משרשיא סוכה ד"ו א' · רבי פנחס בש"ר יוסה בר אילעאי ירושלמי מגילה פ"א דע"ב סע"ג · (רבי יוסי בן רב הונא למה נקוד על ו' ובקומה נזיר ד"ג א' · ע"ל יוסף · (רבי יוסי רישא דלא אכל אלא מוחין דעופא ורבי אבא אזל לבבלה ואתקבל לגביה מ' איכה ע"ה ד' · (רבי יוסי בן אלישע פ' תולין קל"ט רע"א · (רבי יוסי בר חמא ע"ל ר' יוסף ב"ח · (רב יוסי מלך ד"א ע"א והוא סוף הוראה · (רבי יוסי או יוסה בירושלמי נראה שהוא רבי אסי : (יוסי · ר' יוחנן בן יוסי · ורבי יעקב בן יוסי · אבא מרי אחוה דר"י · רבי אבא בר אחוה דר"י שקלים פ"ב · רבי אדא ב"י · ר"א בר' יוסי · ר' יונתן בר"י : רבי שמואל בר"י · (רבי יוסי בן דוסא או דוסתאי ע"ל אבא יוסי · (רבי יוסי דכפר דן בש"ר מערייה דמאי פ"ב ד"ב סע"ג · (רבי יוסי בר' סימון בשריב"ל מ"ש פ"ד ע"ל ר' יוסטי : (יוסי בן סימאי ע"ל יוסף · (ייסא ינוקי בן רבי זעירא דכפר ראמין ודבר הינוקא עם רבי יהודה ורבי יצחק ורבי יהודה למד מאביו ג' דברים והוי קרון ליה ר' יסא רישא דפטישא דמתבר טנרין זוהר שמיני עש"ה ועע"א · (אבא יוסי בן סימאי ע"ל רב יוסף : (אבא יוסי התורתי ב"ר פ' נח דל"ד דל"ח רע"א · אר' חייא רבה כו' אבא יוסי התורתי אמר · אבא יוסי חליקופרי איש טבעון (ריש מכשירין משנה ג' כינוי לעירו וערוך כתוב כינוי שם) רמב"ם פי' כינויו וטבעון שם מקומו. בש"א כו' אר' יהושע משום אבא יוסי כו' ובספרי ר' חנינא איש טבעון · אבא יוסי בן חנן (משנה עדיות דס"ע · מדות פ"ב מ"ו · יבמות נ"ג ב' איש ירושלים (ע"ל יוסי בן יוחנן איש ירושלים) בש"ר מאיר ספ"ה · ונראה בזמן ראב"י ואבא שאול בן בטנית אומר בשמו ע"ש · משום אבא כהן ברדלא ספרי דברים כ"ט ד' · סוטה פ"ג ד"ך ע"ב ורבי אלעזר בן יצחק איש כפר דרום ורבי ישמעאל · עיי' מ"ר פ' נשא פ"ט דרל"ג סע"ג · (אבא יוסי בן יוחנן (ע"ל יוסי) איש ינוח ר"א בר"ש אבא יוסי כו' ירו' כלאים פ"ב · כריתות ו' ב' שקלים פ"ה · ובמסכ' ד"א דך"א א' איסי בן יוחנן משום שמואל הקטן · מש"ר מאיר · יבמות נ"ג · (אבא יוסי המחוזי אר' נתן בשמו מכלתא בשלח פ"ג · (אבא יוסי החורס ספרא אמור ומכות ל"ז א' (פרש"י החורס חוטמו שקוע ותוס' כתבו שם מקום דאיך כנהו לגנאי · וגם' שארית יעקב כתב כי בבכורות דמ"ג ב' חורס זה שחוטמו שקוע כו'

אמר בש"ר יוחנן ועוד דרבי יוסי בן יוסי אמר בש"ר יצחק בן טעזה ורבי יצחק בן אלעזר הספיד את רבי יוחנן ע"ש גם אמר דבר מן רבי אלעזר שהיה תלמיד רבי יוחנן · גם מצינו דר' יוסי בר יוסי היה תלמיד ר"א · וראיתי בירו' פ' ג"פ י"ז ג' רבי יוסא קוליריה אתני דרבי יוסה בשם רבי יוסה אולי זה גרס טעותו שהיה הכוונה לפניו אתני דרבי יוסה ברבי יוסה הכוונה בר ר"ת בשם רבי יוסה והוא הבין שהוא בר יוסה · אבל האמת יורה דרכו באשר שהוא תמוה למה השמיט להביא יוסי בן יוסי בסדר הזכרת שם יוסי והוא נזכר הרבה פעמים אלא יש השמטות סופר דז"ל דל"ה סע"ב רבי יוסי מנהר בול : רבי יוסי קוליריא אתני דרבי יוסי בן יוסי · ר' יוסי מעונא כו' וכך צריך להיות רבי יוסי קוליריא אתני דר' יוסי : יוסי בן יוסי · רבי יוסי מעונא ונשמט הנקודה ותיבת יוסי וסמך עצמו על ירושלמי דג"פ הנ"ל לכן קראו רבי יוסי קוליריא כי כ"ה שם אבל בירו' פ' ב"מ ד"ה ע"ב ובשק"ע סע"א וב"ר ר"פ י"ד בן קצרתא ובשבת דקכ"א סע"ב ר' יוחנן אמר בש"ר יוסי בן קצרתא : וראיתי בירושלמי סוף ר"ה דנ"ט סע"ג ר' אלעזר בר' יוסי בש"ר יוסי בן קצרתא צ"ע כי ר"א בר' יוסי קדמון הוא איך יאמר בש"ר יוסי ב"ק · אכן ענין ההוא ברבה פ' אמור ס"פ ל"ט לא הזכיר ר' אלעזר בר' יוסי והכלכי אחד · ויש רבי יוחנן בן קצרתא · ורבי יצחק בן קצרתא שאמרו בשם רבי יונה שהי' תלמיד ר' יוחנן וצ"ע · (רבי יוסי בן יוסי ירו' ברכות פ"ג ד"ו ג' וס"פ המוציא יין · בש"ר יוחנן ירו' גיטין פ"א י"ח סע"ד · בש"ר יצחק בן אלעזר תרומות ספ"ק · הלך רבי אלעזר אצל רבי יוסי בן יוסי בן פתורה תלמידו לאונלין · ירו' פ"ק דעירבין די"ח סע"ד : בעירבין פ"ה דנ"ג ב' רבי יוסי בר אסון ע"ל רבי יוסי בן יאסין כי הוה משתעי בלשון חכמה אמר כו' איני יודע אם צ"ל בר יוסי או הוא רבי יוסי בר יאסין הנ"ל · ויוחסין כתב ר"י בר אשיין תנא דברייתא משתעי בלשון חכמה · (רבי יוסי בר אסי מכלתא יתרו דף ד' ב' אולי הוא בר יאסין הנ"ל אכן ענין ההוא במ"י שם דף ע"ע ג' רבי ישמעאל ברבי יוסי · ר' יוסי בן אליקום (העיד בשם קהלא קדישא בירושלים ברכות ד"ט ב' עיי' רבי שמעון בן אליקום) בזמן רבי יוחנן · רבי יוסי מחלקייא (ירו' קדושין פ"ק ד"ס ע"ג וי"ר ר"פ אמור וב"ר פמ"ז קומי רבי מנא ירו' ע"ז פ"ב מ"א ג' · כשמת סליק רבי יוחנן ור"ל לגמול חסד וסליק עמהן רבי יצחק כפאקא מ' איכה דס"ה א' · (רבי יוסי בן יהושע אר' יוחנן מש"ר יוסי ב"י פא"ע דמ"ו ב' נידה ד"ד א' · רבי יוסי בר חנינא (דייני הוא ונחית לעומקא דדינא ב"ק ל"ט א' · סתם מחכו עליה במערבא הוא ר' יוסי ב"ח פ"ק דסנהדרין די"ז ב' ובתו' תימא הא בנזיר פ"ג מוכי' דמ"ב א' אמר רב אחא בר איקא מתקיף ליה ריב"ח כו' מחכה עליה במערבא היינו על ריב"ח וכ"כ תו' בנזיר · (ובאורח מישור שם בנזיר צ"ע הא כתבו התו' בדכ"ט א' דב' ריב"ח היו וקושיא זו ק' על גמרא סנהדרין הנ"ל דפריך והא שלחו מתם לדברי ריב"ח כו' הא ב' הוי עכ"ל · ר"ל מ"ש בסנהדרין דמחכה הוא ריב"ח היינו ריב"ח שהיה תלמיד רבי יוחנן ומה שהיו מחכין עליו הוא רבו של רבי יוחנן דלהיפך ליכא למימר דבסנהדרין הוא ריב"ח רבו דר' יוחנן דהא בסנהדרין מזכיר ריב"ח אחר רב הונא ואחר דר' יוחנן האריך ימים הרבה ומת בחיי ר"ה א"כ איך יזכיר רבו של ר' יוחנן אחר רב הונא אע"כ לדעתו שבנזיר איירי מרבו של רבי יוחנן גם זה לא יתכן כי בנזיר היו מחכין על שהק' ריב"ח על רב אחא בר איקא שהיה בן אחותו של רבי אחא בר יעקב ורבי אחא בר יעקב היה תלמיד רב הונא ואם רבי יוחנן דהאריך ימים מת קודם ר"ה איך רבו דרבי יוחנן יקשה על ר"א בר איקא ע"כ תימא של התו' במקומו דבסנהדרין ובנזיר שניהם איירי בריב"ח שהיה תלמיד ר' יוחנן למה אמרו בסנהדרין דמחכן עליו על ריב"ח ובנזיר מחכו עליו על ריב"ח : בפ' מי שהוציאוהו דמ"ח רע"א תני רבי חייא כו' מחייך עליה ר' יוסי ב"ח · בפ' האשה רבה דע"ח סע"א אמר רב כו' מחכו עליה במערב' · אר' אסי הא מלתא מפי גברא רבה שמיע לי ומנו ריב"ח ב"ק מ"ב ב' · בפ' במה אשה דס"ב ב' אר' יוסי ב"ר (ובע"י בר' חנינא) כו' מגדף בה רבי אבהו : אריב"ח בר אחוי דאושעיה (ע"ל חנניה בר אחוי דרבי אושעי') כהירנא כי הוינא קיימא קמי חנותיה דר' אושעיא חביבי עבר ר' אבא בר זבדא · ילקט מגילה דקע"ד ב' ומ"י יהושע ד"ו ב' · ר' יוחנן וריב"ל ור' אלעזר ור' יוסי בר חנינא חד מהאי זוגא וחד מהאי זוגא ברכות פ' מי שמתו דף כ"ג ב' · ר"א וריב"ח א"א כו' המוציא תפילין דק"ג א' · אריב"ח באושא התקינו כתובות ד"נ ע"א בתענית פ"ק די"ג א' א"ר אבא הכהן בש"ר יוסי הכהן מעשה ומתו בניו של רבי יוסי בר חנינא ורחץ בצונן כל ז' (וצ"ע דיוסי הכהן

היה קדמון מאד תלמיד ריב"ז ועיי' רבי אבא הכהן ותראה כי ב' היו א' תלמיד רבי יוחנן : בסנהדרין פ"ג פ' ז"ב ד"ל ב' ר' שמעון בן אליקום הוה משתקיד למסמכיה לריב"ח ולא מסתייע מלתא יומא חד הוה יתיב קמיה דרבי יוחנן א"ל מי איכא דידע הלכה כריב"ק א"ל ר"ש בן אליקום דין ידע (ריב"ח) א"ל ליתא איזי א"ל ליסמכיה מר בריש' סמכיה א"ל בני אמור לי כיצד שמעת א"ל כך שמעתי : ובמעילה דט"ז ב' תני ריב"ח קמיה רבי יוחנן כו' וקלסיה רבי יוחנן : וביבמות כ"ז ב' איתיבי לרבי יוחנן : ובפ' המקשה דע"ג סע"א אריב"ח מ"ט דרבי יוחנן : ויושב בישיבה של מעלה אצל רבי יוחנן עיי' רבי חייא : מכל הנ"ל נראה דריב"ח היה תלמיד רבי יוחנן : ובברכות פ"ק ד"י ע"ב א"ר יצחק א"ר יוחנן א"ר יוסי בר חנינא משום ר"א בן יעקב וא"ר יצחק א"ר יוחנן אריב"ח מש"ר אב"י · ושם אריב"ח בש"ר אב"י כמה דברים : ובפ' לולב הגזול ד"מ ע"ב ורבי יוחנן האי כי תמכרו מאי עביד ליה מבע"ל כדרבי יוסי ב"ח : ובפ' במה אשה דכ"ט רע"א ובכתובות דע"ח סע"ב ופ"ג דסוטה דק"א ב' ריב"ח אמר כו' רבי יוחנן אמר : זבחים י"ד א' י"ח ב' וברכות ס"פ מי שמתו רב יוסף בר חנינא : אולי צ"ל יוסי ע"ש : רבי יוסי בר חנינא ורבי יוחנן הלכה כר' יוחנן אשר"י ספ"ד דב"ק · וכתב תוי' וצ"ע דבפ' הכותב כתב בהיפך עכ"ל שאלה צ"ד דל"ג ע"ב : והנה אעתיק לך לשון הגמרא והרא"ש פ' שור שנגח דל"ט ע"א מעליית מאן · רבי יוחנן אמר מעליית יתומים · ריב"ח אמר מעליית אפוטרופסין (וכ"ה בירושלמי שם דף ד' ב') : וכתב הרא"ש ס"פ זה וכ"ל דהלכה כרבי יוחנן שהיה רבו של ריב"ח כדמוכח בהגוזל בתרא (דקי"ב ב') תהי בה רבי יוחנן וכי מקבלין עדות שלא בפני בע"ד קבלה מיני' ריב"ח כו' ואין הלכה כתלמיד במקום רבו עכ"ל : ובכתובות דפ"ד א' יכתבו לכושל שבהם ריב"ח אמר לכושל שבראיה · ר' יוחנן אמר לכתובות אשה (וכ"ה בירושלמי) וכתב הרא"ש שם סי' ב' די"ט רע"ב ועבדינן כריב"ח דאיהו קשיש טפי מר' יוחנן עכ"ל : הרי דברי הרא"ש סותרין זא"ז : אכן יובן כשנדקדק למה בב"ק מקדים את דברי רבי יוחנן לדברי ריב"ח : ובכתובות מקדים דברי ריב"ח לרבי יוחנן : אלא הענין דהאי בנזיר דכ"ט א' בתו' ז"ל רבי יוסי בר חנינא דשמעתין ע"כ תנא היה ואינו אותו שבש"ס שנזכר בתמורה שהרי אר"ל משום ריב"ח וריב"ח תלמיד רבי יוחנן דאמר בסנהדרין רבי יוחנן סמכו (כנ"ל) ואיך אר"ל משמו אלא וודאי תרין הוו עכ"ל : (ירושלמי סוכה פ"ק דנ"ב א' ובכלאים פ"ד כ"ט ב' אר"ל משום רבי יהודה בר חנינא ענין ההוא ע"ש וצ"ל רבי יוסי ב"ח וכ"ה בס"א בנזיר אר"ל אריב"ח דלא כגי' שלפנינו אריב"ח אר"ל · א"כ מחוורין ומיושרים מיוסדים על אדני פז כי בב"ק הקדים דברי רבי יוחנן לדברי ריב"ח לפי שריב"ח תלמידו · לכן פסק הרא"ש כרבי יוחנן שהוא רבו · אבל בכתובות הקדים דברי ריב"ח לדברי רבי יוחנן לפי שריב"ח זה הוא תנא רבו של רבי יוחנן לכן פסק כריב"ח שהוא קשיש מרבי יוחנן · והוא אמת ונכון · ויותר גדלה התמיה איך שכח מ"ש הוא עצמו בס' חוט השני דף ז' א' כי ב' ריב"ח היו מתו' נזיר הנ"ל : ובזה יצדק שכמה פעמים א"ר יוחנן בש"ר יוסי ב"ח כו' וכן הקדים את ריב"ח לרבי יוחנן : וכן תמצא שהקדים בפ' הכונס את ריב"ח אפילו לרבותיו של רבי יוחנן · היכי שיימינן אריב"ח סאה בס' סאה : חזקיה אמר קלא בס' קלאים : רבי ינאי אמר תרקב בס' תרקבים וידוע דחזקיה ורבי ינאי היו רבותיו של רבי יוחנן (ע"ש) ואיך הקדים הסדרן התלמיד לפני רבו דרבו · אלא האמת כפי' התו' דב' ריב"ח הוו וא' היה קשיש מר' יוחנן : ובזה יוצדק כמו במ"ש התו' הנ"ל ובירושלמי הנ"ל כי רשב"ל אמר משם ריב"ח · ובפ' המגרש ד"ו ב' ריב"ח אר"ל : בירו' פ' י"כ אריב"ח אריב"ל · ובפ' תפילת השחר ד"ו ב' ושקלים פ"ד ריב"ח אמר כו' ריב"ל אמר הקדים את ריב"ח לריב"ל שהיה רבו דרבי יוחנן אלא כי ריב"ח זה הוא קשיש מריב"ל ומר' יוחנן : בס"פ חביות דקמ"ז ב' רבי חמא (וברא"ש רבי יוסי) בר חנינא אמר כו' רבי יוחנן אמר כו' פסק הרא"ש כר' יוחנן א"כ ע"כ ט"ס הוא רבי יוסי בר חנינא · אחר דהקדים דבריו לרבי יוחנן ה"ל לפסוק כריב"ח וק"ל : בתוספתא סוף ערכין אריב"ח בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית נראה כי ריב"ח זה הוא קדמון אחר שהביאו בתוספתא : ובספרי פ' דברים דכ"ט ג' רבי בנאה אמר כו' ריב"ח אמר ע"ש כמה דברים ורבי בנאה היה רבו דרבי יוחנן ע"ש הרי ראיה ברורה כי ב' ריב"ח היו יען כי ב' רבי יוסי ב"ח היו דוק מי הראשון או השני : ר' אבהו בשמו ומגדף על דבריו (ע"ל) · רבי אבין אריב"ח : רב אחא בר רב איקא ומתקיף עליו ע"ל : רבי אסי בשמו ע"ל · ורבי ביסנא · וגוריון · א"ר הונא

מריח הקטורת יומא דל"ט ב' ע"ל רבי יוסי בן שלום : (רבי יוסי בן שלום אמר עיזים היו לאבא והיו מתעטשות מריח הקטורת שה"ט סע"ב : (רבי יוסי בן כיפר בש"ר שמעון שזורי ר"ה י"ג ב' ותוספתא שביעית פ"ב ודוסתאי וזכריה בן קבוטל (ע"ש) ורבי דוסתאי ברבי יהודה תוספתאי בשביעות פ"ב : וביבמות די"א רע"ב וספרי תלא דכ"א ג' אמר בשם רבי אלעזר בן עזריה ושלחו אותו לרבי חנניה בן אחי רבי יהושע שלא יעבר שנים בח"ל (ע"ש) : משום ר"א נידה מ"ז ב' · ר"י בן כיפר משום רבי אליעזר תוספתא שביעית פ"א פ"ב : ודרש בש"ר אלעזר בן שמוע ר"א פ"ק דשביעי' פ"ב וג' ד' ובילה פ"ג יבמות י"א ב' : רבי אחאי בר יאשיה : (ר' יוסי בן פרידא שהלך רבי אליעזר רבו אצלו לאובלין וא"ל ר"א בכי עירובין פ"א די"א סע"ב : ובתוספתא שם (צ"ע ע"ל רבי יוסי בן יוסי : (רבי יוסי בן פרטא משום רבי אליעזר נדרים פ"ד מ"א א' : (רבי יוסי בן קדאי איש טבריה שאל את ר"ג ד"א פ"ק : (רבי יוסי דפקועין מת ושמע ר"א בר"ש עורב מצפצף והבין שאין מי שיתעסק עמו ואזל הוא ורבי אבא וחביריו והיה לו בן קטן בן ה' שנים ולא הניח לשום אדם שיתעסק עם אביו ובכה עליו פיו על פיו רבש"ע כתיב שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך קח אותי ואחותי ובכה ר"א ורבי אבא לקול הילד והפסיק עמוד אש ביניהם ויצא ב"ק דמעות הילד סליק לגבי כורסייא וי"ג אנשים ניתן בגינך ואוסיפו לך ד"ב שנים שתלמוד עם הילד ופתח ר' יוסי עיניו וא"ל ר"י אחר י"ג שנים יגלה מה שראה באותו עולם וש"ע (כ"א ש"ה) דמעות שהוריד בני הקטן אזדעזעו ש' אלפים ספסלא דמתיבתא דרקיע וכולהו בעי רחמי עלי זוהר בלק עשע"א עשב"ג : (רבי יוסי בן יעקב איש כפר אונו זוהר שמות עי"ז : (רבי יוסי בן יעקב לפני רשב"י זוהר ריש אידרא זוטא פ' האזינו : (רבי יוסי בן יעקב ירושלמי יבמות רפ"י : בש"ר אחא שה"ט סע"ב · סליק מבקר רבי יודן מגדלייא ירו' פ' הרואה י"ד רע"א ותענית פ"א דס"ד ב' : (רבי יוסי דכפר הבן לפני רשב"י ור"א זוהר לך לך ערמ"ב : רבי יוסי בר' אלעזר בר' שמעון בן יוחאי אסמכיה · רבי פ' הפועלים (דפ"ה א') וכל זונה שנשכרת ב"ב שוכרתו ב"ד מחמת יופי ומסרו לר' שמעון בר איסי בן לקוניא אחוה דאמו · וכי גדל יתיב בישיבת רבי ולא הכניסו במערת של אביו ר"א ברשב"י ויצא ב"ק לא שהם גדולים ממנו אלא שלא היה בצער מערה (ע"ש) (רבי יוסי ברבי אלעזר אמר משם רבן גמליאל כל שבידו אומנות דומה לכרם גדור תוספתא קדושין פ"ק ע"ל רבי יוסי : (ר' יוסי ברבי שמעון בן לקוניא (עיי' רבי שמעון בן יוסי בן לקוניא חילוף כוסהאות ועיי' יונתן בן יוסי בן לקוניא · רבי יוסי הארוך (בב"ר פ' ויחי פצ"ז ק"ח ג' כ"מ שרבי יוסי הארוך נראה היה רבי נראה עמו שהיה תמיד עם רבי · ובש"ר פ' ב' דק"כ ב') כתב יוחסין רבי אסי הארוך כ"א רבי יוסי והוא איסי הבבלי (לא ידעתי מנ"ל : כתב ג"כ שהיה ניצוץ מרדכי וניצוץ רבי ע"ש : רבי יוסי בן זמרא כהן (יומא ע"ח סע"א ותו' בכורות ל"ו א') בן רבינו הקדוש נשא בתו פ' אעפ"י : (דס"ב ב') והוא אחרית התנאים וראשית אמוראי' רבי איבו בשמו שה"ט סק"ז ומ' מגילה קכ"ד ג' : רבי אלעאי משמו רבה דברים דרפ"ו ג' : רבי אלעזר בן פדת משמו ברכות ל"א סע"ב ב' דברים וירו' שביעית פ"ב ל"ו ד' וכל"ל וברבה דמ"ט ב' ובר"פ ס"ט ויצא ובדע"ת רע"ב ופ' מצורע פי"ו קפ"ג א' ותנחומא ויקהל ובמדבר רבה רפ"ה ושה"ט כך"ב וסי' ק"י : רבי יוחנן בשמו ס"פ הבונה ק"ה א' כתובות נ"ו א' · ובפ' כ"כ ועירובין ט"ו ב' וברכות ד"י ב' סנהדרין פ"ט ב' · עירובין פ"ז ב' · רבי צדוק בן חלוקה ע"ש אמר אני ראיתי את רבי יוסי בן זמרא שהיה זקן ויושב בישיבה ובטל רשות להתיר בכורות יומא שם · כתב גא"י רטאל מחמד רחוק מכפר קרוב לעלמא קבור ר"י ואביו זמרא · רבי יוסי בן פטרוס סוי שמת רבה (תיבת סוי ט"ס) דקס"ד ב' וע"ל ריב"ל) (בירושלמי מ"ק פ' מגלחין דפ"ג סע"ד ר"י ב"פ חמוי דריב"ל הוי ליה עובדא (ר"ל אבילות) קדמייהו שלא ליה בר קפרא ב' תלמידים דילמדו עימיה לא ידעכו אי שרי או משום שהיה להוט אחר תורה ותנן אם היה להוט אחר תורה מותר · וברבה ר"פ נו דקע"ג א' זבדי בן לוי ורבי יוסי בן טרטס ורבנן ח"א כו' צ"ל פטרוס וב"ר פ' ויגש פ' צ"ד דק"ה ד' בר קפרא ורבי יוסף בר פטרוס צ"ל ר' יוסי ופ' מקץ פצ"א דק"ג ב' זבדי בן לוי (ע"ש) וריב"ל ורבי יוסי בפ"ר תלתיהון אמרין אילין קריא כד דמיכן · יוסי מעונאה תרגם בכנישתהון דמעונא (והוא שם מקום בעבריה לכן כק' מעונאה מ"כ) שמעו זאת הכהנים כו' (על הנשיא ושמע רבי וכעס (לפי שרבי היה נשיא) ולכנות ערב סליק ר"ל לשאול

בשלמא דרבי ופייסי עלוהי דיוסי מעונאה כו' יוסי מעונאה אמר מילה דאורייתא ואקפדת עלוהי א"ל ויודע הוא בד"ת א"ל הן כו' סליק לגבי א"ל רבי מ"ד הנה כל המושל עליך ימשול לומר כאמה בתה כו' א"ל כו' אר"ל עד עתה לא סיימתי לפייסו על א' ועתה הוספתא ירושלמי ספ"ב דסנהדרין וב"ר וישלח. פ' פ' דפ"ע ב' · (רבי יוסי בן פזי בזוהר לך לך פ' אחר הדברים עשמ"ב דפום זולץ בוך ד"ס ע"ד רבי אבא כד אתי מהתם הוי מכריז מאן בעי עותרא ואורך קיים בעלמא דאתי יתי וישתדל באורייתא הוי מתכנשין כ"ע לגבי רווק א' הווה בשבבותיה יוס א' אתא לגבי א"ל רבי בעינא למלעי באורייתא שיהיה לי עותרא א"ל הא ודאי א"ל מה שמך א"ל יוסי א"ל לתלמידיו שילמדו ליה וקרו ליה רבי יוסי מארי דעותרא ויקרא יתיב ואתעסק בתורה ליומין הוה קאים קמיה א"ל רבי אן הוא עותרא אמר ש"מ דלאו לש"ש קעביד ככנס לחזר ושמע קלא לא תענשיה תב לגביה דגברא רבה להוי תב לגביה א"ל שב ואנא יהיבנא לך עושר אדהכי אתא גברא חד וכלי פז בידו אפקיה וכפל נהורא בביתא א"ל רבי בעינא למזכי באורייתא ואנא לא זכינא ובעינן מאן דישתדל בתורה בגיני דאית לי עותרי סגי דשביק לי אבא כו' ובעינא למזכי בתורה ואנא יהיבנא עותרא א"ל להאוא רווק תשתדל בתורה והוא יהיב לך עותרא ויהיב ההוא כסא קרא רבי אבא לר' יוסי א"ל לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז והוי יגע בתורה והאי ב"כ יהיב ליה עותרא ליומין עאל חמידו דאורייתא במעוי יומא חד הוי יתיב ובכי · אשכחיה רביה א"ל מה קבכית א"ל ומה מנחנא (נא' אנהנא) קיי דעלמא דאתי בגין האי לא בעינא אלא למזכי לגבאי אמר השתא ש"מ דהא לש"ש קא עביד קרא ליה להאוא גברא א"ל טול עותרך והב ליתמי ומסכני ואנא יהיבנא לך חולק יתיר באורייתא בכל מה דאנן לעאן אהדר ליה רבי יוסי ההוא כסא דפז ועד יומא לא אעדי מן שמיה ומן בנוי (בנוי) בן פזי והיינו ר' יוסי בן פזי וזכה לכמה אורייתא הוא ובנוי ע"ש · ובל"ה פ' ויקרא ד"ך רע"ב מעשה זה שבא ר' יוסי לפני ר' יוחנן וכנ"ל · בירושלמי פ' במה טומנין אמר בש"ר יוסי בר חנינא ול"ע דהא ר"י בר חנינא תלמיד רבי יוחנן ורבי אבא הנזכר בזוהר קדם טובא ואולי הוא ר' יוסי ב"ח שהי' הקדמון שהי' תנא · או כפי מ"ש בכללים כי הרבה דברים כתבו האחרונים עיי' ר' אלעזר הקפר · סיפד מלידת אהבה אבוה דרב אדא (ע"ש · (רבי יוסי בר יאסין ע"ז מ"ב א' · ור' יהודה הנחתום מנחות ד"ז סע"ב יאסיין · ובילה בר יאסינאה (וברי"ף רבי יוסי בר אבין ע"ם ובאשר"י רבי איסי בר יאסין ג"כ ע"ס) ד"ח ב' · וקהלת רבה דק"ב ד' רבי יוסי בר יאסין · אכן עכין ההוא בירושלמי ברכות ד"ו ג' רבי יוסי בן יוסי · ואחר סוף מן אמוראים עיי' לקמן אבל בר יאסין תנא דברייתא דאמר במנחות דתניא ר"י בר יאסין ור"י הנחתום אמרו ובע"ז איתיבי ר"י בן יסיאן אמר · ע"ל רבי יוסי בר אשיין ורבי יוסי בן יוסי · יוסי בן שאול כתב יוחסין ואחיו (יוחנן וחלפתא) תלמידי ר' יוסף בר אדא (לא מצאתי יוסף בר אדא בכל הש"ס · גם הוא עצמו איכו מביאו בשמות יוסף ואיזה טעות נזדקר לפניו · אמר רבי פ' חלון דפ"א א' : כי אתא רבין אר' יעקב אר' אסי (צ"ל יוסי ב"ש ובשס"ח ל"ת) אמר רבי פ' במה טומנין ד"ע רע"א · אר' חייא בר גמדא אר' יוסי ב"ש אמר רבי (ע"ש) אריב"ל אר' יוסי ב"ש אמר רבי משום קהלא קדישא בילה י"ד ב' ד"ז א' יומא מ"ט תמיד ד"ז ב' שם איכו תי' רבי : בעא מרבי נידה ד"ו ב' וע"ז כ"ב ב' · וא"ל רבי ברוך אתה לשמים שהחזרת לי אבידתי · אמר רב בילה ז' א' · וזה גרס לבעל ש"י שהביאו בתלמידי רב כי סמך עצמו על גמרא זו ולא הרגיש בטעותו · וכ"ל שצ"ל אמר רבי וכ"כ שם ע"ב דאמר ואר' יוסי בן שאול אמר רבי כו' · דאין שם מקומו אלא לפי שאמר שם ע"א רבי יוסי ב"ש אמר רבי עכא ואמר רבי יוסי ב"ש אמר רבי · בפ' כל הכלים קכ"ה ב' רבי יוסי ב"ש אמר כו' רבי יוחנן ב"ש אמר · רבי יוסי בן נהוראי רבו של רבי יוחנן רש"י בפ' המפקיד (דמ"א רע"ב וסע"א אר' יוחנן אר' יוסי ב"כ) והתו' כתבו אע"ג דר' יוסי ב"כ הי' תנא רבי יוחנן פליג עליו כו' · כתב יוחסין ולא היא דבירושלמי אמר שמע רבי יוסי ב"כ מה דקאמר ר' לעזר · (רבי אחא בשמו ירו' ברכות פ"ג ד"ו סע"ב ולולב הגזול וספ"ג דר"ה · ורבי ברכיה ורבי חייא אבוי בשמו ע"ש · רבי יהודה ברבי סימון בשמו ויר' פך"ז קכ"ו ד' ומ' קהלת נ"ג א' · שאל את ריב"ל פא"ט דכ"ז ב' : ורבי יוחנן בן ארזא יתבי · רבי יוסי קונירא (צ"ל בן קנרתא) מתני דרבי יוסי בן יוסי כ"כ יוחסין (לא ידעתי מנ"ל כבואה זו שהיה מתני דרבי יוסי בן יוסי ועוד א"א לומר כן דהא מניכו דרבי יוחנן אמר בש"ר יוסי קילורא ומניכו דר' יוסי בן יוסי

ר' אלעזר ור' ישמעאל (ובגמרא מקדים ר"י לר"א) ור' חלפתא
ור' אבטולס (ובירושלמי ריש יבמות ד"ג ב' וב"ר הנ"ל ר' אבדומום)
ורבי מנחם (מקדים לרבי חלפתא : (כתב בס' ג"נ אות מ' מהלה
הגולה כוונה אולה תרלה בנות ללפחד שדברו לפי שעה שהי' משה
דורש פ' יבמין כדאי' במ"י יהושע תתייבם אמנו זכו ונתעברו ג"כ
אנשים חסידים וחכמים מאותו לדיק שבעל דרך הדין וילדו לו ה'
בנים : כתב בס' יוחסין דמ"ג א' בחיין מת לו בנו חלפתא אעפ"כ
דרש כל היום ע"י מתורגמן פ"י דשמחות : ואראה לך כי טעה
האדרבא ע"י מתורגמן אסור דאית' במ"ק דכ"א א' אסור לקרות
בתורה ואם היו רבים צריכין לו אינה נמנע · ומעשה שמת בנו
של ר' יוסי בציפורי (ואינו מזכיר חלפתא) ונכנס לבית המדרש
ודרש כל היום כולו : רבנ"א איתרע ביה מלתא סבר דלא למיפק
לפרקא א"ל ר"ח אם רבים צריכין לו מותר סבר לאוקמי אמורא
עליה א"ל רב ובלבד שלא יעמוד תורגמן : ואלא היכי עביד כי
הא דמת בנו של ר"י ונכנס לבית המדרש ונכנס ר"ח בן עקבי' וישב
בצדו ולחש הוא לר"ח ב"ע ור"ח ב"ע לתורגמן ותורגמן להשמיע
לרבים עכ"ל ובפ"י דשמחות אי' מת בנו של רבי יוסי הגלילי ונתן
רשות לאחר שידבר על ידו עכ"ל ולא נזכר שם אבנו של רבי יוסי
ורבי חלפתא אלא ר"י הגלילי : ר"מ נפטר קודם לו והוא נפטר
קודם רבי יהודה כדאי' פ"ק דסוכה ופ"ק דר"ה (ע"ש : (בירושלמי
בגיטין ס"פ האומר אמר רבי כשם שבין קדשי קדשים לבין חולי
חולין כך בין דורינו לדורו של רבי יוסי : ורבי ישמעאל אמר כשם
שבין זהב לעפר כך בין דורינו לדורו של אבא : (והיה רבו של רבינו
הקדוש בפ' תינוקות : שאל רבי לר' יוסי ולר"ש : ובדל"ג אר'
שמעתי מר' יוסי : ובפ"ב דנידה י"ד ב' דאר' ישמעאל בר' יוסי
לרבי חמא בר ביסנא מניח דברי הרב הוא רבי יוסי ושומע דברי
התלמיד הוא רבי : וכתבו התו' ר"ת מפרש מתחלה היה רבי יוסי
גדול מרבי ואח"כ נתחכם רבי : (מתמת תלמידים כ"ה בשמ"ח)
וכ"כ תו' פ' במה טומנין נא' א' ורש"י פי' שאם היה ר' יוסי חי
היה כפוף לרבי : (סנהדרין כ"ד) מפני הנשיאות : ובסנהדרין
דכ"ד א' אמר רבי עליו כבר הורה זקן וכ"ה ביבמות דק"ה ב' (ע"ל
רבי ישמעאל בר' יוסי) : ארשב"ג לרבי יוסי ברבי פרשב"ם דהכי
קרי לר"י בר' חלפתא כלומר גדול הדור ע"פ ד"ק ע"א : בתוספתא
פ"ק דנגעים אר"ש מלאכי יוסי בן רבי בלידון ואמר לי הילוך שהיה
ר"מ פוסל כו' : ארשב"ג פעם א' השתי בעיני בקסרי והיתר ר"י
ברבי פרש"י יוסי החכם חריף שבדורו והוא רבי יוסי בר חלפתא
(בתוספתא רפ"ב דסוכה · בתוספתא דברכות ר"ג אמר (ובפסחים
הנ"ל רשב"ג אמר לרבי יוסי כו' וא"ל ר"י בכל יום אתה מקבל דברי
לפני רבי יהודה ועכשיו אתה מקבל דברי רבי יהודה הגם לכבוש
את המלכה כו' : כתב מגע"א קל"א רבי יוסי יניקתו מן שם אהים
ג"י יוסי כדאי' בר"מ פנחס עת"י) לכן הלכה כמותו בנ"ה מקומות
בתלמוד כמנין מלכה וז"ש הגם לכבוש מלכה בבית וסודו הנ' ופי' ר"ל
מאחר שיניקתו משם אלהים שעולה פ"ו לכן הלכה כמותו נ"ה פעמים
ע"ש : אר' יוסי מעשה באבא חלפתא שהלך אצל ר"ג ברבי (אדם
גדול אבי אביו של רבי היה רש"י) לטבריה ומצאו שהיה יושב על
שלחן יוחנן (עיי' ר"ג : בימיו לא היו זתים בא"י שאנדריכוס
החריב א"י וכל זתים : פ"ד דפאה : והיה מעבד עורות בפ' במה
טומנין דמ"ט סע"א אר' ישמעאל בר' יוסי אבא שלחא הוה ואמר
להביא עורות לבית המדרש לישב עליהן : אשתו הוי מתקוטטת
עם אמתיה ב"ר פ' מ"ח : מטרונא שאלו ב"ר פי"ו ופכ"ה ופס"ג
ופ"ח ופפ"ו ש"ר פ"ג במדבר רבה פ"ג וקהלת : ר"ע היה רבו
פסחים י"ח א"ב רבי יוסי בשיטת ר"ע רבו אמרה וכ"כ ערוך ע'
ברע ר"י תלמיד ר"ע (וע"ש : חבירו רבי שמעון ור' יהודה ור"מ
(וכ"כ תו' יומא ס' א' ר"מ חבירו בר פלוגתיה) והיה משבח אותו
ע"ש ור"א בן שמוע (ע"ל רבי יהודה הנשיא : והלך עם ר' יהודה
ואבטולמוס יומא כ"ג ב' : הלכה כמותו בכ"מ במשנה ובברייתא
נגד חביריו דנימוקו עמו כדאי' פ' מי שהוציאו כ"א א' ע"ש ברש"י
כיס קו דבר ישר בקו המשקולות ובתו' פ' כילד משתתפין דפ"ג ב' ;
ובב"ק כ"ד א' טעמיו וראיותיו : ופ"ק דעירובין די"ד : ובגיטין
פ' התקבל דס"ז א' פי' כל תורתו ברורה : ובתו' תענית כ"ח א'
וכתב תתו"י ותימא על תי"ט במ"ש פ"ה מ"ב וסוף תרומות : רבי
נחמיה ורבי יוסי וכן ר"ע ור"י הלכה כר"י ס"כ י"ע ש"ג : רבי
יהודה ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי (בילה ל"א ולא סמכו על הכלל
דר' יהודה ור"י הלכה כר"י משום דמסתבר דברי רבי יהודה הוצרך
לפסוק כר' יוסי (בת' כהלה ליהושע : ועתוס"י דמ"ז א' ועספ"ח
דיבמות ובתו' קדושין ע"ט ב' (ועיי' תו' ר"ה ל"ג א' ובתו' מ"ק
י"ז סע"ב וד"ו ב' : ר"מ ורבי יוסי הלכה כר"י (סנהדרין ד"ו)
אפילו בגזרותיו של ר"מ עתוס"י (ובאשר"י ספ"ק דע"ז אר' יהודה
אמר שמואל הלכה כר"מ נ"ל הלכה כרבי יוסי וכ"ה בגמרא ורי"ף
ובקיצור פסקי הרא"ש וכ"כ ב"ש רפ"ק דהוריות · ר' שמעון
ורבי יוסי הלכה כר"י שם עירובין וכתב תתו"י וק"ל מה אינטריך
ר"נ למימר בב"ק אנא כר"י ס"ל הרי כ"ע ס"ל כר"י לגבי ר"ש
(מ"כ רבי אליעזר ורבי יוסי הלכה כר"י : אבטולמוס רבו ·
איסי בן יהודה תלמידו עיי' איסי בן עקיבא : רבי אלעזר
דרומאה בעא קומיה : העיד משום ר"א בן יעקב תוספתא שבת
פט"ו : א"ל אבא אלעזר · רבי יוסי אומר משום רבן גמליאל כל
שבידו אומנות דומה לאשה שיש לה בעל כו' · ס"א כל שאין בידו
אומנות דומה לאשה שאין לה בעל · תוספתא קדושין פ"א ע"ל ר'
יוסי בר' אלעזר · רב הונא בשמו · א"ר יוסי זמנין אכילת עם
רבי חלפתא אבא ועם רבי חנינא בר סיסי (ובתו' בבבלי ברכות מ"ח
א' פרסי) הביבי פי' דודי ולא היו מזמנין עליו עד שהביא ב' שערות
ירושלמי פ' ג' שאכלו די"א ב' ורבה פ' מקץ פצ"א : א"ר חנינא
כשהלך רבי יוסי לציפורי ע"ל · רבי חנניה סגן הכהנים הולך
עמו : חנני' איש אונו הולך עמו · א"ר יהודה הייתי אוכלין לוף
במוצאי חג עפ"י ר"ט א"ל רבי יוסי עמכם הייתי ומוצאי פסח היה
תוספתא פ"ד דשבועות : רבי יהודה בן בבא סמכו : יהודה איש
סולא שאלו · רבי יהודה בן אגרא בשמו : בש"ר יהושע ע"פ ק"ג
א' : רבי יוחנן בשמו : בא מעשה לפני רבי יוחנן בן נורי תוספת'
שביעית פ"ד בשם רבי יוחנן ב"פ שם כלים כ"ב י"ו · אמר שאל
יונתן בן הרשא ביבנה : רבי יעקב בר אבינא בשמו : א"ר יוסי
מאיר שה"ר דט"ז : נימוס סה לו : רבי סימון בש"ר יוסי בש"ר
כהורייא : רבי שמעון שזורי חבירו : רבי שמעון בן יהודה איש
עכו בשמו : רשב"ג בשמו ע"ז ע"ה נידה מ"ה : והתיר לרשב"ג
לישן חוץ לסוכה : רשב"י בשמו מכות ד' : רבי יוסי בן משולם
(כתב רמב"ם לא נזכר כ"א פ"ד דתרומות מ"ו ונזכר עוד בכורות
פ"ג מ"ו כ"ד ב' ופ"ו ל"ז א') על דברי ר"א ור' יהושע ונראה כי
היה זקן מאד · ובפא"ע הולך עם רבי שמעון בן אלעזר תלמיד
ר"מ בגלגולת והעיד הלכה משום יונתן (ע"ש והגי' לפנינו יוחנן)
אחיו שאמר משום ר"א חסמא ס"פ הנזקין (ס"ב א') ובפ"ב (ובפ"ג
דדמאי בתוספתא (רבי נתן אחיו) ואמרו עליו שהוא קהלה קדישא
(ע"ש ועדה קדושה רבה קהלת ק"ז ב') עם רבי שמעון בן מנסיא
(ע"ש) ופליג עם חנינא בן חכינאי · מנחות ס"ב א' · ואבא
יוסי בן דוסאי : רבי יוסי ברבי יהודה (במשנה ספ"ק דעירובין ו'
ז' רע"א ופליג על אביו רבי יהודה כתם הוא בר עלאי ע"ש ברש"י :
ובפ' מקום שנהגו משנה ו' נ"ה א' : ב"מ פ"ז ג' : סנהדרין פ"א
ג' : מכות פ"ב ג' ו' · ופ' אלו הגולין ט' סע"ב : חולין משנה
ג' פ"ק י"ה א' : זבחים פ"ו א' : משנה ז' ספ"א דמנחות ע"ש
דס"ג : בכורות פ"ט ז' : תמורה פ"ב ג' : נדרים פ"א מ"ו דס"ב
א' : גיטין פ"ד מ"ז : בירושלמי פ"א דעירובין די"ט סע"ג פליג
על אביו : הלך עם רבי ראו גוי א' ב"ר פע"ו : ג"ד נוה לרבי
(פ' ע"פ דקי"ב ב' · והולך עם רבי פ' החליל ד"נ ב' : ובסוף
תמורה : ובספרי האזינו דל"ט ב' שבא רבינו מלודקיא ונכנס ר"י
בר' יהודה ור"א בר' יהודה · וביוחסין קכ"ט סע"ב ר"א ור"ש בני
רבי יהודה חבירי רבי ובעירובין פ"ג ל"ח ב' ר"י בר"י סתימאי
פרש"י קרי כל מי שראה רבי דבריו במקומות הרבה ושנאה סתם
בכורות כ"א ב' · עיי' ר"א בר' שמעון : משום רבי אלעזר פ' מי
שהיה דל"ד ב' ובסוטה ד"ב ובתוספתא רפ"ק דסוטה ופ"ו דנגעים
מש"ר אליעזר : ור"א בר"ש אומרים כר"א דמילה קל"ו א' :
וקדושין ע"ו ונדרים ע"ו : ר"י בר"י אומר ור' יונתן בן יוסף אמר ·
ורבי שמעון בן מנסיא אמר יומא פ"ה ב' : בש"ר זכריה בן הקצב ·
אמר לרבי יהושע בן קרחה · והולך עם רבי יעקב ספ"ד דבילה :
סוף יומא ובשבת דקל"א מכות ד"ו ב' מקשה דרבי יוסי אדרבי יוסי
ומשני ההוא רבי יוסי ברבי יהודה פרש"י וזה ר"י בן חלפתא ובתו'
שם פ"ק ד"ח א' הא דלא משני ההוא ר"י ברבי יהודה הוא משום דפליג
בהדיה ר"מ ש"מ ר"י בר חלפתא הוא עכ"ל הרי אף דכתיב רבי יוסי
סתם אמרי' דהא ר"י ברבי יהודה עיי' א"מ נזיר דס"ו ע"ל איסי בן
עקיבא : דברי ר"ע ר"י בר"י אומר כו' : א"ר שמעון בן עזאי
תוספתא פ' בתרא דבכורות : רבי יוסי ברבי יהודה איש כפר הבבלי
פ"ד דאבות על דברי אלישע בן אבויה : רבי יוסי בן הלוקה אדם
חשוב ואכם בזמן ר"א ור' יהושע ואינו מן המשנה (ל"מ : (אלן
ראיתי רבי לדוק בן הלוקה שהיה בזמן רבי יוסי בן זימרא (ע"ש :
(ר' יוסי בן דולגאי אמר עיזים היו לאבא בהרי מכמר והיו מתעטשות

רומי · ובגיטין הנ"ל שטעוס לקח כל כלי בה"מ והושיבן בספינה
להשתבח בעירו נראה רומי הגדול או אפשר שמירושלים לרומי שבא"י
ג"כ היו צריכין לעבור בספינה · ובתורת אגב מ"ש הדא"ג במ"ש
ר"י ב"ק שמא תבקשו אות כו' מלת אות נופל בדבר ניסיי ובכילת
השער אין זה אות וניסיי דלפעמים יפול בנין ישן או בסיבה אחרת
אבל היפך מים לדם הוא דבר נס כו' · במחילה מהוד כבוד תורתו
דוודאי כשא"ל כשיפול השער ל"א להם לשם אות שהרי א"ל בלבד שלא
תבקשו אות · ולא מטעמיה כי אות הוא עכשיו על מה שיהי' אחר
זמן הנרב או מעט אם בקולו תשמעו ע"כ הפיכת המים לדם עכשיו
הוא אות שיפול השער באיזה זמן שיהי' ברצונו ית"ש וק"ל :
ר' יוסי איש דורמסקית תרגום דמשק דורמסקית (ודרש בספרי
פ' דברים כ"ט ג' עתידין שערי ירושלים יגיעו עד דמשק · ושה"ר
אמר לר"י אני מדמשק ויש שם מקום ששמו חדרך ע"ש דל"ה סע"א
ומ"י זכרי' סי' ט' · (ובחגיגה ג' ב' ר' יוסי בן דורמסקית וכן
בפ"ק דקדושין דל"ט א' ר"א בר' יוסי אומר משום ר"י בן דורמסקית ·
שאמר מש"ר יוסי הגלילי · ובשה"ש סכ"ה ובספרא כמה פעמים
ובפ' דברים הנ"ל אר"י בן דורמסקת לרבי יהודה ברבי למה אתה
מעוות עלינו הכתובים כו' · ובמגילה ז' א' רא"א · רע"א ·
רמ"א ר"י בן דורמסקית אומר) · וב"ר פל"ב וחולין ס"ז נראה
דשם אביו דורמסקית לא שם מקום · והיה ביום שמינו את ראב"ע
לנשיא ובא ללוד לר"א הגדול (ע"ש) וא"ל שהסכימו עמון ומואב
מעשרין מ"ש בשביעית ואמר שהוא הלל"מ סוד ה' ליראיו כדאי'
במשנה מ"ס ידים פ"ד מ"ג · ובחגיגה ד"ג ב' כעס עליו ר"א
ויצאו עיניו וקבלם בידו וא"כ נתרצה לו והתפלל עליו וחזרו עיניו
למקומם · חולין ס"ג ב"ר פל"ב · ר' יוסי בן החוטף אפרתי
(משום ר' ישמעאל במשנה ספ"ג דכלאים ושנה ר' ישמעאל בתחלת
ימיו לר"מ · ובסוף ימיו לר' יוסי בן החוטף · וכתב שם ר"ש
בשם ירושלמי וידע ר' יוסי ב"ה יותר האמת וכ"כ ה"ע סוף ספרו ·
ובג"א"י כתב ר' יוסי הטופס קבור בכפר מירון עיי' רשב"י · רבי
יוסי סתם הוא בן ר' חלפתא כדאי' בפ' כ"כ (וכ"כ תו' ישנים סוף
יומא (ע"ל ר' יוסי בר' יהודה) והי' בא"י אחר החורבן תו' ביצה
ד"ה א' · ולא היה בזמן הבית תו' דפ"ק דעירבין) · (באבות
פ"ד · ובמשנה ברכות פ"ב ג' · פאה פ"ב ד' · פג ז' · פו ט' ·
פ"ז א' ה' · דמאי פ"ב ה' פג ג' ה' · פ"ז ג' · כלאים פ"ב א'
ז' · פג ז' · פ"ה ד' · פו ה' ז' · פ"ז ה' · פ"ח ה' ו' · פט
ז' ט' · שביעית פ"ב ו' · פג א' ט' · פ"ט א' ד' ה' · פי א' ·
תרומות פ"א ג' · פב ב' ד' ה' ו' · פ"ט ג' · פק ה' · פ"י ג'
ח' יא · פי"א י' · מעשרות פ"א ח' · פג ה' ז' · פ"ה ה' ·
מ"ש פג י"א · פד י"א · פה ב' י"ד · חלה פד ח' · ערלה
פ"א א' ו' ט' · שבת פב ה' · פג ג' · פה ב' · פו ח' י' ·
פח ז' · פי"ב ג' · פי"ד ב' · פט"ז ב' ד' ה' · פי"ז ד' ח' ·
פי"ח ג' · פכ"ב ג' · עירבין פא ו' ז' · פ"ב ה' · פג ד' · פז
ט' · פח ה' · פט ג' ד' · פ"י ט' י' · פסחים פא ז' · פח ז' ·
פט ב' · פ"י ח' : שקלים פד א' · פח ב' · יומא פד ד' ו' ·
פה א' · פז ג' · סוכה פא ט' · פג ז' י"ד · ביצה פד ב' · ר"ה
פא ה' ז' · פג ב' · פד ו' · תענית פב ח' ט' · פג ז' · מגילה
פב ג' · מ"ק פא ה' ח' : פב א' ב' ה' : יבמות פד י' : פ"ז
ג' : פ"י א' ד' : פט"ז ד' : כתובות פא י' : פה ז' ח' : פ"ו
ו' : פז ג' : נדרים פד ח' : פו ה' ו' : פי"א א' ב' : נזיר פד
ז' : פו ב' : פט א' ה' : סוטה פב ג' : פד ה' : פח ה' :
פט יב : גיטין פה ח' : פז ז' ט' : קדושין פג ט' : פד ה' ו' :
ב"ק פד ד' : ב"מ פג ב' ד' ה' : פה ז' : פח ח' : פ"י ב' :
ב"ב פא ג' : פב י' י"א : פח ז' : פ"י ה' ו' : סנהדרין פ"ג
ח' : פה א' : פז ד' : פק ג' : פט ד' : מכות פא ח' ט' :
שבועות פז ד' : עדיות פ"א ב' : ע"ז פ"א א' · פ"ב ז' ·
פ"ג ג' ח' · זבחים פ"ד ה' ו' · פ"ו א' · פ"ז ו' ·
פי"ג ג' : מנחות פ"ב א' ב' · פ"ו ה' · פ"ט ה' ·
פי"א ז' : חולין פ"ב ז' · פ"ג ז' · פ"ח ב' · פ"ט ב' :
בכורות פ"ב ו' ז' ח' · פ"ג ד' · פ"ה ה' · עירכין פ"א ג' :
פ"ב ד' · פ"ח א' : תמורה פ"א ג' · פ"ד ג' ד' : כריתות פ"א
ד' · פ"ג ה' · פ"ד ב' · פ"ה ד' ה' ו' ז' ח' · פ"ז א' : מדות
פ"ב ב' · פ"ג ב' · קינין פ"א ד' : (כלים) פ"א ט' · פ"ב
ו' · פ"ג ו' : פ"ח ח"י : פי"ב א' · פי"ג א' · פט"ז ו' ז' :
פי"ז ה' ו' י"ב · פי"ח א' ג' ד' · פי"ט ג' ד' ט' · פכ"ב ב' :
פכ"ג ב' ד' : פכ"ה ז' · פכ"ו א' ד' ו' · פכ"ז ט' י' · פכ"ח
ג' ו' · פר"ש ב' ד' · פ"ל ג' ד' : (אהלות) פ"ב ז' · פ"ג
ו' · פ"ד א' ב' · פ"ז ב' · פ"ט ה' · פ"י ג' · פי"א א' ז' :
פי"ב ג' ח' · פי"ד ב' · פי"ז א' · פי"ח א' ז' · פי"א א' ז' ·
פי"ג ג' ח' · פי"ד ב' · פי"ז א' · פי"ח א' : (נגעים) פ"ו
ה' · פי"ג י"ב · (פרה) פ"ג ב' ג' ז' · פ"ה א' ו' · פ"ז ז'
י"א · פ"ח ח' · פ"ט ד' · פ"י ג' · פי"א ג' ח' ט' : (נידה)
פ"א ה' · פ"ב ו' · פ"ד ב' ה' · פ"ה ח' · פ"ז א' · פ"ט א'
ב' ט' · פ"י ה' : (זבים) פ"א ה' · פ"ב ג' · פ"ד ב' ז' :
(מקוואות) פ"ב ב' : פ"ג א' · פ"ד א' ג' · פ"ה ב' ד' ה' · פ"ו
י"א · פ"ח ב' ד' · פ"ט ב' ו' · פ"י ו' : (טבול יום) פ"א ג'
ד' : פ"ג ב' ג' ד' · פ"ד ז' : (ידים) פ"א א' ד' ה' · פ"ב א'
ד' · פ"ג ה' : (מכשירין) פ"א ד' ה' · פ"ג ג' · פ"ה ו' י"א ·
פ"ו ז' : (טהרות) פ"א א"ב · פ"ד ה' ח' י' · פ"ה ב' ה' ·
פ"ז א' · פ"ח ב' ח' · פ"ט ז' · פ"י א' ג' ה' : (עוקצין) פ"א
ד' ה' ו' · פ"ג ב') : והיה מזרע יונדב בן רכב (ב"ר פ' ויחי פ'
צ"ח · וסתם סדר עולם עשה הוא (יבמות פ"ב נידה מ"ו ב')
והיה חסיד מאד ובפ' כ"כ קי"ח) שלא הסתכל במילתו ולא ראו קורות
ביתו שפת חלוקו (ולא עבר על דעת חביריו אם יאמרו לו שיעלה
לדוכן אף שאינו כהן היה עולה ולא אמר דבר וחזר לאחוריו (ועירבין
ע"ו) ואמר יהי חלקי מאוכלי ג' סעודות בשבת ומגומרי הלל בכל
יום והמתפללין עם דמדומי חמה וממתים בחולי מעים ובדרך מצוה
וממכניסי שבת בטבריה (שהיא עמוקה) וממוציאי שבת בציפורי
(שיושבת בהר) ומיושבי בית המדרש ולא ממעמידי בית המדרש
מגבאי צדקה ולא ממחלקי צדקה וממי שחושדין אותו ואין בו) ·
ואליהו היה רגיל אצלו ברפ"ק דברכות (ד"ג) התפלל בחורבה והמתין
אליהו עד שסיים ולמד מאליהו ג"ד · ובפ"ב (נ"ל פ"ו) דיבמות
(דס"ג א') אמר לאליהו (אעשה לו עזר במה עזרתו) (ובחלק
קי"ג ב') דרש ר"י בציפורי אבא אליהו קפדן הוי לא אתי לגבי ג'
ימים ואחר ג"י בא אליהו לגבי וא"ל ר"י למה לא בא אליו א"ל על
שקראו קפדן וא"ל ר"י הא קפיד מר · ואביו רבי חלפתא היה
בציפורי בסוף ר"ה · (ובפ' אד"מ צדק צדק תרדוף כו' הלך אחר
ר"י לציפורי ובפ"ב דסנהדרין י"ט א' התקין ר"י בציפורי) וכתב
יוחסין דס"ג א' ואני תמה במ"ש בפ' ב"מ (ל"ג ב') שגזר המלך
שר"י יגלה לציפורי הלא הוא ואבותיו היו בציפורי (ולי קשה דהא
המלך גזר שיגלה לציפורי והא אי' בב"מ פ' השוכר הפועלי' דפ"ד
רע"א דאמר אליהו לרבי ישמעאל בר' יוסי אביך ערק לאסיא את
ערק ללודקיא (ע"ש) ועיי' ב"ר לך לך ספמ"ד דאסיא איכו מא"י
ובערוך כתב תרגום אשכנז אסיא · וכן לודקיא הוא ה"ל ע"ל פפוס
ולולייכוס · ואולי דמסתפינא הייתי אומר שצ"ל יגלה מציפורי ·
דהא יש לדקדק מה לו למלך להזכיר לאיזה מקום יגלה · ועוד
דציפורי בסים אוירא (עיי' רבי יהודה הנשיא) ולמקום יפה יברח
ואין זה גלות כ"א יגלה למדינה אחרת וק"ל · אך קשה לי דהא
מת בציפורי דאי' בחלק דק"ט א' כי נח נפשיה דרבי יוסי שפעי
מרזבא דציפורי דמא · ואולי י"ל דכשמת המלך חזר לציפורי · או
אולי י"ל דאי' שם בחלק דרש ר"י בציפורי חתר בחושך נתיס כו'
שהיו מפקידין אפרסמון כו' אחתרין ההוא לילה ש' מחתרתי בציפורין
כו' אבל בירושלמי ר"פ אחרון דמ"ש ובר"פ ד"ז ד"ל סוף ע"ב רבי
חנינא דרש בציפורי חתר בחושך בתים ואחתרו ש' בתים : כי נח
נפשיה דר"י שפעי כו' פרש"י דאדם גדול היה ואיידי דלעיל אמר
איחתרו אחתרתי בציפורי דאתריה דרבי יוסי התם נקט נמי האי
דנח נפשיה לאשמועינן דמציפורי הוה עכ"ל : וכתב ב"ש וק' אטו
עד השתא לא ידעי' שר' יוסי מציפורי הוה אלא לאשמועינן שהראה
משמים לבני ציפורי שלא חטא במה שדרש חתר בחושך בתים ועי"ז
אחתרו ש' בתים עכ"ל : ואולי כוונת רש"י דהא ר"י גלה לאסיא
ומסתמא שם מת ולמה שפכו מרזבי דציפורי דמא לזה כתב לאשמועי'
דמציפורי היה לפי שזה היה מקומו קודם שגלה לזה נעשה רושם
במותו בציפורי וק"ל : ובירושלמי ר"פ כל הצלמים כשמת ר"י בר
חלפתא משכו ציכורת דם בלודקיא (נ"ע הא לא מת בלודקיא)
על שמסר נפשיה על גזורתא ובמ"ק כ"ה ב' שפך מרזבי דציפורא
דמא : כתבו התו' שמסר נפשו על ק"ה : פ"א שמסר נפשו על
המילה : ובנירה דל"ה סע"א אר' חנינא כשהלך ר' יוסי לציפורי
מזא כו' משמע דציפורי לאו מקומו ואולי כתיישב אז שם : ואמר
ה' בעילות בעלתי (שהיה בועל ושונה כדי שיהיו לו בניו זכרים)
ונטעתי ה' ארזים (שבת קי"ח ב') וכתבו התו' ובירושלמי פ"ק
דיבמות אי' דיבמות היו ולא רצה לקיים בהן מצות עונה אלא רק
כדי לקיים מצות יבום דהיינו ביאה ראשונה : עכ"ל : וכ"ה בב"ר
פ' וישב פ' פ"ה יבם אשת אחיו וה' בעילות בעל (פי' מ"כ ה'
יבמות כנגד לבניו) ודרך סדין בעל שלא יהנה : ואלו ה' נטיעות
ר'

לדס גם פטירתו של רבי יוסי בן קסמא היה בא"י : ויגדל מדורות הקושיא איך באו גדולי רומי מרחק רב לא"י לקבור את רבי יוסא בן קיסמא ולהספידו ועוד תמה דאי' בגא"י דרבי מתיא בן חרש נקבור בעלבון בא"י והא רבי מתיא היה דירתו ברומי כדאי' בסנהדרין דל"ב ב' צדק צדק תרדוף אחר רבי מתיא בן חרש לרומי ותמוה הא אי' בספרי פ' ראה ז"ל כשהלך רבי מתיא ב"ח ורבי חנניה אחי ר' יהושע לח"ל קראו בגדיהם שישיבת א"י שקולה ככל המצות עכ"ל א"כ איך ישב רבי מתיה ב"ח ברומי שהוא ח"ל מי הכריחו לזה ועוד איך גזרו ואמרו צדק צדק תרדוף אחר רבי מתיא לרומי דהא אי' שם בספרי ר"א בן שמוע ורבי יוחנן הסנדלר הלכו לנציבין אצל ר"י ב"ב ללמוד תורה והגיעו לצידון וזכרו את א"י ובכו וחזרו עכ"ל הרי אפילו ללמוד תורה אין לילך לח"ל · ובפ' אלו מציאות דכ"ח ב' רבי אמי מלא אודיא דינר ואמרו ליה רומאי לא תדחל כי אין אנו כפרסיים האומרים אבדה למלך ע"ש והרי רב אמי היה ר"י בטבריה כדאי' פ' כל הבשר דקי"א ב' וטבריה בא"י ומי הביא רומאי לשם : הנה ישמח לבי ויגל כבודי כי מצאתי מרגניתא מ"ש הרב אלשיך בשיר השירים בפ' ראשך ככרמל ז"ל דאי' בחלק דצ"ח ריב"ל אשכח לאליהו אפתחי דמערתא דרשב"י וא"ל אימת אתי בן דוד א"ל זיל שיילי לדידיה א"ל והכי יתיב א"ל אפתחי דרומי (פרש"י בג"ע כנגד פתח רומי (ואזל שיילי אימת אתי מר א"ל היום למחר אתי למערת רשב"י א"ל אליהו מה אמר לך בן דוד א"ל שקורי קמשקר שאמר היום ולא אתי א"ל היום אם בקולו תשמעון) כמו זר כהשב למה לא בחר לו להסתופף בשמים לעומת א"י ולא לעומות רומי' בח"ל ועוד הלא רבי יהושע ב"ל היה בא"י וללכת לעיר רומי היה צריך ימים רבים ושם בגמרא אמר כי ביום אחד הלך למקום משיח ולמחר סיפר לאליהו שמשיח א"ל היום יבא גם אמרו חז"ל (בע"ז ד"י) כי מערה היה בין צפורי לרומי (לשון זה אינו בגמרא אלא ז"ל ה"ל לאנטונינוס נקירתא (פרש"י מערה) דהוה אתי מביתו לבי רבי וקל יומא הוו אתו ב' עבדי בהדי) והוה הולך אנטונינוס ללמוד בכל לילה והאיך יתכן כי מדרך גדול של רומי ועד ציפורי היה המערה והוא מהלך כמה חדשים וים הגדול בנתיים והולך ושב בכל לילה (וכן נראה דמרחק רב מא"י לרומי בפ"ק דב"ב שלח הורדוס לרומי לקיסר להרשות לו לבנות בה"מ שהלך שנה באורחא ונתעכב שנה וחזר שנה וכו') אך הנה בעינינו ראינו עוד היום קרוב לציפורי עיר ששמה רומי ושם היה מושב אנטונינוס ויסב שמה רומי בשם עיר מלכותו והיה בקרב ארץ ישראל ועליה אמר כי משיח כנגד פתחה של רומי על השמים כבודו ושם דבר עם ריב"ל עכ"ל : (וכן ראיתי בגלילת אי' שהלך בא"י וקהשב המקומות ז"ל בין אושא לשפרעם נקבר ר' יהודא בן בבא מי' הרוגי מלכות ומשם הלך לביצל ומשם לסכנין ומשם לערבייה ומשם לעלבון שם קבור רבי מתיא בן חרש ומשם לרומי שם קבור אביה בן ירבעם ואצל מערה פייזרין (אולי ט"ס וצ"ל פמיים) קבור בנימן הצדיק במערא קבור עקביה בן מהללאל ורשב"ג אביו של רבי · בציפורי קבור רבינו הקדוש ואשתו ובניו · הרי מבואר כי יש עיר רומי בא"י וסמוך לציפורי כי קרובי' הם המקומות) וכן נראה בתוספתא מגילה ר"ה ב' רבי רחץ בקרונו של ציפורי והק' הא רבי בטבריה היה נראה שהיה בימי אנטונינוס כשהיו יחד כדאמר בע"ז שרצה לשחרר בני טבריה ממס לפי שהיו ת"ח כו' הרי נראה מתום' שאנטונינוס היה בא"י סמוך לטבריה שהיה שם רבי : והנה אראך שאפילו הקיסר אביו של אנטונינוס היה דר ברומי של א"י ואביו של רבי היה דר סמוך לרומי זה דאי' בע"ז ד"י ע"ב בשם מדרש הלב מטמא הלב מטהר דכשנולד רבי גזר הקיסר שלא למול ואשת הקיסר היתה אוהבת לאמו של רב"י והחליפתו אמו באנטונינוס והניקתו ואשת הקיסר הניקה לרבי והביא אותו (ר"ל לאנטונינוס) לפני הקיסר ומצאו ערל ופטרוה בשלום ולפי שאמו של רבי הניקתו לאנטונינוס נתגייר עכ"ל וכ"כ היוחסין הרי מוכח שהיה מושב הקיסר ברומי שבא"י דאילו היה יושב ברומי הגדול בח"ל הא אביו ואמו של רבי היו בא"י ואיך אפשר להחליף הילדים כי מי הביא אביו ואמו של רבי להיות ברומי הגדול בח"ל וזו ראיה שאין עליה תשובה · ועוד ראיה דהקיסרי' היו דרים בא"י דאי' בב"ד פ' תולדות הכ"ל דקלוטנוס היה רועה חזרים בטבריה ונעשה מלך וישלח לטבריה סמוך לכניסת שבת שיבאו החכמים לפניו בבוקר יום אחד לפמיים כדי שלא יוכלו לבא קודם שבת גם במ"ש לא יגיעו ויעליל עליהם שלא השגיחו על גזרתו ע"ש בפי' מ"ש הרי ישב בפמיים סמוך לטבריה · ובגא"י כתב במערת פמיים קרוב לשם על ההר מקום היכל אגוסטוס הקיסר ומערה של פרילים ושם נקבר עדו הנביא הרי אגוסטוס היה לו היכל בפמיים שהוא א"י · ברבה איכה פ' בלע ה' ולא חמל דע"א סע"ב

אדירנוס קיסר היה לו כרם גדול י"ח מיל על י"ח מיל כמן טבריה לציפורי והקיפו גדר מהרוגי ביתר ע"כ גם מזה נראה כי הקסרים היו דרים בא"י דאילו ברומי הגדול מי הביא כ"כ הרוגים לשם להקיף גדר מהם · והנה ע"פ הנ"ל שיש רומי בא"י ושם דרים הקיסרים כמו ושקטו וסרו כל הקושיות והמבוכות כי ר' יוסי בן קסמא עם תלמידיו היו ברומי זה שבא"י והיכן מי פמיים לדס שהוא סמוך ונראה לרוס שבא"י ואמר לתלמידיו כשיפול השער הזה שברומי שבא"י ששם יושב משיח ושם מת ובאו גדולי רומי שבא"י לקברו וע"כ נקבר במירון עיר סמוך לרומי הנ"ל וכן ר' מתיא ב"ח היה ברומי זה שבא"י וקברו בא"י בעלבון · ועוד ראיה דר' מתיא ב"ח ישב ברומי שבא"י דאי' בילקט פ' ויהי שעיור את עניו ושלח הקב"ה את המלאך רפאל וריפא אותו ע"ש והא רפאל מלאך של א"י שריפא את אברהם שהיה באלוני ממרא שהוא בא"י ואין מלאכי א"י יורדין לח"ל כמ"ש רש"י פ' ויצא וכן מצינו במעילה די"ז שאל מתיא ב"ח את רשב"י ברומי מי הביא את רשב"י לרומי של ח"ל אלא ודאי דר"מ ב"ח ישב ברומי של א"י · ובתורת אגב י"ל דפמיים הוא רומי שבא"י דשם ישב דקלוטייכוס ואגוסטוס היה לו היכל קרוב משם ככ"ל או יש לומר דקסרין שהוא בא"י הוא נקרא רומי דכתב בס' יוחסין ז"ל בפ"ח דשמחות בשנהרג ר"ע בקסרין ונקרא ג"כ רומי זעירא שהיא מגדל צור עכ"ל · ובפ"ק דמגילה עקרון תעקר (צפניה ד') זו קסרי בת אדם שיושבת בין החולות והיתה יתד תקוע לישראל בימי יוונים וכשגברו חשמונאים לכדום והיו קורין אותה אחידת מגדול צור וכתבו התו' עקרון תעקר זו קסרי אע"ג דעקרון היתה מה' סרני פלשתים ושמא שוב כבשו אדם עכ"ל כתב הדא"ג עקרון תעקר זו קסרי קסרי ג' עקר שעתיד לעקור כמ"ש ומלכות זדון מהרה תעקר והיא אחד מסרני פלשתים ונעשית ראש לאדם ופלשתים לארץ כנען תחשב והיוונים כבשום וחשמונאים כבשו קסרי מהם עכ"ל · ובמגילה שם קסרי שהיתה מטרפילון של מלכים א"ד דמרבי ביה מלכא (שמגדלין שם בני מלכים) א"ד דמוקמי מנא מלכי · קסרי וירושלים · אם יאמרו לך חרבו שתיהן או ישבו שתיהן אל תאמין חרבה אחת וישבה אחת תאמין שנ' אמלאה החרבה (פרש"י רישא דקרא יען אמרה צור על ירושלים האח אמלאה החרבה עכשיו אתמלא בחורבנה : ושם במגילה קטרון זו ציפורה שהיה בחלק זבולן ושפוני טמוני חול (דברים ל"ג) שהיה בחלק זבולן ורש"י כתב שם בחלק יששכר וזבולן ואמר רב יוסף שפוני זו חלזון טמוני טריט חול זו זכוכית לבנה : ואחר דבחלק זבולן היה חול וקסרי בת אדום יושבת בין החולות א"כ נראה דקסרי לא היה רחוק מציפורי שהוא קטרון בחלק זבולן : א"כ יצדקו דברי האלשיך דמשיח יושב בשער זה ועל זה השער אמר ר"י ב"ק כשיפול דאם חרבה א' ישב ירושלים · וי"ל מה"ט נקראת קסרין לפי שמלכי רומי נקראים קיסר מטעם שכתבו התו' בע"ז ישבו שם : או שמא קטרון הוא קסרין חילף ס' ב"ש וקטרון הוא ציפורי דאי' במ"י זכריה ב' דפ"ה רע"א א"ר יוסי אני ראיתי ציפורי בשלוותה והיה בה ק"פ אלף שווקים מוכרי ציקי קדרה : א"כ רבינו הקדוש שהיה דר בימי אנטונינוס בציפורי והיה המערה עד בית אנטונינוס : ולדעתי השכל מכרעת כי הקסרים היו דרים ברומי של א"י (אף שרומי הגדול למלכות אדום אשר על שמו נקראו הקסרים מלכי רומי אפשר שרומי זה שבא"י נקרא על שם רומי שבמלכות אדום והיו דרים בא"י מכח האויר טוב וראי' בדרשות רש"א דף"א ע"ג ז"ל כל מדינות אדום ועריהם היה מתגלה סמוך לא"י ואח"כ אבדו כל עריהם ונשמדו מדינתם עכ"ל · והנה קצת ראיה ממעשה דבר קמצא בגיטין · שהיה בירושלים ואמר איזל ואיכל קורצא ביה מלכא אזל ואמר לקיסר מרדו בך יהודאי כו' ושלח ע"י עגלא תלתא ושדי ביה מומא כו' ולא הקריבו אזל לקיסר כו' שדר עלייהו נירון קיסר כי אתא לירושלים אמר לנער פסוק פסוקך א"ל ונתתי נקמתי באדום ערק ונתגייר שדר עליה אספסיינוס ונד עליה ג"ש כו' ונתקבל לקיסר וחזר לביתו ושלח את טיטוס : א"כ השכל מחייב שהיה מושב הקיסר ברומי שבא"י ע"כ הלך בר קמצא ב"פ אל הקיסר וג"פ שלח חיילות רבים על ירושלים ואלו היה ברומי שבמלכות אדום שהוא מרחק רב ביניהם וימים ומדברות בנתיים בהליכה ובחזרה היה צריך לזה שנים רבות : וראיתי בס' מסעות בנימן בסיפור עיר רומי הגדול שיש שם פ' בתים גדולים שבנו ד' קסרים ומערה ששם נתן טיטוס כלי בה"מ והר סמוך לנהר טייבר והוא חלול שם ונחים עשרה הרוגי מלכות אך ראיתי בגלילות ארץ ישראל כי הרבה מהרוגי מלכות קבורתן בא"י כאשר תראה בכל א' מפורש · ומעשה ר' אלעזר בר' יוסי ורשב"י שהלכו לרומי וראו כלי בה"מ והפרופות · לא ידעתי באיזה

רומי

לאימר בקלרה באיזה נלך ללוד) ונראה דר"י הגלילי תלמיד חבר לר"ע ודרך בשנים ממנו אף שמזכירו בגיטין קודם לר"ע כמו שמזכיר בהגדת פסח ר"ע קודם לר"ט אף שר"ט רבו כדמשמע בפ"ב דכתובות (בר"פ שני דייני גזירות) (ובסוף מ"ק כשמתו בניו של ר' ישמעאל נכנסו ד' זקנים ר"ט ור"י הגלילי. ורא"ע ור"ע) עכ"ל · ובפ' אלו נערות כתב הרא"ש שהוא חבירו של ר"ע (ובפ' א"ד די"ד א' אמר עקיבא עד מתי אתה עושה שכינה חול · ובאדר"ן פ"א אמר משום ר"ע · ובספרי (פ' חקת דכ"א ב' וילקט שם) מגלה הכמתו פרה שאתה מי קטאת ניבנה התירו בשרה זה א' מן הדברים שהיה ר"י הגלילי דן לפני ר"ע וסלקו ר"ע ואח"כ מצא לו תשובה א"ל מה אני לחזור א"ל לא כל אדם אלא לך שאתה יוסי הגלילי כו' א"ל ר"ע ראיתי האיל מנגח ימה וצפונה ותימנה ועשה כרצונו והגדיל זה ר"ע והנה הצפיר העיזים בא זה ר"י הגלילי וישליכם ארצה וירמסהו ולא הי' מציל מידו וכמו זה המעשה ס"פ איזהו מקומן (הכ"ל · ובספרי פ' קרח י"ע א' ר"י הגלילי כשבא תהלה לשמש לפני חכמים א"ל רבי קטאת מתנה לכהן כו' שתק ר"ע קפץ ר"ע א"ל בני כך אני דורש כו') ובכ"מ ר"ט ור"י הגלילי ור"ע · בפ"ק דסוטה ר"י הגלילי אומר חוזר מערכי מלחמה כו' ר' יוסי אומר כו' ובתוספתא אר' יוסי בש"ר יוסי הגלילי וזה ראיה שאין ר' יוסי סתם ר' יוסי הגלילי אלא ר"י סתם הוא בן חלפתא · וד"ע כתב כי ר' יוסי הכהן הוא ר"י הגלילי גם זה איכו שהרי ר"י הכהן תלמיד ריב"ז ור"ע רבו של ר"י הגלילי איך יהיה ר"י הכהן דן לפני ר"ע · שהיה תלמיד ר"א שהיה תלמיד ריב"ז · (בב"ר פי"ז ר"י הגלילי נשא בת אחותו והיתה מבזה אותו כו' ונתן רא"ע כתובה לאשתו וגרשה ונשאת לאחר והיתה עניים ופרנסה ר"י הגלילי שכ' ומבשרך אל תתעלם · ובירושלמי פ' אלמנה ניזונות וי"ר פ' בהר ונראה שם שהי' רבו דרא"ע · באדר"ן ספי"ח מלקט יפה יפה בלא גסות הרוח · מת בנו ונתן רשות לאחר שידבר על ידו שמחות פי' · (ע"ל ר' יוסי בן חלפתא · למעלה מכפר דלאתה בראש ההר קבורתו ובנו ר' אלעזר נקבר בכפר וחוץ לכפר תחת הר הזתים נקבר ר' הלל ואיכו הלל הזקן גא"י ובמ"ב ר"י הגלילי קבור בקדיש נפתלי עיי' ר"א בן ערך · רא"א בשמו זבחים מ"ה · רבי אלעזר בן תרדיון בדורו · ר' חנינא בן חכינאי מצוי לפניו · ר' חנינא בן גמליאל פליג עמו במשנה מכות ס"ג א' · דברי ר"י הגלילי ר"ה ב"ג אומר : ור' חנניה בן אחי ר' יהושע י ר' יהודה סתם הוא בר אילעאי תלמידו · רבי תלמידו תו' מכות ל"ח ב' וצ"ע כי הוא רחוק בעיני (ע"ש · בש"ר יוחנן בן נורי קדושין ל"ט א' · ר' יוחנן משום ר"י הגלילי תמורה ג' א' וי"ר פל"ד · רבי יוסי בן דורמסקית בשמו · אבא יוסי בן דוסתאי בשמו · רבי נתן הבבלי בשמו · ר' שמעון בן אלעזר בשמו חולין ע"ה א' · יוסי בן חוני דפ"ק דזבחים (במשנה) בנזיר דף"ג · סוטה מ"ז א' רבי יוסי ב"ח · חלק ק"ה ב' · תמורה קי"ב · בר' חוני הוריות י' ב') ושמעון אחי עזריה · (ע"ש) חולק עליו · וא"כ יהי' מזמן הבית באחרונה · ר' יוסי בן קיסמא ספ"ו דאבות בחלק דל"ח שאלו תלמידיו אימת אתא בן דוד א"ל בלבד שלא תשאלו אות אמרו לא בשאל אות א"ל כשיפול השער הזה (פרש"י של ארס נ"ל רוס · שבאותו שעה היה בארס ויבנה ויפול ולא יחזיר לבנותו כו' אמרו לו תן לנו אות אמר להם הלא אמרתם שלא תשאלו אות אמרו לו אעפי"כ · א"ל אם כך יהפכו מי מערת פמיים לדם · ונהפכו · ובשעת פטירתו אמר להם העמיקו לי ארוני (בקרקע עמוק רש"י) שאין לך ארון שבא"י שאין סום מדי אוכל בו תבן (פרש"י במלחמות גוג מגוג כתב הדא"ג כשיפול השער הזה עיי' פרש"י שדקדק לפרש כן על שער ארס (ר"ל רומי) דנפילת השער ב' פעמים הוא סימן על מפלת ארס האמור בכמה כתובים · ומיהו מתוך הסוגיא לקמן נראה דבא"י היה דר רבי יוסי ב"ק דאמר בשעת פטירתו העמיקו ארוני דאין לך ארון בא"י כו' ובפ' שנו חכמים אר"י ב"ק מעיר גדולה של חכמים אני משמע דלא היה בארס עכ"ל : והיה אפשר לומר לכן דייק רש"י בלישניה בארס היה באותו שעה כוונתו ליישב תמיהת הדא"ג דהא בא"י היה דר לזה כתב רש"י באותו שעה היה בארס : י"ל דהבין הדא"ג דמה לדקדק רש"י באותו שעה היה בארס מדאמר ריב"ק כשיפול השער הזה כמראה באצבע עליו וזה הכריח לרש"י לפרש באותו שעה היה בארס · אבל הדא"ג ימאן בזה דלשון הזה אין כל כך הכרחי לפרש שראה השער ומראה אליו באצבע כי לשון הזה נופל על דבר המפורסם וידוע אף שאין לפניו כמו בפ' יתרו ביום הזה באו מדבר סיני הכוונה כמו ביום ההוא וכן בפ' ואתחנן אעברה נא ואראה ההר הטוב הזה פירש זה ירושלים

והרי משה לא ראה ירושלים כי רחוק ממנו היה ואמר הזה כמראה באצבע · וכן תילים סי' ע"ז הר ציון זה שכנתנו ורבים כיוצא בהם (וכמו כי זה משה האיש) ובס' בקיי פ' בקקתי במי שיש לו ידיעה ומכירו בבירור נופל לשון זה ואין להבין לשון זה ממש בדבר העומד לפני האדם אבל הוא כענין שנאמר כי זה משה האיש (שמות ל"ז) שכבר היתה להם ידיעה בו ולא היה עומד עמהם עכ"ל :

ובאשר ידוע דמשיח יושב בשער ארס כאשר אזכיר לקמן · עכ"א לשון שער הזה · וא"כ אין הכרח. שהיה באותו שעה שם וע"ז כתב הדא"ג דהא בא"י היה דר : אך לבני לא ידמה דמ"ש רש"י בארס היה באותו שעה לא נלמד מדאמר ריב"ק כשיפול השער הזה כמראה באצבע דלא נעלם מעיני רש"י דהדרך לומר לשון הזה אף שאינו בפניו אלא הוכחות רש"י שהיה בארס באותו שעה מדאיתא בע"ז פ"ג כשחלה רבי יוסי ב"ק הלך רבי חנניה בן תרדיון לבקרו וא"ל ריב"ק חנניה בני אומה זו משמים המליכוהו והצליחו שהחריב בית אלהינו ואתה יושב ומקהיל קהלות ברבים וס"ת בחיקך תמה אני אם לא ישרפו אותך והס"ת כו' לא היו ימים מועטים עד שנפטר רבי יוסי בן קיסמא והלכו כל גדולי רומי לקברו והספידו הספד גדול ובחזירתן מצאו לרבי חנינא ב"ת שהיה מקהיל קהילות וס"ת בחיקו והקיפוהו הבלי זמורות ושרפו אותו ואת ס"ת כו' ואת בתו הושיבו בקובה של זנות כו' ואשת ר"מ היתה ג"כ בת רבי חנניה בן תרדיון והלך רבי מאיר להצילו את אחות אשתו הנ"ל מקובה של זנות ברומי ונתוודע הדבר וערק ר"מ והקקו צורתו בשערי רומי כדי לתפסו כו' וזה הכריח רש"י שהיה בארס דאילו היה מת בא"י איך באו גדולי רומי לקברו דהא מרחק רב בין רומי לא"י כנודע מס' מסעות בנימן וגלילות א"י ובמ"ר איכה בפ' רבתי עם כשהגיעו לפתחה של רומי אמר א' אני מריח קפלוטות שביהודה כו' כעס עליהם אדוניהם כו' בא פלמכסר ושאל אותו מאין באתה היום וא"ל מארץ יהודה באתי היום א"ל אכשר מארץ יהודה באתה היום מהלך ארבע מאות פרסא א"ל רוח נשבה לספינה ובאתי היום ואם אין אתה מאמין לי ראה קפלוטות של ארץ יהודה שמבושלים בקדרס ועדיין לא טעמתי מהם כלום ע"ש הרי מפורש כי מרחק מארץ יהודה לרומי הוא ת' פרסא וכן ראיתי בס' תולדות יצחק שהבר זקינו על ב"י פ' תבא גוי לא תשמע לשונו לפי שהרמיום רחוקים מאד מארץ ישראל ע"כ אינם שומעים לשונינו אבל בבל קרובים יודעין לשונינו עכ"ל · וכי אשתהי כ"כ זמן רב עד שנתוודע מיתתו לרומי ועד שבאו לקברו אלא וודאי שהיה באותו שעה בארס ומת שם ואין מקום לתמיהת הדא"ג · ועוד תמה אני על הדא"ג. למה תמה על רבי יוסי ב"ק הא דר בא"י איך בא לרומי יותר הוי לי' להתמיה על רבי חנניה בן תרדיון שהיה דר בא"י בכפר סיכנין כדאי' בר"ה דף ל"ב א' ותענית י"ו ב' וסנהדרין ל"ב ב' ואיך בא לרומי והקהל קהילות עד שתפסו אותו גדולי רומי ואת בתו אלא ההכרח לומר אף שדרו בא"י נזדמנו להיות ברומי עם תלמידיהם : אך עמד לנגדי מ"ש בגלילת א"י בכפר מירון נקברים שם שמאי ואשתו והלל הזקן ותלמידיו ורשב"י ור"א בנו ורבי יוסי בן קיסמא ורבי יוחנן הסנדלר ושאר תנאים ואמוראים עכ"ל הרי נראה שמת בא"י : ומדוחק י"ל דס"ל לרש"י דמת בא"י ובאותו שעה שהראה להם האות שנהפך מי פמיים לדם היה בארס : אך נבהלתי מראות איך נעלם מעיני אור הגולה רש"י ז"ל שכתב דהיה בארס באותה שעה דהא היה מהפך מערת מי במיים לדם והא פמיים בא"י הוא בחלק דן ביהושע י"ט ויקרא ללשם דן כשם דן אביהם ואי' בבכורות דנ"ה למה נקרא שמו ירדן שירד מדן ותניא ירדן יוצא ממערת פמיים ובמס' פרה פ"ה מערת היא בראש הירדן ובמגילה ד"ו לשם זו פמיים וכן בילמדנו לישא זו פמיים ובפר"א כד"ז דן זו פמיים ובתרגום דודי שלח ידו מן החור לשם דן דמתקריא פמיים ובירושלמי ספ"ח דתרומות ובמ' רבה פ' תולדות פס"ג ד"ע ע"א דפמיים סמוך לטבריה ע"ש במ"כ ובערוך ובס' מסעות בנימן פמיים הוא דן משם יוצא הירדן ממערה והולך ג' שעות ונופל לנהל ארנון ואיך יאמר פה קדוש שהיה בארס באותו שעה והראה לתלמידיו שנהפך מי מערת פמיים לדם שהיה בא"י וכי עיניים רמות היה לתלמידיו לראות מרחק רב מרומי לא"י : גם מעיני הגאון הדא"ג נעלם כל זה מדכתיב מיהו מסוגייא דלקמן דאמר העמיקו ארוני כו' משמע דלא היה בארס : אין זה כדי לדחות דברי רש"י שלא היה באותו שעה בארס דהא אמר בשעת פטירתו אמר העמיקו ארוני ודלמא בשעת פטירתו היה בא"י אבל כשאמר לתלמידיו כשיפול השער הזה היה בארס יותר היה להד"ג להוכיח כי באותו שעה היה בא"י שהראה להם פמיים נהפך לדם שהיה בא"י יצא לך מכל הנ"ל דאות שנהפך מי פמיים

משפחה גדולה של בית עכמאי : ר' יוכתן בן (יוסי בן) לקוניא בעא מאחיו שמעון (שקל קלא פסק ביה) שבועות י"ח ב' : ובירושלמי הוריות פ"ג דמ"ו ד' שאל ר' יוכתן מר' שמעון בר"י בן לקוניא ובעא כיפה מזרק בתריה) בימי רשב"י ורבינו הקדוש והם כהכים בכורות : ר' יוכתן בן אלעזר (הכ"ל יוכתן בן עכמאי) (פא"ד ד"ך ע"א ויוחסין כתב רבי יוחכן בן אלעזר בזמן רבנ"ת ואמר בש"ר שמעון בן ר' יוסי בן לקוניא (וע"ש) וא' הוא : ור' שמואל בר נחמני בשמו : אכן מ"ש ר' שמואל ב"כ בשמו הוא רבי יוכתן סתם וצ"ע · ר' יוכתן בן עמרם (חגיגה ך' ע"א) תלמיד רבי ולא רצה להתפרנס מכבוד תורה אפילו בשנת בצורת ב"ב פ"ק (ח' א' ע"ל ר' ינאי ובע"ז ל"ו ב' ר' נתן ב"ע ט"ס הוא · רבי יוכתן בר הילא ירושלמי · (ר' יוכתן בן הלי ר' אבדומי בר ברתיה דר' טבי בש"ר יאשיה (ע"ש · (ר' יוכתן דבית גוברין בשריב"ל ור' סימון אמר בשמו ירושלמי יומא פ"ז ומ' הזית ד"ב ד' · ורבה קהלת ד"ל א' ר' נתן ט"ס כי אותו ענין הוא בדל"ז ג' יוכתן ור' יוכתן בשמו שם · וברבה מצורע דקפ"ד א' ר' יעקב בש"ר יהודה בש"ר נתן דבית גוברין · (ר' יוכתן בר' חגי ורבי עזריה בש"ר יצחק בר מריון בש"ר חנינא מ' קהלת ק"ט רע"א ובב"ר פמ"ב דמ"ו ד' לא נזכר בר מריון רק סתם בש"ר יצחק : ורבי זכריה ורבי עזריה בשר"י בר מריון מ' שמואל פך"ב : (ר' יוכתן קיפא אחוי דמנחם בר מבסימא ע"ש : (יוכתן איש קבורה שאל רבי שמואל בר נחמני ע"ש : ר' יוכתן ספרא דגופתא עיי' רבי יוחכן : (ר' יוכתן בר יצחק בר אחא ירו' פאה רפ"ה די"ח ד' ושקלים פ"א : (ר' יוכתן סוף מעשה ר' גדא ורב פימנא סוף ספרא ס"כ י"ע סוף ש"ג : (יוכתן שידא : אר' חנינא למדני יוכתן שידא (ע"ש ועיי' יוסף שידא : (יוכתן הקיטוני פליג עם ר' נתן עירבין ל"ו א' : (יוכתן ר' יצחק : ורבה בני יוכתן : רבי יוסטא בשם ר"ל ע"ל וסטינא : רבי יוסטא בן יהודה פ' הבית והעלייה : רבי יוסטא חברא בש"ר ברכיה ב"ר רפ"ו פי' מ"כ שם חכם : (רבי יוסטא בר מתון ע"ל דוסתאי ב"מ : (ר' יוסטי בר' סימון בש"ר בייתוס ירו' סדר ד"ג ג' ושקלים רפ"ב ע"ל ר' יוסי בר"ס : (רבי יוסטא בר שונס ירו' ברכות פ"ח י"ב ג' שביעית פ"ק ופ"ו דל"ו ד' ומ' שמואל פך"ג ומ"ר אמור פל"א דר"ב א' : ומ' הזית ד"ו ב' רב הונא בשמו ובדל"ג סע"ג : (יוסטא הייטא : בעא קומי ר' מנא תרומות פי"א ומ"ש רפ"ה ושקלים פ"א ופ' ע"ע ומגילה פ"א ע' ע"ב : ובמ' הזית בפ' לא ידעתי כנשי שמתני דל"ג סע"ג שמלא חן בעיני המלך ונתן לו ממשלה על ציפורי ע"ש : דע כי הרבה שינויים והתחלפות בין יוסי ויוסף ויוסטא ויוסנא לא רציתי לשלוח יד העתקתי כאשר מצאתי : ואתה ראה וחכם : יוסי בן יועזר איש צרידה (משנה פ"א דאבות : ופא"ד די"ו מ"ב ז' : כתב ש"ק דכ"ג א' יש קורין יוסף : וכ"ה בפסחים י"ו א' ופא"ד י"ח ב' ובפי"כ קל"ג) כתב רמב"ם כי לא נזכר כ"א פ' ב' דחגיגה הנ"ל : ונזכר עוד פ"ח מ"ד דעדיות ג' הלכות : באדר"ן אמר כשם שהצדיקים חסידים כן בהמתם כנראה בגמלים של א"א והמור שרפב"י ור"ח ב"ד : פליג עם חבירו יוסי בן יוחכן איש ירושלים שהיה אב"ד והוא נשיא וכהן (יוחסין די"ז ב') וחסיד שבכהונה במשנה פא"ד (י"ח ב') תחלת הזוגות מחלוקת ראשונה בין חכמי ישראל אם לסמוך בי"ט (ע"ש די"ו) (עיי' יהודה בן טבאי) : וקבלו מאנטיגנוס ושמעון הצדיק או מאנטיגנוס וב"ד (ג"א ת"ק) (בפי"כ דקל"ג ב' יוסף בן יועזר היה לו בן שלא היה נוהג כשורה ה"ל עילתא דדינרי אקדשה אזיל נסיב בת גאדיל כלילי מלכא (כתב יוחסין והוא תימא שהיה בזמן ינאי) והולידה אשתו וקנה דג לצורך אשתו שילדה וקרע הדג ואשכח מרגליות ומכרה לגזבר של הקדש לאבני האפוד בתליסר עליתי דדינרי ולקח ז' עליתי שהי' ביד הגזבר ושהה הקדיש לשמים עמדו (חכמי הדור) וכתבו יוסף בן יועזר הכניס א' : בנו הכנים שש כו' ע"ש) · במשנה פ"ט דסוטה מ"ו משמת יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחכן בטלו האשכולות · פרש"י איש שהכל בו תורה ויראת חטא וג"ח וכפרש"י בתמורה פר' יש בקרבנות ט"ו ב' · ואי' שם כל האשכולות שעמדו מימות משה עד זוג הנ"ל היו לא ידין תורה כמשה רבינו והק' הא איפליגי בסמיכה כנ"ל ותירץ כי פליגי בסוף שני · וצ"ע מנ"ל דג"ד דלמא תורה וג"ח או תורה ויראת חטא ונראה ע"פי מ"ש בס' ערוגת הבושם פ"ט ז"ל מספר ג' לדעת הקדמונים הוא ראשון להקרא מספר מפני שיש בו זוג ונפרד ב' קצוות ואמצעי או ראש ותוך וסוף ועל ג' יצדק לומר כל לא על פחות לכן השרפים מקלסין בקדושה משולשת וברכת כהנים משולשת ואורייתא תליתאי לעם תליתאי בירחא תליתאי

על"ל · לכן פרש"י אחר שדרשו אשכולות איש שהכל בו דהכל לא נופל על פחות מ"ג ע"כ ג' דברים היה בהם תורה ויראת חטא וג"ח · ובחבורי הגדול ישבתי עם זה הרבה עניינים · ויצאתי חוץ לגדרי בחבורי זה בזה כי הוא נצטרך מאד · כתב יוחסין דע"ז רע"ב כי במ' תילים ובב"ר (פ' תולדות פס"ה דע"ד ב') בפ' וירח את ריח בגדיו ראיתי כי נהרג יוסי בן יועזר בשמד היווני' עכ"ל (ז"ל מ"ר הנ"ל יקום איש צרורות היה בן אחותו של ר"י בן יועזר והוה רכיב סוסיא בשבתא והיו מוליכין לפניו קורה שיהא נתלה עליו ר"י בן יועזר א"ל יקים לר' יוסי ראה הסוס שהרכבני עליו אדוני כלומר הלכתי בתאות לבי ועלתה לי ואתה עמלת בתורה כל ימיך ומצות שעשית · וראה סופך שהרכיבך עליו ר"ל הקורה שיהי' נתלה עליו כו' א"ל אם כך לעושי רצונו ק"ו למכעיסיו נכנס בו הדבר כארס של עכנא הלך וקיים בעצמו ד' מיתות ב"ד פשה"א הביא קורה ונעצה בארץ וקשר בה נימא וערך העצים והקיפן גדר אבנים ועשה מדורה לפניה ונעץ חרב באמצע ותלה האור תחת העצים ואבנים ונתלה בקורה ונחנק באותה נימא שקשר ונפסק הנימא · קדמתו חרב ונפל עליו גדר ונשרף כהנמנם יוסי בן יועזר וראה מטתו של יקים בן אחותו פורחת באויר אר' יוסי בשעה קלה קדמני זה לג"ע עכ"ל · כתב גא"י כפר חמאם י"א שהוא צרידה שם קבור יוסי בן יועזר · יוסי בן יוחכן איש ירושלים אב"ד חבירו של יוסי בן יועזר הנשיא (פ"א דאבות במשנה · סוטה פ"ט ט' דמ"ו משמת בטלו האשכולות) · ולא היה כהן וברמב"ם פ"ז ט"ס שכתב יוסי בן יועזר יוסי בן יוחכן כהן גדול וצ"ל יוסי בן יוחכן ובן יוחכן כהן גדול · ומיוחכן ליוחכן דלג הסופר · ובפא"ד די"ו משנה ב' יוסף בן יוחכן ובמשניות יוסי : ויש אבא יוסי בן יוחכן (ע"ל · רבי יוסי הכהן (במשנה עדיות פ"ח ב') חסיד כדאמרי' פ"ק דשבת ר"י הכהן חסיד (והגי' שלפנינו שם די"ט רע"א אמרו עליו על ר' יוסי הכהן ואמרי לה על ר' יוסי החסיד א"כ לפי גי' זו משמע דר' יוסי הכהן איכו ר' יוסי החסיד) שלא כמלא כתב ידו ביד גוי מעולם וכן בתוספתא י"ו · תלמיד ריב"ז (ובאדר"ן פי"ד ריב"ז קרא לר' יוסי הכהן חסיד שבדור · ובפ"ב דאבות רבי יוסי הכהן חסיד) ולא כדעת ד"ע שכתב שזה הוא רבי יוסי הגלילי (ע"ש) העיד · (ובש"ק דכ"ז א' כתב די"א שזהו יוסף בן גוריון אחיו של נקדימון) · בחגיגה פ"ב די"ד ב' ר' יהושע (ובירושלמי ר' שמעון בן נתנאל) ור' יוסי הכהן היו מהלכין בדרך אמרו אף אנו נדרוש במעשה מרכבה התחיל ר' יהושע כו' ע"ש וסיפר ר"י הכהן לריב"ז ואמר ריב"ז אשריכם כו' אף אני ואתם בחלומי מסובין היינו על הס' ונתנה עלינו ב"ק ואמר עלו לכאן טרקלין גדולים מוכנים לכם ומוצעת גדולות מוצעת לכם אתם ותלמידיכם ותלמידי תלמידיכם מזומנים לכת שלישית היושבות לפני השכינה עכ"ל · וכתב שם בתאוה לענים דר"י הכהן חבירו של ר' יהושע · ונזכר במשנה לבד בעדיות (פ"ח העיד עם ר' זכריה בן הקצב חבירו) בסוף מ"ק ד"ג א' ובפ"ו דשמחות שמתה אשתו ע"פ וטמאוהו בע"כ ואמר לאחותה בבית הקברות לכי ופרנסי בני אחותך ונשאה מיד ביום ההוא ולא בא עליה עד ל' יום : ובירושלמי מעשה זה בר' טרפון (ע"ש) : ובזבחים פי"ב ד"ק א' מעשה ביוסף הכהן שמתה כו' : ובע"ז י"ג א' ופ' מי שהוציאו דמ"ז רע"ב וירו' ברכות פ"ג ד"ו א' אר' יוסי מעשה ביוסף הכהן היה מטמא ויצא אחר רבי (צ"ע כי קדם טובא לצידון ונראה כי א' הוא ובשמחות פ"ד יוסי הבבלי נטמא ויצא ח"ל ללמוד אצל ר' יוסי בצידון : (בר"ה די"ז ב' שאלה בלורית הגיורית את ר"ג ניטפל לה ר' יוסי הכהן והשיב לה כו' עד שבא ר"ע ולימוד כו' : (קבורתו עיי' ר"א בן ערך : ר' יוסי הגלילי (במשנה ברכות פ"ז ג' : שביעית פ"ד ו' · בכורים פ"א י' : עירבין פ"א י' : פסחים פ"ז י"א : כתובות פ"ג ג' : סוטה פ"ק ה' : גיטין פ"ג ג' : ב"ק פ"ה ו' : ב"מ פ"ב : סנהדרין פי' ו' : מכות פ"ב ז' : עדיות פ"ג ה' : הוריות פ"ב ה' : זבחים פ"ק י"ג · פי"ג א' ב' : מנחות פ"ה ח' : חולין פ"ד ג' : פ"ה ג' : פ"ד ד' : בכורות פ"ב ו' : פ"ח א' : פרה פ"א ב' : פ"ג ד' : נדה פ"ה ח') · כתב יוחסין בניו רבי אלעזר ורבי חנינא ורבי ישמעאל והוא א' מד' שנכנסו כשמת רבי אלעזר בן הורקנוס (ע"ש : (טעה כי רבי ישמעאל הוא בן רבי יוסי בן חלפתא ע"ש : בתו' ע"ז דמ"ה א' כתבו משמע הכא דר' יוסי הגלילי היה זקן מר"ע כו' וכן בגיטין דמ"ו מזכיר ר"י הגלילי קודם ראב"ע ור"ע ותימא דבסוף איזהו מקומן נ"ז א' : תלמיד א' ור"י הגלילי שמו שבא לבית המדרש תחלה אמר לרבי טרפון רבי כו' ובעירבין נ"ג ב' אמרה ליה ברוריה אשת רבי מאיר שהיה מתלמידי בתראי של ר"ע גלילי שוטה (ה"ל

למימר

והיה שותף עם רבי יוסי בר חנינא עיי' רבי מני) תלמידי ר' זירא (או זעירא : (רבי יונה ורבי ירמיה תלמידי רבי זעירא ואמרי לה רבי יונה ורבי זעירא תלמידיה רבי יוחנן בכורות ל' סע"א ר' ירמיה ור' יונה משמיה דר' יוחנן פ' הזהב כ"ז א' · תמורה ד"ז ב' רבי יונה ורבי יוסי (ונראה שצ"ל ייסי והוא רב אסי) הלכו קמיה שלטון א' באנטוכיא וקם לפניהם אמר שראה צורתן במלחמה וכלא ירו' ברכות פ' א"ע ד"ט א' · שמע שמת בנו של רבי יוסי (ובירו' פ' מגלחין פ"ג ב' בנו של רבי אבהו · ובתו' ע"ז דל"ד א' הביאו בנו של רבי יוסי הגלילי בוודאי ע"ס) התענה כל היום אף שאכל מקודם ירו' נדרים ד"מ ד' שם ע"ב ר"פ הנודר מן הירק ור' יוסי דרש אפתחא דבי נשיאה פ' מי שהחשיך קכ"ה ב' · בחולין מ"ג ב' יונה א"ר זירא מבלעת פי' רבי ירוחם שם חכם · וכן בהניזקין נ"ט א' · וברכות פ"ב י"ד א' ע"ז י"ד א' · מגילה די"ו אר"י א"ר זירא ועיי' בת"ח ובה"ש דלא כדעת יש מפרשים · ובשבת פ"ק ד"י א' רבי יונה ורבי זירא ה"א כו' וה"א כו' בחלה פ"ג. רבי זעירא הוי מסתמך עליה דרבי יונה פי' שדה יהושע כי רבי יונה היה תלמידו כדאמר פ"ק דחלה א"ר יונה בש"ר זעירא · רבי יונה קמוי דרבי אמי : רבי יונה ורבי חייא ורשב"ל בש"ר יודן נשיאה ע"ש · בש"ר אביי תרומות פ"ב · ורבי אחא בר הונא · ור' אחא בר עולא · רבי איביי בר סיסי · בש"ר אלעזר · רבי אלעזר בן מרום קומיה · רבי אמי · רבי אשיאן · רבי בון בר כהנא · ר' גוריון · בש"ר הושעיה מ"ש פ"ב כ"ג רע"ג · ורבי חלבו בר וולס : בש"ר המנונא מעשרות פ"ה · רבי זבדיה בן יעקב בר זבדי בשמו · א"ר זירא ע"ל רבי זעירא רבו · בש"ר חונה · בשם חזקיה · בש"ר חייא בר בא ירו' הומר בקודש · בש"ר חייא בר ווא סוף בכורים · רבי חייא בר מדיה בעא קומי' · א"ר חמא בר עוקבא · ורבי חנינא ענתנייא · בש"ר חסדא · ר' יהודה בר פדייה היתיב קומיה · ורבי יהושע דרומיא · רבי יוחנן בן קרחה בשמו · ורבי יוסי גלילא · בש"ר יסא בר חנינא ירו' ברכות פ"ג ורבי יוסי · רבי יוסי בן בזירא · רבי יוסי דרומי' קומיה · ורבי יצחק בן טבליי · רבי יצחק קריצפה בשמו · רבי לווטי בשמו · א"ר מיישא · רב נחמן בר אדא · נתן ספא · ניחא בר סבא בעא מיניה · בש"ר נסא ורבי נסא בשמו · עולא בר ישמעאל · אשכח לר' עילאי · רבי פדייה · פלופי בר פרוטה קומיה · רבי פנחס החבר בשמו · בש"ר בר קפרא ירו' ריש יומא · בש"ר קרוספא · רבא בר חייא · רבי רדיפא · אמר שמואל קפודקיא חלה פ"ג · בש"ר שמעון חסידא · בש"ר שמעון בן זכריה · ורבי ברכיה בשר"ל ב"ר פל"ח בש"ר תנחום בר חייא · רבי יונה בר תחליפא היה בודק לו רבא קן ושוחט עוף בעוד שהיה פורח חולין פ"ג (ד"ל ע"ב · (ר' יונה בוצרייה מ' שמואל פך"ו ותנחומא כי תשא וירו' בכל מערבין ונזיר פ"ו יומא פ"ה בוצריה ובספ"ב דבילה ופ' מי שהפך ופ"ח דכלאים ופ"ט בעא קמי רבי מנא ובפ' הנודר מהמבושל בוצרייא ובר"פ במה בהמה רבי יונה בן ברויה · ע"ל רבי יהודה : (רבי יונה אביו של רבי ישמעאל · (יונה רבי אבא בנו · (יונתן בן עוזיאל פ' הישן כ"ח ובפי"כ קל"ד א' פי' תלמידים היו להלל גדול שבכולם יונתן ב"ע ותרגם נביאים וכל עוף הפורח עליו נשרף וחולק עם ב"ש · א' לא היה נוהג בנו כשורה ונתן לב"ע נכסיו שם קל"ג סע"ב וב"ש הלך אליו (ע"ש) במקלו ותרמילו ואמר הטיק עלי יב"ע · כתב ש"ק דך"ו א' שהאריך ימים בבחרותו קבל מחגי זכרי' ומלאכי ובזקנותו היה מחבורי ריב"ז וראה אונקלס הגר זוהר אחרי מות (עקל"א אבל לא הזכיר שם יונתן ב"ע רק אונקלס (ע"ש) : כתבו תו' פ' כ"כ קט"ו א' תרגום כתובים נעשה בימי תנאים ולא יונתן · ודלא כאומרים רב יוסף עשאו · וכ"כ תו' פ"ק דמגילה כתובים לא נודע מי חברו · ויוחסין דכ"ד א' כתב יונתן ב"ע כתבו וב"ק שילא מי הוא זה שמגלה ס"ת היה כשרצה לפרש ובא לציון וי"א פ' ה' מלך שם דכ"ה ב' · נקבר בכפר עמוקה סמוך לצפת עיי' בגליון זוהר בפ' פנחס דל"ד א' דפוס זולצבאך וכ"כ גא"י ועוד צדיק א' שמו מוקרט ועליו מצבה : רבי יונתן בן בתירא ע"ל רבי יוחנן ב"ב · (יונתן בן הורקנוס ואחיו רבי דוסא קראו בכור שטן פי' חריף · והיוחסין די"ד רע"א כתב ורב צמח פי' בכור האם כי בגמרא קורא לבכור האם בכור שוטה · והיה מתלמידי שמאי ועיי' ירושלמי יבמות פ"א ג' סע"א ומה שאמר על רבי יהושע (ע"ש) ועל ר"ע (ע"ש) ועיי' יבמות די"ו : (רבי יונתן בן חרשא איש גניסר שאל את ר"ג וחכמים ביבנה מעשרות פ"ק מ"ח ד' · א"ר יוסי שאל יונתן ב"ה א"ג לפני זקנים ביבנה תוספתא כלים דתרס"ב ג' · (רבי יונתן בן משולם העיד אחיו רבי יוסי בשם אחיו רבי

יונתן שאמר בשם ר"א חסמא (ע"ש) ורא"בי שאל ממנו ומיהושע בן גמלא ויהושע בר מחל (ע"ש · (רבי יונתן בן אבטולמוס (ע"ש) חולין כ"ד ב' · נדה י"ט א' · סנהדרין פ"ז ב' · ובזבחים מ"ט ב' רבי נתן נראה שצ"ל רבי יונתן · (יונתן בר' יוסי סוף מעשרות · בן יוסי סוטה פ"ד · ופ"ה דמעשרות דנ"א ד' ר' יונתן בר יוסי בשיטת ר"ע רבו אמרה · רבי יונתן בן יוסף (ברכות פ"ג דך"ב רבי יוסי אומר כו' רבי יונתן בן יוסף אומר כו' רבי נתן בן אבשלום אומר כו' רבי יוחנן הסנדלר תלמידו של ר"ע אומר כו' רבי יהודה אומר · אבות פ"ה כל המקיים התורה מעוני כו' · וברה"ש די"ג סע"א כדתניא ר"י ב"י אומר כו' · ובנדה דפ"ה רע"ב פליג עם רבי יוסי בר יהודה ורבי שמעון בן מנסיא · יומא פ"ה ב' · ובקלת מקומות רבי נתן בן יוסף · בתוספתא תרומות פ"א ובכלים דתש"ם א' · פ' ג' שאכלו מ"ז ב' רא"א רבי יהושע אומר בן עזאי אומר רבי נתן אומר כו' רבי נתן בר יוסף אומר אחרים אומרים · ובמגילה ל"א ב' אחרים אומרים כו' רבי נתן בר יוסף אומר כו' יש אומרים כו' ובפ' אע"פי ס' רע"ב ונדה ס"א ב' · ואדר"ן ר"פ כ"ט ול' · בוודאי הכל א' ובפ' שלוח הקן קל"ט א' רבי יוחנן בר יוסף ג"כ ט"ס · והנה היוחסין שכחו להביאו בסדר א"ב אך בסדר הדורות דמ"ע א' הביאו · וכתב נסתפקתי אם הוא כהן · וכיון שהוא תנא הוא חבירו של רבי יאשיה בברייתא ורבו של רבי שמואל בר נחמני (ע"ש) ורבי יאשיה חבירו של רבי יונתן היה קיים בימי ר"א ע"ש ובעבור זה מנאו הרמב"ם בסוף התנאים והספק אם היה כהן כי בפ' השוכר הפועלים (ד"צ ב') בעא רבי יונתן מר' סימאי חסמה לפרה כו' א"ל מבית אביך למד יין ושכר כו' פרש"י כהן היה כו' אבל בפ' מי שמתו דרבי חייא ורבי יונתן הוי אזלי בבה"ק ע"ש די"ח א' · ובסנהדרין דע"א אמר ישבתי על קברו של בן סורר ומורה (עיי' רבי שמעון בן יוסי בן לקוניא) נראה שלא היה כהן · נראה שזהו רבי יונתן (חבירו של רבי יאשיה) כיון שהוא סוף התנאים ורבי חייא בזמנו כי שניהם היו בימי רבי והוא בר פלוגתא דרבי יאשיה · ורבי יונתן האחר היה כהן · ובפ' המקשה ד"ע ע"ב דבר רבי יונתן עם בן עזאי וספרא בהר · ואולי הוא זה הנזכר בפרקי אבות (פ"ד) עכ"ל · ול"ע כי כל המקומות שנזכר רבי יונתן וחבירו רבי יאשיה אינו מזכירו רבי יונתן בן יוסף כ"א סתם רבי יונתן · ולמה מביאו כאן היוחסין אצל רבי יונתן בן יוסף · אמת כי רבי יונתן סתם וחבירו רבי יאשיה היו מזמן קדום שהיו תלמידי רבי ישמעאל ע"ש ורבי יונתן סתם דבר עם שמעון בן עזאי וכן רבי יונתן בן יוסף היה מן הקדמונים כאשר תראה לעיל עם מי היה חולק וחולק ג"כ עם בן עזאי · גם ר' יאשיה חבירו של רבי יונתן היה מאריך ימים עד שהיה בימי ר"א הוא בן פדת ע"ש · ומצינו רבי יונתן שהיה עם רבי חייא (ע"ש וינ"ל) א"כ גם רבי יונתן חבירו של רבי יאשיה האריך ימים שהיה רבו של רבי שמואל בר נחמני · רבי יונתן וחבירו רבי יאשיה עיי' לפני זה : ר' יונתן ור' אביתר (ע"ש ומי גלגולו (ר' יונתן פ"ד דאבות · ואכתוב לך מי הוא רבו או תלמידו וחבירו של ר' יונתן סתם · ר' אבא בר חייא בר אבא בשמו · ר' אבהו בשמו רבה קהלת נ"ב ב' : ר' אבין בשמו : ר' אחא בר חייא בשמו וי"ר פ' ל"ה : ור' חלפאי : רבי בנימן בר יפת בשמו ב"ר פמ"ו : רבי ברכיה בשמו · רב דימי אר"י בכורות כ"א ב' ב"ב ע"ד ע"א : ר' זעירא בשמו : ור' חביבי : ור' חייא : ר' חנינא בר אבא אר"י : ורב חנא בר אבא : ורב חננא אר' חסדא אר"י ב"ק ס"ז א' : וריב"ל : ור' יוחנן בשמו רבה אחרי מות ס"פ ך"ב : בשם ר' יונתן דבית גוברין : ור' יוסי : ור' ינאי : ר' יעקב בר יוחאי משמו : ר' יעקב בר אחא בשמו : ורבי ישמעאל : רבי מנחם משמו : שאל לר' מנחם עלמיא : שאל לר' נתן דרומא : אמר רבי זבחים צ"ע ב' בשם"א בשם נ"א רבון בשמו : ובר קפרא : ורבנ"א : ר' שמואל בר אמי אר"י · רבי שמואל בר נחמני תלמידו : רבי שמלאי שאלו הקשה לר' שמעון בן יקום : בש"ר שמעון בן יוסי בן לקוניא : ובן עזאי : שמעון בר אבא בשמו מ' מגילה : רבי יונתן בן שאול (ע"ל יוחנן ב"ש : ר' יונתן בן עכמאי ור' יונתן בן אלעזר ור' חנינא (בר חמא פ' במה טומנין מ"ט סע"א עכנאי) בזמן רבי (ובר"ף ר' יוחנן ב"ע ור' יוחנן ב"א ור' חנינא ב"א : אר' אבהו שנה לי יונתן ב"ע תרומות ספי"א וירו' פ' במה מדליקין ד' ד' אדם גדול היה ובקי במשנתינו) ורשב"י שלח בנו אליו ור' יהודה בן גרים ע"ש שיברכהו · (ול"ע כי רשב"י קלס טובא לר' חנינא בר חמא ור' אבהו) : ור' שמעון בן זירוד א' נסמך וא' לא נסמך עיי' רב שמן בר אבא : ביבמות ט"ו ב' : בירושלים

משפחה

אבא דמן קסרי יוחסין (ל"מ שאמר בש"ר יוחנן · רבי אבא דמן חיפה יוחסין (ל"מ שהיה תלמיד ר"י (רבי אבא בר כהנא · (רבי אבא ברי' דרבי חייא בר אבא (רבי אבהו · רבי אבין · (אבין בר חסדא · רבי אדא דמן קסרין · (רב אדא בר אבויה יוחסין (למ"ז רב אחא בר חנא · רב אחא בר עוירא (ל"מ שיאמר בשר"י · רב אחא בר עויא · רב אחא בר אבא · (רב אחא בר יעקב · רבי אחאי (ל"מ שיאמר בשר"י אייבו בר נגרי · רבי אידי · רבי אילא · אילפא ול"ע ונראה שהיה חבירו · רבי אלעאי · רבי אלעאי בר' ברכיה א"ר יוחנן · רבי אלעזר · רבי אמי (רבי אמי שכיר כאה · רבי אסי · (רב אסי אר"י · רב אשי בר אבא אר"י (למ"ז · (בהא · רב ביבא · רב ביבי · רב ביבי בר אבין · (בלווטי · רבי בנימן בר יפת · רבי בנימן בר גידל · רבי בתא אר"י יוחסין (ל"מ עיי' בהא (רב גידל · רבי דוסתאי בר מתון · רבי דימי · רב הונא · (רב הונא בר אמי אר"י יוחסין (ל"מ עיי' תנא בר אמי שאמר בש"ר פדת אר"י · הונא לפוראי · (רב הושעיה אחי רבה : ורבי הושעיה פליגי · (רבי זירא · רב זכאי · זכיי טבחא · רבי זעירא תלמידו והוא אמר בשמו · רב חבינא (ל"מ · (רבי חייא בר אבין · רבי חייא בשה"י ירו' מגילה פ"ג ע"ד א' ופ' המדיר ל"א ב' ול"ע כי חזקיה בר' חייא רבו של ר"י ונראה שצ"ל רבי חייא בר אבא · ובירושלמי פ' א"ע ד"ח סע"ד א"ר אבא א"ר חייא בש"ר יוחנן כ"ל שצ"ל א"ר חייא בר אבא או צ"ל א"ר אבא א"ר חייא בר אבא וכן מליכו בשבת קי"ג א' דרבי אבא אמר בש"ר חייא בר אבא כדאי' שם ברי"ף (רב חייא ברב הונא · (רב חייא בר אשי · (רבי חייא בר אבא : (רבי חייא בר יוסף · רבי הלבו · (רב חמא בר בוזי ול"ע (רב חנא בר שאונה תלמיד רבי יוחנן יוחסין (ל"מ שאמר בשר"י (ורב חנא בר אבא · רב חנא לפוראה עיי' הונא לפוראי רב חנא פתוראי קמיה · הלך לבקר את רבי חנינא ושמע שמת ושלח אחר בגדי שבת וקרען ירושלמי הוריות פ"ג מ"ז סע"ד ע"ל : רב חנינא בר יוסף ול"ע · (רב חנינא אחיו של רבה · ר' חנינא שלקא בשמו · רב חנן בר רבא · רבי חנניה בשמו · רב חסדא ול"ע · ר' טבות ריסבא (ל"מ שיאמר בשר"י כ"א בשם שמואל · רב יהודה נשיאה (השני · רבי יהודה בר אידי · רבי יהודה גלוסטרא תלמיד ר"י יוחסין (ל"מ ונראה ע"ש רבי יהושע דסכני' בשמו עיי' ר' חנינא שלקא · (רבי יודן בשמו ול"ע · רבי יוחנן בן מריא בשמו : רבי יונה · רבי יוסטאי בר מתון · (רבי יוסי בן יוסי · (עם ר' יוסי מחלהיא · (רבי יוסי בר זמינא בשמו · רבי יוסי ליידכי · רבי יוסי בן אליקוס בזמנו יוחסין (ל"מ (רבי יוסי בר חנינא ע"ש · רבי יוסף בר אבא · (רב יוסף בר חמא · רבי יעקב · ר' יעקב בר אידי תלמיד חבר · רבי יעקב בר אחא · רבי יצחק · רב יצחק בר יוסף · רבי יצחק נפחא · עם רבי יצחק כאסקא : רבי יצחק קסקסאה · רבי יצחק טבלא · רבי יצחק בר יעקב בר גיורי · (רבי יצחק איש כפר עכו · (רבי יצחק בר מרי בשמו · (רבי יצחק איש כפר עיטום תלמיד ר"י יוחסין (ל"מ שיאמר בשר"י רבי יצחק מגדלאה כתב יוחסין שהיה בזמנו (ל"מ) · רבי יצחק בן אלעזר ע"ל · (רבי יצחק בר' חייא כתובה · (רבי יצחק דיהבא · רבי יצחק בן אלישוב בזמנו יוחסין (ל"מ : ר' ירמיה · רבי ירמיה בר אבא : רב כהנא אר"י · רבי כרוספדאי · רבי לווטי תלמיד רבי יוחנן יוחסין (ל"מ · רבי לוי בשמו עיי' רבי חנינא שלקא · רב מקסיא (בר אידי · רבי מני · רבי מיאשא · (רבי מישון בר נגדי · רב מכשיא בר ירמיה (ל"מ · רב מרי · רב מרי ברב הונא ברב ירמי' בר אבא (ל"ע · רבי מריכום בשמו ע"ש · רבי מרון בעא מיניה · רבי נחום אחוה דרבי אילא בעא קומי · (רב נחמן בשמו · רב נתן בר טוביה · רב נתן בר אושעיא רב ספרא · עוא תלמיד רבי יוחנן יוחסין (למ"ז · עולא · (עולא בר ישמעאל · (רב עוקבן ממישן (רבי עילא · (רב עמרם · רב ענן (ל"מ · רבי פדת · (רבי פזי · רבי פרנך · רבי קריספא בשמו · (רבי ראובן בשמו ול"ע (רבא בר חנינא · (רבא אר"י ול"ע · רבה בר נתן · רבה בשמו תלמידו ול"ע שם · רבה בב"ח · רבה בר חנינא · רבה בר עולא · רבה ברב הונא · (רבה בר שאונה תלמיד רבי יוחנן יוחסין (למ"ז (רבין בשמיה · ר"ל · רמי בר חלקיה (למ"ז רב שיזבי · רב שמואל · (רב שמואל ברב יצחק · (רב שמואל בר אבא · (רב שמואל בר נחמני · או בר נחמן ע"ל ול"ע · (רב שמואל בר יהודה · רב שישא (ברי' דרב אידי · רבי שמלאי · רב שמן בר אבא הכהן · (רב שמן ול"ע · רבי שמעון בר זירוד · (רבי שמעון בן פזי ·

רבי שמעון בן יעקב דמן צור · ר"ל (רבי שמעון בר אבא · כי אתא רב דימי אמר רבי יהודה ורבי שמעון תלמידי ר' יוחנן אמרי ברכות פ"ג דך"א ב' · ובפ' האומר דס"ו סע"ב אר"ש א"ר יוחנן ר"ש זה ור"י לא ידעתי מי הם · רבי שמעון בן אליקום בעא מיניה · רבי שפטיה · רב ששת אר"י · (רב תנחום בר מריון · תנא לי' רב תנחום דמן פרווד · רבי תנחום (ל"מ · רבי יוחנן מלאשך (ע"ל רבי יוחנן · (רבי יוחנן המכותי · רבי יוחנן משום דרבי שמעון המחוזי משום רבי יוחנן המכותי פ' לולב ערבה מ"ה רע"ב · רבי יוחנן איש בקעת חורתן הגי' כהוניא (ע"ש · רבי יוחנן בן ארזא (רבי יוסי בן נהוראי הוי יתבי ע"ז כ"ח א' · רבי יוחנן בר ברכיה מ"ס · רבי יוחנן דיפו בזמן רבי סימן · ר' יוחנן בר אבין (עיי' רבי יצחק ב"א · רבי יוחנן בן אחותו של רבי יוסי בר חנינא (למ"ז ואולי ט"ס עיי' רבי יהודה בן אחותו של ר"י ב"ה · (רבי יוחנן בר חנינא עיי' רבי יצחק ב"ה · רבי יוחנן בן אלעזר (עיי' יונתן ב"א · רבי יוחנן קסקסאה ברכות עיי' רבי יצחק קסקסאה · רבי יוחנן חקוקאה ריש פסחים (ד"ג ב' פי' תו' סופר במו מחוקק וי"א ע"ש עירו (ערוך ע' חק ביהושע סי' י"ט ויצא משם חוקוקה) ובדי"ג אדם א' הפקיד אצלו המן ובא לפני ר' ובירו' שם דך"ז סע"ג הפקיד חד ב"נ דיסקיא דפיסחא גבי ר' חייא רובא א"ר יוסי בר' בון יוחנן חוקוקיא הוה שאל לרבי ובירו' פ' המפקיד רבי יוחנן חקוקיא אפקיד גבי ר"ח רובא המן שאל לרבי : רבי יוחנן בן אליקוס (למ"ז וט"ס עיי' רבי שמעון בן אליקוס : רבי יוחנן בר רבינא פ' המניע (ע"ש דל"ד ב' רבי יוחנן אחוה דמר בריה דרבינא) אמר לרב נחמן בר בר יצחק · וברי"ף הגי' רב אחא בריה דרב · (רבי יוחנן אחוי דרב ספרא ירו' חגיגה פ"א דע"ו ג' · (רבי יוחנן ספרה דגופתא ורב הונה היה בסוכתו ירו' פ' הישן ובר"פ במה בהמה חנן מגופתא אמר קומי שמואל רב חייא בר אשי לא נהג כן · וירו' מגילה פ"ג דע"ד ב' רבי יונתן דגופתא חמא לבר אבונא ספרא ומ"ס פי"ב דגופתרא חמא לר' אבונא ועיי' רבי יצחק בר גופתא : רבי יוחנן בן מריא מ' שמואל · ובירו' פד"מ כ"ה ב' בש"ר יוחנן ירו' פאה ע"ו ג' · בש"ר פנחס כילד לולין וי"ר פכ"ב פ' אחרי דק"ז סע"ד רבי יוחנן בן מרי : (רבי יוחנן בן שאול פ' כל הכלים קכ"ה ב' ופ' חלון פ"א א' · סוטה מ"ו א' · רבי לוי בשמו שא"ט סק"ה · ובסנהדרין כ"ז א' ודע"א א' רבי יונתן ב"ש וכן יוחסין כתב יונתן ב"ש פ' כל הכלים תלמיד רבי אולי ט"ס · יוסי אחיו ע"ש · (רבי יוחנן בר שילא עיי' רבי יצחק ב"ש · (רבי יוחנן בר שאונה ע"ל חנא ב"ש · (ר' יוחנן בן קלרתה בש"ר יונה מ' הזית ע"ז ד' ובירו' ברכות פ' אלו דברים י"ב סע"ב דקרליכון בש"ר נחום בר סימאי ע"ש · מנחם בר סימאי · ובס"פ משילין דקליכן · ויש רבי יוסי בן קלרת · ורבי יצחק ב"ק בשם ר' יונה ירו' ר"ה פ"א כ"ו ומ' שמואל פכ"ט אולי ט"ס · (ר' יוחנן דלכרין ע"ל הונא לפוראה · (רבי יוחנן בן מולדא א"ר הונא סנהדרין ע' ע"א ובדע"א א' הכן ב"מ · רבי יוחנן בן פזי ע"ל חנינא בפ' : (רבי יוחנן בר' יוסי שא"ט סק"י · (רבי יוחנן בן יוסף עיי' יונתן ב"י · (רבי יוחנן ורבי ישמעאל בני יהושע ורבי מתניה ע"ש : (רבי יוחנן ב"ר יודן דמן גלילא ילמדנו פ' אחרי : (רבי יוחנן בן תורתא יומא פ"ק ט' א' וירו' ל"ח ג' · ואי' שם בתו' בפסקתי מפרש שנתגייר ע"י פרה והגי' שם רבי יהודה ב"ת · ובריטב"א שם בשם ירו' שנקרא כן על שמכר פרתו לגוי ולא רצתה להרוש בשבת · עד שלחש באזנה (וע"ל הונא ב"ת וחנינא ב"ת המעשה באריכות) · פעם א' בא לפני ר"ע א"ל עמוד וקרא בתורה א"ל לא עברתי על הפרשה ושבחוהו ש"ר פ' כי תשא ר"פ מ' · ובר"ה איכה פ' בלע ה' דע"א א' שאמר לר"ע עקיבא יעלו עשבים בלחייך ועדיין אינו בא כראה שהיה קדמון · ובתוספתא סוף מנחות ר"י ב"ת אמר מ"מ חרבה שילה מפני בזיון קדשים · (רבי יוחנן בן עכמאי עיי' רבי יונתן ב"ע · (רבי יוחנן ענתניותא ירו' ברכות פ' א"ע ט' א' פי' מענתות · בר יומיה בפ' במה טומנין (מ"ט סע"ב) איתביה ההוא מרבנן בר יומי לרבא פרש"י אותו יום נכנס לבית המדרש או נכנס לשורה והמפרש על רבי אידי אבוה דר' יעקב (ע"ש) טעה כי איך בא אביו של ר"י בר אידי שהיה רבי יעקב בנו חבירו של רבי יוחנן כמ"ש רבי יוחנן עליו כנן אידי חבירינו ביבמות (ע"ש) יצא אידי אביו לפני רבא · גם זה בא"י וזה בבבל : רבי יונה אבוה דר' מני (הוא מתקיפי דא"י כי הוי מצטרך עלמא למטרא שקיל גולקא ואמר לאיכשי ביתא איזיל ואייתי בזוזא עיבורא וקאי בדוכתא עמיקתא וכיעה והוה מכסי שקא ובעו רחמי ואתי מטרא שניהם חכמים וחסידים תענית ד"ג ב' ושאל רבנ' מני לאביו ר' יונה

והיה

רבו · כ"ש לגבי ר"י · ובתו' מנחות ל"ב ב' דאפילו גבי רב רבו
הלכה כמותו כדאמרי' בעירבין ותלמידי דר"ה לא סברי כוותיה דבעי
לאתוביה מ"ת אפוריה בפ' בתרא דמ"ק עכ"ל ועיי' פ' מגלחין ·
כתבו ונראה דאפילו מ"ת מונח בגבוה מדלא אותבי למ"ת בגבוה ממנו
וכן פרשנו בפ' הקומץ רבה ושם הארכתי עכ"ל וכתב ב"ש אדרבא
שם כתבו להיפך · וכתב דק"ג ד' דאלו התו' דמגלחין לאו איכון
תו' דבהקומץ רבה שהם דברי ר"י בעל התו' אלא מדברי אחרונים
עכ"ל · ר' אלעזר ור"י הלכה כר"י ה"ע וכריתות דל"ט שהיה רבו
דר"א · עיי' ב"ב קכ"ד ב' · תמורה קכ"ב ב' וכתב תהו"י והא
דפסק הרמב"ם פ"ג מה' עבודת י"כ כ"ג מונה שמא ישכח כו' א"כ
בדעבד כשר אם לא מנה וזה כר"א ולא כר"י יומא כ"ה א' היינו
משום דת"כ סתם כוותיה דר"א · ר"ל ור"י הלכה כר"י בר מן ג'
ר"פ ההולך ל"ו א' · (עיי' ר"ל) כי ר"י רבו דר"ל פ' הפועלים
(ובפ' י"כ קכ"ט ודקל"ו כ"כ ס"כ י"ע ש"ג סכ"א) ובחולין קל"ט
א' ועע"ז בתו' כ"ט ב' וספ"ק דמעילה קרי ר"י לר"ל ינוקא ·
אף כי אמרו על ר"ל שהיה עוקר הרים (ע"ש) וחריפתו בב"מ
הכ"ל ואפילו רב כהנא תלמיד רב היה מופלג בחריפות מר"י (ע"ש)
לאו בחריפות תליא מלתא · ועיי' במ"ע ה' שבת פי"ז מי"ג ודווקא
בדפליגי אליבא דנפשייהו וכ"כ תו' פ' הזהב ובב"מ רפ"ד רא"ב ·
ר' יוסי בר חנינא ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן היינו ריב"ח תלמידו
אבל א' שהוא קשיש מיניה הלכה כריב"ח עשב"ג · תהי בה רבי
יוחנן מדתהי בה וירא להלוק קיי"ל הכי כר"ל שאמר משום בר קפרא
רשב"ם ב"ב ל"ט סע"ב (ותמוהא למה צריך לטעם לפי שתהי בה
וירא להלוק לכן הלכה כבר קפרא דאף אם היה חולק נפירש יש
לפסוק כבר קפרא שהיה רבו דר"י עיי' לווטה · בהגוזל בתרא
דקי"ב ב' תהי בה ר' יוחנן · כנשו כתגלגל בר"ת ע"ל ח"א ד"א
התמ"ה · בטבריה נקבר ר' יוחנן ע"ל רב כהנא · כתב יוחסין
אלו רבותיו של ר' יוחנן · א' רבינו הקדוש (פסחים ד"ג ב')
פא"ע כי רב היה משמש לפני רבי בישיבה ור"י בעמידה (ע"ש)
ובמנחות פ"ח ב' אר"י אמר רבי וזבחים כ"ט ב' כ"א ר' יונתן אר'
שמ"ח · סוטה ל"ו משום רבי · ב' ר' ינאי בפ' האשה רבה דל"ב
סע"ב אר' ינאי כו' א"ל ר' יוחנן רבי לא משכתינו היא כו' א"ל אי
לאו דדילאי לך חספא כו' א"ל ר"ל לר' יוחנן אי לאו דקלסך גברא
רבה ה"א כו' : בעא מר' ינאי ר"ה ט"ו א' · וא"ל ר' ינאי מה
בין לי ולך פרש"י דידענא לפרושי מתני' טפי ממך פ' תולין דק"מ
א' : ובתהו"י סקכ"ב שאמר ר' ינאי לר' יוחנן שכך קבל מרבותיו
אבל מגד השגה ועיון החכמה אין חילק או י"ל דרבי יוחנן שקל
למטרפסיה שכן אמר הוא לאיסי בר היני (ע"ש) · ובפ' מי שמת
(קכ"ד ב') אמרו אם יכפור ר' יוחנן בר"א תלמידו לא יכפור בר'
ינאי רבו · (ובפ' ראשית הגז קל"ז סע"ב ברש"י ר' ינאי רבו דר'
יוחנן ובירו' פ"ק דקדושין ד"ס סע"ב ר' יוחנן תלמידיה דר' ינאי
וירו' ברכות פ"ג ד"ו ב' ר' יוחנן שאל לר' ינאי לפני מטת ר' שמואל
(נ"ל שצ"ל שמעון) בן יהוצדק הקדיש עולתו · וברשב"ם פ'
הספינה דפ"ד ב' ובפ' אין מעמידין עיי' ר' ינאי באריכות · ג' ר'
אושעיא רבה פ' בני העיר (ל"מ שם) שלמד לפניו י"א שנה והיוחסין
אות אלף כתב בפ' כיצד מעברין ובפ' בני העיר ר' אושעיא רבו דר'
יוחנן י"ה שנים (ובירו' כיצד מעברין ר"פ. ובפ' הנחנקין ד"ל ב'
י"ג שנה הוי רגיל ר' יוחנן לכנוס לפני רבו ר' אושעיא אפילו בלא
צורך לימוד רק לכבודו ובבבלי ר"פ כיצד מעברין דכ"ג א' אר' יוחנן
י"ח ימים גדלתי אצל רבי אושעי' ברבי ולא למד אלא דבר א' וי"ב
תלמידים היו לו ולמד ר"י בי"ח ימים לב כ"א וחכמות כ"א והיו
יושבים ד' באמה ובירו' תרומות דמ"ז סע"א אר"י כשהיינו הולכין
אצל ר' הושעיה רבה לקסרין ללמוד תורה · יבמות כ"ז א' ובפ'
הבע"י בעי ר' מר' אושעי' אשתק ול"א ליה מידי ובעא ר"ל מיניה
ופשט ליה אר' יהודה נשיאה לר' אושעיא אטו ר' יוחנן לאו גברא
רבה · ד' חזקיה בן ר' חייא בפ' אלו קשרים (קי"ב ב') ובפ'
פסין כ"ד א' ועליו אמר חזקיה לית דין בר נש · ובתו' סוכה מ"ד
א' ד"ה והאמר כו' ובתו' מנחות ד"ג סע"ב ועיי' מנחות ע"ח וזבחים
כ"ו ב' וחגיגה ט' א' פליגי חזקיה ור' יוחנן · ובפ' מי שהוציאו
ד"כ א' וקדושין כ"א א' פרש"י חזקיה רבו דר' יוחנן · פליגי בני
ר' חייא ור' יוחנן יומא ה' ב' · ובפ' המגרש פ"ד ב' בתו' חזקי'
רבו · ה' גם קבל מר' בנאה · ו' ר' שמעון בן יהוצדק רבו בסנהדרין
עכ"ל יוחסין (משום רבי שמעון ב"י יומא ד"ב ב' ב' דברים · ·
פסחים ל"ה ב' ע"ז כ"ט רע"א · תענית כ"ח ב' · פ' הישן ד"ז
ב' · במ' ד"ז משום רשב"י נ"ל ר' שמעון בן יהוצדק · ועיי' תו'
פ"ק דנידה ד"י ב' אר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק משמע

שהיה רבו · ובפ' ז"ב דף"ו קרי ליה ר"ל לר"ש ב"י רועה בקר ולא
מיחה ר"י על כבוד רבו ואר"ת דתרי הוה עכ"ל (ועש"ב) · הרא"ש
פ' מי שמת כתב בר קפרא רבו וכ"כ רי"ף ובאשרי פ"ב דע"ז חזקי'
ובר קפרא רבותיו של ר' יוחנן · כתב יוחסין גם ריב"ל הי' רבו
(ע"ש די"א דריב"ל תלמידו · ר' יוסי בן נהוראי רבו (ע"ש :
כתב ס"כ רב ושמואל ור' יוחנן קבלו מר' חייא תק"ל לשטרות עכ"ל
וצ"ע אם ר"י קבל מר"ח · והנה אציגה כא עמך מ"ש ר' יוחנן
בשמם ועפ"י הכללים שכתבתי תדין ותקיש אם היו רבותיו · אר"י
אמר לי אבא בר אבא ירו' פ' תמיד נשחט · בשם רבי אבא בר
ממל כ"כ יוחסין (ל"מ וע"ש) · אלכן ר' איתי · בש"ר אלעזר
בר' יוסי הגלילי ויר' פי"ח קפ"ה ב' ופי"ט קפ"ו ג' ור"פ אחרי ·
בש"ר אלעזר ע"ש והיה תלמיד ר"י · משום ר"א בר' שמעון ·
משום ר"א דרומא · משום ר"א בן יעקב ברכו' מ' ב' סוטה מ"ג
ב' כמה דברי' אר"י מקובל אני מר' אלעזר בר' צדוק ירו' ע"ז דמ"א
סע"ד : בשם ר' בניי · אר"י אר' בנימן בר לוי · אר"י תנא
ברדלא · שאל את ר"ג ברבי · שאל את ר"ג זוגא · אר"י תנא
זבדי בן לוי · אר"י אר' חייא ב"מ מ' א' · ובזבחים כ"ה ב' אר'
חייא אר"י ונראה כי צ"ל אר"ח בר אבא אר"י וכ"מ שם א"ל ר"ז
לר"ח ב"א כו' ואר"י אר"ח ב"א וע"ל ר"ח בר אבא · אר"י הכי
אמר ר' חלפתא דמן הונא · לר' חנינא בר סיסי קרא רבי : רב
חנינא משמו · אר' חנינא נירה מ"ז א' · למד אגדתא מר' חנניה
משמיה דר' יהודה בר עילאי כיצד מברכין ל"ה ב' דברים ע"פ
קי"ד א' · יומא י' א' · גיטין פ"א א' · משום רבי מלמד שבנה
קשתו לאיתנה סוטה פ"ז דל"ו · ומנחות פ"א אמר רבי · אמר
קמיה ר' יהודה נשיאה (ע"ש) בש"ר יהודה בן בתירא · בעא
מר' יהודה בר לואי · בש"ר יהודה בר' שמעון ע"ש · בשם
ריב"ל · ומטו בה משום ר' יהושע בן חנניה כיצד צולין ע"ט א' ·
מנחות ד"ו א' · בש"ר יונתן · משום ר' יוסי בן זימרא · משום
ר' יוסי הגלילי · משום ר' יוסי בן קיסמא · מש"ר יוסי שבת
קי"ח א' · ברכות ז' א' הרבה דברים וב"ר פ"ד · מש"ר יוסי בן
קלרתא · מש"ר יוסי בן יהושע · משום אבא יוסי בן אבא ·
אר' יוסי בר חנינא ע"ש · אר"י בעי יוסף איש הוצל · מש"ר
ישמעאל חגיגה ט' א' · יומא ג' ב' יבמות ס"ח סע"ב מ"ה ע"ד
סע"א : קדושין ע"ה ב' : וב"ר מ"ה זה בש"ר שמעון : סוטה
י"ז א' ד"ו ב' ע"ז י"א וע"ל מ"ש : מש"ר מאיר מגילה ד"ז א' :
קדושין כ"ז ב' : סוטה ל"ה ב' : ל"ו ב' מ"ב ב' מ"ו ב' תמורה
ג' א' ע"ז כ"ד ב' : מש"ר מנחם יודפאה : בשם מנחם דגליא :
מש"ר נהוניא איש בקעת בית חורתן : ניהא בר סבא רבי יוחנן
בשם זעירא : בש"ר עקיבא דברים רבה פ"ג : מש"ר פנחס בן
ערובא : בעא משמואל : משום רשב"י ברכות פ"ק ז' ב' הרבה
דברים וד"י א' : ל"א א' : מ"ו א' : כ"ה סע"א : פ' כ"כ
קי"א ב' : פ' הדר ס"ד ב' פסחים פ"ד ב' : יומא ה' ב' : סוכה
כ"ט ב' : ל' א' : מ"ה : מגילה ו' ב' : ופ' בני העיר :
ביצה י"ו א' · יבמות כ"ג א' · מ"ה כ"ז א' · ק"ג א' · כתובות
כ"ב ב' · ס"ז ב' · קדושין כ"ז א' · ס"ח ב' · נדרים ס"ד ב' ·
סוטה ד' י"ב · ב"ק י"ו · ב"מ כ"ז א' ט"ם ונ"ל משום ר' שמעון
בן יהוצדק) כ"ח · ב"ב ק"ט קט"ו · סנהדרין ד"ד ל"ט מ"ה ע'
צ"ג ק"ג · הוריות · מכות י"ד · שבועות י"ח ד"א · מנחות
נ"ט · ערכין י"ז · בכורות ל"א ב' · כריתות כ"ט · נידה ד"א
ס"א · ב"ר פ"ז · במדבר רבה פ"ד : רבה איכה · שמע רבי
שמעון בן אלעזר מתני ונ"ע · בש"ר שמעון בן גמליאל מגילה
כ"ז א' · משום ר' שמעון המחוזי · תנא ליה רב תחליפא בר
מערבא · אר' יוחנן משום בן עזאי סוף נזיר דס"ה סע"א ז"ל
הוא דאמר כי האי תנא דתניא כמה שיעור תפיסה אר' יוחנן משום
בן עזאי נוטל עפר כו' וכתבו התו' ר' יוחנן לאו היינו ר' יוחנן
האמורה אלא ר' יוחנן בן נורי ובתו' כתובות ד"ח סע"א כתבו בשלהי
נזיר איכא כמי ר' יוחנן שהיה תנא · כוונתם מדאמר כי האי תנא
דתניא מוכח שהוא תנא דברייתא · ולא כתבו שהוא ר' יוחנן בן
נורי · (ואין נראה בעיני כי ר' יוחנן בן נורי הוא חבירו של ר"ע
ובן עזאי תלמיד ר"ע ואיך יאמר בשמו : וקרוב בעיני שהוא רבי
יוחנן בן ישוע בן חמיו של ר"ע שמצינו שאמר כדברי בן עזאי ·
אבל ר' יוחנן בן נורי לא מצינו בכל הש"ס שיזכיר את בן עזאי ·
אלו תלמידי ר' יוחנן שמביא ש"י ויוחסין. ומה שרשמתי בחצי עיגול
הוא מה שהוספתי וקלתן נ"ע במקומן · (ר' אבא · (ר' אבא
בר ממל בשמו · (ר' אבא בר יסי · (ר' אבא בר בזנא · רבי
אבא בר יעקב · ר' אבא בר ירמיה (ל"מ שאמר בשר"י · רבי

ע' סי' ד"ג בא"ה ובב"י שם הביא הירושלמי זה ומיישב למה לא
הכיה ר' יוחנן על הכובע ובהכס. השיג היוחסין על המתירין כאלו
לא ראו הירושלמי · כתב ב"ש דכ"ב א' דאי' בפ' אלמנה ניזונות
ד' כל מלאכות שעבד עושה לרבו תלמיד עושה חוץ מן התרת מנעל
כשאין לו תפילין בראשו שמא יאמרו עבד הוא · ולאו דווקא התרת
מנעל ה"ה שאר מלאכות המיוחדים לעבד כגון להוליך אחריו כליו
למרחץ שעבד נקנה בהם כדאי' פ"ק דקדושין ד' לכ"א רבי יוחנן
בפ' המפקיד ובפ' בכל מערבין ובשאר מקומות מאן דמתרו.ם לי
כו' מובליגא מנא בתריה לבי מסוחא לפי שלא היה לו תפילין בראשו
אמר לא לבד שאחלק לו כבוד כתלמיד לרבו אלא אפילו מה שאין
התלמיד חייב לעשות לרבו עכ"ל) · (ר' יוחנן הוי מסתמך (פירש
נתאכסן · ויפ"מ פי' שהיה בעל בשר) על ר' יעקב בר אידי ירו'
ברכות פ"ב ד"ד ב' מ"ק דפ"ג ג' · ובפ"ב דשקלים דמ"ד א' הגי'
על ר' חייא בר אבא · ובפסקתא מובא במ"י ס"פ משפטים רבי
יוחנן הוי מטייל וסליק מטבריה לציפורא והוה מסתמך על כתפיה
דר' חייא בר אבא מטון חד בית חקל אמר דון הוי דידי וזבנתיה
מבעי לעי בתורה כו' וכן בית זיתא כו' וכן בית כרם התחיל ר"ח
ב"א לבכות כו' א"ל חייא ברי קלה בעיניך שמכרתי דבר שניתן לו'
כי ב"ע בו' ימים כבראו וקניתי דבר שניתן למ' יום כד דמך היו
קורין עליו אם יתן איש כל הון ביתו באהבה שאהב ר"י התורה בוז
יבוזו לו · ר"י ור"ל אמרו לא זכינו לאורייתא אלא בגין דהמיכון
אלבעותיה דרבי מן גליקין דידיה ירו' ס"פ משילין דס"ג א' ·
ונקרא בר נפחא (בהלק דצ"ו אר"ל טבא דנפחא הוא רבי יצחק
נפחא מדבר נפחא · פרש"י קרו ליה בר נפחא בכל הש"ס מאן עייל
בר נפחא אביו הי' נפח פ"א ע"ש יופיו או ע"ש סגי נהור יוחסין
ועיי' הדא"ג ב"מ פרק הפועלים פ"ה ע"א למה נק' בר נפחא וצ"ע
דלמא שם אביו היה נפחא ע"ש · ובב"ש כתב קשה לי אמאי לא
קרי ליה בלשון כבוד רבי שהרי רבו מובהק היה · הוא רבי יוחנן
(ובכתובות כ"ה ב' כעס ר"ל על ר"א שלא אמר בשם ר"י וא"ל שמעת
מילי דבר נפחא ולא אמרת משמי' · ובירושלמי פ"ב דר"ה כ"ה
סע"א אר' יונתן על ר"י ראה הלשון שלמדני בן הנפח · ביבמות
דצ"ו אקפד רי' על ר"א דלא אמר משמי' ור' יעקב בר אידי פייסי
(ע"ש) ובירו' ברכות ושקלים ומ"ק הנ"ל · אר"א ר' יוחנן הזאי
בהלמא מלתא מעלייתא אמונא (ע"ש · (בתו' זבחים דל"ב רע"ב
מדמשני בכתובות ד"ח רב תנא ופליג. ועל ר' יוחנן לא משני הכי
דר' יוחנן לא היה תנא (וע"ל בפסק הלכה) וכ"כ תוס' כתובות
ד"ח סע"א רבי יוחנן אמורא הוא ולא היה מחזיק את רב לתנא
דפליג עליו מיהו בזיר דמ"ה וכמה שיעור תפיסה פי' ר' יוחנן כו'
איכא כמי ר' יוחנן שהיה תנא · ע"ל ר' יוחנן בן נורי וע"ל ·
כתב רבי יוחנן לשמואל לקדם הבריכו ואח"כ אמר עליו יש לי רב
בבבל כי ר"י היה בא"י (ע"ש · כתב יוחסין דפ"ג סע"ב לא ידעתי
מי הוא אביו · (בירושלמי פ' אעפ"י ד"ל ע"א שהיה מכיר לבשים
דלבתן עם אמו פי' ולא היכר אמו לפי שמתה כשהולידו כדאית'
בקדושין דל"א ב' אשרי למי שלא המאן כגון אבא עיברתו אמו מת
אביו נולד מתה אמו · · ר' יוחנן סליק בדרגא סמכו ליה ר' אמי
ור' אסי אפקית דרגא סליק ואסקינהו פ' אעפ"י ס"ב א' · אמרי
ליה בת כפשיה דרב קרע עליו י"ג מני אמר אזל גברא דהוי ומתפיגא
מיניה · ובשמת ר' חנינא קרע עליו כו' ואמר אזל כו' מ"ק כ"ד
א' · הוי עובדא קמיה בכנישתא דמעון ב"ק נ"ע ב' ·. סליק לגבי
ר' יהודה נשיאה בחלוקא דכיתנא · א"ל לבוש חלוקך דעמרא משום
מלך ביופיו תחזינה עיניך ירו' ס"פ כהן גדול · כשהלך לשאול
בשלום ר' חנינא שלא יכנוס כתאום היה מכעבע (רבה אחרי מות
קס"ע א' · אחזו בולמום פעם א' ורץ למזרחו של תאנה יומא
פ"ג ב' · מכל מאכל שאכל נתן לעבדו ירו' פ' אעפ"י ופ' החובל
ל' ב' · הש בצפידנא ומטרוניתא למדה לו רפואה ונשבע לה לאלהא
דשמיא לא מגילנא וגילה לה שלא יהיה הלול ה' שגילה. לבכ"א יומא
פ"ד א' · אר' שמואל בר נחמני אשתעאי לי אימיה דרבי יוחנן
(היינו קודם שנולד ר"י דהא מתה בלדתו כנ"ל · וקשה להבין שר'
שמואל בר נחמני אמר הרבה פעמים בש"ר יוחנן איך יהיה רבי
יוחנן רבו לעת זקנת רשב"נ) דאשתעאי לה דביתהו דר"א בר' שמעון
ב"מ פ' הפועלים פ"ד · ר"ל נשא אחותו ב"מ פ' השוכר ובנו הקטן
אחר מות ר"ל למד אצלו (ע"ש) ועל שציערו ר"ל מת ר"ל והיה
ר"י בוכה שע"י מת ר"ל ושף דעתיה והתפללו עליו שימות · שם
דפ"ד · ולפ"ז נראה שסמוך למיתות ר"ל מת ר"י · בזקנותו שתה
חמין ואמר שהם הזירו לנערותו (לתשמיש רש"י) פ' מי שאחזו
ד"ע ובפ' ה' שרצים קי"א א' · בב"ב דכ"ח א' אר' יוחנן שמעתי

מהולכי אושא (פרש"י י' גליות שגלתה סנהדרין מיבנה לאושא
ומאושא כו') ואי' שם ע"ב מאן הלכו אושא (דא"ר יוחנן משמייהו)
הוא ר' ישמעאל (ועיי' ר"ג הזקן דגלו הסנהדרין לאושא היה בימי
ר"ג דיבנה) : ור' ישמעאל היה רבו דר' מאיר ור"מ רבו דרבי
ורבי רבו של ר' יוחנן · א"כ ר' יוחנן ששמע מר' ישמעאל מסתמא
גדול היה וא"כ בימי רבי היה ר' יוחנן זקן · והכה גדלה התמיה
לא אוכל לה מה דאי' ביומא דפ"ב ב' אימיה דר' יוחנן הריחה בי"כ
אתי לקמיה דרבי אמר להישה לה די"כ הוא ולחשו לה והשקיט הילד
מיד ואמרו עליו בטרם אצרך בבטן : ונולד ר' יוחנן · ואמר שם
האי אתתא דארחיה בי"כ ושאלו לר' חנינא ולחשו לה ולא השקיט
וקרא עליו זורו רשעים מרחם ונולד שבתאי אוצר פרי ע"ש הרי
נראה דר' יוחנן נולד בימי רבי · וצ"ל דמזה ג"כ הכרח למ"ש
לעיל בשם תו' נזיר דיש ר' יוחנן שהיה תנא וזה התנא שמע מר'
ישמעאל · כתב יוחסין ר' יוחנן מלהשך פ' הדר (ע"ד א' ובפ'
כל גגות (דצ"א א' עכין ההוא אלא שאינה שם תיבת מלהשך אלא
ר' יוחנן סתם) ואפשר שהוא ר"י הנ"ל ונקרא כן ע"ש שלחשו לאמו
בי"כ עכ"ל : ובתו' שם רש"י צ"ג מי לחשך וא"ר י דאי' בת"כ
בכמה מקומות כו' ובספרי פ' ראה ר"א בר"י הגלילי אומר מי לחשך
אמרה תורה כו' כמה פעמים עקכ"ב ועקכ"ט · ואית דגרסי
מלחשך בתיבה אחת ומפרשי שנולד מלחש עכ"ל אפשר כוונתם שלחשו
לאמו בי"כ · (כתב ש"י ל"ה סע"א ר"י האריך ימים כמ"ש ס'
תרומות קרוב לרכ"ח שנה עד אחר רב אשי עכ"ל ואני מ"כ בדף א'
ישן נושן שתי ת' שנה ·: ש"ק כתב ר' יוחנן חי יותר מן ש' שנה
(או ת' על ה"א ג"א תתק"ך) כנראה בפ' בתרא דיומא (לא נמצא
ולא נראה מזה שם) א"כ היה חי אפי' אחר רב אשי (כוונתו לפי
שר' יוחנן נולד בימי רבי כנ"ל והאריך ימים כ"כ א"כ היה חי אחר
רב אשי) וקבלה בידינו שמת קודם רב אשי · ויכול להיות רבי
יוחנן אחר הוה ואולי הוא ר' יוחנן בן בג בג. ש"ק דל"ג א' (ומ"ש
קבלה בידינו שמת קודם רב אשי מה צריך לקבלה דהא אי' במ"ק
דכ"ה ב' כשמת ר' יוחנן (ובע"י ר' פדת) פתח עליו ר' יצחק בן
אלעזר קשה היום לישראל כיום בא השמש בצהרים כו' ויתיב רבי
אמי ור' אסי עליו ז' ושלשים · ע"ל ר' יוחנן · וכמה דורות בין
ר' אמי ור' אסי לרב אשי · ר' יוחנן אזל להד אתר אמר הכא בן
עזאי דהכא (ר"ל אדם גדול ויודע להשיב לכל מה שישאלוני כבן
עזאי שאמר כל הכמי ישראל כקליפת השום) אתא חד סב שאל לי
תכן כו'. אמר אזל בן עזאי דהכא ושאל לר' ינאי (ירושלמי בכורי'
פ"ב : בירושלמי פ' כל הצלמים כשמת נכפו כל צורת מלכים ע"ל
ה"א שמת ד"א ע' ע"ש ג"א תתק"ך · רב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן
(בתו' כיצד מברכין ל"ט ב' וד"מ ב' · במה בהמה נ"ג א' · מגילה
ה' א' · ב"מ ך"ב א' · ב"ק ק"ד ב' · בכורות כ"א ב') לבר
מ"ג ביצה ד' א' ב' · כתב תהו"י וזה קידש דבחולין ל"ה ב' כתב
ר"י לרב לקדם רבינו (ע"ל אבא אריכא) ועוד רב תנא (ע"ש
וע"ל) ואין אומרין כן על ר' יוחנן כמ"ש תו' יבמות ז' ב' · נידה
ך"ב ב' וע"ל וכ"כ המכרש בתמיד (ועיי' ש"י דל"ה ב' כלל א' :
וע"ת דרכי נועם א"ע סי' י"ט דפ"ו סע"ג אע"ג דר' יוחנן אתי'
דלא כרבי רב גובריה דר' יוחנן ותנא הוא ופליג עם רבי אע"ג דהתו'
כתבו בכתובות ד"ח מדל"א ר"י תנא הוא ופליג יש להוכיח דר"י
אמורא היה ע"ש וי"ל דהירושלמי ס"ל דר"י היה תנא ופליג עם רבי
דהוא תנא בתרא · שמואל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן שם ביצה
(ובתו' ב"ק ק"ד ב' : ובפ' חלון ע"ט ב' ועיי' פ' מי שהוציאן
דמ"ו · ובפ' הדר ס"ב ב' בתו' בכל דוכתא קיי"ל כר"י לגבי דשמוא
בהא קיי"ל כשמואל וע"ש דס"ו א' ובתו' בכורות כ"א ב') וכתב
בתהו"י גם זה כלא שהיה גם הוא גדול מר' יוחנן : חולין נ"ה ב'
קל"ז ב' : ורשב"א בת' סק"א · אבל כי פליג רב ושמואל על ר"י
הלכה כרב ושמואל (וכ"כ ב"ש רפ"ק דהוריות שכן רגיל רי"ף לפסוק
משום דה"ל ר"י יחיד במקום שנים (וכ"כ הרא"ש פ' הכיות) עכ"ל ·
ועיי' בפ' ג"ה דל"ז דנראה דהלכה כר"י ס' תחלת הכמה דכ"ד א'
(ובתו' ר"ה פ"ד דל"ד ב' אע"ג דפליגי עליה רב ושמואל דקיי"ל כר"י
לגבי רב ושמואל · וכ"כ תו' פ' הכיות ד' קמ"ה א' · רבי יוחנן
וחזקיה הלכה כחזקיה (ע"ש : ר' יוחנן ור' ינאי הלכה כר' ינאי
(ע"ש : ר' יוחנן וריב"ל הלכה כריב"ל רק מקלת מקומות כר"י
(ע"ש · (ר"י ור' הנינא בס"פ מציאת האשה הרי"ף ורמב"ם וב"י
הלכה כר"י והרא"ש ורשב"א פסקו כר"ק ע"ת דרכי נועם א"ע סי'
ט"ו וסי' י"ח וסי' י"ט · רב הונא ור"י הלכה כרי' חגיגה ג' ב'
מנא כו' ועיי' תו' ברכות מ' (ול"ט ב' ובפ' הרואה נ"ט ב') ובאשר"י
פ' כיצד מברכין הלכה כר"י לגבי ר"ה דר"ה ליתא לגבי דרב שהיה

כ"ט ב' הרבה פעמים לקה עקיבא על ידי שהייתי קובל לפני רבן
שמעון ברבי (ובשם"ה גמליאל וכ"ה בע"י) אבל אינו תיבת ברבי
היינו (ר"ג דיבנה שר"ג נק' ברבי כנ"ל) והוסף לי אהבה) ·
ור"ג הושיבו עם ר"א בן חסמא לראש ספרי פ' דברים ל' ד' ·
אכן בהוריות י' א' הגי' ר' יוחנן בן גודגדא ור"א חסמא כתב יוחסין
דל"ט א' והיא עיקר · (יומא ל"ח א' זקן א' מבית אבטינוס מסר
לידו מגילת סמנים · הרואה ר"י ב"נ בחלום יצפה ליראת חטא
אדר"ן ס"פ מ' · משום ר"א הגדול קדושין ל"ט א' · כמתני לר'
אליעזר כו' אר' יוסי כמתני לר' יוחנן ב"נ תמיה אני אם קיבל הימך
ר' אליעזר תשובה תוספתא כלים פ"ו · ור"א בן תרדיון · חילפא
בר אגרא בשמו · ר' חלפתא אבין של ר' יוסי למד לפניו או להיפך ·
אר' יוסי ב"א ר"י ב"נ אצל ר' חלפתא א"ל מה אתה אומר בפיקה
א"ל טהור א"ל אף אני אומר כן אלא שעקיבא מטהר תוספתא כלים
פ"ח · ר' יהושע בן קרחה הלך אצלו ירושלמי סוכה פ"ק נ"ב א'
ר' יוסי הגלילי בשמו · אר' יוסי מעשה בא לפני ר"י ב"נ : ור'
יוסי בשמו · אר' יוחנן משום בן עזאי נזיר ס"ה סע"א כתבו תו'
שזה ר' יוחנן בן נורי ולא ר' יוחנן אמורא (אם הכרח לתו' איך
יאמר ר' יוחנן אמורא משום בן עזאי שקדם לו טובא תמלא סתירה
לזה שאמר ר' יוחנן אמורא משום תנאים הקודמים לבן עזאי דוק
שם · וע"ש שאין נ"ל כפי' התו' · רשב"י למד עמו · ר' יוחנן
בן בג בג (ע"ש · (יוחנן בר אלעאי ושבת אצלו ר' אליעזר בסוכתו
בגליל העליון בקסרי סוכה ד"ז ב' לא ידעתי אם חכם הוא : רבי
יוחנן בן ברוקה (במשנה (ר"פ כיצד משתתפין וסוף עירובין ·
ובפ' כיצד צולין פ"ב א' לולב וערבה מ"ה א' ובמשנה יבמות פ"ו ו' ·
כתובות פ"ב א' · ב"ק פי' ב' · ב"ב פ"ח ה' · ופי"ב ק"ל א' ·
שבועות פ"ז ז' · ופ' כל הנשבעים מ"ה א' · בכורות פ"ח י' ·
כלים פי"ז י"א) · חבירו של ר"א חסמא הלכו לקבל פני ר' יהושע ·
בפקיעין (חגיגה ג' א') ותוספתא סוטה פ"ז · בנו ר' ישמעאל
חבירו של רבי · הלך אצל ר' יוחנן בן נורי · ר' יוחנן בן גודגדא
הלוי ושוער במקדש כתב יוחסין דל"ה סע"ב אע"ג דבס"פ החליל
אמר דמגופי שערים שכרן מלחם הפנים ואינו מותר אלא לכהנים
ל"ק כי גם הכהנים היו שוערים בג' מקומות כדאית' בתמיד ·
(במשנה חגיגה פ"ג ד') · בתוספתא שקלים פ"ב ר"י ב"ג על נעילת
שערים · בן טוטפת על המפתחות · בן דיפאי על הלולב · בן
ארזא על הדוכן · בנימן על התמורים · שמואל על הקביתין ·
בן מקליט על המלח · בן פלה על העצים) · והיה אוכל כל ימיו
חולין על טהרת הקודש עיי' משנה חגיגה י"ח ב' יוחנן · ובמשנה
יבמות ר"פ חרש · והיה חכם במספר ותכונה (הוריות ד"י א' ·
חבר ר' אלעזר חסמא (ע"ש) והי' במקדש עם ר' יהושע (ע"ש)
ור"ג מינה אותו בישיבה כדי שיהי' לו מזון (ע"ל ר' יוחנן בן נורי
(העיד אלעזר ספרא עמו על הגלודה חולין נ"ה ב' · בעדיות ספ"ז
ר' נחוניא בן גודגדא אבל בגיטין (פ"ה משנה ה') · ויבמות פי"ד
משנה ב') גרס ר' יוחנן ב"ג עדות ההוא לכן לא הביאו הרמב"ם ·
אחיו ר' יהודה (ע"ש) מנחם בן סגנאי בזמנו · בני בתו או בני
אחותו היו אלמים ושומעים והיו בישיבת רבי והתפלל רבי עליהם
ודברו והיו יודעין הלכתא וספרא וספרי וכל הש"ס (חגיגה א')
ובירושלמי פ"א דתרומות (ד"מ ע"ב) מעשה בבניו של ר"ז ב"ג
שהיו כולם חרשים וכל טהרות שבירושלים נעשה על גביהן · (בס'
ג"כ אות א' ב' אחים אלמים. אלו הם ב' אחים אלדד ומידד שנולדו
מן אליצפן בר פרנך מיוכבד בת לוי אחר שפטרה עמרם בגט ולידתן
היה אז בדמעה. מאחר דגט לא היה בלב שלם ע"כ נולדו אלמים ·
גם לכבה אחרת היו אלמים. כי פרשו כנואתן שלא ברשות דלא כתיב
לאמור כי אין ראוי לאמרם לאחרים כשאין אומר לאמור לכן נלקו
בלשונם (ע"ש · ר' יוחנן בן ישוע בן חמיו של ר"ע משנה פ"ג
ידים (ומ' הזית ד"ד רע"ג) אמר כדברי בן עזאי · עיי' ר"ע
ועיי' ריב"ק · כתב רמב"ם אינו נזכר כ"א פעם א' במשנה ·
(יוחנן בן משולם עיי' ר' יוסי בן משולם · ר' יוחנן הסנדלר
(אבות פ"ד · במשנה יבמות פי"ב ה' · כתובות פ"ה ד' · כלים
פ"ה ה') · חבר ר"מ ור' יהודה (פ"ק דחולין ופ"ה דכתובו' נ"א
ב' · ופ' מי שמתו ק"נ א' וד"ל א') תלמיד ר"ע משום ר"ע וסמכו
ר"ע בקטנותו · (בירושלמי ר"פ חומר בקודש מעשה שנכנסו ז'
זקנים לעבר השנה בבקעת רימון ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי
שמעון ר' נחמיה ורא"ב"י ורבי יוחנן הסנדלר אמרו כמה מעלות
בקודש רמ"א י"ג · ר' יוסי אומר י"ב · אר"מ כך שמעתי מר"ע
י"ג א"ל ר' יוחנן הסנדלר שימשתי את ר"ע עומדות מה שלא שימשתו
ישיבה אמרו ר' יוחנן הסנדלר אלכסנדרי (ר"ל שהוא אלכסנדרי)

לאמתו (ר"ל מה ששימש את ר"ע הוא דבר אמת) ועמדו בנשיקה
(פי' בהבה כ"כ שלא הקפידו זע"ז וע"ש · בירושלמי פ' מצות
חליצה די"ב ד' ר"י הסנדלר עביד גרמי רוכל ועבר קמיה בית שהיה
ר"ע חבוש והוי מכריז מאן בעי מחטין חליצה ביני לביני מהו אודיק
ר"ע ואמר אית לך כו' כשר · והיה עושה סנדלין · וביוחסין כתב
י"א נוקב מרגליות כי תרגום ראמות וגביש סנדלכון (ואני ראיתי
בס' מסעות בנימן שראה הכלי שלו שהיה שורה בו העורות ·
בספרי שאל ר"א בר' שמעון ור"י הסנדלר את ר"ש ור"א בן שמוע
הלכו לריב"ב · ר' יונתן בן יוסף · ר' נתן בן אבישלום · רשב"ג
בשמו · אני הכותב יחיאל בידי מגילת יוחסין כתובה דאבי אמי
מזרע דרבי יוחנן הסנדלר וסדר שלשלת יוחסין ממנו רש"י מאור
הגולה והגאון מהרש"ל ואבי זקני הנ"ל · קבורתו בכפר מירון עיי'
רשב"י · ר' יוחנן בן מתיא שאמר לבנו אפילו עושה לעבדיו סעודה
כשלמה לא יצאת י"ח ב"מ פ"ז א' פ' השוכר הפועלים במשנה דפ"ג
א' · (ר' יוחנן בן דהבאי אמר ד"ד סחו לי מ"ש הגרין מפני מה
כו' נדרים פ"ב ד' ע"א ספרא מצורע · בש"ר יהודה ערכין ב'
ב' · סנהדרין ד"ד · ירושלמי פי"ט דשבת פר"א די"ז רע"ב ·
חגיגה ב' א' וד"ד ב' · בש"ר יהודה בן תימא סנהדרין ד"ד ב' ·
דברי ר' חנינא בן גמליאל ר"י ב"ד אוסר מכות מ"ב ב' : (וב"ש
שכח זכרו · (ר' יוחנן הנזוף ע"ל ר"ג דיבנה · (ר' יוחנן בר
פנחס תדב"א סא"ז פט"ז ובמשנה פ"ה שקלים יוחנן בפ' על החותמות ·
(ר' יוחנן בר יאשיה מכלתא משפטים דל"ג ד' · רבי יוחנן איש
בקעת בית חורתן (עיי' ר' נחוניא · ר' יוחנן היה ר"י פ' שנה
כיוסף במצרים · עיי' ה"א ג"א תתק"ך · והי' יושב בשערי טבילה ·
כדי להשיב אמן על ברכת טבילת נשים גם ישימו בדמיונם יופיו
וילידו כמוהו · ש"ק ל"ד סע"א · ואמר אנא מזרעו דיוסף קאתינא
דלא שלטא ביה עינא בישא ברכו' (פ"ג ך' א' ב"מ פ"ד א') ·
(דייק לומר אנא מזרעו דיוסף ולא אנא מיוסף אתינא כמ"ש רבי
דאתי מדוד דאי' בזוהר בראשית ע' קכ"ט י' כנילי זרע יצאו מיוסף
(כי היה ראוי להוליד י"ב שבטים כיעקב בסוד אלה תולדות יעקב
יוסף ובעבור י' טיפות שיצאו מי' צפרניו הוליד רק ב') לכן היו
י' הרוגי מלכות ע"ש · ובמ"י משלי דקל"א ד' י' הרוגי מלכות
בחטא מכ"י · ואי' בגלגולי ובעמק המלך די' הרוגי מלכות לא
נהרגו · כמו שלא יצא מחשבת שבטים לפועל כי יוסף הוחזר כן
היה בי' הרוגי מלכות כאשר הארכתי בזה בחבורי הגדול ע' עשרה
הרוגי מלכות · ויוסף עי' לה"ר שדבר על אחיו גרם שמכרו אותו
והוציא י' טיפין ע"כ נ"ל מתו י' בני ר' יוחנן וז"ס מזרעי דיוסף ·
והוא רמז ואם שגיתי ה' הטוב יכפר) · ומתו לו י' בנים דאמר
לר"א בן פדת דין גרמא דעשרה ביר שהי' פקות מן כשעורה ·
וי"א שן היה שאינו מטמא רשב"ם פי"כ קט"ז א' · וערוך ע'
גרם · וי"א עשרה ביר ר"ל הבראה ולא היה עצם אדם · וכתב
יוחסין בהגה"ה שמצא במגילת סתרי' למר נימן גאון ט' בניו מתו
והעשירי נפל ליורה רותחת והותך בשרו ולא נשאר רק העצמות
ולקח אצבע קטנה והיה מנחם בו האנשים · ונשאר לו בן ושמו
מתנה ושלחו תכף ומיד לבבל ללמוד עם שמואל והיה חבר רב יהודה
עכ"ל (ובפי"כ דקט"ז נראה שלא הניח בן ע"ש ברשב"ם · והיה
לו בנות שהיה רוצה שיקח זעירי בתו (ע"ש) · והיה יפה מאד
אלא שלא היה לו הדרת פנים פי' זקן כדאי' בב"מ פ' השוכר דפ"ד
א' · (והיו עפעפיו מכסין עיניו אולי מכח שיוסף היה מסלסל
בשערו ויצא בלא התימות זקן · ומגביהו במזלגי דכספא וע"ש מה
דאירע לו דבר גדול עם רב כהנא תלמידו פ' בתרא דב"ק (ע"ש
וברש"י תענית ד"ט א' · ולא היה לו שער בית השחי ואמרו בנזיר
דנ"ט א' שמחמת זקנה נשרו · כתב ויקהל משה דמ"ו ב' ר' יוחנן
היה מבחינת כוכבא לכן לא היה לו זקן ע"ש עניינו · עיי' יוחסין
דכ"ק ב' שלא היה כהן כדעת קצת שאכל חולין בטהרה · והיו
מסייעין לפרנסתו דבי נשיאה. כדאי' בסוטה (פ' היה נוטל דכ"א)
לא כיוחנן דבי נשיאה · הלך עם אילפא חבירו לסחורה ושמע קול
דקיימא שעתיה לאחד מהם הוא שמע ואילפא לא שמע · אמר
ש"מ לי קיימא שעתיה. וחזר לביתו ונתמנה לר"י (ע"ש · ולא
היה מניח תפילין של ראש בחורף שהי' מזיק לו ירושלמי פ' היה
קורא ד"ד ג' · (וקרא ק"ש כי מצלי (פי' מוטה על צדו) לפי
שהיה בעל בשר ברכות פ' היה קורא י"ג ב' · מזה נראה כמ"ש
הרא"ש בתשובה כלל ג' ה"ד שלא יהא דבר חוצץ בין תפילין ש"ר
וש"י דאם איתא דמותר למה היה ר"י מבטל מצות תפילין ולא היה
מניחן על הכובע או דבר אחר · וכן רשב"א נסתפק בדבר ולא
התיר דלא כר"ן ובר ששת דהתירו כי לא ראו הירושלמי עכ"ל וע"ש

ע'

והא דתניא בספרי יזה שרתה ידי כו' לאו שהוא עצמו אלא ע"פי
הוראתו ומ"ש שם בספרי י"א הלל היה אלא שלא היה יכול לומר מה
שעשו ושרתו ידי (ר"ל דלמא ע"פי הוראתו היה) ה"ט שלא שרפו
פרה בימיו עכ"ל וכ"כ פסקי תו' שם סי' ק"א ריב"ז לא היה כהן ·
גם נ"ע לדעת רש"י דריב"ז עשה פרה והבין שעשה ידי כפשטה למה
לא קחשיב אותו במס' פרה פ"ג מ"ה דקחשיב מי שרפו פרות) :
וחי ק"ך שנה מ' שנה עסק בפרקמטיה מ' שנה שימש מ' שנה פרנס
ר"ה דל"א סנהדרין מ"א (ב"ר ס"כ ויחי ובסוף ספרי) (נולד ג"א
תשי"ג · (ואי' בסנהדרין מ"א ע"ב כי הוי למד היו קורין לו בן
זכאי מעשה ובדק בן זכאי בעוקצי תאנה · וכי הוי לומד קרו ליה
ריב"ז · וכי קרי ליה רבן יב"ז ע"ש דהשתא) · והיה ב"ד בברור
חיל קודם החורבן סנהדרין (ל"ב ב') ר' יהושע הלך אחריו לברור
חיל תוספתא מעשרות פ"ב · וכן נמצא שנקבעו הלכות קודם מ'
שנה שפרנס ישראל בר"ה וסוכה · ונראה בר"ה כי מ' שנה שפרנס
היו רובם בזמן הבית א"כ בזמן ר"ג הזקן ור"ש בנו שנהרג בזמן
החורבן פרנס גם הוא או היה אב"ד כיון שהיו אחרים נשיאים
ולפחות היה נשיא אחר החורבן שתי שנים כמ"ש רש"י סוף ר"ה
(דל"א סע"ב שנה או שתים ובש"ק דף ז' סע"א טיטוס עשה לריב"ז
לנשיא ומלך ג' שנים אחר חורבן כנראה בניזקין ובאדר"ן וביוחסין
דף"ב א' כתב שהי' נשיא ה' שנים ט"ס הוא) כיון שתיקן ט' תקנות
אחר חורבן · (במשנה פ' לולב הגזול מ"א א') ובתו' פ' במה
בהמה (דנ"ד ב') ריב"ז מלך שנתים אחר החורבן (קודם שמלך
ר"ג דיבנה (ע"ש) הטעם למה לא היה ר"ג נשיא אחר הריגת
אביו ר"ש · כפטר ג"א תתל"ג ה' שנים אחר החורבן כ"כ נ"ד לפ"ז
י"ל דבקיון אחר שהי' נשיא ב' או ג' שנים נתן הנשיאות לר"ג דיבנה ·
וע"ל ר' ישמעאל כ"ג בשם ס"כ דאחר החורבן מ' שנה קבע ריב"ז
ישיבה ביבנה והוא כנגד דעת רש"י ותו' · ובזמן שהיה נשיא היה
ביבנה (כמ"ש רש"י ר"ה פ"ד ל"א רע"ב כשגלו סנהדרין מירושלים
ליבנה בימי ריב"ז) עיי' ר"ג הזקן · וכתב יוחסין דכ"א א' אעפ"י
שהלך לדימסית כדאי' באדר"ן (פי"ד כשמת בנו נכנסו תלמידיו
לנחמו ולא קיבל תנחומין עד שנכנס ר"א בן עזריה כ"א ר"א בן
ערך וקיבל תנחומין וכשיצא מלפניו אמר אלך לדימסית למקום יפה
ומים יפים והם אמרו נלך ליבנה למקום שת"ח מרובים · הוא
שהלך לדימסית נתמעט שמו בתורה · הם שהלכו ליבנה נתגדל
שמם) זה היה קודם נשיאות עכ"ל) · (ובמ' איכה דק"א ב' בפ'
כי העוסק יהולל כו' כל זמן שהי' קיים היו ה' תלמידיו לפניו כשמת
הלכו ליבנה ור"א בן ערך הלך לאמאוס ע"ש ובפ' חביות קמ"ז ב'
ר"א בן ערך הלך לדימסית כו' ושכח תלמודו · ביומא (דל"ט ב')
מ' שנה קודם החורבן נפתחו שערי היכל עד שגער בהם ריב"ז ·
ובאדר"ן פי"ד ריב"ז אמר לאנשי ירושלים שישלימו עם אספסייכוס
ולא שמעו לו ואמר לתלמידיו ר"א ור' יהושע שיעשו לו ארון והוליאו
כאלו מת ובא לפני אספסייכוס ונשא חן לפניו ושאל מן הקיסר אחר
שנהרג רשב"ג להציל את בנו ר"ג והרופא לר' צדוק ע"ש ועיי'
בפ' הנזקין ובמ' איכה · אעפ"י שהיה זקן מאד היה ראש סנהדרין
אעפ"י שאין מושיבין זקן וסרים ומי שאין לו בנים בסנהדרין כדאי'
בפאד"מ והטעם עיי' בס' נחלת בנימן ובס' באר שבע · (בירושלמי
ברכות פ"ב ד"ד ג' לא היו תפילין זעין מיני' לא בקיץ ולא בחורף
ובן ר"א תלמידו) ונקרא קופת הרוכלים · ומשמת בטלה זיו
החכמה (פ' ע"ע ד"מ ט' ולא הקדימו אדם שלום מעולם אפילו
גוי בשוק ברכות פ"ב די"ז ב' · בב"ר פע"ו אמר אם כל הימים
דיו והשמים יריעות לא היו מספיקין לכתוב מה שלמד מרבותיו ולא
חסר ככלב המלקק בים · סוכה כ"ח ב"ב קל"ד לא שח שיחת
חולין · מעשה בא לפניו בערב כרש"י בשבת פ' כ"כ דף קכ"א
סע"א מקום ובפ' חביות קמ"ו א' כרש"י מדינה · בר"ה י"ח א'
משפחה א' היתה בירושלים מתים בני י"ח שנה וא"ל ריב"ז שמא
ממשפחת עלי אתם עסקו בתורה וכן עשו וחיו · במסכת' ד"א
פ"ה ששלה את ר' יהושע לשמעון בן אנטיפר (ע"ש) שהי' מלקה
מי שהי' אוכל אצלו · בפ"ה דמעשר בתוספתא ובפ' ב"מ ופ' עושין
פסין י"ט א' בדבי ריב"ז פרש"י ברייתא שנסדרה בבית מדרשות כמו
תוספתא דר' חייא (ע"ש) · ונראה ד' נשיאים הלל שקבל ממנו
ור"ש בנו ור"ג הזקן ורשב"ג הנהרג · ובימי הלל וריב"ז היו ב'
כ"ג הנמאל המצרי וישמעאל בן פאבי (יוחנן כ"ג בימיו ע"ש)
ונ"ע · והיה לו בן חכם גדול נקרא ר' יהודה ובפ' כל היד חולק
עם ר"ע ואולי הוא ר' יהודה הכהן (ע"ש · ריב"ז ור"ג ורבי
ישמעאל (אולי הוא ר' ישמעאל בן אלישע כ"ג דר' ישמעאל בר
פלוגתא דר"ע הי' תלמיד ר' יהושע תלמידו או ר' ישמעאל בן חנניה

הנזכר למטה באדר"ן) ור"א בן ערך ור"א בן הורקנוס ור"ע (ונ"ע
כי ר"ע היה ג"כ תלמיד ר' יהושע ור"א) היו יושבין ודורשין על
מולד הלבנה (פר"א פ"ז · בפ"ב דאבות · שהי' לו ה' תלמידי'
ר"א בן הורקנוס ור' יהושע בן חנניה ור' יוסי הכהן ור' שמעון
בן נתנאל (ובאדר"ן פי"ב הגי' וישמעאל בן חנניה) ור"א בן ערך :
ועשה תקנות ר"ה ד"ע ל' ל"א · וביצה ה' ב' אמרו תלמידי דר"א
לר"א כבר נמנו עליך חבירך ומנו ריב"ז · אף שרבנו היה (ע"ש) ·
כשחלה ונטה למות נכנסו תלמידיו לבקרו התחיל בוכה אמרו לו
רבינו נ"י פ"ה למה אתה בוכה א"ל אם לפני מלך ב"ו היו מוליכין
אותי כו' ובשעת פטירתו אמר פנו כלים מפני הטומאה והכינו כסא
לחזקיהו מלך יהודה שבא פ' תפילת השחר כ"ח : ובירושלמי פ' כל
הצלמים מ"ב ג' וסוף סוטה · עיי' ברש"ל פ' מצורע למה בוה ב'
דברים · (כתב ג"כ אות פ' ריב"ז ורפב"י ורבי נילון א' · ובהס"ל
מעין ה' נהר כ"ה ריב"ז ור"ע סוד ג' זרועות דמשה מעורבים בקין
לכן שנותיהם שוין וריב"ז היה יעקב ע"ל ר' עקיבא) · ביוחסין
דקכ"ט ריב"ז ור' שמעון בן הלל קבלו משמאי והלל וחבירי ריב"ז
ר"א בן יעקב (ע"ש וזה שקר) ור' צדוק · ובנו ר"א (גם זה
אינו ע"ש) ור' ישמעאל בן אלישע כ"ג · אבא שאול (מבית רמשא
ע"ש) ר"א המודעי (ע"ש) ר' חנינא סגן הכהנים (ע"ש) ר"ג
הזקן ור"ש בנו הנהרג · ר' חנינא בן אנטיגנוס (ונ"ע) ורבי
חנניה בן תרדיון (ונ"ע) ושמואל הקטן · ור"א בן דמא (ע"ש
זה אינו) ור' יהודה בן בבא (ונ"ע) וחנניה בן חכינאי (ע"ש
זה אינו) ור' חנינא בן דוסא (זה אינו ע"ש כי הלך ללמוד אצל
ריב"ז א"כ לא היה חבירו · אמר לבן בוכרי · אמר לבני בתירא :
אמר יפה אמר חכן בן אבשלום · ר' ברכיה בשמו · ר' יהושע בר
נחמיה בשמו : ר' נהוראי בן הקנה תלמידו ונ"ע · רבה בר מרי
בשמו · בחולין פ' השוחט דף"ו עוד שאלו פרש"י קונטרוקון את
ר"ג ותו' כתבו את ריב"ז · כתב ש"ק דל"ג א' ראיתי בפא"ט אריב"ז
נהירנא כד הוינא יתיבנא שבע עשרה שוראן אחורי דרב לפני רבי
(טעה כי זה אר' יוחנן לא בן זכאי כדאי' בחולין ראשית הגז קל"ז
ב' ע"ל אבא אריכא ודומה לזה בחולין כ"ד א') ובמהרי"ק סקס"ט
ב' ריב"ז הוו או רבינו הקדוש אחר הוי עכ"ל ודאי נוסחא מוטעת
נזדמנו לו · וכעת אין ת' מהרי"ק לפני ואולי גם במהרי"ק נ"ל
ר' יוחנן והוא סתם ר' יוחנן לא בן זכאי וא"כ ריב"ז א' הוא ואין
שני · בטבריה לפני העיר קבור הרמב"ם ואצלו בית המדרש נקבר
ר' יוחנן ורב כהנא ואצלו בית הקברות נקבר ריב"ז ותלמידיו גא"י
ומ"ב ריב"ז ור' יונתן בן לוי · ר' יוחנן בן החורנית הלכו זקני ב"ש
וב"ה לבקרו (משנה בסוכה פ"ב דכ"ח א' · וביבמות די"ד ב' אמר
כעשה כב"ש כו' א"ל רשב"ג מה נעשה כו' · עירבין י"ג ב' אר'
אלעזר בר' צדוק כשהייתי לומד תורה אצל ר"י ב"ה ראיתי שהיה
אוכל פת חרובה בשני בצורות והודעתי את אבא יבמות ט"ו ב' ותוספתא
פ"ב דסוכה · (יוחנן איש ירושלים יוסי בנו · ר' יוחנן בן נורי
(ונקרא קופת הרוכלים גיטין פ' התקבל ס"ז ובאדר"ן ספי"ח קופה
של הלכות · חולק עם ר"ג בקידוש החודש (ר"ה כ"ה א' ·
במשנה מעשרות דכ"ח · כלאים פ"ו א' · תרומות פי' י"א ·
חלה פ"ד ב' : פ' מי שהוציאו מ"ה א' · ר"ה דל"ב א' · פ"ב
א' · ופ"ד ה' ו' : יבמות פי"ד א' · כתובות פ"א י' · נדרים
פי"א ד' : ב"מ פ"ג ז' · עדיות פ"ג י' · חולין פ"ט ב' ג' :
בכורות פ"ו ו' · תמורה פ"א א' ד"ז ב' · כריתות פ"ג ו' · כלים
פ"ב ז' · פי"א ג' · פי"ז ה' י"ד י"ז · פ"ל ב' · אהלות פ"ב ז' :
פ"ו ז' · פ"ח א' · פי"ב א' · פי"ד ג' : נגעים פי' א' : פי"ד
ו' : פרה פי"ב ה' : מקוואות פ"ו א' ב' ה' : טבול יום פ"ג ה'
ו' : טהרות פ"ח ו' : עוקלין פ"ג ה' ו') : ולא הניחו ר' יהושע
לבטל דברי ר"ג דיבנה ע"ש) ופסק הלכות כר"ג בפ' בכל מערבין
(מ"א א') ושם פ"א י"א ב' ר' יהושע הלך אצלו ללמוד תורה וא"ל
רבי : בתוספתא פ"ז דתרומות (אר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן
בן ברוקה מעשה) שהלך ר' יוחנן בן ברוקה אצל ר' יוחנן בן נורי
לבית שערים : (ובירושלמי תרומות פ"ה דמ"ו רע"א אר' ישמעאל
בנו של ר' יוחנן בן ברוקה מעשה שהלך ר"י ב"כ אצל אבא ר"י ב"ב
לבית שריו) : ובתוספתא פ"ב דסוכה אמר רבי פעם א' באתי עם
ר"א בר' צדוק אצל ר"י ב"נ לבית שערים : וכתב יוחסין ד"ו ב'
כי רבי לא היה בזמנו ונ"ל דר"ג נקרא סתם ברבי : והיה קנה
ר"ע לפני ר"ג (אר"י ב"נ לר"ע עד מתי אתה מאכיל כגלות א"ל
ר"ע לר"י ב"נ עד מתי אתה מכלה וזמון ישראל בכורות ד"מ א' :
ובזבקים ו' ב' דברי ר"ע רבי יוחנן בן נורי אומר כנ"ל שמ"ח :
(בעירכין פ"ג י"ו ב' וספרא קדושים מ"ה ב' וספרי ר"פ דברים
כ"ע

קדושה : (ר' יהושע בן ביתוס בש"ר יהודה בר סימון ב"ר פפ"ד
כ"ד ד' · (ר' יהושע בר זידל שאל לר' ינאי בר' ישמעאל וסלקין
לגבי ר' ינאי ר' זירא ור' הושעיא ור' בון בר כהנא ורבי חנניה
תרומות פ"ה וירו' ע"ז פ"ב · (ר' יהושע בר אבירים מ' מגילה
קכ"ד ד' · (ר' יהושע בריה דר' נגדי מ' שמואל פי"ג · (רבי
יהושע בן פדיה מ' משלי סי' ו' · ר' יהושע בר אבא אושעיא איש
טריא נולד יום שמת אביו (ע"ש) · ר' יהושע הלוי בר שלום
(נ"א אולי צ"ל ר' יהודה הלוי בר שלום (ע"ש · ר' יהושע בר
נחמן אחיו ר' שמואל (נ"מ : ר' יהושע בן מרתא בן אחי רבי
חייא (עיי' רב יהודה בר"י בר מרתא וצ"ע · (ר' יהושע בר
בנימן בר לוי (ע"ש · (ר' יושוע אחוי דדוריי שאל לר' אבהו ·
ע"ש · (ר' יהושע ור' נחמיה בש"ר אחא : רבה איכה כ"א א' ר'
יהושע זה לא ידעתי מי הוא · (יושוע חמיו של ר"ע · בנו ר'
יוחנן · (רב יהושע דב הונא בנו · רב נחמיה בר"י · קיננא
בר"י · רב ששת בר"י · (יהושע ר' יוחנן בן יהושע · ר' יוסי
ב"י · ר' ישמעאל ב"י · ר' שמעון ב"י · (ר' יהושע בן הלם
הגידו לו בהלום. שמח בלבך שאתה ונכם הקב"ה מושבך ומושבו בג"ע
וחלקו וחלקך שוין כא' · כשניער ר"י השב בלבו ואמר אוי לי שמיום
שנולדתי הייתי תמיד בירא' קוני ולא עמלתי אלא בתורה ולא הלכתי
ד"א בלא ציצית ותפילין והיו לי פ' תלמידים ועכשיו שקילין מעשי
ותורתי עם הקצב א' · שלח לתלמידיו תדעו שלא אכנס לבית
המדרש עד שאראה מי הוא זה האיש ומה מעשיו שהוא חבירי בג"ע
מיד הלך עם תלמודיו מעיר לעיר ושאל בשם האיש ובשם אביו עד
שבא אל עירו כשנכנס שאל מיד היכן נכם הקצב אמרו לו למה אתה
מבקש אותו אתה חסיד וצדיק ותשאל מאיש כמוהו אמר להם מה
מעשיו א"ל אדוני לא תשאל ממנו כלום עד שתראה אותו מיד שלחו
בשבילו ואמרו לו ר' יהושע ב"א שואל אותך א"ל נכם מי אנכי ומי
אבותי בישראל שר"י שואל אותי אמרו לו עמוד ולך עמנו השב בלבו
שכל מה שאמרו לו שקר הוא ואמר לא אלך עמכם שאתם משחקים
בי מיד חזרו לר"י ואמרו לו אתה אור ישראל ואור עינינו עטרת
ראשינו איך תשלחנו בשבילו הלא הוא לא רצה לילך עמנו · אמר
להם תדעו שלא אשב עד שאראה אותו · הלך ר"י בעצמו אצל נכם
הקצב ונפל נכם על פני ר"י ואמר מה יום מיומיים שעטרת ישראל
בא לפני עבדו · א"ל דבר יש לי לדבר עמך א"ל דבר א"ל מה מעשיך
ומה מלאכתיך · א"ל אדוני קצב אני ויש לי אב ואם זקנים ואינם
יכולין לעמוד על רגליה' ובכל יום ויום אני מלבישם ומאכילם ומרחיצם
בידי · מיד עמד ר"י ונשקו על ראשו וא"ל בני אשריך ואשרי
גורלך מה טוב ומה נעים ואשרי חלקי שזכיתי להיות חבירך בג"ע
(ס' קטן מעשיות בדבור כבד את אביך · ר' יוד · אר' אמי בר
יוד (פ"ג דתענית דך"ב סע"ב פרש"י הנם ששמו יוד) אולי קטן
היה · (יוד קרת אמר רב יוסף יוד קרת קא הזיכו הכא (קדושין
די"ו ב') פי' יוד קטנה עשאו עיר גדולה וערוך פי' שם חכם ובשס"ח
בגליון פי' גאון יוד קרת שם עיר כמו רבי יוסי דמן יודקרת ·
ובחידושי ריטב"א שם גרסת רש"י אר' יוסף יוד קרת קא הזיכא הכא
ופירשו תנא זה האריך בדברים שלא לצורך כעושה מיוד קטנה עיר
גדולה : · אבל הראב"ד גורס אמר רבה יוד קרת קא הזיכא הכא
והוא שם אדם קשה מאד שלא היה חס אפילו על בניו כדאי' בתענית
על ר' יוסי דמן יוקרת ולדוגמא הביאו לכאן לומר שאף זו קושיא
קשה היא וזה יותר נכון עכ"ל · (יוחאי ר' יעקב בנו ויש רבי
שמעון ב"י · רב יוחני פ' ע"פ · מר יוחנן בזמן שמואל (בעא
משמואל פ' מגלחין א"ל מר יהודה דבי מר יוחנא ע"ז פ"ק ט"ז ב' ·
מר יוחנא בריה דרב חנא (בר אדא ואמרי לה מר יוחנא בריה דרב
חנא בר ביזנא אקלע רבא ורב ספרא לביתו (ע"ש) עביד להו
עגלא תלתא פ' הזרוע דקל"ג א' · (מר יוחנא בריה דרב חנא בר
ביזנא ע"ל · יוחנן כהן גדול (במשנה סוטה פ"ט י') בנו מתתיהו
כמו שנזכר בתפילת מתתיהו בן יוחנן כ"ג חשמונאי ר"ל יוחנן שנקרא
חשמונאי והיה אביו של מתתיהו וכ"ה ביסוד עולם וכן בפ"ק דמגילה
שמעון הצדיק ומתתי' בן יוחנן כ"ג חשמונאי ובניו שעמדו לישראל
בימי יוונים והיה צדיק ותיקון תקנות רבות · (וה"ע כתב יוחנן
כ"ג בן מתתיהו (וכ"כ רמב"ם בהקדמ' לזרעים וכן הביא היוחסין
בהג"ה בשם רמב"ם דקכ"ט א') שהיה בימי השמונאים ז"ל בד"ג
סע"א דור ראשון שמעון הצדיק : דור ב' אנטיגנוס ור"א בן הרסום :
דור ג' יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן : דור ד' יוחנן בן מתתיהו
ויהושע בן פרחיה ונתאי הארבאלי עכ"ל) (וכ"כ רמב"ם פ"ו אבל
טעות בידם כי יוחנן כ"ג היה אביו של מתתיהו) (מ"ש פרק :
והוא תקן הדמאי והעביר וידוי מעשר שני ובטל בה"ה קול הפטיש

מירושלים וזה לא הביאו המפרשי' כי נראה להם שזה מותר אם אין
לו מה יאכל כדאי' במ"ק (עיי' פ' ע"ע דמ"ז) ועשה שתי פרות
כדאי' בפ"ג דפרה (מ"ה) ועוד ביטל המעוררין שהיו אומרין עורה
למה תישן וביטל הנוקפין שסידר טבעות להפיל השוורים לארץ לשוחטן
לקרבנות : כתב יוחסין די"ו ב' ובפי"כ נראה שהיה בימי ינאי הוא
ובנו כשהקדישו נכסיו וזה תימא עכ"ל : וכתב שקיבל מאנטיגנוס
שנת ג"א ת"ק שהוא נ"ב שנים לבנין הבית : ובסוטה ל"ג כשילא
מק"ק שמע ב"ק נלחן טליא כו' ורבה ש"ה : (כתב ז"ר ר"פ חקת
כתב הר"ש פ"ג דפרה (משנה ה') שהיה בימי ריב"ז ובברכות כ"ט
אמר אביי הוא ינאי שהרג החכמים והיה בימי ר' שמעון בן שטח
וקדם הרבה לריב"ז שהיה בשעת החורבן ושב"ש היה קודם שמעיה
ואבטליון עכ"ל (ר"ל כי שמעיה ואבטליון רבם של הלל וריב"ז תלמיד
הלל : (בפ' מקום שנהגו דנ"ז א' ועוד צווחה עזרה שאו שערים
ראשיכם ויכנס יוחנן בן נרבאי תלמידו של פנקאי וימלא כרסו מקדשי
שמים כו' כתב הדא"ג יש לדקדק דחשיב ליה הכא בכלל כהנים כשרים
ובפ"ק דיומא (ד"ט) דקחשיב לצדוקי' בבית שני שהאריכו ימים
שמעון הצדיק מ' שנה ויוחנן כ"ג פ' שנים וישמעאל בן פאבי י' שנים
ואמרי לה י"א שנים של ר"א בן הרסום ולא קחשיב יוחנן נרבאי
ואפשר דהיינו יוחנן כ"ג היינו יוחנן בן נרבאי ומזה יש ליישב ר"ל
לפי פרושינו יהיה יוחנן בן נרבאי : יוחנן ששימש פ' שנים ונעשה
צדוקי) דגבי ישמעאל בן פאבי אמר שהוא תלמידו של פנחס למעלתו
כאלו היה פנחס בן אלעזר רבו שהי' מפורסם אבל ביוחנן בן נרבאי
אמר שהוא תלמיד פנקאי (ואלו היה למעלתו) אין שם רבו פנקאי
מפורסם מי הוא אבל אם (כימא) הוא יוחנן כ"ג ששימש פ' שנה
בכ"ג וא"כ נעשה צדוקי ניחא דשינה שם רבו לגנאי לו פנקאי
כלומר שאינו עוד תלמיד של פנחס וניחא נמי אם היה יוחנן דהכא
(ר"ל יוחנן בן נרבאי תלמידו של פנקאי) הוא יוחנן כ"ג (ר"ל
יוחנן כ"ג שנעשה צדוקי שהיה מבני חשמונאים) שהיה מתנהג כ"כ
בגדולות ועשירות (שהי' אוכל בסעודתו ש' עגלים ומ' סאה גוזלות
בקנוח סעודה ושותה ט' גרבי יין) לפי שהיה מבני חשמונאים כ"ג
ומלכים : וק"ק אמאי לא חשיב התם בכלל כהנים כשרים את מתתיהו
כ"ג דוודאי כ"ג כשר היה : שמזכירין אותו בנס דחנוכה : ויש
ליישב ודוק עכ"ל · וצ"ע לפי מ"ש בפ"ק דיומא הכ"ל דירא' ה'
תוסף ימים בית ראשון עמד ת"י שנים ולא שמשו רק ח"י כהנים
וגי' ריטב"א י"ב כהנים : ושנות רשעים תקצרנה זה מקדש שני
שעמד ת"ך שנים ושמשו בו יותר מן ש' כהנים לא מהם מ' ששימש
שמעון הצדיק ופ' ששימש יוחנן כ"ג וי' של ישמעאל בן פאבי וי"א
של ר"א בן הרסום (עולה קמ"א שנים) לא והשוב כ"א לא הוציא
שנתו : וצ"ע למה לא קחשיב פ' שנה ששימש יוחנן כ"ג ונעשה
צדוקי · וי"ל דמ"ש ופ' ששימש יוחנן כ"ג הוא הוא שנעשה צדוקי ·
אך לדעת ב"ש כי ב' יוחנן כ"ג היו א' צ"ג וא' נעשה צדוקי למה לא
קחשיב את יוחנן כ"ג הצדיק כמה שימש · כתב ב"ש דמ"ה בשם
רמב"ם פ"ט מ"ה מעשר כי ב' יוחנן כ"ג היו כי יוחנן כ"ג העביר
הודיית מעשר הוא שהי' אחר שמעון הצדיק ואינו יוחנן כ"ג ששימש
בכ"ג פ' שנים ונעשה צדוקי (הוא בן שמעון בן מתתיהו והוא
הורקנוס הראשון ונקרא ינאי כ"כ יוחסין · ובש"ק דכ"ה סע"א
ששימש בכ"ג מ' שנה (ע"ש) ומלך ל"א שנה · (יוחנן בן נרבאי
תלמידו של פנקאי ע"ל יוחנן כ"ג · (ר' יוחנן בן בתירא עלו זקני
ב"ש וב"ה לעלייתו מנחות דמ"א סע"ב ובזבחים ס"ג א' אר' יוחנן
ב"ב אכן עניין ההוא עלמו במנחות ד"ה סע"ב הגי' ר' יהודה ב"ב
עיי' ר' יהודה ב"ב ותראה איזה יוכשר ובספרי שלח לך ר' יונתן
ב"ב שעלו זקני ב"ש וב"ה לעלייתו א' ט"ס · רבי יוחנן בן זכאי
הכהן כ"כ רמב"ם בהקדמה לזרעים (קיבל מהלל ושמאי אבות
פ"ב · במשנה שבת פט"ז ז' · פכ"ג ג' · שקלים פ"א ד' · סוכה
פ"ב ה' · פ"ג י"ב · ר"ה פ"ד א' ג' ד' ו' · כתובות פי"ג א' ב' ·
סוטה פ"ב ב' · פ"ט ט' ט"ו · בן זכאי בסנהדרין פ"ה מ"ב ·
עדיות פ"ח ג' ז' · מנחות פ"י ה' · כלים פ"ב ב' פי"ז י"ו ·
ידים פ"ד ג' ו') · (אמת שכ"כ רש"י פרק במה מדליקין דל"ד א'
ריב"ז היה כהן כדאמרינן במסכת' פרה (פ"א כ"ה בשס"ח · אך
לא מצאתי שם רק (בתוספתא פרה פ"ג ופי"ז דאהלות שאלו תלמידיו
את ריב"ז פרה במה נעשית א"ל בבגדי זהב אמרו לו למדתנו בבגדי
לבן א"ל יפה אמרתם ומעשי' שעשו ידי וראו עיני שכחתי כששמעו
אזני עאכ"ו לא שלא היה יודע אלא שהיה מבקש לזרז התלמידים ·
וי"א הלל הזקן שאלו לא שלא היה יודע אלא כו' ובספרי ר"פ חקת)
אם מה שעשו ידי שכחתי (אכן בתו' מנחות דך"א ב' כתבו אריב"ז
אלא שהכהנים דורשין מקרא זה לעצמן משמע דריב"ז לא היה כהן

האשה טובה הרבה ותועלת גדול בביתו · והאיש העשיר שבכיתי לו הקיר אם הייתי מכיחה לבנותו היה מגלה יסודה והיה מוצא מטמכן גדול מזהב וכסף · וע"כ בכיתי לו והכה מהרה יפול הקיר ולא יבכה עוד · והאכשים אשר התפללתי עליהם ברוב שרים וברב ראשים לפי שהוא רעה להם ומחלוקות גדול בעצתם ומחשבותם לפי שבכ"א שבו ראשים בשקת וברב נאים · והאכשים שהתפללתי עליהם בראש אחד הוא טובה להם ויישובם לפי שישובו מעשיהם ועצתם לעצה א' וישמחו בו ורוח מחלוקות לא יבא ביניהם ולא תחליף עצתם ולא תופר מחשבתם ע"כ אמרו המושלים ברוב הובלים תטבעכה הספיכות וכן אמר באחד מבין תתישב עיר · ועוד בזה אליהו וא"ל הכני הולך מעמך לכן אודיעך באשר תועיל · אם ראית רשע שהשעה משחקת לו אל יסיתך יצרך ואל תתמה עליו לפי שהוא לרעתו · ואם ראית צדיק מיצר ומצטער ימי חלדו ויגיע ויעמל ברעב וצמא ובעירום וחוסר כל או יסורים באים עליו אל יהרה אפיך ואל תכעס ברוחך ואל יתעך יצרך ולבך לחשוב שום ספק ביוצרך וחשוב בדעתך ולבך כי צדיק ה' וצדק דיכו ועיכיו על דרכי איש ומי יאמר לו מה תעשה ואח"כ שאלו איש בשלום חבירו והלך בדרכו · ס' מעשיות ר' כיסים ברבי יעקב : ריב"ל ורבי יוחכן קיי"ל כריב"ל תו' עירובין ס"ב ב' ודס"ה ב' ובכדרים ס"פ אין בין המודר דמ"ה א' בר"ן ורא"ש ובתו' ובתו' פ' אין מעמידין ל"ה סע"א הלכה כריב"ל אף לגבי ר' יוחכן כ"ש לגבי שמואל · דהא שמואל ורבי יוחכן הלכה כרבי יוחכן וכן בסדר תנאים ואמוראים פסק הלכה כריב"ל בכל מקום וכ"כ תו' פ' ג"ה דל"ז א' וכתבו עוד דהלכה כריב"ל בכ"מ דבר סמכא הוא ואפילו לגבי רבי יוחכן · ובת' הגאונים פסק כריב"ל בכ"מ · וכ"כ הרא"ש ר"פ לולב וערבה הלכה כריב"ל לגבי ר' יוחכן · ובתו' הלכה כריב"ל דקשיש מרבי יוחכן : ובתו' מגילה ד"ז א' קדושין ד"ג א' גיטין ל"ט סע"א : חוץ מהלכות מיעטות תפילות באמצע תקנוס ובפ' בולין מחיצה של ברזל איכה מפסקת ואפ"ה רוב הגאונים פסקו כריב"ל כ"כ המכהיג · ובפ' אלו הכאמרין הביאו מאמר זה להלכה פסוקה בענין ברכת כהנים · וקצלדא פ"ק דע"ז אין הלכה כמותו דתניא כרבי יוחכן · וכן גיורית פחות מג"ש שהתירה לכהן · איכה הלכה וכן מש' שאסור לטעום שעת המנחה עד יתפלל פ"ק דשבת · ופ' תפילת השחר והלכה ט' וקטן מצטרפין ר"ת ורב האי בלבד פסקו כמותו · (וע"ת רשב"א סתס"ד הא דאמר הרא"ש הלכה כריב"ל לגבי רבי יוחכן לא אמרו כן הגאונים · כתב התוס' לענין יומא ד"ד א' ריב"ל היה רבו דר' יוחכן עיי' בכללים וכ"כ יוחסין בשם רמב"ס פ"ק דגיטין · אבל מ"כ י"ע כתב ריב"ל תלמיד רבי יוחכן עיי' למטה · וכ"כ במרדכי ספ"ק דיבמות · ובפ' חלק דל"ט ב' ר' יוחכן וריב"ל אמרי הקדים ר"י לריב"ל · ר' אבהו אקלע לאתריה שבת מ"ו יבמות י"ד א' ירו' כירה מ"ו א' · רב אחא בר הכילאה ר' אחא בשמו · ורב אחא בשם ר' ירו' מגילה פ"א · רב אחא קרטיגנאה · רב אחא בר חמא תלמידו · ר' אינון בשמו · רב אידי אריב"ל · רב אידי בר אבין בשמו · ר' אלעזר הקפר נראה שהי' רבו · ר' אלעזר בן פדת בשמו · ר' אלכסנדר ע"ש · רבי אמי בשמו · ר' אסי בשמו · בש"ר אנטיגנוס · נקרא ברבי · ר' ביסנא בר חמא · ר' בירים בזמנו · ר' ברכיה בן בנו · רבי גמליאל זוגא · לזבדי בן לוי נראה בהלום · (ונראה כי הוא אחיו) · ר' זביד אריב"ל · ר' זעירא בר חמא בשמו · בש"ר חייא ירו' פ' הלון ורצה לראות את ר' חייא רבה אחר מותו · פליג עם ר' חייא בר רב : מסתמוך על כתפי' : דר' חייא בר אבא ירו' שבת פ"ק : ר' חלבו בשמו : ר' חמא בר עוקבא : ור' חמא בר שקלא : ור' חכינא : ור' חנא קרטיגנאה : רב חנן בר זבדי בזמנו : ר' יהודה בר אלעאי בשם ר' יהושע בן לוי רבה קהלת בפ' ושבתי אני וארא"ה דל"ד א' : וצ"ע כי ר"י בר אלעאי קדמו טובא אך בילקט כ"ז איכו : בש"ר יהודה כשיאה או בשמו : ורבי יהודה בן לוי ירו' מגילה פ"א ע' סע"א : ר' יהודה בן פזי בשמו : ר' יודן גזורו : ר' יודה בן נרי' רבו : ר' יהודה בר' סימון : ר' יהושע דסכנין בשמו : אר' יוחכן אריב"ל סוכה ל"ב א' וע"ל ר' יוחכן תלמידו או רבו ובר"ה י"ה ב' ופ' הוציאו לו דס"ב ובמכחות צ"ה א' פליגי : ור' יוכתן ע"ל : ר' יוכתן דבית גוברין : ר' יוסי בר הכינא בירושלמי פ' י"כ דמ"ד ד' וכצ"ל בתעכית פ"ק דס"ד ג' קמיו : ר' יוסי בר סימון בשמו : ר' יוסי בן פטרס בשמו : ר' יוסי בן כהוראי שאלו : רב יוסף בכו : אר' יוסף אריב"ל שבת ל"ד א' וצ"ע אי היה תלמידו : בש"ר ינאי : אר' יעקב אריב"ל : ר' יעקב בר אחא בר אידי : ר' יעקב בר אחא אריב"ל : ר' יעקב בר אידי בשמו : ור' יצחק חקולא ירו' ברכות כ"ג י"ו ג' : רבי יצחק בר נחמני

בעא מיניה · רבי יצחק בר נחמן בשמו ירו' פי"כ וע"ש · רבי יצחק בשמו · רבי יצחק בר אמי בשמו · רבי ישמעאל בר אבא אריב"ל · רבי לוי בר בריה בשמו · רבי מיישא בן בנו · ר' מלוך בשמו : רבי מנא דשאב בשמו : רבי מתון תלמידו : רבי מריון אריב"ל : רב נחמן בר יצחק בשמו · רבי סימון בנו בשמו · רבי סימון בשמו · עולא אריב"ל · מר עוקבא מסדר אגדתי' קמיה · רבי עוקבא בשמו · רבי עזריה בשמו · בש"ר פדיה · בש"ר פדת · בשם קהלא קדישא · א"ר שמעון בן פזי אריב"ל משום בר קפרא · אריב"ל משום ב"ק · רב · ורבא בב"ח אריב"ל · אמר רבי ר"פ בא לו ס"ט וירושלמי מגילה פ"א · אמר רבי ג"ד אריב"ל משום אנשי ירושלים ע"פ קי"ג א' וצ"ע שהרי לוי אביו היה תלמיד רבי ואיך אמר בשמו · ובע"י איכו תיבת רבי והנאני · אמר שלא רבי את הני רומכום יבמות ס' : רמי בר אבא בשמו · ר' שבתי בשמו · שימי בר עוקבא · רבי שלמן בר לוי בשמו · ר' שמואל בר כתן · אמר שמואל בשמו · שמואל בר נחום תלמידו · רבי שמואל בר נדב בעא מיני' : רבי שמלאי בשמו בכורו' ל"ו ב' בשם ר"ל : רבי שמעון בן פזי ע"ל : רבי שמעון בר אבא אייתי גיטה קמיה · רבי שמעון בר אחא בשמו · בש"ר שמעון במדבר רבה פי"ב : רבי תנחום אריב"ל · רבי תנחום בר חייא בשמו : (רבי יהושע בן לוי בר' שלום רבה בהעלותך פט"ו : (ר' יהושע הדרומי ירו' פ' הרואה דרומיא הלה פ"ג. אמר רבי יסא בש"ר אחא פ' המנניע · קומי רבי יונה ס"פ לולב ערבה ובע"ז פ"ב ד"ל ע"ג בבבלי · א"ר ספרא משום ר"י דרומה : ומסופק אני אם איכו ריב"ל שישב בדרומי של אי' כי ריב"ל גזר תעכית לאנשי דרום : וכ"כ קצת דאי' בירושלמי ס"פ הרואה אר"י דרומיא ג"ד גזרו ב"ד שלמטה והסכימו ב"ד של מעלה ואלו הן הרמה של יהושע ומגילה ושאלת שלום בשם ובסוף מכות דך"ג אריב"ל ג"ד עשו ב"ד של מטה והסכימו ב"ד שלמעלה מגילה ושאלת שלום והבאת מעשר הרי דברי ר' יהושע דרומיא הם הם מ"ש ריב"ל במכות אך אי' שם בירושלמי ר' אבין בשם ריב"ל אף המעשרות א"כ נראה דג"ד שאמר ר' יהושע דרומיא איכו ריב"ל : ואם הוא ריב"ל י"ל ע"פ הלכה דאי' בב"ב כ"ה ב' אר' יצחק הרוצה להחכים ידרים להעשיר יצפין אריב"ל לעולם ידרים שמתוך שמתחתם מתעשר שנא' אורך ימים בימינה עושר וכבוד בשמאלה לכן בחר ריב"ל לישב בדרומא של א"י : (ר' יהושע בן אלישע עיי' ר"א בר צדוק : (ר' יהושע בן יאיר בש"ר פנחס בן יאיר : ור' ברכיה ור' אבא בר כהנא בש"ר פנחס בן יאיר ירו' תענית פ"ג ס"ו רע"ג : ר' יהושע עוזאה (אר' יוחכן בעי יהושע עוזאה כו' וא"ר יוחכן הדר פשטה ר"י עוזאה יומא מ"ז ב' וס"ד הושיע ובנדרים ל"ח ב' יהושע איש עוזא אומר : ר' יהושע דסכנין (ושם נקבר ג"א"י) (ור' אבא בריה דרב פפי) בש"ר לוי (ע"ש בשם ריב"ל רבה איכה כ"ט א' : ור' אחא בר שלקי ור' הכינא בר שלקי בש"ר סימון ובש"ר יוחכן : ור' יהודה בן פירון : ור' מנא דשאב : ר' פפי בשמו : ור' חייא בר פפי : (ר' יהושע בריה דר' תנחום בר חייא דכפר אגון במ' קהלת ד"צ ע"ב : וב"ר ד"ח ג' כפר חנין : פירש בספינה בין סוכות להנוכה וא"ל מטרוניתא שלא יפרוש וכן א"ל אביו בהלום וגם קבורה לא היתה לו וכן הוה : ר' יהושע בר אבא (משמים דעולא פ' כל הצלים דקכ"ו א' מ"ק ה' ב' : אמר רב גידל אמר רב מנחות ל' ע"א כמה הלכות : ב"ב ט"ו א' : ובזבחים ל"ב ב' איתיב רב יהושע לעולא כו' א"ל מעוכך אולי הוא ר' יהושע בר אבא : אולי ר' יצחק בר אבא אחיו : רב יהושע בר אידי בר אבין נגרא והי' כשנפטר רב כהנא פ"ק דפסקים (ג' ב' ואין כזכר שם בר אבין נגרא ולא היה במיתתו רק מנאו שמת : (רבי יהושע בריה דרב אידי ברכות ד' א' מ"ק ה' ב' עירבין דפ"ב רע"ב : ור' היכנא בריה דרב אידי הנזכר במ"ק באותו ענין אולי אחיו : בשבת י"א א' : אקלע לבי רב אשי וא"ל ליטעום מר מידי ואותו ענין בתענית י"ב ב' לבי רב אסי וט"ם וצ"ל רב אשי עיי' בכללים : ואולי רב יצחק ברב אידי אחיו : (ר' יהושע הכהן בר' נחמיה בש"ר יצחק שה"ט ס"פ בש"ר הכינה בר יצחק ב"ר ר"פ י"ד : ור' לוי בר חייתא ור' אבא בש"ר חייא בר אבא רבה בהר דר"ג ג' : בש"ר יוחכן בן זכיי שקלים פ"ב : רבי תנחומא בשמו תנחומא אחרי : (ר' יהושע בר גיזורה הוי משמש קמיה ר' זעירא ירו' ר"פ כירה ופליג עם ר' זעירא תענית שם רפ"ד : (ר' יהושע אונייא ערלה פ"א שבת פ"א אר' שמואל בר יצחק תנא רבי יושע אונייא ירו' ר"פ אלו עוברין : (ר' יהושע בר אביון ר' סימון בש"ר אנייני בן סוסי ירו' פ' א"ל המתוכא מ' ע"ג בר אבון מ' איכה פ"א רע"ד : (ר' יהושע בריה דר' טימי ור' בורקי (ע"ש) והי' קראן עדת

קדושה

כ"ז. ירשב"ג וי' לדיקים דלא מליכו רק י' הרוגי מלכות : וש"ק דף ז' סע"א ריב"ל נכנס חי לג"ע בימי ריב"ז וזה שקר · כתב יוחסין אבל ברבה סוף ס' שמות (פ' פקודי קס"ד ב' וס"פ קיי שרה פס"ב ופ' מקץ ק"כ ב' וירו' ר"פ כל הצלמים · נראה שריב"ל מת ולא נכנס חי לג"ע דריב"ל וזבדי בן לוי ורבי יוסי בן פטרוס בשעת סילוקן אמר כ"א פסוק א' אעפ"י שיש לדחות דבשעת סילוקן קאמר · בתרומות (פ"ח וירו' פ' האשה · ובב"ר ויגש ס"פ צ"ד) שלא דבר אליהו עמו על שמסר את עולא בן קושב אעפ"י שהדין כך כי א"ל וכי משנת חסידים הוא · ובפ' גולין (די"א) בעבור איש שאכלו אריה ג' פרסאות ממקומו שלא הגין זכותו לא דבר אליהו עמו ג' ימים · בירושלמי תענית פ"ג דס"ו ג' ריב"ל עביד תענית בדרומא וכחת מטרא והוון לפוראה אמרין ריב"ל מחית מטרא ור' חנינא עבר מיא מן לפוראי כו' שלה ואייתי לריב"ל א"ל משגח מרי מיפק עמן להתענות ונפקון תרוייהון לתעניתא ולא נחית מטרא עאל ואמר קומיהן לא ריב"ל מחית מטרא ולא רבי חנינא עבר מטרא מן לפוראי · אלא דרומאי ליבהון רכיך ושמעון מילא דאורייתא ומתכנעין · ולפוראי ליבהון קשי ושמעון מילא דאורייתא ולא מתכנעין עכ"ל · ובבבלי תענית ענין כזה ר' חמא בר חנינא · וריב"ל ונראה כי ענין א' הוא · כתב יוחסין רבי חנינא בר חמא הביא מטר לליפורא' עכ"ל שם וכאן כתב ריב"ל היה בדרום א"י והי' בזמן ר"ח ב"ח ושניהם התענו על גשמים בדרום ולא נענו עם היות כי ר"ח בליפורי נענה ונתנו הסיבה שאנשי דרום לא היו לבם נכנע לשמים כדמוכח בירושלמי תענית עכ"ל · ראה כי הפך הקערה על פיה · ברבה פ' וישלח פע"ה דפ"ז ב' ריב"ל סליק לרומי · כשאתא לעכו נפק ר' חנינא לקדמותיה אשכחי' צולע על ירכו א"ל דמי את לסבך והוא צולע על ירכו עכ"ל · כתב ידי משה לפי שלוי אבין הטיח דברים כלפי מעלה ונטלע (ע"ש) לא יחשב שבנו ריב"ל אטלע ג"כ מחמת הטא אלא דמי לסבך יעקב שאטלע בלא חטא עכ"ל : וכתב ברש"ל דבכתובות ק"ג ב' דלוי הוי יתיב גבי ר"ח ר"ל שהיה חבירו ור"ח הי' גדול ממנו דלא הוי כייף לר' אפס (ע"ש) וכ"כ רש"י בשבת כ"ט ב' לוי ור"ח שוין בחכמה ושנים : וא"כ איך הלך ר"ח לקדמותיה דריב"ל דזוטר טפי לכ"ג דגרסי' לוי הוי סליק לרומי ולא ריב"ל בנו ונכון הוא עכ"ל · ולכאורה נראה כדבריו דלא מלינו באיזה מקום בש"ס דריב"ל אטלע כ"א לוי כנ"ל : א"ק דהא ר' חנינא הוי שכיח קמיה דרבי (ע"ש) ולוי היה ג"כ תלמידו דרבי ואיך לא ראה אותו שהוא צולע עד שבא לעכו דהא מכה שהראה קידה לפני רבי אטלע : ואפשר שלא היה ר"ח באותו שעה לפני רבי כשאטלע וכשבא לעכו ראה אותו : ומה שמתמיה איך הלך ר"ח לקדמותיה דריב"ל דזוטר טפי דהרי אר"ח לריב"ל מרי פי' אדוני מיפק עמן לתעניתא הרי קרא את ריב"ל אדוני : ובירושלמי פ' א"ע ד"ט א' ר"ח וריב"ל עלון קומי שר אחד דקסרין וקם לפניהם אמרו לו מן קומי אילן יהודאין את קאים א"ל אפיכון דמלאכין חמית עכ"ל הרי מעלתן שוה ואדרבא קראו רבי א"כ אין לשבש הספרים : וביומא דמ"ט א' בעי ריב"ל תכן ויזת כו' אר"ח ראה שאלת ראשונים למימרא דריב"ל קשיש : והא אריב"ל לי התיר ר' חנינא ש"מ דר"ח היה קשיש מריב"ל (פרש"י דלא הי' דרך הזקנים לומר על הבחורים רבי אלא הל"ל לי התיר חנינא עכ"ל ע"ש דמשני כשאלת ראשונים אני מן הראשונים ג"כ הייתי מתקשה בזה · וצ"ע למה צריך הש"ס להוכיח דר"ח קשיש מריב"ל מדקראו רבי חנינא דהא מוכרח שהיה קשיש מוכיח הרבה דאי' בכתובות פ' הנושא דק"ג ב' : רבי צוה לפני מותו ר"ח ישב בראש ולא קיבל ר"ח שהיה ר' אפס גדול ממנו שני שנים ומחצה · ופרש"י בפ' במה אשה דנ"ט חסר תיבת ומחצה · יתיב רבי אפס ברישא ויתיב ר"ח אבראי · (חוץ לבית המדרש שלא היה נכנף לר' אפס) ואתי לוי ויתיב גביה נח נפשיה דר' אפס ויתיב ר"ח ברישא ולא ה"ל ללוי איניש למיתב גביה וקאתא לבבל · ואמרו לרב גברא רבה אתא אמר ש"מ נח נפשיה דר' אפס ויתיב ר"ח ברישא ולא ה"ל ללוי איניש למיתב גביה וקאתא · ואימא ר"ח נח נפשיה ור' אפס כדיתיב יתיב ולא ה"ל ללוי איניש למיתב גביה וקאתא ומשני לוי לר' אפס הי' מיכף כייף · פרש"י בפ' במה אשה שהרי זקן ממנו : וכתב שם רש"י מתוך שהי' ר"ח חשוב לא נכנס לבית מדרשו של ר' אפס וישב בחוץ ומשום כבודו ישב לוי אצלו וקאתא להכא (ר"ל ולא ישב בבית המדרש אצל ר"ח) שלא היה ר"ח גדול הימנו לא בתורה ולא בשנים ולא נכוף לו לוי ובא לכאן עכ"ל (ר"ל אלו הי' ר"ח גדול הימנו בשנים או בתורה הי' לוי כייף ליה : ואלו הי' לוי גדול ממנו בשנים לא היה ר"ח יושב בראש כמו שלא רצה ר"ח לישב בראש

מפני שר' אפס גדול ממנו בשנים וקאתא להכא (פרש"י שלא היה ר"ח גדול הימנו לא בתורה ולא בשנים ולא ניכף ליה לוי ובא לכאן עכ"ל · נמצא נלמוד מזה דר"ח ולוי שוין בשנים א"כ ר' יהושע בנו של לוי פשיטא שר"ח גדול ממנו בשנים : ואין לך הוכחה גדולה מזו וק"ל · ועוד דממה שקרא ריב"ל את ר"ח רבי אין זה הוכחה דאין דרך הזקנים לקרוא הבחורי' רבי · דהא עולא הי' רבו דרבה ורבה הי' רבו דרבא כמבואר כ"א במקומו · ומלינו שקרא עולא את רבא רבי בחולין דקל"א סע"ב ועיי' בכללים שכתבתי הרבה ראיות : והיה מא"י תו' פ' לולב ערבה דמ"ד א' · ועלה עם ר' יוחנן לירושלים (מ"ש פ"ג · כתב אפיקקסיה מאן דב"א בשבת כו' פ' מי שהחשיך דקל"ג א' · ונקרא ברבי (ע"ש · והיה לוי כדאי' בפ' הזרוע (אינו שם כ"א בפ' כל הבשר דק"ו ב' כי מיאשה בר בריה דריב"ל היה לוי ע"ש · (במגע"א דף ג. אתה החילות להראות את עבדיך דייקא כמ"ש ועבד הלוי שהיה ריב"ל מן השוערים ע"ש והת' מאד דהיה זמן רב אחר החורבן ורבי יהושע בן חנניה היה משורר במקדש ובירושלמי פ' א"ע וגיטין פ' הנזקין דמ"ז ב' אריב"ל מימי לא ברכתי לפני כהן ולא בירך ישראל לפני וכתב באר שבע בהוריות פ"ג דף ג רע"ג ריב"ל לוי היה ועטא"ה ס"ס י"א בשם מהר"ם רוטנבורג · וכ"ה באשר"י בגיטין ס"פ הנזקין והב"י בא"ח סי' קל"ה הביא לשון האשרי דאי' במגילה דף ח. אריב"ל מימי לא ברכתי כו' לא נמצא במגילה כ"א בירושלמי הנ"ל ועיי' ירושלמי מ"ש פ"ה דנ"ו ב' בימיו בקשו להימנות שלא ליתן מעשר לכהונה אמרין מאן ייעל ריב"ל מסייע ללוואי · (ובס' ג"כ כתב ריב"ל הוא קהת דריב"ל לא היה לוי אלא בן ישראל ורנו להורות ריב"ל בן לוי ממש בהיותו קהת עכ"ל · והוא נגד הנ"ל . ג' דברים סח לו מ"ה ברכות כ"א · לא אזל לבי אבלא אלא מאן דאזל בלא בנים מ"ק ד"ו : אמר ס' או פ' הלכות שכח מכח שעסק בצרכי צבור שלמד מר' יהודה בן פדיה ע"ש : מקרי לבריה תורה א' יהיה לכם כו' כלל גדול ס"ק סע"ב ומתני לבריה הוריות ח' א' : קם לפני בנו רב יוסף לפי שנתקתן בנשיא ע"ש : בפר"ע דפ"ח ב' ופ"ט א' הרבה דרשות : והיה מכיר מוהל שלו ירו' פ' אעפ"י ד"ל א' : ריב"ל לם ימים רבים ויתפלל לה' שיראה לו את אליהו והנה אליהו לקראתו ויאמר לו אם יש לך חפץ אצלי אמלא אותך וא"ל ריב"ל אני נכסף ללכת עמך ולראות מעשיך בעולם ואלמוד הכמה ממך א"ל אליהו לא תוכל לשאת כל מה שתראה ממעשי ואטריח עמך בהודיעך ראיות מעשי ופעלי וא"ל ר"י לא אשאל ולא אנסה ולא אטריח עליך בשאלה ועשה עמו אליהו תנאי שאם יבקש ממנו סיבת מעשיו מאותות ונפלאות שלא ילך עמו עוד · וילכו שניהם עד שהגיעו לבית איש מסכן אביון ורש ואין לו כ"א פרה א' ואיש ואשתו יושבין בפתח השער ויצאו לקראתם וישאלו להם לשלום וישמחו עמם ויושיבם במיטב ביתם ויביאו לפניהם לאכול ולשתות וילינו שם ויהי בבוקר ויקומו ללכת לדרכם ויתפלל אליהו על הפרה ותמת מיד וילכו שניהם · ותמה ר"י על הדבר ונתעלף ויאמר בנפשו לא היה שכר לעני הזה מן הכבוד שכבדנו אלא להרוג פרתו ואין לו זולתה · ויאמר לאליהו אדוני למה המיתה פרה של האיש והוא עשה לנו כבוד · וענה אליהו זכור התנאי להסכות ולשתוק אלא אם רצונך להפרד ממני אני אומר לך : והחריש משאלותיו ולא ענהו עוד · וילכו כל היום ובערב באו לבית עשיר א' ולא פנה אליהם ולא השגיח לכבדם וישבו בלא אכילה ושתיי' והיה לעשיר בביתו קיר שנפל והיה עליו לבנותה ויהי' בבוקר ויתפלל אליהו ובנה הקיר וילכו שניהם משם · והיגון והתימה נוסף בלב ר"י על מעשה אליהו · אבל כבש יצרו מלשאול לו למה עשה זה והלכו כל היום · והגיעו לערב לבה"כ גדולה שהיו שם ספסלים מזהב וכסף וכ"א יושב על כסאו ואמר א' מהם מי יאכול העניים האלו הלילה · ויען א' ואמר רב להם מלחם ומים ומלח שיביאו להם לכאן · ולא כבדם כהוגן וילינו ובבוקר וילכו ואמר להם אליהו ישימכם כולם ראשים והלכו לדרכם כל היום · ונוסף לר"י יגון על יגון ולא ענה ויבואו לעיר א' · והשמש פנה לערוב ויראו אותם בעלי העיר ויצאו לקראתם בלב טוב ושמחה גדולה ויקבלום בסבר פנים יפות וישמחו עמהם ויושיבם במיטב ביתם בבית הגדול שבהם ויאכלו וישתו וילינו שם בכבוד גדול ויהי בבוקר ויתפלל אליהו ויאמר לא יתן לכם ה' אלא ראש אחד · ויהי כשמוע ר"י דבריו ולא יוכל להתאפק ולהחריש על כל המעשים אלה שעשה ויאמר הודיעני סודותם · ויאמר אליהו אם יש את לבבך להפרד ממני אני אפרש הכל ואודיעך סוד הדברים ועיקר המעשים שראית · דע כי האיש שהרגתי פרתו. אותו היום היה נגזר על אשתו למות ואני התפללתי לאל להיות פרתו פדיון נפש אשתו · ועוד ראיתי ע"י

האשה

סרו כל תלונות בעלי התו' על רש"י. ודברי רש"י ורשב"ם וערוך
שכתבו כי ריב"ק הוא בן ר"ע שרירן וקיימין · ויש לי להביא ראיה
קלת סמך עוד כי ריב"ק הוא בן ר"ע · דאי' בשבת פ' השואל
דקנ"ב א' א"ל ההוא גוזאה (סרים צדוקי היה) לריב"ק מהכא לקרחינא
כמה הוי (כמה מהלך יש מכאן עד הקרח · ולהקניטו על קרחתו
נתכוין) א"ל כמהכא לגוזניא (כמו שמכאן עד הסרים) א"ל צדוקי
ברחא קרחה בד' (עז שאינו מלובש נמכר כרחל קרוי קרח) א"ל
עיקרי שליפי (שה שבילו עקורים) בת' חזיה (צדוקי לריב"ק)
דלא סיים מסאני א"ל דעל סוס מלך דעל חמור בן חורין ודמנעלי'
ברגלו בר איניש דלא הא ולא הא דקפיר וקבור טב מיניה ע"ש ·
(ורבה קהלת בפ' ורואיתי עבדים על סוסים דק"י ע"ד שאמר מין
א' אלו דברים לר' עקיבא) · הרי הלך ריב"ק בלא מנעלים :
ואי' בפסחים דקי"ב א' ת"ר ז"ד צוה ר"ע את רבי יהושע בנו
(פרשב"ם ותו' הוא ריב"ק כו' כדאי' בסוטה כל חכמי ישראל כקליפת
השום חוץ מן הקרח הזה וכ"כ יוחסין כדאי' בסוטה) (אבל הקור
ודרוש ולא תמצא זה בסוטה רק בבכורות הכ"ל ואח"ז ראיתי בשס"ת
שתקנו כדאי' בבכורות) בני אל תשב בגובה העיר (שלא יפסיקו
עוברים ושבים רש"י) ואל תדור בעיר שראשיה ת"ח ואל תמנע
מנעלים מעל רגליך כו' · והת' למה צריך ר"ע להזהיר ולצוות
שלא ימנע מנעלים מרגליו (הוא אי' בפ' מכנין קכ"ט א' א"ר
יהודה אמר רב לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו :
אלא הוא הדבר כי ריב"ק הוא בנו שראה אותו הצדוקי הסרים שהלך
בלא מנעלים ש"מ שהיה הולך יחף ואפשר שכן היה רגיל מנעוריו
שהיה ר"ע עני ע"כ הוצרך לצוות שלא ימנע מנעלים · ומה
שהקשו התו' מה שקרא בן עזאי בבדיחותו בעלמא אין לנו לקרותו
כל שעה דלשון גנאי הוא · עיי' מ"ש ע"מ ה"ד ק"ה סי' י"א ע"ש
רבי עקיבה ותראה כי לא שם גנאי הוא · אך נ"ע דלפרש"י הכ"ל
נקרא רבי יהושע בן קרחה כי ר"ע נקרא קרח והלא במעשה דסרים
הנ"ל דקרא את ריב"ק ברחא קרחא משמע דריב"ק היה קרח
בעצמו · וה"ל לקרותו יהושע קרחה אלא שזה יהיה לו לגנאי אך
לפי שאביו ר"ע נקרא ג"כ קרח הזה ע"כ נקרא ר"י בן קרחה ·
או אולי שבאמת בן עזאי קרא את ר"ע קרח שהיה קרח משערות
כמו בנו רבי יהושע · ויש סמך ראיה מ"מ קהלת הנ"ל : ומ"ש
התו' קרחה שם אדם כמו קרח ק' הא לא מסקי משמיה דרשע :
ויש עוד קלת סמך כי ריב"ק הוא בן ר"ע דאי' בחלק דק"י · דור
המדבר אין להם חלק לעה"ב דברי ר"ע רא"א יש להם שנ' אספו
לי חסידי כורתי בריתי · ריב"ק אומר נ"כ פ' זה אלא על צדיקים
שבכל דור כורתי בריתי עלי זבח כורתי בריתי אלו חמ"ו עלי זבח
אלו ר"ע וחביריו שמסרו עצמם לשחיטה על ד"ת · א"כ ריב"ק
חולק על ר"א וסבר כאביו ר"ע ובן יכבד אב ע"כ דרש עלי זבח
על ר"ע אביו · אך צ"ע דהל"ל עלי זבח זה אבא וחביריו · ובתורת
אגב יש לדקדק במה שצוה ר"ע לבנו ר"י שלא ילמוד בגובה העיר ·
כרש"י שלא יפסקו עוברים ושבים · דלמא מטעם דגזר רבי שלא
ילמדו לתלמידים בשוק משום המוקי ירכיך מה ירך בסתר אף ד"ת
בסתר כדאי' במ"ק די"ו · וריב"ק רבו דרבי ראה דר"ע צוה לבנו
ריב"ק שלא ילמוד בגובה העיר לכן גזר גם הוא שלא ישנו בשוק :
גוי א' שאלו ב"ר פי"ג ופק"ז ושר' פ"ב ויר' פ"ד · היוחסין דקכ"ט
סע"ב ריב"ק חבירו דרבי אבל הבאתי לעיל שאמר רבי לריב"ק רבי
ברכני : משום ראב"ע תוספתא דכלים דתשמ"א סע"ד ופ"ז דנגעי'
ר' אלעזר בן תדאי בזמנו · שלח לראב"ש חומץ בן יין ב"מ פ"ג ·
ר' חייא בר אבין בשמו · ר' חייא בר אבא אריב"ק ב"ק ל"ח ב'
מגילה י"ד נזיר ד"ג הוריות י"א · וחנן בן פנחס · ר' חנינא בן
ר"ג דיבנה בזמנו · הלך אצל ר' יוחנן בן נורי פ"ד דכלאים כ"ט
ב' וירו' פ"א דסוכה כ"ב א' · א"ל ר' יוסי בר' יהודה ירו' מגילה
פ"א ד"ע ע"א : ור' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקא · רשב"ג
מתני בשריב"ק רבה קהלת א' : ור"ש ע"ז ז' בכורו' ל"א · היה
יושב עם רשב"ג אביו של רבי כ"מ פ"ד : ר' תנחומא בשמו · ר'
יהושע בן לוי והוא מהמוראים כ"כ רש"י בפ' כל היד (די"ח רע"ב)
אבל הרמב"ם מנאו עם תנאים ומג"א רכ"ג כתב הליכות עולם
בשם רמב"ם כי רב ושמואל ור"י וריב"ל כולם מדור ראשון של אמוראים ·
והוא בסוף המשנה ובפ' שנו חכמים שמחובר מברייתות : כתב יוחסין
ריש אות יוד בסדר התנאים בסוף עוקצין אריב"ל עתיד הקב"ה
להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות אף שהוא אמורא הביאו שם אולי
אמר לפני רבי · וכתבו בשמו כי ריב"ל גדול מר' יוחנן ור' יוחנן
ק"א לפני רבי עכ"ל · ע"ל מ"ש אבל ר' יהודה נשיאה בשם תו'
כמה דברים קנעו חכמים במשנה דברי אמוראים וע"ל ר' יהודה

הנשיא · בפ' חלק דצ"ח אשכח לאליהו דקאי אפתחי דג"ע א"ל אימת
אתי משיח א"ל כשירצה אדון הזה (שכינה היתה עמהם) אריב"ל
שנים ראיתי וקול ג' שמעתי (דשכינה הוה אצלם) תו אשכחיה
לאליהו דקאי אפתחא דמערה דרשב"י א"ל אתינא לעלמא דאתי
א"ל אם ירצה האדון הזה ב' ראיתי כו' א"ל אימת אתי משיח א"ל
זיל שיילי' לדידי' (למשיח) והיכי יתיב (בג"ע באותו צד כנגד)
אפתחי דרומי כו' אזל לגביה א"ל שלום עליך רבי ומורי א"ל שלום
עליך בר לואי · א"ל אימת אתי מר א"ל היום אתא לגבי אליהו
א"ל מאי אמר לך א"ל שלום עליך בר לואי א"ל אבטח לך ולאביך
לעלמא דאתי (דאי לא צדיקים גמורים אתם לא הוי יהיב לך שלמא
ולא הוי מדכר שמיה דאבוך) א"ל שקורי קא משקר בי דאמר לי
היום אתינא ולא אתא א"ל הכי אמר לך היום אם בקולו תשמעו ·
בפ' המדיר דע"ז הזהרו מזבובי' של בעלי ראתן (השוככים עליו ומביאין
ההולה על איש אחר) ר' זירא לא הוי יתיב בזיקיה ר"א לא עייל באהליה
רב אמי ורב אסי לא הוי אכלי מביעי דההוא מבואה · ריב"ל הוי מיכרך
בהוא (כדבק אצלם) ועסק בתורה כי התורה מגנא · כי הוי שכיב
(כשהגיע זמנו ליפטר) אמרו למה זיל עביד רעותיה אזל אתחזי ליה
א"ל אחוי לי דוכתאי (הולכני לג"ע והראני מקומי א"ל לחיי הב לי
סכינך דלמא מבעית לי באורחא יהבי' ניהלי כי מטא להתם דלייה
קא מחווי ליה שוור נפל לההוא גיסא נקטיה בקרנא דגלימא · א"ל
בשבועתא דלא אתינא אמר הקב"ה אי אתשל אשבועתיה ניהדר אי
לא לא ניהדר · א"ל הב לי סכינאי לא יהיב ליה נפק בת קול
ואמרה הדר ניהליה דצריך לברייתא מכריז אליהו קמיה פנו מקום
לבר לואי פנו כו' אזל אשכחיה לרשב"י דיתיב על י"ג תכטקי פיזא
א"ל את הוא בר לואי א"ל הן א"ל נראתה הקשת בימיך א"ל הן א"כ
אין אתה בר לואי : ולא היא (דלא נראה) אלא סבר לא אחזיק
טיבותא לנפשאי : בס' כלבו ובסוף ספר שיבולי לקט וקלת מביא
גם בש"ק דל"א א' בשם מסכת' ג"ע · כשהגיע זמנו לפטור מעולם
אמר הקב"ה למה עשה לו כל מה שיבקש ממך כו' בא מ"ה אצלו
וא"ל הגיע זמנך כו' אלא כל דבר שאתה מבקש ממני אעשה לך א"ל
מבקש ממך שתראני מקומי בג"ע כו' ואליהו מכריז לפניו ואומר
לצדיקים פנו מקום כו' ומלא לרשב"י כו' הלך מ"ה לרבן גמליאל
וא"ל כך עשה לי ריב"ל א"ל ר"ג יפה עשה אלא בא ואשלחך אליו
ואמור לו בבקשה ממך שתחפש בג"ע וגיהנם ואוצרותיהם וכתוב
אותו ושלח אותם אלי · אם יש גוים בג"ע ומבני ישראל בגיהנם
הלך מ"ה וא"ל ריב"ל כך אעשה והלך ר"י והפש בג"ע ומצא בה ז'
בתים וכל בית י"ב רבוא מילין באורך ורוחב כו' אריב"ל בקשתי
למדוד גיהנם ולראות אותו ולא נתנו לי רשות משום צדיקים לא יראו
גיהנם שלחתי לאותו מלאך ששמו קומם שיכתוב לי גיהנם כלו ולא
היה יכול שבאותו שעה המיתו ר' ישמעאל כ"ג ור' שמעון בן גמליאל
ועשרה צדיקים ובאה השמוע ולא יכולתי ללכת עם אותו מלאך
לגיהנם יום א' עמדתי וקבלתי עם קבור המלאך · והלך עמי
האור עד שבאתי לשערי גיהנם והרשעים שהיו שם ראו את האור
ושמחו ואמרו זה לזה האור הזה שיוציאנו מכאן · אבל בז"ק פ'
לך-לך אי' שראו מ"ב הדרים בג"ע למי שמדקדק בק"ש פ' ראשונה
שיש בה מ"ב תיבות ואח"כ הראה לו ע"ב מדורין למי שמדקדק ב"פ
ב' עד ושמתם שיש ע"ב תיבות ואח"כ הראה לו כ' שערים למדקדק
מן ושמתם עד על הארץ שבו כ' תיבות ואח"כ הראה לו ע"ב היכלות
למדקדק מן ויאמר עד אלהיכם אמת וכן הראה לו אח"כ בגיהנם
להיפך חדרים של חושך לאותן שלא מדקדקים ע' מגע"א דף"ג ועיי'
פלאות בכותב בעין יעקב פ' כסין בשם אגדה כך ומשכא ביתא קמא
דבמדור הגיהנם ק' מילין בארכה וכ' מילין בפותייה עשב"ג כל ז'
בתים ומי הכידונין בהם · וראיתי בתים כו' בז' בתי ג"ע בא' שוכנים
בו גרים ועובדים הכניא עליהם · ב' בו בע"ת ומנשה המלך
עליהם · ג' בו האבות ודור המדבר וכל מלכי בית דוד ומשה ואהרן
ממונים · ד' בו צדיקים גמורי' : ה' משה ושיהו · ו' בו המתים בקידוש
ה' · ז' בו המתים בשביל עוונותיהם של ישראל : וששה בתים
בגיהנם והם מדור א' ק' אמות ארכו וכ' רחבו ויש בו י' אומות
עע"ז ואבשלום בן דוד : בו י' אומות אחרים עע"ז ודואג : ג'
י' אומות וקרח ועדתו : ד' י' אומות וירבעם : ה' י' אומות
ואחאב : ו' י' אומות ומיכה כו' : והנה הדבר מבהיל במ"ש שרצה
שיכתוב לו הגיהנם ולא היה יכול שבאותו שעה המיתו ר' ישמעאל
כ"ג ורשב"ג כו' וזה היה בשעת חורבן הבית : ולוי אביו של רבי
יהושע היה תלמיד רבי היה עכ"פ לא פחות מק' שנה אחר החורבן
(ע"ל ח"א) ועוד נראין דבריו כי כל י' הרוגי מלכות היו בפעם
א' וזה שקר (עיי' ר' עקיבא) ועוד כתב באותו שעה המיתו ר"י
כ"ג

בפ' השוכר · (ר' יהושע בן זמא בירושלמי בע"ז פ"ב שנשכו נחש כתב יוחסין ר' אלעזר ב"ד מת בנשיכת נחש ע"ש ושמא בנשיכת נחש היה ר"י ב"ד וכ"כ יוחסין ד"מ רע"א כי בירושלמי מזכיר זה המעשה ביהושע ב"ד אך שקר העיד כי בפ"ב דע"ז ד"מ סע"ד זה המעשה באלעזר בן דמא בן אחותו של ר' ישמעאל · ר' יהושע בן כפוסאי חתנו דר"ע בשבת פ' חביות דקמ"ז סע"א ואמר לרבי (שם) ובכורות ל"ה ב' בן קפיסאי ובדל"ט א' בן קפוסאי · דמאי פ"ג דכ"ג סע"א קנסוי · ובירושלמי פסחים פ' אלו עוברין דל"ג סע"א כל ימי הייתי בורח מן השררה עכשיו שנכנסתי כל מי שיוציאני בקומקום של חמין אני יורד לו · א"ר יוסי בר' בון ה"ו דהוה בעי לה אלא דהיה אמר מאן ייתר לי דהורן מקדש שם שמים דכוותי · עיי' ר' יהושע בן פרחיה שגם הוא אמר כן לפי' השני ברש"י מנחות דק"ט סע"ב · וכן אמר יהודה בן טבאי : בכורות ל"ה ב' דתניא ר' יהושע בן קפיסאי אומר כו' רשב"ג אומר כו' רבי יוסי אומר כו' · נראה שהיה זקן והאריך ימים שהקדימו לרשב"ג ודבר עם רבי · ובתוספתא סוף מעשרות בן קבוסיו · ובפ"ג דבכורות קפוסאי אומר כו' ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר עיי' רשב"ג הזקן · רבי יהושע הגרסי (משרתו של ר"ע שהביא לו מים לבית האסורים · פרש"י גרסי שם מקום ל"א שהי' טוחן גריסין פ' פסין כ"א ב' · שאל בייסות את ר"י הגרסי פ' ה' שרצים דק"ה סע"א · (רבי יהושע בן זירון בן חמיו של ר"מ (ע"ש) העיד לפני רבי שר"מ אכל עלה ירק חולין ו' ב' · ובפ' חביות דקמ"ז א' זירוז אמר לרבי · ובפ' חולין · ובירו' דמאי פ"ב דכ"ב ג' יהושע ב"ז · ר' יהושע בן ר' עקיבה (ע"ל ר"י בן קרחה · ר' יהושע בן קרחה במשנה ברכות פ"ב ב' · פאה פ"ג ו' · פ"ד דר"ה ל"א ב' (כתבו תו' נדרים פ"ג י"א : סנהדרין פ"ז ה') : פ' בתרא דבכורות דנ"ח א' שאמר שם בן עזאי כל חכמי ישראל כקליפת השום חוץ מקרח הזה ר"ל ר"ע פרש"י ור' יהושע היה בנו לכן נקרא בן קרחה : (וכ"כ רשב"ם וערוך) ומצינו שהיה לר"ע בן נקרא רבי יהושע (ספ"ק דשבועות ד"ו א' ובירושלמי שם שאל ר' יהושע בנו של ר"ע (פרש"י ריב"ק) מר"ע : ובתוספתא נגעים פ"א א"ר יוסי שאל יהושע בנו של ר"ע : ובפסחים ע"ל : ובתוספתא ובירו' פ' אעפ"י דכ"ט ד' מעשה ברבי יהושע בן ר"ע כנשא אשה והתנה עמה שלא לזונה ולא לפרנסה אלא שתהא זנתו ומפרנסתו ולמדתו תורה) : והק' תו' ומי סנו להזכיר ר"ע בשמו ומזכירו בלשון גנאי כדכתיב עלה קרח : ובשבת פ' השואל קנ"ב א' א"ר האי מין לריב"ק מהכא לקרחינא כמה ולגנאי נתכוון : ובמגילה דכ"ח שאל ר' את ריב"ק במה הארכת ימים וא"ל רבי ברכני וא"ל יה"ר שתגיע לחצי ימי (ואיך אפשר לומר דריב"ק יהיה בן ר"ע) והא ר"ע כשנשא בת כלבא שבוע בן מ' שנה היה וחי ק"כ שנה וכשמת ר"ע נולד רבי ואפילו היה נולד ר"י שנה ראשונה כשנשא ר"ע בת כלבא שבוע לא היה ר"י כ"א בן פ' שנה כשנולד רבי : וריב"ק לכל הפחות היה בן ק"מ שנה כשבירך את רבי (שיגיע לחצי ימיו הוא ע' שנה) דבפחות מע' שנה לא היה מברכו שהן ימי שנותינו שבעים שנה ואז היה רבי בן ס' (ר"ל אחר דרבי נולד כשמת ר"ע שאז היה ריב"ק בן פ' שנה א"כ מן פ' עד ק"מ הוא ס' שנה) נמצא כשברכו ריב"ק שיגיע לחצי שניו (שהן ע') לא ברכו רק י' שנים ומה ברכה הוא זה : ועוד דלכאורה מסתבר שלא נולד ריב"ק (תכף כשנשא בת כלבא שבוע שהיה אז ר"ע בן מ' אלא) עד שעשה ר"ע י"ב שנים ועוד י"ב שנים שהן כ"ד שנים (שהלך ללמוד תורה קודם הנשואין א"כ כשבא לביתו אחר כ"ד שנים ונשאה הי' ר"ע אז בן ס"ד שנה א"כ אם נולד ריב"ק כשהי' ר"ע בן ס"ד היה ריב"ק במיתת ר"ע בן נ"ו שנים כי מן ס"ד עד ק"כ הוא נ"ו שנים א"כ ר' שנולד ביום שמת ר"ע היה אז ריב"ק בן נ"ו שנים וכבר הוכיחו דריב"ק לא היה בשעה שבירך את רבי שיגיע לחצי ימיו פחות מק"מ שנה א"כ ע"כ היה רבי בן פ"ד שנה כי מן נ"ו עד ק"מ הוא פ"ד) נמצא כשהיה ריב"ק בן ק"מ היה רבי יותר מחצי ימיו (כי חצי מן ק"מ הוא רק ע' ורבי היה אז בן פ"ד) ורבינו ניסים (במגילת סתרים שמלא בב"ר דחוץ מן הקרח שאמר בן עזאי הוא ראב"ע בתוס' פ' י"כ) פי' קרחה הוא ראב"ע שאמר בירושלמי (לא מצאתי) שהיה קרח : ור"ת מפרש שם אדם עכ"ל : וכ"כ התו' בשבת דק"ן ע"א דלא ר"ע היה אלא איש אחריני היה ששמו קרחה וקרח הוא שם אדם כמו קרח ונולד ריב"ק הרבה קודם ר' יהושע בנו של ר"ע עכ"ל : וכ"כ התו' פי"כ קי"ג א' : הכלל מדברי התו' כי ריב"ק אינו בנו של ר"ע : וכתב יוחסין דל"ה ב' כדעת התו' כי ריב"ק לא היה בן ר"ע דאלו היה בן ר"ע הל"ל בן הקרח שם תאר :

ועוד בעבור פעם א' שקרא בן עזאי לר"ע קרח נמקרה יהיה שם בנו לעולם נקרא כן · ובברייתא' ר' יהודה בן קרחה בפ' חלק · אולי שהי' אחיו או היה קרח עכ"ל · (אף שיש ג"כ ר' אמי בר קרחה ע"ש אין לספק שיהיה אחיו של ריב"ק לפי שר' אמי ב"ק אמר בשם רב · וכתב עוד היוחסין ריב"ק האריך ימים והוא רבו דרבי וחי כפל שנותיו של רבי ע"ש (א"ק מי הוגד לו כנואה זו אף שבירך את רבי שיגיע לחצי ימיו מי יאמר שלא חי רבו יותר מחצי ימיו · ועוד ריב"ק בירך לרבי שיגיע לחצי ימיו שהיה אז ריב"ק ודלמא חי ריב"ק אחר ברכה זו הרבה שנים א"כ אם נתקיים הברכה שיחיה רבי חצי ימיו שהיה אז מ"מ לא יהי' ימי רבי החצי מן ימיו שחי ריב"ק אחר הברכה וק"ל · והנה גדלה התמיה למ"ש התו' פ' אעפ"י דס"ג ב' על מ"ש ר"ע רעיא דכלבא שבוע הוה חזית ברתיה דהוי צניעי ומעלי אמרה ליה אי מקדישנא' לך אזלת לבי רב אמר לה אין איקדשה ליה בצינעה ושדרתיה כו' יתיב בבי רב י"ב שנה ואייתא י"ב אלף תלמידים כו' אמרה אי לדידי צייח יתיב י"ב שנים אחרים אמר ברשות עבידנא הדר יתיב י"ב שנים כו' אף ברתיה דר"ע עבדה כן לבן עזאי כו' רחילא בתר רחילא כו' · כתבו התו' חזית דהוי צניעי ומעלי והא דאמר בפ' אלו עוברין (מ"ט ב') אר"ע כשהייתי ע"ה הייתי אומר מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור משמע דלא הוי מעלי · וי"ל לא משום שהיה שונא ת"ח אלא משום שהיה סבור שמתגאין על ע"ה מפני תורתן והיו ת"ח שונאים אותן גם לא היו מניחין אותן ליגע בהם · דבגדי ע"ה מדרס לפרושים אבל מ"מ שומר מצות היה רבינו תם עכ"ל · וקשה לפי' ר"ת שהיה שומר מצות כשהיה ע"ה · ואיך לא נשא אשה עד שהיה בן מ' : הא איתא בנדה ובקדושין דכ"ט ב' כיון שהגיע לכ' שנה ולא נשא אומר הקב"ה תפח עצמותיו וכל ימיו בהרהורי עבירה : ואיתא שם בקדושין אר' חסדא לרב המנונא לא תחזי אפאי עד דנסבת · וכתב הדא"ג דאסור להסתכל פני רשע ואחר דלא נשא אשה מחשיבו לרשע לפי שכל ימיו בהרהור עבירה לכ"א לא תחזי אפאי עכ"ל · ויאירו עיני כי ראיתי במשנה פ"ג דידים רבי יוחנן בן ישוע בן חמיו של ר"ע וכ"ה ברבה חזית ד"ד רע"ג · א"כ לפ"ז היה לו אשה בת ישוע א"כ י"ל דבת ישוע נשא כשהיה בן י"ח לחופה · ועד נאמן לזה שהיה לו אשה כשהיה ע"ה דאי' באדר"נ רפ"ו מה היה תחלתו של ר"ע אמרו בן מ' שנה היה ולא שנה כלום פעם א' היה עומד על פי הבאר אמר מי חקק אבן זה אמרו לו המים שתדיר נופלין עליה כו' מיד היה ר"ע דן ק"ו בעצמו מה רך פסק הקשה · ד"ת שקשין כברזל עאכ"ו שיחקקו את לבי שהוא בשר ודם מיד חזר ללמוד תורה הוא ובנו וישבו ללמוד תורה אצל מלמדי תינוקות א"ל רבי למדני תורה אחז ר"ע בראש הלוח ובנו בראש הלוח כתב לו אלף בית ולמדה · אלף תי"ו ולמדה ת"כ ולמדה כו' עתיד ר"ע לחייב את כל העניים בדין ואם אומר להם מפני מה לא למדתם והם יאמרו מפני שהם עניים היינו אומרים להו והלא ר"ע עני ומדולדל היה · ואם אומרים מפני טפינו אומרים להם והלא ר"ע היה לו בנים ובנות הרבה והיה מפרנס אותם ואת רחל אשתו ע"ש · ואפשר שאשתו ראשונה מתה כשנשא בת כלבא שבוע חן בניו מאשתו ראשונה ואת רחל אשתו י"ל היא בת כלבא שבוע ע"כ רמזו במתק לשונם דבתו עשתה כן לבן עזאי כו' רחלה בתר רחלה לפי ששמה רחל (ועיי' ר"ע) וכפי נוסח בפ' הנודר מן המבושל ד"נ ר"ע איקדשה ליה ברתיה דכלבא שבוע שמע אביה ואדריה הנאה מכל נכסיה אזלא ואנסבית ליה בסיתוא כו' אמרה ליה זיל הוי בי רב כו' ואז קודם שהלך מפרנס בניו מאשתו ראשונה ואשתו רחל השניי' לכן הקדים באמרם לר"ע היה לו בנים ובנות הרבה והיה מפרנס אותם ואת רחל אשתו · הל"ל והיה מפרנס אשתו ובניו וק"ל : הרי מוכח שהיה לו בנים ובנות כשהיה עני ולדעת התו' שנשא בת כלבא שבוע אחר כ"ד שנים שקדשה אז היה עשיר כי תכף כשבא ר"ע עם כ"ד אלף תלמידים נתן לו כלבא שבוע חצי ממונו כדאי' בפ' אעפ"י ואף את"ל שנשאה תכף כשנתקדשה ונתעברה מיד ואח"ז תכף הלך ללמוד תורה ולא בא לביתו כ"ד שנים מהיכן היה לו בנים ובנות הרבה · אע"כ שנולדו לו בנים אלו קודם שנשא בת כלבא שבוע · א"כ י"ל דריב"ק היה בנו של ר"ע מאשתו ראשונה בת ישוע חמיו דר"ע ואז היה ר"ע בן י"ח לחופה · והיה ר"ע אז עני לכן רבי יהושע בנו התנה עם אשתו שלא לזונה : וסמך רמז קלת שקרא בנו יהושע על שם חמיו ישוע · לפ"ז נולד ריב"ק כשהיה ר"ע בן י"ח או י"ט או כ' א"כ כשמת ר"ע היה ריב"ק בן ק' שנה וכשבירך את רבי היה רבי בן ס' שנה כו' אז היה ריב"ק בן ק"ס כי רבי נולד כשהיה ריב"ק בן ק' א"כ החצי מן ק"ס הוא פ' שנה ע"כ ברכו לחצי ימיו · ובזה

מהטין : והיוחסין כתב בשם הירושלמי דעביד פקמין : (אינו בירושלמי אלא ברש"י ברכות הכ"ל . וי"א כפה (שם ברש"י) . (כתב ג"כ שהיה גלגול יהושע כ"ג. הלא זה אוד מוצל מאש וז"ש פקמי את והושקרו פניו) : ובספ"ב מ"ש במשנה אר"ע אני עשיתי בר"ג ולר' יהושע את כספם דינרי זהב ממ"ש. א"כ נתעשר ר"י ואחר מיתות. ר"ג רצה ר"י לבטל דבריו ולא הניחו ר' יוחנן בן נורי (ע"ש) . ונראה כי האריך ימים כי הי' אחר מיתות ר"א ור"ג דורות אחרונים ר"א ור"י וריב"ז שה"ר . בפ"ד מן דרך ארץ שהלכו ר"ג ור"י ורא"ע ור"ע ואמר ר"י גר"ג נלך לקבל פני פילוסופוס הבירינו כו' . הלך ללמוד תורה אצל ר' יוחנן בן נורי ע"ש . (בנידה פ"א א' מקום א' היה בו טומאה ולא יוכלו החכמים לבדוק שם והי' שם זקן א' ור' יהושע בן חנניה שמו הביא סדינים ושראן במים ופרש שם מקום טהרה יבש ומקום טומאה לח . שם כ"ה א' ר"י בן חנינא דרש נ"ל חנניה . ושם דס"ט ב' י"ב דברים שאלו אנשי אלכסנדרי את ר"י בר חנינא נ"ל חנניה . היה במיתות ר"ג הזקן עם ר"א ע"ש . במשנה פ' ע"ע משמת ר"י פסקה טובה מעולם : פ"ה דעירובין דכ"ג ב' ונצחו אשה ותינוק : ומס' ד"א פ"ו : והיה גדול בבית טריאנוס קיסר כדאי' בפא"ט דכ"ט. וא"ל הקיסר אלהיכן כמשל לארי' מה רבותא וא"ל כמשל לארי' דבי עלאי וא"ל הקיסר שיראהו ובעי רחמי כי הוה רחוק ת' פרסא ניהס והפילו כל עוברות וחומות רומי נפלו וכשהיה רחוק ש' פרסא נהוס ונתור נכי ושיני והמלך נפל מכסאו וביקש ממנו שיתפלל שיחזור למקומו וכן היה . וע"ש עוד מה שעשה לקיסר : ובת קיסר : ובפ' הרואה דנ"ו רע"א שא"ל הקיסר שיגיד לו מה שיראה בחלום כו' : ובפ' כ"כ קי"ט שאלו למה תבשיל של שבת נודף : ובפ"ק דבכורות ד"ח ב' שאלו נחש לכמה מוליד וא"ל לז' שנים וא"ל הא סבי דבי אתונא אמרו לג' שנים כו' ונלא לסבי הנ"ל בכמה הידות כו' ואמר שם ונתלא בין שמים לארץ עש"ב : ובחגיגה ה' ב' אפיקורס א' הראה לו ברמז ור"י השיב לו ברמז ולא הבין האפיקורס וקטלו הקיסר : הלך עם ר"א ור"ג לרומי לבטל גזירה דבריס רבה פ"כ : הלך עם ר"א והיה שם אבא יודן ע"ש פ"ד . ובחלק ד"צ שאלו רומיים את ר"י . ב"ה מנין שהקב"ה מחיה מתים ויודע עתידות : ובפ"ק דתענית ז' א' א"ל בת קיסר תורה מפואר בכלי מכוער והביא לה משל יין לא מתקיים בכלי כסף ובדרים ד"נ : ובב"ר פס"ה זמ"י תולדות שהמלך גזר לבנות בה"מ ופפוס ולוליאנוס היו מספיקים לעולה גולה והכותים הלשינו ורצו היהודים למרוד במלכות כו' ור"י היה מכהס אותם עש"ב . ונהרגו לוליאנוס ופפוס ע"ש (כתב ש"ק דד"ז ב' כמו ר"ך להורכן טעות הוא דהא היה לפני הורכן ואחריו מיד : ועיי' יוחסין דל"ז ול"ד כתב בח"ב שזה היה ג"א תת"ף : מלך א' שאל את ר"י ב"ה הלא כתיב בתורתכם כי כל דרכיו משפט ואיך משפטיו לדיקי' ודרכיו משפט והרי אנו רואים שהוא מזיק למי שאין לו חטא ואשה שנולדים קלת בנ"א במומין עיור פסח אילם ואין להם עון הלא זה עולה . וא"ל ר"י אתכם הטובים שבהם הזיקם להרבות שכרם לעה"ב והכופרים בהם לרעת פעלם ובחרם בדרך הרעה ולא בטובה ע"כ הזיקם טרם הבראם ואם רצונך אדוני אבהין לך זה הדבר תן לי אלף דינרין ושלח עמי ב' אנשים נאמנים שתאמין בהם ויתן לו המלך וילכו עמו עד שפגעו א' עיור מבטן אמו וא"ל ר"י דע שצוה המלך להרגני והנה אלה אלף דינרין יהיו אצלך בפקדון ואם אנצל מידו תחזירם לי ואם לא יהיו שלך במתנה . ויקח העיור המעות לידו והאנשים ראו הדבר והעיור הלך לדרכו . ויהי לתקופת הימי' ויבא ר"י לעיור וא"ל בהפקדך תן לי הממון שהפקדתי אצלך כי הקב"ה הושיעני והצילני מיד המלך . ואני אתן שכרך בעבור טרחתך ומשאך . ויען העיור בחיי אני איני מכירך ממה שתאמר לי לא מעט ולא הרבה ולא היה דברים מעולם ולא הפקדת אצלי כלום ואני איני ראוי לפקדון ויאמר לו ר"י א"כ איפה לך עמי למלך לשפוט וילכו שניהם לפני המלך . ויאמר תן לי פקדוני ואמר לא ידעתי ויאמר לו המלך הבא ראיה לדבריך ויביא את ב' האנשים הנאמנים ויעידו אל המלך שקיבל העיור אלף דינרין מן ר"י ויען העיור אל המלך אדוני אין זה אמת ומעולם לא נתן לי כלום ויצו המלך לתלותו ויהי הם הולכין בדרך לתלותו והנה איש א' ויאמר לו באזניו אני שמעתי את אשתך מספרת עם פלוני ומשחקת עמו ואומרת לו המתין עד שימות בעלי העיור ואכשא לך לאשה ונאכל האלף דינרין יחדיו . וכשמוע העיור דבריו ויקרא בקול גדול התירוני ואלך ואביא הדינרין והתירוהו והביא הדינרין וא"ל ר"י כל זאת עשית לי ואם נתתי המעות בב' עדים לדיקים : כ"ש אם הייתי נותן בלי עדים. אבל בלא ספק שיוצרך על היושר ואמת יצרך עיור . ויען המלך ואמר אמת ויליב כי אלהיכם לדיק במשפט וישר במדותיו ואין לפניו עולה . ספר קטן מעשיות : בתוספתא סוף עירכין הלכות שבת הגיגות ומעילה כהררון תלויין בשערה מקרא מועט והלכות מרובות ואין להם על מה שיסמכו מכאן אר"י לנתא בלנתא מתעבדה לנתא קמייתא מה הוית הא לאיי בריה הוית עכ"ל . ר"א ור"י הלכה כר"י. ס"ל ועיי' ש"י דל"ה ב' . ובה"ע דל"ג ב' דהלכה כר"א ט"ס וע"ת הו"י סל"ד : אונקלס הגר קבל ממנו עיי' עקילס . ר' אלעאי אביו של ר' יהודה לפניו . ר"א חבירו ורא"ב"ע . ר' אלעזר בן יהודה בשמו . ר"א הקפר ע"ל . ורבי יוחנן בן ברוקא הלכו להקביל פניו בפקיעי' שבת של מי היה הגיגה ודרשה במדבר פי"ד . בן בג בג חולק עמו : ברוריה בזמנו נ"ע . ר"ג דיבנה ע"ל . ר' זכריה בן הקלב בשמו : אבא הכן בשמו : הנני' בן אחיו : בש"ר יהודה בן פטירי : העיד עם ריב"ב וריב"ב כולך מתפילתו : ר' יהושע בן בתירא חולק עמו . ר"י בן הורקנוס : ר' יהושע בר מחל גמר מיניה . ריב"ז רבו : ר' יוחנן בן נורי רבו : ר' יוחנן בן גודגדא ע"ל : יונתן בן הורקנוס : ור' יוסי הכהן ע"ל : ר' יוסי בשמו : בשם אבא יוסי הליפקורא איש טבעון : ר' יקים איש חדיד בזמנו : ר' ישבב בשמו : ר' ישמעאל תלמידו : פדה את ר' ישמעאל בן אלישע : ור' נהוניא בן אלנתן : ר' נהוראי בשמו : ר' סימון בשמו : רב ספרא משמו : ר"ע תלמידו ור"י הלך אצלו כשגזר ר"ג בי"כ להשבונו ובא אצל ר' דוסא בן הורקנוס ר"ה כ"ה א' : העיד עם ר' פייפס ר"ה ו' : ור' לדוק : ור' תדאי בשמו : שמעון ב"ע בשמו : רשב"ג אמר העיד ר"י : שאל בשלומו דר"ש בן זומא : (ר' יהושע בר מחל גמר מר' יהושע בן חנניה עיי' ר' יהושע בן בתר ראש : רא"ב"י שאל ממנו ומר' יהושע בן גמלא ואת יונתן בן משולם (ע"ש) והי' בזמן ר"מ וריב"ב (ע"ש : ור"א בן שמוע למד מר"י ב"מ ע"ש : ר' יהושע בן הורקנוס אולי הוא אחיו הקטן של רבי אליעזר והי' ביום שמינו את ראב"ע ואז היה ר"א בלוד והיה לפני ר' יהושע בן חנניה וקרא לר' יהושע בן הורקנוס תלמיד תלמידו של ריב"ז ולר"ע קרא תלמיד ריב"ז מפני כבודו אף שהיה ג"כ תלמיד תלמידו (פרש"י תלמיד ר"ע היה סוטה במשנה רפ"ה מ"ה דף"ז ב' : ולא נסתפק אולי הוא בן הורקנוס שהיה בנו של ר' אליעזר בן הורקנוס כי בנו של ר"א נקרא רבי הורקנוס וכאן קוראו ר"י בן הורקנוס : (ר' יהושע בן בתר ראש . (פרש"י כך שמו והתוס' כתבו כך שם אביו) א"ר אליעזר כשהלכתי לערדסקיא (שם מקום) מלאתי את ר"י בן פר' שהיה יושב ודן לפני ר"מ אמרתי לו (פרש"י אמרתי לר"מ) אם נקי את בר' יהושע בר מחל א"ל הן (והתו' כתבו ר"א אמר לר"ג. בפ"ר אם נקי כו' ואמר ר"מ לרש"י או אר"א לתו' כך אמר רבי יהושע בר מחל משום רבי יהושע (נזיר כ"ו ב' . ובתוספתא שם א"ר אלעזר כשהלכתי כו' ובתוספתא אהלות ספ"ד יהודה בן פתידוש שם ג"פ ט"ס הוא ול"ל יהודה בפ"ר כו' . ושם במשנה ובגמרא כמה פעמים וברש"י ותו' כמה פעמים רבי אליעזר ביוד הוא ט"ס ול"ל רבי אלעזר ע"ש (ואמר ר"מ) כך אמר לי ר' יהושע בר מחל משום רבי יהושע (והתו' כתבו אמר ר"א) כך אמר לי ר"י ב"מ כו' וכ"כ שהוא ר"א בן שמוע ע"ש שהלך לערדסקי' כו' ואמר מאיר נקי את וע"ש דקראו מאיר שהיה חבירו : (ר' יהושע בן גמלא כתב יוחסין דכ"ז רע"ב וקודם שנשא למרתא בת בייסות (ובר"נ. איכה דס"ז ג' מרים בת ביתוס וע"ש עושרה) אלמנה עשירה נתנה לינאי מלכא תרקבא דדינרי שיעשה אותו כ"ג יומא י"ק : ע"ש ברש"י ותו' אין זה ינאי המלך שבריש האומר דס"ו שהרג חכמי ישראל דהוא הי' כ"ג ולא היה ממנה אחר במקומו וכ"כ תו' ישנים ד"ח ב' : ובפ' הבע"י ס"א א' במשנה יהושע ב"ג שקידשה ואח"כ נעשה כ"ג ואח"כ כנסה : ובסוכה נ"ב ב' בנה של מרתא ב"ב כהן היה רש"י) . ועשה טובות לישראל שתקן מלמדי תינוקות בפ' לא יחפור דך"א א') וזכור לטוב : ובמשנה פ' א"ל הממונה הגורלות היו של אשכרוע ועשאן של זהב והיו מזכירין אותו לשבח : כתבו התו' בב"ב הנ"ל דל"ג. היה והא דאמר ביבמות קטיר קאהזיכו לפי שהיו אחרים השובים ממנו והריטב"א כתב ביומא דאח"כ הכשיר עצמו וי"א כי ב' היו עי"ל דהסיד וכשר היה אלא שהיה שם כהן אחר גדול ממנו בחכמה ובמנין או ב"א מהם : ראב"י שאל ממנו ומיהושע בר מחל ומיונתן בן משולם . רבי יהושע בן מתיא עדיות פ"ב משנה ה' . ושבת ק"ו וקי"ב . כתובות ו' . ג' דברים אמרן לפני רבי ישמעאל ול"א לא איסור ולא היתר ופירשו ר' יהושע ב"מ . א"כ היה בזמן שמינו את ראב"ע . ואחין ר"א ור' יוחנן

יצחק תענית ד"ו ב' אולי הוא ברב יצחק ברב יהודה בר יחזקאל ·
(ר' יהודה בר תורתא עיי' ר' יוחנן בן תורתא · (רב יהודה בר
מנשי מגילה י"ד א' ובריש כלאים ד"ז רע"א מנשה ור' שמואל בר
נחמן ירושלמי רפ"ב דתענית מ' תילים סי' א' ומ"י שמואל א' ב'
מנשיא · רב מנשיא בר יהודה בנו או אביו · (ר' יהודה בר'
אלעזר ילמדנו תלוה · (יהודה בן יעקב מבית גוברין עיי' יעקב
בן יצחק מבית גופנין · (ר' יודן דכפר אימי נפל דליקא ופרס
גולתיה על גדישו וכורא ערק ירושלמי ס"פ כל כתבי · ויומא פ"ח
מ"ה ב' ובפ' אין בין המודר דל"ח ד' הגי' ר' יונה ע"ש הוא
בר יהוצדק בשמו · (ר' יהודה בן גמדה איש כפר עכו סוטה מ"ג
ב' · (ר' יהודה בר מערבי דרש סוטה מ"א ב' · (ר' יהודה בן
בוני ר' אמי רב יהודה ירו' ר"פ השוכר הפועלים · (ר' יהודה
בר בון ירו' פ' אעפ"י · (ר' יהודה דסכנין בש"ר אלעזר תנחומא
עקב · (ר' יודן בר שקלי קומי ר' יוסי ירו' כתובות ס"פ הכותב
ר' יודן בן טרפון · ר' יודן קפודקיא (אמר קמיה ר' יוסי בש"ר
יהודה בן פזי ירו' תפילת השחר ז' ג' תענית ספ"ב · רבי יודן
איש ניידין סוף יבמות וקדושין (ובתוספתא אהלות פי"ח אבא
יודן איש צידון משום ר' אליעזר · (ר' יודן בר אלפייא רבה פ'
לו קע"ג ב' ומ"י ריש איוב · (ר' יודן בר פילא ירו' הרואה י"ד
ב' ורבה קדושים קל"ב רע"ד · (ר' יודן גלייא פתח כו' רבה אחרי
מות קפ"ז סע"ג · ר' יודן דמן גלייא בש"ר אליהו עיני ע"ש ·
(ר' יודן מריא עיי' הוני מעגל · (ר' יודן מגדלייא ור' יוסי בן
יעקב (ע"ש · (ר' יודן דמן גלילא ר' יוחנן בנו · (ר' יודן בר'
איינו ירו' ברכות פ"ב ד"ה והרבה פעמים ומ' שמואל פי"ז ועכין
ההוא ברבה איכה ס"ח רע"ג ר' יודן בש"ר איבו · (ר' יודן אבוי
דר' מתניה ירו' פ"ק דמ"ק ד"פ ד' · ופ' ד' מיתות כ"ד ד' דמאי
פ"ה ד"ד סע"ג ובר"פ ג' דכלאים מתליא · ערלה פ"א · חלה
פ"ד · ופר"ע שבועות פ"ג · ע"ז רפ"ק ופ"ג · נערה שנתפתתה
כ"ח רע"ב קלת ט"ס · (ר' יודן בר' נחמיה בשם ר"ל מ' איכה
מ"ג רע"ד · אבא יודן תלמיד רבי (ע"ל אבדון · (ר' יודן בש"ר
יוחנן (בש"ר איני · בש"ר שמואל בר נחמן רבה קדושים קנ"ד ·
שאל לר' אחא רבה איכה כ"א א' בש"ר שמעון שקפאי · (יהודה
מיפו ר' חייא בנו · (יהודה אבא בר יהודה · איסי ב"י ר'
אלעזר ב"י · דוסתאי ב"י · רב הונא ב"י · ר' חייא ב"י · חנא
או חיננא או חנניה ב"י · מתתי' ב"י · ר' סמא ב"י · ר' שמואל
ב"י : ר' תנחום ב"י : (יודן רמי בר יודן · כהנא ב"י · (יהוצדק
ר' ישמעאל ור' שמעון בניו · ר' יהושע בן פרחיה הנשיא (במשנה
פא"ד י"ו סע"א) בזמן חשמונאים (וקבל הוא ונתאי הארבלי קבלו
מיוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן איש ירושלים (אבות פ"א) ומתתיהו
בן יוחנן שנת ג"א תק"ס קל"ב לבנין הבית וכשהרג ינאי הנקרא
אלכסנדר בן הורקנוס החכמים (ע"ל ח"א ג"א תר"ע) ברח ר"י
בפ' לאלכסנדריא של מצרים הנקרא אמון נוא · ותלמידו רבי
שמעון בן שטח ביקש מן המלך שיחזרנו וכתב מיני ירושלים עיר
הקודש ליכי אלכסנדרי בעלי שרוי בתוכן ואני יושבת שוממה אמר
ש"מ שלמא הוי וחזר כדאי' סוף סוטה (דמ"ז · (בס"פ אחרון
דמנחות ק"ט סע"ב אמר בתחלה כל האומר לי לירד לגדולה אני
כופתו וכתנו לפני הארי עתה כל האומר לי עלה ממנה אני מטיל
עליו קומקום של חמין (עיי' ר' יהושע בן קופסאי ור' יהודה בן
טבאי אמרו כן · והאריך ימים ובא לירושלים רל"ו לבנין הבית
ג"א תס"ד לב"ע · וישו הנזכר בתלמוד היה תלמידו · ואותו
שמאמיני' בו היה בימי הילני המלכה שהיתה בימי הלל · כמו ע'
שנים קודם חורבן הבית ש"ק ד"ד סע"ב וס' נצחון סשמ"ח ועיי'
ה"א ג"א תק"ס ותשכ"ד ותשס"א ותרע"א (כתב אבן יחייא דכ"ה
ר"י ב"פ תלמיד הלל ושמאי רבו של הנוצרי ועפ"י הנ"ל תראה שטעה
ובידי העתק ממעשה אותו איש שהיה בימי הילני המלכה ותלמי'
ר"י ב"פ · כתב גא"י בעיר חיטין קבור ר"י ב"פ ויתרו חותן משה
וצ"ע · ר' יהושע בן בתירא · (במשנה יבמות פ"ח ד' עדיות
פ"ח א' · פרה פ"ב ה') וקודם שנסמך נקרא סתם בן בתירא
וזמנין קרי ליה בשמיה תענית ג' א' : והוא בן בתירא סתם
(ע"ש · ובמשנה פ' הבונה ק"ד ב' · העיד ר' יהושע ור"י בן
בתירא מנחות פי"ב ק"ג סע"ב · אחיו ר' יהודה ורבי שמעון
(ע"ש · עיי' יבמות ע"ט כתובות י"ד קדושין ע"ה · ר' יהושע
סתם הוא בן חנניה (רש"י נזיר נ"ו ב' · (במשנה ברכות פ"א
ב' · פ"ד ג"ד : כלאים פ"א ח' · פ"ו ד' · שביעית פ"ב ג' ·
פ"ג ז' · פ"ה ג' · פ"ט ה' · תרומות פ"ד ז' ח' ט' י' י"א ·
פ"ח א' ב' ג' ח' ט' י' י"א · פי"א ב' · מ"ש פ"ה ט' · חלה פ"ב

ה' · ערלה פ"א ז' · שבת פי"ב ד' · עירובין פ"ז ס' · פסחים
פ"א ז' · פ"ג ג' · פ"ו ב' ה' · פ"ט ו' · שקלים פ"ד ז' : יומא
פ"ב ג' · סוכה פ"ג ט' · ר"ה פ"ב ח' · תענית פ"א א' ו' ·
פ"ד ד' · יבמות פ"ד י"ג : פ"ח ד' · פי"ג ז' · פט"ז א' ז' ·
כתובות פ"א ו' ז' ח' ט' : פ"ב ב' · נדרים פ"י ו' : נזיר פ"ז
ד' · פ"ח א' : סוטה פ"א א' · פ"ג ד' · פ"ה א' ב' ה' : פ"ו
א' · פ"ט י"ב · ב"ב פ"ט ז' · עדיות פ"ב ז' · פ"ג ז' · פ"ו
ב' ג' · פ"ג א' ה' ו' · פ"ח ג' ה' ו' · ע"ז פ"ב ה' · זבחים
פ"א ג' · פ"ז ד' · פ"ח ו' · פ"ט א' · מנחות פ"ג ד' · חולין
פ"ב ד' · בכורות פ"א ו' · פ"ט ד' · עירכין פ"ו א' · תמורה
פ"ג א' · כריתות פ"ג ז' ט' · פ"ד ב' ג' · מעילה פ"א א' ·
פ"ד ג' · קינין פ"ג ו' · כלים פי"א ד' · פי"ג ז' · פי"ד ז' :
פכ"ח ב' : אהלות פ"ב ד' : פ"ט ט"ו : פי"ב ג' ח' : פי"ד ג'
ד' ה' : פי"ז ב' : נגעים פ"ד י"א : פ"ז ד' : פ"ח ג' : פי"ד
י"ג : פרה פ"א א' : פ"ה ד' · פ"ט ד' : פ"י א' ב' ו' : נידה
פ"א ג' : פ"ד ד' : פ"ו י"ד : פ"י ג' · זבים פ"ד א' : פ"ה
א' : מקואות פ"ב ז' ח' י' : פ"ג א' : טבול יום פ"ג ד' ה' :
פ"ד ו' : ידים פ"ג א' ב' : פ"ד ד' : מכשירין פ"א ג' : טהרות
פ"ב ב' : פ"ו ב' : פ"ח ז' ט') : (והיה בפקיעין סנהדרין ל"ב
ב' : (ובפ"ב דאבות) אשרי יולדתו : וכתב יוחסין ובפי' אבות
דאי' בירו' פ"א דיבמות כשהיתה אמו מעוברת היתה הולכות לך"ד
מדרשות שיתפללו שיהיה העובר חכם וזה אשרי יולדתו (ואני
ראיתי בירושלמי דיבמות ד"ג סע"א יונתן בן הרכינוס קרא עליו
את מי יורה דעה זכור אני שהיתה אמו מולכת עריסתו לבית המדרש
בשביל שיתדבקו אזניו בד"ת) והיה תלמיד ריב"ז (דמאי רפ"ג שהלך
אחר ריב"ז : וקראו החוט המשולש אדר"ן פי"ד) : והיה אב"ד
בב"ד של ר"ג דיבנה הנשיא (ע"ש ועיי' ראב"ע : והיה לוי ור"ג
נותן לו המעשר מפני תורתו אע"ג דקנס עזרא את הלוים (עיי'
יבמות דפ"ו ב') והר"ש בפי' המשנה סוף מ"ש כתב שנתנו לו מעשר
ראשון שהיה פרנסתו בדוחק כדאי' בהוריות וברכות (ע"ל) ולא
קנסו לעני או לדעת ר"ע שם ביבמות דקודם הקנס דווקא ללוי
ואח"כ גם לכהן ולא נתן לו גם מעשר עני דהטותן מתנותיו לכהן
א' מביא רעב א"כ היה לו ר' זוז אבל מעשר ראשון יכול ליטול (תו'
קדושין דך"ז א' : והיה משורר במקדש ור' יוחנן בן גודגדה חבירו
שוער (עירכין י"א ב' ור"י ב"ח רצה לסייע לר' יוחנן ב"ג בהגפת
דלתות וא"ל חזור בני שאתה מן המשוררים ולא מן השוערים :
ואמר כשהיינו שמחים בבית השואבה לא ראינו שינה סוכה נ"ג א' :
חבירו ר"א בן הורקנוס ובפ"ק דנידה (ד"ז ב') אחר פטירת ר"א
קיים דברי ר"א : ובסוף גיטין (פ"ג א') אמר על דברי ר"א
אין משיבין הארי אחר מותו : ור"י ור"א היו מאותן נופים דרדקי
שדרשו מנלכך שכשכח עיי' ר"א : בסוף חגיגה (ד"ג ב') אמר
בושנו מדבריכם ב"ש · וא"ל תלמיד א' של ב"ש טעם על דברי
ב"ש מיד הלך ר"י) ונשטתח על קברו ואמר נעניתי לכם עצמות
ב"ש והושחרו שיניו מפני התענית כל ימיו : ובתוספתא אהלות
ספ"ה א' ולא חזר ר' יהושע להיות שונה כדברי התלמיד ואמר נמתי
לכם עצמות ב"ש עכ"ל : ואולי ע"ס וצ"ל וחזר ר"י להיות שונה
כו' ואמר נעניתי : והיה חכם גדול במרכבה (שהלך עם ר' יוסי
הכהן בדרך פתח ר' יהושע ודרש במעשה מרכבה ואותו יום היה
תקפות תמוז וכתקשרו שמים בעבים כראה כמין קשת בענן והיו
מ"ש מתקבצין לשמוע כבני אדם שמתקבצין לראות במזמוטי חתן
וכלה הלך ר' יוסי הכהן וסיפר לפני ריב"ז אמר אשריכם ואשרי
יולדתכם אשרי עיני שכן ראו פא"ד די"ד (ע"ס · והיה בקי בכשפים
וביטול הכישוף ותפילתו גרם שנולד ר' יהודה בן בתירא (ע"ש ·
ע"ש מעשה נורא : ובהוריות (פ"ג ד"י ע"א) שהלך עם ר"ג
בספינה וטעו בים וכלה לרבי גמליאל המאן · ולר' יהושע היה
מזון שידע שיש כוכב א' עולה לע' שנים שמטעה הספנים ותמה
ר"ג אחר כל החכמה שיש בך · (עיי' יוחסין ל"ח סע"ב) ואין
לך עושר עש"ב · ברכות תפילת השחר (דך"ז) בעבור שר"ג
הטריח אותו בר"ה ד"ה א' ובבכורות לקחו ממנו הנשיאות ונתנו
לראב"ע עש"ב ואח"כ נתפיים רבי יהושע כו' ואמר ר"ג מכותלי
ביתיך ניכר שפחמי אתה · פרש"י פ"ק דע"ז (דע"ז ב') מלד
שהיה עוסק בתורה לא היה מכנס לבושו וגופו · וכפרש"י חכמה
מפואר בכלי מכוער · ור' שמעון דורשן בפנים חדשות שלו כתב
איכה עולה על הדעת כי היה אב"ד שיהי' פחמי ור"ח פי' דעשה
מחטין וכ"ה בירושלמי פ' תמיד נשחט · (איכה שם כ"א בפ'
תפילת השחר ד"ז ד' ובפ"ד דתענית דס"ז ד') אשכחיה דעביד
מחטין

לר"י בר"ש בפ' שבת קי"ד ב' סוכה פ"ה כ"ד ב' · מגילה פ"ב י"ע
ב' · סוטה ד"ג א' חולין ז' א' · ורבי זריקא ורבי ינאי בר אמי
אקלעו לביתו : רבי יהודה בן פזי כתב יוחסין ופרש"י פ"ב דתענית
פזי שם אמו נכדו של רבי חייא הגדול (ולא מצאתי ברש"י בתענית
פ"ב די"ו שאמר שם אר"י בפ' ולא פי' כלום · ובתענית די"ו א'
ר"י בפ' אומר כו' ר"ל אמר כו' · אך בתו' בב"ב קמ"ט א' רבי
שמעון בן פזי מייחסו אחר אמו (ע"ל ר' פזי) ואמרי בר רחל ·
ואני מצאתי בירושלמי ר"י בן פזי בשם רבי פזי ע"ש א"כ הוא שם
אבס בכראה ג"כ בזוהר (ע"ל רבי יוסי בן פזי) : (ובשקלים פ"ז
ד"ב ע"ד פלא ר"י בפ' בבר דלי' ובס"פ במה בהמה וספ"ב דבילה
ר"י בפ' דבר דל"ו אמרו לו וס"פ במה אשה תני ר"י בפ' רב דלייה
אמר וספ"ג · ובפ' משילין ופ"א דמגילה דע"א א' · בירושלמי
ס"פ א"ע די"ז רע"ד ר"י בפ' בש"ר אלעזר כל כהן שאין נושא כפיו
עובר בעשה ר"י בפ' כד הוי קשיש הוי אזיק רישיה וקאים אחורי
עמודא ר"א כפיק לברא (ע"ש) כראה שהיה כהן · בירושלמי אלו
מגלחין דפ"ג א' רבי אבא בר כהן אמר לפני רבי ייסא ר"י בפ' בשם
רבי יוחנן קם רבי יוסה עם ר"י בפ' א"ל אתה שמעתא מאביך הדא
מלתא א"ל אבא ל"א כן אלא אחוי דבר כהמיה מתה ושאלון ליה כו' :
רבי אבא בר כהן בשמו ע"ל · רבי אחא · ורבי איינו בר נגרי
תרומות פ"ה · ופ' הישן רבי אימי משמו ירו' ר"ה רפ"ג · רבי
בון בשמו ירו' קדושין פ"ק רבי הונא · בש"ר זעירא ירו' ר"ה
פ"ג : בש"ר חוכה רובה דליפורין · רבי חזקיה משמו · בש"ר
חמא אבוי דרבי אושעיא ירו' סוכה פ"ק כ"ב ב' · ורבי חנניה ·
ורבי יהודה בר טיעוס · ורבי יהודה בר סיסין · רבי יודן קפוטקי'
בשמו · בש"ר יוחנן ע"ל · בש"ר יונתן : בש"ר יוסי בר חנינא :
ור' ינאי קפודקיא · רבי יעקב בר אחא בשמו ירו' ר"ה רפ"ג ·
רבי יעקב הדרומי בשמו · בש"ר ירמי' בר חנינא ירו' פ' טומנין ·
בש"ר פזי ע"ל · בשם רבי שקלים רפ"א · ור' שמעון בר אבא ·
רבי יהודה קלוסטרא תלמיד רבי יוחנן (ברכות דף"ב סע"א כי
אתא רב דימי אמר · רבי עקיבא ור"י גלוסטרא אמרו כו' וצ"ע
מכ"ל שהיה תלמיד רבי יוחנן וש"י לא הביאו בתלמידיו : ר' יהודה
בר נחמני מתורגמניה דר"ל כתובות פ"א ד"ח ב' וי"ו א' · פא"ד
ד"ו א' ב' דרשות · גיטין ד"ם ע"ב בר נחמני סוטה ל"ז ב' תמורה
י"ד ב' · ובמ"ר בשם ר"ל משה כותב והכשתייר בקולמוס העבירו
על ראשו וממנו היה לו קרני הוד ובשח"ט שמואל פ"ט בן נחמן
בשם ר"ל · רב יהודה בר חביבא (ברכות י"ב ב' · פ' ח' שרצים
ק"ח ב' ר"י ב"ח כמה פעמים · מכות ד' ב' · רב יהודה עסיק
לבריה ביה ר"י ב"ח כילד מברכין מ"ב א' אמר שמואל פ' אעפ"י
ד"ס א' · (רב יהודה בר אמי משמיה דרב יהודה בכל מערבין ד"ל
ב' · ובפסחים ס"פ האשה ל"ב ב' ר"י בר אביי משמיה דרב יהודה
אבל עכין ההוא בנדה דכ"ז א' · ובכורות כ"ט ב' בר אמי וכתובות
כ"ה ב' : משמיה דעולא מ"ק ה' ב' · בשם ר"ל תרומות ספ"ב ·
ר' זירא כשהלש יתיב · אפתחו ליקום קמי' רבנן אולי רב נתן אחיו :
יהודה בר הושעיא פ' חלק · (שאלו ליהודה ב"א ולא ידע שאלו
לרב מתנא ולא ידע שאלו לרב יהודה פ' חלון ד"פ ע"א · הוי
קליף עקלא ללוי בריה דרב הונא בר חייא פג"ה דל"ג א' · רב
יהודה המוהי (צ"ל אחוה) דרב סלא חסידא (וכ"ה ר"פ אלו קשרים
ויומא י"ט ב') ככנס לפני רב הונא כד תקיפו ליה ת' דנא דחמרא ·
(ואמרי לה רב אדא בר אהבה ברכות פ"א ד"ה ב' · ואליהו א"ל
לא תרתח ולא תרוי ולא תחטא · (פ' תפילת השחר כ"ט ב' ·
ואליהו א"ל אין העולם פחות מן פ"ה יובלות וביובל האחרון ב"ד
בא · ויומא שם · חלק צ"ז ב' · רב יהודה אחוה דרב כהנא קמיה
רב הונא (ל"מ ע"ל רב כהנא אחוה דרב יהודה קמיה ר"ה וכאן
כראה ע"ם · ר' יהודה בר סימון בזמן ריב"ל (לא ידעתי מכ"ל רבה
דברים דרפ"ז ב' יודא ב"ם · ורבה פ' ראה דל"ד ב' ור"פ תבא ופ'
דברים רפ"ז ב' בר סימא : בירושלמי פ' מגלחין דפ"ג א' רבי
סימון בש"ר יוחנן כו' קם רבי ירמיה עם ר"י בר"ם א"ל הכי אמרי
כל תלמידי דרבי יוחנן לא שמע ב"כ מיכיה הדא מלתא אלא אבוך
א"ל רבי יעקב אי איתאמרת לא איתאמרת כו' דא"ר סימון בשריב"ל
כו' · רבי אבא בר יודן בשמו · ורבי איינו בר נגרי · ר' ברכיה
בכו · רבי חוניא בזמנו · בש"ר יהודא בר אלעי · רבי יהושע בן
ביתוס בשמו · בש"ר יוסי בן נהוראי · ורבי כהן · בש"ר לוי
תנחומא ס"פ משפטים · בש"ר לוי בר' טרפון · רבי לוליכוס
דרומי בשמו · בש"ר נהוראי · רבי עזריה בשמו · ר' פרוזדירי
בר נקשא בשמו · תני בנזקין רבי קרנא ב"ק מ"ז ב' · ר' שלום
בשמו · בש"ר שבא שה"ר · (רבי יהודה בר טיעס רבי אחא בש"ר

אלעזר ירושלמי ברכות פ"ג ד"ו ג' · א"ר חמא יהודה ב"ט הוי
ברומי ומיכהו זקן ע"מ דיחזיר (לא"י) סוף בכורים רבי יהודה בן
פזי שמעון בר בא בש"ר יוחנן פ' ח' שרצים · רבנן דקסרי בש"ר
יודא בר סיטס פ"ה דשביעית וגיטין ס"פ הנזקין · בש"ר אחא
ס"פ האליל · (רבי יהודה בן סיכנא בש"ר אחא מ' איכה ס"ו א' ·
(רבי יהודה בר סימון רבי יהודה בן פזי בש"ר אחא ירושלמי פ'
האומר דס"ד רע"א : ראה ותשכיל כי הכל א' הוא · רבי יהודה
בן זבינא (סוטה י"ב א' כמה דברים · אבין זוטרתי בשמו · ור'
אמי ורבי חנינא ורבי יצחק בר חלוב פג"ה ל"ט ב' · (רבי יהודה
בר ביזנא פ"ג דנדרים דל"ב א' · רבי יהודה בן אחותו של ר' (יוסי
בר כנ"ל) חנינא (ס"פ י"כ דקל"ט סע"א ועכין ההוא כתובות מ"ט
סע"ב · ועכין ההוא בירושלמי גיטין פ' הנזקין מ"ו סע"ד וט"ס
שם וצ"ל רבי יודן בר אחתיה דרבי יוסי ב"ח בש"ר יוסי ב"ח וכן נזכר
ביהו' סוף תרומות · רב יהודה בר נתן בהדי רב המנונא (פ' הרואה
ד"ם א' · יהודה בן ישמעאל (ע"ש) (חולין קי"ה ב' · הוה ליה
שקקי ברגלו ויצא בסנדל במסלית מלמטה פ' במה אשה בירושלמי ה'
א' · רבי יודן בר' ישמעאל היה הוגה בתורה וכפל ממנו גלימא
ושמרו הנחש שלא יקחו עוברי דרכים · רבי יהודה בר שילא א"ר
אסי (פעם א' כו' ושאלו את רבי יוחנן שבת פ' תולין קל"ט סע"א
ופ' נוטל קמ"ב ב' ובס"פ כל הכלים קכ"ו סע"א אמר רב יהודה
בר שילת אמר רבי א"ר אסי א"ר יוחנן (ע"ס וצ"ל בר שילא א"ר
אסי וכ"ה ברי"ף) ושם דע"ב אר"י ב"ש א"ר אסי א"ר יוחנן · ובפ'
מפנין קכ"ז א' ובפ' כירה מ"ד א' · יבמות פ"ב ב' · א"ר אשי
א"ר אלעזר כ"ל צ"ל א"ר אסי אר"א · נדה ס"ג א' · רב יהודה
בר עולא בזמן רב אסי (ל"מ) ואולי הוא בר שילא הנ"ל · מר
יהודה בזמן רבא (אשכחינהו לבני מברכתא דמותבי עירובייהו בבי
כנישתא דבי אגובר אמר להו גוו ביה טפי א"ל רבא כלגאה ס"פ
כילד מעברין דס"א ב' · אמר אביי אמר לי מר יהודה דבי מר
יוחני ע"ז ט"ז ב' . משמיה דאבימי חולין מ"ח א' · אקלע לבי
רב הונא בר יהודה · ורב יוסף ורב שמואל בריה דרבה בב"ח ורבא
קדושין כ"ח א' · יהודה בר הונא בזמן רבא בפ' במה מדליקין ·
(רב יהודה מדאסקרת אמר לרבא יבמות פ"ז ב' · ופ' המכניע
דל"ג א' מדיסקרתא · נזיר ל"ה א' כ"ב א' · נידה ל"ה א' כ"ח
ב' · רב יהודה בר מרימר לפני רב פפא פ"ג שאכלו (טעה בפ'
זה דמ"ה ב' יהודה מר בר מרימר ורבי אחא מדיפתא ומר בר רב
אשי היו שוין בזקנה והכמה אתו לקמיה דמרימר : ובכתובות דכ"ב
סע"ב א"ל רב פפא ניעול מר בהדאי כשהלך לאבא סוראה לכתוב
כתובה לבנו · ושם ד"פ רע"ב יהודה מר בר מרימר משמיה דרבא ·
(רב יהודה מדפתי הוי קאים קמיה רבינא וא"ל עיין בלואה אי קרמו
פניה ברכות דכ"ה א' · (רב יהודה בר אשתיתא אייתי כלכלה דפרי
לרב נתן בר' אושעיא כו' כמאן כרב יוסף פ' מי שהוציאו כ"ב סע"א
פרש"י אשתיתא שם אדם (ע"ש) ובאלפסי רב יהודה איש ברתותא :
רב יהודה בר איסתירא (ל"מ אולי הוא הנ"ל · (רב יהודה בר
אהיתאי כריתות י"ג ב' : יהודה הכדואה מארץ כוש תרגום היכדאווא
הוא ובכו רב שמואל (ע"ש) כתגיירו (פ' המוכר הספינה ע"ד ב'
אשתעי) ומר זוטרא זכה במחוכא פ' סימן (מ"ט ב') (מר זוטרא
היה אכלו קודם מותו והחזיק בעבדו קודם מותו · קדושין ד"ב
סע"ב · ביומא פ"ח דפ"א ב' הימלתא דאתי מבי הכדואי פרש"י
מארץ כוש : רבי יהודה בן שלום בזמן רבי אבהו (ל"מ שהיה בזמן
רבי אבהו · דרש ר"י ב"ר שלום ב"ב פ"א ד"י ע"א · ורבי מתניה
ירושלמי פ' הבונה · ובפ' דגיטין · ומגילה פ"א דע"א סע"ב רבי
יודן בר יודן בר שלום · (רבי יודן בריה דרבי יודן שח"ט סק"ו)
בעא קומי דרבי יוסי דמאי פ"ו ד"ה ג' רבי ייסא הוא רבי אסי בלשון
ירושלמי ובזוהר שמות סעד"ו שהלך עם רבי אבא ופגע בהם אדם
א' שמו לחמא בר לואי ע"ש המעשה · (רבי יהודה הלוי ברבי
שלום רבה במדבר פ"ג דרט"ו רע"ב ומ' תנחומא בראשית · רבי
יהודה בן גרויס (בירושלמי ר"פ הנודר מן הירק ר"י בן גרדייס
ע"ל רבי יונה בילרייה · רב יהודה מהגרוניא (אתא לקמיה רב
הונא בר מניומי ע"ש · יהודה בר מתתיה ע"ש · (רבי יהודה בן
לקרח בש"ר שמואל בר נחמן ירו' פ' לולב ערבה ע"ל ר"י בן קרחה ·
(רב יהודה מסורא פ"ק תמיד ד"ז א' ופ' הספינה פ"ט א' ·
(רב יהודה בר קזא תני במתניתא דבי בר קזא כתובות פי"ב דק"ד
סע"א פרש"י בר קזא שם אכס · (ר' יודן בריה דר' חמא דכפר
תחומין ירו' תענית ספ"א כתובות פ"ב ד"ו ד' · (ר' יהודה איש
כפר גבורתא ואמרי לה גבור חיל מגילה י"ח א' · דרש ר"י איש
כפר גבוריא א"ד גבור חיל פ' אעפ"י ס"ה א' · (רב יהודה ברב
יצחק

שמואל בר נחמני על רגליו ואמר מה שלמה של בית רבי לא נהגו
חכמים קלות ראש בכידו ג"ש יהודה חבירינו עמכו . א"ר זירא
מאי דקמן דאתא ליה סבא לבית המדרש דהא כמה שנין לא אתא
ש"מ לא בעי משרא ליה לא שרי ליה ע"ש : (בפ' י' יוחסין ד"ע
א' ההוא גברא אמר לטבח הבו לי בישרא א"ל נטור עד דשקיל
שמעיה דרב יהודה בר יחזקאל ברישא אמר מאן יהודה בר שויסקל
(גרגרן) אפיק ר"י שיפורא ושמתיה אמרו לר"י רגיל ההוא גברא
דקרי לאינשי עבדי אכריז עליה דעבדא הוא . אזל ההוא גברא
אזמניה לדינא קמיה דרב נחמן אזל ר"י לגביה רב הונא (לימלך בו
אם יש לו לילך לפני ר"נ) א"ל איזיל או לא . א"ל מיזל לא מבעי
לך משום דגברא רבה את (שאתה גדול ממנו אתה ראש בפומבדותא
ורב נחמן בנהרדעא אלא משום יקרא דבי נשיאה (שהוא דיין לריש
גלותא וחתן הנשיא) (נ"ל לפי שעיקר ישיבת בבל שם כמ"ש רש"י
בסנהדרין דף ל"ב ב' . קום זיל אתא אשכח דר"נ עביד מעקה א"ל
ר"י לא סבר מר להא דא"ר הונא בר אידי אמר שמואל כיון שנתמנה
פרנס על הצבור אסור בעשיית מלאכה בפני ג' כו' ע"ש הרבה
דברים כאלה . א"ל תיתי דובג (בתי) תשקינן א"ל ר"י אין משתמשין
באשה כו' . נשדר מר שלמא לילתא (אשתי) א"ל אין שואלין בשלום
אשה כו' שלחה ילתא לר"נ שרי ליה תיגרי' דלא נשווך כשאר אינשי
א"ל ר"נ למה בא אדוני הנה א"ל טסקא דהזמנת שדר מר אבתראי
א"ל ר"נ שותא דמר לא גמרינא טסקא דהזמנת' משדרנא למר :
הולא שטר הזמנה והראה לו כו' אדהכי אתא ההוא גברא א"ל לר"י
לדידי קרית עבדא דאתינא מבית חשמונאי מלכא . א"ל הכי אמר
שמואל כל דאמר מדבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא . א"ל ר"נ
לא סבר מר הא דא"ר אבא כל ת"ח שמורה הלכה אם קודם שבא
מעשה לידו אמר ההוא שמועה לתלמידיו בשם רבו שומעין לו .
וא"ל אין נאמן לומר שמשמע מרבו . א"ל הא איכא רב מתנה דקאי
כוותי . רב מתנה לא חזיה לנהרדעא י"ג שנין . ההוא יומא אתא
א"ל דכיר מר מאי אמר שמואל כי קאי חד כרעא אגודא וחד כרעא
במברא . א"ל הכי אמר שמואל כל דאמר מדבית חשמונאי קאתינא
עבדא הוא כו' אכריז עליה דעבדא הוא כו' . היה רבו של אביו דרב
יחזקאל (ע"ש) ואמר לאביו אבא לא תתנייהו הכי וא"ל שמואל שיננא
לא תימא הכי לאביך (ע"ש) . הוי אזיל עם רב ואזלה אשה קמייהו
אמר רב לר"י דל כרעיך מקמיה גיהנם א"ל והא מר אמר בכשרים
שפיר דמי א"ל מי יימר דכשרים כגון אנא ואת . אלא כר' חנינא
בר פפי ורבי צדוק ורב כהנא . פ' י' יוחסין דפ"א רע"א . רבי
זירא חזי לר"י דקאי אפתחי' דחמוה ובדיחא דעתיה ואי בעי מיניה
כל חלליה עלמא הוי א"ל . א"ל מ"ש עיזי מסגי ברישיה כו' ע"ש
הרבה . המוציא יין דע"ז ב' : אשתו היתה קנטרנית . פ' כהן
גדול וכ' הבע"י דס"ג ב' . נסב נהנתא וחליש אמר לה כיהא לאהרן
דאידבק בזרעי' ואיתסי פסחים פ"ג מ"ע : היה רגיל לאחזו בולמוס
רש"י כירה דל"ז ב' . ר"י מצטער וקרי ותתם כרש"י זקן היה
ועיניו כהות גיטין י"ט ב' ע"ל רבה שהיה זקן גדול והיו עיניו
משוכות תו' בכורות מ"ד א' . והיה ארוך בדורו פי' המכלת דף ד"ד
עיי' אבא שאול מת תר"י לשטרות (הייכו ד"א כ"ח) רש"ג יוחסין
דקי"ו : רב יהודה ורבה קי"ל כר"י כ"נ מביא הג"מ לר"ש הנגיד
ר"י ורבי ששת הלכה כר"ש ע"ש . ר"י ורב הונא הלכה כר"ה שהיה
רבו ע"ש : רבי אבא בר כהנא בשמו : רבי אבא בר זבדא אר"י :
אבא בב"ה ע"ש : אבא מהגרוני' בזמנו א"ר אבל ורבי אבא שאלו .
משמיה דאביי במה אשה כ"ז ב' וכ"ה בר"ף ואשר"י ול"ע דהא אביי
ורבא היו בני גילי ע"ש . ורבא נולד יום שמת רב יהודה ועוד
דאביי לזקנותו נשא בת איסי ברי' דרב יצחק בריה דרב יהודה אחר
שנתארמלה משני בעליה . ונ"ל שזה אביי הקדמון ועיי' עולא .
אמר אבימי . רבי אבין ורבה בני רבי אדא תלמידיו אמר לר' אבין
ברב נחמן אחי . רבי אבין דמן נשקיא . ואדא משוהאה אמר
כו' . אדא דיילי תלמידו . און בר אומי א"ל : רבי אושעיא
תלמידו וקראו ברי : רב אחא בר אדא אר"י . רב אידי בר אבין
אר"י . אימי אבוה דשמואל בשמו . רבי אימי בר כזי בשמו :
אמי תכוראה . איסור נכדו ע"ל . רב יהודה א"ר אסי . א"ר אסי
אר"י . יבמות י"ז רע"א ברש"י אר"י משמיה דרב אסי ואחר פטירת
ר"א בא לפני שמואל לגי' מהרש"ל ובסמ"ה . אשיאן בר נדבך
בשמו . אמר רב אסי הקדמון . רב אסי בר אבין אר"י . רב
ביבי בשמו . רב ברונא רמי ליה . רבי ברכיה בשמו . רב דימי
בר יצחק קמיה . רב הונא חבירו וי"א רבו . רב הונא בר יהודה
א"ל . רב המנונא קמיה . רבי זבדא אביו של רבי אבא תלמידו :
רבי זירא ע"ל . רב זוטרא בר טובי' . רבי ישרא בשמו . אמר

זעירי . רבי זעירא בר חנינא בשמו . רבי זריקא בשמו . א"ר
חייא שבת ז' ב' תענית י' ב' . מתני לחייא בר רב . רבי חייא בר
אבין בשמו . ר' חייא בר יהודה א"ל . בש"ר חמא דככר תהומין .
א"ל חנא בגדתאה . רב חנא בר אדא תלמידו . רב חנינא בר
איקא בשמו . רבי הנינא בר עוקבא בשמו . ורב חנן בר אבא .
חננא בר חייא א"ל . רבי יהודה נשיאה השני חבירו ע"ש . בת
רבי יהודה בר חנינא נשאה בנו . רבי יהודה בר אמי בשמו . ר'
יהודה בן אביי משמו . רבי יהודה בר אושעי' בזמנו . רב יוסף
תלמידו ופסחים פ"ב דף ז' א' א"ר יהודה אמר רב יוסף אמר שמואל
ט"ס ואולי צ"ל אמר רבי יוסף א"ר יהודה אמר שמואל . רב יוסף
בר נחמני בזמנו . רב יצחק בנו . רבי יצחק בר שמואל בר מרתא
בזמנו . בש"ר יצחק בר פנחס . א"ר ירמיה בר אבא ע"ל . רבי
ירמיה ביראה בזמנו : בש"ר כהן . רב כהנא אחוה . רב כהנא
השני קמיה : לוי בר שמואל קמיה . לוי בר שמואל בר אבא הכהן
בזמנו : רבי לוי בר סימון בזמנו . ורבי לוי . רבי מונא בשמו .
רבי מנשה תלמידו . רבי מתנה חבירו ע"ל . רבי נתן בר אושעי'
פליג עמו . ורב נתן . רבי נתן בר עוקבא בשמו . משמי'
דעולא . בר קפתאי . רב רבו . רב ברב כהנא תלמידו . רבא
אמר לרב יהודה לדידך פ' הגוזל עצים ל"ז סע"א ט"ס הוא כי רבא
נולד כשמת רב יהודה אולי צ"ל רבה ול"ע כי רבה תלמידו ואיך א"ל
לדידך . ורבא אמר סבא רב יהודה ע"ש רבה תלמידו . ורבב"ח
ע"ל . א"ל רבה בר יצחק . רבה ברב אדא בשמו : רבה ברב
עסבי בזמנו . רחבה דפומבדיתא בשמו . רמי אחיו . רמי בר
פפא . רמי בר תמרא . שמואל רבו . ורב שמואל ברב יהודה .
בש"ר שמואל בר שילת . רבי שמואל בר אבא מהגרוניא לפניו :
רבי שמואל בר נחמני חבירו . בש"ר שמעון בר חייא הוזאה .
(רב יהודה בר אשי משמיה דרב פ"ג דברכות די"ט ב' וכ"ה בשס"ת
ג.ס ש"י מביאו בתלמידי רב . (רב יהודה בריה דרב שמואל בר
שילת משמיה דרב ברכות פ"ג שאכלו מ"ו א' מ"ה א' שבת פ' ב"מ
ל' ב' . פ' כ"כ קי"ח ב' ובפ' השואל קכ"ג רע"א בר שילא בע"י
שילת ועירובין פ"ק די"ד ב' ר"י בר"ש . (בר שילת כ"ה באשר"י)
ופ' המוציא תפילין דצ"ז רע"א ותענית י"ד א' כ"ט ב' ג"ד מגילה
ה' א' כמה דברים מכחות ל"ה . ובפ' כ"כ קי"ט ב' ברב שמואל
(בר שילת כ"ה ברא"ש) משמיה דרב . ובפ' כירה ל"ח א' ר"י בר
שמואל א"ר אבא א"ר כהנא אמר רב אבל בר"ף הגי' כשתנה א"ר
שמואל בר יהודה א"ר יהודה ובאשר"י רב שמואל בר יהודה א"ר אסי
א"ר הונא אמר רב וצריך תיקון . יהודה בר שמואל ראה קטב
מרירי ולא נפל אעפי"כ מת רבא נשא דרמ"ו ד' ואיכה דס"ג ד' :
רב יהודה בר זבדא (אמר רב יהודה א"ר אבא אר"י ב"ז אמר רב
פ' י' יוחסין דע"ג ב' . א"ר אבא בן זוטרתי אר"י בן זבידא ברכות
י"ב ב' . פי"כ ק"ך א' . רב הונא הורה לאחיו דר"י בר זבדי
ירושלמי פ' מגלחין דפ"ב רע"ג . רבי אבא רבי סימון אחיו .
רבי שמואל בר נחמן בשמו ירושלמי ברכות . רב יהודה בריה דרב
יהושע בן מרתא תלמיד רב כ"כ יוחסין (וטעות הוא כי לא נזכר
כ"א בע"ז מ"ג ב' א"ר יהודה ברב יהושע מפרקי דרבי יהושע שמיע
לי אכן בר"ף ואשר"י וכן הגיה רש"א א"ר הונא ברב יהושע מפרקי
דאביי שמיע לי וענין ההוא בר"ה דף ד' רע"ב אר"ה בריה דרב אידי
מפרקיה דאביי אידי ג"כ ט"ס וצ"ל יהושע ומ"ש יוחסין בן מרתא
תלמיד רב כנואה זו מי היגד לו . (יהודה בן ישעיה הבשם עיי'
רבי אושעי' ברבי יהודה הבושם . רב יהודה בר אבא (ע"ל סדר
התנאים) (מכות ל"א ב') כתב יוחסין אמר רב (ל"מ שאמר בשם
רב. ובר"ף בהלכות קטנות ה' ס"ת רב יהודה בר אדא ל"מ ג"כ
בש"ם ר"י בר אדא אלא בר אידי : (רב יהודה בר אידי א"ר
יוחנן ר"ה דל"א א' . רב יהודה מלואי (ט"ס וצ"ל בר לואי)
בעא מיני' רבי יוחנן (בפ' אלו קשרים קי"ג א' ונדה ס' ע"א בעא
רבי יוחנן מרבי יהודה בר לואי . (רבי יהודה בן לוי ערכין פ"ג
י"ו ב' רבי יוחנן שאלו ירושלמי פ' כל הכלים . רב אחא ור' יוסה
בשמו ירו' פ' כלל גדול . ורבי אחא וריב"ל בשם רבי ירו' מגילה
פ"א ד"ע ע"א . א"ר זעירא אבא אכטולי אתא לגבי רבי יהודה
ב"ל שלח למנחם בריה דמאי פ"ג . רב יהודה ברבי שמעון (בחולין
מ"ח א' כי אתא למחי קמיה דרבי יוחנן שדר לגבי דרב יהודה בר"ש
עיי' רב יצחק בר יוסף . ובפי"כ דקי"ד ב' . א"ר יוחנן משום
ר"י בר"ש מרשב"ם משום דלא היה רבו מובהק קאמר משום דלא
הורגל רבי יוחנן לומר דברים משמו ושם קט"ו רע"א איתביה ר'
יוחנן לר"י בר"ש : (רבי יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי סנהדרין
פ"ק י"א ב' ברכות ט"ו א"ב . א"ר זירא כי סלקית להתם אשכחתי'

מלה"ר דהא רבי לא פי' שונאו של ר"י קייטי וא"ל דרבי אמר לבנו
שאל ירגיל עצמו לשנא אדם פן ישנא לפעמים בפני שונאו : א"ק
מכ"ל לסמ"ג לפרש כן דלמא גם בפני אוהבו לא ישנה כנראה ממשמעו'
רשב"ם ורש"י בעירכין די"ו : ר' יהודה הגזר פר"א היה מוהל
בזמן רבינו הקדוש : (בפר"א דמילה דק"ל ב' אר' אושעי' שאלתי
את ר"י הגזר וכ"ה בירו' :. בש"ר יעקב בר אחא ירו' ר"ה ספ"ג :
ור' יעקב בר אחא ור' סימן בשריב"ל שם. מגילה פ"א : יהודה
וחזקיה בני ר' חייא נולדו מטיפה א' ונתעכב לידתן זא"ז ג"ח (ע"ש)
ושלשתן שקולים כאבות : (עיי' רבי) התנו של ר' ינאי (היה
רגיל לשאול בשלום ר"י חמיו מע"ש לע"ש והיה עומד במקום גבוה
לראותו מרחוק כדי לעמוד לפניו : אמרו לו תלמידיו לא כן אלפן
רבי לזקן ד"א : א"ל אין ישיבה לפני סיני : ר"ל לגברא רבה
כמותו אפילו מרחוק ירושלמי בכורי' פ' אהרון) וכל ע"ש בי שמשי
בא לביתו (וכי הוי אתא אתי קמיה עמודא דנורא) פעם א' לא
בא אר' ינאי אלמלא. יהודה קיים לא ביטל עונתו והיה כשגגה וכו
נפשיה (פ' אעפ"י ס"ב ב') בסנהדרין ל"ח א' הוי יתני קמיה
דרבי אמר אגברי קמרא כי היכי דלומרי מלתא כיון דאינסוס כו'
והיה שם אניהם) ולא נסמכו · (ובזבחים י"א א' רבי יהודה בר"ח
ובדי"ג ב' ר"י בר"ח שמע אילפא כו' ובפ' כל הבשר ק"ה ב' רב
יהודה בר"ה ובדק"ו שמזכיר בענין ההוא ר' ינאי וחזקיה · ובפ'
המוציא תפילין ק"ב ב' רב יהודה בר"ה תיבת רב ורבי ט"ס · ר'
יהודה בן לקיש תנא דברייתא (פ' כירה מ"ג ב' · חגיגה ט'
סע"ב · יומא כ"ג ב' · בשם"ה נמחק תי' בן לקיש) ושם פ"ה
א' : בשם רשב"ג מ' קהלת דפ"ז א' · רשב"ג בשריב"ל ספרא אחרי
מות פ"ה · אר' יוחנן הלכה כר' יהודה ב"ל כירה מ"ז א' · ר'
יהודה בן מכסיא תנא דברייתא (ברכות ד"י א' · אולי ר' שמעון
אחיו : (יהודה בן גדידים שאמר לינאי המלך רב לך כתר מלכות
ע"ל ק"א ג"א תר"ע · יהודה בן גריס אביו ואמו גריס (כפרש"י
בשבת פ' ב"מ דל"ג ב') ובירושלמי בר גיורי · תלמיד רשב"י ושלח
בנו אצלו ואל ר' יונתן בן עכמאי ובתו' ואל ר' שמעון בן חלפתא
ט"ס (ע"ש) שיברכו (מ"ק פ"ק ד"ט) וע"י שסיפר מה שרשב"י
גונה אומה זו נשמע למלכות ורצה להרוג את רשב"י ונטמן במערה
י"ג שנה וכשיצא רשב"י ראה אותו ונתן בו עיניו ומת (שבת פ'
ב"מ) וכתבו תו' ל"ג נעשה גל עצמות דהכס גדול היה כדמשמע
במ"ק פ"ק הנ"ל · ור' יצחק ור"י הלכו לשמוע תורה מרשב"י ב"ר
פל"ה · (כתב נובלות הכמה דקל"ד ב' רשב"י נשמות משה ונרח
מתמת מלכות כמו משה מפרעה : ויהודה בן גריס שסיפר לפני
מלך היה גלגול מצרי ועשאו גל עצמות כמשה למצרי (ובגמרא ורש"י
משמע שלא סיפר למלך אלא שנשמע למלך ולתו' ל"ג נעשה גל עצמות ·
(יהודה איש הוצי שאל לרבי יוסי בן חלפתא מנין דחיי העיר קודמת
לחיי עיר אחרת קרא לרבי אבודרמס כו' והיה טמון במערה ג'
ליקום על האי טעמא · ירושלמי פ"ח דשביעית דל"ח רע"ב ופ'
אחרון דנדרי' מ"ב ג' איש הוצא · רבי יהודה בן נריא (ובתנחומא
פ' תצא ומ' איכה ע"ז ג' בן גדיא · ובתענית פ"ג דס"ו ד' רבי
יודן גידיא) ובירושלמי מ"ש פ"ד ורבי יעקב בר' בון) אריב"ל ששים
הלכות (וכ"ה ברבה וארא קכ"ה א' · ובמ' קהלת בפ' כי העושק
יהולל הכס דק"א ב' יהודה בן פדיא פ' הלכות) למדתי ממנו בחרישת
קבר ובעסק ערכי לבור שכחתי : (רבי יהודה בן נירון ור' יהושע
דסכנין בש"ר לוי מ' שמואל פ"ט : רבי יהודה בן פדיה (עיי' בר
פדא) בן אחותו של בר קפרא (רבה בראשית פך"א ופ' קדושים
פכ"ה היושב קומי רבי יונה פ"ה דשביעית · א"ר יונה גידיא הדין
חונה מעגל ירושלמי תענית פ"ג דס"ו ד' : (רבי יודן ברבי (ע"ש)
אר"א יודן ברבי דרש קדושין ד"א ב' בש"ר ברכיה רבה בחקתי ס"פ
ל"ו דר"ח א' ובתנחומא ראה רבי יודא ברבי ובירושלמי ע"ז פ"ב ר'
יודן בריה דרבי ע"ש ד"מ ע"ג : רבי יהודה בר חנינא פי"כ (ל"מ)
בפ"ק דעירובין (די"א רע"ב) מפרש שר"ל היה תלמידו (ור"ל אמר
משמו כתובות מ"ט ב' ובירושלמי שם אמר ר"ל בשמו כמה הלכות ·
וחד ב"כ אקפיד ליה וקנסיה ר"ל ליטר' דדהבא שם דכ"ח ד' ובפ'
החובל שם ד"ו ג' · ופאה ע"ו ב' · א"ר יהודה בר חנינא לרב
הונא בריה דרב יהושע מכות מ"ו א' · רמי רב יהודה בר חיננא
לרב הונא בר"י ב"ק י"ד ב' · וצ"ע איך רבו של ר"ל דבר עם רב
הונא ברב יהושע שהיה תלמיד רבא וזמן רב ביניהם אף כי ר"ה
בר"י האריך ימים איך רבו של ר"ל רמי לתלמיד רבא · ויש רב
יצחק ב"ח : (רבי יודן בר חנין דאכל מהבריה בהיל מסתכל ערלה
פ"א ס"ב רע"ב · בר חנן בירו' קדושין פ"ב ס"ב ד' בש"ר ברכיה
פ' חלק דך"ז ד' :· יהודה גרוגרות יומא (דע"ח א' תני יהודה
גרוגרות אסור ליתב ע"ג טינא בי"כ אריב"ל ובטינא מטפחת ובפ"ק
שרגים דק"ה תני יהודה גרוגרות : א"ר הזקיה תנא ר"י גרוגרות
פ"י ערוך כינוי שם ובת"י יהודה גרוגרות כך שמו : (רבי יודן
בר ברתיה דרשב"י ירושלמי קדושין פ"א ס"ב ב' א"ר חייא בר בא
תני רבי יודן כו' דתני רשב"י · רבי יהודה בן ספרא (בש"ר הושעי'
ירו' חגיגה פ"א ע"ו רע"ג · א"ר אלעאי אר"י בם' פסחים ע"ב ·
רב יהודה מספרתא (א"ר אלעאי בש"ר יהודה בר מספרתא סנהדרין
מ"ד א' וב"ר פכ"ג כ"ט ד' : רב יהודה הסבר פ' הדר דע"ב רע"ג
פרש"י ע"ש חורפיה קרי ליה הכי · ובערוך ורי"ף גורסי' הסנך
ובתו' ר"ח גרס סנך פי' גדל סבכה · א"כ ע"ש עירו דבספר יהושע
מדין וסבכה · א"ר נחמן אמר רב הלכה כר"י הסבר · ומעשה
רב מן בן סבר כתבתי אות סמך ואולי זה הוא : רב יהודה (סתם)
בר יחזקאל (ה"ע) (כתב ד"ע וש"ק דל"ד רע"ב ודס"ח א'
ויוחסין דק"ם ב' שהיה לראש בנהרדעא אחר שמואל וכתב יוחסין
דק"ו א' דמשמע ס"פ חביות ובפ"י יוחסין (ד"ע) ובע"פ שהיה ראש
בפומבדית' וכפרש"י ותו' בגיטין פ' הנזקין ד"ס ע"ב ובפא"ט כ"ז
א' ובנדה דס"ז ב' התקין בפומבדיתא ורש"י נדה ד"ך ע"ב וכן
מוכח פ' כל הבשר דק"י ע"א : עיי' רמי בר תמרי) והוא סבא
דפומ' (ע"ש · היה לראש ד"א י' (וש"ק דס"ה א' ד"א י"ד :
ומת רב יהודה וחזרו ב' הישיבות לרב הונא (ע"ש) ורשג"כ בתר
שמואל מלך ר"ה ומי רב יהודה אחריו ב' שנים וכ"כ תו' עיי' ר"ה
מש"ש ומי גדול ר"ה או ר"י : ונולד יום שמת רבי פ' י' יוחסין
(דע"ב ב' · (והיה תלמיד רב ואחר מיתות רב למד משמואל רש"י
סוכה ט' א' ורשב"ס ר"פ מי שמת ועיי' רש"י ע"ז ט"ז ב') :
שמואל קרא אותו שיננא (כילד מברכין דל"ו א' שיננא כוותך
מסתברא ואמר שם אע"ג דקלסיה שמואל הלכה כשמואל וכ"ה בפ'
בכל מערבין כ"ח ב' · שבת ז' א' קכ"ב א' · ר"ה כ"ד ב' · פ'
א"ד ט"ו ב' · בפ' כילד מעברין דכ"ד א' שיננא פתח פומך קרי
כו' · שיננא חטוף ואכול דהאי עלמא דמיא לבי הלולא · כתובות
י"ד א' כ"ג א' · קדושין ל"ב א' ל"ו ב' · גיטין ע"ח ב' · פ'
הנשרפין ד"פ ב' (ע"ל) ב"ק י"ד סע"א · ע"ז ב' · פי"כ קל"ג
ב' · ע"ז מ"ג ב' פ' כל היד י"ג א' י"ז א' : א"ל רב שמואל בר
יהודה שיננא אמרת לן משמיה דשמואל כתובות י"ב ב' · פ"י הערוך
שיננא מחודד מלשון חץ שנון י"א בעל שיניים גדולים · והוכיח
את שמואל וא"ל אוטם אזנו מזעקת דל וא"ל שמואל שיננא רישך
בקרירי ורישך דריש הוא מר עוקבא בחמימי במה בהמה דנ"ה
עיי' מר עוקבא · ופי' הגאונים (מובא בתו' ב"ב ד"י ובערוך ע'
כגד) שראה את שמואל יושב למטה ממדרגת רב יהודה תלמידו לפי
שהוכיחו ככ"ל · לה"א עולם הפוך ראיתי ע"ל יוסף בריב"ל · שמואל
אמר עליו אין זה ילוד אשה (נדה י"ג א' · ולא היה מפסיק מד"ת
לתפילה כרשב"י ואמר כגון אנא אין מפסיקין (והיה מתפלל מ"ל
יום לל' יום · פרש"י שהיה מהדר תלמודיה כל ל' יום ר"ה דל"ה
א' עיי' רבי חייא בר אבא · ולא הלך ר"א בקומה זקופה · בפ"א
דחולין די"ח ב' א"ר יוסף בר חייא (ע"ש) אנא מרב יהודה גמירנא
דאפילו ספיקא דגברא גרס דאר"י א"ר ירמיה בר אבא ספק משמיה
דרב ספק משמיה דשמואל · ובכורות ל"ו סע"ב · (בחלק ת"ש
בעייא בעא דואג ואחיתופל במגדל הפורח באויר ואמר רבא גבורתא
למבעי בעיא והא בשני דרב יהודה כולהו תנויי הוי בנזקין ואנן
קמתני ד' סדרים ואלו ר"י כד הוי מטי האשה שכובשת ירק בקדרה
כו' אמר הויית רב ושמואל קהזינן ואנן מתניכין תליסר מתיבתא
ואלו ר"י כד שליף מסאניה אתא מטרא · (בתענית דכ"ד ב' רב
כהנא בריה דרב נחוני שמעיה שלף ליה חד מסאני' ואתא מטרא
ורצה למשליף סנדל השני וא"ל אליהו אי שלפת אחריכא אמר הקב"ה
אחריב עולמי) ואנן מצערין נפשין ולית דמשגח בן אלא רחמנא
לבא בעי · ברכות (בפ' מגלחין די"ז א' ההוא צורבא מרבנן דהוו
סני שומעניה · אמר רב יהודה היכי נעביד נשמתיה צריכי ליה
רבנן (דאתריה דהוי רבהון) לא נשמתיה קמחלל שמיה דשמיא ·
אמר לרבב"ח מידי שמיע לך בהא · א"ל הכי א"ר יוחנן אם הרב
דומה למלאך ה' יבקשו תורה מפיו · ואם לאו כו' שמתיה ר"י
לסוף אחלש ר"י אתו רבנן לשיולי ביה ואתא גם ההוא צורבא מרבנן
כדחזי ר"י אחיך א"ל לא מסתייע דשמתיה לי · וקמחייכת בי ·
א"ל לא בדידך קמחייכנא אלא דכי אזילנא לעלמא דאתי בדיהבנא
דעתאי דאפי' גברא רבה כוותך לא חניפי ליה כה כפשיה דר"י אתא
לבי מדרשא א"ל שרו לי אמרי ליה גברא רבה דקשיב כר"י ליכא
הכא דלישרי לך זיל גבי רבי יהודה נשיאה (ע"ש) דלישרי לך אזל
לגביה אמר לר' אמי פוק עיי' בדינ' כו' סבר למשרי ליה עמד ר'
שמואל

משמע שהיה בימי אמוראים מהא דמ"ק די"ז א' גבי ההוא צורבא מרבנן דשמתיה רב יהודה ומת רב יהודה אמרו ליה רבנן גברא רבה דחשיב כרב יהודה ליכא הכא דלישרי לך אלא זיל לגבי דרבי יהודה נשיאה (אזל לקמיה א"ל לרבי אמי זיל עיין בדיניה עיין רבי אמי בדיניה סבר למשרי ליה עמד רשב"ג כו' ע"ש) אבל בירושלמי (פ' הנחנקין ד"ל סע"א) קורא את רבי יהודה הנשיא שהיה תנא רבי יהודה נשיאה דא"ר יוחנן כל ז' מדות שמנו חכמים נתקיימו ברבי ומנו רבי יהודה נשיאה וא"ר אבהו הוא רבי הוא נשיאה הוא רבינו הקדוש · וכולי עלמא רבינו הקדוש הוא רבי גבי שמן של גוים וע"ש סי' י"ח : והגי' שלפנינו מאן רבי הוא רבי הוא ר"י הנשיא · א"ר אבהו הוא רבי הוא רבי יודן הנשיא הוא רבינו · מ"ש ס"כ דרבי אמי היה רבו של רבי יהודה נשיאה ק' למה שלחו להוא צורבא מרבנן לרבי יהודה נשיאה ולא לרבי אמי רבו ואולי מפני שהיה נשיא דאמרי' במ"ק דאם אינו יודע מי נידוהו ילך אצל נשיא ויתיר לו ומה לי אם אינו יודע מי נידוהו או שמת המנדה ואח"כ מצאתי מפורש בירושלמי פ' מגלחין דפ"א סע"ד מת"א ממנדיו אין מתירין לו א"ר יהושע ב"ל בד"א כשאין שם נשיא אבל אם יש נשיא נשיא מתירי אך צ"ע במ"ש גברא רבה כרב יהודה ליכא הכא זיל לגבי רבי יהודה נשיאה משמע דאלו היה גברא רבה כרב יהודה לא היו משלחן אותו לר' יהודה נשיאה הא אם מת המנדה צריך דווקא לנשיא להתיר גם ק' איך אמר רבי יהודה נשיאה לר' אמי לעיי' בדיניה הא צריך נשיא · וי"ל דהא דצריך נשיא היינו אם אין גדול מן המנדה אבל אם יש גדול א"צ נשיא וכ"כ בב"י בי"ד סי' של"ד : מ"מ ק' למה לא שלחו אותו לרבי אמי שהיה רבו דרבי יהודה נשיאה י"ל שמא רבי אמי לא היה גדול מרב יהודה המנדה : וכ"כ כי לדעת ד"ע ר"י גדול מרב הונא ע"ש · ורבי אמי היה כייף לר"ה ע"ש · הוכחתו דלכ"ע רבי התיר השמן שהרי זה מזכר במשנה שהיה תנא ונראה שהיה הגי' לפניו רבי יהודה נשיאה התיר שמן לכן כתב בירושלמי קורא את רבי רבי יהודה נשיאה · הרי עיניך הרואות כ"י ס' כריתות במ"ש רבי הוא התיר השמן הם נגד דברי רש"י ותו' הנ"ל · ומ"ש ס"כ אך רבי יהודה נשיאה (ר"ל ר"י נשיאה בן ר"ג ברבי) היה אמורא תלמיד רבי אמי מדבעא מיני' וממעשה דהאי צורבא מרבנן דשמתיה רב יהודה וא"ל רבי יהודה נשיאה לר' אמי לעיין בדינו · אך הם ג"כ כנגד תו' בע"ז דל"ג ע"ב דבעא מיניה ר"י נשיאה מרבי אמי החזירן לכבשן אש כתבו התו' נראה דאינו ר"י נשיאה דשרי משחא כי אותו היה בן בנו של רבינו הקדוש ואף בברייתא הוא נזכר ותני עליה ורבותינו התירו להיכנס (ע"ל שהבאתי מפ' מי שאחזו) אלא אחריו היה ושמא בן בנו של ר"י נשיאה דגזר על שמן היה והוא ר"י נשיאה דמ"ק (כ"ב די"ב ב') דאמר התם דאשתי מיא דאקיס קפילא ארמאי ושמע רב אסי (צ"ל רב אמי) ואקפד עכ"ל : וכ"כ תו' בר"ה ד"ך א' שלח ר"י נשיאה לרבי אמי הוי יודעין שכל ימיו של רבי יוחנן היו מלמדינו כו' אין זה ר"י נשיאה שהתיר השמן בפ' אין מעמידין שהיה בימי רב ושמואל (כמ"ש לעיל שלא רצה רב לאכול וא"ל שמואל אכול כו') דההוא בנו של ר"ג ברבי יהודה הנשיא היה והאי דהכא תלמידו של רבי יוחנן דהוי כייף לרב ושמואל עכ"ל · יצא לנו מדברי התו' דר"י הנשיאה דבעא מר' אמי ומעשה בההוא דשמתא רב יהודה ושלחו לר"י נשיאה ואמר לרבי אמי לעיין דיניה הוא בן בנו של ר"י נשיאה שהי' בן בנו של רבינו הקדוש הרי בעל ס"כ ס"ל הא ר"י נשיאה תלמיד ר' אמי הוא ר"י נשיאה בן ר"ג בן רבינו הקדוש ולהתו' הוא בן בנו של ר"י נשיאה הנ"ל : וכן בפ' א"ל דף"ז א' ר"י נשיאה ה"ל בוכרא (פרש"י והיה לו בביתו כהנים אוכלין בכורות) שדרי' לקמיה דרבי אמי סבר דלא למחזייה א"ל רבי זריקא כו' ואיתימא רבי ירמיה הדר שדריה לקמיה דרבי יצחק נפחא א"ל רבי אבא סבר דלא למחזייה א"ל רבי ירמיה כו' · בתענית די"ד ב' בימי ר"י נשיאה הוי צערה גזר י"ג תעניות ולא נענה סבר למגזר טפי א"ל ר' אמי אין מטריחין כו' א"ר אבא בריה דרבי חייא בר אבא רבי אמי לגרמיה הוא דעבד (פרש"י שלא היה רוצה להתענות) דא"ר יוחנן מתענין והולכין עד שיענו מן השמים · שם דכ"ה סע"ב גזר תעניתא וירדו גשמים לאחר הנץ החמה סבר לאשלומינהו א"ל ר' אמי כו' · ושם דכ"ד א' ר"י נשיאה גזר תעניתא בעא רחמי ולא אתא מטרא אמר כמה איכא משמואל הרמתי (שירדו גשמים בשבילו) ליהודה בן גמליאל אוי לדור כו' אוי למי דעלתה בימיו כך חלש דעתיה ואתא מטרא : וזה ר"י נשיאה הוא בן ר"ג · וה"ת כי מעשה די"ד וכ"ה יהי' השני ובדכ"ד הראשון · ונראה קצת הכרח לתו' דר"י נשיאה דבעא מר' אמי היא בן בנו של ר"י נשיאה בר"ג בן רבינו הקדוש · דמצינו

בנזיר רפ"ד ד"ך סע"ב יתיב ר"ל קמיה דר"י נשיאה ואמר כו' ובר"ה ד"ו ב' ההוא מינאי שלח לר"י נשיאה דיכר ביום אידו הוי יתיב ר"ל קמיה · ובע"פ דקי"ט א' אר"ל משום ר"י נשיאה ובפ' כ"כ קי"ט סע"ב ובפ"ג דבכורות ד"ך א' · אלו מגלחין ד"ך א' נידה מ"א ב' דנראה דר"ל היה תלמיד ר"י נשיאה · ובפ' ר"א דמילה אר"ל משום ר"י הנשיא נראה שצ"ל נשיאה ובירושלמי מ"ק פ"ג. דפ"ב ג' ר' יונה ור' חייא ורשב"ל בש"ר יודן נשייא · ובפ' חומר בקודש דכ"ד ב' אמר רבי אמי אר"ל וירושלמי ברכות ד"ב ע"ד ופ"ק דמעשרות דמ"ח ד' ובפ' כירה ושקלים פ"א · ר"י נשיאה כעס על ר"ל וערק ואזל ר' יוחנן ואהדריה מ"י שמואל ב' די"ד סע"ב · א"כ ר' אמי תלמיד ר"ל ואיך ר"י נשיאה רבו דר"ל בעא מר' אמי תלמיד תלמידו ויהיה תלמיד לתלמיד תלמידו · ולדעתי זו ראיה שאין עליה תשובה · ע"כ האמת כי ר"י נשיאה בר"ג בן רבינו הקדוש הוא היה רבו דר"ל · ור' אמי תלמיד ר"ל היה רבו של ר"י נשיאה בן בנו של ר"י נשיאה · ובזה יתורץ מה שהקשו התו' בפ' הדר דס"ט א' ההוא דנפק בקומרתא דמדושא כיון דחזיא לר"י נשיאה כסייא אמר כגון זה שחלל שבת בבקעה מבטל רשות · ובתו' וא"ת הא ר"י נשיאה גופי נפק בהומרתא דמדושא בפ' מי שהפך די"ב והקפיד עליו ר' אמי ואמר שם מ"ע אקפד עליו; משום דאדם חשוב שאני כו' : לפי הנ"ל דר"י נשיאה שהקפיד עליו ר' אמי הוא בן בנו של ר"י נשיאה א"כ בפ' הדר דאר"י נשיאה כגון זה שחלל שבת הוא ר"י נשיאה בר"ג ברבינו הקדוש · ר' הלל שתיקן העיבור הוא בנו · א"ל ר' הושעי' הנה שמעתי מאביך היינו ר"י נשיאה הראשון ע"ש · ור' אושעי' אקלעא דרב יהודה היינו ר"י נשיאה השני ע"ש : אבא אבוה דשמואל שלח לקמיה ר"י נשיאה ע"ש · ר' אבא בר ממל שאלו : ר' אבא בר זבדא וזעירא ור' יצחק הקולא בשר"י נשיאה ירושלמי כתובות פ"ב דך"ו ד' ובס"פ חלון · נשייא ובס"פ הבע"י נשיא : ר' ינאי ור' יוחנן עאל ר"י נשיאה ושאל ירו' פי"ב י"ו א' · ור' ינאי ור' שמלאי ע"ש · ור' שמלאי משמיה דריב"ל ואמרי לה ר' שמלאי וריב"ל משום ר"י נשיאה בכורות ל"ו ב' · רב שמן בר אבא אמר קמיה ר' יוחנן ואזל ר' יוחנן ואמרה קמיה ר"י נשיאה נידה כ"ב א' · ר' יוחנן בעא מר' אושעי' ולא השיב ולר"ל השיב אר"י נשיאה לר' אושעי' אטו ר' יוחנן לאו גברא רבה יבמות כ"ז א' · ברכות דמ"ד אר' יוחנן לר"י נשיאה · כתב יוחסין רב חנן בר אבא (צ"ל רבא) חתנו של רב וחותן רב חסדא הספידו בבבל · בוודאי זה שראה במ"ק דף"ב ב' נשיאה שכב אר"ח לרב חנן בר רבא כפי אסיתא ואחוה קריעה · אך מנ"ל דנשיאה זה היה ר"י נשיאה · ועוד דר"י נשיאה מת בא"י ע"ל בסמוך · בירושלמי פ"ג דברכות ד"ו א' כד דמך ר"י נשייא בר בריה דרבי יהודה נשייא דחף ר' חייא בר אבא לר' זעירא וסאביה ובנזיר דנ"ו רע"א דחף ר' חייא לר' זעירא בר בא וסאביה (ע"ס וצ"ל ר"ח בר בא לר' זעירא) כד דמכת נהוראי (בנזיר נהורייניו) אחתיה דר"י נשיאה שלה ר' חנינא בתר ר' מנא ולא סליק (שם) · שאל לרב שמואל בר נחמן ע"ש · בו פסקו לנכות הנשיא בשם רב"ן עיי' רשב"ג הזקן · בתו' ע"ז דל"ח חזקיה ובר קפרא תנאי נינהו וקשישא מר' יהודה נשיאה : (כתב גא"י קבורת ר' יהודה הנשיא בעיר מבנית ובמקום אחר כתב רבינו הקדוש נקבר בציפורי אולי צ"ל ר' יהודה נשיאה : ר' יהודה בן נקוסא (תלמיד רבי : רבי ור' חייא אזלא באורתא ואזיל ר"י בן קנוסא קמייהו אמר רבי לר' חייא מי הוא זה שמראה גדולה לפנינו א"ל ר' חייא שמא ר"י ב"ק תלמידו הוא וכל מעשיו לש"ש כי מטו לגבי א"ל אי לאו יהודה ב"ק את גזרתינהו לשקך בגיזרא דפרזלא (כלומר נידוי) מרובה דפ"א ע"ב : פירש ר"י בן נקוסא לפני רבי המוכר הבית ע"א א' משום ר' יעקב פ' העור והרוטב דקי"ח סע"ב · אמר סומכוס שור שנגח צ"ע ב' יומא י"ח ב' : במ' קהלת פ' כל הדברים יגיעים דפ"ה ב' ר"י ב"נ (וע"ס שם) : נכא המינים ופצע מוחיהן ועשו לו כספים שהיה לו כלי מלא אבנים טובות ובעשו כחמין : משם ר' שמעון בנגעים פ"ד בתוספתא · ובת"י תזריע דקכ"ד סע"ד בן נקוב בש"ר שמעון ואני מ"כ ר' יהודה בן נקובא בש"ר שמעון ואולי צ"ל בן נקוסא : (יהודה ר' אלעזר בן יהודה ור' יוסי בן יהודה חבירי רבי : (ר' יהודה ר' אלעזר ור' שמעון בני ר' יהודה חבירי רבי : (יהודה חייטי ר' שמעון ברבי פסק סדרי קמיה רבי ואמר כמה מיוסר כתב זה א"ל יהודה חייטי כתבי וא"ל רבי כלך מלה"ר זה פ' ג"פ דקס"ד ב' : (עיי' רב דימי אחוה דרב ספרא) דלעולם אל יספר אדם בשבחו של חבירו שמתוך שבחו בא לידי גנותו ע"ש ופי' סמ"ג מל"ת ע' אל יספר בפני שונאו : וצ"ע איך אמר ר' כלך מלה"ר.

שהלכה כרבי נגד אביו · וע"ת ריב"ש ס"ס שכ"ד עשל"ה דשל"ד א' ובפ' המביא הג"מ חוץ אם נהלך עמו ר' ישמעאל בש"ר יוסי אביו · אבל ר' ישמעאל בר' יוסי ורב הלכה כרבי · עיי' נידה י"ד ב' לקטינן מזה דקיי"ל כפלוני כולל אפילו היה חולק עמו מי שגדול שקדם לו ודלא כתי"ע נגעים כ"א משנה ד' · ותו' פסחים מ"ה א' דווקא אם אין עוד פלוגתא דאמוראי : ויש פלוגתא דאמוראי אם אפילו מחבירו עיי' פסחים ך"ז א' · כתובות כ"א א' וכ"א א' ובתום' ב"ב קכ"ב ב' ע"ת חוט השני · כתבו תום' נידה מ"ה ב' בפ' אעפ"י אמר הלכה כרבי לגבי רשב"א · (וכ"פ רמב"ם בפ"ה מה' כלי המקדש באבנטו של כהן הדיוט פסק כרבי לגבי ר"א בר"ש וכתב ב"ש בתמיד פ' א"ל הממונה למה פסק רמב"ם פ"ג מה' בית הבחירה שכרות המנורה היו בין נכון לדרוס כראב"ש נגד רבי אע"ג דר"א בר"ש עדיף מיניה בתורה כדאי' בפ' הפועלים (ע"ל) אעפי"כ לא יצא מגדר חבירו והלכה כרבי מחבירו וגדולה מזו פסק רשב"ס בפ' ג"פ דהלכה כרבי היכי דפליג אביו עליה אע"ג דרבו היה כיון דלאו רבים פליגי עליה · וכפרש"י פ' ז"ב והביא בנ"ע · ובי"כ פסק כרבי מחבירו וכתב ס"כ י"ע ש"ג ואם אמר הלכה בשם אביו הלכה כמותו · ובתו' ברכות י"ג א' רפ"ב הלכה כרבי מחבירו ולא מחביריו · ובתו' פ' מי שהוציאוהו דמ"ו סע"ב ובתו' נזיר דמ"ג א' · ר' נתן ורבי הלכה כר' נתן (ע"ש · ר' ור' יוסי בר' יהודה הלכה כר' · (בהס"ל מעין ה' סוף נהר כ"ס ההוא שפחה דבית ר' (ובכתבוי של רי"ל אותן שפחות דרבי שמוזכרים בש"ס הרבה פעמים נפרע במ"ק ד"ז שלמדו מהם הרבה דברים מאותן שפחות שאחז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל) מסוד אותן שפחות שהיו על הים ומעלתן גדולה מן החכמים לכן נהגו רבנן נידוי בההוא גברא בשבילה וכמה דברים שלמדו מהם · במגע"א פ"ד רבי יהודה הנשי"א ר"ת היה ניצוץ של יעקב אבינו ואנטונינוס ניצוץ של עשו וגלגולו · כתב בג"כ אות כ' מתושלח הוא רבינו הקדוש כי היה שונה ת"ר סדרי משנה ורבי כתב ששה סדרים כל סדר כלול מן ק' · וע"ש אות פ' רפב"י וריב"ז ורבינו הקדוש ניצוץ א' ע"ש · יעבץ בנו נכנס חי לג"ע ע"ש · בג"כ שם האי כובס (הכ"ל) הוא לבן כי כובס מלבין הבגדים ורבי היה בסוד אברהם ושם היה תיקונו · כתב רמב"ם והיו בהדיה ר"ש בנו ורבי ישמעאל ברבי יוסי ורבי יוסי בר' יהודה רבי יעקב כפר חטיא ורבי חייא ורב ורבי חנינא ב"ח ורבי אפס ור"ג ורבי ינאי וב"ק ושמואל ורבי יוחנן ורבי אושעיא אלו קבלו ממנו · וראב"ד השיג דלא היו שמואל ורבי יוחנן ורבי אושעי' ורבי ינאי וב"ק מב"ד אלא לוי ור' ביסא ורבי חמא בנו ורבי ישמעאל בר' יוסי ורבי יוסי בן לקוניא הם היו מב"ד ע"כ · אבא אבוה דשמואל תלמידו : רבי אבא בר ממל בעא מיניה : רבי אבא בר זוטרא בשמו : רבי אבא בר אחא בשמו : רבי אבא בר זבדא בשמו : אבדון תלמידו : רבי אדא ב"א נולד כשמת רבי ע"ל : ר' אושעיא בר חמא בר ביסנא תלמידו : רבי אחאי בר יאשיה בזמנו : אילפי בזמנו : איסי בן יהודה או בן עקיבא חבירו : ר"א בר"ש חבירו וע"ל : ר"א בן פרטא חבירו : ור"א הקפר : בן אלשע חתנו : רבי אמי רב אסי בשמו : רבי אפוטריקו : רבי אפס תלמידו : רב אשי הקדמון בשמו : רבי בון בר כהנא קומיה וצ"ע : רב ביבי בר אבין וצ"ע : רבי ביסא או ביסנא מב"ד ע"ל : בייתוס בן זונין שונה בביתו : בן בוכים שלה לרבי : רבי גמליאל בנו : רב הונא בשמו : ר"ה ר"ג ע"ל : רבי זוגא שאלו : זונין א"ל : רבי זירא : רבי זעירא בשמו : חזקיה ברבי חייא תלמידו : רבי חייא תלמיד חבר : רבי חייא דכפר תחומין צ"ע : רבי חייא בר מרי' בשמו : רבי חלפתא בר שאול תלמידו : רבי חמא בר ביסא ע"ל · רבי חמא בר חנינא : רבי חמא אביו של רבי חנינא · ר' חנינא : רבי חנניה בן עקבי' בזמנו : חנן בן פנחס חבירו : רבי חנין בשמו : רבי יהודה בן נקוסא תלמידו : רבי יהודה הגזר בזמנו : רב יהודה בשמו : רבי יהודה בשמו : רבי יהודה חייטי : ריב"ל תלמידו ורבי בשמו ג"ד : רבי יוחנן : רבי יוחנן בן גודגדו בני אחותו או בתו בישיבתו : רבי יונה בשמו : רבי יונתן בן שאול תלמידו : רבי יונתן אמר רבי : רבי יונתן בן עכמאי : ור' יונתן בן אלעזר בזמנו : ור' יונתן בן לקוניא בימיו : רבי יונתן בן עמרם תלמידו : רבי יוסי בן שאול תלמידו : רבי יוסי בר' יהודה חבירו : רבי יוסי בן חלפתא רבו וע"ל : רבי יוסי בן זמרי · ר"י הארוך : רבי יוסי בר"א בר"ש תלמידו : ור' יוסי בן לקוניא ע"ל : בשם אבא יוסי בן דוסתאי : יוסף קטנותא חבירו : רבי ינאי : יעבץ בנו : רבי יעקב מאכרתים : רבי יעקב בר אחא : רבי יעקב בר חנינא : רבי יעקב איש כפר חנניה חבירו : רבי

יצחק בן חקולא בשמו : רבי יצחק רובה בשמו : רבי יצחק בר אבדימי תלמידו : רבי ישמעאל בר' יוחנן בן ברוקה חבירו : רבי ישמעאל בן סתריאל או כתריאל העיד לפני רבי : רבי ישמעאל בר' יוסי בן חלפתא חבירו ור' בעא מיני' : רבי יששכר מכפר מנדי בזמנו : לוי תלמידו ובמנחות ד"כ סע"ב א"ר לוי כמדומה שאין מוח בקדקדו · וביבמות ט' א' כתב תהו"י סקכ"ב רבי ידע שאדם גדול הוא ולא ראוי שיטעה א"ל ממיעוט עיון והשגחה · לכן דבר קשות לא מכעס או גובה רוח עי"ד ברמ"ו סי"א : רבי מנחם : אחי גוריון קומי : רבי מאיר רבו : נתן בר שילא לפניו : נתן הבבלי ע"ש : ור' סומכוס חבירו : רבי פדת חבירו : פלימו חבירו : רפב"י חבירו וצ"ע : רבי פנחס בשמו : רבי פרידי : פרטא נכד רבי פרטא לפניו : רבי צדוק תלמידו : קלא עבדו : בר קפרא תלמידו : רב תלמידו : רבא קרי עליה דולה מים מבארות עמוקים : רבב"ח תלמידו : רומנוס בזמנו : אבא שאול גבל שלו : שמואל תלמידו : רשב"כ : רשב"י רבו : רבי שמעון בן יהודה מעכו חבירו רשב"א חבירו : ר"ש בן חלפתא : ר"ל : רבי שמעון בן מנסיא בזמנו : רשב"ג אביו : רבי שמעון בנו : רבי יהודה נשיאה בנו של רבי גמליאל בן רבי יהודה הנשיא הוא רבינו הקדוש והוא המורא והוא וב"ד נמנו על שמן של גוים והתירו ולא היה רב רוצה לאכול וא"ל שמואל אכול ואי לא כתיבנא עלך זקן ממרא · אטרח עליה ואכל כדאי' בע"ז (בירושלמי פ' אין מעמידין מ"א ד' ובשבת פ"א ד"ג ד' : ובבבלי בע"ז פ' הכ"ל דל"ה ב' במשנה רבי וב"ד התירו השמן · ל"ג רב"י דרבי יהודה נשיאה בר בריה שרייא כדאמר בגמ' (דל"ז א') מסתמיך ואזיל רבי יהודה נשיאה אכתפיה דרבי שמלאי שמעיה א"ל שמלאי לא היית אמש בבית המדרש כשהתרנו את השמן · ורבי יהודה נשיאה דגמרא היינו בן רבי גמליאל ברבי שהיה בימי אמוראים וה"נ אמרי' רבי יהודה הנשיא בנו של ר"ג הורה כו' ואלו רבי הוא בנו של רבי שמעון בן גמליאל עכ"ל : וכ"כ התו' שם דל"ו ע"א ז"ל במתני' כתב רש"י דלא גרסי' רבי וב"ד התירו שמן דרבי יהודה הנשיא בר בריה וב"ד התירו והכמי דורו קבעו דבר זה במשנה שסידר רבי זקינו ואותו רבי יהודה הנשיא הנזכר כאן רבי יהודה נשיאה שהיה בימי אמוראים אלא בלשון משנה ובריית' קורא אותו הנשיא ובלשון אמורא קורא אותו נשיאה ובירושלמי הכ"ל רבי וב"ד התירו השמן ובג' מקומות נקרא רבי יהודה הנשיא רבותינו בגיטין ובשמן ובנכרל ונראה שיש ט"ס וצ"ל רבי יהודה הנשיא וב"ד התירו השמן ובג' מקומות כו' והוא רבי יהודה נשיאה עכ"ל התו' · (בס"פ מי שאחזו דע"ו ב' רבותינו התירו להיכנא מאן רבותינו א"ר יהודה אמר שמואל ב"ד דשרו משחא (פרש"י רבי יהודה נשיאה בן בנו של רבינו הקדוש שהיה בימי אמוראים כדאמרי' בע"ז מסתמיך ואזל) א"ר אבא בריה דרבי חייא בר אבא א"ר יוחנן רבי יהודה נשיאה בנו של רבי גמליאל בר רבי (רבינו הקדוש רש"י) הורה ולא הודו לו כל סיעתו ואמרי לה כל שעתו עכ"ל) (וכן בסוף סוטה במשנה משמת רבי בטלה ענוה ויראה כו' ס' תהלת חכמה דכ"ה א' ר"ל גם זה קבעו חכמי הדור במשנה וע"ל רבי וריב"ל ור"ג ברבינו הקדוש : (ועיין פ' המפלת ובפ' מי שאחזו מ"ה ד' בג' מקומות נקרא רבי יהודה הנשיא רבותינו בגיטין ושמן ונכרל ובתו' ע"ז ל"ג ב' : בתוספת' גרם רבי יהודה התיר שמן (ר"ל רבי יהודה נשיאה ול"ג רבי התיר : (וק' למה קראו ר"י הנשיא ול"א בר"ג במ"ש ר"א בר"ח ב"א ר"י נשיאה בר"ג ברבי בשלמה בכל התלמוד שקורא אותו ר"י נשיאה מוכח דלא רבי הוא אבל במתני' דקורא אותו רבי יהודה הנשיא ה"ל לומר בר"ג ברבי שלא לטעות שהוא רבי וי"ל דהכך תנאי ואמוראי שהיו בימיו קורין אותו סתם למה להו לקרותו בשם אביו דידוע הוא דממנו מדברים הלכך רב ושמואל שהיו בימיו (ע"ל) דהא ר"י נשיאה היו בימי רבי יוחנן (ע"ל) רק א"כ רב ושמואל שהיה רבי יוחנן בימיהם א"כ גם ר"י נשיאה היה בימיהם (ע"ל בשם תו' ר"ה ד"ך ר"י נשיאה היה בימי רב ושמואל) דא"ל שהיה אחריהם שהרי הק' שמואל לרב מר"י נשיאה לכן קראו אותו סתם כאלו אמרו הנשיא שלנו רבי יהודה אבל ר"א בר"ח ב"א היה אחריו וצריך לקרות בשם אביו שלא נטעה (מגיני שלמה חולין ד"ה ע"א ר"ג ברבי ש"ל עיי' רבה פ' וישלח ותצא דינה בת לאה עיי' שם ביפ"ת שכתב כי רבי שם כאמר שיעניש הנשיאים איקפד רבי הוא ר"י נשיאה ומוכיח ממסכת עירובין בענין דור לפי הפרנס · אבל בס"כ י"ע סס"ו כתב רבי יהודה הנשיא היה תנא אך רבי יהודה נשיאה היה אמורא תלמיד רבי אמי כמ"ש בע"ז ל"ג רע"ב : ובמנחות כ"ט ב' : בעא מיני' ר"י נשיאה מר' אמי האזירן לתוך כבשן אש ונתלבנו : וכן

משמע

איכו מכשיר ואיכו אלא מי בגיס · וגזר תלמיד אל יורה אא"כ נטל רשות וכתן רשות לרבנ"ח ולרב (ע"ש) · עשה סעודה לתלמידיו לשוכות רכות וקשות וי"ר פל"ג · ולעולם היה עצב ודואג על גלות ישראל וכדי לשמחו אחוי לוי קידה לפניו (ע"ש) וכן רבי חייא (ע"ש) ובר קפרא הוי בדחי היה משמחו (ע"ש) · ובפ' הנודר ד"נ יומא דאזיך ר' אתא פורענות לעולם · וכשהיה מעביר ידיו על עיניו קיבל עמ"ש ברכות די"ג ב' · מתה לו בת בבית שערים ואעפ"כ לא נמנע מלדרוש כל היום · בת אלישע אחר בא לפניו ע"ש · (בירושלמי פ"ב דע"ז דמ"א ד' בג' מקומות נקרא רבי יהודה הנשיא רבותינו בגיטין ובשמן ובפנדל וקרו ליה ב"ד דשרי משחא : ובבבלי משמע דזה הי' ר' יהודה נשיאה בן בנו ע"ש · אמר רבי נראין דבריו מדברי אבא פ' בכל מערבין ל"ב א' · שאל רבי את ר' יהושע בן קרחה במה הארכת ימים · וא"ל רבי · רבי ברכני וברכו שיגיע לחצי ימיו (ע"ש) · הרואה ר' בחלום יצפה לחכמה פ' הרואה נ"ז · רבי הי מאה שנה (ע"ל ק"א ג"א תתקע"ט) ונולד יום שמת ר"ע (ע"ש) ובן ל' נעשה נשיא ג"א תתק"י · ר"מ ארוך בדורו ור' מגיע לכתפו ורב לכתפו דר' (רבה במדבר פ"ט) ובנידה ד"ד ר' ארוך בדורו ור' חייא לכתיפו עיי' אבא שאול · בכתובות פ' הנושא דק"ג בשעת פטירתו אמר לבניו הזהרו בכבוד אמכם שהיתה אשת אב · ויהי' נר דלוק במקומו ושלחן ערוך ומטה מוצעת במקומם כו' דכל בי שמשי אתא לביתו · פעם א' אתא שכינה קרי אבבא אמרה אמתיה שתיקי דרבי יתיב תו לא אתא שלא להוציא לעז על צדיקי ראשונים (שלא יאמרו שלא היו צדיקים שלא היה להם רשות לבא לביתם כמו רבי) יוסף חפני שמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם ישמשוני במותי סברו בהאי עלמא קאמר כיון דחזו דקדים ערסייהו לערסי אמרי ש"מ להוא עלמא קאמר כו' ואמר בכנוגה היום ישב רב אדא בר אהבה בחיקו של אברהם (ע"ש) וביום שמת רבי נולד רב יהודה בבבל (ע"ש) בפ' י' יוחסין דע"ב הרבה נבואות שא"ר) ואמר לחכמי ישראל אני צריך לבני א"ל אל תספדוני בעיירות · והושיבו ישיבה לאחר ל' יום (ולא תהיו עסוקים בהספד) וא"ל אעפ"י ששמעון בני חכם גמליאל בני נשיא שהיה ממלא מקום אבותיו ויראת חטא חנינא בר חמא ישב בראש (ישיבה) והי' בוכה על תורה ומצות : ומסר לר"ש בנו הקטן סדרי חכמה ולר"ג בנו הגדול סדרי נשיאות א"ל נוהג נשיאותך ברמים (עיי' רש"י ג' פירושים) זרוק מרה בתלמידים · ג"ד צוה לפני מותו (ב"ר פצ"ו · והיה חולי מעיים בשלשול מפני שחולי מעיים דעתם עמהם עד המות : ורש"י פ' ב"פ כ"כ שמתייסרין ומתמרקין עונותם · וכ"ה בירושלמי · חסידים ראשונים מתייסרין לפני מותם בחולי מעיים י' או ד' ימים למרק עונותם שיבאו זכאין לעה"ב · והתו' פ' כ"כ כתבו למרק אכילה ושתייה להיות נקיים וטהורים · ועיי' פ"ג דשמחות וכתבו התו' פ' הנושא שם אעפ"י שחולי מעיים פטורין מתפילין אבל רבי היה מנהיג עצמו בקדושה יותר מדאי והיה יודע היטב להזהר · וההוא יומא דנח נפשיה גזרו רבנן תעניתא ובעי רחמי ואמרו מאן דאמר נח נפשיה דרבי ידקר בחרב סליקא אמתיה דרבי לאיגרא אמרה עליונים מבקשים את רבי והתחתונים יבקשו את רבי יה"ר שיכופו תחתונים לעליונים כיון דחזאי כמה זמנין עייל לבית הכסא והלך תפילין ומנח להו וקמצטער אמרה יה"ר שיכופו עליונים לתחתונים ולא הוי שתקי רבנן מלבעי רחמים שקלא כוזא שדייא מאיגרא אישתקו ונח נפשיה דרבי אמרו רבנן לבר קפרא זיל עיין אשכח דנח קרעיה ללבושיה ואהדר לקרעי' לאחורי' פתח ואמר אראלים ומצוקים אחזו בארון הקודש נצחו אראלים למצוקים (הם הצדיקים) בשעת פטירתו זקף י' אצבעות כלפי מעלה אמר רבש"ע גלוי וידוע לפניך שיגעתי בי' אצבעותי בתורה ולא נהנתי אפילו באצבע קטנה (והא דאי' פ' הרואה נ"ז ובע"ז פ"ק י' ב' שלא פסק לנון וחזרת משלחנו כתבו התו' היינו לבני ביתו ובס' צ"ה רמז על נגלה ונסתר שלמדו ע"ש · יה"ר שיהא שלום במנוחתי יצאת ב"ק ואמרה יבא שלום ינוחו על משכבותם ובו ביום שמת רבי נפק ב"ק ואמר כל דהוה במיתתו של רבי מזומן לחיי עה"ב · ההוא כובס כל יומא הוי אתי קמיה · ההוא יומא לא אתא כיון דשמע הכי סליק לאיגר' ונפל לארץ ומת יצא ב"ק כו' ועיי' במהרי"ט כתובות האיך קבל בעצמו כתב בס' גא"י בציפורי קבור רבינו הקדוש והמצבה נגד הפתח המערה והדלת של אבן עיי' ר' חייא : ואשתו ובניו וריח טוב מקברו מריחין פרסא ויותר ומעין באר מים חיים כל ימי השבוע רץ נכח ובשבת אין זב אף טיפה א' ור' שמעון ור"ג במערה שאצל הכפר ומת יצא ב"ק ואמרה אף ההוא כובס מזומן לחיי עה"ב · ומת בע"ש ומעשה ניסים כו' עיי' בירושלמי כתובות פ' הנושא ופ"ט דכלאים · טוב להעתיקו כאן : ואותו יום שמת רבי בטלה קדושה כתבו התו' שם שהיו קורין אותו רבינו הקדוש כמ"ש בסוף סוטה דמ"ט משמת רבי בטלה ענוה ויראה וקדושה בכלל · והרר חיים הכהן אמר אלמלא הייתי כשנפטר רבינו תם הייתי מטמא לו דהאי בטלה קדושה דהכא היינו קדושת כהונה ובהדיא אמר בירושלמי פ' מי שמתו (ד"ו סע"א ובנזיר דנ"ו רע"א) מהו שיטמא כהן לנשיא) כד דמך ר' יהודה נשייא אכריז ר' ינאי אין כהונה היום ואין נראה לרבינו דבדומה לרבינו דהתם בטומאת בית הפרס : ועיי' ב"ת מהרי"ט בכתובות דק"ג דכתב דבטומאה ודאית איירי · וכתב הר"ן פ' אין בין המודר כי נשיא הכל חייבין בכבוד עשאוהו ילגבי כהונה כמת מצוה וכ"כ רמב"ם והטור · וכתב היוחסין דמ"ז ב' ואני תמיה מה קידש ברבי יותר מכל הנשיאים · (בירושלמי ספ"א דפאה נחלקו רבי עם ר' יהודה הנשיא מי שדעתו רחבה יתקן זה כי א"א לומר ר"י הנשיא ר"ל נשיאה נכדו ע"ל ברבי · ואח"כ מצאתי בשדה יהושע ז"ל נראה שהסר שם בר פלוגתא דר"י הנשיא ואין לומר דרבי הוא רבינו הקדוש ור' יהודה הנשיא הוא ר"י נשיאה בן בנו דלא היה בר פלוגתא דרבינו הקדוש או יש לגרוס ברבי במקום רבי היינו שם חכם שנקרא ברבי · רבותיו של רבי רשב"ג אביו · ור' יעקב בן קורשאי (ע"ש) · וה' תלמידי ר"ע שסמכם · ר' יהודה בן בבא (ע"ש ואולי ר' יעקב סתם במשנה הוא רבו ולא ר' יעקב אביו של ר' אלעזר (ע"ש) או ר' יעקב בר ברתיה דאלישע · או ר' יעקב חטיא הנזכר בחגיגה · (ביומא דס"ה סע"א אמר רבי שנה לי ר' יעקב · ובגיטין די"ד ב' ר' יהודה הנשיא אמר בשם ר' יעקב שאמר משום ר' מאיר · ובעירובין פ' כל גגות (דצ"א א' ושבת פ' ב"מ דל"ב ב' ברש"י קמ"ז ב' ומכות דע"ב סע"א רבי תלמיד רבי שמעון הוי ועיי' ירושלמי פ' המצניע ותו' מכות ט' ב') אמר רבי כשהלכתי ללמוד תורה אצל ר' שמעון בתקוע · ורש"י פ' א"נ ד"ו סע"א רבו ב' ר' אלעזר בן שמוע בפ' י"כ (ע"ש) · ג' ר' יהודה בר אילעאי (ע"ש) ד' ר' מאיר וכל המשנה קבל ממנו (בעירובין די"ג אמר רב (ע"ל ר' אבא אריכא) האי דמחדידנא מחבריי דחזיתי לר"מ מאחוריה כתבו התו' בפ' המנחות והנסכים דק"ד א' י"ג רבי משום עובדא דירושלמי ביצה פ' משילין (דס"ג א') שזכה רבי לתורה על שראה ר"מ בהלולי דר"ש בנו שהיו מטפחין אחורי ידיהן בשבתא עבר ר' מאיר ושמע לקוליהון אמר רבותי התירו שבת שמע רבי לקליה אמר מי הוא זה שבא לרדותינו בתוך ביתינו שמע ר"מ קליה דרבי וערק נפקו אבתריה אפרה רואה פקוליה מעל קדליה אודיק רבי מן כוותיה והמא קדלי' דר"מ האחוריה אמר לא זכיתי לאורייתא אלא בגין דחמי' קדליה דר"מ מן אחוריה · ובעירובין פרש"י שהיה יושב בישיבה אחריו ואלו חזיתי' מקמיה הוי מחדידנא טפי והיו עיניך רואות מורייך · ובירושלמי ר' שמעון ברבי היה אוכל בשוק חזיה ר"מ א"ל אין שבח לת"ח לעשות כן · ושמעתי אומרים כי מלאך היה בדמות ר"מ יוחסין · וכתב יוחסין דמ"ה ב' וקשה כי ר"מ מת קודם ר' יוסי ור' יהודה (ע"ש) דר' יהודה לא רצה להניח את סומכוס תלמיד ר"מ לבית המדרש אחר מיתות ר"מ (ע"ש) א"כ איך יהיה בחופת ר"ש ברבי · (אכן התום' מנחות ק"ד רע"א כתבו דר' יהודה היה בימי רבי כי אפילו ר"מ דמת קודם ר"י היה בהלולי דר"ש ברבי עכ"ל ע"ל ר"י בר עלאי : ה' ר' יוסי בן חלפתא (ע"ש) והי' כפוף לפני ר' · וכתב יוחסין אולי מפני שהם רבותיו סתם שמותם (במשנה ר"ל ולא קראם על שם אביהם ר"ל שלא מזכיר במשנה ר' שמעון בן יוחאי · רבי יהודה בר אילעאי) דרך כבוד שלא לקרות רבו בשמו כ"א דרך כעלם ע"ש דמ"ו א' · (כתב יוחסין דל"ט ב' ר' יהושע בן קרחה רבו של רבי (וכן מלינו שאמר רבי לריב"ק רבי ברכני ע"ל) אכן בדקל"ט סע"ב כתב יוחסין שהיה חבירו של רבי · (ובפ' התכלת דל"ח ב' כתבו התו' ר' יוסי הגלילי רבו של רבי הוי וצ"ע לפי סדר הדורות כי ר' יהודה תלמיד ר' יוסי הגלילי היה רבו דרבי גם רבי חנינא בנו של ר"י הגלילי היה בב"ד של רשב"ג אביו של רבי · אך כי האריך ימים שאמרה לו דביתהו דר"מ גלילי שוטה וא"כ היה רבו דר' יהודה ורבו דרבי · אך תמיה איך לא הזכירו רבו כלל · הלכה כמותו אפילו נגד רשב"ג אביו פסקי הרא"ש פ' מגלחין (ורשב"ם פ' ג"פ) וכ"כ הגהות מרדכי בכתובות אע"ג דאביו היה רבו כדאי' בפ' הפועלים אח"כ נתחכם רבי יותר ממנו מדתני בכל דוכתא מלתא דרבי קודם רשב"ג אביו · אבל בספר כריתות הלק י"ע והרא"ש פ' המקבל שם והר"ן שם ובפ' הנזקין ובפי' הרי"ף בפ' בני העיר דאין הלכה כרבי כשחולק עם אביו · ורשב"ם כתן טעם למקומות

(ספרי האזינו ער"ל ומ"כ בלידו ר' חנניא : ר' יהודה הנשיא ונקרא רבי סתם בפ"ב דקדושין (במשנה ונקרא רבינו הקדוש (עיי' בסמוך) ונקרא רבי רבה והוא בן ר' שמעון בן גמליאל (דיבנה) והוא מהלל (ע"ש) מזרע דוד מאביו : ואמו מבנימן : אבות ספ"ד : שביעית פו ד' : מעשרות פה ה' : בכורים פא י"א : שבת פו ה' : כתובות פב ד' : נדרים פיג י"א : נזיר פא ד' : פד ה' : סוטה פג ה' : פה א' : גיטין פה ו' : ב"ק פה ג' : מכות פב א' : ע"ז פב ו' : פד ה' : פה י"א : מנחות פו ג' : פא ו' : פי"ג ב' ה' ח' ט' : בכורות פז ו' : ערכין פד ב' : פא ה' : פט ג' ח' : תמורה פ"ד ג' : פו ב' : מעילה פה ג' : מדות פג ד' : אהלות פי"ח ט') : ובפ' במה בהמה (דנ"ו א') רבי דאתי מדוד מהפך ודרש בזכותיה דדוד : כמו משה היה ז' לאברהם כן רבי ז' להלל כמו נר מערבי וקדוש כמו שבת : הלל : שמעון בנו : ר"ג הזקן בנו : ר' שמעון הנהרג בנו : ר"ג דיבנה בנו : ר' שמעון בנו : רבי בנו : ובהקדמה לרמב"ם בפ"י משניות ליבמות ומש"ש בשם הג"מ שמואל בן חפני ט"ס והשמטו' ובס' יוחסין דקנ"ח א' כ"ב השמטות סופר וכן בס' משנת חכמים סי' תר"מ ג"כ צריך תיקון • ודור י"ב לתנאים · שמעון הצדיק · אנטיגנוס • יוסי בן יועזר · יהושע בן פרחיה · שמעון בן שטח · שמעיה · הלל כו' ורשב"ג. ורבי דור א' כמספר י"ב שבטים · ומזלות וחדשים · או באופן זה עד הלל ז' דורות • וריב"ז · ור"א · ר"ע ר"ש ור"מ · ורבי הרי י"ב והוא מקבל ל"ה ולרמב"ם מקבל ל"ד : ועד הלל בן רבי יהודה נשיאה בן רבי גמליאל בן רבינו הקדוש מן הלל הזקן י' דורות · יוחסין דנ"א ב' · במגע"א רמ"ו מ' דורות ממשה עד רבי · לרמב"ם ממשה עד רב אשי מ' דורות · ועשה משניות (ותחם שמו בראש חבורו מאימתי גי' אני יהודה קדוש כ"כ בהקדמה לספר באר אברהם בשם בעל מג"ע · אך תמיה איך ענין כמותו יקרא עצמו יהודה קדוש · ובערוך כתב שנ"ל מאמתי אך א' אין מן המנין דעם הכולל המספר מכוון · ורי"ל כתב מאימתי לשון אימה ופחד כי קורין ק"ש להגין מאימת המזיקים ומספרו תק"א עיי' בספרי להמספרים ותמצא כוונה לזה · בריש הגוזל אומר ר"ת כי המשניות היו קודם רבי אלא ר' סדרם אבל הברייתות שהיה שונה רבי חייא תלמידו הוא מה שהוסיף רבי על המשניות עכ"ל (וע"ש) ועיי' רבי אושעיא : והרבין תורה בישראל ונשראה אורך הגלות והשכחה מצוייה אמר עת לעשות לה' אעפ"י שהפרה תורתך דאסור לכתוב תורה שבע"פ · והיה תנא (בתענית די"ד ב' רבי תנא ופליג. ואמורא (ע"ל ק"א בסדר הדורות : בפ"ד דע"ז אתמר רבי ורבי חייא ול"א בלשון תניא או ת"ר · ופ"ק דפסחים ד"ג כמאן אזלא הא שמעתא דרבי ולשון שמעתא מיוחד לאמוראי' ובפ' הגוזל דקי"ו איתביה רב לרבי ואין זה אלא אמורא לאמורא לפי כשנסתמו דברי התנאים ומתו הגדולים נשאר רבי לרבי חייא ורב בערך אמוראים (ת' ה"ק מ"ט רבינו הקדוש שהוא תנא ולפעמים חשיב ליה לאמורא כי הוא היה סוף התנאים ותחלת אמוראים ובהיות שבזמן רבי נחו מן השמד ורבי נתגדל עם אנטונינוס מחמת גזרת המילה והיה ריוח והצלה וראו החכמים חביריו של רשב"ג אביו לסדר הדינין והלכות ולסתום אותם ונקרא ע"ש רבי אעפ"י שהיה בחור ונתלמיד לפני רבו א' להיותו נשיא בנן של נשיאים עוד שבשבילו ניצולו כולם ועד אותו זמן נקראו תנאים ר"ל שונים ומלמדי' כמלא שאחר חתימות המשנה וברייתא ע"פ הזקנים נשאר ר' ובניו ורבי חייא ובניו בכלל התחלת אמוראים אעפ"י שבאו במשנה וברייתא וכן קבעו דברי ריב"ל בסוף המשנה אעפ"י שהוא אמורא עכ"ל • וע"ל רבי יהודה נשיאה וה"ג ברבי ובס"כ י"ע סי"ו רבי סוף התנאים עם רבי נתן · ורבי היה מכבד עשירים עירובין דפ"ו · רוב תלמידים מברכנן כדאמר בעירובין נ"ג ב' · דאין נשרייא לקיניהון ר"ש סוף תרומות משנה ט' · אהרורי דרבי עתיר משבור מלכא (שבת קי"ג ב"מ פ"ה · וממשה עד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום א' גיטין נ"ט סנהדרי' ל"ו : ופתח אוצרו' בשנת בצורת עיי' יונתן ב"ע וז' מדות שמנו חכמים נתקיימו בר' ובניו אבות פ"ה עיי' ר"ש בן מנסי' : אנטונינוס מלך רומי חבירו של רבי וגיירו בסתר ושלח לרבי דהבא פריכא בשקים וחטין למעלה והיה הולך במערה בכל יום לרבי (עיי' רבי יוסי בן קסמא) והיה משמש לפני רבי וגאין לפניו שיעמוד עליו בעלייתו למטה ומת קודם רבי ואמר רבי נפרדה חבילה פ"ק דע"ז ד"י ע"ב עש"ב : ובקהלת רבה דק"י רע"ד שמת ר' קודם אנטונינוס זעירא בר בריה דאנטונינוס רבה : אנטונינוס שאל לרבי כמה דברי' חלק דנ"א · ושלח לרבי במה ימלא אוצרות שנחסר לו ב"ר פס"ז: ושאל את רבי מ"ד כו' ב"ר פכ"ד

ובקש מרבי שיתפלל עליו וי"ר פט"ז · כשהלך רבי למלכות השתדל בהדא"פ ב"ר פע"ח · ועשה סעודה לרבי מ' אסתר · ורבי עשה לו סעודה בשבת ב"ר פי"ח : יוסטינא בתו של אסוירוס בן אנטונינוס אמרה לרבי אשה בכמה נשאת נדה מ"ה · וג' קיסרים היו בימין אנטונינוס ואחריו מרקוס אנטונינוס ואחריו קאמרוס וכולם גזרו שמד על הנוצרים והטו חסד אל רבינו הקדוש ונבדוהו נ"ד) אמרו לרבי למה קורין לך רבינו הקדוש א"ל מימי לא נסתכלתי במילה שלי (פ' כ"כ דקי"ח וירושלמי סוף סנהדרין כ"ט ג' ומגילה דע"ד א') ולא שלח ידו מאבנטו ולמטה אעפ"י שהיה נשוי בפ' כל היד · ובערוך ע' אמתו שהיו ידיו מלובשת במטלית עבה) ועיי' רבה קהלת ד' · או שנקרא קדוש כפי הירושלמי שהיה שמד על ברית מילה וקדשו אביו לשמים ומלו · וכ"כ לבנת הספיר · וכתב יוחסין וכן נראה כי יום שמת ר"ע נולד רבי (ור"ע נהרג בשעת השמד (ובתו' ע"ז ד"י ב' כי אשת המלך היתה אוהבת לאמו של רבי והוליכתו אמו באנטונינוס והניקתו ואשת המלך הניקתו לרבי והביאו אותו לפני המלך ומצאו ערל ופטרוהו בשלום לכן לפי שאמו של רבי הניקה לאנטונינוס נתגייר עכ"ל ג"א תת"ק ארטבון שלח לרבי מרגליות ב"ר פל"ה : (כתב ג"כ אות ריש בפ' במה אשה · אשה א' מתה והניחה בן להניק ונפתחו לו ב' דדין כדדי אשה והניק בנו ואשת המלך בזכות שהניקה את רבי נתגלגלה באיש הזה לזכותה לעה"ב ואביי דדרש כמה גרוע זה דהיותו עלייה חילוף דהיתה בהיכלו של מלך · (רבי אמר לרבי חייא זיל לעיין טב לקדש החודש כרס"י שלא ירננו עליו לפי שראו הישנה כל יום כ"ט · ומורי פי' שגזרו שמד במקומו שלא יקדשו החודש ר"ה כ"ה א' ונ"ע דהא כל ימי רבי כל הקיסרים הטו חסד אליו · עיי' רבי אלעזר בן שמוע • כתב יוחסין דף"א ב' רבי היה עם ע' סנהדרין בבית שערים ובטבריה וציפורא וטבריה עמוקה מכולם ושם גלתה סנהדרין גלות עשירי ע"ל ר"ג הזקן · ושכונתו היה בבית שערים (סנהדרין ל"ב ב' · וכתובות ס"פ הנושא ונשחלה הוליכוהו לציפורי דמדלי ובסים אוירא ואחר מותו הוליכוהו לבית שערים דרך כרכים לכבודו בפ' נגמר הדין · ובטבריה כדאי' בפ"ק דמגילה · וחבירו ר"א בר' שמעון ואחר מיתות ראב"ש ביקש רבי ליקח אשתו ולא רצתה ואמרה כלי שנשתמש בו קודש ישתמש בו חול · וירושלמי פ' המצניע י"ב ג' · תמן אמרין באתר דמרי ביתא תלי זייניה כולבא רעיא קולתיה תלא · שלח לה כהי דבתורה גדול ממני אבל במע"ט מי גדול ממני אמרה לו בתורה דגדול ממך לא ידענא (אלא שפיך ענה בך) אבל במע"ט ידענא דהא קיבל עליה יסורים כו' אמר רבי חביבין יסורים קיבל עליה י"ג שנים ו' בצמירתא וז' בצפידנא וי"א להיפך וע"י מעשה בא וע"י מעשה הלכו ע"ש וכולהו שני ייסורי דרבי לא היה מצטרך עלמא למטרא · בב"מ פ' הפועלים דפ"ד פ"ה · וכשנכנס לבית הכסא היה צועק ועבר קולו לקול הפרדות עד ששמעו נחותי ימא · ותלה מעינו ושמואל היה רופא שלו (שם · וי"ז שנים היה בציפורי וקרא על נפשו ויחי יעקב בארץ מצרים י"ז שנים · (ב"ר פצ"ו • ואליהו שכיח בישיבתו ופעם א' בר"ח איחור אליהו לבא א"ל מדוע איחרת א"ל אדאוקימניה לאברהם ומשי ידיה ומצלי ומגניבנא וכן ליצחק וכן ליעקב ולא אוקמי שלשתן יחד שלא יתקפו ברחמים ומייתו משיחא קודם זמניה א"ל ויש דוגמתן בעה"ז א"ל איכא רבי חייא ובניו ע"ש (ב"מ פ"ה · בנדרים פ"ד מ"א רבי הוי גמיר י"ג אפי הלכתא אגמרי לרבי חייא ז' · חלש רבי ושכח אותן והזכירו רבי חייא · ושמה אזדו נהו והוא קצרה גמר לרבי חייא ורבי חייא לרבי ע"ש · (במ"ק די"ו רבי גזר שלא ישנו לתלמידים בשוק ויצא רבי חייא ושנה לב' בני אחיו לרב ולרבה בב"ח בשוק ואקפד רבי ואתא ר"ח לבקרו וא"ל עייא מי קורא לך בחוץ ידע דנקיט מלתא בדעתיה נהוג נזיפותא ל' יום · ביום ל' שלח · תא כו' א"ל מ"ט עבדית הכי א"ל דכתיב חכמה בחוץ תרונה א"ל אם קרית לא שנית כו' חכמה בחוץ כדרבא כל הלומד בפנים התורה מכרזת עליו בחוץ כו' מ"ש כדרבא לא הכי אמר דהא יום שמת רבי נולד ר' יהודה ויום שמת רב יהודה נולד רבא אלא רבי אמר סתם כל הלומד בפנים כו' והסדרן וסתם גמרא אמר כדרבא שאז היה מפורסם שרבא אמר דרש זה עיי' בכלאים · בירושלמי כלאים וב"ר פל"ג דל"ו ג' וכתובות ופ' הפועלים שהיה רבי עניו ביותר ואמר כל מה שיאמרו לי אני עושה חוץ ממה שעשו זקניה בתירה לזקני הלל (ע"ש ועיי' ריב"ב) ולא סליק רב הונא ר"ג אנא מותבינה לעיל מנאי (ע"ש) וא"ל רבי חייא הא רב הונא ר"ג לבר נתכרכמו פניו של ר' (ע"ש) ונהג ר' חייא נזיפה ל' יום · (בפ"ק דסנהדרין פעם א' הלך רבי למקום א' וראה במה שטעו במה שדרש להם תלמיד א' מי בנעים איכו

פ"ו ה' · פ"ח י"ד · פ"י ה' ח' · פי"א ב' ג' ד' ה' : פי"ג א' : חולין פ"ב א' · פ"ג א' ד' ז' · פ"ה ג' : פ"ו ד' ה' ו' · פ"ז א' ב' ג' ו' · פ"ט א' ב' ז' · פ"י ד' · פי"ב ד' : בכורות פ"ג ד' · פ"ד ג' ט' · פ"ה ב' · פ"ו ו' · פ"ז א' ו' · פ"ח ג' ד' ו' · פ"ט ח' : ערוכין פ"א ב' · פ"ד ב' · פ"ה א' · פ"ז ד' ה' · פ"ח ה' · פ"ט ה' : תמורה פ"א ה' · פ"ב ב' · פ"ז ה' : כריתות פ"ב ג' ד' · פ"ד ב' ג' · פ"ה א' : מעילה פ"ג ו' · פ"ו ד' ה' : מדות פ"א ז' · פ"ג ו' · פ"ד א' ב' ו' : כלים פ"א ה' · פ"ג ב' · פ"ד א' ד' · פ"ה א' ב' ו' י"א · פ"ו א' · פ"ז א' ב' · פ"ח ח' ט' י' · פ"ט ז' ח' · פ"י ג' ה' · פי"ב ב' ה' · פי"ג א' : פי"ד ו' ח' · פט"ו א' ג' ו' · פט"ז א' ד' ח' · פי"ז ו' ז' י' י"א · פי"ח ב' ד' · פי"ט א' · פ"ך א' ו' · פכ"א ב' ג' · פכ"ב א' ז' ח' · פכ"ה א' ב' ג' · פכ"ו א' ט' · פכ"ז י"א · פכ"ח ז' : אהלות פ"ג ה' ז' · פ"ו ג' ד' · פ"ז א' ד' : פ"י ג' · פט"ו ח' · פט"ז ב' · פי"ז ה' : נגעים פ"ב א' ב' ד' ה' · פ"ו ז' · פ"י ב' ד' ט' י' : פי"א ג' ד' ה' · פי"ב ה' · פי"ג ג' י' י"א : פי"ד ח' ט' י"א י"ב : פרה פ"ב ד' ה' · פ"ג ט' · פ"ח ח' ט' י' י"א . פ"ט ה' · פי"א ח' ט' · פי"ב א' ג' ח' : נידה פ"א ז' · פ"ג א' · פ"ד ה' · פ"ו י"א · פ"ז ג' ד' : פ"ט ט' י"א · פ"י ב' ה' : זבים פ"ב ב' : פ"ג א' ב' ג' : מקוואות פ"ב ו' : פ"ה ב' ד' ה' · פ"ו א' ה' ט' · פ"ז ו' · פ"ט א' ו' ז' · פ"י ה' : טבול יום פ"א א' ב' ה' · פ"ב ג' ז' · פ"ג א' : ידים פ"ג ה' : מכשירין פ"ב ה' ז' ח' : פ"ג ג' ה' ו' ז' · פ"ו ב' ג' : טהרות פ"א א' : פ"ד א' ח' : פ"ס ה' ו' : פ"ו ה' : פ"ח א' · פ"ט ד' : עוקלין פ"א ב' · פ"ב א' ד' · פ"ג ב' ח') : והיה ראש המדברים בכ"מ (מכות פי"ג דק"ג ע"ב פרש"י קרי ליה כן משום מעשה ד"מ ע"ד במס' שבת עכ"ל · ויש אחזה ע"ש · והוא בפ' ב"מ דל"ג ב' בלווי הקיסר יהודה שעילה יתעלה וכתבו התו' מכות שם רבי יהודה מורייכה דביה רבי הוה פרש"י מורה הוראות להם ועל פיו היו עושין כל דבריהם דשמא מוכהו קיסר ראש על בית נשיא וכתבו שם דק"ד רע"א דאפשר דר' יהודה היה בימיו דאפילו ר"מ דנפטר קודם ר"י (ע"ש) היה קיים בהלולי דר' שמעון ברבי ע"ל רבי · כל מעשה בחסיד א' היה ר' יהודה בן בבא או ר' יהודה בר אלעאי פ' הגוזל עצים דק"ג סע"ב · ובתמורה דט"ו סע"ב מעשה בחסיד א' שהיה גונח מלבו ושאלו לרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שיינק חלב רותח שחרית כו' ובדקו ולא מצאו בו אלא אותו עון : ושם כ"מ שאמרו בחסיד א' הוא רבי יהודה בן בבא או ר"י ב"א · אכן מפורש בירושלמי כי חסיד זה שגנב כו' היה ר"י בן בבא ע"ש · (מעשה בחסיד א' שפדה ריבה א' בו' ולמלון השכיבה תחת מרגלותיו למחר ירד וטבל ושנה לתלמידיו כו' שבת פי"ח פ' מפנין דקכ"ז ב' פרש"י כל היכי דאמר מעשה בחסיד א' ר' יהודה בן בבא או ר"י בר אלעאי · וק' למה לא פרש"י פ"ג. (י"ח ב') דברכו' מעשה בחסיד א' גבי ב' רוחות שהיו מספרת כו' (ובפ' א"ע ל"ב סע"ב מעשה בחסיד א' שהי' מתפלל ושר נתן לו שלום ולא החזיר לו שלום) שהיה ר"י בן בבא או ר"י ב"א ואמר הג"מ העשיל דק"ל דהא קיי"ל כר' יהודה בן בתירא דבעל קרי מותר בד"ת ברכות ד"ב א"כ למה הוצרך לטבול לכך פרש"י שהחסיד הוא ר"י ב"א שהוא סתם ר"י וס"ל ברכות שם דבעל קרי אסור בד"ת : ובעל ברכת הזבח בתמורה הנ"ל כתב דאי' בסנהדרין פ' כ"ג ד"ד · שקר החן זה יוסף (באשת פוטיפר) והבל היופי זה בועז (ברות) אשה יראת ה' תתהלל זה פלטי בן ליש (באשת דוד) וא"כ ק' למה לא חשיב גם חסידות של חסיד זה שהוא ממש חסידות בועז · לכך פרש"י דכ"מ שאמר מעשה בחסיד הוא ר"י ב"א ואי' שם אשה יראת ה' תתהלל זה ר' יהודה בר אלעאי שהיו ו' מתכסין בטלית א' ועוסקין בתורה ובפ' ו' דנדרים וא"כ מעלה זו שלא בא על נערה הוא הבל כגד מעלתו עכ"ל · ודפת"ח : וסיה מתעטף בסדונין המצויילין ודומה למלאך ה' שבת פ"ב כ"ס ב' : והיה נוטל בד של הדס ומרקד לפני הכלה (כתובות י"ז א' : (בפ' הרואה דכ"ה א' ובנדרים פ"ו מ"ע ב' אמרה ליה מטרוניתא פניך דומין למלוה ברבית ומגדלי חזירים ואמר לה שניהם אסורים אלא ד"ד בתי כסאות יש ולבי בודק עצמי בהן · ובירושלמי פ' ע"פ דל"ז ג' שאמרה ליה או שתייה חמר את א"ל אולפני שכיח בי דכתיב חכמת אדם תאיר פניו · וכששתה ד' כוסות דפסח הזיק רישיה עד חגא · ומ' קהלת פ' תי כהככס דק"ה סע"א וירו' ר"פ המוציא יין : בפ' הנודר (ד"כ) כי אזל לבית המדרש שקל גולפא אכתפי' ואמר גדולה מלאכה שמכבדת בעליה ואשתו עשתה לו מעיל וכד מכסה ליה ברך שעטני מעיל

ורשב"ג גזר תענית ולא אתא ה"י דאמרי לית ליה כסי שדרי גלימא ולא קיבל והסיר המחצלת והראה לו עושר מיהא לא ניחא לי דאתהני מעלמא וזה היה דרך נס : בתענית כ"ה ד"ל סע"א אר' יהודה אמר רב כך הי' מנהגו של ר"י ב"א ערב ט"ב מביאין לו פת חריבה במלח ויושב בין תנור לכירים ואוכל ושותה קיתון מים ודומה כמי שמתו מוטל לפניו : בגיטין פ' התקבל דס"ז ה"י הכס לכשירצה כשיתישב בדעתו שהיו בניו מתים בחייו ויוחסין מ"ב א' · ובתו' הכם כשירצה יותר מר"מ · ודלמא ר"מ חריף ומקשה ור"י מתון ומסיק ע"ש ברש"י · והוא סתם סיפרא שהוא ת"כ (פר"א דמילה קל"ז רע"א ופ' טרף בקלפי מ"א רע"א ופ' המוציא תפילין דל"ו ב' קדושין נ"ג סנהדרין פ"ו שבועות י"ג · ול"ד כתב הב קינר סיפרא אליבא דר"י ב"א ע"ל אבא אריכא · בסוף מ"ק (דכ"א א') ופ"י דשמיעות כשמת בנו היה ר' חנינא בן עקביה תורגמן (ונכנס ר' חנינא ב"ע ויושב בלדו ולהש הוא לר"ח ב"ע ור"ח למתורגמן ותורגמן השמיע לרבים · אר' יהודה מעשה בבן קדרה שהיה כותב טופסי גיטין בערב ופסלו חכמים את כולן ר' אליעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים תוספת' גיטין ספ"ב · והאריך ימים על הבירוו (שהיה בימי רבי ע"ש : בסוף ר"ה (ד"ל סע"ב) אמר ר' יהודה גרסינן ולא גרסי' אמר ליה ר"י שהרי לא ראה מימיו את ריב"ז · כסיון של יוסף בפוטיפרע שבא בר' עילאי וזה היה גלגול רבי יהודה בר עילאי ע"ס דע"ה ב' וי"ר ויחב ד"ע סע"ג וע' גלגולים · ר' יהודה ורא"ב"י הלכה כרא"ב"י · ר"מ ור"י הלכה כר"י עירובין ובתו' ברכות מ"ט ב' לבד איקס ר' יוחנן בשיטת ר"מ ועיי' מגדול עוז עירובין פ"א ובס"כ י"ע ש"ג הלכה כר"י בעירובין ולא במחיצות : כ"מ ששנה בעירובין הלכה כוותיה ס"פ הלון מ"מ קיי"ל כדברי המקיל כגדון עיי' עירובין מ"ו א' ל"ה א' והג"מ פי"ו מה' שבת ובפ"ג א"ק שכ"ח · ר"ש ור"י הלכה כר"י עירובין שם ובכורות י"א א' ביצה ד"ז א' · ותימא כי ב"י בי"ד ר"ם קי"ט כתב להיפך עתי"ט פ"ד דבכורות מ"ט · ברבה הזית פ' משכוני באשישות דט"ו סע"א בשלפי שמד נתכנסו רבותינו לאושא ואלו הן ר' יהודה ור' נחמיה ור"מ ור' יוסי ורשב"י ור"א בר' יוסי ור"א בן יעקב כו' הלכו כבוד לר' יהודה לא שהיה גדול מהם אלא שהיה בן עיר ומקומו של אדם מכבדו ככבם ר' יהודה ודרש · כתב גא"י קברו בכפר עין זתים לבד לפון לכפר ועליו מלבה גדולה וסמוך לו מערה ומלבות הרבה ושם נקבר אביו ר' אילעי והרבה גדיקי'. ובמקום אחר כתב שר' יהודה בר' אלעי נקבר בכפר פפיעס · ר"א בן עזריה רבו מובהק (כדאי' במגילה ד"ד רע"א רי"א משום ראב"ע ואמר שם שהיה רבו וברכות ט"ו ב' · ר' אליעזר היה רבו בפ' הקומץ וכתב יוחסין דמ"א ב' אולי לפי שהיה אביו ר' אלעאי תלמיד ר"א ע"ש · ביצה דף מ' א' ר' אליעזר רביה דר' יהודה וכתב רשב"א כלומר רביה דרביה משם ר"א תוספתא נזיר פ"ט · א"ל ר"א בן יעקב · בש"ר אלעזר בן מתיא · עם ר"א בר' יוסי ורשב"י היה ביבנה · ר"א בנו עי' ר' יוסי בר"י · למד לפני ר"ג עם ר' חנניה בן עקביה פ"ה דכתובות ובפ' הבונה (ק"ג ב' משום ר"ג ואמר שם הא דידיה הא דרבו : זבחים ע"ש : רבי חנניה בשמו : רבי יוסי שלחו לר' חנינא בן אנטיגנוס : קרא את המגילה כשהיה קטן לפני ר"ט מגילה ד"כ ד' משום ר"ט ובנזיר ל"ד א' ובמשנה נדרים פ' הנודר מהמבשל ואסר לי ר"ט סוכה ל"א בשר"ט ישב לפני ר"ט יבמות ק"א : ר' יהודה הנשיא הוא רבי היה תלמידו אמר רבי כשהייתי קטן קריתי המגילה לפני ר"י מגילה ד' : ובספ"ק דשבועות רבי תלמיד ר"י (ע"ש) : ר' יוחנן בשמו : ר' יוחנן בן דהבאי בשמו : ר' יוסי הגלילי רבו בש"ר יוסי הגלילי במשנה פ"ח דב"ק ל"א ובפ' הלוקין ט"ז שבועות ד"א תמורה ג' : ר' יוסי בנו : א"ל ר' ישמעאל בר' יוסי רבי כך פירש תנא סוכה י"ח א' : ר' מונא בשמו : ר' מאשא בשמו : ר' מני בש"ר יהודה בש"ר יוסי הגלילי ירושלמי ר' נחמיה חבירו סומכוס : ר' נהוראי אומר שיתין העיד לפניו : ר' יהודה הנו שכיה קמי ר' עזריה מ"ה דות ורקכ"ט ואולי ר"י הוא זה ור' עזריה אביו של ר"א : ר' עזריה גר' יהודה בר' סימון בש"ר יהודה בר אלעאי : ר"ע רבו : וחולק עם ר"ש חבירו כתב יוחסין מ"ב א' ותימא על המב"ס שהביא בזאת הקבורה ר"מ ור' יוסי ור' יהודה ור' נתן שהיה יותר אחרון מהשב"ג : והביאו בכת ד' לר' שמעון עם ר' : נזה וודאי טעות מפורסם כפי הנראה מהתלמוד : ועי"ל מ"ש במ' תזית כי ר"מ ור"ש הוא רשב"י ור"נ ור' יוסי בדור א' : ר' שמעון שזורי חבירו : ר"ש ברבי תלמידו ע"ל : ר' שמעון בנו : (ר' יהודה בן חוען סנהדרין פ"ק ד"ד א' מכות פ"ב ה' רע"א ספרא תזריע בפ' ב' : (ר' יהודה איש טיבעים אומר

ספרי

יהודה בן פכום מ' שמואל פר"ג : ובירושלמי ספ"ב דברכות ד"ס
ד' ובפ' הספינה דע"ו א' אר"ג לר' יהושע מי זה שהולך כו' אר'
יהושע זה ר' יהודה ב"פ שכל מעשיו לש"ש : ע"ל פפוס בן יהודה :
ר' יהודה בן גמליאל דיבנה בש"ר חנינא בן גמליאל (ע"ש) ונראה
שהוא אחיו : ור"ה ב"ג בשר"י ב"ג והלל אחיו (ע"ש : ורשב"ג
אביו של רבי : ר' יהודה בר נחמיה או נחמן שא"ל ר"ע לא תבו כניך
שהשבת את הזקן ולא תאריך ימים וכן הוה ע"ל ר' טרפון :
מנחות פ"ח : (ר' יהודה הכהתום פי"ב קל"ג א' : ונהרג עם בן
קופיא ע"ש) ואלישע ראה לשונו באשפה ובגמרא שראה לשונו של
ר' חוצפית (ע"ש) : ובי"ר פ' ויש בעון דיבתם רעה לשונו של
ר"י כלהכה בפי חזיר : ור' יוסי בר יאסין : ר' יהודה בן תימא
(ספ"ה דאבות) א' מי' הרוגי מלכות וי"א שלא היה מי' ה"מ :
ב"א ר"א בן דמא ע"ש : עה"א ג"א תת"פ : והלכה כמותו בפ'
השוכר הפועלים צ"ד וגיטין פ"ד ובע"פ קי"ב : תנא דבי אליהו
(ע"ש) ר"י בן תימא אומר הוי עז כנמר (ובנחלת אבות כתב ר"י
בן תימא נקרא בן דמא : עיי' ספ"ק דערכין די"ז סע"א : ר'
יוחנן בן דהבאי בשמו משען ומשענה על ר"י בן בבא (קבורתו
בכפר עלמא עיי' ר"א בן ערך : (ר' יהודה בן שמוע תלמיד ר"מ
פעם א' גזרו לבטל תורה ומילה ושבת הלך עם חביריו ליטול עצה
ממטרוניתא א' שגדולי רומי מצויין אצלה אמרה להן לכו והפגינו
בלילה אי שמים · לא אחיכם אנחנו בני אם א' : מה נשתנינו מכל
אומה ולשון : ובטלם וזה היה בכ"ח אדר ועשאו י"ט ר"ה פ"ק י"ט א' :
תענית י"ח א' : כתב יוחסין דמ"א ב' אולי הוא אחיו הקטן של ר"א בן
שמוע או קרובו : (ובירושלמי פ"ב דע"ז מ"א ג' כי לבנו הרגו הזונים
יותר משלש מאות לאן · ובילה פ"א ד"ם ע"א א"ר יוסי בר' בון בש"ר
יוחנן מעשה בבנו של ר' יהודה בן שמוע · רשב"א יהודה ב"ש מטמא
משם ר"מ תוספתא כלים דתשמ"ב ד' : (רבי יהודה בן אגרא בש"ר
מאיר פ' הזרוע דקל"ד א' אמר רבי כראין דברי ר"י ב"א נדה פ"ו
דנ"ג א' רבי יהודה בן הגר ור"מ השיב לו ירושלמי פאה פ"ד י"א
ג' : ובירושלמי כתובות פ"א ד"י בן הגרא · ודאי זהו ובתוספתא
פ"ק דכלאים רשב"ג בש"ר יהודה בן אגרא איש כפר עכו ע"ל יהודה
איש כפר עכו · אולי רבי הלפתא בר אגרא · אחיו תלמידי ר"מ ·
ואמר בש"ר יוסי : (יהודה הטבח עיי' ר"מ מה שאירע לר"מ
שם : (רבי יהודה הענתותי מעשה בר"מ היה רגיל שלא לאכל
מבה"כ עד ד' שעות יום א' התפלל שחרית והקדים לאכל ותמה בעצמו
מה יום מיומיים שהקדמתי לאכל שמא הקב"ה עושה נס היום על
ידי ומעט רגע ראה ב' כהנים ששואל א' את שני לאן הילך א"ל
שלחני ה' להרוג את יהודה הענתותי ואשתו ובניו ואכסי ביתו א"ל
חבירו מפני מה א"ל מפני שימיו לא עשה צדקה מנכסיו · וכששמע
ר"מ כך אמר בלבו אלך אצלו שמא אוכל להמלט אותו ובני ביתו
הלך ר"מ בדרך אחר כיון שהגיע ר"מ בנהל פגע בנחש שרצה לעבור
להרוג את ר"י ענתותי וגזור עליו שלא יעבור הנחל בלתי רשותו
הלך ר"מ לבית ר"י ענתותי ונכסה פניו שלא יכירו : כיון שראה
אותו אמרו אין זה אלא גנב שרוצה לגנוב נכסינו · כששמע ר"מ
הלך ונחבא במבוא הגמלים · וכשישב ר"י לאכול עם בני ביתו בא
ר"מ וישב עמהם התחילו בניו לריב עמו ורצו לגרשו ולהוציאו מהבית
א"ל איני זז מכאן עד שאוכל · כי רעב אנכי נתנו לו לאכול ולשתות ·
נטל ר"מ אח"כ לחם א' מן השלחן ואמר לר"י טול זאת הלחם ותנו
לו ואמור זאת לך לצדקה אר"י לא דייך שאכלת לשובע ועדיין אתה
מבקש יותר : מה עשה ר"מ כבה את הנר והסיר הלעף מעל פניו
והבהיק הבית לאורו של ר"מ כשראו כך · הכירוהו שהוא ר"מ מיד
עמדו על רגליהם לפייסו נטל ר"י הלחם ונתנה לר"מ וא"ל זה לך
לצדקה א"ל ר"מ קח את אשתך ושלח אותה במקום אחר ובניך במקום
אחר ובנותיך תוציא מן הבית וכן עשה ונשאר בבית ר"מ ור"י כיון
שעברו ב' שעות בלילה הזהיר ר"מ את הנחש ועבר הנחל ובא לביתו
של ר"י ויצא ר"מ לקראתו ונכנס הנחש בבית ר"י ובקש להרגו מיד
נכנס ר"מ לבית ומצא הנחש א"ל מה טיבך לכאן א"ל הקב"ה שלחני
להרוג את ר"י ובני ביתו א"ל ר"מ למה א"ל מפני שכל ימיו לא
עשה צדקה ענה לו ר"מ ושלא תמש האכילני והשקני מלחמו ויינו
ועוד נתן לי לחם זה לדרך צא מן הבית כי אין לך רשות לשלוט
בהם לשום דבר רע הוציאו מן הבית בע"כ וסגר הדלת בפניו ואמר
לר"י השמר לך שלא תפתח הדלת עד למחר לאחר שעבר שעה א'
בא הנחש בערמה ונדמה לר"י בקול אשתו ואמר לר"י פתח לי בעלי
את הדלת שהרי צינה וקור גדול עומדת עלי א"ל ר"מ אל תפתח
כי אין אשתך הולה עמד מעט וקרא הנחש בקול בנו הגדול וא"ל
פתח לי אבא כי מתיירא אני שלא יאכלוני אותי חיות רעות · א"ל
ר"מ אל תחוש כי זה הקורא אינה בנך לך שכב ואל תפתח לו גם
קרא הנחש פעם ג' ונדמה לו כקול בניו ובנותיו ובכל זאת הזהירו
ר"מ לא תשמע לקולו ולא תפתח כשראה הנחש שלא היה יכול להרוג
את ר"י נזדעזע ונבהל ונהבט לארץ בקרקע ואמר אוי שהעליונים
גוזרים ותחתונים מבטלין והפיל עצמו ומת · לאחר ב' שעות באו
אשת ר"י ובניו ובנותיו ואמר ר"מ לר"י שאל להם אם באו הלילה
לקרוא אותך ואמרו לא יצאנו מפתח הבית שנכנסנו שמה אמר ר"מ
לר"י בא וראה מי היה הקורא בלילה יצאו ומצאו הנחש מת על
מפתן הבית ומיד התחילו ליתן שבח והודאה ואר"י ברוך המקום
שעשה לי הנס והודה לר"מ ונשבע שכל עני שיבא לא יחזירו ריקם
(ס' קטן מעשיות) · רבי יודן ענתוריא (ירושלמי תפילת השחר
ז' רע"ג ח' א' ע"ז פ"ק ופר"ע : הוריות פ"ג בעא קומי ר' יוסה
סוף שקלים ובגמרא שם קומי רבי יוסי בר' בון : (יהודה איש
כפר אבלים אלעזר בנו (ע"ש · רבי יהודה בן קרחה (ע"ל רבי
יהושע בן קרחה) ביוחסין דל"ה בפ' חלק יש רבי יהודה בן קרחה
(ובפ"ק דסנהדרין ד"ו ב' רבי יהודה בן קרחה אומר מצוה לבצוע
אבל בע"י הגי' רבי יהושע בן קרחה וכ"ה במ"י זכריה ח' : ע"ל ר"י
בן לקרח : (רבי יהודה בן יאיר רשב"ג אומר בשמו יבמות פ' ב'
כתב יוחסין דמ"ג אולי את רפב"י : רבי יהודה בר' אלעאי הוא
סתם רבי יהודה (רש"י בפ' א"ל דד"ו א' · ע"ל ריב"ב · (במשנה
אבות פ"ד ברכות פ"ב א' ב' ג' · פ"ג ד' ו' · פ"ה א' ז' · פ"ו
א' ג' ד' · פ"ז ב' · פ"ט ב' : פאה פ"א ג' · פ"ב ב' · פ"ג
ה' · פ"ד ו' · פ"ה ה' · פ"ו ו' פ"ז ד' ה' · פ"ח א' : דמאי
פ"א א' · פ"ב ב' ג' : פ"ג ו' · פ"ד ז' · פ"ה ג' ה' · פ"ו א'
ב' ה' : כלאים פ"א ב' ז' ט' · פ"ג א' ג' · פ"ד ג' ז' ט' · פ"ה
ד' · פ"ט י' : שביעית פ"ב ה' ו' · פ"ג א' · פ"ד ב' ה' · פ"ה
א' ה' · פ"ז ב' · פ"ט א' ד' ח' · פ"י א' : תרומות פ"א ג' ז
פ"ב ב' ד' ה' ו' · פ"ג ט' · פ"ד ג' · פ"ט ו' ז' · פ"י א' ג' ה'
י"א · פי"א א' ו' : מעשרות פ"א א' ז' ח' · פ"ב ב' ג' ה' ה' :
פ"ג ה' ז' · פ"ד ב' · פ"ה ה' ו' : מ"ש פ"ג י' : פ"ד ח' י' :
פ"ה ח' : חלה פ"ב ב' : פ"ד ט' : ערלה פ"א ב' : בכורים
פ"א א' ו' ז' י"א · פ"ג ו' י"ב : שבת פ"א ט' : פ"ב ד' · פ"ג
ה' · פ"ד א' · פ"ה ב' · פ"ו ד' · פ"ח ב' ד' ו' ז' · פ"ט ה'
ו' ז' · פ"י ד' · פי"ג ה' · פט"ו ב' : פי"ז ה' :
פי"ח ב' · פי"ט ג' : פ"ך ב' ה' · פך"א א' · פך"ב א' ג' :
פך"ד ב' ד' : עירובין פ"א א' ד' י' פ"ב א' ג' ד' ה' · פ"ג א' ד'
ה' ז' ח' · פ"ד ד' ה' ט' י' · פ"ה ו' · פ"ו ב' ד' : פ"ז י"א :
פ"ח ב' ד' ה' ו' ז' · פ"ט ג' · פ"י ב' ג' י"ב ט"ו : פסחים פ"א
ג' ה' · פ"ג ה' ח' · פ"ד ב' ג' · פ"ה ד' ז' ח' · פ"ח ז' :
שקלים פ"א ב' · פ"ב ד' · פ"ו ה' · פ"ז ד"ו : יומא פ"א א' ·
פ"ד ה' ו' · פ"ה ד' · פ"ו א' ה' : סוכה פ"א א' ב' ו' ז' · פ"ב
א' ב' · פ"ג א' ו' ז' ח' ט"ו · פ"ד ה' ט' · פ"ה ד' ח' : ביצה
פ"א י' · פ"ב ח' · פ"ג ד' ו' ח' · פ"ד ב' ד' · פ"ה ד' · ר"ה
פ"ג ד' : תענית פ"א א' · פ"ב ג' · פ"ד ז' : מגילה פ"א ג' ·
פ"ב ג' ד' · פ"ג ו' ז' ט' · פ"ד א' ב' : מ"ק פ"א ה' ז' ט' :
פ"ב א' ב' ה' · פ"ג ד' : חגיגה פ"ג ו' : יבמות פ"ב ט' : פ"ד
ז' ט' י' · פ"ו ה' · פ"ח ו' : פי"א א' · פי"ב ו' · פט"ו א'
ה' · פט"ז ה' : כתובות פ"ב ה' · פ"ג ב' · פ"ד ב' ד' · פ"ה
ז' · פ"ו ו' · פ"ז א' ב' · פ"ח א' ה' · פ"ט א' : נדרים פ"א
ג' ד' · פ"ב ד' : פ"ד ד' · פ"ה ה' · פ"ו ג' ו' · פ"ז ב' ג' ·
פ"ח ה' · פי"א י' : נזיר פ"א ז' · פ"ב א' ב' · פ"ג ו' · פ"ד
ג' · פ"ו ב' ז' : סוטה פ"א א' ב' · פ"ב ב' ג' · פ"ז ו' · פ"ח
ג' ז' : פ"ט א' : גיטין פ"א ב' : פ"ב א' ד' · פ"ג ב' ח' · פ"ד
ז' ח' · פ"ו ב' · פ"ז ד' : פ"ט ג' : קדושין פ"ב ח' · פ"ד ג'
ח' י"ג י"ד : ב"ק פ"ב ד' · פ"ג ט' · פ"ד ב' ז' ט' · פ"ו ה'
ז' · פ"ח ג' ו' : פ"ט ד' : ב"מ פ"ב א' ו' · פ"ג ז' ח' י"א :
פ"ד ד' ה' ט' י"ב : פ"ה ז' · פ"ו ז' · פ"ז ט' · פ"י ג' : ב"ב
פ"א ו' · פ"ב ה' י"ד · פ"ג ב' ו' · פ"ד א' · פ"ה א' ב' ח'
ט' · פ"ח ז' · פ"י ה' ו' : סנהדרין פ"א ג' ו' · פ"ב א' ב' ג'
ד' · פ"ג ג' ח' · פ"ד ג' · פ"ה ג' · פ"ו ב' ג' · פ"ז ב' ג' ד' :
פ"ח ד' · פ"ט א' ג' · פ"י ב' · פי"א א' ד' : מכות פ"א ה' :
פ"ב ג' ו' ח' · פ"ג ד' י' : שבועות פ"א ד' · פ"ז א' ב' ג' ו' :
עדיות פ"ג י"ב · פ"ד ו' · פ"ה א' ו' · פ"ח ז' : ע"ז פ"א ג'
ה' ו' ח' · פ"ב ה' : הוריות פ"א ה' : זבחים פ"ב ה' · פ"ג ו' ·
פ"ז ז' · פ"ח ו' · פ"ח ו' י"ב · פ"ט ב' · פי"א ג' · פי"ד י' :
מנחות פ"א ג' · פ"ב ב' · פ"ג ב' · פ"ד ה' · פ"ח ה' · א"ח ג'
פ"ו

וצ"ז א' אריב"ב עקיבא דין כך וכך אתה עתיד ליתן הדין) ובנזיר ובתוספתא פ"ה דנזיר אר' אלעזר (ע"ש) מלאתי את ר"מ וריב"ב ודנו כהלכה ר' יהודה אומר רביעית דם אין נזיר מגלח עליו א"ל ר"מ כו' שתק בן בתירא נמתי לו לר"מ נקי אתה דיהושע בן ממל א"ל הן ובעל הלכות הוא · וזה זמן גדול אחר החורבן כי ר"מ דור ג' (תלמיד ר"ע) וירד לבבל בסוף כשמתה אשתו · (והנה בס' באר שבע בפ' חלק (דצ"ו א') אר' זירא אע"ג דשלה ריב"ב מנלינין הזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו והזהרו בוורידין כר' יהודה והזהרו בבני ע"ה שמהן תלא תורה כו' כתב זה לא היה ולא נברא שהרי ריב"ב היה זמן רב קודם ר' יהודה סתם שאמר במשנה ר"פ השוחט אר' יהודה עד שישחט את הוורידין שהוא רבי יהודה בר אלעאי שהרי ריב"ב היה בחבורת שמאי והלל קודם חורבן הבית ב' · ואלו רבי יהודה היה בחבורת ר"מ ור' יוסי שהוא חבורה ג' אחר החורבן כו' וצ"ל אריב"ל הזהרו בוורידין כר' יסודה וכ"ה בברכות פ"ק ד"ח ב' · אריב"ל לבניו (אשלימו פרשיותייכו עם הצבור ב' מקרא וא' תרגום) והזהרו בוורידין כר' יהודה) והזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אנסו) עכ"ל · (ובתורת אגב תראה בערוך ע' ורידין בפ"ב דחולין דכ"ו ר' יהודה אומר עד שישחט הוורידין ובברכות בפ' תפלת השחר בגמרא רבי נחוניא בן הקנה דכ"ח ובחלק הנ"ל הזהרו בוורידין כר' יהודה. עכ"ל טעות הוא כי לא נמצא בתפלת השחר כלום רק בפ"א ד"ח ב' הנ"ל · והנה הרב ב"ש מחק ריב"ב בחלק הנ"ל ומגיהה שצ"ל ריב"ל מכח תמיהתו כי ריב"ב בזמן הלל ור' יהודה בזמן חבורת ר"מ דור ג' · איך שכח מ"ש התו' מנחות פ' ר' ישמעאל ס"ה ב' ריב"ב אומר כו' ולעיל דורש ריב"ב בענין אחר וגם' רבינו גרשון מחק בן בתירא וגרס רבי יהודא סתם ושמא שנים היו. ר"א הי' בזמן הבית כדמוכח בפסחים ג' הנ"ל) ועוד היה א' דאמרינן בירושלמי דר"א ורבי יהושע בטלו מכשפות מאביו של ריב"ב · א"כ לדעת התו' א"צ למחוק ריב"ב. כי זה ר"י ב"ב שאמר הלכה כר' יהודה בוורידין היה השני · אבל נראה יותר מוכרח כי ב' היו שהרי בני בתירא נהגו נשיאות לפני הלל ונשיאת הלל התחיל ק' שנה קודם החורבן ומסתמא. בני בתירה כשנעשו נשיאים לא היו פחות מבן ל' או מ' שנה והיו נשיאים ג"כ כמה שנים קודם שנתנו הנשיאות להלל א"כ היו בזמן החורבן קודם לק"נ שנים ונמצא ריב"ב בזמן לוי ושמואל שהיו תלמידי רבי שהיה עכ"פ ק' שנה אחר החורבן · א"כ יהיה ריב"ב בן ר"ן שנה א"כ ההכרח כי שנים היו · או מההכרח כי א' היה והאריך ימים מאד סוף סוף שהיה ריב"ב בזמן ר"מ ותלמידיו ר' יוסי ר' יהודא שהוא בר אלעאי · ואזלא תמיהת ב"ש ובחנם מחק את ריב"ב בחלק הנ"ל · ואלף מחילות מעצמותו הקדושי' לגודל בקיאותו כנודע מספריו איך נעלם ממנו כל הנ"ל (מדינת נציבין סמוך למדינת אשור ובעיר נציב בה"כ של דריב"ב גא"י ועיי' עזרא הסופר · כתב מ"ב קבור במידון עיי' רשב"י : כתב יוחסין דכ"ג א' והם מזרע הנשיאים שהיו בירושלים קודם הלל והם (מבני בניהם) ממתים שהחיה יחזקאל ואמר אלו התפילין מהם חלק (צ"ב ב' · רמב"ן בתורת האדם מסתפק אם ריב"ב הוא ר' יהודה בן תימא בעבור שאמרו דבר א' · יוחסין ל"ב : אמרו עליו בפ"ב דחגיגה (די"ד א') משען ומשענה אלו בעלי משנה כגון ריב"ב (כ"ה גי' ע"י) כ"א (והוא כ"ד) משענה ר' יהודה בן תימא וחביריו שיודעין ת"ר סדרי משנה שהיו ממשה עד הלל · ואולי בעבור זה נסתפק רמב"ן הנ"ל : ואין זה ראיה כי הירושלמי לפעמים לוקח תנא א' שלא לקח הבבלי (עיי' בכללים מ"ש · וכתב יוחסין די"ח ב' בני בתירא היו בחבורת שמעיה ואבטליון כמו עקביה כיון שהלל הי' נשיא אחריו · בשם ר' אלעזר בן מתיא · ר"א בשמו תוספתא אהלות פ"ב · אלעזר בן פנחס בשמו · אמר לר"א נגעים דפ"ב · בן בג בג שלח אליו · אר' יאשיה נמתי לריב"ב ע"ש · סעיד עם ר' יהושע כתובות י"ד ומנחות ק"ג · ר' יוחנן בשמו ע"ז פ"ב ד"ל סע"ב · (ר' יהודה בנו של ריב"ז נדה ע"ו א' (ע"ש · ר' יהודה הכהן חבירו של ר' יהודה בן (בבא) פ"ח מ"ב דעדיות והוא מנת ראשון אחר חורבן · ויש להסתפק אם הוא בן ריב"ז וכתב יוחסין ד"ב ואינו נראה כיון שריב"ז היה נשיא היה לו להזכירו בשם אביו · וע"ל ר' יוחנן ב"ז לדעת התו' לא הי' כהן : וחולק עם ר"ע בפ' כל היד : ר' יהודה בן אבא חבירו של ר' יהודה הכהן הנ"ל (ע"ל עוד א') ובפ"ו דעדיות סעיד ה' הלכות (ובנ"ד ר"י בן בבא) וכתב יוחסין דל"ה א' ובפ' תפילת השחר (דכ"ז א') אמר שם ר' יהודה בן בבא העיד ה' דברים ההם · והייתי אומר שזהו ר' יהודה בן בבא כי בבא ואבא דבר אחד אלא שהרמב"ם מנה אותם לשנים · ר' יהודה בן בבא

(במשנה פ' כסין מ"ד ה' · יבמות פט"ז ג' ה' ז' · עדיות פ"ו א' · פ"ח ב') : ואלמלא הוא בטלו דיני קנסות וסמיכה וסמך ה' זקנים לר"מ ולר' אלעזר בן שמוע (ובסנהדרין י"ד א' בן שמעון ט"ס) ולר' יהודה ולר"ש ולר' יוסי וי"א גם לר' נחמיה ולר' יהודה בר אלעאי (זה כפול כי סתם ר' יהודה הוא בר אלעאי) ונהרג בג' קילים בין אושא לשפרעם ושם נקבר גא"י ועיי' ר' יוסי בן קסמא עיי' פ"ק דסנהדרין י"ג ובע"ז ח' סע"ב) באריכות ושלא חטא (בב"ק פ' מרובה ד"פ רע"א מעשה בחסיד א' · ובתמורה ט"ו סע"ב · ובירושלמי פ' ע"ע דכ"ד א' כל מעשיו לש"ש אלא שגידל בהמה דקה לרפואתו עש"ב ומפורש שזה היה ר"י בן בבא ע"ל ר"י בר אלעאי · והוא מי' הרוגי מלכות חכור לטוב בע"ז וסנהדרי' שם : כתב יוחסין דל"ה א' וחי ע' שנים ומן ח' שנים לא ישן אלא שינת הסוס ומימיו לא אמר על טמא טהור וישב בתענית כ"ו שנה : וביום שנהרג היה זקן א' ר' ראובן אילטרבולי רצה ליהרג תחתיו והיה בתענית וטהור · (ולזבולן אמר לחוף ימים ישכון רמז בו על מיתות ר"י בן בבא שישב בין ב' הרים וב' תחומי שבת ונהרג · רקנ"ט פ' ויחי : (בג"נ יהונתן בן גרשון הוא החסיד הנזכר במ"י רות בפ' הזאת נעמי (דקס"ד א') חסיד א' קיבל על עצמו שלא יקבל משום אדם כו' עד שהוצרך לישב באשפה ונגלה עליו אליהו כדמות ערבי וא"ל רצונך שאלוה לך ב' כספים ותהיה נושא ונותן בהם ותחיה ואמר הן ונתן לו וקנה חפצים ונשתכר לא יצא שנה עד שנתעשר · ושכח חסידותו ותפילתו אמר הקב"ה לאליהו חסיד א' היה לי בעולמי ועכבת עלי · הלך ומצאו במלאכה גדולה א"ל אני שנתתי לך ב' סלעים החזיר לי החזירם לו וירד מנכסיו וחזר על האשפה יושב ובוכה חזר אליו אליהו כו' א"ל אם תשבע לי אם אני מחזיר לך אותן ב' כספי' שאתה תשמור עונת חסידותיך ושימש תפילתך אמר הן ונטל ב' כספים והעשיר כו' : הוא היה שבואל בו גרשון בן מנשה הוא יונתן שנעשה כומר לע"ז שלא יצטרך לבריות וכיון שראה דוד שממונו חביב שמוהו ממונה על האוצרות ונקרא שבואל ששב לאל בכל לבו (עיי' פי"כ קי"ד) כשמת דוד החליף שלמה והכירו וחזר לקלקולו כו' וחזר בתשובה ושרתה עליו רוח הקודש הה"ד ויהי' דבר ה' אל הנביא אשר השיבו · לכן נתגלגל בחסיד זה בעניות ולא רצה לקבל משום אדם כמו שהשכיר עצמו לע"ז שלא יצטרך לבריות · וכבר ידעת משחז"ל כל מעשה בחסיד א' סתם הוא ר' יהודה בן בבא או ר' יהודה בר אלעאי ע"ש) והתם בראשונה שהמין שהיה עני ובשהיה עשיר היה כשר וחסיד לכן שמוהו דוד על האוצרות ובשהכירו שלמה חזר לסורו וכאן כשהיה עני היה חסיד וכשר וכי היה מכיר ערכו והיה מקבל יסורים מאהבה ואליהו רצה לתהות בקנקנו אם בעוד עושרו עליו ישאר חסיד כראשונה ולא עמד עד שחזר לעניותו לכן העשירו לבסוף ועמד בחסידותו וזהו תיקונו בכל עכ"ל · ר' יהודה הכהן הנ"ל חבירו : ריב"ז חבירו וצ"ע · ושמעון התמני : (אבא יהודה עניד מאוס בעין טובה וירד מנכסיו והלכו ר"א ור' יהושע ור"ע לגבות לדקה ומכר שדה א' ונתן להם חציה והתפללו עליו ונתעשר · ירושלמי הוריות פ' בתרא דמ"ח א' עש"ב · (ר' יהודה הבושם בנו רבי הושעיא העיד לפני ר"ע ע"ש · (יהודה איש כפר ברתותא רבי אלעזר בנו ע"ש : (יהודה בן דורתאי בזמן שמעיה ואבטליון פירש הוא ובנו דורתאי וישב לו בדרום למה חגיגה אין דוחה שבת : פסחים ד"ע ע"ב ונראה שהיה צדוקי ע"ש · ר' חייא בר ווא אמר תנא ר' יודן בן דורתי דרשב"י היא ירושלמי פאה ט"ו רע"ד · ר' יהודה בן דוסתאי משום ר' שמעון בן שטח מכות ז' א' · (ר' ט"ס :. (יהודה בן נטירי אר' יהושע כך היה דורש ר"י בפ' תוספתא ספ"ה דסוטה ובפ"י ר' יהודה אומר בשם בן נטירי (ע"ל ר' יהושע : (ר' יהודה בן פתור' בתוספתא גיטין פ"ב המקרע על עור בתבנית כתב פסול : הרוסם בתבנית. כתב כשר ר' יוסי הגלילי אמר מה ספר מיוחד שאין בו רוח חיים כו' ר' יהודה בן פתורה אומר מה ספר מיוחד שהוא תלוש יצא המחובר : ר' יהודה בן גודגדא כתב יוחסין בדל"ט א' ודס"א א' : תלמיד ר"א : עיי' יוחנן בן גודגדא : (ר' יהודה בן גוריא תלמיד ר"א הורה לפני רבו ר"א ואר"א לאשתו אמא שלום שלא יוציא שנתו וכן הוה (ע"ש) אר' חייא בר בא ר' יודן בר גוריא משקה בסלא ירושלמי שביעית פ"ב ל"ג ד' : (ר' יהודה בן פתירוש ע"ל ר' יהושע בן פתר ראש : (ר' יהודה בן גדיש העיד לפני ר"א של בית אבא היו לוקחין ניר בכסף מעשר עירבון ד"ז א' ב' וברפ"פ בכל מערבין ותוספתא פ"א דמ"ש : (יהודה איש כפר עכו שאל את ר"ג מכלתא יתרו רפ"ב דף"ב ד' ע"ל חלפתא אביו של ר' יוסי : ור' יהודה בן אגרא : ר' שמעון בנו : (ר'

ביומא כ"ז סע"ב פליג עם ר' יונתן : ובפ' ה' שרצים דק"ת א' דברי ר' יאשיה ר' נתן אומר נראה שצ"ל ר' יונתן : בסוטה פ"ד פ' ארוסה דכ"ד סע"א דתניא כו' דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר כו' : כהוג עלמא כ"ג סבי כר' יאשיה בכלאים עיי' ריב"ב ורבי אילעאי : ובפ' מקום שנהגו כ"ד א' בשם אביו פליג עם ר' נחמיה ור' יהודה : אר' יאשיה כותי לפני ר' יהודה בן בתירא ספרי ר"פ חקת ובספרי פ' תצא מ"ת ג' אר' יאשיה ג' דברים סח לי זעירא משום אנשי ירושלים כו' והרציתי הדברים לפני ר' יהודה בן בתירא ע"ש : ובשה"ע סל"ה ר' יאשיה הגדול אולי הוא הנ"ל שהיה תנא : ר' יאשיה דדריה (בע"ז פ' ר' ישמעאל דנ"א) בזמן רבי יוחנן ור' אלעזר לאפוקי ר' יאשיה קשישא והערוך (ע' דר האחרון) פי' דדריה בן גילו (מכלל שהיה שם זקן עכ"ל : ובמנחות דע"א א' אר' אלעזר לא תיתב אכרעך עד דמפרשת לי פרש"י שהיה בדורו ובן גילו לאפוקי ר' יאשיה הגדול שהיה תנא : ובקדושין ל"ו ב' אמר ר"א לר' יאשיה דדריה כתב רש"י שהיה בדורו אמורא כמותו ויש להבין מכאן שעדיין היה בימיו ר' יאשיה בר פלוגתיה דר' יונתן קיים וזה לאפוקי ר' יאשיה קשישא : ובסוטה רפ"ג י"ט א' אמורא הוא ובדורו של ר"א בן פדת לאפוקי ר' יאשיה שהיה תנא בר פלוגתא דר' יונתן שהיה זקן דלאו אורח ארעא לומר לו לא תיתב אכרעך עד דמפרשית לי : היה לומד עם ר' מתיא בן חרש ופירש לר"א ע"ש בשה"ט : (ר' יאשיה ור' אבא בר זבדא כפקי לתענית : ירושלמי רפ"ב דתענית : ר' אבדומי בר ברתיה דר' טבי בשמו : ר' איבו בשמו : ר' אחא בר' יאשיה : ר' חגא בשמו : רבי חגי שאלו ירושלמי פ' בן סורה : ר' טבי בשמו : ר' טוביה בר מתנה אר' יאשיה : ר' יונתן בן חלי בשמו : ר' יעקב בר אחא בשמו : ר' יצחק בר רדיפא שאלו : רב כהנא : רב מנשיא בר עזת שאלו : אמר רב סוכה ב' ב' : אמר לר' שמעון בר חייא : ר' תנחום בר אלעאי : (יאשיה ר' אחאי בר יאשיה : ר' יוחנן בר יאשיה : ר' יאשיה דאושא סח לרבב"ח ה' סבי הוינן קמי (מנחות ל"ט א' משמיה דשמואל שם בשם"ח : ופ' השולח גט ל"ג ב') ארבב"ח שח לי ר' יאשיה דמן אושא בכורות פ' עד כמה כ"ח ב' ופר' אלו מומין ל"ת רע"ב : ר' יאשיה מהוצל (רב כהנא אזל להוצל חזיא להאי גברא כו' א"ל האי גברא כו' א"ל ר"כ) מאתריה דר' יאשיה את (לפיכך נקי אתה בדינים לפי שר' יאשיה מהוצל הוי ודורש לרבים ומודיען) קרי עליה ולדיק יסוד עולם (גיטין פ' הנזקין דס"א רע"א כתב יוחסין הוצל בבבל קרוב לנהרדעא והנה"כ קרוב למדרש עזרא ובית עלמין דהוצל י"מ שם מקום וי"מ בית הקברות כי הולך אדם אל בית עולמו : ר' יאשיה ורב עובדיה פ"ק דב"ב תנו ביה רבא (פ' לא יחפור ד"ב א' רבא שרא לרב יאשיה ולרב עובדיה (ע"ש) : (ר' יאשיה בר' ינאי ור' טבי (ע"ש : רבי ינאי סבא ולהלן בב' יודין תלמיד רב (רב ברונא ורב חננאל יתביה בסעודה וקאי עלייהו רבי ינאי סבא א"ל הכי אמר רב ע"פ ק"ג רע"ב כסוי דם פ"ו ב' : בעא מרב נחמן א"ל עני מרי (ענני אדוני) ב"ק מ"ט ב' · (ובזוהר מביא הרבה פעמים ר' ייבא סבא והת' עיי' אידרא פ' האזינו באגדתא דרב ייבא סבא · (ייבא חמוה דאשיין בר נדבך משמיה דרב ב"ב ד"ב ב' · (ר' ייבא בר יוסי אמר רב ערכין פ"ק ה' ב' · (ייבא ר' אחא בר ייבא · ר' חייא ב"י · רב חנין ב"י · רב סמא ב"י · רב ספרא ב"י · רמי ב"י · ר' שמואל ב"י · ר' ידוע הבבלי (במשנה) פ' הפועלים (צ"ג ב') תלמיד ר"מ משום ר"מ · יהודה בן טבאי (במשנה חגיגה פ' א"ד די"ו א') היה חסיד גדול (רמ"א שהיה נשיא) ושמעון בן שטח חבירו (קבלו מיהושע בן פרחיה ונתאי הארבלי פ"א דאבות) קבלו מהם בתחלת מלכות החשמונאים שנת תרכ"א רי"ג לבית · אב"ד והנ"א להיפך שם י"ו ב' · ובירושלמי שם פ"ב דע"ז ד' ופ' נגמר הדין ד"ג ג') ונראה כי שמעון ב"ש היה נשיא ששלח לחוני המעגל אלמלא חוני את (ע"ש) כמו נשיא אעפ"י שבחגיגה שם ובאבות במשנה נראה כר"מ זהו לפי דעתו שהוא סתם משנה והחילוק בין נשיא לאב"ד עיי' סוף מ"ק וביוחסין די"ו א' · ועיי' בכללים בהקדמה · והרג עד זומם להוציא מלבן של לדוקים וטעה וקיבל עליו שלא יורה כל ימיו כ"א בפני שמעון ב"ש והלך בכל יום לבכות על אותו הרוג עד שמת (פא"ד י"ז ב' מכות ה' ב') כתב יוחסין דו"י ב' ובירושלמי סנהדרין (איכה שם כ"א בחגיגה דף הנ"ל בני ירושלים בעון ממני יתיה נשיא ערק לאלכסנדרי והיו בני ירושלים כותבין מירושלים הגדולה לאלכסנדריאה הקטנה עד מתי ארוסי יושב אצליכם ואני יושב עגומה עליו פירש גו אילפא ואמר לתלמידיו זכורים אתם בעלת הבית שקבלתנו מה היתה תפירה א"ל א' מתלמידיו ר' עיניה היו. שבור א"ל ב' רעות אצלך א' שהשדתני וא' שנסתכלת בה מה היית סבור שאני שואל אם היא יפ"ת או לא אלא אם נאה במעשיה היא · באדרן ספ"י אומר בתחלה קודם שנכנסתי לגדולה האומר עלה ארד עמו עד לחייו : וכשנכנסתי בה האומר לירד ממנה אפול עליו קומקומוס של חמין · ועיי' ר' יהושע בן פרחיה ור' יהושע בן קפוסאי שגם הם אמרו כן · הכמאל המצרי ואליועני בן הקף בזמנו : ר' יהודה בן בתירא (והוא סתם בן בתירא ע"ש) כתב (במשנה בכורים פ"א מ"ו · שבת פ"ט ז' · פסחים פ"ג ג' · כתובות פ"ו א' · נדרים פ"ו א' : גיטין פ"ב ד' : שבועות פ"ג ו' · עדיות פ"ק ג' · ערכין פ"ה ו' : כלים פ"ב ד' · אהלות פ"א ז' · נגעים פ"ט ג' : פי"א ז' · מקוואות פ"ד ה') · יוחסין דמ"ו רע"ב לפעמים סתם ר' יהודה הוא ריב"ב ע"ל ר' יהודה בר אילעאי) ובספ"ט דנגעים הרבה דברים ודן לפני ר"א ואמר לריב"ב חכם גדול אתה וכן בפי"א (משנה ז') : כתב יוחסין די"ח סע"ב כי רש"י בפ"ק דתענית כתב בני בתירא שהיו בזמן הלל הם ריב"ב ור' יהושע אחיו (ושמעון והיו מזרע ישי ור"י בירושלים ס"ק דף ז' א') ולא נהירא כי בירושלמי פ' ד' מיתות (בסופו דכ"ה ד') דע"ז תפילת ר"א ור' יהושע נולד ריב"ב ור' יהושע היה תלמיד הלל : (ז"ל פעם א' הלכו ר"א ור' יהושע ור"ג לרומי באו למקום א' אצל יהודי ומכל מאכל שהביא לפניהם הלך תחלה לחדר א' ואח"כ הביא לפניהם ושאלו אותו למה עושה כן · והשיב להם שאביו זקן מדר שנא ולא מן החדר עד שיראה חכמי ישראל וא"ל שיאמר לאביו שיבא לפניהם וכשבא שאלו אותו מה עסקך א"ל בלון על בני דלא מוליד אר"א לרבי יהושע ראה מה שתעשה כי השם שמו הוא מכושף ור"י היה בקי בכישוף אר"י שיביאו לו זרע פשתן וזרע ליה ע"ג טבלא והתחיל לגדל וכשהתחיל לתלוש הוציא אשה א' בשערה ואמר לה שהתיר הכישוף שעשתה ואמרה שלא תתיר ואמר לה אם לא תתיר יגלה עליה ואמרה שאינה יכולה כי השליכה בים : · וגזר ר"י על שר של ים ופלטו והתפלל עליו וזכה למוקמי לר' יהודה בן בתירא אמרו אלו לא עלינו לכאן אלא להעמיד הלדיק הזה דייכו) · וא"כ איך בני בתירא שנדחו מן הנשיאות שלא ידעו הלכה א' ונתמנה הלל (ע"ש) במקומם יהי' ריב"ב דהא נולד ריב"ב ע"י תפילת ר' יהושע תלמיד הלל : ובכתובות די"ד העיד עם ר' יהושע צ"ע : וכתב להם שמים פלא פ"ג כי בני בתירא שמחלו הנשיאות להלל ואיכא אותן הנזכרים במשניות וריב"ב היה מבניהם או מבני בניהם לכן קראם התם בני בתירא ולא קראם בשמו הלל · כדמשני פ"ק דתענית קודם שנסמכו קרי להו בני בתירא דהא היו נשיאים ולא יתכן זה ע"ש · אבל ריב"ב היה בנציבין בבבל בזמן הבית כדאי' בפסחים (ג' ב') (בהאי גוי דא"ל שאכל פסחים וא"ל ריב"ב וכי ספו לך מאליה כו' וא"ל את בנציבין ומצודתך פרוסה בירושלים) כרשב"ס מה שלא הלך לרגל שהיה זקן ופטור מראיה (או שלא היה לו קרקע א"כ נציבין ח"ל היא) ע"ל בסמוך מוכח בספרי פ' ראה דהוא ח"ל (במדינת אסור לחם שמים שם) והאריך ימים רבים עד שמואל ורב · כי שמואל נולד ע"י ברכת ריב"ב לאבא אביו (ע"ש) אחר ריב"ב לנציבין סנהדרי' ל"ב · ובשבת פר"א (דק"ל ע"א) ובפ' כל הבשר קי"ג (וקי"ו נראה שהיה גם בזמן לוי שאמר להדי אתרא דריב"ב הוי ודרש להו כר' יוסי הגלילי : ובחולין דכ"ד א' יוסף רישבא שאל את ריב"ב · ומציכו כי יוסף רישבא היה אצלו לוי · ובר"פ י"ט פ"ד דר"ה דכ"ט משחרב בה"מ התקין ריב"ז שיהיו תוקעין בשבת בכ"מ שיש ב"ד ופעם א' חל ר"ה בשבת אריב"ז לבני בתירא נתקע אמרו לו נדון כו' : כתב היוחסין ד"ל ע"א כתב רמב"ם ריב"ב מקבורת הלל ושמאי ולא ראה החורבן בזמן י' הרוגי מלכות ובזמן בן עזאי ובן זומא ור' חוצפית ור"ע והיה בנציבין : וחבירו ריב"ז והאריך ימים הרבה אחר החורבן כי בספרי פ' ראה ר' אלעזר בן שמוע ור' יוחנן הסנדלר הלכו לנציבין אצל ריב"ב ללמוד ממנו והגיעו לצידון וזכרו א"י ובכו והזרו · וכן בסוף כתובות : והרי ר' יוחנן הסנדלר ור' אלעזר בן שמוע (שהיו תלמידי ר"ע) היו דור ג' אחר החורבן · ושם בספרי ריב"ב ור' מתיא בן חרש ור' חנניה בן אחי ר' יהושע כשיצאו לח"ל (ע"ש) קרעו בגדיהם וצ"ע על ריב"ב שהרי נציבין ח"ל היא והיה דר שם · ובפ' י"ב דיבמות פ' מצות חליצה דק"ב א' אר' יוסי כשהלכתי לנציבין מצאתי זקן א' אמרתי לו כלום אתה בקי בריב"ב אמר הן ועל שלחני הוא תדיר ובתו' ירושלמי (מובא בא"ר י' שם) גרם שלחני הייתי בעירו וכל שלחני היה תמיד ור' יוסי היה ג"כ מהבורה ג' הנ"ל (תלמיד ר"ע) וביבמות פ' ב"ש (דק"ה ב') שאלו את ר"ע בבית האסורים ואסר ושאלו את ריב"ב בנציבין ואסר (ובשבת פ' הזורק דל"ו ב') וצ"ז

כתובו' פ"ה ב' פ"ז ו' · פ"ט כ"ג · נדרים פ"ו ו' · נזיר פ"ה ה' · פ"ו ו' · קדושין פ"ג י"ג · ב"ק פ"ה ה' · ב"מ פ"ב ז' · פ"ד ג' · מכות פ"א י' · אבות פ"ב · עדיות פ"א י' · זבחים פי' ח' פי"א ז' · מנחות פי"ב ה' · בכורות פ"ב ו' ז' ח' ט' · פ"ד ד' · כריתות פ"ה ב' ג' · כלים פי"א ד' ז' · פכ"ה ז' : אהלות פי"ג ג' · פט"ז א' · מקוואות פ' ה' · ידים פ"ד ג' · מכשירין פ"ה ד') : ובתוספתא דכתובות פ"ה אר' אלעזר הקפר · מעשה בשנת בצורת קידש ש' נשים להאכילן תרומה וכתב יוחסין דכ"ה רע"א אי' במדות שגם אמו היתה כהנת (וכ"כ מרש"י שעלה אחר אחי אמו שהיה כהן אבל בע"י ברש"י אחר אחי אמו שהי' לוי. · ור"ט היה כהן · ור"ט הלך אחר לוי להכות בחליל ושאר כלי שיר שהכל כשרים בהם או שהי' קטן ומריעין בקול עם צעירי הלוים עכ"ל · בספרי פ' בהעלותך ד"י ע"ד וירושלמי פ"ג דהוריות דמ"ז ד' ופ"א דיומא ל"ח ד' · ופ"א דמגילה דע"ב ב' ובני אהרן הכהנים יתקעו · רע"א תמימים ולא ב"מ אר"ט אקפח את בני אם לא ראיתי שמעון אחי אמי חגר ברגלו א' ומריע בחצוצרה א"ל הן שמא בהקהל י"כ וביובל א"ל העבודה שלא בדות אשריך אברהם אבינו שיצא עקיבא מחלציך טרפון ראה ושכח עקיבא דורש מעצמו ומסכים להלכה הא כל הפורש ממך כפורש מחייו עכ"ל ובפ' העומר דס"ו ב' ואמר שם במגילה ר"ט אביהם של כל ישראל · (ובירושלמי פ' הממונה ד"מ סע"ד אר"ט עומד הייתי בין אחי הכהנים בשורה (ובדרבה קהלת נ"ב רע"ג עליתי עם שמעון אחי אמי לדוכן) והטיתי אזני כלפי כ"ג ושמעתי מבליע בנעימות הכהנים את השם עכ"ל · (מוכח שאחי אמו היה כהן דלא כגי' ע"י · ובבבלי פסחים פ"ו רע"ב ר"ט לא בא לבית המדרש מצאו ר"ג וא"ל מ"מ לא באת לבית המדרש א"ל עבודה עבדתי שאכל תרומה דנקרא עבודה עכ"ל) מצאו זקן א' א"ל הבריות מרננות אחריך שאתה מקבל תרומה בשאר ימות השנה מכל אדם אר"ט אקפח את בני שהלכה בידי מר"י ב"ז שאמר לי מותר אתה לקבל · עכשיו מקבל עלי שלא לקבל · אא"כ יש לו בתוכו רביעית קודש : תוספתא סוף חגיגה : (ובבכורות דל"א ב') שהחזיר פדיון בכור לבעליו ובספרי (פ' מצורע דל"ד ג') אר' יהודה שבת היה והלכתי אחר ר"ט לביתו א"ל יהודה בני תן לי סנדלי ונתתי לו ופשט ידו לחלון ונתן לי ממנה מקל א"ל יהודה בני בזה טהרתי ג' מצורעים ולמדתי ממנו ז' הלכות שהוא של ארז ומטהרים בפני הבית ושלא בפני הבית ובגבולים כו' מכאן נראה ג"כ שהיה כהן : כתב יוחסין שם בפ"ו דשמחות (איננו שם כ"א בפ"ד הלכה י"א) כשמת ר' שמעון בן יהוצדק שאלו את ר"ט : וזה תימא שהרי ר"ש בן יהוצדק היה רבו של ר' יוחנן איך יהיה ר"ט יותר מן ר' שנים (והגי' שלפנינו שמת שמעון בן יהוצדק בלוד ובא יוחנן אחיו מן הגליל מאחר שנסתם הגולל לטמא כו' ושאלו לחכמים ואמרו אל יטמא פתחו לו הקבר ויראה עכ"ל : א"כ לא נשאל לר"ט כא' לחכמים : אכן ראיתי באשר"י פ' אלו מגלחין אי' באבל רבתי מעשה שמת יהוצדק בלוד ובא יוחנן אחיו מגליל אחר שנסתם הקבר ושאלו לר"ט אף לגי' זו ששאלו לר"ט אבל לא נזכר ר' שמעון בן יהוצדק רק שמת יהוצדק וא"כ אין מקום לתמיהתו · ועוד אף לגי' שמחות שמת שמעון בן יהוצדק : ורבו של ר' יוחנן נקרא רבי שמעון ב"י : וכתב עוד היוחסין שם וכן בפ"ק דבכורות שהביא לו רבי פטר חמור ואיך האריך ימים ר"ט עד ימי רבי וכתב היוחסין באות ט' דכ"ט א' כי יום שמת ר"ע נולד רבי ור"ט קדמון לר"ע שהיה כמו רבו שיחיה שנים רבות · ואולי הוא רבן גמליא' (דיבנה) שנקרא ג"כ רבי (ע"ש) דנקרא ברבי לא רבי : ועיי' בפ' כיצד מברכין שאמר ר"ע לר"ג למדתנו רבינו : והנה מ"ש ליישב דמה שהביא רבי פטר חמור לר"ט לאו היינו ר' יהודה הנשיא אלא ר"ג : זה איננו דהנוסח שלפנינו בבכורות פ"ק דל"א רע"א רבי יהודה נשיאה ה"ל פטר חמור והביאו לר"ט וכ"ה באשר"י : ובמ"י פ' תשא סי' ק"ב : וא"ל שהגי' הי' לפניו בגמרא רבי ה"ל פטר חמור דהא באות ט' הנ"ל הביא הוא בעצמו הגי' ר' יהודה נשיאה ה"ל פטר חמור והביא לר"ט : ובאמת יותר גדלה התמיה איך האריך ר"ט ימים עד ר' יהודה נשיאה שהי' בן בנו של רבינו הקדוש : בגיטין פ' התקבל דס"ז ובאבות דר"ן שנקרא גל אגוזי' : ב"ר דל"ב כשאמר אדם דבר מתוקן אמר כפתור ופרח וא"ל אמר אל ירד בני עמכם : בפ' עד כמה (דכ"ח סע"ב במשנה שהאכיל ר"ט פרה אחת לכלבים וחכמים ביבנה התירו אמר ר"ט) הלכה חמורך טרפון (א"ל ר"ע מומחה לב"ד את ופטור מלשלם סנהדרין ל"ג : (במסכתת כלה די"ח ב' אמרו על ר"ט שהי' עשיר גדול ולא היה נותן לדקה מצאו ר"ע א"ל רבונך שאקח לך עיר א' או ב' מיד נתן לו ד' אלפים דינרי זהב נטלן ר"ע וחלקן לעניים : לימים מצאו ר"ע וא"ל היכן הם העיירות שלקחת תפשו בידו והוליכו לבית המדרש והביא ספר תלים והניח לפניו והיו הולכין וקוראים עד שהגיע לפסוק פזר נתן לאביונים כו' א"ל זה העיר שקניתי לך עמד ר"ט ונשקו על ראשו א"ל רבי ואלופי : רבי בחכמה ואלופי בדרך ארץ ועיי' רבה ס"פ בהר : (בנדרים פ' קונם דס"ב א' וירושלמי פ"ד דשביעית ר"ט אכל תאנים אשכחו האי גברא שקליה ואקתיה בשקא ורצה להשליכו בנהר אמר אוי לטרפון שזה הרגו : ושבקי והיה מצטער ר"ט כל ימיו שהשתמש בכתר תורה : כתב ג"כ ר"ט הוא ירמיה והושם בשק להשליכו ליאור רמז ירמיה כי התנבא על שני דודאי תאנים וגם ירמיה הפילו לבור וכילול והיה כהן : ירושלמי פ"א דדמאי ישב לאכול ונפל פת מפיו לפי ששאל קרדום ועשה ע"ג טהרות : בקדושין דל"א ב' ובירושלמי פ"א דפ"א ב' איך כבד לאמו : (בפ' י' יוחסין דפ"א ב') שלא נתייחד עם כלתו ולגלג עליו תלמיד א' ונכשל אותו תלמיד עם חמותו שכל דברי חכמים אמת : בסוף אדר"ן מעשה בר"ט שלמד עם תלמידיו ועברה כלה : צוה להכניסה לביתו ואמר לאמו ואשתו רחצוה וסכוה וקשטוה ורקדו לפניה עד שתלך לבית בעלה : במנחות פ' ר' ישמעאל דס"ח ב' ובספרי פ' פנחס ך"ה ג' בקצת שינוי לשון (גם ביוחסין דל"ה א' ז"ל ספרי אמר ר"ט מנחות שבאות קודם לב' הלחם יהיו פסולות א"ל ר' יהודה בר נחמן (ובמנחות בר נחמיה) לא אם אמרת כו' נסתכל בו ר"ע והלבינו פניו א"ל יהודה פניך שהשבת את הזקן תמיה אני עליך אם תאריך ימים אר' אלעזר בר' יהודה : (ובגמרא אר' יהודה בר' אלעי) בפסח (ובגמרא בפרס הפסח) היה הדבר ובעצרת אמרתי היכן ר' יהודה בר נחמן (נחמיה) אמרו לו הלך לו עכ"ל : בפ"ק דיבמות פרש"י שהיה מבית שמאי וראיה לפרש"י כי בפ"ק דברכות אמר ר"ט הטיתי לקרות כדברי ב"ש : והיה רגיל לישבע אקפח את בני זבחים י"ג א' : ובמשנה פי"ו דאהלות ופ"ק דשבת די"ז רע"א ובפ' כ"כ דקי"ו א' : ונזכר גם לעיל : ובב"מ פ"ה (שאל רבי על ר"ט שהיה מקפח את בניו אם לא נשאר לו בן ואמרו) לא נשאר לו כ"א בת ובן בתו ורבי למדו תורה ונתן לו בתו א"ד לא נשא אותה : אבל בפ' שבועות הדיינים · (ל"ט ב') תניא ר' שמעון בר' טרפון אומר (ובדמ"ז בפ' כל הנשבעים אמר ד' הלכות ואולי זה בחיי אביו ואין מזכיר שמו רק סתם בן טרפון ולא רבי טרפון · בירושלמי פ"ד דיבמות ד"ו ב' ושמחות פ"ז שמתה אשתו של ר"ט ואמר לאחותה בא ופרנס בני אחותך (וכזה ע"ל ר' יוסי הכהן · והיה רבו של ר' יוסי הגלילי ושל ר"ע (תו' ע"ז מ"ה א' אעפ"י שמזכירו בהגדת פסח קודם ר"ע) אבל בפ' האשה ביבמות ובפ' הכותב בכתובות פ"ד ב' מסתפק (בגמרא) אם הוא רבו או חבירו של ר"ע ופסק שם הרא"ש כר"ע כי הוא חבירו של ר"ט (והלכה כר"ע מחביריו ע"ש ר"ע נפסק הלכה) אעפ"י שבספרי אמר ר"ע רבי הרשני לומר דבר א') (ובס' שכ"ה פ' זאת הברכה דרי"ט רע"ב כתב בס' כ"ג מגמגם בדבר אי ר"ט רבו של ר"ע או חבירו מצאתי מפורש בת"כ פ' ויקרא א"ל ר"ט עקיבא כו' א"ל הרשני לומר מה שלמדתני הרי שהיה תלמיד לר"ט הדא מה שקרא עקיבא ועוד ממ"ש הרשני · בפ"ד דידים קרא רא"ב"י (כמדומה צ"ל רא"ב"ע) לר"ט אחי · אר' יהודה פעם א' היינו יושבים לפני ר"ט קדושין י"ד א' יבמות ק"א א' · ואמר בש"ר טרפון ס"פ חלון דפ"ב א' · וסוכה ל"ב א' נדה ל"ה · וע"ל · וקרא המגילה לפניו כשהיה קטן · רבי הושעיא בר' יהודה הבושם העיד בשמו · אבא שאול מרמשא רבו · ור' אלעזר המודעאי ור' ישמעאל ישבו ע"ש : ר' שמעון שזורי שאלו · כתב יוחסין ד"מ ב' נראה דר"מ הי' תלמידו שהיה מגיע לכתפו כדאי' בפ' המפלת דכ"ד כי כל המוזכרים שם כולם היו רבי ותלמידו (אך ראיתי בתו' יבמות פ"ו א' דרא"ב"ע קדם טובא לר"מ כ"ש שר"ט קדם טובא לר"מ ואיך יהיה ר"מ תלמידו עיי' אבא שאול · אמר עליו רבא שרי ליה מר סוכה ל"ב ב' · (טרפון היוחסין מביא ר' יודן בן טרפון ול"מ :

אות יוד

(יאיר ר' יהודה בן יאיר · ר' יהושע בן יאיר · רבי פנחס בן יאיר · (בן ייאסין ע"ש : ר' יוסי בן יאסין · ר' יאשיה ור' יונתן דאתמר ר' יאשיה ור' יונתן כו' אעפ"י שתנאים הם קאמר בלשון מימרא (ונראה שהיו תנאים אחרונים כמו ר' חייא · ור' שמעון ברבי תוספו' ישנים יומא דכ"ז ב' וצ"ע כי נראה שהיה בזמן ריב"ז : ובמנחות פ"ה כ"ז ב' : ר' יונתן ור' יאשיה תלמידי ר' ישמעאל ·

ביומא

אבדימי ב"ח · אבין ב"ח : שמואל ב"ח : (חסיד ר"י בן בבא
ועיי' רבי יהודה בר אלעאי · ובפ' שואל ק"כ ב' שעלה בלף :
ובפ' מפנין קכ"ז ב' חסיד א' פדה ריבה · וברכות פ"ג דף ה ב'
חסיד א' ושמע ריבות מספרות · ושקלים שהיה חופר שיחין :
ופ' א"ע ל"ב סע"ב שלא החזיר שלום לשר א' : כתב יוחסין בהקדמה
אלו הוזכרו בשם חסיד יוסי בן יועזר ורבי יוסי הכהן ור"י בן בבא
ור"י בר אלעאי והלל ובבא בן בוטי ור"ע שמואל הקטן ושמעון החסיד
ודוד המלך ועזרא עכ"ל : ובנדרים ד"י די"א חסידים ראשונים היו
מתאווין להביא קרבן חטאת כו' : חסידי בבל רב הונא ורב חסדא
תענית ך"ג ב' : (חקלאה רב משרשיא · ורבה בניו : חריפי
דפומבדיתא עיפי (עיי' איפי) ואבימי (ספ"ק דסנהדרין י"ז ב'
וקדושין ל"ט א' מכות י"ז רע"א ברש"י · (חרסום · ר' אלעזר
בנו · (חרש · רבי מתיא בנו · (חרשא · רבי יונתן בנו :
(חשו · רב יימר בנו : (חתאי · רב שמואל בנו :

אות טית

טאבות ריסבא פי' צייד עופות (רש"י שבת) וי"מ ראש בית אב
(אמר שמואל · שבת י"ז רע"ב טבי · ודקמ"ו ב' · מאימתי
מזכירין טל ומטר אמר שמואל מכי מעיילי ליבי לבי טבות ריסבא
תענית י' א' : טאבי (או טבי בש"ר המכונה ירושלמי פ' לולב
הגזול · בש"ר הסדא ירושלמי כירם · א"ר יאשיה ברכות ט"ו ב'
ב' דברים · פ' הרואה ס"ג א' · יומא ס"ה ב' · פ' היה קורא
ט"ז ב' · חלק ל"ב א' · וירושלמי מציאת האשה ופתיחה דאיכה
כ"ג ג' : ורבי יאשיה בר' ינאי תרומות פ"ג) · א"ר יוחנן (בשם
כהנא ריש שקלים : רמי לרב נחמן תמורה ל"ד א' · בשם שמואל
ירו' פ' הערל וס"פ ר"א דמילה : טבאי · רבי יהודה בנו · (ר'
טבי אמר טעמא דרשב"ג כו' רבי אלעזר אמר טעמא דרשב"ג מגילה
ו' סע"ב : טבי בר בריה דמר טבי בזמן שמואל (ר"ה ך"ב א')
טבי בריה דמרי טבא אמר מר עוקבא אמר שמואל : טבי זקנו
של טבי בזמן מר עוקבא (וה"א כי בן בנו אמר בשם מר עוקבא
ועל בן בנו כתב שהיה בזמן שמואל שהרי מר עוקבא ושמואל בדור
א' : (רבי טבי רבי אבדומו בר ברתיה : (רב טבי מר זוטרא
בריה : רבי טאלא תלמיד רב כ"כ יוחסין (למ"ז גם ש"י לא
הביאו : ובלי ספק ט"ס הוא וצ"ל טבלא (ע"ש וזה האות כי השמיט
את טבלא והש"ם מלא ממנו : רב טבות (חולין מ"ד א' ומ"ט ב'
טבית) ואמרי לה רב טביומי דאי יהבי ליה הלילה דעלמא לא הוי
משני בדבוריה הלק (כ"ז א') (ובפ' הזהב מ"ט סע"א ואמרי לה
רב שמואל בר זוטרא שמיה כתב ב"ש דל"ב ב' כ"ל דט"ס וצ"ל ואמרי
ליה רב טביומי) (אמר לרבינא שם פ' הזהב · בשם שמואל מ'
שמואל פך"ו וצ"ל דרבינא הנ"ל הוא הקדמון כי בין שמואל לרבינא
האחרון זמן רב ביניהם או שהאריך רב טבות כ"כ ימים · (טבי
עבד ר"ג (דיבנה ע"ש) כתב ג"כ הוא הם במ"ק טבי והם הוא עבד
עבדים ובב"ר הרבה עבדים היו להם שהיו ראוין לסמוך כטבי עבד
ר"ג ע"ש אות ק' : טביומי הוא מר בר רב אשי (ע"ש) ובכבואת
שוטה שאמר מי שהותם טביומי יהיה ראש ולא מלך רב אחא מדפתא
פ"ק דב"ב (די"ב וכתב ביוחסין דק"ז א' באגרת רש"ג בימיו גזר מלך
פרס יזרגרד מלכא שמדות והתפלל מר בר רב אשי ובלעו תנין בבית
משכבו ונתבטל השמד : וע"ש דקי"ז ב' : ובש"ק דל"ס א' מר
ברב אשי העלוהו בני הישיבה לראש בהיותו בן חמשה שנים לכבוד
אביו וישב י"ג שנה על כסא אביו ומת בן י"ט שנה ד"א ר"ו ליצירה ·
ולרבות שניו קראוהו בני הישיבה רב טביומי עכ"ל (וק' הא התם
שמו כך קודם שנעשה ראש · וע"ק דהא כתב ד"ע אחר רב אשי
היה ראש מרימר (ע"ש) ואחריו רב אידי (ע"ש) ואחר כל אלו
ישב מר בר רב אשי על כסא רב אשי שנת ד"א רט"ו ומלך י"ג שנה
וכל ימיו היו ימים טובים לישראל וע"ז נק' רב טביומי ומת שנת
רכ"ח ע"ש יוחסין דק"ש א' · וכתב שם בהג"ה במ"ש שמרימר
היה לראש אחר רב אשי דהא אמר במ"ק דחקיה רגליה רב הונא
בר נתן · א"כ רב הונא בר נתן כעשה ר"י אחר רב אשי ויהיה איך
שיהיה · איך יהיה מר בר רב אשי בן ה' שנים לר"י אחר מיתות
אביו · ומ"ש כל ימיו היו טובים ע"כ נקרא טביומי דהא התם כך
קודם שנעשה ר"י · וכן א"ק הדא"ג בנ"ב הנ"ל · ומ"ש ש"ק ומת
בן י"ט שנים יצא לו זה כי מלך י"ג שנים ודאה בד"ע שימיו היו
י"ע · הבין כי ימיו היו י"ט שנים א"כ יצא לו מזה שבהכרח נעשה
ר"י בן ה' שנים · אבל לפי הנ"ל מלך אחר מות רב אשי · רב
הונא בר נתן · ומרימר ורב אידי ואחריהם מר בר רב אשי :
א"כ מ"ש ימיו היו י"ט ר"ל ימים טובים : כתב ב"ת רש"ג יוחסין

קי"ז ב' ושלים תשע"ט · (הוא ד"א רכ"ז) וס"כ כתב תשל"ט
(הוא ד"א רמ"ז) במוגאי י"כ · ומ"ש ומת ד"א ר"ו ליצירה ט"ס ·
עה"א ד"א רכ"ח : (רב טביומי משמיה דאביי פ' הזהב כ"ד ב'
קדושין פ"ק י"ד ב' · משמיה דרבא ב"ק מ"א סע"ב · ואין זה מר
בר רב אשי דאביי מת קודם רבא וביום שמת רבא נולד רב אשי ·
או ששמע בשם אביי ורבא : (רב טביומי שאל לרבי חזקיה ירושלמי
פ"ב דברכות ד' רע"ב וע"ש חזקיה משום אביי א"כ זהו רב טביומי
שאמר משמיה דאביי : (רב טביומי שלא שינה בדבורו (ע"ל רב
טבות : (רבי טבלא בפי"כ דקי"א א' רבי טבלא עבד עובדא כר'
זכריה בן הקצב א"ל רב נחמן מאי האי א"ל דא"ר הונא בר שלמיא
משמיה דרב הלכה כר' זכריה בן הקצב א"ל זיל אהדר בך ואי לא
מפיקנא לך רב הונא בר שלמיא מאונך · פרשב"ס מפיקנא לך
משמעתינא לך ולא יסייע לך ר"ח ב"ש וכפרש"י פ"ק דסנהדרין עיי'
רב כהנא : ובפ' הזרוע דקל"ב ב' איספזיכנא דרבי טבלא כהן הוי
ודחיק ליה מלתא א"ל רבי טבלא אשתתף בהדי טבחא ישראל דמגו
דמפטרת ממתנתא משתתפי בהדך חייביה רב נחמן א"ל והא רבי
טבלא פטרן א"ל זיל שלים ואי לא מפיקנא לך רבי טבלא מאונך
אזל רבי טבלא קמיה ר"נ א"ל מ"ט עביד מר הכי א"ל דכי אתא
רבי אחא בר הינא מדרומא אריב"ל זקני דרום אמרו כהן טבח ב'
וג' שבתות פטור ממתנות מכאן ואילך חייב א"ל ולעבד מר מיהא
כרבי אחא ב"ק א"ל ה"מ היכי דלא קבע מסחתא אבל הכא קבע
מסחתא · כרש"י מפיקנא לך מאונך כל ראיותיו וסייעותיו אמרה
לו מאונך מאזנך · פ' הדר דע"ה רע"א א"ר יוסף שמענא לרב
טבלא דאמר : מכות ע"ה א' דרש רב נחמן ברב חסדא משמו ·
פ"ק דעירובין די"ו ב' בעא רבי טבלא מרב ופ' כיצד משתתפין
פ"ו ב' ופ"ק י"ב א' ובפ' מי שהוציאו מ"ה א' : ובפ' הזורק
דק"א א' בעא מרבין ט"ס וצ"ל מרב כי הכל ענין א' ; רב טבלא
אמר רב ב"מ ס"פ השוכר הפועלים וביר' פ' כיצד משתתפין :
וחנין בר אבא בשם רב פ' במה אשה ת' א' ויבמות פי"ב : ורבי
אבינא בשם רב סנהדרין פ"ג דכ"א סע"ב : אר' תנחום אר' טבלא :
אמר רב ברונא אמר רב סנהדרין כ"ח ב' : רב יהודה בשמו :
(טבלא ר' יצחק בנו : (טבת · ר' דוסא בנו : (בר טברי שאל
לר' יצחק ירושלמי מגילה ע"ה ג' : לוי בר טברי : ר' לוליאני
בר טברי : רב טובי בר קיסנא (רמי) לרבא (קדושין ל"ט ב' :
רבי טובי בר קיסנא ב"ב י"ט ב' אמר שמואל יבמות מ' ב' : נדרים
י"ב ב' : פ' תעפ"י ס"ד א' וס"פ המוציא תפילין ק"ד ב' : ופ'
התכלת מ"א סע"א : רב טביומי בר קיסנא אמר שמואל מכות
פ' ר' ישמעאל ד"ע ע"א ט"ס : רב טובי בר (רב) נחמיה לרב
יוסף בילה י"ב ב' : רב טובי בר מתנה (שלא לקנויה) רב יוסף
חולין ל"ט ב' : ב"ק ל"ו ב' רב טוביה ב"מ : (בפס"ה דכ"ה א'
האי אמגושא דהוי הטיע שיכבי כי מטי למערתא דר"ט ב"מ תפסי'
בדיקנא אתא אביי ובעיקש שיניקנו ושבקיה לשנה הדר אתא
ותפסיה בדיקנא ובעיקש ממנו אביי ולא הניחו עד דגזיה לזקנו :
בפ' מי שמת דקל"א סע"א אהתיה דרב טובי בר רב מתנה כתביניה
לנכסיה ליה בצפרא לפניא אתא רב אהדבויה ברב מתנה אמר לה
השתא אמרי מר בורבא מרבנן ומר לא בורבא מרבנן לתביניהי ניהליה
אתא לקמיה רב נחמן כו' : ונראה כי לרב מתנה זה לא היו לו רק
ב' בנים אלו דאל"כ למה לא באו כשכתבה אחותם לב' הנ"ל והא יש
רב אדא בר מתנה : ר' אמי ב"מ : רב הונא ב"מ : רבי חייא
ב"מ וצ"ל דזה מתנה אחרון נק' רב מתנה : טבחא איתפקר ביה
ושמתוהו אייבא ורבא מ"ק י"ו א' : אר' יאשיה תמורה כ"ט א' :
רב טובי בר יצחק ב"ר כמ"א לך לך מ"ה א' · רבה בנו · (רב
טובי בדרב קטינא נידה ז' ב' · (טובי ר' אבימי ב"ט · אמי ב"ט
(טוביה · מר זוטרא בר טוביה · רב חלקי ב"ט · רב חמא ב"ט
ר' נתן ב"ט · רב ספרא ב"ט · רב טובייאני תלמיד ר"ל (למ"ז
ואולי ט"ס ע"ל וסטיני · רב טוטאי פ"ק דקדושין (עיי' תוטאי
ר' טולי אמר לרב הונא (ל"מ · (טיטוס ר' חייא בר טיטס
ר' יהודה בר טיטוס · (טימי ר' יהושע בר טימי · (רבי טיפי
סמוקה בש"ר אבהו דמאי פ"ג ד"ג ג' בעי לר' יוסי ר"פ הערל ·
(ר' טריא מ' חזית י"ג א' וד"ג אבל בב"ר דל"ז א' ענין ההוא בש"ר
זיבי וב"ד ר"ב א' בש"ר ברכי · ר' טרפון הכהן כדאי' בקדושין
(ע"א א') פעם א' עליתי אחר אחי אמי לדוכן (כרש"י שהיה
כהן : (במשנה ברכות פ"א מ"ג · פ"ו ח' · פאה פ"ג ו'
כלאים פ"ה ח' · תרומות פ"ד ה' · פ"ט ב' · מעשרות פ"ג ט' ·
מ"ש פ"ב ד' ט' · שבת פ"ב ב' : עירובין פ"ד ד' · פסחים פ"י
ו' : ביצה פ"ג ה' : תענית פ"ג ט' · יבמות פט"ו ז' ·

גדול מרבה דבפ״ק דב״מ ד״ו ב׳ אר׳ אושעי׳ לרבה כי אזלת לקמיה ר״ח בעי מיניה : דרש ר״ח משום רבינו . ומנו רב כו׳ ורבותינו היורדין מא״י כו׳ ומנו עולא כיצד מברכין דל״ח ב׳ : אר״ח דבר זה רבינו הגדול אמרו (פרש״י רב) והמקום יהיה בעזרו לולב הגזול דל״ג סע״א ול״ה ב׳ : ובפ׳ בא סימן דמ״ט ב׳ אמר רב חסדא דבר זה רבינו הגדול כו׳ ע״ש ט״ס הוא וצ״ל אמר רב חסדא דבר זה כו׳ וכן ענין זה בבכורות מ״ה א׳ אמר רב חסדא דבר זה כו׳ : ודברי רב היו חביבין בעיניו שבת פ״א ד״י ב׳ שאמר מי שיאמר לו מלתא חדתא משמיה דרב יתן לו ב׳ מתנות וא״ל רבא בר מחסיא משמיה דרב כו׳ ונתן לו : ובע״פ דק״ז א׳ דבעא מיניה דרב ורב מר׳ חייא ור׳ חייא מרבי : ובעירובין דל״ח ב׳ כי נח נפשיה דרב עייל ר״ח למרמי דרב אדרב : (כתב ב״ת רלב״ח סקכ״ו מה שה״ק לך שנמצא בתלמוד ירושלמי אמר רב חסדא ולא היה בימי ר׳ יוחנן איננו כן כי ר״ח היה בימי רבי יוחנן כמבואר בקבלות הראב״ד עכ״ל : ועיי׳ יוחסין דק״ו ב׳ שמת רבי יוחנן ד״א ס׳ ור״ח נעשה ר״ש ד״א ס׳ ועיי׳ ח״א ותראה כי יש דעה א׳ דרב חסדא מת קודם רבי יוחנן : וגם״כ ר״ח מת תרי״ב ר״ל לשטרות א״כ מת ד״א ס׳ וצ״ע : וי״א ד״א ס״ח מת ע״ל רב הונא . גם׳ שארית יוסף רב חסדא תלמיד רבי יוחנן ונראה לי דיצא לו זה דבע״פ קי״ז א׳ וביבמות כ״ה ב׳ . ובנדרים פ׳ נערה מאורסה ובפי״כ קכ״ב ובע״ז ד״ז ב׳ מכות ד״ג א׳ וגם״פ עד כמה ל״א א׳ אמר רב חסדא א״ר יוחנן עיי׳ בכללים : אך לדעתי צ״ע דאי׳ בפ׳ כ״ש דל״ג ב׳ א״ר אחא ברב עויא לרב חסדא משמיה דר׳ יוחנן א״ל ר״ח מאן ציית לך ולר׳ יוחנן רבך . ובנדרים דכ״ט א׳ אר״ח לרבא מאן ציית לך ולרבי יוחנן רבך . וכ״ל שצ״ל אר״ח לרבה מאן ציית לך דרבא לא היה תלמיד רבי יוחנן דהא י״א רבי יוחנן מת קודם רב יהודה ורבא נולד כשמת רב יהודה וכן ראיתי בשבועו׳ ד״י ע״ב אמר רב חסדא לרבה מאן ציית לך ולרבי יוחנן רבך והנאי : ובמעילה די״ב א׳ אר״ח לעולא מאן שמע לך ולרבי יוחנן רבך . וברכות פ״ג דכ״ד א״ב אמר רב הונא א״ר יוחנן א״ל ר״ח אם אמרה לי רבי יוחנן בפומי לא נייתיכי ליה : והלא אמרו ביבמות דרבי שקל למטרפסיה במה שלא מיחה לאבדון כו׳ שאמר רבי ישמעאל בר׳ יוסי וכי רבך משה ולא רבי (ע״ש) ואלו היה רבי יוחנן רבו דרב חסדא ואיך אמר לכולם הכ״ל ולרבי יוחנן רבך דהל״ל ולר״י רבינו . ועוד במ״ש אם אמרה ר״י בפומי לא נייתיכי ליה והא כתבו התו׳ בעירובין פ״ה דכ״ט סע״ב בעא מיניה רבי אמי מרבה בר אבוה דעליו לא היה אומר רב נחמן לא תליתו ליה דרבו הוה : במנחות פ״ג דך״א א׳ בעא רבי מני מר׳ יוחנן דם שקרש כו׳ א״ל כו׳ אשתוק א״ל דלמא כו׳ אמר אדכרתן מלתא דאמר רב חסדא : ובפ״ו דבכורות דמ״ב ב׳ תהי בה רבי יוחנן מאן דלא חש לת״ק ולר׳ ישמעאל ולימא רבי יוחנן כמי מאן דלא חש לרבנן בתראי דאמר רב חסדא מהלוקות כו׳ : הרי נראה שהיה בזמן רבי יוחנן ואינו מוכח שהיה תלמידו בס״פ אלו מציאות דל״ג א׳ . וברכות ד״ד ב׳ בתו׳ : ובתו׳ שבועות דמ״ז ב׳ רב חסדא תלמיד רב הונא . ובזבחים פ״ז אמרי בי רב מ״ט דרב חסדא כתבו תו׳ הא אמרי׳ בי רב הוא רב הונא ורב חסדא תלמידו כו׳ כי מצינו שר״ה רגיל לשנה דבריו דאמר רב הונא חסדא שמך וחסדאין מילך בגיטין פ״ק ד״ז א׳ : וכתב שם רש״י ר״ח תלמיד ר״ה וע״ל ר״ה ר״ג דבירושלמי אמר רבי יוחנן חסדא שמך וחסדאין כו׳ : והרי״ף בפ׳ כ״כ ובפ׳ מכנין ר״ח תלמיד הוי בפני רב הונא ואין הלכה כתלמיד במקום רבו . והיוחסין כתב ר״ח כמו תלמיד חבר לר״ה (וכ״כ רש״ג ביוחסין דקי״ו א׳ ר״ח חבר לר״ה ובתו׳ פ׳ הדר ס״ב ב׳ ר״ח תלמיד חבר דר״ה היה ורב המנונא תלמיד חבר לרב חסדא (ע״ש) עיי׳ רב הונא בפסק הלכה . דר בכפרי. ב״מ ב׳ ו׳ : בפ׳ אלו מציאות דל״ג א׳ אר״ח לר״ה תלמיד ורבו צריך לו וא״ל ר״ה אנא לא צריכנא לך את צריכת לי עד מ׳ שנין איקפדי אהדדי ולא עיילי לגבי אהדדי (כתב ב״ש דל״ב ב׳ דעד מ׳ שנה אין אדם עומד על סוף דעתו של רבו וחכמת משנתו כדאי׳ בספרי כי פבא) יתיב ר״ח מ׳ תעניתים משום דחלש דעתיה דר״ה ויתיב ר״ה מ׳ תעניתים משום דחשידי לר״ח : בעא רב הונא מרב חסדא ע״פ ק״ז א׳ : עיי׳ רב הונא אי ר״ח נעשה ר״י אחר מות ר״ה או אחר רב יהודה והיה ר״י בסורא י׳ שנים ע״ש : ולא היה פסוק פומיה מגרסא ולא היה מ״ה יכול ליה עד דפקע ארזא דבי רב ופסק מגרסא ומת מכות ד״י א׳ ופ׳ מגלחין וכתב חדא״ג מסתמא מת תכף ולא הוי כרת דיומי לפי שהיה בן צ״ב שנה מ״ק כ״ח א׳ דהגיע לגבורות : ונפטר קודם רבא פ׳ בתרא דיומא דע״ב ובתו׳ יבמות דכ״א ב׳ : כי נח נפשיה סבור לאתויי ס״ת אפוריה א״ר יצחק כו׳ סבור כו׳

א״ר יצחק בר אמי כו׳ מ״ק כ״ח א׳ . כשמת לן בנו רבי יוסי על קבריה בלילה שמע בגו קבריה חדוה דכיתות אמרו ניזל לחדוה דהילולא דאורייתא דר״ח כו׳ ואמרי מה לקיים בהדי הלן כו׳ א״ל ברי זיל מהכא וקיים תלמוד אשרי מי שבא ותלמודו בידו דאפילו מ״ש לא יוכלו לקרביה ליה . ניזו פ׳ ויחי ע״ל ר׳ חגי וצ״ע כי לא מצאתי שיהי לו בן שמו רבי יוסי : בסוטה אר״ח נקטינן כהן קורא כהנים וכתב ב״ש שם דכ״ו ד׳ תימא דבפ׳ א״ע בירושלמי אר״ח להיפך צריך שיהיה החזן ישראל . ושמא י״ל ד״ב רב חסדא הוי . עי״ל שחזר בו ר״ח עכ״ל : ול״נ דוודאי לכתחילה יראו שהקורא כהנים יהיה ישראל ואם אין שם ישראל ה״א דלא יקרא כהן כהנים כמו אם אין רק כהן א׳ דאין קוראין כהנים לכ״א נקטינן דכהן קורא ג״כ כהנים וק״ל : רב הונא ור״ח הלכה כר״ה ע״ש (מ״כ ר״ח ורבא הלכה כר״ח . ר״ח ושמואל (ע״ש . כתב ג״כ אות א׳ אבלן זה בועז והיה לו ל׳ בנים ול׳ בנות וכולן מתו על שהיה קורא למנוח כודנייתא . עבדון בן הלל הפרעתוני ה״ל ג״כ מ׳ בנים ול׳ בני בנים הם היו רבה ורב חסדא דתרווייהו צדיקי גמורים בי׳ ר״ה פ׳ הלולי ביה רבה פ׳ תכלי עכ״ל עיי׳ מ״ק כ״ח א׳ : ר׳ אבא ברב יצחק אר״ח . אמר אביי לאמורא דר״ח : ובעא מיניה דר״ח זבחים י״ד א׳ . אבימי רבו : אביתר שלח ליה . רב אושעי׳ ורב חנניה . בש״ר אחא ע״ש : שלח ביד רב אחא ברב הונא לרבה . רב אחא בר רב יוסף וצ״ע : רב אחא בר עולא לפניו : רב אחא ברב עויא ע״ל : רב אחא בר עזא קמיה : רב אחא בר אויא סבא : רמי לי׳ רב אהדבוי׳ בר אמי : רב אידי בשמו : רב אידי בר אבין נגרא אר״ה ור״ק קראו מר אר״ח מגברא רבה שמיעי לי ומנו רבי אמי יבמות פ״ב ד״א ב׳ הביאו פסק שלו לפני ר׳ אמי והק׳ עליו . אה״כ הק׳ על דברי רבי אמי והביאו לפני רבי אמי כו׳ ע״ש : בשם אשי : גלילאה דרש לפניו : רב דימי בר חיננא : רב הונא רבו ע״ל : רב הונא ברב קטינא קמיה : רב הונא בר חיננא קמיה ע״ל : רב המנונא תלמיד חבר ע״ל : מר זוטרא בשמו : א״ר זירא אר״ח : אר״ח אר״ז : אמר זעירי : בש״ר זעירא . ור׳ זעירא בשם ר״ח . רבי חזקיה בשמו : שאל לרבי חזקיה סוף מ״ש ופ׳ ע״ע : רבי חייא בר אשי בשמו : ר׳ חייא בר אבון בשמו : רבי חייא בר נתן בשמו : רבי חייא בר אויא בזמנו : רבי חייא ברב מדיפתי תנא לי׳ ע״ל : רבי חייא ברבה בר נחמני בשמו : רב חיננא וורדאן : א״ר חמא בר גוריא : רב חנא בר חנילאי : רב חנינא בש״ר חסדא רפ״ק דמעשרות : רב חנן בר רבא חמיו : רב חנן בנו : רב חנניה ורבי אושעי׳ : רב חננאל : רבי טבי בשמו : א״ר יהודה : בש״ר יוחנן וע״ל : רבי יונה : א״ר יונתן : לפני רבי יוסי רבי יוסה : רב יוסף א״ל מר פ׳ הזורק נ״ז סע״א ב׳ לפי גי׳ רש״ל וגי׳ ר״ת להיפך ר״ח אמר לרב : רבי ייבא סבא אתא לקמי׳ : רבי יעקב אר״ח : יוסף מר ר׳ יעקב הדייבא לפניו : א״ר יצחק סוכה מ״ד ב׳ : רבי יצחק בר אמי תלמידו והיה בקבורת ר״ק ע״ל : רבי יצחק בר שילא תלמידו : אר״ח (א״ר ירמיה) דרש מרימר : א״ר ירמיה בר אבא : רב מונא : מר ינוקא ומר קשישא בניו : רב מרי בנו : בשם מרי בר מר : מרי בר איסק קמיה : אמר למרי ברב הונא בר׳ ירמיה בר אבא : רבי מתנה אר״ח : רב נחמן בנו : רב נחמן חבירו ע״ל : רב נחמן בר יצחק אר״ח : רב נתן בר אבין תלמידו : ר׳ נתן בר אביי קמיה : עוא קמיה צ״ע . קרא את עולא רבותינו ע״ל : אמר מר עוקבא : בשם מר עוקבא בר חייא : רבנא עוקבא : מר עוקבא בר חמא חתנו ע״ל . רב עמרם בשמו ובעא מיניה : רבי פנחס בנו . רב פפא בר שמואל וצ״ע : רב פפא בשמו : א״ר קטינא . רב רבו ע״ל : רבא חתנו ותלמידו וקרא לר״ח סבא נדה ס״א ב׳ והתפלל שיתנו לו עותרי דר״ק ויהבי׳ ליה : רבה תלמידו או חבירו (ע״ל) וא״ל רבה דרשי׳ משמך כו׳ א״ל יהא רעוא דכל כי הכי מילי מעלייתא תדרשון משמאי פ׳ א״נ כ״ה סע״א : רבה בר שמואל אקשיה ליה . אמר לרבב״ח : רבה ברב הונא ע״ל : רבה בר שילא בשמו : רבין בר חיננא קמיה : אמר רבינא בר שילא : רמי בר חמא חתנו ובעא מיני׳ : רמי בר אבא : א״ל רמי בר תמרי : ר׳ פרס בר פפא : ר׳ שבתי ירושלמי פ׳ שותפין שנדרו : רבי שזבי אר״ח : א״ל ר׳ שזבי בר יימר : א״ל רב שילא : רב ששת בעא מיניה ובעא מר״ש פ׳ הדר ס״ז א׳ : רב תחליפא בנו : רב תחליפא בר מערבא . א״ל רב תחליפא בר אבדימי : רב חסדא בר יוסף בעא מר׳ ירמיה (ל״מ . רב חסדא בר אשי הקדמון רבו זעירי (ל״מ . (רב חסדא בר אבדימי ס״פ אלו דברים ברכות נ״ג ב׳ : (חסדא או רב חסדא .

תרומות פי"א. שבת כ"ב · (ר' חנינא ר' שמואל בר אחא בשמו
ע"ש : (ר' חנינא ותני קמיה רב אדא בר אבימי ע"ש : (רב
חנינא ור' אושעיא אמרו לרבה ע"ש : (רב חנינא תני קמיה
דרבא. מכות כ"ג א' כריתות ג' א' : (רב חנינא משמיה דרבי
יוחנן מכות ל"ד א' : (א"ר פפא תני רב חנינא פ' מי שהוציאו
כ"א א' : (ר' חנינא בש"ר יהודה : קומי ר' מנא בש"ר יודן
ירושלמי תמיד בשלהי הוריות פ"ב : (ר' חנינא ור' בון בר כהנא :
ור' זירא בשם חזקיה ירושלמי קדושין פ"א ד"ס סע"ג : הוי
משתמש ביה ר' חייא בר אבא בציפורי וראה שהעם רצים לשמוע
דרשת ר' יוחנן ושמח שראה בחייו את ר' יוחנן דורש שלמד ממנו
כל אגדתא ירושלמי הוריות פ"ג דמ"ח ב' (ע"ל ר' חייא בר אבא
וע"ש הוא שם וספ"ב דב"מ · ור' יהודה בן פזי בש"ר יוחנן סוכה
פ"ק · ור' יהושע בר זידל · ור' יונתן שאלו את רבי מנחם
טלמיא · בש"ר פנחס מ"ע פ"א קדושין פ"א · בשם שמוא' רפ"ב
דערלה : בש"ר שמואל בר יצחק ס"פ המצניע : (חנניה ר' יוסי
בר חנינא : ר' יצחק ב"ה : ר' ישמעאל ב"ח : ר' שמוא' ב"ח :
ר' שמעון ב"ה : חנניה בן גמליאל : ע"ל הינגא : ר' חנניה
בר שילא ע"ל הינגא : חנניה בר שלמיא : ע"ל הינגא : חנניה
בר אידי ע"ל הינגא : רב חנינא בר אבין ע"ל הינגא : רב חנניה
בר מניומי ע"ל הינגא : רב חנינא בר ביבי על הינגא : רב חנינא
דבית חורון ע"ל הינגא : רב חנניה בן שמואל עיי' הינגא : רב
חנניה בן הלל ע"ל הינגא : רב חנילאי בר אידי ר' יעקב אחיו
בזמן ר' יוחנן (ר"ל ר' יעקב היה תלמיד ר"י (אמר שמוא' כתובות
ע"ט א' גיטין כ"ב א' פי"כ קל"א ב' : ובתענית ד"ו א' יומא ך"ב
ב' רב נחילאי ב"א אמר שמואל נראה צ"ל חנילאי : (רב חנילאי
מהוזנאה אמר לרב אשי ערכין פ"ה כ"ז א' : עיי' רב חנין מהוזנאה
אולי א' הוא : (א"ר חנילאי משום רשב"ג נדה נ"ג ב' : (ר'
חנילאי בר חנילאי : ע"ל ר' תנחום בר חנילאי : חנילאי רב אחא
בר חנילאי (ל"מ : הונא ב"ח כ"מ : רב חנא ב"ח : ר' נחמיה
ב"ח : ר' תנחום ב"ח : חנמאל המצרי כ"ג בבית ב' ועשה פרה
אדומה פ"ג דפרה והיה קודם ישמעאל בן פאבי והיו בימי הלל וריב"ז
(בימיו אליועיני בן הקף וחוני המעגל ור' יהודה בן טבאי ושמעון
בן שטח צ"ע : ר' חנמאל בש"ר זירא ירושלמי (ל"מ : רב חננא
ורב ברונא תלמידי רב : שלח לר' אבא בר נתן ירושלמי מגלחין :
אביי הקדמון שאלו עיי' רב איקא בר אבין : אר' איקא בר אבין
אר' חננאל ע"ש : רב ברונא חבירו : בעו מרב הונא א"ל זילו
שיילו לרב חננאל בכורות פ"ג ך"ד ב' : ר' זעירא אמר בשמו מכות
ל"א ב' וירו' מגילה ע"א ג' ור' חגיא : רב חסדא אשכח לרב חננאל
דהוה כתב ספרים שלא מן הכתב א"ל ראוי כל התורה כו' מגילה
י"ח סע"ב ובתו' מ"ק י"ט א'. שהיה סופר : ור' ייבא סבא : ור'
יצחק בר אבא מחסיא קמי' רב : אמר רב פסחים פ' אלו דברים
ס"ח א' וק"ג. סע"א פא"ד י"ג ב' אורי ליה רב ואמרי לה רבב"ח
לרב חננאל כותב ומוכר כדרכו כדי פרנסתו פ' אלו מגלחין י"ט
רע"א : (מקום קבורתו עיי' ר"א בן ערך : ר' שמע' בריה דרב
חננאל ירושלמי מגילה פ"א דע"א קרוב לסוף ע"ג ויש שם איזה
טשטוש : רב חננאל בר פפא פר"ע (דפ"ח ב' : חסא גברא
רבה בזמן רב ואיטבע במיא יבמות (פ' האשה בתרא דקכ"א ב'
אר' נחמן אלהים אכלו כוורא לחסא אזלא דביתהו דחסא ואינסבא כו'
א"ד רב נחמן הורה לה דתנסבא דחסא גברא רבה הוי איתא דסליק
קלא אית ליה כו' : בפ' הזהב נ"ז רע"א אמר רבא אמר רב חסא
בעא ר' אמי כו'. אמר רב נחמן הדר אמר רב חסא פשיט ר' אמי
כו' כתבו התו' דרב נחמן לא פליג. אחסא רבו כו' : לא ידעתי מנ"ל
דחסא רבו דאיך יאמר על רבו אכלו כוורא לחסא ועכ"פ הנ"ל לרב
חסא : גם בכתובות כ"ה ב' האי גברא אפקד גבי חסא כסא דכספא
ושכב חסא ולא פקיד אר' נתן ידענא בחסא דלא אמיד הנ"ל ידענא
ברבי חסא או עכ"פ נרב חסא : והיה קרוב בעיני שזה חסא אחר
מדאמר ושכב ולא פקיד הנ"ל וטבע : אך רש"י כתב שזהו שטבע
בנהר וצ"ע : רבא אמר חסא פ' המפלת דך"ג ב' : במד"ר רות
דמ"ו ב' רבי חסא אמר : מ"ש היוחסין שהיה בזמן רב : לא ידעתי
מנ"ל ואולי יצא לו ממה דאי' בפ' בא סימן דמ"ע ב' אמר רב חסא
דבר זה רבינו הגדול (פרש"י) רב אמרו המקום יהיה בעזרו אך
ע"ש הוא קי עניך הסוגיא בבכורות דמ"ה א' אמר רב חסדא דבר זה
רבינו הגדול אמרו. ורב חסדא רגיל לומר לשון זה בפ' לולב הגזול
ל"ג סע"א ול"ה ב' וכ"ה בשס"ת בפ' בא סימן אר' חסדא דבר זה
כו' והגאון א"כ היה בזמן רב נחמן : (חסא אמא בנו : רב חמא
בר גרתיה : רב חסדא הכהן (בחולין דמ"ד ב' ברש"י רב חסדא

כהן היה כדאי' בגיטין פ' הניזקין פ' זוגות כהנים אחים נשאו פ'
זוגות אחיות כהנת עכ"ל אף אם תחפש בגרות לא תמצא זה בגיטין
בפ' הניזקין ובפ"ק דשבת ד"י ב' ברש"י ר"ח כהן היה כדאמרינן
גבי עיר אחת היתה בא"י ובה פ' זוגות כהנים אחים הנשואים פ'
זוגות אחיות ובדקו מסורא ועד נהרדעא כו' ולא הראה מקור הגולה
מקום מוצאו · ראה גם ראה כי שכח איה מקומו לא וראה ותמצא
מקומו בברכות פ' כיצד מברכין מ"ד א' ז"ל עיר א' היתה בא"י
וגופנית שמה שהיו בה פ' זוגות אחים כהנים נשואים לפ' זוגות
אחיות כהנת ובדקו רבנן מסורא ועד נהרדע' ולא אשכחו בר מבנתיה
דרב חסדא דהוו נסיבן לרמי ולמר עוקבא בני חמא ואע"ג דאינהו
הוו כהנתא אינהו לא הוו כהני עכ"ל · ולדעתי יצא טעותו של
אור הגולה במ"ש כדאי' בגיטין פ' הנזקין לפי שבפרק ההוא נזכר
ענין חורבן · ומבואר ברבה איכה דע"ב א' פ' אחים כהנים היו
נשואים לפ' כהנות אחיות בלילה א' תליגהו בהדא גפנה חוץ מאחים
בלא אחיות ואחיות בלא אחים חוץ מלוים וישראלים וכ"ה בירושלמי
תענית פ"ד ד' ס"ט ע"א פ' זוגות כהנים כו' נשאו בלילה א' בהדא
גופנא חוץ מאחים כו' ואיזה תלמיד טועה כתב ברבה הנ"ל בלילה
א' תלונהו בהדא גופנא ותמי' שבעל מתנות כהונה לא תקנה והכוונה
בעיר ששמה גופנא נעשה נשואין לפ' זוגות כהנים אחים נשאו פ'
זוגות כהנת אחיות חוץ נשואים אחים בלא אחיות כו' אבל אינו
מזכיר ברבה וירושלמי הנ"ל מבנות רב חסדא רק בברכות הנ"ל : ·
יצאתי חוץ לכוונת גדרי להביא דבר זה רק בתורת אגב · והיה עני
והעשיר בפ' חולין (דק"ה ב' אנא לא בעניותי אכלי ירקא ולא
בעתירותי כו' · ובפ' ע"פ דקי"ג א' אי לא דרמאי שכרא לא איעתרי
בפ' הגוזל צ"ח ב' כד הוי מפגי ביני היזמי והגא מדלי למאני אמר
זה מעלה ארוכה · בפ' מי שמת (דקמ"א) אמר לדידי בנתן
עדיפי (פרשב"ם לפי שלא נתקיימו לו בניו וכתבו התו' ואין נראה
דהרבה בנים היו לו רב נחמן מר ינוקא · מר קשישא רב מרי רב
פנחס (ורב חנן ורב תחליפא) אלא נראה דלהכי אמר בנתן עדיפי
שהיו חתניו גדולי הדור רמי ומר עוקבא בני חמא (ואחר מיתות
רמי נשאה) רבא (ע"ש) והיוחסין כתב דאמר בנתן עדיפי שבני
אולי יצאו חכמים אבל בנותיי בשביל כבודי יקחו אותם ואח"כ היו
לו ז' בנים חכמים או יותר : והי' בביתו ס' חופות ועושר ואריכות
ימים ע"ל : נשא אשה בן י"ו שנה קדושין פ"א (כ"ט סע"ב :
רב חנן בר רבא חתן רב היה חמיו עש"ב : אמרו לו כלדאי מלכא
הוית (חכם תהיה) יבמות פ"ב דכ"א ב' : והיה מפולפל מאד
עד שרב ששת חבירו היה מרתע כולו גופו מפלפולי דר"ח ור"ח מרתען
שפוותיה ממתני' דר"ש עירובין פ"ו ס"ד א' : ורב ששת גדול ממנו
(ע"ש : ואמר רב הונא לרבה בריה מ"ט לא שכיחת קמי ר"ח
דמחדדין שמעתיה ס"פ המוציא יין דפ"ב רע"א : סתם דייני גולה
רב הונא ורב חסדא (ע"ש : והם חסידי בבל תענית ך"ג ב' :
ר"ח ורבה ברב הונא הוי יתבי בדיני כל היום : תנא להו רב חייא
בר רב מדיפתא שבת ד"י ע"א : היה מהתך סילקא לכבוד שבת פ'
כ"כ קי"ט א' : אשתו היתה זקנה ומתקשטת במועד ויתיב רב הונא
בר חיננא קמיה דר"ח ואמר לא שאנו אלא ילדה מ"ק ט' ב' :
ר"ח ישב בתענית כל ע"פ דאיסטניס היה. אי טעים בצפרא לא מהני
ליה מיכלא באורתא ע"פ דק"ח : (בגיטין פ' הנזקין דכ"ו א' ושבחוהו
רבנן לבניני דרב חסדא מסר לשמעיה כל אקלידי בר מדביני דא"ר
חסדא אכלבא דחטי בעי ס' אכלבא דביני ק' למה צריך להביא להא
דאר"ח דהרי מוכח מדלא מסר כל אקלידי לשמעיה וי"ל דאי' בפ'
יה"כ דע"ה ב' שהיו ממציאין ליה לר"ח מן השמים בין העלים מין
שליו א"כ ה"א מה"ט לא מסר לשמעיה אקלידי דביני לא משום יוקר
העלים אלא שלא יקח שמעיה מן השליו הנמצא בין העלים לכן הביא
הא דאר"ח דבשביל חשיבות העלים עשה זה (פ' מעשה טובי' בשם
אביו קי"ח ב') עיי' תו' נזיר דך"ז ב' דרב חסדא בדותא : אמר
רבה ברב הונא אמר רב אר"ח מדברי רבינו (רב) נלמוד כו' אר'
נחמן ככל חברין (רב חסדא) ברברבתא : א"ד אמר רבה בר"ה
מדברי רבינו : (רב) נלמוד אר"נ ככל בר חברין (רב הונא חבריה
הוי ורבה בריה בר חברין דשלשתן ר"ה ור"ח ור"נ תלמידי רב היו)
פ' א"נ כ"ה א' רש"י : ובב"מ פ' המפקיד ד"מ רע"א וכן אמר
רבה כתב רש"י רב גרסי' שאין זה לשון הגמרא להביא דברי אמוראים
סיוע למשנה : ועוד דרבה תלמיד רב חסדא הי' והיכי אר"ח משמיה
דתלמידו אלא גרסי' רב וכן אמר רב שהיה רבו של ר"ח : ותו'
כתבו דגרסי' רבה ולא מדברי ר"ח הוא אלא שהגמרא מביא שמעשה
כיוצא בזה לפני רבה ופסק כמו רב חסדא עכ"ל : אבל בתו' פ'
ב"מ ך"ג ב' רבה חבירו : ובאשר"י פ"ה דב"ק מ"ט א' דרב חסדא
גדול

של משה הרגיש בדבר ועשה חסד למהר המיתה לחסיד ההוא (ג"כ
ובהס"ל מעין. ה' נהר כ"ה והארך רהב"ת ידים ר"ת רבי חנינא בן
תרדיון ואפשר שנלקה בקליפה שכם בן חמור לכן הוצרך ליהרג
להתלבן · ובל"א דל"א היה לצאת משכם ובשנהרג פרח נצוץ
הקדוש · רבי חנניה בן חכינאי (פ"ג דאבות : במשנה מכות פ"ג
ט' : כלאים פ"ד מ' ראב"י בשמו) : אחר שנשא והניח בת קטנה
הלך ללמוד ורשב"י עמו בפ' אעפ"י (אכן שם דס"ב ב' אי' ר' חנינא
ב"ח הוי קאזל לבי רב בשלהי הלוליה (סוף ימי חופתו) של רשב"י
א"ל איעכב לי (המתן עד שכלו ימי חופתי ואלך עמך לבי רב) לא
איעכב ליה כו' וברבה פ' אחרי מות פכ"א דקפ"ט א' רבי חנניה
בן חכינאי ורשב"י הלכו ללמוד תורה אצל ר"ע בבני ברק שהו שם י"ג
שנה רשב"י הוה משלח (תמיד לביתו לידע כל ענייניהם) ר"ח לא
הוה שלח וידע מה בגו ביתו שלחה לו אשתו בתך בגרה בא והשיאה
וצפה ר"ע ברוח הקודש (שר"ח לא גילה לו הדבר) ואמר להם מי
שיש לו בת בוגרת ילך וישיאה ידע מה הוא אומר נסב רשותא ואזל
בעי לעייל גו ביתו אשכח דפנייא לזווית אחרת (לא הכיר ביתו)
אזל ישב במקום שממלאין הנשים מים ושמע הנערות אומרות בת
חכינאי מלא כדך ועלה והבין שהיא בתו והלך אחריה עד שנכנסה
לביתו ונכנס אחריה פתאום לא הספיקה אשתו לראותו עד שיצאת
נשמתה אמר רבש"ע ענייה זו זו שכרה לאחר י"ג שנה שהמתינה
לי באותה שעה הזרה נפשה לגופה עכ"ל · ובפ' הכ"ל יתיב תרי
סרי שנין בבית רב כו' : והרצה דבריו לפני ר"ע בחגיגה פ"ב
(די"ד ב') הוא תלמיד ר"ע (כ"כ תו' שם) וכן מפורש ברבה הכ"ל
שהלך ללמוד אצל ר"ע) דלא כרמב"ם שמנאו קודם דורו של ר"ע :
(ובתוספתא נגעים פ"א רבי חנינא בן גיגאי שאמר משום ר"ע כ"ל
ט"ס וצ"ל חכינאי : ובפ' בא סימן (דכ"ב ב') א"ר שמעון מצאני
חנניה בן חכינאי בצידון ואמר לי כשתגיע לר"ע כו' (אמור לו בן
שלקות העיד בינכה וכשבא לר"ע אר"ע בן שלקות זה איננו מכיר)
והוא מד' חכמי יבנה (עיי' רבי אלעזר בן מתיא · והוא מן ה'
הדנין לפני חכמים (ע"ש) · י"א שהוא מי' הרוגי מלכות וי"א ר'
יהודה הנחתום ולא הוא : ומנוי עם רבי יוסי הגלילי בפ' ד"מ ·
ובמכילתא דס"ב א' רבי יוסי בן משולם אומר כו' רבי חנניה ב"ח
אומר · כתב יוחסין דקל"ט רע"ב בהג"ה ריב"ז הבירו : וזה איננו
כי ר"א הגדול תלמיד ריב"ז היה רבו של ר"ע רבו ורבי חכינאי אביו
נזכר בפר"א דמ"ע : כתב רמב"ם בהקדמתו לזרעים שלא נזכר רק
בכלאים ונזכר עוד במשנה פ"ג דמכות (ד"א ב' · חנניה איש אונו
(העיד בסנהדרין י"א ב' : במשנה ז' בגיטין פ' האומר (דס"ו ב'
חנינא) העלה הלכה מבית האסורים (משמו של ר"ע שנחבש : רש"י)
וחולק עם ר"מ ורבי יוסי והוא מה' הדנין לפני חכמים (ע"ש ·
רבי חנניה בן עקשיא במשנה סוף מכות וסוף אבות רצה הקב"ה
לזכות את ישראל · ונזכר בג' מקומות בתוספתא. על דברי ר"ע :
עם רבי חנינא בן גמליאל ורבי שמעון · קבורתו בכפר ענן עיי'
חלפתא איש כפר חנניה גא"י : רבי חנניה בן עקביא (חגיגה כ"ג
א') כ"א עקיבא (במשנה ג') תחלת עירוכין (ד"ו ב' חנינא) ובדפ"ח
דכתובות הוא ורבי יהודה לפני ר"ג · ובפי"ד דיבמות (קי"ז ובפ'
אין טומנין (ד"כ ע"א) אמר זעירי א"ר חנינא פעם א' הלך רבי
חנינא בן עקיבא ואמר לתלמידיו · וכן באדר"ן פכ"ה רבי חנינא בן
עקיבא וכן בפ' במה אשה ס' ע"ב ופר"ע פ"ג ב' : ובפסחים פ' מי
שהיה נ"ב א' פלוגתא רבי ורבי נתן ורבי חנניא בן. עקביה ובפ' כיצד
משתתפין פ"ו סע"ב ופ"ז א' חנניה עקביה שם פ"ז סע"ב ג' דברי'
התיר לאנשי טבריה · ובסוכה ד"ו רע"א רבי חנניה בן עקיבא ·
בסוף מ"ק כשמת בנו של רבי יהודה היה הוא תורגמן לפני ר"י :
(חנניה רבי יהושע בנו : חנניה בן אחי רבי יהושע והוא סתם
חנניה בברייתא כדאי' פ' מי שהוציאו (מ"ג א') כ"כ יוחסין ל"ג
ב' ·: (והיה לוי רש"י פ' הרואה ס"ג רע"ב) והלך לבבל לנהר פקוד
לעבר שנה שלח ליה רבי ג'. אגרת גבי רבי יצחק ורבי נתן (ויוחסין
כתב והיו עמו רבי יצחק ורבי נתן וזה איננו · אלא הכוונה שלא
ג' אגרת גבי ר"ל ע"י רבי יצחק ורבי נתן) בקדא כתב לקדושת
חנניה פ"י שהיה משבחו והזהירו שלא יעבר בח"ל מפני שהוא קדוש
אין ראוי לעשות שלא כדין · ובקדא כתב גדיים שהנחת נעשו תיישים
(ר"ל שלא תאמר שלא הנחת כמותך בא"י מותר לך לעבר בח"ל)
ובקדא כתב אם אין את מקבל עליך צא לך למדבר האטד ותהא שוחט
ונחוניון זורק (ר"ל דה"ל כבונה במה בח"ל ומקריב עליה) קרא
קדמייתא ואוקרין (ר"ל קרא אגרת ראשון וכבדם לרבי יצחק ורבי
נתן) תניינא ואוקרין · תליתאי בעא מבסרתיהון (פ"י רצה
לבזותם) אמרין לי' לית את יכול דכבר אוקרתיון קם רבי יצחק וקרא

באורייתא' אלה מועדי חנניא פי' שאין אלא מועדי חנניה הואיל
ועיבר בח"ל · קם רבי נתן ואשלים כי מבבל תצא תורה ודבר ה'
מנהר פקוד אמרין לי' כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים ·
אזל קבל עלייהו קמי רבי יהודה בן בתירא לנציבון וא"ל יפה עשה
ר' שאין ראוי לעבר בח"ל · ירושלמי סנהדרין פ"ק י"ט א' ונדרים
פ"ו מ' א' · ובבבלי פ' הרואה ס"ג א' כשהלך חנינא בן אחי רבי
יהושע לגולה היה מעבר שנים וקובע חדשים בח"ל שגרו אחריו ב'
ת"ח רבי יוסי בן כיפר ובן בנו של זכריה בן קבוטל אמר להם למה
באתם אמרו לו ללמוד תורה באנו הכריז אנשים הללו גדולי הדור הם
כו' התחיל הוא מטמא והם מטהרים הכריז עליהם אנשים הללו של
שוא הם כו' אמרו לו כבר בנית ואי אתה יכול לסתור אמר להם
למה אתם מטהרים אמרו לו מפני שאתה מעבר בח"ל אמר להם
הלא עקיבא בן יוסף היה מעבר בח"ל אמר ר"ע לא הניח כמותו
בא"י · אמר להם אף אני לא הנחתי כמותי בא"י אמרו לו גדיים
שהנחת נעשו תיישים והם שגרוני אצלך · אם לא תשמע להם יהא
בנידוי · וביוחסין כתב שלח ר"ג ב' ת"ח · כתב יוחסין ועשה
הוראה בזמן ר"ג ור' יהושע דודו בנידה (פ' המפלת ד"ד ב') המפלת
דמות נחש הורה חנינא בן אחיו של ר"י אמו טמאה לידה · הלך
ר' יוסף (וכ"ה בשס"ה אך. לא מצינו רבי יוסף בימיהם · וביוחסין
כתב רבי יוסי הגלילי) וסיפר דברים לפני ר"ג שלח ר"ג לר' יהושע
הכהו. בן אחיך ר"ל בא עמו ובהליכתן יצאת כלת רבי חנינא לקראתו
(רבי יהושע) אמרה לו רבי המפלת כמין נחש מהו אמר לה אמו
טהורה אמרה לו והלא משמך אמרה לי חמותי אמו טמאה ואמר
לה מאיזה טעם הואיל ונגלגל עינו עגול כשל אדם מתוך דבריה נזכר
רבי יהושע שלח לר"ג מפי הורה חנינה אמר אביי ש"מ צורבא מרבנן
דאמר. מלתא לימא בה טעמא דכי מדכרי ליה מדכר · צדק צדק
תרדוף אחר רבי חנניה. בן אחי רבי יהושע לגולה (סנהדרין דל"ב ב'
ובע"י ט"ס וכהלת שמעוני לא הרגש שט"ס הוא : בספרי (פ' ראה
ד"מ ע"ד) ריב"ב ורבי מתיא בן חרש ורבי חנניה בן אחי ר"י ור'
יונתן כשיצאו לח"ל קרעו בגדיהם שישבת א"י שקולה ככל המצות
וכתב יוחסין ד"ל סע"א נראה שאלו לא היו ביחד אלא שכ"א מאלו
יצא לח"ל · ריב"ב לבבל · לנציבין ורבי מתיא ב"ה ברומי ור"ח
בן אחי ר"י לגולה · (דתניא חנניה אומר בש"א ביצה ב"פ י"ז
ב' : בכתובות ע"ט ב' חנניה בן אחי יאשיה אולי ט"ס וצ"ל רבי
יהושע : בחולין מ"ז ב' רבי חנניה הלש על נגביה רבי נתן וגדולי
הדור חגיגה י' א' רא"ח · רבי יהושע אומר רבי יצחק אמר חנניה
בן אחי ר"י אומר · ספ"ק אמר כשירדתי לגולה (פרש"י בפ' הרואה
לעבר שנים) וכשבאתי אצל רבי יהושע אחי אבא : (ב"מ קהלת
דפ"ה ב' המינים בכפר נחום עשו לו כישוף ורכב על חמור בשבת
ודודו ר"י עשה לו רפואה וירד לבבל ומת שם · ושם דק"ד רע"ד
טוב זה רבי חנניה בן אחי ר"י :, וראב"ע בש"ר אלעזר המודעי
שבועות ל"ה ב'.: רבי אחייא חבירו : ורבי דוסתאי ברבי ינאי :
(א"ר לרבי חנניה בר אחוי דרבי הושעיה זכור אתה כשהיינו עוברין
לפני חנות ר' הושעי' חבינך עבר רבי בא בר. זבדא ושאליכון ואמר
בשם רב כו' ירושלמי מגילה פ"ג דע"ד סע"ב : עיי' ר' יוסי בר
חנינא ובא' המקומות ט"ם. · ובתענית פ"ק ס"ד א' א"ר יוסה
לרבי חנייה אחוי דרב הושעיה נהיר את. כד הוינן קיימין קומי
חנותיה דרב הושעיה חבינך עבר רבי זעירה ושאליכון ליה כו' עבר
רבי יסה ושאליכון כו' ט"ם וצ"ל לר' חנניה בר אחוי · וזה וודאי
איננו רבי חנניה. בן אחי רבי יהושע הכ"ל כי רבי אבא. בר זבדא ור'
זעירא לא היו בימיו : (רבי חנניה בריה. דרבי אבהו · ר' אלעזר
בר' יוסי בש"ר חנניה בריה דרבי אבהו מעשה כו' ועוד אר"א בר'
יוסי מעשה כו' שמע רבי ואמר כו' שמע רבי שמעון בן חלפתא
כו' מ"ר איכה ע"ה ד' ונראה כי רבי אלעזר בר' יוסי זה ר' יוסי
בן חלפתא א"כ ר' חנניה זה בריה דר' אבהו הוא קדמון ואינו ר' חנינא
בריה דר' אבהו הנ"ל כי קדמון הוא · אכן עניין הנ"ל ברבה קהלת דפ"ד
ד' ז"ל רבי אלעזר בש"ר חנינא בריה דר' אבהו מעשה כו' ועוד רבי
אלעזר בש"ר יוסי כו' שמע רבי כו' ולפ"ז י"ל דרבי אלעזר זה הוא
סתם ר"א בן ר' פדת · אך גם זה איננו דהא ר' אבהו אמר בש"ר אלעזר
הרבה פעמים ואיך יאמר ר' אלעזר בשם ר' חנינא בריה דר' אבהו ·
(ר' חנניה. בריה דר' איבי מ' חזית דל"ד ב' · (חנניה בן יהודה :
אר' יהודה חנניה בן יהודה היה דורש כל ימיו קשה הקפדה שגרמה
למשה לטעות הריני משיב על דבריו ספרא פ' שמיני ספ"ב דכ"ה
א' · ואין זה חנא בן יהודה ע"ש : (חנניה בריה דרבי יסא
מעשרות ספ"ק ע"ל חיננא · (ר' חנניה בן חכיסי מכלתא בשלח
פ"ג · (חנניה בן עכברי עביד עבידתיה גבי ר' חייא ציפרייא

ובמ"י תילים סקל"ט ר' יוחנן ב"פ אולי ג"כ ט"ס : ובירושלמי ס"פ כילד מברכין ר' חיניא בר פזי נראה כי הוא ר' חנינא בן פזי : ע"ל ר' חנינא בר סיסי : (ר' חנינא כתובא ובהוריות רפ"ג כתובה : ר' אחא בשם ר"ל ירושלמי סנהדרין רפ"ב : (ר' חנינא ענתנייה ר' יונה ור' אסי אזלו : ירושלמי ברכות ד"י ג' ובפ' כלל גדול ענתונייא ובתרומות פ"ב סליק עם ר' זעירא לחמת גרר : ובפאה י"ו ב' לפני ר' מנא ובר"פ חלק א"ל ר' יוסי הרי את ורבי ירמיה אמרו בשם ר"ל ע"ז פ"ה : (ר' חנינא בר אנדריי בש"ר שמואל בר סוטר : ירושלמי ברכות פ"ק ב' ג' : בש"ר זכיי מגילה פ"ד : (ר' חנינא בן אורי מש"ר נתן מסכת' דרך ארץ פ"ק : (ר' חנינא בר עטל רבה אסתר דק"ך סע"ג : (חנינא אבא בר חנינא : ר' זעירא ב"ח : ר' יהודה ב"ח : ר' יוחנן ב"ח : ר' יוסי ב"ח · ר' יוסף ב"ח : ר' שמואל ב"ח : ר' תנחום ב"ח : (ר' חנינא רב אחא בר"ח : רב אסי בר"ח : ר' חייא בר"ח : ר' יעקב בר"ח : ר' ירמיה בר"ח : ר' פנחס בר"ח : רבא או רבה בר"ח : (רבי חנינא ברוקא : ר' חנינא בן עיזקא : ר' חנינא בר איקא ע"ל היננא : ר' חנינא סגן הכהנים ע"ל חנניה : יוחסין אות פ' פזאי ר' חנינא בנו (ל"מ · ר' חנינא בן עקיבא ע"ל חנניה : ר' חנינא בר יצחק עיי' היננא · ר' חנינא איש אונו ע"ל חנניה · רבי חנינא בר כהנא ע"ל היננא · ר"ח קרתיגנאה ע"ל חנא · ר"ח בר אבין ע"ל היננא · ר"ח בר לואי ע"ל חנא · ר"ח בר יצחק ע"ל היננא : ר"ח דציפורין ע"ל הונא · ר"ח ברב קטינא ע"ל חנא · ר"ח בר שילא ע"ל היננא · ר"ח בר שלמיא ע"ל היננא · ר"ח דבית חורן ע"ל הונא · חנלאי חנמאל חננאל תמלא אחר חנניה · ר' חנניה סגן הכהנים זבחים פ"ט ג"ד פ"ד א' : פי"ב ד' · כי חולק עם ר"מ ור' יוסי (פ"ג דאבות במשנה פסחים פ"א ו' די"ד א' : שקלים פ"ד ד' : פ"ו א' : עדיות פ"ב א' ב' חנינא : נגעים פ"א ד' : פרה פ"ג א' : אמר הלכה בשם אביו ובספ"ק דיומא (דף"ח ב') אמר שראה אש ע"ג מזבח רבוץ ככלב : והיה ג"כ אחר החורבן פ"ק דיומא ד"ק א' ר' חנינא ס"ה אומר כו' וברפ"ד דל"ט א' ר' חנינא ס"ה : כתב בס' פאר הלכה הרמב"ם פסק כר"ח ס"ה דמותר נסכים לקיץ המזבח דלא כר"ע דחולק עמו בפ"ד דשקלים והק' כ"מ הלא הלכה כר"ע מחבירו ותי' דר"ח ס"ה מסתמא היה בקי טפי במילי דמקדש ובס' הנ"ל הק' על תירץ כ"מ : ריב"ז חבירו (ע"ש) בנו ר' שמעון בן הסגן ע"ש : וצ"ע שהרי נהרג בשעת החורבן : נהרג כ"ה סיון עם רשב"ג ור' ישמעאל (ש"ע א"ח סתק"פ) בירושלמי פסחים פ"ק דף"ז ד' שהיה קודם לאושא (ע"ל ר"ג הזקן) וידוע דרשב"ג נהרג בזמן החורבן א"כ אושא אחר החורבן : חנניה בן חזקיה בן גרון (במשנה שבת פ"א ד') זכור לטוב היה בזמן הבית וכתב מגילת תענית כתב יוחסין ד"ך ע"א לא כולה כנראה פ"ק דר"ה כי ר' יהודה בן שמוע תלמיד ר"מ ביטל שמד והוא במגילת תענית ובפ"ק דשבת וסוף מגילת תענית כי סיעתו של ר' אלעזר בן חנניה ב"ח ב"ג כתבו מגילת תענית (וכ"ה בספרי ס"פ תצא ומכלתא פ' יתרו : (ובפ"ו דשמחות מעשה באלעזר וחנניה וחזקיה בן גרון (נ"ל שצ"ל אלעזר בן חנניה בן חזקיה ב"ג) שאבד ס"ת שלקחו בק' מנה והתפלל במקדש ומצאה) ב"ש וב"ה עלו לבקרו ובביתו גזרו י"ח דברים ספ"ק דשבת (י"ג ב') והעלה ש' גרבי יין ודרש ספר יחזקאל וזכור לטוב פ' התכלת (דמ"ה סע"א) ובחגיגה י"ג א' חנינא ב"ח נידה מ"ג : רבי חנניה בן תרדיון (פ"ג דאבות במשנה בסכנין סוף תענית פ"ב ה') : ר"ח (דף"ז א' תענית י"ו ב' סנהדרין ל"ב ב') א' מי' הרוגי מלכות בזמן שנכבש ביתר אחר שנהרג ר"ע (ובעמק המלך ד"מ ע"א נראה שנהרג קודם ר' ישמעאל בן אלישע : ובש"ע א"ח סי' תק"פ ד"ה סיון נהרג ר' ישמעאל ורשב"ג ור"ח סגן הכהנים ד"ו בו נשרף ר"ח ב"ת) כשמת ר' יוסי בן קיסמא (ע"ש) תפסו אותו שהיה מקהיל קהילות ברבים ללמוד תורה ולא ניכול שהיה עוסק רק בתורה לחוד (עיי' ר"א בן פרטא) אעפ"י שהיה גזבר על צדקה ונתחלפו לו מעות פורים בצדקה ונתן משלו עכ"ז כדבעי לא עביד (עיי' פ"ק דע"ז י"ז ב') על זאת המצוה א"ל שזכה לעה"ב : ונהרגה אשתו שלא מיחתה בידו שהיה מלמד השם לתלמידיו בפרהסי' ורש"י פי' שהיה משמש בשם מ"ב : ובתו נתנה בקובה של זונות : ברוריה אשת ר"מ בתו (ע"ש) (בסוף מסכתא כלה שהיה הקוסטינור הליך בו האור והיה מצטנן ומתרחק ממנו ובהל הקוסטינור בבהלה א"ל רבי למה האור מכבה א"ל השבעתיו בשם קוני שלא יגע בי האור עד שאדע אם גזרו מן השמים שמתין לו שעה כו' : ועיין ביוחסין דל"א ב' ובש"ק כ"ט א' ובד"ל סע"א וע"ם שם ע"כ אעתיק

לך מ"ש עמק המלך ד"מ ע"א ותבין לתקן ז"ל אר' ישמעאל כ"ג אמר לי סוריאל שר הפנים ידידי אומר לך כל בושה וכלימה וחרפה לאותו רשע לופינוס שצוה הקב"ה למלאכי חבלה וירדו למטה ועשו בלופינוס כלה ונהרגה ולא נשתייר בהיכלו שריד ופליט ואשת נעוריו ואמהותיו : ופלגשיו היו שרופין ומוטלין לפניו כל בניו ומחמדי עיניו והיו מבהלים אותו בהלות גדולות באנשי ביתו שהיו מוטלים לפניו וכשהיו באים בנ"א ונוטלי' א' מהמתים של לופינוס לקוברו היו בולעו התהום וכיון שמשך ידו ממנו היה התהום פולטו והיו מוטלין לפניו ונסרחו ונבאשו בכל היכל מלכותו והי' מתבייש מכל שרי מלכיות הנכנסין ויוצאין מלפניו כל בושה וכלימה זו לאותו רשע על ר' חנניה ב"ת שהגיע יום להורגו א"ל חזור בך על אותו חכם שלא יהרג אמר ימות ואני וכל בני ביתי הללו וכל גפים יספה בידו. ובדבר הזה אינני חוזר כו' אר"י אמר לי סוריאל ש"ה ידידי אומר לך מה עשה זהריאל אלהי ישראל באותו שעה ציווני לירד למטה : וירדתי וטרדתי את לופינוס מהיכלו שהיה ישן בלילה והולכתיהו בבית האסורים שישב בו ר"ח ב"ת לקחת הזירים וכלבים והכנסתי את ר"ח ב"ת בהיכלו שהיה יושב ואומר הלכות בבית המדרש ומלמד לאבירי ישראל תורה והחלפתי דמות דיוקני ראשם : נראה להם לופינוס כמו ר"ח ב"ת והוא ור' נחוניא בן הקנה התכו את ראשו : ואשתו של ר"ח באשתו של לופינוס ובתו בבתו של ר"ח ב"ת ור"ח ב"ת קשר כתר מלכות ומלך על גפים הרשעה בצורת פנים של לופינוס ששה חדשים והרג בה ששת אלפים גריפטמי אלף גריפטמי בכל חודש : (ובש"ק וא' הגמונים) ואח"כ נסתלק עם חביריו חיים למעלה בקדושה ובטהרה והעמידו לופינוס בצורת ר"ח ב"ת לפני גפים הרשעה ותפשוהו והטילוהו והשליכו באש תחת ר"ח ב"ת : והלא התכו את ראשו אלא אחר שהמיתוהו חזרו והחיו אותו ב"ד של מעלה ותפשוהו והשליכו באש ע"ש : ואתה תראה לתקן בס' יוחסין שכתב ז"ל בס' היכלות אמרו כששרף לופינוס קיסר לר"ח ב"ת נראה לופינוס קיסר כר' נחוניא בן הקנה והתכו ראשו ואח"ז החיו ב"ד שלמעלה ללופינוס והיה בצורת ר"ח ב"ת : ושרפוהו כאלו שרף לר"ח ב"ת ונעשה נס ונדמה ר' נחוניא בן הקנה כלופינוס ומלך על רומי ששה חדשים והרג ו' אלפים הגמונים וד"א סיון ע"ל שרפו את ר"ח ב"ת ואחריו לר' ישבב הסופר עכ"ל : ובש"ק כתב ר"ח ב"ת נחלף בקיסר והיה קיסר ו' חדשים והעלילו עליו שריו ושרפוהו עכ"ל : הלא עיניך רואות בלבול דברים וחסרון : במסכת' שמחות ספי"ב ומ' איכה דע"ה סע"ג : מעשה בבנו של ר"ח ב"ת שיצא לתרבות רעה ותפסוהו ליסטין והרגוהו נמצא תפוח לאחר ג"י נתנוהו בכבודו' והניחו ע"ג מיטה והכניסו לעיר והיו מקלסין לפניו בכבודו של אביו ואמו · וברבה הנ"ל הגי' שנתחבר לליסטים וגילה את רזן והרגוהו ומלאו פיו עפר וצרורות לאחר ג"י נתנוהו בכליבא ובקשו לקלס עליו מפני כבוד אביו ולא הניחן אמר להם הניחו לו ואני אומר על בני · פתח ואמר (משלי ה') ולא שמעתי לקול מורי ולמלמדי לא הטיתי אזני כמעט הייתי בכל רע בתוך קהל ועדה · ואמו קראת עליו (שם י"ז) כעס לאביו בן כסיל וממר ליולדתו · אחותו קראת עליו (שם כ') ערב לאיש לחם שקר ואחר ימלא פיהו חצץ · אר"א בן יעקב לא יתן אדם פרוטה לצדקה אא"כ ממונה עליה כר"ח ב"ת ב"ב י' ע"ז י"ז : משום ר' אלעזר יומא ע"ה ב' · ר"א בן פרטא ע"ש ר' חלפתא אביו של ר' יוסי חבירו ובמשנה תענית ט"ו ב' בימי ר' חלפתא ור"ח ב"ת · ור' נחמיה · ריב"ז חבירו ע"ש · וצ"ע כי אמר בשם ר"א שהיה תלמיד ריב"ז · והלך לבקר את ר' יוסי בן קיסמא : ר' פרטא בזמנו · כתב בס' ג"כ בת יפתח היא אשת חם דמעוברת היתה בתיבה מזנות סיחון (ע"ל ק"א בדור נח) ועתה בבואה בגלגול הזה לתיקונה עברו צרות רבות עליה כדי לתקנה כשקטה ע"י אביה והיא היתה בת ר"ח ב"ת שהוא תיקן יפתח וניצולה כי כבר נתקנה בשקיעתה וכשנתנוה בקובה של זונות שמרה עצמה שלא להטוא בזנות · כאשר עשתה מקודם והצילה ר"מ והשומר ההוא דעשה מה שרצה ר"מ שייכות היה לו בההיא תיקון חם בעלה הראשון עכ"ל · באות ב' ובאות י' כתב יפתח הוא ר"ח ב"ת דנשרף ואשתו על שלא מיחתה בו שהוגה השם באותיותיו נהרגה : ובתו בקובה של זונות מוסגרת וביפתח כתיב ואני פציתי פי לה' לא אוכל להשיב וזה היה הוגה השם ועתה נתקנו כי ע"ז נשרף על ק"ה וגם אשתו אז היא אשתו פה כי לא מיחה אז גם עתה לא מיחה ובתו שנהרגה שלא כדין ניצולה עתה עכ"ל : ור"מ שרצה שלא תטאה פדה אותה ואמר לשומר שיאמר אלהא דמאיר ענני וניצול · והסוד עיי' בספר קרניים מאמר ו' ובי"ר פ' בא קוסטינר דמזומן לעה"ב ב"ק דע"ז : היה עיבור מקסטינור של משה כי נהפך עליו חרב

של

אתחזי ליה א"ל שבקיה לי יום דנהדר תלמודאי דאשרי מי שבא לכאן ותלמודיה בידו לבתר ל' יום אתחזי ליה א"ל אתוי לי דוכתאי א"ל להוי א"ל הב לי ספיך דלמא מבעתת לי א"ל כהנרך. (ריב"ל) בעית למעביד לי א"ל איתי ס"ת והזי מי איכא מידי דכתיב ביה דלא קיימתי א"ל מי איכרכית בבעלי. ראתן (כריב"ל) ואפ"ה כי נח נפשיה אפסיק ליה עמודא דנורא בין דידיה לעלמא וגמירי דלא מפסיק עמודא דנורא אלא לחד בדרא או לתרין בדרא (עיי' רב שמואל ברב יצחק) קרב לגביה ר' אלכסנדרי אמר עשה בשביל כבוד חכמים לא אשגח עשה בשביל כבוד אביך לא אשגח עשה בשביל כבוד עצמך שיקרבו אליך ויספדוך ויתעסקו בך) איסתלק: הורה לכפות המיטה יום א' והראה לו בחלום כי מריתה ירושלמי פ' מגלחין דפ"ג א': בפ' הדר ס"ה א' ר' חנין בפ' ע"ס: ואבא בר מרתא ורבי אבהו ור' יצחק נפחא ור' ספרא: אדא בר אבימי: רב אחא בר פפא בשמו: אר' אילא אר"ח ב"פ: ר' אלכסנדרי (ע"ל) ר"א: תני קומי זעירא ספ"ה דשקלים ותרומה פ"ז: ר' חמא בנו: בש"ר יוחנן ירושלמי פ' הגוזל ומאכיל: ר' יצחק נפחא ע"ל: ור' ירמיה ור"א ורשב"ל: ור' סימון פ' דאיכה דכ"ב רע"ב: ורב ספרא ע"ל: אמר דרש רב שילא איש כפר תמרתא: ורשב"ל ע"ל: סליק לגבי ר' תנחום בר חייא ירושלמי מגלחין דפ"ג ג': ר' חנינא שלקא בזמן רב: כ"כ יוחסין: ל"מ (רבה מגילה קכ"ד ג' ר"ח בר שלקא ור' יהושע דסכנין ור' לוי בש"ר יוחנן: ובתנחומא פ' תצא ר' חמא בר שיקלא וריב"ל ור' יוחנן: ובשה"ש שמות פי"ד ר' חמא בן שלקא ור' יהושע דסכנין: ועיי' אחא בר שלקא: ר' חנינא בן עגול ס"פ שור שנגח הפרה (כ"ז ב') שאל את ר' חייא בר אבא בלוחות ראשונות לא נאמר כי טוב והלך אצל ר' תנחום בר חנילאי. (ובירושלמי ס"פ הבע"י ד"ז סע"ג ר' חנינה בר עגול בש"ר חזקיה: ר' חנינא בריה דרבי אדא בש"ר תנחום בר חייא (ע"ל חנא בר אדא. מ' הזית ו' סע"א ובירושלמי ברכות ופ' הנהנקין חנינא או חיננא בש"ר תנחום בר חייא. ובש"י כתב הכן בר אדא תלמיד רב (ל"מ) מר יוחנא בנו. ר' חנינא בן תורתא (ע"ל חונא ויוחנן בן תורתא) בירושלמי פאה פ"ג די"ז ד' ר"ח תורתייהו בשם חזקיה תרומות די"ז ד' פ"ז בש"ר ינאי ר"ח תורתא בש"ר הושעיה שם פי' דמ"ז ב'. ר' מנשי אזל לבי תורתא פ' אין מעמידין דך"ו א'. עיי' ר' אלעזר בן תורתא אולי אחיו. ופ"ג דברכות ד"ו ד' הורי ר"ח תרתיה כהדא דרשב"א. (מעשה ביהודי א' שהיה לו פרה חורשת כל ו' ימי המעשה וירד מנכסיו ומכר הפרה לפרסי א' והיה הפרסי חורש בה כל ו' ימים וכשהגיע יום השבת רצה לחרוש כמנהגו והיא רובצת ולא רצתה לחרוש והכה אותה מאד ולא נדדה ממקומה הלך אצל היהודי וא"ל טול פרתך שמכרת לי כי מום יש בה שאין רוצה לחרוש היום והבין היהודי שבשביל שבת עשתה כך כי היה מנהגה לנוח בשבת א"ל היהודי בא עמי ואני אעמידנה. הלכו שניהם אצל הפרה ולקחה היהודי ודיבר באזנה ואמר פרתי את יודעת כשהיית ברשותי היית נוחה ביום השבת ועכשיו גרמו עוונותי שמכרתיך לפרסי ואתה עתה ברשותו בבקשה ממך עמדי וחרשי מיד עמדה על רגליה וחרשה א"ל הפרסי אעפ"כ טול פרתך ותחזיר לי הדמים כי בכל פעם שתרבץ לא אוכל לבא אליך להעמידה. ועוד לא תפרד ממני עד שתאמר לי הכשפים שלחשת באזנה: התחיל היהודי לבכות וא"ל לא מכשף אני א"ל הפרסי מי יאמינך. אני הכתי במלמד בקר ויגעתי עליה ולא עמדה: ואתה לחשת ותעמידנה. אלמלא כשפיך לא תעמידנה א"ל בשבועה כך וכך לחשתי באזנה וע"כ עמדה כיון ששמעה הפרסי כך הרהר בתשובה ואמר אוי לי מה פרה זו שאין לה לא שיחה ולא דעה הכירה בוראה ואני שנבראתי בדמותו ית"ש ונתן לי דעה ובינה איני מכיר את בוראי: מיד הלך ונתגייר וזכה ללמוד תורה הרבה ונקרא שמו בישראל רבי חנינא בן תורתא ועד עכשיו אחז"ל על שמו הלכות עכ"ל בס' קטן מעשיות: ע"ל ג"א ת"א ושתי נתגלגלה בההוא תורתא והגוי שנתגייר הוא אחשורוש. ר' חנינא טירנאה בזמן ר' יוחנן (בפ' התכלת מ"ח א' ר"ח טירתא תני קמי רבי יוחנן פרש"י שם מקום ובתמורה כ"ט א' רב חנניה טריטאה קמי רבי יוחנן ובדל"א רבי חנינא. בעא מר' יוחנן כריתות פ' ארבע מחוסרי כפרה ט' סע"א. והיוחסין כתב ר' חייא ערנאי (וכ"ה בתו' פ' כלל גדול דע"ב א' ר' חייא עירנאי) תלמיד רבי יוחנן בפ' ד' מחוסרי כפרה והג' שלפנינו שם ר' חנינא. ומזכה שערי לבי תרי. ר' חנינא חוזנאה בזמן רב נחמן (בפג"ה חוזאה פסחים ע' א' ב"מ פ"ת א' יבמות פ' ב"ש קי"א ב' פ' כל הצלמים מ"א סע"ב: ופ' כל היד ע"ו ב': אמר לרבה פר"א דמילה דק"ל סע"ב עירבין

פ"ג ל"ב ע"ל רב חנן מחוזנאה. ר' חנינא בר אבהו שלחו אביו לקסרין ללמוד והיה קובר מתים ושלח לו אביו המבלי אין קברים בטבריה שלהתיך לשם ירושלמי ס"פ אלו עוברין (חגיגה פ"א דע"ו ג'. אר' חזקיה אר' חנינא בר' אבהו קדושין ל"ג ב'. ור"ח חזקיה בש"ר אבדומי דמן חיפא בכורים פ' אחרון. ר' חנינא בר הלל ירושלמי (תרומות פ"א ד"מ ע"ד. חנניה פ"ה פ"ח ופ' כירה חלה פ"ג כ"ט ב': ומגילה פ"ד ע"ה סע"ב ר' חנניה בר הלל ופ"ה דערלה ס"א א' ופ"ט דיבמות ופ' הזורק י"ג סע"א יומא פ"ה. ר' חנינא מסורא דפרת פרש"י סורא אחרת היתה תלמיד ר' חייא בר אבא עכ"ל יוחסין. לא ידעתי מנ"ל (באיזהו נשך ס"א ב' רבינא אקלע לסורא דפרת א"ל רב חנינא מסורא דפרת לרבינא ויציאת מצרים כו' פרש"י סורא דפרת היושבת על נהר פרת ואין זו סורא סתם. ע"ל רב חבינא מסורא דפרת אמר לרבינא אולי א' הוא. (ר' חנינא מסורא. והיוחסין שכח זכרו. והוא הנזכר הרבה פעמים בש"ס ברכות פ' אלו דברים נ"ב ב' ופ' ב"מ ד"ג סע"ב קדושין ע"ט א'. פי"כ קל"ו א'. אמר רב אשי אמר לי מר זוטרא קשה בה ר' חנינא מסורא נדה נ"ב סע"א. ובסוטה ב' ב' אר"ח מסורא אל יאמר אדם לאשתו. אל תסתרי עם פ' דלמא הלכה כר"י דקינוי ע"פ עצמו. ויוחסין מביא ענין זה אר' אלעזר מסורא אל יאמר אדם כו' טעות הוא כי לא נמצא ר"א מסורא בכל הש"ס. ועיי' סוטה כ"ה א' אר"ח מסורא. בפ' אעפ"י דס"ג סע"ב אמו אמרה על אביו מאום עלי וכפה מר זוטרא אותה לדור עמו ונפק מיניה ר' חנינא מסורא. רב חנינא בר אבדימי בזמן רב אדא בר אהבה (ל"מ) (אמר רב פ' האומר דס"ד ב' נדרים פ"ח ס"א ב'. ב"ק דל"ז ב'. ר' חנינא בר ששת (לת"ז. ר' חנינא בר ביבי בזמן רב אשי והוא כין אביי (אמר רב אשי ראיתי רב חנניה בר ביבי. ע"פ דק"י ע"א. ר' חנינא בר מניומי אמר לאביי (פי"כ קל"א א' רב נהומי ואמרי לה ר"ח ב"מ אמר לאביי. מנחות פ' ר' ישמעאל ד"ע ע"א. ובפ' טרף בקלפי תני ר' חנניה ב"מ בדבי ראב"י ע"ש מ"ה ב' ובזבחים פ"ג ב' ר"ח ב"מ בראב"י. ומנחות ד"ו ב' ענין ההוא תני ר"ח ב"מ בראב"י ונ"ל בדבי ראב"י. רבי אחא בר מניומי רב יוסף ב"מ אולי אחים הם. ר' חנינא בר יוסף בריה דרבה (ל"מ שיהי' לרבה בן שיקרא יוסף כ"א רבא היה לו בן רב יוסף גם ל"מ ר"ח בר יוסף בר רבא רק בפ' הדר דס"ה סע"ב חנינא בר יוסף (ואינו מזכיר בר רבה) ור' חייא בר אבא ורבי אסי שאלו לר' יוחנן וקראו את ר' חנינא בר יוסף זקן. ואלו היה ר' חנינא בר יוסף זה בר רבה או בר רבא איך היה זקן בימי ר' יוחנן: ואולי בפ' הדר ט"ס וצ"ל ר' חייא בר יוסף שהיה תלמיד ר' יוחנן ע"ש או ר' חנינא בר יוסף אחיו. וביוחסין תיבת בריה דרבה ט"ס. ועיי' ר' חמא בר יוסף: רב חנינא רבינא איעסק לבריה ביה רב חנינא (ואמר לא סבר מר הא דרבא פ' תינוקות ס"ו סע"א. (רב חנינא שלח משמיה דר' יוחנן מכות ע"ט סע"ב יבמות כ"ה ב'. ור' יוחנן היה מצטער לסמכיה עיי' רב אושעיא והוא אחיו של רבה. כתב יוחסין. רב חנינא משמיה דרבה ל"מ. רב חנינא בש"ר חסדא רפ"ק דמעשרות. (חנינא בן שמוע ירושלמי סוכה פ"ק. שבת פ"ק חנניה. ר' יצחק בן טבלייא שאלו ולרבי יוחנן. (ר' חנינא יאות הוי מתרים לקבל ר' אחא דמאי פ"ג. (ר' חנינא איש טבעון ספרי (עיי' אבא יוסי חלופקרי פ' האזינו ער"ל כ"א ר' יהודה. (ר' חנינא הזקן אמר לר' חנינא תנחומא שופטים ואולי הוא ר' חנינא הגדול הנ"ל: (ר' חנינא בר סיסי הוי מפלע קיסין א"ל ר' יוחנן לית כבודך ירושלמי סנהדרין ספ"ב. ברכות ד"י ג' בר כיסוי. ובפ' ג' שאכלו די"א ב' איכייכי בר סיסי וברבה מקץ פצ"א ונראה שהוא ר' חנינא בר סיסי ע"כ אכתוב פה ר' איכייכי (ע"ל ר' חנינא בן פזי): בש"ר אלעזר פ' במה אשה סליק לציפורין לר' חנינא ורצה למסור לו שם המפורש ובנו של ר' חנינא טמן עצמו תחת המטה ואתעטש אמר אתון כהיגין ברמאות לא לך ולא ליה ס"פ א"ל הממונה ד"מ סע"ד. גבי ר' יונה מ"ש פ"ד. ר' יהושע בר אבין בשמו. ר' סימון בשמו. בתו' ברכות מ"ח א' ר' חנינא בר פרסי. והוא דודו של ר' יוסי בן אלפתא ע"ש. (ר' חנינא בן סנסן ב"ר פי"ט דכ"א ד' ר' פתחו באף ענין ההוא בפ' וישב דל"ח ד' אר' תחת ד' פתחו באף. (ר' חנינא בר איסי תרומות פ"ד מ"ב ד': (ר' חנינא בן פזי ב"ר פ' לך לך כ"א רע"ג ופ' ויצא ע"ה סע"ד וש"ר ס"פ מ' ובמדבר רבה פ"ג י"ד א' ופ' קדושים קל"ד א' ר' חנין בפ' ענין פ' לך לך הנ"ל ותנחומא ורבה חקת ר' חנן בפ' ושה"ש סכ"ב: ומ"י ענין ההוא בר כפי ע"ס ובמ"ז סי' י"ב ר' שמעון בן פזי ג"כ ט"ס וצ"ל ר' חנינא ב"פ:

דד"ג. אמר כרחין דברי ר"מ (אבל ס"א רבי חנינא בן גמליאל אמר כרחין דברי ר"מ) חבירו של ריב"ז (ול"ע · שמואל בשמו בשם ר"א הסמא פ"ד דתמורה בתוספתא : (רבי חנינא הדירו אביו בנזיר והביאו לפני רבן גמליאל ובדקו אם הגיע לעונת נדרים א"ל רבי אם קטן אני אהיה בשביל אבא ואם גדול אני אהיה בשביל עצמי א"ל מובטח אני בך שמורה הלכה בישראל · לא היו מועטים עד שהורה נזיר כ"ט ב' : ובירושלמי נזיר ספ"ד רבי חנינה בן חנניה הדירו אביו כו' והיה רשב"ג בודקו אם הביא ב' שערות ואמר כו' עמד רבן גמליאל ונשקו כו' ואמר מובטח אני כו' אר"א בן צדוק אני ראיתי שהורה ביבנה ושם בבבלי בנו והביא רשב"ג לבודקו · רבי חנינא הגדול זקנו של רבי חנינא בר חמא : (ולפי מ"ש לעיל דחמא היה בן רבי חנינא בן דוסא א"כ יהיה זה רבי חנינא הגדול ר' חנינא בר דוסא · אך צ"ע כי זה א"א כי ר"ח בן דוסא היה בימי ריב"ז הנ"ל ומצינו כי רבי חנינא קרא היה לפני רבי חנינא הגדול גם קומי דר' ינאי שהיה רבי יוחנן תלמידו : שלא רבי חייא בר אבין אכן היה ר"א מלמדינו משום רבי חנינא הגדול פ' החולץ דמ"ג א' · רבי חנינא קרא (ברכות ד"ל ע"ב) · קמי רבי ינאי (שם) וביבמות ד"מ סע"א : נער גדול היה לי אצל רבי חנינא הגדול שלא התיר לי לפסוק הפסוק תענית דף ז' ב' מגילה ד"ג א' : רבי חנינא בר חמא הכהן (ולדעת ר"ח חמא אביו היה בן רבי חנינא בן דוסא (ע"ש) : (והיה רגיל להחזיר הפדיון של בכור בכורות כ"א ב' : ונראה כי הוא סתם רבי חנינא הנזכר בש"ס) ורבי נוה שישב בראש ולא קיבל כי רבי אפס היה גדול ממנו ב' שנים ומחצה (ע"ש ועיי' לוי) · כתב יוחסין שהיה מביא מטר לציפוריה · (ע"ל ריב"ל תראה כי טעה) · והיה מינצי עם רבי חייא הגדול ואמר אם תשתכח תורה יחזיר בפלפולו (ע"ש) · והתיר בנות שמואל שנשבו (עיי' רבי שמן בר אבא · והיה הולך עם רבי לאנטונינוס והחיה העבד שהרגו אנטונינוס פ"ק דע"ז (ד"י ב' שאנטונינוס הלך לרבי ומצא את ר' חנינא ב"ח וא"ל לקרוא את עבדו ומצאו שהרגו והתפלל עליו והחיו) וי"ר כ"י והיה רופא כדאי' פ"ק דחולין (ד"ז ב') מימי לא שאלני אדם על מכת פרידה לבנה · וביומא מ"ט א' התיר לריב"ל לעשות לו רפואה בשבת : והלך עם ריב"ל למושל א' וקם לפניהם ואמר כי פניהם פני מלכים (ע"ש) · (אמר עליו במערבא הוא רבי חנינא סנהדרין ד"י ז' · (מיעטף וקאי אפינא דמעלי שבתא אמר בואו ונצא · לקראת שבת המלכה פ' כ"כ קי"ט א' · מתה לו בתו ולא בכה ואמר תיכלא ועוירא פ' השואל (דקכ"א ב') : ביבמות קכ"ב אר"ח אמר לי יונתן שידא (שד היה או בקי בהן רש"י) בבואה אית להו בבואה דבבואה לית להו ועניין זה בגיטין דס"ו א' אר"ח למדני יונתן בני בבואה כו' וש"ם וצ"ל יונתן שידא · ר"ח היה בן פ' שנים והיה עומד על רגלו א' וחולץ מנעלו ואמר חמין שסכתני אמי בילדותי עמדו בזקנותי חולין ד"ד א' : דרש בציפורי התר בחשך בתים (עיי' רבי יוסי) · (עבדיה ליה ארון בה"ה בשוקא שהיה מת מפורסם תו' מ"ק ד"ח ב' בשם ירושלמי (כ"ק דמ"ק ד"פ ע"ד כד דמך רבי חנניה חברון דרבנן עבדין ליה ארון בשוקא · במ"ק דכ"ד א' רבי יוחנן קרע עליו י"ג מני ואמר אזל גברא דהוי מסתפינא מיניה : עיי' רבי יוחנן מש"ש · ובירושלמי ס"פ אלו מגלחות רבי יוחנן הוי סליק מטבריה לציפורי חמא חד ב"נ נחת מתמן א"ל מה קלא במדינתא א"ל חד רבן דמך וכל עמא כריין מיטפלא ביה ידע רבי יוחנן דהוא רבי חנינא שלח ואייתי מאנין טבין דשובתא ובזעון · ולא כן תני כל קרע שאינו של בהלה אינו קרע רבי יוחנן בעה מיעבד דרבה ומיקריתיה ולא ידענן אין משום דהוא רביה אין משום שמועות הרעות · חביריו היו בניו של רבי ר"ג ור"ש : ורבי אושעיא בר חמא · ובש"ק דל"ג ב' חביריו היו בני רבינו הקדוש והם רבי אושעיא ור"ש ור"ג טעה עיי' ברבי : וכתב ש"ק שקיבל מרבי שנת (ג"א) תתק"ף ק"כ לחורבן (צ"ל קכ"ב לחורבן ואז נעשה לראש עיי' ק"א · ובכ"ד חביריו רבי אלעזר הקפר ורבי חייא ובר קפרא ולוי ואבוה דשמואל ורבי אפס ומלך י' שנים על ג"א תתק"ל וביוחסין דקי"ג ב' ורבי ינאי ורבי יוחנן ור"ל וריב"ל ור"ש בן אלעזר : א"ר אבא אר"ח : רבי אבא בר כהנא בשמו · רבי אבא בר זבדא אר"ח · רבי אבא בר זוטרא אר"ח · א"ר אידי אר"ח · בש"ר אחא בר אהווה · א"ר אילעאי אר"ח · א"ר אילעאי הורה ר"ח בציפורי : איתיב לר' אילעאי א"ל כו' א"ל רחמנא ניצלן מהאי דעתא א"ל אדרבה רחמנא ניצלן מדעתא דידך · אילפא אמר אין נעביד כר"ח · אר"א אר"ח · אמר רבי אמי אר"ח אמר רבי פו"כ ק"ל ב' מעשרות פ"ק אמר רב אסי אר"ח · אמר רב אשי אמר רבי : רב ביבי בשמו : רבי ברכיה בשמו · רב דימי אר"ח : רב הונא אר"ח : א"ר המנונא הא מלתא אבלע לי למדני ר"ח · רב המנונא ספרא שאלו : א"ר זורא אר"ח שבת קכ"ה ב' וגיטין ל"ט סע"ב : זעירי אר"ח · זעירא בר חיננא בשמו · רבי זריקא בשמו : ורב חבינא : רבי חייא בר אבא כתב יוחסין תלמיד ר"ח צ"ע : רבי חייא בר אדא בשמו · ור' חייא בר מריא : רבי חלבו : רבי חנין בשמו · א"ל רבי חנינא הזקן · ר' חנינא בר סיסי רצה למסור לו שם המפורש · ורבי יהודה בר זבינא : ריב"ל ע"ל : רבי יוחנן בשמו ע"ל שהיה חבירו : רבי יוחנן כשהלך לשאול בשלומו שלא יכנס פתאום היה מנענע : ורבי יונה · ור' יונתן · ורבי יונתן בן עכמאי · ורבי יונתן בן אלעזר : קמיה רבי ינאי : רבי יעקב בר אידי בשמו · רבי יעקב גבולייא בשמו : רבי יצחק בר מריון בשמו · רבי ירמיה · א"ר ישמעאל ברבי יוסי · ולייט לרבי חנינא באסכרא ע"ש : בש"ר ישמעאל ברבו יעקב בר אחא · רבי לוי בשמו ונראה שם שהיה חבירו · ורבי מונא · רבי מנא בר תנחום בשמו : רבי מני א"ל : שלא אחר ר' מנא כשמתה אחות רבי יהודה נשיאה : בש"ר מישא · ורבי מריכוס · בשם אבא נהוראי · עולא בר ישמעאל בשמו · עולא דקסרין בשמו : עולא ביריה בשמו : עולא בשמו : התיר לאחו עוקבא : רבי עמרם בן שמעון בר אבא אר"ח · עקביה שאלו : רבי פנחס בר חמא הכהן אולי אחיו : רבי פרנך בשמו : רב הקפידו והלך י"ג ער"כ לפייסו ולא אתפייס יומא פ"ז רע"ב וכתב רמב"ם שרב היה תלמידו וע"ז בא"ח רסי' תר"ו כתב דלא היה תלמידו : ובפ' לולב ערבה מ"ג ב' רב ושמואל אר"ח · רבה בר זוטרא בשמו · ורבנ"ח · א"ר רומנוס : שבקת אי בנו הוא צ"ע שם : רב שמואל אר"ח ע"ל רב : שמואל בר אבא קבל ממנו : רב שמואל סבא חתנו אר"ח : רב שמואל בר נדב חתנו : רבי שמואל בר חייא בר יהודה בשמו : נבא מיניה רבי שמואל בר נתן אר"ח : התיר לרבי שמן בר אבא ע"ש · ר"ל נבא מיניה · רבי שמעון בן יוסינא : בש"ר שב"י : רבי שמעון סגרא דטורבנא שאלו : רבי שמעון בלוטא בשמו ברכות ל"ג ב' : רבי שמעון בר אבא בשמו : א"ר חנינא שאלתי את רבי אליעזר בבית מותבא רבא (בבית המדרש הגדול) כמה שאלות בכורות פ"ק ד"ה א' · ונראה משם דר"א זה הוא ר"א הגדול חבירו של רבי יהושע א"כ ר' חנינא זה איני יודע מי הוא · ואולי הוא זקינו של רבי חנינא בר חמא · רבי חנינא בן עקביה תורגמן רבי יהודה בר אלעאי תנא בזמן רבי ע"ש ע"ל חנניה : רבי חנינא בר פפי · (אמר רב יוסף כו' א"ל אביי כו' שלחוהו לקמיה דר"ח בר פפי שלחה כדרב יוסף אמר אביי אטו רבי חנינא בר פפי כיפי תלה לה שלחוה קמיה דרב מנומי ברב נחומי כו' אמר להו הכי א"ר יוסף בר מנומי א"ר נחמן כתובות פ' האשה שנפלו דפ"א ב' : ר"ח בר פפי תבעתיה ההיא מטרוניתא אמר מלתא ומלי גופיה שיחנא וכיבא עבדה היא מלתא ואיתסי ערק וטשא בביה בני דאפילו ב' עיילין ביממא הוו מתזקי (שמצויין שם מזיקים) אמרו לי' רבנן מאן נטרך א"ל ב' נושאי קיסר קדושין ל"ט סע"ב : ובדפ"א א' אמר רב לרב יהודה בכשרים כגון רב חנינא בר פפי וחביריו פרש"י רבי צדוק ורב כהנא : לא נפיק לקראת ארונו דרב הונא ע"ש · כתב בג"כ ר"ח בר פפא (והגי' שלפנינו בר פפי) תבעתיה מטרוניתא (כו') היא אשת פוטיפרע ור"ח בפ' הוא מנשה בן יוסף ובאת להסית את הבן כמו שהסית את האב ולזה ערק כנגד ויצא החוצה למקום סכנה וניצול ורבי צדוק תבעותה מטרוניתא כו' (ע"ש) חזרה להסית לרבי צדוק שהוא אפרים בן יוסף ולא שמע אליה ואז נתקנה ונכה בזה ג"פ והוי הזקה והרהרה בתשובה ואמרה לרבי צדוק אי ידעית כולי האי לא נערתיך עכ"ל : רבי צדוק זה לדעת יוחסין שהוא אביו של רבי אלעזר · ומלשונו משמע דחזרה להסית לרבי צדוק אחר ר"ח בר פפי ונכה ג"פ וחזרה בתשובה בלבה שאמרה לר"צ אי ידעית נראה דר"צ זה אינו אביו של ר"א שהיה קודם החורבן וכ"כ דבגמרא מביא תחלה מעשה דר"ח בפ' והדר מעשה דר"צ · וצ"ע : רבי אבא ורבי אבהו ור' אלעאי ורבי זירא ורבי יוחנן בן אליקום ורבי יצחק נפחא ור"א בן פדת ורבי שמעון בן אליקום ע"ש : רב אדא בר אבימי קמיה · ורבי יוחנן : רב יצחק בר יוסף : ורבי אמי ורבי יצחק נפחא החולץ מ"ח ב' : ורבי שמעון בן פזי : (רבי חנינא בר פפא (והיוחסין השמיטו זכרו ונראה כי סבר כי פפא ופפי א' הוא ע"כ הבאתי עבייתי רב פפא בשם ר"ח בר פפי ולא כן הוא · הוי מחלק צדקה בלילה פגע ביה רבהון דרוחיא א"ל לא כך אולפן רבי אל תסיג גבול רעך א"ל ולא כן כתוב מתן בסתר יכפה אף וערק מקמיה · סוף פסח : מלאך המות היה מוהבו ורגיל אצלו ואמרו למ"ה זיל עביד ליה רעותיה

אתאי

אשתיק וורדאן פ' האומר ס"ד ב' : (חיננא אבוי דרב ינטה בש"ר בניה ירושלמי ר"פ מקום שנהגו : תענית פ"ד ס"ז סע"ד אבוי דבר נטה ובדס"ח רע"ד אבוי דבר ינטה : רב חננא סבא משמיה דרב (ל"מ) (א"ר אסי א"ר יוחנן פ' כיצד צולין ע"ה א' ע"ל רב חיננא בר אידי : רב חסנא בנו רבה בנו : (רב חננא בר חייא לרב יהודה כתובות פ"ב כ"א א' : עיי' ר' חייא בר יהודה : (רב חיננא אמר רב בכורות ל"ב א' : בש"ר אסי ור' אסי בש"ר שמואל ברב יצחק תמיד ל"א ב' : תני רב אחא אריכא קמיה : ור' יונתן שאלו לר' נתן דרומא עניני בר נתן : ועיי' ר' פרנך : (רב חננא בר פפא ע"ל חנינא : (רב חיננא בר ביסנא ע"ל רב חנא בר ביזנא : (חננא קרטגנאי ע"ל רב חנינא : (חיננא בר יהודה ע"ל רב חנא : (חיננא ר' אמי בר חיננא : רב דימי ב"ח : רב הונא ב"ח : רב חנא ב"ח : עולא ב"ח : רב עוקבא ב"ח : רבין ב"ח : רב חננאל אלתותב אחר חנניה : ר' חנינא בן דוסא (פ"ג דאבות במשנה ברכות פ"ה ה' : סוטה פ"ט ט"ו) (בדרך חיים פ"ג דאבות מסופק אם דוסא אביו הוא בן הורקנוס הנזכר שם זה אחר זה תחלה דברי הבן ר' חנינא ב"ד ואח"כ דברי האב ר' דוסא בן הורקנוס (אף כי זה הוא בן דוסא וזה רבי דוסא ב"ה זה שכיח בש"ס לפעמים נקרא סתם : ולפעמים רבי או רב : וכתב יוחסין ר' חנינא בר חמא היה כהן ובשם ר"ח כתב כי חמא היה בן רבי חנינא בן דוסא א"כ ר"ח ב"ד היה כהן : והרמב"ם לא זכרו במספר הכהנים שהביא : (ורחוק לדעתי כי ר"ח ב"ד היה בימי ריב"ז קודם החורבן וחמא אביו של ר' חנינא בימי רבי : בספר דרך אמונה ת"א ש"ג כי ר"ח ב"ד היה רופא ואולי לפי הנ"ל כי ר' חנינא בר חמא היה נכדו היה ג"כ רופא וקיבל חכמות הרפואות מאבי אביו (ע"ש : והיה חסיד גדול ומלומד בניסים ותפילתו נשמעת : ובפ"ג דתענית ך"ד ב' דהוי אזיל באורחא ודארי נכא דמלחא אריסיה אתא מטרא אמר רבש"ע כ"ע בנחת וחנינא בצער פסק מטרא כי מטא לביתיה אמר כ"ע בצער (שצריכין מים לשדותיהם) וחנינא בנחת אתא מטרא : ויומא נ"ג ב' : ובכל יום ב"ק יוצא כ"ע ניזון בשביל חנינא בני ודי לו בקב חרובין מע"ש לע"ש וברכות י"ז : כל ע"ש היה רגילה אשתו להחם התנור והיה משלכת לתנור דבר שמעלה עשן כדי שיהיו סבורים השכנים שאופה בתנור מחמת כיסופא שלא היה לה מה לאפות : והוה שבבתא בישא ואמרה ידענא דמידי לית לה איזיל ואחזי וטרפא אבבא : איכספא ועיילי לחדר ונעשה לה נס דהתנור מלא ריפתא ועריבה מלאה לישא : אמרה לה שכינותא אייתי מרדיך דקרב' ריפתך אמרה לה אף אנא להביא המרדה נכנסתי : תנא אף היא להביא מרדה נכנסה מפני שמלומדת בניסים היתה שם כ"ד וכ"ה : ואמרה לו אשתו שיתפלל שיתנו לו ממה שגנוז לצדיקים לעה"ב והתפלל יצתה כמין פס יד ויהיב ליה חד כרעי' דפתורא דדהבא וחזי בחלמא עתידין הצדיקים אכלי אפתורא ד"ג כרעי ואיהו דתרתי כרעין : אמר לה ניחא לך דלאכלין אפתורא דשקיל חד כרעי אמרה ליה בעי רחמי דלשקליה בעי רחמי ושקלי : תנא נס גדול הי' האחרון מן הראשון דגמירי משמיא מיהבי יהבי משקל לא שקלי : יומא חד בי שמשי חזייה לבתו דהוי עציבה דאחליף לה שמן בחלא ורמיא בשרגא : אמר לה מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ שידליק והי' דולק כל היום עד שנטלו ממנו אור להבדלה : והוי ליה עיזים ואמרו לה קא מפסדן עיזך (שאוכלין ירק שבגנות של אחרים) אמר להו אי קמפסדן ניכלינהו דובי ואי לא כל חדא לייתן דובא בקרנייהו ולערב כל חדא וחדא אתיא דובא בקרנהא : ושכנתו בנתה בית ולא מטי כשורי ואמר לה מה שמך אמרה לו איכו אמר איכו לימטי כשוריך מטו כשורתא : תנא פלימו אומר אני ראיתי הבית שקירה ר' חנינא ב"ד בתפילתו והיו אמה לכאן ולכאן : ומהיכן היה לו עיזים עיי' רש"י בע"י ובחדא"ג : בע"פ קי"ב ב' דהוי שכיח שאגרת בת מחלת יוצאה היא וי"ח רבוא מ"ח וכ"א יש לה רשות לחבל כפעם א' פגע בה ר"ח ב"ד אמרה ליה אי לאו דמכרזי עלך ברקיע הזהרו בחנינא בני ובתורתו משויכא לדמך תרתי פשיטי אמר לה אי חשיבנא ברקיע גוזרני עליך שלא תעברי בישוב לעולם אמרה ליה במטותא מינך שבוק לי רווחא פורתא שבק ליה ליל שבתות ולילי רביעית : וברכות פ' א"ע ל"ד ב' והתפלל על החולה ואמר זה חי כשתפילתו שגורה בפיו וזה מת : והתפלל על בנו של ר"ג והלך ללמוד תורה אצל ריב"ז והתפלל על בנו : בת נחוניא חופר שיחין (ע"ש) נפלה לבור ואמר בשעה זו עלתה כו' : ובב"ב ע"ד ב' האי קרטליתא ביה דעתידא אשתו להטיל ציצית לצדיקי' לע"ל : בירושלמי פ' א"ע ט' א' שהרג ערוד ונפתח מעין תחתיו דאם היה ערוד נוגע במים תחלה היה ר"ח ב"ד מת : עיי' ערוך ע' חברבר :

ברכות ל"ג : בריש מ' חזית וריש מ' קהלת שרצה להקדיש אבן לירושלים ולא היה לו שכר ליתן להוליכו ונזדמנו לו מלאכים ואמרו לו שיתן להם ידו והעמידוהו בירושלים וביקש ליתן להם כו' ע"ש המעשה : בדמאי פ"א ד"ב א' ר"ח ב"ד ישב לאכול בליל שבת ונפחת השלחן מלפניו אמרו ליה אהו כן א"ל תבלין שאלתיו משכינתי ולא עשרתיו והזכיר התנאי שהתנה מע"ש להפריש למחר ועלה השלחן מאיליו : בעירובין פ"ה דכ"ג ובפ' אלו קשרים קי"ב סע"ב אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים : ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים ולא כחמורו של רפב"י וחמורו של ר"ח ב"ד : פרש"י חמורו דרפב"י מפורש בהכל שוחטין ד"ז ודר"ח ב"ד במסכת' תענית עכ"ל : אבל לא נמצא בתענית מזה : בחמור של רבי חנינא ב"ד נ"א עיזים הנ"ל : (ומצאתי בשס"ח בתענית ג"א חמורו של ר' יוסי דמן יוקרת : אבל באדר"ן ספ"ח מעשה שגנבו חמור של ר"ח ב"ד ולא אכל כו' : אבל בירושלמי פ"א דדמאי מעשה שגנבו חמור של רפב"י ע"ש : כתב ש"ק ד"ז א' ובפ"ג דתענית נראה שלסוף נתעשר לא ידעתי היכי נראה אולי כוונתו : במה שניתן לו רגל שלחן של זהב הא מבואר שחזרו ולקחו ממנו : במשנה ס"פ ע"ע מ"ט משמת ר"ח ב"ד בטלו אנשי מעשה : כתב יוחסין שראה חורבן הבית : ר' ישעיה שהתענה פ"ה תעניות למה זכה חנניה לומר שירה בואו כשתחוה ע"ש הי' תלמידו : (ר"ח ב"ד נקבר בערבייה ואשתו גא"י ור' ראובן איצטרובלי : ר' חנינא בן גמליאל דיבנה (במשנה קדושין פ"ג ד' : ב"ב פי' א' : מכות פ"ג ט"ו : מנחות פ"ח ה' חנינא) : (ובבכורות פ"ו במשנה ט' ד"מ ב' : ונדרים פ' קונם ד"ם ע"ב חנניה) וכ"ה בתוספתא כלאים ספ"ד) ובסוף מ"ק ך"ג א' חנניה ב"ג היה אומר שמועה ואגדה בבית אבל : בתוספתא (ופ"ג דברכות ך"ב א' וע"ז ל"ד ב' ול"ט ב') ר' יהודה בן גמליאל בש"ר חנינא ב"ג (ובירושלמי פ"ב דע"ז ר"ח ב"ג בש"ר יהודה ב"ג) ונראה שהוא אחיו והיה חכם גדול ובספרי (פ' אמור) ובתוספתא פ"א דיומא נכנס איש הבירא עלה גורלו להיות כ"ג ומצאוהו חולב באבנים ומלאוהו המהלב דינרי זהב אר"ח ב"ג וכי סתת היה והלא חתנינו היה כו' ולפ"ז נראה שהיה בזמן הבית : והאריך ימים שהרי היה בזמן ר' שמעון ור"מ : (וזה א"א כי ר"ג דיבנה היה קטן בזמן החורבן (ע"ש) ואיך חתן בנו יהיה כ"ג בפני הבית) אבל מצאתי בתו' פ"ק דנדה (ה' ב') איך אמר חתנינו הוה אי היה ר"ח בן גמליאל דיבנה איך היה לו חתן כ"ג הלא אחר החורבן היה וי"ל לאו חתנינו ממש קאמר אלא חתן אבותיו וכן משמע דלא חתני היה אלא חתנינו עכ"ל (ובתו' ע"ז ל"ב א' שהיה אחיו של ר"ש ב"ג שהי' אביו של רבי ור"ח ב"ג היה דודו של רבי : ובאגרת רש"ג ביוחסין דק"ח א' כתב ר"ח ב"ג : ור' יהודה ב"ג בזמן ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה ורבי יהושע בן קרחה : בחלק קי"א סע"א ר"ח בן גמלא אבל בע"י בן גמליאל : אמר נראין דברי ר"מ : ע"ל ר' חנינא בן אנטיגנוס : בפ"ק דגיטין (ד"ז א') שהטיל אימה יתירה בביתו ובקשו עבדיו להאכילו אבר מ"ה : (כתב ג"כ אות פ' היה תיקון איש הפילגש שהטיל אימה יתירה על אשתו כדאי' שם והוא בא לתקן מעשיו הראשונים דהטיל אז אימה יתירה ועתה נכשל שנית והכיר בדבר ונזהר ולא אכל עכ"ל : (יש ר"ג בר' חנינא אולי בנו : רבי אבא אמר משמו נדרים כ"ג א' : רבי אבהו משמו ע"ז ל"ט ב' : קדושין פ"א ב' נדרים ס"ב : רבי חנניא בן עקשיא ע"ש : ופליג במשנה עם ר' יוסי הגלילי : רבי יוסי בר' חנינא בשמו : א"ר יוסי אלו דברים ר"ח ב"ג תוספת' נגעים פ"ב : רבי יצחק בר נחמן בשמו : רבי קריספא בשמו : א"ר שמעון מצאתי חנינה ב"ג ואמר לי פרה כו' אמרתי לו כו' אמרו לו והלא משמך אמרו לו לרבי אלעזר תוספתא פרה פ"ג : רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי בפ' כיצד מעברין (חולין י"ב א') ורבי אלעזר אחיו היו בב"ד של ר"ש ב"ג אביו של רבי ועם רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקא (ובר"ה ל"ב א' רבי יוחנן בן ברוקא ור"ח בן ר"י הגלילי לפני רשב"ג : ובספרא אמור ואלו מציאות כ"ד ב' ובפ"ה דחולין וירושלמי נדרים חנניה : רבי חנינא בן אנטיגנוס הכהן : (במשנה שביעי' פ"ו ג' : יבמות פי"ג ב' : קדושין פ"ד ה' : בכורות פ"ו ג' ד' י' י"א : פ"ז ב"ה : תמורה פ"ב ד' : פ"ו ה' : נדה פ"ח ב' (ופ' מי שהוציאו מ"ט ב' : ובכורות מ' ב' מ"ג ב' : ובדל"ח ב' חנניה) והרמב"ם שכחו להזכירו בין הכהנים : בתוספתא אמר מכיר הייתי המכים בחלל : ובכורות פ' עד כמה (ד"ל ב') רבי יהודה ורבי יוסי אסתפקו להו מלתא בטהרות שדרו רבנן לגבי בנו של ר"ח ב"א דקמנטר טהרות כו' (פרש"י כהן היה) והיה בזמן ר"ע ור' ישמעאל : ובפ' התכלת

רב פ' הבע"י דס"ג ב' שני דברים · ובפ' הספינה דל"א א' כמה דברים · ע"ז י"א ב' ט"ז א' ל"ט א' : שבת ל"ג א' אמר רבי חנן בר רבא וכ"ה בע"י וענין ההוא כתובות פ"ק ד"ח ב' בר רב וכ"ה בע"י וצ"ל בר רבא : אר"ח בר רבה (צ"ל רבא) אמר רב סוכה ד"ב ב' : רב חנן בר רב חסדא אמר ליה רב חסדא הכי אמר אבוה דאמך אמר רב חנן בר רבא חולין ס"ג א' : איתיב לרב חסדא פ' טומנין מ"ח א' אמר לרב חסדא ע"ז י"א ב' מותיב רב נחמן בר חסדא ואמרי לה רב חנן בר חסדא כו' טפח ליה אבוה בסנדליה אלו מגלחין כ"ה א' נ"ל ברב חסדא · א"ל רב נחמן בר יצחק ב"ב ח' א' : אמר רב ע"ז י"א ב' (ונ"ע אם היה תלמיד רב כי אבי אמו היה תלמיד רב : רב חנן פתרואה ע"ל חנא : רב חנן מבי נלוחית ורב פפא בנו לפני שימי בר אשי ע"ש : חנן מגופתא (ע"ל יוחנן רבי חנן בן זבדי בזמן ריב"ל · רב חנן בן מולדא (ע"ל ר' יוחנן : חנן חייטא ולמד הלכה לרב יוסף פ' התכלת (אינו שם כ"א בפ' אין מעמידין דל"ט א' רב הונא בר מניומי זבין תכלת מאנשי דביתיה דרב עמרם חסידא שאל לרב יוסף לא הוה בידיה פגע ביה חנן חייטא אמר לרב יוסף עניא כו' שאילית כו' ע"ש : רב חנן בר יצחק (ע"ל חיננא : רב חנן בר אמי (א"ר פדת א"ר יוחנן פ' הרואה נ"ה כ"ה בע"י הגי' אבל בגמרא הגי' רב הונא בר אמי אר"פ אר"י נראה ט"ס כי לא נמצא זכרו בש"ס · ע"ז ל"ח א' ובאשר"י רב חנה בר אמי כו' ושם כתב בגמרא על ענין שאמר רב חנין בר אמי אר"פ אר"י אמר גופא אמר רב נ"ח א"ר יוחנן נראה ט"ס וצ"ל גופא אמר רב חנן אר"פ אר"י · ובר"יף בר אבדימי ט"ס · ובע"פ דק"א סע"א א"ר חנין בר אביי אר"פ אר"י בוודאי ט"ס וצ"ל בר אמי · משמיה דאולפנא ע"ש גם רבי חייא בר אמי אמר משמיה דאולפנא ומסופק אני אם אינו טעות בא' המקומות והכל א' הוא : אמר שמואל ברכות גיטין כ"ב ב' שבת י"א א' · בר רמי ט"ס כי תכף שם אי' בר אמי וספ"ח שרצים בכורות כ"ה א' · (רב חנן מנהרדעא תני ס"פ המוציא יין פ"ב א' · ומי שהחשיך קנ"ה רע"ב · אמר לרב כהנא נדה ס"ו ב' : אקלע לביה רב כהנא לפום נהרא פ' י' יוחסין פ"א ב' ובפ' ג"ה דל"ה ב' רב נחמן (ובאשר"י רב חנן) (רב חנן בר תחליפא שלח לרב יוסף חלק צ"ז ב' · ע"ל ענן ב"ת : ראיתי מגילה כתובה אשורית בלשון קודש ומצא בגנזי רומי לאחר ד"א רל"א מב"ע עולם יתום כו' והקב"ה מחדש עולמו אחר ז' אלפים או ה"א · (רב חנן ברב קטינא ע"ל חנא · (רב חנן אבוי דר"ש בשם רשב"ל ירושלמי פאה · (רב חנן בריה דרבי ברכיה בולדיה ורבי שמואל בר תנחום : בשם רבי ירמיה מ' חזית דל"ג ד' (רב חנן קרטיגנאה ע"ל חנא : (חנן בר ווא ע"ל רבי חנן בר אבא : (רבי חנן בן פזי ע"ל חנינא : (רבי חנן אמר רבי סוכה ט"ו ב' י"ו א' · א"ר יעקב בר אידי חולין ה' ב' · משום ר"מ מגילה י"ב א' וכ"ה בילקט בשם מ' אבא גוריון · ובע"י רבי ענן בשר"מ : (רב חנן ורב ענן אזיוהו להד גברא דזרע זרעים בהדדי א"ל ניתי מר ונשמתיה א"ל לא תווריתו (אין הלכות כלאים מחוורים לכם) תו חזו דקא זרע חטי ושערי בי גופני אמר נשמתיה מר א"ל לא נהריתו (אין הלכות כלאים נוהרת ומאירות לכם דקיי"ל כרבי יאשיה קדושין ל"ט א' : א"ר אבין אמר רב חנן אמר רב : (אבא חנן משום רבי אלעזר פ' הבע"י דס"ד א' וכ"ה ב' · ופי"כ קי"ט ב' ק"ד ק"ל · יומא ג' ב' : נזיר מ"ה א' משום ר"א כו' רבי שמעון שזורי אומר כו' ובסנהדרין י"ז א' משום ר' אליעזר · ובמ"י משפטים ד"ל ע"ג מביא מכלתא זה אבא שאול מש"ר אליעזר וט"ס הוא כי לא מצינו שאבא שאול אמר בש"ר אליעזר במדבר רבה פ"ט ופי"ג : ומכלתא משפטים כ"ט ג' ודל"ב ב' ודל"ה ב' בפ' ע"ג דל"ב : וספרי ד"ג ג' וד"ד א' · משום רבי יהושע נדה כ"ט א' · וכתב יוחסין דק"ח א' באגדת רש"ג אבא חנן היה בדור חנן בן פנחס ורבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקא ורבי יהושע בן קרחה · מזה נראה שהיה קדמון · והיוחסין דל"ב סע"ב כתב אבא חנן בזמן רב נחמן וראיה לא הגיד וצ"ל דיצא לו זה דבסנהדרין י"ז א' ויתנבאו במחנה מה התנבאו אבא חנן אומר משום רבי אליעזר על עסקי שלו · רב נחמן אמר על עסקי גוג ומגוג הבין שהיה בדור רב נחמן · וזה אינו כי קדמון היה כי ר' אליעזר הוא בר הורקנוס : (חנן רבי אבא בר חנן · רבי חלבו ב"ח : ר' יודן ב"ח · אבא יוסי ב"ח : (רב חנן רב פפא בר"ח · רב חיננא בר שילא ורב היה אוהבו כאב לבן בפ' בן סורר (דע"ב רע"ב אמר רב קים לי ברב חנינא ב"ש דמרחם עלי כאב על הבן וכ"ה בירושלמי ס"פ ב"ס · ובע"פ קי"ט ב' ר' חנינא ב"ש ור' יוחנן · ובפ' במה אשה כ"ח א' אמר שמואל לר' חנינא ב"ש כולהו רבנן דבי ר"ג לא ליפקי בסרבלא חתימא לבר מינך דלא קפדי עליך עיי' רש"י ובערוך ע' סרבל פי' בע"א · וכתב בס' יוחסין ד"ע רע"א דכרש"י עיקר · וא"ל שמואל אמליך וכתב ב"מ ע"ו א' פרש"י סופר הי' : ובעירובין פ"א י"ב א' אמר שמואל לר' חנניה ב"ש לא תעביד עובדא · רב חיננא בר שלמיא תלמיד רב (סנהדרין פ"ק י"ט ב' חנניה ב"ש בשם רב וסוכה פ"ק ונדה פ"ק משמיה דרב כירה מ"ג ב' כל הכלים קכ"ג א' נדה ס"ה א' בעא מרב · וכ"ה א' אר' חנינה ב"ש לרב ומר היכי ס"ל · ובנדה ל"א ב' בשם רבא ט"ס וצ"ל רב וכ"ה אח"כ ובדל"ב ב' ובשס"ח · בכורות כ"ד ב' חולין ט' א' · ובע"פ ק"ה א' רב חנינא ב"ש כו' וקאי עליה המנונא סבא ורב עמרם ע"ש · וחולין ל"ז ב' רבי חנינא ב"ש · רבו של ר' חייא בר רב (בפ' המוציא תפילין נ"ח סע"ב מתני לחייא בר רב קמי דרב ובירושלמי פ"ק דעירובין הוי מתני לחייא בר רב · (רב חיננא בר כהנא משמיה דר' אלעזר ס"פ המצניע נ"ו א' : אמר רב אשי עירובין פ"ה נ"ה ב' ר' חנינא ב"כ ר"ה ל"ב א' ובדי"ט ב' אמר רבי נ"ל אמר רב וכ"ה בנדה ד"ו א' · אמרי בי' רב ע"ז ך' ב' · אמר ר' חנינא ב"כ אמר שמואל פ' הגוזל ומאכיל קי"ג א' ואותו ענין נדרים כ"ח א' אר' חיננא אמר רב כהנא אמר שמואל ט"ס וצ"ל אר"ח בר כהנא · משמיה דשמואל תענית ד"ל ע"א · אמר שמואל פ' אעפ"י ס"ה א' וע"ב א' ר"ה כ"ט א' ביצה ו' א' וך"ב ב' · רב חיננא בר אידי (תענית ז' א' · ובמ"ק ה' א' · רב חיננא (בריה דרב אידי כ"ה בע"י) · ורב יהושע ברב אידי אולי אחיו הוא · בעא רב חיננא ב"א מרב אדא בר אהבה א"ל כו' וא"ל והא רב חיננא סבא אר' אסי כו' כיצד צולין דע"ה א' יתיב קמיה רב אדא ב"א ואמר גוי שהביא עריבה מליאה ונלבית א' בהן כו' א"ל מנא לך הא א"ל הא מלתא מג' קראי שמיע לי מרב ושמואל ור' יוחנן פרש"י מ"ג חכמים גדולים שהם כדי לסמוך עליהם כעל מקרא (ע"ש) והיוחסין הביא גם ר' חנינא בר אידי והכל א' הוא · וכתב יוחסין שהיה תלמיד שמואל · לא ידעתי מנ"ל ואי משום דאמר מג' קראי שמיעי לי מרב ושמואל ור' יוחנן א"כ גם רב ור' יוחנן יהיו רבותיו · ובמכלתא בשלח כ"א ג' חנניה בן אידי ובפ' משפטי' ד"ל ע"ב ר' אחאי אומר כו' רבי חנינא בן אידי אומר : ומסופק אני אם זה הוא כי המכלתא סידר ר' ישמעאל שקדם טובא לרב אדא ב"א · רב חיננא בריה דרב איקא פ' א"נ כ"ח ב' · וכתובות ס"א ענין ההוא רב חיננא וכן בע"ז כ"ט א' ובנדה כ"ב א' ובדמ"ז ב' א' רב חיננא · ובמכות ד"א א' ענין ההוא רב נחמן ברב איקא ט"ס ובנדה מ"ה א' רב חייא בריה דרב איקא בוודאי ט"ס · ובירושלמי תענית דס"ד ב' ר' חנינא בר יקא ושם בפ' הרואה י"ד א' וענין ההוא בב"ר ספי"ג · ר' חנינא בר עוקבא ובפ' כ"ג בירושלמי בשבת ובירושלמי פ"א דיבמות ד"ג ב' ר' חנינא ברוקא בש"ר יהודה ונראה כי הכל א' הוא · בירושלמי פ' המדיר ל"א ג' בש"ר יהודה · בפ' הרואה נ"ח ב' רב פפא ורב הונא ברב יהושע פגעו ביה ברב חנינא ברב איקא וברכו עליו ברוך אשר חלק מחכמתו ליראיו ושהחיינו א"ל השבינתהו עלואי כס"ר ישראל ובריך עלייהו הכי ב' וברוך חכם הרזים אמרו ליה חכימת כולי האי יהבי ביה עינייהו ושכיב · ר' חיננא ב"א מתני הכי ורב זביד מתני הכי ברכות נ"ה ב' · רב איקא בריה דר' חנינא ע"ש · רב חיננא בר אבין תלמיד רבא (ונ"ע דהא אמר רבה לבריה דר' חיננא ב"א אימא לך מילתא מעלייתא משמיה דאבוך כתובות פ"ה ב' : אמי בר אבין וחנינא בר אבין אמרי תרווייהו כריתות ד' סע"א · ר' חנינא בר אבין ואביי בר אבין תנו ביה רבה ופגע בהם רבה בר מתנא פר"ע דפ"ו ב' · מגילה ו' ב' · ב"ב פ"ז ב' ובפ' כל שעה ל"ז א' פגע בהו רבא בר מתנא · ויתיב אביי גבייהו ר"פ כיצד משתתפין פ"ט א' · רב חיננא בריה דרבא (בכיצד צולין ע"ו א' רבה) מפרשוניא · וחולין קי"ב א' אמר רבא מאן חכים כר' חיננא בריה דרבה דגברא רבה הוא · וכן אמר רבא על רב חנין בר ייבא מאן חכים · בפ' התכלת מ"ב רע"ב ובפ' צולין : פרש"י פרשוניא שם מקום · רב איקא בר חיננא מפשרוניא ע"ש · (רב חיננא ברי' דרב יהושע ע"פ ק"ו ב' ע"ל ר"ה בר"י · (חיננא בריה דרב אסי היה רופא וזרק גט לאשתו ירושלמי גיטין פ"ק ושם פ"ג מ"ה סע"א חיננא בריה דרב אסי בר ממל בש"ר לעזר וספ"ק דמעשרות חנניה בר יסא · (רב חיננא בר רב יצחק ור' שמואל בר אימי ירו' פ' כיצד מברכין י' א' · רב חנינא בר' יצחק שה"ט סי' ו' וסי' ק' ומ' מגילה קכ"א סע"ב אמר רב הונא בשמו ע"ל יהושע · חנינא בר יצחק ר' יהושע בר נחמיה בשמו ב"ר ר"פ י"ד · והיוחסין מביא רב חנן בר יצחק תלמיד שמואל · ומביא חנינא בר יצחק ונראה כי הכל א' · (רב חיננא וורדאן (שם מקום) אמר רב חסדא

אשתיק

וס"פ המוציא תפילין דצ"ה : אמר לרב יהודה פ' חלון דפ"א ב' וצ"ה א') תלמיד שמואל (ס"פ חבית דקמ"ז סע"ב א"ל שמואל אייתי בי עשרה ואימא לך קמייהו יבמות ס"ז א' כתובות ז' א' זבחים ס"פ י' פ' מי שמת קמ"ב ב' : (רבי חנא לכוראה ע"ל הונא לכוראה : (רבי חנא פתוראה (שלחני) אמר עילא מכאי הוי קאי בר פפי ובעי לאיקם מקמיה ואמר שב בני אין בעלי אומנות רשאין לעמוד מפני ת"ח : חולין נ"ד ב' : (רב חנא קתני דרב אדא בר אהבה אשכחיה רב נחמן לרב אדא בר אהבה ולרב חנא קתני' בשוקא דפומבדיתא מקבילין תלמידים יבמות דק"י ע"ב : רב חנא בר אדא תלמיד רב יהודה (ע"ל רב חנינא) (בש"ה כמא ברב מרי : (רב חנא בר חיננא בעא מרב הונא ע"פ ק"ו ב' : א"ר חנא בר חיננא ג' מטמוניות הטמין יוסף חלק ק"י ובפ' ע"פ קי"ט א' א"ר אחאי ב"ח ובת"י ס"פ ויגש א"ר חמא ב"ח : (רב חנא בר אחא אמרי בי רב סוכה ל"ב ב' : (רב חנא בר אבא עיי' רב חנן : רב חנא בר קטינא (תענית י"ג א' יומא כ"ד א' : יבמות ע"ט א' פ' י' יוחסין ע"ז ב' בכורות ל"ז ב' : אחוו רבי דטאל (ע"ש) תלמיד רב הונא (ל"מ) . (ובגיטין פ"ד ל"ח סע"א רב חנינא ברב קטינא אמר רב יצחק ועטן ההוא בדמ"ג ע"ב רב הונא ב"ק ובחולין י"ע א' רב חנן בר קטינא אמר לרב נחמן . רב חנא בר ביזנא א"ר שמעון חסידא (כיצד מברכין מ"ג ב' ר"ה י"ח ב' יומא פ"ק דע"ז א' סוכה כ"ב ב' . וא"ל רב ששת בהדא חנא באגדתא למה לי כרש"י מה לי אלו באגדה בקי. מתני ולא אוכל ליה שם) היה בזמן רב נחמן בקי"ב א' : רבי חיננא בר ביסנא ביצה ד"ב א' . אולי א' הוא . ובברכות ג' סע"ב רבי אחא ב"ב ע"ם. וכ"ה בע"י רב חנא ב"ב ובשס"ח ל"ת ובע"י חמא בר כהנא ע"ם . ובברכות פ"ק ד' סע"א ובע"י חמא ב"ב : ועיי' הונא בר ביזנא אולי א' הוא . מר יוחנא בנו : רב חנא אבוה דרבב"ח אחיו של רבי חייא (בן אבא בר אחא בר כלא : רב חנא קרטיגנאה בזמן ריב"ל (ע"ל רב אחא . ויוחסין מביא ג"כ רבי חנינא קרטיגנאה לפני ר"י ב"ל והכל א' . ובירושלמי פ"ק דביצה ד"ס ע"ג ובפ' כ"כ ע"ו סע"ג א"ר יעקב בר אחא א"ר חיננא קרטיגנאה א"ר הושעיא : (רב חנא בר יהודה משמיה דרבא פ' ג' שאכלו מ"ח סע"א וע"ב . אכן בסנהדרין דע"ז ב' רב חיננא בר יהודה משמיה דרב וכ"ה בשס"ת וצ"ע אולי צ"ל משמיה דרבא . ואין לספק שהוא חנניה בן יהודה (ע"ש שהוא נזכר בספרא וקדם להנ"ל . רב חנא בר ייבא (ע"ל חנין . רבי חנא שאונא תלמיד רבי יוחנן (ע"ז פ' השוכר הפועל דע"ה א' רבי חנא שאונה ואמרי לה רבי חנא בר שאינה אמר רבה בב"ח א"ר יוחנן ועטן ההוא בנידה דס"ה ב' חנה שאונה . מ"ש תלמיד רבי יוחנן לא ידעתי מנ"ל דהא אמר בשם רבב"ח שאמר בש"ר יוחנן ובוי"ר פ"ה דק"ע ב' רבי יוחנן בר שאינא ורבי לוי אמר בשמו ובערוך ע' בר הדיה בר שאינה כמדומה א' הוא . רב חנא בר חנילאי עם רב חסדא ועשה צדקות הרבה (דהוי ביה ס' אפייתא ביום ובלילה ויהיב למאן דצריך ולא שקיל ידיה מכיסא וכל דעייל כפין נפק שבע כו') ונחרב ביתו ואמר עולא ורב חסדא די לעבד להיות כרבו פ' הרואה (דכ"ח ב' רב הונא גזר תעניתא על לגבי ר"ח ב"ח מגילה כ"ז סע"א . רב הונא דרא מרא אכתפיה אתא ר"ח ב"ח ורצה ליקח ממנו ולא רצה ר"ה שם כ"ח א' . אתא לקמיה דרב הונא וגברא רבה הוא פ' מפילין ד"ח א' . ומיתיב על מ"ש רב חסדא ביצה כ"א א') . כ"א רב חנן בר טובי : (חנה בר לואי חלק ק"ח ב' . והיוחסין מביא חנינא בר לואי ל"מ : (רב חנא אמר רב יהודה אמר שמואל כו' יתיב רב חנא וקא קשיא ליה כו' א"ל רב יוסף לרב חנא מר כו' פ' הזורק דצ"ז סע"א אבל רש"ל מגיהה רב חסדא אמר רב יהודה : הגיהה כך דכן הוא הגי' בתו' פ"ק דשבת ד' ב' ד"ה זרק וכן קשה לספרי' דגרסי'. ויתיב ר' חסדא וקא קשיא ליה כו' א"ל רב יוסף מר כו' אכן ר"ת גרס יתיב רב יוסף כו' א"ל רב חסדא : (רב חנא שדר האי תרנגולת לקמיה דרב מתנא . שנשבר עצם ולא ניקב קרום המוח ואכשרה . פא"ט דנ"ו סע"א : רב ביבי בש"ר חנה ירושלמי ברכות . (חנה רב אחא בר חנה . רב חגא בר חנה : (חנה אבא בר בר חנה . רבה בב"ח . חנילאי כתבתי אחר חנניה : רב חנין אמר לרב אשי (פ' המגרש דפ"ה ב') ואמרי לה רב חוני פא"ט : (אמר רב חנין אמר רב זעירא מעילה י"ז א' : אמר רבי חנין א"ר חנינא ברכות פ"ה דל"ב ב' : רבי חנין אמר רב נדרי' פ"א י"ז ב' יומא פ"ד מ"א ב' : וצ"ע אם זה רב אשי הקדמון אחר שאמר בשם רב שהיה הרבה קודם רב אשי האחרון או א' רב חנין וא' רבי חנין ר"ח אמר רבי סוטה י' א' ובע"י רבי יוחנן אמר : (רב חנין בר אשי אמר שמואל בכורות

ל"ד א' ובירו' כתובות פ"ב ד"ו ד' רבי חמא בר אשי ורבי יסא אמר בשמו . אולי א' הוא וט"ס : (רב חנין מחוזנאי . אמר רב נחמן לרב אשי ואמרי לה רב חנין מחוזנאי אמר לרב אשי קדושין ו' ב' אבל בפ' המגרש דפ"ה ב' עטן ההוא אמר רב חנין לרב אשי ואמרי לה רב חנין מחוזנאה . א"כ בקדושין רב נחמן ט"ס : ע"ל רבי חנינא חוזנאה ורב חנילאי מחוזנאי : (רב חנין בר אביי . ע"ל רב חגין בר אמי : רב חנין בריה דרב ייבא ואמר רבא מאן חכים כרב חנין ברב ייבא פ' ג"פ קע"ד א' וכ"ה באשר"י ורי"ף . והיוחסין מביא רב חנא בר ייבא בזמן רב . ובש"י מביא בתלמידו רב רב חני בר רבא . (לח"ז) אולי ט"ס וצ"ל בר ייבא . והוא רב חנין הנ"ל : אך רב חנין הנ"ל היה בדור רבא ואיך כתבו בתלמידי רב וגם היוחסין כתב שהוא בזמן רב : ורבא אמר מאן חכים כרב חיננא בריה דרבא מפשרוניא : ע"ל רב חייא בר ייבא ואולי א' הוא : רב חנין חתניה דבי נשיאה לא ה"ל בנים בעא רחמי והוו ליה ההוא יומא נח נפשיה ואסיקו על שמו חנן (מ"ק כ"ה ב' : (רב חנין דליפורן ע"ל הונא לפוראה . (רב חנין בר פפא ע"ל רבי חנינא . (חנין . יוסי בר חנין . יוסף ב"ח . רב משרשיא ב"ח . רב נחמן ב"ח ל"מ . חנינא כתבתי אחר חנן : חנן בן אבשלום ואדמון (ע"ש) ר"פ ב' דייני גזירות (במשנה א"ב והלקו עליו בני כהני' גדולים ור' דוסא בן הורקנוס) אריב"ז יפה אמר חנן כתובות ק"ה וק"ז ונדרים ל"ג : בזמן הבית (ובתו' ס"פ המחוכה ר"ת גרס בן אבישלום : חנן המצרי חבירו של חנן בן אבשלום ודיין סוף כתובות (וכתבו התו' שם דק"ה א' לא שהיה חשוב יותר מחנן בן אבשלום אלא שהיה יותר מיוחס לכן הקדימו . ע"ל חנניה איש אונו . ושמעון התמני : חנן הנחבא בן בתו של חוני המעגל מלומדים בניסים תענית (ך"ג ב') שהיה מחביא עצמו בבית הכסא ובירושלמי כתובות פ"ב שהיו רוצים למנותו פרנס ולא רצה והחביא עצמו . וע"ש בתענית ברש"י ובע"י בקדושין פ"א . קבורתו ע"ש) . (ר' חנן בן פיטום תלמיד ר"ע תענית ד"ב ב' : (חנן בן פנחס סוטה ד' א' תלמיד ר"ע כ"כ יוחסין דנ"ז ב' . ובדקכ"ט סע"ב כתב שהיה חבירו של רבי (ע"ל אבא חנן) וצ"ע דרבי נולד כשמת ר"ע : רב חנן בר אבא חתניה דרב פג"ה (דכ"ה ב' רב הוי אזל לביה רב חנן חתניה כו' ואין מזכיר בר אבא רק חנן סתם אבל בע"י הגי' רב חנן בר רבא חתניה והיא ג"י אמיתית ע"ל בסמוך) וכתב יוחסין והותנו של רב חסדא וכ"כ היוחסין אצל רבי יהודה נשיאה שהספידו . ועיי' בסמוך רב חנן בר רבא שטעה היוחסין) וכתב עוד היוחסין שהיה תלמיד רב וכ"כ ש"י (אמר רב ב"ב כ"ה א' . כי אתא רבין א"ר חנן בר אבא אמר רב פ' אלו קשרים קי"ב ב' . ובירושלמי פ' תפילת השחר ר"פ ד"ז א' חנן בר אבא פליגי דחנן בר ווא דאמר חמית מה רב עביד) כתב יוחסין שהיה רבו של חייא בר רב (זה אינו עיי' בסמוך למטה רב חנא בר אבא ורבי יוחנן ורבי יונתן ירושלמי פ' במה טומנין . ור' ירמיה בר אבא ורב יהודה היו בבית רבי אבין דמן נשקיא : (רב חנן בר רבא ואביו רבא הוא הקדמון . היוחסין שכח זכרו ואולי סבר שהוא רב חנן בר אבא וזה הביא לידי כמה טעות הנ"ל לפני זה . אבל הש"י הביא שניהם בתלמידי רב וכ"ה האמת כי שנים הם : בחולין פא"ט ד"ס ע"ב רב חנן בר רב (צ"ל בר רבא וכ"ה בע"י) אמר השבועה בריה בפני עצמו . אמר לרב אשי בילה ל' א' רב אשי הנ"ל הוא הקדמון . כתובות כ"א א' האי שטרא דנפק מדמר שמואל דהוי חתימי רב ענן בר חייא ורב חנן בר רבה (צ"ל רבא) : אמר גניבא הכי אמר ר"ח בר רבא גיטין ל"א סע"ב . א"ל רב הונא ואמר ר"ח בר רבא זמנין סגיאין אמרית לקמיה רב . ר"ח כ"ב א' . א"ל ר"ה לא תפליג עלאי עירובין ו' א' : מתני לחייא בר רב קמיה דרב פ' במה אשה ס"ו א' יומא י"ט ב' . א"ל רב חנן ברב חסדא לרב חסדא כו' א"ל הכי אמר אבוה דאמך (פרש"י רב חנן בר רבה (צ"ל רבא) שהיה חמוה דרב חסדא בי' יוחסין (חולין ס"ג סע"א) ושם אמר רב חסדא בשמו . וראיתי בפ' ו' יוחסין דפ"א ע"ב רב אחא בר אבא היה חמיו ובשס"ת ס"א רב חנן בר רבא . א"ר חסדא הזינא לתילי דרב חנן בר רב כו' אמר רב חנין בר רבא ע"פ קי"ז סע"א : כשיאה שכיב א"ל רב חסדא לר"ח בר רבא כפי אסיתא וקום עליה ואחוי קריעה אלו מגלחין ד"ב ב' : (וצ"ע איך נוה כך לחמיו) א"ר יוחנן ברכות כ"ח א' . ע"ל רב ענן בר רבא . רב היה חמיו (ע"ל רב חנן בר אבא : אמר רב ר"ה ל"א א' ושם לפני זה אמר רב ענן בר רבא אמר רב ובשס"ת ס"א רב חנן בר אבא וכ"כ כי לא תמצא עוד בש"ס ענן בר רבא : עירובין ד"ה סע"ב אמר רבי ט"ס. וצ"ל אמר רב : וד"ו א' ט' א' אבל עטן ההוא בשבת ד"ט א' א"ר חמא בר גוריא אמר רב . אמר

חלפתא קרויא תלמיד רבי חייא בר אבא (ע"ל אבא חליפא · (חלפתא
רבי שמואל בנו : (חלקאי רב סמא בנו : (אבא חלקיה בר בריה
דחוני המעגל תענית פ"ג דף כ"ג סע"ב ע"ש מעשיו · קבורתו (ע"ש)
כתב ג"כ אות א' הוא מכוח ע"ה שהלך אחר אשתו ורצה אבא חלקיה
להראות כי מה שעשה הוא לכוונה ולמוטב וכשבאו אליו החכמים בעד
המטר בפ' סדר תעניות (דף הנ"ל) גם הראה חסידות אשתו כי
עניה קדם לעננו והיא גללפונית דהמלאך קדם לבא אצלה מלבא
לחכוח בעלה ועוד זכות אחרת דאשת חלקיה מצלי על בריוני דלהדרי
בתשובה · ואיהו מצלי דלימות עכ"ל · ועניינו עיי' ויקהל משה
דמ"ד מ"ה מ"ו · רב חלקיה בזמן רב (בש"ר אחא שקלים פ"ב :
עירובין פ"ק ורבי אלעזר ורבי סימון קדושין ל"ג ב' : רבי סימון
שאל שקלים פ"א · בש"ר סימון מ"ש פ"ד · ורבי פנחס בש"ר
הושעיה מ' איכה כ"ג ג' · רבי פנחס בר חמא בשמו · רבי חלקיה
אבוה דרבי מנימן בזמן רב (ע"ל מניומי : רבי חלקיה אביו של
רבי מני בזמן רבי אלעזר : (רב חלקיה מהגרוניא יבמות ט' א'
הוריות ח' א' : (רב חלקיה בריה דרב אויא ב"מ פ' השואל דל"ו
ב' : (רב חלקיה בר טוביה ורב מניומי בר חלקיה ורב הונא בר
חייא יתבי פ' הנזקין נ"ז א' מכות פ"ה ב' : ובפ' השורק דל"ז
א' : ובפ' בכל מערבין כ"ח ב' : יומא ס"ג א' בר טובי : ובזבחים
קי"ד סע"ב רב חלקיה דבי רב טובי : ובנוסחאות שם"א נ"ל א"ר
חלקיה בר טוביה : ורב חייא בר רב ורב גידל בר מניומי ע"ש ·
אולי יומא אחיו : (חלקיה הדרומה רבי פנחס בשמו תנחומא ר"פ
קדושים : (חס אבא בנו ע"ש רבי חייא ברבה בר נחמני כי טעות
הוא : רב חמא בר ביסנא (ובפ' אעפ"י ביסא) אביו של רבי אושעיא
רבה בימי רבי · והלך אחר הנשואין לבית רבו וישב שם י"ב שנים
וכשחזר לא היה יודע ביתו ומלא בנו הקטן וקרי עליו רמי בר חמא
החוט המשולש (וכתבו התו' זהו בזמן שכל ג' בחייהם וכולם חכמים)
פ' אעפ"י דס"ב ב' : רבי יהודה בן פזי בשמו : רבי יוסי בר חנינא
ורבי יעקב בר אחא בשמו שביעי' פ"ב ל"ג ד' ורבי יעקב בר אידי
ורב יצחק בר נחמן יהביה ליה דינר ויהיב לענייס סוף פאה ושקלים
פ"ה : א"ל רבי ישמעאל בר' יוסי בן חלפתא פ"ב דנדה די"ד ב'
ובעא לרבי ישמעאל בר"י ירושלמי נדה רפ"ב : חולק עם בר קפרא
ונשאל אם שמע רבי אושעיא מאביו או מבר קפרא (ע"ש) · בשם
רב (מ"ר ר"פ ויקרא דקס"ח ב' : (רבי מריכוס בא לפניו · רבי
חמא בר אושעיא : רבי חמא (הכהן) אביו של רבי חנינא שאמר
רבי שישב רבי חנינא בר חמא בראש (ע"ש) ורבינו חננאל כתב כי
זה רבי חמא היה בנו של רבי חנינא בן דוסא (ע"ש) רבי חמא הכהן
אביהם של רבי ברכיה ורבי פנחס מ' (ומצינו רב שמואל בר חמא
הכהן · (רבי חמא ברבי חנינא ברכות ט"ו ב' ע"ז ב' ב' דברים
בילה פ"ב י"ו א' נדה ע"א א' · ובתענית ז' א' א"ר חמא א"ר
חנינא מ"ד ברזל בברזל נ"ל א"ר חמא בר חנינא וכ"ה בע"י ובסנהדרין
דל"ה א' מה"מ א"ר חמא בר חנינא כנ"ל רש"ל · ובפר"ע דפ"ח
א' בר חנני נ"ל חנינא וכ"ה בע"י : ובתענית פ"ג דכ"ה סע"א ר'
חמא בר חנינא גזר תענית ולא אתא מטרא א"ל והא ריב"ל גזר
תעניתא ואתא מטרא אמר להו הא אנא והא בר לואי (פרש"י
הוא עדיף מינאי) כו' ובעו רחמי ולא אתי מטרא כו' אמר רקיע
כסי פניך לא כסו אמר כמה חציפין פני רקיע כסי' בעיבא ואתא
מטרא· ועגין כזה בירושלמי · ר' חנינא (סתם שהוא בר חמא)
עם ריב"ל ע"ש · בס"פ חביות קמ"ז ב' ר' חמא ב"ח ורבי יוחנן
בעיי' ר' יוסי ב"ח מש"ש · ר' ברכיה בשמו · עם ר' הושעיה סוף
פאה · מפרקיה דר' חייא בר אבא שמיעי לי סנהדרין כ"ט א'
אר' יצחק ברכות פ' : ר' לוי בשמו ב"ר פ"ך דף ג' סע"ב ויצא
פס"ה ע"ז א' כ"ד א' · קפ"ז סע"א · ר' לוי בר חמא בשמו
זבחים כ"ג ב' וברפ"ב דתענית פליגי · או לוי בר לחמא אר"ח ב"ח
ר"ה כ"ט ב' · רבי נתארח עמו נידה ל"ק א' · נ"ע כי אביו ר'
חנינא ישב בראש אחר מיתות רבי · ר' שמואל בר נתן בשמו ·
רב חמא (והגי' שלפנינו רב אחא ובע"י הגי' רב חסדא) אמר
עליו רב אחא בר יעקב אמבר עלמא בידא דטפשאי שלא ידע להשיב
לשבור מלכא קבורה מן התורה מנין סנהדרין (פ' נגמר הדין מ"ו
ב' ובע"י הגי' אמר ליה רב אחא ב"י ובגמרא הגי' אמר רב אחא
ב"י נראה כי ליה ט"ס מדאמר התם הוי ליה למימר כו' דאם היה
מדבר עמו כמשמעות לשון אמר ליה הל"ל הוי לך למימר · אר'
חמא אר' אלעזר תענית י"ו ב' · אמר אמימר משמיה דרב חמא
רב חמא זה לא ידעתי מי הוא : רב חמא בר בוזי קמיה דרבה
(נ"ל צ"ל רבא (ורבינא יתבי קמיה דרבא אמר רבינא לר"ח אמרת
בש"ר יוחנן וקרא להו רבא דרדקי ב"ב י"ו ב' ובע"י הגי' בר בוזנא ·

ורבינא אקלעו לבית ריש גלותא ברכות נ' ע"א · רב חמא בר אבא
בזמן ר' אבהו (ל"מ · רב חמא בריה דרבה בר אבוה (עירובין ג'
א' רבי חמא ב"מ ק"ה ב' · שלא ע"י אבימי בר' אבהו מעות לב"ת
כתובות פ"ה א') בזמן ר' אבהו · רב חמא בר אדא שליח ציון פ'
א"נ שכל שלא היה עולה לירושלים בימי ר' יוחנן כ"כ יוחסין ט"ס
בדבריו כי כן הוא בפ' א"נ דכ"ה ב' א"ל רב נחמן לחמא בר אדא
שליח ציון (פרש"י רגיל הי' לעלות לירושלים) כד סלקית להתם
אקיף וזיל אסולמא דצור וזיל לגבי ר' יעקב בר אידי ושאל ממנו
כו' · אדא"ל נה כנשיה דר' יעקב בר אידי אשכח לר' זריקא ·
פרש"י לחמא בר אדא כך שמו אם כוונתו חמא שמו הלא הרבה שמם
חמא ואם כוונתו לחמא שמו נ"ע כי ל' הוא פעולה · ובערוך
הגי' שלציון פי' שליח ציון שהיה הולך תדיר לא"י עכ"ל : רב חמא
בר גוריא · (ר' אבין בר הונא בשמו : גוריא בר חמא אולי בנו
רב הונא אר"ח ב"ג אמר רב תולין בשבת · אמר ר' חסדא בשמו
מכות ע"ה א' : אר' חלבו אר' חמא ב"ג מגילה י"ק ב' י"ט א' ·
אר' חלבו אר"ח ב"ג אמר רב נירה ל"ז א' · ור' חלבו בש"ר חמא
בר עוקבא בש"ר יוסי בר חנינא ע"ש · ר' מניומי בר חלקיה בשמו :
עיי' נחמן בר גוריא · אמר רב ע"ל רפ"ק דשבת ט' א' כמה הלכות
ועירבין ט' א' מ"ו ב' ס' ע"א כילד מעברין · ובפ' מי שהוציאו
מ"ט ב' · אמר רבה אר"ח ב"ג אמר רב נ"ל תיבת אמר רבה ט"ס
או נ"ל בר ירמיה מ"ק י"ב סע"א · ע"ז ט"ז ב' · אמר רבא בר
מחסיא אר"ח ב"ג אמר רב שבת ד"י ב' כמה דברים רבה ברב הונא
קראו רבותינו עיי' מרי בר מר · אמר רבה בר ירמיה אר"ק ב"ג
ע"ז ע"ז ב' ע"ל · מותיב לשמואל ב"ק צ"ט ב' יבמות מ"ס ב' ·
רב חמא בר טוביה טעה ב"ב דברים בפ' ד' מיתות (דנ"ג ב' שטרף
בת כהן שזינתה בחבילה זמורה ואין דנין אלא בזמן לישכת הגזית
ובתפילה של אבר) והוא מן אמוראים אחרונים · אולי חלקיה
אחיו · רב חמא בר עוקבא בזמן ר' זירא · (אביי בשמו פ' י"
יוחסין דע"ב א' · איבו נכד רב בשמו · ר' חלבו בשמו : ר' חמא
בן גורוא בשמו · ר' יונה אר' חמא בר עקיבא ירושלמי פ' בכל
מערבין · בשריב"ל בירושלי יומא פ"ב : אר' יוסי בן חנינא פ' י'
יוחסין ע"ב א' ובפ"ב דכ"ה א' בר' עקיבא ט"ס ובפ' מקום שנהגו דנ"ב
ב' לולב הגזול ל"ז ב' מכות ס"ב א' וירושלמי גיטין פ' הנזקין מ"ו סע"ד
רבי חמא בר עוקבא ורבנן הוי יתבי ומתקשיין כו' עבר רבי לוי
אמרי הא מרי דשמעתא נשאליכהו אמר לוי בש"ר חמא · רבה
ס"פ חיי שרה כתב ידי משה מ"ש לוי בש"ר חמא זה איכו רבי חמא
בר עוקבא ר"ל שהרי רבי חמא בר עוקבא היה מתקשי ופשיט ·
בש"ר שמעון בן לקיש ירושלמי פ' כלל גדול ושבועות פ"ז וע"ז פ"ב :
רב חמא אבוה דרב יוסף זקנו של רבא (בעא אבוה דרב יוסף בר
חמא מרבה בר נתן · סנהדרין פ"א א' · רב חמא בר ברתיה
דחסא (ובע"י דחמא) אשתעי לרב נחנא כי רבה בר נחמני אגב
שמדא נח נפשיה ב"מ פ"ו א') אדם גדול בזמן רב נחמן (ר"ל חסא
היה אדם בזמן רב נחמן ע"ש · (חמא בר חסא רב אבדימי בנו :
רב חמא מנהרדעא בזמן רב פפא ר"י בנהרדעי' ט"ו שנים (אחר
מות רב נחמן בר יצחק עיי' ה"א ד"א קי"ז · אמוראי דנהרדעא
סנהדרין ספ"ק י"ז ב' ותו' ב"ב ז' ב' : א"ל רב פפא כתובות פ"ו
א' · רב חמא בר יוסף בזמן רב פפא ומת בקלרות שנים (לא
ידעתי אנא מלא זה שמת בקלרות שנים כי רמי בר חמא מת
בקלרות שנים ע"ש : א"ר אושעיא נידה י"ט א' · ע"ז מ"ד ב'
פרש"י רבי אושעי' רבו סנהדרין ט"ז א' קי"ב א' ברבי יוסי · כי
אתא רב דימי אמר בשמו ע"ז י"ד ב' : שאלו אותו רבי חייא (בר
אבא כ"ה בבבלי) ורבי יסא ורבי אימא בחמת דגרר כו' וא"ר יוחנן
כו' ור"ל כו' ירושלמי פ' הדר ד"ג ג' : אבל בבבלי שם דס"ה ב'
שאלו לרבי חייא בר יוסף : רב חמא בר מארי : (רבי חמא אבי
של בר קפרא עיי' מריכוס כי ט"ס הוא : (רבי חמא בר פפא
סוכה מ"ט ב' : בש"ר יהודה בר' סימון מ' קהלת קי"א ב' · ומ'
חזית ל"ב ב' : א"ר פנחס בש"ר חמא בר חנינא בר פפא : (רבי
חמא בר חנינא בר פפא עיי' לפני זה : (רב חמא בר אשי (עיי'
חנין : (רב חמא בר שקלא (עיי' רבי חנינא : (רב חמא דכפר
תחומין ורבי יהודה אמר בשמו ומ' חזית י"ו ד' רבי יודן בנו : (חמא
אלו שם אביהם חמא · אבא בר חמא : אדא : אחא : אבימי :
רבי אמי : זעירי : רבי חנינא : רבי יוסף : רבי יעקב : רבי
לוי : רבה : רמי : ר' תחליפא חמיו : רב חנא בגדתאה והיוחסין
כתב או רב הונא בגדתאה שם עירו (בגדד החשובה בבבל משחרב
בבל רש"י פ' הרואה כ"ד סע"ב ע"ל רב המנונא) פי' אחר בעל
אגדה (רש"י יבמות פ"ז א') עלה לגבי רב יהודה פ' הרואה שם

וס"פ

ידו' ע"ז רפ"ב : ורבי יוסי בר' בון בש"ר שמי שם נזיר דל"ג
רע"ג : ובערלה רפ"ב בר לוליבא אמר לר' חנניה : רבי חייא בר
נתן בזמן רבי יוחנן (ובפסחים פ' כ"ש מ"א סע"א בריה דרב נתן
אמר רב חסדא וצ"ע אם היה בזמן רבי יוחנן כי נראה דרבי חסדא
היה אחר רבי יוחנן ומכ"ל דהיה בזמן ר"י (ע"ש : רבי חייא בר
יוספתא וב' חביריו (הונא בר מנוח (ע"ש) ורבי שמואל בר אידי)
מתו על שהיו מלעיגי' על רב פפא (פ"ק דתענית ד"ט סע"א
מווסתינא שם מקום רש"י ובזבחים ספי"ג דקי"ב א' מיוסתינא פרש"י
מקום • הוי שכיח קמיה רבא : רבי חייא בר גמדא בזמן רבי
יוסי בר חנינא פ' אעפ"י (ל"מ שם) היה מגנדר בעפר אי' סוף
כתובות • (אמר נרקה מפי חבורא חולין ד"ל א' : שבת ג' א' •
תמיד נשחט פ"ד א' ופ' אלו דברים דע"ג ב' • א"ר אסא מגילה
ל"א ב' • פריב"ח סוטה ז' ב' : א"ר יוסי בן שאול אמר רבי אלו
מגלחין דף"ב א' ר"ה כ"ד א' ל' א' • רבי חייא ברונא ורבי ייסא
הוא רבי אסי : (רבי חייא בר יהודה ואמרי לה רב הונא בר יהודה
ואמרי לה רב חננא בר חייא אמר לרב יהודה כתובות כ"א א' :
בנו רבי שמואל (ע"ש • רבי חייא בר זוא מקסרין (ל"מ : (ר'
חייא ברמזא ירושלמי ברכות פ' א"ע יחייכו מיומים כו' : ר' חייא
בר אבויה (אמר כל הבא על הגויה כאלו מתחתין בע"ז כו') ואמר
שראה גלגולת של יהויקים והיה כתוב עליו זאת ועוד אחרת זקנו של
רבי פרידא אשכח גלגולת בשערי ירושלים והיה כתוב עליו זאת ועוד
אחרת והטמינו בתיבתו • ואשתו שרפה אותו פרש"י בפ' חלשרפים
דפ"ב א' רבי חייא בר אבויה זקינו של רבי פרידא חלק ק"ד ב' :
כתב ג"כ זקנו של רבי פרידא תקן את יהויקים לכן חס עליו ואשתו
היתה מכילון עתליה השוכאה זרע מלוכה ולקיים זאת ועוד אחרת •
הגס כי כתבנו כי רבי תולפית היה גלגול יהויקים ע"ש אות פ' :
(רבי חייא אבוי ורבי ברכיה בש"ר יוסי בן נהוראי • רבה פ' אמור
ר"פ ל' : (רבי חייא דכפר תחומין ורבי ברכיה פאה ט"ו ד' קומי
רב שם פי"א דתרומות • קומי רבי שבת ד' ע"ד פ"ב ענין ההוא •
ור' אבהו : (ר' חייא בריה דר' שובתייה ירושלמי כילד מעברין
כ"ב ג' וביבמות ספ"ב בר' שבתי : (רב חייא בר עמרם בכורות
ל"ו סע"ב : (רב חייא ברב איקא ט"ס ע"ל חיננא : (ר' חייא
בר אחא עיי' ר' מנא : (ר' חייא אביו של ר' אחא : ר' תנחום
בר אבא בשמו : (ר' חייא בריה דרב ייבא ס"פ לולב הגזול דמ"ב
ב' ע"ל : תנין בר ייבא אולי א' הוא ובאלפסי הגי' ר' חייא בר אבא
בריה דרב אויא : (ר' חייא בר זעירא רבה נשא פי"א דרמ"ג ג' :
(ר' חייא בריה דרב כהנא ובש"י רב חייא בר כהנא תלמיד רב וע"ל
חזקיה : אבל ל"מ זכרו בש"ס : ואולי בש"י ט"ס וצ"ל רב חיננא
בר כהנא שאמר בשם רב וזה האות כי ש"י לא זכר את רבי חיננא
בר כהנא בתלמידי רב : (ר' חייא בר יעקב תנחומא עקב : ר'
חייא בר עוקבא בש"ר יוסי בש"ר חנינא ירושלמי גיטין פ"ג דמ"ה
א' : ויש מר עוקבא בר חייא : (ר' חייא בר טוטם רבנן דקסרין
אמרו בשמי תרומות פ"ח דמ"ה ג' : (ר' חייא קרא בש"ר שמואל
בר נחמן מדרש איכה דע"ה ג' פי' מ"כ שהיה בקי במקרא ע"ל חנינא
קרא : (ר' חייא בר' ינאי מ' מגילה דקכ"ו ב' : (רבי חייא
קטופסאה משמיה דרב : ורב ספרא משמו בילה פ' משילין דל"ח
ב' : רבה בנו : (ר' חייא בר גוריא נידה פ"ז דכ"ה ב' : ר' חייא
דציפורין ע"ל רב הונא לפוראה : (ר' חייא בר תנחום עיי' רבי
תנחום בר חייא : (חייא חוזאה ר' שמעון בנו (חייא כתובה ר'
יצחק בנו : (ר' חייא : ר' הושעי' בר' חייא : רב משרשיא
בר"ח : חייא אלו אבותיהם היה חייא : ר' אבין : רבי אדא רב
אמי : רב אסי : ר' בנימן • רב חיננא : רב יוסף : ר' יצחק :
לוי : מנימן : מר : מר עוקבא : רב ענן : רב שמואל : ר'
שמעון : ר' תנחום : (ר' חילא בש"ר ינאי ירושלמי ע"ז פ"ד :
(חייתא לוי בנו : חילפא בלשון ירושלמי הוא אילפא בבבלי כ"כ בעל
הפירש ע"ש בכתובות ל"א א' וקדושין כ"ק ד' עכ"ז כתבתי כ"א
במקומו : (חילפא בר אגרא ע"ל חלפתא : חילפי בר בריה דר'
אבהו (שמעית קלא דר' בכורים רפ"ב דס"ד רע"ד ובמ"י תילים
רמז תש"ה ענין זה ר' חלפתאי בש"ר חונא : חיפה (ע"ל איפה)
יצחק בר חיפא למ"ז : רש"א כו' תקנו עליה במערבה אר' חגא
מאי חוכה רב פפא ורב הונא ברב יהושע היינו חוכה שבועות העדות
ל"ד ב' : תקנו עליה במערבה (ע"ל ר' יוסי בר חנינה) : (תלפתא
בר אידי ור' חייא בש"ר יוסי רבה מצורע קפ"ב ג' וענין ההיא ברבה
איכה דע"ט ר' חלפי בר זביד ור' ברכיה בש"ר איסי : (אבא תלופא
קרויא בעא מר' חייא בר אבא פי"כ קכ"ו א' ובירושלמי רפ"ד דמ"ב
תני אבא בר קילכיי בר קרויי כו' ר' חייא בר ווא הוה ברומי כו'

מאן דסורו לן חלפיי בר קרויי : (אבא חלפי משום אבא חגרא
אביו דרך ארץ פ"א : (חלפיי הוא אילפא בבבלי (ע"ש : רבי
הונא ור' אחא בש"ר חלפיי מ' קהלת דכ"ב ד' שאל לר' יוסי ולרשב"ל
ערלה פ"א דס"א וענין ההוא שאל לר' יוחנן ולרשב"ל ירושלמי נזיר
פ"ו משנה ג' : א"ל ר' יוחנן תרומות פ"ו : ר' הילא ור"א בשמו
מעשרות פ"ב : ר' יונה אשכח בכנקסו שם : ור' יוסי בר חנינא
שם פ' הגוזל בתרא : ר' יודן בר חלפיי : ר' סימון בשמו שביעית
פ"ו : (חילפי בר סמקאי בנו ר' חלבו : חיננא עיי' לקמן אצל
חנינא : (ר' חנינאי (ע"ל ר' חנניה בן חנינאי) נזכר בפר"א
פמ"ט : ר' חנינאי בש"ר לוי תנחומא תזריע : ר' חלבו ואתעקר
מפרקיה דרב הונא (ע"ש : ור' אבא בר עלאי בשם רב : בשם
ר' אבדימא דמן חיפא : בש"ר אלעזר בן תורתא : רבי ברכיה
בשמו : ועיי' ירושלמי ברכות ה' ב' : ר' ברכיה בנו : אר' הונא
כמה דברים ברכות ו' ב' מ"ק ד"ו א' : ורב חונה ורב בשם רבי
חייא רבה שקלים רפ"א : ורב חלבו מטיבה : בש"ר חמא בר
עוקבא בש"ר יוסי בר חנינא ירו' מגילה פ"ב ע"ש : אר' חמא בר
גוריא : בש"ר יוחנן בש"ר ירמי' ר' חנינא בש"ר מיישא חייא בש"ר
סימאי ירושלמי ברכות ג' ד' : ר' יוסי בר חנינא ע"ל : ר' יוסי
בר מנישא מגילה פ"ב : שאל לר' יצחק נפחא גיטין ס' א' : בש"ר
ירמיה ע"ל : בש"ר ישמעאל בר נחמיה : כשקלה אכריז רב כהנא
נדרים מ' א' : ר' מתנה ירו' מגילה פ"ב : בש"ר סימאי ירו'
ברכות ג' ד' : ור' עוירא : אמר עולא בירא הוא : ורב ענן בשם
רב : ור' פרנך בש"ר יוחנן : בשם רב ע"ל : בעא מר' שמואל
בר נחמני פי"כ קכ"ג א' : (ר' חלבו מטיבה בש"ר אבדומה דמן
חיפא ירו' ברכות פ"ד ד"ח ב' ור' חלבו ור' ברכי' ור' יסא ע"ש :
(ר' חלבו בן חילפי בר סמקאי ב"ר ויראה דכ"ז ב' : (ר' חלבו בר
חנן בשם רב ירו' ר"פ ג' שאכלו : (חלוב : רב הונא ור' יצחק
בניו : (חלוון : רב הונא בנו : (חלוקה : ר' יוסי בנו : ורבי
צדוק : (חלי : ר' יוכתן בנו : (חלכוסי : ר' חנניה בנו :
חלפא חלפי ע"ל חילפא : ר' חלפתא (במשנה תענית פ"ב ה')
אביו של ר' יוסי ור' שמעון : היה בזמן הבית ואחר החורבן וראה
ר"ג הזקן כדאי' ר"פ כ"כ (קט"ו א') ור"ג דיבנה : והנהיג
בציפורי (תענית די"ו ב' ר"ה ד"ז א') אר' יוסי מודה אבא חלפתא
פ' אלו נאמרים (דל"ד א' בכורות ד"ו א') פרש"י מודה אבא ששמו
חלפתא : אר' יוסי כשהלך אבא חלפתא ללמוד תורה אצל ר' יוחנן
בן נורי ואמרי לה ר' יוחנן ב"כ אצל אבא חלפתא (פ' מרובה ע' א'
ופח"ה כ"ו ב') ואלעזר בן מתיא וחנניה (בן) חכינאי (עמדו על אבנים
שהקימו : ור' חנינא בן תרדיון : ולא הוזכר עוד במשנה וחביריו ר"מ :
כתב יוחסין טעות ביד האומר כי חלפתא איש כפר חנניה הוא אביו
של רבי יוסי כי היה בדור רבי אחר החורבן תלמיד ר"מ ובפ' האורג
(דק"ה ב') רבי שמעון בן אלעזר אומר בשם רבי חלפתא (וכ"ה
גי' האלפסי וגי' שלפנינו חילפא) בר אגרא שאמר בש"ר יוחנן בן
נורי אולי זה היה אביו של רבי יוסי ואולי רבי יהודה בר אגרא אחיו
ע"ש : (וז"א כי רבי יוחנן בן נורי למד מר' חלפתא אביו של רבי
יוסי ע"ל ור' חלפתא בר אגרא אמר בש"ר יוחנן בן נורי : חלפתא
בן אגרא (עיי' לפני זה בש"ר יוחנן בן נורי : רבי חלפתא איש
כפר חנניה נזכר פ"ג דאבות (ע"ל ר' חלפתא) ס"פ הפועלים (דצ"ד
א' אבא חלפתא) אומר בש"ר מאיר כתב יוחסין נראה כפר חנניה •
הוא כפר כנה כפי הנראה בפ"ט דשביעית : (אמר שאלתי את שמעון
בן חנניה ששאל את בנו של רבי חנניה בן תרדיון ואמר כו' ובתו
אומרת כו' וכשנאמרה דברים לפני רבי יהודה בן בבא אמר יפה
אמרה בתו (תוספתא כלים פ"ד ע"ל בדוריה בגא"י כפר ענן שם
קבור רבי חלפתא איש כפר חנניה ומכבה ואילן סנדיון וב' קברים בני
רבי חלפתא רבי יוסי ורבי שמעון עיי' רבי יעקב איש כפר חנניה
ואולי בגא"י ט"ס וצ"ל כפר חנן או חנניה • ורבי יוסי ורבי שמעון
הם בני רבי חלפתא הנ"ל לפני זה : רבי חלפתא בן רבי יוסי בן
חלפתא ע"ש ומת בחיי אביו : רבי חלפתא בן שאול (ברכות כ"ט א'
זבחים ל"ג ב' • ירושלמי בכורים ס"ד רע"ד ברכות ד"ג סע"ג וספ"י
דתרומות ובמה טומנין וספ"ק דמ"ק) תלמיד רבי ואחיו יונתן ורבי
יוסי (ע"ש) רב תחליפא בר שאול מ"ק ד"י א' מכות ז' ב' ואולי
א' הוא : רבי חלפתא דמן רדפא בזמן רבי יוחנן : (רבי חלפתא
דמן הונא (ס"א חיפא) א"ר יוחנן לבניו הכי אמר אבוכן (משמיה
דרב ס"א) פ' המגרש דפ"ו ע"ב וענין ההוא בירושלמי פ"ג דיבמות
ד"ה ע"א דמן סוה ט"ס : (חלפתא קסריא ב"ר וירא ספ"כ דכ"ז
א' פי' מ"כ מקום קסריא ומ' הזית פ' נפת תטופנה דף"ז א' רב
הונא ורבי חלפתא קיסריים בשם ר"ל • ואולי הוא רב תחליפא :

אבא אמר בשמו פ"ד דכלאים רבי חנינא אולי אחיו : רבי חמא אולי אחיו וקרוב לומר כי א' הוא וע"ם (ע"ש : כי סליק אמר שמעתא דרב קמיה רבי יוחנן גיטין ל"ט א' · פא"ט כ"ה א' · תנא קמיה רבי יוחנן חולין מ"ה א' · כירה מ"ה א' · בילה ל" א' : בעא קומי רבי יוחנן ירושלמי רפ"ו דברכות : יהבי ליה זוזי אמלחא לסוף אייקר מלחא · אתא לקמיה דר' יוחנן פ' הזהב דמ"ח ב' : רב יצחק אולי אחיו · רבי לוי ע"ל · רבי מאישה ע"ל : מסתמיך אכתפיה דרב נחמן בר יצחק ע"ל רב אחא בר יוסף : קמיה ר' נחמן ביצה ל"ב ב' · בשם רב (ע"ל · אמר שמעתתא דרב קמיה דשמואל פ' במה בהמה נ"ג א' · בעא משמואל יבמות כ"ח סע"ב · אמר לשמואל הלכתא כוותך או כרב א"ל כרב פ' כל גגות ל' ב' · היסב לר"ל תמורה ז' א' · רבי חייא בר פפא (בפאד"מ דל"ד ב' מנה"מ א"ר חייא בר פפא כתב מהרש"א נ"ל רב אחא בר פפא וצ"ע למה מגיהה כן ואולי כי הסב שהוא א' מן י"א בני רב פפא ולא היה לו בן שמו רבי חייא אך צ"ע למה לא הגיהה בפ' מרובה ד"פ ע"ב רבי אבא בר פפא בש"ר חייא בר פפא בש"ר אחא בר פפא ועוד דהא אמר רבי חייא בר פפא בש"ר אחא ב"פ · גם בירושלמי ר"פ כילד מברכין רבי חייא בר פפא קמיה רבי זירא וקשה הדבר להיות טעות בג' מקומות · (רבי חייא בר פפי ורבי יהושע דסכנין בש"ר לוי רבה פ' מצורע פי"ח דקפ"ד ד' : רב חייא בר (רב) הונא תלמיד אביי ורבא (חזינא לאביי ורבא דמצלי אצלוייהו ס"פ א"ע דל"ד ב' : חזינהו דפסעי ג' פסיעות בכריעה יומא נ"ג ב' : (רבי חייא בריה דרב הונא פסחים פ"ג מ"ד ב' : משמיה דרבי יוחנן מכות ל"ו א' : רבי חייא בר הונא כ"א קונא בפ' עד כמה בבכורות שרצו רבה ורב יוסף ות' זוגי דרבנן לשאול מהנו הלכות כו' (אבל הגי' שלפנינו רב הונא בר חייא ע"ש : רב חייא בר אמי הכהן (בשם עולא ברכות ח' א' · אמר אביי כיון דשמעתי מ"ש רבי חייא בר אמי משמיה דעולא · שבת י"ז ב' ובדע"ט א' ועכין ההוא בגיטין פ"ב דכ"ב א' רב חייא בר אסי משמי דעולא ט"ס וצ"ל בר אמי ובשס"ק ל"ת · חגיגה כ"ה ופ' ג"פ קמ"ג א' ע"ז ל"ז א' · משמיה דאולפנא (ע"ש) עירובין דכ"ח ב' · ורב יוסף פ' האורג דק"ו א' · לא ידעתי מנ"ל שהיה בר אמי הכהן כי אמי הכהן נקרא בכ"מ רבי אמי ורבי חייא בר אמי בכ"מ לא נזכר ברבי אמי והרבה הם שנקראים בר אמי ע"ש : רבי אמי בר חייא אולי בנו הוא · (תני רבי חייא קמיה דרבא כו' א"ל מ"ע לא מתנית (פרש"י למה לא תנית קמיה דרבה והיית יודע כמוני) זמנין סגיאין תניתי קמי מר ומפי רבא ואמר לי כו' כריתות פ"ו דכ"ה סע"א : רבי חייא זה לא ידעתי מי הוא ואולי הוא ברב הונא הנ"ל שהיה תלמיד אביי ורבא אך ר"ח ברב הונא נקרא רב חייא וזה נקרא רבי חייא : ומ"ש ומפי רבא וכ"ה בברכת הזבח אין לו שחר וברש"י נראה שצ"ל ומפו רבה · גם ברכות ס"פ א"ע דל"ד ב' אמר רבי חייא אמר רב ספרא : רב חייא בר חייא כן הביא היוחסין דנ"א סע"ב ולא הראה מקומו בש"ס היכי ונראה דכוונתו על מ"ש בפ"ב דע"ז דל"א א' א"ר חייא בריה דרבי חייא בר נחמני א"ר חסדא אמר רב ואמרי לה א"ר חסדא אמר זעירי ואמרי לה א"ר חסדא אמר לי אבא בר חמא הכי אמר זעירי הלכה כר"א ועיי' בסמוך ותראה כי טעה : רבי חייא בריה דרבה בר נחמני תלמיד רבי ישמעאל האמורא כ"כ יוחסין דנ"ב א' : (בסנהדרין פ' בס' דס"ט רע"ב א"ר חייא בריה דרבה בר נחמני אמר רב חסדא ואמרי לה אמר רב חסדא אמר זעירי (נ"ל שצ"ל א"ר חסדא אמר רב ואמרי לה כו' וברכות פ' כילד מברכין דמ"ג סע"א אמר רבי חייא בריה דאבא (נ"ל דרבה) בר נחמני אמר רב חסדא אמר רב ואמרי לה אמר רב חסדא אמר זעירי : וס"פ כל הצלמים דמ"ט ב' א"ר חייא בריה דרבה בר נחמני אמר רב חסדא אמר זעירי הלכה כר"א א"ד אמר רב חסדא אמר לי אבא בר רב חסדא הכי אמר זעירי הלכה כר"א : ושם פ' רבי ישמעאל ד"ם סע"ב א"ר חייא בריה דאבא (נ"ל דרבה) בר נחמני אמר רב חסדא אמר רב ואמרי לה א"ר חסדא אמר זעירי הלכה כר"ש א"ד א"ר חסדא אמר לי אבא בר חנן הכי אמר זעירי הלכה כר"ש · והיוחסין אות א' בפ' רבי ישמעאל א"ר חסדא אמר לי אבא בר חם פי' רב צמח גאון בר פלטויה בערוך שלו כי הוא שם חכם עכ"ל : לא תמצא אבא בר חם בפ' רבי ישמעאל כ"א כפי שהעתקתי פה וראה בעיניך כי טעות הוא · ובדל"א א' בפ"ב דע"ז א"ר חייא בר' חייא בר נחמני אמר רב חסדא אמר רב ואמרי לה א"ר חסדא אמר זעירי ואמרי לה א"ר חסדא אמר לי אבא בר חמא הכי אמר זעירי הלכה כר"א : כא ונראה לדעתי בלי ספק דא"ר חייא בריה דרבי חייא בר נחמני

נ"ל אמר רבי חייא בריה דרבה בר נחמני כאשר נזכר בכל המקומות הנ"ל וטעה היוחסין · במה שהביא רבי חייא בר חייא כי לא נמצא בכל הש"ס רק במקום הנ"ל שהבאתי וכבר הראיתיך שט"ס הוא · גם היוחסין הביא אבא ברב חסדא ואבא בר חנן ואבא בר חמא הנזכרים בע"ז הנ"ל ולא נמצא זכרים בכל הש"ס · גם תמצא בר"ה פ"ד דל"ד סע"ב אמר רבה בב"ת א"ר יוחנן מודים חכמים לר"ג שמעה (רבי שם"ה) חייא בריה דרבה בר נחמני אזל אמרה לשמעתא קמיה רב דימי בר חנינא א"ל הכי אמר רב · ומ"ש היוחסין תלמיד רבי ישמעאל האמורא אין אלו אלא דברי נביאות שהיה תלמיד רבי ישמעאל אמורא ונראה כי יצא לו זה דאי' בפ' ג' שאכלו דמ"ח סע"ב רבי חייא בר נחמני תלמידו של רבי ישמעאל משום רבי ישמעאל עכ"ל · ואחר שראה בעל היוחסין דמצינו שאמר רבי חייא בריה דרבה בר נחמני בשם רב חסדא ובשם רב דימי בר חנינא שהיו הרבה דורות אחר ר' ישמעאל התנא ואיך אמרו בברכות שהיה תלמידו של רבי ישמעאל אלא ע"כ דרבי ישמעאל זה הוא אמורא · ראה גם ראה כי טעה בשתים כי ענין ההוא שאמר רבי חייא בר נחמני משום רבי ישמעאל הנזכר בפ' ג' שאכלו הוא נזכר במכלתא פ' בא פ' י"ו ד"ה א' וידוע כי המכלתא חברו ר' ישמעאל חבירו של ר"ע שהיה תנא ועוד כי בפ' ג' שאכלו ובמכלתא אמר רבי חייא בר נחמני לא בר רבה בר נחמני א"כ לא אחד הוא כי אותו של המכלתא ובפ' ג' שאכלו הוא רבי חייא בר נחמני שהיה קדמון תלמיד רבי ישמעאל התנא וזה שנזכר בסנהדרין ור"ה ובע"ז הוא רבי חייא בריה דרבה בר נחמני לא היה תלמיד רבי ישמעאל התנא ולא תלמיד רבי ישמעאל אמורא כי לא תמצא רבי ישמעאל סתם באמוראים דוק ותשכח כי טעה בד' או ה' דברים גם בשם"ת לא תקנו בג' מקומות בע"ז הנ"ל שהבאתי ע"ם יש : (רבי חייא בר נחמני תלמידו של רבי ישמעאל בש"ר ישמעאל פ' ג' שאכלו ובמכלתא עיי' לפני זה : (רבי חייא בר נחמן רבה מצורע פי"ח קפ"ד ג' ושם ע"ד בר נחמיא : ובפה"ה מ"ו ר' חייא ברב נחמן : חייא בר נחמיא לר' אסי כן הביא היוחסין (וב"מ קהלת קי"ד ב' בר נחמיה עיי' לפני זה : (ר' חייא בר מנחמה ורבי תנחומא אמר בשמו רבה בחקותי פל"ו דר"ז סע"ד : רבי חייא אריכא (ע"ם תיבת אריכא וצ"ל בר רב) מדיפתא בזמן רב חסדא פ"א דשבת (ד"י ע"א רבי חייא בר רב מדיפתא תני לרב חסדא ורבה ברב הונא : או הסמוך יש כאן רבי חייא אריכא והוא שאכתוב בסמוך ואה"כ צ"ל רבי חייא מדיפתא והוא בר רב מדיפתא · ביומא פ"א ב' תני חייא בר רב מדיפתא · תני לרב בידי בר אביי ברכות ח' ב' : אמר לרב פפא שבת קמ"ב ב' : פסחים ס"ק ב' · ר"ה ט' א' : יבמות ע"ד א' : ב"ב י' א' : (רב חייא אריכא אמתיה איתת אהוה הוי (ומת בלא בנים וירשו רב חייא) תבעתיה קמיה רבה בר שילא אתא קמיה דרבא כתובות ס"פ הנושא ק"ד ב' : רבי יצחק בן טבלי בשמו : וצ"ע כי רבי יצחק בן טבלי נראה קדום לו עיי' רבי שמעון ברב זביד : רבי חייא בר חנינא בר חמא (מכות כ"ג ב' רבי חייא בר חנינא : ולא ידעתי אם הוא בר חמא · ר' חייא איש כפר עכו (רבי פנחס ורבי תנחום בכיו · רבי חייא טירנאה (ע"ל רבי חנינא : רבי חייא מחיגרא בימי שמואל : רבי חייא בר מירא ורבי יונה (בירושלמי פ"ו דשביעית בר מדיא קומי רבי יוסי ס"פ י"ט : בר מריה ורבי יונה רבי בא בר חייא בש"ר יוחנן סנהדרין פ"ק : בר מריא רבי יונה רבי זעירא רבי בא בר זוטרא רבי חנינא בשם רבי ע"ז פ"ב ופ' ה' שרלים : בעא קומי ר' יונה פ' הכותב : רבי חייא בר מתנא תלמיד שמואל (נדה ד"ם ע"ב ברב מתנא משמיה דרב וא"ל רב נחמן · ומ"ש תלמיד שמואל מנ"ל ואולי כי רבי מתנא בנו של רבי יוחנן היה תלמיד שמואל אך נקרא רב מתנה : רבי חייא בר זרנוקי ורבי שמעון בן יהוצדק (אזלי לעבר שנים בעסיא) פגע בהו ר"ל (והלך עמהם וקרא ר"ל אותו רועה בקר וקשר רשעים לפני רבי יוחנן) סנהדרין (ד"ו א' : רבי חייא פרודאה בזמן רב נחמן (ע"ל רב זביד) : רבי חייא : רב יוסף סתם בנו : רבי חייא בריה דרב יצחק בזמן רבינא ירושלמי תרומות (ע"ז ל"ג ב' רבינא שרי ליה : (רבי חייא בריה דרבי יצחק עטישיא ור' יעקב ברבי בון ירושלמי אלו מגלחין פ"ג סע"ד : ורבי זעירא תני ליה · וסליק למבקריה פי' דתרומות דמ"ז סע"ב · רבי ירמיה הודה לו ירושלמי נזיר רפ"ג ואלו מגלחין פ"ג ב' : חייא מהורמין (מהורמיז אדרשיר) פ' חזקת הבתים (דנ"ב א') אשתעי לרב נחמן בר יצחק משמיה דרב נחמן (ע"ש) דאשתעי ליה רב אחא בר יעקב (ע"ש : רבי חייא בר לוליאני בפ' סדר תענית (דכ"ה א' · שהוריד גשמים ובנ"ב פ' ב' לולייני : בש"ר הושעיא ירנ'

ע״ג א׳ : יתיב עם ר׳ אסי קמיה ר׳ יוחנן וקרי להוא דרדקי פ׳ הבאות קמ״ה ב׳ : ובפ׳ הדר ס״ה סע״ב קמיה ר׳ יוחנן : ורבי אסי פליג עמו ס״פ מי שהפך : היה במיתות ר׳ אסי : רב אשי א״ל ג׳ דברי׳ משום ריב״ל : באלי בשמו : ורב בובי : רבי בנאי אחיו : בנימן בר עשדור : ור׳ בנימן בר יפת : ר׳ ברכיה בשמו : ר׳ הלל בר וולס בשמו : אר׳ הונא אר״ה ב״א אר׳ יוחנן מ״ק ד׳ א׳ : אר׳ זירא נקוט דר״ח ב״א בידך דדייק וגמר שמעתא מפומיה דמרי שפיר ברכות פ׳ א״ע דל״ג ב׳ ול״ח ב׳ סוכה מ״ה : אר׳ חייא (בר אבא) אר׳ יוחנן כו׳ א״ל ר״ז לר״ח ב״א ודלמא כו׳ א״ל תרדא (שוטה בהול) זבחים פ״ב כ״ה ב׳ : הוי מצלי והדר צלי א״ל ר״ז מ״ט עביד מר הכי ס״פ תפילת השחר ד״ל ע״ב : ובגיטין ל״ע ב׳ אר״ז לר״ח ב״א בפירש שמיעא לך או מכללה : ול״א שמיע למר : וברכות פ׳ מי שמתו ד״ב סע״א אר״ח ב״א לר׳ זירא למה ליה למר : ור׳ זירא עיי׳ ר׳ ביבי : זעירא שאלו : בש״ר חייא בר יוסף : חלפא קרוי תלמידו : רבי חמא בר חנינא שמע מפרקו : רבי חמא בר יוסף וצ״ע : כתב יוחסין ר׳ חנינא רבו : לא ידעתי מנ״ל : ר׳ חנינא מסורא דפרת תלמידו כ״כ יוחסין לא ידעתי מנ״ל : ור׳ חנינא בר יוסף : ר׳ חנינא בר עגול שאלו : רבי חנניה הוי מסתמיך עליו : ר׳ יהודה בר נחמני ע״ל : ר׳ יהודה בשילה ע״ל : ר׳ יהושע בר נחמיה בשמו : אר׳ יהושע בן קרחה אמר לריב״ל קדושין ל״א : פג״ה נ״ח א׳ : ר׳ יוחנן רבו : בש״ר יוחנן ברכות י״ד ב׳ כמה דברים : וס״פ א״ע דל״ד ב׳ : נירה מ״ה א׳ : ובפ׳ ר״ע פ״ו ב׳ : אר״ח ברבי אבא אמר רב יוחנן : ובפ׳ האורג ק״ה ב׳ : ב׳ דברים וביומא ספ״ג ל״ח ב׳ כמה דברים : מכות כ׳ ע״ב ע״ד א׳ : מגילה י״ט ב׳ כמה דברים : בזבחים כ״ה ב׳ אר׳ חייא אר״י כ״ל שצ״ל אר״ח בר אבא וכ״מ שם ובאלו קשרים קי״ג א׳ אר׳ אבא אר׳ חייא אר׳ יוחנן ובריו״ף הגי׳ אר׳ אבא אר״ח בר אבא אמר רב : ובאשר״י הגי׳ אר׳ אבא אר״ח בר אשי אמר רב : ובירו׳ מגילה פ״ג דע״ד א׳ ופ׳ המדיר ל״א סע״ב אר׳ חייא אר״י כ״ל צ״ל ר״ח בר אבא אר״י : א״ל ר׳ יוחנן עד דאכילנא כפנייתא בבבל (פי׳ תו׳ תמרים גרועים וכתב ת׳ חו״י ע״ד מ״ש הרע״ב ספ״ק דערלה כפניות שעודם סמדר וא״ל כי בבל עמוקה ודאי שם תמרים כדאי׳ פ״ק דבכורים רק שראוי להמתין עד גמר בשולם והממהר לאכלם גרועים הם הכה לא ירדתי לסוף המשכה לכן בב׳ מקומות א״ל תרגמינו׳ מסיפא ע״ש סקכ״ב) בכורות י״ח א׳ : וס״פ בית כור ק״ו ב׳ : ור׳ יוחנן קראו בבלאה פ׳ האורג ק״ה ב׳ : וירו׳ ר״פ כילד מברכין : ר׳ יוחנן דרש ורצו כ״ע לשמוע ושמח ר׳ חייא בר אבא שראה בחייו ר״י דורש שלמד ממנו אגדתא חוץ ממשלי וקהלת ירו׳ ספ״ב דב״מ ע״ם הוא ע״ל רבי חנניה : ובירושלמי סוף מעשר א״ל ר׳ יוחנן בבלייא מן דגלית לך חספא אשכחת מרגניתא : ובכתובות פ׳ הכותב דל״ג סע״ב א״ל ר׳ יוחנן בבלייא מן דגלית לך חספא מן מרגליתא : אר״ח ב״א הוי בה ר׳ יוחנן א״ל ר׳ אבא דלמא כו׳ : אחיכו עליה מכות ע״ד א׳ : רבי יונה בשמו : אר׳ יונתן סנהדרין ז׳ ב׳ בכורות כ״ה א׳ ומסר מילי לר״ח ב״א גיטין ל״ז א׳ ונראה ברש״י דהיה חבירו : פליגי בה ר״ח ב״א ור׳ יוסי פ׳ במה מדליקין דל״ב וצ״ע : ר׳ יוסי זה מיהוא וכ״ל שצ״ל אסי : ר׳ יצחק אחיו : ר׳ יעקב בר אחא בשמו : ור׳ יצחק נפחא : ור׳ יצחק בן אלעזר : ר׳ ירמיה בשמו : רב כהן אחיו וצ״ע : רב כהנא האריך ימים ע״י תפילתו : לוי בר חייתא בשמו : ר׳ מנא בר תנחום : בר מרייה קומי : ר׳ נחומי או נחמיה בנו : ר׳ נחום בשמו : אמר ר״ח בר אבא כו׳ וא״ר נחמן ייסר עירבין ל״ב ב׳ : רב נתן כהן אחיו : סילכי שאלו : אר׳ סימאי : משמיה דעולא חומר בקודש ד״ב ב׳ : רבי פדת תלמידו : ר׳ פנחס : אמר רב גיטין ל״ח ב׳ : ורבא בר נתן א״ל רבא לא סבר מר ברכות פ״ב ט״ו א׳ וצ״ע : רבא בן שמואל בשמו כמה דברים : רבין בשמו : רבנאה או בנאה אחיו : רבי שמואל בר יצחק בעא מיניה וקראו רבי : אר׳ שמלאי : רב שמן בר אבא הכהן אולי אחיו הוא : ר״ל (ע״ל) : ור׳ שמעון בר אבא : שמעון קמטריא שאלו : עם ר׳ תנחום בר יהודה : רבי תנחום בנו : ר׳ תנחומא בשמו : ר׳ חייא בר אבא בר אחתיה דבר קפרא והיה קולו ערב כ״כ יוחסין וכ״ה במ״י פ׳ ראה דרע״ט רע״ב דבר קפרא : (ובילקט משלי סי׳ ג׳ קל״ב רע״ג חייא בן אחותו של ר׳ אלעזר הקפר היה קולו נאה וע״ל בר פדא (ע״ש ועיי׳ בסמוך ר״ח בר אדא : (ר׳ חייא בר אדא בר אחתיה דבר קפרא דמך אמרי לר׳ יוחנן עול ואפטר עלוי אמר יעול רשב״ל דהוא ידע מה חילה רבה קהלת בפ׳ מתוקה שנת העובד דכ״ח סע״א : וברבה

רות פ׳ דודי ירד לגנו דל״א ד׳ בר אויא ע״ם אמרי לר׳ יוחנן עול ואפטר עלוי אמר לון יעול ר״ל דהוא תלמידיה והוא ידע חיליה אעל ר״ל כו׳ : ובירושלמי פ״ב דברכות ד״ה סע״ב קבל ר״ל עליה דהוה רביה דתלמידיה דב״כ חביב כבריה כו׳ (פי״מ היה ר״ל צועק ובוכה תרגום כי יצעק אלי יקבל קדמי דר״ח תלמיד ר״ל הוי) ובמ״י שיר השירי׳ פ׳ דודי ירד לגנו דק״פ ע״ג כד דמך ר׳ חייא בר אבא בר אחתיה דבר קפרא עאל ר״ל ואפטר עלוי : והוא ירושלמי פ׳ מי שמתו : ר׳ חייא בר אדא ירושלמי פ״ג דהוריות מ״ז א׳ : בש״ר אחא ירושלמי ברכות : בש״ר חנינא פ׳ ד״מ : בעא קומי ר׳ יוחנן פ״א דמעשרות : בעא קומי ר׳ מנא שקלים פ״ד : מעשרות פ״ה : בשם ר״ל ס״פ עושין פסין וכפ״ק דתרומות : ובבבלי כתובות דקי״א ב׳ ר׳ חייא בר אדא מקרי דרדקי דר״ל היה בטל ג׳ ולא אתא : ע״ל ר׳ חייא בר אבא מש״ש : ע״ל בר פדא בן אחותו של בר קפרא וקשה בעיני להגיהה שיהיה ר׳ חייא בר פדא שהיה בר אחתיה דבר קפרא או שם צ״ל אדא בר אחתיה : (ר׳ חייא בר אדא דמן יפו שה״ט סס״ב ומ״ר בסר דר״ג רע״ד וב״ר פל״ח דמ״ב א׳ ובהזית ל״ט ב׳ ובירושלמי פ׳ מגלחין פ״ג ג׳ בריה דרב אדא דמן יפו ובירושלמי מגילה פ״ג בריה דר׳ אדא דיפו בש״ר זעירא : ר׳ חייא בר יהודה מיפו (ל״מ ואולי הוא בר אדא : ר׳ חייא בר אויא (ב״ב י״ט א׳ : מכות מ״ג ב׳ : נידה כ״ח א׳) בזמן רב חסדא : (אמימר בר מר ינוקא בן רב חסדא קמיה : משמיה דרב יהודה יבמות ל״ע ב׳ : רב חייא בר אבין (נגרא) תלמיד שמואל (ע״ל (אמר שאלתי את רב אדא בר אהבה פ׳ תולין ק״מ א׳ : אמר לרב אחא בר יוסף (שם) רב אידי אחיו : ר׳ אלעזר תלמידכו משום רבי חנינא הגדול יבמות מ״ג א׳ : אר׳ הונא תענית ח׳ א׳ ובעא מר״ח ספ״ב דקדושין נ״ח סע״א שאלתי את ר״ה פ׳ תולין ק״מ א׳ : אמר לרב הונא בר חיננא : ר׳ זירא רכב המרא ואזל ר״ח ב״א בתריה א״ל ודאי דאמריתו משמיה דר׳ יוחנן ברכות פ׳ א״ע דל״ג ב׳ : משום רב חסדא : ובעא מר״ח מכות מ״ט : אמר רב יהודה מ״ק י״ו א׳ : אר׳ יהושע בן קרחה מגילה י״ד א׳ גיטין כ״ז ב׳ : נזיר ד״ג סע״ב : ס״פ הספינה נ״א ב׳ : יומא ל״ט ב׳ : הוריות י״א א׳ אריב״ק סח לי זקן א׳ שהריח בנותלי שילה ריח קטורת : אר׳ יוחנן פ׳ מי שהוציאו מ״ז ב׳ : מגילה ו׳ ב׳ נזיר ס״א א׳ : בעא מרב יוסף סנהדרין פ״ג ב׳ : או׳ נחמיה בר ברוך אר״ח ב״א : בעא רב נחמן בר יצחק לר״ח ב״א : אר׳ עמרם כתובות י״א ב׳ בכורות י״ח א׳ : אמר רב אמר רבי חייא בר אבין אמר רב עמרם : יבמות כ״ה ב׳ תיבת אמר רבי ט״ס וצ״ל אמר רב חייא ב״א : אר׳ חייא ב״א רב עמרם יתיב כי אמר רב ששת (ע״ש אמר רב גיטין מ׳ א׳ פ׳ חלון פ״א א׳ (וצ״ע אם הי׳ תלמיד רב ונראה שלא היה תלמידו גם לא תלמיד שמואל אף שאמר בשמם : אמר רבא אני ואחרי שבהבורה הרגמינא ומנו ר״ח ב״א ס״פ ח׳ שרצים קדושין מ״ח ב׳ סנהדרין ח׳ ב׳ : כתב ב״ת ב״א סנ״ה שהיה תלמיד רבא דב״פ אין בין המודר דל״ד בעא מרבא והלכה כרבא כנגד ר״ה ב״א שהיה תלמידו ע״ש ועיי׳ רבא וצ״ע אחר שהיה תלמיד שמואל ורב הונא יהיה תלמיד רבא : ר״ה מת קודם רב יהודה ורבא נולד כשמת רב יהודה ומה שהוכיח לפי דבעא מרבא היה תלמידו כבר כתבתי בכללים שאין זה הכרח : ועוד דרבא קראו אחרי שבהבורה : רבה בר שאלתא אמר ליה : אמר שמואל פ׳ במה בהמה נ״ב א׳ : פ׳ חלון ע״ט ב׳ : מפנין קכ״ט א׳ : ביצה ט׳ א׳ ל״ט פ׳ י׳ יוחסין דע״ב א׳ ב׳ ב״מ פ׳ השואל ד״ק ע״א : רב עמרם יתיב כשאמר רב ששת ע״ל : (ר׳ חייא בר׳ בון בש״ר יוסי בר׳ חנינא דמאי ור׳ זעירא ואבא בר תהליפא בש״ר הושעיה מ״ש פ״ד כ״ה א׳ ב׳ : בש״ר שמיי : ויש ר׳ אבין בר חייא : רב חייא בר יוסף (פ׳ דייני גזירות קי״א ב׳ כמה דברים) בזמן רב ושמואל ורבי יוחנן (ברבה פ׳ נשא פ״ט דרל״ג ג׳ וירושלמי סוטה פ״ק די״ו ד׳) שלא אחר אשתו ג׳ תלמידים פי׳ מ״כ שהיתה כשבית דוגמא. מעשה דזכריה בן הקצב : התקין בסיכרא ס״פ האומנין : אר״ח ב״י לא שאנו כו׳ ורבי יוחנן אמר כו׳ אר״פ ולא פליגי פ׳ ג״ה ד״ל א׳ הרי הקדים את ר״ח ב״י לרבי יוחנן : בכורות פ״ו דל״ט א׳ ר״ח בר יוסי : ורבי אבהו : א״ר אושעיא ע״ז כ״א ב׳ סנהדרין ט״ז ב׳ : רב אחא בר יוסף אולי אחיו : רבי אלעאי בשמו : ב״ר ס״פ כ״ו ר׳ חייא בר יוסי (אולי צ״ל יוסי) בש״ר מאיישה ותני לה בשם רבי בנייה וא״ל רבי לוי דייך : רב גידל בשמו ע״ז ד״כ ע״א ופ״ק דשבת ד״ז א׳ : ובפסחים ד״ז א׳ א״ר גידל א״ר חייא בר יוסי אמר רב ובפ׳ כ״ש דף״א ב׳ עגין ההוא בש״ר יוחנן : אמר רב גידל אר״ח בר יוסף ומודה רב כל גגות ד״כ ע״ב רב גידל בר בנימן אר״ח ב״י בשם רב : רב דימי אולי אחיו : רבי חייא בר

אמר רב הונא אשתעי לי רב חננא בר סורמקי חזי לי האי מרבנן דהוי שכיח אליהו גבי לצפרא הוי שפירן עייניה ולאורתא דמיין כד מקליין בנורא אמרי ליה מאי האי ואמר לי דאמרי ליה לאליהו אחוי לי רבנן כי סלקי במתיבתא דרקיע אמר לי בכולהו מצית לאיסתכולי לבר מגוהרקא דרבי חייא דלא תסתכיל ביה מאי סימנייהו בכולהו אזלי מלאכי כי סלקי ונחתי לבר מגוהרקא דרבי חייא דמנפשיה סליק ונחית לא מצית לאוקמי אנפשאי אסתכלי ביה אתו ב' בטוטי (כיוונית) דנורא ומחייה וסמינהו לעיני למחר אזלי אשתטחי אמערתא אמינא מתניתא דמר מתנינא (תוספת של אדוני שסידר ל"ו סדרים אני שונה תמיד דר"ה סדרא כדאמרי' בעלמא רבי לא שנאה רבי חייא מנ"ל (פ' כל גגות דל"ב א' נדה ס"ג ב') ואמרינן כל מתניתא דלא מתנייא בי רבי חייא ורבי אושעיא (ע"ש) לא תיתבו תיובתא בבית המדרש עכ"ל רש"י) ואתסאי · כתב ג"כ אות י' ישי נתעבר בר' חייא וז"ש בס' י' יוחסין רבי חייא מהסוא עובדא דתבע לאמתיה ודאי אשתו עיבורה של אשת ישי אבי דוד · ומעשה אבות יעשה בנים כי נתן בכוס זה והיה שותה בכוס אחר כשכעס על אשתו ותבע לשפחתו והיא הגידה לגבירתה והלכה לבעלה בקשאי והיה ישי סבור לבא על שפחתו לכ"ת דוד בעון חוללתי כי באותו ביאה נולד דוד · ומה שמת בעטיו של נחש מחשבה רעה אין הקב"ה מצרף למעשה אלא הביאו בעיבור דרבי חייא כי רב זכותיה לזכות את ישי כי ידוע מה רב כחו כי הוי מצלי אתא מטרא וכשאמר מחיה מתים רגש עלמא ואמרי בכולהו גוהרקא מצית לאסתכולי בר מגוהרקא דרבי חייא עכ"ל · (ול"ע כי לא נמצא בס' י' יוחסין ובכל הש"ס מעשה כזה לרבי חייא הגדול · כי מעשה כזה אירע לרבי חייא בר אשי · ולא ראיתי לשלוח יד להעמידו גם כי אולי מלא איזה אגדה שכן אירע לרבי חייא הגדול וטעה וכתב שהוא בס' י' יוחסין · (כתב גא"י בטבריה נגד שער העיר בית הקיים נקברו רבי חייא ובניו יהודה וחזקיה וגם' מסעות בנימין בציפורי קבורת רבינו הקדוש ורבי חייא מבבל ויונה בן אמיתי בראש ההר אלו הקברים : רבי אבא בר זוטרא משמו · רבי אבין בשמו : רבי אחא בר אויא : ורבי אושעיא ברבי ונלתו באה לפני ר' חייא ע"ש : ורבי אושעיא בר חייא ע"ש : רב אחאי בר יאשיה בעא מיניה : אחי שוכה בביתו ובעא מיניה : איבו אחיו : ר' אלעזר תלמידו : רבי ביסנא בשמו : רבי בידי בר אבין בשמו : רבי הונא ורבי חלבו ורב בשמו שקלים פ"א : רב הונא רבה בשמו : חזקיה בנו : רב חנא אחיו : רבי חנינא בשמו וע"ל : והלכא בר אידי : רב יהודה בשמו : יהודה בנו : יוחנן הקוקא : ורבי יונתן ע"ל : רבי יונתן בן יוסף : רב יוסף אר"ח : אבא יוסי התורתי : ורבי ינאי ירו' ברכות פ' ג' : רבי ינאי תלמידו : רבי ירמיה בשמו · א"ל רבי ישמעאל בר' יוסי : מרתא אחיו · בש"ר פדיי : רב תלמידו : רבב"ח תלמידו : אמר רבה אר"ח מפנין קכ"א פ' הלון ע"ה א' כיצד משתתפין פ"ה א' : רבי רבו או תלמיד חבר לרבי ע"ל : רבי שבתי בשמו : שילא אחיו : שמואל בשמו שבת מ"ה ב' ופ' תולין קל"ה סע"א סוכה י"א א' פ' כל הבשר קי"ג א' וקל"ה א' שמעון ברבי כתב יוחסין שהיה רבו (ע"ש שכתבתי בשם תו' שהיה גדול מר' חייא אבל אחר דתו' כתבו דלזקנותו היה תלמיד חבר לרבי איך יהיה תלמיד ר"ש ברבי : ר"ש בן לקיש משמו ע"ז ל' א' : בש"ר שרב"א רבה רות : הלך עם רבי יונתן קומי ערסיה דרבי שמעון בר' יוסי בן לקוני' ירושלמי ברכות · אמר לר' שמעון בן חלפתא בי רבי ירו' פ"ק דברכות כ' ג' ור"פ א"ל הממונה : רב ששת בשמו : רב חייא בר אשי תלמיד רב · ושמואל : וזעירי : (הוי רגיל לומר בעת נפילת אפים הרחמן יצילני מיצה"ר ואשתו אמרה הלא פירש ממני (מפני הזקנה רש"י) הלכה וקשטה עצמה והלכה קמיה ושאלה מי היא ואמרה חרותא (זונה ניכרת בעיר) תבעה ובא עליה אתא לביתו ויתיב בתנורא שגירא (להמית עצמו) וא"ל אשתו אנא הוית א"ל אנא מיהו לאיסורא איכוונית כל ימיו היה מצטער עד שמת באותה מיתה פ' י' יוחסין פ"א ב' (ע"ל רבי חייא הגדול מש"ש שנראה שהיה גלגול ישי אבי דוד ע"ש) (היה מבבל תו' פ' לולב וערבה מ"ד א'. א"ר אבא אר"ח ב"א אמר רב ע"ש סימן בגופא זימרא כו' (ע"ש) רבי אבא בשמו בשם אסי ירושלמי ס"פ המגרש : רב אסי בר נתן בעא מיניה : אמר רבי אסי נ"ל אמר רב עיי' רבי אבא : אמר רב הונא פ' א"נ כ"ח ב' א"כ ר"ה גדול ממנו שאמר בשמו ובפ' כל הבשר דקי"א ב' ר"ה ור"ח ב"א מר אמר להבריה יתמא (בלא דעת) עביד רבך הכי · ומר אמר להברי יתמא עביד רבך הכי · איך קרא לר"ה יתמא : רבי זירא בשמו ירושלמי ברכות ע' ג' · וס"פ ב"מ וס"פ אלו קשרים :

זעירי רבו יומא ע"ז ב' פ' תולין קמ"א א"ל אשת זעירי רבך אכל ? ופ' ח' שרצים ק"ט א' · חייא בר רב תלמידו · א"ר חסדא סנהדרין מ"ג א' · א"ר יוחנן פ' כל הכלים · ופסחים פ' כ"ש ד"ז א' : רבי יצחק בריה דרבה בב"ח : בשם כהנא ירושלמי שבת פ' כ"ג ד"י א' ונל"ל זעירא בשם רבי חייא בשם כהנא · רב עמרם חסידא אתא לקמיה : א"ר קדושין כ"ד : אמר רב שבת פ' במה בהמה נ"ג א' ופ' כ"כ קי"ה ב' (עיי' רבי אבא בסימן בגופא) ופ' תולין קל"ט ב' ופ' כותל קמ"ב א' אמר רבא נ"ל רב · בכורות כ"ה א' · זמנין סגיאין הוי קאימנא קמיה דרב לתנויי פרקין ברכות י"א ב' י"ד ב' מ"ב א' · רבי חייא ב"א : ישב לפני רב ומבעית דהמוהם שלו רצה להוליד כו' ירושלמי נדה פ"ק דמ"ט ב' : רבא בר אבא בשמו : אמר רבה הזורק נ"ט ב' : אמר שמואל חולין קכ"ז סע"ב ע"ש פסחים ל' ב' : רב שמואל ספטראי בשמו : רשב"ל חולק עמו פ' הלון דפ"ב : (רבי חייא בר אסי עירובין נ"ט ב' · קמר רב תענית י"ה א' · רב חייא בר רב שהיה מהפך דברי אביו לאמו שהייתה קנטרית פ' הבע"י (דס"ג : · אמר רב לחייא בנו קוטף וברוך ספ"ה דברכות וסוף נזיר והיה אדם הולה ע"ז דל"א ב' · ורב גידל בר מניומי · רב הונא אי גדול ממנו (ע"ש רב הונא בר חיננא בשמו · ר' חייא בר אשי מתני ליה קמי דרב פ' מי שהוציאו מ"ז א' · רב חיננא בר שלמיא רבו · ורב חלקיה בר טוביה · רב חנן בר רבא מתני ליה קמי דרב · רב יהודה מתני ליה קמיה דרב עירובין ב' ב' וי"א א' ו"ד א' · וריב"ל פליגי פ' לולב וערבה מ"ה א' · רבה בר אבוה שאלו : שימי בנו חריף · קימיה דשמואל עירכין י"ו ב' · וא"ל שמואל בר ארייא אימא לך משמיה דאבוך ברכות י"ב א' חגיגה י"ד א' · ר' חייא בר אבא הכהן תלמיד מובהק של רבי יוחנן ועלה מבבל (ר' יוחנן קראו בבנסה ע"כ והחזיר למודיה לפני ר' יוחנן כל תלתין יומין · (כתב יוחסין דקי"ג סע"ב באגרת רש"ג ומתלי בעבורא דדשא ואמר קדאי כנשאי לך קראי ט"ם הוא כי זה עשה רב ששת ע"ש) (פסחים מ"א · תולין פ"ו ב' · כיצד מברכין ל"ח ב' · וכתבו התו' לא דוקא כל תלמודו אלא כל מה שהיה לומד בל' יום הי' חוזר ביום ל"א · וכתב ב"ש בכריתות וא"ת לפרש כן דא"כ לא פריך בכריתות דך"ז סע"א כלום אלא כל תלמודו וכן רב ששת ע"ש וראי' מוכרחת מרב אסי ור' חנינא בר פפא ומ"ש שם בכריתות ר' זירא בר אדא הזיה תלמודו ט"ם הוא ונ"ל ר' חייא בר אבא עכ"ל · ועיי' רב יהודה שלא התפלל רק ביום ל' כי הי' מהדר תלמודו בכל ל' יום · (בירושלמי מ"ש פ"ה דכ"ו סע"ב ר' חייא בר בא הורי על גרמיה לאכלא לה"ל בגין דלא מסיב מעשר · ובירושלמי פ"ג דברכות ד"ו א' היה מפסע על קברים לראות דוקלטייכום מלכא דכהן מטמא לראות מלך ויצא במנעלים מטולאים כיצד מברכין מ"ג ב' · כתובות ד"ק ב' ר"ח ב"א מקרי או מתני בריה דר"ל הוי ואדבריה ליהודה בר נחמני מתורגמני ונולי דמסתפינא אמינא דט"ם ונ"ל רבי חייא בר אדא (ע"ש) הוא היה מקרי דרדקי דר"ל · לכן הגי' בגמרא ובע"י רב חייא בר אבא מקרי כו' ותנו הוא רב חייא בר אבא הא בכל הש"ס נקרא רבי חייא בר אבא ועוד אי רב חייא בר אבא היה מקרי או מתני בריה דר"ל למה לא תמצא בכל הש"ס שיאמר בשם ר"ל שום דבר ונ"ע · כתב יוחסין שמת קודם ר' יוחנן (לא ידעתי מנ"ל אי משום דאי' ברכות ד"ה א' ר' חייא בר אבא חלש על לגביה ר' יוחנן וא"ל חביבין עליך יסורים א"ל לא הן ולא שכרן כו' ויהיב ליה ידה ואוקמיה · הרי מפורש שר"י אוקמיה) וכתב היוחסין אבל בירושלמי נראה שהיה אחר ר' יהודה נשיאה (כוונתו כמ"ש בירושלמי ברכות ד"ו א' כד דמך ר' יהודה נשיאה בר בריה דרבי דחף ר' חייא ב"א לר' זעירא וסאביה) כ"ש אחר ר' יוחנן (ר"ל דר' יוחנן מת קודם ר' יהודה נשיאה · ונראה דלמד זה דר' יוחנן מת קודם ר' יהודה נשיאה מהא דאי' בר"ה ד"ך ע"א שלח ר' יהודה נשיאה לרבי אמי כל ימיו של ר' יוחנן היה מלמדינו כו' מוכח דר' יוחנן מת קודם ר' יהודה נשיאה וזה אינו כי התו' כתבו דזה ר' יהודה נשיאה תלמיד ר' יוחנן הוא בן בנו של ר' יהודה נשיאה שהיה בן בנו של רבי ע"ש · ר' אבא בשמו רבה פ' בהר דר"ג ג' : ובמגילה ד"ל א' אר"ח בר אבא אר' אבא · אר' אבא אר"ח ב"א שבת קי"ג א' ונל"ל וכ"ה בר"ף · בנו ר' אבא · ר' אבא בר ממל איתביה · ר' אבא בר שמואל בעא מיניה · ר' אבהו דרש אגדות והוא שמעתתא (ע"ש) ר' אבין בשמו · רב אחא בנו ונ"ע · אייבו בר נגרי בשמו · ר' אלכסנדרי בשמו · ור' אלעאי · ר' אמי א"ל ולימא מר זבחים פ"ה ב' · ופ' ג"ה ק"ג א' · ב"ק ך' ב' · אמר משמיה דר' יוחנן ואהדריכהו רבי אמי ור' אסי לאפייהו כלומר לא ר' יוחנן אמרו יומא ע"ג

ר"פ א"ע וכ"ד דסנהדרין ד"ב ע"ב · ובתו' פ' המוציא תפילין צ"ו א' נפסקתא רבי חזקי' בש"ר אבהו · ורבי אבין ירו' ר"פ כילד מברכין : אמר לרב אדא בר אבימי : בש"ר אחא ירושלמי רפ"ק דשבת : ורבי אחי : בש"ר אילא ירושלמי רפ"ק דשבת : בש"ר אלעזר שקלים פ"ב : ורב ביבי שקלים פ"ב : בש"ר ביבי : ורבי דוסתאי : א"ר זריקן ירושלמי פ"ק דברכות ב' ד' : ורבי חונה : בש"ר חוני' דבית חורן : א"ר חנינה בר אבהו : רבי חנינא בר עגול : בש"ר חסדא שקלים פ"ד מ"ח ב' : ורבי חסדא שאל לר' חזקיה : רבי טביומי שאלו : בש"ר יהודה בן פזי ירו' ספ"ב דשבת : תנא רבי יהודה גרוגרות : בש"ר יוחנן ירו' ר"פ א"ע וכ' מי שמתו ד"ו א' : בש"ר יוסי בר חנינא ירו' ברכות י"ב וכ"ג דשביעית ל"ד ד' : רב יוסף ירו' קדושין ס' סע"ד : בש"ר יעקב בר אחא פ' הגוזל בתרא ועיי' ר"פ א"ע וברכות פ"ג ד"ו א' בירושלמי והוי יתבין שם ה' סע"א : רבי יצחק בן אלעזר בשמו · בש"ר ירמיה ירושלמי פ' א"ע ד"ט רע"ג : ור' כהן : א"ר מנא שמעית לרבי חזקיה דמאי פ"א ד"ב רע"ב : בש"ר סימון : ורבי עוזיאל בר חוני' דבית חורן : ור' פנחס : בשם רבא ירו' ס"פ הערל ח' סע"ד בשם ר"ל ירו' ס"פ כילד מברכין : ורבי שובתי : בר קטייא ב"ר פ' נח פ"ל דל"ב א' ובהזית ל' רע"א בר חוטא ע"ל תוטבא · קטיא שם הכס נקמץ הה' בחירק הט' בקמץ הי' ילקט כניאים דקכ"ו מעריך המערכת : (חיון רב הונא בר חיון : רבי חייא (סתם) בן רבי אבא בר אחא (וע"ע שם) (בר סלא · ורב היה בן אחיו ובן אחותו · והיה לו ד' אחים (ע"ש אבא בר אחא הנ"ל) הוא ר"ח הגדול ונקרא ברבי (ע"ש) ורבי חייא רבה · אשתו (יהודית) ילדה לו ב' בנים יהודה וחזקיה תאומים (עיי' פ"ק דקדושין י"ב רע"ב) וכשתהא אחד אחר השני ג' חדשים (ע"ש) גם ילדה תאומי' ב' אחיות (פזי וטוי והוה לה צער לידה שנאי מנא ואתא לקמיה דרבי חייא אמרה אתתא מפקדא על פריה ורביה אמר לה לא : אזלא אישתיא סמא דעקרה לסוף איגלאי מלתא אמר לה איכו ומי יתן שלא תשתי ותלדי עוד כרס א' ב' בנים יבמות ספ"ו ס"ה ב' : (כתב ש"ק דל"ב ב' שבניו הנ"ל נשאו ב' אחיות תאומות שקר העיד כי לא נמצא זה ויצא לו טעותו במ"ש ביבמות שם יהודה וחזקיה אחי פזי וטוי אחוותא הבין כי פזי וטוי אחוותא הם נשותיהם של יהודה וחזקיה וק"ל : ר' חייא ובניו שקולים כאבות (בפ' הפועלי' בב"מ דפ"ה רבי גזר תענית אחתינהו לרבי חייא ובניו · אמר משיב הרוח ונשב זיקא : אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא כי מטי למימר מחיה מתים רגש עלמא אמרי ברקיע מאן גלי רזיא בעלמא (דאלו ג' חשובים כאבות) אמרי אליהו אתיוהו לאלי' מחיוהו ס' פולסי דנורא אתא אידמי להו כדובא דנורא על בנייהו וטרדינהו ע"ש · בימיו עלה גוד בן ראם לא"י ועקר כל האילנות וגזרו תענית והתפלל ר"ח וגעה אמו של אותו גור מן המדבר וחזר לקולה ב"ר פ' נח פל"א דל"ד סע"ב · בפ' כיסוי הדם דפ"ו משעלו ר"ח ובניו פסקו הזיקין ורוחות ורעמים ולא החמיץ ייכם ע"ש ברש"י ע"ל רבין בר אבא :. והוה מצערא ליה אשתו וכי הוה משכח מידי (דבר הראוי לה) מייתא לה אמר ליה רב והא קמצערי למר א"ל דייכו שמגדלת בנינו ומצילות אותנו מן החטא (פ' הבע"י דס"ג א' : ואמר לאשתו אקדים ריפתא לעני' דלקדמי לבנייך שבת קנ"א ב' : בפ' במה אשה ד"ס סע"ב אר"ח אי לאו דקרו לי בבלאה שרי איסורא פרש"י ר' חייא בבלי היה כדאמרי' בסוכה : עלו ר' חייא ובניו : וב"ק קראו בבלי כריתות ח' א' ע"ל ר' אושעי' : ובעירובין ד"פ א' אר' ישמעאל בר' יוסי לר' חייא בבלאה : בכתובות פ"ק ד"ה השיב בבלי א' ואחיה שמו הקשה לבר קפרא ויבשת ידו : וכתב יוחסין אות אלף אחיה נ"ל שהוא ר' חייא שקראו רבי במ"ק אחיה (והגי' שלפנינו קראו עייא) ובכתובות הגירסא שלפנינו ור' חייא שמו : והיה קורא לאיתן ההין מגילה כ"ד ב' ורבי קראו עייא וכן בר קפרא (ע"ל ר' אושעיא רבה) לגנאי כי לא יוכל לדבר ח' וע' וה' מתחלף באחע"ה : והיה מצד א' תנא (ב"מ ה' א' ר' חייא תנא ופליג) ומצד א' אמורא כדאי' בהמפלת (ד"ו א' ברש"י שהיה תנא ואמורא) : והיה מזרע שמעי אחי דוד (פ' אעפ"י דס"ב ב' כתב יוחסין דכ"ה ב' תימא למה מתה בתו ארוסה עם בן רבי (פ' אעפ"י שם) הלא היה מיוחס יותר כי רבי (אתי מהלל שהיה מצד אביו מבנימין ומצד אמו משפטי' בן אביטל אשת דוד (ע"ש) כיון דמשפחת אם אין קרוי משפחה עיי' מציאות האשה : והוא עם ר' אושעיא רבה עשו תוספתא רמב"ם בהקדמה לזרעים ויוחסין דפ"ד וכ"א : ור"י אברבנאל בהקדמה לנחלת אבות ר"ח חבר תוספתא (ע"ל) וגם' כריתות ה"ד כתב שמשנת ר"ח ותוספת' ב'

מילי נינהו ובהליכות עולם כתב סתם תוספתא ר' נחמיה : ובקבלת ראב"ד בר קפרא כתב התוספת' ור"ח ור' אושעי' ור"ש חבירו חברו הברייתות וכ"כ צ"ל בהקדמה : ועיי' רבי : וע"ל ר' אושעי') המשניות היו קודם רבי אלא רבי סדרם אבל הברייתות היה שונה ר' חייא מה שהי' ר' מוסיף על משניות · ר"ח תלמיד רבי רש"י בפ' כל היד די"ד ב' והתו' כתבו תחלה למד בבבל ולזקנותו עלה ולמד מרבי בזקנותו היה תלמיד חבר לרבי דאמר לרבי אף אתה עשית ול"א אתה רבי וכ"ה בב"ב פ' מי שמת דבן עזאי תלמיד חבר לר"ע דא"ל שב אתה ול"א מר · ורבי קרא עליו מארץ מרחק איש עצתו מכות פ"ה ב' בפ' ב' מדות : כתב ב"ש פ"ג דהוריות י"א ב' לכן בעי רבי מר"ח · ורבי היה יודע י"ג דרכים במשנה והלה ושכחם ור' חייא החזיר לו ז' דרכים וכובש א' החזיר לו ששה כדאי' בנדרים (עיי' ר' יהודה הנשיא · ופרנסתו היה משל רבי ור' שמעון ברבי לא היה מקפיד עליו מרוב הנאתו שלקח ה' דגים ור"ש ב' פ' א"ל (דכ"ק א' : ובפ' הנושא בכתובות דק"ג דני הוי מנצי ר' חנינא בר חמא) ור' חייא אר' חנינא בהדי דידי מנצית דאם ח"ו נשתכחה תורה מישראל מהדרינא מפלפולי א"ל ר' חייא אנא עבדי דלא תשתכחה כו' והיינו דאמר רבי כמה גדולים מעשה חייא ועיי' בירו' מגילה פ' הקורא דע"ד ד' · א"ל ר"ש ברבי אפילו ממך א"ל אין א"ל ר' ישמעאל בר' יוסי אפילו מאבא · א"ל ח"ו לא תהא כזאת בישראל · ועיי' ב"מ דפ"ה ב' · בב"ר פל"ג דל"ו ג' חד זמן עייל ר' חייא רבה לגבי רבי וא"ל הא רב הונא לבר נתכרכמו פניו של רבי (ע"ש) א"ל רבי לר"ח פוק חזי מאן בעי לך לבר נפק ולא אשכח ב"כ וידע ר"ח דרבי כעס עליו ונהג נזיפותו ל' יום ולא עייל קמיה דרבי ובאותן ל' יום יליף רב מיניה דר"ח כל כללי דאורייתא כו' · וכ"ה בירושלמי פ"ט דכלאים וקצת הגי' נשתנה לסוף ל' יום אתא אליהו בדמותיה דר"ח ויהיב ידיה על שיני דרבי ואתסי כשבא ר"ח לגבי רבי א"ל מה עבדית בשינך א"ל מן ההיא שעתא דיהבת ידך עליה נתרפא א"ל לא אנא ידע (כי לא נתתי ידי עליה) כיון דשמע רבי כן והרגיש שאליהו עשה לכבוד רבי חייא התחיל רבי לנהוג כבוד בר"ח ושישב ר"ח לפניו אר' ישמעאל בר"י ולפנים ממני א"ל ח"ו : ושם : רבי הוי מתני שבחיה דר"ח קמיה ר' ישמעאל בר"י דאדם גדול הוא וקדוש · פעם א' ראה ר' ישמעאל את ר"ח במרחץ ולא עמד ר"ח מפניו אמר ר' ישמעאל אותו תלמיד שהיית משבח אותו לא עמד בפני א"ל רבי לר"ח למה לא עמדת לפניו א"ל הרהרתי באגדות תילים ומפני העיון לא ראיתיו כיון דשמע רבי כן היה מוסר לו ב' תלמידים שיכנסו עמו · ופעם א' שנה ר"ח לב' בני אחיו בשוק ואקפד רבי עליו וקראו עייא ונהג נזיפותו ל' יום (ע"ש : בירושלמי ברכות ד"ג ג' וסוכה כ"ה ג' שהראה קידה לפני רבי ונפסח ונתרפא (עיי' לוי) · בפ' כיסוי הדם דפ"ה נפל ליה יאכינס בפשתן ושאל לרבי אם לשחוט עוף לתקן הפשתן עם הדם ע"ל רב דזה נזדמן לרב ושאל את ר' חייא · דרש משמיה דרבי וקלסוהו משמיה דרבים ולא קלסוהו ס"פ מי שאחזו) ר"ח לא הוי מצי מלאך המות למקרביה ואדמי כעניא וטרף אבבא אמר אפיקו ריפתא לעניא אפיקיה ליה א"ל קמרחם מר אעני אההוא גברא לא קמרחם מר ותן לי נפשך ולא תטרחני לבא כמה פעמים · ואחוי ליה מ"ה שוטא דנורא וגלי ליה דהוא מ"ה ואמלי ליה ר"ח את עצמו פ' מגלחין ד"ז · ושם דכ"ה כשמת ר"ח נחיתו כיפי דנורא מרקיע : בכתובות דק"ג ב' אין הכרע אם ר"ח מת קודם רבי או רבי מת קודם ר"ח · ברבה קהלת פ' כל אשר תמצא ידך דק"ז ד' ר"ל וי"א ריב"ל הוה מתחמד למיחמי לר"ח רבה אמרין ליה לית את כדיי דלא אלפת אורייתא כוותיה ולא עוד דהוי גלי למילף יתיב ש' תעניות אתחזי ליה בחלמא כו' ובירושלמי סוף כלאים דל"ב ב' גם מ' תעניות ולא הועיל א"כ נ"ל שגם עוד ש' תעניות כ"כ מ"כ רבי אסי גם תלתין (ובירושלמי הגי' תמנין) יומין למחמיה ר"ח רבה ולא חמייה אמרי ליה לית את כדאי אמר יחמיה יתיה ויהוי מה דהוי חמא דרגין דידיה וכהיין עיניהו אין תאמר דרבי אסי לאו אדם גדול הוא הוי חד גרדיי אתא קמיה דרבי יוחנן ואמר חמית בחלמי רקיע נפל וחד מתלמידך (הוא רב אסי ע"ש) סמכיה בידיה : בפ' הפועלים בב"מ דפ"ה ב' א"ר זירא נראה לי בחלום רבי יוסי בר' חנינא אמרתי לו אצל מי אתה תוקע (ויושב בישיבה שלמעלה) אמר לי אצל ר' יוחנן ורבי יוחנן אצל מי אצל רבי ינאי ורבי ינאי אצל מי אצל ר' חנינא ורבי חנינא אצל מי אצל רבי חייא אמרתי לו ורבי יוחנן אצל רבי חייא לא (וכי אין ראוי רבי יוחנן לישב אצל רבי חייא) א"ל באתר זקוקין דנור ובעורין דאשא מאן מעייל בר נפחא לתמן (רבי יוחנן נקרא בר נפחא (ע"ש) לכ"א מאן מעייל בר נפחא לתמן) ושם

אמר

שנים היו בצורות עד שהתפלל חוני המעגל · ואז היה אליהו עיני
ע"ש) · והיה חכם גדול בתורה וכן משפחתו · בן בנו אבא חלקי'
ובן בתו חנן הנחבא כולם מלומדים בניסים וחכמים בבית שני :
(ע"ש בתענית וישן ע' שנים ובה"ג ממגן אבות א"ר דוראן שא"א
זה כפי הטבע בלא נס מפני שנתקרר חום הטבעי ואי' שם בתענית
מפני שלא נהגו בו כבוד בזקנותו שאל לעצמו המיתה (ובעא רחמי
דלימות ונח נפשיה אמר רבא היינו דאמרי אינשי או חברותא או
מיתותא ע"כ) ∴ (כתב יוחסין די"ז סע"א כתב היוספין כי נהרג
חוץ לירושלים כשצרו מלכי החשמונאי זה על זה הורקנוס וארסטובלס
בני אלכסנדר בנו של הורקנוס הראשון (וכ"כ ש"ק דכ"ה ב' :
ובש"ק דל"ג א' כתב שהיה חי בימי ר"ש לקיש · וכתב בשם חכם
א' שראה בזוהר שחוני מעגל הוא רבי פנחס בן יאיר עכ"ל · ודברי
שניהם קשה להאמין ולא ראו הירושלמי תענית פ"ג דס"ו ד' :
ז"ל שאמרו שיתפלל על הגשמים · ואמר הכניסו תנורי פסחים א"ר
יודן מריא הדין חוני מעגל בר בריה דחוני מעגל הוה סמוך לחורבן
אזל לפועליו לטורא אזל מטרא עייל למערתא ודמך ע' שנין עד
דהרב מקדשא ואתבני זמן תניינות כו' ∴ · וראיתי אח"כ בהדא"ג
הביא ירושלמי זה דחוני המעגל שהיה בחורבן בית ראשון והיה ישן
מחורבן בית ראשון ע' שנים עד שנבנה בית שני (ר"ל שהתפלל חוני
מעגל על גשמים) היה אח"כ זמן רב אבל זה המעשה דמתני' (ר"ל
כו' שנבנה ג"א ת"ה) בזמן שמעון בן שטח (שהיה ג"א תרנ"א)
וכתב יפ"מ ד"ב חוני מעגל היו וזה דמתני' הוא בר בריה ונם'
יוחסין כתב בשם ס' בן גוריון שנהרג חוני מעגל חוץ לירושלים
במלחמות בני החשמונאים וזה מסכים עם תלמודינו לפי שנאבד מן
העולם ע' שנה בשינה אמרו עליו שנהרג במלחמות האחים ולכך
כשבא אפילו בר בריה לא האמין לו עכ"ל · ולדעתי י"ל כי חוני
הראשון היה ישן ע' שנים עד שנבנה מקדש ב' זה מת שהתפלל על
המיתה כו' וזה שהתפלל על הגשמים היה בן בנו נהרג במלחמות
האחים שהיה כמו ג"א תרפ"א אך הלשון דבבלי וירושלמי א"א להולמן
להשוותן : עיי' ספר גלגולים אות ח' חוני המעגל הוא גדעון ולפי
שעשה אפוד אף שנתכוון לש"ש מ"מ זנו בנ"י אחריו לכן מת בהיותו
כי ישן ע' שנה ושינה א' מ"ס במיתה ושאל אח"כ נפשו למות כי
חוני ניצוץ אליהו שאל נפשו למות · וכן ניצוץ מרדכי · וע"ש
אות פ' שהביאו לו פר הודאה וסמך ידו עליו כדאי' בפ' סדר תעניות
ד"ג א' רמז על אחאב שנתגלגל בפר זה וחוני הוא אליהו ואחאב הי'
מקלקל בחטאו ופגם הרבה אפ"ה נמצא בו דבר טוב יען כי נכנע
אחאב · ופעם אחרת היה רודף את אליהו לכ"א חוני שהוא אליהו
הביאו לו בע"כ כי לא נמשך מקודם אחר אליהו ואני אתקניהו לפי
שהיה נכנע לכ"א פר הודאה ר"ל שהודה פעם אחרת בהיותו אחאב
ועתה אתקנהו בפר זה · וכתב עוד גדעון חוני המעגל אליהו הם
ניצוץ א' וג' אלו תיקנו בפרים גדעון תיקן בפר את שכם (ע"ש)
אליהו הקריב פרים ותיקן את דתן ואבירם · חוני מעגל תיקן
את אחאב עכ"ל · כתב גא"י חוץ לכפר פניעס מערה קבור עם
אשתו שם וסמוך לו בית מדרשו ובצד הב' מערה קבור אבא חלקיה
וחנן הנחבא ור"י בר אלעי וע' תלמידיו ובמקום אחר כתב ר"י ב"א
קבור בעין זתים ובמ"ב כתב חוני המעגל קבור בקדש נפתלי עיי'
ר"א בן ערך · (חוני המעגל הראשון אבי אביו של חוני מעגל הנ"ל
ע"ל · (חוני הקטן בתוספתא סוף ר"ה אמרו ב"ה לב"ש והלא
במעמד כלכם זקני ב"ש ירד חוני הקטן ואמר שבע ואמרו לו כל
העם כו' · (חוני · יוסי בן חוני · ויש יוסף בן חונאי · (רב
חוני ע"ל רב חנן · (חוניא בן יוסף בן פנחס ע"ש · (רבי
חוניא יעקב מאפרתים בשם רבי ירושלמי פ' ה' שרלים י"ד ג' ·
(רבי חוניא דמן חוורן א"ר אבא בר זבדא הורה ר"ח דמן חוורן
רפ"ט דשביעית · וירושלמי ר"פ לולב וערבה בשם רבי חוניא דמן
חוורן · כשסליק רבי חנינא דבית חוורן לעבר שנים לירושלים הוי
הים מתבזע לפניו וכשמת אתבזע ימא דטבריה · ירושלמי ר"פ כל
הצלמים · רבי ברכיה ורבי יעקב בר בת יעקב בשמו מ"ש פ"ה
כ"ה ב' · שקלים פ"ק דמ"ו א' מ"ק פ"ק ד"פ סע"ב : רבי יוסה
רבי יעקב בר אחא רבי חזקיה רבי עוזיאל בריה דרבי חוניי דבית
חוורן בש"ה חוניא דבית חוורן (שם · רבי חוצפית המתורגמן
(ונזכר במשנה בסוף שביעית (פ"י מ"ו) (של רבן גמליאל דיבנה
ברכות פ"ד ד"ז סע"ב ובכורות פ"ה דל"ו א' אמרו לרבי חוצפית
המתורגמן עמוד כו' כתבו התו' מן עשרה הרוגי מלכות היה :
וכוונתם כי אלישע אחר ראה לשונו מגרר לה הזיר חולין קמ"ב ואמר
פה המפיק מרגליות היינו שהיה מתורגמן ואיך יהיה זה שלא נקבר
"כ כתבו שהיה מי' הרוגי מלכות · וצ"ע למה לא כתבו התו' זה

ר' ע

בברכות) ושקול כיונתן בן עוזיאל והיה שונה ק"ע פנים בת"כ :
יוחסין דמ"ד ב' · היה גלגול יהויקים ע"ל ר' פרידא) יוסף הוניא
דינה נתגלגל בו פליאה וי"ר ויש דס"ז א' ע"ל ב"א רי"ו ·
(חורנית · רבי יוחנן בנו · (חזקיה אחיו של הלל (וע"ש) היה
נשיא בבבל · (חזקיה בן גרון חנניה בנו (ע"ש) בזמן הלל :
חזקיה בנו של רבי חייא הגדול · ואחיו יהודה (ע"ש) נולדו מטיפה
א' ונחלקה לב' (נדה ד"ז א') וחזקיה נגמר צורתו ג' חדשים קודם
ליהודה כ"כ יוחסין (וכ"כ ש"ק דל"ג ב') אכן היוחסין אות י' יהודה
כתב להיפך כי יהודה יצא ג' חדשים קודם (ובספ"ו דיבמות אין
הכרע איזה נולד קודם דז"ל יהודה וחזקי' תאומים היו א' נגמרה
צורתו לסוף ט' וא' נגמר צורתו לתחלת ז' · ואני אדון ואכריע
מדמקדים את יהודה לחזקיה נראה דיהודה נולד קודם ועוד ראיה
כי במערה נקבר יהודה לימין אביו רבי חייא וחזקיה משמאל אביו
כדאי' בזו"ק (ע"ל רב הונא) נראה דיהודה הגדול והיה להם ב'
אחיות תאומות (ע"ל רבי חייא) · בר"פ מי שמתו די"ח ב' בני
רבי חייא נפק לקרייתא (להתעסק בעבודת אחוזתם רש"י) איעקר
להוא תלמודייהו הוו קא מצערי לאדכורי א"ל חד לחבריה ידע אבונן
בהאי צערא א"ל אידך מנא ידע והא כתיב יכבדו בניו ולא ידע ·
א"ל אידך ולא ידע והא כתיב אך בשרו עליו יכאב וא"ר יצחק קשה
רימה למת כו' · ונקרא ברבי (ע"ש) · אמר חזקיה וכן תנא דבי
חזקיה שבת כ"ב דף"ד ב' קל"ג א' : כתבו תו' בע"ז דל"ח חזקיה
ובר קפרא תנאי ניכהו וקשישי מר' יהודה נשיאה · והיה רבו של
רבי יוחנן (ע"ש) · ובזבחים דכ"ו ב' וחגיגה ח' א' ע' א' פליגי
חזקיה ורבי יוחנן · בפ' אלו קשרים קי"ב ב' רבי חזקיה כו' א"ל
רבי יוחנן רבי שנית לנו תיבת רבי ע"ם כי לא נסמכו · כתב רשב"א
פ' המגרש דפ"ד כי שני חזקיה היו א' רבו של רבי יוחנן וא'
חזקיה בריה דרבי חייא בריה דרב כהנא והוא בבלאה והלכה כרבי
יוחנן אע"ג דחזקיה פליג עליה דהאי לאו רבו הוא אלא חזקיה בר'
חייא בר כהנא ספר תהלת החכמה דכ"א ד' · (עיי' פ' המגרש
דפ"ד ב' דשם חולק רבי יוחנן על חזקיה וע"ז כתב רשב"א דאין זה
חזקיה רבו וא"נ יש לפרש כמו שמשמע מרש"י דרבי יוחנן אמר
לחזקיה דלכון (ה"ל רב כהנא) אמר · וזה חזקיה שאמר לו רבי
יוחנן דלכון אמר · לא היה חזקיה רבו אלא חזקיה השני בר"י דר'
חייא בר כהנא וא"כ אין צריכין לפרש כתו' דרבי יוחנן אמר
לתלמידיו שהיו מבבל דלכון אמר וק"ל · אכן לא מצאתי בש"ס
חזקיה ברב חייא ברב כהנא · ואם קבלה נקבל : (כתב הרי"ף פ'
אין מעמידין הלכה כחזקיה אע"ג דפליג עליה רבי יוחנן אין הלכה
כתלמיד במקום רבו · כתב בנ"ק בי"ד סקמ"ה ז"ל קיי"ל כחזקיה
לגבי רבי יוחנן דרבו היה כתב יבין שמועה דהיינו בפניו כו' וא"ל
מאן לימא דר"י בפניו הוה עכ"ל : (חזקיה בריה דר' חייא בריה
דרב כהנא ורבי יוחנן חולק עמו · ל"מ זכרו עיי' חזקיה הנ"ל :
רבי חזקיה למד מתינוק א' רזי אורייתא זוהר בראשי' ער"ז רבי
חייא ורבי חזקיה וא"ל אליהו דירושלים יחרב שם וילא עשכ"ב עם
רבי יוסי ורבי יודאי עיי' · ור"א זוהר שמות עק"ד · חזקיה אבי
עיקש העיד לפני ר"ג ביבנה שאמר משום ר"ג הזקן בכורות פ"ו
דל"ה רע"א ובספרא פ' שמיני דף"ז ב' העיד לפני ר"ג הזקן ובמ"י
שמיני דקמ"ה א' חזקיה איש עיקש : חזקיה ואיבו (ע"ש) בני
ברתיה דרב בזמן רב (ואולי שימי בנו · רבי חזקיה תלמיד רבי
ירמיה (בזבחים ע"ה ב' רב הונא ורבי חזקיה תלמידי ר' ירמיה ·
א"ר ירמיה משום רשב"י סוכה מ"ה ב' כמה דברים · ובחלק ל"ז
ב' א"ר ירמיה שקלים פ"א וירושלמי ברכות ט' רע"ג כמה דברים
ובפ' הרואה י"ג סע"ד כמה דברים · (רבי חזקיה עכייה בשם
רבנן דקסרין ירושלמי פ' ה' שרלים י"ד ד' · וענין ההוא בע"ז פ'
א"מ ד"מ ד' אין תיבת עכייה : חזקיה בר בליוטי ערכין פ' המקדש
(כ"ק ב') אמר לרבי אבהו עיי' בליוטי · חזקיה ב"ר פרנך (א"ר
יוחנן פ' הרואה דס"ג א' · (רבי חזקיה חוקק רבי הונא ר' פנחס
ירושלמי סנהדרין פ"ג דכ"א ד' פי' שם כך היה שמו עיי' יוחנן
הקוקאה · רבי חזקיה בזמן אביי (משמיה דאביי פ' כל הבשר
קי"א סע"ב ופ' ה' שרלים ק"ה ב' כירה ל"ה ב' · אלו אמרו בשם
חזקיה · רבי אלכסא : רבי חנינא תותייהו · רבי חנניה · רבי
יודן בר חמא · רבי יוסי ורבי יונה ירושלמי קדושין ס' סע"ג ופ"ק
דחלה ומ"ש פ"ב נ"ג ג' : בשם בית רבי ינאי ירושלמי פ' כירה ·
רבי יצחק חקולא · רבי שבתי · ר"ל ב"ק ט' ב' ד"ב ב' ור"פ ד'
דתרומות · בשם רבי חזקיה או רבי חזקיה בשמם · בש"ר אבא
בר ממל ירושלמי פסחים פ"ה ל"ה ע"ד · ורבי אבא בר זמינא :
בש"ר אבדומי דמן חיפא בכורי' פ' אחרון · בש"ר אבהו ירושלמי

ר"פ

מרב · כי סליק ר' זירא אשכח לר' אמי דאמר הא שמעתא (דזעירי רש"י) חולין פ"ק דף ה' רע"א · רב דימי אמר זעירי · כתב יוחסין אות ה' רב הונא תלמיד זעירי דאמר רב הונא אמר זעירי (ול"נ אולי צ"ל זעירא ע"ש · ר' חייא בר אשי תלמידו · אמר ר' חנינא שבת פ"ק י"ז א' במה טומנין כ' ע"א פ' הדר ס"ז א' וס"ג א' כתובות ע"ו א' מכות ל' ע"ב כ"א ב' · אר' חסדא אמר זעירי כילד מברכין מ"ג א' ע"ז מ"ט ב' ס' ע"ב · רב חסדא בר אשי הקדמון תלמידו ב"ע רב יהודה. אמר זעירי ע"ז ס"א ב' מכות כ"א ב' : בש"ר יוחנן ע"ל : רב יוסף אמר זעירי נדרים מ"ו ב' רב יצחק בריה דרבה בב"ה ע"ש : אמר רב כהנא ס"פ הזהב : רב נחמן אמר זעירי ע"ז ס"א ב' : סורחב בר פפא משמו : אמר רבא אמר זעירי סוטה ה' רע"א : אמר רבה אמר זעירי כדרים פ"ה דמ"ו סע"א : ר' זעירי מדיהבות (תענית ד"ז ב' אזר לרבינא וברש"י פ"ג. א"ל מר זעירי מדיהבת לרבינא כי זעירי סתם היה מן הראשונים ורבינא סוף הוראה לא ראו זא"ז : זקני דרום ור"ל הק' עליהם זבחים פ"ב ך"ב ב' ובתוס' דף"ג א' שהיו תנאים ופליגי אמתני' עיי' ס' מגיני שלמה פסחים דס"ט ב' מ"ש בזה : ר' זריקא בזמן ר' אבהו (א"ל ר' ירמיה לר' זריקא כי עיילת לקמיה דר' אבהו רמי ליה פ' החולץ מ"ב ב') מכלתא דר' זריקא פ' השולח גט (דמ"ד א' פרש"י במשנה הסדורה · אר' אבא אר' תדאי כירה ל"ז רע"ב א"ל ר' אבא י"כ ק"ל ב' · אר' אלעזר זבחים כ"ו ב' מכות ז' ב' ס"ו ב' · יומא ד' ב' סוטה ד' ב' : ר' זריקן ר' יוחנן בש"ר אלעזר בר' יוסי הגלילי ירושלמי ברכות פ' א"ע ד"ה ד' · בזמן ר' אמי בר נתן · אר' אמי אריב"ל ב' דברים פ"ק דברכות ג' ב' וי"א ב' בד' אר' אמי ארשב"ל ובירושלמי ברכות ב' ד' ענין ההוא בשם ר"ל · אר' אמי אר' חנינא אמר רבי פי"כ ק"ל ב' · ובעא מר' אמי חולין מ"ו א' · אמר רב הונא סוטה כ"א ב' · א"ל הונא בר חיננא לבריה כי אזלית לר' זריקא בעא מיניה · בש"ר המנונא ירושלמי סוכה פ"ק · בשם זעירא ירושלמי כילד מברכין ופסחים פ"א · ר' חזקיה בשמו · בשם חזקיה מ"ש פ"א · בש"ר חנינא ירושלמי שבת פ"ק · עיי' רב יהודה נשיאה : אר' יהודה בילה ז' ב' כתובות כ"ח א' · בש"ר יוסי בר חנינא תמיד נשתט · ור' ינאי בר' ישמעאל בש"ר יוחנן · ור' ינאי בר אמי אקלע לביה ר' יהודה בר' שמעון בן פזי · בשם ר' יעקב בר אידי ירושלמי ברכות פ"ב · עם ר' יעקב בר' בון זמנין סגיאין פשיעית ירושלמי פ' כל גגות · איתיב לר' יצחק נפחא חולין י"ח ב' · קרי עליה דר' ירמיה דבר אמת וענות צדק מכות פ"ח ב' · ר' מנא בשמו · רב ספרא שאלו · (ר' זריקן בר אחוי דר' זריקן ירושלמי ס"פ ג' שאכלו · (ר' זריקן מטיבה בשם רב ירושלמי פי"ב דיבמות י"ב ג' · (זרנוקי ר' חייא בנו :

אות חית

חבו (אביי שרי ליה בר חבו למכתב תפילין שלא מן הכתב מגילה י"ח ב' · תפילין בי בר חבו שביה ב"מ כ"ט ב' · (חבו רב יוסף בר חבו ויש רב אדא בר חבו · רב חביבא · רב ור' חנינא ורבי יוחנן ור' חביבא מתנו בכל סדר מועד (ע"ש : ורב יימר ורבינא פא"ע כ"א א' ב"ע אף כי י"ל שזה רבינא הקדמון · אך רב יימר שהיה בדור רב אשי איך יהיה בדורו רב חביבא שהיה בדור ר' יוחנן ור' חנינא : אולי רב חביבא שהיה עם רב יימר ורבינא הוא ברב יוסף בריה דרבא הנזכר למטה שהיה בדור רב אשי ורב כהנא השני רבו דרב אשי או רב חביבא מחוזנאה שהי' בדור רב אשי : רב חביבא בריה דרבינא (ל"מ : (חביבא : רב יהודה בר חביבא : חביבא מסורא (דפרת אמר לרבינא פ' מגלחין ד"ך א' כ"ד ב' : ב"מ ק"ו ב' רב חביבא ע"ל ר' חנינא מסורא דפרת אולי א' ע"ם : רב חביבא בר סורמקי פ' השוכר (בב"מ פ"ה ב') בזמן רב חביבא (ע"ש ר' חייא רבה : סליק לא"י אמר מה שהקשה רבה בר עולא יומא ד"י א' ובע"י הנוסחא כי סליק ר' אבא אמר מה שהק' כו' ואולי היה הנוסחא לבעל היוחסין ר' אבא בר סורמקי כי סליק לזה כתבו אבא בר סורמקי (ע"ש : רב חביבא ברב יוסף בר רבא (משמיה דרבא פ' מי שמת דקמ"ג סע"ב : (רב חביבא בריה דרבא ע"ז פ"ב דל"ד סע"א אולי ע"ם והוא הנ"ל : רב חביבא מחוזנאה אמר לרב אשי עירבין פ"ה דנ"ז א' : ופ' מרובה דע"ב א' חביבי ובפר"ע דפ"ז ב' א"ל רב הונא בריה דרבא : חביבי רב היה קורא לר' חייא שהוה דודו חביבי : (פ' האומנין דע"ו וב"ב מ"ח חולין לב' ועירבין פ"ק י"ב) ר"ל אח אבי תרגום ירושלמי דוד אהרן חביבא דאהרן דודתו חביבתו : רב חגא תלמוד רב הונא והוא העלה את ר"ה למערת ר' חייא (ע"ש) ולא ראה קרי ובן י"ח למד כל התלמוד מר"ה והיה בן פ' שנה בקבורתו ר"ה והוסיפו לו פ' שנים ועיי' ירושלמי כלאים דל"ב סע"ב ומ' קהלת ק"ז ד' איך קברו : (רב חגא מתקיף א"ל אביי ב"מ קי"ג סע"ב אולי הוא הנ"ל שהוסיפו לו פ' שנה בקבורת ר"ה : רב חגא בזמן רב נחמן התני' דרב אדא בר אהבה (ולדעתי נוסחא משובשת נזדמנו לו כי רב הנא התניה ע"ש (אמר רב נחמן תני חגא עירכין ד"ז א' : רב הגא בר חנא בזמן רב ששת (ל"מ : ר' הגא דציפורי שקלים פ"א : רבי חגא בש"ר יוסי ב"ב י"ט רע"ב כ"ה ב' : בעא מר' יוסי ברכות ותרומות פ"כ ובפ' הזורק ר' יוסה בשם ר' יענב : בש"ר פדת פ' הערל : רבי חגא משמיה דעולא גיטין כ"ג א' רב חגא איתבי לעולא א"ל לא ידע מה קאמרי רבנן ומותב תיובת' ע"ז ס"ה א' : (בע"י חגי במ"י תילים ס"ם נ"ג) ר' חגא סליק בדרגא דביה רבה בר שילא חלק קי"א ב' · רבי חגא אר' אושעיא כריתות כ"ח א' פ"ו אר' יאשיה יומא מ"א סע"א ושם ע"ב אר' הושעיא והכל ענין א' דכריתות ודיומא · רב חגאי מדרומא בזמן ר' תנחומא (ל"מ · (כי אתא רב חגי מדרומא אייתי מתניתא כוותיה דרב אדא בר אהבה ב"ק מ"ב א' · (רבי חגאי ור' חייא ור' אלעזר זוהר פנחס דל"ה א' · ר' חגאי כוזמאי · ר' חגאי בן אלעזר · (רב חגי הלקה לר' יעקב מכפר גבוריא שלא הורה כהלכה (ע"ש · כשמת רב חסדא ולן בנן על קבריה וא"ל זיל אימא לרב חגי דיגמור תלמודא דהא ביום פ[...]יתי הכי. ליוני פ' ויחי · (חגי ר' יונתן בר חגי · (חגייא · ר' אלעזר בר' חגייא · (ר' חגי בש"ר אבא בר זבדא ושאלו תרומות פ"ב ופ"י אר' אבהו פ' הערל · קוי מסמיך לזעירא דמאי פ"ג חלה פ"ד שאל לר' זעירא ור' זעירא שאל לר' אימי (שם) שאל לר' יאשיה · שושביניה דר' שמואל קפודקיה הוינא שאילית לר' יאשיה שאילת לר' שמואל בר יצחק ירושלמי ברכות בש"ר שמואל בר נחמן ריש שקלים ורפ"ה · (ר' חגי שסלהו אותו מבבל לרשב"י זוהר שלח לך ע"ש ופגעו בן ר' חזקיה ור' יוסי · (חגרא אחוי דר' בא בר בינה יהב אורייתא לרב הכנאל ירושלמי מגילה פ"א דע"א סע"ג ושם ע"ד תני ר' יוסי של בית הגירה כותבין אומנים היו בירושלים · אבא הלפי משום אבא הגר' אביו · דרך ארץ פ"ק (הגרי רבי אלכסנדרי בר הגרי ע"ש · ר' הידקא תנא דברייתא פ' כ"כ (קי"ז ב' ותענית י"א א' אמר נשמתו של אדם מעידה כו' שמעון השקמוני היה חבירו מתלמידי ר"ע פי"כ דקי"ט א' ספרי בהעלותך ושלח ופנחס) · בר היטא (ע"ל חטייא · (חולפנא ע"ל אולפנא · ר' חונאי אחוהי דר' אמי (ילקט מלכים א' סם"ד · (רב חונה מנוי מאד בירושלמי לא ידעתי אם איכו רב הונא בבבלי אך מניכו ר"ה בשמו והוא בשם ר"ה ע"ל · אבא ברב חונה · ר' אבדימי דציפורן בשמו · בש"ר אדא בר אהבה ירושלמי פ' מי שהוציאו ור' אורי רב יוסף רב יהודה בשם שמואל ברכות ר"פ ב' בירושלמי · ר' איבו בר נגרי בשמו · ור' בניי מ' קהלת ק"ג ג' · ר' דניאל בר קטינא בשמו · בש"ר הונא ירושלמי ברכות פ"ב ורב הונא בשמו פ"ג. דסנהדרי' · ור' חזקיה ור' פנחס הלכו לרב יוסף קדושין פ"א ירושלמי ס' ד' · רב יהודה (ע"ל) · היה בסוכות ר' יוחנן ספרא דגופתא : ר' רדיפה ר' יונה בשמו ירושלמי פסחים פי"ד · בש"ר יוסף ר"פ ב' שעירים ור"פ בא לו כ"ג וע"ל : בש"ר ירמיה שקלים פ"ד · לוי בר פנטי לפניו · היתיב קומי ר' מנא · רבי מנא דשאב · בש"ר נחמן בר יצחק שביעית פ"ג : א"ל ר"נ ב"י מגילה פ"ד : ור' פנחס (ע"ל) : בשם רב שקלים פ"ד : רבי רדיפה (ע"ל) : בש"ר שמואל בר נחמן : ר' שמואל ברב יצחק בש"ר חונה ירושלמי ברכות פ"ב ה' סע"א ובפ' ראוהו ב"ד דנ"ח רע"ד : וענין ההוא בירושלמי בסנהדרין פ"א די"ח ג' במקום חונה הונא : ושמעון קמטדיא : ר' תנחומא בשמו (חלה פ"ק : (ר' חונה ספרא דסדרא : ע"ל רב הונא : ר' חונה בר חייא : ע"ל רב הונא : חוני המעגל עיר שמה מגלו שם. היה בר ערוך של רבי נחמ (ובמשנה מ' בפ"ג דתענית כ"ג א' אמרו לחוני המעגל שיתפלל על גשמים וא"ל הכניסו תנורי פסחים שלא ימוקו התפלל ולא ירדו גשמים עוג עוג' ועמד בתוכה ואמר רבש"ע בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך נשבע אני בשמך הגדול שאיני זז מכאן עד שתרחם על בניך התחילו גשמים מנטפין אמר לא כך שאלתי אלא גשמי בורות כו' התחילו לירד בזעף אמר לא כך שאלתי אלא גשמי רצון וברכה ירדו כתיקון עד שיצאו מירושלים להר הבית כו' שלח לו שמעון בן שטח אלמלא חוני אתה גוזרני עליך נידוי אבל מה אעשה שאתה מתחטא לפני המקום ועושה רצונך כבן המתחטא לפני אביו עש"ב ובדי"ט א') · כתב יוחסין די"ז ב' ובמגילת תענית ו'

בש"ר יצחק בר מריון ע"ש : רבי זכריה חתני דריב"ל (ונמ"ר כשא פ"ע דרל"א · ובכלאים פ"א ד"ז ב' : ובפסחים פ"א ד"ז ב' ופ"ב כ"ט סע"ג וקדושין פ"א ושקלים פ"ה וסוטה פ"א י"ו ד' וכתובות פ"א כ"ה סע"א רבי זכריה חתני דרבי לוי וכ"ה ירושלמי סוף פאה חתני דלוי ולקה לדקה ונתן לאחרים · א"כ מ"ש ביוחסין חתני דריב"ל ט"ס הוא · ובשה"ע ספ"ב רבי זבדיה חתני דלוי (ע"ס ול"ל זכריה) בש"ר לוי · (זכריה רבי כתומי בריה ע"ש · רבי שמעון ב"ז · (זמינא רבי אבא בר זמינא · רבי יוסי ב"ז · (זמרא רבי יוסי בן זמרא · (רבי זעירא אמר לרבי יאשיה ג' דברים משום אנשי ירושלים וסיפר רבי יאשיה לרבי יהודה בן בתירה על ב' דברים הודה לו ספרי תצא מ"ה ג' וירושלמי · ובסוטה פ' ארוסה דכ"ה א' והבאתי לאביריי שבדרוס פרש"י זעירא מאנשי ירושלים היה · הרי רבי זעירא זה קדמון : זעירא ולפעמים רבי זעירא (ודע כי רבי זירא בבבלי קורא אותו בירושלמי זעירא (ע"ש) א"כ אני מסופק זעירא הנזכר בירושלמי הוא רבי זירא בבירור או קלתן הוא רבי זירא וקלתן הוא זעירא ששמו זעירא הנזכר בבבלי · ובב"י בא"ח סקל"ז רבי זעירא ויש זעירא חכם אחר שלא נסמך ר' זעירא לס ש' נומין א"ד תת"ק נומין ולא הם למגילת תענית ירושלמי תענית פ"ב דס"ו א' · ונדרים פ"ט ד"מ סע"ד ומגילה פ"א ד"ע רע"ד · וכמדומה נראה שזה רבי זעירא הוא רבי זירא שמוצינו בבבלי שהתענה הרבה (ע"ש) · רבי זעירא הוי מצטער ואמר הלואי הוי לי אבא ואמא דמוקרינין ואורית ג"ע כד שמע אילין מילין דעבד רבי טרפון ורבי ישמעאל אמר בריך רחמנא דלית לי אבא ואמא לא כר' טרפון ולא כר' ישמעאל · הויכא יכול למיעבד ירושלמי פ"א דקדושין דס"א ב' (זה רבי זעירא אינו רבי זירא ע"ש שהיה לו אב : כד סליק אקיז דם ורצה לקנות בשר מעבה ושאל בכמה ליטרא ואמר עבה ב"כ מעי ומכה א' ורצה ליתן לו ק' מעי שלא יכה אותו ולא רצה הטבח וא"ל עביד כמנהג למחר אזל לבית המדרש ואמר כמה גרוע מנהגיכם ואמרו לו מאן הוא דעביד הכא וא"ל טבח פלוני ושלחו אחריו ומצאו ארונו ככך ירושלמי ברכות פ"ב ה' סע"ג ונראה כי זה רבי זירא דמצינו בבבלי דעלה לא"י לא כן רבי זעירא בבבלי לא מצינו דעלה לא"י : אמר זעירא לרבי אסי הכים רבי לבר פתיא דאת אמר משמיה שמעתא' א"ל רבי יוחנן אמר משמיה · הכים לרב דאת אמר משמיה א"ל רב אדא בר אהבה אמרה משמיה שקלים ספ"ב ושבת פ"א ובמ"פ ה' שרצים הגי' הכים לבר פדיא כו' א"ר זעירא לרבי אבא בר זבדא הכים רבי לרב כו' (עי' בכללים · ונראה כי זעירא זה הוא רבי זירא שהיה תלמיד רבי אמי ורבי אסי תלמיד רבי יוחנן ומצינו כי רבי אסי אמר בש"ר פדי' ע"כ שאלו לרבי אסי הכים רבי לבר פדי' וא"ל רבי יוחנן רבו אמר בש"ר פדי' · אבל זעירא לא מצינו שהיה מדבר עם ר' אסי וכן שאל רבי זירא לרבו רבי אסי שהיה תלמיד רבי יוחנן ולא היכר את רב ולמה אמרת בשם רב והשיב לו כי רב אדא בר אהבה שהיה מכיר את רב אמר משמו : ונראה שהיה כהן בירושלמי ברכות פ' ג' שאכלו י"א ג' קס מקרי כהן במקום לוי פי' שהם יהושע שקרא הוא עצמו לכהן וא"כ במקום לוי דכהן אחר בהן אינו קורא (ע"ל רבי זעירא בר בא ורבי יהודה נשיאה : רבי זעירא קבור בארבל עיי' כתאי ארבלי : אמר לרבי אבא בר זבדא רבי (ע"ל) רבי אבא בשמו · רבי אבא בר זוטרא · רבי אבא בר זמינא בשמו · בש"ר אבא בר ממל · ורבי אבא בר כהנא ירושלמי · אמר לר' אבהו : בש"ר אבדימי דחיפא · פ"ג דתענית ס"ז א' רבי ברכיה ר"ז רבי אבא ב"כ בש"ר יהודה : שאל לרבי אבימי בר פפי · רבי אבין בעא קומי · רבי אידי בר גרשון : בש"ר אדא בר אהבה ירושלמי כתובות כ"ה סע"ג : רב אדא בר אבימי תלמידו : שאל את רבי הושעי' שקלים פ"ג מ"ז ב' · שאל לרבי אימי · שאל לאלכסנדרי דלדוקי · בש"ר אלעזר בן פדת שקלים פ"ד · רבי אלעזר בן אנטיגנוס · בש"ר ר"א בר' ינאי · בש"ר אמי ירושלמי ברכות : אבא אנטולי · לרבי אסי קרא רבי ע"ל · בש"ר אסי בר חיננא · בש"ר אשיין בר נדבך : בעא ליה ר' אבון בר חייא : ר' בון בעא קומי כלאים פ"ד כ"ט ג' כתובות פ"ב ד"ז ד' : ורב ביבי בר אבין : ור' ברכיה ע"ל : בשם גידול : רב דימי בר יוסף אמר זעירא אר' חנינא : שאל לרב דניאל בר קטינא : רב הונא אמר זעירא ברכות פ"ה ל"א א' : אמר זעירא אמר רב הונא תענית י"א ב' ירושלמי פ' כלל גדול ד"י סע"א כמה דברים : בש"ר המנונא ר' זריקן בשמו : ר' חגי מסמיך ליה ושאל ליה : רב חונה שקלים פ"ד : ר' חייא רבו : ר' חייא בר בון : בש"ר חייא בר אשי : ר' חייא בר אחא דיפו : ר' חייא ברב יצחק עטושיי' : ור' חייא

בר בא ירושלמי ברכות י"א ג' ושאלו פ' אלו קשרי' : רבי חמן בשמו · אר' חנינא · רבי חנינא בר פפא קומי · רבי חנינא ענתנייא · אר' חננאל · אר' חסדא אמר זעירא ע"ז ל"א א' בש"ר חסדא פ' כ"ט ט' א'. וירושלמי ספ"ג דתענית · בש"ר יהודה : ר' יהודה בן פזי בשמו · ר' ירושע בן גיזורי משמש קומי · ר' יוחנן רבו בכורות ד"ל סע"א בש"ר יוחנן ירושלמי כתובות פ' נערה שנתפתתה' ופ' אעפ"י · ור' יוחנן בשמו ר"פ אהרון דכלאים · ר' יונה תלמידו ע"ש : בשם ר' יונתן פ"ד דכלאים ופ' אעפ"י כ"ט רע"ד · ר' יוסי בר' בון בשמו · ר' יוסי מסמיך ליה חלה פ"ג כ"ט ב' : בעא לר' יסא ירושלמי פ' הכותב · ר' יוסה · ר' ינאי ור' יעקב בר זבדי ירושלמי ברכות ד"ט · ר' יעקב בר אחא בשמו ה"ש. פ"א כ"ב ב' ירושלמי ברכות י"א סע"ג · ר' יעקב בר אדא בר עתליא · תני לר' יצחק עטושיא · ר' ירמיה תלמידו ובירושלמי רפ"ק דברכות בש"ר ירמיה ובפ' כילד מברכין י' ד' ר' ירמיה בעא מבדיק לר' זעירא · בשם כהנא ירושלמי כלל גדול ד"י א' : כהנא בר תחליפא ירושלמי ע"ז ספ"ב · א"ל ר' מיישא · רבי מנשה קומי · בש"ר מתנה · בר מרינא קומי · שלח לר' נחום גבי ר' ינאי בר' ישמעאל · שאל לרב נחמן בר יעקב ירושלמי ס"פ נערה שנתפתתה' כ"ה ב' · ר' ניחא בר סבא בשמו · ניקומכי תנא קומי אבוה דר' ספרא שאלו · עולא ירושלמי פ' נערה שנתפתתה' אמר לעולא נכפא · עולא בר ישמעאל · בשם מר עוקבא · בש"ר פדיה · בשם בר פדיה · ר' פליפי בר פריטי איתביה · שאל לקלא · שמואל בשמו ירושלמי כלל גדול ט' סע"ד ואלו קשרים ושור שנגח · ר' שמואל בר אבא בעא ליה · בש"ר שמואל בר נחמן · הוי מטמר מקמיה ר' שמואל בר יצחק : בשם ר"ל שקלים פ"ד · ר' שמעון דיינא קומיה : ור' שמעון בר אבא · ר' שמעיה בר זעירא או זירא · בש"ר ששת ירושלמי יבמות פ"ב · ר' זעירא הנזכר ב"מ וירושלמי חכם גדול בזמן ר' יוחנן (ואולי הוא הנ"ל ועי' זעירא לעיל · ר' זעירא בריה דר' אבהו בקסרין (בירושלמי ברכות פ' אלו דברים די"ב סע"ב וי"ג ב' אין שם בקסרין : רבי זעירא בר הלל (ל"מ · זעירא בר חמא אושפיזכני דר"ל (ט"ס הוא כי כן הוא ביומא פ' י"כ דע"ח א' זעירא בר חמא אושפיזכנא דר' אמי ור' אסי וריב"ל ודכולהו רבנן דקסרי הוה א"ל לרב יוסף בריה דריב"ל בר אוריא תא אימא לך מלתא מעלייתא דהוה עביד אבוך · ר' זעירא בר חמא ר' יוסי בר' חנינא בשריב"ל ירושלמי ר"פ י"כ דמ"ד ד' אבל בתענית דס"ד ג' הגי' כשתנה · (קבורתו ור"מ (שהיה שם ר"י מ"ב) בעיר הגלה גא"י ור' מארי (מ"ב) · (זעירא דכפר דאמין ויכקיה דיליה למד ממנו בכל יום ג' מילי ובלילה ג' מילי דחכמתא דאגדתא ושמו ייסא זוהר שמיני עם"ח ע"ש · (ר' זעירא בר חנינא פ"ו דנידה דכ"א ב' וריש שביעית ובירושלמי ר"פ א"ע זעיר בר חיננא ובר"פ אד"מ זעיר בר חיננא בש"ר חנינא ורב יהודה ובע"ז פ"ד בש"ר חנניה זעירה ברב הונא הכהן ע"ש (רב זעירא א"ל לאביי ערכין פ"ג די"ד סע"ב ודל"ג א' (זעירא רב אחא בר זעירא · הושעיא ב"ז רב זוטרא בריה דרב זעירא · ר' חייא ב"ז · ר' יצחק ב"ז · או בר זעירי · לוי ב"ז · ר' מנחמא ב"ז · רב שמואל ב"ז · זעירי (הוי קמשתמיט מיניה דר' יוחנן דהוי א"ל נסיב ברתי' ולא היה הכן מפני שהיא מא"י והוא היה מבבל (יומא חד אזלי באורחא מטו לעורקמא דמיא ארכביה לר' יוחנן אכתפיה ומעבר ליה א"ל אוריין כשרה (תלמידי אתה ותורתי כשרה) בנתין לא כשרין (בתי אינך תכן) פ' י' יוחסין דע"א ב') · והיוחסין כתב זעירי למד מרב והיה מיוחס מבבל ולא רצה לקחת בת ר' יוחנן בתעניות ולא ידעתי למה לא נקרא רב והיה מדבר ר"ל עמו אשר לא היה מדבר עם רבה. בב"ת עכ"ל (יומא ד"ט סע"ב · (מ"ש למד מרב לא ידעתי מנ"ל ומאיזה רב למד זה היוחסין (עיין למטה נראה דלא למד מרב · וז"ש ולא רצה לקחת בת ר"י בתעניות אשר לא כמלא זה בתעניות · אמר זעירי אתון דלא ראיתם איסור האיטלקי פא"ט כ"ד ב' · אמר זעירי אין בדיקה להולדה כי סליק (מבבל) לנהרדעא שלח להו דברים שאמרתי לפניכם טעות בידי ברם כך אמרו בשם ר"ל פא"ט כ"ו א' · כתב אפכקסי דזעירי אמרית קדם רבי ומנו ר' חייא פ' מי שהחשיך דקכ"ו א' · אמר רבא כל מתניתא דלא מפרשא לה רב זעירי לא מפרשא זבחים מ"ג ב' · נראה תינת רב ע"ם כי בכ"מ איכו נקרא בשם רב זעירי · אמר אבא ברב חסדא אמר זעירי · כי סליק ר' אלעזר אשכחיה לזעירי א"ל מי כאן בא"י שונה משניות ובריתות ששנה לו רב בדין מדות אקויים רב יצחק בר אבדימי פ' המוכר הספינה דפ"ז סע"א ובפ' כל הבשר דק"י א' דאתניי' לרב כתל כו' (ומזה נראה קצת דלא למד זעירי

מרב

אסי עיי' ר' מלוך כי סליק אשכח לר' אסי אמר ע"ז ט"ז ב' ·
אמר לרב ביבי (ועיי' ר' מלוך · רב ביבי בר אבין : תהי בה
ר"ז מה ענין ר' בנימן בר יפת אצל ר' חייא בר אבא כיצד מברכין
ל"ח ב' : אשכח לר' בנימן ב"ו פ' המדיר ע"ז א' : יתיב אחורי
דרב גידל ורב גידל קמי' רב הונא ע"ש : אר"ז כי הוינא בי רב
הונא כו' וכי אתאן לבי רב יהודה כיצד מברכין ל"ט א' : אר' הונא
ב"ק ט' סע"א : א"ל רב המנונא לא תיתב אכרעך : וע"ל : רב
המנונא זוטא חבירו : אר' זביד : בר רב זביד אקלע לגבי ע"ש :
ר' חגי שאלו : אר' חייא בר אשי : ר' חייא בר אבין שאלו :
וחייא בר אמי : ר' חייא בר אבא ע"ש : ר' חייא בר פפא קמיה :
ר' המא בר עוקבא : אר' זירא אר' חנינא : אמר לרב חסדא
ניתי מר וכתני א"ל ברכת מזוני לא גמירנא דאקלעי לבי ריש גלותא
ובריכי ברכת מזונא וזקפיה רב ששת לקועיה עלי כחויא פ' ג' שאכלו
מ"ט א' : אר' חסדא בילה ל"ג ב' כתובות נ"ה א' זבחים פ"ט ב' :
אר' חסדא אר"ז (ע"ל : בעא מרב יהודה פ' ג' שאכלו מ"ח א'
ור"י רבו : ר' יהודה בר' שמעון בן פזי : ר' יהודה בר אמי ע"ל :
ור' יהושע בר זידל : אר' יוחנן ברכות מ"ז ב' וא"ל רבי יוחנן
גיטין מ' רע"א : ור' יוחנן בן אליקוס : אר' יונה אר"ז : ראה
את ר' יוסי בר חנינא ושאלו בחלום אצל מי יושב בישיבה של מעלה
עיי' ר' חייא : פליג עם ר' יוסף בר חמא : רב יוסף רתח עליו :
יתיב רבה ורב יוסף אחורי דר"ז ור"ז קמיה דעולא פ' כ"ש ל"ז ב' :
בעא מר' ינאי ור' ינאי אר"ז משום חד דבי ר' ינאי : ר' יעקב
בר אחא בשמו : אמר לר' יעקב בר אידי שמא לא שמע רבי כו'
א"ל דמי האי מרבנן כדלא גמיר שמעתתא חולין ה' ב' : ובפ' מי
שהוציאו דמ"ו א' ובגיטין דל"ט סע"א : א"ל ר' זירא בפירש שמיע
לך (הא דאמר ריב"ל רש"י) ולא שמיע למר : ור' יעקב בר בת
יעקב : אר' יצחק נפחא · שאל לר' יצחק בר נחמן : אמר לר'
יצחק בר שמואל בר מרתא : ור' יצחק בר אבא : ר' ירמיה (ע"ל)
אר' ירמיה בר אבא : א"ל ר' מלוך : א"ל מר קשישא ברב חסדא :
ומר בריה דרבינא : רב מתנא : אר' נחמן : רב נתן בר טוביה
וע"ל : אמר לר' סימון מר יוכיח לבני ר"ג אמר רב ספרא : בעא מעולא
ויתיב קמיה וע"ל : אמר מר עוקבא : בש"ר פדייה : אמר לר' פדת
בר"א ב"פ · אמר רב (פ' ב"מ ד"א רע"ב) ר"א דמילה ק"ל ב' ופ' כל גגות
צ"א ב' סוטה י"ה א' בכורות ל"ט ב' · א"ר זירא אמר רב חלק דק"א
רע"א · אבל בזבחים כ"ח ב' אמר רבי · רבא אמר אני ואחרי
שבהבורה ומנו רבי זירא ב"ב פ"ה א' · ואקלע לבי ר"ג. ואר"ז לרבא
מר פ' כיצד מברכין מ"ב א' · ופליגי ביצה ח' ב' ופ' כ"ג. ע"ה ב'
ודע"ד סע"ב אמרי תרווייהו · ורבא ברא גברא ושדריה גבי ר"ז ·
אמר עליו רבא מאן הא דלא הש לקימחא פ' החליל דנ"ד א' ·
יתיב רבא ור"ז ורבה ברב חנן ואביי כל גגות צ"ב א' ושם סע"ב כתבו
תו' יתיב רבה ור"ז גרסי' · אמר רבה בר ירמיה · אמר רבא בר
זמוני · רבה ע"ל · אמר רבה בר שילא · רבה בר מתנה חבירו ·
ורבה ברב חנן ע"ל · אמר רבה בר שאילתה · רבין בר חיננא ·
רמי בר תמרי · רבי שאול בזמנו · שמואל בר אמי · ב' גדולי
הדור ר"ז ורבי שמואל בר יצחק גיטין כ"ג ב' · אמר שמואל בכל
מעברין כ"ט ב' פ' חלין פ"א א' · כתובות נ"ו א' גיטין ל"ה א'
חולין ה' א' · ורבי שמעון בן פזי · אמר רשב"ל פסחים ע"ב ב' :
רבי ששת ע"ל : (רבי זירא בר אדא ע"ל רבי חייא בר אבא · ·
(רבי זירא בר זביד ע"ל רב זביד כי ט"ס הוא · (רבי זירא דמן
קסרי ע"ל אבא דמן קסרי : (רב זירא בר ממל קדושין ט' א'
ואליבו רבי זירא אמר לרבי אבא בר ממל ואולי ט"ס כאן · (זירא
רבי שמעון בנו · (זירוד רבי שמעון בנו · רבי ישמעאל ב"ז ·
(זירוז או זירון רבי יהושע בנו · (זירי רב שימי בנו וצ"ע. :
(זירתאי רבי שמעי' בנו וצ"ע · רבי זכאי ששאלו תלמידיו במה
האריך ימים (ואמר שלא השתין מים בד' אמות של תפילה ולא כניתי
שם לחבירי ולא בטלתי קידוש היום ואמו זקנה מכרה כיפה שלה
לקנות יין לקידוש וכשמתה הניחה ש' גרבי יין וכשמת הוא הניח
לבניו ג"א גרבי יין) פ' בני העיר (דף"ז) כתב יוחסין דכ"ו רע"ב
נראה שהוא אביו של רבי יוחנן וכן האריך ימים בנו רבי יוחנן שחי
ק"ך שנה שזוכה האב בטבע שנותיו לבנו הצדיק עכ"ל · וצ"ע כי
רבי יוחנן נקרא בן זכאי ולא בן רבי זכאי · ועיי' בסמוך מש"ש
שנראה שאין רבי זכאי זה אביו של רבי יוחנן : (רבי זכאי רבה
תנחומא תנא ומ"י ישעיה ס"ג וב"ר פנ"ז דק"ח ד' ומ' חזית דל"ה
ב' אולי הוא רבי זכאי הנ"ל : רבי זכאי בפ' המוציא יין (דע"ט ב'
בש"ר שמעון) תנא דברייתא תלמיד רבי שמעון ברבי עכ"ל יוחסין
(לא ידעתי מנ"ל שהיה תלמיד רבי שמעון ברבי (עיי' בכללים מש"ש
באריכות) ודעתי לא כן יבין כי ידוע דסתם רבי שמעון הוא רבי
שמעון בן יוחאי (ע"ש) ועוד ראיה מוכרחת דאמר שם רבי שמעון
בן יהודה אומר משום רבי שמעון כו' רבי זכאי אומר משמו (ר"ל
משום רבי שמעון) וכ"ה בר"ש בידים פ"ג משנה ג' · ור' שמעון
בן יהודה הוא חבירו של רבי (ע"ש) ונזכר במשנה הרבה פעמים
ע"ש · וע"כ אמר בשם רשב"י שהיה רבו של רבי והרבה פעמים
א"ר שמעון בן יהודה בש"ר שמעון (ע"ש) ורבי שמעון ברבי לא
נזכר מעולם במשנה (רק במכות פ"ג משנה ט"ו רבי שמעון ברבי)
ואיך חבירו של רבי זכאי הוא רבי שמעון בן יהודה שנזכר במשנה
וחבירו רבי זכאי יהיה תלמיד רבי שמעון ברבי · ועוד כי רבי
שמעון בן יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון פליגי ור"א הוא ברשב"י
ואיך יהיה רבי זכאי חבירו של רבי שמעון בן יהודה תלמיד ר"ש
ברבי · ובפ"ג דברכות דכ"ה ע"ב פליגי רבי זכאי ורשב"ג ור"ש ב"א
וע"ל רבי שמעון בן אלעזר שהיה חבירו של רבי ורבי שמעון בן
גמליאל היה אביו של רבי ואיך אפשר שרבי זכאי יהיה תלמיד רבי
שמעון ברבי · ע"כ אמת יורה דרכו כי שקר העיד : בפ' יוצא
דופן דמ"א ב' ת"ש דתני רבי זכאי :. (רבי זכאי דאלכסנדריאה
שאל ירושלמי פ' נערה שנתפתתה דפ"ח ד' וידע אימתי המים מתוקי'
ע"ל רבי מנא בר תנחום : ובירושלמי יבמות פ' אלמנה לכהן ד"ח
ב' רבי זכיי רבי אלכסנדריה משלח שאל בת גר עמוני כו' נ"ל רבי
זכאי דאלכסנדריה : (רבי זכאי דשאב מ"ר שלא לך פי"ז דרש"ה
ד' : (רבי זכאי דמן כבול מ"ר אחרי מות דקפ"ו ב' וילמדנו פ'
שמיני : רב זכאי (תני) קמיה רבי יוחנן (עירובין ד"ט א' פ'
הערל דע"ז רע"ב סנהדרין ס"ב א' וא"ל רבי יוחנן פוק תני לברא ·
רמי רבי אבא לרב יהודה במערתא דבי רב זכאי. פח"ה מ"ב ב' ופ'
מי שהוציאו מ"ט א' · בירושלמי פ' כ"ג בשבת ד"ט ג' תנא רבי זכאי
קומי רבי יוחנן כו' א"ל רבי יוחנן בבליא עברת ג' נהרות כו' :
(רבי זכאי שלח למר עוקבא כתובות פ"ז א' : אמר מר עוקבא
א"ר זכאי סנהדרין ד"ע סע"א : (זכיי טבחא בש"ר יוחנן ירושלמי
מגילה פ"ד ע"ד סע"ד : (רבי זכיי ירושלמי יומא ספ"ו · רבי
חנינא בר אנדריי בשמו · (בן זכאי במשנה ב' פ"ה דסנהדרין ע"ל
ריב"ז : (בן זכאי עיי' חולין כ"ב א' אמר עולא בן זכאי אמר פרש"י
בן זכאי לא ידענו מנו ועיי' אות ע' עולא בן זכאי הבין היוחסין
כי עולא הוא בן זכאי וטעה כי עולא אמר בשם בן זכאי ע"כ כתב
רש"י בן זכאי איננו יודע מנו שעולא אמר בשמו ע"ש · (זכיי רבי
פנחס בנו · זכריה בן קבוטל הכהן ביומא פ"א (במשנה י"ח ב')
הרבה פעמים קריתי לפני כ"ג בי"כ בס' דניאל ורב קורא קבוטל
בבית ולא בפ"א (שם י"ט ב') והיה קרוב לחורבן וכן בנו היה הכס
גדול שאלהו אותו עם רבי יוסי בן כיפר לרבי חנניה אחי רבי יהושע
שהיה מעבר שנים בח"ל סוף ברכות (דס"ג א' ע"ש) ובפ' יוצא
דופן אמר בש"ר אלעזר והרמב"ם שנה זכרו בין הכהנים עיי' יוחסין
כ"ט א' : רבי זכריה בן הקצב (כתובות פ"ב משנה ט' ד"ו :
סוטה פ"ה א' : עדיות פ"ח ב' : פ' בתרא דכתובות) והוא כהן
אמר המעון הזה לא זזה ידה מתוך ידי משנכנסו גוים להיכל עד
שיצאו אמרו לו אין אדם מעיד על עצמו כו' רב נטה גאון פירש
בעבור שראה החורבן נשבע המעון הזה מלשון מעון אתה כו' ואין
זה אמת כי נבא בן בוטא וכן רשב"ג נשבעו כן (ע"ש) ונראה שהוא
חבירו של רבי יוסי הכהן שניהם העידו פ"ח דעדיות ולא תחשב
שהמעידים שם בעדיות כלם היו ביום שמינו את ראב"ע שהרי העיד
יוסי בן יועזר והיה יותר משלש מאות שנה קודם זה וכן עקביה בן
מהללאל קודם החורבן ובפ"ה דסוטה (ד"ז ב') א"ר יהושע כך היה
רבי זכריה בן הקצב דורש ונטמאה ב"פ א' לבעל וא' לבועל אסורה
(בב"ב קי"א א') רבי יוסי ברבי יהודה ור"א ברבי יוסי אמרי משמו
(עיי' רשב"ג דיבנה וצ"ע) · ושנה הרמב"ם זכרו בין הכהנים ·
קבורתו בכפר ענן עיי' רבי חלפתא איש כפר חנניה · רבי זכריה
בן אבקולס (בשבת ס"פ נוטל קמ"ג א' ובגיטין דנ"ו א' במעשה
דבר קמצא שאמר מרדו בך יהודאי ושלח קרבן בעל מום בניב שפתים
סברו רבנן לאקרביה משום שלום מלכות א"ר זכרי' ב"א יאמרו ב"מ
קריבין ע"ג מזבח סברו למקטליה דלא ליזיל למלכות א"ר זכריה
ב"א יאמרו מטיל מום בקדשים יהרג א"ר יוחנן (ובתוספתא שבת
פי"ז א"ר יוסי) ענוותנותו דרבי זכריה ב"א החריב בה"מ · וברבה
איכה פ' בכי ציון דע"ח א' במעשה דבר קמצא בסעודה היה רבי
זכריה ב"א והיה סיפק בידו למחות ולא מיחה כו' א"ר יוסי
ענוותינותו דרבי זכריה ב"א שרפה ההיכל) נראה שהיה תנא :
(רבי זכריה שלחו סנחריב לכותיים ע"ל דוסתאי · (רבי זכריה
סנהדרין ס"ז ב' · בש"ר ישמעאל ספ"ב דנדרים ל"ב · ורבי עזריה
בש"ר

היכי דנהדרי בתשובה כי נח נפשיה דר"ז אמרי עד האידנא הוה
חריכא קטין שקי' דהוי בעי עלן רחמי · השתא מאן בעי עלן
רחמי הרהור בליבייהו ועביד תשובה סנהדרין כאר"מ דל"ז א' ·
כתב ש"ק דל"ג ב' היה קטן מאד ונהג לישב בכבשן אש ולא היה
נשרף י"א שהיה מכה השבעות וי"א שנרקה מסלמנדרה (ונראה כי
דברי הבל הוא דאיך ידע עי"ז שלא ישלוט בו אש הגיהנם) וי"א
שנעשה לו נס להראות שאש של גיהנם לא ישלוט בו מרוב צדקתו
עכ"ל (וזה האמת · כתב יוחסין והוא רבי זעירא כמו קטינא או
רבי זירא מובלעהעין (לא הבנתי לשונו · אבן דאי' בהדא"ג ב"מ
דפ"ה הנ"ל לפי שהיה איניש גוצא קרו ליה קטינא וכתב בספר יוחסין
דלכך נקרא כמו זעירא בתלמוד ירושלמי ובבבלי כבלע העין עכ"ל :
ברפ"ב דתעני' בש"ר זירא ובירושלמי בש"ר זעירא : ודע כי בירושלמי
קורא לר' זירא זעירא ע"כ (עיין זעירא) ושם תראה אם הם
דברי ר' זירא או זעירא ולא ר' זירא ; ונראה כי רבו ותלמידו
הנזכר בבבלי לר' זירא תמצא הם בירושלמי לר' זעירא וכ"כ (עיי'
רב שמואל בר יצחק) מ"ש ר' זירא בבבלי אר' זעירא בירושלמי :
(וכן בהרבה מקומות) וברכות י"ד א' אר' זירא כל הלן בלא חלום
כו' ובפ' הרואה נ"ה ב' אר' זעירא כל הלן כו' וכן לעיל הוי מטמיר
לאסמכיה כו' : כתב יוחסין ובמכות דאשכחיה מלאכא על עניין
הגילית דאמר קטילא קטילא סרבלא בקיתוא כו' (לא ידעתי מי
היגד לו שהמלאך אמר לר' זירא שנקרא קטינא חריך שקי : עיי'
רב קטינא ; ואולי יצא לו זה לפי שאי' שם שהיה מכסי סדינא (דלא
היה לו ציצית כדאמרי' לעיל (ד"מ ע"ב ר' זירא אמר) גזירה
משום כסות לילה רש"י וזה אמר ר' זירא ע"כ סבר כי קטינא זה
הוא ר' זירא לא היה לו ציצית בסדינו : בפ' העור והרוטב קכ"ב
א' שר"ז הי' מחסידי בבל : ר' זירא חריף ומקשה ורבה בר מתנא
מתנן ומסיק (ע"ש אמרו לר"ז מהדרן שמעתיך א"ל דיומא כינסו
פ' הדר ס"ה א' ; כד חלוש מגירסא יתיב אפתחיה דר' נתן בר
טובי' ליקום מקמיה רבנן לקבל שכר ע"ש : כד חליש יתיב אפתחיה
דרב יהודה בר אמי אמר איקום מקמי רבנן ואקבל אגרא בעירובין
כ"ח ב' : א"ל ר' ירמיה ליתי מר וליתני א"ל חליש לבי ולא יכילנא
לימא מר מילי דאגדתא א"ל הכי אר' יוחנן כו' תענית ז' א' :
ובע"י הגי' להיפך אר' זירא לר' ירמיה ליתי מר וליתני כו' ונראה
גי' גמרא דר"ז רגיל להיות חליש מגירסא : בחולין דמ"ד ב' ר"ז
כי הוי משדריה ליה לא הוי שקיל כי מזמניה לי הוי אזיל אמר אתיקורי
בי : רבה ור"ז עבדו סעודות פורים בהדדי איבסמו קם רבה שחטיה
לר' זירא למחר בעא רחמי ואחיי' מגילה ז' ב' : בימי רבי זירא
גזור גזרה ונגזור דלא למיתיב בתעניתא אר' זירא נקבליה עלין ולכי
לבטל גזירה ליתביה תענית ה' ב' : כתב יוחסין באות א' דע"ד ב'
בספר קבלת החסיד שפירש הפרשיות על הקבלה אמר כי ר' זירא
ור פפא לא נודע להם אב כמו לבן סירא : וזה אינו כי התלמוד
מזכיר אותם אבוה דר"ז קמיה ר"ז ואמרי לה אחורי דר"ז (ט"ס
וצ"ל אחוה עיי' למטה בסמוך) עכ"ל ועיי' רב פפא : (ובתהלת
ספר בן סירא ג' נולדו בלא שכיבת בעל ; בן סירא ור"פ ור' זירא
כעס א' הלכו אמותן לבית המדרש ונכנס להן בקובתן זרע ישראל
ונתעברו מהן וילדו מהם ולא היו יודעין מי אביהם אבל בן סירא
נודע ע"ש איך נולד ע"ש : אבן מפורש בתענית דף ז' סע"ב מתקיף
אבוה דר' זירא ; ובמ"ק פ' אלו מגלחין ד"ך ב' איסי אבוה דר'
זירא ואמרי לה אחוה דר' זירא קמיה דר' זירא : ובפ' כ"כ קכ"א
סע"ב אר' אבא בר כהנא פמוטות כו' א"ל ר' זירא בנטלין בידו א'
או ב' ידים א"ל כאותן של בית אביך ואר"א בפ' קרוכות כו' א"ל
ר"ז בנטלין באדם א' כו' א"ל כאותן של בית אביך : ובחולין דמ"ו
א' ההוא כולמוסא דאתא לפומבדיתא ערקו רבה ורב יוסף פגע בהו
ר' זירא א"ל ערקואי כזית שאמרו במקום מרה וכתבו התו' רבי
זירא לא היה צריך לברוח דאביו גבאי של מלך היה כדאמרי' פ' ז"ב
דכ"ה סע"ב שהי' י"ג שנים גבאי המלך וכי הוה אתי ריש נהרא למתא
כי הוה חזי רבנן אמר להו לכו עמי בא בהדרך : עיי' חלקת מחוקק
בא"ע סי' א' אשה שנתעברה באמבטי אם קיים האב פ"ו ואם נקרא
בנו לכל דבר וע"ת בית יעקב שקכ"ב דקיים פ"ו וס' בית שמואל
כתב ראיה ממ"ש סמ"ק והב"ח בי"ד סקנ"ה אשה תזהיר שלא תשכב
על סדין) ששכב עליהן איש אחר כן תתעבר ה"ו מש"ז ושמא ישא
אחותו מאביו משמע דהוי בנו לכל דבר עכ"ל : א"כ איך נשאו ר"ז
ור"פ נשים לדעת הנ"ל דלא נודע להם אב : וברוך ה' כי נמצא
להם אב כנ"ל : ברקנ"ט ובש"ך פ' בהר שאל ר' שמעון התמני את
ר' זירא שמעתי עליך שאתה בקי בהדרי תורה כו' : ובאותיות ר"ע
די"א ד' ז"ל אני מסרתי למט"ט עבדי ומסרו למשה ומשה ליהושע

ויהושע לזקנים לנביאים לכ"ג לעזרא להלל והלל לר' אבהו ור' אבהו
לר' זירא ור' זירא לאנשי אמונה עכ"ל : אין זה מן התימא שר"ע
מביא בספרו א"ל ר' אבהו ור"ז : כי האחרונים חברו ספרו כמ"ש
בכללים : אך זה תימא כי ר' שמעון התמני שהיה בזמן ר"ע ור'
זירא היה בזמן רבא שהיה קרוב לר"ך שנה : ופשיטא כשא"ל ר'
שמעון שהוא בקי בהדרי תורה מסתמא גדול היה : והת' אם לא נאמר
נאמר כי שני ר' זירא היו או ב' ר' שמעון התמני היו : ומ"ש
והלל לר' אבהו הרבה דורות ביניהם : ובס' אלה מסעי ד"ט סע"ב
מביא בשם מ' הנעלם פ' וילא דמ"ד ב' כשבא ר' זירא לפני ר' אלעזר
בן ערך והיה ר"א ב"ע בוכה כו' ושם עמוד ג' ואמר לר' זירא כו'
והת' כי ר"א בן ערך היה בימי ריב"ז קודם חורבן הבית והכרח
לומר כי ב' או ג' ר' זירא היו : אר"ז בנות ישראל החמירו על
עצמן אפילו רואות ט"ד כחרדל יושבת ז' נקיים מגילה : אר"ז הא
מנתא אבעיא (צ"ל אבלעא וכ"ה בנ"י) לי בי רב המנונא ותקילא
לי כנולא תלמודאי המתעטש בתפלתו סימן יפה לו ברכות פ' מי
שמתו דך"ד ב' כרש"י שקולה עלי והגינה לפי שהי' רגיל להתעטש ·
דרש במחוזא גר מותר בממזרת רגמוהו באתרוגי' פ' י' יוחסין דע"ג
א' : בירושלמי ס"פ החב ר' זירא הי' עסיק בכתנא : בסוכה
דנ"ה סע"ב ברש"י כסיב איתתא בערב סוכות · ר' זירא סליק
לא"י קודם ר' אבא (ע"ש · כי סליק אכל מוגרמת דרב ושמואל
אמרו ליה ולאו מאתריה דרב ושמואל את א"ל כו' חולין פ"א די"א
ב' ע"ל רב יוסף · בנידה ד"ג א' בעא מיניה ר' ירמיה מר' זירא
בהמה במעי אשה וקבל אביה קדושין מהו · אר' אחא בר יעקב
עד כאן הביאו ר' ירמיה לר"ז לידי גיחוך ולא גחיך דאסור למלאות
שחוק פיו ור"ז מחמיר טפי · וכתבו התו' בחולין י"ג א' ר' ירמיה
חבירו של ר"ז כדמוכח בנידה הנ"ל ור"ז תלמיד רב יהודה וכ"כ תו'
גיטין י"א ב' ר"ז תלמיד רב יהודה והיה גדול מר' ירמיה ועיי' רב
הונא · א"ל ר' ירמיה כו' א"ל לא מודינא לך כו' אר"ז הא מלתא
הוי בידן ור' קפילא שדא ביה נרגא ר"ה י"ג א' · אמר רב חסדא
אר"ז אמר רב ירמיה אמר רב ספ"ק דהוריות ד"ו סע"א · במנחות
ספ"ה דפ"א סע"ב יתיב ר' ירמיה קמיה דר"ז ויתיב וקאמר לא שנו
אנא כו' א"ל רבי אתה אומר כן · מדאמר יתיב קמיה נראה דר'
ירמיה תלמיד ר"ז (עיי' בכללים · וממה שא"ל רבי אתה אומר
כן נראה רב ירמי' רבו · בשבת ד"ז פסחים ד"מ א' אר"ז אר'
ירמיה ובפ' כלל גדול דע"א א' בעא ר' ירמיה מר' זירא : כי נח
נפשיה פתח עליו האי ספדנא ארץ שנער הרה כי נולד בבבל ·
ארץ צבי (בא"י) גדלה ומת בטבריה מ"ק כ"ה ב' · ר' אבא
מ"ק כ"ג א' ופא"ט ד"כ א' גמירי חבריה דר' אבא מר' אבא ומנו
ר' זירא · אר"ז שמעתי מר' אבא ואי לאו ר' אבא דמן עכו שכחתי
(ע"ש : אמר לר' אבא בר כפא שילך לשאול מר' יעקב בר אידי
ע"ש · בש"ר אבא בר ירמיה · אר' אבא בר זמינא · ר' אבא
בר חייא בר אבא חבירו · ר' אסי אשכח לר"ז א"ל שאלתי לר' אבא
בר ממל ע"ש : ור"א ב"מ פליג עמו ומת בחיי ר"ז : אמר לר'
אבא בר כהנא · בעא ר"ז מר' אבהו ירד משמים דמות חמור מהו
א"ל יארוד נאלא (תכין שוטה רש"י וע"ת חו"י סקכ"ב שקראו כך
למעליותא עש"ב) אין דבר טמא יורד משמים סנהדרין פד"מ דכ"ט
סע"ב · אר"ז חזיתי לר' אבהו כירה מ' ב' מ"א א' אבוה דר' אבין
תני קמי' · אבוי דר' נכרא שאל לר"ז : א"ל אביי חולין מ"ה ב' ·
ואביי זבחים ה' א' : מכות כ"ה א' · ר"ז ערבא למתא דבי ר'
חייא א"ל אביי מ"ט עביד מר הכי א"ל סבי דידה אמרי לי ר' חייא
בר אסי מערב כו' כילד מעברין נ"ט ב' · אמר אביי אר"ז ברכות
כ"ה ל"א א' · א"ל אבימי בר פפא : ר' אבון בר חייא בעא ליה :
בעא מר' אבון בר כהנא : ור' אבין : אמר לר' אבינא : בש"ר
אדא בר אהוה : אהבה בנו : אר' אושעי' כתובות ע"ט סע"א :
רב אחא בנו : ר' אחא אר"ז : ר' אחא בר יעקב אר"ז : ורבי
אילעאי : אר' זירא מדברי רבינו נלמוד פרש"י : ר' אלעזר ב"ב
פ"ב ב' : כי סליק אשכח לר"א (בן פדת רש"י) נידה מ"ק א' :
ובפ' הדר דס"ו א' תהי בה ר"א אר"ז מה תהייא אר' ששת גברא
רבה כר"ז לא ידע מה תהייא בה ר"א קא קשיא ליה דשמואל רבינא
דאמר כו' · בעא מר' אמי : בעא מר' אמי בר חייא · אמר
לרבי אסי שמא לא שמע רבי כו' א"ל דמי האי מרבנן כדלא גמרי
אינשי שמעתתא · הספינה דפ"ד ב' · ובנידה פ' בא סימן דנ"ג
ב' בעא מר' יוסי ט"ס וצ"ל אסי וכ"ה ברש"י · בעא מר' אסי פ'
ר"א דמילה ק"ל ב' · ובפ' כלל גדול דע"א א' בעא ר"ז (מר' אסי
כנ"ל וכ"ה בשס"ח) וע"ש כי ר' אסי רבו · אר"ז כוותי דרב אסי
מסתברא בילה ד"ו · אר"ז לרבי אסי קדושין כ"א ל"ט א' · ורב
אסי

פפי כו' · והיוחסין אות ריש בשמות רב ז"ל רב זוטי דבי רב פפי
סוף שבת ורש"י גרס ר' אבא זוטי פ' הקומץ דק"ג א' אין לו שתר
כי הביאו באות א' אבא זוטי ובאות ר' רב זוטי · רב זוטרא ברי'
דר' זירא (שבת דקל"ז א' ונדרים ע"ז א' חכמים התירו לבריה
דרב זוטרא ברי' דרב זעירא להתיר נדרו בשבת · רב זוטרא בשרש"י
ברכות כילד מברכין מ"ג · רב זוטרא בר טוביה (אמר רב · ואר"ז
אמר רב · ואר"ז אמר רב · פ' כ"ג דע"ה א' · פרש"י ג' דברים
שמע מרב כי הדדי וגרסינהו · ובאלפסי קטנים פי' ג' אלו שמע
מרב וגרס בהדדי משמעות לשונו שלא שמע מן רב רק ג"ד אלו לכן
גרסן כי הדדי שלא בדקדוק העתק כי כוונת רש"י לשלול פי' זה
לכן כתב במתק לשונו שמע מרב כי הדדי וגרסינהו משום דמלינו
בברכות ד"ו ומ"ג ב' כמה דברים שאמר בשם רב ובפסחים ר"פ האשה
דפ"ז א' ובפ' אין דורשין די"ב א' וע"ו ב' וב"מ כ"ט א' מכות ד"ו
ב' · זבחים ס"ד ב' · שאמר בשם רב ולמה אמר ג"ד אלו בהדדי
אלא ששמען בהדדי מרב וק"ל · אימיה דר"ז ב"ט אכסביה לרב זביד
וגרשה אתיא לקמיה דרב ביבי בר אביי פ' מי שמת דקל"א א' ·
פסק סדרא קמיה דרב יהודה כו' וכהג כזיפותא יוס א' (מ"ק די"ו
ב' · אר' נחמן יומא דפ"ו ב' · רב זוטרא בר שמואל בזמן רבה
(ל"מ ואולי ט"ס וצ"ל : (ר' שמואל בר זוטרא (ע"ש · ר' זוטרא
תנא דברייתא (ברכות די"ג ב' רבי זוטרא אמר כו' רבי יאשיה
אמר · מר זוטרא חסידא כי מכתפיה ליה אמר כי לא לעולם חוסן
סנהדרין פ"ק וכד הוי מנדה לצורבא מרבנן הוה מנדה לעצמו ראשונה
(מ"ק י"ז א') נדרים פ"ק (ד"ז ב') (אגנב ליה כסא דכספא
הזא בר ביה רב נגוב בגלימא דחבריה אמר האי הוא דגנב כפתיה
ואודה · ב"מ כ"ד א' · מר זוטרא חבר רב אשי והריה תבשיל מלך
(אדגור) ונתן לו (רב אשי בפיו מאותו תבשיל ואמרו לרב אשי
שוטרי המלך שהפסיד מאכל המלך וא"ל רב אשי כי אין המלך ראוי
לאכל זה לפי שיש בו צרעת ובדקו ומצאו צרעת בהתיכ' ההוא כי
נס נעשה לו וסמך על הנס כי רוח צרעת פרחה עליה דמר זוטרא
פ' אעפ"י דס"א ב') · (כי סליק לפוריא אמר שרי למאן דמצערן
מגילה כ"ח א' וכתב בס' זכרון תורת משה ע' מחילה כי שינה ס'
במיתה וראוי לפשפש במעשיו · והיוחסין כתב זה על מר זוטרא
ברב נחמן · (קבורתו בכפר ברעס גא"י · רב אחא ברב יוסף
בשמו · רב אחא בר ייבא אמר בשמו : ואמימר ורב אשי הוי אכלו
ברכות מ"ד ב' · אמר רב אשי אמר לי מר זוטרא קשה בה רב
הונא מסורא מנחות ל"א א' נדה כ"ב א' ואקלע לבי רב אשי ברכות
ד"ו א' · ורב גמדא ואמימר ורב זביד (ע"ש) משמיה דרב הונא
פ"פ בכל מערבין · ובתעני' י"ח ב' · דרש מר זוטרא משמיה
דמר זוטרא רבה · דרש משמיה דרב חסדא פא"ט דמ"ד ב' · זכה
בממון של יהודה הכדוואה שנתגייר · רב יימר ומרימר אמרו ·
אקלע לפרקי דרב פנחס בר' אמי ע"ש : א"ל רב יימר בר שיזבא
מתקיף לרב משרשיא · משמיה דרב פפא פא"כ ס"ז ב' וחולין מ"ג
א' · חזינא לרב פפי · אקלע לגבי רבא בר חיננא · ורבה בר
ספרא · משמיה דרב ששת בכורות כ"ז ב' : בתו' ורא"ש פ"ק דב"מ
דהלכה כרב אשי נגד מר זוטרא · (הונא בר מר זוטרא · נתן
בר מר זוטרא · (עה"א מר זוטרא מלך ד"א קמ"ב ה' שנים :
(מר זוטרא רבה : דרש מר זוטרא משמיה דמר זוטרא רבה במה
טומנין ד"כ ע"א ביצה ה' א' : מר זוטרא זוטא בזמן רב פפא (ל"מ :
מר זוטרא בר רב נחמן (ברכות מ"ג ב' : שבת פר"ע דפ"ח ב' ול"ו
א' : ביצה ל"ד ב' : ב"מ ד' ב' : זבחים ע' א' : משמיה דרב נחמן
גיטין ד"כ א' : ב"ב קל"א א' אמר לרב הונא בריה דרב נחמן בכורות
כ"ז ב' : ורב הונא בר חיננא ורב ספרא מ"ק י"ב א' · אתא לקמיה דרב
יוסף סנהדרין ה' ב' : פגע ביה רבא ורב ספרא פג"ה דל"ד ב' :
מר זוטרא בריה דרב הונא (בריה דרב פפי) אמר לרבינא (הא
דרב נחמיה ברב יוסף אדרבא מתניתן מתקיף לה רב אשי פא"ט
מ"ה א') מר זוטרא בר אבדימי לרבינא · (מר זוטרא בריה דרב
טבי אמר לרבינא זבחים מ"ח ב' : מר זוטרא בר ריש בזמן רב
אשי והיה בכור (פי"כ דקל"ו ב' מדרישבא : (מר זוטרא בריה דרב
מרי נדרים ד' א' · אמר לרבינא תמיד נשחט ס"ב א' · קדושין
ז' א' ד"א א' · פ' המניח כ"ט ב' · פ' הזהב כ"ה א' ס"ו ב' :
ורב אחא בר רב ע"ש דרבינא זה הוא הקדמון · (מר זוטרא ור'
אדא סבא (ע"ל רב אחא סבא) בני רב מרי בר איסור אתו לקמיה
דרב אשי · פ' האומר ס"ה ב' : (זוטרא רבי אבא ב"ז · רבא
או רבה ב"ז · (זוטרתי רבי אבהו בנו · (זומא · בן זומא הוא
שמעון ע"ש · (זונין ממונה של רבי גמליאל והיה שם רבי צדוק
ובנו ר"א פסחים מ"ע א' : (זונין ההוא מקושר דאתא לקמיה

דרבי (בשנה ראשונה של מלך וכתוב בו שתים) אמר ר' שטר מאוחר
הוא · א"ל זונין לרבי כך מנהג של אומה זו מלך שנה מונין לו
ב' · ב' מונין לו ג' · (ורבנן תקנו במקושר כההוא מנהג להפריד
בין פשוט למקושר · פרשב"ם זונין שם חכם פ' גט פשוט דקס"ד
ב' : זונין שאל בבית המדרש המוליא יין דפ"א א' : (זונין אמר
לר"ע לבי ולבך ידע דע"ז לית בה ממש כרש"י זונין ישראל היה ע"ז
פ' רבי ישמעאל דנ"ה א' : והדא"ג י"ל שהיה גוי : (ב' זונין היו
ולכ"א בן שמו בייתוס וא' כהן (ע"ש : (זזא בן זזא מתה אמו
והספידה ר"ג שידעו שלא קדשו הקודש ר"ה כ"ה א' : (רבי חייא
בן זזא מקמרין וכ"ע (ל"מ : זידל רבי יהושע בנו · רבי זיוואי
ע"ל זוהמאי : זיותאי התכי דרבי מאי (ל"מ רק בס"פ שואל קכ"ג
בשבת אין מזכיר זוותאי רק סתם תתניה דרבי מאיר משום רבי
מאיר : זילאי ע"ל זוהמאי : (רבי זיכון החזן בענין שהעבירו את
ר"ג אמרו לרבי זיכון החזן עמוד ירושלמי תפילת השחר ד"ז ד' ·
ותענית פ"ד דס"ז ד' : זירוז חמיו של ר"מ בנו רבי יהושע ע"ש :
רבי זירא כתב יוחסין הוא רבי זירא אחר שסמכוהו בא"י נקרא ר'
ומקודם לא היה רוצה להסמך סוף כתובות עכ"ל (טעה כי בסוף
כתובות אין מזכיר כלום מסמיכות · רק בפ"ק דסנהדרין די"ד ר'
זירא הוי מטמר מלמסמכיה דאר"א הוי קבל וקיים כיון דשמע להא
דאר"א אין אדם עולה לגדולה אא"כ מוחלין לו עוונותיו אמצי להו
אנפשי · וכד סמכו ליה שרו ליה הכי לא כחל ולא שרק ולא פרכס
ויעלת חן (שם · ובפ"ב דכתובות די"ז א' · ובפ' אהרון דבכורים
ס"ה ב' רבי זעירא הוון בעיין ממניתי ולא בעי מקבל עלויה כד
שמע ההן תניא חכם חתן נשיא גדול מכפרת קבל עלויה ממניתיה :
ובכתובות דמ"ג. רע"ב אמר רב זירא א"ר מתנא אמר רב ואמרי לה
אמר רבי זירא א"ר מתנא אמר רב כתב רש"י בבבל קודם דסליק
לא"י לקמיה דרבי יוחנן ואין סמיכה בבבל נקרא רב זירא · ואחר
שעלה לא"י ונסמך נקרא רבי זירא (וכ"כ ברש"י במ"ק דכ"ה ב')
ואיכא מ"ד דאמרה מקמי דסמכוהו עכ"ל : אבל בתו' מכות ד"מ
ע"ב על הא דאמר סדין (של פשתן) ב"ש פוטרין מציצית אמר רבא
הא מלתא אמרי ואתמר במערבא משום רבי זירא כוותי שמא יקרע
סדינו ויתפרנו והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי · רבי זירא
(ט"ס הוא וצ"ל רב זירא וכ"ה בב"י בא"ה סי' ט') אמר גזירה כמי
משום כסות לילה כתבו התו' רבי זירא · (צ"ל רב זירא) אמר
גזירה כו' משמע דרב זירא לאו הייכו רבי זירא ולא כפי' הקונטרס
בכתובות עכ"ל אבל בריה"ף ראיתי שם רבה אמר גזירה כו' ואין
מקום להוכחות התו' כי ב' הם : ומה שלא רצו התו' בפרש"י
ולומר דקודם שסמכו שהיה נקרא רב אמר גזירה כו' ואחר שנסמך
ונקרא רבי אמר שמא יקרע דא"כ ה"ל להסדרן להפיך תחלה דברי
רב זירא ואח"כ מ"ש רבי זירא · והלך בפ' לא"י א' בזמן רב יהודה
כדאי' בשבת מ"א א' וכתובות ק"י סע"ב דהוי משתמיט מרב יהודה
רבו לילך לא"י ועיי' תו' חולין די"ג א' וא' בזמן רבא · והאריך
ימים מגילה ותענית (ע"ל רב אדא בר אהבה) וכ"כ שהרי היה גם
בזמן רבי דאי' בע"ז דל"ו ב' א"ר זירא לער גדול היה לי אצל רבי
אסי ורבי אסי אצל רבי יוחנן · ורבי יוחנן אצל רבי ינאי ורבי ינאי
אצל רבי נתן בן עמרם ור"נ ב"ע אצל רבי תינוק נכרי מאימת
מטמא וא"ל בן יומו וכשבאתי אצל רבי חייא א"ל בן ט' שנים :
וכשבאתי והרציתי דברי לפני רבי א"ל הנח דברי ואחוז דברי רבי חייא
וכתבו התו' כולם היו בדור אחד בימי רבי : וכשמת רבי נולד רבי
יהודה והיה תלמיד רב יהודה ורבא נולד כשמת רב יהודה שהיה זקן
והוא אומר לרבא מר א"כ רבא גדול היה וכששאל לרבי אסי כו'
מסתמא גם הוא היה גדול ואפשר שכמה שנים קודם מות רבי שאל
שאלה זו וי"א דרבי חייא מת קודם רבי וכששאל היה ר' חייא קיים
א"כ יהיה זקן מופלג מאד ואפשר שמדוחק זה לומר כי ב' היו :
כי סליק לא"י יתיב ק' תענית (וגי' מהרש"ל מ' תעניות) דלשכח
תלמודא דבבלאה מיניה · וק' (מ') תעניות אחרנייתא דלא לשכוב
רבי אלעזר בשניה וכופלין עלויה מילי דציבורא ויתיב ק' (מ')
אחרינא דלא נשלט ביה נורא דגיהנם כל ל' יום הוה בדק נפשיה
שגר תנורא סליק ויתיב בגווי' ולא הוה שלטא ביה נורא · יומא חד
יהבו ביה רבנן עינא ואיחרכו שקי' וקרין ליה קטינא חריך שקיה
(קטינא דאינש גוצא הוא רש"י) ב"מ פ' הפועלים דפ"ה : היה
מנית האור לכבוד שבת פ' כ"כ קי"ט א' (ומכ"מ לא שלט בו האור ·
רבי זירא חלש קיבל עליה רבי אבהו אי מתפח קטינא חריך שקיה
עבידנא יומא טבא לרבנן ואתפח ועשה סעודה ואמר לרבי זירא
לישרי לן מר א"ל לא סבר לה מר בה' בוצע כו' ברכות פ' ג' שאכלו
מ"ו רע"א : הני בריוני דהוי בשבבותיה דר"ז והוה מקרב להו כי

היכי

(ר' וזא בירושלמי הרבה פעמים והוא בבבלי ר' אבא · רבי וולס (בגיטין כ"ט א' ר' הלל בר וולס ברש"י וולס ובפ' אד"מ דל"ו א' ברש"י בריה דר' וולס כוונת רש"י דהגי' וולס ולא ולום שהוא שם נכרי פ"ק דגיטין י"א ב' (ע"ש) · ר' וסטיני בזמן ר"ל סוף מציאה (דקי"ז וסטיני אמר ר"ל פרש"י תלמיד ר"ל · עיי' ס' מוסף הערוך ע' קר בפ' הבית והעלייה קי"ז התחתון נותן התקרה והעליון המעזיבה פי' הקנים או הקרשים שמקרה בהם הבית נקראים תקרה והטיט שנותן בהם ומעגל במעגלה נקראת מעזיבה פי' אחר בערך מעזב ע"ש בערוך וכתב מוסף הערוך פי' הראשון קשה לגי' הערוך בערך מעזב מאי מעזיבה ריב"ח אמר קנים וסכאין וטינא ר"ל אמר לווחאי א"כ לא לדעתא דמר ולא לדעתו דמר שייך מ"ש הכא אבל לגי' דידן ניחא שהיא מאי תקרא ריב"ח אמר קנים וסכאין כו' והפירש אחר אתיא שפיר לגי' הערוך והיא גירסא אמיתית כי אין דרך הגמ' לאסברא המלות ידועות אלא המלות שאין ידועות ומלת תקרה שהוא מלשון קורה אבל מלת מעזיב' אינה מורגלת לכן שואל מאי מעזיבה · והשתא דאתינא להכי נאמר שיפה גרס הערוך קנים וסכאין וטינא ולא כגי' דידן וסטינא אר"ל ופרש"י שם חכם כי לא מצינו זה השם בש"ם ולא יתכן שם סטיני והוא לשון שטן יככה ת"ה ואף אם ננית הגי' במקומה מאי תקרה ריב"ח אמר קנים וסכאין אתיא שפיר וטינא כי יש שמחבר הקנים והסכאין והוא מן התקרה ויש טיט אחר שטוחין על התקרה והוא נקרא מעזיבה · ובמסכת אהלות פ' אדם וכלים מוכח בהדיא שהמעזיבה היא שעל הקורות ע"ש עכ"ל · (הנה בעל מוסף הערוך מוסף גורע והרה עמל וילד שקר כאלו רש"י מכנה וסטיני לשם חכם ולא מצינו שם זה בש"ם ורש"י ותורתו אמת דהכי אי' בירושלמי סוף ב"ק בענין ההוא ר' יוסטא בשם ר"ל אמר התחתון נותן תקרה ולווחים ועליון נותן המעזיבה · ובירושלמי בפי"כ די"ז ע"ב ובפ' הכותב דל"ב ד' ר' יוסטיני ה"ל עובדא קמיה רבנן וקיימוניה קם קומי ר"ל א"ל זיל הות לככסיך הרי יוסטיני הוא תלמיד ר"ל וצ"ל גם בבבלי ר' יוסטיני אר"ל ·· או שדרך התלמוד ירושלמי לחסר או להוסיף אות · גם ס' יוחסין הביא כאן וסטיני ובאותי' הביא יוסטיני תלמיד רשב"ל עכ"ל ולא הרגיש כי א' הוא תלמיד ר"ל : ושם יוסטא או יוסטיני הרבה בירושלמי ע"ל אות יוד · וורדימוס בן ר' יוסי והוא ר' מנחם בר' יוסי (ע"ש) שפניו דומין לוורד יפה בפ' כ"כ ובספרא פ' אמור אוורדימוס ובירו' ריש יבמות ב' ב' וב"ר ויש"ב ל"ה ד' אבדימוס ט"ס :

אות זיין

רב זבדא אבוה דר' אבא תלמיד רב הונא ורב יהודה (ר"ל ר' אבא הוא תלמיד ר"ה ור"י · אר' לוי מ' משלי סי' א' · (אושעי' בר זבדא · ר' בינא ב"ז · ר' יהודה ב"ז ·· רב נחמן ב"ז · רבא ב"ז ע"ל ר' אבא ב"ז · רב זבדי בערכין בזמן רב (ע"ש די"ג ב' ספ"ב אמר רב זבדי אמר רב הונא : ואולי ביוחסין ט"ס וצ"ל בזמן רב הונא · (זבדי בן לוי אר' יוחנן תני זבדי בן לוי זבחים כ"ח ב' כריתות ה' א' · שלהו ר' הושעיה · ירושלמי דמאי רפ"ז · ור' יוסי בן פטרוס · ר' שלמון אחיו ע"ש וע"ל לוי ועיי' רבה קהלת פ' כל אשר תמצא ידיך דק"ז סע"ג הוה מתחמד למחמי אפוי דריב"ל אחר מותו ונראה לו אחר מותו והראהו בנ"א פניהם זקופות שתלמודן בידן כו' · (ר' זבדיה בריה דר' יעקב בר זבדי בש"ר יונה ירושלמי ברכות פ"א ג' סע"א ופ"ג ד"ו סע"ב · (ר' זבדיה קתני דרבי לוי (ע"ל זכריה · זבולן בן דן תלמיד שמואל פ"ק דקדושין (ד"ל ע"א פרש"י תלמיד שהיה בימיהם · רב זביד (משמיה דאביי פ"ג שאכלו דמ"ו ב' ואמר לאביי סוטה ל"ב ב' · אמימר בשמו ·· כלתי דרב זביד אימרדה יתיב אמימר ומר זוטרא ורב אשי כו' א"ל רב גמדא משום דרב זביד גברא רבה מחניפתו ליה פ' אעפ"י דס"ג סע"ב · אר' זירא אר' זביד ע"ז י"ד א' · משתבחין רבנן לר' זירא (את בן רב זביד אחוה דר' שמעון בן זביד דאדם גדול הוא ונקי בברכות א"ל (ר' זירא) כשיבא לידכם הביאו לידי כ"ה בש"ח ברכות פ' כיצד מברכין דל"ח סע"א : ר' חייא פרוואה אקלע לבי ר"ג כו' א"ל ר' זביד לא תליתו ליה ואשקוהו הכך דבי ר"ג (דלא הוי מעלי ולפי שהחמיר עליהם השקוהו) לרב זביד נגועא דחלה ונח נפשיה (ע"ז ל"ח ב' · רב זביד מתני הכי ורב חיננא ברב איקא מתני הכי א"ל רב כהנא מעילה י"ט וא"ל רב כהנא ולר' פפי סוטה מ"ה א') כתב יוחסין ורב כהנא אספדיה סוף י' יוחסין (ל"מ ע"ל רב זביד מנהרדעא וטעה היוחסין וסבר שהוא רב זביד סתם ·· גם טעה שאינו בפ' י' יוחסין כ"א במ"ק : (רב מנשה בר זביד ע"ש) · פליגי רב מרי ורב זביד (ע"ש) ·· אמר משמיה דרב נחמן ב"מ

דו"ז א' · איתביה רב כפא לרב זביד פ' המגרש פ"ט ב' בעל שארית יוסף הקשיב אותו בתלמידי רב נ"ל שיצא לו דפ' הגוזל דפ"ד א' אמר רב זביד משמיה דרב וט"ס הוא וצ"ל משמיה דרבא וכן ענין ההוא בדפ"ה א' משמיה דרבא · וב"ב נ"ע ב' : ובפ' המנניע נ"ג א' ובר"ה ד"ו סע"א · סוכה מ"ד א' · ב"ק ה' סע"א כ"ד ב' קי"ח ב' בכל המקומות משמיה דרבא (וצ"ע כי ר"ז היה בימי רב אשי ורבי זירא אמר בשמו ואין זה תימא כי רב זביד אמר משמיה דרבא ור' זירא קרא את רבא מר · רב זביד אבוה דר' שמעון בר זביד בברכות עכ"ל היוחסין ע"ל רב זביד הנזכר שהוא אחוה דרבי שמעון בר זביד ברכות ל"ח סע"א · רב זביד בר אושעיא פ' השוכר בזמן אמימר כ"כ היוחסין (אמת שכ"פ ביבמות דצ"ו ובע"ז דל"ג רע"ב ונראה כי ט"ס הוא בגמרא כי בע"ז ד"ו ב' תני רב זביד בדרבי אושעיא פרש"י במתניתן דרבי אושעיא דאיהו סדרא ושם פ' רבי ישמעאל דנ"ו א' בדבי ר' אושעי' פרש"י ג"כ במתני' דבי ר' אושעי' וזה הענין פ' השוכר הפועלים בב"מ דצ"ב ב' בדבי ר' אושעיא · ובב"ב פ"ו דל"ה א' תני רב זביד דבי ר' אושעיא ובריי"ף ואשר"י בר אושעי' ג"כ נ"ל בדבי ר' אושעי' ופ"ז דשבועות דמ"ז א' וכן תני רב זביד בר אושעיא (נ"ל ג"כ ט"ס וצ"ל בדבי ר' אושעי') א"ד תני רב זביד אר' אושעי' · הרי עיניך רואות שלא היה רב זביד בנו של ר' אושעיא : ופשיטא שמביא פ' השוכר ושם מפורש בדבי ר' אושעיא · ומ"ש שהיה בזמן אמימר זה לא תמצא כ"א רב זביד סתם היה בזמן אמימר ככ"ל · ופשיטא שלא תמצא בכל המקומות הנ"ל שהבין שרב זביד הוא בר אושעי' ואיך לא תמצא שיאמר משום אמורא או משם איזה תנא ופשיטא שלא אמר בשם אמימר · אלא פשוט שזה הוא רב זביד הנ"ל סתמא שאמר בשם כמה אמוראים גם אמר בשם מתני' דר' אושעי' וק"ל · גם רב זביד מנהרדעא היה בזמן אמימר ואינו רב זביד סתמא ·· רב זביד מנהרדעא פרש"י בקדושין דע"ב ב' שאינו רב זביד סתמא · אמימר אמר שמעתת' קמיה פא"כ דע"ג ב' :. רב הונא בר נתן שמע ממנו קדושין דע"ב ב' · רב כהנא אמר שמעתת' קמיה יבמות י"ח ב' מ"ה ב' · ב"ק י"ו א' ודע"א ב' ערכין ו' א' סנהדרין ס"ט ב' · ורב כהנא ספדיה בפום נהרא מ"ק ד"ז ב' · (ע"ל ח"א ד"א קל"ב רב זביד הי' ר"י בפומבדי' קל"ב ה' שנים · רב זבידא בזמן אביי (אולי הוא רב זביד סתם הנ"ל שאמר בשם אביי · (ר' זבידא בש"ר אבא בר ממל ירושלמי הגוזל בתרא · רב זבידא לרב אשי (אולי כוונתו על מ"ש בע"ז דע"ז אמר רב אשי אמר לי זבידא פרש"י פעם היה אך מי הגיד לו שהיה חכם · (זבידא או זבדא ר' יוסי או יוסף בנו · (זבינא ר' יהודה בנו : זוגא דמן הדייב (ע"ל יעקב הדייבא שהוא שם מקום וכ"כ הערוך ע' הדייב ורב הונא נח נפשיה (ע"ש) תנא להו זוגא דמן הדייב ועיי' ערוך ע' הדייב בפ' י' יוחסין דע"ב תבור זו הדייב · ותרגום אשכנז הדייב ע"ש · ובערוך ע' זווא בסוף גמרא דמשקין (כתב בלדו ד"י) תנא להוא זווא דמן הדייב (איכו שם כ"א בפ"ג דמ"ק דכ"ה א' · ובנדה דכ"א ע"ב זווא דמן הדייב אתא ואייתי מתני' בידיה פי' שם חכם עכ"ל הערוך והגי' שלפנינו במ"ק ונדה זוגא פרש"י בנדה ובע"י במ"ק ב' ת"ח · וכן בסנהדרין פ"ק די"ב א' שלהו ליה לרבא זוג בא מרקת פרש"י זוג ב' ת"ח בא מרקם טבריא · ועיי' בערוך ע' זווא מביא הרבה מקומות בש"ם דזווא הוא שנים וכל המקומות שמביא הערוך בש"ם שלנו כתב זוגא במקום שמביא זווא · ונראה כפי' הערוך דזווא או זוגא הוא שם חכם לא לשון שנים מדאמר תנא להו זוגא או זווא לגי' הערוך הל"ל תנו להוא לשון רבים · ועיי' בסמוך כי זוגא שם חכם לכ"א אתא ואייתי ולא אתו · (ובירושלמי פ' מגלחין דפ"ב א' זוג בא לפני רבי בשפם ובנטילת צפרנים והיתר להם ד"ם בש"ר חנינה ב' זוגות היו א' מעמתן וא' מידד א' בשפם וא' בנטילת צפרנים כו' נראה דפירושו שנים) · (ר' זוגא שאל לר' כו' א"ל פוק שאלון לר' יצחק רובא רפ"ה דמ"ש דנ"ה ד' · (זוגא קריביה דר' אבא בר זבדא בש"ר אבהו · מעשרות ס"פ אחרון דנ"ב סע"א וע"ש · זוהמאי ור' זיוואי · ור' זילאי ברכות ספ"ח דנ"ג סע"ב · רב זוטי בפ' הקומץ בזמן רב אשי הבין כי זוטי שם חכם ורב הוא סמוכות ואף כי נמצא שם חכם נקרא רב זוטי כאשר אכתוב בסמוך שנשמט מבעל היוחסין שלא הביאו אבל בפ' הקומץ בזמן רב אשי הוא רבה זוטי ע"ש שנזכר הרבה פעמים בש"ם · (תני רב זוטי דבי רב פפי אין מפירין נדרים אלא לצורך שבת נדרים פ"י דע"ז רע"א ובפ' מי שהקשיך דקנ"ז א' אבעי' להוא כנס מה שיוציא רב כהנא אמר מוציא רב אשי אמר אינו מוציא תני להו רב זוטי דבי רב פפי כדברי האומר כנס אינו מוציא · וביבמות נ"ה סע"ג תנא להו רב זוטי דבי רב

פפי

ר' ס"פ האומר וס"פ משילין ר' לוי בר' הלל · (ר' הלל ר' יוסי בר אבין הורה לר' הלל התניה ירושלמי ברכות פ' היה קורא ד"ה סע"א · ר' הלל דכפרי ור' מנא הורו לו ירושלמי פסחים ס"פ האשה ופ"ק דמ"ק אבל בפ' בגמר הדין עניין. ההוא ר' מני ל"א דכפרי (ע"ש וריש ב"ק · (הלל אחוה דר' גמליאל זוגא (ע"ש · (ר' הלל בריה דר' שמואל בר נחמני פ' תפלת השחר כ"ח ב' ופ' המוציא יין ד"פ א' הילל בר נחמן מ' שמואל פט"ו ומ' חזית ל"ט ב' · וקהלת מ' וירושלמי שביעית רפ"ו קדושין פ"א ס"א ג' : ר' לוי אחיו ור' נחמן (ר' הלל בר הילני וי"ר שמיני פי"ב דקע"ח ד' · (ר' הלל בר ברכיה מ' איכה דס"ד א' · רב הלל חבר רב אשי (יבמות י"ט א' כ"א סע"ב לדידי חזי לי שניות מר בריה דרבנא · ד"ו א' אמר לרב אשי כי הוינן ביה רב כהנא פ' ח' שרצים ק"ע א' · ובפ' המוכר פירות דצ"ח א' חולין נ"ג א' · (רב הלל הונא בר הלל ול"ע · רב חנינא ב"ה · רב יימר ב"ה · רבא ב"ה · בר המדורי עיי' בן המדורי · רב אבדימי בר המדורי · מר בן המדורי · (רב המנונא סבא : אר' זירא אמר רבה בר שילא אמר רב המנונא סבא · אר' אדא בר אהבה אמר רב כתובות ד"מ ע"א · ובפ' כל הגט דך"ו ב' · אר' זירא אר' אבא בר שילא אר"ה סבא אר' אדא ב"א אמר רב נ"ל רבה ובגיטין ס"פ הזורק דפ"א ב' אר' זירא אמר רבה בר שאילתה אר' המנונא סבא אר' אדא ב"א כו' א"ל ר' זירא לרבה ב"ש כו' א"ל אף לדידי קשיא לי ושאלתינהו לרב המנונא ור' המנונא לרב אדא ב"א כו' · רב חנינא בר שלמיא ותלמידי דרב יתבי בסעודה וקאי עלייהו רב המנונא סבא אמר להו דאמר רב כו' א"ל ר' עמרם הכי אמר רב ע"פ ק"ה א' · אמר רב המנונא סבא אר' יצחק בר אשיאן אמר רב הונא סוכה דמ"ב א' · אמר רב שמואל בר נתאי אר' המנונא סבא (שם) · אמר רב יצחק בר אשיאן אמר רב הונא אמר רב המנונא הלכה כר"ש גיטין פ' השולח דל"ט סע"ב · בזוהר פ' ויחי אומר רשב"י הכי בצלותא עמשה דלא הוי ידעין שבחיה דר' המנונא סבא · ורב המנונא סבא מת קודם רשב"י ע"ש) ובכה רשב"י לראותו אחר מותו · ובזוהר ר"פ דברים ר' יצחק ור' יהודה נטו לכפר סיכנין דהוה תמן רב המנונא סבא ותינוק קטן שלו אמר סודות נוראות עש"ב · ור' המנונא סבא ור' פנחס בן יאיר יצאו ללוותו כשמת רשב"י כי הם מתו קודם רשב"י ע"ש : ובאידרא פ' האזינו בספרא דאגדתא דרב המנונא סבא · ובזוהר בראשית עד"ז בנו של רב המנונא סבא אמר סודות התורה לר"א ור' אבא ובפ' בשלח ערע"ג אליהו לא אתא לאידרא דרשב"י לפי שהציל את ר' המנונא סבא שהיה תפוס אצל המלך ובר"פ דברים ר' יצחק ור' יהודא הלכו לכפר סכנין דהוה שם רב המנונא סבא וינוקא שלו א"ל סודות נוראים ופ' ואתחנן עתקי"ב אר"א אסתכלנא בספרא דר"ה סבא · גא וראה כי ב' רב המנונא סבא היו ותמי' שלא הרגישו בזה היוחסין ובעל ש"י לכתוב כי ב' היו : היה גלגול משה הם"ל מעין ה' נהר כ"ה ובעמק המלך דס"ב א' שהיה נשמות יהודע שהי' ניצוץ משה ונתעלה לניצוץ אור לוחות ראשונות כו' ושינה אותו בזוהר בראשית · רב המנונא (כתבו התו' פ' הדר דס"ג א' כי שנים היו א' תלמיד רב וא' תלמיד רב חסדא · ועיי' במה שאכתוב למטה הכרח לזה · יתיב קמיה רב אדא בר אחוה · אר' אחא בר אדא אר' המנונא אמר רב · יתיב קמיה ר' אחא בר עולא : בשם ר' אסי ירושלמי קדושין פ"ב ס"ב ב' · רב ביבי עיי' למטה רב פפא · רב הונא רבו שם בפ' הדר ע"ש (עיי' לקמן) אר' הונא אר' המנונא (נראה זה ר' המנונא הקדמון תלמיד רב ולמד גם מר' חנינא ורב המנונא השני היה תלמיד רב הונא ותלמיד חבר לרב חסדא וא"ל אחד דר"ה היה תלמיד רב ורב המנונא ג"כ תלמיד רב א"כ שמא היה רב המנונא תלמיד חבר לר"ה אך זה אינו כי רב המנונא כשהיה לפני ר"ה לא היה לו אשה (ע"ל שהיה ר"ה מהדר אפיה מיניה) ואיך אפשר שתלמיד חבר שלו לא היה לו אשה אע"כ ב' היה השני תלמידו והקדמון חבירו תלמידי דרב · רב הונא בר סחורה לפניו · אר' זירא הא מלתא איבעיא (נ"ל אבלעא וכ"ה בכ"י) לי רב המנונא (ע"ש) ואמר לר' זירא לא תיתיב אכרעך עד דאמרת לי זבחים ק"ה ב' · ר' זעירא בש"ר המנונא כלאים פ"ד כ"ט ב' הוריות ספ"ק ר' זריקא בשמו · אר' המנונא דבר זה למדני ר' חנינא והביא ככולא תלמודאי מכות ספ"ב ברש"י הטעימני ולמדני · רב חסדא ורב המנונא יתבי בסעודתא שקל רב המנונא ובריך א"ל רב חסדא לא ס"ל למר א"ל כו' א"ל ר"א מאן יהיב לן כגרי דפרזלא ונשמיעך כיצד מברכין דמ"א ב' · קמיה דרב יהודה וא"ל ר"י המנונא את עול תא לבית המדרש שאתה מחכים דבר שבועות ל"ד ע"ב · רב יהודה בר נתן בהדיה · ר' יונה בשמו ·

יתיב רב יוסף קמיה דרב המנונא · פ' נערה שנתפתתה ד"נ ב' (כתבו התו' משמע דרב יוסף היה קטן מרב המנונא · ובפ"ק דקדושין כ"ה משמע דר' המנונא תלמיד רב חסדא ור' יוסף חבירו של רב חסדא · אנ"ל ב' רב המנונא הוי · (ול"ע דהא רב חסדא א"ל מר (ע"ש כי תלמיד חבר היה לרב חסדא · אמר רב יוסף הא מלתא אבעי ליה לרב חסדא ופשטיה ניהלה רב המנונא ואמר לרב חסדא · או ר"ח א"ל הזורק נ"ז א' : ר' יעקב בר אחא בשמו · אמר לרב נחמן זבחים ק"ג א' אר' נחמן לרבא השתא דאותבן את ואותבן רב המנונא בסורא לא עבדינן עובדא פח"ס ל"א ב' · ר' ניחא בר סבא בשמו · ר' סלא בשמו · איתיב מעולא חולין ל"ד ב' · יתיב קמיה דעולא והוי מקשה בשמעתא א"ל עולא מה גברא (כמה גדול הוא) אי לאו דהרפניא מתא · (שאין מיוחסין) איכסף א"ל כסף גלגולת להיכן יהבית א"ל לפום נהרא א"כ מפום נהרא את ספ"ק דיבמות די"ז א' : משמיה דעולא שבת ד"י ב' · יתיב רב פפא אחורי דר' ביבי (ור' ביבי קמיה ע"ש · רבא חזי לרב המנונא דמאריך בצלותא · א"ל מניחין חיי עה"ב שבת ד"י א' · ב"ש פ"ג דהוריות קשה טובא היכא פריך מרבא על רב המנונא דר"ה גדול מרבא דר"ה ת"ח לרב חסדא (ע"ש ורבא תלמיד גמור לרב חסדא · בפ"ק דסנהדרין די"ז ב' אמרי ביה רב הוא רב המנונא וה"ק תו' דהא בפ' הערל דפ"ג ב' אמרי ביה רב הייכו רב הונא (ע"ש) ורב המנונא תלמיד רב חסדא פ"ק דקדושין דכ"ה ורב המנונא למד לפני רב פ' חלון דפ"ד ובפ' כיצד מערבין דכ"ד א' אמר רב לרב המנונא בני אם יש לך היטב לך ובהגוזל דק"ו רב המנונא תלמיד רב ובתו' מרובה דע"ה סע"א איך אמר דר' הונא אמרי ביה רב על רב המנונא שהיה תלמיד תלמידו · (ר"ל ר' חסדא תלמיד ר"ה ור' המנונא תלמיד רב חסדא) כדמשמע בפ' הדר דס"ג א' וא"כ הני דבי רב הוא רב הונא ע"ש · ותמוהה במ"ש שרב המנונא היה תלמיד תלמידו בפ' הדר הא כתבו התו' שם שזה רב המנונא השני · רבה אתא לסורא א"ל רב המנונא ב"מ ו' · רבה פגע ברב המנונא רמא ליה מתניתא סנהדרין ס"א א' · רבה בר רב אדא בשמו · א"ל ריש גלותא מ"ד ולקדוש ה' פ' כ"כ דקי"ט א' · אמר רב ששת אני אומר כך והמנונא אמר כו' פ' הדר דס"ז א' · ספי דהוניא לא אתו לפרקיה דרב חסדא : א"ל לרב המנונא זיל נכעיכהו כו' בעו מיניה עבד שברחו רבו כו' לא הוה בידיה אמרו לו מה שמך א"ל המנונא אמרו ליה לאו המנונא שמך אלא קרנונא (יושב קרנות רש"י) ותו' פי' הם נונא דג הם אלא קר נונא דג קר · וריטב"א כי המנונא לשון יחד נאמן בבית המדרש הוא היפוך קרנונא · כשמת רב המנונא נחיתו כיפי דברדא מרקיע וכד נח נפשיה דר' המנונא ורבה בר רב הונא אסקינהו להתם כי מטו לגשרא קמו גמלי אמר ההוא טייעי מאי האי אמרי ליה רבנן עבדי יקרא אהדדי מר אמר ניעול מר ברישא כו' אמר אי בדינא דידי גברא בר גברא (ר"ל רבה ברב הונא) ניעול ברישא חליף גמליה דרבה ברב הונא · נתור ככיה לשיני דההוא טייע (משום דבזי לרב המנונא) (מ"ק כ"ה · גא"י נקברו בכפר עלמא רבה ברב הונא ורב המנונא ורב הונא ורב חננאל ונקראת מערת בבליים עיי' ר"א בן ערך ואולי הוא רב המנונא השני אשר משתבח רב חסדא לרב הונא דאדם גדול הוא בפ"ק דקדושין (כ"ט ב') ואי' שם דרב הונא אהדר אפיה מרב המנונא דלא היה לו אשה · מערת קבורת שהיה דר בה רב המנונא בהרתא דארגוז רש"י שבת די"ט ב' וכתב בערוך עיר סמוכה לבגדד ברחוק פרסה) ואתריה דרב הוה (שם · א"כ נראה כי ב' רב המנונא הוי א' נקבר בא"י וא' בבבל כי כן הוא ברש"י פ' הרואה דנ"ד סע"ב ד"ה בגדתאה שם עירו בגדד היא עיר החשובה שבבבל משחרב בבל (ע"ל רב חנא בגדתאה) ועיי' מסעות בנימין · ר' טאבי בשמו · רב המנונא זוטא (יומא דפ"ז ב' בהלולי דמר בריה דרבינא (ע"ש) זוטי ברכות י"ז א' ול"א א' ר' זירא חבירו · (רב המנונא בריה דרב יוסף הוי קאימנא קמיה דרבא ואמר לי אייתי תפילין ברכות פ"ג פ' מי שמתו דכ"ד א' וכ"ה ברי"ף אבל בהשר"י הגי' ר' נחמיה בריה דרב יוסף ע"ש ובשם"ה ל"ת · (רב המנונא בריה דרבא מפשרוניא גיטין פ' השולח מ"ה ב' · עיי' רבה מפשרוניא · (רב המנונא ספרא שאל לר' חנינא ירושלמי פ' המוכר פירות · במ' קהלת פ' וזרח השמש דמ"ג. ד' יום שמת רב אדא בר אהבה נולד רב המנונא בריה · יום שמת רב המנונא נולד ר' אבין בריה · אבל בב"ר יום שמת רב המנונא נולד רבי אבין ואינו מזכיר תיבת בריה · (המנונא ר' אבא בנו · (חקף בנו אליועינה כ"ג (ע"ש ·

אות ויו

פ"א ג' · פ"ו ה' · פ"ה ועיי' ב"ש וכל מקומות נזכרו יחד :
שביעית פ"ו ג' פי"א ב' : גיטין פ"ד ג' : ב"מ פ"ה ט' : עדיות
פ"א א' ב' ג' : ערוכין פ"ט ד' : נדה פ"א א') : נשיא ישראל
אלד אביו מבנימן ואלד אמו משפטיה בן ה' לדוד כמ"ש והחמשי
שפטיה בן אביטל אשת דוד ב"ה (פל"ג דל"ו ג' ופל"ח ובכתובות פ'
הנושא ע"ל רבי חייא) ר' דאתי מדוד כו' (ע"ש) ובתו' פ"ק דסנהדרין
ה' ראש גולה דבבל מהזכרים · ונשיא שבא"י מהנקבות של זרע דוד
(ע"ל ר"ה ר"ג : כתב ש"ך דף"ו א' י"א שהלל היה אח חזקי' הנזכר
בשלשלת זרע דוד המלך נשאר בבבל על הנשיאות עיי' סמ"ג עשאין
קמ"ח ורכ"ג · לא מצאתי מזה כלום) כתב יוחסין די"ג א' בסנהדרין
פ' ד"מ כי זרובבל הוא נחמיה בן חכליה ואומרים כי ממנו יצא הלל
אבל מן התלמוד נראה משפטיה · והוא ראש משפחת הנשיאים ומבני
בתירא נתעלמה הלכה של פסח במועדו שדוחה שבת והלל ידע ומינהו
את הלל לנשיא · נלמה נתעלם מהם הלכה ליתן גדולה להלל כדאי'
ר"פ אלו דברים בפסחים (דס"ו א' והתחיל נשיאותו ק' שנה קודם
החורבן (ובס' ברית מנוחה ד"ב רע"ב ז"ל הלל זה היה מבני נעריה מבני
דוד שנמלא בדברי הימים : והלל ושמאי תלמידי שמעיה ואבטליון
(פ"א דאבות) קבלו שנת ג"א תשכ"ח לבנין הבית : בכתובות ד"ז
ע"א הורה הלל להילכי שתהא נזירה עוד ז' שנים (ובפ"ג דנזיר
די"ט סע"ב) וכתבו התו' ד"ז ע"ב אע"ג דהילכי מבית חשמונאים
היתה שהיא אם מונבז המלך כדאי' ביומא דל"ז ומלכות הורדוס ק"ג
שנים בפני הבית והלל לא נהג נשיאות עד ג' שנים לאחר מלכות
הורדוס כדאמרי' (שבת ט"ו א') הלל שמעון גמליאל שמעון נהגו
נשיאות בפני הבית ק' שנים מ"מ כבר היה אז תלמידים שהורוה
עכ"ל · ול"ע כי ג"ש אחר הורדוס הוי ג"א תשס"ד א"כ נמשך
נשיאות הלל מן תשכ"ה עד תשס"ד הוי ל"ו שנים וחז"ל אמרו שפרנס
מ' שנה) · וחי ק"ך שנים בן מ' עלה מבבל מ' שנה למד מ' פרנס
את ישראל · כתב ס"כ י"ע סע"ו הלל ושמאי היו בבית ב' מסנהדרין ·
וברחשונה היה הלל ומנחם (ע"ש) ובימי מנחם היה ב"ש תלמיד
הלל אחר זה היה ב"ש תלמיד חבר להלל · הורדוס היה מכבד מאד
להלל כי רצה במלכותו (ע"ל ב"ש : בקטנותו התנבא על מלכותו :
ונקרא הלל הבבלי שהיה מהמיוחסין שבבבל כדאי' פ' י' יוחסין :
ועלה לא"י :- והיה מדבר בלשון בבל ואמר ד' דברים במשנה כנגד
שמא אבד שמיה וכן הפוך בה כו' ועל דאטפת אטפוך ולמד תורה
מעוני ומחייב עניים פ' א"ל המחוכא (ל"ד) ועליו נאמר כל המקיים
תורה מעוני סופה לקיימה מעושר ובסוטה פ' היה נוטל (דכ"א
סע"א) הלל ושבנא אחי הוו הלל עסק בתורה שבנא עביד עסקא
לסוף א"ל תא נערוב וליפלוג יצא ב"ק ואמר אם יתן איש כל הון
ביתו כו' לפי שלא נתן לו קודם שהתחיל ללמוד כשמעון אחי עזריה
(ע"ש) : (הלל היה מבחינת ה' אחרונה של הויה גי' אדני סוד
עניות דלה ועניייה דלית לה מגרמי כלום (עיי' ר"א בן חרסום)
והיה עניו מאד כדאי' בפ' ב"מ ד"ל : ומרוב ענוה שיכה מפני
השלום שהיתה עולה זכר ואמר שהיא נקבה לזבח השלמים בילה
(ד"ך סע"א) לכן זכה לקבוע הלכה כמותו כדאי' בעירובין פ"ק
די"ג מפני שנוחין ועלובין ושונין דבריהם ודברי ב"ש ומקדימין דברי
ב"ש לדבריהם (ועיי' ב"ש מש"ש למה מקדימין דברי ב"ש) · והוא
אמר בפ"ב דאבות אין בור ירא חטא עיי' רשב"ג הזקן וירושלמי פ"ק
דברכות שילא ב"ק סלכה כב"ה · ועיי' ירושלמי פ"ק דיבמות רבי
ביבי בש"ר יוחנן ביבנה יצא ב"ק הלכה כב"ה ע"ת מבי"ט ח"ב ס"ך ·
חוץ הלכה א' פ"ה דתרומות הורו ב"ש להורות כב"ה : זולת זה
לא הורו ב"ש להורות כב"ה : ממשה עד בני בתירה היו שונין ת"ר
סדרי משנה והלל סדר ו' סדרים ע"פ והרבה תורה בישראל : ע'
באדר הלקו ב"ש וב"ה) ולא נחלקו אלא בג' דברים כדאי' פ"ק דשבת
י"ז כי הבאים אחריהם שלא שמשו כל צרכן היו במחלוקת ב"ש וב"ה
(סוטה מ"ז סנהדרי' פ"ח בפי"ו דסופרים הלל לא עזב חכמה שלא
למדה אפילו כל לשונות שיחת דקלים (עיי' ערוך) והרים וגבעות
ועלים וחיות ובהמות ושדים ומשלות כובסים ושועלים · ובסוף
שבועות (ובפ' השולח גט דל"ו סע"א בתו' שתקן פרחבול כי ידע
בנבואה שיחרב הבית · וכן פי' ר"ת : ויצא ב"ק ראוי שתשרה
עליו השכינה סוטה מ"ח וסנהדרין י"א שה"ר ד' : ונקרא תלמידו
של עזרא ובספ"ק דסוכה אר"ל כשנשתכחה תורה מישראל עלה עזרא
ויסדה חזרה ונשתכחה עלה הלל הבבלי ויסדה : פ' תלמידים היו לו
גדול שבכולם יונתן בן עוזיאל והקטן ריב"ז סוכה פ"ב כ"ח א' ופי"כ
קל"ד : אונקלס שתרגם התורה בימיו · וא"ל בן הי הי ובן בג
בג · וזקני ב"ש וב"ה הלכו לבקר רבי יוחנן החורנית · והלכו לר'
יוחנן בן בתירא ע"ש : ב"ש במקום ב"ה אינה משנה י"מ שר"ל

אם ב"ש מקילין וב"ה מחמירין ואינם מפתם משניות החכרים
בעדיות אינה משנה ר"ל צריך לשנש המשנה ולגרום בהיפך עתי"ט
פ' כל הבשר מ"א ובנדה פ"ר מ"ג וריש נידה ורפ"ג דיבמות ומ"ח
ברוב המקומות שנזכר זה בש"ם א"א לפרש כן · עיי' ברכות ל"ו
ב' · ופ"ק דביצה י"א · ופ"ק דיבמות ט' א' · וברש"י שבת קל"ח
א' · ובתו' עירובין ע"ג ב' · וחגיגה ו' א' · וברי"ף ר"פ הזהב ·
ובפ' מי שמת דברונס מוכח דר"ל אינה משנה דדברי ב"ש בטלים
לגמרי כאלו לא נזכרו וגרע משאר פלוגתא דתנאי והטעם נ"ל דב"ה
רובא בצירוף הסכמות ב"ק כמ"ש תו' גבי תנורא של עכנאי :
וע"ל ב"ש ב"ו מקומות הלכה כב"ש (תוי' ועיי' ס' מלא רצון בסוף
ספרו : קבורתו בכפר מירון עיי' רשב"י : (הלל ור"א הגדול ורבינו
הקדוש וכן האר"י ז"ל הם סוד היסוד או' דאבא או רזא או' דיעקב
חס"ל מעין ה' נהר כ"ה · עיי' שמאי הלל מגד החסד עיי' ר"מ
פנחס הלל ושמאי א' מסטרא דרחמי וא' דין חסד ופחד דרגין דאברהם
ויצחק של הבל · עיי' ג"כ אות ד' הלל דוד לכן דרשו וה' עמו שהלכה
כמותו כן הלכה כהלל · וב"ש יונתן כמ"ש חז"ל · (בחלק · בכל
דבר אמר שאול בני כמותו וכשאמרו לו הלכה כמותו הלא דעתו כן
אין הלכה כב"ש · ובאות ו' כתב הלל גלגול שלמה וז"ש ופניתי אני
לראות חכמה והללות רמז להלל ושרשו היה מיסוד שהוא רחמים
לפיכך לא היה כועס · ושמאי היה גלגול יהושע בן נון וזהו אשר
כבר עשהו ושרשו מלכות שהוא גבורה ודין · לכן שמאי היה כעסן
ואין הלכה כמותו · ובאות פ' כתב אהרן עלי עזרא הלל מימון
א' · אשר עשה משה לעיני כל ישראל ס"ת הילל · (הילל ויהודה
בני ר"ג בשמחות רפ"ח מעשה ביהודה והלל בני ר"ג שנכנסו (בתוספתא
שבת פ"ה שנכנסו לכבול וא"כ הם הנזכרים למטה בסמוך ואין נזכר
לבן זכאי ולא לר' טרפון) לבן זכאי (ובשם"ח ס"א לר' טרפון לכבל)
לכבל והמשיכו לפניהם בני העיר ליכורות יין ושמן וצ"ע ר"ג זה מי
הוא אם ר"ג דיבנה שראה את ר' יוחנן בן זכאי מ"מ אז היה נקי'
ר' יוחנן בן זכאי כי בן זכאי היה נקרא בילדותו וא"כ צ"ל ר"ג זה
היה ר"ג הזקן וצ"ע ואולי לזה תקנו בשם"ח שנכנסו לר' טרפון א"כ
הם בני ר"ג דיבנה וע"ל בסמוך ועוד מי הביאו לבן זכאי לבבל כי
ריב"ז בא"י היה · הלל ויהודה בני ר' גמליאל פ' מקום שנהגו
נכנסו לרחוץ בכבול ואמרו להם לא נוהגין לרחוץ ב' אחים כא' ויצאו
בקורקיסין של זהב בשבת בבירי תוספתא פ"ב דמ"ק · (דכ"א א')
(ראיתי בס' יוחסין דקפ"ד א' ר' גמליאל בן רבינו הקדוש היה לו
ב' בנים הלל ויהודה והוא נקרא ר' יהודה נשיאה וכ"כ ע"מ מא"ד
א"ב פי"ט ע"ש בפי' יד יהודה סמ"ב והלל זה אמר בפ"ב דאבות אל
תפרוש מן הצבור עיי' רשב"ג הזקן : ר' הלל בזמן רב פ' המוכר
הספינה (דפ"ג ב' בעא הלל מרבי א"כ ביוחסין ע"ם וצ"ל בזמן
רבי · הלל הנשיא בנו של ר' יהודה נשיאה תקן העיבור ע"ד תקופות
רב אדא (ע"ש) (ז"ל יוחסין דף קס"ד א' בו פסקה הסמיכה
כשגזרה מלכות הרשעה כל הסמוך יהרג ועמד ר' הלל זה ובית
דינו וחכמי ישראל וראשי האבות והזקנים שהיו בדור ההוא ויסדו
לנו במסורה וקבלה שהיתה בידם והתקינו החשבון הנכון והמתוקן
הזה המסור לנו מהם לקבוע ר"ח ומועדי ה' המקודשים וזה היה
בקרוב מסוף ימי חכמי התלמוד משהתחילו דברי חכמי המשנה ז"ל
שזה היה בקרוב בבנין בית שני ועד שנחתם ספר המשנה בימי
רבינו הקדוש ז"ל היה חמש מאות ושלשים שנה עכ"ל) · והיה
בזמן רבה ואביי (ל"מ) וכ"כ ר' שמעון דוראן בפי' האזהרות והיה
בשנת תר"ע לשטרות (שהוא ד"א קי"ח ליצירה ר"ך לחורבן) ואחריו
לא הי' עוד ב"ד · (זהיה דור י' מהלל הזקן עיי' רבינו הקדוש)
ובו פסקה הנשיאות עיי' רשב"ג הזקן עה"א ד"א קי"ח מש"ש
(הלל בעא מרבא פ' א"ל דף"ו ב' · לא ידעתי אם זהו הנ"ל
(תני הלל גיטין פ' השולח דל"ז א' פרש"י אמורא הוה · ר') הלל
שאמר אין משיח לישראל (חלק דל"ח ב') בזמן רב יוסף · (שם
דצ"ט א') אמר רב יוסף שרא ליה מרא להלל (מי הגיד לו שהיה
בדור רב יוסף · ואולי הוא ר' הלל דבעא מרבי או הלל הנ"ל דתני
קבורת ר' הלל עיי' ר' יוסי הגלילי אכן לא ידעתי איזה ר' הלל
ר' הלל אבוה דר' זעירא (ל"מ · ר' הלל בן כזי בנו ר' שמעון
(ע"ש) בעא מיניה · בעא קומי ר' יוסי ירושלמי פ' הכותב
ר' הלל בריה דר' וולס (ע"ש) ואי תימא רבה בריה דרבא ע"ז
כ"ב ב' סנהדרין ל"ו א' גיטין כ"ט א' · ר' יוסי (כמדומה שצ"ל
ר' יסא והוא ר' אסי) ור' יונה בש"ר חייא בר ווא אשכחן כתב ר'
הלל בר אלם ריש כלאים · וספ"ב וולס · לר' הלל בר וולס היה
לו בגד בשלשים רבוא דינר ויהביה לר' ומלא בו כלאים ושרפו (שם
פ"ט) ופ"ק דתלה כ"ז סע"ג ר' הלל בן הלים · בר וולס בעא קומי
רבי

ב' · אמר רב נחמן כתובות פי"א ד"ק א' קדושין דמ"ב ע"ז ד"ד
סע"א · תמורה ל"ב ב' · ב"ב קל"ה א' · סבר למדרשה בפרקיה
א"ל רבא נדרים ד"ג ב' : אמר לרבא תרגמא לי אמר רבא לרב
פפא פוק תרגמא ליה סנהדרין דפ"ז א' · נפק שיפורא דרבא
ואסר שיפורא דרב הונא בר חיננא ושרי כו' א"ר ירמיה מדיפתי
לדידי אמר לי רב פפי כי שרא ר"ה ב"ח כו' אמר רב אשי לדידי א"ל
רב פפי כי שרא ר"ה ב"ח כו' ע"ז פ"ב ד"מ ע"א · מיתיב לרבא
נדה מ"ו א' · וא"ל רבא מאן דלא ידע כו' פ' הדר ס"ז ב') ריש
גלותא א"ל שיתקן לו מקום לישב בשבת בבוסתניה ורבא שלאפינהו
ור"פ ור"ה בריה דרב יהושע ואיתביה רבינא לרבא וקרא ר"ג עלייהו חכמים
המה להרע ולהטיב לא ידעו פ' כסין דף"ו א' · ורבא תרגמינהו
עירובין פ"ב דף"ו ב' · ובר תחליפא בר אימי יתבי קומי ר' לעזר
הונא בריה דרב נחמן · ונקרא ג"כ רב הונא בר נחמן ·
והונא מר בר נחמן רב פפא נשק ראשו ונתן לו בתו (הוריות י"ב
ב' · ורב הונא בר חיננא פא"ע מ"ט ב' (וע"ש) ופליגי על רבא
וא"ל מר זוטרא ברב נחמן · מר הונא בריה דרב נחמן אמר לרב
אשי פ' הזהב מ"ו א' · (הונא מר בריה דרב נחמיה לרב אשי גיטין
י"ד א' פא"ט כ"א ב' · קדושין ו' ב' · אמר לרב אשי אמרת לן
משמיה דרבא חולין י"ז ב' · הונא מר לפני רב אשי (ל"מ ונ"ל
שנ"ל הונא מר ברב אשי ע"ל ח"א ד"א רל"ד · (רב הונא מר בר
אויא אמר לרב אשי פא"ט מ"ז א' אבל בדכ"ח ב' אי' בר חייא ·
אמר רב אשי חזאי בחלמא רב הונא בר אויא ב"ב קמ"ג ע"ל רב
מרדכי : (רב הונא בר יהודה אמר כו' ר"ל אמר סוטה מ"א א'
יומא ע' א' · נ"ע למה הקדים את ר"ה ב"י לר"ל שקדמו) ובשבת
קי"ט ב' ואולי יהודה זה בן רבי חייא הגדול אך שהיה בזמן רבא :
אמר לרב יהודה כתובות כ"א א' · ע"ל רב חייא בר יהודה · מר
יהודה אקלע לגביה עירובין כ"ד א' · א"ר יצחק א"ר יוחנן ר"פ
תפילת השחר : א"ר מנחם א"ר אמי ברכות ח' א' · אר"ה ברב
יהודה : א"ר נחמן אמר שמואל פסחים ד"מ סע"ב : איתביה
לרבא נדה מ"ו א' · זבחים ע"ג ב' · אקלע לבי רבא ברכות נ"ב ·
פסחים ק"ג א' · אמר לרבא נדרים י"ט ב' · זבחים ו' א' נ"א
א' · אקלע לבי אבוהי אתא לקמיה דרבא ב"ק קי"ז א' : ר"ה
ברב יהודה אמר שמעתתא קמיה דרבא פסחים י"ב א' : א"ר ששת
כתובות ד"ז ב' : יומא פ"ה א' : עירובין ד"ו ב' : ב"ר יהודה
סוטה מ"א א' · מכות פ"ה ב' ל"ט א' ושם אר"ה א"ר ששת נ"ל
אר"ה ב"י אר"ש בשם"ה · ובב"מ ד"ד א' א"ל ר' ששת) · והיוחסין
כתב תלמיד שמואל (נ"ע מנ"ל גם נ"ע שהיה בימי רב יהודה ורבא
אם אין ב' היו · רב הונא מברכיש נ"א רבא מברכיש ע"ש ·
(רב הונא מסורא זבחים נ"א א' כריתות י' א' : (רב הונא בריה
דרב פנחס משמיה דרב יוסף מ"ק ט"ו ב' : (רב הונא בר גניבא
מ' קהלת דל"ה ג' · (רב הונא ספרא דסדרא ירושלמי רפ"ג
דכלאים · ושם פר"ע די"ב א' רב הונא כו' · (רב הונא בר לואי
פ' הרואה נ"ה ב' נ"ה ג' ע"י אבל בגמרא רב הונא סתם · (רב
הונא בר אחא בש"ר אלכסנדרא ירושלמי סוף מ"ש · (רב הונא
בריה דרב עלאי פ' הממונה דל"ה סע"א · הונא בר תחליפא (ע"ש)
משמיה דרבא יבמות ח' ב' נדה פ"ג ד"ו א' פ' המפקיד ל"ה א'
ובפ' י' יוחסין ע"א סע"א משמיה דרב ט"ס ונ"ל רבא דהא רבי
תחליפא אביו אמר בשם רבא ע"ש עיי' רבי ענן ב"ת ולדעתי זה
אטעי לס"י דמונה אותו בתלמידי רב · רב רחומאי אמר משמיה
דר"ה בר תחליפא (ע"ש) בזמן רב פפי (ל"מ) הונא בריה דרבי
הלל ירושלמי : רב הונא בר בידי (ע"ש : רב) הונא בריה דרב
ירמיה בר אבא אביו של רב מארי (ע"ש : רב) הונא בר ביזנא
א"ר שמעון (חסידא יבמות ס' ע"ב · כתובות ס"ז ב' · סוטה
ל"ו ב' · אמר רב יוסף ר"ה בר ביזנא וכל גדולי הדור כו' סוכה
מ"ז א' · ע"ל רב חנא בר ביזנא ונ"ע אם א' הינו ט"ס · הונא
מר בר מרימר לפני רבינא (פ' האומנין פ"א א' · רב הונא
מדסקרתא אמר לרבא (פ' הזהב מ"ו א' · רב הונא הכהן בן משה
בר עלור סוף בתרא (קע"ד ב') ובפ' שום היתומים (ד"ג א')
משה בר עלור ערבא דכלתא הוה ורב הונא בריה צורבא מרבנן
הוה ודחיקא ליה שעתיה אמר אביי ליכא דליתביה עצה לר"ה דלגרש
לאתתא ותתבע כתובתה מאבוה וליהדר נהדרה כו' לסוף אתגלה
דכהן הוא אמר אביי בתר עניא אזלא עניותא · (רב הונא הכהן
בש"ר ירמיה בש"ר חייא הגדול שה"ע סק"ו וק"ז · בש"ר אבין ·
ובתנחומא וירא בש"ר אחא · ובמ"ר במדבר פ"ג דרע"ו א' בש"ר
שמואל בר זעירא ואמר כו' ואמר כו' · (רבי אבא הונא הכהן
בר' אבין מ"ר במדבר פ"ג רע"ו א' א"ר תנחומא בר רבי אבא אני

שאלתי ולמדתי אותה לפני רבי אבא הונא הכהן בר אבין ובפ' נשא
פ"ז דרכ"ג ג' רבי הונא הכהן בר אבין בש"ר שמואל בר נחמן :
(רב הונא אביו של זעירא הכהן ואבא בב"ח יתבי ואכלי והוי רבי
זעירא קאים ומשמש לפניהם א"ל אבא בב"ח מה ידך קטעין כו'
וכעס ר"ה וא"ל לא דייך שאת יושב והוא עומד ועוד דהוא כהן
ואסור לשמש בכהן פי' יפ"מ שם שר"ה אביו של זעירא כעס על רבי
אבא בב"ח שהיה מבייש את זעירא שהיה כהן ירושלמי פ"ה דברכות
די"ב רע"ב · א"כ רב הונא זה אינו ר"ה סתם שלא היה כהן כדאי'
בגיטין פ' הניזקין דנ"ט ר"ה קרי בכהנא (ופרש"י ישראל היה)
לפי שרבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי דא"י הוו כייפין ליה (ע"ל
ר"ה) ושם ביפ"מ בהגה"ה מן הג"מ מיכל ז"ל פלוגתא בתו' אם
יכול הכהן למחול על כבודו ומעובדא דרבי זירא (שהיה משמש
לפניהם) משמע דיכול למחול דהא לא קפיד אבוה דר"ז מפני שזלזל
להשתמש שלא מרצונו אלא קפיד על שאמר על בנו מה ידך קטעין
וא"ל (דלעולם אין הכהן יכול למחול) דהכא (שאני) מפני כבודו
של ר"ה שהיה קרי בכהנא מפני שהיה גדול הדור לכן הניחו להשתמש
בו (זה אינו) דהתם הטעם כו' א"כ לפירושא זעירא זה שהיה כהן
היה בן אבא בב"ח ור"ה זה הוא ר"ה סתם שהיה ישראל וקרי בכהני
אך נ"ע דלא מצינו דאבא בב"ח היה כהן ס"ם אין הכרע אם זעירא
הכהן היה בן ר"ה. בפי' יפ"מ או בן אבא בב"ח אכן יגעתי ומצאתי
במ"י עזרא סי' ה' ז"ל אבא ור"ה יתבי וזעירא הוה משמש והוה
טעין חמרא ומשחא בחדא ידא א"ל ר"ה מה ידא חורתא קטיעא
וכעס עליו אבא א"ל לא מסתייך כו' ועוד דהוא כהן הרי דזעירא
היה בן אבא ור"ה זה לא היה כהן ולג' בר בר חנא ואולי רבי אבא
זה הוא בר' חייא בר אבא שהיה כהן · הרי גירסת הילקט הוא
היפך גירסת הירושלמי (רב הונא בר אבין שלח לרבא (ר"ה כ"א
א') בכי רב הונא בר אבין אתו לקמיה רב אשי קדושין ח' ב' · רב
הונא בר נתן (דהקיה רגלי דרב אשי כי מלך אחר רב אשי ע"ש)
ובפ' מי שהוציאו דמ"ב ב' · ויומא פ"ז סע"ב בריה דרב נתן והוי
נייף לרב אשי (ע"ש · אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן שאלתי
לספרי דרבא פק"ה נ"ה א' · אמימר שרי ליה למכתב מהוזייתא
ושמע מרב זביד מנהרדעא פ' י' יוחסין דע"ב ב' · הוי קם קמי
איזגדר מלכא ותקן אבנט לו (א"ל אמימר) נתקיים בך והיו מלכים
אומניך פ"ב דזבחים (די"ט א') ורב גביה מארגיזא · עיי' מרימר ·
אמר רב נחמן אמר לי הונא ב"נ כתובות ד"ז סע"א א"ל רב נחמן
בר יצחק מה שמך אמר בעל שם אני פרש"י מן נעוריו קורין לו בן
רב הונא ור"ה פי' כי סמכוהו וקראו לו רב הונא עיי' חדא"ג פ'
כיצד צולין דפ"ו ב' · רב נתן אביו (ע"ש · אמר לרב פפא לא סבר
מר כילה מברכין מ"ב א' · זבחים מ"א ב' מ"ה ב' ועיי' מכות
ט"ו א' · ר"ה ברב נתן אמר לרב פפא פסחים י"ז ב' · אמר לרבא
נדרים י"ב רע"א · ונ"ע אחר שדבר עם רבא שרב אשי נולד ביום
מיתתו · ועם רב נחמן רבו של רבא ומסתמא גדול היה אז שאמר
לר"נ אינה דין . ורב אשי חי עכ"פ ע"ד שנה (ע"ש) ואיך מלך הוא
אחר רב אשי · ואולי זקן גדול היה לכן דהקיה רגלי דרב אשי :
גם בקצת מקומות רב הונא בר נתן ובקצת ברב נתן ואולי ב' היו
ונ"ע : (רב הונא ראש הגולה (תשכ"ג ר"ל לשטרות שהוא ד"א ר"א)
ספ' כריתות (לא ידעתי מי הוא עה"א ד"א רס"ה מלך ומת רס"ז
והוא מרבנן סבוראי · רב הונא אחיו של רב אחאי יוחסין (ל"מ ·
(הונא רבי אבין בר הונא · רב חייא ב"ה רב יהודה ב"ה · רב
שישי ב"ה (ל"מ · (רב הונא רבי אבא ברב הונא · רב אחא בר"ה
רבי חייא בר"ה · (רב הונא רבינא האחרון בנו ע"ש · (הוניא
רב אדא בנו : הוצל ר' אחא מהוצל רבי אשי מהוצל : (ר' הורייני
אחוי דרבי שמואל בר סוסרטיי ע"ל אלכסנדר אחיו ירושלמי פ' מי
שמת : רבי הורקנוס בנו של רבי אליעזר בן הורקנוס (מכות ל"ה
א') אביו ואבי אביו חכמים גדולים (ובשבת פ' חביות (דקמ"ז א')
שיצא בסודר שעל כתפו בשבת אלא שנימא כרוכה לו באצבע :
ובתוספתא פ"ה דשבת ובמשנה ס"פ מצות חליצה (דק"ו ב' א"ר הורקנוס
בכפר עיטם) (ובס"פ ד"מ דפ"ק שנכנס הורקנוס לחלוץ תפיליו של
אביו בע"ש וגער בו אביו וירושלמי שבת פ"ב ד"ה סע"ב · (ע"ל
יהושע בן הורקנוס : (רבי דוסא בן הורקנוס : (רבי הושע בר
יאיר ע"ל יהושע : הושעיא עיי' אושעיא : (החוטף רבי יוסי
בנו : הי הי א"ל אליהו לבר הי הי · ואמר להלל חגיגה (ט' ב')
ע"ל ה"א ה"א · (הילני בנו רבי הלל : (הינו איסי או אסי בר
היני : לוי בר הינו : הינק שם תנא או אמורא (א"ד אידי בר אבין
לרב חסדא הני תניא לה במתניתא דרב הינק א"ד דבי בר הינק
ע"פ דק"א ב' : (הינק עיני בר הינק : הלל הזקן במשנה ברכות

אבל ר"פ ד' כו' · ורבינא ה' ואמר ק' פפי ולא הדא רבינא ע"ש
ד' פ"ע ב') והאריך ימים רבות בתר דאינגד ואלש כדא' בפ"א דב"ב
(אבל הגי' שלפנינו יוסף ברב יהושע ב"ל אינגד כו' ע"ש ובמ' רות
ר' מאישה בר בריה דריב"ל ע"ש) · (ובר"ה די"ז ר"ה בריה חלש
ואמור ר"פ נוותין ליה זוודתא ואתפח שאמרו בשמים הואיל ולא
מוקים במילי' כתב בתוספת אליהו ר"ה בריה דרב (בוודאי ט"ס וצ"ל
בריה דרב יהושע) למדו עליו זכות כמה מלאכי' ולא קבלו עד שבא
א'. ואמר על מי אתם מלמדין זכות שמא על זה שמעולם לא עמד
על מדותיו מיד פטרוני ממיתה לחיים : (בכילד מעברין דכ"ו א'
הני מילייתא דבירי וכירש אזקוניני : (בהמוכר פירות דק"א ב'
דה"ה בר"י בדותא היא : רב חיננא ברב יהושע אולי אחיו הוא או
ט"ם כתב סמ"ג מ"ע ס"ז דקמ"ה ב' רב אלפסי פסק כר"פ ור"ה
כר"י ולא כרב הונא שהיו אחרונים : (מת ד"א ק"ע עמ"א :
רב יהודה בר"י (צ"ל הונא בר"י) : אמר מפרקיה דאביי שמיעי
לי ע"ז פ"ג דמ"ג רע"ב כצ"ל רש"א וברא"ש ורי"ף : ע"ל רב יהודה
ברב יהושע וט"ם הוא) ועיין ההוא בר"ה ד"ד ב' ר"ה ברב אידי
(וצ"ל ברב יהושע) מפרקי' דאביי שמיעא לי : ורב אידי בר אבין
כגדא וקרא אותו ולר"פ דרדקי : אמר לר' ביבי בר אביי ממולאי :
ורב הונא בר חיננא : ורב חנינא בר איקא : רב יהודה בר חנינא
בעא מיניה וצ"ע : ר' יעקב מנהר פקוד משמיה : אמר רב ססנא
ראיתי לבילי דר"ה בר"י פ' תולין : רב נחמן בר יצחק כתב יוחסין
שהיה חבירו : רב נחמיה בר' יהושע : ור' נחמיה ברב יוסף :
ור' פנחס בר אמי : ור' פפא חבירו : ור' פפי : רב אביו של
רב משרשיא בזמנו וצ"ע : רבא קראו ולר"פ קאקי הוורי גיטין
דע"ג א' כתובות פ"ה א' פרש"י שהיו זקנים קרו להוא אווזים לבנים
עיי' מ"ש בכינוי אווז : ואמר רבא לר"פ ולר"ה בר"י כי אתא
פסקי דדינא לקמייכו וחזיתו פרכא לא תקרעו עד דאתיתו לקמאי
כו' בפי"כ דקל"ב סע"ב ורש"י פ' פסין דף ו' א' שהיה תלמיד רבא :
ותמיה איך אמר לרבא ואת לא תסברא עירבין ט' א' : ורבא בר
שמואל : אר' ששת (יומא ע' א' פ' פסין ד"ו א') : רב הונא
בר חייא אבוה הלוי (צ"ל דלוי (ע"ש) תלמיד רב וחולק עם רב
נחמן בפי"כ (דקי"א א' ר"ה ב"ק סבר למעבד כר' זכרי' בן הקלב
א"ל רב נחמן כו' מ"ש שהיה תלמיד רב ל"מ בש"ם כי חזיו רבי
ירמיה בר אבא היה תלמיד רב גם ש"י לא הביאו בתלמידי רב ·
בבכורות ס"פ עד כמה דל"א א' ר"ה ב"ח איצטרכא ליה שעתא
(שהיו חכמים צריכין לו לשאול ממנו הלכות) הוה עייל גביה
דבה ורב יוסף ות' זוגא דרבנן שמע דאתו קטיר להו (קשר ותיקן
להם) ת' תכתקי (כסאות) שמעו דנעשה גבאי (ממונה למלך
לגבות מס מישראל) למלך שלהו ליה זיל להשבותך (ילך אחר
החשיבות שבחר להיות מוכס ואנו לא נלך אצלו) זיל לקדמותיה
שלא להו הדרי בי רב יוסף לא אזל רבה אזל כו' · וביוחסין כתב
חייא בר הונא נעשה גבאי כו' · ביוחסין דקי"ו ב' כתב ז"ל רס"ג
ושמענו מן רבוותנא דהכהו שני דנתר רב יהודה דלא קבל ראשותה
מלך רב הונא בר חייא בפומבדיתא וה"ל התם מדרש גדול (ובהגה"ה
שם תימא לדבריהם דאמרי' בגיטין האי שיפורא דהוה ביה רב יהודה
ולבסוף ביה רבה ולבסוף ביה רב יוסף כו' אם איתא דר"ה ב"ח קדם
לרבה היה לו להזכירו עכ"ה) וכד שכב הוכרח רבה בר נחמני לקבל
ראשותא עכ"ל · ור' אבא אפתחיה דרב הונא בירה מ"ז א' ·
ור' אבא יתבי (קס ר' אבא לאפנויי כצ"ל וכ"ה בע"י) ואתא
כעמיתא ובלעה תפילין של ר' אבא והגילם ר"ה ב"ח (ובירושלמי
דפ"ג סע"ב נרח בה והנכה) א"ל ר' אבא כו' א"ל והא בדידי הוה
עובדא ואתאי קמיה רב מתנה וקמיה רב יהודה מ"ק ד"ו א' ·
ר' אבא בר בנימן בר חייא בעא מיניה · יתיב רב יוסף אחורי
דר"ה ב"ח ויתיב ר"ה ב"ח קמיה רב נחמן ב"ק קי"ו ב' · אמר
ר' ירמיה בר אבא פ' הכונס נ"ט ב' והוא חמיו של ר"ה ב"ח פג"ה
דצ"ג · ותמי' בפ' המוציא יין ד"פ ע"ב הקדים את דברי ר"ה ב"ח
לדברי ר"י ב"א · לוי בנו · ולוי בר שמואל מתקני מטפחת דרב
יהודה · ומניומי בר חלקיה ורב חלקיה בר טוביה · א"ל רב נחמן
מ"ט עבדית הכי א"ל דא"ר הונא א"ל אשלא ליה לר"ה אכסוף בפ'
י"כ קי"א א' משמיה דעולא נדרים כ"ו א' אמר שמוט חולין ע"ט א' שבת
כ"א ב' תענית י' א' רב חייא ברב הונא אולי בניו הוא (רב הונא בר חיון
או הלוון אמר לרבי אשי (ועליו אמרו רבנן לרב אשי שעשה הערמה פ'
תולין דקל"ט ב' · רב הונא בגדתאה עיי' רב הנא · רב הונא בר מתנה
בזמן רבא ואביו חבר רב יהודה בפ' בתרא דקדושין (ל"מ · מתנה
בר' יוחנן ע"ש היה חבר רב יהודה · רב הונא בר יוסף (ירושלמי
ס"פ אהרון דתענית דס"ע ב' ועיין ההוא ברבה איכה דכ"ח ב' רב

הונא בש"ר יוסי · רב הונא אחיו של רב אחאי (ל"מ · רב הונא
בר מניומי בזמן רב יוסף (זבין תכלת מאנשי בית רב עמרם הסידא
אתא לקמיה דרב יוסף כו' פגע ביה חכן חייטא א"ל יוסף עניא כו'
זבינתי תכלת מאנשי בית דרבנאה אחוה דר' חייא בר אבא ואתאי
לקמיה דרב מתנא ולקמיה דרב יהודה מהגרוניא ע"ז פ' אין מעמידין
ל"ט א' · ואולי רב אחא ורב הונא ב"מ אחיו : רב הונא בר תורתא
ראה נחש וכב כרוכים וילא ערד ביניהם ולשבאתי לפני ר' שמעון
החסיד כו' פ' העור והרוטב (דקכ"ז א') ובמ' על שפרתו שמרה
שבת והזר יהודי בעבורה נקרא בן תורתא (ע"ל יוחנן בן תורתא
מש"ש ור' חנינא עש"ב · רב הונא בר סחורא לפני רב המנונא
(פ' כל הבשר ק"ז ב') ורבה סוף בכורות · (תרגמא בריגלא (שבת
שלפני הרגל) · קמיה דרבא כו' אר' נחמן בר יצחק זכאי אימיה
(זכתה שילדה בן כמותו) בכורות ס' א' · הונא מר בריה דרב
אידי בזמן רבינא (ור' אדא בר מניומי חולין מ"ט א' שאלו לרבינא
אמר רב יהודה לרב נחמן לא שמע מר מה דאמר רב אידי אמר
שמואל · (ע"ש) · רב הונא בר בריה (צ"ל בר ברכיה) משום
ר' אלעזר הקפר (פ' הרואה דס"ג א' : רב הונא בריה דרב אידי
אמר מפרקיה דאביי שמיע לי רבי יהודה ברב יהושע כי ט"ס וצ"ל
ר"ה בריה דרב יהושע ע"ש · רב הונא בר חלוב בעא מרב נחמן
(פ' כ"כ דקע"ו ב' · הונא בריה דמר זוטרא בזמן רב אשי יוחסין
דפ"ע סע"ב אמר לרבינא פ' הספינה (דפ"ו א') וביוחסין ד"ל א'
ט"ס וכפול · רב הונא בר רב איקא פ' כיצד מברכין (מ"ג ב')
ואמר לרב פפא לא סבר מר הלכה כדברי מכריע והוא ב"ש כו' א"ל
ר"פ הכי אמר רבא הלכה כב"ה ולא היא (שלא אמר רבא הלכה
כב"ה אלא ר"פ איכסף לפי שטעה והשמיט עצמו בכך) לאשתמוטי
נפשיה עביד וכתבו התו' רב אלפס פסק כרבא משמע שלא היה גורס
בספרו ולא היא כו' · רב הונא בר יקי פסקתא בערוך ע' קקנטין ·
רב) הונא בר פפי ובנו מר זוטרא (ע"ש · הונא בר חנילאי
(עיי' רב חנא ונחמיה · הונא מכרזקא לפני רב אשי ל"מ אולי
הוא · (הונא מר בריה דרבא מפרזקי לרב אשי כתובות ד"י סע"א ·
(רב הונא בריה דרבא אמר לרב הבינא מהוזנאה ולרב אשי פ' מרובה
דע"ב א' · הונא מדהמרה בזמן רב יוסף פ' דיני ממונות (רב
דימי ברב הונא מדהמריא ע"ש · רב הונא וורדאן (עיי' רב חיננא ·
רב הונא בר מנוח (משמיה דרב אחא בריה דרב איקא גיטין ספ"ב
דכ"ד א' ודס"ד ב' · מגילה כ"ה ב' בכורות כ"ח ב' · מ"ה א' ·
ב"ק כ"ח ב' · א"כ ע"א ב' · סנהדרין מ"ב א' : אכן בב"ק פ"ב
דך"ב סע"א משמיה דרב איקא אולי צ"ל משמיה דרב אחא בר איקא
וביבמות דמ"ג א' משמיה דרב אידי בריה דרב איקא ט"ס וצ"ל אחא
בתענית ד"ט סע"א ורב שמואל בר אידי ור' חייא מוסתניא הוו
שכיחי קמיה דרבא כי נח אתו לקמיה דרב פפא ולא הוי מסתבר
להוא והוו מרמזן אהדדי חלש דעתיה דר"פ ואקריוהו בתלמא ואכחיד
שלשה הרועים בירח אחד וכן הוה · רב הונא בר חיננא (ובכמה
מקומות בר הנינא) בזמן רב ששת (ל"מ) ובנו בזמן רב פפא
(גם הוא בזמן ר"פ דאי' בפסחים די"ו א' אמר לבריה כד עיילית
לקמיה דר"פ רמי ליה · בפ' אעפ"י דס"א א' אמר רב הונא בדק
לן רב הונא בר חיננא היא אומרת להניק והוא אומר שלא להניק
כו' ומשיכנא ליה עולה עמו ואינו יורדת אמר רב הונא מאי קרא
והיא בעולת בעל כו' ר"א אמר מהכא כי היא היתה אם כל חי
לחיים נתנה עכ"ל · והת' מאד דהא רב הונא מת קודם רב יהודה
(ע"ש) ורבא נולד יום שמת רב יהודה ורבא אמר לתלמידו רב
פפא שיתרגם לר"ה ב"ח ואיך אמר רב הונא · כי רב הונא בר
חיננא בדק ליה כרב · לתלמידו · ועוד הלשון תמוה אמר דר"ה
ב"ח בדק ליה היא אומרת כו' ופשיט ליה עולה עמו איך יפול הלשון
א"ר הונא מאי קרא דהל"ל בקרא ופשיטנא ליה עולה עמו דכתיב
והוא בעולת בעל · ותפשתי בגרות ולא האירו לי אך יגעתי ומצאתי
בילקט בראשית רמז ל"ג ד"י ע"א ז"ל אמר רב פפא בדק לן רבא
היא אומרת להניק כו' ומשיטנא ליה עולה עמו ואינו יורדת עמו
מאי קרא והיא בעולת כו' · והנאני מאד ולא השגיחו הקדמונים
ובש"ה לא תקנו · אך צ"ע במה שסיים שם רבי אלעזר אומר
מהכא כי היא היתה אם כו' הא ר"א קדם לרבא · וגי' הרא"ש
אר"פ בדק לן רב הונא בר חיננא ג"כ אין נודקת · ואביי ורב ספרא
ורב אחא ברב הונא ב"ב קמ"ז ב' ורב הונא ברב נחמן ופליגי עליה
דרבא ע"ז כ"ז ב' ע"ש אמר לבנו כד עיילית לקמיה דרבי זריקא בעא
מיניה פסחים פ"ו דע"ג א' · אמר רב חייא בר רב ברכות פ"ד
ד"ל ע"א · ואמר ליה רב חייא בר אבין שפיר קאמרת ברכות שם
יתיב קמיה רב חסדא מ"ק ט' ב' · אמר לרב יוסף עירובין די"ד
ב'

ס"ת ולא אתרמיה ליה אלא חד רב אחא בר יעקב כתב חד ואתרמי
ליה יהבי ביה רבנן עינייהו וכן נפשיה עכ"ל • (פ"ק דברכות ד"ה
ב' ר"ה ה"ל ת' דני דחמרא איתקיף עאל לגבי רב יהודה אחוה דרב
סלא חסידא ורבנן אמרו ליה לעיין מר במיליה א"ל מי חשידנא בעינייכו
אמרו ליה מי חשיד הקב"ה דעביד דינא בלא דינא כו' ואמרי ליה דלא
יהיב מר שיבשי לאריסי אמר להו הא קגניב ליה כולהו אמרו לן בתר
גנבא גנוב וטעם טעים וקבל על עצמו ליתן לו והדר הוה חמרא
א"ד אתייקר חלא ואזדבן בדמי חמרא • (והא דה"ל כ"כ הרבה
יין כ"ל לפי שזהיר בקידוש היום ככ"ל כמו שזכתה אמו של ר' זכאי
ור' זכאי שהניחו יין רב בשביל שנזהר בקידוש היום כדאי' בפ' בני
העיר : בפ' כיצד מברכין דמ"ב א' ר"ה אכל י"ג ריפתא בני ג' ג'
בקבא ולא בריך א"ל רב נחמן עדי כפנא ע"ש ברש"י • ובפ' כל
הבשר (דקי"ב א') שהיה איסטנס • אשת רב הונא אחר מותו
הוה לה דינא קמי רב נחמן (ע"ש) : מקום קברו עיי' רב יוסף
בר חמא • רב הונא ורב הלכה כרב (ע"ש) • ר"ה ורב חסדא
הלכה כר"ה שהיה רבו תו' ברכות ד"ה ב' • ב"מ ז' ול"ג א' • קדושין
נ' א' • מכות מ"ב א' ועיי' עירובין ס"ב ב' • ברכות ל"ד א' •
אשר"י פ' מכנין הלכה כר"ה דרב חסדא תלמיד הוה גבי ר"ה •
הלכה כרב אסי כנגד ר"ה ע"ש • ר"ה ורב נחמן קיי"ל כר"ה באיסורא
וכר"נ בדינא עיי' כתובות ר"פ י"ג וכ"א א' וס"ח ב' וכ"ע בתקו"י •
רב הונא ורב יהודה כתב הרא"ש פ' הגוזל עצים הלכה כר"ה דהוי
רבו דר' יהודה ע"ש סי' י' • ובס"כ י"ע ש"ג ס"ך דחבירו היה וכ"כ
רש"י ס"פ בכל מערבין ר"ה ור"י תלמידי רב א"כ חבירו היה •
הלכה כר"ה כנגד ר' חייא בר רב (ע"ל • ר' אבא תלמידו (ע"ש)
בגיטין דמ"ו סע"ב אמר לר"ה למדתנו רבינו : ובחולין ט' א' בעא
מר"ה ובב"ק דק"ב א' יתיב קמיה ר"ה • ובסוכה י"ג ב' ושבת ה'
א' ופ' הזורק ל"ה א' ובכורות ל"ח ב' אמר ר"ה • ומלינו זבחים
ספ"ג דל"ו ב' איתביה ר"ה לר' אבא • אבא בר אבימי בזמנו •
ר' אבא בר זבדא תלמידו : אבא אבוה דשמואל איתביה וכ"ע שם :
אבא בר הונא (ע"ש • בש"ר אבהו ירו' ברכות פ"ק • אבימי
מהגרוניא משמיה • חליף אפתחי דר' אבין מגרא • ר' אבין ורב
הונא יתביה קמי ר' ירמיה : ר' רבינא תלמידו • רב אויא סבא
בעא מיניה • ר' אושעי' עיי' בסמוך הושעי' • ור' אחא • רב
אחא בר יעקב תלמידו • רב אחא בר' הונא • רב אחא בר פפא
קמיה • רב אחא בר יוסף תלמידו • ר' אחא בר חנינא תלמידו •
ר' אחא בר עולא קמיה • אחי שקיא • ר' אילא לא נפיק כנגד
ארונו (ע"ל • ר' אלעזר בעא מיניה (ל"מ) • בשר"א בר' יוסי
הגלילי • ר' אמי נפק כנגד ארונו • ר' אמי בר אבא בשמו •
אמר רב אסי • רבי אסי נפק כנגד ארונו • בעא מרב אסי הוינן
ביה ר"ה איתבי לר' אסי אר"א כי הוי קאמינא קמיה ר"ה היינו רב אסי
הקדמון דהא ר"ה מת קודם רב יהודה ורבא נולד כשמת רב יהודה ורב
אשי האחרון נולד כשמת רבא ר' בניא בשמו בש"ר בנימן בר לוי רב גידל
תלמידו רב גידל בר מניומי לפניו בש"ר גידל דמן נירש גניבא בזמנו :
ר' דניאל בר קטינא בשמו : ר' הונא בר קטינא בזמנו : ורב
הונא בר חייא ע"ש : רב הושעיא בעא מרב הונא רבה בכורות
ר"פ אלו מומין דל"ז סע"ב : רב המנונא (ע"ש ונראה א' רבו
וא' תלמידו : ר' זבדא אביו של ר' אבא תלמידו : רב זבדי בשמו :
זוגא דמהדייב הזו במיתתו (ע"ש) מר זוטרא בשמו : ר' זירא
תלמידו : ר' זעירא בשמו ור"ה בשמו וכ"ע : זעירי (ע"ש) ר'
זריקא בשמו : בש"ר חונה : ר"ה ור' חזקיה ור' פנחס הלכו לבקר
לר' יוסי ירושלמי גיטין מ"ח ב' : ר' חייא בר אבין תלמידו :
אר' חייא בר אבא • חייא בר רב (ע"ל) ר' חייא בר אשי (ע"ש
בשם חילפיי • ר' חלבו תלמידו • ור' חלקיה בר טוביה • אר'
חמא בר גוריא • רב חנא בר קטינא תלמידו (ל"מ) • ר' חנא
בר חנילאי • ר' חנא בר חיננא בעא מיניה • ר' חנינא בר פפי
לא נפק כנגד ארונו ע"ל • בשם ר' חנינא בר יצחק • אר' חנינא
פ' כ"כ קכ"ב א' ופ' חלון ע"ע א' • אמר לרב חנן בר רבא • רב
חנן בר תולחו בשמו • חנן בישא גנב גלימא ונכיה אתא לר"ה ב"ק
קט"ו א' : רב חננאל ע"ש • רב חסדא אי תלמידו ע"ש • רב
יהודה תלמידו או חבירו וע"ל בפסק הלכה • ר' יהודה אחוה דרב
סלא חסידא (ע"ל • הורה לאחיו של ר' יהודה בר זבדי (ע"ש •
אר' יוחנן ברכות ד"ד ב' וא"ל ר' יוחנן מ"ק ד"ך א' • ר' יוחנן
בן מולדו אר"ה • ר' יונה בולרייה שאלו • בש"ר יוסטא בר שונם
בש"ר יוסי איכה רבה כ"ט רע"ג וקהלת דנ"ג א' ענין ההוא בוי"ר
פד"ז דקל"ז ד' ב"ר פ"ט ובס"ה ופ' כ"ה ש"ה פכ"ג וי"ר פ"ך ג' •
בש"ר יוסף • ר' יוסף קמיה בשמו ב"ר פי"ב ט"ו ב' • כתב

המג"ס • רב יוסף קבל מרב ומרב יהודה • אר' ינאי • ר' ינאי
קפודקיא לפניו • בש"ר יעבץ • ורב יצחק בריה דרב יהודה • ר' יצחק
בר חנינא בשמו • ר' יצחק בר שמואל בר מרתא בשמו ושאלו •
ר' יצחק בר אשיאן אר"ה • ר' ירמיה בר אבא ע"ש • בש"ר
ישמעאל בר' יוסי • בש"ר כהנא בר מלכייה בר' פ' כח פל"א
בל"ב ד' • רב כהנא הראשון חבירו כ"כ יוחסין וכ"ע • רב כהנא
אחוה דר' יהודה קמיה • לוי בר שמואל בזמנו • לוי בר בוטא
קמיה ר"ה • בש"ר מאיר ב"ר פמ"ה • ר' מנשה בר זביד קמיה •
ר' מנשיא בר גדא אר"ה • מרימר תלמידו • ר' נחמן בר יעקב
הוה חבירו ע"ש וב"ק ט' א' איתביה ר"נ לר"ה • ובעירובין ע"ג
א' אר"ה אר"נ • ניולי בשמו • רב סחורה אר"ה • בשם מר
עוקבן • רב ענן שלח לר"ה הגרין ור"ה כעס עליו : בש"ר פדייא •
ור' פנחס ע"ל חזקיה • בשם בר קפרא • רב רבו (ע"ל) משמיה
דרבא וכ"ע ע"ש • א"ל רבא בר נתן • רבה בר נחמני קבל ממנו
והיה תלמידו כדמוכח סוף נתרא : ובס"פ בכל מערבין ד"מ ע"ב
ופ' כל הגט אמר כר הונא ביה ר"ה אבעי לן ולא הוה בידו כי אתא
ביה רב יהודה • וכ"כ הראב"ד בהשגותיו כ"כ יוחסין ק"ו רע"ב
אמר רבה אר"ה אר"כ עירובין ע"ז א' • ובעא מר"ה ומרב יהודה עירובין
די"ז א' • ורבה בריה דרב הונא ראב"ד כתב שקבל מר"ה • רבה בר
אבוה • רבה בר הקולא • אמר רב הונא אמר רבי בילה י"ו ב'
פסחי' ג' ב' קדושין ס' ב' כתובות ס"ה ב' וקשה להגיה אמר רב •
רמי בר אבא אר"ה • רמי בר יחזקאל שלח ליה • רמי בר חמא
בשמו ור"ה בשמו : ורמי בר שמואל : רפרם בר פפא סיפר מעשיו
לפני רבא ע"ל • ור' שבתי בשם ראב"ע • שמואל בעא מיניה
ע"ל : רב שמואל בר יצחק בעא מיניה ובשמו • ור"ה אמר בשמו
וכ"ע • רב שמואל בר שבא אר"ה • משום ר' שמעון בר' יוסי •
רב ששת תלמידו • ר"ה אמר רב ששת ע"ש ט"ס • ר' תנחומא
בשמו • רב הונא זוטי בזמן רב יוסף ובזמן רב הונא הגדול לזה
קראו זוטי או הוא רב הונא סתם שהיה גולי (ע"ש) ולא מצאתי
ר"ה זוטי כ"א כשמזכיר רבה בנו אמר רבה בר הונא זוטי ע"ש •
ואולי צ"ל רב המנונא זוטי (ע"ש • רב הונא בר קטינא (נדרים
ס"ה ב') פ' ע"פ בזמן רב הונא (ל"מ • (בר רב קטינא יתיב
קמיה דרב חסדא זבחים קט"ו ב' • אר' יצחק גיטין מ"ג ב' וענין
זה דל"ח סע"א רב חנינא ב"ק • אר"ל חולין די"ז סע"ב • רב
חנא • ור' דניאל אולי אחיו : רב הונא בר אמי אר' פדת אר'
יוחנן (ע"ל רב חנן בר אמי כי ט"ס • רב הונא ור' הושעי' דבעי
ר' יוחנן למסמכינהו ולא אסתייע שהיו מבית עלי (הגי' שלפנינו
ר' חנינא ור' הושעיא ע"ש • רב הונא בר אשי (אמר רב סוטה
ע"ז ב' (הוא אשי הקדמון • הונא מר או מר הונא בריה דרב אשי
ונהרג ממלך פרס עיי' ה"א ד"א רל"ד • רב הונא לפוראה ור' יוסי
מדלה ורב עוירא לפני רבי רבה פרש"י ר' יהודה הנשיא • והשיג
עליו היוחסין (עיי' ר' עוירא) ובפ' אחרון דר"ה (דל"ד סע"ב
(הגי' שלפנינו רב חנא לפוראי) נראה שהיה תלמיד רבי יוחנן
(דאמר שם בש"ר יוחנן וענין ההוא בירושלמי סוף ר"ה ר' הונה
רבה דציפורין בש"ר יוחנן ובירושלמי פ"ד דברכות ד"ח ג' רב הונה
רובה דציפורין בש"ר יוחנן ובשקלים פ"א ר' הונה רבה דציפורין בש"ר
חייא רבה • יוחסין כתב ר' חנינא לפוראה ירושלמי תמיד כשהוא
(ל"מ ובפ' כלל גדול ט' ע"ב ר' חנינא בש"ר אבהו • ובנדרים ט"ס
מ"א ב' ר"ת לפוראה בש"ר פנחס : וביומא דע"ז סע"ב אר' פנחס
בש"ר הונא לפוראה ובמ' קהלת דל"ז ר' פנחס בש"ר חנין דציפורין
ובתנחומא תלוה ר"ה לפוראה : ומ' איכה דל"ז רע"ב ר"ה רבה
דציפורין • ובתענית ירושלמי פ"ב דס"ה ע"ג ר' אחא בר יצחק
בש"ר הונה רובה דציפרין ופ"ד דברכות ח' א' בש"ר חייא דציפורין
ענין ההוא • ר' חייא לפוראה מיתיב לר' אימי ערלה פ"ג דס"ג
א' • חנניה בן עכברי עבד עבידתי אגלו • ר' יוחנן דציפורין מ'
הזית כ"ט ג' וענין ההוא וי"ר פי"ט דקפ"ה ד' ר' חנין דציפורין •
ובירושלמי פ"ק דקדושין דנ"ח ג' ר' יהודה בן פזי ר' חנין בש"ר
הונה רובה דציפורין כו' ר' יוחנן דצמרין ר' אחא ר' חיננא בש"ר
שמואל בר נחמן • רב הונא בריה דרב יהושע • לא הלך ד"א בגלוי
הראש בפ' כ"כ (קי"ח ב') ופ"ק דקדושין (דל"א א') ולא היה
ר"י אלא ראש לבני גילו (צ"ל כלה) פ' הרואה (דנ"ז א') והיה
עשיר כדאי' בפ' בתרא דהוריות (ד"י ע"ב דבין קטינא דארעא
וכיזון ברווחא (וע"ל אביי) דלרב פפא קיימיה ליה שעתא ולא
לר"ה בריה' מוכח דר"פ היה עשיר יותר • והיה חבר ר"פ כי אתא
ר"פ ור"ה בריה' מבי רב עירובין פ"א די"ב א') והיה אוכל הרבה
כדאי' בפסחים פ' האשה (ענה דהכי אי' שם אדאכל ר"ה בריה' קדא

אכל

(כוונתו ליסתר כרש"י שלא היה ר"ה ראש גולה · ואין להעלות
על הלב דכוונת רש"י כי רבה זה הוא בר רב הונא ריש גלותא שהיה
בימי רבי דהא אמר אבל בקיטנא רשותא מאבא ואבא מרב · וידוע
כי ר"ה הבבלי היה תלמיד רב. אבל ר"ה ריש גלותא הקדמון היה
בימי רבי לא היה תלמיד רב · גם ד"ע כתב כי ר"ה הבבלי היה
קרוב לר"ג. וביוחסין דק"ו א' כתב שהיה קרוב לנשיא ובדקי"ו א'
כתב דהוה מן בני נשיאה ככ"ל · ונראה כי רש"י אזל לשיטתו דרב
הונא היה בפומבדיתא ואי' ביוחסין דקי"ו א' פומבדית' מן בית שבי
הוי עיקר גולה כדתנן בר"ה עד שרואה את הגולה כמדורת אש
ואמר אביי גולה הוא פומבדיתא עכ"ל · לכן כתב רש"י רב הונא
היה ראש גולה. אבל כבר הבאתי הרבה מקומות כי ר"ה היה בסורא
ולא היה ראש גולה וק"ל · כתב בס' יוחסין ומת רב הונא כתאום
והיו דואגים כי מיתה חטופה הוא עד שאמרו משם רב הונא עצמו
היינו המת קודם שהגיע לגבורות עכ"ל · (שקר העיד במ"ש עד
שאמרו משם רב הונא עצמו היינו כו' דז"ל הגמרא במ"ק דכ"ח א'
וכא כפשיה דר"ה פתאום הוו קא דייגי רבנן תנא להו זוגא (שני
ת"ח הבאים) מהדייב לא שנו אלא שלא הגיע לגבורות (ר"ל לפי
שנים) אבל הגיע לגבורות זו היא מיתת נשיקה ור"ה הגיע לגבורות
הוי הרי ר"ה לא אמר זה) · ושם בפ' מגלחין דכ"ה א' כי כח
נפשיה דר"ה סבור לאתוביה ס"ת אפוריה (משום כבודו לומר קיים
זה מ"ש בזה רש"י) אמר להו רב חסדא מלתא דבקיים לא ס"ל דא"ר
הלבו (כ"ה גי' ע"י אבל גי' הגמרא דא"ר תחליפא) חכא הזיתא לרב
הונא דבעי למיתיב אפוריה והוי ס"ת עליה כף כדא ואותיב ס"ת
עליה והדר יתיב · לא נפק פורייה מבבא סבר לשלשלו דרך פתחים
(נ"ל דרך גגין) אמר רב חסדא הכי גמירנא מיני' חכם שמת כבודו
דרך פתחים סבר לאשכויי' ממטה למטה אר"ה הכי כו' כתא עליה
רבי אבא ראוי היה שתשרה שכינה על רבינו. אלא שבבל גרמא לו ·
כי אסקוה להתם אמרו ליה לרבי אמי ולרבי אסי רב הונא אתי
אמרו כי הוינן התם לא הוה לן לדלויי רישין ואתי להכין (דסבורין
שהוא חי) אמרו ליה ארונו בא רבי אמי ורבי אסי נפק רבי אילא
ורבי חנינא (כתב יוחסין כ"ל כי זה רבי חנינא בר פפי (ר"ל דסתם
רבי חנינא הוא בר חמא הוא מת קודם ר"ה דוק ותשכח) לא נפוק
א"ד רבי אילא נפק רבי חנינא לא נפק מ"ט דנפק כו' מ"ט דלא
נפק כו' ורב הונא שלבו קיימת הוה ולא נפוק דלא סיימו קמיה ·
אמרי היכי ניכחיה. נעייליה למערתא דרבי חייא דר"ה רבנן תורה
כדאמרינן פ' ב' דייני גזרות הכ"ל רש"י) ורבי חייא רבנן תורה
כדאמרי' בב"מ אבא עבידנא דלא תשכח תורה (ע"ש) מאן מעייל
ליה (מי ילך להכניסו לקבורה אצל רבי חייא) א"ר חגא אנא
מעיילנא ליה דאוקמתיה לתלמודאי כי הוי בן י"ח שנה ולא חזי לי
קרי ומשמע ליה קמיה (שמשתי לפני ר' חייא רש"י בע"י) והיוחסין
כתב כי בן י"ח שנה היה כשלמד כל התלמוד מרב הונא וידעי בעובדיה
(דרב הונא יוחסין) יומא חד אתהפיכא ליה רצועה דתפילין ויתיב
עליה מ' תעניות (פרש"י דרצועה השחור בפנים היה ובע"י ברש"י
דצריך שיהיו אותיות שדי נראות מבחוץ בקשר רצועה של ראש והפך
לפנים לצד הראש (וכתב יוחסין והוא העיד על ר"ה שנפסק לו
רצועה דתפילין ורש"י גורס אתהפכה כו' ובאדם וחוה כתב בתשובת
הגאונים דמי שנהפכה לו הרצועה בין של ראש בין של יד חייב לישב
בתענית דפושע הוא אבל לחייבו להתענות מ' יום כר"ה לא דמרוב
חסידות הוא דעבד · ונראה זה כפרש"י שאמר שזה היה בראש
ר"ה) עיילי והוי גבי יהודה מימיניה דאבוה וחזקי' משמאלי' : וא"ל
יהודה לחזקיה אהיון קום כי ר"ה בא וכשקם קם בהדיה עמודא
דנורא חזייה רב חגא איבעית זקפי (רב חגא) לארונא דר"ה לקמיה
עמודי דנורא דלא לזקיה (וביוחסין דקי"ו סע"א והא דלא מעכשיה
דבי ריש גלותא משום דזקיף ארונו דר"ה. ע"ש וכ"ל דלא מעכשי רב
חגא משום כו' · הנה עיני כל רואות שזה ר"ה שנקבר ע"י רב
חגא במערת רבי חייא הוא רב הונא בבלאי אשר רב חסדא היה
תלמידו ורבי אמי ורבי אסי היו כייפין ליה. והוא שרבנן תורה שאמרו
בא"י קמו מתיבתא דר"ה בבלאה כו' : ובנהלתי מראות בירושלמי
פ"ט דכלאים דל"ב ב' · ובכתובות פ' הכותב ובב"ר פ' כה פל"ג דל"ו
ב' ג' : ובמ' קהלת דק"ז ד' ז"ל אמר רבי אי סליק רב הונא ריש
גלותא להכי אנא מותיב ליה לעיל מיני חד זמן אעל רבי חייא רבה
לגביה א"ל הא רב הונא לבר נתכרכמו פניו של רבי א"ל ארונו בא
כו'. ושם בסוף העמוד כד דמך ר"ה ר"ג אסקינהו להכא אמר אן
אכן יהבין ליה אמרי' כתיביה גבי רבי חייא רבה כו' מאן בעי מיהב
ליה א"ר חגיא אנא עליל כו' משכח תלת ארונין כ"ה בא"ת דכין
יהודה בני אחריך ואין עוד חזקיה בני כו' שמע קוליה דרבי חייא

הבה אמר ליהודה בריה כפיש לרב הונא יתיב ליה כו' · ומכורש
שם שר"ח אמר לרבי שר"ה ר"ג ארונו בא · וב"מ קהלת הכ"ל ר"ה
ר"ג אמר לון כך דמיכנא אעלוני גבי רבי חייא רבה עש"ב בכל
המקומות הכ"ל · הרי היפך תלמוד בבלי בפ' מגלחין הכ"ל שבכ
הכ"ל היה לר"ה בבלאי : ואחר החיפוש מצאתי שהרגישו התו' במ"ק
דכ"ה רע"א במ"ש ז"ל בר"ה ורבי חייא רבנן תורה כו' והקשה בתו'
הרב דמשמע בירושלמי שרב הונא מת קודם רבי חייא דא"ל לרבי
חייא ארונו בא (כ"ל דאמר רבי חייא לרבי ארונו בא ר"ל ארונו של
ר"ה ר"ג ובשם"ח ל"ת) והכי משמע שרבי חייא מת קודם ר"ה ·
(ותמוהה למה לא הרגישו כי בירושלמי הכ"ל משמע דרבי חייא מת
קודם ר"ה ודברי הירושלמי סותרין זה"ז · בעמוד א') וכ"ל דרב
הונא אחר היה ואותו שבימי רבי חייא אין זה תלמידו של רב ·
מיהו קשה בירושלמי קאמר בעובדא דהכא ר"ה ר"ג · ולפי ענין
הירושלמי היה משמע דזקפיה רבי חגא לארונו דר"ה כדי שלא יהא
יושב אצל הצדיקים והכי איתא בפירוש רבינו חננאל דר"ה ר"ג
עכ"ל · וראיתי בפ"מ כלאים הכ"ל תימא דלעיל אמר ר"ח עליו
ארונו בא א"כ מת בחיי ר"ח ושמא ב' ר"ה ר"ג הזקן ומדברי התו'
פ' מגלחין כראה דלא ס"ל דהוי ב' ר"ג עכ"ל · ומ"ש התו' אותו
ר"ה בימי ר"ח ורבי אינו תלמיד רב הוא פשוט לבר ביה רב דהא
א"ל ר"ח לרבי ברתך בבבל ומגו ר"ה וכי ר"ה תלמיד רב היה בזמן
רבי נצרה בלידו ע"ל ר"ה ר"ג · רב הונא היה תלמוד מובהק לרב
בפ' מפנין (דקכ"ח א' וב"ק דקט"ו א' ובסוף י"ט בפ' משילין ד"ת
ע"א · ובתו' עירובין ז' ב' ובס"פ בכל מערבין ברש"י ושם דע"ו
סע"א א"ל רב למי האי מרבנן כמאן דלא פרשי שמעת' ובפ' דייני
גזרות דק"ו סע"א בעא מרב וא"ל רב דאקרייך כתובי לא אקרייך
כביאי · ובחולין פ"ז ד"ל ע"ב · בעא מרב בחהוזין מהו א"ל אל
תהי שוטה בחרוזין : פסחים ג' ב' אר"ה אמר רבי ואמרי לה אר"ה
אמר רב בשבועות י"ת א' אר"ה א' רבא כ"ל אמר רב : לדעת ר"ת
אמרי בי רב הוא רב הונא כדאי' בפ' פרה (ובפ' כירה מ"ד א' בתו'
היינו בי רב הונא. ובפ"ק דסנהדרין די"ז ב' ובפ' כילד הרגל י"ט
א' בתו' סתם אמרי בי' רב הוא משמיה דרב ובפ' מרובה דמ"ב ע"ס
א' א"ל רבא לרב המנונא קפחתינהו לסבי דבי רב כלומר כלחת
לסבי דבי רב שהוא רבי הונא ורש"י פי' שם בע"א ע"ש בתו' ועיי'
ס"פ הערל דפ"ג ב' וברש"י ותו' וב"ב קכ"ג א' שהוא רב הונא
היכי דלא מוכח שהוא רב המנונא ע"ש בתו' (ע"ש) ובזבחים פ"ז
א' אמרי בי רב מ"ט דרבי חסדא כתבו התו' אעפ"י דאמרי בי רב
הוא רב הונא ורב חסדא תלמידו שמא גם רב הונא כמי אמרה ופירש
טעמו והש"ס קבעה בלשון זה מ"ט דר"ח · א"כ מזיכו שר"ה רגיל
לשבח דבריו כדאמר בגיטין חסדא שמך וחסדאין מילך (ע"ש)
ובשבת מ"ט לא שכיחת גבי ר"ה. דמחדדן שמעתתא · (בתענית
דך"ג ב' חסידי בבל ר"ה ורב חסדא · ובד"ך ע"ב א"ל רבא לרפרם
בר פפא לימא לן מר מהכי מילי מעלייתא דהוי עביד ר"ה · א"ל
בינקותי לא זכירנא בסיבותיה דכירנא דכל יומא דעיבא הוי סייר
לכולהו מתא וכל אשיתי דהוי רעיעתא הוה סתר ובנה מדכפשיה אי
לא היה למריה לבנותו · ובכל ע"ש כל ירק הנשאר קנה כי היכי
דלייתי ירק לסעודת שבת · וכי כריך ריפתא פתח לבבא ואמר כל
דצריך ליתי וליכל ע"ש · מזה נראה שהיה עשיר ונתקיים ברכתו
של רב דאי' במגילה פ' בני העיר דך"ז ב' ר"ה הוה אסר ריתא (חגור
מין גמי) וקאי קמיה דרב א"ל המייניך היכי א"ל לא הוה לי חמרא
לקדושא ומשכנתיה להומנאי א"ל יהא רעוא דתיטום בשיראי
(סתום ומכוסה במעילי') כי אכלו (כשנכנס לחופה) רבה בריה
דר"ה איניש גוצא (ר"ל קטן הגוף) עייל גנא אפוריא אתאן בנתיה
וכלתיה שלחן מאני ושדיין עילויה עד דאיטום בשיראי כי שמע רב
איקפד אמר אמאי לא אמרת לי כי ברכתיך וכן למר (אף אתה
תהא מבורך שמא עת רצון ואתקייה אף בי · בתו' בכורות פ"ז
דמ"ד א' רב הונא איש גוצא הוי כדאי' במסכת' תענית פרקא דחסידים
עכ"ל · (טעות הוא דאיכו שם כ"א במגילה הנ"ל) · כתב יוחסין
דפ"ט א' ולא ידעתי אם הוא זה רב הונא זוטי כי גם שם בנו רבה
או כדי להבדילו מרב הונא הידוע וכ"כ כי רבה זוטי מנהרדעא (ע"ש)
ובירושלמי קורא אותו ר"ה רבה · (היה מדליק שרגא לכבוד שבת
פ' כ"כ דקי"ט א' · כי אתא דיכי לקמיה מכניף ומייתי עשרה כי
היכי דלמטי שיבא מכשורא סנהדרין פ"ק ד"ז · כתב ש"ך דל"ד ב'
ר"ה כתב ע' ס"ת וא' מהם היה כשול להיות רחבו כארכו (בוודאי
כד כיים ושכיב כתב זה אדרבה עיקר מצותה והכשרה הוא שיהיה
ארכה כרחבה כדאי' בפ"ק דב"ב די"ד א' · ת"ר אין עושין ס"ת
לא ארכו יותר על הקיפו ולא הקיפו יותר על ארכו ר"ה כתב ע'

ס"ת

ה"ע כתב יוחסין ב' רב הונא הוי כיון שמלכו דשמואל בעא מר"ה
(ככ"ל) ולא נהירא דכיון דהוי כייפי ליה אע"ג דהוא תלמידו בעא
מיניה ומצינו הרבה בתלמוד שהרב שואל לתלמידו (עיי' בכללים)
א"כ אפשר שהוא א' ואין שני עכ"ל · ואם הם ב' נהכרח הם ג' ·
א' גדול משמואל · וא' קטן · וה"ג קטן מר' ירמיה בפ"ק דגיטין
ר"ה יתיב קמיה ר' ירמיה עכ"ל · כתב יוחסין רב ירמיה סתם
הוא תלמיד ר"ה בפ"ב דקדושין (אבל ראיתי שם דמ"ו רע"א ר' ירמי' בר
אבא · (בחולין י"ד א' אר"ה דרש ר' חייא בר רב משמי' דרב כתבו
התו' תימא דבכל דוכתא משמע דר"ה היה גדול ממנו בפ' יש בעירכין
די"ו ב' דהוי מלער ר"ה לר' חייא בר רב שהיה מלקה אותו ·
ובפ' הלוקח בהמה ד"ב א' אר' חייא בר רב לר"ה רבי פרוש דבריך
עכ"ל · ותמי' למה לא הקשו תימא זו על מ"ש בכתובות דך"א ב'
שאל רב הונא לחייא בר רב · ועוד הא כתבו תו' הנ"ל ד"ב רב
הונא הוי · באשר"י פ' כילד מעברין פסקי' כר"ה דגדול מחייא בר
רב · (וצ"ע לפי מ"ש התו' ר"ה שהיה תלמיד רב יתיב קמיה דשמוא
בעירכין א"כ שמואל רבו ור"ה זה שהיה תלמיד רב יתיב קמיה ר'
ירמיה והיה תלמיד ר' ירמיה · ור' זירא קמיה דר"ה איך יכוונו
הדברים · ואולי אותו ר"ה דשמואל בעא מיניה הוא ר"ה ריש גלותא
בבבל שמת בחיי רבי ושמואל היה באותו פעם כי היה אסיא דרבי ·
ונס"כ י"ע ש"ג ס"ך ר"ה בר זוגי דשמואל · (כתב ד"ע רב יהודה
היה לראש בנהרדעא (ע"ש שהיה בפומבדיתא) אחר שמואל ורב
הונא בסורא ומת רב יהודה וחזרו ב' הישיבות לרב הונא והיה מ'
שנה ראש ישיבה ומת ד"א וחמשים (ע"ל ר"ה ר"ג) (וכ"כ יוחסין
דק"ו ב' כי ר"ה מת שנת ס' ואחריו היה בסורא רב חסדא ע"ש ·
בימיהם היה ר"י בא"י רבי אחי . (ע"ש) ועה"א. אחר ד"א. רל"ד
יוחסין דף ק"ד א' ר"ה היה הראשון ר"י בבבל מ' שנה. ואחריו ר"ח
י"ש · ועיי' יוחסין דקי"ו א' בשם רש"ג. ושכב שמואל שנת תקס"ד
(נ"ל תקס"ב) והוא שנת ד"א י' ליצירה והוי תלמידיה רב נחמן
בנהרדעא (עיי' בערוך ע' נהר) ורב יהודה בפומבדיתא ובתר
שמואל מלך רב הונא דהוה מן בני נשיאה ומ' שנה מלך ורבץ תורה
הרבה דאמרי' בפ' בתרא דכתובות (דק"ו א') דדרש בי"ג אמוראי
פי' מתורגמין וכד מכטרי רבנן מן ביה רב הונא ונכפי גלימייהו
והוי סליק אבק ונכסי ליומא ואמרו במערבה קמו השתא מתיבתא
דר"ה בבלאה (ע"ת מהרי"ט מחזי כגוזמא ועוד דבבל לצפונה דא"י
כדאי' בריש גיטין א"כ אפילו יעלה האבק לשמים לא מכסי יומא
שהשמש הולך לצד דרום ביום ונראה דהק' דכי מכסי יומא במערבא
מחמת עננים או אבק הוי אמרו קמו מתיבתא דר"ה כלומר דמי
כמאן דקמו ומזכירין אותו לשבח לומר שהיה לו תלמידים הרבה
עכ"ל) והוי פיישי שמנה מאות ביה ר"ה (שהיו מאוכלי שלחנו
רש"י) ובפ' הבע"י ס"ד ב' רבי אבא בר זבדא ורבי ששת ורבי חלבו
ורב גידל ורבי אחא בר חנינא ושתין סבא אתעקרו מפרקיה דר"ה
לבד מרבי אחא בר יעקב (ע"ש) : וכתב עוד שם וביומיה דר"ה
שכיב רבי יוחנן בא"י ואגבר ר"ה טובא דהוי מבני נשיאה : ורב
יהודה בפומבדיתא ותלמידיה קמיה והוי מתחזי לר"ה לפרקים ורב
נחמן בשלחי ובמחוזא עם רבנן דנהרדעאי ולא אשכחן דהוי עייל
רב נחמן לקמיה דר"ה דבכמה דוכתין אמר רב נחמן הונא חברון
(גיטין נ"ב ב' · עירכין ד"ב א' · ופ' הגוזל עצים דל"ו ב' :
ב"מ ע"ו א' ופ' א"כ ע"א א' · פא"ט נ"ו א' · א"ר נחמן אמר
לי הונא פי"כ קל"ח ב' נדה י"ג א' א"ר נחמן מודה לי הונא פ' מי
שהוציאו מ"ב ב' רב נחמן אמר לר"ה וכימא מר בילה ד"ב ב') וכתב
עוד שם ובי מדרשו דר"ה קרוב למתא מחסיא (שהיא סורא) ·
ורב חסדא הוה חבר לר"ה (ע"ש אי תלמידו היה או תלמיד חבר
לר"ה היה) ובסורא היה · וכתב עוד ובשניה דרב הונא בנייה רב
חסדא לבי רב בשנת תר"מ ושכיב ר"ה בשנת תר"ח · (ובש"ק ל"ד
ב' ר"ש קודם מות ר"ה בנה ר"ח בה"מ לעצמו) (ע"ם יש כאן
דכתב בנייא רב חסדא לבי רב שנת תר"מ ר"ל לשטרות שהוא ד"א
פ"ח לב"ע בשני דרב הונא הא כתב ר"ה מת שנת תר"ח לשטרות שהוא
ד"א נ"ו לב"ע ואולי צ"ל בנייא רב חסדא לבי רב שנת ת"ר לשטרות
דהוא ד"א מ"ח לב"ע ומת ר"ה ד"א נ"ו) ואסקוהו לארונא לא"י
כדאי' בפ' אלו מגלחין כו' · וכתב עוד והיה רבי יהודה אחריו שתי
שנים וכלהו רבנן אתו לקמיה לפומבדיתא ושכב ר"י בשנת תר"י
ומלך אחריו רב חסדא בסורא י' שנים ושכב שנת ת"כ (נ"ל תר"ך
הוא ד"א ס"ח) · (לא ונראה כי לדעת ד"ע הנ"ל רב יהודה מת
תחלה ואחר זה מלך רב הונא · ולדעת רש"ג הנ"ל רב הונא מת
תחלה וחי רב יהודה אחריו ב' שנים · וראיתי בתו' מכות דל"ז
א' ה"ג אמר רבה רב הונא אסבר לי. ולא רבא דרבא. לא הוה את

רב הונא מעולם דהא אמרי' בפ' בתרא דקדושין ע"ב דביום שמת
רב יהודה נולד רבא ורב הונא שכיב קודם רב יהודה כדמוכח במ"ק
די"ו דכי נח נפשי' דרב יהודה אמרו גברא רבה כרב יהודא ליכא
הכא ורב הונא היה גדול בחכמה ובמנין מכל התלמידים דרב כדמשמע
בפ' בתרא דכתובו' עכ"ל (וככתוב בלדו דקי"א ולא נמצא שם כלום
ונראה דכוונתם במ"ש בפ' אחרון דכתובות דק"ו א' דדרש בי"ג
אמוראי הנ"ל) · וכ"כ התו' בר"פ"ב דבכורות די"ד א' אמר רבה
א"ר הונא גרסי' דרבא לא ראה את ר"ה כו' וכשמת רב יהודה כבר
נפטר רב הונא מדאמר גברא רבה כר"י ליכא ור"ה גדול היה אפילו
משמואל רבו של רב יהודה דבעא שמואל מיניה בריש גיטין עכ"ל
ע"ל מ"ש · הרי מפורש כדברי רב שרירי קיימין ושרירי · ונראה
כי בעל דורות עולם אזל לשיטתו דרב יהודה היה. גדול מר"ה לכן
ס"ל דר"י מת תחלה ור"ה היה חי לכן אמרו גברא רבה כר"י ליכא
דר"י היה גדול מר"ה וק"ל) · רב הונא קרי בכהנא אעפ"י שלא
היה כהן דאפילו רבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי דא"י הוי כייפי ליה
(מגילה ד"ב א' · גיטין נ"ט ב' וצ"ע בירושלמי מ"ש פ"ה דנ"ו
סע"ב רב הונא לא לקח מעשר א"כ מראה שהיה כהן כמו שמביא
שם כמה שהיו כהנים ולא לקחו מעשר) ע"ל רב הונא אביו של
זעירא · אבל רב אסי גדול מר"ה (ע"ש · כתב יוחסין דך"א א'
אלה המעלות שנתעלתה · ישיבת סורא על פומבדיתא בתחלה
בימי רב · שהיה סוף תנאין ותחלת אמוראין לא היה עדיין ישיבה
בבבל אלא הנשיאי' שהיו שם לא היו קורין אותם אלא רישא סדרא
כדאמרי' מאן ריש סדרא בבבל א"ל אבא אריכא והוא רב (ע"ש)
אחר שנפטר רב עשו ישיבה בבבל על דרך א"י והיא ישיבת סורא
ומלך בה ר"ה מ' שנה והוא היה הראשון לכל מי שהיה ראש ישיבה
בבבל ואחריו רב חסדא י' שנים ובסוף ימיו של רב חסדא הלך רבה
בר נחמני ועשה ישיבה בפומבדיתא ומאותו יום ואילך היה ישיבה
בפומבדיתא והיתה ישיבת גולה ע"ש · ובס"כ כתב ר"ה ור"ח נהגו
שררה בבבל והלך ר"ח למתא מחסיא ועשו אותו ר"י ומתיבתא דר"ה
בנהרדעא עכ"ל וז"א נכ"ל · בב"ק פ' מרובה ד"פ ע"א אר"ה אמר
רב עשינו עצמינו בבבל כא"י שאסור לגדל בהמה דקה א"ל רב אדא
בר אהבה לר"ה דידך מאי (הלא יש לך בהמה דקה) א"ל דידן קא
מנטרא להו חובה (שם אשתו) (ובערוך רב נמח גרס הוכה בכף)
א"ל תיקברינהו לבנה (שאתה סומך עליה והיא אינה יכולה לשמור) ·
כולה שנייה דרב אדא ב"א לא אקיים זרעא לר"ה מחובה עכ"ל
(וה"ק בהדא"ג הא בפ' שני נזירים דל"ז ב' אמרו שאמר רבי אדא
ב"א לר"ה מי יקוף ראש הקטן וא"ל ר"ה חובה ואמר רבי אדא ב"א
תקברה חובה לבניה ואמר שם כלהו שני דר"א ב"א לא אקיים זרעא
לרב הונא עכ"ל · כתב יוחסין ה"ו שקילל אלא דרך ניחותא אמר
או תמיהא וכי קברה בניה שאין לה מי שיקיף בנה הקטן אלא שהיה
כשגגה כו' · לא אתקיים : וכתב הדא"ג וי"ל דהא והא גרמו ע"ש
מ"ש · כתב יוחסין ונראה כי כבר היה לר"ה בנו העניו רבה קודם
זה המעשה בעבור כי רב הונא מת קודם רבי אדא ב"א כן פרש"י
(לא ידעתי היכן כתב רש"י זה) ולפי דעתי מת רב אדא ב"א קודם
ר"ה עכ"ל · (אך זה אינו כי ר"ה מת קודם ר"א ב"א דהא כתבתי
לעיל בשרש"ג ותו' דר"ה מת קודם רב יהודה וביום שמת רב יהודה
נולד רבא ורב אדא ב"א מת בימי רבא ע"ש) וכתב יוחסין או שהיה
רבה בנו. מאשה אחרת (וכ"ל שכן מדוייק לא אקיים זרעא מחובה
משמע דמאשה אחרת אתקיים לר"ה זרעא עמ"ש רבי אדא ב"א) ·
כתב יוחסין בסוף מ"ק (דכ"ה סע"א) כי ספרו לרבה ברב הונא
גזע ישישים. עלה מבבל וס"ת עמו (פרש"י) כי רב הונא היה ראש
גולה דעדיף מנשיא שבא"י ע"ש ואינו נראה זה בתלמוד בקדושין
(פ"י יוחסין דף ע' ע"א) שהלך רב יהודה ושאל את רב הונא אם
ילך לרב נחמן שהזמינו וא"ל ר"ה לא בעי לך למיזל דגברא רבה את
פרש"י שאתה גדול ממנו כי אתה ראש בפומבדית' ור"נ בנהרדעא
וא"ל שילך לר"נ חתן ראש גולה משום כבודו וכ"כ בעל ד"ע כי היה
קרוב לראש גולה (אבל לשון הגמרא אלא משום יקרא דבי נשיאה
(שהוא דיין לריש גלותא וחתן הנשיא) קום זיל) ובפ' המוכר את
הבית (ס"ה א') א"ל רב נחמן לר"ה הלכתא כוותן או כוותיכו א"ל
הלכתא כוותיכו דשכיחי דייני' דמקרבי לר"ג (לשון הגמרא הלכתא
כוותיכו דמקרבותו לבבא דר"ג דשכיחי דייני (פרשב"ם דמקרביתו
בי ר"ג ר"נ חתנא דבי נשיאה הוה ורגיל במקום הדיינים דשכיחו
דייני ורואה מעשים בכל יום האיך דייני) ובפ"ק דסנהדרין (ד"ה
א') רבה ברב הונא כי הוה מנצו בהדיה ראש גולה אמר לא נקיטנא
רשותא מנייכו. דאנא נקיטנא מאבא מרי רב הונא ואבא מרב ורב
מר' חייא ורבי חייא מרבי פרש"י אינו כפוף לראש גולה עכ"ל יוחסין

גולה ושמואל הוא רבותינו שבבבל ובשם"ה ל"ת : דייני סורא רב הונא ורב חסדא (שם סנהדרין ובשם"ת בהגה"ה להקדמת הרמב"ם לזרעים ד"ל סע"ד רב הונא ורב יצחק : דייני נהרדעא רב אחא בר מניומי (סנהדרין שם (ובס' יוחסין ובערוך ע' דן כתבו רב אדא בר מניומי : (דייני דא"י ר' אמי ור' אסי (שם סנהדרין • דייני פומבדיתא רב פפא בר שמואל (שם ורש"י כתובות ר"פ א' : (דייני ציפורי במשנה ב"ב נ"ט ב' פרשב"ם לא אתפרש • (דייני גזירות א' מהם נחום המדי (ע"ש) ואדמון וחנן בן אבישלום ע"ש • (דיקולי רמי בנו • (רב דלא בר טביומי אמר רב חגיגה ה' סע"א ע"ל ברדלא אולי הוא ב' תיבות בר דלא. ע"ל אבא כהן ברדלא • (רב דלייה • תני ר' יהודה בן פזי רב דלייה אמר ירושלמי ס"פ במה אשה • (בן דמה (ע"ש) ר' אלעזר בן דמה • ר' יהושע ב"ד • ודמא היה גיסו של ר' ישמעאל • (דן זבולן בנו • רב דניאל בר רב קטינא (ובפ' גזל עצים דצ"ז א' ומ"ק ח' סע"ב ור"ב סע"א וחגיגה ח' ב') אמר רב בפא"ע • אמר רב הונא (כתובות כ"ז א') רב תנן ברב קטינא אחיו ויש נוסחא רב שמואל ברב קטינא • ורבב"ק עשה קופות בנו בביתו של רב דניאל (זה אינו כי בבית ר' שמואל בר קטינא עשה קופות בנו (ע"ש) ואין לומר שדילג סופר הוא וצ"ל בבית ר' שמואל אחיו של ר' דניאל א"כ אין זה מקומו כי שם בשם שמואל ש"ק לא הזכיר זה שרבב"ח עשה בביתו קופות בנו • (בש"ר אמי ירושלמי ר"פ כירה • בש"ר הונא שם ספ"ק דעירובין ופ"ב • כתב יוחסין כבר ידוע כי ר' זירא נקרא רב קטינא שהיה קטן הגוף • וכן בירושלמי קורא לר' זירא ר' זעירא אולי אביו של רב דניאל הוא אחר כיון שר' זירא משיב על דברי ר' דניאל בר רב קטינא ולא שנה בשמותם כדאי' בפא"ע ל"מ • (ר' זעירא שלח שאל לרב דניאל ברב קטינא שמעת מאביך ירושלמי פ' לולב וערבה • (ה"ל גינתא בכל יום אמר הא משרי בעי מיא והא משרי לא בעי מיא ואתא מטרא וקמשקי היכי דבעי מיא תענית (ט' ב') כתב בס' ג"כ מסוד הכתוב בזכריה גם יתן להם מטר עשב בשדה רב דניאל הנ"ל הוא עיבור-גדעון שאלה יהי' חורב על הגיזה ואח"כ מטר אל הגיזה לבד כמעשה הראשון כך מעשה האחרון עכ"ל • דניאל חייטא פתר קרא ויו"ר (ס"פ ל"ב ר"ג סע"א • ומ' קהלת בפ' ושבתי אני וראיתה כ"ד רע"ב • (דנין לפני חכמים (עדיות פ"א י') שמעון בן עזאי ושמעון בן זומא • וחנן המצרי • וחנניא בן חכינאי • רב נחמן בר יצחק אמר אף שמעון התימני סנהדרין ספ"ק די"ז ב' • ובירושלמי מ"ש ספ"ב אלו הן הדנין בן עזאי ובז"ז • אלו התלמידים הנכנסים בן חכינאי ור"א בן מתיא • ויוחסין כתב הנכנס איש אונו ובפ"ב מח"ש ומקומות אחרים בן עזאי ובז"ז ובן ננס והנכנס איש אונו ע"ש • (דקולי • רמי בנו • דרו • עבדי דרב נחמן ע"ש • דרו בר פפא (ע"ל דאדוק • (דרגא • לוי בנו • דרוקאי אבוה דר' אסטוריקי (ע"ל דוסתאי ר' אסטוריקי אחיו • (ר' דרוסתאי ור' ירמיה בש"ר שמואל בר יצחק מ' שמואל בכ"ה וע"ל דוסתאי ואולי כן צ"ל • (דרי גורסק בנו :

אות הא

בן ה"א ה"א ע"ל בן בג בג ונראה שהיו בזמן א' שעל משנת בן בג בג הביא בן ה"א ה"א • ובתו' חגיגה שהיו גרים בן אברהם ושרה שניתוסף להם ה"א לכל א' לכן נקרא ה"א ה"א • (ע"ל אנטוניון דגר אין יוכל לדבר ה' וק"ל • ויש אומרת שנקרא בן ה"י ה"י שאמר להלל ע"ש • ואולי הוא תנא בזמן הלל • הבו (ע"ל בר הבו • בר הדיא קמיה דרב אחאי (ע"ש) (בעו אתויי גיטא קמיה דר' אחי גיטין ה' ב') ובפ' כל הבשר (דק"ו ב') אמר הוו קאימנא קמיה דרב אמי הכהן וראה בטבריה בח"ה נשים רוחצות בגדי פשתן וה"ק אביי על דבריו (מ"ק י"ח רע"ב • ובסוכה דמ"ג כי אתא בר הדיא כו' אתא רבין כו' • בר הדיא פותר חלומות בזמן אביי ורבא (ע"ש) פ' הרואה (ע"ל רב אשי : (הוגרס בן לוי על השיר רפ"ה דשקלים • (הון בריה דרב נחמן אמר לרב נחמן ובמות פ"ג ל"ד ב' ובעא מרב נחמן (שם קי"ב א' פרש"י הון שם חכם • רב הונא ראש גלות בבבל בזמן רבי ומת בחיי רבי בבבל ונקבר בא"י והיה מזרע יהודה (המלכים משלמה ויהויכין וזרובבל יוחסין די"ת א') מיהויכין המלך מצד הזכרים • ורבי (שבא מהלל) מצד אם מיהודה) ובירושלמי פ"ט דכלאים דל"ב שקברו אותו אצל ר' חייא ע"ל רב הונא בבלאה וצ"ע ע"ש מ"ש • ובב"ר פל"ג ל"ו ג' אמר רבי אי סליק אבא הונא ריש גלותא להכא אנא מותביניה לעיל מינאי דהוא מן יהודה ואנא מבנימן דהוא מן דכרייתא ואנא מנוקבתא' (ע"ל הלל הזקן ור' יהודה הנשיא) אי זמן עייל ר' חייא רבה לגבי רבי א"ל הא רב הונא לבר נתכרכמו פניו של רבי א"ל ארונו בא • ובהוריות די"א ב' בעא רבי מר' חייא כגון אני מה אני בשעיר א"ל הרי צרתך בבבל ומנו רב הונא והאי דבבל עדיפי דאקרי שבט • ועיי' ספר יוחסין דקט"ו א"ב בשם רש"ג • אבל בגמרא ליתא תיבת ומנו רב הונא • וכתב שם רש"ג ובתר ר"ה קדמאה אתמני בבבל מר רב עוקבא • אכן ביוחסין דקט"ו א' בש"ר ש"ג וביומי דרבי הוי ר"ה קמא ר"ג בבבל היינו דאמר בעא רבי מר"ח כו' וא"ל צרתך בבבל ומנו רב הונא עכ"ל • ובש"ק דל"ב ב' בימי רב (צ"ל רבי) היה רב הונא מזרע דוד מלך אב כו' ומת ר"א כ' עכ"ל • אבל ר"ע כתב כי רב הונא בבלאה מת ד"א כ' (ע"ל ר"ה • ורב הונא ר"ג מת בחיי רבי כנ"ל ורבי מת קודם השלמת אלף ד' וא"כ מבולבל בדעתו • ובר"ה רות רמ"ד רע"א • רב הונא ריש גלותא שאל לר' חסדא מה דין דכתיב הסר המצנפת והרם העטרה א"ל כו' א"ל את חסד ומה לך חסד • ובבבלי גיטין ד"ז א' רב הונא (בבלאה) א"ל חסדא שמך וחסדאין מילך א"כ נראה מזה כי ר"ה בבלאה שרב חסדא תלמידו היה ג"כ נקרא ר"ג • כשתעיין בגיטין וז"ל • א"ל ריש גלותא לרב הונא כלילא מנ"ל דאסור א"ל מדרבנן דתנן בפולמוס כו' אדהכי קם ר"ה נאפנויי' א"ל ר"ח קרא כתיב הסר המצנפת כו' אדהכי אתא ר"ה כו' א"ל אלהים מדרבנן אלא חסדא שמך כו' פרש"י ר"ח תלמיד ר"ה ולא היה משיב בפניו וכי קם ר"ה א"ל ר"ח לר"ג קרא כתיב ובירושלמי סוף סוטה ריש גלותא שלח לר' חסדא מהו דין דכתיב הסיר כו' א"ל הוסרה המצנפת הורמה העטרה שמע ר' יוחנן ואמר הוא חסד ומלוי חסד עכ"ל נמצא לגי' גמרא וירושלמי לא קרא את ר"ה ר"ג בבלאה ונוסחת רבה רות מוטעית וצ"ע ברש"י מ"ק עיי' רבה ברב הונא • רב הונא (סתם) ר' זירא קורא רב הונא דמן בבל פרש"י פ' ג' שאכלו (דמ"ו א') היינו רב הונא סתמא (לפי שר' זירא עלה מבבל והיה עכשיו בא"י קראו כן • והיה דר בדרוקרת • תענית כ"א ב') • (ביוחסין דק"ו א' רב יהודה גדול מרב הונא בחכמה כ"כ דורות עולם • וכתב יוחסין דרב הונא היה חכם יותר וראיה דאמר במ"ק (דכ"ח א') אמר רבא ג' דברים שאלתי • חכמה דרב הונא ויהבי לי • ועותרי דרב חסדא ויהבי • ענוותנותא דרבה בר רב הונא ולא יהבי • מדשאל חכמתו דרב הונא ולא חכמת רב יהודה (ואולי חכמת ר"י לא שאל דהא רבא נולד יום שמת רב יהודה אכן לקמן כתבתי בשם תו' שר"ה מת קודם ר"י א"כ לא ראה רבא את ר"ה אפ"ה שאל חכמה דר"ה אבל א"צ ראיה ממ"ק דג' דברים שאל דהא לקמן כתבתי בשם התו' דר"ה גדול אפילו משמואל שהיה רבו דרב יהודה) • ש"מ דרב הונא היה חכם ממנו • ועוד דאמרינן בברכות דכי הוי מטי רב יהודה בעוקצין אמר הוויות דרב ושמואל קחזינא מסתמא שלא היה כ"כ חכם אעפ"י ששמואל קרא אותו שיננא (ע"ש) אפשר שהיה מחודד בערך אל שאר תלמידים ולפיכך גברה ישיבת סוריא שהיה שם רב הונא • וכתב יוחסין דפ"ה ב' תימא על רש"י ותו' שפי' בפ' הדר (דס"ב סע"ב) רב הונא היה בפומבדיתא • וזה אינו כי בסורא היה וכ"כ ד"ע עיי' יוחסין דק"ו א' דלכן גברה ישיבת סורא שהיה ר"ה חכם ועשיר וקרוב לנשיא ובדקי"ו דהוא מן בני נשיאה (ע"ל) ובד"ע כתב שהי' קרוב לראש גולה • וכ"כ ספ"ק דסנהדרין סבא דסורא רב הונא סבא דפומבדיתא רב יהודה • ושם דייני סורא ר"ה ור"ח : וכתב רש"ג יוחסין דקט"ו ב' • סורא הוא מתא מחסיא • (עיי' בתו' גיטין די"א ב' רב יהודה תלמיד שמואל ושמואל היה צריך לרב הונא כדאי' בריש פרקין (ד"ד א') בעא שמואל מרב הונא (ובזבחי' ס"פ ב"ש דמ"ו סע"ב בעא שמואל מר"ה) משמע דשמואל קטן מרב הונא • ובפ' יש בערכין (די"ו) הוי יתבי רב הונא וחייא בר רב קמיה דשמואל כתלמיד לפני רבו ובפ"ק דגיטין י"א ב' יתיב ר"ה קמיה דר' ירמיה • (וכן בפ' במה אשה דס"ג ב' • יתיב רבין ור"ה קמי דר' ירמיה • ויותר מפורש בזבחים דע"ה ע"ב רב הונא ור' חזקיה תלמידי ר' ירמיה) ור' ירמיה חבירו של ר' זירא (ע"ש) ור' זירא תלמיד רב יהודה ורב יהודה תלמיד רב ושמואל • והיה קורא ר' ירמיה לר"ה דרדקי כו' וי"ל שני רב הונא הוי (וכ"כ תו' חולין די"ג • אותיב ר"ה ורב יצחק בר יוסף קמיה ר' ירמיה אין זה ר"ה שמזכיר סתם כי ר"ז שהיה תלמיד רב יהודה היה גדול מר' ירמיה ואיך ישב ר"ה קמיה דר' ירמיה ור' ירמיה קראו דרדקי) מיהו הסוגיא דערכין הנ"ל ע"כ תלמידו של רב היה עכ"ל • (ועיי' בפ' ג' שאכלו דמ"ט א' יתיב ר' זירא אחורי דר' גידל קמיה רב הונא • ובפ' כיצד מברכין ל"ט א' אר' זירא כי הוינא בי רב הונא • כתב

ע"ה

ינאי (עיי' ילקוט מלכים ג' סי' י"ז בימי שלמנאסר בגלות י' שבטים שלח
המלך את ר' דוסתאי בר' ינאי ואת ר' סבי ע"ש דל"ו ד' וכ"ה בכלי יקר
סי' הנ"ל) בילמדנו פ' וישב · (ובסדר"א פל"ת) כי סנחריב שלח לכותיי'
לשומרון לר' דוסתאי בר ינאי (ור' זכריה) ובילמדנו ור' סבייא) ללמוד
תורה · וכתב יוחסין ולא תחשב כי הוא ר' דוסתאי בר' ינאי תלמיד
ר"מ (הנזכר למטה בסמוך). כי יש אלף שנים ביניהם (ותמוהה
אחד הסמיכות לקרות בשם רבי התחיל מתלמידי ריב"ז ואילך כמ"ש
הערוך ערך אביי · ואיך ר' דוסתאי ורבי זכריה ורבי סבי שקדמו
לריב"ז אלף שנים נקראו בסמיכות שם רבי · דוסתאי בר' ינאי
(ובפסחים ד"ח ב' ר' דוסתאי בר ינאי ובב"ב ד"י ע"א ר' דוסתאי
בר' ינאי) תלמיד ר"מ שכן באבות פ"ג אומר משום ר"מ (ובמסכת
פ"ה דעירובין דכ"ה א' משום ר"מ · ובזי"ר ר"פ י"ז ר"ד בר"י בש"ר
מאיר · וענין ההוא במ"י תילים סי' ע"ג ר' דוסתאי בשם ר' ינאי
בשם ר"מ ט"ס הוא) ובספ"ק דגיטין (י"ד ב') שהלכו לנהרדעא
הוא ור' יוסי בן כיפר ואמר להם ר' אחאי בר יאשיה (ע"ש) שיגבו
שם חובו ע"ש ובירושלמי ספ"ק דגיטין ובפ' האומר ס"ד א') ·
בס"פ המפלת שאלו תלמידיו את רבי דוסתאי בר"י מפני מה איש
מחזיר על האשה כו' ואין ר' ינאי זה רבו של ר' יוחנן כיון שבנו
דוסתאי הוא תנא ובפ"ק דקדושין (די"ב א') איסר הסטלקי ר'
דוסא בר' ינאי ור' אושעיא שיערו כו' (אכן הגי' שלפנינו ר' דוסתאי
ור' ינאי ור' אושעיא כ"ה שם ב' פעמים · וצ"ע לגירסתו כי ר'
אושעיא היה בזמן רבי ור' דוסתאי בר' ינאי בימי ר"מ אכן גם ר"מ
היה בימי רבי (ע"ש · ובירושלמי סוף דמאי אר' אבהו פליגי רבי
ור' דוסתאי בר' ינאי · משום ר"א תוספתא שבת ס"פ ט"ו ·
(קבורתו בעכברא עיי' ר' ינאי · ר' דוסתאי בר' יהודה (ספרי
האזינו כ"ה ב' ופ' האומר דס"ד א' ובדס"ז א' ובר"פ הקובל דפ"ג
סע"ב בן יהודה וד"א פ"ב · ובעירכין ד"ל סע"א פליג עם רבי)
ור' יוסי בן כיפר · משום ר' שמעון (פ' העור והרוטב קכ"ג ב')
ובפ' ד"מ ובפא"ד אמר רבי משום אבא יוסי בן דוסתאי ואולי הוא
בנו ובפ' י' יוחסין דע"ד ב' ודע"ז א' · ור' יהודה בן דוסתאי אולי
אביו או בנו · ר' דוסתאי דמן בירי (פ' מי שהוציאו מ"ה א' ·
וס"פ מרובה דפ"ג א') כ"א באדין רמי ליה עולא מדאמר רב קרני
דגים כו' ורמינהו כו' סמי מכאן כו' א"ל ר' זירא כו' · ע"ז ד"מ
ע"א. דרש ר"ד דמ"ב · וחלק ק"ז א' · בירי פרש"י מקום ·
ובמ"י תילים סי' י"ט דל"ז רע"ד דמן ביבי נראה ט"ס · (ר' דוסתאי
ור' דוסתי סבא ור' חזקיה ור' אבא בר זמינא ירושלמי חגיגה פ"א
ע"ו ד' · (ר' דוסתי סבא ע"ל לפני זה · ר' דוסתאי בר מתון
ברכות ד"ז ב' · מגילה ו' ב' · אר' יוחנן יומא ד"ל ב' · ובירושלמי
פ' מרובה יוסטא בר מתון · ובזבחים ר"פ י"ב דל"ט א' ר' יוסטאי
ב"מ אר' יוחנן · (דוסתאי אבוה דרבי אפוטריקי חולין ס"ד ב' ·
(ר' דוסתאי מבי ישבאב שאל את ר"מ מ' משלי סי' י"ג · (דוסתאי
אבא יוסי בנו · ר' יהודה ב"ד · (דורמסקית ר' יוסי בנו ·
(דרוסתאי עיי' במקומו ואולי שם א' הוא · (דורדאי ר' אלעזר
בנו · (דורתא יהודה בנו · רב דימי בר ששנא משמיה דרב (גיטין
ס"פ הנזקין דס"ב א' ובמנחות ד"ל ע"א) ומ"ש יוחסין והוא אחר
רבא עם רב הונא ברב יהושע כ"א ר' דימי בר חיננא עכ"ל אין לו
שחר והוא שקר · רב דימי בר יצחק אתא לקמיה דרב יהודה
(חולין מ"ה ב' לקמיה דרבי יהודה נ"ל דרב · דאמר משום שמואל
שהיה תלמידו ובשם"ה ל"ת · רב דימי (סתם הוא) בר יוסף ·
והיינו בר רב יוסף כי רב דימי קודם לו · ואולי הוא אח לר' יצחק
בר יוסף תלמיד ר' יוחנן · כי אתא רב דימי אר' יוחנן וא"ל אביי
מי אר' יוחנן הכי וקרי לרב דימי קרקפנא · פרש"י אדם חשוב
וכתב יוחסין ול"נ לשון ראש כמו קרקפת' דתפילין וכן קרקפלו דר'
ישמעאל · וערוך פי' בעל גלגולת · (והכה במ"ש דאביי קרי לרב
דימי קרקפנא טעה דהכי אי' בפ' עושין פסין דכ"ב אר' יצחק בר
יוסף אר' יוחנן א"י אין חייבין עליה משום רשות הרבים יתיב רב
דימי וקאמר להא שמעתא א"ל אביי לרב דימי מ"ט אלימא כו' דלמא
מעלות ומורדות קאמרת א"ל קרקפנא חזיתי לרישך בי עמודא כי
אר' יוחנן להא שמעתא · וכן בפ' הערל דע"ח סע"א קרקפתא
חזיתי לרישך ביני עמודי כי אר' יוחנן כו' וכתבו התו' שם ושם רב
דימי אמר לאביי קרקפנא אדם גדול חזיתי לרישך היינו רבה שהוא
רבו דאביי שרבה עלה לא"י (ע"ש) ללמוד לפני ר' יוחנן אבל
אביי לא מצינו שהלך ללמוד תורה שם (ועוד) שלא ראה אביי את
ר' יוחנן רש"ל) אבל רבו רבה תלמיד של ר' יוחנן היה באותו פעם
בבית המדרש כשאמר ר' יוחנן להא שמעתא עכ"ל · הרי רב דימי
קרא את אביי קרקפנא וק"ל) · א"ל רב דימי לאביי אלהים עיני

ראו ולא זר מפומי' דרב ירמיה (שמיעי לו). ור' ירמיה מר' זירא
ור"ז מר' חייא בר אשי ור"ח ב"א מרב פ' חביות (קמ"ה א') ·
(יתיב ר"ד וקאמר ואיתבוה אביי נזיר דל"ו א') · בפ' תפילת השחר
כי היה במדרשו של רב יוסף הוא ורב אויא (ע"ש כי טעות נזדקר
לפניו) אר' אלעזר (רפ"ב דסוכה ופא"ה כ"ג ב' ופ' מי שמת ק"נ
א') (אר' אמי אר' חנינא כריתות כ"ה ב' · ור' אמי ור' אסי
ורב ביבי שבת ע"ד א' · (כי אתא) אר"ד אמר זעירי אר' חנינא
שבת כ' ב' · אמר רב חמא בר יוסף · אר' חנינא כל הכלים
קכ"ה ב' רב יוסף (ע"ל) כי אתא ר"ד אר' יוחנן עירובין פ"ז ב'
ק"א ב' אר' יונתן · אר' ינאי פ' הדר ע"ה א' מכות ד"ו ב' אר"ד
אר' יצחק בן אבדימי משום רבי · כי סליק ר"ד אשכחיה לר' ירמי'
שהי' שולח לרב יוסף · מרימר משמיה דרב דימי · אר' נחמן
(פי"כ קכ"ח א' · בעא מרב נחמן (חולין י"ב א' · ובא לדון
לפני רב נחמן על ענין אחותו עכ"ל יוחסין (ואינו כן ול' הגמרא
פי"כ דקכ"ח ב' אחותו של ר"ד באתה לפני רב נחמן לבקש דין על
אחיה ר"ד ושלח ליה ר"נ אם לא יבא ינדה אותו ע"ש · כי אתא
אמר דרש רב נחמן בר כהן · אמר רב · אמר רבי זבחים קי"ח
ב' : אתא מא"י מקמיה רבין רש"י פ' כל הבשר דק"ו א' : רב
דהומי יתיב קמיה : א"ל רב שמואל ז"ל בדק האי אתתא פ' אעפ"י
ד"ס א') אל שמואל ז"ל בעית להסיא אתתא נידה דס"ו א' מזה
נראה שהיה תלמיד שמואל : כי אתא ר"ד אמר ר"ע ור' יהודה
גלוסטרא אמרו (ע"ש : כי סליק לנהרדעא שלח דברים שאמרתי
לפניכם טעות הן בידי נרס כך כו' שבת דס"ג ב' · בשבת פר"א
דמילה דקל"ו סע"א בריה דר"ד בר יוסף היה מתאבל על תינוק
שמת תוך ל' שכלו לו חדשיו ובאשר"י בת של רב דימי בר יצחק :
רב משרשיא ברב דימי : ואולי רב חייא אחיו : אגרא חמיו וצ"ע :
(כתב האר"י כי חזקיה נתגלגל ברב דימי נ"ם בדמ"י לשון רב דימי
שם פקדתי יתר שנותי מה שלא יהיה אותן חזקיה : הי אותן אח"כ
רב דימי כי המגולגלין משלימין שנותיהם ומעשיהם החסירים (ס'
ג"כ : רב דימי בר חיננא אמר הא דרבא מחלוקת ר' שמעון היא :
ורב ספרא (עירובין פ"ה ס"א א') ובא עם רבין אחיו לפני רבא
(ב"ב י"ג ב') אר' חסדא מרגלא בפומי' דר"ד ב"ח) זבחים ספ"ג
דל"ו ב' : א"ל ר' חייא בריה דרבה בר נחמני (ע"ש : רב דימי בר
נחמיה בריה דרב יוסף (בסנהדרין ד"ג ב' כ"ד א' הגי' בריה דרב
נחמן ברב יוסף אולי הגי' שלפני היוחסין בר נחמיה בר"י כי רבי
נחמיה בר יוסף נזכר הרבה פעמים בש"ס אך צ"ע למה מביא רב
נחמן בר יוסף : רב דימי אחוה דרב ספרא ומת ולא צוה ובאו לפני
רבא (ט"ס וצ"ל לפני ר' אבא ואמר ידענא ברב דימי דלא אמיד
והחזיר הפקדון שבידו להוא גברא כתובות פ"ה ב' : ובעירכין
(די"ו) הלש על רב ספרא אחיו לשיוליה ביה ואמר תיתא דקיימתי
כל דאמרי רבנן א"ל מי קיימת לעולם אל יספר בטובתו של חבירו
(וא"ל לא ידעתי ואלו ידעתי הוי קיימתי : ובפ' ג"פ דקס"ד ב'
תני ר"ד אחוה דר"ס לעולם אל יספר בטובתו של חבירו שמתוך שבחו
וכ"ה בעירכין הנ"ל אלא שאמר א"ד הלש ואמר תיתא כו' וא"ל מי
קיימת כו' : (ובסמ"ג ל"ת ט' מביא גמרא זו ופי' אל יספר כו'
בפני שונאו עיי' יהודה חייטי מש"ש : רב דימי בר חמא (שכת
שכתבו באות א' אבדימי ב"ח : רב דימי בר אבין אר' עמרם אר'
יצחק אר' יוחנן (ל"מ עיי' רב אידי ב"א : רב דימי דמן חיפא
(ע"ל אבדימי : (רב דימי בר אבא ברכות ס"פ אלו דברי' נ"ג ב' :
ע"ז ט"ו סע"ב : עה"א מת ד"א ר"י : רב דימי בריה דרב הונא
(מדמסריא) מדמהרין (מכות פ"א א' אמר לרבינא סנהדרין כ"ט
ב') : כ"א בריה דרב כהנא והוא בנהרדעא : (רב דימי בר לואי
שרא ליה אביי ברכות ד"ז ב' : רב דימי מנהרדעא (מנחות ל"ה
א' חולין ט"ו ב' ע"פ ק"י ב' פי"כ קל"ח ב') בסוף יבמות (קכ"א
א') : אבי הדיא מסקי להוא גברא שטבע אחר ג' ואנסב ר"ד
את אשתו) מיא כי איכא מכה מרזו כו' (איכו מדברי רב דימי
ולא ידעתי למה כתבו) והביא סחורה בפ' לא יחפור (עיי' באריכות
הענין דרב אדא בר אהבה) כי סליק רב דימי וק' הא נהרדעא בבבל
ואמר לשון עלייה ואולי בעבור שהוא על הספר כדאי' פ' מי שהוציאו
או עפ"י מ"ש בתענית (ד"ג.) כי נהרדעאי לעיל מסורא (ע"ל
שמואל) (אמר אמימר משמיה דר"ד מנהרדעאי א"ל מר זוטרא
(חולין כ"א ב') הוא פסק הלכה כרב הונא : עיי' ה"א רב דימי
מלך ד"א ק"מ ג"ש : לא ידעתי איזה ר"ד : דייני גולה קרנא
(ע"ש) (ובפ' ח"ה דכ"א רע"א ובדף ע' רע"א וע"ב ובד"ק סע"א
ובדק"ז ב' כתב רשב"ם דייני גולה שמואל וקרנא בפ"ק דסנהדרין
עכ"ל טעות בידו כי בפ"ק דסנהדרין ד"ז ב' קרנא לבד הוא דייני
גולה

זאת שאמר ר"ג בשהיה נשיא אחר מות רבי אביו בתוך חבור המשנה
אשר עשה רבי בחייו · י"ל שאמרה בחיי אביו ואביו כתבה בשם
ר"ג בנו ובשנעשה נשיא אחר מות רבי הוסיפו מלת רבן מפני
הנשיאות או שאחר מות רבי בתוספו משנה זו ודומה לזה תמצא
בפסחים (ע"ל ר' יהודה נשיאה נראה עיקר דחכמי הדור הוסיפו
אח"כ במשנה אבל בפי' יו' הנ"ל כתב להרב ר"ל בעל ע"מ נראה
עיקר דרבי עצמו כתב דברי בנו ע"ש) · והוא בנו הגדול וממלא
מקום אביו בענוה · ור' שמעון אחיו גדול ממנו בחכמה (ע"ש)
כתובות פ' הנושא דק"ג (ובש"ק דל"ג ב' רבי צוה שיהיה ר"ג בנו
הקטן נשיא להיותו ענין מאד אעפ"י שרבן שמעון בנו הגדול היה
יותר חכם ענ"ל שקר העיד) והוא אחרון התנאים · וכל היכא
דתני רב ספרא משום חד דבי רבי הוא רבן גמליאל זה (ע"ש) ובפ'
כל הבשר (דק"ו א') שהיה אוכל טהרות (ורבי יוחנן שאלו שם)
ובפ' שואל דקנ"א תניא ר"ג ברבי אומר כל המרחם על הבריות
מרחמים עליו מן השמים (ע"ל ר"ג דיבנה דהוא ג"כ נק' ר"ג
ברבי) כתובות ד"י הושיבה ע"פ אביות · מנחות פ"ד ד"ג ב"ר :
(ר' יהודה נשיאה בנו · והל"ל בנו ע"ש · כתב יוחסין דפ"ז א'
רבן גמליאל בספר הגאונים ז"ל הזכיר בו זה הסדר רבינו הקדוש
ור"ג בנו ויהודה נשיאה בנו אשר תיקון העיבור (וע"ם יש כאן כי
הלל בן רבי יהודה נשיאה (ע"ש) תיקון העיבור) כמו שהביא ר'
שמעון בר צמח דוראן בפ"י הזהרות ור"ג בנו של זה הלל ויהודה
בנו ור"ג בתראה שנת תק"ל לשטרות ענ"ל · ע"ל ה"א ד"א קי"ז
ותראה לתקן הטעות והשמטה שיש כאן · ועיי' רשב"ג הזקן מש"ש ·
(גמליאל אבא אלעזר בנו ע"ל גמלא · איסי ב"ג ע"ל איסי בן
עקיבא · רבי ישמעאל ב"ג · גמליאל זוגא שאל לרבי יוסי בר בון
(שקלים ספ"ג ירושלמי ובגמרא שם גמליון זוותא · שאל לר' אבא
בר זבדא ירושלמי נדרים מ"א א' נ"ל ט"ס כי ר"א בר זבדא תלמיד
רב הונא וגמליאל זה קדם לו ואחר החיפוש מצאתי ענין ההוא
בדמאי פ"ב דף"ב ד' שאל לרבי אבא בר כהנא והנאכי · מתה
אהותו סליק הלל אחוה עימיה א"ל רבי מנא ירושלמי פ' מגלחין
דפ"ב ג' · רבי יוחנן שאלו ערלה דפ"ב · סליק גבי בית ר' ינאי
ירושלמי כיצד מברכין ד"י ג' · כתב ש"י שם הכי קרי ליה בפ"ק
דמגילה והוא כמו זוטא · שאל לרבי יסא תרומות פ"א · הוי
מסתמיך בריב"ל ירושלמי ע"ז פ"ג · שאל לרבי מנא שם סוף
בילה · בשם רבי שמואל אחוה דרבי ברכיה : ערלה פ"ב · עביד
סונס בשוק וא"ל רשב"ל מאן שרי לך שם ר"פ לולב הגזול · רבי
גמליאל בר אלעיא בעי קומי רבי מנא (ירושלמי שבועות ספ"ה
וענין ההוא ס"פ אלו נערות ר"ג בי רבי אבינא · ובנידה ספ"ג בר
ליאני · וס"פ נערה שנתפתת' דכ"ח סע"ד בר אניא · וענין ההוא
רפ"ח בפאה ע"ו ב' בר אניניה ורבי אבא בר כהנא (שם) ופ"ק
דפסחים ד"ז ב' איניינא תני קמיה ר' מנא : (גמליאל דקוניתיה
רבי מנא התיר נדרו (ע"ש). קברוהו כורסאיו גבין אחר ג' ימים
אימלינן מהזרא יתיה ושאלו לרבי סימון א"ל בש"ר יב"ל · אלו
מגלחין בירושלמי דפ"ב ג' · (ר' גמליאל בר בריה דר' מנא (ע"ש)
(רבי גמליאל בר' חנינא בעי קומי רבי מונא מ' קהלת ל"ה ב' :
גניבא בזמן רב שהיה הולך לביתו (רב אקלע לבי גניבא ור' ירמיה
בר אבא היה מצלי אחורי דרב תפילת השחר דף"ז א' · משמיה
דרבי (ט"ס וצ"ל משמיה דרב) ואמר רב יוסף שרי ליה מרי לגניבא ·
ברכות פ"ג דכ"ה א' · משמיה דרב ע"ז ל"ו ב' · אמר רבינא
אמר גניבא משמיה דרב חולין מ"ד א' ובדף כ' א"ר אבינא אמר
גניבא כו') ובס"פ הנזקין אמר הלכות בשם רב · וכתן שלם כפול
לחכמים כמו למלך · אמר גניבא א"ר אסי (פא"ט ד"כ ע"ב) ור'
חייא בר אבא אמר לדידי מפרשא מיניה דגניבא (שם) והיה חולק
עם מר עוקבא ודוחק לו ושלח מר עוקבא לר"א כי בידו למסרו
למלכות וכתב לו דום לה' והוא יפילם חללים חללים ומיד נתנו לגניבא
בקולר (פ"ק דגיטין ד"ז א') ובפ' התקבל (ט"ס וצ"ל האומר)
בגיטין (ס"ה ב') שיצא גניבא לקולר ליהרג במלכות וכתן ת' זוז
לרבי אבינא (ע"ש) בפ' הנזקין (דס"ב סע"א) רב הונא ורב
יהודה (צ"ל ורב חסדא) וכ"ה בשם"ח) יתבי ואזל גניבא אמר חד
לחבריה ניקום מקמיה דבר אוריין הוא וא"ל מקמיה פלגאה ניקום ·
פרש"י חולק על דברי חכמים שהיה מלעיר למר עוקבא שהיה אב"ד ·
ובס"פ כל הגט (דל"א ב') ר"ה ור"ח יתבי וחליף גניבא (ואמר
הכי א"ר חנן בר רבא) · ובמ' קהלת בפ' כאשר יצא מבטן אמו
גניבא אמר לשועל שמצא כרם מסוייג כו' · אדא בב"ח גניבא בשם
רב · (גניבא אבוה ב"ג · רב הונא ב"ג · גרדיים (עדיות פ"א
ג') שבאו משער האשפתות והעידו ג' לוגין מים שאובין פוסלין

המקוה בשם שמעיה ואבטליון וקבלו חכמים דבריהם יותר משמאי
והלל ללמדך אעפ"י שהיו שוכנים במקום מפחות שבירושלמי
ומאומנות שפלה שאין נותנין שררה ומלכות לאלו · עיי' רש"י פ"ק
דשבת ט"ו וסוף קדושין כו' ולהודיעו כי כתר תורה על הכל :
גרדסק בן דארי משמיה דרב פ"ג דעירובין (כ"ט א' הגי' גורסק
בר דרי משמיה דרב מנשיא בר שגובלי משמיה דרב · (גרון חזקיה
בנו · (ר' גרשום בש"ר אחא ירושלמי ס"פ אחרון דנדרים · פ"ג
דנדרים דל"ח סע"א · רב אידי בר גרשום · (גרשום אדא ב"ג :
או אידי ב"ג :

אות דלית

דארו בר נפא (משמיה דרב פ' אין מעמידין ד"ז א' מכות מ"ב א'
דרו) · א' מי"א בני רב נפא סבא (ע"ש) · (דרו עבדיה דרב
נחמן (ע"ש) · (גורסק בן דרו · בדביה ריב"ז פרש"י פ' פסין
די"ט א' ברייתא שנסדרה בבית מדרשו · והרבה תמצא בש"ס
בדביה · עיי' רבה בר מריכן · ורבי בר מריכן ע"ש · וזוטי דבי
ר"פ · ורבי יצחק דבי רבי אמי · תנא דבי ר' אמי ברכות י"ד א'
פי' שהיה שונה בבית רבי אמי תלמיד א' · אשיאן תנא דבי רבי
אמי : ורבי יצחק דבי רבי ינאי · דבי רבי ינאי חלק נ"ה סע"ב
ודק"ב · דבי שמואל (ע"ש) אהי תנא דבי רבי חייא שהיה שונה
בבית ר"ה · בדבי ראב"י סנהדרין נ"ב חולין קל"ב · עיי' ר' חנינא
בר מניומי · מר יהודה דבי מר יוחני : מריך מרבי ישמעאל
מדתני דבי ר' ישמעאל (ע"ש) : רבי מנשה · אמרי דבי רב חלק
דל"ז א' · אמרי דבי ר' שילא שם ודק"ה ע"ש · דבי רבי חנינא
שם נ"ח סע"ב · דבי לוי עיי' רבי שמעיה בר זירא · דבי רבי
אחא עיי' שמעון בר זביד · תנא דבי ראב"ש סוטה י"ב · ובהזיר
דמ"ד דתני רב כהנא בדבי ראב"י כנ"ל · כל היכא דאיתא תני רב
ספרא משום חד דבי רבי חד המיוחד בבניו ומנו רבן גמליאל בהג"ה
בהקדמות סדר זרעים (עיי' רב ספרא (דהבאי ר' יוחנן בנו :
דווא דמן חריב פ' המפלת (ע"ל זוגא · (דולגאי רבי יוסי בנו ויש
ר"א בן דלגי : (דולעאי אבא אלעזר בנו · דומנוס נ"א רומנוס
בריש ע"ש : רבי דוסא בן הורקנוס (אבות פ"ג. מ"י ונזכר במשנה
סוף פ' בכל מערבין דל"ט א' · ובפ' אין מכירין מ"ה ט' נ"ה א' ·
ובפ' דייני גזרות משנה א' ב' דק"ז סע"ב עם אדמון וחנן בן
אבישלום · ובעדיות פ"ג א' ב' ג' ד' ה' ו' · חולין בר"פ ראשית
הגז) אהלות פ"ג א' : נגעים פ"א ד' : כתב יוחסין די"ג
ב' · שהאריך ימים יותר מן ת' שנה שהיה בדור שמעון הצדיק
כמ"ש רמב"ם פ"ד דאבות ובהקדמה לסדר זרעים וכל זמן בית שני
עד רבן גמליאל ור"ע אחר החורבן והיה בעדות החודש (ע"ל ר"ג
דיבנה) בענין רבי יהושע עם ר"ע ורבי אליעזר ב"ע (ע"ש) וכ"כ
פ"ק דיבמות (די"ו א') והלכו אצלו ר' יהושע וראב"ע ור"ע והושיבם
על מטות זהב · וא"ל ר"י רבי ואמר יש בן לעזריה הבריכו ואמר
לר"ע אתה הוא עקיבא בן יוסף ששמך הולך מסעו"ם והעיד על
מדוכה זו ישב חגי הנביא זה דעת רמב"ם · אבל קשה לזה כי בפ'
הזורק גט (דפ"א א') א"ר יהודה בר אלעאי דורות ראשונים ב"ש ·
דורות אחרונים רבי דוסא שאמר השבויה אוכלת בתרומה וכ"ה בפ"ג
דעדיות · כי זה אמר רבי דוסא בן הורקנוס ואם היה קודם ב"ש
איך הוא מן האחרונים · ועוד שאמר שם ביבמות שהיה לו אח
קטן יונתן שמו (ע"ש) מתלמידי ב"ש ומן הנמנע שהיה לו אח ג"כ
מן ת' שנה · ואולי מה שהעיד על מדוכה זו ישב חגי היה קבלה
בידו ולא שראה אותו · או חגי האריך ימים כמו מאתים שנה ·
אכן נראה כי רבי דוסא האריך ימים ג"כ שהיה זקן מאד עד שכהו
עיניו (אך א"א לומר שהיה בימי שמעון הצדיק כאשר כתבתי בדף
מיוחד קבורתו ואביו הורקנוס במערה בצפת גא"י : רבי אלעזר
אחיו : רבי חנינא בן דוסא מסתפק ר"ח אם הוא בן דוסא בן
הורקנוס (ע"ש) · עיי' רבי צדוק · (רבי דוסא (במשנה שבת
פ"ב מ"ד : עירובין פ"ג מ"ט : חולין פ"א ז' : בכורות פ"ז ב' :
טהרות פ"ח ח' : (בעיר כרם כקבר רב חסדאי ורבי עקיבא (אין
זה שהיה מי' הרוגי מלכות עיי' ר"ע) ור' דוסא (גא"י (ר' דוסא
דמיך ריש ירחא דניסן ירושלמי סוף מ"ק עולא שכבא תני קומי
(שם ע"ז ספ"ב : (ר' דוסא בש"ר יהודה זבחים פ"ח ב' · אחרים
בשמו תוספתא בילה פ"ק · ורבי נתן : (רבי דוסא מתלהיא רבי
אחא בש"ר לעזר ירושלמי סוטה ספ"ג · (רבי דוסא בר שבתי
וא"ר נחוניא בשמו מ' הזית דל"ה ג' · (דוסא רבי עקיבא בנו ·
(דוסאי רבי יעקב בנו · דוסתאי איש כפר דמאי נ"א כפר יתמא
מתלמידי ב"ש כדאי' בפ"ב דערלה פ"א מ"ה · רבי דוסתאי ברבי
ינאי

יוחסין אומר שר"ג הזקן מת ק"י שנים קודם החורבן ור"ש בנו נהג נשיאות באותן ק"י שנים ולפ"ז היה ר"ג (דיבנה) עכ"פ בן כ"ג או כ"ד שנים כשנהרג אביו · דהא אי' בסוף יבמות מכר ר"ג שנהרגו כו' והשיא ר"ג הזקן בנותיהם ע"פ ע"א ואין ספק שהיה ר"ג (דיבנה) בן ה' או י' שנים אם הזכיר שמועה ומעשה מפיו (ובירושלמי פ"ד מיתות שהיה ראב"צ לא פחות מן י' שנים והעיד שראה בת כהן נשרפת בחבילי זמורות ואמרו לו אין עדות לקטן עיי' ראב"צ) · וראיתי לאברבנאל באבות שמינו את ריב"ז לנשיא אחר · רשב"ג הזקן להיות קרוב למלכות · ויוחסין כתב שר"ג לא היה ראוי עדיין לנשיאות במות אביו ואפשר שז"כ במ"ש שקטן היה פי' קטן לנשיאות · אמנם יותר נראה כי טיטוס הרג את ר"ש בן גמליאל הזקן משנאתו לנשיאים מבית דוד וא"א היה לחכמים למנות את ר"ג (דיבנה) תחתיו לנשיא מפני חמת המלך לכן מינו את ריב"ז שלא היה מזרע דוד להיותו קרוב למלכות · ולהיותו קרוב למלכות ביקש מהקיסר שיסור חרון אפו מבית דוד ולהניח כתר הנשיאות ונתרצה לו הקיסר והוא נכון ומקובל עכ"ל יד יהודה · ועיי' הדא"ג פ' ע"ע ר"ג דיבנה היה נשיא בזמן החורבן ע"ש וז"א כנ"ל · ורואה זקנו ר"ג הזק והבית כנ"ל בסוף יבמות ובפ' כיצד צולין דע"ד א' א"ר צדוק מעשה בר"ג שאמר לטבי עבדו כפרש"י ר"ג היה בבית ב' כדאמרי' בגיטין כי ר' יהושע מתלמידי ריב"ז שהוציאו אותו במטה בשעת החורבן והוא בר פלוגתא דר"ג (דיבנה) ובר פלוגתא דר"א הגדול גיסו שנשא ר"א אימא שלום אחותו · וסימא עין עבדו טבי ואמר בשמחה לר' יהושע שהיה אב"ד בב"ד שלו שיצא טבי לחירות אבל לא יצא לחירות כי מודה בקנס פטור פ' מרובה דע"ד סע"ב וירושלמי שבועות ספ"ה וס"פ אלו נערות · וקיבל תנחומים על טבי עבדו שהיה כשר ברכות די"ו · ובירושלמי ר"פ המוציא תפילין טבי עבד ר"ג היה נותן תפילין ולא מיחו בידו חכמים · (שפחתו של ר"ג היתה אופה ככרות תרומה ובאחרונה מלאה עצמה טמאה ואמר ר"ג כולן טמאות כרשב"ם הייתו ר"ג הזקן כו' מיהו אין רגילות להזכיר ר"ג סתם אלא ר"ג הזקן ונראה שזה ר"ג חבירו של ר"א ור"י (שהוא ר"ג דיבנה) תו' פ"ק דנידה ד"ו ב' · ובחולין ד"ה ב' ר"ג וב"ד כר"מ ס"ל פרש"י משמע דהוא ר"ג בר' יהודה הנשיא שהיה אחר ר"מ וקשה דבכ"מ רגיל לקרותו ר"ג ברבי או ר"ג בנו של ר' יהודה הנשיא · אלא ר"ג דיבנה הוא תו' · ובתו' ר"פ הדר וה"ל לפרושי בהדיא ר"ג בנו של ר"י הנשיא ע"כ י"ל דהוא ר"ג דיבנה והא דקאמר ר"ג וב"ד כר"מ ס"ל משום דר"מ ס"ל הכי בהדיא · ובס' מגיני שלמה מיישב קושיות התו' כי בר קפרא דהוא מריה דשמעתא והיה בימי ר"ג ברבי כי ב"ק היה בימי רבי (ע"ש) א"כ י"ל שהיה ר"ג עדיין חי כשאמר הא שמעתא לכן אמר לתלמידיו סתם ר"ג וידעו תלמידיו שעליו הוא אומר (ע"ל ר' יהודה נשיאה) אע"ג דבר"פ מי שמת אחר שמואל זו דברי ר"ג ברבי אע"ג דשמואל היה בימי רבי ור"ג מלך אחר רבי וכן רבי יוחנן בפ' כל הבשר א"ר יוחנן שאלתי את ר"ג ברבי י"ל דמ"מ אותו מימרות אמרו אחר מותו הוצרכו לומר ר"ג ברבי שלא נטעה כיון שכבר מת (ביבמות דט"ו א' מעשה בבתו של ר"ג שהיתה נשואה לאבא אחיו ומת בלא בנים ויבם ר"ג צרתה ובתו היתה איילונית' כרש"י ר"ג היה מבני בניו של הלל · ע"כ ר"ג דיבנה היה · הדא דאין דרך לקרות ר"ג הזקן בתם ר"ג. כנ"ל ועוד דר"ג הזקן היה בן בנו של הלל ומדכתב רש"י מבני בניו מוכח שזהו ר"ג דיבנה : ונקרא ברבי בשבת פ' כ"כ דקט"ו א' ובפ' שואל קנ"א סע"ב א"ר יוסי מעשה באבא חלפתא שהלך אצל ר"ג ברבי (בתוספתא שבת פי"ד איתו תי' ברבי) לטבריה ומצאו שיושב על שלחנו של יוחנן הנזוף (שם בן נזוף) ובידו ספר איוב תרגום והוא קורא בו א"ל זכור אני בר"ג (הזקן) אבי אביך שהיה עומד ע"ג מעלה בהר הבית והביאו לפניו ספר איוב תרגום ואמר לבנאי שקעוהו בבנין כפרש"י ר"ג. ברבי לא שהיה בנו של רבי אלא גדול בדורו ור"ג זה היה אבי אביו של רבינו הקדוש עכ"ל רש"י : (ובקדושין דל"ב ב' ר"א ור"י ורבי צדוק היו מסובין בבית משתה בנו של ר"ג ור"ג עומד ומשקה עליהן נתן הכוס לר"א ולא נטלו נתנו לר"י ונטלו א"ל ר"א אנו יושבין ור"ג ברבי עומד ומשקה עלינו (בשס"ה נמחק תיבת ברבי) לא מפני שלא נקרא ברבי דהא אחר זה קראו ר"י ברבי ופרש"י כלומר אדם גדול · אלא לפי פרש"י פי' על מ"ש רבי יהושע לא יהא ר"ג ברבי כו' מוכח דר"א לא קראו ברבי · אבל הג"י בע"י גם בדברי ר"א ור"ג ברבי עומד וכ"ה בספרי פ' עקב) א"ל ר' יהושע מצינו אברהם אבינו גדול הדור היה · והוא עומד עליהם ואנו לא יהא ר"ג ברבי עומד · ובנדה ס"ג ב' ר"ג ברבי משום רשב"ג (הוא אביו ר"ש הנהרג בן ר"ג הזקן

וע"ל ברבי ור' טרפון כי ר"ג נקרא רבי : ובפ' מי שמת קל"ט זו דברי ר"ג ברבי וכתב מהרי"ט כתובות דק"ה הייתו ר"ג דיבנה · ור' יוחנן בן נורי אמר כמה פעמים לקה עקיבא ע"י שהייתי קובל עליו לפני ר"ג ברבי : בסנהדרין די"א ב' תא חזי מאי בין תקיפא קדמאה (ר"ג שהיה נוהג שררה וזורק מרה בתלמידים כדאשכחן בברכות בר"ה לענין לר"י אפ"ה כתב ושפיר מלתא באנפאי ובאנפי חבראי רש"י) מעשה שהיה ר"ג יושב ע"ג מעלה בהר הבית ויוחנן הסופר עומד לפניו וג' איגרות לפניו · ואמר כתוב לאחנא בני גלילאי עילאי ותתאי כו' ולבני דרומא ולבני גלוותא בבבל ושפיר מלתא כו' · מענוותנותי בתראי (כדאמרי' בפ' השוכר הפועלים · ולא אמר באנפי חבראי) ומק' דילמא בתר דעברוהו (והיה לו קבר ראב"ע שהיה נשיא עמו תו' · (ועיי' בירושלמי ס"פ אחרון דמ"ש דכ"ו ג' · ענין שקיבל ר"ג עדות החודש ואמר ר' דוסא בן הורקנוס עדי שקר הם והודו לו רבי יהושע ור"ג גזר על ר"י שיבא במקלו ומעותיו בי"כ שחל בחשבונך ובא אליו בי"כ ונשקו ר"ג לר"י על ראשו וא"ל בוא בשלום רבי ותלמידי ר"ה דכ"ה א' · שאלו פרוקלוס בן פלוספוס בעכו ע"ז מ"ד שאלו פולסוף כ"ד · והיה מחבב המצות שקנה אתרוג באלף זוז סוכה פ"ג מ"א ב') אר"ע שאלתי את ר"ג ואת ר' יהושע שהלכו ליקח בהמה למשתה בנו של ר"ג באיטליס של עמאוס (כריתות פ"ג דט"ו א"ב כתב בתו' חדשים שם להודיע שבקן שאעפ"י שהיו טרודין עסקו בד"ת · ומפני המחלוקת שעשה עם ר"י אעפ"י שהיה אוהבו ונותן לו המעשרות נתנו הנשיאות לראב"ע (ע"ש) ומרוב חסידותו והפך בתורה לא מנע עצמו מבית המדרש וחזר לו הנשיאות ודרש ב' שבתות וראב"ע שבת א' (ע"ש · (ר"ג היה רוכב על החמור בדרך מעכו לכזיב · ור' אילעאי מהלך אחריו ומצא גלוסקא בדרך ואמר אילעאי טול גלוסקא זו ותן למגבאי אף שלא היה מכירו כיון ברוח הקודש שמו מבגאי פ' הדר דס"ד ב' ובירושלמי ע"ז פ"א ד"מ סע"א ומ"ר ס"פ בחקתי : (ר"ג והזקנים היו מסובים בעלייה ביריחו ונתן ר"ג רשות לר"ע לברך כו' א"ל ר"ג עקיבא עד מתי מכניס ראשך בין מחלוקות א"ל רבינו כו' כך למדתני רבינו · כיצד מברכין דל"ז ב' : ועי' נפילת אפים שעשה ר"א הגדול גיסו ע"י שברכוהו מת ר"ג (ע"ש) · ובמיתתו היו ר"א ור' יהושע (ע"ל ר"ג הזקן · ורצה ר' יהושע לבטל כל ההלכות שהיו כנגדו וקם עליו ר' יוחנן בן נורי חבירו וחבר ר"י ולא הניחו כדאי' בפ' בכל מערבין (דמ"א א') (וכ"ש כתב אחר פטירת רשב"ג רצה רי' כו' טעה) ואמר ר"י ב"כ חזי אנא דגופא בתר רישא אזיל כל זמן שהיה ר"ג קיים כו' תוספתא תענית פ"ב : כתב גא"י רבן גמליאל קבור בכיפה גדולה ביבנה (ר"ג ור' יהושע הלכה כר"ג מ"כ · ראב"צ בשמו · חזקיה אבי עיקש העיד לפניו · אבא גוריון בשמו · רבי חנינא בנו · ור' שמעון אביו של רבי בנו · עיי' חנניא בן אחי רבי יהודה · ר' חנניה בן עקביה ורבי יהודה בר' אלעאי למדו לפניו · רבי יונתן בן הרשא איש גניסר שאלו ביבנה · רבי יוסי בן הדאי איש טבריה שאל את ר"ג : ר' יוסי בשמו : ר' יוסי בר' אלעזר בשמו : ר' שמעון בן גודא ור"ש בן גורע העיד עליו לפני בנו · (בברכות די"ו רחץ בלילה הראשונה שמתה אשתו ואמר מפני שהוא אסטנים דאי' במקובלים כי ר"ג היו מעוברים בו ו' נשמות : נשמות אברהם שהיה לו קליפה מצד ישמעאל בנו · נשמות רב סחורה · ורב טביומי · נחום אלקושי · יהודה בן יעקב : ורבי סימון (בר אבא כ"כ בס"ה ג"כ) לכן רחץ ר"ג לעולם כדי לתקן ולכפר נשמות אלו · ועל זה אמר המקובל מהרר"ש מגיד וז"ם אסטנים ר"ת "אברהם "סחורה "טביומי "נחום "יהודה "סימון עכ"ל : אך תמוהא בעיני מאד דהא ר"ג דיבנה קדם הרבה דורות לרב טביומי הוא מר בר רב אשי ורב סחורה ולרב סימון דוק ותשכח : ומ"ש בג"כ רבי סימון בר אבא לא נמצא בכל הש"ם רבי סימון בר אבא · ואחר שקדם ר"ג להם הרבה ואיך היה מעובר מנשמותיהם . וא"ל כי ו' נשמות אלו היו בר"ג וא"כ באו בשלשה צדיקים הנ"ל טביומי וסחורה וסימון דהא כתב שבאו לתקן בו את נשמות ההם וצ"ע · כתב בס' ג"כ אות ג' ר"ג נשמות שם ועבר ועבד שלו הוא חם עבד עבדים יהיה לאחיו חם מ"ק טבי (צ"ע) ואמרו במ"ר הרבה עבדים היו להם ראוין לסמוך כטבי (יומא פי"כ דפ"ז א' · הרבה בנים לכנען כו' וכתב שם אות אלף ר"ג היה גלגול נחמי' ועל שאמר נחמיה זכרה לי אלוהי לטובה נטרד ר"ג מנשיאותו כשם שלא נקרא ספר נחמיה על שמו עכ"ל : רבן גמליאל בנו של ר' יהודה הנשיא · (במשנה פ"ב דאבות) הוא רבינו הקדוש ומפני שהיה רצון אביו שיהיה נשיא אחריו קבעו במשנה בשם רבן (ועיי' ע"מ מה"ד ח"ב פי"ע בפ"י יו' סי' מ"א כתב אברבנאל איך נכתבה משנה

כ"כ הערוך ע' אביי (במסכה ערלה פ"ב מ' י"ב · יבמות פט"ו ז' · ר"ה פ"ב ה' : סוטה פ"ט ע"ו · גיטין פ"ד ב' ג' · (ואבות פ"א מט"ו ע"ל רשב"ג הזקן (עיי' בהקדמת רמב"ם לסדר נשים סוף יבמות ותראה כי יש שם טעות) א"כ מ"ע יוחסין בן רבן שמעון טעה) כתב ס' יוחסין דכ"א א' ז"ל ואפילו בזמן הבית היה ר"ג הזקן ביבנה אעפ"י שהיה בירושלים כי גלתה סנהדרין מ' שנה קודם החורבן ושם תיקן שמואל הקטן בפניו ברכת המינים (עיי' ע"מ מה"ד ה"ב פי"ם טעם דנקרא רבן אע"ג דגדול מרבן שמו ע"ש בפי' ד"י סל"ד) וכתב שם דף"א ב' כתב רש"י (בר"ה דל"א רע"ב) כי ר"ג הזקן היה באושא וחזר ליבנה וכן נראה · אבל מ"ש רש"י כי בנו רשב"ג (ר"ל ר"ש הנהרג בן ר"ג הזקן) חזר לאושא כמ"ש בפ' אחרון דר"ה זה אינו כי רשב"ג האמור שם (דל"ב א') שהיה באושא הוא ר"ש (בן גמליאל דיבנה) אביו של רבי כמו שנראה בפירש מן החכמים שהיו מדברים עמו ר' ישמעאל בר' יוחנן בן ברוקה (והגי' שלפנינו לא נזכר ר' ישמעאל רק ר' יוחנן בן ברוקה) ור' חנינא בר' יוסי הגלילי שהיו אחר ר"ע ור' יוחנן בן נורי · ור"י בן נורי חלק עם ר"ג דיבנה בקידוש החודש · א"כ מ"ש רש"י כי ר"ש הנהרג בן ר"ג הזקן חזר לאושא · זה אינו · אלא ר"ש בן ר"ג דיבנה היה באושא · כי ריב"ז שאל יבנה וחכמיה מהקיסר שלא יהרגם · מזה נראה כי קודם החורבן היה ביבנה וכן היה שם ריב"ז ור"ג דיבנה אבל ר"ש בן ר"ג דיבנה אביו של רבי היה באושא עכ"ל · ותמוהא במה שהשיג על רש"י ז"ל בדל"א רע"ב ד"ה ביבנה בימי ריב"ז אושא בימי ר"ג הזקן וחזר ליבנה ונסחת ע"י אטעיתיה וכן בש"ק דל"ב סע"ב הגי' אושא בימי ר"ג הזקן · אבל הגי' שלפנינו היא אמיתית · אושא בימי ר"ג (ר"ל ר"ג דיבנה אביו של ר' שמעון אבי רבי) וחזרו מאושא ליבנה ובימי ר"ש בנו (הוא אביו של רבי) חזרו לאושא כדתניא לקמן בפרקין דל"ב א' כשנקדשו ב"ד כו' ר"ל שם כשנקדשו ב"ד השנה באושא ירד ר' יוחנן בן ברוקה לפני התיבה כו' וא"ל רשב"ג כך היו נוהגין ביבנה (פרש"י בימי אבא כשהיתה הסנהדרין שם עכ"ל · ועיי' בנדה די"ד ב' שאל ר"א ב"צ לחכמים באושא ובדמ"ת אמר כך היו מפרשין ביבנה · ובירושלמי פ"ק דסנהדרין די"ט ג' אר"א ב"צ כשהיה ר"ג יושב בב"ד ביבנה אבא יושב בימינו · וברש"י ס"פ בכל מערבין דר"א ב"צ היה בזמן ר"ג (דיבנה) בר פלוגתיה דר' יהושע · (באושא תקנו תקנת כתובות מ"ע ב' ורש"י פ' המפקיד ל"ה סע"א וע"ל ר' ישמעאל היה מהולכי אושא · הרי מוכח מכל הנ"ל דר"ג דיבנה בן בנו של ר"ג הזקן היה באושא וחזר ליבנה ובימי בנו ר"ש אביו של רבי חזר לאושא · וכן מוכח מלשון רש"י עצמו דכתב יבנה בימי ריב"ז אושא בימי ר"ג (היינו ר"ג דיבנה) דאלו היה כוונתו על ר"ג הזקן ה"ל להקדימו כי ר"ג הזקן היה נשיא ומת קודם החורבן י"ח שנה וריב"ז נעשה נשיא אחר החורבן אחר הריגת ר"ש רק ב' שנים ואהלאה (ע"ש) א"כ בימי ר"ג הזקן לא היו עדיין באושא : וכן מוכח ממה שהק' בירושלמי בפאה דט"ו ב' ר' ישבב חילק נכסיו ושלח לו ר"ג הזקן הלא אמרו (באושא המבזבז אל יבזבז יותר מחומש והק' והא ר"ג קודם לאושא הוי (ר"ל ואיך שלח להם תקנות אושא אחר שהוא קודם לאושא) ומשני כך היתה הלכה בידם : (ר"ל קודם שתקנו באושא) ושכחוהו ועמדו השניים (ר"ל באושא) והסכימו על דעת הראשונים עכ"ל : ואחר זמן רב בא לידי ס' עיר בנימין השני הנדפס מחדש כתב במסכת פאה ז"ל הנה נפלאתי מאד מה שהק' בירושלמי שאן ר"ג קודם לאושא הוה · והלא בר"ה חשיב באותן י' גליות סנהדרין מיבנה לאושא · ומאושא ליבנה : ומיבנה לאושא · פרש"י יבנה בימי ריב"ז · אושא בימי ר"ג הזקן ושם נתקן תקנה ההיא · (ר"ל א"כ תקנת אושא היה בימי ר"ג הזקן ואיך הקשה הא ר"ג הזקן קדם לתקנת אושא) וכתב אם לא שנאמר שברור היה להירושלמי שזה ר"ג ששלח לר' ישבב קדם לתקנת אושא כי תקנה זו ניתקן כשגלו שנית לאושא וזה היה אחר ר"ג הזקן עכ"ל · גם לו נזדמן נוסחא מוטעית בלשון רש"י · אושא בימי ר"ג הזקן כפי נוסחא של עין יעקב · א"כ במ"ש ליישב קושיות הירושלמי שתקנה זו נתקנה כשגלו שנית לאושא · גם זה אינו · ולדעתי כי י' גליות שגלו מלשכת הגזית לחניות · ומחניות לירושלים :- ומירושלים ליבנה · זה היה במ' שנה קודם החורבן · ומה שגלו מיבנה לאושא כו' זה היה אחר החורבן · וכן נראין הדברים שר"ג הזקן היה ביבנה קודם החורבן · כי שמואל הקטן שמת בחייו תיקן ברכת המינים לפניו ביבנה ור"ג הזקן מת י"ח שנים קודם החורבן · ואפשר שגם לאושא גלו קודם החורבן בימי ר"ש הנהרג · אך מה שגלו שנית ליבנה ולאושא שנית

זה היה בימי ר"ג דיבנה ור' שמעון בנו · (ועיי' חנניה סגן הכהנים · שכתבתי בשם ירושלמי דפסקים שהיה קודם לאושא ונהרג בשעת החורבן · א"כ לא היו באושא קודם החורבן · עיי' פ"ד דר"ה דל"א י' גליות גלו סנהדרין מלשכת הגזית לחניות לירושלים · ליבנה · לאושא : ליבנה · לאושא · לשפרעם · לבית שערים · לציפורא · לטבריה · א"כ י"ל קודם החורבן גלו מירושלים ליבנה והיה שם ר"ג הזקן ומשך ישיבתו שם עד בימי ריב"ז · בר"ה ד"ע התקין ריב"ז אחר חורבן אר"א לא התקין אלא ביבנה לבד הרי היו ביבנה אחר החורבן · וגלו לאושא בימי ר"ג דיבנה ובימיו חזרו מאושא ליבנה ובימי רשב"ג שהוא אביו של רבי חזרו לאושא כמ"ש רש"י · ובימי רבי לבית שערים וציפורי וטבריה כמ"ש רש"י · וע"ל ר"א בן הורקנוס שילא ב"ק בעליי' ביבנה שראוי השכינה ורוח הקודש לשרות על ב' ונתנו עיניהם על שמואל הקטן · א"כ היוחסין וש"ק וכ"ד וס' עיר בנימין ובעל עין יעקב טעו כולם ושגו ברואה · התקין ר"ג הזקן עירבין מ"ה גיטין ל"ב ל"ד · בתוספתא פ"ג דשבת שורפין על הנשיאים כמו על המלכים כשמת ר"ג הזקן שרף עליו אונקלס (ע"ש) מטתו וכלי תשמישו בע' מנה צורי (ע"ז י"א א' · וכל מנה ד"ה שקלים וי"מ ע' מנה ר"ל ע' פעמים ק' שהם ז"א דוככון יוחסין כ"ד ב' · ונהג קלות ראש בעצמו והוציאו בכלי פשתן (כתובות י"ז מ"ק ד"ז : ר' אליעזר ור' יהושע היו במיתתו גם במיתות ר"ג דיבנה בן בנו : והורו בכפיית מטתו (מ"ק ד"ז א') · משמת בטל כבוד תורה סוף סוטה מ"ט) · ומתה טהרה ופרישות במשנה פ' ע"ע · כתב יוחסין בשם ערוך ע' בטל (ט"ס וצ"ל ע' כבוד) פי' בני אדם שמכבדין בעלי תורה ובפ' הקורא המגילה דכ"א עד ר"ג הזקן היו למידין תורה מעומד משמת ירד חולה לעולם ולומדין מיושב והיינו דתנן משמת ר"ג הזקן בטל כבוד תורה · ול"ע כי נראה דר"ג זה עם ר' יוסי הכהן שהיה תלמיד ריב"ז הוא ר"ג דיבנה · (והוא מאנשי כ"ג הגדולה שה"ר א' · שאלה בלורית הגיורית את ר"ג כו' נטפל לה ר' יוסי הכהן ר"ה די"ז ב' · שאל אגריפס שר צבא (גוף היה ממונה על ראשי הגייסות ובימי אגריפוס המלך היה רש"י) לר"ג ע"ז כ"ה א' · שמעון הפקולי הסדיר לפניו י"ח (ע"ש) שמעון הנהרג ויועזר איש הבירה שאל ממנו · ר' שמעון בן נתנאל התנו · שמואל הקטן עלה לעבר שנים · והספיד לשמואל הקטן (ע"ש) חזקיה אבי עיקש העיד לפניו · ר' חנינא ב"ד התפלל על בנו ריב"ז חבירו : נקמיה איש בית דלי מקובל ממנו · שמעון איש המצפה לפניו · רבן גמליאל דיבנה בן ר"ש הנהרג בן ר' גמליאל הזקן היה נשיא אחר חורבן אחר ריב"ז · כנראה פ"ד דר"ה י"ג (אחר ר"ג ליבנה סנהדרין ל"ב · (במשנה ברכות פ"א א' · פ"ב ה' · פ"ד ג' : פ"ו ה' : פאה פ"ב ד' ו' : דמאי פ"ג א' : שביעית ו' ז' : פ"ט ה' : תרומות פ"ק ה' : מ"ש פ"ה ט' : חלה פ"ד ז' ח' : בכורי' פ"ב ו' : שבת פי"ב ו' : פע"ז ח' : עירובין פ"ד א' ב' : פ"ו ב' : פ"י א' י' : פסחים פ"א ה' : פ"ג ד' : פ"ז ב' : פ"י ה' : שקלים פ"ו א' : סוכה פ"ב א' ה' : פ"ג ט' : ביצה ב"ב ו' : פ"ג ב' : ר"ה פ"א ו' ח' ט' : פ"ד ט' : תענית פ"א ב' : פ"ב י' : מ"ק פ"ג ז' : יבמות פ"ה א' : פי"ג ז' : כתובות פ"א ו' ז' ח' ט' : פ"ח א' : פי"ג ג' ד' ה' : סוטה פ"ב א' : גיטין פ"א א' ה' : ב"מ פ"ה ח' י' : ב"ב פ"ט א' : שבועות פ"ו ג' : עדיות פ"ג ט' י' : פ"ז ז' : ע"ז פ"ג ד' : זבחים פ"ט א' : כריתות פ"ג ט"ו : כלים פ"ה ד' : פ"ח ט' : פי"ב ג' ו' : פ"ט ב' : פכ"ט ד' : נגעים פ"ז ה' : פ"ז ד' : פרה פ"ט ג' : פי"א א' : ידים פ"ג א' : פ"ד ד' : טהרות פ"ט א') : וריב"ז הצילו מהקיסר בחורבן הבית מ' וטורנוסרופו' גזר עליו למיתה ובא הגמון ואמר בעל החוטם מתבקש ונחבא ר"ג וא"ל ההגמון אם יצילו שיביאו לעה"ב : ונשבע לו ר"ג והרג ההגמון את עצמו ויצא ב"ק שההגמון מזומן לעה"ב : ואי מת חד מנייהו מתבטל הגזירה : כתב יוחסין ובסוף תענית (דכ"ע א') פרש"י בעל נורה כלומר גדול הדור ואני אומר בעבור שמיפה הפנים : וכן מצאתי בערוך עכ"ל : ואני לא מצאתי בערוך אלא רש"י שם בעל חוטם מה חוטם מיפה הפרצוף הוא מיפה את דורו כלומר קצין שבדורו מתבקש ליהרג : וקדא"ג כתב כי חיות האדם תלוי בו כמ"ש פ' יה"כ מדכתיב ויפח באפיו נשמת חיים כן ר"ג כו' : (כתב בע"מ מה"ד ח"ב פי"ט כשנהרג ר' שמעון בן ר"ג הזקן היה ר"ג (דיבנה) בנו קטן ונכנס ריב"ז תחתיו וביקש מטיטוס שושילתא דר"ג גיטין מ' היינו שלא תפסוק נשיאות מביתו : וכתב יד יהודה שקכ"ע במ"ש ר"ג (דיבנה) קטן היה : אמנם בס'

יוקסין

וב"ר ס"פ תשא רבי ברכיה הכהן ברבי בש"ר שמואל בר נחמני
הלוחות ארכן ו' כו' (דקמ"א סע"ב ואינו שם תיבת בר נחמני
ובדקמ"ד רע"א ר' ברכיה אמר הלוחות ואין שם כהן בש"ר שמואל ·
ר' ברכיה בר' סימון בריה דריב"ל בלע שרץ ולהש המין ויצא ואמר
הלואי שימות ולא שמע זה והיה כשגגה כו' ומת בקדושה (כתב
הערוך ע' בלעם בשם מ' סוף מגילת איכה · ואינו שם אלא ברבה
קהלת דק"י סע"ו בפ' יש רעה ראיתי ושם הגי' בריה דריב"ל אבל
גי' הערוך בר בריה דריב"ל · ז"ל המ' קהלת הוי ליה בלע אזל
ואייתי קד מאילין דבי כגדרי הוא ישו שיוציאו בלעו ע"י להש את"כ
שאל ריב"ל לאותו איש מה אמרת עליו וא"ל פסוק פלוני · אמר
כה היה שקברו לבנו כדי שלא תאמר פ' זה וכן היה שמת בנו כשגגה
כו' ושם רב ירמיה דשבשב (ע"ש) כטל עטרה של זית וקשרה על
ראשו שמע שמואל · ואמר כיית הוי דייתרים רישיה ולא עביד
בן · וכן הוי ליה כ"ז הוא ב"מ קהלת ועבין ר' ירמיה דשבשב
הכ"ל הוא ג"כ ב"מ איכה בפ' נפלה עטרת ראשינו דפ"א ב' · וזה
גרס טעותו של בעל הערוך שסבר שגם מעשה דבר בריה דריב"ל
גבי הדדי כתיבי ב"מ איכה וק"ל : (ר' ברכיה בר' יהודה בר'
סימון בש"ר שמואל בר יצחק ב"ר פכ"ג דכ"ט סע"ג · (ר' ברכיה
סבא ר' אבין בשמו וי"ר פ"א קס"ה ג' · (ר' ברכיה בר הלבו בשם
רבא בר זבדא ע"ל ר' אבא ב"ז · ואולי ט"ס וצ"ל ר' ברכיה ורבי
הלבו דבהרבה מקומות נזכרין יחד · (ר' ברכיה ור' חייא אבויי
בש"ר יוסי בן נהוראי וי"ר פ' אמור ר"פ ל' · (ר' ברכיה בונרייה
ר' קנן בנו ע"ש · בר קזא תני ר' יהודה בר קזא במתני' דברקזא
כתובות דק"ד א' פרש"י שם הכס : (ר' ברקוריא ור"א ראו ארוכות
באו מה"ל לא"י ירושלמי כתובות פ' הכושא אשה וסוף כלאים ·
ר' בתא א"ר יוחנן (ע"ל בהא) א"ל ר' אבא לבתא מי פליגתו אתה
ועולא א"ל ר' יצחק בתא מכאן ומכאן ר"ל מבבל ומא"י פ' מצות
חליצה ואולי זה בתא בר כהנא (ל"מ בתא ב"כ · בתירא בן בתירא
במשנה פ' כ"כ דק"ד א' ע"ל בן · (בתירא ר' יהודה בן בתירא
ור' יהושע ב"ב · ויש ר' יוחנן ב"ב · ור' יונתן ב"ב · ור'
שמעון בן בתירא :

אות גימל

גביהה בן פסיסא הכס גדול בימי שמעון הצדיק וכלה בשנת השמיטה
לאנשי אפריקא ולבני ישמעאל ובני קטורה ומצרים לפני אלכסנדר
מוקדן (עיי' ק"א ג"א תמ"א) ומרוב ימים היה לו עקמימות
באחוריים : ובחלק (דצ"א כתן טעם לתח"ה · מאי דלא הוי הוי ·
מה דהוי לא כ"ש (ובב"ר חיי שרה פס"א גביע בן קוסם וכן בערוך
ע' גביע · וי"א גביה ארוך וזקוף והיה שומר המקדש וגביע בן
קוסם שם הכס יוחסין י"ג ב' ובש"ק דק"ב שבאו כנענים לפני
המלך לשאול ארץ כנען שכבש יהושע וישמעאלים לערער על הבכורה
ומצרים לשאול השלל והמלקוח שהוציאו בנ"י ממצרים ולכולם השיב
להם גביהה בפ' כהן הדיוט ויברחו מלפני המלך עכ"ל · ידעתי
מכ"ל שהיה כהן הדיוט ואולי יצא לו זה דאי' התם בחלק שאמר
גביה לחכמים אני אלך · ואם ינצחוני תאמרו הדיוט שבנו נצחתם ·
ולדעת היוחסין הכ"ל שהיה שומר המקדש אין ראיה שיהיה כהן כי
הכהנים שומרין בג' מקומות והלויים בכ"א מקומות כדאי' בריש
מדות · גביהא מבי כתיל (ספ"ק דע"ז ד"ב א') קמיה דרב אשי
(פ"ו דיבמות ד"מ רע"א · מכות ה' א' · חולין ד"ו ב' · דרש
אפתחיה דריש גלותא בילה ד"ג א' · רב גביהה מבי כתיל לרב
אשי פ' הספינה פ"ג א' (עה"א ד"א קפ"ז : רב גביה מארגזיא
(שם מקום) ורב הונא בר נתן אמר לרב אשי כי רב גביה זה אמר
טעם לפסוקים (גיטין פ"ק ד"ז א' · (גבולה עיי' מגבילה · ·
(גביהה כרוז רפ"ה דשקלים · (גביע בן קוסם ע"ל גביה בן פסיסא ·
(בן גבר על נעילת שערים (ע"ש · רב גדא שמעיה דרש ששת
(ע"ש · (רב גדא ורב סימונא סוף סברא (ע"ש · (גדא מכשיא
בנו · (ר' גדליא ר' שמואל בנו · · גוברין על בית · (גודא רבי
שמעון בנו · (גודגדא ר' יהודה בן גודגדא · ור' יוחנן ב"ג עיי'
כהוניא ב"ג · (גולא או גוזלן רב ביבי בנו · (גופתא רבי יצחק
בנו · עיי' ר' יוסי · ור' ירמיה מגופתא · ומכחס ב"ג · גוריא
אבוה דרב חמא תלמיד רב (ר"ל רב חמא היה תלמיד רב דוק
ותשכח · גוריא בר חמא ורבא היה מברך במ"ש על אור שלו שהי'
מזוך לביתו (ברכות ס"פ אלו דברים דנ"ג ב') והסימן בנו של זה
כשם אביו של זה (כי גוריא זה הוא בר חמא בר גוריא ונקרא ע"ש
זקנו · (גוריא ר' חייא בר גוריא · ר' חומא ב"ג · רב נחמן
ב"ג · שמואל ב"ג · (גור אריא איסי בנו ע"ל איסי בן עקיבא ·

(אבא גוריא בשמו אמר אבא גוריין איש צריין · וכן ר' יהודה
אמר בשמו פ' י' יוחסין דפ"ב א' במשנה י"ד · (אבא גורין איש
צריין בשם אבא גוריא פ"י יוחסין במשנה אחרונה דפ"ב א' · וברבה
מגילה קי"ז סע"ב אבא אוריין איש צידון ובמ"י גוריין אמר הד' בשם
ר"ג · גוריון בן אסטיין משמיה דרב (ב"מ פ"ז ב' · גוריון
מאספרק (שם מקום) רב יוסף אמר בשמו (תמורה פ"ו ד"ל ע"ב
ופ' מרובה ס"ה ב' וב"ק צ"ג ב' · גוריין ואיתימא רב יוסף בר
שמעיה (שבת ל"ג ב') בש"ר יוסי בר חנינא (מ"ש פ"ב נזיר כ"ז
א') אמרו שאלו מגדליי לרשב"ל ירושלמי ר"פ בני העיר · רבי
יונה סליק לגבי פ' מגלתין דפ"ב סע"ד · אמר לרב פפא · (ר'
גוריין ר' מנחם אביו · (גורע ר' שמעון בנו · רב גזא בפ'
חביות (דקמ"ה ב' ובפ' החולץ מ"ה ב') אמר אקלע ר' יוסי בר
אבין ור' יוסי בן זבידא נ"ע לאתרון ורב יוסף הביא מעשה ממנו
ואמר לר' ששת ולרבינא · רב תחליפה בנו · (בן גזרה מ' חזית
די"ב ג' · ר' יוסי בן גזירא · רב גידל אמר הלל הגדול שגדלו
בשם המפורש יומא (ס"ט ב' וסנהדרין · יתיב אשעריה טבילה
ואמר הכי טבילה ואמר דמיין כקקי חוורא (ברכות פ"ג ד' ע"א)
היה מחזיר לקנות קרקע וקנאו ר' אבא וקבליה קמי' ר' זירא ור'
זירא לרב יצחק נפחא (ע"ל רבי אבא) ונעשה עקר מפרקיה דרב
הונא (פ' הבע"י דס"ד ב') · ר' זירא יתיב אחורי דרב גידל ורב גידל
קמיה דרב הונא ברכות מ"ט א' · אמר זעירא מכחות כ"א א' ופ"ק
דבילה · ובירושלמי בילה ד"ם ע"א רבי זעירא בשם גידל ·
אר' חייא בר יוסף אמר רב שבת ז' א' פסחים ז' א' כ"א ב' עכין
ההוא אר"ק ב"י אר' יוחנן יבמות נ"ג ב' · רב עביומי מתני אר'
גידל אמר רב ורב כהנא מתני אר' גידל אמר שמואל נדרים פ"ב
די"ו ב' חולין קכ"ז א' · ג' ב' · אר' יהושע בר אבא אר"ג ·
אר' יוחנן נידה פ"ג ד"ד א' · ר' ירמיה בר אבא שנה לו והוא
שנה לרב יהודה · אר' כהנא אר"ג נידה י' א' · אר' נחמן בר
יצחק אנא תנינא לה לא גידל בר מנשיא ולא בר מניומי אלא גידל
סתמא למנ"מ למירמי' דידי' אדידיה ע"פ ק"ז סע"א · אמר רב
פ' ב"מ ד"ל ע"ב חגיגה י' סע"א · אורייתא ונביאי וכתובי' אמר
רב הכי עידנין י"ז א' כ"ט א' · אמר רבא ברב הונא אר"ג אמר
רב קדושין מ"ב א' · אמר רב גידל אמר רבא ס"פ כל הנשבעים
מ"ט א' ט"ס הוא וצ"ל אמר רב וכ"ה בשס"ק · אמר שמואל נידה
י"א ב' וע"ל · ר' אבא בר זבדא ורב אחא בר יעקב ורב ששת
חביריו · רב גידל בר מניומי (ע"פ) בש"ר אמי שקלים פ"ד ·
לפני רב הונא ור' חייא בר רב ורב הלקיה בר טובי' (פק"ה ל"ט
ב' וירושלמי שם : קאי קמיה רב נחמן פ"ג שאכלו מ"ט סע"א ·
גידל בר בנימן בש"ר יסא מ' חזית כ"א ב' שקלים פ"ד בש"ר אסי
אר' חייא בר יוסף · בשם רב פסחים ס"פ האשה בירושלמי ותו'
סוטה ל"א ב' בשם ירושלמי סוטה פ"ו דכ"א א' · ר' בנימן בר
גידל · גידל בר מנשי (ובפ' ע"פ בר מנשיא) אמר רב (מ"ק
דכ"ד ב') ובפ' מי שמת (דקנ"ה ב') בר מנשיא שלה לרבא ילמדנו
רבינו (וברשב"ם שלה לרב אך באשר"י ובר"ף כמה פעמים לרבא)
ואולי הוא אחר · (אך ראיתי במ"ק דך"ד א' אמר שמואל · נראין
הדברים שהיה בזמן רב ושמואל · ובעל ש"י לא הביאו בתלמידי
רב וצ"ע · (רב גידל בר מנשי מבירי דנירש יומא פ"א סע"ב ·
גידל דמן נירש (בע"פ דק"ז אר' הונא אמר רב וכן תני רב גידל
דמן נרש) אר' הונא (ל"מ · (גידל בר רעילאי גיטין ל"ד א'
ובדנ"ח ב' קיבל ארעא בטסקא כו' אתי קמיה רב פפא כו' ורב הונא
ברב יהושע לא ידעתי אם חכם היה · (גידל רב ביבי בנו · (רב
גיורא אר' יעקב בריה דרב גיורא משמיה דר' יוחנן פ' מגלחין י"ח
א' וסוף תענית פרש"י שם אדם · טעות הוא וצ"ל רב יצחק ברב
יעקב בר גיורי · (גיזורה ר' יהושע בנו · (גלילאי דרש עליה
דרב חסדא שבת פ"ק ההוא בר גלילאי דא"ל קום דרש במרכבה ונפקת
ערעית שם פ' המוציא יין ר"פ ע"ב · רבי גמדא ובנו ר' חייא
(סוף תמיד דל"ב ונדרים ד"כ ע"ב שנתן לספנים לקנות לו דבר מה
וקנו לו קוף וברח לחור והפרו אחריו ומצא מטמון ונתנו הכל לרב
גמדא · רב גמדא (אר' אשי הכי אר' גמדא משמיה דרבא ב"ק
פ' מרובה דע"ב א') אמר לשמעתא לרב אשי (בהגוזל עצים דק"ו
סע"א) ואמימר ומר זוטרא ורב זביד כתובות ס"פ אעפ"י דס"ג
סע"ב ואמר להם האמר רב כהנא בעי לה רבא ולא פשט · משמיה
דרב בילה ז' סע"א · (ומזה נ"ל יצא טעותו של ש"י דקחשיב אותו
בתלמידי רב אך טעות בידו וצ"ל משמיה דרבא ובשס"ק ל"ת ·
גמדה ר' יהודה בנו · רבן גמליאל הזקן (הוא סתם ר"ג) בן
רבן שמעון בן הלל הזקן (הוא היה הראשון בנשיאים שנקרא רבן

פי' כך שמו ובבבלי סקסנא מכימין (ע"ש) הורה משמיה דרב מותר לבעול בתולה בשבת אקפד שמואל ומית וקרא עליו ברוך המקום שהרגו ועל רב קרא לא יאונה לצדיק ירושלמי ברכות פ"ב ד"ה ב' : ובבבלי בנדה ר"פ תנוקות דס"ה א' סקסאה : (בנימן בר איהי : עיי' מכימין : ואבוה אחיו ע"ש : (בנימן בר עשתור קומי ר' חייא בר אבא ירושלמי בכורים פ"א דס"ד רע"א : (בנימן אמר כדי שתושיט ידה כו' מר' כשא פ"ד דרכ"ט ב' ובירושלמי פ"ק דסוטה ט"ז ג' מכיומין : (גידול בר בנימן : (אביי בר' בנימן : (אבא בנימן אמר על ב' דברים הייתי מצטער על תפלתי שתהא לפני מטתי ומטתי שיהי' בין צפון לדרום ע"ש כמה דברים שאמר תניא אבא בנימן אומר ברכות פ"ק ד"ה ב' : (רבי בנימן אסיא דאמרי מאי אהני לן רבנן כו' חלק דצ"ט סע"ב : ר' בנלה ור' ברכיה בשמו (מר' כשא קרמ"ק ד' ומ' הזית ק"ב רע"ד הגי' בצלאל ע"ל בנלה : (ר' בצלאל רבי שאל את ר' בצלאל מ' רות דמ"ה רע"ג ע"ל בנלה : בר אביו (ע"ש) : בר אדא משוהאה ע"ש · בר אדא מרי (ע"ש · בר אדא סבולאה ע"ש · בר אהיני ע"ש · בר אלכתן (ע"ש · בר הדיא (ע"ש · בר המדורי ע"ל בן המדורי · בר הטייא אוצר תוטא (ע"ש · בר יומי (ע"ש) ור' אידי בר לואי (ע"ש · בר לוליתא ע"ש · בר מריכא ע"ש · בר נזירא ע"ש · בר פדא (ע"ש · בר פייי (ע"ש · בר פיקה (ע"ש · בר קזא (ע"ש · בר קפין (ע"ש · בר קפדא ע"ש · בר קפתא (ע"ש : בר קריא · בר שלמיה ספרא (ע"ש · בר תוטני ע"ש · בר דלא ור"ל אמר משמו ובספרי קורא לו בן דליה ע"ל אבא כהן · ור' יהודה בן פזי · רב אחא בר דלא · רב ביבי בר דלא · אר' יוחנן תני ברדלא (זבחים ל"ג ב' מכות י"ד ב' · פרש"י שם חכם · רב ברדלא בר טביומי משמיה דרב (חגיגה ה' סע"א ע"ל רב דלא וא' הוא · בר הבו כותב תפילין בזמן אביי (ברכות ס"פ אלו דברים דנ"ה) אביי היה מברך על איר רבי בר הבו : ובפ' אלו מציאות דכ"ט ב' תפילין בי בר הבו שכיחי · ובמגילה פ' הקורא די"ח אביי שרי לבי בר הבו למכתב תפילין שלא מן הכתב · ויש אדא בר הבו ו ברבי פא"ע (דכ"ב ב') תניא ברבי פרש"י שם חכם · או אדם גדול היה וע"ש כך נקרא ברבי · (ובשס"ה בקיצור כללי גמרא דצ"ה ד' כשמזכיר שם חכם ומוסיף עליו בכינוי ברבי (כגון ר' יהודה בקבי · אחאי ברבי (הוא לשון חשיבות אבל כשאינו מזכיר שמו אלא ברבי לבד (כמו תניא ברבי אומר) אז הוא שם העצם עכ"ל) בפא"ט דצ"ז א' מדבריו של ברבי ניכר שאין בקי בתרנגולים (פרש"י הזקיה שהיה גדול בדורו : ובפ"ק דחולין י"א ב' : והתניא ברבי אומר פרש"י לא ידעינן מנו אלא אחד גדול בתורה כמו בכילד מעברין נ"ג א' ר' אושעיא ברבי : ובמכות ד"ה ב' תנא ברבי אומר הרגו אין נהרגין · אמר אביו (וכ"ה בשס"ה והגי' שלפנינו א"ל אביי) בני ולאו ק"ו פרש"י כך היה שמו · ובקדושין דכ"א ב' · יודן ברבי ובכורות ל"ז ב' היה דורש פרש"י יודן שמו וגדול בדורו היה וכל היכי דקרי ליה ברבי לשון חכמה וחריפות הוא · ובקדושין דל"ב ב' ר' גמליאל ברבי עומד ומשקה עליהו פרש"י ברבי אדם גדול · (עיי' ר"ג דיבנה) ובנדה ס"ג ב' · בפ"ג דסנהדרין ובפ' ראשית הגז דקל"ז א' אמר רבי על ר' יוסי אלמלא היו דברי ברבי ר"ל דברי ר' יוסי קבלה ואחרים דברי תורה הייתי לוקח דברי ברבי · ובפסחים ד"ק ע"א קרא רשב"ג לר' יוסי ברבי פרשב"ם ע"ש כלומר גדול הדור וכן בסוכה ד"ו א') ר' חייא ברבי יבמות מ"ו סע"ב) כתב יוחסין דמ"ו ב' לאפוקי מדעת דורות עולם שאמר כי בני רבי ברבי כנ"ל וזה גרס שטעה ש"ק כי ר' אושעי' הם בנו של רבי ע"ל ר' אפס · הם ר' אושעיא ור"ש ור"ג ור' חייא ב"ר ור"א הקפר ברבי וזה טעות גדול כי בין באלה ובאחרים רבים שנזכרו בתלמוד כמו שפרש"י ר"ל אדם גדול בדורו כי ר' אושעיא הוא בנו של ר' חמא בר ביסנא · ובירושלמי מה שאמר בבבלי ברבי קורא רבה ר' אושעיה רבה ר' חייא רבה עכ"ל · רבי אלעזר הקפר ברבי (חולין כ"ח א' · ופ' כיסוי הדם פ"ד ב' מדבריו של ברבי לשון אדם גדול · יבמות ק"ה ב' וקדושין ד"פ ע"ב אר' יוחנן דבר זה שמע ברבי (גדול הדור ריב"ל) ובסוטה כ"ט ב' אר' יודן טעם ברבי אינו יודע פרש"י טעמו של רבי יוסי שהוא חכם וגדול הדור · ובמכות דל"ד ב' ר' יהודה ברבי פרש"י יהודה החכם · אר' יוחנן אחי ברבי (ע"ש) בכורות כ"ד ב' פרש"י אהאי ברבי אדם גדול וחשוב בדורו · ר' נתן ברבי · רב כהן משום ברבי · רמי בר ברבי · ר' שמעון ברבי עיי' ר' יוחנן בן נורי : (בירושלמי ספ"א דפאה לא נחלקו רבי ור' יהודה הנשיא כו' כן מזכיר באותו ענין ג"פ וכתב שדה יהושע הא רבי הוא ר"י הנשיא

(כ"ל שצ"ל הא ר' יהודה הנשיא הוא רבי דא"ל) דא"ל דהוא ר"י נשיאה דההוא לא הוי בר פלוגתא דרבי : ונראה דנשמט בדפוס שם בר פלוגתא (והיה כתוב רבי פלוני ונשמט שמו ונשאר תיבת רבי) ויש לגרוס במקום רבי ברבי בבית והוא שם חכם כמ"ש יוחסין עכ"ל. (גם זה לא יוכשר בעיני כי לא תמצא שיהיה שם העצם שלו ברבי כ"א חולין י"א ב' ובמכות ה' ב' תניא ברבי אומר ונראה שלא היה בר פלוגתא דר"י הנשיא רבינו הקדוש : ברוך · נחמיה בר ברוך · רב נחמן בר ברוך · רב ברונא אמר רב (פ' ב"מ ד"א א' ד"ד ב' ד"ו א') ורב חננאל חבירו תלמידי רב (ע"פ ק"ג סע"א ורב ייבא סבא קאי עלייהו · יבמות פ' ב"ש ק"י ע"א אמר רב טבלא אר' ברונא אמר רב (ע"ש · יתיב רב ברונא ואמר שמעתתא דאמר שמואל א"ל ר' אלעזר בר בי רב אמר שמואל הכי א"ל אין א"ל אחוי לי אושפיזא דשמואל אחוי ליה ושאל את שמואל א"ל אמר מר הכי פ' הדר דע"ד א' ובדפ"ה ב' א"ל ר"א בר בי רב אמר רב הכי א"ל אין א"ל אחוי ביתא דרב וא"ל אמר מר הכי · אר' אלעזר כ"א אר' אלעא לעולא (כי עיילת להתם) שאיל (בשלמא) לרב ברונא אחי דאדם (גדול הוא) ושמח במצות הוא (ברכות ט' ב') אולי אחיו הוא או אוהבו וקראו אחי · שרו ליה רב יהודה לרב ברונא לזבוני ע"ז י"א ב' · רמי רב ברונא לרב יהודה במערבת דברי בר סינא מי אמר שמואל כו' עירובין פ"ה ד"ס ע"א · ברונא רבה בר ברונא · רב ברוקא אמר רב (ל"מ · (ברוקא ר' יוחנן בן ברוקא · ר' ברוקא חוזאה (ואליהו שכיח גביה) הוי קאי בשוקא דבי לפט אתא אליהו ועבר שם שומר בית האסורים במנעלים שחורים ובלי ציצית · גם ב' בדיחי וא"ל אליהו אלו ג' בני עוה"ב תענית פ"ג ד"ב א' ובפ' הנושא פרש"י שם חכם · ברוריה בת ר' חנינא בן תרדיון אשת ר' מאיר והיה חכמה נזכרת בברייתא בתוספתא דכלים פ' י"א דף תשכ"ט ע"ג) ואר' יהושע יפה אמרה ברורי' מובא שם בר"ש משנה ד' וכ"ה בערוך ע' קלסטרא (ע"ל ר' חלפתא איש כפר חנניא (ובס"כ לל' ש"ב סל"ג בת רקבת חולקת עם אביה והלכה כדבריה בתוספתא דכלים פ"ד דתשל"ח סע"ג) א"כ ב"ב מקומות הלכה כמותה · ובפ' תמיד נשחט (דס"ב ב') דגמרא ש' שמעתתא מן ש' רבנן ביומא דסתוא אפ"ה לא יצאה ידי חובתה בג' שנים כו' ללמוד ספר יוחסין · (זמ"ש א"ר יהושע יפה אמרה כ"ע וכתבתי בדף מיוחד · (והיא גלגול ב"ש שהיתה מלמדת את שלמה ומזהירתו כן היא מקרי לתלמידים וכתפתית לתלמיד א' (ע"ל ר"מ) אותו תלמיד היה נפש אוריה והיא היתה סיבת מותו ועתה סיבת מיתתה ג"כ · עיי' מ"ש עבייכה וסופה אצל ר"מ · ר' ברכיה כמה דרשות יומא דע"ב א' · בשם ר' אבא · ור' אבא בר עלאי כ"א ור' אבא בר כהנא בשם רב · בש"ר אבא בר בינה · בש"ר אבדומי דמן חיפא א"ר אבהו · בש"ר אבין איש נחום · ור' אחאי : ור' אלעזר ירושלמי סוף כלאים · ור"א ור' חלבו ועולא ברייה בש"ר חנינא ירושלמי פ' הקורא המגילה דע"ג ב' · ופ' אלו מגלחין דפ"ג סע"ב ומר' שמיני ס"פ י"א · ור' אסי · בשם רב אסי · בש"ר בנלא · ור' זעירא · ר' חייא דכפר תחומין · בש"ר חייא בר אבא ילמדינו פ' אחרי מות · בש"ר חלבו · ור' חלבו מטיבו · וחלפי בר זביד · בש"ר חמא בר חנינא ב"ר וילא פס"ה דע"ז א' · בש"ר חוני' דבית חוורן · ר' חנינא בן עיזקא · ור' חנינא סוף כלאים · בש"ר חסדא · בש"ר יהודה ב"ר ספי"ג וירושלמי ספ"ג דתענית וי"ר פי"א · ר' יודן ברבי בשמו : ר' יודן בר חנן בשמו · ור' יהושע בן יאיר בשר"פ ב"י נ"ע · וריב"ל סוף כלאים · בש"ר יוחנן בר נגרא · ור' אבהו בש"ר יונתן מ' קהלת נ"ב ב' · ורבי יעקב בר בת יעקב · בש"ר יצחק מ' שמואל פ"ד ומ' רות דמ"ג ג' · בש"ר ישמעאל בר נחמן · בש"ר לוי ב"ר וילא פס"ה · בש"ר מתנה · בשר"ע ב"ר פי"א · בשר"מ וי"ר פכ"ט · עולא ברייה : בש"ר פני · ור' פרנך · בשם קרינפה · בשם רב שקלים פ"א וירושלמי · ברכות כ"ח ג' תענית פ"ג · בש"ר שמואל בר נחמן בכורים פ"א · רב שמואל אחיו · ר' שמעון אחיו · בש"ר שב"י וי"ר פכ"ט · בשם ר"ל שקלים פ"ב · וב"ר פל"ד · ר' שמעון בן יוסינא בשמו · בש"ר שב"ג ב"ר פפ"ו : ר' תנחום בר חנילאי בשמו · ר' תנחום בר פפא ור' מנא · בניו חכמים · ר' ברכיה ר' אלעאי בר' ברכיה · ר' אלעזר בר"ב · אללי בר"ב · רב הונא בר"ב · ר' הלל בר"ב · ר' יוחנן בר"ב : לוי בר"ב · רב נתן בר"ב נ"ע · רמי ברבי ברכיה · ר' ברכיה בר אבא בר כהנא בש"ר אלעזר מ' כשא דרל"ה סע"ד · וענין ההוא בירושלמי פ"ג דסוטה די"ט רע"א · ר' ברכיה ר' אבא ב"כ בשר"א וכ"כ ברבה איכה דס"ה סע"ב ר' ברכיה בש"ר אבא בר כהנא · ר' ברכיה בר חמא הכהן ובש"ר

חנינא ירושלמי במה טומנין • בש"ר לא ירושלמי ר"פ חשקין
בש"ר לייא ירושלמי שבת פ"ב • בש"ר מאיר בד' כט"ו • (ביסנא
ר' אבא בר ביסנא (ל"מ) ר' אבין ב"ב : ר' חיננא ב"ב • ר'
חמא ב"ב • ר' יצחק ב"ב • רב שמואל ב"ב • ר' שמעון בר
ביסנא • (ביריס (ע"ל אידי בר גרשום) א"ר בנאה (ע"ל רבי
בינא בר זבדא) כתב יוחסין אות כף ר' ביריס בזמן ריב"ל בפרק
מרובה (בדפ"ב רע"א רבי תנחום ורבי ברייס בשם זקן א' ומכו
ריב"ל • א"ר לוי בן פרטא א"ר נחום א"ר ביריס ע"ש • (ביריי
בנו לוי (אבא ביראה ברבי אלעזר בן יעקב אומר מנחות כ"ג ב'
ומסופק אני אם אבא שמו וביראה שם מקומו וצ"ל בשם ר' אבי או
אבא כמו רבי כמו אבא שאול וכיוצא וביראה שמו והוא בן ראב"י
וצ"ע • ובשס"ה ל"ת עיי' בסמוך ר' בירנא • או צ"ל אבא ביראה
ברבי ראב"י עיי' ר' חנינא בר מנומי עיי' רבה • ר' בירנא א"ר
אמי ס"פ הישן פרש"י שם חכם (והגי' שלפנינו בדך"ז א' בירא
ובדל"ד ב' ביראה א"ר אמי • (בית הלל בית שמאי תלמידי ב"ה וב"ש
בקראין ב"ה וב"ש ערוך ע' כרע • (בית גוברין יונתן משם •
ר' ביתא בר ביזנא (ע"ל ר' ביזנא בר זבדה • (בייתוס בן זונין
(ע"ש) עשה שדהו מכר ע"פ ראב"ע מגילה ך"ז ב' • ערכין ל"א
א' • פא"כ במשנה דס"ה ב' ; ובפ"ג דמ"ס סופרים עשה ע"פ
ראב"ע • ובירושלמי פ' כ"ש בפסחים דכ"ט רע"ג שאל את ר"ג
וחכמים ביבנה ובסוף פסחים בתוספתא ר"ג והזקנים היו בביתו •
א"ר יהודה שאל בייתוס ב"ז לחכמים פסחים דל"ז א' • ובירושלמי
ב"פ המוליא יין דר"א רע"ג אמר רב יהודה בייתוס ב"ז היה יושב
ושונה לפני רבי • ומליכו זונין לפני רבי ולפני ר"ג ור"ע • א"כ
ב' בייתוס היו וב' זונין • וביוחסין דך"ד ע"ב נראה כי בייתוס ב"ז
שהיה בזמן ראב"ע היה כהן שמביאו בחברת הכהנים • (רבי
בייתוס ר' יוסטי בר' סימן בש"ר בייתוס ירושלמי פ' הדר ד"ג ג' •
(ר' יהושע בר ביתום • בלווטי (שם חכם רש"י) א"ר יוחנן פ'
אין בעירובין (די"א א') בנו חזקיה בר בליוטי (ע"ש • (בללא
שאל את ר"ע רבה יתרו דקמ"ה סע"א פכ"ט פ"י מ"כ שם אדם לא
ידעתי אם חכם היה ע"ל בללה • בן בג בג אבות פ"ו בכורות י"ב
הוא ר' יוחנן בן בג בג כשאמרו דבריהם לפני רבם והסכימו עליהם
כתבו כפי שהיה אז שמם בן בג בג בן הא הא בן זכאי • ובעדיות
חולק ר' פייפס ור' יהושע עמו ובפ"ק דקדושין (ד"י ע"ב וירושלמי
פ' אעפ"י דכ"ט ד' וספרי פ' קרח די"ח ד') ובתוספת' פ"ה דכתובו'
שלח יוחנן בן בג בג לר' יהודה בן בתירה לנציבין בת ישראל המאורסה
לכהן אסורה לאכול בתרומה וא"ל ריב"ב יודע אני בך שאתה בקי
בחדרי תורה • (בעירובין פ"ג דך"ז ב' א"ר יוחנן מאן דמתרגם
לי בבקר אליבא דבן בג בג מובלינא מנא לבי מסותא • פ' מי
שהיה דל"ו א' בן בג בג • פסחים ל"ו • כתב יוחסין שמעתי שהוא
עצמו בן הא הא (ע"ש) אבל הרמב"ם מנאם לשנים (וכ"כ בתו'
חגיגה פ"ק בן בג בג ובן הא הא היו בן גרים (ע"ש) ולא כתבו היה
בן גרים) וכן בספ"ה דאבות בן בג בג אומר בן הא הא אומר נראה
כי ב' הם • בג בג בן גר בן גיורת ס' המעריך • כתב יוחסין
הרמב"ם כתב שהוא מחבורת הלל ושמאי • ולא ראה החורבן ואני
לא ידעתי (ונראה שא"א שהיה בימי הלל ושמאי שהרי חולק עם
ר' פייפס שהיה בזמן ר"א ור' יהושע ואחר החורבן (ע"ש • בן
בטיח פי"ו דכלים אגרופו של בן בטיח • (בן גבר על נעילת שערים
רפ"ה דשקלים • בן קדרה ע"ש • בן קמצר (ע"ש) • בכן של
קדוש' עיי' ר' מנחם ב"ר סימאי • בן בוכרי העיד ביבנה וא"ל
ריב"ז פ"ק דשקלים (ובפ' התכלת מ"ו ב' ופ' הקומץ כ"א ב' ועירכין
ד"ד א') היוחסין הביאו אות כף ובשם ערוך שם אדם עושה כברה •
ואני לא מצאתי בערוך והגי' בערוך בן כוברי פי' שם אדם •
ובכל מקומות הנ"ל בוכרי בבית • בן בונים עשיר מאד ושלח לרבי
ג' מיני בגדים של פשתן טובים בפ' הכזקין (דכ"ט א') שהיה עלית
גדול ומדתו כאגוז והכי • ובפ' כילד משתתפין (דפ"ג א') בונים
שלה לרבי מודיא קדישא • בונים בן בונים היה לאביו בונים אלף
ספינות ואלף עיירות ורבי כבדו שרבי מכבד עשירים • וא"ל רבי
שילבש בגדים יקרים יותר ממה שהוא לבוש לפי עשרו • (עיי'
עירובין דפ"ה פ"ו ושם בנ"א ברש"י בונים תלמיד רבי עשמ"ח בחלופי
גרסאות • בן תימא פסחים אלו דברים ד"ע א' • (במשנה שבת
פט"ז א' ג' : פסחים פ"ג ג' • פ"ד ג' : גיטין פ"ה ז' • זבחים
פ"א ב' : מנחות פ"א ב' : בן בתירא סתם הוא ר' יהושע (כ"כ
רמב"ם בהקדמה לזרעים (ע"ש) ובה"ע סקפ"ז סתם בן בתירא
הוא ר' יהודה אלא מכה דוחק אמר בפ"ק דתענית תהא בר' יהושע
בן בתירא) וחולק עם ר' יהושע בן חנניא פ"ק דזבחים (ובפסחים

פ"ג במשנה דמ"ו א' ובדל"ג א' במשנה פליג עם ר' יהודה • בר"ה
כ"ט סע"ב • אריב"ז לבני בתירא פרש"י גדולי הדור היו :
ויש ר' יונתן בן בתירא) בזמן שמעיה ואבטליון • עיי' ר' יהודה
ב"ב • וענוותן היו • במ' פ"ה רע"א בני בתירא מחלו נשיאתן להלל
שהתחיל נשיאותו קודם חורבן ק' שנה עיי' ריב"ב שהיה אחר החורבן
הרבה כי ב' היו : (בן ארזא על הצלצל (ע"ש : (בן המדורי
(ע"ש) אמר שמואל פ' כל הכלים קכ"ה רע"א • מדות ל"ה ב' •
מנחות ל"ח ב' • הוי קאימנא קמיה דשמואל יומא פ"ז ב' • אמר
רבא בר המדורי אסבר לי פ' א' שרלים דק"ז סע"ב וקכ"ה רע"א
כרש"י בן המדורי פירש לי טעמא של דבר וס"פ הערל דפ"ג ב' •
ועיי' פ"ק דיבמות • וצ"ע אם האריך כ"כ ימים מזמן שמואל
לרבא • וערוך פי' הם דודי • בן אחיה ע"ש • בן אלשע (ע"ש •
בן ביביי ע"ש • בן גזרה (ע"ש : בן זומא עיי' שמעון : בן
זזא (ע"ש : בן זכאי (ע"ש : בן מביא יין ע"ש : בן סבר
(ע"ש : (בן מאדא תנחומא ך"פ בהר : בן ננס עיי' שמעון :
בן כפחא ע"ש : בן סירא (ע"ש : בן עזאי עיי' שמעון בן
ציון (ע"ש : בן קופיא (ע"ש : בן קדרה (ע"ש : בן קמצר
ע"ש : (בן רחומי בעא מאביי (ע"ש : בני רחבה ע"ש : בן
שלקות ע"ש : (בן הסגן פ' טרף בקלפי מ"ד סע"ב : דברי בן
הסגן. : (בן פטורי דרש ב' מהלכין בדרך וקתון מים ואין מספיק
לב' ישתו שניהם וימותו (ספרא בהר עד שדרש ר"ע חייך קודמין
(פ' א"כ דמ"ב א' : (בן יאסין הלך לכרכי הים מצא גר א' ואמר
על ספסל זה ישב ישב ר"ע ואמר כו' יבמות דכ"ח א' : בן דמא בן
אחותו של ר' ישמעאל פ' הרואה דכ"ו ב' מנחות כ"ט ב' : ויעקב
איש כפר סכניא בקש לרפאותו ולא הניחו ר' ישמעאל ע"ז דך"ז ב' :
ר' בנאה (תניא ר' בנאה אומר תענית ז' ב') רבו של ר' יוחנן :
אר' יוחנן אר' בנאה (גיטין ד"ס ע"א : אר' יוחנן משום ר"ב
ע"ז פ"ק ה' ב' : יבמות ע"א ב' : זבחים ס"ז א' : קי"ח א' :
בעא ר' יוחנן מר' בנאה פמ"ה כ"ז ב') והיה חכם גדול ודיין ומבין
סודות ומשלים וציין מערתה דאדה"ר ואברהם ואלעזר קאי אבבא
(שם דנ"ח א') וכתבו התו' שיש רשות לנשמות אם ירצו לירד בכאן
אף אחר יב"ח : ונזכר בספרי פ' דברים כמה פעמים ר"ב אמר ר'
יוסי בר חנינא אומר שם דכ"ט ג' : (ע"ל ר' בינא בר זבדא ר'
בירס בשם זקן א' ומכו ר' בנאה : (ר' בנאה : היה גלגול בניהו
בן יהוידע מג"ע רכ"ב ועיי' ויקהל משה דמ"ז ב' ולמה שאל ר'
יוחנן ממנו חלק ועלית של ת"ח כיצד : (ר' בנאה בריה דר' עולא
פ' מקום שנהגו דנ"ד א' : ובילא ג' ב' רבינא בריה דר' עולא :
(ר' בנאי אחוה דר' חייא בר אבא ע"ל רבנאי : (ר' בניי בש"ר
הונא מ' שמואל פי"ד . ומ' רות דמ"א ג' וקהלת דק"ג ג' ר' בנייה
ור' חונה : ר' חיננא בר יכטה בשמו : (ר' בניי : ר' יוחנן בשמו
ירושלמי נדרים פ"ו ונזיר פ"ח ולדעתי הוא ר' בנאה הנ"ל רבו של
ר' יוחנן : בנימן הצדיק שהוסיפו לו ך' שנים כ"א ך"א שנים כ"א
ך"ב שנים בעבור צדקה שהחיה אשה וז' בניה פ"ק דב"ב (די"א א')
ונראה שהיה בזמן התנאים : (קבורתו בעיר רומי עיי' ר' יוסי
בן קסמא : ר' בנימן בר יפת תלמיד ר' יוחנן ולא דייק דברי ר'
יוחנן כמו ר' חייא בר אבא (ע"ש) (ברכות ל"ח ב' כי סליק ר'
זירא אשכחיה דאמר משמיה דר' יוחנן : פ' במה בהמה דנ"ג א' :
אמר שאל ר' יוסי אולי צ"ל אסי לר' יוחנן : בצידן ואמרי לה שאל
ר' שמעון בן יעקב דמן צור את ר' יוחנן ואנא שמעית : פ' א"ע
דל"ג א' (ע"ש : אר' אלעא פא"ט כ"ב ב' : אר' אלעזר יומא
כ"ט א' : סנהדרין פק"ד ז' : מגילה ט"ז ב' הרבה דרשות :
שבועות י"ח ב' : היה דן עם ר' בא לפני ר' יצחק ירושלמי סנהדרין
פ"ק : בש"ר יונתן : אר' בנימן אר' אלעזר תענית כ"ט אולי
הוא בר יפת שאמר הרבה פעמים בש"ר אלעזר : קבורתו בכפר
מירון עיי' רשב"י : ר' בנימן בר גידל אר' יוחנן (חולין קכ"ה
א' : ור' אחא יתבי ואקפד ר' אחא עליו ירושלמי רפ"ק דיבמות :
בנימן רעיא כרוך ריפתא וברך בריך רחמנא מרי דהאי פיתא ואמר
רבא (צ"ל רב) יצא (והקשה והאמר רב כל ברכה שאין בה הזכרת
שם כו' כילד מברכין ד"מ ע"ב : ר' בנימן בר חייא אביו של אבא
ברב בנימן : אר' בנימן אר' חסדא אמר מר עוקבא (ע"ל מנימן :
(ע"ש) : ר' בנימן בר לוי אר' אבין בשמו (הוריות ירושלמי
פ"א : רב הונא בשמו בפ' כשא דר"כ סע"ד ברבה : ומ"ר מגילה
קכ"א א' : ועכין ההוא הזית כ"ח ג' : בש"ר יהושע בר בנימן
בר לוי : ובפ' כו קע"ד ד' אר' יוסי בש"ר בנימן בר לוי : ע"כ
בש"ר יהושע ב"ר ט"ם : ודקפ"ו א' אר' יוחנן בשמו : אר' יצחק
ור' אימי יתבי ירושלמי כהה : אולי זבדי אחיו : (בנימן גנוביא

(בוני ר' יהודה בנו · בונים · ע"ל בן · ר' בורקי קומי ר' מנא (ירושלמי קדושין פ' האומר היתיב קומי ר' מנא · ר' יצחק בן אלעזר היה קורא לר' בורקי ולר' יהושע בר' טימא עדה קדושה מ' קהלת דק"ז ב' וירושלמי פ' כל הצלמים (ע"ש) · בש"ר יוחנן ירושלמי ספ"ה דיומא · בטי בן טאבי כתב יוחסין לא הבאתי לכאן (ר"ל כי לא היה הכס) אלא לפרש מי הוא (עיי' פ' אין מעמידין דל"ט) לרש"י משמע שהוא יהודי · ולתו' עבד כנעני סוף ע"ז (דע"ו ב') וע"ש המעשה עם (מר) ר' יהודה לפני שבור מלכא ובפ' י' יוחסין (ד"ע) מגסות רוח לא נטל גט חירות (דמ"ג ד') · (בטיה עיי' בן · (בעיטיי ירד לפני התיבה ונשתתק אצל אוכנים ושאלו לר' אבין ירושלמי פ' א"ע ד"ע ג' ותו' ברכות ל"ד א' הביאו שאלו לר' בון · בטנים בריה דאבא שאול בן ביטנים (ע"ש) אמר לר' שמעון בן רבינו הקדוש (שאלה פתח לר"ש נדרים פ"ג ד"ג דע"א · (בטריס בן יטסס ירושלמי כירה ד"ו א' · (בן ביביי על הפקיע רפ"ה דשקלים ויומא ד"ג א' · ובס' לחם שמים שם גורס בובא ב' א' בלרי ב' ב' בקמץ וכ"ה בס' עזרא · (רב ביבא בריה דר' אבא רבה פ' ויקרא פ"ג דקס"ח א' ופ' אמור דקל"ט רע"ג רב ביבי ב"א ועניו ההוא ירושלמי פ"ב דתענית דס"ה רע"ד ר' ביבי אבא בש"ר יוחנן · ושם ברכות פ' אלו דברים ובקדושין פ"א דכ"ת ד' · ר' ביבין בש"ר יוחנן (ונראה כי זה ר' ביבי בר אבין דלקמן שאמר בש"ר יוחנן · רב ביבי בריה דר' אמי בב"ר (פק"ו דכ"ע ד' · (רב ביבי בר ביזנא בשם"ק בהג"ה בהקדמות זרעים לרמב"ם דל"א רע"א כהרבלאי מתנו רב ביבי בר ביזנא (ע"ש) · רב ביבי בר אבין א"ר יוחנן · א"ר זעירא זכה בה רב ביבי בשמעתיה דחכלא והוא (ע"ל כוולא הגי' כשתנה) יתביה קמיה דר' יוחנן כי אמר להא שמעתא וקדס איהו ואמרה (ובנידה דכ"ה ב' הגי' בר אביי) כתב יוחסין כוסחא אמיתית בר אבין לא בר אביי (והדין עמו כי אביי אביו של רב ביבי היה זמן רב אחר רבי יוחנן וק"ל ובשם"ת ל"ת) · ואמר רב ביבי בר אבין א"ר עמרם א"ר יצחק א"ר יוחנן והם כולם בזמן רבי יוחנן (ל"מ) ואולי צ"ל רב אידי ב"א כי רב עמרם היה בזמן אביי ורבא וזה רב ביבי שהיה בא"י כשעלה רבי זירא לפניו · רב ביבי אמר לרבי (וצ"ע) ולר' אסי במערבא וא"ל ר' זירא חיי דמר דאכלא ורב אסי ור' חייא בר אבא · ומ' מגילה קכ"א א' בר אבינא · רב ביבי (כי אתא רב דימי אמר) שבתא דרב ביבי הוי (הגיע יומו לשמש על תלמידים רש"י) ואקלעו ר' אמי ור' אסי פ' כלל גדול (דע"ד סע"א הגי' שלפניכו רב ביבי סתם לא בר אבין · ירושלמי ר' מנחמא בש"ר ביבי בעא מר' נחמן ב"מ ד"ג ב' · א"ר נחמן רב ביבי דשתי שכרא בעיין בנתיה טפלא (שבת פ' המוציא ד"פ ואלו עוברין דמ"ג. מ"ק פ"ק ד"ט · רב ביבי תני קמיה דר' נחמן (הומר בקודש ד"ב ב' נדרים פ"ד ל"ה ב' · פח"ה ל"ו ב' נידה מ"ה א' יבמות ק' ב') · (א"ר יוסף תני ר' כו' א"ל רב ביבי לא תלותו ליה מה דתני בשם ר' אנא אמרת נהליה ומשמיה דרב אדא בר אהבה פ' הדר דע"ה ב' · בסוף קדושין (פ"א א') רב ביבי אכל עם רב יוסף בעליה וירד רב יוסף ואשתו ואמר רב יוסף שיסורו הסולם שלא יתייחד רב ביבי עם אשתו אעפ"י שבעלה בעיר אפילו בבית דשאכי רב ביבי דשושביניתיה היא ורגילה בו · והסמ"ג (מל"ת קכ"ו הביא זה ברגילין בבית שיש לשמור) ותמה שלא הביאו המחברים דין זה אפילו בבית כ"א בעיר לבד (עש"ע א"ע סך"ב) · יתיב רב פפא אחוריה דרב ביבי קמיה רב המנונא · ויתיב ואמר מ"ט דר"ש קסבר כו' אמר להו ר"פ היינו כו' אתיכו עליה כו' אר"פ אפילו כו' · (נידה ד"ז א' · רב ביבי אושפיזכניה דרב אדא בר אהבה הוה גיורא מיכלי הוא ורב ביבי בעכין שררות הלבור והגר אמו מישראל אתו לקמיה דרב יוסף אמר רב ביבי דגברא רבה הוא לעיין במילי דשמיא · והגר במילי דמתא פרש"י בגבוי צדקה והלוקחם וסדר הפטורה ותרגום הוא מילי דשמיא ומילי דמתא שאר צרכי לבור להוחה ולדלתות ומעיכות · (בש"ק דל"ג ב' כתב ז"ל רב ביבי הגר ואמו ישראלית היה חולק עם רב אדא בר אהבה על עכין שררות הלבור אתו לקמיה דרב יוסף ופסק רב אדא דגברא רבה הוא לעיין כו' והגר במילי כו' · ראה איך כשתבש בשמועה זו והוא גמרא פ' י' יוחסין דע"ה ב' · אושפיזכניה (פרש"י בעל הבית) דרב אדא בר אהבה ה"ל הכך בילים מי"ע לשבת אתא קמיה כו' ביצה ד"ד א' · (ביבי רב אחא בר ביבי · רב חונא ב"ב · ר' חנא · או חנינא · או חנניה בר ביבי · ר' יוסי ב"ב · רב ביבי סתם ונראין קצת כי סתם ר' ביבי הוא בר אבין · אלא שרב ביבי בר אבין היה בזמן ר' יוחנן ורב ביבי סתם בזמן אביי · בש"ר אבא ברב הונא שקלים פ"א · א"ר אלעזר פסחים פ"ו דע"ב ב' ·

זבחים ע' ב' · מ"ש פ"ב ופ"ה · ור' אינו ור' הונא בש"ר יצחק בר מריון : ור' אמי ע"ל א"ר אסי שבועות ו' ב' · מכות י"ט ב' שבת י"ד א' · אמר רב אסי ודע"ד סע"א · יתיב קומי רבי יסא ירושלמי תענית ספ"ב · ור' דימי ע"ל · ר' זירא א"ל פסחים ע"ג ב' · קומי זעירא מ"ש פ"ה · ור' חזקיה · בש"ר חנה ירושלמי ברכות בש"ר חנינא כלאים פ"ד וריש שביעית · ר' טרייא · אמר רב יהודה עירובין ד"ג א' · אריב"ל פ' הרואה דס"ג ב' · א"ר יוחנן פ' הכונס ס"א סע"א · א"ר יוסי מכות ד"א ב' : א"ל רבי יצחק בר ניסנא · ר' יצחק ריש גלותא בר אחתיה · ר' כהן בר אבין בשמו · בעא מר' נחמן ע"ל · בש"ר ראובן ירושלמי פ"ק דסנהדרין ומ' שמואל פ' ד"ג ומ' רות דמ"ב ד' · אר"ל מחלוקות בתיעה כו' ור' ירמיה אר"ל במחלוקות בזו כו' · מכות י"ז א' ירושלמי נידה פ"ג · רב ביבי בריה דרב משרשיא בריה דרב ביבי ואמרי לה רבי אבהו בריה דרב ביבי פ"ק דעירובין (ל"מ ע"ל רב אבא אבוה דרב בריה דרב משרשיא · רב ביבי בר אשי · נ"א א"ר ביבי א"ר אשי · רב ביבי בר דלא א"ר שמעון חסידא · נ"א רבי ביבי בר גולא (ובירושלמי פ' אלו מציאות בדף ח' ג' גוזלן) בסוף ב"ק (דקי"ג ב' בר גידל · ר' ביבי מרגניא מ' איכה ס"ו ג' ובדס"ת רע"ד סנגוריא אולי ט"ס ע"ל ר' אבא סנגוריא : רב ביבי בן אביי בפי' ר"ת פ' א"ל הממונה נקוד בצירי וחיריק ובערוך בצירי וקמץ · והוא כהן מזרע עלי וקרא אותו רב פפא (וכ"ה בערוך : אבל נ"ל פפי) ממולאי ביבמות דע"ה סע"ב · וכתובות פ"ה א' עירובין כ"ה ב' · וב"מ פ' המקבל דק"ט א' א"ל רב פפי משום דאתית ממולאי אמרית מילי מולייתא · ובפי"כ דקל"ז וקכ"א א' א"ל רב הונא ברב יהושע משום דאתיתו ממולאי פרשב"ם שם מקומו וגידף אותו עכ"ל · (בפ' מי שהוליאו כ"א ב' מעשה באכשי בית ממל · ובערוך ע' ממלא שם מקום כדאי' בב"ר פכ"ע ר"מ אזל לממלא ראה אותן שחורי ראש כו' אמר ליה שמא מעלי אתם) (ותמוה הוא דהא רב פפי קראו מר כרש"י רבי חולין מ"ג ב' איך גידף אותו לרש"י בעירובין מקוטעים ובפ' המקבל כמו גבשושית קשים ועיי' תו' יבמות וכתובות ברש"י כמה פירושי' עכ"כ כפי' הגאון בערוך ע' מל השביעי זה כאמר על אדם גדול מפני שהוא מדבר גדולות ועיי' של"ה ובית יהודה) ומהררמ"ע כתב שהוא מוסר ע"פ משחז"ל בזבח ומנחה אין מתכפר אבל מתכפר בד"ת לכן ראוי לדקדק ביותר כדי לתקן קלקול · בעי לאשלומינהו לכולהו פרשייתא במעלי יומא דכפורים פ"ק דברכות ד"ח ב' עיי' ערוך ע' כל · וביקש לראות שדים וניזק והתפללו עליו ונתרפא פ"ק דברכות ד"ו א' · והוי שכיח גבי מלאך המות וסיפר לו מ"ה שהיה לפניו זמן גדול שאלה שלוקיה אייתי ליה מרים מגדלא שעיר נשא (הוא אמו של פנוני בבית ב' היתה תו' אומרים מגדליא נשיא אקרת היתה תו' פ' הבונה דק"ד ב' ע"ל פפוס בן יהודה) אייתי מרים מגדלא דרדקי חגיגה ד"ד ב' · ובעי' ר' דומי בר אביי ע"ש : בעא רב ביבי ב"א כו' אמר רב כתנא לאו היינו דרמי בר חמא אמר רב ביבי ב"א וכי מאחר אתאי וכנאי כל גגות ד"ל א' · רב אחא בר איקא בשמו · רב אחא בר רבא בשמו · אמר לרב הונא בר' יהושע סנהדרין ס"ו ב' וע"ל אימיה דרב זוטרי בר טובי' אתי' לקמיה תנא ליה רב חייא ברב מדיפתא : רב כהנא ע"ל · אמר לר' נחמן בר יצחק ברכות ו' ב' א"ל רבה בר עולא רבי · (רב ביבי בר אחא ע"ל ר' אבא ב"א · (רב ביבי בר כהנא ע"ל ר' אבין ב"כ · (ביה ר' פ' ע"ל אות ד' בדביה · (בי רב · אמרי בי רב הוא רב המנונא (בידרי רב שמואל בנו · (ר' ביזנא בר זבדא א"ר עקיבא א"ר פנדא א"ר נחום א"ר בירים משום זקן א' ומנו ר' בנאה פ' הרואה דע"ה סע"ב · וביוחסין כתב א"ר ביתא בר ביזנא א"ר עוקבא א"ר פדנא א"ר תנחום א"ר בירים משום זקן א' ומנו ר' מנאה ורבי מנאה משום זקן א' ומנו ר' נהוראי בפ' הרואה נ"א ר' ביזנא בר זבדא א"ר עקיבא א"ר פדנא עכ"ל · ע"ל ר' בירים · (ביזנא ר' אבא בר ביזנא · ביבי ב"ב · ביתא ב"ב · הונא ב"ב · ר' חנא ב"ב · רב יהודה ב"ב · מרי ב"ב · בילא אביו של אביי נ"א ביילא בכף (ע"ש · (בינא רבא בר בינא · ר' שמואל בר בינא : (רב ביני · ר' חזקיה אמר משמו ירושלמי ע"ז פ"ג · ר' ביסא נ"א ביסנא והוא אבוה דר' חמא זקנו של ר' אושעיא רבה (ע"ש) והוא מב"ד של רבי עם רבי ישמעאל בר' יוסי שאלו הלכה א' לשלשתן והכריע כנן בנו וקרו עלייהו החוט המשולש (בפ' ח"ה כ"ט א' · (ר' ביסנא בש"ר אחא מ"ר פ' ראה דרכ"ד ג' ירושלמי פ"ג דיבמות · בש"ר חייא תנחומא שמיני · רב חנן בר אבא בשם רב ירושלמי ע"ז פ"ק · בשם ריב"ל ירושלמי פ' האשה שהלך · בש"ר יוסי בר

תנינא

אלף אם תאמר שבת רמי ב"ח היתה קטנה מאד במיתות אביה אלא
שראתה אמה בת רב חסדא הנהגתה שמסתמא כהגה אמה מה שראתה
מבעלה אביה רמי ב"ח ס"ם תהיה כשכשאת לרב אשי יותר מ"מ
שנים וכ"ע · מסר עבדו מנימין לרבינא ולרב אחא בר רבא לטובלו
שלא יקנה עצמו בג"ח פ' השולח דמ"ו א' · בפ' דיני ממונות :
נקרא רבנא אשי · סימא בעצמו את עיניו עיי' רב יוסף : רפרם
אכפיה שישלם שט"ח שטרף בילדותו (ע"ש · רב כהנא הכהן היה
רבו ע"ש הרבה ממנו · מורגל בחז"ל לומר הא דרב אשי בדותא
היא פסחים י"א א' · יבמות ך"א א' · זבחים ק' ב' · מנחות
ס"ח א' כ"ה ב' וב"פ א"נ רע"א עיי' ערוך ע' בד · בנדה ד"ו א'
רב אסי (צ"ל אשי וכ"ה באשר"י) הוי עלב דלא הניח ע"ת א"ל
רבינא אמאי עליב מר א"ל רב מרדכי לרבינא כו' · רב אשי ורבינא
כתב במנות מ"ח ר"י ט"ע דהלכה כרבינא (והרא"ש פ"ק דקדושין
דכ"ח ב' ובה"ג פסק כרבינא ע"ת חוץ הסכי סע"ח · וכתב ב"ת
חו"י וכ"ל דאוירא דא"י אהכי לרבינא) ור"י כתב כרב אשי ובה"ע
דרבינא תלמיד חבר לרב אשי עיי' מגילה כ"ז ב' · וספ"ק דמ"ק ·
עיי' מנחות מ"ב א') : תו' פ"ק דשבת ד"ט ב' כרב אשי דהוא
בתראה לגבי רב אחא בר יעקב · וברא"ש ותו' פ"ק דמליקה הלכה
כרב אשי כנגד מר זוטרא · עיי' ב"מ ע"ז א' · ומ"ק ב' הלכה כרב
אשי דבתראה וגדול בחכמה ומנין : אשי עולא בר אשי כ"מ :
רב אשי בר נתן ע"ל יוסי ב"כ : אשיאן היה שונה בבית ר' אמי
ובעא מיניה ברכות י"ד א' : ר' יצחק בנו : (ר' חשיאן בש"ר
יונה ספ"ק דתרומות : ר' בון בר כהנא מקשי ירושלמי הוריות
פ"ב : ר' בא ר' חייא בש"ר יוחנן שם שביעית פ"ק : חשיאן בר
כדבך תתני דרב ייבא (ע"ש) משמיה דרב (ל"מ (ר' זעירא בשמו
ירושלמי מגילה פ"א דע"א ג' : אשיין בר נידבה משמיה דרב יהודה
מנחות כ"ט א' : (אשיין נגרא בש"ר יוחנן ירושלמי ע"ז רפ"ג :
(ר' אשיין בר יקים שאל לר' יסא ירושלמי יבמות פי"א : (חשיין
ר' יוסי בנו : (אשתיתא רב יהודה בר אשתיתא שם חדס פ' מי
שהוציאוהו דכ"ב סע"א וערוך : ובאלפי ס"פ הכ"ל ר' יהודה איש
ברתותא (ע"ל ר' אלעזר בן יהודה איש כפר ברתותא : דע כי
יש רב אישי קדמון בזמן רב ויש רב אשי האחרון ותשכיל לפי הדורות
מי תלמידו או רבו וכ"מ שכתבתי רא"ק ר"ל רב אשי קדמון רא"א
ר"ל רב אשי אחרון : א"ל ר' אבא וכ"ע כי ג' ר' אבא היו ע"ש :
איתיב ליה ר' אבהו נ"ע כי ב' היו : בר אביו ובר קיפק בזמן
רא"א : אדא כוותי דרב אשי מסתבר רא"ק : אדא בר אבו נפני
רא"א : רב אדא בר רבא א"ל רא"א : ר' אדא סבא קמי רא"א :
א"ל רב אחא בר אחא : א"ל רב אחא מפרזקי : רב אחא : רב
אחא ברב אוירא בשמו רא"ק : א"ל רב אחא בר אויא רא"ק :
רב אחא סבא רא"ק : א"ל רב אחא בר אבא רא"ק : רב אחא
מהוצל קמי רא"א : א"ל רב אחא בר' איקא : רב אחא ברב אשי :
א"ל רב אחא בר אדא רא"ק : שלח לרב אחא בר רבינא י"ז זוזי
לפדיון הבן רא"א : א"ל רב אחא בר חייא : א"ל רב אחא ברב
יוסף רא"א · בר אינו בזמנו · ור' איקא בר חנינא · רב איתי
בימיו · ר' אמי בר אבא בשמו · בעא מאמימר וקראו מר רא"א ·
אל רב אסי רא"ק · רב אשי מאוירא בזמנו · א"ל רב בנהו
(ל"מ · א"ל רב בודיא · רב ביבי בשמו : גביה מבי כתיל קמיה ·
ר' גביהא מארגיזא · א"ל רב גמדא · א"ל הונא בר חיון ·
הונא מר לפניו · א"ל הונא בר אויא ונראה לו בחלום · קמיה רב
הונא ור"ה בעא מיני' רא"ק · א"ל מר הונא בר' נחמן : בני רב
הונא בר אבין לקמיה · רב הונא בר מר זוטרא בזמנו · א"ל ר'
הונא בר רבא : הונא מר בר רבא מפרזקי' א"ל · אמר לרב
הושעיא (נ"א יהושע) ברב אידי · הלל חבירו · כלתו של רב
זביד מנהרדע' באה לפניו · א"ל רב זבידא · רב זוטי בזמנו ·
מר זוטרא חבירו · מר זוטרא בר ריסבא בזמנו · מר זוטרא בר
מרי בר איסור · א"ל רב חביבא מחוזנאה · ר' חייא בר אבא
רא"ק · א"ל ר' חנילאה מחוזנאה · ר' חנינא בשמו רא"ק ·
חנינא בר ביבי בר אביי בזמנו · ר' חנין · רב חנן בר רבא א"ל
רא"ק · א"ל רב חנן : ר' חננא בר כהנא בשמו רא"ק : רב יהודה
בשמו רא"ק ע"ל : בשם ריב"ל ע"ל : אר' יוחנן זבחים י"א ב'
משילין ל"ז ב' : ר' יוסי בר אבין הלך ללמוד אצלו : א"ל רב יימר ·
בש"ר ינאי בר ישמעאל : ר' יצחק בר משרשיא בזמנו : א"ל ר'
ירמיה זבחים ט"ו ב' : רא"ק וכ"ע : אקלע לבי רב כהנא רא"ק :
רב כהנא הכהן רבו ע"ל : אר' מניומי בר נחומי : מנימין עבדיה :
רב מארי בר פנחס ברב חסדא אתא לקמי' רב אשי : אמר לרב
מרי : מרי בר איסור גיורא : מרי בר איסק בזמנו : א"ל מר
ינוקא ומר קשישא : א"ל מר בר אמימר : אמר למר ברב יוסף
רא"א : א"ל מר קשישא בריה דרבא : מר ברי' דרב אשי או
מרי : ר' מרדכי תלמידו וכ"ע : קמיה רב מתנא אמר שמעתת'
רא"ק : אמר שמעתת' קמי' רב נחמן (בר יצחק כ"כ תו') מנחות
ך"ב א' רא"א וכ"ע : ר' נחמיה ר"ג בעא מיני' : א"ל רב נתן
בר מר זוטרא : ר' סימא ברב אידי לרב אשי : רב סמא ברב
משרשיא : א"ל רב סמא ברב אשי : רב עוירא בשמו : אמר
עולא רא"ק : א"ל רב עוקבן ממישן רא"ק : אמר לרב פנחס בר
אמי : רב פפי רבו : רב פפא א"ל ע"ז מ' א' רא"א : בר קיפק
תלמידו : אמר רב רא"ק : משמיה דרבא חולין י"ו ב' רא"א :
אמר רבא לרב אשי כתובות פ' אחרון קי"א א' ט"ס ובע"י אמר
רבינא לרב אשי : רבא מברכיש לרב אשי : אקלע לבי רבא בר
חיננא : רבה אמר רב אשי חולין ע"ו א' רא"ק : ואמר לרבה
האמר עולא מעילה ג' ב' ב"ק קי"ד ב' רא"ק : א"ל רבה מפרזקי :
רבה בר מארי לפניו : רבה ברב הונא אר' אשי רא"ק : א"ל רבה
זוטי : אמר רבי גיטין ל"ט סע"ב רא"ק : רבון דבירש ריפא בתו :
א"ל רבין בר חיננא : רבינא תלמיד חבר רא"א : רבינא זוטי
לפניו : רפרם קמיה : אר' שבתאי רא"ק : א"ל ר' שילא משלניא :
אמר שמעתיה קמי' רב שימי : א"ל רב שמן : אמר ר"ל בכורות
ד"ה סע"א רא"ק · רב ששת מקרטיזא אקלע לגביה · אשיאן
כו' ע"ל · אשתיתא ע"ל · (אתו רב סמא בנו :

אות בית

ר' בא הוא ר' אבא וכן דרך הירושלמי להשמיט אלף · באדן כתב
יוחסין ערך אמר באדן שם אכס · וכתב שנית בדן שם אכס ·
ואין חייב בכפל ולא מלאתי בערוך ולא בש"ס זכרו · באלי אר'
חייא בר אבא (אר' יוחנן כו' א"ל ר' חייא לבאלי אסברא לך כי
קאמר ר' יוחנן תענית פ"ב די"ח סע"א) אמר לי אבימי כוותאי
משמיה דרב · פ"ב דתענית כרש"י שם אכס : (אמר אבימי
כוותאה · אמר באלי אר' יעקב בריה דבת שמואל ברכות כ"ה
סע"ב · בבא בן בוטא בפ' הנזקין (בגיטין דנ"ז א') זיכה אשה
א' שאמרו שזיכתה נאמר כי זרע אינו סולד ודוחה מן האור (כככם
ונבלע בבגד ואינו מגליד) לובן ביצה סולד מן האור (מתייבש
ומגליד) כך קיבל מרבו שמאי הזקן · והיה חכם גדול וזקן · ו
ובפ"ק דב"ב ד"ג הורדוס הרג לכולהו רבנן ושייר לבבא בן בוטא
למיסב עצה מיניה ונקרינהו לעיניה ולבסוף התחרט ושאל ממנו
מאי תקנת ואמר את כבית אורו של עולם הם רבנן יעסק באורו
ש"ע ויבנה בה"מ שהוא אור העולם לכפרתו · בסוף כריתות דכ"ה
א' במשנה ג') בכל יום היה מנדב אשם תלוי חוץ מיום א' אחר
י"כ וזה נקרא אשם חסידים · ובכריתות שם נשבע המעון הזה
פי' נשבע במקדש (ע"ל זכריה בן הקצב) · ובנדרים ס"פ ר"א
(דס"ו) שהי' דיין ועניו ועושה שלום בין איש לאשתו (ההוא בר
בבל נסב אשה מא"י ואמר לה שתבשל ליה תרין טלופחין ר"ל דבר
מועט והבינה כפשוטא ורתח עלוה · ותו אמר לי אייתי לי ב'
בוציני (ר"ל אבטיחים) ואייתית ליה ב' נרות (תרגום בוצינא)
וכעס בעלה עליה ואמר לה תבר יתהון על בבא (ר"ל אדשא) והיא
סברא שאמר לה בעלה שתתבר על בבא בן בוטא והוי יתיב בבא בן
בוטא ודאין תברת יתהון על רישיה אמר לה מה דא עבדית אמרה
כך ציווני בעלי אמר לה בתי את עשית רצון בעלך המקום יוציא
ממך שני בנים כבבא ב"ב עכ"ל · כתב ג"כ שהיה נילוץ ר' מאיר
דאי' במ"ר פ' שופטים איש ליצן על שאשתו היתה שומעת דרשת
ר"מ צוה לה שתלך ותרוק בפניו והוא האיש דבבא ב"ב והיא האשה
ור"מ עשה כמו בבא ב"ב והאיש והאשה הזאת הם קרח ואשתו ליצנים
היו על משה ואהרן) ולעפ"י שהיה מתלמידי שמאי (ככ"ל) בסמיכה
עשה כב"ה בפ"ב דביצה (ד"ך סע"א : הביא ג' אלפים צאן והעמידן
בהר הבית מי שירצה יביא עולות ויסמוך שידע שהלכה כב"ה ירושלמי
שם דס"א ג' וחגיגה דע"ח א' : בבא הוא יותם ותיקונו עק"א
ג"א תשכ"א · (בבא ר' יהודה בנו · ר' בנהו אמר לרב אשי ספ"ב
דיבמות (ל"מ · רב בבי בש"ר חייא רבה · בג בג ע"ל בן בג בג
בזמן בן הא הא · (בהא (שם אכס) אר' יוחנן · וא"ל רבי
אבא · והיה בא"י ובבבל תמורה כ"ט א' ע"ל בתא · רב בודיא
אמר לרב אשי פ' לולב וערבה (ל"מ שם כ"א בגיטין פ' השולח
דמ"ה רע"ב) · ר' אבא בר כהנא אמר משמו ויקרא רבה (ע"ל
אידי בר גרשון ועיירא · (בוזי ר' קמא בנו · (בוטא · בנו
בבא · (בוטא · בנו לוי · (בוכרי · עיי' ב"ן · ר' בון בירושלמי
הוא רבין או אבין ר' יהודה בנו ע"כ העתקי לעיל אות א' אבין ·

וכתובות פ' האשה דק"ג · ובפ' במה אשה כ"ט ב' רש"י כתב שהיה גדול ממנו שני שנים וכ"ל ומחלה ועיי' ירושלמי פ"ד דתענית דס"ח א' · ועיי' ח"א ג"א תתק"ף ותתק"ך) וא"ל ר' שיכתוב איגרת לאנטוכינוס וקרעו ר' ב"ר פ"ד · ר' הושעיא אמר בשמו · רשב"ל ותלמידי ר' חנינא שאלו ממנו : ע"ל לוי · ועיי' ר"ל · ורבי חנינא · חביריו בניו של רבי ר"ג ור"ש · ור' אושעי' ב"ח ור"א הקפר · ובס"ק ל"ג ב' כתב חביריו בני ר' הקדוש והס ר' אושעי' ור"ג ור"ש טעה ע"ל ברבי ותראה מהיכן יצא לו הטעות ·

(אפיקשינן · כחומא בכו · (אפקולום תוספתא חולין דפ"ח העוף לא עולה ולא נאכל אר"י זה מקולי ב"ש כו' · ראב"ל אומר העוף עולה עם גבינה על השלחן אפיקולום אומר אין נאכל אחרים אומרים משמו אף נאכל במד"א בשלחן שהוא של מאכל אבל בשלחן שאינו של מאכל נותן אדם חתיכה בצד זה וגבינה בצד זה רשב"א אף שלחן של מאכל עכ"ל ובחולין דק"ד ב' תני אגרא חמוה דרבי אבא עוף וגבינה נאכלין כו' · באפקולם פי' ר"ן מעלית · ובתוספתא כי אפקולם שם חכם · אפרים ספרא תלמיד ריש לקיש אומר בשם ר"ל סוף ב"מ (דקי"ח א') פי' ר' ברוך מ"ש שבור מלכא אפריון כמעי לר"ל (שם) הוא לגבאי שלא הודה לו ומפני ששמו אפרים אמר תנו אפר שלו לר"ל כדאמר רב לקרנא תיפק ליה קרנא בעיניו · וי"א לשון חן בלשון פרס כתב בהג"ה ביוחסין כי אפריון אומרים בלשון פרס על מי שאומר דבר נאה ומתקבל ע"כ (כתב הערוך מלשון בן פורת כלומר יפרה וירבה חכמים ונבונים כמותו · וערוך כתב לשון חזק בלשון פרסי יישר כחו ויישר חילו · אפרים מקשאה תנא דברייתא תלמיד ר' מאיר (משמיה דר"מ ב"מ דפ"ז א' וס"פ אד"מ ל"ט ב' ובב"ר פ' פ"ה דל"ז ב' בפ' וישב פי' מ"כ מקשה קושיות ד"א שומר קשואים וידי משה פי' שם בפ' וירא דכ"ג ד' מוכר קשואים · (בן ארזא על הצלצל פ"ה דשקלים וסוף תמיד דל"ג ושם פ"ג בן אריה ט"ס · (ארזא ר' יוחנן בכו · (אריוך הוא שמואל (ע"ש · (ר' ארמניא הורה לו ר' חנא ע"ש) ירו' מגלחין פ"ב דע"ג · ארסטון עיי' נתאי איש תקוע · רב אשי הקדמון בזמן רב (אר' חייא בר אבא ג"ד סח לי רב אשי משמיה דריב"ל שבת דע"ה ב' · אמר רב יהודה אמר רב אשי נדרים כ"א ב' · אמר רב סוטה פ"ה ד"ל ע"א · א"ל ר' חנינא אתם לצפונה דא"י ושבין דבבל מצפון לא"י · פ' לא יחפור דכ"ה ב' ור"א אמר בשמו גיטין ל"ט סע"ב · אמר רבי (שם) אמר ר' שבתאי (ע"ש) · רב הונא בעי מרב אשי שבת ד"ם ע"ב רב אשי קמיה דרב הונא פ' כירה דל"ז סע"ב ב"ק קי"ד רע"א יתיב ר"ה לרב אשי ע"ז כ"ד ד"ם סע"ב · אשי הקדמון בכו ר' חייא תלמיד רב · (רב חסדא בשם אשי ירו' שבת פ"ק ד"ג סע"ג · (אשי · הונא בר אשי · חייא ב"א · חמא ב"א · חנין ב"א · ר' חסדא ב"א · רב יהודה ב"א · יצחק ב"א · עולא ב"א · שימי ב"א · רב אשי מאוריא כ"א אוריא פרש"י מקום (אר' זירא) שבועות פ"ג (דכ"ד סע"ב) בזמן רבינא ורב אשי (כנראה שם) · רב אשי בר אבין אר' יהודה כ"א בר אידי בר אבין (אמר רב נחמן בר ברוך אר' אשי בן אבין אמר רב יהודה שבת דס"ו ב' ע"ל אדא מרי · רב אשי ברב אידי (עיי' שישי · רב אשי מהוצל · והוצל מבבל · והתקין שם כלי לנטילה ורב הונא אמר לר' אבין בר אבין ר' אשי מהוצל קאי כוותיך (ע"ל ר' אחא מהוצל · (בספ"ב דקדושין דכ"ח רע"ב בעא ר' חייא בר אבין מרב הונא כו' א"ל הכי קאמינא לך רב אשי דהוצל קאי כוותך · רב אשי בר אבא אר' יוחנן (נ"מ ע"ל ר' אמי ·

רב אשי ראש ישיבה בסורא שהיא מתא מחסיא כדאי' פ"ק דשבת (די"א) אמר רב אשי הכא עבדי דלא חרבה מתא מחסיא שהגביה הבה"כ יותר מן הבתי') פרש"י ר"י היה שם · כתב מהרי"ע דאי' בריש בתרא ר' אשי חזא תיוהי בבה"כ דמתא מחסיא ועיילי לפורייה כו' ואז כשסתר בה"כ והזר ובנאו הגביהו יותר מהבתים · בפ' הרואה דכ"ז א' הרואה אווז בחלום יצפה לחכמה · אר' אשי אני ראיתי ובאתי עליה וסלקית לגדולה ועייל לאגמא ותלא טבלא ובבהי כבוהי ונעשה ר"י כמו רב פפא · ויוחסין כתב שראה לפת בטרפיהן ונעשה עשיר (נ"מ כי רב ראה זה) ובימיו היה ריוח לישראל והוא חבר התלמוד בבלי כפי דעת ספר מצות (ובתו' ריש חולין ופ"ק דשבת ועיי' רש"י ר"פ השוכר פועלים רב אשי סוף הרואה) ועשה מדורות לתלמוד כדאי' בפ' מי שמת (דקנ"ז ב') אמר רבינא מהדורא קמא דרב אשי פי' הערוך ערך הדר פר"ח כי קבלה בידינו כשמתעסקין בכל שנה ב' חדשים אדר ואלול שהם חדשי הכלה משלימים בשלשים (ביוחסין ט"ס) שנה ועוד חוזרין כמתחלה ורב אשי האריך ימים בישיבה והיה ר"י ס' שנה (וברשב"ם בב"ב הנ"ל שחי ס' שנה ט"ס הוא) והשלים התלמוד ב"פ ובמהדורא קמא כשהגיע לזה הענין פירש לתלמידים ראשון קנה (ובמהדורא שנייה פירש יחלוקו והלכתא יחלוקו כנ"ל) וא"כ מהדורא לשון חזרה (ורמב"ם לזרעים כתב שלא חבר רק לס' מסכתות) חבר בארץ שנער כמו ק' שנה לחבור ירושלמי וצ"ע · עיי' ח"א שבת ד"א נ"ט וד"א קכ"ז שנולד ד"א קי"ג והיה תחלת ישיבתו בן י"ד שנה ונפטר קפ"ז או רמ"ו · בקדא"ג בב"מ פ' הפועלים רב אשי היה קשיש קצת מרבינא ועמ"ש בכללים בהקדמה סתירות דבריו · בפ"י יוחסין דע"ב ב') יום שמת רבא נולד רב אשי והיא נוסחא אמיתית ואעפ"י שכתב רמב"ם שרב אשי קיבל מרבא ולסברתו כמו בשמואל ועלי וזרח השמש ובא השמש קודם שבא שמשו של עלי זרח שמשו של שמואל · ושמואל קיבל מעלי (וכ"כ הראב"ד כגי' גמרא שלנו ושלא קיבל מרבא · והליכות עולם וש"י דל"ד ב' כתבו נראה שהרמב"ם גורס אלא עד שלא שקעה ר"ל עד שלא הספיק רבא לפטור מן העולם · כבר נולד רב אשי והיה למלאות מקומו ולגי' זו נראה הכרח בפ' היה קורא דט"ו א"ל רבינא לרבא ובפא"ע דמ"ו · וכיון דרבינא תלמיד חבר לרב אשי ורבינא ראה את רבא על הסתם רבא ראה גם את רב אשי עכ"ל · עיי' מ"ש בכללים סתירה לזה) בגיטין פ' הנזקין (דל"ט א') ובפ' דיני ממונות (דל"ו א') מימות רבי עד רב אשי לא היה תורה וגדולה במקום א' · ואפילו רב הונא בר נתן שהוא גדול הדור ובתורה (ומרימר ומר זוטרא ביוחסין באגרת רש"ג דקי"ז א') הוי כייף ליה · בסוף מ"ק (דכ"ח א') שבא מ"ה אחריו וביקש ממ"ה שיתן לו זמן ל' יום לחזור תלמודו · דאשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו · ואחר ל' יום בא מ"ה וא"ל שמהכרח למות כי דחקי' רגלי דרב הונא בר נתן ואין מלכות נוגעת בחברתה כמלא נימא · יש נוסחא כי רב אשי לקח בת רמי בר אבא לאשה ואין זה אמת (ע"ש וצ"ע) ובנדה פ"ג דכ"ט ב') אמר רב אשי הא דידן (אשתו רש"י) ברתיה דרמי בר חמא כ"כ ביוחסין בהג"ה ש"ש ושכח שכ"כ יוחסין אות ר' רמי בר חמא חתנו של רב חסדא וחותן של רב אשי והביא גמרא דנדה הנ"ל · ולדעתי צ"ע דהכי אי' בנדה פ' א"ל דף הנ"ל דביתהו דרב אשי כהלא קמחא אגבא דפתורא אמר רב אשי הא דידן ברתיה דרמי בר חמא ורמי ב"ח מרי דעובדא הוה מדקדק במעשיו ואי לא דחזי מבי נשא לא הוה עבדא עכ"ל · והנה אחר דידעה בת רמי ב"ח בהנהגות אביו מסתמא ודרך הסברא היתה גדולה בחיי אביה לא פחות מי' שנים · וקצת ראיה דאי' בירושלמי סנהדרין פ' ד"מ דכ"ד ב' אר"א בר' צדוק תינוק הייתי ורוכב על כתפו של אביו וראיתי בת כהן שזינתה שרפוה בחבילות זמורות אמרו לו תינוק היית ואין עדות לקטן כד המא מלתא דא לא הוה פחות מן י' שנים עכ"ל (ע"ש : ואי' בב"ב די"ג ב' מיום שחרב בה"מ נתנה נבואה לשוטים ולתינוקות דבת רב חסדא יתבי בכנפי דאבוה ויתבי' רבא ורמי בר חמא אמר מאן בעית מינייהו אמרה ליה לתרוייהו ואמר רבא ואנא בתרא עכ"ל : הרי רבא ורמי ב"ח היו בני גילי ובפ' ג' שאכלו מ"ח א' אביי ורבא יתבי קמיה דרבה א"ל רבה למי מברכין אמרי לרחמנא ורחמנא היכי יתיב רבא מחוי לטללא אביי נפוק להוך ואחוי כלפי שמיא א"ל רבה תרוייהו רבנן הויתו והיינו דאמרי איכשי בוצין מקטפיה ידע הרי אביי ורבא היו קטנים ובני גילי (עיי' רבא מש"ש) ואי' ביבמות ל"ד ב' רבא נשא בת רב חסדא אחר מות בעלה רמי ב"ח י' שנים (ע"ש) ובפ' ג' שאכלו מ"ז ב' רמי ב"ח מת בקיצור שנים (ע"ש) בחיי רבא : ובפ' הרואה דנ"ו בר הדיא מפשר חלמין כו' אביי יהיב ליה אגרא אמר ליה אקריכון בניך ובנותיך נתונים לעם אחר א"ל בניך ובנתיך נפישין ואת אמר לקריבי יהיבנא : ואשתך תאמר לקריבה : ואנכפה לך וה"ל כעס אחר רבא לא יהיב ליה : א"ל דביתהו שכיבא ואתו בניה ובנתיה לידי אתתא אחריתא כו' לסוף יהיב ליה אגרא א"ל רבא חזאי אפדנא דאביי נפל וכסיין אבקיה : א"ל אביי שכיב ואתא מתיבתיה קמך אזל רבא בהדיה נפל ספרא מיניה וראה דכתב ביה כל החלומות הולכין אחר הפה אמר רשע בדידך קיימא וצערתן כולי האי כולהו מחילנא לך בר מברתיה דרב חסדא ר"ל אשתו עש"ב : ואי' בר"ה י"ח אביי חי ס' שנים (ע"ש) ורבא מלך אחר אביי י"ד שנים (ע"ש) ויום שמת רבא נולד רב אשי כנ"ל · ורב אשי כשנשא בת רמי ב"ח לא היה פחות מי"ג שנים · א"כ בת רמי ב"ח היתה בת י' קודם מיתות אביה רמי ב"ח וי' שנים אחר זה לקח רבא אמה · הרי היתה בת רמי ב"ח בת כ' ולקחה רבא בחיי אביי והיה לו בנים ממנה עכ"פ היה קודם מיתות אביי וי"ד שנים שמלך רבא וי"ג שנים של רב אשי א"כ היתה בת רמי ב"ח כשנשאה רב אשי עכ"פ יותר מבת כ' שנה · וקשה להאמין שרב אשי בן י"ג שנה ישא זקנה בת חמשים ויותר :

ואף

אסי · בפאד"מ : מגילה ה' ובפ' האיש מקדש ותס רב להא דרב
אסי דמ"ס ב' ור"ת כתב אפ"ה הלכה כרב תו' רב כהנא תבורו תו'
כירה מ"ס ב' · ובירושלמי ספ"ב דברכות ד"ה ג' ר' יסא כד סליק
להכא הלך ובסתפר ורצה ללכת למרחץ פגע בו חד ליצן והכה על
ערפו והמושל היה דן ליסטים א' וא"ל המושל מאן הוא עמך וראה
הלסטים שזה הליצן גתיך א"ל האי דגחיך הוה עמי לקחוהו ודנוהו
והודה שהרג א' ותלו אותו · (נראה כי זה היה רב אסי שהיה
מבבל סליק לא"י כי רב אסי היה בא"י · בפ"ק דקדושין דל"א רב
אסי הוה ליה אימה זקנה אמרה ליה בעינא תכשיטין עבד לה · ·
בעינא גברא · כעיין לך · בעינא גברא דשפירי כוותך · שבקה
ואזל לארעא דישראל שמע דקא אזלא אבתריה אתא לקמיה דרבי
יוחנן א"ל מהו לצאת מא"י לח"ל א"ל אסור · לקראת אמו מהו א"ל
איני יודע רתח פורתא הדר אתא א"ל אסי נתרצית לצאת המקום
יחזירך לשלום כו' אדהכי שמע לארונא דקאתי אמר אי ידעי לא
נפקי כו'. כתב בס' שרה יהושע בירושלמי ברכות פ"ג דכ"ה ג' ז"ל
נראה דהך עובדא דהכא דרב ייסא שאל לר' יוחנן הייני עובדא הכ"ל
דבבבלי רב אסי כמ"ש יוחסין ערך רב אסי רבי אסי הכהן ושמו ר'
ייסא בירושלמי חבירו של ר' אמי ושניהם תלמידי ר' יוחנן ובערך
ייסא כתב ר' ייסא הוא רב אסי בלשון ירושלמי גם הרב ס' הררש"ם
כתב רבי ייסא הוא רב אסי דבבבלי כדאי' בפ' היה קורא בעובדא
דקטרין ליה גוונא דאמר רב אסי ובירושלמי ההוא עובדא ר' ייסא
וכהן היה כדאמרי' פ' הנזקין ר' אמי ורבי אסי בהכי חשיבי וכייפי
לרב והכי משמע בפ' מי שמתו עכ"ל ראה איך מבולבלים בדעתם
כי אמת רב אסי הוא רבי ייסי אבל שיהי' כהן זה אינו כי רב אסי
לא היה כהן אבל רבי אסי היה כהן ור' ייסי הוא רב אסי לא רבי
אסי ודוק כי רב אסי לחוד ורבי אסי לחוד והיה כהן : בע"פ
דקי"ג לא תדור במתא דרישא אכי כלומר שאתה בעצמך תהיה לראש
שמך רב אסי שלא תתבטל מחמת צרכי צבור לא כפירש רשב"ם
דרישא אסי רופא תו' ובפי"כ דקי"א א' ע"ל ר' אמי : היוחסין כתב
רב אסי אקלע לבי רב אסי בהלולי דמר ברב אשי (ע"ש) (עשה לו
מדור בפני עצמו כי סבר שמר ברב אשי הוא רב אשי האחרון וטעה
כי מר הוא בר רב אשי הקדמון · וצ"ל אקלע לבי רב אשי בהלולי
דמר ברב אשי כי כ"ה (כתובות ד"ח א'). · בפ' הכל שוחטין (די"ט
א') אמר רב הונא אמר רב אסי כתבו התו'. היינו רב אסי חבירו
של רב כהנא ולא רבי אסי שהיה קטן מרב הונא (ע"ש ובתו' שבת
כ"ג מ"ה ב' · א"ר הונא אמר רב אסי חולין ד"פ א' פי"כ קכ"ו
רע"א · ובתו' ברכות פ' א"ע דל"ד א' בה"ג פסק כרב אסי דרב
הונא כתלמיד לגבי רב אסי וכ"כ שם הרא"ש · אמר רב כו' ורב
אסי אמר כו' · איתיב רב הונא לרב אסי ואמרי לה חייא בר רב
לרב אסי כו' אמר להו (רב לתלמידו ובנו) לאו אמינא לכו לא תיזלו
בתר איפכא (כתובות פ"ד דמ"ק ב' · כתב הרא"ש פ' י' יוחסין
הלכה כרב אסי שהיה גדול משמואל שלא היה שמואל נכנס לפניו בפ'
מרובה (ד"פ רע"ב) ולא היה זה מפני זקנה דהא שמואל (בימי
רבי היה כדאי' בב"מ דפ"ו שהיה רופא של רבי) זקן מרב כהנא
חבירו ואמרו בירושלמי דרב כהנא היה ילד ונער כשבא לפני רבי
יוחנן (ע"ש) וכ"ש רב אסי שהיה יותר ילד ממנו שבכ"מ מזכיר רב
כהנא לפני ר' אסי עכ"ל. : וב"ק דל"ט רע"א פסק רש"י כשמואל
ע"ש הטעם · רב אסי שאל לר' אבא בר ממל : ס' כריתות וס'
יבון שמועה כתבו דרב אסי היה תלמיד שמואל ועליהם סמך בעל
כנסת יחזקאל ד"ק ע"ב בדין א' וכולם טעו כי לא די שלא היה תלמיד
שמואל אלא היה גדול משמואל · ר' אבא ור' אסי אקלעו לבי ר'
אבא דמן חיפה כו' לאו משום דרב אסי תלמיד ר' יוחנן כירה מ"ה
ב' · ר' אבא בר כהנא ור' אסי משום עולא מ' איכה כ"ז ב' · ר'
אבא בר בנימין בר חייא בזמנו · ר' יסא בש"ר אבדומה דמן חיפה
ירושלמי ברכות ה' ב' · ר' אבהו חבר לרבי אמי ור' אסי יבמות
ס"ה ב' · רב אדא בר אהבה אמר לר' יסא ירושלמי קדושין ס"א
א' · רב אושעיא אמר רב אסי שבת י"ח א' · מעשה בקלעא ·
דרב אושעיה ושאלו לרב אסי : בש"ר הושעיא ירושלמי סוכה פ"א
דכ"ב ב' · רב אחא ברב אויא קמיה רב אסי · רב אחא בר עולא
אמר רב אסי · רב אחא בר עזא א"ר אסי · רב אחא בר חנינא
אמר רבי אסי · ר' אחא סבא · ר' אחי חבירו של רבי אסי ·
ר' אילא בש"ר יסא ועיי' הילא · אמר ר' אסי א"ר אלעזר ·
אמר רב אסי לרב אשי הא תני דבי מנשה בכורות ל"ו א' · וא"ל
הא א"ר אבהו א"ר יוחנן זבחים ו' א' וא"ל סוכה ה' א' · אשיאן
בר יקים שאל לר' יסא : רב ביבי אמר רב אסי : ר' ברכיה אמר
רבנא מ' חזית ד"ך סע"ג מ"כ לשון קנר כמו רב אסי : ר' גמליאל

זוגא שאל לר' יסא · גניבא אמר רב אסי · רב הונא אמר רב אסי
ע"ל : ר' המנונא בש"ר אסי : ר' הלל בר וולס ע"ש : ר' זירא
תלמיד ר' אסי ע"ל : זעירא אמר לר' יסא : ור' חייא ברונא :
ר' חייא בר רב איתוב ליה ע"ל וקרי להו דרדקי · ור' חייא רב
אבא קמי ר' יוחנן ור' אסי ופליגי · ר' הלבו ור' יסא · ור' הלבו
מטיבה · ר' חמא בר אשי ר' יסא בשמו · שאל לר' חמא בר יוסף ·
ר' חנינא בר יוסף ור' אסי שאלו לר' יוחנן · רב אסי א"ר חנינא
מנחות כ' ע"ב · רב חיננא בש"ר אסי תמיד ל"א ב' : א"ר חיננא
סבא א"ר אסי א"ר יוחנן · רב יהודה א"ר אסי שבת ד"ב א' רב
אסי ובאשר"י אשי ט"ס · יבמות ע"ו סע"ב · גיטין ס"ד ב' רבי
אסי : אמר רב אסי אמר רב יהודה פ' המפקיד מ"ג א' · רבי
יהודה בר שילא א"ר אסי ושאלו את ר' יוחנן · רב יהודה בר עולא
בזמן ר' אסי · א"ר אסי א"ר יוחנן ר"ה י"ב ב' יומא פ"ד ב' קדושין
י"ו א' אמר רב אסי א"ר יוחנן תענית ד"ע ב' · אולי צ"ל רבי
אסי · בעא רבי אסי מר' יוחנן נדרים פ"ב ב' · וא' לר' יוחנן
כי אמר לן מר הלכה כעביד מעשה א"ל לא עד אמינא הלכה למעשה
פי"כ דק"ל סע"ב : ר' אסי אריב"ל פ' ג"ה נ"ח א'. ע"ל ר' תנחום ·
ר' יסא בש"ר יב"ל ירושלמי ברכות פ"ג ו' ג' ובבלי כ"ט רע"ב ·
ר' יהושע דרומיא · רב יהושע ברב אידי אקלע לבי רב אסי ·
אמר רב אסי מפי גברא רבה שמיעי לי ומנו רבי יוסי בר' חנינא
ירושלמי די"ב ב' · רב יוסף א"ר אסי א"ר יוחנן · א"ר יעקב א"ר
אסי א"ר מנא ע"ל : ר' יעקב בר אחא בשמו : ר' יעקב בר זבדי
בעא קומיה : א"ר אסי א"ר ינאי נדה י"ב א' : ר' ינאי בש"ר
אסי מ' איכה כ"ז ב' · ר' אסי קמיה ר' יצחק נפחא · רב יצחק
חבירו · ר' ירמיה בעא מר' אסי גיטין פ"ד מ"ד א' · אמר לר'
ירמיה חולין ד"ק א' · רב ירמיה בר אבא אקלע לבי רב אסי ·
לוי בר חייתא : מגבילה קמיה · רב אסי בשם רבי מנשה ע"ל ·
בש"ר מיישא בר ירמיה · בש"ר מנא בר תנחום : רבי מנא
תלמידו · רב משרשיא ברב אמי אמר לרב אסי · ר' נחמן בר
יצחק אמר רב אסי : ור' נחמי' בר עוקבן · רב סמא ברב אסי ·
ר' סימון · רב עמרם שלח ליה רמי בר יחזקאל שיאמר לו מרב
אסי · בש"ר פדייה ירושלמי נזיר פ"ז כ"ח ג' · ר' פנחס · פשפשא
רבא בר נתן ור' אסי · רבא ברבה ברב הונא אמר רב אסי ·
אמר רב אסי לרבה רבי אתה אומר כן ב"ב קכ"ה א' ע"ש בתו' :
רבנ"ח קאים קמיה ר' אסי ור' אמי חולין ד"ו א' · אמר רב אסי
אמר רבה בר ירמיה : א"ר אסי א"ר בכורות כ"ו : רמי בר
יחזקאל ע"ל ר' עמרם · רמי בר אבא חמיו ע"ש אמר רב אסי :
רמי בר חמא אמר רב אסי · ר' שמואל בר בא בעא מר' יסא
ירושלמי נזיר פ"ב כ"ב ב' · ר' אסי בש"ר שמואל בר יצחק והוא
אמר הכי א"ר אסי · רב אסי אר"ל כירה מ"ה סע"ב אולי צ"ל ר'
אסי וכ"ה בפ' במה אשה ס"ג סע"א · בש"ר שבתי · רב ששת אמר
רב אסי · א"ר תנחום א"ר אסי · ר' תנחום בר מרי בש"ר יוסי
ירושלמי ר' ייסא הוא רב אסי : רב אסי הארוך (ע"ל רבי יוסי
הארוך · ר' אסי מנהר בול ור' ירמיה מדיפתא אומר (פ' כסוי
הדם דפ"ז ב' · ר' אסי בר שאול (ע"ל יוסי בן שאול) אמר רבי
ונכנס עשה לו מדור בפני עצמו · ר' אסי בר נתן (ע"ל ר' יוסי
בר נתן · אסי בר הינוי (ע"ל איני · (רב אסי בר חייא ע"ל רבי
אמי ב"ח · (רב אסי דהוצל ע"ל רב אשי · (רב אסי בר' חנינא
בכורות ל"ד ב' · יתיב רב אחא בר עולא קמיה דרב אסי ואמר
משמיה דרב אסי בר חנינא פ"ה ה' דכ"ו א' ופי"כ קכ"ט ב' וקל"ג
א"ב ובירושלמי מגילה פ"א דע"א ג' ר' זעירה בש"ר אימי בר
חיננא אולי א' הוא : (אסי בר שמיי ע"ל איסי · (רב אסי בר
ממל ע"ל הונא בר' אסי · (ר' אסי בר חמא ע"ל ר' יוסף ב"ח ·
(ר' אסי בר מתיא ילקט פנחס דרמ"ז ע"ג אולי ט"ס הוא · (ר'
ייסא בר' שבתי ע"ש · (ר' ייסי בר ברתיה דר' ייסא בש"ר ירמיה
ירושלמי נזיר פ' ג' מינים דכ"ד ד' · (אסי · ר' יוסי בר אסי ·
ר' יעקב ב"א · ר' אבא בר ייסי · רב סמא ברב אסי · (אסיא
רב נתן בר אסיא · אפוטריקי בן דרוסאי (דוסתאי ע"ש) תנא
דברייתא · (אבוה דר' אפוטריקי תנא בר' חייא ב"מ ה' א' כתב
יוחסין אות א' אבוה דר' אפוטריקי הוא דרוסאי · ע"ל דוסתאי ·
(א"ר אפוטריקי זבחים י"ב א' פאו"ב פ"א א' דהוי כלל המרוקקין
פ' כל המנחות דכ"ח ב' · (ר' פוטריקי אחוי דר' דרוסאי בש"ר
איבו מ"ר כשא דרמ"ז ג' בש"ר אבא בר בונא מ' חזית דך"ב א'
וירושלמי פ' טרף בקלפי · בשם ר' מדבר רבה פי"ב · ר' אפס
אב"ד של רבי וישב בראש אחר מות רבי שהיה ב' שנים ומאלה גדול
מר' חנינא בר חמא ואח"כ ישב ר"ח ב"ח · פ' מי שמתו בברכות

קרתא בשם רב ירושלמי ס"פ ג"פ : (ר' אמי בר יחזקאל ע"ל
רמי ב"י : (ר' אמי אבוי דר' אבדימי דציפורי ור' יצחק בן אלעזר
אמר בשמו ירושלמי ביצה פ"א ד"ס ד' : בעא ליה ר' בון בר כהנא :
(רב אמי בר חייא ר' זירא בעא מיניה זבחי' ק"ה ב' : ובע"ז
דכ"א ב' רב אסי ב"ח ואולי א' ע"ש : (ר' אמי בר מתנא אמר
שמואל ס"פ הרואה דס"ג א' : (ר' אמי בר חמא (ע"ל רמי ב"ח :
ע"ל רמי כי כן דרך הירושלמי לקרות לר' אמי רמי : אמימר בריה
דמר ינוקא בן רב חסדא הכהן (ע"ש) קמיה דרב חייא ברב אויא
(חולין די"ח סע"ב : ונהרג ממלך פרס עיי' ח"א ד"א רל"ד :
אמימר (סבר למקבעינהו בנהרדעא א"ל רב אשי כו' ברכות פ"ק
די"ב א' : אתקין בנהרדעא סוכה כ"ה א' : אזמנו לאתתא א'
לדיכא קמיה בנהרדעאי אזל אמימר למחזא ולא אזלא בתריה כתב
עלה פתיחא א"ל רב אשי בר"ה פ"ד דל"א ב' : נהרדעי אמרי כו'
אמר אמימר אנא נהרדעא אנא וסברי לי (פרק המפקיד ל"ה א' :
הזקת הבתים דל"א א' : א"ל רב אחא בר רבא כנ"ל : לרבינא
אקלע אמימר לאתרין ודרש כו' א"ל נהרדעי לטעמייהו פי"כ דקכ"ד
סע"ב : אקלע רבנאי אחוה דר' חייא בר אבא ואמר הכי אמר
שמואל כו' אמר אמימר כמה מעליא הא שמעתא : א"ל רב אשי
משום דקלסיה אבוה דאמך (רמי בר חמא) את כמי מקלסת
בבר פרכה רבא (אשה שנתארמלה ד"ת ע"ב · אמימר ומר זוטרא
ורב אשי יתבי אפתחא דאזגור מלכא (דפרס) (ע"ש) ומר זוטרא
לרב אשי פא"ט · אמר רב אשי למר בר אמימר אי שכיב (אבוך
שהוא הסיף) הוי כשגגה היוצאת מלפני השליט (רב אשי) ומת
אמימר · אמימר שרא ליה לרב הונא בר נתן למכנב איתתא
מחוזייתא א"ל רב אשי פ' י' יוחסין דע"ב ב' · רב אשי קמיה מכחות
ל"ז ב' · ובעא מיניה וקראו מר בזלה ך"ב א' · משמיה דרב זביד
חולין ע"ו ב' · בתו' פ' המגביע דל"ג א' אמימר היה הרבה אחר
רבא אפילו אחר רב פפא שהיה תלמיד רבא · ואולי רב זביד אחר
מעשה דאימר שמעה משמיה דרבא ולא מן רבא עצמו עכ"ל ·
וצ"ע דהא רב אחא בר רבא אמר אקלע אמימר לאתרין · אמר
אמימר א"ל סבי דפומבדיתא פ' חלון ד"פ רע"א ומהרש"ל מוחק ב'
תיבות אמר אמימר · ורב אחא בר אבא · רב אחא בר רבא קאי
עלייהו · רב אשי תלמידו · א"ל רב גמדא · משמיה דרב דרמי
מנהרדעא · משמי' דרב זביד חולין · ורב זביד מנהרדעא :
משמי' דרב חמא כתובות פ"ו א' · רב ייממר אתא קמיה · רב
מניומי בר רחומי קמיה · א"ל רב מרדכי · אמר מרימר · משמי'
דרב נחמן חולין מ"ה ב' · משמיה דרב פפא חולין ה' ב' · רבינא
משמיה · משמיה דרבא פא"ט מ"ו סע"ב · א"ל רב ששת קפדיתו
אמנא (וצ"ע דאמימר היה הרבה אחריו · והיוחסין עשה מדור
בפני עצמו ז"ל אמימר אמר לרב ששת קפדיתו אמנא אמר אמימר
אנא מסבי נהרדעי' אנא והיה דיין · אמימר בן בתו מרמי בר
חמא (ע"ל) א"ל רב אשי ואולי זה שאמר אנא מסבי נהרדע' אמימר
ומר זוטרא כו' לא ידעתי למה חלקן · (אמרי בי רב הוא רב
המנונא (ע"ש · (אמרי במערבה הוא ר' ירמיה (ע"ש · (אמר
עליו במערבה הוא ר' חנינא · (אנדריי אביו של רבי חנינא ·
(אבא אנטולי אמר זעירא · אבא אנטולי אמר זעירא · אבא
אנטולי אתא לגבי דרבי יהודה בן לוי שלא למנהם בריה · (דמאי
פ"ג · אנטיגנוס איש סוכו (משנה פ"ק דאבות) קיבל משמעון
הצדיק ואמר אל תהיו כעבדים המשמשים לקבל פרס וטעו התלמידי'
צדוק וביתוס והיו ראש המינים (עיי' אדר"ן כל מעשה צדוק
וביתוס · ועיי' רמב"ם פ"ק דאבות וברטנ"ס פי"ב · ועיי' מ"ש
בל"ד ה"א ג"א ת"ס) והעלה בכורות מבבל · ולא קבלו ממנו
(תמורה קכ"א : ר' אלעזר בן הרסום כ"ג בדורו ע"ש · תלמידיו
החסידים יוסף בן יועזר ויוסף בן יוחנן : (אנטיגנוס · ר' אלעזר
בן אנטיגנוס ר' חנינא ב"א · (אנטיכנוס עיי' בתאי איש תקוע והיה
משמש כל ימיו בכלי זהב וכסף עיי' אדר"ן : ר' אנטיכנוס מכלתא
(בשלח ד"י ב' וי"א א') תנא דבריית' (ריב"ל אמר משמו ירושלמי
הוריות פ"ג · (אנטיפרס שמעון בנו · אנייני בן סוסיי ע"ל
איינני · אמר ר' בן אנסינו אר"ל בפ' יש בכור (טעות בידו כי
שם בדמ"ו ע"ב א"ר שמעון יאסוניא (ע"ש) · (רבי אסא מ"ר
פ' כשא פ"ו דרפ"ב ד' · א"ר חייא בר גמדא א"ר אסא מגילה דל"א
ב' · אסטיין · גוריון בנו : רבי אסי הכהן ובירושלמי קראו ר'
יוסי הבירה רבי אמי הכהן והם כהני חשיבי בא"י והם דייני א"י
(ע"ש וכד סמכו כו' והם תלמידי ר' יוחנן · והוי מכתפי לכבוד
שבת ע"ל ר' אמי) ואי רבי אמי גדול ממנו (ע"ל ר' אמי באריכות ·
כתב יוחסין ובפ' אין מעמידין (דל"ו ב') נראה כי רבי אסי גדול
מר' אמי כי ר' זירא בעא מר' אמי ור' אמי מר' אסי ור' אסי מר'
יוחנן ור' יוחנן מר' ינאי · ור' ינאי מר' יונתן בן עמרם עכ"ל ·
אולי כן היה הגירסא לפניו · אבל הגי' שלפנינו אמר ר' זירא
צער גדול היה לי אצל ר' אסי ור' אסי אצל ר' יוחנן ור' יוחנן אצל
רבי ינאי ור' ינאי אצל ר' נתן (צ"ל יונתן) בן עמרם כו' (עיי'
ר' זירא) הרי לגי' זו שאל ר' זירא מר' אסי ור' אסי מר' יוחנן ·
ולגי' יוחסין שאל רבי זירא מר' אמי ור' אמי מר' אסי א"כ חסר
בגי' שלפנינו תיבת מר' אמי ור' אמי : ונראה הגי' שלפנינו דרבי
אסי היה רבו של זירא דאמר ר' זירא לרבי אסי רבי בפ' הספינה
ע"ש ור"ז בעא מרבי אסי הרבה פעמים ע"ש ואמר בשמו הרבה
פעמים · ובחולין פ' העור והרוטב דקכ"ה סע"ב רבי אסי לא על
לבי מדרשא אשכחיה לר' זירא א"ל מאי אמור בבי מדרשא א"ל מאי
קשיא לך א"ל כו' א"ל אף לדידי קשיא לי ושאלתי לר' אבא בר ממל
ואמרי לי כו' א"ל רבי אסי זימנין סגיאין אמר לי ר' אבא ב"מ
ואמרי ליה כו' ובפ' כירה מ"ז רע"א אר' זירא א"ר אסי א"ר יוחנן
א"ל ר"ז לר' אסי מי א"ר יוחנן הכי והא את אמרת משמיה דרבי
יוחנן עירובין י"ב א' · רב אסי א"ר יוחנן יומא כ"ד ב' · אף
שכתב שם רב אסי צ"ל רבי אסי וכ"ה בדף ז' ב' וכ"ה א' · ולא מצינו
שר' זירא היה בעא מר' אמי ולא ר' אמי בעי מר' אסי א"כ אין
לו הוכחה דרבי אסי יהי' גדול מר' אמי · ובפירוש כתבו התו' דר'
אמי גדול מר' אסי (ע"ש) · התענה הרבה תעניות לראות את
ר' חייא רבה ותלמיד א' של ר' יוחנן ראה את הרקיע שנפל ורבי
אסי סמכיה בידו (ע"ש) בס"פ ג"ה (דק"ג ב') קרא רבי אלעזר
לר' אסי מופת הדור ר"ל גדול הדור כמו אנשי מופת : רבי אסי
ור' אמי היו כייפי לרב הונא גיטין פ' הנזקין דנ"ט ב' : כד דמך
ר' יוסי פשט רבי חייא בר אבא וקבל אבלוי ואכלין בשר ואשקיין
חמרא · ירושלמי ברכות ד"ו א' · כשמת אתעקרו כל ארזיא מ"ק
כ"ה ב' · כד נח נפשיה דרבי אסי עיילו רבנן לנקוטי' לשמעתתיה
א"ל ר' יעקב הכי א"ר אסי א"ר מני כו' · א"ר אסי א"ר יוחנן ·
פ"ק דקדושין די"ג סע"א : כתב גא"י בעיר טבריה בין העמודים
מקום שלמדו רב אמי ורב אסי ובשיפוע ההר מערה בו קבורים כ"ל
שכ"ל רבי אמי ורבי אסי שהיו בטבריה תלמידי רבי יוחנן וגם רבי
יוחנן נקבר שם אבל רב אמי ורב אסי תלמידי רב היו בבבל · יען
כי הטעות מצוי בין רבי אסי לרב אסי ע"כ אסדר תלמידי וחבירי
ורבותיהם אחר רב אסי ואתה תבחר · רב אסי תלמיד חבר לרב
דלגמריה דרב צריכי ולא לסברא דרב (בתו' ב"ב ס"ב א' רב אסי ורב
כהנא (ע"ש) כמו תלמיד חבר לרב · ובפ' חביות (דקמ"ו ב') רב
לא ישב אבי סדיא (פ"י בר וכסת) משום כבוד רבותינו ומנו רב
כהנא ורב אסי · (תלמידים חבירים היו לו רש"י) · בפ' בנות
כותיים דל"ו ב' שילא בר אבינא עבד עובדא כוותיה דרב בעכין
המקשה וראתה דם ה"ז נדה כו' כי נח נפשיה דרב אמר לרב אסי
זיל נכעי (ר"ל שיאמר לו בהסתר שהוא טהור לגמרי) ואי לא צייח
גדייה (משוך אותו בראיות עד שיודה) הוא סבר גדיה א"ל (ר"ל
הכריזהו בשמתא) ואחר מות רב אמר רב אסי לר' שילא הדר בך
דהדר ביה רב א"ל אם איתא דהדר ביה לדידי הוי אמר (דאנא
תלמידיה) לא צייה גדיא · א"ל ולא מסתפית מר מדליקתא א"ל
אנא איסי בן יהודה דהוא איסי בן גור אריה דהוא איסי בן גמליאל
דהוא איסי בן מהללאל (כתבו התו' בע"פ יש תנא דיש לו כל השמות
הללו (ע"ל איסי בן עקיבא) ועוד קרי ליה יוסף הבבלי הוא יוסף
איש הוצל (ע"ש) אלא דהכא לא מייתי אלא שמות דאיסי דדמי לרב
אסי עכ"ל וכ"כ תו' יומא דכ"ב ב' · כתב חדא"ג כל שמות הללו
היו לאביו למעלתו (וצ"ע איך יזדמן שהיה מעלת אביו כמו מעלת
התנא שהיה לו כל שמות הללו ועיי' איסי בן עקיבא מש"ש בשם
ת' ה"ק דרכן היה לשנות שמות אביהם שלא יכירום בימי השמד
א"כ צ"ל שגם רב אסי שינה שם אביו לשם שכנה איסי שם אביו א"כ
זה אומר לשילא שאביו היו לו שמות הללו : זכר לו זה שזכות
אביו יעמוד לו שיהי' ע"ש אסי אסיתא דנחשא) אסיתא (לשון אסי
רש"י) דנחשא דלא שליט בה רקבא א"ל ואנא שילא בר אבינא בוכנא
דפרזלא דמתבר אסיתא דנחשא חלש רב אסי כו' ונח נפשיה דרב
אסי אזל ר' שילא ואמר לדביתיה צבית לי זוודתא (תכריכין) דלא
ליזל ולימא לרב מילי עלואי (שלא ילשין עלי בפני רב) ונח נפשיה
דרב שילא תזו דפרחא אסא (רגילין היו להכות הדם על המטה
והדם היה פורח ממטה למטה (ובס"ק דל"ד א' כפל דס מהאי מטה
ט"ם) מהאי פוריא להאי פוריא אמרי ש"מ עבדי רבנן פייסא
(שלום) · ובס"ק שם ז"ל ר' שילא ור' אשי ואינו מקבר הגמרא
והיה ביניהם שנאה עכ"ל טעות בידו כי לא רב אשי היה כ"א רב
אסי

אומר · (אבא אלעזר אר' יוסי פה לי אבא אלעזר · (חגיגה די"ו ב' פרש"י כך שמו · אר' יוסי אמר לי אבא אלעזר (ספרא ויקרא פ"ב ד"ג ב' · (אלעזר ר' אילעאי בן אלעזר · ר' יוחנן ב"א · או יונתן ב"א · ר' יצחק ב"א · ר' ירמיה ב"א · רבי ישמעאל ב"א · ר' נחמיה ב"א · ודע בירושלמי ר' לעזר הוא ר' אלעזר · אלעי בר ברכיה (ל"מ · בן אלעשה חכם ועשיר חתנו דרבינו קדוש ואמרו עליו לא לחנם פזר בן אלעשה מעותיו ללמוד תספורות של כ"ג ראשו של זה כנגד עקרו של זה · (נדרים נ"א בפרש"י משמע שהיה נותן ממון גדול לספר שהיה מספר לו בתגלחת כ"ג · ושבת י"ט · ובשה"ע סי' ע' שאלו פלסוף א' ועיי' ר"פ מגלחין בירושלמי מה שהיה בר קפרא מלחק בו ועי"ז אמר רבי שלא יסמוך ב"ק בימיו · (אמוראי דפומבדיתא רבה ורב יוסף · אמוראי דנהרדעאי רב חמא · ספ"ק דסנהדרין די"ז ב' · וכתבו תו' ב"ב ד"ז דשמואל נמי הוי נהרדעאי · ר' אמי הכהן (פ' כל הבשר דק"ז ב') חבירו רבי אסי הכהן (תו' נזירה מ"ה ב') והם כהני חשיבי בא"י (מגילה ד"ב סע"א סוטה ל"ח ב') והם דייני א"י (ע"ש) דאלימי לאפוקי ממון ולעשות פרוזבול · ובזמנם רב חסדא דיין בבבל · (פסק של רב חסדא מטא לקמיה ר' אמי א"ל כו' אהדרוהו לקמיה רב חסדא א"ל כו' אהדרוהו לקמיה ר' אמי כו' פ' המפקיד ד"מ ע"א וקראו גברא רבה יבמות פ"ב דכ"א ב' · כי סמכו לר' אמי ולר' אסי שרו ליה הכי כל מן דין וכל מן דין סמוכו לנא כו' (פ"ב דכתובו' י"ז ופ"ק דסנהדרין (ר' אמי ור' אסי מכתפי ועיילי ונפקי להביא כלי תשמיש לכבוד שבת פ' כ"כ קי"ט א' · ר' אמי ור' אסי ח"א כו' וח"א כו' ג' דברים יומא ע"ד ב' · בפ' אלו מציאות (דכ"ד סע"ב) ר' אמי אתא לקמיה דר' אסי כתבו התו' אע"ג דבכל דוכתא חשיב ר' אמי ברישא וגדול מר' אסי אין זה תימא שבא לפניו לשאול שחבירו היה · אבל אי גרס אתא לקמיה דר' אבא קשה דר' אבא תלמיד ר' אמי היה איך בא לפניו לעולם עכ"ל · (ובתו' ב"ב דל"ד א' אע"ג דבפ' הניזקין בגיטין דכ"ד ב' קרא רבי אסי לרב אמי רבי אתה אומר כן הכי אר' יוחנן מ"מ חבירו היה ולפי שהיה גדול ממנו קורהו רבי · וכ"כ תו' שבועות מ"ז א' חבירו היה ור' אמי בא ליטול עצה ממנו · עי"ל דלאחר זמן היה ר' אמי ראש והיו באין הדיינים לפניו עכ"ל · בפ' הזרוע זכה בשקא דדינרי שלחו לישיבה שהיה ר"י הוא קודם דגדלוהו משל אחין פרש"י שזכה להלקו לבני הישיבה ולא לעצמו · בפ' אלו מציאות (דכ"ח ב') מלא אודיא דינרי וא"ל רומאה לא תירא כי אין יאכנו כמו פרסיים · וכתב ת' ספרי תורות היינו פ' תורה נוה שיש בו ז' תיבות כנגד ז' ספרים (ב"ב י"ד · והיה עסקן בדברים וראה עורב א' עזב בניו (לפי שהיו לבנים) ואחר ג"י ראה שמשליכין בואה ונולדין יתושים ואוכלים אותו (ונעשים שחורים) הה"ד לבני עורב אשר יקראו · או מי יכין לעורב צידו מ' שמואל (ובמד"ר פ' מצורע פי"ט דקפ"ה ג' ר' אסי כו' הענין באופן אחר ועיי' כתובו' מ"ט ב' ברש"י בתו' חולין · ב' מיני עורבין והעתקי' הם לבנים ויוחסין כתב בהג"ה כמצא מקום בהודו שם עורבי' לבנים · והיו מצלי בני העמודים ברכות פ"ק (ד"ח א' · והיו נייפי לרב הונא (ע"ל רבי אסי) · תלמידי ר' יוחנן והוא תלמיד מובהק ומילא מקומו להיות ר"י בטבריה בפ' כל הבשר (קי"א ב' · (בירושלמי ברכות פ"ב ד"ד ג' אר' אמי אסיא הורה ר' ירמיה מעבר ליה פי' אר' אמי אסיא ר"ל רב אסי הורה מה הורה שר' ירמיה כו' · פ"א אר' אמי אסיא ר"ל ר' אמי היה רופא גם' שדה יהושע ע"ל רב אסי · בפ' השולח גט ד"מ א' אמרו לפניו ר' אמי ור' אסי פרש"י לפניו של ר' יוחנן שלא תפרש אמרו לפניו לפני רב דימי כי היו גדולי' ממנו ת' ב"ל דקמ"א א' · (רב אמי בעא רב הונא מרב אמי ב"ב די"א ב' וכתבו התו' הא רב אמי היה כפוף לרב הונא וי"ל רבי אמי לחוד ורב אמי לחוד עכ"ל · ר' שלח לר' אמי ור' אסי דיתקנו א"י רבה איכה · יען כי טעות מצוי בין רב אמי לרבי אמי ע"כ סדרתי ע"פ א"ב ותבין ותשכיל · ר' אבא תלמידו ע"ל · ר' אבא בר ממל בעא מיניה · ר' אבא דמן חיפא בביתו · שאל לר' אבא בר זבדא · ר' אבהו חבירו · רב אויא בשמו · רב אויא סבא קמיה · רב אושעיה בעא מיניה פסחים מ"ג ב' בתמיד נשחט ובירושלמי נזירה ה' ד' · אר' אמי זמנין סגיאין יתיבי' קומי ר' הושעיא · רב אחא שר הבירה לקמיה · ר' אחא בר' חנינא בשמו · רב אחא בר פפא · ור' אחאי · ר' אילא בשמו · אר' אלעזר · ר' אמי בר אבין בזמנו · אמי ורדינאי בזמנו · אמי בר נתן בזמנו · אשיאן בעא מיניה · רב ביבי בר אבין · ר' בירים בשמו · ביריא · ור' בנימן בר לוי · ובר

הדיא · ור' ברכיה · רב דימי בשמו · דניאל בר קטינא בשמו · ר' זירא אשכחי' דאמר בשם זעירא · ר' זריקא בשמו · ר' חייא לפוראה איתביה · ר' אמי · אמר לר' חייא בר אבא מר · ור' חנינא בר פפי · אר' חנינא פי"כ קל"ב · רב חסדא ע"ל · רבי יהודה נשיאה בעא מיניה · אר' יהושע בן לוי ברכות ג' ב' · במדבר רבה פ"ה דרכ"ה סע"ד · ר' יוחנן רבו ע"ל · ר' יונה חמיו (ע"ש) ובשמו הומר בקודש כ"ד ב' · ר' ינאי חמיו (ע"ש) · ר' ינאי בר אמי הכהן · יעקב גבוליא בשמו · ר' יצחק נפחא חולק עמו · אמר לר' יצחק וחבירו · ר' יצחק טבלא · שלח לר' יצחק בר חלוב · ר' יצחק בר ביסנא קראו רבי · ר' יצחק בר חיפא תלמידו · ר' יצחק בר אשיאן תלמידו · ר' יצחק בר רדיפא תלמידו · ר' ישמעאל איש כפר ימא לקמיה · ר' לא בשמו · ר' לוי לכנרייא שאלו · ר' מלוך ערבאה בזמנו · ר' מנחם בר מנסימו בשמו · ר' מנחם בשמו · רב נחמן בר שמואל בר נחמן לפניו · רב נחמן בר יצחק נראה שהיה בזמנו פ' כ"כ קי"ט א' · ר' סימון בש"ר אמי · רב ספרא בשמו · אקפד על רב ענני בר ששון · ר' פרידא בעא מיניה · רבה בשמו · רב"ח בשמו וקאי קמיה ר' אסי ור' אמי · בש"ר שמאי · רב אמי אר"ל ספ"ח דברכות נ"ג ב' · וירושלמי ברכות ד"ב ד' · מעשרות פ"ק מ"ח ד' · ובפ' כירה · הומר בקודש כ"ד ב' כמדומה ר' אמי אר"ל · ר' אמי אר"ל שקלים פ"א · (רב אמי · רב איקא ברב אמי · רב יצחק ברב אמי · רב משרשיא ברב אמי · רב פנחס ברב אמי · נ"א אביי ברב אמי · (ר' אמי · אבא בר' אמי ול"ע · ר' ביבי בר' אמי · ר' אמי בר אבין (פ"ב דע"ז דף · (ורב חיננא בר אבין אמרי תרוייהו כריתות ד"ך ע"א · ובר"פ ב"מ ד"ך סע"ב · רמי (נ"ל שצ"ל ר' אמי) בר אבין · אמי (כתובות מ"ד ב' תני אמי) פי' ערוך קלר · חכם שלא נסמך · אמר רבה בשמו (נ"ל שצ"ל רבא בשמו) · דבכתובות מ"ח סע"ב אמר רבא אמר לי אמי ועיי' תו' זבחים ד"כ ע"א אמר אמרה ר"ת גרס אמי אמרה אמי שם חכם · וביבמות פ' הערל דע"ג שמעינו לאמי כל שמעי אמו לקוי · ופ"ב דבכורות י"ח ב' אמר אמי · אמי · רב אחא בר אמי · רב אחדבוייה בר אמי · רב הונא ב"א · רב חייא ב"א · רב חנן ב"א · רב יהודה ב"א · רב יוסף ב"א · רב יעקב ב"א · רב יצחק ב"א · רב נתן ב"א · רבה בר אמי · רב שמואל ב"א · רב תנחום בר אמי · אמי בר חני נ"א איסי בר היני ע"ש · ר' אמי בר טובי ירושלמי (בר טביומי סוכה ע"ו) ואביי פירש דבריו (סוכה י"ז · ר' אמי בבלאה ירושלמי (תרומות פ"ו · וע"ז פ"ק ובפ' הניזקין · ר' אמי בר אבא (כמה דרשות ספ"ג דנדרים · נידה ד"ך ע"א · אמר רב אשי פ' אלו קשרים) אר' יצחק אר' הונא : אמי אבוה דשמואל בר אמי בשם רב יהודה ירושלמי פ' האשה שהלך די"א סע"א ור"פ הגוזל קמא · רב אמי בר שמואל בר אמי (ובנידה ס"פ ב' ד' ב' : רב אמי בר שמואל : אמי וורדינא פרש"י נאה כוורד (פ' א"ל דף ז' א' ל"א שם מקום וברש"י נידה י"ט ב' : ובסוטה ד"י ובפ' מי שהוציאו מ"ט אנשי וורדינא ליקנין היו ונרי עין ומקפידין זע"ז) אר' אבהו · אר' יוחנן גיטין מ"א א' שם) וראה בוכרא דביה נשיאה (ובי"ט לא ראה) ואמר רבי (אמי) שפיר עביד (דלא חזי) אמר רב נחמן בר יצחק משום דאמי שפיר נאה הוא אומר שמעתא דלא שפירין · והיה בזמן ר' יהודה נשיאה : אמי ר' אמי מיני אמי בר נתן בזמן ר' אמי ור' ירמיה ור' זריקא כדאי' בפ' השולח עכ"ל יוחסין · לא הבנתי כוונתו אם הבין אמי מיני הוא שם כינוי ואמי בר נתן הוא אחר וכן הבין גם' שפתי ישנים שהביא אמי מיני : אך טעו ובסמוך אעתיק לשון הגמרא : אמי בר נתן בגיטין פ' השולח דמ"ה א' ז"ל שלח ר' אמי (להנך דבעו מיניה) מיני אמי בר נתן תלא תורה : נתן בר אמי אולי בנו : עיי' יוסי בר נתן : ר' אמי בר דקולי (עיי' רמי בר תמרי : רב אמי בר אדא הרפנאה בעא מרבה א"ל הכי קאמר ר' אדא בר אהבה אר' נחמן אר' שמוא (עיי' עירובין פ"ס דכ"ט סע"ב בעא מרבה א"ל רבה הכי אמר רב א"ל רב נחמן לא תלייתו ליה הכי אמר רב אדא אמר רב : ולפ"ז אינה ע"ס יש ביוחסין או גי' אחרת היה לפניו : אמי תכוראה שרי ליה רב יוסף למגדל תכורא בח"ה (מ"ק י"א א') לא ידעתי אם הוא חכם : ר' אמי שלחה ליה איתיה דשבור מלכא דינרי לחלק לעניים ולא קבלם ושלחה לרבא וקבלם (פ"ק דב"ב די"א (בוודאי אין זה ר' אמי תלמיד ר' יוחנן הנ"ל : ר' אמי בר יודן (עיי' רמי : ר' אמי בר יוד ע"ש ועיי' רמי : (ר' אמי בר חנינא : ע"ל רב אסי ב"ח : (ר' אמי בר אהבה יבמות פ"ג דכ"ט ב' : (ר' אמי בר

קרחא

עולא תלמידו · עולא בריא בשמו · עולא בר' ישמעאל בשמו · ר' פדת בנו · ובר' קורייא · בשם בר קפרא : רב רבו ע"ל · רבה בר עופרן בשמו · רבב"ח ע"ל · הורה לר' שיבת דלדוקי · רבי שמואל בר חייא בשמו · שמואל רבו ע"ל) : ר' שמואל בר חיננא בשמו : הלך לנקס את ר' שמואל בר אבא · ור' שמעון בר אבא : ר' שמעון בר כהנא ע"ש · בש"ר שמעון בר כרסנא · ר' שמעון בן אליקום תלמידו · ר' שמעון בר מיישא בעא מיניה · אר"ל כתובו' מ"ט ב' אר"ל ור"ל הראה לו דינר ב"ק ק"א בכורות כ"ו ב' וע"ל · רב ששת בשמו יבמות ד' א' זבחים ס"ח ב' · ר' תחליפי בר אימי : ר' אלעזר בר' צדוק (ע"ל תנאים מש"ש) פ' לולב וערבה ונראה שהוא אמורא כי אבו וחזקיה בני ברתיה דרב היו לפניו (שקר העיד כי אבו וחזקי' היו קמיה רב · ואיבו אבוה דרב קמיה ר"א בר"צ : (ע"ש) כ"ה בסוכה דמ"ד ב') וכן אמרו משמואל הלך ג' פרסאות בע"ש (כ"ל וכן אמרו משמו אל יהלך ג' פרסאות בע"ש · ואחר כמה שמות אמוראים הביא ר' אלעזר בר יצחק ואיבו וחזקיה בני ברתיה דרב עמו היו ואיבו קרא לפניו (יש כאן בלבול הדעת דהא לפני ר"א בר' צדוק היו כאשר כתב לעיל ע"כ יש ט"ס בדבריו ובאמת לא תמצא בכל הש"ס ר"א בר יצחק רק בהוריו' די"ג ב' : גם שם ט"ס כי תכף שם אומר אותו דבר בשם ר"א בר' צדוק ואף שיש ר"א בר יצחק איש כפר דרום שאכתוב בסמוך נראה שזה היה קדמון בימי ר' ישמעאל · (ר' אלעזר בן יצחק איש כפר דרום והבא יוסי בן ח"ן ור' ישמעאל פליגי סוטה ד' ע"ב פ"ג ומ"ר פ' נשא פ"ט דרל"ג רע"ד : ר' אלעזר מסורא אמר אל יאמר נאשתו כו' כ"כ יוחסין נוסחא משובשת נזדמנה לו כי זה אמר רבי חנינא מסורא (ע"ש) · ר' אלעזר בר אבינא ותתנו ר' מנחם (ע"ש) · (ובפ' הבע"י ס"ב ב' בן אבינאי אמר אין פורענות אלא בשביל ישראל ובפ"ק דברכות ד"ד ב' א"ר אליעזר אמר ר' אבינא כל האומר תהלה לדוד כו' ט"ס וצ"ל אר"א בר אבינא וכ"ה בע"י וכ"ה שם סוף העמוד ובשם"ה ל"ת · ובירושלמי פ"ק דברכות ד"ג סע"ג בר' אבינא · ר' אלעזר בר מניומי · א"ר נחמן הייתו ר"א ב"מ (חולין די"ט ב' · ר' אלעזר דמן רומא ר' יוחנן אמר משמו (ירושלמי גיטין ס"פ האומר ופאה פ"ה ד"ך ד' ר"א דרומייה בעא קומי רבי יוסי · וביומא ספ"ו והומר בקודש דרומיא) אולי הוא ר"א בר' יוסי בן חלפתא שהלך לרומי עם רשב"י עכ"ל יוחסין (אך אינו נראה דהא בעי קומי ר' יוסי וסתם ר' יוסי הוא בר חלפתא · ולא ידע דיש רומי בא"י סמוך לציפורי עיי' ר' יוסי בן קסמא ור' יעקב דרומיא · ר' אלעזר בר קפרא (ל"מ ואולי בן הקפר ע"ל : ר' אלעזר בר' ינאי בזמן ר' יוחנן · רבו של ר' אלעזר בן אנטיגנוס כ"כ יוחסין (לא ידעתי מי אמר לו כזאת זו אי משום דר' אלעזר בן אנטיגנוס · אמר משום ר"א בר' ינאי בגיטין דל"א סע"א · הלא מצינו ג"כ שר' אלעזר בר' ינאי אמר משום רבי אלעזר בן אנטיגנוס בילה כ"ד ל"ד א' · ומ"ש שהיה בזמן ר' יוחנן עיי' בסמוך · ר' אלעזר בן אנטיגנוס (בגיטין פ"ג דל"א סע"א רבי יוחנן אמר כו' רבי אלעזר בן אנטיגנוס בש"ר אלעזר בר' ינאי אומר · ובירושלמי ר"פ השוכר הפועלים י"א סע"ב וגיטין פ"ג מ"ה סע"א · ובחולין מ"ה ד"ט א' ופא"ע כ"ה ב' · ובשבת פ' השואל דק"ג ב' · בש"ר אלעזר בר' יעקב ובאשר"י שם בש"ר יוסי · אכן גי' הרי"ף בש"ר אלעזר בר' ינאי · ובירושלמי פ' א"ע ד"ט רע"ג זעירא ור' אלעזר בן אנטיגנוס בר' צ"ל בש"ר אלעזר בר' ינאי : בשם ר' ינאי בש"ר יהודה בר') בזמן ר' יוחנן א"כ אינו תנא · ר' אלעזר בר' ינאי בשמו ע"ש לעיל בסמוך · וע"ל ר' יוחנן כתבתי בשם תו' כתובות איכא ר' יוחנן שהיה תנא · אליעזר זעירא הוי מסיים מסאני אוכמא (וקאי בשוקא דנהרדעאי אשכחיה דבי ריש גלותא) א"ל וכי חשיבת את להתאבל על ירושלים והיה שם שמואל וב"ד בפ' הכונס כ"ט ב' וע"ש כתב יוחסין ותמהו ריש לקיש לראות אם היה חשוב ליקח זאת היוהרא (ט"ס הוא ר"ל במקום ר"ג) וכתב עוד ושם עוד כי רבי אמי ור' אסי היו לפני ר' יצחק נפחא (זה נזכר בד"ם ע"ב ואין לו חבור לאלעזר זעירא וט"ס הוא) וכתב עוד שהיה חכם גדול ותלמידו החכם וחסיד ר' אבא בר זימנא (עיי' מש"ש כי טעות בידו · ר' אלעזר בר בר חנא (ל"מ ואולי טעה שהיה כתוב ר"א בר ב"ח והוא ר' אבא בב"ח · ר' אלעזר דמן נוה וראה אותו רב ב"ח שילא בסנדל של שעם (בתענית לגור : יומא דע"ח ב' · ר' אלעזר בן מרום (ירושלמי מגילה פ"ד דע"ה א' ובפ' בירה ומסכת סופרים פכ"א · קמי' ר' יונה ירושלמי פ"ד דתענית דס"ח ב' ובמ' רות דמ"ה רע"ד בר מרים ובמ' הזית דל"ג ד' בר מרון : ר' אלעזר בן מנחם אמר לר' אבהו ב"מ (בר' מנחם ור' פנחס אמר בשמו ירושלמי פ"ק דברכות ד"ג ד' ע"ל ר' אלעאי ואולי א' ט"ס · ר' אלעזר בר' ברכיה (ע"ל ר' אלעאי בר' ברכי' · אלעזר ביותאי ר"ל שהיה מכיות (ברמה כנ"ל) אמורה בפ' הניזקין (בגיטין ד"נ א') נ"א ניזאה · נ"א שופאה : ר' אלעזר בן תורתא ור' חלבו אומר משמו (ל"מ) אולי הוא אחיו של ר' חנינא בר תורתא (ור' יוחנן ורב הונא · ר' אלעזר בן ר' מלאי בשם ריש לקיש (פ' תולין : קל"ט א') · ר' אלעזר מהגרוניא (ורב אחא בר תחליפא אקלע לבי). רב אחא ברב איקא באתריה דרב אחא בר יעקב (בעי רב אחא ברב איקא למעביד להו עגלא תלתא אייתי סכינא וקמחוי להוא) א"ל רב אחא בר תחליפא לא ליהוש לסבא (ר"ל רב אחא בר יעקב · א"ל ר"א מהגרוניא הכי אמר רבא צורבא מרבנן חזי לנפשיה · חזי ואעניש ר"א מהגרוניא לפי שהתחילו בכבודו לדבר שיהוש לסבא לא היה לו לזלזל בדבר אבא שאני) רב אחא ב"י דמופלג (הרבה מאד היה) זקן וחכם פ' הדר (דס"ג א') · והיוחסין לא העתיק יפה · בסדר תעניות (דכ"ד) רבא גזר תעניות וחלם לר"א מהגרוניא חלם טב והתפלל ובא מטר שהיה עת רצון · אלעזר בן דורדיא בע"ז די"ז שלא הניח זונה שלא בא עליה ושמע שיש זונה בכרכי הים ונוטלת כיס דינרין בשכרה נטל כיס דינרין ועבר עליה ז' נהרות בשעת הרגל דבר הפיחה אמרה כשם שהפיחה אין הוזרר כך אלעזר ב"ד אין מקבלין אותו בתשובה הלך וישב בין הרים וגבעות אמר להם בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך רחמים נבקש על עצמינו שנ' כי ההרים ימושו אמר לש"ו ולחמה ולבנה ולכוכבים ומזלות בקשו עלי כו' והשיבו לו כו' אמר אין הדבר תלוי אלא בי הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכייה עד שיצאה נשמתו יצא ב"ק ואמרה רבי אלעזר ב"ד מזומן לחיי עה"ב · בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה א' וקורין אותו רבי) ולפי שחזר בתשובה שבא מבינה שנ' ולבבו יבין ושב ורפא לו זכה שנקרא רבי ולחיי עה"ב כי השב בתשובה נקרא חכם · (היא גלגול יוחנן כ"ג פ' שנה ונעשה צדוקי לכן בכה רבי יש קונה עולמו בשעה א' מה שטרח יוחנן כ"ג פ' שנים · ק"ש פי"ט) (ר"ל יוחנן כ"ג טרח פ' שנים ואיבד בשעה א' וזה ר"א היפוכו · (ר' אלעזר בן פנחס בירושלמי סוטה פ"א ט"ז ג' כמה שיעור ביאה ר"א כו' ר' יהושע אמר כו' בן עזאי אמר כו' רע"א : ריב"ב אומר כו' ר' אלעזר בן פנחס אומר · מניימין אמר אר' יוסי כל אילון שיעוריא כו' אר' יוחנן כ"א בעצמו שיער · וביומא פ"א די"ח א' אר"א ב"פ משום ריב"ב נראה שהיה בזמן ריב"ב · (ר' אלעזר בר' חגייא הוא מסמך לר' מנא ירושלמי שקלים פ"ז · (ר' אלעזר בר מריגום מ' איכה רע"ד ג' : (ר' אלעזר בר' יוסי בש"ר אבון מעשרות פ"ב מ"ט סע"ג · ושם פ"א מ"ט דע"א בש"ר תנחום בר חייא · ר' תנחום דכפר גון בשמו · וצ"ע אם יהי' זה ר"א בר"י בר חלפתא איך אמר בש"ר תנחום בר חייא שהיה בזמן ר' חיננא בר פפא ובש"ר אבון ואולי צ"ל ר"א בר' יוסי בר אבין ע"ש · (ר' אלעזר בר' יוסי בן זמרי רבה אמור כד"ז קל"ז ג' ומ' קהלת דל"ג א' ואולי צ"ל ר"א בש"ר יוסי ב"ז כי כן הרבה פעמים אר"א בשם ר"י ב"ז · ר' אלעזר אביו של ר' יצחק בן אלעזר שנקרא ר' יצחק חקולא או ר' יצחק נפחא שהעיד על טליתו של ר' אלעזר בן פדת (ע"ש) שהיה מוצא כרוך עליו (אבל גי' שלפנינו כי ר' יצחק בן אלעזר העיד על טליתו כו' ולא מצאתי שאביו של ר' יצחק הקולא או של ר' יצחק נפחא היה שמו ר' אלעזר · והוא אזל לשיטתו (ע"ל ר' יצחק בן טבלא וטעות בידו ע"ש · (ר' אלעזר אבוי דר' יצחק בר נחמן בש"ר הושעיא ירושלמי פי"כ דע"ז א' אבל יש ט"ס אם הוא בר נחמן איך ר"א אבוה ואולי צ"ל אחוי · (ר' אלעזר בן ישמעאל ירושלמי נזיר פ' ג' מיכן כ"ה א' ר' פרוגירי דקסרין ר' אר' ליעזר בי רבי ישמעאל תרומות דמ"ז ד' · וטעות הוא ב"ב מקומות אלו וצ"ל ר"א בר' ישמעאל ר"ל ס"ל כר"י · אכן ראיתי בתוספתא תרומות פ"ט יין תרומה שנפל למוריים אסור לזרים ר"א בר' ישמעאל מתיר וספ"ג דבילה · (אלעזר איש ברית פ"ה דעירבין דכ"ה סע"ב יושבי בריכין כו' מ"ע עולא אמר כו' ר' יוחנן אמר · ובתענית ד"ד א' איש בירת כל מאי דהוי ליה יהיב לצדקה וגבאים שנעשו לו ובע"י הגי' איש ברתותא · (ר' אלעזר בר סימאי ט"ס ע"ש : (ר' אלעזר בן מחבאי האורג ק"ו ב' יבמות ק"כ א' ב"מ ד"ז ב' ירושלמי פ' ח' שרצים ספרא ויקרא ג' א' תהווי · (ר' אלעזר בנראה ור' תנחום בש"ר אחא מ' איכה ד"כ ב' · אבא אלעזר בן גומל (תרומות פ"א · בכורות כ"ח ב' · מכות כ"ד ב' · בילה י"ג ב' בן גימל) נראה שהוא בזמן רבי יוחנן · בפ' כל הגט גמלא (ד"ל · אבא אלעזר בן גמליאל (ספרי פ' קרח י"ט ד' ושם אמר ר' ישמעאל אומר כו' · אבא אלעזר ב"ג

אומר

ב"ב ד"י ע"א וב"ק ל"א ב' · בפר"א דמילה עם רשב"א : כתב יוחסין בפ' כיסוי הדם נראה כי ר"א הקפר עם רבי חייא (אמת שכן הוא שם אבל כבר הראיתי כי הירושלמי ותוספתא ענין ההוא השיב ר"א בנו של ר"א הקפר וקרוב בעיני שכצ"ל בפ' כיסוי · וראי' שבספרי מביא ג"כ ר"א בר"א הקפר) : וכתב יוחסין ונראה שהוא מן האחרונים אעפ"י שמביאו בספר פר"א כי האחרונים עשו פרקין או הם שנים : ראה כי ר' מתיא בן חרש שהיה תלמיד ר"א הגדול הלך אצל ר' ישמעאל בן אלעזר הקפר כ"ה באדר"ן פכ"ט וא"ל שמעת ד' חלוקי כפרה אף דבמכלתא פ' יתרו דף ו' סע"א אי' הלך ר"מ ב"ח אצל ר"א הקפר א"ל רבי שמעת בד' חלוקי יהי' איך שיהי' היה ר"א הקפר בימי ר"א הגדול : ורציתי ליישב כי ר"א הקפר היה בזמן ר"א הגדול ובנו ר"א היה בימי ר' חייא ובימי ריב"ל וצ"ל שדר לפני ר' אלעזר בר"א הקפר אכן כי הספרי לדעת הקדמונים חבר ר' ישמעאל ונזכר שם ר"א הקפר ובנו ר"א ויש זמן רב בין ר' ישמעאל ור' חייא וריב"ל ובתוספתא אהלות פי"ח מעשה ברבי ור' ישמעאל ברבי יוסי ור"א הקפר ששבתו בחנות של גוי בלוד והיה רפב"י יושב לפניהם : א"כ הכרח הוא כי ב' ר"א הקפר היו · רב הונא בר ברכיה בשמו : ר' חנינא בר חמא חבירו : ר' נחום בר פפא משמו : (אלעזר בן ירמיה סוטה ד"ד א' כתב רש"ג ביוחסין דק"א א' שהיה בדור רשב"ג : ויש רבי ירמיה בן אלעזר תנא דברייתא ואולי בנו הוא : ר' אלעזר בן פדת הוא סתם ר' אלעזר דאמוראים רש"י ספ"ק דשבת (די"ט רע"ב ויבמות דע"ב ב' וקי"א ב' נדה ח' א' גיטין ל"א ב') תלמיד ר' יוחנן (תמורה כ"ה ב' ופי"כ קל"ה ב') אמר אם יכפור ר' יוחנן בר"א תלמידו · וכן קרא לו תלמידו בפ"ט דיבמות דצ"ו ובירושלמי שקלים פ"ב ומ"ב א'. וסוף מ"ק ך"ג ג' וברכות ד"ד ב') כי אמר ר"א שמעתא' ול"א בש"ר יוחנן ואקפד ר"י ונכנסו רבי אמי ור' אסי לפייסו ולא נתפייס עד שפייסו ר' יעקב בר אידי וא"ל אלעזר דורש. סתם והכל יודעין שהוא מפיך. כמו יהושע דרש והכל יודעין שהוא מפי משה יבמות פ"י דצ"ו ב' : (ובתו' יומא ד"ד א' סתם מיוחרת ר"א אף שלא יאמר א"ר יוחנן) וביומא כ"ג א' כשהיה נפטר מר' יוחנן היה הולך לאחריו כנפטר משכינה : (ב"ב ז' ב' א"ל ר' יוחנן אלעזר בני קבע בה מסמרות פרש"י הזהר לדון כן) וביבמות פ' הערל דע"ב א"ר יוחנן לר"ל ראית בן פדת שיושב ודורש כמשה מפי הגבורה · כריתות ד"ז א' בעא ר"א כו' א"ר יוחנן כמה שנים גדול זה ביניכו ולא שמע הלכה זו ממני : בפ' היה קורא (די"ו א') ר' אמי ור' אסי הכהנים (ורבי חייא ירושלמי פ' זה) עשו חופתו (אדהכי והכי אזל לבית המדרש דר' יוחנן) א"כ נשא אשה בטבריה כי שם היה ר' יוחנן : ומליכו ר' יוחנן אמר בשמו שבת פ' ב"מ ל"א ב' : בפא"ד (די"ג א') א"ל ר' יוחנן תא ואגמרך מעשה מרכבה א"ל אכתי לא קשאי כד כת כנשיה דרבי יוחנן א"ל רב אסי לר"א תא ואגמרך מעשה מרכבה א"ל אי זכינא הוי גמירנא מר' יוחנן רבך (וצ"ע איך אמר מר"י רבך דהא אי' ביבמות שקל רבי למטרכסיה שאמר ר' ישמעאל לאבדן על רבי רבך ול"א רבי (ע"ש) ואפשר שר"א תלמיד חבר היה לר' יוחנן ע"כ אמר כן (כדאי' בירושלמי פ"ק דסנהדרין די"ח רע"ב תלמיד חבר כגון ר"א לר"י : מכות כ"ד ב' בכורות ה' א' אר"א ר' יוחנן הזאי בחלמא מלתא מעלייתא אמינא פרש"י הלילה נראת לי ר"י בחלומי יודע אני שאומר היום דבר טעם ובפ' מעשר בהמה דנ"ז) : (בעירובין דנ"ד ב') באהבתה תשגה תמיד כשהיה עוסק בתורה בשוק התחתון של ציפורי וסדינו מוטל בשוק העליון (א"ר יצחק בן אלעזר פעם א' בא אדם א' לטלו ומצא) נחש כרוך עליו : שלמו מתם הוא ר"א (ספ"ק דסנהדרין די"ו ב' ועיי' רבי יוסי בר חנינא) והיה מבבל כדאי' סוף כתובות (דף ע"ב) ר"א כי סליק לא"י אמר פלטי מחדא (מקללות האמורות במקרא) כי סמכוהו : אמר פלטי מתרתי · אותבוה בסוד העיבור · אמר פלטי מתלתא · ונראה כי בילדותו סליק שנשא אשה בטבריה ע"ל : ובשקלים הדא אלעזר בבלאה ובמדבר רבה זה המעשה וקרא מריה דארעא לפי שהיה בקי בדמים : (ההיא אתתא הביא קמיה דמא · הוי יתיב רבי אמי גביה אר"א דם חימוד הוא וטהור אטפל רבי אמי להאי אתתא ואמרה ליה בעלי היה בדרך ונמדתי קרי ר' אמי עליו סוד ה' ליראיו נדה פ' כל היד ד"ך ע"ב טעם שבשביל זה נקרא מריה דארעא עיי' ברש"ל פרשת תזריע) · והיה לו בן חכם שמו ר' פדת ע"ש אביו (ואורי ר"א לר' פדת בריה (ע"ש) ובתו' נדה ד"ח א' ד"ה וא"ר פדת וק' הא בברכות (ד"ה) משמע שלא היה לו בנים · וי"ל שמא אח"כ נולד לו בן או שהיה לו בנים הרבה ומתו ונשאר לו זה לבדו עכ"ל · כתב ס' ברש"ל פ' תזריע וצ"ל דמעשה דתענית

(כ"ה א' שהיה עני מאד והראה לו י"ג נהרי אפרסמון לעה"ב פרש"י אמורא היה) שהזיק דם והלא הוא המעשה (דברכות הנ"ל) שבא אליו ר' יוחנן לבקרו וראה שר"א בכה וא"ל אי משום בנין דין גרמא דעשרה ביר (ע"ל ר' יוחנן) א"כ י"ל כשהיה חלוש לא היה לו בן. וע"י זכות זה שלא רצה ר"א שיחרב העולם ויברא במזל אחר · דמזוני ובני לא בזכותא אלא במזלא תליא. ומאותו זכות נולד לו רבי פדת ע"ש) כתב יוחסין והוא בן אחותו של בר קפרא (ע"ל אות פ' בר פדא. ותראה מהיכן יצא לו טעותו) (בפ' א"ט דמ"ד ב') שלא לקח שום מתנה מבי נשיאה ולא אזל לסעודה כשזימנו אותו : בעירובין דנ"ד א' תלמיד א' היה לו ונתחייב שריפה למקום אמרו הניחו לו כי לאדם גדול שימש הנ"ל בע"י הג"י תלמיד א' היה לר"א בן יעקב : או לגי' הגמרא סתם ר"א אולי הוא ר"א הגדול או ר"א ב"ש · כתב יוחסין ונראה שהיה כהן כי בסוף מ"ק (כ"ח א') כשנראה אליו מ"ה א"ל וכי לא תרומה קאכילנא ואלף שעתיה ולא מת באותו פרק · ואין לומר כי ר"א זה הוא רבי אלעזר בן שמוע הכהן · זה אינו כי כל המעשים בענין מ"ה שמביא שם היו אמוראים רבא רב נחמן רב חסדא ר' חייא רב אשי) והסמ"ג מביא בשם ירושלמי (ס"פ א"ע) ר"א כד הוי תשיש יצא לחוץ בשעת נשיאת כפים וכ"כ ר"ד אבודרהם : ר"ל הקפיד עליו שלא אמר משמו מכות (ל"ג ב') ארבב"ח כי הוי אזלינן בתריה דר"א לשיולי בפתיקה כו' שבת פ"ק די"ג ב' · ובפ' הספינה א"ר בב"ח חזינא להכי אווזי כו' כי אתאי לקמיה דר"א כו' (כתב זקן אהרן דקל"א דר"א הוא ר"א בן רשב"י מחבר הזוהר ע"ש במ"ש ר"א שעתידין ליתן את הדין ר"ל ישראל שאין נותנין לבם ללמוד ס"ת כמ"ש בזוהר בהרבה מקומות כו' אך טעה כי ר"א זה סתם הוא ר"א בן פדת כי ר"א ברשב"י קדם לו. ועוד לרבב"ח דאתי לר"א וק"ל · בפ' הדר (דס"ו א') כי שמואל רביה (ובב"ב דכ"ג ב' ליתא ר"א לית ליה דשמואל רביה ועיי' חולין קי"א ב' שהיה משמש בסעודה קמי' דשמואל) · גם רב היה כמו רבו בפ' כל הבשר (קי"א ב' ובפ' י"כ קל"ה ב' שאלה משום רבינו פרש"י רב · בעא מרב שבת ס"פ השואל קנ"ג א' פ' הדר ס"ה ב' · בעא מיני' ר' אליעזר ט"ס וצ"ל רבי אלעזר · (ר"א תלמידי דר' חייא רבה ירושלמי פ' הכותב דל"ג רע"ב וקדושין פ"ק ד"ס סע"ב ובפ' כירה משרת הייתי את ר' חייא הגדול ובפ"ד דתרומות דמ"ב רע"ד בש"ר חייא רבה : (ונראה כי גם ר' אושעיא היה רבו : אר"א א"ר אושעיא פ' ב"מ כ"ח ב' · ר"ה ד' ב' · י"ד א' · פ' א"ע ל"ב ב' · ע"פ קט"ו א' · ק"ג סע"א · פ' א"ד י"ז א' · מ"ק ק' ב' · כ"ד ב' · חולין ע"ד ב' · אר"א אר' הושעיא טרף בקלפי מ"א א' · ר' אושעיא אר"א ע"פ ק"ח א' : אכשר ר' אושעי' השני · בקדושין פ"א ל"ג ס"ע א"ב ענין אין ת"ח רשאי לעמוד כו' פסק כר"א כנגד ר' ינאי אף שהיה תלמיד תלמידו (כי ר' ינאי היה רבו דר' יוחנן ור' יוחנן רבו דר"א) ע"ת ש"א ס"ם ע"ה דכ"ו ג' · ודקי"ג ד' וע"ת חו"י ע"ל בפסק הלכה סי' כ"ה : ר' אבא : ר' אבא בר כהנא משמו · ר' אבא בר זבדא א"ל · ר' אבא בב"ח אזל בתריה ע"ל · ר' אבהו בשמו · ר' אבין בשמו · רב אדא קרחינאי מתקיף עליו · ר' אושעי' בשמו ע"ל : א"ר אושעי' ע"ל · רב אחא בשמו · ר' אילעאי · ר' איניי בר סיסי בשמו · בשר"א בן שמוע חולין ו' · משום ראב"ע יבמות ד' א' זבחים ס"ה ב' · ר' אמי בשמו זבחים כ"ה ב' ע"ל : ורבי אסי ע"ל · רב ביבי בשמו · ר' בנימן בר יפת בשמו · ר' בנימן בשמו · ור' ברכיה · ר' ברכיה בר אבא בר כהנא משמו בעא מרב הונא כ"כ יוחסין (ל"מ · הונא בר חיננא יתיב קמיה מעשרות פ"ה : ר' הילא : אשכח לר' זירא · רבי זכריה · זעירא · ור' הזקים · ר' חייא רבו ע"ל · בש"ר חילפיי : ר' חלקיה אביו של ר' מני בזמנו · ר' חמא בשמו : אבא חנין בשמו · רב חיננא בר כהנא משמו · ור' חנינא בר אמי · אר' חנינא כמה עניינים מגילה ט"ו א' · ור' חנינא בר פפי : ר' יאשיה דדריה בזמנו · ר' יהודה בר טיטוס · ר' יהודה בן פזי משמו · ר' יהודה דסכנין בשמו · אמר לר' יהושע בן לוי : ר' יוחנן רביה ע"ל · ור' יוחנן אן אליקוס · רבי יונה בשמו פ"ט דכלאים · ר' יוסי בן נהוראי סמכו · בש"ר יוסי בן זימרא · עם ר' יוסי בן קסמא · א"ר ינאי פ' תולין קמ"א סע"א וע"ל · ר' יעקב בר חחא · ור' יעקב בר אחא · ר' יעקב בר אדא בר עתליה בשמו · ר' יעקב בר אידי ע"ל : רבי יצחק טבלייא בשמו · ור' יצחק נפחא · שאל לרב יצחק בר אבדימי · בש"ר ישמעאל ב"ק ס"ט ב' · רב כהנא · ר' לעייא בשמו · ר' נסא בשמו · ור' נתן בר אבא · בש"ר סימאי : ור' סימון ·

ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה לר"מ ולר' יהודה ור' יוסי ור"ש ור"א בן שמוע : ובזבחים פי"א דצ"ג ר"א בשיטת ר"ע רבו אמרה ודק"י ע"ב · ואלו נערות הנ"ל · ר' יהודה בן בבא סמכו · והיה רבו של רבי ס"פ הערל (דפ"ד א') אמר רבי כשהלכתי ללמוד תורה אצל ר"א ב"ש חברו עלי תלמידיו כתרנגולים של בית בוקיא ולא הניחו ללמוד ממנו אלא דבר א' במשנתינו (ובפ"ק דיומא דע"ט ב' א"ר כשהיינו למידים תורה אצל ראב"ש) ובפ' הקומץ (די"ח א') א"ר כשהלכתי למצות מדותי וי"א מדותיו של ראב"ש יוסף הבבלי יושב לפניו · (עיי' איסי בן עקיבא) (ובפ' כילד מברכין כ"ג א' א"ר כשהיינו לומדין אצל ראב"ש היינו יושבין ששה באמה א' : א"ר יוחנן לבן של ראשונים כפתח אולם ושל אחרונים כפתח היכל ראשונים ר"ע ואחרונים ראב"ש · א"ד ראשונים ראב"ש · אחרונים ר' אושעיא) עיי' ר"ע : בפ"ו דיבמות ובפ' אלו נאמרים דל"ט : ובפ' בני העיר ד"ו שהיה כהן ומברך קודם נשיאות כפים ולא עשה בה"כ קפנדריא ולא פסע על ראשי עם קודש · לכן האריך ימים ובמדבר רבה פי"א : רב קרא אותו טובייני דחכימי (בר"פ כל הגט דף ז' ב' כתובות פ"ג ד"מ ע"א · כריתות י"ג ב') פרש"י מאושר שבחכמים ורב נמה פי' מופלא בחכמה : (במנחות דכ"ג א' הקדים דברי ר"א בר' שמעון שהיה חבירו של רבי לר"א בן שמוע שהיה רבו דרבי ע' מ"ש בכללים · והוא אחרון ב"י הרוגי מלכות ונהרג ליל שבת כשהגיע בקידוש אשר ברא אלהים לעשות יצא ב"ק אשריך אלעזר בני · בעה"ז היתה כשמתף דומה לאלהים · ולעה"ב נשתתף באלהים · וכתב יוחסין אחר שהיה רבו דרבי ונראה שלא היה שמד בימי רבי אעפ"י דבס"פ אין מכירין פרש"י ז"ל לעיין ט"ב וקדש החודש לפי שהי' שמד אין נראה אלא כפירש אחר ברש"י · משמת נגנז ס"ת משנה פ' ע"ע : אבא אליעזר בן דולעאי בזמנו · רבי אליעזר אמר משם ר' אליעזר תוספתא ספ"ב דתרומות ובספ"ב דמנחות : ר' אלעזר אומר ר' אליעזר פוסל ור' יהושע מכשיר : א"ר אלעזר אמרנו למאיר פרש"י חבירו היה אינו קרוהו רבי גיטין פ"ק י"ב ב' : א"ר אלעזר כשהלכתי לערדסקי מצאתי את ר"מ וריב"ב (ע"ש) אמתי לו מאיר בקי היה לך ביהושע בן ממל א"ל הן ובעב' הנכות היה · תוספתא נזיר פ"ה · ומ"ש בנזיר ספ"ז דכ"ו ע"ב א"ר אליעזר א"ר יהושע כו' במשנה ובגמרא שם א"ר אליעזר כשהלכתי לערדסקיא מצאתי את ר"מ ע"ש הוא וצ"ל א"ר אלעזר וכ"נ בפי' עץ חיים בנזיר. הנ"ל והוא ר"א בן שמוע : ר' יוסי בן יהודה בשמו וצ"ע · ר' יוסי בן כיפר משמו · ר' יוסי בן כרידא תלמידו · בש"ר יוסי הגלילי בשם ר' יהודה בן בתירא · ר' אלעזר בן תדאי (בפ' כל הכלים דקכ"ג א') תנא דברייתא בפ' הדר (אמר רב ברונא אמר רב הלכה כר"א ב"ת דע"א ב') · ובפ"ה דעירובין בתוספתא (ומכלתא בשלח · ותנחומא בשלח · וירושלמי כירה ה' סע"ד) : כתב יוחסין דק"ה א' בדור רשב"ג ורפב"י ור' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקא ור' יהושע בן קרחה (ע"ל תדאי : ר' אלעזר בנו של ר' יוסי הגלילי (במשנה סוטה פ"ה ג') שעשה ל"ב מדות וכ"מ שתמצא דבריו באגדה עשה אזניך כאפרכסת בפ' כיסוי הדם (פ"ע (מקום קבורתו עיי' ר' יוסי הגלילי : אחיו ר' חנינא (ע"ש) ותרחה באיזה דור היה · ר' זריקא ור' יוחנן בר"פ א' ופ"ד וי"ר ט"ו : ר' נחמיה בשמו ר' יודן בשמו שה"ר א' ע"ש · רב הונא בשמו ב"ר פ"א ופכ"ה ופל"ו ול"ע ופ' כ"ה : ר' אלעזר בן דמא בן אחותו של ר' ישמעאל ומת בנשיכות נחש בקדושה ולא רצה לשמש בשמות ולהשים על המכה (פ"ב דע"ז י"א. כי הוא מ"י הרוגי מלכות ולא ר' יהודה בן תימא (ע"ש) · ובירושלמי זה שמת בנשיכת נחש הוא יהושע בן דמא בן אחותו של ר"י (ע"ש) ולר"א זה הרגוהו שהוא היה מניח תפילין ועודן בראשו · ובפ' ב' הלחם בן דמא שאל לר' ישמעאל כגון אני שלמדתי כל התורה מהו ללמוד חכמות יוונית · א"ל בקש שעה שאינו לא יום ולא לילה : כתב יוחסין דקכ"ט רע"ב ר"א ב"ד חבירו של ריב"ז (וזה שקר שהרי היה בן אחותו של ר"י שהיה תלמיד ר"א בן הורקנוס שהיה תלמיד ריב"ז : ר' אלעזר בר' יוסי בן חלפתא הלך לאלכסנדרי' כדאי' בחלק ולרומי עם רבי שמעון לבטל השמד ולא רצה ר' יוסי להניח את בנו שילך עם רשב"י שלא יענשו בדרך עד שנדר לו שלא יענשו (כתב רש"י שענשו ונפל בחולי אסכרה וכשנזכר מה שנדר לאביו ביקש עליו רחמים ויצא האסכרה מפיו לפיו של אותו ספק) וכשבאו לשם נעשה נס ונכנס שד הנקרא בן תלמיון בבת המלך ור"א בר' יוסי ריפא אותה והכניסו לאוצר המלך ליטול מה שירצה ולא רצה ליטול אלא אגרת השמד על ישראל וקרעוה ושם ראה כלי בה"מ והפרוכת היה עליו טיפי דמים של פר ושעיר י"כ וראה הציץ · מעילה י"ו וי"ז. בס' קדשי מזבח :

וביומא נ"ז א' וברש"י וסוכה ה' א' ראיתי ברומי ובנידה פ' הרואה כתם שהורה ברומי : בפ' שני שעירים דס"ז א' א"ר יוסי פת לי אלעזר בני פרש"י בלשון שחוק על דבריו : ר' יוסי אומר אלעזר בני אומר פ' ע"פ קי"ז א' : ר"א בר' יוסי משום ר' יוסי דורמסקית שאמר מש"ר יוסי הגלילי שאמר משום רבי יוחנן בן נורי שאמר מש"ר אלעזר הגדול קדושין ל"ט א' · ובתוספתא ערלה משום ר"י דורמסקית שאמר בש"ר יוחנן ב"נ שאמר בשם ר"א הגדול : והיה ביבנה עם ר' יהודה בר עילאי · ור' יוסי בר יהודה משם רבן זכריה בן הקצב · והיוחסין שכחו להזכירו בסדר תנאים ותנאי דברייתא רק הביאו דמ"ג א' בזכרון בני ר' יוסי : בש"ר חנינא בר' אבהו וצ"ע שם · ר' אלעזר בר' שמעון (במשנה בילה פ"ד ה' נגעים פי"ב ג') בן יוחאי והיה עם אביו במערה י"ג שנים וקיבל יסורים של אהבה שהיה שוטר המלך שמא הרג איש בלא עון · חבירו ר' ישמעאל בר' יוסי בר חלפתא ואיש שמן כמותו · ונתנו לו בעלי ספינות ממון רב שניצולו בזכותו הו' והוא ארי בן ארי : ונקבר בעי"כ ורצה רבי ליקח אשתו ולא רצתה אמרה כלי שנשתמש בו קודש כו' · וך"ב שנים אחר מותו היה דן בביתו שיצא קול מעלייתו פ' זכאי ופ' חייב וכל שנים ההם לא סליק חיה רעה. בההיא מתא : ולמד עם רבי קמיה רשב"ג ור' יהושע בן קרחה · והיה גדול מרבי בתורה ובמעשים : בב"מ פ' הפועלים דפ"ג ע"ד מעניינו שנקבר עם אביו במערה : (והיה אוכל הרבה וכחו גדול מ' הזית פ' ידיו גלילי זהב ד"ל ע"ג : ועיי' מעניניו פ' א"ע : וברבה קהלת דקי"ג סע"ב : (וכשהיה נכנס לבית הוועד היו פניו של ר' מקדירות · ירושלמי פ' המצניע ונשאר לו בן נקרא יוסי שלמדוהו רבי שמעון בר' יוסי בן לקוניא · אחוה דאימיה (ע"ש) והיה חכם כאבותיו ושוה להם ולא נקבר עמם במערה שלא היה בלעך מערה עמהם · דרש לעולם יהא רך כקנה עיי' ר' שמעון בן אלעזר בחולין ד"ל רע"א · בכורות נ"א רע"ב ר"א בר"ש סתימתאי פרש"י שיש משנה וברייתא הרבה שאמר ראב"ש ורגילי' התנאים לסדרן במשנה בלשון סתם עיי' ר' יוסי בר' יהודה · אר"א בר"ש כך היה ריב"ב אומר תוספתא פ"ק דמכות) · כתב הרא"ש ברכות ס"פ א"ע כי הוא ר"א הקליר דאמר בירושלמי דהוא פייטן ובתו' פ' א"ד י"ג א' עיי' ש"ק נ"א ב' דפסקתא אמר שהוא ר"א ברשב"י : וכתבו התו' וקרו עליו אכל אבקת רוכל תנא קרובץ ופייטן · ובימיו היו מקדשין ע"פ הראיה שמעולם לא יסד רק קרובץ ויוסף א' : ע"ל ר"א בן ערך ור' אלעזר בן יעקב · ויקרא רבה ל' ושה"ר ה' : כתב רמב"ם לא נזכר כ"א פ"ד דתמורה (משנה ד') ונזכר עוד פי"ב דנגעים (ובמשנה בילה פ"ד ה' · רשב"י גלגול משה ור"א בנו גלגל נער משרת בפסל מיכה שהוא בן גרשון בן משה והיה הנער בן י"ג שנים לכן היו רשב"י ובנו במערה י"ג שנים ולמדו תורה לתקן הנער (ס' גלגולים דל"ו ד' ולז"א שם האחד אליעזר ול"א ושם השני אלא רמז ר"א בר"ש תיקן לגרשון (ב"א דע"ה א') · ר' אילעאי בשמו · ר' אלעזר בן פרטא בשמו · ר' הנילאי בשמו · אמר לר' יהודה סוטה ל"ד · שלא ליה ריב"ק · ר' יוחנן בשמו ירושלמי ב"ב פ"א. ובבלי בילה ט"ו ב' · ב' דרשות · מכות ד' וכיסוי הדם פ"ע א' מ"ג ב' · ור' יוסי בר' יהודה · אבא יוסי בן יוחנן איש זכות : ר' שמלאי בשמו · רבי בשמו ב"ר פק"ב · שמואל בשמו : (ר' אלעזר הקליר במחזור אשכנזים ז' של פסח התם אני אלעזר בן יעקב הקלירי מקרית ספר מא"י · עיי' יוחסין דל"ד ב' עיי' לפני זה ר"א ברשב"י ור"א בן ערך : ר' אלעזר בן הקפר בפ' כל הצלמים (מ"ג א' : פ"ד דאבות ר"א הקפר) נ"ל צ"ל ר"א הקפר (והוא שם מקום ושם נקבר הוא ובנו הנק' בר קפרא עכ"ל לא הבנתי איך יקרא בנו בר קפרא · גלילות א"י) (בירושלמי פ"ק דבילה ד"ס סע"ב ובבבלי פ' כסוי דם דפ"ד ב' זה א' מן ד' דברים שהיה ר' הגדול אומר אין להם תשובה והשיב ר' אלעזר בנו של ר' אלעזר הקפר מה אם מילה כו' וכ"ה בתוספתא פ"ק דבילה ע"ל. אבא אריכא : ופ"ו דחולין · א"ר אלעזר הקפר גדול השלום כו' רבי אלעזר בן ר"א (ובמ"י כשא השמיט תי' ר"א בן) הקפר אומר גדול השלום כו' ספרי פ' נשא ד"ח א') אבל בפ' כסוי הדם השיב ר"א הקפר ברבי) בפ"ה דכתובות בתוספתא א"ר מנחם בן נפח משום ר"א הקפר מעשה בר' טרפון שקידש ש' נשים להאכילן תרומה בשנת בצורת · בפא"ט (דכ"ו) ריב"ל סדר תרנגולתא לפני ר"א הקפר ברבי ע"ש · אריב"ל פעם א' הלכתי אחר ר"א הקפר ברבי ע"ז מ"ב : (ובתענית די"א א' דתניא ר"א הקפר ברבי אומר פרש"י ברבי כלומר אדם גדול וכן קורין לו בכינוי (ע"ל ברבי) ובנזיר די"ט א' מתשה חטא על הנפש ר"א הקפר ברבי אמר · ונדרים

פ"ק י"א א' · ולר"ע ידים פ"ד ובש"ר פ' משפטים · כי הלך עם
ר"ג. ור' יהושע ור"ע לרומי ואביו ר' עזריה חכם ועשיר ע"ש ·
בתו' יבמות פ"ו א' ראב"ע קדם טובא לר"מ · (אר' יהושע מעשה
ב"ד זקנים שישבו לפני ראב"ע ר' חולפית ור' ישבב ור' חלפתא ור'
יוחנן בן נורי תוספתא כלים דתשס"א ד' · כתב בס' ג"כ ראב"ע
גלגול עזרא · ואבן עזרא גלגול ראב"ע · ופרתו הכ"ל תיקון אשת
קרח (היינו מכוון לירושלמי דפרתו היינו אשתו) שנתנה עלה
לקרח בטלות תכלת · ורצועה שבין קרניה רמז ל"ד ככפות שנקראים
קרנות · מקום קבורתו בכפר עלמא עיי' ר"א בן ערך ומ"ב קבור
בקדש נפתלי עיי' ר"א בן ערך · כתב יוחסין ור"ח אמר כי ר"א
רבו · בש"ר אלעזר המודעי · בייתוס בן זונין בזמנו · ר' יהודה
בר אלעאי תלמידו · ריב"ק בשמו · ר' יוסי הגלילי · ר' יוסי בן
כיפר בשמו · בנו ר' ישמעאל · לוי הסדר בזמנו · רב שזבי
בשמו · ר"ל בשמו · שמעון אחי עזרי' דודו · דוסא בן הורקנוס
ע"ל · רב ששת בשמו · ר' אלעזר המודעי (אבות פ"ג) (פרש"י
דב"ב ד"י סע"ב מהר המודעי היה) והיה מתפלל שלא יכבש אדרייכוס
את ביתר ולא היה יכול לכבשה · ובא כותי א' ואמר לבן כוזיבא
רכילות עליו שרצה להשלים עם אדרייכוס והרגו בן כוזיבא · וכשהרגו
יצא ב"ק הוי רועי אליל חרב על זרועו ועל עין ימינו שהיה זרוע
של ישראל ועין ימינו ובו ביום נכבש ביתר (מ' איכה דף ע"א א')
כ"ב שנה או ע"ג שנה אחר חורבן הבית והי' תלמיד ריב"ז ·
(וביוחסין דקכ"ט רע"ב כתב שהיה חבירו ול"ע · ובהקדמה לסמ"ע
כתב דור שני אחר החורבן ר"ט ר"ע ור"א המודעי ורבי עמיהוד
(ע"ש) וחבירו ר' ישמעאל ור' טרפון · אעפ"י שקורא לר"ט
רבי · ור"ע קורא אותו מודעי פ' בתרא דיומא (ע"ו א') ור"א
בן פרטא בשמו · גם ראב"ע פ' שבועות העדות וכן חנניה בן אחי
ר' יהושע אומרים משמו · והיה דרשן כאומרם עדיין צריכין אנו
למודעי (שבת כ"ה ב"ב · קבורתו בכפר כברתיין עם ר' יעקב איש
בבוריא ועל שניהם מלבה א' גא"י · (ר' אליעזר בן שמעיה איש כפר
עותני שאל את ריב"ז וא"ל שמעיה לא והזה את מימך תוספתא פרה
פ"ט · ר' אלעזר בן פרטא (במשנה גיטין פ"ג ד') : (תענית פ"ג י"ט
ב') בניו ר' פרטא ור' שמעון (ע"ש) ועסק בתורה וג"ח ונתפס
עם ר' חנינא בן תרדיון חבירו ואליהו הצילו · והעלילו עליו ה'
עלילות ושאלו אותו למה לא הלך לבי אבידן וא"ל שהוא זקן שלא
ירמסוהו ברגליהם (ע"ז פ"ק די"ז ב' · ועיי' שבת פ' כ"כ קי"ז :
רבה במדבר רפכ"ג שאמר ברמז שאלו את יעקב משה דוד ר"ל שברחו
בפ' שבועות העדות אמר בש"ר אלעזר המודעי ובירושלמי פ"ק
דמגילה דע"א רע"ג : שהיה רבו בסנהדרין פ' כ"ג דף"ב א' :
ראובן נתגלגל בר' אלעזר בן פרטא אעפ"י שלא הסכים במכ"י עכ"ז
ע"י השליכוהו לבור : וז"ש משה יחי ראובן ואל ימות שהתפלל
כשיגולגל בר"א ב"פ שינצל (ע"ה דל"ט ג' · ע"ל ר"א בן הורקנוס
גלגול ראובן : כתב יוחסין דקכ"ט רע"ב בהג"ה ר"א ב"פ חבירו של
ריב"ז וסוף העמוד כתב : חבירו של רבי היה · שניהם לא ידקו
אחד שאמר בשם ר"א המודעי שהיה רבו · ור"א המודעי היה
תלמיד ריב"ז ואף לפי דעת הגה"ה ביוחסין דר"א המודעי היה חבירו
של ריב"ז סוף סוף לא יהי' ר"א ב"פ חבירו של ריב"ז : ופשיטא
שא"א שיהי' חבירו של רבי שהיה זמן רב אחר ריב"ז : גם מ"כו
שר' שמעון בן אלעזר חבירו של רבי ור"א ב"פ אמר בשמו : ונראה
שניהם לדקו עפי' מה שאכתוב בסמוך שהיה עוד ר"א ב"פ בן בנו
של ר"א ב"פ : א"כ י"ל א' בימי ריב"ז וא' בימי רבי · ר"ש בן
אלעזר משום ר"א ב"פ שאמר בשר"א המודעאי סנהדרין ד"ב א' :
(בתוספתא סוף סוכה ר"א ב"פ ור"א בן יעקב אומר כו' אבא יוסי
בן חנן אומר כו' ר' חנניה בן אנטיגנוס אומר כו' ר' יהודה אומר
כו' : (ר' אלעזר בן פרטא בן בנו של ר"א בן פרטא : (ע"ל ר'
פרטא) אתא עובדא קומי רבי ובעא למעביד כרבנן א"ל ר"א ב"פ
בן בנו של ר"א ב"פ לא כן למדתני משום זקניך כו' א"ל אין וחזר
ועבד כרשב"ג ירושלמי מגילה דע"ה ב' · וכתובות ל"ד ג' :
וסנהדרין י"ט ב' ועבד כר"ג וכל"ל במגילה וכתובות כי ר"ג דיבנה
הוא זקנו של רבי כי רשב"ג הוא אביו של רבי : א"כ יולדק מ"ש
ביוחסין הכ"ל שהיה חבירו של רבי : אף שמלשון הירושלמי נראה
שרבי היה רבו שאמר לא כן למדתני : אבל בפ' לולב הגזול ל"ט א'
חולק עם רבי : ר' אלעזר בן פפוס אלי הוא תנא כי פפוס הוא
תנא דברייתא : יוחסין דפ"א א' (למ"ז : ר' אלעזר בן פילא
במשנה ספ"ז דטהרות · כ"א בן פאבי והוא משיב על דברי ר"ע :
רבי אלעזר בן מתיא (במשנה פ"י דיבמות מ"ג דל"ב א' ואמר רב
ס"ל לדרוש מרגניתא ודרש חספא (שם דל"ד סע"א) א' מ"ד חכמי

יבנה בן עזאי ובן זומא וחנניא בן חכינאי (ע"ש) ובפ"ק דקדושין
(דל"ב) בברייתא בכא"ו (ובפ' כיצד צולין דע"ט סע"ב) ובתוספתא
פ"ו דפסחים חולק עם ר' יהודה ובפ"ב דסוטה ר' יהודה בן בתירה
אומר משם ר"א ב"מ · רי"א משמו ובפ"ז דסוטה דל"ז ופ"ח
בתוספתא ר' אלעזר ב"מ ואבא חלפתא וחנניא בן חכינאי שקלו אבני
יהושע (ובמ"ש ספ"ב אלו הדנין בן עזאי וב"ז אלו תלמידים ר' אלעזר
ב"מ ור"ח בן חכינאי · כתב יוחסין דף"ג א' נראה שהוא בן ר'
מתיא בן חרש : אבא אלעזר בן דילעאי פ"ב דמקוואות : (משנה
י') ונראה שהיה בזמן תלמידי ר"ע ר"מ ור"י ור"ש ור"א בן שמוע ·
(ר' אלעזר בן דגלאי (משנה ח' פ"ג דתמיד ד"ל) ובירושלמי פ'
החליל דלגוי · ובתמיד שם ר"א בן דלגאי אמר עיזים היו לאבא
הין מעטשין מריח פיטום הקטורת : ואולי הוא בן דולעאי הכ"ל :
ר' אלעזר בן יהודה איש כפר ברתותא (פ"ג דאבות) בש"ר יהושע ·
טבול יום פ"ג משנה ד' ה' : ובפ"ק דפסחים די"ג א' אמר הלכה
משום ר' יהושע (ובכורות דכ"ז א' בן ר' יהודה מש"ר יהושע כו'
אר"ע אני שמעתי כו') · ובפ"א דערלה משנה ד' אמר רשב"ג
משמו · (והרמב"ס כתב שלא נזכר רק פ"א דערלה) : חלה
דע"ח רשב"א בשמו · אהלות מ"ח · זבים קמ"ב : וחסידותו וכם
שנעשה לו שנתמלא כל ביתו חיטין והיו בורחין כל גבאי צדקה ממנו
שהיה נותן כל אשר לו פ' סדר תעניות (דכ"ד : ביוחסין ד"כ ע"א
נראה שם כי לא היה נסמך ובאמת בכל מקומות הכ"ל נקרא רבי
אלעזר כו' : (כפר בתראה שם קבור גא"י (ר' אלעזר בן יהודה
כתב יוחסין שנזכר בפ"ק (דזבין ומשנה ה' · ואהלות פ"ג מ"ה)
אפשר שהוא איש ברתותא הכ"ל ע"ש דף"ד א' · עיי' ר' יוסי בר'
יהודה נראה שהיה חבירו של רבי : א"כ אינו איש ברתותא הכ"ל
שהיה רבו של ר' שמעון אביו של רבי : ר' יהודה בן אלעזר :
(אלעזר בן יהודה איש אבלים משום ר' יעקב זבחים פ"ג דכ"ח
א' : חולין כ"ה ב' קכ"ב ב' · איבליס · ובתוספתא פ"א דמ"ש
איש אבלים : ובפ"ב דזבחים אוכליס : (ר' אלעזר בן תרדיון
בדור ר' יוסי הגלילי · וראב"ע ור' יוחנן בן נורי יוחסין דק"ז ב'
באגדת רש"ג ור' חנינא בן תרדיון ור"א ב"ת ור"א חסמא כו' (שאל
לחכמים ירושלמי פ' מי שאחזו דמ"ח סע"ד : (אלעזר ספרא העיד
עם ר' יוחנן בן גודגדיא (ע"ש) : ר' אלעזר חסמא (במשנה
ספ"ג דאבות : תרומות פ"ג מ"ה : יומא י"ט ב' : ב"מ פ"ז ה' :
נגעים פ"ז ב' : פי"ג ג' : מקוואות פ"א ג') : היה תוכן גדול
ובעל תשבורות לשער כמה טיפין בים ולא היה לו לחם לאכול ובגד
ללבוש ורצה ר"ג להושיבו בראש כדי שיהיה לו פרנסה ולא רצה עד
שא"ל עבדות אני נותן לך (הוריות פ' כהן משוח ד"י א' ובספרי אלה
הדברים ד"ל ד') ונקרא חסמא שנחסם כדאי' בוי"ר פ' אחרי (פ'
ד"ג דקל"א ג') ששאלו לו דברי ברכות כגון ז' ברכות של חופה
שלא הורגלו החכמים (וב"מ חזית די"ד א') ששאלו דברי ברכות
ולפרוס על שמע) ואמרו ליה על מגן קורין לך רבי ובעבור זה נק'
חסמא מלשון לא תחסום שור עד שהלך לפני ר"ע ולמד לפני ר"ע
(ועיי' מ"כ שפירש הסמא ע"ש שנתחזק וכ"כ במדרש שקראו חסמא
אחר שידע לפרוס על שמע וירד לפני התיבה · ועוד איך יקראו
חסמא שם גנאי) גם יש לו הלכה בהסימה פ' השוכר הפועלים :
פ' בתרא דר"ה שירד לפני התיבה : וריב"ג הלכו להקביל פני ר"י
בפקיעי' חגיגה ג' · כתב הרמב"ס שלא נזכר כ"א בפ"ג דתרומות ונזכר
עוד פ"ז דנגעים ופי"ג · וב"מ פ"ז ה' ובמקומות אלו ר' אלעזר
בן חסמא ועפ"י הכ"ל שזכרתי לא היה בן חסמא אלא שנקרא חסמא
ככ"ל דז"ל המ' הכ"ל פעם א' בא ר' אלעזר למקום א' ובקשו ממנו
שיפרוס כו' ולא ר' אלעזר בן חסמא בא למקום א' וק"ל · וכ"מ
בתי"ע ספ"ג דאבות : אמר לר"א ב"י וראב"י א"ל פסחים ל"ב א' :
ר' חנניה בן אנטיגנוס בשמו : חבירו ר' יוחנן בן גודגדא (ע"ש)
ור' יוחנן בן ברוקא והלכו לר' יהושע : ור' יוחנן בן נורי : ר'
יוסי בן משולם בזמנו : עיי' ר' שמעון בן מנסיא : ר' אלעזר
בן שמוע (במשנה אבות פ"ד : גיטין פ"ג ה' : תמורה פ"ג ג' :
פ"ד ד' : פ' א"ד י"ב ב') כתבו התו' ב"ב דקכ"ו ר' אלעזר גרסי'
ולא ר' אליעזר שהוא בן הורקנוס (וע"ש) והוא סתם ר' אלעזר
במשנה וברייתא (רש"י ספ"ק דשבת די"ט רע"ב · עירובין פ"ג
דל"ח ב' ובפ' הערל דע"ב ב' ובפ' ב"ש קי"א ב' · גיטין ל"א ב'
כתובות מ' א') אעפ"י שתמצא בפ"ב דאבות סתם ר"א והוא ר"א בן
ערך וזה דבר הלמד מענייכו : בספרי פ' עקב שהלך ללמוד תורה
עם ר' יוחנן הסנדלר אצל ר' יהודה בן בתירה ור' יהודה בן שמוע
(ע"ש) · רש"י כתב תלמיד ר"ע · פ' אלו נערות מ' א' · ובפ'
הבע"י · כשמתו תלמידי ר"ע (ע"ש) והיה העולם שמם עד שבא
ר"ע

אר"א ב"צ כשהייתי לומד תורה אצל ר' יוחנן החורני ראיתי שהיה
אוכל פת חריבה בשני בצורת והודעתי לאבא אמר לי הולך לו זתים
והולכתי לו ראה אותן שהן לחין ולא רצה לאכול כו' כתבו תו' משמע
שהיה ר' יוחנן החורני הושש שלא היה מקפיד ר' צדוק על מגע
ע"ה ואע"ג דר"צ כהן היה ובגדי פרושים מדרס לאוכל תרומה כו' :
להודיעך שאכל חולין בטהרה : ובבכורות פ' פסולי מוקדשין (דל"ו
גבי בוכרא דה"ל לר"צ פרש"י כהן היה אין ראיה כי ישראל מותר
לקנותו להשהותו עד שיפול בו מום או שיתן לו במתנה : ובנזיר
(דמ"ד א') מעשה באביו של ר' צדוק שמת בגינזק (והגי' שלפנינו
אביו של ר' יצחק אכן בשמחות ובפ' מגלחין ד"ך אביו של ר' צדוק
ושאלו את אלישע בן אבויה ע"ש מע"א) והודיעו לאחר ג' שנים
ושאל לר' יהושע בן אלישע וד' זקנים ואמרו לאביו יטמא כשהוא
שלם ולא כשהוא חסר א"כ כהן הוא אם זהו ר' צדוק : ובמשנה
דמדות פ"ג ובפ' ג"ה גפן של זהב היה בהיכל אראב"צ מעשה שנמנו
ש' כהנים לפנותה • למה העיד הוא אלא שהיה כהן · ובפ' לולב
וערבה מ"ע ראב"צ אמר לול היה במזבח שאחר ע' שנים יורדין
כהנים כו' · ג"כ אינו ראיה מפני שהיו מביאין עלים למקדש היו
יודעין עבייניהם : וביומא פ"ב (דך"ג א') ב' כהנים עלו על מזבח
ונטל סכין ותקע בבטנו · עמד ר' צדוק על מעלת האולם ואמר
שמעו כי ימצא חלל באדמה כו' ולמה דרש הוא אלא שראה המעשה
שהיה מן הכהנים : גם זה אין ראיה לפי שהיה זקן ונשוא פנים
והקיד משום כהן לא ידרוש לפניו : והראיה שלא היה כהן דהרמב"ם
לא הביאו בכלל הכהנים : בתענית פ"ק די"ב א' ובשקלים ובפ' בכל
מערבין דמ"א א' אראב"צ אני הייתי מבני בניו של סנאב בן בנימן
וחל ט"ב בשבת ודחינהו לי' באב ולא השלמנו מפני שי"ט שלנו הוא •
פרש"י משפחה משבט בנימן שנפל להם הגורל בימי עזרא בי' באב
וי"ט הוא להם : וכתב הרא"ש בר"פ מקום שנהגו שאבותיו היו
מקריבין קרבן עצים בי' באב וראב"צ אחר חורבן היה (וכ"כ תו'
בתענית הכ"ל) אלא כיון שאבותיו היו מקריבין קרבן בו ביום ועשו
בו י"ט כל משפחתו היו נוהגין בו י"ט ג"כ : (וכתבו התו' ראב"צ
כהן היה (ככ"ל) שמא אמו מבנימן היה או מתכם היה והיה עמהם
בקיעתם עכ"ל : ראיה ב' שלא היה כהן כתב בעל אדם · והוא בה'
אבילות כתיב כ"ח אראב"צ אמר לי אבא בשעת פטירתו בתחלה קברני
בבקעה ולבסוף לקט עצמותי ותנם בגלוסקמא כראוי ולא תלקט
בידך שלא יהיו בזויין עליך כו' : וכך עשיתי לו נכנס יוחנן וליקט
ופירש עליהן אפקורסין נכנסתי וקרעתי עליהם · שמחות פי"ב :
וסיים שם כשם שעשה לאביו כן עשיתי לו פי' כי דרכן היה לקבור
בעפר ומלקטין העצמות וקוברין בארונות : א"כ נראה שלא היה
כהן · דכהן אין מטמא לעצמות אלא כשהוא שלם (ע"ל) ומה לו
להזהירו כדי שלא יהיו בזויין עליו : עיי' ר' צדוק מש"ש · (אר"א
ב"צ ג' מעשים העלה אבא מטבעין ושאל אבא להכמים והכמים
לרופאים נדה ד"ב ב' : וראה בת נקדימון בן גורי' מלקטת שעורים
בין טלפי סוסים · כתובות דס"ז א' · וראה שקשרו שערה בזנב
סוס ומריצין לה מירושלי' ללוד (רבה איכה : כתב יוחסין דקל"ע
רע"ב חבירי ריב"ז ר' צדוק ור' אלעזר בנו : מ"ש ראב"צ היו
חבירו של ריב"ז צ"ע : כי רחוק מדעת : ר' יהודה בר' אלעזר
בר' צדוק : בשר"ג פאה · אמר רב יהודה אמר שמואל משום ראב"צ
בכורות ד"ב א' : אמר ר' יוחנן מקובל אני מראב"צ : בש"ר
מאיר כלאים ד"ל : ר' שמעון בן אלעזר משום ראב"צ : ור' שב"ג
ור' חנינא בר חנינא ע"ש : ר' אלעזר בן עזריה (במשנה אבות
ספ"ג : ברכות פ"א ה' · פ"ד ז' · שביעית פ"א ח' : פ"ג ג' ·
מעשרות פ"א א' · מ"ש פ"ה ט' · שבת פ"ד ב' · פ"ה ד' :
פי"ט ג' · עירובין פ"ד א' · יומא פ"ח ט' · ביצה פ"ב ח' :
מ"ק פ"א ב' · כתובות פ"ד ו' · נדרים פ"ג י"א : נזיר פ"ו ב' ·
סוטה פ"ט ט"ו · ב"ק פ"ו ד' : מכות פ"א י' · עדיות פ"ג
י"ב · זבחים פ"א ג' ו מנחות פי"ג ז' · ערכין פ"א ד' · כריתות
פ"ב ה' · כלים פ"ג ה' · נגעים פ"ז ב"ו · פ"ח ט' · פי"ג ו' ·
מקוואות פ"ג ב' · פ"ח ג' · ידים פ"ג ה' · פ"ד ב"ג מכשירין
פ"ו ו' · טהרות פ"ז ז' · עוקצים פ"א ה') · חכם ועשיר ועשירי
לעזרא וכהן · וכשעברו את ר"ג דיבנה מינו אותו לנשיא בן י"ח
שנה ונעשה לו נס והחדרו ליה י"ח שורות היוורתא · ודרש לעולם
יעסוק בתורה אף שלא לשמה שיבא לשמה ואתוספו ת' ספסלי ·
וא"ד ת"ש ספסלי · פ' תפילת השחר (כ"ט) כתב יוחסין דל"ז
ב' שהיה בן י"ג שנה ירושלמי פ' תמיד נשחט (איכו שם כ"א בברכות
פ' תפילת השחר ד"ז ד' · ותענית פ"ד דס"ז ד' בן ששה עשר שנה
היה ונתמלא כל ראשו שיבות וסי' ר"ע יושב ומצטער ואמר לא שהוא

בן תורה יותר ממני אלא שהוא בן גדולים יותר ממני אשרי אדם
שזכו לו אבותיו אשרי אדם שיש לו יתד במה להתלות בה ומה היתה
יתדתו שהיה דור עשירי לעזרא · וכמה ספסלין היו שם פ' ספסלין
של ת"ח חוץ מן העומדים אחורי הגדר · ת"א ש' חוץ כו' וכיון
שנתרצו להושיב ר"ג הסכים ראב"ע עמהם · לפתחו של ר"ג
אעפי"כ לא הורידו אותו מגדולתו • אלא מינו אותו אב"ד עכ"ל ·
כתב ביפ"מ פ' תפילת השחר בהגהה סי' ח' בבבלי פ' מרובה דר'
יהושע היה אב"ד דר"ג ע"כ ס"ל דלא היה ראב"ע אב"ד אלא שאחר
שהחזירו את ר"ג לנשיאות היה ר"ג דורש ב' שבתות וראב"ע שבת
א' (ובש"ק כתב בדך"ב ב' · שהיה ר"י בחברת ר"ג מ' שנה ·
וכתב היוחסין שם ולא נניח הפשט והיה יותר מן ע' שנה שאמר
הרי אני כבן ע' שנה · והירושלמי לא דבר בזה של כבן ע' שנה
עכ"ל · (לא הבנתי אלו כמשמעה שהיה בן ע' שנה למה אמר
כבן ע' · ואולי באמת כשנתמנה לנשיא היה בן י"ח או ט"ז אך
כשדרש לומר יציאת מצרים בלילות היה בן ע' ולא זכה שיסכימו
עמו עד שדרשה בן זומא · ובירושלמי פ"ק דברכות אמר הרי אני
כבן שבעים שנה אעפ"י שנכנס לגדולה האריך ימים עכ"ל וכתב
יפ"מ סי' י"ט וזה הולק על הבבלי דאמר דעל דאהדרו ליה י"ח דרי
חוורת' ביום שמינהו לר"י עז"א הרי אני כבן ע' · (בפ' במה
בהמה דנ"ד ב' י"ב אלף עגלים היה נותן מעשר בכל שנה ושנה והקשו
התו' הא אמרינן בפ' בתרא דבכורות דנ"ג דאין מעשר בהמה נוהג
אחר החורבן א"כ בזמן הבית היה מעשר ומסתמא בן י"ג שנה היה
כשעישר דקטן לאו בר עישורי הוא וע"כ בשעת החורבן לא היה
כ"א בן י"ד או ט"ו שהרי ריב"ז משכה נשיאותו אחר החורבן שנה
או שנתיים (ע"ש) ואחריו היה ר"ג נשיא שנה או שנתיים או
ג' קודם שמינו את ראב"ע · מדאמר פ' תפילת השחר אשתקד
בר"ה נעריה וכשהעמידוהו לנשיא הי' בן י"ח א"כ ע"כ לא היה
קודם החורבן כ"א בן י"ד או ט"ו לכל היותר א"כ בשביל ב' שנים
שהפריש לא הכ"ל כל שתא ושתא · וכ"ל דלא הוא הי' מעשר רק
אפוטרפוס שלו היה מעשר עבורו · א"כ לא נתבטל תכף אחר
החורבן עד כמה שנים · והרב ר' אלחנן מפרש הוה מעשר אחר
החורבן · ארנונא למלך עיי' כל זה בתו' שם · ובכורות שם :
ובע"ז י"ג א' · ובפ' שני שעירים דס"ו א' · וביצה ד"ג א' ושם
בגמרא הגי' תליסר אלפי כו' אבל תו' במקומו' הכ"ל הגי' תריסר
אלפי · בפ' יש מותרת דפ"ו ב' רע"א תרומה לכהן ומעשר ראשון
ללוי · ראב"ע אומר אף לכהן · האי גינתא דהוי שקיל ראב"ע
מעשר ראשון מיניה · אזל ר"ע אהדריה לפתחה לבי קברי אמר
עקיבא בתרמילי ואנא חיי · ובירושלמי פ"ה דמ"ש פליגי ר' יהושע
ורתב"ע רי"א אין נותנין מעשר לכהן וראב"ע אמר נותנין ·
א"ל ר"י כו' א"ל ראב"ע כו' · הוי חד גינא דרגיל ראב"ע ליקח
ממנה מעשר והיה לאותו גינה ב' פתחים א' למקום טומאה וא'
למקום טהרה אזל ר"ע וא"ל לבעל הגינה שיסתום הפתח שהיא
למקום טהרה ויפתח הפתח של מקום טומאה ואם יבא ראב"ע יאמר
לו שיכנס בפתח של מקום טומאה · ואמר בעל הגינה דלמא ישלח
שלוחא שאין כהן ויכנס דרך פתח ההוא וא"ל ר"ע שתאמר כתיב
אתם ר"ל שיקח בעצמו לא ע"י שלוחו · שמע ראב"ע ואמר תחבולות
ר"ע בא לכאן באותו שעה החזיר ראב"ע כל המעשרות שנטל ע"ש ·
הקדימו קודם לר"ע אף שר"ע גדול ממנו מפני יחוסו (עיי' ר"ע ·
(אמר לר"ע עקיבא אם אתה מרבה כל היום איני שומע לך (מנחות
פ"ט א' נדה ע"ב · (בבכורות דנ"ח אמר בן עזאי כל חכמי ישראל
דומין עלי כקליפות השום חוץ מקרח הזה כתבו התו' בשם ירושלמי
הוא ראב"ע שהיה קרח עיי' ר' יהושע בן קרחא ור"ע • ובסוף
סוטה משמת פסק העושר מחכמים · ובסוף פ' הרואה דנ"ז ב'
הרואה ראב"ע בחלום יצפה לעשירות • בשבת דנ"ד פעם א' יצאת
פרתו של שכינו ברצוע שבין קרניה בשבת ולא מיחה · הוסמרו
שיניו מפני התענית • וכתב יוחסין ובעל המכתום כתב שהיה
בי"ע · ובירושלמי אי' אשתו נקראת פרתו ע"ד לולי חרשתם
בעגלתי ס"פ במה בהמה · (פי' אשתו הייתה יוצאת בדבר שאסרו
חכמים · וכינו אותה דרך גנאי פרתו · ופרה ועגל חדא מילתא
הוא · דרש בכרם ביבנה כתובו' מ"ע ב"ב קל"א רבה קהלת ו' ·
פ"ק דיבמות (די"ו א') א"ר דוסא בן הורקנוס יש בן לעזריה חברינו
(ע"ש) וקרא עליו נער הייתי וגם זקנתי · ובירושלמי שם ד"ג
סע"א ש"ר יונתן בן הורקנוס קרא עליו פסוק זה ואמר מכירו אני
שהוא דור עשירי לעזרא • ובגיטין פ' התקבל דס"ז קרא קופה
של בשמים · ביום שמינו אותו היה ר' ישמעאל ור' יהושע בן
מתיא ור' יוסי דורמסקית · וקרא את ר' ישמעאל אחי ברכות

בכל מערבין ובהג"ה לס' כריתות · ובמרדכי פ' מי שהוציאוהו דנק"ב מקומות קיי"ל כראב"י וק"ל מגמרא דיבמות הכ"ל ע"ש · ובר"ן בשבועות פ"ק דווקא כגד יחיד · ובתו' נדרים דף"ג אר"ל פליגי רבנן עליה דראב"י הלכה כמותה כו' דזימנין דפסקינן דלא כוותיה : ואפשר דגם רמב"ם ס"ל כן ואולא תמיהת תי"ט כלאים פ"ג מ"ט ופ"ד מ"ח ועתי"ט עירבין פ"ח מ"י (ובתו' שם) והרא"ש בהל' קטנות ה' טומאה לא ס"ל כן רק ל"ש · עיי' ברא"ש פ"ג דנדרים דה"ק דרב לא ס"ל כלל זה · והנה לאו דווקא משנת ראב"י קב ונקי ה"ה כשנזכר בברייתא הכי מוכח בתו' קדושין ס"ב סע"ב ז"ל אע"ג דקיי"ל הלכה כראב"י בעלמא דקב ונקי הוא · הכא לית הלכתא כוותיה ולא ככולהו תנאי דאמר אדם מקנה דשלב"ל דהא רב נחמן ס"ל דאין אדם מקנה דשלב"ל והלכה כר"נ בדיני עכ"ל · (וע"ל דכלל משנת ראב"י קב ונקי אין דוחה כלל כו') והא מ"ש ראב"י דאדם מקנה זה לאו משנה היא · אלא ברייתא והא אמרו משנת ראב"י קב ונקי · א"כ בל"ז אין הלכה כמותו בברייתא אע"כ דמ"ש משנת ראב"י פירושו ג"כ ברייתא. והוא מוכרע ממקומו שהרי שמעון בן עזאי שמצא כתוב משנת ר"א ב"י קב ונקי היה הרבה קודם שסידר רבי המשניות וגם קודם שסידר רבי המשניות היה ג"כ סדר משניות כדאי' בחגיגה ר' יוסה ב"ת ובניריו היו שונין ת"ר סדרי משנה ור' יוסי רבו של רבי אמר בסוף כלים אמר אשריך כלים שנכנסת בטומאה ויצאת בטהרה ופשוט שרבי הוסף וגרע וכיון שנמצא משנת ראב"י קב ונקי קודם שסידר רבי המשניו' ולא קאי על משני' שסידר ר' (שם ת' הכם לבי · וכן הוא מפורש בפי"כ דקל"ק א' ברשב"ם עיי' תו' כתובות ק"ש א' · ובמכותו ל"א ב' · וכתב תהו"י א"ל ע"כ משנת לאו דווקא דלא תמלא שיהי' נזכר ק"ב פעמים במשנה כי י"ל שהי' אז בימי תנאים משניות מרובות מאד משלנו כדאי' בחגיגה עכ"ל · ומה שפסק רמב"ם כרשב"י נגד ראב"י (ע"ש · בתו' גיטין פ' הניזקין דנ"ב ב' אר"ת דאין הלכה כראב"י אעפ"י שאמרינן הלכה וקיי"ל משנת ראב"י קב ונקי דאין למידין הלכה מפי תלמוד ע"ש · ובפ' אלו קשרים הלכה כראב"י מדפסק כוותיה מכלל שהכלל אין מועיל · קבורת ר"א קב ונקי בכפר עכן עיי' ר' הלפתא איש כפר חנניה · תנא דבי ראב"י כילד מעברין כ"ד א' · פ' א"ד י"ז ב' · חלק נ"ב סע"ב · דבי ראב"י תנא ר"פ חלק · אבא בירא"ה בראב"י וב"ע · ר' אלעאי הזקן בא אצלו · ר' אליעזר בן אנטיגנוס בשמו · ר' אלעזר הסמא · א"ל בש"ר חנני' בן חכינאי ע"ל · אמר לר' יהודה פסחים ב' ב' · והולך עמו ר"ה י"ב ב' · ור' יוחנן הסנדלר ע"ל · ר' יוחנן בשמו · ר' יוסי ב"ה בשמו · אבא יוסי בן חנן בזמנו : ר' יוסי העיד בשמו · ר"מ תלמידו ע"ל · ובשם ר"מ · בש"ר פנחס בן יאיר שה"ט סל"ב · ר' פנחס בשמו · אבא שאול הולך עמו · ר' טועזר בר' צדוק (במשנה פאה פ"ב מ"ד : כלאים פ"ז ב' : בשם ר"מ שביעי' פ"ג ד' : מעשרות פ"ד ד' : פסחים פ"ג ו' · ופ"י ג' : ר"ה פ"ב מ"ז כ"ד א' : סנהדרין פ"ז ב' : עדיות פ"ב ה' : מנחות פ"ט ב' : חולין פ"ג ו' : מעילה פ"ג ז' : מדות פ"ג ח' : כלים פ"ב ה' : פד"ו ט' : נידה פ"ה ד' : מקוואות פ"ו י' : טהרות פ"ג ח' : עוקצין פ"א ו' : פ"ב ז' : ופ' אלו עוברין מ"ט א' : וע"פ קי"ד א' : ופ"ה נידה וב"ם ד"מ) כתב סמ"ג ל"ת רל"ה (ל"מ) שהוא כהן וראה חורבן הבית והיה בזמן ר' מאיר ואמר בשם ר"מ במשנה כלאים פ"ז (מ"ב) אך תימא דאי' בירושלמי (פ' ד' מיתות דף"ד ב') תני קודם ל"מ שנה עד שלא חרב הבית נטלו דיני נפשות מישראל (וכ"ה רפ"ק שם) ואמר ראב"צ תינוק הייתי ורוכב על כתפו של אבא וראיתי בת כהן שזינה והקיפוה חבילי זמורות ושרפוה (סנהדרין נ"ב) אמרו לו תינוק הוית ואין עדות לתינוק כד קמא דא מלתא לא היה פחות מבן עשר שנין כד הוה מהלך עם רבי לא היה פחות מתלתין שנין דלית אורחא דגברא רבא מהלך עם בר נש פחות מתלתין שנין ותני כן אמר ר' מעשה שהייתי אני בא ור"א בר"צ מבית שידיון ואכלנו תאנים וענבים עראי חוץ לסוכה עכ"ל · וזה תימא אחר דאביוהי זקן כי התענה מ' שנה קודם החורבן בשעת חורבן · ואיך בנו אחר החורבן מאה שנה (ר"ל בימי רבי) היה בן ל' שנה · (יותר תמוה שהיה בן י' כשראה ששרפו בת כהן וזה היה עכ"פ קודם מ' שנה לחורבן דאחר כך בטלו דיני נפשות · א"כ היה ראב"צ בשעת החורבן עכ"פ בן כ' שנה · ור"ע נהרג כ"ב שנים או ע"ג שנים אחר החורבן · ור' נולד ביום שמת ר"ע · ואיך אמר כשהלך עם רבי היה בן שלשים · אף לדעת התו' בסנהדרין דאף תוך מ' לחורבן חזרו למקומן ודינו ד"נ : א"כ עכ"פ אף שהיה המעשה ששרפו בת כהן סמוך לחורבן והיה אז בן י' איך יהיה בימי רבי בן ל') : ועוד כי ר"א ב"צ היה תלמיד ר' יוחנן בן החורנית (ע"ש) שהיה זקן בזמן הבית (כי זקני ב"ש וב"ה הלכו לבקרו : לר' יוחנן בן החורנית · וב"ש וב"ה קדמו לחורבן) : ור"א ב"צ היה בזמן ר"ג (דיבנה) בר פלוגתא דר' יהושע כמ"ש בס"פ בכל מערבין ברש"י ובתוספתא (וירושלמי) ספ"ב דביצה : אר"א ב"צ הרבה פעמים אכלתי בבית ר"ג כו' : ואמר ראב"צ הרבה פעמים נכנסתי אחר אבא לבית ר"ג ביצה ד"ב ב' ד"ג ואמר פעם א' נכנסתי אחר אבא לבית ר"ג (פסחים דל"ז א') פעם א' שבת אבא ביבנה וחל י"ד בשבת ובא זונין ממונה של ר"ג ואמר הגיע העת לבער והלכתי אחר אבא (שם מ"ט א') : (כשהיינו עוסקין בעיבור שנה ביבנה (שבת י"א וספ"ג דביצה (בירושלמי) אמרו על ראב"צ ואבא שאול בן בטנית שהיו ממלאין מדותיהן מעי"ט : ובספ"ב דמגילה בתוספתא א"ר יהודה מעשה בר"א ב"צ שלקח בה"כ של אלכסנדריים שהיו בירושלים והיה עושה בו כל הפצו מכל זה נראה שהיה קדמון וקודם רבי : והייתי חושב שאולי הם שנים א' היה בזמן רבי וזהו הנזכר בפ"ו דכלאים ראב"צ משום ר"מ אומר ור"מ היה רבו של רבי : (ועוד כ"ל ראיה דראב"צ היה בזמן רבי וא"כ הכרח לומר כי שני ראב"צ היו דאיתא בסוכה דמ"ד ב' אמר איינו הוי קאימנא קמיה דרבי אלעזר ברבי צדוק פרש"י איינו אבוה דרב · וידוע דרב היה תלמיד רבי א"כ איינו אביו היה בזמן רבי א"כ גם ראב"צ היה בזמן רבי : וראיתי בס' יוחסין ז"ל איבו אבוה דרב כו' אמר איבו הוי קאימנא לפני ר' אלעזר בר צדוק והביאו ערבה והביט ולא בירך עכ"ל : ואולי הרגיש בזה אוך יהיה ר"א בר"צ בזמן איבו ע"כ גרס ר"א ברבי יצחק : אך תראה כי שם בסוכה נזכר ר"א בר"צ עם איבו בג' ענייכם : וכ"ה באשר"י שם ובטא"ח סתרס"ד : בכולם הגי' רבי אלעזר בר' צדוק · וקשה להגיה בכל המקומות לומר שיזדמן טעות א' : ועוד לא תמצא בכל הש"ס ר' אלעזר בר' יצחק) (ע"ל באמוראים) כתב היוחסין וקצת סיוע (ר"ל כי שנים היו) בזוהר פ' וילא (עשמ"ו) כי קורא לר' צדוק ר' צדוק הלשא לפי שהתענה מ' שנה שלא יחרב הבית ובן בנו ר' צדוק זוטא עם רשב"י והיה לו אז בנים גדולים בזמן נשואי בן רשב"י ע"ש : ואולי נקרא אחד מהם ר"א בר' צדוק זוטא : (ולפ"ז יהיה ניחא שאיינו הוי קאי קמיה בי רב בן איינו הוא ר' אבא הנזכר בזוהר תלמיד רשב"י (ע"ל אבא אריכא) אבל בתוספתא פ"ב דסוכה אמר רבי פעם א' הייגו באים אני ור"א בר"צ אצל רבי יוחנן בן נורי לבית שערים והיינו אוכלין ענבים חוץ לסוכה (ובירושלמי פד"מ הכ"ל אין מזכיר אצל ר' יוחנן בן נורי) וידוע דר' יוחנן בן נורי היה חבר ר' יהושע ור"ג זקינו של רבי (ובעירובין די"א ב' הלך ר' יהושע ללמוד תורה אצל רבי יוחנן בן נורי וקראו רבי) וא"כ איך יהיה רבי עם ראב"צ בימיהם · אבל האמת כי בין בתוספתא וירושלמי קורא לר' גמליאל סתם (הוא ר"ג דיבנה) ברבי (עיי' ר"ג דיבנה) א"כ אחד הוא ואין שני (ומ"ש בירושלמי פד"מ הכ"ל שהיה ראב"צ בן ל' כשעמד עם רבי היינו לדעת יוחסין הוא ר"ג דיבנה שנעשה נשיא ג' או ד' שנים אחר החורבן גם ר' צדוק חי כמה שנים אחר החורבן כדאי' במ"ר איכה דע"ט א' בפ' השך משחור תארם אר"א ב"צ אעפ"י שהיה אבא קיים כל אותן השנים אחר חורבן לא חזר גופו עליו כמות שהיה עכ"ל והכרח ג"כ לומר שראב"צ היה בן י' שנים שראה ששרפו בת כהן היינו כמ"ש התו' הכ"ל שהיו דנים תוך מ' לחורבן שגלו מלשכת הגזית לפעמים דיני נפשות א"כ יכול להיות שהיה ראב"צ בימי רבי ר"ל ר"ג דיבנה בן ל' שנים : ומה שאיינו אבוה דרב הוי קאי קמיה דראב"צ היינו כי רב הוא ר' אבא תלמיד רשב"י ורשב"י היה תלמיד בזמן שהעבירו את ר"ג מנשיאותו אחר שהיה נשיא ג' או ד' שנים ובקשו למנות את ראב"ע כדאי' בברכות א"כ אין זה תימא שר"א ב"צ יהיה בזמן איינו אביו של רב) בתוספתא ברכות פ"ב : פ"ק דסנהדרין אר"א ב"צ כשהיה ר"ג יושב בב"ד ביבנה אבא (ובירושלמי פ"ק דסנהדרין די"ט ג' יושבין אבא ואחין) יושב בימינו והזקנים משמאלו : כתב יוחסין דכ"ח א"ב ראיה שהיה כהן שאר"א ב"צ מדלגין היינו על ארונות של מתים (ר"ל בבית הקברות) לקראת מלכי ישראל פתבו רש"י ותו' כהן היה בפ' מי שמתו (די"ט ב' כדאמרי' בבכורות דל"ו ועיי' בתו' פ"ק דכתובות ד"ד ע"ב) ורמב"ן כתב ארונות ממש ואין כהן מוזהר עליו · ואין זה ראיה כי אולי אכלו חולין בטהרה מהמירין בזה זולת לדבר מצוה כגון לקראת מלכי כו' : ובפ' כל הבשר (ק"ז (ובמשנה פ"ב דסוכה דף"ו ב') ר' צדוק אכל חוץ לסוכה פחות מכביצה וכרך ידיו במפה ולא נטל ידיו (כתבו התו') שהיה כהן שהתירו מפה לאוכלי תרומה : ואין זה ראיה כי אכלו חולין בטהרה : ובפ"ק דיבמות דט"ו רע"ב

אר"א

קודם מיתות ר"ג הזקן מת שמואל הקטן א"כ ר"א היה זקן כשמינו
ראב"ע) · עי"ל שהיה מופרש מהחכמים · ועוד שהי' בר פלוגתא
דר"ג יוחסין דל"ב ב' · ועוד שהוא מקברת ב"ש לכן נקרא שמותא
(רש"י פר"א דק"ל ע"ב בשם ירושלמי ס"פ הפוגם · ובנדה ד"ז
ב' ובירושלמי שביעית פ"ט וכ"כ בירושלמי פ"ק דביצה הלכה ד' ד"ס
ע"ג ובתו' ביצה פ"ד ל"ד ב' ובירושלמי תרומות פ' סאה תרומה
ובער' ע' שמת · כתב ע"א בדרכי המשנה אע"ג דהוא תלמי' ריב"ז ·
וריב"ז תלמיד הלל היה שמא אח"כ חזר ושימש את שמאי עכ"ל ובת"ת ב"ז
דשמ"ג קים להו לבעלי תלמוד דכל דבריו דר"א כב"ש ע"ש וע"ש דמ"ו
וכתב בחוי א"כ ר"ע שהיה ג"כ תלמיד ב"ש וכן כמה תלמידיו א"כ
לא נפסוק כוותם וצ"ע עכ"ל) · ביצה דל"ד במשנה ועוד אר"א
עיי' רש"י ותו' · (באדר"ן פי"ו שגדל בת אחותו י"ג שנה עמו
במטה ולעת זקנותו קדשה · כשחלה נכנסו ד' זקנים אצלו ר"ט
ור"י הגלילי וראב"ע ור"ע ומפני הנידוי ישבו ברחוק ד"א · וע"ש
היה ורבה הורקנוס בנו לחלוץ תפילין של אביו כי סמוך לשבת היה
כו' ואמרו לו טוב אתה לישראל משמש וגשמים ואב ואם ואמר בשעת
מיתתו שר"ע ימות מיתה משונה ס"פ ד"מ דס"ח ואמרו קמה
עזה בעולם שם ק"א ועיי' פ' הנעלם בזוהר ר"פ וירא כל הענין
באריכות · ואמר קודם מותו פנו בית מפני הטומאה ותנו כסא
לריב"ז וא"ד כסא לחזקיה מלך יהודה כמו שכוה רבו ריב"ז ירושלמי
פ' כל הצלמים דמ"ב ג' · וסוף סוטה · ויצא נשמתו בשאלת ששאלו
ואמר טהור (ס"פ ד"מ) ומת ע"ש בין השמשות והיו נושאין מטתו
במ"ש מקסרין ללוד ופגע בו ר"ע והיה מכה בבשרו עד שדמו שותת
לארץ ואמר אבי אבי רכב ישראל ור"ע דרש עליו (שם · ועיי'
ירושלמי פ' ב"מ ד"ה סע"ב ענין הנ"ל קצת ונכנס יהושע והלך
תפילין והיה מגפפו ומנשקו ובוכה ואומר רבי רבי היתר הנדר רכב
ישראל ופרשיו · והיה מזרעו של משה (בקיו' בשם מדרש) כתב
יוחסין אולי מצד אם (ר"ל דאלו היה מצד אב א"כ היה לוי · וכ"כ
ע"מ מח"ד ח"ב פט"ו · (ע"ל כי היה כהן) א"ק דלמא אם אביו
היתה ממשה ואולי כוונתו אחר דר"א היה גלגול כמו שאכתוב בסמוך ·
וכי' בשג"ה פ' אחרי מות מובא בק"ש פי"ג סי' ג' ד' דאין מגולגל
כ"א ב"א מקרובי המת במשפחה עש"ב ומשפחת אב קרויה משפחה
א"כ ר"א מצד אב מראובן א"כ בא ממשה מצד אמו · בלב ארי'
פ' חקת היה מגלגול ראובן ויכול כשהתפם למיכות הואיל שהיה צדיק
במכ"י וז"ש שאמרה לאה כי ראה ה' בעניי ר"ת ר' אליעזר הגדול
עכ"ל · מכוון לזה במ"ש ב"ת ה"ק כחי וראשית אוני ג' זה רבי
אליעזר בן הורקנוס ע"ה · וכחי וראשית אוני נאמר על ראובן
וק"ל · ב"ס ג"כ כשעלה משה למרום שמע שאמר הקב"ה הלכה
משמו והתפלל משה יה"ר שיהי' מחלצי והתפלל עליו כשיתפוס (ככ"ל)
יהיה כיכול כמ"ש על אלעזר בנו אלהי אבי בעזרו עכ"ל ע"ש בע"מ
ע"ל ר"א בן פרטא גלגול ראובן ויכול כשנתפס למינות · כדאי'
פ"ק דע"ז ע"ל · והיה סיני ור"א בן ערך עוקר הרים ע"ש בע"מ ·
מקום קבורתו בכפר עלמא עיי' ר"א בן ערך גא"י · הלכה כמותו
בגיטין · גיטין פ"ק ד"ך א' פרש"י בהא אלתא ע"ש פ"ו ב' ·
ואמר שמואל הלכה כר"א ב"ד בנדה ד"ז ב' כתב ב"ת קו"י כ"ל דר"ל
אעפ"י דשמותי הוא אב"ש הלכותיו שאמר לפני אותו מעשה הלכה
כמותו · שם בהשמטותיו וצ"ע לפרש"י שברכוהו למה יפסיד בשביל
זה ואפילו מי שנעשה זקן ממרא אם אמר דבר הגון למה לא נפסוק
כוותיה (עיו' בכללים מ"ש בזה באריכות · אונקלס הגר קבל
ממנו · אחרים אומרי' בשר"א ביצה ד' · ר' אלעזר בש"ר אליעזר
ע"ש · ר' אלעאי הזקן תלמידו · ר' אלעזר בן עזרי' תלמידו ·
אחיו דוסא בן הורקנוס וצ"ע · ר' דוסתאי בר' ינאי משמו · ר'
ברכיה בר' אבא בר כהנא בשמו · ר' חנניה בן תרדיון משמו ·
אבא חנן בשמו · ר' יהודה בן גודגדא · ר' יהודה בן גדיש העיד
לפניו · ר' יהודה תלמיד תלמידו · ר' יהושע בן הורקנוס אולי
אחיו · ר' יוחנן בן זכאי רבו · ר' יוחנן בן נורי בשמו · ר' יוסי
איש דורמסקית תלמידו · ר"י בר' יהודה בשמו וצ"ע · ר' יוסי
בן פרטא תלמידו · ור' יוסי בן פרידי · ר"י בן כיפר בשמו ·
ר' מתיא בן חרש תלמידו · ר' נהוראי בן אלנתן הולק עמו · ור'
צדוק · ר' שמעון בן אלעזר משמו · ר' אליעזר בן יעקב (במשנה
אבות פ"ד · כלאים פ"ב ע' · פ"ד ה' · פ"ה ג' · פ"ו ב' ·
שביעית פ"ב ו' · תרומות פ"ג ה' · בכורים פ"א ה' · שבת פ"א
ו' · פט"ו ב' · עירובין פ"ו א' · פ"א י' · שקלים פ"ו ג' ·
מ"ק פ"א ג' · יבמות פי"ג ג' · נדרים פ"ג א' · פ"ה א' ב' ·
סוטה פ"ד ד' · קדושין פ"ד ז' · מכות פ"ג ב' · מנחות פ"א ג' ·
פ"ה ו' · פ"ט ג' · בכורות פ"ג א' · ערכין פ"ב ו' · כריתות
פ"ג א' · תמיד פ"ה ב' · מדות פ"א ב"ט · פ"ב ה"ו · פ"ה
ד' · כלים פי"ז ג' · פכ"ט ט' · נגעים פ"ז א' פ"ז ד' · פי"א
י"א · פרה פ"ט ב' · מכשירין פ"ו ג' · טהרות פ"ג א' · ר"פ
הדר · ובפ' כילד משתתפין פ"ח א' ובפ' המוציא יין פ"א א') ·
והאריך ימים מזמן הבית עד דורות אחרונים · ואבי אמו לוי
במקדש פ"ק דמידות · ועפי' נעשה מסכת מדות · והיה מ"ז
תלמידים שהעמיד ר"ע · (ע"ש) אחר שמתו ד"ד אלף תלמידיו
ב"ר פ' ויוסף אברהם · בשלפי שמד נתכנסו רבותינו באושא כו'
וראב"י (ש"ה רבה · כתב בס' יוחסין דקצ"ט רע"ב בהג"ה שעשה
הגאון מהדר משה איסרלש בסדר קבלה מספר יסוד עולם מ"ד ז"ל
ר' יוחנן בן זכאי קבל מהלל ושמאי · תלמיד ריב"ז ר"א ור' יהושע
כו' חביריו של ריב"ז ר' אליעזר בן יעקב ור' צדוק כו' וע"ש דך"ג
וד"ל ודכ"א · ובספר באר שבע פ' עגלה ערופה דמ"ה ב' (במשנה)
אהיכן הוא מודד רע"א מחוטמו ראב"י אומר מצוארו הרמב"ם פסק
כר"ע וכתב כ"מ יש לתמוה דהא קיי"ל משנת ראב"י קב ונקי ·
וצ"ל שסובר שלא נאמר כלל זה לדחות מה דקיי"ל הלכה כר"ע מחבירו
עכ"ל וה"ק ב"ש שהרי ראב"י לא היה חבירו של ר"ע כי ראב"י היה
בדור ריב"ז וחביריו שראו החורבן בית ב' ואלו ר"ע וחביריו היו
אחר החורבן ומה שהזכירו קודם ראב"י אינו מן התימא שכן מצינו
בהגדת פסח מקדים ר"ע לר"ט שהיה רבו כדאוכח בכתובות וכן
אשכחן בדוכתא טובא שמקדים תלמיד לרב עכ"ל · (אהי ראה גם
ראה איך שני מאורות הגדולים הנ"ל שגו בראה · ובעל ס' יוחסין
המעתיק דברי רמ"א שכח מה שהביא בעצמו בשם ב"ר והוא בדס"ז
ד' ובתנחומא ס"פ קיי שרה כי ראב"י הי' תלמיד ר"ע וכ"כ ביבמות
דל"ג א' וע"ש ברש"י ובתו' (בפ' האשה רבה ראב"י כר"ע שם ע"ב
ד"ה לאחר (ועיי' ר' ינאי רבה) וכ"כ התו' דב"ב דע"ט סע"ב
דראב"י הי' תלמיד ר"ע · וידוע דר"ע היה תלמיד ר"א הגדול
ור"א הגדול תלמיד ריב"ז · עיי' כ"א במקומו מפורש מיס הש"ס
אין מספר · ואיך יהי' ראב"י חבירו של ריב"ז תלמיד לתלמיד
תלמודו · גם תראה כי ראב"י היה רבו של ר"מ כדאי' ביבמות הנ"ל
וברש"י ובתו' הנ"ל ור"מ היה תלמיד ר"ע א"כ הי' ראב"י בימי ר"מ
שאחר ר"ע · ובילקט פ' מטות דרכ"ג ב' בשם ספרי זוטא ביום
שמעו ארבי"י שאלתי את יוכתן בן משולם ואת יהושע בן גמלא
מכין כו' אמרו אמר ר"ע הם כו' וכשבאתי אצל ר' יהושע אמר כו'
ארב"י שאלתי את ר' יוכתן בן משולם ואת יהושע בן מחל כו' ·
ובנזיר כ"ו ב' ר' יהושע בר מחל גמר מר' יהושע ע"ש ור' יהושע
היה תלמיד ריב"ז · וגדולה מזו בפ"ד דכלאים ראב"י אמר משם
חנניה בן חכינאי · וידוע דחנניה ב"ת היה תלמיד ר"ע (ע"ש)
הרי ראב"י היה אומר בשם תלמיד ר"ע · וכן הלך לעבר שנים
עם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ור"ש ור' נחמיה וראב"י ורבי יוחנן
הסנדלר (ע"ש) שהי' ג"כ תלמיד ר"ע · ואמר בשר"מ הולין
ל"ח · ועיי' ר' יהודה בר אלעאי שראב"י היה עמו באושא · ושם
בשם תו' כו' ר"י לא ראה את ריב"ז א"כ מסתמא גם ראב"י לא ראה
את ריב"ז כי קחשיב את ראב"י לבסוף ר"י ור' נחמי' (ע"ש ור"מ
ור' יוסי ורשב"י ור"א ב"ר יוסי וראב"י · וריב"ז מת לאחר החורבן
ג' או ד' שנים · ור"ע נהרג אחר החורבן ע"ג שנים · אף אם
נימא שראב"י האריך ימים עד דור אחר ר"ע לא נראה שיהיה בימי
זקנתו של ריב"ז להבירו · ע"כ טעות בידים · ויפה פסק הרמב"ם
כר"ע נגד ראב"י דהלכה כר"ע · אפילו מחביריו כ"ש נגד תלמידו
כ"ל) תלמיד א' הי' לו ונתחייב שריפה למקום ואמרו הניחו לו
שאדם גדול שימש · עיי' ר"א בן פדת · תלמידו הלה ושכח תלמידו
התפלל עליו דברים רבה פ"ח · מלאו כתוב ספר בירושלים משנת
ראב"י קב ונקי · גיטין פ' התקבל ס"ז פרש"י שהלכה כמותו לעולם
עירבון ל"ו · ס"ב ב' · יבמות ל"ז ב' ע"ש ברש"י (כתב בס' מגיני
שלמה ריש מסכת' פסחים משנת ראב"י קב ונקי אפילו נגד רבים
כדאי' ביבמות ד"ם ודל"ז ומשמע שם אפילו נגד סתם הלכתא כוותיה
כו' ע"ש כתובות אי הלכה כראב"י אפילו נגד סתם משנה דאי' פ"ק
דר"ה ראב"י"א כיון שעברו עליו ב' רגלים עובר ופסק הרמב"ם בפי"ד
מה' מעשה קרבנות דבעינן ג' רגלים וצ"ע דקיי"ל משנת ראב"י
קב ונקי אפילו בברייתא כדאי' בפהע"י ד"ם ואפשר נגד סתם מתני'
ל"א הכי ועיי' סמ"ג. מל"ת של"א ע"ש · ע"ת פ"מ ח"ב סי' קי"ג
מענין ראב"י למה לפעמים אין הלכה כמותו ע"ש · ובתשובת
חכם צבי סי' י' דכלל דאין הלכה בתלמיד נגד רבו עדיף מכלל משנת
ראב"י קב ונקי לפי שזה הכלל שייך בכל תלמידים נגד רבם וראב"י
היה תלמיד ר"ע · ודמ"ע ספ"ד וד"ם א' · בכורות פ' הלוקח
בהמה ד"ג ב' · כתב ש"י דל"ע א' בשם הרא"ש פ' מי שהוציאו
ובכל

ד ט׳ : פרה פ״א א׳ : פ״ב א׳ ג׳ ה׳ : פ״ד א״ג : פ״ה
: פ״ז ו׳ : פ״ט אג״ד״ז : פ״י א׳ : פנ״א ב׳ ז׳ : נידה פ״א
א׳ : פ״ד ד״ו : פ״ה ט׳ : פ״ו ו״ב : פ״י ג׳ : זבים פ״ב
: פ״ה ג״ז : מקוואות פ״ב ד׳ ז׳ ה׳ י׳ : פ״ו י״א : פ״ח
: פ״ט ג׳ : מכשירין פ״ד ה׳ : פ״ו ו׳ ז׳ : טהרות פ״ב ב׳
: פ״ו ד׳ ה׳ ו׳ : פ״ח ז׳ : פ״ט ג׳ ; עוקצין פ״א ב׳ : פ״ב
פ״ג י׳ : ורש״י כתב סתם ר״א הוא בן שמוע (ע״ש) (ובתו׳
יתות די״ח א׳ כתבו לעיל גרסי׳ ר׳ אלעזר והכא גרסי׳ ר׳ אליעזר
הוא בר פלוגתיה דר׳ יהושע וכ״כ תו׳ פ׳ מרובה ע״ב סע״א וב״ב
קכ״ו ובס׳ תחלת הכמה כלל מ״א דקי״ו ב׳ וברכת הזבח פי״א
בחים דל״ג א׳ שני ר׳ אליעזר היו משמע דשניהם ביוד · וקשה
מר כן שהתו׳ פ״ק דב״ק די״ו ב׳ ופ״ק דסנהדרין ט״ו ב׳ כתבו א׳
וד ר׳ אליעזר וא׳ ר׳ אלעזר ותי״ט תמורה פ״ג מ״ג דנהלקו ר׳
לעזר ור׳ אליעזר ר׳ אלעזר בן שמוע ור׳ אליעזר בן הורקנוס
כ״כ פי״ג דיבמות ע״ת הוט השני ך״ד א׳ : ואביו הורקנוס היה
שיר גדול : (עיי׳ בפר״א מה שעשה האיך התחיל ללמוד כשהיה
ן כ״ח שנים עש״ב פ״א ופ״ב · ובב״ר ר״פ מ״ב מעשה בר״א בן
ורקנוס שהיו אחיו חורשים במישור והוא חורש בהר ונפלה פרתו
נשברה אמר לטובתי נשברה פרתי ברח אצל ר׳ יוחנן בן זכאי והיה
וכל קוזזות אדמה עד שנעשה פיו ריח רע הלכו ואמרו לריב״ז
יח פיו של ר״א קשה אמר לו כשם שהבאיש ריח פיך על התורה
ך יהיה ריח תלמודך הולך מסעו״ם לאחר ימים עלה אביו לנדותו
נכסיו (פרש״י אחיו קטרוגו עליו ואמרו לאביו הרי הניחך לעת
קנותך ולאחר מותך יטול בנכסיך עמנו שוה בשוה · ועלה
ירושלים לפני ריב״ז לנדותו בהסכמתו) ומצאו יושב ודורש וגדולה
המדינה יושבים לפניו בן ציצית הכסת · ונקדימון בן גורין · ובן
כלבא שבוע · ומצאו יושב ודורש כו׳ א״ל אביו בני לא עליתי לכאן
אלא לנדותך מנכסיי · עכשיו הרי כל נכסי לך נתונים במתנה אמר
הרי הם עלי חרם ואיני אלא שוה בם כאחיי : ובאדר״ן פ״ו בן
כ״ב שנה היה ולא למד תורה · פעם א׳ אמר אלך ואלמוד תורה
לפני ריב״ז · א״ל אביו הורקנוס אי אתה טועם עד שתחרש מלא
מענה השכים וחרש מלא מענה אמרו אותו יום ערב שבת היה
הלך וסעד אצל חמיו וי״א לא טעם כלום מששׁ שעות של ע״ש עד
שש שעות של מ״ש כשהלך בדרך ראה אבן אחת שדומה ונטלה ונתנו
לפיו · וי״א גללי בקר היה הלך ולן באכסניא שלו הלך. וישב לפני
ריב״ז בירושלים עד שיצא ריח רע מפיו א״ל ריב״ז אליעזר בני כלום
סעדת היום שתק שוב א״ל · ושתק שלה וקרא לאכסניא שלו א״ל
כלום סעד אליעזר אצליכם אמרו ליה אמרנו שמא אצל רבי סעד ·
א״ל אף אני אמרתי שמא אצליכם היה סועד ביני וביניכם אבדנו
את ר״א א״ל כשם שיצא לך ריח רע מפיך כך יצא לך ש״ט בתורה
שמע אביו הורקנוס שלומד אצל ריב״ז אמר אלך ואדיר אליעזר
מנכסיי אותו יום היה ריב״ז דורש שמע עליו שבא הושיב לו שומרים
אמר להם אם בא לישב אל תניחהו בא לישב ולא הניחוהו היה מדלג
ועולה עד שהגיע אצל בר ציצית הכסת כו׳ היה יושב ביניהם ומרתת
אותו יום נתן ריב״ז עיניו בר״א וא״ל פתח פיך ודרש אמר איני יכול
לפתוח דחק עליו ודחקו התלמידים עמד ופתח ודרש בדברים שלא
שמעתן אוזן מעולם וכל דבר שיצא מפיו עמד ריב״ז על רגליו ונשקו
על ראשו ואמר הורקנוס לא באתי אלא להדיר כו׳ ככ״ל ב״מ ·
ריב״ז רבו (חגיגה ג׳ ב׳ אר״א כך מקובלני מריב״ז · ובסוכה כ״ח
א׳ ר״א תלמיד ריב״ז · ובילק ד״ה ב׳ אמרו תלמידיו של ר״א לר״א
כבר נמנו עליך הבירך ומנו ריב״ז · ובר״ה דל״א ב׳ אעפ״י שהיה
תלמיד ריב״ז אמרו הבירך כיון דתלמידים הוו לא אורח ארעא למימר
לרביה רבך (ע״ש) · וריב״ז קראו בור סוד אדר״ן פי״ד ופ״ב
דאבות · ר״א אזל למחמי לריב״ז רביה בריש ירחא שאלי ריב״ז
באר של מים מנוקה מכסולות כו׳ מה צריך לריב״ז א״ל חייב אדם
לקבל פני רבו · זוהר (בתו׳ בפ׳ הבונה דק״ד א׳ אתו דרדקי לבי
מדרשא כו׳ בירושלמי (מגילה פ״א דע״א ד׳) ובב״ר פ״א אמר
דר״א ור׳ יהושע היו מאותן דרדקי והולך על ש״ם שלנו דס״ל דהיו
בימי ריב״ל והא דאמר בפר״א שלא למד ר״א עד שהיה גדול הייכו
שלא עסק עד שנעשה גדול עכ״ל) · (בס׳ פי שנים ע׳ מנצפך
דאי׳ בשבת מנצפך צופים אמרו אי׳ במגילה שכחום והזרו ויסדו
ובירושלמי הצופים הם הדרדקי ובתמורה ג״א הלכות נשתכחו באבלו
של משה ובאו ליהושע שיחזיר להם מה ששכחו ולא החזיר עז״א בשבת
אתו דרדקי ואמרי מלתא דלא אמר בימי יהושע דייקא שלא החזיר
מה שנשכח והני דרדקי החזירו · צדק צדק תרדף אחר ר״א ללוד
סנהדרין פ״ק (דל״ב ב׳ · (נינכה שם בית מדרשו של ר״א הגדול

גא״י · (היה לו תלמיד א׳ ר׳ יהודה בן גוריא (ע״ש) שהורה
הלכה בפניו ואמר לאשתו אימא שלום שלא יוציא שנתו · וכן היה
פ׳ הדר ס״ג א׳ וירושלמי גיטין פ״א דמ״ג ג׳ · ופ״ו דשביעית
דל״ו רע״ג לא יוציא שנתו וכ״ה בספרא פ׳ שמיני דך״ד א׳ · והיו
בניו יפים מאד שהיה צנועה בתשמיש · נדרים פ׳ אלו מותרין
ד״ך רע״ב : כשדרש הי׳ מאיר פניו כמ״ש פני משה כפני חמה
כו׳ : (במ׳ חזית בפ׳ לריח שמניך · ר׳ יהושע היה מנשק האבן
שישב עליו ר״א ואמר האבן דומה להר סיני וזה שישב עליו דומה
לארון הברית · שם א׳ לא קדמו אדם בבית המדרש כו׳ אנשי כ״ג
הלל כו׳ ור״א כו׳ · (מטרונא שאלה את ר״א מפני מה אין מיתתן
שוה במעשה עגל א״ל אין חכמת אשה אלא בפלך (עיי׳ יומא ס״ו
ב׳) א״ל הורקנוס בנו בשביל שלא להושיבה דבר א׳ מן התורה
אבדתו ממנו ש׳ כור מעשר בכל שנה א״ל ישרפו ד״ת וא״ל ימסרו
לנשים ירושלמי סוטה די״ט א׳ ובתו׳ פ״ג דסוטה ך״א ב׳ · ומ״ר
נשא פ״ט דל״ה סע״ד · כתב ידי משה כי הורקנוס כהן היה ובשביל
שלא רצה להשיב לה לא נתנה לו מעשר עכ״ל · ותמוהה מאד
איך לא מנה אותו הרמב״ם בין הכהנים ולא בעל ס׳ יוחסין ע״ש
דנ״ד וכ״ה וכו׳ · ועוד וכי מטרונא נתנה מעשר · שאל אפוטרפוס
של אגריפס המלך לר״א סוכה ך״ז א׳ · בפ״ק דע״ז (דט״ז) שנתפס
למינות לפי ששמע דברי מינות והנאהו : ועיי׳ רבה קהלת ·
(והיה בשעת החורבן בית שני כי הוא ור׳ יהושע נשאו מטתו של
ריב״ז גיטין פ׳ הנזקין ס״ו תו׳ נזיר ל״ט ב׳ · כשמת ר״ג הזקן
היה ר״א (ע״ש) · וראה מיתות ר״ג כנדו שהיה גיסו (ע״ל ר״ג
דיבנה) · ר׳ ע׳ תלמידו בפ״י דסנהדרין בתוספת׳ אר״ע ש׳ הלכות
דרש ר״א במכשפה ולא למדתי אלא ב׳ · עיי׳ סנהדרין דמ״ה א׳ ·
אמר עקיבא כך אני בעיניך ב״ק מ״א ב׳ · ולא אמר אלא מה
ששמע מרבו סוכה ך״ז ב׳ יומא · (ר״א גזר מ׳ תעניות ולא אתי
מטרא ור״ע אמר משיב הרוח כו׳ אתא מטרא והוי ר״ע מפייס
לר״א ואמר משל כו׳ זוהר שמות עכ״ד ור״א ראה בחלום פ׳ אל
תפלל בעד היום הזה · (בפ׳ הזהב דנ״ט רע״ב תנור העשוי חוליות
חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא ר״א מטהר וחכמים מטמאים
תנא באותו יום השיב ר״א כל תשובות שבעולם ולא קבלו ממנו א״ל
אם הלכה כמותי חרוב זה יוכיח נעקר החרוב ממקומו ק׳ אמה
ואמרי לה ת׳ אמה אמרו ליה אין מביאין ראיה מן החרוב אמר
אמת המים יוכיחו חזר אמת המים לאחור · א״ל אין מביאין ראיה
מאמת המים · א״ל כותלי בית המדרש יוכיחו היטו כותלי בה״מ
ליפול גער בהם ר׳ יהושע אמר להם אם ת״ח מנצחים זא״ז בהלכה
אתם מה טבכם לא נפלו מפני כבודו של ר״י ולא זקפו מפני כבודו
של ר״א ועדיין מטין ועומדין · א״ל מן השמים יוכיחו יצא ב״ק
ואמר מה לכם אצל ר״א שהלכה כמותו בכ״מ עמד ר״י על רגליו
ואמר לא בשמים היא שכבר נתנה תורה מה״ם · אין אנו משגיחין
בב״ק שכבר כתבת בתורה אחרי רבים להטות · אשכחיה ר׳ נתן
לאליהו א״ל מאי עביד הקב״ה בההיא שעתא א״ל קא חייך ואמר
נצחוני בני נצחוני בני · אמרו אותו יום הביאו כל טהרות שטיהר
ר״א ושרפום באש ונמנו עליו וברכוהו ואמרו מי ילך ויודיעו א״ל
ר״ע אני אלך שמא ילך אדם אחר שאינו הגון ויודיע נמצא מחריב
את כ״ע כולו · ולבש ר״ע שחורים ונתעטף שחורים וישב לפניו
ברחוק ד״א · א״ל ר״א עקיבא מה יום מיומיים א״ל רבי כמדומה
שחבירך בדילים ממך אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעליו ונשמט וישב
ע״ג קרקע זלגו עיניו דמעות לקה העולם שליש בזיתים ושליש בחיטין
ושליש בשעורים וי״א אף בצק שבידי אשה טפח תנא אך גדול היה
באותו יום שבכ״מ שנתן עיניו ר״א נשרף ואף ר״ג היה בא בספינ׳
עמד עליה נחשול לטובעו אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר״א
אמר רבש״ע גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי ולא לכבוד בית אבא עשיתי
אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל נח הים מזעפו · אימא
שלום דביתהו דר״א אחתיה דר״ג הנשיא (פ׳ נ״כ קי״ו א׳) מההוא
מעשה ואילך לא שבקה ליה לר״א למיפל על אנפיה · פעם א׳
אתא עני אבבא אפקיה ריפתא אשכחתיה דנפל על אנפיה אמרה ליה
קום קטלית לאח אדהכי נפק שיפורא מבית ר״ג דשכיב · (ע״ש)
ובירושלמי ר״פ מגלחין קצת שינוי ע״ש · כתב ר״ח למה מינו את
ראב״ע תלמידו לנשיא ולא את ר״א לפי שהיה זקן ואין מושיבין זקן
בסנהדרין (עיי׳ ריב״ז) (בירושלמי סוף סוטה יצא ב״ק בעלייה
ביבנה ב׳ ראויין לרוח הקודש וא׳ שמואל הקטן שמת בחיי ר״ג הזקן
ור״ג הזקן מת ח״י שנים קודם החורבן ונתנו עיניהם על ר״א בן
הורקנס שראוי שתירה עליו השכינה וזה היה בוודאי אחר שלמד
הרבה ובן כ״ח או ך״ב שנה היה כשהתחיל ללמוד ואפשר שכמה שנים

קודם

הכיכא לר' אילעאי כו' א"ל כו' א"ל רחמנא ליצלן מהאי דעתא א"ל אדרבא רמ"כ כו' ובשבת פר"ע דפ"ד סע"א מיתב ר' אילעא א"ל ר' הכיכא כו' א"ל רמ"כ כו' א"ל אדרבא רמ"כ כו' וכן בכתובות מ"ה ב' א"ל ר' הנניה כו' א"ל רמ"כ כו' א"ל אדרבא רמ"כ ואלו היה רבי הכיכא רבו איך איתביה לתלמידו ועוד איך יאמר התלמיד לרבו רחמנא ניצלן כו' דברי גנאי : משום ר' יהודה בר מספרתא : בש"ר יהודה בר ספרא : א"ר יוחנן שבת ד"ה א' פא"ט ד"כ ע"א חלק עיי' ר' יוחנן בן אליקוס . : ור' יונתן : בש"ר יוסי בן זמרי : בש"ר ישמעאל בכורו' מ"א א"ר יעקב בר אחא משום רבינו פ' ג' שאכלו מ"ט א' : ובפ' מי שמתו ד"ב א' א"ר אלעאי א"ר אחא בר יעקב משום רבינו : ור' יצחק נפחא ע"ל · אמר לעולא שאל לרב ברונא אהי (ע"ש : אמר רב שבת פ' נוטל קמ"ב א' עירובין ג' א' י"ד א' : ר' שמעון בן אליקוס ע"ל : אר"ל כתובו' מ"ט ב' זבחים קי"ד א' פ' ב"מ כ"ח ב' : היוחסין מביא ר' אילעאי ורבי שמעון בר אבא ור' יעקב בר זבדא (ל"מ ואולי הוא מ"ש בקדושין ל"ג ב' ר' אלעא : ור' יעקב בר זבדי קמו קמיה דר' שמעון בר אבא : ר' אלעאי בר' שמעון מש"ר יהודה בר' שמעון : (ל"מ ר' אלעאי בר"ש : ר' אלעאי בן אלעזר (פ' במה אשה ס' ע"ב) כ"א בן אלישע והוא אמורא כראה שהיה בזמן שמואל : (ר' אלעאי בר' ברכיה (תענית י' ב' : סוף סוטה מ"ט א' (והג"י שם ברכיה ואמר כמה דברים) כ"א ר' אלעזר בר' ברכיה חלק דל"ד ב' · א"ר יוחנן חלק דק"ד ב' : ר' אלעאי בר מכסה מ"ר ויקרא פ"א דקס"ו ב' ע"ל ר' אלעזר אולי א' ע"ש : (אלעאי · ר' אבא ב"א · יוחנן בן אלעאי : ר' יוסי ב"א : רב יוסף ב"א : (אלעזר על הפרוכת רפ"ה דשקלים : ר' אליעזר בן הרסום שימש בכהונה גדולה י"א שנים (יומא ד"ט א') והוא מחייב העשירים שהניח לו אביו אלף עיירות ואלף ספינות (ועיי' רבה איכה דע"א ד') (ובכל יום נטל כאד של קמח על כתפו והולך מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה פעם א' מצאוהו עבדיו ועשו בו אנגריא וביקש מהם שיניחו לילך ללמוד תורה אמרו לו חיי ר"א בן הרסום שאין מניחין אותך) ומימיו לא הלך לראות אותם אלא יושב ועוסק בתורה כל היום וכל הלילה פ' א"ל הממונה (דל"ה ב') ועשתה לו אמו כתונת משתי רבוא מנה ולא הניחוה אחיו הכהנים ללובשה מפני שנראה כערום (שם) (הוא סוד ו' של השם סוד עשירות·סוד זריחות אור למלכות לכן נק' בן הרסום הרס הוא השמש המשפיע אור ללבנה בסוד גבאי צדקה המחלק לעניים הרסום ג"י שדי הוא ו' של שם המשפיע לה' (ס' ויקהל משה ע"ל הלל · היה בדור אנטיגנוס ·: (וברבה איכה בפ' בלע ה' ולא חמל את כל נאות יעקב כגון ר' ישמעאל ור"ג ור' ישבב ורבי יהודה בן בבא ור' חוצפית ורבי יהודה הנחתום ור"ח בן תרדיון ור"ע ובן עזאי ור"א הרסנה : ר' אלעזר בן חנניה בן חזקיה בן גרון הוא וסייעתו כתבו מגילת תענית (ע"ש : רבי אלעזר בן ערך (והיה דורש במעשה מרכבה לפני ריב"ז רבו וירדה אש מן השמים והקיפם · ומ"ש מקפלים לכניסם כבני חופה שמחים לפני חתן נענה מלאך א' מתוך האש כדבריך כן הוא מעשה מרכבה ופתחו כל האילנות ואמרו שירה אז ירננו כל עצי היער עמד ריב"ז ונשקו על ראשו ואמר אשריך אברהם אבינו שר"א בן ערך יצא מחלציך : ירושלמי ר"פ א"ד ובבבלי די"ד ב' : אדר"ן פי"ד קרא אותו ריב"ז נחל שוטף ומעין המתגבר כתב יוחסין מכולכל · ועיי' פ"ב דאבות היה ריב"ז משבח אותו מן ה' תלמידיו עיי' ע"מ דהיה עוקר הרים·ע"ל ר"א הגדול ומת קודם לחביריו כדאי' בתוספתא פ"ו דכדרים א"ל ר' יהושע לר"ע הבל אלו היה בימי ר' אלעזר בן ערך השבת תשובה זו : כתב יוחסין דל"ד סע"א די"א שהוא רבי אליעזר הקליר (וע"ל ר"א ברשב"י) : ברבה קהלת דק"א ב' בפ' כי העושק יהולל ה' תלמידים היו לריב"ז כל זמן שהיה קיים היו יושבין לפניו כשמת הלכו ליבנה והלך ר"א בן ערך אצל אשתו לאמאוס מקום מים יפים ונוה יפה המתין להם שיבואו אצלו ולא באו וביקש לילך אצלם ולא הניחתו אשתו אמרה מי צריך למי אמר לה הן צריכין לי אמרה לו המת (פי' כלי שיש בו דבר מאכל) העכברים מי דרכו לילך אצל מי כו' שמע לה וישב לו עד ששכח תלמודו כו' ולא ידע למה נקרא ליפתן ע"ש : ובשבת פ' חביות דקמ"ז ב' ר"א בן ערך (עיי' ריב"ז) אקלע לפוגריתא שם יינה משובח ודיומסות מימיו מלוחין מתממים ומרפאים אמשיך בתרייהו אעקיר תלמודיה כי הדר קם למקרי החודש הזה לכם אמר החרש היה לבם בעא רבנן רחמי עליה והדר תלמודיה · והיינו דתנן ר' נהוראי אומר הוי גולה למקום תורה ואל תאמר שהיא תבא אחריך כו' תנא לא רבי נהוראי שמו אלא ר' נחמיה · ואמרי לה ר"א בן ערך שמו ולמה נקרא רבי נהוראי שמנהיר עיני חכמים בהלכה עכ"ל (ועיי' רבי נהוראי : (בי"ר פ' תולדות ד"כ ע"א ופ' בא דפ"ט עג"ד ובי"ר ע' אותיות סי"ו פ"ג. דאי' בם' לפוני ליוני יש קליפה א' נקרא רי"ב ועמה תר"ה קיילות ופעולתו שמבטל תורה מן חולה · והשם כד"ת הכתוב על מצחו של משיח בן דוד מבטל כל זה עכ"ל והנה ר"א בן ערך (כד חלש ואתפח כ"ה בי"ר בג' מקומות הכ"ל אבל בגמרא איכו כנ"ל) עשה מן ד' של החודש ר' · ומן ז' של הזה י' · ומן כ' של לכם עשה ב' הרי אותיות רי"ב רמז שמזיק רי"ב גרם זה : החרש היה לבם גי' תר"ה לרמוז על קיילות שלו שהם תר"ה : החודש הזה לכם גי' כד"ת שלא הניחו לקרות החודש הזה לכם שעולה כד"ת לפי שזה השם מתגבר על מזיק זה ומרפא נזקו : ואמר שכתוב על מצחו של משיח בן דוד ולא סתם על מצחו של משיח כי משיח בן דוד גי' כד"ת עכ"ל : בשם המקובל מ' שמשון מגיד והוא פלא · דבר עם ר' זירא וה"ת מאד (ע"ש : (בדמשק יש בה"כ קבלה בידם שבנאו ר"א בן ערך תלמיד ריב"ז ועי"י מוחר נקרב בימי המבי"ט ע"ש ח"ב סנ"ט ; כתב גא"י בכפר עלמא לדרום קבור ר' אליעזר בן הורקנוס באבן · וסמך לו מצבה קבר רבי שמעון בן נתנאל י"א שהוא ר' יוסי הכהן וי"א שהוא עזריה וסמך לו קבר ר"א בן ערך ועליו מצבה ואילנות פירות ריאכיים בוטוס ואינן גפן ובתוכן קבר ר"א בן עזריה ועליו מצבה ואילן בוטוס ולצפון הכפר קבר ר' יהודה בן תימא וסמוך לו מערה גדולה ובתוכה מערות הרבה ונקברים·רבה ברב הונא ורב המנונא ורב חננאל ורב הונא (ובמקום אחר כתב שנקבר בעין זיתון אולי ב' רב הונא היה) : ונקראת מערת בבליים · ובמ"ב כתב ר"א בן ערך ור"א בן עזריה והוני מעגל ורשב"ג ור' יוסי הגלילי וברק בן אבינועם קבורים בקדש נפתלי : ר' אליעזר הגדול (תענית ל"א א' הוא סתם ר' אליעזר ה"ע · במשנה ברכות פ"א מ' א"ב ופ"ד מ"ד · פ"ה מ"ב · פ"ו מ"ה · פאה פ"ג מ"ו · פ"ד מ"ט : פ"ה מ"ב ד' · פ"ו מ"ו : דמאי פ"ו מ"ג : פ"ה מ"ט : פ"ו מ"ג : כלאים פ"ב מ"י פ"ג ד' : פ"ה ה' : פ"ו ב' ; פ"ט ג' : שביעית פ"ב ז' : פ"ה ג' : פ"ח ט"י : פ"ט ה' ט' : תרומות פ"ב א' : פ"ד ה' ז' ח' ט' י' י"א ; פ"ה ב' דה"ו : פ"ו ו' : פ"ח א' ב' ג' ח' ט' י' י"א : פי"א ב' : מעשרות פ"ב ד' : פ"ד ג' ה' ו' : חלה פ"א ג' : פ"ב א' ד' ח' : פ"ד ז' : ערלה פ"א ז' : פ"ב א' י"א י"ג : בכורים פ"ב ו' : שבת פ"א ט' : פ"ב ג' : פ"ו ד' : פ"י ו' : פי"ב ד' : פי"ג א' : פי"ז ז' : פי"ט א' ד' פ' ך' א' : פכ"ב א' : עירובין פ"א ב' : פ"ב ה"ו : פ"ג ג"ו : פ"ד ה' י"א : פ"ד : פ"ט ב' : פ' י' ו' : פסחים פ"א ד' : פ"ג א"ג : פ"ה ט' : פ"ו א' ב' ה' : פ"ט ב' ד' : שקלים פ"ב מ"ד : פ"ג א' : פ"ד ז' ט' : פ"ח ז' : יומא פ"ה ה' ז' : פ"ז ג' : פ"ח א' : סוכה פ"א י"א : פ"ב ו' : פ"ד ה' ו' ז' : ר"ה פ"א א' : תענית פ"א א' : פ"ג ט' : מגילה פ"ג ט' : מ"ק פ"ג ו' : חגיגה פ"ג ח' : יבמות פ"ג א' : פ"ו ג"ד : פ"ח ד"ו · פ"י א' : פי"ב ב"ג : פי"ג ב' ו' ז' י"א : פט"ז ב' ז' : כתובות פ"א וזה"ע : פ"ב ח' : פ"ג ו' : פ"ה ו' : פ"ט ד' : נדרים פ"ד ג' : פ"ט א' ב' : פ"י ה' ו' ז' : נזיר פ"ג ג' ד' ה' : פ"ו ז' י"א : פ"ז א' ד' : סוטה פ"א א' : פ"ג ד' : פ"ד ג' : פ"ו א' : פ"ח ג' : פ"ט ב' ג"ד ט"ו : גיטין פ"א א' : פ"ג ב' : פ"ד ז' : פ"ו ג"ד : פ"ח ח' : פ"ט א"ד : קדושין פ"א ד' ט' : פ"ג י"ג : פ"ד ג' י"ג ; ב"ק פ"א ד' : פ"ד ט' : ב"מ פ"ו ח' : ב"ב פ"ג ח' : פ"ד ד' ה' : פ"ט ז' : סנהדרין פ"א ד' : פ"ו ד' : פ"י ג' : מכות פ"ג ה' : שבועות פ"ב ה' : פ"ה ג' : עדיות פ"ב ז' : פ"ה ד"ה : פ"ו ב"ג : פ"ז א' ה' ו' ז' : פ"ח ו' : ע"ז פ"א ח' ט' : הוריות פ"א ב' : פ"ב ז' : זבחים פ"א א"ד : פ"ג ג' : פ"ז ד' : פ"ק ד"ה ז' ח' ט"י י"א י"ב : פי"א ג' : פי"ג ד"ו : מנחות פ"ג א"ד : פ"ז ג' : חולין פ"ב ו' ז' : פי"ב ב' : בכורות פ"א ה"ו : פ"ד ז' : פ"ה ג' : פ"ו א"ג : פ"ז ו' : פ"ח י' : פ"ט א' : ערוכין פ"ג ב' : פ"ד ד' : פ"ו א"ג : פ"ז ד' : פ"ח ד' ; פ"ט א"ח : תמורה פ"ב ג' : פ"ג א' ג' ד' : פ"ו ה' : כריתות פ"ג ג' : פ"ד ב"ג : פ"ה ב' : פ"ו א' ג' : מעילה פ"א ב' ג' : כלים פ"ב ז' : פ"ג ב' : פ"ח א' : פ"י א' : פי"א ה' ח' : פי"ג א' ז' : פט"ו ב' : פי"ז א' : פי"ט ט' : פך"ו ב' ד' ו' : פך"ז ה' י"ב : פכ"ה ב' : אהלות פ"ב ב"ד : פ"ו א' : פ"ט י"ד ט"ו : פי"א ז' : פי"ב ג' ח' : פי"ד ד' ה' : פי"ז ב' ה' : נגעים פ"ו ז' : פ"ז ד' ה' : פ"ט ג' : פי"א ז' : פי"ג ב"ו :

יצאתו לעה"ב · וכן הוי כשמת ר"י כפק קוערא (שם ע"ב) כתב יוחסין שם והעיקר שזה האיש לעולם לא הקניא לתלמידיו אבל היה מלמדם תורה אפילו אחר שיצא לתרבות רעה והיה רוצה בזכותם שאמר לר"מ ע"כ תהום שבת · (אבל לא ראה בירושלמי פ"ב דחגיגה דע"ז ב' ובתו' חגיגה הנ"ל שהרגת תלמידים · ותראה כמה הקניאו רבים ע"ש וכתב שם בעל הפירש שלא לצער את ר"מ א"כ להראות חכמתו אמר עכ"ל) · וזכה לחיי עה"ב בעבור תורתו ותלמידיו גם רבינו הקדוש הכניסו במסכתת אבות · וראה ההורבן והיה משנת את ר"ע והאריך ימים שהיה אחריו · ר' יעקב תנא בר ברתיה (ע"ש) · (על דבריו אמר ר' יוסי בר' יהודה איש כפר הבבלי (אבות כ"ד) וכשמת אביו של ר' צדוק בגינזק והודיעהו אחר ג' שנים ושאל את אלישע בן אבויה וזקנים שעמו מ"ק ד"ך א' ע"ל ר"א בר' צדוק הגי' כשתנה אלא ששאלו לר' יהושע בן אלישע (ע"ש) · גחזי נתגלגל בו ולפי שאלישע גרם שדחה לגחזי נקרא הוא אלישע מגע"א רי"ז : (אלישע אביו של ר' ישמעאל כ"ג · (אלישע אביו של ר' ישמעאל חבירו של ר"ע ע"ש · (אלישע אביו של ר' יוסי · (אלישע אביו של ר' יהושע · אלישע בעל כנפיים נק' כן שגזרו שלא יניחו תפילין ופגע בו ממונה א' וא"ל מה זה בידך וא"ל כנפי יונה ונעשו כן ע"י נס פ' במה טומנין (מ"ע א') ופר"א דמילה (דק"ל ונראה שהיה בזמן התנאים · (אלכסא מת בלוד וככנסו כל ישראל לספדו ולא הניח ר' טרפון שי"ט של עצרת היה דהיינו יום טבוח פ' א"ד די"ח סע"א · (ר' אלכסא ור' יעקב בר אחא בשם חזקיה ירושלמי פ' אעפ"י דכ"ט סע"ג · (ר' אלכסנדרא רב הונא בר אחא אמר בשמו · ירושלמי סוף מ"ש · ר' אלכסנדרי (בתר דמזלי אמר כו' · ברכות די"ז א' היה רבו של אהבה אבוה דרב אדא (ע"ש) רב אחא ביקש לראותו בחלום (עיי' פפום) כתב יוחסין שהיה בזמן אביי (לא ידעתי מנ"ל אף דב"פ המדיר דע"ז אמר שם אביי לאפוקי מאמן דלא קיים אפילו אות · א' אין מזה ראיי' שהיה בדורו גם רחוק הוא כי ריב"ל אמר בש"ר אלכסנדרי וריב"ל היה רבו של ר' יוחנן וכ"ע) (אר' חייא בר אבא כדרים מ"א א' כמה דרשות · ורצה להתעסק בקבורת ר' חנינא בר פפא פ' המדיר הנ"ל · אריב"ל פ' הרואה כ"ע א' ב' דברים וביומא פ' הוציאו כ"ג ב' · אמר ר' אלכסנדרי ריב"ל רמי בחלק דל"ח ב' ב' דברים ובדל"ט סע"ב אר' אלכסנדראי כל העוסק בתורה לשמה כו' רב אמר כו' ר' יוחנן אמר כו' לוי אמר כו' ובירושלמי סוף ר"ה ריב"ל בשם ר' אלכסנדרי · ובתנחומא ס"פ כי תצא · א"ל רב מרדכי יומא שם (נ"ע כי רב מרדכי היה תלמיד רב אשי שהיה זמן רב אחר ריב"ל · ר' שמואל בר נחמני אמר משמו תנחומא פ' בהר · והכרח כי רב אלכסנדרי רבו של אהבה אבוה דרב אדם אחר הוא כי רב אדא נולד כשמת רבי · ר' אלכסנדריי בר הגרי (ובמ"ר מצורע דקפ"ה ד' בר הגאי ובחזית כ"ע ד' ענין ההוא בר חדרין) ור' אלכסנדרי קרובה אמרי כו' מ"כ שהיה ש"צ שאומר פיוטים · (ר' אלכסנדרי דצדוקי ר' זעירא שאלו דמאי פ"ב ד"ב רע"ג · (אלס ר' יהושע בנו · (בן אלס שאירע קרי לכ"ג בי"כ ונכנס בן אלס ושימש תחתיו ירושלמי הוריות פר' אהרון דמ"ז ד' · (אלכתן עיי' ב"ר אלכתן (ור' נהוניא בנו) דלתותיו היו פתוחות לרווחא מר' איכה דכ"ג ד' : ר' אלעאי (הזקן) אביו של ר' יהודה והוא תנא תלמיד ר' אליעזר (בפ' כסין מ"ו דף ג' א' במשנה אר' אלעאי שמעתי מר' אלעזר (צ"ל אליעזר וכ"ה שם בפסקא דד"ו א') וחזרתי על כל תלמידיו אם שמען מפיו ולא מצאתי לי חבר וכתבו התו' ד"ו רע"ב ובפ' כ"ש דל"ט עד שבאתי אצל ר"א בן יעקב והודה לדבריי' אף דראב"י היה תלמיד ר"ע רבי אלעאי האריך ימים) בפ"ב דסוכה (ד"ז ב' שהלך להקביל פני ר"א רבו ברגל בלוד : וא"ל ר"א אלעאי אינך משובתי הרגל שהיה רא"א משבח אני את העצלנים שאין יוצאין מבתיהם ברגל · אל יטעך לבך שהלך להקביל ברגל לר"א בן שמוע וא"ל ר"א בן שמוע דאר"א משבח אני העצלנים זה הוא ר"א הגדול בן הורקנוס · ז"א כי ר"א הגדול היה רבו של ר' אלעאי · אך סתם גמרא והסדרן הביא שהיה רא"א ר"ל שר"א הגדול היה רגיל לומר משבח אני העצלנים · וכן בכ"מ שאמר היה אומר ר"ל רגיל לומר וכ"ה בפ"ק דאבות הוא היה אומר כו' שרגיל לומר כן ר"ל מ"ש ר"א אינך משובתי הרגל כאלו א"ל הלא אני מורגל לומר משבח אני כו') · ובפ' הקומץ המנחה (די"ח א' ר' יהודה בנו של ר' אלעאי ור' אלעאי תלמיד ר' אליעזר) (ונקרא זקן בפא"ד די"ו א' מ"ק י"ז קדושין ד"מ ע"א) ר' אלעאי הזקן אמר אם ראית שיצה"ר מתגבר ילך למקום שאין מכירין · והיה הולך אחר ר"ג (דיבנה) ומצא ר"ג גלוסקא וא"ל אלעאי טול בו' (ע"ש) · הרצה לפני ר"א ור' יהושע פסחים ס"ב (דל"ח ב'

שאל את ר' יהושע ור"א והרצה הדברים לפני ר"א ב"ע תוספתא חלה פ"א · כתב יוחסין דמ"ב רע"א ר' אלעאי היה חבר לר' ישמעאל (ובדל"א ע"ב כתב כמו חבר) בפ"ק דגיטין בא אחד לפני ר' ישמעאל ור' אלעאי וק' לי איך ר' אלעאי שהוא אביו של רבי יהודה ור' יהודה רבו של רבי הביא קושיא ממתניתין שעשה רבי ממאמר ר' מאיר שהוא אחרון לו לר' ישמעאל · ועוד דר"מ תלמיד ר' ישמעאל היה ועוד נראה משם כי ר' ישמעאל גדול מר' אילעאי שקרא לו רבי ור' ישמעאל קראו בני · והא"ז מצאתי בתוספתא דגיטין זה המעשה ולא הזכיר ר' אלעאי לר"מ וישר בעיני עכ"ל · (ז"ל התוספתא מעשה בא' מכפר סיסי שהביא לפני ר' ישמעאל גט אשה אמר לו אף אתה צריך שתאמר בפ"נ ובפ"נ ולא נזקק לעדים לאחר שיצא אמר לפניו ר' אלעיי ר' כפר סיסי תחומה של א"י קרובה לציפורה יתר מעכו א"ל הואיל ויצא מעשה בהתר יצא עכ"ל · וכדי שתבין הענין אביא לך לשון הגמרא דפ"ק דגיטין ד"ו רע"ב מעשה באדם א' שהביא גט לפני ר' ישמעאל א"ל צריך אני לומר בפני נכתב ובפ"נ א"ל בני מהיכן את א"ל מכפר סיסאי א"ל צריך לומר בפ"נ ובפ"נ שלא תזקק לעדים לאחר שיצא נכנס לפניו ר' אלעאי א"ל רבי והלא כפר סימנאי כו' ותנן רמ"א כו' א"ל שתוק בני כו' ופריך בגמרא הא ר' ישמעאל אומר שלא תזקק לעדים (ולא משום דצריך ומאי קשיא לר' אלעאי) ומשני לא סיימו קמיה · (דר' אלעאי לסיומא דמלתא דר' ישמעאל) · הנה לא הבנתי דבריו במ"ש וק' לי איך ר' אלעאי הביא קושי' ממתניתין שעשה רבי ממאמר ר"מ שהוא אחרון לו לר' ישמעאל ור' יהודה ב"ר אלעאי הי' רבו דרבי · רבי מהיכי הכא ומאן דכר שמיה וכי קודם שסידר רבי המשניות לא היו ידועים מ"ש ר"מ · ואם קושייתו מה ה"ק מן מ"ש ר"מ לר' ישמעאל דהוא תלמידו של ר' ישמעאל למה כתב ועוד דר"מ תלמיד ר' ישמעאל · ועוד דרצה להוכיח דר' אלעאי היה חבירו של רבי ישמעאל בפ"ק דגיטין בא אדם א' לפני ר' ישמעאל ור' אלעאי ר"ל מדאדם זה בא לפני שניהם ושאל את דבריו לפניהם ש"מ שוין וחבירים הם · דהא אדרבה דשאל לר' ישמעאל אם צ"ל בפ"נ ובפ"נ ואחר שיצא אדם ההוא נכנס לפניו ר' אלעאי כנ"ל · ור' אלעאי קרא את ר' ישמעאל רבי ור"י א"ל בני דנראה דר"י רבו של ר' אלעאי כמ"ש הוא עצמו · ומה שה"ק איך מקשה מר"מ תלמידו על ר"י רבו נעלם ממנו מ"ש בכללים דכן דרך הש"ס יש שמקשה מתלמידו על רבו כי מסתמא מ"ש התלמיד שמע מפי רבו ולכן משני שפיר דגם ר"י ס"ל כמ"ש ר"מ דא"ל אלא שלא תזקק לעדים ולא סיימו קמיה ולמה ישר בעיניו התוספת' שלא הזכיר ר' אלעאי לר"מ : כהוג עלמא כהני תלתא סבי כר' אלעאי בראשית הגז ור' יאשיה וכריב"ב ברכות פ"ג ד"ב א' · ובירושלמי שם ד"ו ג' : חולין קל"ו ב' : כתב בעמק המלך דע"ה ב' נקיון של יוסף בפוטיפרע שבא בר' אלעאי וזה היה גלגול ר' יהודה בר אלעאי : ר' יוחנן בר אלעאי אולי בנו הוא : ר' אלעאי (אמרו רבנן לרבי אבהו הלפכנו (פי' הראנו) היכן ר' אלעאי נכון (היה מתחבא ולא ידעו התלמידים) א"ל עלך בנערה (שמה הלילה בנערה ועכשיו ישן הוא) אהרנית (בת כהן) אהרונית (ומתה אשתו ראשונה וזו אהרונית) עירנית : (בעלת חן) ואמרי לה מסכתא אהרנית סדר קדשים עבודת אהרן · אהרונית · סיים אחרת והתחיל בזו : עירנית · עמוקה והמורה) אמרי לר' אלעאי היכן ר' אבהו נכון א"ל נתייעץ במכתיר כו' פ' כילד מעברין דנ"ג : יתיב ר' אבהו ור' חנינא בר פפי ור' יצחק נפחא ורבי אלעאי א"ל ר' אבא כו' א"ר אלעאי הכי אמר רב כו' זיל לגבי ר' שמעון בן אליקום ור' אלעזר בן פדת ב"ק קי"ז ב' : היוחסין מביא ר' אילא ור' ירמיה ור' אבהו ור"י נפחא ור"ה בר פפי ור"א : ור' שמעון וכתב אולי הוא ר"ש בן לקיש או ר"ש בר אבא : ולא הראה מקומן : ולדעתי הוא אלו הנ"ל ור"ש הוא ר"ש בן אליקום ור' אלעאי וט"ס הוא וכן ר' ירמיה ט"ס הוא : דע כי היוחסין כתב ר' אלעאי : ור' אילעאי ביוד ובתו' בכורות מ"ב ב' כתבו ב' רבי אלעאי הוו ע"כ כתבתי מי היה בימיהם או רבסו תלמידם : ר' אבא ע"ל · ועיי' ר' אבא בר אחא : ור' אבהו ע"ל : מתקיף לאביי מנחות כ"ה א' : אמר ר' אבין א"ר אלעאי : משום ר' אלעזר בר' שמעון יבמות ס"ה ב' כמה דברים : ור' אלעזר בן פדה ע"ל ובירושלמי תרומות פ"ב מ"א ב' : תני ר' לעאי אומר משום ר' ליעזר ובריש דמאי ר' לייע מש"ר ליעזר · רב ברונא : (ר' זירא מנחות כ"ה א' : ר' חייא בר אבא אמר כו' ור' אלעאי משום ר' חייא בר יוסי פ' הבית והעלייה קי"ז א' : ור' חנינא בר פפי ע"ל : א"ר חנינא חולין כ"ד ב' ובדל"ה ב' אמר הורה ר' חנינא בציפורי ובפ' בכל מערבין כ"ח ב' : כתב יוחסין נראה כי ר' חנינא היה רבו : ובפ' מרובה ס"ה ב' איתביה רבי

בר' יוסי וא"ל מ"ע לא אתי מר לגבי מדרשא דאגא : אמר רב מצאתי במגילת סתרים דרבי חייא וכתוב בה איסי בן יהודה אומר כו' (ע"ש) : תניא איסי בן יהודה היה מונה שבחן של חכמים · ר"מ חכם וסופר כו' גיטין פ' התקבל דס"ז : ובס' יוחסין דמ"ו א' ז"ל ובגיטין איסי בן יהודה חכם ור"מ חכם וסופר כ"ל ט"ס · ובאדר"ן ספי"ח איסי ב"י מונה שבחן ר"ש שונה הרבה משכח קמעא מצאו ר"ש א"ל מפני מה אתה מפטפט דברי בפני ת"ח : כתב יוחסין דמ"ו א' בזבחים א"ר כשהיינו יושבים לפני ר"א בן שמוע היה איסי הבבלי לפניו והיה חביב לו עד לאחת (איכיני זוכר מקומו והוא בתוספתא ע"ל ובמנחות פ' הקומץ די"ח א' אמר רבי כשהלכתי למצות מדותי אצל ר' אלעזר בן שמוע מצאתי יוסף הבבלי יושב לפניו והיה חביב לו ביותר עד לאחד (פרש"י היה חביב לו יוסף לראב"ש וספרו בהלכות עד שהגיעו להלכה א' של זבחים ל"א והיה חביב ליוסף כל מה שר"א מלמדו עד שהגיעו להלכה א' · והתו' כתבו במגילת סתרים דר"כ גרים עד לאחת פי' עד אחד כדמתרגם אחד לחדא · וי"מ עד אחד עד הכבש שנקראת יחידה · והערוך ע' חב פי' עד לאחת כל מה שהשיב לו חביב לו חוץ מ"א ותפ"י מגלגא בתוב עד אחת בלא למד) א"ל רבי השוקט כו' להבו כניו של יוסף הבבלי כו' זלגו עיניו של ראב"ש ואמר אשריכם ת"ח שד"ת חביבים עליכם ביותר קרא עליו המקרא הזה מה אהבתי תורתיך כל היום שיחתי · והם שיוסף היה לומד אצל ר' יהודה בר אלעאי ע"ש ונדכם בגדו מעשה הנ"ל תוספתא דזבחים פ"ב ומסיים שם מפני שר' יהודה בנו של רבי אלעאי ואלעאי תלמידו של ר"א כו' · א"כ ביוחסין דמ"ו א' הנ"ל צ"ל בתוספתא דזבחים : ופסחים ד"ח ב' דתניא איסי בן יהודה אומר : אסיסי בר נתן (עיי' יוסי בר נתן : איסי בר היני עלה מבבל בזמן רב בפני ר' יוחנן ועולא אקלע לביתו (פ' חביות קמ"ז א' ובעא מיניה : ובפ' ראשית הגז דקל"ז ב' א"ל ר' יוחנן מה בין לי ולך (ע"ש) ובחכם כתבו היוחסין אסי בר היני : איסי אבוה דר' זירא ואמרי לה אחוה דר"ז סוף מ"ק (פ' מגלחין ד"ך ב' : איסי בן מנחם בר פלוגתיה : (איסי בן מנחם אומר בו' איסי בן יהודה אגמר סוטה די"ג א' ובספרי נשא ופ' קרח מכרו יחד : איסי בה)ה דרב יצחק ברב יהודה בתו הומה כשאה ל"ג אנשים (עיי' אביי : ר' איסי דקסרון (ע"ל ר' יוסי : (איסי בן שמאי מכלתא בשלח דט"ו סע"א : ובדי"ט ג' אסי בן שמיי ובמ"י בשלח ד"ע ע"ד עגין זה בן עזאי ט"ס : (אבא איסי בן יוחנן (ע"ל יוסי : (ר' איסי בש"ר מנחם בר' תנחום ר' אבהו בש"ר יוחנן ירושלמי תרומות פ"ה · ופאה בש"ר יוחנן : ר' חלפי בר זביד ור' ברכיה בשמו : (איסי : א"ר חייא בר אשי בשם איסי ירו' פ"כ המגרש · (איסי · רבה בר איסי : ר' חנינא בר איסי · איסור גיורא כתב יוחסין והוא כתב בעת פטירתו לפני רבא לרב מארי בנו שלא היה אז שם במקום איסור גיורא אביו · שלשה עשר אלפי זוזי בסודרה · מפני שהגר אינו יורש לאביו עכ"ל · (עיי' ב"ב דקמ"ט א' איסור גיורא ה"ל י"ב אלפי זוזי בי רבא רב מארי בריה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה (שבא על רחל בת מר שמואל קודם שנתגייר ונתעברה ממנו את רב מרי בר רחל ובתוך כך נתגייר ונולד רב מרי מבנות שמואל שנשבו כדאי' בכתובות רשב"ם) ובי רב הוה אמר רבא היכי נקניתהו רב מרי להני זוזי בירושה לאו בר ירושה הוא · אי במתנה מתנת שכ"מ כירושה דמי (הלכך אני זוכה בהן דנכסי הגר כהפקר והם בידי והנני קודם וזוכה) והודה איסור דאלו מעות של רב מרי בנו כיכהו שלמדוהו שיעשה כן ואקפד רבא כו' · ובתו' קדושין די"ת א' ס"ק איך רצה רבא לזכות בהן שהרי לידתו היה בקדושה · בע"ז פ' השוכר (ד"ע ע"א) אמר לרבא כשהיה גוי היה חושב דישראל אין שומרין שבת דאי מצא כיס דינרין לוקחין אותו ולא היה יודע שמטלטלו פחות מד"א · עביד עסקא עם רב ספרא ואתו לקמיה דרבה. ברב הונא (פ' טו תליאות דל"ת סע"ב) · היה חכם ובניו ובני בניו אמוראים (ע"ל רב אחא סבא) · (איסק ב' היו · מרי בר איסק · (איסתרי ר' יהודה בר איסתרי וצ"ע · איפא תני שבועות בוה רבה (עיי' רב אחא ברב הונא) פגע בו אבימי אחיו (שבועות כ"ח ב' פרש"י בני רחבה דפומבדיתא (ע"ל אילפא) ובירושלמי נדרים פ"ב ושבועות פ"ג איפה שאל את אחיו אבימי) והם חריפי דפומבדיתא (ע"ש) (שאל את ר' יהודה פאה ד' ב' · רב איקא בר אבין אמר אזדקק רב לרב חננאל (אבל בנדרים הגי' אזדקק ליה רב לרבה בקוטינא דבי רב פ"י דע"ז ע"א · ונראה ט"ס כי רבה לא ראה את רב שהיה זמן רב אחריו ע"ש) ומצינו כי רב חננאל היה תלמיד רב · במגילה ג' א' אר' איקא בר אבין (ובנדרים עגין זה פ"ד דל"ז ב' בר אביי

ט"ס) אר' חננאל אמר רב · ובפ' י' יוחסין דע"ב א' אר' איקא בר אבין אר"ח אמר רב. אמר אביי לא תנייתו ליה וא"ל לאו דידי היא דר' חננאל היא ושאל אביי את רב חננאל כראה דהוא אביי הקדמון · רב איקא בריה דרב אמי (חולין ע"ז ב' · כריתות ו' סע"ב · ב"ק י"ב א' · ב"ב קמ"ט א' ואקפד רבא עליו) · לפני רב יוסף ורבא · עיי' עוקבא בר חיננא · רב איקא בריה דר' חנינא ור' אשי (פג"ה ד"ל ב') (בר חיננא המוציא תפילין ד"ק ב' כילד צולין פ"ג ב' · בר חנניא כירה ל"ט ב' · וצ"ע אם הוא בנו של ר' חנינא בר איקא א"כ ר' אשי זה האחרון ואם ר' חנינא בר איקא בנו א"כ רב אשי הקדמון · רב איקא בריה דרב חנינא מכשרוניא אמר לרבא ע"ש ר' עוקבא · (בפ' המוציא תפילין דק"ד א' רמי רב איקא מכשרוניא לרבא · ואינו מזכיר בר חנינא · רב איקא ברב אידי (ב"ק י"ב א' · רב איקא אבוה דרב אחא (ע"ש) בזמן אביי (אמר לאביי ע"ז ס"ה א') נשא אחותו של רב אחא בר יעקב פ' החדיר (דע"ד א' · (רב איקא · רב הונא בר' איקא · ר' חנינא בר"א · רב כהנא בר"א · ר' שמואל בר"א · רב איתי אמר לרב אסי · אמר רב איתי אמר רב · איתי שהיה בזמן רב אשי וא"כ הם שנים עכ"ל כ"כ יוחסין ד"פ ע"א · ובדפ"ד סע"ב רב איתי אמר רב וכ"א רב איתי קמיה דרב בפ' פסולי מוקדשין · (ואני אף אחד לא ראיתי רק בירושלמי פ"ב דבכורים אר' יוחנן לא כן אלפן ר' איתי · (איתאי מר בר איקאי (ל"מ · רבא בר איקאי (ע"ל אתיתאי · ר' אלוני בן טבריי (עיי' לוליאני · (אליהו אומר כל המרבה כבוד שמים (מ"ר פ"ד דרי"א א' וסוף הסדר דתב"א ב' נתקבלו ויצאו למלחמה · (ר' אליהו עיני שם חכם · ר' יודן דמך גלוי ור' שמואל בר כהון תרוויהו אמרי בשמו · רבה וירא הכ"ג ד' ע"ש ידי משה · (תנא דבי אליהו איכו אליהו הנביא אלא הוא תנא הנזכר בהקדמות רמב"ם סדר זרעים ספ"ז · ר' יהושע בן פרחיה כתאי הארבאלי חוני המעגל אליהו כ"כ באר שבע בתשובה ובחלק דמ"ע ד' · וש"ק ד"ד ב' כתב שהיה בימי יהודה בן טבאי · ונעימי בן היקף יוחסין קכ"ט א' · ובפ' מי שהיה נ"ד פ' תדב"א ר' נתן אומר כל הישוב תחת כוכב א' · ובפ' ע"פ דקי"ג א' תדב"א אף על פי שאמר ר"ע עשה שבתך חול כו' · ואם כדברי רמב"ם כי תדב"א היה קדמון כו' איך אומר בש"ר נתן ור"ע ובשם ר' יהודה בן תימא ע"ש · ועוד דאם תדב"א היה בזמן ר' יהושע בן פרחיה שהיה ג"א תק"ם לב"ע גדלה התמיהה זקוקין דנורא · במ"ש תדב"א ו"א הוי עלמא ב"א תוהו ב"א תורה ב"א ימות המשיח ובעו"ה שרבו יצאו מה שיצאו : שהרי אז היה קודם התחלת ב"א ימות משיח ת"מ שנים · אליועני כתב לעיל אחר אילום · אליעזר (ע"ל אלעזר · רבי אליקום שמעיה דרבא (ע"ז כ"ח א' ותלמידו (רב אחא אמר משמו · בש"ר שמואל בר נחמני · אליקום אביו של ר' יוחנן ע"ש וצ"ע · ר' יוסי בן אליקום · ר' שמעון ב"א · (אלישוב · ר' אבא בן אלישוב וצ"ע · ר' יצחק ב"א (ע"ש · כשמת עשו גניבות דבזכותו לא היו גנבים עיי' ר' יצחק בן אלישוב · אלישע בן אבויה · (אבות פ"ד) (ראה לשונו של ר' חוצפית המתורגמן (כ"א של ר' יהודה הנחתום רבה קהלת דק"ג א' ומ' רות דמ"ה ב' · וירושלמי חגיגה פ"ב דע"ז ב') דגרר ליה חזיר אמר כה המפיק מרגליות ילחך עפר ככק מטא · סוף חולין וקדושין דל"ט ב') · אבויה אביו היה עושר גדול בזמן הבית ולסעודת ברית מילה שלו קרא לריב"ז ולתלמידיו ולנקדימון בן גוריון וציצית הכסת וכלבא שבוע · אחר שאכלו עלו לעלייה והתחיל ריב"ז לדרוש והיה אש. לוהטת סביב הבית ככתנה בה"ם ונדר את בנו אלישע לתורה ועל שלא היה לש"ש לא נתקיים תורתו (ע"ש ברבה רות וירושלמי חגיגה ומ' קהלת הנ"ל באריכות ובתו' חגיגה ט"ו א') ואלגשע א' מד' שנכנסו לפרדס (ע"י שם לרקיע) והציץ ונפגע (פא"ד דר"ד) ונקרא אחר משום מעשה שהיה לו עם אשה ואמרה א"כ אחר הוא · (שם דט"ו א') · ואמרה בתו לרבי פרנסני · אמר עדיין מזרעו בעולם אמרה לרבי זכור תורתו ואל תזכר מעשיו (וירד אש וסכסך ספסלו של רבי. בכה רבי ואמר אם למתגנין בה כך עאכ"ו למשתבחין) ולא חזר בתשובה ששמע ב"ק שובו בנים שובבים חוץ מאחר שראה כבודי ומרד בה · כי כה אחר אמרי לא מידן לדייני ולא ליתי לעלמא דאתי משום דחטא אר"מ מוטב דלידייניה וליתי לעלמא דאתי מתי אמות ואעלה עשן מקברו (כתב יוחסין דד"ג סע"ב אעפ"י שבקבלת החסיד פי' מ"ש ר"מ אעלה עשן מקברו שכל זמן שהאש דולק אין שם עשן שכבו עליו מים לכבותה העשן עולה והאש נכבת) וכן הוא אר' יוחנן גבורת למיקל לרבו חד הוי ביננא ולא מציכון לאצולי אי נקטי ביד מאן מרמי ליה מיפי אמות ואכבה עשן מקברו כי בלא דינן יביאנו

קנ"ח א' ומכאן נראה סתירה למ"ש הקדמונים אם נעא מוניה הוא
רבו ואיך קראו דרדקי : תני בנזקין דבית קרנא : רבא בר איהי
א"ל : רבה בנו : א"ר א"ב א"ר עמרם א"ר יצחק א"ר יוחנן
ע"ש : כתב יוחסין דק"ז א' כתב דורות עולם רב אידי בר אבין
היה ראש אחר מר מר. איני יודע מי הוא אם הוא אותו שהיה בימי
רב חסדא יהיה קרוב מן מאתים שנה · רק הם שנים עכ"ל ועיין
ה"א ד"א קנ"ג אלך ד' שנים : רב אידי בר אבא כ"א רב אדא בר
אבין ואולי הוא רב אידי הנ"ל : (רב אידי בר גרשום · א"ר אדא
בר אהבה כריתות ט' א' : א"ר לוי בן פרטא א"ר נחום א"ר בירס
משום זקן א' ור' יעקב שמיה ובירושלמי פ"י דתרומות דמ"ז ב' אדא
בן גרשון ר' זעירא ר' בוריו ר' לוי בר פלטא זקן א' בשם רבי :
ור' שמן בר אבא אמר בשמו חולין נ"ח א' : (רב אידי דהוטריה
ירושלמי ס"פ במה בהמה פי' כך שמו אמר לר' ירמיה שקלים
פ"ב בילה ס"פ ב' מ"ק פ"א : (רב אידי בר' שישא ע"פ ק"ו א'
ואולי הוא רב אידי בר שישא בר אידי בר אבין כגרא : (אידי בר
אושעיא ר' יעקב בנו ע"ש : רב אידי ברב אוקא (ע"ל רב הונא
בר מנוח אולי ט"ס וצ"ל רב אחא (ע"ש : רב איקא ברב אידי אולי
בנו הוא : אידי אבוה דשמואל : (אידי או רב אידי : רב הונא
ברב אידי : הונא מר בר"א : הושעיא : חלפא : ר' חנינא או
חיננא או חנניה ב"א : ר' הילאי או נהילאי : רב יהודה : ר'
יהושע : ר' יעקב : ר' יצחק : ר' מהסיא : מר : רב משרשיא :
רב סימאי : עולא : שיננא : שמואל : רב אידית : א"ר נחמן
מאן דלא ידע להשיב למינין כרב אידית לא ישיב כאד"מ (ל"ח ב' :
רב איהי מתני איכלא : בנין אבוה ומנימן שהיו עם שמואל (ע"ש)
ואליהו דבר עמהם ע"ל איסי : ואיתי : רבא בר איהי : איו א"ר
יהודה (פ' מפילין ל"ז ב') אמר עולא ליתא לדאיו עירובין פ"ג
(ל"ז א' יומא נ"ו ב' : אילא הכם בזבנה התירו לו ליקח שכר
לראות בכורות (דהסי' היה רש"י) במשנה בכורות פ"ד מ"ה (דכ"ד
א') (ופ"ו מ"ח) והודו לו הכמים : ר' אילא א"ר יוחנן (זבחים
א' ב' ופ' תלון פ"א ב' ר' עילא א"ר יוחנן · אבל רש"ל גורס א"ר
יהודה : אמר רב נדרים ד"ז ב' ועירובין ז' א' ורפ"ק דסוכה
בירושלמי : כתב יוחסין א"ר אילא בג"ד אדם ניכר בכיסו כו' בפ'
הדר אבל הגי' שלפנינו אמר זה רב המא : ודע כי הירושלמי קורא
אותו הילא או הילאי · או ר' לא : מת אדר ראשון פ' האומר
בירושלמי : גבר הוא באר בין עין זתים ולפת סמוך לזתים ג"ל קבור
ר' אילא גא"י : ר' אייבו בר נגרי קמיה : ר' אבין בעא קמיה
ואמר בשמו : ר' אבון בר כהנא בעא ליה : בעא ר' אבון בר
חייא : דמאי פ"א ד"א ד' : בש"ר אבינא ירושלמי רפ"ג דיבמות :
בש"ר לעזר מעשרות פ"ג : בש"ר לאזר ומשמו תרומות פ"ב : ר'
בסנא בשמו : בשם ר' הושעיא יבמות פי"ג : ור' זעירא בש"ר
יוסי בר חנינא : זעירא מקלם ליה וצוות ליה בכייה דאורייתא פ'
המכונא ע' ג' : ור' הגזי פ' האומר : ר' חזקיה בשמו : א"ר
חנינא בר פפא הומר בקודש נ"א ב' : בשם חלפיי מעשרות פ"ג :
ור' חנינא ור' אמי ור' אסי כשבא ארונו של רב הונא בש"ר יוחנן
פ' מי שהיה טמא ור"פ חומר בקודש בירושלמי · ר' יונה בשמו
ירושלמי יבמות פ"א : ר' יונתן בן הילא : ר' יוסי בשמו כלאים
פ"א ד"ז ב' שקלים פ"ד : בשם ר' ינאי פ' המפקיד ירושלמי וכתובות
פ"א : בש"ר ישא גיטין פ"א : ר' נחום אחיו : ר' סימון בה זבדא
קמיה : ר' פנחס בשמו : הוי סליק בדיכא דרבה בר שילא חגיגה
ה' ב' : ר' רדיפה בשמו יבמות ירושלמי פ"א : בשם שמואל פ' מי
שהיה טמא בירושלמי : בשם ר' שמואל בר נחמן שקלים פ"ז : ר'
שמעון בן יוסינא בשמו · ובשם רשב"ג יבמות פי"ג ירושלמי :
בשם ר"ל : ודרש על ר' שמעון בן זביד כד דמך : ר' אילא בריה
דרב שמואל בר מרתא משמיה דרב עיי' ר' יצחק ב"ש ב"מ : (ר'
אילאי דנליבין ובנו ראו במערה א' כוראות זוהר שלח לך עמ"ז ע"א
ש"ע ש"י כו' : (אילים בנו יוסף : (ר' אילם מר' איכה פ' השב
ה' להשהית דע"ג ב' : אילם ובנו הלל (ע"ל ואלם · (אילופוסה
יהב לר' שמעון בר אבא מעשר א"ל מתוקן הוא שאל לר' יוחנן א"ל
אילופוסה איכו כאמן הוא ירושלמי תרומה פ"א ד"מ ע"ג : אליועינה
בן הקף כ"ג שעשה פרה (בזמן חוני מעגל ורבי יהודה בן טבאי
ושמעון בן שטח) והנמאל המצרי כ"ג ועשה ג"כ פרה קודם ישמעאל
בן פאבי (פרה פ"ג : אילעאי (ע"ל אלעאי : אילפא אמר לרבב"ח
אתון תלמידי רבי יוחנן עבידו כוותיה אנן נעביד כר' חנינא במה
אשה (ס' ע"ב) אבל גי' גמרא איפא ופירש : (וקשה להעמיד
גירסא זו כי רחבה אביו של איפא היה תלמיד רב יהודה (ע"ש)
ורבב"ח היה תלמיד ר' יוחנן ואילפא חבירו דר' יוחנן ואף דרבב"ח

היה גם בזמן רב יהודה (ע"ש) רחוק מאוד שיהי' רבב"ח בזמן
איפא בן רחבה שהיה תלמיד רב יהודה ועוד הכרח גי' אילפא אמר
לרבב"ח כי שניהם היו בא"י אבל איפא ואבימי הם הריפי דפומבדי'
וכן אביהם רחבה היה משם ולמדו שבועו' בי רבה שהיה ראש
בפומבדיתא ונראה כי רבב"ח שהיה בימי רב יהודה ור"י הלך לבקרו
בחליו הוא רבב"ח השני שהיה תלמיד רבי וכשירד לבבל נתן לו רבי
רשות לדון ולהתיר בכורות (ע"ש) אבל רבב"ח תלמיד ר' יוחנן
לא היה בבבל גם רב יהודה היה ראש בפומבדי' לכן רחבה היה תלמידו ·
רש"י איפא בן רחבא (ע"ש) בס"פ מציאת אשה פרש"י שם הכם
חבירו של ר' יוחנן : והיו עניים והלכו לסחורה שמע ר' יוחנן
מלאך דבה לעכסם על עזבם התורה ומלאך א' אמר כי לא מהם
קיים שעתיה ואילפא לא שמע אר"י ש"מ לדידי קיימא שעתיה
והזר ומיכהו לר"י וכתעתר ואילפא תלי נפשיה באסקרי דספינא
ואמר מי שישאל אותו ממתניתא דר' אושעי' ולא פשיטנא ממתניתין
נפילנא וטבענא ושאל ליה ההי סבא האומר תנו שקל לבני כו' פ'
סדר תעניות (דכ"א א' : ובירושלמי פ"ק דקדושין נ"ה ד' : הילפיי
אמר אותביני על גיף נהרא דלא אפוקי מתניתא דר' חייא רבה
ממתניתין זרקונו לנהרא : (עיי' הלפיי כי בלשון ירושלמי הוא
אילפא : א"ר יהודה בר חייא שמעה אילפא אמרו קמיה דרב פדא
זבחים י"ג ב' · א"ר יוחנן בעי אילפא זבחים ד' א' · ור' יוחנן
אמר בשמו בשם"ה ושם כ"א א' : ר' ירמיה משמיה : הלפי שאל
לקט בכשירתו מהו שיקדש כאה פ"ז וכתב שדה יהושע הוא אילפא
דבבלי בתמורה כ"ה א' : פ' כיצד מערימין בעא אילפא אמר על
הלקט בכשירתו : אילפי ואמרי לה אילפא (ר"ה י"ז ב) ואולי הם
הנ"ל (ר' גזר תענית ולא אתא מטרא נחית קמיה אילפא ואמרי לה
ר' אילפא אמר משיב הרוח נשיב זיקא · מוריד הגשם ואתא מטרא
א"ל רבי מה עובדך א"ל שהיה בכפר עניים ונתן להם יין לקידש
ולהבדלה תענית ד"ד א' : ר' אילפי בא לפני רב אסי ירושלמי ונראה
שהוא אחר : (ר' אלפי בר קרויא שה"ע סקל"ו : (אימי און בר
אימי : ר' תחליפא בר אימי : (ר' איני ר' יודן בשמו מ' הזית
ל"ט רע"א · בש"ר יוחנן ירושלמי גיטין פ"א : (ר' איניא בן פזי
ע"ל ר' חנינא בן פזי כי א' הוא : (איניא ר' גמליאל בן איניא :
רב שמואל בר אניא · (ר' איניא אר' ינאי פסחים פ"ג מ"ו א' ·
(ר' איניא בר סיסי עיי' ר' חנינא בר סיסי · איסטי ע"ל יוסטי ·
איסי בן עקיבא (שה"ע סך"ג ומכלתא פ' יתרו כ"ז ד' כ"ט ג' ספרי
נשא ג' א' וכ"ז א"ד אכן בד"ד א' ה' ג' ט"ו ב' פ"ז ד' ך' א"ג ·
כ"ה א' בן עקביא · ובירושלמי פ"ח דכלאים דל"א ג' איסי בן
עקביה אומר אסור לרכב ע"ג פרידה ק"ו מה בגדים כו' · והשיבו
משלמה שהרכיבו על הפרדה ומשני אין למידין מן המלכות כו' או
נבריה מו' ימי בראשית היה) ובתוספתא פ"ה דכלאים ובמסכת ד"א
איסי הבבלי אמר אסור לרכוב כו' והשיבו משלמה ואמר שם אין
משיבין מתקוע (מובא בתו' חגיגה פ"ק ד"ג ב' ד"ה לישא שפחה ·
ובילקוט מלכים סי' א' וע' תרשב"א סתל"א פי' ע"ז · ועיי' פסקי
כלאים מהרא"ש · ובפ' ע"פ דקי"ג סע"ב ארבב"ח אר' שמואל בר
מרתא אמר רב משום ר' יוסי (ובע"י יוסף) איש הוצל מנין שאין
שואלים בכלדיים כו' ומנין כו' תנא הוא יוסף איש הוצל הוא יוסף
הבבלי הוא איסי בן גור אריה הוא איסי בן יהודה הוא איסי בן גמליאל
הוא איסי בן מהללאל ומה שמו איסי בן עקביה שמו (ע"ל רב
אסי) · וביומא פ' הוציאו לו דנ"ב סע"א אר' יוחנן בעי יוסף איש
הוצל ובדיר בתוך הבית כו' ומי מספקא ליה והתני איסי בן יהודה
אומר ה' מקראות אין להם הכרע כו' והתניא הוא יוסף איש הוצל
הוא יוסף הבבלי הוא איסי בן יהודה כו' ומה שמו איסי בן עקיבא
שמו עכ"ל · כתב הדא"ג בע"פ לא ידענא למה היה לו ולאביו כל
השמות הללו כיוצא בזה במשה ויתרו אתו כלהו לדרשה עכ"ל ·
(ובת"ה ח"ב סי' ש"ח מפני השמד היו משנים שם אביהם כשבורחים
ממקום למקום שלא יכירום עכ"ל · ובירושלמי ב"ק פ' המניח ד"ג
ע"ד הוא יוסי הבבלי הוא יוסי בן יהודה הוא יוסי קטנתא ולמה
נקרא שמו קטנתה שהיה קטן חסידים ושם סוף סוטה למה נקרא
קנותא שהיה תמציתן של צדיקים ושל חסידים (ע"ל יוסי ויוסף
קטנותא ונזכר במשנה סוף סוטה · (עיי' מכלתא משפטים דל"ה
א' ואנשי קודש תהיו לי · ר' ישמעאל אומר כשאתם קדושים
הרי אתם לי · איסי בן יהודה אומר כשהמקום מחדש מצוה על
ישראל מוסף להם קדושה : איסי בן גור אריה (ובמ"י משפטים
דל"ה ג' גוריה) אומר כאמר כאן קדושה כו' מזה נראה כי איסי
בן יהודה איכו איסי בן גור אריה · בנדרים פי"א דפ"א א' איסי
בן יהודה לא אתא במתיבתא דר' יוסי ג' ימים אשכחיה מרדימוס

בר'

יוסי בן כיפר פ"ק דגיטין (י"ד א') (במכלתא ג' א' ר' ישמעאל
אומר כו' ר' אחי בר יאשיה אומר כו' רשב"י אומר) אמר רבי ביוס
שמת בכבוהא · עיר סטיא בבבל בלו דגים בשבת ושמתיכהו ר' אחאי
בר יאשיה פ' ו' יוחסין (ע"ב א' · וצ"ע שהיה בימי ר' ישמעאל
ורשב"י והיה חי במיתות רבי) הוי קפלו בארעא כחור בהוא גברא
ד"ל ר' אחאי בר יאשיה וא"ל רב נחמן והא הוי צדיקי להיות עפר
א"ל היינו מי שיש לו קנאה שבת פ' השואל (דקנ"ב ב'. ובמסכת
כלה י"ח ב' ר' יותי בר יאשיה ט"ס · (ונראין הדברים כי ב' ר'
אחאי בר יאשיהו היו א' בימי ר' דוסתאי בר' ינאי ור' יוסי בן כיפר
שקדמו לרבי ובדור רשב"י · וא' בסוף ימי רבי · ר' אחאי בעא
מר' חייא והיה שונה בבית ר' חייא. פרש"י שם חכם ונראה שהוא
בן יאשיה בזמן רבי כ"כ יוחסין (ואני ראיתי בברכות י"ד א' בעא
מיני' אחי (כך שמו) תנא דבי ר' חייא (שהיה שונה בבית ר'
חייא) מר' חייא · ובבכורות כ"ד רע"ב אר' יוחנן בעי אחי ברבי
(פרש"י אדם גדול וחשוב בדורו. ע"ל בר' · ר' אחאי ור' אמי ור'
אסי ובר הדיא והיה ממונה אגיטי (גיטין ה' ב' והגי' שלפנינו ר'
אחי · ר' אחאי ור' ברכיה בש"ר שמואל בר נחמן · (רב אחאי
זבחים מ"ג ב' · איעבק לבריה ביה ר' יצחק בר שמואל בר מרתא
ברכות כ"ה סע"ב על ר' אהלאי וא' ט"ס : רב הונא אחיו של רב
אחאי יוחסין (ל"מ · אהדבויה בר אבין אמר רב (למ"ז גם ש"י
לא הביאו · רב אהדבויה בר אבדימי (למ"ז · רב אהדבויה בר
מתנא אמר רב מתנא ורבה בר מתנא אבר רב יהודה ואחיו רב טובי
בר מתנא ורבה בר מתנא הבר אביי (ונראה בלבל דברים דכתב
רבה בר מתנא כאלו היה אחיו של רב אחדבוי ורב טובי (וע"ל
טובי ב"מ ורבה בר מתנא כי אבי רבה היה מתנא אחר ולא א' הוא
ע"ל מתנא מש"ש · (אר' מתנא ואמרי לה רב אהדבוי בר מתנא
אמר רב פ' במה אשה ד"ס ב' · אר' אהדבוי אר' מתנא אמר רב
שבת ד"ד א' וט"ס כי צ"ל אר' אהדבוי בר' מתנא וכ"ה באשרי' ·
רב אהדבוי בר אמי (בכורות ל"ט א' מעילה י"ג ב"מ נ"א א' אמר
רב יוסף · פר"ע פ"ג ב' כירה ל"ז ב' אמר רב ששת · ובזבחים
נ"ז א' אקבויה ט"ס) בעא מרב ששת ומרב עולא והוא משגש ארהתיה
דאמו (ע"ש) אמו היתה מניקתו של רב ששת (ואשתתק) ושכח
תלמודו ובקשה מר' ששת להתפלל עליו ואתסי (פ"ק דב"ב ט' ב')
ושאל מר' ששת המערה בעצמו מהו וא"ל קנסתן (פ' ד"מ כ"ה א'
ועיי' ערוך) · (בעא מרב חסדא כיצד צולין ע"ה א' · וזה גרם
טעותו שכתב דבעא מרב וש"י מנאו בתלמידי רב דהא ר"ש היה תלמיד
רב הונא ור"ה תלמיד רב · בעא מרב פ' כל הבשר קי"ג ב' (כ"ל
ע"ם וצ"ל בעא מרבה או רבא) אמו עשתה רפואה לאדם א' (פ'
ח' שרצים דק"ט ב') · (רב אהדבוי אמר רב ע"ז ל"ד ב' · אחא
דמן אהא (ע"ל אחא אהוהי דמר אחאי · (ר' אחווה בר זירא
(ע"ל אהבה · אחי שקיא אפיק לרב הונא מהיני לשילי (ביצה פ'
א"ב כ"ה ב' · (רב אחי קמיה רב יוסף עירובין י' א' · רב אחי
אר' אסי שרי ב"מ נ' ב' וצ"ע אם א' הוא או רב אשי הקדמון ·
רב אחי היה ר"י בא"י בזמן רב הונא עש"ק ל"ד ב' · ר' חזקיה ר'
אחי בש"ר אבהו ירושלמי סנהדרי' ד"ב ג' · ר' אחי בש"ר שמואל
בר נחמני (ס"ע ובמ"י מלכי' א' סי' ג' · ר' אחי בר חנינא (ע"ל אחא ·
אחיא ר' תנחום בר אחיא · (ר' אחיא זבחים מ"ה ב' מנחות כ"ו א' ·
(אחיה על הנסכים שקלים כ"ה בן אחיה על חולי מעיים (שם :
אחיה ושמעיה אחין נהרגו י"ג אדר חסידים היו (ע"ש : אחיה
יש בברייתא ויהיה הבירו של חנניא בן אחי ר' יהושע סוף ברכות :
ובגמרא רמי ר' חייא על ר' אחיה ותירץ ר' חייא לחוד ור' אחיה
לחוד (מ"ק ד"ד ב' ומת בנו בגולה וירושלמי מ"ק ד"ק א' : אחיה
הבבלי (ע"ל ר' חייא הגדול : רבי אחיה הגדול תנא דברייתא
(ולמדנו שלא לך ר' אחא הגדול ע"ש : (אחיתאי רב יהודה
בנו : רבה בר אחיתא · שמואל ב"א ע"ל איתי ואיתאי · רב
אתלי (ע"ל רב אהילאי) ואתימא רב יחיאל בזמן שמואל עירובין
פ"ק (די"ב : (אחרים (עיי' ר' מאיר) בש"ר נתן · מש"ר דוסא :
ברכות כ"ט : שבת ד' : עירובי' כ"ח : חגיגה ד' : סוכה ו' כ"א :
יבמות מ"א פ' : גיטין פ"ז : נדרים ד' : סוטה י"ב מ"ו : כ"ב
צ"ו קי"ג ע"ז ל' : סנהדרי' מ"ג : הוריות ט' : שבועות ל"ה :
זבחים כ"ט נ"ד : חולין ס"ה קי"ט : מנחות ע"ז ל"ו : כריתות
פ"ג : תמורה קכ"א : (אטיטום ע"ל כתאי איש תקוע · רב איא
פ' ח' שרצים (למ"ז · אולי בדק"ט ב' רב חויא היה גי' לפניו רב
איא · רב איבא ור' אבא בר ממל ור' אבינא בזמן א' · (ר' איבא
בר נהנא · ע"ל ר' אבא : איבו אבוה דרב (ע"ל אבא בר אחא
בר פלא אמר איבו הוי קאמינא קמי דר' אלעזר בר' צדוק והביאו

ערבה וחביט ולא בירך · פרש"י איבו אבוה דרב סוכה מ"ד ב'
וביוחסין כתב קמי ר"א בר' יצחק · אולי דקשה לו דהא ר"א ב"צ
היה קודם החורבן ואיך היה בימי איבו · אבל באשר"י ובטא"ח
ס' תרס"ד הגי' ר' אלעזר בר' צדוק עש"ב מ"ש : (ר) איבו א"ר
ינאי (ר"פ אעפ"י כ"ד ב' קדושין י"ט א' ל"ג סע"א זבחים ק"ג א'
משמי ד"א ובפ"כ הנושא אשה ק"ד ב' ר' איבו א"ר ינאי · א"ר
חמא בר עוקבא א"ר יוסי בר' חנינא ע"ש · פסחים מ"ו א' חולין
קכ"ג א' ע"ש ברש"י : בש"ר יוסי בן זימרא ור' יודן ור' טבי בש"ר
יאשיה : ר' פנחס בר חמא ר' פוטריקי אהוי דר' דרוסאי בשמו :
איבו בנו של רב ואמר רב לאיבו בריה טרחא בך שמעתתא ולא אסתייע
תלמוד דרך ארץ אדהלא אכרעך זבינך זבין (פ' ע"פ קי"ג א' :
איבו והזקיה בני ברתי דרב לבני רב (פ' לולב ערבה דמ"ד ב' ויש
איזה ערבוב דברים בס' יוחסין : איבו אכל בת נכרי ואמר רב נחמן
(בר יצחק) לא תשתעי בהדיה (ע"ז ל"ה ב' · איבו אפקיד כתנא
בי רוכי אתא לר' נחמן ב"מ נ"ג ב' : ר' איבו בר נגרי (ע"ל אבין
נגרא ורב אידי בר אבון נגרא) (וברבה וארא קכ"ז ופ' וישב דנ"ז
א' בר אגרי) א"ר חייא בר אבא (סוטה י' א' סנהדרין ס"ז ב'
וירושלמי רפ"ק דמ"ק) ואקלעו שניהם לבבל (ר"ה כ"א א' פרש"י
תלמיד ר' יוחנן · ובן נזי (ע"ל ר' יהודה בן פזי) ור' יודן ורבי
איינו משום ר' יוחנן (קומי ר' אילא בש"ר יוחנן · שקלים פ"ד)
(וברבה נשא פ"ז דנ"ג ג' ר' איבו ב"כ אמר כו' ר' אביתר אמר כו'
רבי יהודה ב"ר אומר כו' בש"ר חונה פ' לולב ערבה בירושלמי ·
קומי רבי שם ברכות : ור' תנחום בר אלעאי בש"ר נחום בר סימאי
מעשרות פ"ק) : בר איבו (על בר אביו : איבו שם אשה שקירא
ר"ק ב"ד ביתה תענית כ"ה א' : ודע כי בקצת מקומות איבו או
איינו והכל א' : ר' יודן בר איבו · רבה ב"א · ר' שמעון ב"א
ר' חנני' ב"א : ר' איבון בשריב"ל ירושלמי ברכות : (איבות בר
איסי (עיי' אבוה בר איהי : (איבי תנחומא הקת ר' חנניא בר
איבי ע"ש · (ר' איבי דמן חיפה ע"ל אבדימי דמן חיפה : מר
אידאי א"ל רב אדא בר דימי ע"ש (מר בנו : (רב אידי אתקון
בכירש נדה ס"ז ב' : אריב"ל אמר רב אידי אין אלו אלא דברי
נביאות כיצד מעברין ד"ס ב' כתבו התו' לשנא אמר עש"ב ורב אדא
בר אהא ור' המכונא בשם רב ירושלמי פ"ק דברכות ג' רע"ב קומי
ר' יוסי בש"ר חסדא שם יבמות פי"א : ר' משרשיא בשמו · רב
כתן בר יוסף משמו : אידי (או רב אידי) א"ר יוסף תני אידי
ואמר רבא אידי אסברה לי קדושין מ' א' : נדרים ה' ב' פרש"י
בב"מ ק' ב' שם חכם · אכן בפא"כ ע"ד ב' אמר רבא ר' אידי אסברי
לי וכ"ה ברש"י ר' אידי : אמר רבא א"ר אידי : א"ר חנינא עירובין
כ"ז ב · בש"ר שמעון בש"ר יוחנן ירושלמי ברכות פ"ק : רב אידי
אבוה דר' יעקב נקרא בר בי רב דחד יומא שהיה הולך ג' חדשים
בדרך לישיבת ר' יוחנן ולומד יום א' וחוזר ג' חדשים ויושב בביתו
יום א' ושחקו על התלמידים ודרש ר' יוחנן ואותי יום יום ידרשון
העוסק בתורה יום א' כאלו עסק כל השנה פ"ק דחגיגה (ד"ה ב'
ע"ל יומיה ובע"י הגי' רב אידי בריה דר' יעקב בר אידי : ר' אידי
פרסיא דרב ששת פ' שמעיה ובפ' המפקיד (דמ"ה) פרש"י ממונה
על הבית ואמר הלכה ששמע מרב ששת ול"א משמיה ואיקפד ר"ש
משום אגורה באהליך עולמים כו' פ' פסולי המוקדשין (דל"א ב' ·
רב אידי בר אבין נגרא (ע"ש) אשתו כהנת פ' אלו עוברין (דמ"ע
א' ואכל בשביל אשתו פ' הזרוע דקל"ב א' ואחיו ר' חייא) ויצאו
ממנו ב' בני סמכא ר' ששת (ובקצת מקומות ר' שישא) ור' יהושע
וה"ק בגמרא סמיכי ס"ד : אולי כי בזמנם בטלו סמיכה או שהיה
בבבל ולא הלך לא"י · אלא ראוין לסמיכי והתקין בכידש : שלא
לקמיה דאביי ב"ב ל"ב ב' · ואמר לאביי פ' המפקיד ל"ה ב' · מ"ק
י"ו א' · א"ל אביי חולין נ"ה ב' : ורב הונא ברב יהושע ע"ל :
יתיב קמיה דרב חסדא וא"ל לר"ח מתניתא כוותיך ע"פ ק"א ב' :
אמר רב חסדא עירובין נ"ט ב' · ב"מ ד' א' · אתא לדיכא קמיה
רב חסדא ואמר כו' אר"ה זה הוא שאומרים עליו אדם גדול הוא
אמאן קסמיך מר אהאי כו' גם מזה שיתיב קמיה ואתא לדיכא קמיה
ואמר בשמו נראה דתלמיד ר"ח הוא ור"ח קראו מר כמכבד כלל א'
דרבו איכו קורא לתלמידו מר) ב"ב ל"ג א' · אמר לרב חסדא הכי
תכינא לה במתניתא דבר היכוק (ע"ש) כריתות ד"א א' אדא ב"א :
אמר רב יהודא אמר רב יבמות פ"ה כ"ה א' : אריב"ל פ' כיצד
מעברין · אמר ר' יצחק בר אשיאן : ר' נחמיה בר ברוך בשמו ·
אמר רב עמרם : ומקומו הינכבו ואקלעו לשם רב כהא ורב הונא
בריה דר' יהושע וקרא אותן דרדקי יבמות פ"ה א' ופ"ב דפסחים ל"ה
א' וכן אקלעו בבית בנו שבת קל"ז א' : איתביה לרב כהא חולין
קל"א

קסדא (פ' במה בהמה נ"ד ב') אמר אביי (ר' יונה יהיב ליה מעשר לא שהיה כהן אלא דלעי בתורה מ"ש פ"ה דנ"ו ב') אמר משמיה רב פפא ברב אחא בר אדא · רב אחא בר דליא (ע"ש) אמר לו רב (גיטין י"ד א') רב שרי ליה סוכה ד"ו א' עיי' ירושלמי ס"פ הדר אבשי בר דליא שאין מקפידין כו' · א"כ י"ל שהוא שם מקום · ע"ל אבא כהן ברדלא · אמר רב אחא ברדלא לבריה ביצה י"ד א' · רב אחא מבי חוזאה תנא בר איסי איתי אחא מבי חוזאי בפ' המפקיד עכ"ל יוחסין (וגם בשפתי ישנים בשער בת רבים הבין כן · (הנה אני ראה גם ראה כי טעה דאי' בפ' המפקיד ל"ט ב' וכתובות דף"ז ב' מרי בר איסק אתא אבלו אדם אחד מבי חוזאה ואמר שהוא אחיו ויחלק עמו בנכסי אביו · והוא הבין שזה שם הכם רב אחא מהוזאה · אבל שכח דבפ"ק דגיטין ז' א' נקלג ומדמכה וסכסכה רב אחא מבי חוזאה אמר כל מי שיש לו צעקת לגימה על חבירו ודומם שוכן בסנה · עושה לו דין · ונראה שם שהיה בזמן רב אשי · רב אחא בר מניומי איתיבי לרב נחמן (ב"ק ק"ו א' · אר' נחמן ב"ב פ"ט קמ"ח ב') אמר לאביי (ס"פ מי שמת והיה מן מדי ע"ז ז' ב' ברש"י ובפ' האומר ס"ו סע"א בר רב מניומי וביבמות כ"ז א' עכין הוא בר מניומי · ואולי רב אדא אחיו או א' הוא וא' ט"ס · ורב יוסף ב"מ ור' חנינא ב"מ אולי אחים הם והוא דיינא דנהרדעא (ע"ש) · רב אחא סבא הגדול זקנו של רב אחא סבא אמר אביי ואולי זה זקנו של ר' חייא הגדול עכ"ל · היוחסין (למ"ז גם נראה טעות אם הוא זקנו של ר' חייא הגדול איך אמר אמר אביי (ע"ל אבא בר אחא בר סבא) · רב אחא סבא בר בריה דרב אחא סבא הגדול אמר אביי סוף כתובות עכ"ל יוחסין גי' אחרת כזדמנו לו ז"ל שם קי"א א' לדיקים שבח"ל חיים ע"י גלגול מחילות מתקיף לה ר' אבא סבא רבה : גלגול מחילות לצער הוא · אמר אביי מחילות נעשה להם ואפשר שאביי לא ראה אותו אלא שתירץ על קושייתו · ע"ל אבא · רב אחא בר (רב) קטינא ספ"ק דתענית (זבחים כ"ג א' · אר' יצחק ס"פ הבע"י ס"ו א') · רב אחא בר הושעיה (כתב הרא"ש בערכין דקי"ג כיון שהזכירו הירושלמי תחלה היה גדול מר' יוסי והלכה כוותיה · · רב אחא בריה דרב אשי · (אמר לרבינא זבחים דל"א א' ופג"ה כ"ז ב' · רב אחא מהוצל (הוי כדר על אשתו) אתא לקמי' דרב אשי (כריתות י"ג ב' · אמר לרבינא ביצה ל"ב ב') כתב יוחסין בסוף כתובות · בבל לא חזיא חבלי משיח תרגמא אהוצל והוצל קרוב לנהרדעא · ושם מקדש עזרא הסופר וגם יש הוצל דבנימן מוקפת חומה מימי יהושע ע"ל רב אשי מהוצל · רב אחא בר פנחס (פ' בכל מערבין דכ"ט ב') משמיה דרב יוסף (מ"ק ע"ו א') בזמן אביי · רב אחא בר קטילאי אחיו של ר' תנחום בזמן ריב"ל · ור' אבהו אמר הייני דרב אחא · רב אחא בריה דרב נחמן (אלו קשרים קי"ד א' · רב אחא קרטיגנאה ואמרי לה הנה קרטיגנאה משתעי מעשה שבא לפני · ריב"ל (ב"ק קי"ד ב' · וכתובות ד"ז ב' ר' חנן קרטיגנאה ומשתעי כו') אבל בברכות פא"ע ל"ג א' קרטיגנאי וא"ל ר"א · ע"ל ר' אבא ור' אדא וחנא · ר' אחא בר שלקא ור' יהושע דסכינין ור' לוי בש"ר סימון (ע"ל חנינא שלקא · רב אחא בר נתן כו' (וכתבתי שטעה ע"ל רב אחא בר רב · אחא בר הריא דמתקריא אייא מרי כך היה חניכתו ואינו מן החכמים בפ' השולח (דל"ה ב"כ סמ"ג מלוה ג' (דקל"א א' · (רב אחא בר חנה אמר רב ששת פ' הדר ס"ח ב' אר' יוחנן מכות ל"א ב' ע"ז ל"ה ב' בר בר חנא · (ר' אחא (אולי צ"ל אבא ע"ש) בריה דר' חייא בר אבא אר' חייא (אולי צ"ל בר אבא) אר' יוחנן ברכות פ"ב די"ד א' · ובנדרים ד"י ב' ר"א בריה דר' חייא אמר לרב אשי ואינו יודע אם הוא זה · בש"ר יונתן · (רב אחא בר אמי זבחים ס"א ב' בר"ב אמי ע"ז פ"ח א' יומא פ"ד א' · (רב אחא בר ביזנא ע"ל רב חנא · (רב אחא בר אבין בר בנימן בש"ר אחא בר פפי (ע"ל אבין בר בנימן נראה כי רב אחא ע"ס · (אחא בר שילא איש כפר תמרתא אר' לוי בשמו מ"ר מגילה קכ"ה ג' (ע"ש · (רב אחא בר' יוסי בש"ר אחא שקלים פ"ד אבל בירושלמי בש"ר בא · (רב אחא בריה דרבינא (פרש"י כהן היה) שלח ליה רב אשי שבסר זוזי בפדיון הבן פ' יש בכור ד"כ ע"א ויוחסין כתב ר' אחאי נראה כהן היה הלא כ"כ רש"י בפירוש · רב אחא תנא דברייתא עם רשב"י (תני לה בשם רשב"ג ירושלמי פ' הרואה · ואולי זה הוא הנזכר במ' הנעלם זוהר וירא ערס"ג שביטל בתפילתו דבר בכפר טרשא ואחלף שמה דקרתא וקרא לה מתא מחסיא ובפ' ואתחנן עתקי"ב היה עם ר"א בר"ש ובירושלמי ס"פ אעפ"י שפסקו הכמים למרתא סאתיים יין בכל יום וקללה אותם כך תתנו לבנותיהם אר' אחא ועניכו אקריה אמן אר' אלעזר בר' לדוק אראה בנחמה אם לא ראיתי מלקטת שעורים בין טלפי סוסים ובמרים בת שמעון בן גוריין שפסקו כו' וקללה כו' אר' אחא ועניכו אמן אר"א בר"ל אראה כו' · רב אחא ביקש לראות את ר' אלכסנדרי בהלוס עיי' פסוס · רב אחא אחוה דאבא אבוה דר' ירמיה בר אבא ואמר רב עליו (וי"א על אבא אחיו ע"ש) שהוא בע"ת כיאשיה בדורו · והוא סתם רב אחא כ"כ יוחסין (ולא ידעתי מנ"ל) · רב אחא ורבינא הבירים כתבו התו' פ' השואל את הפרה (ל"מ) כי הם ראשונים לרב פפא ואינו נראה כי בפ"ק דחולין · רבינא ורב אחא בריה דרבא יתביה קמיה רב אשי וכן בפא"ט · רב אחא ורבינא לפני רב אשי ואמימר וכבר כתבנו למעלה וזה רב אחא בר רבא עכ"ל יוחסין (ע"ל רב אחא בר רב כי יש רב אחא ורבינא קדמונים · (בכל התורה רבינא לקולא ורב אחא לחומרא וסי' ק"ח ה"ע) והלכתא כרבינא לבד מ"ג ר' אחא לקולא והלכה כר' אחא פג"ה כ"ג ב' · פסחים ע"ד ב' וב"ע בע"ז ל"ג ב' ויבמות ל"ט ב' · כתב ה"ע ל"ה ב' דהייכו כשאין אחרים חולקין עמהם · כתב תתו"י לא הבנתי ולא מלאתי · בירושלמי מ"ש פ"ה דנ"ו ב' לא לקח מעשר נראה שהי' כהן ע"ש · ע"ל רב אחא בר רבינא מפורש שהיה כהן · (רב אחא · רב משרשיא ברב אחא · רבין ברב אחא ונ"ע · אחא · רב אבא בר אחא · רב אדא ב"א · רב ביבי · רב הונא : ר' חייא · רב חנא · ר' יעקב · ר' יצחק · ר' ירמיה · רב שמואל ב"א :

באשר לדעת היוחסין רב אחא סתם הוא אחיו של אבא אבוה דרבי ירמיה · ורב אחא סתם עם רבינא לא ידעתי מי הוא · ע"כ סדרתי מי הנזכרי' עם רב אחא סתם :

ר' אבא אבוי דר' אבא מרי · ר' אבא בשמו שקלי' פ"ג · לר' אבא שאל · א"ל אביי סנהדרין ד' סע"ב · ור' אבין · ורב אויא סבא · ר' אושעי' בשמו ברכות ירושלמי ג' ב' · בש"ר הושעיה רפ"ק דעירבין · בש"ר אליקום · אר' אלעזר מגילה י"ק ב' · ר' אלעזר בנראה בשמו · ר"א בר' לדוק בדורו ע"ל · בשר"א בר' חלפתא וי"ר פק"ז דקל"ו ד' ועכין ההוא קהלת דל"ג א' ר' אחא בש"ר חלפתא ונראה כי בב' מקומות ט"ס וצ"ל בש"ר אלעזר בר' יוסי בר' חלפתא · ר' בון בר כהן או בר כהנא · ר' ביסנא בשמו · ור' בנימן בר גידל · ר' גרשום בשמו · ר' דוסא ממלחיא · ור' הונא · רבי הונא הכהן בשמו · בש"ר הושעיא ע"ל אושעי' · אר' זירא · ור' הזקיה בשמו · ר' חייא בר אדא · ור' חלקיה בשמו · רבי חנינא יאות · בש"ר חננא ירושלמי רפ"ק דעירבין י"ט ג' · ר' חסדא בשמו · ובש"ר חסדיי' ירושלמי פ"ק דעירבין י"ט ג' · אר' יהודה ברכות י"ג ב' · ר' יהודה בר' סימון · בש"ר יהודה בן לוי · ור' יהודה בן פזי · ר' יודן שאלו מר' איכה כ"א א' · ר' יהודה גזרייא · ר' יהודה בר טוטס · ר' יהודה בר סיננא בשמו · ר' יהושע בשמו מר' איכה כ"א א' · בשריב"ל ירושלמי בש"ר ינאי · ר' ינאי קפוטקאי : בש"ר יוסי בן נהוראי · ר' יסנא · ר' יוסי בר יעקב בשמו · ר' יעקב בר אביה בשמו · אמר רב כהנא פג"ה כ"ג ב' וירושלמי רפ"ק דעירבין · בש"ר לוי פ' הרואה ס' ב' · בש"ר מאישא · ומרימר · רב נחמן בשמו מ"ר איכה כ"א א' · ר' נחמיה בשמו מ"ר איכה כ"א א' · שאל לר' סימון · משום ר"ע תוספת' שבת ספי"ו וכלים ספ"ו · כשפשא שאלו · ור' רדיפא · ר' שיין קומיה · ור' שמעון בן זביד ע"ש · בשם ר"ל · ר' שמעון בן כרסנא בשמו · ר' שמואל הזקן קומיה · ור' שמואל בר אוכייא · ר' שמואל בר בינא בשמו · ר' שמואל בר מינא · ר' שמואל בר ינאי בשמו · בש"ר שמלאי · בש"ר תנחום בר חייא · ר' תנחום בשמו · ר' תפריי בשמו · רב אחאי · פריך רב אחאי יבמות פ"ב (דכ"ד א' ופ' שבועות הדיינים ופ"ק דקדושין (י"ג א' בכורות ד"ו א' כתובות מ"ז א' פא"ט מ"ה ב' נדה ל"ג א') י"א כי הוא מרבנן סבוראי (שעשה שאלתות) אבל בפ"ק דכתובות (ד"ב ב') פשיט רב אחאי כתבו תו' שהוא אמורא בזמן רב אשי (תו' זבחים ק"ב ב') וכל אמורא תופס לשונו כמו מגדף ר' אבהו (ע"ש) תהי בה ר' יוחנן לייט עלה אביי (הוי בה רב אחאי בכורות ה' א' · משכי ר' אחאי כתובות ד"ז א' · רבי אחאי ואמרי לה ר' אחא ברכות ב' סע"ב · ר' אחאי ור' חנינא בר אידי · (רב אחאי פליג עם רב שמואל בר' אבהו (ע"ש) ומאיר עיני גולה · ר' אחאי בר יאשיה (עירבין י"ג א' סוטה פ' היה נוטל ד"ך ע"ב · ובגיטין מ"ה א' ר' אחי ובנדרים פ"ב ד"ך א' אחא ובעי' ר' אחי היה לו כלי כסף בנהרדעא אמר לתנס לר' דוסתאי בר ינאי (ע"ש) ולר' יוסי

הזרוע דקל"ב ב' · אריב"ל ברכות ד"ח סע"ב · תלמיד רב הונא · א"ר אבהו א"ר אסי יבמות ס"פ הבע"י ס"ה ב' · א"ר אמי א"ר אסי א"ר יוחנן סנהדרין מ"א ב' א"ר אסי א"ר יוחנן מנחות ק"ב א' וסנהדרין מ"א ב' במה דברים אמר אביי (נ"ל צ"ל ר' אמי) א"ר אסי יבמות ק"א א' · א"ר אסי אר"ל פ' כירה מה' ב' ע"ש בתו' : וילא במנעלים המטולאים בסוף פ' אלו קשרי' קי"ד א' במנחות ל"ב רע"ב שינה בזה ובזה פסול ר' אחא מכשיר · מש"ר אחאי בר' חנינא כו' כן גי' רש"ק ובשבת ע"ט ב' . רב אחי בר"א ואמרי לה מש"ר יעקב בר חנינא ובנדרים פ"ג ד"ב ב' ר' אדא בר' חנינא אולי ט"ס רב נחמן בשמו חולין קנ"ב ב' · ומ"ש יוחסין ורב טבלא משמו הוא שקר : ר' לוי משמו ירושלמי ברכות ה' א' : שמואל בר נחום אחי אמו או אבי אמו : רב אחא בר חמא תלמיד ריב"ל דאתא מדרומא עכ"ל יוחסין (לח"ז ואולי נ"א נזדמנה לו והוא רב אחא בר חנינא הנ"ל לפני זה : רב אחא בר אדא (חגיגה י"ט ב') א"ר המנונא (אמר רב סוכה כ"א ב' · עירובין דע"ז ב' · ובע"ז די"ט ב' אמר ר"א ב"א אמר רב המנונא אמר רב) והוא אביו של רב פפא ושמע מרבי ומ"ש שמע מרבי ט"ס הוא כי ר"פ אמר שאביו רב אחא ב"א שמע מרב ע"ש : א"ר אחא בריה דרבא לרב אשי לא שמיע לך הא דא"ר אחא בר אדא א"ר המנונא אמר רב · (כי אתא אמר במערבא כו' קדושין ל' א' · נדרים ל"ח א' · א"ר יהודה ר"פ חלק נ' ב' · א"ר יצחק שבת פ"א די"ז ב' ע"ז ל"ו ב' · בשם עולא ב"ב קי"ז ב' : רבא שרי ליה סוכה ד"ו א' : והיה זקן מאד וידיו מרותתין מחמת זקנה ואח' זייף חתימתו (שהניח ידיו אמכרי פג"פ קס"ז א' · רב אחא ברב אדא אמר לרב אשי ב"מ ה' א' : ול"ע כי היוחסין דע"ו ב' כתב שהיה רב אחא זקן מאד בזמן רבא וכ"ה א' זייף חתימתו ככ"ל ובא לפני רבא · וא"כ אם בימי רבא היה זקן מאד איך אמר לרב אשי שנולד כשמת רבא וצ"ל רב אשי הקדמון : ומ"ש יוחסין אר"א ב"א אמר רב ט"ס הוא · ר' יעקב בר אחא בר אידי : רבי אחא אריכא דהוא רב אחא בר פפא : איתביה לר' אבא פ' אלו קשרים (קי"ג א' : משום ר' אבא בר פפא : פ' מרובה ד"פ ב' : רמי לר' אבהו (פ' ח' שרצים קי"א א' · ר' אחא בר אבין בר בנימן בשמו : בעא לר' אימי ירושלמי פ' מציאת האשה והתיר נדר לר' אימי שם נדרים מ"ב סע"א : תני קמיה דרב הונא (ל"מ) א"ר הונא מנחות ה' ב' : אמר לר' זעירא מ' חזות דל"ז סע"ג וברכה פ' גו ענין ההוא דקע"ו א' אמר לר' זירא ב"פ : תני קמיה דרב חיננא ברכות פ' א"ע נ"ג א' : בשם ר' חנינא בר פפא בפ' מרובה פ' ב' ; (רב אחא הגדול תנחומא שלח לך : ר' ליא ר' יסה בש"ר אחא רובא ירושלמי ברכות פ"ב ד"ה א' : רב אחא בר יוסף אתא לקמיה דמר עוקבא כו' למקר שאל במדרשא אמרו ליה תני רב אדא ואמרי לה מר ברב אדא כו' א"ל ר' חייא בר אבין אני שאלתי לרבך (בנ"ד איני תיבת רבך) רב אדא בר אהבה ולרב הונא כו' והיה זקן מאד ומסתמיך אכתפי' דרב נחמן בר יצחק בר אחתיה (ובר"ף ואשר"י הגי' רבי חייא בר יוסף אכתפי' דר"נ ב"י) א"ל כי מטינן לביה רב ספרא ובנ"ד חסדא) עיילי (שבת פ' תולין דק"מ ע"א) והוא תלמיד רב הונא : וכתב יוחסין ונראה כי אין זה רב אחא ברב יוסף כי זה בזמן מר עוקבא ושמואל אבל בן רב יוסף תלמיד שמואל (ט"ס הוא : רב אחא בריה דרב יוסף אמר לרב חסדא (פ' כל הבשר ק"ה א' ב"מ פ"ז א') אמר לרב אשי (יבמות ל"א ב' מנחות ל"ה ב' : ואקשי לרב אשי וא"ל כד מטית לשחיטת קדשים אקשי לי פרש"י הכרתי בך שאתה הדוד ב"מ דק"ט ע"ב : יתיב רב אשי וקמעיין כו' א"ל רב מרדכי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא כו' אמר ר"א ברב יוסף לרב אשי והא אמרי' משמיה דרבא דע"ז סע"ב) אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא (חולין מ"ג א') הלש מחולי ירקון ורב כהנא ריפא אותו (פ' שמנה שרצים דק"י ב' נראה ר"כ אחרון) (סבר רב אחא בריה דרב יוסף קמיה רב יוסף למימר (בכל מערבין כ"ט ב') (אך צ"ע אחר שהיה בימי רב אשי איך דבר עם רב חסדא ורב יוסף דמסתמא גדול היה כשדבר עמם ור"ח מת קודם רבא ע"ש ורב אשי נולד כשמת רבא : רב אחא ברב עויא (ובנ"ד אויא) ובמנחות פ"ג דל"ז א' רב אויא ברב אויא צ"ל רב אחא בריה דרב אויא ור' חייא וכ"ה בשס"ח · (א' רב אסי א"ר יוחנן פ' כ"ש דף ז' ב' · יתיב קמיה דרב אסי יבמות קי"ז א' ואמר משמיה דרב אסי בר חנינא · אשכח לתלמידי דרב אשי ערכין י"א ב' · אמר לרב אשי נדרים ל"ה א' וכ"א ב' ובפ' או"ב פ' א' פסחים מ"ד ב' ב"ב פ"ב א' ב"מ נ"ו א' מי שהוציאו מ"ח ב' · נזיר ל"ז א' · ב"ב ג' א' מ"ו ב' ק"כ א' ובפ' כ"ג ע"ד א' רב אשי ברב עוירא ט"ס

ברי"ף פי' בגמרא הגי' ר' אחא ברב עויא · ובפ' הכונס ס"ב א' רב אדא ברב אויא לרב אשי ט"ס : איתביה לרב אשי המדיר דע"ז א' · ונראה כי רב אשי הנ"ל הוא רב אשי הקדמון : קמיה דרב חסדא משמיה דר' יוחנן א"ל רבי חסדא מאן צאית לך ולר' יוחנן רבך פ' כ"ש דל"ב ב' : אמר לרב מנשה חולין ל"א א' · רב אחא בר עוירא רב אסי בשמו (ל"מ) א"ר שמעון חסידא (ר"ה ל"ה א' : א"ר יצחק פ"ג דנדה כ"ז א' א"ר אסי כיצד מברכין מ"ד א') אמר רבא כד שלח רב אחא בר עוירא כ"כ יוחסין ול"מ · ויש בדבריו איזה טעות ע"ש : רב אחא בר עזא אמר רב אביי נ"ל שצ"ל אסי קמיה דרב חסדא · יתיב רב המנונא קמיה (בפ' א"ט דמ"ט א') ובנ"ד רבי אחא בר עולא יתיב קמיה רב הונא ואמר) א"ר מלוך אריב"ל : רב נחמן בר יצחק מתני הכי אר"א ב"ע תמורה כ"א א' רבא בר עזא אולי ט"ס ובפ' י' יוחסין פ"א ב' רב אדא בר עזא א' רב אסי אולי ט"ס : ובפא"ט ד"כ ע"ב ר' אחא בר עוא אמר רב אסי ב"פ ובלי ספק הכל א' וט"ס ב"א מהם : רב אחא בר ייבא משמיה דמר זוטרא (נדה ס"א ב' · רב אחא בר אביי אמר לרבינא (שבת ד' א' וב"ק ל"ט ב' · רב אחא בר ביבי אמר לרבינא משמיה דרבא (יבמות ד"ח סע"א ויש קצת טעות שם ולא תקנו בשס"ח) ונראה שהוא כהן כי ר' ביבי בן אביי : (רב אחא בר אהבה פ' המוציא תפילין דצ"ח א' ופ' טרף בקלפי דמ"ד ב' ובירושלמי שבועות רפ"ק רב אחא בר אהוה ור' חנינא אמר בשמו כי בלשון ירושלמי אהוה הוא אהבה : רב אחא בר תחליפא (איתביה לרבא סנהדרי' כ"ד סע"א : אמר לרבינא גיטין ע"ג א' · ורב אחא בר יעקב ורב אחא בר עיקא ורב אחא מדיפתא · משמיה דרבה פ' הדר ס"ח ב' · אמר לאביי דשרי לך פ' המוציא תפילין ד"ק ע"א בירושלמי מ"ש כ"ד כ"ה ב' וסע"ב ובפ' האומר אבא בר תחליפא ואדא ב"ת ע"ש אולי ט"ס וצ"ל אחא ב"ת ועיי' רבה ב"ת · (רב אחא ור' תחליפא אחוי בש"ר שמואל בר נחמן ירושלמי פ"ק דברכות ד"ג סע"ד · רב אחא בריה דרב איקא (גיטין כ"ד א' ס"ד ב' · מגילה כ"ה ב' בכורות כ"ח ב' מ"ה א' · ב"ק כ"ח ב' פ' א"כ ע"א ב' סנהדרין מ"ב א' · אמר רב ביבי כו' מאי ר"א ברב איקא מכות פ"ג ד"א ב' · משמיה דרב ביבי בן אביי (כריתות ג' ב' · בן אחותו של רב אחא בר יעקב (פ' המדיר ע"ד א' · ר' יוסי בר חנינא מתקיף על דבריו נזיר פ"ו דמ"ב א' · (וצ"ע אחר דאביו של ר"א ברב איקא אמר לאביי והוא אמר לרב אשי ואיך ריב"ח שהיה תלמיד ר' יוחנן הקשה על דבריו · ואיתביה לר' אחא בר יעקב · ור' אחא בר תחליפא · ור' אלעזר מהגרוניא (ע"ש) רב הונא בר מנה משמו · ורב פפא נדרים ד"ל א' · ורב פפא אמר לרב אשי פ' כל הבשר קי"ב ב' ע"ז ב' · בפ' המגרש פ"ד ב' רב אדא ברב איקא וע"ל אידי ברב איקא נראה ט"ס · אבוה דרב אחא בר איקא כו' אמר לאביי ע"ז ס"ה א' · ר' אחא אחוהי דמר אחאי בר"פ ואלו קשרים כ"כ יוחסין דע"ח ע"ב ושם ע"א רב אחוי ומר אחא בפ"ק דקדושין ואולי ר"ל אחיו דמר אחא ושמו רב ובר"פ אלו קשרים בעי רב אחדבוי עכ"ל (ערבוב ובלבול דברים יש כאן כי הגי' שלפנינו פ"ק דקדושין ד"ב סע"ב רב אחיי דמן אחא וכתב מהרש"ל רב אחיי בר אדא דמן אחא · ובר"פ אלו קשרים קי"א א' ר' אחא אחוה דמר אחאי כתב מהרש"ל בשם תו' שכן רב אחא דמן אחא בשס"ח נ"א דמן אחא פי' שם מקום · רב אחא בר יצחק ור' אבא בר ממל (ירושלמי פ' כירה ו' א' בש"ר חייא דציפורין : בש"ר הונא רבה · ר' אחא מפרזיקא אמר לרב אשי פ' הבע"י עיי' רבה מפרזיקא · רב אחא גלילאה אמר לרב נחמן בר יצחק פ"ק דע"ז · ר' אחא אחוי דר' יוסי מברקתיה היה לפני ר' יעקב בר אחא (לח"ז · רב אחא בר זעירא (ובירושלמי פ"ק דברכות ר' אחייא ובפסחים פ"ב אהוה ע"ל אהבה בר זירא כי בלשון ירושלמי אהוה הוא אהבה · ונראה כי א' הוא · (רב אחא בריה דר' זירא רב שלום בשמו (ע"ש) · רב אחא סבא נ"א טאבא אמר לרב אסי והוא בן רב מרי בר איסור (בקדושין ס"ה ב' · מר זוטרא ורב אדא (צ"ל אחא) סבא בני רב מרי אתו לקמיה דרב אשי · ובקדושין כ"א א' זבחים נ"א א' מכות ו' א' רב אחא סבא אמר לרב אשי וב"ק ס"פ המניח וק"ו סע"א קבורתו עיי' רשב"י ובש"ק דל"ד א' רב מרי בר רחל בת שמואל אביו איסור גיורא וד' אחים היו כלם חכמים והם זה ואחא ומר זוטרא ורבא זה דעת רש"י בפ' השוכר עכ"ל · טעה כי ג' אחים הם בני מרי בר איסור והם רב אחא סבא ומר זוטרא ורבא (עיי' יוחסין בשם רש"י פ' האומר אבל איכו שם רבא) והוא הבין כי מרי ורב אחא ומר זוטרא ורבא הם בני איסור גיורי · רב אחא בר עולא (בפ' במה אשה ס"ו א' בר רב עולא יתיב) קמיה דרב חסדא

נחמן ב"א · ר' נתן ב"א · ר' שמואל אחיו של ר' הושעיא :
(ר' אחא מכפרי אביו של ר' חייא ושל אייבו ע"ל אבא בר אחא בר
פלא וכ"ע שם · רב אחא בר רב (מנחות ג' ב') אבי אביו של רב
משרשיא פ' הנשרפין (דע"ז א') כתב ס' יוחסין דע"ז א' כתב
הרא"ש שהוא חבירו של רבינא הקדוש (ט"ס וכ"ל רבינא הקדוש) ·
והיוחסין דע"ז סע"ב כתב רב אחא בר נתן ומר זוטרא ברב מרי
אמרו לרבינא והוא זקנו ר"ל רב אחא אבי אביו מרב משרשיא שהיה
בזמן רבא כדאי' בפא"ע וכן בפ' הנשרפין כתב הרא"ש כי רב משרשיא
תלמידו של רבא נכדו של רב אחא ורב אחא בר פלוגתא דרבינא
הקדמון עכ"ל · (ועיי' פא"ע דמ"ט א') · איבקבא ריאה היכי
דמשמשא ידיה דטבחא מליחין או לא רב אחא בר נתן אמר תליכן
מר זוטרא בריה דרב מרי אמר לא תליכן · אמר רב משרשיא
כוותיה דאבוה דאבא מסתבר (פרש"י רב אחא) דהא תליכן בזאב ·
ובאשר"י הגי' רב אחא בר רבא · וברי"ף הגי' רב אחא בר יעקב :
(ועיי' באשר"י ר"פ הנשרפין ז"ל הגמרא רבינא מחייב רב אחא
בר רב פטר כו' אמר רב משרשיא מ"ט דאבוה דאבא וכראה לי
דרבינא דהכא לאו היינו רבינא שהיה בימי רב אשי · ורב אחא
דהכא אין רב אחא בר פלוגתא דרבינא בכל דוכתא אלא קדמון היה
בנו של רב אבי אביו של רב משרשיא שהוא תלמידו של רב ושניהם
היו אמוראים הקדמונים עכ"ל · ע"ל רבינא הקדמון : ראה איך
שגה היוחסין כי כ"ל רב אחא בר רב ושהיה תלמיד רב וכל"ל בגמרא
ובאשר"י פא"ע ובאלפסי ומ"ש היוחסין אמרו לרבינא זה לא נזכר
בפא"ע אלא מליכו במקומות אחרים אמר כ"א לרבינא · ולא תמלא
בכל הש"ס רב אחא בר נתן ובפא"ע ט"ס רק מר זוטרא ברב מרי
מליכו שאמר לרבינא ובאגס עשה לרב אחא בר נתן מדור בפני
עצמו כי לא נמלא זכרו רק בפא"ע והאמת ט"ס הוא · וע"ל אבא
אבוה דרב : ובעירובין ד"ל ע"ב רב אחי בריה דרב כ"ל אחא :
שלחה רב אחא בר רב לקמיה דרבינא שלח ליה אתון דשמיע לכו
הא דא"ר הונא ברב יהושע : יען כי הטעות מלוי בין רבי אחא
בר רב לר' אחא בר רבא ע"כ העמדתי זה לזה סמוכים וכראים :
רב אחא בריה דרבא משמיה דגמרא כתב יוחסין דע"ז סע"א פרש"י
כך קיבל מרבו ורבו מרבו עד ר"מ ששמעו משמו ולא מדעתו מפרש
טעמו דר"מ · (יומא ל"ג · קדושין כ"ב דכ"ג סע"א פרש"י שגורה
בפי בני בית המדרש) אמר לרב אשי (ברכות ד"ו סע"א ופ' הממונה
ל"ב ב' ופ' המלניע ל"ג ב' פ' חביות קמ"ו א' פ' מי שהוליאו מ"ג
א' פ' תולין ע"ז ב' יומא כ"ה ב' · פ' ב"מ ד"ו ב' פ' כירה ל"ה
ב' וס"פ המוליא יין וב"ק מ"ו א' וד"כ א' ופ' התכלת ל"ח סע"ב :
קמיה דרב אשי ע"ז ל"ג א' · אמימר ומר זוטרא ורב אשי יתבי
בסעודה וקאי עלייהו רב אחא בר רבא ע"פ ק"ג ב' : יתיב עם
רבינא קמיה דרב אשי ויהב ליה רב אשי סכין לבדוק ובדק ואמר
רב אשי יישר חולין מ"ז ב' · משמיה דרב יהודה יומא כ"ג ב'
תענית כ"ד ב' · והיה מהדר אתרי וחד הואיל וכפק מפומיה דרב
כהנא סוכה ל"ב סע"ב : משמיה דרב יוסף פסחים כ"ט סע"א :
וא"ל רבינא פסחים ל"ט א' · א"ל רבינא תני מר מידי כו' כל גגות
דל"ג ב') כתב יוחסין א"ר אחא בריה דרבא לרבינא אקלע אמימר
לאתרין ודרש · (בפי"כ דקל"ד ב' הגי' בריה דרב ט"ס הוא כי
התו' בפ' המלניע דל"ג כתבו אמימר היה הרבה אחר רבא ע"ש
וא"כ איך רב אחא בר רב שהיה קדמון אמר לרבינא הקדמון אקלע
אמימר לאתרין ובשס"ק ל"ת : רב אחא בריה דרבא משמיה דרבי
ינאי זבחי' י"א ב' וכ"ע אולי כ"ל בריה דרב שהיה קדמון : אמר
רב ביבי בר אביי שבת ד"ד א' · מר בנו · ורב שמואל מדפתי
פליגי · רב אחי ברי' דרב עירובין ד"ל ב' ובדפוס אמשטרדם רב
אחא בריה דרבא · אולי הוא רב אחא בר רב הכ"ל לפני זה · דעת
יוחסין כי סתם רב אחא עם רבינא הוא זה אך ע"ל רב אחא בר
רב כי רב אחא בר רב ורבינא סתם והם קדמונים עיי' א"א שהיה
לראש ד"א ק"ע ב' שנים · רב אחא בר יעקב ישיבתו בפפוניא
(קדושין דל"ה א' · ב"ק כ"ד ב' · אתקין בפפוניא נדה ס"ז ב')
שתין סבא איעקר מפרקיה דרב הונא שהיו משהין עצמן להשתין
חוץ ממנו וקיים בעצמו החכמה תחיה את בעליה (ע"ש · (ויזיף
ביום כשהיה טרוד במזונות ופרע בלילה פ' הדר דס"ה) משבח ליה
רבא לרב נחמן דאדם גדול הוא (ב"ק מ' ע"א (וביומא מ"ו א'
אמר רבא עליו מאן האי דלא חש לקמחיה : בפ' תולין דקל"ט א'
וליתן לתינוק ישראל כתבו התו' קבלה בידם שזה המקשה ר' אחא
ב"י וכ"כ תו' בכל מערבין ד"מ ע"ב · לית הלכתא כר' אחא ב"י
פרש"י לא אתפריש היכי ותו' כתבו קבלה בידם כו' · והיה מופלג
בחכמה וזקנה (ע"ל ר' אלעזר מהגרוניא) : ודרש שטן ופנינה

לש"ש נתכוונו ואתא שטן ונשקיה על כרעיה ב"ב י"ו א' · ובסוכה
ל"ח א' היה מוליך ומביא הלולב ואמר גירי בעיני דשטנא · והא
דלא בערי השטן כמו שלער את פלימו שהיה רגיל לומר גירא בעיני
דשיטנא · י"ל דזה עשה רק בלולב לא בכל יום : או י"ל לפי
שדרש בזכותו דשטן שלש"ש נתכווין כ"ל) כתב ס"ת מעורות עגלים
ונזדמן לו ארכו כהקיפו ויהבי רבנן בו עיניהם ונח נפשיה : (ב"ב
י"ד א') והיה מלומד בניסים שהרג המזיק שהיה לו ז' ראשים שהיה
בבית המדרש של אביי (שהיה מגלגל בעל פילגש ע"ל אביי באריכות :
כתב מג"ע א' קל"ב שהיה למזיק ז' ראשים כי קליפת עשו ז' כחות
הטומאה וסמאל שר עשו יש לו ז' שמות הוא מ"ה ויצה"ר והוצרך
והוצרך יעקב להשתחוות ז"פ כגד ז' ראשים אלו ובק"ש שקרא יעקב
הכניע ז' ראשים וז"ש עשו יש לי רב אחי רמז על רב אחא לכן
נקרא בר יעקב לפי שכח זה שהפיל רב אחא ז' ראשים של תנינא
בא לו מן יעקב וזה רלה משה לעשות וז"ש אעברה נא ר"ת נחש אחא
ע"ש : רבי אחא בר תהליפא ורב אחא בר איקא בן אחותו · ור"א
מהגרוניא נעכש עבורו (ע"ש) · ר' אבא בר זבדא חבירו · אביי
ע"ל · א"ר אלעאי א"ר אחא ב"י משום רבינו (פרש"י רב) ·
ברכות ד"ב א' · וכראה דלכן מכאן ש"י בתלמידי רב אך כ"ע כי
היה תלמיד רב הונא ככ"ל ור"ה תלמיד רב · רב גידל חבירו · רב
הונא רביה ע"ל · א"ר זירא יומא כ"ה א' · הקשה על מ"ש רקבא
בשם ר' יהודה : אמר לר' חייא מהורמיז אדרשיר משמיה דרב
נחמן בר יעקב פס"ה כ"ב א' · אמר על ר' חמא אמסר עלמא בידי
טפשאי ע"ש אבל גי' ע"י שאמר על רב חסדא וכ"ע וגי' הגמרא
שאמר על רב אחא · א"ר יוחנן פ' המדיר דע"ד א' : בזמן רב
נחמן (ע"ל) רב פפא יתיב קמיה (חולין ל"ג א' רבא משבח ליה
(ע"ל) ואמר עליו לא חש לקמחיה (ע"ל רב ששת חבירו : רבי
יעקב בר אחא אביו ; ר' יעקב אחוה : ר' יעקב בר ברתיה :
רב אחא מדיפתא אמר לרבינא לפני רבא פ"ק דיבמות (ד"ח א')
ואימנו לאתוביה ר"י ולא אסתייע מלתא והיה אז ר"י טביומי (פ"ק
דב"ב די"ב) אש"ה א"ר אחא בפ' מרובה (ד"פ ב') וכל המריעין
לו (לעולם) אין מעידין כו' ולא היא אלא משום ברתו היה אומר
זה ובריש פ' ג' שאכלו (דמ"ה ב') יהודה בר מרימר ומר בר רב
אשי ורב אחא מדיפתא שוין בהכמה : ורב אחא בר תהליפא · ורב
אחא בר איקא : אמר לרבינא קמבעיא לרבא נזיר מ"ב א' : רב
אחא בר אבא א"ר יוחנן (אלו קשרים קי"ג סע"ב ובאשר"י הגי' א"ר
חייא בר' אשי א"ר יוחנן ובע"י הגי' בר אדא ע"ל) א"ר אבהו היינו
דרב אחא : (ל"מ) איתביה לרבה מכות פ"ה רע"ב · רב חסדא
חתניה וכ"ע שם · אמר לרב אשי מכות ה' ב' כראה לרב אשי
הקדמון · אמר לרבא זבחים ד' ב' · (רב אחא בר אבא בר אחא
א"ר אלעזר ואיתימא ר' אחא ב"א בשם רבינו ברכות פ"ג כ"ס
ב' : (רב אחא בריה דרב אחא תמיד כשחט כ"ט ב' אמר לרב אשי
הזורק דק"א א' · רב אחא שר הבירא (פרש"י כתובות פ"ח א'
כך כינויו ובדף"ב א' לא פירש כלום) ורב פנחס (ט"ס כי לא
נמלא זכרו) (ביבמות מה' א' הגי' ור' תנחום) בריה דר' חייא איש
כפר עכו פרוק הכהו שבוייתא אתא לקמיה דר' אמי · אמר מעשה
בא לפני ר' יצחק נפחא באנטוכיא (ערכין ד"ב ב' כתובות פ"ק א'
ולא נזכר נפחא) הלכה זו העלה לפני חכמים באושא ב"ב פ"ע דקמ"ו
א' וכתובות דף הכ"ל פרשב"ם כשהיו הסנהדרין שם כשגלו וכ"ע אף
שכאמר כשגלו לאושא שכית בימי אביו של רבי (ע"ל ר"ג הזקן)
איך היה בימי ר' אמי ור' יצחק נפחא) : ויש רב אחא שר הבירא
בפ"ב בתוספתא : רב אחא ברב הונא תני שבועות ביה רבה (עיי'
איפא) (ורב שמואל בריה דרבב"ח ורב יצחק ברב יהודה תנא שבועות
ביה רבה פגע בהו רב כהנא כו' אמר להו רבא בר איתי שבועות
דל"ו סע"ב ול"ז א' · ורב ספרא ורב הונא בר חיננא ואביי ב"ב
קמ"ז ב' ופ' כל הכלים דקכ"ד א') · בעא מרב ששת (ב"ב ד"ע
רע"א) מכפא רב ששת בידו סנהדרין מ"ג א') אמר רב ששת (ברכות
כ"ג א' ל"ב א' ופ' כסין ד' ע"ב) ושלחה קמיה דרב יוסף וא"ל לרב
נחמן (חולין ע"ו ב') (אמר עליו רבא דגברא רבה הוא נדרים נ'
ע"א) רב חסדא אמר דגברא רבה הוא (יבמות כ"ט ב') (ורב
חסדא שלח על ידו לרבה פסחים פ"ג מ"ז · (איתביה לרבא מכות
י"ו א' · בעא מיניה קדושין ו' ב' רמי לרבא שבת פ' השואל דק"כ
ע"א : רבא שלה אותו ואת רב ספרא שיקריבו בנווה הקרבן
ששלחה איפרא הורמיז אמו דשבור מלכא · זבחים קי"ו : בר"ה
ד"ל ע"ב רב אחא בר הונא כ"ל ברב רבא בכו : רב אחא בר חיננא
ור' יעקב בר אידי (כי אתא מדרומא אייתא מתני' פ' ההלול דכ"ד
א' סוטה כ"ד ב' · אריב"ל זקני דרום אמרו ברכות י"ח ב' פרק
הזרוע

ובן עזאי) · ולא עמדו חביריו על סוף דעתו כמו לר"מ פ' כיצד מעברין (נ"ג א') · והיה רבו של ר' יוחנן י"ח שנים (אבל הגי' שלפנינו בשתים (ע"ל ר' יוחנן) בפ' משילין ל"ו ב' פליג ר"א ור"י · (בפ' ב' דייני גזירות דקי"א רע"ב שלחו אחוהי דרבה · יצחק · שמעון ואושעיא · אמרו דבר אחד · יצחק זה ר' יצחק נפחא · שמעון זה ר' שמעון בן פזי ואמרי לה זה ר"ל · אושעיא זה ר' אושעיא ברבי · כתב מהרי"ט שם תימה אמאי השיב לר' אושעיא אחר תלמידו ר' יוחנן הלא ר' אושעיא רבו דר' יוחנן הוי עכ"ל · בפ' הב"י בעא ר"י ור"ל מיניה · (בירושלמי פ' הערל ע' ב' ופ' י' יוחסין ס"ה ד' עם ר' יהודה הנשיא ור' יוחנן · (כלתו באה לפני ר' חייא ואכר א"ל ר' ישמעאל בר' יוסי פ' אלין ד"פ ע"א · ור' אושעיא בר' חייא (ע"ש · בפ' כירה ל"ח ב' פעם א' הייכו עומדין לעילא מר' חייא רבה · יען כי יש מקומות נקרא אושעיא באלף ויש נקראים הושעיא · ובקצתן יש להסתפק אם כוונתו על ר' אושעיא ברבי הנ"ל או ר' אושעיא אחר ויש ר' אושעי' ויש רב אושעי' · ע"כ סדרתי עפ"י אלף בית בסוף כל הנקראים סתם ר' או רב אושעי' מי תלמידיהם או רבותיהם וחביריהם · ואתה תשכיל · ר' אושעיא ור' יהודה נשיאה אקילעא דרב יהודה (ב"ק י"ט ב' דרבי יהודה ט"ס וצ"ל דרב) כתב יוחסין ואולי זה ר' אושעיא (רבה) והאריך ימים (ר"ל עד ימות רב יהודה) אבל בפ' המפקיד (מ"ג ב') אר' אושעיא לרב יהודה רבי אתה אומר כן (הכי אר' אמי אר' יוחנן) נראה שאין זה ר' אושעיא רבה · ובר"פ כל הגט (דכ"ה א') בעא מרב יהודה וא"ל אושעיא בני מה ענין פסחים · בפ' החובל פ"ח רע"ב ר' אבא אמרה קמיה רב הושעיה אזל רב הושעיא אמרה קמיה רב יהודה א"ל הכי אמר שמואל) · ובתו' יבמות (די"ט א') דר' אושעיא דסוף י"ט (דל"ו וד"י) היינו ר' אושעיא דפ' הדר (וכתבו רב אושעיא לחוד ורבי אושעיא לחוד ואיכו רב אושעיא שהיה בימי אמוראים אחרונים דבעא מרב יהודה וכ"כ התו' פ' הדר דס"ה א') · וכתב יוחסין תעוד איך היה בבבל וע"ק מי נתן ר' יהודה נשיאה בבבל אקלעא דרב יהודה ואולי הלך לשם פעם א' או רב יהודה הלך לא"י (עיי' רקנאט · (ובפ"ק דמגילה ד"ז סע"א ר' יהודה נשיאה שלח לר' אושעיא · ובירושלמי מגילה פ"א ד"ע ע"ד ר' יודן נשייא שלח לר' הושעי' רבה כו' · אטמא דעגלא שלח ליה ר' אושעיא קיימתא בנו רבינו כו' הרי נראה דר' אושעיא תלמיד רבי יהודה נשיאה · וקשה בעיני לומר שיהי' ר' אושעיא רבה תלמיד ר"י נשיאה · מכמה טעמים ועוד דבירושלמי פרק קמא דביצה בסופו ד"ס ע"ד · ר' הושעיא רבה אמר לר' יהודה נשיאה שמעת מאביך תרנגולת מותר לטלטל · א"ל בלחישה אמר ליה למה את אומרת לי בלחישה א"ל כשם ששמעתי בלחישה כך אני אומרה לך בלחישה · ואלו היה רבו הנ"ל שמע מר או רבי מאביך · למה לא אמר רבי או מר לי בלחישה · ומוכח במ"ק דר' יהודה נשיאה היה אז כשמת רב יהודה (ע"ש ובפ"ק ולדעתי ההכרח לא יגונה כי ב' ר' יהודה נשיאה הוו (כמש"ש) וב' ר' אושעיא היו כנ"ל · א"כ ר' אושעיא השני ור' יהודה נשיאה השני היו אקילעא · דרב יהודה ורב אושעיא השני קרא לר' יהודה נשיאה השני רבי ור' אושעיא רבה אמר לר' יהודה נשיאה הראשון שמעת מאביך כי לא היה רבו · ור' יהודה נשיאה השני היה אז כשמת רב יהודה · ועפי"ז תשכיל כמה מבוכות בש"ס · ואפשר ההכרח לומר כי התו' מחלקין בין ר' אושעיא לרב אושעי' · כי לפי סדר הדורות תמצא ב' רב אושעי' היו כך היה כנ"ל · אך אי' בירושלמי דמגילה הנ"ל דר' יודן נשייא שלח לר' הושעיה רבה א"כ א"א לפרש כן · רב אושעיא כי אתא אמר לרבה כי עיילת לקמיה דרב הונא בעא מיניה בכורות פ"ב (די"ז א' ובעא מר"ה ע"ש · (ר' אושעיא ור' חנני' אמרו לרבה כי אזלית קמי דרב חסדא בשבה לסורא א"ל ר' המכונא ב"מ ו' ב' · (רב הושעיא כי אתא מנהרדעא ספ"ק דשבת י"ט רע"ב ופ' חביות קמ"ה ב' אר' יוסף גברא יתירה אשמועינן א"ל אביי טובא קמ"ל בכורות י"ז א' · (כי אתא רבין אמר באושא הוה עובדא בקלעא דרב אושעיא אתו ושאלו לרב אסי ברכות פ"ג ד"כ רע"ב · (תני רב אושעיא קמיה דרבא ברכות ט"ו ב' · (וצ"ע אי זה רב אושעי' שאמר לרב יהודה דרבא נולד כשמת רב יהודה · רב ספרא אמר לרב אושעיא משה שפיר קאמרת ע"ל ר' אבא · רב אושעיא ורב חנינא הוי אושכפי בא"י ויתבי בשוקא דזונות ועבדי להו מסאני ולא אסתכלו בהו (ע"פ דקי"ג ב' · וביוחסין כתב פ"ק דקדושין · (ולא מצאתי) ובסנהדרין (ס"פ ד"מ דס"ו ב' ועסקי כל מעלי שבתא בספר יצירה ואיברי להו עגלתא תלתא (עיי' רש"י פ' סדר דס"ג א') (בכ"מ דסנהדרין די"ד

ר' יוחנן רצה למסמכינהו · (וגם יוחסין כתב לרב הונא ורב הושעי' גוסקא אחריכא כדחכו לו) ולא מסתייע שהיו חבני עלי כתב שם הדא"ג דגרסי' רב אושעי' ורב חנינא ולא רבי) ואחי רבה הוו (ע"ש) · בפ' שני דייני גזירות קי"א רע"ב שלחו הלכה כר' יהודה בפרידות כתב בי' יוחסין בשם ר' חננאל דמשום דמבית עלי קאתו שלחו הכי דהלכה כר"י דאין חוששין לזרע הגב וליתיה דל"א ר"א זה דאדרבה ר"י מספקא ליה ורבנן סברי דאין חוששין כמ"ש רש"י וכ"ה בפ' או"ב (מהרי"ט שם) · (בירושלמי פ' הערל ד"ט רע"ד ר"א לע"ל אין הקב"ה נזקק אלא לשבטו של לוי מ"ט וטהר את בני לוי אמר רב אושעי' בגין דאין לויס נפסיד · יתיב ר"ה ור' אושעי' אפתחי ירושלים תנא להוא ההוא סבא ברבי רשב"י מכות י"ט ב' (מהו פשיטא כו' כ"ה בגמרא אבן תיבת מהו ט"ס · וכ"כ ברש"י וכ"ה במ"י פ' ראה ובסמ"ג ל"ח · (הושעיה · רב אחא בנו · ר' אבא בר ממל שאלו · אבא בר תחליפא בשמו · ור' אושעיא בר' חייא · ר' אחא בשמו · אר' אחא ברכו' ג' ב' · אר' אלעזר · אפשר זה ר' אושעיא השני · ור' אלעזר בשמו · הוא ר' אושעיא הגדול · ר' אלעזר אביו של ר' יצחק בשמו · בעא מר' אמי · אר' אסי ור' אסי בשמו · ור' בון בר כהנא · ור' דוסתאי בר' ינאי · בעא מרב הונא · שלח את זבדי בן לוי · ר' זירא בשמו · ר' זעירא שאלו · ר' חגא בשמו · קמיה ר' חייא · ר' חייא בר יוסף משמו · ר' חייא בר לוליני · ר' חייא תותרי · ר' חלקיה בשמו · ר' חמא בר יוסף תלמידו · ור' חמא אביו של קפרא · ור' חמא בר חנינא · ר' חנינא בר חמא חבר ר"א רבה · חנינא קרטיגנאה · ר' חנניה בר אחויה דר' הושעיא · בשם רבי פ' ע"פ קי"ג · שאל לר' יהודה הנזר · ר' יהודה נשיאה ע"ל · רב יהודה ע"ל · ר' יהודה בר ספרא · ר' יוחנן בעא מיניה · ר' יונה בשמו · ר' יוסי בר' חנינא בן אחיו רב יוסף בשמו · ר' יוסף בר חמא בשמו · אר' ינאי · ר' יעקב בשמו · ר' יעקב בר אחא · ר' יעקב בר אידי בשמו · ר' יצחק בן חקולא · ר' יצחק בר נחמיה בשמו · מר בר רב אשי א"ל רב אושעיא · ר' סימון דתרי בשמו · ר' ספרא א"ל משה שפיר קאמר · עולא בשמו ואיתיב לעולא · ר' פדת בשמו · ר' פנחס בשמו · משמיה דרב סנהדרין ל"ה סע"א · קמיה דרבא ע"ל · רבו של ר"ל ואומר בשמו · ר' שמעון בן יוסינא · ר' שמואל בר חנינא בשמו · ר' שמואל בר אבא מהגרוניא לפניו · ר' תומא בר פייפוס בשמו · (אר' הושעיה חבר הוינא ואעלי ר' שמואל ברב יצחק לקידוש החודש וליכא ידע אי סלקית ממנינא פשיטא דלא סליק בגין דהוה חתנה ירושלמי סנהדרין פ"ק י"ה רע"ג · רבי אושעיא בר' חייא ור' אושעיא ברבי ורבי חייא בריבי כולם ביחד · זה הביא היוחסין ואינו שם (יבמות מ"ו סע"ב) הוא (ע"ש ברש"י) תנא לה והוא אמר לה הלכה כר' נתן פרש"י שונה המשנה מרבו והוא אמר לה מדעתו : ר' אושעיא זעירא דמן חבריא פרש"י לעיר חשיבה ול"נ דאושעיא זעירא היה נקרא דמן חבריא שמבני הישיבה פ' השוחט (ל"א א') ובפ"ג דתענית (דכ"ד א') קרו ליה הכי משום דאושעי' אחריכא היה התם (וכל מעשיו לש"ש שם) ופ"ק דחולין (די"ב ב') כתבו התו' חבריא שם מקום כדאי' בב"ר (פי"ג) (ע"ל אבימי) והערוך פי' זעירא לפי שיש אושעיא רבה (נדה ד"ו א' ורש"י ותו' לא כתבו שם כלום : אושעיא איש טריא ובירושלמי סוף ב"ק אבא אושעיא היה כובס ולבושיו מכמר אחד שלא יאמרו שהוא גזל והחזיר אבדה לגוי מפני קידוש ה' שהיה חסיד (ירושלמי פ' אלו מציאות) (וכד דמך רמו מטתו פרחה באויר והיו דורו קורין עליו אם יתן איש כל הון ביתו באהבה · וי"ר פ"ל דקל"ט ע"ד ונולד יום שמת ר' אבין מ' קהלת פ"ג ד' וכשמת אבא אושעי' נולד ר' יהושע בנו כ"כ יוחסין בשם מ' שמואל · אבל בב"ר פ' חיי שרה דס"ד ב' לא הזכיר תי' בנו והיוחסין עשה לו מדור בפני עצמו : ר' אושעיא בר שמאי ור' יוסי ברבי בון (ירושלמי כתובות פ"ב דכ"ו ג' ר' יהושע בר"י דר' שמאי ור' יוסי בר' בון פליגי · ע"ל ר' יצחק בר' אלעזר · ר' מנא כתב ליה ירושלמי מגילה פ"ג דע"ד א' · הושעיא הכהן תלמיד ר' חנינא : הושעיא בר זעירא ואולי הוא בן זירא (אושעיא בר זבדא מתקיף א"ר יצחק תענית ד"ו ע"ב : (רב הושעיא בריה דרב אידי אמר לרב אשי יבמות ל"ו סע"ב · ויש אידי בר אושעיא : (ר' הושעיא בריה דר' שמלאי דקסרין בש"ר יצחק בר זעירא רבה פ' אמור פל"א דר"ב א' · והיוחסין מביא ר' שימי דקסרין אבוה דר' הושעיא · ול"מ ונראה כי ט"ס הוא וצ"ל ר' שמלאי דקסרין : (אושעיא יש ר' אחא בר הושעיא · יהודה בר אושעיא · מרינוס ב"א · רבי נחמן

ב"א · ר' נחמן ב"א · רב שימי ב"א · אדמון בן גדאי וחנן בן
אבישלום ב' דייני גזירות (ר"פ י"ג דכתובות · משנה א' ב' ג'
ד' ה' ו' ז' ח' · ב"ב פ"ט א' שבועות פ"ו ג' · אר"ג רואה אני
את דברי אדמון · ובמשנה ההיא ר' דוסא בן הורקנוס עיי' חנן
בן אבישלום · אר"ג רואה אני את דברי אדמון · ר"פ שבועות
הפקדון ל"ח ב') במשנה אבטליון בזמנו · כתב יוחסין די"ח ב'
מ"ש רמב"ם ר' מאישה היה בחבורתם אינו נראה (ע"ש) · אהבה
אבוה דרב אדא (עיי' מ' הכעלם פ' תולא הארץ כפש היה איך ר'
יוסי בן פזי סיפר מלידתו וחכמתו כשהיה בן ז' שנים ור' אלכסנדריאי
היה רבו וראה את בנו רב אדא עיי' נשמת חיים מ"ב פ"ב · אהבה
בריה דר' זירא סוף ר"ה (כ"ע א' נדרים ל"ב א') והיה בקסרון ·
אר' זירא לאהבה ברי' (ר"ה ל' ב') (אמר רבא משום דתני לה
אהבה בר' זירא כיפי תלה לה פ' המוציא תפילין דל"ז סע"ב ·
וברבה איכה פ' עשה ה' אשר זמם דע"ד ב' בר' זעירא · ובתנחומא
פ' כה אהוה בר זעירא וכ"ה בחזית ל"ע א' וב"ר פפ"ד דל"ד ג' ומ'
קהלת דל"ב דק"ח ג' ר' אהווה בר זירא ופ' לך לך דמ"ג ב' אר'
אהויה בשם ר' זעירא ע"ם · ובריש תלה אר' מנא אזלית לקסרין ·
ושמעית ר' אחוה בשם ר' זעירא ע"ם ונ"ל בר זעירא וכ"מ ענין
ההוא בירושלמי פ' כל שעה בר זעירא · ובשדה יהושע בלוח
הטעות ריש הלה כתב נ"ל ר' אחא בר זעירא כי אשכחן בתלמיד
דבבלי ר' אחא בר זעירא · ואני לא מצאתי רק אהבה בר זירא או
זעירא · אהבה ברב בנימן בר חייא (ע"ל אבא ובטעות כתבו גם
כאן · (אהבה רב אחא בר אהבה · ר' אמי בר אהבה · רב
אהילאי היה משיא בנו ביה רב יצחק ב"ש ב"מ · (והגי' שלפנינו
רב אחאי (ע"ש) אר' אהילאי ואמרי לה רב יחזקאל ורב יהיאל ·
אמר שמואל (ול"מ ע"ל רב אהלי וכמדומה כאן ע"ם · וע"ל הילאי
והכל א' · רבה בר אהילאי · בר אהילא (פרש"י שם הכם)
אסברא לרבא קדושין (ד"ע ב'· וכ"א א' סוטה ל"ט ב') רבא בר
אהיני · רב שמואל בר אהיני · רב אהרן אמר לרבינא פ' הגוזל
עצים (קי"ט ב' מכות ע"ד ב' · רב אויא סבא ובנו רבא (ע"ש
מ"ש שטעה שלא היה לו בן רבא) לא על לפרקי' דרב יוסף בפומבדית'
ושלח לר' דימי בר יוסף זיל נכעיה ואמר רב אויא שלא בא כי היה
חלש פ' תפילת השחר עכ"ל יוחסין (זה אינו שם ולא בירושלמי
וטעות הוא וכל"ל ר' אויא חלש ולא אתא לפרקי' דרב יוסף · למחר
כי אתא בעא אביי לאנוקי דעתיה דרב יוסף א"ל מ"ט לא אתית מר
א"ל חליש לבאי פ' תפילת השחר דכ"ח רע"ב · רב אויא אקלע
לביה רבא וכרעי מאיסן בטינא אתבי אפוריא ואקפד רבא בעא
לצעורי בשאלת והשיב לו ואר' נחמן בר יצחק בריך רחמנא דלא כספי
שבת מ"ו א' · בעא מרב הונא וא"ל ר"ה עורבא פרח בילה כ"א
ב' · בעא מרבה ברב הונא וא"ל עורבא פרח חולין קכ"ד ב' ·
וע"ש שהוא מפומבדיתא עיי' אות ריש רבא ברב אויא מש"ש באריכות
ואיך טעה היוחסין · ורנב"א קדושין ל"ע א' · ורבה ברב הונא
אשכחו לרנב"א דאתא לבבל ואכל דאייתרי אתו ואמרו לאביי פסחים
כ"א א' והגי' רב אויא סבא ע"ש · משמיה דרב יוסף פ' מכנין
ביצה י"ג סע"ב · אר' אמי חולין כ' ע"א) · כתב יוחסין ונשא
רב אויא אחותו של רמי בר פפא (בפ' המוכר פירות ד"ק ע"ב שכיבא
עבד לה מעמד ומושב אר' יוסף טעה ב"ב כו' אביי אמר בהא נמי
טעה · רבא אמר בהא נמי טעה · ושם אמר סתם רב אויא ולא
הזכיר סבא · ויען כי היוחסין כתבו בר"ר אויא סבא לא שניתי
סדרו · וכתבתי מ"ש בפ' אעפ"י דכ"ו ב' אחתי דרמי בר חמא הוה
נסיבא לרב אויא אירכס כתובתה אתו לקמיה רב יוסף א"ל כו' ·
א"ל אביי כו' גם פה הזכיר רב אויא סתם ונ"ע דב"ב אמרו שנשא
אחות רמי בר פפא ובפ' אעפ"י שנשא אחות רמי בר חמא ונראה
ששניהם נשואי אחת היו כי בשניהם מזכיר רב יוסף ואביי וא"כ א'
ט"ס או פפא או חמא) · אדבריה רב פפא לרב אויא סבא (ודרש
פ' מגלחין כ"ד ב' · אשניא ליה ידו ממקומו כשישב לפני רב יוסף
ס"פ חביות · רב אויא פ' ב"מ ד"ב סע"א ובדף ג' רב אויא אמר
כו' רב נחמיה אמר · א"ל אביי כו' · א"ל רב יוסף פ' במה אשה
ס"ג א' ובפ' ח' שרצים ק"ע ב' · רב אויא אמר כו' · בפ' הקומץ
רבה ל"ג רב אויא אמר אבקתא כ"ה גי' הערוך וגי' שלפנינו רב
אדא אמר · ורבה בר חנן · במכות ל"ז ב' רב אויא ברב אויא
נ"ל רב אחא ברב אויא ע"ש · אמר רב מרדכי לרב אשי מתיב רב
אויא · רב אויא · רב אחא בר אויא · רב הונא בר אויא · ר'
חייא ב"א · רב חלקיה ב"א · יען כי קראו רב אויא סבא ולפעמים
אויא סתם מסופק אני אם א' או שנים הם · (רב אוירא סבא
פסחים כ"א א' אולי נ"ל אויא · (ע"ל רבה ב"ח) כי נזכר עם

רבה ברב הונא ורב אויא סבא בעא מיניה (ע"ל · אולפנא בפ'
הדר (דס"ז סע"א) אר' חנין בר אמי משמיה דאולפנא והיה נראה
שהוא שם הכם או ר"ל כמ"ש במקומות אחרים משמיה דגמרא אבל
רש"י פי' ששמע מרבו ורבו מרבו · ובערכין כ"ח ב' אר' חייא בר
אמי משמיה דאולפנא נ"ל דאולפנא וכ"ה בשם"ה בחלופי גרסאות ·
(און בר אימי אמר לפני ר' יהודה ירושלמי פ' במה אשה ד"ה סע"ב ·
(ר' אוניא שה"ע סי' א' ומ' חזית דע"ז ב') ר' אוניה ור' יודן מ'
קהלת דס"ו ב' · אונקלס הגר בר אחתיה דטיטום תנא דברייתא
בפ' המוכר פירות (דצ"ע) כרובים מעשה לצעועים : וקיבל מר'
אליעזר ור' יהושע (מגילה פ"א) ותרגם התורה מפיהם (וברש"י
פ"ב דקדושין · לא מדעתו הוסיף שהרי מסיני נתנה אלא כשתכח
וחזר ויסדו ועיי' סמ"ג עשין סי' י"ע) כתב יוחסין דקכ"ע ב' תלמיד
ר' גמליאל (דיבנה) כ"כ אברבנאל בהקדמת לנחלת אבות (לא
ידעתי מנ"ל) בתוספתא כלים דרש פ"א ד' מעשה בטבהו של
אונקלס הגר שהביא פתו לפני ר"ג · ובתוספתא פ"ח דדמאי שהחמיר
על עצמו מה שירש עם אחיו הוליכו לים המלח · וככנס אבל ר"א
ב"ר פ"ע ובמדבר פ"ח · (ובל"ד ה"א ב"א תת"מ ומ"ע פמ"ה כתב
שאונקלס שתרגם התורה אינו בר אחתיה דטיטום כי זה נתגייר
בימי הלל ושמאי והאריך ימים · עיי' זוהר אחרי מות עקל"א
הלל ושמאי אמרו לאונקלס דלא יודיעו לו מלא דאורייתא עד דיתגזר ·
וראה את יונתן בן עוזיאל שתרגם נביאים (ע"ש) · ושרף על
ר"ג הזקן מטתו וכלי תשמישו (ע"ש) ועיי' עקילס הגר · וכתב
ש"ק דכ"ח א' שתרגם התורה ככ"ל ומ"כ שהיה אז ג"א תתמ"ח ליצירה ·
כתב ג"כ אונקלס הגר עיבורו של אליפז בן עשו שלא רצה להרוג
את יעקב במצות אביו ולקח כל ממונו כן נתייעץ אונקלוס עם
טיטום ולא שמע לו ע"ש (ומה"ע י"ל השליך חלק ירושתו לים
המלח על שלקה כל ממון יעקב · (כתב תה"ק ה"ב סי' ק"ע
תרגום של תורה ושל נביאים הוא הלל"מ ותרגום של כתובים אינו
הלל"מ אלא יונתן ב"ע אמרו ועיי' בתו' מגילה דכ"א ב' ד"ה ובמגילה
כי לא עשאו יונתן אלא מימי התנאים · אוסטייא · רב יצחק בנו ·
אורי (ר' חנינא בנו) ורב חונה רב יוסף רב יהודה בשם שמואל
ע"ש · אבא אוריין איש ציידן · ע"ל אבא גוריין · ר' אושעיא
בנו של ר' יהודה הבושם פי' מוכר בשמים העיד לפני ר"ע משום
ר"ט (חולין כ"ה ב') העיד יהודה בן ישעיה הבושם לפני ר"ע
מש"ר טרפון תוספתא שביעית פ"ה וכ"ה שם חולין פ"ג · ר' אושעיא
רבה בר' חמא בר ביסנא והוא המשולש זה ר' אושעיא בר' חמא
בר ביסנא (ע"ש) (וכתבו התו' בפס"ה כ"ע א' הקדים ר' אושעיא
במחלוקת קודם לאביו ר' חמא לפי שהיה גדול יותר מדאי כמ"ש
לבן של ראשונים כפתחו אולם זה ר' אושעיא · ונקרא ברבי (יבמות
מ"ו ב' קכ"א ב' שהתירים עם פ"ה זקנים · עירובין נ"ג א' חגיגה
ז' א' · ר"ל אדם גדול בתורה רש"י (עיי' ברבי) · והוא עם ר'
חייא (ע"ש) עשו ברייתות ותוספתא ומתניתא וכל מתניתא דלא
מתניא ביה ר' חייא ור' אושעיא משבשתא היא ולא תותבי מיניה
בבי מדרשא רש"י ס"פ שלוח הקן (דק"מ רע"ב) סדרו ברייתות
ודקדקו בדברי כל הכם לומר כמו שאמר אבל יש תנאים אחרי' הרבה
שמוסיפים על משנתם בדדמי : ובפ"ק דשבת והתניא אכר והתניא
עכר פרש"י הדא תניא ר' חייא והדא תניא ר' אושעיא · ומזה
נראה כל תניא שבתלמוד מאלו ב' · ובב"ק תני ר' אושעיא י"ג
אבות ור' חייא תני ד"ד · בהגוזל קמא (כ"ד ב') אר"ת כי
המשניות היו קודם רבי אלא רבי סדרם · אבל ברייתות שהי' שונא
ר' חייא תלמידו הוא מה שהוסיף רבי על משניות · ולפ"ז ניחא
מ"ש ר' יוסי אצריך כלים שיצאת בטהרה · וספר בראשית רבה
שחיבר (כתב בהקדמת ז"ר ב"ר מתחיל ואהיה שעשועים גי' רבינו
הושעיה רבה ע"ם ונ"ל שנ"ל זה דרבי אושעיא רבה) לבאר דברי
המשנה (יוחסין דפ"ד ב' וכתב נ"ד ואינו ב"ר שחבר רבה בר' נחמני
ונ"ע דב"ר שאלינו המתחיל רבי הושעיה רבה פתח ואהיה שעשועי'
למ"ש ז"ר שחתם שמו וב"ר זה אין בו ביאור המשנה רק אגדות
ירושלמי שנראה שהמחברו היה רבה בר נחמני · (ועיי' רבה שהוא
חבר מ"ר) וקיבל מאביו ומבר קפרא ומר' חייא וב"ד של רבי (ר'
הושעיא הוי שכיח קמיה דבר קפרא שבקיה ואזל קמיה ר' חייא
יומא חד פגע ביה ובעא ר' אושעיא מב"ק וא"ל ב"ק מה בבלי (ר"ל
ר"ח) אומר בזה ואשתיק ר' אושעיא ואמר ב"ק צריכין לדברי עייא
(ר"ל חייא ובלשון גלאי א"ל) כריתות ח' א' · אבוה דר' אושעי'
וב"ק פליגי' כו' מאי לאו דשמע ר' אושעיא מאבוה : ומשני לא
דשמע ר' אושעיא מב"ק רביה מ"ק כ"ד א') · הראב"ד כתב ר'
חייא ור' אושעיא כתבו המכלתא (ע"ל אבא אריכא : ור' ישמעאל

יתור וחסור רג"ע על"ד י: כתב יוחסין ובסוף יבמות שיבא ר"א
ב"א את רבא שהוא חריף על אביי (טעה כי בסוף יבמות דקכ"ב
רע"א אי' האי איתתא דאתי לקמיה דאביי (ע"ש) שיהא ג' רגלי
א"ל ר"א ב"א זיל לגבי רב יוסף דחריפי סכיני' ואולי טעותו כי ר"א
בר מתנא שיבק את רבא דחריפי סכיני' כנגד אביי בחולין דע"ז א'
ע"ל אביי · או בב"ב הנ"ל שאמר ר"א ב"א אדגמרתי גרמי בי'
אביי אכולי בישרא בי' רבא : אמר לר' אבא בר זבדא · עיי' רב
אחא : רב אידי בר נחשון בשמו · אמר לר' אסי : רב ביבי
בשמו · רב המנונא קמי · רב המנונא סבא בשמו : רבי
זעירא בשמו : רבי הנא התנו ע"ל : רב הונא בשמו : רבי
חנינא בר אבדימי : רבי חנינא בר אידי בעא מיניה · רבי
יעקב בר אחא · ורבי ירמיה : רב מלכיו בשמו · רב מלכיא
בשמו · ובש"ר מלכיו : רב נחמן בשמו והוא בש"ר נחמן ע"ל · מר
בנו וצ"ע רב רבו : רבא רבו : ושמואל : ור' שמואל בר הלפתא :
(רב אדא בר אבא אמר לרבא פסחים פ' אלו עוברין מ"ט ב' ·
קמיה דרבא מכות ה' ע"ב ובפ' י"כ קל"ג א' · וע"ל רב אדא בר
אהבה מ"ש בשם תו' ב"ב ד"ב א' · ובפ' חולין אר"א בר אבא אמרי
ביה רב דלא כר' נחמן ע"ש דקמ"ה א' · כתובות פ' מציאות האשה
דס"ה ב' · אמר רבינא לרבא אמר לן רב אדא בר אבא משמך ·
אדא בר אבימי לפני ר' חנינא בר פפי נ"א אבא בר אבימי בזמן רב
נחמן פרש"י הכס א' שהיו מכירין בו שגורם משניות ושוכח ומשנשן'
עכ"ל יוחסין · (עירובין ד"ע סע"ב תני רב אדא בר אבימי קמי
ר' חנני' ואמרי לה קמי ר' חנינא בר פפא (נ"ל שגל פפי דנ"ה
בדף י"ב א') עיי' ש"ם הדפים בחלופי גרסאות · ובגילה כ' א"ל
דף"ו ב' אדא בר איכומי שהיה גורם משניות ומשכחן ומשנשן בזמן
ר"כ · בירושלמי פ' הרואה די"ד רע"א אר' תנחום לר' אדא בר
אבימי כו' אר' חזקיה לר"א ב"א כו' א"ל בשיטת רבי אמרי אר' מנא
לר' חזקיה מני רביה דר"א ב"א א"ל זעירא ובפ"ה דתענית דס"ד
רע"ב עכין ההוא רב אדא בר איכומא · רב אדא בריה דרב יצחק
(יומא י"ז א' זבחים ל"ח א' קי"א א' · ובנידה כ"ד א' בר יצחק)
אמרי לה רב שמואל בר יצחק אולי אחים הם (ואמרי לה רב שמואל
בר אבא בילה י"ט ב' ועכין ההוא פסחים י"ג ב' רב אדא בר אהבה ·
אדא בר הבו הכס א' גדול ובא לפני רב אשי בבן פקוע פ' המקשה
(דע"ה ב' · רב אדא בריה דרבא (אמר לרב אשי פא"ט דכ"ז ·
בר אדא משוחאה פי' מודד קרקעות (וכפי' הערוך ובגליון הילקט
פ' מסעי פי' שם מקום) אמר רב יהודה לרב אדא משוחאה הזהר
במדה (בב"מ דק"ז הרי כראה כפי' הערוך ובעירובין פ"ה דנ"ו
סע"ב · אמר רבא · בר אדא משוחאה אסבר לי בענין מדידת
תחומין וכפרש"י שם מציין תחומי העיר בר אדא שם איש עכ"ל ·
לא הבנתי במ"ש בר אדא שם איש משמע דשמו בר אדא דאם כוונתו
אדא שם איש זה. פשוט דכמה אדא הם ואם כוונתו בר אדא שמו
מכ"ל דלמא בר פירושו בן אדא · ר' אדא דמן קסרי תני ר' אדא
סבא דמן קסרי קמיה ר' יוחנן (מ"ק ד"ך ע"ב ואיכו תיבת סבא)
והוא רב אדא בר אבויה קמי ר' יוחנן עכ"ל יוחסין (לא מצאתי
זכרו) ובירושלמי ספ"ד דברכות ד"ה ג' · וסוף ר"ה ר' אדא דקסרין
בש"ר יוחנן ע"ל אבא דמן קסרין אולי א' ע"ם · אדא (מרי נ"ל ·
אמר רב (ע"ם) אדא בר (ע"ם) מרי אר' נחמיה בר ברוך אר'
חייא בר אבין אר' יהודה (ובמ"ק די"ו א' אמר אדא מרי אר' נחמיה
בר ברוך אר' חייא בר אבין אר' יהודה · ובזבחי' ל"ה א' אמר
רבא · בר אדא מרי אסבר לי · בערוך אדא מרי כמו אבא מרי
(לא מצאתי) וכן גרים רש"י בפ' במה אשה אבא מרי ולא אדא
מרי ואמר כך שמו עכ"ל יוחסין (בפ' במה אשה דס"ו ב' אמר אדא
מרי אר' נחמן בר ברוך אר' אשי בר אבין אמר רב יהודה · רב
אדא מסורא אמר ליה לר' חנינא מסורה כו' בפ' תינוקות עכ"ל
(דס"ז סע"ב אשה מהו שתחוף בלילה ותטבול בלילה מר זוטרא אוסר
ור' חנינא מסורא שרי א"ל רב אדא מסורא לרב חנינא הוה עובדא
בדביתהו דאבא מרי ריש גלותא דאקוט (קטטה ולא רצתה לטבול)
אזל רב נחמן בר יצחק לפיוסה : רב אדא דמן יפו (תענית ט"ז
ב' מגילה ט"ז ב') ואולי הגי' ר' אבא דמן יפו · רב אדא נרשאה
(תרגמא) קמיה דרב יוסף (פ' במה אשה ד"ם א' · פ' חולין
דק"מ א') וא"ל אביי · רב אדא קרחינאי ומתקיף על ר' אלעזר
חלק (דף נ"ב א') (קמיה דרב כהנא אמר משמיה דרבא יבמות
י' א') והיוחסין מביא רב אדא קרטיגנאה (ע"ל ר' אבא ור' אחא
ור' הנא) קמיה דרב כהנא משמי' דרבא פ"ק דיבמות (ועשה לו
מדור בפני עצמו וא' הוא ואין שני · (בש"י מנאו בתלמידי רב
ואולי היה גי' מוטעת לפניו ביבמות משמיה דרב · רב אדא בר

אחא (זבחים כ"ב א' כריתות י"ד א') אר' יצחק · אדא דיילא
תלמיד רב יהודה ור"י ארוך בדורו היה ואדא דיילא מגיע לכתפו
(פ' המקבלת ד"ד ב') (על אבא שאול) דיילי משמש חכמים וי"א
שואב מים ורב יהודה מברך על אור שבביתו במוצאי שבת (שהיה
דר רחוק ממנו בס"פ אלו דברים נ"ג ב' · ור' יהודה אורי ליה ב"ק
קי"ט א' · ובע"ז ספ"ב י"א ב' פרש"י שמש היה רגיל להיות שכיר
לעושה סעודה לתקן תבשילין ועיי' יומא י"ה · אי בר אחתך דיילי
בשוקי קמיה לא תחלף · אדא בר מנומי אמר לרבינא והוא סתם
דייני נהרדעא ע"ש · (תרגמא קמיה דרבינא המניח ל"א ב' ·
והונא מר בר אידי חולין מ"ט · והד אסר והד היתר לפי שהיו
שניהם יושבין בבית המדרש ע"ז ז' א' בתו') ע"ל אחא בר מניומי
אולי אחיו או א' הוא וכ"כ כי בגמר אחי' אחא ב"מ · דייני
נהרדע' (ע"ש) רב אדא בר שימי אמר למר בר אידאי (פא"ט
ס"ג א' · רב אדא בר אבין (כריתות דכ"א א') נ"א אידי ע"ש :
(רב אדא סבא · ע"ל רב אחא סבא · רב אדא בר חייא (ל"מ
אולי הוא ר' אחא ב"ח · (רב אדא ברב אויא ע"ל רב אחא · (אדא
בר תחליפא ע"ל אחא ואבא · (רב אדא ברב עזא ע"ל רב אחא ·
(רב אדא ברב עוקא · ע"ל אחא · (רב אדא בר גרשון ע"ל
אידי · (רב אדא בר חנינא על רב אחא · רב אדא מר מתנא
(ובפ' ה' שרצים ק"ז ב' אדא ב"מ נ"ל רב אדא · בעא מאביי פ'
טומנין מ"ח א' ואמר לאביי מר ס"פ המדיר דע"ז) ואמר על רבא
דחריפא סכינא · (חולין ע"ז א') כתב יוחסין בפ' מי שמתו
רבינא ראשון חבירו בזמן רבא עכ"ל · (הנה מ"ש יוחסין רבינא
ראשון חבירו בזמן רבא לדעתי זה איכו אחר דרב אדא ב"מ יתיב
קמיה רבא ואיתיב לרבא א"כ תלמיד רבא הוא ורבינא אחרון ג"כ
תלמיד רבא היה ע"ש ובכללים · בהקדמה שלי א"כ רב אדא ב"מ
חבירו של רבינא האחרון ע"כ ר"א ב"מ ורבינא שניהם שאלו מרבא
ורבינא הקדמון שהשיב רב יוסף על דבריו שהיה רבו של רבא ע"ש
ורב אדא ב"מ דבר עם רב יוסף · ורבינא שהשיב רב יוסף איכו
חבירו של רב אשי א"כ ר"א ב"מ היה תלמיד רבינא הקדמון וחבירו
של רבינא האחרון וק"ל · (כוונתו כי שם דף"ג אבעי להו מהו
שיכנס אדם בתפילין לבית הכסא קבוע להשתין מים : רבינא שרי
רב אדא בר מתנא אסר אתו שיילוה לרבא א"ל אסור עכ"ל ואחר
שראה שרב אדא ב"מ ורבינא חולקין ע"כ כתב שהיו חבירים אבל
שכח מה דאי' בשבועות די"ה א' אמר רבא לרב אדא ב"מ זיל אימא
דאמר לך רבך רבינא וכ"ה בזבחים ד"ק ע"ב ע"ש ברש"י הוי רבינא
רבו היה · יתיב קמיה דרבא כתובות כ"ח א' · פ"ה א' · גיטין
כ"ה ב' והוא ורבינא שאלו מרבא מגילה כ"ח ב' · איתביה לרבא
שבת ה' א' · עירובין ח' סע"ב · וכ"ד ב' · אמר רב פ' ח' שרצים
ק"ט א' ע"ז כ"ח א' · ואולי מנה זה מנאו ש"י בתלמידי רב ראה
כי טעה שהיה תלמיד רבא · אמר רבה ר"פ א"ע · אמר לרב
יוסף בפירש אמרת לן · יתיב רב נחמן ורב ששת ויתיב גבייהו
וקאמרי א"ל ר"א ב"מ זבחים פ"א ה' ב') : ולא ריחם על בניו
והלך ללמוד תורה (עירובין ד"ב א' · היה גלגול עתניאל (עיי'
ה"א ב"א תקי"ו) ואשתו ענוה ולתיקון ההוא היו עניים · ג"ל
אות אלף · (רב אדא · תני רב אדא · ע"ל רב אחא בר יוסף ·
אתא לגביה ר' אבהו (ע"ש) אמר כוותיה דרב אשי מסתבר מכות
נ"ט ב' · קמיה דרבא משמיה דר' עוירא מכות מ"ג רע"א ·
אמרי דבי ר' שילא חלק ק"ח ב' · תרגמא רב שמואל בר פפא
קמיה · רב אדא זה לא ידעתי מי הוא · אמר רב פ' התכלת ל"ט
א' · (אדא אר' שלמאי סוטה ל"ב ב' ויוחסין מביא עאדא אר"ש ·
(רב אדא בר פפא · ור' אבא בר פפא אמר בשמו ב"ק ד"פ ע"ב ·
(רב אדא בר קמא אמר רב ששת אלו מציאות ד"ל ע"א ע"ל רב
אחא ורב אבא ב"ה ואולי א' הוא · (רב אדא מבי בלוחות ור' שלמן
מבי בלוחית בילה ה' ב' · (אדא ליידא רב אמר בשמו כמה דברים
ספ"ק דמ"ק · (ר' אדא בר הוניא מ' קהלת דפ"ג ב' · (ר' אדא
בר' שמעון בש"ר נתן מ' קהלת נ"ה ג' ועכין זה ברכות ירושלמי
ד"ד ד' בש"ר יוחנן אכן הגי' ר' אידי ובירושלמי מגילה פ"א דע"א
ג' בש"ר יוחנן · (בר אבא סבולאה הוי מעבר קיותא אתא קמיה
רב פפא ב"מ נ"ג ב' לא ידעתי אם חכם היה · (אדא בר בר חנא
גניבא בשם רב ירושלמי פ' א"ע · ע' ג' ע"ל אבא בב"ח · (רב
אדא דקוטרא שקלים פ"ג · (אדא בר עתליה · ר' יעקב בנו ·
(אדא הרפנאה · ר' אמי בנו · רב אדא · ר' חנינא ברב אדא ·
ויבא או רבה או רבין או ר' אבין בר"א · אדא · ר' אבא בר
אדא · ר' אחא ב"א · ר' חייא ב"א · רב חנא ב"א · ר' יוסף
ב"א (ל"מ) · ר' יעקב ב"א · ר' יצחק בר אדא · ר' נחומי
ב"א

אדא בר אבא דרב אדא בר אהבה היה בימי רבי עכ"ל · אבל גי' הערוך ערך תס כתב כגי' שלפנינו שלח רבא את רב אדא בר אהבה) וכתב יוחסין ב' רב אדא בר אהבה היו כמ"ש תו' פ' י' יוחסין (דע"ט ב' · ובתענית ד"ך ע"א : ובע"ז ל"ה א' ע"ש · א' חבר לרב ושמואל · וא' תלמיד רבא · ובס' פנים מסבירות הביא ראיה להתו' דאי' בברכות ד"ך דאמר אביי קדמאי מסרי נפשייהו על ק"ה כי הא דר"א ב"א הכ"ל הרי אמר אביי דר"א ב"א היו מן הראשונים קודם אביי ובב"ב אמר ר"א ב"א אדגרמיתו גרמי בי' אביי כו' משמע שהיה בימי אביי (ובנדה ס"ג ד"ג ב' בע"א ר"א ב"א מן אביי) מכאן ראיה ד"ב היו כמ"ש תו' עכ"ל (ועפ"י הנ"ל דהאריך ימים אין כאן הוכחה מדקראו קדמאי · ובתו' ע"ז ל"ה א' רב אדא ב"א היכו אותו תלמיד רבא שהרי הוזכרו דבריו קודם רב חסדא ורב נחמן בר יצחק שהיו קדמונים יותר מרבא עכ"ל · ול"ע כי רב נחמן בר יצחק היה תלמיד רבא ואיך כתבו שרב נחמן ב"י היה קודם לרבא אף דר"נ ב"י האריך ימים מ"מ היה תלמיד רבא ואיך הקדימו לרב חסדא רבו של רבא · והיוחסין הכריח בראיות עצומות כי ב' ר"א ב"א היו אחר דר"א ב"א תלמיד רבא היה שהיה מסדר מתניתיה ד"ד זימנין ועייל קמיה רבא כדאית' בתענית (ד"ח א' ובפסחים די"ד א' אמר משמי' דרבא ובמכות ה' א' אמר לרבא · וביומא י"ד א' אמר לרבא מי א"ר י הכי ובפ' המצניע דל"ד ויומא ע"ג א' אמר לרבא) וכ"כ בב"ב הנ"ל (שאמר בין דידי לרבא איכא טובא) אעפ"י שאמר שיתנו לו בשר קודם לשמעיה דרבא · ובפ' אחרון (נ"ל ב"ג) דתענית שהיה בזמן רב ושמואל : וכן היה תלמיד רב בברכות (בפ' כיצד מברכין מ"ב ב' שהיה בקבורת רב וקרע עליו · ובמכות ד"ג ב' אר"א ב"א אמר רב · ובעירובין ד"ז א' · ובגילה י"ג סע"ב · וכתובות פ"ב ד"ד א' · ובירושלמי פ' שור שנגח ד' וה' ד"ד ב' היה כשאמר רב כו' · ובכריתות דט"ו א' אמר רב אמר ר"א ב"א · ואיך יהיה הוא בימי אחרונים · ולא בעבור רבוי השנים שהם יותר מק"מ שנים (וכ"כ ש"ק · ר"ל מיום שמת רבי שאז נולד ר"א ב"א עד חור רבא שמת ר"א ב"א יהיה יותר מק"מ שנים כ"ה כוונתו אבל ז"א שהרי לדעת הראב"ד מת רבי ג"א תתקמ"ח ורב יוסף מת ד"א פ"ה וכשמת ר"א ב"א היה עדיין רב יוסף חי כנ"ל בב"ב והרי מיום שנולד ר"א ב"א עד שמת רב יוסף לא היה רק קל"ז ואפשר שרב יוסף חי אחר מיתות ר"א ב"א כמה שנים ובפרט לדעת האומרים כי רבי מת ג"א תתקע"ט א"כ עד מיתת רב יוסף לא יהיה יותר מן ק"ו שנה וק"ל) · אלא איך רבא שהיה בחור שעדיין רב יוסף רבו חי היה ולא היה רבא יותר מ"ל שנים (כי רבא נולד יום שמת רב יהודה דהיינו ד"א ס' ורב יוסף מת ד"א פ"ה הרי היה רבא במיתות רב יוסף בן כ"ה שנים) כ"ש כשהיה רב יוסף חי לא היה רבא אפילו בן ד"ה שנים) ואיך שימש רבא עם ר"א ב"א כתלמיד (ששלחו לתהות בקנקנו דרב דימי הנ"ל בב"ב) אשר רב ושמואל היו מכבדין אותו (בתענית הנ"ל) ועוד רב דימי שאמר לר"א ב"א אם הוא רבא וכי לא היה מכיר זה שרבא היה אז בחור ור"א ב"א בן ק"מ שנה · וכ"ש שאמר ר"א ב"א שרבא רבו (כנ"ל בב"ב) וגם אמר רב אדא ב"א לרב הונא ברב יהושע ולרב פפא שמעתא בשם רבא ומי שרב ושמואל היו אומרים נהיה בגילו (ר"ל שנהנו מזכותו בתענית הנ"ל) יבא אחר ק' שנה שיבזו אותו שיקח עבד רבא בשר קודם לו אעפ"י שהעבד היה קונה הבשר לרבא ושיאמר רבא אנא עניסתיה בעבור זה · ובפ' הבע"י (דס"א ב') קרא לו רבא מבלי לב · ובפ' אלו הנשרפין (דפ"א ב') אמר רבא לר"א ב"א ברי · וכי לזקן קדוש וחכם יאמר בני · ובשבת פ' תולין (דק"מ ע"א) ר"א ב"א היה רבו של רב אחא בר יוסף שהיה זקן דודו של רב נחמן בר יצחק דאמר שם ר' חייא בר אבין אמר לרב אחא ב"י אני שאלתי לרבך (והגי' שלפנינו איכו תיבת רבך) ר"א ב"א ולרב הונא · ובפ' אלו הלוקין (לא מצאתי שם) ובפ' מרובה (ד"פ סע"א) ובפ' ב' נזירים (דף כ"ז ב') נראה כי מת ר"א ב"א קודם רב הונא שכל שניו של ר"א ב"א לא אתקיים לרב הונא בנים כמ"ש כל שני דרב לא אתקיים לשמואל בנים (ע"ש) (ר"ל כמו שאצל שמואל נ"ל שמת רב קודם ואח"כ אתקיים בנים לשמואל כן נ"ל כל זמן שר"א ב"א היה חי לא אתקיים לר"ה בנים ואחר מות ר"א ב"א אתקיים לר"ה בנים · א"כ ר"א ב"א מת קודם ר"ה · ורב הונא מת קודם ר' יהודה ורבא נולד כשמת ר"י א"כ ר"א ב"א שמת בימי רבא אחר היה וק"ל · עיי' מ"ש אצל רב הונא כי רב הונא מת קודם ר"א ב"א · וגם הסכרת שר"ה מת קודם דהא ר"ה מת ד"א ב' · ור"א ב"א שנולד כשמת רבי לדעת האומרים שמת ר' ג"א תתקע"ט א"כ עד מיתות ר"ה היה רק ע"א שנים ואם ר"א

ב"א מת קודם לר"ה בכדי שנימא שנתקיים לר"ה זרע א"כ לא היו ימי חייו של ר"א ב"א אפילו ע' שנים אשר זה ימי שנותינו ואיך שאלו במה הארכת ימים · אע"כ דר"ה מת קודם · ור"א ב"א היה זקן · ומ"ש כל שני דר"א ב"א לא אתקיים · (עיי' רב הונא מ"ש בזה) : (ובתו' בתענית ד' ב' כתבו ב' ר"א ב"א היו כי ר"א ב"א היה חבירי רב ושמואל שאמרו האיכא ר"א ב"א בהדן ורב יהודה היה תלמיד רב · ורבא נולד ביום שמת רב יהודה ור"א ב"א היה תלמיד רבא עכ"ל · דקקו לזה אף שר"א ב"א האריך ימים א"כ י"ל שהאריך ימים עד שנכנס בגרוגרות דרב דימי ששלחו רבא לתהות אקנקנו כרב השולח את תלמידו והא ר"א ב"א היה חבירו של רב ושמואל ואיך יהיה תלמיד לתלמיד תלמידו של רב · אע"כ דאותו שנכנס היה ר"א ב"א שני · ועוד דאם ר"א ב"א שהיה בימי רב ושמואל הוא שנכנס במעשה דב"ב הנ"ל · א"כ זקן היה מי הגיד להם שמת מכח עונש דלמא מת מיתה טבעית · אע"כ דזה שנכנס לא היה זקן ומת רך בשנים ע"כ תלו הדבר שעוברם נענש · (ומה שרצו התו' לתקן במה שגרס ר"ח במעשה דב"ב הנ"ל ששלח רבא את רב אדא בר אבא (שהיה בימי רבא כמו שאכתוב לקמן) דר"א בר אהבה היה בימי רבי עכ"ל · אין זה הכרח להגיה דאף שהיה בימי רבי ר"ל שנולד כשמת רבי מ"מ היה אפשר להיות בימי רבא · דהא האריך ימים · ועוד אף שמגיה בב"ב ששלח רבא את ר"א בר אבא הא מצינו כי רב אדא בר אהבה היה תלמיד רבא שסידר מתניתי' ד"ד פ' ועייל קמיה דרבא · ובהרבה מקומות אמר בשם רבא וקשה להגיהה כל המקומות אבא במקום אהבה וגם כמה פעמים ר"א בר אהבה עם אביי · כנ"ל חבירו של רבא א"כ בהכרח הגיהה ר"ח ומים רבים לא יוכל לכבות את אהבה · (ומקושיו' ההכרחיית נראה שאותו שמת בזמן רבא היה השני לא אותו זקן שהיה בזמן רב ושמואל דאמר בתענית הנ"ל שסמכו רב ושמואל על זכותו דאמר אם הוי עובדיה דרב אדא ב"א ואמר ששאלו במה הארכת ימים כו' · (ועוד ראיה הכרחית דאותו ר"א ב"א תלמיד רבא איכו אותו זקן שהיה בזמן רב ושמואל דאי' בקדושי' כ"ד ב' ובפ' כיצד הרגל כ"ד א' א"ר נחמן אר"א בר אהבה · מזה נראה כי ר"א ב"א תלמידו רב נחמן היה (עיי' מ"ש בהקדמה בהכללים) וביבמות דק"י ע"ב א"ר נחמן אשכחתי' לר"א ב"א ולרב חנא חתני דיתבי ומקמקוה אקוותא פרש"י מקהילים תלמידים סביבם שבאו לשמוע דבריהם לא' שהיו משיבין קושיות זה לזה בשוקא דפומבדיתא · ואחר דנראה דר"נ היה תלמיד ר"א ב"א · ובתו' ע"ז דל"ה א' אי' רבא תלמיד רב נחמן (ע"ש) ואיך יהיה ר"א ב"א תלמיד תלמידו · אף דבב"ק דכ"ד א' אר"א ב"א אר"נ דנראה מזה כי ר"נ היה רבו דרב אדא ב"א · · י"ל כי ר"א ב"א השני היה תלמיד ר"נ ורבא או כמ"ש בכללים דמצינו שהרב אומר בשם תלמידו : ובחומר בקודש כ"ה א' אמר לר' נחמן : (אך נ"ע לדעתי אם הכרחי הוא לומר כי ב' ר"א ב"א היו · כמעט הכרח לומר כי ג' היו · דאי' בפ' הזרוע דקל"ג ב' תרגמא ר"א ב"א קמיה דרב פפא · והתו' פ' המצניע דל"ג א' כתבו רב פפא תלמיד רבא היה · ורבא נעשה ר"י אחר מיתות רב יוסף ור"פ אחר מיתות רבא · א"כ אם ר"א ב"א השני מת בחיי רב יוסף א"כ ר"א ב"א זה שתרגם קמיה ר"פ ע"כ תאמר שזה היה ר"א ב"א שהאריך ימים שנולד במיתות רבי ויהי' בימי ר"פ בן קס"ה ויותר (ע"ל ה"א דוק ותשכח) ואיך זקן בן קס"ה יהיה מתרגם לפני ר"פ · ויותר תמוהה דאי' בפ' יש מותרת דפ"ז א' אמר ר"א ב"א תנא כשהיא חוזרת לבית אביה חוזרת כו' אזל רב מרדכי אמרה לשמעת' קמיה דרב אשי אמר מהיכא כו' והא אי' בפ' י' יוחסין רב אשי נולד יום שמת רבא ורב אשי היה לר"י ד"א קכ"ז ורבי מת ג"א תתקמ"ח א"כ יהיה ר"א ב"א הראשון בע' קפ"ה שנה ויותר : (בפ' ר"א דמילה דקל"ה א' · לרב אדא ב"א נולד בן מהול ואהדרי' על י"ג מוהלים להטיף דם ברית ולא רצו משום דשבת היה · ומלו הוא בעצמו ועשאו כרות שפכה ואמר תיתי לי דעברי אדרב : (ביום שמת נולד ר' המכונא בריה מ' קהלת דפ"ג ד' אבל בב"ר פ' חיי שרה הגי' כשתכה : (והוא דקדוק בחכמת התקופה יותר משמואל כי עליו אנחנו סומכין בשנים מעוברות בשמור את החודש האביב שהיה יום העומר באביב של תקופה כהלכה (כי שעה ותפ"ה חלקים הנותרים בכל מחזור לדעת שמואל חלק אותו בין ע"ו תקופות שבכל מחזור וחלק כל חלק וחלק לע"ו חלקים שניים וקרא להם רגעים והגיע לכל תקופה מע"ו תקופות המחזור ד' חלקים מ"ה רגעים וסימן לדבר אם ישאלך השואל כמה היתרון חשוב לו שאלתך הוא תשובתך כי סימנו כמ"ה ר"ל ד' חלקים מ"ה רגעים ולפי חשבונו יכלה שנת החמה עם שנת הלבנה בכל מחזור במצום גמור בלי

יתור

אהורי דר' ירמיה שבת קל"ת ב' · יתיב קמיה דר' ירמיה נדרים פ"ג כ"ט ב' · בש"ר מאיר בר' פמ"ה ופ' מ"ת · ור' מיאשה · מריון בנו · יתיב קמיה רבנא נחמיה אחוה דריש גלותא · אמר לרב עמרם פ' ג' · שאכלו מ"ט ב' כמדומה שצ"ל רב אידי בר אבין אמר לר' עמרם כי שם לפני זה אמר רב אידי ב"א בשם ר"ע ובשם"ת ל"ת : בש"ר פנחס שקלים רפ"ז · אמר רב כמה דברים נדרים מ' א' וצ"ע וירושלמי פ' ג' שאכלו בשם רב · אמר רבא אמר רבין שבת י"ב ב' · ור' שמאי בש"ר אחא · ובשקלים א"ר שמי ובירושלמי שם ר' שמאי · בש"ר שמואל בר יצחק שקלים פ"ג · בש"ר שמואל קפוטקאי · בש"ר שמעון שיתף הקב"ה יחיכו עם אברהם ומלו שה"ר ומ' איכה עתיד הקב"ה לישב כנגורן · אר"ל ב"מ פ' השואל ק"א א' ובסוף ה"פ · פסחים כ"ו ב' · אר' שמעון בן פזי · אעפ"י כ"ז א' · וא"ל רב תחליפא בר מערבא · דע כי ר' בון הנזכר בירושלמי הוא רבין · רבין בר חיננא קמיה רב חסדא (ל"ת) (בא עם אחיו רב דימי לפני רבא (ע"ש) ובחולין ע"ה ב' בר חנינא י אמר לרב אשי פסחים ק"ט ב' וצ"ע שהיה לפני ר"ח ורבא ורב אשי אולי האריך ימים או אמר לרב אשי הקדמון · אמר עולא אר"ח מנחות ד"ל ע"ב · ר' זירא קבעי' א"ל רבין ב"ק הכי אמר עולא אריב"ל חולין קכ"ב סע"א · רבין סבא קמיה רב פפא (ב"ב קמ"ו ב' (תרגמא רבין סבא קמיה דרב קדושין כ"ג רע"ב ופי' דבריו רב הונא ברב יהושע שהיה חבירו דרב פפא ע"ש שהיו מן אהרונים אחר רב הונא א"כ לא יהיה רבין סבא וצ"ל ב' הם) . ובפ' כיצד צולין (ע"ד ב') עביד תבשילא לרב א"כ שנים הם או יהיה רב פפא סבא · רבין דנירש עשה רפואות לבתו של רב אשי פ' מי שאחזו (ס"ט ב' : (רבין חסידא אזל לקדש אשה לבנו וקדשה לעצמו פ' האומר כ"ט א' · (רבין בר ממל ע"ל אבא ב"מ · (רבין בר אבא ואמרי לה ר' אבין בר שבא משעלו רבי חייא ובניו מבבל לא"י פסקו הזיקין והזועות ורוחות ורעמים ולא החמיץ ייכם ולא לקה פשתום פ' כיסוי דם דפ"ו א' · רבין בר שבא (ע"ל רבין בר אבא) אסבר לרבא · רבין ברב אחא · ר' אבינא א"ר ירמיה בר אבא אמר רב (ס"פ ר"א דמילה) (בעא מרב ששת · ורב חסדא (כתובות כ"ד ב') אמר גניבא פא"ט ד"כ ב' · ור' אבא בר ממל ורב חיננא · ר' זעירא שאלו ירושלמי פ' הכותב · ר' תילו בשמו · ור' טבליי בשם רב · ר' יוסי א"ר אבינא קומי ר' ירמיה ירושלמי ברכות · ור' יוסי בר' בון · א"ר אבינא זעמו של הקב"ה רגע · ברכות ז' א' · ובד"ד ב' א"ר אלעזר א"ר אבינא ע"ס הוא וצ"ל אר"א בר אבינא ע"ש) · ר' אבינא מהמרא דנהר פניא כ"א פקוד שנתן לו גניבא ת' זוז ביום שילא להריגה וא"ל רבי זירא שילך ר' אבינא לרבו רב הונא בגיטין פ' האומר עכ"ל · (הנה טעה וסבר כי רבי אבינא מהמרא דנהר פניא ר"ל ר' אבינא זה היה ממקום הנקרא המרא דנהר פניא (וכן הבין בשפתי ישינים שער בת רבים) ז"א כה קדוש יאמר דבר זה דז"ל הגמרא בפ' האומר ס"ה ע"ב גניבא יצא בקולר הוה (ליהרג למלכות) כי הוה נפיק אמר הבו ארבע מאות זוז לר' אבינא מחמרא · (מיין שיש לי רש"י) דנהר פניא א"ר זירא דרא רבי אבינא לסילתיה (יטעון רבי אבינא סלו על כתפו למזונותיו להוצאות הדרך) ואזל לגבי דרב הונא רביה (וילך אצל רב הונא רבו כי על פיו ושמועותיו יזכה במתנה בלא קנין רש"י) דאר"ה כיון דאמר תנו אף דלא קנו מיניה כו' מתקיף ר' אבא כו' חמרא לא קאמר (דלא אמר הבו ליה חמרא בת' זוזי רש"י) דמי חמרא לא קאמר (דלא אמר הבו ליה ת' זוזי מדמי חמרא דניחא לזבוני חמרא ומיתיב ליה) מחמרא קאמר (זוזי מחמרא קאמר דניתבו ליה וכי עושין מעות מיין עכ"ל רש"י) ואגב ראה לתקן הטעות בערוך ע' דר השלישי בגיטין פ' השולח גט (ל"ד) בגמרא בראשונה היו אומרים דרא ר' רבינא לסילתיה כו' ע"ס הוא כי איכו בפ' השולח גט בדל"ד כ"א בפ' האומר דס"ה סע"ב הכ"ל : ר' אבינא אבוה דרב ביבי (בחכם הביאו כי רב ביבי הוא בר אבין כמ"ש הוא עצמו באות ב' ולא בר אבינא · א"כ אין לנו כי אם אבינא אחד · (אבינא ר' אבא בר אבינא · ר' אלעזר בן אבינא ר' יעקב ב"א · שילא ב"א : ר' תחליפא ב"א · רבינא כתבו היוחסין באות א' ובאות ריש אניקס במקומס כפי שסגורין בפי אנשים אף דערוך ע' אביי כתב רבינא ר' אבונא שמו · (אבירים ר' יהושע בנו · (אבישלום ר' נתן בנו · ר' שמעון בנו (ע"ל אבשלום · אבית דתילא וא"ל שמואל · מיר · ר' אביתר שלה לרב חסדא ודבר לו אליהו ור' יונתן חבירו (ע"ש) ואמר הקב"ה אביתר בני אומר כן בענין פילגש בגבעה (גיטין ד"ו א"ב · (כתב ג"כ ר' אביתר ור' יונתן הם בסוד איש פילגש ותיקונו בא לגלות בשיעותא ע"ש אות פ' · אבלט שא

את לוי ע"ש · (ר' אבמכום קומי ר' אלעזר ירושלמי סנהדרין ספ"ג (אבמרי כירה ו' ב' בירושלמי הוא אבא מרי ע"ש · (אבנימוס (ע"ל נימוס · (אבסקנטה ירושלמי ע"ז ספ"ק ד"מ רע"ב פי' שם חכם (אבקולס ר' זכריה בנו · אברס תני אברס (מוזאה) הוא אמורא בפרק הנזקין (בגיטין נ' א' · מ"ש תני עיי' כללים אלולי דמסתפינא אמינא נ"ל אבימי מוזאה · (ר' אבשלום הזקן מכלתא בשלח די"ב א' (ע"ל אבישלום · אגרא תני אגרא חמוה דר' אבא כ"א דרב דימי פ' כל הבשר (ק"ד ב') ובפ' הקומץ (דכ"ט א') בא לר' אבא והוא אמורא. אעפ"י שאמר תני ובפרש"י תני רמי בר חמא ועיי' כללים · (אגרא ר' הילפא או חלפתא בנו · ר' יהודה בנו · רב אדא בר אהבה בפ' י' יוחסין (דע"ב רע"ב) יום שמת רבי אמר בכבואה היום ישב רב אדא בר אהבה בחיקו של אברהם אבינו י"מ שביום ההוא מת רב אדא בר אהבה · וא"כ איכו זה רב אדא ב"א שבתלמוד וכה"ה דהאי יושב בחיקו של א"א שנכנס לברית מילה והה רב אדא ב"א שהאריך ימים הרבה משמת רבי עד דורות אחרונים בימי רב נחמן בר יצחק כדאמרי' בב"ב (כ"ב) עכ"ל רש"י (כמו ק"מ שנה ש"ק ל' ע"א (וכ"ה בב"ר פ' חיי שרה ר"פ נח יום שמת רבינו נולד רב אדא ב"א ומ' קהלת (ובתענית (כ"ג ד"ך ע"ב) ההיא אשיתא רעיעתא דהות בנהרדעא דלא הלף רב ושמואל תותה יומא חד אקלע ר"א ב"א להתם אמר שמואל לרב ניתי מר ונקיף א"ל לא צריכא האידנא דאיכא ר"א ב"א בהדן דנפישא זכותיה ולא מסתפינא · רב הונא ה"ל חמרא בההוא ביתא רעיעא בעא לאפנויי עייליה לר"א ב"א להתם משכיה לר"א ב"א בשמעתא התם עד דפנייא · בתר דנפקו נפל ביתא · ארגיש ר"א ב"א ואקפד דאסור לסמוך על נס כו' מאי הוי עובדיה דר"א ב"א דאתמר שאלו תלמידיו (ובפ' בני העיר את ר' זירא ואמרי לה) ר"א ב"א במה הארכת ימים א"ל מימי לא הקפדתי בתוך ביתי ולא צעדתי בפני מי שגדול ממני בחכמה ולא הרהרתי במבואות המטונפות ולא הלכתי ד"א בלא תורה ובלא תפילין ולא ישנתי בבית המדרש אף שינת עראי ולא ששתי בתקלת חבירי ולא קראתי לחברי בהכינתו ואמרי לה בחכינתו עיי' רש"י וערוך · (ובירושלמי תענית ספ"ג מוסף מימי לא קדמני אדם לבה"כ ולא הנחתי אדם בבה"כ ויצאתי ולא באת קללת חבירי על מטתי (י"ל דה"פ שמחל למי שציער אותו קודם שהלך לישן כמו שעשה מר זוטרא בפ' בני העיר דכ"ח ב') ולא הלכתי בשוק אצל מי שחייב לי) : ובפ' מי שמתו בברכות ד"ך ע"א) שמסר עצמו על ק"ה שקרע כרבלתו מגויה א' שסבר שהיא יהודית שהיה שעטנז · ור' נחה גאון פי' שהיה מלבוש שאינה של צניעות שאין דרך בנות ישראל לילך בו והוצרך לשלם ת' זוזי ואמר לה מה שמך אמרה ליה מתון · אמר לה מתון מתון ת' זוזי שויא : ב"ב פ"ב דף כ"ב א') רב דימי מנהרדעא אייתי גרוגרות בספינה אמר ריש גלותא לרבא חזי אי צורבא מרבנן הוי נקיט ליה שוקא אמר רבא לרב אדא ב"א פוק תהי אקנקנו נפק בעא מיניה פיל שבלע כפיפה מצרית והקיאה בית הריעה מהו (אי הוי כמעוכל והוי ככלי גללים ואין מקבל טומאה) לא הוי בידיה א"ל מר ניהו רבא (לפי ששמע על רבא שהוא גדול העיר וסבר שהוא זה) א"ל בין דידי לרבא איכא טובא מיהו ע"כ אנא רבך ורבא רבה דרבך לא נקטו ליה שוקא פסיד גרוגרות דידיה אתא לקמיה דרב יוסף וא"ל חזי מר דעביד לי א"ל מאן דלא שהייה לאונתיה דמלכא דאדום לא נשהייה לאוניתך כו' נח נפשיה דרב אדא ב"א · רב יוסף אמר אנא ענישתיה דאנא לטייה' · רב דימי אמר אנא דאפסיד גרוגרות דידי · אביי אמר אנא דאמר לרבנן אדגרמיתו גרמי ביה אביי אכלו בשרא בי' רבא (ע"ש) רבא אמר אנא דאמר לטבחי אנא שקילנא בישרא מקמיה שמעיה (שלוחו) דרבא (לקנות בשר) דאנא עדיפנא מיניה · רב נחמן בר יצחק אמר אנא דר"כ בי' ריש כלה הוה (דורש ברבים בשבתות) כל יומא מקמיה דניעול לכלה מרהיט בהדיה דר"א ב"א לשמעתיה והדר עייל לכלה ההוא יומא נקטי' רב פפא ורב הונא ברב יהושע לר"א ב"א משום דלא הוו בסיומא (שלא היו בעצם כשנעשה ר"כ בי' ריש כלה וי"מ דלא הוו בסיומא דפרק דרבא דדרש בשבת הרגל) אמרו ליה אימא לן הכי שמעתתא כו' היכי אמריכהו רבא א"ל הכי אמר רבא אדהכי נגה ליה ולא אתי ר"א ב"א אמרו רבנן לר"כ ב"י קום דנגה לן שמה יתיב מר א"ל יתיבנא וקא מנטרנא לערסיה דר"א ב"א אדהכי נפק קלא דנח נפשי דר"א ב"א ומסתברי' דר"כ ב"י ענשיה עכ"ל · כתב יוחסין ובשאלת ריב"ש סי' י"א כתב מ"ש כ"א אנא ענישתיה לר"א ב"א היה מצטער כ"א על שנענש בסיבתו גם ענוש לצדוק לא טוב (ותמי' שלא ראה שכ"כ התו') (ובתו' שם ד"ח ל"ג ושלח רבא את רב אדא בר אהבה אלא את רב

אדא

רב נחמן יתב · ועולא ואבימי ב"פ ור' חייא בר אמי (כתובות כ"ג
א' ע"ז ס"ג ב' · ע"ל ר' אבא בר פפי · אבימי בר נאזי חמיה
דרבינא בזמן רב כהן ור' אבהו סוף ב"ק (דקע"ו א' ובר"יף אביי
בר נאוי (וצ"ע · (ר' אבימי בר טובי בש"ר אבהו ירושלמי מגלהין
ור' אבהו א"ל · נזיר ר"פ בתרא · (אבימי דמן קבריה מבקר
בישא וא"ל ר' חייא בר אבא ב"ר פי"ג ע"ז ד' פי' מ"כ שם מקום
בשם תוספות חולין פ"ק עיי' ר' אושעי' זעירא דמן קבריי' · ר'
אבין בר הונא אר' חמא בן גוריא (ס"פ במה אשה ס"ו ב' אמר
אבין בר הונא אר"ח ב"ג שטה פעמים · ובדקל"ט ב' בפ' חולין
ר' אבין ברב הונא אר"ח ב"ג · בוודאי תיבת ר' ורב ט"ס · ובזבחים
ס"ב ב' אביי בר הונא אר"ח ב"ג ג"כ ט"ס וצ"ל אבין וניכרים דברי
אמת · ר' אבין דמן נשיקיא אקלעו לביתו רב יהודה ורב ירמיה
בר אבא ורב חנן בר אבא (כ"כ דקכ"א סע"א בר רבא ורע"ב אבא
וא' ט"ס וקרי לר' אבין שטיא · ר' אבין בר מרטא (למ"ז · ואולי
צ"ל ר' אלעזר ב"פ · אבין בר חסדא אר' יוחנן ס"פ חביות ·
(איתא גיטא קמיה ר' יוחנן גיטין ס' ב' · ובמ' חזית דל"ד ג'
ודל"ו ב' ר' אבין בר חסרי · ר' אבין נגרא רב הונא חליף אפתחיה
וראה שזהיר בשרגא אמר ב' גברי רבא נפקא מהכא והם רב אידי
ור' חייא (שבת ד"ג ב' כתבו התו' שהאיש ואשתו היו נזהרין לכן
נפקו ב' · או שהיו זהירין בשרגי ר"ל נר שבת ונר חנוכה וכ"כ
דאמר התם רב חסדא היה רגיל הלוך אפתחי' דבי נשא דרב שיזבי
חזא דהוי רגיל שרגא טובא אמר גברא רבה נפק מהכא נפיק רב
שיזבי כו' ולא רגילי בשרגי · ובמ' שמואל ר"פ ד"ז ר' בון בר נגרי
וע"ל איבו בר נגרי · ר' אבין בר שמואל ירושלמי (ובפה"ה דמ"ג
א' רבין בר שמואל משמיה דשמואל ובסנהדרין כ"א ב' אבוה דר'
שמואל בר אבין · אבין נפוראה לפני ר' יצחק בן אלעזר (פ' במה
מדליקין כ"ט ב') בזמן ר"ל (ל"מ) יוחסין כתב הוריות פ"ג (ל"מ
בבבלי וירושלמי · אבין רמאה (מבכרה) שהיה מרמה במלות
שהניח הקהל להתנדב ואח"כ נתן נגד כולם והושיבו באמצע חכמים
דכתיב מתן אדם ירחיב לו · ילמדנו (ומ"ר ראה ועיי' ירושלמי הוריו' ·
ר' אבין ברב אדא אר' יצחק (פסחים ה' ב' אר' יצחק ברכות ו' א'
ב' · עירובין ח' א' · י"א א' כ"ט ב' · ב"מ קי"ו ב' · נדה ס"ו
ב' · וע"ל אבא בר אדא אר' יצחק ר"פ ר"א דמילה דק"ל סע"א
בוודאי ט"ס וצ"ל אבין ב"א וברי"ף ר' אבין אר' אדא אר' יצחק ג"כ
ט"ס) אמר רב מנחם איש כפר שערים (נדה ד"ז א') ר"ל ר'
מנחם היה בימי ובמנהג העתיקו פה · וכתב יוחסין את ר' רבין
בר"א ואחיו רבא (צ"ל רבה) תלמידי דרב יהודה (שאמרו משמיה)
בילה פ' המביא (כתובות ז' ב' רבין ברב אדא ורבה ברב אחא
תרוייהו משמיה דרב יהודה ובפ' הוציאו לו כ"ג ב' תרוייהו משמי'
דרב אמרי ובפ' י' יוחסין ע' ב' אמר רב · אמר רבין ברב אדא
לרבא אמרי תלמידך אמר רב עמרם (ע"ש) ובפ' כל שעה ל"ד
רע"א רבין ברב אחא אר' יצחק · בלי ספק ט"ס וצ"ל ברב אדא ·
ר' אבין (נ"א אבהו בן) זוטרתי · אר' יהודה בן זבינא (ע"ש ·
עיי' ברכות י"ב ב' · ר' אבין בר רב נחמן א"ל רב יהודה אבין
אחי (לא תזבן ארעא דסמוך למתא ב"מ ק"ז א' ב"ב כ"ד ב' תני
רבין בר"נ · והיוחסין הביאו גם באות ר' רבין · ויש שם ט"ס ·
מתיב רבין ב"כ אמר רבא כו' פ' יש מותרת דפ"ד ב' · ר' אבין
הלוי סוף ברכות (כמה דרשות וביוחסין יש כאן איזה טעות ·
רב אבין אחיו (ואולי צ"ל בן אחיו) של ר' אבין הלוי אמר ד'
גאים הם בעולם מדרש (אבל אני ראיתי בש"ר ס"פ ד"ב דק"מ
ע"ד ר' אבין אמר ד' גאים הם · ובמ' חזית ד"ב ב' ר' בון בש"ר
אבהו ד' גאים · הרי ביוחסין ט"ס · ר' אבין בר חייא (זבחים
ע' א') בעא מר' אבין בר כהנא (תמורה פ"ג ד"ך סע"ב) ר'
אילא · בעא לר' זירא ירושלמי בעא לזעירא ירושלמי כתובות דכ"ח
ג' (קומי ר"ל בש"ר ברב יצחק תרומות פ"ו · ור' ירמיה בש"ר
אבא בר ממל · ר' נסא בשמו · בש"ר שמואל בר אבא תמיד
נשחט ופ"ב דשקלים · ר' שמיי · ויש חייא בר אבין · רבין בר
כהנא (קומי רבי ירושלמי פסחים רפ"ג וצ"ע בעא לר' אילא (בכורים
פ"א) אבין בר חייא בעא מיניה · בעא לר' אמי ר"פ שור
שנגח · ר' זירא בעא מיניה זבחים ק"ה ב' · ר' מנא שאל אותו ·
ר' מני בר יונה שאלו · ור' יהושע בר זידל ור' חנניה סלקין לגבי
ר' ינאי · ר' רדיפא ר' אחא בש"ר ר"פ מציאות האשה · בירושלמי
שקלים פ"ב רב ביבי ב"כ · ובירושלמי ר' בון ב"כ · ר' בון ב"כ
בעא לר' אמי אבוי דר' אבדימי דציפורא · ר' אבין בר אבין בעא
מרב הונא וא"ל רב אשי מהונא קאי כוותך · ע"ש וט"ס כאן וצ"ל
ר' חייא בר אבין · (ר' אבין בר ביסנא בש"ר יונתן דבית גוברין
ירושלמי יבמות פ"א בש"ר אבא בר ממל פ' הבע"י · (ר' אבין
בריה דר' תנחום בר' טריפין ירושלמי בכורים רפ"ב · (ר' אבין
איש נחום ור' ברכיה בשמו (מ"י פ' בא כ"ק סע"ג והוא פסקתא ·
(ר' אבין בר איסי פ' הדר ע"ל אבוה · (ר' אבין אביו בש"ר
אבא בר כהנא תנחומא פ' תזריע · (אבין בר בנימן ור' אחא
בש"ר אבא מר' פ' צו דקע"ו א' · וענין ההוא ברבה חזית ל"ז
רע"ד רב אחא בר אבון בר בנימן ט"ס בש"ר אחא בריה דרב פפי ·
ר' אבין ור' זירא ור' אסי היו לפני ר' יוחנן וזה קבל בדקדוק מר'
יוחנן כמו ר' חייא בר אבא (עיי' רב יצחק בר יוסף) והוא חכם
גדול · ובפ' מי שמת (דקמ"ו רבין סבא קמיה דרב פפא) נראה
שהי' בימי ר' אבהו ב' חכמים שמם ר' אבין א' זקן וא' נער ·
(ע"ל רבין סבא) · (בפ' מי שמת דקמ"ב ב' ר' אבין ור' מיישא
ור' ירמיה אמרו כו' ר' אבהו ור' חנינא בר פפי ור' יצחק נפחא
אמרי כו' אר' אבהו לר' ירמיה הלכתא כוותן או כוותייכו א"ל כוותן
דקשישנא · א"ל ר' ירמיה לר' אבין כי אזלת להתם לקמיה דר'
אבהו · אר' נחמן בר יצחק לא ר' אבין בר חייא ולא ר' אבין בר
כהנא אלא רבין סתמא למנ"מ למירמא מדידיה אדידיה (קדושין
מ"ד א' · (ר' אבין היה אצל מלך ונפטר ממנו שלא כדרך הנפטרין
ובקש להורגו וראה ב' זקוקין דנורא נפקי מקדליה ושבקיה וכתב
בעל הפי' שראו ב' רצועות של תפילין ירושלמי פ' א"ע ד"ט א' ·
(כשנתעברה אמו מת אביו וכשנולד מתה אמו · ירושלמי קדושין
ס"א ב' · כשמת נולד ר' אושעיא איש טריא · (במ' קהלת בפ'
מתוקה שנת העובד כד דמך ר' בון מה עשה המלך נטלו בידו והיה
מטייל עמו כתב בס' ג"כ הוא ירבעם שא"ל הקב"ה אני ואתה נטייל
בג"ע · (ר' אבין מת במועדא ולא גמל חסד ר' מנא והוי נפוראי
אמרין עד מות שכחה · בתר מועד עביד ליה יקרא ירושלמי פ'
מגלחין · תני אבוה דר' אבין (יומא כ"ט סע"א ב"ק קי"ז א' ·
נדה ל"ז א' · סנהדרין ע"ז א' · גיטין כ"ג א' ופ"ה א' תני אבוה
דר' אבין) קמי ר' זירא (בפ' המגרש פ"ב א') · הלכה כרבין
ולא כרב דימי דרבנן בר סמכא כדאי' בפ' הבע"י תו' ע"ז ע"ג א' ·

כל אלו היה שם אביהם אבין :

אביי בר אבין · ר' אדא בר אבין · ר' אהדבוי' בר אבין וצ"ע · רב
אידי · רב איקא · רב אמי · רב אשי · רב ביבי · רב דימי ·
רב הונא · ר' חייא · ר' חיננא · ר' יהושע · ר' יוחנן וצ"ע ·
ר' יוסי · ר' יוסף : ר' יעקב · רב יצחק · רב כהן · רב
מריון · רב נתן ב"א · שמואל :

יען כי כתב הערוך כי רבין הוא ר' אבין לישנא קלילה ע"כ סדרתי
כל רבין באות אלף אצל אבין · והיוחסין חלקם והרוב נפולין :

ואסדר רבו ותלמידו וחבירו ואנשי דורו של ר' אבין ורבין יען כי
א' הוא · ר' אבא : ואבא אבוה דשמואל וצ"ע שם · בשם אבא
כהן ברדלא : משמי' דר' אבהו גיטין ע' ב' אזל עם אביי ואמר
לאביי מר ברכות מ"ז א' וא"ל אביי אבין תכלא לימא בהא מלתא
פסחים ע' ע"ב : וא"ל אביי אבין תכלא למה לא אכלית נהל חולין
ק"י א' · בש"ר אחא : אר' אילא ע"ז כ"א · ירושלמי כתובות
פ"ב מכות ל"ו ב' ובעא קמיה ריש דמאי · אר' אילעאי מ"ק ג'
א' · סוטה ה' א' · שבת ה' א' ב' דברי' · אר' אלעזר פסחים
ע"א א' : סוכה כ"א ב' · יבמות מ"ה כ"ב קע"א · ר' אלעזר
בר' יוסי משמו וצ"ע שם בדור אמוראים · בטיטי בזמנו · בש"ר
בנימן בר לוי · בש"ר ברכיה סבא · רב דימי אתא לא"י קודם
רבנן · יתיב עם רב הונא קמיה דר' ירמיה · רב הונא יתיב
קמיה ירושלמי במה אשה · מותיב לרב הונא · רב הונא הכהן
בשמו בעא לזעירא · ר' חזקיה · אר' חייא בר אבא אר' יוחנן
פ' י' יוחסין ע"ה ב' · אר' חייא סנהדרין מ"ג א' אולי צ"ל אר"ח
ב"א · אר' חנן אמר רב אלו קשרים קי"ב ב' · אר' יוחנן מנחות
ע"א סע"ב פ' ג' שאכלו מ"ז א' שבת ה' א' · משמיה דר' יונתן
טרף בקלפי מ"א ב' · אר' יוסי בר חנינא שבת ל"ד ב' רבין שלח
אריב"ה פג"ה ק"א ב' · אר' יוסי אר"ל כריתות כ"ה ב' כמדומה
שצ"ל אר"י בר חנינא או צ"ל אמר רב יוסף ובשמ"ה ל"ת · א"ר
ינאי פ' הדר וצ"ע · אר' יעקב בר אידי סוף ר"ה · ר' יצחק :
ר' יצחק סומקא · כי סליק אמר קמיה דר' ירמיה בבלאי טפשאי
משום דיתבי בארעא חשוכא אמרי שמעתתא דמחשכא פ' כל שעה
ל"ד ב' · זבחים פ' ב' · בכורות פ"ג כ"ה ב' · אר' ירמיה אזל

מקבלין לשמוע בה' פסח ובשם הגאונים יום שמת אדם גדול קובעין
לכבודו כל שנה אותו יום מתקבצין ת"ח על קברו להושיב ישיבה
שם · (עיי' רב אדא בר אהבה) · (ובפ' בהמה המקשה דע"ז א'
עלם הנסבר ויל לא להוך דאסתקל קירטתא אתא קמיה דאביי שהיה
ג' ריגלי אמר רב אדא בר מתנה (לבעל בהמה) זיל קמיה דרבא
דחריפי סכיניה ·: (רב אדא בר אהבה נענש על שאמר עד דגרמיתו
גרמי (ובערוך הגי' דגרסיתו גרמי) ביה אביי אכלו בישרא ביה
רבא כתב הדא"ג גרמי' גי' יע"ל קג"ס דהלכה כאביי רק בדיני יע"ל
קג"ס (ע"ל רבא) ר"ל יוד יואש שלא מדעת (ב"מ דך"ב) ע"ד
זומם (פ' אד"מ ד"ו) לפי העומד מאליו (עירבין ט"ו) קדושין
שלא נמסרו לביאה (פ' האיש מקדש נ"א) גילוי דעת בגיטין (פ'
השולח ל"ד) מוסר (סנהדרין ד"ו ובתו' נידה דל"ז ימי לידה הוא
למ"ד של יע"ל עיי' סמ"ג ה' נידה סי' קי"א ועיי' תו' קדושין נ"ב
א' וביש"ש ב"ק ב"ז סק"ג ובשבת קכ"ה א' · ומלתא דפסיטא לאביי
ומבעא לרבא קיי"ל כאביי · מלחמות ה' ב"ק י' א' · (עיי' קדושין
דכ"ט ביה רבנן דאביי הוי מזיק ב"ז ראשים וכי הוי עיילין אפילו
ביממא ניזוקו · שמע אביי דקאתי רב אחא בר יעקב (ע"ש)
אמר אביי דלא ליתיב ליה אושפיזא וילן ביה רבנן אכשר דאתרחיש
ליה ניסא · ולן שם וכל כריעה כשהיה מתפלל על המזיק נתר חד
רישא · כתב בס' ג"כ אות אלף אביי היה איש הזקן אשר אסף
הפילגש בגבעה בביתו ור' אחא ב"י היה בעל הפילגש והתכין היה
הפילגש והואיל דבביתו אתרמי מלתא לכן עתה בי' רבנן דאביי הוי
ההוא מזיק להנכס מהני רבנן שהיו גלגול אנשי גבעה שעשו הנבלה
כל הלילה ואביי הבין זה ולא היה יכול לתקן הואיל וקלקל הראשון
היה בביתו ואלו לא אסף הביתה לא אתרע ליה מלתא לכ"א אביי
דלא ליתיב ליה אושפיזא אכשר דיש לו קורבה ושייכות בפילגשו וילן
שם וכן היה · ונפרעין מן המסובב כמו מן הסיבה כי עתה כולם
נענשו ונתקנו כי פחד גדול לרב אחא והיותו תכין של ז' ראשים
להורות על כמה אלפים רבוא שנפלו מישראל אז עכ"ל · ועניין ז'
ראשים ע"ל רב אחא בר יעקב ·. (אביי מסוד קין ולזה לא היה
הלכה כמותו כו' והחזיק בדרכו של בן עזאי (ע"ל שמאי) להמשיך
נפשות גרים ע"י התורה כי נר"נ דאביי היו מסוד קין וכולם מבחינת
נפש אגד מלכות לכן היה יתום שלא ראה אביו ואמו ותיקן נפשות
הגרים שאין להם אב ואם וכשהיה שמח אמר הריני כבן עזאי כנ"ל
שע"י שמחה משך נפש גרים (הס"ל מעין ה' נהר נ"ח · ובא
מעלי שהיה גלגל יעל שהיו משורש קין (ס הכוונות לקוטים שופטים
והיה גלגול יותם בן עוזיה שהי' נק' ירוחם (ע"ל ח"א שנת ג"א
קס"ז) (ע"ל אשר בך ירוחם יתום ר"ת אביי רמז שהיה גלגול
ירוחם) · ועיי' לקוטי רי"ל אוהל בל יצען ר"ת אביי ובהיפך
ייבא שהוא גלגל ר' ייבא סבא שנהפך שמו מייבא לאביי בל יצען
בל יסע ר"ת ביבי רמז על רב ביבי בנו · (כתב גא"י בניאום הוא
מערה מן דימיאום במערה קבורים אביי ורבא עיי' רבי יוסי בן
קסמא · אבא אומנא בזמנו · קמיה ר' אבא מעילה ג' ב' וא"ל
ר' אבא · פג"ה נ"ז ב' · אבא בר אבין · אבא בר מרתא בעא
מיניה · אמר עליו אבא בר הכן תרדא · ר' אבין קראו מר ואביי
קראו אבין תכלא · אמר לרב אדא כרשאה · ר' אדא בר מרתא
קמיה ובעא מיני' · אמר לרב אויא · רב אחא בר עולא בשמו ·
ורב אחא בר הונא · רב אחא בר מניומי א"ל · ורב אחא · רב
אחא סלא הגדול בשמו כ"כ יוחסין למ"ז · רב אחא סלא בר בריה
דר' אחא הגדול אמר אביי כ"כ יוחסין ע"ש וטעות הוא · רב אחא
בר יעקב ע"ל · רב אחא בר פנחס · אבוה דרב אחא בר איקא
אמר לאביי · א"ל רב אחא בר תהליפא · רב אידי בר אבין נגדא
שלה לקמיה · רב איקא בר אבין ע"ש · רב איקא אבוה דרבי
אחא · ר' אלכסנדר · אמר לר' אלעאי · פי' דברי ר' אמי בר
טוביה · רב ביבי בנו · אמר לרב דימי · אל רב דימי בר יוסף
שרא לרב דימי בר לוא · הקשה על בר הדיא · בר הדיא פתר
חלומו · הבו · ורב הונא בר קיננא · רב הונא בר אידי תלמידו ·
רב הונא בר משה בר עזר · הלל בר' יהודה נשיאה בזמנו כ"כ יוחסין
ל"מ · רב זביד משמו · ר' זבידא · ור' זירא · ר' זריקא ·
אמר לרב זעירא · בר הבו · אמר לר' חגא · חזקיה משמיה · ר'
חייא בר אבא תלמידו · ר' חייא בר מניומי · שמע מ"ש ר' חייא
בר אמי · אר' חמא בר עוקבא · ר' חנינא בר מניומי א"ל ·
בעא מרב חסדא · אמר אביי כ"א רב ששת לאמורא דרב חסדא · שש
את רב הננאל אביי הקדמון · רב חנינא בר אבין · רב טוביה ברב
טביומי בשמו · א"ל מר יהודה · רב יהודה בשמו וצ"ע אולי אביי
קדמון · ר' יונה בשמו · רב יוסף רבו · ר' יעקב בר אבא תלמידו ·

ר' יעקב בר אחא בר יעקב ואביו · ר' יעקב בר · למדו לפניו ·
תחליפא תלמידו · ר' יצחק בר אבא · ר' יצחק ברב יהודה ע"ל · ר'
יצחק בר יוסף א"ל מר · ור' ישמעאל בר יוסף · מר א"ל כמה
דברים · א"ל מר קשישא ברב חסדא · רבה שלחו למרי בר מר ·
רב מרדכי שאלו : רב מרי ברב שמואל בר שילת משמיה ·: רב
מרי בריה דבת שמואל אמר אביי · רב משרשיה בן רבא תלמידו ·
א"ל רב מתנה · רב נחומי בר זכריה בעא מיניה · משמיה דרב
נחמן עירבין ג' ב' וב"ש הוריות דר"נ רבו של אביי · רב נחמן בר
מניומי : רב נתן בר הושעיא · ר' ספרא אותביה · ועולא · עולא
בר רב בעא מיניה · רב עולא בר אשי בעא מיניה · ר' עילא ·
אמר לרב עמרם · רב פפא תלמידו · אמר רב ב"ב קס"ז ב' מפרש
דברי רב שבת נ"ז סע"ב וצ"ע אולי אביי הקדמון · א"ל רבא בר
חנן חבירו · רבא חבירו · רבא בב"ח · רבא בר שרשום ואביו
קמיה · רבא בר ליואי מתקיף ליה · אמר לרבא בר עזא · א"ל
רבב"ח · רבה רבו · רבה בר חנן בר אבא חבירו · אמר לרבה
בר חנינא · רבין נראה שהוא תלמידו : רבנאי משמיה · אמר
לרהבא · רב רחומי א"ל · בן רחומי בעא מיניה · אמר ר"ל ·
אמר לרב שמואל ברב יהודה · רב שמואל בר ביסנא בעא מיניה ·
א"ל רב שרביא · אבימי בר אבהו (ע"ש) (ע"ז ל"ד ב' שבועות
מ"ב א' חלק נ"ט א') אר' אבהו כגון אבימי ברי קיים מצות כבד
אעפ"י שהיו לו ה' בני סמיכי כי הוה ר' אבהו קרי אבבא רהיט ואזל
ופתח ואיכו. מכיה לא' מבניו לילך (קדושין ל"א ב') שלא ע"י חמא
בר רבה בר אבוה (כתובות פ"ה א' : אביי בריה דר' אבהו קדושין
י"ט א' אולי ט"ס וצ"ל אבימי · אבימי תני מכות בו רב חסדא לא
שלמד ממנו אלא שנאה לפניו לזכרם בטוב ורב חסדא למד מן אבימי
ואם היה רב חסדא תלמידו למה לא שלה עבורו סבר הכי מסתייע
גופי בשאלתות אבימי בנו של רב חסדא כדאי' בעירכין פ' שום היתומים
ופ"ק דמכות אר' חסדא קולפי טבא בלעי מיני דאבימי עלה דהך
שמעתתא · עכ"ל היוחסין · הנה אעתיק לפניך לשון הגמרא
ותראה איך טעה · לא ידעתי איזה רוח עבר לפניו דאי' בר"פ שום
היתומים ד"ב א' אמר רב חסדא אמר אבימי הלכה שום ששים יום
יתיב ר' חייא בר אבין ואמר הא שמעתתא א"ל רב נחמן בר יצחק
והאמר ר"מ שלשים יום א"ל הכי אמר ר' חסדא מאבימי קולפי טבא
בלעי עלה דהא שמעתתא (פי' הכאות גדולות שהיה מלמדני שום
היתומים לר"מ ס' יום והייתי מקשה לו האומר ר"מ שלשים יום
והוא אמר לי רש"י) בא להכריז רצופים ל' יום ב' וה' ס' עכ"ל
ובפ"ק דמכות ד"ז א' רבי אבימי תני מכות בי רב חסדא והקשה
ואבימי בי רב חסדא תני · והא"ר חסדא קולפי טבא בלעי מאבימי
כו' · (אלמא רב חסדא תלמיד דאבימי הוה רש"י) (ומשני) אבימי
מסכתא (דמכות) אתעקרה (נשתכחה) ואתא לקמיה דרב חסדא
לאדכורי גמרוה ולשלא (לרב חסדא) דליתיה לגביה סבר הכי מסתייע
מלתא טפי (משום יגעת ומצאת רש"י) הרי עיניך הרואות כי רב
חסדא תלמיד אבימי ואיך כתב אבימי בנו של רב חסדא : ואם
כוונתו שכתב בשאלתות אבימי בנו של רב חסדא שאם ראה כך אף
דלא מצינו לרב חסדא שהיה לו בן אבימי (ע"ל רב חסדא ותראה
שמות בניו) עכ"ז אולי לרב חסדא אחר היה בן ששמו אבימי ק'
במ"ש כדאי' בפ' שום היתומים ופ"ק דמכות אר"ח קולפי טבא הבין
כי אר"ח שאבימי קולפא טבא בלע משמע שאבימי הוא בנו ור"ת
הכהו אלילא מדעת זה וק"ל) פגע ברב נחמן (שם מכות) ·
(אר' חסדא אמר אבימי סוכה ט"ו ב' סוטה ט' א' זבחים נ"ו א'
מכות ע"ז ב' עירבין ה' ב' · ב"ק י"ג ב' · סנהדרין ט"ו א' פ"א
ב' · אמר רב יהודה אמר אבימי עירבין כ"ד א' · ופ"ד דשבת
דף אמר אביי ט"ס וצ"ל אבימי · מר יהודה משמיה דאבימי חולין
מ"ח א' : עולא בר מנשיא משמיה דאבימי · אבימי אבא בנו ·
אדא ב"א · ותהליפא ב"א · אבימי מהגרוניא (אמר רב מרדכי
לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרב הונא פ' הבע"י
דס"ד ב' · אמר רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא
משמיה דרבא · מכות י"ג ב' ב"מ פ' השואל צ"ז ב' · ב"ב קע"ד
ב' · כתובות ק"ט סע"ב · ב"מ ע"ז ב' · אבימי חבי חוזאי (נידה
ה' ב' ע"ל אברם · אבימי אחוה דבר איפא (ע"ש) והוא בירושלמי
אבימי ואחוי חיפה · ר' אבימי בר המא (ע"ל אבדימי ב"ח ·
אבימי ניותאי נ"א סנותאה (אמר באלי אמר אבימי סנוותאה שבת
די"ז ב' (פרש"י שם מקום והערוך פי' מן נוית נרמה · אמר
באלי אמר אבימי נותאה משמיה דרב ע"ז ל"ו א' ב' · אבימי בר
פפי אמר לר' זירא (כתובות ס"ג ב') ור' זעירא שאלו ולר' נחמן
בר יעקב ירושלמי ס"פ נערה שנתפתת נ"ט ב' ודכ"ט ב' אימי ט"ס)

שספק עירוב כשר · ובפ"ק דר"ה (דט"ו א' ופ' לולב הגזול ד"מ
א') אר' יוסי העיד אבטולמוס משום ה' זקנים אתרוג אחר לקיטת
למעשר · ובסוף סוטה (דמ"ט) ובסוף פ' מרובה (דפ"ג א') :
רבו של ר' יוסי כ"א אבטולים או אבטולס כ"א בן אבטולמוס (ומכלתא
פ' משפטים כ"ט ב' בן אבטולמוס) ובמעילה קודם שבא רשב"י ור"א
בר' יוסי לרומי בטל שמד והיה קרוב למלכות ולא הכירו שהוא יהודי
וכשהכירו חזר השמד ובטל רשב"י ובברייתא בנו ר' יונתן · אבטולס
בן ראובן התירו לו לספר קומי מפני שקרוב למלכות ס"פ מרובה
וסוף סוטה דמ"ט ואני ראיתי במעילה ר' ראובן האיצטרבולי התירו
לו לספר כו' אולי הוא אביו (ע"ש · ר' נתן בן אבטולס : רבי
שמעון בן אבטולמוס · ר' אבטולס בר' יוסי בן חלפתא (ע"ש ·
ר' אבטולס · ר' עזרא בריה או בר בריה (ע"ש · (אבטליון שמעיה
בן אבטליון מקלכבו (ע"ש · (אביון ר' יהושע בנו · אבוטל ספרא
משמיה דרב (ל"מ שאמר בשם רב) (משמיה דרב פפא ג' דברים
מ"ק די"ח א' : אביי קשישא (יבמות כ"ד א' · שבועות מ"ב ב' ·
סנהדרין ז' א') ורמי דרב אדרב פ' במה בהמה (דנ"ו א') אביי
אמר אביי קשישא הוא דתני אביי קשישא · (כתובות דנ"ד א' :
אביי בר אבין ור' חנינא בר אבין (עירובין פ"ז ב' · ברכות פ"ד
כ"ט ב' פר"ע דפ"ו רע"ב) ומרימר אמר לשמעתייהו קמי דרבינא ·
ובכורות דמ"ב ע"ב ור' חנניא) יתבי ואביי יתיב גבייהו (פ' הדר
דס"ב א' ופ"ט א' וא"ל אביי לא שמיעו לכו הא דאמר ר' יצחק בר
אבדימי · וכ"ה יבמות קי"ט ב' וענין ההוא שם דנ"ו א' · אביי
בר אבא ור' חנינא בר אביי ע"ם הוא ובשם"ח ל"ת) : תנו תרומות
היה רבה פגע בהם רבא בר מתנה (פ' כ"ש ל"ד א') · (ורב חנניה
ב"א מחלפי סעודתייהו (מגילה ז' ב') פרש"י זה אוכל עם זה
בפורים שנה זו · ובשני' סועד חבירו עמו (וע"ת זקן אהרן סי'
רי"ד הניח בצ"ע על פרש"י : (אביי בריה דר' אבהו · ואולי צ"ל
ע"ש : (אביי בר ר' בנימן ירושלמי ס"פ אין עומדין וגיטין פ'
הנזקין דמ"ז ב' : (ר' אביי ירושלמי מגילה ס"פ היה קורא ·
(אביי רב אחא בן אביי · רב ביבי בן אביי · ר' יעקב בן אביי ·
רב נתן בר אביי וצ"ע · רב שימי בן אביי וצ"ע : (אביי בר הונא
ע"ם הוא ע"ל אבין ב"ה : אביי הכהן ובפ' הזרוע (דקל"ג א')
שלא לקח מתנות כ"א בעי"כ שידעו שהוא כהן (ובתו' שם שלא היה
עשיר · ובפ' הדר דס"ה א' רבה ברב חנן אתא לאביי וא"ל את ורבה
לא הוי לכם עירוב נראה שלא היה עשיר לערב משלו) ולא היה
מברך ברכת כהנים שהתלמידים היו קורין עמו בשעת נשיאת כפים
רש"י · וערוך ע' עדן (ז"ל לא היו מניחין אותו לעמוד לפי שהיה
לומדם) · והרא"ש כתב שהיה חולה מעיים ולא היה יכול לפרוש
כפיו : ואתא ליה שלמא ממתיבתא דרקיע בכל ערב שבת (ע"ל
אבא אומנא) : והיה עוסק בתורה ובג"ח וחי ס' שנים (ר"ה דף"ח
א' ובפ' מצות חליצה דק"ה א' והיה מבית עלי : ואביו היה נקרא
כיילל (זבחים קי"ח ב' עיי' רב יוסף כשאביי היה מקשה ליה א"ל
חד ברא היה לכיילל ולא מיתקן) וקודם שנולד מת אביו ואחר שנולד
מתה אמו ואמר אביי ר"ת 'אשר 'בך 'ירוחם 'יתום (הושע י"ר ד'
ובמג"ע א' צ"ב 'אך 'בי 'ישוב 'יהפך · (איכה ג') לקיים קרא יתום
אתה היית עוזר) ומ"ש אביי אמרה לי אם (בפ' במה אשה ס"ו ב'
ובפ' ר"א דמילה קל"ד א' ובפ' בכל מערבין כ"ט ב' ובפ' הדר ס"ה
א' · יומא ע"ח ב' מ"ק י"ב א' י"ח ב') היינו מרבניתיה : ואביי
שמו נחמני בשם זקינו אביו של רבה (בשבת פ' ב"מ דל"ג סע"א
ידעכא בנחמני · ובפ' כלל גדול דע"ד א' אמר רבא שפיר קאמר
נחמני · וכן במעילה ד"ך ע"ב אמר רבא שפיה קאמר נחמני ·
ובע"ז פ' ר' ישמעאל אמר רבא אקבן נחמני שמעתתא · ובפ'
השולח אמר סתם גמרא והלכתא כנחמני · וב' השולח גט דמ"ה
א' שנאבד לו חמור בין הכותיי' ונתן סימן שבטנו לבן ושלחו לו אלמלא
דנחמני את ר"ל שאינו משקר כו' · וכ"כ הערוך ע' · אביי דנחמני
שמו שהיה בן אחיו דרבה בר נחמני ותלמידיה · וכיון דהוי שמיה
נחמני בשם אבוהי דרבה לא הוי קרי ליה כל שעת' נחמני בשם אביו אלא
הוי קרי ליה אביי בלשון ארמית כאדם שקורא אבי וסליק ליה אביי
עכ"ל · וכ"כ רש"י פ' המקבל קראו אביי שלא לזכרו בשם אביו :
וי"מ להיפך שמו אביי ורבה מתוך שגדלו ולמדו תורה קראו נחמני ע"ש
אביו שהיה לו כבן · וכפרש"י בגיטין (דל"ד ב' (ומ"ש רש"י סוף
הוריות א"ד דבלשון גנאי קראו נחמני כלומר עדיין תלמיד רב נחמן
אתה · כתב באך שבע שבוש הוא ותלמיד טועה כתבו (ודאי שבוש הוא
דהא הבאתי לעיל שסתם גמרא אמר הלכתא כנחמני · ועוד בפ' ע"פ
דקי"ב ב' גזר על אגרת בת מחלת שלא תבא לישוב ואמרה ליה אלמלא
שהכריזו ברקיע הזהרו בנחמני סכנתיך · ובפ' אעפ"י באתא הומה

אחר מות אביי לפני רבא ואמרה פסוק לי חמרא אמר ידעכא בנחמני
דלא הוי שתי חמרא · ואי נחמני לשון גנאי לא היה קוראו סתם
גמרא וברקיע ואחר מותו נחמני וק"ל) · (כשהיה שמח אמר הריני
כבן עזאי בשוקי טבריא · קדושין ד"ך א' סוטה מ"ה סע"א ובעירכין
פ' אחרון ד"ל רע"ב פרש"י הכני משבח במקומי שאני דרשן ובקי
כבן עזאי ובפ' בכל מערבין דכ"ט א' גבי דאמר רבא הריני כבן עזאי
פרש"י מזומן להשיב בחריפות כו' משום דבסוף הוריות משמע בהדיא
דאביי היה סיני טפי מרבא לכן לא פרש"י שרבא היה מתפאר עצמו
בבקיאות דהא אביי היה יותר בקי · אלא בחריפות (ע"ל דרבא
הריף טפי) כ"כ ב"ש סוף הוריות · וב"ת חוט השני דף"ג ב' כתב
ואשתמיט מיני' ב' גמרות ערוכות א' דגמרא זו גופא דעירכין איתא
נמי פ"ק דקדושין ך' ב' ובפ"ע דסוטה אי' ג"כ אמר אביי הריני
כב"ע ובדמ"ס א' וב"ב מקומות אלו פרש"י כמ"ש גבי רבא בפ' בכל
מערבין א"כ א"א לפרש כמו שפי' ב"ש ע"ש · כתב ב"ת רלב"ח
מ"ש כל חכמי ישראל לפני כקליפות השום · לפני ע"ם וצ"ל דומין
עלי · וכ"ה הגי' בבכורות גבי בן עזאי · אביי ורבא כשהיו קטנים
היו לפני רבה וקרי עלייהו בולין בולין פ' ג' שאכלו מ"ח א' ע"ש ·
(אביי היה מטייל קמיה דרבא (צ"ל דרבה וכ"ה בע"י) ב"ק ביעי
ואמרי לה ב"ד שהיה זורק א' ומקבל א' · סוכה נ"ג א' · ובזבחי'
ל"ד ב' בעא מרבא צ"ל מרבה שם"ח · רב יוסף חבירו אעפ"י
שבפ"ק דקדושין (דל"ג · אביי כי חזי לאודני דחמרא דרב יוסף
דאתי הוי קאים) נראה דרב יוסף היה ג"כ רבו דאביי (ועיי' במכתות
ל"ה ב אביי הוי יתיב קמיה דרב יוסף ועיי' בכללים שכתבתי היכי
דאמר יתיב קמיה הוא תלמידו) אבל נראה דאביי הי' תלמיד חבר
לרב יוסף בס"פ יוצא דופן א"ל אביי לרב יוסף מי פליגתא (עירכין
ספ"ד) ולא פליג מר (ובפ' כירה מ"ה ב' אמר אביי לרב יוסף
ואת לא תסברא) ובפ' האשה : א"ל אביי את אמרת ניהלן (עיי'
רב יוסף) כמו שדקדקו מזה שר' ירמיה תלמיד חבר לרב ע"ש ·
ועוד בפס"ק עירובין כתב ר"ת הלכה כאביי נגד רב יוסף חוץ מבמחלה
שהוא הלכה א' שהלכה כרב יוסף דפליג עליו אביי פ"ק דעירובין ·
רמי לרב יוסף שבת מ"ו ב' · וקרא לרבא חבירו מר ובעא מרבא
ע"ש · (אביי הוי נייס ביום שיעור הילוך ו' פרסא וקרי עליה
רב יוסף עד מתי עצל תשכב פ' הישן דף"ו ב' : (והיה לו ישיבות
בחיי רב יוסף ע"ל רבא) · ורב יוסף היה ר"י ואחר מותו מלך
אביי ואחריו רבא ס"פ הנזקין : וסוף ברכות · וסוף הוריות ·
עיי' ת"א ד"א פ"ה אימת כעשה ר"י ואימת מת · י"א שמלך י"ג
שנים וי"א י"ד שנים · אביי יהב ידא לסבא (קדושין ל"ג סע"א ·
עיי' רש"י ב' פירושי' · כתב יוחסין ורב אחא גאון ז"ל בשאלתות
דר' אחא משבחא בפ' קדושים מאן דלא קאים מקמי רבנן מוקמיכין
ליה בע"כ למיעבד יקרא דאורייתא אביי כי הוי הליף ואיכא סבי
ולא מצי קיימי יהיב להו ידא וקיימי רבא שדר שליחא קמיה ומוקמי
ליבורא רב נחמן משדר גוזאי כי מטי אמר להו אי לאו תורה כמה
נחמן איכא בשוקא וכי קיימתו לאו מקמאי קיימתו אלא מקמיה
תורה עכ"ל ע"ל רב נחמן · פי' שהוב להכמים מפני כבוד תורה
להכריח שיקומו לפניו (ע"ל ר' אבא הכהן בר פפא) כי אביי סומך
ידו לזקנים כדי שיקומו מפני אביי רב פפא מימיניה ורב הונא בר'
יהושע משמאליה עכ"ל (ע"ם והשמטה יש כאן וצ"ל שיקומו מפני
אביי הוא סוף דברי ר' אחא גאון · ואח"כ כתב · אי' בפסחים
דק"י א' אביי ראה קטב מרירי דאתא והעמוד את) רב פפא מימיניה
ואת רב הונא ב"י משמאליה (ר"ל מלך קטב מרירי לפי שקיימא ליה
שעתא) כשמיתו לאביי לר"י היו עמו ר' זירא ורבה בר מתנה ורבא
וכולהו איפריכו והוא לא אופריך והי' לראש וא"ל רבא פתח נחמני
(סוף הוריות · כתב יוחסין כשבא עולא לפומבדיתא שהיה אביי
עם רב חסדא ורב יצחק בריה (ראה כי יש כאן עירבוב דברים
והשמטה דהכי אתי' בפסחים דק"ד ב' כשבא עולא לפומבדיתא אר'
יהודה לבריה ר' יצחק שילך לראות היכי מבדיל עולא ולא הלך ושלח
את אביי) · מה שב"ע עיי' עונא) · רב דימי קראו קרקפנא
ולא ראה את ר' יוחנן (ע"ש · (כד לורביה מרבנן שליס מסכתא
עביד להו י"ט פ' כ"כ דקי"ט סע"ב · (כשרצה לשמש מטתו בלי
דידבא פ' כל היד די"ז · כשמת רב הונא היה אביי עם רבה ורב
חסדא · לזקנותו נשא אשה הומה ברתיה דאיסי בריה דר' יצחק
בריה דרב יהודה והיתה יפ"ת (פ' אעפ"י דמ"ה א') וכבר נתארמלה
מ"ב בעליה חכמים גדולים הראשון רחבה דפומבדיתא והשני ר' יצחק
בריה דרבה בב"ח וסבר אביי שאין הלכה כרבי דבתרי זימנא הוי חזקה
(בפ' הבע"י ס"ד ב') ונשאה ומת במהרה · (ביבמות דקכ"ב
רע"א האי איתתא דאתיא קמיה דאביי ושיהא ג' רגלים פ' שהיו ת"ח

כו' א"ל מהו לגמור א"ל כו' · פ"ד דר"ה ל"ד ב' פ"ק דב"מ ד"ט ה"א דר' אבהו בדותא היא : ואחר שמת ר' יוחנן היה עם ב"ד של ר' אמי ור' אסי חביריו עיי' יבמות ס"ה ב' : ור' חייא בר יוסף פ"ק דחולין · רבי אבהו כד הוה אזל לדרומה הוה עביד כר' חנינא וכד אתי לטבריא הוה עביד כרבי יוחנן דלא מפלג על ב"כ באתירה ירושלמי ברכות פ' אלו דברים אר' יוחנן מותר ללמוד בתו יוונית שהוא תכשיט לה · שמע ר' שמעון בר בא ואמר בגין דר' אבהו בעי מיליף בנתיה תלי בר' יוחנן שמע ר' אבהו ואמר יבא עלי אם לא שמעתי מר' יוחנן · ירושלמי במה אשה ד"ז ד' ופאה פ"א דט"ו ג' וסוף סוטה · בת' רשב"א סתי"ג דק"ז ד' מעשה דרבי אבהו דעל לההוא אושפיזא ואשקייה לההוא אתתא והות חמרא · לא ידעתי האיך היה מותר לעשות מעשה כזה אלו היה ר' אבהו תלמיד ר' יוחנן ואולי אחר היה וכ"כ מפרשי' דר' אבהו תלמיד ר' יוחנן לא היה עושה מעשה כזה עכ"ל · והגי' שלפנינו בפ' ד"מ דס"ו סע"ב ר' ינאי אקלע להסיא אושפיזא כו' כתב הש"י ינאי גרסי' ולא ר' ינאי דהאי ינאי לאו חיכם מעליא הוא שעשה כשפים · בשמת איזה ת"ח לא טעם כלום כל היום ירושלמי פ' מגלחין פ"ג ג' : יושוע אחוי דדורדיי שאל לר' אבהו א"ל כו' א"ל ר' יעקב בר אחא עמך הייתי ושאלתיכהי לר' אבודמי דמן חיפה א"ל אכא לא שמעית אי שמעית פוק והורי · פ' מגלחין דפ"ב ג' בירושלמי · אר' אבהו שנה לי ר' יונתן בן עכמאי כו' א"ל ר' זעירא מה הוי טוביה א"ל אדם גדול ונקי במשנה ופירשה ר' חייא דכפר תחומין קומי ר' (ובסוף תרומות קומי רב) ומכיתיה חכים · ירושלמי שבת פ"ג ד"ך ד' : וקודם מותו הראו לו י"ג נהרי אפרסמון ואמר אני אמרתי לריק יגעתי כו' : ובשמת בכו עמודי דקסרין מ"ק כ"ה ב' וירושלמי ר"פ כל הצלמי' · מגדף בה ר' אבהו (סנהדרין ג' ב' מ' ב' : שבת ס"ב ב' זבחים י"ב א') כתב יוחסין י"א שהוא מרבנן סבוראי שהיו אחר רב אשי מפני שינוי לשון · אבל זה הלשון נמצא גם באמוראין (ר"ל בפ' כל הצלמים דמ"ג א' מגדף בה ר' חנינא) וכ"כ ר"ה (ע"ל אחאי) וכן בפ' י' יוחסין (דע"א ב') ר' אבהו עצמו מגדף בה (על דברי ר' יוסי בר חנינא) עכ"ל (ר"ל כוונתו לסתור דעת האומרים שזה ר' אבהו שדרכו לגדף אינו תלמיד ר' יוחנן אלא מרבנן סבוראי שהיו אחר רב אשי לז"א שזה אינו דהא ר' אבהו עצמו ר"ל אותו ר' אבהו שהיה תלמיד ר' יוחנן אמר ג"כ מגדף בה שהרי היה מגדף על ר' יוסי בר חנינא שהיה ג"כ תלמיד ר' יוחנן) ובסוף קמא (דקי"ז א' איתביה ר' אבהו לרב אשי וזה ג"כ ראיה כי ר' אבהו לא היה מרבנן סבוראי שהיו אחר רב אשי כי רב אשי נפטר ד"א ק"פ לב"ע כמ"ש הסמ"ע בהקדמה או לדעת הריטב"א בע"ז פ"ק תשל"א לשטרות שהוא ד"א קפ"ז ליצירה · והתחלת רבנן סבוראי היו ד"א רל"ו עיי' בחבורי זה בחלק הראשון א"כ בין רב אשי היה זמן רב לרבנן סבוראי · אמת כבר נדחו דברי האומר שזה ר' אבהו המגדף בה היה מרבנן סבוראו כי תלמיד רבי יוחנן היה אך זה ר' אבהו שהותיב לרב אשי צ"ע שנראה שאין זה ר' אבהו תלמיד ר' יוחנן לפי סדר הדורות קדם ר' אבהו הרבה לרב אשי ואולי זה ר' אבהו שאכתוב שהיה בבבל ואולי לרב אשי הקדמון איתיב · ר' אבהו דמן קסרון (למ"ז אולי ט"ס הוא וצ"ל ר' אבא דמן קסרין אכן י"ל שזהו ר' אבהו הנ"ל שהיה בקסרון כנ"ל · ר' ר' אבא ע"ש · ר' אבא בר זמינא א"ל · ר' אבא דמן עכו (ע"ל · אבא בר מרתא · ר' אבא בר חייא רמי ליה · ר' אבא בר בנימן · א"ר אבדימי דמן חיפא וע"ל · בש"ר אבוה ירושלמי ברכות ד"ה סע"ד ובפ' הרואה רבי אבוה בש"ר אבהו · אבימי בנו ע"ל · אבימי בר נאזי · אבימי בר טוביה בשמו · ר' אבין בשמו · רבי אחא שאלו · ר' אחא בר פפא איתביה · ר' אחא בר חנילאי · אר' אחא בר חנינא · ר' אחי בשמו · ור' אילא · ור' אילעאי ע"ל · שאל לר' אלעזר ע"ל · ר' אלעזר בן מנחם בשמו יוחסין (ל"מ) ר' אמי חבירו · אמי וורדינאה בשמו · איתיב לרב אשי ע"ל · רב אסי חבירו · ר' ברכיה אר' אבהו מ' קהלת נ"ב א' · רב הונא בשמו · אר' הונא · רב הונא בר איקא תלמידו זוגא · ר' זירא בשמו · ר' זעירא בנו · זעירא בעא מיני' ירושלמי נילה ס' ד' · ר' זריקא : ר' חגי בשמו · ר' חזקיה בשמו א"ל חזקיה בר בלוטי · חילפי בר בריה · ר' חייא דכפר תחומין ע"ל · ר' חייא בר אבא חבירו ע"ל · ר' חמא בריה דרבה בר אבוה · רבי חמא בר אבא בזמנו (ל"מ) · בש"ר חנינא בן גמליאל · ר' חנינא בר פפא · ר' חנינא בר פפי ע"ל : ר' חנינא דציפורן בשמו · ר' חנינא בנו ע"ל : ר' טייפי סומקא · ר' יהודה בר שלום · אתא לאתרא דריב"ל · ר' יוחנן רבו · ור' יוחנן בן אליקום בש"ר יונתן · ר' יונתן בן עכמאי שנה לו ע"ל · אר' יוסי בר חנינא ע"פ ד"ק

רע"א וירושלמי ר"פ ד"מ ובפ' האומנין · ומ' איכה דנ"א א' ור' אבהו מגדף על דבריו · ע"ל ר' יוסי בן חנן · ר' יוסף בר חנו רמי ליה · יוסף בר חנין בעא מיניה · ר' יעקב בר זבדא בשמו · ור' יעקב בר אחא ע"ל · ור' יצחק נפחא ע"ל · בש"ר יצחק בן חקולא · ר' יצחק בר יוסף · ר' ירמיה איתביה וקרא לר"י ברי תמורה ג' ב' בר ישיטה אמורא שלו : אר' אבהו שאל ר' ישמעאל בן יעקב דמן צור את ר' יוחנן ואנא שמעית · עיי' ר' שמעון בן יעקב דמן צור · רב כהן · רב כהנא תלמידו פסחים פ"ג כ"ב ב' ע"ש רש"י · ר' מישא · נחום שמעיה · ר' סימון · ר' ספרא ע"ל · ראה בחלום פנטקקה יצלי וינא מטר · רבין בשמו · ר' שמואל בר ססטראי בשמו · ויתיב קמיה ר' יוחנן ואמר משמיה דשמואל ב"מ נ"ט ב' : היה שושבין לרבי שמעון בר אבא ירושלמי ברכות ה' ב' וע"ל : ר' שמעון בן אליקום בזמנו · אר"ל פ' ג' שאכלו מ"ז סע"א · אלו עוברין מ"ו א' · ביצה י"ג א' · פ' מפנין קכ"ז סע"ב · חולין קכ"ב ב' : ערכין ל"א ב' · א"ר ששת · ר' תחליפא בר מערבא קמיה · בש"ר תחליפא חמיו · ר' אבהו רב אדא ורבא בר הנן אתו לגביה בפ' מקום שנהגו (לא מצאתי) · ואינו זה ר' אבהו הידוע תלמיד ר' יוחנן כי זה היה בבבל · יוחסין בשם ר' ישמעאל החכמן · (ואולי זה הוא היתיב לרב אשי ע"ל ר' אבהו · ר' אבהו בן זוטרתי (ע"ל אבין) אר' יהודה בר זבידא (ברכות י"ב ב') · ר' אבהו בריה דרב ביבי · (עיי' רב ביבי בר אשרשיא (וצ"מ · ר' אבהו אביו של רב שמואל (והוא דרש לפני רפרם (פא"ע דמ"ע א' · (ר' אבהו בר אחא בשם רבינו שמ"ע סק"ז וקרוב בעיני שהוא ר' אבא ב"א שאמר משום רבינו · אבוה בריה דרב גנינא שלא לרבא ילמדינו רבינו ס"פ י"כ (דקל"ט א' בר גנינא · אבוה ובנו רבה רבו של רב כהנא · אבוה בר איהי (ע"ש) אתא לקמיה דשמואל פ"ק דב"מ (די"ד א' ופ' א"נ ע"ה א' א"ל שמואל) ובס"פ הדר דע"ד א' איבות בר איהי בא לפני שמואל והתיר לאי שעשה למבוי ורב ענן סתר לאי · (והיוחסין כתב שדר עם שמואל ורב ענן במבואה א' · מי הגיד לו כבואה זו) ובנימן (צ"ל מנימין) אחיו חד מאכיל לעבדיו מכל מין ומין ומשתעי אליהו בהדי (כתובות דס"א א') ובפ' בני העיר (דכ"ח א') אבוה ומנימין בני איהי לא הסתכלו בגוי ולא עשו שותפות עמו ובפ"ד דנזיר (דכ"ד ב') אמר שמואל לא תיתיב על כרעך עד דתאמר לי כו') ואמר ד' הלכות · אבוה בנו מארי · היוחסין מביא באות זה אבוה דשמואל אבוה דר"פ ודר' זירא ובוינא · ואני הכנסתי אב אבל בנו · בר אבין ובר קיפוק (גי' ערוך קיפוז) אתהפך כרעייהו ההיא יומא לא סגדי לרב אשי אלו מגלחין כ"ה ועיי' פ' מצות חליצה דק"ג · כ"א בר אבין · רב אבוי סבא הוא רב אויא (ע"ש · (אבויה איטע אחר בנו · אבויה רב אדא בנו וצ"ע ר' חייא ב"א · אבודרם אמר רבינא אמר לי סמא בר חלקאי אקשה בה אבוה דבר אבודרם ואמרי לה אחוה דבר אבודרם פרש"י שם איש · אבוה דבר אבודרם הוא אבודרם עצמו ומכירין היו את הבן ולא את האב והיו קורין אותו על שם בנו שעשה את בנו סימן לו פ' השוכר (דל"ח סע"א · כתב יוחסין בשם ערוך אבודרם שם חכם (וצ"מ בערוך · (אבונה ספרא ור' יונתן ספרא (ע"ש · (ר' אבונה בר סחורא ירושלמי סוף פסחים · אבטולמס (ר"ל אבטליון במשנה חגיגה פ"ב ב' · עדיות פ"א ג' · פ"ה ו') אב"ד מבני בניו של סנחרב כדאי' בגיטין ובסנהדרין שמעיה חבירו (ע"ש) (שמעון בן שטח ויהודה ב"ט רבס פ"א דאבות וש"ק פ"ה ב' כתב קבלו מיהושע בן פרחיה ושמעון בן שטח ז"א כי לא קבלו מיהושע בן פרחיה) הלל ושמאי תלמידים (ולהיותם גרים לא היו יכולים לדבר ה' ואמרו אין במקום הין · וניתן להם רשות לשפוט את ישראל להיות אמם מישראל ונמצא ברומי פסק א' נקרא ע"ש אבטליון כשהיה ערל ש"ק דכ"ס ב') בזמנם עקביה בן מהללאל (ע"ש) ואדמון וחנן ובני בתירה · ומ"ש רמב"ס ר' מיאשה היה בזמנם אין נראה · ובזמנם היה יהודה בן דורתאי (ע"ש) (לא האריכו ימים כא' ו' שנים ג"א תשכ"ב עיי' ה"א · כתב גא"י בגוש חלב קבורים אבטליון ושמעיה · ור' יצחק מגוש חלב · ור' מאיר בעל הנס לא ידעתי אלו ב' מי הם · (אדרמלך ושראצר בניו של סנחרב על שהרגו אביהם (מלכים י"ח ובחלק דצ"ו) באו בגלגול שמעי' ואבטליון (ג"כ) אריסטובלס היה כיון אבטליון שלמד תלמידים שאין מהוגנים כעשים צדוקים וכן אריסטי היה מבזיכתם ולכן בסוף חזר בתשובה ונתגלגל באנטוניום שלמד מרבינו הקדוש (ג"כ בסוף הספר ותס"ל מעין ה' נהר כ"ה ועיי' חלק א' ג"א ס"א נתגלגל בו כחשו של זכריה : אבטולמוס במשנה פ"ג מ"ד דעירובין (ל"ה א') אר' יוסי העיד אבטולמוס משום ה' זקנים

שספק

ע"ש אביו · ולרב זה היה בן נקרא רב משרשיא וצ"ל רב אחא אבוה
דרב (שהיה) אבוה דרב משרשיא ע"ל רב ביבי ברב משרשיא : (ר'
אבא בר לימא מגילה פ"ק די"ג ב' ע"ל רבא ב"ל : (ר' אבא בר
לוי פ' אעפ"י דנ"ז ב' : (אבא אבוהי דר' שמלאי אמר לשמואל ידע
מר (ע"ש · (אבא לידוכי ור' אבא בש"ר שמואל בר נחמן (מ"ר
קהלת ד"ק ע"א ומ' שמואל פד"ג ותלמידי ר' אימי : (ר' אבא בר
דוסאי ע"ש אבא יוסי בן דוסאי : (ר' אבא סדרוניא רבה נשא
דרנ"ח רע"א פ"י מ"כ שם מקום ולדעתי זה הנזכר במ"ר פ' מטות
דרפ"ג סע"ב מהו לא ממדבר הרים אר' אבא מרומניא כל הרים
שבמקרא הרים חוץ מזה לא ממדבר הרים שהוא רוממות ופי' ידי
משה ז"ל מרומניא פי' של הרים לשון רוממות הוא כדמסיק שאין
אדם מתרומם מן דברים אלו עכ"ל הנה פי' תיבת מרומניא הוא
רוממות · ולדעתי יצא מן הפשוטא כי ר' אבא היה ממקום הנקרא
רומניא · ועד נאמן כי בילקוט פ' מטות ובתילי' סע"ה אין שם
תיבת מרומניא וכן בערוך ע' הר וכן בשרשים כל הרים טורים חוץ
מזה כי גם הם הבינו שהוא שם מקום ע"כ לא חשו להעתיק תיבת
מרומניא · ובמ"ר קהלת דל"ז ב' כנישתא עתיקא דסרוניא · וב"ר
ד"ג ד' ר' אבא סרונגיא והכל אחד הוא ואין שני אף שיש שינוי ·
פעם סדרוניא ופעם סרוניא ופעם מרומניא · דטעות כזה שכיח
ברבה בפרט בשמות אנשים ומקומות · שישו בני מעי אם על
הספיקות כו' כי כן מצאתי וראיתי אחר משך זמן מה · בתנחומא
פ' מטות אר' אבא סנגוריא כל הרים שבמקרא כו' · ובירושלמי
פ' לולב ערבה דרש רבי בא סרונגיה וברבה דפוס פראג שנת שפ"ד
רבי אבא סרונניא · הרי עיניך רואות שבעל ידי נושה יצא מן
הפשוטא · (עיי' ר' ביבי מרגניא : (ר' אבא בר אחוה דר' יוסי
(שקלים פ"ב · (אבא הדורש בספרי האזינו ער"כא וזאת הברכה
ער"מ"ג משום אב הדורש הוא קדמון והגי' במ"י שם דשי"א ע"ג
ובתולי' ל"ז דף ק"ג ע"ב משום אבא הדורש אמרו נער הייתי :
ור' שמעון בן חלפתא אמר משמו שם ער"כב · ובש"ר פ' כי תשא
ר"פ מ"ב זו שיטת אבא הדורש (אבא בר תחליפא רבי זעירא הייא
בר' בון בש"ר הושעיה ירושלמי מ"ש פ"ד דע"ה סע"א ושם רע"ב
אדא ב"ת וע"ל אחא ב"ת ורבה ב"ת ואולי א' הוא : (אבא בר
מקסיא ר' יצחק בנו (ע"ש · היוחסין הביא כאן באות אלף אבא
יוסי וכן אבא מרי וכיוצא ובאמת אין כאן מקומם כי שמו יוסי מרי
ואבא לשון חשיבות כמ"ש לעיל גבי אבא אריכא : אבא סמוקיד
(ע"ש : אבא תחנא ע"ש (ר' אבא סמוקי (ע"ל סמוקיד · אבא
בר שומני (ע"ל רבה · אבא מציצו רב אדא בר אבא · וכן רב
אחא בר אבא · וכן רב אמי רב אשי · רב ביבי · רב דימי ·
הנא והכן · רב יהודה בר אבא · ר' יוסף · ר' יהושע · רבי
יעקב · ר' יצחק : ר' ירמיה · ישמעאל : רב נתן : עולא :
עוקבא : רב פפא : רבא : רבין בר אבא : רמי : רב שימי :
שמואל : ר' שמעון : ששא : ר' תנחום : ר' תנחומא : כל
אלו שם אביהם היה אבא אבל אין אבא א' לכולם : אבאי אבא
יוסי בנו ע"ש : (רב אבדומה נחותה ירושלמי בהרבה מקומות :
(רבי אבודמי בר טובי בשר' אבהו ירושלמי פ' אלו מגלחין פ"ב
סע"ג : (ר' אבודמי בר ברתיה דר' טבי ור' יונתן בן חלי בש"ר
יאשיה ירושלמי פ' נגמר הדין דף"ג רע"ג : (ר' אבודמי בר תנחום
ר' שמואל אמר בשמו : ירושלים סוף מ"ק : (ר' אבדימוס בר'
יוסי בן חלפתא (ע"ש : אבדימי דמן חפיא (ב"ב י"ב א' חיפה)
ורבי יצחק נפחא (רבי פנחס ור' סימון ר' אבא בר זמינא מטו בה
בש"ר אבדימי דמן חיפא · ירושלמי פ' תפלת השחר ד"ז ג' :
תענית פ"ד ס"ז ג' : איני דמן חיפה בש"ר (ע"ש אולי א' הוא :
כתב גא"י חיפי עומד אצל ים הגדול שם בה"כ שם נקבר ר' אבדימי
דמן חיפי באבן ונקבר ר' יצחק נפחא באבן ע"ש ובשיפוע ההר מערה
יפה גדולה של אליהו : א"ר אבהו (ע"ש) א"ר אבדימי (דימי)
דמן חיפה קדושין דל"ג ב' · ר' אסי בשמו · ר' ברכיה בשמו מ'
איכה רנ"ח ג' · ר' זעירא בשמו תרומות פ"ג מ"ב ב' : ר' חזקיה
בשמו · ר' ברכיה ר' חלבו ור' חלבו מטיבה בשמו ירושלמי ברכות
ח' ע"ב · ור' חנינא בר' אבהו · ר' יוסא בשמו · ור' יצחק בר
נחמן ובשמו ע"ש נזירה פ"ב : בש"ר לוי : ר' שמואל בר נחמני
בשם אבדימי דחיפה מ' קהלת דקי"ד סע"ד : בשם ר"ל כלאים
פ"ד · שביעית פ"ב : רב אבדימי בר המדורה ר"ל ור' אבא פירשו
דבריו (סוכה ד"ך סע"א : רבי אבדימי אבוה דר' יצחק (ע"ש :
ר' אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה ה"כ (שבת פ"ח א' ובעי'
פ"ק דע"ז ענין זה הגי' בר חמא דמן חיפה · ובהוריות פ' כהן משוח
ד"י ע"א אבדימי בר חמא · ובעירובין פ"ה דכ"ה רע"א בר חמא

בר דוסא וא' ע"ם) היוחסין כתבו שנית · ר' דימי בר חמא ב"ה
ורבא אמר בשמו : ובפר"ע מלמד שכפה ה"כ עכ"ל מזכה שטרא לבי
תרי בשם דימי באות ד' · ואבדימי באות א' · גם לא מצאתי שרבא
אמר בשמו : (רב אבדימי בר חסדא זבחים קי"ח סע"א · ובנ"א
בר חסא ובע"י בר חמא בר דוסא : ר' אבדימי דציפורין בעא לרבי
מנא ירושלמי פ"ד דברכות ה' א' בש"ר חונה (שם כתובות נ"ה ב' ·
ר' אמי אביו : (ר' אבדימי בר נהוניא שה"ע סק"ג : (ר' אבדימי
אחוי דר' יוסי ירושלמי פ' א"ע ט' ב' ופ"ב דשבת ה' א' : (רבי
אבדימי מלחא היה עוסק במלח (ירושלמי ס"פ הזהב) ר' חייא בר
אבא ליוה שילך לישן בסוכה (שם פ' הישן : (אבדימי רב אחדבויה
בר אבדימי וצ"ע · מר זוטרא ב"א וצ"ע · רב חנינא ב"א · רב
יוסף ב"א · רב נחמן ב"א וצ"ע · רב שמואל ב"א : רב תחליפא
ב"א : אבדן הוא אבא יודן (תו' פ' מכות הלילה דק"ה ב' ואבדן
לישנא קלילא) תלמיד רבי · ונצטרע ונבעו ב' בניו על שדבר על
ר' ישמעאל בר' יוסי (ע"ש) והיה חכם גדול והסיד : ובספקי
ברכות פ' תפלת השחר בשם ירושלמי (ד"ז ג' ר' מפקד לאבדון
אמורה) שהיה מתורגמן דרבי : (שאל לר' כמה מעלות בקודש
ותרומה ירושלמי פ' א"ע : אמר אבידן פעם א' נתקשרו שמים כו'
ושאלו לרבי · (שם ברכות ד"ז ב' א"ל רבי נידה דס"ז א' : רבי
יתיב ודרש ואמר לאבא יודן אמורי אכריז לציבורא ב"ר פ"י : ר'
אבהו היה קרוב למלכות (סנהדרין י"ד : ובפ"ב דכתובות (די"ז
א') ובפ"ו דיבמות אמהתא דבי קיסר אמרו עליו רבא דעמיה ומדברנא
דאומתא בוצינא דנהורא על שהיה יפה מאד יותר מר' יוחנן שהיה
לו הדרת פנים ר"ל זקן ושופריה מעין שופריה דיעקב (ב"מ דפ"ד
וב"ב נ"ח) והיה עשיר רש"י שבת קי"ט א' ושם ע"ב הוו עבדין
ליה באפוקי שבתא עגלא תלתא והוה אכול כולייתא כי גדול אבימי
בריה א"ל למה לך כולי האי נשבק כולייתא ממעלי שבתא שבקיה
ואתא אריה אכילה לעגל הראוי לשחוט : ונפה באש לכבוד שבת :
בפ' א"ד די"ד נשוא פנים זה שנושאים פנים לדורו בעבורו למעלה
כגון ר"ח ב"ד למטה ר' אבהו בי קיסר פרש"י היה חשוב בבית המלך
כדאמרי' בסנהדרין דהוי נפקין אמהת' דבי קיסר כו' : וביומא
דע"ג א' ר' אבהו אמר בש"ר יוחנן ואהדריגא ר' אמי ור' אסי לאפייהו
(כלומר לא תאמר זה ר' יוחנן ול"א לו נפירש של"א זה ר' יוחנן משום
יקרא דקיסר שהיה חשוב בבית המלך כדאי' בחגיגה נשוא פנים כגון
ר' אבהו בי קסר : בר"ה דל"ד א' היה יושב בקסרון ותיקן שם
תשר"ת במ"ר קהלת דק"ג ג' כי ירא אלהים יצא את כולם כגון ר'
אבהו דקסרון שהיה בקי במקרא במשנה והיה מכנה למיני' פ"ק
דע"ז ד"ד ובסנהדרין פ"ד ל"ט · הבירו ר' חייא בר אבא : ובפ'
אלו נאמרים (ד"מ א') דרש ר' אבהו אגדה ור"ח ב"א שמעתא
ועזבו את ר"ח ב"א : ור' אבהו פייסו במשל דברי ר"ח ב"א למרגליות
ודבריו סדקין וברא שונה היה ר"ח ב"א מלוהו עד ביתו משום יקרא
דקיסר ויום ההוא ליוה ר' אבהו לר"ח : ובסוטה שם שיבח את
עצמו שהוא עניו ור' אבא דמן עכו עניו יותר ומנה את ר' אבא
דמן עכו לר"י שהי' עני (ע"ש : והיה משנה לבנו אבימי שקיים מצות
כבוד אב ואם ה' בניס סמוכים (ע"ש) : הורה בבצרה ירושלמי
פ' כירה : והיה עוסק ברדידין ירושלמי ס"פ הזהב : שלח את בנו
חנינא (ע"ש) ללמוד לטבריה כו' וא"ל המבלי אין קברים בקסרי
שלהתיך לטבריה : א"ר אלעזר ר"פ נושאין ובר"א דמילה קל"ד ב'
ופ' תולין קמ"א רע"א פ' י"כ פ' א' · וסוף חגיגה : סוכה מ"ה
ושאל לר"א מהו לבעול ביאה שניי' בשבת ירושלמי ברכות : בפ'
אעפ"י דס"ב א' היצל במרחץ שנפחת מתחתיו ב' עבדיו שסמכו
אותו ועיי' בירושלמי דביצה פ"ק ד"ס סוף ע"ג ותראה בפירש
הירושלמי שלא כיון למשמעות הבבלי וכעת אין גמרא דכתובות לפני :
ובפ' הרואה ד"ס סע"א היצל במרחץ באבר א' ק"א אנשים : בעירבין
דכ"ג ב' אמרו התלמידים לר' אילעאי היכן ר' אבהו וא"ל הלך לזקני
דרום : ישב עם ר' יצחק נפחא ור' חנינא בר פפי כתובות פ"ד :
ואלו ג' סמוכים היו כדאי' בפ' המביא גט דכ"ט ב' · ורב ספרא
הקשה על דבריהם ע"ל אבא בר מרתא : בתו' פ' המוכר הספינה
דפ"ז א' שהיה תלמיד ר' יוחנן (וכ"ל תו' ע"פ ק' א') ושם רע"ב
אתמר עליה א"ר אבהו (א"ר יוחנן) כנ"ל כמ"ש סוף ע"א ובפ' כל
הבשר דק"י ע"א : א"ר אבהו שנה לי ר' יוחנן גיטין מ"ד ב' :
תני קמיה ר' יוחנן ע"ז ד"ו א' · וא"ל פוק תני לברא שבת קל"א :
(שאל לר' יוחנן וא"ל בני ירושלמי דפ"ב דברכות ד' רע"ב) אתא
לטבריה לגבי ר' יוחנן וראה ר"י פניו מאירין לפי שלמד דבר חדש
ירושלמי פ' מוציא יין וסוף פסחים : ופ"ג דשקלים ומ' קהלת דק"ה
א' : אזל בתר ר' יוחנן וקרא ק"ש ומטי למבואות מטונפות אשתוק

בנים יבמות פ"ו דס"ד ב' · ושם רב אחא ב"ז ט"ס ובשס"ה ל"ת) וחביריו רב רב ששת ורב גידל ור' אחא בר יעקב ע"ש) שלא את מרי בר מר בעא מרב הונא אדהכי נח נפשיה דר"ה א"ל רבה בריה דר"ה הכי אמר אבא (ע"ש) כיצד הרגל כ"א סע"א · ר' בא בר זבדי ר' אבהו בש"ר לעזר הלכה כר"י דמתני' איקלס רבי בא ב"ז (פי' שהיו משבחין ומקלסין לר' אבא) על דאמר שמועה משום דזעיר מימיה · ירושלמי סנהדרי' פ"ג ד"א סע"א · (אר"א ב"ז אמר רב ברכות י"א א' ט"ז ב' · פ' נ"כ ק"ך א' ובספ"ה שרגים קי"א סע"א · סוכה פ"ב ד"ב א"ב הרבה דברים · אלו מציאות כ"ה ב' · המפקיד ל"ז ב' · כתובות ז' א' · ובש"י מונה אותו בתלמידי רב לפי הכלל אחר דאמר בשם רב תלמידו הוא · אכן ראיתי בירושלמי פ"ק דשבת ד"ג א' · ומ"פ שמנה שרגים אר' זעירא לר' בא בר זבדי חכים רבי לרב דאת אמר שמועתא מן שמיה אמר ליה רב אדא בר אהבה אמרן משמו · הרי מפורש שלא היה מכיר את רב ואינו תלמיד רב אף שראיתי שם בירושלמי ספ"ב דשקלים הגי' שאל ר' זעירא לרב אסי מכיר אתה את רב כו' וא"ל ר' אדא ב"א אמרן משמו נ"ל שט"ס הוא כי בב' מקומות הנ"ל הגי' שר"ז אמר לרב אבא ב"ז חכים רבי לרב · ועוד דהא ידוע דרב אסי היה תלמיד רב ואיך א"ל רב אדא בר אהבה אמר לי משמו : אך צ"ע כי ראיתי בירושלמי פ' אלו מציאות ד"ח רע"ג ר' בא בר זבדי אשכח המרא אזל שאל לרב א"ל לא עבדית טבות כו' הרי היה מכיר את רב · בשבת די"ט סע"ב רבה בר זבדא ט"ס וצ"ל ר' אבא ואותו ענין הוא בפ' נ"כ דק"ך א' · ר' תנחומא בש"ר חייא בר מנחמא ואמרי לה ר' ברכיה בר חלבו בשם רבא בר זבדי · רבה בבחקתי ס"פ ל"ו ודאי ט"ס · בעא מר' אבא פ"ק דמגילה · בעא מר' אבא בר אבינא · ור' אבא בר זוטרא · ור' אבא בר ממל · ר' אדא בר אהבה ע"ל · אמר לר' אלעזר רבי לא כך היה קרי עליה טובים השנים מן האחד מגילה ד"ה רע"ב · ר' גמליאל זוגא שאלו וצ"ע שם · ר' זעירא (ע"ל) אר' הונא אר' אבא ב"ז כתובות ד"ז א' · אף שתלמידו היה אמר בשמו · ר' הגרי בשמו ושאלו · בש"ר קוזיא דבית חוורן · אר' חנינא חולין י"ט ופ' י' יוחסין ע"ה ב' · ור' יאשיה נפק לתענית · אר' יהודה אמר רב פ' הערל דפ"ג ב' · בש"ר יצחק הקולא ירושלמי פ' ג"פ · ור' יצחק הקולא בש"ר יהודה נשיאה · ר' לוי לכבריא שאלו · שלח את מרי בר מר ע"ל · ר' סימון בר זבדי אולי אחיו הוא ע"ש · אמר רב (ע"ל) רבא ורמי בר חמא היו מקשים זה לזה · ר' שמואל בר יהודה בשמו · בש"ר שמעון בן חלפתא שקלים פ"ד : בשם ר"ל שביעית פ"ב · רב ששת (ע"ל) ור' תנחום בר טעי נפיק לתענית · ר' אבא בר יעקב אר' יוחנן (גיטין כ"ט א' · המפקיד ל"ח ב' בר' יעקב וירושלמי ספ"ז דכלאים ובתו' לולב הגזול ל' ב') · (וריש גלותא א"ל לעיין בדין המא שהרג נפש ורב פפי סתר דינו ופטר את רב פפי מכרגא סנהדרין ד"ז א' · בשם ר' יצחק הובא ירושלמי פ' כיצד מברכין ד"י ע"ב · (ר' אבא בר יעקב בר אידי בש"ר יוחנן ירושלמי תרומות רפ"ג · ר' אבא בר אדא אר' יצחק · נ"א רבין (ע"ל ר' אבין) · ר' אבא בר סורמקי ורבה בר עולא אחיו של רב חנינא (בר סורמקי) למ"ז וע"ש מש"ש · ר' אבא בריה דרב נחמן בר רבא אר' חסדא · (לא מצאתי זכרו · ר' אבא ברב הונא אמר רב (ובירושלמי פ"ק דעירובין וספ"ק דשקלים אבא בר הונא · ובשקלים ר' אבא בשם אבא ברב הונא · ובירושלמי פ' שור שנגח ד' וה' ד' ה' ב' ר' בא בשם אבא בר הונא · ופ"ק דעירובין · ובפ"ג אבא בר רב הונא ובפ' הדר בר הונא בש"ר יוחנן ובר"פ הזורק בשם רב (וע"ל רבה בר"ה ואולי א' הוא · (ר' אבא בר המנונא רב אדא בר אחא בשם רב · (ירושלמי פ' המגרש ד"כ ע"ב) · ור' יעקב בר אחא בש"ר אדא בר אחיו (שם פ' הזורק דמ"ט ג' · ר' אבא בר זוטרא אר' חנינא והוא תורגמן לר' יוחנן (ירושלמי נדרים דמ"ב א' · ומובא בתו' ר"נ בנדרים פ"א ד"ה ע"ב · ובפ' החולץ ונדה פ"ק מ"ט ב' · ובמ' שמואל פט"ו בשם שמואל · ר' זעירא ר' חנינא בשם ר' (ירושלמי ע"ז פ"ב) · בש"ר חייא רובה (שם) ר' אבא בר ממל ור' אבא בר זבדו בזמנו · א"ר חנינא ע"ז כ"ק ב' · ובפ' השולח רבא ב"ז ואולי א' הוא · אבא בר חסדא (ע"ל ר' חייא בריה דרבה בר נחמני כי ט"ס כאן · ר' אבא בריה דרב ספרא ור' יהושע דסכנין בש"ר לוי (למ"ז ואולי ט"ס הוא וצ"ל בריה דרב פפי הנ"ל שהיה עם ר"י דסכנין בש"ר לוי · אבא בר מרתא דהוא אבא בר מניומי (גיטין ל"ז ב' · יבמות ק"ד ע"א מסקי בי ר"ג זוזי איותא קירא דבק בגד בלוי בתלתו חלף קמייהו ולא הכירוהו) ובפ' השולח גט (דל"ז ב') פרע לרבה בשעת שמיטה ובשביל זה פטרו ריש גלותא מהמעות (שהיה חייב

לר"נ לפי) שהיה צורבא מדרבנן בס"פ נ"כ (דקכ"א סע"ב הוו מסקי בי ר"ג זוזי וקא מצערי ליה והיה רוק מוטל בשבת איותא מכא סחיפו עלויה א"ל לא צריכת' כו' אמר צורבא מדרבנן הוא שבקוהו : במ"ק דכ"ו סע"ב אזל לנהר אבל לרבא וא"ל רבא כמה לית בדעתא להאי צורבא מרבנן · ביומא פ"ד א' נשך ליה כלב שוטה ועבדי ליה אמו גובתא דדהבא) · בעא מאביי פ"ב דביצה (דך"ב א' · ומניומי חבר רב נחמן בזמן רבה · ר' אבהו ור' יצחק נפחא ואבא בר מניומי ור' חנינא בר פפא ור' ספרא · אמר רבא קפחינהו רב ספרא ל"ג רבנן סמיכי אמר רב אשי במאי קפחינהו וצ"ע דהא רב אשי נולד כשמת רבא ואולי רב אשי אמר על ענין זה שאמר רבא מקודם אלא לשון רש"י א"ל רב אשי משמע דרב אשי אמר לרבא ואולי ט"ס ברש"י וצ"ל אמר רב אשי · בפ' המביא גט (דכ"ט ב' : (ואולי היה מאריך ימים שהיה בזמן ר' יצחק נפחא שהיה בדור ר' יוחנן ור"ל והיה גם בזמן אביי ורבא · (ר' אבא בר שילא ר' אבא בר טבלא בשם רב (למ"ז גם ש"י לא הביאו ונ"ל ט"ס ר' אבא ונ"ל רב טבלא היה תלמיד רב וזה האות · כי היוחסין אינו מביא רב טבלא · ובאמת נזכר הרבה פעמים בש"ס · ר' אבא בר ביסנא בש"ר יוחנן (למ"ז ע"ל ר' אבא ב"ב או צ"ל · (ר' אבא בר בזנא ר' יסא בש"ר יוחנן ירושלמי פ' שור שנגח דו"ה ד"ה ע"א · (ר' אבא בר יסא בש"ר יוחנן (ירושלמי פאד"מ ד"ב ב' · ר' אבא קרשיגאה (ע"ל רב אדא ור' אחא) ירושלמי תפלת השחר ח' א' ס"פ אעפ"ו ד"ט סע"ג שבת פ' כ"ג ודמאי פ"ה ד"ד ג' ופד"מ וס"פ דכלאים רבא קרתיגנאה · אבא בריה דרב בנימן בר חייא (סוף ר"ה ל"ה א' · נדה י"ג א') בעא מרב הונא בר חייא (ברב מניומין פאו"ב פ' א') בזמן רב אסי · (תני אבא בריה דרב מניומי בר חייא סוף יבמות קכ"ב ב' · בר מנימין סוטה ל"ח ב' · רבי אבהו על לארבל ואתקבל גבי אבא בר בנימן · שביעית פ"ו דל"ו סע"ד · אבא בר אש ואמרי לה בר רמש פ' המפלת והגי' שלפנינו אבא שאול ע"ש · אבא בר חנינא (למ"ז אולי צ"ל אחא ב"ח · ר' אבא בר יהודה ירושלמי (וברבה פ' נו קע"ג ר' אבא בר יודן בש"ר יהודה בר' סימון · בגא"י הוי יום מעיר פרס נקבר רבי אבא בר יהודה ור' דוד ור' עובדיה ורב סחורה ור' אבא · ר' אבא ברב יהודה בשם רב · ר' אבא בר בר חנא והוא רבב"ח (ע"ש) תלמיד ר' יוחנן ונראה ששמו אבא (וכ"כ רשב"ם ב"ב דע"ה א') דא"ל כל אבא חמרא וכל בב"ח סיכסא והוא יתיב לפני ר' יהודה ואזל בתר ר' אלעזר ואינו רבב"ח בן אחיו של ר' חייא כי מוכח בזמן רבי (ע"ש) וצ"ע כי נראה דרבה בב"ח עם רב יהודה הוא בן אחיו של ר"ח שירד לבבל וגם רב יהודה היה בבבל אבל רבה בב"ח תלמיד רבי יוחנן היה בא"י והוא סיפר המעשיות דבר' הספינה לר"א שהי' בא"י ע"ל אילפא · ורב יהודה נולד יום שמת רבי · אבא כרשאה תרגמיה קמיה דרב יוסף נ"א אדא ע"ש · (אבא בירא ברבי אלעזר בן יעקב אומר מנחות ל"ג ב' אולי צ"ל בש"ר אבי (ע"ש או בדבי עיי' אות ד' בדביה · אבא מהגרוניא אביו של שמואל ואשתו נשא ר' אבא בזמן רב יהודה (ע"ל שמואל · (ר' אבא בר נתן (עיי' רבא בר נתן) חד ב"נ אבד תפילין במועד אתא קמיה דר' חננאל ושלחו לר' אבא ב"ע וא"ל הב ליה תפילתך וזיל כתוב לך א"ל רב איזיל כתוב ליה · שלח ליה ר' חננאל ירושלמי פ' אלו מגלחין דפ"ב א' (סמ"ג דק"ה ג' הגי' שלח רב חננאל לרב ב"ה א"ל לספרא) זיל הב ליה תפילתך : ונראה שהיה כותב תפילין · ורב אסי היה סובר שהי' משחק בו וקצף עליו ומת נזיר פכ"ג דנ"ז רע"ג בירושלמי · רבנן דקסרין ר' חייא בר ווא בשמו ירושלמי החולץ ה' ג' : אולי איסי אחיו : ויש רב נתן בר אבא · אבא בר מריא (למ"ז : רבי אבא בר אלישוב בזמן ר' מני בר' יונה (למ"ז · (ר' אבא בר עילאה ור' ברכיה ור' חלבו בשם רב ירושלמי ברכות די"ד ג' תענית פ"ג דס"ו ד' וענין ההוא במ"ר פ' בחקתי ס"פ ל"ה ר' אבא בר כהנא ור"ב ור"ח : אבא סוראה רב פפא זכו לקחו בנותיו בזמן רבא (ע"ש : אבא בר שמואל (כתב יוחסין הוא רבה ב"ש (ע"ש : (אבא בר קילפיי בר קריה עיי' אבא חליפא קרויה : (ר' אבא ברב יוסף בר חמא לרב כהנא חולין קמ"א א' והיוחסין השמיטו נראה גי' אחרת נזדמנה לו עיי' ר' ינאי בר"י בר' ונגאי : (רב אבא אבוה דרב בריה דרב משרשיא הכי אמרי' משמיה דרבא פ' עושין פסין כ"ד סע"א כ"ה ב"ב דפוסים וט"ס יש כאן : וראיתי ביוחסין אות מ' רב משרשיא בר רב בפ' עושין פסין עכ"ל אולי צ"ל ר' אבא אבוה דרב משרשיא · או ר' אבא בר רב משרשיה בר רב · ובשס"ה ל"ת או דמליכו רב אחא בר רב ובן בנו רב משרשיא ע"ש אולי היה לרב אחא בר רב בן נקרא רב

ע"ש

פ"ג ד' סע"א ד"ה בניס אלו. הם בני רבי אחא מכפרי (וע"ל רבי
חייא הגדול · וע"ל מרתא שם איש אחיו של רבי חייא · ועיי'
שמואל בר מרתא מסתפק היוחסין אי שם איש הוא או שם אשה :
ר' אבא בר אחא (רב אחא בנו ע"ש) א"ר אלעא אר"א ב"א משום
רבינו פרש"י רבי · ואינו ר' אבא בר אחא אבין של ר' חייא הגדול ·
ובפ' ג' שאכלו אר' אילעא אר' יעקב אר' אבא בר אחא משום רבינו
אר' אילעא אר' יעקב בר אחא ובכ"ב רע"א (ע"ש דמ"ע א') אבל
הגי' שלפנינו אר' אלעאי אר' אחא בר יעקב משום רבינו פרש"י
רב · ובפ"ג דברכות דכ"ה רע"ב רבי אחא בר אבא בר אחא משום
רבינו · אבל הגי' שהביא היוחסין אר' אלעא אר' אבא בר אחא לא
מצאתי) · גם בזה נסתפק היוחסין אם אינו ר' אבא סתם · פ"א
בשקלים ר' ביני ב"א · אבל בירושלמי ר' בא ב"א : ר' אבא דמן
עכו (ע"ל ר' אבא) בפ' מקום שנהגו (לא ידעתי למה הביא פ'
כו') שהיה מכשק כיפי דעכו (פ' ב' דייני גזירות דקי"ב) ובפ"ב
דכתובות (ד"ב א') א"ר זירא הא מלתא מר' אבא שמיעי לי אי לאו
ר"א דמן עכו שכחתיה · והיה עניו מאד (יותר מר' אבהו ע"ש)
והיו מתכין לר' אבהו לר"י ולא רצה משום דר"א דמן עכו כפישו ליה
חובות · ויעשו אותו לר"י כדי להעשירו שיתנו לו מתנות · כן
היה דרכם להעשיר לר"י פ' אלו נאמרים (ד"מ א' · ר' אבא דמן
קסרי בפ' סדר תעניות (דט"ו ב') כ"א ר' זירא דמן קסרי · ובסוף
מ"ק תני קמיה דרבי יוחנן (ע"ש ד"ך ע"ב רבי אדא דמן קסרון
(ע"ש) (וע"ל ר' אבא בר' חייא בר אבא היה בקסרון ואולי אבא
או אדא הכ"ל א' הוא והטעות בא' מהן · וש"י הביא שהיהם בתלמידי
ר' יוחנן וצ"ע וע"ל ר' אבהו כי היה בקסרון : ר' אבא דמן חיפה
תלמיד ר' יוחנן (אקלעו לביתו ר' אבא ור' אסי (ע"ש) לא מצאתי
שהיה תלמיד ר' יוחנן : אבא אבוה דר' ירמיה ובפ' התכלת (דמ"ג
ב') אבוה דר' ירמיה בר אבא · ובס"פ במה בהמה אמר רב אין
לך גדול בבע"ת יותר מיאשיה בדורו ואחד בדורינו ומנו אבא אבוה
דר' ירמיה בר אבא ואמרי לה אחא אחוה דאבא אבוה דר"י ב"א דאמר
מר ר' אבא ואחא אחי הוו · ואמר ר' יוסף ועוד א' בדורינו ומנו
עוקבן בר נחמיה ר"ג והיינו נתן דצוציתא ע"ש : זעירא אמר
בשמו · רבא בשמו · אבא בר ירמיה אמר שמואל (עיי' רבה בי')
כידה י"א ב' : אבא בר הם (עיי' ר' חייא בריה דרבה בר נחמני
ותראה כי טעה : אבא בר חכן (ע"ל רבה בר הכן) ע"ש הכ"ל כי
טעה : רבי אבא בר זמינא בשר' אליעזר זעירא אם ראשונים
מלאכים כ"כ יוחסין (אמת כי בפ"ק דשבת די"ב סע"ב בתו' ז"ל בבר'
ר' אבא בר זמינא בשר' אלעזר זעירא אם ראשונים כו' ובשם"ה
לא תקנו · וכתב היוחסין אלעזר זעירא הכם גדול ותלמידו חכם
וחסיד ר' אבא בר זימונא ע"ש דפ"א ע"ב סמך עצמו על משענת
קנה רצוץ הגי' שהיה בתו' שאמר בשם אליעזר זעירא · אך תיבת
אליעזר ט"ס הוא דהא התו' לקחו דבריהם מב"ר כוונתם מ"ש בב"ר
פ"ם פ' חיי שרה דס"ז רע"א א"ר אבא בר זימנא לר' זעירא אם
קדמאי כו' וכ"ה בירושלמי שקלים דפ"ה ובסוף ר"ה ובריש דמאי)
ובבבלי פ' אלו קשרים (דקי"ב ב') א"ר זירא אמר (רבא כ"ה הגי'
שלפנינו וט"ס וצ"ל) ר' אבא בר זימינא אמר רבי (ובגי' גמ' שלנו
תיבת רבי אינו) אם ראשונים (בירושלמי ס"פ ג' שאכלו ר' יונה
ור' אבא ב"ז בשר' זעירא · ובפ' הכ"ל די"א ג' ר' אבא בר זמינא
הוה משמש קומי זעירא מזג ליה כסא · ובפ' כלל גדול ד"ו סע"א
הוי מסחי עמו · והיוחסין הביא דר' אבא ב"ז אמר לר' אבהו
שצריך להזכיר מעין המאורע ר"ל בשבת וי"ט בברכה ג' כיון דחש
לה ר' זעירא עכ"ל · ואני ראיתי בירושלמי פ' כיצד מברכין ד"י
ע"ב ז"ל מהו להזכיר בה מעין המאורע · אר' אבא ב"ז ר' זעירא
הוה מזכיר מעין המאורע אר' ירמיה הואיל וחש לה רבי זעירא
צריכין אנו מיחוש · עכ"ל : א"כ מ"ש אמר לר' אבהו ט"ס הוא :
הרי האמת יעיד על עצמו כי רבי זעירא היה רבו דר' אבא ב"ז
ואליעזר ט"ס וכל הקדמונים לא נתנו לב לתקנו : כתב יוחסין
בירושלמי פ"ג דסנהדרין (דכ"א ב') ר' אבא ב"ז הוה חי אצל גוי
א' (ט"ס וצ"ל היה מהייט גבי חד ארמאי) ברומי וא"ל אכול נבלה
ואי לא קטילנא לך א"ל אי בעית קטול דלא אכילנא · וא"ל הגוי
מאן הגיד לך דאלו אכילת הוי קטילנא לך · או יהודי או ארמאי
(וכ"ה בפ"ד דשביעית דל"ה ע"א ומסיים שם אלו הוה ר' אבא ב"ז
שמע מיליהן דרבנן דאמרי דעל כל עבירות יעבר ואל יהרג אם הוא
בינו לבין עצמו יחוץ מע"ז ג"ע וש"ד מיכל הוה) כתב הרא"ש פ'
אין מעמידין מסתמא בצנעה הוי בבית אלא שרצה להחמיר על עצמו
עכ"ל (ולפ"ז מ"ש בירושלמי דאלו שמע מיליהן דרבנן הוי אכל ק'
תכ"ל דלא שמע דלמא אלא שהחמיר על עצמו וק"ל : בשר'

אבדימי דחיפא · ור' דוסתאי עיי' חזקיה · בשר' יצחק ירושלמי
בילה פ"א שביעית ל"ח ג' · ר' יוסי בר זמינא אולי הוא אחיו :
אבא הכהן ברדלא אר"ל משום אבא כו' (בס' ד"י א"ב ב' דברים
ובירושלמי פ' הזורק גט מ"ע רע"ג ובפ' י"כ ר"ל בשמו) וספרי
באלה דברים אבא יוסי בן קינאה (דכ"ע ד' בן חכן ובמ' הזית די"ח
א' ר' אבון) בשמו (ובירושלמי פ"א פ"ז בר דלא ובריש בס' בר
דלייה ובפ' הדר אכשי ברדליה פי' שם מקום) וברבה פ' ויגש ס"פ
צ"ג דק"ה סע"א פי' מ"כ בן איש ששמו דלא (ע"ש) וע"ל רב
אחא ברדלא) וכתב יוחסין ונראה שהוא תנא דברייתא מהאחרונים ·
אבא אומנא ר"ל מקיז דם ואתי ליה שלמא מרקיע כל יומא ולאביי
כל מעלי שבתא ולרבא במעלי די"כ חלש דעתיה דרבא על דאביי
ואביי על אבא אומנא ואמרו ליה לא מצית למעביד כוותיה ושדר
אביי זוגא דרבנן למבדקיה ועשה צדקה עמהם (תענית כ"א ב' ·
מחרא הוא אבא אומנא שהיה רופא · ממרא גי' רפאל (צ"ל רפא
ר"ל רופא ורפאל הוא מלאך שלחו הקב"ה לרפאות את אברהם)
לפי שנתן עצה לאברהם שימול ולא יחוש לסכנה לכן היה רופא ג"כ ·
ר' אבא זוטי בפ' הקומץ זוטי (אבל הגירסא שלפנינו דט"ו ב' רבא
זוטי וע"ל רבה זוטי ורב זוטי ושוב לא מצאו זכרו · אבא קשישא
פ"ק דסנהדרין (ואולי צ"ל אביי קשישא וכ"ה הגי' שלפנינו בד"ז
א' ושוב לא מצאו · ר' אבא דמן יפו (לא"ד ע"ל אדא · אבא
בר אבימי לפני ר' חנינא ואמרי לה לפני ר' חנינא בר פפא כ"א
פפי (ע"ל אדא) ושאל ר' אבא בר זבדא ממנו בזמן רב הונא ·
ר' אבא בר אבינא ושאל ממנו ר' אבא בר זבדא (פ' במה אשה
ד"ס ע"ב) תלמיד רב (לא מצאתי שיהיה תלמיד רב ואולי הוא בר
מינא הנזכר בסמוך ובירושלמי סוף יומא ר' אבא בר בינה ר' ברכיה
רבא הוא אמר בשמו · ובירושלמי סנהדרין פ"ג כ"א א' רבא (ר"ל
ר' בא) בר בינא בשם רב · ר' אבוטריקי אחיו דר' דרוסאי בשמו ·
הגרא אחיו (ר' אבא בר מינא בשם רב (ירושלמי ר"פ הזהב וס"פ
א"כ דכ"א) ושאל לרב (פ"א דב"מ) ור' יסא בש"ר יוחנן שם רפ"ק
דב"מ ד"ה א') ואולי הוא ר' אבא בר אבינא או בר בינה הנ"ל כי
כן דרך הירושלמי להשמיט או להחליף אות · ר' בא בר יונה בשם
רב דע כי הוא ר' אבא שדרך הירושלמי להשמיט אלף (לא"ז אולי
הוא בר מינא הנ"ל · (ר' אבא אבוי דר' אבא בר מרי בש"ר אחא
ירושלמי פאה פ"א דט"ו ד' וכ"ל שצ"ל אבא אבוי דר' אבא מרי וכ"מ
בירושלמי ברכות פ' הרואה די"ד א' ר' בא אבוה דר' בא מארי בש"ר
אחא · אבא (כהן) אבוהי דר' חייא ובנו תלמיד מובהק לר' יוחנן
(עיי' בסמוך לזה · ר' אבא בנו של ר' חייא בר אבא (הכהן) -
(ובירושלמי פ' כירה ד"ז סע"א ר' בא בר בריה דר' חייא בר בא
אולי ט"ס וצ"ל ר' בא בריה דר' חייא בר בא · פליגי בה ר' יעקב
בר אידי ור' אחא (בעי' חמא) בר חנינא ח"א כו' אמר להן ר'
אבא בריה דר' חייא בר אבא הכי אר' חייא בר בר אבא אר' יוחנן
(ברכות פ"ק ד"ה סע"א) אר' יוחנן גיטין ס"פ מי שאחזו ע"ו ב' ·
תמורה י"ד ב' · כילד מברכין מ"ג ב' מ"ה א' ס"א ב' · מגילה
י"ט · כמה דברים · גמירי קבריה דר' אבא בר חייא בר אבא
ומנו ר' זירא ואמרי לה הבריה דר"ז מר"ז ומנו ר' אבא בר' חייא
בר אבא (אלו מגלחין ד"ב א') ע"ל ר' אחא · ר' אבא ור' זירא
גמירי מר' אבא בר' חייא ור' זירא קרא אותו סבא והיה בשוקא
דקסרין מקומו של ר' אבהו ור' אמי היה שם ר"י וא"ר אמי לרבי
זירא שבקתן למשאל לסבא ר' אבא דשמע מאבוהו ר' חייא ור' חייא
מר' יוחנן (פ' כסוי הדם דפ"ו ב') ור' זירא בעו מר' ינאי בשבת
דקכ"א ב' : ובוי"ר פל"ה דר"ו ב' אמר בש"ר יונתן · ר' אבא בר
חייא רמי לר' אבהו תמיד נשחט כ"ט ב' · אר' יהודה הנשיא (פרש"י
בן בנו של רבי) הורה ולא הודו לו ע"ז ל"ז א' · ר"א בר"ח בר
ווא ירושלמי פאה דט"ו ג' ופ' קונם יין ופ' האומר וס"פ דדמאי ·
ולוי בר הוית · ר' אבא בר אבא אר' יוחנן משתינין מים בפני רבים
ואין שותין מים בפני רבים ומעשה באחד שביקש להשתין ולא השתין
ונמלא כריסו לבה בפ' מומין בבכורות (דמ"ז ב') ואולי הוא טעות
ויהי' ר' חייא בר אבא וכתב שם בהג"ה אמר ש"ש ואולי הוא אביו
של שמואל (שהי' נקרא אבא בר אבא) והראיה כי בבכורות (דף
הכ"ל) אמר כי שמואל היה דורש ורצה להשתין ולוה והביאו בגד
א' להפסיק והשתין והקפיד עליו אביו ולוה שידרוש שאפילו בלא
הפסק מותר ויצא ודרש משתינין מים לפני רבים עכ"ל · (בגמרא
איכו ויצא ודרש כו' · אך צ"ע כי לא מצינו כי אבא בר אבא אבוה
דשמואל יאמר אר' יוחנן · אכן הגי' שלפנינו אר' אבא בר"ח ב"א
אר"י · ר' אבא בר זבדא אחוה דר' יהודה בר זבדא (ע"ל רבא
ב"ז) תלמיד רב הונא ואתעקר מפרקיה דרב הונא (ולא היה לו
בנים

עכו כטורי א"ל ר' אבא עד האידנא מאן כטרי גפא"ט (מ"ג ב') ר' אבא
נבבל בזמן שעכש את רבא בדמי שור שהטריף (ע"ש) · וגר' שהאריך
ימים כי היה גם בזמן רב (ל"מ) · וכר' שחזר לבבל כמו ר' זירא (ע"ל
קטינא) בקדושין פ' האומר (דכ"ט א') רב גידל היה מהזיר לקנות
קרקע ואזל ר' אבא וקנה אזל ר"ג וקבליה קמיה ר' זירא ור"ז לר' יצחק
נפחא כי סליק לרגל ואמר לר' אבא עני המהפך בחררה ובא אחר
ונטלה א"ל כך' רשע א"ל מר מ"ט עבדית הכי א"ל לא ידעתי לא
מר כחית ולא מר כחית ומקרי ארעא דרבנן · (ההוא גברא דאחוי
אמטכסא דר' אבא יתיב ר' אבהו ור' חנינא בר פפי ור' יצחק נפחא
ור' אילעא כו' א"ל זיל לגביה דר' שמעון בן אליקום (וביוחסין
הג"י ור' יוחנן בן אליקום ע"ש כי טעות הוא (ולר"א בן פדת אזל
לגבייהו ב"ק קי"ז ב' · כתב יוחסין ונסכא דר' אבא לפני ר' אמי
נראה כפי גי' הגמרות כי הוא ר' אבא בר ממל פ' שבועות העדו'
(דל"ב ומ"ז א') (ולא ידעתי מכ"ל דהוא בר ממל דהא סתם אמר
ר' אבא והוא מסופק מי הוא סתם ר' אבא · בפ' הגוזל קמא
(דק"ב א') שלח לרב ספרא לגבות מעות מן רב יוסף בר חמא
אביו של רבא והיה אז ר' אבא זקן וכתן רבא עלה לרב יוסף אביו
כילד יתן המעות (ובפי"כ דקכ"ה) הרבה שאלות שלח לרב יוסף
בר חמא · (בפ' הביות דקמ"ה ב' תרנגולתיה דר' אבא שהי' מבשלה
ושורה אותה במזון ימים רבים למחות מאיליה ואוכלה לרפואה ·
בפ' אלו מציאות (דכ"ד סע"ב) בתו' ר' אבא תלמיד ר' אמי כדמוכח
מכסכא דר' אבא הכ"ל דיתיב ר' אבא קמיה דר' אמי ואיך שלה נשאל
ר' אמי מר' אבא אלא גרסי' ששלח לר' אסי עכ"ל ועיי' רבי אמי
ובתו' פ' ק"ה ל"ד א' וכ"כ תו' בפ' כל הנשבעין הכ"ל דמ"ז א' ·
אר' אמי רבותיכו שבא"י הייכו ר' אבא (כתב יוחסין כדאי' בפ' שני
דסנהדרין ע"ס הוא כי הוא ספ"ק די"ז ב') וק' איך יתיב ר' אבא
קמיה ואולי' דאשכחן בפ' הביות דקמ"ז דקרי רב לרב כהנא ורב
אסי רבותיכו אע"ג דהיו תלמידיו א"ק הא ר' אמי אתא לקמיה דר'
אבא ושאל ממכו : אכן י"ג באלו מציאות הכ"ל ר' אמי אתי לקמיה
דרב אשי · וכתב יוחסין גל"כ להיפך כי ר' אמי אמר על ר' אבא
רבותיכו שבא"י ומשום דר' אמי היה אז ר"י בא"י במקום ר' יוחנן
רבו אמר שם יתיב ר' אבא קמיה דר' אמי בפ' כל הנשבעים ובפ'
המפקיד (דל"ו א') יתיב ר' אמי ואמר שמעתא איתביה ר' אבא
בר ממל לר' אמי ובעבור זה לפעמים אומר משום ר' אמי בסוף פ'
כל הכלים נ"ע כי שייך לר' אבא בר ממל · אר' אבא אר' אמי אר'
יוחנן אעפ"י שלא יהיה רבו משום דאמרה בש"ר יוחנן · ובס"פ
ה"ה · ר' אמי שדרה לר' אבא בר ממל בעא ר' אבא בר זבדא שהוא
תלמיד רב הונא מר' אבא אבל רב הונא היה גדול ממכו · (ובספא"ט
דכ"ז א') כי סליק ר' אבא אשכח לר' זירא א"ל מיומא דסליק מר
להכא (דר"ז סליק ברישא רש"י) הוה לן פתחון פה קמיה דרב
הונא כו' ומלאתי לר' ירמי' בר אבא · גמירי אבריא דר' אבא מר'
אבא ומכו ר' זירא פא"ט ד"כ ע"א · ונראה כי עשיר היה כי בכל
ע"ש זבין י"ג איסתרי פשיטי מי"ג טבחי ואמר אסור הייא בפ' כ"כ
קי"ט א' וברש"י ב' פירושים · הוי קמשתמיט מרב יהודה דהוי
בעי למיסק לא"י ברכות פ"ג דכ"ד ב' · כתב באר שבע רפ"ק דהוריות
אר' אבא אף אכן כמי כו' היה כ"ל דל"ג ר' אבא דהא סתם ר' אבא
הוא תלמיד רב הונא ורב יהודה · ואביי תלמיד רב יוסף ורבה ·
ור' אבא גדול מרב יוסף כדמוכח פ"ק דע"ז (ב' ב' ב"ק ד"ב א')
יתיב רב יוסף אחורי דר' אבא ויתיב ר' אבא קמיה דרב הונא :
וכן מוכח בגיטין פ' השולח וא"כ איך קבע רב אשי דברי אביי קודם
ר' אבא ובפ' ג"ה כ"ז ב' א"ל ר' אבא לאביי אלמא דשכי רבי אבא
סתם היו דמדמשאיל ר' אבא ספיקותיו מאביי אלמא שהיה קטן ממכו
(עיי' בכללים סתירה להוכחה זו) · ואשכחן עוד ר' אבא סתם
שליסי שהיה זמן רב אחר אביי בשבת פ' השואל · אר' אבא לרב
אשי · וכן בפ' מי שמת (דקמ"ז א' וקמ"ה סע"א ותענית ד' ד'
ופ' הוציאו לו מ"ה א' גיטין ל"ד ב' שבת פ' השואל ק"כ ב' וכ"ה
באשרי פ"ק דתענית וברי"ף הגי' א"ל רב אדא לרב אשי מכחות ל"ז
א' בכורות כ"ה א' כירה ס"ז ב' ס"ה ב' פ' המניח ד"ז ב') וכיון
דרב אשי לא ראה לרבא שכולד כשמת רבא כ"ש שלא ראה את אמי
שמת קודם רבא · א"כ נוכל לומר שגם ר' אבא דהכא לא ראה
כלל לאביי א"כ שפיר גרסי' הכא ר' אבא עכ"ל והיוחסין כתב ותו'
ריש מעילה אר' אסי לר' אבא כי לא ראה רב אשי לרבא (ואני לא
מלאתי · כתב יוחסין בשם ראב"ד פ' ההולך בפסקיו הלכה כר' אבא
משום דהוא דייכי כדאי' בשבוע' ונחית לעומקא דדינא · בשבת
פ' ב"מ דל"ד א' סימן 'בגופא 'זימרא 'נפרא 'בתבלא 'דמלתא פירושו
דהיינו היכי אר' אבא אר' חייא בר אשי אמר רב · גופא שם הא

גופא קשיא והגי' שלפכיכו אמר רבא ע"ס וכ"ל ר' אבא · זימהא
פ' כ"ג בשבת דע"ג ב' (והגי' שלפכיכו אר' אחא ע"ס וכ"ל אר'
אבא · אר"ח ב"א אר' אמי נ"ל אמר רב ובשס"ח לא תקנו) זומר
משום מאי מחייב · נפרא בפ' האורג דק"ז רע"א ככנסה לו
ניפור · בתבלא פ' אלו קשרים דקי"ג א' מביא אדם תבל אר' אבא
אר' חייא בר אשי אר' יוחנן (ע"ס וכ"ל אמר רב וכ"ה באשרי) ·
דמלתא פ' כל הכלים קכ"ד ב' · (של"ה תורה שבע"פ אות סמך
וחדושי הלכות וש"ל) ואני מלאתי עוד בפ' במה טומנין ד"כ ע"ב
קופה מטה על צדה וכוטל אר' אבא אר' חייא בר אשי אמר רב כתקלקל
הגומא אסור להחזיר · ואלולי דמסתפינא הייתי מגיהם סי' בגופא
קופה זימרא ונשמט בדפוס שווין במבטא גם בנידה די"ו ב' א"ר
אבא אר"ח ב"א אמר רב · אך ע"ז י"ל דכוונת הסימן מ"ש ר' אבא
אר"ח ב"א אמר רב במסכת' שבת אבל מה שנשנה ממכו בפ' טומנין
סוא תמוה · אר"ח בר אשי ירושלמי שבת פ' פ"ג ד"י רע"ב ופ'
מכנין · ובכתובות פ"ב · וגיטין פ"ג מה' א' : ר' אבא בר זבדא
בעא מיניה י בשר' אבא בר ירמיה · ור' אסי אקלעו לביה (ע"ש
ור' אבא דקיפה · גמיר מר' אבא בר חייא בר אבא · בשם אבא
ברב הונא · מיתיב לר' אבהו ולר' אסי · אבדימי בר המדורי ·
אביי קמיה · ושאל מאביי ע"ל : אגרא חמיו וכ"ע · אר' אושעיא
כתובות ע"ט סע"א · אמר קמיה רב הושעי' בשר' אחא · איתביה
רב אחא ב"פ ור' אילא · ור' אילעאי · קמיה ר' אלעזר חולין י"ט
ב' ור"א בן פדת (ע"ל ר' אמי) מיתיב לר' אסי · אר' אסי ב"ב
ק"מ ב' · אמר לרב אשי ע"ל : אמר לבהא · ר' ברכיה בשמו ·
רב גידל ע"ל : רב הונא רבו (ע"ל וע"ש · ואיתיב ר"ה לרבי
אבא ע"ש · והספיד לר"ה ·· ורב הונא בר חייא : רב הונא בר
איקא : ע"ל אמר לר' זירא מר · ויוחסין כתב ר' זירא חבירו
ע"ל : בשם זעירא ירושלמי גיטין פ"א · ור' זריקן מטיבה · ר'
זריקא א"ר אבא · א"ר חייא בר אבא והוא בשמו · א"ר חייא בר
אשי (ע"ל · משום ר' חנינא בן גמליאל : ור' חנינא בר פפי
(ע"ל · א"ר חנינא מכחות פ"ח ב' · רב יהודה רבו (ע"ל) וא"ל
לר"י בני מערתא דבי בר זכאי (עירובין מ"ע א') אר"י חולין
נ"ג · הרבה דרשות שאל לרב יהודה ברכות י"א ב' · ור' יהודה
בשמו · רב יהודה בר שמואל אר"א · ורב יהודה בר שלום ·· א"ר
יהודה בר זבדי ·· ור' יהושע בר כחמיה · א"ר יוחנן (פ' מי שהוציאו
ס"ו ב') · אשכח לר' יוחנן בילה ל"ה א' · ור' יוסי בר אבא שאלו
לר' מתנה · למד עם ר' יוסי בן פזי · אתקבל גבי יוסא רישא ·
ר' יוסני בזמנו : שלח לרב יוסף בר חמא ורב יוסף יתיב אחורי
(ע"ל · ר' יעקב דכפר חנן בשמו · ור' יצחק נפחא (ע"ל) אמר
לרב יצחק בר בוסנא · א"ר יצחק בר שמואל בר מרתא ושאל לר"י
ב"ש · אמר לר' ירמיה בר אבא מר · אמר ר' ירמיה ב"א מגילה
י"ע ב' ·· ור' ירמיה בשם רב שקלים פ' א' · ר' ירמיה שאל ממכו
מחילה על שהקניטו יומא פ"ז א' · ר' ירמיה א"ל מר כל הכלים
קכ"ו ע"א · ר' ירמיה בעא מיניה · ר' ישמעאל בר' יוסי משום
ר' אבא (ע"ש וכ"ע · א"ר כהנא (פ' כל הכלים כ"ה סע"א) יתיב
אחורי דרב כהנא (ע"ש) · ור' לוי בר קייתא.. בשר' מיישא ·
שלח למרי בר מר בעא מרב הונא · שאל לרב מתנה · בעא מרב
כהמן פ' תולין ע"ו ב' · שאל את סומכוס (כתובות פ"א סע"א)
וה"ת כי סומכוס תלמיד ר"מ היה וזמן רב ביניהם ויגעתי ומלאתי
מרגניתא כי רבי אבא זה ששאל את סומכוס הוא רבי אבא אריכא
הוא רב (ע"ש) : ור' סימון בשריב"ל שקלים פ"א : רבי ספרא
בשמו · ור"ס איתביה · איתיב לעולא ב"מ י"א א' וא"ל גיטין
פ' הנזקין נ' ב' ע"ט א' והלך לימינו ועולא רכב ע"ש · וא"ל עולא
דמי האי מרבכן כדלא גמרי איכשי שמעתא גיטין ל"ט א' · רבי
פפא בר אבא רישבא אתו לקמיה · רב פפא · ורבנ"ק פסחים כ"ג
ב' · בשם רב ירושלמי סוכה פ"ק · יבמות פי"ב די"ב ג' · רב
שמואל בר ייבא א"ל · אמר לר' שמואל בר יצחק · א"ר שמואל
בר' יהודה אר"א · בעא מיניה ר' שמואל בר אבא מהגרוניא עירובין
י"ג ב' · סוכה י"ג ב' · אמר שמואל (פ' ג' שאכלו כ' א' מגילה
ס' א' · ור"ש בן אליקום (ע"ל) · אר"ל במה אשה ס"ג סע"א
כמה דברים · ר"ש בפ' (ע"ל א"ל רב שמעיה · א"ר תראי :
אבא אבוהי דר' אמי ואולי זה ר' אבא סתם : (ר' אבא סלא רבה
פ' דייני גזירות דקי"א א' מתקיף גלגול מחילות נער הוא עיי'
בסמוך אולי ט"ס עיי' רב אחא סלא מש"ש : (אבא בר אחא בר
סלא מכפרי ה' בכיון איכו אבין של רב · חנא אבין של רבנ"ח ·
שילא אבין של רבא · מרתא אמו של ר' שמואל בר מרתא · ור'
קייא הגדול סנהדרין פ"ק ה' א' וברש"י בפסחים ד"ד רע"א ומ"ק
כ"ו

יוסי בר יהודה היה תנא) · ר' ינאי (ע"ל מ"ש אי היה רבו או
תלמידו ולדעתי טעה · רבי יעקב בר אבא · (רבי יעקב בר אדא
בר עתליה · (ר' יעקב עיי' רב נחמן · רבי יצחק בר אבדימי
(רבו או תלמידו · רבי יצחק בר שמואל (בר מרתא · ר' יצחק
קסקסאה (ל"מ · (ר' יצחק בר אשי · (ר' יצחק בר אדא · (ר'
יצחק בר יונתן · (ר' יצחק בר אבא בר מחסיא · (ר' ירמיה בר
אחא · רבי ירמיה ביראה (ל"מ · ר' ירמיה · (רבי ירמיה בר
אבא ע"ש · רב כהנא בר תחליפא (ל"מ וכן יוחסין כתב בשם רב
(ל"מ · רב כהנא תלמיד חבר · רב כהנא בר מתנה (ל"מ ·
(רב כהנא בר מלכיו רבו) · (רב כהנא בר מלכיה בשמו) · (רב
כהנא רבו) · לוי בר בוטי (ל"מ · (לוי פליג עמו) (בשם ר'
מאיר ע"ל). (בשם מניג) · רב מלכיו (טעה · (רב מניומי בר
חלקיה בזמן רב יוחסין (ל"מ · (מנימין סקסאה תלמיד רב יוחסין
עיי' בנימין גנוביא · (רב מנשה בר זביד וצ"ע · רב מנשיא בר
ירמיה · רב מנשיא בר שגובלי · רב מנשיא בר תחליפא (וצ"ע ·
(מנשיא בר מנחם בזמן רב יוחסין (ל"מ · מר ברב אשי ע"ש מר
ברב אשי הקדמון אבל צ"ע מכ"ל · רב מרי ברב כהנא (ל"מ ז"א
כי רב כהנא אביו היה תלמיד רב · (אבא מרי · רב מתנה ·
רב כדנך · ויוחסין כתב אשיאן בר נדבך תלמיד רב (ל"מ ע"ל
ייבא חמיו · (רב נחמן בר רבא) רב נחמן ברב זבדא · רב נחמן
בר נתן יוחסין · גם ש"י הביאו בתלמידי רב (למ"ז · רב נחמן ·
(רב נחמן בר יצחק אמר רב וצ"ע שהי' תלמיד רבא · (רב נחמן
בר גוריא תלמיד רב יוחסין (ל"מ · רב נתן בר אבא (והיוחסין
השמיטו) · (רב נתן בר אבין) · (רב נתן בר מניומי תלמיד רב
יוחסין (ל"מ · (ר' סימון אחוי דרב יהודה בר זבדי · ר' עוירא
(טעה · עולא (וצ"ע כי היה תלמיד ר"א · רב עמרם · רב
ענן בר רבא (או רב · (רב ענן) · רבי פנחס (טעה · רב
פפא סבא · (ר' פרנך (בש"ר ראובן איצטרבולי ע"ש · רב בר
שבא (טעה · רבא בר יונתן (ל"מ · (רבא בר זינא) · רבה
ברב שילא (ל"מ · (רבה בר שילת בזמן רב יוחסין (למ"ז ·
רבה בב"ח (נראה שהוא חבירו · רבה קרקונאי (למ"ז · רבה
בר ליוא · רבה בר אבוה · רבה ברב הונא · רבה בר חיננא
סבא · רבה ברב אדא (וצ"ע · רבה בר תחליפא (טעה · רבה
בר מחסיא · רבה בר טוביה (בר יצחק · (רבה בר יצחק ·
(רבה בר ירמיה בשמו · (רבה בר יוסף · (רבה בר חייא קטוספאה ·
(רבה · (רבה בר איסי · (רבה בר ברונא תלמיד רב יוחסין
(ל"מ · (רבנן ע"ל אבין · רבין סבא · רבין ברב אדא עיי'
לעיל ריש המפתח · (אביו של רבינא בשמו · רכוש בר פפא ·
רמי בר חמא (טעה · רמי בר רב · רמי ברב יהודה · (אבא
שאול וצ"ע · רב שילא בר אבינא · רב שילא בר אבימי (טעה ·
(ר' שילא) · רב שימי בר חזקיה · רב שימי בר חייא · (רבי
שלמיה בזמן רב יוחסין ל"מ · (שמואל בעא מיניה וחבירו · רב
שמואל בר יצחק · רב שמואל בר מרתא · (רב שמואל בר
שילת · (רב שמואל בן גורי' יוחסין (למ"ז · (רב שמואל בר
אוניא (רב ששת בשמו והי' תלמיד רב · הונא תלמידו · רב תחליפא
בר אבדימי ע"ש : (ר') אבא הכהן אמר לר' יוסי
הכהן תמי' אני אם קיבל ר' יוחנן תשובת ר"ל (ר"ה דט"ו ב') בש"ר
יוסי הכהן מעשה ומתו בניו של ר' יוסי בר חנינא (ורהץ בלוכן כל ז'
תענית י"ג א') והם בזמן ר' יוחנן (ואולי ר' חייא ורב שמן בניו · ר'
אבא כהנא (אולי צ"ל בר כהנא) ור' אבהו בזמן ר' יוחנן ורב ואולי הוא
בנו של רב כהנא תלמיד רב עכ"ל יוחסין דע"ב ב' (ולא מצאתי זכרו ·
ר' אבא בר כהנא ורב חייא בר אשי בשם רב · (ל"מ (ירושלמי כילד
מברכין ד"י רע"א בשם ר"א · ובתנחומא פ' ראה ר' אבא בר כהנא
אולי א' הוא) אר"א ב"כ פעם א' כו' אמר רבי כו' אר"א ב"כ אר'
חנינא כו' א"ל ר' זירא כו' ג"ד (פ' כ"כ קכ"א ב' קכ"ב א' · ע"ל
ר' אבא בר עילאה · ויסדו למשכע אלהיו יורנו א"ר אבא בר כהנא
כ"ה במ"י ישעיה כ"ח וכ"כ ברש"י חלק דק"ה א' ובגמרא ובע"י
ארבב"ח ט"ס ושם"ק ל"ת · ר' אמין אביו בשמו · בש"ר אלעזר ·
ור' אסי רבה איכה כ"ז ב' · בש"ר בודיי · ר' ברכיה בשמו ·
וגמליאל זוגא · שאלו ור' גמליאל בר אניני · ור' זעירא בש"ר
יהודה · א"ר חנינא שבת קכ"א ב' · ורב חסדא · ור' יהושע בן
יאיר בש"ר פנ"ו · אר' יוחנן פ' כ"כ · לר' ירמיה · שמע לו
דרש ונשקו בש"ר מתנה · משום עולא (מר' איכה כ"ז ב' ·
בש"ר עזריה דכפר הטיא · ור' שמעון בר' כרסיה · בשם ר"ל ·
בש"ר שמואל (מ"י שמואל ב' רמז קס"ב) ור' תנחומא · (ר'
אבא בר כהנא בר ווזן מ' חזית ל"ז רע"ב · (ר' אבא בר כהן

בש"ר יהודה בן פזי (ירושלמי ברכות בעא לר' יוסי (תרומות
רפ"ג מגבילה אחיו · בש"ר ששת (ירושלמי פ' במה אשה הורה
בכפר עקביה ירושלמי נזיר פ' אחרון כ"ז ד' · ר' אבא הכהן בר
פפא לפני ר' יוסי בר זבידא (תנחומא בהעלותך כשראה סיעה של
בנ"א הלך בדרך אחרת שלא להטריחם לעמוד לפניו וא"ל ר' יוסף
בר זבידא צריך אתה לעבור לפניהם כדי שיעמדו בפניך · (ולפי
מ"ש יוחסין דשמואל חברו של רב בנו של אבא בר אבא הכהן היה
לו בן נקרא רב פפא אולי אבא זה בנו ונקרא ע"ש אבי אביו · ר'
אבא בר פפא אמר ליה ר' זירא אקיף אסולמא דצור · ועול לגבי
ר' יעקב בר אידי (ובעא מיניה אי שמע מר' יוחנן רבו ב"מ מ"ג
ב') ונראה שהוא ר' אבא הכהן הנ"ל (ול"נ שהוא א' מבני רב פפא
סבא · משום רב אדא בר פפא · משום ר' אחא ב"פ · משום
ר' חייא ב"פ (ע"ש) ר' פנחס בשמו · ירושלמי רפ"ק דברכות ·
אבא מר בריה דרב פפא אפסיק ליה ר"פ ואהדר עמו אעפ"י ש"ב
אין מפסיקין לא' כשאוכלין (פ' ג' שאכלו מ"ה ב') אר"פ כגון
אבא מר בריה מרענא שטרא אפומיה (כתובות פ' א' קדושין ל"ב
רע"ב) ר"פ בהלוליה דאבא מר בריה. (ע"ל יצחק תלמיד ר"פ)
ולקה בת אבא סוראה · ע"ל רב פפא · ר' אבא בריה דר' פפי
ור' יהושע דסכנין בש"ר לוי (ירושלמי ברכות פ"ד ד"ז סע"ב ·
ובכורים רפ"ב ואלו מגלחין דפ"ד ב' ורבה פ' מצורע פי"ח קפ"ד ד')
(ע"ל אבימי ב"פ) בעא לר' יוסי (נדה פ"ב) אר' מנא אנא
קשייתה קמי ר' בא ברי' דר' פפי · (ירושלמי פ' כירה ד"ה רע"ד ·
ר' אבא בר יצחק אמר רב (ל"מ) אבא מר בריה רב פפא אירס
ליה עכ"ל יוחסין (לא מצאתי ולא הבנתי עיי' רב פפא) (אר'
חסדא סוף מכות דכ"י ע"א ר' זעירא מהוי לר' בא בר יצחק ירושלמי
יבמות פ"ב די"ב ג' · ר' אבא בר ממל ונראה כי הוא סתם ר' אבא
(ע"ש זולת בסוף חולין נראה כי ר' אבא תירץ לר' אבא ב"מ (ובגמ'
מדוייקת איכו מזכיר ר' אבא) (אבל בירושלמי פ"ג דשביעית דל"ד
ג' ר' בא ר' ירמי' ר' בון בר חייה בש"ר אבא ב"מ · ואולי גם שם
ט"ס כי תכף אחר זה לא מזכיר ר' בא · אמר ר' זירא כל ימיו
של ר' אבא ב"מ לא מצאנו לו תשובה עד שמת מצאנו תשובה (ירושלמי
פ"ג דשבועות ל"ד ג' · בפ' המוכר הבית (דס"ז ב') מאי ממל
אר"א ב"מ מפרכתא (רבה ב"מ פ' הזהב כ"ו ב' · רבה ב"מ ורב
עמרם ירו' רפ"ק דב"מ · רבין ב"מ ירו' ס"פ הזהב · אולי הכל
אחד) אמר רב (ב"ב ל"ה א' ופ"ה ב' · ובירושלמי ר' בא ב"מ
רב עמרם רב מתנה בשם רב פ"ק דמכות · (ר' אבא בשמו ע"ל ·
ור' אבא בר זבדא · ור' אבא בר זוטרא · ור' אבינא · ור' אחא
בר יצחק · ור' איבא · יתיב לפני ר' אמי יבמות פי"ב ק"ה א' ·
בעי מר' אמי ב"ק י"ט) איתביה לר' אמי ופ' המפקיד ל"ז א') אמר
לר' אמי אמרת לן משמיה דר"י נשיאה (נדרים רפ"ג דכ"א א')
ר' אמי שדר ליה (ס"פ ק"ה כ"ט א') · רב אסי אמר לר' זירא
וא"ה שאלתי לר"א ב"מ (חולין קכ"ה ב') ר' בון בר חייא בשמו
(ע"ל) ר' בון בר ביסנא בשמו · שאל לר' הושעיה רבה (ירושלמי
פ' כילד הרגל · ר' זבידא בשמו · ר' זירא ב"מ אולי אחיו הוא ·
א"ל ר' זירא (חולין קמ"א סע"א ופליג עמו סוכה ד"א ב' מ"ק
ד' ב') זעירא קמיה (שביעית פ"ב) ובשמו (מ"ש דכ"ב ג')
ר' חזקיה בשמו · איתיב לר' חייא בר אבא (ב"ק י"ט א' ל"ה
ב' ק"ו ב' שבועות מ' ב') · שאל לר' יהודה נשיאה (ירושלמי פ'
כילד הרגל ר' יוחנן בש"ר אבא ב"מ כ"כ יוחסין (ולא מצאתי)
אר"א ב"מ לא שמיע להוא הא דא"ר יוחנן אר' (זבחים כ"ט ב' ·
ר' ירמיה בשמו (ע"ל) ר' יצחק עטושיא תנא ליה · (עיי' למטה)
ר' מתנה (ע"ל ור' עמרם ע"ל) · אמר רב (ע"ל) בעי קומי
רב · (ירושלמי פאה פ' אחרון בעא קומי ר' שמואל בר יצחק
והשיב לו קם ר"א ב"מ עם ר' ירמיה ואמר ר"א ב"מ לר"ש ב"י
ראה איך פורחת באויר מה שאתה מביא ראיה ר' זעירא אייתא לר'
יצחק עטושיא ותנא ליה (ירושלמי רפ"ג דסוטה · ר' אבא הנזכר
סתם מסופק אני אם הוא ר' אבא בר ממל (ע"ש) או אחר (ע"ל
ר' אבא בר אחא · ואבא אבוה דר' אמי) ונראה שהוא מבבל ·
(כי סליק ר' אבא אמר יהא רעוא דאימא מילתא דתתקבל ואשכח
לר' אבין כ"א לר' יוחנן ור' חנינא בר פפי ור' זירא ואמרי לה ר'
אבהו ור' שמעון בן פזי ור' יצחק נפחא ויתבי ואמרי כו' א"ל ר' אבא
כו' אחיכו עליה א"ר הושעיא שפיר עביד דאחיכו עליה א"ל רב
ספרא לר' הושעיא מאי שפיר קאמרת בתמי' אמאי קמודית להוא
בהוכה ולא שמיעו לכו הא דא"ר חייא קטוספאה משמיה דרב כו'
א"ל אביי לרב ספרא כו' ביצה דל"ח א' · בע"ז פ' אין מעמידין
(דל"ד ב') ארבא דמוריים דאתי לנמל דעכו אותיב ר' אבא דמן

וא' פרץ גדר ולשכו נחש (ע"ש : כתב ש"ק דל"ב ב' רב ושמואל קבלו מר"ה בר חמא (ע"ש כי שקר הוא) שנת ג"א תתקנ"ט (ז"א כי ירד לבבל תתקע"ט · ותמוהא הענין אם האריך ימים כ"כ ומת ד"א ג' למה לא נזכר זכרו בזמן תנאים הקדמונים : כשאמרו לר' יוחנן נח נפשיה דרב קרע עליו י"ג מני · אמר אזל גברא דהוי מסתפי מיניה (ע"ש) ושמואל קרע עליו י"ג בגדים. (ע"ש) רב אדא בר אהבה היה בקבורתו וקרע עליו (ע"ש) : קבריה דרב שקלי מיני' עפרא לאישתא בת יומא · אמרו לשמואל ואמר יפה עשו דקרקע אין נאסרת סנהדרין מ"ז ב' : קברו ארוך שמונה עשר אמות · גא"י : (רב ורבי יוחנן הלכה כר"י (ע"ש) לבד מג' בילה ד' א' וכת' תוס' וזה אידש דר"י כתב לו לקדם רבינו וגם רב תנא ולא אמר כן על ר"י ככ"ל ע"ש : רב ור' חנינא הלכה כרב ס"כ י"ע ש"ג סכ"א) רב ולוי הלכה כרב שהרי לוי היה כפוף לר' חנינא כדמוכח פ' הכושא ק"ג (ע"ל לוי שנראה שם שלא היה כפוף) א"כ אם הלכה כרב נגד ר"ח כ"ש נגד לוי ע"ת רלב"ח סי' י"א וכ"כ תו' ב"מ פ' הזהב גבי קונין בכליו של קונה : · וכת' בת' ה"ק ח"ב סק"ג ק"א והרי"ף והרא"ש כתבו הלכה כרב משום דרב אתיא כת"ק ולוי כר' יהודה ועוד דמסקנא דשמעתתא כרב סלקא וכשבאו לפסוק כרב נחמן נגד רב ששת דאין קונין בפירות כתבו הדא דהלכתא כרב נחמן בדינא ור"ש באיסור ועוד דמסקנא כר"נ ומדלא כתבו גבי רב ולוי הלכה כרב ועוד וכו' משמע דלא ברירא להו מלתא · והתו' כתבו משמע דהלכה כרב מדקאמר לאפוקי דלוי ועוד דר' נחמן בפ' השולח ס"ל כרב ולא כתבו משום דרב כת"ק כמ"ש הרי"ף והרא"ש יש להסתפק בדעת התו' אם סוברים בעלמא רב ולוי הלכה כלוי ולפיכך אפי' את רב כת"ק הלכה כלוי כמו שאם היה אביי כת"ק ורבא כר' יהודה דהלכה כרבא כפי רוב הפוסקי' ובב"י בא"ה סתק"ם גבי עטרות התלים פסק כלוי נגד רב ועיי' מ"ח : רב הונא ורב הלכה כרב ה"ע ש"ב פ"ב ל"ה א' ובס"כ ש"ג ע' סק"א (ופשוט הוא דר"ה תלמיד רב היה : הלכה כרב באיסורא בכורות מ"ט א' חוץ מאותו דין שם · ברש"י פ' כיצד צולין דף ע"ו רע"א אע"ג דקיי"ל כרב באיסורא בהא קיי"ל כשמואל דתניא תרתי מתניתא כוותיה · ובתו' פ' א"ל נ"ע ב' יש שפוסקין בזה כשמואל אע"ג דהלכה כרב באיסורין : הא דקיי"ל כרב באיסורין עיי' באשר"י ב"ק פ"ד ובתו' פ' מי שהוציאוהו מ"ג א' ופ' תלון ע"ז ב' וס"פ כל גגות · מ"ק ה' ב' עיי' נדה ס"ד ב' שבת כ"ב א' אמר אביי כל מילי דמר הייכו רבה עביד כרב לבר מג' ושם מ' ופ' ע"פ ק"א א' דר"ל כהומרא דרב גם לא היכי דאיתותב ובעירובין פ"ט ל"ג ב' דבעירובין ואבל קיי"ל כמיקל אפי' נגד רב ובעירובין ל' ב' נחלקו רב ושמואל ואמר שמואל גופי הלכה כרב (עיי' שמואל : וסיכי דפליגי רב ושמואל בדבר המגע לאיסורא ולממונא צ"ע כמאן בפסוק בירושלמי רפ' הרואה רב אמר צריך לומר אתה ושמואל אמר א"צ"ל אתה צ"ע אי כלל דהלכתא כרב באיסורא איתא נמי בירושלמי (תה"ק ח"ב דק"ג) וכתב בתוס' כ"ל דאם נסתפק נעשה כרב דעכ"פ גדול היה משמואל ב"ק פ"ב חולין נ"ה ב' : ועוד דקיי"ל כשמואל בדינא אינו מוסכם אכל · ועיי' זבחי' ל"ה ב' חולין נ"ב ב' נדה כ"ד ב' תו' קדושין ד"ג · גם מ"ש הר"ן ריש נדרים גבי יד להקדש גם בפי"א דפ"ח ב' ותשובה אחרונה מהרי"ט ובתוי"ט ברכות פ"ה מ"ד שבועות מ"ג א' ועיי' ב"י ח"מ סס"ז גבי פלוגתא דר' ששת דדין שמיטה גבי ממון מקרי איסורא עכ"ל : קיי"ל הלכה כרב באיסורא היינו לגבי שמואל להודיה אבל הכא רבי יוחנן דקיי"ל כוותיה לגבי רב קאי כשמואל תו' פ' במה בהמה דכ"ג א' : בפ' ר' יוחנן דע"ט ב' בתו' ד"ה והלכת' כרב אע"ג דקיי"ל הלכתא כרב באיסור' הוצרך לפסוק כרב משום דאיכא אמוראי דפסקי כשמואל :

תלמידי רב ורבותיו וחביריו · ודע כל מקום שכתבתי סתם בלי עיגול הוא מספר שארית יוסף וכ"מ שכתבתי בצידו למ"ז ר"ל לא מצאתי זכרו בש"ס שם ההוא · וכ"מ שכתבתי ל"מ ר"ל לא מצאתי שאמר בש"ס בשם רב · וכ"מ שהשמתי אלי עיגול הוא מה שנעלם מן שארית יוסף והיוחסין :

ר' אבא בר יעקב : ר' אבא בר זבדא (ע"ש כי לא היה תלמידו : (ר' אבא בר הממונא) (ר' אבא בר הונא אמר רב כ"כ היוחסין) (ל"מ (ר' אבא בר מינא) (ר' אבא בר ממל) (ר' אבא בר אבינא תלמיד רב כ"כ יוחסין) (ל"מ ואולי הוא בר מינה שבירושלמי) (ר' אבא יוחסין (ל"מ (ר' אבא בר יונה בשם רב כ"כ יוחסין (למ"ז ואולי הוא בר מינא הנ"ל) (ר' אבא בר עולא בשם רב כ"כ יוחסין (למ"ז וט"ס הוא (אבא בר הונא יוחסין אולי הוא בר הונא הנ"ל · (רבי אבא ברב יהודה בשם רב כ"כ יוחסין (ל"מ (רבי אבא בר עילאי) (ר' אבא בר חנא בשם רב ורב אמר בשמו) (ר' אבא בר כהנא יוחסין ל"מ (ר' אבא בר חייא ע"ל רבה) (ר' אבא בר יצחק אמר רב כ"כ יוחסין (ל"מ (ר' אבא כהנא בזמן רב יוחסין (למ"ז (אביי אמר רב אולי אביי הקדמון) (אביטל ספרא משמיה דרב יוחסין (ל"מ (אבימי נותאי משמיה (ר' אבין ור' אבין ברב אדא אמר רב ומשמיה דרב אכן דברו עם רבא א"כ אינו תלמידי רב : ר' אדא בר מתנה (טעה · רב אושעיה · (רב אחא בר רב · רב אחא בר עוירא (ל"מ · רב אחא קרטיגנאה (ל"מ וטעה צ"ל אדא · רב אחא ברב הונא (טעה : רב אחא בר יעקב (צ"ע אמת כי כן נראה ברש"י ברכות ד"ב א' שאמר משום רבינו פרש"י רב א"ק דהיה תלמיד רב הונא · רב אחא בר אדא · (רב אחא אחוה דאבא אבוה דרבי ירמיה ע"ש · רב אחא ברדלא ע"ש : רב אחדבוי בר אמי (טעה · רב אחדבוי בר מתנה · (רב אחדבוי) (רב אחדבוי בר אבין אמר רב יוחסין (למ"ז רב אחי (ל"מ (איבו בנו (איבו בן בתו : רב אידי בר אבין (טעה (רב אידי : רב אידי אבוה דר' יעקב (ל"מ : ר' אילא (ר' אילא ברב שמואל בר מרתא ע"ש (ר' איסי בר היני בזמנו (רב איתי) (ר' אלעזר בן פדת) רבי אילעאי · רבי אמי (ל"מ : רבי אמי בר יודן (ע"ש (ר' אמי בר קרחא) (ר' אמי בר יחזקאל) רבי אסי (ל"מ (ר' אסי תלמיד חבר) (רב אסי קדמון) (אשאין בר נדבך משמי' דרב יוחסין (ל"מ : ר' בא ירושלמי עיי' אבא · ר' בון (ביבי בר גוזלן) (רבי ביסנא : בנימן גנובה רב ברדלא בר טביומי משמיה דרב : רב ברונא (רב ברוקה אמר רב יוחסין (למ"ז (רבי ברכיה : גורין בר אסטיין רב גידל (רב גידל בר מנשי וצ"ע שם · (גידל בר בנימן רב גמדא (טעה : גניבא (גרדקן בן דארי משמיה דרב כ"כ יוחסין (טעה : רב דימי (ל"מ (רב דימי בר ששנא נ"א בר חיננא · רב דימי בר יוסף (ל"מ : רב דלא בר טביומי : רב דניאל ברב קטינא : דרו בר פפא : רב הונא (רב הונא בר אשי) (רב הונא בר חייא אבוה הלוי תלמיד רב יוחסין (ל"מ ע"ש : רב הונא בר תחליפא (טעה : רב הונא בר הילמא (למ"ז · רב הונא ברב קטינא (ל"מ · רב הילמא (למ"ז (ר' הילל בזמן רב יוחסין (ל"מ וע"ש כי טעה (רב המנונא : רב המנונא סבא וצ"ע (רב זבדי בזמן רב יוחסין (ל"מ ואמר בשם רב הונא ע"ש : רב זביד (טעה : רב (או מר) זוטרא בר טוביה · רבי זירא (וצ"ע (ר' זריקן מטיבה בשם רב · רב חביבא (צ"ע ול"מ (רב חונה (רבי חייא רבו : רב חייא בר אשי (ר' חייא בר אסי : ר' חייא בר יוסף : ר' חייא קטוספאה ר' חייא בר רב : רבי חייא בר נהנא (למ"ז (ר' חייא דככר תחומין (ר' חייא בר אבא הכהן אמר רב גיטין ל"ה ב' (וצ"ע אם תלמידו היה (ר' חייא בר מתנה (רבי חייא בר אבין וצ"ע : רב חיננא בר כהנא : רב חיננא בר שלמי (רב חיננא בר שילא רב אהבו כנן (רב חיננא (רב חיננא בר יהודה וצ"ע עיי' רב חנא בר יהודה (ורב חלבו ע"ש (רבי חלבו בר חנן (ר' חלפתא דמן הונא או חיפא (רב חלקיה בזמן רב יוחסין (ל"מ (רבי חלקיה אביו של ר' מנחם בזמן רב יוחסין (ל"מ · רב חמא בר גוריא : (ר' חמא בר ביסא אבוה דר' הושעיא · (רב חנא בר יהודה וצ"ע · (רב חנא בר ייבא בזמן רב יוחסין (ל"מ וטעה · רב חני בר רבא ש"י טעה (רב חנין : (רב חנינא בר חמא ע"ש אי רבו : רב חנינא בר אבדימי : רב חנינא שלקא בזמן רב יוחסין (ל"מ · רב חנן בר רבא · (רב חנן ברב חסדא וצ"ע : רב חנן בר אבא (ע"ש רב חנן בר מתנה (למ"ז אולי ט"ס וצ"ל רבי חייא בר מתנה הנ"ל · רב חנן בר אדא · (למ"ז (רב חננא סבא משמיה דרב כ"כ יוחסין (ל"מ (רב חיננא בר כהנא (רב חננאל (חסא בזמן רב יוחסין (טעה : רב חסדא : רב חסדא בר אבדימי (ל"מ : (ר' טאלא תלמיד רב יוחסין (ט"ס (ר' טבלא : ר' יאשיה (ייבא חמוה דאשיין בר נדבך (ר' ייבא סבא : ר' ייבא בר יוסי (ר' יהודה הנשיא רבו : רב יהודה : רב יהודה בר אשי : (רב יהודה בר אבא אמר רב יוחסין (ל"מ · (רב יהודה בר יהושע בן מרתה תלמיד רב יוחסין (ל"מ וטעה : רב יהודה ברב שילת (ל"מ : רב יהודה ברב שמואל בר שילת : (רב יהודה ברב שמואל : רב יהודה בר זבדי : ר' יוסי בן שאול (טעה (ר' יוסי בר' בון : (ר' יוסי בר מנשא (ע"ל יוסף : רבי יוסי בר נתן בזמן רב יוחסין (שקר : רב יוסף : בשם יוסף איש הוצל · רב יוסף ברב מנשה : (מנשיא מדוויל תלמיד רב יוחסין (ל"מ ע"ל יוסי : רב יוסף בר יהודה נ"א יוסי (למ"ז : כי רבי

יוסי

מבי רב הוי פייסי (אוכלי שולחנו) אלפי ומאתן רבנן (פי' שכי דייני גזירות · אמר רב לא איתעתרי עד דחזי ראשי לפתות בכנייתו בהלוס (פ' הרואה דנ"ז ב' : כי מקלע לדרשיש מכריז מאן הוי ליומא (יומא י"ח ב' · יבמות ל"ז ב' : וספרא וספרי נתייחסו לרב עיי' רמב"ם בהקדמתו לזרעים ובכ"ל ואברבנאל בהקדמה נחלת אבות ובשבילי אמונה נתיב ח' וכתב בהקדמות מדת אהרן כ"ל שלמדו זה ממ"ש בברכות פ' מי שמתו די"ח ב') הוא הכה את הארי ביום השלג דתנא ספרא דבי רב (פרש"י ת"כ) ביומא דסתוא ורש"י פא"ע דס"ו א' לא סבר כך שכתב תנא דבי רב קרי לברייתא ששנויה בת"כ דאקרא ספרא דבי רב לפי שהיה שגור בפי כל תלמיד בית מדרשו ומדבריו בגיטין פ' האומר דס"ז נראה שסובר שר"ע חברו שמביא בשם אדר"ן כו' · עשה מטבעות סדר מדרש ספרי וספרא לבדם ושנאם לעצמם לתלמידיו כו' ובפ' הנחנקין סתם מתני' ר"מ סתם תוספתא ר"נ סתם ספרא ר' ישמעאל (ע"ל ר"ע) ורצו ללמוד ממנו קצת חכמים שמחברו הי' ר"י · ולדעתי טעו בזה שצריך לפרש סתם ספרא ר"י כמו שאנו מפרשי' סתם מתני' ר"מ שר"ל שרבי היה מסדר משניות כששנה משנה סתמית סתמא אליבא דר"מ כן פי' סתם ספרא ר"י שהמחבר הספר כששנה הברייתא סתמית שנאה אליבא דר"י ור"י אמרה אליבא דר"ע עכ"ל : ועיי' בס' תהלת חכמה דל"ב ב' ספרא דבי רב היינו ת"כ ושאר ספרי דבי רב היינו מן וישלחו מן המחנה עד סוף הספר עכ"ל · ועיי' רשב"ם פי"כ דקכ"ד ב' עש"ב · ורש"י ביומא דע"ד א' פי' ספר וידבר ואלה הדברים : בכ"ל שרב חבר אליבא דר"י בר אילעאי וחבר מכלתא עיי' ר' אושעיא : בתו' סנהדרין די"ז ב' סתם אמרי בי רב הוא משמיה דרב · ובפ' השואל בב"מ · ובפ' בית כור · פריך לרב מאמרי בי רב · ועיי' אשר"י פ' כירה · ובס' תהלת חכמה ש"ג כ"ב סי' קמ"ב דאמרי בי רב הוא רב ממש : ובה"ע כתב אמרי בי רב לאו רב ממש אלא בית המדרש · וכ"כ בס' תהלת חכמה ש"ג פ"א סי' ל' בי רב לאו רב ממש אלא בית המדרש : בש"ל אות ו' בכ"מ שאמר בש"ס והאמר מר הוא רב עכ"ל מובא ג"כ בהג"ה בהקדמת רמב"ם לסדר זרעים · רב ורבי חנינא ורבי יוחנן ורב חביבא מתנו (להך מלתא דלקמן (והשתא פסק הש"ס למלתי' ואמר) בכולא סדר מועד (כל היכא דאמרי) כל כי האי זוגא (כי הדדי בשמעתא איכא אמוראי דמחלפי רש"י) חלופי רבי יוחנן ומעיילי רבי יונתן (ולא קאי מתני' אחילוף תו' פ' במה בהמה נ"ד ב') (כי האי זוגא ארבעתן יחד רש"י) סוכה ד"ד סע"ב · מגילה ז' א' : אמר לעולם אל ימנע אדם עצמו מבית המדרש אפי' שעה א' דאנא ולוי הוינא קמיה דרבי כי אמר להא שמעתא באורתא אמר כו' בצפרא אמר כו' אנא דהואי בי מדרשא הדרי בי · לוי דלא הוי בי מדרשא לא הדר בי' (פ' א"ל כ"ד ב') : אמר בלד עמוד זה התפלל רבי ישמעאל בר' יוסי של שבת בע"ש (ברכות פ"ד ד"ז ב') : רבנ"ק יהיב ליה זוזי לקנות קרקע וקנה לעצמו קדושין כ"ט א' : ומצלי עם שמואל בבי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא (ר"ה כ"ד ב' : שמואל קרי עליה דרב לא יאונה לצדיק כל און פא"ע כ"ט א' ובנדה ס"ה א' · ועיי' רב שילא ובנימן גנובי' וביבמות דקכ"א : בפא"ע אר"ל עליו זכור אותו לטוב : שר א' שמו אדרכן אוהבו כמו אנטונינוס לרבי ובשמת השר אמר רב נתפרדה חבילה (ע"ז י' ב' היה אנינא הדעת אף שבטל ידיו אכל במפה פ' כל הבשר דק"ז ב' ובס"פ הקומץ : היה אוהב את רבי חנינא בר שילת כאב לבן (ע"ש : כי הוי נפיק למידין אמר בלבו נפשיה לקטלא נפק כו' · פ' י"כ דפ"ו סע"ב : בירושלמי פאה פ' ב"ש כד נחת רב לתמן לבבל אמר אנא הוא כבן עזאי אתא ההוא סבא ושאלו מלאו ב' הרוגים זע"ז א"ל כו' ושאל את רבי כו' ועיי' שדה יהושע שם ענין בזה בבבלי פ' ע"ע שאמר אביי הנא כב"ע כו' ושאלו א' ב' הרוגים כו' וכתב דב' מעשים הם : כתב יוחסין עשרה מילי דחסידות היה עושה · כתב רמב"ם פ"ב מה' דיעות אמרו על רב תלמיד רבינו הקדוש שלא שח שיחה בטילה כל ימיו ובכ"מ שם בפ' הישן מצאתי כן על ריב"ז אבל על רב איני יודע כעת מקומו עכ"ל (וכתב בש"ת מקום שמואל ס"ס ס"ה ופשוט שהוא בפ"ק דחגיגה ד"ה ב' מגיד לאדם מה שיחו אמר רב אפילו שיחה יתירה בין איש לאשתו כו' ותמה על כ"מ למה לי"ה ר"א לא שח שיחת חולין שמביא בפ' הישן הכ"ל קודם ריב"ז (ואין זה תמוה כי ריב"ז קדם בדור לר"א שהיה תלמידו שלא היה רגלה לעילא מד' אמות (ע"ל שומי) ולא הלך בגלוי הראש · ומקיים ג' סעודות · מכוון לבו בתפילה לא הביט לצדדין : היה מקיף שלא להטריח הצבור · לא אכל בסעודות רשות : (פג"ה דל"ה ב') וכתב שם בס' יוחסין בהג"ה אות ריש זה מוטל על כל ת"ח · ונראה דאי' בת' איכה בפ' ויגרס בחצץ (ובירושלמי סוף

תעני') רב אחר שאכל כל מטעמים שבעולם היה אוכל עפר לקיים מה שנאמר ויגרס בחצץ ואמרתי אפיק שפה · ועייל שפה בתרתא עכ"ל (והנה לפום ריהטא היה נראה דהבין דזה עשה רב בכל השנה אחר כל אכילתו לא בערב ט"ב לבד דא"כ לא הוי בכדי לחשב למדות חסידות · אבל במג"א בא"ח סתקנ"ב כתב שזה עשה עט"ב והב"י סי' הנ"ל בשם רמב"ן בס' תורת האדם ובהגהות מיימוני שזה עשה ר"י בר עילאי לא רב · אכן ראיתי ברק"ח סש"י ז"ל במ' איכה רבי כשהיה אוכל סעודות ט"ב היה נוטל פרוסה וטובלה בעפר כו' · וכן רב בירושלמי עכ"ל) וכל מי שהקניטו היה הולך לפייסו · (כדאי' ספ"ח דיומא דפ"ז שטבח א' חטא כנגדו אזל רב יה"כ לא אתא כי מטא עי"כ ולא אתא אמר איזיל אנא לפייסו פגע בי רב הונא א"ל היכי קאזל מר א"ל לפייסו לפלוני אמר אזיל אבא למקטל וגרא אזל קרא אבבא א"ל זיל (כ"ה גי' ע"י ובגמ' הגי' א"ל אבא את) לית לי מלתא בהדך הוה קא פלי רישא אשתמיט גרמא מקייה אקרישא וקטליה · וכתב הדא"ג נענש הטבח שחטא נגד רב ולא פייסו גם קראו אבא בשמו עכ"ל היינו לגי' הגמרא דטבח קראו אבא אף דרש"י פי' דאבא לשון חשיבות כו' מ"מ ה"ל להטבח לקרותו בשם רבי וק"ל · ושם : רב הוי פסיק סדרא קמיה דרבי אתא רבי חייא הדר לרישא עייל בר קפרא הדר לרישא וכן לר"ש ברבי כו' · אתא ר"ח בר חמא א"ל כל דאתי כימא הדר לרישא · נקט ר"ח מילתא בהדיה אזל רב לגבי י"ג מעלי די"כ ולא אפייס והק' בגמרא הא א"ל לבקש יותר מג"פ · ומשני רב שאני (מחמיר על עצמו היה רש"י) ור"ח איך עביד הכי דהא כל המעביר על מדותיו · מעבירין ממנו על כל פשעיו · אלא ר"ח חלמא חזא ליה לרב דזקפוהו ליה בדיקלא ומאן דזקפוהו בדיקלא רישא הוה · אמר אדחיי ולא כדהיכן (פרש"י ר"ח ר"י הוי וכשראה חלום זה לרב דאג למות דאין מלכות נוגע בחברת' אמר אדחייו מכאן ויברח לבבל ושם יהיה לראש ולא אמית בשבילו וב"ה פי' כשיהיה רב ר"י יהיה עליו טרחי צבור ולא יוכל ללמוד · עא"ת סתר"ו) : והיה קולו ערב ועלה לתרגם · והיה רגיל בציצית ותפילין · בירושלמי נדרים כ"א דמ"א ג' א' בא לדון לפניו עם עשיר א' ולא רצה העשיר מחמת גאות עשרו וקללו מיד יצא גזרות המלכות ליקח כל אשר לו לאוצר המלך ואתא לגבי רב שיתפלל עליו וכן עשה והוחזר לו : כתב רמב"ם (בהקדמה לס' הי"ד) רב קיבל מר' ינאי (וראב"ד כתב עליו לא היה ולא נברא) וכתב יוחסין יש סמך לרמב"ם שאמר (ביבמות דל"ג א' רב הונא כרב) ורב כרבי ינאי (ורבי ינאי כרבי חייא פרש"י ר"ה כרב כלומר קבלה מרב רבו וכן כולם זה למעלה מזה (ובשס"ק מדורו של זה היה) מרבו של זה עכ"ל : אך ל"ע דבפ' כירה דל"ט סע"ב א"ר יוחנן א"ר ינאי אמר רב מזה נראה להיפך דרב רבו של רבי ינאי · ולדעתי זה הטעם שמנאו בש"י את רבי ינאי בתלמידי רב אבל נ"ל שט"ס הוא וצ"ל אמר רבי ינאי אמר רבי (ע"ש) : שאל את רבי חייא שלא ראה את רבי אימת מקבל עול מלכות שמים · ברכות י"ג ב' (ע"ש) : אמר רב מצאתי במגילת סתרים דר' חייא וכתוב בי' איסי בן יהודה אמר שבת ד"ו ב' · ופ' הזורק נ"ו ב' · וב"מ פ' הפועלים נ"ב א' : אמר רב משום ר' חייא פ' המצניע צ"ב סע"א · ופ' הזורק דצ"ח א' וצ"ט א' ופ' חולין קנ"ח סע"א : בירושלמי מגילה פ"א ד"ע ע"ד רב ור' חנינא ור' יונתן ובר קפרא וריב"ל · רבנא עוקבא ורבנא נחמיה בני בנתיה (ע"ש · רב האריך ימים עד שראה נכדו שימי בן בנו חייא ע"ש (וכתב בכ"י ח"ג סס"ג רבי הוא ר' אבא הנזכר בזוהר · חי ארבע מאות שנה · ובכנ"י אחר הגי' חי ק' שנה והיה רבו של רבי חייא בחכמה זאת ושימש אח"כ את רבי ואת רבי חייא. ובדף א' כ"י ישן כותב רב חי שלשה מאות שנה : בסוף ספר יוחסין אילים כ"מ שנאמר שתק רב (סוכה ז' רמ"א · ב"מ כ"ז רע"א) הוה לו להשיב עפ"י הסוד שהיה תלמיד מובהק לרשב"י מבעלי הסודות ולא רצה לגלות · וט"ס שם רבי אבהו וצ"ל רבי אבא כתב בתהו"י סקכ"ב ואף שקשיתי בזה מדשקיל וטרי' בנדה ד"ו א' למה שתיק היינו דגם בנגלה ה"ל להשיב ומה"ט ל"ק מב"ק י"א א' מדשתק לאו דינא הוא · ונ"ל דאה"נ דלא פסקינן הלכתא ע"פ סודות דבכמה דוכתא לא קיי"ל כרשב"י · בסנהדרין בפ' ד"מ ומתו גם שניהם כו' שתק רב · ובתו' ב"ב ס"ב א' שתק רב לפעמים שלא חש להשיבו ולפעמים הודה לדבריו · ובאשר"י פ' המוכר את הבית דל"א שתק רב מפני שלא חש להשיבם : א"ש רב ששת על רב כד ניים ושכיב רב אמר להא שמעתתי' איכו לגבאי אלא שבא גדול (עש"ב : בו נתגלגל אריוך מלך אלסר (עיי' שמואל נפשו נתגלגל ברש"י ע"ל ח"א ד"א תתמ"ה : בזוהר בראשית (ע"ל) קרא רשב"י את בנו ואת רבי אבא פניאל : כשמת גזר רבי יצחק בר ביסנא שלא יביאו הדס וענפי דקלים בניגון לפני התנים כל השנה

ול'

דק"ד רע"א · ובירושלמי מ"ש פ' כרס רבעי רב היה לו פשתן ונלקה ושאל את ר' חייא אם לשהות לכור ולגבל הזרע כדי לתקנו · וכתב שם ע"ב רב תלמיד ר"מ היה · ע"ל ר' חייא דמעשה הפשתן היה נר' חייא ושאל את רבי) · רבותינו שבבבל הוא רב ושמוא (סנהדרין די"ז) ושמואל א"ל אם לא יאכל שמן שהתיר ר' יהודה נשיאה כתיבנא עלך זקן ממרא ואטרה עליה ואכל (ע"ש) רב ושמואל ור' יוחנן קראי פי' דבריהם כמו מקרא · פ"א אדוכים (עיי' שמואל · ונקרא בי דיכא רבה בקדישין פ' האומר · ר' חייא ורב הוי יתבי בסעודה קמי דרבי א"ל ר"ה לרב בר פחתי ברכות י"ג ב' מ"ג א' מ"ו סע"ב שבת ג' רע"ב כרש"י בן גדולים ודכ"ט א' · פי' הע' כלומר בן נשיא מלשון הפחות והסגנים · ובערוך בר פאתי · כדכתיב ומהן פאתי מואב · והוא מזרע שמעה אחי דוד המלך (עיי' ר' חייא · רב קרי בכנשתא · מגילה :

אבא אריכא הוא רב :

רב אבא שמו אלא כמו שקורין לר"י הנשיא רבי בא"י קורין לו רב בבבל רשב"ם פה"ס דכ"ב א' · וע"פ רשב"ם פ' ע"פ קי"ט ב' ובתו' יבמות כ"ז ב' אמר שמואל ומודה לי אבא ופרש"י לשון השיבות לפי שהיה קשיש מיני' קרי ליה אבא כמו לשון נשיאי ורבי עכ"ל · זה אינו אלא כך היה שמו כמו שפירש הערוך ע' אבא (וע' אביי) ובפ' ג' שאכלו בברכות דמ"ז אמר שמואל אלו מייתי גולייא לאבא מי לא אכליכהו (כרש"י קראו אבא לכבודו · וכ"כ בחולין נ"ה א' ובפ' במה בהמה דנ"ג א' אמר שמואל אי הכי אמר אבא לא ידע במילי דשבת כלום · פרש"י אבא הבירי כמו אברך אבא למלכא וכפרש"י בתענית ד"ד סע"ב : ובברכות ד"ם ע"ב לא פרש"י כלום ובפ' כל גגות דכ"ד רע"א אמר שמואל איקפד אבא · ובפ' כילד צולין ד"פ ע"א לא פרש"י כלום · ובחולין מ"ה ב' אמר שמואל אי הכי אמר אבא לא ידע בטריפות כלום פרש"י הכי קרי ליה שמואל ורב היה עדיף מיניה ואי שמעתי אית דגרסי אבא הברי משמע דה"ג בגמרא ופי' ראש להבירים כלומר לכל החכמים כ"כ רש"ל) ורב שמואל שהיה חבירו קראו בשמו ובע"פ ופ' כל גגות (הכ"ל) איקפד אבא משמע בהדיא דלא לשון חשיבות הוא · ובפ' ראשית הגז קל"ז ב' אר' יוחנן לאיסי בר היני מאן ריש סדרא בבבל א"ל אבא אריכא (כרש"י שהי' ארוך בדורו כדאי' בפ' כל היד) (ע"ל אבא שאול) א"ל נהירנא כד הוינא יתבנא אחר י"ז שורות אהורי דרב קמי דרבי נפקין זקוקין דנורא מפומי דרבי לפומי דרב ולית אנן ידעין מה אמרין ואת אבא אריכא קרית ליה (פרש"י כשהיה בכאן קודם שירד לבבל היה חשוב ממני שהיה יושב לפני רבי ואני הייתי יושב י"ז שורות מאחריו · ומיהו משום שהיה קראו בשמו לא היה כועס אלא שקראו אריכא שהוא לשון גנאי דר' יוחנן גופיה היה קראו אבא בפ' כיסוי הדם דפ"ד א' אבא ממשפחת בריאים מיהו על רב המנונא (צ"ל רב הונא) בפ' י"כ דפ"ז סע"א אמר רב הונא אזל אבא לאוקמא כפשא קשה שהיה תלמידו וקראו בשמו (ופרש"י אבא רביה לפי שרב הונא הי' תלמיד רב · ובתוספות ישיכים הקשה הא רב הונא היה תלמידו גמור איך קראו בשמו · וי"ל דשמא היה אבא דרך כבוד כמו אבי קורוהו כן עכ"ל) ולפרש"י שקראו אבא לשון חשיבות ניחא עכ"ל תו' · ובחולין ל"ה א' · ובע"פ דק"ז א"ל רב הונא שרי אבא למקני איסתרי מש כרא · ובב"ק די"א א' אמר שמואל אבא מודה לי כרש"י רב · ובירושלמי ב"ק פ"א ד"ב סע"א אבא מודה לי מאן אבא ר' כתב בעל הפי' נ"ל רב · וב"ק דס"ב ולא ידע אבא ובפ' תלון דע"ח א' · ובס"פ הרואה דס"ג א' אר' כהנא דמי כומי דאבא כדלא טעים תבשילי · וקשה על ר"כ שהיה תלמיד רב היאך קראו בשמו · דאי' בחלק ד"ק אמר מלשון אמר ומשמע דרב כהנא אמר דכענש גחזי בשביל זה אבל הגי' שלפניים אר' יוחנן מ"מ נענש כו' גחזי נענש שקראו רבו בשמו · ושמא רב כהנא היה תלמיד חבר כדאי' בפד"מ דל"ו דלגמרא היה צריך ולא לסברא עכ"ל תו' פ' הבע"י דכ"ז ב' · ובפ' כ"ש ד"מ א' קרא רב כהמן לרבה אבא פרש"י לשון רבנות · ובפ' א"נ כ"ט ב' אר' כהמן על רבא בר הונא זוטי אבא פרש"י חברי ע"ש · אשר מזה נראה כפרש"י דהא לא היה נקראים בשמם אבא · רב תנא ופליג (פ' העור והרוטב קכ"ב ב' ופה"ה מ"ב א' · עירבין פ"ד ד"נ ע"ב · גיטין ל"ח ב' : כתב הערוך ע' רב קמא רב תנא ופליג פי' רב האיי גאון דלישנא דיוקא מפומא דרבוואתא מלאכו רב אבא ב"ג מקומות חד בפ' ג' שאכלו (דמ"ט א') רב אבא אמר צריך שיאמר הודאה תחילה וסוף · ובפ' האשה שנפלו (דפ"א סע"א) רב אבא אמר שאלתי את סומכוס : ובשבת פ' ר"א (דקל"ט ב') רב אבא אמר הטבילה ואח"כ ילדה · ואבא הוא רב כאשר פרשתי ע' אביי · פ"א רב תנא ופליג רב הוא מכלל לוי ובר קפרא ור' שמעון ברבי ורבן גמליאל בר' שהן תנאין : ועוד הוא מכלל אמוראי כגון שמוא ורב הונא קמא וזולתם ואין ברייתא דוחה דבריו לפי שהוא תנא חולק עם תנא עכ"ל · ובערך אביי כתב ז"ל ויש בתנאים שקרואין רב במקומות ידועין כגון רב המא אמר בשבת · רב אבא אמר בהודאה תהילה וסוף בברכות · רב אבא אמר שאלתי את סומכוס בכתובות עכ"ל · וכתב ספר יוחסין מ"ש הגאון בשבת פר"א ר' אבא אמר הטבילה כו' אני לא מצאתי בגמרא ולא ברש"י ולא בתוספות שאומר אבא אלא רב המא (וכ"כ בערוך ע' אביי הכ"ל שהגי' היה לכניו רב המא) ואני מצאתי בתוספתא פ"ז מחולין אחרת שאומר אר' אבא זה אחד מן הדברים שהיה ר' חייא אומר אין להם תשובה והשיב ר' אלעזר כו' וכן בפ"ק דבילה בתוספת והשיב ר' אלעזר בנו של ר' אליעזר בן הקפר · ובפ' כסוי הדם בגמרא (דפ"ד ב' ופ"ה א') זה א' מן הדברים שא"ר חייא אין לי תשובה · והשיב ר"א הקפר ברבי תשובה) · וברש"י פ"ק דבילה (ובתו' ד"ט א') קשיא דרב אדרב אע"ג דרב אמוראה הוא מקשינן מיניה (ע"ל שמואל) מפני שרבן של כל בני הגולה הוא בדור ההוא הוץ משמואל (וכן כתב מהרי"ק · ועיי' ס"כ ל"ל ש"ג סקמ"א ר' חייא תנא ופליג (ב"מ ד"ה) וכן רב ור' יוחנן · כשיטא שאין תנאים שהרי לא הוזכרו במשנה אלא י"ל שהם השובים כמו תנאים ויכולין להלוק על משנה וברייתא כו' והייכו לדידן השובים כתנאים אבל רב לא השיב את ר' יוחנן תנא וכן ר' יוחנן לא השיב את רב לתנא כו' וכ"כ תו' כתובות ד"ה סע"א רב תנא אבל ר"י לא היה מחזיק אותו לתנא · ואין אמרין כן על ר' יוחנן תו' יבמות ד"ז ע"ב נידה ד"ב ב' וכ"כ המפרש בתמיד ר"פ קמא · רב שימש לרבי ולר' חייא בישיבה ור' יוחנן שימש בעמידה (פא"ט עיי' לעיל פ' ראשי' הגז · רב תלמיד רבי בילה ד"ב ב' · אמר היכא במכייכי דר' ומדידי מכי ברישא גיטין כ"ט סנהדרי' ל"ו ורבי בעא מרב הוריות י"א רע"ב : כתב ליה ר' יוחנן לקדם רגינו שבבבל פג"ה כ"ה ב' · ברשב"ס ובתו' פ' ע"פ דק"ג א' רב ולוי ושמואל חבירים · בעא רב כהנא מרב לא פגעו בו קנאין מהו איכשי רב לגמריה (שכח מה שגמר מרבו בדבר זה ולא ידע להשיב) אקרוייה לרב כהנא בחלמיה בגדה יהודה וגו' אתא אמר לרב הכי אקריון · אזכריה רב לגמריה בגדה יהודה כו' פ' הנשרפין דפ"ב רע"א · כתב ש"י דל"ה א' רב למד עם ר' יצחק בר אבדימי ע"ש ועם רב מלכיו ע"ש כי טעה : כתב רש"ג ביומי דרבי נחת רב לבבל יוחסין הקט"ו ב' (כי היה בא"י ואתא לבבל רש"י תענית ד"י ע"א) שנת תק"ל (צ"ל תקל"א) לשטרות שהיא שנת ג"א תתקע"ט ליצירה והוי ר' שילא (ע"ש) רישא ביה רבנן בתר רבי והוי מקרי ריש סדרא בבבל ואקלע רב לאתריה דר' שילא קם עליה באמורא (ביומא ד"ך ע"ב · ולא היו מכירין אותו והיה מתרגם רב קריאת גבר גברא א"ל ר' שילא לימא מר תרנגולא א"ל אבוב לחרי כו' א"ל מר כיהו רב שאתה רגיל לתרגום לפני ר' חייא שב בכבודך שאינו כדאי שתהא מתורגמן שלי ע"ש) וכד כה רב שילא הוו רב ושמואל הכא ולא רצה רב למהוי רישא עליה וכן שמואל לא רצה דרב קשיש לשמואל טובא כדאמרי' בפ' מרובה (ד"ה א') רב ושמואל ור' אסי אקלעו לבי שבוע א"ד לבי ישוע הבן רב לא עייל קמי שמואל · שמואל לא עייל מקמיה דרב : ור' אסי לא עייל מקמיה דרב אמרי מאן כטרח כו' מש"ה שבקי רב לשמואל · בנהרדעא דהוא דוכתיה והוא מקום תורה ואתרחק לדוכתא דלא הוה בה תורה והוא סורא (וכ"כ רש"י תענית כ"א ב') דהיא מתא מחסיא והוי ישראל כפישי התם ואפילו איסור והיתר לא הוו ידעי ואמר רב איתיב הכא (והיה ר"י בסורא רש"י שם ובגיטין ד"ה א' ובחולין מ"ה ב') כי היכי דלהוי תורה בהאי דוכתא כמפורש בפ' כל הבשר דק"י ע"א · רב בקעה מלא וגדר בה גדר (עיי' בעירבין בכמה מקומות ד"ו א' וד"ק ב') וכי איקלע לטעלפוש אגמריכון ואוריכון איסור כהלי וקייה רב לגיגתה דבי רב בצורתא דהוי ככסי הגר · (עיי' הזקת הבתים דכ"ג) וככף התם התלמידים ורבן תורה הרבה שם וקבע שם ב"ד והיו ב' בתי דינין גדולים גדולים בבבל חד בנהרדעא שהיה כבר · וחד בסורא דקבעיה רב והייכו דאמר שמואל לא כתבי' פרוזבל אלא בב"ד דסורא או דנהרדעא כו' ולפרקים הוו הזו רב ושמואל אהדדי עכ"ל · והיה בסורא לראש כ"ד שנה ומת ד"א ג' (עיי' ק"א ג"א תתקע"ט : קדתא דאדגיז אתריה דרב הוא ע"ל רב המנונא : וקילל את שמואל ולא נתקיים לשמואל בניו זכרים כל ימי היי רב (ע"ש : כי הוי מפטרי רבנן

אחיו של רבן גמליאל נשא בת רבן גמליאל אחיו ומת ויבס ר"ג צרתו יבמות ט"ו ב' · ונראה כי היה אחיו של (ע"ש מש"ש) ר"ג דיבנה א"כ ראוי להקדימו לפי סדר הדורות קודם אבא בר אבא הכהן הנ"ל · אבא בר אבא הכהן אבוה דשמואל והיה חסיד שומר נכסי יתומים באמצע מעותיו · ברכות פ' מי שמתו (די"ח ב' ע"ל שמואל) ונקרא אבוה דשמוא' משום מעשה הביאו בה"ג ה' גיטין · דאזל אבוה דשמואל למערבה אשכחתי' מדיתא דהוה ידעה לישנא דציפורא אמרה ליה אזדקק לי ואנא אתן לך כך וכך זוזי : משום דידע' דכפיק מיניה גברא רבה ערק מינה ואתא בשם ההוא ליליא לגביה דביתהו : ואזדקק לה · והדר אזל · לסוף אשתמעות מילתא דמתעברא אתיוה לב"ד אלקויה · אמר שמואל בכרים' דאימיה איכוף רישאי דילמא מטאי לי רישא דשוטא וכאיב לי · כף רישיה בכריסא דאימיה ומטיא ריש שוטא עכ"ל · (וקצת מזה תרגם תו' קדושין ע"ג א' · כתב ס' ג"כ אות פ' מדיתא זו היתה גילגול אשת פוטיפרע שתבעה את יוסף דידעה דמביאתו יצא גברא רבה עכ"ל · בשמ"ע שמואל ובמ"י שם דט"ו סע"א אבא היה עושה סחורה במשי ושלח לו רבי יהודה בן בתירה מנליבין שרוצה לקנות ממנו משי והחזיק לריב"ב המשי ואח"כ לא רצה ריב"ב ליקח המשי וא"ל ריב"ב כי רק דברים בעלמא שלחתי אליך וא"ל אבא דבורך נאמנים לי יותר מן ממון לכן סמכתי עליך ולא רציתי למכור לאחר · ובירך אותו ריב"ב שיזכה לבן כשמואל הרמתי שכתיב בו וידע כל ישראל כי נאמן שמואל לכן זכה אבא לבן זה שמואל בר אבא עכ"ל · וכתב ז"ר ריב"ב היה בזמן הבית ממעשה דהאי גוי דאכל פסחים בירושלים · ושמואל הי' דור ג' אחר החורבן ואפשר שהאריך ימים כ"כ עכ"ל · ועיי' ריב"ב מ"ש שם · ונראה כי אבא זה האריך ימים · דהא שלח אבא לקמיה דר' יהודה נשיאה כו' ושלה ליה ר"י נשיאה כו' משום כבודו שלא להזיק לאבוה דשמואל כטועה · פ' האשה שלום דקט"ו סע"ב · ור' יהודה נשיאה היתר שמן של גוים ולא רצה רב לאכול · וא"ל שמואל אכול ואי לא · כתיבנא עליך זקן ממרא כדאי' בירושלמי פ' אין מעמידין (ע"ל ר"י נשיאה) ור"י נשיאה היה בן בנו של רבי · ושמואל היה אסי' דרבי (ע"ש) ושמואל מת קרוב אחר מיתות אביו כנראה בברכות דקראו את שמואל [illegible] זוזי דיתמי מסתמא הי' זה אחר מיתות אבא אביו ואזל שמואל להכר מות (ע"ל שמואל הענין באריכות) ואביו בכה שמהרה ימות · בעא אבוה דשמואל משמואל א"ל כו' א"ל אשתבשית זבחים כ"ו א' · שלח לרבי ילמדינו רבינו ושלח ליה כך אר' ישמעאל בר' יוסי משום אביו ע"פ ק"ג א' · איתביה רב לאבוה דשמואל ושתיק וקרי רב עליה שרים עצרו במלין וכף ישימו לפיהם כתובות פ"ד דכ"א ב' · והנה נראה דמדאיתיב רב מאבוה דשמואל כי רב תלמידו היה וכ"כ כי רב חבירו של שמואל ושמואל קיבל מאביו כמש"ש · וכ"ע במעילה ד"ט א' מיתיבי אבוה דשמואל ור' אבין לרב הונא · והא רב הונא תלמיד רב היה ואיך מיתיב מר"ה תלמיד תלמידו וא"ל דמיתיב מר"ה ריש גלותא שמת בימי רבי דהא אמר אבוה דשמואל ור' אבין שאלו מר"ה · ור' אבין לא היה בזמן רבי ע"ש · ואחר זמן כדכסו שם"ה כמחק ורבין וס"א ל"ג לרב הונא עכ"ל והבאתי ע"ל בהקדמה · בירושלמי פ' החולץ ד"ו א' אבא בר ווא פליג על שמואל בריה ועבין ההוא בנידה מ"ע א' אבא בר אבא פליג על שמואל בריה · ע"כ תדע כי בירושלמי בהרבה מקומות קרא לאבא ווא · בירושלמי פ' תמיד נשחט לב' א' אר' יוחנן על דא אמר לי אבא בר אבא ועבין זה בשקלים פ"ג דמ"ו ד' הגי' על דא עליל אבא ב"א פי' הקשה · אבוה דשמואל ולוי עיילי

לבה"כ דשף ויתיב בנהרדע' ע"ז מ"ג ב') והתפללו שם (ר"ה כ"ד ב' · כתב מסעות בנימין בעיר שפיתה בה"כ שבנאה מאבנים ועפר ירושלים · ואפטר עליה דלוי ע"ש · בפ' במה אשה ס"ה א' לא שביק לבנתיה · בפ' אלו מציאות כ"ד ב' אשכח חמרי במדברה והחזיר לבעלים אחר יב"ח לפנים משורת הדין · בע"ז ד"ך ב' א"ל מלאך המות אי לא חייסי' ליקרא דברייתא הוה פרענא בית השחיטה · בר"ה ד"ז ב' כ"ח א' שלחו לאבוה דשמואל · פ' ח' שרצים דק"ח ב' מר עוקבא ור' מתנה אמרו בשמו · בכותיו' אשתבין כו' עיילי לר' חנינא הא אמרה נשביתי וטהורה אני כו' ואמר לר' שמן בר אבא הכהן אטפל בקריבתך עיי' מאירי בר רחל בת שמואל כהחפ בנו וכ"ע · כתב בס' ג"כ אות א' אבוה דשמואל קשה למה נק' ע"ש בנו הענין כי אבוה דשמואל הוא שמואל הרמתי ושמואל בנו גלגול שאול וכמו שמואל אחר מותו דבר עמו שאול · כן אבוה דשמואל דבר עם בנו שמואל (ע"ש) אחר מותו כדאי' בברכות פ' מי שמתו (די"ח ב') וכשם שאמרה האשה (בעלת אוב) את מי אעלה לך ג"כ אמרו ליה טובא אבא איכא הכא · וכשם שאמר שמואל לשאול מחר אתה ובניך עמי כך אמר אבוה דשמואל לשמואל בנו דלעגל קאתית גבן · וכשם שאמר לשאול עמי במחיצתי כך אמר אבוה דשמואל אכיקת דחשיבת בהאי עלמא טובא · ושמואל גילגול וניצוץ שאול המלך וזה כי שמואל נקרא אריוך מלך דהלכתא כשמואל בדינא עכ"ל (ורמז לדבר אריוך מלך עם האותיות וב' כוללים עולין כמנין שאול) · ואדוכי אני כתב בחבורו כי שמואל הרמתי היה מסטרא דקוקבא לכן אמרה חנה וכתת לאמתך זרע אנשים תלה אותו באמו (מגע"א ק"ם) ומשום שאבא אבוה דשמואל הוא שמואל הרמתי · מש"ה קרו ליה אבוה דשמואל כלומר שאינו תלה באמו רק באביו כי הוא אינו מסטרא דקוקבא עכ"ל ודפק"ח (ר"ל לא כמו אבא שהוא שמואל הרמתי שהיה מס"ט דקוקבא · אבל שמואל זה תלוי באביו לכ"א אבא אבוה דשמואל) וכתב א"א ולזה הסוד אמרה הכה אנכי האשלתיהו נכנכה בה רוח הקודש כי שמואל בנה אביו של שאול · ועיי' מ"י שמואל די"ג · אבא אביו של ר' יהודה שהיה כת ראשון אחר החורבן (ע"ש) ויש א' בדור האמוראים · אבא אריכא הוא רב · אביו איבו ע"ש · חבירו שמואל · ותלמיד של ר' חייא דודו · אחיו של אבוי איבו (רב קרי לר' חייא חביבי עירובין י"ב סע"ב פרש"י שהוא אחי אביו ואמו · ומכות י"א א' · והע' כתב כלומר יקירי ואוהבי או תרגום דוד את אבוהי והבליעו האותיות) וא"ר חייא לרבי בן אחותי ירד לבבל יורה ידין · (אבל לא נתן לו רשות להתיר בכורות עיי' סנהדרי' ד"ה א' הטעם) קראו בן אחותי ע"ש חכמתו אמור לחכמה אחותי את · והאמת שהיה בן אחיו ובן אחותו (סנהדרין ד' ופסחים ד"ד ומ"ק ד"ך סע"א · (אלא אחר דהיה בן אחיו ובן אחותו למה אמר רב לרבי בן אחותי ירד לבבל אלא וודאי ע"ש חכמתו) · וכשהיה ר' חייא כזוף מרבי למד לרב כל כללי אורייתא ע"ל חייא : ואשתו היתה מצערה ליה ובנו חייא (ע"ש) היה מהפך מה שצוה לו אביו (פ' הבע"י ס"ג א') והיה לו בן איבו (ע"ש) (ורב הכן חתנו · בחולין די"ו א' יתיב רב אחורי דר' חייא ור"ח קמיה דרבי א"ל רב לר"ח מאי אמר רבי אמר ו' דבתב אאופתא · ר"ל טעם שאין נכון · בעירובין י"ג אמר רב הא דמחדידנא מחברא' שראיתי את ר' מאיר מאחורי (כשלמדתי לפניו ישבתי בשורה של אחריו) וכ"כ רשב"ס פה"ה דכ"א ב' · ומאינו דאמר רב משום ר"מ חולין דס"ג ב' ובפ' הרואה ד"ס סע"ב ודס"א א' ופסחים ג' ב' · וי"ג אמר רבי הא דמחדידנא כו' תוס' מכאות

סדר הדורות

וכה לעשות נהם כחפלו ורלונו אך מ"מ כמה פעמים נתפשו היהודים נארלו ולקחו מהם את ממונם ואותם הוליכו שבי ובאשר הגיע הדבר אל הדוכס ויועליו נכמרו רחמם עליהם וצוו להחזיר להם כל ממונם מחוט ועד שרוך ואותם שלחו חפשי לנפשם : הקיסר הישר רודולפוס ברוב חסדו שלח וקרא אליו את הגאון מ' ליווא בר בצלאל וקבלו בסבר פנים יפות ושוחקות ודבר עמו פא"פ כאשר ידבר איש אל רעהו ומהות ואיכות הדברים סתומים וחתומים ונעלמים הם היה זה בק"ק פראג א' ג' אדר שנת שנ"ב : הג"מ ליווא בר בצלאל נזר החכמים מובחר הדור לאורו הלכו כל העמים ומימיו שתו כל תפולות ישראל חבר חבורים הרבה (מכרים בשפתי ישינים) וא' מהם ס' גור אריה ר"י ואב"ד על כל מדינות מעררין כמו ך' שנה ואח"כ בא לפראג שנת של"ג והעמיד תלמידים הרבה ויסד בית המדרש הנקרא קלוז והרבין תורה בתוכו י"א שנה · ואח"ז עוד ד' שנים וביום ה' ד' אייר שנ"ב נסע לק"ק פוזנא לר"י ואב"ד ועל כל גלילות פולין : אור חדש על מגילת אסתר · באר הגולה על אגדות תמוהות · גבורת ה' פי' הגדה ויציאת מצרים · דרך חיים על פרקים · דרוש ארוך על תורה ועבודה ואיסור יי"כ · נלח ישראל הרבה ענינים · נתיבות עולם תפארת ישראל : ה"א שנ"ב רבי מרדכי יפה מופלג בחכמה וזקנה ספריו ידועים וספרי לבושים וזה ך' שנה נעשה אב"ד בק"ק הורודני וק"ק לובלין וקרעמניץ והעמיד תלמידים הרבה בא לפראג לר"י ואב"ד בחודש אייר שנ"ב וס' באורי יפה פי' על ספר צורת הארץ לבוש אורה על רש"י לבוש שמחה וששון דרושים למועדים ולחתונה ומילה לבוש פינות יקרות ביאור על מורה נבוכים לבוש אפד היקר תכונה ופי' על קדוש החודש לרמב"ם לבוש אבן היקרה פי' על הרקנט : מרדכי מייזיל ראש הקדינים ואב לאביונים אשר גדולת מעשיו ראוים להכתב וראיתי להזכיר מקלת מעשיו הוא בנה בה"כ הגבוה מקדש מעט והתנדב במה ס"ת עם כלי הקודש מכסף וזהב מהם לקהילתינו ק"ק פראג מהם למדינת פולין מהם לירושלי' · גם בנה בית המרחץ לקהל ומקוה המים. בית הטבילה ובית הקדש לאביונים ועניים מרודים ועשה רילפת אבנים על כל שטח קרית חולות היהודים. הכל על הולאותיו ובנה עוד בה"כ הגדולה בני תפארה אין דוגמתה ביופי בכל תפולות ישראל העמידה על ך' עמודי' כולם אבני גזית והשבו הממונים על הבנין שהוליא בבניינו יותר מעשרת אלפים טאליר כל אלו דברי כללים והפרטיים עלמו מספר כי לא יכילם ספר כל לדקות אשר עושה בכל יום מחזיק לומדי תורה בסיפק רב ומכבד ת"ח במתנות יפות ובעי"ט נותן לעניים שור אבוס וקמח ושומן ושאר דברים הלריכין לעניים מרודים מלוה כספו לעניי עירינו לחייתם בחנוכה העבר הלוה בפעם אחת שמנה מאות טאלר · מלביש ערומים פעמים רבים רוב עניי עירינו כולם בלבע א' · כל שנה משיא ב' בתולות עפ"י גורל · מן ב' שנים עד הנה הוליא בבנין בה"כ הנ"ל ונסך הלואה והעזר אשר שלח לעניי ק"ק פוזנא עם מה שהלווה פה לעניי עירינו ועם סכום הנדוניות שנתן לבנות אחיו עולה במשך ב' שנים · יותר מך' אלפים טאלר :

ע"כ יעלו ויגיעו סדר בעל צ"ד ה"א שנ"ג שמחה לפ"ק :

הג"א בצלאל אשכנזי רבו של הרב המקובל ר' יצחק לורי' כ"כ בש"ם קדשים בתועלת ג' שעשה הגהות על סדר קדשים · ר' יצחק לוריא תלמיד הג"מ בצלאל אשכנזי הנ"ל המקובל הגדול נורא מאד מעשיו לא יכלו כל ניירות כמבואר בספר עמק המלך · ובס' הכוונות בק"ש שעל המטה שהי' רי"ל חלק ר' עקיבא · ובס' ויקהל משה דנ"ת ד' נשמות רי"ל נשמת בצלאל בן אורי בן חור : ותלמידו החשוב ר' חיים וויטאל · בס' נובלות חכמה כתב כללים מקבלת האר"י · פרי עץ חיים שלחן ערוך רי"ל · וסדור רי"ל ותיקון ק"ש כוונות · כלל הלימודים · כלל קטן · כללות החכמה · למודי אצילות · מבוא אלהים · אדם ישר · אדם קדמון · הגהות על ז"ח גלגולים על דרך אמת · דרך עץ חיים · ס' הדרושים · הג"מ פאלק חיבר ס' מאירת עינים על ש"ע ח"מ · ופרישה דרישה על י"ד וא"ע · ומחדש כדפס על ח"מ · ובילה אשתו הפליגה בחכמה ומתה בירושלים בת ע"ז שנה ונקברה תוך ד"א לקבר זכריהו הנביא כ"כ בהקדמה בי"ד סוף הספר · הג"מ בער בן ישראל ליזר פרנס איילינבורק וחבר ס'

באר שבע כמו תו' על הוריות תמיד כריתות סוטה חלק וקלת מסכת חולין וש"ת נדפס שנת שע"ד · וס' לדה לדרך על רש"י שפ"ז וס' באר מים חיים מביאו בנ"ל פ' ואתחנן ובפ' וילך והוא על דינים · ואלו הגאונים היו בימיו הג"מ אהרן בן חיים בעל קרבן אהרן הסכים על ספרו והג"מ גבריאל · והג"מ חייא רופא · הג"מ יוסף מיץ · הג"מ יעקב בה' חיים חתן הגאון החסיד מ' אברהם כליפ אב"ד בכפת · הג"מ יצחק כן הג"מ ליב מפראג הג"מ יצחק גבאי והג"מ יששכר אב"ד דק"ק ווירמשא ראה אותם בק"ק נייאשטאט סמוך לנורנבערק · וכתב שמעתי מפי מורי המקובל הגדול מ' ישראל סירוק תלמיד רי"ל בסוד פנים ואחור · הג"מ ליב מפראג · הגאון מאור הגולה מ' ליב סרוואל אב"ד דק"ק ווינליאה הסכים על ספרו ה"א שע"ב · ה"ר מסעוד אוצאי · הג"מ מרדכי יפה בעל הלבושי' · הג"מ משה גלאנטי הסכים על ספרו · ושליחא אורנא הסכים על ספרו · הר' עזרא מפאנו מק"ק מנטובא · וכת' בת' רנ"ז ב' והשיב לו מ"ו הג"מ פאלק כץ · ובת' דנ"ט ג' וקילס דבריו ואמר יפה דקדקת ויפה כוונת ובד"ק ג' ואמרתי דבר זה לפני מורי הרב הכהן גדול מה' פאלק כץ וייטבו דברי בעיניו והשיב לי שהוא דקדוק חשוב ואמיתי · וכתב לפי מ"ש מהרש"ל בהגהותו על הטור פא"ע ולפי מה שפסק מהרש"ל ביש"ש בסוף גיטין · וכתב כתב רבינו ברוך בס' הקכמה : הג"מ יואל בה' שמואל אב"ד בקראקא חבר ב"ח על ז' טורי' והשיב נפש על רות היה מן ה"א שכ"ח עד שנ"ח מחבר ש"ת · ומביא שם שכ"ח סי' בק"ק בריסק ע"ת סנ"ו ושם"א בק"ק לובמלא סי' ג' ובקראקא שע"ט בריד לובלין שנ"ב · ואלו הגאונים שכתבו לו והוא להם בתשובתו · הג"מ אברהם אשכנזי בסי' נ"ב הג"מ בנימן מסלניק בעל משאות בנימן בסי' פ"א · לחתנו הג"מ דוד בעל ט"ז סקי"ג הג"מ אהרן זעליג במ' נפתלי ספ"ט · הג"מ יהודה בה' חנוך ספ"ט הג"מ יהודה אב"ד בטיקטין בעסק גט שסידר שנת שנ"ח סי' נ' · הג"מ יהושע שנ"ח סי' ע"ד · הג"מ ליב בר בצלאל מפראג סע"ז וקי"ו / הג"מ ליב מלאדמיר שע"ב סי' ע' · בנו החסיד והרב מ' ליב סס"א · הג"מ מן אב"ד ב"ק ווין כתב אליו סע"ז · הג"מ מענדל ר' אביגדרש סע"ו · הג"מ משה מפרעמסלא ה"א שנ"א סע"ו וק"ו · ובסי' נ"ו הג"מ משה · הג"מ משה איסרלש סקנ"ז והשגה על רמ"א פרס"ג בסי' ק"י : הג"מ יהושע פאלק כץ שע"ד בבעלזא סע"ח ש"ב הג"מ פייווש סק"ב · הרב ר' פיולמן מגרמיזא סקי"ח · הג"מ קאפל אב"ד ד"ק לבוב חוץ לעיר שנת · שפ"ז סע"ב · בהיותו קטן קרא הפטורה בבה"כ שהיה שם מהרש"ל בסוף התשובה : הג"מ שלמה חסיד מלובלין אב"ד ב"ק פוזנא ספ"ו · הג"מ שמואל במ' יהודה סג"ל ש"ן בקראקא סע"ט והוא מהרש"א · לילה ז' אייר ה"א שע"ט נפטר הג"מ אפרים חבר אורה לחיים ב' דרשות לר"ה וי"כ ופסח שכ"ח · ועיר גבורים דרוש כמה שערים ואח"כ כסדר התורה שמ"א עוללות אפרים דרשות למועדים ולמילה לכל סדרה ולהתנות והספדים ופדיון הבן ולתורה ועבודה וג"ה של"ג · עמודי שש על ו' עמודים דרושים שע"ח · רבבות אפרים חבור גדול מאד כסדר התורה ועניינים כ"י) שפתי דעת דרשות כסדר התורה ש"ע כלי יקר על התורה ורש"י שס"ב · ובקשו תלמידיו להתעסק ולטהרו ופסק הג"מ ישעיה שהקברנים יתעסקו עם ת"ח ואם ירצו לוותר לאיזה אנשים חשובים בשביל טובת הלדקה של קברני' שיקנו בדמים רשות בידם אבל מלד הדין אין יכולין ליקח מקברנים כ"מ העתק מפנקס חבורה דק"ק פראג · וכ"מ שם שפסק בהרוג א' שנמצא עם הרוגו גוים לערך ט' שבועות בהכר טומאה שלהם וצוה לטהר אותו ולעשות לו תכריכים מאחר שנמצא בלא בגדים. ולעשות ארון שלום בשנת שפ"ו · וכ"מ שנת ש"כ נפטר א' אחר עינויים קשים ונפטר בבית הסוהר וצוה הג"מ וואלף שלא לטהרו אך במקום שמלוכלך בצואה לטהר אותו במעט יין ולעשות לו ארון שלם מיט כעגל בשלאגין ותכריכן והכתונות שמלוכלכין מחמת עינוי ליתן תוך הארון · בתולה בת ט' שנים כלה וחיה ב' שעות וצוה מ' פנחס הורוויץ לטהרה וללבוש תכריכין כשאר מתים ולעשות ארון שלם עם כעגיל בשלאגין ובגדי' מלוכלכי' להכנ בקבר על הארון :

בעזרת בורא שמים עליות ותחתיות · נשלמה חלק ראשון סדר הדורות ·

ממעשה עבות אבות · היום יום עש"ק ך"ז אלול לפרט ובבנן תן לפ"ק

דמתק אור יקר על הזוהר מובא בקול בוכים אור נערב קיצר מפרדס ת"ז · ס' גירושין ד"ו ש"ח · זבחי שלמים פי' תפילות וקדשה ותקיעות וסדר מלקות ועבודת י"כ · מבקש ה' מובא בלקוטי שושני' : פי' על מחזור ספרדיים (כ"י) עבודת י"כ מנהגי' על תפילות י"כ ומעשה קרבנות וי"ג תיקוני' · פרדס רמוני' · תמר דבורה מדות טובות תפילה למשה פי' תפילות ספרדים תיקון ק"ש · ומ' יצחק אשכנזי (נקברו בצפת גא"י ובש"י ק"ד כתב וכן שמעתי מפי מורי החסיד מ' יוסף סגיש עכ"ל · ומ"כ בספר כוף עץ חיים פ' בראשית אמר מהר"מ מיכן ששמע ממורי (וכל אלו הנ"ל היו קרובים לדור זה : רבי משה מיכן עשה שו"ת ד"ק שע"ד · ה"א של"ג רבי שלמה לוריא מאוסטרא המאור הגדול נזר ישראל מופת הזמן אשר לאורו ילכו כל העמים ומימיו שותים כל תפוצות ישראל ושמעו הולך בכל העולם והעמיד תלמידים הרבה והפליג על כל אנשי דורו וחבר חבורו על שיטת התלמוד אשר אין ערך לגדולו ועומק חריפתו וקרא שמו ים של שלמה (אשר נדפס מהם על ב"ק וחולין וביצה וכמה מסכתות הם כתב יד גם ש"ת וי"א חבורים נזכרו בס' שפתי ישינים) נתבקש בישיבה שלמעלה שנת של"ג : זמירות ופי' ברכת המזון שם"ג. חכמות שלמה שמ"א · ידיעות שלמה פי' על רש"י הגהות על מזרחי · עמודי שלמה ביאור על הסמ"ג · והגהות על שחיטות ובדיקות · עטרת שלמה פי' על שערי דורא · בימיו הרביצו תורה ר' יצחק בר' בצלאל ר"י בלאדמר ר' הירש בלובלין · ר' ישראל בהג"מ שכנא ר"י בלובלין · ר' הירצקי בלבוב · ר' אליעזר בבוסק : ר' יצחק כהן בקרעמניץ · ר' בנימן בגניזין · ר' מרדכי רייס בבריסק גם ר' שמעון היה ר"י שם · הג"מ אליהו בעל שם אב"ד דק"ק חעלם בוורמז חבר ספר אדרת אליהו פי' על הזוהר כ"י (הוא היה מקובל גדול ובעל שם ונברא ע"י שמות אדם) גם ר' זלמן ר"י בחעלם · ר' מרדכי זינגר ר"י בקראקא · ר' מרדכי משה עלש ר"י במעררין : ע"ל שנ"א : שנת ה"א של"ד אמרו החוזים בכוכבים שככב שבתאי היה במערכה רעה ושפטו מזה לרעה והריסות היהודים וכן היה בעו"ה כי במקומות רבות הגיע ליהודים אבל גוס ומספד גדול במדינת מעררין נשרפה כמה נפשות על ק"ה עד הגיעו הדברים לפני הקיסר החסיד מקסימליאן שחקר שקר עללו על היהודי' עד מרוב צדקתו וחמלתו לקח את שאר היהודי' במבין שיני אריות והצילם תחת כנפיו צ"ד ח"ב : ר' יוסף ב"מ אפרים קארו ספרדי חבר ב"י וש"ע וכ"מ נפטר בארץ הקדושה צפת שנת ה"א של"ה · בדק הבית מה שהשמיט בב"י · מגיד משרים סודות ע"י המגיד עד פ' מצורע חלק ב' בסדר תכ"ך · פליטת בית יוסף שו"ת · (ה"א של"ו גידל המלך את האדון דון יוסף נשיא יר"ה וינשאוהו להיות כדת היום דוכוס ואיפרכוס אשר אזנינו לא שמעו ועינינו לא ראו זולת יוסף במצרים ובימי אחשורוש מרדכי ועל שמו נקרא ספר יוסף לקח עיי' בהקדמת יוסף לקח : ר' נתן מהוראדנא בן ר' שמשון שפירא הוא החסיד ועשה פי' על רש"י אמרי שפר · ועל ר"י מדורא מבוא שערים וביאור על רש"י (ובנ"ל פ' בהעלותך ובנאר שבע בתמיד כתב אין באורי' אלו לבעל אמרי שפר אלא תלמיד א' תלה עצמו באילן גדול ונפטר שנת ופי' על ברכ' המזון שם"ג · והגהות על הזוהר · וקצתפי' על המחזור ה"א של"ז והניח ב' בניו ר' יצחק אב"ד בק"ק קאבלא ור' יששכר ר"י בפינצק ובק"ק וורמשא כתב צ"ד כי ר' שמשון הנ"ל היה דודו : (ה"א של"ח ירד אש וברד מן השמי' ויצת מגדול שהיה בתוכו יותר מאלף ככרי אבק שריפה שקורין פולוויר בעיר אובן ונשרפו ונשתברו מגדלים וארמוני' ובתים רבים וחומת העיר נהרסו ומתו עם רב צ"ד ח"ב : (ה"א ש"מ היה ברומי רעש גדול ונורא ורגזה ורעדה הארץ ג' ימים וג' לילות ונפלו ב' בתי כומרים ומגדלים ובתים רבים ומתו ברעש עם רב צ"ד ח"ב : נראה כי ר' אברהם פריצל בן מרדכי מאויניון שחבר אורח' עולם היה שנת ה"א ש"מ (ע"ל ד"א תרל"ב) אך ראיתי שנדפס בפיראה רפ"ה · וחבר ס' מגן אברהם וויכוח הדת ומיהודים שמעבר שנהר כוש ומבטיון ומנהגי' ישמעאלים (כ"י) ופי' על איוב עיי' שפת ישינים : (ה"א שמ"א גברו המים במדינת וריזלנר וקבינותו' וימותו אדם ובהמה רבה ובכפרי א' סמוך לעיר עמדן בלילה א' נעקר כל האי עם ביתו ובית הבקר גדרות לאנו והגורן וכל גנותיו ושדותיו ונח תוך הים רחוק ממקום הראשון כמו ג' פרסאות והיה דין בין השרים משל מי נפל הכפרי בגורל ודומה לזה במ"ע בהקדמה : (קרוב לשנת ה"א שמ"א נמצא סמוך לעיר כוירדן דמות מת קרוב לשפת הים מדת ארכו ס"ד רגלים וקומתו כ"ד רגלים וע' עגלות טעונות שמן לקחו ממנו צ"ד ח"ב : (ה"א שמ"ב דבר כבד מאד בכל עיר ופלך בכל מלכות ביהם לא היה מקום לנוס שמה צ"ד ח"ב : ר' יצחק מעלינג הרביץ תורה והיה תמיד מראשי הישיבות ואב"ד בפראג כשלשים שנה · נפטר שנת ה"א שמ"ג בנו הג"מ חיים ר"י באוסטרלין : ר' יצחק חיות בהרר אברהם

שמו יצא בכל תפוצות ישראל והרביץ תורה וחבר ס' פחד יצחק ושיח יצחק ד"ו של"ג על אגדות פ' הנזקין ושאר אגדות שיר לליל פסח ודיני פסח שמ"ח דיני טי"ד בתרוזות שנ"א ופני יצחק וקרית ארבע ושאר חבורים ר"י בפראג שנת ה"א שמ"ד : ובנו מ' אברהם חבר ס' הולך תמים טעמי המצות ד"ק שנ"ד : (ה"א שמ"ד נפל אש מן השמים במדינת אופט לכד והיה רעש גדול ורגזה הארץ ג' ימים וג' לילות ובנייניס רבים נפלו והר גדול נק' הר יודאנו התנודד והרגיז ממקומו ונפל לעמק על קע"ג בתים ונעשו קבורה העם שבתוכם צ"ד ח"ב · שמעון גינצבורג היה חכם חרשים ונבון למדן בדיב חסיד ועניו עשיר בכמה מאה אלפי' זהובים אשר עושר גדול ורב כמוהו לא היה בדורותינו באשכנז ונפטר שבע ימים קרוב לפ' שנה שנת ה"א שמ"ו · והניח בנים ממלאים מקומו אנשי אמת חכמים מביני מדע : ר' אליעזר בר אליהו הרופא אשכנזי שמעו יצא בכל הארץ חבר ספר יוסף לקח פי' התורה ד"ו שמ"ג ומעשה ה' על מגילת אסתר ד"ק של"ו אב"ד בקראקא ונפטר שנת שמו או ה"א שמ"ז ע"ל שנ"א : (ה"א שמ"ח נלכדה עיר מלוכה בין בקלוניא ויהודים הלכו שבי ונראשם הג"מ ראובן בולדא ונפדו במחיר צ"ד ח"ב : (ה"א שמ"ט הקיסר רדולפס חידש קברי המלכים בפראג ונמצא הקיסר קראלום שמת ה"א קל"ח שהיה רי"ב שנים והמלך לעסלא שמת רי"ח הוא קמ"ב שנה עדיין היו גופם קיים ושלם ולא חסר מהם מאומה ושרים רבים גם יהודים בתוכם הג"מ חיים כהן והרבה יהודים העידו על זה שראו בעיניהם ומשמשו ולקחו ידיהם בידם ביום ד' ד' אלול שמ"ט · צ"ד ח"ב : (ה"א ש"נ היה שנת בצורת במדינת ביהם ויהי איש א' בכפר סמוך לעיר קוירשום ה' פרסאות מפראג עני בנפשו יצא לחמו ובניו צעקו ללחם ויבך האיש בלילה ויצעק אל ה' ובבוקר יצא בפאתי כרם לחפור משא חומר ויהי כאשר חפר מצא באדמה אפר ואבק ולא ידע מה הוא ויביאהו לביתו ויעש ממנו תבשיל דייסא ויאפה ממנו לחם ויאכלו וישבעו ויודע הדבר וילכו שם לאלפים ויקחו מן העפר טרף לביתם · גם אני ראיתי זאת העפר בעיני ולקחתי ממנה למשמרת · צ"ד ח"ב : ושנה ההיא היה חמימות גדול ולא ירד הגשם כל זמן הקיץ אפילו רביבת הטל לא הורגש ויבשו כל הנהרו' ומים במחיר יבואו ויבשו כל התבואות ועץ לא נתן פריו והיה יוקר גדול בלחם ויין ושכר ובשר וחמאה ונמשך מזה גזל וחמס (שם) : (בחודש אלול ש"ן רגזה הארץ ממקומה והתגעשה והתמוטטה בכל ארץ ביהם מעררין ובווין ואסטרייך בניכועם מופלאים ונשתברו ונפלו בניינים ובתים ומגדלים נוראים · צ"ד ח"ב : שריפה גדולה בפוזנא כל בתי היהודים לא נשאר גם א' כי כולם נשרפו עד היסוד עם כל אילם וקלייזים ופ' ספרי תורות וט"ו נפשות יהודים יום ב' ט' סיון ש"נ לפ"ק ולא היה עזר וישועה לכבות הדליקה כי לב היהודים חלל בקרבם עד כל איש פנה לדרכו להמלט על נפשו מאימת הערלים שגזמו עליהם ומקצת אנשים רצו לשאוב מים ונתק הדבל באופן שמן השמים נלחמו בם : ר' יוסף בר' מרדכי גרשון כ"ץ מקראקא הרב הגדול מוכתר ב"ד כתרים כתר תורה וכהונה ומלכות וגדולה וש"ע חבר ש"ת שארית יוסף וביאורי' על מרדכי מסדר נזיקין וברכות והלכות קטנות וסדר מועד וקצת עם"מ ד"ק ש"כ והרביץ תורה והיה שם אב"ד קרוב לחמשים שנה ונפטר בן פ' שנה · שנת ה"א שנ"א : (ובימיו היה הגאון ר' אליעזר בעל מעשה ה' · והגאון מהרש"ל כי כתבו זה לזה כנזכר בתשובתו סי' י"ט והיה אז הגאון מ' אליעזר אב"ד בפוזנא שבא ממצרים וכתב למהרש"ל בש"ת סי' י"ז והחזיק פסק של הג"מ יצחק בצלאלש אשר מהרש"ל חלק על מהרר"י ובסי' כ"ד בש"ת שלו כתב להרב מ' אברהם אב"ד בק"ק לעסלא ובסי' כ"ח כתב להגאון מ' שלמה לינרמנש שהיה אב"ד בק"ק עיר הברזל ואח"כ נעשה אב"ד בק"ק פוזנא וכתב שם שהג"מ מאיר מפדאווי הסכים על תשובתו ובסי' ל"א כתב מחותני הג"מ דוד זולצבורג ובסי' מ"ז הג"מ בנימן מסלעזיא ובסי' ע"ז מעשה שבא לפניו ולפני זקן והכם מופלג מ' משה סג"ל לנדא ובפני גיסי הג"מ משה ב"ה ישראל איסרלש סיון שי"ח ושלחו הדבר לג' רבנים ר' מאיר בערן ור' יצחק שטעגגלי ור' יעקב רודניך ובסי' מ"ז הג"מ משה יפה בעל אחות אמי : החסיד ומופלג בחכמה אור התורה מהרר שלמה ר"י ואב"ד בק"ק לובלין נפטר ה"א שנ"א : מוהרר משה לוריא אב"ד בק"ק ווירמייזא מופלג בחכמה ובזקנה שר גדול בישראל נפטר שנה הנ"ל · ועל ג' גאונים אלו הספידו וקננו הספד גדול בכל מדינה ומדינה הקרובים והרחוקים : הייכריך יוליוס דוכס ברונשוויק משכיל וישר ותמיד דבר טוב על היהודים ודעתו מעורבת עמהם בסבר פנים יפות בדברים טובים ונעימים ומעולם לא הניח להרע לא' מהם אעפ"כ שמע בקול מקצת יועציו גזר לגרש כל היהודים ושילאו מכל ארץ זקסן קודם תחלת אוקטבר שנה זו שנת ה"א שנ"ב היה יום שמיני עצרת ושלא לעבור שום א' מהם דרך ארצו והעובר יתחייב גופו וממונו וכל הקודש בהם

היה ר"י בסלוניקי וקוסטנטינא והרביץ תורה וחבר ג' ש"ת · ש"ק
דס"ג ב' וחדושים על ע"ז גיטין וקדושין ד"ק של"ד · ר' יוחנן אלמאן
חבר ס' עיני העדה · וחשק שלמה פי' שיר השירים ש"ק ס"ג ב' ·
הרב ר' יעקב בי רב נפטר ליל שבת ר"ח אייר ה"א ש"ן ב"ת מבי"ט
סק"כ · ה"א ש"ח בצפת במעמד רבנים גדולים מהר"י קארו ומ'
אברהם שלום ומ' יצחק מסעוד והחסיד ר' יוסף סאגיש ורבנים אחרים
באה אשה ואמרה שבעלה בא עליה שלא כדרכה ונדוהו והרפוהו ואמרו
לשרפו באש וסוף גרשוהו מא"י הובא בשל"ה שער האותיות ד"ק ב' ·
ה"א ש"י רבי אברהם כהן ספרדי ר"י בשלוניקאו הדפיס ס' חסידים
ועשה פי' לשאלתות דר' אחאי מת ש"י ש"ק ס"ה ב' ע"ל רל"ד · ר'
עובדיה בנו' יעקב הרופא ספורני חבר פי' התורה וס' אורה ושיר
השירים וקהלות ומת ש"י והיה רב באיטליא ש"ק ס"ה ב' · משפט
צדק פי' על איוב · אור עמים תשובות לאפיקורסי' ומעיין הנשמה
רנ"ז · פי' על תילים · ר' אברהם בן החכם ר' יצחק נחכם ר'
יחיאל וע"ש וקבלתי כו' מת ה"א שי"ד ש"ק ס"ה ע"ב ע"ל ה"א
רכ"ב · ה"א שי"ד בהיות יוליאו מוכתר כפה קצת מומרים טענו נגד
קצת אגדות הגמרא ודנו לשריפה ונשרפו ברומי יום ר"ה שי"ד ובבולוניא
בחודש ההוא וברומניה במרחשון ובאנקונה בשבט וכן בכל איטליא בשנה
ההיא ש"ק דקי"ז א' · ה"א שט"ו היה בעל ש"ק. וע"ש הלואו בענין
הגאולה ש"ק דמ"ז ב' · שנת שט"ו בהיות פאולו קרפה דנפולי כסא
ברומה גזר כנגד יהודים שבמלכותו שכל כנסת יפרע י' דוקטי לבית
רומי שעומדים שם היהודים שרצים להמיר ובשנה ההיא י"ד תמוז
גזר שאנשים ונשים וטף ישאו כובע ירוק על ראשם והנשים יגלו ירוק
אפי' (ע"ל רנ"ו) שהולכים בדרך חוץ לעיר · וכל היהודי' יעמדו
בשכונה א' ובכל לילה יסגרו הדלתות מהשכונה · שלא יקבלו שום
שירות מהנוצרים · שלא ישתתפו עם הנוצרים ולא יעשו שום דבר
של אהבה יחד · שלא יוכלו היהודים לרפאות שום נוצרי · ולא יוכלו
היהודים לעשות שום סחורה אלא בגדים ישנים ואם היה בידם אז
שום סחורה ימכרוהו תוך ע' ימים ובתוך ו' חדשים ימכרו היהודים
כל בית ונחלאות שלהם ונעשה השבון שהיה שוה נחלאות של היהודים
שבמלכות יותר מת"ק אלף עטרות ושכרו פחות מהחמישית · ולא
יהיה בעיר א' אלא כנסת א' · ולא יקראנו אדון ושום שם של מעלה ·
ובענין הריבות ולא ילוו אלא להשבון י"ב כו' והיו בגזרות אלו ענפים
וסעיפים שקרוב לבטל היהודים בהם ואפילו בקלה שבהם היה קנס
אבדת הגוף והממון ונתפרסמה זאת הגזרה ליהודים שבכל מלכותו
כמעט ביום א' · שהיה ט"ב וידל ישראל מאד (ע"ל שי"ט) ·
ובשנה ההיא הבא הפפה כל האנוסים שבאו מפורטוגאל שהיו סוחרים
שם ופסק דינם כי אשר ימיר מחדש יהי' ניצול ואשר לא ימיר באש
ישרף והיו כמו ס' שהמירו עכ"ז לא שוה להם ושלחם אל הגליאה ·
לולי ה' שהיה להם. כי בדרך ברחו ונמלטו וכ"ד לא רצה להמיר וזקנה
א' ונתלו ונשרפו · וע"ש שמזכיר שמם של הכ"ד אנשים · ש"ק
קי"ז · ה"א שי"ו הג"מ משה איסרל חבר ספר מחיר יין בשעת
המגפה בעיר שידלוב · במדינת וועשט פאלין לפני החבור פארמיכר
ב' פרסאות מעיר האמ"ל שם נמצא מעיינו באר מים חיים נוטה
למרירות שקורין זוער ברונן והם בריאים. וטובים מחזיקים הגוף
ומרפאים ובשנת ה"א שי"ו התרפאו דרך מקרה רבים חולי שחין
פסחים חגרין וכאבי שיניים ועינים ואזנים ושאר חולאים עד שבא
לאלפים ורבבות מארץ מרחקים כל עוורים ופסחים ושאר נכאים עד
אחר חדשים אחדים נפסק כח הבאר ולא התרפאו כל כך רק חזרו
למדרגתם הראשונה · צ"ד ק"ב · ר' שכנא מופלג על כל אנשי דורו
ושמעו יצא ממזרח שמש עד מבואו והוא מגדולי תלמידיו של ר' יעקב
פולק הנ"ל (ע"ל ר"ן) אב"ד בק"ק לובלין ומת שנת שי"ח · ובש"ק
דס"ה סע"א הרב ר' שלום בר' יוסף המכונה ר' שכנא גאון גדול ר'
שמואל בנו ר' יונה בר' קלמן ברומיאה בר פלוגתיה דרבי שכנא ·
בימיו הרבילו תורה גדולי ישראל ר' קלמן וורמש ר"י בלבוב · ר'
קלמן האבר קשטן ר"י בלבוב ואושטרא רבי יהודה קראשוויץ ר"י
בלבוב · ר' משה שטארך ר"י בקראקא · ר' זעלקא ר"י בפראג ·
ר' אהרן ר"י על מדינת פולין גדול והיה ג"כ ר"י בפראג : ה"א
שי"ז נראו אותות השמים גדולים ונוראים והיו אח"ז מלחמות גדולות
ועצומות בלייפלנד אונגרן איטליא צרפת ורעב גדול ומתו עם רב
ברעב צ"ד ק"ב : ה"א שי"ח חמה ולבנה היו אדומים כדם ימים
רבים · גם היה נקוי לבנה ושפטו על צרות רבות · צ"ד ק"ב · ר'
מאיר ר"י מפדאווי קצינאלנבוגן הוא הרב הגדול החסיד עשה ש"ת
והגיה את ס' המיימוני נפטר שי"ח ובנו ממלא מקומו הג"מ יהודה
ר"י בוויניציאה · ש"ק ס"ה ב' · ה"א שי"ט כל ספרי הקודש בק"ק
פראג נלקחו ברשיון הסררה כאשר עללו עלינו שאנו מתפללים נגדם

סדר הדורות

אשר נסיבת זה כל סדורי התפילות עם שאר ספרים אשקל שח[...]
ככרות ספרים נשלחו לעיר ווינא ואפילו החזנים התפללו בבה"כ
פה עד אשר נתברר למלך ששקר עללו עלינו הוחזרו כל הספרי[ם]
בעת ההוא י"ז תמוז נשרפו ע"ב בתים ברחוב היהודים · ב[...]
ההיא יצא הקצף מעת הקיסר ורדיננדוס על היהודים שהיו בפ[...]
ויצא דבר המלכות ונתגרשו כל היהודים ממלכותו ולא נשאר בפיהם
א' רק בפראג נשארו לימים מועטי' י"ב בעלי בתים אך לא ארכו הי[מים]
נכמרו רחמי הקיסר על היהודים והכנס וקרא להם לשלום ושובו
ארצם ואחוזתם · וכתב שם בהג"ה בנ"ד אמר המדפיס שלמה ב[...]
מרדכי כך הנקרא מרדכי לפי כי השתדלות תשועה גדולה זו · ע[...]
אביו כי שם נפשו בכפו והלך דרך איטליא עד רומי והביא כתבים מ[...]
מהאפיפיור אל הקיסר שהתיר לו נדרו ועשו דבריו פרי שהקיסר ש[...]
לקולו ונכמרו רחמיו עלינו כי מלך חסד היה והדברים גדולים ואריכ[ים]
רק לא רציתי להאריך עכ"ל · שנת ה"א שי"ט הוקם על האפיפי[ור]
פיאו רביעי והקליש גזרו' האפיפיור הנ"ל ה"א שט"ו ונתן מקום ליה[ודים]
להחיות נפשם גם העביר הדת מלהחזיר הריבות שכבר נאכלו שעל[...]
ההוא ברחנו כולנו מגלילות ההם · ש"ק דקי"ז ב' · ר' משה ב[...]
ר"י בלמרקא והלך לא"י ומת שם שנת ה"א ש"ך בן פ' שנים · [...]
ס"ה ב' · הגלה ר' מרדכי יפה מפראג לאיטליא מחמת גירש[...]
שכ"א כ"כ בהקדמת לבוש מלכות ע"ל שכ"ב · ר' אליעזר טריווש ב[...]
הירץ המקובל הגדול אב"ד בק"ק פרנקפורט דנהר מאיין כ"ב שנה וכ[...]
בן ע"ב שנה שנת ה"א שכ"ג ע"ל ר"ס והביא לדפוס ס' יסוד שירים
תפוחי זהב על רות ד"ט ש"ך · ר' יעקב מוורמשא אב"ד בכל תפו[צות]
ישראל אשכנז נאסף אל עמו שנה זו והיה דודם אחי אביהם של ד' א[...]
גאוני עולם ור"י מהר"ר חיים מפרידבערק מהרר ליווא מ' סיני ו[...]
שמשון · ה"א שכ"ה הוקם אפיפיור פאו ה' נוס שבמשך ג' חדשי' י[...]
כל היהודים ממלכותו בקנס אבדת הגוף וממון וכן נעשה שלא נש[...]
פרסה זולת מעטים שהמירו ויהי כמו אלף בעלי בתים שיצאו ונשאר ה[...]
נכסיהם שם כי לא יוכלו להביאם וידל ישראל מאד כי נשארו ש[...]
הלואתם וכתב ש"ק דקי"ז ב' ואני לבדי נשאר לי באימולה ורוינה יו[...]
מעשרת אלפים זהב של אמנות · ה"א שכ"ט ר' עזריאל טרביטו ר[...]
באסקולה נפטר בפיסארה · ש"ק ס"ה ב' · ה"א ש"ל עלה ים הנ[...]
בכידר לכד והקיף ערים רבים במדינת הולנט וכמה ארצות וימותו ע[...]
רב ושאר קניינים לאין מספר · צ"ד ה"ב · ר' יוסף איטלינג אשכנ[זי]
ר"י בקרימונא אדם גדול בתורה נפטר שנת ש"ל ש"ק ס"ה ב' · עש[...]
מפתחות להמרדכי ד"ר שי"ט · הגאון ר' דוד שמואל פוסקרולו כ[...]
נשיאות בלונדריאה שנת ש"ל · רעש גדול ונורא בעיר המהולל[ה]
פירדה אשר באיטליא ורגזה הארץ ממקומה והכדור היה יוצא ושב כע[...]
ממזרח למערב ופעם מדרום לצפון כמכוון להרוס את הכל והתגעש
כל העיר ונפלו המגדלות ונבקעו כותלי הבתים עד שכל העם עז[בו]
רכושם וברחו מן העיר פן יפלו עליהם הבתים כאשר קרה לקצתם אש[ר]
לא יוכלו מהר המלט ונעשו בתיהם קבריהם כרגע ומהם ברחו לך' מי[ל]
והרעש היה סביב העיר כעשרה מיל אך הרגשת הרעש בלתי השקט
היה מקצה העיר פיסרא עד מיילאנו משך מאתים מיל איטלקי וזה היה
שנת ה"א של"א · ס' מ"ע בהקדמתו ותמלא דברים נפלאים מדבר[י]
הרעשים · עיי' יוחסין דף קמ"א א' שנת תקכ"ב (לא ידעתי לאיזה
מספר) היו רעשים גדולים וכל סביבות שאם והלב וטריפול ואנטוכי[א]
וחמא ולודקיא טבעו בארץ ובחמת היו כ' נערי ישמעאלים ונפל
הבית עליהם · ע"כ (ואני כתבתי פה סמוך לענין כמותו ·
ה"א של"ב היה נראה כוכב גדול ונורא עם זנב גדול ועמד י"ד חודש
ובשנה ההיא היה רעש גדול ונורא בעיר קוסטנטינא ונפלו המגדלות
ובניינים ורגזה ונדכדה כל העיר ומתו ברעש יותר מג' אלף נפש גם
בעיר הגדולה אויספורק ובעיר מויכן היה סער ורעש וגעש גדול
ומתו עם רב. ולא שקט הרעש מזעפו ג' ימים · צ"ד ק"ב · רבי
משה איסרלש הוא החסיד האיר. בחבוריו עיני הגולה ס' תורת עולה
ות"ח וש"ע (ודרכי משה מחיר יין פי' על מגילת אסתר שי"ט ·
שו"ת · והגהות על שחיטות · והגהה מראה מקומות של ב"י
בש"ם · והעמיד תלמידים הרבה והרביץ תורה בישראל בק"ק קראקא
כמו ך' שנה · ונפטר שנת של"ג : רבי אליעזר אזכרי כתב בס'
חרידים בסוף הקדמה הרב ר' יוסף סרגוסי רבו של ר' דוד ן' זמרא
שהיה משים שלום תמיד בין אדם לחבירו ואיש ואשתו אפילו בין הגוי'
וזכה לראות את אליהו ובמקום שראה קרוב לציון התנא ר' יהודה בר
עילאי שם מצב לו : וכתב שם סי' י"ט ב' חכמים גדולים מקובלים
בדורינו מ' משה קורדווארי היה אב"ד בק"ק צפת ונפטר שנת ש"ל
והאר"י היה מלווה מטתו והעיד שראה שלווהו תרין עמודי דנהורא
וגמירי דלא אתחזי אלא לחד בדרא או לתרין ויקהל משה ד"ז ע"ד ·

ג"ג כ"י · הר' אלעזר ן' יוחאי סל"ב וס"ד · הר' אלעזר הרופא
קרימוני : רבי בצלאל אשכנזי חבר שו"ת ד"ו ש"כ הר' ברוך השקיטו
ירדה מופלג בחכמה ושנים : ה"ר דוד ערמה ואחיו הר' יצחק
ב ר"ס ל"ג · רדב"ז חבר פי' טעמים על הלכות הרמב"ם) רבי
ד אבי זמרי טעמי מצות כ"י ומגן דוד פי' האותיות בקבלה ·
הררי במרים מראה מקום לעניינים · מצות דוד על סדר המצות
פ פשט וקבלה .(כ"י) ושו"ת היה עמו אדר דשכ"ט ח"ב סקל"א
ע"ג ופ"ח · הר' דוד באורטו · דון דוד הכהן קרישפין : הר'
דאל קרקאש : מ' קייא ברוקאש · הר' חיים בסאן ח"ב סל"א :
בי יהודה מיכן ח"ב סט"ז ע"ל · יהודה בר' רפאל · הר' יהודה
ה משה עונקוכירה סט"ו · הר' יהודה אדרוטיל · ה"ר יהודה
במין סל"ו · הר' יהושע מיכי · רבי יוסף קארו ע"ם קכ"א וח"ב
קע"ד וסקל"א · הר' יוסף פורמן · ה"ר יוסף אמיגו · סאמיגא
רך ימין מוסר ודינים · מקראי קודש דרוש ד"ו שמ"ו : פורת
יסף פי' על רי"ף ור"ן על כתובות וקצת חולין וקצת תוספות מכתובות
ילה זבחים והרבה סוגיו' ד"ו ש"ן · ה"ר יוסף טריווש · רבי
וסף קמחי · רבי יוסף מזרחי · הר' יוסף דלאטיש · ר' יוסף
ר' אבוגדור לבית לאטש · הר' יוסף טאייטלק · הר' יוסף קורקס ·
ר' יחיאל זכ"ש מקשטלן ח"ב ססט"ז · החסיד רבי יחיאל אשכנזי ·
ובר ס' היכל ה' בנוי י"ם הר' יחיאל בר יעקב הלוי · יחיאל נסים
ר' שמואל די פיסא · יעקב פאנו · הר' יעקב קאשטרו ס' ך"ה ·
עקב די קוליאור · רבי יעקב תבון · הר' יצחק ממוכצילינו ·
הר' יצחק מוכנו : הר"י ן' נון סקמ"ב · יצחק ב"ה דוד המכונה
מעוד ח"ב סקל"ב . הר' יצחק בר' אברהם ן' ארחא · יצחק בר
רפאל מוכטאל · ה"ר יצחק אדרבי מסלניק השכ"ב · רבי יצחק
אבוהב · רבי יצחק ערמא ר"ס רפ"ד · הר' יצחק מלאטיש · הר'
יצחק בי רב אחיו של הר' משה בי רב · הר' יצחק צרפתי · הר'
יצחק די מולינא ח"ב סט"ז · יצחק משען תלמידו סל"ט · ה"ר
ישראל בר מאיר · הר' מיכאל קוטורו · רבי מנחם די ליטבינה ·
מנחם בכ"מ יעקב סמ"ג · חבר לשון למודים פי' המצות ע"פ א"ב
(כ"י · הר' מנשה סל"ו וע' · רבי משה הלוי אלקבץ (חכם גדול
בקבלה וחבר בית ה' ש"ק ס"ה א' ע"ל שלמה אלקבץ ח"ב סי' י"ג ·
הר' משה חכן ח"ב סע"ז · הר' משה אלפרנגי · רבי משה בגארה
לקח טוב על התורה כסדר המצות ד"ו של"א · .דון משה הלוי
אבולעפיא · הר' משה בר' חיים אלשיך · חבצלת השרון פי' על
דניאל · חלקת מחוקק פי' איוב · מראות הצובאות פי' נביאים
ראשונים ונביאים אחרונים ותרי עשר · רב פנינים פי' משלי רוממו'
אל פי' תלים שו"ת · שושנת עמקים פי' שיר השירים · תורת
משה פי' התורה שס"ג · הר' משה בי רב בהחכם הר' אברהם בהרב
מ' יעקב בי רב · ה"ר משה דיבוהו · ה"ר משה ב"ה אברהם
פרווינצאל · הר' משה פיכצי מאריצו · שלימות הנפש בענייני חדוש
עולם ושאר חקירות · משה ברוך · הר' משה חזקיה הלוי · הר'
פנחס · רפאל יזייא בה"ר שבתי אלהכן יזייא · הר' רפאל טריווש ·
הר' שאול ן' וירגא : רשד"ם סרל"ב ח"ב · ה"ר שמואל קלעי
מפורסם בחכמה ויראת חטא סע"ז · ש"ת משפטי שמואל ופי' איזה
שיטות ד"ו שכ"ט · הר' שמואל וידוא · שמואל בן וירגא סקל"ג
קל"ה · הר' שמואל מפיסא · רבי שלמה אלקבץ הלוי חבר אילת
אהבים פי' שיר השירים ד"ו שי"ב · מנות הלוי פי' מגילת אסתר
ופשטים ודרושים שמ"ה · שורש ישי על רות (ובידי קונץ ישן כ"י
ביאור מאמר זוהר בראשית בפ' ויעש את שני המאורות שהשיב הג"מ
שלמה ב"מ משה בן אלקבץ הלוי שהשיב להג"מ יוסף קארו וכתב וכבר
הזכרתי בספרי עבודות האהבה וכתב וכבר כתבתיהו בס' בית ה'
כו' וכבר בארתי זה בפירושי להושע עכ"ל ע"כ כ"ל מ"ש ש"ק דס"ה
א' וכמשך אחריו בעל שפתי ישינים ש"ס בית ה' חיבר ר' משה הלוי
אלקבץ הוא ע"ס) ובס' שורש ישי בפ' ליני הלילה כתב ז"ל בחבורי
הגדול בחכמת האמת הנקרא בית ה' בפי"ב · ובפ' וזאת לפנים בישרא
ח"ב סך"ז · רבי שלמה קנפטון · רבי שלמה אלשקר · ת' להרב
רבי שלמה. בן הרש למח סקע"ג · הר' שלמה די פירפיגאין :
הרב רבי דוד בן השר דון יוסף ן' יחייא כתב ש"ק ס"ד ס"ה הוא דור
עשירי לשלשלת משפחתינו היה חכם גדול בתורה ובפולסופי' דקדוק
ושירים וחבר חבורים וקיצורים על דקדוק ופלוסופי' · ובחצי ימיו
נחרו בו במלכות ניפולי להיות עליהם ר"י ושופט ודיין ושם עבד
ך"ב שנה עד גלות ישראל מארצות ההם וישב באימולה לביתו שנת
ה"א ש' וש"ג עלה אל האלהים ובנו הרב דון יוסף היה חכם כולל בכל
החכמות וחבר ס' אור תורה ודרך חיים ונר מצוה ונפטר בן מ"ה
שנים ה"א רנ"ט וי' שנים אחר פטירתו שלח עצמותיו אל צפת כאשר

צוה ויקברו ע"י הגאון ר' יוסף קארו וחם דון יוסף בנו אבי זלה"ה
הניח ג' בנים וד' בנות ואנהגו בניו עם המעטירה אביגיל ן' יחייא
הורתינו השיאנו ארבעתן בכבוד דון דוד הגדול ומת בן כ' שנים והניח
בן קטן ושמו אחיקם הרב ר' יהודה הג' למד בפדאווי בסטודיאה
שלהם ובתורה הקדושה ילק מים מהגאון ר' מאיר ר"י שם ובכתר
ברפואה שנת שי"ז בכבוד גדול לא נעשה כמוהו לשום יהודי ונשא
אשה בבלוכייה ומת שם בן ל"א שנים ה"א ש"כ אבי גדליה בן הגאון
דון יוסף הייתי בן שני לו אשר להפקת רצונך חברתי זה החבור זולת
חבורים אחרים אשר חברתי ע"ש אחיך ויואלי חלצי כלכם ברוכי ה'
הראשון כק' פי' אבות לן' יחייא והב' כק' ספר יחייא והוא זה שלשלת
הקבלה והתחלתיהו בורויגה שנת ש"ע · ג' ס' הדרשות התחלתי
שי"ב · ד' כק' ס' דברי הימים לתולדות בני יחייא שלשלת זרעינו
מדון יחייא הראשון בשנת ד"א תרכ"ו עד היום התחלתיהו שי"ן ·
ה' נקרא משלי שלמה והוא פתרון חלומות התחלתיהו שי"ז · ו'
פרשתי כל מלות זרות במחזור ספרדי התחלתי שכ"ב · ז' ס' חנוך
על שרטוטי הידים והפנים התחלתי ש"ל · ח' ס' גדליה פשטי'
התחלתי של"ה · ט' ס' בית אמונה התחלתי של"ו באליסכדריאה ·
י' נקרא ס' הר סיני לפרש חילוף הדברות יתרו ואתחנן וקדושים ·
ולבסוף אני עושה חלוק המצות הנהיגי' בח"ל התחלתיהו של"ז ·
י"א כק' עין המכין לפרש טעם מינוי ישראל ועל ע"ר · י"ב ס'
המשכיל פלפול בין יצה"ר ויצ"ט על עסקי תשובה ודינים על ר"ה
וי"כ שנת של"ח · י"ג ס' הללויה לפרש מן ברוך שאמר עד סוף
י"ח · י"ד ס' כח לפרש ברכת יעקב לבניו ומיתתו ומיתות יוסף
וכהמה · ט"ו ספר האשורים לפרש אשרי תמימה דרך פ' של"ט ·
י"ו ס' תוכחת מוסר דרכי תשובה ודוי יפה התחלתיה שמ"א ·
י"ז ס' הלמודים לפרש אגדות שבש"ס · י"ח ס' דרכי נועם ללמד
דרך טוב לאדם וכ"ד דרושי' על פ' התורה התחלתי שמ"ב · י"ט
ס' הפרשות לתת טעם אל כל הפרשיות התורה שהם תרס"ט למה
זו סתומה וזו פתוחה ולמה נסמכו זו לזו התחלתי שמ"ג · ך' כק'
מועד קטן לדרוש בכל מועד התחלתי שמ"ח : ך"א כק' עץ חיים
להשיב כל ספקות לשאול על עסקי תח"ה והתחלתי שנת שמ"ו ·
ש"ק דס"ו · ה"א ש' צוה סולטאן סלימאן לבנות חומות ירושלים
ולהביא מעיינות מים תוך העיר כתב ש"ק קי"ו סע"ב בימי ר' יוסף
קארו ה"א ש' שהוא אלף ש"פ לחורבן ע"ם הוא וצ"ל אלף תע"ב ·
שנה זו יצא השמש בגבורתו והיה חמימות גדול כל זמן הקץ והיו
שריפות רבות בעלי היער במקומות רבות · והיה רבוי יין כיין
קפריסין טוב טעם ומתיקות צ"ד ח"ב · ה"א ש"א היו שריפות
רבות וגדולות בכל מדינת פיהם לא נודע מי המבעיר ויעללו על
רועי בהמות והיהודים ויענו בפשם ויודו אשר לא עשו ורבים נשרפו
על ק"ה ובעבור תלונות העם גירש ורדינכדוש מלך פיהם כל היהודי'
ממלכות פיהם רק בעיר פראג השאיר עשרה אנשים לזמן מועט
אך לימים מועטים טרם כלות שנה נתברר למלך ולכל עם הארץ
בשל מי היה הרעה ושקר ענו על היהודים · אז דבר טוב על
יהודים ויקרא להם לשלום וישובו לארצם · בשנה ההיא עלה ארבה
ממדינת ליטא דרך פולין ושליזיא למדינת אשכנז והיה מחניהם כמו
ב' פרסאות באורך וברוחב וכאשר שכבו על האדמה היה עובי כמו
חצי אמה אך לא האריכו ימים שם כי הרוח נשא אותם לאיטליא
ושם אכלו כל עשב וירק השדה ד"ה ה"י כהן דרס"ח · ה"א ש"ב
רעש גדול בגבול פולוריכיצאה ונפלו בניינים גדולים ועצומים וימת
עם רב גם בשנה ההיא עיר טירו הפילו הרעש ומכל אשר בקרבה
לא נשארו רק מתי מספר ד"ה רי"כ דרס"ח · הג"מ אברהם בהג"מ
אבידגור מפראג אדם גדול ומופלג בתורה חבר ביאור על רש"י והגי"ה
עא"ח ד"פ והעמיד תלמידים הרבה ובקי בז' חכמות אב"ד בפראג
ומת ש"ג · הר' יוסף דון דוד נפטר ה"א ש"ג ע"ל ש' · ה"א ש"ד
היו ג' ליקויי' ללבנה וא' לחמה כמוהו לא היו צ"ד ח"ב · ה"א ש"ה
התחיל המגפה בין ישראל בסלוניקי וד' אב יצא אש מבית אברהם
קטלאנו הבונה ונשרפו ה אלפים בתים מבני ישראל במשך ו' שעות
כי מן השמים נלחמו הרוחות הנושבות ונשרפו כמו מאתים כנסות
וכנסו' ומדרשות הרבה וספרים אין קץ לא נראו צרה גדולה כזאת
ואנשים מבריחים רכושם מהאש רחוק כמטחוי קשת בשדות ועכ"ז
הלך האש עליהם ושרפם · וספרו לי כי יום קודם השרפה איש
יהודי בליעל נתרעם עם החכם ר' יוסף בן לב על פסק דין שעשה
נגדו והכהו על הלחי ברשות שרנים ובהיות החכם לפני הבונה הנ"ל
קרע את בגדיו ואמר בקול גדול שומו שמים על זאת ואח"כ נמשכה
המגפה עד שהיו מתים בכל יום עמים רבים הגיע לסך שי"ד ביום
א' ואח"כ היו נמעטים בכל יום המתים ש"ק דקי"ז א' : ר"י ב"ל

ותוגרמה דברים נוראים על תורה שבכתב ושבע"פ ע"ד הנסתר ופשטי' יפים ומתמיהים לא נשמע כמוהו ולא נודע איך הפליג בכל כך חכמה והיה אומר שהיה לו מלאך מגיד וחבר ספרים והיה אומר היותו משלוחי משיח והיה יפ"ת מאד חסיד ושוע וזה רבי דוד היה מתענה ו' ימים ו' לילות רצופים ואני שמעתי איש א' ראוי להאמינו נקרא רבי יהודה דבליש שהעיד בשבועה בהיותו ברומה היה הוא א' משומרו זה האיש שלא יאכל כל זה הזמן כדי לראות הפלא · וזה רבי שלמה הלך למנטווה לדבר אל הקיסר קרלו ולא נודעו דבריו זולתי שהקיסר נתמלא חימה עליו וצוה שישרפהו וכן עשו עם רסן בפיו כי פחדו שמא יאמר איזה השבעה ויברח ועדיין יש יהודי' רבים שטועים אחריו באמרם שהוא חי שהוא הולך בכל שבת לקדש לארוסתו שבצפת וע"א של הבל וי"א כי הוא התנבא מיתתו ואמר פ' אבל אשמים אנחנו וגו' על אחינו ה' תיבות מתחילין מלת א' רומז על ה' אלפים אשכב"ו ע"ל אחינו עולה ר"ך שבשנת ה"א ר"ך נגזר דינו למות במיתה משונה והאמת שקידש ה' שלא רצה להמיר אפילו שנדרו לו הקיים והקיסר הולך את רבי דוד לספרד ושם מת ש"ק דמ"ה ב' (רבי שלמה מלכו הנ"ל חבר ס' הדרשות הנקרא ס' המפואר וס' חית קנה) וכתב נ"ד רבי שלמה ורבי דוד היו מבקשים להטות לב מלך צרפת וקיסר קרלוס לאמונת ישראל ובשביל זה נידון ר' שלמה הנ"ל במנטווה שנת רצ"ג עיי' ד"ה לר"י כהן דר"ו ובס' אורחת עולם פ"ט : עולם חדש הנמצא ע"ל ה"א רנ"ד : רבי בנימין זאב ב"מ מתתיהו השלים ש"ת שלו רצ"ד כמבואר בהקדמתו · (בימיו היה הג"מ שלמה ב"מ שמואל ש"ת ב"ז דשמ"ה א' וכתב לרדב"ז על שחלק עליו בעסק עיגונא וכתב להג"מ יוסף טייטאק (ע"ל רפ"ג) וכתב להג"מ אליהו מזרחי · ובימיו הרב רבי משה קפסלי והג"מ כלב ב"ה יוחנן והג"מ בינדיט אשכילדרתי והג"מ קייא מאיר והג"מ אברהם כהן מבלונייא (ע"ל שי) ומ"ה אברהם עובדיה הספרדי : (ה"א רצ"ה קיסר קרלוס לכד מלכות קרטיגנא הנק' כעת טונוס וכתב בד"ה ר"י כהן היהודים מהם הוכו ומהם הלכו שבי וימכרם ב"ד בנפות הארץ · ר' עזריאל דיינה בלומברדיאה רצ"ו · ה"א רצ"ו הארץ פלתס פיה בפיזולי אצל נאפולס והאבנים מושלכות משמים ורבים יסורו לראות ותאכלם האש והנשארים סרה נסו ד"ה ד"י כהן דר"ן · ר' לוי בנ' יעקב ן' חביב איש ירושלים חבר התשובה ועשה פי' על מיימוני' ומחלוקו' גדולה בינו ובין חכמי צפת ורבי יעקב בי רב בענין הסמיכה כי לא הסכים על הסמיכה שעשה ר"י בי רב בדורו' הללו עיי' בתשובתו באריכות גדול · ור' יעקב בי רב ריש גלותא בארץ הצבי וגלה מספרד ומשם למצרים ומשם לצפת והמחלוקות הנ"ל הוה שנת ה"א רצ"ח וכל ימיהם היה מחלוקות בהרבה דינים · וגם' לקוטי שושנים הביא לקוטים מר"י בי רב ושו"ת מר"י נרב והדושים קדושין וכתובות : בדורו היה הרב ר' משה קאסטרא · ורבי משה אלשקר בר' יצחק כמבואר בתשובתו · (חבר גאון יעקב כ"י) מביא בתשובו ה"ק סי' ק"ז : והשגות על ס' האמונות לר' ש"ט סי' ז' ושו"ת : ה"א רצ"ח ויזכאום ההר הגדול באיטליא ממנו יצא אש אוכלת בשנה א' ג"פ ובשנה ההיא נראו באויר הרקיע כדמות אנשים הלוכים בשריונים וקשקשים ונראה ככב א' שהיו בו קווים אדומים כדם נ"ד ת"ב · ה"א רצ"ט נפטר הרב דון יוסף השר בן הרב מ' דוד ן' יחייא ע"ל ש' הקבורים שחבר · השר דון שמואל אברבנאל (ע"ל קל"ד) יצא מניפולי שנת ה"א ש' בעושר יותר ממאתים אלף ניקני · ובימיו נתעשר השר ר' יחזקאל מפאנו בבולוניאה סך כזה · ר"י בי רב הנ"ל סמך עשרה זקנים ר' משה אלרוקש · ר' ישראל קוריאל · ר' חייא ברוקאש · רבי שמואל חכם · רבי יהושע סונצינו · ר' יוסף קארו הזקן · ר' שמואל אלמוסנינו ש"ק סד"א · וחבר פי' לרש"י על התורה : וכתב אלו החכמים מפורסמים בעולם · ר' אברהם קרקום · ר' אברהם ביטון (ואולי הוא ר' אברה' די בוטן שחבר ש"ת לחם רב) ר' אברהם אלמוסנינו · ר' אברהם סגיא המכונה פניירי · ר' אהרן דטרני תלמיד הרב פיכן · ר' אבשיל הלוי ממשפחת ליון ר"י בכדוס · ר' אליעזר ן' נורי ספרדי נהג נשיאות במלבריקס · ר' אשר ליון · רבי בנימין ממונטצינו · ר' ברוך בר יוסף · מהרד"ך הגמ' דוד כהן ב"ה חיים מעיר קורפו חבר ש"ת (ד"ק רנ"ז) : רבי דוד ן' שושן · רבי דוד פליגטין · ר' חייא ערבי אחיו מאמו של רבי ניסין פורישה ערבי · ר' יהודה ן' הלאבה : ר' יהודה כסיאה · ר' יהודה ן' שושן · רבי יהודה ליון מפירדה · רבי יהודה המכונה רבי ליאון מאוריא' שנהרג מלסטים : ר' יהודה מיכלי ר"י בכדאווי רבו של א"א חבר שו"ת והג"מ מאיר פדאווי וסדר גיטין וחליצה ד"ו שי"ג · ר' יהודה ן' זכריה : ר' יהודה עוזיאל תלמידו : ר' יהושע שלתיאל ·

ר' יהושע קרקוס · רבי יוסף עוזיאל תלמיד רבי יצחק אבוהב · ר' יוסף פיסו · ר' יחיאל מיוצאי ספרד מופלג בקבלה · ר' יחיאל טרביטו ר"י בלמרקה · ר' יעקב תלמיד ר"י אבוהב · ר' יעקב ן' יקר · ר' יעקב · רבי יעקב אמיגו · ר' יצחק בר' שמואל חיים מיוצאי ספרד מופלג בקבלה · רבי יצחק קורקסה · רבי יצחק הכהן · רבי יצחק דמוליכה · רבי יצחק רוכרן · ר' יצחק כהן : רבי יצחק ברצילין : רבי ישראל ר"י ברומה · רבי ליב אשכנזי · ר' מרדכי דמודינא · רבי משה אלבילדה : במ' יעקב חבר דרש משה על התורה ודרשות שמ"ג עולת תמיד פי' פסוקי' כסדר התורה ונפולסופי' ראשית דעת דרשות מעניני אמונה ע"פ פולסופי' · שערי דמעה פי' על איכה ועל התפוכות הזמנים שמ"ו · ופי' על רש"י בחומש · רבי משה בשאן ר"י בוינציאה · רבי משה יפה ר"י בבלוניה · רבי משה כהן ע"ל ד"א תתקל"ח אולי א' הוא · רבי נחמן תלמיד ר"י אבוהב · רבי נחמן סומבאל · ר' נחמן · ר' ניסן פורישה ערבי · ר' נפתלי טריווש · חבר ס' נפתולי פי' על הבחיי ד"ק ש"ו במ' שעזר · ר' שם טוב עוזיאל תלמיד רבי יצחק אבוהב · ר' שמואל ן' סירה · רבי שמואל פרנקו · רבי שמואל עתיאה · עשה מפתחות להרמב"ם על המיימוני · רבי שמואל חכים · ובש"ק דס"ה א"ב מביא אלו חכמים ור"י שהיו מפורסמי' בעולם · רבי אברהם שלום בצפת (ע"ל רנ"ב) · רבי אברהם ירושלמי (ע' רנ"ה) · ר' אברהם בראלון · ר' אברהם מרוויגו ור' ישראל אחיו ר"י בפירדה · רבי אלייא מנולה · הרב ר' אליהו בהרב רבי צמח דמילי ר"י במנטווה · ר' אליעזר מפרנקפורט · רבי בנימין שחבר מחזור לאשכנזים · רבי חיים עובדיה דבואל חבר ס' באר מים חיים ד"ו ש"ו · ר' חיים חבר בדמשק ע"ל נ' הרב ר' יהודה בר' יוסף : ס' קול יהודה פי' על הכוזרי ד"ו שנ"ג וכפולות והודה נ"ב דרשות גדולים מכל החכמות ומוסיקא ד"ו שמ"ק מביא בדרנ"ט שפי' על שיר השירים · מוסקטו ר"י במנטווה : ר' יהודה אדרוטיל ר"י באוקונה · רבי יהודה דליפייאטילי ובנו רבי יצחק ברומה · רבי יואל הלוי בצפת · רבי יוסף קורקס בירושלים · רבי יוסף סגיס פורטוגיסו בצפת : רבי יוסף קייט ערבי דיין בדמשק · רבי יעקב פיכלי מרקנטי וקבלה בידו שהוא מזרע רקנטי ר' יעקב גלי ערבי בצפת · ר' יעקב וירמיכן · ר' יעקב מנטינו חכם ורופא והעתיק מורה נבוכים ללשון לטין · רבי יצחק אדרוי חבר ש"ת ודרושים · רבי יצחק הכהן נגיד ועשיר וחסיד במצרים · רבי יצחק בגינשבורג · רבי יצחק ממוליליני בבלוניא · רבי יצחק נלל : ר' לוי מוקרבי · ר' ישראלין בקרקה · ר' מרדכי מאטאלנון ר"י בסלניק · רבי משה אלמשניני חבר ספרים הרבה · בית אהים מצורת הארץ וכידור העולם · הנהגות החיים מוסר ועניני אלוהות · ידי משה על ה' מגילות · מאמן כה דרשות · מגדל עוז פי' על ס' הכוונות מאבו אחמד כ"י) כני משה פי' התורה כ"י) פרקי משה על פרקי אבות · תורת משה תפילה למשה מעלת התורה וסדר ק"ש על המטה ותיקוני' תיקון סופרים תיקון שטרות כ"י · רבי משה דיין ערבי בחלב היא ארם צובה · רבי משה ורבי דוד ורבי יהודה אחים פרוינצאל ר"י במנטווה · הרב ר' משה מנורלס ר"י במנטווה · רבי משה פרובינצלי ס' בשם קדמון על דקדוק ד"ו שכ"ז לא ידעתי אם איננו הנ"ל · רבי ניסין פוריקה ספרדי במצרים · הרב רבי פנחס אליה ממילי : הרב רבי צמח דמילי ורבי אליה בנו במנטווה · רבי קלמן כהן ועשיר · רבי קלמן שור · הרב רבי שלום בר' יוסף : רבי שלמה אלשקר עשיר גדול ומחזיק ישיבו' בא"י · רבי שלמה ברומיאה · רבי שמואל קוריאל · ר' שמואל הקאן רבי שמואל דמדינה העמיד תלמידים הרבה ומתלמידיו ר"י בסלניק והאריך ימים וחבר שאלות ותשובות (נק' רשד"ם) וס' בן שמואל ל' דרשות תורה עבודה ג"ה ולשבת וי"ט · בנו ר' ישעיה הביאו לדפוס שע"ו · בני שמואל על ד' דבורים מנכד רשד"ם נ"כ ש"י · ר' שמוש סבע במצרים · הרב ר' שמוש נורליגגין ר"י במנטווה · אלו היו בדור המביט והיו מפלפלים עמו בתשובותיהם והיה בדמשק ושכח השנה · וכתב ב"ת בשנת הש"כ הרי אני בן ע' שנה · בימי חורפי שנת הרפ"א זה כ' שנים מן הרפ"ה עד השל"ה אני מרביץ תורה סי' מ"ת · חבר ס' קרית ארבע ובית אלהים · אגרת גאולת עולם · מרביץ תורה דרשות מובא בהקדמו התשובה וקרית ספר דינים שי"ג : הרר אברהם שלם ח"ב סל"ג · הר' אברהם בהחכם רבי משה די ביטון בשאלניק חבר לחם משנה על משנה תורה לרמב"ם ד"ו שס"ו ועל פרקי אבות ד"ל ת"ב ולחם רב תשובות וסוגיו' התלמוד ד"א ת"ד · הר' אהרן פינכי מאחריו · הרר אלישע גאליקו חבור ביאור על אסתר ד"ו שמ"ג וקהלת של"ח ושי"ה ש"מו וש"ת מובא

עם המלך נגלילות פרס למלחמה בשנת ה"א ר"ם ראה הרבה תושבי עיירות ההם שהיו סוגרים החניות ביום ו' בין השמשות ושאל להם על מה והשיבו כי לא ידעו רק שמנהג אבותיהם בידיהם לסגור החניות בכל יום השבת אז אמר אין זה אלא כי בזמן גזרת האנוסים ההם נהגו זה כי אמונת תורת משה היה בקרבם : (רבי שמואל זכדה לרפתי בפדווה שנת ה"א רמ"א ש"ק סב"ב : רבי אברהם בר' שמואל זקוט זכורא (מיוצאי ספרד היה חכם גדול בחכמת איצטגנינות גלמד בזאת החכמה בקטדרה שלהם בסרגוסה ואליו כל העמים ידרשו ויהי עצתו כפי ראות הככבים כעצת אחיתופל והוא חבר ס' יוחסין ש"ק דמ"ג ע"ב) וכתב כ"ד נראה שחבר ספרו סביב לשנת רס"ב (ר' אברהם הלוי גיסו חבר ס' משרי קטרון ש"ק דמ"ז ב') : חבר ס' בן ארבעים לבינה תכונה (כ"י) ומתוק לנפש ענין הנשמה וג"ע וגיהנם ד"ו שם"ז) וס' תבונת זכות תכונה : (ה"א רמ"ג היה בקיץ החימות בלתי ירידת גשמים ונשחתו כל הזרעים ועץ השדה ובשנה ההיא מתו חזירים רבים ונמשך מזה דבר גדול כ"ד ה"ב : ה"א רמ"ו אנשי ליבונה היו שונאים האנוסים ואמרו למלך שסיבות כל הרעות הבאים במלכותו ולפי שהאנוסים לא שומרים התורה ויקומו ב' אחים ובידם כלם ויצעקו בעיר ואמרו בואו לנקום משיחנו ויהרגו יותר מד"א אנוסים באכזריות גדול עד שהיו משליכין מהחלונו' בשים הרות על הרמחים ואלמלא שחמל עליהם המלך לא היה נשאר שום אנוס וזרע ישראל במלכות ההוא ש"ק דקי"ו א' : דון יצחק אברבנאל א' מיוצאי ספרד ע"ל ה"א רנ"ב) (וראיתי בחבור קטן מדפוס שהשיב י"ב שאלות מענייני פלוסופיא אל רבי שאול הכהן אשכנזי) ועשה י"ג ספרים אברבנאל על התורה ונביאים ראשונים ואחרונים זבח פסח ימות עולם ישועות משיחו להקת נביאים מעייני הישועה מפעלות אלהים מרכבת המשנה משמיע ישועה נחלת אבות עטרת זקנים צדק עולמים ראש אמנה שמים חדשים וכל החבורים האלה עשיתי אחר שיצאתי מארץ מולדתי כי קודם זה הייתי טרוד בחצרות המלכים ולא היה לי פנאי לעיין ולא ידעתי ספר וכליתי בהבל ימי ושנותי בבהלה לעשות עושר וכבוד וכן אבד עושר ההוא בענין רע ואחרי היותי נע ונד בארץ והסרתי הממון אז דרשתי ספר ה' ואז אמרתי הסורי מקראי והכי קתני וראיתי לו קונטרס דדרש על צורת היסודות ונפטר ונקבר בפדאווי רס"ט · והיה לו בן חכם ופלסוף כפלא וחבר ס' הנקרא דיאלגגי דליאון היהודי ובו נראה גדולת התפלספותו · ש"ק ס"ד ב' : (בימיו היו ר' יהודה חיוט מיוצאי ספרד מופלג בקבלה ועשה פי' על מערכת אלוהות (ע"ל א') וקראו מנחת יהודה · ש"ק ס"ג ב' ובעלי כפל דקדוק : והרב רבי אברהם סבע חבר ס' צרור המור · ורבי אברהם ברבי מאיר דבלמש חבר ס' מקנה אברהם על דקדוק ד"ו רפ"ג והיה פולסוף גדול קורא בקטדרה בפומי לתלמידי' נוצרים בסטודיאה דפדווה ובהיותו שם הלכו כל תלמידיו נוצרים אחרי מטתו · ש"ק שם : והרב ר' דוד בן דון שלמה בהרב רבי דוד ן' יחייא חכם גדול חבר ספר לשון למודים ושקל הקודש וס' תהלה לדוד ולא השלימו ורבי יעקב בנו השלימו המכונה רבינו תם היה גדול בקוסטנטינו ומרופאי המלך סלטן סולמין והיה חכם בתורה ובתורת ישמעאל עד כי באו שופטיהם להתייעץ בפסקי דיניהם עמו ויהי לו ולבניו ארוחת המלך וימת זקן ושבע ימים והניח ב' בנים חכמים בכל המושכלות הגדול החכם ר' יוסף רופא משנה המלך והשני · וה"ב מוהרר גדליא שנהג נשיאות בסלניק בק"ק ליסבונה ובקסטנטינה בק"ן פורטוגיזש · ש"ק דס"ה א' : (ה"א ר"ע טריפולא באפריקי עיר גדולה לאלהים נלכדה והיהודים הלכו שבי ותשאר העיר שממה : ה"א רע"א דפוס ראשון ספרי קודש ע"י דניאל בומבירגא בויניציאה : ע"ל ר' : (ה"א רע"ג היו קרירות כמוהו לא נשמע ולא נמצא בספרי זכרונות והתחיל השלג לירד בחשוון ויבשו המים שלא יכלו לטחון ללחם רק במקומות מועטים ונמשך הקרח כל זמן החורף עד שביום פסח עברו בעגלות טעונות על הגליד בנהר רינוס ועלב ומתו מחמת הצינה עם רב · ואמרו שגם בעיר פראג הלכו על הגליד ז' של פסח כ"ד ח"ב : (רבי אברהם הלוי בירושלים ה"א רע"ו (ע"ל ד"א רמ"ה : רבי אליהו בחור הלוי בר' אשר אשכנזי התשבי המדקדק חבר ס' הבחור ברומי רע"ז בן מ' שנה ומסורות המסורות חבר רצ"ח ובהמהדורתו היה בן ע' שנת ש"ז וס' בבא · וס' הרכבה · טוב טעם והגהות על ס' מהלך ועל ס' מכלול · ס' מתורגמן פרקי אליהו פרק שמונים פי' המסורות שמות דברים הגהות לס' שרשים והעתק חומש בל"א תשבי · הרב רבי משה ערא"כי הדיין תורה ה"א לפ"א ע"ל ה"א ש' מי היו בדורו : (רבי יוסף טאיטצק מיוצאי ספרד נשיא בסלניק ה"א רפ"ג ש"ק ס"ג ב' ושמעתי שיש ש"ת שלו (נדפס עם שו"ת אחרית

יהודה ד"ו ש"ם) ע"ל רצ"ד חבר לחם סתרים פי' דניאל וה' מגילות · ופורת יוסף על קהלת : (רבי מאיר בן ווירגא מיוצאי ספרד ועמד ימים רבים בתוגרמא ואח"כ בא באוטליא והרגוהו לסטי' ש"ק ס"ג ב' : (ר' יוסף ברבי אברהם ן' ריית מחבר שערי צדק בדור זה שם : (רבי בינדוט אבסילדראי כן התם גאון א' בת' בנימן זאב : (ר"י בווינציאה ש"ק סד"א : (רבי יוסף זרקה חבר רב פועלים על דקדוק (שם (רבי מרדכי פינצי חבר ס' על תכונה ומולדות ותקופות שם (נס והצלה ליושבי ירושלים כ"ז אדר רפ"ד וקבלו עליהם ועל זרעם ליום משתה ושמחה שבט יהודה דכ"ד א' וכ"ד ה"ב (ועש"ק ס"ד א' הרב רבי שמואל צירצליין התנו של הרב אבוהב יש קבלה אמיתית כשתפש המלך סלטאן סלימאן את מצרים אלף תכ"ג לחורבן (איכו מכוון לכ"ד ה"א רפ"ד) לוה א' מסריסיו להיות משנה במלכות ההוא וימרד המשנה במלך ויצו ליהודים שבזמן ח' ימים יביאו לו סך גדול ממעות שהיה בלתי אפשר להם וזה בקנס הרב והרג. והיהודים התחילו בצום ותפילה ויקם זה הגאון והביא אתו כמו ש' נערים מי"ב שנה ולמטה ויסגר עצמו עמהם לצום ולהתפלל בקול רם בנה"כ הגדו שבמצרים והמשיך תפילתו עד המנחה ויעתר ה' לקולו כי טרם שיצא משם הוגד לו שנהרג המשנה וזה היה ך"ז אדר וי"א שהפליג כ"כ בתפילה וכמעט שהטיח דברים כלפי מעלה שלכן יצא משם סגי נהור וממעשה הזה נעשה מגילה ש"ק ס"ד א' ועיי' ד"ה ר' יוסף הכהן דקס"ה : (בשנה ההיא נראו אותות השמים גדולים ונוראים ובמדינת ורצבקין ומקומות אחרים התקבצו עופות העורבים למיניהם לאלפים ורבבות לב' מחנות ונלחמו זה בזה באויר השמים בעצם היום והמיתו זה בזה רבים אין מספר וכל זה היה רמז למלחמות הנוצרי' בנוצרי' : (ה"א רפ"ט ע"ל ד"א רמ"ה היתה מחברת בין דלי לדגים כמו שנכנסו לא"י וכשעלה עזרא עם הגולה : (רבי עובדיה המון מברטנורא פי' המשניות בארץ מולדתו איטליא והשלים בארץ הצבי ומקרא קודש ומת שם שנת ה"א ר"צ ש"ק ס"ג ב' : (קבורתו בעמק יהושפט גא"י : רבי אליהו חיים מקויאנקיאינו חבר אגרת המורות (שם · בש"ק ודמ"ג א' : רבי יעקב פאלק שמעו יצא מסעו"ם הוא היה הראשון אשר המציא ברוב שינון חידודו וחריפותו כלפול החילוקים אשר נוהגין בו ר"י במדינת אלו להדד התלמידים אף שאין דרכם מקובלים אצל כל חכמי ישרי לב ולגדולי עולם מופת הדור אין דעתם נוחה הימנו היה ר"י ואב"ד עם רבי אייזק מרגליות בק"ק פראג ונפטר סביב לשנת ר"ן ע"ל ש"ז ונדפס תשובה א' בשמו . ובשם הג"מ ליב מפראג מעניין עגונה (רבי אברהם מינצי ר"י בפדווה קבלתי שהיה מעשה. בבלוני' שיהודי היה שומר חנם מיהודי א' מסך י"ב אלף זהב וכשבא בעל הפקדון לקחת פקדונו המופקד התל בו ויבא התובע אל הרב מינך וסדר טענותיו וכן חלקו המכגד הלך אל רבנים אחרים והתחילו הפסקים באטליא קלתם נגד מפקיד וקלתם נגד הנפקד עד שיגיע הדבר למלכות פולק ויכתוב הרב רבי יעקב הנ"ל נגד הרב מינך עד שנתפשט הנגע וכתבו מרורות זה כנגד זה עם יותר מק' רבנים לכל מערכה עד כי לפי הנשמע הרמו זה לזה ונתאחת אצל חכמי איטליא שמתו בשנה ההיא שניהם ביום א' ש"ק דס"ח א' · (ה"א ר"צ גברו מי נהר טובר ברומי אשר כמוה לא היתה מיום הוסדה וימותו משטף המים ג' אלפים איש ובהמה רבה ות' בתים נפלו וסחורה וממון רב אין מספר ותדל רומי מאד ומבני ישראל לא מתו כ"א זקנה א' ד"ה רבי יוסף כהן דר"א : רבי שלמה קידש השם ה"א ר"ך על ה"א רצ"ד : (ה"א רצ"א דון יואן מלך פורטגאל חקר על האנוסי' בשריפת גופם ואבדת ממונם ונמשך כ' שנה ברחו משם יותר מל' אלף ונתפזרו בכ"ע : (בשנה ההיא היה רעש גדול ונורא בעיר הגדולה ליזבורק במדינת פורטגאל וכל מגדלים גדולים ובניינים הגבוהים נפלו עם אלף ת"ק בתים וימות ברעש עם רב ולא נח הרעש ח' ימים כ"ד ח"ב : ה"א רצ"ד אלף תס"ו לחורבן בא מארץ מרחקים יהודי שמו רבי דוד הראובני לרומה ודבר עם אפיפיור קילמינטי וימצא חן בעיניו והיה אומר כי הוא שר צבא מלך ישראל והיה קצר הקומה שחור ככושי כמו בן מה' שנים ודבר למלך פורטגאל והוליך אתו מליצים כי לא היה יודע לדבר אלא בלשון קודש וערבי ויאמר למלך איך מלכי ישראל העומדים מעבר להלה וחבר וכהר גוזן היה שולחין אותו לאמור לו אם יש את נפשו להיות עמם כנגד שונאיהם ולתת להם כלים המנהגים שיש לאל ידם לכבוש אותם ויאמר המלך שכן יעשה ורבי דוד זה עמד שם ימים רבים ובהיותו שם העיר ה' רוח בחור א' אשר היה מסופרי המלך והיושבים ראשונה לפניו והיה מזרע ישראל והרהר בתשובה וידבר אל רבי דוד ויצאו מהמלכות ההוא ונתגייר והשים שמו שלמה מלכו ואפילו שנולד ערל מגולל מתורת משה כאשר הגיע בין יהודים היה דורש ברבים בכל גלילות איטליאה ותוגרמה

ימים מועטים נעשה גרוש במלכות ארגון וכנארה ופרוינצה עיי' ש"ק דקע"ו וקי"ו · ובשבט יהודה מגרה כ"א והלאה כי קצר המצע להעתיק כל הגזרות והצרות · ובתוך ש' אלף הכ"ל היה דבי יצחק אברבנאל עיי' תחלת ס' מלכים מש"ש (ע"ל רס"ט) וסימן השנה מזר"ה ישראל · ונ"ד נתן סי' רבי"ס בני שומחה · ר' שמעון בן בנו של ר' שמעון דוראן חכם גדול היה מהגולים ע"ל קנ"א · ה"א רנ"ב היה רעש גדול בקוסטנטינו ונפלו ת"ת בתים ומתו ג"א איש צ"ד ח"ב · ר' יחיאל דפיסא ע"ל שי"ד אשר בטוסקנה חוף ים הגדול בהיות גלות ספרד שנת רנ"ב בורחים משם יהודים רבים לאיטליאה לעבור לתוגרמה היה זקן זה מקבל כולם עניים ועשירי' ומכלכלם ומלוה אותם עם הספקות והזכות כל המצטרך ובזבז בזה סך רב ויבאו לביתו ד' זקנים מהגולה חכמים גדולים ובראותם עושר כבוד תפארתו וכפשט החסידות והנדיבה שעשה לכל הגלות הזה שאלו ממנו מה בקשתו מהבורא והשיב חכמות הבנים ויאמרו לו בעת בה שילא תוך שנה זו בן מהלכיך שיתחכם מאד ותקראו אברהם לסימן שעשית חסד עם זרע אברהם ויצא מבנו החכם ר' יצחק הגאון ר' אברהם רפיסו גבר בגוברין בכל המושכלות וימת בחצי ימיו והניח בנים ועושר וכבוד וחבר חבורים ש"ק סה"ב · ר' אברהם שלום (ברבי יצחק) בקטלוניאה חבר נוה שלום ד"ו של"ה מת רנ"ב ש"ק ס"ב ב' · ר' יצחק בן ערמאה מיוצאי ספרד (ר"י בן ר' משה בר' מאיר בן ערמאה ש"י) היה חכם מופלג בתורה ובכל החכמות חבר ס' עקדת יצחק וס' חזות קשית משלים והידות ד"ו שי"ב · יד אבשלום פי' על משלי · והומש ורש"י וה' מגילות ופיר' עליו של"א ושאר חבורים · הרב ר' יוסף ן' שרגא המכונה מקובל דארגינטי מיוצאי ספרד מופלג בקבלה ובעל מעשים ושמעתי ממנו מעשים רבים בחסידות : ש"ק דס"ג ע"ב : רבי יעקב בן שלמה אבן חביב א' מגולי ספרד חבר עין יעקב ור' לוי בנו השלימו ש"ק שם · רבי יצחק אבוהב (ע"ל רנ"ג) נפטר ה"א רנ"ג : רבי שמואל צרצה (ש"כ המכונה אבן סינה חבר מקור חיים פי' על ראב"ע ומכלל יופי פשטים וס' טהרת הקודש הביאו בס"ם מקור חיים · סביב לזמן זה : (כתב יוחסין קל"ד רע"ב שמעתי שהרב מ' יצחק קנפטון היה סיבה לשריפת זה האיש שפעם א' בהיות שנתקבצו הרבנים לקריאת כתובה ואמרו כך וכך לב"ע כמנהג הכתובות וזה סרסא נתן ידו על זקנו ואמר וכן כך וכך ג"כ רמז אל קדמות העולם באוהזו שערות זקנו וקם הרב על עמדו ואמר מדוע לא יבער הסנה והוליכוהו בערכאות ודנו אותו לשריפה על שהודה בקדמות העולם כדיניהם ג"כ עכ"ל ונ"ע דהא ש"ק דס"ב א' ויוחסין כתבו כי רבי יצחק קנפטון נפטר ה"א רנ"ג (ע"ש) וע"ש דקט"ו א' וסרסא זה היה לדעת צ"ד ה"א רנ"ג · ואיך אפשר שנשרף בחי ר' יצחק הנ"ל ועש"ק ס"ב ב' ר' שמואל סרסא אומר ס' יוחסין שנשרף על ק"ה עכ"ל לא ידעתי היכין מצא שקידש ה' · ה"א רנ"ד איש א' בגינובא שמו קילומבא פליסוף וחכם גדול אמר למלך ורדיננדוס מלך כאפולס שמהמת הרוחות התמידיות הנושבים בים אוקיינוס ממערב למזרח יתקיים מזה שימצא שם עוד יבשה ושלחו המלך על הוצאתו וימצא עולם חדש הנקרא כאבא מונדא צ"ד ח"ב ועיי' צ"ד ה"א רנ"ג ז"ל אימריקי איש גבור חיל התקבצו אליו אנשים רקים וירד הימה לשלל שלל והים היה הולך וסוער והוא עזה נשא אותם כ"כ מרחק מהישוב העולם עד שהיה נסתר מהם כוכב קוטב הצפוני לאחר ימים רבים מצאו את העולם חדש וקרא אותו ע"ש אמריקי עד היום זה שנת רנ"ג אלף תקל"ג לנוצרים וי"א אלף תק"ד לנוצרים וי"א אלף תצ"ד לנוצרים ע"י איש א' קילומבא · אחר הדברים האלה שלח קיסר אקרלוס ספינות גדולות אל ארץ אמריקא הנזכרת ולכד שם חלק גדול מארץ ההיא וקרא לו היספניא נובא פי' ספרד החדשה עד היום הזה ומלך צרפת לכד גם הוא חלק גדול ממנה וקרא לה צרפת החדשה ודע שהעולם החדש הזה לדברי חכמי קוסטי גרופיא שהם חכמי המחקר הוא יותר גדול מכל ארצות מלכי הנוצרים שבזמנינו מכל הלק אירופי ולדבריהם מקום מדינה זאת הוא נוהה תחת כפות רגלינו ונם' מ"ע פי"א כתב שהעולם החדש הוא ארץ אופיר שהלת שם שהמעה ספינותיו א' ל"ג שנים כמבואר מלכים א' ס"ט וד"ה כ"ה והפליג בראיות ע"ש : שנת ה"א רנ"ו נלטוו בעיר ווינציאה שיהודים ישאו על ראשם כובע לשונ בלא געל דומה לצבע כרכום : ובתשבי נתן סי' השנה כל ראיהם יכירום · ראיהם ג"י רנ"ו : יכירום לשון ומספר כרכום ע"ל שט"ו : גלות פורטוגאל שנת ה"א רנ"ה ו' שנים אחר גלות ספרד כ"כ תולדות יצחק בהקדמתו דפוס ראשון שחבר ר' יצחק קארו שגם הוא היה מיוצאי ספרד : החכם ר' יצחק בן לתין בן החכם ר' אברהם לחין מבלומיא דולא עירא

סדר הדורות

ובניו שנת נ"ר הרגו את עצמם יוחסין דמ"ז סע"א · כתב ש"ק דס"ב ב'. כל אלה היו חכמים גדולים בדור הזה באשכנז · ר' טעבלן הזקן : ר' יהודה אידנבורק : ר' נתריאל נקרקא · רבי נתן מאיגר · ר' פנחס בפראג : ר' שמואל סקדה · ואלו היו בצרפת : ר' יוחנן טריווש שעשה פי' מחזור טליאנה וקמחא דא בישונא פי' על מחזור מאשכנז · ויש לו קבלה שהיה מגזע רש"י ס"ק ס"ה ב' · ר' יוסף סטרנבורק · ר' יחיאל בר' יוסף טריווש · ר' יעקב בר' מרדכי · ר' יעקב הלוי · ר' מנחם ממיזבורק · ר' רפאל (ע"ל רמ"ה) : ר' שמואל בר' יוסף הכה' חכם ממיסטרא · ר' תשב"ץ מבורנבערק · חכמי קוסטנטינא · ר' אברהם ירושלמי · ר' אליה אלפלג · ר' מרדכי קומיטינו · ובשפתי ישינים ס' כתר תורה ר' משה באמטינו דרשות על התורה כ"י · פי' ר' מרדכי בומטינו פי' על ס' מלות ההגיון לרמב"ם כ"י אולי זה הוא · ר' משה קפסלי יוני · וכתב ש"ק שם בדור הזה נמהו אנשים ממשפחת שונצינו אשר התמידו כמה וכמה שנים שהדפיסו ספרי קודש ובהקדמה המכולל אומר בדפוס שהדפיסו בקוסטנטינו אני גרשון איש שונצינו בן ר' משה בן החכם המופלג ר' ישראל נתן בן שמואל בן רבי משה והוא דור ה' לה"ר משה מספירה הנזכר בתוספות טוך : וכתב ש"ק שם הרב ר' דוד בן השר דון גדלי' ן' יחייא שהיה בקסטילי' ה"א כ"ה ושם נהג נשיאתו אחר מות אביו והוא דור ו' למשפחתינו ובסוף ימיו גלה עם המעטיר הורתו לעיר ליסבונה כי ברחו מגזרת ס' וינכנו שנת ק"כ ואשתו בטוב טעמה ושכלה השיגה באמצעות מלכת ליסבונה כל ההכנסות שהיו לזקניהם · וגאון הזה חבר חבורים בפרט חבור דינים ומאמר על דיני טרפות והרב קארו מזכירו בריש י"ד וימות בן ע"ה שנה לא כהתה עיניו והניח ג' בנים הראשון היה דון יהודה נעים זמירות ומלא רוח חכמה ודעת וחבר חבורי' והתם בתשובותיו ניבי ר"ל נאם יהודה ן' יחייא והוא חבר הקינה בט"ב במחזור · ויולד בנים ובנות : ודון שלמה הלך עם אביו לפורטוגאל ויהי לו ב' בנים · דון דוד היה חכם ועשיר ולא רצה שבניו יקנו בתים וקרקעות ולא יקרה להם כאבותיו בזמן הגזרה ונפטר זקן ושבע ימים שנת רכ"ה בליסבונה והניח ד' בנים והם הרב דון גדליה התחכם מאד בתורה ורפואה ובסוף ימיו הלך קוסטנטינא ושם הרביץ תורה וחבר חבורים ס' דרשות ד"ו וא' כך' שבעה עינים (מהבר בז' חכמות ד"ו) ובקשו הקראים ממנו שישתדל להכשירם ולהביאם בדעת חכמי הגמרא והפלוג לעשות ולא עלתה בידו כי חכמי ישראל לא הסכימו ובסוף ימיו נדבה רוחו ללכת אל ארץ הצבי ולא נסתייע מילתא כי בנ"ג נפטר בדרך ונקבר בנכפת · השר דון יוסף השני בליסבונה ויאהב אותו המלך וישימהו לו ליועץ אחר ימים מת דון אלפונסו המלך ויקם במקומו דן יואן אשר אהבהו גם הוא ויניחהו במקומו מהיועצים ויהי היום ויקראהו המלך ויאמר לו הנה מרוב אהבתי אותך בחרתי להטיב אליך ולכל ישראל אתך וזה בהציל נפשיכם מן הגיהנם לכן רוצה אני שתמיר אתה וכל בני ביתך וידעתי שכל ישראל שבמלכותי יעשו כמותך כי אתה שר וגדול עליהם · ויען לא כן יעשה כו' · ויקרא לג' בניו הגאון דון דוד זקני והחכם דון שלמה שנפטר י"ד סיון רכ"ז והניח בן בסלניק דון יוסף בן דן דוד ן' יחייא חבר דרך חיים נר מצוה · פי' ה' מגילות וכתובים ד"ב רכ"ח · תורה אור מענין ג"ע וגיהנם ד"ב רכ"ח · וה"ג הנבון דון מאיר חכם בשירים ודקדוק והלך לאוילונה ומת שנת ר"כ ויקח דון יוסף הזקן הבא בידו מעות ולעת ערב נכנסו בספינה ובאו לפרוינצה ושם נולד הגאון א"א ואח"כ באו פירדה והדוכס דשם קבל אותו בפנים יפות וימות בן ע' שנה שנת רכ"ה ושלחו בניו עצמותיו לנפת כאשר צוה להם אביהם והנם קבורים אצל קבר הושע בן בארי עיי' בארוכות בד"ה של בני יחייא עכ"ל : ר' לעמלן היה מבשר על משיח שנת ה"א ר"ם · ובכל תפוצות ישראל האמינו לדבריו גם בין הגוים היה הקול נשמע והולך וגדול ורבים האמינו לדבריו וא"מ זקיני זעליקמן גאנז הרס וכתן תנור המיוחד לפסח לאפות מצות בהבטחתו הגמורה שלשנה הבאה יאפה מצות בארץ הקדושה ושמעתי מפי מורי הזקן מ"ה אליעזר טריווש אב"ד ד"ק פראנקפור' (ע"ל שכ"ג) שאמר כי לא דבר רק הוא ושנתן אות ומופת ואמר אולי הקטא גרם ועכבוהו עכ"ל צ"ד וכתב ש"ק דמ"ה סע"א ה"א ר"ם קם בגליל איסטריא' ושמו ר' לימלן אשכנזי שעשה עצמו נביא והיה אומר שיבוא ויטוב איש ודרכו הרעה בכל כחם כי קרובה ישועה לבא וכל גלילות איטליאה האמינו לדבריו ויטובו בכל חכם כמעט תשובות נינוה דבר פלי וימות האיש ולא בא משיח וגלגל המרות גדולות כי בראות הפתאים שלא בא משיח אז המירו ועדיין השנה ההיא נקרא שנת התשובה : (כתב ש"ק דק"ט א' העיד רבי משה המון רופא שולטאן שולימאן בהיותו בעיר טורוס

עס

ה"א ר"ע כמבואר בהקדמתו . ר' ר"ע לימן מילהויזן ופי' על
שיר הייחוד בדפוס טיהינגן ש"ך . תרומת הדשן ר' ישראל הנקרא
איסרל אשכנזי מאוסטרייך קבל מרבותיו שנת ה"א ר"ך (ובש"ק
דס"ב א' כתב ק"ך ע"ם) ורבי יעקב מולין ורבי אהרן היו רבותיו
כנראה בספרו ובאורי' על רש"י נדפס שכ"ב ועשה הגהו' על ש"ד .
ר' יעקב וויל בעל התשובות היה בימי ר' איסרל כנר' בתשובתם .
וחבר על שחיטות . ר' אייזק טירנא בעל המנהגים קבל מרבי
אברהם קלוזנר הי' ג"כ בימי ר' איסרל כ"כ יוחסין . רבי יצחק
קנפטון רבן של ישראל המאור החסיד בו רוח אלקים קדושין בו'
הרב הכולל בן החכם הגדול כ"ה יעקב קנפטון ואני ראיתי אותו
ופניו כפני השכינה ונק' גאון בקשטיליא נפטר ה"א רכ"ג. (ע"ל
רכ"ג) יוחסין דקל"ד א' וש"ק דס"ב א' ודקט"ו א' כתב בימי ר"י
היה כמו ק"כ ואלף ה' לחורבן (כ"ל ע"ם וצ"ל רך א"כ יהיה אלף
שצ"ב לחורבן) חבר ס' דרכי הגמרא כללים מסוגיו' הש"ס ע"ז .
הרב רבי יצחק די ליאון מלומד בניסים ולבו כלב האריה נגד אויבי
ה' ושכלו שכל אלהי ומת בן ע' שנה הי' תלמיד רבי יצחק קנפטון
הנ"ל יוחסין שם . ר' יצחק אבוהב חכם וחסיד חרוף ומחודד רבי
ומורי תלמיד ר' יצחק קנפטון נפטר בפורטגאל שנת רנ"ג. ז' חדשים
אחר הגירוש והי ס' שנים . יוחסין דקל"ד א' חבר ס' מנורת המאור
ובאור על רמב"ן ונהר פישון פשטים על כ' תנ"ך ועל מאמרים
רנ"ח . הרב ר' שמואל ואנשי בר אבוהון ואוריין מת קודם הגירוש
והי כ"ב שנה בן הרבא' ואנשי ור"י אבוהב נידו לש"ך שלא רצה
לקרות כפי המסורה ש"ע א"ח ס"ם קמ"א : בימי ר' יצחק קנפטון
לודוויק דוכס בויירה גרש כל יהודים ממלכותו ובימי לודוויק ספורצה
בדור זה במילאן העלילו על ספרי היהודים והוכרחו לזקקם ש"ק
קע"ו א' . משנת ה"א רכ"ד יום ט' באב עד שנת ר"כ נמשכו
גזרות רעות על היהודים בארצות סבוייה ופיאמונטו ולומבדריא'
פרווינצה וציציליאה ואשכנז ופורטגאל ונבארה ונפולי' . שם . בדור
הזה ניקולי יכוביכו וי"א שהיה פרוונצלי וי"א אשכנזי מארייכטינה
המצא בחכמתו מעשה הדפוס ש"ק קע"ו א' ע"ל ר' . רבי משה
דריאטי חבר ס' שלשלת קבלה וממנו לקחתי מעט ש"ק דס"ב ב' .
ומעון השואלים הרוזות ותפילות ד"ו שס"ג . דון דוד בן דון שלמה
ן' יחייא נפטר ה"א רכ"ה ע"ל ה"א רכ"ח . ר' יהושע בר' יוסף
הלוי . חבר ס' הליכות עולם ה"א רכ"ז כ"כ בהקדמה . ר' דוד
וויטל חכם ומשורר חבר ס' מכתם לדוד סביב לזמן זה (צ"ד וש"ק
דס"ב ב' כתב ר' דוד הרופא בר' שלמה המכונה מסי' וידאל חבר
מכתם לדוד על י"ג עקרים וזמירות) וס' כתר תורה וכ"כ שפתי
ישנים תר"ך ש"ת ותר"ך אותיות שבי"ד כנגד תיבה בהרוזה . ה"א
רל"ג היו חמימות ושרב כמוהו לא היה מ"ק שנים ולא היה גשם
כל ימי הקיץ והרבו ויבשו כל הנהרות עד שהוצרכו להביא מרחק
כמה מילין מים לשתות ומרוב החמימות היו שריפות רבות שלא
יוכלו לכבות . והורף שאחריו היה שלג קרח וצינה גדולה אחד
כמוהו לא היה מ"ק שנים ומתו אדם ובהמה רבה גם רוחות גדולות
ונוראות נשבו והפילו מגדלות ובניינים רבים והרוחות נשבו השלג
על העם הנמצא בשדה וימותו גם על בתים רבים שבעמק והיו
בתיהם קבריהם צ"ד ה"ב . ה"א רל"ד עלו הארבה על מדינת פולין
ואכלו כל תבואו' ומשם עלו דרך שלעזי' ביהם אשכנז צ"ד ה"ב .
הרב ר' יוסף קולון צרפתי הנק' מהרי"ק נהג נשיאתו בלומבדריאה
ותלמידו קבצו תשובותיו ואגדו יחד ועשו ש"ת על שמו ד"ו רע"ו
ונפטר בפויאה שנת ה"א ר"מ ורבי שלמה אביו היה גדול כנראה
בתשובותיו ש"ק דס"ב ב' . כתב בת' חכם צבי סקר"ט מהרי"ק
היה רב באטליא במדינה סמבויא ע"ל ה"א קפ"ז . רבי יהודה
הנקרא מיסור ליאון היה במנטווה חבר ס' נופת צופים בר פלוגתא
דמהרי"ק ונחלקו הקהל עד שדוכס מנטווה גרש שניהם מן העיר
ש"ק שם . הרב ר' ישראל מברונא מרגנשבורק אשכנזי בר פלוגתא
דמהרי"ק . ר' יוסף חיון . ר' אברהם חיון . ר' יוסף פרנגש .
ר' יוסף דקשטרו . ר' יצחק ן' זייטה . בדור זה . כל אלו חכמים
גדולים בפורטגאל . ר' שלמה בן אברהם מאורבינא חבר ס' אוהל
מועד שנת ר"מ והוא ממלות שאין שוין ושבין בפירושם ד"ו ש"ח .
ר' יעקב לאנדא בן ר' שמואל אשכנזי חבר ס' האגור באיטליא בעיר
פואה שנת ה"א ר"מ ש"ק דס"ב סע"א . ר' רפאל ידידיה מטרשבורק
צרפתי ור"י באריטכו באטלי' ה"א רמ"ה ש"ק ס"ב ב' ה"א רמ"ח פעם
א' הלך הרופא ר' יצחק חמון בעיר גראנטה למלך ואז מהם השביע
לחבירו בחיי המלך שיניח לו ולא אבה, וישב עוד והשביע בחיי הרופא
ההוא ונתרצה ויקנאו השומעים בדבר הזה ויקומו כל העם מקצה
ויהרגו כל היהודים . ש"ק קי"ב א' . הרב ר' שם טוב ספרדי

חבר ס' הדרשות הי' ה"א רמ"ע . ר' אברהם ביבג בר' שם טוב
הי' בארגון חבר ס' דרך אמונה ד"ק רפ"ב . וס' זה יכתמכו
דרשות . ה"א ר"כ ר' יוסף גיקטאליא כמו אלף ש"ל לחורבן .
ש"ק דקט"ו סע"א (צ"ל אלף תל"ב לחורבן) כתב בהקדמת ס'
חרידים בשם ר' יצחק דמן עכו כי ר' יוסף זה חלה עד כי קרוב
למות ונים ולא נים כו' ראה שני אנשים שוקלין עוונותיו וזכיותיו
במאזנים שקולים ושוין מיד נתעורר ונתחזק ושאל תפילין והניח
אותם ומיד התחיל להתרפא והיה כי הכריע כף זכיות . והוא חבר
ס' שערי אורה וגנת אגוז וספר הכבוד וספרים אחרים עי' שפתי
ישנים ע"ל ד"א תש"פ וה"א ק"י ג"כ ר"י גיקטילייא . ס' לוה או
אילן ס' קבלה (כ"י) מרכבת יחזקאל (כ"י) פי' על הגדת פסח .
שער השמים . ר' יצחק דמן עכו חבר מאירת עינים פי' על רמב"ן
בתורה וס' הסודות וכתב בנובלות חכמה קצה שהיה תלמיד חבר
לרמב"ן . ר' אליה מזרחי חכם מופלג חבור גדול על רש"י וש"ת
והידוע ס' המספר ר"י בקוסטנטינא סביב לשנת ר"ן ע"ל רנ"ה .
ות' מים עמוקים . ומלאכת המספר השבונות והשבורת ופי' על
סמ"ג . וצורות הארץ . שנת ה"א רנ"ב מלך ספרדי פירדיננדו
(ע"ל קע"ב) ואיזבילה אשתו עשו מלחמה עם ישמעאלים בגרנדה
ויתפשוה צוו בשובם ליהודים שבכל מלכותו שבמשך זמן קטן יצאו
מארצותם קסטילייא נברה קטלוניאה ארגון גרנטה וציציליאה ותושבי
טולטילה אמרו כי לא נמצאו במיתות משיחם ככתוב על אבן גדולה
ברחוב העיר שכתב הגמון קדמון אחד והעיד שיהודים שבטולטילה
לא יצאו משם בבנין בית שני ולא נמצאו במיתתו ולא שוה להם שום
התנצלות ויצאו משם ת"ר אלף והיה שוה ממונם יותר משלשים אלף
אלפים דוקטי כמו שמעיד אברבנאל בס' מעייני הישועה והכל הלך
לטמיון ולרוב להכותם עבור מיתה הלכו באוניות באשר מצאו קלתם
לאפריקי ואסיאה וארצות יון ותוגרמה ונתקיים עליהם כל התוכחה .
ואגיד א' ממה שאירע להם כי רבו מספר א' היה מושלך מהרוח
בא' מאיי הים היה לו אביו זקן מופלג עטוף ברעב כי ג"י לא אכלו
ויכמרו רחמי הבן כי לא היה להם ושמלה שנשארו ערום ועריה
ויקח בנו הקטן יחידו וילך אל העיר הקרוב לו וימכור הנער לאופה
בלחם להשיב נפש הזקן ויהי בשובו אל אביו עם הלחם וימצאהו נופל
מת ויקרע בגדיו וישב אל האופה עם הלחם לקחת בנו ולא רצה
להחזיר לו הנער ויצעק היהודי צעקה גדולה על בנו ולא היה מושיע
לו . ואירע לגולה מעשה אחר כזה זקן וזקנה ובתו יפה מאד
בהעדר מהם מקום ללון עמדו בשדה בלילה ובחצי הלילה ויבא שודד
ויענה הבתולה ויבז כל שללם ותוך שעה שב השודד והמית הבתולה
באמרו שמא נתעברה ממנו ואין רצונו שזרעו ישאר בין יהודים וכאלה
רבים לאלפים ורבבות ארעו לבני הגולה קלתם תמצא בהקדמות הקייט
בפי' מערכת אלקות ובשבט יהודה ובהקדמת ס' מלכים לאברבנאל
ודע כי חלק שבכו ללכת לפורטגאל היו כמו ש' אלף נפשות והיהודים
רצו להשתדל מן המלך שלא יניחום להכנס שם כי קטן זה המלכות
להכיל סך העניים האלה וכשמוע השר דון יוסף בן יחייא אבי אביו
של הגאון א"א צעק צעקה גדולה ע"ז איך בנעול דלתי הישועה
לעניים כו' ולא שמעו לקולו והוכרחו הגולים להתפשר עם המלך
שיניחם במלכותו שכ"א יתן ב' דוקטו לכל נפש ואחר ימים מועטים
לסיבת מגפה בחרו רבים מהם ללכת וחקר המלך אם פרעו כפי
פשרתם וימצא רבים שלא פרעו ויקח לפרעון את בניהם מג' שנים
עד י' ויוליכם לאי א' שהיה רצונו להתישב האי ההוא ולא שוה לו
כי רובם מתו מן הנחשים וברעב כו' וכאשר ראה זקנינו כי לא קבלו
חבירו עצתו וגם ראה פני המלך רע עם אין ישראל הלך לאיטליא
עם בניו כאשר כתב בס' ד"ה לבני יחייא וכאשר חשב כן היה כי
מלך פורטגאל דון מנואל כרוזא קרא בחיל שבמשך זמן מועט כל
יהודים ימירו וא"ל שילכו להם והיהודים בחרו ללכת וכשראה המלך
שרצונם לילך וידע שרוב העושר והחכמות היה בין היהודים ואם
ילכו ישאר מלכותו כמצולה שאין בה דגים שלח לקרא לכל ב"ב וא"ל
כי רצונו ליתן להם אניות וצדה לדרך עד כי בדברים טובים הכניסם
בחצרו הגדול והתחיל לדרוש להם בדברים טובים שימירו וכראותו
שאין רצונם להמיר לקח כל הבחורים ויביאם לבית תפלתו ויזרק מים
עליהם וישם שם כ"א מהם כרצונו ויחלקם בבתי הנוצרים ללמד
להם תורתם וכן עשה לזקנים ורבים הטילו עצמם בבורות שיחין
ומערות וימותו במיתות משונו' ויהרגו זה לזה כו' ומגלות פורטגאל
נתפזרו לד' כנפו' הארץ ומהם באו לאיטליא וקהל רומא נדרו לאפיפיור
אלף דוקטו למען לא יניח ליהודים ספרדיים בארצו ויבעט אפיפיור
באמרו איך אתם אכזרים על אחיכם וגזר שהם יצאו מארצו ויכנסו
ספרדיים תחתיהם והוצרכו להוציא ממון רב לבטל הגזרה כו' ותוך

והפיזור הרב מכל רכושינו לא נשאר לנו בלתי גוייתינו ובכל זאת
לבם יהגה אימה ועיניהו אל אבינו שבשמים כשואות עד שיקנינו
וירפאינו ממכאובינו ואל יתן למוט רגלינו ע"כ · רבי פיריפיטו
דורנטו היה שנת ה"א קכ"ד חבר ס' מעשה אפוד (עיי' שפתי
ישינים) ר"ת אמר פיריפיטו דורנטי ויש קבלה שהמיר ושב בתשובה
ש"ק דס"א ב' · אבל שפתי ישינים אות א' אגרת ר' פריפוט כתב
שטעה כי ר' פריפט כתב למומר א' בהכמה שישוב · ר' משה ור'
אליהו אחים ממשפחת הנערים ויש קבלה שהם ממשפחת מיוחסת
שהגלה טיטוס לרומה ובזה הדור יצאו מרומה אלו האחים לבלוניה
והיו עשירים ולא זכו לבנים ויקנו בית ויעשו בתוכה כנסת גדולה
ויקנו שדה שיש בו בתי החיים וימותו ויקברו שם · ועדיין יש
מצבת עם זכר שנת מיתתם ובאולי זה מחבר ס' מלמד התלמידים
שחותם אחר ספרו אני משה ברבי יהודה בן רבי משה ממשפחת
הנערים · ש"ק שם ולא זכר באיזה זמן היו · שנת ה"א קכ"ה
היה גירוש כללי בכל ארצות צרפת לא נשאר פרסה וקצתם המירו
עבור עשרם · ש"ק קי"ד א' ע"ל קכ"ח · ה"א ק"ם היה מגפה
חזקה בכל אשכנז ופרווינצה וקטלוניאה ומישראל לא מת א' וטענו
על היהודים שהטילו סם במים וגלגלו עליהם צרות רבות · עיי'
שבט יהודה ע"ל ק"ח · הרב הגדול דון מאיר אלגודש על כל
קשטילה העתיק ספ' המדות מאריסטוטלו ממדות טובות ומוסר
ללשון קודש והיה רופא המלך · קשטילא בר אלוואריש והוא כ"י
וכן העתיק משלי ארוסטון דברי משלים ומוסר להשמר מנשים ושירים
בקרובות כ"י · תלמיד רבי יהודה בן הרא"ש שנת קמ"ה · יוחסין
קל"ד א' ונהרג ה"א רט"ו ע"ש · ה"א קמ"ח התרבו העכברים
ואכלו התבואות וסיבב רעב גדול גם רעש גדול היה בזקסן על ו'
פרסאות צ"ד ח"ב · ה"א קס"ט נהרגו בעיר פירם ר' נפשות ·
ש"ק קי"ד א' · ברומה קמו פתאום בני העיר ויאמרו ליהודים
שימירו ואם לאו יהרגו כלם ובג"י המירו ט"ו אלפים נפשות ואמר
שבט יהודה שזה הי' ה"א קע"ב ש"ק ק"י א' · שנת קע"ב היה שמד
מגלת א' שמו פראבילינטי שהמירו דת יהודי יותר ממאתים אלף
יהודים ע"י מלך דון · פיראנדו זקנו של פיראנדו מלך ארגאון
שגירש כל יהודים מקשטילי' שנת (רכ"ב ע"ש) ובשעת השמד
היתה סערה גדולה בים ובינשה והספינות וכל עלי השדה שבר וגם
דבר ומגפה גדולה אבל קודם זה שנת ק"ה ק"ו ק"ז היתה מגפה
גדולה שמתו ב' שלישי העולם על שנתחברו במזל גדי ג' ככבים
סעליונים שהם שלם · יוחסין דקל"ד ע"ל ק"כ · ה"א קע"ה לכד
מלך פורטגאל דון גואן מדינת סיבטא שבנוית ע"י שם בן נח יושבת
בים הקצר המבדיל בין קשטילי' ואפריקי ושם רוחב הים ג' פרסאו'
ואמרו שלקחה בעבור שקיבל האנוסים והיהודים שבאו מקשטילי'
ומלך פ' שנה (יוחסין שם) ובש"ק קט"ו א' כי המלך כעס על
סיבטא שקבלו היהודים והאנוסים שגרש ממלכותו · ה"א קע"ו
מלכות בון פורטו לקחה כל הנערים והטבילם במים ש"ק דקי"ד א' ·
ובת' תרומות הדשן סמ"ב אומר שנת קע"ו היהודים שבאשכנז פרעו
חמישית רכושם כדי להעביר הגזרות ובדור זה שאל מלך פרס ליהודים
למה אין עובדין האדמה כיתר האומות ולבסוף גזר שיעמדו בכפרים
ויאמר א' מיועציו הסכלת עשה · לפי שיהודים ידגו לרוב ויתעשרו
ויותר טוב שתביאם בעיר ושלא כרוז שיוכלו להזדווג ולאכול אתנו כעם
א' · וידעתי בודאי שבמשך ימים מועטים ימירו ונהיה לאמונה א' וכן
עשה ובעוונות כאשר דמה כן היה וידל ישראל מאד · ש"ק שם ע"ב ·
(בימים ההם אוויניאו הפפה גזר על ישראל א' בולה עם מ"ב
תנאים כנגד היהודים ובתוכם קנס כל ממונו שום יהודי לא ילמוד
בתורתם זולתי בתורת משה ובראותם שאין רוב הצבור יכולין לעמוד
עם הגזרות ההם עשו וועד כלל מכל היהודים שבאיטלי' בעיר טיולי
ואח"כ בעיר רוינה והשתדלו על הדבר ועם הוצאות רבות נתבטלו ·
שם דקט"ו א' : (ה"א קע"ח עשו אנשי איטלי' וועד בעיר פודלו
ועשו תקנות הרבה ובחרו ב' אנשים ושלחו לאפיפיור מרטין והשיגו
טובות לישראל · ש"ק קי"ד ב' : (ה"א קע"ט בארץ אטוב ופטיב
ובירטני' נהרגו בק"ה יותר מג"א ויותר מת"ק המירו : בעיר
לואירש טענו על יהודי' שטבעו אשה הרה ובכח יסורים הודו ונהרגו
רוב יושבי פרווינצי : כתב רש"ע ן' ש"ט בהיות המלך דון אונדיקי
נער נהרגו הרבה קהילות מכה רבה לא נשמע כמוהו בסיווליאה
וקורדבה ואיזינה וקסטילייא ישנה היא אנדלוזיאה ומגרי ועשקש
ואונקי וגואיטי וקסילמגאם ומוניים וטוריקש ואסקלונה ורבים
המירו · ובימי דון יואן בן אינדיקו גזרו על הכותרים שלא יעשו
ריבית ולא סחורה מעניני אוכלין ולא ירפאו הרופאים ושלא יקנו
בתים ונחלאות ושישאו סימן (שם : (ה"א קפ"א מן י' סיון עד

סדר הדורות

ט' ניסן היה גזרה כללית בגליל אסטרייך ת"ה סרמ"א (שם : ה"א
קפ"ה רבי יוסף אלבו חבר ס' עקרים וס' א' בלשון לעז אשר נתווכח
עם הגמון א' · יוחסין דקל"ד (ע"ל קל"ב) (וכ"כ שפתי ישנים
אכן בש"ק דס"א ב' כתב מת שנת ק"כ וי"א ק"ל) וס' מאה דפין
מכלכל מעיקרא האמונה : (הרב רבי מנחם הארוך נפטר קפ"ח
שם יוחסין : ה"א קפ"ז מהרי"ל הרב הגדול החסיד ר' יעקב מוילין
בר משה הלוי אב"ד במגנצא הרבין תורה והעמיד תלמידים הרבה
וחבר ש"ת תלמיד רבי שלום מויאן הנק' מהר"ש נפטר קפ"ז כמבואר
ריש ה' פסח במהרי"ל ודע שמהרי"ל ורבותיו מהר"ש ומהר"ק הם
הנסמכים ראשונים בשם מהר"ר שנתחדש בין האשכנזים אשר לא
שערים ראשונים וכתב אברבנאל רפ"ו דאבות במשנה נקרא ריע לא
ידעתי מאין בא להם היתר הסמיכה · גם רלב"ח הפליג בזה בתשובתו
ושמעתי מהג"מ סיני בר בצלאל שנתחדש הסמיכה כי רבים היו עוסקי'
בנתיבות גיטין וקדושין אף שלא היו יודעין בטיב הלכתן ע"כ נתקנה
סמיכה זו לסימן כל מי שאין נסמך למוריכו לא יהיה לו רשות להתעסק
בטיב גיטין וקדושין : כתב ב"ת חכם לבי סקל"ע מהרי"ל קשיש
טובא ממהרי"ק ואפשר שמהרי"ק נולד אחר פטירת מהרי"ל שהרי
מהררא"י בעל תרומת הדשן היה בחור וילד בזמן מהרי"ל דלא נסמך
למוריכו בזמן שהיה מהרי"ל מופלג בחכמה וזקנה ומפורסם בדורו
ומהריא"י היה שואל תורה ממהרי"ל כתלמיד מובהק ומהרי"ל השיב
לו כרב מובהק וגדול ומ"ש מהררא"י בת"ה גדול א' כתב בתשובה
כוונתו על מהרי"ל ומ' אליהו פראג ומ' ישראל ברונא היו בחורים
בזמן שמהררא"י היה מפורסם בחכמה וזקנה ומ' ישראל ברונא נסמך
ממהררא"י וממהרי"ל ווייל בשם מוריכו ומ' ישראל ברונא היה בן
גילו של מהר"י קלין וכתבו זה לזה כחבירים המתוכחים · מה רי"ל
היה רב מובהק ומקובל לבני אשכנזי' ויודע בטיב הוראותיה' ומנהגיהם
ר' שם טוב בן ר' יוסף שם טוב ר"י בספרד ומקובל נפטר ה"א ק"ז
ובנו ר' יוסף עשה פי' המדות ופי' המורה יוחסין קל"ד א' (כתב
ש"ק ס"ג ב'. חבר ס' אמונות ומדבר תועה נגד רא"ב"ע ורמב"ם
ורלב"ג · אבל רבי משה אלשקר השיג עליו והפיל טענותיו וזה
הגאון היה חכם כללי וחבר ש"ת בדינים · ובשפתי ישנים כבוד
אלהים ר' יוסף בר' ש"ט בפולסופי' ד"פ שט"ז · עין הקורא הנהגה
וסדר לדרשות כ"י · שנת ק"צ היה גזרה בעיר אשישי בפרווינצי
ת"ה סרמ"א · גזרות בק"ק ווירמז עיי' ס' מעשה נסים סי' י'
וקבלו תענית י' אדר לדורות והרגו היהודים את ראשי העיר ושרפו
הבתים וערלים עשו אווז בכישוף שפרח וישב באיזה בית אשר נטמן
שם יהודי וחכם א' לבש בגדי כומר ודרש בבית תפלתם ע"ש ·
ק"צ היה שטף מים במדינת ביהם ד"פ זא"ז גם בארצות אחרות
ונאבדו כפרים רבים אדם ובהמה והיה רעב גדול · צ"ד ח"ב · ה"א
קצ"ב נתמנה החסיד הרב השלם דון אברהם בן נבנשת והחזיק תורה
ולומדיה והגין לישראל מכמה שמדות ובנו ר' יוסף ובני בניו מחזיקו'
הישיבות א' דון וידאל וא' דון אברהם ונשנולד זה אברהם שנת קל"ג
דרש רבי יוסף אלבו עליו והנושא היה בפ' מילידי העבריים זה ·
(ע"ל קפ"ה) יוחסין דקל"ד א' · ר' מרדכי נתן י"א רבי יצחק
נתן העתיק ס' קונקרדנציאות שחבר פרא ארלוטי מלשון לטין
לעברי והגהו שנת ה"א קצ"ח כמבואר בהקדמות ספרו ש"ק דנ"ט
סע"א · ה"א ר' דפוס הספרים נמצא בעיר מענץ עי' איש נוצרי
שמו יהנם גוטן בערג משטראסבורק שנה ראשונה לקיסר פרידריך
צ"ד ח"ב ע"ל רכ"ד ורע"א · ה"א ר"א נפלו אבני ברד משמים
בבינה אווזא ומשקלם כמו ליטרא ויך באדם ובהמה ועץ השדה שם ·
ה"א ר"ן המטיר ה' דם תוך עיר רומי ונולד ילד עם ו' שניים והיה
בתוך העיר רעש גדול ונורא שהארץ רגזה ממקומה ובנייניס רבים
נפלו ורבים מתו בתוך הרעש גם היה נראה נכב גדול קדש ונורא
והחוזים שפטו ירידת הנוצרים וכן היה צ"ד ח"ב · ה"א ר"י היה
דבר כבד בשלשה חלקי עולם ונאבדו שליש מישוב העולם צ"ד ח"ב ·
ה"א רי"א העלילו על יהודים שטמאו להחם ויענוס ורובם נשרפו
במדינת שלעזיא רק עיר ברעסלא שחרו נפש היהודים ושלחו אותם
מן הארץ אך הגיעו למדינת שלעזיא צרות רבות בעבור ש"ד הנם
הנקיים צ"ד ח"ב · מוהרר ישראל ברין היה רי"ג יוחסין דקמ"ד
ב' · ה"א רי"ג נשב קסריות קוסטנטינו מן היוונים אל ישמעאלים
שהיה ביד היון אלף קכ"א שנים · צ"ד ח"ב · ה"א רט"ו בארץ
סלמנקה נהרג סוחר א' שהיה עליו נכסים רבים ונקבר בא' השיחים
והחזירים מצאוהו והעלילו על יהודים ובאמצעות הצורף שקנה
הנכסים נתגלה וניצולו ובעיר סגובה טענו על יהודים ונהרג דון
מאיר רופא המלך עם כל היהודים ובזזו ומהכנסת עשו תפלתם ·
ש"ק דקע"ו א' · ע"ל קס"ה ? ר' ליפמן בעל הנצחון חבר ספרו
ה"א

יוחסין קל"ג ב' · ה"א ק"ל מלך פולין קזמירוס לקח נערה יהודית לפילגש בתולה שמה אסתר יפ"ת וי"מ אין דוגמתה בכ"ע והטיב עבורה ליהודים והשתדלה הירות צ"ד ת"ב · רבי יצחק בר יעקב דלטיש חבר ס' שערי ציון ה"א קל"ב ש"ק דס"א ב' ובדף"ז רע"א כתב שחברו ה"א פ' · ריב"ש ר' יצחק בר ששת היה סביב לשנת ה"א קל"ד עי' בתשובתו סשפ"ב מעיר אליידו וגם הוא קבור והיה ממשפחת פדופיכו ר' פרץ כהן היה רבו כנראה בספרו סקכ"ז ור' ניסים היה רבו ובסי' רמ"ע נראה שכתב לר' חסדאי קרישקש (ע"ל ק"מ) ש"ק ס"א רע"ב (ובש"י דל"ז א' רבותיו של בר ששת רב חסדאי זקנו של הרב ן' חסדאי קרישקאש · ר' מנחם בן זרח בן הקדוש רבינו אהרן מצרפת חבר ס' צדה לדרך לכבוד דון שמואל אברבנאל · (ע"ל ש') אשר הוסב שמו בזמן השמד גואן די שבלייא וזה ר' מנחם היה תלמיד רבי יהודה בן הרא"ש ונפטר בטולטילי שנת קל"ד והיה ג"כ תלמיד של רבי יהושע שחבר ס' אבן שועיב ובהקדמות ספרו נראה שהיה בן פ"ו שנה יוחסין קל"ג ש"ק פ"א א' · רבינו יוסף בר' טוביה הכק' ריב"ע וקבלתי שהיה שמו ר' יוסף טוב עלם היה בדור הזה והיה רבו של מגדול עוז רבינו יום טוב קבלתי כן היה שם מחבר מגיד משנה סביב הרמב"ם וי"א שהיה שמו מסיר וידאל ע"ל קי"ת דטלושא בקטלוניאה חבירו של הר"ן ואומר יוחסין שמת ה"א קל"ה ש"ק דכ"ח א' · רבי מכיר בעל אבקת רוכל תלמיד ר' יהודה בן הרא"ש · הרר יום טוב בר אברהם בעל מגדול עוז (יוחסין קמ"ג ב') כק' ריטב"א וטעות הוא מ"ש בראש הספר שם טוב ורשב"א ורמב"ן היו רבותיו וריב"ש וחבר ס' כתר שם טוב על התורה חדושים על כתובות ושבועות (כ"י) וב"מ וקדושין ובעין יעקב · כנראה בספרו ה' ק"ש פ"ב וכשנתאלמנה אשתו של ר' יום טוב בעל מגיד משנה ורצה בעל מגדול עוז לקחת והשיבה לו י"ט אחרון לגבי ראשון כחול שוי' רבנן ש"ק כ"ה א' · רבי יצחק שפרוט חבר ס' אבן בוחן בזמן ההיא (ע"ת בר ששת ברע"א שנראה שהי' שמו מתתיהו אבן בוחן ש"ק ס"א א' (ואולי הוא ספר אחר) ובשפתי ישנים ר' קלונימוס בר' קלונמוס חבר אבן בוחן שיבחין האדם כל מומי העולם וירגיל לירא' והעתיק ללשון הקודש ס' אגרת בעלי חיים ללה"ק · ואגרת המוסר ד"מ ש"ב · ועיי' שפתי ישנים אבן בוחן ר' שם טוב ב"ה יצחק בן שפרוט ולא כדברי צ"ד (ויוחסין דקל"ב ב' שמיחס אותו לר' יצחק שפרוט והאמת כי ג' ספרים שמם אבן בוחן ע"ש בש"י · ור' ש"ט חבר פרדס רמוני' על אגדות התמורות שי"ד · צפנת פענח פיר' ראב"ע על התורה כ"י · ר' משה הכהן מטוריסילה עשה ס' עזר אמונה ש"ק ס"א א' יוחסין קל"ג ב' שנת קל"ה · כלפול מאמונת הנוצרים · דון וידאל די טולוזה בקאטלוניא עשה מגיד משנה היה בזמן הזה יוחסין שם · (רבי יוסף ן' חביב ספרדי חבר נמוקי יוסף סביב הרי"ף ובפ' ג"פ אומר שהריטב"א רבו ש"ק ס"א ב' (לדעתי הוא קרוב לזמן זה : רבי חסדאי בעל ס' אור ה' קרושקש נפטר שנת ה"א ק"מ בסראגוסא ובזאת השנה רבי ניסין ורבי פרץ רבותיו של ריב"ש בצרפת יוחסין קל"ג ב' (ע"ל ה"א קל"ד : שנת ה"א קמ"א הסירו הנוצרים חשבונם אשר מזמן קיסר אגוסט; והתחילו לחשוב ממולד הנוצרי ויש הפרש לח' שנים יוחסין קל"ג סע"ב : גלות צרפת האחרון בשנת ה"א קמ"ו · ה"א קמ"ו נראו כוכבים חדשים ואותות השמים ולקוי מאורות והיה בשנה ההיא רעות רבות מגפה גדולה כמעט בכל הארצות ומקומות רבות נקרבו בארץ יון ותוגרייס · צ"ד ת"ב : בסראגו התאספו הכשים רקים בא"ח של פסח ה"א קמ"ע בחרבות וקרדומות ויהרגו אותם בהוצות · ובתיהם שרפו באש והוציאו ישיני עפר מקבריהם עיי' סליחה שיסד מה' אביגדור קרא המתחלת את כל התלאה · וזה היה בימי הקיסר וועכצל מלך ביהם ולא היה מורא מלכות רק כל איש הישר בעיניו יעשה · ע"ל ה"א קע"ט · ועש"ק דקי"ד ב' : (שנת ה"א ק"ן העלילו על קהל טודה ולוגריט וקירואן ובורגש גבמלכות ארגון וליצנה מיורקה וברצילוני ורובם המירו וקצתם ברחו וקצתם נהרגו וכומר שהיה מתודה למלכת ספרד גלגל שהמלכה תגרש היהודים וסבב אבדת קשליירונה וברצלוני ורוב מלכות קטלוניאה וארגון וליצנה ומיורקי ולבסוף נתפשרו היהודים לפרוע סך עצום ונילולו ונמצא עון בטוען והמלך תלה אותו ובאמצעות מומר א' כצולו היהודים מהפרעון ש"ק קי"ג סע"ב · ועיי' שבט יהודה גזרה ד"ז כתב ג"כ על שנה זו גזרות רעות · ואפשר הכל ענין א' · ועש"ק דקע"ו א' ה"א ק"ן י"א קע"ב קס. פרה וציכו דוליצנה מכת דומיכגו וי"א שהיה מומר והיה כאהב למלך דון פירנגדוויסת כגד יהודים ויהרגו רבים אין מספר ושללו ממונם ושרפו כל כתבי הקודש וגליונות איטלי' וע"ל ה"א רכ"ת הרב רבי דוד ערח : שנת ה"א קכ"א כתב

יוחסין דמ"ז א' רבי יהודה בן השר אשר הקדוש בטולטילה (חבר חוקות שמים וחוקות התורה על דינים ש"ק) הרג את אשתו בת אחיו ותמותו אשת רבי יעקב בעל הטורים בשעת השמד ונהרג גם הוא · שנת קכ"א וכתב ש"ק ד"ס א' ט"ס הוא · הוא ביוחסין קל"ג ב' שכתב שם שנת ק"ע) ונהרגו כמה חכמים ורבי יצחק בן שושן וכל קטלוני' וקשטילה וארגאון וקמו על היהודים והרגם והמירו דתם יותר מן מאתים אלף יהודים וסי' השנה אל קכ"א ואכהכו קבלנו כי היו לוקחים היהודים באותו זמן גויות בבתיהם ונתעברת מיהודים וילדו בנים המה הגוים שהרגו לאבותם והשמידום ובזה השמד באו לאפריקא רבי מיימון בר סעדיה נגאר בקוסטנטינא ורבי יצחק ברפת ורבי שמעון דוראן ויוחסין קל"ד א' כתב שנת קכ"ה : (ר' שמעון דוראן הגדיל לעשות ספרים רבים מגן אבות שהראה כחו בכל החכמות והתלמוד ועשה פי' איוב כק' אוהב משפט וס' כק' תשב"ץ ר"ל תשובת רבי שמעון בר צמח ופי' אזהרות (נקרא זוהר הרקיע ד"ו רע"ה · וקלת מביא ממנו בס' נר מצוה : ומגן אבות על גמרא ועשה שו"ת וי"ד ספרים קטנים והדושים ופיוטים ודרשות (ובנו ר' שלמה עשה כ"ה ביוחסין דקל"ד א') ותיקון סופרים ומלחמות מצוה וכתב ש"ק דס"א ב' ר"ש ב"צ היה תלמיד חבר של הריב"ש באליירו ושם הוא קבור והיו ממשפחת דוראן ולרוב חכמתו היו קוראין אותו ר' שמעון הגדול וחבר ס' תשב"ץ וראיתי שהיה נק' ר"ש בר' צדוק משרת ותלמיד רבי מאיר הכהן שחבר הגהות מיימני (ע"ל ה"א ע"ב) והרלב"ג היה אבי אמו רבי שמעון בן בנו היה חכם גדול והיה מהגולים בגלות אחרון שבספרד ה"א רכ"ב והלך לתוגמרה ומת שם : רבי שלמה ב"מ צמח דוראן ככד תשב"ץ תפארת ישראל ז' דרשות כלולות משבע חכמות ואללו מגילת ספר פי' על מגילת אסתר ומאמר סעודת מצוה (דון יוסף ן' שושן חכם וישיש מקובל ופילסוף והסיד כנראה בת' ריב"ש סקכ"ז ש"ק דס"א ב' : (ה"א קכ"ב ז"ל ש"ק קי"ד א' אם אמרתי אספרה לכם רבו התלאות מלאוכו ישתוממו רעיוניכם האמנם אערוך לפניכם שלחן הרעה מעוטרת ראש ולענה בקערה והדברים כהוייתן להשביעכם מרורות לענותנו ולהשקותכם מיכן עצבוניכו ואם אחשוב כבר הוגד לכם אכתוב אותו בתכלית הקיצור · ר"ח תמוז ה"א קכ"ב הוא אלף שכ"א (צ"ל שכ"ד) להורבן דרך ה' קשתות האויב על קהילת סבילייאה רבתי עם שהיו בה כמו ז' אלפים ב"ב הציתו אש בשעריה והרגו בה עם רב אך רובם המירו ומהם מכרו לישמעאלים מהטף ונשים והיו מסילות היהודים יושבים בדד ורבים מתו על ק"ה ורבים הללו ברית קודש משם יצא אש ותאכל ארזי הלבנון העיר הקדושה קורטבא גם שם המירו רבים ותהיא לחרבה וביום נרם ותוכחה י"ז בתמוז חמת ה' נתכה על עיר הקודש אשר משם תצא תורה היא טולטילה ויהרגו במקדש ה' כהן ונביא שמה קדשו ה' ברבים רבניה הם זרע הכשר והנבחר זרע הרא"ש ז"ל הם ובניהם ותלמידיהם גם לשם המירו רבים לא יכלו לעמוד על נפשם על שלש אלה רגזה הארץ · מלבד קהילות אחרות סביבותיהם בא מספרם כמו ע' עיר ובכל זאת אכחנו פה על משבר והיה לנו יומם ולילה למשמר ויהי בז' לחודש אב בלע ה' ולא חמל בקהילות' ויליכציה כמו אלף ב"ב ויהיו המתים בק"ה כמו ר"ב אנשי' והנשארים הרה נסו ונמלטו מעטים ורבים המירו משם פשתה הנגע בקהילות מיורקה העכדינה לחוף ימים ישכון ביום ר"ח אלול באו פריצים והללוה בוזזוה שללוה ועזבוהו כמצודה שאין בה דגים ומתו בק"ה כמו ש' נפשות וכמו ת"ת נמלטו במגדל המלך והנשארים המירו ויום שבת אחריו שפך ה' ראש חמתו כיאר מקדשו והלל נזר תורתו היא קהילת ברצלוני סובקעה והיו מספר הרוגים ק"ל וכל יתר הקהילות נסו ונמלטו אל המגדל וכל מסילות היהודים בזזו האויבים והציתו אש בקצתם ויד מכהיג. מדוכה לא היה במעל ורצה להצילם בכל יכולתו ויכלכלו שם היהודים בלחם ומים ויאזרו לעשות שפטים באנשים הפושעים אזי קם שאון דלת העם והמון רבה על נכבדי המדינה וילחמו עם היהודים שבמגדול בקשתות ובליסטראות ויכום במגדול ורבים קדשו את ה' ורבים שחטו ואולי צ"ל שמטו עצמם ולא הגיעו בחצי המגדול עד שנעשו איברים איברים וקצתם יצאו ברחוב וקדשו את ה' וכל השאר המירו רק היו מעטים שנמלטו ובעדי הסגנים כער יכתבון אך הם מהנכבדים וברוב עוונותינו אין היום אשר בשם ישראל יכונה בברצלוני ובעיר לירירה מתו רבים והשאר המירו רק היו מועטים שנמלטו בעיר גרונדה תורה וענוה במקום א' ק"ה ברבים הרבנים שהיו שם שלא המירו כא' מועטים ורוב הקהל נמלטו בבתי הערנים סוף דבר במלכות ויליכצה לא נשאר יהודי זולתי במקום א' הנקרא מורבירו ובמחוז קטלוניאה לא נשאר בלתי בעדי הסגנים והפחות שלא שלחו יד בהם בכל המקומות אחרי השתדלות הנמרץ והפיזור

ק"ק ההוא לראש עם ארוחה טובה תמיד כל שנה ושנה והביא הרא"ש עמו. כל בני ביתו וימות זקן ושבע ימים, ובהליכתו עמד ה' ימים בבית הרשב"א (ע"ל מ') ולמדו יחד וכתב הרשב"א לחכמי ספרד שיעשו לו כבוד כי חכם הוא ובעל סברא · כתב יוחסין קל"ג שנפטר הרא"ש בטוליטולה ט' ימים לחודש חשון פ"ח ובדקס"ג כתב שנפטר פ"א וג"כ בהקדמות נ"ל ומיד תוך ה' חדשים נהרגו כל היהודים שבגלילות נבארה תחת מלך צרפת ויושבו ק"ק טוליטולה רבינו יהודה בנו על כסא אביו ובסוף ימיו עלה במחשבתו ללכת לעמוד בסיבילאה ויקומו כל העדה והתפשרו לתת לו פי שנים ממה שהיו נותנין לו מקדם ונשתעבדו לו בעד י' שנים כו' ולא קבל מאומה. מירושת אביו שאפילו עם ספרי אביו לא יוכלו לפרוע חובותיו ואחיו היו סומכי' על שלחן אחרים ויעץ אותם לשוב לדור באשכנז · וב"ת בר ששת סרע"ג ורפ"ה כתב לגאון זה : גם בניו אחרים של הרא"ש הנ"ל כולם היו חכמים בטוליטולה וחברו פסקים ושטות על גמרא ולא נמלאנו אצלינו כי אבד זכרם מהזרע הקדוש הזה וחבוריהם ולא נשאר אלא רבינו יעקב בעל הטורים שלא בא עם אביו בספרד ונשאר באשכנז · . ש"ק ד"ם וס"א והיה עני ולא רצה להנות מן הקהל ויחידים · עטא"ה סתנ"ה נראה שהיה ה"א ק' · ע"ת ר"ל בן. חביב דר"כ ע"ג הרא"ש והמרדכי והמחבר הגהות מיימוני שלשתם היו תלמידי מהר"מ עכ"ל (לא הבנתי כי מחבר הגהות מיימוני הוא מהר"מ רוטנבורג שהיה רבו של הרא"ש (ככ"ל מ"ו) רבותיו של הרא"ש רבינו מאיר וזקנו הרב הגדול ר' נתן ש"י נ"ז א' · שנת פ"ח קמו עם הארץ בצרפת להשמיד כל היהודים במלכות נבארה ויהרגו מהם כששה אלפים יהודים · נ"ל בהקדמה · ר' שלמה בן אדרא"ש תלמיד רשב"א חבר ס' חקת הדייני' שנת ה"א נ' ואני מצאתי בכתב ר' שלמה דורא"ן אמר וג"כ הרב ר' יום טוב אשבילי בס' חקת הדיינים (ובשפתי ישנים כתב שחברו מהר"מ מרוטן בורג · רי"ט חבר על יומא חדושי גפ"ת (נ"י) · ר' יששכר הלוי בר יקותיאל מגדולי תלמידי הרא"ש שבא מאשכנז אחר הרא"ש רבו ללמוד ממנו נפטר ה"א נ"ב וחבר קצור התרומה · ר' ישראל אחיו של ר' יצחק בעל יסוד עולם (ע"ל ע') נפטר אז · ר' ירוחם בר' משולם מארץ פרוינצי (תלמיד הרא"ש ורבי אברהם בן אסמעל (ע"ל מ"ג) עשה ספריו אדם וחוה ומשרים יוחסין קל"ג ב' ובדיני שחיטה כתב של רש"י היא שנת ה"א נ"ד · שאנו עומדין בו היום ה"א נ"ו הוא שחיטה עה"מ סמ"ז בסמ"ע · רבינו ישראל ן' יחיין היה מתלמידיו ש"ק דס"א א' : רבינו שמואל בר' צדוק תלמיד מהר"מ מרוטנבורג כנראה במהרי"ק סקפ"ג אבל שמעתי שהיה תלמידי הרא"ש וחבר ס' אגודה שאספו דברי רבים וכתבום יחד וקראם אגודה (ש"ק סס) ובשפתי ישנים כתב מ' אלכסנדר כהן הנקרא רבי זוסלן ונקרא מרז"ך חברו · רבי אהרן הכהן (מלוניל הנקרא רא"ה והשיב לרמ"ה כנראה במגדול עוז ה' תשובה ושתה מים מהרא"ש ש"ק. דכ"ה ב') עשה ארחת חיים הארוך עם י"ד הארוך בזמן זה יוחסין קל"ג ב' (וע"ת בר ששת סקט"ו : רבי יצחק מדורא חבר ס' שערי דורא סביב לזמן זה (נ"ד • רלב"ג (רבי לוי בן גרשון ספרדי וי"א שהיה פרוינצלו אבי אמו היה רמב"ן ועשה פיר' על ארסטו וחבר ס' מלחמות ה' שנת פ"ה וכתב בפ"ו ה"ב שנמלא בימיו נער א' בן ז' שנים שהיה מגיד עתידות באמת לכל שואל · והשלים ס' שמואל שנת נ"ה כמ"ש סוף שמואל וביאר התורה השלים שנת נ' · (ותועליות הרלב"ג ופי' נביאים ראשונים ומשלי ואיוב וס' תבונה מלוקט מן הרבה ספרים (נ"י) ואביו רבי גרשון בר שלמה מקטלוני' שפתי ישינים היה חכם גדול וחבר ס שערי השמים (ע"ל ד' יסודות ודלמ"ח ותכונה) ש"ק דס"א א' ומת שנת ק"ל והיה זקנו של רבי שמעון דורא"ן · יוחסין קל"ג ב' : (ה"א נ"ק עלה הארבה על מדינת זקסין ורנקן וישחיתו הכל : נ"ד ת"ב : רבי יעקב בעל הטורים בן הרא"ש (ע"ל פ"ח) חבר הטורים שנת ה"א ק' כנראה בטא"ח סתכ"ז (ושמעתי מאיש א' שהראו לו קבורתו בעיר שאייה ר' וק מא"ומר יום א' · ולפי הנראה לעיל פ"ח לא היה בספרד רק באשכנז · (ופי' על התורה בגימטריאות · וקיצור פסקי הרא"ש : הרר דוד אבודרהם (האריך ימים עד שלמד מן רבי יעקב בעל הטורים ש"ק דכ"ה ב') פי' התפילות שנת ק' ובשנה ההיא נלכדו כל יהודים בקשטילא ונתנו כופר נפשם ונעשה להם נס : (ה"א ק"ג גברו המים באשכנז ממי השלג וימותו רבים ובהמה וקניינים · נ"דיק"ב : (שנת ה"א ק"ו הכריח מלך פילופף בצרפת היהודים להמיר בחודש אב רובם המירו ולסוף ע' שנים מת המלך במיתה משונה שנפל מן ההר וימלך בנו תחתיו והראה ליהודים לשוב ובסוף ז' שנים לבקשת עמו נתגרשו

מחדש וקבלו המלך בן בנו סהזירס ואחר מותו קמו עם הארץ וימיתו קצתם וקצתם גרשו ושללו ש"ק קי"ג ב' : דבר כבד מאד היה ממזרח עד מבואו שנת ה"א ק"ח אשר כמוהו לא נמצא מיום ברא אלהים אדם ולא נשאר המעשר מן העם ומיהודים לא מתו רק מעט מזעיר ובשביל זה הנוצרים שבספרד וצרפת ואשכנז עללו על יהודים שהשליכו סם המות בבארות ונהרות ע"ל ק"ס ונהרגו ונשקעו יהודים לרבבות ולא היה ביד השרים למחות בידם כי מן השמים נגזרה עליהם עיי' ד"ה של רבי יוסף הכהן דפ"ג · ובשנה ההיא היה רעש גדול ונורא באיטלי' ואשכנז ונפלו בתים ומגדלים גדולים מפני הרעש ומתו ברעש עם רב (ע"ל ה"א קע"ב) : כתב ש"ק קי"ג א' ה"א ק"ח ונמו אלף ר' (נ"ל ר"פ) להורבן פיליפו מלך צרפת הכר את ישראל מאד וראיתי בקונטרס ישן שיהודים הלכו להתחנן לפני שר א' חכם ואוהבם מאד וכתב אגרת לתועלתם ובתוכה היה אומר שאין להזיק ליהודים על מיתות משיח משל למלך שמסר פרדס לאוהבו שישמרהו וצוה שכל מי שיכנוס בו בלי רשותו שיהרגהו ויהי היום בקש המלך לנסות אוהבו אם שומרהו כרא׳ ויתנכר וילבש בגדים אחרים ויבא אל שער הפרדס ליכנס בחזקה והשומר לא רצה והמלך אמר הניחני. כי אני המלך ויאמר השומר שקר אתה דובר ולך לך כי לא תכנס שכן הוא מצות המלך ואם רצה המלך ליכנס בחזקה וילך עליו השומר ויהרגהו · כך הוא הנמשל ביהודים הקב"ה כתב בתורתו אנכי ה' אלהיך לא יהיה לך אלהים אחרים ע"פ ונשמרתם מאד לנפשותיכם כי לא ראיתם כל תמונה כי לא יראני אדם וחי · כי יקום מקרבך נביא או חולם חלום ונתן אות או מופת לא תשמע אל דברי הנביא ההוא כי מנסה ה' אלהיכם אתכם וכו' ופסוקים אחרים כאלה וכשבא משיחנו לעולם בא בדמיון אדם והיה אלוה ויהרגהו היהודים כמצוה עליהם ואין ספק שאם היו יודעים בוודאי שהוא אלוה לא היו פושטי' בו יד ולכן תמלא שלעתיד יושיעם וכו' : (ה"א ק"י היו גרות רבות כלליות נגד יהודים כמעט בכ"ע בארגונן קאליני' ברצלוני טריקה טולטולה סליקונה פרווינצה מונסין בילדרש באוסטרי אשכנז · ש"ק קי"ג ב' : דון יוסף דיאסיגא ורבי יוסף גישקילא בעל הניסים נפטר שנת ק"י ש"ק דס"א ב' (וע"ל ה"א ר"ן ג"כ ר' יוסף גיטקילא : (רבי אשר בר שאול חבר ס' המנהיג ויש מנהיג אחר בדור רשב"ם ש"ק ס"א ב' : ה"א קי"ג יהושע הלורקי שנק' מס ירולימו השיג מן אפיפיור להביא לפניו חכמי ישראל שהיה רוצה להראות להם ביאת משיח והביא אפיפור מספרד אנשים חכמים ובתוכם ה' טודרוס ן' יחייא ונפלו ימים רבים לפני הפיפיור ושרים רבים עיי' שבט יהודה בארינות גדול · ואח"כ נגזר על יהודים להשיב הרינתות שלקחו ובאו היהודים לפני הפפיה פייר נגד פרה פייר ונפטרו היהודים ש"ק קי"ג ב' : (רבינו אברהם ברבי יצחק הנרבוני מגליל קטלוניאה ה"א קי"ה תלמיד רמב"ן ורבי יונה ועשה פי' על הרי"ף ועל המורה אמנם ראיתי שהיה שמו משה ופי' היה אומר אמן 'אמר 'משה 'נרבוני וכן ראיתי בעא"ה סל"ה ובמכלל יופי שאמר רבי משה מנרבוני העיד שראה בעיר סוריאה נולדת בת ק"ל שנים ודבר עמה בשנת קי"ח והיה חושיה קיימת והולכת בקומה זקופה ומזונותיה בלמלום ע"ש פ"ח · ובפ"ב אומר שזה הרב היה נקרא בכינוי מסיר וידאל ע"ל קל"ה י"א שהוא חיבר ס' ההיכון על ת' י"ג מלות עיי' שפתי ישינים ש"ק דכ"ו ב' ובדכ"ד ב' מביא רבי משה ברבי יוסף מנרבונה (לא ידעתי אם זה הוא : רבי ניסן בר ראובן אשר פירש רב אלפס וחידושין ונקרא רנב"ד מגליל ברצלוני תלמיד רבי יונה ורמב"ן · חדושי ר"נ והוא לוה מכל הדינים על דעת רמב"ם שי"ט · ושו"ת והדושים על כמה מסכתות נדפס בת' הג"מ משה גלאנטי · ופי' על נדרים · והידושי' על קדושין (והאריך ימים עד שאל הרא"ש מהר"ן ומצאתי שהיה נמצא במדרש הרשב"א ובת' בר ששת ספ"ח ב' בניו. דון קסדאי ודון ראובן הכמים (ש"ק נ"ו ב') ה"א ק"ך (ע"ל נ"ד) ובשנת קנ"א העתיקו רבי שמעון דוראן (ע"ל נ"ח) ובזה הזמן רבי מתתיהו היצהרי שעשה ספרים לדרשות יוחסין קל"ג ב' : ע"ל ג"א ש"ל שהיה תיקון הרן · (רבי מאיר אלנבלדי חבר שבילי אמונה שנת ק"ד : (ה"א קכ"ה היו גזרות נגד יהודים בעיר בדרס ש"ק קי"ג ב' : (ה"א קכ"ט היו במלכות קשטליא וליאון מצרפת צרות משונות על יהודים וכל הקללות נתקיימו בהם ובפרט בטולטולא מתו ברעב בג' חדשים יותר מעשרת אלפים איש ונשים רחמניות בשלו ילדיהן מהבהבת הלחם ואוכלין והרבה קהלות נהרגו על ק"ה שם · שנת ק"ל היתה עת צרה לכל קהילות קשטילי' וטולטיל' ונהרגו כ"ח אלף יהודים בסבת מלחמות ב' אחים דון אנריקי ודון פידרו ונהרג ג"כ איש צדיק וישר שעשה טובות הוא דון שמואל הלוי שבנה בתי כנסיות ומדרשות והש"י לקח נקמתו ונתנו סי' ק"ל מסרה

יוחסין

חבר ס' צרור החיים וצרור הכסף שנת כ"א ש"ק כ"ט א' : רבי אהרן הלוי מזרע הנשיאים שבא מברצלוני לטלטילא ה"א מ"ה כנראה בס' יסוד עולם ואומר היוחסין שמת ה"א כ"ג ואולי זה הוא שחבר ס' החינוך ש"ק כ"ו ב' בק' הרא"ה וברשב"א כתב בתשובותיו שהרא"ה היה רבו ויש הרבה אחר ש"ק כ"ח ב' : רבי שם טוב מליאון חבר ספר המשקל (לחבר שירים וחרוזות) ומשכן העדות (כ"י) וספרים אחרי' נפטר כ"ג מלוכדין מזבח הזהב פולסופי' וקבלה : רבי משה דליאון היה בדור הזה ש"ק כ"ט סע"א · ר' יעקב בדרשי (בר' משה בן עכסאי הנק' בדרש (ע"ל מ') בברצלוני ספרדי העתיק פי' המשניות מרמב"ם מערבי לעברי ואומר בהקדמתו לסדר נשים שהיה אז ה"א כ"ה ליצירה ואלף ר"ל להורבן ואלף ת"ר לשטרות (צ"ל תר"י וכ"ה בהקדמה לסדר נשים בסוף יבמות) ש"ק דכ"ט א') חכם גדול בתורה והעמיד תלמידים הרבה והיה פייטן מופלג על כל אנשי דורו חבר ס' הבדרש הנק' בחינת עולם · אבל בשפתי ישינים כתב ר' ידעיה הפניני בר אברהם בדרשי חברו ע"ל מ' · ר' פרץ החסיד בר' יחיאל מפריש נפטר ה"א ס' · יוחסין דקל"ג · רבינו יונה גרונדי י"א שמת ה"א ס"ד ע"ל כ"ד · קהילת ברצלוני גזרו שלא ללמוד חכמות יווניות עד שיהיה הלומד בן כ"ה שנים והיה זה שנת ה"א ס"ה ת' רשב"א סי' תע"ו והתם עליו הרשב"א והרא"ש ובש"ק ד"ס ע"א כתב בשם ס' מנחת קנאות שהיה ה"א ס"ד · י"א מהר"מ מרוטנבורג נפטר ס"ה ע"ל מ"ו · ה"א ס"ה נראה כוכב חדש ומשוכה ג' ימים ובשנה זו היה מגפה גדולה בשטח אשכנז וב' שלישי מתו גם בפיהם נראו אותות השמים משוכים בשנה זו ופתרו על מיתות המלך וכן היה גם בעיר פוסק בגיהם הכהן אשר שם עמד כמו כד ולא משך כמנהגו ג' שעות צ"ד ק"ב · ה"א ס"ו גרוש גדול בצרפת בחודש אב יום ו' י' בו והרלב"ג כתבו בפ' בחקותי בפ' ואבדתם בגוים ולקחו כל ממונם ולא השאירו להם רק המלבושים ונאבדו כפליים כיוצאי מצרים במדבר וחרב ורעב יוחסין קל"ג ושבט יהודה נתן סימן השנה ויגרשהו ויל"ך גם על יהודים שבאשכנז יצא הקצף מאת ה' ונשרפו שם נפשות רבות מישראל שנה ההיא שנת ס"ו (וכתב בש"ק דכ"ט אז מלך מיורקי גזר על ספרי קודש ועל ממונם של ישראל וזה היה בימי ר' מנחם בר' שלמה לבית מאיר שחבר ס' הבחירה ע"ד הרי"ף · רשב"א (הכ"ל ה"א מ') מת ה"א ע' ודון יוסף בן יחייא תלמיד חבר לרשב"א ויקונן עליו · הרב הגדול דון יוסף ן' יחייא בנו השני של דון שלמה תלמיד חבר של רשב"א היה ראש גולה ואב לחכמה בכל מלכות קסטילייא והיה יפ"ת וי"מ מאד וחבר פסקי הגמרא ודרושים אחרים וחכם גדול בדקדוק ובשירים עיי' ש"ק דכ"ט ע"ב קינה שעשה על בנו שלמה · והאריך ימים יותר מ"ל שנים ומזכירו בר ששת בש"ת שלו ס' שמ"ה : ר' יצחק בן (יוסף) הישראלי חכם גדול ותוכן מופלג חבר ס' המותכם יסוד עולם עשאו בטולטילא לכבוד רבו הרא"ש וספר שם בשנת הרא"ש שנת ה"א ע' גם חבר ס' שער השמים וס' מלואים כ"כ מ"ע פכ"ג וביוחסין דקל"ג כתב שהיה שנת ע"ב ובש"ק דס"א שמת ע"ב · ובד"מ ע"א כתב ר' יצחק הישראלי חכם גדול בתורה ובכל המושכלות ועשה חבור על הרפואה ופי' על מסכת מכות וחבורים אחרים והיה יותר מ"ק שנים ולא נשא אשה ומת שנת ד"א (תש"ז) לבריאה תת"פ לחורבן ועכיינם רבים ממנו בס' שערי ציון · וראיתי חבור רפואה הנק' מראות השתן המתחיל אמר יוסף בן הרב ר' יצחק הישראלי וכו' אמנם ראיתי בש"ת הרא"ש כלל כ"ה ס"ע שכתבו זה לזה הרא"ש והישראלי ולא ידעתי אם זה הוא או אחר וקבלתי מחכם זקן א' שיש קבלה אצלו מרבותיו שר' יצחק לא רצה לטעון אתו אדרבה הלך אל הרא"ש ושאל ממנו מחילה ויאמר כי לא כתב הדברים ההם להרפתו · אלא שלהיות שהרא"ש לא היה מכיר בכתיבת ערבי ולשונו לא היה יכול להגיע אל סברת ודין הדבר ועשו שלום כי ר' יצחק א"ל שהיה רוצה להיו' תלמידו וגם הרא"ש רצה ללמוד ממנו חכמת התכונה וזה ר"י נזכר בקרוניקי שלהם אמנם לפי שהרא"ש היה אח"כ זמן הרבה וזה ר' יצחק בדור זה (ר"ל קודם ר' אלפסי) ראיתי לעשות פשרה בדבר שרבי יצחק מהרא"ש היה בן בנו של זה. עכ"ל ועיי' ד"א תתקכ"ז שכתבתי בשם אגרת הרמב"ם שכתב לר' שמואל ן' תבון כו' ס' אל רזי וס' יצחק הישראלי כלם הבלים כו' מוכח שבנים הם וק"ל · מרדכי בר הלל חבר המרדכי ונהרג ע"ל ק"ה בעיר נירונבורג שנת ע' (ואני מ"כ בקונטרס ישן מרדכי בר יוסף חבר מרדכי הגדול ומרדכי הקטן חבר' ר' שמואל שילצט) ובש"ק דכ"א ב' ר' מרדכי מאוסטרייך אשכנזי שחבר ספרי הידוע סביב הרי"ף כי כן הוא קורא הר"ף שהיה רבו וראיתי בדיני שחיטות ובדיקות שחבר הוא בחרוז שקורא עצמו מרדכי בר' הלל : והיה

תלמיד הסמ"ג ותלמיד ר' מאיר בר' ברוך ובפ' אלון כתב שהיה חתן רבינו יחיאל מפריש וראיתי בקונטרס שהיה גיסו של סמ"ק · ר' מרדכי בר הלאי ור' יצחק בר' אושעי' בכדו של ר' מנחם דיומי היו בדור הזה כנראה בהג"ה דרמב"ם ה' אישות פכ"ג ואולי זה המרדכי שכתב על הרי"ף ש"ק כ"ח ב' · ר' משה מצורך חבר הגהות סביב הסמ"ק כנראה במהרי"ק סקפ"ז וזהו ס' הצורך נזכר בפוסקי' ומהרי"ק סקכ"ב ש"ק כ"ח ב' · ר' מאיר בר' ברוך בעל התשובות נפטר שנת ע' · ר' שמעון הדרשן בעל הילקט כתב מ"ע פי"ט שהעתיק מילקט ר"ש כ"י שנת ע' · ר' שמשון מקינון חבר ס' כריתות שנת ה"א ע"ב (בק' מהרש"ק כתב תו' על ידי תלמידו ר' אלעזר מטוך ונקראו תו' תוך אבל יוחסין כתב שהי' ר' שמשון בר' יצחק ומת שנת ע' ש"ק דכ"ג ב' · ר' יצחק בעל יסוד עולם מת ע"ב ע"ל ע' · ר' שמשון בר' צדוק בעל תשב"ץ נפטר ע"ב (ע"ל קכ"א) יוחסין קל"ג א' ע"ל מ"ו · ה"א ע"ב נראה כוכב גדול עם זנב והיה בשנה ההיא מגפה גדולה באשכנז ושליש העם מתו בדבר ואח"כ היה רעב · צ"ד ק"ב · הרר חיים אחיו ורבו של הרא"ש נפטר ה"א ע"ד יוחסין שם · ר' בנימין היה באיטליא והוא סדר ס' היראים · (עיי' שפתי ישינים) על הסדר כי ר' אלעזר ממיץ שחברו לא חשש לערב הדינים וזה רבי בנימין אמר בהקדמת ס' יראים שחבר ס' ידידות על הדינים ולזה הרב היה בן חכם נק' ר' יהודה · תניא מחברו היה בדור זה ונעלם שם מחברו לרוב ענותנותו אמנם אומר בספרו שהיה תלמיד רבי יהודה ברבי בנימין שחבר הס' באיטליא ה"א ע"ד · ובשפתי ישינים כתב חברו ר"י בר' בנימין כ"כ צ"ד והאמת צ"ד לא כתב כלום רק ש"ק דכ"ו כתב שהי' תלמיד ר"י בר"ב וכתב ש"י כי בהקדמת ספרו כתב שחברו ר' יחיאל אחיו של ר' יעקב בעל הטורים ע"ל ה"א פ"ח · ה"א ע"ה אותות השמים נראים וכוכבים חדשי' והי' שנה זו מלחמות גדולות ועלה ארבה והשחיתו כל ירק והיה רעב גדול ואכלו פגרי סוסים ואנשים התלויים ועכברים וימותו עם רב לא יספר ודבר כבד מאד ומתו יותר משליש עולם ולא שכבו בחולה רק יום א' · צ"ד ק"ב · ה"א פ' גזרת הרועים · ע"ל ד"א תתק"ן ועש"ק קי"א א' : שנת ה"א פ"א בחודש תמוז היתה גזרת מצורעים כי היה דבר כבד מאד בכל אותו מלכות ואמרו הנוצרים כי היהודים נתייעצו עם המצורעים שמחוץ לעיר שהיה למצורעים שנאה עם תושבי הארץ שלא היו מספיקים להם מזון כל הצורך להם וכי מצאו אותם מתייעצים ויהודים אמרו שיביאו הסם והמצורעים יטילו בבאר והמלך בלי שאלה וחקירה תפס כל היהודים שבעיר ועמדו בתפיסה ט' חדשים · אח"ז ידע המלך כי הכל עלילה ונתבייש ששם אותם במאסר ואמר כי לא על אותו ענין שם אותם כ"א מפני שיבואו לדתם והכו אותם בימורים ועמדו ע"ל ק"ה ונשרפו חמשה עשר אלפים (ובצ"ד ט"ם) נפשות מישראל ולא נתן תפלה לאהים · שבט יהודה גזרה מ"ג וזאת הגזרה נתפשטה ג"כ באשכנז וקטליניא ופרווינצה · הרא"ש י"א מת פ"א ע"ל פ"ח · ר"י בפרישי ורבי מנחם וורדינום נפטרו ה"א פ"ד ע"ל ד"א תתקמ"ב ותתקל"ה · ר' עובדיה בר דוד (בר' עובדיה בן התם בהתחלת פי' קידוש החודש) בסמך עשה פי' על קידוש החודש לרמב"ם שנת פ"ה (וכתב ש"ק דס"א א' ואולי הוא פי' ג"כ ה' דעות · הרב ר' דוד בן השר דון גדלי' נהג נשיאותו בקסטלי' ה"א פ"ה ע"ל רנ"ה ה"א פ"ה הרא"ש מאור הגדול נזר החכמים ר' אשר הקדוש בן הרב ר' יחיאל שבא שנת הגירוש של צרפת שנת ס"ו מאשכנז לטלטולי (ע"ל ה"א מ"ו) וחבר ספרים ופוסקי' הרבה לכל התלמוד ע"ד האלפסי והוסף מבעלי התוספו' כמ"ש בת' כלל פ"ט דין ו' ואנו נסמכין עליו יותר מדברי רמב"ם שכתב כל דבריו כדברי נבואה כך שמעתי מגדולי קשטילה ועשה תו' נקראים תו' הרא"ש וס' המתנות ש"ק כ"ז ב' והיה לו עושר וח' בנים ובנות ג"כ יוחסין קל"ג · ובש"ק בשם צ"ל בהקדמה כתב הרא"ש נפטר שנת פ"א והיה לו ח' בנים זכרים · הראשון רבינו יחיאל ומביאו הטור פעמים רבות ונפטר על פני אביו (ובא בחלום לאביו וא"ל שהיה ראוי להיות מבני עלייה אלא שדחפוני מפני שלא היו לו בנים (בס' יפי עינים איכה פ' בלה בשרי) · ור' שלמה החסיד ומת גם הוא בחור ואחריו רבינו יעקב בעל הטורים ורבי אליקום · כתב ש"ק ד"כ שחבר ס' המנהוג והוא חתן ר' אברהם בר' נתן הירחי זקנו של המרדכי · ור' משה ור' אלעזר ור' שמעון · ר' יהודה חבר ס' חקת התורה וחקת שמים כנר' במהרי"ק סקע"ח · (ע"ל קכ"א שבשעת השמד הרג את אשתו וחמתו) מתלמידי רבי יהודה היה ר' מנחם בעל צדה לדרך · וכברח הרא"ש ושלח לכנין את בנו ר' יהודה להכין לו צדה בטולטילה (ע"ל ה"א מ"ו) ושיתפסו

סדר הדורות

ירוחם בעל אדם וחוה ע"ל נ"ד · ש"ק דס"א א' · ה"א מ"ר פליפו בן פילף מלך צרפת גרש כל היהודים ממלכותו והיו כפלים מיוצאי מצרים ורלב"ג שהיה ע"ו שנים אחר זה מזכיר זאת הגזרה בפ' מי מנה עפר יעקב וקהל טולשה המירי כנס ש"ק קי"ב סע"ב · מהר"מ מרוטנבורק הוא ר' מאיר בר' ברוך חבר הגהות מיימוני גם ס' האמונות קבלה (כ"י) ברכת מהר"מ דיני ברכות דר' ש"ע ושו"ת · והוא רבו של הרא"ש והיה זקן מופלג. והוא קיבל מרבינו יחיאל מפריש וראיתי בה' חמץ ומלה בהגה"ה ברמב"ם שהי' תלמיד ר' יצחק בעל א"ז ש"ק דכ"ח ב' ובדכ"ד א' במרדכי דיבמות פ' מצות חליצה במעשה אשה א' שזכתה תחת בעלה וחתם זה הרב עליו שנת ה"א ל"א ובמרדכי גיטין פ' הנזקין חותם שמו ואומר וכן הוגד לי ר' ישעיה דטרני ובמרדכי פ' חזקת הבתים אמר כן אמר לי מרי ר' יצחק מויצא ובמרדכי דמ"ק כשהייתי תינוק בווירצבורג. בהליקוטי מים ע"י רבינו יום טוב מווין ובמרדכי פ' השוכר בב"מ אומר אמר לי הרמב"ן מפי הרב ר' יונה והגהת רמב"ם ה' שבת פ"ו נראה שרבינו שמואל בר' מנחם היה רבו והוא קבל מר' מגון שם ה' אבל פ"ג בהג"ה אומר ששמע מר' חיים כהן שם פי' בהג"ה אומר ומורי דודי ר' יוסף בר' מאיר ומהרי"ק סי' י"ט השיב ר' אביגדור לרמב"ר · אולי צ"ל לר"מ ר"ב ר"ת ר' מאיר רוטן בורג. או צ"ל לר"מ ב"ב ר"ל ר"מ בר' ברוך : במרדכי דגיטין פ' מי שאחזו נראה שזה ר' מאיר חבר ס' תשב"ץ · אמנם ראיתי שהרמב"ע חברו וגם הוא ר"ת אומר ר' מאיר נ"ע · אמנם ראיתי בקונטרס ישן שאחר מות הר"מ מרוטנבורג תלמידיו קבצו פסקיו וחברו זה הספר ואומר ס' יוחסין שחברו ר' שמשון בר צדוק תלמיד מהר"מ רוטנבורג ר"ת תשובות ר' שמשון בר צדוק ומת ע"ב ולא ידעתי מכריע · וי"א שהוא תלמיד שמואל בר צדוק ובצ"ד דכ"ח א' תשובת שמשון ברבי צמח דוראן) וחבר ס' הלכת הדיינים ע"ל נ' · במרדכי דקדושין יש תשובת הר"מ לרבינו ידידיה ובמרדכי פא"ט רבינו יוסף קולנוף היה רבו בהרמב"ם אחרי ה' הלואה בהגהות ר' שמואל מבונברק קרובו בשם ר' שמעיה מטורנא וסוף הגהת לספר משפטים השיב לרבינו שמריה במרדכי פ' השוכר רבינו ברוך אביו היה חכם · וביוחסין דף אהרון כתב שהיה שנת מו' לאלף הששי וכתב נ"ד שכן הוא האמת לדעתי ולא כמ"ש יוחסין קנ"ג א' שהיה זה שנת ס"ה גם שמעתי מפי הגאון מוהרר חיים כהן שראה בספר ישן מספרי מ' פנחס הורוויץ מקראקא קיבת תפישת מהר"מ ושהיה זה בימי הקיסר רדאלפס הראשון ושנות הקיסר הנזכר מכוונים לשנת ס"ה כמו שתמלא בה"ב ע"ל נ"ד · אבל המעיין בה"ב יראה כי רדאלפס הראשון נתקסר ל"ג והיה חכם ונבון אהוב ומרוצה לעם קשה לכעוס ונוח לרצות ומת נ"ב ונתקסר אדלוף שנת נ"ב והיה אכזר על עמו והכביד עולו ע"ד המסים ומתגאה ולא הראה סבר פנים יפות לשום אדם ונהרג נ"ח ו' למלכותו עכ"ל : ה"כ לגי' מ"ו לא היה קיסר אדלוף נ"א רדולפוס שהיה איש חסד ואם יש לתלות במקולקל זה אדלוף שהי' אכזר הרי נהרג נ"ח ולפ"ז יש מקום לגירסת ש"ק שכתב שהיה שנת נ"ז הרי שנה א' קודם שנהרג אדלוף והבוחר יבחר : ובש"ק ד"ם סע"א ז"ל ראיתי באגרת שכתב רבי יהודה בן הרא"ש ז"ל בשנת ה"א ס"ה הושם בבית הסוהר מהר"מ הנ"ל כי המלך העליל עליו על עסק א' זהיה שואל ממנו סך גדול והרב היה עני והמלך לא רצה שום ערב יהודי אלא הרא"ש תלמידו והוא לקחת רבו ככנת ערב ואז הרקיבו הר"מ בסוהר ויתר טובה עד שיפרע תוך זה נפטר הר"מ בבית האסורים (וכתב ש"ק ואני המחבר ראיתי בקונטרס ישן בשנת ה"א נ"ז ד' תמוז מלך רומי המכונה ריידלף תפס מהר"מ הנ"ל ונפטר בתפיסה י"ט אייר ולא ניתן לקבורה עד ד' אדר שנת ס"ז) והרא"ש ברח ושלח לפניו בנו רבי יהודה להכין לו דירה בטוליטולה עכ"ל) (ואני הכותב מלאתי בקובץ ישן ז"ל שנת מ"ו לאלף הששי תפס מלך רומי שהיה נק' אדלוף את רבינו מאיר הנ"ל ונפטר תוך התפיסה י"ט אייר נ"ג לפ"ק ולא ניתן לקבורה עד אדר ס"ז לפ"ק. וקבלה איש מפי איש שכך שמות השרים שתפסו אותו "מרקרט "אולריך "יורג "רודלף והסי' ר"ת מאיר ע"כ מלאתי : ושמעתי מפי זקן ת"ח א' ששמע מפי מגידי אמת איך שעשיר א' שם נפשו בכפו השתדל מן המלך להביא את מהר"מ הנ"ל לקבורה ותכף בלילה אחר הקבורה בא מהר"מ בחלום לאיש ההוא וא"ל בחר לנפשך א' מ"ב דברים או שיזכה הוא וזרעו אחריו עד סוף הדורות שיאריכו ימים בעושר וכבוד או שימות תכף ויזכה לחיי עה"ב ובחר לנפשו שימות תכף וכן הוה וחלה מיד ונוה לביתו ומת ובא איש ההוא בחלום לרב העיר שכן היה לו ושיתן לו מקום במחיצתו של מהר"מ בעולם ההוא ע"כ שמעתי : ועיי' בס' מעשה ניסים סי' י"ד קצת בע"א והעשיר שהביאו לקבורה

היה שמו אלכסנדר בר שלמה ע"ש : (בימי הרא"ש שהיה כמו ה"א נ' כמו אלף ק"ל לאורבן · (צ"ל רב"ב) נפלו מן השמים חגבים רבים ותבאש הארץ. וגלגל מגפה גדולה באיטליאה ונתפשטה כמעט בכל עולם ואמרו כי לא נשאר מכל הילודים המעשר : (ר' מנחם דרקנטי פי' על התורה עפ"י קבלה וס' דינים והיה גם השכל אחד והיה מרבה בתעניות ותפלה שמן השמים ירקיבו שכלו ולבו · פעם א' בהיותו מתפלל בבה"כ וירדם והנה איש ובידו כלי מלא מים והקיצו ויאמר לו שתה ויקם וישת ולא השלים לשתות כל המים ותכף הלך האיש מלפניו והוא הלך למדרש כמנהגו וימלא שכלו בהיר ונבון כי נהפך לאיש אחר ואז חיבר פי' התורה וספר דינים נקרא פסקי הלכות ושו"ת וטעמי מצות ולא השלים פ' זאת הברכה כי עלה אל האלהים בשנת כמו ה"א נ' · ש"ק ד' ס"א ב' : כתב ש"ק דכ"ט א' ואלה החכמים מצאתי כתובים בשערי ציון שהיו כמו בדור הזה (וקצת השמטתי אשר זכרתים במקומות אחרים) הרב רבי מרדכי בפרווינצי שחבר ס' אבר מן החי ובש"י כתב רבי מנוח על פ' אך בשר בנפשו על אסור והיתר וס' בית שערים על דיני כתובה וס' שער נדרים רבי מנוח חבר ס' המנוחה ביאר דברים מהרמב"ם · רבי יהודה דלטיש · רבי אברהם מהאר עשה פי' לגמרא : רבי יצחק הנשיא שחבר כמו מדרש לתורה · רבי מנחם בר שלמה לבית מאיר שחבר ס' הבחירה עד הריף ובימיו ה"א ס"ו היה גרוש צרפת : ר' ישראל דלומבריקה · רבי לוי בר אברהם ברבי חיים חבר ס' לוית חן · רבי קלונמוס ברבי מאיר חבר ס' מלכים על הכדסה ותשבורות רבי יוסף בן כספי חבר ספרים הרבה וקראם בכלי כסף (אוצר ה' דרוש גביע הכסף פי' על מורה נבוכים כ"י) כפות כסף על איכה ס' הסוד פי' לתורה (כ"י) צרור הכסף חכמות הגיון כ"י · שרשרות כסף דקדוק (כ"י) תורת ה' על התורה (כ"י) רבי דוד שטעלי חבר ס' המגדל דוד דרוש על התורה בית אל (כ"י) וס' יקירת ס' הכרעה בדינים · ר' יקותיאל המכונה אסטרוק : רבי יצחק ן' לטף ספרדי חבר ספר גנזי המלך כ"י) ספר צורת העולם וצרור המור · רב פעלים פי' קהלת שער השמים חבור גדול ויפה ע"ד המורה ויש טעם קצת מצות ועיי' תשובות בר ששת סקנ"ז · רבי יצחק בר' מנוח הצרפתי · ובש"ק דס"ב ע"א ז"ל ערוגת חכמים מ"כ שיצאו ממלכת צרפת וספרד ובאו לאיטליא כמו בדור זה (ר"ל דור הרא"ש ורלב"ג) אפילו קצתם כתובים במקום אחר לא השגחתי בזה וכתבתים כאשר מצאתי וכתב שם תדע כי החכמים אשר אזכור בדורות הבאים אין בידי שום ראיה להעמידך על האמת שיהיו בדורות שאכתבם · לכן אל תתמה אם ימלא הרב כתוב אחר תלמידו · או הכתות קודם לרב :

ואני אסדרם עפ"י א' ב'

רבי אהרן טרשבורק בכורלי שנת רמ"ו · ר' אליהו אלוכש בסלירנו · רבי אליעזר פיגון בפויאה · רבי אברהם טריווש בסיריאז : רבי ברכיה כהן בקמפניי' דרומה : רבי בן ציון בקרימונה : עיי' שפתי ישינים ס' פלגי מים תשבות על איגרת רבי בן ציון ד"ו שם"ק : ר' גרשון טריווש בוליכלה ופרמה : רבי גבריאל רשבורק בקרימונה : רבי חיים חבר ע"ל ש' תלמיד מהרי"ק בסלוצו ס' רבי יוסף כהן במונפירה : רבי יוסף טרנבורק בבלוכייא : רבי יחיאל דספואה בסלוצו : רבי יחיאל פיגון באליסנדריאה : רבי יחיאל פואה : ר' יעקב לוי בנכברי : רבי ידידיה רפאל ברימינה : ר' יהושע דוליכלי · רבי יצחק איגירה בקזאל מזור : רבי יצחק אירגיז בלומבדריאה : רבי יצחק רומילו בפיאסנילה · רבי לוי טרביט : רבי יהודה שיאן בלומבדריאה : רבי מאיר ליאנש במלכות ניפולי : ור' מנחם מוכין בסלוצו : רבי מנחם אויסין המכונה במנשירו בוליכלה : ר' מרדכי ריצלין בגילה : רבי מרדכי רטילטייה : רבי משה ברבי יוחנן טריווש מקובל : רבי מתתיה קוכלו שהלך לירושלים : ר' מתתיה ראויסין בפויאה : רבי מתתיה טריווש בסנגאליי' : רבי נתנאל טרביטו תלמיד מהרי"ק וכתב ש"ת מרבו הנ"ל : רבי רפאל בלין בגילה : רבי רפאל בכוטיט בשיווילייאנו : רבי רפאל דאברך בסווילינו : רבי שלמה אמכוש בטורין : רבי שלמה טרשבורג : רבי שלמה טריווש : רבי שמשון כרמי : רבי שמשון בלין בפרמה : רבי שמואל מהשין בקרימונה עכ"ל ש"ק : ר' בחיי בן אשר (מעיר סרקוסטה בספרד תלמיד רשב"א) חבר ס' הבחיי שנת ה"א נ"א כ"ב בפ' בראשי' (ד"י ע"ב) גם חבר כד הקמח ושלחן ארבע (עוד הרבה ספרים ס' האמונה קבלה וסוד ה' וס' העיון וס' העשירי' וס' אוהל מועד מובאים בפי' ס"י מובא בשפתי ישינים : קבורתו עד"א תתקכ"א : רבי חיים ברבי שמואל בן דוד מסורליא תלמיד רשב"א

חבר

כשיאים (מעיר ברצלוני בא לטלטולי ה"א מ"ו ועמד בה ימים מועטים ושב לארצו יוחסין דקמ"ג ב') ע"ל כ"ג : ורבי שלמה ברבי יוסף בן עמיאל ר"י בטלטוליה תלמיד רשב"א ש"ק כ"ח ב' ורבי דוד הכהן (היה תלמיד רשב"א ש"ק כ"ח ב') ורבי מאיר הכהן מכרבונה כולם ומתו כ"ד לאלף הששי וכן אבי העזרי ממגלגלא יוחסין קל"ב ב' (ע"ל ה"א) ובדקמ"ג ב' כתב רבי יונה ור"מ הכהן מתו בחשון ה"א ך"ד : רבינו יחיאל אביו של הרא"ש חסיד וקדוש נפטר ח"ה סוכות ה"א כ"ח (והעיד עליו בצוואתו רבי יהודה בן הרא"ש כינו שחקק בארונו לפני כל הקהל כששאל ממנו חבירו החכם שיקיים שבועתו שהיה ביניהם שיחלוקו בעה"ב והניע ראשו ושחק ואמרו שבא לביתו ולבית מדרשו אחר פטירתו כרבינו הקדוש וכל זאת המשפחה נקראי' קדושים כי בכל השמדות קדשו ה' וכן ר' יהודה הנ"ל חתנו של רבינו יעקב בעל הטורים קדש ה' בטלטולי ואמותו ואשתו ובניו והרגו זה לזה וכל זאת המשפחה נותנין מעשר ממה שמרויחין · יוחסין קל"ב סע"ב והיה חכם כנראה בעי"ד סרע"ח · ובש"ק ד"ם ע"ב כתב להיפך כי רבי יחיאל אבי אביו של רבי יהודה היה לו חכם וחבר ואוהבים אחד יחד ונשבעו יחד שהראשון מהם שימות יבא בחלום לחבירו ויגיד לו דרכי הכבוש אחר המיתה ויהי כי נפטר חבירו של רבי יחיאל ובהיותו בבית החיים קודם קבורה עמד רבי יחיאל ויאמר אל הקהל דעו רבותי כי כן וכן נשבענו יחד אני וחבירי המוטל לפני מת ולכן אני מזכיר לו בפניכם שישלים נדרו ואז ראו שארון חבירו המוטל בו כזדעזע מעט ויפתחו הארון ויראו עפעפיו מתנודדים וי"א שהיה כמו שותק ויאמרו כי היה זה סימן כאלו יאמר לו שלא היה יכול להגיד לו מאומה וזה הקבר. מת באשכנז ה"א כ"ד וגם ר' יחיאל מת שנה ההיא · וכתב ר' יהודה הנ"ל בצוואתו שבהיות אמו של ר' יחיאל אלמנה וג' בנים קטנים אתה בא לה אישה בחלום בליל שבת וצוה לה שתכף תברח חוץ לעיר כי ה' מהפך את העיר ותקיץ משנתה ברעדה ותחזור לישן ותכף בא שנית אישה בציווי ההוא ותבחר לילך תכף בחצי הלילה ותלך עם בניה חוץ לשער ותכנס בבית גוי שהיתה כונסת שלה העומדת חוץ לעיר כמטחוי קשת ויהי באשמורת באו שודדים בעיר ויהרגו רבים מיושביה ושללו ובזזו וילכו והיא שבה לביתה אח"כ בלי פגע רע וכתב עוד ר' יהודה הנ"ל בהיותו בחור בא לו חולי העינים באופן שלא היה יכול ללמוד ויהי היום ותבא אשה כושית ותתפאר עם אביו לרפאותו ובתוך ק' ימים ראה תועלת גדול אמנם מתה הכושית והוא כשאר עלול באופן שרוב למודו · אח"כ היה אביו מלמדו בקול רם והוא שומע ומתבונן · עכ"ל ש"ק · הרמב"ן היה מקונן על ירושלים ה"א ד"ז ס"פ וזאת הברכה · (ר' שלמה בר עלי מסוריא תלמיד ר' יונה שכתב קדושין כפטר שנה הנ"ל וכן ר' ניסין בעל הדרשות תלמיד רמב"ן ואיכו ר"ן מברש האלפס כפטר ה"א כ"ק יוחסין ובש"ק כ"ו ב' כתב בשם יוחסין ד"כ בעל הדרשות בנו של רמב"ן כפטר ה"א כ"ד וכ"כ בשפתי ישינים דרשות ר"ן בן הרמב"ן ובצ"ד כ"ז כתב תלמיד רמב"ן) ס' מעשה ניסים על התורה כ"י · ר' יצחק בר' שלמה בן סהולה משורר ומליץ חבר משל הקדמוני כפטר ה"א כ"ת · ר' שלמה בן בנו של רבינו שמשון בעל התו' הי' בעבו בזמן הזה יוחסין שם · ר' יצחק בעל הקוטים שהיה לו קוטס גדול מקורביל חתנו של הרב ר' יחיאל או ר' יואל מפריש חבר ס' עמודי גולה הוא סמ"ק כפטר שנת ה"א ל' (שם) ויוחסין דקנ"ג רע"א שם אביו רבינו יוסף כנראה בסג"ה רמב"ם ה' שביתות איסור פ"ב ורוב תלמודו קיבל מהרי"צ"א והיה רבו של הר"ף הכהן · ובסוף ספרו כראה שהיה סוף אלף ה' ש"ק כ"ח ע"ב ובצ"ד כתב שכפטר כוף אלף ה' · ר' משה (בר' שמואל) אבן תבן העתיק ס' אקלידוס מלשון ערבי ללשון עברי שנת ה"א ל' השלים העתקתו (כתב ש"ק כ"ד ב' חבר ס' שכחת לקט וס' פאה (וכתב שפתי ישיני' ובו גמטריאות והשבונות לא ידעתי היכי ראה אותו) וס' הקרייכים וס' הכולל וס' המלך וס' עשרה דברים · (ופי' אזהרות) והעתק ס' הגיון של ר' שמעון · ויסודות התכונה · ולוחות אלפרגני תכונה · ה"א ל' בכפר א' סמוך לקראקא היה לאשה ל"ו בנים חיים כולם · בזמן א' · בשנה ההיא היה חורף וצינה גדול ושלג רב וירבו הזאבים במדינת פראכקן וטרפו אדם ובהמה רבה ; צ"ד ק"ב · ר' אברהם בר' שמואל ן' חסדאי (בברצילוני) הלוי העתיק ס' בן המלך מערבי ללה"ק ד"מ שי"ו והעתק ס' המדות · וחבר ס' המוסר (כ"י) ועשה הקדמה לס' התפוח · ה"א ל"א רבינו ישעיה הראשון היה באיטליאה בעיר טרני שבמלכות נפולי וקבלתי כי בעת פטירתו אמר והנה בן בתי יורש אותי וכן היה כי רבינו ישעיה האחרון שהיה בן בתו ירש את חכמתו ור' ישעיה בן בתו היה חכם כמו ל' שנה אחר מיתות זקנו · וכן נמצא ר' מאיר בר' ברוך האומר שקיבל מרבי ישעיה ע"ל א' : ואז היה כמו לא' לאלף הששי וראיתי בזכר ע"ש הרי"ז ר"ל ר' ישעיה אחרון ז"ל ש"ק דכ"א רע"ב · וריא"ז עשה פי' לאלפסי בק' שלטי גבורים : והביא בקרבן אהרן כי ר"י הראשון עשה פי' על ת"כ · כתב ש"ק דכ"ד ב' מצאתי בס' שערי ציון אלו החכמים שהיו במשך כ' שנים קודם אלף הששי וקצתם מעט אח"כ אבל ראיתי שהביא הרבה שקדמו זמן רב קודם לאלף הששי ע"כ השמטתי אותם כי כבר נזכרו בדורם · ר' מאיר מערכקטאליים שחבר העזר · ר' משלם בר' משה בר' יהודה שחבר ס' ההשלמה · רבינו אליהו בר' יצחק מקרקשונה שחבר ס' האסופות · ר' שלמה בר' אברהם (אולי הוא הרשב"א) ור' דוד בר' שמואל תלמידו · ר' אשר שחבר ס' המתנות · ר' שלמה בר' יהודה ן' תבון שחבר פי' כל התורה וחבר יקוו המים והוא כ"י הוא פולסיפוי' ובמקום אחר ראיתי שהיה מחברו ר' שמואל ן' תבון · ר' שמשון בן אבטליון שחבר ס' מלמד דקדוק והגיון כ"י · ר' אליעזר בר' עמנואל ואחיו ר' יהושע מעיר טרסקו · ר' מרדכי בר' יהוספה שחבר ס' מחזיק אמונה · הרב ר' יצחק בר' לוי · ר' אליעזר בר' זכריה · ר' יצחק בר' יהודה (אולי הוא הנזכר ד"א תתמ"ג) ר' אברהם בר' חיים · ר' שלמה סיסים חכם גדול · ר' משה בהרב הגדול ר' טודרוס · ובנו ר' לוי : ר' יצחק הכהן שהיה תלמיד הראב"ד · ר' ראובן בן סיסים ר' חיים · הרב הנשיא ר' שמואל בר' שלמה · הרב הגדול ר' משה בן בתו של ר' גרשון שחבר ס' השלחן והוא כולל כל פסקי הגמרא ולא השלימו כי נתבקש בישיבה של מעלה · והרב הגדול ר' שמואל בנו השלימו עכ"ל · וע"ש דכ"ד א' אלו החכמים שהיו בדור א' · רבינו יצחק מפריש · רבינו דוד ממיץ · רבינו שלמה הלוי ר"י בטולטילא · רבינו יהודה הרופא בר' יוסף אלפכריא נשיא ורופא בקסטילייא · השר החכם גדול ר' אלמושריכו ירים הודו כן הביאו רמב"ן סי' רפ"ד · ר' אלעזר מטודוכה הרב ר' שיהו ור' יהודה מספירה · הרב ר' חזקיה (מווירצבורק היה תלמיד רשב"א ש"ק כ"ח ב') ר' עמנואל (בר' שלמה) ממשפחת הצפרוני היה בדור זה בעיר פירמו בלמרקה וחבר פי' על התורה וס' שירים הגם שיש אנשים שחפשוהו (כתב שפתי ישינים כ"ח מחברת ושירים בלשון צח ותופת ועדן ופי' ארוך על משלי וכתב שהי' שנת ה"א) והיה לו אח ושמו ר' יהודה שהיה תלמיד דוגירעו מכיין בפולסופי' והוא פי' כל כ"ד לדוגרעו הנ"ל ש"ק שם · ה"א ל"ב רעב של כלייה בכל שניה אשכנז ואכלו שקצים ורמשים ומתו עם רב ובערפורט מתו אלף ק"ם כפשות ברעב : צ"ד ק"ב : ה"א ל"ח רעב גדול במדינת ביהם ג' שנים רצופים רבים מתו ורבים ברחו צ"ד ק"ב · ר"ת היה ה"א ל"ט ע"ל ד"א תתק"ל · רשב"א רבינו שלמה בן אברהם בן אדרת כהג נשיאותו בברצלוני שנת ה"א מ' והיה חכם גדול בכל החכמות (ורבינו יונה היה רבו מובהק ולמד ג"כ מן רמב"ן והוא חבר ס' תורת הבית הארוך והקצר וס' עבודת הקודש והדושים על ברכות חולין גיטין ד"ן ופ"ג ושו"ת ש"ו וש"ע · עוד שו"ת תולדות אדם ת"ה שאלות תי"ז : וחידושים על קדושין · והאריך ימים עד שבלכת הרא"ש מאשכנז לטולטילי' כתאכסן בבית רשב"א (ע"ל פ"ה) וכפטר שנת ע' וע"ש · (כ"כ יוחסין דקל"ג א') ובשנת כ"ז כוה להעתיק לו פי' המשניות הרמב"ם מערבי לעברי הרר יעקב בר משה עכסאי (ע"ל כ"ח) שלא לו ההעתק מסדר נשים מלשון הגרי אל לשון קודש ועיי' האגרת נדפס סוף מסכת קדושין בש"ס ע"ל ה"א כ"ח) וב"ת רמב"ן סקמ"ח תשובה לרבינו יהודה בן רשב"א : וראיתי בס' קנאות שהיה לרשב"א בן שני ושמו ר' יצחק ש"ק כ"ח א' והחרים הרשב"א שלא ילמדו ספרי חכמה זולת רפואה יוחסין שם). תלמידו היה ר' שלמה ש"ל בר' יוסף בן עמיאל שהרבה תורה בטלטולי · יוחסין דקמ"ג ב' ע"ל ך"ד שאז מת (ובש"י דל"ז א' הרשב"א היה ה"א ס"ה ובזמנו בא הרא"ש מאשכנז לטולטילא ושאל מרשב"א כמה שאלות · ר' יעדיה הפניני שחבר ס' מבחר פניני משלים ומליצות ומוסר ד"ש רמ"ד · כתב לרשב"א כתב התנצלות · והכור ס' לשון זהב פי' על תילים ד"ו שכ"ט ע"ל כ"ח · ה"א מ"א הדייגים מלאו בריסתם דת דמות אריה והביאו לקיסר והקיסר שלחו לרומי לאפיפיור צ"ד ק"ב וכתב ש"ק דקי"ג א' בכפר ליכטוגעלי קרוב לרומה ילאו מן הים דג כדמות אריה ויתפסוהו אנשים ותכף צעק בקול גדול · ר' טודרוס הלוי בן אחיו של הרמ"ה (ע"ל ה"א ה') שחבר עליות יבמות בשבילא כפטר מ"ג יוחסין קל"ג א' וש"ק כ"ט א' ובשפתי ישינים מביא בשם ש"ק ר' מאיר בר' טודרוס חבר עליות יבמות א"כ שחבר עליות יבמות קאי ע"ל הרמ"ה לפי נוסח היוחסין שחבר אבל בש"ק כתב חבר עליות וק"ל · הרר אברהם בן אסמעאל תלמיד רשב"א רבו של ר'

ירוקס

לו בן הנק' ר' משולם (ואפשר שזה ר' קלונימוס שנפטר תתקמ"ה או הוא
אבי אביו של רבי יהודה חסיד הנ"ל תתקמ"ב) : וראיתי במחזור
אשכנזי זה המעשה ואומרים שחבר ג"כ פזמון המתחיל תא שמע
והוא יפה מאד : (כתב ש"ק ראיתי בקונטרס שזה הקדוש היה ג"כ
חכם בקבלה מעשיות והיה בבית מדרשו נר שמן והיה מדליקה בכל
ע"ש ודולקות כל השבוע בלי שמן וזה היה מפורסם אצל כל אנשי
העיר עד שהגיע לאוזן מלך צרפת וישלח בעדו וישאלהו אם אמת
הדבר ויכפור אז משום שלא יחזיק יהודה לעצמו או שמא יתזיקו
למכשף והמלך חשב ללכת לראות בעיניו הדבר ויען עם שריו ללכת
בליל ד' והנה היה מנהג העיר שהפרילים היו דופקים בלילה בבית
יהודים כדי שיעניקו להם איזה דבר וזה החסיד למען לא יפסיקהו
מלימודו היה לקח מסמר ותוקעו בארץ וכשהפרילים היו דופקים
בדלת הוא מכה המסמר בפטיש והפארץ היה נבלע בארץ ועתה בבוא
המלך והיה דופק בדלת והרב מכה בפטיש והמלך נבלע עד מתניו
וכשדפקו שנית והרב הכה שנית חזר המסמר לאחוריו למרחוק ויפקד
הרב ואמר אין זה כ"א המלך וילך ויפתח הפתח והשתחוה לפניו
ויאמר תמחול לי כי לא ידעתיך וגם המלך נתחלחל כי כמו שהמסמר
יצא מן הארץ כן גם הוא יצא מהקבר והמלך ושריו יראו פן תבלעמו
הארץ ויאמרו לרב עזרנו והוא העלם בבית אצל האש ונתן להם מיני
מתיקה וישובו לאיתנם הראשון וישאל מהמלך מה אדוני מבקש בשעות
אלה הלא ידעת שיש רוח אחד אצל פתחי המבליע בארץ כל הקרב
אליו להזיקו ואלמלא שירדתי להצילך היית נבלע מכל וכל אמר המלך
כבר נבלעתי ואשריך שהצלתני ואני באתי אליך כי שמעתי היותך
חכם בחכמת הכישוף והראיה כי יש לך נר דולק בלי שמן · השיב
הרב איני מכשף ח"ו אבל אני חכם בחכמת הטבע ויודע סגולת והראה
לו הנר דולק בלי שמן אבל הוא הומר מאיר כמו שמן ויתמה המלך
מאד והושיבו בהליריו ויהי לו ליועץ ויגדל האיש בעושר וכבוד ויקנאו
בו השרים וילשינהו באמרם שאם יגע המלך בכוס יין יהודי לא ישתה
ממנו ויהי היום ויתן המלך כוס יין ליהודי לשתות והשיב הרב לא
יוכל לשתות ברגע זה אך טרם נסעי משולחנך אשתה ובהגיע עת
רחילת הידים למלך אחר האוכל רחץ ידיו על אגן זהב ותכף לקח
הרב המים ההם וישת לפני המלך והשרים ויאמר הרב אליהם בשתייה
הזאת אני הפך שמותרת לי אבל בכוס יין איככי יוכל לשתות להיותו
אסר לי מן התורה והמלך שמר הדבר ויאהבהו כפליים וכדומה לזה
שמעתי שאירע לרמב"ם ואחרים עכ"ל ש"ק דכ"ז א"ב : השר דון
גדליה בן השר דון שלמה ן' יחייא היה בדור הזה ולרוב חכמתו ומדינותו
לקחוהו המלך לו ליועץ ויהי לו לרופא כי הביאו מקסטיליא לפורטגאל
כו' ואח"כ ברח למלך קסטיליא ויכבדהו ונתן ארוחתו שהיה לו טרם
נסע ממנו שהיה מס אל המלך לתת הראש והרגלים מהבהמות שישחטו
בנ"י והיה מכרו ה' אלפים זהב וכן צוה המלך שכל סופרים ודייני
ישראל יושמו ע"פ השר הזה · והאריך ימים ויגוע זקן ושבע ימים
ונקבר בטולטילה והטיב מאד ליהודים בפורטגאל וקסטילו · והניח
שני בנים א' חכם גדול דון טודרוס שנמלא ה"א קי"ג אלף רפ"ד
למניינם עם הביריו לכלכל לפני מרשין אפיפיור עם יהושע הלורקי
שהמיר דת כנזכר בשבט יהודה ש"ק דכ"ז ב' : (רבינו פרץ הכהן
הנקרא הרי"ף בן הרב הגדול רבינו יצחק חבר תוספות על גמרא ולא
נגלה לנו ועשה תו' סביב הסמ"ג רבו וחבר ס' מערכת אלוקות על
קבלה ורבי יהודה חייט עשה פי' עליו (ע"ל רס"ט) ובפ' המורש
סביב הרי"ף הגה"ה כתב הר"ף כו' בשנת ה"א א' · ובהגה"ה ברמב"ם
ה' אישות ספ"ג שהרי"ף קיבל מרבינו יחיאל מפריסי · (ע"ל י"ח)
והיו לו תלמידים הרבה ובתוכם תלמיד שחבר ס' הכייר כנראה
במהרי"ק סקס"ב ונק' אגליכו כלבו וקבלתי מחכמי הדור שחברו בר
ששת שהיה תלמידו מובהק ובש"ת שלו סי' ס' כתב שהרי"ף היה חכם
גדול ברפואות והיו לו חכמים שונאים אותו ש"ק דכ"ח : ועיי'
במפתה שהובא הרבה בתו' ורבי שמואל מאוירא היה רבו (ה"א א'
רעש גדול ונורא במדינת בורגונדא ורגז הארץ ממקומה והתמוטטו
מוסדת תבל וג' הרים גדולים ורקבים נפלו לעמק וימותו רבים :
נ"ד ק"ב : (רבי יואל העזרי תלמיד רבי אפרים מריגנשפורג (ע"ל
דתתקל"ה) חתנו של בן הילהי ורבי אלעזר בר שמעון נפטרו ה"א
ד' : יוחסין דקל"ב ב' : (רבי צדקיהו ברבי אברהם הרופא בעל
שבולי הלקט היה באיטליא ואמר בספרו סי' ס"ג שריפת כ"ד קרונות
ספרי גמרות בצרפת בימיו שנת ה"א ד' ושאלו בחלום אם גזרת שמים
והשיבו דא גזרת אורייתא · ש"ק דכ"ו ב' ועמג"א בא"ח סתק"פ :
רבי מאיר הלוי אבו אל עפיה בר טודרוס מעיר בורגוש ובא לעיר
טולטילא העמיד תלמידים הרבה ועשה פי' לתורה בפלפול רב ועצום
ובדיכים ומיום שעלה לגדולה לא הלך לאביו אבל אביו בא אליו מת

בפסח ה"א ה' ועשה ס' נגד הרמב"ם והוא חבר לרמב"ן וגינת ביתן
על ס' בראשית קבלה כ"י · וס' לפני ולפנים קבלה מובא בסוף סי'
סין. לתורה מסורות ודקדוק · עליות יבמות שושן סודות (יוחסין
קל"ב ובדקס"ג א' כתב ה"א ד' וכתב ש"ק דכ"ח ב' רבינו מאיר הלוי
הנק' הרמ"ה מעיר טולטילא היה בדור רשב"א כנראה במהרי"ק
סק"ב ובך ששת שרע"א אומר שכהג נשיאות באשכנז וראיתי בקונטרס
שקבל מרבי יחיאל מפריסי ובאגרות שכתבו ע"ע המורה נראה שהיה
כמו בן אחותו של רמב"ן : רבי יצחק בן סיד בשנת ה"א י"ב לאלף
הששי יום אהרון ממאוי דרש המלך החכם דון אלפונשו שהי' אוהב
החכמות ובפרט התכונה ממנו שיעשה לוחותיו וכל חכמי האומות
סברו לוחותם ותפשו לוחותיו : מחלת בעלי תוספו' היו שנת י"ב
לאלף הששי (ע"ל תתקל"ה) כ"כ התו' פ"ק דע"ז ד"ט ד"ה האי מאן
כו' : ה"א י"ג אפיפייר גולייו צורר יהודים ס' משכת חכמים סי'
תרכ"ז : (רבי יהודה בן רבי משה הכהן מטולטילא העתיק למלך
הנ"ל שנת ה"א י"ו ללשון לטין מלשון ישמעאל ס' אבו אלחסין שחבר
על אלף כ"ב ככבים ונכללין במ"ח צורות הגלגל והם י"ב מזלות
באמצע באפוד חגורת השמים וכ"א צורות לשמאל וט"ו לימין ·
יוחסין שם : (רבי יעקב בן גיקטילא המקובל היה בזמן הזה ונקבר
בשגבי' יוחסין דקנ"ב ב' : רבינו יחיאל מפריסי (בר יוסף) תלמיד
רבי יהודה חסיד והריב"א ובתוכם הג"ט שעשה ומביאו הסמ"ג שהיה
אז ה"א י"ח ובסוף ימיו הלך לעכו ש"ק כ"ז א' · הר"ף קבל ממנו
(ע"ל ה"א א' : ויוסף ארמלי בנו נקברו בעכו ברגלי הסר גא"י
ה"א י"ט אפיפיור כאבלו צורר יהודים ס' משכת הכמים סי' תרכ"ז ב
ה"א ך' היה גלות ענגל לאחד אשר ראש מלכותם לונדן והיה אז בלונדש
כמו ב"א ב"ב יהודים וטענו עליהם שזייפו המטבעות וע"א ונהרגו
ע"ז יהודים רבים ולא יכול המלך להשיגם אחור ולטובת היהודים גרשם
מכל מלכותו · שבט יהודה · בשנה הנזכר בא על דוירשו מלך כפולי
מלחמה כבדה עד שלא נותר לו ולשריו פרוטה א' לפרוע הצבא והיהודי'
התנדבו למלך סך רב ועמהם שכר לבאות ויגרש אויביו ובמותו צוה
לבנו להטיב ליהודים בכל יכולתו והמלך הדש קרא ליהודים כולם
וסיפר להם מלות אביו והוא אינו יודע במה יכול להטיב להם זולת
בהולך לג"ע כפשותם ולכן רוצה שימורו תכף ומיד וע"ז רבו הפלפולי'
עד שיהודים בחרו לקחת זמן ג"י להשוב על הדבר ואחרי דברים
רבים נועצו כועדו יחדיו להשיב למלך שימירו אבל רצונם שכל זכר
ונקבה שלהם יתחתן תכף עם כל גדולי המלכות כרצונם וזה חשבו
לשאול בהשבם שהשרים ומיוחסים לא ירצו להתחתן עם יהודים אבל
כנזבה תוחלתם כי המלך הפליר השרים להתחתן בם ומשם התחילו
להיות אנוסים שם ובמשך הימים באו במלכות ההוא אנוסים רבים
ממלכות קטלוניאה וצרפת ומכנסת הגדולה שבנפולי עשו בית תפלת'
ש"ק קי"א א' · וע"ש קי"ב סע"ב ה"א ך' כומר א' נימול באינגילטר'
כדי להינשא יהודית שנתלהב באהבתה ויודע הדבר לבני העיר והיו
רוצים לשרפם אבל המלך בהר לעשות הנקמה בדרך אחרת וגזר כי
תוך ג' הדשים ימירו ואשר מלו הכומר ישרפו ורבים המירו ויקחו
כל בניהם מו' שנה ולמטה ויוליכם לסוף מלכותו למען ישכחו מנהג
אבותיהם היהודים וימת המלך וימלך בנו תחתיו ותכף בא על מלכותו
דבר ורעב ויאמרו יועציו כי להטאת היהודים שאינם מאמינים בא
העונש להם ויעש שני אהלים על חוף הים על א' צייר צורת מרע"ה
ושמו · ועל א' צייר משיהם ויקרא לכל אנוסים בדברים טובים
ויאמר אליהם כי מרשה להם להתיהד ולא יכריח שום א' מהם לשום
דבר · אמנם כדי להכיר מי יהו' יהודי · רוצה שהמתייהדים יכנסו
באוהל מרע"ה וקבלו עליהם לעשות ורבים נכנסו באוהל מרע"ה
ואחרי הנכנס היו שם מרצחים אותם ומשליכים בים וכן ספו תמו
כולם : (ה"א ך"ב בעיר טובטוניאה בארץ אשכנז העלילו על יהודים
שהרגו בת יורשת והמלך חקר הדבר היטב וימצא הכל שקר · בימים
ההם טענו על יהודים שהכה תקרבן וילא ממנו דם רב ויקומו בני
העיר ויהרגו כל יהודים ומעוטם המירו · ש"ק קי"ב ב' : (ה"א
ך"ד הגמון א' במיידברק הציר ליהודים שבזקסן והעניסם שיתנו לו
ק' אלף מארק כסף צרוף מלבד כלי כסף וכלי זהב ואבנים יקרות
שלקח מהם · נ"ד ה"ב : (ה"א ך"ד מת ראבי"ה ע"ל סוף אלף
ה' : רבי יונה מעיר גרונדא ברבינו שמואל היה ר"י בטלטולי נפטר
ה"א ך"ד וי"א ס"ד · היה תלמיד מובהק לרמב"ן ובני שני אחיות ·
והיה רבו של רשב"א · והיה אדם שמן · וחבר פי' על הרי"ף בכמה
מסכתות · (ואיגרת התשובה · ואיסור והיתר · דת הנשים
שערי תשובה) ונמצא בימיו רבינו יונה אחר שכן נראה באגרת שנו
המלך ארגון לרבי יונה שידון דין מוסר והוא שלה לר"י גרונדי לשאו
מה יעשה לו · וזה רבי יונה ורבי אהרן הלוי (ע"ל כ"ג) חזרו
נשיאים

דמסמסטרי שבא למגרש בשנת ד"א תתקע"א שאל מהראב"ד ומרבינו זרחיה הלוי וזו ראיה שהיו יחד בישיבה א' שהראב"ד המשיג היה זה האחרון ותרי ראב"ד היו · ש"ק דכ"ג א' (וצ"ע כי ר' זרחיה היה תת"ל או תתק"י) · כתב רמב"ם באגרתו לאנשי תימן יש בידי קבלה נפלאה מאבי ומזקני שקבלו מאבותם וזקניהם עד תחלת אבותינו שבירושלים שבלעם אמר כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל יש בו סוד שמזמן ההוא · ימנה כמה יש מ"ז י"ב עד זמן שתשוב הנבואה לישראל כי זה הזמן היה בשנת ל"ח שיצאו ממצרים שהיה ב"א תפ"ו א"כ תשובה הנבואה בשנת תתקע"ו (צ"ל תתקע"ב) ליצירה ואין ספק שהנבואה תהיה מוקדמת לביאת משיח · ש"ק דמ"ז א' וע"ש ובדמ"א רמזים רבים עיי' ירושלמי פ"כ במה אשה אר"ה בריה דר' אבהו כבהלי ימיו של עולם הוה רשע זה עומד מ"ט כעת יאמר ליעקב וכתב יפ"מ פי' הכ"ל מובא ג"כ בידי משה רבה בלק · ר' יהודה חסיד (ע"ל תתקמ"ב) נפטר ד"א תתקע"ז · ד"א תתק"פ היה באשכנז ג' שנים רעב שאכלו כלבים ושקצים · נ"ד ח"ב ר' שמואל הספרדי בר' יצחק חבר ס' התרומות הגדול ד"א תתקפ"ה ר' טודרוס בר' יהודה הלוי נפטר אז יוחסין דקל"ב · ד"א תתק"ך כראו אותות השמים נפלאים באותו שנה עלה הים הנכוני ממדינת ויריזיא והציף ערים רבות ויותר מק' אלף איש ובהמות וקניינים אין מספר גם בשנה זו היה רעש גדול בפיהם שנפלו כל הבניינים · צ"ד ק"ב · היה אפיפיור שמו גרוגוריו גורר את היהודים משכת חכמים סי' תרכ"ז : ד"א תתקכ"א היה שמד גדול במלכות ליאון כולנ יוחסין דקל"ב א' ע"ל תתקכ"ו · ר' יעקב מקורבל הקדוש המקובל נפטר ד"א תתקכ"ג · יוחסין שם נזכר בהגהות רמב"ם ה' שחיטה פ"ב וכתב ש"ק ד"כ ע"ב שנראה שהי' בדור הרמב"ם · הר"מ מקוצי הוא ר' משה בן יעקב בעל הסמ"ג (ע"ל תחלת אלף ו') תלמיד ר' שמשון ור' יהודה חסיד והרב ר' ברוך מגרמיזא (ע"ל תתקס"ב) בעל התרומה בא לספרד להוכיחן על מצות תפילין וחבר ספרו תתקכ"ו מקלת הידושים בילה יבמות ר' שמשון בר' אברהם מקוצי הכק' שר מקוצי הי' גיסו של סמ"ג · וקבל סמ"ג ורתב"ן מגאונים שקדמו להם כמו תתק"ן ושניהם היו ספרדיים · והיה תחלת אלף ו' כנראה בהקדמת סמ"ג ור' יהודה מפריסי היה רבו כנראה במהרי"ק סקע"ג · וראיתי בס' שערי ציון שהשלים חבורו ה"א מ"ב · ובלאוין סקי"ב כתב והארכתי בדרשות בגלות ירושלים בספרד תתקכ"ו בלאוין בדיני תולדות אבות מלאכות אמר לי ר' יהודה בר' יצחק כי רבו ר' יצחק בר' שמואל בלאוין סע"ה אומר כתב מורי כי מעשה בא לפני זקני הרר יהודה והרב ר' יוסף אחיו בעשין ב"ה כעי כראה שעמד ימים רבים. בצרפת לאוין סע"ת אומר אבי אמי ר' חיים בר' חננאל הכהן · ובעשין סכ"ז כתב ר' שמחה דויטרא זקננו לאוין קי"א וכן ראיתי גיסי ר' שמשון בר' שמשון שהיה מנהיג לבתו לטבול אף בחורף בזמנה אעפ"י שלא היה בעלה בעיר בעשאין סקע"ג אמר בשם ר' שלמה בר' אשר הלוי עשין סרל"ד אומר והרב ר' יעקב אחיו מר' שלמה מדריווש וסרמ"ה ר' משה מפונטריקה סוף הספר מזכיר ר' מתתיה מקרעש · ש"ק דכ"ה א' · ר' טיקוס חתנו (וש"ק כתב חותנו) של הרב ר' אברהם בר נתן הירחי זקינו של המרדכי וחבר ס' המנהיג (דפוס קוסטנ' רע"ע וס' מחזיק הבדק ש"ק דכ"ב ומחזיק הבדק והעיד בספרו שראה בטלטילו יותר מי"ב אלף יהודים · יוחסין קל"ב : ר' עזרא רבו של רמב"ן הקבלה נפטר ד"א תתקכ"ח (ע"ל תתקכ"ד) · ר' אלעזר מגרמיזא (בן רבינו יהודה · שפתי ישינים היה בזמנים אלו כנראה בס' האמונות שחבר ר' ש"ט והיה חכם גדול וחבר ס' רקח גי' אלעזר · וקבל תורתו מהקדוש ר' יהודה והוא קיבל מרב קשישא גאון מזרע הגאונים דמתא מתסיא אשר נסע משם ובא בפולייא ושם הרביץ תורה וכתב שורש חכמתו בקונץ קטן לכבוד תלמידו רבינו יהודה הכ"ל אשר בא ללמוד אצלינו מארץ קורבל ע"כ · וראיתי בכלבו שזה ר' אלעזר היה ממשפחת וורדון שבאשכנז · וראיתי בהג"ה ה' מילה פ"ג ברמב"ם כי ראבי"ה חבר ס' הרק"ח ולא ידעתי להכריע : במרדכי ס"פ כל הבשר שריב"ק והרמ"ה היו רבותיו של בעל הרק"ח · ש"ק דכ"א א' (וכן חבר ס' סודי רזייא גי' אלעזר (כ"י) בהקדמה לס' מג"ע · בס' האמונות של ר' ש"ע כתב שיש קבלה ביד האחרונים שהיה זה הגאון מקובל גדול ואליהו היה מתגלה בבית מדרשו · ואולי אל זה כיון הראב"ד בס' סוכה פ"ק ע"ל תתקכ"ח שכתב כבר הופיע רוח הקודש בבית מדרשינו מכמה שנים למד קבלה לרמב"ן עד"א תתקכ"ד · ובשכתי ישינים מביא אלו ספרים שחיבר אדרת השם על מוסר · יורה חטאים או ס' הכפרות תפילות · יין רקח על ש"ס ר"ות · פי' על ס"י ס' הנפש מעליון נשמה כ"י · וס' רקח · ובכונלת חכמה דקל"ה מיחס אלו ספרים לרקח ס' נעלם ס' מלאכים ס' שיעור קומה ס' תגין ס' פסק ס' הקולות ס' הסוד והייחוד והאמונה ס' שערי בינה עכ"ל (ויש אצלי הכותב ס' א' נקרא ספר החכמה לרקח כ"י והוא ס' נפלא · ר' אליעזר ממיץ הנק' רא"ם (בר' שמואל מ"כ) אשכנזי במרדכי סוף ב"ב ראב"ן ריב"א ורא"ם היו ביחד · והיה חכם גדול גם בקבלה וחבר ס' יריאים ומזכיר בס' ד"ג חכמים בדורו · ר' יצחק בר מלכי צדק ומר רב הונא ראש כלה · ורבינו יוסף בשם הרב ר' שמואל ובסי' קי"ד רבינו אפרים בר' יצחק ובדין אתרוג מזכיר מורי הזקן רבינו יעקב בר' יקר ורבינו יצחק הלוי · וראיתי בהג"ה רמב"ם פ"ז דאסורי ביאה שהיה תלמיד ר"ת ומחק פסק א' מספר הישר של ר"ת רבו ונראה ביוחסין (דקל"ב ב') שזה רא"ם מת דתתקל"ח ובעל ההשלמה ג"כ יוחסין שם · ר' יצחק מקורבל בעל סמ"ק נפטר שנת תת"ר נ"ד וע"ל ל' לאלף הששי · ראבי"ה ר' אליעזר בר' יואל הלוי בן בתו של ראב"ן (ובש"ק כ"ג ע"ב כתב רמב"ן ט"ס הוא) עיי' מהרי"ק סי' כ' ובמרדכי פ' כל הבשר בתב ראבי"ה קבלתי שיש בעוף שלם ס' כנגד דם הלב ואין פ' כגד הכבד : ובמרדכי פ' המגרש שאל ראבי"ה מר' קלונמוס ובין זה ראבי"ה ורבינו שמחה דויטרא הלכות ת"ש כנראה במהרי"ק סק"ב : ובהגהות רמב"ם ה' שבת פכ"א שאל ראבי"ה מר' חיים כהן ·: ראיתי בקונטרס ישן שהיה תלמיד ר' אליעזר ממיץ · וזה ראבי"ה חבר ס' גדול על דינים וס' אבי העזרי · וס' אביאסף והם כ"י בפראג ע"ל ד"א תתקל"ה (נ"ת ה"ק ק"ב ס' שי"ב שקבלה בידו אביאסף הוא אבי העזרי עכ"ל) ונראה ביוחסין שהיה ממגנצא ומת ה"א כ"ד · רבינו יחזקאל היה אחיו של ראבי"ה כנראה במרדכי פרק אהרון דב"ק · רבינו מתתיהו מקיכון רבו דראבי"ה במרדכי פ' אעפ"י :

תחלת אלף הששי

ר' יצחק בעל אור זרוע מויאיכה בר' משה חכם גדול ונקר' ריא"ז (שמעתי שהיה מסופק בשם עקיבה אם ב"א או ב"ה בסופו ובא לו בחלום פ' אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה ס"ת רבי עקיבה וע"ש זה קרא ספרו אור זרוע) והיה תלמיד ר' יהודה מפריש כנראה במהרי"ק סכ"ו ותלמיד ראבי"ה מרדכי חולין פא"ט ותלמיד ר' שמעון מקוצי במרדכי פ' המפקיד ותלמיד ר' אפרים בר נתן מרדכי פ' ג"ה ש"ק דכ"ו ב' וכתב נ"ד ונראה שהיה בזמן ר"מ מקוצי הכ"ל כי הוא היה ג"כ תלמיד ר"י חסיד והי' רבו של רבי מאיר מרוטנבורג · רבינו שמואל בר חפני הכהן ורבינו שמואל מכונה מסיר ליאון וגדולה איברה הנזכרים בפוסקים היו בימי ריא"ז כנראה פעמים רבות במרדכי ובמהרי"ק סק"ם הרב הגדול רבינו אברהם מרעגנשפורג ורבינו נתנאל מקיכון ורבינו יצחק בר' טודרוס הנק' ריבב"ט כולם היו בדור הזה כנראה בפוסקים ובמרדכי ובמהרי"ק ש"ק דכ"ז א' וע"ל ד"א תשנ"ד וצ"ע · ר' אמנון ממגנצא היה גדול הדור ועשיר ומיוחס ויפ"ת והתחילו האדון ממגנצא והשרים לבקש ממנו ההמרה וימאן לשמוע ויהי בדברם אליו יום יום ולא שמע אליהם ויפצר בו האדון ויהי בחזקם אליו ויאמר להם אני רוצה להועץ ולחשוב על הדבר עוד ג"י וכדי לדחותם אמר כן ויהי אך יצא מפני האדון שם הדבר על לבו אשר ככה יצא מפיו בלשון ספק וידאג לבו ויהי ביום ג' שלא האדון בעדו וימאן ללכת ויביאהו המלך בע"כ וידבר אתו משפטים והשיב ר' אמנון את משפטי אני אדון את לשוני שדברה שקר דינה להחתך כי רצה לקדש ה' הואיל ויצא מפיו דברי ספק באלקות ויען המלך לא אקצץ הלשון כי אמת דברה אבל אקצץ הרגלים שלא באו אלי וכל הגוף אייסר ויצו המלך ויקצצו פרקי ידיו ורגליו ועל כל פרק שואלים ממנו אם רוצה להמיר והוא משיב לאו ויהי ככלותם צוה המלך להשכיבו במגן א' וכל פרקי אצבעותיו אצלו וישלחהו לביתו הכי קרא אמנון לפי שהאמנון באל חי · אחר הדברים האלה צוה ר' אמנון להוליכו ביום ר"ה לכנסת אצל השליח צבור ובזמן הקדושה אמר לש"ץ המתין לי מעט ואקדש ה' ויען בקול רם ואמר ובכן תעלה לך קדושה תעלה כמו שקדשתי שמך על מלכותיך ועל יחודך ואח"כ אמר ונתנה תוקף קדושת היום כו' וכשגמר כל הקדושה נסתלק ונעלם מן העין ואיננו כי לקח אותו אלהים · ויהי ביום ג' בא במראות הלילה לרבנא קלונימוס בן רבינו משולם ולמד לו כל הפייט ויצו לשלוח אותו בכל תפוצות ישראל · זה הועתק במחזור ישן מהעתק כת"י של ר' יצחק מויאכי בעל א"ז שמעיד שמצא המעשה הזה מידו של ר' אפרים בר יעקב מוייכה וכתב ש"ק דכ"ז ויכול להיו' שזה רבינו קלונמוס הוא אביו של ריב"ק כי מצאתי שהי'

וכ"ה ביוחסין דקל"ב א' וע"ש הוא וצ"ל לאלף הששי אך מצאתי בפירושו סוף התורה שהיה מקונן על ירושלי' ה"א כ"ז ובצ"ד כתב לין כזר הקודש פרה שנת התקכ"ד וע"ש תתק"ע התחיל לחבר ספריו) וראיתי בקונט' ישן שנפטר תתק"ם ואוכן למנדו בחכמ' הקבלה הי' שלהיות רופא מובהק ופילוסוף כמעט שלא אהב זאת החכמה עד שבא אליו זקן חכם גדול בקבלה ובראותו שרמב"ן היה כ"כ אוהב הלימוד וחכם גדול השתדל ללמדו הקבלה אבל הרמב"ן לא הטה בה ויהי היום זה החכם העריס ללכת בקובה של זונות ויבא החבר ויתפשהו ודנוהו לשרפה בשבת קודש ויודע הדבר להרמב"ן ולא רצה להלין בעדו והחכם התפוש שלח לקרוא הרמב"ן ביום השבת ההוא ויתרעם ממנו למה לא הלין בעדו והרמב"ן הוכיחו על מעשה הזנות והוא התנצל באמר כי שקר הוא ושבוטח בה' שיצילהו ולכן יכון לו לאכול ג' סעודות ויהי ביום ש"ק הוציאו החכם בחכמת הקבלה בשוק לשרוף ויזרקהו על האש · אמנם החכם בקבלה מעשיות שהיה יודע החלוף שהטילו חמור תחתיו והוא הלך לבית הרמב"ן במכסה וימלאהו מקדש על היין ויען אמן ויתמה הרמב"ן ואז השיב החכם הנה ראית כח זאת החכמה · ואז נתלהב הרמב"ן ללמדה והשכים והעריב עליה עד שיצא ראש החכמים בדורו על זאת החכמה וראיתי בסוף פירושו לתורה שסיים לחברו בירושלים ה"א כ"ח ע' אלול שאז חבר התפילה יפה דרך קינה על חורבן הבית ויש אחריו אגרת שכתב לבנו רבי נחמן וזה איננו כתב בפי' הנדפס אבל ראיתיהו בס' כת"י : ושמעתי גם ראיתי בקונטרס שבהיות רמב"ן בברצלוני על חוף הים עם תלמידיו לראות האומנים שהיו מביאים בים אניה חדשה שעשה ביבשה והיה שם המלך בין הרואי' ולא היו יכולין לגררה ויאמר רמב"ן כמתלהלה כי ברוח שפתיו יוליכה בים ויוגד הדבר למלך והכריחו להביאה בים כאשר התפאר. ובראות הרמב"ן שאין לו מקום לברוח ושיצטרך ללמד למלך אופן השבעה או שיעליל עליו כמכשף בזה והכין לו ספינה קטנה בים עם מלח והוא נכנס בה ואח"כ השביע הספינה ותבא אליו בים ותכף כתב בפתק שם קפיצת הדרך וישימהו בקצה א' מספינתו הקטנה וירדם המלח ותלך הספינה בשעה קטנה למרחוק מאד וכשהגיע למחוז חפצו הקיץ המלח ויאמר לו לך לך לארצך ויתמה מאד המלח וירא והבין היותו רחוק מאד מברצילוני · ויאמר איך אלך עם ספינה קטנה כזאת בים הגדול הזה כי יראתי משאון גליו וירחם עליו הרב ונתן לו פתק כתוב בו שם קדוש ויאמר לו שים פתק זה בשולי ספינתך ולך לדרכך ואל תפחד · אמנם זכור לקחת הפתק מן המקום כשתתקרב אל העיר ותשליכהו בים וילך לו האיש וישכב וירדם · והספינה הגיע מאליה לחוף ברצילוני ותלך עד שער העיר ותכנס גם כן ביבשה ותהום כל העיר אחריה ולצעקתם הקיץ הספן ויקם ויקח הפתק וישברהו ותנח הספינה בחצי העיר ושם עשו בני העיר מגדל א' לזכרון עד היום · וקבלתי שהיה לרמב"ן תלמיד א' ר' אבנר היה שמו ונעשה צדוקי ומזלו גרם שעלה במעלה ויהי טרא בכל הארץ · אחרי הימים ביום כפור שלח והביא לפניו את הרמב"ן רבו ובפניו הרג בעצמו חזיר א' וינתחהו ויבשלהו ויאכלהו ואחר אכלו שאל אל הרב על כמה כריתות עבר והשיב הרב שהיו ד' והוא אמר שהיו ה' והיה רוצה לחלוק עם רבו והרב נתן עיניו בו דרך כעס ויאלם האיש כי עדיין נשאר עליו מעט יראה מאת רבו · ולבסוף שאל הרב מי הביאו אל המרה והשיב כי פעם א' שמע שדרש בפ' האזינו שבפ' ההיא כלולים כל המצות וכל הדברים שבעולם ולהיות אצלו זה מן הנמנע נהפך לאיש אחר ויען הרב ואמר עדיין אני אומר זה ושאל מה שתרצה ויתמה האיש מאד ויאמר לו אם כן הוא הראני נא אם תמצא שמי כתוב שם ויאמר רמב"ן כן דברת מידי תבקשנו ותכף הלך לו בקרן זווית ויתפלל ויבא בפיו פ' אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם כי אות שלישי של תיבה יש שם האיש שהיה ר' אבנר · וכששמע הדבר הזה נפלו פניו וישאל לרבו אם יש תרופה למכתו ויאמר הרב אתה שמעת דברי הפ' וילך הרב לדרכו ותכף לקח האיש ספינה בלי מלח ומשוט ויכנס בה וילך באשר הוליכו הרוח ולא נודע ממנו מאומה (ועיי' עמק המלך שער ראשון פ"ד) ש"ק דכ"ה וכ"ו : ראיתי בקונטרס ישן כי הרמב"ן היה דירתו קבוע בעיר פרפיגנן בגליל קטלוניא ובזקנתו נהר ללכת אל א"י לשבת שם והיו תלמידיו מלווין אותו ובקשו ממנו שיניח אות וסימן שידעו יום פטירתו ויאמר להם בזאת תדעון כי ביום פטירתי תבקע מצבת הורתי הנקברת בעיר הזאת בחצי ארוכה ובתוך הבקע תראו כדמות מנורה מצויירת : וילך הרב אל ארץ הצבי ויהי אחר ג"ש לנסיעתו מצא תלמיד אחד המצבה נבקעת והמנורה מצויירת בה ונתפשט הדבר לכל בני הגליל ויתאבלו עליו ונשמע אח"כ שנקבר הרב על דרך ביאת גאולים שיהי' בע"ל ע"כ (ש"ק שם) עיי' בס' קב הישר : ובס' גא"י רבי [illegible]

ברבי נחמן מגרונא נקבר בעיר עכו ברגלי ההר (רבי דוד הנגיד נכדו של הרמב"ם היה בדור רמב"ן היה חכם גדול וחסיד והיה מתפלל במערת קבורת הילל ושמאי ויצאו מים ואז החרים למלשינים ובו ביום מתו ת"ק מלשינים בארץ מצרים ואחר שני חדשים נעקרו נשיהם ובניהם מהעולם · והיו לזה ר' דוד ב' בנים א' ר' אברהם ור' שלמה שהיו בזמן הרשב"א יוחסין דקל"ב סע"א · כתב ש"ק דמ"ו א' ראיתי קונטרס שחבר ר' אברהם הלוי בירושלים שנת ה"א רע"ו כי חכמי ברצלונה כתבו להרב הגדול רבינו דוד בן בנו של רמב"ם (ע"ל ד"א רמ"ה) · (ד"א התקכ"ד היה קיץ יבש ולא היה מטר קרוב לשנה תמימה ויבל כל עשב והנהרות חרבו צ"ד ח"ב · ד"א תתקכ"ו כ"ה מכהם היה שמד גדול והוציאו במלכות ליאון כ"ד ספרי קודש שכתב אותם ר' הילל ומשם היו מגיהין כל הספרים · ואני ראיתי חלק מהם שנמכרו באפריקי והיה ט' מאות שנה שנכתבו ובזה הזמן היה ר' שלמה ממונטפלייר אשר היה סיבה לשרפת המורה והיה רבו של ר' יונה יוחסין דקל"ב א' · (בשנת ד"א תתקכ"ז בעיר פושא באשכנז כל היהודים נשרפו בק"ה ועיי' ש"ק דקי"א א' וקי"ב וקי"ג וקי"ד וקט"ו וקט"ז גזרות ושמדות · ותמצא מהן לקמן מפוזרים באיזה זמן היה · ד"א תתקכ"ח ראב"ד השני בעל ההשגות ואינו ראב"ד בעל ס' הקבלה הנ"ל תתקכ"א) רק הוא ר' אברהם בר דוד מפייסקירה עשה חדושים לגמרות והשגות על רמב"ם בחייו וחבר ס' בעלי הנפש (כנראה במהרי"ק סקכ"ו) ורוח הקודש הופיע במדרשו י"א שנפטר תתקכ"ח צ"ד בשם יוחסין דכ"ג ע"ם וצ"ל קל"ב ביוחסין שכתב שנפטר הראב"ד בפושקירש בע"ש בחנוכה תתקכ"ט (וכ"כ ש"ק דכ"ג א') ועשה השגות על רבינו זרחיה הלוי ועל האלפסי ורמב"ם (ע"ל תתקכ"ז) וכשנפטר עשו כהנים קברו (וראב"ד זה היה חתנו ותלמידו של רבינו אברהם ב"ר יצחק מנכלייר (הנ"ל תת"ל) ונראה בס' האמונות שהיה חכם בקבלה וכן תראה במגדול עוז ה' תפילין פ"ג וחבר ג"כ חבור גדול על דינים כנראה במגדול עוז דסוכה וה' גירושין פ"א ונראה בה' כלים פ"ב בהגהות שעשה פי' לתורת כהנים (ע"ת חות יאיר סקי"ח ראב"ד · בעל פי' ת"כ איננו הראב"ד בעל ההשגות כי שלשה ראב"ד היו בדור ההוא) ובמכלל יופי ש"א פ"א שמעתי שאליהו הנביא נר' לראב"ד וכן ראיתי בהגהתו על ג' בדי הדם ע"ל תתקכ"ח : וראיתי בקונטרס ישן שחבר ס' באסור והתיר וקראו איסור משהו והוא ובעל המאור למדו יחד וראה ר"ת (ש"ק שם) (בגבול דברים יש כאן כי בעל המאור הוא ר' זרחיה הלוי שהיה תתק"י וראב"ד ראשון תתקכ"א · עיי' במפתח · (ר' יצחק בן הראב"ד אומר במגדול עוז ספ"ג מה' תפילין וכן אמרו מפי הרב ר"י בן הראב"ד · ורקכ"ט פ' וישב אומר כי החסיד ר"י בן הראב"ד היה מכיר בפני האדם אם נולד הוא מן הנשמות חדשים או מן הישנים הבאים בעולם דרך גלגול הקייט בפי' מערכת האלוקות פי"ד אומר שהיה סגי נהור מרגיש באויר אם זה חי או מת ושהיה גדול בתפילתו כחנינא בן דוסא · ש"ק כ"ג א' · הרב ר' משה הכהן נק' הרמ"ך עשה השגות על רמב"ם והשיב רמב"ם עליהם היה בזמן הזה · (ר' יוסף בן פלט שהשיב לר' אברהם אב"ד כמ"ש אבודרהם בהקדמה (לא ידעתי כי נמצא ר' אברהם הנק' אב"ד תת"ל וא' נמצא נפטר תתקס"א ועל איזה כוונתו) היה בזמן הזה · יוחסין דקל"ב · ד"א תתקכ"ח הרשה פליפוס מלך צרפת היהודים נגד רצון העמים לשבת בכפרים ולא ארכו הימים וידחם שנית לארץ אחרת ד"ה ר' יוסף כהן · ד"א תתקמ"ב אנשי צבא שהלכו נגד תוגרמים לירושלים גלגלו צרות רבות נגד היהודים בצרפת ואשכנז ואינגילטירה ש"ק קי"ב א' גם היה רעש גדול בארץ מזרח לא נהיה כמוה וערים גדולים נפלו ואח"ז רעב ודבר כבד צ"ד ה"ב · רבינו ברוך ב"ר יצחק היה תתקמ"ב כנראה בספר התרומה שחבר סקל"ה והיה תלמיד רבינו יצחק הזקן וכתב הס' מפי רבו כנראה ברמב"ם בה' שבת פ"ג בהג"ה ואומר יוחסין שהיה ר' ברוך מגרמיזא שחבר ס' התרומה תתקכ"ו והלך לספרד להוכיחן על מצות תפילין · ש"ק דכ"ג ב' (ע"ל תתקכ"ה) ובדכ"ה א' כתב מצאתי בקונטרס ישן ש"ר ברוך אשכנזי חבר ס' התרומות בספרו נראה שקשא מרמב"ן · הרמב"ם נפטר ד"א תתקס"ד · ע"ל תתקכ"ז · (ר' אברהם אב"ד (ע"ל תת"ל ותתקכ"ח ותראה על איזה כוונתו) ורמב"ם ור' יצחק הלוי בר זרחיה ור' קלונימוס ור' שאול הכהן · ור' יונתן הכהן (שחבר פי' סביב הרי"ף ש"ק דכ"ד ב') ור' אלעזר בן מזיאה מטולטילא ור"ת מאורלייינש ע"ל תתק"ן נהרג · ור' אהרן מפליג נפטרו כולם תתקס"ה · יוחסין קל"ב א' · רמב"ן (ע"ל תתקכ"ד) התחיל לחבר ספריו שנת תתק"ע בימיו היה. : ר' אברהם בן רמב"ם ע"ל תתקכ"ז : ר' פנחס סערוק דמקמסטרי

שמעון הגדול בר יצחק החסיד בר אבין הגדול בתורה ובחכמה ועושר ובקודי סודות לדרוש כל אות במ״ע פנים הוא ר׳ אבין הגדול שיצא מזרעו של הרב ר׳ יוסף הזקן בן רבינו שמעון ממדינת מגנש שיסד אזהרות אתה הנחלת והוא היה בר סגולתו של רבינו אליהו הזקן שיסד אזהרת אמת יהגה חכי עיי׳ במפתח המובאים בתו׳ · ורבי אבין הגדול הוליד את ר׳ יצחק חסיד ואת ר׳ יהושע חסיד · ורבי יצחק חסיד אחיו הוליד את רבינו קלונימוס הזקן אשר הוליד רבינו שמואל חסיד קדוש ונביא אשר הוליד רבינו אברהם משפירא ואת רבינו יהודה חסיד משפירא אשר הגלה מארץ מולדתו למדינת ריגנשפורג ע״י מעשה שאשתו נגעה בתיבתו והתרה בה אל תקרב אל התיבה כשאינך טהורה ונכתה ממכה ונגעה בה וסודות קדושות כתובות בקונטרסים היו באותה התיבה · וכל חסידים וקדושים הללו יצאו מזרעו של ר׳ משולם הגדול בן רבינו קלונימוס בן ר׳ משה הזקן אשר הוליד את רב הכנאל ואת ר׳ קלונימוס ואת רבינו איתיאל ואת רבינו יקותיאל משפירא · ור׳ משה הזקן יסד אימת נוראותיך הוא ר׳ משה הזקן בן ר׳ קלונימוס בן ר׳ יקותיאל בן רבינו משה בן רבנא משלם בן רבנא איתיאל בן רבנא משלם ורבינו משה הזקן הביאו המלך קרלא עמו ממדינת לוקא בשנת תתמ״ט לחורבן הבית ע״כ קבלתי עכ״ל הוא ד״א תרע״ז ורחוק הוא מעיני · ד״א תתקל״ו כתב הקדמתו לספר היד ע״ל תתקכ״ז · והיה אז שנת השמיטה עיי׳ פר״ד ק״מ סי׳ ס״ז · ר׳ יהודה הלוי נפטר ד״א תתקל״ח · ריצב״א (הוא ר׳ יצחק בר אברהם · ורשב״א בעיר פריש הוא רבינו שמשון בר אברהם הוא אחיו ש״ק דכ״ה א׳) מת תתקל״ה יוחסין וש״ק שם כתב וגיסו היה רבינו שמשון סמ״ג לאוין קמ״א ובפוסקי של ר׳ ישראל סי׳ א׳ כתב ר׳ שמשון אחיו ואולי הוא שראיתי בקונטרס האומר ר״ש בר אברהם מקוצי הנקרא שר מקוצי שהיה גיסו של סמ״ג · רי״ץ גיאות ר׳ יצחק גיאות היה בן אחותו של רשב״א ור״ת וריצב״ס והיה עם דודיו בכלל התוספות ואולי שם אביו היה רבינו שמשון כנראה בהג״ה ברמב״ם פ״ה דה׳ סוכה שר׳ שמשון גיסו של ר״ת סיכך בנסרים ור״ת פוסלה אבל בסמ״ג סקל״ז מזכיר הרין ב״ר שמואל והרי״ץ ב״ר אברהם ש״ק דכ״ב סע״ב · ר״י הבחור א׳ מבעלי התו׳ בזמניהם (ואני מצאתי כתוב ריצב״א בר אברהם הוא ר״י הבחור) · בשנת ד״א תתקל״ט פליפי מלך צרפת בקש לדוחקו אביו עשה שפטים גדולים על ישראל ש״ק קי״א א׳ · הראב״ד הנ״ל תתקכ״א נהרג על ק״ה ד״א תתק״מ ע״ש · שנת התק״מ נעשה הריגה גדולה וקדוש ה׳ בעיר בינרע באשכנז ש״ק דקי״א א׳ · ר׳ יצחק בעל העיטור חבר ספרו ד״א תתקמ״ג וי״א אחר חברו (כתב ש״ק ד״כ ע״ב רבינו יצחק בר אבא ממרסיליאה חברו ובהג״ה דה׳ אישות פ״ד להרמב״ם אומר ותשובה זו מצאתי כי רבינו פרץ בס׳ העיטור שלו וכן בהג״ה ה׳ תפילה פ״ג ומקומות אחרים נראה שרבינו שמחה חבר העיטור ובת׳ רמב״ן סע״ט אומר ר׳ הכנאל בעל העיטור וכתב ש״ק שחבר ס׳ עטור סופרים וחבר על הרי״ף מאה שערים ועשרת הדברות בס׳ שערי ציון · תתקמ״ג נשללו כל ישראל שבמלכות צרפת כי היה בהם עושר מופלג ורבים נגרשו ורובם המיתו ש״ק קי״א א׳ · ע״ל תתקמ״ו ואולי א׳ הוא · רב אלפס השני ר׳ יצחק בר׳ ראובן בעל השערים נכד רב אלפס הגדול (כנראה בהג״ה מרדכי כתובות פ׳ הכותב רבינו יצחק מפיס מביאו מהרי״ק סקי״ד שאומר רבינו יצחק בן מרן ראובן ע״ל ד״א התתע״ו · ור׳ יצחק בר אבא גם הוא חבר מאה שערים ש״ק דכ״א ע״ל לפני זה) היה סביב לשנת תתקמ״ב · רבינו שמואל אביו של ר׳ יהודה חסיד היה סביב לזמן הזה והוא עשה ספר חסידים ונקרא נביא ואולי הוא הנביא הנזכר במעשה קשר של תפילין הנ״ל התק״ל ש״ק דכ״ד א׳ ע״ל תתקל״ה · רבינו יהודה מפרישי הנק׳ חסיד שעשה הלוואות בר׳ שמואל הנ״ל ושם אבי אביו רבינו קלונימוס הזקן שהיה בימי ר״ג מ״ה (ע״ל תתקל״ה מ״ש בשם ת׳ מהרש״ל מבטן מי יצאו) בהג״ה סביב המרדכי פי׳ דשבת ור״י זה היה תלמיד רבינו יצחק הזקן בעל התו׳ (ע״ל תתקל״ה) סמ״ג עשין סרי״ח והסמ״ג היה תלמידו ע״ש לאוין סס״ע אמר קבלתי ממורי רבינו יהודה ברבי יצחק ויכול להיות כי שני תלמידים היו לו · (ועיי׳ יוחסין דקל״א סע״ב הרב רבי יהודה החסיד בר יצחק קבל מר״י בעל התו׳ ועשה ספר הכבוד עכ״ל · ובאחרי ספר פ׳ חיי שרה דל״ד ע״ד בשם ת׳ מהר״י מולין סקי״א ספר הכבוד שחבר רבי יהודה חסיד בעל ספר חסידים : הרי תמצא שינויים) וכן ראיתי בקונטרס ישן שרבינו יצחק מוינה היה רבו · וקבלתי מחכמי הדור כי בלכת רבי יהודה החסיד לכנסת עבר קרון מאחורי בה״כ והיה הקרון להכו מאד ונעשה לו נס ויפתח הקיר את פיו ויקבלהו בתוכו וניצול ועדיין נראה דושם ההוא · ויש קבלה אצלם שבבה״כ ההוא נכתוב שם המפורש בכותל ואין רשאין להסיר העכבוש שיש שם שמא לרוב זקנותו לא ימחוק השם וראיתי בקונטרס ישן שנפטר בריגנשפורג תתקע״ז ש״ק דכ״ד א׳ · וביוחסין דקס״ד סע״ב נפטר באדר תתקע״ז ותיקון שיר היחוד עפ״י ספר האמונות שיסד רב סעדיה גאון והם לקחו כל דעתם מס׳ חובות הלבבות · וי״א שר׳ שמואל בן רבי יהודה החסיד ור׳ בצלאל חברו · ורבי יהודה חבר שיר הכבוד עכ״ל : אחר רבי יהודה הנ״ל מלך הרב ר׳ יחיאל כו׳ (ע״ל תתקל״ה בשם ת׳ מהרש״ל) :

רמב״ם השלים ס׳ המורה שנת ד״א תתקמ״ד ל״ד וע״ל תתקכ״ז :

רבי אלחנן בן ר״י הזקן נהרג תתקמ״ד ע״ל תתקל״ה · גרוש גדול בצרפת ונתפשו כל היהודים ולקח מהם כסף וזהב ונתגרשו מן הארץ ורבים המירו שנת ד״א תתקמ״ו · ד״ה של רבי יוסף הכהן ע״ל תתקמ״ב : (השר דון שלמה בן דון יוסף ן׳ יחייא היה כמו ד״א דתתק״כ במלכות פורטוגאל דור ד׳ למשפחתינו חכם גבור מלחמה ופילוסוף גדול וישימהו מלך הנ״ל לראש על כל חילו מהפרשים ורוכבי סוסים ויהי בכל דרכיו משכיל ויאהבהו המלך והשרים הגם כי בקנאתם היה קנאה עליו ויתעשרו ישראל בימיו מאד ויצו שלא ישאו יהודים בגדי משי ותכשיטי מלכות ושלא ירכבו על סוסים בעיר כדי שלא יתרבה עליהם הקנאה ויהי בלכתו על ישמעאלים למלחמה ויכירהו המורים וימיתיהו בחיצים · והניח ב׳ בנים א׳ גדליהו ויהי איש הולכי שהוריי ויחכם בכל החכמות ויהי רופא למלך קסטיליא ויקראהו מלך פורטוגאל להיות לו לרופא עם ארוחה גדולה והפליג להטיב אל הישיבות · ושם בנו השנית היה רבי יוסף ן׳ יחייא חכם גדול ש״ק דכ״ה א׳ :· רבי דוד קמחי ברבי יוסף (נקרא הרד״ק מגליל פרוינצה בנרבונה היה שנת תתק״כ (והאריך ימים עד שראה הרמב״ן כנראה באגרות שכתבו נגד המורה וחבר חבורים ופרושי׳ על תנ״ך ושרשים ומכלל ש״ק דכ״ד א׳ : וס׳ עט סופר ופי׳ התורה (כ״י : רבינו משה קמחי אחיו חבר ס׳ מהלך שבילי דעת (חבר ספר תענוג הנפש מוסר (וס׳ פתח דברי דקדוק) שכל טוב דקדוק וס׳ תקבוצת דקדוק ש״ק דכ״ד ב׳ :· רבי יוסף ברבי יצחק קמחי אביהם לא היה חכם כבניו חבר ס׳ האמונה והזכרון וס׳ שקל הקודש וכו׳ מבחר פנינים חרוזים ושירים · ס׳ הברית · ס׳ הגלוי · מהאמונה מובא בשרשי׳ מלחמות ה׳ או מלחמות מצוה · או נצחין ש״ק דכ״ד א׳ : (כתב ש״ק שנת דתתק״כ (ובד״כ ע״ב כתב תתק״כ) בהיות ריקרדו מלך חדש בעיר לונדרש שבאינגלטירה נהרג בקידוש ה׳ רבינו יעקב מאורלייניש (חכם מופלג ונקרא בתו׳ ר״ת כמו שקוראים לר׳ יעקב בן בתו של רש״י ולא יש סימן לדעת מי הוא דרש״י או דאורלייניש ובסמ״ק בדיני גיטין רבי יצחק מאורלייניש המכונה בכור שור ובהגהו׳ רמב״ם ה׳ שבת שהתיר לגוי לתקן אש בשבת דהכל חולים אצל האש ש״ק ד״כ ע״ב) ויהודים רבים עמו נהרגו וכשמוע המלך עשה נקמה גדולה ברוצחים · ש״ק דקי״א א׳) ובעיר בראשה בצרפת נשרפו פ׳ יהודים בק״ה חכמים גדולים ועשירים · ובשבת הגדול נשרפו על ק״ה בגלילות אשכנז ר׳ נפשות ורבים נשרפו מעליהם ובביזה שלחו ידם : (ד״א תתקכ״א היה קדרות גדול לחמה והיו באשכנז רעמים וברקים מטר ואש מתלקחת ונפלו אבנים גדולות מן השמים כביצת תרנגולת וימותו עם רב ובעץ השדה השחית גם שרפות רבות בשנה זו ורבים ראו עורבים פורחים באויר רקיע וגחלים בוערות בפיהם צ״ד ק״ב · ד״א תתקכ״ד הרמב״ן הוא הרב ר׳ משה בר נחמן (מעיר גירונה שבספרד חכם מופלג וחבר חבורים רבים ופי׳ התורה ועל כמה מסכתות וס׳ תורת האדם וס׳ הזכות ושלחן ארבע וס׳ הבטחון על הקבלה ומביאו הקייט פי״ד וס׳ המלחמות שבו הציל הרי״ף מהשגות ר׳ זרחיה בעל המאור ועשה השגות על מנין מצות של רמב״ם · אגרת החמדה קבלה כ״י) אגרת להתכללות ס׳ המורה שהחרימו חכמי צרפת למי שילמד בו · אגרת הקודש איך יתנהגו איש ואשה להוליד בנים כשרים · אוצר חיים הובא בס״י · ס׳ הגאולה קבלה כ״י דרש לפני מלך קסטיליא על מעלת התורה ד״כ שכ״ו · ס׳ החלומות פי׳ על ס״י · עדן גן אלהים הובא בס״י · חדושיו בעין יעקב · ס׳ הקץ מענין משיח מובא במ״ע · ושו״ת שושן סודות קבלה · שער הגמול · חדושיו על קדושין : ובכל ארץ קסטיליא לסיבת הגירושין וטלטולים כמעט נשתכחו התו׳ והיו לומדין חדושיו וב״ת ר״ש בר צמח סי׳ ו׳ שרמב״ן היה מבני בניו של ר׳ יצחק ב״ר ראובן אלברצלוני (ע״ל ד״א תתע״ו) וראיתי בקונטרס שר׳ יאשיה הבבלי היה רבו וחכמת הקבלה למדה מהרב ר׳ אליעזר מגרמיזא בעל הרוקח ואומר ס׳ יוחסין (דקל״ב רע״ב) שרבו בחכמת הקבלה היה ר׳ עזרא שנפטר שנת דתתצ״ח (צ״ל תתקצ״ח) ושהרמב״ן האריך ימים בירושלים ונפטר שנת כ׳ לאלף החמישי וכ״ה

סדר הדורות

שבת ששלח שבת אליו איגרת נגד שמחזיקי' ליל מ"ש לשבת (וכמדומה
שבס' שפתי ישיני' הבין שראב"ע הברו). בשנת ד"א תתקי"ט י"ד לחודש
טבת בחצי ליל שבת טוב להעתיקו לכאן נוסח האגירת ונדפס אצל
ש"ע רי"ל · ספר האחר מענין מספר עד י' (כ"י) ס' גורלות כ"י)
ס' מאזנים דקדוק ·· ס' הגיון כ"י) יסוד מורה על המצות וסדר
לימוד · ס' המאורות · מאזני לשון קודש · ועשה פיוטים במחזור
ספרדיים ··· סוד התורה על כל פרשה איזה סודות כ"י) ערוגת
המזימה עניני הנשמה כ"י) פי' על עשרת הדברות פרדס החכמה
על דקדוק כ"י) ס' הערות לכתוב בלשון נח · ראשית חכמה תבונה
ע"ש : שירים וזמירות ·· ס' השם על שם המפורש ·· ס' השמים
והעולם כ"י) שפה ברורה דקדוק ··· תמונת האותיות כ"י) והיה
מלא כל חכמה והבר ספרים הרבה במספר ותכונה כתב סוף ס' שמות
שהשלימו תתקי"ג וסוף דניאל כתב שהשלימו תתקי"ז ונפטר בקלהורא
בן ע"ה שנה וש"ק נתן סימן ואברהם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן אף
ונקבר בא"י תתקל"ד (ובג"א י כתב קבורתו בעיר טיבול ורבי שלמה
בן גבירול) (ויוחסין דקל"א א' שנפטר תתק"ח וי"א תתקכ"ח וי"א
תתקכ"ד ר"ק אדר יום ב' י"א שנים קודם פטירת רמב"ם וזהו יותר
אמיתי עכ"ל) וצ"ד כתב שהעיקר שנפטר שנת ד"א תתקל"ד עכ"ל
וש"ק דמ"א סע"א כתב ראיתי בס' יסוד עולם שמת תתכ"ה ויוחסין
דקס"ג א' תתקכ"ה : כתב ש"ק מ"א א' בשם יוחסין כי ר' יהודה
הלוי וראב"ע היו ב' בני אחיות והיה חכם גדול בדקדוק ושירים
ואצטגנינות וערמות ואומר בס' הלכות שהוא כמלא ברומה תתק"ו
ובפ' וישלח היה בלוקה ובפ' שמות ראה ד' בנים נולדו בכרס א' ובפ'
תרומה ראיתי ספרים שבדקום חכמי טבריה כשבעו לי ט"ו זקנים
כי ג"פ הסתכלו כל מלה ונקודה ומלא וחסר ובפ' ויצא כ' אכן יש ה'
נראה שהיה חכם גם בקבלה ובפ' תשא נראה כי מזל ישראל הוא דלי
ובפ' תרומה נראה שבימיו היה מדרש גדול בטבריה · · הרמב"ם
כתב אל בנו שבחות ותהלות רבות על חכמת החכם הזה וצוה לו
ללמוד בחבוריו בכל יכולתו (עיי' בהקדמה בס' הנדפס מחדש ג'
פירושים על ראב"ע ונק') והלך בגלות בעולם רוב ימי חייו כנראה
בהתימות חבוריו ושמעתי אומרים שר' יהודה הלוי בעל הכוזר (ע"ל
תת"ק) היה עשיר גדול ולא היה לו זולתו בת א' יפה וכשהגדילה
היתה אשתו לוהלתו להשיאה בהיון עד פעם א' כעס הזקן וקפץ
בשבועה להשיאה אל יהודי ראשון שיבא לפניו ויהי בבוקר ויכנס
הראב"ע במקרה לבוש מלבושי הסחבות ובראות האשה העני הזה
נזכרה משבועת אישה ויפלו פניה עכ"ז התחילה לחקור אותו מה
שמו ואם יודע תורה ויתנכר האיש לא הודיע ממנו האמת ותלך
האשה אל בעלה למדרשו ותבכה לפניו כו' ויאמר לה רבי יהודה אל
תפחדי אני אלמדנו תורה ואגדיל שמו ואחרי רוב תחנוני ר' יהודה
הערים ראב"ע להתחיל וללמוד ממנו תורה והיה מתמיד בערמה
ומראה עצמו כעושה פרי ויהי לילה א' ויתאחר רבי יהודה לצאת
מבית מדרשו כי נתקשה מאד על חבור תיבת רי"ש בפזמון אדון הסדיך
ותלך האשה ותפצר בו שילך לאכול · וישאל ראב"ע אל ר"י מדוע
נתאחר בבית המדרש כ"כ ויהתל בו הזקן וראב"ע הפציר כ"כ עד
שהאשה הלכה אל מדרש אישה כי גם היא היתה חכמה ותקח מחברת
אישה ותראה אותה לראב"ע ויקם ראב"ע ויקח קולמוס והתחיל לתקן
בב' וג' מקומות בפזמון וכשהגיע לתיבת רי"ש כתב כל הבית ההוא
הראשון המתחיל רצה הא' לשמור כפלים כו' וכראות ר' יהודה שמח
מאד ויחבקהו וינשקהו ויאמר לו עתה ידעתי כי בן עזרא אתה
והתן אתה לי ואז העביר המסוה מעל פניו והודה ויתן לו ר"י את
בתו לאשה עם כל עשרו ור"י לאט לו הבר הבית של תיבת רי"ש
בפזמונו שמתחיל רחשה אסתר למלך ורצה שגם רי"ש של התנו תשאר
בכתובים לכבודו עכ"ל · (והוא בתפילת ספרדיים לפורים וכל
ההרוזים סיימות במלת לו) (כתב בת' חות יאיר רע"ב ב' הראב"ע
לקח בת ר"י ובפ' אכני הביאו ולא זכרו וכתב עליו מ"כ לכן נראה
שאחר מותו לקח בתו ומ"ש שע"י חבור דפורים שהיה חסר אות רי"ש
בו' עי"ז נתן לו בתו כזב הוא עכ"ל · כתב אברבנאל פ' כי תשא
דר"ע ג' וד' ז"ל ואטה לדברי הראב"ע ובלד אחר לדברי ר' יהודה
הלוי הותנו בעל ס' הכוזר כו' הנך רואה שדברי שני החכמים חתן
וחותן מסכימים בזה לא ידעתי מי קבלו ממי אם הראב"ע מר"י
הלוי בעל הכוזר או קבל הוא מראב"ע התנו כי שניהם היו בזמן א'
ודברו פעמים רבות בד"ת כמו שזכר הראב"ע בפירושיו · אומר בן
עזרא בפי' דניאל שהועד לפניו מאיש נאמן שראה באי סרדיניה
איש א' שנשתטה וברח ליער והי' הולך ורץ על ידיו ורגליו ואוכל
עשב כחיות ושר א' הלך לצוד ביער ותפש חיות הרבה ובתוכם בא
לידו האיש הזה והביאו העיר ויכירהו קרוביו והביאו הביתה והיו

כותנין לו לחם ובשר ולא היה אוכל אלא עשבים והיו מדברים לו
דברים רבים ואינו משיב תכלית הדברים לילה א' ברח ושב לו היער ·
ש"ק דק"י ע"ב · (ראב"ע מביא בספרו כמה פעמים אמר ר' יהודה
בן קריש י חיבר ס' אב ואם על דקדוק וראב"ע בס' מאזנים מביאו
שהוא ס' השוב כ"י · ר' שמואל מאיברא · ור' יוסף פורת הסריף
בן רשב"ם · בזמן זה יוחסין דקל"א א' · וכתב ש"ק כ"א ב' ורבינו
שמואל בכרפת מביאו בהגהו' רמב"ם ה' שבת פ"ח · ור' שמואל
ב"ר שלמה מביאו שם פ' אישות פ"ג · ·· ור' נתן המכירי נזכר
במהרי"ק סי' ל' ששאל מרבינו יצחק ב"ר יהודה כולם בדור זה :
ד"א תתקל"ה רבינו יצחק (ב"ר שמואל ברבי שמחה דויטרא) בעל
התו' הנק' ר"י הזקן (כנראה במרדכי פ"א דמ"ק השיב ר"י בר"ש
ראיתי במחזור ויטרי שיסד זקיני ר' שמחה שהיה תלמיד רש"י)
והיה בן אחותם של ג' אחים רשב"ם ור"ת וריב"ם (וכתב בהקדמת
צ"ל שהיו לומדים לפניו ששים רבנים שכא' מהם הי' שומע ההלכה
שהי' מגיד וגם הי' לומד כא' לבדו מסכת שלא הי' לומד חבירו והיו
חוזרים על פה ולא הי' מזכיר ר"י הלכה שלא הי' בין כולם הגמרא
עד שנתבררו אליהם כל הספיקות שבגמ' וכל הלכה שנראה הפך
או סתירה במקום א' יושב ומתקן · ובהגהת רמב"ם לה' הלואה
תמצא פסקים ממשכין שמשכן ר"ת לר"י זה באמצעות גוי . וב"ה
עדות פ"ב בהג"ה ר"י שמע מר"ת במרדכי פ"ק דמ"ק שאל רבינו
יהודה (ב"ר יצחק ת' רש"ל סכ"ט) מפריש אל ר"י הזקן וזאת
ראיה שהאריך ימים · רבינו אלחנן בנו גם הוא חכם גדול כנראה
במהרי"ק ס"ס כ"ב ונהרג תתקמ"ד · רבינו שלמה ג"כ בנו כנראה
במרדכי פ' ג"ה ש"ק כ"ג א"ב) ונפטר תתקל"ה וכתב יוחסין דקל"א
א' ויש לי בזה ספק (ומ"כ הוא ר"י מדנפירא) (וב"ת מהרש"ל
סכ"ט ר"י הנ"ל מלך בדמרן ואלו שמשו לפניו ר' משה כהן אשכנזי ··
ור' עזרא הנשיא · ור' שמשון מכצלייא · ור' שמשון משנץ · בר"
יצחק אחיו · ור' ברוך בר יצחק בעל ספר התרומות (עיי' בספרו
סקל"ה ע"ל תתקס"ב ור' שמשון מקוצי ·· ור' שלמה מדריווש)
(בן אברהם מ"כ) וכתב ר"י הנ"ל לר"ת דודו על ענין יו"כ שנגע
בו תינוק ממך ומאביך קשריתו יו"כ לעלמא ואמר אביך על זקנו
רש"י ונלה לר"ת והודה ולא בוש (יוחסין שם) · (כתב ש"ק שם
ר' יהודה ב"ר יצחק (ויש לי בזה ספק אם אינו הנ"ל מפריש")
היה תלמידו וחבר ס' הכבוד) · בימיו היה רבינו שמריה משפירא
שקבל מריב"א בשפיר' ור' אלעזר ממיץ במגלא היה בימיו · ואלו
שמשו לפני ר' אלעזר ב"ר יואל הלוי הנק' אבי העזרי (ע"ל ה"א)
ור' שמחה ב"ר שמואל · ור' ברוך ור' יונתן בימיהם ר' אלעזר
מגרמיזא ור' יהודה חסיד בן ר' מטול אשר ילד ר' אהרן מריגנשבורג
והרב רבי יהודה ובימי ר"א ממיץ ואחיו ר' מאיר ואחיו רבי דוד
מוירצבורג והוא ילד רבינו משלם מוירצבורג ואחיו ר' יהודה שיסד
פיוט כו' בימיו ר' יואל ב"ר יצחק הלוי ובנו אבי עזרי כל הנ"ל
כתב מהרש"ל סכ"ט · ד"א תתקל"ה רשב"א הנק' ר' שמשון משנץ
ב"ר אברהם כתב התו' ע"פ רבינו יצחק וזה ר"ש התחיל לחבר פי'
המשניות ולא יוכל להשלימם ור' יצחק בן מלכיאל תלמידו השלימם ··
ובהג"ה הרמב"ם ה' שבת פכ"א שאל ר"ש משנץ לר' חיים כהן ::
ובהג"ה מרדכי כתובות פי' שאל מ"ר אביגדור ואבי אביו של רבי
שמשון היה נק' ג"כ ר' שמשון כנראה במרדכי גיטין פ' האומר ::
רבינו יעקב מקורבן היה תלמיד של ר"ש ש"ק כ"ג ב' · רשב"א
נקבר בעכו ברגלי ההר גא"י · (וכתב יוחסין דקל"א א' · א'
מבעלי תוספות ונקרא איש ירושלים (וב"ת מהרש"ל סכ"ט נק' איש
עיון) ועשה פי' לזרעים וטהרות ונקבר בהר הכרמל ויש בזה ספק
לפי שהשיג על רמב"ם אחר מותו) נפטר תתקל"ה · ר' אפרים
מריגנשבורג . (ע"ל תתק"ל) נפטר תתקל"ה יוחסין דקל"א א' ··
רשב"ם נפטר תתקל"ה (ע"ש) · (כתב ב"ת מהרש"ל סכ"ט אחר
שנפטר רבינו יצחק מדינברא (הוא ר' יצחק הזקן הנ"ל) מלך ר'
יהודה בפריש ור"ש בשנץ ור' יצחק בתפירה והרב ר' אהרן מרשבורק
והרב ר' יהודה הכהן מורידבורג למדו לפניו · והרב ר' שלמה מלך
בטריווש והרב ר' אליעזר בשקנא שנת פ"ד לפרט נפטר גור אריה
בפריש בן כ"ח שנה ובאותה שנה נפטר רבינו מנחם וורדינום ··
אחר ר' יהודה מלך ר' יחיאל והרב ר' יהודה במילון והרב ר' שמואל
בכרך עיירי והרב רבינו יעקב באורלייכם קרשביא בדרוס והרב ר'
נתנאל בקינון והרב ר' מנשה באיביה במלינון ומורי הרב ר' יצחק
בר שמואל הקבור בגרמיזא שימש לפניו ובימיהם היה הרב ר' שמואל
ב"ר שלמה רבינו אלחנן ומורי הרב ר' יצחק הייה שימש לפניו ·
ובימיהם היה רבינו יהודה במייטין ·· והרב ר' שמואל בר שלמה
הנק' שיר אויל ומשניהם קבל הרב ר' מאיר ·· שוב מצאתי רבי
שמעון

ואחר חבורים וס' הישר וס' הפסקים כתב שפתי ישנים שו"ת רבי יעקב מרמרוג הוא ר"ת צרפתי עוד חבורים אחרים עיי' מהרי"ק סי' כ"ב והוא מ' יעקב מאורלייגש כנראה בהג"ה דרמב"ם ספ"ט דה' ס"ת ותוספות ופלפולים על הגמרא והוא ר"ת שמביאו' התו' תמיד ובהג"ה דמרדכי דגיטין אומר ר"ת ששנת השמיטה הוא שנת ה' אלפים ל"ט ותמהתי במ"ש בת' ר"ש בר צמח סי' ו' שר' יעקב בן בתו של רש"י היה כמלא בימי ראב"ע (וכ"כ בהג"ה ס' יוחסין דקס"ג רע"א שהיה בימי ראב"ע כמ"ש התו' פ"ק דר"ה די"ג ע"א ה"ק ראב"ע כו' והשיב לו ר"ת כו') אבל השבתי שט"ס הוא ור"ל ר' יעקב מעיר דומרג. וקבלתי ממהר"ס פאדאווי שיש לו קבלה מרבותיו שר"ת חבר ס' בשר ע"ג גחלים הנ"ל ע"ש ר' שמואל הלוי · ונראה במקומות רבות במרדכי שהיה מלאכתו להלוות בריבות וראיתי בקונטרס ישן שהיה עשיר גדול ואהוב בחצר המלך וכתב יוחסין דקל"א שנפטר בעיר רימינו קרוב לטריווש כמו ג' פרסאות שנת תתק"ל (ואני מ"כ תתקל"א ד' תמוז) ראיתי בס' הג"מ עזריאל טרביטו ספר גדול קשור בו סודות ועניני קבלה ובתוכם היה כתוב זה המעשה ז"ל העתקה זו באה מפריש ממדרש הרב שמואל ב"ר אליהו מאיברה ידעו כל הקהילות כי יום ד' ט"ב היה הנביא אמת דורש בעליית הרב מנחם הורדייאסי אשרי יולדתו והרבנים יושבים לפניו הרב יעקב מפרואנסי וה"ר יצחק מגשר מודמייר וה' מנחם והרב אברהם ב"ר שמואל והרב אהרן ב"ר יצחק והרר"מ מקושניאה ורבנים אחרים ודורש להם שירת הים ולבסוף דרשתו של הרב יעקב הנ"ל אל הנביא (עש"ק דכ"ד א' שכתב אולי זה הנביא הוא רבינו שמואל שחבר ס' חסידים אביו של ר' יהודה חסיד שנקרא נביא) וא"ל אדוני תשאל אל מהרב אליהו מפריש וא"ל ר"ת האיך קושרין קשר של תפילין אם צריך לקשרו בכל יום או די בהדוק או אם צריך הדוק וקשירה (עיי' תו' מנחות ל"ה סע"ב ענין זה שמחולקין ר"ת ורבינו אליהו ובתו' חולין ט' א') והנביא קרא מיד לפניהם את מטטרון וכך א"ל מט"ט מט"ט רד בכאן לפנינו והשיב לו מט"ט מה תרצה לא ארד כי משה לפניך ויראתי לילך אבל שאל מה שתרצה ואשיב לך · והנביא כעס וא"ל פעם שנית רד ותביא עמך הרב אליהו מפריש ור"ת א"ל ר' אליהו אינו יכול לירד כי הוא מקריב קרבנו לפני הקב"ה א"ל הנביא מ"מ ירד כי אנו צריכין לתלמודו א"ל מט"ט אם ירד שכינה תרד עמו אמרו כל הרבנים אינו מן הראוי להטריח השכינה · השיב ר' יעקב תשאל את מרע"ה שהוא בכאן · וכן עשה הנביא ושאל ממנו האיך קושרין קשר של תפילין א"ל משה רע"ה אין אתם קושרין כדת כי הקשירה לא בשל יד היא אלא בשל ראש וצריך לקשור בכל יום וירד ר"ת כארי ואמר משה טעית כי הקשר א"צ בכל יום אלא הידוק ולא בשל ראש היא אלא בשל יד דכתיב וקשרתם לאות על ידך ענה משה ברוב ענותנותו אני אומר למצוה צריך קשירה בכל יום אבל לא לעכב השיב ר"ת וכי איזה מצוה היא לא לעכב ולא למצוה השיב משה הואיל ואמרת כך דע לך שטעית כי חובה היא לקשרו בכל יום והקשירה צ"ל בשל ראש בדל"ת וראיה אביא לך מתורתי שכתבתי לך ומן ה"פ שהבאת וקשרתם לאות על ידך הרי שסמך אות אצל וקשרתם לומר לך שצריך אתה לקשור אותם שהם לאות והיינו של ראש · א"ל ר"ת והא כתיב אחריו והיו לטוטפות בין עיניך שהם של ראש מכלל שאינו מדבר למעלה בשל ראש. א"ל משרע"ה אפרש לך מדרש הפסוק וקשרתם לאות אותם של ראש שהם לאות צריכין קשירה והא דסמך על ידך אחריו לומר מתי וקשרתם בזמן שהוא על ידך · והדר כתיב והיו לטוטפות בין עיניך לגזירה שוה מקומה : ועוד לדבריך שאתה אומר שהקשירה בשל יד ביוד לא צויתי לעולם ולא למדתיה אכן חכמים תקנו אותה בסברתם להשלים. שם שד"י ובשביל כך לא רצו לעשותה בראש שלא יטעו לומר שצויתים כך מאחר שאינה מצורפת עם ש' וד' · ואח"כ בא רבינו אליהו מפריש לסייע למרע"ה והיו מסדרים בהלכות זה לזה ומביאין ראיות ור"ת היה משיב והרב ר' יעקב מפורייאנסי אמר אל הנביא שישאל על מי לסמוך השיב מרע"ה לא מצאנו בכל התורה שיצטרך לעשות יו"ד ואם יעשה כדאי הוא ר"ת לסמוך עליו, בשעת הדחק אבל מצוה מן המובחר לקשור כל הקשר בראש · ולאחר שאל מהרב שאול הנביא למרע"ה היו"ד משדי מפני מה לא נכתבה עם השי"ן השיב מרע"ה לא ראיתי הקב"ה כי אם מאחריו וראיתי שי"ן ודל"ת שבראשו של הקב"ה והיוד שבזרוע לא ראיתי ע"כ : וקבלתי מתלמידי הגאון ר' ליאון דמוריאל ומ"ג זקני השר ואמרו שקבלה אצלם מזקניהם שכך היה המעשה שבהיות ר"ת ורבינו אפרים הגדול ב"ר יצחק מרגנשבורק צרפתי אשר נפטר אח"כ שנת תתקל"ה מלמדים בישיבה יחד והיו מפלפלים על קשר התפילין כי ר' אפרים אמר שחייב לקשרם בכל יום שנ' וקשרתם לאות על ידך ור"ת אמר שלא יש חוב לעשותו בכל יום וכן פלפלו הרבה עד שחרה אפו של ר"ת ויעמוד על רגליו ויקרא בקול גדול ויאמר מרע"ה רד וכן צעק ג"פ עד שירד מרע"ה בישיבה ויאמר לו ר"ת אני אומר שאין לקשור קשר של תפילין בכל יום ושלא צוית זה בתורה שקבלת מהקב"ה והודה מרע"ה לדבריו וילך לו ע"כ ובמרדכי בה' קטנות רומז דבר זה · ש"ק דכ"ב · כתב ר' חיים כהן תלמידו בפ' הנושא (עיי' תו' כתובו' ק"ג) שאלו היה בשעת מותו היה מטמא לו וזה ר' חיים היה אבי אמו של הסמ"ג (ע"ל תחלת אלף הששי) ואבי אמו של רב נחמן שחבר הנחמני עיין מהרי"ק סקמ"ט ובשפתי ישנים אות ת' תנחומא כתב ר' תנחומא בר אבא חברו אבל בש"ק דכ"ב כתב ר' נחמן חבר ס' הנחמני והיה בן אחות הסמ"ג לא עיי' בדכ"ה ב' הנ"ל כמדומה שטועה סמ"ג עשאין סר"ל ש"ק כ"ח ב' ובנ"ב · כתב ב"ת רש"ל סכ"ט אחר רשב"ם מלך ר"ת ושמשו לפניו ר' יעקב האליכזי ור' יצחק בר ברוך ור' יוסף בכור שור (ובשפתי ישנים מביא חדושים בסדר התורה ע"פ קבלה חובר יפה ר' יוסף בכור שור כ"י) וריב"ס (הוא ר' יצחק ב"ר מאיר שהיה גדול בתורה וחבר ש"ת ושטות ותו' היה אחיו הג' של ר"ת) ור"י הלבן ור"י מדמרן ור' בנימן מקנבורייא ור' יצחק בר מרדכי ור"א ממיץ ור' משה כהן אשכנזי (נקרא הרמ"ך ועשה השגות על רמב"ם · ורמב"ם השיב לו ש"ק כ"א א') ובימיו היה רבינו החסיד אליהו בפריש ור' מנחם בר פרץ ביואני ור' חזקיה באלבודא ור' משלם במילאון ור' אפרים הנביא בריגנשפורק (כתב ש"ק דכ"א במרדכי ר"פ כל הצלמים ר' אפרים ב"ר יעקב השיב לרבינו יואל ונקרא ר' אפרים מבונה ואולי זהו מ"ש יוחסין שר' יואל העזרי הי' תלמיד ר' אפרים מריגנשפורג חתנו של בן ירח והוא ור' אלעזר ב"ר שמעון נפטרו ה"א ד') ר' יהודה ב"ר קלונימוס נק' ריב"ק ור' מנחם ור' אלעזר בנו (ועיי' נובלות חכמה בדף מיוחד אני אלעזר ב"ר יהודה ב"ר קלונימוס לדעתי זה הוא) ועשה פי' על ס"י והעתיקו שמואל ב"ר חיים הלוי והוא אצלי כ"י וכתב שאל ממני אלעזר ב"ר יהודה ב"ר קלונימוס ר' שמואל בר קלונימוס החזן ור' שלמה כהן גיסו ור' יצחק ב"ר מאיר בדור זה ש"ק דכ"א א' ור' מאיר ור' ברוך ב"ר שמואל ע"ל תתמ"ה וראבי"ה כתבו זה לזה מרדכי כתובות פ' האשה · ר' יקותיאל בר משה (עשה פיוט לאשכנזי יום א' דר"ה וקיצור עמודי גולה) · רבי יעקב גוקטליא חכם בקבלה · רבי יקר בר שמואל הלוי רבי שלתיאל ורבי משה בר' מרדכי רבי יצחק ברבי מנחם · רבי משה ברבי יואל רבי מאיר ברבי משה ברעגנשפורג מביאו המרדכי פ' ח"ה שהשיבו לראב"ן רבי אליעזר מפיהם ורבי משה מרעגנשבורק רבי יצחק הלבן מביאו המרדכי פא"כ וראה את רמב"ן כי האריך ימים · רבי יעקב בנו חבר ס' דינים כנראה בטא"ח סתקפ"ו רבי אלעזר מגרמיזא כולם בדור זה (שם : כתב ש"ק דכ"ב ב' רבי יעקב ישראל · רבי יוסף מאורלייגש ורבינו משה · ורבינו שמואל מוורדם · ור' יוסף ברבי יצחק · ורבי יעקב מקינון · ורבי שמשון מפלאי · ר' מתתיהו מקרטש · רבי מרדכי טורמשה · רבי משה מלוניל · רבי יואל מבונה · רבי ברוך מרעגנשבורג (מ"כ שיסד ס' החכמה) רבי יוסף מקרטרש · רבי נתנאל מקינון הקדוש · רבי יוסף דביכדיטו · רבי דוד ממיצבורק · כל אלה היו תלמידי ג' אחים רשב"ם ור"ת ורבי יצחק · רבי יוסף ברבי משה המכונה דון ביכדיטו נזכר בסמ"ג לאוין סוף דיני שבת בדור זה (ולדעתי הוא הנזכר בסמוך לפני זה : (וכתב ש"ק דמ"ה ב' שר"ת היה ס"א ל"ט · (ר' משה מבריירה ברבי מאיר מביאו בהג"ה מיימוני ה' תפלה פי"א כתב ש"ק ד"כ ב' היה בזמן הזה : (ד"א תתק"ל היה רעש גדול בארץ המזרח לא נהיתה כמוהו ויפלו ערים עד היסוד כמהפכת סדום בטריפולו אנטוקיאה) גם ארץ אשר לתוגריים צ"ד ח"ב : הרמב"ם חבר ס' הי"ד שנת תתק"ל ע"ל תתקכ"ז · (רבי שמעון קרא באשכנז בדור רמב"ם ש"ק ד"כ ב' : ד"א תתקל"א מצאו ישראל רעות רבות ובחסדו עליון נצולו עיי' בד"ה של ר"י בדנה : כתב ש"ק דמ"ד ב' זה ד"ב שנה עמד איש א' ואמר שהוא שליח משיח וכתב הרמב"ם הכרתי שאותו איש חסר דעת היה אבל היה ירא שמים בלא חכמה ותפשו המלך וא"ל מה המופת שלך השיב חתוך ראשי ואח"כ אחיה וכן עשה לו ונענשו היהודים ממון גדול ועד עתה יש חסרי דעת שאומרים עתה יחיה · ולדעתי הוא הנ"ל תתל"ה : רבי בנימן בר יונה מטודילה יצא ממדינת נבארה ונסע ג' חלקי עולם אירופי אפריקי ואסיאה וכל מה שראה ושמע מאנשי אמת כתב בספר נק' מסעות בנימן והיה חכם חרשים מבין דעת : מת תתקל"ג · אבן עזרא הוא החכם הגדול המופלג רבי אברהם בר מאיר עשה פי' תנ"ך אגרת

אגרת חמודות שחבר רבי אליה חיים שכתב ראיתי. אגרת רמב"ם שכתב מירושלים למצרים לתלמידו והיה אומר אחרי בואי בארץ הצבי מצאתי זקן שהאיר עיני בדרכי הקבלה ואלו ידעתי אז מה שהשגתי עתה דברים רבים כתבתי שלא הייתי כותב ע"כ והריטב"א בס' מגדול עוז ה' יסודי התורה ספ"א אומר איך ידע וראה שרמב"ם בסוף ימיו ידע בחכמת הקבלה (בס' זקן אהרן פ' חיי שרה די"ג סע"ב שלמד בסוף ימיו מזקן א' ס"ה והרה לו מאד על ספריו שנתפזרו שהיה חוזר מכמה דברים שכתב לפי השכל פילסופי) ויהי כי ארכו לו הימים והיה בן ע' שנה ויגוע ויאסף אל עמיו ונקבר בגליל העליון וכתבו שירות ותושבחות על מנבתו ואח"כ בימי רמב"ן ורד"ק קמו אנשי בליעל לדבר נגד הרמב"ם כנראה בכתבים ההם אשר הסיתו חכמי צרפת נגד ס' המורה המסיתים ההם תקנו המצבה שהיה כתוב עליו מבחר האנושי וכתבו רבי משה מיימין מוחרם ומין אמנם אח"כ שבו בתשובה ותקנו המצבה כבראשונה · וראיתי באגרת הרמב"ם אל ר' שמואל ן' תבון שלא תתעסק במלאכת הגיון אלא בחבור אבובכר אלפרבי ובס' ההתהלות שלו הכל סולת נקייה ויתכן שישכיל ויבין האדם מדבריו לפי מה שהיה. מופלג בחכמה וכמו כן אבובכר בן אל צאוג הבורים נכוחים למבין וספרי ארסטו' הם עוקרים לכל אלו החבורים ולא יובנו אלא עם פי'. שהם אלכסנדר או טמסטיאוס או ן'. רש"ד ודברי אפלטון רבו הם עמוקות ומשלים ודעת ארסטו' תלמידו הוא דעת האדם ושיספיקו על כל מה שהוכר לבינו מלבד שנשפע עליהם השפע אלהי עד שישיגו אל מעלות הנבואה וס' עלי ן' סנה אעפ"י שיש בהם עיון טוב אינם כספרי אבובכר אבל מועילים וראוי להתבונן בהם אמנם ס' התפוח וס' בית הזהב שיחסום לארסטו' ואינם לו וכן ס' אל רזי וס' יצחק הישראלי כלם הבלים ואין בהם תועלת כי לא היו אלא רופאים וכן ספרי כו' כל אלה הם פלוסופי' קדומה אין ראוי לאבד זמן עליהם ·· אמנם ספר העולם קטן שחבר רבי יוסף הצדיק לא ראיתיו אבל אני ידעתי את האיש ואת שיחו והכרתי ערך מעלתו ומעלת ספרו כו'. עש"ק רמ"ד ב' ז"ל אני הרמב"ם ה' תשרי כו' · ועש"ק דמ"ה סע"ב ראה בקונטרס ישן כי ר' מיימון אביו לא היה רוצה לקחת אשה ויהי כמו בחצי ימיו בא לו בחלום איש א' וצוה לו שיקח לאשה בת קצב פלוני שהיה דר בעיר א' קרובה לקרדובה והיה מהתל מזה החלום וירא לו זה החלום פעמים רבות עד שלקחה ותהר לו ותלד ממנו הרמב"ם ותקשה בלדתה ותמת ואח"כ לקח אשה אחרת ויהי לו בנים ממנה וזה הרמב"ם הי' קשה ההבנה מאד שמעט רצון היה לו בלימוד ואביו היה מכהו עד כי נואש ממנו וקראו בן הקצב ויגרשהו מביתו והרמב"ם הלך לו לבה"כ וישן ויקץ ומלא עצמו נהפך לאיש אחר וברח מפני אבוו וילך אל עיר שהיה שם הרב ר' יוסף ן' מיגאש והתחיל ללמוד ממנו והפליג להתחכם · אחרי ימים רבים שב אל קורדובה ולא הלך לבית אביו :: וביום השבת התחיל לדרוש ברבים דברים נוראים ואחר הדרשה קמו אביו ואחיו וישקהו ויקבלוהו בסבר פנים יפות ע"כ · רבינו אברהם בן הרמב"ם היה חכם גדול וחסיד · וראיתי ששאל ר' יוסף בן הרב ר' גרשון אל הנגיד הרב הגדול רבינו אברהם בן הרמב"ם ותשובותיו כראה שהיה חכם גדול ובאגרת הרמב"ם אביו כראה שהיה יקר וחביב מאד בעיניו בעבור חכמתו ·. רבינו עובדיה היה בן רבי אברהם וגם הוא חכם גדול והוליד ב' בנים הבכור דוד והשני לא נודע שמו והלכו בעו"ה שבי ולא נודע מה היה להם :· וביוחסין (דקל"ב סע"א) ראיתי שהנגיד רבי דוד נכד הרמב"ם היה בדור רמב"ן והיה חכם גדול וחסיד גדול והיה מתפלל כו' (ע"ל ד"א תתקכ"ד באריכות) :· והרמב"ם פי' המשנה כתבו ערבי וחבור הי"ד בלשון קודש צח מאד וס' המצות בלשון ערבי וס' המורה עשה כשהיה בן חמשים לתלמידו החשוב ה' יוסף בן עקנין ואגרת תח"ה כתב ה' שנים אח"כ ושאלו ממנו שיעתיק המורה בלשון קודש והשיב שלא יכול אבל סומך על תלמידו המובהק רבי שמואל ן' תבון אבל העתקות רבי יהודה אלחרוזי אינה ראוי · וכבר ידעת מה שאירע לס' המורה והמדע ששרפו אותו וא"ש רמב"ן לחכמי פרעגבינכסיא ורד"ק לחכמי לוניל · ורמב"ם עשה פי' על ג' סדרים מהגמ' ועשה פרקי משה (ואגרת הרמב"ם שכתב תשובה להשואלים וצוואה לבנו במוסר ואגרת בענין מזלות ואגרת תימן חיזוק אמונה · דרשת רמב"ם ס' הכנס :· פי' על התורה מובא בכנסת הגדולה ועלה ארון אלהים הרמב"ם תתקס"ה) (והספ' בכ"י אב"ל משה ש"ק) (ובמ"ע ספכ"ה נפטר במצרים יום ב' ך' טבת תתקס"ד וחי ע' שנה פחות כ"ג יום) ובכו אותו היהודים והמצריים ג' ימים וקראו זמן השנה נהי נהיה וביום ז' הגיע השמועה לאלכסנדריה וביום ח' לירושלים ועשו מספד גדול וקראו צום ועצרה וקרא החזן תוכחת אם בחקתי והמפטיר קרא ויהי דבר שמואל אל כל ישראל ופיים כי נלקח ארון אלהים · ואחר ימים העלוהו לא"י ופגעו ליסטים וברחו העולים עמו והניחו הארון והלסטים רצו להשליך הארון בים ולא יכלו בכל כחם להעתיקו מן הארץ והיו יותר משלשים איש ונשראו כך אמרו איש אלהים קדוש הוא והלכו והבטיחו היהודים שיוליכהו לאהוז חפצם והם לוו ג"כ אותם ונקבר בטבריה וי"א שנקבר בין האבות בחברון יוחסין דקל"א א"ב · כתב בס' גא"י קבורת הרמב"ם בטבריה לפני העיר לצפון (מ"כ בקונטרס ישן נושן אמר רבינו דוד הנגיד כי משנה תורה שחבר זקינו רמב"ם מתחיל בשם המפורש "יסוד "השירים "ועמוד "החכמה ומסיים בענין משיח כי מלאה הארץ דעה ועוד אמר מפי רבינו אביו כי עשר שנים היה יושב רבינו משה בחדרו ולא יצא מפתח עד שסיימו ובלילה שהשלימו בא לו במראה רבינו מיימון אביו ואדם אחר עמו ואמר לרבינו מיימון אביו הנה לך זה משה רבינו וכבר' וא"ל באתי לראות מה שעשית וכשראה אמר יישר כחך ב"ג. וכשנפטר רבינו משה היה בן ס"ט שנים וצוה לבנו ושכבתי עם אבותי זו היא גניזת הכנס וקברתני בביתך כדי שתזכרוני בכל שעה עד שתשאני לא"י ע"כ מצאתי (הרמב"ם היה בזמן ראב"ע ע"ל תתקל"ד) (עיי' יוחסין דקל"א כי רבי יוסף הלוי בן מיגאש היה רבו וז"א כי רבי יוסף מת תתק"א ורמב"ם נולד תתצ"א א"כ היה בן י' במיתתו · וכתב ש"ק דמ"ב ב' ראיתי במגדול עוז פ"ג ובמרדכי שבועות שר"י בן גיאות ורי"ף ו"ן מיגאש היו רבותיו וקבלתי מחכמי הדור שנמצא כתוב שעמד עם רבו סגור במערה י"ב שנה רבופים ושם קבל תורתו · תלמידו החשוב רבי יוסף עשה פי' על שיר השירים בלשון ערבי חשוב מאד (יוחסין שם · (כתב ש"י דל"ז א' בזמן הרמב"ם היה הנשיא הגדול רבינו מאיר הלוי והרמב"ם היה שואל ממנו כמה ספיקות ובזמנו היה חכמים גדולים בלוניל והוא כתב להם אל תקטינו עצמיכם שאם אין אתם רבותי אתם חבירי ובזמנו היה הרב הגדול רבי אהרן הכהן ורבינו יהונתן ראש ישיבה בבל עכ"ל : רבי יהודה בן אלחכני המכונה חריזי עשה מפתח לס' מורה נבוכים ס' אגרת המוסר מארוסט' העתיק רבי שלמה ללשון ערבי ע"י רבי שלמה בן חריזי ובנו רבי יהודה העתיקו ללה"ק וסדר זרעים פ"י הרמב"ם ללשון קודש כ"כ שפתי ישינים · ר"י בר"ש חריזי העתיק ס' הנפש ס' רפואת ומדבר גאליכוס עם מוריא על הנפש והגוף במוסר ויראה ד"ו רע"ט · ועשה ס' רפואות גויה שירים וחרוזות על חכמת רפואה כ"י · והעתיק ס' תחכמוני והוא מחברת ר' איתיאל העבירי מוסר בענין ב' בנ"א מדברים בלשון צח על כל ענייני הולך העולם ומעשיות יפות ועל כל מעשה שיר יפה ד"ק ש' והעתק ס' תיקון מדת הנפש של רבי שלמה בן גבירול ומוסרי פולסופים : רבי שמואל הלוי היה ראש ישיבה בטולטילא שכן נראה אגרות בינו ובין הרמב"ם וכ"כ בהגהות רמב"ם פ"ב ה' תפילה וב"ת הראש בכלל ל"ב סי' ה' שחבר ס' בשר ע"ג גחלים עש"ק ד"כ רע"ב למה נקרא כן לפי שנותן טעם וריח בדיניו כמו בשר ע"ג גחלים כ"כ מהרי"ל : רבי חסדאי הלוי ספרדי ממצרים היה שוכן באלכסנדרי' כתבו אגרת לרמב"ם וזה לזה : שם · רבי פנחס בר' משולם דיין אלכסנדריא הרמב"ם כתב לו בכבוד גדול (שם : רשב"ם הוא רבינו שמואל בר' מאיר בן רבינו שמואל מעיר דומרג התנו של רש"י ור"ת אחיו גם רבי יצחק נק' ריצב"ם והם קבלו מאבותיהם וזקניהם וחכמי הדור שלפניהם כמו דתתק"ב והיו מעיר טריווש בצרפת כנראה בתרס שמו על המוציא לעז יעל גט ומביאו המרדכי סוף גיטין רשב"ם היה הבכור נולד בימי בחרותו של אביו והליק מים מזקנו רש"י וחבר על כל גמרא פי' בחיי רש"י ונראותו שהיה מאריך מאד בפירושו הרה אבו ושרבוהו לפניו וי"א שלא שרפו ונוה שלא ילמדו הגמרא עמו · ובהגהת מיימוני על תפלת ר"ה שרשב"ם כתב על אלפסי · והשלים לפרש קצת מסכתות שהניח רש"י מלפרש לסיבת פטירתו והם רוב מסכת' ב"ב ופסח שני ואחרים · בהגהת מרדכי פ"ק דעירובין במעשה בהליכה על הקרונות בשבת שהיה קצר הראיה. מאד · ובאולי זהו רבי שמואל שמביא המרדכי הרבה פעמים סתם וכתב היוחסין שנפטר תתקל"ה פ"ש דקל"א) ובהגהות מרדכי בכתובות ס"פ הכותב השיב ר"ת להרב רבי יצחק בן הרשב"ם והיה חכם גדול נפטר תתקל"א גם היה לרשב"ם בן חכם גדול חרוף מאד נקרא רבי יוסף פורת · (כתב בש"י דל"ז א' רבינו יצחק בעל תוספות ורבינו אלחנן בנו הם עמודי התוספות ורבי שמשון תלמיד רבי יצחק חבר תו' שאנץ ורבי שמשון זה למד עם ר"ת ור"ת דודו של רבינו יצחק היה · כתב מהרי"ק בתר תו' שאנן אזלינן שהם אחרונים ומחדשים עפ"י גדולים שמתו אחר תוספות שאנץ כגון רבינו יצחק בר אברהם ורבינו אלחנן וגדולי איברא · רבינו יעקב אחיו של רשב"ם הנק' ר"ת היה חכם גדול ומופלג ביושר ההבנה לא קם כמוהו מפלפל ומודה על האמת

וחבר

מס גדול על היהודים וגזר שלא יביאו מלבושים אלא עד חצי גופם ושישאו אחריהם עץ גדול וכבד תלוי על צואריהם בחבל באופן שתמיד יהיו עומדים בבית ואם לאיזה צורך גדול היו יוצאים היו אנשי העיר לועגים עליהם ומכים על העץ ומצערים אותם מאד ע"ל תתל"ה ואולי א' הוא · וכתב יוסיפן שכ"ה שנים קודם חורבן בית שני בהיות קוספדו פארו פקיד קיסר רומה על אדמת ישראל קם מכשף א' נקרא תודה ואמר שהיה נביא והסית כמה יהודים להטוף ממון באשר ימצאו וילכו אחריו על שפת הירדן שיבקענו ויעברו ברגליהם והפקיד שלח אחריהם ויהרגם ויביאו ראש המסית אליו (שכ"ה שנים קודם החורבן היה ג"א תק"ג) ומעט אחר זה קם יהודי שבא מארץ מצרים וגם הוא התפאר מנבואה ורבים הלכו אחריו על הר הזתים והעלו הרג בידם עיי' יוסיפי' ספר ב' פ"ו וע"ל ה"א ר"ס · בשנת ד"א תתכ"ג (ולדעתי צ"ל תתק"ג וק"ל) בהיות עיר טולידו ביד הנוצרי נכנסו שודדים ערביים ויגנבו הון עתק שהיו מחזיקים הנוצרי בבית תפלתם לכבוד נביאים · ויהי כי הקיצו השומרים ויפקדו ויאמרו שר אנשים דלקפה העני ויהודים אחרים גנבו האוצר ולזה הרגו רבים והרסו מ' כנסיות והנשאר מיהודים המירו ואז ברח הרמב"ם מספרד למצרים (ע"ל תתק"ג) ותתקפ"ז · ובימים ההם בפריש בצרפת טענו על יהודים שהרגו נפש ונשרפו ש"ק קי"א א' · הרמב"ם רבינו משה בר מיימון מעיר קורדבא (סמ"ג בהקדמה) בספרד ש"ק דמ"ב ב' · כתב יוחסין דקל"א א"ב נולד ערב פסח יום השבת שעה ושליש אחר הצי היום ד"א תתל"א וכתב בפי' המשנה קבלתי כל הספרים שבאו לידי מפירושו אבא מרי אדוני וזולתו עד ר' יוסף הלוי כי לב האיש ההוא מבעית וכמוהו לא היה לפניו מלך וכתב ג"כ אני משה בר מיימון הדיין ב"ר יוסף החכם ב"ר יצחק הדיין ב"ר יוסף הדיין ב"ר עובדיה הדיין ב"ר שלמה בן הרב ר' עובדיה הדיין התחלתי לחבר פי' המשנה ואני בן ד"ג שנה (וש"ק דמ"ב ב' כתב י"א בן י"ח) והשלמתי במצרים ואני בן שלשים שהיא אלף תע"ט לשטרות (הוא ד"א תתקכ"ז א"כ נולד תתל"ז) · ולפי השבון שנולד תתל"א ול' הוא תתקכ"א ואין מכוין · כתב ש"ק ונמצא בסוף פי' מסכת ר"ה לרמב"ם חתימת יד ר' דוד בן בנו האומר הרמב"ם זקיני נולד י"ד ניסן אלף תמ"ו לשטרות (לפ"ז נולד ד"א תתל"ד) בעיר קורדבא ונפטר אלף תקי"ו לשטרות (כמלא הי ע' שנים) ואבא מרי בנו נולד אלף תקס"ו לשטרות (ט"ס וצ"ל תל"ו ונפטר תקס"ו כן הגהתי בש"ק שלי כמדומה שכ"ה במ"ע) ואני דוד בן בנו נולדתי לאבי במצרים אלף תקל"ד לשטרות וראיתי כתוב שהיה מזרע רבינו הקדוש ש"ק · ובד"ע כתב השלים פי' המשנה תתקכ"ז והתחיל תתקי"ע וחבר ס' הי"ד (שנת תתק"ל והשלימו תתקל"ט · כ"ד) ובש"ק חבר ס' משנה תורה תתקל"ו אלף ק"ז לחורבן ואלף תפ"ז לשטרות והיא שנת השמיטה תולאו שביעית שנת ד"א ליוצל (ובש"י כתב תתקל"ו ואני ראיתי בהקדמה ס' היד ז"ל בשנה זו היא ד"א תתקל"ו אלף ק"ח לחורבן) י"ב שנה אחר המשנה כ"כ בה' קידוש החודש (וכתב ביוחסין דקס"ג א' בשנת ד"א תתקל"ו התחיל חבורו הגדול ונכלא הנק' משנה תורה וד"א תתקמ"ח נשלם (ובש"ק דמ"ב ב' בשם יסוד עולם שעמד עליו ה' שנים רצופים ואומר ס' יוחסין שחבר חבור הגדול י"ב שנים אחר פירש המשנה · וראיתי במגדול עוז ה' סנהדרין פ"ב שהרמב"ם עמד כמה שנים על החבור ועשה העתקות הרבה עד שהיה מאיר הדינים בכח הגמרא או אסמכתות וראב"ד בעל ההשגות מעיד בה' כלאים פי' בהשגה כי מלאכה גדולה עשה באסיפתו דברי גמרא בבלי ירושלמי ותוספתות י"א כששמע הרמב"ם כ"כ דברי קנטורין ובזיונות בהשגות שעשה לו הראב"ד אמר עליו אמרו לרב שבפייסקירי שאם התחיל לא ישלים ואומרים כי הראב"ד לא השלים שנתו וב"ת רשב"ץ סי' ו' שמעתי שהרמב"ם ראה השגות הראב"ד ואמר מימי לא נצחני אלא בעל מלאכה א' אבל לא ראיתי זה בשום מקום עכ"ל · ואני אומר שקר הוא שאם הי' רואה אותן היה משיב עליהם וכתב רשב"ץ בתשובה להראב"ד מלאכו שאמר על הרמב"ם שהוא נער ואנכהו ישישים עכ"ל אם אמת הוא יכול להיות כי הראב"ד בן דואר הזקן בעל ס' הקבלה היה כי באולי היה עדיין הי בימי חבור הרמב"ם (ע"ל תתקכ"א) והרמב"ם עשה פי' ג' סדרי גמרא כאשר העיד עליו רבי יעקב בהקדמתו העתקתו בפי' משניות מסדר זרעים כי ראה מהם ג' מסכתות כדרך כל מפרש בלשון ערבי ולא נתפשטו בארץ אדום · ובס"ד מ"ע סי' מ"ו כתב שחבר פי' על קצת מסכתות · ובפיה' משניות מסכת תמיד אמר שחבר הלכות מכל גמרות ירושלמי ובפי' משניות פ' חלק כתב שחבר ס' הדרשות וס' הנבואה וס' פי' היסודות ועקרי האמונה · ובאגרת המודות ר' אליא חיים אומר בהקדמתו שבאו בירושלים יהודים ממקצוע דרומית מזרחית על ים האוקיינוס ואמרו שאין להם פסק אחר זולתי ספר הי"ד של רמב"ם · וקבלתי שנתפשט סחבור מעבר לנהר לחלה ונהר גוזן ביד י' שבטים וראיתי בכתבו לחכמי מרסליאה דעו רבותי שחפשתי מאד בחכמה שקראוה גזרת משפטי הכוכבים כלומר שידע ממנה האדם מה שהעתיד להיות למדינה או לאיש וגם עיינתי בעניני ע"א כולה כמדומה לי שלא נשאר לי בעולם ספר בענין זה בלשון ערבי וירדתי לסוף דעתו ומאותם ספרים נתברר לי טעם כל המצות ואומר יש לי חבור גדול בענין זה בראיות ברורות על כל מצוה ומצוה ובארתי בראיות ברורות ומופתים חזקים על מציאות הבורא וסברתי אותן ראיות שאומרים הפילוספי' פי' שהעולם לא נברא ופרקתי כל הקושיות שהקשו עליפו על שאנו אומרים שנברא יש מאין וכו' וכתב מגדול עוז ה' י"ט פ"ב כי הרמב"ם ראה נוסחאות שנכתבו בימי חכמי הגמ' וכן ס"ת שהיו מגיהים ממנו בעזרה לבן אשר וכ"כ בה' סנהדרין פ"ד ובס' מצות שלו עשאין סי' קנ"ט ע"ל תתק"ב ותתק"ג : וראיתי בקונטרס ישן שבשנת דתתקס"ח ברח הרמב"ם מפני המלשינים מספרד למצרים ובחר ללמוד לשון כשדי והגרי עד כי בז' שנים היה שלם בלשונות ההם ויצא שמעו בכל הארץ ותקן ישיבה גדולה ושמעו הולך למרחוק וחכמתו היתה מפורסמת בין יהודים ואומות ויקחהו מלך מצרים לו לרופא · והיה אז במצרים מנהג כי השלטון היה יושב בימים ידועים על כסא מלכותו והיה אצלו ז' מדרגות על כסאות אשר עליהם היו יושבים גדולי החכמים בז' חכמות ולא ידע המלך באיזה מדרגות ההם ישב הרמב"ם כי מלא חכמתו גוברת על כל החכמים בכל החכמות · והרב ברוב ענותנותו לא רצה לשבת בשום א' מהם ואלו הן דקדוק הנק' ריטוריקה השבון היא חכמת המספר הנק' אריסטמוק' תשבורת וגימטריאות ותקופות נק' ייאומיטריאה · תכונה חכמת השמים ומהלך גלגלים ומזלות נק' איסטרולוגיאה שיר הנק' מוסיקא · ושמעתי שרופאי המלך קנאו בו מאד וידברו אל המלך תועה מחנו עד כי באו בויכוח בחכמת הרפואה לפני המלך ויקבלו הרופאים עליהם לשתות הסם שיסדר עליהם הרמב"ם לפני המלך אך שיהודי יקח בראשונה הסם שהם יסדרו עליו וכן קבל הרמב"ם לעשות ויהיו היום הנועד הגיד הדבר לתלמידיו וירע בעיניהם מאד ויהתל בהם ויצו להם כל הסגולות והתרופות שיצטרכו אליו קודם השתייה ואח"כ ותקנו הכל בסכנה גדולה ויפה ויקומו תלמידיו ויקראו נוס ותפילה לה' בעד רבם וילך הרב לפני המלך והרופאים נתנו לו כוס התרעלה וישת ותכף שב אל ביתו ויעשהו לו התלמידים כפי סדרו ויהי ה' אתו וירפא ויהי ביום השלישי וילך גם הוא לפני המלך וסם המות בידו ויתמהו האנשים איך ניצל היהודי והוצרכו על אפם לשתות גם הם וימותו עשרה מהם לפני המלך ויפרץ הרב מאד לכבוד ולתפארת בעיני המלך והשרים ונהפכו פני שונאיו כשולי קדרה · אמנם שמעתי באופן אחר והוא בהיות המלך חולה הרופאים נתנו ארס תוך התחבושת שהוכן למלך לשתות ביום פ' והקדימו ללכת למלך וגלו לו בסוד שיודעים בוודאי שיהודי הרופא השים ארס בתחבושת ויהי כבא השתייה לפני המלך ביד הרמב"ם ויאמר המלך שיתן מעט ממנו לכלב ותכף מת הכלב ויתמה המלך וחשב בלבו בודאי שהיו הרופאים לשנאתם להרמב"ם נתנו הארס עם כל זה נשתמן טענותיו והרמב"ם נשאר כגוף בלא נשמה עם כל זה אמר המלך להרמב"ם הנך רואה שאתה חייב מיתה עכ"ז לפי שהרבות בעבודתי מתרנה אני שתבחר אתה אופן המיתה שתרצה והרמב"ם לקח זמן ג' ימים להשיב לו הלך וצוה לתלמידיו שהוא יבחר שהרופאים יקיזו מכל זיני שלו כל דמו ובזה תצא נפשו אולם יהיו מוכנים לעשות תרופה פלונית לפי שיש עורק אחד יוצאת מהלב שודאי אלו שהרופאים לא ידעוה ולא יפתחהו וכן היה ותלמידיו כשאוהו לביתו ויעש לו תרופה ויחי · ואז הלך במערה וחבר ס' הי"ד בי"ב שנים · (חבר הרבה ספרים בתורה בפלוסופי' בהגיון (נק' פרקי משה) (נקרא מלת הגיון) ורפואה ובלשונות הרבה כמו ערבי יווני וכשדי וראיתי חבורים של רפואה שנעתקו בלשון לטין ונקראים על שמו ויש בלשון יווני וערבי סך גדול ותשובות שעשה לחכמי לוניל ולמצרים וגלילות אחרות שלא נתפשטו אצלינו וגם שבעליהן אין רוצים לגלותם · ואומר ס' יוחסין שהרמב"ם היה נקרא הרב המאמין שהשמיד האולקים על הקבלה · העיד הרמב"ן באגרת החמדה שחבר שבכל ארצות תימן התקינו והיו אומרי' בקדיש בחייכון וביומיכון ובחיי דמרנא הרמב"ם וגם היום בכל גלילות מזרח ביום שמחת תורה אומרים פטירת משה רבינו בפיוטים ואומרים ג"כ ירחם ה' על נפש כבוד מורינו ורבינו כבוד המזרח נר המערב הרמב"ם ועל כבוד קדושת רבינו אברהם בנו ז"ל · וראיתי בס' אגרת

תתק"פ לאורבן (לפ"ז היה ד"א תת"ח לבריאה אבל זה אינו שכתב בימי רמב"ם ורש"י שהיו אחר זה הרבה ולדעת ת' מהרש"ל נולד רש"י ד"א ת"ת ע"ש) (ע"ל תתק"א) היו גזרות רעות על מין ישראל בד' כנפות הארץ כו' וד"א תתק"ו ותתקל"ט ותתכ"ג (אולי צ"ל תתקכ"ג ע"ש ותתק"מ ע"ש: רבי יוסף בר מאיר הלוי אבן מיגש (ולפעמים נקרא בפוסקים יהוסף ש"ך) תלמיד אלפסי ורבן של רמב"ם (ע"ש שלא היה רבו) כתב הראב"ד שהעידו עליו שאפילו בדורו של משה לא אשתכח כוותיה דבדורו של משה כתיב הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וכתיב בתריה ואקח ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואלו נבונים לא אשתכח והוא חכם ונבון עיי' יוחסין דקמ"ב · ועשה פי' למסכתות רבות · ורמב"ם בהקדמתו לזרעים הפליג במעלתו (ע"ל תתקכ"ז) ונפטר ד"א תתק"א (כתב יוחסין דקכ"ה ב' שנולד אדר ראשון ד"א תתל"ז ואביו רבי מאיר (ורבינו מאיר בנו ורבי מאיר בן אחיו כולם היו ת"ח גדולים ש"ך דכ"ו ב') היה ת"ח ונשוא פנים. ורבי יוסף ברח ממדינת גראנטה מפני מלך באדס כנזכר ביוחסין דקכ"ז סע"א) והיה עובד עבודת המלך בן עבאד ומנערותו של רבי יוסף היה מכיר בו רבי יצחק בר ברוך (ע"ל תתט"ו) שאדם גדול הוא והיה משתדל לרבי מאיר ללמדו ביום ובלילה שהיו ר"מ ורבי יצחק אוהבים זא"ז בנפשותם וכשנכנס רבי יצחק בן אלפסי בספרד ונתיישב באלישאנה הלך רב יוסף ממדינת אשביליה והוא עודנו נער כבן י"ב שנה ועמד לפניו כמו י"ד שנה והיה לרבי יצחק כבן והגדילו בחכמה וסמכו קודם פטירתו (ויוחסין דקמ"ב ב' כתב בן י"ח שנה היה כשעמד לפני רבי יצחק אלפסי) ואחר פטירת רב יצחק ישב רבי יוסף הלוי על כסאו מסיון ד"א תתס"ג עד אייר ד"א תתק"א ל"ח שנים ובכלם תורתו אומנתו ושמעו יצא מספרד עד מצרים וכל הארצות ונוסף על חכמתו היו מדותיו מעידות בו שהוא מזרע מרע"ה שהיה עניו מאד מכל אדם ונתן לו הקב"ה רוחב לב והיה עובר על פשע · (כתב ש"ך דמ"ג ראיתי בהלכות מעיד פ"ח ומקומות אחרים כי הראב"ד בעל ההשגות מלעיג ג"כ על דברי ן' מיגש · ואחר פטירת רב יוסף הלוי שמם העולם מן הישיבות של חכמה אעפ"י שר' מאיר בנו ורבי מאיר בן אחיו היו תלמידיו ובעלי קבלתו וחכמים גדולים אבל מפני הרעה נאסף הצדיק כי אחר פטירת רבי יוסף הלוי היו שני חירום ושמדות על ישראל ויצאו בגלות ממקומותם אשר למות למות ולהרג ורעב ושבי (שם ביוחסין וכתב ש"ך ד"מ ע"ב וברחו היהודים לטוליטולו ופורטוגאל והיה שם השר דון יחייא בן דון יהודה ן' יחייא הראשון (ע"ל ד"א תשכ"ו) והטיב להגולים מאד: הרב בן תומרת יצא לעולם שנת ד"א תתק"ב גזר להוציא ישראל מן הכלל ואמר לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד ולא השאיר בכל מלכותו שם ושאר ובמדינת שלב בקלה העונש עד מדינת אלמהריה וגלו בניו של רבי יוסף לטוליטולא וכתב שבט יהודה בזמן ההוא ברח הרמב"ם אל צוען מצרים והיה שם רופא להסולטאן · (ע"ל תתקפ"ג ותתקפ"ז: (רבי יעקב מעיר דומרוג בארץ צרפת היה חכם גדול ורב מובהק (וחבר ש"ת הרבה כנראה ב"ת רשב"א ומביאו מהרי"ק סכ"ב ונראה בתשובת רשב"ן סי' ו' שזה הוא בן בתו של רש"י וזה להיות דומרוג רחוק ממקום רש"י היא טריוויש ג' פרסאות ואני אומר שיש ט"ס ברשב"ן והראיה כי הראב"ד מזכיר זה הרב ואינו מזכיר רש"י זקנו אשר גלה בכל הישוב ונתפשטו חבוריו בכ"ע ש"ך ד"מ ע"ב) : (כתב יוחסין דקכ"ט הרי י' דורות מן הנביאים חגי זכריה ומלאכי עד ריב"ז וה' דורות התנאים וז' של אמוראים הרי ך"ב דורות עד סוף אמוראים ורבנן סבוראי ה' דורות וה' דורות בגאונים וג' דורות ברבנות דורו של ר' נסים ור' חננאל ורב שמואל הנגיד ודורו של ה' רבנים שמם כולם ר' יצחק ודור ר' יוסף הלוי ור' ברוך ב"ר יצחק הרי י"ד דורות מחתימת התלמוד עד פטירת רב יוסף הלוי · ר' אליעזר ב"ר נתן מטול הנקרא ראב"ן היה אשכ' חכם גדול וחבר חבורים (ס' ראב"ן או א"ה ד"פ ש"ע) וצפנת פענח · ר' אלעזר ב"ר משולם ור' אליעזר ב"ר מאיר ב"ר יצחק מאורלייניש היו זקנים בדור הזה ומזכירם רש"י בפי' ד"ה ר' יוסף תלמיד חשוב דרמב"ם שעשה פי' שיר השירים בלשון ערבי ר' אליקום ב"ר יוסף חכם גדול ומורה הוראות וראיתי בקונטרס ישן שהיה חמיו של ראב"ן והיו יחד כנראה במרדכי במסכת ר"ה פ"ט שאמר אירע מעשה במגנצה שנת דתתק"ה בפני רבינו אליקום וראב"ן ונראה דרשב"ם אחיו של ר"ת בן בתו של רש"י היה בימיהם גדול ומורה הוראות כנראה בהגה"ה ברמב"ם ה' אשות פ"ג ואומר וכבר היה מעשה והסכימו לדעת א' רבינו אליקום ב"ר יוסף וראב"ן ושאלו את פי' רשב"ם והודה להם כו' וכן במרדכי דכתובות פ' האשה שאלו ראב"ן ור' אליקום את רשב"ם כו' · רבינו יצחק ב"ר מרדכי

היה בדור הזה חכם גדול ברינגשבורק ומזכירו המרדכי דר"ה פ"ט ומקומות אחרים · רבינו שמשון ב"ר טוביה הלך תשב"ט חכם גדול בדור הזה כי היה חתנו מראב"ן כנראה בהגה"ה דמיימון סוף דיני חמץ ומצה והפוסקים מביאי' דעתו · רבינו יואל הלוי (ב"ר יצחק מבונא ת' מהרש"ל סכ"ט) היה חתנו של ראב"ן היה חכם גדול והיה לו בן שנקרא ראבי"ה רבינו יואל בנו מראב"ן הנקרא ריב"א היה חכם גדול וחבר חבורים ואומר במרדכי חולין פ' כל הבשר שחבר ס' נקרא א"ה וביוחסין. ריב"א היה תלמיד רש"י וכן ר' שמעיה (ע"ל תתק"ו) וריב"א הלוי הבחור שנהרג על קדוש ה' היה בדור הזה · וראיתי ברמב"ם שר' שמריה כתב מפי ריב"א ש"ך ד"כ ע"א · כתב מהרש"ל סכ"ט ראב"ן קיבל מ"ר יעבץ וחתנו ר"א הלוי ור' שמואל בר נטוראי ובנו ר' מרדכי מקלוניא ובנו ר' שלמה מברולא ובנו ר' מרדכי ובנו ר' יהודה המכונה ליברמן מריגשבורק ובנו שלמה ור' אורי עכ"ל ראב"ן היה זקנו של הרא"ש ושל מרדכי כ"ג א"ק דקמ"ו רע"א · ד"א תתק"ו התאספו מלכיות הרבה לעלות על ישמעאלים והיו צרות רבות על ישראל · צ"ד ק"ב וש"ך דק"י ב' · ר' שמעיה (ע"ל תתק"ה) נראה במרדכי פ"ב דב"ב שהיה תלמיד ר' יוסף ט"ע ובמרדכי פ' כל הבשר שהיה בן בתו של רש"י כתב ת' ש"א סי' ד' ר' שמעיה מפליזא מתלמידי רש"י מובא בהגהות מיימוני · גזירת הרועים היה סביב לזמן הזה כמוהו לא היה ונהרגו ק"ך קהילות עיי' שבט יהודה המעשה באריכו' ועש"ך דקי"א סע"א · ר' יוסי או יוסף בן צדיק נפטר ד"א תתק"ט ע"ל תתט"ו · רבינו זרחיה הלוי (ע"ל תת"ל) יסד ס' המאור בלוניל שנת ד"א תתק"י והשיג על רב אלפסי (והיה בחור מאד כשחבר ההשגות ש"ך כ"ג א') (וכ"ע ע"ל ד"א תתקע"א) יוחסין דקל"א א' · ר' אפרים (הזקן) תלמיד האלפס שהשיג על ר' זרחיה בזמן הזה · ד"א תתק"י רעשים רעמים ברקים סערים ברד ואש וגשם שוטף ונמשך מזה רעב ומגפה באשכנז צ"ד ק"ב · ראב"ד הראשון הוא ר' אברהם בר דיאור (ובכמה ספרים כתב בר דוד ט"ס הוא) בן רב יצחק בן רבינו ברוך חבר ס' הקבלה כתב ספרו ד"א תתקכ"א וחבר ס' אמונה רמה · הביאו בס' עקדה שער א' · מענייננו נשמע והוא כ"י · וס' על חכמת התכונה שנת תתק"מ ונהרג בטוליטולה על קידוש ה' וסי' לוי וזה הראב"ד שמזכיר רמב"ם בשבח והלל בכתב שכתב לבנו והיה לראב"ד תלמיד חשוב וחכם גדול היה נקרא ר' מאיר ובכתב שכתב רמב"ם אל ר' שמואל ן' תבון היה משבח חכמת ר' יהודה אביו אמר שהעיד לו מחכמת זה ר' מאיר תלמיד הרב הגדול הראב"ד שבפסקירה וגם היה לומד אצל הראב"ע · וזה הראב"ד אינו בעל ההשגות שלא היה משבחו כ"כ כי הראב"ד לא השיגו כאוהב ומבקש דעת זולתי כאויב ומספר בגנות הרמב"ם כנראה ברוב השגות אלא היה בדור שאחר זה (ע"ל תתקכ"ח) · ש"ך דמ"ב ע"א ב' (מ"ש שבפסקירה צ"ע כי ראב"ד השני הנזכר תתקכ"ח הוא בפסקירה) וביוחסין דקמ"ב ע"ב ר' אברהם הלוי בן דוד איש נבון וחכם בקי בכל חכמה בן אחותו של ר' ברוך ברב יצחק הנ"ל חבר ס' הקבלה וס' אל עקידה אל רפיעה וס' בתכונה וקידש ה' ונקבר בטוליטולה · עכ"ל (מ"ש בן דוד הוא ט"ס כנ"ל ומ"ש בן אחותו של ר' ברוך וש"ך כתב בן דואר בן רב יצחק ב"ר ברוך א' מהם לא יצדק) ועיי' יוחסין דקל"ב א' · ובשפתי ישנים שער בת רבים כתב ראב"ד הראשון היה ד"א תתק"ם ואינו נראה · ר' בחיי הזקן ב"ר יוסף חבר ס' חובת הלבבות בלשון ערבי ור' יהודה אבן תבון העתיקו בלשון קודש קרוב לשנת תתקכ"א · וס' ברכי נפשי מוסר ותפילות וזמירות ד"ו השפ"ק · צ"ד וש"ך מ"א ב' ובשפתי ישנים במכתבות ד"א תתקכ"ו ובס' כפתור בסימנים פ' מקץ רבינו בחיי בן פקידה חבר ס' חובת הלבבות · כתב גא"י בעיר חבקוק קבור רבינו בחיי וחבקוק הנביא ואני מסופק אם ר' בחיי זה או הנזכר ה"א כ"א · ר' שלמה בן אברהם בן פרחון ס' הפרחון נכתב ד"א תתקכ"א שפתי ישנים פי' המלות על תנ"ך : ד"א תתקכ"ב גברו המים בארץ ערך ונאבדו רבבות משטף המים במדינת וריזי"א הולנד צ"ד ק"ב · כתב ש"ך דמ"ה א' בשנת ד"א תתקכ"ד בעיר אמריה והוא קרוב לנהר פישון בקרב מלכות מדי רחוק ממלכות פרסיאה כמו מהלך כ' יום והיו שם כמו אלף יהודים ובתוכם בחור נקרא דוד אלמוסר ונתחכם בקבלה מעשיות ומיני כשופים ונכנס בו רוח שטות ועשה עצמו משיח והסית והדיח יהודים רבים ומרד במלכות וישלח לו המלך בטחון שיבא אליו ובבואו השימו בסוהר והוא ברח משם והלך המלך אחריו והוא היה רואה ואינו נראה ויגל עיני המלך והראה לו שהיה בורח ויצו המלך ליהודים שיביאהו בנכסים גדולים ולבסוף נהרג וחמת המלך שככה אך השית

תם

אמולו · וראשון לכולם היה ראובן שאז היה חי ואומר כי בשנת דתתמ"ב הוא ואחיו ובית אביו עשו כנסת בביתם עם מקוה מים חיים שהיו יכולין לנקות המים ובלילה א' שבים ונותן תודה מהכל ויכול להיות כי רבי נתן שמביא רש"י בפי' ד"ה בבנין הבית הוא זה ואם תראה בספרו בערך עד (השלישי) נראה כמעט שהיה אז כמו שנת ד"ת תשכ"ח · בהג"ה דמרדכי דשבת פי' אמר כשאלה שאלה זו ברומי מן מר שלמה ומר דניאל ומר אברהם אחים בני מרנא ורבנא רב נתן גאון שחבר ס' הערוך ושם אומר שהיה ממשפחת יצחק · והשיבו שכבר נשאלה שאלה זו בבית מדרשו של מר יחיאל גאון והשיב בשם רבי יעקב גאון ריש מתיבתא דרומא דמנהג כשר הוא להיות המילה סמוך לקריאת התורה ולתקיעת שופר · וראיתי בס' האמונות כי זה רבי נתן בעל הערוך היה חכם בכל חכמות ובקבלה ובהגהה שאחרי הרמב"ם ה' גרשון מזכיר את רבי נתן בעל הערוך ורבינו אברהם אחיו ורבינו יחיאל אבו · וראיתי בקונטרס ישן נושן שזה הרב לקח אשה בתו של רבי חננאל גאון ולא ידעתי אם היה בתו של ר"ח גאון · שבדור ראשון רבינו חננאל מרומי הנזכר בהגה"ה ה' חמץ ומצה ברמב"ם פ"ה ומקומות רבים · (ומביא בערוך כמה פעמים ואבי רבינו יחיאל פירש ועי"ש ע' רק מ"ש בשם אביו ובשם אחיו ר' דניאל ונ"ע קרש כתב רבי משה בלפו מן בארי פירש · כתב מהרש"ל בת' סנ"ט רבי נתן בעל הערוך קיבל מרבי חננאל ורבי יקותיאל אחיו של רבי אליהו הזקן ע"ל תת"ל רבי משה דרשן היה רבו : וכתב ש"ק ל"ג ב' כי ב' וג' דורות אחר רבינו הקדוש נמצאו חכמים רבים שחברו ספרים ולא נודע שם המחברים שכתב בה שחברו בשנת אלף תכ"ז (נ"ל אלף תקכ"ה) משהוכתה העיר בימי צדקיהו שהוא אלף י"ז (נ"ל אלף תי"ח) להפסקת נבואה (שהיתה ג"א תמ"ה) ואלף ד"ג לחורבן בית שני וד"א תתמ"ו ליצירה : פסקתא מ' הזית מ' תילים מ' תמורה שעור קומה פרקי היכלות מסכת משכן דרך ארץ רבה וזוטא מסכת' סופרים שכתב הרא"ש ה' ס"ת שחובר אחר חתימות התלמוד · אבל רבתי פרק כלה סדר עולם בריתא של ל"ב מדות מ' שמואל פרקי אליהו וכיוצא לאלה רבים וראיתי בס' רקח שמחבר סדר עולם היה נק' יוסי כמכין מאדם שהוא תחלת ס' ההוא שעולה פ"ו ע"ה : רבי יוסף הדיין ברבי יעקב בן סהל (ע"ל תתע"ו) היה תלמוד ר' יצחק גיאות חכם גדול ופייטן נסמך בקורטבא שנת ד"א תתע"ג ומלך י"א שנים עיי' יוחסין קכ"ח א"ב · ר' יצחק ב"ר משה בן סכני מת ד"א תתע"ה ע"ל תתט"ו · ד"א תתע"ז רעש גדול ונורא באיטליא ואשכנז ובנייני' גדולים נפלו והיה קיץ חם ושרב גדול ויבשו מעיינות ונהרות והיה ב' קדרות ללבנה וכמה פעמי' היתה הלבנה אדום כדם וכצבע זה נראה כמה פעמים כל שעה ובדור הרקיע והיו רוחות גדולות ורעמים וברקים ואש מתלקחת וברד הכה כל תבואות ואדם ובהמה צ"ד ק"ב · ר' יהודה בן שמואל אבן תבון היה שנת ד"א תת"פ ובנו העתק ס' האמונות והדעות של ר' סעדי' גאון ללה"ק והובו' הלבבות וכוזרי ומבחר פנינים · ר' שמואל היה בימי הרמב"ם (והרמב"ם כתב לו אגרת של אהבה על שהעתיק המורה ש"ק ד"כ ע"א והעתיק ס' דעות הפילוסופי' ללה"ק כ"י) ע"ל ה"א ל"א ומקור חיים הביא בשמו · בעל סדר עולם זוטא שנת ד"א תתפ"א כתב יוחסין כי ר' יוסף טוב עלם סדרו ע"ש דקמ"ד סע"א וזה רחוק כי ר"י ט"ע היה בימי ר"ג מ"ה וכתב צ"ד שבעל ס"ע היה א' מהגאונים או חכם א' בזמנם · וע"ש (ע"ל תתס"ו) כתב ש"ק דל"ט ב' בעל ס"ע רבה וזוטא אומר בחבורו שהיה שנת ד"ת תת"א שהיה אלף כ"ג לחורבן וראיתי כתוב שהיה תתפ"א · (אמנם ט"ס יש כאן שהרי החורבן היה ג"א תתכ"ה ואלף כ"ג הוא ד"א תתפ"א) · מ"ש ס"ע רבה ט"ס הוא ס"ע רבה חברו ר' יוסי בן חלפתא כמ"ש שפתי ישנים ובמדה דמ"ו סע"ב והיה תלמוד ר"ע שנהרג כ"ב שנה אחר החורבן ואיך כתב שהיה אלף כ"ג לחורבן וק"ל · ד"א תתפ"ג נפטר האלפסי ע"ל תתס"ג · ד"א תתפ"ד מת ר' יוסף בר יעקב הדיין בן סהל · ע"ל תתע"ג · ד"א תתפ"ה רעב של בצורת בכל מדינות אשכנז ואח"כ דבר כבד מאד שמתו שליש המדינה צ"ד ק"ב · ר' ברוך ב"ר יצחק בן אלבלי נפטר ד"א תתפ"ו נולד אדר ראשון תתל"ז וקבל מאביו ר' יצחק בר ברוך והיה מחלוקות גדולה בין אביו ר' יצחק ובין ר' יצחק אלפסי וכשנפטר אביו היה רב ברוך כבן י"ז שנה וקודם פטירתו קראו אביו ולחש לו באזנו שלא היה יכול לדבר דברים נשמעים וא"ל לך לרב יצחק אלפסי ואמור לו שאני יוצא מעה"ז ונכנס לעה"ב וכבר מחלתי לו על כל הדברים קשים שדבר לי בכתבים ובע"פ וכן אני מפויס ממנו שלימוד עמך ויודע אני שיעשה לך טובת הרבה וילמד אותך בכל לבו ואחר קברי את אבא מרי הלכתי לאליסנה ודברתי לו כל דבריו שציוני אבא ובכה

ר' יצחק אלפסי והגדיל בבכי וחזר לנחמני ולדבר על לבי וא"ל אם מת אביך אני אהיה לך לאב ואתה תהיה לו לבן ועמדתי בביתו עד שלמדתי לפני כל התלמוד · והיה ר' ברוך זה יודע כל חכמות יונית מוסף על תורתו וחכמתו והעמיד תלמידים הרבה ונפטר סוף אלול ד"א תתפ"ו והאריך אחריו ימים רב יוסף הלוי כמו ט"ו שנה ואין לו שני בעולם ודורו דור ג' ברבנות ונשמת רב יצחק אלפסי נטעם של ר' יוסף הלוי · ור' ברוך הנ"ל היה פושט בעולם · יוחסין · רמב"ם נולד ד"א תתל"א יוחסין דקל"א ב' ע"ל תתקכ"ז כל ענייני ובש"ק דמ"ב ב' ראיתי בס' יסוד עולם שחבר ר' יצחק ישראלי ובחבור של ר' שלמה ן' יחיון שנולד תתצ"ה אלף תמ"ו לשטרות (הוא ד"א תתל"ד ונפטר ד"א תתקס"ה) ובקונטרס ישן ראיתי נולד תתל"ב ע"ל תתקכ"ז שנולד תתנ"ז · דוד אל דויד עשה עצמו משיח והרים יד במלך פרס ועשה אותות ומופתים ליהודים ולמלך הנ"ל וכתב באגרת הרמב"ם ע"ש בש"ק מביא זה ואינו מזכיר מי הוא אלא סתם א' עשה עצמו משיח · אבל אין זה דוד אדוד ונ"ע כי אין ס' שבט יהודה בידי כעת · כתב בס' מסעות בנימן זה עשר שנים א' היה שמו דוד אל רואי מילידי עיר עמאריה היה תלמיד ר"ג הסדאי ור"י עלי גאון יעקב מן בגדאד ולמודו עמוק בגמרא ושאר ספרים ודבר בלשון ישמעאל הטיב וידע מעשה כישוף הטיב עש"ב אך כוונתו על דוד הנזכר תתקל"ד שהיה בעיר אמריה · שהמלך שאל ממנו אות והשיב שיכרתו ראשו וישוב ויחיה ואמרו שעשה זה שלא להמיתו ביסורים קשים (ע"ל תתקל"א) ועיי' שבט יהודה תוכן המעשה והיה זה סביב לשנת ד"א תתל"ה · ועש"ק דמ"ד סע"ב וא' מאותותיו היה שלן מצורע והשכים בריא ·· ד"א תתל"ה היה חמימות גדול כל ימי הקיץ עד שנהרות ויאורים יבשו ושריפות רבות בעלי היער ויבש כל עשב ותבואות ונראה אצל השמש ב"ב לצדדיה כמין ב' שמשים גם ברקים רעמים חזיזים קולות ברד ואש מתלקחת במקומות רבות באשכנז ותרד אש מן השמים ותאכל בערי מענץ שפייאר ושטראסבורק בית עבודתם ושאר בניינים נוראים והעיר האל בזקשן נשרפת עד היסוד ושאר מקומות כל שריפות אלו היו בשבוע א' צ"ד ק"ב · ר' יוסי או יוסף בן צדיק נסמך ד"א תתל"ח ע"ל תתע"ו · ר' יהודה הלוי (ברבי שמואל הספרדי) חכם מופלג בכל חכמות חיבר ס' הכוזרי (ע"ל תתקל"ד) נחמד ויקר מאד וחכמות רבות נכללין בו וכתב ס' מ"ע פל"ו שהוא מלא ברכת ה' בדעות אמיתיות אשר כל יהודי נאמן בבריתו יאות לו ללמדו לעצמו ולבקש שיכתוב על לוח לב כ"א מבניו ותלמידיו עם ציווי ואזהרה השמר בן תעזוב את הלוי עכ"ל והיה בזמן הראב"ע ומביאו פ' יתרו שאלני ר"י הלוי י"א שהיה חמיו של ראב"ע כ"כ מ"ע פמ"ב וי"א שהיו ב' בני אחיות יוחסין (דק"ל ב') ובן ל' שנה היה בלכתו לא"י כאשר כתב בפיוטיו והיה שנת ד"א תת"ק כנראה בכוזרי מ"א סמ"ז ומ"ע פמ"ב ומ"ש שם ת"ק הוא ט"ס ונ"ל תת"ק ועיי' מ"ע שם אפשר שמלך כוזר לא היה ולא נברא אלא כולו דרך המלאה והכמה י"א שני ר"י הלוי היו ראשון שמוציא הספר היה שנת ת"ק והשני מיוצאי חלציו שהוציא לאור חבורו זקנו היה שנת תת"ק ע"ל תמ"ה לאלף ד' וע"ל תתמ"ע : כתב ש"ק ד"מ ע"ב ר"י הלוי ברבי שמואל הספרדי חבר הכוזרי · וראיתי בס' האמונות כי מעשה מלך הכוזרי עם החבר היה אמת ושם החבר היה רבי יהודה אלמכגרי והמלך הנזכר נתגייר ע"י החבר כמו ת' שנים קודם זמן רבי יהודה הזה והחבר ההוא כתב כל המאורע בלשון כוזרי ורבי יהודה העתיקם בלשון ערבי ורבי שמואל בן תבון העתקו בלשון עברי ויש העתקה אחרת שעשה רבי יהודה בן קרדינאל ואינה כל כך שלימה · וקבלתי מזקן א' שבהגיע ר"י הלוי אל שערי ירושלים קרע בגדיו והולך בקרסוליו על הארץ לקיים מה שנאמר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו והיה אומר הקינה שהוא חבר האומרת ציון הלא תשאלי כו' וישמעאל א' לבש קנאה עליו מרוב דבקותו והלך עליו בסוסו וירמסהו וימיתיהו (כתב ב"ת חות יאיר דרכ"ב א' על מ"ש ש"ק ר"י הלוי בר שמואל הספרדי כו' וקבלתי שהוא ר"י חיוגי שהיה המדקדק הראשון חבר ס' אותיות ומ' הכוח) ובשפתי ישנים רבי יצחק הסנגרי חבר הכוזרי ואח"כ מצא אותו ר' יהודה הלוי העתיקו בלשון ערבי ורבי יהודה אבן תבון העתיקו ללה"ק כו' ומזכירו סתם רבי יהודה הלוי ובפ' מזכירו רבי יהודה בר' שבתי הלוי היה בשנת ד"א תת"ק וחבר פייט אדון חסדך למגילת אסתר בחרוזות יפים ופי' בלשון איטליא ואומרים אותו הספרדיים והלועזים בפ' זכור · וחבר ס' בן זקונים שירים · וס' מלך רב כלמול בין החכמה והעושר במשלים וחרוזות · וס' מנחת יהודה מאיש א' שהיה שונא לישא אשה בחרוזים נאים ; ושירים וזמירות לכל השנה : כתב ש"ק דק"י סע"ב בימי רמב"ם ורש"י שהיה כמו ד"א תת"ק וכמו

סדר הדורות

כתוב שבאו פירושיו ביד הרמב"ם או בהיותו בביתו הראה לו קלתם ולאחרים שהרמב"ם כתב באגרותיו שהיה בכפשו לכתוב עדיין פירושי' אחרים לולי שקדמני הצרפתי (ועיי' מ"ע כב"ה דל"ו ע"ב בסוף ע"כ כתב הדרן עלך ע"פ פרש"י ז"ל בס"ד במעלי שבתא אדר אלף תק"א לשטרות (הוא ד' אלפים תתקמ"ט לב"ע) והרמב"ם כתב במימר תת"ה בשנת אלף ת"ק לשטרות הגיע אלינו כתבים מארצות תימן ואלף תק"ו לשטרות הגיע אלינו כתבים מבבל כו' ע"ש הרי מכאן נראה ג"כ שרש"י ורמב"ם היו בדור אחד) · כתב ש"ק דמ"א ב' אביו של רש"י היה שמו רבינו יצחק והיה חכם גדול וירא שמים ע"כ קראו לרש"י יצחקי ע"ש אביו ובסוף ע"ז (דע"ה א' זה לשון אבא מורי מנוחתו כבוד ונראה בשני) מככה אותו בחכמה (עיי' ד"ד ר"פ בראשית) ז"ל ראיתי כי ישן נושן מא"י במ"ג למה פתח בבראשית זה מ"ש רש"י א"ר יצחק לא היה צריך להתחיל כו' אינו מזכיר בשום מקום אלא מ"ש מ"ע פתח בבראשית הוא. מדרש ולא דברי ר' יצחק אלא שזה ר' יצחק אביו של רש"י לא היה למדן גדול ורש"י רצה לכבד אביו ולהזכירו בתחלת הבורו וא"ל שאל איזה קושיא ואכתבנה על שמך והקשה לו סתם למה התחילה התורה בבראשית ע"כ וזה אינו מ"ש שלא היה למדן דבסוף ע"ז הביא. בשמו עכ"ל · ובס' נפתלי שבע רצון הק' ע"ז הא בילקט מ"א זה א"ר יצחק לא היה צריך להתחיל כו' (וכ"ה במכלתא וג"כ) אמת הן הדברים כי ר' יצחק אומר זה אך דרכו של רש"י לפרש ולהקשות ואין מזכיר שם אומרו דס"ל לרש"י לפרש כדרכו בכ"מ בראשית לא היה צריך כו' ומה דמזכיר א"ר יצחק זה היה לכבוד אביו שהיה שמו ר' יצחק) וזה ר' יצחק היה לו מרגליות יפה שוה הון עתק והיו רוצים אותה בני עירו לקנותה כדי להשימה בעין פלוני ואף כי הרבו לתת בעבורה מאד מוהר ומתן לא רצה לשמוע להם עד שגלגלו והביאו את ר' יצחק בערמה על ספינה בחצי ים אז התחילו להכריחו לתת להם המרגליות ובראותו מוכרח לתת להם השליכה בים ויצילהו ה' מידם · ובו"ק נשמעת בבית מדרשו לכל תלמידיו שאמר הנה לך בן מאיר אל כל ישראל ותוך שנה נולד לו בן ויקראהו שלמה בשם אביו ויגדל הנער בחכמות לא קם כמוהו במלכות צרפת וכל החידושים ופירושים שהיה מוציא ושומע מפי אחרים או משכלו היה כותבם עלי קונטרסי' לכן בעלי התו' קראו הקונטרס וכן התמיד עד היותו בן ל"ג שנה · אז נדר ללכת בגלות ז' שנים לכפר עון הנער שקבל אביו על האבן שזרק שאפילו שאביו קידש ה' בזריקה עכ"ז היה לו צער גדול על האבידה וא"כ לא היתה מצוה שלימה · גם לסיבה אחרת רצה ללכת בגלות כי אז השלים פי' התורה ורוב גמרות לא רצה לגלות קונטרסיו ופירושיו לישיבות בחשבו שמא קדמוהו אחר ביותר בהירות ויופי ובזה הגלות היה חוקר ודורש בישיבות הפירושים שיש להם לכן גלה באיטליאה וארץ יונן וארץ הצבי ועבר בארץ מצרים ושם ראה את הרמב"ם וסיבב את ארץ פרס וחזר דרך ארץ אשכנז לביתו עיר טריווש שבצרפת · ובשובו לביתו תמם פירושו לתורה והשלים פי' ד"ג מסכתות שלימות ורבות אחרות · בלתי נשלמות ואז התחיל לפרסם חבוריו · ע"כ ראיתי בקונטרס ישן נושן · בספר יסוד עולם אמר שרש"י היה מכונה פרשנדתא ר"ל מפרש הדת (יוחסין דקל"א רע"א : (בהגהת רמב"ם פ"ג דשבת רש"י תיקון בעיר טריוויה עירובין בלי היכר ציר · ונראה במשנה המקבל שדה מחבירו שרש"י היה חכם בתבונה · וחבר פסקים וש"ת הרבה · וס' הפרדס אשר לא נמצא אצלינו אלא קצורו נקרא לקוטי הפרדס ד"ו רע"ט · (כתב ש"ק דמ"ט א' קבלתי מתלמידי מהר"מ מפאדווי שבהיות רש"י גולה נתאכסן בבית יהודי חכם גבור ועשיר ופרנס העיר בספרד' ולבקשתו חבר לו ספר א' וקראוהו על שמו ס' הפרנס · והעידו לפני יהודים סוחרים ממכטוה שהלכו להצר הקיסר במלכות בוהימיאה וראו בעיר פראגה קבורת רש"י עם מצבת אבן וכתוב עליו דברי' ולסיבת מקיקתם לא יוכלו להבינם ועיי' שרשים שורש טפש בהג"ה שנראה היות רש"י חכם ברפואה (ובס' שפתי ישנים סוף אות ריש כתב ואני ראיתי ס' רפואות שלו כ"י) ונמצא בקבלה שנפש רב נתגלגל ברש"י ונפש שמואל ברמב"ם ונפש רבי יוחנן בר"ת וכמו שהלכה כרב באיסורא כן הלכה כרש"י וכמו שהלכה כשמואל בדוני (ע"ש) כן הלכה כרמב"ם · וכמו כשיש פלפול בין רב ושמואל היו קובעין הלכה כרבי יוחנן כן במקום שלא נתכוונו רש"י ורמב"ם נקבע הלכה כר"ת (וכ"כ בסוף ס' גלגול נשמות : כתב ש"ק מ"ט א' ראיתי כתוב שהיה שר א' בצרפת נקרא גוטיפרידיו בליוון גבור ואיש מלחמה אכזר ואיש משחית ונשמע חכמת רש"י אפילו בין העמים כי אליו כל גוים ידרושו וישלח בעדו מעיר בוויזה ויאמן רש"י ללכת כי היה מכיר איש ההוא ויכעס השר וירכב עם כל חילו לבית רש"י עד בית

מדרשו ומצא כל השערים פתוחים והספרים פתוחים ולא רואה אדם ויקרא בקול גדול שלמה שלמה ורש"י משיב מה אדוני מבקש ויאמר השר אנה אתה ורש"י משיב הנני וכן עשה כמה פעמים אז תמה השר ויצא מן המדרש וישאל היש פה יהודי ויבא לפניו א' מתלמידיו ויאמר לו השר אמור לרב שיבא אלי והנני מבטיחו על ראשי שלא יקבל היזק וירד רש"י אל השר ויכרע לפניו והשר הקימו ויאמר עתה ראיתי חכמתך אכן רצוני שתיעצני על דבר גדול שיש לי לעשות והוא כי הכינותי ק' אלף פרשים ור' אניות גדולות ורצוני ללכוד ירושלים · גם יש לי בעיר עקרון ז' אלפים פרשים אחרים ואני בטח בה' לנצח הישמעאלים היושבים שם להעדרם מחכמת מלחמה · לכן הודיעני דעתך ואל תפחד · אז השיב רש"י בדברים מעטים אתה תלך ותלכוד ירושלים ותמלך עליה ג' ימים וביום ד' יגרשוך הישמעאלים ותברח ותשוב בעיר הזאת עם ג' סוסים ויתמרמר השר מאד ויאמר יוכל להיות כי כנים יהיו דבריך אך אם אחזור עם ד' סוסים אאכול בשרך לכלבים ואהרג כל היהודים שבצרפת · ויארע לו כל אשר התנבא רש"י ויחזר עם ג' סוסים אחרים יותר משלו אחר רוב המלחמות שעשה כי נמשכו ד' שנים ויזכור דברי רש"י והיה בדעתו להרע לו וה' הפר עצתו · כי בהכנסו בשער העיר נפל אבן ממשקוף השער והמית א' מחבירו עם סוסו הרוכב עליו ויבהל השר מאד והודה כי כנים דברי היהודי וילך לו אל רש"י להשתחו' אליו קודם שובו אל ביתו וימצא כי הלך לעולמו ויתאבל מאד עליו ע"כ : (לא היו לרש"י בנים זכרים זולתו ג' בנות שהשיאם בחיין הגדולה לרבינו מאיר (ברבי שמואל מדומרג יוחסין דקל"א א' וע"ש שם) והיה חכם גדול כנראה במרדכי קידושין פ' האומר ומקומות רבים ובניו היו רשב"ם ור"ת וריב"ם · השנייה נתן לרבינו יהודה בר נתן הנקרא ריב"ן גם הוא חכם גדול ופי' קצת מסכתות לפני חמיו וש"ת הרבה כנראה במרדכי פ' כל הבשר וכפטר בחור · ה"ג לרבינו אפרים היה חכם גדול ובקי בגמרא ש"ק : (ובת' מהרש"ל סכ"ט אחר רש"י מלך רשב"ם רבי שמואל בר מאיר ושמשו לפניו רבי יוסף דיכברי ור"ת אחיו וריב"א בא לשמש לפניו ושב למקומו : (רבינו שמריה היה מגדולי תלמידיו וחבר ש"ת וסטות גמרא ונודע שמו בפוסקים : (רבינו ברוך ממגנצה בן רבי שמואל הכם גדול חבר ספר החכמה ש"ק ד"ג ב' ושאל לרבי שמחה דויטרא תלמיד רש"י וכתב לרבינו שמריה תלמיד רש"י ושאל ממנו רבינו משולם והאריך ימים עד שראה ראבי"ה · ורבינו יקיר היה רבו מרדכי פ' כל הבשר וע"ש פ' שבועות הדיינים ובתרומת הדשן סס"ע ומרדכי פ' עור והרוטב וכתובי' פ' הכותב · ורבי יהודה ממגנצה היה ג"כ רבו מרדכי בב"ב ורבי שמואל אביו ורבי שמואל בנו היו חכמים גדולים תרומת הדשן סי' שכ"א ומהרי"ק סי' ל' וע"ג : (רבינו שמעון היה מתלמידי רש"י כנראה בהגהו' רמב"ם פ"ז מה' תפילה ואולי הוא רבי שמעון משנך שמביא בהגהות מרדכי גיטין פ"א ש"ק מ"ט ב' : (רבינו שמחה דויטרי חבר מחזור ויטרי על פי רש"י רבו כנראה במהרי"ק סקע"ו ומקומות אחרים : (רבי אליקום הלוי קבל עם רש"י מרבותיו וכן פי' מ"ד סדרים ורבי יצחק בר אשר הלוי משפירא חתנו וכן רבינו יעקב בן רבי יצחק סגן לויה היה בימיו הנקרא רבינו יעבץ : כתב יוחסין דקל"א רע"א וריב"א היה תלמידו וגם רבי שמעיה : עוד היה לרש"י ב' תלמידים גדולים א' רבי שמואל מבונברק עשה ס' הפרדס (תלמיד רבי שמחה מאשפירה ש"ק ד"כ ע"ב) והשני ר' שמעון עשה ס' הלקט יוחסין קס"ד א' (ואולי הוא בעל הילקט שמעוני) (ע"ל תתקנ"ד) : רבי אברהם בר חייא הלוי ספרדי תוכן גדול מת תתס"ה בימיו היה רבי יוסף ט"ע עש"ק מ"ב א' ומזכירו רש"י בפ' ובפ"ק דכתובות וחבר על דינים נק' בן פורתא (חברו רבי יוסף בן ר' שמואל ט"ע על הדייני' גם חבר סדר התנאי' עיי' סמ"ג לאוין קנ"ה שפתי ישנים) והלכות גדולות כנראה בלאוין סי' ק' ופי' התורה כנראה בס' שערי ציון ועיי' מרדכי פ"ד דסנהדרין והבורים אחרים וש"ת הרבה ע"ל תת"ל וחבר ס' צורת הארץ (ד"ב ע"ו : רבי אברהם הנשיא תוכן גדול וחבר ס' העיבור ג"כ שנת תתס"ה עיי' מ"ע דל"ג ב' ול"ד א' : רבי נתן בעל הערוך ר"י ברומי מת שנת ד"א תתס"ו (עיי' יוחסין דקל"א וש"ק דמ"א ע"ב ושם משפחתו עמו ומביא בספרו רבי חננאל ורבינו נסים ורש"י מביאו (פ"א דשבת די"ג ב' ברש"י בספר הערוך מצאתי משוכה טומאה זו) וראיתי ס' הערוך כ"י ישן נושן עם ב' שיריו שחבר וכתב שהשלים החבור ט"ו לירח ג' שנת דתתס"ה אלף לג' לחורבן (וע"ס או ל"ל תתס"א או לז' לחורבן וק"ל) אלף תי"ג לשטרות (א"כ היה ד"א תתס"ו) ובשיר השני מודיע שנולד לו בן וקראו יחיאל ומת בן ל' יום והב' בנימן ומת בן ק' שנים ה"ג שבתאי ומת בן ג' שנים הד' לא זכה

למולו

על הדת ולא יוכל לו ויכו לתלותו : רבי יוסף בר מאיר אבן מגאש כולד ד"א תתל"ז (ע"ל תתק"א ותתס"ג : רבי ברוך ברב יצחק בן אלברי כולד תתל"ז (ע"ל תתפ"ו : רבי משה אבן עזרא (ברבי יצחק חכם גדול ומשורר והכמות קיצונים) חבר ס' ערוגת הבושם פיוטים ותפילות כפטר ד"א תת"מ (והיו לו ג' אחים רבי יצחק ורבי יוסף ורבי יהודה כולם חכמים גדולים ש"ק דל"ט סע"ב : ום' הענק שירים ופזמונים כ"י) וס' התרשיש תרוזי' כמכין תרשיש : (רבי יהודה בן דוד כאסי הכק' חיוג (עיי' יוחסין דק"ל א' שהעמיד לשון הקודש על בריו אחר שכשכח בכל הגולה) היה בדור הזה ואולי הוא שמביאו ראב"ע והיה מדקדק ומשורר גדול ש"ק דל"ט ב' : (רבי מריכוס ן' גנאח ורבי יונה בנו בדור זה ורבי יונה זה היה רבו של רבינו יעקב בריקר (ע"ל תת"ל) ובאולי זה הוא רבי יונה המדקדק הספרדי שמזכיר ן' עזרא פ' ויחי ובמקומות רבים ש"ק ל"ט ב' : (רבי משה הכהן בן גקטילייה מדקדק ומשורר גדול בדור זה ש"ק דל"ט ב' : רבי יצחק בן גאות (הכ"ל תתט"ו) כפטר ד"א תתמ"ע · (בימי הרי"ף כמו ד"א תת"ן תתק"ל לחורבן (ע"ם יש כאן) גזר קונסידונטי שכל יהודים ימירו תוך חודש ימים רובם המירו ובימים מועטים מת המלך : (ד"א תת"ן ושנים הסמוכים נראו אותות שמים חדשים גדולים ונוראים כל כדור השמים נראה אדום כתנור בוער חמה ולבנה לא האירו כמנהגם וליקוי חמה ולבנה נוראים וגם שאר ככבי שמים נשתנו אורם ככבים רבים נראו כאלו נפלו משמים לארץ ונראה באויר הרקיע דמות לפודי אש ודמות חרב אדום כדם גם דמות חילים שנוכים אדומים כאש והיו רעמים חזקים גדולים נוראים עם ברד אש מתלקחת רוחות גדולות נוראות ושופטי הוברי שמים מזה לרות רעות וכן היה ובעת ההיא היה רעש גדול בזקסן ורידגאן גם עלה הארבה והיה מחזיק פרסא ברוחב וג' פרסאות באורך ולא היה נראה גלגל השמש ואכלו כל תבואות וימותו הארבה ותבאש הארץ ונמשך מזה מגפה גדולה כמעט בכל שטח אשכנזי ד' שנים כ"ד ח"ב · ר' יצחק ב"ר ברוך (ע"ל תתט"ו) כפטר ד"א תתכ"ד · כתב מהרש"ל ב"ת סכ"ט רש"י קבל מר"י בר יקר ומרבינו יצחק סגן לויה ומ"ר יצחק בר יהודה ובימיו כגזרה גזרה כנ"ו שנת ד"א תתכ"ו עליו יסד תנות נרות לא נוכל וקללה בשמת המתחלת תתכם להרכה וקללה (וביוצר זולת שבת לפני שבועות המסודר בא"ב וחתם שמואל בר יהודה שנת המשים ושש · מכתי אנושה ופי' שם כ"ו לאלף הששי לדעתי טעה כי כוונתו ע"ל תתכ"ו ועט"ז בא"ח ס"ס תכ"ג כי היוצרות בין כסח לעצרת חברו על תתכ"ו) · ר' שמעון הגדול ממגנצא כתב דן ידין מ' י"ב חבר ס' עדינות ובקבלה שמקורו מאכשי כ"ג מעזרא הסופר · תתכ"ו היו גזירות רעות (כי הלכו כל המאמיני' כ"ו) למלחמה על ירושלים כגד התוגרמים ויעברו בגלילו' אשכנז ויהרגו הרבה קהלות שבאיספירה ווירמזא ומגנצא וקלונייה וטריווש ומיץ ופים בדרק ופרגא ועיירות אחרות מאשכנז וצרפת והיו גזרות והמרות והריגות גדולות מחדש אייר עד חודש אב · ואת אשר נשמע עלה סך הנהרגים והנטבעים בקדושה יותר מ"ה אלפים והמומרים היו אין מספר וכן לימים מועטים היו גזירות אחרות כאלה במלכות אונגריאה וכן בארצות מערב בועדו יחדיו עם רב ללכת ירושלים גם הרגו יהודים בכל המקומות שמצאו שעברו עד מקום הנקרא אבוטריג כ"ז תמצא באורך בד"ה של ר' יוסף הכהן ואני הצעיר ראיתי בצדוק הדין שנוהגין הלועזים האומר כמה אלופכו אשר בשנת קל"ו כלו יחד נ"ל כלו בכף ג"י כ"ו מ"ק של תתכ"ו כי לא נמצא גזירות גדולות אלא בזמן הזה ש"ק דק"י ע"ב) ול"ד כתב באשכנז וצרפת ביהם אנגלטירה איטליה אונגרן נהרגו ונשחטו על ק"ה כמה רבבות ורבים המיתו עצמם ובניו ובנותיו ואשת חקו נערים בתולות כלות חתנים ולא היה שריד כ"א מתי מספר והסליחה ברית כרותה על גזרה זו מיוסדת עכ"ל · ע"כ נראה מ"ש בש"ק הנהרגים ונטבעים יותר מ"ה אלפים הוא ט"ס כי כמה רבבות היו הנהרגי' : עיי' ס' מעשה ניסים סי' ק"ג עש"ב · (מצאתי כתוב בס' ישן נושן פי' מחזור וסליחה שבגזרות תתכ"ו אז כמה בני אדם הגונים בקהל מיץ ראו ג' זקנים שהלכו ברחוב היהודים ואמרו בקול נעים על הכל יתגדל ויתקדש בו' והלכו ושאלו את פי ה' שמעון הגדול בית אב שלכו מה המעשה הזה וא"ל אהוביי אלו הזקנים הם אברהם יצחק ויעקב הזהירו מפני הגזרה וקבלו עליהם דין שמים ופועל בסוד שאשמדיי מלכא דשידא בא בחיל גדול לקראת השונאים ולהלחם בעד יהודים ונתן ליהודים בימן אם יהיה הדם אדום יהיה טוב ואם יהיה ירוק מה שהיה היה נכן מלאו לאשמדיי נהרג עמהם וכן הוא קבלה שר' שמעון הגדול הנ"ל ביקש מן הקב"ה שלא יראה הגזרה ומת ג' ימים קודם לכן

וכל הענין מרומז ב"ב הרחות האחרונות בסליחה מוסף י"כ המתחלת ברית כרותה מלשכוח כו' עכ"ל) · האלפסי (הנ"ל תתט"ו) ובסוף האלפסי כתוב נגנז ארון הקודש רבינו יצחק ביום ש"ק י"א אייר בעיר אלוכינא שנת ד"א תתס"ג (וע"ש כי י"א תתכ"ג מת) · אלה החרוזים על מצבת קברו · כתבו בעט ברזל עלי שמיר שבר אשר היה לזכרון · יכלו ימות עולם ויתחדש אבלו לכל יבא לדור אחרון · אמרו כקבר זה מקור חכמה נקבר ועולם בא בעורון · באו בכי ליון ובמרירות עליו תיללו בשברון · כי חוק ספוד ובכות עלי מקום בו כשברו לוחות והארון והוא שיר על משקל ב' תנועות ויתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר · (כתב מהרש"ל ב"ת סכ"ט ר' יצחק בר מנחם הנקבר באורלייכש קבל מר' הנכאל ור' יקותיאל הנ"ל · ובימיהם היה ר' שמעון הגדול הנ"ל ור' אלעזר ואיכו ר"א הקליר היה ג"כ במגנצא בזמן רב אלפס ור' נתן בעל הערוך ור' שלמה הבבלי ור' קלונימוס אביו מלוקא (כתב ש"ק דכ"ג ב' רבינו אהרן ור' קלונימס מלוקא ורבינו דוד בנו מביאו המרדכי פ"ג דשבת ורבינו אביגדור תלמיד ר' שמחה דויטרא ור' חיים חמון ור' מאיר מאיכגלטרי ור' יצחק מפורייכש ור' יצחק בר פרץ היו בדור רמב"ם) ומהם קבלו ר' גרשון ממיץ והם היו גדולי לותיר הנזכרי' בכמה מקומות ומהם ר' יעקב הזקן ב"ר יקר (ע"ל תת"ל) ורבינו יצחק בר יהודה הנקרא מ"ל ור"י סגן לוי (ע"ל תת"ל) ור' קלונימוס איש רומי (עיי' רש"י פ' אין לדין עתה בא אלי מכתוב מוירמיישה שבא לשם אדם גדול מרומי ושמו ר' קלונימוס בקי בכל הגמרא והודה כדברי עכ"ל וע"ל ד"א תשכ"ז) (עש"ק דמ"ב א' ר' קלונימוס ב"ר יהודה היה אחי אמו של רש"י כנראה בפי' ד"ה) ור' אברהם הכהן שעשה ברכת חתנים ור' יהודה הכהן שעשה ס' הדינים (ע"ל ר"ג מ"ה) ר' בנימן בר שמואל הפייטן קודם להם · ובימיו היה ר' מאיר ש"ך ורש"י · ר' יוסף הלוי מיגש ישב על כסא רב אלפס משנת תתס"ג ל"ח שנים עד תתק"א (ע"ש) ובימיו היה ר' יעקב בר יקר רבו של רש"י · ר' אלעזר ב"ר משולם ור' אלעזר ב"ר מאיר ב"ר יצחק מאורלייכש היו זקנים ומזכירם רש"י בר"ה ש"ק דמ"ט סע"ב :

רש"י שלמה ירחי בר יצחק מטריווש צרפתי (מעיר לומברו ש"ק מ"ח א') כפטר הוא ותלמידו ר' שמחה שחבר מחזור ויטרא שנת ד"א תתס"ה (וכולד שנת ת"ת בשנה שמת רבנו האי כ"כ מהרש"ל ב"ת סכ"ט) ויוחסין דקל"א רע"א כתב ימי חיי רש"י ע"ה שנים ובש"ק דמ"ט א' כתב ראיתי בקונטרס שמת רש"י בן ס"ד שנים ובדמ"ג ע"ב וס"ה ב' כתב קבל מרבנים שהיו קודם לו בשנת כמו ד"א תת"ק ובדמ"ה כתב שרש"י היה בימי הרמב"ם והביא ראיות א' שראב"ד כתב סדר קבלה שלו שנת דתתקכ"א ואיך לא זכרו שהיה גאון זה חכם ונודע בשערים שמו בפרט שרש"י גלה רוב ימיו והיה נכנס בכל המדרשות ע"כ נ"ל שרש"י היה אחר הראב"ד · ועוד כי תמצא בפסקי ר"ת בן בתו של רש"י שהי' נמצא בשנת ה"א ל"ט (ע"ש) והוא מהנמנע שרש"י יתרחק מנכדו יותר מ"ק שנים בפרט כי רשב"א אחיו של ר"ת למד עם רש"י זקינו · ועוד נמצא ברמב"ם סוף שבת הגה"ה ב' שדברו יחד רבינו שמחה דויטרי תלמיד מובהק דרש"י כנראה ביוחסין עם ר"ת בן בתו של רש"י א"כ רבינו שמחה דבר עם הזקן ונכדו · ועוד כי רש"י ונכדו רשב"ם מביאים בעל הערוך א"כ היה בעל הערוך בני רש"י וכבר הוכחנו שבעל הערוך היה בדור שני א"כ יהי' רש"י דור ג' שאחריו · ועוד קבלתי מזקני וחכמי הדור שיש להם בקבלה שרש"י בגלותו היה ג"כ בספרד ואם היה קודם הרמב"ם איך אפשר שלרוב חכמותיו לא יהיה נזכר במחברים רבים שהיו אז בדורו בספרד וצרפת · ועוד תמצא לפירושו בד"ה על מיתות יאשיה מלך יהודה שאמר דוגמא לט"ב שמזכירים קינות על ההרוגים שאירעו בימינו (ע"ש ס"ס ל"ה ד"ה ב') והנה תמצא כי צרות גדולות היו לישראל בכללות משנת דתת"ק עד תתק"ג (וזה אינו ראיה כי אפשר כוונתו על גזירת ד"א תתכ"ו וע"ל ד"א תתכ"ו מ"ש ת' רש"ל נראה שרש"י היה בגזרת תתכ"ו) ועוד קבלתי מזקני הדור ובפרט בסלוניקי שבלכת רש"י בגלות העולם עבר ג"כ דרך מצרים ונתארח בבית הרמב"ם ועשה לו כבוד גדול בראותו תפארת חכמתו ונתן לו במתנה שמן בלסימו ששוה משקלו זהב ועמדו יחד ימים רבים · ועוד שתמצא ראב"ן היותו דתתק"ה ואומר ס' יוחסין שריב"א בנו היה תלמיד רש"י ורבינו שמחה תלמיד רש"י הנ"ל כתב מפי ריב"א : ועוד איך הרמב"ם יגע ומצא כל הבורי ישראל ומזכיר החכמים הגדולים בחבוריו ואגרותיו ותשובותיו ואיך לא יזכיר זה הגאון לעולם אנ"ל שהיה בדורו ובאולי בלי נודע שמו · וע"ש דמ"ט א' וראיתי כתוב

פעמים נקרא חבר ופעמים נק' רב ולא היה חבור לאלו ולא עבר בה בימיהם והלך לארץ מזרח ונסמך לגאון. והושב על כסא רב האי יוחסין שם וכתב ש"ק ד"מ ע"א ושמענו שאחר מותו לא נשאר גמרא בארץ שנער ומחלוקות גדולות היו בין זה הרב והרי"ף ומת תתע"ה : (ר' יצחק בר' ראובן אלברגלוני ובש"י אברצלוני) בא למדינת דאניה וכבדוהו שם ונתחתן עם גדולים ושפט אותם עד יום מותו והיה פייטן וחבר אזהרות ופי' על כתובות מעיד על חכמתו (ונקרא ג"כ ר' יצחק חפים מביאו מהרי"ק סקי"ד ר' יצחק בן מר ראובן · והיה הרמב"ן נכדו ע"ל תתקל"א) יוחסין שם · רב יצחק ברבי יעקב בן אלפאסי מן קלעה חמאד הוא הגדול שבכולם תלמיד הר"ב ר' נסים בר' יעקב ורב' חננאל (ע"ל תת"י) והלשינו בו מלכה בן אלמעלאב וקיים בכו עד שברח לספרד (במדינת אלואסנה ש"ק) שנת ד"א תמ"ח (ובש"י תתמ"א) (נ"ל תתמ"ח וכ"כ יוחסין קמ"ב א' וכ"ה בסמ"ע בהקדמה) ונשאו ר' יוסף הנשיא ב"ר מאיר בן שתרמיקש ונכנס למדינת קרטבה ועמד שם מעט ואח"כ הלך למדינת אליסנה ודרה שם עד מותו לראש ונפטר כבן צ' שנה בניסן תתס"ג : (ובדקס"ב רע"ב כתב תתפ"ג וכ"כ נ"ל בהקדמה דע"נ וכ"כ ש"ק ד"מ ע"א י"א תתס"ג וי"א תתפ"ג) והעמיד תלמידים הרבה (ומגדולי תלמידיו היה ר' יוסף מגאש ע"ל תתק"א) ויצא טבעו בכ"ע ומימות רב האי לא נמצא כמוהו בחכמה כתב נ"ל שם שאמר עליו ר"י בעל תוספות שלא הי' בן אדם לחבר חבור כמוהו זולתו שהשכינה שורה עליו · (מ"כ אלפסי כמו מן פס בלשון ערבי וש"ק כתב ארצו היא פים) ואבי אביו ר' יצחק ב"ר ראובן יסד השערי' בקרא[...] שערי אלפס כ"ז אבל בת' מור"ס ברוך סרי"ח ובהג"ה מר[...] תובות פ' הכותב כתב שהאלפס היה אבי אביו של בעל הע[...]ס ע"ל תתקמ"ב · כתב בת' מהרש"ל סנ"ט שקיבל מר' חננאל ור' יקותיאל אחיו של רבינו אליהו הזקן · כתב רמב"ם בהקדמות משניות לזרעים אין תכיסה לרי"ף בהלכות שלו אלא בהלכות מועטות לא יגיעו לעשר בשום פנים · ר' יוסף הנשיא בן אל פרג אל קברי אשר הפיל את הקראים וגרשם מכל מבצרי קשטילה חוץ ממבצר א' קטן שנתן להם מפני שלא רצה להרגם שאין דינן דיני נפשות בזמן הזה כו' ואחרי פטירתו העלתה טינתם שרעון כו'. ע"ש אבל הקב"ה הקדים רפואה למכה ונתן בלב המלך רי אלפונשו להפקיד על גבע רקה על מכת המלך רב יהודה הנשיא בן רב יוסף הנשיא בן עזר' אבותיו מגדולי גראנטה ויורשי עבר ומשרה בכל דור ודור במלכות באדם בן הבום (היה בדור ר' שמואל הנגיד הלוי עיי' יוחסין דקכ"ז א"ב) מלך פלשתים ומסורת בידי קהל גראנטה שהם מיושבי ירושלים מבני יהודה ובנימן ולא מן הכפרים וערי הפרזי אבל ר' יהודה זה אביו ודודיו ד' שרים : ר' יצחק הגדול · ה"ב ר' משה · ה"ג ר' יהודה · ה"ד ר' יוסף · כולם מדותם מעידות עליהם שהם מזרע המלוכה והפרתמים ור' יהודה זה הוציא אסירים בכושרות ושלח רצוצים חפשים ושבר עול ונתק מוסרות ובביתו ועל שולחנו מלאו בני הגולה מכוהה והשביע רעבים והשקה צמאים והלביש ערומים ונהגם בבהמות לכל כושל עד שהגיעו למדינת טליטלה בכבוד מפני מוראו וכבודו שהיה לו על אדום המביאים אותם והוא עודנו בחור ונער קית קנה ונכסף לא השב וזהב לא הפך ולא גנז לעצמו מכל חלקו מעבודת המלך ומלאכה גדולה היתה כ"א לדקות אלו כי למחיה שלחו ה' לפני הגולה כו' והמלך שמו אדון על ביתו ומושל בכל אשר לו ובקש מן המלך לבלתי תת למינים פתחון פה בארץ קשטילא ויאמר המלך להעשות כן ויכנעו המינים ולא יספו לשאת ראש · יוחסין דקכ"ט ב' ודק"ל א' · רבי יוסף ברבי שמואל הלוי הנגיד (הכ"ל ד"א תש"פ) ישב על כסא אביו בגראנטא שבספרד ט' שנים ומקלה עד ד"א תתכ"ד (כתב ש"ק דל"ט ב' וס"ק ב' קבל מרבותיו כמו ד"א ת"ת ולדעתי הוא זה שקראו הראב"ע נגיד בפ' וירא ונהרג בגראנטא הוא ואלף ות"ק יהודים ד"א תתקכ"ד · ועיי' יוחסין דקכ"ז ב' כל מדות טובות שהיו באביו לא הסר לו אלא שלא היה ענותן כאביו מפני שגדל בעושר ולא נשא עול מנעוריו וגבה לבו עד להשחית ויקנאו אותו סרני פלשתים ונהרג ביום שבת ט' טבת ד"א תתמ"ד (כ"ל שט"ס הוא וכ"ל תתכ"ד) הוא וכל קהל גראנטה ואבלו הלך בכל מדינה ולאחר פטירתו נתפזרו ספריו ומחמדיו ופשטו בכל העולם ותלמידיו היו רבני ספרד ומנהיגי הדור אחר פטירתו · ויוחסין דק"ל ע"ב כתב שנהרג תתכ"ז וכ"כ דקס"ב א' (אבל ט"ס הוא וכ"ל תתכ"ד) : ד"א תתכ"ה היה מזל בתולה במערכה רעה והיה בזמן ההוא צרות רבות והריגות גם רעב גדול במדינות רבות ומתו הרבה · נ"ד ה"ב · ר' יצחק ב"ה ברוך הנזכר תתנ"ו נסמך ד"א תתכ"ט · רבינו גרשם (הזקן

ש"ק דמ"ב א') מאור הגולה נרפתי (בן רבינו יהודה) ובמרדכי פ"י דשבת נראה שהיה במגנצה וראיתי בקונטרס ישן שמת תתכ"ח ובקונטר' אחר ראיתי שהיה תשפ"ה וס' יוחסין כתב שנת ד"א תת"ל · (וביוחסין דקס"ד סע"ב כתב שהיה תק"ף לאלף ה' הוא טעות בוודאי) · ורבינו ליאון הגדול היה רבו וראיתי בש"ד בדין ריחא מלתא אומר וכן פסק ריב"ש כהן צדק רבו של ר"ג מ"ה המכונה לויטן · ודע כי לא נתפשטו גזירותיו אלא עד סוף אלף ה' כנראה במהרי"ק סק"א בשם רשב"א · רבינו שמעון ברבי יצחק · ורבינו יהודה הגדול ראש הנהרגים לקדושת ה' ורבינו יהודה הכהן בעל ספר הדינים היו תלמידי ר"ג מ"ה כנראה במרדכי דשבת פ"י ובא"מ פ"א (ש"ק שם) ובת' מהרש"ל סכ"ט ר"ג מ"ה קבל מרב האי ונפטר ת"ת · ור"ג מ"ה מסר לרבינו אליהו הזקן שיסד האזהרות בעל אחותו של רבי האי גאון ואחיו של רבי יקותיאל (ובהגה"ה בס' שרשים אות ק' כתב שקבלתי שר"ג מ"ה היה אשכנזי : ר' יצחק סגן לויה בר אשר יוחסין דק"ל ע"ב) מגרמיזא רבו המובהק של רש"י כנראה בפ' ראוהו ב"ד התוקע לשיר : רבי יעקב ברבי יקיר (היה רבו של רש"י כנראה במרדכי פ' אלו דברים בברכות : וזה שקראו לפעמים מורי הזקן וזה היה תלמיד ר"ג מ"ה ש"ק מ"ב רע"א ורבי יונה ברבי מריכום היה רבו ע"ל תת"מ : ר' יצחק בר' יהודה אשכנזי היה רבו של רש"י והיה מופלג בחכמה ונראה בהג"ה דרמב"ם ה' המן ומלה פ"ה שקבל מר"ג מ"ה ש"ק מ"ב א"ב (ורש"י פ' המלביע בשם ר"י בר"י שאמר משום רב האי אולי זה הוא וב"ת מהרש"ל סכ"ט רבו של רש"י ר"י בר"י הנקרא מ"ל : רבי שלמה (בר' יהודה) ספרדי בן גבירול חכם ומשורר (רבו של רש"י יוחסין דק"ל ב') (היה בסרגוסה ונפטר בבלינסה (ע"ל ד"א תתקל"ד שקבורתו בעיר ביבול היה חכם גדול ומדקדק ומשורר. נפלא וחכם בלשון יון והוכר א' לבש קנאה עליו מרוב חכמתו והרגו וקברו בגן שלו אצל אילן תאנה והתאנה הנטה פגיה קודם זמנם ועשה תאנים גדולים ויפים מאד ויתמה עם הארץ וישמע המלך ויתמה וישאל להוכר האיך הכניס על האילן להקדים פירות כ"כ ונאלם והמלך הכיר בו מאד ולא הודה מאומה ויצו המלך להינתן לו יסורים עד שיודה מה עשה לאילן ולבסוף הודה איך שהרג ליהודי וקברו שם אצל התאנה ומאמין שלאות הנקבר מבכר הפירות כו' ותכף צוה המלך ויתלוהו עליו ש"ק נ"ט ב' נפטר ת"תל : ועשה אזהרות כולל תרי"ג מצות במחזור ספרדיים בשבועות · כתר מלכות שירים לכל יום נדפס בתפילות אשכנז · מקור חיים פולסופים כ"י) · שירים וזמירות לכל השנה ד"ק ש"ס · תיקון מדת הנפש שכ"ב : רבי משה הדרשן מנרבונה (עש"ק ד"מ סע"ב רבו של רש"י ומביאו הרבה פעמים ובפ"י ד"ה וכן פי' לי רבינו שלמה בן אחיו של רבי משה דרשן (ר"מ דרשן היה רבו של הערוך כ"כ ערך קל"ד רבי משה הדרשן מנרבונאי שנה לנו וב"ע ק"ל קבלתי מר' משה הדרשן מעיר נרבונא : (רבינו שלמה ספרדי מזכירו ראב"ע הרבה פעמים ובפ' בראשית קוראו בעל שיר השקולים היה בדור זה ובפ' תרומה מזכירו בשם רש"י הוא ט"ס ויכול להיות שהוא בן אחיו של רבי משה דרשן (הנ"ל) אמנם בקצת מקומות מביא ראב"ע ממש לשון רש"י על שם רבינו שלמה באולי זה הוא · ש"ק דמ"ב א' : בתו' מכות דמ"א ב' ר' שלמה ספרדי יסד פייט שש מאות לכ' שלח לך : רבי יהודה (הרב הנשיא) בר ברזילי (ברצלוני מברוינלי וזהו אברצלוני הנזכר בפוסקים חבר (ס' יחוס בשר) וס' העיתים (מובא בתו' פ"ק דברכות (ותקון שטרות ע"ת תשב"ץ סי' ו' ש"ק דמ"ב ע"ב וכ"ד ב') : ארון העדות דרשות : רבי יוסף טוב עלם היה בדור זה ורש"י וסמ"ג מביאין ראיה ממנו ומגדולי תלמידי רבי משה דרשן היה הנזכרים למטה בעל המאור : ע"ל תתס"ה חבר ס' בן פורתא על הדיינים ושו"ת וי"א שחבר הלכות גדולות : רבי זרחיה הלוי (ע"ל תתק"י) רבו של רבי נתן בעל הערוך (ע"ל ד"א תתקע"א וכ"ע) ושל רבי משה הענוי ור' משה בר יוסף בן מרן הלוי ורבי לוי בן אחיו של רבי יצחק והגדול שבכולם רבי אברהם בר יצחק ואליהו נראה בבית מדרשו מעיר (מנפלייר (ע"ל תתקכ"ה) שבפרווינצא היה חותנו של ראב"ד ונקרא אב"ד (חכם וחסיד חבר ס' האשכול והיה מקובל גדול ובאולי אל זה כיון הראב"ד בה' סוכה פ"ח שאמר כבר הופיע רוח הקודש בבית מדרשנו מכמה שנים ש"ק ד"כ א') : והראב"ד : רבי משולם בר' יעקב · ורבי שמואל בר משה · ורבי שמואל בר דוד · ורבי משה בר יהודה מבשיש · ורבי יונתן הכהן · והרב רבי שלמה יוחסין דק"ל ע"ב היו בדור זה (וע"ל תתקס"ה שקצת מאלו מתו אז וכ"ע : כל אלו הנ"ל היו תלמידי רבי משה הדרשן יוחסין דק"ל ע"ב : כתב ש"ק דנ"ט ב' ומלך ספרד רצה להכריח את בנו רבי אברהם הלוי

על

תאסקוויטור ומלך כ"ה שנים · נ"ד ח"ב : ד"א תשס"ו אותות השמי'
גדולים נוראים נהמטיר דם מן השמים והשמש נראה אדם כדם והיה
אחר זה רעב של כלייה כמעט בכל ארצות אירופי ומתו ברעב עם
רב גם דבר כבד מאד היה בימים ההם כמעט בכ"ע וברוב המדינות
לא נשארו אלי העם ועריס רבים נעשו שממה · נ"ד ח"ב : ד"א
תשע"ה מת הרב ר' חנוך ע"ל ד"א תש"ן ותשכ"ו · ד"א תש"פ אותות
בשמים גדולים נוראים והיה חורף וצינה ושלג וקור גדול כמוהו לא
הוה מן ק' שנה וכאשר נמס השלג גברו הנהרות ומשטף המים נאבדו
ערים וכפרים ובהמות ואדם אין מספר אח"ז היה רעב של כלייה
ומתו עם רב ואח"ז מגפה גדולה בכל ארצות ארופי ולא נשאר חלי
העם והמתים בדבר יצאו מגופם כדמות נחשים ותולעים אשר העם
ברחו ונסו מפניהם ובסיבת זה לא נתנו לקבורה · נ"ד ח"ב : רב
שמואל הלוי הנגיד ברבי יוסף הידוע גיקטילה בן מקהל קורטבה
ת"ח מהמשכילים הגדולים ובקי בספרי ישמעאלים והיה רוכל ומכרכם
בנער. עד שהיו ימי חירום בספרד שגברו סרני פלשתים ונדלדלה
מדינת קורטבה וברח ר"ש למליקה ויש בחנות סמוכה לחצר בן א"ל
עדיף סופר. מלך תבוס בן מאחס מלך פלשתים בגרנאטא והיתה
שפחת הסופר מפייסת אותו וכותב ספרים לאדוניה המשנה אבי אלקאסם
בן אל עדיף והיה רואה ספריו ותמו מחכמתו ולקץ ימים נשאל מלכי
משנה זה בן א"ל עדיף ממלכו הבוס. לשוב לביתו למאליקה ושאל אנשי
ביתו מי היה כותב לכם הספרים הבאים אלי א"ל יהודי א' סמוך
לחצרך וצוה המלך להביא את ר"ש הנ"ל וא"ל אין אתה ראוי לישב
בחנות אל תסור ממני ימין ושמאל ונעשה סופרו ויועצו והצליח המלך
הבוס בעצתו והגדול והיה סופר ויועץ בשנת ד"א תש"פ כו' ונסמך
לנגיד. בשנת ד"א תשפ"ז מאת בן מלך הבוס ועשה טובות לישראל
בספרד וארץ המעריב ואפריקי וארץ מצרים ובאיסקניה ועד ישיבת
בבל ועד עיר הקודש כל בני דורו בארצות אלו היה מהנה מנכסיו
וקנה ספרים הרבה מכתבי הקדש והמשנה ותלמוד וכל מי שהיה
רוצה להיות תורתו אומנתו בכל ארץ ספרד ובארצות הנ"ל היה מוציא
עליהם ממונו והיה לו סופרים כותבים משנה תלמוד ונותן במתנה
לתלמידים שלא היו יכולין לקנות משלהם והיה מספיק שמן זית לבתי
כנסיות שבירושלים בכל שנה והרביץ תורה הרבה ומת בשיבה טובה
לאחר שזכה לד' כתרים תורה וגדולה ולויה וש"ט ומע"ט ע"ג ונפטר
ד"א תתט"ו יוחסין דקכ"ז וקס"ב : (עש"ק דק"י ע"ב בימי רבי
יהוסף הלוי בן גיקטלי' כמו ד"א ת"ת ותת"כ להורבן (אין מכוון)
ויגרש כל יהודים מירושלים (לדעתי הוא אביו של רבי שמואל הנגיד
הנ"ל : (ר"ג מה' לדעת קצת נפטר ד"א תשפ"ה ע"ל תת"ל ·
רב שמואל הכהן בר חפני חותנו של רב האי היה ר"י במחסיא וחבר
ספרים הרבה ס' מקח וממכר וס' מצוות ואחרים זולתם נפטר ד"א
תשל"ד ד' שנים קודם פטירת רב האי · וע"ל ה"א א' וצ"ע עיי'
יוחסין ק"ל ב' (ובגא"י קבורתו שם : רבי יצחק בר יעקב בר
ברוך אלבאלי נולד אייר ד"א תשל"ה ע"ל תתט"ו · רב האי גאון
נפטר תשל"ז (בעי"ט האחרון של פסח אלף שכ"ט (צ"ל ש"כ) לשטרות
שהיא ד"א תשל"ח יוחסין דקכ"ה א' ודק"ל ב' ודקס"א רע"ב · וע"ל
ד"א תתס"ה שנפטר ד"א ת"ת : ולפי דעת רש"ג שתחלת ימי הגאונים
משנת שמ"ט ימשיך ימי נשיאתם תמ"ה שנה · חזקיה בן דוד בן
זכאי (וביוחסין קכ"ה ב' ודקס"א ב' בני ישיבת ר' האיי הקימו
ר"ג בן בנו של דוד ב"ז והושיבו על כסא ר' האי ועמד שנתים והלשינו
בו למלך. ותפסו ואסרו ברזיל ועינויים קשים ולא השאיר לו משתין
בקיר וברחו ב' בניו לספרד לרבי יוסף בר רב שמואל הלוי הנגיד
שהיה אוהב ליחזקיה ר"ג ור"י והיה עמו עד השמד בגרנאטה שנהרג
ר' יוסף הנגיד (ע"ל תתכ"ד) וברחו לארץ אדום ומזרעם היה ר'
חייא דאודי שנפטר בקשטליא שנת תקי"ד · ואחריו לא נשאר בספרד
אדם מפורסם שהוא מבית דוד ואחר חזקיה ר"ג : פסקו ישיבות
וגאונים : רבינו גרשון מ"ה נפטר ד"א ת"ת ע"ל תת"ל · ד"א
ת"ת נולד רש"י ומת ר' האי גאון ע"ל ד"א תתס"ה · ר' אהרן ברבי
משה משבט אשר ור' משה בן דוד מן שבט נפתלי שנחלקו על מילות
הרבה שבתורה וטעמיהם · היו בדור הזה · ש"ק דל"ח א' ·
רב חננאל ב"ר חושיאל (הנזכר ד"א תת"י ד"א תשכ"ז) ש"ק ד"מ
רע"א כתב היה תלמידו של רב חושיאל (ולא הזכיר שהיה בנו)
וחבר ס' המקולעות כנראה במרדכי פ' אעפ"י ופ"א דשבועות (וב"ת
רלב"ה די"ד ד') גם ספר הפך כנראה בהגהות מיימוני ה' שכנים
ורבי נסים ב"ר יעקב בן שאהין (מובא בערוך ע' קבל) שקבלו
מר' חושיאל ור' נסים קבל מרבינו האי שהיה אוהבו מאד ושולח
לו ספרים בתשובות כל ספיקותיו ורב שמואל הלוי הנגיד (ע"ל
ד"א תש"פ) על יד רב נסים הי' שותה מימיו של רב האי והיה
מהנה מנכסיו לר' נסים מאד שלא היה בעל ממון ואח"כ נתחתן
בו ושלח בתו לרב יוסף הנגיד לאשה ולא מצאה חן בעיניו שהיתה
ננסת אבל היתה בעלת תורה ויראת שמים ונשכהרו. בעלה הנגיד
ברחה אל מדינת אליסאנה וכרנסהו הקהל בכבוד גדול עד מותה ·
ור' חננאל עשיר גדול היה שהיה באלקירואן סוחרים הרבה מטילין
מלאי לכיסו · והיו לו ט' בנות והניח י' אלפים זהובי' אחר מותו ·
ור' נסים לא היה לו בן ונפטרו שניהם (בלא בנים זכרים ש"ק ד"מ
א') ונפסק התלמוד מארץ אפריקי ונשאר מעט מזעיר במדינת
אלמהריה בידי בני זוגמאר ובמדינת קלעה המאך ביד מר שלמה הדיין
בן פורמש אבל לא נסמכו ברבנות ולא יצא טבעם בעולם · וג' אלה
רב חננאל ור' נסים ורב שמואל הלוי הנגיד הוא דור ראשון ברבנות
והזר כח התלמוד לספרד · (ובתשובת מהרש"ל סכ"ט ר' חננאל
קבל מרב האי) ר"ח ור"נ רבותיו של ר"ג מ"ה ולר' נתן בעל הערוך
מתו ד"א תת"י · ר' חננאל איש רומי רשב"ם מביאו ורמב"ם ה'
חמץ ומצה פ"ח הגה"ה ב' היה דור זה ש"ק ד"מ ע"א · ורבינו
משה מפויאה חכם גדול נזכר בהגהות ובערוך שם · רב שמואל
הלוי הנגיד נפטר בשיבה טובה ד"א תתט"ו ע"ל תש"פ ותשפ"ז
(ובימיו היו ה' גדולי ישראל בספרד שם כ"א ר' יצחק) וישב בנו
ר' יוסף הנגיד על כסא אביו וע"ל תתכ"ד · רב יצחק בר (יעקב
בר) ברוך (ש"ק ד"מ ע"א) (ע"ל תתק"ל תלמוד ר"ת) (כתב
ש"ק שהיה משועי יהודה והיה אבי אמו של הראב"ד ומת ד"א תתע"ה
ותכף אחר זה כתב ר' יצחק בר ברוך מקורדובה חבר קופת הרוכלים
ולא השלימו כי מת תתכ"ד ור' ברוך בנו הלך אחר מותו ללמוד
מהרי"ף והעמיד תלמידים ומהם הראב"ד ומת תתפ"ו ע[illegible]ראה
מדבריו שזה ר' יצחק אחר והרואה יראה כי א' הוא ואין ש[illegible]רב
יצחק ב"ר יהודה בן גיאות אלו ב' היו ספרדיים רב יצחק ב"ר ברוך
בן אלבאלי מקהל קרטובה (ונסמך ברבנות שנת ד"א תתכ"ד יוחסין
דקס"ב א') (ובש"י דל"ו ב' ר"י ב"ב ן' בולייה מקורטבא נסמך שנת
ד"א תקפ"ז) מגדולי העיר נולד אייר תשל"ה והיה אוהב תורה
ודורש חכמה ובא לקורטבה חכם גדול ר' פריגורס מצרפת וסיפק
לו ר' יצחק כל צרכיו (ובש"ק דמ"ב ב' ועשה לו הרי"ף טובת הרבה
ולמד ממנו) ור' שמואל הלוי הנגיד היה אוהב אותו והוא עודנו
נער והיה משגר לו ספריו ומתנות : וכתב ר' יצחק זה מחברת
עיבור לר' יוסף ב"ר שמואל הלוי הנגיד ונשא אותו ר' יוסף הלוי
בממון והלך אליו לגרנאטי וביום השמד בגרנאטה (ע"ל תתכ"ד)
נעשה לו נס וניצול ואח"כ קנה ספרים הרבה מאד כי עשיר גדול
היה ומספרי הנגיד שנתפזרו בכל ארצות קנה הרבה מאד וחבר
הוא ספר קופת הרוכלין ופי' הלכות קשות שבתלמוד הרבה מאד
והנס בחכמת יונית ובן ל"ד שנה יצא טבעו בעולם ונסמך ברבנות
ונשיאות ד"א תתכ"ט ומלך ישמעאל אלמעתמד שמו לשר בביתו
שהיה שומע לו בחכמה האיצטגנינות ועמד בגדולתו ד' שנה ומת
במדינת גרנאטה בניסן תתל"ד · וימי חייו היו נ"ט שנה והעמיד
תלמידים הרבה והוא אבי אמו של הראב"ד שעשה ספר הקבלה ·
וא' מתלמידיו ר' ברוך בנו (שאחר מות אביו הלך ללמוד מהרי"ף
ש"ק ד"מ סע"א והעמיד תלמידים הרבה ובתוכם ראב"ד הנ"ל) ור'
יוסף בר צדוק בן צדיק (וביוחסין דקס"ב א' יוסף בן צדוק) חכם
גדול ופייטן וי"ש ונסמך בדיינות בקורטבה סיון ד"א תתל"ח ונפטר
תתק"ע יוחסין דקכ"ח ודקס"ב וש"ק ד"מ (ונראה לכוון הדברים
כי בקבלתן יש ט"ס) ועש"ק דמ"ד ע"ב באגרת שכתב הרמב"ם לר'
שמואל ן' תבון ספר עולם קטן שחבר ר' יוסף הצדיק הפליג מעלת
ספרו · לדעתי הוא זה · ור' יצחק בן הרב ר' יהודה בן גיאות
מגדולי מדינת אליסאנא היה אוהב תורה ודורש חכמה מימיו ור'
שמואל ובנו ר' יוסף הנגידים הנ"ל היו מנשאים ומכבדין אותו ובגזירת
ר' יוסף הנגיד הנ"ל (ע"ל תתכ"ד) ברח ר' עזריה בנו לר' יצחק
גיאות זה וזכר חסדי אבותיו וכבדו ונשאו להקימו לראש על קהל
אלוסאנא ושאר קהלות ספרד והוא עודנו נער ונפטר ר' עזריה
הלוי · ונסמך ר' יצחק זה ד"א תתמ"ט והלה חולי כבד והביאו
עבדיו לקורטבה ונפטר שם ביום שבת והוציאו עבדיו וילכו כל הלילה
ויאר להם באליסאנא ויקבר עם אבותיו (וש"ק ד"א רע"ב כתב מת
דתת"ע) והיה פייטן גדול וחבר שירה נעימה על פורים ותוספות
ויודע חכמות יווניות והרביץ תורה הרבה מאד והעמיד תלמידים
גדולים ומגדולי תלמידיו היה חכם גדול ופייטן וירא שמים ר' יוסף
הדיין בר יעקב בן סהל נסמך בדיינות קרטבא שבט ד"א תתע"ג
ונפטר ניסן תתפ"ד ושפט את ישראל י"א שנה (וחבר ס' עשרת
הדברות היה ג"כ תלמיד ר' יוסי ב"ר צדוק הנ"ל ש"ק ד"מ ע"ב)
יוחסין שם ודקס"ב · ור' יצחק ב"ר משה בן סכני מקהל דאניא

ועמד יוחנן מת ר"י ועמד שפט בנו מת · עמד ענן בנו וסליק פפא בן נלר (ד"א י"ח לב"ע) והרב לנהרדעי מת רב הונא ונקבר בא"י ועמד נתן בנו · רב יהודה בר יחזקאל (ובשנת ד"א ע"ג) גזרו פרסאי שמדא ושכב נתן ועמד נחמיה בנו ר' שזבי חכם שלו : מת נחמי' עמד עקביה רבא ור' אדא חכמים שלו · מת מר עוקבן דזוטרא ונקבר בא"י ועמד אחריו הונא מר אחיו · אביי ורבה ורב יוסף בר חמא חכמים שלו · שכב הונא מר עמד עוקבא אחיו · מת עמד אבא בן אחיו בן מר עוקבן רבא ורבינא חכמים שלו (ד"א רמ"ד) קם עלמא בלא מלכא ומת אבא ועמד אחריו מר כהנא ועמד אחריו ר' ספרא אחיו · ר' אחא מדיפתא חכם שלו מת מר זוטרא עמד כהנא בנו · מת עמד ר' הונא מר אחיו רב אחא מדיפתא בר חנילאי חכם שלו · מת עמד רב הונא אחי אביו בר רב כהנא · ר' מרי ומר חנינא רבא חכם שלו ובגויה כלין דבית דוד והכי הוה אתתיה דרב הונא ר"ג ברתיה דמר רב חנינא ריש מתיבתא הוה ור' חנינא גברא רבה הוה ופריש ואזיל דייני דר"ג למתא דר"ח ריש מתיבתא ובעא למעבד פרקא ולא שבקי ריש מתיבתא ואתא לקמיה ר"ג ופוה ר"ג להביא לריש מתיבתא וכוה לאותביה בהדי פילי מתא כולי ליליא למחר אתייה ופקיד ושמטו לכל מזייה דדיקנא ולא למיתן ליה אושפיזא ואזל ריש מתיבתא ויתיב בבי כנשתא רבתי ובכה ומלי קוקיזא דדמעי ושתייה ונפל מותנא בבי ר"ג ומתו כולהו בחד ליליא ופש מר זוטרא בכריסי' דאימיה וחזא מר חנינא בחלמא דעל לבוסתנא דארזא ושקל נרגא למקטליה ואתא גברא סומקא סבא א"ל אנא דוד מלך ישראל והאי בוסתנא דילי הוא מה הוה לך בהדייהו דקטלתינהו מחייא בהפתקא ואהדריניה לאנפי לאחוריה ואיתער ואהדרין אנפיה לאחוריה אמר להו רבנן פש מבית דוד חד אמרו ליה לא פש מנהון שום איניש אלא ברתך דמעברא ואזל וגנא על בבא דילה במטרא ושמשא עד דילדה וכד ילדה תרלן אנפיה כדרכו ושקלוה לגביה ואקריה ושוייה גברא רבה · כד קטן סוף ליה לבית דוד והוה רב פהדא שמיה כד חזייה דמית בית דוד שקל ממונא ושוחדא למלכא ושויי' רישא וכד הוה מר זוטרא בן ט"ו שנה אזל הוא וריש מתיבתא לגבי מלכא ושקלוה לראשנותו מן רב פהדא והוא רב פהדא עייל לי' דודבא בנחיריה ואתפח עד דמית משום דלא ליירון דבית דוד דודבא על פומייהו (ע"ל ד"א ת"ך מענין ר' בוסתנא ודודבא) והיה מר זוטרא ר"ג כ' שנים ומר חנינא ור' סמא ור' יצחק חכמים שלו ובימיו נהרג רב יצחק ריש מתיבתא · ובההוא יומא נפק מיד רבא גדול זכר כשיאנו נהיי עה"ב אתחזי ליה עמודא דנורא ונפקי בהדי ת' גברי ועשו מלחמה עם פרסאי ואידית מלכותא ונבא גזיאתה ז' שנים ובסוף ז' שנים שתו יי"נ ומזכי בבית מלכי גוים ואסתלק עמודי דנורא דהוי סגי קמיה ונקטוהו פרסאי וקטלוהו וצלבוהו לריש גלותא מר זוטרא ולריש מתיבתא על גשרא דמחוזא ופקיד מלכא ושבייה מתא דר"ג ובההוא יומא איקטל מר זוטרא ר"ג זכר כשיאנו לברכה ואתיילד ליה ברא וקריוה שמיה מר זוטרא על שמיה דאבוה וערקו דבית דוד ותלתין שנין לא יכול מר אהונאי לגלויה אנפשיה ומר גיזא אחוי דאמוהון דבית מר רב כהילאי אזל ותיב בנהר צבא ומר זוטרא בר מר זוטרא ר"ג סליק ליה לא"י ועיילוהו בריש פרקא ובשנת תכ"ב לחורבן דהוא ד"א ר"פ לב"ע עלה לא"י והיה ראש סנהדרין כתב כ"ד לעיל דקס"ה כתב שהי' בעל ס"ע ד"א תתפ"א שהרי כאן כתב ד"א ר"פ כי כל הכותב דורות עולם עד זמנו כותב אעפ"י שחשב אחר מר זוטרא ה' דורות מ"מ בין חשבון ד"א תתפ"א עד ד"א ר"פ הוא תר"א שנים איך יאריכו ה' דורות תר"א שנים ועוד אם היה סע"ז תתפ"א תימא איך לא הזכיר לא ר"ג מה ולא ר' שרירא ור' סעדיה גאון אשר שמעם יצא בכל עולם ויוחסין קס"ד כתב שר' יוסף ט"ע חבר סע"ז גם זה מעט רחוק כי ר' י' ט"ע היה בימי ר"ג מ"ה ומשנת ר"פ עד זמנו יותר מת"ק שנה ושמעתי שקבלה בידם שמחבר סע"ז היה א' מן הגאונים או חכם א' בזמנם עכ"ל) ואחריו רב גוריא ואחריו מר זוטרא בנו ואחריו רב יעקב בנו · ואחריו רב מגים בנו · ואחריו בר נחמיה בנו · ואחריו רב אבדימי בנו : פ"ז דור וכולם פ"ז כלל שמותם ורב אביי הוליד את ר' יעקב ואת ר' פנחס ואת ר' עזריא ור' פנחס הוליד את ר' חלוב הרי פ"ט דור עכ"ל סע"ז · שאל מר רב יעקב החבר בן מר רב ניסים ממדינת קירואן לב"ד הגדול של אדונינו שרירא ר"י גאון יעקב ולבדה"ג של אדונינו האי אב"ד ישיבת גאון יעקב · ערוך ע' אביי · ובע' דל פי' רבינו משולם ב"ר משה ברבי איתיאל מעיר מגנצא · ר' קלונימוס איש רומי (ע"ל ד"א תתס"ג שהיה בימי רש"י) מצאתי בקונטרוס ישן שלמד תורה מרב האי והיה רבו של הרי"ף · ש"ק ד"מ א' : רבי יוסף בר יצחק

סדר הדורות

בן שטנאש בן אביתור והוא פירש כל התלמוד בלשון ערבי למלך ישמעאל שמו אלהכים ומפני גדולתו וחכמתו בעט בר' חנוך הרב היושב על כסא אביו ונחלק הקהל מחלוקת גדולה אחר פטירת הנשיא הגדול רבי חסדאי בר יצחק (כתב ש"ק דל"ט ב' מזרע ב"ד ואולי זה שהעיד עליו הראב"ד בסוף ס"ע שארץ הגרגשי שנקרא גרגן עד נהר אוגל שהיו שם כוזרים שנתגיירו ויוסף מלכם שלח ספר לרבי חסדא הנשיא בר יצחק ן' שפרוט כו' ויוחסין קל"ס ב') שאלו בימיו אין אדם בעולם שהיה יכול לחלוק על ר' חנוך ובכל יום יוצאים מקרטובה אל עיר אלזהרה ת"ש איש מישראל רוכבים ע"ל ת"ש מרכבות כולם לבושים לבוש מלכות וחובשי מגבעות כדת שרי ישמעאלים וכולם עם הרב וכת שנייה עם בן שטנאש עד שגברה כת הרב רבי חנוך ונדו את בן שטנאש והחרימו והמלך א"ל אלו היו הישמעאלים בועטים בי כאשר עשו לך היהודים הייתי בורח מפניהם ועתה ברח לך וכן עשה והלך מספרד לנגאנה ומצא את רבי שמואל הכהן בר יאשיה והוא מבני קהל פאס וחש לנידוי הרב רבי חנוך ולא סיפר עמו וכעס עליו בן שטנאש וכתב לו אגרת גדולה בלשון ארמי וטעם בה ורבי שמואל הכהן השיב לו תשובה והודיעו שטעה אבל בלשון רכה מאד ונכנס בן שטנאש בספינה והלך עד ישיבתו של רב האי גאון וכמדומה היה שרב האי מקבלו שהיה שונאו לרבי חנוך מפני ש"ד חכמים הנ"ל (ד"א תש"ן) כרתו תק הישיבות עד שבאו הישיבות לידי דלדול : ואעפי"כ שלח לו רב האיי שלא יבא אליו שאם יבא אליו יחוש לנידוי הרב · והלך בן שטנאש לדמשק ומת שם · וקודם לכן נתדלדלה כת החולקת על הרב וכל חברי בן שטנאש ומהם ב' אחים סוחרים עושים משי יעקב ויוסף בני גו · פעם א' נכנסו לחצר א' מסריסי המלך שהיה ממונה על ארץ תדכונה ובאו זקני ישמעאלים מן הארץ שהיו תחת ידו לזעק על הפקיד שהפקיד עליהם והביאו לו דורון אלפיים זהובים גערי וכשהתחילו לדבר צוה הסרים לבזותם ולהכותם במקלות ולהוציאם לבית הסוהר מבוהלים ודחופים וביציאת היכלו היו כמה עקמומית נפלו בא' מהם האלפיים זהובים וזעקו ואין שומע להם ולאחר נכנסו האחים הנ"ל ומצאו הזהובים הנ"ל והלכו לדרכם ונשבעו שכולו ישובו למלך במתנות אולי נסיר מכשילנו חרפת בוררנו ועשו כן ונתחזקו במלאכת המשי ועשו בגדים יקרים ונסים ראשי הדגלים יקרים מאד לא נעשו כמותם בספרד והעלו מנחה למלך עד שאהבו המלך ליעקב וכתב לו שנשאו על כל קהלות ישראל שיהיה שופט את כולם ויהיה רשאי למנות עליהם כל מי שירצה ולקבוע כל מס והעמיד לפניו י"ח מסריסין לבושים פסים והרכבהו במרכבת המשנה וקהלו כל בני קהל קרטוב' מנער ועד זקן ועשו לו הסכמה בנשיאות וכתוב בה משול בנו גם אתה גם בנך ובן בנך ועמד בגדולתו ושלח להרב ר' חנוך שאם ידין בין אנשים · ישים אותו בארביה בלי משוטות וישליכהו בים · וכל הקמים על בן שטנאש שבו אליו וכתבו כולם אגרת לבן שטנאש שישוב לקרטובה ויסירו את רבי חנוך וימנוהו לרב עליהם והוא השיב להם תשובה קשה ואמר להם על הרב מעיד אני על עצמי שמים וארץ שאין כמוהו מספרד עד ישיבת בבל · ולקץ שנה לנשיאת יעקב בן גו הנ"ל אסרו המלך שהיה כמדומה שישיב לו מכות גדולות ויקח ממון כל ישראל מכל הקהלות כהוגן ושלא כהוגן · ועמד שם כמו שנה ב' ולאחר שנה השיבו לגדולתו אבל לא כמו שהיה לפניו ומפני שבן שטנאש כתב תשובה קשה לקהל קרטובה לא הוסר הרב אף שחזר לגדולתו יעקב בן גו · עד שמת בן גו בליל שבת ובא א' מחתניו בני פליאג ואמר אני מבשרך במות אויבך וגעה הרב בבכייה עד שתמה בן פליאג ואמר אני מבשרך ואתה אוהב שונאך א"ל הרב אני מיצר ובוכה על כל העניים שהיו רגילין לסמוך על שלחנו מה יעשו למחר אם אתה מפרנס אותם · אני לא אבכה שהרי אני איני יכול לפרנסם כי הרב לא היה בעל ממון מפני חסידותו שלא היה רוצה ליהנות מכבוד תורה לפיכך היה חיין חיי צער כו' והיה מנהג הרב ר' חנוך שהיה עולה לסיים התורה בכל שנה בי"ט אחרון של חג היו עולים עמו גדולי הדור ועיני העדה ובשנת ד"א תשע"ה עלה כמנהגו ועלו עמו ע"ה והתיבה היתה ישנה ונשברה ונפלו ונשברה מפרקתו של הרב ומת קודם פטירת ר' האיי י"ג שנה (ט"ס הוא דרב האי מת ד"א תשכ"ה וצ"ל ד"ג שנה) אחר שהעמיד תלמידים הרבה והרביץ תורה בישראל ומגדולי תלמידי רבי חנוך היה רב שמואל הלוי יוחסין קכ"ו וקמ"ב ב' : (ד"א תש"ם דוכס פולין באליסלאו נכתר למלך מקיסר אוטא בעיר גניזין ונתן הקיסר למלך היתד שנתקע בגוף הנוצרי למתנה ואז היתה מדינת פולין בלתי מיושבת ולא נמצא שם מטבעות כסף וזהב רק מעט מזעיר כי רוב מקחם היה חילוף סחורה בסחורה ולכד מלך באליסלאו עיר קיא"ב ופריסין גם מאסקוויטר

אלקיו ונהרג עכ"ל (וכתב ש"ק ומת בן החמשים שנה שנת תש"ב וכתב יוחסין דקס"א א' וש"ק דל"ה א' ש"ר סעדיה היה מזרע רבי חנינא בן דוסא מבני שילה בן יהודה וחבר ר"ס פי' התורה בלשון ערבים (עיי' שפתי ישיני' רפ"ה ב') ומביאו ראב"ע פ' בראשית וס' אבן הפילוסופים מובא בסי' ס' אגרון על דקדוקי האמונות והדעות והנהגות אדם ומיתה ותח"ה ושכר ועונש · פי' על ס"י פ' הפדות והפורקן מענין גאולה ועתידות · ופי' על דניאל ובס' אמונת שחבר הס"ע שנראה לו שר"ם מרחיק אמונת הגלגל · כתב ל"ד ודוד ב"ז היה קרוב למלכות כי מימי הישמעאלים לא נהגו ר"ג שררה כראוי ונהוגן רק היו קונים אותו מן המלכים כמו מוכסים וביקש דוד בן זכאי להרוג את ר"ם וברח ונחבא ז' שנים ובמחבא חבר ספריו · (ובפירש על שערי אורה דס"ע סע"א כתב מצאתי בפי' שיר השירי' לרס"ג · רבי סעדיה גאון נקבר אצל הר סיני · גא"י ומ"ב כתב שנקבר במתא מחסיא ואחר פטירת רבי סעדיה נה"ג · ר' יוסף בריה דרב יעקב בנרקטי' והיה נשיא שם י"ד שנים · ע"ל תרפ"ז : מר למח גאון בר מר כפנאי ר"י בפומ' ב' שנים ומהלה מן ד"א תרל"ה ומת תרל"ז : רב חנינא (אביו של רס"ג) גאון בריה דרב מר יהודה גאון מלך טבת תרל"ח בפומ' ג' שנים ומחלה (וב"ת רס"ג יוחסין קי"ט ב' כתב ה' שנים ט"ם דכתב ומת רכ"ד (ר"ל לשטרות דהוי ד"א תש"ב · ובתריה אסתמך · מר רב אהרן בר מר רב יוסף (ומלך מן ד"א תש"ב י"ז שנים ומת תשי"ט · וש"ק כתב דל"ז א' ומת תש"י ע"ל תרכ"ד (ולאו מבני רבנן הוי אלא מן תגרי ורב מבשר גאון כמניה בדלא רבנן במתיבתא ולאו שהיה ראוי לגאונות בתר גאון אבוהא אלא דהכתא הות · למר רב עמרם אחי אמנו ראש כלה וקפיץ עליה מר רב אהרן והוה עז מאד ודחיל מיניה מר רב עמרם ואזיל לקמיה ובתר כמה פליג עליה (רס"ג ויוחסין קי"ט ב' : רבי יצחק הישראלי היה ד"א תש"ז ע"ל ה"א ע' מ"ש בזה : בשנת ד"א תש"ע היה איש חכם גיבור ועשיר משועי יהודה ובאולי מזרע מלכי ב"ד נאהב מאד ממלך פורטגאל שמו הרב דון יקייא ן' יעיש וישימהו המלך אדון לביתו ומושל בכל קניינו רק הכסא של מלך אטנריקו גדול ממנו כו' ובימיו נמצא ספר היחוס ממשפחתו הטהורה שהיתה מזרע ישי והפליג להטיב לכל היהודים וימת זקן ושבע ימים שנת ד"א ת"ת ויבכו אותו כל בית ישראל כי עבור מיתתו נתבטלו ישיבות רבות בעבור הגזירות שחדשו מלכי ישמעאל ונפסקה ארוחת השנה שהוו מעלים הגלילות ב' הישיבות כי הוא היה גובה אלו הנדבות ושלחם בכל שנה · וזה השר דון יקייא הניח אחריו דון יהודה בנו ישב על כסאו · אמנם הורידו המלך ממעלת אביו ולא הניח לו רק הכנסה קטנה ודון יהודה הניח ב' בנים הבכור חכם גדול דון יוסף ן' יקייא לא רצה לירש גדולת השררה לבא אל היכל המלך ונתן לבו אל הלימודית והעמיד תלמידים הרבה וחבר חבורים ופי' גמרות ובנה מכיסו הכנסת הגדולה שבליסבונה והיה לו בן דון שלמה · ושם השני דון יקייא וישב על כסא אביו והיה מדיני גדול (ע"ל תתק"א) ונאהב מכל היהודים והשרים · ודע כי דון יקייא הראשון בראותו אהבת המלך אליו התחיל לצייר בחותמו ראש פני המלך שהיה כושי ולמען לא תהיה צורה שלימה השים מסוה לבן על עיניו קשור עם עניבה אחר ערפו וכן עושין בחותמם כל משפחתו · ובזמנים הקדמונים היה צורת אריה מחצי גוף ולעילא עם ב' ידיו פתוחות ולולב בידו הימנית ומחליו ולמטה כחצי נשר מגד רגליה ושתיהן פתוחות וזנבה רחבה כמו פורחת וזה היה בימי ר' שרירא גאון ש"ק דל"ט א' · מר רב נחמיה בר מר רב כהן צדק כתב רס"ג יוחסין קי"ט ב' ומר אהרן הוה עדיף מיניה ולא פירשו ורבנן מיניה ובתר דשכיב מר ר' אהרן בסוף תשי"ט אהדרו מקצתהון דרבנן לקמיה רב נחמיה ומלך משנת תשי"ט בפומ' עוד ה' שנים לבדו ואנהגו ורבנן נפישא דלנא לא אשוינה עמיה ולא אזילנא לקמיה והוינא ההוא עדנא אב"ד ולא קבלנו גאונות עד דשכב רב נחמיה ובשנת רע"ט הוא ד"א תשכ"ז אסתמיכי בגאונות וסמכוהו להאי בננו באבות ב"ד משעור ב' שנים עכ"ל רס"ג בתשובותיו יוחסין קי"ט ב' · רב שרירא נסמוך לגאון שנת ד"א תשכ"ז (וביוחסין קכ"ה סע"א כתב תשכ"ה וב"שק דל"ז ב' ובדס"ח ב' כתב רב שרירא ורב האי בנו בנהרדעא ור' סעדיה במתא מחסי' שנת ד"א תש"ך) והוא בן רב חנינא גאון בר מר רב יהודה גאון והיה אז רס"ג ר"י במקום הנקרא פרוז שבור בגבול נהרדעי אצל בבל שהיו בו כמו תשעים אלף יהודים · לראב"ד מלך שלשים שנה עד תשכ"ז ואז סילק עצמו מן הגאונות והשיב בנו ר' האי על כסאו והוא מזרע זרובבל בן שלתיאל מבית דוד ועל חותמו צורת אריה כמו בדגל יהודה וביוחסין דקי"ג ב' כתב רס"ג ורבם בר אבוה זקננו ומן בית נשיא

הוה וכתב דקכ"ה א' מימי הישמעאלים היו קונים בממון ר"ג ולא רצו הורין להיות ר"ג וחזרו לגאונות · קבורתו במתא מחסיא גא"י ר' משה ובנו ר' חנוך נשבו בימי רש"ג בידי גוים כי שלח מלך ישמעאל שליטו לכבוש ספינות אדום כו' ונסבו אל ים יון ומצאו אניה ובה ד' חכמים גדולים שהלכו ממדינת באריו למדינת ספסתון להכנסת כלה ונכבשו הספינה ואסר את החכמים א' ר' חושיאל אביו של רב חננאל ור' משה הנ"ל אסרוהו עם אשתו ובנו ר' חנוך עדנו נער ור' שמריה בר אלחנן וה"ד איננו יודע שמו ובקש · לכפות אשת ר' משה ולענותה כי היתה יפה ביותר בתואר וצעקה אל ר' משה בעלה בלשון קודש ושאלה ממנו אם הנטבעים בים חיים בתחיה ויש"ב ה' מבשן אשיב ממצולות ים וכששמעה הפילה עצמה בים וטבעה והחכמים אלו לא הגידו לאדם מה טיבם וחכמתם ומכר את ר' שמריה באלכסנדרי' של מצרים ומשם עלה למצרים והיה לראש ומכר את ר' חושיאל באפריקא בחוף הים ומשם עלה אל מדינת אלקירואן והיה שם לראש ושם הוליד את ר' חננאל בנו ובא השליש לקורטבא ומכר שם ר' משה ור' חנוך בנו ופדאוהו אנשי קורטבא וכמדומין היו שהוא ע"ה והיה שם בה"כ ושם דיין ר' נתן וחסיד גדול היה אבל לא היו אנשי ספרד בקיאין בחז"ל ואעפ"כ באותו מעט שהיו יודעין היו עושין מדרש ומפרשים ופי' ר' נתן על כל הזאה טבילה במסכת יומא ולא ידע לפרשה ור' משה היה יושב לפאה א' כמו שמש וקם אל ר' נתן וא"ל רבי כשו להוא טבילות וכששמע הוא ותלמידיו דבריו תמהו זא"ז ושאלו ממנו לפרש ההלכה ופי' להם כהוגן וכ"א וא' מהם שאל ממנו שאלות בכל הספיקות שהיה להם והשיב תשובת ברוחב חכמתו והיו בעלי דינים מחוץ למדרש שלא היה להם רשות לכנוס עד השלמת התלמידים פסיקתם ובאותו יום יצא ר' נתן והלכו אחריו בע"ד וא"ל אני איני דיין וזה הנלבש שק והאורח הוא רבי ואני תלמידו אהיה מהיום ואתם מנוהו על קהל קרטובה לדיין וכן עשו ועשו לו על הקהל פסיקא גדולה וכבדוהו במלבושים יקרים ובמרכב ורצה השליש לחזור במכירתו ולא הניחו המלך כי שמח המלך מאד כששמע שאין היהודים שבמלכותו צריכין לאנשי בבל והקול נשמע בכל ארץ ספרד ומערב ובאו תלמידים לקרות וכל השאלות שהיו שואלין מן הישיבות שאלו ממנו זה היה קרוב לשנת ד"א תש"ן פחות או יותר מעט · ונתחתן ר' משה לבני פליאג ממשפחתם היתה גדולה מכל משפחות קהל קרטובה ולקח אשה מהם לבנו ר' חנוך ובת ר' חנוך היתה לא' מבני פליאג והיו לר' משה תלמידים הרבה מהם ר' יוסף בר יצחק שטאנש בן אביתור · יוחסין קכ"ה ב' וקכ"ו א' וקס"א ב' · ובדקס"ב רע"א בן אביהוד · רב האי גאון בן רב שרירא גאון נעשה ר"י בחיי אביו שנת ד"א תשכ"ז (וביוחסין דקכ"ה סע"ב כתב תשכ"ח והוא הרביץ תורה בישראל יותר מכל הגאונים ולאורו הלכו דורשי תורה ממזרח שמש עד מבואו וכמוהו לא היה לפניו בגאונים והוא סוף הגאונים ובן כ"ט שנה היה במלכו (וש"ק דל"ז ב' כתב בן י"ח) ומלך ארבעים שנה וב"ת מהרש"ל סי' כ"ט סמכו לגאונות בן ך' ד"א תשל"ו · וכתב יוחסין דקכ"ה רע"ב ודורו דור ה' בגאונות · ובדקס"א רע"ב כתב כמו צ' שנה היו ימי חייו ונפטר ד"א תשל"ח (אך צ"ע אחר שלכל הדעות לא היה יותר מבן כ"ט כשמלך ומ' מלך איך היה ימי חייו צ' שנה) במרדכי דשבת נראה דרב האי הי' ברומה · חיבר ס' מוסר השכל פסקים ומנהגים במשלים ומוסר ובחרוזין ד"פ שכ"ב · וס' מקח וממכר ומשפטי שבועות ושיטה חדשה מרבות על ברכת יעקב ובריית' דמלאכת המשכן ד"ו שס"ב וס' הפקדון · קבורתו במתא מחסיא מ"ב : בימי רב האי גאון היה תלמיד ר' משה השבוי ע"ל ד"א תש"ן · כתב גא"י רב האי גאון נקבר אצל הר סיני · הלשינו כריזי ישראל לרב שר"ג ורב האי בנו ותפסם מלך ישמעאל ובזז כל אשר להם ולא השאיר להם שום מחיה ותלה רב שר"ג בידו א' והוא כבן ק' שנה וכתב ש"ק דל"ז ב' ומת כמו ד"א תש"פ · כתוב יסוד עולם יוחסין דקכ"ח בצדקיהו מלך יהודה פסקה מלכות ב"ד אבל מזרעו היו בגלות בבל בימי בית שני וזמן רב אחר החורבן נשיאים ור"ג הראשון שלתיאל בן יהויכין מלך יהודה פדיה בנו זרובבל בנו משולם בנו חנניה בנו ברכיה בנו · חסדיה בנו · ישעיה בנו · עובדיה בנו · שכניה בנו · שמעיה בנו · נעריה בנו · וחזקיה בנו · (ושכב חזקיה ונקבר בא"י בגבעת ארביאל אשר ליהושע בן שרף הכהן במזרח העיר ועמד אחריו בנו וכד שכב פש נתן בינעי אמו הוא נתן דצוציתא ומת נתן ועמד רב הונא בנו · יוחסין דקס"ז ב' סע"ז) וי"א כי הוא הלל הזקן נשיא ישראל ר' שמעון בנו עכ"ל : וכתוב סע"ז ויוחסין שם רב הונא בנו ומת עקוב ועמד נחום · רב הונא ורב חנינא ור' מתנא ור' חננאל חכמים שלו ושכב נחום

ועמד

אותו לראש עליהם ועשו כאשר צוה והלכו כולם לקראתו עד שהגיעו למקום א' הנקרא קבר נדרוס בבל בינו ובין סורא ז' מיל והוא מקום דוד בן זכאי ארץ מלדתו וברכוהו והנהיגו אותו ראש עליהם. ועם כל זה היה ממאן כהן צדק ר"י פומ' ואינו רוצה בדבר עד ג' שנים והיה שם אדם א' מאור עינים נודע בנכים ראש כלה נסי נהרואני והיה נכנס ביניהם בדרך שלום אולי יוכל להנהיג אותו על ישיבת פומ' שירצה בו כהן צדק ר"י עד שהלך לילה א' והיה פותח כל מנעולי בבל בשם ופתח אותו לילה י"ד מנעולי' עד שהגיע אליו ועמד על ראשו ומצא אותו גורס בחצי הלילה כיון שראה אותו כהן צדק הרד לקראתו ושאל לו על עסקי ביאתו וא"ל חי נפשך אדוני לא הגעתי אצלך עד שפתחתי י"ד מנעולים א"ל מה רצונך עכשיו א"ל בקשתי שתברך ר"ג ותנהיגהו על עצמך השיבו שיעשה כדבריו יצא משם נסי אל ר"ג והודיעו וקבע לו זמן ביום אשר יבא בו וחזר אצל כהן מורה צדק והודיעו הזמן אז צוה הכהן צדק לכל תלמידיו ולבני ישיבתו וכל אשר היו עמו להקהל ולעמוד על כסאם ולצאת לקראת ר"ג יצאו לקראתו אל המקום הנקרא צרצר מהלך חצי יום מבבל כיון שהגיעו אצל ר"ג והנה גם הוא בא במחנה כבד מאד ועמו כל תלמידיו וכל הנלווים אחריו וכבר הכינו לו חצר בכפר ידוע בארץ עתיקא להיות בה וכשהגיע לשער מדינת בבל היו אומרים שירים ערבים ופזמונים נאים עד שבאו אל החצר אשר הכינו לו · ונכנס ושכן בבבל הוא ואנשיו ונשיו וכל כסות ביתו ואחר ה' שנים מת ר"י סורא ומלך אחריו מר האי בר קיומי והוא היה ראש דורו באותו זמן ונהג ישיבת סורא כ' שנה ומת · וכהן צדק ר"י פומ' עודנו חי וכשמת ר"י סורא נשארה ישיבת סורא גלמודא והיה ר"ג מתייעץ מי ינהוג בה ונמלך לבו על רבינו סעדיה פיומי ועל צמח בן שהין כי הוא היה בר אבהן ובר אוריין ושגר ראש גלות אל נסי נהוראי להיות ראש ישיבתן וא"ל לא יתכן כי ר"י נקרא נהורא דעלמא והוא השוכא דעלמא א"ל מה תראה בדבר זה א"ל כל אשר חפצת עשה הודיעו ר"ג מה שבלבו לעשות וכי נפלה עצתו או על רבי סעדיה או על צמח בן שהין השיבו נסי שינהיג צמח בן שהין ולא רב סעדיה אע"פ שהוא אדם גדול ומופלג בחכמה אינו מתיירא מאדם בעולם ואינו מסביר פנים לשום אדם בעולם. מפני רוב חכמתו ורוח בפיו ואריכות לשונו ויראת חטאו · א"ל ר"ג כבר נפלה עצתי והסכמתי על ר' סעדיה פיומי השיבו נסי עשה מה שאתה חפץ כי בתחלה הראשון שישמע לדבריו וישב לפניו אני הוא ואני אהיה ראש הרוצים בו הנהיגוהו אותה שעה בפני כהן צדק ובפני תלמידים ישיבת בפומ' ומינוהו להיות ר"י סורא ולא היו ימים מועטים עד שנפלה קטטה בין ר"ג ובין רבי סעדיה ע"ל תרפ"ז : רב סעדיה בר רב יוסף מעיר אפים (ולא מבני רבנן דמתיבתא הוה אלא ממצרים הוה וסמכיה באייר ד"א תרפ"ז וכניף מאן דאשתייר מבניהם דרבנן דמתקיא ומן עלולי דסמיכי על רבנן דפומ' ואותיב מתיבתא דמחסיא תרתין שנין ו' גלא בהון וברבינו סעדיה דוד הנשיא וקריה רבנא סעדיה גאון לאחוהי דדוד הנשיא דמתקריא יאשיה לסיות ר"ג ולא עלתה בידו. ואדהי יאשיה לברסאן וקריה דוד נשיאה לרב יוסף בריה דרב יעקב להיות. גאון במחסיא ורך בשנים היה ותלמיד קטן לגבי מר סעדיה ונהגא רב סעדיה גאון כמה שנים בשביל אימת מחלוקת דוד נשיאה ורב יוסף נהג גאונו במחסיא ולבסוף אפיים ר' סעדיה עם דוד נשיאה ורב יוסף קם בדוכתי' · כלל שנין דר' סעדי' י"ב שנים ושכיב מר סעדיה בימי הגאון אבינו שנת רי"ג (ולדעת צ"ד וש"ק מת ד"א תש"ב א"כ הוי שנת רנ"ד לשטרות וע"ס מ"ש רי"ג) בתר דוד הנשיא ואתיחד רב יוסף במחסיא ואדלדלה מילתיה ולא ה"ל כתהון כה אפילו בהדיה רבי אהרן גאון ; (ע"ל תקס"ט) ושבקי לבבל גלמתא מחסיא ואזיל ויתיב במדינת דבצרה ושכיב התם ובתר הכי לא הוות מתיבתא במחסי' כ"כ רש"ג יוחסין קי"ט ב' ועיי' יוחסין קכ"א רע"ב ולא היו ימים מועטים עד שנפלה מחלוקת בין ר"ג ובין רבי סעדיה ונחלקה מלכות בבל לב' וכל עשירי בבל ותלמידי הישיבות וחשובי המקום היו עם ר"ס לעזור אותו בכח ממונם והסברת פנים אצל המלך ושריו ויועציו והיה בבבל אדם חשוב כלב בן שראגדו עוזר לר"ג. והיה בעל ממון ונתן ממונו ס' אלף זוז כדי להסיר את ר"ס ממקומו ולא היה יכול מפני שהיו עם ר"ס בני נטירא וכל עשירי בבל ונתקנא כלב זה בר"ס מפני שהיה כלב זה בעל לשון ואדם גדול בחכמה וכל שאלת שישאל היה משיב עליהם טעם א' וב' אבל ר"ס מוסף עליו עשר ידות והיה מתקנא בו בדבר זה · ועיקר מחלוקות ר"ס ור"ג היה על עסקי הארות שהיו לאנשים שהיו תחת ר"ג וממון הרבה שנפל להם בירושתם ובקשו חלוקתם ונפלה ביניהם קטטה עליו עד שנתנדבו לתת מעשר מכל מה שנפל להם בירושה. להסיר המכאות ולהוציא לאור משפטם והגיע לר"ג. בחלקו ת"ש זהו' מן

סדר הדורות

המעשר שנתנו לו וכתב להם מכתבות וחתם עליהם וצוה להם שילכו לר"י לקיימם · וכשהגיעו הכתבים אל רב סעדיה עמד עליהם וראה בהם דברים שלא ישרו בעיניו ואף בכל זה א"ל בסבר פנים יפות לכו אל כהן צדק ר"י פומ' וחתם בהם ולאחר שחתם כהן צדק חזרו אצל ר"ס שיחתום בהם ויקיים אותה א"ל ר"ס למה תבקשו. כתב ידי הנה בידכם חתימת ר"ג וחתימות כהן צדק ר"י פומ' אינכם צריכין לחתימת ידי א"ל למה אינך חותם א"ל איני יודע ונמנע מלגלות להם הדבר עד שהשביעוהו כמה פעמים שיאמר להם מה ראה בשטרותם ולא יכול לעבור על השבועה ולכחד מהם והודיעם מה שראה בשטרותם ומאיזה טעם נפסדו חזרו אצל ר"ג והודיעוהו חזר אליו ראש גלות יהודה בנו וא"ל לך ואמור לו בשמי שיקיים השטרות · הלך יהודה בנו של ר"ג ואמר לר' סעדיה בשם אביו שיחתום השטרות · א"ל חזור לאביך ואמור לו כתוב בתורה לא תכירו פנים במשפט חזר אליו פעם שנייה וא"ל אמור לו חתום השטרות ואל תהי שוטה חזר הנער ואמר לר' סעדיה בסבר פנים יפות ולא אמר לו דברי אביו אבל א"ל בבקשה ובפיוסין שיחתום השטרות כדי שלא תפול מחלוקת ולא הגיד לו כל מה שא"ל אביו אבל מפייס ממנו פיוסין גדולי' שיחתו' הכתבים כדי שלא תהא מחלוקות בינו ואביו כיון שהטריחו אביו בהנכה וחזרה הרים אפו והרים ידו ברב סעדיה וא"ל אם לא תחתום השטרות כמ"ש לך אבי אז אשלח ידי בך · הדבר יצא מפי הנער ואנשי ר"ס גררוהו והוציאו לחוץ לפתח ונעלו השער בפניו · כשהגיע לאביו וראה עיניו זולגים דמעות שאל אותו על מאורעו וספר לו כל המעשה. כיון ששמע אביו כך החרים את הרב רבי סעדיה והנהיג רב יוסף בר יעקב שיהיה ר"י סורא במקומו וגם רב סעדי' כששמע הדבר החרים הוא בראש גלות ושלח את חסן אחי דוד בן זכאי דהוא יאשיה להיותו במקום דוד בן זכאי אחיו ונהג ג' שנים ומת ונתחזקה המחלוקות ביניהם עד ז' שנים עד שאירע דין בין ב' אנשים שנתעצמו בדין · הא' בירר לו רב סעדיה וא' בירר לו ר"ג שלח ר"ג אל האיש שבירר לו ר"ס וברח מעליו והכוהו פצעוהו הלך האיש המוכה קרוע בגדים וילך וזועק על כל הקהל והגיד להם מאורעו והיה הדבר קשה עליהם מאד כי היה מנהגם שכל איש אשר הוא מרשות ר"ג אין לר"י עליו לא דין ולא משפט ולא לערער על א' מהם על חבירו בשום דבר שיהיה מרשותו ואם היה גר בארץ ובא מארץ נכריה ואינו מרשות זה ולא מרשות זה ילך למקום שירצה ומפני שהאיש הזה המוכה אינו מרשות גלות · קנאו הקהל למאורעו ונתקבצו כלם על כשד בן אהרן חותן כלב בן שראגדו שהוא אדם גדול בבבל והיה מחשובי מקומו וספרו להיכן הגיע מחלוקתם של ישראל וכמה קשה מאורעם אמרו לו קום כי עליך הדבר ואנחנו עמך ואולי תוכל להסיר המחלוקת שאינה תלויה אלא בחתנך כלב והלך וקבץ כל גדולי הדור לביתו והיה עמהם ר"ג ודבר אליו בפניהם מה המעשה הזה שעשית ועד מתי אתה מחזיק במחלוקות ולא תשמור עצמך מן העונש · ירא את ה' אלהיך והסיר עצמך מהמחלוקות כי אתה ידעת כמה גדול כח המחלוקות ועתה ראה איך תתקן דרכיך עם רב סעדיה ותשלים עמו ותניח מה שבלבך עליו · השיב ר"ג לדבריו וענהו לשלום שיעשה כדבריו · ועמד והלך אצל ר"ס והביאו לביתו וסיעתו עמו ודבר אליו כל אותן הדברים שדבר אל ר"ג וענהו גם הוא לשלום והיה ר"ג בבית א' והנלווים עמו וכל אנשיו ור"ס וסיעתו וכל אנשיו בבית א' כנגדו · ושניהם היו בחצירו של כשד זה שהלך ביניהם בדברי שלום ועמדו אנשים מראשי הקהל לב' חלקים חלק א' תמכו בידיו של ר"ג · וחלק ב' תמכו ביד ר"ס והלכו אלו מכאן ואלו מכאן עד שפגעו זה בזה ונשקו זא"ז וחבקו זא"ז · והיה זה הדבר בתענית אסתר · וכשנשלם דבר זה ביניהם שמח כשד על הדבר שנשלמו על ידו והשביע אותם ואת כל העומדים שם שילינו שם אצלו אותה הלילה ושיקראו המגילה בביתו ולא רצו לא ר"ג ולא ר"ס אבל אמר ר"ג יסעד אצלי ר"ס או יסעד אצלך הטילו גורלות ונפל הגורל על ר"ג שילך ר"ס אצלו וכן עשה הלך אצלו וסעד עמו סעודת פורים וישב עמו ב' ימים וביום הג' הלך בשמחה וטוב לב · וכשנעשית הפשרה ביניהם אותו רבי יוסף בר יעקב שהחזיק ר"ג ועשה אותו ר"י במקום ר"ס כל אותן השנים שהיתה מחלוקת ביניהם עכשיו שבטל מחלוקות ישב לו אותו רבי יוסף ר"י בביתו ואעפ"כ החוק שהיה לוקח כשהיה ר"י לא מנעוהו ממנו אלא היו שולחין לו בביתו · נפטר ר"ג בקשו להנהיג בנו במקומו ולא עמד אחריו של אביו אלא ז' חדשים ונפטר גם הוא. והיה לו בן קטן כמו בן י"ב שנים ואספו אליו ר"ס ונתן אותו בבית הספר עד שנפטר ר"ס ולא נמצא באותן הימים מי שהיה ראוי להיות ר"ג אלא איש א' שהיה מבני הזמן שהיה בנלידין ולא הספיקו למנותו עד שאירע לו דבר שנתקוטט עם גוי א' בשוק והעידו עליו שקלל אלקיו

הנוצרי' כי הישמעאלים והשחורים מצערים היהודים ההם ויבזום וירדפום מ"מ די לומר שיש ליהודים שם מדינות בודאי בעושר ובכבוד ומלוכה ובשמים השונים בידם · וכ"כ החכם הנוצרי בספר עולם חדש כדכם זה ימים רבים בוויניציאה וכ"כ בספרו עולם חדש ס' ג' קפיטל ע' שנתגלה להם מדינות יהודים רבים ומלכים גדולי' עליהם ומדינות בשמים. רבים ורוב הפלפל בידם ׃ ומי שיכפור ויהתל בדברינו כופר בדברי חז"ל · שאל טורנוסרופוס לר"ע מה יום מיומיים כו' והשיבו סמבטיון יוכיח וכו' ׃ ואם לא יתרצה באלה מכתבי הקודש ראה מ"ש בספריהם ובדפוסיהם ליוסף בן גוריון הגדול והם נקרא יוזיף בילא יודייקה ר"ל מלחמות היהודים ושם בחלק ב' קפיטל ל"ה בשוב טיטוס מן כרם ומדי הלך ומצא את היהודים הנטה מעבר לנהר סמבטיון השובת יום א' מימי השבוע' והמתין שביתתו ועבד מעבר לנהר סמבטיון והיהודים ההם כבדוהו וקבלוהו בכבוד וקרא שם הנהר סאבטינו ועיי' בספרי שקראתי מגן אברהם בשמי והחכם הנוצרי הנ"ל כתב כי יהודים רבים סוחרים בקאליקוט מכל זיני בושם ודברים אחרים והן מן השבטים שלמעלה מקאליקוט בין הרי גוזן ונהריו ושם למעלה מהם נהר סמבטיון המבדיל בין האינדיאני ועל יבשת גליל לאמיק שם מדבר הבור מן הצד האחר היותר קרוב לנו ובין ב' כתות האלה מהיהודים אשר מכנס בין הרי גוזן ונהריו ובין היהודים אשר בקבור מתחת ארביאה פיליקס יש ישובים רבים וגלילות מפוזרות מכת ישמעאלים אשר יזיקו וימנעו היהודים הנטה להדבק יחדיו · עוד כתב פכ"ה ובפכ"ח מס' עולם חדש כי אליסבונה ראשית ממלכת פורטוגאל עד קאליקוט אשר באשיאה בתחלת הודו יש ג"א ות"ת פרסא שהם כמו ע"ו אלף וד' מיל והוא מהלך ע"ז חודש לפחות בזמן הגון ללכת ולשוב וזאת ראיה אמתית ומפורסמת על יהודים הנמצאי' שמה בקרוב אל פריטי גיואני כאשר. שמענו מפי הכומרים השחורים אשר באו ובאים כל יום ומגידין. בבירור מדינות יהודים רבים אצלם ואלה הכומרים יש ברומה ... א' קרוב לשלשים יושבים בבמה חדשה בתייקדה מקדש לשמם וכל זה שמעתי מאנשים חכמים אשר היו בקאליקוט כמה פעמים והגידו לפני הדוכס אירקילוס פה פירארה ענין קאליקוט ולאמיק' והפריטי גיואני וגם רוב היהודים הנמצאים שם ומלכיהם ומעשיהם ועוד כתב בפכ"ו אשר כתב רוגיאו ספק"א וטולמיאו ששם יהודים רבים כנגרים מלך מזרחי לפוני ע"ש · כתב יוחסין דקי"ט א' ודקס"א א' ובתריה רב מלכיה ודקי"ט כתב רב מלכא חודש ימים ואפטר לג"ע ושכינו רובא דספי דמתא מחסיא בשיעור ג' הדסים · ד"א תרל"ו המטיר ה' דם מן השמים ג"י ולילות ובשנה ההיא עלה ארבה על הארץ לרפת והיה להם ו' כנפים ו' רגלים וב' שינים ואכלו כל פרי העץ ותבואות וימותו ויבאש הארץ ונמשך מזה מגפה גדולה ומשם באה המגפה לספרד ואטליא ואשכנז אשר מקדם לא היה כמוה כ"ד ה"ב · רב האי גאון בריה דמר רב נחשון גאון מלך בסורא י' שנים מן ד"א תרל"ט עד תרמ"ט · ד"א תר"מ ר' יצחק בר יסי ר"י במתא מחסיא קבל מהגאונים · ומת תרמ"ה ש"ק דל"ז א' · ובדס"א ע"ב ר' קמוי בפומ' ור' יצחק במתא מחסיא קבלו שנת ד"א תרמ"ה עכ"ל וזה ר' יצחק רש"ג וצ"ד והיוחסין אין מביאין אותו · אלדוד הדני ע"ל תרל"ב · מר רב האי בר מר דוד ר"י בפומ' שנת ד"א תרמ"ח ז' שנים ומהלה · כתב שפתי ישינים בשער בת רבים ובסי' מביא שחבר ס' קול ה' בכח וס' הקמילה לא ידעתי מכ"ל שרב האי זה חברם · מר רב הילאי בר רב נטרונאי גאון בסורא ה' שנים מן שנת ד"א תרמ"ט עד תרנ"ז · רב מר קימוי גאון בר מר רב אחאי (וביוחסין דקס"א א' אחנאי) גאון מלך בפומ' ד"א תרנ"ה ט' שנים ומהלה עד תרס"ה וכתב רש"ג יוחסין דקי"ט ב' כתב מלך שנת כ"ט תמני סרי שנין (מ"ש תמני סרי שנין בוודאי טעות כי הוא עצמו כתב כי רב יהודה זקיניכו מלך רי"ז (ר"ל אלף רי"ז לשטרות הוא ד"א תרס"ה) א"כ הדין עם צ"ד שמלך רק ט' שנים ומ"ש מלך כ"ט צ"ל רי"ז ר"ל לשטרות דהוא ד"א תרכ"ה · ובש"ק דל"ז א' כתב מת תרכ"ט ע"ש שבלבל דבריו וכפל ושילש ושינה והיפך כמה דברים עליונים למטה כו' והביא כמה גאונים אשר לא זכרו ולא יפקדו ברש"ג ויוחסין וראב"ד וצ"ד הא לך לשונו ממש רב קמוי ר"י בפומ' ומת ד"א תרכ"ט ר' יצחק בר יסי ר"י במתא מחסיא ומת ד"א תרמ"ה קבלו מגאוני' ד"א תר"מ · רב קימוי מת דתרכ"ט ואחריו ר' יהודה מת תרע"א ׃ ואחריו רב כהן צדק מת תרנ"ה · ודוד בן זכאי נשיא · ואחריו ר' חנינא ובמתא מחסיא ר' יצחק בר יסי מת תרמ"ה ואחריו ר' הילאי ואחריו רב קימוי ואחריו רב משה ואחריו רב שלום ומת תרפ"ה ואחריו רב כהן צדק ואחריו נטורנאי ומת ד"א תר"צ ואחריו רב עמרם בר שישנא שעלה הסדור

בבחרותו ומת תש"ה רב אהרן בן סגרמרה ר"י בפומ' ר' נחשון ב"ר צדוק ר"י במתא מחסיא קבלו כמו ד"א ת"ש ר' אהרן היה סוחר ולא היה ראוי כו' ומת תש"י · ור' נחשון מת תשי"ו ואחריו ר' צמח אחיו מלך אס ואחריו ר' חיים ומת תשכ"ג עכ"ל ראה כמה שגג כשתראה בכ"א וא' אשר מוזכרים לפי סדר רש"ג וראב"ד וצ"ד · מר רב שלום (וכ"כ צ"ד ויוחסין דקי"ט א' · ובדקס"א א' כתב רב הילאי ודאי ט"ס הוא) בר רב מישאל ר"י בסורא ז' שנים משנת ד"א תרכ"ז עד תרס"ד וכתב יוחסין דקי"ט ובתריה אדלדלא מלתא טובא במתא מחסיא ולא אשתיירו בה הכימי · מר רב יעקב בר רב נטורנאי מכיוהו בתריה בסורא י"ג שנה מן ד"א תרס"ד עד תרע"ז וכתב יוחסין קי"ט א' ובתריה לא הוי בהון ראוי לסמיכה וסמכי דוד נשיאה לי"ט אורג · מר רב יהודה (כרש"ג יוחסין קי"ט ב' זקינינו אבי אבינו) בר מר רב שמואל היה ריש כלה בשנת ד"א תרס"ה ומלך י"א שנה בפומ' ונפטר באדר תרע"ו רכ"ח לשטרות והות פלוגתא בין רבנן דמתיבתא ודוד הנשיא דמתיבתא אנכפי וקריוה למר מבשר גאון מר רב קמוי גאון ודוד הנשיא קרייה למר רב כהן צדק בן מר יוסף והוי פלוגתא ביניהם עד אלול תרפ"א מן תרע"ו ה' שנים ועבדו שלמא דוד הנשיא עם רב מבשר ויתיב רב מבשר גאון ורבנן דיליה לבדם ומוזכרים דרבנן הוו בהדי ומר ר' כהן צדק ורבנן דיליה לבדם · יוחסין קי"ט ב' · דוד בן זכאי מבית דוד מזרע מלוכה היה ראש גלות בזמן רב יהודה גאון הנ"ל · רב מבשר הכהן הוקם מרבנן דפומ' לר"י · ודוד בן זכאי הקים ׃ מר רב יום טוב כהנא בר מר רב יעקב אע"ג דהוי אורג הואיל ולא הוי תמן רבנן כולי האי אקר רב יעקב ברב נטוראי הנ"ל שמת ד"א תרע"ז ומלך י' שנים עד תרפ"ז (וכתב יוחסין קי"ט א' רש"ג. ורצו רבנן לבטל לאתרא מחסי' ולמתייה מאן דמשייר לפומב' ולבסוף אסכימו למסמך למר רב נתן אלוף אחי אבינו בריה דמר יהודה גאון אבינו בשם גאונות מחסיא כי היכי דלא לבטל שמא ואדהכי נח נפשיה ואתייה דוד נשיאה למר · רב כהן צדק (בן מר יוסף) בפומב' ומת רב מבשר ד"א תרפ"ה בכסליו ע' למלכו ואתו רבנן דיליה לר' כהן צדק ושכב תרצ"ה ומלך לבדו עוד י' שנים מן תרפ"ה · והיה מחלוקות גדול ה' שנים מן תרע"ו עד תרפ"א ואז עשו שלום · כתב יוחסין דק"כ וקכ"א מענין גלות עוקבא שהוא מזרע דוד שבא לאפריקי ונהג שררה בבבל שנים רבות והיה ר"י בימיו מר רב כהן צדק בפומ' מ' שנה (מ"ש מ' שנה אולי ט"ס הוא) עד שנפלה קטטה ביניהם על רשות כרסאן מפני שבראשונה היו נוטלין רשות כרסאן מפומ' וכל הבא שתבא ממנה לפומ' הגיע ובקש ר' עוקבא להשיב הנאתה אליו ומנעה רב כהן צדק והיו לו עוזרים יוסף בן פנחס והתנו נטירא עם קלת בנות הדור עד שהוציאו עוקבא מבבל וגלה למקום הנקרא קרמיסין דרך ה' ימים במזרח בבל ובעת ההיא היה עמרם בן שלמה ר"י סורא · וישב עוקבא בקרמיסין עד שיצא מלך בבל לטייל בקרמיסין מפני שיש בה מים גנות פרדסים וכל כרכום שבבבל ממנה הוא בא וחוץ ממנה כמו אלי מיל מקום הנקרא שפראן ויש בו בנין יפה וכשיבא המלך לשם בו היה מטייל והי' בו בית א' גבוה שיעור ג' קומות והיו בו ג' צורות א' של מלך וא' של פלגשו ובתחתיות דמות סוס הלל ויצאו מים מן ההר ויכנסו בו ויצאו מפיו והיה המלך בכל יום ויום יוצא לאותו מקום לטייל והיה עוקבא מכוון אותה שעה ועמד לפניו ומברך אותו בדברים ערבים ובשירים נאים וכך היה עושה לו בכל יום ויום עד מלאות לו שנה וסופר המלך כותב שיריו ודבריו בכל יום ויום וראה שמה שאמר היום ׃ אינו אומר למחר פעם אחרת · וכן עשה כל השנה מראשה עד סופה לאחר מלאות שנה הגיד הסופר למלך שלא היה עוקבא שונה הדבר מראש השנה עד סופה בקש ממנו המלך שיתן סימן לדבריו כי לא האמין בדבר הביא פנקסו ושירי עוקבא כתובים בו ואין בו דבר שנוי ומשולש צוה המלך שיכנס עוקבא לפניו כשנכנס א"ל המלך שאל מה אתן לך ושא ממנו השבתו על כנו כתב לו המלך מכתוב כשאלתו וכיון ששב היה קשה הדבר על נטירא ועל יוסף בן פנחס והנלווים עמהם והיו מדברים עליו אל המלך עד שצוה המלך שיצא והגלה אותו פעם שנית וכתבו עליו מכתב מעם הארץ שלא יכנס בכל מלכות בבל לעולם ואם יכנס יהרס כל רכושו ולא נשא אותו ארץ מכל ארצות מזרח ויצא אל המערב ונשארה השררה כמו ד' ה' שנים בלא ראש עד שהיה קשה הדבר מאד ודברו על דוד בן זכאי שהוא בן דודו של עוקבא נשיא שעבר שיעשו אותו ראש גלות והיה כהן צדק שהוא ר"י פומ' קשה עליו הדבר שלא רצה בשררות דוד בן זכאי לפי שהיה קרובו של עוקבא ר"ג שעבר אבל ר"י סורא הנהיג אותו על עצמו וכתב לכל אנשי ישיבתו לתלמידים ולתנאים שבה שיברכוהו ויכתבו לו על כפסם וינהיגו

אותו

הנהר ובהיות יהודים עמהם נתקרבה הספינה אל היהודים וישלחו הכותים להזיק הספינה ולא יוכלו כי בורחת מהם וכן עשו פעמים רבות עד שראו במופת כי מתקרבת ליהודים ולא להם ויקראו ליהודים ויאמרו להם הכניסו בספינה וראו מה זה והספינה נתקרבה להם ויכנסו ויפתחו הארון והיה בו כתב כתוב האומר אחי ורעי בעלי ברית ק"ק מגנצה הנה באתי אליכם כי נפטרתי לעולמי בק"ק קלונייא ומבקש אני שתקברוני בקבר אבותי ולכולכם חיים שלום כאם עמרם · ובראותם המכתוב התחילו להתאבל עליו והוציאו הארון ממנה והעיזו אנשי העיר ויתחזקו על היהודים ויכוס · אבל לא יוכלו לזוז הארון ממקומו · ומיד צוה לשמור אותו שם ובנו עליה בית תפלתם גדולה מאד : והיהודים השתדלו עם התכומים והוצאות להשיג הארון ולא יכולו ובכל לילה היה רב עמרם בא בחלום להרבה בחורים ואומר להם תקברוני בקברי אבותי · ויתייעצו הבחורים וילכו בלילה חוץ לעיר ויקחו תלוי שהיה על העצים וילבשוהו בגדים לבנים ויגנבו רב עמרם וישימו התלוי תחתיו ויקברו הגאון בקבורת אבותיו וה' היה עמהם שלא נודע ולא נתגלה הדבר עכ"ל בקיצור : (בימי קיסר לוטריא י"ג למלכותו היא שנת ד"א תרי"ג תתנ"ג לנוצרים היתה נערה חכמה שמה אגני זה התלבשה במלבושי איש ויצאה עם נער א' מעיר מענץ לאנגלטירה ושם מת הנער והיא עלתה לרומי ושם כשהלכה לעיר החכמה אטיני שבארץ יון ושם נתוסף לה חכמה על חכמתה בספרי דיניהם ושאר חכמות באופן שעלתה ממדריגה למדריגה עד שנבחרה לאפיפיור והיתה נקראת יואניס השמיני · אחר הדברים האלה זנתה ונתעברה ויהי היום כאשר הלכו ברחוב העיר רומי בצלמים ובדגלים כמנהגם הנה באחד מן השווקים חוץ זמן לדתה נפלה לארץ והולידה שם ברחוב העיר ומפני זה עוד היום ברומי לבדוק כל אפיפיור אם הוא זכר או לא ומעשה הנ"ל היה אחר שהיתה אפיפיור שני שנים ושבעה חדשים · צ"ד ת"ב ובש"ק דק"י א' כתב מעשה הנ"ל היה בימי רבי יוסף וחביריו כמו ד"א תק"ל וכמו שנת תר"ע לחורבן · (א"א לכוין כי תק"ל לא יהיה תר"ע לחורבן וק"ל) ותמלך ב' שנים ה' חדשים ולהיותה הרה מא' מיועציה בהליכת' פעם א' חוץ מביתה ועבדיה אחריה אחזוה חבלי לידה חוץ מזמנה באמצע הדרך ותלד בן ותמת תכף ויקברה שם : (וכתב שם ש"ק בדור הזה שישבוק מלך גוטי היה מולך על רומה וספרד וצוה ליהודים שבמשך חודש א' ימירו בקנס מיתה ורובם המירו וקצתם מתו בקדושה ותוך ע' ימים מת המלך וימלך ויטיזה והניח לאנוסים שישובו לאמונתם : (בימים ההם בהיות אינדיקו מלך צרפת העלילו על יהודי על דבר הדם וישרפו אותו וכל בני ביתו ויהודים רבים אחרים · (שם : רב אחאי (בר מר רב יוחסין קי"ט א') מלך בפומ' שנת ד"א תרי"ו ו' חדשים (וביוחסין דקס"א א' רב אחי הכהן : רב מנחם גאון בריה דמר רב יוסף גאון בר חייא נעשה ר"י בפומ' שנת ד"א תרי"ז ובו בשנה נעשה ר"י בפומ' : רב מתתיהו בר מר רבי והוי מחלוקות ומריבות גדולות ביניהם ומלך רב מנחם ב' שנים ומת תרי"ט ומלך : רב מתתיהו אחר מות רב מנחם בפומ' לבדו משנת ד"א תרי"ט י' שנים · ובימיו : רב מר נחשון בר מר רב צדוק גאון מלך בסורא ה' שנים משנת ד"א תרכ"ד עד תרל"ב (וש"ק דל"ז א' כתב ד"א ת"ש ומת תשי"ו (א"כ לפ"ד מלך י"ו שנה) ובדס"ה ע"ב כתב רבי אהרן בפומ' ור' נחשון במתא מחסיא קבלו כמו ד"א ת"ש : רב מר אבא בר מר רב אמי (וביוחסין דקס"א א' רבה בר רב אמי לדעתי ט"ס הוא (ע"ל תקס"ט) וכתב שם דקי"ט א' בן בנו של מר שמואל שהניבו שלמה בר חסדאי ריש גלותא במחסיא וב' שנים מלך מן ד"א תרכ"ט : מר רב צמח גאון בר מר רב פלטויה גאון ר"י בפומ' ד"א תרל"א ע"ז שנים והוא אבי אמו של גאון · ובימיו מלך · מר רב צמח גאון ר"י בסורא בר מר חיים (אחיו של מר רב נחשון גאון (יוחסין קי"ט א' מלך אם ש"ק דל"ז) ז' שנים משנת ד"א תרל"ב (עיי' ש"ק דל"ז כתב תחלה מר צמח אחיו של מר נחשון ואחריו רבי חיים דוק ותשכח ט"ס הוא וצ"ל הראשון מר צמח בר פלטויה והשני ר' צמח בר חיים כי כן כתבו צ"ד ויוחסין ובלי ספק כי ט"ס יש כאן הדא דלא מצינו בגאונים ר' חיים ועוד דלא הזכיר ר' צמח בר חיים) (וכתב ש"ק אולי הוא הנזכר בפ"ב דב"מ : (ר"ל התו' שם כתבו בשמו יורד עמו לחייו שורף שליש תבואתו כתבו בשם רבי צמח גאון (אבל מי הגיד לו מינו שהוא רבי צמח בר פלטויה) גם לא הזכירו (וכתב יוחסין דקס"א א' ואחריו רב מלכיו ואחריו רב סילאי בר רב מישאל ואחריו רב יעקב · (כתב גא"י רב צמח גאון קברו בטבריה אכן לא ידעתי איזה ר' צמח גאון : (כתב ש"ק דל"ש ראיתי בס' שחיטה ובדיקה שהביא אלדד הדני מ"י שבטים אלו הדברים שאלה עשו בני אנשי רואן מברבריאה אל מר

צמח שבמתא מחסיא (הוא סורא) כו' ואחרי שהביאו לפני הגאון פרוטים רבים מדברי אלדד הדני בדיני שחיטה ובדיקה שנוהגי שם י' שבטים ואומרים שזה האיש אמר להם דברים אחרים ושואלין מהגאון אם ראוי להאמין לדבריו · ואלה הם דבריו ועוד סיפר לנו אלדד הנ"ל שכשחרב מקדש בראשונה עלו ישראל לבבל ועמדו הכשדים על בני משה ואמרו להם שירו לנו משיר ציון עמדו בני משה וגעו בבכיה לפני הקב"ה וכתתו אצבעותיהם שהיו מנגנים בהם במקדש ולא רצו לנגן ובא הענן ונשאם עם אהליהם ובהמתם והוליכם לחוילה בלילה ובאותו הלילה היה רעש גדול ובבוקר ראו חיל גדול והשיב ה' סביבם נהר שגולל אבנים וחול במקום שלא היה שם נהר מעולם ועדיין גולל אבנים וחול בלי מים ברעש וקולות שאילו היה שם הר ברזל היה מפכנו וזה בימי חול ובשבת נח ולזה נק' נהר שבתיון ויש מקומות באותו נהר שהוא רחב ס' אמה ולכן אין יכולין לבא אליהם ולא אנו להם · ואין ביניהם אלא בהמות וחיות טהורות ולומדין תורת א' שבע"פ אליהם · ובני דן לא היו יודעין מחורבן בית ראשון : אבל נפתלי גד ואשר שהיו יושבין עם יששכר ומתקוטטים וקוראין אותם בני השפחות ויראו שלא יפול קטטה ביניהם הלכו לשבט דן ונתיישבו יחד ע"כ קצת השאלה · והשיב מר צמח דעו כי יש לנו בקבלה מרבינו יצחק גאון שבשנת כמו ד"א תר"מ ראו אלדד הנזכר ותמהו בדבריו להיות במקצתן כדברי חכמים שלנו ומקצתן מופלגים ודעו כשהגלה סנחרב זבולן ונפתלי בשנת ה' לאחז מלך יהודה הלכו לארץ כוש וחנו שם להיותה ארץ רחבת ידים מלאה כל טוב ונתנו בלבם לעבודת ה' והועיל להם כי נכתרו בתורה ובמצות ואחז"ל י' גלות גלו ישראל ולא נזכר שבט דן בכל הגליות לפי שמעצמו הלך לכוש קודם החורבן קל"ה שנים ובאולי לא נסע דן עד גלות שלנו · ומ"ש אלדד הדני כי הם דנים ד' מיתות ב"ד וכי בני משה אצלם ונהר סמבטיון מקיף אותם אמת אמר כנרא' במ' שנ"כ הגלה בני משה עכ"ל : (והואיל ואתא לידינו אעתיק לך מ"ש יוחסין דקנ"ה א' ז"ל חדשות אני מגיד אשר מצאתי בס' ארחות עולם שחבר רבי אברהם פריצול פי' על איוב (בן מרדכי מאוויגנן) לחבוש ולהחיות לב נדכאי הגלות המר הזה הארוך זה אלף תקי"ב שנה (הוא ה"א ש"מ) אשר מנגדי תורתינו ואויבינו ילעגו לנו לומר כבר אבדה תקותינו נגזרנו לנו ואין לנו עוד נביא כו' יש ויש לנו אחינו גואלינו י' השבטים ושם מלך ושרים ועם ועם כו' והרי לפניכם מלכים ב' סי' י"ח וינחם בחלח ובחבור נהר גוזן וערי מדי וגו' אז יוסיפו סרה ידברו עתק לומר הרוצה לשקר ירחיק עדיו וכו' כתב בספרו הנ"ל פ"ע ומלכות פירזיקא הגדול והנפלא ארץ מדברות ויערים גדולים ובשמים וחיות ועופות זרות עם ב' גלילות סיורדין לנכון הנקרא סיקיטניאה איסטירה בתוך משך הרים רבים וארוכים ויהודים נסגרים שם לדעת הכותבים : עוד כתב פ"ד כאשר על ענייני דוד הראובני שבא בזמנינו זה ובימינו זה מ"ה שנה (א"כ כתב זה ה"א ש"מ (ע"ש) כי דוד הראובני היה ה"א רצ"ג) וזה כי היהודי הזה מכת ב' השבטים לפי הנשמע מדבריו שאמר שהוא מן העומדים מיושבים במדברות ההם כבני הרכבים באהליהם ומצבו במדבר חבור באשיאה מאידה ולמטה מהם והלאה תשלום כל י' שבטים והם סמוך למדברות ללכת לאמיקה וגודא אשר על ים סוף ולהם ולכולם יש מלכים ושרים ועמים רבים כחול הים ומולא הבשמים והפלפל והסמים הפשוטים נקראים בלשון לועז שימפליצי וכל טוב הכמלאות בידם · אמנם בין שני הכתות מיהודים האלה יש ביניהם מן הישמעאלים אומה חזקה ותקיפה ועם מלכים רבים להם יזיקו לכת מהיהודים האלה ולא יניחום לעבור ולהתקרב זה לזה לפי שכבר זה ימים רבים ושנים שהיו מתרחקים ובאים להתקרב זא"ז ולא עלה בידם וסוף דבריו בזה ויהי מה כי יהיו דבריו נאמנים או לא · די בגלותינו היום הזה ובגילותינו אשר נתאמת למלכים ושרים וסרנים בחוצות רומי אשר עדיין יש מציאות לשבטי ישראל הרבים מאד ומלכים רבים להם כו' וכתב ספט"ו ושם בקליקוט הוא מוצא כמום בבשמים הבאים מרחוק ממקומו' אחרים ומאיי הים אשר סביב בים הגדול ההוא אשר לפי הנמצא כתוב בספרי המלאכים ההם יש יותר מאלף ת"ק איים ויש שם ג"כ יהודים רבים באיים ההם בקלתן · עוד כתב בפכ"ד כי אחד מעבר הגולפו ילכו ויגיעו ליבשת מחוז גליל לאמיקה שקרוב לים הודו ואם ירצו לעלות בגליל הזה העליון אשר ביבשה הזאת שם ימצאו מדברות גדולות וגם ישובים מהיהודים היושבים על נהר גאניום הוא נהר גוזן · וכ"כ בספרים הקדשים כי בגלילות אלה למעלה מגבולות לאמוק וממדברות קליטוק נמצא שם יהודים רבים לאין מספר ומלכים רבים להם ורחוקים זה מאלה כי מהלך רב ביניהם · אולם בן האיים אשר בתוך ים הודו אין קצה למספרם ולהם בים וביבשה עושר זהב ובשמים ואם כותנים הנולרים

בפומ' משנת ד"א תק"ך ג"ש · רב חנניה בן רב משרשיא היה לר"י בפומ' מן ד"א תקכ"ג ז"ש ובימיו היה · מר רב מרי הלוי (בר רב משרשיא יוחסין דקי"ח ב' וקס"א ד"א תקכ"ד א') היה לר"י בסורא ג' שנים ומחלה עד ד"א תקכ"ז · ובש"ק כתב דל"ו ב' מת ד"א תקמ"ג בוודאי ט"ס · קור וצינה גדולה כמוהו לא היה ומתו כמה אלפים אדם ובהמה וקרשו המים ים הצפוני ק' פרסא באורך ובעובו הגליד בקצת מקומות ל' אמה צ"ד ה"ב ד"א תקכ"ג · רב בינוי הלוי בר מר רב רבא מנהר פקוד מלך אחריו בסורא י' שנים ומחלה מן ד"א תקכ"ז עד תקל"ח · (מ"כ בס' ישן ר' בינוי גאון חבר ס' בשר ע"ג גחלים וכ"כ ליקוטי מהרי"ל ולא ידעתי אם זה הוא אך ברוקח סי' רנ"ז כתב ר' יהודה גאון חברו ובשפתי ישינים כתב רבינו שמואל הלוי ויש מיחסים לר"ת) ורש"ג כ' יוחסין קי"ח ב' רב בינוי מלך בזמן גאוני ר' הונא מר הלוי ומר רב מנשה והם תקנו בפומ' למגבי לכתובה ובע"ח ממטלטלי ויש קצת גמגום בחשבונו ע"ל תקמ"ד · רב מלכא (וביוחסין דקס"א א' רב מלכיא) בר רב אחא כעשה ר"י בפומ' שנת ד"א תק"ל ומלך ב' שנים (ע"ל תק"י) כרש"ג והוא אקתיה לרב נטורנאי נשיא בן זבינאי בפלוגתא על זכאי בר מר אחונאי דהוה נשיא קמי הכי כמה שנין ואתכנשו תרתין מתיבתא עם זכאי הנשיא ועברוהו לנטורנאי ואפשר רב מלכא לג"ע ורב נטורנאי אזל למערבא · ובתריה מלך זקננו · מר רב רבא בריה דרב דורלאי ר"י בפומ' משנת ד"א תקל"ב תשעה שנים (וכתב רש"ג ובתריה מלך מר בר שבונא ולא האריך · ובתריה מלך רב חנינאי כהנא כו') ובימיו מלך · רב הילאי בר רב מרי בסורא בשנת ד"א תקל"ז ט' שנים עד תקמ"ו (ע"ל תק"ז) רב חנינא גאון הכהן בר רב מר אברהם גאון כעשה ר"י בפומ' משנת ד"א תקמ"א ג' שנים ועבריה נשיאה וקם באתריה מר רב הונא רש"ג יוחסין קי"ק א' · מר רב הונא בר יצחק הלוי מלך בפומ' משנת ד"א תקמ"ד ג"ש (וכתב רש"ג יוחסין קי"ח א' ובימיו תקנו למגביה כתובה לאשה ובע"ח מיתמי אפילו ממטלטלין ושם ע"ב כתב ר' בינוי הלוי הכ"ל ומר רב מנשה גאוני פומ' עם ר"ה עשו תקנה זו ע"ל תקכ"ז) ובימיו מלך · אבומאי (אחוהי דרב מרדכי רש"ג) בסורא משנת ד"א תקמ"ו עד תקל"ד ה' שנים : מר רב מנשה (בר מר רב יוסף) כעשה ר"י בפומ' שנת ד"א תקמ"ה ה' שנים · ובימיו מלך · רב צדק בר מר רב אשי בסורא ב"ש רש"ג יוחסין קי"ט א' וצ"ד (צ"ל ו"ש) מן ד"א תקכ"ד עד תק"ס (צ"ד · רב ישעיה הלוי (בר מר אבא ומן כלואדי הוי סמוך לבגדד יוחסין קי"ח ב') ר"י בפו"מ משנת ד"א תקכ"ה ב"ש (ובש"ק דל"ו ב' ודס"ה א' ודק"י א' כתב אחר רב מנשה מלך בר אבא בוודאי כוונתו על רב ישעי' זה שהיה בר מר אבא) ובימיו · רב הילאי בן מר רב חנינא כעשה ר"י בסורא שנת ד"א תקכ"ו ג"ש ומחלה עד תק"ס (וש"ק דס"ם רע"ב רב יוסף בפומ' ורבי הילאי במתא מחסיא קבלו ד"א תק"ל ודאי ט"ס : מר רב יוסף בר מר רב שילא מסלהי ר"י בפומ' ד"א תקכ"ז ו' שנים · ובימיו מלך · רב קמוי ברב מר אשי ר"י בסורא משנת ד"א תק"ס ג"ש ומחלה (ויוחסין דקס"א וש"ק כתבו רבי יוסף בר שילא ואחריו רב מרדכי הכהן) ע"ל דקס"ט) · מר רב כהנא בר מר רב חנינא גאון כעשה ר"י בפומ' שנת ג"א תקס"ג ו' שנים · בשנה ההיא מלך · רב משרשיא בר מר יעקב הכהן משנת ד"א תקס"ג עד תקע"ב תשעה שנים (וביוחסין דקי"ע א' כתב עשרה שנים ופלגא ועמדו ב' שנים בלא גאון : (ד"א תקס"ז היו ד' לקיים ג' ללבנה וא' לחמה צ"ד ה"ב : מר רב אבומאי גאון בר שרירא (אחי אביו דמר אברהם גאון) ר"י בפומ' שנת ד"א תקס"ע ו' שנים ובימיו עמדו בסורא ב' שנים בלי גאון משנת תקע"ב עד תקע"ד (עש"ק דל"ו אחר רבי יוסף בר שילא רב מרדכי הכהן (ע"ל תק"ס) ואחריו רב אחונא ומת ד"א תקפ"ד והיה חסיד גדול ומלומד בניסים ואליהו בישיבתו ואחריו רבי אברהם · הרי כוונתו על רבי אבומאי כי ביוחסין אין מביא רב אחונאי אלא שטעה שכתב אליהו בישיבתו לדעתי קאי על רבי יוסף כאשר אכתוב לקמן בסמוך) כתב רש"ג יוחסין דקי"ח ב' ולא הוי דוכתא דהוה מר אהרן (ע"ל תרפ"ז) קמוי דהוא אב"ד והוי גמר טפי ועדיף מיניה מיהו ע"י אלוס אדברוה למר יוסף גאון והוה חסיד טובא וזקן מאד ואליהו הנביא יתיב במתיבתא ביומי דליה (עי' מ"ע פך"ז רב יוסף גאון לדיק תמים ואליהו תמיד בישיבתו) ואבי גאון היה סופרו ועומד כל הצורך הישיבה לפניו כל ימיו וביומא דאפטר הוה זעף גדול וכדת ארעא והוה מלטער נפשיה טובא על גירסא דינקותיה וברכיה מר רב שבוי רביה גאון וא"ל תזכה דתדבר אומתך ותרתין שנין מלך וקם בתריה מר רב אברהם בדרב שרירא שנת תקע"ת ומלך י"ב שנים (ע"ל תקע"ה) והיה מר רב יוסף במר חייא אב"ד ובפלוגתא דדניאל

ודוד דור נשיאים אקרי מר רב יוסף בגאונות ולבסוף נתפייסו עם מר רב אברהם ואמרו דתרווייהו מר רב יוסף ומר רב אברהם מקרי גאונים מיהו כד מכנפין תרווייהו בכלה דוכתא מתני רבי אברהם ויתיב מר רב יוסף קמיה כו' וסליק רבי יוסף מן גאונות ואהדר לאב"ד וברכי' מר רב אברהם ובתר מר אברהם מלך מר רב יוסף ד"א תקע"ז ו' שנים ובתרי מר רב יצחק בר מר רב חנניא אלף ק"מ לשטרות (ע"ל תקפ"ו) ואקתוהו בדיל מר רב יוסף בר רב מרדכי דהוה רב בשני דר' יוסף בר מר חייא והוא בר בריה דמר רב אבא גאון (ע"ל תרפ"ט) זקנינו ומר רב יצחק הוי קשיש מיניה וכד סמכי דוד בר הונא נשיא למר רב יצחק קשיא מר רב יוסף הוי דייכא דבבא אתא רב יצחק לותיה וא"ל לא לקשי לך דייכא דבבא דאכן כרבה ורב יוסף אמר מוצעה את דהוית וזכית בתרא וסביר וקבל ר' יוסף ואהדר ליה קמיה ריש מתיבתא ומלך ששה שנים ובתריה מר יוסף דכן ב' שנים בשנת אלף ק"ן עכ"ל : הוא ד"א תקנ"ה על תקנ"ז · (ד"א תק"ע היו ד' ניקויים ב' לחמה וב' לבנה ושפטו חוזי כוכבים למלחמה ומיתות מלכים ודבר וכן היה · צ"ד ה"ב : רב כהן צדק בר רב אבומאי מלך בסורא משנת ד"א תקע"ד י' שנים ומחלה עד תקפ"ה : רב אברהם בר שרירא אחיו של רבי אבומאי כעשה ר"י בפומ' משנת ד"א תקע"ה ב' שנים (ע"ל תקס"ט בשם רש"ג י"ב שנה) כראה ע"ס שהרי כתב בעצמו אחריו מלך רב יוסף תקע"ז ולפ"ז מ"ש בערוך שהיה תקפ"ה איט זה שמת תקע"ז (ועי' בערוך ע' ס"ה ז"ל אמרו מר אברהם גאון היה אלף ק"מ לשטרות (הוא ד"א תקפ"ה) היה מכיר בשיחת דקלים כו' · אולי זה הוא : ר' יוסף בר חייא כעשה ר"י בפומ' משנת ד"א תקע"ז י' שנים ובימיו כעשה ר"י מר רב שלום : (ד"א תקפ"ב רעשים גדולים רעמים קולות וברקים ואש מתלקחת במקומות רבים ובגליל וריזלנט תהלך אש ארצה ונשרפו בעלם היום כ"ב כפרים וכפש אדם ובהמה רבה ובמדינת ברגונדיא כפלו מן שמים בעת ההיא אבני ברד כבדים וגדולים ממשאת איש ויך מאדם ובהמה ועץ השדה אשר לא היה כמוהו · צ"ד ה"ב : מר רב שלום בר (מר רב) מרדכי (יוחסין קי"ט א') משנת ד"א תקפ"א (י' שנים) עשר שנים ומחלה עד תקכ"ב · (צ"ל תקכ"ו) בסורא · רב יצחק בר חנינא (וביוחסין דקס"א א' בד"ר חייא) כעשה ר"י בפומ' משנת ד"א תקפ"ו י' שנים (וע"ל תקס"ט שכתב רש"ג אלף ק"מ לשטרות א"כ הוי ד"א תקפ"ח) ובימיו היה : (ע"ל תקפ"ו) · מר רב נטרונאי בן מר רב הילאי בר מר רב מרי כעשה ר"י בסורא משנת ד"א תקכ"ו י' שנים עד תר"ו : מר רב יוסף בר רב מרדכי כעשה ר"י בפומ' משנת ד"א תקכ"ז ג' שנים ע"ל תקס"ט דהוי ד' אלף תקכ"ח ומלך ב"ש : (ד"א ת"ר כראו אותות השמים כוראים וכפנאים והיה קדרות לשמש וכראו צורות משוכות באויר הרקיע ואמרו שרומז למיתות קיסר וש"ד וכן היה צ"ד ה"ב : רב פלטויה בר מר אביי כעשה ר"י בפומ' משנת ד"א ת"ר י"ו שנים · ובימיו מלך בסורא מר רב עמרם (כתב ש"ק דל"ו סע"ב ר' הילאי ר"י במתא מחסיא ד"א תק"ך · רבי יוסף כפטר בפומ' תקכ"ו ואחריו ר' יצחק ומת תר"ג ואחריו ר' יוסף ואחריו רבי פלטויה ומת תרי"א ואחריו ר' אחאי ואחריו ר' מתתיהו ומת תרכ"א ואחריו ר' צמח ברב פלטויה ומת תרל"ג ואחריו רב האי בר דוד ומת תרכ"ג ואחריו רב הילאי הכ"ל רב יעקב ואחריו רב איסוקאי ומת תרל"ג (זה לא כזכר בנ"ד ולא כתב רש"ג ומ"ש תרכ"ג אולי צ"ל תרל"ג ולדעת צ"ד היה רב הילאי ד"א תרמ"ט עוד א' היה תקל"ז וא' היה תקכ"ו הכל לא אוכל לכוון דבריו ובוודאי כמה טעיות יש בדבריו דוק ותשכח) ואחריו רב עמרם : רב עמרם (בר ששנא וקמי הכי הוי כליג. ליה רב עמרם ואקרי גאון ונחית מיניה ובתר הכי הלך ואפטר · רש"ג יוחסין קי"ט א') אשר שלח סידור התפילות לספרד משנת ד"א תר"ו י"ח שנים עד תרכ"ד צ"ד (וש"ק דף הכ"ל כתב מת תש"ת לקח לו דרך אחרת) וכתב שם ש"ק ראיתי בקונטרוס אופן קבורת ר' עמרם ולא ידעתי אם זה הוא שבמתא מחסי' ששלח סידור התפילות או אם הוא גאון אחר · ועכ"ז בחרתי להציג לפניך הדבר · רב עמרם היה במגנצא עיר גדולה על נהר ריכוס וילך הרב להקים ישיבה בעיר קלוניא ויהי כי זקן מאד צוה לתלמידיו שאחרי מותו יקברהו אצל אבותיו במגנצא ויענו תלמידיו כי זה להם סכנה גדולה והשיב להם תטהרו אותי ותשימוני בארון ואח"כ בספינה קטנה על הנהר ותניחו הספינה שתלך מאליה · וכן עשו תלמידיו אחר מותו והספינה הלכה מיד אחר מרוצת המים עד שהגיע נגד עיר מגנצא ויתחברו אנשי העיר ויאמר כי יש ארון ואיש מת בתוכו אז אמרו קדוש הוא שבא להקבר בארצינו וישלחו ידם להחזיק בספינה והיא נרתעה לאחור ויתמהו האנשים ויגידו הדבר אל שר העיר ויבואו כולם אל שפת הנהר

על כל השרים והסגני' כתובה בספר זכרונות לבית דוד ורצינו להזכיר מעט מגדולתו לראיה פעם א' עבר עליו המלך ישמעאל והוא עלי בן אביטאלב ועמו שרים הרבה (לעיר אשר בסתנאי שם והיו בה פ' אלף יהודים) ויצא בסתנאי לקראתו בספר הישר וכתבי הקודש ושמות המקודשי' בידו והי' עמו קהל מישראל למאד מאד והקביל פניו עלי מלך ישמעאל ושמח בו שמחה גדולה ובקש ממנו לברכו ולהתפלל עליו ונתן עלי לבסתנאי בגדים נאים מהשלל ושאל עלי אם היה לו בנים והשיב כי לא היה נשוי עדיין כי לא מצא בת גילו ויתמה עליו כי היה בסתנאי בן ל"ה שנה לפיכך נתן (ס"ה בס"מ ארחות עולם) לו בת מלך דארא לאשה והיתה הנערה בתולה יפ"ת ולא רצה לקחת ונשבע עלי עליו עד שקבלה ממנו וא"ל עלי נאה היא זאת לאדם כמוך והלא דוד אביך לקח לו פלגשים יפ"ת בלא כתובה וקדושין ויאמר לו בסתנאי לא התיר הש"י יפ"ת אלא בשעת מלחמה אבל שלא בשעת מלחמה צריכה כתובה וקדושין וטבילה ויאמר לו הרשות בידך לעשות לה כל אלה ולקח אותה בסתנאי לאשה אחר שהטבילה ועשה לה כתובה וקדושין ומצא חן בעיניו ונולדו לו ממנה בנים ואחר מותו עמדו עליהם בניו הנשיאים ואמרו להם אין לכם חלק עמנו בנחלת אבינו כי בני שפחה אתם ועלתה ביניהם מריבה ונעשה להם קיבוץ בפניו ופסקו כולם שאין להם ירידה מנחלת אביהם ולא גרעון ביחוסם ואעפ"י שאין ביד אמם כתובה מצויה דקיי"ל דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות וכ"ש נשיא וחכם כמו בסתנאי וכל זה כתוב בס' בית דוד ויש בהם הידות ברמזים בנקודות מכריזין על מעלות ומלכותם ואורך ידם בכל דור ודור ע"כ מצאתי בס' קטן ואח"כ נדפס בסוף ס' ארחות עולם ועיי' סע"ז בסופו וביוחסין דקס"ה א' ומעתיק לקמן העניין באופן אחר : עיר יובד והוא פומבדיתא שם נקבר בסתנאי הנשיא ראש גולה במדינת בבל גא"י • מר רבא גאון ר"י בפומ' סביב לשנת ד"א ת"ל (וש"ק כתב דל"ו ודס"ה א' כתב ומר הונא ר"י בסורא קבלו מרב יצחק כמו ד"א ש"ע) כתב רש"ג יוחסין דקי"ה רע"א ובימיו תקנו לתת גט לאלתר לאשה כשמעתיה דכלתיה דרב זביד • בימיו בסורא (רב ששנא דכתב על הומרתיה משרשיא בר תחליפא • שם) ובש"ק יוחסין דקס"א א' כתב הנקרא רב משרשיא ונפטר ד"א תמ"ב וש"ק דל"ו א' ר' שישנא מת תמ"ט • ר' שיננא משרשיא בר חלפתא מלך בסורא משנת ת"ל י"ט שנים עד תמ"ט ולדעתי הוא רב ששנא הנ"ל • (צ"ד) • רב בוסתנאי גאון היה לר"י בפומ' סביב לשנת ד"א ת"מ (ע"ל ד"א ת"ך מ"ש ממנו) וביוחסין דקס"א א' בוסתאי • מר רב הונא מרי בן מר רב יוסף היה ר"י בפומ' (וביוחסין קס"א א' במתא מחסיא) שנת אלף לשטרות הוא ד"א תמ"ה וכתב שם יוחסין קי"ח א' ור' חייא ממישן ואחריו מר ינוקא והוא רבה בר נטוראי ע"ל ד"א ת"ס ואחריו ר' יהודה גאון ואחריו ר' יוסף ואחריו ר' שמואל בר מרי) כתב ש"ק ס"ה א' ר"ה במתא מחסיא ור' הנינא בפומ' קבלו ד"א ת"מ • דע שמר הונא מרי עד רב מנשה הלוי חשב רש"ג ק' שנים ומר מנשה עד רב אחי בר דוד ג"כ ק' שנים וכתב שמן ד"א תמ"ה והלאה כל חשבון הגאונים מכוונים בלי פקפוק • רב הנינא גאון מנהר פקוד היה ר"י בסורא בימי ר"ה מרי ה' שנים מן תמ"ה עד תנ"ג ולראב"ד ר"ה ראשון לדור הגאונים ביוחסין דקס"א א' דור ראשון מראשי פומבדיתא ר"ח ואחריו ר' הילאי הלוי ואחריו ר' יעקב מנהר פקוד ואחריו ר' שמואל גאון • וש"ק דל"ו ר"ח גאון ר"י בפומ' ומת ד"א תע"ה ואחריו ר"י • רב נהילאי הלוי מנירש רש"ג יוחסין קי"ה א' ר"י בסורא (במתא מחסיא יוחסין קס"א א') ומלך י"ח שנים עד תע"א הרי מלך ד"א תנ"ג • ד"א תנ"ו היה לקוי השמש שנראו הכוכבים ביום צ"ד ח"ב • ר' חייא ממישן ר"י בפומ' אחר רב הונא סביב לשנת ד"א ת"ס • רבינא מלך אחר ר"ה ורש"ג לא הזכיר שנותיהם וש"ק דל"ו סע"א אחר ר"ה ממישן מר ינוקא והוא רבה בר נטוראי שמת ד"א תע"ט וכ"כ יוחסין דקס"א א' ולא זכרו את ר' נטוראי בר מר נחמי' וצ"ד מזכירו לא ידעתי באיזה מהם לתלות הטעות • ע"ל ד"א תמ"ה : ר' שלמה שיסד יוצר שבת ב' של אחר פסח שנותינו ספו היה ד"א תס"א כנזכר בפייט הנ"ל • רב נטוראי גאון בר מר רב נחמיא מלך בפומ' סביב לשנת ד"א ת"ע וכתב יוחסין אחר רביא מלך רב נטוראי כו' ומלך שנת אלף (ר"ל לשטרות א"כ הוא ד"א תמ"ה ולדעת צ"ד מלך ת"ע גם הוא כתב מר הונא מלך שנת אלף וצ"ל לדעתי אלף ד"ב) וידוע במר רב ינוקא התפיה דהוה מחתן בדבית נשיאה אתקיף מרות על רבנן וערקו למתבתהון יוחסין קי"ה א' • מר רב יעקב הכהן מנהר פקוד היה לר"י בפומ' י"ח שנה מן ד"א תע"א עד תפ"ד והראב"ד חשבו דור ב' לגאונים וש"ק דס"ה א' כמו ד"א ת"ל : ורש"ג יוחסין

קי"ה א' נראה שהיה ר"י בסורא • רב יהודה גאון היה לר"י בפומ' (וש"ק דל"ו ע"ב וס"ה א' ר"י במתא מחסיא כמו ד"א ת"ל) סביב לשנת ד"א ת"פ ומלך כמו י"ח שנה עד תל"ה פכ"ד ס' בשר ע"ג גחלים • רב שמואל גאון מבני בניו (של אמימר חבירו של ר' אשי יוחסין קס"א א' • ומישיבתינו של פומ' הוי רש"ג. שם קי"ח א') של מרימר היה והוא בן בנו של רבא גאון הנ"ל בפומ' ובסדים הוה רב הונא דמתא מחסיא וחכם גדול היה נעשה ר"י בסורא י"ז שנים משנת ד"א ת"ל עד קנ"ז, ובש"ק דל"ו ב' נפטר תקי"א • רב יוסף נעשה לר"י בפומ' משנת ד"א תל"ה ע' שנים עד תק"ז וביוחסין דקי"ח כרש"ג אחר רב יהודה מלך רב יוסף שנת אלף וחמשין דהוי ד"א תל"ה (ובש"ק דל"ו ב' כתב מת תל"ט) ואחריו מלך רב שמואל בר רב מר שנת אלף כ"ט דהוי ד"א תק"ז • ד"א ת"ק היה רעש גדול בעיר קוסטנטינא שנה תמימה ובשנת תק"א מתו בדבר תוך העיר ש' אלף צ"ד ח"ב • ר' שמעון קיירא חבר הלכות גדולות בשנת אלף כ"ב לשטרות הוא שנת ת"ק ולא נסמך לגאון כ"כ הראב"ד ובהקדמת סמ"ג כתב שר' יהודה גאון עשה ה"ג (בר מר רב נחמן ע"ל תקע"ו) (וכתב ש"ק דל"ו ב' כדאי' במרדכי פ' אלו מגלחין והיה סגי נהור ור' שמעון קיירא גם הוא חבור הלכות גדולות ד"א תק"א • וכ"כ יוחסין קס"א א') ובהקדמת המדפיס ה"ג דחה דברי הסמ"ג לפי שנמצא בשאלתות בהלכות ברכות אקשי ליה רבנן למר רב יהודה גאון א"כ נראה שאין הוא המחבר עכ"ל מ"מ י"ל דברי הסמ"ג כי מצינו ב' רב יהודה גאונים היו א' ר' יהודה בר נחמן וא' ר"י בר אוהנאי צ"ד ע"ל ד"א תקי"ט ויש עוד רב יהודה גאון ע"ל ת"פ • ובשפתי ישינים כתב יש מייחסי' לר' יוסף ט"ע ורש"י פ' לולב הגזול דל"ה סע"ב וכן יסד ר' יהודא גאון בעל הלכות גדולות • רב שמואל גאון בר מרי היה לראש בפומ' ד"א תק"ז ובש"ק דל"ו ע"ב כתב ר' שמואל מזרע אמימר מת תק"ח ט"ס הוא וכוונתו על שמואל בר מרי דכבר הזכיר ג' שורות לפני זה ר' שמואל מבני בניו של אמימר' נפטר תקי"א (ע"ל ת"ל) דר"ש מזרע אמימר מת תק"ה ור"ש בר מרי אפשר מת תקי"א כי מלך תק"ז • ר' אחא משבחא חכם גדול חבר השאלתות ולא נסמך לגאון מפני שנאת ר"ג שבאותו דור היה שונאו וכאשר מת רב שמואל בר מרי סמך ר"ג את השמש של ר' אחא שמו • (וניתוקן בו את מן אחאב ע"ל ג"א ד"א) : מר רב נטורנאי היה שמש של ר' אחא וסמכו ר"ג ונעס ר' אחא והלך מבבל לא"י ומת שם. והיה רב נטורנאי שם לראש לראב"ד י"ג שנה (כתב ש"ק דל"ו ב' ומת תקכ"א) כתב רש"ג יוחסין קי"ה נטרוי כהנא בן רב מר אמונה מן בגדד • ר' אברהם כהן נעשה ראש אחר נטורנאי לפי חשבון רש"ג כל שנותיהם של רב שמואל ורב נטורנאי ורב אברהם הם י"ג שנה עד תק"ך ע"ל תקמ"א • רב מרי הכהן מנהר פקוד נעשה לראש בסורא וכ"כ באגרש"ג יוחסין קי"ה א' שהי' ר"י בסורא (ויוחסין קס"א א' בפומ') שנת ד"א תק"ה ומלך ה' שנים. ובש"ק דל"ו מת ד"א תקכ"ג ובדס"ה א' ר' מרי בפומ' ור' יהודה במתא מחסיא כמו ד"א ת"ק • רב אחא מלך אחריו חצי שנה : מר רב יהודה בר מר רב נחמן נעשה ר"י בסורא משנת ד"א תקע"ו ג' שנים ומחצה וחבר הלכות פסוקות ומהלכות גדולות קבלם כתב רש"ג יוחסין דקי"ח סע"א והוא נמי מפומ' ולא הוה מאן דמפליג בחכמה בסורא כוותיה • אף הוא שקלה שלמה נשיאה ומנייה להתם ומאור עינים היה והוא ואחיו (ע"ל תק"ד) היו גאונים בתרתי מתיבתא בפרק א' כתב יוחסין דקס"א א' ונפטר ד"א תקכ"ג ודאי ט"ס הוא וכתב שם ואחריו רב אוהנאי ג"כ ט"ס וחסר מר רב יהודה בר מר רב אוהנאי שמביא צ"ד ובש"ק דל"ו ב' ר' יהודה ר"י במתא מחסיא ומת ד"א תקכ"ז קבלו מהגאונים שקודם להם כמו ד"א ת"ך רב מרי היה סגי נהור ועם כל זה חבר הלכות הרבה ובימיו יצא תלמיד א' לתרבות רעה ואחריו רב מרי ברב משרשיא נפטר ד"א תקמ"ג בוודאי ט"ס במ"ש ר' מרי היה סגי נהור כי היוחסין ורש"ג כתבו זה על ר' יהודה והיוחסין שכתב שנפטר תקכ"ג וש"ק כתב שמת תקכ"ז בשניהם ט"ס כי לא מלך רק ג"ש ומחצה • ומ"ש שבימי רב מרי יצא תלמיד א' כו' והיוחסין דקי"ח רע"ב ורש"ג כתבו בימי מר רב יהודאי יצא ענן ושאול בנו שרים היו מזרע ב"ד ולא סייעוהו מן השמים לסמיכה ונעשה זקן ממרא עפ"י ב"ד והזיק אמונת הקראים עכ"ל • ובצ"ד כתב ענן זה היה בתחלת ת"ק ובעבור שמץ. פסול שנמצא בו לא נסמך לגאון ונעשה זקן ממרא עפ"י ב"ד בעבור שהזיק הצדוקים שנתדלדלו מן החורבן עד באו ענן וחזקם • מר רב יהודאי בר מר רב אוהנאי הכהן בר מר רב הונא ר"י בסורא שנת ד"א תקי"ט ה"ש עד תקכ"ד • רב דודאי גאון (בר מר רב נחמן כ"כ רש"ג) אחיו של רב יהודה (ע"ל תקע"ו) היה ר"י בפומ'

רע"ד · מחמד מלך ונביאים של ישמעאלים התחיל לטעון טענותיו
בזמן הזה רס"ג ודאב"ר · וכתב רס"ג. יוחסין דקי"ז סע"ב ואמרי
דהוי בסורא אז · רב חיננאי ורב הונא בפומ' ומר יצחק) · רב
הונא גאון בפומ' אחר רב מרי סביב לשנת ד"א ש"נ · עומר בן
קטף נכד של מחמד לכד ירושלים מיד נוצרים וצוו לבנות הבית על
תלו שנת שנ"ז (עש"ק דק"ט ב'. ויתן אל המקדש הכנסה ושדה אחוזה :
רב יצחק גאון היה ר"י בפומ' סביב לשנת ד"א ת"ך והיה בפרוז
כאשר כבש עלי מלך ישמעאל את מלך פרס ויצא רב יצחק לקראתו
והמלך עלי נשאו ובבדו (כתב ש"ק דל"ו א' ודס"ח א' רבי יצחק קבל
מרב הונא כמו ד"א ש"ס : בעת ההיא נתן המלך עלי את בת המלך
פרס נערה שבויה לר' בוסתנאי ראש גלות וגיירה והיותה לו לאשה
שנת ת"ך כ"כ ראב"ד : מעשה רבי בוסתנאי מה שבא לישראל על
ידו ועל אשר חותמים בית דוד בחותמו צורת זבוב בימי מלכות פרס
עמד מלך א' חסר דעת ועלה בלבו להכרית את זרע המלוכה ויחפש
בכל זרע דוד בכל מלכותו ויהרגם ויאסור את קרוביהם וחתניהם וכל
מודעיהם בבית כלאים ויענם וצוו לשפוך מרק פיגוליהם עליהם
לטמאם ולטנפם בבי שולי בגדם ויגזור על עולליהם לרטש והרותיה'
לבקע ובחמלת ה' על זרע ב"ד נותרה כלה א' מאנשי בחוריהם אשר
נהרג בימי כלולתה אחר היתה לה הריון · ויחלום המלך והנה עומד
בגינת ביתן ובו כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל וידע כי נא לו
הגינה ההיא וישליך פריה לארץ בחמת קנאתו וישב אחר בקעו לחקור
עוד אם נותרה שורש לעקרו מלהשאיר שורש מפריח ומעניף לאחר
זמן וימצא שורש א' ובו כעין ענף צומח מהארץ וירם הגרזן לשחת
והנה זקן א' לעומתו עומד והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי
ויגער בו גערה גדול ויזעק זעקה גדולה ומרה ויחטף הגרזן מידו
ויתקעהו במצחו וישפך דמו על פניו וזקנו ותקרב נפשו למות ויפול
על פניו ארצה ויבך ויתחנן לו ויאמר בי אדוני תפול נא תחינתי לפניך
לבלתי תשחתני כי מה עשיתי לך ומה היה עוני וחטאתי כי באתה
עלי לאבדני ויענהו הזקן ויאמר לו מעט זה מתגמולי רעתך כי באתה
לגני להשחיתו אם פרי נחמד ראית למה לא אכלת ממנו וגם לתת
לבניך ואם עץ מאכל תאבת למה לא נטעת לך מהם ולא דייך שעקרת
ענפים ועלים ופרחים וצמחים ופירות אלא שבאת לעולל אחריך
ולעקור מלהשאיר שורש צומח ואני נאנחתי על גני אשר נטעתי
והשקתי וגדלתי כמה שנים ולא נשאר לי מכל הגן כ"א שורש זה
ואמרתי אולי יש תקוה ממנו ותהי זאת נחמתי להשקותה ולגדלו עד
עלות ענפיו ולהדש את כל גני מנטיעותיו נתרס גרזנך גם להשחיתו
לבלתי השאיר לגני שום שורש משריש ובגובה לבך תאמר כי צדיק
אתה בעיניך הלא זה עון פלילי ומעט זה מתגמולי תועבותיך כ"א
להסיעך מארץ החיים ולמחות זכרך מתחת השמים · ויוסף המלך
ויבך לפניו ויפול על רגליו ארצה ויתחנן לו ויאמר בי אדוני הסכלתי
עשה ועתה אחרי שובי נחמתי ואחרי הודעי ספקתי על ירך ועתה
תיקר נא נפשי בעיניך ואל תמיתני כי ערבתי עלי באמת להשקות
הצמח הזה מים לעיתים מזומנים · ולפקוד אותה לרגעים
ולשמרו יום ולילה עד עשותו קוצרים כארז אדיר ואטע מנכריו כל
ערוגת גנך עד שובו כאשר היה · ואשר עשיתי כפר לי באשר
שגיתי · ויקץ המלך משנתו וימלא דמו לף במשכבו ויכר לו ותתפעם
רוחו עד אור הבוקר וישכם ויקרא לכל חכמיו ואשפיו ויספר להם
צרתו ויחרישו כי לא מצאו מענה להשיב · ויען אחד ממשרתיו ויאמר
אדוני המלך הלא ידעת כי חכמי היהודים וזרע מלכותם היו למלכים
בגלותם כל צרכי המלכות והמלכים שקדמוך מזמנים להם די חוקם
ומתנותם דבר יום ביומו למען יפתרו ויגידו להם דברי חידות וכל
חכמה וסעיפי לילה וחלומותיהם ואתה יעצת לאבדם ולהרגם בחמה
ונכלאים בבית כלאם מעונים בזיקים בבית משמרותם ועתה אם ישר
בעיניך להפש מיתר תחכמוניהם הנתונים בכלא זקן א' מבין לעמוד
לפניך לספר לו החלום ולשמוע מה בפיו אשר תמצא בהם מענה :
וייטב בעיני המלך ויצו להביא אליו מתחכמוניהם ולשנות לו בגדי
כלאו ולעמוד לפניו כי שאלה נצרכה לו ונתעלמה מעיני חכמיו ובהם
כלילי חכמה וכל רז לא אניס ליה ויבא עבד המלך ויאמר אליהם כדברי
המלך ויען אחד מישישי החכמה הוא אשר היה מתחתן לו א' מבחורי
המלכות לב"ד ונהרג בימי חתונתו ויאמר אני אעמוד לפני המלך
אוגיד לו את כל לבו ויאמרו לו ריעיו המוכלאים מה לך למהר לדבר
הזה כי לא ידעת את השאלה שתבחן בה ויאמר להם חלום חלום המלך
וכמו שראה הוא גם אני ראיתי כן ופתרונו ידעתי ויכירהו רעיו ויאמרו
לו ה' אלהיך יהי' בעזרתך וימשך לך חן וחסד לדבר לפני המלך ולא תבוש
ויאמר לו עבד המלך רחץ וסיך הנה לך בגדים קח ותחלוף ושנה בגדי
כלאך כי מצות מלך היא אז נשבע הזקן שלא יעשה ולא ישנה בגדי –

כלאו עד עמדו לפני המלך וילך וידבר לפני המלך ומראה אבלו נראה
עליו וריח זוהמא המרק הנשפך וצחנתו עולה וכל עין רואה אותו
בוכה ויאמר החלום חלמתי ופותר אין אותו התדע לשמוע חלום לפתור
אותו · ויאמר לו הלא לאלהים פתרונים ספר נא לי אדוני המלך
או אם אתה רוצה אספרנו לך אני ויאמר לו המלך אם תדע לספרהו ·
ויספרהו לו וכל אשר שכח ממנו הזכירהו ויתמה המלך ויאמר אם
יש להאמין ולהשמאיל מכל אשר דברת · אמנם עתה פתרהו כי
מופת לך · ויחל לפתרהו ועיניו תזלנה דמעות · ואמר לו אדוני
המלך הגן אשר ראית משפחת ב"ד והאילנות אשר בו גדולי' וקטנים
הם בניו זקנים ובחורים ועוללים והפירות אשר הם נחמד למראה
וטוב מאכל הם החכמים המשכילים בכל חכמה ומביני מדע עושי
חסד ופועלי צדק ואשר עומדת בחמתך על הגן להכרית ממנו כל
עץ וענף ועלים יחד הוא אשר גזרת להרוג אותם והרותיהם לבקע
ועולליהם לרטש במכת חרב והרג. ואבדון ובחפשך הגן לראות אם
נותר שורש מצמיח לעקרהו ותמצא לך שורש א' מצמיח מעם הארץ
אמת הוא כי נשארת לב"ד אשה א' הרה הריון קטן מקרוב נודע
נ"ל (נזרע) וזה אשר ראית בחלום שורש ואשר הרימות גרזנך
עליו לעקרהו הוא אשר עלה על דעתך לחפש עליהם לכלות זרע
המלוכה והזקן אשר נראה לך גוער עליך וזעק הוא דוד מלך ישראל
ואשר התחננת לפניו להשקות ערוגותיה עד יהיה צמח ארז אדיר
הוא אשר תקדש ותכרות ברית מהיום הזה והלאה לשמור ההריון
עם כל קרוביהם · ויענהו המלך אמנם ידעתי · אמת פתרתי
ועתה חקור וחפש אם נמצא נשאר אשה הרה מזרעו ואעשה עמה
חסד ואשים עיני לטובה. ועל הזרע היוצא ממנה ואמלא את כל
אשר ערבתי לגדל ולנשא כל ימי היותי ע"פ האדמה · וישמע הזקן
את הדברים האלה ולא יוכל להתאפק וישא קולו ויבך · ויאמר אדוני
המלך אם הוא שתיתי כוס התרעלה ומצית קובעתה כללתי בתי עם
בחור א' ממבחר בחוריהם ובימי שמחתו עמה גזר להשמיד את כל
בית דוד ויאבק בתוכם · ונאסרתי אני וקרוביהם ויודעיהם ותשאר
בתי אלמנה עגונה זה כמה חדשים ולא אדע אם היה לה הריון
אם לא · ויאמר המלך לך לביתיך ואמר לבתך הנה פתחתיך היום
וכל חבירך המוכלאים עמך והנה נויתי לבלתי ענותיכם יד ועיני
אשים עליכם ויסר המלך טבעתו מידו ויתנו לו על כל הדברים האלה
ויתירו כל האסורים וילך הזקן אל ביתו ויגידו לו כי נתן ה' הריון
לבתו וישמח ויודה לה' וישמחו כל ישראל · וישב הזקן אל המלך
ויגיד לו וישמח גם הוא ויקרא לסריס א' ויצוהו לפנות לשכה בחצר
בית המלך ולהרה כל תשמישה ומלעיה ולהביא הנערה אליו ויכינו
לה הכל כמצות המלך בכבוד גדול עם אביה וקרוביה ויבדל את
משרתיו להמציא לה מטתה ומגדיה בעתות הקיץ והחורף לא יעדרו
כיד המלך וימלאו ימיה ללדת ותלד בן ותקרא שמו בסתנאי על שם
הגן הנקרא בסתן הנראה למלך פרס בחלום · ותהיא שמחה לישראל
ויתבשרו הקרובים והרחוקים על השאיר אלהים פליטה לדוד ויזכר
רחמיו וחסדיו לבלתי הכרית זרעו ויהללו את ה' אלהים אל תשוב
פני משיחך זכרה לחסדי דוד ולא השיב פניו כו' ויגדל בסתנאי ויגמל
וילמד תורה ומשנה תלמוד הלכה וחכמה ותבונה ויוגד למלך ויתאו
לראותו ויצו להביאו אליו וימשך לו אלהים חסדו מהוד החסד אשר
לדוד ויעמד לפניו ויתמה המלך וכל חכמיו על הנער הלז ויעמד
לפני המלך מאז עד עת ערב ולא נענע ראשו ולא הסיע רגל ותבא
זבוב ותעמוד על רקתו והיא נכלה הרימון ותך אותו ותשכהו (נ"ל
נ"ל ותנשכהו) ולא הבריחו ויטיף דמו לפני המלך ויאמר מה זה
היה לך ויאמר אשר תראה אדוני המלך וירא והנה הזבוב אוכלת
ברקתו ויאמר לו המלך למה לא הברחת מעל פניך וישיבהו מוסר
זה ירשנו מאבותינו כי מעת הורדנו מכתר מלכותינו והויבס לעמוד
בהיכלי מלך לא לדבר ולא לצחוק ולא להרים יד בפניהם וייטב הדבר
בעיני המלך וידע כי איש שכל הוא ויצו המלך להרכיבו במרכבת
המשנה ולתת לו מתנות כיד המלך ויקראו לפניו ככה יעשה לאיש
ראש גליות ישראל כי ידע המלך את שכלו וחכמתו ותרב שמחת
ישראל כי השאיר אלהים פליטה לדוד ויצוהו המלך לחכות מתחת
ידו שופטים ולהתעסק הוא בכל צרכי המלכות ולנהג את חכמיו ראשי
ישיבות א' של ימין היא סוריא ושמאל נהרדעא ופומבדיתא להיות
שופטים ברשותו בכל גבול ישראל וימשך המנהג הזה בכל ישראל
זמן הרבה · עד עמוד מלך ישמעאל והם שופטים ודיינים שידינו
לכל הגוים · וא"כ לדייני ישראל אך ראשי גליות לא נפסקו עד
עתה · לכן יש בכל חותם של ראשי גליות זבוב חתום בחותמיהם
ע"ש מעשה שהיה להנשיא בסתנאי לפני המלך שהיה הזבוב על רקתו
ולא הרים ידו כו'. ויתר גדולת בסתנאי אשר גדלו המלך ואשר נשאו

סדר הדורות

ד"א רמ"ה להלות פניו להודיעם אם כמלא אללו איזה דבר בסוד הקץ
וישא את פניהם וישלה להם המעשה מלידת הנער הנעים ילד
שעשועים והנבואות אשר נבא ובסוף כל נבואה קלת פי' ולפי מה
שנראה הרב רבי דוד היה שקלל והחרים לכל מי שיגלה רז זה לנכרי
וראוי לזהר מגהלתו שלא יכוה ולשמור סוד במה שיש בו כאשר היה
קללת חכמה מוסף אל רוב חסידותו וגודל יהדותו ותפארת גדולתו
וכאשר היה נגיד ומצוה לאומים מזרע קדושים מבני בניו של אותו
הצדיק הרב המורה צדק אשר בשערים מעשיו יהללוהו ולתורתו איים
יחלו והטעם שאמר לגלות · לפי שיש בקלת עניינים ההם סכנה
הרבה ובקלתם השתיקה יפה ע"כ · וראוי שתדע שזה המעשה היה
בקיצור כי בשנת כמו ד"א רמ"ה וכמו ת"ה (ת"ך לחורבן בית שני
כ"מ כתוב) לחורבן. (אין החשבון מכוון כי ת"ה לחורבן יעלה ד"א
רל"ג וק"ל) היה רבי נחום חסיד גדול וקדוש והי' לו רחל לאשה
גם היא חסידה ותהי עקרה ויתפללו להש"י ונעתר לקולם ותהר
ובחודש ז' להריונה (ביום א') בה' בשבת כעלות השחר שהיה עולה
צדק ומאזנים לצד מזרח ביום ר"ה ששי לשמיטה בשנה הנזכר נולד
זה הנער ויקראהו נחמן ותכף שנולד התחיל לדבר פלאו' ומעשה
מרכבה והעולם קראו נחמן קטופא דמן כרעם ומת בן י"ב שנים
(ואני ראיתי בגא"י יוחנן הטופה נקבר בכפר ברעם אולי ט"ס וצ"ל
נחמן קטופה וקרוב דמן כרעם או ברעם א' ע"ם (ונשכחתי ישנים
ריש אות נון כתב ז"ל נבואת נחמן קטופה בר פנחם נולד ומיד היה
מתנבא ומת מיד ·:· הידור אותו רבי אברהם הלוי (בירושלים שנת
ה"א רע"ו ש"ק דמ"ו א') הזקן עם פי' ר' שמואל הנגיד עכ"ל)
ובסוף ימיו התנבא נבואות גדולות על הישועה והדברים ההם נכתבו
והם סתומים נסתרים ועמוקים הרבה. לשונות ירושלמי בבלי ארמי
והגרי מעורבים ונחלפים עמוקים מאד במליצה וחידה וכלאו המפרשי'
להבין חלק קטן מהם וזה רבי אברהם המפרש אומר שבשנת ה' אלפים
רפ"ט היתה מחברת. בין דלי לדגים כאשר היה כשנכנסו ישראל לארץ
בימי יהושע וכן כשעלה עזרא עם הגולה לירושלים · וזה המפרש
אמר שנשאל בחלום מתי קץ הפלאות והשיבו לו משאל אלכבן וסתרי
גם בבהרותו שאל בחלום זה והשיבו לו הלא הוא כמום עמדי ואומר
שנבואות אלו נמצאו בקרבה א' בגליל התחתון בעיר טבריה כתובים
בגוילים ישנים ובלוים בתוך כלי עופרת ופ"ש הרבה עניינים מזמן
הגאולה (ואני הכותב יחיאל בידי העתק מנבואות הנער נחמן קטופה
ולא רציתי להעתיקו פה בחבורי זה מכח הזהרת החסיד הרב ר' דוד
הנ"ל ·: (לדעת ר"ת נהרב הבית ד"א רמ"ט ע"ל ג"א תתכ"ח
תלמוד בבלי נחתם תתי"ב לשטרות היא ד"א ר"ם לב"ע בימי ר' יוסי
הנ"ל שנת ך"ג (ע"ל רל"ו) ע"ג שנים אחר מות רב אשי כמלא
משנת התימת המשנה עד התימת התלמוד שי"א שנה מקבלת הראב"ד
(הייכו לראב"ד דחתימת המשנה היה ג"א תתקמ"ח · אכן לרש"ג
היה ג"א תתקע"ח יהיה בין התימה להתימה רפ"ב שנים (וביוחסין
דק"ם ע"ב כתב ד"א רס"ה היה התימת התלמוד (ז"ל ש"י דל"ה
ב' בשם יסוד עולם מרימר ומר בר רב אשי סיימו הגמרא ד"א רס"ה
ושמנים שנה היה משהתחילו לחבר הגמרא עד שנחתום ומשנכתוב
המשנה עד התימות הגמרא שי"ו שנים עכ"ל) כתב ש"ק ופ' שנה
שהתחיל רב אשי לכתוב · ט"ס כי רב אשי התחיל ד"א קכ"ז · וצ"ל
משמת רב אשי הוי קרוב לפ' שנה : רבינא מת (ע"ל רל"ד · רב
רב סמא בר יהודה נעשה ראש ד"א ר"ם ומלך ג"ש ומת רס"ג (נסיון
ואמרין דדיינא דבבא הוה · רשב"ג יוחסין קי"ז ב' · רב אחאי בר
רב הונא נעשה ר"י ד"א רס"ג. ב' שנים ומת א' ד' אדר רס"ה
(ונרש"ג יוחסין דקי"ז ב' ובניסין שתא דא מת רב רחומי ואית
דמחלפין רב רחומאי ושנת תתי"ז (ר"ל לשטרות הוא ד"א רס"ה)
שכב רב שמואל בר יהודה (ובש"ק בר אבא וביוחסין דק"ס ע"ב בר
רבא) דמן פומב' ובאדר מת רבינא בר אומנא (וביוחסין ק"ס ב' מן
אומנא) הכל בשנת רס"ה (כתב ש"ק דל"ו א' ודס"ח א' רבי אחאי
ב"ה בפומ' ורב עינא בסורא כמו ד"א ר"ע ומלך כמו שנה ומת רע"ס
ואחריו רב שמואל בר אבא ומת רע"ח ואחריו רבינא השני ומת ש"ו
ואז היה רב עינא בסורא ר"י ואחריהם היו תלמידיהם של אלו ולא
הוזכרו ימותיהם כי הישיבות בטלו בעבור שנאת מלכי פרס ורדיפתם
כ' שנה והתלמידים לא יוכלו להקים עליהם ר"י עד שהגיע רב חנן
מאיסקייא שקבל מהזקנים ותלמידיהם) : רב הונא ריש גלותא
מלך מן ד"א רס"ה נ"ש ומת רס"ז · (התימות התלמוד ע"ל ד"א
ר"א : (רב שמואל בר יהודא או בר אבא או רבא מת ע"ל רס"ג)
ומת רבינא בר אומנא ע"ש : רב אחאי בריה דרבה בר אבוה מלך
ד"א רס"א ג"ש ומת בי"כ והוה זעפא שנת ר"ע : רב תחנא ומר
זוטרא בני חיננא מלכו מן ר"ע ד"ש ·: (ד"א ר"ע נשקתה עיר

גדולה במדינת קאפודוקיא וטבעה מפני הרעש והים עלה על גדותיו
והציף ערים רבים באין מספר · צ"ד ק"ב : (ד"א רע"א נתגדל
אומות ישמעאלים ונולד מחמד (ע"ל ד"א שע"ד ושכ"ג · רב יוסף
נעשה ר"י ד"א רע"ד ומלך ד"ש (מני התום ע"ל רפס"ז : רב
סימונא היה ר"י ד"א רע"ט בפומ' ולראב"ד מלך כ"א שנה (ובפ'
כריתות ע' ש"ב רב גדא ורב סימונא סוף סברא עכ"ל (תמי'
שלא הזכירו לרב גדא : רב עינא היה בסורא רע"ט (ע"ל רס"ג ·
(מר זוטרא בן מר זוטרא מזרע דוד נעשה ראש סנהדרי' בא"י שנת
ד"א רפ"ד ואחריו ששה דורות שלא נודע שנותיהם ואולי נמשכו ק"ן
שנים עד ד"א ת"ן לבריאה (אין מכוון דהוי תל"ד) כי אז נאבד
מיד בנ"י מי הוא שנשתלשל מזרע קדוש של מלכי ב"ד · ש"ק דל"ו
א' : (ד"א רפ"ז רעשה ונעשה הארץ בעיר הגדולה אנטוכיה ואלי
העיר נתדלדלה ונעשה גלי אבנים והלך רב ממנה נאכלת ע"י אש
וברד מן השמים · צ"ד ק"ב : אחרי מות רב סימונא בטלו הישיבות
מפני שנאת מלכי פרס (ע"ל רס"ג) וגזירותיהם כמו כ' שנה עד
שמ"ט (ראה אם תוכל לכוון החשבון) ורב שרירא גאון (יוחסין
דקי"ז ב') הזכיר רב רבאי מרוב שהיה ר"י אחר רבי סימונא ולא
הזכיר שנותיו (ע"ת רש"ג יוחסין דקי"ד ב' ואקרו הנהו רבנן סבוראי
וכל מה דהוי תלי קא פרשוהו כגון רחומי ורבה ורב יוסף מני התום
דאמרי' בהמביא גט. ממדה"י ונקלג כו' ובי התום עיר בסביבי
נהרדעא ורב רבאי מרוב דמפרש בסנהדרין (ד' מ"ג א') דא"ר היוצא
ליהרג משקין אותו קורט לבנה כדי שתטרוף דעתיה כו' אמר רב
רבאי דמן רוב מסתברא משל לבור משום שנאמר תנו כו' (ובגמרא
שלנו איכו) וגם רוב עירו של רב רבאי היתה בסביב ישיבות נהרדעאי
ואמרי רבנן דרב רבאי גאון הוה ואורך שניה טובא) : (ד"א ר"צ
רעשה הארץ באנטוכי פעם ד' · צ"ד ק"ב · (ד"א ש"ד ש"ה
ש"ו ש"ז היו רעשים וגעשים גדולים ועצומים בכל מדינות איטליא
צ"ד ק"ב ובעת ההיא היה רעב של כליה כמעט בכל עולם ומתו עם
רב לא יספר ואכלו שקלים ובשר מתים (שם) (ד"א ש"ך היה רעש
גדול בקוסטנטינו י' ימים גם בעת ההיא היה דבר כבוד מאד בכל
הארץ ומקומות רבים נעשו שממה מיושביה · צ"ד ק"ב : (ד"א
שכ"ד בימי קיסר יוסטיכוס לא זרח השמש על הארץ שנה תמימה
כ"א ימים מעטים יוחסין דקמ"ד ב' : (ד"א של"ז בימי קיסר
טיברם בקוסטנטינא רעשה הארץ באנטוכי פעם ה' צ"ד ק"ב :
(ד"א שמ"ד געשה ורעשה הארץ פעם ו' באנטוכי' ונפלו כל גדולי
הבניינים ומתו ברעש יותר מ"ם אלף והיתה למעון תנים · צ"ד ק"ב :

סדר הגאונים לרש"ג

רב חנן מאיסקא היה לראש בפומ' תתק"א לשטרות הוא ד"א שמ"ט
(כתב ש"ק דל"ו א' קיבל מתלמידיו של רב אחאי ורב עינא) והוא
ראש הגאונים ומלך כ"ד שנים עד שע"ג והראב"ד חשבו לדור ג' של
רבנן סבוראי (וביוחסין דקי"ז ב' משנת ת"ש מלך ט"ס הוא וצ"ל
תתק"א : (ד"א שמ"ט היה רעש גדול בכ"ע ונפל המקדש הגדול ·
שעשו היהודים בירושלים במצות יוליאום הקיסר עם הוצאה רבה וביום
שלאחריו בא אש גדול ונתכו כל הברזלים שבבנין ונשרפו יהודים רבים
אין קץ והקיסר גלנטי שנה מקוסטנטינו יהודים אחרים ובנה כל
ההרוס ש"ק דק"ט ב' : (ד"א ש"ן היה ברוח השמים ואויר עיפוש
וארס כמעט בכ"ע וכאשר היה האדם מעטש נפל ארצה ומת מיתה
הטופה · צ"ד ק"ב : (ד"א שכ"ג תחלת מנין הישמעאלים · צ"ד
ק"ב : ע"ל רע"א ושע"ד · ד"א ש"ם נראו אותות השמים נוראות
והיו מלחמות והרג רב בארצות מזרח ומערב ורעב ומגפה · צ"ד
ק"ב (ע"ל ד"א ת"ד רב יצחק גאון קבל מר' חנן כמו ד"א ש"ס :
רב מרי בריה דרב דימי סורגו בפומבדיתא ד"א שע"ג (כתב רש"ג
יוחסין קי"ז ב' זקנינו ובית מדרשו נודע בכרים שנור עד היום נקרא
בי רב מרי ולא הזכיר שנותיו · ובימיו מלך · רב מרי : רב מרי
בר רב הונא בסורא (שנת תתקכ"ה (ר"ל לשטרות) הוא ד"א שע"ג :
מר רב חיננא מן בי גיהורא מלך בנהרדעא אחרי רב מרי סורגו
שנת ד"א שע"ד : (קיסר הרוקלום ראה בחכמות המזלות שמלכות
רומי תהיה נכנעת לעם הנימולים וצוה להמית כל היהודים אשר
ימאנו להמיר וכן עשה מלך צרפת ולא ידע שהדברים מגיעים אל
ההגריים שגם הם נימולים · צ"ד ק"ד : (אמונת ישמעאלים
התחילה תקמ"ה להורבן שהוא שע"ד רש"ג יוחסין דקי"ז סע"ב ·
ש"ק ד"ה ע"ב ודל"ו א' · ובדע"ו ב' כתב ד"א רע"א נולד מחמד
ונתגדל אומות ישמעאלים (ולפי סדר רל"ז שנים זה אחר זה צ"ל
רס"א דו"ק שם · ובדף ק"ז א' כתב תקל"ב להורבן ט"ס ע"ל שכ"ג
ורע"ד

סדר הדורות

ממנו הסופר כפי השגת ידו ברשות הדיין ויש לדיין על הטבחים זה בכל שבוע וגם לר"ג יבא אליו מרשות מדינת פרס בכל שנה ד' זהו' ע"ז המנהג ויש לו מקום א' נקרא חלואן בינו ובין בבל מהלך ה' ימים ומקבל ממנו ק"ן זהו' בשנה על חוק הנזכר וגם יש לו מקום א' נקרא קל"ד והיא ארץ מולדתו ויוצא לו ממנו ל' זהו' בשנה ויש לו בבבל מקום ששם ביתו והוא ברשותו ויש לו שם על כל א' וא' מישראל שני זוזים בפסח וסוכות ואין נוטל מעניים כלום כי העשירים מקילין עליהם והטבחים נותנין לו רביע זהוב בכל שנה: כללו של דבר שמגיע אליו בכל שנה מכל אלו המקומות ת"ש זהו' ואם רצה כותב למקומות רחוקים שיסמכוהו ויכבדוהו כותב להם ועושין בקשתו · ואם יצא בנו של ר"ג לכ"מ שירצה נושאין לו פנים ומכבדין אותו ונותנין לו מנחה ואין נמנעי' מזה הדבר אבל עושין כא' וא' עמו לפי כבודו וגדולתו ואם לו ישאולו פניס ולא יכבדהו במתנותיהם שולח אביו פתיקות וחרמות · ופעם בנו של דוד בן זכאי יצא למדינת פרס שהוא מרשות אביו ולא כבדוהו ולא נשאו לו פנים ושלח והודיע לאביו ואביו הוציא עליהם פתיקות וחרמות והודיע למשנה והמשנה למלך וכתב המלך אל מלך פרס לסמוך ידו ולעזרו עליהם וכשמע מלך פרס והגיע כתב מלך בבל לידו שלח ידו בהם ונטל מהם ממון הרבה מפיוס שהוא רשות אביו ומכל פרוורהא וחזר לבבל ולא היה א' מר"י מי שיערער עלנו בדבר זה · וכשימות ר"ג כל הרשיות יכתנו לר"י סורא · וסופר ר"ג נוטל שכרו מר"ג · ואין לר"ג בנדרים ונדבות שמשגרים קהלות ישראל אל הישיבות כלום כי אינם משגרים אותם אלא עם שאלותיהם ובשאלות אין לר"ג עסק בהם · כמו כן מנהג ישיבות כשיתמנה א' מהם כן מנהגם לעשות לו כדרך שעושין לר"ג כשמנין אותו חוץ ממ"ת שאין מורידין אותה אליו אלא הוא עולה אליה כדרך כל אדם · וכך היו נוהגין ר"י בכ"מ רשויותיהן שמוציא אליו הדיין שלהם כמו שכתבנו שמוציא הדיין ר"ג מרשויותיו · ואלו הרשיות שיש לר"י סורא הנקרא וסא"ע ויוצא אליו ממנו ומפרווריה ק"ן זהו' לשנה ומנכרא והרווריה ש' זהו' לשנה והוא הנקרא כלה ועוד לו מקום הנק' גמום בינו ובין אופיר מהלך ג' ימים וכן אופיר עצמה ברשתות סורא כללו של דבר מה שיוציא לסורא מרשיות שלו בכל שנה אלף ות"ק זהו' · לבד הנדרים והנדבות ויש להם בבבל רשיות לפונה דרומה מזרחה נימה נוהגין עמהם כמו שנוהג ר"ג במקומות שלו שיש לו בבבל כו' · וטבחי רשיות סורא נותנין לר"י שלהם רביעי הזוז השבועה ופעמים שיהי' לישיבת ר"ג נוק הזמן ושולחין כתבים לכל קהלות ישראל ומודיעי' עניים ולאכם וכל קהל וקהל שולחין להם מתנות כפי כחם והשגת ידם וכמו כן מנהג ר"י פומב' בכל רשיותיו · וכל השאלות שמשתלחין לא' מר"י בשמו אין לר"י האחר כולם בנדרים ונדבות הבאות עם השאלות וכאשר נשתלחו השאלות בשמם הם יקחו נדרים ונדבות הבאות עמהם · ואם סתם משלחים חולקין ב' הישיבות בשוה וכך היה מנהגם בחלוק כל מה שמגיע איהם מנדרים ונדבות בכל השנה הן מניחין ביד אדם נאמן כצורך הולאו' התלמידי' הבאים מכל המקומו' בחודש כלה שהוא אלול בקיץ וא' (נ"ל צ"ל ואדר) בחורף וכ"א וא' מתלמידים · במקומו גורס ומעיין כל אותם ה' חדשים המסכתא שא"ל ר"י באלול תם מעמו ובאדר אומר להם מסכת' פ' כנרש באלול וכמו כן באלול אומר להם מסכת' פ' נגרוס אדר ובאים כולם ויושבין לפני ר"י באדר ואלול ור"י עומד עליהם על גרסתם ובודק אותם · וזה סדר ישיבת ר"י יושב ולפניו י' אנשים והיא נקראת דרא קמא ופניהם אל פני ר"י וי' יושבים לפניו מהם ראשי כלות וג' חבירים ונקראו ראשי כלות שכ"א מהם ממונה על י' מן הסנהדרין והם נקראים אלופים · וכך היה מנהגם אם נפטר א' מראשי כלות ויש לו בן הממלא מקומו יורש מקום אביו ויושב בו ואפילו היה קטן בשנים · וכן מן החבירי' כשיפטור א' בנו ממלא מקומו ואין א' דולג על מפתן חבירו ואם אינו ממלא מקום אבותיו וראוי לישב בא' מ"ז דרי ישב בה · ואם אינו ראוי לישב עמהם יושב עם בני רב ועם שאר תלמידים שהם כ"ד מאות איש וה"ם (נ"ל וה"ע) סנהדרי' שהם ז' שורות שורה ראשונה יושבת כמו שזכרנו ואחריהם י' עד ז' שורות ופני כלם אל פני ר"י וכל התלמידים יושבין אחריהם ואין א' מהם מכיר מקומו אבל הז' שורות כ"א וא' מכיר מקומו ואין א' מהם במקום חבירו ואם יהיה א' מהם מן הז' שורות גדול בחכמה מן האחר אין מושיבין אותו במקומו מפני שלא ירשה מאביו אבל מוסיפי' לתת לו יותר מחוקו מפני חכמתו · וכשירצה ר"י לנסותם בגירסתן יועדו עליו כלם בד' שבתות כל חודש אדר והוא יושב והשורה א' גורסין לפניו ושאר השורות שומעין ושותקין וכשמגיעים למקום הצריך להם לדבר ידברו בו ביניהם לבין עצמם ור"י שומע אותם ומבין דבריהם

וא"כ קורא והם שותקין ויודעין שכבר הבין מחלוקתם וכשישלים קריאתו דורש וגורס באותו מסכת' שגרסו בימי החורף כ"א וא' בביתו ומפרש בכלל דבריו הדבר שנחלקו בו התלמידים ועתים שהוא שואל מהם פירש הלכות והם מכבדין זה את זה והכל מכבדין את ר"י ושואלין אותו פתרונן ואין א' מהם יכול לדבר בפניו עד שיתן לו רשות והם מדברים כ"א וא' כפי חכמתו והוא מרחיב להם דבריו בפתרון כל הלכה והלכה עד שיתברר להם הכל וכשמתברר להם הכל יפה עומד א' מדרא קמא ודורשה ברבי' עד ששומעין אותה כקטן כגדול וכל מי שרואה אותו עומד יודע שאינו עומד אלא לברר סברייתא שממנה סיוע השמועה · ואז מדקדקין בה שאר התלמידי' וחוקרין אותה ומבארין אותה באר היטיב וכך היו עושין כל ימות החודש ובשבת רביעית קורין כל הסנהדרין וכל התלמידים ור"י מעיין מהם וחוקר אותם ומנסה אותם עד שיתברר לו המהיר בחכמ' מחבירו וכשרואה בא' שאין תלמודו סדור בפיו יקשה עליו יותר ויגרע לו מחוקו וגוער בו ומוכיחו ומודיעו המקומות שנתרשל ונתעצל בהם ומזהירו בכנסו ומתרהו שאם ישנה כן פעם אחרת ולא ישים לבו לתלמודו שלא יתן לו כלום ולפיכך היו מתחדדין ומתעסקין בלמודם יפה שלא יכשלו לפניו בדבר הלכה וכל השורות אינם הולכות מעמו עד שמודיעם המסכת' שיתעסקו בה כ"א בביתו ולשאר תלמידי' א"צ להודיע אלא כ"א גורס באיזה מסכת' שירצה · וכך היה מנהגם בתשובת השאלות בכל יום מהחודש אדם מוציא אליהם כל השאלות שהגיעו אליו ונותן להם רשות שישיבו תשובה עליהם והם מכבדין אותו ואומרים לא כשיב בפניך עד שהוא תוקף בהם ואז מדברים כ"א דעתו לפי חכמתו ומקשין ומפרקין ונושאין ונותנין בכל דבר ומעיינין יפה יפה ור"י שומע דבריהם ומבין כל מה שאומרין ומקשין זה לזה ועומד ומעיין דבריהם עד שיתברר לו האמת ומידי יצוה לסופר להשיב ולכתוב · וכך היה מנהגם לעשות בכל יום עד שמשיבין כל השאלות שבא להם השנה מהקהילות ישראל ובתכלית החודש יקראו התשובות והשאלות במעמד כל החבורה כלה וחותם עליה ר"י וא"כ שולחין אותן לבעליהן ואז מחלק הממון עליהם עכ"ל : (כתב ש"ק דל"ג ב' ונ"ל ד' א' סורא הוא מתא מחסיא היא ארם צובא סמוך לא"י היא כפר ערשא ועיי' זוהר וירא למה נקרא מתא מחסיא :

סדר רבנן סבוראי

(ליתן טעם וסברא (ה"ק לכן נקראו סבוראי : (כתב ש"ק דל"ח א' נקראו רבנן סבוראי לפי שנתגלגלו לישראל צרות משונות ולא היו יכולין הישיבות ללמד על מי מנוקות והיו מפלפלים על הבנות משניות כפי הסברות : (בס' כריתות רבנן סבוראה ואלה שמותם · רב אחא מבי חתים · רב גביהה מארגיזא · רב אחא בר נהלאי · רבנא סמא בר רבנא יהודה · רב שמואל מפומבדיתא · רבינא בר ארמינא · רב אחדבויה בר קטינא · מר זוטרא בר חיננא · ובימיהם יצא שגעון לעולם קע"ב לאחר מנין שטרות ש"פ לפני החורבן עכ"ל י"ע שער ב' סי' כ' ונ"ע כי לא הבנתי כי לא מצאתי זכרם · (כתב יוחסין דק"ם סע"ב וא"כ עמדו רבנן סבוראי ראשון היה רבה בר' יוסף שהיה ר"י אחר רבינא ל"ח שנים · (ולדעתי היה רבי יוסי ע"ל ד"א רל"ד) ובימיו נחתם התלמוד וכמו ע' שנה היה משהתחילו לחבר התלמוד עד שנחתם ושי"ו שנים משנכתבה משנה עד שנחתם התלמוד ונפטר רבה בר יוסף ד"א רע"ד ובדור השני היה רבי אחאי ברב הונא) רבנן סבוראי היה אחר חתימות התלמוד ולא הוסיפו וגרעו ממנו ומ"מ נמצא דבריהם בתלמוד שהוסיפו על חבור ר' אשי בתחלת קדושין ושאר מקומות רב אחאי ורב אבהו והם רבנן סבוראי כ"כ ר' שמשון מקינון בס' כריתות ה"ד : (ע"ש דע כי רש"ג וראב"ד לא נתכוונו יחד בסברת רבנן סבוראי והגאונים אך מאחר שרש"ג היה קרוב להם · בזמן יותר מהראב"ד גם הגאונים היו בית אבותיו של רש"ג הוא יותר מוחזק ע"כ בסדר רבנן סבוראי והגאונים עפ"י ת' רש"ג ומה שאין מספיק דברי רש"ג נקח ככתוב מקבלת הראב"ד כ"כ צ"ד : רב סימא בריה דרבא מת ד"א רל"ו · רבי יוסי (בפו"מ) ראש רבנן סבוראי היה לראש תשפ"ז לשטרות היא ד"א רל"ו (הוא רל"ה) ומלך לראב"ד ל"ה שנה עד רע"ד (וש"ק דל"ה ודס"א א' כתב היה ר"י ד"א רל"ח הוא ט"ם אחר דמלך ל"ח שנים ועוד דהוא כתב ד"ד לגדולתו השלימו התימות התלמוד שהוא ד"א ר"ם א"כ רל"ו. וכ"ד הוי ר"ם : בשנת תי"ו לחורבן קם עלמא בלא מלכא סע"ז יוחסין ד' קס"ה א' היינו ד"א רמ"ד : לידת נהמן קטופא : בש"ק דמ"ו ע"א ז"ל אלו דברים רבים ונכבדים מחכמי בבלונבי כתבו אל הרב הגדול רבינו דוד בן בנו של הרמב"ם

סדר הדורות

ר"ל לשטרות הוא ד"א רל"ה ובש"ק שם ד"א רל"ו) שכיב ר' סמא בריה דרבא ובתריה מלך רב יוסי וביומי סוף הוראה ואסתיים תלמודא : רבה תוספאה מת ד"א רל"ד . ביוחסין דק"ך א' בתחלה בימי רב לא היה עדיין ישיבה בבבל אלא הנשיאים היו נקראים ריש סדרא ואחר פטירתו עשו ישיבה בבבל ע"ד א"י והיא ישיבת סורא והראשון שהיה ר"י בבבל הוא רב הונא מ' שנה ואחריו ר' חסדא י' שנים ורבה בר נחמני בפומ' ומשם היה ישיבה בפומ' ישיבת גולה ומלך רבה ב"נ כ"ב שנים ואחריו ר' יוסף ב"ש ומחלה ואחריו אביי י"ד שנים ואחריו רבא בפומ' וסורא י"ד שנים ואחריו ר' פפא י"ט שנים ור' אשי ס' שנים ואחריו רב טביומי ואחריו רבה יוסי שבימיו נחתם התלמוד וכשנפטר רבה יוסי נשארו ב' הישיבות בלא גאון עד שהסכימו רבנן סבוראי שהיו אחרי התלמוד שיהיו עושין ב' ישיבת כמו בימי רב הונא אעפ"י שלא הוסיפו ולא גרעו על התלמוד אעפי"כ היו ר"י והם גאונים דורשין והוראה יצא מהן לכל ישראל ועש"ק דל"ח א' ב' : ואלו המעלות שנתעלתה ישיבת סורא על ישיבת פומב' שלא היה גאון מפומ' אלא מסורא עפ"י ראש ישיבה שלה ועוד אם יתקבצו ר"י שתיהן על ראש גלות בארץ עתיקה בבבל בשבת שרגילין להתקבץ אליו ר"י סורא ותלמידיו קורין על ר"ג ס"ת מפני גדולתו ור"י פומב' לשמאלו . ואם ישבו בסעודת מצוה אצל א' מראשי גלות ר"י סורא בוצע תחלה והוא מברך בהמ"ז ובכניסה ויציאה ר"י סורא קודם אפי' היה ר"י פומב' זקן בן פ' שנה ור"י סורא קטן בשנים ועוד כשהיו משלחין אגרות זה לזה ר"י פומב' כותב יתקרי הדין ריסקא קמי גאון ורבנן דסורא : ור"י סורא כותב הדין ריסקא קמי רבנן דפומ' ואינו כותב לו גאון ועוד אם קורא ר"ג בס"ת ר"י סורא מתרגם עליו ור"י פומב' יושב ודומם . וכשימות ר"ג כל הרשיות שלא יתנו לראש סורא ואין לר"י פומב' חלק כלל . ובתחלה היה ישיבת סורא נוטלת ב' חלקים וישיבת פומ' חלק א' עד שמלך כהן צדק בפומב' ורבו בני הישיבה ולא הספיק להם שליש ונפלה קטטה ביניהם עד שנתקבצו ראשי הדור ועשו פשרה ביניהם שיהיו חולקין בשוה עש"ב . כתב יוחסין דקכ"ב ב' וקנ"ג וקכ"ד ראש גלות האיך יתמנה והאיך יכרתו לו כל העם ברית בשעה שיתמנה כך הוא הדבר אם הסכימה דעת הקהל למנותו מתקבצין ב' ראשי ישיבות עם בני ישיבתן עם כל ראשי הקהל והזקנים בבית אדם גדול שבבבל מגדולי הדור וזה שמתקבצים בביתו מתכבד בדבר ויש לו שבח גדול בו וכבודו מתעלה בהקבץ הגדולים והזקנים בביתו ומתקבצין בבה"כ ביום ה' ומברכין אותו וסומכין יד עליו ותוקעין בשופר להשמיע את כל העם מקטן ועד גדול וכששומעין הדבר כא' וא' משגר לו מנחה כפי השגת ידו וכל ראשי הקהל ועשיריהם שולחין לו בגדים נאים ותכשיטין יפים וכלי כסף וזהב כמתנת ידו והוא טורח בסעודה ביום ה' וו' בכל מיני מאכל ומשתה ומגדים ומיני מתיקה וכשמשכים ללכת יום שבת בבה"כ רבים מגדולי הקהל מתקבצי' עמו ללכת בבה"כ וכבר הכינו לו בבה"כ מבע"י מגדל עץ ארכו ז' אמות ורחבו ג' ופורסין עליו בגדים נאים ממשי ותכלת וארגמן ותולעת שני עד שיתכסה כלו ולא יראה ממנו כלום ונכנסין תחתיו בחורים שנבחרו מנשיאי הקהל וגדוליהם בחורים ותיקים בעלי קול ונעימה ערב ובקיאים בכל ענינה וראש גלות עצמו יהי' מכוסה במקום עם ראשי ישיבות והבחורים עומדים תחת המגדול ולא ישב עליו אדם והחזן הכנסת מתחיל ברוך שאמר והבחורים עונין על כל דבר ודבר מברוך שאמר ברוך הוא וכשאמר מזמור שיר ליום השבת עונין אחריו טוב להודות לה' וקורין כל העם כא' פסוקי דזמרה : עד שגומרין אותן ועומד החזן ופותח בנשמת כל חי והבחורי' עונין אחריו תברך את שמך הוא אומר דבר והבחורים עונין אחריו עד שמגיעין לקדושה ואומר אותה הקהל בקול נמוך והבחורים בקול רם ומיד שותקין הבחורים והחזן לבדו משלים עד גאל ישראל ועומדין כל העם בתפלה וכשעובר לפני התיבה ומגיע לקדושה עונין הבחורי' אחריו האל הקדוש בקול רם ומשלים התפילה ויושבין הקהל ויצא ראש הגולה מהמקום שהיה מכוסה בו וכל העם עומדין על רגליהם עד שישב על המגדול שעשו לו ויצא ר"י סורא אחריו וישב על המגדול לאחר שיתן לו כריעה כפוף ויחזיר לו ואח"כ יצא ר"י פומבדיתא ויתן לו גם הוא כריעה וישב לשמאלו ובכל זה כל העם עומדין על רגליהם עד שיתקנו שלשתן ישיבתן ויושב ר"ג באמצע ור"י סורא יושב לימינו ור"י פומ' יושב לשמאלו וביניהם לבין ר"ג מקום פנוי ועל מקומו פרשו עליו בגד נאה על ראשו ממעל למגדול אחוז בחבלי בוץ וארגמן . וחזן הכנסת מכניס ראשו בסדינו בפני המגדול ומברך אותו בברכות מתוקנות מאתמול שלשום בקול נמוך שלא ישמעו אותן אלא היושבים סביבות המגדול והבחורים שהם תחתיו

ובשעה שמברך אותו עונין אחריו הבחורים בקול רם אמן וכל העם שותקין עד שגומר ברכותיו ופותח ר"ג ודורש בענין הפרשה של אותו היום או יתן רשות לר"י סורא לפתוח ולדרוש ור"י סורא נותן רשות לר"י פומ' והם נוהגין כבוד זה לזה עד שפותח ר"י סורא ותורגמן עומד עליו ומשמיע דבריו לעם ודורש באימה וסותם עיניו ומתעטף בטלית ומכסה פדחתו ולא יהי' בקהל כשדורש פוצה פה ומצפצף ומדבר דבר וכשירגיש באדם שמדבר פותח עיניו ונופל על הקהל אימה ורעדה וכשגומר מתחיל בבעי' ואומר ברם צריך את למילף ועומד זקן א' ורגיל ומשיב כענין ויושב ועומד החזן ואומר קדיש וכשמגיע בחייכון וביומיכון אומר בחיי נשיאנו ר"ג ובחייכון ובחיי דכל ב"י וכשגומר הקדיש מברך ר"ג ואח"כ מברך ראשי ישיבות וכשגומר הברכה עומד ואומר מדינה פלוני וכל בנותיה כך וכך יצא מהן וזוכר כל הישיבות שהן משלחת לישיבה ומברך אותם ואח"כ מברך האנשים שבהם שמתעסקים בנדבה עד שתגיע לישיבות ואח"כ מוציאין ס"ת וקורא כהן ואחריו לוי וחזן הכנסת מוריד ס"ת לר"ג וכל העם עומדין והוא מקבל ס"ת מידם ועומד וקורא בה ור"י עומדין עמו ור"י סורא מתרגם עליו ומחזיר ס"ת לחזן ומחזירה לתיבה וכשמגיע לתיבה יושב במקומו וכל אדם יושבין במקומם ואחריו קוראין ראשי כלות ואחריהם תלמידי ראשי ישיבות אבל ר"י עצמן אינם קוראין בס"ת באותו היום מפני שקודמן אחר וכשמפטיר המפטיר עומד אדם גדול ועשיר ומתרגם עליו ויהי' לו שבח וכבוד בדבר זה וכשמשלים יוסף לברך ר"ג בס"ת וכל שלוחי צבור שהן רגילין ובקיאין בתפלה עומדין סביבות התיבה ואומרין אמן ומברך אח"כ ר"י שניהם ומחזיר ס"ת למקומה ומתפללין מוסף ויוצאין וכשיוצא ר"ג כל העם יוצאין לפניו ולאחריו ואומרין לפני דברי שירות ותושבחות עד שמגיע לביתו אבל ר"י אין הולכין עמו עד ביתו וכל התלמידים שהולכין עמו ומלוין אותו עד ביתו אינו מניח א' מהם שיצא מביתו עד ז' ימים ומאותו עת ואילך אין יוצא מפתח ביתו והעם מתקבצין ומתפללין עמו תמיד בחול ובשבת וי"ט ואם רוצה לצאת ולעשות צרכיו רוכב במרכבת המשנה במרכבת שרי המלך בגדים נאים והולכין אחריו עד ט"ו אנשים ועבדו רץ אחריו וכשעובר על א' מישראל רצים אליו ומחזיקין בידיו ומסבירין פניו וכן עושה כ"א מישראל שיעבור עליו עד שיתקבצו עליו כמו כ' או ס' עד המקום שהוא בא שם וכשחוזר אל ביתו עושין לו כזה המנהג ולעולם אינו יוצא עד שהולכין אחריו כל סיעתו ודומה בהליכתו כא' משרי המלך וכשהוא רוצה ליכנס לפני המלך לבקש ממנו דבר או לראות פניו מבקש משרי המלך ועבדיו הנכנסים אליו תמיד לדבר אל המלך שיתן לו רשות ליכנס אליו ונותן לו רשות על השוערים להכניסו וכשנכנס . רצין לפניו כל עבדי המלך והוא הכין בחיקו זהובים וזוזים שיתן לאותן עבדים הרצים לפניו . עד שלא יכנס מכניס ידו לחיקו ונותן לכא' וא' מה שיזמין לו הקב"ה והם מכבדין אותו ואוחזין בידו עד שהוא בא ועומד לפני המלך ומשתחוה לו והוא רומז עליו שהיה עומד על רגלו א' ומכנו בשני עד שרומז המלך לא' מעבדיו עליו ולקחו בידו ומושב אותו במקום שרמז המלך במקום שיושיבנו בו ואח"כ מדבר עם המלך והמלך שואל אותו על שלומו ועל דבריו ועל מה נכנס אליו והוא מבקש רשות ממנו שידבר בפניו והוא מרשה אותו ואז מתחיל בהלולים וברכות המוכנים לו מקודם לכן ומסדר לפניו מנהגו' אבותיו ואבות אבותיו ומפייסו בדברים ערבים עד שעושה בקשתו ונותן לו שאלתו וכותב לו כל הכנו שיבקש ממנו ויוצא משם ונפטר בשמחה ובשלום . ואלה החוקים אשר היו לר"ג לקחתם בכל שנה ממקום הנק' נהראין וכל פרוורה רחוק מבבל כמו חצי יום במזרחה ומוציא אליהם דיין ברשותו וברשות ר"י וכותב לו אליהם כי לקח רשות מהם ומוציא אליו מן המקום ההוא ויכנוס לו משם כמו ס' או ע' זהובים וכשהוא מגיע לשם בורר לו שנים מחשובי המקום להמנות עמו על כל פסקי דינין שעושה ואם אותו דיין הממונה ישר ובקי בדינים כתבו החשובי' וראשי המקום אל ר"ג ומשבחין אותו בעיניו ואם ח"ו יהי' בו דבר רע או דופי כותבין אל ר"ג ואל ר"י פ' כמה מקולקלין מעשיו ודרכיו ומסירין אותו וממנין אחר תחתיו וזה החוק שנוטל הדיין מאנשי המקום מכל א' שהוא מבן כ' ולמעלה ב' זוזים בשנה זוז בפסח וזוז בסוכות . ומהכתובה וגט ושטר חוב ושטר מתנה ומכירה יש לתת לבעלים ד' זוזים ושליש במשקל ישמעאל והסופר אין לו אלא הקבלנות שפוסק הדיין לתת לו השכר והכל לדיין אף שהלך הדיין למקום אחר . והדיין יש לו בני אדם שמבינין וחוקרין ומשקיפין על כל רשותו שלא יהא אדם עושה מאלה הדברים שכתבנו אלא על פיו וכל מי שכותב שטר בסתר מנדה אותו וקונס אותו שיתן שכר השטר ומלקהו ואם היה עני לתת הדבר הקצוב נוטל

ממנו

ר"ג דינכה · ר"ש השלישי ר' יהודה הנשיא · ר"ג בנו · רבי יהודה נשיאה · הלל הנשיא בנו :

דור ששי של אמוראים

רב אשי היה לראש ישיבה בסורא בימי ר' פפא שנת ד"א קכ"ז עמד רב אשי בשלש מאות ושמנה והמשים שנה אחר חורבן כמ"ש רב שרירא גאון סמ"ג בהקדמה לל"ת ד"ג א' וצ"ע כי לפי זה יהיה ד"א קפ"ז ומלך ס' א"כ נפטר ד"א רמ"ז וצ"ע (ובש"ק דס"ת א' ר' אשי בסורא ור' זביד בפומ' קבלו כמו ד"א קכ"ז ע"ל ד"א קי"ג) ולפי הראב"ד נולד כשמת רבא שנת קי"ג א"כ יהי' רב אשי בתחלת ישיבתו בן י"ד שנים ומלך ס' שנה ונפטר קפ"ז · ורש"ג כתב יוחסין קי"ז א' ומרימר ומר זוטרא והונא בר נתן דהוי ר"ג הוי נייפין ליה כתב הרמב"ם רב אשי חיבר תלמוד בבלי בארץ שנער אחר שחיבר ר' יוחנן תלמוד ירושלמי בכמו מאה שנה וצ"ע ע"ל ד"א כ"ח וד"א קכ"ח · יוליאוס הקיסר בן אחין של קוסטנטינוס צוה להדש בנין בה"מ לכבוד ותפארת ונתן לזה עזר ממונו אך משמים נתעכב שלא נגמר בנייני כי הקיסר נהרג במלחמה והיה בימי רבינא ורב אשי שנת קכ"ז · צ"ד ה"ב ע"ל ד"א ק"מ · בימי ר' אשי וחביריו שהיה כמו ד"א קכ"ז רל"ד להורבן (צ"ל רל"ט) הרבה אנשים מאטליא ברחו מפני חמת אטליה מלך גוטי שהיה אכזרי מאד והורס עיירות וממית אנשים בהכס לא היה כמוהו לרוע וילכו במקוה ויגליאה באמצע הים והתחילו לבנות עיר ויקראו ויגליאה וי"א שמשביית נור שהייתה קרובה לירושלים נבנית ונתמלאת ויגליאה ונבנה ג"כ בימים ההם עיר פירירה · דומנו הפילסוף הגדול היה ראשון למצוא הקבלים מהכינורת עשויין מגידין · וראיתי בקרוניקי שטן נתלבש צורת איש ושמש עם אשה נכרית ותהר לו ותלד איש ויקראו מרלין והי' חכם גדול ש"ך דק"ט סע"א · וביוחסין דקמ"ד סע"א בימי ליאון היה החכם הגדול מירלון באינגלטירא ואמרו שהיה בן שד ואמו היתה בת מלך פרושה ועשה ספרים הרבה ומת ליאון שנת תע"ו עכ"ל א"כ היה זה בזמן אחר · הכור הירושלמי היה ד"א קכ"ח ע"ל ד"א כ"ח) · ג"א קכ"ט נראה בקוסטנטינו באויר השמי' כדמות חרב שלופה בצבע אדום כדם וגילונו מגיע עד לארץ וכל רואיו תסמר שערות ראשו כמוהו לא נשמע לעולמים ואמרו שזה רמז לירידת הרומיים וכן היה · (צ"ד ה"ב) · שנת ד"א ק"ל היה רעש גדול געשה ורגזה הארץ ממקומה ויתמוטטו מוסדי תבל באמצע בכ"ע כמוהו לא היה מיום הוסדה הארץ ואח"ז היה רעב ודבר כבד מאד : צ"ד ה"ב · רב זביד היה לראש בפומ' שנת ד"א קל"ב ומלך ה' שנים מת ק"מ (ע"ל קכ"ז) ורשג"כ יוחסין קי"ז א' ושכב תרל"ו (וכ"כ כריתות) ר"ל לשטרות והיינו ד"א קמ"ד מת ר' פפא (ע"ל קי"ג) גם ר' חמא (ע"ש) · רב פפא י"א מת ד"א קל"ה (ע"ל קי"ג) · רב דימי מלך ד"א ק"מ ג"ש ומת קמ"ג ולרש"ג מת תרל"ט (וכ"כ בכריתות) הוא ד"א קמ"ז : רב זביד מת ע"ל קל"ב · קיסר ולאנשוס צוה לבנות חומות ירושלי' ונדר ליתן עזר והוצאה אך לא הספיק בידו כי מת בן כ"ה שנה ביום הקזה שזב ממנו כל דמו בשינה י"ב למלכותו זה היה בימי רבינא ור' אשי כ"כ יוחסין דקמ"ד ע"ל ד"א קכ"ז · שנת ק"מ היה רעש גדול ונורא כמעט בכ"ע ועריס רבים נפלו ובשנה ההיא עלה הים והפיך עריס רבים ונפש אדם ובהמה ושאר קניינים לאין מספר · צ"ד ה"ב · רפרם בר פפא היה לר"י שנת ד"א קמ"ג ומת באותה שנה ומלך אחריו ר"כ השני (ורשג"כ מת תשי"ו הוא ד"א קס"ד ע"ל קל"ג) רב דימי מת ע"ל ק"מ רב זביד מת ד"א קמ"ד ע"ל קל"ב · רב כהנא השני מלך כ"ח שנים עד קע"א ורשג"כ שכב תשכ"ה הוא קע"ג · לי"א רב דימי מת ד"א קמ"ז ע"ל ק"מ · מר זוטרא מלך בין רב כהנא ורב אחא משנת ד"א קס"ב עד ק"ע ה' שנים יוחסין דק"ו סע"ב ורש"ג יוחסין דקי"ז השמיטו ע"ל קע"ו · רפרס ב"פ מת ד"א קס"ד ע"ל קמ"ג · רב הונא ברב יהושע מת תשכ"ב לשטרות הוא ד"א ק"ע כ"כ כריתות · רב אחא בריה דרבא היה לראש ק"ע ב"ש ומת קע"ג · ע"ל קע"ח · מר זוטרא מת ד"א קע"א ע"ל קס"ב · רב כהנא מת קע"א ע"ל קמ"ג · רב כהנא י"א מת ד"א קע"ג ע"ל קמ"ג · רב אחא מת קע"ג · רב יימר היה לראש אחר ר' אחא שנת קע"ג ומלך ז"ש עד ק"פ ליוחסין דק"ו ולראב"ד · מר זוטרא מת תשכ"ה לשטרות שהוא ד"א קע"ו ס' כריתות ע"ל קס"ב · רב אחא בריה דרבא תש"ל לשטרות שהוא ד"א קע"ח ס' כריתות ע"ל ק"ע · שנת ד"א ק"פ נתגרשו כל היהודים מאלכסנדרי' של מצרים ובסיבת זה התרגשו מלחמות גדולות וש"ד · צ"ד ה"ב · י"א מת רב אשי ע"ל קפ"ו · ר' יימר מת ק"פ וביוחסין דק"ז רע"א קפ"ה ע"ם ובכריתות כתב שנת תשמ"ד (ר"ל לשטרות) נאסף שהוא ד"א קל"ב וצ"ע · רבינא מת תשל"ג (לשטרות הוא ד"א קפ"א) כריתות ע"ל רל"ד · י"א מת רב אשי קפ"ב ע"ל קפ"ו · רב אשי נפטר תשל"ה לשטרות היא קפ"ו לאלף ה' (וכ"כ ריטב"א כ"ק דע"ז) ולא הספיק לסיים התלמוד וסיימוהו תלמידיו ע"ג שנים אחר מותו ע"ל ד"א ר"ם (והסמ"ע בהקדמה כתב נפטר רב אשי ד"א ק"פ לב"ע) (ורשג"כ נפטר תשמ"ג הוא ד"א קצ"א יוחסין דק"ם ב' כתב נפטר קפ"ד וש"ק דל"ה א' כתב נפטר קפ"ז וגם' כריתות תשל"ד ר"ל לשטרות הוא קפ"ב) ומתו ז' ר"י בפומ' בימיו רב פפא ור' חמא ור' זביד רב דימי רפרס בר פפא רב כהנא השני ור' אחא בר רבא ורב אשי נפטר אחריהם י"ד שנה יוחסין דק"ו סע"ב · וכתב יוחסין גם מר זוטרא ומר יימר הרי ט' וש"ק דל"ה א' כתב ו' ר"י מתו וקחשיב רב עינא ר"ז ר"ד ר"א רבינא · ונאמת רבינא היה אחר מיתות רב אשי · (כתב רש"ג יוחסין דקי"ז א' ובתר רב אשי הוי תרתי מתיבתא) :

דור שביעי של אמוראים

מרימר נעשה לר"י בסורא אחר מות רב אשי משנת ד"א קפ"ז ה' שנים ולראב"ד מרימר זה ומר בר רב אשי וחביריהם עסקו בסיום התלמוד ולא נחתם עד ר"ם לאלף הששי צ"ד ט"ם וצ"ל החמישי ויוחסין בדק"ז דהם דבריו דנראה דרב הונא בר נתן היה לראש אחר רב אשי כדמשמע במ"ק דהקי רגלי דר"ה ב"כ ורש"ג מזכיר אחר מות ר' אשי ר' אידי בר אבין ולא מזכיר ר"ה ולא מרימר (ע"ש) ובש"ק דס"ת א' כתב מרימר ורב גביה קבלו כמו ד"א קפ"ה · רב גביהה מבי כתיל נעשה גם הוא ר"י בעת ההיא בפומ' בשנת ד"א קפ"ז ומלך ו' שנים · רב אשי מת ד"א קצ"א ע"ל קפ"ז · רב אידי בר אבין השני (ע"ש) נעשה לראש בסורא שנת ד"א קצ"ב אחר מות מרימר ומלך ד' שנה ומת רי"ב ולרש"ג יוחסין קי"ז ב' שכיב תס"ג צ"ל תשס"ג הוא רי"א · רפרם השני נעשה ר"י בפומ' משנת ד"א קצ"ג י' שנים ומת ר"ג ובש"ק דל"ה א' כתב אחר רב גביהה אחריו רפרם בר פפא ומת ר"ג ולדעת צ"ד מת רפרם ב"פ קמ"ג · רב הונא ראש הגולה תשכ"ג (ר"ל לשטרות שהוא ד"א ר"א) ס' כריתות · וצ"ע כי ר"ה ר"ג מת בימי רבי גם ר"ה השני לא היה זמן זה · ע"ל ד"א רס"ה ורכ"ח · רפרם מת ד"א ר"ג · רב ריחומי נעשה ר"י בפומ' משנת ד"א ר"ג י"ג שנה עד רט"ז · רב דימי בר אבא מת תשס"ב (לשטרות הוא ד"א ר"י) כריתות · רב אידי בר אבין מת ד"א רי"ב · רב נחמן בר הונא היה ר"י בסורא משנת ד"א רי"ב ג"ש ומת רט"ו ורשג"כ תשס"ו הוא רי"ד · רב טביומא הוא מר רב אשי ישב על כסא אביו במתא מחסיא היא סורא (ע"ש) מת רכ"ח ע"ש כי מלך י"ג שנה · רב סימא בריה דרבא ר"י בפומ' משנת ד"א רי"ו ד' שנים ומת רל"ו ורשג"כ רב סמא ומת רל"ה ע"ל רל"ד · ד"א רכ"ב היה רעש גדול באנטוכי' ארמון ומושב הקסרי' נפלו לארץ · צ"ד ה"ב · רב טביומי מת ד"א רכ"ח (וש"ק דל"ה א' ע"ם) ובכריתות כתב מת תשכ"ט לשטרות הוא ד"א רמ"ז וצ"ע · ורש"ג יוחסין קי"ז ב' מת במולאי י"כ תשע"ט הוא ד"א רכ"ז · וכתב ונהרג רב הונא בר מר זוטרא ראש הגולה · רבה תוספאה היה לראש בסורא אחר מות רב טביומי משנת רכ"ה וש' ומת רל"ד ורשג"כ ומת תשפ"א צ"ל תשפ"ה ר"ל לשטרות וק"ל ונהרג רבה תוספאה ס' כריתות וצ"ע · רבי אבינא הנקרא רבינא נעשה ר"י ד"א רל"ד ולראב"ד מת באותה שנה ולרש"ג יוחסין דקי"ז ב' ד' בשבת י"ג כסליו שנת תתי"א ר"ל לשטרות וכ"ה בכריתות · מת רבינא בריה דרב הונא (הוא ד"א רכ"ט) מת בשנת התימת התלמוד שנת ר"ם ורבינא הוא סוף אמוראים (ע"ש) באותה שנה הרג מלך פרס את אמימר בר מר ינוקא בר מר זוטרא (צ"ע כי אמימר הוא בר מר ינוקא בר' הסדא) חבירו של ר' אשי ורב משרשיא ומר הונא ברב אשי ר"ג ותפש את נערי בנ"י והוציאם מן הכלל ועמדו ישראל בצרה גדולה היה זה שנת רל"ד (ובש"ק דל"ה א' ע"ם ד"א קל"ד) עכ"ל צ"ד וע"ת רש"ג יוחסין דקי"ז ב' ביומא דרב סמא בריה דרבא בשבת בטבת שנת תשפ"א (הוא ד"א רכ"ט) אתסרו רבינא אמימר בר מר ינוקא והונא מר בר רב אשי ר"ג ומשרשיא בר פקוד ובשמנה עשר יום אתקטלו רבנא אמימר בר מר ינוקא ובשנת תשפ"א אסתרו כל בי כנישתא דבבל ואתנקיטו בי יהודאי לאמגושי ובשנת תשפ"ז

ר"י ור"ה גר"כ מלכו שנת י' לאלף ה' ובש"ק דל"ד רע"ב כתב י"ד)
עד שנת ס' (וכ"כ יוחסין דק"ו ב') וע"ל ע"ש . י"ח לאלף ה'
תק"ע לשטרות בא פפא יוחסין קי"ו א' (ובסע"ז יוחסין דקס"ז סע"ב
כס"א) דמן נכר ואחרב לנהרדעא ובנ"ד רב פפא ע"ם (כתב רש"ג
ביוחסין דקי"ו א' ואזל רבה בר אבוה זקננו לשכניב מלשלחי ולמחוזא
והוה התם רב יוסף בר חמא אבוה דרבא ורבנן דילן נפו"מ הוא גולה :
כתב ש"ק דס"ט ב' מחבור המשנה עד ר' יוחנן שחבר הירושלמי פ'
שנים ר' להורבן (א"כ היה ד"א כ"ח) וי"א ק"פ (וכ"כ הרמב"ם
בהקדמה לס' הי"ד) ש' לחורבן · א"כ היה ד"א קכ"ח וצ"ע) וכ"כ
הכריתות ע' ש"ב רבי יוחנן סדר הירושלמי קרוב לג' מאות שנה
לחורבן : ד"א ל"ז שהוא תקפ"ט לשטרות החריב פפוס בן פולמוס
בית מדרשו הגדול של שמואל כ"כ ס' כריתות ש"ק ל"ד א' : ואותו
זמן ר' חנינא מכסיג שררה וכאסף תק"ד לשטרות הוא ד"א ל"ח ע"ל
ג"א תתק"ן : רבי יוחנן מת ד"א ל"ט להאב"ד ורש"ג אך יש גמגום
ע"ל ג"א תתק"ד וד"א ס' וד"א ע' (כתב רש"ג יוחסין דקי"ו א'
תק"ך לשטרות מת ר' יוחנן ורבי אלעזר בשתא הדא ומלך ר' אמי :
(נראה כי אז נולד אביי ע"ל ד"א פ"ה · (ד"א מ"ט בהיות הקיסר
קארום אצל נהר הדקל ויהיו רעמים קולות וברקים גדולים ונוראים
ויחרד כל המחנה ובא מן הרעמים ירד ברד ואש מתלקחת ונפל
על הקיסר וימות ל"ד ח"ב : ד"א נ' מת רב הונא (ע"ל ד"א י')
בתו' מכות דל"ו א' רב הונא שכיב קודם רב יהודה : רב הונא מת
ד"א כ"ו ע"ל ד"א י' (וכ"כ הכריתות מת תר"ח (ר"ל לשטרות) :
(ד"ס כ"ה לדעת רש"ג מת רב יהודה ע"ל ד"א י' :

דור שלישי של אמוראים

רב יהודה מת שנת ד"א ס' ע"ל ג"א תתק"ד גם ר' יוחנן · (ע"ש)
וע"ל ד"א ל"ט וד"א ע' · רבה בר נחמני נעשה לראש ליוחסין
בפומ' אחר מות רב יהודה בשנת ד"א ס'. (וש"ק דל"ד ב' ודי"ח ב'
כתב כ') והיה אז בן י"ח שנה ומלך כ"ב שנה ומת פ"ב ורש"ג כתב
יוחסין קי"ו ב' ומת תרל"א (דהוי ד"א ע"ט) : רבה בר חייא
הוה מרביץ תורה בסורא כל שנין דרבה בר נחמני בפומ' · רש"ג
יוחסין קי"ו ב' · רב הונא מת ד"א ס' ע"ל ד"א י' · רב חסדא
נעשה ראש אחר מות ר' הונא בסורא שנת ס' · ר' אמי ורב אסי
היו ר"י בא"י אחר מות ר' יוחנן והיו בטבריה שנת ס' יוחסין דק"ו
ע"ש · ר' יהודה נשיאה אמורא בר' גמליאל ברבינו הקדוש היה
בניו לזמן הזה ע"ל · ויש עוד ר' יהודה נשיאה נכדו ע"ש ·
ד"א ס"ח מת רב חסדא ע"ל ס' · ד"א ע' מת ר' יוחנן ע"ל תתק"ך ·
ד"א ע"ג גזרו פרסאי שמדא על יהודאי סע"ז דקס"ז ב' ביוחסין
ע"ל ד"א י' · ע"ל אלף תשנ"א קוסטנטינו הקיסר ביטל הצלמי'
ואמונות · ד"א ע"ט מת רב נחמן בר יעקב שנת תרל"א (ר"ל
לשטרות) ספר כריתות · מת רבה ע"ל ס' · רבה ברב הונא מת
תרל"ג לשטרות הוא ד"א פ"א · ואפשר כי מלך תרל"ג כי כתבו
אחריו רבה בר"ה לא הבנתי אם פירושו שמלך אחריו או מת ·
רבה בר נחמני מת ד"א פ"ב ע"ל ס' · רב יוסף ישב על כסא רבה
בר נחמני חבירו בסורא שנת פ"ב ומלך ב' שנים ומחלה והיה סגי
נהור ומת פ"ה (וכ"כ יוחסין דק"ס ב'. (ורש"ג כתב יוחסין דקי"ו
ב' מת תרל"ד ר"ל לשטרות דהוי ד"א פ"ב :

דור רביעי של אמוראים

אביי היה ר"י (בפומבדיתא (ובש"ק דס"ה א' בנהרדעא) שנת נ"ט
וי"א נ"ו תרמ"ט לשטרות (ורש"ג כתב ביוחסין דקי"ו ב' רבי יוסף
מת תרל"ד ובתריה מלך אביי י"ג שנים ושכב תרמ"ט עכ"ל (ט"ס
הוא כי כשתוסף י"ג על תרל"ד הוי תרמ"ז · וט"ס בנ"ד וכנ"ל
אביי היה ר"י שנת ד"א פ"ה (דאז מת רב יוסף) ומת שנת נ"ט
(כי לרש"ג מלך י"ג שנה) וי"א נ"ו ר"ל שמת שנת נ"ז (היינו לרש"ג
מת רב יוסף תרל"ד הוא ד"א פ"ב ואביי מלך י"ג דהוי קרוב לנ"ו)
וביוחסין דק"ד א' וש"ק ל"ד ב' כתבו אביי מלך י"ד שנים · (בס'
כריתות אביי מת תר"ם (ר"ל לשטרות שהוא ד"א ק"ח וצ"ע) וביוחסין
דק"ם ע"ב כתב מת אביי והשמטות סופר וצ"ל מת אביי ד"א צ"ח
ורבא מת ד"א קי"ג בוודאי טעות הוא וק"ל (ואני מצאתי ב"ת
רלב"ח דרל"א אביי נפטר ד"א צ"ט וכ"כ יוחסין דק"ו ב' : (ואביי
חיי ס' שנה ר"ה י"ח א' א"כ נולד קרוב לד"א ל"ט) : רבא מת
ד"א קי"א ע"ל צ"ט ונולד רב אשי · (כתב יוחסין דקי"ג ב' בתר
הכי נפיש שמדא מא"י ואמעיטה הוראה ונחית מן דהוי תמן מן

בגלאה כגון רבין ור' דימי וכולהו נחתין להכא · כתב ש"ק בימי
אביי שהיה כמו ד"א פ"ה וכמו ר"ן (צ"ל רכ"ז) לחורבן היה שבור
מלכא פרס"י סוף ב"מ שהיה מלך פרס ובקי מאד בדיני ישראל :
בימיו קם פילסוף א' במלכות פרס שאמר שיש ב' אלוקות א' ממונה
על הטוב וא' על הרע ושמו היה מאני והמית רבים שהלכו אחריו
ושבור מלכא שלח לחלות כניו ילך עם אנשיו לעזרתו והלך עם ת'
תלמידיו ותלה כולם ועיי' בעקדה פ' ואתחנן שמאריך בזה המעשה
(והתשבי כתב ע"ש נקראו מינים) והוא היה הראשון לנהוג את
הכעמונים לקרוא ללכת האנשים להתפלל : רבא בר רב יוסף ראש
במחוזה אחר מות חבירו אביי שנת ד"א נ"ט ומלך י"ד שנים ומת
קי"ג לראב"ד וכ"כ יוחסין דק"ו ב' (ויוחסין דקי"ו סע"ב בשם רש"ג
מת תר"ם"ג. (ר"ל לשטרות דהוי ד"א קי"א) וביוחסין דק"ו ב' שבו
ביום נהרגו ד' בני ר' כהנא · ובימי אביי ורבא היה הלל הנשיא
(בנו של רבי יהודה נשיאה ע"ל קי"ח :

דור חמישי של אמוראים

רב נחמן בר יצחק היה לראש בפומ' אחר מות רבא שנת ג"א קי"ג
וחבירו ר' חסדא היה · (ז"א כי לא היה חבירו) האריך ימים
אחריו ומלך ד' שנים ומת קי"ז · וחביריו ר' כפא ור' הונא בריה
דר' יהושע ורש"ג כתב יוחסין דק"ו ב' ודקי"ז רע"א ומת ר"נ ב"י
תרמ"ז דהוא ד"א קט"ו · וצ"ע דהא אי' במכות דק"א רע"א אמר
רב אשי אמרתי לשמעתא קמי דרב כהמן וכתבו התוס' גרסי' קמיה
רב כהנא (כי התו' ס"ל דהתם רב נחמן הוא בר יעקב שהי' רבו
דרבא ע"ש) או גרסי' קמיה רב נחמן בר יצחק עכ"ל התוס' א"כ
היה רב אשי גדול בימי ר"נ ב"י מאחר שאמר שמעתי קמיה ובש"י
בכתובות דכ"ב א' רב אשי היה ר"י בשתא מהסיא בימי ר"נ ב"י
ובפ"י יוחסין דף · יום שמת רבא נולד רב אשי א"כ היה רב אשי
כשמת ר"נ ב"י בן ד' שנים ואיך כתוב רש"י שרב אשי הי' ר"י בימי ר"נ
ב"י ולעת הפנאי אי"ה לברר הדברים· רבא מת קי"ג (ע"ל צי"ט)
ונולד רב אשי · רב פפא נעשה לר"י בנרש עיר קרובה לסורא
ונחלקו הישיבות כעס ב' והיה זה ג"כ שנת קי"ג ובכריתות כתב
ואחריו ר"פ שנת תרע"ו (שהוא ד"א קכ"ד) ומלך לדברי הראב"ד
י"ט שנים וכ"כ יוחסין דק"ו ב' ודק"כ א' ומת שנת קל"ב (וכ"כ
יוחסין דק"ז ע"ב) ורש"ג כתב יוחסין דקי"ז א' מלך י"ג שנים
ומת תרפ"ז ר"ל לשטרות דהוי קל"ה ואחר מות ר' נחמן מלך
בפומ' וחביריהם ר' עיגא סבא ור' יהודה · רב נחמן בר יצחק
מת ד"א קי"ד וקי"ז כ"כ יוחסין דק"ו ב' והיה בפומבדיתא ארבעה
שנים ובס' שנות חיים פ' מצורע שמת תרס"ו לשטרות שהוא ד"א
קי"ד · רב חמא היה לראש בנהרדעי אחר מות ר' נחמן שנת קי"ז
ומלך ט"ו שנים ומת קל"ב וביוחסין השמיטו בדקי"ז וט"ס דו"ק
ותשכח · הלל הנשיא בנו של ר' יהודה נשיאה בן בנו של רבינו
הקדוש הוא עשירי להלל הזקן ועד זמנו היו מקדשין עפ"י הראיה
כ"כ רמב"ן פ"ה מ"ה ק"ה ורמב"ן בהשגות על מנין המצות סי'
קנ"ג ובס' יסוד עולם מ"ד פ"ט · והוא סידר חשבון העיבור כפי
הנהוג היה שנת תר"ע וכ"כ ש"ק דל"ת ב' (ר"ל לשטרות) ר"ך
לחורבן ד"א קי"ח ליצירה ובש"ק דכ"א ול"ה סע"א בשם יסוד עולם
כתב ג"כ ד"א ר"ם ש' שנים אחר חורבן הוא ש"ם כי ש' אחר חורבן
הוא ד"א קכ"ח ואיך כתב ד"א ר"ם ועוד כי ד"א ר"ם אז היו
רבנן סבוראי ועיי' יוחסין דפ"ז א' ז"ל הגאונים הזכירו זה הסדר
רבינו הקדוש ור"ג בנו ור' יהודה נשיאה בנו שתיקן העיבור ור"ג
בנו של הלל זה ויהודה בנו ור"ג בתראה שנת תק"ל לשטרות וכתב
ש"ק דל"ה א' ראיתי ביוחסין שהיה לר' הלל בן ושמת (צ"ל ושמו)
ר"ג ולו בן ושמו ר' יהודה ולו בן ושמו ר"ג בתראה שנת תת"ל
לשטרות עכ"ל ט"ם יש כאן במ"ש ור' יהודה נשיאה בנו שתיקן
העיבור דמשמע ר' יהודה נשיאה תיקן העיבור ז"א כי הלל בנו
תיקן תעיבור ומ"ש ור"ג בנו של זה הלל ויהודה בנו ור"ג בתראה
שנת תק"ל ג"כ ט"ס כי לא מצינו להלל שיהי' לו בן שמו ר"ג גם
מ"ש ויהודה בנו ר"ל בנו של ר"ג בן הלל · גם זה לא מצינו וכנ"ל
רבינו הקדוש ור"ג בנו וזהו ר"ג בתראה שהיה באמת תק"ל לשטרות
(ע"ל) ור' יהודה נשיאה בנו של ר"ג והלל בנו של ר' יהודה נשיאה
שתיקן העיבור והמותר ט"ם וק"ל) ובו כפסקה הסמוכים בא"י
וכתב ש"ק דף הכ"ל שמאז חזרו לחנות מיצירה לא לשטרות :

והא לך שלשלת היחוס מהלל עד הלל

הלל הזקן הבבלי · ר' שמעון בנו · ר"ג הזקן · רשב"ג הנהרג ·
ר"ג

(כתב ספר כריתות דורות המשנה י"ב)

א' שמעון הצדיק • ב' אנטיגנוס • ג' יוסי בן יועזר • ד' נתאי הארבלי ויהושע בן פרחי' • ה' יהודא בן טבאי ושמעון בן שטח • ו' שמעיה ואבטליון • ז' הלל ושמאי • ח' ריב"ז ושמעון בן הלל • ט' ר"א הגדול • י' ר"ע • י"א ר"מ • וכתב הגאון כי ר"י הנשיא זה' כתן קבלו מר"מ הרי ר"י הנשיא דור י"ב • ובהגה"ה שם איך קבל ר"כ מר"מ שהיה חבירו והיה דעתם שר"כ יהיה נשיא ור"מ חכם • בהוריות :

דור ד' מתנאים לאחר החורבן

הסמ"ע בהקדמתו כתב דור ד' אחר חורבן ר' יהודה הנשיא ור"ג ור' שמעון (ר"ל בניו) ורשב"י ור"א בנו • ול"ע דרשב"י היה רבו דרבי • רבי סתם הוא ר' יהודה הנשיא בן רשב"ג ז' להלל מקבל מ' (וליוחסין דכ"א ב' מקבל ל"ה ולרמב"ם מקבל ל"ד) זנראה זמן נשיאותו שנת ג"א תתק"י והיה אז רבי בן שלשים (ש"ק דל"ב ב' ובדס"א א' קיבל מאביו תתק"ד ל"ב לחורבן) ובימיו היו ג' קסרים אנטונינוס ואחריו מרקוס אנטונינוס ואחריו קאמדום וכולם גזרו שמד על הנוצרים והטו חסד לרבי וכבדוהו ונשאוהו נ"ד • (גליכוס היה בימיו יוחסין דק"ם א' וש"ק דק"ח ב' • (ע"ל תתק"י י"א דרבי זמן נשיאותו ג"א תתק"ך • בימי ב' קסרים מרקוס אנטוניכום ואורעלום ועדי אתכיו לוקחי בנות קיסר אנטוניכוס ג"א תתקכ"ח כיאו נתקסרו יחד בחיין והתנהגו באהבה כל ימיהם • בימיהם היו רעשים רבים באיטליא ונפלו אדם ובהמה רבה גם דבר כבד מאד בכל ארצות ארופי עד שערים רבים נעשו שממה גם הארבה עלה ואכלו כל התבואות ואמרו ב' קסרים שכל זה בעבור שנתנו לנוצרים שארית בישראל וצוו להשמידם נ"ד ק"ב : חבור משנה לראב"ד ומות רבי היה ג"א תתקמ"ח ע"ל ד"א ר"ס ותתקע"ה ותתק"ך : (תתקמ"ח נראו אותות השמים גדולים ונוראים בעיר רומי ובשנה ההיא נפל אש מן השמים ותאכל כל בתי עבודתם עם שאר בניכים נפלאים וכל הספרים אשר היו שם וכן היה באלכסנדריו' ואחר השריפה היה רעב גדול ברומי ואחר הרעב נפל שנית אש משמים ותאכל רוב חלק עיר רומי ואח"ז היה רעב ומגפה נ"ד ק"ב י"א אז היה השלמת המשנה עיי' ג"א תתקע"ח • לדעת יוחסין ירד רב לבבל ג"א תתקמ"ט ע"ש דק"ה סע"ב אך זה אינו ע"ל תתקע"ט וי"א אז היה השלמת חבר המשנה ע"ל ג"א תתקע"ח : ג"א תתקכ"ה נראו כדמות ג' שמשים דהיינו בכל ב' לבדי השמש נראה עוד שמש א' ואמרו העם שזה רמז להריגת ב' קסרים שנהרגו שנ"א לא מלך ג' חדשים נ"ד ק"ב : השלמת חבור המשנה ג"א תתקע"ח כ"כ רש"ג ביוחסין דקע"ו תק"ל לשטרות ק"ן לחורבן וכ"כ כוזרו סוף מ"ג ומ"ע פכ"ד ופי"ב • אך הראב"ד כתב תתקמ"ח ת"ק לשטרות ק"ך לחורבן (וביוחסין דקס"ד א' ת"ך לשטרות ע"ם) וכ"כ נ"ל למ' מנחם בן זרח ולדעתי מהם לקח אברבנאל בהקדמתו חבור המשנה ג"א תתקל"ט (צ"ל תתקמ"ה) שנת אלף ת"ל (צ"ל ת"ק) למ"ת (וביוחסין דק"ם א' • ג"א תתקמ"ט ת"ד לחורבן ט"ס וצ"ל קכ"א) ובהקדמה לסמ"ע ונשלם חבור המשנה ג"א תת"ק לב"ע קכ"א לחורבן ט"ס וצ"ל תתקמ"ט שהוא קכ"א לחורבן (עיי' יוחסין דק"ח ב' • וק"ט סדר וענין המשנה : ועסקו בהם בישיבת א"י ב' בניו ר"ג ור"ש • ור' חייא ור' אושעיא רבי חנינא ור' יוחנן וחביריהם בישיבות בבל רב ושמואל תלמידי דרבי כי הם ירדו לבבל שנת ג"א תתקע"ט סוף ימיו של רבי א"כ חי רבי ק' שנה • והרבילו תורה בחיי דרבי : (כתב ש"ק דמ"ט ב' מחבור המשנה עד חתימת התלמוד בבלי שי"א שנים) ול"ע : רב הונא קמא ר"ג בימי דרבי ומת בחיי רבי בבבל ונקבר בא"י : רבי גמליאל הג' ורבי שמעון הד' בניו של רבי וקיבל ר"ג נשיאתו בחיי אביו ונשארו בא"י עם רבי חייא ורב אושעי' ר' חנינא ור' יוחנן : רבי חייא רבה תלמיד רבי ורבי אושעיא ר"ח תנא מבד א' ואמורא מבד השני (ע"ש (נקראים אמוראים ע"ד אוקי אמורא עליה פי' מתרגם כי משעת חתימות המשניות והברייתות לא קם עוד ב"ד שיבטל דבריהם אלא שיפרש אותם לכך נקראו אמוראים כלומר מתורגמים ב"ת ה"ק :

סדר אמוראים

רב ושמואל תלמידי רבי ורב תלמיד גם לר' חייא ואז ירד רב לבבל (דלא כדעת יוחסין ע"ל ג"א תתקמ"ט) יוחסין דקט"ו ב' ורש"ג ודורות עולם בימי דר' נחת רב לבבל תק"ל (צ"ל תקל"א) למלכות יון תתקע"ט • עכ"ל ושמואל היה בנהרדעא ורב הלך לסורא מתא מחסי' והיה שם לראש כ"ד שנה ומת ד"א ג' לב"ע והתמידו ישיבת סורא וכו' עד רב האי קרוב לתת"ך שנה • ובימיהם היה ר' יוחנן ראש בא"י שקיבל מר' אושעיא (וש"ק דל"ב ב' רב היה ר"י במתא מחסיא קרוב לשנת ד' אלפים בוודאי ט"ס הוא ובדל"ג ב' וס"ח א' כתב שירד רב לבבל ג"א תתקל"ט ג"כ טעות הוא וק"ל) • רב ושמואל ורב הונא נהגו שררה בנהרדעא כ"ה שנים (שם ח"א ככ"ל • רב שילא היה בזמנם ע"ש וכתב יוחסין דקי"ג ב' ורבה בב"ח ור' כהנא קמא ור' אסי ובסוף ימיהם רב אדא בר אהבה ורבה בר אבוה • ר' יהושע בן לוי יש מנאו בתנאים ויש באמוראים רבו של ר' יוחנן ע"ש י"א שהיה תלמיד ר"י • ר' אפס היה גדול מר' חנינא ב' שנים ומהנה • וישב בראש אחר מיתות רבי ואחר מותו ישב ר' חנינא בר חמא היה ראש בא"י אחר פטירת רבי אפס סביב לשנת ג"א תתק"פ (קנ"ב לחורבן וש"ק דס"ח א' ז"ל ק"ן ט"ס) צ"ע כי יוחסין כתב ג"א תתפ"א וכתב בדס"ה א' שקיבל מרבי תתק"פ ק"ן לחורבן וזה אינו כי נעשה אז לראש : אלכסנדר קיסר שנת ג"א תתקפ"ה היה אוהב החכמי' ג"א לעניים מתמיד בלימוד עניו ושפל רוח נגד כל אדם בדברים נעימים ומורגל בפיו.לו' א' מק' ישמע לקול המולא וליווי והק' לקול דברי ריבוי נ"ד ק"ב • ר' יוחנן נעשה ר"י בא"י אחר ר' חנינא סביב לשנת ג"א תתק"ך • והיה ר"י בא"י פ' שנה • ומת ר' יוחנן נ"ט לאלף ה' כ"כ הראב"ד מובא ביוחסין (דק"ו א') וכ"כ רש"ג יוחסין דקי"ו תק"ך לשטרות איפטר ר' יוחנן אך יש גמגום בחשבון זה מפני שר' יוחנן היה ר"י בא"י פ' שנה ולפניו מלך ר' חנינא בא"י י' שנים וכשתחבר פ' וי' על ג"א תתקע"ט שהם סוף שנותיו של רבי יעלה ד"א וע' וזולת השנים שמלך ר' אפס בא"י קודם שמלך ר' חנינא ע"ל תתק"ף והיוחסין דק"ו הרגיש בזה ואמר שהחשבון זה בנוי על דעת האומר שבשנת ת"ק לשטרות היא ג"א תתקמ"ח מת רבנו הקדוש א"כ כשתחבר י' של ר"ח ופ' של ר' יוחנן על ג"א תתמ"ח יעלה ד"א ל"ח • גם תדע שהיוחסין שם כתב שר' יוחנן ור' יהודה בר יחזקאל שניהם מתו ס' לאלף ה' וע"ש • ג"א תתקל"ד אתו פרסאי על רומאי סע"ז יוחסין דקס"ז ב' :

תחלת אלף החמשי

ד"א א' היה קדרות לשמש עד שהדליקו נרות באמצע היום ועוד נראו אותות השמים נוראים ונפלאים ובעת ההיא נפלו ערים רבים מפני הרעש ומתו ברעש עם רב וגברו המים בעת ההוא וטבעו אדם ובהמה וקנייניס לאין מספר גם היה דבר גדול מאד • וברומי מתו ביום א' ה"א נפשות • נ"ד ק"ב • רב מת ד"א ג' (וכ"ה בספר כריתות) תקכ"ח לשטרות יוחסין דקי"ו א' צ"ל תקכ"ה ובנ"ד כתב תקל"ה ט"ס הוא • שמואל ירחינאי חבירו דרב היה לראש בנהרדעאי קודם שירד רב לבבל (ע"ל ג"א תתקע"ט) וכשמת רב בסורא בשנת (ד' ככ"ל) אלפים ג' באו בני ישיבתו לשמואל ומת שמואל ד"א י' ונהג שמואל בתר רב לבדו ז' שנים והוי הדא מתיבתא יוחסין דקי"ו א' • רב אדא בר אהבה (ע"ש) : לקוי שמש היה באמצע היום הוצרך להדליק נרות • ואחר הליקוי היה רעש גדול ונורא וארץ רגזה ממקומה וערים רבים נפלו ומת ברעש עם רב שנת ד"א ז' נ"ד ק"ב : שמואל מת ד"א י' שנת תקס"ד יוחסין דקי"ו א' (צ"ל תקס"ב) לשטרות :

דור שני של אמוראים

רב יהודה בר יחזקאל היה לראש בפומבדיתא (ע"ש) • היה זה ד"א י' (וש"ק דס"ח א' כתב ד"א י"ד) נולד יום שמת רבי (כתב רש"ג יוחסין דקי"ו רב יהודה מת תר"י (לשטרות היינו ד"א כ"ח עיי' בסמוך ר"ה ור"כ (עיי' רב הונא בר חייא (בגיטין ד"ס ע"ב האי שיפורא (של תקיעת ע"ש ורב שרירא גאון פירוש שופר שנותנין לתוכו נדבה לבני ישיבה רש"י) ולבסוף (כשנפטר) בי רבה ולבסוף בי רב יוסף ולבסוף בי אביי ולבסוף בי רבא : רב הונא מלך בסורא הוא היה ר"י הראשון בסורא (אחר שמואל ומלך מ' שנה יוחסין דקי"ו א' א"כ מת שנת נ' וכ"כ דק"ם ע"ב) וכתב יוחסין דקי"ו א' באותו עמוד בסופו שכיב רב הונא שנת תר"ח (ר"ל לשטרות היינו ד"א נ"ו א"כ מלך מ"ו שנה • (בימיהם נהפך לב הפרסיים נגד היהודים והפכו לב המלך נגד רצונו והמית ביסורים קשים הרבה עשירים וחכמים והכבידו עולם עד שהמירו רבים (ע"ל ע"ג : רב נחמן (סתם הוא בר יעקב ע"ש) היה ר"י בנהרדעאי • ושלשתן

ר"ו

נירון קיסר רומי ותוה ליהודים שישובו אחור ויניחו כלי המלחמה והם מרו דבריו ואז נהפך להם לאויב ובחברת היוונים הרג מיהודים יותר מ"כ אלף ואח"כ שבו להתכנס כבראשונה עד אחר החורבן שבא עליהם טרייאנוס קיסר רומי והרג כולם ועשה חורבן ביתר ואז נגדעה קרן ישראל ותושבי אלכסנדרי' נענשו לפי שעברו על מצות לא תוסיפו לרדת מצרים · וי"א שהיו משחקי' בכדור (עש"ק ד"ך ב' שזה גלות ח' בבית ראשון וח"א עיי' יוחסין י"ד) בשבת והעיד פילון היהודי שהיה מתושבי אלכסנדריא בזמן קליו הקיסר · (ע"ל תשפ"א) שהיה אז שם אלף אלפים בעלי בתים יהודים וזה היה כמו פ' שנה קודם החורבן וכן נ"ב שנה אחר החורבן קם בר כוכבא ולפי שמרד בקיסר אדריאנו קראוהו בן כוזיבא מלשון שקר וכזב. ועשה עצמו משיח כנ"ל · ומלכו ג' דורות מהם על ישראל רומולוס בן רופס בן כוזיבא ואדריינוס הקיסר עלה על רומולו ביום ט' באב נ"ב לחורבן הבית וי"א ע"ג לחורבן שהיה ג"א תתק"ג (נ"ל תתק"א) לבריאה לראב"ד והרג מכה רבה בישראל ובתוכם ר"ע וחביריו ויתוץ העיר ולא נודע מקומה איה וב"מ איכה ת"ק בתי סופרים היו בביתר ובקטן שבהם היה יותר מ"ש תינוקות וגזרת ביתר היה לפי ששמחו מחורבן הבית לפי שמלכי ירושלים הכריחו תושבי ביתר לעמוד תחתם ולמלוך עליהם כנגד רצונם ש"ק דכ"ט ב') ועיי' נ"ד שקיסר טריאנוס שלח שר צבאו בן אחותו אדריינוס ועשה בהם הרג רב אשר לא נשמעה ולא נראתה לא בימי נבוכד נאצר ולא בימי טיטוס עיי' פר' הנזקין (ושימו דת ברומי שלא יכנס שום יהודי בגברי יוחסין שם) אף שחורבן ביתר לפחות נ"ב שנה אחר חורבן טיטוס בן אספסיינוס גם ד' קסרים מלכו אחר אספסיינוס קודם שנחרב ביתר מ"מ מלכו שמלכם וקסרים נקראים ע"ש הקיסר הקודם · והנה יש דעות במעשה בן כוזיבא וחורבן ביתר לראב"ד היה בזמן קיסר דימטיאן אחיו של טיטוס נ"ב לחורבן וכוזיבא מת במלכותו ובנו רופס מלך תחתיו ואחריו בן בנו רומולוס שנק' ג"כ ע"ש זקנו כוזיבא ובימיו היה הרג רב בביתר ע"ג לחורבן ונמשך מלכות כוזיבא ובניו כ"א שנה. ומשחז"ל בס"ע פ"ל שבן כוזיבא מלך ב' שנים ומחצה וכ"ה בחלק צ"ג ב' י"ל שכוונו על כוזיבא האחרון א"ך מ"ש שהרג ביתר ומלכות כוזיבא היה ע"ג לחורבן נראה שאין מכוון כו' ע"כ נראה שהיה נ"ב שנים אחר חורבן שנת תת"פ (עיי' נ"ד) (עיי' מכלתא בשלח פ"ב · וע"ל ב"א תת"ג נגון שהוציא ר' אלף מאפרים קודם זמן נתגלגל בו (עש"ק דק"ח א' שזה הקיסר בנה ירושלים מחדש והגדיל אותה עד שהשים תוך החומות קבורת משיחם וקיסר זה היה הראשון שהגדיל זקנו כי הקודמים גלחו זקניהם) : הרג רב באלכסנדריאה בפ' הנזקין נתייחס לאדריינוס ס"ר על ס"ר ובירושלמי פ' החליל לקיסר טריאנוס ובגמרא דידן לאלכסנדר מוקדן (וכתב מ"ע פי"ב מלת מוקדן ט"ס אלא שהיה שר צבא רומיים לנירון או לטריאנוס והיה מארץ מוקדן (וביוספי' שהיה מזרע אלכסנדר מוקדן) : ר' עקיבא נהרג ג"א תת"פ והוא העיקר בי' הרוגי מלכות עכ"א ר"ע וחביריו כתב הראב"ד בפולמוס של אדריינוס מפני כעסו על בן כוזיבא הרגו וג' מהם נהרגו. תתנ"ח כנ"ל ואלו הם הראשון רבן שמעון בן גמליאל הזקן · ב' חנניה סגן הכהנים בזמן החורבן · ור' ישמעאל בן אלישע כ"ג נהרג אחר החורבן · הרביעי רבי עקיבא ונהרג בי"כ ע"ש · (נתפש ה' תשרי ש"ק דל"א א') ה' ר' יהודה בן בבא (ע"ש · ו' ר' חנינא בן תרדיון (כ"א סיון או כ"ה סיון נשרף וס"ת עמו ש"ק דל"א א') ז' ר' חוצפית המתורגמן · ח' ר' ישבב הסופר · ט' רבי אלעזר בן שמוע · ונראה שנהרג זמן רב אחר ר"ע לפי שביום שמת ר"ע נולד רבינו הקדוש ור"א בן שמוע היה רבו של רבי (ובגמרא לבן של ראשונים כפתחו של אולם זה ר"ע · ואחרונים כפתחו של היכל זה ראב"ש הרי דראב"ש נקרא אחרון נגד ר"ע מוכח שהיה זמן רב ביניהם) העשירי י"א שהיה רבי יהודה בן תימא וי"א ר"א בן דמא · ובנחלת אבות כתב שר"י ב"ת הוא נקרא בן דמא עיי' יוחסין ד"מ וכ"ב וד"ם וע"ש דל"ה י"א כי רבי חנינא בן חכינאי היה מי' ה"מ וי"א רבי יהודה הנחתום ע"ל ג"א תתפ"ח · (עיי' י"ר וישב דס"ו סע"ד רבי שמעון רבי ישמעאל רבי עקיבא רבי חנניה בן תרדיון ור' טרפון ורבי יהודה בן בבא ור' אלעזר בן שמוע ורבי ישבב ור' יהודה הנחתום ורבי חוצפית · כשתכתוב רבי חנניה בב' יודין עולה ב"א תתנ"ה כמו סכום שמות י' שבטים זבולון בב' ווין (ובכ"ח מ"ד ספ"י כתב זבולן בוא"ו א' ול"ע) : ועיי' ש"ק ד"ל א' כי י' ה"מ היה בחטא מכ"י והבהיי אינו מענישם אלא בדינא דגרמי כו' וכתב צרור המור כי עונש היה יותר עבור אכזריות שנהגו עמו יותר ממעשה המכירה' ובעבור זה נתגלגלו בי' ה"מ ולזאת הכוונה במכה פ' מכ"י אל יבוס יהודה לרמוז אל הגלגול הזה · או בעבור גאותם שגורם האכזריות

כי אחי יוסף היו גאים בנראה מקנאתם מאהבת אביהם וכתונת פסים שהיה נראה להם בגאותם היות יותר נכבדים ממנו כו' וכה"ג שראובן לא נכנס בחטא זה וראוי ליפול העונש על יוסף כפלים כי נחשב לב' שבטים אפרים ומנשה כו' עכ"ל. לא קבל עונש רק לשבט א' או שהחכם שהיה נגדו היה אביו ואמו א' מאפרים וא' ממנשה : ועיי' ליוני רשב"ג נגד יוסף וקבלתי כי ר"ע נגד יששכר · לשמעון ר"א בן שמוע אותיות שמעון ואולי היה משבטו · לשבט לוי רבי ישמעאל שכך היה משבטו · ליהודה רשב"ג שהיה משבטו · ליששכר רבי חוצפית המתורגמן שכן יש בו תיבת חמור גרס כמו שנאמר ביששכר · לשבט יוסף ר"ע בן יוסף · לדן רבי חנינא בן תרדיון שכן בו תיבת דן · · לזבולן רבי יהודה בן תימא זבולון במ"ק כ"ט וע"ה ל' כמנין יהודה · · לגד רבי ישבב במ"ק ס' כמו גד ע"ה · לנפתלי רבי יהודה בן בבא נפתלי במ"ק כ"א כמנין יהודה במ"ק · לאשר רבי חנינא בן חכינאי שכן רומז פ' דניאל אשר"י המחכה ר"ל אשר הוא נגד חכינאי עכ"ל : ה' בשבת באה שמועה מרומי ותפסו ד' אנשים י"ר וישב ס"ו ד' בשם ס' היכלות ע"ש סוף העמוד : רבי סתם סוא רבי יהודה הנשיא רבינו הקדוש נולד יום שמת ר"ע :

דור ג' מהתנאים אחר החורבן

רבן שמעון השלישי בן ר"ג השני (ונק' ר"ג דיבנה) אביו של ר' יהודה הנשיא · היה לנשיא סביב שנת ג"א תתפ"א לאברבנאל דור י"ב לחכמי המשנה ומקבל ל"ט מסיני (וליוחסין מקבל ל"ד ולרמב"ם מקבל ל"ג) סמ"ע בהקדמתו דור ג' אחר חורבן ר"מ ור' נתן) · ר' מאיר תלמיד ר"ע ונתמנה עם ר"ש הנ"ל לר"י בימי ר"ע והאריך ימים. עד שהיה בד' דורות עיי' יוחסין ד"א ומ"ה וס"ב שהיה באושא בן רבינו הקדוש עיי' רבי · עיי' מ"ש בסדר א"ב ר' מאיר. מהיכא יצא להם שהי' בד' דורות אבל אינו כן ועיי' ברוריה · ר' אליעזר בן שמוע רבו של רבי בי' הרוגי מלכות ע"ל תת"פ · ר' יהודה סתם הוא בר אלעי ע"ש · ר' שמעון בן יוחאי ובנו ר"א ור"פ ב"י חתנו או חותנו (ע"ש) בימיו נטלו דיני ממונות מישראל ירושלמי ר"פ ד"מ · ר' יוסי דציפורי בר חלפתא הוא סתם ר' יוסי רבו של ר' · ר' נתן הבבלי חבר אדר"ן · ר' אליעזר ב"ר יוסי הגלילי ויוחסין סידר גם אביו ר' יוסי הגלילי בדור זה · עקילס הנקרא אנקלס אקוילה מן אי פינטו בגלילות יון שהיה כומר ונעשה גר צדק ג"א תתפ"ד וביאור התורה בלשון יון ע"ל ג"א תת"מ נ"ד ח"ב ע"ש · בטולמיאוס החוזה הגדול חבר אל מגיסטי בתכונה וס' ד' מאמרות וס' מאה דבורים וחכמת המזלות וס' צורת הארץ ס"ה שנים אחר החורבן וחי פ"ב שנים יוחסין קמ"ג א' שנת ג"א תתנ"ב נ"ד ח"ב · אנטונינא פי' המרקס יוחסין קמ"ג א' ובנ"ד ה"ב פי' חסיד הקתן אדרייאנוס קיסר איש חכם ומבקש שלום ולא יצא למלחמה רק ע"י הכרח גדול ומורגל בפיו לומר מוטב שיהיה א' מעמי משימותו אלף משונאי · ידידו של רבינו הקדוש מלך ג"א תת"ק בן מ"ז שנה ובימיו נולד נער בב' ראשים ואשה א' הולידה ה' בנים והיה רעב ודבר כבד בכל ארצות ורעשים גדולים ושריפות רבות ושטף מים שנת תתק"ה והשמיד כל מאמיני בדת נוצרי שנת ג"א תתק"ט ותתקט"ו לבלתי השאיר להם שריד ונתגייר כדאי' בירושלמי פ"ק דמגילה וכ' בני העיר · והרחיב מלכותו בלא חרב רק ברוב ענותנותו וחסידותו שמעו בקולו כל המלכים ומת בן ע' שנים ק"ג למלכותו והספידו עליו כל המלכים הקרובים והרחוקים והנר ספר דינים כאלו נתנה מסיני אשר עד היום דנין מפיו עכ"ל · אך נ"ע במ"ש שמלך אנטונינוס ג"א תת"ק דהא אי' בתו' ע"ז ד"י ע"ב דרבי נולד בשעת השמד שלא ימול ומלו את רבי (ואי' בירושלמי ע"כ נקרא רבינו הקדוש שקדשו אביו לשמים ומלו וכ"כ לבנות הספיר וכ"כ ס' יוחסין עיי' רב"י) והוגד לקיסר שמלו אותו ושלח להביאו ואשת הקיסר היתה אוהבת לאמו של ר' והחליפתו ונתנה את אנטונינוס לאמו של רבי ואשת הקיסר לקחה את רבי ואשת הקיסר הניקה את רבי ואמו של רבי הניקה את אנטונינוס וכשהביאו לפני הקיסר ראה שהוא ערל ופטרוהו בשלום ע"ש ועיי' רבי א"כ היה רבי ואנטונינוס בני גילה וע"ל ג"א תת"ף כי ביום שמת ר"ע נולד רבי א"כ גם אנטונינוס נולד אז ור"ע נהרג. ג"א תת"ף א"כ אנטונינוס שמלך ג"א תת"ק היה אנטונינוס בן ד' שנה ואיך כתב שאנטונינוס היה בן מ"ז שנה כשנתקסר ונשיטא לדעת דר"ע נהרג ג"א תתק"א ואז נולד רבי ואנטונינוס א"כ איך כתבו שנתקסר ג"א תת"ק שעדיין לא נולד · ר"ע נהרג לדעת י"א ג"א תתק"א ע"ל תת"פ · ג"א תתק"ה ע"ל ג"א תת"ק · ג"א תתק"ט ע"ל תת"ק :

ס' שמעון

נלכתו לרומי להשליכם לאריות עד כלו כל הפריצים :

ורבן שמעון השני בן ר"ג הזקן נשיא ישראל הראשון בי' הרוגי מלכות נהרג בשעת החורבן גם חנניה סגן הכהנים ע"ש ועיי' רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג ושאר שבעה הרוגי מלכות קצתם היו לפחות כ"ב שנה אחר החורבן וקצתם אחר כ"ב לחורבן זמן רב ושגגה יצא מלפני המחבר הסליחה אלה אזכרה שנראה מתוכה כאלו כולם היו בזמן א' · (וכ"כ בחיי פ' מקץ שלא היו בזמן א' ושם אותו קיסר לופינוס ודברי שר הפנים לר"י כ"ג מאותו גזרה ומה שעתיד לבא על רומי ושהוחלף לופינוס במקום רשב"ג ונשרף במקומו ע"ש ע"ל ג"א תת"פ ורצה טיטוס להרוג גם את רבן גמליאל השני בן רבן שמעון בר"ג הזקן שנהרג וריב"ז ברוב בקשתו הצילו מידו : יוסף בן גוריון הכ"ל חבר ספרו אחר החורבן הבית ואם קצת דבריו בענין טיטוס נראין כסותרין דברי חז"ל בפ' הניזקין מ"מ תדע שהיה איש גדול בחכמה ותבונה לדיק וישר והוא קודם בזמן מחכמי הגמרא כמה מאות שנה וראה הנעשה בימיו וסופר נאמן ע"כ אנשים חכמים וידועים הלמו יחד ספוריו וספורי חז"ל באופן שאין דבריהם סותרין זה לזה : כתב מסעות בנימן ברומי בבית תיפלה של סנט שטעבן עומדים עמודי נחושת שעשה שלמה המלך וחקוק על כניו שלמה ב"ד ובכל שנה ט' אב מזיעזן העומדים כאלו שפכו מים עליהם ושם מערה שהניח טיטוס כלי בה"מ ושם הר חלול שם מונחים י' הרוגי מלכות וצ"ע כי בגא"י הביא מקומו בא"י שקצת מ"י ה"מ נקברו שם · (נירון קיסר מרדו בו ונהרג עיי' ל"ד ח"ב י"א זה שנתגייר היה שר לצבא הקיסר או ב' קיסרי' היו שמן נירון · עש"ב · ע"ל ג"א תתי"ט · כתב יוחסין ד"מ ע"א רבים תמהו איך אפשר שנירון קיסר יהיה אחר שהרגוהו אותו כו' ואני השבתי להם כי לא אמר בגיטין נירון קיסר רק נירון שר צבאו ואפשר שזה נתגייר אח"כ ראיתי בספר קיי המלכים שקצתם אמרו שמת נירון קיסר וקצתם אמרו שברח ולא נודע מקומו אין עד שאמר אגוסטון הכומר הגדול שנירון קיסר הפך דתם הרי כל דברי רבותינו אמת ולדק עכ"ל · ובגליון ס' יוחסין מצאתי כתוב ובֿיוספין משמע שאש מן השמים שרפוהו וכ"ל בגיטין ה"פ שדר עלייהו נירון קיסר ר"ל שנירון קיסר שלח שר צבאו עלייהו ולא כתב שמו עכ"ל : (רבי מייסם ור' יוחנן בן בג בג ובנו ר' אלעזר ראו החורבן עיי' יוחסין ד"ך ב' : רבי לדוק ובנו ר"א היו חבירי ריב"ז וע"ש :

דע שבדורות התנאים וסדרי קבלתם מהלל הזקן עד רבינו הקדוש יש הפרש

להרמב"ם

רי"ב"ז רשב"י · ר' טרפון · ר"ע · ר"מ · ר' יהודה · רבינו הקדוש · עיי' ר"א בן יעקב ותראה שטעות הוא :

להראב"ד

רי"ב"ז · ר"ג דיבנה · ר"ע · ר"ש אבי רבי · ורבי :

לספר כריתות

ר"יב"ז · ר"ש בן הלל · ר"א הגדול · ר"ג הזקן · ר"ע · רשב"ג שנהרג · ר"מ · ר"ג דיבנה · רבי :

לבעל הליכות עולם

ר"ג הזקן · רשב"ג · ריב"ז · (ע"ל תשס"ח) ר"א הגדול · ר"ט · ר"ע · ר"מ · רבי :

לבעל היוחסין

ר"יב"ז · ר"א הגדול · ר"ע · ר"ש · ר"מ · רבינו הקדוש :

לאברבנאל

ר"ש בן הלל · ר"ג הזקן · ר"ש הנהרג · ר"יב"ז · (ע"ל תשס"ח) ר"ג דיבנה · ר"ש אביו של רבינו הקדוש :

ואעפ"י שכל א' משנה סדרו תדע שאין ביניהם מחלוקות כלל כי כ"א קורא א' מגדולי הדור (ועיי' כ"א וא' מ"ש ותראה איזה דרך ישכון על נכון וכתבתי מכאן והלאה סדר הרמב"ם בהקדמתו לזרעים מזמן החורבן עד חתימת המשנה · וכשתעיין במקומו של כ"א תראה בקבלתן שלא כן הוא :

חבורה ודור ראשון אחר החורבן

ריב"ז נעשה נשיא אחר שנהרג רשב"ג ועלה מירושלים ליבנה נפטר ג"א תתל"ג ה' שנים אחר החורבן ע"ש · (ע"ל ג"א תשי"ב ותשמ"ח עיי' ריב"ז) · ר"ג השני נקרא ר"ג דיבנה בן ר"ש הנהרג נכד ר"ג הזקן וזקינו של רבינו הקדוש · בר פלוגתא דר' יהושע היה לנשיא שנת תתל"ג קבל מאביו כ"ד ליוחסין דכ"א ב' מקבל ל"ג · וש"ק דכ"ז ב' וס"ח א'. קבל מריב"ז כמו ג"א תת"מ כמו י"ב שנה אחר החורבן וצ"ע · כתב כריתות שם חבירו של ר"א בן הורקנוס ור"י בן חנניה וע"ש כי ריב"ז היה רק ב' או ג"ש נשיא אחר החורבן א"כ נעשה ר"ג זה נשיא שנת תת"ל או תתל"א · ר' אלעזר הגדול בן הורקנוס הוא סתם ר"א (במשנה) ובגמרא תלמיד ריב"ז לאברבנאל קבלה ל"ח מסיני · רבי יהושע בן חנניה הלוי והוא סתם ר"י (במשנה) ובגמרא תלמיד ר' יוחנן בן זכאי · לרמב"ם מקבל ל"א יוחסין דכ"א · בימיו רצה יוליאנו קיסר מו' ברומי לבנות בה"מ ע"ש · ר' יוסי הכהן ור' שמעון בן נתנאל ור' אלעזר בן ערך תלמידי ריב"ז · ר' אלעזר בן עזריה כהן נתמנה לראש תחת ר"ג ע"ש · ר' אליעזר בן יעקב · ר' אליעזר הקליר מהתנאים י"א גם הוא בדור הזה · כתב בס"ם יצירה כבוד אלהים ר"א הקליר יסדו עיי' ל"ד ד"מ · ר' יהודה בן בתירה חבירו ריב"ז והאריך ימים הרבה ע"ש ר' יהודה בן אבא ור' יהודא הכהן מכת ראשון אחר חורבן · חורבן הבית לדעת סופרי זכרונות היה ג"א תתל"ד ע"ל תתכ"ס :

דור שני אחר החורבן

ר"ע בן יוסף (ע"ל תש"ם) היה לראש אחר מות ר"ג דיבנה שנת ג"א תת"מ כ"ד לרמב"ם מקבל ל"ב (עש"ק דכ"א ודס"ח א' ר"ע קבל מר"ג ג"א תת"ם כמו כ"ב שנה לחורבן ע"ם יש כאן כי נולד תש"ם והיה לראש תת"מ ונהרג תת"פ שהיה כ"ב לחורבן) כתב סמ"ע בהקדמה דור ב' אחר חורבן ר"ע ר"ע ור"א המודעי ור' עחיהוד · ר' טרפון הכהן ועשיר היה רבו או חבירו של ר"ע ע"ש · ר' ישמעאל חבר ר"ע וע"ש · ר' חנינא בן אנטיגנוס בזמן ר"ע ור' ישמעאל · ר' יהושע בן קרחה רבו של רבינו הקדוש האריך ימים · ר' אלעזר חסמא ור' יוחנן בן גודגדא בזמן ר"ע · יהודה בן תימא ג"כ בימי ר"ע · אונקלוס הגר (ע"ש) א' בימי ר"א ור"י (שהיה אז ג"א תתמ"ח ש"ק דכ"ח א') וא' בימי הלל ושמאי · עקילס הגר בימי ר"א ור"י ע"ש ע"ל תתפ"ד · יצא אש מהר א' גדול ושרף ערים רבים גם ברומי היה שנה ההיא שריפה ג"י ואח"ז היה דבר כבוד מאד שנת ג"א תתמ"ב ל"ד ח"ב · רעשה ונעשה הארץ בעיר הגדולה אנטוכיה ונפלו כל הבניינים הגדולים ומת ברעש אדם ובהמה רבה שנת ג"א תתע"ד ל"ד ח"ב · בן כוזיבא הנקרא בר כוכבא שדרש ר"ע עליו כאמר דרך כוכב מיעקב מרד ברומיים ועשה בהם הרג רב וביוונים ואפריקי כחול הים אשר לא יספר וכן במצרים · גם תושבי אלכסנדריאה הרגו ברומיים יותר מר' אלף · ויהודים בציפרין (וביוחסין דקמ"ב ב' כתב בגופרי) הרגו כל הגוים בלתי השאיר להם שריד כו' ועשה עצמו משיח ור"ע אמר עליו היינו מלכא משיחא (רש"י בחלק דל"ג ב' בר כוזיבא עם מלכי הורדוס היה נ"ע כי כמדומה כבר לא נשאר מלכי הורדוס בזמנו כדאי' בע"ז ד"ט א' שמלכות בית הורדוס היה ק"ג שנה א"כ נשלם מלכותו בשנת החורבן ג"א תתכ"ח. (ע"ל ג"א תשכ"ד תשכ"א ותש"ן) וכתב רמב"ם סוף משפטים כי ר"ע היה נושא כליו של בן כוזיבא · אבל במדרשות לא מלאנו שהיה נושא כליו אלא בעבור שהיה משבט יהודה ועשה מלחמו' וגבורה ומצליח חשב שהוא משיח וכיון שראה שלא היה מריח הרשעי' כתייאש ממנו כדאי' בחלק (ל"ג ב') כיון דראו דלא מריח ודאין קטלוהו אכן במ"ר פ' דף ע"א ע"א ב' בלע ה' אמרו שנהרג ע"י אומות העולם) וזהו שורש גדול בענין משיח כנגד הגוים · מעות כוזביות פרש"י פ' הגוזל קמא ממטבע בן כוזיבא והם ירושלמית ורב למה פי' כוזביות שם מדינה שכ' והיה בכזיב ובמשנה ממלרים עד כזיב יוחסין דלה"ב) ואנשי ביתר משחוהו וכתרוהו למלך עיי' מ"ע פי"ב · ועיי' ירושלמי בתענית ומ' איכה פ' בלע ה' ובב"ר פ' תולדות ור"א המודעי התפלל שלא יכבוש אדריינוס את ביתר וכותי א' הלשינו לפני בן כוזיבא שרולה להשלים עם אדריינוס והרגו וילא ב"ק הוי רועי האליל. חרב על זרועו ועל עין ימינו. ובאותו יום נכבש ביתר (ועיי' יוספי' ס"ב פכ"א שיהודים בעיר אלכסנדריאה היו שוכנים כלם יחד בקלה א' מהעיר ונפלו קטטות ביניהם והיוונים תושבים שם נקלה אחר עמד עליהם אלכסנדרי הנגיד שם על שם

סדר הדורות

פרס כי נכנסו זרים בארצו וישב בבושת פנים אל ארצו · ומשיום ההוא והלאה שהמלכה נכונה בידו אין פרץ ואין יוצאת · ואמו הילני המלכה נדרה ללכת אל ירושלים ולשבת שם כמה שנים ותקם ותלך היא ובנה מונבז הגדול לירושלים וימלאו העיר ברעב ובחוסר כל עמדה ובזבזה כל אוצרותיהו שלחה לאלכסנדרי' של מצרים להביא חיטין ולגרפי בעבור תאנים יבישים ופירות הקיץ ויחלק לכל העניים וזהו מונבז המלך שנזכר בברייתא כי עמד ובזבז כל אוצרותיו בשני בצורת · וגם המלך יזאטוש פתח אוצרותיו וישלח ירושלים ויחלקו אותם לעניים ולאביונים והילני המלכה אחז"ל שהיתה נזירה ז' שנים ועשתה נברשת של זהב (פי' מנורה על פתחה של היכל) וטבלא שפ' סוטה כתובה עליה פ"ג דיומא ובני בניה בחורבן הבית עזרו את ישראל לעזרת ה' בגבורים · ומונבז ויזאטוש נזכרו ברבה פ' לך לך מונבז ובזוטו ואחר מות יזאטוש חזרה היא לעירה ומלך מונבז אחיו הגדול תחתיו ולקצת ימים מתה גם היא שמה ומונבז המלך שלח לירושלים עצמותיה עם עצמות אחיו יזאטוש ויקברם בכבוד גדול בירושלים בקבר אשר עשתה היא בהיותה בירושלים. קרוב לירושלים שלשה פרסאות עכ"ל : ועיי' מ"ע פכ"ב. :

רבן שמעון השני (שנהרג) בן ר"ג הזקן היה נשיא שנת ג"א תת"י י"ה שנים קודם החורבן (יוחסין דכ"ד) מקבל העשירי לחכמי המשנה וקבלה ל"ו משני ואברבנאל (יוחסין מקבל ל"ב) חבירו ריב"ז : שנת תת"י בימי קיסר קלודיא הלך א' מצבא רומיים לפני העזר' בה"מ וגילה ערותו וקמו עליו היהודים והרגו ונאספו רומיים והרגו מיהודים ל' אלף איש · ל"ד ת"ב · קלודיא קיסר הנ"ל תת"ג את תתי"ו · נירון נתקסר תחתיו (ג"א תתי"ט ונק' נירון האכזר המית אמו ואשתו ורבו ואחיו ושרף רומי והיה מביט בשריפה ושמח ותלה פטרו גואן על עץ והיה רודף הנוצרים) ושלח לירושלים שר צבאו פילוס והכבוד עולו עליהם ושפך דם נקי וגזל והמס ועינה נשים ובתולות · ויאספו עליו · אליעזר בן ענני וחביריו והכו כל עמו להרב יוסיפון פס"ד · אגריפוס השני מלך יהודה בעת ההיא שב מרומי ושרי רומי עמו וידבר על לב העם לבלתי ימרדו ברומיים ויגד להם את רוב כחם וממשלתם וישא קולו ויבך ויבכה ענני כ"ג והזקנים והחכמים אך אליעזר בן ענני כ"ג וחביריו קמו ויהרגו שרי רומיים שבאו עם אגריפוס המלך וברח אגריפוס וזקני יהודה והחכמים והחסידים מירושלים וילכדו מצודת ציון וילחמו הפריצים עמם ז' ימים ונגבר יד המלך והחכמים · אז קמו הפריצים וישרפו את בית המלך אגריפוס שבירושלי' ובזזו כל אוצרות ומחמדי גנזיו עם אוצרות בית אבותיו וילך אגריפוס לרומי ויגד לנירון קיסר כל הדברים האלה · וישלח הקיסר שר צבאו כסתיאו בעם עצום גדול ורב ועשה חורבן גדול בארץ הקדושה וישלחו המלך אגריפוס וכסתיאו אל אלעזר בן ענני ראש הפריצים לעשות שלום ולא רצה לשמוע לקולם · ונעשה מלחמה גדולה ביניהם ונגבר יד הפריצים וישוב כסתיאו לרומי בחרפה שם · בשנת ד' למלך אגריפוס היא שנת תתכ"ד שלח נירון קיסר לירושלים שר א' לעולה מעוטר בעטרה זהב גדולה וקרניו מצופים זהב ועליו מכסה בגד ארגמן באבנים יקרות אך אליעזר ב"ע והפריצים לא רצו לקבלו ויעלו כל פקידי הרומיים ויהרגום וימלט אגריפוס ויגיד לנירון קיסר כל אשר קרהו וישלח הקיסר עמו שנית את שר צבאו כסתיאו בעם עצום ורב ויפלו לפני הפריצים הללים והם ברחו על נפשם וישובו לרומי בחרפה שנית · שם · ג"א תתכ"ה אחר הדברים האלה שלח נירון קיסר עליהם שר צבאו אספסיינוס ובנו טיטוס (כ"כ יוסיפון כמה פעמים כי טיטוס הוא בנו ובספרי פ' האזינו דכ"ח ד' כתב בן אחתו של אספסיינוס) והעלו עמם עם אשר לא יספר ואגריפוס היה עם הרומיים ואז נעשה למשות מלחמה יוסף בן גוריון הכהן ויך ברומיים מכה רבה וגדולה אשר לא נהיית אז ברומיים כמוהה עד אחר ימים הכו הרומיים את כל עמו לפי חרב ואת יוסף הכהן הנ"ל שלח אספסיינוס אסור בזיקים לרומי. גם את אגריפוס ובנו מונבז הולך אספסיינוס עמו כאשר עלה מירושלים לרומי להתקסר שם באמרם אולי ינטו אחר אחיהם היהודים וימרדו בו · ולימים אחדים הילשינו את אגריפוס לאמר שחשב לבגוד בו וכי שלח ירושלים מכתוב על ככה · ויקצוף אספסיינוס עליו וימת אותו ואת מונבז בנו לפי חרב ג' שנים ומחצה קודם החורבן והיא שנת ג"א תתכ"ה : ע"ש · בשנה ההיא נשא הקיסר אספסיינוס את ראש יוסף הנקרא יוסיפון הנ"ל מבית הכלא ויעש אליו חסד יוסיפון פע"ה : אחר הדברים האלה בהיות בירושלים ג' פריצים יוחנן הגלילי · אליעזר בן ענני · ושמעון הפריץ היה שם חרב איש ברעהו ובאחיו גם בהיכל ה' נעשה ביניהם הרג רב גם בשעה שהכ"ג מקריב עולות וזבחים ויתערבו דם הצדיק בדם הרשע והיה הדם בתוך היכל ה' כאגם מים · גם בסיבת הפריצים יצא אש בעיר ותאכל סביב ואלף ות' בתי אוצרות שהיו מליאים מזון ומחיה לעת מצור שהיה מספיק לר' אלף נפשות ד' שנה כאשר שיערו הזקנים ואנשי אמונה שהיו אז בירושלים כולם נשרפו במלחמות הפריצים · (יוסיפי' פע"ט) ובפ' הנזקין והיה אז בירושלים דבר חרב רעב שריפה ובכל זאת לא נכנעו הפריצים והרעו מעללם יותר מבראשונה · שמעון הפריץ הרג ג' בני אמיתי הכהן החסיד לעיני אביהם ואח"ז הרג גם אותו גם את חנניה כ"ג צוה להרוג ביום ההוא וישליכו את פגרו על פגרי אמיתי ובניו גם הסופר ארסטיום הנאמן עם עשרה צדיקים מבני משפחתו וכ"ח חכמים זולתם צוה שמעון הפריץ להרוג בעת ההיא יוסיפי' פפ"ט :

מנחם בן סרוק סופר נאמן בשער ירושלים כתב מספרי המתים אשר הוציאו מן העיר משער נחל קדרון קט"ו אלפים ותת"ח נפשות שועים ונכבדים מיקרי ירושלים אשר כולם מתו בזמן צרות הפריצים מלבד אשר הוציאו משאר שערי העיר והמושלכים מעל החומות · וישביע טיטוס את ראשי היהודים הבאים אליו להמלט מרעות הפריצים לאמור לו מספר המתים ברעב והמלחמה הנודעים מעת באו לצור על ישראל והיו מספרים שש מאות אלף ואלף ותקע"ה מלבד המתים ברעת הפריצים ובכל זאת הפריצים הקשו ערפם ולא שמעו אל יוסף הכהן ולא הניחו אנשי העיר לעשות שלום (יוסיפי' פצ"א) : חבר ס' שרשים והוא פירש המלות :

רבי זכריה בן הקצב הכהן ור' זכריה בן קבוטל הכהן היו סמוך להורבן : (כ"ג ששמשו בבית שני כתב ש"ק דכ"ו ב' וכ"ז א' (ע"ל ג"א של"ז) יותר מ"ש כהנים לא מהם מ' ששימש שמעון הצדיק ופ' שנה יוחנן כ"ג וי' שנים יוחנן בן נרבאי וי"א שנים אלעזר בן חרסום מכאן ואילך השוב כ"א לא הוציא שנתו בירושלמי פ"ק דיומא במקדש שני היו כ"ג נוטלין בדמים וי"א שהיו הורגים זא"ז בכשפים שמשו בו פ' כ"ג וי"א פ"א וי"א פ"ב וי"א פ"ג וי"א פ"ד וי"א פ"ה ובס' שערי ציון חבר רבי יצחק דלטיס אלו כ"ג ששמשו בבית שני עזרא יהושע בן יהוצדק יהויקים אלישוב יהוידע ידוע חנניא ואז לקחו הכהונה מנשה ואחיו חונא שמעון ישוע אחיו חנניא בנו יוחנן בנו שמעון יתוב מן הגליל חשמונאי מתתיהו בנו יוחנן בנו שמעון אחיו יהודה אחיו אלעזר אחיו יונתן אחיו. יהודה בן שמעון הורקנוס ינאי ישסכר איש כפר ברקאי אלכסנדרוס והורקנוס אנטיגנוס אריסטובלס הורקנוס אחיו בן יוחנן בן הכנאל בן מתתיא אלישוב יהוסף עניניה יועזר יוסף בנו יחזקאל ענן יהושע בן גמלא טובלוס בן הורקנוס הכנאל בן יונתן אלידעני שמעון הגדול יוסף בנו חנניה ישוע ישמעאל שריה שמנה בני קמחית יונתן היובלום חנמאל מתתיהו בן כנחס ישמעאל חנמאל המצרי ישמעאל שמעון יוחנן יחזקאל כאבי ישמעאל בנו טבאי יהודה בנו ענני אלעזר בנו פאבי בן פניאל איש שדה אלישע ישמעאל בנו הנהרג ע"י טיטוס עכ"ל ואני לא ידעתי מכין לו · וכמעט כאלה השמות ראיתי בקרוניקי שלהם עכ"ל. :

חורבן ירושלים עיר הקודש ובית שני ע"י טיטוס הרשע ג"א תתכ"ח ת"ד לנוצרים (רש"י ע"ז ט' א') ועיי' מ"ע אמרי בינה פי"ד ופל"ה תכ"ח שנה לנוצרים · ובעל התרומות סקל"ה תי"ט או תכ"א וכ"כ תו' פ"ק דע"ז ד"ט תכ"א הרב ולרלב"ג דניאל ז' וט' כתב ובסופו כתב תל"ז והאי · ויוסיפון בעשירי מס' מלחמותיו כתב כי שנות בית ב' היו תרל"ט והאי · וא' מחכמי הנוצרים העלה מקובן סך תקפ"ז (שם פל"ו) ובצ"ד ה"ב שנת תתל"ב שלפי חשבון סופרי זכרונות היה החורבן שנת תתל"ד והילוק בין חשבונכם וחשבונם ו' שנים כי חז"ל פ"ק דע"ז אמרו שתחלת מלכות יוונים הוחל ש"פ שנים קודם חורבן הבית שני וכאשר תחבר מספר שנות מלכות אלכסנדר הכללי שהוא תמ"ח אל שני יעלה תתכ"ח אך אם מלכות היוונים לא הוחל עד אחרי מות אלכסנדר כדברי מ"ע פכ"ד ופ"ל יכלו הש"פ שנים בשנת תתל"ד (ע"ל ג"א תמ"ב) עש"ק דק"ז ב' בנו ברומי ציון גדול של אבן משכית ציירו בו כלי המקדש ואנשים האסורים למזכרת עולמים מגבורתו של טיטוס וכן עשו בסלוניקי כשעבר שם עם הגולה : (כתב הבחיי פ' ראה לדברי ר"ת נחרב הבית בשנת ד"א רמ"ט ליצירה ולפי דעתי אין החשבון מכוון מספר הרוגי' במלחמו' טיטוס הנודעים אשר נקברו ונספרו כתב יוספוס פל"ה היו י"א פעמים מאה אלפים לבד הרוגים אשר לא נודעו והנהרגי' במלחמות אליעזר ב"ע · וע"ז אלפים הולך טיטוס עמו לרומיים ולשאר שבויים אין מספר וצוה טיטוס להמית את יוחנן שר הפריצים במיתה קשה ומשונה גם שמעון הפריץ ביסורים קשים וישליכו נבלתו לכלבים ושאר הפריצים אשר הרעו לישראל צוה בכל עיר ועיר שהיה חונה נבלתו ·

אהריסס ויהרגס והביאו ראש המסית אליו כ"כ יוספון שהיה כ"ה שנים קודם החורבן בית שני שהוא ג"א תת"ג · (קולידיא בנו של טריסים מלך בשמועת המלך אגריפס שנת תת"ג ושלח הקיסר הזה היהודי פילון לארצו בכבוד גדול והטיב לישראל ואגריפוס מלך יהודי היה נכבד בעיניו כ"ד ח"ב) כתב יוחסין דקמ"ב ב' ואגריפוס מת בזמן קלאודיו וימלוך הורדוס אחיו תחתיו ג' שנים עכ"ל לא ידעתי הורדוס זה ולא זכרו בצ"ד ·· אגריפוס השני בן אגריפוס הראשון מלך ה' להורדוס מלך ג"א תת"ד ולא שקטה הארץ ך' שנה ממלחמות ישראל עם הרומיים ושלל ובזז באדום ויהודה ובתחלה היה מלך חסד ורצוי לרוב עמו עד שפשעו בו הפריצים (והיה הכם גרול ובקי בלשונות ומלך ך"א שנה ובימיו חרב הבית ואז היה חנני הכהן לדוקי יוחסין קמ"ב ב') ובש"ק דכ"ה כתב אגריפס בן אריסטובלוס בן אלכסנדר את ארקילוס מאשה אחרת בן הורדוס הזקן הראשון הומלך על ישראל ע"י טובריאו קיסר רומה ומלך ך"ג שנים ובא טיו טיטוס ואספסינות ויהרג אותו ומונבז בנו ג' שנים ומהלה קודם החורבן הבית ואז ביטל התמיד עכ"ל והשמיט אגריפוס השני ולא הזכירו כלל ולדעתי השמטות סופר יש כאן וכל"ל ומלך כ"ג שני' היינו אגריפוס ראשון (וזה מת תת"ד) ואח"כ הומלך אגריפוס השני (היינו בשנת תת"ד) מלך ך"א שנים ויהרג אותו אספסינות וטיטוס ג"ש קודם החורבן שהיה (שנת תתכ"ח) כי כן הוא מן תת"ד וכ"א וג"ש יכלו שנת תתכ"ה וק"ל · (וכ"מ בצ"ד ע"ל תתכ"ה) וטעות כזה ביוחסין דקמ"ב ב' ומת הורדוס טטרקי וימלוך תחתיו אגריפוס בן אגריפוס כ"א שנה הרי השמיט אגריפוס הראשון וק"ל · בע"פ דק"ז ב' אפילו אגריפוס המלך שהיה רגיל לאכול בט' שעות כו' פרשב"ם מלך כשר היה ממלכי החשמונאי והתו' כתבו לא דק דבסוטה דמ"א אמרי' כשהגיע למקרב אחיך תשים עליך מלך זלגו עיניו דמעות וכתב רש"י בסוטה הוא שחרב בה"מ בימיו עכ"ל וכאן כתב שנהרג ג' שנים קודם החורבן · בכורים פ"ג משנה ד' אפי' אגריפוס המלך כתי"ט בשם הר"מ ממלכי בית ב' היה בעל נפש גדולה ושררה רבה וכתב לחם שמים דבפ"ז דסוטה משמע שמלך כשר היה ובעל נפש שפלה · וכן עבר מלפני הכלה וכ"כ הרשב"ם ב"פ ע"פ ונרש"י שהיה אמו מישראל ורמב"ם מובא בעין יעקב שלא היה אמו מישראל וכ"כ תו' ב"ב פ"ק ר"ג :

מונבוז המלך והילני המלכה (אמו) נזכרו (פ"ק דב"ב די"א א' וירושלמי פ"ק דפאה ובב"ר פמ"ו) ב"פ לך לך והיו בני תלמי המלך ובמ"ע פכ"א כ"ב כתב שהיו גרים וכ"ה ברבה ס"פ מ"ו הנ"ל ע"כ אל תטעה בין מונבז זה למונבז בן אגריפוס (השני ע"ל תתכ"ה) והיה זה סביב לשנת תת"ד (ובערוך ע' מלבז בפי' המחוכא מולבז המלך עשה כל ידות הכלים פי' מלבוז בלע"ז מונבז תנא בגמרא במוסף ערוך והוא היה מלך הדייב) ועיי' ספ' דובב שפתי ישינים דפ"ו אמר אבותי גנזו למטה (פ"ק דב"ב) איך דבר נגד אבותיו ותירצו שהיה גוי ומדברי רש"י (ב"ב י"א א') נראה שהיה מזרע החשמונאים וביוחסין כתב שהיה גר ודאי רש"י חולק עליו עכ"ל · עיי' יוחסין דקמ"א א"ב הילני המלכה היתה אשת מלך א' ממלכות ארדיאכה אצל מלכות מדי היה שמו מונבז והילני היתה אשתו ואחותו ולילה א' בהיותו במטה עם אשתו היתה ידו על בטנה וישמע את הקול מדבר אליו הסורה ידך מעל בטנה כי הולד אשר יולד לך מאשתך יהיה מלך גדול ואחרית ותקוה טובה יהי' לו וישמח על הדבר ויולד לו בן ויקרא שמו יזאטיש ויאהבהו המלך מכל בניו שהיה לו מנשים אחרות ובן א' גדול שהיה לו מהילני אשתו ואחותו נקרא מונבז ויקנאו בו אחיו בראותם כי אותו אהב אביהם אהבה רבה וישלחהו אביו אל מלך א' קרוב להם שמו אבומיריגו מלך איספאסינאנו במנחה ויקבלהו בפנים יפות ויתן לו בתו לאשה ושמה שמחה ויתן לו מדינה יפה אשר בא לו ממנה עושר וכבוד ובהיות יזאטיש במדינה הזאת בא לו יהודי א' מארץ יהודה שמו חנניה והיה מלמד ליזאטיש דרכי תורה ואופניה ובהגיע אל מלות המילה רצה למול עצמו ולא הניחו אותו אמו וחנניה רבו אמו מנעה אותו לסבה שאם ישמעו גדולי המלכות שהניח דתם ומנהגם יעזבו אותו וישנאהו · וחנניה היה מונע באמרו שאם ישמעו שמל ערלתו יאמרו שהוא למד אותו ויהרגהו לכן א"ל ה' יראה ללבב וכוונתך ברצוייה ואם ח"ו תחטא בפעולתך הוא להכרח ואין לך אשם בזה · ביני ביני אירע שאביו מונבז קרוב למיתתו צוה את אשתו שבנו האהוב יזאטיש ישב על כסאו וימת בשיבה טובה ואמו הילני שלחה לקרוא גדולי המלכות והמשנים והשרים ישכימו במלכות יזאטיש והודו בדבר ויוסיפו על דבריה באמרם כי תשים בבית הסוהר כל אחיים והקרובים בכדי שתתקיים המלכות בידו והיא נשאה פניהם לדבר זה ותשלח ותקרא את בנה יזאטיש מהעיר אשר היה שמה · ובינו בינו שמה את בן המלך מונבז הגדול על המלכות יורה יורש עד בא אחיו וכן עשה ובבואו אחיו יזאטיש מסר המלכות לידו ולא עשה רשע ופשע בשום פנים ויבא יזאטיש בתוך העיר ויקבלוהו בשלום ובמישור כלם כאיש א' וישלח ויקרא אחיו וקרוביו ויוציאם מבית הסוהר וישלח מהם אל רומא ויקר מקרהו כי יום א' בהיותו במלכות עם אמו וחנניה רבו בא אליו חכם א' יהודי שמו אלעזר ויבא לפני המלך וימצא אותו קורא בספר תורת אלהים ויאמר לו ומה תועלת יש בקריאת התורה אם לא תעשה פעולת מצותיה ותורתיה ואיך אתה ערל וטמא תשמור קדושת המדת כתב הדת לכן זאת עצתי תמול עצמך ויהיו פעולתיך מכוסאם שלימות · כשמעו ויכנס הדר בחדר וישלח ויקרא גרע א' וימל בשר ערלתו ואמו וחנניה רבו כשמעם ויתעצבו · אבל שמו בטחונם באל י"ת ·· ויהי היום ואנשי פרס מרדו בקיסר שלהם נקרא שמו ארטבן מלך פרס ויבא בחלף איש אל יזאטיש המלך אשר מלפנים היה יזאטיש תחת ידו ומלכים אחרים ג"כ שמלך פרס היה קיסר עליהם ויום א' היה יצא יזאטיש לצוד ציד וארטבן בא נגדו · ובתחלה לא הכירו ואח"כ הכירו ויפול מעל המרכבה לפני ארטבן ויאמר לו מה לך אדוני המלך ויאמר לו ידעת אחי כי הזמן משתנה בכל חלק שנויים אין מספר וכעת בהיות שלו בביתי ורענן בהיכלי אחי ורעי בתרוני מכוהה הדריכוני ויגרשו אותי ממלכותי ואהה עתה ההפך תהפוך להושיעני עשה תעשה מלוכה ולא יוסיפו בני עולה לענות המלכים וארטבן אלה פני יזאטיש יעלה על סוסו ויעש כדבר הזה ויעלה על סוסו וילכו שניהם לבית יזאטיש ושלח יזאטיש אגרת אל גדולי מלכי פרס שיקבלו מלכם והוא ימחול להם עוונותם · והם השיבו כי כבר נתנו העטרה אל סינאמו ואינם יכולין להמיר דבריהם · אז כתב יזאטיש אל סינאמו שיתן המלכות אל ארטבן ולא יהיה כפוי טובה אל אדונו וישיב לו סינאמו שיבא ארטבן וימסור המלכות לידו וילך ארטבן עם יזאטיש ויצא סינאמו לקראתו ויסר העטרה מעל ראשו ויתנה אל ארטבן ויקבלו אותו גדולי המלכות בסבר פנים יפות ויתן ארטבן רשות ליזאטיש שישים סכין הנקרא הנגאד בצד ימינו כדרך מלכי פרס וישכב על מטת זהב וכסף ויתן לו מדינה יפה שמה נציבין אח"ז שרי מלכות יזאטיש וגדוליה חשבו רעה על מלכם באמרם כי הניח דתם ועזב מכון מנהגיהם אבל היו רואים שכל מעשיו ה' מצליח בידו ולא היו יכולים להרע לו ועכ"ז שלחו אל אביאם מלך ערביים שיערוך מלחמה עם יזאטיש ובבואו עליו כל שרי מלכות ינוסו כמנוסת חרב וישאר יזאטיש לבדו ויהרגהו · וכן עשה מלך הערביי' סדר חייליו ואסף גבוריו ויבא בחיל גדול כבוד נגד מחנה יזאטיש וכי החילו לנוס פנים בפנים ושרי צבאות יזאטיש עזבו מלכם וינוסו · ויזאטיש נתחזק בשם ה' וינוס בתוך מחניהו ויקום נקמתו מקצתם אשר ידע כי יד השרים והסגנים היתה במעל וקצתם ברחו וינוסו העירה אח"כ יצא יזאטיש ויערך מלחמה נגד הערביים ויתנם השם בידו וינוסו לפניו · ויסגרו בתוך העיר א' וישרפה באש וכל שריה אשר בזיקוס ויבקש את אביאם מלך הערביים ולא מצאו כי הוא המית עצמו ויפול על חרבו לבל יעללו בו וישב יזאטיש לעירו שמח וטוב לב ויתן הודאה לשם ית"ש ויקח את השרים הנשארים שהיה ידם במעל ויתלם על עץ · אבל עכ"ז לא נחה שקטה מחשבתם הרעה ויעמדו אחרים תחתם ויבגדו בו וישלחו כתב אל פולגיזיו מלך פרס נכדו של ארטבן שיבא במלכותם ויהרג את יזאטיש ואח"כ יקח כל המלכות וישום עליהם עבד מעבדיו והם יקבלוהו עליהם כי יזאטיש עזב דתם והם יעזבו מלכותו · וכשמעו מלך פרס קבץ כל חייליו ויבא עד נהר פרס וישלח אל יזאטיש לאמור אתה על מי בטחת כי עזבת את דתי עמך ותלך אל עם אשר לא ידעתה ועתה אייסרך בשבט אכזרים ונראה אלוה אשר בחרת אם יצילך מידי ומעתה תחת הכבודות שעשה לך אבי זקני אני מורד אותך מגדולתך ולא תשכב במטה זהב ולא תשים הסכין בצידך · וכשמע יזאטיש הדבר הרע הזה הטיב חרה לו וישם אשתו ובניו במבצר א' ולחם ומזון ומים די סיפוקם ויאמר אל המלכים כי הוא היה מוכן לעשות מלחמה · וילך יזאטיש אל חדר א' אשר היה מתפלל בו בכל יום וילבש שק במתניו והריס העטרה ויתן אפר על ראשו ויתפלל אל ה' ויאמר ה' אלהים אתה ידעת כי עליך הרגתי ולמען דבקי בדלתותיך ודבקי בדתותיך קם עלי הנבל הזה אשר חרף מערכת אלהים חיים ואתה ידעת כי אני איני יכול להלחם עם ההמון הרב הזה וכחותי לא יספיקו להתקומם כנגדו לכן ה' אלהים הן כולם כאין ומלכותם כאפס נגדך ועשה למען שמך הגדול המהולל בפי הנבל וידעו כל עמי הארץ כי הבוטח בה' חסד יסובבנהו ·· ובעת קום יזאטיש מכרוע על ברכיו וישמע מלך

שנות אחוכת' מן ג"א תשס"א ס"א שנים קודם החורבן (ש"ק בהקדמה) (ע"ל ג"א תק"ס ותרע"א ותשכ"ד) ובהלק אמר ב' ישו הוו נ"ד ה"ב (עיי' ר' יהושע בן פרחיה : ארקילאוס בן הורדוס המליכו קיסר אגוסטוס תשס"א (וביוחסין דקל"ט א' התש"ה ע"ס) והיה אכזר ורשע ובתחלת מלכותו בחג המצות הרג בהיכל ה' ט' אלפים ולכדוהו הרומיים ושלחו לרומי וימת שם שנת תש"ע ט' למלכותו וימלוך תחתיו את הקיסר · אנטיפטר אחיו ארקילאוס ויסב שמו הורדוס בשם זקנו (ומלך י"א שנה ש"ק דכ"ה ב' נ"ד) וצ"ל בשם אביו :

רבן שמעון בן הלל הזקן (דור ח') תחלת נשיאותו ג"א תשס"ח הוא הראשון הנק' בשם רבן (שקר העיד עיי' ר"ג הזקן) ולא האריך ימים · קיבל מאביו (נ"ד ע"ש :

רבי יוחנן בן זכאי קבל גם הוא מהלל ושמאי קבלה נ"ד (וליוחסין ד"ך ב' מקבל ל') ותמוה על הליכות עולם ואברבנאל שאחרו קבלת ריב"ז עד אחר ג' דורות אחר רשב"ג הנהרג וישיבתו התחיל סביב לשנת תשל"ג ע"ל תתכ"ט נ"ד · רבי חנינא בן דוסא למד ממנו (ע"ש · (חכמאל המצרי וישמעאל בן פאבי חסיד גדול ב' כ"ג היו בימי הלל וריב"ז יוחסין ד"ך ע"ב :

רבי גמליאל הזקן קבל מאביו ר' שמעון בן הלל (דור ט') היה עד י"ח שנים קודם החורבן היא תת"י יוחסין דכ"ד ב' מקבל ט' לחכמי המשנה וקבלה לה' לסימי (וביוחסין קבלה נ"א : שמואל הקטן וכוס הלבלר בימיו · ארקילאוס בן הורדוס מת ג"א תש"ע · הורדוס אנטיפטר ג"א תש"ע ויש קורין לו טטרקי בן הורדוס הראשון ואחיו של ארקילאוס מלך ג' להורדוס היה רשע ואיש משחית רבים מחכמי ישראל הרג ולקח אשת אחיו פוליפוס בחייו ויוחנן כ"ג הוכיחו ע"ז והרגו עם רבים מחכמי ישראל וכאשר שמע קיסר טבריוס מעשיו הרעים גרשו מן הארץ ומת י"א למלכותו (וכ"כ ש"ק כ"ה ב') תשפ"א עיי' יוסיפון פס"ג ופס"ה (וביוחסין דקל"ט א' תשע"ד מלך כ"ד שנים וחלק המלכות לד' חלקים : (כת פרושים ונזירים ע"ל ג"א ת"ס · טבריאות נתקשר ג"א תשע"ה ע"ל תשפ"א · רעש גדול ונורא ונפלו י"ב עירים גדולות ובצורות עד היסוד באסיאה שנת ג"א תש"פ נ"ד ח"ב : אגריפוס בן אריסטובלוס הנתלה מלך ד' לבית הורדוס מלך תחת דודו שנת ג"א תשפ"א כ"ג שנים עד תת"ד ע"י קיסר טיבריאו (ואני מצאתי אגריפוס בן אריסטובלוס הנתלה בן אלכסנדר אח ארקילאוס מאשה אחרת (בן הורדוס הזקן הראשון ש"ק כ"ה ב' · ועיי' יוחסין דק"מ ע"א · טבריאוס מלך ג"א תשע"ה בזמנו נחבש אגריפוס כמה שנים ברומי שהלשינוהו לקיסר שדבר נגד כבוד הקיסר ושהיה חפץ בשלום קאיו אשר היה קיסר אח"כ ושמו אותו בסוהר ובהיותו שמה יום א' עמד כנגדו עוף א' נקרא בוהו ואסטר שנק' באשוכינו ינשוף ותמהו העומדים שם ובחור א' אשכנזי תוכן גדול היה עומד בבית האסורים ויאמר לאגריפס ע"י תורגמן שזה העוף מבשרו שתכף יצא מבית האסורים ויעלה לגדולה ע"י קיסר שיתחדש וגם שידע כי בפעם אחרת בראותו עוף הזה ג' ימים אח"ז ימות · וימת טיבורו וימלך קאיו שנת תשצ"ה והוציאו מבית הסוהר וישימהו מלך על ישראל ויהודה ומלך ז' שנים ויהי בשנה השביעית למלכו ויגבה לבו בגאוה ובגודל לבב עד שכמעט היו קוראין לו אלוה והוא היה שותק · ויום א' היה לבוש בבגד לבן ומזהיר לאור השמש עד שכמעט היו נראין שזולאין שמש וירח וכוכבים מתוך מלבושיו והעם הולכין אחריו ואומרים הנה אלהינו זה קוינו לו והוא הי' שמח וטוב לב ומיד עמד כנגדו עוף הנ"ל ויען בקול ענות חלושה אל העומדים שם לפניו הנה אלהיכם שאמרתם · לבז יהיה ובעוד ג"י תכסהו בושה וראש עברות תבל וכן היה כי אחר ג"י מת · ובהיות אגריפס ברומא אירע ענין א' שאפיון עם ב' רעיו הלכו לרומא לדבר סרה על יהודים שאין רוצים לשים צלם הקיסר בהיכליהם כאשר עשו שאר אומות והיהודים שלחו לפילון היהודי חכם גדול ופילסוף שילך בעדם וקאיו הקיסר נתכעס עליו ועל היהודים וישלח בחרי אף אל ארץ יהודה את פטרוניו שעכ"פ ישימו צלמו בהיכל · ואם לא יעשה מלחמה עמהם ויכריחם על תורתם : ובלכתו לארץ יהודה בא תחלה אל עירו הנקראת לתאירה וישלח ויקרא כל גדולי היהודים וידבר אליהם כל דברי הקיסר · ויענו היהודים בגודל לבב ח"ו לא יעברו על דתם אשר אסר להם אלהיהם בתורה · ענה פטרוניס אלו הטענות היו טובות אלו הייתי הגוזר ובעבורכם הייתי מבטל רצוני · אבל הוא מאמר המלך ולא אוכל לעבור מאמרו · אמרו היהודים אם אתה לא תוכל לעבור מאמר המלך גם אנחנו לא נוכל לעבור את כי השם · ועשה מה שאתה רוצה אם תוכל : שאנחנו לא נעבור אפילו חרב מונחת על צווארנו אז אמר שעכ"פ ישימו צלם הקיסר ואם לא יעריך מלחמה נגדם ויסע וילך אל ארץ

טבריה ויבואו אליו גדולי היהודים ובתוכם אריסטובלוס אחיו של אגריפוס ואילקיאמו הגדול ויפלו פניו יכתוב למלך שנית ויודיע[ו] איך יהודים בשום פנים לא יעברו מנהגם ולזה ינוחם על מנהגם הקדוש ויאכל מפרי ארצם ועושרם ואם כעת יפריע העם ממעשיה' ולא יחרישו ולא יזריעו יעבור זמן החרישה והזריעה ולא יוכלו אח"כ לתת המסים וארנוניות לקיסר · וישא פניהם ואמר לאהבתכם אני רוצה לשים נפשי בכפי כי מכיר אני את האיש ואת שיחו שינעום עלי אבל כוונתי רצוייה היא והאל יגמור בעדי שלא תטנפו מקדש ה' זה' הטוב בעיניו יעשה וישלח את העם איש למקומו ויאלה פניהם כ"א וא' יפתח וישדד אדמתו יחרש ויזרע ותכף ומיד הראה ה' אותותיו ומופתיו ובעוד מלתא בפום המושל פטרונו וה' המטיר גשמי רצון וברכה ויהי הגשם על הארץ אשר לא עלה על הלב כי היה השמש על הארץ ופיטרוניו שמח שהסכים האל על ידו · ויכתוב לקיסר ויודיעהו כי לא יעשה הדבר הרע הזה לערוך מלחמה עם עם רב כזה וגם כי האל אוהב אותם ולא יהיה סבה למרות עיני כבודו ולהמרידם נגד הורמיים ולאבד העושר המגיע לו מהם בענין רע · ביני וביני אירע שמלך קאוי היה מכבד לאגריפוס ברומא עד מאד לסבה שאמרנו למעלה וגם שאגריפוס פיזר ממון גדול על כבוד שם הקיסר ומכהות ומשאת הרבה מאת פניו אל הקיסר באופן שיום א' היה יושב הקיסר על השלחן והקיסר בטוב לבו ביין אמר לאגריפוס שישאל ממנו עושר וכבוד וארצות כי כבר ידע נאמנה אהבתו ורצונו בלב שלם ואיך סבל היסורים בבית האיסורים כי מבית הסורים יצא למלוך ואגריפוס השיבו בלשון רכה כי כל ימיו ושנותיו הוא עבד עבדים לקיסר ומה שקנה עבד קנה רבו וכי אינו חפץ דבר זולת רצון המלך והקיסר השיבו שנית כי עכ"פ ישאל מאתו חסד וצדקה כי אין ראוי לכבודו שיאבד טרחו ועמלו הנס אין כסף · ואז בראות אגריפוס כי רצון המלך היתה לשאול ממנו חסד אמר בלשון תחנונים דבריך הטובים הם הרהובוני לשאול חסד מאתך תהלתי שאכן תחפוץ לתת את שאלתי ולעשות בקשתי ואם מצאתי חן בעיניך לעשות רצוני יגיע אל כבודך שם טוב כשם הגדולים אשר בארץ ולי אני עבדיך יחשב תן פרעו וכבוד תמידי לעיני בני עמי יכתוב להשיב ספרי האף והחמה אשר גזרת אל פיטרוניו לבל ישימו צלמך בתוך ההיכל והקיסר חרה לו מאד אבל כיון שנדר בפיו ושפתיו והיו עדים בשלחן שנדר לו הסכימה דעתו וכתב אל פיטרוניו באמרו לא מדעתי ורצוני אני עושה הדבר הזה רק לאהבת אגריפוס מלך יהודי אשר אני חייב לכבדו ולאהבתו ולזה שמענה ואתה דע לך שאם כעת שמת צורתי לא תסירנה ואם עדיין לא שמו אותה לא תכריחם על דתם כי אגריפוס המלך חלה פני ולאהבתו נעשה הדבר הזה ושלום · והכתב הזה הגיע לפיטרוניו תכף ומיד שלח בעבור היהודים ושמחם ואחר שלות המכתוב לפיטרוניו אחר ימים הגיע אל הקיסר כתב פיטרוניו הנ"ל ובראות הקיסר הכתב נתכעס מאד נגד פיטרוניו וישלח אליו אגרת וזה טופס אתה פיטרוניו נתרצית בריצוי כסף שלא כרצוני ולקחת שוחד מיהודים לעבור על מצותי לכן אתה בעצמך תהיה שופט על נפשך ובחר לך אופן המות אשר תבחר ותקרב ונוסרו כל האנשים ולא יעשו כמוך · ואת האגרת לא הגיע ליד פיטרוניו עד שהגיע לו כתב שהקיסר קאיו המיתוהו הילו ברומי וימלוך קלאודיו תחתיו שנת ג"א תת"ד ואח"כ הגיע לו כתב קאיו ויהי כקרוא אותה שמח שמחה גדולה והבין שהיתה סבה מאת ה' שימות הקיסר קודם הגיע אליו הכתב וידר נדרים לבית הגדול ולהיכל הקודש כ"ה נבן גוריון האריך וביוסיפין ספר ו' פס"ג ב' בנוסח אחר עכ"ל · (ובש"ק דק"ד שפילון הנ"ל גזר צומות ותפילות ונשמע תפילתו כי נהרג הקיסר וכתב היוסיפון שאילו קבלוהו התיכות ואכלוהו הכלבים שנת תת"ג למלכותו נ"ד ח"ב :

סנהדרין גלתה (עשרה גליות מלשכת הגזית להיות לירושלי' מירושלים) ליבנה שנה קודם החורבן שנת תשפ"ה ונפתחו דלתות ההיכל מעצמן וגם תיקון שמואל הקטן ברכת המינים לפני ר"ג הזקן · והתחיל מאז (ע"ש) ר' צדוק להתענות מ' שנה (עיי' ר"ג הזקן מש"ש · (וע"ש) יב"ז התחיל ישיבתו שנת ג"א תשל"ג ע"ל תשס"ח ותתל"ג ע"ש · (קאיו (ע"ל תשפ"א) קיסר רומי ג"א תשצ"ט רשע אכזר ואיכם ג' אחיותיו ורבים מזקני רומי המית בלמא ונתנם לפני חיות והיה ליהודים צרות רבות נ"ד ח"ב) וכמה פעמים דבר מי יתן שהיה עם רומי כמש אחת כדי למלאות תאוותו להרגם ולעקרם כולם יחד ברגע א' וצוה לכרוע לפניו ולפני צלם דמותו ודמות דיוקנו שלח ירושלים · שם · תודה מכשף ואמר שהוא נביא והסית יהודים להטוף ממון באשר ימצאו וילכו אחריו על שפת הירדן שינקענו ויעברו ברגליהם והפקיד של הקיס' שלח אחריהם

מלך שנת ג"א תשי"ג והי' ק"ך שנה עד תתל"ג ה' שני' אחר החורבן · יוליוס נהרג ג"א תשי"ח (ע"ל ג"א תרמ"ג) · אגוסטוס אוקטווננוס בן אחיו של יוליוס קיסר מלך בן י"ט שנים היה עניו חכם חרשים ונבון דעת כשבאו לתת כתר קסריות על ראשו לקח הכתר בב' ידיו זכה דבר כתר כתר אלו היה נודע לכל אדם הצרות והתוגות החרדות והרעות אשר תחתיך אעפ"י שימלאוך בשוק מושלכ' בין האבנים לא יקחו אותך ולא ירומוך מעל הארץ ואני לעבד נמכרתי לעם הזה לעבוד מלאכתם ולא לאדון ולקיסר והכתר הזה איכה אות מלכות כ"א הבלי עוני וברזל · כמה נאים דברי הקיסר ולא היו בכל קסרי רומיים כמוהו במעלות ושלימות · והאריך ימים על ממלכתו יותר מכל קיסר כ"כ בס' נחלת אבות לאברבנאל במשנה מאד מאד הוי שפל רוח · הקיסר אגוסטס התאזר חיל לנקום נקמת דודו קיסר יוליוס וגלחם בכיסיאות שליש רומי בסיועת רעהו אנטוניכוס גבור הרומיים ותהי ביניהם מלחמה גדולה ועצומה ונפלו ביום ההוא לדברי יוספין יותר ממאה אלף גם כיסאום נפל שדוד וכל אנשים שסלחו ידם בדורו הקיסר יוליוס המית הקיסר אגוסטי ניקוריס קשים · אנטיגנוס בן אריסטובלוס מלך י"א להשמונאים העלה את פיגרום מלך פרס על ירושלים שנת ג"א תשכ"א וכבש העיר ולכד את הורקנוס והמליך את אנטיגנוס תחתיו ואנטיגנוס כרת אוזן דודו המלך הורקנוס לפסלו מכהונה ומלך פרס הולך אותו אסור בזיקין לבבל · אך כי אגוסטוס מלך רומי המליך את · הורדוס ועלה הורדוס עם נשיאו שר צבא רומיים על ירושלים וגבר הורדוס והרג את אנטיגנוס שנת ג' למלכותו היא תשכ"ד ונכרתה מלכות השמונאים אחר שעמדה מלכותם ק"ג שנה (ע"ל תרפ"ח תש"ן) בע"ז ד"ח מלכות השמונאים פסק ק"ג שנה בפני הבית עיי' תו' מנחות דס"ד ב' · ע"ל תשכ"ד · אבימלך בן ירובעל בן פלגש הוא הורדוס כמו שהרג כל אחיו גם הורדוס הרג בית השמונאים וכל ת"ח ונשאר בבא בן בוטא ורמז יש בוטא במדקרת חרב נתקיים קללתו ביותם ובבא היה יותם ותיקונו וכמו שם אשה הרגתו ותרץ גלגלתו בפלח רכב כך כאן האי תינוקות דסלקית להגרא ומתה שנשארת להשמונאים נפלה לארץ כאלו תרוץ גולגלתו ג"כ אות א' · ברק וגר באו בהורדוס ע"ל ב' אלפים תרכ"ד :

שמעיה ואבטליון (גירי הצדק) קבלו מיהודה ב"ט ושמעון ב"ש ג"א תשכ"ב (דור ו') שי"ד לבנין הבית ולא האריכו ימים רק ו' שנים עד תשכ"ח והיא קבלה ל"ב מסיני יוחסין דו"ח ב' ב' כתב מקבלים כ"ח :

עקביה בן מהללאל היה בזמן הזה גם בזמן הלל ושמאי · ר' יהודה בן בתירא היה בבכורת שמעיה ואבטליון ע"ש ופפיאס בדורם כ"כ בס' תהלת חכמה בהקדמה בדיני המשנה · אדמון וחנן בן אבישלום היה אז (יוחסין י"ח ב') ור' מיאשה (שם דקכ"ט א') · הורדוס הראשון האשקלוני בן אנטיפטר אותו המליכו (אוטויאני קיסר) רומיים (ש"ק דכ"ה ב' ע"ל תשכ"א) שנת ג"א תשכ"ד והוא הי' עבד למלך הורקנוס והציל הורקנוס ממיתת ב"ד של שמאי והלל בשביל שהרג את הזקיה עיי' יוסיפן ספ"י פ' מ"ד ולקח את מרימי בת אלכסנדר בן אריסטובלוס בת בתו של הורקנוס המלך · אחר הדברים האלה הוציא פיגורס מלך פרס את הורקנוס מבית כלא וישימהו לראש על כל גליות ישראל במלכותו ושלח הורדוס אל הורקנוס וידבר עמו טובות ובלבו חורש רעה · ותכל נפש הורקנוס לראות העיר הקודש והבה"מ ויאמן לדברי הורדוס · ואח"כ הרגו הורדוס (ע"ל תש"ן) אחר זה הלשינו על אשתו ועל ב' בניו והרג אשתו מרימי בת אלכסנדר בן אריסטובלוס ולכל בני השמונאי' וב' בניו מאשתו מרימי. תלה אותם גם בן א' שהולידה לו אשה אחרת ובתחלת מלכותו ענה את היהודים ב' שנים עד שנשבעו לו וקבלו למלך · (כתב מוסף הערוך ע' קפרס הורדוס בנה מקום נק' קפרוס לכבוד אמו אשר כן שמה) ח' למלכותו שנת תשל"א היה רעש גדול בא"י ומתו י' אלפים בירושלים מלבד בערי יהודה יוסיפן פכ"ג · וביוחסין דקל"ט א' בשנת תשל"ח מלך · בש"ק דכ"ה הרג כל השמונאי' כי פחד שירדיהו ממלכותו וכלו כל המשפחה שהיו צדיקים שלקחו המלוכה שאסור רק מזרע דוד · אברבנאל דניאל מעין ב' תמר ג' השמונאי נמשך בפני הבית קמ"ב שנה · ובע"ז ד"ט א' כב' בתו' ג' ב' ק"ג שנים מלכו השמונאים בפני הבית וק"ג שנים בית הורדוס וע"ל תשב"א · הנוצרי נולד שנת ג"א תשכ"ד והי עד שנת תקל"ב במחזור תקל"ב כי בכל תקנ"ב שנה יכלו מ"ג ומחזור קטן כי י"ט פ' כ"ח הוא תקל"ב וח"פ תקנ"ב הוא ג"א תשכ"ד וג"א תשכ"ד יכלה בתקל"ב כן מצא בס' ישן ל"ד ק"ב ג"א תשס"א ע"ש וע"ל תקל"ב ג"א ותק"ס ג"א תרע"א :

הלל ושמאי קבלו משמעיה ואבטליון שנת ג"א תשכ"ח (דור ז') קבלה ל"ג) ויוחסין כתב מקבלין כ"ט) : ונמשך יחוסו י' דורות עד הלל הנשיא אמורא ע"ל קי"ח לאלף ה' · הלל ובנו שמעון ור"ג הזקן בנו ורשב"ג ד' אלו נהגו נשיאות ק' שנה בפני הבית (שבת ט"ו א') ואף כי המלכות היה מן השמונאי' והורדוס · היה תמיד הנשיאות מב"ד : ורשב"ג זה נהרג בחורבן הבית · עיין מוכבז ע"ל ג"א תת"ד · יונתן בן עוזיאל תלמידו · ובדורם היה ר' נחוניא בן הקנה · ממנו ספר הבהיר וסוד שם המיוחד וס' התמונה ובבא בן בוטא · ור' יהודה בן בתירה · ור' פנחס · ור' יוחנן בן בג בג · ור' יוחנן החורני · וחנניה בן חזקיה · ועיי' כ"א וא' ותראה מי היה בזמנם · עיי' בהקדמת רמב"ם וביוחסין די"ט · ור"ג הזקן : ונחום הלבלר · יוחסין דקל"ט א' · הורדוס ז' למלכותו היא שנת ג"א תשל"א היה רעש גדול בא"י ומתו י' אלפים בירושלים מלבד בערי יהודה יוספין פכ"ג ע"ל תשכ"ד · י"ג למלכותו היא ג"א תשל"ז היה רעב גדול מאוד ויכלכל הורדוס כל הארץ יהודה ועשה חסד גדול לעניים ויאהבהו עם יהודה · לדעת יוחסין קל"ט א' מלך הורדוס ג"א תשל"ח ע"ל תשכ"ד · י"ח למלכותו היא ג"א תשמ"ב התחיל בבנין בית ה' ובידו הכל במלאכת היסודות הבית ואחריו כל שרי יהודה והזקנים והחכמים. כשכירי יום ותשלם המלאכה מקץ ח' שנים ולא המטיר כל שנים ההם ביום רק בלילה (תענית ד"ג א') (וביוחסין דקל"ט א' ט"ו) במלכותו בנה בה"מ והוציא זהב הרבה מקבר דוד ובש"ק דכ"ה ב' בשנת כמו ק"ו שנה קודם החורבן בית שני כי מלך בן ג' שנים נ"ל כי מלך ק"ג שנים שהיה כתוב ג' ונדפס בן ג' ומ"ש ומלך מ' נ"ל ל"ז ועיי' תו' פ"ק דב"ב ד"ג כי מלך ק"ג שנים קודם החורבן כדאי' בפ"ק דע"ז ומלך מ' שנה ראה כמה טעיות בדפוס דהא מלך ג"א תשכ"ד וי"ח למלכותו היא תשמ"ב בנה הבית ומלך ל"ז שנה ומת תשס"א והחורבן היה תתכ"ח א"כ נמלך ק"ד שנה קודם החורבן ועמד הבית שבנה ע"ח שנים מיוב שנשלם דוק לתקין דבריו · ך"ו שנים למלכו הרג להורקנוס כ"ג אשר גדלו בביתו והיה איש צדיק ואז נכרתו כל השמונאים זה היה ג"א תש"ן יוחסין דקל"ט ע"ל תשכ"א : בנין בית התחיל ג"א תשמ"ב ובנה ח' שנים א"כ נשלם תש"ן :

יוסיפין בן בן גוריון אחיו נקדימון נולד ג"א תשכ"ז כי ג' או ד' שנים קודם החורבן היה בן ס"ז שנים כמ"ש בספרו ס"ו פ' פ"ה ובתחלת ס"ו וס' ג' פע"ו כתב שנת קל"ד לאימפראם כולדתי (ובשנה ההיא היה יהושע בן סרוך שר וגדול על היהודים שם) (ע"ל ג"א תמ"ח) ובשנת קפ"ב לאימפרים נולד יוליוס קיסר (ע"ל ג"א תרמ"ג) ואז היה יוסיפין בן נא' ובשנת י"ט ליוליוס היה בן ע' ולא הבינותי החשבון זה כי ידוע שמיוליוס עד אספסינוס שבנו החריב בימיו בה"מ מלכו י' קסרים שמספר שנותיהם יותר מק' שנה ולפ"ז היה יוסיפן בשעת החורבן קרוב למאתים שנה ונ"ע נ"ד) וע"ש שימי אמו היה כ"ה שנה ואביו במותו בן ק"ג שנה (וכתב בס' ג' פע"ו בשנת ק"ם לאימפראם מלך אנטולמוס במצרים ובשנת קמ"ד לאימפראם מלך אנטוכיא וימי מלכותו ל"ו שנה והחריב ירושלים והוא גלות ג' לירושלים ובשנת קע"ז לאימפראם לכדו רומיים ירושלים ולקחו אריסטובלוס שמלך אז בירושלים לשביה על שמרד ברומיים והוא גלות ד' לירושלים ובשנת ד"א ות"ע וקפ"ד לאימפראם מלכה קליפטרא בת אנטיוכס ובשנת קפ"ח כ"ב למלכותה החריב קסיאגת המלך ירושלים והוא גלות ה' לירושלים ובשנת קפ"ה לאימפראם מלך הורדוס בן אנטיפטור אשקלוני בירושלים וברומי מרד ובשנת ק"ך לאימפראם מלך יוליוס שנולד בחודש אב וימלוך ברומי בר"ח אב ונקרא החודש על שמו ע"ש · ראה גם ראה אם תוכל לכוון הדברים :

רבי עקיבא בן יוסף נולד ג"א תש"ם והיה כ"ב שנה כנ"ל אחר הבית (ע"ל שנת תת"מ ותת"פ · וכ"ל שצ"ל והיה עשרה שנים אחר הבית ר"ל שנשלם תש"ן · הורדוס מת לז' למלכותו שנת ג"א תשס"א (בן ע' שנה · ש"ק דכ"ה ב') בתחלת מלכותו היה איש דמים ומרמה וכה לקבל לה"ר ובסיבת זה שפך דם נקי אך התחרט על מעשיו והתנהג במדות טובות ועשה טובות גדולות לישראל אוהב החכמים ומכבדם ונתן להם סיפוק ומזון והעמיד נשיאים מבית דוד הלל ובניו ומלאו ישראל מנוחה בימיו ומלכו בניו ובני בניו עד חורבן הבית וה' ימים קודם מותו צוה להמית בנו אנטיפטר מפני רוע מעלליו ושגרם שהרג בניו וימלוך בהיו ארקילוס בנו) עיי' יוסיפין פס"א : ישוע הנוצרי נולד בבית לחם יהודה פרסא ומחצה מן ירושלים ג"א תשס"א שנת מ"ב לקיסר אגוסטי ולפ"ז היה לידתו בימי ר' שמעון בן הלל וריב"ז והוא תחלת מנין הנוצרים · מספר

 סדר הדורות

תר"ע · ש"ק כ"ח א') ועשה משתה לחכמים והיה שם כסיל א' שמו אלעזר פיעירא (עיי' קדושין פ' האומר) ואמר למלך הורקנוס די לך כתר מלכות והיו לוהשין שהמלך הלל שאמו היתה בשבית בהר המודעות ויקלוף ויהרג עם רב מהפרושים · והכסיל טיעזר שרף ויעבור קול במלכותו לכהוג מנהג הצדוקי' ובייסות והמלך זקן ולאחר ששימש בכ"ג מ' שנה (וכ"ה בש"ק הכ"ל) (ולדעת הז"ל פ' שנים ברכות פ"ד דכ"ט א') נעשה צדוקי ומלך כ"ו שנים ויוסיפין פ' ל' ל"א שנים ובפ' ס"ה כתב ד"א שנה · (צ"ד) · (ובסע"ז יוחסין דקס"ז ב' מלך ל"ז שנים) :

תחלת ממשלת רומיים על ישראל שנת ג"א תרמ"א ק"פ שנים בפני הבית כדאי' פ"ק דשבת · ופ"ק דע"ז · בטולמיאוס בק' לוטריאוס מלך ג"א תרמ"ט רשע רע הרג ביום א' ל' אלף מישראל ועם רב הולך שבי ועינה השבויים ברעב עד שאכלו בשר הרוגים · בימיו היה רעש גדול עד אשר רגזו מוסדות תבל והתרגשו אח"ז מלחמות גדולות · צ"ד ח"ב · ג"א תרס"ב נולד יוליוס אחר מיתת אמו כי נתקשה בלדתה וכרתו בטנה והוציאו הולד דרך דופנה מפני זה קראוהו ליסר בלשון רומי חתיכה וכריתה (עיי' בתו' ע"ז פ"ק) ואחר ימים רבים נעשה קיסר רומו (עיי' לקמן תשי"ב) וזה היה בימי יוחנן הכק' הורקנוס הראשון והיה גבור חיל ואיש מלחמה כמוהו לא היה מיום ברוא אדם מבטן אמו נתגדל ללמוד כל חכמה וכל אשר עשה הצליח ונעשה שר צבא לרומיים וכבש ארצות רבות והרג בחמשים מלחמות שעשה אלף אלפים וקנ"ב אלף נפשות והיה מלא מכל חכמה ובמספר ותכונה · ואוהב ישראל ועשה משפט וצדקה וכאשר נתגדל התגאה ולא היה נוהג כבוד לזקני רומה והסכימו להורגו ועשו בו ד"ג פצעים שנת ג"א תשי"ח שנה ו' לסקריותו · וימי קיין כ"ו שנה וי"א רק כ"ג שנה · (א"כ נהרג ג"א תרפ"ה) צ"ד ק"ב · ע"ל ג"א תשכ"ז · אריסטובלוס בן מלך יוחנן מלך ג"א תרס"ה (כתב יוסיפין פס"ה) ת"פ שנים ג' חדשים לעלות ישראל מבבל · אולי ט"ם הוא כי לס"ע רק רל"א שנה (הוא התחיל לשאת עטרת מלכות בראשו ובזה הכהונה גדולה ולא רצה לעבוד העבודה ויאסר אמו ואחיו אלכסנדר בנחושתיים בבית הסוהר שלא יבגדו בו על המלוכה ואחיו אנטיגנוס עשה לשר צבאו ואהב אותו כנפשו ויחלה אריסטובלוס מאד וישמע אנטיגנוס אחיו ויבא ירושלים לבקרו וימהר ויסיר מעליו שריונו וכלי מלחמתו וילך להיכל ה' להתפלל על ישועת אחיו ורפואתו וילכו בני בליעל בעצת המלכה אשת אריסטובלוס ויגידו למלך · אנטיגנוס אחיך בא להרגך ויחרד המלך וישם שומרים וישלח לאחיו לאמור הסר השריון וכלי מלחמתך ומהר בא אלי · והמלכה ויועציה הרשעים הפכו מאמר המלך לאמור לאנטיגנוס אחיך המלך שמע כי לבשת שריון וקשקשים ויתאוה לראותך בכל יופי עדיי כלי מלחמתך וימהר אנטיגנוס לבא כי היה דבר המלך נחוץ · וילך בתומו בטח עד שער המלך אז קמו עליו שומרי המלך בציווי המלכה והרגוהו · וכשמוע המלך צעק צעקה גדולה ומרה ויך את הזיתו בב' אגרופיו עד שיצא דם רב מפיו וימת בשנה ב' למלכותו : צ"ד) · וביוחסין דקל"ה ב' כתב שמלך תרס"ו · אלכסנדר בן מלך יוחנן אחיו של אריסטובלוס ונקרא הורקנוס גם ינאי בשם אביו מלך ג"א תר"ע ז' להשמונאים · היה גבור חיל ונלחם בכל אויביו ואוהב הפרושים וביום ערבה רגמו א' מהחכמים באתרוג דרך שמחה והיה מריבה ויאמרו למלך שהוא הלל (שאם אביו היתה שבויה בהר המודיעים) ויהרגו גדודי המלך בהצר היכל ו' אלפים והמלך נעשה צדוקי · והיה מלחמה ו' שנים והרג כ' אלף וכל החכמים חוץ משמעון בן שטח גיסו · (לדעת רש"י פ' האומר דס"ו א' אחי אשתו היה · כי אשתו היתה בת ר' שמעון (צ"ל בת שט"ח ב"ש) ואין נראה כן ביוסיפין וכ"כ ר' שמעון דוראן ה"ב ממגן אבות פ"ד כי אשת אלכסנדר בנו היא אחות ר' שמעון ב"ש (יוחסין דט"ו א') ואולי היא שלצינן המלכה שהוזכרה פ"ק דשבת ופ"ג דתענית ובמגילת תענית (ע"ל ג"א תרכ"א) שלצינן אשת ינאי הרשע והיא צדקת (יוחסין דט"ו) ויהושע בן פרחיה קבירו ברח וביקש שמעון ב"ש מן המלך והחזירו ורצה המלך לקבל תשובה כאשר יושת עליו ולא רצו הפרושים לקבלו · ונגרה המלחמה ונפל ביניהם עם רב ואלכד ת"ת מגדולי הפרושים ויצו להלות לכולם · ומת בצדקת שנת י"ה למלכותו וי"א ביוסיפין שמלך כז' שנה (סע"ז יוחסין דקס"ז ב') וכבש מדינות רבות (אבל בקדושין דס"ו א' אי' בענין אחר שכבש ס' כרכים ושמח שמחה גדולה וקרא לכל חכמי ישראל כו' ואכלו והיה שם איש רע לב ובליעל אלעזר בן פועירה ואמר לבם של פירושים עליך · הקים להם בציץ שבין עיניו והיה שם זקן א' יהודה בן גדידים ואמר למלך ינאי רב לך כתר מלכות הנח כתר כהונה לזרען של אהרן ע"ל ג"א תרמ"ו · אותו האיש נולד ג"א תרע"א שנת ד' לינאי (השני הוא אלכסנדר כ"כ יוחסין די"ו סע"ב וצ"ע דהא אלכסנדר מלך תר"ע וזה נולד תרע"א · אולי צ"ל א' לינאי ועיי' יוחסין דקל"ט א' ג"א תש"ד נולד) (ע"ל ג"א תק"ס) ושנת רס"ג לבנין הבית ושנת כ"א להשמונאים כ"כ יוחסין · וק' הא חשמונאים מלכו ג"א תק"ב וצ"ל שט"ס הוא וצ"ל שנת פ"א להשמונאים וע"ל ג"א תשכ"ד וג"א תשס"א וג"א תש"ז · יוליוס לי"א מת ג"א תרפ"ה · ע"ל תרס"ב · אלכסנדריאה אשת מלך ינאי אלכסדר המלכות ח' להשמונאים מלכה שנת תרפ"ה אשה חכמה ויראת חטא ונתנה ממשל' לפירושים על הצדוקים לעשות בהם כטוב בעיניהם · בנה הגדול הורקנוס השלישי אוהב הפירושים נתנה לו הכהונה · ולאריסטובלוס השני אוהב הצדוקים עשתה שר צבא על הצדוקים ואין שטן בימיה ותמת שנת ט' למלכה בת ל"ו שנים (כתב סע"ז יוחסין דקס"ז ב' ועמד אריסטובלוס בן ינאי אלכסנדר י"ג שנה ונהרג ואחריו אנטיגנוס בנו מלך ד"ו שנה ונהרג שנת ק"ג למלכות חשמונאים ע"ש ר"ל ל"ז של יוחנן בן שמעון וינאי ד"ז ואריסטובלוס י"ג · ואנטיגנוס ד"ז הרי ק"ג וכ"ה בע"ז ד"ט א') : בסוף ימי המלכה אלכסנדריאה הוא שנת תרצ"ז חדשו יועצי רומי את הברית עם שרי יהודה ויקרעוהו בעט ברזל על ב' לוחי נחושת להיותם לזכרון א' בירושלים וא' ברומי ג"א תרצ"ג · יוסיפין פל"ז · בני דן הלכו קל"ח שנים קודם החורבן ולא ידעו מהחורבן ונפתלי גד ואשר באו אללם אחר חורבן בית שני · ס' אלדד הדני · פומפיוס שר צבא רומיים לכד ירושלים ונכנס אל הקודש פנימה עם ראשי גייסות שלו ומפני יראת המקום נסוג אחור ולא שלח ידו במקדש וכליו ולמחר השיב את הורקנוס כ"ג על כנו והלוים על משמרתם שנת ג"א תרצ"ו · (וסביב לזמן הזה נראו אותות השמים וזמן משך ע' ימים היה מזל דלי במערכה רעה שמגיד רעה לשונאי ישראל כמ"ש ראב"ע פ' תשא פ' ונפליכו כו' ונתנו לרומיים למס עובד · אנטיפטור הכם הרשים ונבון לקח אשת מזרע מלך אדום שמה קפרון ותלד לו בן שמו הורדוס מלך אביו משועי יהודה והיה אוהב נאמן אנטיפטור למלך הורקנוס ואוהב הפרושים · אריסטובלוס הנ"ל בן המלך אלכסנדר ומלכה אלכסנדריא' מלך ט' לחשמונאים מלך שנת ג"א תרנ"ז בחזקה קודם מות אמו ועלה על אחיו הורקנוס ירושלים לאחר אשר מלך שם ג' חדשים ובנה מצור על העיר אז זקני ישראל עשו שלום ביניהם שאריסטובלוס ימלוך על ישראל ויהודה והורקנוס יהיה כ"ג בהיכל ה' וכרתו ברית וישבעו איש לאחיו : הורקנוס ואריסטובלוס אחים הנ"ל סבבו הרעה בהביא' פומפיום שר צבא הרומיים לירושלים ונשפך דם רב שם מיהודים והרומיים וגבר פומפיום אך לא שלח ידו במקדש לא רצה לנגוע מכל אשר בהיכל ה' וימליך פומפיים את הורקנוס השלישי את המלך אריסטובלוס אותו המליך פומפיום שנת ג"א ת"ש מלך י' להשמונאים והיה איש צדיק וירא אלהים ומשנהו היה אנטיפטר הנ"ל איש חסיד ועשה חסד ותשועה למלך הורקנוס · ויהרג את כל אהבי אריסטובלוס ואותו הוליך אסור בזיקי' לרומי והימים אשר מלך אריסטובלוס על ישראל ג' שנים ו' חדשים אח"כ ברח אריסטובלוס עם בני אנטיגנוס מרומי ויאסף מקניהו וימרוד ברומיים ועשה בהם הרג רב לסוף נלחמו הרומיים ונוס הישיש והזקני' לתלותו והמלווים המלו עליו ויתלו איש אחר במקומו וכאשר יצא אריסטובלוס לקראת פומביים בציווי הקיסר יוליום התחכמו עליו אנשי ירושלים שלא יהי' למכשול לכלל ישראל והשקוהו סם המות צ"ד · והיה מיום ההוא למס לרומיים וימרוד אריסטובלוס ברומיים והיהודים השקוהו סם המות שנת תרצ"ז עיי' סוף סוטה · ובפ' מרובה ס"ג הורקנוס מבפנים ואריסטובלוס בחוץ ומנחות פ"ד ב' הורקנוס בחוץ ואריסטובלוס בפנים והיו משלשלין קופה דינרין ומעלין תמידין ופעם א' היו מעלין חזיר כו' · (חוני המעגל (ע"ל ג"א תרכ"א) נהרג חוץ לירושלים במלחמת אחים הנ"ל ש"ק דכ"ה ב' ע"ש מ"ש · בימים ההם מרד אלכסנדר בן אריסטובלוס ברומיים וגריסים שליש הרומיים דרכמוני ולקח בבית ס' ס' אלפים ככר זהב וכלי יותר מאלפים ככר זהב טהור במלחמות פרס הלך על מלך פרס דרך ירושלים נפל גריסים ונלקח כל הזהב ממנו ונפל עם כל עמו חללים :

רבי יהושע בן פרקיה (ע"ש) בא מאלכסנדרי' לירושלים ג"א תש"ד יוחסין די"ז א' · והמעשה שהי' הי' שנת ג"א תש"ז בן ל"ו שנים הי' (ועיי' יוחסין די"ז א' על תרע"א) אכן מ"ש יוחסין בשנת ג' לאריסטובלוס בן ינאי לא ידעתי לכוון וצ"ע · יוליוס נתקסר ברומי שנת ג"א תשי"ב (ע"ל תרס"ב) והטיב להורקנוס מאד וכבדו גדול והחזיר כל הארצות שלקח פומפיום ממלכי יהודה וגוס לתת מס להיכל ה' בכל שנה יוסיפין פמ"ד · ר' יוחנן בן זכאי נולד

תחלת מלכות השמונאים קמ"ה למנין יוונים היא ג"א תקכ"ד כי אנטיוכס אפיפנס החל לצור את ישראל שנת קמ"ג לתחלת מלכות יוונים עד קמ"ה העמיד צלם בהיכל ומקצה ג"ש חלה בתחלואים שלא נרפא היא שנת קמ"ח ומת קמ"ט · מ"ע פי"ג זפ' לו' והיא שנת תק"ך וכתב צ"ד דע. דאם העתקו' התורה לתלמי הי' תקע"ו הנ"ל א"כ לא הי' מעשה חנוכה שנת תרכ"א או תרכ"ב כי יהי' בין זמן לזמן ק"ו שנה וא"א שיהי' אלעזר כ"ג בב' המעשים כי כאשר הומת אלעזר כ"ג עי' אנטיוכס הי' בן צ' שנים (ע"ל תר"י) אך להשבון תק"צ נוכל לומר שהי' אלעזר בשעת ההעתקה בן ד' והומת תקפ"ה כאשר התחיל להוצר לישראל. אך לסע"ר יהי' גם חנוכה ותחלת מלכות השמונאים שנת תרכ"ב · ג"א תקל"ד היו לקוי' מאורות ונראו אותות השמים כפלאי' וככב גדול ונורא ולפי השבונם היה סביב לזמן הזה מעשה אנטיוכס · אנטיוכס הרשע בנק' אפיפנס מלך יון מלך ח' על אדם (הוא מלך ז' בשם זה עיי' צ"ד ה"ב) שנת ג"א תר"י ומלך י"א שנה ושנה ו' למלכותו עלה על ירושלים והקריב בה"מ והעמיד צלם בהיכל (ע"ל תק"ל) וביטל שבת ומועד ומילה והרג ז' בני חנה ואת אלעזר כ"ג בן צ' שנים · ועמדו בצרה ה' שנים עד תרכ"א · ועיי' יוספין ס' ד' והרג ביהודי' מנער ועד זקן תוך ג"י פ' אלף נפשות ופ' אלף נמכרו ומ' אלף הלכו בשבי · ובימיו הי' נראה כוכב משוכה במזל טלה י"ח חדשים בלופים ובאויר הרקיע מ' יום רוכבי אש ושריוני זהב ורמחים ושאר דברים נפלאים כמ"ש בריש ס' מכבי. צ"ד ה"ב · כתב יוחסין דקנ"א ב' בימי חוניו הגדול בא אנטיוכס הגדול השביעי בזה השם ושלל ירושלים והרג ס' אלף יהודים והגלה לאנטיוכי' י' אלפים יהודים · וכתב שם מ' שנה אח"ז הי' פילון היהודי (ע"ל ת"ם) וד' שנה אח"ז נלחמו ב' כהנים והמיר א' מהם ועשה עם אנטיוכס שיגזור על היהודים שמד ושלח שר צבאו לירושלים · ובבואו אל הקודש ראה איש א' שהכהו על פניו ונפל ומת ואז סחבוהו מן הקודש ויוציאו אותו חוצה · והכ"ג חלה את פני ה' לבל ימות בתוך הקודש ויעתר לו ה' ויקם על רגליו ויחי וילך לארצו בבושת פנים ויאמר ☚ אדוני אי ה' כי בן מות הוא הנוגע בקודש ויתן לו עצה לבל ישלח לירושלים נגד עמו ונגד מקדש כי אדמת קודש הוא · אבל אחר זמן מועט לא נכיר במלוך אנטיוכס הז' שלח לירושלים שרים גדולים נקנור ובגרים ולוסיאה ואפולניו וכלם הרגם מתתי' כ"ג ובניו ועשו שלום עם הרומיים · שנת ג"א תרע"ז היו לקוי מאורות ונראה כוכב א' היה כ"כ גדול כמדת השמש עמד יום ושפטו החוזים שיגיד רעות רבות וכן היה · לא לבד בארץ הקדושה כי גם במדינות אחרות ועיר גדולה קרטיגנא נשרפה ונהרסה עד היסוד וכל ערי בצורות בארץ יון נלכדו · צ"ד ה"ב · בסע"ז יוחסין דקס"ז ב' בשנת ק"ע ליון (הוא ג"א תרי"ח) אקטל שמעון בן יוחנן בן מתתיהו עכ"ל · יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח מקבלים צ"א לאברבנאל ויוחסין די"ז קבלו תרכ"א והאריכו ימים עד תשכ"ב (ובס"ק דכ"ד ב' כתב יהודה בן טבאי ונתאי הארבלי קבלו מ"ב יוסף הנ"ל ג"א תק"ס) וזה אינו כי קבלו מיהושע ב"פ ונתאי הארבלי · של ציון המלכה (ע"ל ג"א תר"ע) הנזכר בשבת פ"א דע"ז ב' שעשתה משתה לבנה ונטמאו הכלים ונתנה לצורף ואהז"ל יחזרו לטומאה ישנה. פרש"י בימי שמעון בן שטח היתה ובפ"ג דתענית דכ"ג · עבדא דינאי מלכא קטל עבדא אמר שמעון בן שטח דלידונו ויבא ינאי המלך בעצמו וישב · וא"ל עמוד (סנהדרין די"ט וכתב הדא"ג בשם יוסיפין דעבד זה הרוצח היה הורדוס) · חוני המעגל (ע"ל תק"ס) היה בזמנם (צ"ד) כתב יוחסין דע"ז א' בשם יוסיפון (וע"ל תרנ"ז בשם ש"ק) שנהרג חוץ לירושלים כשצרו מלכי השמונאים זע"ז הורקנוס ואריסטובלס ובש"ק דל"ג א' כתב שהיה הי בימי ריש לקיש ושמע מאכס א' בשם הזוהר שחוני המעגל הוא ר' פנחס בן יאיר ע"ש · בימיו היה כ"ג שעשה פרה אליועני בן הקף · מקבלים כ"ז יוחסין דע"ז ב' · מתתיהו בן יוחנן כ"ג מרד באנטיוכס ותחלת מלכות מתתיהו שנת ג"א תרכ"א (רי"ג לתחלת בנין הבית) ע"ל תק"ל וש"ק דכ"ה א' ויוחסין י"ד וי"ו · וה' בנים היו לו גבורי חיל יהודה הבכור. יונתן ב' יוחנן ג' · שמעון ד' · אליעזר ה' · וכולם מלכו אחד אחר אחיהם חוץ אלעזר יסוד עולם יוחסין דף קכ"ז ב' ותמיה שלא נזכר יוחנן בנו ג' שמלך · מתתיהו בסוד יהודה בן יעקב · יהונתן בנו מסוד יונתן בן שאול · שמעון מסוד שמעון בן יעקב (ג"כ) · ביוצר שבת חנוכה בסוף אזולות בשנים עשר עדני אליעזר וג' בניו ויוחנן. ושבעה שהם י"ב עכ"ל ול"ע כי לא מצאתי זה · יהודה מכבאי בנו מלך ג"א תרכ"ב מלך ג' להשמונאים (מכבאי בלשון יון גבור ואיש מלחמה וי"א שכך היה כתוב על דגלו ר"ת מי כמוך באלים יהוה · וכ"ה בכסליו באו ירושלים ומצאו פך שמן ויביאו עצים ואש הקדש לא היה ויקראו אל ה' ותצא אש מן האבן אשר על המזבח ויתנו עצים עליה ותהיא אש ההיא עד הגולה השלישית · (יוחסין די"ד) הכה מגבורי יון שבאו עליו ללכדו ח' אלף ר' ואח"ז הרג אפיליאיום שר צבא מוקדן וכל עמו ויקח חרבו וילחם בו כל ימי חייו וכן עשה לשר צבא סרין והרג מגבורי נקנור ש' אלפים ושרף שר פליפוס כו' ויאסף אנטיוכס עם רב אשר לא יספר ועלה על ירושלים ויצעקו אל ה' ויך ה' אותו בשחין רע ובחולי מעים ויפול מעל המרכבה ותשברנה עצמותיו ויבאש השחין על בשרו כריח נבלה וישאהו עבדיו על כסא בשכמם כי לא יוכל לרכוב ומפני ריח רע השליכוהו וימת בבושה ובכלימה צ"ד · עוד הכה אלף איש וך' אלף ות"ק וי"א אלפים ואלף ש' עוד י' אלפים ול' אלף וכ"ה אלפים וך' אלף ול' אלף וע"ו אלף · (ומה שעשו חנוכה ח' ימים אי' במגילת תענית פ"ט שבני השמונאי' היו מתעסקים בו כנגד ח' ימים ובמ"ע פכ"א ס"א פ"ד וס"פ ב' פי' יען קודם לכן לא היו יכולין לעשות סוכות מפני לוהאליאס · צ"ד · על הר המודעית עיר יפה שם נקבר מתתיהו בן יוחנן כ"ג ובנו יהודה מכבי ושם הרבה קברים מבני השמונאים (תחת שער עכו שנקרא שער השמונאים ונקברו שם ג' בני מתתיהו כ"ג (גא"י) · יהודית שהרגה שר צבא אליפרני לפי הפייטין היה זה בימי השמונאים וי"א בימי צ"כ וי"א בימי קמביסי בן כורש מלך פרס כמו ר' או ש' שנה קודם נס חנוכה · ועיי' מ"ע פכ"א ופל"ב ול"ד · (היא יעל כי היה כוונתה להתיש כחו בא עליה עכ"ז תקנה יהודית כי לא רצתה לשכוב עמו והתכה ראשו מקודם ועשתה לו מאכל גבינה כמו יעל נתנה חלב · ג"כ · יהודה הנ"ל הרג שר צבא נקנור (וכל חיילותיו קע"ה) ליון (הוא ג"א תרכ"ג סע"ז יוחסין קס"ז ב') והוא תיקן את אהוד בן גרא ע"ל ב"א תקכ"ו (עיי' בשם נקנור) ומלך ו' שנים (י"א ד' שנים יוחסין ט"ו א') גם נלח לאנטוכיא עיי' יוחסין די"ד ב' עש"ב · ואלעזר אחיו מת במלחמה שנפל פיל גדול עליו יוחסין ט"ו א' · דומיטריאום סוטר בן סליקום פילפום דודו של אנטוכי' מלך ג"א תרכ"ה שלח שר צבאו נקנור (ול"ע דהא הרגו תרכ"ג) על היהודים אך מלך יהודה הכה אותו עם ל' אלף בחרב ואח"ז עשה כבוד גדול אל הבית בימי יונתן ומחל ליהודים מס הקלוב בכל שנה עשרת אלפים שקלים והתנדב בכל שנה ע"ו אלף שקלים כסף וזהב לקנות זבחים וכל איש שינוס למקדש לא יוכלו לתופשו אפילו חייב למלך ואם יצטרך למקדש איזה תיקון היה רוצה שיעשה משלו צ"ד ה"ב · סוף ימיו של מלך יהודה עלה עליו בקירס שר צבא המוקדנים והרג יהודה מהם ע"ו אלף ונפל גם הוא במלחמה ההיא ו' למלכותו ויבכו אותו כל ישראל · והיה עת צרה ליהודים אשר לא נהיתה כמו ד' חדשים עד שמלך יונתן · צ"ד · יונתן אחיו מלך תרכ"ח ו' שנים (וי"א י"ט שנים ויוחסין דע"ו ודקל"ה ב' וש"ק דכ"ה א') מלך ג' להשמונאים ועלה עליו אנטיוכס סירוט אך שמעון אחיו ובניו הכהו כל עמו ואנטיוכס לבד עם ב' בניו ברחו וישבו ישראל בטח תחת גפנו ותאנתו כל ימי יהונתן צ"ד · ומת זקן ושבע ימים בטובה ורצון :

שמעון אחיו מלך ג"א תרל"ד מלך ד' להשמונאים ומלך ח' שנים (וכ"כ יוחסין דע"ו א' ודקל"ב ב') (וש"ק כתב י"ח שנים) ובתו נשאה לתלמי מלך מצרים ותלמי הרג שמעון חמיו ואשתו המלכה אשת שמעון וב' בניה הולך אסור בזיקים מצריימה שם הגדול הורקנוס גבור חיל הרג · והקטן יוחנן ברח מבית האסורים :

יוחנן בן שמעון בן מתתיהו מלך ג"א תרמ"ב מלך ל"ה להשמונאים ונק' ג"כ הורקנוס גם ינאי · ועלה עליו תלמי מלך מצרים הנ"ל ויפלו חילו חללים וימלט תלמי אל עיר תגון ותבא העיר במצור ונוה המלך. תלמי להעלות אמו של הורקנוס על החומה ולהכותה בשוטים לעיני בנה · ונכמרו רחמי בנה ונטה מעליו אעפי"כ הרג תלמי אם המלך ונס למצרים · שנה ד' למלכותו שנת ג"א תרמ"ו עלה אנטיוכס פיאום על ירושלים ופתח הורקנוס קבר דוד והוציא משם ג' אלפים דרכמוני זהב ושלחן לאנטיוכס שילך משם (יוחסין דקל"ח ב') אלא שמסיים שמת בשיבה טובה אלא שמתאבל על בניו שנראה שלא יקיימו את התורה עכ"ל (ולא הבנתי הא נעשה צדוקי) ובצ"ד כתב כי אנטיוכס מלך שנת תרכ"א) ואח"כ שלח אנטיוכס שור קרניו בזהב והגור נבדולח ואבן יקרה וכלי זהב ומיני בשמים מנחה לה' צבאות וש' ככרי זהב וישבו בימי יוחנן השקט מאד וירבו ויעצמו מאד · והרס עיר שומרון מטרפולין לצדוקי' וכותים והיה ד' שנים לבנייני (צ"ל ר') ובצ"ד כתב הרס מקדש הצדוקי' והכותים שעשו בהר גריזים ע"ל תמ"ח · ע"ל ג"א תר"ע

המלך לאלעזר הכהן מירושלים וגם שלח לו שלחן כולו זהב מקשה אמתים ארכו ואמה רחבו ואמה וחצי קומתו וב' כדי זהב מקשה וב' כדי כסף ושני גביעים זהב מקשה ובכולם ציורים יפים ונוראים לא נראה כמוהם ונקשרו בציורים ההם מרגליות יפות ונוראות גדולים ובינונים וקטנים כפי צורך יופי הציורים לא נעשו כמוהו לעולם כי הוא אסף כל האומנים במלאכות האלה מכל מלכותו ועמד עליהם תמיד למען יעשוהו היותר יפה שאפשר באופן שנכנס בהם יותר מ"ה אלפים התכים של מרגליות טובות שהיו שוין חמשה פעמים יותר מדמי שויים מהכלים והכל שלח עם אגרתו ע"י שלוחו דורון לאלעזר כ"ג לירושלים ומחלה פניו לשלוח לו תורת משה עם ע"ב זקנים מתרגמון אותה מלשון יהודית ללשון יווני וזה אריסטיאו היה א' מהשלוחים וכתב ציור מעמד ירושלים והוא מגב ירושלים על שדרת ההר ועל ההר היכל מוקף ג' חומות גבוהות ע' אמה ועליהם עננים תמיים כגבוה שהלופי גליהם מתנועעים לכל רוח נושבת ושם מזבח גדול וכו' ההיכל כולו רצוף אבנים של שיש גדולות ויש תחת הארץ כמו ה' שמניות מיל מעין מים בנובע גדול וממנו עולים ובאים בהיכל יאורו' קטנים הרבה לצורך העבודות וכל היאורים מלמעלה ומלמטה רצופות בעופרת ויש תמיד כמו ע' כהנים בחורים ובעלי זרוע מאד לפי שלוקחים הפרים וכבשים ועזים גדולים ושמנים מאד בידם בקלות גדול ומשימין על שלוחנות וזורקים מזה לזה בנקלה ויש ביניהם שתיקה גדולה שאין קול נשמע וכולם יודעין מה לעשות בעבודתם ועושין אותה בקלות ומביאי הקרבן הם יותר מק"ן אנשים כמעט תמיד ויש לפעמים שם הכ"ג אשר זולת הדור גופו הטבעי כאשר הוא לבוש בגדי כהונה להמיטריאה על ראשו דומה לבר אלקין ונותן פלי לכל רואיו ופחד ורעדה ובגדי כל הכהנים המשרתים הם ארוכים עד יתר רגלם ויש מבצר גדול אצל העיר על ראש ההר בנון במקום גבוה ועליו מגדלים רבים בנויים כולם אבני גזית גדולות ויש בהם שומרים נאמנים כמו ת"ק אנשים בכל פעם וזה ברשות קלינס ואין יוצאין בשנה אלא מעט פעמים ולא יפתחו לשום אדם אלא ברשותו ומביטים ושואלים בכמה חקירות עם הנכנס והעיר מקפת כמו מ' ריס ר"ל הלק א' משבעה חלקים וחצי של מיל מרדכי העיר חלוקות והם בשיפוע ההר ונחלקים נ"א מהם לג' חלקים עליות שבהם הולכין האנשים קדושים וטהורים ותחתיות שבהם הולכין עמי הארץ שאינם כ"כ טהורים וחוצה לה הרים וגבעות וכלן מרעה שמן ודשן והערביים היושבים על גבולם מביאין סחורות מכל המינים והירדן משקה הארץ כמנהג נילום במצרים • ודברתי עם הכ"ג על כמה ענינים ומנהגות מיהודים והשיב טעם עופות ובהמות וחיות טמאות הוא לפי שדורסים והוא כדי להעמידנו רחוקי' מפעולתם ולא יקח ממון זולתו ולכן נטמאו ומעלה גרה סימן לנו שנחשוב בדבוריכו קודם לאתו הולה מפינו • ומפרים פרסה כדי שנחלוק ענייכנו לטוב • וכן שרצים טמאים נבדלים ממנו להיות בעלי השחתה • וכן משפט העריות והכדות וציצית ותפילין ומזוזות וברלת הכהנים וכן מעשה הקרבנות כולם כלטווינו כדי שנעמוד תמיד על התבודדות בגדולת האלוקו' ונהיה מתמידים במעלות המדות ומושכלות אלעזר כ"ג שלח ע"ב זקנים חכמים ונבונים עם התורה אל תלמי המלך ועמהם אגרתו התשובה וקבלת הדורנות ותשואת חן הביאו התורה לפני המלך כתובה באותיות מחטבות על קלפים דבוקים יחד באופן שא"א לבחון מקום חבורם יחד ויקבלם המלך בשמחה ויצו שיאכלו אתו ז' ימים רצופי' ובכל יום שאל מהם פתרון חדות ומשלים ככתוב בספרו באורך וכולם השיבו כראוי וכרצון המלך אשר תמה מאד מחכמת' אח"כ הובאו על אי דרך שפת הים רחו' מאליכסנדרית' כמו מיל ונתנו לכ"א מהם חדר ובכל יום באים באשמורת הבוקר לשאול בשלום המלך ולברכו ושבים לחדרם ומתפללין ואח"כ אוכלים ומעתיקי' עד שעה תשיעית ויוצאים לרוח היום על העידון כי היה להם שם כמו גן עדן וכל ההכנות המצטרכות להם היה לרוב והשלימו ההעתקה בע"ב יום ואח"כ קראו לאלה הזקנים יחד וכל היהודים במלכותו ויקרא באזניהם נוסח ההעתקה וישר בעיני כולם וישלח הזקנים עם מתנות רבות וכסף וזהב הרבה להקריב קרבנות על שמו בירושלים ועיי' במגילה בבבלי וירושלמי ומכלתא פ' בא מעשה בתלמי שכנס ע"ב זקנים • ופ"ק דמסכת סופרים אומר ה' זקנים כתבו לתלמי התורה יוונית והיה היום ההוא קשה כיום עשיית העגל ובסוף מגילת תענית אומר ח' בטבת נכתבה התורה יוונית בימי תלמי והחושך בא לעולם ג' ימים • ואין הכרע אם ההעתקה היה רק חמשה חומשי תורה או כל המקרא כי לפעמים תורה רומז לכל המקרא • ומדברי פילון היהודי נראה שאינו אלא החומש • כתב ראש חכמיהם בס' עיר אלהים קע"ו פי"א וי"ג היווני' והמצריי' שכתבו אז היו

שונאי ישראל באופן שמחון וי"ל בשגגה זייכו איזה דברים ומהם נמצא השינויים בכל ההעתקות שיצאו מהם אבל הנוסח שביד העבריים היום משובח מכולם וכ"כ בס' י"ח כמ"ג מ"ד ובפ"י מזמור מ' :

(**יוחנן** כ"ג אביו של מתתיהו קבל מאנטיגנוס ג"א ת"ק יוחסין דע"ז ב' מקבל כ"ה ועשה ב' פרות ש"ק דף ג א' : (ג"א תק"ג קם תודה מכסף ע"ל ד"א תתקכ"ד : תלמי העתק התורה ללשון יווני' שנת ג"א תקע"ו · (ע"ל תפ"ד) ומת תק"ג ל"ו למלכותו : (בטולמיאום הג' בן בטולמיאום פילדפום הי' מלך הסד ואוהב ישראל ולא הקריב זבחים לאלילים רק לאלהים בירושלים ומלך כ"ו שנה שנת ג"א תק"ך · ומעשה ביוסף בן טובי' שנשא חן בעיניו (העתקתי לעיל אחר שנת תפ"ד) צ"ד ח"ב : אברכם התוכן הגדול היה ג"א תקל"ד קכ"ו לבית שני וכ"כ יוחסין דע"ז ב' דלא כמ"ש בדי"ז א' שהיה ר"ה לבית שני : (ג"א תקל"ט מלך בטולמיאום פלומיטר והוכיו בן שמעון לקח רשות ממנו לבנות הבית (ע"ל ג"א תקפ"ה) ובאותו זמן היה יהושע בן סירוק (ע"ל ג"א תמ"ח) : בטולמיאום הרביעי הנק' פילופאטר צורר יהודים הרג בפעם א' ס' אלף נפשות מישראל גם אשתו ואחותו הרג בחרב וכל ימיו עת צרה ליהודים והומת ע"י סם המות · צ"ד ח"ב · י"ז למלכותו ומלך ג"א תקמ"ו : (אנטיוכס הגדול מלך ו' לארם זקנו של אנטיוכס הרשע מלך ג"א תקכ"ט לוה שלא יזיקו את ישראל ומקדש בשום דבר וכל אשר לא מישראל ישמרו לגשת אל הקודש ולא יכניסו בירושלים מב"ח הטמאים כ"א אשר הותר לישראל בהקרבה ונהרג שנת תקל"ד ל"ה למלכותו במלחמה צ"ד ח"ב וי"א שזה אנטיוכס הרשע וטעות בידם :

יהודה בן טבאי ונתאי הארבלי קבלו מ"ב יוסף הכ"ל שנת ג"א תק"ם קכ"ב לבנין הבית קבלה ל' (ש"ק כ"ד ב') וכתב בדור זה היה אליהו (ע"ש) אבל כתבו רמב"ם וב"ש שהי' בימי ר' יהושע ב"פ • וכמו בדור הזה הי' המעשה שהביא ר' אמי פ"ק דברכות כמה גדולה בעני' אמכם מהונדה ובור • מובא בס' הערוך בערך חלד (ובתו') ולדעת צ"ד קבלו תרכ"א ע"ש • ובהקדמה בדרכי המשנה בס' תהלת הכמה ז"ל דור ד' ר' יהושע בן פרחי' ונתאי הארבלי קבלו מיוסי ויוסף) (רמב"ם וכ"ה בפ"א דאבות) תק"ם : דור ה' יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח קבלו מן יהושע ב"פ ונתאי זכ"כ בכריתות • והרמב"ם וכ"ה בפ"א דאבות וכתב ש"ק דכ"ה א' הרמב"ם בריש משנה תורה שלו משים בחשבון סדר הקבלה יהושע ב"פ בדור ר' יהודה בן טבאי וכ"כ יוחסין והראב"ד בסדר קבלה שלו כתב יהודה קודם יהושע עכ"ל וצ"ע דמפורש בפ"א דאבות ר' יהושע ב"פ קודם יהודה ב"ט • יהושע בן פרחיה ונתאי הארבלי קבלו מ"ב יוסף הכ"ל שנת ג"א תק"ם והנריהם יוחנן בן מתתיהו כ"ג והאריך ימים עד שנת תס"ד מקבל ד"ו יוחסין דע"ז א"ב וי"ז א' • (אכן ש"ק ד' כ"ה כתב שקבל ג"א תרכ"א רי"ג לבית) ובצ"ד כתב מקבל ל' וע"ל ג"א תר"ע בימיו היה חוני המעגל ואליהו הוא תד"בא לא אליהו הנביא ע"ש רמב"ם • ובימיו אירע מעשה הנוצרי כי הי' תלמידו (יוחסין קכ"ט א') וש"ק כתב דכ"ה אינו אותו האיש כי הי' בימי תלמידי ב"ש וב"ה (ועיי' ס' נצחון סי' שמ"ח כי ב' היו ואותו שמאמינים בו היה בימי הילנה המלכה שהיתה בימי הלל (כמו ע' שנה קודם החורבן ש"ק שם) ועיי' יוחסין ט"ז שאותו איש נולד ד' למלכות ינאי השני הוא אלכסנדר שנת רמ"ג לבית כ"א להשמונאי' שהוא ג"א תרע"א ע"ש • וע"ל תשכ"ד ותשמ"א • בטולמיאום הששי נק' פלומיטרנה מלך על מצרים ג"א תקפ"ה ל"ה שנים ומלך על ארמניאה וארץ הקדושה • וכתב יוחסין דקל"ח ב' שחוניו בן שמעון הלך למצרים ליטול רשות לבנות בה"מ באלכסנדרי' והשיב לו המלך שאם לא יהי' נגד דת ישראל שיתן לו רשות • אבל איך יהי' היכל ה' בארץ טמאה • אז הוכיח הביא לו ראי' מישעי' שניבא על זה ביום ההוא יהי' מזבח לה' לבאות בארץ מצרים ואז הרשוהו המלך ובאותו זמן נתווכחו היהודי' והשמרונים באמרם שהר גריזים היה מקודש וכ"א מה"ב נתנו שמו מווכחים ופרקליטי' לפני המלך והתנו ביניה' שהמנוצח יהרג והיהודי' הביאו ראיות ועוד טענו מהמפורסמו' שלא נמצא בעולם שום מלך שישלח מנחה להר גריזים ונמצא כתוב מכל הזמנים שכל המלכים שלחו מנחה לירושלים וזה הי' שנת ג"א ותקל"ט ע"ש · וש"ק דק"ד סע"א כי השמרוני' בקשו מטולמיאה פולדולפו לבנות בה"מ כו' הוא נגד דעת צ"ד ויוחסין · וכתב מ"ע פכ"א וכ"א שהשמרוני' הקימו במה בהר גריזים בימי אלכסנדר מוקדן אך שנתחייבו למלך מיתה צ"ד ה"ב ע"ל תמ"ח · וכתב ש"ק דכ"ד ב' בדור יוסי בן יועזר היה פלוסוף · אריסטובלו היהודי נורא מאד וגדול בכל החכמות והוא כתב לטולמיאו פולדילפו וחבר על תורת משה ק' פרקים ע"ש זה המלך ושלחו אליו במתנה :

תחלת

שמורים עצמם ממאכל רב ומאכלות חשובות והם חזקים באמונתם למות על ה' ועל משיחו ונודעת יד גבורתם במלחמה אשר היו לישראל עם הרומיים שלא אכלו מאכל טמא ולא דברו סרה נגד משה וכל אוהביהם שרפו באש ואפילו דברי תחנונים לא דברו אל המכים אדרבא היו מלעיגים מהם ומקבלים העונשים בסבר פנים יפות בחשבם כי אף שהגופם יפסדו אבל הנפשות לא תשיג העדר וכליון ואם יש מאסר לנפש הוא בהיותה בתוך הגוף אבל בהתיר מאסרה בעת המות עולה היא למעלה ואין לה מסך מבדיל והנפשות הטובות הולכות מהלאה ליד אוקיינוס בג"ע שלמטה בקו השוה והרעות הולכות לאבדון אל ארץ חושך וצלמות ומי שנכנס במנהג זה מעולם לא יצא ממנו וימצא ביניהם אנשים מדברים עתידות וזה לפרישותם ולקדושתם ולשמרם עצמם מטומאה וברוב מסכימים עם הנביאים והם קרובים לחמשה אלפים עכ"ל וכתב שם שאלו היו בשנת מלך אנטיפטם שנת תשע"ד ובצ"ד כתב שזה מלך תש"ע ע"ש הורדוס אנטיפטר טערקי : אריסטוטלום רבו של אלכסנדר מוקדן מת ג"א תע"ד : בטולמיאום השני הנק' פילי דולפים בנו של בטלמיום הראשון מלך על מצרים ג"א תפ"ד והיה מופלג בכל החכמות אוהב חכמים ומכבדים ומספיקם וכתב יוחסין די"ד שהיה לו ש' אלף ספרים מחכמות • (ובמ"ע פ"ח ובש"ק דק"ד א') כתבו ת"ש אלף ספרים מכל לשונות הגוים ובש"ק שם כתב בימי יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן כמו ג"א ת"ק וכ"ב לבנין מלך טולמיאו דילפו והכתיב התורה מעברי ליווני ע"י ע' זקנים ומכל לשונות הגוים והפליג בהוצאות הון עתק וזמן הרבה מד' כנפות הארץ ואחרי ימים מלכי פרס שללוהו ויבואו לפרס ושרפו קצתם וקצתם הובאו לבבל וקצתם לרומה וי"א ששרפו כולן במלחמות ליסר הקיסר נגד פומביאו (וביוחסין דקל"ז א' כתב שמלך תמ"ט ונפלא בעיניו גדולות תהלת תורתינו הקדושה ושאל לקרובים אליו מה זה שלא נמצאת התורה הזאת מועתקת מזמן ואיך היונים לא עשו חשבון מתורה כזאת ודת מהודרת והשיבו לו כי מפחדם לנגוע בדת האמת היה זה כי הנה תיאודיקתא המשורר רצה לחבר פסוק א' עם שריו ונסתמו עיניו עד שהכיר הטאו ונשבע שלא יגע עוד בתורת האמת וחזרה אליו ראותו והזותו וגם תיאופומפא יצא מדעתו על שרצה להעתיק דברים מהתורה ולשומם בתוך קונטריסו וע"י חלום גלו לו שיציאתו מדעתו היה לסבת רום לבבו וזדונו לגשת אל הקודש וחלה פני אל לבל ישוב עוד לכסלה ונתרפה ישלם ה' פעולת תהלת דימיטריאוס אשר יעץ למלך בטלמיאוס לקרוא לשבויי' הרבה ממאה ועשרים אלף לשלח רצונים חפשים אשר הגלה אביו וקנה כ"א וא' מהם מאכשין בק' פרחי' מלבד השלחן אשר שלח מנחה להיכל ה' צבאות מזהב טהור ומרוקמת בכל מיני אילנות ועשבים וצורת נהר נילום והאיך משקה כל ארץ מצרים והמנחה אשר נתן לאלעזר כ"ג ולכ"א מהזקנים זכרה לו אלהי לטובה ע"ל תקט"ו : (מנשה בן אלעזר כ"ג שנת ג"א תע"ו ס' יוחסין דקל"ז סע"א וצ"ד לא הביאו :

חוניו בן שמעון הצדיק כ"ג ג' שנים והיה כילי ובזמנו בטלמיאום ה"ג הנק' אוירגיטי וזה חוניו ע"ל תק"ד וסי' קל"ט • לא רצה לתת המס הקצוב שנה בשנה ובטלמיום שלח שלישו שיתן לו המס ולא רצה ויצא השליש בחרי אף ולעת ערב נתיעצו האמרכלים באמרם כי הכהן כילי וזאת תהיה סיבה שיבא עלינו מלך מצרים אז קם יוסף בן טובי' שהיה בן אחותו של חוניו ויאמר אליהם תנו לי ההוצאה ואני אלך לשכך חמת המלך ויתנו לו הוצאה רבה וילך אל בית השליש ויתן לו מנחה רבה ויהלה פני השליש כי לא ידבר אל המלך דבר עד בא יוסף אל מצרים • והשליש נתרצה וימצא יוסף חן בעיניו ויקם השליש וילך למצרים ויאמר למלך הנה המנחה שלוחה ע"י יוסף בחור חמד איש נבון וחכם וכ"כ שבחו אל המלך עד שהמלך כלתה נפשו לראותו (עיי' יוחסין דקל"ז ע"ב) ואחר ימים בא לפני המלך ויתן לו מנחת יהודה וירושלים ויקבלוהו המלך בכבוד וילבש אותו בגדי מלכות • ויכו לו משבת בשלחן לפניו ויאכל מאכל הנעשה ע"י יהודים ובעמדו בשלחן הכריזו כל מקומות א"י והמסים וארנוניות כי כן היה מנהג ולוקחים אותם מאת המלך וכותבין ערבי' טובים ויוסף ראה מה שעלו כל המלאכות והעלה עליהם משנה ממה שהיו נותנין האחרים וא"ל המלך מי יהיה ערב בערך וא"ל יש לי ב' ערבים נכבדים לא ראיתי בהם בארץ מצרים א"ל המלך יבא דבריך ובבדנוך ענה ואמר המלך והמלכה יבאו ערבים בעדי ומובטח אני בבחרותי שלא אבייש זקנותם ובראות המלך עונם לבבו קרא בקול נתונים המה לו וילבישו לבוש המלך ורביד הזהב על צוארו ויתן לו ג' אלפים אנשים לשרתו לבל ימרו פיו ואשר יעבר דבריו הדמין יתעבד ויקח מסים ומלאכות מכל א"י כפלים וילך אל עזה ולא כבדוהו ויקח מהם י' נכבדים ותלו אותם על עץ ושלל ממונם וישלח למלך

וכן עשה לאנשי אשקלון וגת ושמעו הלך בכל מדינות ופחדו ממנו וטרם בואו לעיר יצאו לקראתו וכותנין לו המוטל עליהם וכל שנה שלא הסך שנתחייב ועמד ככה ע"ו שנים וביני לביני בהיות יוסף בא בבית המלך חשק במנגנת א' גויה אשר לפני המלך ויגלה סודו אל אחיו שעכ"פ יביאה בחדרו • ואחיו ביודעו כי אח"כ יתחרט נתיעץ בנפשו לתת לו בתו ולא יבעל בת אל נכר והלבישה בתואר המנגנת וישכב עמה • אח"כ בראות צרות אחיו ואבלו על עונו גלה לו הדבר ושמח מאד ותהי לו לאשה ותלד בן שמו הורקנוס ויפול על צוארי אחיו וישתחו וישק לו כי הציל נפשו מני שחת וזה הורקנוס יצא טבעו בחכמה ותבונה והיו לו אחים מאביו מאשה אחרת היו שונאים אותו ויום א' בקש אביו להראות חכמתו וישלח אותו בעיירות שבמדבר יחרש בבקרי ויזרע ויקצר ויבא הכל לא"י ויתן לו ת"ק צמד בקר ותכף אחר צאתו את העיר גנב ממנו רצועות מוסרי העולות שבצוארי הבקרים ויחשב עצה בנפשו וישחט ה' צמדים ויעש עורות למוסרות ובשרם האכיל לעבדיו מהנשאר המליח ויקום ויזרע ויקצר ויטען בעיריו וילך אל ארצו ובראות אביו חכמתו חשב לשלחו במקומו למלך כי נולד למלך בן והיה מנהג כל שרי מדינות או שלוהם להביא מנחה • ויאמר יוסף אל בניו מי ומי הולך מכם למלך מנחה • ויאמרו כולם ילך הורקנוס בכך בחשבם שיהרגו אותו בדרך או במצרים ויקרא יוסף אל הורקנוס וא"ל לך אל המלך והולך לו מנחה כהוגה ויאמר לאביו הנני אך בזאת שלא תתן מנחה בידי עד בואי מצרים ותתן כתב בידי אל פקידך אשר באלכסנדריא שכל מה שאצטרך בעבור המנחה יתן בידי ויעש אביו כן וילך הורקנוס לאלכסנדריא • ובידו מכתוב חתום בטבעת אביו ויבא הנער בתוך הבאים וירא כמה היה שוים מנחת כ"א וא' וירא כי לא היתה מגעת אפילו היותר גדולה אל מאה ליטרא זהב ויקח המכתוב ויתן אל פקיד אביו ויאמר לו תן לי על פי הכתב הזה ת' ליטרא זהב וימאן פקידו ויאמר לו הנה מלכי מלכים לא תגיע מנחתם אפילו למאה ליטרא ואתה תרצה כל כך א"ל הורקנוס תתן מה שאמרתי ואם לא אשימך בשלשלאות ברזל ולא אבה הפקיד לתת וישימהו בבית הסוהר ותקם אשתו ותלך אל המלך ותבך ותתחן לו והמלך צוה להביא הבחור וישאל המלך בן מי אתה ויאמר בן עבדך נאמנך יוסף כי לא יכול לבא הנה וישלחני במקומו אליך המלך הגדול ויצוני לאשר על ביתו שיתן לי כל מה שארצה ועתה לא נשא פני לדבר הזה וימצא הבחור חן בעיני המלך ויאמר הנני בידך ויתן לו על כרחו ת' ליטרא זהב • ויקם הנער ויקח ק' נערות בק' ליטרא ויתן ביד כ"א מהם ליטרא א' וק' נערים ביד כ"א מהם ליטרא זהב ויתן הנערים אל המלך והנערות אל המלכה • ותרב משאת מנחתו על כל המנחות המלכים והשרים כי כן היה מנהג' כי המרבה ה"ז משובח להעלותו במעלה והשרי' אשר אתו קנאו בו וכאשר ישבו על שלחן לאכול קמו השרים וישימו כל העצמות היבשות לפניו והוא היה שותק ויאמר לו המלך מה אלו העצמו' אשר לפניך ויען בחכמ' ויאמר אני כבני אדם ואוכל הבשר ואניח העצמות • אבל אלו הם ככלבים אוכלים הבשר וגוררים העצמות • וייטב הדבר בעיני המלך וישמח עד מאד בתשובת הנער וישלח אותו בשמחה ובשירים (יוחסין דקל"ז ב' וקל"ח • (ולא ידעתי לכוון כי בטלמיום ה"ג היה שנת תק"ד לדעת צ"ד ע"ש) :

(דור ג') **יוסי** ויש קוראין יוסף ע"ל תקפ"ה ש"ל בן יועזר (איש צריד' ויוסף בן יוחנן איש ירושלי' רמב"ם) ושמעון הצדיק שכן אמר במשנה קבלו מהם לשון רבים וכ"כ ר' מאיר ב"ר טודרוס הלוי בפ' אבות או י"ל מאנטיגנוס וב"ד יוחסין די"ז א' וכתב צ"ד בקבלה כ"ט מסיני שנת ג"א ת"ק והם תחלת הזוגות (הראשונים נשיאים וה"ב אבות ב"ד) ויוסי בן יועזר האריך ימים עד ינאי המלך ונהרג בשמד יוונים :

אלעזר כ"ג הזקן ששלח ע"ב זקנים לתלמי המלך מצרים (ע"ל תפ"ד) ותלמי העתק התורה שנת תקט"ו כתב ש"ק דכ"ג א' אריסטיאו א' משרי המלך טולמי פילדולפו בן טולמאי בן לאגי מלך מצרים כתב כל הנמשך מהעתקת תורת משה בזה הדרך וזהו קיצור הקיצור גולת ישראל למצרים ע"י טולמיאו בן לאגו אבי אשר לקחם מירושלים ומאשור וערי אדום זולת כי בראשונה באו עם המלך פאסמיטיקין אשר מכולם הבחורים שבהם בעלי זרוע סך כמו ל' אלפים נלקחו להיות במלחמתינו וזקניהם ונשיהם וטפם נתנו במתנה לשכירים ונמכרו זה לזה והחזיקו בהם לעבדים ושפחות • המלך ביום הזה צוה שכל גופות היהודים ההם יובאו למצרים וקנה אותם אשר היו יותר ממאה אלף וישימם לחירות שילכו וישובו לארצם וקצתם מהבחורים בחר לו לנאמנים וישימם בחזקת אשר בכל מלכותו למען יהיו שומרים נאמנים נגד אויביו וזה היה קצת הדורון ששלח

סדר הדורות

וכשילא אלכסנדר מירושלים יצא אליו סנבלט החורני עם מקצת ישראל ומבני יהושע כ"ג שנתחתנו עם הכותיים שהגריאום עזרא הכהן ונחמיה מבית ה' ושאל מאלכסנדר שיבנו הכהנים חתניו בה"מ בהר גריזים ולוה המלך לעשות כן אז יחלק ישראל חלי העם אחר שמעון הצדיק ואנטיגנוס תלמידו וחלי אחר סנבלט וחתניו והקריבו זבחים חוץ לבית ה' ובדו מלבם חוקים ובבית הזה כיהן חתן סנבלט מנשה בן יהושע בן יהוצדק כ"ג ואז צדוק וביתוס תלמידי אנטיגנוס היו לראש וזאת היתה תחילת מינות ועמד בית זה כמו מאתיים שנה כי מ' שנה אחר בנין הבית נבנה ובשנת רי"ב ג"א תרכ"א יוחנן בן שמעון בן מתתיהו כ"ג הנק' הורקנוס החריבו (ע"ל ג"א תרמ"ו) וכתב כ"ד אמנם ביומא פ' בא לו ובמגילת תענית פ"ט שמקדם היו בנוי בית זה קודם אלכסנדר וכאשר בקשו הכותיים להחריב בה"מ שבירושלים השיג שמעון הצדיק להרוג הכותיים ההם וחרשו הר גריזים וזרעהו כרשינין ומלא כו' ומה שכללו מעשה סנבלט והכותיי' וצדיק וביתוס לזמן א' הוא רחוק (ע"ל שנת ת"ם) · ובש"ק דכ"ג א' חניו בן שמעון הצדיק הלך ובנה כמו מקדש באלכסנדרי' מצרים והקריב קרבנות (ופליגי אי היה לשם ע"ז או לש"ש כנראה בע"ז פ' ר' ישמעאל (ע"ל ג"א תקל"ט מ"ש בשם יוחסין דקל"ח) ולפי הנראה בנאו הוא אח"כ. על הר גריזים עם עזר השמרונים כותיים וסיעת צדוק וביתוס ונמשך זה הבית כמו ר' שנים והסיבה היה כנראה בירושלמי יומא ומנחות שנולדה קטטה בין חוניו ושמעי אחיו על הכהונה גדולה עכ"ל : בדורו היה ר' דוסא בן הורקנס כו' ואין נראה ע"ל דוסא : בזמן שמעון הצדיק היה אלכסנדרי' שהיא אמון מכוא מלאה מישראל כפלים כיוצאי מצרים וע' קתדראות של זהב נבה"כ כדאי' בסוכה (ע"ל תת"פ : יהושע בן סרק הנקרא בן סירה בן בנו של יהושע בן יהוצדק כ"ג (ע"ל ג"א רל"ה) ש"ק דק"ב סע"ב בשם שבט יהודה שהיה בדור הזה ובמ"ע פכ"ב כתב שהיה בזמן שמעון הצדיק כי בסוף ס' ב"ס מזכיר שמעון הצדיק וסיפר בשבחו שהיה לישראל כאור נוגה : ויוספין ס"ג כבו"ו יהושע בן סירך שר וגדול על יהודים לא ידעתי אם זה הוא ע"ל ג"א תשכ"ז וביוחסין דקל"ח ב' כתב שהיה אחר שנת תקל"ע אין נראה ואולי על נכדו שהיה נק' ב"ס והוציא לאור הבור זקנו כ"ד : בטולמיאום השני מלך על מצרים תמ"ט ע"ל ג"א תפ"ד · אלכסנדר מוקדן הומת מסר משקהו שנת ג"א תכ"ד בן ל"ב שנה שנת י"ב לתחלת מלכותו ו' שנים למלכותו הכללי · ובראותו כי לא היה לו תרופה חלק כל מלכותו שהיה כמעט כ"ע אל י"ב שלישיו למען לא ימצא לעולם מלך גדול כמוהו אבל אחר מותו נתחלק מלכותו לד' ראשים תלמי הנק' טולמיאו על מצרים ומלכיות אחרות אנטיגון מלך על אסיאה והודו הנק' אינדיאה ולא היה לו אלא עין א' וי"א שהיה אח המלך אלכסנדרי מאשה אחרת סליביקה הנקרא סליקום מלך על אשור ומלכות אחרות · פליפו מלך על יתר מלכיות. וי"א שזה פליפו היה בן אלכסנדר שנולד לו מבירשבה בת דריוש מלך פרס ולא רצה המלך אלכסנדר להוריש לבנו כל מלכותו לסיבה הנ"ל ש"ק דק"ב א' · כנרמז בפ' דניאל ובעמדו תשבר מלכותו ותחץ לארבע רוחות השמים עיי' כ"ד ה"ב · עד שנת תש"ל שאז כל ד' ראשים באו תחת ממשלת רומי : ועיי' ביומא ובדרבה ס"פ שמיני וביוספין שהטיב מאד עם היהודי' · בטולמיאום מלך ראשון אחר אלכסנדר במצרים שנת ג"א תכ"ד ונק' תלמי בחז"ל בן לאגו או אוגלס הוא צוה להעתיק התורה ולא עלה בידו כראוי והיה צורר יהודים והגלה שבי יותר ממאה אלף יהודים למצרים ומלך ל' שנים כ"ד ה"ב · וביוחסין דקל"ז א' כתב תל"ד הוא ט"ס) :

אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק מקבל כ"ח (דור שני) בשנת ג"א ת"ם כ"כ יוחסין דט"ז וש"ק דכ"ג א'

(אכן בש"ק דס"ה א' כתב ג"א תר"ו הוא ט"ס וכן מוכח ממ"ש הוא עצמו שיוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן קבלו ממנו ג"א ת"ק) : (כתב בקיי פ' בא אלף ק' שנים קבעו חדשים ע"פ החשבון מימות משה עד אנטיגנוס ואח"כ היו ג"כ סומכין על החשבון בראיות ברורות לסתום פי המינים צדוק וביתוס (אך החשבון אין מכוון כי משה מת ב"א תפ"ה עד אנטיגנוס רק תתקע"ב שנים צדיק וביתוס תלמידיו (עיי' אנטיגנוס) ע"ל ג"א תמ"ה לדעת קצת היו בזמן ההוא ודעת כ"ד שהיו בזמן זה : ר' אליעזר בן חרסום (היה כ"ג רמב"ס) בדור אנטיגנוס · כתב ש"ק דק"ג ע"ב בימי אנטיגנוס ג"א ת"ם מלך טולמיאה השני על מצרי' ולקח א"י מיד סלוקום בערמה והיה צורר ישראל ובא על ירושלים והגלה מהם · יותר מק"ך אלפים וימכרם לעבדים ואחרי מיתת סליקום הנזכר מלך תחתיו במלכות מוקדניאי אנטיוכס המלך ובסוף ימיו כבש א"י מיד תלמי מלך מצרים וגם הוא היה צורר גדול לישראל והרג ששים אלף יהודים והגלה י' אלפים מהם לאנטיוכיה ונקראים

אחריו כל המלכים טולמיאו כשמו ובמשך זה המלכות תחת יש"ס זה על י"ז מלכים במשך ר"כ שנים כמו ר"פ לבנין הבית (הוא ג"א תרפ"ח) עכ"ל וע"ל תפ"ד לדעת כ"ד אז מלך טולמיאו השני והיה אוהב ישראל ואולי מ"ש ש"ק טולמואי השני צ"ל הראשון וכ"כ ממ"ש בדק"ד א' ואעתיק לשונו ג"א תפ"ד · כתב ש"ק דק"ג ע"ב בדור הזה היה פלוסופים הרבה בכל מדינות ומזכיר אותם · וא' הי' נקרא קטון הכס מופלג ומדינה גדול ולרוב חכמתו ויושר עלותיו הוקם על ראשי זקני העלה ופעם א' התקוטט עם ניפרו שהיה אח"כ קיסר שהיה מיוחס גדול על בהירת עלה א' ויאמר ניפאר אליו שתוק אתה להיותך בוז משפחה והוא השיב שתוק אתה להיותך סוף משפחתך ואני אוכל לדבר להיות ראשית משפחתי · כתב פילון היהודי שקרוב לדור הנה היה נמצא כת א' של פרושים כמו ד' אלפים שילאו מערי יהודה והניחו נשיהם ובניהם ועסקיהם ונתנו כל לבבם אל הפרישות לכן נק' פרושים ובלשון יון איסיאי ר"ל קדושים והיו עושים כל מלאכות ביניהם ומשרתים זה לזה וכל מיני ריוח ואסיפת מן השדות היו מפקידים ביד גזבר כללי נאמן אליהם והכל היה הפקר אליהם מאכל ומשתה והזנת חולים וקבורת מתים וכולם כמו שבת אחים יחד ולא היה ביניהם כלי זיין ותמיד היו לומדים תורה ודורשים בשבתות וי"ט והיו חסידים גדולים וקדושים בלי נשיאת אשה (ש"ק דק"ד א' · וכתב יוחסין דקל"ט א') כתב הנזירים הנקראי' אסיכוש והמתחיל היה יהודה הגלילי ואלו היה סבה להחריב היהודים על הרומיים שאומרים כי אין ראוי להמשיל על אדם בלתי ה' לבדו ולא יקרא כ"א האל אדון ית"ש והם בעלי מדות טובות ונהנים מיגיעם אוהבי משפט שונאי בלע ושומרים עצמם מהזנות ומתחלקים ל"ב כתות בענין הזיווג כת מהם נושאים נשים לשמירת המין אחר נשותם · ג' שנים אם ראויות להוליד וזה יוודע מענין הנידות ואחר היותם הרות לא יבעלו עוד שאין הכוונה אלא לשמירת המין ולא לתענוג וכת מהם אין נושאים אשה בשום פנים שסוברים שלא תמצא אשה שתשמור ברית לבעלה בשלימות וכולם משותפים בעשרם וכל מי שיכנס במנהגם ודתם מכניסים עושרם באוצר ומשם ניזונים ומסתפקים במאכלם ומלבושיהם ומשם נותנין למי שירצו אבל לא לקרוביהם כ"א ברשות גדוליהם ואם לא יקח מהאוצר לצרכו מחזיקים אותו לרוע ויש להם ענוה ויראת ה' ועד שיזרח השמש לא ידברו כ"א בשבח האל ואחר תפילתן הולכין מעט להסתחר ולעשות מלאכתן וזה ברשות גדוליהם ואחר רוחצים גופם במים קרים להתליש תאות המשגל ופורשים על ראשיהם סודר לבן ואח"כ יושבים בסדר ומכינין לפני כ"א מטפחת והמבשל נותן לכ"א קערה מהמבושל ומברך הכהן המוציא ואח"כ מברכין ונותנין שבח לאל י"ת וחוזרין למלאכתן עד הערב ובאים לביתם ומביאים אורחים כל מה שיזדמנו להם ולא יעשו זולת רשות גדוליהם כ"א להועיל לצריכים ועניים וגם לספוד ולבכות ונספוד ונעלבים ואין עולבין ולא יעשו עולה ולא ידברו כזב ושומרים עצמם מהשבועה ומעיינים בחכמת התורה ומוציאין מחכמות חכמות טבעיות להבין טבעיי הצמחים וב"ק וכאשר ירצה אדם להכנס במנהגם אין מקבלים אותו תכף רק מאכילים אותו · ומשקים אותו שנה תמימה ונותנין בידו קרדום א' ומלבישים אותו לבן ואחר עבור שנה שרואים שיש לו מדות טובות מביאים אותו ביניהם ומלמדים אותו להטביל כדי שיתנהג בפרישות ואחר ב' שנים מכניסים אותו ביניהם וקודם שיאכלו עמו משביעים אותו שיכבד הש"י על כל המלאכות ויתנהג עם הכל במשפט ואמת וצדקה וישנא הרשע ואם באולי יצא א' מהם להיות ראש עליהם משביעים אותו שלא יתרה בגאוה לגודל לבב ושלא ילבש מלבוש זולת הנהוג ביניהם וינעור כפיו מתמוך בשוחד ויהיה שונא גזל וישמור נפשו מכל טומאה ורשעות ושאם ידע כת א' או סוד מהתורה יגלה לרעיו ולא לזולתם ועל הכל ישמור תורת משה ויכבד שמות המלאכים הנועדים אליהם · והנערים אשר נכנסים במנהגם אין להם כ"א לבוש א' שוה לכולם וכן המנעלים ולא ימירו אותם עד שיכבדו ולא ימכר דבר ביניהם אלא יתנו להמצטרך : חכם ונבואם לשפוט ביניהם מתקבלים ק' אנשים ואשר ימצאו ביניהם אשמים ורשעים מגרשים מביניהם ומי שיעבר על מנהגם מאכילין אותו עשבים רעים עד יתדקדק גופו ימות ברעב ולפעמים כאשר רואים אותם קרובים אל המות מכפרים לו וכל אשר יכנס במנהגם הזה אינו רשאי לאכול מידי זולתם · ומחשיבים מאד אל משה רבינו עד שאם ידבר א' מהם דבור קל כנגד משה ענש יענש למיתה ואין לו כפרה והולקים כבוד לזקנים ולא ידברו בפניהם כ"א ברשות ושומרים השבת שמירה מעולה ואין מטלטלין כלי ממקום למקום ואפי' צורכיהם בקושי התירו וביום הראשון מכסים בקרדום מה שיצא מגופם ומלכים נעבר ויש מאלו שחיים עד ק' שנה למי

שומרים

אלכסנדר הלך ירושלים השליטו אריסטוטו רבו על ספרי שלמה והעתיק מהם הפילוסופי' וקראה על שמו והיה כנגד לשון · והמורה ח"א פע"א אומר החכמות היו בראשונה בישראל אך בשליט האומות עלינו באו לידם ואבדנו בלמדינו דבר מהם נראה היות ראשיתו מאתם ותהי להיפוך · ן' שרד בסוף ספרו הפלת הפלה שהחכמות היו כמלאות בישראל · היה בעיר אלקהרה ס' א' מאריסטו שחבר בסוף ימיו וחזר מכל מה שכתב בתחלה בין בענין ההשגחה בין בהשארת הנפש ובענין חידוש העולם והיה אומר בכל דבר מאלו ובכמה דברים טבעיים והאזירני השמעוני הזאת הסברא במופת וטענות כך וכך · וכתב לאלכסנדר תלמידו ברוך אלהים פוקח עורים מורה תעאים בדרך ישתבח שבח הראוי לו אשר גמלני ברחמיו וברוב חסדיו והוציאני מן הסכלות הגמור אשר הייתי בו כל ימי היי בהתעסקי בחכמת הפילוסופיא והייתי דן כל הדברים על דעת השכל והברתי בזה ספרים כחול הים יתגודדו כל רואי בם עד שבסוף ימי נתוכחתי עם חכם מחכמי ישראל והראני את ידו החזקה בתורה מורשה להם מסיני והמשיך לבי בד"ת בראותו לי אותות ומופתים בשמות הקדושים אמיתיים וגלוים להוש · ואני בער בלתי יודע כי רוב הדברים הם למעלה מהשכל · וכאשר ראיתי זה כתתי לבי להתבונן בכל כחי בדת יה דים והנה כלה מיוסדת על אבנים שלימות לא בחכמת הפילוסופי' המשובה · לכן תלמיד הנעים אלכסנדר המלך הגדול אל יטעוך ספרי גם לך גם להדרך הפילוסופי' כי אלו הייתי יכול עתה לקבץ כל ספרי אשר נתפשטו באפסי ארץ הייתי שורפם באש בל ישאר א' לעיני השרים והסגנים כדי שלא ישתבשו בהם הדעות כי ידעתי שאקבל עונש גדול מאת האל כי חטאתי והחטאתי את הרבים · לכן בני אלכסנדר אני מודיע לך ולכל באי עולם שרוב הידועי' עפ"י השכל הם בדאים כי גבוה מעל גבוה שומר · ואחרי שמזלי גרם וספרי נתפשטו בארצות המערב הנני מודיעם בדיעה נאמנה שאין ראוי להסתכל בהם ונאה להגות בהם כי ההגיון עון והפילוסופיא בדאית ועתה הנני נקי מהשם כי חטאתי בלא יודעים · ואוי להם להמשתכלים בהם כי ילכו בדרך נכוחה לאבדון · ודע כי כמו שראני אותו החכם על חכמתו זאת ג"כ כי בא שלמה ב"ד במשלין באמרו לשמרך מאשה זרה וכתיב אל ישט אל דרכיה לבך וכתיב כל באיה לא ישובון · אוי לעינים שכך רואות ואוי לאזנים שכך שומעת אוי לי אללי לי כי בכך בלותי גופי וכליתי ימי בדברים מזיקים ולא מועילים מורידין ולא מעלין ולמה שאמרת לי שילא לי שם בכל האומות שחברתי ספרים רבים והיו לי לשם כל ימי עולם דע כי הייתי בוחר שיהיה לי בם"ת מה שיהיה לי בספרי מינות והייתי בוחר מחנק נפשי משיתפשטו ספרי כי תופשי תורה ילכו לאור באור החיים ותופשי פילוסופיא ילכו לבאר שחת וגם אני עתיד להענש כנגד כולם · ולא כתבתי לך קודם זה הזמן כדי שאם תכעוס עלי והיית עושה לי רע ידעתי כי קודם שיגיעו אליך כתבי זה אהיה מת מושכב בארון עץ ושלום מאת מלמדך אריסטוטו ההולך לבית עולמו לאלכסנדרי המלך הגדול ע"כ (ע"ל דמשמע שחי ך' שנים אחר מיתות אלכסנדר) עש"ק דק"ב א' ב' ודק"ג א' (בס' ברבנאל פ' משה קיבל שהיה בימי שמעון הצדיק) אפיקורס ומין היו ב' אנשים שלא היו בעלי דת כופר בגמול עה"ב היו ג"א תמ"ד ב"ד ה"ב · אלכסנדר מוקדן ו' שנים למלכותו היא ג"א תמ"ח עלה על דריוש (ע"ל תמ"ב) התחלה למנין שטרות · מלך פרס האחרון וגרשו מארצו ומזמן הזה נחשב תחלת למלכותו למנין שטרות · (ע"ז ט' א' ברש"י) אף שתחלת מלכותו היה תמ"ב · ובזה יוסר כמה ספיקות (ובסוד עולם יוחסין דקכ"ט א' שיתחיל מנין שטרותיהם מאותה שנה שהיא אלף ליציאת מצרים ג"א ת"ן ט"ס הוא וצ"ל תמ"ח) · עיי' צ"ד באריכות ליישב הרבה מבוכות של בעל מ"ע · חגי זכריה ומלאכי י"א שמתו תמ"ח (ע"ל תמ"ב) ונפסקה הנבואה וכן עזרא מת אז · ומת משולם בן זרובבל ועמד תחתיו חנניא בנו הכמים דברוהו ע"ל ת"ג · שמעון הצדיק כ"ג היה משירי אנשי כ"ג (כתב יוחסין די"ד א' י"א שמו עדו בן יהושע בן יהוצדק · ואין נראה זה ביוסיפון) המוזכר בעזרא סי' ג' בחגי · ויהושע הנ"ל היה אחיו של עזרא הסופר כ"כ ראב"ד ויוחסין דס"ה דס"ו ב' כתב ונקרא שמו עדו מזרע יהושע בן יהוצדק כ"ג כי בתחלת בית ב' היה יהושע כ"ג ויהוצדק בסוף בית ראשון · ואברבנאל בהקדמה לנחלת אבות ובמשנה שמעון הצדיק · ושימש בכ"ג מ' שנה כדאי' בירושלמי דשקלים ופ"ק דיומא ד"ט א' ומכות פי"ג · והיה אחרון מאנשי כ"ג כמ"ש במשנה פ"ק דאבות שמעון הצדיק היה משירי אנשי כ"ג (אבל רש"י כי' היה משירי כ"ג לסוף בית שני נקראו שירי כ"ג וזה אינו נראה כי בתחלת הבית היה שמעון הצדיק מ' שנה לבנין הבית יוחסין די"ג ב') ובעל מ"ע התעורר

בזה ב' ספיקות א' כי בכל ס' עזרא ונחמיה לא תמצא שום עדות כ"ג · ב' שלפי דעת קצת לא יהיה שמעון הצדיק דור שני ליהושע בן יהוצדק ע"ש פכ"ב ופל"ז שיהיה שמעון הצדיק דור ח' ליהושע בן יהוצדק וראי' מ"פ נחמיה סי' י"ב וישוע הוליד את יויקים ויויקים הוליד את אלישב ואלישב את יוידע ויוידע את יונתן ויונתן את ידוע ומקובל להם שידוע הוליד את חוניו וחוניו הוליד את שמעון הצדיק וכ"כ יוחסין דקל"ז א' שחוניו בן ידוע היה אביו של שמעון הצדיק וכ"כ דקל"ח ובר"ם (ג"ל ס"ו ע"ב) כתב אחר שמת יהושע היו בניו ובני בניו כ"ג עד שהגיע הכהונה לשמעון הצדיק עכ"ל ולפ"ז לא יהיו אנשי כ"ג בזמן ובדור א' רק לפחות שמנה דורות · ה' דברים היו בימיו לשון זהורית מלבין והגורל עלה בימין ונר מערבי לא כבתה ואש מערכת דולק תדיר בכח אלא שבין הערביים מוסיפין ב' גזרי עצים · ונשמת תשש כחו של המערכה · וברכה בעומר וב"ב הלחם ולחם הפנים (יומא דל"ט א') ולא קיבל אשם נזיר מימיו חוץ מנזיר א' יפה עינים (ע"ל ב"א תתקכ"א · (כדאי' בנדרים ד"ט ע"ב ובמ"ד שואל למה לא אכלו ועיי' יוחסין דע"ו ב' א') והוא עשה ב' פרות · משה עשה ראשונה · עזרא השני' והוא ב' · ושמעון הצדיק בכל י"כ היה נכנס מלאך עמו (זקן א' וכתבו התו' סוף מכות דק"ט א' בירושלמי פריך והכתיב כל אדם לא יהיה באוהל אפילו מלאכים ודמות פניהם פני אדם · ומשני דשמא שכינה היתה עכ"ל) וכ"ה בוי"ר פ' אחרי כד"ח דקפ"ט סע"ב · (לבוש לבנים) ויוצא עמו עד שנה שמת נכנס עמו (לבוש שחורים) ולא יצא עמו ואמר מיד שימות שנה היא והלה ז' ימים אחר הרגל ומת כדאי' ביומא (ל"ט ב') והוא המקבל ד"ג · כתב יוחסין די"ג ב' ז"ל ואחר שמת יהושע כ"ג היה כפי הנראה שיהי' עזרא כ"ג שעשה הפרה אעפ"י שנראה בס' עזרא כי בני יוקים ובן בנו של יהושע שהוא אלישיב ויוידע בן אלישיב ויונתן בנו וידוע בנו כולם כ"ג ולא עזרא · אעפ"י שנראה בתחלת ספר המדע כי עזרא הי' כ"ג קודם שמעון הצדיק אינו נראה זה בשום ס' מד"ה וכפרש"י בעזרא כי כל ו' כהנים מזרע יהושע · שמעון הצדיק כ"ג בימי עזרא ואולי היה סגן או ראש בית אב ולא כ"ג כי הפרה כשרה אפילו בכהן הדיוט כו' · והניח ב' בנים שמעי וחוניו עיי' ערוך ערך חוני והיה חונין חכם יותר בשעת פטירתו אמר חוניו ישתמש תחתי ונתקנא בו שמעי אחיו שהיה גדול ממנו ב' שני' ומהלה כו' והלך חוני לאלכסנדריא של מצרים ובנה מזבח ומחולקין אי הקריב לשם שמים או לשם ע"ז מנחות ק"ט ב' · וכ"כ בדף ב' סע"ב ודמ"ח א' וצ"ד כתב תמ"ח · כתב ש"ק דק"א סע"ב שמעון הצדיק קבל ג"א ת' ובשנת ג"א תמ"ח ואלף למ"ת וכמו מ' לבנין הבית עלה אלכסנדר מוקדן על ירושלים להחריבה והיה אבל גדול ליהודים וצום ובכי ומספד ויצעקו אל ה' ויצא אליו שמעון הצדיק עם ח' בגדי כהונה ועמו זקני ישראל וכאשר ראוהו אלכסנדר את שמעון הצדיק ירד מעל המרכבה והשתחוה לפניו ויתמהו עבדיו ושריו וירגזו על ככה ויאמר להם המלך המלאך ההולך לפני בחזיון לילה במלחמתי כדמותו ותוארו ויכרת המלך ברית עם שמעון הצדיק ויביאהו הכהן וזקני יהודה ירושלים וירא את בית ה' ויאמר ברוך ה' אלהי ישראל אלהי הבית הזה ויבקש המלך משמעון הצדיק שיעשה לו לזכרון דמות דיוקנו וישימו אותו בין האולם ובין המזבח וישיבו הכהן שאסור לנו מאת אלהים לקבל שום פסל או תמונה · אבל זכר גדול אשר שאלת נעשה לך שכל הכהנים הנולדים בשנה זו יקראו אלכסנדרי על שמך וייטיב בעיניו הדבר ויתן המלך זהב לרוב לבדק הבית וישתחוו לה' ויצא · מס"ע והראב"ד ויוחסין כתבו שהכ"ג נדר לו שמיום ההוא והלאה יתחילו מספר השנים למנין שטרותיהם מביאתו שמה · ועיי' מעשה שמעון הצדיק ואלכסנדר בירושלמי דשקלים ופ"ט דמגילת תענית ויומא פ' בא לו (דמ"ט א') ורבה פ' שמיני וביוסיפון פ"ב אך שם כינו לשמעון הצדיק בשם אחר וקראו חנניה גם עדו וכתב אברבנאל כן היה מנהגם בבית שני לקרוא לשלמים בשמות רבות בבחינת שונות · אז באו כנעניים לפני המלך לשאול ארץ כנען שכבש יהושע והישמעאלים באו לערער על הבכורה ומצרים באו לשאול השלל והמלקוח שהוציאו ישראל ממצרים ולכלם השיב להם גביהה בן פסיסא כהן הדיוט ויברחו מלפני המלך ס"ק ד"ק ב' · (ועיי' בחלק) שאמר גביהה אני אלך ואם ינצחוני תאמרו הדיוט שבנו נצחתם ולא ידעתי מנ"ל שהיה כהן הדיוט ועיי' גביהה שם כתבתי בשם הערוך שהיה שומר המקדש · קבורת שמעון הצדיק בגבעת בנימן בגינת גפן ואילנות פירות מתוקי' גא"י · כתב יוחסין די"ד כי מאז התחילו למנות מתשרי מתחלת אוטובר כי הוא בחודש תשרי והסכי' עם זה כי כן היו מונים ישראל ע"פ התורה שנות השמיטה וב"ע בירח האיתנים

העיר וע"ש מ"ש התו' • ולהיותם תחת מלכות מדי ופרס הכריחו ליהודים לעשות צורת עיר שושן הבירה בהיכל • ברוך בן נריה מת ג"א תי"ג ע"ל ש"ן :

ג"א תי"ג **עזרא** עזרא הכהן הס.פר עלה מבבל לירושלים וגלות עמו ז' לארתחשסתא כמ"ש (בעזרא ס"ו)
ועפ"י ס"ע הוא דריוש הבונה הבית (ע"ל ת"ו) כי כל מלכי פרס נקראו ארתחשסתא ולפ"ז לא שהה עזרא מלעלות לא"י כי בשנה ו' נשלם הבית ובשנה ז' עלה אך אם נימא דארתחשסתא איננו דריוש יש לתמוה למה לא עלה עזרא כל ימי דריוש וכל ו' שנים של ארתחשסתא אלא ודאי דארתחשסתא הוא דריוש עכ"ל נ"ד (ולפי מ"ש לעיל ש"ע בשם ש"ק יש ליישב) • עזרא וב"ד קבלו מברוך בן נריה רמב"ם • עזרא הבדיל נשים נכריות ואח"כ בנה הוא ונחמי' חומות ירושלים ועשה תקנות (ע"ל ש"ע) • בירושלמי דר"ה העלו עמהם מבבל שמות המלאכים כמו מיכאל גבריאל ושמות החדשי' כמו ניסן אייר • זרובבל בן שלתיאל בן יהויכין • זרובבל היה בן פדיה בן שלתיאל כמ"ש בד"ה ד' ובני בנים כבנים וזכר שלתיאל אולי היה ככבד מפדיה (מכ"י בהגי סי' א') וכן זכרי' בן עדו והוא היה בן ברכיה בן עדו • עלה מבבל לא"י כמו נשיא ור"ג ואתו עזרא וקצת הגלות עמהם וזרובבל חזר לבבל ומת שם והוא א' מק"ך זקנים אנשי כ"ג אי' במ' (בפאד"מ) זרובבל היה נקרא ג"כ נחמיה בן חכליה ובפ' י' יוחסין נחמיה היה נקרא התרשתא על שהתירו לו לשתות יי"כ בעבור שהיה נותן לשתות למלך (י"א שהלל יצא ממנו ע"ש) ש"ק רכ"א ב' ועמד אחרי מות זרובבל משולם בנו ע"ל תמ"ח •
אחז"ל פי' יוחסין שמעט יהודים עלו עם עזרא לירושלים והניח בבל כסולת נקייה מיהודים וי"א כי יהודים רבים שגלו למצרים בחורבן ראשון נשארו שם עד שאלכסנדר מוקדן בנה אלכסנדרייה של מצרים והלכו שם ופרו ורבו וכן עשו אשר הלכו לארצות עמון ומואב ויוונים וכן עשו הגלות שהלכו לספרד כי לא רצו לצאת מנתיהם באמרם שבנין בית שני היה רק פקידה ש"ק דכ"ב א' וע"ל שמ"ו :

אלכסנדר מוקדן נולד תכ"ג ובעת ההיא נראה כוכב גדול ונורא ונתגעשה הארץ וירגזו מוסדות תבל והיו ברקים ורעמים וקור גדול אשר לא נודע ליושביה כמוהו נ"ד ה"ב (ענין ילידתו שהיה מנקתינובר עיי' יוספין ס"ג פ"ה יום מולד אלכסנדר בחודש אייר יום ד' ברוח השמש ובו ביום באייר בד' בבוא השמש מת ושני חייו היו ל"ב שנה וימי מלכותו י"ב שנה כי בן ך' מלך (ע"ל תמ"ב) ולידתו היה כי מכשף א' שהיה נק' נקתינבור בא על אשת פליפו המלך ותהר לו ונולד זה אלכסנדר בהיותו פליפו במלחמה (וכתב ש"ק דק"ד א' וראיתי שהיה מזרע אירקולו הגבור מצד אב • ומאקילו הגבור מצד אם • ונולד ביום שנשרף היכל דיאנה שהיה משבע פלאות שבכל עולם ואריסטרטו שרפו כי חשק שלא ימות שמו לעולם למען יקרא שם השרפה על שמו ובזה יהיה שמו לעולם ונעשה דת שלא יקרא שמו על זה היכך כוונתו עיי' בדף מיוחד בשם אברבנאל ש"ל • וזה המלך אלכסנדר בנה אלכסנדריאה של מצרים • והיה הנס בו' הכמות אוהב החכמים ומכבדם ומספיקן רחמן על עמו אוהב משפט והיטב את ישראל נ"ד ה"ב ג"א תכ"ד ואשתו רושאן בת מלך דריווש ונלד בן אחר מותו אלכסנדר ע"ש אביו :
חומות ירושלים נבנית ך' לארחשסתא (נחמיה ס"ב) שנת ג"א תכ"ז י"ה שנים לתחלת בניינו ועיי' תו' פ"ק דר"ה ד"ה ד"ה שנת עשרים :
אלישוב בנה הלישכה לטוביה ונחמיה השליך כלי טובי' לחוץ מן הלישכה (נחמיה י"ג) והיה זה ל"ב למלך ארתחשסתא שנת ג"א תל"ח : אלכסנדר מוקדן מלך בן י"ט על היוונים בארץ מוקדן שנת ג"א תמ"ב כי לס"ע מובא בפ"ק דע"ז ט: (שמלכות פרס עמדה בפני הבית ל"ד שנים נירף ל"ד לת"ה בנין הבית יכלה תמ"ב ואז התחלת מלכות יון אעפ"י שמלכותו הכללי לא התחיל עד תמ"ח לז"א בע"ז ו' שנין דמלכו בעולם לא השבינן פ"י לענין שטרות ושנה ההיא לכד עולם עיר מטרופולין של פרס וכבש תחתיו מלכים קרובים ורחוקים ואז היה הפסקות מלכות פרס אעפ"י שלא נפל לידו דריווש עד תמ"ח וכל ימי מלכות פרס נ"ב שנה מן שן עד תמ"ב : ובסע"ר פ"ל ט"ם חמשים ומאתים ונ"ל המשי' ושתים וע"י מ"ש יתורץ כל מה שהקשה מ"ע כנ"ג נ"ד • הגי זכריה ומלאכי (ועזרא ש"ק) מתו תמ"ב ובאותו זמן פסקה נבואה מישראל היא ת"ה לב"ע ס"ע (וע"ם הוא כי צ"ל תמ"ב) והראב"ד ויוחסין די"ד כתב שמתו תמ"ה (וכ"כ ממ"ש לוחרי מ"ג מ' שנה אחר בנין הבית התמידה הנבואה) ובספ"ק דיומא (דכ"א ב') ברש"י משנת ב' לדריווש ואילך לא שרתה על הנביאים רוח הקודש ע"ם הוא שהרי זכריה סי' ז' כתוב ויהי בשנת ד' לדריווש היה דבר ה' אל זכריה (ע"ל דוסא בן הורכנס) נ"ד • תמ"ו נקברו

חגי פרסא מעיר מלוח גא"י וע"ל ג"א תי"ג קבורתן (עזרא מת י' בטבת יוחסין נ"ד ב' אבל בסליחות של י' בטבת כתב שמת ט' טבת ובלבו כתב גם נחמיה בן חכליה עיי' א"ז בא"ח סי' תק"פ ובמג"א :
כתב גא"י בהכר המטרה והוא קרוב לירושלים בנר נכוני' מזרחית שם מערה גדולה גבוה מאד שם קבור חגי הנביא בשפוע ההר וכשבאי' להתפלל על קברו אפילו יהיו ס"ר מחזיק אותם ומערת כלבא שבוע בכל דור היו רבבות נביאים ובימי אליהו היו ק"ך רבוא ולא נזכרו נביאי שעה היו מ' חזית ז' נביאות נכתבו בתורה • ד' אמהות נקראו ברוח נבואה א' • מרים אחות משה • דבורה • חנה אשת אלקנה • אביגיל אשת דוד המלך • חולדה אשת שלום • אסתר המנגה • וכה"ג מונה מ"ח נביאים • א"י משה ואהרן יהושע כנהם אלקנה עלי שמואל גד נתן דוד ושלמה עדו מיכיהו בן ימלא ועבדיה אחיה השילוני • יהוא בן חנני עזריהו בן עודד • הזיאל מבני מתניה אלעזר בן דודו ממורישה • הושע עמוס מיכה המורשתי אמוץ אליהו אלישע יונה ישעיה יואל נחום חבקוק צפניה ירמיה אוריה מקרית יערים יחזקאל דניאל ברוך נריה שריה מחסיה חגי זכריה מלאכי מרדכי בלשן • ע"כ והחסר ב' ובאולי הם חנמאל ושלום (ש"ק די"ה א' ועיי' חבורי במספר מ"ח מש"ש) במסורה ה' נשים נקראו נביאות מרים דבורה חולדה נועדיה (נחמיה ל"ו) ואשת אלי הנביאה • ור' יונה כתב נועדיה הנביאה כמו נביא כי אין נועדיה אשה וכבר אמרו כי הוא שמעיה בן דליה וקראו נועדיה בעבור אמרו לו נועד אל בית אלהים ובשרשי' בהג"ה כתב לי היתה אשה נביאת שקר עכ"ל : סבילא נביאה מאומות ברומי התנבא דברים נפלאים ומה שיקרה לרומיים וביוחסין דקל"ו סע"ב הזכירה : (ראיתי בקונטרס ישן כי בסוף ימי עזרא נהרבה בבל מחיל פרס ובלילה א' נהפכה העיר ולא נשאר רק קצת חומת מצד המלך והיה נמנע להחריבה בידי אדם אלא בדרך נס ובבל שנראית היום היא כמו פ' מילין רחוק מהישנה כי הישנה כלה חרבה ומלאה נחשים ועקרבים ושרפים • רש"י בקדושין נהר חדקל ופרת מליעים בבל באמצע זה מן המזרח וזה מן המערב • בא"ח סי' כ"ד שיש מקום בבבל שכל בהמה שתעבר שם אינה יכולה לזוז אם לא יתנו עליה מעפר המקום והעובר שם יברך ברוך אומר ועושה ברוך גוזר ומקיים (ש"ק דק"א ב' : כתב בס' גא"י בעיר בבל הולך הנהר פרת וראיתי בית הגדול של נ"נ הוא חרוב ובית של דניאל יפה ובשלימות ובין ב' הבתים יש חלון קטן שמשם היו משליכין אגרת זה לזה ושם ל' כסאות שישבו ל' חכמים ובצד ימין יש חלון מכוון נגד ירושלים ואצל ביתו מונח אבן גדול ואומרים שתחתיו מונחי' כלי בה"מ פעם א' רצו השרים ליטול האבן ומי שנגע בו מת וזה מקרוב רצו להפור תחתיו וברחוק ד' אמות מתו כולם והעומדים בסמוך נפלו מפחד ורתת מהמת רוח שיצא משם ותכף סתמו החפירה ועדיין הסימני' ניכרים • והייתי בעליי' של דניאל נבנה מאבני שיש שהתפלל שם וראיתי גוב אריות של דניאל וכבשן אש שהשליכו חמ"ו ובתנור ההוא נמעט הכלי מים ומי שיש לו קדחת רוחץ במים ההם ומיד מתרפא (ארוסטוטילו הפולסוף וראש החכמים היה רבו של אלכסנדר ותלמיד סוקרטו ופלטונו ונולד במגידוניא והי' ך' שנים אחר מיתות אלכסנדר תלמידו ויהיו ימי חייו ס"ב שנים • וכתב שדבר עם שמעון הצדיק על הכמות אלהות והשתומם מאד ממעלות הכמות שמעון ובאיזה פרטות אומר וזה ממה שהשיבני השמעוני ור' יוסף ן ש"ט בהקדמת ס' המדות שראה במצרים ספר כתוב בו איך ארוסטו בסוף ימיו הודו על כל הנמצא כתוב בתורת משה ונעשה גר צדק וכ"כ מגן אברהם לחכם פריצולו • ובס' התפוח כי אפילו שארסטו היה מאמין הקדמות עכ"ז השתדל בכל כחו לבטל הרעות הכוזבת ביותר העקרים • ובכוזר כת"י ריש מ"ב כי חכמת הפילסופים הועתקו שרשיהם וכלליהם מיהודים אל הכשדים ואח"כ לפרס מדי ואח"כ ליון ואח"כ לרומה ובאורך הזמן לא הוזכרו שנעתקו מהעברים זולתו מן היוונים ורומיים • בס' דרך אמונה ה"ב סוף ש"ג מצאתי בשם הכם מופלג מפלוסופי יוונים האומר פעם א' נכנסתי להתווכח עם חכם מחכמי ישראל והתחלנו לדבר בחכמת הטבע ולא היה בעיני הרבה ואח"כ נכנסו בחכמת האלקות והעלני אל אשר לא הייתי יכול לסבול ולהבין עד שהתפללתי לאל יתן לי שכל להבינו ואני המחבר מאמין שזה החכם היה ארסטו. ובס' אמונה הנ"ל אמר שנמצא בס' א' בין הנוצרים עשאו אידסיניאו ראוי שתדע כי רוב חכמת הפילסופים באה אלינו מארסטו החכם אשר הוא היה איש יהודי מזרע ישראל ירושלמי מבני קוליה משבט בנימין בא לשמועתינו מהאיים הרחוקים אשר באסיאה וירד מההרים אלינו וישב עמנו ימים רבים פולסופיא הוליד לנו ויותר הרבה מאד הניח אלינו ולמדנו מפיו ממה שלמד הוא ממנו • וכתב שבילי אמונה כאשר אלכסנדר

ג"א שנ"ג **אחשוורוש** מלך של אסתר המלכה מלך אחר כורש
שנת ג"א שנ"ג כי ג"ש של כורש
היו מקוטעין (כמ"ש ס"ע פכ"ה) ומלך י"ד שנים (ס"ע פכ"ד)
ועיי' נ"ד ובתחלת מלכותו כתב שטנה (עזרא ד') ונתבטל בנין
בה"מ • ג' למלכותו היא ג"א שנ"ה עשה משתה • ונלקח אסתר
ד' למלכותו שנת ג"א שנ"ח כתב הרק"ח סרל"ה משעה שאמר
הקב"ה כתוב זאת זכרון בספר עד שנלקחה אסתר לאחשורוש תתקכ"ד
שנים • מ' דמדבר תתן בארץ כ"ג שנים לא עבר איש ביהודה א'
דריוש ה' דכורש הפרסי ז' דאחשוורש ג"י ושיה באזני יהושע כי
מחה אמחה עכ"ל • ול"ע כי מלחמות עמלק היה שנה ראשונה
שיצאו ממצרים ב"א תמ"ח עד ג"א שנ"ט הרי תתקכ"א • בש"ק
דכ"ג כתב שמעשה מרדכי עם המן היה כמו מ"ח שנה אחר החורבן
א"כ היה שנת שפ"ו דוק ותשכח כי הוא שקר מוחלט • שמעון
הצדיק קבל ג"א ת' כ"כ ש"ק ע"ל ג"א תמ"ח • אבוקרט הרופא
ואקלירוס בנו שעשה ההנדסה ואפלטון (ע"ל שפ"ה) היה בימי
מרדכי ג"א ת"א (יוחסין די"ג) ובדקל"ז א' כתב ג"א ש"ל הוא
ע"ס) • ושתי נתגלגלה בההוא פרה שמכר אותו חסיד ולא היה
רוצה לחרוש בשבת היא ושתי שרצתה שבנות ישראל יעשו מלאכה
בשבת ואותו חסיד היה מכירה ולקח בא'זנה כמו שלקח אליהו לב'
פרים ואותו גוי המתגייר על זה הוא אחשוורש ואז היה תיקונה • ג"כ
עיי' ר' חנינא בן תורתא • מרדכי גלגל יעקב והמן גלגל עשו לכן
לא רצה להשתחוות לו לתקן מה שהשתחווה יעקב לעשו • ס' כוונות
שער פורים :

המן הפיל פור י"ב למלכותו שנת ג"א ת"ד נמצא אסתר לא
הגידה עמה ומולדת' עד שנה ה' או ו' למלכות' כי לא
הגידה עד חודש י"ב לגורלו והוא כפלא • אסתר היתה בת ע"ה
שנה מ' • אמו של המן נקראת אמתלאה בת עורבתא (פ' הספינה
דצ"א • בס' סגולת הרוצה לכבוש שונאו יזכיר שבעה פעמים **אמיה**
של המן ש"ק דכ"א ב' • המן נתעשר שמצא אוצרות **מלכי יהודה מ'**
מגילה • והרג את התך שהיה משיב דברים בין אסתר **למרדכי** • י"ג
בניסן כתב המן הספרים בט"ו בו נכנסה אסתר **למלך** בט"ז בו תלו
את המן בד"ג בסיון כתב מרדכי להשיב ספרי המן בי"ג אדר תלו
י' בני המן ובאותו פרק לשנה הבאה נכתבה המגילה • מרדכי חי
יותר מן ת' שנה מנהגות פ' ר' ישמעאל ע"ש רש"י ושקלים פ"ה
ורמב"ם שם בפי' המשניות ותוס' פר' מרובה ונמצא בסוף מלכות
השמונאים והי' כק' ג"כ פתחיה אבל תו' בפי' ר"י הכ"ל דס"ד ב'
ותימא לומר שהאריך ימים כ"כ ונראה ע"ש מרדכי הראשון היו
נקראים הממונים • מרדכי בא בעיבור אותו איש שנעשה לו נס
ב' דדים להניק בנו ועל שביטל מרדכי מד"ת בהיותו גדול לכן דרש
אביי לגריעותא • שם היה משנה למלך פה נעשה עני שנכר מניקו'
לא היה לו ור' יוסף דרש למעליותא שנעשה לו נס להראות מי הוא
ורע"ק דרש ותהי לו לבת כי הניק מרדכי את אסתר היה בסוד דדין
דאדה"ר והיה בראשו של אדה"ר ולא נזכר הוצרך להניק • עג"כ •
כתב גא"י בכפר ברעם נקברו מרדכי ואסתר הביאו אותם מארץ
עילם ולצד צפון לכפר קבור ישעיה הנביא • ובס' מסעות בנימן
מרדכי ואסתר נקברו בשמרון • דריוש בן אחשוורש השני מלך על
פרס שנת ג"א ת"ו ובוי"ר ובתו' פ"ק דר"ה הוא בנה של אסתר ובן
ז' שנים הי' במלכו וע"פ ס"ע פ"ל נראה שהוא ארתחשסתא הנזכר
בנחמיה סי' כ' וי"ג ומלך ל"ב שנים ע"ל תי"ג :

חגי התנבא שנת ג"א ת"ה ריש חגי בשנת ב' לדריוש • ע"ל דוסא
בן הורקנוס שחי כמו ר' שנים :

בנין בית שני התחלתו שנת ג"א ת"ח רש"י ע"ז ט' א' (ובש"ק
כ"א ב' כתב תי' והוא ט"ס) שנה שניי' למלך דריוש והוא
שנת ע' מן החורבן (שהיה של"ח) ובסע"ז כתב שנת י"ח למדי
היא שנת ע' לחורבן עלה עזרא לירושלים לא הבנתי דבריו כי עזרא
לא עלה עד שנה ז' לארתחשסתא (ע"ל תי"ג) ב"ד כ"ד אלול התחילו
להכין צרכי הבנין ובכ"ד כסליו התחילו לבנות (ש"ק כ"א ב') וד'
שנים עסקו בבניינו • בזוהר פ' פקודי שאבני יסוד ירושלים ויסוד
בה"מ נגנזו ולא יתראו עד ביאות משיח וחסרו אלו העניינים שהיו
בבית ראשון והם ארון כרובים אורים ותומים אש מן השמים שירד
בימי שלמה ועמד על המזבח רבוץ כאריה עד מנשה נגנז • ובפ"ק
דיומא נראה שבבית שני היו רואים אש מן השמים רבוץ ככלב אבל
לא היה מסייע כי בטל כחה • שכינה ורוח הקודש מנורה שלחן
וכל כלי המשכן נגנזת המן מקלו של אהרן שמן המשחה כולם נגנזו
לפי שאין להשתמש בהם זולת בהיות כל ישראל על אדמתם והצנצנת
משה נגנזו בימיו • מ' בהעלותך • ביוספין ס"א פ"ג זקן א' גלה
מערה שהחביא ירמיה האש והיה כשמן עב או מים ולא יוכלו למצוא
כי ירמיה נשבע שלא יתגלה עד קבוץ גליות (ש"ק כ"ב א') כתב
הכוזר מ"ג שהתמידה הנבואה עם אנשי בית שני מ' שנה • ביוספין
ס"ג פ"ט שהיו ניכרים תשובות אורים ותומים באבני כתפות וחסרו
כמו מאתים שנים קודם חורבן עבור חטאת ישראל ובפ' טרף בקלפי
שהדלו בבית שני משמת שמעון הצדיק בפ' ע"ע דפ"ה משמתו נביאי'
ראשונים בטל אורים ותומים ובגמרא משחרב בה"מ ראשון בטלו
עיי' תו' פ' איזהו מקומן דכ"ד ב' דשמיר היה בבית ב' • כבוד גדול
שעשו ג' מלכיות פרס ויון ורומא בעוד שלא גרם החטא בבית שני
מה שלא נעשה לבית ראשון • עזרא סי' ו' להוי מתייהב להון
שיקריבו לאלקא שמיא ומצלין לחיי מלכא ובנוהי והכבוד שעשה
אלכסנדר מוקדן למקדש ולישראל וכבוד גדול שעשה תלמי כשהעתיק
התורה ודורונות נפלאות • וביוספין סי"ב פי"ג אנטיוכס הגדול זקנו
של אנטיוכס אפופני הרשע צוה שלא יזוקו ישראל ולא מקדשם בשום
דבר כנגד רצונם וכן סי"ג פ"ה כבוד גדול שעשה דימיטריאו מלך יון
אל הבית בימי יונתן בן השמונאי כ"ג שמחל ליהודים עשרת אלפים
שקלים שהיו חייבים לו ואמר הנני מייחד מהכנסתי ט"ו אלפים שקלי
זהב בכל שנה לקנות זבחים וכל איש שיזום למקדש לא יוכלו לתופסו
אפילו הי' חייב למלך ואם יצטרך למקדש איזה תיקון אני רוצה
שיעשה להוצאתי ועוד שם שמלכי אסיה כבדו מאד בה"מ • ובס"ב
תלמי הנקרא איורגיטי כשנצח מלכי אשור ושב לביתו שמח לא הקריב
זבחים לאלילים אלא בירושלי' בס"ו מהמלחמות אומר כי אלכסנדר
אביו של טיבריאו הקיסר הוליא סך מרובה גדול בהדיר ט' דלתות
ההיכל ועזרת הנשים בתכלית יופי וגם טיבריאו לא רצה שפילאטו
פקידו בירושלים ישים מגינים זהב במקדש להיות כתוב שם הנותן
בס"א פונפיאו שר צבאו רומיים בימי מחלוקות אחים ארסטובלוס
והורקנס בני ינאי נתן יקר ותפארת למקום ההוא בעברו שם •
וכן ליסארו אגוסטו שאח"כ היה קיסר כאשר שמע שלא היה שם
שום תמונה צוה להכהנים שיקריבו על שמו ומהכנסותיו פר א' וב'
כבשים בכל יום ואשתו התנדבה כלים רבים של כסף וזהב • וכן
שם סי"ו פי' ליסרו הנ"ל אחרי היותו קיסר צוה שכ"ע יוכלו לשלוח
נדבותם אל ב"ה אפילו שדבר המלך הוא שלא להוציא כסף ממדינה
למדינה ושיהודים יוכלו לבנות כנסיות ומדרשות כרצונם שאפילו אל
יתר העמים היה אסור בלתי רשותו • סי"ד פי"ב קליאופטרא מלכת
מצרים כבדיה מאד המקדש בנדבותיה וגם עמים רבים ומלכי ארץ
שלחו מנחה מדי שנה בשנה וס"ב פ"ב ענין הילנה המלכה ומונבז
בנה (ע"ל ג"א תת"ד) וס"ב פי"ז נירון קיסר היה שולח עולות
וזבחים למען יצליח במלחמותיו (ע"ל ג"א תתכ"ד) ש"ק דכ"ב ב' •
אנשי כ"ג לאברבנאל הם י"ב חגי זכריה מלאכי זרובבל מרדכי בלשן
עזרא יהושע בן יהוצדק שריה רעליה מספר בני עיי' נחמיה ט'
רחום בענה נחמיה בן חכליה • והרמב"ם צירף עמהם (דניאל
ח"מו ואברבנאל ימאן בזה ונלוו עליהם חכמים אחרים עד שהיו
ק"ך והם קבלו מנביאים ולדעת ברבנאל קבלו מיחזקאל ותקנו סדר
תפילות כדאי' במגילה פ' הקורא והיו כולם בזמן א' (וע"ל תמ"ח
די"א דלא היו בזמן א') ואחרון שבהם היה שמעון הצדיק • בעי'
רמה ומשם דרך לירושלים במערות קטנות שבמערה גדולה נקברים
המ"ו גא"י עיי' ג"א תמ"ב ועיי' שמואל הרמתי ב"א תתפ"ד • בפ"ק
דמגילה דט"ו ריב"ק אמר מלאכי זה עזרא וחכ"א מלאכי שמו ע"ל
ג"א ת"ה • בפ' ד"מ אנשי כ"ג המיתו היצה"ר דע"ז ובקשו להרוג
ליצה"ר דעריות ולא עלה להם וכחלו לעיניו וי"ג וכחלו עין א' שלא
יגרה בקרובות אמו ואחותו אבל מתגרה בא"א ונדה (עיי' יוחסין
די"ג ב') והם תקנו חלוק הפסוקים וקרי וכתיב מלא וחסר ופתוחות
וסתומו' ואותיות גדולות וקטנות וטעמים ונקודות ומיכוי קדשי
השנה שהיה מנינן שיתחיל מתשרי הגם כי נחלקו קדמונינו מי
חבר כל דבריהם הנ"ל ועיי' בהקדמת הרד"ק לפי' יהושע והאפודי
פ"ז מספרו אליהו המדקדק בס' מסורות המסורות ולבי אומר לי
שהכל מסיני נתנו ושכחנו או שלא נתנו להכתב • ושו כתבו והזכירם
לישראל • ועזרא היה ראש על כלם והוא מקבל כ"ב שם בש"ק •
זכריה הנביא התנבא גם הוא ב' לדריוש • וכן חגי ומלאכי (ס"ע
פ"ך) וג' אלו היו מאנשי כ"ג כתב רד"ק תחלת ס' מלאכי אפשר
שמלאכי היה אחרון שבהם ומ"ש בת' מלאכי הוא עזרא פ"ק דמגילה
רט"ו א' ריב"ק אמר מלאכי זה עזרא וחכ"א מלאכי שמו בן עדו והוא
היה בן ברכיה בן עדו ע"ל זרובבל בן שלתיאל אל זכריה היה דבר ה'
ד' לדריוש (זכריה ו') היא ג"א ת"י ע"ל תמ"ב :

בנין הבית נשלם ו' לדריוש שנת ג"א תי"ב ש"כ ושניא ביתא
וכתבו בר"ה ד"ג ב' בתו' כי שנת ד' לדריוש בנו חומת

בכך ויהי אלקי' עמך · ויהמו בבלשצר · וכשנתקרבו אל העיר ובאו לבאות בלשצר ומפריצי ישראל נתחברו לו · ויוכו הפרסיים ובלשצר שמח ועשה משתה והוציא כלי בית ה' ואז נראתה בכותל היכל המלך ידא די כתבא מנא מנא תקל ופרסין ודניאל פתר החידה ופרים א' של המלך הי' מכיר לדניאל מימי. כ"כ נתן אל לבו פירש דניאל · וכשראה המלך ישן משכרותו כרת את ראשו וימלט הולך לעיר אל כורש ודריוש ויגד להם כל אשר קרה בלילה ההוא לבלשצר ויתן בידיהם ראש בלשצר · ויתמהו המלכים ויאמרו אין זה אלא עבור חטאם אחרבן בית ה' ונדרו נדר אם יתן ה' בבל בידם להשיב את הגולה ולהרשות בני ישראל שיבנו הבית · ויהי בבוקר ויעלו המלכים על בבל וילכדוה (וישהיתו כל ארץ כשדיים ובבל ויכו לפי חרב מעולל ועד יונק ובטל מלכות בבל · הי' עמידת מלכות בבל מנמרוד עד בלשצר אלף ת"ר שנים ומספר המלכים מ"ט או כ"א צ"ד ק"ב) ואז הומלך דריוש בבבל · ושאר מלכיות הניאם לכורש ויכבוש מלכיות אחרות · וכשחלה דריוש למות קרא אל כורש וימליכהו על בבל בחיון ויצוה לקיים הנדר · ואז נתן רשות לגולה לבנות ירושלים ונתן להם כלי בה"מ · ואז שנה א' למלכות כורש ושנת נ"ב לחרבן נסדו ישראל שהלכו מבבל לירושלי' יסוד בה"מ · ונכרי יהודה ובנימין הלשינו ישראל לכורש ונתבטלו מהבנין כל מלכות כורש ומלכות אחשורוש עד שנת שתים לדריוש בן אחשורוש ואסתר שהיא שנת י"ח להתחלת יסודו' בראשונה והיא שנת ע' לחרבן · ואז השלימו הבנין כל הבית · והי' לכורש כח הזכרון ת"ר אלף שנירי' לכ"א קראו בשמו בשעת הפרעון · ש"ק שם · כורש מלך ראשון בפרס בשנת ג"א ש"ל כתב צ"ד ק"ב כי היו מלכים לפניו בפרס · אלא שהי' מלכות ראשון למלכות הכללי שבבל הי' ג"כ בידו ע"ל ג"א של"ב ובו בשנה נשלמו ע' של גלות בבל משנה שהומלך נ"נ (ע"ל ג"א שי"ט) וכורש הי' מלך חסד ואוהב ישראל ונק' משיח (ישעי' מ"ה) · אחז"ל ג' נביאים עלו מהגולה א' העיד להם מקום המקדש וא' העיד מקום המזבח וא' העיד שמקריבין אעפ"י שאין בית וי"א א' העיד על התורה שנכתבת אשורית (ש"ק כ"א ב') (יפת נתגלגל בכורש והי' לו חלק בבנין בית שני · ג"ר עי"ר ע' גלגולי' סי' י"ט וי"ר פ' כ"ח) (כתב צ"ד ק"ב במספר מלכי פרס כבונו רבים אעפ"י שבס"ע פכ"ח ופ"ל אמרו שהיו למדי ופרס רק ד' מלכים אכן לדעת מר"א פמ"ע היו יותר וברש"י דניאל י"א וכ"כ ר' סעדי' וראב"ע וכותבי זכרונות מנו לפרס י"ד עיי' יוחסין קכ"ז ובמ"ע פכ"ד) · דניאל טעה כי חשב ע' שנה מחורבן ירושלים והבית · וכל מלכות פרס נ"ב שנה עד תמ"ב. בבואם מבבל בנו. מזבח והקריבו קרבן י"ט שנים קודם בנין הבית · מ' · קמביסי' בן מלך כורש מלך אחר אביו שנת ג"א של"ב היה אכזר הרג את אחיו איש צדיק ואחותו ונפל מסוסו ומת שנת ו' למלכותו וימלוך תחתיו דריוש מאג"א מלך ג' לפרס ומלך של"ה ומת · דריוש איקסיריקוס מלך ד' לפרס י"א שנה א' תאספתא השני הנזכר (נחמיה י"ג) ובימיו היה קדרות השמש ובעצם היום היו נראין כוכבי שמים ולא ארכו הימים עד שהתעוררו מלחמות בארץ יון י"ח שנה והשחיתו הארץ · גם היה בימיו המיתות גדול עד שעור בשר אדם נקלף ורקבו בשרו ויבאש וימות עם רב ורבים נשתגעו. ורבים רצו למים וטבעו עצמם ורבים שהיו לא חזר שכלם כל ימי חייהם ונמשך מזה דבר כבד מאד · צ"ד ק"ב · אפוקרט הרופא היה בעת ההיא · ומלך זה לכד עיר בבל והחריבה ונתקיימה נביאות ישעיה י"ג כל העם הנמצאים בה ידקר כו' (ועניין עיר הזאת עיי' צ"ד ק"ב) ונהרג מלך זה מאשר בנאו · ומלך אחריו בנו גריסי מלך ה' לפרס ואחריו מלך דרשיש ארטא מלך ו' ומלך שנה וימות · ארתחשסתא מלך ז' לפרס והיה מלך גדול ונורא והחזיר ליהודים כל כלי המקדש והטיב להם מאד וי"א שהוא אחשורוש ומעשה אסתר היתה בימיו ויש חולקין · וימת ומלך אחריו · ארתחשסתא מנימין מלך י"א לפרס ונק' ארתחשסתא הגדול ומכי זה אמרו קצת שהוא אחשורוש של אסתר · וימת מלך מנימין וימלוך בנו · דריוש אוחו תחתיו מלך י"ב לפרס ונהרג ממלך באגאי · ארסים בן דריוש אוחו הנהרג מלך י"ג לפרס היה רשע וגורר והרגו בסם המות מלך באגאי הנ"ל · דריוש האחרון בן ארסמא מלך י"ד לפרס עלה עליו אלכסנדר מוקדן ודריוש ברח למדי וקם שר צבאו ביסו והרגו באמרו שאלכסנדר יעשרו אך מלך אלכסנדר הרג לו על השמועה ודן את ביסו ביסורים קשים ומיתה מגונה וקברו אלכסנדר את מלך דריוש בכבוד גדול ונכרתה אז מלכות פרס והתחיל מלכות יון ע"ל צ"ד ק"ב · כתב היוחסין דקכ"ז ב' דניאל חשב וטעה כי חשב ע' שנים מגלותו (ר"ל שמלך נ"נ ד'

סדר הדורות

ליהויקים שהוא שי"ט והוליך את דניאל והמ"ו לבבל) ובא גבריאל והודיעו כי ע' שנה הוא מגלות צדקיהו (ר"ל י"א לצדקיהו גלה אותו והחריב הבית הוא שנת של"ח) שמאז עד שמלך כורש שהתחיל ליסד הבית מ"ט שנה והם שבועים שבעה (ר"ל ז' שמיטות) וזהו פרטן נ"ב שנשארו לנ"נ כי בשנת כ"ג למלכותו החריב הבית (וכל שנת מלכותו היו מ"ה שנה כדאי' במגילה די"א) ומלך אויל מרודך כ"ב שנה וג' דבלטשצר ואחריו דריוש שנה והרי מ"ט והשבועים ששים ושנים שהם רל"ד (נ"ל תל"ד כי ז"פ ס"ב הוא תל"ד) לא מהם כ"א לביטול הבנין של תשלום ע' שנה של מ"ט הם ג' שנים שמלך כורש וי"ד שמלך אחשורוש ודריוש בנו נבנה הבית ועמד על מכונו ו' למלכותו עכ"ל לא וראה כי מ"ש מתחילה עד סופו שקר וטעות · מ"ש כ"ב של נ"נ כי כ"ג למלכו החריב זה אינו ומפורש מלכים ב' כ"ה כי י"ט למלכו חריב הבית א"כ נשאר לנ"נ כ"ו שנה ומ"ש אויל מרודך כ"ב מפורש במגילה די"א כי כ"ג מלך · ומ"ש כ"א שנה ביטול הבנין. זה אינו דמפורש שם במגילה וברש"י ריש ס' חגי דהביטול היה רק י"ח שנה · ומ"ש ונבנה הבית ו' לדריוש מה"נ אם עד שנגמר קאמר א"כ אף לפי חשבונו יהי' יותר מן"א ג' של כורש י"ד אחשורוש ו' של דריוש הוי כ"ג. ואם מהתחלת הבנין מפורש בריש חגי שהתחיל לבנות שנה שניי' למלכותו והוי י"ט · הרי כל דבריו בטלים · ואמיתת הדבר מפורש ברש"י דניאל ט' דה"פ שבועים שבעה ז' שמיטות שלימות והיו בגולה קודם שיבא כורש ועוד היו יותר ג"ש אלא שלא היה שמיטה שלימה. לא נתנו כי בשנה א' לדריוש המדי (שהוא שנת שפ"ט) נאמר לו שבועים שבעים כלו ע' שנה לכיבוש יהויקים (שהיה ג"א שי"ט כי מן שי"ט עד שפ"ט ע' שנה) אלא לא מהם י"ח שנה שקדמה כיבוש יהויקים לחורבן הבית (שהיה של"ח) נשארו נ"ב שנה עד שחזרו בימי כורש (שנת ש"צ) שציוה שיעלו מן הגולה ויבנו הבית (כי מן של"ח שחרב עד ש"צ הוא נ"ב שנה שהם ז' שמיטות וג' שנים) ושמיטות שנים ושנים שיש עוד ד' שנים לתשלום ג' שנים הנ"ל הנוספים על ז' שמיטות כי לא מנה רק שמיטות שלימות ר"ל שבועים שבעים ר"ל ע' שמיטות עולין ת"צ שנה (כי ז"פ ע' הוא ת"צ) והם ע' גלות בבל ותוך שעמד הבית השני והם היו בגלות עד שהתחיל כורש לבנות הבית נ"ב שנה דהוי ז' שמיטות וג' שנים ונשאר ס"ב שמיטות וד' שנים העולין תל"ח שנה לא מהם י"ח שנה שהיה בטל הבנין מן שנת ש"צ שמלך כורש עד שנה שנייה לדריוש שהתחיל לבנות הבית שנת ת"ח הוי י"ח שנים נשאר ת"כ לבית שני הרי הכל מכוון ונכון · דניאל ביטל בחכמתו ע"ז הנק' בל והוכיח למלך שכולו הבל כנזכר בס' בל י"א שזה היה בימי נ"נ וי"א בימי כורש וביוסיפון משמע בימי דריוש השני הבונה הבית ורחוק מעוני שיאריך דניאל ימים כ"כ · ולא נזכר שמו מכל מלכי פרס מכורש עד דריוש צ"ד ק"ב · בעיר שושן ארון דניאל תולה באמצע נהר קידקל וארונו מזהיר כזהב גבוה מאד על עמודי ברזל ושלשלאות ברזל כי מקודם היה ארונו לצד א' של הנהר ובאותו צד היה ברכה וצד השני של הנה' הי' לעתים רעב ועשו מלחמה עם צד הב' עד שהוצרכו לתלות ארונו באמצע הנהר כדי שיוכלו לראותו מ"ב הצדדים כי שושן הבירה עומד משני צדו. הנהר על כל צד יש מקום וכשעוברין הספינות תחת ארון הנ"ל אם הם חסידים ניצולים והולכים לכל מקום רצונם על הימים בשלום ואם הם רשעים נטבעים שם תחת הארון ותחת הארון נראין דגים שיש להם ראש מאירין כזהב במים ומהלך תחום שבת ממקום הארון אין צדין דגים בזכות דניאל (ס' גא"י) ועיי' מסעות בנימין רד"ב א' יפה להעתיקו פה וכן בס' בית ישראל :

ג"א של"ב **שנה** ג' לכורש מלך פרס דבר נגלה לדניאל (דניאל סי' י') ונהרג כורש ג' למלכותו (עיי' צ"ד ק"ב וביוסיפון ס"א פ"ג) שכורש מלך בפרס שלשים שנה אך לא הגיע למלכות הכללי דהיינו למלוך גם על בבל עד אחר כ"ז שנה אז התחיל למנות שנה ראשונה (ע"ל ג"א ש"נ) אופן הריגתו עיי' צ"ד ק"ב ג"א של"ג · קאמביסי בן מלך כורש מלך אחר אביו של"ב מלך ב' לפרס וכתבו שהוא ארתחשסתא הראשון המוזכר בעזרא ס' ד' שביטל בנין הבית וי"א כי מעשה יהודית עם אלפורני היה בימי מלך קמביסי (ע"ל ג"א תרכ"א) והיה למלך קמביסי שופט שמו שמעון עוות הדין בשביל שוחד וצוה להפשיט עורו ונתנו לבורסקי לעבדו וחיפה כסא המשפט והושב עליו לשופט את אוטו בן שמעון (צ"ד שם) והיה רשע רע ומשחית והרג את אחיו איש צדיק ואחותו וימלוך תחתיו ונפל מסוסו על חרבו ומת ו' למלכותו דריוש. מאגו מלך ג' לפרס ומלך שנה ומת :

אחשורוש

שהוציא ירמיה מן הבור היה ברוך בן נריה כר"א פי"ג. ונכנס חי לג"ע (ועי' רש"י ירמיה ל"ה ובמ"י שברוך נק' כושי שהיה משונה במעשיו וצדיק גמור) וע"ש ברד"ק ששמו היה עבד מלך. (מעשה שמלך אמר ליהודי שהיה שמו רבי שלמה לך עמי כי רצוני לפתוח קבר יחזקאל הנביא כדי לראותו כאשר שמעתי שעשה נסים הרבה. והשיב לו היהודי ח"ו אי אתה יכול להוציא ולראותו: אך אעיצך כי אינו רחוק ממנו כקבר ברוך בן נריה תלמידו והיה ג"כ נביא. ואם תוכל לראותו אז בוודאי גם את יחזקאל רבו תוכל לראותו. וא"ל המלך יפה דברת ושלח המלך אחר שריו ודוכסיו שיבואו לראות את ברוך הנביא והתאספו יחד וכשהתחילו לפתוח הקבר תכף מי שנגע בו מת והי' שם זקן א' ישמעאל. ואמר אדוני המלך זה יהודי היה ויהודים לומדין תורתו ע"כ תלוה ותגזור עליהם שהם יפתחו קברו. וכן עשה המלך ובקשו היהודים מן המלך שיתן להם זמן ג"י בכדי שיכולין לעשות תשובה שימחול להם הקב"ה ונתן להם זמן ג"י. וגזרו תענית ועשו תשובה תפלה וצדקה. ואחר ג"י שלח אליהם המלך שיפתחו קבר ברוך כדי לראותו. והלך המלך ושריו ופתחו היהודים הקבר ולא ניזק שום א' מהם ומצאוהו מונח בארון של אבן שיש כאלו מת מקרוב. ואמר המלך אינו נכון שיהיו שניהם נקברים זה אצל זה רק קחו הארון והוליכו לעיר ולקחו ארונו והוליכוהו כמו תחום שבת. ושוב לא רצה הארון לילך משם והביא המלך גמלים וחמורים וסוסים הרבה ולא יכלו להסיע הארון ממקומו. ואמר ר' שלמה להמלך אולי בחר מקום זה לקבורתו בחייו. וצוה המלך לקברו שם וכן עשו ובנו עליו בית מדרש יפה. וכשראה המלך כי ברוך בן נריה לא נרקב הוא ותכריכיו. הלך עם עבדיו למעקוואו לראות את מהמ"ט שקר נביא שלהם. וכשבאו וראו שהוא סרוח וא"א לקרב אליו. הלך עם עבדיו ונתגיירו ואמרו תורת משה אמת. ושם מין עשב אשר על העלין גדילין כמו ניצולי זהב. והולכין בלילה ועושין סימן היכן העשב גדול שיש עליו זהב. ובאין ביום ועוקרין אותו וקבר ברוך הוא תחום שבת מקבר יחזקאל ועל קבר יחזקאל נותנין צדקה להדליק מהם נרות על קברו. ומי שרוצה מניח שם מעות ואין שום אדם יגול לטלן משם. רק מי שהניחו שם ומי שהניח שם מעות ומת אזי כשבאין יורשיו לוקחין המעות בשלימות כמו שהניח. והקבר הוא אצל נהר כבר בעיר מלוה והלי פרסא משם הוא קבר המ"ו (גא"י). י"ד שנים אחר החורבן היא ג"א שכ"ב היתה יד ה' על יחזקאל (יחזקאל מ"מ) והראה לו בנין העיר והבית והיה שנת היובל ד"ה שנים לגלות יהויכין (שם רד"ק ר"ס א'. (יחזקאל נפטר בחיי נ"כ ונקבר בבבל בין נהר פרת ונהר כבר (ע"ל ג"א שי"ו) וכשמלך אויל מרודך והוציא יהויכין מבית הכלא: ובא יהויכין ול"ה אלפים יהודים עמו ובנו כיפה על קבר יחזקאל ועל קברו לב שקורין שילט קרוע מלאכה נפלאה וגם היום נראה שם הקוק יהויכין ויחזקאל וגדוד אנשים ויעשו כנסת גדולה סמוך לה ובמקום הכנסת יש למו ע' מגדלים ובין מגדול למגדול כנסת ובחצר כנסת יחזקאל בנויה תיבה ואחרי הכנסת קברו של יחזקאל והכל יחד נקרא כנסת יחזקאל ויהויכין. הדרין לכנסת יחזקאל כהלות וכרמים שנתן לו אויל מרודך להתפרנס מהן ואותו מקום מקודש על שם יחזקאל ובאים להתפלל ממרחקים ובי"כ מוציאין ס"ת מגוויל מכת"י יחזקאל וקורים בו. ועל קברו עששיות דולקות כל היום. ושם בית הקדש מלא ספרים רבים מחורבן בית ראשון ושני. ובניא ישמעאלים כשמלך במקומות ההם קיים לכנסת זה כל הכנסיות ההם עד היום (ש"ק דכ"א בשם מסעות בנימן). עיי' בס' בית ישראל העתקתי בלשון קודש טוב להעתיקו פה כי נפלא הוא. והבית המדרש שעל קבר יחזקאל בנין יפה מאד והכל מוזהב וכותל מערבי בוא מחומר והקבר הוא מסיד וגובה ג' אמות והשער של בית המדרש קטן וכשבאין בנ"א להתפלל שם אזי מתגדל השער. ע"ל ג"א ש"ן. (גא"י). ג"א שכ"ה י"א נחרב הבית ע"ל של"ח. אויל מרודך בן נ"כ מלך מ"ה בבבל אחר מות אביו שנת ג"א שס"ד בשנה ל"ז לגלות יהויכין נשא את ראש יהויכין מבית כלא ויתן כסאו מעל כסא המלכים (סוף מלכים וסוף ירמיה) ומלך אויל מרודך ד"ג שנים וכ"ה במגילה ד"א וסע"ר פכ"ה וסע"ז. והראב"ד ויוחסין דקכ"ז כתב ך"ג שנה עיי' ב"ד. (כתב ש"ק ד"ך ב' ולא היה עוד מלכות לישראל רק בשם נשיאות והיה יהויכין הראשון לנשיאות ובמשך ימים מועטים מת בבבל ושאלתיאל בן יהויכין היה נשיא ור"ג על גלות בבל אחר מות אביו ואחריו זרובבל בנו ע"ל ג"א ת"ג:

עזרא קבל מברוך בן נריה (רמב"ם) שנת ג"א ש"ע (יוחסין ד"ג רע"א וש"ק כ"א ב' וק"א א') מקבל כ"ב (שם

ע"ב) עזרא בן שריה בן עזריה וגו' בן אבישוע בן פנחס בן אלעזר בן אהרן כ"ה מפורש בעזרא רס"ז והוא היה ראש לאנשי כ"ג. כאן מתחיל ח' דורות של הוראה במשך בנין בית ב'. ואי' במ' עזרא הוא מלאכי (ע"ל ת"ה) והיה עניו והיה ראוי שתנתן התורה ע"י ותיקן י' תקנות פ' מרובה ועוד תקנות כי סתם תקנות עזרא תקן. אהרן נתגלגל בעזרא כ"ה ובנשמת אדם בסוף הספר מג"ע א' כ"ה וס' מתתיהו פ' תלוה. בש"ק דק"א רע"ב שעזרא היה הראשון שהתחיל לדרוש על פידגולו ד"ל מקום גבוה. ובדכ"א ב' ולא היה מראשונים לעלות לא"י כי היה טרוד לחזור תלמודו לפני ברוך רבו שלהיותו זקן מופלג לא היה יכול לעלות גם היה סיבה משמים שיתכהן יהושע בן יהוצדק להיות בן כ"ג ולא יהיה כ"פ לעזרא לכהן הוא אפילו שהיה צדיק כמוהו ע"ל ת"ג. בס' מסעות בנימן נהר סמורה שם התחלות מלכות פרס ודריס שם ע"ו מאות יהודים ושם קבור עזרא הסופר כשילא מירושלים אחר מלך ארתחשסתא ומת בדרך לפני קברו בה"כ גדול ובצד השני של קברו העמידו ישמעאלי' תיפלה וכתב שם אשקלון בבאו עזרא בשפת הים וכתב עוד רקום הוא כלנה התחלת מדינת שינער שם בה"כ של עזרא בשחזר מבבל לירושלים. ובחרו הקדמוני' בה"כ של עזרא. ואצל הרי אררט בה"כ של עזרא. מעשה בימים קדמונים היה נשבר קבר עזרא ורועה א' הלך לישן עליו ובא לו בחלום אני עזרא הסופר נקבר פה לך אל היהודים ואמור להם שיקחו אותי ממקום זה ויקברו אותי במקום אחר ובאם שהשר העיר יעכב בדבר תגיד לו שכל העיר ימותו. והלך הרועה וסיפר הדברי' לפני היהודים והלכו עמו להשר וסיפר לו כנ"ל ולא רצה השר שיוציאו מארצו ותכף בא דבר רמ"כ ומתו כמעט הכלי מן העכו"ם שבעיר ולא מת א' מבנ"י ומיד ציוה השר שיקחו ארונו של עזרא ולקברו במקום שציוה וכן עשו ומיד שהתחילו לו לפתוח קברו פסק הדבר ובנו עליו בית המדרש גדול ויפה ולפעמים נראה על קברו בלילה עמודי אש ונראה קברו רחוק ג' או ד' פרסאו' וכולם נותנין מעות לקנות שמן להדליק כמו על קבר יחזקאל (גא"י). תוגרמה בלשון ישמעאל תורה ע"ש תורת עזרא ששם בה"כ שלו ובתוכו ארון הקודש יפה ובתוכו דיו וקולמס שלו שהיה מתקן בהם התפילות. ואין פותחין הארון כי הרואה ס"ת ימות ותחתיו עוד ארון הקודש שמוציאין ומתפללין שם מנחה גדולה מהלך יום מדמשק (גא"י): אינו רחוק מהרי אררט עומד בה"כ של עזרא הסופר ובי"כ ובט"ב באין ממרחק להתפלל שם גא"י בעיר נציב שם בה"כ של ריב"ב וב' בה"כ של עזרא ובבה"כ א' אבן אדום מבה"מ. והקוק על אבן שבכותל עזרא הסופר (שם) אפלטון קבל החכמה מן הנביאים וסקראטי קבל מאחיתופל ומאסף הקרחי ת"ע ח"א פי"ה יוחסין קכ"ז ב' וש"ק ק"א א' (ע"ל ג"א ש') י"א שהיה ג"א שפ"ה. בלטשצר מלך מ"ט לבבל שנת ג"א שפ"ו ובשנה ההיא דניאל חלם (דניאל ז') ומלך בלטשצר ג' שנים מקוטעים בשנותיו של דריוש (סע"ר פכ"ט). ענין מרדכי ואסתר (ע"ל שצ"ט) לש"ק היה שנת שפ"ו והוא שקר מוחלט. ג' לבלטשצר הוא ג"א שפ"ט לראה החזון לדניאל (שם ס"ע) ועבד בלטשצר לחם רב. דריוש הראשון בן אחשורוש מזרע מדי הנזכר (דניאל סי' ו' וס"ע) מלך על כשדים שהוא מלכות בבל אחרי מות בלטשצר שנת שפ"ט בן ס"ב שנה (דניאל ו'). ומלך שנה (עם ע' פכ"ה) נמצא שנולד דריוש י"א ליהויכין שהיא שכ"ז וז"ש בס"ע פכ"ב יום שנכנס נ"כ להיכל בימי יהויכין נולד שטנו הוא דריוש כ"ד (ול"ע כי יהויכין מלך רק ג"ח וי"ל לפי שמלך י' שנים בחיי אביו כמ"ש ג"א שכ"ז) כחשב ג"ח לשנת י"א. אך לא הבנתי כי נ"כ לא היה בירושלים רק נבוזר אדן שר צבאו. ועוד דלא נכנס להיכל רק שנת של"ח י"א לצדקיהו ול"ע. בש"ק ד"ק ע"א וראיתי בדברי הימי' שלהם. הביאו אברבנאל ומכ"י ישעי' מ"ה. נמצא כתוב בספרי מלכי פרס. והוא כי אסטרגים מלך פרס לא הי' לו כ"א בת א' יורשת המלכות. ואהבה א' משרי אביה ותהר לו. וכשמוע אביה המית השר ההוא. ושם בתו במאסר ויהי בלדתה נתן המלך הנער היולד לא' ממשרתיו לשלוח אותו המדברה. ועשה כן ויניחהו שם וימן ה' כלבה והניקתו ויגדל הילד ונעשה בן חיל. ויאספו אליו אנשי' רקים ויהי עליהם לשר וכשמוע המלך קבץ אנשים רבים וישלח להרגו. וזה השר נק' כורש בלשון פרסי כלב ולפי שנתגדל מכלבה. ונתאמץ על זקנו והרגו וילכוד את העיר וימלוך עליה ויכבש כל הארץ לפניו. ולפי שדריוש מלך מדי לא הי' לו כ"א בת א' נתן לו לאשה וירושת מלכות מדי. ואח"ז אמר כורש אל דריוש הנה אנחנו מלכים למה נהיה משועבדי' לבלטשצר הלא הם זרע מריעים נלחמה בו כי לנו נאה המלוכה. ויאמר דריוש עשה

מוריה יוחנן עזריה אמריה אחי טוב שלום חלקיה עזריה צריה יהוצדק אשר הלך בגלות בבל ש"ק דכ"ז א' והתו' ביומא כתבו בשם ר"ת שהיו בבית ראשון ה' ור"י כתב י"ב (ע"ל תתכ"ס) :

חורבן בית ראשון היה י"א למלך צדקיהו וי"ט לנ"כ שאז נלכדה ירושלים (עיי' נבוזר אדן רב טבחי' (מלכים ב' כ"ה) רש"י ע"ז ט' א' • וביוחסין דקכ"ז א"ב ד"ג לנ"כ חרב הבית וקשה בעיני שבב' מקומות ע"א וב' יהיה ט"ס • ומכל הפסוקים נראה כי י"ט לנ"כ כהרב) ותפשו את צדקיהו ושחטו בניו לעיניו גם שרי יהודה שחטו ברבלתה שהיה שם נ"כ כי לא היה נ"כ בירושלים (כדאי' בחלק בירמיה כ"ב נ') בחודש ד' ט' לחודש לתבקע העיר כו' ושחט את בני צדקיהו לעיניו ועיני צדקיהו עיור • (כתב ש"ק ז' בחשון) ובחודש ה' י' לחודש י"ט לנ"כ בא נבוזר אדן וגו' וישרף בית ה' ואת בית המלך והגלה יהודה מעל אדמתו והיה זה של"ח וסימן של"ח מעל פני (וכתב בס' יסוד עולם מד' יוחסין דקכ"ז א' בשנת (ב"א רכ"ח ירדו למצרים) ב"א תמ"ה יצאו ממצרים וב"א תפ"ק נכנסו לארץ ותת"ק שנה עמדו בארץ עד שהגלם נ"כ בחודש אב ג"א של"ח והוא מ"ש הצרפתי רנ"ה לירידה תמ"ה לפקידה תפ"ה לכניסה של"ה להריסה (ואני אוסף ת"ח היה בנין בית ב') וגלות זה קל"ג שנים אחר גלות י' שבטים • (לאברבנאל היה חורבן בית א' ג"א שכ"ח והפרש ד' שנים כי חשב השנים של מלכים כמפורש בפסוקים והסכימו עמו הרבה חכמים עיי' בס' בית ישראל שער ה' :

שנה ראשונה לשמיטה

(כתב ש"ק דס"ט א' ספר מלכים משמלך שלמה עד החורבן תל"ג שנים ט' חדשים י' ימים ובסדר יסן מצאתי שהאמת ת"א ו' חדשים י' ימים עכ"ל (דוק כי מלך ב"א תתקכ"ד עד החורבן של"ח הרי ת"ד שנים ודוד מת באדרת ואז התחיל מלכות שלמה והחורבן היה ט' אב ואיך יצדק ט' חדשים או ו') ספר ירמיה מן י"ג שנה דיאשיהו (שהוא ג"א רנ"ח) עד החורבן מ"א שנה ו"ה י' ימים (הוי ד"ק מ') • (בפ"ק דע"ז ופ"ב דערכין ופ' בתרא דזבחים ומפו הז"ל בית ראשון עמד ת"י שנים ע"כ פרש"י (מלכים ב' י"ד) אם לא נקסר ט"ו שנים מן מלכות אמציה בן יהואש שמלך כ"ט שנים לא נמנה לו רק י"ד שמים (ע"ל ג"א ק') וט"ו שנים הנותרים נבלעי' תוך נ"ב שמלך בנו עוזיה דאל"כ תמלא עפ"י שנות המלכים שעמד הבית תכ"ה שנים והרד"ק השיב עליו וכתב אם תמנה מתחלת הבנין משנת ד' למלך שלמה (ע"ל ג"א תתקכ"ה) עד ג' ליהוקים (ע"ל שי"ט) תמלא ת"י שנים (כ"ע דהא מן ג"א תתקכ"ה עד ד"א שי"ט הוי שנ"א וכשתצרף ט"ו הנ"ל הוי ת"ו וצ"ל דכהשב ג"כ שנים המקוטעו' דהיינו בארביה שנה א' ביהושפט ב' שנים ביהורם שנה א' בעתליה שנה א' ע"ל ר"א במקומו) ואם תמנה עד שחרב הבית מנ"ל וכל בשנת י"א לצדקיהו תמלא תכ"ע שנה והכי וכ"כ רלב"ג • ורא"בד כתב בריש קבלתו שמנו הז"ל ת"י היינו עד ג' ליהוקים אבל ימי עמידתו הוא קרוב לת"ל • ורלב"ג בפ"י דניאל כתב ת"ט שנים והכי • ובס' זבח פסח במאמר שומר הבטיחתו כתב תכ"ז • וכתב מ"ע אמרי בינה פי"ד ול"ה היינו בלתי ג' שנות מלחמה כדברי הראב"ד הנ"ל ומן האמת הם ת"י"ה עשב"ג לאה בחרו השבון ת"ז אף כי דבריהם הנ"ל בהשבנותם לדק • (כתב ש"ק דק"ה שפירי מלך ספרד הגלה רוב יהודים לספרד ועז"א וגלות ירושלים אשר בספרד ורוב המיוחסים לעיר טוליטלא אשר שמה היה מקדם פרזילי והיהודים שמו שמה טוליטולה ע"ש טלטולים • והמותר הגלה נ"כ לבבל מדי פרס צ"ד א"ב • (אחר אשר ערכתי לפניך כפי הוכחה מן הפסוקים תראה בעין שכלך מ"ש לעיל ג"א שי"ט בשם ש"ק קלת מהם דברים דהויים ומוטעים ומבולבלים • וקלת מהם ט"ס במ"ש ד' למלכות יהוקים עלה נ"כ והגלה מיהודה ובימן ג"א וד"ג ומשאר שבטים ז' אלפים ומת שם • וזה א"א לומר ד' ליהוקים שאמר ומת שם כי באמת החזירו נ"כ כשהגלה אותו ד' למלכותו של יהוקים • וכשהגלה אותו שנית היה י"א למלכותו ואז מת • ומ"ש שהגלה עם יהוקים ג"א וד"ג וז' אלפים הלא ג"א וד"ג שהגלה נ"כ הם הם הנזכרים (בירמיה נ"ב כ"ח) ובזה יש ב' סתירות בדבריו • הדא דזה היה ה' למלכות נ"כ בגלות יכניה הוא יהויכין כמבואר בפ' ההוא אחר שמת יהויקים וזה היה שנת שכ"ז • (ע"ל שכ"ז) ועוד דלא הוזכר ז' אלפים ואנא מנא ביחד ג"א ד"ג וז' אלפים • ובאמת כבר כתבתי לעיל (שכ"ז) כי ג"א ד"ג הנזכרים בירמיה נ"ב וז' אלפים הנזכרים (מלכים ב' ד"ד) הם הם י' אלפים הנזכרים במלכים שם וזה היה בגלות יהויכין כנ"ל שכ"ז) ומ"ש ומגלות זה עד שנחרב ירושלים היה מ' שנה לא וראה גלות זה של ג"א וד"ג היה שכ"ז כנ"ל וחורבן ירושלים היה של"ח אשר בין זה לזה היה רק י"א שנה אף אם כיוא לטעותו שהיה ד' ליהוקים שנת שי"ט א"כ עד של"ח שהיה חורבן ירושלים היה רק י"ט שנים אשר בוודאי ט"ס הוא במ"ש שהיה מ' שנה • אבל במ"ש שהי' ג"א וד"ג וז' אלפים בימי יהוקים טעה כנ"ל כי זה היה בימי יהויכין • ומ"ש יהויכין מלך ג' חדשים והגלה אותו נ"כ וי"א אלפים עמו • כבר כתבתי מ"ש בסוף מלכים סי' כ"ד שהגלה עשרת אלפים והחרש והמסגר ובאותו סי' אמר ז' אלפים והחרש והמסגר אלף ובא הכתוב השלישי ירמיה נ"ב כ"ח והכריע שאמר ג"א וד"ג להורות דאותן י' אלפים הנזכר במלכים הם הם ז' אלפים הנזכרים שם וג"א הנזכרים בירמיה • אלא שז' אלפים משאר שבטים וג"א מיהודה והוא הבין דמ"ש במלכים תחלה י' אלפים ואח"כ ז' אלפים והחרש והמסגר אלף דהוי יחד י"ח אלפים • ואף אם אתן לו טעותו דקחשיב י"ח אלפים הנזכרים במלכים לא הם עם ג"א הנזכרים בירמיה א"כ ה"ל לחשוב י"א אלפים וג"א ד"ג דהוי כ"א אלפים וד"ג דהא מפורש בירמיה שזה היה המעשה הנזכר במלכים שנת ה' לנ"כ בגלות יהויכין • ומ"ש בשנת ג"א ש"ה י"א למלכותו של צדקיהו בוודאי ט"ס הוא • כי ג"א של"ח כ"ל דוק ותשכח כי י"א לצדקיהו היה של"ח • ומ"ש י"א למלכו גלו ד"א ות"ר מיהודה גם בזה טעה דהכי מפורש בירמיה נ"ב פ' כ"ח זה העם אשר הגלה נ"כ ה' למלכו של נ"כ (וזה היה בגלות יהויכין שנת שכ"ז) יהודים ג"א וד"ג (ועבר כתבתי שהם הם י' אלפים הנזכרים במלכים) ובשנת י"ט לנ"כ הגלה מירושלים תתל"ב נפש (וזה היה שנת של"ח י"א לצדקיהו) ושנת ד"ג לנ"כ תשמ"ה נפש (הוא שנת ג"א שמ"ב) כל הנפש ד"א ת"ר עכ"ל בירמיה הרי מפורש דמה שגלה (שנת שכ"ז) ג"א וד"ג (משנת שלח) תתל"ב (ושנת תשמב) תשמ"ה הכל יחד עולה ד"א ת"ר לו הי' משבט יהודה ואיך כתב י"א למלכות צדקיהו גלו ד"א ת"ר • ומ"ש ומבנימן כ' אלף לא כיולא מבואר בפ' ואולי מלא באיזה מקום • אבל מ"ש משאר שבטים ז' אלפים והחרש והמסגר הלא כבר כתבתי שזה היה בגלות יהויכין שכ"ז וי"א לצדקיהו הוא של"ח • ועוד מ"ש י"ז אחר זה הגלות הנזכר שב נבוזר אדן ושרף הבית כו' הלא זה הגלות שהזכיר י"א לצדקיהו היה של"ח שנשרף הבית אע"כ צ"ל די"ז אחר הגלות שהזכיר ר"ל ד' ליהוקים שהיה שי"ט או ש"ך דהוי קרוב לי"ז שנים עד חורבן הבית שהיה של"ח אם כך כוונתו הלא כבר כתב י"א לצדקיהו שהוא של"ה שאז היה חורבן הבית ואיך כלל דבריו ואמר י"ז אחר זה בא נבוזר אדן ושרף הבית הא מחורבן הבית דבר מקודם • ומ"ש הגלה נבוזר אדן תתל"ב אלפים כמדומה שתיבת אלפים הוא ט"ס כי כבר הבאתי פ' ירמיה תתל"ב נפש הגלה נבוזר אדן בשעת החורבן לא התל"ב אלפים הרי עיניך רואות שכל דבריו בטלים ושקר אין לו רגלים להעמידן דוק ותשכח • גדליהו בן אחיקם נהרג עם יהודים אשר אתו במצפה ג"א של"ט כתב הרד"ק ירמיה מ"א) נר"ה נהרג וקבעו צום ג' לחודש מפני שהוא י"ט אך בס"ע פך"ו כתב שנהרג ג' תשרי כ"ב יום אחר החורבן (וסי' גדליה וג' כ"ב) שהרי אמר בירמיה (כ"ב) בחודש החמישי בעשור לחודש וישרף בית ה' כשאתה ד' מאב וכ"ט אלול וג' תשרי הרי כ"ב יום • ומ"ש במלכים כ"ה בחודש ה' ז' לחודש וגו' כתב סע"פ ד"ז) כי ז' באב נכנסו להיכל כו' ולא נשרף עד י' לחודש • נ"כ קלס קלוס ב' שנים אחר החורבן (ס"ע פכ"ה ד"א למלכותו ג"א ש"מ (וע"ם בנ"ד) • דניאל כך' התך והיה בן י"ד שנים כשנכנס בהלר נ"כ והיה כך' ששבר לפי שראה שם גרות ש"ק • נ"כ ד"ג למלכותו היא ג"א שמ"ב הגלה נבוזר אדן תשמ"ה נפשות (ירמיה כ"ב) ובס"ע פך"ו כתב כתנה לור בידו ושטף כל היהודים שבעמון ומואב ובניבות א"י (ע"ל תשמ"ו) תשמ"ה נפשות עכ"ל : נ"כ ד"ז למלכותו היא ג"א שמ"ו כתנה מצרים בידו ובא המונה ושלל שללה והיה שכר לחילו לאשר התנבא (יחזקאל פכ"ט) ואז הגלה ירמיה וברוך לבבל (ס"ע פכ"ז) (ובש"ק ד"ך סע"א כתב ה' שנים אחר חורבן לכד נ"כ מצרים ונור ולקח היהודים שהיו שם ובארץ עמון ומואב וסביבות א"י ובתוכם ירמיה וברוך והוליכם לאלכסנדריא של מצרים ומהודשם (יש כאן ט"ס) שנים רבות והיה להם כמו מקדש מעט ופרו ורבו בעושר ובנים וכבוד עכ"ל • ולדעת ס"ע לקה צור והיהודים שנת שמ"ב ע"ש (ע"ל תי"ג) :

ברוך בן נריה קבל מירמיה כ"כ רמב"ם בהקדמה לזרעים כתב יוחסין די"ב ב') שהיה שנת ג"א ש"ן י"ב שנים אחר חורבן (וע"ל ג"א של"ב) ומת ברוך בבבל ולא עלה עזרא מבבל עד שמת ברוך כדאי' במגילה ומת תי"ג יוחסין די"ג א' • עבד מלך הכושי שהוציא

שגיירה והקב"ה קרא עבדו ובהיותו אכל עשבא כתורן והקריב נה"מ
ומעשה שור הכ"ל היה בבית שני ועתה בא תיקונו בשור זה להקריב
לגודל פשעיו כי עמדה לו הצדקה והיה עני א' אלו לא האכילו היה
מת הוא היה העני שהושיט לשור קטניות והכיר בחכמתו ערך השור
כ"א לא יתעשש יהיה טרפה ורצה להטיב למי שהטיב לו בפרנסה בחייו
ונבלת אל פיו זאת הצדקה הרהר בתשובה ותכף עיטש ונמשך לקרבן
במוסר עצמו על ק"ה להשחט. ברצונו לתקן ע' טריפות כנגד ע' שרים
(ג"כ • נינוה נחרבה. עד לא נודע מקומה איה : בימי יאשיה ע"י
ארסכי מלך פרס ובמ' נינוה נבלעו בשאול תחתיות והשבתי כי נינוה
שהיתה בימי רבינו הקדוש במס' תעניות איכה לנוה דיונה י"א כי
חורבן נינוה היה י"ט שנים קודם חורבן בית ראשון (ש"ק דל"ע ב')
ע"ל ש"ב • בשנה ההיא שנת ג"א שי"ט נבוכד"נ על ירושלים וילכדה
כמ"ש דניאל א' ג' למלכות יהויקים והוליך את יהויקים לבבל גם לדניאל
חמ"ו ואח"ז השיב נ"נ את יהויקים לירושלים ועמד באמונתו ג"ש
כמ"ש ויהי ליהויקים עבד ג"ש (מלכים ב' ך"ד) וימרד בו • (והנה
אעתיק לך מ"ש ש"ק די"ע סע"ב וד"ך א' ז"ל יהוקם אחיו של יהואחז
בני יאשיה ד' למלכותו נחתם גז"ד של מלכות יהודה (רש"י ר"ם כ"ה)
ועלה עליו נ"נ והגלה מיהודה ובנימין ג"א וך"ג ומשאר שבטים ז'
אלפים. וכולם חכמים גדולים בתורה והביאם לבבל ויהוקם מת בבבל
ומגלות זה עד שנחרב ירושלים יצאו מ' שנה כ"ז בס"ע כ"ה כסליו
שרף המגילה שכתוב ברוך : יהויכין מלך ג"ח וי' ימים ואז גלה אותו
נ"נ וי"ח אלפים מיהודה ובנימין והביאם לבבל והוליך עמו צדקיהו בן
יאשיהו אחי אביו וזה גלות ה' לישראל • וצדקיהו שב מבבל לירושלים
ברשות נ"נ ומלך י"א שנה ויהויכין נשאר בבבל : בשנת ט' למלכותו
בא חיל נ"נ על ירושלים ובשנת ג"א ש"ה לבריאה היא י"א למלכו גלו
לבבל ד"א ת"ר מיהודה וכ' אלף. מבנימן ומשאר שבטים ז' אלפים
והחרש והמסגר כו' • ואז היה גלות ו' לישראל • חורבן ירושלים
היה קל"ז שנים אחר חורבן שמרון ז' השוון מן זאת השנה עורו עיני
צדקיהו על שעבר על שבועתו כו' • י"ז שנים אחר גלות הנזכר שב
נבוזר אדן על ירושלים ושרף הבית ולקח כל כלי בית ה' ואוצרות המלך
ושלחם לבבל והרג מישראל נ"א רבוא זולת הנהרגים על דמי של זכריה
בנראה ב"מ והגלה מישראל תתל"ב אלפים וכולם חורי יהודה ובנימן
והשאירו בירושלים ו' אלפים ומנה עליהם גדליהו בן אחיקם ובא
ישמעאל והרגו וברחו אלה עם ירמיהע"ל ג"ז רנ"ה כנגד רצונו
ונבואתו למצרים והגלה נבוזר אדן זה מא"י יותר מס"ר של בני משה
ובניהם • (נ"ל ובניהם) ג"כ מבני יונדב בן רכב וכשהגיעו לנהרות
בבל הוליכם הקב"ה וגנזם מעבר לנהר סמבטיון וכל זה נקרא גלות
ז' לישראל ח' שנים אח"ז לכד נ"נ את מצרים וצור עכ"ל • ועתה
נחזור לסדר השנים ותראה כמה שגה • בשנה ד' ליהוקם כתב נ"ד
היא שנת ג"א ש"ך (ולעיל כתב שנת שי"ט היא שנה הרביעית) הזהיר
ירמיה על החורבן ככתוב ירמיה סל"ז • (נחתם גז"ד של מלכות
יהודה :

ג"א שכ"א **ירמיה** הוכיח את ישראל וניבא על החורבן שנת שכ"א
שכ' (ירמיה כ"ה) מן י"ג ליאשיה עד היום
הזה ך"ג שנה (אך בר"מ זה אמר הדבר אשר היה על ירמיה בשנה
ד' ליהוקם היא שנה ראשונה לנ"נ וגו' מן י"ג כו' • בשנה ה' ליהוקם
כו' קראו צום בחודש ט' (הוא כסליו כתב אגודות שמואל סל"ו כל
הקטאים שאדם עושה מר"ח ניסן עד תשרי מוחלין בי"כ כשעושה
תשובה וא"ל עשה תשובה ממתינין לו עד כסליו שהוא מ' יום כנגד מ' יום
קבלת התורה (וצ"ע כי קרוב לל' יום הוא) והוא ט' חדשים ועז"כ הרה
עמל) ויקרא ברוך בספר דברי ירמיה ואחז"ל שהיה ספר מגילת איכה
ושרפה מלך יהוקם על האש (ירמיה ל"ו שנת שך"א) :

יהוקם היה נכנע ועבד לנ"נ ג"ש ובשנה ד' שנת ג"א שך"ג היא
שנה ז' לתחלת מלכות יהוקם מרד בו שנית שנ' וישב
וימרד בו ולפ"ז עמד במרדו ד' שנים עד שך"ג. (במ"ק דכ"ו אמרו
ליהוקם ירמיה כתב ס' קינות א"ל מה כתיב ביה אמרו איכה ישבה
אמר אנא מלכא כו' כשאמרו היו צריה לראש מיד קדר כל אזכרות
שבה ושרפה • בשנת י"א ליהוקם היא ג"א שך"ז שלח ה' גדודי
כשדים ולכדוהו ומת בדרך והיתה נבלתו מושלכת לחורב ולקרח בלילה
כנבואת (ירמיה סל"ו) זהו סידור שנותיו של יהוקם עפ"י פשוטי
מקראות (מלכים ב' כ"ד) עפ"י א' מג' דרכים שכתב הרד"ק (והיא
ה' לנ"כ) • יהויכין בן יהוקים ונקרא במקום אחר יכניה • מלך
אחר אביו בן י"ח שנה (מלכים ב' כ"ד ובד"ה) כתב בן ח' שנה תי'
הרד"ק שאביו יהוקים המליכו בחייו י' שנים ומלך יהויכין בשנת שך"ז
ג' חדשים (ועשרה ימים ד"ה ב' סל"ו) ועלה עליו נ"נ א' למלכו של
נ"נ (ובירמיה נ"ב) כתב בשנת שבע ופי' רלב"ג שעבדו לו ז' שנים

שלימות ובשנה ח' הגלה את יהויכין (ובאגודות שמואל מלכים ב' כ"ד)
כתב ח' למלכו של יהויכין שמלך בלא תגא ז' שנים י' חדשים בחיי
אביו) ועשרת אלפים עמו והחרש והמסגר (מלכים ב' ך"ד) ובסוף
סי' למטה אמר ז' אלפים והחרש והמסגר אלף (כרש"י בא הכתוב
הג' (ירמיה נ"ב פ' כ"ה) זה העם אשר הגלה נ"נ בשנת ז' יהודים
ג' אלפים וך"ג אמור מעתה ג' אלפים היו משבט יהודה וז' אלפים
מבנימן ושאר שבטים ואף בס"ע למדנו כן עכ"ל) ולא השש להשוב
ד"ג וכתב רש"י בירמיה בשנת ז' הוא גלות יכניה ובס' מלכים אמר
בשנת ח' והיינו ה' שמלך נ"נ היא שנת ז' שכבש את יהוקם (ע"ל
ג"א שי"ט) וכ"כ רד"ק שי' אלפים שהזכיר כאן הוא מספר כלל שמהם
ז' אלפים מבנימן וג' אלפים מיהודה עכ"ל (אכן בסע"ז ובש"ק כתבו
הגלה את יהויכין וי"ק אלף הבינו כפשוטו ז' אלפים וי' אלפים והחרש
והמסגר אלף דהוי י"ח אלפים) שריה נ"ג • ירמיה נביא • ואז
הולך נ"נ עמו את צדקיהו אחי אביו בן יאשיהו וזה גלות ה' לישראל
ש"ק • עיי' בש"ם אורחות עולם מעשה בית דוד שייך להעתיקו כאן
(יכניה קבורתו בעיר קופה גא"י ובמ"ב יכניה בנה עיר עוקברא :
דריוש נולד ג"א שכ"ז (ע"ל שפ"ט • וימלוך מלך בבל את מתניהו
דודו תחתיו ויסב שמו • צדקיהו בן יאשיהו אחיו של יהוקים (ובצ"ד
טעה שכתב צדקיהו בן המלך יהוקם אותו המליך תחת אחין יהויכין
הטעתו מ"ש בד"ה ב' ל"ו פ' י') וימלך את צדקיהו אחיו הבין דאחיו
קאי על יהויכין אבל רש"י כתב שם אחיו של יהויקם וכ"הא במלכים
ב' כ"ד וימלך מלך בבל את מתניה (הוא צדקיהו) כריתות ה' ב' דודו
של יהויכין עכ"ל) המליך נ"נ בו בשנה שנת שך"ז ובן כ"א היה במלכו
ומלך י"א שנה (מלכים ב' כ"ד) עד שנחרב הבית (ע"ל ג"א שי"ו)
(ונקרא ג"כ שלום הוריות די"א כריתות ה' ב') יהוצדק אחי עזרא
הסופר כ"ג ירמיה ויחזקאל נביאים בירושלים וברוך נשאר בבבל
(ובמ"ק די"ו ונק' צדקיהו כושי שהיה משונה במעשיו וצדיק גמור
ובתו' שם כ"ח ב' שהיה צדיק גמור אלא דבמקרא לא מצינו יותר
כ"א שצוה להעלות ירמיה מן הטיט • צדקיהו נשבע לנ"נ ואתשל
על נדרו ועוורו עיניו תקונו כנבא שבוע הנדר שלא יה"ה ר"ע מנכסיו
ואתשל נדרו וכ"כ פרע להם לארץ ידמו בת ציון ועתה נהנה ר"ע
מעשרו (ג"כ) • (קבורתו בעיר טידגא גא"י) :

מעשה שושנה בת חלקיה אשת יוקים שרצו ב' זקנים שופטים
לשכב עמה ואם לא יעלילו עליה ששכבה עם נער א'
והיא לא רצתה ודניאל בחכמתו הצילה ע"י חקירה שלא נתכוונו עדותן
ואולי הוא אחאב בן קולמה וצדקיהו בן מעשיה (יוחסין קל"ו ב') זה
היה ג"א ש"ל • (יהושע ד"ג שהשליכו נ"נ לכבשן אש עם אחאב
וצדקיהו ואיהרך מאי הוא עיבור סר"ן ומסוד זה הרב ר' ניסן ר"ת
סר"ן גם בעיבור נביאי שקר הנ"ל אשר קלם מלך בבל פ' חלק וירמיה
כ"ט • ג"כ) ע"ל אלף תתקמ"ק • ירמיה ניבא על חורבן בבל ירמיה
נ"א ד' לצדקיהו שנת ג"א של"א :

יחזקאל בן בוזי הכהן התנבא ה' לגלות יהויכין ככתוב ריש
יחזקאל הוא ג"א של"ב והוא ל' ליובל האחרון עיי'
רד"ק ריש יחזקאל והברבנאל הכנים את יחזקאל למקבל לנביאים
והשמיט ברוך בן נריה שלא היה נביא (ורמב"ם כתב ברוך בן נריה
קיבל מירמיה וב"ד ועזרא קבל מברוך ב"כ) וכתב מב"ד היה ברוך
בן נריה ויהוצדק אבי עזרא כ"ג (ע"ם וצ"ל אחי עזרא כי אבי עזרא
היה שריה עזרא ז') ושהם קבלו מירמיה ולדעתו היא קבלה י"ב
לנביאים וך"ו מסיני ולא חשב חגי זכריה ומלכי בכלל נביאים ע"כ
כללם עם אנשי כנסת הגדולה אעפ"י שאמרו באדר"ן אנשי כ"ג קבלו
מחגי כו' י"ל שמנד א' היו בכלל נביאים ומצד א' היו בכלל אנשי כ"ג
(נ"ד (כתב ש"ק דס"ט רע"ב יחזקאל התנבא מן ה' לחורבן וגלות
יהויכין כ"ז שנים) ע"ל ג"א שי"ו שהיו בבית האסורים ה' שנים ובן
ל' כתב ספרו וע"ש מש"ש • (יחזקאל משורש קין ואעפ"י שהיה
משורש קין היה מכה טיפת קרי שמקודם קין שהם מעולות מדכורא
בלי נוקבא לכן נקרא בן אדם (הכוונות לקוטי תרי עשר ואשת יחזקאל
היתה תאומה יתירה של הבל (שם) וא"ל פארי כשתן לתקן פגם
קין (שם שופטים) ר"ל שקרבן קין היה פשתן • יחזקאל ניבא על
ירושלים ט' לצדקיהו (יחזקאל כ"ד י"ז לנ"כ) שנת ג"א של"ו ובשנה
ההיא ותבא העיר במצור עד י"א לצדקיהו (מלכי ב' ה') וניבא על
מצרים ג"א של"ז יחזקאל סכ"ט • ואז דברוה לירמיה שנת יוד
לצדקיהו (ירמיה ל"ב) ובא חנמאל בן שלום. ושלום היה דודו של
ירמי' שיקנה השדה ממנו וחנמאל אחר שהיה דודו היה בשעת המכירה
רש"י ורד"ק • כ"ג ששימשו בבית ראשון היו י"ח פ"ק דיומא • ובס'
שערי ציון שחבר ר' יצחק דלטיש אלו כ"ג ששימשו בבית ראשון אהרן
אלעזר פנחס אבישוע בוקי זרקיא אמריה אבי טוב צדוק אחימעץ

 סדר הדורות

ס' כוונות · והתנבא בבה"כ נשים והיתה מבנות יהושע וירמיה קרובה ע"ל ג"א ש"ג. וירמיה נתגלגל בה עג"א ל"ח :

מנשה מת ג"א רפ"ג כ"ה למלכותו ומשמת כ"ה עד החורבן · אמון בן מנשה מלך ליהודה בן ד"ב ב' שנים מקוטעין משנת רפ"ג ויעש הרע ועבדיו המיתוהו ג"א רפ"ה · שלום כ"ג חזקיה נביא · אמו ע"ל ג"א רכ"ח ע"ל ג"א ר"מ · נבוכד הנלר הראשון מלך לבבל שנת רפ"ה מלך ל"ה שנה ומלך.זה לא נזכר בפסוק וי"א שנ"כ שלקח יהוקים לעבד ושנלה פרעה נכה המוזכר במלכים א' כ"ד הוא הראשון והגלה יהויכין והחריב הבית הוא השני ואין נראה כי כל נ"כ הנזכר בפ' הוא השני ל"ד ק"ב · אמרפל הוא נ"כ · ג"כ אות נון :

יאשיהו בן אמון מלך יהודה בן ח' מלך ל"א שנים מן ג"א רפ"ה (עד ג"א שט"ז סע"ז) והמיתו פרעה נכה וה' למלכותו הוא ג"א רצ"ח החל לדרוש לאלהים (ד"ה ב' כ"ד) ובשנת י"ב היא ג"א רצ"ז החל לטהר יהודה וירושלים · חלקיה כ"ג נפניה ירמיה (ברוך ש"ק י"ט ב') הולדה נביאים · אחז נתגלגל ביאשיהו ונהרג במלחמה לכפר על עונותיו בגלגל העבר וכל רביעית דם נחשב למיתה בפני עלמו וז"ם לדיק ה' כי פיהו מריתי הלדיק דין על עלמו ס"ם ג"כ · יאשיה נתגלגל ב"ר ישמעאל בן אלישע כ"ג עש"ב :

ירמיה התנבא שנת ג"א רצ"ה י"ג למלך יאשיהו שנה קודם החורבן (ובש"ק דפ"ט רע"ב מן י"ג דיאשיהו עד חורבן ס"א שנה ו' הדשים י' ימים) עד שנה א' לכורש סוף ד"ה וריש עזרא והם נ"ב שנה · וב"ד היה לפניה ואורי' נביאים והלקיה כ"ג ואחריו עזריה · דון ילחק · והם קבלו מיואל וב"ד קבלה י"א לנביאים · ונ"ה מקיני וכללם בקבלת יואל וירמיה אעפ"י שיש בין ב' הקבלות יואל וירמיה סביב לק' שנה.אשר בעיני הוא מעט רחוק שתעמיד הקבלה בלתי מקבל כל זמן רב ההוא · אך לדעת היוחסין (די"ב) ירמיה קבל מלפניה (וכ"כ רמב"ם) קרוב לשנת שט"ז והוא מקבל ד' מסיני וט"ז לנביאים (ל"ד) ובש"ק די"ט ב' כתב התנבא מ' שנה והתחיל להתנבאות כשהיה נער אמרו הז"ל ירמיה קלל יום לדתו שהיה יום ט' אב גם קלל את איש המבשר לאביו יולד לך בן זכר כי נודע לו שהיה המבשר פשחור בן אמר עיי' רד"ק ירמי' ד' · ירמיה היה כהן תו' ב"ק דע"ז ב' ואני שמעתי איכה נטוריקן:אני ירמיה כהן הענתות · כתב בשמן הטוב ס"פ פקודי ירמיה הי' מבני איתמר בן אהרן כמו שנראה שהי' מן הכהנים אשר בענתות והיא היתה של בני איתמר כמ"ש באביתר ענתות על שדך איתמר במ"ק ע"ה י"ג כמו ירמיה עכ"ל ונתגלגל בהולדה ס' כוונות ע"ל ג"א ר"פ · שלמה המלך נתגלגל בירמיה ועשאוהו ישראל כמהולל וסכל ונשלך בבית הכלא (ג"כ) נילוץ משה בירמיה ושלמה נ"ק תשא · והוכיח ישראל מ' שנה כמשה ועשה ה' קינות כמשה ה' ספרים · ילקט רמז תתקי"ט כי היה נילונו · מגע"א פ"ה · בירמיה סך"ו וגם איש היה מתנבא בשם ה' אוריה בן שמעיה מקרית יערים והיה כהן שהיו מבזים אותו שבא משפחה שפילה עיי' סוף מכות בע"י בשם הרמ"ה ובמ"י ר"פ כנחס · בן סירא (ע"ש) היה בנו · וברקנ"ט דמ"ו א' בם' היה נילוץ ירמיה (ע"ל ג"א תמ"ה) ובליקוטי מהרי"ל שהיה בן ירמיה ואמו בתו של ירמיה שנתעברה באמבטי' · ובר"פ אלק דאסור ללמוד ספרו · ורב יוסף דרש מילי מעלייתא דאית בי' ובחגיגה פ"ב ובפ' ב"ם ובהקדמת רמב"ן לתורה במוכלא ממך אל תדרוש הוא ב"ם · ב"ם פ"ג וביבמות פ"ו רבים יהיו דורשי שלומך בספרו פ"י · אשה טובה מתנה טובה כע"ז · ובפ' הכונל כל עוף למינו ישכון כתבו התו' שמא ב"ם וכ"ה בפי"ג ובפ' ג' שאכלו ורש"י פ' הדר ופ' דייני גזירות ק"י ב' ופ' המוכר פירות ופ' מי שמת ויר"ו.נזיר פ' ב"ש מביאי' דבריו · כתב ש"ק דל"ט סע"ב אומרים אחרי שבני ישראל שנשארו מן גלות נ"כ בירושלים הביאוהו למלרים כנגד רלונו והיה מוכיחם במלרים קמו עליהם בנ"י ויסקלוהו ונקבר במלרים ולהיות בני מלרים היו מוכים מארבה בבית ובשדה חלו פני ירמיה שיתפלל לה' וכן עשה וילך הארבה לכן אחר מיתתו קראוהו אלוק ויזבחו לו ע"ל ג"א שי"ט · ס' בן תגלת וספרי בן לענה וספרי מירום הנזכרים בירושלמי פ' חלק נמלא אז ש"ק די"ט ב' :

אפלטון הפילוסף היה בזמן ירמיה סביב לשנת ג"א ש' ל"ד ק"ב וכ"כ ש"ק דק"א א' כי ראה בפי' העזרי שחבר ר' נתנאל ן' כספי שאמר אפלטון אני הייתי עם ירמיה במלרים ובתחילה הייתי לועג על דבריו ולבסוף ראיתי כי דבריו דברי אלהים ושהוא חכם ונביא וכ"כ ת"ע ח"א פי"א · אך שם בש"ק כתב פלטוני היה כמו ג"א שפ"ה (ע"ש) והיה שמו אריסטוקלו · ורבותיו שינו שמו וקראוהו פלטוני והיה תלמיד פיטגורה והיה יפ"ת ויפ"ת משכמו ולמעלה גבוה מכל העם והיה מזרע מלוכה מלד האב ומזרע פילין הפילוסף מלך אם · ובהיותו קטן מוטל בעריסה הלכה דבורת עם הבורה גדולה על פיו ולא הזיקו · ויתנחשו שיהיה חכם גדול עכ"ל · אחרי שהחזירן ירמיה לא עמדו בארץ קודם החורבן כ"א ל"ו שנה תו' סוף עירכין ל"ג א' א"כ החזירן ג"א ש"ב · י"א בימיו נהרג ניכוה ע"ל ג"א שי"ט · ועברה שהור גא"י ואחר שעבר ג' ימים בא לחידקל כשעבר הנהר בא לניכוס הדשה ושם ש"מ יהודי' מדברים בלשון תרגום · י"ח ליאשיהו היא שנת ג"א ש"ג הזק בית ה' (מלכים ב' כ"ב וד"ה ב' ל"ד) רי"ח שנים משבדקו יהואש ואז התנבאה הולדה (שם רד"ק ריש לפניה בשם רז"ל) ירמיה התנבא בשוקים ולפניה בבה"כ והולדה אלל נשים והמלך בעלת ירמיה גנז ארון דמשה והלוחות ולנלנת המן והמטה והרבה תכשיטי קדושה במערה שתחת המקדש ואהז"ל (מגילה י"ד) במקום דקאי ירמיה היכי מתנבאה הולדה · ותירלו קרובת ירמיה היתה ולא קפיד עליה ויאשיה איך שבק לירמיה ומשדר לגבה מפני שנשים רחמניות ורי"א שהלך ירמיה להחזיר עשרת השבטים · אר"ב הולדה מזרע · יהושע מבנותיו · התהלת ירבל האהרון ומלא הלקיה הכהן הספר בבית ה' בעזרה תחת אולם עיי' רד"ק ריש יחזקאל :

ג"א שט"ז **יהואחז** בן יאשיהו בן ד"ג מלך שלשה הדשים (מלכים ב' ד"ג פסוק ל"א · ובנ"ד וביסוד עולם כתבו ששה חדשים ט"ם הוא ובסע"ז השמיטו לגמרי) וימשחו אותו לא היה לריך משיחה אלא מפני שיהוקים אחיו גדול ממנו ב' שנים רש"י ובד"ה א"כ ובני יאשיהו הבכור יוחנן · ב' יהויקים ג' לדקיהו ד' שלום הוא לדקיהו הוא יוחנן הוא יהואחז הוריות י"א ב' ובנ"ל בכריתות ה' ע"ב · והאב"ע כתב כי יוחנן היה בכור ולא מלך ושלום הוא יהואחז והביא ראיה ממ"ש בירמיה כה אמר ה' אל שלום בן יאשיהו מלך יהודה והרד"ק פי' כי שלום הוא יהויכין הלקיה כ"ג ירמיה נביא ונלכד מפרעה נכה ויבא מלרים וימת שם וימלוך פרעה נכה את אליקים בן יאשיה ויסב שמו :

יהוקים בן יאשיה בן כ"ה שנים ג"א שט"ז ומלך י"א שנים (מלכים ב' ד"ג) (עד ג"א שכ"ז סע"ז) והמליכו תחלה את יהואחז שהי' קטן ממנו שני שנים (הוריות די"א ב') לפי שהי' ממלא מקום אביו · ובראשית מלכותו ניבא עליו ירמיה ואוריה · ויהוקים הרג את הנביא אוריה בהרב (ירמיה כ"ז) ועזריה כ"ג ירמיה ואורי' נביאי' (סע"ז) ובש"ק די"ט ב' כתב גם ברוך (הרי י' דורות סע"ז) · כתב ש"ק ד"ק רע"א אומרים כי יהוקים עמד תפוש בבבל ל"ז שנים · בימיו גלה יחזקאל הנביא בבבל ועמד בבית האסורים ה' שנים ובהיותו בן ל' שנים כתב ספרו וי"א שהוא לא כתב ספרו אלא חכמים אחרים והוא היה יפ"ת ויפ"ת ונהרג מיהודי' ונקבר בקבור שם בן כ"ת ע"ל ג"א שכ"ב ירמיה קבל מלפניה ג"א שט"ז ע"ל ג"א רצ"ה :

ג"א שי"ט **נבוכדנצר** (השני שנקרא בם' זכרונות נ"כ הגדול) כתב ש"ק ד"ק אמו היתה נקראת שמרעס וכ"כ בת' אחרי מות (לא מלאתי שם) מלך בבבל ד' ליהוקים (ירמיה כ"ה) ומ"ש בריש דניאל ג' ליהוקים בא נ"כ לירושלים כי שנה ראשונה של נ"כ מקלתה שנת ג' ליהוקים ומקלתה ד' ליהוקים ורש"י בדניאל פי' כי נ"כ כבש את יהוקים שנה ב' למלכותו והיה לו עבד ג' שנים ומ"ש ג' ליהוקים היינו ג' למרדו של' מלכים כ"ד ויהי לו יהוקים עבד ג"ש וישב וימרוד בו ג"ש ובשנת שלש עלה עליו והיא ח' לנ"כ וי"א ליהוקים דאמר מר שנה ראשונה כבש ניכוה ב' כיבש יהוקים וג"ש מרד בו י"א ליהוקים ה' שנים קודם שכבשו וג"ש שעבדו וג"ש שמרד בו ואז מת יהוקים תחת ידו ומלך נ"כ תחתיו יהוכין עכ"ל וכ"כ בד"ה ב' ל"ו ומלך נ"כ מ"ה שנים ס"ע פר"ה ובוי"ר ר"פ אחרי שמלך מ' שנה כדוד כי בנו אויל מורודך מלך ל"ז לגלות יהויכין כמ"ש סוף מלכים וסוף ירמיה. ויהוכין נגלה ה' לנ"כ כמ"ש מלכים ב' ד"ד תחבר ה' שנים אל ל"ז יעלה מ"ה ל"ד · נ"כ היה גלגול נמרוד תהלתו נ' וסופו ד' וכן נבוכד נלר ועשה הללם בכח שמות הקדושי' עי' לין של כ"ג שהוליא דניאל בולעו מפיו כן בימי אנוש הואל לקרוא בשם ה' שהיו יודעין שימוש הקדושים ורלו לבנות המגדול כע"ה פ' כ"ק · במ' ויקרא כ"ג מעשה בשור שמשכו לקרבן ולא נמשך בא עני ובידו אגודה קטניות והושיט לה ואכלה וגעה השור והוליא מחט ונמשך לקרבן ונראה לבעל השור קרבנו של עני קדמך כו' · אהז"ל נ"כ היה בנו של שלמה ממלכת שבא (ע"ל ב"א תתקל"ה) ואהז"ל שגירה

שלמנסר מלך בבל ג"א קפ"ט י' שנים ע"ו לאחז (ע"ם ול"ל ו' לאחז) כ"ד ח"ב:

יואל בן פדואל אמרו שיואל היה בן שמואל הנביא מ' פ' נשא ביוחסין די"ב שקבל ממיכה שנת ג"א ק"ד • י"א שהיה בימי יהורם בן אחאב וי"א בימי מנשה • ב"ד היה נחום חבקוק ושריה כ"ג קבלה י' מנביאים וכ"ד מסיני לאברבנאל ל"ד • יואל ואביה יואל הוא בן פתואל ואביה הוא פתואל ונרמז לשון אביה כי פתואל אבי יואל וכל זה רמוז בילקט שמואל ובני שמואל הבכור יואל ואביה ורבנן אמרו מה זה רשע אף זה רשע בגלגול העבר רי"א כשנכשתנה למ"ע זכה לרוח הקודש דכתיב דבר ה' אשר היה אל יואל בן פתואל ותניא כ"מ שנזכר שמו ושם אביו בידוע שהוא נביא בן נביא ג"כ:

הושע בן אלה מרד במלך אשור שלמנסר שנת י"ב לאחז מלך יהודה שנת ג"א קנ"ה ואעפ"י שהיא שנה שמינית לתחלת מלכותו כמ"ש מלכים ב' • בשנת י"ב לאחז מלך הושע תשע שנים ובסי' י"ח בשנת שש לחזקיה היא תשע להושע ואמרו בס"ע פך"ב בשנת תשע למרדו ומשנת קנ"ה עד ו' לחזקיה שהיא שנת ר"ה חשב הכתוב ל"ט שנים שלימות • וח' שנים הראשונים לא היה רק כמו שופט ע"ל קפ"ז:

חזקיה בן אחז מלך על יהודה ג' להושע בן אלה (למרדו) בן כ"ה מלך כ"ט שנה ונולד קע"ד ומלך ג"א קנ"ט • בדיה כ"ג הושע ישעיה עמוס מיכה נביאים • ואמרו בחלק • בימיו לא היה איש ואשה שלא היו בקיאים בטומאה וטהרה • חזקיה הוא עמרם שגירש אשתו מפני גזרת כל הבן היולד וכן עשו כל בני דורו וע"פ מרים החזירה וילך איש ויקח את בת לוי וכן חזקיה הבא מנילולו חזי דכפקי בכין דלא מעלי וא"ל ישעיה בהדי כבשי דרחמנא לזה לך • ג"כ • חזקיה גנז ספר רפואות ע"ל אלף תרכ"ו איזה ספר • שלמנסר עלה על שמרון שנה ד' לחזקיה ז' להושע בשנת ג"א ר"ב או ר"ג וילכדה מקלה ג' שנים:

גלות עשרת השבטים ו' לחזקיה ט' להושע למרדו היא ג"א ר"ה וכלכד שמרון ויגל ישראל אשורה וינחם בחלח וחבור (מלכים ב' י"ח) ויוחסין די"ב ב' כתב תשלום גלות י' שבטים ו' למלכות חזקיה ג"א ר"ו ע"ל קפ"ז • מקום לחלח וחבור עיי' יוחסין דקנ"ה ומ"ע פי"ג ודקפ"ו:

ג"א ר"ט **סנחרב** מלך לבבל ג' לחזקיה ל"ד ח"ב (ול"ע דחזקיה מלך קנ"ט) כמרד סנחרב ג"כ • טוביה הצדיק היה סביב לזמן זה כ"כ יוחסין דקל"ו וכתב ל"ד ח"ב שספר טובי' הנמצא בלשון עברי מלשון לטין לדעתו הוא מזויף והיתול וגוזמא • ובש"ק דל"ט ב' טובי' בן טובאל הנביא בנינוה וי"א שהיה אחר חורבן ראשון בימי גלות בבל זע"ט דס"ה ע"ב • ועיי' בדף מיוחד המעשה • ג"א ר"י י"א לחזקיה ע"ל ג"א קנ"ג : י"ב לחזקיה שב סנחרב והביא כותיים לשבת שומרון וב' יהודים ללמד אליהם תורת ישראל את ר' דוסתאי (ע"ש) ב"ר ינאי ור' סבייא כנראה בתנחומא וישב (ובילקט ובפר"א) וה"ת כי סמיכות. שם ה"י כשהרבה שנים רבות אחר זה וכתבתי במקום אחר : ואח"כ הלך על מלכיות רבות ותפס ק"ן מדינות והעבירם ממקום למקום וממדינה למדינה ואז בלבל כ"ע והלך ג"כ על מלכות יהודה. ולכד קצת שבט יהודה וכל שבט שמעון ובקש להוליכם אל ארץ לחלח וחבור כמו שעשה לגלות שמרון ולא יכול כי בא כנגדו מלך כוש ונלחם עמו והניח היהודים בדרך וגנזם הקב"ה בהרי חושך וזה היה גלות רביעי לישראל אחז"ל בפ' חלק מבני בניו של סנחרב למדו תורה ברבים ומאן ניכהו שמעי' ואבטליון שם • י"ד לחזקיה היא ג"א רי"ג • עלה סנחרב על ערי יהודה ויתפשם (מלכים ב' י"ח) בשנה ההיא יצא מלאך ה' ויך במחנה אשור קפ"ה אלף (שם י"ט) במ' תזית בפ' אתי מלבנון כלה שבא פרעה מלך מצרים ותרהקה מלך כוש לעזרת חזקיה וסנחרב גבר עליהם וקשרן ובלאת חזקיה בשחרית חוץ לעיר התירן והלכו להם וספרו זה נס במלכותם • ד' גליות בין כ"א ח' שנים גלות ראשון קפ"ז • ב' קנ"ה ח' שנים למצור שמרון • ג' ר"ג • ד' ר"ה • נלכדה וח' שנים עד רי"ג (ס"ע וילקט מלכים ב' סי' י"ח ע"ל קפ"ז) • בימים ההם חלה חזקיה ובעבור תפילתו הוסיפו לו ט"ו שנים • (שם סי' ד') י"ד למלכותו וביום ג' לחליו היה מפלת סנחרב ס"ע פך"ג בתנחומא פ' נח שלא נשרפו בגדיהם שהיו משם שכיסה ערות אביו ובפרש"י בישעי' • אבל הבחיי פ' שמיני כתב שהחיל סנחרב היו מבני יפת שהי' להם זכות יפת שכיסה ערות אביו:

אסר חדן בן סנחרב מלך לבבל ג"א רע"ו וי"א שמרודך בלאדן בן בלאדן הנזכר מלכים ב' ד' וישעי' ל"ט וירמי' כ' הוא אסר חדן מלך א' ב"ב שמות:

מנשה בן חזקיה נולד ג"א רע"ז וחי ס"ז שנה (גדעון מנשה ג"כ ריש אות כ' ע"ל ב"א תרע"ו):

מרודך בלאדן השני מלך מ"ד בבבל ג"א רכ"ו ומלך מ' שנה • חזקיה מת ג"א רכ"ח • מנשה בן חזקיה מלך ליהודה רכ"ח כ"ה שנים ובן י"ב במלכו (מלכים ב' כ"א) עד ג"א רפ"ד סע"ז הושעיה כ"ג ישעיה יואל נחום חבקוק נביאים • כתב ש"ק דמ"ט א' ספר ישעיה מעזיה יותם אחז חזקיה עד שנה א' למנשה קי"ד שנים ראה עוזיה מלך ג"א קמ"ב עד שנה א' למנשה הוי פ"ז • אף שירד בימי שלמה נסתלק בימי מנשה • ע"ל ב"א תתקל"ה • ג"א ר"מ בגיטין פ' הניזקין א' נתן עיניו באשת רבו הוא היה מנשה שהיה במקדש ראשון ומנשה גם במקדש ב' ובעל שגירש אשתו הוא אמון שבא על אמו אשת מנשה והאשה שנתגרשה היא אמו של אמון משולמת בת חריף אשת מנשה ג"כ • נחום אלקושי התנבא על נינוה אחר שהתנבא עליה יונה שנת ר"מ (ע"ל רכ"א) קבל מיואל קבלה י"ג לנביאים ואברבנאל כלל קבלתו לקבלת יואל אף שיש ביניהם כ' שנה ל"ד • • בנה בה"כ באשור ע"ל ג"א כ"א • מנשה עשה תשובה כ"ב למלכותו (ס"ע פכ"ד) שנת ג"א ר"ן ול"ג שנה עמד בתשובתו ועיי' ד"ה ב' ל"ג חלק דק"ג:

זאת התפילה התפלל בהיותו אסור

בשלשלאות ברזל בבבל העתקוהו

חכמו אדום מספרי יוונים •

ה' היכל אלהי אברהם י"י וזרעם הצדיק אשר עשית השמים וארץ וכל צבאם ושמת גבול לים ובמלותיך סגרת תהום ונורא שמך והכל יריאים ממך וחרידים ממעשיך ומכעסך על הרשעים אבל גדולים ונוראים תנוניך שנדרת כי אתה גדול על כל הארץ ורחום מאד ורע עליך רשעת האנשים ואתה ברוב טובך נדרת לקבל השבים אליך ואתה אלוה הצדיק לא דרשת התשובה אל אי"י לפי שלא הטאו לפניך אבל אני חטאתי וכחול אשר על שפת הים רבו הטאי אני אסור מאד בכבלי ברזל ולא אוכל להוציא הנשימה על כי הכעסתיך והרעותי לפניך להציב התועבת ולהרבות ברשעיות ועתה אני בא לפניך בברכים כורעות שבלבי לחלות מדת טובך חטאתי אלהי והעויתי ומכיר אני רשעיות ושואל אני מחילה לפניך ה' אלהי שתמחול ותסלח לי למען לא תשחתני עם עונותי ואל תעמוד עכשי לעולם ותושיעני ברוב חסדיך אפילו שאיני ראוי ואהללה שמך לעולם כל ימי חיי כי כל ברואיך יהללוך סלה • ולך הגדולה לעולם ועד (ש"ק י"ט א') • (מנשה הכנים צרה בהיכל הוא עובר בים צרה ר"ל מיכה) כי ניצול מהכבשן וניצול מן האש נאמרו כל אפין שוין ובוח השיבו למלכות כדאמר משיב הרוח ומשה אז בהיותו שם הגילו שנ"ק רוח עושה מלאכיו רוחות ואלמלא כחלק מיכה ב"ב ניצולית מנשה ורבשקה בני חזקיה היה כ"כ קשה ולא היה העולם יכול לעמוד שהרשעים מאבדין העולם לפיכך כשראה חזקיה כן הפילו מעל כתפו ורבשקה מת באותו פרק כמ"ש פ"ק דברכות אז שבנא מת באותו פרק שנולד מנשה ורבשקה ונחלק ל"ב ניצולות ע"פ המובן משמע דמיכה היה בשבנא ג"כ:

ג"א רכ"ד **חבקוק** (הוא בן השונמית זוהר ר"פ בשלח) כתב אברבנאל ריש חבקוק בשם יוחסין שחבקוק היה סוף ע' שנה לגלות בבל בימי דניאל כשהושלך לגוב אריות • התנבא על כ"כ ופרס ומדי (ע"ל רכ"ח) קבל מנחום אלקושי רכ"ד מקבל י"ה (יוחסין י"ב ב') והשונמית היתה אשת עובדיה הנביא זוהר לך לך חבקוק נשא לאכול לדניאל לגוב אריות ש"ק דנ"ט ג' (ע"ל ג"א מ"ג) • וכ"כ יוספין. שחבקוק היה בדור דניאל א"כ זמן רב ביניהם • חבקוק גלגול אדה"ר כע"ח פ' האזינו • בגא"י בער יחבקוק קבור חבקוק הנביא סמוך לקבר ורבינו בחיי ותלמידיו:

(**בן** מרודך מלך מ"ס לבבל שנת ג"א רס"ו ט"ו (ט"ס ול"ל ל"ח) למנשה מלך כ"א שנה ל"ד ח"ב:

צפניה בן כושי מבני בניו של חזקיה י"א פר"א • התנבא בימי יאשיהו קבל מחבקוק שנת ג"א ר"פ מקבל י"ט התנבא בבה"כ דאנשי ע"ל ג"א ש"ג • קברו בסוריא היא מתא מחסי' גא"י • ובמקום אחר כתב צפניה הנביא קבור במערה עומד בהר אחר הלבנון • ואז היתה חולדה הנבואה נקברה בירושלים • על הר הזתים הוא חוץ לירושלים לצד מזרח גא"י • ולא נגע בה אדם מעולם שמחות פי"ד (יוחסין י"ב ב') • בעלה שלום בן יבש שהקיה אלישע והוליד אח"כ הנמאל ע"ל ג"א ק"ע • ירמיה נתגלגל בחולדה

אשור אשר כבש מנחם מלך ישראל (מלכים ב' ט"ו) אעפ"י שכולם נקראים מלכי אשור לבד עד כ"כ מפני שמקום מושבם היה בניכוס במדינת אשור צ"ד ח"ב :

ג"א קמ"ב **עוזיה** (ובצ"ד כתב עזריה) בן אמציה מלך משנת כ"ז לירבעם מלך. לפי שמן ד"ז. לירבעם מלך מלכות מכוגעת עד יום מותו פ"ע פי"ט ורש"י · (ע"ל קט"ו וקך"ט) (כתב ש"ק, דפ"ע רע"ב תרי עשר מדבר מן עוזיה המלך עד שבא אלכסנדר מוקדן שכ"ז שנים דוק אם תוכל לכוון החשבון :

זכריה בן ירבעם מלך על ישראל ל"ח לעוזיה (מלכים ט"ו) הוא ג"א קפ"ג הנה קשה למצוא חשבון ל"ח שנים לרש"י שכתב ע"פ ס"ע שעוזיה וירבעם מלכו כ"א יחויב שסוף מלכות יואש ותחלת מלכות ירבעם היה שנת מ"א לעוזיה לא בשנת ל"ח אך רש"י דחק עצמו ואמר שירבעם אביו כבר מלך ג"ש בחיי אביו יואש (וכ"כ תו' מ"ק ז' ב' ואז יכלו שנותיו שהם מ"א שנת ל"ח לעוזיה). גם דברי רד"ק דחוקים שלדעתו לא מלך עוזיה עד שמת אביו אמציה א"כ לא מלך עוזיה עד ט"ו לירבעם כמצא שכלו מ"א של ירבעם כ"ז לעוזיה הרי חסירים מל"ח י"א שנה ומפני זה דחק ואמר כי אותן י"א שנה מלך זכריה בחיי אביו ולא ידענו למה אלא כן כראה לפי החשבון עכ"ל (ובש"ק י"ק ב' מלך ו' חדשי' · (אז מלך ברומי אמוליו וגירש אחיו הגדול ובת אחיו עשה פרושה וזכתה וילדה רומוס ורמלום וצוה המלך להרגם ולהשליך הילדים לנהר והשליך אמל והניחם על שפת הכהר · ואשה אחת הניקם ואחר שכתגדלו המיתו את דודים המלך הכ"ל · והחזיקו במלכות (יוחסין דקל"ו ע"ל קפ"ה עיי' מ"ו תילים פ' יתום אתה הייתי עוזר (ובש"ק דל"ה ב' י"א למלך חזקיה הוקפו חומות עיר רומי ע"י רומלס וריחולם שכתגדלו מחלב זאבית וי"א מאשה זוכה בלשונם כקראת זאבית וישימו תוך חומותיה ז' כרכים קטנים על ז' הרים ואז התחיל למלוך עליהם רומלום אחר שהרג את אחיו :

שלם בן יבש הרג לזכריה המלך אחר שמלך ו' חדשים שנת ג"א קכ"ד וימלוך ירח ימים · מנחם בן גדי מלך על ישראל בשמרון י' שנים (מלכים ב' ט"ו) ל"ט לעזריה מלך יהודה (ובש"ק כתב י"א ט"ם הוא) משנת ק"ד עד קס"ד ויעש הרע ·

ג"א ק"ם **מיכה** המורשתי קיבל מישעי' לאברבנאל מקבל ע' לנביאים וד"ג מסיני (וביוחסין די"ב א' מקבל ט"ו) כיבא בימי יותם אחז יחזקיה בשנת ק"ם בימיו ד"ג שלום · והושע עמוס ישעי' מיכה אף שקבלו זה מזה היו כולם בזמן א' · (כתב גא"י בעיר כסיל קבור מיכה הכ"ל · פול אסיר והוא תגלת פלאסר מלך אשור מלך א' לבבל כזכר מלכים ב' ט"ו וד"ה כ"ה מלך כ"ט שנה ג"א ק"ם צ"ד ק"ב :

אחז כולד ג"א קס"ג ע"ל ג"א קע"ד וקפ"ג :

פקחיה בן מנחם מלך על ישראל ג"א קס"ד ב' שנים ושנה ראשונה היא מ"ט לעוזיה ומקלתה כ' לעוזיה ויכהו פקח בן רמלי' וימלוך תחתיו :

פקח בן רמליה מלך על ישראל בשמרון ס"ב לעזריה מלך יהודה ג"א קס"ז ד' שנה · והמיתו הושע בן אלה והרג פקח ביהודה ק"ך אלף ביום א' כולם בני חיל ושבויים ר' אלף ד"ה ב' כ"ח (ע"ל קפ"ז · יותם בן עוזיה מלך על יהודה בן כ"ה שנים י"ו שנה מן קס"ז בשנת ב' לפקח בן רמליה אעפ"י שפקח ויותם שניהם מלכו כ"ב לעוזיה והרד"ק כי' שתים לפקח בתחלת השתי שנים ואין נראה ועפ"י מ"ש לעיל ב"א תתקס"ד בענין שנות מלכי ישראל ניחא ע"ש (צ"ד) יותם כ"ג הושע ישעיה עמוס מיכה המורשתי ועודד נביאים סע"ז) (ובש"ק כתב הנביאים שהיו בימי אביו) · ירוקם שמו וכך' יותם שאף שמלך י"ו שנים היה תם להקב"ה וכתגלגל באביי אשר בך ירוקם יתום ר"ת אביי (אגודת שמואל ד"ה ב' ד"ז) כתגלגל ברשבי' ע"ש) · קללות אבימלך בן ירובעל כתקיים ביותם ובנא בן בוטא ע"ל ג"א תשכ"א :

אחז בן יותם הוליד חזקיה ג"א קע"ד ט' שנים קודם שמלך ובן י"א שנה היה ביום הולידה לחזקיה (ע"ל קל"ט ·

אחז מלך על יהודה ג"א קפ"ג בן ך' שנה וי"ו שנה מלך (מלכים ב' ט"ו) (בסע"ז עד ד' לאלף ד' ולפ"ז מלך קפ"ד) אוריה ד"ג הושע ישעיה עמוס מיכה עודד נביאים · כתגלגל באשיהו ע"ל ג"א רכ"ז :

רולמוס הכ"ל קך"ג מלך ג"א קפ"ה י"ח ליותם על רומי ל"ה שנה · צ"ד ק"ב :

גלות בני גד ובני ראובן וחצי שבט מנשה נראה שהיה בסוף ימי פקח שכ' (מלכים ב' פט"ו) בימי פקח בן רמליה בא תגלת פלאסר מלך אשור ויקח את עיון. ואת אבל בית מעכה וגו' והיה זה שנת ג"א קפ"ז סוף ימיו של פקח כדברי רשב"ג בפתיחה דאיכה רבתא (דכ"א א' אבל המעיין שם אין זה דעת רשב"ג וז"ל שם רבי אלעזר אומר שבט ראובן וגד גלו תחלה וכתב יפי ענף ז"ל ורש"י בישעי' (פי' ח') הביא ס"ע דגלות זבולן ונפתלי שהיה בימי פקח ד' לאחז וגלות ראובן וגד היה י"ב לאחז תחלת מרדו של הושע וזה כדעת רשב"ג דאמר הכא זבולן וגד גלו תחלה עכ"ל א"כ ט"ס הוא מ"ש שזה דעת רשב"ג אלא זה דעת ר"א וק"ל) וכתב רלב"ג שזהו גלות בגוב"ר וחצי מנשה ורש"י פי' שגלות ב' שבטים והכי היה י"ב לאחז (וכ"ה בס"ע מובא בילקט מלכים ב' סי' י"ה דל"ז א' אלא שט"ם שם שכתב י"ב לפקח וצ"ל לאחז ויגל לראובן וגד ולקח העגל שבבית אל) בימי הושע בן אלה בשנת מרדו במלך אשור שהוא שנת קל"ה · אך כראין דברי רלב"ג מפני שהכתוב אומר בד"ה ס"ם ה' ויער אלהים את רוח פול מלך אשור ואת תגלת פלאסר מלך אשור כו' ולא פי' הכתוב באיזה זמן היה רק גלה לנו שהגולים הם פול ותיגלת מלכי אשור · וכאן אמר ג"כ בא תגלת פלאסר מסתמא ענין א' ועוד שהכתוב אמר שהושע מרד בשלמנסר מלך אשור לא בתגלת פלאסר והיה לפי זה גלות זה י"ח שנים קודם גלות שאר עשרת השבטים עכ"ל צ"ד · (ובש"ק די"ה סע"ב כתב סוף ימי פקח גלות ב' שבטים וחצי הכ"ל ועגל זהב דירבעם והוליכם לחלה וחבור ונהר גוזן וזה גלות הראשון (והיינו דעת רלב"ג) וכתב עוד הושע בן אלה מלך על ישראל מלך ט' שנים (היינו מיום שמרד שהוא שנת קל"ט) אז שב סנחרב ויגל כל ישראל הנותר וכל מלכות שמרון ועגל שני שבבית אל עמהם ושלחם גם הם נחנה ואבור ונהר גוזן וזה היה י"ג לאחז · (ט"ס כי במלכים ב' סע"ז פ' י"ו כתב בשנת שתים עשר לאחז מלך יהודה (הוא שנת קל"ה) מלך הושע בשמרון ט' שנים וזהו גלות שני לישראל וכתב שם די"ט א' בשנת ד' לחזקיה (היא שנת ר"ב או ר"ג) עלה סנחרב שליסית על שמרון ולכדה שש שנים (כ"ל צ"ל שמנה שנים כי גלות שני היה קל"ה וזה היה ר"ג) אחר גלות שני והגלה שבט אפרים ומנשה שנשארו שם וזה היה גלות שלישי שנת ג"א ר"ו עכ"ל · (ולדעתי כפי הנראה בצ"ד שגלות י' שבטים היו ר"ה א"כ קל"ה היה גלות קלת שבטים וכ"מ מלשון רש"י (מלכים ב' ר"ם י"ז ג' גליות גלו י' שבטים שנת ך' לפקח ד' לאחז (הוא קפ"ז) וי"ב לאחז (היינו קל"ה) וט' למרד הושע (הוא ר"ה) גלו כולן וז"ש (בישעי' ט' א') בעת הראשון הקיל ארצה זבולן וארצה נפתלי הקיל אף בשניי' שלא הגלה אלא ב' שבטים אבל האחרון הכבוד טיאטא את הכל כזה שמכבד הבית ע"ש הרי כראה שגלות י' שבטים היה ר"ה לא כדעת ש"ק הכ"ל שזה היה שנת קל"ה וצ"ע · וכ"מ בס"ע מובא בילקט הכ"ל כאשר יגיל הרועה מפי הארי שתי כרעים אלו י' שבטים שכסמכו על חזקיה ופלטו עמהם עכ"ל · ואלו היה כדברי ש"ק שבשנת קל"ה שנה ראשונה למרד הושע גלו כל ישראל אשר אז לא היה עדיין חזקיה מלך עד קל"ט ואיך אמר שסמכו עליו י' שבטים · וכתב ש"ק שנת ד' למלכות חזקיה עלה סנחרב שליסים על שמרון ולא היה אז מלך בישראל צ"ע כי ד' לחזקיה הוא ו' להושע כמבואר בפ' ואז היה מלך הושע ועלה במושכל ראשון להגיהם שצ"ל י"ד לחזקיה שהיה רי"ג והיא ה' שנים אחר גלות י' שבטים אך מפורש בפ' שבשנת י"ד לחזקיה עלה סנחרב על ערי יהודה אבל בשנת ד' לחזקיה עלה על שומרון ועוד די"ד לחזקיה היה גלות רביעי והוא כתב גלות שלישי וצ"ע :

הושע בן אלה מלך אחרון על ישראל הרג את פקח בן רמלי' שנת ג"א קפ"ז ומלך אחריו עד ו' לחזקיה שהם י"ח שנים ולרלב"ג הלי ימי מלכותו לא היה מלך שלם רק כמו שופט או נציב ששמוהו מלך אשור עד שמרד בו (ע"ל קל"ה) והיה משבט ראובן. ובימיו תמה זכות אבות כמשחז"ל בשנת ד"ג סיון בטל ירבעם הבכורים לעלות לירושלים ובט"ו באב ביטל הושע פרדסאו' שעשה ירבעם והניח לישראל לעלות לירושלים · (מ' איכה דכ"ד ב' · כתב ש"ק די"ט. רע"א הז"ל אמרו מלכי ישראל הרשעים היו ז' ירבעם וזרעו · בעשא וזרעו · עמרי וזרעו · יהו וזרעו · מנחם וזרעו · פקח · הושע · וכן מלכי יהודה ז' רשעים יהורם · אחזיה · יהואחז · מנשה · אמון · יהויכין · צדקיהו · עיי' בס' בית ישראל הנדפס בל"א והעתקי בלשון קודש טוב להעתיקו · בירמיה ט"ו) יולדת השבעה בתכוואה ז' מלכים רשעים יהורם יהואש אחז מנשה כו'. א"כ אחזיה יהואחז ט"ס :

(הג"ה) ובמלכים ט"ו ד' ליותם והל"ל ד' לאחז שהרי כל ימי יותם לא היו רק ט"ו שנים ואמר בס"ע פך"ב רלה הכתוב למנות ליותם בקבר ולא לאחז בקיים לפי שהיה רשע צ"ד :

שלמנסר

יהואחז בן יהוא מלך על ישראל שנת ג"א פ"ג י"ז שנים (מלכים ב' י"ג ובש"ק ע"ם) כ"ג ליהואש מלך יהודה והם רק ט"ו שלימות ויכלו שנת צ"ח · עיי' צ"ד אע"פ שכ"ג ליהואש לא יכלה עד פ"ד י"ל שנה ראשונה של יהואחז מקלתה כ"ג ליהואש ומקלתה כ"ד לו ומלך יהואחז מכ"ג י"ז שנים לא היו שלימות רק ט"ו והם ל"ז שלימות מס"א מתחלת מלכות יהואש · ובזה יסורו מבוכות רבות ע"ל צ"ח · יהואש המלך חיזק בית ה' כ"ג למלכותו ג"א פ"ד · קנ"ה שנים משבנאו שלמה ס"ע פי"ח לבלתי נקפיד על שנה (ע"ל ש"ג עכ"ל צ"ד · כי התחלת בנינו היה ב"א תתקכ"ח וקנ"ה הוי פ"ג :

ג"א נ' **הושע** בן בארי משבט ראובן (יוחסין די"ב א') מקבל י"ב התנבא בימי עזיה יותם אחז יחזקיה ירבעם בן יואש ונביאתו קודם ישעי' (ורמב"ם כתב שקיבל מזכרי' וב"ד) וב"ד אמוץ אבי ישעיה · ולדקיהו כ"ג ולאברבנאל קבלו מאלישע בן שפט קבלה ו' לנביאים וך' מסיני · שנת נ' לדעת יוחסין די"ד י' שנים קודם מות אלישע עכ"ל צ"ד וטעות הוא כי בדי"ב ביוחסין ז"ל הושע קבל מן זכריה ג"א נ' קודם שמת י' שנים שיואש המלך מת ק"א וזכריה קודם לא שנה א' עכ"ל הרי די' שנים קודם מותו קאי על מות זכריה כי הושע קבל שנת נ' וזכריה מת שנת ק' וק"ל) כתב ש"ק די"ט קבלתי מזקני הדור בסלוניקי שקבלה אצלם שהושע הנביא מת בבבל וצוה לפני מותו שיקברוהו בא"י ולפי שהדרך היה ארוך מסוכן צוה שישימהו תוך הארון תכף אחר מותו ויקשרו הארון על הגמל ויכהו שילך לו מאיליו ובמקום שינוח הגמל שם תהיה קבורתו וכן עשו והגמל הלך בלי שום נזק ומוקש עד גליל העליון הוא צפת במקום בתי קיים של ישראל וע"פ המכתוב שהיה בארון הכירוהו היהודים ויקברו שם בכבוד עכ"ל · ובצפת בבית הקיים מערה נקבר הושע ואביו בארי גא"י · היה גילון ראובן בן באר"י וכתיב וישב ראובן אל הבור א"ל הקב"ה את פתחת בתשובה כו' (ג"כ) בן בארי אותיות ראובן · אשת זנונים דהושע גומר בת דבלים היא אשת ירבעם ועליה התנבא עמוס אשתך בעיר תזנה והיא לא הרשיע את בעלה כמו איזבל וכנראה מקראי שהלכה לדרוש מאחיה השילוני מחולת בנה והקב"ה דקאמר הכי להנביא להורות. על אשת זנונים מעיקרא אשת ירבעם ועתה היא תקנה · והיא גילון תמר ורחב ובתמר כתיב והיא הרה לזנונים ואחז"ל גומר בת דבלים שהכל גומרין ודשין בה כי יפה היא מאד כן היה בתמר שהיו דשין ער ואונן מבפני' וזורה מבחוץ גם רחב זונה היתה לכן נקראת אשת זנונים מב' זנונים · ג"כ :

יואש בן יהואחז מלך על ישראל שנת ג"א צ"ה ט"ז שנים ל"ז ליהואש מלך יהודה ולפי חשבון הפסוקים שיהואחז מלך כ"ג ליהואש מלך יהודה ומלך י"ז שנים יחוייב שסוף מלכות יהואחז ותחלת מלכות יואש על ישראל יהיה בשנת מ' ליהואש מלך יהודה או לפחות ל"ט והכתוב אומר ל"ז ליואש וכתב רש"י (מלכים ב' ר"ס י"ג) מקרא זה מוכחש מב' צדדים ולא מצאתי לו מתקן ורד"ק תי' שמלך יואש בחיי אביו · יהואחז ב' שנים ול"כ כי אצל מלכי ישראל חשב גם שנים הקטירות לשנים תמימות (ע"ל פ"ג) וכ"כ רש"י ס"ם ד"ב (ע"ל ב"א תתקס"ד מ"ש שם בשם צ"ד :

אלישע כתב יוחסין די"א סע"ב מת שנת ל"ז למלכות יואש מלך יהודה שהוא ג"א צ"ח ליצירה וא"כ חי אחר סילק אליהו כ"א שנה עכ"ל (ע"ל ג"א מ"ג מה שכ"ע) כתב גא"י מראליש הוא מגדול גדול על ראש ההר במערה קבר אלשע הנביא · בשנה ההיא מת יהוידע כ"ג תלמידו בן ק"ל שנה (ילקט כשא דרי"ד ד' וילמדנו (יוחסין שם ע"ל ע"ז כ"ה :

ג"א ק' **זכריה** בן יהוידע כ"ג ונביא ודיין וחתן המלך נהרג במקדש ה' בשבת ויו"כ (מ' איכה דכ"ד) שנת ק' במלכות מלך יהואש מלך יהודה ל"ט למלכותו ולתקופת השנה נהרג המלך מעבדיו על מטתו ולא נקבר בקבורת מלכים ד"ה ב' כ"ד (ואי' בדבה קהלת דל"ג ב' והיה דמו תוסס רנ"ב שנה מן יואש עד לדקיהו לא ורואה הוי רק רל"ח שנה · (קבורתו בשפוע הר הזתים כנגד מעומד באבן גא"י ואינו רחוק מן ציון שנקברו מלכי ב"ד הוא אבן שאסו הילדים בשביל זכריה שם · אמציה בן יהואש מלך על יהודה בן כ"ה (מלכים ב' י"ד) (ובש"ק כ"ח ע"ם) בשנת ב' ליואש מלך ישראל והיא שנת ק' ומלך כ"ט שנה (עד ג"א קע"ו לדקיהו כ"ג ע"ל עוזיה) ונהרג (כתב ש"ק ד"ח ב' כתב דרכי נועם לא' חביב בהיותו במלכות מורטרי ראה מצבת קבורת שר צבא אמציה מלך יהודה עם השיר שעליה ואומר בת' שמעת ססר אמציה מאחרי ה' והנביא גזם בו שמעו עבדיו וקשרו עליו קשר עכ"ל) כתב צ"ד לפרש"י לא נמנה לו רק י"ד שנים ושל הנותרים נבלעים תוך כ"ב שנים שמלך בנו עוזיה וטעמו מפני שבפ"ק דיומא ופ"ק דע"ז ופ"ב דעירכין (ובצ"ד ע"ם) ובפ' בתרא דזבחים מנו רז"ל בית ראשון ת"י שנים ע"כ פרש"י מלכים ב' סי"ד אם לא נחסר ט"ו שנים תמלא ע"פ שנות המלכים שעמד הבית תכ"ה שנים · והרד"ק השיג עליו ואמר כי ב' השבונות תמלא בימי הבית אם תמנה מתחלת בנין הבית משנת ד' לשלמה (שהיה ב"א תתקכ"ח) עד ג' ליהוקים שבא עליו נ"כ תמלא ת"י שנים ואם תמנה עד שחרב הבית אבל וכל י"א לצדקיהו תמלא תכ"ט · וכן חשבן רלב"ג ודון יצחק והראב"ד בס' קבלתו קרוב לת"ל שנה א"ק מאחר שהפרש בימי הבית בין רש"י ורד"ק הם ך' שנה אבל רש"י שלא חיסר משנות אמציה רק ט"ו שנים מ"מ נשארו אפילו לדעתו עוד ה' שנים יתר על ת"י ונראה שלפי חשבון ת"י אנו מנכים ה' שנים המקוטעות דהיינו באביה שנה א' ביהושפט ב' שנים ביהורם א' שנה וע"ל ב"א תמ"ה) · אמוץ אביו של ישעיה היה נביא היה אחיו של המלך אמציה ע"ל ג"א ק"מ :

ג"א ק"א **יהואש** בן אחזיה מלך יהודה מת ק"א יוחסין י"ב א' :

ג"א ק"ט **אלישע** מת ק"ט לס"ע (ע"ל ג"א מ"ג. מש"ש בזה · (האיש שהפילו בקבר אלישע (מלכים ב' י"ג) היה לדקיהו בן כנעני מ' ש"ק י"ח א' · בפר"א פל"ג האיש שהקיה אלישע היה שלום בן יבש בעל של חולדה נביאה ואחר שהקיה הוליד חנמאל בן שלום · ובילקט שם תדע לך כח הלדקה משלום בן תקוה שהיה מגדולי הדור והיה עושה לדקות בכל יום שהיה ממלא חמת מים ויושב על פתח העיר והיה משקה להבא מן הדרך ומשיב נפשו ובזכות זה שרתה עליו שכינה שנ' וילך הלקיהו הכהן ואליקום אל חולדה הנביאה אשת שלום בן תקוה ולאחר נפ' שמו סהרה וכשמת בעלה ויבאו כל ישראל לגמול חסד עם שלום וראו חיל וישליכו בקבר אלישע וחיה ואח"כ הוליד את חנמאל עכ"ל :

עמוס היה משבט אשר התנבא שנת ג"א ק"י בימי עוזיה וכ"ג יואל ואחריו אוריה וקבלו מהושע קבלה ז' לנביאים וכ"א מסיני לאברבנאל · וביוחסין י"ב א' מקבל י"ג (כתב ש"ק דל"ט ב' מלך יהודה המית עמוס עם ברזל שרשי' בין מלחו · מלך אמציה הכה אדום בגיא מלך י' אלפים · (מלכים ב' י"ד) י"ב למלכותו שנת ג"א קי"ב ס"ע פי"ח · ירבעם בן מלך יואש מלך על ישראל שנת ג"א קי"ד וקט"ו מ"א שנים בשמרון ושנה ראשונה מקלתה י"ד לאמציה ומקלתה ט"ו :

עוזיה ובס' מלכים קראו עזריה בן אמציה מלך יהודה מלך ג"א קט"ו בן ט"ז שנים נ"ב שנה עד קס"ז והתחיל למלוך בחיי אביו ט"ו שנה ומתחילין למנות מן קט"ו סע"ז (ורד"ק מלכים ב' סי' י"ד בשם רש"י) וכשנכנס להקטיר נרעת זרחו במלחו כ"ה שנים תוספתא) (עיי' יוחסין דקל"ו רע"ב בשנת כ"ב למלכותו והצרעת זרחה כו' ז"א דהא כ"ה שנים היה מצורע וכ"ב היא ימי מלכותו הרי כ"ז למלכותו נצטרע וק"ל וע"ש סוד גדול בזמן שיבא רעש בעולם יקראו ג"פ פ' וינועו אמת הסיפים וקרא זה אל זה ואמר וישקט הרעש) יואל כ"ג הושע ישעי' עמוס עזיהו מיכה המורשתי נביאים וע"ל קנ"ט. ש"ק י"ח ב') · הבית שנקרא יד אבשלום וקבר עוזיה המלך גא"י ז"ל ספר מסעו' בנימן כשיולאין משער יהושפט בירושלים באים למדבר העמים שם מלבת אבשלום וקבר עוזיה · עוזיה שרלה להקטיר ונצטרע גלגול עוזיה ששלח יד בארון ה' ונשמתו ידעה כי מתחלה היה כהן ונגררה אחר הכהונה ופגם בזה (חס"ל מעין ה' נהר כ"ה) ולא תקנו אדרבה חזר לקלקל הראשון כמו ששלח ידו במה שאינו ראוי כן שנית (ס' כוונות :

אמציה מלך יהודה מת ג"א קכ"ט כ"ט למלכותו וט"ו שנים מלך בנו עוזיה ואח"כ מלך עוזיה ל"ז שנים (ע"ל קי' וקט"ו) ולרד"ק ל"א מלך עוזיה עד שנה זו ומאז תחלת מלכות עוזיה (ע"ל קמ"ב :

ג"א ק"מ **ישעיה** בן אמוץ (ואמוץ היה ג"כ נביא דאי' במגילה דט"ו א' כ"מ ששמו ושם אביו בנביאת בידוע שהוא נביא בן נביא · אמוץ אחיו של מלך אמציה מגילה י' ע"ב) (ובש"ק דל"ט ב' בן אמוץ ר"ל בן עמוס) קבל מעמוס ביום הרעש והתנבא בימי עוזיה יותם חזקיה מקבל ה' לנביאים וך"ב מסיני לאברבנאל (יוחסין די"ב א' מקבל י"ד) וחי אח"ז נ' שנים כי מנשה מלך רכ"ח והוא הרגו · כתב גא"י ישעי' קבור בכפר ברעס ועליו אילן בוטם ואצלו מעין מים חיים ע"ל ג"א ת"ר · בישעיה סי' ו' ועוד בה עשריה כתב השרשי' ומכ"י כי בימי עזיהו כאמרה זאת הנבואה וממנו עד הגלות היו עוד עשרה מלכים :

ג"א ק"מ (**פול** בילאהו מלך ל"ט לבבל מלך ד' שנה וזהו פול מלך

אביו ז' שנים וכ"כ ס"ע פי"ז ועי' ילקוט סוף מלכים א' בשם ס"ע ורלב"ג תירץ בע"א · וי"א שיונה הוה כב"א בימיו ע"ל · וכתב ש"ק י"ח א' וז"ש במ"ר פ' וישב שילאו מיוסף ו' שופטים ב' יקים ו' רשעי' שונמית (מלכים ב' ד') אחותה של אבישג השונמית אמו של עדו הנביא פר"א פל"ג ורש"י · ואין זה סותר מ"ש דחבקוק · היה בנה (ע"ל ג"א רכ"ד) דאכלו אריה (ע"ל ב"א תתקס"ד) ונתן לה בן אחר את חבקוק זרע ברך ראשון פ' קדושים ע"ל ב"א קל"ב (וגלגול של זוה היתה ע"ל ב"א תתע"א) שונמית תאומה יתירה של הבל · ג"כ · אשת עובדיה בנה חבקוק ע"ל ג"א רכ"ד · אלישע שגירה דובים מלכים ב' ב' ד"ך תיקונו רבי יוסי דיוקרת ע"ש · וב' דובים הם ב' כחות בלק בלעם ולילית ואגרת בת מחלת · ומ"ב ילדים נתבקעו בזכות מ"ב קרבנות דבלק (ע"ל ב"א תפ"ה) רעב שומרון לפי סדר הכתובים נראה שהיה בימי יהורם בן אחאב (ע"ל ג"א ל"ד) עיי' מלכים ב' ו' ובילקוט סוף מלכים א' ז' שנים היה רעב בימי יהורם בן אחאב בשמרון · שר האופים הוא השליש שנרמס בשער וימת בדבר אלישע (מלכים ב' ז') הדור היו בני תגול כאמר כאן הנה ה' עושה ארובות בשמים וכאמר שם וארובות השמים נפתחו · חטא היה כי למדו קטגוריא ומזכיר עוונות ישראל ואין הקב"ה חפץ בדלטורי' כמו כן שר האופים נתלה כי חלומו מבשר רעה על ישראל לכן כתר לו תלייה עתה ראה בישועתן סאה סולת בשקל כרמז גם בפעם אחרת לא סר מעינו רעה של ישראל בענין שראה אנגלסין הרבה ונתמעך וקראו כסה מעולן כדאית' בספרים · ג"כ · המריה דר' יוסי דיוקרת בו נתגלגל השליש ע"ש · גחזי וג' בניו הם ד' מצורעים והם עקך וג' בניו אקימן שמי ותלמי ג"כ ונתגלגל באלישע אחר ע"ש :

אליהו כנתלק ואלישע קבל ממנו ג"א מ"ז ע"ל ג"א מ"ג מת יהושפט · **יהורם** בן יהושפט מלך יהודה בן ל"ב שנה · מלך ח' שנים (מלכים ב' ח') משנת ג"א מ"ז · והכתוב אומר שהיא שנה ה' ליורם מלך ישראל ר"ל משנת י"ח ליהושפט שהיא ג"א מ"ב והיו כל החשבונות עולים יפה ומ"ש מלכים ב"ה א' · וה' ליורם בן אחאב מלך ישראל ויהושפט מלך יהודה כבר תירצו רד"ק ורש"י עפ"י ס"ע לשנה ה' שנגזר על יהושפט להרוג ברמות גלעד אלא שתלה לו בשביל שזעק ז' שנים · ורלב"ג פי' בסי' א' ובסי' ח' שלאחר שהתחתן יהושפט מלך ישראל היה יהושפט משתתף עמו בהנהגות מלכות ישראל (כ"ד) · ואשתו עתליה בת אחאב · ויעש הרע · יהוידע היה כ"ג אליהו כב"א · ומתחלה היה צדיק הוריות די"א סע"ב · זכריה כ"ג ונב"א שהרגו יואש בהמ"ק קבל מאביו יהוידע שנת מ"ז עיי' יוחסין די"ב א' לדעת אחרים (ע"ל ס"ז) :

ג"א כ' **יהורם** מלך יהודה הרג כל אחיו ויבא אליו מכתב מאליהו (מלכים ב' ח' וד"ה ב' כ"א) קרוב לשנת ג"א ס"א ליצירה יוחסין · אבל לס"ע פי"ז בא המכתב ז' שנים אחר שנגנז (ע"ל ג"א מ"ג) ש"ק י"ח א' והיא שנת כ' לאלף ד' וג' למלכותו ושנה ח' מת בחלאים רעים שיצאו מעיו (ד"ה ב' כ"א) :

ג"א כ"ה **אחזיה** בן יהורם מלך יהודה בן כ"ב שנה (עיי' ילקוט סוף מלכים א' בשם ס"ע) י"ב ליורם בן אחאב · אמו עתליה בת עמרי מלך ישראל (מלכים ב' ח' ט') ולמעלה אמר כי יהורם אביו בת אחאב היתה לו לאשה · כאמר כי בת אחאב היתה ואמר בת עמרי כי בני בנים כבנים ומכל בו כי הוא התן בית אחאב והוא היה בן התן בית אחאב הוא ג"כ התן להם ר"ל כי ע"י התון היתה קורבתו עמהם מכ"י · וימלוך שנה ויעש הרע ומיתתיהו יהוא בן נמשי הגה"ה אעפ"י שיהורם אביו מלך ה' ליור' בן אחאב ומלך ח' שנים אשר יעלה בחשבון י"ג שנים תי' רלב"ג משנת י"ג לא שלמה לכן לא מנאה לו ומ"ש בסי' ט' י"א ליורם בן אחאב מלך אחזיה וע"כ צ"ל שלכהות היה י"ב ליורם ה' של יורם וה' של מלך יהורם מלך יהודה כבר תירץ רש"י שמלך אחזיה שנה א' בחיי אביו שהיה כוגף בתחלואים רעים כמ"ש בד"ה ב' כ"א : ומ"ש בד"ה ב' כ"ג בן מ"ב אחזיה במלכו וכל ימי אביו יהורם לא היו רק מ' שנה כמ"ש במלכים סי' ה' ולפ"ז יהי' אחזיה בנו גדול מאביו ב' שנים כבר תירץ רש"י מלכים ב' ט' בשם ס"ע ספי"ז והרד"ק ורלב"ג תירצו בע"א · ועיי' רש"י מלכים ב' י"ט ורד"ק ורלב"ג · יהושפט כ"ג ואלישע כב"א כ"כ סע"ז · ובש"ק די"ח כתב יהושע כ"ג · הרי עשרה דורות סע"ז · וילך הנער הנער הנביא (מלכים ב' ט') היה יונה בן אמיתי תלמיד אלישע :

יהוא בן (יהושפט בן) נמשי מלך ישראל בשומרון כ"ח שנה משנת ג"א כ"ה והרג ליהורם בן אחאב עם ע' אחיו ולכל ביתו ולאחזיה מלך יהודה ואחיו מ"ב איש (מלכים ב' י') מלא את אחי אחזיהו (שם) ר"ל בני אחי אחזיהו וכ"ה בד"ה ב' ך"ב · בימיו היה יונה הנביא בן אמיתי רבו של יהוא ומשחו למלך (עיי' מלכים ב' ט' ובל"ד ורד"ק) במצות אלישע · · ובפר"א שהצרפית היתה אמו של יונה מ"ר ויחי ובזוהר פ"ס ויקהל ע"ש מ"מ · · ובמ' קהלת נראה שבן הצרפית לא מת ובנ"ר פ' ויחי אמו של יונה מאשר ואביו מזבולן וי"א אמו היתה גויה ובס"ע יונה חי יותר מן ק"ך שנה · ואשתו של יונה היתה עולה לרגל · במסכת ר"ה פ"ט ש"ק י"ח ב' ט"ם ונ"ל בעירובין · בנה בה"כ באשור ע"ל ג"א כ"א יהוידע (ויונה יוחסין די"א ג') קבל מאלישע שנת כ"ה (ע"ל ע"ו) (כ"ד) ויוחסין די"ב מקבל ע"ו וחי ק"ל שנה ש"ק די"ח א' ע"ל ל"ח :

ג"א כ"ו **עתליה** בת אחאב אשת יהורם בן יהושפט מלכה ו' שנים מקוטעים (עיי' בהג"ה סע"ז) משנת ג"א כ"ו עד ס"א ונהרגה · ואחר מות בנה מלך אחזיה הרגה כל זרע מלוכה ב"ד רק יואש בן אחזיה בן שנה יהושבע (ובל"ד ט"ם) בת מלך יהורם אשת יהוידע גנבה אותו ויסתירו ו' שנים (מלכים ב' י"א) בימות החמה בעליית בה"מ ובימות הגשמים בתאים ילקוט שם ס"ג שה"ע · כ"ג היה יהוידע תנהו ואלישע כב"א · כתב ש"ק די"ח ב' האיתי בס' פילון היהודי שדוד המלך הוא שהיותר קטן שבבניו ימלוך אחרי שלמה · ואם ימות הוא או זרעו בלי זרע קיימא ימלוך תחתיו זרע גדול ממנו שהיה נתן ואלו נקראים אחי השר כנראה (מלכים א' ד') ומן העת ההיא עד יהושפט ואחזיה זרע נתן היה נקרא אחי השרים וכן האנשים שהרג יהורם (ע"ל ג"א כ') היו זרע נתן כנראה בד"ה ב' סי' כ"א · ויהורם לבדו נשאר מזרע שלמה וכאשר נהרג השתדלה עתליה להמית כל זרע הממלכה של אחי השרים ונשאר יואש הנקרא ג"כ אלי ואליקום והוא היה ראשון להזרע דוד ולשארית זרע נתן עכ"ל :

יהואש בן אחזיה מלך על יהודה מ' שנה · משנת ג"א ס"א עד ק"א בן ז' שנים יהוידע ובדים כ"ג · זכריה בן יהוידע כהן ונביא ע"ל ק' · אביתר בן אחימלך הוא יואש הוא נותר מנוב והוא נותר מזרע דוד וז"ש חז"ל אלמלא לא נשתייר אביתר לא נשתייר מזרע דוד (ג"כ) יואב שר צבא אשר הרגו בנייהו בן יהוידע בימי שלמה נתגלגל ביואש שהמליכו יהוידע הכהן כי רצה יהוידע לתקן מה שהרג בנייהו בנו ליואב ועכ"ז לא נתקן כי אח"כ חזר יואש והרג לזכריהו שהוא גלגל בנייהו שהרגו בימי שלמה ואעפ"י שבדין הרגו עכ"ז יואב היה כמעט ראש סנהדרין ואין הקב"ה מניח תקלה לצדיקים והוצרך בנייהו לנקות אותו עון לכן נתגלגל בזכרי' והרגו יואש שהוא גלגול יואב ונתהפך ב' בב' בא"ת ב"ש הס"ל מעין ה' נכתר כ"ה ומסיים בס' כע"ה ובניהו וזכריה שניהם כהנים והנה זכריהו קודם שנהרג קירץ וגידף את ישראל באמרו למה אתם עוברים את מצות ה' כמזכר בד"ה אעפ"י שהוא כדין עכ"ז נענש כמ"ש חז"ל באביהו בן רחבעם שאין הקב"ה רוצה רק שימליצו טוב על ישראל לכן נענש שנתגלגל אח"כ ונהלקה רוחו בב' צדיקים שמעי' ואבטליון שמעי' בשיא רוחו של זכריהו ואבטליון אב"ד נכשו של זכריהו שהם גרי צדק ונדבקו תחלה באלהים אחרים דוגמת מה שהריע ישראל ואמר אותו כהן שאמר לזולן בני עממים היה גלגול יואש כו' ואח"כ רוחו נתגלגל ב"ר תנא קורדווארי' נכשו ב"ר אלי' דודאי לכן אהבו זא"ז עכ"ל :

זכריה כ"ג בן יהוידע קבל מאביו שנת ג"א ס"ז (ש"ק די"ח ב' ובדס"ז ב' כתב פ"ז ט"ם הוא) וכ"ד ויוחסין די"ג כתב לדעתו שקבל שנת ע' וע"ל מ"ז וכ"ה אעפ"י שאלישע רבו של אביו מת נ"ב אולי יהוידע מת קודם והוא מקבל י"א עכ"ל · בזוהר פקודי שהאבנים שהיו בספינת יונה נתגיירו ולמדו תורה · בן הצרפית הוא משיח ב"י ס"ח · הדג שהחזיק יונה היה נקרא ליוו ש"ק ל"ב ב' · הצרפית בסוד שרה לכן שרתה השכינה באהלו כמו כל זמן ששרה היתה קייה הי' ברכה מצוייה בעיסה · והנה יונה מכילוך יצחק מסטרא דנוקבא שהיתה בת ויצחק נתחבן בעקדה כי כן כל הנביאים מסטרא דנוקבא לכן נתחבן יונה במעי הדגה · ג"כ · ע"ל ב"א תתע"א גלגול מי היתה · כתב גא"י קבר יונה בן אמיתי בכפר בנה ועליו בנה בית עכום והרבה גינות ופירות ותותים שבזכותו גדילן הפירות ועליו ג' כיפות ותחתיות הסהר קבר רבינו יעקב הקדוש ובנו ר' אלעזר · ובס"כ מסעות בנימין בליפורי קבורים רבינו הקדוש ור' חייא פגלת ויונה בן אמיתי וקברים אלו בראש ההר :

יהואחז

ברמות גלעד במלחמה • (והיו לו ע' בנים בשומרון (מלכים ב' י') וע' בנים ביזרעאל רבה קהלת דל"ט א' • עובדיה הנביא אחז"ל שהיה בימי אחאב ואיזבל כמ"ש רד"ק בראש ספר עובדיה א"כ עובדיה זה בעל ספר עובדיה הוא עובדיה ששימש לאליהו המוזכר מלכים א' י"ח (כ"ד) • ואליהו ומכיהו בן ימלא עובדיה קברו בעיר גאלאף כתב מ"ב באשור ג' בה"כ א' בנה עובדיה הנביא וא' יונה בן אמיתי וא' כהנם הנביא (אחאב הוה גברא דקמצלי אחורי בה"כ וא"ל אליהו כדו בר קיימת עדיין אתה עומד במרדך ב' רשיות ואז היה רודף לאליהו וכאן הרגו אליהו (ג"כ ונתקן בב' גאונים רב אחא גאון (ומסופק אני אי רב אחאי ברב אחאי ברב הונא או בריה דרבה בר אבוה ע"ל ד"א רמ"ג רס"ז) ורב אחאי משבחא בהם נתקן א"ח מן אחאב ואותיות א"ב נתקן בר' אברהם אלבעי באותיות א"ב דאברהם שהיה כנש אחאב (שם סוף הספר) אחאב משורש נדב ואביהו ע"ל ב"א תתע"א • אשת קרח נתגלגלה באיזבל גם איזבל גלגול כזבי שרדפה אחר אליהו שהוא פנחס על שהרגה (ג"כ אסא חלה ברגליו לט' למלכותו שנת ג"א ד"ב • ד"ה ב' ע"ז אסא מת ג"א כ"ד :

יהושפט בן אסא מלך יהודה בן ל"ה שנים כ"ד לאלף ד' ויעש הישר בעיני ה' (מלכים א' כ"ב) ומלך כ"ה שנים ולא נמנו רק כ"ג לפי שיהורם בנו מלך ב' שנים בחייו (רש"י מלכים ב' ח' ע"ז) ונכללים עם ח' שנים שמלך יהורם אחריו ויכלו שנות מלכות יהושפט שנת מ"ז ואמר הכתוב שיהושפט מלך ד' לאחאב והם ד' שנים מקוטעות שהרי אחאב מלך ל"ח לאסא ואסא לא מלך אח"ז רק ג"ש כי ימי מלכותו היו מ"א שנים עסע"ז ביוחסין דקס"ו וברש"י ורד"ק (מלכים ב' ח' וברש"י מלכים א' ד"ב כ"א) יהואחז כ"ג ויהוא בן חנני • ועובדיה מיכיה ויחזאל בן זכריה מבני אסף (וע"ם בש"ק די"ז ב' וסע"ז בן עובדיה) ואלעזר בן דודו נביאים ושנה ג' למלכותו שלח ללמד בערי יהודה ד"ה ב' י"ז שנת ג"א ד"ז • רעב גדול בשמרון שנת ג"א ל"ד י"ג לאחאב (ילקוט מלכים א' ע"ז) (צ"ע כי ג' שנים ומחלה לסדר הכתובים רעב שומרון היה בימי יהורם בן אחאב שהיה בערך שני שנים אחר מות אחאב עיי' מלכים ב' ו' ע"ל מ"ג) • (העורבים של אליהו שכלכלו משלחן אחאב או יהושפט הם אנשי שבט שמעון שפגעו בפנחס כשהרג זמרי וכזבי וא"י בזוהר דפרה כשמתי' וככהם בו כשמת כ"ו ועתה נתקנו האנשים להביא מחיה אליו (ג"כ) מלכים א' י"ז הם בני שמואל ע"ל ב"א תתע"א י"א עורבים ממש והראה לו שלא יהיה אכזרי כ"כ על ישראל שהרי העורבי' אכזרים על בניהם יכלכלהו וי"א מעכין בני התערובות האצילים והחשובים מלשון כי קולך ערב שהעיר את רוחם לכלכלהו או סוחרים מלשון ועורבי עירכך שרשים ע' ערב • (ענין אליהו שאמר עכני עכני שהוריד אש מלכים א' י"ח ובניאי הבעל הכיתו את היאל בית האלי יחתה האש ובא נחש ונשכו ומת וכתב כ"י לפי שעבר על הרמו של יהושע לבנות יריחו נשכו נחש הויה דרבנן • כרמל הוא הר הכרמל אצל ים הגדול גבוה ונורא מאד ובראש המזבח הסר מי"ב אבנים • (רחבו ד' אמות מסעו' בנימן וסבינו תל עמוק שהיו שם מים שבנה אליהו בימי אחאב ובתחתיות ההר נהר גדול קישון ושם מערת אליהו ואצלו באר מים קיים גא"י :

אחזיה בן אחאב מלך ישראל שנת ג"א מ"א ליהושפט ב' שנים מקוטעות ויעש הרע (מלכים א' כ"ב כ"א) ואם היו ב' שנה שלימות היה ראוי להיות תחלת מלכות יהורם אחיו שנת י"ח ליהושפט מפני שבשנת ד' לאחאב מלך יהושפט ואחאב מלך כ"ב א"כ מלך אחאב אחר שנת ד' שהוא תחלת מלכות יהושפט עוד י"ח שנים נמצא כלו ימי אחאב שנת י"ח ליהושפט לא שנת י"ז ועוד שד' שנים של אחאב הם מקוטעין כנ"ל • ואצל מלכי ישראל אינם אלא ג' אשר לפ"ז כלו ימי אחאב שנת י"ט ליהושפט אך שדרך הכתוב במקצת השנים ההסרות למנותם לשנים • תמימות ע"ל תתקנ"ד ועיי' רש"י מלכים א' כ"ב פ' כ"א (נ"ד) •

אלישע בן שפט משבט גד בבשן ג"א מ"ג • כתב היוחסין די"ב א' לדעת אחרים קבל מאליהו שנת תתק"ך ולפי דעתי שנת ג"א מ"ז וכתב צ"ד לדברי ס"ע פי"ט בשנת י"ח ליהושפט קבל אלישע מאליהו וכן כתב יוחסין די"א סע"ב והיה זה שנת מ"ג וע"ם הוא ביוחסין מ"ש מ"ז עכ"ל ואז עלה אליהו

(הגה"ה) רש"י פ' ב' דייני גזרות דק"ה סע"ב וכי אלישע אוכל בכורי היה אלישע לא היה כהן דבד"ה א' ה' י"א ובני גד שפט בבשן ובפ' אלו דברים דס"ח דכתיב (מיכה ז') ירעו בשן דרשו בשן זה אלישע הבא מבשן דכתיב ושפט בבשן וכתיב היש פה אליש' בן שפט הרי שפט מגד היה ולא כהן (ומהרי"ט שם וי"ל דשמא

בסערת השמים והיה זה לס"ע פי"ז שנה ב' לאחזיה בן אחאב והיא שנת מ"ג :

היו מתלמידים כהנים) והתו' כתבו א"ל לדחוק כפי' הקונטרס דה"ב וכי אלישע אוכל בכורים דהא בשומרון היה ואין בכורים נאכלין חוץ לחומה וכ"ה בסדר אליהו זוטא כו' וכתב שכות קיים כ' תבא דר"ג ע"ד דקשה לתו' לפרש"י ה"ל לה"ק והא אלישע לאו כהן הוא מדלא הקשה באלי' זוטא כך • י"ל דהיה כהן ומה שאמר בד"ס שפט מבני גד אין זה שפט אביו של אלישע (ר"ל א"כ י"ל דאלישע היה כהן והיה מותר לו לאכול בכורים רק שהיה בשומרון והיה חוץ לחומה וק"ל) וכתב יוחסין די"א סע"ב וסליק אליהו שנת ג"א ומ"ז י"ח ליהושפט שאז מלך יהורם בן אחאב ואז קבל אלישע מאליהו

ונראה בפ' כי אלישע מת ל"ז למלכות יואש מלך יהודה שהיא שנת נ"ח ליצירה וא"כ חי אלישע כ"א שנה אחר סילק אליהו • כו' ובס"ע כי שנת י' ליואש מלך ישראל שהוא ז' שנים אחר מות יואש מלך יהודה מת אלישע וא"כ היה אלישע ס"א שנה אחר סילק אליהו וא"כ יהוידע וזכריה בנו מתו קודם אלישע עכ"ל •

(הגה"ה) ובד"ה נראה שבא מכתוב מאליהו ליהורם בן יהושפט קרוב לג"א וס"א לב"ע אבל כבר נסתלק כי יהושפט אביו ויהורם בן אחאב באו לאלישע • ובס"ע כי בתחלת מלכות בן יהושפט בא מכתוב אליהו ז' שנים אחר שנגנז) :

ובש"ק די"ח א' אליהו עלה ג"א מ"ז י"ח ליהושפט וכ"כ עוד שם אלישע קבל ג"א מ"ז וכ"כ דס"ז ב' והנה יהושפט כמלך ג"א כ"ד • ויואש מלך ישראל ג"א נ"ח ויואש מלך יהודה ג"א ס"א • ויואש מלך יהודה מת ג"א ד"א ואחזיה בן אחאב מלך י"ז ליהושפט היא שנת מ"א (והנה מ"ש שע"ם הוא מ"ז ול"ל מ"ג לא יאומן כי בפ' ביוחסין וג"כ בש"ק כתבו מ"ז איך יזדמן ט"ם בה' מקומות • אף כי נראה שלדקו דברי צ"ד כי לס"ע שקיבל אלישע י"ח ליהושפט שנמלך ג"א כ"ד וי"ח למלכו הוי מ"ב א"כ שנת מ"ב לאלף ד' קיבל אלישע (אף שהוא כתב מ"ג בעבור א' לא תשקית) ועוד לפי מ"ש בצ"ד עצמו כי בשנת ק"ט מת אלישע י' ליואש וכ"כ ס"ע פי"ט ולפ"ד פרנס יותר מ"ס עכ"ל וכ"ה במ"י מלכים ב' י"ג ל"ו סע"ב אלישע פרנס מי"ט ליהושפט יותר מ"ס ושפרנס אחר אליהו ס"א שנה לדעת היוחסין וש"ק ולדעת ס"ע יותר מ"ס וכשתצרף ס"א למ"ג הרי ק"ד ואיך אפשר לומר שמת בשנת ק"ט בשלמא לג"י מז' תצרף לס"א הוי ק"ח ובוודאי א' מהם ט"ם בס"ע ול"ל ד"ג ליהושפט שהוא מ"ז לאלף ד' • כי נמלך יהושפט ד"ד לאלף ד' וד"ג ליהושפט מת אלישע הוי מ"ז • ראה מ"ש יוחסין די"א סע"ב ונראה בפ' כי אלישע מת ל"ז למלכות יואש מלך יהודה שהוא נ"ח ליצירה וא"כ חי אלישע כ"א נירף מ"ז כ"א הוי נ"ח וא"כ ע"כ הגי' של יוחסין נ"ל ג"א מ"ז • אבל לדעת צ"ד שע"ם הוא ונ"ל מ"ג לא יגיעו חיי אלישע עד נ"ח • וכן לדעת ס"ע דחי אלישע אחר אליהו ס"א שנה נירף ס"א למ"ז שמת אז אליהו הוי ג"א ק"ח כמ"ש צ"ד בעצמו דהוי ג"א ק"ט • אבל לפי שרצה להגיה מ"ג א"כ מ"ג וס"א הוי ק"ד ואיך כתב צ"ד כי אלישע חי אחר אליהו יותר מס' ומת ג"א ק"ט וצ"ע) • (אלישע עיקר שורש נשמתו מנשמת יוסף מעורב עם נשמות נדב ואביהו משורש בחינת קין דכתיב אל קין לא שעה ובכאן אל"י שעה כוונת אר"י דכ"ב א') גם היה באלישע בחינת קרח וז"ם עלה קרח (ם כוונת • וכשעמדו תלמידיו מבית מדרשו נשארו אוכלי שלחנו ב"א ר' תלמידים (שם בכתובות • אלישע קבל מאליהו קבלה ה' לנביאים וי"ע מסיני לאברבנאל • ובז"ד היה יונה בן אמיתי וזכריה בן יהודע נביאים ויהושע כ"ג • אליהו הנביא עלה בסער השמים (מלכים ב' ג') בשנה הנ"ל שקבל אלישע שנה ב' לאחזי' בן אחאב ואז נפל אחזיה בעד השבכה • (מלכים א' ד"ב) (וע"ל ב"א תתק"ך) (בס"ע בימות המשיח יגלה אליהו ותכף יסתר ש"ק י"ח א' :

יהורם בן אחאב מלך על ישראל אחר מות אחיו אחזיה • כי לא היה לאחזיה בן לפיכך מלך יהורם אחיו מלכים ב' ב' • שנת ג"א מ"ג י"ח ליהושפט ומלך י"ב שנים (מלכים ב' ג') וכתב צ"ד והלגנו תחלת מלכות יהורם לשנת מ"ג כדי לכוון החשבונות אף שלא יגיע שנת י"ח ליהושפט רק לשנת מ"ב אומר אני ששנה ראשונה של יהורם מקצתה י"ח ליהושפט ומקצתה י"ט ליהושפט ומ"ש (מלכים ב' א') בשנה ב' ליהורם בן יהושפט מלך יורם בן אחאב תעפ"י שלא יתכן שיהיה אחזיה אחיו עד שנת ב' ליהורם בן יהושפט מפני שכבר מבואר שאחזיה מלך י"ז ליהושפט ולא מלך רק ב' שנים כנ"ל • גם מבואר שיהושפט מלך כ"ה שנים א"כ שנת ב' ליהורם בן יהושפט היא שנת ט' לאחזיה כבר תירץ הרד"ק שמלך יהורם בחיי

פושטים ידיהם והנשרים כנפיהם באופן שהמלך היה נשען עליהם ופולה וכשעלה כל המעלות היה שם תכין של כסף ויושב המלך על כסא ועל כל א' משני אריות שבמעלה עליונה היה עמוד א' של ברזל ועל ראשם ויונה של זהב עומדת בידיהם ונותנת ס"ת על ברכי המלך ואחרי של צד שמאל היה פושט ידו ונותן העטרה על ראש המלך ומיד היו פושטים הנשרים את כנפיהם למעלה מראשם ועושין כמו אוהל עליו • ועוד היו על כל מעלה ומעלה ליפוי הכסא חיות טמאות עם טהורות שור נגד הארי • בב' זאב נגד טלה • בג' נמר נגד גדי • בד' דוב נגד צבי • בה' נשר נגד כפור והיה עולה בידיהם לרמוז שהיה משים שלום ביניהם ע"כ :

ב"א תתקמ"ב **אליהו** הנביא קבל מאחיה השילוני קרוב לסוף מלכות שלמה מקבל א' זכר למילה שהיא לא' • והוא מלוי שם והיה כהן ובתו' פ' המקבל שמגד היה : • (וראיה שהיה מיושבי גלעד שהיא ארץ גד יוחסין ד"י ע"ב) וי"א מבנימין • (אביו מגד ואמו מבנימין וילמדנו תשא מבנימין ומיושבי לשכת הגזית וירושלמי היה וב"ד עזריה בן עודד והנביא הרואה ויהוא בנו (ע"ל תתקפ"ג) ועובדיה ויחזיאל בן זכריה (ובש"ק וב"ד ויקיאל ע"ש ע"ל ג"א כ"ד) ומיכיהו בן ימלא כולם נביאים ויהורם כ"ג ואחריו יהוידע והם קבלו מאחיה שנת תתקמ"ב קבלה ד' מנביאים וי"א חסיני לאברבנאל וי"א שהוא פנחס רלב"ג • ובפ"ג נראה שאינו פנחס (ע"ש) • מלכים א' י"ז אליהו התשבי מתושבי גלעד כתבו התו' תענית ג' א' לפי שהרגו ישראל אנשי יבש גלעד על מעשה פילגש בגבעה ולא נשאר ביבש גלעד כ"א מעט אנשים מן המיושבים בעיר והשאר היו עם אספסוף לכך נק' מתושבי גלעד כי אליהו מן התושבים מעיר ששמה תושב (שרשים ומני כך שמע מהר"י טרוטו משם הר"י בהרר יצחק מחלאין • ותינוק שהקיה היה משיח בן יוסף (תוספתא פ' המקבל וסדר אלי' רבה יוחסין ד"ב) (אליהו לקח רוח כדב השמעית כע"ח) (בה"כ שלו בדמשק ובית מדרשו גא"י בירושלים לצד דרום מערת צדקיהו ובה"כ של אליהו ובכותל מ"ת וחקוק בכותל שאין אדם יכול לבא שם עד ביאת משיח (שם) ובעיר חיפה בשיפוע ההר מערה יפה וגדולה של אליהו (שם) יער שלו בבית אל (שם) (הפרים של אליהו הם דתן ואבירם שנתחלל ש"ש ע"י ונתקנו פה ואבירם שבא לחלוק כביאי הבעל לפי שהיה יותר אביר לב בענין המחלוקות ואלו היה שמעון הכרין והביריו שמתו על ק"ה • חס"ל מעין ה' כ"ה • • עיי' ג"כ אות פ' נובלת חכמה כתב שהיו בשמות כדב ואביהו (כתב ביוספין דהמים גבי אליהו היו דולקין כמו שמן :

שלמה מת ב"א תתקמ"ד • רחבעם בן שלמה בן מ"א מלך י"ז שנה משנת ב"א תתקמ"ד עד תתקפ"א על שבט יהודה וקי' כ"ח שנה (ושם אמו נעמה העמונית מלכים א' י"ד • אהימעץ כ"ג ושמעי' ועדו נביאים • דע שנפלו ספיקות בשנות המלכים כשתחשוב שנות מלכי ישראל מתחלת מלכות ירבעם עד גלות הושע תמצא רמ"ט או ר"ן שנים (ובש"ק די"ט א' כתב רמ"א ט"ם) וכשתמנה משנה הסיא שנות מלכי יהודה מרחבעם עד ו' לחזקיה שאז גלה הושע וישראל תמצא ר"ס או רס"א שנים כו' • ודע כי רוב שנות מלכי ישראל נמנים עפ"י שנות מלכי יהודה • וכאשר ימלוך מלך ישראל בסוף שנה א' ממלכי ב"ד ובראש השנה של מלך הבא יחשב לו שנתיים ואין הכתוב מדקדק בשנות מלכי ישראל ושנה שלא השלימו מונים לשלימה ולפעמים לא ימנה אותם כלל ולפעמים גם שנים רבות אף שלא השלימו נחשבו לשנים למלך שעבר ולמלך הבא עיי' רש"י ורלב"ג מלכים א' סי' כ"ב וסט"ו • ומלכים ב' ס"א ותמצא דברי תפן (כ"ד) • (וכתב ש"ק די"ט רע"ב כי בקבלת השנים משנת ד' לשלמה שבנה הבית עד החורבן דרך מלכי ישראל יעלו תי' ודרך מלכי יהודה יהי' ת"ל • לכן נוכל לומר כי אסמכתות כתי"ת וכן בזאת יבא אהרן הם אסמכתות בעלמא עכ"ל :

ב"א תתקמ"ד **ירבעם** בן נבט משבט אפרים מלך על י' שבטים כ"ב שנים (נמ' נבט הוא מיכה והוא שבע בן בכרי ש"ק) והוא גמרא בחלק דק"א ובהדא"ג שם מיישב שסרי שבע בן בכרי משבט בנימן ונבט מאפרים ועיי' רד"ק וב"ש קשה האיך האריך ימים לותו רשע כ"כ) ועיי' צ"ד שקדם מלכותו זמן מה לפני מלכות רחבעם וע"ש • ועדו היה נביא (והתפלל שתשיב יד המלך והמיתו אריה מלכים א' י"ג ע"ל ג"א מ"ג) ואחיה השילוני אשת זנונים אשתו ע"ל ג"א ל' • המזבח ועגלי זהב ע"ל ב"א תקל"ג • הנביא שקר שהשיב הנביא אמת • היה אמציה כהן בית אל וי"א גרשון בן משה והנביא אמת היה מיכה וי"א עדו

ע"ל ג"א מ"ג • בירושלמי פ' הרואה די"ג ד' ופ' הנחנקין ד"ל ב' מובא בערוך ובניא אחד זקן יושב בבית אל זה אמציה כהן בית אל • דברי ר' מאיר א"ל ר' יוסי מאיר כו' אלא זה יונתן בן גרשם בן משה מ' חזית דט"ו ע"ב • יהוידע כ"ג נראה שנולד ב"א תתקמ"א ע"ל ג"א נ"ח :

ב"א תתקמ"ט **ששק** מלך מצרים עלה על ירושלים שנת ה' למלכות רחבעם ולקח אוצרות בית ה' והמלך (מלכים א' י"ד :

רחבעם מת ב"א תתקפ"א. • אביה בן רחבעם מלך יהודה מלך ג' שנים משנת תתקפ"א ועיי' מלכים ט"ו ברד"ק ובצ"ד מ"ש בזה • ושנותיו מקוטעות (סע"ז) עזריה כ"ג ועדו נביא ומלחמה היה כל הימים עם ירבעם בד"ה ב' י"ג שאביה הפיל מישראל ת"ק אלף • ובמלכים א' ט"ו ב' וד"ה ב' י"א קראו אבים ושם אמו מעכה בת אבישלום • ובד"ה ב' י"ג ב' ושם אמו מיכיהו בת אוריאל וכתב רש"י כי מעכה בת אבישלום היה שם כינוי שלה וע"ש הטעם • וילך בחטאת אביו • (קבורתו בעיר רומי בקבר של הרם במערה ואצל מערה פיזרן עיי' ר' יוסי בן קסמא גא"י) אסא בן אביה מלך יהודה מלך מ"א שנה מן ב"א תתקפ"ג עד ג"א כ"ד • מת אביה ב"א תתקפ"ג יהורם ועזריה בן עודד והנביא הרואה כ"ג ויהוא בן חנני נביא (ועיי' ד"ה ב' ט"ו וע"ל תתקמ"ב • והנבואה עדד הנביא ר"ל עזריה בן עודד • והרד"ק פי' כי גם עודד הנביא התנבא ג"כ ענין זה • ושם אמו מעכה בת אבישלום (מלכים א' ט"ו ובד"ה ב' י"א) ושם ר"ם י"ג ושם אמו מיכיהו בת אוריאל ב' שמות היה לה • ויעש הישר ויסר אמו מגבירה וישרף מפלצת לא היתה אם אסא אלא אם אביה ואם אביו קורא אותה אמו מכ"י :

נדב בן ירבעם מלך ישראל ב' שנים מקוטעות מן ב"א תתקפ"ח וכשבה שנה זו כ"ב לירבעם אעפ"י שלפי החשבון הוי רק כ"א (עיי' צ"ד) ויעש הרע • מלכים א' ט"ו • יהוא בן חנני נביא :

בעשא בן אחיה לבית יששכר המית למלך נדב בן ירבעם ב' למלכותו שנת ב"א תתקפ"ו ושנה זו נמנית לנדב ולבעשא והרג בעשא כל בית ירבעם ומלך כ"ד שנים עד ט' לאלף ד' ד"ו לאסא עיי' צ"ד מ"ש בזה הא בד"ה ב' סי' ט"ז אמר לו לאסא עלה בעשא וגו' ויבן את הרמה הא מת ד"ו לאסא • כבר תירצו בס"ע פי"ז ועיי' רד"ק ורלב"ג מלכים סט"ו • ויעש הרע ככל חטאת ירבעם והתנבא עליו רעה יהוא בן חנני שם ט"ז :

אליהו י"א שנסתלק ב"א תתק"ך (ש"ק די"ה א' ודס"ז ב' ע"ל מ"ג לאלף ד') י"א שאלישע קבל ממנו תתק"ך וכ"ע דפשוט המקרא מלכי' א' י"ז י"ח וילך אליהו לראות אל אחאב והרעב היה בשמרון ואיך אפשר לומר שנסתלק ב"א תתק"ך • י' שנים מתחלת מלכות אסא שקטה הארץ ממלחמה עד ב"א תתקל"ג ומשם והלאה מלחמה עם בעשא :

זרח הכושי יצא לקראת אסא ט"ו למלכותו שנת ב"א תתקל"ח בחיל אלף אלפים ויגוף לפני אסא ד"ה ב' סי"ד אסיפה כזו לא נמצא בכל כ"ד :

אלה בן בעשא מלך ישראל שנת ע' ד"ו לאסא ואמר הכתוב שמלך בתרצה ב' שנים היינו מקוטעות כי זמרי המיתו ד"ז לאסא (מלכים ט"ז נביא יהוא בן חנני :

זמרי עבד של אלה הרג את אדונו ב' למלכותו ד"ז לאסא שנת ג"א י' ומלך ז' ימים בתרצה והרג כל בית בעשא ג"א י' :

עמרי (לפי דעתי היה משבט אפרים ש"ק) מלך י"ב שנה היה שר צבא לישראל והמליכו וישרוף עמרי את זימרי (מלכים א' סט"ו) ויחלק העם (והמחלוקות היה ד"ש ילקט מלכים א' ט"ז בשם ס"ע) החצי אחר תבני בן גינת להמליכו והצי אחר עמרי זמן ה' שנים מקוטעות ג"א י' • ובשנת ל"א לאסא שהיא ג"א י"ד מלך עמרי על ישראל עוד ז' שנים מלכות שלימה עד ל"ח לאסא וה' שנים ראשונים שמלך אחר זימרי לא היה מלכות שלימה כי חצי היו אחר תבני • ובשנת ד' לאלף ד' בנה שמרון עיי' רש"י מלכים א' סט"ז :

יהוידע קבל מאלישע ג"א ט"ו וחי ק"ל שנה ע"ל כ"ה שנ"ח :

אליהו י"א שנסתלק ג"א ט"ו עיי' ש"ק דס"ז ב' ע"ל ב"א תתק"ך ג"א ד' בנבה שמרון ע"י עמרי (ע"ל י"ד) :

אחאב בן עמרי מלך ג"א. כ"א ל"ה לאסא מלך ישראל ויקח איזבל בת מלך צידון לאשה ויעש הרע מכל אשר לפניו (מלכים א' סט"ז) ומלך ד"ב שנה (וגש"ק די"ה א' כ"א) והכה

נרמות

מבין האולם ולמזבח היה שוה ועולה משם לאולם בי"ב מעלות וההיכל והדביר היו בשוה עם האולם · וכל מעלה היה חצי אמה · ושלושה חצי אמה · ולשכות אחרות היו שם תחת עזרת ישראל פתוחות לעזרת הנשים שם היו הלוים נותנין הכנורות והנבלים והמצלתיים וכל כלי שיר · במלא גובה קרקע ההיכל על כל קרקע שער (נ"ל שער) המזרח של הר הבית כ"ז אמות ומלבד זה היו בתים סמוכים לבית המקדש (נ"ל עם) העליות אשר עליו זו על זו ששם היו אוצרות בית ה' וכל דברי קדושה ועם היציעות המקיפות את הבית בבית בג' לצדיו וגם תאים והם היו חדרים שנעשו במקומות הפנויים שבין הכתלים שהיו ע"ו בדרום וט"ו בצפון וח' במעריב ובתים אחרים היו בהר הבית ללויים שהיו אוכלים ושוכבים כשלא היו משמשים במשמורות ובכל הלילות היו שומרים המקדש לא מפחד האויבים והלסטים רק מפני הכבוד · והיו כ"ד משמרות הכהנים בג' מקומות בכהנים והלויים בכ"א מקומות מבחוץ וממונה היה עליהם הנקרא איש הר הבית שהיה חוזר על כל המשמורות ואבוקות דולקות לפניו ומי שימצא ישן חובטו במקלו ושורף בגדיו אם ירצה · במסכת מדות פ"ג בקרן מערבית דרומית היו ב' נקבים כחוטין דקין שהדמים היו נתוכים על יסוד דרומי יורדין בהם ומתערבין באמה ויורדין לנחל קדרון ורש"י פי' שהנקבים היו בד' קרנות שיפול דם הטאת לתוכו ויבלע · ותימא שלא היו המתנות למעלה אלא כגד חוטה מבחוץ תו' זבחים כ"ד סע"ב · אחז"ל י' קדושות היו בא"י זו למעלה מזו א' בעיירות המוקפות חומה מקודשות יותר מעיירות שחוצה לארץ ומשלחין מתוכן המצורעים ואין קוברין בתוכם מת אם אינו נביא או מלך · ב' בירושלים על שאר עיירות המוקפות שאוכלים קדשים ומ"ש לפנים מחומתה ואין מלינין בה מת ואין מעבירי' בתוכה עצמות אדם ואין משכירי' בה בתים · ואין נותנין בתוכה מקום לגר תושב ואין מקיימין בה קבורה חוץ מקברי בית דוד ונביאים ואין נותנין בה גנות ופרדסים ואינה נזרעת ולא נחרשת שמא תסרח ולא מקיימין בה אילנות חוץ מגינת וורדים ואין מקיימין בה אשפות ואין מוציאין ממנה זיזין וגזוזטראות לרה"ר מפני אוהל הטומאה ואין עושין בה כבשן מפני העשן ואין מגדלין בה תרנגולת מפני הקדשים וכן לא היו הכהנים מגדלין תרנגולים בכל א"י מפני הטהרות ואין הבית נקלט בה ואינה מטמאה בנגעים ואין נעשה עיר הנדחת ואין מביאה עגלה ערופה לפי שלא נחלקה לשבטים · ג' היה להר הבית על ירושלים שאין זבים וזבות נדות ויולדות נכנסים בה ולא היה אדם נכנס בהר הבית ומקלו בידו ולא מנעלו ברגלו או מעות צרורות בסדינו ולא ירוק בהר הבית אלא מבליעו בכסותו ולא יכנס לשם אלא לדבר מצוה · ד' היה בחיל על הר הבית שאין ע"א מטמא מת ובועל נדה נכנס שמה · ה' היתה בעזרת נשים שאין ט"י נכנס לשם וזה אסור מדבריהם · ו' היתה בעזרת ישראל יותר מעזרת נשים שאין מחוסר כפורי' נכנס שם וטמא מת חייב כרת · ז' היתה עזרת כהנים שאין ישראל נכנס שם אלא לצורך שחיטה סמיכה ותנופה · ח' בין האולם והמזבח שאין נכנס שם אלא רחוץ ידים ורגלים · י' בקדשי קדשים שלא נכנס לשם אלא כ"ג ד"פ בי"כ בשעת עבודה :

כתב בשבט יהודה הבית היה נבנה ע"י' דברים אבנים ארזים ברושים אלמוגים קיינו קורלי ועמודים גדולים מהם כסף וזהב נחושת ברזל מרגליות · ומקום הבית על ההר ואבן השתיי' · וע"ש בוני הבית דשלמה והאולמות והמדות ובית שני ושל הורדוס · אופן קרבן פסח כשמגיע ר"ח ניסן יוצאים רצים במצות המלך והשופטים לכל סביבות ירושלים לכל מי שיש לו מקנה צאן ובקר ימהר להביאם כדי שימצא לעולי רגלים לזביחה ולמאכלם וכל מי שלא בא לזמן הקבוע היו מחרימין ממונו ולכן היו ממהרים ובאים אל הנחל סמוך לירושלים סך כחול הים ומכסים כל ההרים והגבעות ובהגיע י"ד לחודש היו הממונים עולים על מגדול גבוה שבמקדש ותוקעים בחצוצרות ואומרי' הגיע זמן שחיטת הפסח ותכף העם לובשים בגדי מועד ובפתח העזרה הגדולה היו עומדים י"ב לויים מבחוץ וגזרי כסף בידם להתרו' בנכנסים שלא יזיקו זה לזה לרוב תהירות גם שלא ינואו לידי מחלוקו' וי"ב לויים אחרים בפנים להזהיר היוצאים אחר עשייתן הקרבן ונשרואין שנכנסים בעזרה מה שהיה די היו נועלים פתח העזרה שלא יכנסו יותר אז · ובהגיע אל מקום השחיטה היה שורות להכנים וביד כ"א כף של זהב ושורה אחרת עם כפות של זהב וכל זה להדר ותפארת · והכהן שבראש השורה מקבל כף א' מדם השחיטה ונותנו לחבירו וכן מזה לזה עד מקום המזבח והכהן שבראש המזבח היה זורק הדם ומחזיר הכף ריקם ונותנו לחבירו וכן מזה לזה עד סוף באופן שכל כהן היה מקבל כף א' מלאה ומחזיר ריקנית והיו כ"ב זריזים בעבודה זו שהיו הכפות נראות רצות כחיצים בידי גיבור ול' יום קודם היו מרגילים עצמם בעבודה זו כדי שלא יכול מכשול בהם ושם ב' עמודים גדולים וגבוהים ועליהם ב' כהנים תוקעים בחצוצרות כסף בתחלת הקרבן כדי להשמיע לכהנים העומדים על הדוכן שיאמרו הלל בקול רם ובכלי שיר ואחר השחיטה היו הכותלים סביב מלאים שיכי ברזל ומזלגות לתלות הקרבן ולהפשיטו והיו שם אגודות של מקלות שבסעדר המזלגות בקיר פנוי לוקח מקל א' על כתפו ועל כתף חבירו ומפשיט ונותן מה שראוי למזבח כו' והכהנים בשעת אותה עבודה היו לובשים אדום מפני הדם ולבוש קצר עד השוק ועומדים יחיפים ובתי היד עם הזרוע לבד כדי שלא יתעכרו בשעת עבודה ועל ראשו כובע קטן וג' אמות מצנפת קשור סביבו ועל ראש כ"ג היו סביבו מ' כריכות מצנפת לבן והיו קולות הלל והריכות נשמעו' למרחוק מאוד ושערי ירושלים היו עומדות פתוחות בליל פסח מפני כבוד עוברים ושבים כי רבו מאד ולפעמים היו נפליים כיוצאי' מצרים · עבודות י"כ ז' ימים לפניו מכינים בבית כ"ג כסאות לאב"ד ולנשיא ולכ"ג ולסגן הכהנים ולמלך וע' כסאות של כסף לסנהדרין · וזקן הכהנים קם על רגליו ואומר לפניו דברי' כבושים ותוכחות ואומר לו ראה לפני מי אתה נכנס ודע שאם תאבד הכוונה מיד תפול ותמות ותאבד כפרת ישראל ועיני כל ישראל תלויות בך לכן חפש דרכיך שמא יש בך עון אפילו קל וכן הקור באחיך הכהנים בזה והוא משיב שכבר חיפש ועשה תשובה וכן הוא משביע אחיו הכהנים שכ"א וא' מה שיודע בחבירו ובעצמו וכלם מבקשים להטהר מכל עון וגם המלך אומר לו דברים רכים וטובים עם הבטחות · אחר זה מכריזים העם ללוותו ללשכה שלו במקדש וכל העם קמים והולכים בזה הסדר כי כן ראיתי בעיני בראשונה הולכים לפניו כל שהוא מזרע מלכי ישראל ואחריהם כל שהוא מזרע מלכי ב"ד וכרוז לפניהם האומר תנו כבוד לבית דוד וכולם בסדר נכון ואחריהם היו באין כל שהוא מזרע לוי וכרוז לפניהם אומר תנו כבוד לבית הלוי והיו לו לאלפים וכל סגניהם לבושים בגדי משי תכלת ואחריהם כ"ד אלף כהנים לבושים כולם בגדי משי לבן ואחריהם המשוררים ואחריהם המנגנים ואחריהם תוקעי חצוצרות ואחריהם השוערים ואחריהם עושי הקטורת ואחרית' עושי פרוכת ואחריהם השומרים ואחריהם האמרכלים ואחריהם כת א' נקרא קאטופילוש ואחריהם כל אנשי עושים מלאכת הקודש ואחריהם ע' סנהדרין ואחריהם ק' כהנים וגזרי כסף בידם לעשות דרך ואחריהם כ"ג וכל היותר קרוב אליו יותר חשוב ואחריו כל זקני הכהונה שנים שנים ובראש כל תולות היו ראשי ישיבות עומדים ואומרים איש כ"ג בואך לשלום התפלל ליוצרינו שיחיינו ונוכל לעסוק בתורתו · ובהגיעם לפתח הר הבית היו מתפללים על קיום מלכי ב"ד ועל הכהנים ועל המקדש והיה הקול כ"כ חזק מרבוי העם בענותם אמן עד שהעופות הפורחות באויר נופלים לארץ ואז הכ"ג משתחוה לכל העם ופורש בבכי ויראה · וב' סגני כהונה מוליכים אותו ללשכה שלו ושם פורש מכל אחיו הכהנים וכל זה בכניסתו · אבל ביציאתו בשלום היה הכבוד כפלים כי כל העם עוברין לפניו וביד רובם אבוקה של שעוה לבנה דולקות וכולם לובשים בגדים לבנים וכל החלונות מעוטרות ברקמה ומלאות נרות ורוב השנים לא היה כ"ג יכול להגיע לביתו קודם חצות הלילה מפני דוחק העם שהיו רבים מאד מאד ואפילו שהיו כולם מתענים לא היו הולכים לבתיהם עד יראו לנשוק ידי כ"ג · וביום שאחריו היה עושה סעודה גדולה וי"ט ומזמן לקרוביו לפי שיצא בשלום מן המקדש אח"ז היה מצוה לצורף · ועושה לו לוח זהב ויכתוב בו זה הלשון פלוני חותם אני פ' כ"ג בן פ' כ"ג שמשתי בכ"ג בבית הגדול והקדוש לעבודת מי ששוכן שמו שם בשנת כך וכך ליצירה מי שזכני בעבודה זו · יזכה בני אחרי לעמוד לשרת לפניו ע"כ :

חירם מלך צור נתן לשלמה עצי ברושים שנת ב"א תתקמ"ח וק"ך ככר כסף ושלמה נתן לו ד' עיר בארץ הגליל וחירם נתן לשלמה ד' עיר בארצו (מלכים א' ט' וד"ה ב' ח') והוא חירם עדולמי הותן יהודה והאריך ימים יותר מאלף ר' שנים ובמ' מלורע חירם בעל אמו של נ"נ · אז הלך שלמה לעציון גבר וכתב נ"ד נראה שסביב לזמן זה הלכו אניות שלמה וחירם אופירה להביא זהב וכתב אורחת עולם אופיר הוא עולם חדש שקורין נובא מינדא ונ"ל מ"ע פי"א וע"ל ה"א רכ"ד · (כסא שלמה ו' מעלות היו לו וכולן מכובשת באבנים טובות ומרגליות לבנות ומכורכמות ואילני תמרים מיפות אותן וב' אבנים של זהב היו על ב' צידי הכסא והיו מליאים מכל מיני בשמים ועל כל מעלה היה ארי ונשר מלד ימין וכן בשמאל וביד האריות היה כתוב פסוקים שונים על אזהרות המשפט ובכח הגלגלים הפתונים מאחרי הכסא כשהמלך היה רוצה נעלות היה האריום

דאדכר מעלת אוב (ע"ל ב"א תתפ"ב) דאסקי לשמואל ובאדם מכוער היה אבשלום בנה והשבאי היה תלמי והתלבושת ז' חלוקים והתפשטו' כי אחז"ל בנות כותיים מתקשטות בשעת מלחמה להזנות ע"כ נצטערה לתיקון כל הכ"ל · ג"כ :

רחבעם בן שלמה נולד ב"א תתקכ"ג וחי כ"ח שנים · אביעג השינמות מלכים א' א' (ע"ל ג"א מ"ג) א' מסוד רחל וא' לאה לכן לקח קין תאומות הבל · ע"ל ב"א קכ"ב :

שלמה מלך בן י"ב שנה שנת ב"א תתקכ"ד תע"ו שנים ליציאת מצרים · וביוסיפון דקל"ו א' כתב ת"פ שנים ע"ם הוא ואזל לשיטתו ע"ל ב"א תתפ"ד וחי כ"ב שנים כי מ' שנה מלך כדאי' בספרי שלמה ושמואל שנותיהם שוין א"כ מלך בן י"ב ועיי' מ"ק דכ"ה ותמורה ט"ו אי' שמלך דוד ל"ז שנה כשמרד אבשלום ושלמה היה באותו פעם בן ז' כדאי' רפ"א דסנהדרין א"כ היה בן י' שנים כשמת אביו וצ"ל דמעשה אבשלום היה בשנת השמיני' ואח"כ היו ג"ש שלימים ונכנס בשנת י"ב ושנים מקוטעות היו ז"ך פ' תולדות : ב' נשים זונות · ע"ל ב"א רי"ז · דוד מת בשבת עיי' שבת ד"ל א' והתו' הגיגה די"ז א' כתבו בשם ירושלמי דמת בעצרת ולא ס"ל דהיה בשבת ע"ש · פ"ב דחגיגה דע"ק א' והיו כל ישראל אוכלין והקריבו למחר · וכתב ברש"ל פ' אמור אבל גמרא דידן דס"ל דמת בשבת י"ל דס"ל דמת ג"כ בעצרת ע"ש · דוד מת במנחה בשבת (זוהר תרומה) : ביוסיפון ס"ז פי"ב שלמה הניח בקבר דוד אוצר כסף רב כסף וזהב ולאחר ת"ת שנה הוציא הורקנוס ג' אלפים ככר בכסף לאנטיוכס וכן עשה אח"כ הורדוס ושום א' לא נכנס לקבר אחר ימים רצה הורדוס לבוא שלא בלילה בהחבא ב' נערים והמתין על הפתח הקבר ויצא אש ושרף הנערים והוא ברח ואח"כ בנה הקבר בנין יפה ועם כל זה מאז והלאה כל מעשיו יצאו לרעה ש"ק ט"ו א' · כתב בס' מסעות בזמן זה ע"ו שנים נפל חומת תיפלה שלהם שעמדה על הר ציון וזה הכומר פטריארך ליקח האבנים מהבנייניס שעמדו מקדם שם לתקן התיפלה וחפרו ומצאו אבן גדול והגביהו אותו וראו דלת במערה ופתחו וראו בנין על עמודי שיש מצופי זהב וכסף ושלחן ועליו כתר זהב וב' תיבות סגורים וכשרצו לכנוס יצא מהמערה רוח סערה עליהם ונפלו לארץ ולא עמדו עד עת ערב ואח"כ יצא רוח כאלו מדבר בקול אדם עמדו ותלכו מכאן ונראה להם כאלו דחפו אותו משם ונפלו כמה ימים למשכב מגודל הפחד וספרו להכומר וצוה מיד לתקן כאשר היה ושם היה קבור דוד ובשמאל קבר שלמה ושאר מלכי יהודה ע"ש · כתב ש"ק דס"ט סע"א משמלך שלמה עד החורבן בית ראשון תל"ג שנים ט' חדשים י' ימים · ובס' יסן מלא שהאמת הוא תי"א שנים ו' חדשים י' ימים עכ"ל זה אינו כי החורבן היה ג"א של"ח הרי תי"ד שנה גם אי' דוד מת בעצרת ואז מלך שלמה כנ"ל והחורבן היה בט"ב ואיך יהי' ט' חדשים או ו' חדשים ביניהם וק"ל · ואפשר שמיום שמשחו צדוק הכהן כמפורש בריש מלכים כחשב מלכותו אף שהיה דוד עדיין חי :

אחיה השילוני היה לוי קבל משמואל ב"א תתפ"ב (ע"ל ב"א שכ"ב) וב"ד עדוא החוזה ושמעי' הנביא ואקימען כ"ג ואחריו עזריה כ"ג קבלו מדוד קבלה ג' מנביאים וי"ז מסיני ורחב"ד כתב שאחיה היה מב"ד של דוד ומשה לירבעם ולה"ל היה מיוצאי מצרים (ע"ל שכ"ב) כתב הרמב"ם שהיה מיוצאי מצרים ושמע ממשה והיה קטן בימי משה והוא קבל מדוד ובית דינו · צ"ד ויוחסין כתבו מקבל ז' שקבל מדוד וב"ד וחי יותר מת"ק שנה · (אחיה השילוני נתגלגל ברשב"י ע"ש · מאהרן הכהן עד בנין בית שלמה היו י"ג כ"ג ש"ק דכ"ז רע"א · כתב גא"י בטבריה בראש ההר היה מבצר של שלמה · כמ"ב על בין הוא בעלת שבנה שלמה לבת פרעה והוא בנהל ארנון ולא נתחברו האבנים בסיד או בשום דבר ואומרים שבנאו אשמדי ותרמוד במדבר בנאו שלמה :

בנין בית ראשון

שלמה בנה בית (רש"י ע"ז ט' ע"א) ד' למלכותו שנת ב"א תתקכ"ה ת"פ ליציאת מצרים כמבואר (מלכים א' ו') בחודש השני ובנהו ז' שנים ובשנת י"א (ובש"ק ט"ם) למלכותו נשלם ב"א תתקל"ה (ובש"ק תתק"ה ט"ם) אעפ"י לפי החשבון בנה ז' שנים ו' חדשים כי השלימו בחודש ח' (מלכים סי' ו') לא הקפיד על הפרט (ובש"ק ט"ו א' ט"ם) (בה"מ באמצע הישוב לא באמצע העולם וירושלים אינו באמצע א"י כי מירושלים לירדן עשרה פרסא ש"ק ט"ו ב' · ועיי' בתו' בב"מ דכ"ק א' · הספרים שהתכבדו הנביאים לשאת

סדר הדורות

הארון חיו עד שלמה והקריבן אעפ"י שהזקינו ופסולין כדאי' בבכורו' דמ"א דקחשיב זקן למום הוראות שעה היה תו' זבחים כ"ט · אש שירדה מן השמים בימי משה לא נסתלק מעל מזבח הנחושת עד שבא שלמה ואש שירדה בימי שלמה לא נסתלק עד שבא מנשה וסילקה זבחים ס"א ב' · כתב ש"ק דל"ח רע"ב אומרים שדוד מסר שלמה בנו אל נתן הנביא שיהיה רבו מובהק ושאר ימי חייו נ"ד שנים אומרים שזולת השיבורים שעשה שלמה הכתובים נק"ד · חבר ספרים ג"כ על טבע האילנות ועשבים וחיות ובהמות ועופות והשבעות כנגד השדים השטנים ונקרא מפתח שלמה מלכת שבא שבאה לראות חכמות שלמה היתה מלכת או א' נקרא מירואה שאלה משלמה הרבה חידות משלי' ולכולם השיב כהוגן ונתנה לו דורנות ונטעים העושים בלסמו שנטע שלמה במלכותו ואמר בס' שזאת המלכה נתעברה משלמה נולד בת וממנה נולד נבוכד נצר שחרב הבית ועדיין נוהגין במלכותו ההוא לקרוא שם מלכיהם דוד או שלמה שאומרים שבאים מזרע ההוא · ע"ל ג"א שי"ט · והיא גלגול תמר ע"ל ב"א רי"ז · (שלמה עשה ג' ספרים משלי וקהלת ובסוף ימיו עשה שיר השירים רש"י ב"ב י"ד ב' · רבו של שלמה היה שמעי וכל זמן שרבו היה קיים לא נשא בת פרעה וכשלקחה נעץ גבריאל קנה בים ועלה שרטון שעליה נבנה רומי (סנהדרין פ"ב) ולפי הקרוניקי כבר היה נבנה אלא הכוונה שנתגדל רומי · ובנו חומה סביבה ש"ק דע"ו) · צדוק היה כ"ג בימיו ועדו ואחיה השילוני נביאים אבלו שלחנו היו ס' אלף (ש"ק וע"ש) · קבורת עדו ע"ל ב"א תקל"ג (בתיקונים תי' ס"ג חד ב"פ בעלי קנין אזל באורחא פגע במארי קנין כו' ההוא מארי קנין היה שלמה והוא היה נוגע בנגעי בנ"א לפעמים ונראה לרשב"י וחביריו להראות חכמתו כי בחכמה דבר הבל הבלים כי י"א שרצו לגנוז קהלת ורצה לרמוז להם כי לא דבר רק הוא כו' ג"כ) ושלמה תיקן עירבון ונט"י ושניות לעריות פ"ק דיבמות · ורש"י פ' עושין פסין ותיקון שבימות החמה מותרין לילך בשבילים בשדות עד שתרד רביעה ראשונה פ' מרובה · בניהו בן יהוידע שהביא לו השמיר ע"ל ב"א תשי"ט הוא תולע וע"ל ב"א תתל"ב · בנין המקדש בקיצור כפי מ"ש הרמב"ם · בית המקדש לא היה במישור אלא משופע והיה מרובע ומהלכו ת"ק אמה לכל רוח באמה בת ו"ט וטפח ד' אצבעות גדולות ובימין ע"ג כיפין ר"ל מערות היו בנויות תחתיו מפני אהל התומאה : יה שערים אחד למערב א' למזרח א' לצפון ב' לדרום ורוחב כל שער י' אמות וגבהו ך' והיו להם דלתות לפנים מהחומה הי' לו חיל סביב גבהו י' אמות היו לו חומות עזרה לפנים מהחיל והעזרה גדולה ארכה קפ"ז אמות ורחבה קל"ה אמות ז' שערים היה לה ג' לצפון סמוכי' למערב א' למזרח מכוון באמצע כנגד ק"ק ואורכם ורחבם כשערי החומה והיו להם דלתות מחופות זהב חוץ משער מזרח שהיה מחופה נחושת קלל והוא נקרא שער העליון או שער נקנור (ע"ש) ולפני העזרה במזרח היה עזרת נשים אורך קנ"ה ורוחב קל"ה אמות וה' לשכות היו במקצועותיה א' לשכת הנזירים ששם מגלחים שעריהם ומבשלים שלמיהם ולשכת העצים שהכהנים בע' היו רואים אם אין תולעת בעצים שפסול למזבח ולשכת המצורעים ולשכת שמן ויין היתה עזרת הנשים מקופת גזוזטרה כדי שיהיו הנשים רואות ולא יבואו עם האנשים בערבוביא ובית גדול בלד זאת העזרה בצפונה מן החוץ בין העזרה והחיל והיה בנוי כיפה ומוקף רובדין של אבן והיא נקרא בית המוקד והיו לו ב' פתחים א' לעזרה וא' לחיל · וד' לשכות היו בו ב' קודש וב' חול והם לשכת הטלאים ולשכת עושה לחם הפנים ולשכת האבני' הנגנזות מפני כסול או שקוץ ולשכה שבה היו יורדים לטבילה והי' היורד הולך במסיבה ההולכת תחת המקדש כלו והנרות דולקות תמיד מכאן ומכאן עד שמגיע לבית הטבילה ומדורה ובית הכסא היה שם מלאו כעול סימן שיש בה אדם כשאדם היה נכנס בשער מזרח של הר הבית היה מהלך עד סוף החיל בשוה ועולה מן החיל לעזרת נשים בי"ב מעלות והולך כל העזרת נשים בשוה וממנה עולה לעזרת ישראל בט"ו מעלות והולך כל עזרת ישראל וה' לשכות היו בעזרת ישראל וחם לשכה שהיו נותנין שם מלח לקרבנו' ולשכת הפרוה ששם היו מגלחין עורות הקדשים ועל גגה היה בית הטבילה לכ"ג בי"כ ולשכת המדיחים שם היו מדיחים קרבי קדשים ומשם מסיבה עולה לגג בית הפרוה ולשכת הגזית חציה קודש וחציה חול · והסנהדרין יושבים בחלק החול · ולשכת הגולה שם היה דוד שממלאים ממנו בגולה ומשם מספיקים מים לכל העזרה · ולשכת העץ הנק' לשכת פרהדרין · לשכת פנחס המלביש · לשכת עושה חביתין · ומעזרת ישראל היו עולין לעזרת הכהנים בט"ו מעלות · ושם היו הדוכן עליהם היו הלוים משוררים שירה על הקרבן · ועל כל מעלה שיר המעלות א' · ומהלך עזרת הכהנים

חנין

ישראל רש"י בסנהדרין ד"ך א' אבל תו' כתבו דהכי שנה אחר מות שאול המליכו את איש בושת ואחר מותו היו ה' שנים בלא מלך עד שמלך דוד ע"ש : משכן גבעון התחיל אחרי מות שאול כשנחרב נוב שנת תתפ"ד ולקחו המשכן מנוב והביאו לגבעון אף שהקריבו שם קרבנות לא היה שם ארון ה' כמ"ש ד"ה ב' א' ובד"ה ב' ט' וסי' ד"א ועמד שם המשכן נ' שנה עד בית עולמים (ס"ע פי"ד) ע"ל ב"ל תתע"א • ויהי רעב בימי דוד ג' שנים (שמואל ב' ך"א) וכתב רש"י בינמות דע"ט רע"א שזה היה קרוב לשלשים שנה אחר מיתות שאול ובפר"א פי"ז אחר שנה שנהרג שאול היה הרעב ובילקט אחר ג' שנים ובגליון כדפם שלשים שנה :

ב"א תתכ"ד **דוד** נמשח שנה שנייה לשאול בן כ"ט שנה ומלך בחברון על שבטו בן ל' שנה משנת ב"א תתפ"ד שנת שלו לכניסתן לא"י וכ"ה בסע"ז (ובש"ק כתב ש"ל ע"ם) (והייט לדעת י"ע שנכנסו תפ"ח • אבל לדעת צ"ד נכנסו תפ"ע) וביוחסי' דקל"ו מיציאתן ממצרים עד מלכות דוד ת"מ שנה ע"ל ב"א תתקכ"ד תל"ו מיציאת מצרים (ובסע"ז כתב ת"ל ע"ם) ומלך ז' שנים ו' חדשים (שמואל ב' ב') ומלך על כל ישראל בירושלים ל"ג שנים : משנת תתל"ג אף שאמר בפ' וימלוך מ' שנים לא הקפיד על ו' חדשים החסירים ואז העלה הארון מקרית יערים שהיה שם ך' שנה שמואל א' ז' • בימיו היה אביתר כ"ג ונתן וגד נביאים רבו היה מפיבושת בן שאול ואחיתופל • ורבו המובהק עירי היאירי כהן ונתן לו כל מעשרותיו • קבלה ב' לנביאים וט"ז חסידי (יוחסין כתב קבל משמואל מקבל ו' משה יהושע פנחס עלי שמואל דוד) • גד הנביא קבורתו בעיר חלהולי גא"י • ז' סיון נתן אוריה גט לאשתו וכ"ד אלול הובאה ב"ש לדוד ובי"כ נמאל עונו ש"ק די"ד ב' • זוהר ברא שית על"א כ"ה נכיסן אעבר כרוזא דדוד על כל ישראל ונוה עם יואב בז' ימים דסיון וקבלו ארעא דבני עמון סיון תמוז אב ואלול אשתהו שם ובכ"ד באלול הוה מה דהוה מב"ש • וביו"כ מיגל לי' הקב"ה • א"ד בז' באדר אעבר כרוזא ואתכנשו בט"ו באייר ובו"ו אלול הוה בב"ש • וביו"כ אתבשר גם ה' העביר חטאתך • בת שבע היא בת שוע שנשאה יהודה וכן תמר עיי' ב"א רי"ז באריכות בדוד ניצוץ יהודה • אבשלום ניצוץ ב"ש עב"א תתקכ"א • בת שבע היתה בת בנו של אחיתופל ומת בן ל"ג שנה והיה לו ח' שנים כשנולד אליעם בנו וגם לו שמונה שנים כשנולדה בת שבע בתו ולה ח' שנים כשנולדה שלמה פרק בן סורר • כשהיה דוד נרדף מאבשלום שלח את אביו ואמו ואחיו למלך מואב והרג כולם זולת א' מאחיו ברח לארץ עמון (מ"ר נשא) • בשע"ר בברחת דוד מאבשלום היה אביתר עומד במעלה הזתים ושואל באורים ותומים ונסתלק אביתר ונכנס צדוק והחזירו הארון למקומו • אבל אוהל מועד דמשה ואש שירד בימיו ומזבח הנחושת דבצלאל ומנורה ושלחן היו בבמה בגבעון ועמהם הימן עד שבאו לבית עולמים • דוד תיקון לכהנים ולוויים שיזמרו בשחר הודו לה' קראו בשמו עד אל תגעו במשיחי • ובין הערבים שירו לה' כל הארץ עד ואמרו כל העם אמן והלל לה' • ובשנה אחרונה התקין משמורות כהונה ולווייה וסדר כל הבית ומנה כ"ד אלף לויים משוררים ומהם ד"א מנגנים בכלים • דוד ויהונתן גלגול א' כ"ל מערכה ג' • אשת און בן פלת שהצילה בעלה נתגלגלה במיכל בת שאול והצילה את דוד ג"כ • ע"ל ב"א תתי"א • אשת אכיש ובתו כשתטו כמ"ש חסר משוגעים אכי אחת היתה בתו של מלך שנשתטה במעשה דר' עקיבא (ע"ש) וה"ב בנת המלך במעשה דרשב"י (ע"ש) ובבן תלמיון ג"כ • נבל גלגול בלעם (ס"ם ג"כ ע"ל ב"א תפ"ה) נבל גלגול לבן (ס' כוונות האר"י ד"כ) כמו יעקב שמר לאן לבן כן דוד שמר לאן נבל (שם) לבן נחסר י' שביי' אבי גל שנאמר עד הגל הוא אנים והיא סוד לאה • (כתבי האר"י) ע"ל לבן ב"א כ"ח • ובלעם • אביגיל גלגול לאה ס' הכוונות (בליקוטי תרי עשר) לכן שמר דוד לאן נבל כמו יעקב שמר לאן לבן • עי"ר ויצא דכ"ו ד' • ובלעם ועי"ר פ' בלק • ונתגלגל בפלימו ע"ש • נבל נתגלגל בברזילי הגלעדי לכן נתן לדוד ולאנשיו לאכול לתקן מה שבגלגול ראשון לא נתן כע"ח • בלעם נתגלגל בברזילי ושורש נפש ברזילי בא בנחמה עצמו וז"ש ותהי אחריתי כמוהו שאחרית בלעם כמהם (ס' כוונות) • עוזא ויכהו אלהים על השל ובאבנר כתיב לדבר אתו בשל ויכהו אל החומש כי ניתוסף כאן רוחו של עוזא על אבנר כי הדין נכתף ישאו ע"כ לא האריך ימים ונהרג ג"כ עוזיה גלגולו ע"ל ג"א קט"ו • היה מוכה את ישראל ויוסף אף ה' סוף שמואל ארונה ניצוץ מלכי צדק שבירך את אברהם וארונה את דוד זה מלך ירושלים וזה הי' גביר על מקום המקדש והוא תיקון עפרון שמכר

מערת המכפלה • והיה כולו וכאן היה מתקן בנדיבות ג"כ • הזהב שהכין דוד לבנו שלמה לצורך בנין בה"מ נמצא בספרים אלף ומאתים ושלשים פעמים אלף אלפים דוקע"ו זהב והכסף אלף ומאתים אלף ליט' והבריכה היה י"ח אלף פעמים אלף טפים ליט' • ש"ק דע"ו א' • פנחס בן אלעזר היה גם בימי דוד לרלב"ג מלכים א' י"ז ושופטים ס"ו שהיה קרוב לת"מ שנה • ודעת צ"ד אינו כן עש"ב • ועיי' בתו' פ' המקבל אם פנחס הוא אליהו ובב"ר פע"א שא"א לומר שפנחס הוא אלי' • עיי' יוחסין די"א ב' בפי"כ"ז קפלו העולם מוכה דאינו פנחס ע"ש • כתב גא"י קוורתא שם הגבר פנחס ואביו אלעזר בהר חלול ובצד הכפר בין אילני זתים קבור איתמר הכהן ובכיפה א' נקברים ע' זקני' י"א ע"ב זקנים • בניהו בן יהוידע על הכרתי הנזכר שמואל ב' סי' ך' ובד"ה א' י"ח היה בנו של יהוידע בן בניהו הנזכר בד"ה סך"ז והערוך ע' אחר פיר' כי יהוידע בן בניהו הנזכר בד"ה סך"ז הוא בנו של בניהו בן יהוידע וגם ברש"ל פ' פנחס ה"ק על הערוך ועיי' תו' פ"ק דסנהדרין דט"ז ב' ד"ב בניהו בן יהוידע היו ובניהו בן יהוידע בן איש חי הנאמר שמואל ב' סי' ך"ג שהיה בימי שלמה סוף מלכות דוד היה בנו של יהוידע שהיה ראש סנהדרין וקם בניהו זה תחתיו על הכרתי ותרי בניהו בן יהוידע היה א' בתחלת מלכותו הנזכר שמואל ב' סם"י ח' והכריתי והפליתי וא' בסוף מלכותו בניהו בן יהוידע על הכריתי שם סי' ך' ובניהו הראשון אבי אביו של זה ע"ש • ע"ל ב"א תתקל"ח וג"א תשי"ט • כתב גא"י בין גגלין סמוך לדרך גל אבני' שם קבור בנייהו בן יהוידע • אליעזר עבד אברהם נתגלגל בהם עב"א תמ"ט והוא תולע בן פואה ע"ל ג"א תשי"ט • רעב ג' שנים בימי דוד ע"ל ב"א תתכ"ד ל' שנים אחר מות שאול • בימיו שהיה דוד מלך היתה אשה חכמה שמה דירוני ותקח עור בהמה ועשאה קלף וקנתה מהיווני כ"כ קרקעות כמו שתוכל להקיף עם הקלף ותחתוך הקלף בפתילות דקות וארוכות כמו פתילה דקה עד שלקחה קרקע הרבה והתחילה ליסד עיר וקראה קרטיגי על שם הקלף ההוא ולבסוף היו בה עשירים הרבה וחכמים ויכלכלו העיר ע"פ עצת השופטים עד שנת רנ"ה לבנין בית שני בימי שמעון החשמונאי • באו עליהם פאונו וישם העיר לעיים • במכחות מגור ועד קרטייני מכירי' ישראל ואביהם שבשמים כו' • ובילקט שמואל ר' אדא קרטיגנאה כו' באופן שנראה שקרטייני אחרת היתה אחרי הנ"ל • ש"ק דנ"ח א' :

שלמה נולד ב"א תתקי"ב וחי נ"ב שנה אז היה דוד בן נ"ח • שלמה ניצוץ משה השמטות כע"ח פ' תרומה • נתגלגל בירמיה ע"ל ג"א רנ"ח • מעשה אמנון ותמר תתקי"ג נ"ד • ואז גזר דוד על היחוד :

אמנון נהרג ב"א תתקט"ו נ"ד • ונקבר רחוק מעיר עכו ועליו בנין נאה • גא"י • עשאל זה עובד בגלגול וחגר הרנו מי שלא ישמע מואבי ולא מואבית כו' • ג"כ • יואב ואבישי ועשאל בני צרויה הם בני קרח אסיר ואלקנה ואביאסף • צרויה ג"י קרח עם המלה (ר"ל עם האותיות קרח ג"י שי"א כמנין צרויה) ולא הוזכר אביהם כי עלו מן האדמה כאלו נולדו פעם אחרת בלי אשה ובני אדמה היו וצרויה מן המצר קראתי יה לכן נהרגו שלשתן לתיקונם כי גם הם היו בעצה עם אביהם (ג"כ) • יואב נתגלגל ביואש מלך יהודה ע"ש ג"א ס"א • קבורת יואב בן צרויה ואבנר בן נר בשוק של חברון ובשפוע ההר קבור ישי אבי דוד גא"י :

אבשלום ברח גשור ב"א תתקט"ו ויהי שם ג' שנים עד תתקי"ה וישב בירושלים ב' שנים עד תתק"ך נ"ד • ויהי מקץ מ' שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה ואשלם נדרי אשר נדרתי בחברון לקץ מ' שנה ששאלו להם מלך • נזיר ד"ה א' ובתו' שם שזה היה בתחלת לו' למלכות בית דוד ואח"ז מלך דוד עוד ה' שנים א"כ היה זה קרוב לב"א תתקי"ט או תתק"ך • אבשלום מלך ב"א תתקכ"א ג' שנים קודם מות אביו נ"ד : פ"ק דנדרים אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם אלא פעם א' בא א' מן הדרום ונזיר היה יפה עינים וטוב רואי הוה תיקונו של אבשלום שנתגאה בשערו והיה נזיר זה לשמים • גם הי' בסוד שערות של אדה"ר • אבשלום ניצוץ בת שבע שנשאה הרה כששכב דוד עמה ובא רוחו וניתוסף טומאה על טומאתו דאבשלום ורדף את אביו ואבשלום בן מעכה יפ"ת גלגול כחש בן עמון ודרשי' סמוכים בן סורה ליפ"ת • ג"כ • מעכה בת תלמי מלך גשור תיקונה לכנת בת פניא' פ' הנזקין שהיתה יפ"ת ונבעלה בה שבאו כל הלילה למחר הלבישה ז' חילוקים תיקון מעכה הנ"ל שהיתה יפ"ת גם היתה ניצוץ לכנת אמה

ע"ל שנ"ה לאלף הראשון וצילה אשת למך היא חנה ומשמעות שמותן שוות צילה שישבה בצילה של בעלה למך ששתה כוס של עקרון שלא תתעבר · וחנה ישבה בצילה של הקב"ה שהיתה בצילה וגם לשון חנה חונה ויושבת בצילו · ועדה היא כמו פנינה ששמותיהן שוות כי פנינה מלשון פנינים ועדה לשון עד"י ר"ל חפץ ומרגליות · גם לשון פנינה פנה נא כלומר הסר נא · וגם עדה מלשון הסרה ומה שתס (ר"ל צילה שתתה כוס של עקרין גם (חנה אמרה) הלא אנכי טוב לך מי' בנים · ולאלפונית אמו של שמשון היתה צילה שהיתה נ"ב גלגלים צילה אשת למך וחנה אשת אלקנה ותראה כמו דצילה דהתם היא שתתה כוס עקרין שלא להוליד לכן אתרע מזלא של חנה שהיתה עקרה מתחילה והולידה והלמיחה דרך ב' גדולי עולם ובקושי היה לתקן כוס עקרין דהתם עד דהוסר כל חולי וכל מה שנשתייר נמעהא מכוס עקרין וזהו וה' פקד את חנה לשון חסרון שהוסרה ממנה כוס העקרין ותהר ותלד (ג"כ אות למך) אלקנה תיקן אלקנה בן קרח (שם אות ת') · (ופנינה לא היה לה עוד מלחד שהיה פנינה דומות לקוף ונתרפאו מ"י שמואל א' י"ג ב' אגרת שמואל · חנה גלגול אבר הקיני וגלגול רחב הזונה · (כוונות דמ"ח ב' ע"ל ב"א תפ"ח) וגלגול חוה שילדה שמואל בת ק"ל לכן ויהשבה לשכורה גכן היה (כ"ב מ' · (רחב נתגלגלה בקבר הקיני ואח"כ בחנה · וז"ם שירת חנה רחב פי כי אשה קשת רוח כי היתה זוכה מלד רוח הטומאה הקשה (ס' כוונות · שרה חנה שונמית לרפית כולם גלגול חוה לתקן כדה חלה הדלקה · שרה תקנה כולם בשביל מלות חלה נרכה בעיסה · ונר דולק מע"ש · וכדה חדל לשרה · חנה תקנה נידה ופנינה לא היה לה עוד · חנה במ"ק ע"ה חוה · ג"כ · שונמית תקנה נר · ונשים שם שלחן מטה כסא מנורה · לרפית תקנה חלה כד הקמח (עמק המלך ד"א) חנה ופנינה ע"ל ב"א רי"ז :

ב"א תתע"א **שמואל** שופט ט"ו מקבל ע"ו למשה לאנרבנאל · ילדתו אמו חנה בת ק"ל (ילקט שמואל א' א' די"ג ג') והוא מזרע קרח קבל מעלי שנת ב"א תתע"א (ובש"ק כתב תתל"א ע"ם) וקודם זה הזמן אף בחיי עלי שפט גם הוא את ישראל (רד"ק שופטים י"ז) כשהיה עלי בן נ"ד שנה היה שמואל בן ל"ט שנה וברש"י נזיר ד"ה א' שכתב עלי בן מ' שנה) ר"ל מ' שנה שנתמנה ובאותו שנה מלד שמואל דצריך אתה שנה א' נעבורי הוי שמואל בן ל"ט שנה (כתב ש"ק די"ד ב' והיה בן ד' כשמת עלי ע"ם הוא דהא שמואל נולד שנת תתל"א או תת"ל ע"ש אז היה עלי בן נ"א שנה ועלי היה חי נ"א א"כ היה שמואל בן מ' שנה ונ"ל שהיה כתוב ארבעים וטעה המדפיס וסבר ארבע וכתב ד') ושפט י"א שנים (עיי' נ"ד ועיי' רלב"ג שופטים י"ז) מבן מ"א ומת נ"א אייר ב"א תתפ"ב ד' הדשים קודם מיתות שאול כ"ה ברש"י נזיר ד"ה ע"א ותמורה דט"ז א' · וש"ק כתב כי בן ל"ט התחיל לשפוט והיינו מן תתס"ט ושפט י"ג שנים (מהם ב' לשאול ישארו י"א נשמואל נ"ד) · וימי חיין נ"ב שנה עיי' רלב"ג שופטים י"ז) והוא הנביא הראשון בשלשלת קבלה · כתב ש"ק בשם ילקט שמואל די"ג ע"ב וה"ה בילקט לך לך דכ"א ע"ג וע"ש בי"ר ובתדב"א פי"ה וע"ש זקוקין דנורא סי' ר"ד מ"ש בזה) אברהם ושרה היו עקרים ע"ה שנים · רבקה ך' שנה · רחל י"ד · חנה י"ט והלי · ואני אומר אולי יש טעות עכ"ל (אכן בילקט שמואל א' די"ד ב'. א' אברהם ושרה כ"ה שנים חשבאו לא"י ורבקה ך' ורחל לא נזכר שם · והא דאית' לעיל שילדתו בת ק"ל ואיך אמר שהיתה עקרה י"ט שנים והלי אולי מדרשות חלוקות הם · כנשות משה ואהרן נתגלגלו בשמואל שנ' משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו ע"מ וכא מ' · שמואל רוחו של קין (ע"ש) ע"ל ב"א תמ"ע · יתרו נשמות קין אמנם סוד נדב ואביהו הם נפש ורוח ונכנסו נתלבשו בשמואל (כע"ה עיי' קין · (כתב ש"ק דנ"ח א' ארקדיאו קיסר לקח עצמות שמואל מאיכדיאה והביאם במלכות טרציאה · ובני שמואל לא הלכו בדרכיו שנ"מ שהלך ביתו עמו והם הלק' שאלו בפיהם שגו במידות הכילות וחמדת ממון והם היו עורכי' דאליהו לפיכך היו הערבים מקקין לבי עבתי דאהאב שהיה ותרן במחוניה אעפ"י שדבר זה היה שלא מדעתו אלא דרחמנא אפקדיה לאליהו ואף משום בשר הנעלם מן העין ליכא הואיל והיה עפ"י הדבור ואהאב ג"כ משורש כדב · וכדב על כדבתו יקום כדב נמ"ק ע"ה אהאב ג"כ ועיי' ש"ש ד"ע · שנת י' לשמואל שאלו מלך · מיר ד"ה א' תמורה י"ד ב' · הוא ב"א תתפ"א :

אחיה השילוני אפי' שהיה מיוצאי מצרים קבל משמואל ב"א תתפ"ב ש"ק דס"ו ב' ע"ל ב"א תתקכ"ד · כר אביו של שאול הוא ברק וגאון בהורדוס · ע"ל ב"א תרכ"ד :

ב"א תתפ"ב **שאול** מלך ראשון מלך בגלגל וישב בגבעון · בן כ"ט כשנמשח ובן כ"ט הרג נוב עיר הכהנים ש"ק היא שנת ב"א תתפ"ב (נ"ד) ועון נוב היה עד יום שנחרב סנחרב ע"ל ג"א רי"ג כדאי' בחלק דצ"ה עוד היום בנוב לעמוד א"כ הי' עון נוב קיים של"א שנים · י"א נוב היא ענתות והאשה בעלת אוב שמה צפניה אמו של אבנר (פר"א כל"ג ע"ל ב"א תתקכ"א) וב' אנשים שהלכו אתו לשאול באוב היו אבנר ועמשא ומלך ב' שנים (ס"ע) וי"א ד' (רלב"ג שמואל י"ג) וי"א י"ז ס"ע פי"ד) עיי' ש"ק ונ"ד ועיי' יוחסין די"א א' דעת בן גוריון שמלך ת"י שנים בימי שמואל וב' שנים אחר מיתות שמואל וזה א"א כו' ונ"ש דא"א מ"ש חכמי אומות שמלך מ' שנה ומת ב' שנים אחר שמואל אבל לדעת חז"ל מת אחר שמואל ד' חדשים עיי' רש"י תמורה ורש"י שמוט א' א' כ"ב · וכתב נ"ד לפי דעות הנ"ל י"ל מ"ש שמואל א' י"ג ושתי שנים מלך על ישראל היינו עד שנמשח דוד ומשם והלאה לא נחשב לו למלכותו והי' כמלך בלא תגא כו' ונ"ל ששנות שאול גם שנות שמוש היתרים על י"א הם מובלעים בשנת עלי הכהן · שמואל מת ע"ל ב"א תתע"א · במ"ק דט"ז ב' שגיון לדוד אשר שר לה' על דברי כוש בן ימיני מה כושי משונה בעורו כך שאול משונה במעשיו אלמלא אתה שאול כו' איבדתי כמה דוד שהוא לדיק ממך · גליות שמואל א' י"ז גלגול כליון עב"א תשפ"ז · שמואל ב' א' פ"ב והנה איש בא מן המחנה כרש"י יש בפסקתא שזה דואג ואינו מיושב על לבי עכ"ל · ונ"ל כוונתו נמה לא מיושב על לבו דהא מפורש בהרבה מקומות כי שאול ודוד היו מכירים את דואג כי היה אביר הרועים לשאול כמפורש שמואל א' ד"א כ' וסי' ך"ב ט' ויען דואג האדומי לשאול ראיתי בן ישי בא כו' וי"ח שם ויאמר שאול לדואג פגע בכהנים וגו' וא"כ איך שאול שאל אותו מי אתה שם ב' א' ח' ושם כ' י"ג ויאמר דוד אל הנער המגיד לו אי מזה אתה ויאמר בן איש גר עמלקי אנכי · ועוד דהאיך ויאמר דוד אל הנער · איך קראו נער דהא הי' אביר הרועי' בשאול כרש"י אב"ד וכי יעלה על הדעת שנער יהי' אב"ד ע"כ אינו מיושב על לבו · ואני ראיתי בתנחומא ס"פ תלא אר"י בנו של דואג האדומי היה ותמי' איך רש"י מאור הגולה שכח זה וקרוב הדבר שבפסקתא ע"ם הוא והשמטות הדפוס ונ"ל שזה בן דואג · וראיתי בילקט שמואל ד"ב ע"ד אר"י בנו של דואג היה ויאמר לו דמך על ראשך הרבה דמים שפכת בנוב עיר הכהנים ואית דאמרי דואג בעצמו היה דמיך כתיב הרבה דמים שפכת עכ"ל וכתב בצידו תנחומא · אבל בתנחומא שלפנינו אינו מן אית דאמרי כו' ואולי ראה אותו בפסקת' שמביא רש"י · סוף סוף תמי' על רש"י שלא הביא דעת ר"י שהיה בן דואג שהוא מיושב על הלב · ועיי' בילקט ס"פ בשלח אר"י דואג היה ואחד מן המקומות ט"ס הוא דכאן אר"י בנו של דואג ושם אר"י דואג היה · שאול היה באיפק של אדה"ר בראש דכתיב ראש שבטי ישראל לכן חטא הקל הי' חמור (ג"כ אות מ' מרדכי) · כתב בס' הגלגולים כי שאול מלך ראשון היה כיכון למך אותיות מלך ומן למך עד שאול ע"ז דורות ולמך הרג את קין ושאול ידע שחייב מיתה ע"ז הרג את עצמו לתקן הריגת קין עשנ"ה דרנ"ט · וז"ש ולמך שבעים ושבעה שלמך יקום אחר ע"ז דורות כע"ח · כתב ש"ק דל"ה א' אומרים שהאנשים שהרג שאול בנוב היו סך ת"ה · ונשאר אביתר בן אחימלך הוא יואש והוא נותר מזרע דוד ע"ל ג"א ס"א · ז' בני שאול שנתלבו הם ז' הריגי מלגות ג"כ · ט"ז בניסן הומתו ותלו עד י"ז בחשון רבה נשא פ"ה דרנ"ו ב' · יונתן ודוד גלגול א" (ע"ל ב"א תתל"ב) קודם ביאת לנוב עומדין ב' עמודי' של יונתן א' נק' סלע בולן וא' בנה מ"ב · יונתן בן מתתיהו כ"ג מסוד יונתן עב"א תתפ"ב · דואג ואחיתופל הם דתן ואבירם כ"ח מ"ד פי' קנ"ח ב' · ש' בעיי בעו במגדול הפורח באויר כו' ואין להם חלק לעה"ב פא"ד ט"ו ב' · אחיתופל רבו של דוד עב"א תתל"ב :

ב"א תתפ"ד **שמואל** מת כראה ב"א תתפ"ד וד' חדשים אחר זה מת שאול ע"ל ב"א תתע"א · נקבר בעיר רמה וא"א לבוא למערתו מי שיש אצלו איזה פרי לפי שהיה נזיר ואביו אלקנה ואמו חנה קבורים תחת מערה שלו וקרוב לשם בית עבילות אמו וה' מסעות בנימן כשלקחו הנוצרים רמה מיד הישמעאלים ומלאו שם קבר שמואל אבל בה"כ אזי לקחו את שמואל משם והביאו אותו לשילה וקברו אותו שם ובנו עליו בית תיפלה וקראו התיפלה על שמו ושילה בו ב' פרסאות מירושלים ובמקום אחר כתב בתמכת קבור שמואל הנדיק · ה' שנים אחר מיתות שאול המליכו על ישראל את איש בושת ומלך ב' שנים והוו ישראל ה' שנים בלא מלך והלי שנה אחר מות איש בושת המליכו את דוד על ישראל

גשוש וז"א שעבת הקדך האחרון מן הראשון ולא אמר השני מן הראשון אלא שהיה אמצעי ר"ל גלגול תמר האמצעי כמ"ש גדול כבוד הבית האחרון מן הראשון ש"מ שהיה מקדש שני באמצע · וסמך לזה בזוהר פ' וירא דקי' רש"א ולא ידע בשכבה ובקומה כו' עכ"ל · בפ"ד דנזיר ד"ג ב' אר"י ב"ח רות בת בנו של עגלון מלך מואב היתה וכתבו התו' לאו דווקא בת בנו וכן בחלק דק"ה אמר בתו של עגלון לאו דווקא אלא הרבה דורות היתה אחר עגלון · ובפ' החולך דמ"ח משמע שהיתה רות קטנה כשנתגיירה והרי יש מעגלון ועד אבצן יותר ממאתים שנה ואם בתו של עגלון היתה א"כ לא היתה קטנה עכ"ל ובסוטה מ"ז א' רות בתו של עגלון בנו של בלק והוריות אי' רות בת בנו של עגלון בן בנו של בלק ובחלק ג"כ בתו של עגלון בן בנו של בלק · גם במ' רות כתב בכל דוכתא רות בתו של עגלון גם בתרגום בפ' וישאו להם וגו' רות בת עגלון מלכא דמואב וכן ברש"י רות בתו של עגלון ולפ"ד התו' שהיתה זקנה כ"כ כשנזאה בועז ואיך ילדה לעובד דאי' בב"ב קי"ט ב' דאין יולדת לכל היותר עד ס' ולדעת דהיתה בתו או בת בנו היתה יותר מ"ל שנה וכ"ל דלק"מ דא"י בס"ע פי"ב דבימי עגלון היה ויהי בימי שפוט השופטים וימת אלימלך כו' ש"מ שהיה בועז באותו פעם כו' ורות היתה בת מ' לא נקרא זקנה כו' א"כ אין הוכחה לתו' שכתבו לאו דווקא בתו ע"ש ב"ש · נעמי מסוד לאה ורות מסוד רחל ורות דבקה בה שרחל מסרה סימנים ללאה וז"ש רות ושם אקבר כלומר לא כראשונה שלאה נקברת במערת המכפלה ורחל בדרך אפרת · ועובד שילדה רות היה בן לאה לז"א ילדה בן לנעמי בן ממש (ג"כ) · רות גלגול הבל ס' מנחת יצחק ד"ה ע"ב · גליות גלגול כליון מרוח שקשקש במעיה דערפה דעזב לה כליון בבטנה וז"ס בר מאה כפי וחד ככאי ואם אמר אין אשה מתעברת משנים · הא קודם שקולט הזרע הא לאחר שקלט (ג"כ · ובמגנד ער ואונן נתגלגלו בכרך והרה ואח"כ במחלון וכליון ואח"כ נתגלגלו באחד בעובד עי"ר. ויש דס"ע סע"ב · עובד נתגלגל בעשה

ע"ל ב"א תתקע"ז ובהקדרון והמול ע"ל ב"א רכ"ח :

ב"א תשל"ג **אילון** הזבלוני שופט י"ב שפט י' שנים מן ב"א תשל"ג מקבל י"א וביוחסין תשל"ב :

ב"א תת"ג **עבדון** בן הלל הפרעתוני שופט י"ג מקבל י"ב שפט ח' שנים מן תת"ג · והיה לו מ' בנים ול' בני בנים ולנותסין שפט מן תת"ב (בי"ע יוחסין הקכ"ז מהופך תחלה עבדון ואח"כ אילון ט"ס הוא · עבדון נקבר בפרעותן הוא מאפרים ובא לפרוע חוב אביו והוא מגלגול גכון מבני בניו של אפרים שהוציא ר' אלף שטעו בקץ (ע"ל ב"א ת"ח) ונתגלגל אח"כ בבן כוזיבא (ע"ל ג"א תת"פ) ועל שלא השלים תיקונו נקרא בשם כוזיבא כי הרבה סברו שהוא משיח ונהרג גם הוא ותיקונו והיה משוח בן אפרים וגם שם נהרג כי אז נתקן וז"ש בחלק אין בן דוד בא עד שיבקש דג לחולה דג זה משיח בן יוסף דכתיב וידגו · לחולה הם ישראל שבויים בצרה ולא ימלא ואז יגלה ב"ד ג"כ :

ב"א תתי"א **שמשון** בן מנוח מן דן אמו צללפונית (פ' הספינה דל"א א') מזרע יהודה מ"ר נשא פי' רל"ח ד' שפט ך' שנה מן ב"א תתי"א עד תתל"א עד שפט עלי (וביוחסין תת"י) ובסוטה ד"י ע"א אמר שמשון ך"ב שנים שפטתי את ישראל ולא אמרתי לא' העבר לי מקל ע"ש מ"ש הדא"ג דהא לא שפט רק ך' שנה · ובירושלמי אי' שנמצא במקרא ששפט מ' שנה הייכו ך' שנה אחר מותו פחדו הפלשתים ממנו ולא באו למלחמה על ישראל (ומצאתי בהבורי לקט פחדו שמא נולד ממנו בן גבור וכשעברו ך' שנה שראוי לילך למלחמה ולא יצא עליהם שוב לא פחדו) ורד"ק בשופטים י"ז כתב שהיו ימים רבים בין שמשון לעלי ובאותן השנים היה מעשה פילגש ופסל מיכה ולא נראה עיי' נ"ד מ"ש · ע"ל ב"א תקל"ג · והוא מקבל י"ג מסיני · (שמשון גלגול שם וניצוץ מן עשו לקוטי מהר"ש מגיד עש"ב · וגלגול נדב בן אהרן שלא רצה ליקח אשה לכן נענש שהיה טוחן בבית נשי פלשתים קס"ל מעין ה' נהר כ"ס · (לכ"א ויפלא את בדן זה שמשון אותיות נדב (ס' כוונות) ושם כתב שהיה גלגול נדב ואביהו שלא רצו ליקח נשים הוצרך ליקח בת נכר והיו שתויי יין והוא נזיר · היה גלגול יפת ניצוץ א' מיפת וניצוץ א' מעשו וכשילא שמשון לתרבות רעה פרח ממנו ניצוץ יפת ג"ר י"ר נח וע' גלגולים וע' סמאל סי' י"ה ול"ט וי"ט ועי"ר פ' נח דל"ג ב' ופ' תולדות דמ"ט עג"ד עשב"ג · הושים הוא שמשון זה היה חרש וזה היה חגור שפיפון וחסו ואשלא בדן קרי ביה בן דן דווקא ותראה כי הושים הרג לעשו בן שמשון עלי אורח · ג"כ ע"ל ב"א רכ"ח · יששכר חמ"ר גר"ס רובץ ר"ת חג"ר זה שמשון חגר היה רובץ בין משפתים ר"ת רכ"ה (נ"ל רב"ח אבל לא ידעתי מה רמז בר"ת זה)

וירא מנוחה כי טוב זו אשה ושמה דלילה שיש בה קדושה מניצוץ תמנע ויט שכמו לסבול וילפת ב' עמודים בין כתפיו וכל מעשה שמשון רמוזים כאן · השמעות כע"ח ויחי (דלילה יש בה קדושה מניצוץ תמנע · השמעות כע"ח פ' ויחי · צללפונית היא אשת און בן פלת והצילה בעלה לפיכך ראתה המלאך יען הצילה והוא מנוח ואון (ג"כ · ע"ל ב"א תע"ג ותמ"ט · וב"א תתל"ב · צללפונית אמו היתה צילה אשת למך וחנה אשת אלקנה עיי' ג"כ למך ע"ש תתע"ד ע"שב ע"ל אלקנה ב"א תתע"א · (בזמן שמשון מת בוזי בן בוקי מזרע אליעזר ונתקלקה הכהונה לזרע איתמר ועלי היה הראשון ואביתר האחרון ובימי שלמה חזרה הכהונה לצדוק מזרע אליעזר יוחסין דקל"ו ע"א ע"ל ב"א תקי"ו וב"א תקל"ג · מיכיהו שופטים י"ז :

עלי הכהן שופט ט"ו זרע ראשון כ"ג מאיתמר רש"י שמואל א' ב' פסוק ל' עלי מבני איתמר בן אהרן מקבל י"ז ממשה ומקבל י"ב מעתניאל שופט הראשון אחר יהושע ועיי' בהקדמה לס' נחלת אבות · רש"י בנזיר ד"ה א' באותו שנה שעלתה חנה לשילה ועלי יושב על הכסא שנתמנה לשופט וכ"ה כרש"י שמואל א' א' ד"ב · ב"א תת"ל קבל מפנחס שנת ב"א תת"ל יוחסין וש"ק וכ"ד כתב תתל"א ושפט מ' שנה בן כ"ח בשילה וחי צ"ח שנה ומת תת"ע · והאיש מבנימן שהודיע לעלי מיתות בניו ושבויית הארון היה שאול מ' ובאותו שנה נולד שמואל · (שמשון מת תתל"א וש"ק דס"ט א' כתב ס' שופטים מעתניאל עד שמת שמשון שכ"ד שנים · דוק ותשכח שהוא שט"ו שנים · ולס"ע דעתניאל מתחיל תקל"ג א"כ יהיה עד מיתות שמשון רל"ח) ס' שמואל מעלי עד מת דוד צ"ג שנים · כתב ש"ק דל"ח א' אומרים שמעשה רות המואביה היה בימי עלי · ע"ל תשפ"ז אהרן הכהן נתגלגל בעלי הכהן וקבל עונשו ממעשה העגל · וראיה לדבר כי הוא אמר פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם ועל כן נשברה מפרקתו · והדשתי אני כי אהרן במ"ק כעלי במ"ק · (שמן הטוב סוף הספר דקמ"ח ד' בשם ר"י סרוק) עוד כתב שם כי אהרן הכהן נתגלגל בעלי הכהן ויש רמז לזה כי מצינו שחטא אהרן במעשה העגל אע"ג שהיתה כוונתו לש"ש · מ"מ חטא במעשה ולא מצינו שענשו הכתוב · ומצינו כי עלי הכהן מת באותו מיתה חטופה ולא מצינו לו עון אשר חטא כי היה צדוק גמור אלא אם היה בגלגול מה שעבר · ועוד רמז כי אמר הכתוב ויהי בהזכירו את ארון אלהים ויפול מעל הכסא רמז לשבירת הלוחות אשר היו בסיבתו וע"כ הפיל עצמו מן הכסא לקבל עונשו · (עלי היה גלגול יעל אשת חבר הקיני (כוונות דמ"ה) וזהו מנשים באהל תברך שמשה באוהל שילה במקום כהן בסוד גלגול עלי (שם) וכע"ח יהושע · (עלי אותיות יעל חבר בן עלי שהיה לוקח בשר חי מאת הקלחת הוא חפני מלשון חופן בחפניו הוא בן דורסאי הנזכר בהז"ל (ג"כ) חפני ופנחס נתעברו מנדב ואביהו והנה חפני ופנחס שוין בשמם אלא שחפני גרוע וחסר ממנו אות סמך דכתיב ביה סומך ה' לכל הנופלים כי הוא לבדו היה טועה בעללות והיפזון שהם ב' הפנים א' שהיית הקינים ב' היפזון האכילה בקדשי שמים ופנחס אף בתחלת הסיפור אינו חסר זולת יוד המורה תוספות נשרין למי שזכה בה כי לא הגיע רק במה שלא מיחה באחיו ולפי שלא היה מסכים בעון אחיו אעפ"י שלא מיחה הוסיפו לו אח"כ י' והנה בדבר אכילת קדשים ובהלו ונחפזו ממה שבראשונה לא זכו מצוה זו כלל כי המה ראו בעיניהם טבחם טבוח ונטרפה להם השעה ועתה אכלו פגם ושהיית הקינים לזולתם היה מעון עללותם בראשונה בקוכת עצמם (ג"כ :

ב"א תתכ"ד **דוד** נולד ב"א תתכ"ד וחי ע' שנים שם אמו נלבת בת עדאל פ"ה דב"ב דנ"א א' · (בש"ק די"ג א' במ' ויקהל נראה שדוד המלך יצא מזרע בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה · ובאולי נ"ל מגד הנשים :

ב"א תת"ע **עלי** מת ב"א תת"ע ביום שגלה הארון :

ב"א תתע"א **משכן** נוב התחיל ב"א תתע"א מיום שמת עלי אע"פי שהיה ארון ה' בקרית יערים היו מקריבים בנוב י"ג שנה עד שמת שאול ס"ע פי"ג (ובפ' בתרא דזבחים משנכנסו לא"י העמידו המשכן בגלגל י"ד שנים ומשם הביאו הארון לשילה ועמד שם שס"ט שנים בנין אבנים למטה ויריעות למעלה · כשמת עלי נהרב נוב ובאו לגבעון (ע"ל ב"א תתפ"ד) ומשם באו לבית עולמים ועמד בנוב וגבעון נ"ז שנים · ומהיום ההוא נאסרו כל המקומות להקריב אלא בבית הבחירה · (ול"ע כי נכנסו ב"א תפ"ע ועמד המשכן בגלגל כ"ד שנים ובשילה שס"ט שנים עד משכן נוב הוי ב"א תתפ"ב. ואיך כתב שמשכן נוב התחיל ב"א תתע"א · אלקנה (למך נתגלגל באלקנה ואותיות למך הוא מלך וסי' מאן מלכי רבנן

יש לו ברק מיכאל לפידות תדב"א פ"ט ומ"י שם · (ברק הוא נר אני שאול ברק בעלה של דבורה ע"ה היה א"ל בא ואעשה פתיל ותולך לב"ה שבשבילם יהיה חלק בין הכשרים וזה היה ג"כ כוונת נר שהיה מדליק במנורת אפילות שיאירו בנה"כ ומדרשות ולפי שלא עסקו בתורה לא כר ולא ברק כי ע"ה היו זכות זאת עמדה להם · גם באו בהורדות שכנה כרו ש"ע ע"כ אחר שלא עסקו בתורה אז מתחלה הרג הורדוס כל הקכמים כי עבד ע"ה היה ובן ע"ה היו שונאים ת"ח ונתקן על כי האירו שניהם בפעם ראשונה בנרות נתעסק באורו ש"ע בנין הורדוס (ג"כ · (כתב ש"ק די"ה א' דבורה אשת ברק · ובעת בואתה פירשה ממנו מ' (דבורה נתגלגל בה לכורה כי בזמן שאמרו שירה בים לא היתה שם והיתה מצטערת ע"ז ובזכות שמלה את בנה ותקה לור ותכרת זכתה לבא בדבורה ואמרה שירה · וש"ש בפרוע פרעות ר"ל שזכתה בזכות פריעת מילה (ג"כ וכתבי האר"י ועיי' ע"מ דכ"ע וירא פ' שמות · תמר היא דבורה תחת תמר דבורה חסר כתיב לתקן מה שישבה פתח עינים ויחשבה לזונה (ג"כ ע"ל ב"א רי"ז · סמוך לכפר קדש קבורים דבורה וברק בן אבינועם ויעל אשת חבר הקני וחבר גא"י · יעל אשת הבר הקיני רחב נתגלגל' בחבר הקיני (ע"ל ב"א תתע"א) כוונת אר"י מ"ח ב' (ע"ל ב"ה תפ"ח) יעל נתגלגלה בעלי הכהן · ע"ל ב"א תתל"א · (יעל משורש קין גם סיסרא לכן נהרג עי' ס' כוונות בליקוטים שופטים · יהודית היא יעל עג"א תרכ"ב · (מן עכו שהוא לבני אשר באתי לעמק לעננים ושם אהל חבר הקני ושם הרגה יעל את סיסרא (גא"י וקבורתם ע"ל ב"א תרכ"ד · סיסרא בא במ' אלף ראשי גייסות וכא' היה עמו ק' אלף ובן ל' שנה היה וכבש כ"ע בכחו ולא היה כרך שלא היה מפיל חומה בקולו ואפילו חיה שבשדה כיון ששמע קולו עליה לא זזה ממקומה · כשהיה יורד לרחוץ בנחל קישון · היה עולה בזקנו כמה מאכל בכ"א דגים · ות"ת"ק סוסים במרכבתו ובחזירה לא היה א' מהם חוזר בשלום (מ"י שופטים ד' בשם אבא גוריון ·

ב"א תרע"ו **גדעון** בן יואש למטה מנשה שפט מ' שנים עיי' שופטי' ת' וע"ש סי' ו' שקראוהו ירובעל מן תרע"ו עד תשי"ו (לס"ע מן תרל"ד עד תשל"ד · מקבל ו' ונכללין בתוכן ז' גלות מדין כדברי רלב"ג לא כרש"י ורד"ק (עיי' ספר ג"כ ריש אות פ' גדעון נוה אותו הקב"ה קח פר השור כו' אם נאמר פר למה נאמר שור ולמה בה' הידיעה וח' עבירות עשה באותו פר וכולם הוראו' שעה במלות הקב"ה ומה טעם יש בדבר והענין דגדעון אתא ממנשה בכור יוסף דכולד מאסנת בת שכם בן חמור ונתגלגל שכם בשור זה לתקונו ובא גדעון מבני יוסף ותיקון עיות הסוא וזה היה מתמיה הנה אלפי הדל במנשה תלשון שגר אלפיך ואיך נתהלף החור בשור כי השור כשר לזבח ואנכי הצעיר לבית אבי ומושל עלי לתקן כל משפחתי עכ"ל · הוא מנשה בן חזקיה ע"ל ג"א רי"ו :

ב"א תשי"ו **אבימלך** בנו בן פילגש שופטים סי' ט' שפט ג' שנים (ובש"ק י"ד א' מ' שנה ע"ס) מן ב"א תשי"ו עד תשי"ט · ולס"ע מן תשל"ד עד תשל"ז שופט ז' · הרג ע' אחיו · (בו נתקן אבימלך מלך גרר כי היה חייב מיתה על לקיחת שרה כמ"ש המלאך הכך מת על האשה ומת ע"י אשה שהשליכ' עליו פלח הרכב וזה רמז המלאך הנה מת על האשה ר"ל אשה הזאת · ג"כ ריש אות אלף הוא הורדוס ע"ל ג"א תשכ"א :

ב"א תשי"ט **תולע** בן פואה שפט ד"ג שנה (וביסוד עולם יוחסין דקכ"ז א' כ"ה שנה ט"ס) מן תשי"ט עד תשמ"ב (לס"ע מן תשל"ז עד תש"ס) · שופט ה' מקבל ז' למשה · והוא משבט יששכר (הוא ישב בשמיר כי הוא בניהו בן יהוידע שהביא השמיר כמבואר פ' מי שאחזו · גם תולע רמז לשמיר כי הוא תולעת וב"מ כי לא היה השמיר בחייו לכן לא חסר שלמה לא' מעבדיו כי רבים היו מכירים אותו זולתו לבניהו והוא אמר לשלמה שיעשה כך כך ג"כ · ע"ל ב"א תשי"ו :

ב"א תשמ"ב **יאיר** הגלעדי שפט ד"ב שנה מן ב"א תשמ"ב עד תשס"ד (ולס"ע מן תש"ס עד תשפ"ב ונבלעו ב' שנים בין אלו מ"ה שנים ע"פ ס"ע פי"ב · שופט ט' מקבל ק' · משבט מנשה :

ב"א תשס"ד **גלות** עמון י"א שנה מן ב"א תשס"ד עד תשפ"ב עד שנה שניי' ליפתח (ס"ע) ולדעת ל"ד היה פסל מיכה ופילגש בגבעה באותו פעם · ע"ל ב"א תקל"ג :

ב"א תשע"ב **עלי** נולד ע"ל ב"א תת"ל וחי צ"ח שנה :

ב"א תשפ"א **יפתח** הגלעדי משבט מנשה שפט ו' שנים מן תשפ"א הרי מן יהושע עד יפתח ש' שנים · שופט י' מקבל ע' לר"י אברבנאל · והתחיל מן תשפ"א כי ז' שנים גלות מדין נכללים בשנת גדעון לרלב"ג לא כפרש"י ורד"ק אף כי ש' שנים שזכר בשופטים סי' י"א לא יכלו עד תשפ"ה לא הקפיד על הפרט ז' שנים החסירים ועיי' רד"ק כי לרש"י שמנמנם החשבון א"כ יהיה לדעתו מיפתח עד שנבנה הבית קמ' שנה והבית נבנה ת"פ ליציאת מצרים כמבואר מלכים א' ו' ובחשבון הפרטי מגיעו ז' שנים יותר : יפתח ו' שנים · אבצן ז' · אילון י' · עבדון ח' · שמשון כ' · עלי מ' · שמואל י"א · שאול ב' · דוד מ' · ושנה רביעית לשלמה נבנה הבית יעלו קמ"ז (כ"ד עיי' רלב"ג שופטים סי' י"א ורדק ס"ס י"ז כי כ"ע) ולס"ע התחיל יפתח תשע"ט (עיי' יוחסין ד"י ע"ב ונבלעו ב' שנים) והיה משנכנסו לא"י שכבשו סיחון ועוג עד יפתח ש' שנים פחות ט' שנים · וכתב יוחסין כי דעת ס"ע לא נזכר ברש"י ומפרשי' · הוא בן גלעד מפלגשו בת יפתח היא אשת חס שעמשה בתיבה לכן נשחטה ע"י אביה והיא בת רבי חנינא בן תרדיון והוא תקון את יפתח לכן נשרף עיי' רבי חנניה בן תרדיון :

ב"א תשפ"ז **אבצן** זה בועז שופט י"א שפט ז' שנים (שופטי' י"ב) מן תשפ"ז עד תשנ"ג מפני ששנת תשפ"ז עולה ליפתח ולאבצן (לס"ע) לאברבנאל מקבל י' (וליוחסין התחיל שנת תשפ"ה רשי' בד"ה א' ב') כתב לפי הנראה היה בועז בן ש' שנים (ולדעת ס"ע שנולד תפ"ט א"כ עד תשנ"ג הוי ש"ד שנים) כשהוליד לעובד וכשבא על רות מיד מת (ובש"ק די"ד א' בשם מ' שהיה בן ת' שנה ולמחר מת (וביוחסין ד"י ע"ב בן פ' לקח את רות בת מ' והיה לו קודם נשואי רות ל' בנים ול' בנות וכולם מתו ועובד בנו אבי ישי חי יותר מ"ת שנה ורות האריכה ימים עד שראתה שלמה על כסא מלכותו · בפ' אלו הלוקין דף"ג אריב"ל ג"ד עשו ב"ד של מטה כו' והנה בועז אמר לקוצרים ה' עמכם (רותב) והסכימו ב"ד של מעלה דאמר המלאך לגדעון ה' עמך גבור חיל · והק חדא"ג תימא שהרי מעשה דגדעון היה זמן רב קודם מעשה בועז · ואין סברא דהיה בועז מכלל ב"ד של גדעון ו' דורות לפניו ועוד ראי' במדרשות דמעשה רות היה בסוף ימיו של בועז עכ"ל וכ"ה בירושלמי בפ' הרואה סף"ז וכתב יפ"ת תימא ככ"ל ואפילו נימא דאבצן איכו בועז כדמשמע בא' הזית ברוכה אתה לה' שלא נפקד בועז אלא מאותה ברכה כו' עש"ב וצ"ל אע"ג דמיכוי אבצן היה נ"א שנים אחר מיכוי גדעון (דוק שהוא קי"א שנים) י"ל דהאריך ימים ומקמי גדעון היה בכלל ב"ד אלא שלא נתמנה לשופט עד אחר כמה דורות לפי שהיו גדולים ממנו הזקיקום לזה משום דאלימלך ולשמן בני נחשון בן עמינדב היו כדאי' בפ' הספינה · וכיון דנחשון זקן היה ביציאת מצרים שהרי כשנשא אהרן אחותיו גדול בשנים היה כדכתיב ויקח אהרן את אלישבע אחות נחשון ואחז"ל שהנושא אשה ידבק באחיה ועוד כ"ג היה אהרן ביציאתן ממצרים וכן בועז שהי' בימי אלימלך ומכיון דמציאת מצרים עד גדעון הי' כל ימי יהושע והזקנים שהאריכו ימים · וימי עתניאל ואהוד ושמגר ודבורה מוכח שהי' בועז מקודם לגדעון וכנ"ל לפי מ"ש דרות בת עגלון שהי' בימי אהוד עכ"ל אך מ"מ נ"ע כהי דבועז הי' קודם גדעון ס"ס דמעשה שאמר ה' עמכם היה בסוף ימיו שהי' רק ק' דורות עד דוד ומעשה גדעון היה קודם שא"ל המלאך ה' עמך ואיך הסכימו מלמעלה על מה שעתיד להיות ואולי י"ל דיש להקשות וכי עד כה במעשה עם רות לא בא השדה לקוצרים ולא שאל בשלום אלא שכך הי' מנהגתו לשאול בשלום בשם אלא שלא נכתב רק כאן בא להודיע איך נשתלשל מזה דוד המלך כי מגילה זו ודברי הימים לא נכתבו רק לכבודו של דוד ובועז נהג לשאול בשלום בה' קודם מעשה גדעון ושפיר אמר שהסכימו ב"ד של מעלה (עשאל זה עובד בגלגול ע"ל ב"א תתקט"ו · רות וערפה היו בנות עגלון מלך מואב בן בנו של בלק · וערפה היתה אם גליות · (כתב ס' שמן הטוב פ' וירא אמר לו חכם א' אשכנזי שאמר לו רבו שמלא כתוב בס' הקדוש קנה שבת לוט נתגלגלה ברות ומ"ש לה בועז הטבת הסדיך האחרון מן הראשון ר"ל ששם לא היה כי אם אביך ועתה כל העולם מלא ולא הלכת אחרי דל או עשיר ובאת' אלי לכן הטבת ואפשר לומר כי לוט נתגלגל ביהודה ובועז יהודה בא"ק כ"א לוט מ"ק י"ח וג' אותיות הרי כא' · ג' אותיות אפשר שהם ג' גלגולים לוט יהודה בועז וראה כפלאות מתורתו כי בתחילה ותשקן אביהן יין ולא ידע כי היא עשתה המעשה והוא לא עשה כלום · ופעם ב' ותשב בפתח עינים היא התחילה והוא גמר · ובג' אמרה ופרשת כנפיך על אמתך אתה ולא אני ואמרה כי גואל אתה ר"ל גואל אתה לשעבר בפרץ וזרח כי רגול אתה להיות גואל כמ"ש הזוהר פ' משפטים מובא בס' שורש ישי דק"ה כי יהודה הוא בועז ונוכל לומר כי בת לוט נתגלגלה בתמר וברות ובהם ר"ת אותיות בשוה

ב"א תל"ג **בעת** ההיא בשנה ה' לעבור בנ"י הירדן אשר שקטו בנ"י מלהלחם את הכנעני (הוא ב"א תל"ג)

ויקומו בעת ההיא מלחמות גדולות והזקות ועצומות בין אדום ובין כתים · וילא אגניאום מלך כתימה לא' למלכו ויד חזקה עמו מגבורי בני כתים וילך שעירה להלחם את בני עשו · וישמע הדד מלך אדום ויצא לקראתו בעם כבד ויד חזקה ותגבר יד כתים על עשו ויהרגו מבני עשו ך"ב אלף וינוסו כל בני עשו ואת הדד מלך אדום תפשו חי ויבו אגניאום ויהרגהו מ"ה למלכותו ויהיו אדום תחת יד בני כתים לממלכה א' ויהיו בני אדום עבדים למס עובד לאגניאום :

ב"א תל"ו **שבע** שכבשו כלו ב"א תל"ו · והיה כלב בן פ"ה שנה כמבואר יהושע י"ד י' זבחים קי"ח :

ב"א תל"ט מת חכן בן עכבור עיי' ב"א ת"א · בכפר קדש היה בית מדרשו של יהושע בן נון גא"י בטבריה שם נה"כ של יהושע ב"כ בנין יפה · אגרת ששלח שובך ליהושע ותשובת יהושע עיי' יוחסין דקכ"ד א' · וש"ק לו ב' ויר' ה' :

ב"א תק"ג **ויחלק** יהושע הארץ לשבטי ישראל · כלות חלוק הארץ ב"א תק"ג · לדעת ראב"ע ורשב"ל מת אז יהושע (ע"ל ב"א תמ"ח ותקע"ז) · וימות אגניאום ל"ח למלכותו היא שנה ז' למלכו על אדום וימלוך תחתיו לטינוס כ' שנים וילך וילחם עם יושבי ברטניא וכתניא בני אלישה בן יון ויטימם למס · אז שמע כי פשע אדום מתחת יד כתים וידן לטינוס בהם ויכניעם · ימים רבים אין מלך באדום ותהיא כל ממלכתם את בני כתים ואת מלכותם :

ב"א תקי"ד **בשנת** ד"ו שנה לעבור בנ"י את הירדן היא שנת ס"ו ליציאת בנ"י ממצרים (הוא ב"א תקי"ד)

ויהושע בן נון זקן בא בימים בן ק"ח שנה ויקרא לכל ישראל לזקניהם ולשופטיהם ולשוטריהם · ויאמר הנה ראיתם כי ה' נלחם לכם ועתה חזקו מאד לשמור ולעשות את כל דברי התורה כו' ויכרת ברית את העם וילכו איש לנחלתו כו' ויקברו את ארונות מטות אבותיהם בנחלת בניהם · את ראובן וגד בעבר הירדן מזרחה · ושמעון ולוי בעיר מגדל אשר נתנה לבני שמעון ויהי מגרש העיר לבני לוי · ואת יהודה בעיר בניא נגד בית לחם · ועצמות יששכר וזבולן בצידון הוא צידון רבה בשפת ים הגדול וחוץ לעיר קבר זבולן בכיפה ובה"כ שם גא"י · בחלק אשר נפלו לבניהם · ודן באשתאול ונפתלי ואשר בקדש · נפתלי ועצמות יוסף קברו בשכם · כתב גא"י נבלים הוא שכם ובכפר אלבלכו רבא כקבר יוסף הצדיק וחומות יפים סביב קברו ועמוד א' לצד ראשו וא' לצד רגלו ונגד שכם הוא הר גריזים והר עיבל ובין הר עיבל הוא קבר יוסף ושם בארי מים חיים נקראי' עין יעקב · בחלקת השדה אשר קנה יעקב · ובנימן קברו בירושלים נגד היבוסי אשר נתן לבני בנימן :

ב"א תקע"ז **ויהי** מקץ שנתים ימים וימות יהושע בן ק"י שנים (הוא ב"א תקע"ז) ויהי הימים אשר שפט את ישראל כ"ח שנים · ויקברו אותו בגבול נחלתו תמנת סרח גא"י יהושע ואביו נון נקברים זה אצל זה בכפר חרס תחת הר געש גבומדין ב' אילנות יפים א' של חרובין וא' תאנים גם כלב בן יפונה במערה עיט כתב מ"ב מטבריה רואין בה"כ של כלב בן יפונה · בהר אפרים סה"י וכתב יוחסין ד"י ע"א ור' שמעון בר למח דוראן בקג' ממגן אבות אמר כי שפט י"ד שנים וכ"כ דעת ראב"ע ע"ל ב"א תמ"ח אין נראה כו' · ואלעזר בן אהרן הכהן מת בימים ההם ויקברו אותו בגבעת פנחס בן אלעזר אשר נתן לו בהר אפרים · סה"י ומ"י יהושע סך"ד ד"ה רע"כ · קבורתו בעזורתא ע"ל ב"א תתל"ב · הזקנים קבלו מיהושע ובכללם כלב והוא העיקר כדאי' בפ' כ"ג והכזיר דכ"ו סע"ב וכן פנחס (ס' יוחסין ד"י ע"א) · כתב סה"י סוף ספר שופטים וישפטו הזקנים את ישראל אחרי מות יהושע י"ז שנים ולחמו ישראל בכנעני וכ"כ ס"ע · (מ"כ הזקנים מסרו לאלדד ומידד) · והם מסרו לעתניאל בן קנז ושפט את ישראל מ' שנה (כתב נ"ד דעת ר"י אברבנאל בהקדמת ספרו נחלת אבות מ"ש במשנה ויהושע מסר לזקנים הם השופטים כו' ועתניאל קבל מיהושע והוא מקבל השלישי א"כ קבל שנת ב"א תקע"ז · ומעתניאל קבל אהוד כו' כי עתניאל הוא מהזקנים וכ"כ יוחסין ד"י סע"א ודקכ"ז א' · דלא כדעת' רמב"ם שהמקבל השלישי היה פנחס (אכן לדעת דעתניאל קבל מהזקנים ששפטו אחר יהושע י"ז שנים א"כ מתחיל עתניאל ב"א תקל"ג ובכללים בתוכן מ' שנים שעבוד כושן רשעתים כפרש"י והרד"ק ובס"ע ב' י"ב · ואהוד יתחיל בא תקע"ג) אחיו של כלב בן יפונה מצד אם ולקח בת כלב לאשה (ובב"ר פל"א

עד שלא שקעה שמשו של יהושע זרחה שמשו של עתניאל בן קנז שנאמר (יהושע ד"ו) וילכדה עתניאל בן קנז נראה ג"כ דעתניאל היה מקבל מיהושע · ובתמורה פ"ב דט"ו הוא עתניאל הוא יעבץ ומה שמו יהודה אחי שמעון ע"ש בחדא"ג · ובש"ק דס"ט סע"א כתב מעתניאל עד שמת שמשון שכ"ד שנים טעות הוא דהוי רק שט"ו שנים ולדעת ס"ע שהזקנים שפטו אחר יהושע י"ז שנים א"כ התחיל עתניאל ב"א קל"ג · א"כ עד שמת שמשון היה רל"ח שנים · בימיו היה כ"ג פנחס בן אלעזר · עתניאל הוא נחשון בן עמינדב ועל שקידש ש"ש שירד בנחשול של ים ירד עתניאל בפלפולו של ים התורה והחזיר ש' הלכות ששכחו באבלו של משה · נחשון חכנו ש' גם קח ממלת עתניאל אותיות אל נשאר תנ"י גי' ע"ה הלכות הרי חכנו אל ש' הלכות נשאר ע' ר"ל החזירם בעין שכל כו' · ועכסה גלגול לכורה אשת משה וכתיב וירכיבם על החמור לכן ותצנח מעל החמור ועכסה שהיא עכס ארס הנחש שרצה הנחש לבלוע בנה · ולפי שמשה פירש מציפורה מרוב קדושתו ורוחניתו לכן היתה עכסה מתרעמת הואיל שבעלה ת"ח פן יקראנה כבראשונה שלא יזדווג עמה בעלה וזה ארץ הנגב נתתני כלומר ממית עצמו על ד"ת ואינו מטפל בעסק ביתו וכמעשה ר"פ עושין פסין דר' אחא (נ"ל רב אדא) בר מתנא (ע"ש) אמר איכא קורמי באגמא (ג"כ אות ע') · פסל מיכה ופלגש בגבעה לפי ס"ע פי"ב אלו ב' מעשים היו בימי כנין רשעתיים בזמן עתניאל וע"ל תשס"ד ותתי"א י"א אז היו ב' מעשים אלו · ועיי' תדב"א סא"ר פי"א ובפי' זקוקין דנורא סי' י"ב למה נכתוב מעשה פילגש סוף ספר שופטים אחר דהמעשה היה בימי כושן רשעתיים שמשל קודם השופטים וכשלחץ את ישראל חזרו בתשובה ויקם להם עתניאל ע"ש (הרי כדעת ס"ע) · ובמ"י שופטים סי' י"א תדב"א פי"א באותו שעה נתנה הכהונה לבני איתמר ע"ל ב"א תתי"א · וש"ק די"ף א' כתב תכף אחר מות עתניאל הי' מעשה פסל מיכה ופילגש טעות הוא בידו לכל הדעות לדעת ס"ע ותדב"א היו המעשים בחיי עתניאל ולדעת קצת היה תשס"ד או תתי"א ועתניאל תקכ"ו או תקע"ג וק"ל · ך"ג שבט נתקבצו כל ישראל על בנימן על מעשה פילגש בגבעה ואלף מבני בנימן לא רצו ללחום והלכו לאיי רומנייא ועד היום לא נודע היכן שם · אברבנאל ובמכלל יופי שופטי' ך' הביא זה בשם מ' אבל רד"ק כתב שמלאך במ' שהלכו לארץ אשכנז לעיר גרמישא הוא ווירמז ש"ק שם · אותו יום דפילגש בגבעה שבת היה תו' גיטין ד"ו ב' בשם ס"ע · מעשה בתלמיד א' בכ"ק דשבת תלמיד אחד גי' פלגש בגבעה עם ב' תיבות והיא מתה אז בעבורו והיא נוטלת תפילין עתה כמו שהיה נוטל אז איבריה והיה הולך בכל גבול ישראל (ג"כ) · פסל מיכה עמד בא"י עד זמן צדקיהו כ"כ ס"ע כך"ד והרד"ק ורלב"ג כתבו זה רחוק בעיניהם איך אפשר שמלכים צדיקים שהיו לא בטלו זה הפסל ופי' רד"ק שהיה קיים עד שגלה הארון ורלב"ג כתב עד בימי יכין מלך כנען · כתב מ"ב לשם זה דן והירדן יוצא ממערה ולפני מערה זו מזבח פסל מיכה שהחזיקו בני דן לע"ז גם נראה מזבח ירבעם בן נבט ועגלי זהב · מיכה בא במכשה ורב שקה (ע"ל ג"א ר"ן) הלוי שהיה כהן למיכה היה יהונתן בן גרשון בן מנשה · גלגולו ההוא חסיד עיי' ר' יהודה בן בבא · גרשון בן מנשה נתגלגל ב"ר אלעזר ברשב"י ע"ש · כתב גא"י בניאנם הוא מערה מן פימיאום שם קבור שמואל בן גרשם בן משה רבינו ועליו אילן סכדיאן · ושם קבור עדו הנביא ועליו אילן בוטוס · ועוד מערה קבורים אביי ורבא :

ב"א תקכ"ו **אהוד** שפט פ' שנים מן ב"א תקכ"ו עד תרל"ו · (ולס"ע מן תקע"ג עד תרכ"ג · שופט ג' מקבל ד' לר"י אברבנאל ובכללין בתוכם י"ח שנים שעבוד עגלון ס"ע פי"ב ומ"י שופטים סי' ד' (כתב ש"ק די"ד א' אחר מותו היה רעב ונסיעת אלימלך אחיו של שלמן בן נחשון מא"י · ע"ל תקי"ו שקבל מעתניאל · אהוד בן גרא נתקן בבן השמונאי שהרג נקנור (ע"ל ג"א תרכ"ג) ונקנור היה עגלון מלך מואב וכשהרג נקנור התפלל שלא יענש שהרגו במקדש כי גם עגלון נתקדש במ"ש ה"ם גי' אדני ובזכות זה ילא ממנו רות ג"כ · ובסוף ימיו שפט שמגר בן ענות הכהן שנה שופט ד' נכלל בשנות אהוד · (גלגול גרשום ס' כוונות · נקבר בעיר הבנין בכיפה גא"י :

ב"א תרל"ו **אחריו** דבורה וברק שפטו מ' שנים מן תרל"ו עד תרע"ו (ולס"ע ויוחסין ד"י מן תרכ"ד עד ת"ר נ"ד שופט ה' ונכללין בתוכן כ' שנים שעבוד יבין · (מ"י הכ"ל) וברק וב"ד קבלו מאהוד קבלה ה' מסיני לר"י אברבנאל · (וברק ע"ה היה ועשתה לו פתילות והוא מוליך למקדש שבשילה · וג' שמות

שבכליהם עד ט"ז בניסן כמ"ש (יהושע ה' י"ב) וישבת המן ממחרת אלא אמר להם הקב"ה עשו תשובה כדי שתכנסו לארץ ותאכלו מתבואת הארץ בעוד ג' ימים (ר"ל אחר שתהיו כאן ג"י) אתם עוברים את הירדן (יהושע ר"ס ג') וישלח יהושע מן השיטים ב' אנשים (פנחס וכלב היו תנחומא) (כתב רש"י ע"כ בתוך אבל משה שלח המרגלים שהרי סוף ג"י שתמו ימי אבל משה עברו את הירדן בי' לחודש וע"כ משלח המרגלים לא עברו את הירדן עד יום החמישי כו' • וכתב ראש יוסף מגילה ד"ד גם מוכח שם דבלילה אחר שירדו מההר שישבו במחבה אחר ג"י באו ליהושע גם מוכח באותו היום שבאו המרגלים ליריחו תיד בלילה אחריו שלחה אותו רחב מיריחו ובהבאו ג"י ומשה מת בשבת ז' אדר א"כ היה ר"ח אדר יום א' ור"ח ניסן יום ב' וה' בניסן יום ו' ואותו יום שלחם יהושע תשלמו ה' ימים י' בניסן שעלו מירדן וה"כ המ' שלח לך שלוחי מצוה מותרין לפרוש, ליס הגדול אפילו בע"ש כי המרגלים באו בע"ש ליריחו ובלילה היה שבת הלכו משם וג"י היו נחבאין ע"ש • ויבואו בית אשה זונה ושמה רחב • במ"י יהושע סי' ב' ובזבחים קט"ז ב' רחב היתה בת י' שנים כשיצאו ממצרים וכל מ' שנה שהיו במדבר זנתה עם כל שרים ונגידים ולבסוף נ' נתגיירה • ותורידם בחבל בחלון אמרה רבש"ע בג' חטאתי לפניך בנידה בחלה בהדלקה • בג' מחול לי בחבל בחלון ובחומה. (מ"י שם ובמכלתא ר"פ יתרו) ובד"ר יהושע שם • כתב נ"ל בג' חטאתי לפניך בחבל בחלון ובחומה בג' מחול לי בנדה ובחלה ובהדלקה עכ"ל משום דק"ל על גי' המכלתא דאמרה שחטאה בג'. בנידה חלה הדלקה הא לא היה מצווה ע"ז • ע"כ גרם בהיפך אבל רש"י בזבחים. הכ"ל גי' בשם מכלתא בג"ד אלו חבל וחלון וחומה תעאתי ובג' אלו מחול לי וכ"ה במ"י ר"פ יתרו ומסייה שם במ"י יהושע ד"ג סע"א מה שכר נטלה רא"א זכתה שיצאו ממנה ח' נביאים ובהנים ואלוהן ירמיה חלקיה שריה מעשיה ברוך בן נריה חנמאל ושלום. רי"א אף חולדה מבני בניה של רחב היתה • ובמגילה פ"ק ד"ד ח' נביאים והם כהנים יצאו מרחב נריה ברוך שריה מחסיה ירמיה. חלקיה חנמאל ושלום רי"א אף חולדה וחק' הא חולדה מבני בניו של יהושע ומשני דרחב גיירה ונסבה יהושע (ולא היתה מז' אומות תו') ולא היה לו בנים אלא בנות וגש"ק די"ד א' רחב היתה אשת יהושע והיה להם בנות ויצאו מהם ח' נביאים כנראה כ"ק דמגילה והם. ירמיה חלקיה מחסיה חנמאל שלום ברוך בן נריה יחזקאל בן בוזי עכ"ל שקר העיד דיחזקאל לא נזכר שם • אבל ראיתי במ"י יהושע סי' ב' רמז י' ד"ג ע"ב בשם אגדות שמואל אמר הקב"ה לרחב אתה אמרת כי ה' אלהיכם בארץ ושמים • בארץ ניחא • בשמים שלא ראית בעיניך חייך שבנך עומד ורואה מה שלא ראו הנביאים כדא' יחזקאל א' נפתחו השמים ואראה מראות אלהים • להיות יהושע גלגול יוסף שלא לקח אשת אדוניו לקח עתה את רחב גלגולה ובהיותה מצהיבת ירח לכן היה ביריחו (ג"כ אות מ') • ובראש אות כ' כתב יהושע אפרים בן יוסף • רחב מסוד קין ס' הכוונות דמ"ח והפ"ל מעין ה' נהר כ"ה • לז"א ונתתם לי אנת אמת סוד ויסם ה' לקין אות (כוונות לקוטי יהושע) ונתגלגלה בחבר הקני. (עב"א תרכ"ד) אה"כ נחנה • וז"ם שאמרה חנה רחב פי על אויבי וז"ם כי אשה קשת רוח אנכי שהיתה תחלה זונה מלד רוח הקשה והטמא ועלי גלגל יעל וזה מגשי' באהל תברך שימשה באהל שילו במקום כהן נגלגל עלי כע"ח יהושע • היא גלגל יעל אתת חבר הקני (עב"א תה"ל) וזה מנשים באהל תברך שנתברכה משאר נשים שעלתה למדרגת איש עכ"ל ועב"א תתע"א • וגלגול תמר (עב"א רי"ז) היה גלגול חנוך • ע"ל ב"א ד"ג • וישובו ויבואו אל יהושע (מקץ שבעה ימים פס"י) ויאמר לו כי נתן ה' בידינו את כל הארץ • והעם עלו מן הירדן בעשר לחודש הראשון ויחנו בגלגל (יהושע ד' י"ט) • בעת ההיא אמר ה' אל יהושע עשה לך חרבות צורים ושוב מול את ישראל שנית (יהושע סי' ה') כי מ' שנה שהיו במדבר לא מלו וי"א זו פריעת מילה שלא נתנה לאברהם וי"א במדבר מלו ולא פרעו ע"ש בתו' פ' הערל דע"א סע"ב • וע"ל ב"א תמ"ה משה עשה להם הפריעה במרה • ויחנו בנ"י בגלגל ויעשו הפסח בי"ד לחודש • וישבות המן ממחרת הפסח (יהושע ה') מן המן שלקטו ז' באדר אכלו ל"ט יום עד ט"ז ניסן (תוספתא דסוטה) רי"א מ' יום אכלו מן אחר מיתות משה ז' באדר מת ואכלו ד"ד של אדר וי"ו של ניסן • רא"א ע' יום ד"ד של אדר ראשון ול' של אדר שני כי עבור היה וי"ו של ניסן • ר' אלעזר אמר ע' יום בז' בשבט מת משה ואכלו ד"ד שבט ול' של אדר וי"ו של ניסן ואותו שנה לא היה מעוברת • ר' יוסי אמר כ"ד שנים אכלו את המן מ' בחיי משה וי"ד שנים אחר מותו ז' שכבשו

סדר הדורות

וז' שחלקו : מ"י בשם מכלתא ובפ' בשלח ע"ה ב' • כתב הנקיי פ' בשלח לפי הנראה לא אכלו המן מ' שנה שלמים כי חסר חודש א' שהרי המן התחיל לירד בא' בשבת ט"ז אייר ובלק שהוציאו ממצרים הספיק להם חודש א"כ היה ראוי שישבות המן באלי אייר ומזה הפ' מוכח שפסק באלי ניסן כשהיו בערבות מואב יריחו ע"כ י"ל מ"ש אכלו מ' שנה קרוב למ' שנה • וירד המן אחר פטירת משה ל"ח ימים שהרי ז' באדר מת משה ובכו אותו ל' יום ועברו הירדן י' לחודש הראשון והמן לא פסק עד ט"ו ניסן הרי מן ז' באדר עד ט"ו ניסן ל"ח יום • ורש"י כתב כי המן פסק ז' באדר שמת משה אפ"ה הוי מ' שנים שלמים כי העוגות שהוציאו ממצרים היה להם טעם מן או המן שלקטו יום א' קודם מיתות משה הספיק להם עד ט"ז בניסן • ובהיות יהושע ביריחו והנה איש עומד לנגדו וחרבו שלופה (שם ה' ב') ויהי בא' לחודש השני ויאמר ה' ליהושע קום הנה נתתי בידך את יריחו • וילכד עכן בן כרמי (יהושע ז') עכן הוא קיאל האלי שנטמן לתת אש לנביאי הבעל והכישו נחש (עיי' מ"י מלכים א' י"ח רמז רי"ד) כי עכן לשון עכנא (ג"כ) • ויתפשו את (מלוש) מלך עי חי (סי' ה' ד"ג) • הגבעונים השלימו עם בנ"י (סי' ט') • שמש בגבעון דום (יהושע י' י"ב) (בפר"א פנ"ב) יהושע עשה מלחמתם של ישראל והגיע ע"ש וראה בצרתן של ישראל שלא יחללו את השבת עד שראה חכמי הגוים רוגשים במזלות לבא על ישרא' מה עשה פשט ידיו לאור השמש והירח והזכיר עליהם את השם ועמד כ"א במקומו ל"ו שעות עד מוצאי שבת מ"י לך לך מ"ד ד' ע"א וביהושע סי' הנ"ל • השירה שאמר יהושע ביום תת ה' את האמורי לפני יהושע ולפני בני ישראל • ויאמר לעיני כל ישראל רבות עשית אתה ה' פעלת גדולות מי כמוך שפתי יזמרו לשמך • חסדי ומצודתי משגבי שיר חדש אשירה לך בתודה אתה עוז ישועתי • כל מלכי ארץ יודוך סלה רוזני תבל לך יזמרו בני ישראל ירננו בישועתך ישירו ויזמרו גבורתיך • עליך בטחנו ה' אמרנו אתה אלהינו כי היית לנו למחסה למגדל עוז מפני אויבינו • אליך זעקנו ולא בושנו בך בטחנו ונמלטנו בשועתינו אליך שמעת קולנו הצלת מחרב נפשינו • הראית לנו חסדיך נתת לנו ישועתיך שמחת לבנו בגבורתיך • יצאת לישע לנו גאלת בזרוע את עמך עניתנו משמי קדשיך מרבבות עם הושעתנו • שמש וירח בזבול עמדו ותעמוד באפך אל צוררינו ותנו אלימו משפטיך • כל רוזני ארץ עמדו מלכי גוים נקבצו יחד מפניך לא נעו אל מלחמותיך הפכו • קמת אלימו באפך ותורד זעמך אברתם בחרונך ותצמיתם בחמתך תמו גוים מפחדיך מטו ממלכות מרוגזך מחלת מלכים ביום אפך • שפכת עלימו זעמך חרון אפך תשיגמו השבת עלומו אונם ותצמיתם ברעתם שחת פרשו בה נפלו ברשת טמנו לכדה רגלם • מצאת ידך לכל אויבך אשר אמרו בחרבם עשו ארץ בזרו שכנו עיר מלאת פניהם קלון הגעת לארץ קרנותם • ותבהלימו בחמתך ותאבדמו מפניך • רגזה ארץ ותרעש מקול רעמך עליהם לא השכת ממות נפשם והייתם לשאול הגעת • הרדפת בסערתך כליתמו בסופתך נתת גשמיהם ברד נפלו במהמורות בל יקומו נבלתם כסוחה היתה בקרב חוצות הושלכה • ספו תמו מבניך הושעת עמך בגבורתך • ע"כ בך ישיש לבנו תגיל נפשינו בישועתך • לשוננו תספר גבורתך נשירה ונזמרה נפלאותך • כי הושעתנו מצרינו מלטתנו אבדתם מפנינו ותהדפם תחת רגלינו • כן יאבדו כל אויביך ה' ורשעים כמוץ ידוף רוח ואהביך כעץ עלי מים שתולים (סה"י דק"ה א') • קיני קניזי וקדמוני הלכו להם ולא רצו ללחום את ישראל כתב רש"י פ' לך לך כי הם עמון ומואב ואדום ויש קבלה שיושבי אשכנז הם הכנענים שברחו מפני יהושע ובב"ר פ' לך לך דרס"ח ה' למה זכה כנען שהארץ נקראת על שמו כיון ששמע שישראל באין פנה מאיליו והקב"ה נתן לו אפריקי ובחדא"ג בחלק דצ"א באו בני אפריקי לדון עם ישראל א"י שלנו כתב שהם גרגשי שפנה כדלקמן ולא כמ"ש בב"ר רפל"ז שהוא מגוג מזרעו של יפת וז"א (בש"ר וישלח ובפ' מצורע בילקט מזכיר שסי' גרגשי ש"ק דנ"ד א' • כתב נקיי פ' חקת כל המקראות המאורעות לאבותינו במדבר היה הכל בשנה ראשונה ליציאתן ממצרים ובשנת מ' :

ב"א תפ"ח **יהושע** הכניס את בנ"י לארץ ב"א תפ"ט (ס"ע) וויוחסין דקס"ו סע"א • וביוחסין דקנ"ז רע"א בשם יסוד עולם בשנת ב"א תפ"ח נכנסו לארץ • כל שבט לוי ואלדד ומידד נכנסו לארץ מר' במדבר ע"ל ב"א ת"י שלמן מבאי הארץ ושלמן הוליד את בועז שנת ב"א תפ"ט (סע"ז ותנחומא) • ויהושע הכה את כל המלכי' אשר מעבר לירדן ויתנם לנחלה לט' המטות וחצי והארץ שקטה מהמלחמה • חמש שנים עשה יהושע מלחמה במלכים האלה :

מרסאות אמיתם כ"א בלא חרב וחנית • ויעל הרה יהלה ויקח אבן א' גדולה ארבה ג' פרסאו' וישם על ראשו ויאמר להשליך על מחנה ישראל להמיתם • ויבא מלאך ה' וינקוב האבן מעל ראשו ותרד האבן בצואר עוג ויפול עוג לארץ מכובד האבן בצוארו • ויאמר ה' אל בנ"י אל תראו כו'. וירד משה עם מתי מספר מבנ"י ויך את עוג במטה אל קרסולי רגליו וימיתיהו ואח"כ רדפו בנ"י ויכום עד בלתי השאיר להם שריד • במד"ר פ' חקת דרע"ו סע"א מלחמות סיחון עשו באלול ועשו הרגל ואחר הרגל מלחמות עוג • וכתב ראש יוסף דהיינו ד"ג תשרי • סיחון ועוג אחים בני שמחזאי (נדה פ' האשה ובנחיי פ' חקת שהיו אחים מאם לא מאב • במ' שהיה עוג בלותו פעם יותר מת"ק שנה • ע"ל אלף תרכ"ו שנולד אז א"כ היה בן תתל"ב שנים סיחון נולד בתיבה ועוג היה חוץ לתיבה א"כ היה עוג יותר מתתל"ב בעוג היה כיצוץ קדוש של רבי שמעון בן נתנאל ר"ת בש"ן ע"ל אלף תרכ"ו) ואח"כ וילכו לרגל את יעזר כי היתה קריה עליזה וילכדה כו' ויקחו בנ"י ארץ ב' מלכי האמורי ס' עיר • ויראו מואב מאד מפני בנ"י ויקחו איש מאנשיהם את בלק בן צפור המואבי וימליכהו עליהם ובלק איש חכם מאד • וישלח אל מדין לעשות אתם שלום כי שנאה גדולה היה בין מואב ומדין מימי הדד בן בדד (ע"ל ב"א שך"ב) • ויאמרו זקני מדין אל מואב שמענו כי בעת אשר נלחם אתכם סיחון ויגבר ידו ויקח ארציכם כי שלח אל בעור בן ינים ולבלעם בנו לקלל אתכם ע"כ גברה יד סיחון (ע"ל ב"א תפ"ד) ועתה שלחו גם אתם אל בלעם בנו ונתתם לו שכרו ויבא ויקלל את העם • וייטב בעיניהם ויבואו את בלעם • אין רחוק מהר נבוא יש ג' הרים זה כנגד זה על א' היה בית עכו"ם בעל פעור ועבדו ישראל שם ע"ז והוא חרוב ועל הר השני מזבח שבנה בלעם והקריב קרבנות לקלל את ישראל גא"י (בלק בלעם הם ב' דובים שיצאו מן היער הם ב' כחות דבלק ובלעם וז"ש בזכות מ"ב קרבנות דבלק נתבקעו מ"ב ילדים ואמר שתים דובים ולא שנים כי שתים לשון נקבה כי נתלבש בהם לילית ואגרת בת מחלת ג"כ • בלק בלעם יש להם חלק רע מהבל גם בלעם מעורב עם רע של קין כע"ח • בלעם גלגול לבן (שנ"ה דקס"א סע"ב ובתנחומא ס"פ וילא וליוני פ' וישב ובזוהר דבלעם הוא לבן וכ"ה בחלק דק"ה בלעם בלע עם בנו בעור שבא על בעירו תנא הוא בעור הוא כושן רשעתיים הוא לבן הארמי דמשמע מזה שקאי על בלעם עצמו כי הוא בעצמו נקרא בעור על שבא על בעירו עיי' ברש"ל ר"פ בלק • בלעם הוא הרע של הבל ומשה הטוב (חס"ל מעין ה' נהר כ"ח) לבן ר"ת לבן בלעם נבל שנתגלגל ג"פ ואח"כ נתגלגל באבן דומס (ע"מ דק"ו ב') ונתגלגל בברזילי (עב"א תתל"ב) בלעם הוליד בן ונתגלגל בו בעור אביו וז"ש בלעם בנו בעור (כע"ח • בעיר פתורה שעומדת על פרת שם מגדול בלעם גא"י • יונוס וימברוס בני בלעם הם עורב וזאב א' היה לו ראש זאב והיה מכשף עם זאב וא' עם עורב המירו בכשפים לרומוס ורומילום ועורב וזאב נתקנו בפרוה מכשף שעשה בית הפרוה בכישוף כ"ג דיומא ע"ל ב"א תמ"ח • וירא בלק כי לא אבה בלעם לקלל את ישראל וילך אל מקומו וגם בלעם שב לארצו למדין • ובנ"י נסעו מערבות מואב וכו' ויהי בשבת בנ"י בנחל שטים • ובני מואב תקעו אהליהם נגד מחנה ישראל וילבשו בנותיהם כסף וזהב ובגדים יקרות וישבו פתח אהליהם ויהי בבוא העברי אל פתחיהם ויקחד אותה בלבו וידברו אל העברי הלא ידעתם כי אחים אנחנו בני לוט ובני אברהם למה לא תאכלו לחמינו וזבחינו כו' ואכלו מזבחם וישתו יין וישכרו ויושיבו לפניו נערה יפה ועשה בה כרצונו • (ויצמד ישראל לבעל פעור) ויחר אף ה' וימותו מהם במגפה ד"ד אלף • והנה איש א' מבני שמעון זמרי בן סלוא ויקרב את המדינית כזבי בת צור מלך מדין כו' ויקח פנחס רומח וידקר שניהם ויהרגם • (ע"ר נשאו מבנות שמעון והיה סיבה לבעל פעור • זוהר פנחס) (פנחס בו נתגלגל יצחק • ועשו בזמרי ולפי שהיה ליצחק שהוא דין להרוג את עשו ולא די שלא הרגו אלא שאהב אותו • ואחר שנתגלגל בזמרי לא רצה לתקן עצמו וחזר לסורן סבב הקב"ה שבא יצחק בגוף פעם ב' להנקם מעשו • והרע שבעשו מה שהיה יכול לתקן נתגלגל בחמורו של ר"פ ב"י (ס"ס ג"כ • נדב ואביהו נתגלגלו בפנחס (כ"ק מ"ד פי"ב וכ"כ באידרא שנתגלגלו באליהו שהוא פנחס (ע"ל ב"א תמ"ע • פנחס היה גם בימי דוד (עב"א תתל"ב • זמרי גלגול שכם וכזבי גלגול דינה לכ"א הכזונה יעשה לשון עתיד ול"א עשה אחותינו (רי"ל ועיי' בפ"י ע"מ דל"ג • אחבל גלגול כזבי (עג"א ד"א • העורבים הם אנשי שבט שמעון שפגעו בפנחס (עג"א לד' • ויהי אח"כ ויאמר ה' למשה לנקום נקמת בנ"י ממדין ויבחרו י"ב אלף ויהרגו כל זכר וה' מלכי מדין ואת בלעם בן בעור

הרגו בחרב • כתב יפ"ת שמות ד"ו ב' בחלק אי' שלא חי רק ל"ג שנים פליג על מ"ד בלעם שיעץ נהרג דא"כ חי הרבה (ע"ל ב"א תמ"ח בענין איוב • ותקרבנה בנות צלפחד לפני משה ולפני אלעזר (פנחס ד"ז ב') פרש"י אחר מיתות אהרן היה • (כתב ג"כ א' שרכב סוס בשבת וסקלוהו פ' האשה רבה • היה גלגול צלפחד ותיקונו נתפיד דעלה לו צלף חד • ויהי בשנת מ' ליציאתן ממצרים מאחד בשבט עד ו' אדר ל"ו יום פירש משה התורה לישראל • ו' בו נאמר למשה הן קרבו ימיך למות בו את יהושע • ז' בו אמר משה בן ק"ך שנה אנכי היום ובו ביום מת (ס"ע ומ"י ריש יהושע) (בהאי היום בשבת • ויש במדרש שמת בע"ש יוחסין ד"י א' • ובתו' מנחות ד"ל ובאשר"י בפ' ע"פ בשם ס"ע דז' באדר שבו מת משה היה בע"ש • ועט"ז א"ח סרל"ב • ובזוהר תרומה ערע"ח ויתרו עקכ"ח שמת במנחה בשבת • וכ"ה בתו' מנחות ד"ל ע"א וי"א בע"ש ע"ש וכ"מ בסוטה די"ג שבת של דוו זוגי הוו כמש"ש הדא"ג דבשבת מת ועיי' ע"מ מה"ז ח"ב פי"ג • ובא"ח ק"ב כ"ו ז' באדר שמת משה היה ד' בשבת לדעת ס"ע (ובסידור בפי' ישתבח שבת של ר' יוחנן סוי ב"ל דוו זוגי) • ובמ"י בשלח דע"ה סע"ב משה מת ז' בשבט • ומק"ח פ' דברים כתב בשם ראב"ע ז"ל י"א כי בא' בשבט מת משה כו' וטעמם מכח ה"פ שאומר ויהי בארבעים שנה שטעמו ליציאת מצרים ומאשר אמר בעשתי עשר חודש מוכח שהוא חודש שבט ומ"ש בא' לחודש הוא א' לשבט והתאבלו שם ל' יום וישנו ו' שבתות ר"ל ל' של שבט ול' של אדר וי' מניסן שעלו מן הירדן • ובמכלתא וב"מ וראב"ע ר"פ דברים ורלב"ג פ' חקת בתועלת השלישי ורבה מגילת אסתר דף קכ"ו סע"ג בפ' בחודש הראשון אי' שמת א' באדר • ובקדושין דל"ה ב' ז' באדר מת משה (וכ"ה בנזיר די"ד א') ופסק המן והיו מסתפקין ממן שבכליהם עד י"ו בניסן • במ"י בשלח דע"ה ב' ומ"י יהושע ד"ד ב'. רבי אלעזר המודעי אומר שנה שמת משה עיבור היה ר' יהושע אמר לא היה עיבור • כתב גא"י ומשיטים באתי לק"ק נבוא ונגד העיר הר גדול וגבוה וחלק מאד א"א לעלות עליו הוא הר נבוא ועליו מת משה רבינו ואין יודעין מקום קבורתו והוא בחלק ראובן • וכתבתי בדרושים שלי למ"ד דמשה נולד בשבת ומת בשבת ונולד בא' לחודש ע"כ הכרח ס"ל כדעת האומר דמשה נולד לו' חדשים ויום א' כמ"ש רש"י פ' שמות • ולדעת הגמרא דסוטה דנולד לט' חדשים • ס"ל דע"כ נולד בע"ש וז' באדר עש"ב בהוכחה ברורה • עוד כתבתי בראיה גמורה דלא יזדמן שישלמו ק"ך שנה ביום שנולד והכרח דמשה חי ק"ך שנים של שנות הלבנה • ונחסר לו משנות החמה ג' שנים ח' חדשים ה' שעות תתקמ"ד חלקים • הכבילאים בזמן משה תקמ שיהיו קורין בס"ת ב"ה ושבת יוחסין ד"י א' וע"ל ב"א תמ"ד • ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות היינו טו' באב שנת מ' • אע"ג דרש"י פי' בחומש סוף ל"ח וב"מ הזית די"ז סע"א ל"ח שנים היו כמנודים ולא היה הדבור עם משה • אבל בתענית דל"א וב"ב קכ"א כתבו התו' שנת מ' • מ' שנה שהיו ישראל במדבר לא היו מקדשין החודש ע"פ הראייה כי העננים היו מכל הצדדים ולא ראו השמש והלבנה וכ"כ הנחיי פ' בא בשם ר"ה (ע"ל ב"א ר"ם) א"ה ח"ב כ"ג ועיי' כס"ד ס"פ בהעלותך והוכחתי בדרושי' שלי מה דמקשה בזבחים מי ראה נגע מרים הא א"א לראות הנגע ביום המעונן ע"כ צ"ל דהיו חופים ממעשה מרגלים כמ"ש התו' פ' הערל דלא כפרש"י ממעשה עגל ומרים היה מצורעת קודם מרגלים אחר מעשה עגל עדיין לא היו חופים ונשב רוח לפונית ומבדר עכני ע"ש בגמרא • מבראשית משנברא העולם עד שמת יוסף אלפים וב' שנים (וצ"ל וט' שנים) • ס' שמות ממיתות יוסף עד הקמת המשכן ק"מ שנה • ס' ויקרא מהקמת המשכן עד חודש השני נמשך חודש א' • ס' במדבר נמשך מ"א לחודש השני עד מ' שנה שהיה לה' שנים ט' חדשים • ומשנה תורה נמשך מעשתי עשר חודש עד חודש הראשון בא' לחודש שהיו ע' יום לא מהם ל' יום ימי אבל משה וג' ימים שהכינו להם צידה לדרך הרי ל"ג יום ויתרם לז' יום ש"ק ס"ע א' • (ע"ס יש כאן ותוכן הענין כי משנה תורה נמשך ל"ז יום מא' בשבט עד שמת משה ז' באדר ואחר זה אבלו של משה ל' יום עד ז' בניסן וג' ימים הכינו צדה וי' לניסן עברו הירדן הרי ע' יום עיי' מ"י ריש יהושע :

ב"א תפ"ה **ויהי** אחרי מות משה ויאמר ה' אל יהושע בן נון (ב"א תפ"ח והיה בן פ"ב משבט אפרים) קום עבור את הירדן וגו' ויצו יהושע (ביום שתמו ימי אבל משה רש"י) את שוטרי בנ"י וצוו את העם לאמור הכינו לכם צדה בתר"א פי"ח וכי צדה היו צריכין והלא אינם אוכלי' אלא המן שהיו מלקטים אותו בבוקר ובקדושין כ"ק לא' המן פסק ז' באדר והיו מסתפקין ממן

ותניא שנה ראשונה עשה משה המשכן ב' הוקם ושלח מרגלים וכתיב (יהושע י"ד) בן מ' שנה אנכי בשלוח אותי. משה ר"ל לרגל הארץ דל י"ד דהוה בצלאל בשו ך"ו דל ב' דתלתא עבורי אשתכח דכל חד וחד בח' הוליד עכ"ל בפ' ב"ב דף ס"ע · בצלאל בן אורי בן חור נקבר בעיר ערב צלאל גא"י · כתב ראב"ע בצלאל לא היה מבני כלב בן יפונה שהלך עם מרגלים רק מכלב בן חצרון עיי' מק"ח פ' וישב בפ' וירד יהודה ובפ' כי תשא וברא"ע שם והוא נגד דעת חז"ל הנ"ל · ובתמורה פ"ב (ביהושע ט"ו וילכדה עתניאל בן קנז אחי כלב וכי בן קנז הוא בן יפונה הוא אלא יפונה שפינה מעצת מרגלים · ובן קנז הוא והא כתיב כלב בן חצרון · אין בן חצרון הוא ואמאי קרו ליה בן קנז אחי כלב אחוהי דכלב מאימיה דה"ל כלב הורגיה דקנז · כתב ס"ע וש"ק ד"ע א' יום א' ד"ג אדר התחילו ו' ימי המלואים שהיה מעמיד המשכן בכל בוקר ומקריב עליו קרבנות ובערב מפרקו · וביום ח' שהיה ר"ח ניסן העמידו ולא פרקו · וכ"ה בוי"ר פ' אחרי ס"פ ך' בא' בניסן מתו בני אהרן (וראב"ע פ' שמיני ופ' פקודי כתב נראה יום השמיני ח' לניסן כי הוקם בא' בניסן וכ"כ עב"ש בשם ספרי ולפ"ז מתו בני אהרן ח' ניסן ע"ש · ובתנחומא פקודי בא' בניסן הוקם המשכן רמ"א בא' באדר נגמרת · ביום ההוא לקחו שני בני אהרן אש זרה כו' וימותו ביום ההוא · וימת נדב ואביהו ול"א וימותו כי שניהם מתו כאיש א' ברגע א' מ"ב · אז התחילו י"ב הנשיאים להקריב קרבנות כ"א ביומו · נדב ואביהו לא היו בני ך' כדאי'. בזוהר ר"פ אחרי מות ע"ק עדיין לא נפקי מרשותא דאבא (מג"ע א"ל) · נדב בחינת יוסף · ואביהו בחינת נפש יתרו נתגלגלו בפנחס ואליהו (עב"א ת"פ) · נדב ואביהו נתגלגלו בשמשון (עב"א תתי"א) · נתעברו בחפני ופנחס (עב"א תתנ"א) · שמואל רוחו של קין ויתרו נשמתו · אמנם נ"ו הם נפש ורוח ושניהם נתלבשו בשמואל (עב"א תתע"א) · אחאב ג"כ משורש נ"ו ע"ש · אליהו לקח רוח נדב (עב"א תתקס"ב) באלישע בן שפט מעורב נשמות נדב ואביהו (עג"א מ"ג) :

ב"א תמ"ט **י"ג** לחודש ניסן שנה שניי' ליציאת מצרים ויצו משה לעשות הפסח במועדו י"ד לחודש (הוא ב"א תמ"ט)

בחודש השני הוא ר"ח אייר נאמר שאו את ראש בפ' במדבר ונשא · י"ד אייר נעשה פסח שני : הרי עמדו במדבר סיני י"א חדשים ך' יום ב' אייר נעלה הענן ונסעו ממדבר סיני ועלו לקברת התאוה ועמדו שם ל' יום ואח"כ הלכו לחצירות ועמדו שם ז' ימים להסגר מרים בחודש סיון · ניסן מלא אייר חסר סיון מלא ותמוז היה ראוי להיות חסר אך האי שתא דמרגלים עברוהו כדאי' בתענית דכ"ט פסחים ע"ז רע"א א"כ ניסן היה ביום א' אייר יום ג' סיון ד' כ"ה סיון באו למדבר פארן · כ"ט בו שלחו מרגלים ובאו יום ד' ושובו מקץ מ' יום ט' באב · ונגזר עליהם מיתה במדבר עיי' א"ח ת"ב פ"ג י"ז באלול מתו מוציאי דבת הארץ (ובכלבו וה"ג כתבו ז' באלול) ש"ע א"ח סתק"פ כתב ב"י אע"ג דבאיבוד רשעים רינה ולמה יתענו בהם ואפשר דמסתמא שבו ולא זכו שתקבל תשובתן לכן מתעני' ובשל"ה כתב שהיו צדיקים וב"ת הרא"ש סוף כלל י"ג בז' באלול כו' · אך משמע דלא קאי על מרגלים רק מוציאי דבה אחרים · כלב הוא אשכול בעל ברית אברהם ושם היה קבור ובו נתקן כלב והתאמץ ליטול האשכול ג"כ · כלב היה בן מ' כששלחו משה לרגל הארץ יהושע סי' י"ד פ' ז' · נתגלגל בו חור · אליעזר עבד אברהם נתגלגל בכלב בן יפונה · לכן הלך להשתטח על קבר אבות כי אברהם אדונו הראשון שבאבות לכן נקרא אשכול שהוסרו שניו מפני התענית שילא מכלל ארור לגמרי ואח"כ הוברר רוחו ונתגלגל בבניהו בן יהוידע גם נתגלגל בהוידע אביו של בניהו ואח"כ נתגלגלו אב ובן בניהו ויהוידע בזכריה בכולם שם נה"נ ו"ה אחרונה ג"כ ע"ש כע"ח (עב"א פ"ג) · ותכף היה תלונת קרח (בפר"א פמ"ב) עושר קרח הי' ממלא אוצרות יוסף במצרים · תחו בן אליהו הוא אסף בן קרח · תחו בא"ת ב"ש אסף (ג"כ אות ת') אביר בן שלתיאל הוא אסיר בנו של קרח כדאי' בוי"ר שם · בני קרח נתגלגלו בבני גרוייה (עב"א תתקט"ו) אלקנה בן קרח נתקן באלקנה (עב"א תתע"א) באלישע בן שפט בחוגת קרח (עג"א ס"ז) · רוחו של קין נתגלגל בקרח (ע"ל ב"א תמ"ט) לכן ופצתה הארץ פיה בסוד ארורה האדמה הנזכר בקין ואמר אל תכן ט מכתם כמו אל מכחת קין לא שעה ס' הכוונות · קרח גלגול דור הפלגה לכן תרגום ויקח קרח ואתפלג (בס' ברש"ל פ' קרח) · אשת קרח נתגלגלה באיזבל (עג"א ד"א) · אשת און בן פלת בת' מעשה בכידן באשה א' שהיתה נשואה כמה שנים ולא ילדה היא נכנסה

לאה והיא תיקון אשת און והיתה ג"כ מיכל בת שאול ג"כ · (עב"א תתנ"ב) היא כללפונית (עב"א תתי"א) · דתן ואבירם הם דואג ואחיתופל (עב"א תתפ"ב) הפרים של אליהו הם דתן ואבירם ושמעון הפריץ והבירו (עב"א תתקס"ב) :

ב"א תכ"ג **ה'** שנים אחר יציאת מצרים (הוא ב"א תכ"ג) התחיל למלוך בצרפת צפו בן אליפז בן עשו ש"ק דל"ה סע"ב :

ב"א תס"ב י"ד ליציאתן ממצרים וימות לטיאנוס מלך בני כתים מ"ה למלכו ותחתיו מלך אבימנוס לא' שנה :

ב"א תס"ז **י"ט** שנה נעים ונדים במסעו' המדבר עד ב"א תס"ז וי"ט שנים ישבו בקדש ברנע עד שהיה להם מ"ב מסעות וכתב רש"י ר"פ מסעי כל ל"ח שנה נסעו ך' מסעות :

ב"א תע"ג **יבוס** מזרע אבימלך בנה חומת ירושלים כ"ה ליציאתן ממצרים (הוא ב"א תע"ג) ומצבר אזק שנקרא א"כ ציון כי נפל פחד יהודים עליהם אפילו ישראל שירשו עיר · ירושלים לא יוכלו לכבוש המצבר עד ימי דוד ש"ק דל"ה סע"ב :

ב"א תע"ה **לדעת** קצת יצאו ממצרים ב"א תע"ה ע"ל ב"א תמ"ח :

ב"א תפ"ד **ל"ו** ליציאתן ממצרים (הוא ב"א תפ"ד) ויצא סיחון להלחם את בני מואב וישלח סיחון אל בעור בן יכים בן בלעם יועץ מלך מצרים ואל בלעם בנו מפתור ארם נהרים לקלל את מואב למען תנתן בידו ויבואו בעור ובלעם בנו ויקללו את מואב וילחמו סיחון ומואב והרג סיחון את מלך מואב ובני מואב נפלו הרבה וישב מהם שבי גדול ויקח את כל ערי מואב ואת חשבון מערי מואב וישם סיחון את שריו וגדוליו בחשבון · ויתן סיחון מתנות ומנות רבות כסף וזהב אל בעור ובלעם בנו וישובו אל מקומם · סה"י. בעת ההיא עברו ישראל מדרך המדבר מואב ויסבו את מדבר אדום :

ב"א תפ"ה **וישבו** בנ"י בקדש מדבר סין בר"ח ניסן שנת מ' ליציאתן ממצרים (הוא ב"א תפ"ה) ותמת שם מרים י' בחודש ההוא ותקבר שם · (כתב ש"ק דל"ו א' אומרים שמרים נקברת בהר סיני) ובס' גא"י מרים קבורה בעיר האמסות סמוך לטבריה עב"א ת"ג בארה של מרים בתוך ים של טבריה (שם ואז שלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום אעברה נא בארצך לא נעבור בשדה וגו' ויצא אדום לקראת ישראל בעם כבד כו' ויט ישראל מעליו :

אהרן מת ויבואו הר ההר אהר ג' חדשים וימות שם אהרן בן קכ"ג שנה בא' באב בשנה מ' · כתב גא"י זה מקרוב הראו ערביים דרך למדבר לקבורת אהרן הכהן על הר ההר גבוה מאד הר ע"ג הר ובתחבולות לבא עליו כי הוא שוה כאלו נחצב בקרדומות ועל ראש ההר מערה עם כתבים הרבה ונחפר מערה בתוך מערה הכל נכתבים בכותל מימים קדמונים ועל ההר קבר בנוי יפה וכתב עליו בכתב ולשון ערביים אהרן בן עמרם ובמערה התחתונה למעלה מכל הכתובים נכתוב בלשון ערביים באותיות גדולות ג"כ אהרן בן עמרם וכתב זה מוזש תחת קבר העליון של אהרן וזה הכתב בכותל המערה אין יודעין לקרותו איזה כתב הוא וקלת כמו נחקק ובמערה מדליקין הערביים קמאה לזכות אהרן ולצד מזרח ההר שם מדבר נורא מאד קבורים מתי מדבר קצת קברים רוקנים ובקצתן מתים גדולי' מאד ובקבר א' ריק ראיתי צלע א' מאדם רחב שלשה טפחים · כתב רלב"ג פ' חקת תועלת ג' כי לא חי משה אחר אהרן כ"א חודש א' כי אהרן מת באחד לחודש שבט בשנת מ' ומשה בא' לחודש אדר (ע"ל במיתות משה · הכנעני מלך ערד העריך חילו להלחם בישראל ויירא ישראל מאד כי חיל גדול וכבד מאד ויתנו לב לשוב מצרימה · וישובו אחוריהם כמהלך ג' ימים (ז' מסעות) עד מוסרת בני יעקן וישבו שם ל' יום · ובראות בני לוי כי לא רצו בנ"י לשוב ויקנאו אל ה' ולחמו את בנ"י ויהרגו מהם עם רב ויושיבם בחזקה אל מקומם הר ההר · וידור ישראל אם נתן תתן את העם הזה בידי כו' ויתן ה' הכנעני בידם כו' (יום מלחמות נחלי ארנון היה ארוך ג"י דהיינו ל"ו שעות בהיו · וישלחו בנ"י אל מואב נעברה בארצך כו' ולא נתן מואב עבור בארצו · ויחנו בגבול סיחון וישלחו אל סיחון מלך האמורי נעברה בארצך וגו' · ויצא לקראת בנ"י וילחם ויירשו את ארצו מארנון עד יבק עד בני עמון · ויאמר ה' אל תצר את בני עמון · ויפנו בנ"י ויעלו דרך הבשן ארץ עוג ויצא עוג מלך הבשן ועמו הרבה גבורים ויד חזקה מאד מעם האמורי ועוג מלך הבשן גבור חיל מאד · ובערון בנו גיבור מאד יותר גבור ממנו · ויאמר עוג בלבו הנה מחנה ישראל מהלך שלשה פרסאות

העגל · וזה סדר הפסוקים וירא העם כי בושש משה כו' ויאמרו קום עשה לנו אלהים וגו' ויאמר אהרן פרקו נזמי הזהב וגו' ויתפרקו נזמי הזהב ויקח מידם ויעשהו עגל מסכה ויאמרו אלה אלהיך ישראל כו' וירא אהרן ויבן מזבח וגו' ויאמר חג לה' מחר וגו' וישכימו ממחרת ויעלו עולות וגו' ויקומו לצחק ויאמר ה' אל משה לך רד כי שחת עמך וגו' עשו להם עגל מסכה וגו' ועתה הניחה לי כו' ואכלם כרגע וגו' ויחל משה וגו' ויפן וירד משה מן ההר ושני לוחות בידו וגו' וישמע יהושע את קול העם ברעה וגו' ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל והמחולות ויחר אף משה וישלך מידו הלוחות וישבר אותם ויקח את העגל וישרוף וגו' ויאמר שימו איש חרבו כו' ויפול מן העם כשלשת אלפי איש ויהי ממחרת ויאמר אתם חטאתם חטאה גדולה ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה בעד חטאתכם · פרש"י כי בושש משה אמר להם לסוף מ' יום אני בא בתוך ו' שעות כסבורים שאותו יום מן המנין (היינו יום ה' ט"ז בתמוז כלו מ' יום מן יום שעלה) והוא אמר להם שלימים מ' יום ולילה עמו ויום עלייתו אין לילה עמו ובז' בסיון עלה כמלא מ' יום ומ' לילה בי"ז בתמוז · (הרי י"ז בתמוז · הוא יום מ"א כשירד) וכשראו שלא בא ביום מ' עשו העגל · א"כ איה מקום לומר שעשו העגל בי"ז · ויגעתי ומצאתי בס' מים קיים פ' תרומה דכ"ה ג' וכתב ז"ל ק' דהא מפורש שאחר עשיית העגל ירד וצ"ל לדעת מג"ע ירד משה בשבת ומ"ש חג לה' מחר וישכימו ממחרת הכל היה בשבת עכ"ל · לא ידעתי במה ריפא השבר דהא חז"ל אמרו בשבעה עשר בתמוז נשברו הלוחות · ולפי פירושו רוצה להחזיק דברי מג"ע שהעגל נעשה בי"ז בתמוז שהיה בו' · ומשה בא למחרתו ביום השבת שאז היה י"ח לחודש רוצה לקיים דברי בעל מג"ע ולסתור דעת חז"ל · וע"ק לפ"ד שירידת משה ושבירת הלוחות וטחינת העגל וקחו איש חרבו הכל היה בשבת · איך יתכן לשבר כלי הם הלוחות ולהרוג נפשות וטחינת העגל לעשות מלאכות אסורות בשבת · אף כי ידעתי שיש לומר שלא שיבר הלוחות בידים רק שפרחו האותיות ונעשו כבדים ונפלו מעצמם מידו כמ"ש מפרשים בזה אף כי רק דרש הוא הייתי מחזיק הרע במעוטו · אבל טחינת העגל לעפר והריגת ג' אלף איש לא ילדק · והנה ראיתי ברמב"ן פ' תשא ז"ל כתב רש"י בי"ז בתמוז נשברו הלוחות בי"ח שרף העגל ודן החוטאים בי"ט עלה ועשה מ' יום · בר"ח אלול נאמר לו ועלית בבוקר לקבל לוחות שניות ועשה שם מ' אחרים בי' בתשרי נתרצה לו המקום באן כתב רש"י בבוקר באלול נאמר לו כו' דהא מן י"ט תמוז עד ל' באב היה מ"א יום ועלה ביום ל' לאב וירד בי"כ ויותר דרש"י בעצמו כתב פ' עקב דברים ט' פ' י"ח שהרי עלה בי"ח וכלו מ' יום בכ"ט באב א"כ לדעת דעלה בי"ט תמוז כלו מ' יום ביום ל' לאב דאב לעולם מלא וק"ל וכתב אבל נראה כי ביום רדתו בי"ז בתמוז שרף העגל ודן עובדיו כו' וכן אי' בפר"א ריב"ק אמר מ' יום עשה משה בהר וירד אל המחנה בי"ז בתמוז שבר הלוחות והרג חוטאי ישראל ע"ש · והלבוש בא"ח ר"ס תקפ"א כתב מתחילין לתקוע בר"ח אלול שבו עלה משה לקבל לוחות אחרונות ור"ל יום א' דר"ח שהוא ל' לאב דהא קיי"ל בי"כ ירד משה ואין לך מ' יום אלא מן ל' של אב יום ראשון דר"ח אלול דהא אלול חסר ולא עוד אלא שצריכין אנו לומר שעלה בבוקר של כ"ט באב (והנה לדעתו שירד בכ"ח באב כמ"ש בסמוך זה אינו דהא כתב ג"כ שעלה משה בר"ח תמוז ולא תמצא מ' יום ומ' לילה כ"א כשירד כ"ט אב וא"כ צ"ל כמ"ש התו' פ' מרובה שכ"ט ירד ועלה בו ביום) אבל תו' הנ"ל כתבו דמ' אחרונים לא היה לילה עמו א"כ אף אם היה עולה ל' לאב שהוא ר"ח יום ראשון דאלול הוי מ' יום ול"ט לילות) אם לא שנאמר אלול דהאי שתא עברוהו (כ"כ התו' הנ"ל) אבל אנן לו קיי"ל הכי (לא ידעתי מנ"ל דלא קיי"ל אכי דהא התו' כתבו כן והריטב"א פי"כ דקכ"א כתב וכנון הוא) אלא כמ"ד בכ"ט עלה וכימא דתמוז דהאי שתא עברוהו (טעה דהא דאמרו בשלהי תענית ע"ל ב"א תמ"ט דעברוהו לתמוז היינו תמוז דשנה שניה כמ"ש כה"י פ' כי תשא) לפי מ"ש רשי' פ' עקב שבי"ח בתמוז עלה כמלא שירד כ"ח אב (כבר כתבתי שז"א דלא הוי מ' יום ומ' לילה על בוקר של כ"ט) ובבוקר עלה ע"ש וק"ל · בתו' ס"פ מרובה דפ"ב ע"א בסם מ' ב"ה עלה לקבל לוחות אחרונות וירד ב"ט אף כי חסר לילה א' אין להקפיד וכ"ה בס"ע עלה בז' בסיון וירד בי"ז בתמוז ושיבר הלוחות וי"ח בתמוז עלה ובכ"ט באב נתרצה המקום וירד ועשה מ' יום מן ל' באב עד י' בתשרי כמלא מ' יום אחרונים חסרים לילה א' · אם לא דנאמר דעברוהו לאלול וא"ת בשלמא לר' יוסי דאמר בפר"ע דפ"ו דסיון היה בא' בשבת ניחא דעלה ב"ה לפי חשבון דא' מלא וא' חסר דאז יום ל' באב הוא ביום ה' (כאשר תראה

רשום אצלך) אבל לרבנן דביום ב' הוי ר"ח סיון כמלא ל' באב הוא ביום ו' · אם לא דנאמר דלרבנן בי"ז בתמוז שרף העגל ודן החוטאים ובו ביום עלה · (וה"ק בת"ה ודבריהם תמוהים דבקרא משמע בהדי' דלא עלה ביום שדן החוטאים אלא ממחרת דהא בפ' תשא אחר שדן החוטאים כתוב ויהי ממחרת ויאמר משה אל העם אתם חטאתם חטאה גדולה ועתה אעלה וגו') ויום כ"ח באב ירד בהשכמה ופסל לוחות ובכ"ט באב שהיה יום ה' עלה · או נאמר שכ"ט באב ירד ובו ביום עלה ונאמר שהיה אב חסר כדי שיבא יום הירידה בי"כ (ביום ב' לך וראה אם תעשה אב רק כ"ט יום שהוא ביום ה' א"כ יהיה ר"ח אלול ביום ו' ור"ח תשרי ביום ז' · א"כ יהיה י"כ ביום ב') כדאמר בפי"כ שבו נתנו הלוחות · אבל לפי התנחומא שאומר בי"ז ירד ובי"ח שרף העגל ודן החוטאים והנוסחא שלפנינו בפ' כי תשא שמ"פ פקודי וז"ל ז' סיון ניתן י"ד ועלה ועשה שם מ' יום כ"ד מסיון י"ו מתמוז וירד י"ז ושבר הלוחות וירדה החוטאי' י"ח י"ט וך' עלה עשה י' מתמוז אב הרי מ' עלה אלול כמ"ש פסל לך וי' מתשרי וקבעו הקב"ה לסליחה מכ"י · ובית' עלה כמלא יום עלייה של מ' יום אחרונים באה באלול לא יבא בה' לא לרבנן ולא לר' יוסי (ר"ל לרבנן כשעלה בית' כלה יום מ"א שיהיה מ' יום ומ' לילה ביום ל' של אב שהוא ביום ו' · אבל מ"ש ולא לר' יוסי ר"ל דלר' יוסי לא יבא ג"כ יום מ"א ביום ה' · זה אינו דוק ותשכח · כי מיום יט' תמוז שהוא ביום ז' עד ל' לאב שהוא מ"א יום הוא ביום ה' · ובמחילה מעצמותיהם הקדושים כי הם עצמם כתבו או נאמר שכ"ט באב ירד ובו ביום עלה א"כ גם כאן הן לדעת ס"ע שהוא ר' יוסי דעלה בי"ח בתמוז א"כ כלו מ"א יום בכ"ט אב שהוא ביום ד' ועלה בל' אב שהוא בה' · ולדעת התנחומא שעלה י"ט תמוז א"כ כלו מ"א יום ביום ל' של אב שהוא ביום ה' · א"כ אף התנחומא יסבור כר' יוסי דר"ח סיון היה בא' · ולדעת התנחומא דעלה בי"ט ילדק התנחומא להיות סובר כדעת המדרש דבה' עלה א"כ המדרש שהביאו התו' דב"ה עלה עולה הן לס"ע שהוא ר' יוסי דס"ל בי"ח עלה וירד בכ"ט ועלה למחר ל' אב שהוא בה' · או דמ' ס"ל כתנחומא דבית' עלה וירד ביום ל' אב ועלה בו ביום שהיה בה' דו"ק ותשכח) וכתב עוד וגם לא תמלא ירידה בי"כ אם לא דנאמר דעברוהו לאלול עכ"ל · (גם כאן לא הבנתי דהא לתנחומא שעלה יט' תמוז וכלה מ"א יום ביום ל' שהוא ביום ה' ועלה בו ביום יכלה יום מ' בי"כ שהוא בב' אף דלא מעברין לאלול אף דיחסר לילה א' הא כתבו אף כי חסר לילה א' אין להקפיד היינו לר' יוסי · אבל לרבנן אם עלה בית' ויכלה מ"א ביום ל' אב שהוא ביום ו' א"כ לא יעלה ביום ה' · ועוד מה תועלת שעברו לאלול סוף סוף לא עלה משה בה' ולא ירד בב' · כי אם אנו מעברין אלול א"כ יהיה ר"ה ביום ג' וי"כ ביום ד' · ואף אם אב היה חסר ואלול מלא לא תמלא שעלה בה' ולא ירד בי"כ בב' וצ"ע עד עת הפנאי אולי אוכל לכוון דבריהם · ועיי' בריטב"א פי"כ דקד"א עש"ב ומסקנות דבריו מיהו קשה לומר שמשה עלה בי"ז בתמוז דהא כתיב ויהי ממחרת ויאמר משה כו' גבי דין החוטאים והיינו בי"ח כו' ואה"כ עלה בית' בתמוז וירד בשחרית ל' של אב ועלה בא' באלול · ואף אם אלול מעובר חסר לילה דמ' אחרונים חסר לילה א' · ומ"ש בס"ע בי"ה עלה ט"ס הוא עכ"ל · ובבעל הטורים פ' ויקהל בשבת נתנה תורה א"כ י"כ של אותה שנה היה יום ג' וביום ד' א"ל מלאכת המשכן והם הביאו בבוקר בבוקר היינו יום ה"ו ובשבת ויבאו ויעבירו כו' היינו לרבנן ב"ב היה ר"ח סיון א"כ י"כ ביום ג' · כתב בהשמטות כע"ק העגל נעשה י"ז תמוז וי"ז תמוז כשתברו הלוחות ועתיד הקב"ה להפכו לי"ט וכמא כי חג לה' מחר בעלם ומחר זה לאחר זמן כמשחז"ל יש מחר לאחר זמן בש"ק רי"ג ב' ד"ז תשרי כגזר בחטא העגל · שם סע"ב אחז"ל שהתורה נתנה בשבת שהיה גוס כיפור בחודש השני ליציאת מצרים ובחודש ה"ג נתנו י' דברות ובאותו שנה מת כהשון עכ"ל ע"ם ובלבול דברים ז"ל ס"ע באותו שנה בחודש ג' ניתן י' דברות ובשנה השנית ניתן להם התורה בלוס כיפור · ובאותו שנה מת כהשון עכ"ל · ממחרת י"כ הביאו נדבתן למשכן ל"ב נקרים רבה כשא פ"א ופ' פקודי קמ"ג ופ' תשא קל"ה ד' ותנחומא פ' תרומה ומ"י תילים פ"ם ק"א · כתב ס"ע אחז"ל בתענית שהשכינה שהתה בהר מ"ת לוחות ראשונות עד השניות בלום כיפור וגם שהתה עד שהוקם המשכן בר"ח ניסן ואז זזה וישבה על הכפורת ושם באהל נתנה תורה שבע"פ · ותכל כל עבודת המשכן אהל מועד מקן חמשה הדשים (סה"י) · דורות הראשונים ילדו בני ח' דכתיב ותמות עזובה אשת כלב ויקח כלב את אפרת ותלד לו את חור וכתיב ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וכי' עביד בצלאל משכן הוי בן י"ג

ותכיא

לרבי יוסי

	ר"ח סיון	ר"ח תמוז	ר"ח אב	ר"ח אלול	ר"ח תשרי	
	א א	ג א	ד א	ו א	ז א א	
	ב ב	ד ב	ה ב	ז ב	א ב ב	
	ג ג	ה ג	ו ג	א ג	ב ג ג	
	ד ד	ו ד	ז ד	ב ד	ג ד ד	
	ה ה	ז ה	א ה	ג ה	ד ה ה	
	ו ו	א ו	ב ו	ד ו	ה ו ו	
מ"ת	ז ז	ב ז	ג ז	ה ז	ו ז ז	
עלה להר	א ח	ג ח	ד ח	ו ח	ז ח א	
	ב ט	ד ט	ה ט	ז ט	א ט ב	
	ג י	ה י	ו י	א י	ב י ג	יוה"כ
	ד יא	ו יא	ז יא	ב יא		
	ה יב	ז יב	א יב	ג יב		
	ו יג	א יג	ב יג	ד יג		
	ז יד	ב יד	ג יד	ה יד		
	א טו	ג טו	ד טו	ו טו		
	ב יו	ד טז	ה טז	ז טז		
	ג יז	ה יז	ו יז	א יז		
	ד יח	ו יח	ז יח	ב יח		
	ה יט	*ז יט	א יט	ג יט		
	ו ך	א ך	ב ך	ד ך		
	ז ךא	ב ךא	ג ךא	ה ךא		
	א ךב	ג ךב	ד ךב	ו ךב		
	ב ךג	ד ךג	ה ךג	ז ךג		
	ג ךד	ה ךד	ו ךד	א ךד		
	ד ךה	ו ךה	ז ךה	ב ךה		
	ה ךו	ז ךו	א ךו	ג ךו		
	ו ךז	א ךז	ב ךז	ד ךז		
	ז ךח	ב ךח	ג ךח	ה ךח		
	א ךט	ג ךט	ד ךט	ו ךט		
	ב ל		ה ל	(ז ל		

בס' פ"ר פ' עקב בשם בכור שור ז"ל בקבלות לוחות שניות עלה משה בר"ח אלול וירד בעשרה בתשרי (לא בדקדוק כתב שעלה בר"ה אלול דהא אלול רק כ"ט יום. וי' בתשרי הוי רק ל"ט יום ומשה היה מ' יום בהר וצ"ל שעלה ל' באב) שהוא היום שאמר סלחתי כדבריך לכן הוקבע למחילה וסליחה • וזה היה ביום ב' שהרי פסח שלפניו (שיצאו ממצרים) היה ביום ה' (כדאי' בפר"ע דפ"ז ב') שהרי לקחו שה לבית אבות בעשור שהיה בשבת שע"כ נקרא שבת הגדול ע"ש הנס הגדול שלקחו וגררו אלהיהם לעיניהם א"כ י"ד בניסן שהוא זמן שחיטת הפסח היה בד' ופסח יום ע"ו שבו יצאו היה ביום ה' וע"פ הסימן "את "בש "גר באותו יום א' של פסח הוא ע"ב וי"ז בתמוז א"כ היה י"ז בתמוז ג"כ ביום ה' א"כ הלוחות שירדו בי"ז בתמוז היה ביום ה' • והנה ר"ה היה יום ג' של פסח בסימן הנ"ל ג"ר וא"כ ר"ה היה ביום שבת שהיה ג' של פסח • א"כ היה י"כ ביום ב' ובי"כ ירדו לוחות שניות וכיון שירדו לוחות ראשונות ביום ה' ולוחות שניות ביום ב' תיקן עזרא שיהיו קורין ב"ה בתורה ע"ל ב"א תפ"ה ולטעם זה גם בתי דינין יושבים בהן שמתוך שבני הכפרים נכנסים לכרכים לשמוע תורה • באים ג"כ לדין • וסימנך בצדק תשפוט כי כתב צדק משמש בראש יום ה' ובראש ליל ב' כדאי' בשבת הל"ס כל"נש ראשי ימים • כל"נש חל"ס ראשי לילות עכ"ל • והנה דברי אלה בנויים על דעת רבי יוסי דר"ח סיון היה ביום א' ולפ"ז היה י"ז בתמוז ב"ה • ור"ה היה בשבת וי"כ ביום ב' ואי' בגמרא לרבי יוסי בז' בסיון נתנה תורה ועלה להר בז' בחודש כדאי' ביומא ד"ד א"כ מן ז' בסיון עד י"ז בתמוז היה מ"א יום כי משה ירד יום מ"א דמ' יום ומ' לילות בעינן • אשר לדבריו תקן עזרא לקרות

(ובמנהגים של ב' וה' כתב ז"ל הם ימי רצון של מ' יום שעלה משה ביום ה' וירד ביום ב' וקבל לוחות אחרונות וגם ב"ד שלמעלה יושבים בדין עכ"ל כ"ב תתו' ם"פ מרובה בשם מ' ע"ל) וכתב בעל הגה"ה לפי שצדק משמש בראש יום ה' ובראש ליל ב' בשם בכור שור עכ"ל • ונראין הדברי' שסובר שהמנהגי' כתב

ב'

לרבנן

	ר"ח סיון	ר"ח תמוז	ר"ח אב	ר"ח אלול	ר"ח תשרי	
	ב א	ד א	ה א	ז א	א א ב	
	ג ב	ה ב	ו ב	א ב	ב ב ג	
	ד ג	ו ג	ז ג	ב ג	ג ג ד	
	ה ד	ז ד	א ד	ג ד	ד ד ה	
	ו ה	א ה	ב ה	ד ה	ה ה ו	
מ"ת	ז ו	ב ו	ג ו	ה ו	ו ו ז	
עלה להר	א ז	ג ז	ד ז	ו ז	ז ז א	
	ב ח	ד ח	ה ח	ז ח =	א ח ב	
	ג ט	ה ט	ו ט	א ט	ב ט ג	
	ד י	ו י	ז י	ב י	ג י ד	יוה"כ
	ה יא	ז יא	א יא	ג יא		
	ו יב	א יב	ב יב	ד יב		
	ז יג	ב יג	ג יג	ה יג		
	א יד	ג יד	ד יד	ו יד		
	ב טו	ד טו	ה טו	ז טו		
	ג טז	ה טז	ו טז	א טז		
	ד יז	(מא) יז	ז יז	ב יז		
	ה יח	ז יח	א יח	ג יח		
	ז יט	*א יט	ב יט	ד יט		
	ז ך	ב ך	ג ך	ה ך		
	א ךא	ג ךא	ד ךא	ו ךא		
	ב ךב	ד ךב	ה ךב	ז ךב		
	ג ךג	ה ךג	ו ךג	א ךג		
	ד ךד	ו ךד	ז ךד	ב ךד		
	ה ךה	ז ךה	א ךה	ג ךה		
	ו ךו	א ךו	ב ךו	ד ךו		
	ז ךז	ב ךז	ג ךז	ה ךז		
	א ךח	ג ךח	ד ךח	ו ךח		
	ב ךט	ד ךט	ה ךט	ז ךט		
	ג ל		ו ל	(א ל		

ב' ה' מה"ט א"ק דהא קיי"ל כהרמב"ם דפסק כחכמי' עמג"א ר"ס תל"ד א"כ לרבנן בב' אקבע ירחא דסיון והתורה נתנה בו' לחודש ומשה עלה בז' שהוא יום א' (ע"ל) וירד ביום מ"א • שהוא י"ז בתמוז שהיה חל ביום ו' • וא"כ בטל טעמו למה תקנו לקרות ב' ה' • שהרי לא הורד הלוחות ראשונות ביום ה' כא' ביום ו' וק"ל • ועוד הוכחה דאין הלכה כר' יוסי מהא דהקשו התו' פ"ק דע"ז לר"י דבז' נתנה תורה והאמר ר"ל יום הששי מלמד שהתנ' הקב"ה עם מ"ב אם יקבלו התורה (ששה בסיון רש"י) מוטב כו' ע"ש • בזב"ש פ' ויקהל ז"ל שמעתי מפי בעל מג"ע ויחירו כבודו בתבנית שור אוכל עשב ר"ת עד שהמלך במסיבו • עשו שור במדבר • נלעם שתום עין • עם שני בניו • ערב שבת במנחה • ברלוכם עקרו שור • שבעה עשר בתמוז עכ"ל • הרי במנחה בערב שבת עשו העגל ולא הייתי יודע לכוין החשבון עד שמצאתי בחזקוני פ' עקב דמשה עלה בז' בסיון שהיה אז באחד בשבת כמשחז"ל ולא היה לילו עמו כי בהשכמה עלה כו' נמצא ירד בהשכמה י"ז בתמוז שהיה ביום ו' בשבת והדין עמו כי ל"ה ימים כלו בשביעיות כשארו עוד ה' ימים דהיינו מיום א' עד יום ו' הרי מ' מע"ל הרי ישראל עשו העגל ביום ו' ערב שבת וזהו והמה כאדם עברו ברית כמו אדה"ר שנברא ביום ו' וחטא באותו יום כך ישראל חטאו בו. לכן אפשר כית להם משה מלות שבת שיגין עליהם כמו שהגין השבת על אדה"ר עכ"ל • לא ידעתי מה שמח במציאה זו בחזקוני דמשה עלה בז' שהיה אז א' בשבת • דזה מבואר בגמרא לרבנן בב' אקבע ר"ח סיון ובו' לחודש קבלו התורה • ואי' ביומא למ"ד בו' לחודש נתנה בז' לחודש עלה • א"כ בשבת נתנה התורה שהוא ו' לחודש והוא עלה בז' א"כ עלה ביום א' • אך קשה אמת שכן מוכח שמשה ירד בי"ז בתמוז שאז כלו מ' יום ומ' לילות דהיינו י"ז תמוז שהיה ביום ו' היה יום מא' מן ז' בסיון • אבל לפי סדר הכתובים היה עשיית העגל בט"ז בתמוז • דשבירת הלוחות היה יום אחד אחר עשיית

העגל

ס"ע) ט"ו אייר ועד יום ההוא אכלו עוגות הבצק שהוציאו ממצרים
שהיו ס"א סעודות וטעמו טעם מן ומט"ז באייר התחיל להם מן
לירד קדושין דל"ח · בא' בשבת התחיל המן לירד פר"ע דפ"ב ב'
ואז קבלו מן ושלו · בחיי פ' בשלח ט"ז באייר ירד המן וי"ו באייר
חל בא' בשבת דכתיב ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה יום ו' לימי
השבוע ויום ו' לירידת המן · כמו האור שנברא ביום א' לכן ירד
תחלה ביום א' · כי המן תולדות האור לכן ה"פ בפ' בשלח מן
כנגד שהזכיר בבראשית ה"פ אור בחיי · משה תיקן כשירד
המן ברכת הזן ושיהיו דורשי' הלכות פסח בפסח ותיקון משמרות
של אלעזר ואיתמר כדאי' פ' בתרא דתענית ופ"ק דכתובות בירושלמי
שתיקן גם ז' ימי אבילות וז' ימי משתה (יוחסין ד"ט ב') וכתב
ספרו ופ' בלעם וס' איוב (כדאי' פ"ק דב"ב) · בב"ר פ' וירא
פנ"ז איוב בימי אברהם היה שנ' את עוץ בכורו וכתיב איש הי'
בארץ עוץ · וי"א בימי יעקב ודינה היתה אשתו · וי"א בימי
השבטים וי"א נולד בירידתן למצרים והי' ר"י שנים ומת ביציאתן
ממצרים · וי"א בימי שפוט השופטים הי' וי"א בימי כשדים
הי' וי"א בימי מלכה שבא · וי"א בימי אחשורוש · ר' יוחנן
אמר מעולי גולה היה · וישראל היה (וכ"ה בב"ב פ"ק) רק"א
גוי הי' · והק' בנזר הקודש הא אר' יוחנן סימאי צ"ל בפ"ק
דסוטה די' וחלק ק"ו ג' היו באותה עצה אצל פרעה · בלעם
איוב ויתרו · איוב ששתק נידון ביסורין בלעם שיעץ · נהרג
במדבר במלחמת מדין סוף מ' · ובחלק דק"ו אי' שנהרג בן
לג' שנה הרי האריך ימים מתחלת השעבוד עד סוף מ' (וכתב
יפ"ת רש"י בחלק דחולק על גמרא דחלק) · אלא דאין זה בלעם
שיעץ זה כבר מת ונתגלגל שנית בזמן דור המדבר ונהרג בחרב
בחצי ימיו ונפרע ממנו מה שחטא בגלגל הקודם בהיותו יועץ
פרעה · ע"ל ב"א תפ"ד בלעם שנהרג היה בן בן בנו של בלעם
היועץ לפרעה · א"כ באיוב ג"כ צ"ק איוב הי' בימי פרעה ו'
מיועציו ונתגלגל שנית בימי עולי גולה ונידון ביסורין על חטאו
הקודם ומתחלה היה חי משעת ירידתן למצרים עד יציאתן ושוב
נתגלגל שנית וחי ג"כ ר"י שנים למופת כי הוא זה האיש שהי' בזמן
גלות מצרים במנין שנים הללו ונתגלגל שנית להפרע ממנו עונו
הקודם ע"ש · ובב"ר פ' חיי שרה כמ"א בן ע' שנה הי' כשבאו
עליו היסורים · אכן למ"ד שנולד בירידתן למצרים ב"א רל"ח א"כ
כשבאו עליו יסורין הי' בן ע' והי' ב"א ש"ח · והי' יוסף עדיין
חי מכ"ש שאר שבטים וכל זמן שא' מהשבטים היה קיים לא היה
שעבוד ואיך אמר שבאו עליו יסורין בשביל ששתק · ובזוהר ר"פ
בא שהשטן קטרג על שלא נעקד יצחק וניתן לו את איוב שהיה
מיועצי פרעה שיקח מישראל כל ממונם וישתעבד בהם כן היה ענשו
מכ"מ ע"ש · כתב ש"ק די"ג א' שהיה מזרע אברהם ושכן בערביא
(ושבא ובארץ אדום שהיא דרומי' לא"י אעפ"י שתרגום עוץ ארמניא
שהוא ארץ יון · עוד איוב אחר היה שנקבר בקוסטנטינא יוחסין
ד"ט ב") · ויפ"ת פנ"ו סי' ג' אע"ג דלפ"ז נראה שארצו תהיה
ארם נהרים עיר נחור אביו או קרוב אליה וארץ עוץ היא קוסטנטינ'
תרגום פ' ששי ושמחי בת אדום יושבת ארץ עוץ חדי ובריקי קוסטנטי'
קרתא דאדום בארע ארמניא ורגלים לדבר כי זה היא ארץ עוץ
דאיוב כי עוד היום בעיר קוסטנטינא בית תפלה לישמעאלים ומצבת
אבן ואומרים כי היא מצבת קבורת איוב ונרות דולקת וכבוד גדול
עושין לו להשתחוות ולזבוח כו' ואפשר שהלך מארם נהרים ארץ
מולדתו ונלחם בגוים ומלך בקוסטנטי' · וכתב יפ"ת מ"ש בימי
אברה' היה צ"ל דכשדים לאו מבני כשד הנזכר בבני נחור גם שבא
אינו מזרע שבא הנזכר בבני קטורה דהא כשדיים ושבא בימי איוב
היו דכתיב ותפול שבא וכתיב כשדים שמו ג' ראשים · ובן ימנה
אמה ואומות אומרים שהיה בן עשו וי"א הוא יובב בן זרח מבצרה
ממלכי אדום (וכן כתב ספר יוחסין דקל"ו א' וזמנו ג' שנים קודם
יציאתן ממצרים) וכ"כ קצת מדברי רמב"ן איוב וחביריו אליפז
בלדד וצופר ואליהו בן ברכאל הבוזי ממשפחת רם מזרע אברהם
צרותיו התחילו בר"ה יב"ח ע"ש זוהר · כתב ברש"ל ס"פ אמור
יסורין התחילו יום ה' דכתיב ויהי היום והם היו שותין בבית אחיהם
והיה בר"ה כפרש"י ומסתמא ביום א' בשבת היה שהרי ד' בנים
היו לו לז' ימי השבוע סעדו איש יומו בוודאי התחילו בבית הבכור
ביום א' ואיוב שנצטרע בר"ה שאח"ז · ובר"ה ד"ו ב' אמרו אין בין
ראש השנה לקברתה אלא ד' ימים א"כ ר"ה שנצטרע הי' ביום ה'

וק"ל · וכתב ש"ק משה היה דורש ספר איוב לזקני ישראל למען
ישמעו וילמדו כי יש תקנה לכל בוטח ב"ה עכ"ל · ועי"ר פ' וישלח
דס"ג רע"א איוב היה בן עוץ בכור של נחור ונולד מהול לכן נתרצה
דינה ללקחו ודינה הולידה ד' בנים וג' בנות · והיה עשיר ז' אלפים
צאן לפרנסת בניו וג"א גמלים לפרנסת ג' בנותיו ואף בקר לפרנסתו
ות"ק אתונות לאשתו שיפרנסו כ"א מהפירות והקרן נשאר קיים ועמד
בעשרו וכבודו עד שנפטר יוסף עכ"ל בשם ש"ק · ל"מ אולי הוא
ש"ק אחר שהביאו כמה פעמי' ש"ק שלפנינו · תרח ואשתו אמתלאי
אמו של אברהם נתגלגלו באיוב (ע"ל אלף תתקכ"ח הס"ל עין משפט
נהר כ"ה ובעמק המלך דע"ה ג' אליהו בן ברכאל הבוזי הוא אליהו
הנביא · ויסעו משם ויחנו באלוש ומשם לרפידים · ובהיותם
ברפידים ויבא עמלק בן אליפז בן עשו אחי נכו · ועמו אלף ושמנים
רבוא איש קוסמים ובעלי אוב · (כתב בחיי ס"פ בשלח עמלק בחר
מתוך עמו אנשים שלא יוכלו למות באותה שנה וכן עשה משה)
יום מלחמה בעמלק היה ארוך ג"י דהיינו ל"ו יום בחיי · ויתן ה'
אותו ועמו ביד משה ובנ"י ויהושע בן נון המכרתי משרת משה ·
ויאמר ה' אל משה כתוב זאת בספר וצויתי את בנ"י בבואכם ארץ
כנען מחה תמחה כו' והיה המלך אשר יחמול על עמלק אנכי אדרוש
מעמו והכרתי אותו מקרב עמו · יהושע היה אז בן מ"ב שנה כי
נולד ב"א ת"ו וראב"ע פ' כי תשא ל"ג א' ומשרתו יהושע בן נון נער
כתב היה בן נ"ו וקראו נער כי חז"ל אמרו ז' כבש וז' שנים חילק
ר"ל כי ס"ל כדעת רשב"ג ששפט את ישראל רק י"ד שנה ע"ל ב"א
תקע"ז אחר מיתות משה שמת ב"א תפ"ח א"כ מת יהושע ב"א
תק"ג א"כ נולד ב"א שנ"ג א"כ אחר מ"ת ועשיית עגל היה יהושע
בן נ"ו שנה · בעת ההיא בא רעואל חותן משה עם צפורה וב'
בניה · עיקר נשמת קין נתגלגל ביתרו · רוחו בקרח · נפשו
במצרי וז"ס שבעתים יוקם קין · (עמק המלך דב' ג') עיי' רשב"י ·
אני חותנך יתרו ר"ת אחי כי משה הוא הבל אחיו · וקין נכר בדינין
ואמר לית דין ולית דיין כ"ש עתה פ' דינין כע"ח פ' יתרו ובפ' בלק
כתב יתרו נשמת קין ושמואל רוח של קין · ובס' שופטים כתב
הטוב שבקין בא ליתרו והרע אל הקליפות · קבורת יתרו בעיר
קיטין עיי' ר' יהושע בן פרחיה · ציפורה לא היתה בשעה שאמרו
הנשים שירה על הים ונצטערה הרבה ע"ש זכתה שנתגלגלה בדבורה
שאמרה שירה (ע"ל ב"א תרנ"ו) נתגלגלה בעכסה (עב"א תקט"ז)
א' דר"ח סיון באו למדבר סין חודש ג' לצאתם מארץ מצרים ·
ומלאו ענני כבוד · יום ב' בהשכמה עלה משה ובו ביום בא לעם
ובהשכמה יום ג' לחודש עלה להר להגיד דברי העם ואז ציווהו לך
אל העם וקדשתם והיו נכונים ליום הג' שהי' ו' לחודש שהיה שבת
והיה בו קול השופר וניגש משה אל הערפל וקיבל י' דברות והעם
שמעו אנכי ולא יהי' לך ואחרי הדברות נקבצו זקני העם ואמרו
למשה דבר אתה עמנו כו' ומשה ניגש אל הערפל ויעמדו העם
מרחוק ונאמר להם אז אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם
ופ' משפטים ופ' הנה אנכי שולח מלאך ואחר שירד משה ללמד העם
בא לו הדבור ואל משה אמר עלה אל ה' ר"ל שיעלה פעם אחרת ·
וכן עשה והכהנים וע' איש עמו כו' · וירד משה ויספר לעם כל
י' דברות וישראל השיבו כל אשר דבר ה' נעשה · ואז כתב משה
על הספר כל אלו הדברים וכל זה הי' ביום ו' שהיה יום מ"ת עד
הערב · יום מ"ת היה ארוך ג"י דהיינו ל"ו שעות בחיי במדבר סין
עיר טונטיני אצלו הר סיני והר חורב זה כנגד זה ומעיין טוב הולך
מה"ם בהר ההר י"ח מאות מעלות מהלך יום א' ואצל ה"ם נקבר
רבינו סעדיה גאון ורבינו האי גאון וברגלי הר חורב מערת אליהו ·
והר קטן עוד שם שיבר משה הלוחות ולצד מזרח לה"ם הר נקרא
הר אמורי גא"י · בפר"ע כ"ע בשבת נתנה התורה · אכן בפר"א
פ' מ"ו אי' בע"ש בחצי היום נתנה תורה ובט' שעות חזרו לאהליהם
והיה המן מוכן להם לב' ימים · וביום ז' השכים ובנה מזבח תחת
ההר לי"ב מצבות כדי להכניס ישראל בברית הדם ושלח הנערים
לעשות הזבחים וקודם קיבל הברית לקח משה הס"ת שכתב ביום ו'
שעבר ויקרא באזני העם לראות מה השבו בלילה שעברה והשיבו כל
אשר דבר נעשה ונשמע ואז לקח משה הדם ויזרוק על העם ותכף
עלה ויהי בהר מ' יום · בי"ז בתמוז (ביום ה') ירד ושיבר הלוחות
ובי"ח עלה ורש"י פ' כי תשא כתב י"ט תמוז עלה עיי' תו' פר"ע
ובקדא"ג · ובתו' ס"פ מרובה דפ"ב א' :

סדר הדורות

אייר (ס"ע) ורמב"ן כתב דם בניסן (בפר"א פ"ט ביום ה' כל המים נהפכו לדם) ונתכסה מהם ג' חדשים כדאי' במ' חזית והיינו אייר סיון תמוז • בר"ח אב התחילו צפרדעי' אלול כינים • תשרי ערב • חשון דבר • כסליו שחין • טבת ברד • כתב הבחיי ס"פ וארא אבני הברד תלו בין שמים לארץ מ"א שנה • שבט ארבה • אדר חושך • (זב"ש פ' בא) • עיי' בחיי פ' בא מכת ארבה היה בניסן שמתחילין האילנות להוציא פרח וברד באדר כ"כ רמב"ן ונצטרך לומר לדבריו כי ג' מכות היו בניסן וז' הקודמות היו בי"א חדשים וא"כ יעמד המכה יותר מז' ימים. ויהיו ימי הרוחה בין כל מכה ל' יום ואינו מפ' וימלא שבעת יום שמות ו' ב' למדנו כי הרוחה בין כל מכה ז' ימים • והבחיי כתב הקב"ה התחיל לדבר עמו ע"ו בניסן בסנה • והיה מפתהו ז' ימים ואותן ז' ימים היו ז' ימי פסח ואחר כ"א בניסן • שילך בשליחותו ואח"כ הלך למדין וסוף ניסן בא למצרים ונתכסה מהם ג' חדשים הנ"ל ובר"ח אב התחיל מכת דם • אלול צפרדעי' תשרי כינים • חשון ערב • כסלו דבר • טבת שחין • שבט ברד • עיי' במספר יו"ד ובמספר י"ב מענין המכות ע"ש ב"ג • אדר ארבה • ניסן חושך עד ו' ימים והכהו ז' ימים ליל י"ד כאמר בהכות בכורות ע"ש וב"ש פ' בא ובש"ך וארא ה' מכות ראשונות עד תשרי (ובל"ש דבר התחיל ערב ע"ב) • וצפרדע בשתות המצרים מים ותמלא בטנם צפרדעים ותקרקרנה במעיהם כאשר בהיותם ביאורים גם במטתם ויזיעו כל זיעותם צפרדעי' כו' ותהי הכינים במצרים ברום ב' אמות כו' וישלח ה' נחש שרף עקרב עכבר חולדה צב עם זוחלי עפר זבוב צרעה פרעוש פשפוש יתוש כל ערוב למינהו וכל שרץ ובעל כנף ויבואו הפרעושים והזבובים בעיני כל מצרים ובאזניהם וירדפו אחריהם בחדרי חדריהם ויהי בהתחבאו וינעלו דלתותיהם מפני הערוב ויצו אלהים את הסילונית אשר בים ולה אמות ארוכות י' אמות איש ותעל הגגות ותעל התקרה ותשלח אמתה ותסר המנעל והבריח ותפתח בתי מצרים ואח"כ ויבואו הערוב בית מצרים וישחית הערוב את מצרים ויילר להם כו' דבר כו' • וכתב הבחיי פ' בא נשאר צפרדע א' בנילוס מזיק בנ"א ונקרא שתמסח ומיום תפילת משה במצרים על דבר הארבה לא הפסיד ארבה שום דבר בכל אותה מדינה וישלח אלהים דלקת אשר בבשר מצרים ויבקע בשרם ויהי לשחין ואבעבועות ויזב בשרם ויבאשו כו' וישלח ה' ארבה חסיל סלעם חרגול חגב וימלאום כו' ויהפך ה' רוח ים וישא גם את המלוחים כו' בג' ימי אפלה מתו רבים מעם בנ"י אשר מרדו ב"ה ולא שמעו אל משה ואהרן ולא האמינו כי ה' שלחם ויאמרו לא נצא ממצרים פן נמות ברעב במדבר שממה ויקברום בנ"י לבלתי דעת בם יושבי מצרים וישמחו עליהם כו' • ובסוף השנה ההוא יום ה' י"ד ניסן (ב"א תמ"ח) שחטו ישראל הפסח • במ"י שמות פ"ם קע"ב יום ד' י"ד ניסן שחטו פסחים וק"ל • ובלילה הבאה היה מכות בכורות כו' ס"ע • בכר"ע דפ"ז ב' ר"ה ניסן ופסח שיצאו ממצרים היה ה' בשבת א"כ היה ראוי להיות אייר בשבת וכיון א' בשבת • ומשני אייר דהאי שתא עברוהו • ובפר"א פ"ט ביום ה' יצאו ממצרים • וכתב ראב"ע פ' פקודי סי' מ' פ"ב לפי דרך סברא לפני יום ה' יצאו עש"ב • גם דמות בכורי מצרים החקוקים בקירות בתיהם נמחו ונפלו לארץ גם עצמות בכוריהם אשר מתו טרם זה ויקברו בביתיהם ויגרדום הכלבים ויסחבום לפני כל מצרים כו' ותלא בתיה בת פרעה עם המלך בלילה לבקש את משה וימצאו אותם אוכלים ושותין ושמחים ותאמר בתיה זה הגמול הטוב אשר גדלתיך וטפחתיך ותבואו עלי ועל בית אבי הרעה הזאת ויאמר הלא י' מכות אשר הביא ה' על המצרים הגיע אליך רע מא' מהם ותאמר לא ויאמר משה גם כי אתה בכורה לאמך לא תמותי ותאמר ומה יתרון לי אחרי אשר ראיתי את המלך אחי וכל ביתי ועבדיו ברעה הזאת אשר מתו כל בכוריהם כו' ויאמר לפרעה גם אתה בכור לאמך לא תמות כו':

ב"א תמ"ח **ביום** ו' ט"ו בו יצאו בנ"י ממצרים ומגושן ומארץ רעמסס • (יצאו בעצם היום ה' שעות וג' רביעית שעה על היום אגודת שמואל יש עי' כ"ז ק' במכלתא פ' בא מו' שעות ולמעלה יצא ויהר משה וילך אל כל מצרים ויעל משם את ארון יוסף ויקח עמו גם כל בנ"י העלו איש ארון אבותיו ואת ארון שבטו עמו (ובסוטה י"ג א' סרח בת אשר גילתה מקום שמונח ארון יוסף וכתבו התו' הלא מכיר ויאיר בן מנשה נולדו בימי יעקב והיו מבאי הארץ ולא שאלם משה והם מבני בניו של יוסף לפי דאי' בפר"א שסוד הגאולה מי שיאמור פקוד יפקוד נמסר לה לכן שאל משה ממנה עכ"ל • יום שנסעו מרעמסס לסוכות היה ארוך ג"י ר"ל ל"ו שעות (בחיי ובני ישראל הלכו סוכותה כת"ר אלף רגלי הגברים לבד מטף ונשיהם גם ע"ר עלה אתם (כתב ש"ך די"ג ב' אי' ב"מ הזית

ד' ל"ב ד' כשיצאו ממצרי' היו ס"ר מבן ך' ולמעלה ומשם ולמטה היו כ' אלף ותמה ממספר זה המועט ואמר כי ט"ס הוא ושהיו יותר מסך תקל"ו אלפים ותתע"ן רבוא • ויסעו מסוכות ויחנו באיתם ולפני פי החירות ב"ד ויוגד למלך מצרים כי ברח העם ה"ו רדפו מצרים לילה ונכנסו ישראל בים ואחריהם המצרים שנטבעו יום ה' בבוקר שהיה ז' ליציאת מצרים ואחרון לפסח יצאו מהים וראו המצרים נטבעו ואמרו שירה ך"א ניסן רשי' סוטה י"ב ב' בשם ס"ע יום שעברו על הים היה ארוך ג"י שהוא ל"ו שעות (בחיי ומושב בנ"י בארץ מצרים בעבודה קשה ר"י שנים כו' ויקברו מצרים כל בכוריהם ג' ימים ואח"ז ויקומו וילכו אחרי ישראל להשיבם מצרימה ועמם כשבע מאות אלף איש ויבואו עד המקום אשר שם בנ"י ובנ"י יושבים לפני פי החירות אוכלין ושותין וחוגגים ויאמרו הלא זה ה' ימים אשר הלכתם מדוע אין אתם שבים אל אדוניכם • ויען משה ואהרן כי העד בנו ה' לא תוסיפו לשוב עוד מצרים כו' וילחמו את בנ"י ותגבר יד ישראל ויכו אותם מכה גדולה ויכוסו ויגידו לפרעה כו': (כתב הרא"ס שהיום שהרגישו האיקטורין שרוצים לברוח הוא יום שאחר היום ששבו לאחוריהן • וליתא אלא הכל היה ביום א' (יפ"ת שמות דל"ב ב') וע"ש במ"ש רשי' ביום הג' אחר שחזרו היו מתקנים כליהם לא יום ג' לנסיעתן אלא ג' של ימי הליכה בדרך דהיינו יום א' בשבת כי שבת במספר לא יבא כמצא שהוא יום ד"ד התחילו מתקנים כליהם (שם ע"ג • ג' כתות נעשו מצרים א' אומרת ניטול ממונם ולא נהרגם וא' אומרת נהרגם ולא ניטול ממונם וא' אומרת נהרגם וניטול ממונם מכלתא בשלח) ויאסור פרעה מרכבתו ויקבצו כל מצרים לא נותר איש כ"א הטף והנשים ותהיה המחנה כעשר אלף איש וישיגו את בנ"י חונים על הים ויתחלקו כל בנ"י לד' ראשים ראש א' בני ראובן ושמעון ויששכר ויאמרו להפיל נפשם לים כי יראו מאד מפני המצריים ויאמר להם משה אל תיראו התיצבו כו' • ראש ב' בני זבולן ובנימן ונפתלי ויאמרו לשוב מצרים ויאמר להם משה כו' לא תוסיפו כו' • ראש ג' בני יהודה בני יוסף ויאמרו להלחם עם המצרים • ויאמר אליהם ה' ילחם לכם • ראש ד' בני לוי גד אשר ויאמרו לבא בתוך מצרים להומם ויאמר אליהם משה עמדו ואל תראו אך קראו אל ה' להושיע אתכם • ויקם משה ויתפלל אל ה' כו' ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי כו' ויבקעו המים לי"ב קרעים ויטבעו כלם זולת פרעה הוציאו מלאך ה' וישליכהו ארצה נינוה וימלך עליה ימים רבים • (כתב ש"ך דל"ו א' חיל פרעה שהלכו אחרי ישראל ונטבעו הי' ת"ר קרונות ור' אלף שכירים ונ' אלף סוסים) בפר"א פמ"ב ביום ה' יצאו ממצרים ויום ד' ז' מיציאתן חנו ישראל על שפת הים מנגב לים וקי"ם היה ליל ז' ליציאתן ליל ד' ובאותו יום ד' נטבעו המצרים והיו צפים ע"פ המים (ישובה של מצרים היה תמ"ה שנים כי נבנית ב"א ג' (ע"ש:

ב"א תמ"ח (**יציאת** מצרים ב"א תמ"ח י"ו למחזור ושנה שנייה שהיו במדבר שנת י"ז עשו ב' אדרין ורבי שמעון דורשן כתב שנת י"ז למנין ו' י"ד כשיצאו ממצרים שהיא י"ח למנין בהר"ד ושלא היה מעוברת יוחסין ד"ט ב' ועיי' פר"א ספ"ק כשנגלה הקב"ה בר"ח ניסן היה ט"ז למ"ג של לבנה שנת ט' למחזור העיבור עכ"ל • עיי' מ"ש בזה בקונטרס מיוחד • כתב בעל מ"ע פל"ה ברמב"ן פ' בא ובחיי ותולדות יצחק וברבנאל פ' לך לך ובמ' זבח פסח כי התחלות ת"ל שנה משנולד יצחק דהוא ב"א מ"ח • ונוספו ל' שנים גלות מצרים מפני חטאת ישראל וא"כ היה יציאת מצרים ב"א תע"ה (א"כ היו במצרים ר"מ שנה כי יצחק נולד ב"א מ"ח וחי ק"פ שנה וי' שנה אחר מותו ירדו למצרים היה ב"א רל"ח ור"מ במצרים הרי ב"א תע"ח וכ"כ רלב"ג פ' לך לך ופ' בא אבל מ"ש רלב"ג ואפשר דהיו ת' שנה היינו משנולד יעקב (ב"א ק"ח) וק"ל שנה היה יעקב כשירד למצרים ור"ע שנים היו במצרים הרי ק"ל ור"ע הוא ת' שנים א"א להולמו לכל מסדרי הדורות דהרי יעקב נולד ב"א ק"ד וק"ל היה בירידתו למצרים הרי ב"א רל"ח ור"ע במצרים א"כ יצאו ב"א תק"ח • עכ"ז אין שינוי וסתירה לשום דין ולמולד בהר"ד ולא ידחה שום מועד ומולד עשב"ג נבל"ד ב"א תמ"ח וג"א ק' וג"א תמ"ח • ויחנו במרה ויתן ה' להם שם חוקים ומשפטים ברש"י בשלח שבת ופרה אדומה ודינין ובזוהר ס"פ משפטי' שעשה להם משה הפריעה • כתב בחיי פ' בשלח תחלת ביאתן למדבר מרה התחיל שר המדבר והוא השטן לקטרג עליהם ולהחטיאם: בשנה ראשונה ב"א לחודש השני היה המקושש מ"י שלח לך דרכ"ה סע"א ובפ' הזורק דל"ה מקושש זה צלפחד וי"א מן המעפילים לעלות ע"ל ב"א תפ"ח ענין צלפחד) • ויסעו משם ויבואו אלימה ושם י"ב עינות וע' תמרים • ויסעו משם ויבואו מדבר סין (יום א'

ס"ע

אפרים קודם זמן כי ל' שנים גזרו בחט' מכ"י ע"ש והכאכי · ובפר"א פמ"ח כל אותן השנים שהיו ישראל יושבין במצרים היו יושבין בטח ושאנן ושלום עד שבא ינגון (ובמ"י פ' בשלח דס"ו ע"ג גאכן ·· ומ"י ד"ה א' ז' דקס"א רע"א גוזין) מבני בני של אפרים ואמר נגלה עלי הקב"ה להוציא את בנ"י ממצרים ·· בני אפרים בגאוות לבם שהם מזרע המלוכה וגבורי כח במלחמה לקחו בניהם ונשותיהן ויצאו ממצרים ועמדו המצרים והרגום ע"ש ·· מזה נראה שיצאו קודם התחלות השעבוד וידוע דמשמת לוי התחיל השעבוד קי"ו שנים קודם שיצאו וקושי השעבוד היה משנולדה מרים פ"ו שנים קודם שיצאו א"כ הוא כנגד דעת סה"י שיצאו רק ל' שנים קודם הזמן · ובמכלתא ד"ה א' ז' ובני אפרים שותלח בנו וזבד בנו בני אפרים שיצאו מאתים אלף והרגום אנשי גת על לא שמרו ברית אלהים ועברו על הקץ ועברו על השבועה עכ"ל · גם זה כנגד סה"י שאמר שיצא רק ל' אלף · ובת"י ר"פ בשלח כתב שנהרגו ר' אלף שיצאו ל' שנים קודם זמנם (אחז דעת סה"י ודעת המכלתא) ומסיים היכון מתים שהחיה יחזקאל ·· (גנון נתגלגל בעבדון שהוא מאפרים ע"ל ב"א תת"ג · ומשה עודנו מלך בארץ כוש וינהג מלכותו בצדק ומצליח · ויראו כל יושבי כוש מלפניו :

ב"א תכ"ה נולד חור והוליד את בצלאל לח' שנים בפ' בס' ומ"ר ויקהל (ע"ל ב"א תל"ו) ורא"ע כתב שאין זה מדרך הטבע · נתגלגל בכלב עב"א תמ"ע :

ב"א תל"ה **ויהי** בשנה מ' למלכותו בכוש (הוא ב"א תל"ה) ותאמר המלכה לכל השרים הלא זה מ' שנה אשר מלך זה על כוש לא קרב אלי ואת אלהי כוש לא עבד ועתה שמעו נא בני כוש ולא ימלוך עליכם עוד זה · הנה מנכרים בני גדל הוא ימלוך עליכם כי טוב לכם לעבוד בן אדוניכם מעבוד איש נכרי עבד מלך מצרים · וישמעו כל העם והשרים · וישכימו בבוקר וימליכו עליהם את מנכרים בן קוקינוס · ויראו בני כוש לשלוח ידם במשה כי ה' עמו וכי זכרו השבועה שנשבעו לו ע"כ לא הריעו לו אך נתנו כלם מתנות למשה וישלחוהו מאתם בכבוד גדול ·· ומשה בן ס"ז שנים בצאתו מארץ כוש (הוא ב"א תל"ה) ובש"ק די"ב ע"א כתב ומשה בן ס"ב בצאתו מכוש ט"ס הוא לפי הנ"ל עיי' מ"י דכ"ג א' · וכ"ה בילקט דכ"ב ד' בן י"ח שנים בברחו מפרעה אכן בסוף ע"ב בשם מ' הנכיר בן ך' שנה ברח משה ממצרים וס' שנה היה במדין ע"ש · דכ"ה בש"ר בן ך' יצא מבית אביו וי"א בן מ' · ובבחיי בן י"ב ברח · שם כח משה כולם שורש א' מגד חסד של הבל וה"פ מן המים (שהם הסד) משיתיהו · וז"ם ידעתיך בש"ם וגם מצאתי ח"ן גלגול כח שם (חס"ל מעין ה' נהר כ"ה) ובתיקונים תי' ס"ע אתגלגל בנח שם ויפת (עי"ר פ' כח) משה נתגלגל בשם ויפת שהיו כשוה א' וגלגל משה עמהם ומן שם ירש משה ב' אותיות ש"מ ומאברהם ירש אות ה' ונעשה משה ג"ר וי"ר פ' שמות · משה הוא הבל ויתרו קין · א"כ היה אחיו (ע"ל ב"א תמ"ע) משה הטוב של הבל (עב"א תפ"ח) יעקב נתגלגל במשה (מ' הנעלם דל"ו וי"ר ויצא ר"ד רע"א) · נכשו נתגלגל בשמואל (ע"ל ב"א תתע"א) שלמה ניצוץ משה (עב"א תתקי"ב) ניצוץ משה בירמיה (עג"ם רכ"ח) · בתיה בת פרעה גלגול חוה ולפי שחוה היתה יציר כפו ית"ש נקראת בת י"ה לכן חמלה על בנה משה שהוא הבל · ג"כ סוף הספר בזוהר פ' יתרו משה היה קכם בשרטוטי ידים ופנים · כאשר יצא משה מארץ כוש וילך משה מדינה וישב על הבאר ותצאכן ז' בנותיו להשקות הצאן כו' (עיי' מ"י דכ"ג א' וצריך תיקון קלת עיי' סה"י) · ויתן את משה בבית הסוהר י' שנים · בימים ההם יד מצרים הולך וקשה על בנ"י · ויגע ה' את פרעה בצרעת מכף רגלו ועד קדקדו וישאל חכמיו וחרטומיו לרפאותו ויאמרו אם יותן מדם ילדים קטנים אל הנגע ונרפא לו · וישחטהו ילד ליום ילד ליום · ויהי מספר הילדים ששחטו שע"ה · ויהי הנגע הולך וחזק ורב מאד · ויהי פרעה בנגע ההוא י' שנים · ולב פרעה הולך וחזק על בנ"י · ויהי מקץ י' שנים ויוסף ה' לפרעה שבר על שבר ויכהו בשחין רע וחולי הבטן · בעת ההיא באו ב' סריסי פרעה מארץ גושן ויאמרו לפרעה ראינו בנ"י רפו ומתעצלי' במלאכתם ויאמר הנה באשר ידעו בנ"י כי חולה אנכי וילעגו עלי ועתה מהרו ואסרו לי המרכבה ואלכה גושנה · ויאסרו לו המרכבה וירכבהו על הסוס כי לא יכול לרכוב ויקח עמו ך' פרשים וי' רגלי ויהי בלכתם עד קצה מצרים ויעבור סוס פרעה במקום צר וגבוה במשעול הכרמים גדר מזה ומזה ועומק הארץ והשפלה מזה וירוצו הסוסים וידחקו זא"ז ויפול סוס פרעה ותהפך המרכבה על פני פרעה וישב הסוס על פרעה ויקרע בשר פרעה ותשברנה עצמותיו ולא יכל

לרכוב וישאהו עבדיו על שכמם זה מעט וזה מעט למצרי' והשכיבו במטתו וידע כי בא קיצו למות · ותבא אלפרענות המלכה ושריו ויבכו עמו · ויעצו את המלך להמליך א' מבניו תחתיו ויהי לו ג' בנים הבכור עתרו ב' אדיקה ג' מוריון · וב' בנות א' בתיה ב' עפוזי · ויהי עתרו שוטה מבוהל וממהר בכל דבריו ·· ואדיקה איש ערום וחכם מאד בכל חכמות מצרים ואולם רע מאד בתואר ועב בשר וקצר קומה ארכו אמה א' · וישם המלך בלבו להמליכו תחתיו ויקח לו אשה גדודה בת אביטל והוא בן י' שנים ותלד לו ד' בנים ואח"כ לקח ג' נשים ויולד לו ח' בנים וג' בנות ויחזק החולה על המלך ויבאש בשרו כבשר החלל כבשר המושלך ע"פ השדה בקיץ · וימליך את אדיקה ומקץ ג' שנים וימות בבושת וכלימה ולא חנטוהו כי לא יוכלו לגשת אליו ויקברוהו בבהלה וישלם לו ה' ברעתו :

ב"א תל"ו נולד בצלאל כי בן י"ג שנה היה כשעשה המשכן (עב"א תמ"ע) :

ב"א תל"ח נולדה רחב (ע"ל ב"א תפ"ח :

ב"א תמ"ד **בן** ך' שנה אדיקס במלכו וד' שנים מלך ר"ו שנים לרדת ישראל למצרים (הוא ב"א תמ"ד) ויקראו שמו פרעה כמנהגם · וכל חכמי מצרים קראו שמו אבוז בלשון מצרי' קצר · ויהי אמה וזרת והזקן גדולה ותגע עד קרסוליו רגליו · ויותסין כתב דקנ"ה רע"ב פרעה הנלקה בי' מכות של משה אשר צלל במצולת כמו אבן נקרא היה מעדאן ונקרא טלמא ובצ"ד ת"ב ב"א תל"ה מלך בבבל אשקאטדים י"ג שנים קודם יציאתן ממצרים בימיו היה תלמ"א מלך מצרים והוא פרעה של משה הנלקה בי' מכות והיה נראה סביב לזמן זה · ולדעת ס' הישר הנ"ל נק' אדיקס ומלך ב"א תמ"ד ד' שנים קודם יציאתן ממצרים כי יצאו ב"א תמ"ח הרי מלך ד' שנים כוכב אדום כצבע אש שמורה לרעה ואפשר שלזה כיוונו הז"ל ראו כי רעה נגד פניכם ע"ש ברש"י · ובש"ק דל"ה ב' פרעה הנלקה היה נקרא קינקורי וי"א אמסיאי · וירשיע מאביו ומכל המלכים שלפניו וילך גושנה ויחזק עליהם העבודה ואל תרפנה כאשר עשיתם בימי אביו וישם שוטרים מבנ"י ועל השוטרים נוגשים מעבדיו וישם מתכונת הלבנים ליום לעשות מספר ההוא בכל יום ואשר תגרע ושמתם ילדיהם הקטנים תחתיהם וכן עשו ולקחו בחזקה מבין ברכי אמותם וישימו תחת הלבנים בבנין ואבותם ואמותם בוכים בשמעם קול ילדיהן בקיר הבנין ויעשו כן ימים רבים ויהי מספר הילדים המומתים בבנין ר"ע ילדים כו' · ומשה עודנו כלוא בבית רעואל וצפורה מכלכלתו בסתר כו' עיי' מ"י שמות דכ"ג ע"א :

ב"א תמ"ט **בעת** ההיא מת בעל חנן בן עכבור (לח' למלכו הוא ב"א תמ"ט וישלחו בני עשו ארץ אדום ויקחו משם איש ושמו ·· הדד וימליכו עליהם וימלוך מ"ח שנה (נ"ע דא"כ נעשה מלך ב"א תמ"ט אחר שיצאו ממצרים והמעשים שהביא אח"כ היו קודם · בימים ההם לקח משה במדין את ציפורה בת רעואל לא הסרה מצדקת שרה רבקה רחל לאה · ותהר ותלד בן ויקרא שמו גרשון ולא מלו בגזרת חותנו · ותהר עוד ותלד בן ויקרא שמו אליעזר :

ב"א תמ"ז **בימים** ההם משה היה רועה צאן רעואל כו' ויברח גדי עזים וירדוף אחריו עד הר אלהים חורבה וירא והנה הסנה בוער כו' ס"ע וש"ק דס"ט ב' ע"ו ניסן (ב"א תמ"ז) נתראה השכינה בסנה (בחיי פ' בא) · (ביום השבת נגלה הקב"ה נתגלה בסנה ב"ש שמות ל"א ג' בשם גינות ביתן) · ודבר עם משה ז' ימים רצופים · ויבואו משה ואהרן אל שער המלך וב' כפירי אריות סגורים ואין איש יוצא ובא בפניהם מלבד אשר המלך יצוה לבא · ויבואו המלחשים ויסירו הכפירים בלחשיהם · וימהר משה ויגף את המטה על הכפירים ויתירם ויבואו משה ואהרן בית המלך וגם הכפירים באו אתם בשמחה כאשר ישמח הכלב אל אדונו בבוא מן השדה · ויתמה פרעה ויבהל מאד כי היה תוארם כבני אלהים כו' ויקרא פרעה את בלעם ויונוס ויהטדום בניו וכל מכשפים וחרטומי' כו' ויעש אהרן וישלך המטה ויהי לתנין ויעשו גם החרטומי' כן וישא תנין מטה אהרן ראשו ויפתח פיו לבלוע תניני מטות המכשפים · ויען בלעם מימי קדם היה דבר זה אשר יבלע תנין את רעהו וב"ח איש את רעהו ועתה השיבהו למטה וגם אנחנו נשיבם למטה והיה אם יבלע מטך את מטותינו וידענו כי רוח אלהים בך כו' ויבלע מטה אהרן מטותם כו' ויצו פרעה להכביד עולו על בני ישראל · ויכה ה' את מצרים בדם כו' · כתב הבחיי פ' בא הסימן דצ"ך עד"ש באח"ב ג' מכות בהתראה וא' בלא התראה וכן כולם ·· מכות מצרים התחילו ב"א

קייר

סדר הדורות

שנולד רע"ו ומת שמ"ה • כתב ש"ק ד"י סע"א ז"ל בספרי : רבקה קהת לוי עמרם מתו בני קל"ז ע"כ השמטות סופר וצ"ל רבקה קהת מתו בני קל"ג לוי עמרם בני קל"ז כאשר מפורש בפ' וארא •

ב"א שע"א **וימות** מלך אדום בימים ההם י"א למלכותו הוא ב"א שע"א • וישלחו בני עשו כתורה אשר על נהר ויקחו משם בחור א' יפה עינים וטוב רואי ושמו שאול וימליכהו תחת שמלה וימלוך על בני עשו בארץ אדום מ' שנה • ופרעה ראה כי לא נהיתה עצתו אשר יעץ בלעם אך הם פרים ורבים ויצו איש אל יגרע מעבודתו והאיש אשר יגרע בחומר או לבנים • יכתן בנו הקטן תחתיהם כו' וכן עשו ולקחו מעם אשתו בנה הקטן ושמו אותו בבנין אשר חסרה לאביו :

ב"א שע"א **ויהי** בשנה הג' ללדת משה הוא (ב"א שע"א) ופרעה יושב לאכול ואלפרעגית המלכה יושבת מימינו ובתיה בשמאלו והנער משה יושב בחיקה ובלעם בן בעור וב' בניו וכל שרי מלוכה לפניו ויושט הנער את ידו ויקח העטרה מראש המלך וישם אותה בראשו כו' (עיי' מ"י שמות דכ"ב ע"א כל הענין אך יש השמטה קצת וצ"ל מילדי העברים אשר רוח אלהים כו' ויביאהו את השהם ואת הגחלת ויבקש הילד לשלוח ידו אל השוהם ויקח המלאך ידו וישם אל הגחלת ותכבו הגחלת בו' ונעשה כבד פה וכבד לשון ויחדלו המלך והשרים להמיתו כו' ויהי משה בבית פרעה הולך וגדול וה' עמו ובגדיו ארגמן ויכבדוהו כל בית פרעה ויראו מפניו ויצא ויבא יום יום ארצה גושן אשר שם אחיו כל בנ"י וישאל אותם על מה העבודה הזאת ויגידו לו הקורות אותם והחוקים אשר שם עליהם פרעה קודם לדתו ואשר יעץ עליהם בלעם בן בעור ואשר יעץ עליו בנעלו עטרה מראש המלך כו' • ויחר למשה ויבקש להמית את בלעם ויברח לו יום יום ויוגד זה לבלעם ויירא מאד ויברח עם בניו אל ארץ כוש אל קוקוניוס מלך כוש כו' • ויבקש משה מאת פרעה שיתן לעבדיך בארץ גושן יום א' לנוח בו מעבודתם ויעש כן פרעה וצוה ו' ימים יעבודו ובשביעי ינוחו וישמח משה מאד בדבר זה • במצרים ישן שם גה"כ של משה רבינו (מ"ג :

ב"א שפ"ו **ויהי** משה בן י"ח שנה (הוא ב"א שפ"ו) ויתאוה לראות את אביו ואמו וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו כו' (עיי' מ"י) (ובקיי פ' שמות משה לא היה בן י"ג שנה כשהכה המצרי ע"ל ב"א תל"ה) קרי ביה מאחיו כי המצרי הוא קין ומשה הבל הרי המצרי אחיו של משה (כע"א) • המצרי נפש של קין עיי' כוונת האר"י דמ"ו ב' • שלומית בת דברי ובתה ושתיהן זונות כי דתן בא על א' ואבירם על א' ובפרות דפלשתים ותשרנה הפרות כתקנו (ג"כ) • ויבקש פרעה להרוג את משה ויחזק מלאך ה' בימין משה ויוציאהו ממצרים ויניחהו מחוץ לגבול מצרים מהלך מ' יום :

ב"א שפ"ז **אחיה** השילוני היה לוי עיי' פי"כ דקכ"א ובדרש"נם וראה את עמרם אם כימא כתירץ ב' בגמרא שם דלא היה הגזרה אם ירא הנכנסים את הארץ על יותר מבן ס' א"כ נולד קודם מיתות עמרם ה' שנים לפ"ז נולד (עכ"פ ב"א שפ"ז) והיה ביציאתן ממצרים בן ס"א שנה • ובדרש"נם בע"ישנולד ג' שנים קודם מיתות עמרם א"כ נולד ב"א שפ"ח וביציאתן היה בן ס' ואם הגזרה הי' אף על בן ס' • נולד קודם מיתות עמרם עכ"פ שעה א' קודם שנת שכ"ב והיה ביציאתן ממצרים בן כ"ו כ"כ רשב"ם • ובש"ק ד"ז אחיה ראה את עמרם ז' שנים (א"כ נולד אחיה ב"א שפ"ה) והיה בן ס"א ביציאתן (טעה דלפ"ז יהי' בן ס"ג) • אחיה חי יותר מן ת"ק שנה (ע"ל ב"א תתקכ"ד) וקיבל משמואל (ב"א תתקפ"ג) אחיה השילוני גלגול אברהם כ"י מלכים • ויהי בימים ההם ותהיא מלחמה גדולה בין בני כוש ובין בני קדם וארם כי פשעו במלך כוש שהיו תחת ידו • וילך קוקינוס בעם רב ויעזוב את בלעם בן בעור לשמור העיר כו' וימרוד במלך כוש וקבלו אנשי כוש את בלעם למלך (עיי' מ"י דכ"ב רע"ד כל הענין רק יש השמטה קצת עיי' סה"ד לתקן • ויהי כאשר הכניע קוקינוס בני קדם וארם וישב לביתו ויהי בקרבו אל העיר ויבו בלעם ויסגרו שערי העיר ולא הניחו את המלך לעיר • ומשה ויהי בברחו מפני פרעה וימלט אל מחנה קוקינוס :

ב"א שכ"ב **עמרם** לדעת הז"ל את קודם ב"א שכ"ב א"כ היה משה במיתות אביו קרוב לד"ד שנה ע"ל ב"א רכ"ה ורס"א • ויהי משה במחנה קוקינוס ט' שנים כל ימי היותם צרים על העיר ויאהבהו המלך והשרים וכל אנשי מלחמה כי רב ויקר היה וקומתו כארים אדיר ובניו שמש וכח גבורתו כאריה קזק ויהי יועץ למלך ויהי מקץ ט' שנים וימת מלך קוקינוס וימליכו עליהם את משה וישבעו לו ליתן המלכה אשת קוקינוס המלך לאשה כו' וילכד משה בחכמתו את העיר עיי' מ"י דכ"ב ע"ד כו' ובלעם ובניו וה' אחיו ברחו למלך פרעה למצרים • יהושע נולד לרשב"ן ורא"בע ב"א שכ"ג (וע"ל ב"א תמ"א ותקי"ו וב"א ת"ו) :

ב"א שכ"ה **בשנת** כ"ה לפרעה היא שנת קכ"ז לרדתן למצרים (הוא ב"א שכ"ה) מלך משה על כוש בן ד"ז שנה ומ' שנה מלך וישימו כתר מלכות בראשו ויתנו לו אשת קוקינוס לאשה כו' אך לא בא טיה ולא פנה עיניו טיה כו' מ"י שם :

ב"א שכ"ה רעשה ונגעשה הארץ בבבל ומתו רבים צ"ד ק"ג :

ב"א ת"ו **יהושע** נולד ב"א ת"ו וחי ק"י שנים צ"ד • ע"ל ב"א שכ"ג :

ב"א ת"י **כלב** בן יפונה נולד ב"א ת"י כאשר מוכח ביהושע סי' י"ד (צ"ד) • מרים היתה אשתו ומהם נולד חור ובפר"א פמ"ה שלקח גם בתיה בת פרעה וקראה יהודית • (וילחם בכל שונאיו ויכניעם) • יוכבד אחר מיתות עמרם לקחה אליצפן בן פרנך ונולד אלדד ומידוד כר"א ורש"י ד"ה • אכן לדעת ת"י פ' בהעלותך נשאת אחר שגירשה עמרם וקודם שחזר ולקחה ונולד אח"כ משה • ובתנחומא ובמ"י משמע שלא היו אלדוד ומידד אחים ואלדד זה אלידוד בן כסלון ומידד זה קמואל בן שפטן והמה מהנשיאים ונכנסו לא"י • בקיי בהעלותך • כתב גא"י עיר האמהו' כך' כן ע"ש אמות הוא סמוך לטבריה כחצי תחום נקברו שם יוכבד אמו של משה רבינו וציפורי אשתו ואלישבע בת עמינדב ומרים הנביאה :

ב"א תי"א **בשנת** ע"ז שנים למלכות משה בכוש (הוא ב"א תי"א) • וארבעים שנה למלך שאול מלך אדום וימות שאול • וימלוך בעל חנן בן עכבור על כל בני אדום ל"ח שנים • בימיו פשעו מואב תחת יד אדום שהיו תחת יד אדום מימי הדד בן בדד • בימים ההם מת אנגיאס מלך אפריקה וימלוך אזדרובל בנו תחתיו :

ב"א תי"ז **בימים** ההם מת יאניוס מלך בני כתים וימלוך לטיאנוס תחתיו ד"ב שנים למלוך משה בכוש (הוא ב"א תי"ז) ומלך מ"ה שנים לכתים ע"ש המלחמות שעשה :

ב"א תי"ח **בשנת** קפ"ז לרדת ישראל מצרים (הוא ב"א תי"ח) יצאו גבורי בני אפרים בן יוסף שלשים אלף רגלי ממצרים כי אמרו תם הקץ אשר חק ה' על בנ"י אשר דבר אל אברהם וישימו איש חרבו וכלי מלחמתו ויבטחו בגבורתם ולא הוציאו צדה לדרך רק כסף וזהב כי אמרו לקחת מחייתם מפלשתים במחיר ואם לא ולקחו בחזקה כי א' ירדוף אלף וב' רבבא ירדפו • ויבואו גת וימצאו רועים מקנה גת ויאמרו אל הרועים תנו לנו מהצאן במחיר לאכול כי רעבים אנחנו כי לא אכלנו לחם היום ויאמרו הרועי' הלאנכו הם או מקניכו כי נתן לכם במחיר ויגשו בני אפרים לוקח בחזקה ויצעקו רועי גת ונשמע מרחוק ויבואו כל אנשי גת בכלי מלחמתם ויכו אלה מאלה רבים ביום ההוא ויהי ביום השני וישלחו אל ערי פלשתים עלו ועזרונו ונכה בני אפרים שבאו לקחת מקנינו ויבאו כל ערי פלשתים כמ' אלף איש ובני אפרים עיפה נפשם ברעב וצמא כי לא אכלו לחם ג' ימים ויכו את כל בני אפרים לא השאירו שריד ופליט כ"א י' אנשים שברחו • כי מרו פי ה' לצאת טרם הזמן • ומפלשתים נפלו כ"ד אלף איש ויקברו בעריהם • וישארו חללי בני אפרים נטושים בבקעת גת ולא נתנו לקבורה ותהיא הבקעה מלאים עצמות • וי' אנשים אשר נמלטו באו מצרימה ויגידו אל בנ"י כל הקורות אותם ויתאבלו אפרים אביהם עליהם ימים רבים ויבא אל אשתו ותלד בן ויקרא שמו בריעה כי ברעה היתה בביתו • (הנה לפ"ז יצאו בני אפרים ל' שנה קודם הזמן כי ישראל יצאו ב"א תמ"ח • והטעם כ"ל דאי' בשבת פ"ק ד"י ע"ב בשביל משקל ב' סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר מאחיו נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים והקשו התו' אע"ג דבלא"ה נגזר דכתיב (בראשית י"ז) ועבדום ועינו אותם שמא לא היה נגזר עליהם עינוי כ"כ אלא ע"י זה שהרי ת' שנה התחילו קודם שנולד יצחק ל' שנים עכ"ל ד"ל כי ברית בין הבתרים היה ב"א י"ח כשהיה אברהם בן ע' שנה ויצחק נולד ב"א מ"ח ק' לאברהם א"כ ל' שנים שהיו יותר הוא בשביל משקל ב' סלעים שקנאו בו אחיו ומכרו בני אפרים שהם מיוסף שהם א"ל לשעבוד ל' שנים ע"כ יצאו ל' שנים קודם • והאל האמת כי נשם שנפרעין מן הסיבה כן נפרעין מן המסובב לכן נהרגו וראיתי בחכמת מנח במ"ש התו' שנולד יצחק ל' שנים ומ"א לבני אפרים שטעו בחכין ונגאלו קודם הזמן עכ"ל • אח"כ מצאתי בזב"ר הל' שנים שיצאו בני אפרים

ב"א שמ"ח **קהת** מת ב"א שמ"ח (ע"ל ב"א שס"ח שטעות הוא בעת ההיא מת הדד בן בדד מלך אדום :

ב"א של"ג **וימלוך** תחתיו שמלה ממשרקה מארץ בני קדם י"ג למלכות מלול וקט"ו לרדת בנ"י מצרים (הוא ב"א שכ"ג) מלך י"ח שנים על אדום · וכאשר מלך שמלה על אדום ויקבץ חילו להלחם עם צפו בן אליפז ואת בני כתים · ומנעו אותו בני עשו לאמור כי אחיהם הוא ולא הלך · ופרעה שמע לאמור יען שמלה להלחם את בני כתים ואחר יבא להלחם את מצרים · ויכבידו העבודה על בנ"י ויאמר מהרו ועבדו מעשיכם ונחזקתם הארץ כן יבאו בני עשו אחיהם עלינו למלחמה · אך כאשר יענו כן ירבו ג' שנים ושליש שנה עד שנולד משה היה הגזרה כל הבן הילוד פר"א פח"ם :

ב"א שס"א **מרים** נולדה ב"א שס"א פ"ז שנים קודם שיצאו ממצרי' וחי' קכ"ז שנים :

ב"א שס"ג **ויהי** בשנת קכ"ה לרדתן למצרים (הוא ב"א שס"ג) וילכו זקני מצרים וחכמיה לפני פרעה ויאמרו הנה עשינו כאשר יעצת לנו · ויהי מידי הכביד עליהם את העבודה כן ירבו ויפרצו · ועתה אדוני המלך עליך לתת עצה בחכמתך אשר יוכלו על ישראל לאבדם ולהמעיטם · ויען המלך הבו עצה ונדעה מה לעשות · ויען סריס א' מיועצי המלך ושמו איוב מארם נהרים מארץ עוץ כו' (ע"ל ב"א שס"ח) ב"א תמ"ק הנה אם על המלך טוב יצא דבר המלכות ויכתב בדתי מצרים כל זכר הילוד ישפך דמו ובדלה מעלינו רעות מלחמותיהם כו' וישלח פרעה ויקרא למילדות כו' (ובסוטה פ"ק י"א ב' דהמילדות שפרה ופועה היו · יוכבד ובתה מרים · א"כ נראה דגדולה היתה מרים להיות מילדת בעת הגזרה אם בן הוא והמיתם · ולסה"י היתה הגזרה אם בן · קכ"ה לרדתן למצרים ועמרם לקח את יוכבד קכ"ו לרדתן ותלד את מרים ועיי' מ"י יהושע סי' ב' רמז ט' שפרה ופועה היו גיורית :

ב"א שס"ד **איש** היה בארץ מצרים מזרע לוי ושמו עמרם בן קהת בן לוי בן ישראל · וילך ויקח אשה את יוכבד (אשר ילדה אותה ללוי פ' פנחס ד"ו) אי' במ"ב אשת לוי היתה נקראת אותה) בת לוי אחות אביו והיא בת קכ"ו שנים (הוא ב"א שס"ד כי נולדה רל"ח כשירדו למצרים) · ותהר האשה ותלד בת ותקרא שמה מרים כי בימים ההם מררו מצרים את חיי בנ"י · ותהר עוד ותלד בן ותקרא שמו אהרן כי בימי הורתה החל פרעה לשפוך דמי זכורי בנ"י :

ב"א שס"ה **אהרן** גדול ממשה ג' שנים כמפורש בפ' וארא ומשה בן פ' שנה בעמדו לפני פרעה ואהרן בן פ"ג שנה א"כ נולד ב"א שס"ה · וב"מ שאהרן התנבא במצרים פ' שנה א"כ התחיל להתנבאות כשהי' בן ג' שנים כי מלידתו עד שיצאו ממצרים פ"ג שנים · אהרן גלגול הרן שמת ע"פ אביו גם כ"ו מתו ע"פ אהרן אביהם (הס"ל מעין ה' נהר כ"ה) · אהרן גלגול הרן שהיה גלגול לדה"ר וחור ג"כ גלגול אדה"ר ואדה"ר בא בנחור וכן עתה באהרן וחור (כע"ח) ונתגלגל בעזרא (ע"ל ג"א ש"ע) נתגלגל בעלי (ע"ל ב"א תת"ל) נפשו נתגלגל בשמואל (ע"ל ב"א תתע"א) · בימים ההם מת צפו בן אליפז בן עשו מלך כתים נ' למלכותו ויקבר בעיר כנכא · ותחתיו מלך יאניני ס"א יאפוש מגבורי בני כתים נ' שנה · אחר מות צפו ויברח בלעם בן בעור מארץ כתים ויבא אל פרעה למצרים ויקבלהו בכבוד גדול כי שמע חכמתו ויתן לו מתנות ויגדלהו וישימהו ליועץ :

ב"א שס"ח **ויהי** בשנת ק"ל לרדת ישראל מצרימה (הוא ב"א שס"ח) ופרעה חולם והנה איש זקן בידו מאזנים · (מובא במ"י פ' שמות סי' קס"ד דכ"א ע"א וקצת ט"ם שם עיי' סה"י) ויאמר פרעה אל חכמיו פתרו נא לי ויען בלעם בן בעור כו' קרא ב' יועצך ונראה מה עצתם ויקרא המלך את רעואל המדיני ואת איוב כו' ויען רעואל אם על המלך טוב כו' ויאמר לאיוב כו' ויאמר בלעם כו' עיי' באריכות במ"י שם סי' קס"ח דכ"ב ע"ג ד ויש ט"ס עיי' סה"י לתקן ובמ"י סקס"ד הכ"ל מה שיעץ סרים א' (הוא איוב ע"ל ב"א שס"ג שהיה קכ"ה לירידתן היה אחר חלום הכ"ל ובסה"י היה עצת איוב שנת קכ"ה והחלום הכ"ל ק"ל · ועצת בלעם היה כל הבן הילוד להשליכו ליאור כו' ויפרדו מקצת העם מנשיהם וקצתם דבקו בהנה ותצאין השדה ללדת שמה ותעזבנה הילדים שם והקב"ה שלח מלאך לרחצו ולסוכו ולשום בידו ב' אבנים מא' יונק חלב ומא' דבש ושערות ראשם מגדל עד ארכובות למען יתכסה בהן ויבו לתבל ארצו וקבלם בתוכו עד עת גדולם ואח"כ פתחה הארץ פיה והקיא אותם ויצאו מארץ וישובו איש לבית אביו · ויראו

המצרים דבר זה וילכו לחרוש הארץ ולא יוכלו להזיקם כו' · ויהי במוצאם את הילד לקחו מחיק אמו וישליכהו היאורה · ויהי בעת ההיא ותהי רוח אלהים על מרים בת עמרם אחות אהרן ותנבא הנה בן יולד מאבי ואמי והוא יושיע ישראל מיד מצרים · (כתב יוחסין דקל"ו א' כי עמרם חלום לו שיהיה לו בן שיושיע ישראל) · ויהי כשמוע עמרם וילך ויקח אשתו יוכבד בשנה ג' לגרשה (והיתה בת ק"ל כמשחז"ל וכ"ה בתרגום יונתן) יוכבד היתה גלגול חוה ואולי גם עמרם גלגול אדה"ר כמו אדה"ר פירש מחוה ק"ל שנה ואח"כ נולד שת לכן יוכבד הולידה את משה בת ק"ל כי משה הוא שת (הס"ל מעין ה' נהר כ"ה) לכן מת בעטיו של נחש (ס' כוונות בהשמטות כע"ח פ' שמות · יוכבד ומרים סוד לאה רחל) · ותהר ולמקצה ז' חדשים (ובתי' בסוף שיתא ירחי ילדה) לעת הורתה ותלד בן נימלא הבית אור גדול כאור השמש ואחר תצפנו ג' חדשים ותשימו בסוף על שפת היאור · וישלח אלהים שרב וחום בארץ מצרים ויבער בבשר אדם וירדו כל מצרים לרחוץ וירדה גם בתיה בת פרעה כו' (ובפר"א שהיתה מוגעת בנגעים קשים ולא היתה יכולה לרחוץ בחמין נירדה לרחוץ ביאור וראתה הנער בוכה ושלחה ידה והחזיקה בו ונתרפאת אמרה הנער הזה צדיק הוא וכל המקיים נפש א' כאלו קיים עולם מלא לפיכך זכתה לחיי עה"ב עכ"ל) ונתנה לכל נשי מצרים להניקו ולא אבה לינק כו' · ונתנה ליוכבד שכרה ב' כסף ליום להניקו :

ב"א שס"ח **משה** נולד ב"א שס"ח יום ד' ז' אדר ג' שעות מהיום (יוחסין ע' סע"א וי"א ד"ז ניסן (ש"ק די"א ב') וב"מ מגילה דקכ"ו ע"ג שנולד ב"א באדר ומת אחד באדר (ע"ל ב"א תפ"ח) עיי' ב"ה בא"ח סרכ"ו שנולד שבת בין השמשות עיי' דרושים שלי פ' וילך דבר פלא) י"א ל"ו חדשים ויום א' נולד רשי' ר"פ וילך אר"ח בפ' שהושלך ליאור ד"א ניסן ותצפנו ג' ירחים כי ז' באדר נולד ואותה שנה היה מעוברת והיה נטמן ד"ג אדר ראשון ואדר שני עד ד"א ניסן · ורא"ב"ח אמר ו' בסיון נשלך ליאור סוטה די"ב ב' · וברבה פ' שמות כ"א סי' ד"ט אותה שנה מעוברת היתה · וצ"ע כי קד"ד מחזורים קטנים עולין ב"א שכ"ו וי"ב שנים למ"ק קכ"ה עולה ב"א שס"ה ולעולם י"ב למ"ק אין השנה מעוברת ועיי' קונטרס מיוחד מ"ש לייטב זה א"כ י"לר"א כמי מודה דמעוברת היתה · ולדידי' נולד באדר שני דהשתא איכא מז' באדר עד ו' סיון ג"ח שלמים עכ"ל יפ"ת כתב ש"ק י"א ב' משה נולד אחר מיתות לוי לז' שנים (וכ"כ יוחסין ד"ט א' אזל לשיטתו שלוי מת של"א) והיה ב"א שס"ה עכ"ל · ט"ס כ"ל ל"ו שנה והיה ב"א שס"ח כי לוי מת של"ב ול"ו הוא שס"ח · ויהי מקץ שנתים ימים ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה ועמרם קרא שמו חבר כו' וקהת אבי עמרם אביו קרא שמו אביגדור כי בעבורו גדר אלהים את פרץ בנ"י ולא יוספו להשליך זכוריהם (עיי' מ"י שמות דכ"ב רע"א ומ"ש שם איזה השמטה) וע"ש י' שמות היה לו וי"ר דקמ"ה ג' · (והנה מזה מוכח שהיה קהת חי כשנולד משה שהרי קרא שמו אביגדור ואפשר שהיה חי אחר לידת משה שנה או ב' כנראה מלשון סה"י שכתב ויהי מקץ שנתים ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה ותקרא שמו משה ועמרם קראו כו' וקהת קראו כו' · א"כ אם היה חי ב"א שס"ה או שס"ט או ש"ע וימי חייו היו קל"ג א"כ אם תחסר מן שס"ח קל"ג היה לידתו ב"א רל"ה · א"כ טעה בעל ש"ק שכתב די"א רע"ב קהת חי קל"ג ומת ק' שנים קודם יציאתן ממצרים א"כ לדעתו מת ב"א שמ"ח כי ב"א תמ"ק יצאו א"כ ק' שנה קודם יציאתן הוא שמ"ח וחי קל"ג א"כ ע"כ נולד רע"ו · הרי הראיתך שהיה חי בלידת משה שהיה ב"א שס"ח · ויותר תמוה מ"ש בתרגום יונתן וארא ו' י"ח קהת ראה את פנחס בן אלעזר בן אהרן · דהא ע"כ לא היה חי אחר לידת אהרן יותר מג' או ד' או ה' שנים דוק ותשכח דאל"כ לא היה נולד קודם רדתן למצרים ואיך היה רואה את פנחס בן בנו של אהרן · ומ"ש בפ"י על תרגום יונתן לייטב תמיה זו דקהת מת י' שנים אחר לידת אהרן ויכול להיות דורות הראשונים היו מולידין לשנים מועטים · גם זה שקר שהרי אהרן נולד ב"א שס"ה א"כ י' שנים אחר לידתו הוא ב"א שע"ה ואחר שחיי קל"ג תצטרך לומר שנולד ב"א רמ"ב וזה שקר שהרי מפורש בפ' ויגש · ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה וגו' ובני לוי גרשון קהת ומררי וידוע דירדו למצרים ב"א רל"ח א"כ ע"כ לא חיי אחר לידת אהרן רק ה' שנים · בש"ק דל"ה ב' בתיה קראו את משה בלשון מצרי תמור ואחרים קראו מוניוס וי"א מוש ר"ל בלשון מצרי מים :

ב"א שס"ט **קהת** מת שס"ט או ש"ע א"כ אחר דחי קל"ג נולד רל"ה או רנ"ו דלא כדעת ש"ק אשר הבאתי לעיל

ב"א של"ב **לוי** מת שנת ל"ג לרדתן למצרים (הוא ב"א של"א) ע"ל ב"א קל"ה בלידתו · ובל"ד כתב לוי מת ב"א של"ב קי"ו שנים קודם שיצאו ממצרים א"כ היה במצרים נ"ד שנה (ובש"ק ד"א א' כתב ל"ד ע"ש) (בת"י פ' וארא ו' י"ו לוי ראה את אהרן ומשה זה אינו כי אהרן נולד ב"א שס"ה וצ"ע א"כ מת קודם לידת אהרן ל"ג שנים · אח"כ מצאתי ש"ס בפ"י ת"י הגיה זה בצ"ע · נקבר בעיר מכדא ע"ל ב"א תקי"ד · לוי מת אחר כל השבטים וכל זמן שא' מן השבטים היה חי לא היה שעבוד · א"כ לא היה שעבוד יותר מקי"ו שנים ולא פחות מן פ"ז מן שמ"ב עד תמ"ח ס"ע פ"ג · כאשר ראו כל מצרים כי מתו כל בני יעקב אחר יוסף ויסירו מידם כל הכרמים והשדות אשר נתן להם יוסף וכל הבתים הטובות ואת כל חלב הארץ ויריעו לבנים עד אשר קצו בנ"י בחיים מפני מצרים :

ב"א ש"מ **ויהי** לימים רבים שנת ק"ב לרדת ישראל מצרים (הוא ב"א ש"מ) וימות פרעה מלך מצרים וימלוך מלול בנו תחתיו וכל דור ההוא וגבורי מצרים אשר ידעו את יוסף מתו בימים ההם · בן ד"ו שנים מלול במלכו ונ"ד שנים מלך ויקראו שמו פרעה כמשפטם · כתב הנחיי ויקם מלך חדש אשר לא ידע את יוסף נראה כי מלך זה נולד בזמן שהיה יוסף בבית האסורים וז"ש יום הולדת את פרעה (בראשית מ') כלומר יום שנולד בו פרעה כי קרא המלך שם בנו כשמו · והיינו כמ"ד ויקם מלך חדש ממש ע"ש · וז"ש אשר לא ידע את יוסף כי לא ידעו ולא הכירו כלל כי הוא בן המלך הראשון הזקן עכ"ל ל"ק מ"ש כי לא ידע את יוסף שלא הכירו שהרי אף שנולד מלך החדש כשהיה יוסף בבית האסורים מ"מ היה יוסף שליט במצרים פ' השנה ואיך לא הכירו · אך דבריו נסתרו ממ"ש ס' הישר דמלך זה שעמד אחר מיתו' יוסף היה בן ד"ו שנה ולפ"ד בהיי שנולד מלך חדש זה שמלך אחר מיתות יוסף יהי' במלכו בן פ' שנים כי יוסף היה בעמדו לפני פרעה ביציאתו מבית האסורים בן ל' כמפורש' בפסוק ויוסף מת בן ק"י שנה הרי מיום יציאתו מבית האסורי' ביום לידת מלך חדש עד שמלך אחר מיתות יוסף היה בן פ' שני' וקל' · והתחילו מיום ההוא למרר את חיי בנ"י ולענות בכל עבודה קשה · בעת ההיא יצאו גדודי אנגיאס מלך אפריקה לשוט בארץ כתים כפעם בפעם לשלול שלל ויך צפו אותם לפי חרב לא השאיר שריד ולא שב א' מהם אל אדוניו אפריקה · וישלח אנגיאס אל לוקש אחיו ויבא עם כל חילו גדול מאד וישלח גם צפו אל ארץ אדום להדד בן בדד מלך אדום ואל בני עשו שיבאו ויעזרו לו · והשיבו כי לא נוכל להלחם את אנגיאס כי ברית שלום בינינו מימי בלע בן בעור הראשון · ואנגיאס ולוקש אחיו כשמנה מאות אלף איש וצפו בן אליפז יצא לקראתם בפחד ורעדה בשלשת אלפים איש ויאמרו בני כתים אל צפו התחנן נא בעדינו אל אלהי אבותיך אולי יצילנו מכף אנגיאס והילו כי שמענו כי אלהים גדול הוא והוא יציל כל הבוטחים עליו · ויבקש צפו את ה' ויאמר אלהי א"י היום יודע כי אתה אלהים אמת וכל אלהי הגוים הבל ותוהו זכור נא היום בריתך את אברהם אבינו אשר ספרו לנו אבותינו ועשה חסד עמי היום בעבור אברהם ויצחק אבינו והושע אותי ואת בני כתים מיד מלך אפריקה · וישמע ה' בקול צפו וידרוש אליו בעבור אברהם ויצחק ויציל ה' את צפו ובני כתים ויתן ה' כל אנשי אנגיאס ולוקש אחיו ביד בני כתים ויפול מהם עד ערב כארבע מאות אלף איש · וירא אנגיאס כי מתו כל אנשיו ויכתוב כל הנמצא באפריקה יבוא אלי מבן עשר שנים ומעלה ואשר לא יבא יומת ואת כל אשר לו ואת כל ביתו יקח המלך · ויבאו כשלש מאות אלף איש מנער בן י' שנים ומעלה · ויהי מקץ י' ימים ויערוך אנגיאס עוד מלחמה עם צפו ובני כתים ויפיל צפו מחיל אנגיאס ולוקש אחיו חללים רבים בארץ כאלפים איש ויפול גם סוסיפטר שר צבא אנגיאס וינוסו אנגיאס ולוקש אחיו וכל גדודיו · וירדוף צפו ובני כתים אחריהם ויכה מהם עוד בדרך ר"ך איש ובלעם בן בעור היה בעת ההיא עם אנגיאס במלחמה ויברח ויבא כתימה ויקבלוהו צפו ובני כתים בכבוד גדול ויתן לו מתנות רבות · ומחיל צפו לא נפקד איש וישמח צפו אך לא זכר צפו את ה' ולא ידע כי ה' עזר אותו במלחמה אך עודנו הולך בדרכי כתים ובני עשו לעבוד אלהים אחרים כו' · ויתיעץ צפו עם בני כתים ללכת מצרים · להלחם את בני יעקב ופרעה לנקום נקמת אחיו בני עשו אשר הכה יוסף ואחיו בקברת יעקב בחברון · וישלח צפו אל הדד בן בדד מלך אדום לבא עמו וכן שלח אל בני קדם ואל כל בני ישמעאל ויתקבצו כלם · ותהיה כל המחנה כבד מאד כמהלך ג' ימים עם רב כחול הים ויחנו בבקעת פתרום · ויתקבצו כל אנשי מצרים והעברים כשלש מאות אלף איש

ויקחו גם מבני ישראל אשר בגושן ק"ן איש ומצרים לא הניחו ישראל ללכת עמהם במחניהם יחד למלחמה כי אמרו פן ימסרונו בנ"י ביד בני עשו וישמעאל כי אחיהם הם · ואמרו אל בנ"י התילכו יחד במעמדכם והלכנו ונלחמו בבני עשו וישמעאל והיה אם יחזיקו ממנו המלכים ובאתם ועזרתם אותנו כו' · ויאמר צפו אל בלעם קסמי נא מי יגבור המלחמה ויתהכם לדעת ולא נתכן הקסם ותשחת המלאכה ויוסף לעשות ולא נתכנה כי מה' היתה זאת למען תפול צפו ועמו ביד ישראל אשר בטחו באלהי אבותם במלחמתם כו' וילחמו המצרים עם המלכים ויפלו מהמצרים ק"פ איש ומאנשי המלכים ככלו ל' איש וינוסו המצרים וירדפו בני עשו וישמעאל המצרים הולך והכות עד מקום אשר שם מחנה בנ"י ויצעקו המצרים מהרו אלינו ועזרונו וירוצו בני ישראל ממקום מעמדם ק"ן איש הנ"ל אל מחנות המלכים ויצעקו בנ"י אל ה' להציל אותם וישמע ה' ויכו בנ"י מאנשי מלכים כארבע אלפים איש וכראות מצרים כי נלחמו בנ"י עם המלכים וכי המלחמה חזקה מאד ביניהם וייראו המצרים מאד ויברחו המצרים בהחבא איש איש ממערכת המלחמה ויעזבו את ישראל להלחם · ויתן ה' מהומה גדולה במחנות המלכים ויפול פחד בנ"י עליהם וינוסו וירדפו בנ"י אחריהם והכות עד גבול ארץ כוש ויהרגו עוד בהם כאלפים איש ומבני ישראל לא נפל א' · וידעו ישראל אשר עשו להם מצרים בברחם מהמלחמה ויעזבם להלחם · ויעשו גם הם בערמה כאשר שבו מהמלחמה ומצאו מהמצרים בדרך ויהרגום באמור להם למה תעזבונו במתי מעט להלחם במלכים ותמלטו נפשיכם ויש אשר ימצא אותו ישראל בדרך וידברו בנ"י איש אל רעהו הכו הכו כי ישמעאלי הוא או אדומי או מבני כתים ועמדו עליו והרגוהו והם ידעו כי מצרי הוא ויהרגו בנ"י מהמצרים בדרך שני מאות איש · ויראו אנשי מצרים את הרעה אשר עשו להם בנ"י וייראו מצרים מאד מפני בנ"י כי ראו גבורתם הגדולה וכי לא נפל מהם איש וישובו בנ"י בשמחה גושנה · ומצרים שבו איש למקומו · ויהי אח"כ ויתקבצו יועצי פרעה וזקני מצרים וישתחוו למלך ויאמרו הנה עם בנ"י רב ועצום וידעת הרעה אשר עשו לנו בדרך בשובנו מהמלחמה וראה גבורתם החזקה גבורה להם מאבותם כי מתי מעט ייעמדו נגד עם רב כחול הים ויכום לפי חרב ומהם לא נפל א' · הבה לנו עצה מה לעשות להם להשמידם מעט מעט פן ירבו עלינו והיו לנו לשטן והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא עלינו בגבורתם עם שונאינו והשמידם מהארץ ועלה ממנה · ויען המלך זאת העצה הנה פיתום ורעמסס ערי בלתי חוזק מהמלחמה לנו ולהם לבנות אותם ולהחזקם ועתה לכו גם אתם ועשו בערמה והעבירו קול במצרים ובגושן ופתרום · המלך צוה לבנות פיתום ורעמסס מי בכם מכל מצרים ומבני ישראל לבנות ולתת שכרו יום יום והלכתם אתם ראשונים ועשיתם בערמה והיה כאשר תבנו ויבאו גם בנ"י לבנות עמכם ונתתם להם שכרם יום יום ימים אחדים והרחקתם עצמיכם מעליהם יום יום בהחבא וקמתם והייתם עליהם לנוגשים ולשוטרים ועזבתם אותם אח"כ לבנות בלתי שכר ואם ימאנו והתחזקם עליהם לבנות בחזקת ומהיגיעת הבנין והמלאכה ימעטו בנ"י כי תשביתו אותם מנשיהם · ויעשו כן ויעבירו קול במקומות הנ"ל אתם ראיתם אשר עשו לנו בני עשו וישמעאל אשר באו עלינו למלחמה ויאמרו להשמידנו ועתה צוה המלך לחזק הארץ לבנות ערי פיתום ורעמסס ולהחזקם מהמלחמה בבואם עלינו ויותן לו שכרו יום יום מאת המלך כו' ויבואו מהמצרים וכל בנ"י לבנות עם עבדי פרעה · אך כל בני לוי לא באו עם ישראל אחיהם לבנות כי ידעו בני לוי כי במרמה דברו המצריים אל ישראל דברים אלה · ויבנו עבדי פרעה עם ישראל חודש ימים ויתנו שכרן ויהי מקץ חודש ימים ויחלו כל עבדי פרעה לברוח מעם בנ"י א' א' יום יום וישראל עודם עושין מלאכתן אך עודם לוקחים שכרן · ויהי מקץ ימים וארבע חדשים ברחו כל מצרים מעל בנ"י וישארו בנ"י לבדם עושים במלאכה וישימו עליהם לנוגשים ולשוטרים ומהם היו על בנ"י לשרי מסים לקחת מהם את כל אשר נתנו להם בשכרן · ויהי כאשר ימאן איש ישראל לעשות מלאכה הכו אותם במכות נמרצות · ויעשו מלאכה ההוא ימים ושנים רבים · אך כל בני לוי לא שמו מצרים פניהם עליהם אחרי אשר לא היו עם אחיהם מבראשונה · וימררו מצרים את חיי בנ"י בעבודה קשה כו' ויקראו בנ"י את מלול מלך מצרים מרור מלך מצרים כי בימיו מררו המצרים חייהם · (כתב בס' נע"ח פ' נח כוונת פרעה מפיתום ורעמסס נגד עיר ומגדול · נמרד אמר הבה נבנה עיר ופרעה אמר הבה נתחכמה נגד מושיען בנה השמות וכמו שנבלע המגדל שליש כן פיתום פי תהום בולעו וכמו שנפל שליש כן רעמסס ראשון מתרוסס (ע"ל ג"א שנ"ט :

וגם כל הארץ וכל פלשתים עד גבול כנען הכניע יוסף ויתנו לו מס מדי שנה • ופרעה ישב על כסא אביו אך תחת יד ועצת יוסף גם לא היה מושל כ"א בארץ מצרים ויוסף מלך על כל הארץ בעת ההיא ממצרים ועד נהר הגדול פרת ויוסף ה' ליוסף חכמה והוד והדר ואהבה בלב מצרים וכל הארץ וימלוך על כל הארץ ארבעים שנה וכל ארץ פלשתים וכנען וצידון ועבר הירדן מביאים ליוסף מנחות כל ימיו ומס מידי שנה בשנה וישב על כסאו לבטח • גם אחיו ישבו בטח בארץ גושן כל ימי יוסף ויפרו וירבו • יוסף היה מ' שנה משנה לפרעה ומ' שנה היה מלך לעצמו הה"ד ויקם מלך חדש כר"א פי"א :

ב"א רפ"ח **ויהי** מקץ ימים רבים ושנים בשבת בני עשו בארצם לבטח עם בלע מלכם ופרו ורבו ויתיעצו ללכת להלחם עם בני יעקב וכל מצרים ולהציל את צפו בן אליפז אחיהם ואנשיו שהם במצרים עבדי' ליוסף • ויעשו שלום עם בני קדם ויבואו כל בני קדם וגם מאנשי אנגיאס מלך דנהבה גם מבני ישמעאל אלף איש ויחנו על רעמסס • ויצא יוסף ואחיו וכל גבורי מצרים כתר איש ולחמו אתם בשנה החמישית (צ"ל החמישים) לרדת בני יעקב מצרימה היא שנה הל' למלוך בלע על בני עשו בשעיר (הוא ב"א רפ"ח לב"ע) וינגפו לפני בני יעקב ויפלו מהם כמאתים אלף איש ויפול גם בלע בן בעור מלכם במלחמה וינוסו וירדוף יוסף ואחיו ומצרים אחריהם מהלך יום ויכו מהם כשלש מאות איש ומיוסף ואחיו לא נפל איש אך מהמצרים נפלו י"ב איש • ויהי בשוב יוסף מצרים ויצו לאסור את צפו ואנשיו בנחשתים ויוסיפו להם יגון על יגונם ויראו בני עשו כי מת מלכם וימהרו ויקחו איש מאנשי בני קדם :

ב"א רפ"ח **יובב** בן זרח מארץ בצרה מלך תחת בלע וימלוך באדום על כל בני עשו עשר שנים • ולא יספו בני עשו ללכת להלחם עם בני יעקב אך היה השנאה ואיבה חזקה ביניהם :

ב"א רצ"ח **מקץ** י' שנים (הוא ב"א רצ"ח) וימות יובב ויקחו את הושם מארץ תימן ומלך תחת יובב ד' שנה • ויחי יוסף במצרים צ"ג שנה וימלך על כל מצרים פ' שנים :

ב"א ש"ט **וימות** יוסף שנת ע"א לרדת ישראל מצרימה • (הוא ב"א ש"ט) (ובש"ק דס"ט א' כתב משנברא העולם עד שמת יוסף אלפים וב' שנים ע"ש) • בזוהר פ' תרומה יוסף מת במכה בשבת • וישימו את יוסף בארון מלא בשמים וכל מעשה רוקח ויקברהו על שפת היאור היא שיחור ויחלו כל מצרים למשול בבני ישראל :

ב"א ש"י **ויהי** לתקופת השנה ע"ב לרדת ישראל מצרים (הוא ב"א ש"י) ויברח צפו בן אליפז בן עשו ממצרים עם אנשיו ויבואו אפריקה היא דנהבה אל אנגיאס מלך אפריקה וישם את צפו לשר צבא וימצא חן בעיניו ועיני עמו • ויסת את אנגיאס ללכת להלחם עם מצרים ובני יעקב ולא שמע לו כי ידע גבורת בני יעקב וכן הסיתו תמיד ולא אבו • בימים ההם היה בארץ כתים בעיר פוימנא איש ושמו עוזו ויהי לבני כתים לאלוה התעתועים וימות ולא היה לו כ"א בת א' ושמה יאניה לא נראה כיפיה וחכמה בכל הארץ • ורצה מלך אפריקה אנגיאוס לקחת אותה לאשה וכן תורגוס מלך בינבינטו רצה לקחת אותה והיה מלחמה עצומה ביניהם ויגבור יד אנגיאס ולקחה לאשה עש"ב : בעת ההיא ויצו פרעה מלך מצרים לעשות לו היכל חזק במצרים ויצו גם על בני יעקב לעזור את מצרים בבנין ויעשו לו בנין יפה ונאה ויחדש מלכותו :

זבולן בן יעקב מת בשנה ההיא שנת ע' לרדת ישראל מצרימה (נראה ט"ס יש דלפ"ז ע' לרדתן הוא ב"א ש"ח א"כ מת קודם יוסף והז"ל אמרו כי יוסף מת קודם לכל אחיו ומת ע"א לרדתן והכרח כי ט"ס דה"ל להקדים למיתות יוסף וצ"ל ע"ב או ע"ג או ע"ד לרדתן) • וימות זבולן בן קי"ד שנה ויושם בארון ויותן ביד בניו (עיי' לידת זבולן ב"א קכ"ז וצ"ע נקברו עצמותיו בצידון ע"ל ב"א תקי"ד :

ב"א שי"ג **שמעון** מת ע"ה שנה לרדתן (הוא ב"א שי"ג) בן ק"ך שנה : נקבר בעיר מכדא ע"ל ב"א תקי"ד ע"ל ב"א קכ"ה לי"א מת יהודה ב"א שי"ד וצפו בן אליפז עוד מסית את אנגיאוס להלחם את בני יעקב מידי יום ולא אבו • ויהי' מימים וישמע אנגיאוס ויאסף עם רב כחול הים ללכת מצרים להלחם • והיה שם נער מעבדי אנגיאס בן ע"ו שנה בלעם בן בעור שמו חכם מאד ומבין בחכמת הקסם ויאמר לו אנגיאס קוסמי נא מי יגבור במלחמה ויצו בלעם ויביאו לו דונג ויעש ממנו תמונת רכב ופרשים תבנית חיל אנגיאס וחיל מצרים וישימם במים המחוכמי' אשר הי' אתו על ככה ויאחז בידו כפות תמרים ויתחכם ויקסום בהם על המים ויראו אליו במים תמונת צלמי אנגיאס נופלים לפני תמונת צלמי מצרים ובני יעקב • ויגיד לאנגיאס וישב לעירו • ויהי כראות צפו בן אליפז כי לא יצא אנגיאס על מצרים ויברח וילך כתימה • ויקבלוהו אנשי כתים בכבוד גדול וישכרו אותו להלחם מלחמותיהם ויתעשר צפו מאד • וגדודי מלך אפריקה עודם פושטים בארץ כתים לשלול שלל ולבוז בז • ויאספו בני כתים וילכו אל הר קפטיצאה מפני גדודי אנגיאס • ויהי היום ויאבד לצפו פר בן בקר וילך לבקשו וישמע געייתו סביבות הר ההוא וירא והנה בתחתיות ההר מערה גדולה ואבן גדולה בפתח המערה ויפוצץ צפו את האבן ויבא אל המערה וירא חיה גדולה אוכלת השור • מחציה ולמעלה דמות איש ומחציה ולמטה דמות חיה ויהרג אותה בחרבו • וישמעו יושבי כתים וישמחו מאד שהרג החיה אשר כלה בהמתם ויועדו כלם לעשות לו יום א' בשנה יום מועד ויקראו שם היום צפו על שמו ויסכו לו נסכים מידי שנה כו' • ויהי לתקופת השנה ויבאו גדודי אפריקה ויבאו ארץ כתים לשלול שלל • וילחם צפו עמם וינוסו • וימליכו בני כתים את צפו וילך לכבוש את בני תובל ואיי הים ויכבשום ויקדשו מלכותו ויבנו לו היכל ויעשו לו כסא וימלוך על כל ארץ כתים ועל כל ארץ איטלייא חמשים שנה • ובראשית רש"מ די"ז א' אחר מיתות יוסף ברח לקכפנייא ומלך על כותיים ברומי ולבסוף מלך על ארץ יוון איטלייא והוא היה מלך ראשון ברומי ובנה היכל ראשון ברומי :

ב"א שי"ז **ראובן** מת ע"ט שנה לרדת ישראל מצרימה (הוא ב"א שי"ז) בן קכ"ה שנים :

ב"א שי"ח **דן** מת שנת פ' לרדתן למצרים (הוא ב"א שי"ה) בן קכ"ד שנים • נקברו עצמותיו באשתאל עב"א תקי"ד • בשנה ההיא מת חושם מלך אדום וימלוך תחתיו הדד בן בדד ל"ה שנים :

ב"א שי"ט **יששכר** מת פ"א לרדתן (הוא ב"א שי"ט) בן קכ"ב שנים • נקברו עצמותיו בצידון ע"ל ב"א תקי"ד :

ב"א ק"ך **אשר** מת פ"ב שנים לרדתן למצרים (הוא ב"א ש"ך) בן קכ"ג • נקברו עצמותיו בקדש ע"ב תקי"ד :

ב"א שכ"א **גד** מת פ"ג לרדתן למצרים (הוא ב"א שכ"א) בן קכ"ה שנים • נקבר בעבר לירדן ברומיא ע"ל ב"א תקי"ד :

ב"א שכ"ב **ויהי** בשנת פ"ד לרדתן למצרים (הוא ב"א שכ"ב) הוא שנה החמשים (צ"ל החמישית) למלכות הדד בן בדד ויקבץ הדד כל בני עשו כת' אלף איש וילך להלחם את מואב וישלחו מואב אל מדין לעזור אותם ויערכו מלחמה בשדה מואב ויפלו מבני מואב ומדין חללים רבים כאלפים איש ויראו מואב כי חזקה עליהם המלחמה וירפו ידיהם ויתנו עורף ויעזבו את בני מדין להלחם ובני מדין לא ידעו מהשבת מואב וילחמו את הדד ויפלו כל מדין ויהרגום לא השאיר בהם שריד כל הבאים לעזור את מואב • וישם הדד את כל מואב למס עובד ויהיו תחת ידו וישב הדד אל ארצו • ויהי לתקופת השנה כשמוע יתר מדין אשר בארץ כי נפלו כל אחיהם בעבור מואב כי נתנו מואב עורף במלחמה ועזבו את מדין • ויתיעצו ה' נשיאי מדין וישלחו אל כל אחיהם כל בני קדם ויבאו כל בני קטורה לעזור את מדין להלחם את מואב וייראו מואב מאד וישלחו ארץ אדום אל הדד בן בדד בא אלינו ועזרנו • ויצא הדד עם כל חילו ויך את כל מדין ובני קדם וינוסו הנשארים וירדוף הדד אחריהם עד ארצם ויפלו חללים וישב הדד לארצו • ומיום ההוא והלאה שנאו בני מדין את בני מואב שנאה גדולה עצומה והיה המוצא חבירו והרגו :

ב"א שכ"ד **יהודה** מת פ"ו לרדתן למצרים (הוא ב"א שכ"ד) בן קי"ט שנים ויחנטו אותו וישימו בארון ויותן ביד בניו • ע"ל ב"א קכ"ה ונקבר בעיר בניא נגד בית לחם ע"ל ב"א תקי"ד :

ב"א שכ"ז **נפתלי** מת פ"ט לרדתן למצרים (הוא ב"א שכ"ז) בן קל"ב שנים • עצמותיו קבורים בקדש עב"א תקי"ד :

ב"א שכ"ט **ויהי** בשנת צ"א לרדתן למצרים (הוא ב"א שכ"ט) שנת י"ג למלוך צפו על בני כתים באו בני אפריקה על בני כתים לשלול שלל אך לא באו זה י"ג שנה ויך צפו בהם מכה רבה :

לוי

מטה • ויוסף ובניו קרוב למטה יחיפים ובוכים ויתר עבדי יוסף וגבוריו סביבו איש עדיו עליו חגורים כלי מלחמתם • וכו' מעבדיו הולכי לפני המטה ויפזרו בכל הדרך מור ואהלות וכל בושם ונושאי המטה הולכין על הבושם ויעשו כן בכל יום עד בואם ארץ כנען וישמעו כל מלכי כנען ל"א מלכים ויבואו עם כל אנשיהם לספוד ולבכות את יעקב וישימו כתריהם על המטה ועשו מספד גדול כי ידעו גבורת יעקב ובניו • וישמע עשו בהר שעיר אשר ישב שם ויבא עם בניו ואנשיו עם רב מאד ויספדו את יעקב אחיו ויקומו עוד כל מצרים וכנען ויספדו מספד גדול עם עשו אל יעקב במקום ההוא ויקח יוסף ואחיו את יעקב ממקום ההוא • ויביאו קרית ארבע אל המערה ויעמוד עשו ובניו ואנשיו לשטן לאמור לא יקבר בה כי לנו ולאבינו הוא ויחר אף יוסף ואחיו ויאמר הלא קנה אותה יעקב אבי ממך בעושר רב אחר מות יצחק זה כ"ה שנים גם כל ארץ כנען • ויען עשו שקר וכזב תדבר כי לא מכרתי ולא קנה יעקב אחי ממני מארץ הזאת מאומה למען הכחיש את יוסף כי ידע עשו שלא היה יוסף במכירת עשו את כל אשר לו בארץ כנען ליעקב • ויאמר יוסף הלא ספר המקנה במצרים אתנו • ויען עשו לכו והביאו לי • ויקרא יוסף לנפתלי אחיו ויאמר מהרי רוצה ורוץ מצרים והביא ספר המקנה וספרים ראשונים אשר כתב בהם דברי הבכורה כו' וימהר נפתלי ורץ והוא קל ברגליו מאד מכל הצבאים וירא עשו כי רץ נפתלי ויוסף להשטין על המערה ויקום למלחמה וילחמו • (ובחיי פ' ויחי צפו בן אליפז עשה מלחמה עם יוסף ואחיו בעלותם לקבור יעקב) עמו כל בני יעקב ומצרים וינגפו בני עשו ונהרג מהם מ' איש • וחושים בן דן הי' רחוק ממקו' המלחמה כמאה אמה כי ישב עם ילידי בני יעקב לשמור מטת יעקב וחושים היה אלם מדבר וחרש משמוע אך הבין את קול האדם הומה וישאל מדוע לא קברתם המת ומה היא המהומה ויענוהו ויאמרו לו את דברי עשו אשר מנעו מלקבור את יעקב וירץ תוך המלחמה ויך את עשו בחרב ויכרת ראשו ממנו ותלך למרחוק ועשו נפל בתוך אנשי המלחמה • ויגברו בני יעקב ויקברו את יעקב בחזקה במערה בכבוד גדול ויעשו אבל ז' ימים • ובני עשו ראו • וכ"ה בפ"ק דסוטה די"ג דחושים הרג את עשו בקבורת יעקב • א"כ חי עשו קמ"ז שנים • וקשה כתבו בירושלמי פ"א דכתובות ופ"ה דגיטין אי' יהודה הרגו וכתבו התו' בגיטין נ"ה ב' שמא לא מת באותה הכאה עד שעמד עליו יהודה והרגו עכ"ל • משמע דיהודה הרגו בקבורת יעקב • אכן בירושלמי לא אמר שהרגו בקבורת יעקב • ואולי ס"ל לירושלמי כמ"ש במ"י ס"פ ויחי בשם מ' שח"ט תילים סי' ק' שיהודה הרגו בקבורת יצחק א"כ חי עשו רק ק"ך שנה כי נולד ס' ליצחק ויצחק הי' ק"פ שנים • חושים הוא שמשון שהיה בו ניצוץ עשו ע"כ הרג לעשו (ע"ל ב"א תתי"א) • וירא יושב הארץ הכנעני • בפ' זה נעלם ה' כי יעקב נקבר יום א' דסוכות ונעלם דין אבלות עד אחר החג • לזוכי ויחי :

קבורת האבות בזוהר שלח עשי"א ב"ב שורות :

אדם חוה * * שרה אברהם

יצחק רבקה * לאה יעקב

ואומר בספר שלמה המלך נמצא בדרך אחרת

אדם חוה * * שרה אברהם

רבקה יצחק * יעקב לאה

ויהי אח"כ ויערכו בני עשו מלחמה את בני יעקב ותהיה המלחמה חזקה ויהרגו מבני עשו פ' איש ומבני יעקב לא מת א' • ותגבור יד יוסף וילכוד את צפו בן אליפז בן עשו ואת נ' מאנשיו ויאסור כלם בכבלי ברזל ויתנם ביד עבדיו להביאם מצרימה ויראו כל אנשי בית עשו ויקחו גווית עשו ויביאו הר שעיר ויקברו אותו אך ראשו לא הביאו כי נקבר במקום המלחמה בחברון • וירדפו בני יעקב אחריהם עד גבול שעיר אך לא המיתו מהם איש כי חמלו על גווית עשו אשר נשאו עמהם וישובו בני יעקב ויבואו עד חברון וינוחו שם ומהרתו מהמלחמה • ויהי ביום ג' ויאספו כל בני שעיר החורי וכל בני קדם עם כחול הים וירדו למצרים להלחם עם יוסף להציל אחיהם • ויצא לקראתם יוסף ואחיו וגבורי מצרים וילחמו בם בארץ רעמסס ויהרג מהם כשש מאות איש כל גבורי שעיר החורי לא נותר מהם כ"א מתי מספר גם מבני עשו ומבני קדם הרגו הרבה וינוסו אליפז ובני קדם לפני יוסף וירדפו יוסף ואחיו אחריהם ויהרגו

בהם בסוכות ל' איש • וישובו יוסף ואחיו וגבורי מצרים בשמחה וטוב לב • וצפו בן אליפז ואנשיו עודם במצרים עבדים לבני יעקב ויוסף להם מכאוב על מכאוביהם • ויהי בשוב בני עשו ובני שעיר אל ארצם ויאמרו בני שעיר אל בני עשו בגללכם היתה המכה בנו לא נותר איש גבור ויודע מלחמה ועתה צאו מארצינו ארץ כנען ארץ מגורי אבותיכם למה יורשו בניכם את בנינו באחרית הימים • ולא אבו בני עשו לשמוע • ויאמרו בני שעיר להלחם בם • וישלחו בני עשו בסתר אל אנגיאס מלך אפריקה היא דנהבה לאמור שלח לנו אנשים מאנשיך כי נעצו בני שעיר להלחם בנו להוריש אותנו מן הארץ • ואנגיאס היה אוהב לבני עשו וישלח ת"ק איש רגלי גבורי החיל ות"ת רוכבי סוסי' ובני שעיר שלחו אל בני קדם ואל מדין לאמור בואו אלינו ועזרונו ונרשה את בני עשו מן הארץ ונקמה נקמת אחיכם ואחינו אשר מתו בעבורם במלחמות בני יעקב אחיהם ויבואו בני קדם ת"ת איש שולף חרב • וילחמו בני עשו את שעיר במדבר פארן ויהרג בני שעיר מבני עשו ר' איש מאנשי אנגיאס • וביום השני ויוסיפו בני עשו לבא למלחמה את בני שעיר ותכבד עוד המלחמה על עשו ויראו בני עשו כי חזקו מהם בני שעיר ויסובו וישובו מבני עשו אנשים איש אל רעהו ויעזרו את בני שעיר אויביהם ויפלו עוד מבני עשו כ"ח איש מאנשי אנגיאס • ויהי ביום הג' וישמעו בני עשו כי שבו מאליהם אחיהם להלחם בם ויתאבלו ויוסיפו בני עשו וישלחו אל אנגיאס שלח לנו עוד אנשים אחרים וישלח עוד כת"ר איש גבורי החיל • ויהי לי' ימים ויערכו בני עשו מלחמה את בני שעיר ויתחזקו בני עשו ויהרגו מבני שעיר כאלפים איש וימותו כל גבורי שעיר ולא נשאר כ"א בניהם הקטנים אשר נשארו בעירם וכל מדין ובני קדם נסו מהמלחמה ויעזבו את בני שעיר וירדפו בני עשו אחר כל בני קדם עד ארצם ויהרגו בני עשו מהם ר"ן איש ומבני עשו כנפל ל' איש אך מאת אחיהם היתה הרעה אליהם לשוב אליהם לעזור את בני שעיר • וישמעו בני עשו עוד את רעות אחיהם ויתאבלו • ויהי אחר המלחמה וישובו ויבואו בני עשו שעיר אל מקומותם ויהרגו הנשארים בארץ מבני שעיר גם נשיהם וטפם הרגו לא החיו בהם נשמה אך החיו נ' נערים לעבדים ונערות קטנות לקחו לנשים ויקחו בני עשו כל בקרם וצאנם ורכושם וישבו בני עשו בשעיר וירשו ארצם עד היום הזה • ויחלקו בני עשו את הארץ לה' בני עשו • ויתייעצו בני עשו להמליך עליהם מלך וישבעו כל בני עשו אשר לא ימלוך עלינו מאחיהם עד עולם כ"א איש נכרי מפני הרעה אשר עשו להם אחיהם בהלחם את בני שעיר :

ב"א רכ"ה **ויהי** שם איש א' מאנשי אנגיאס מלך דנהבה בלע בן בעור שמו והאיש גבור חיל מאד ויפ"ת וטוב רואי וחכם בכל חכמה ובעל שכל ועצה ואין איש כמוהו וימשחו אותו וימליכהו בני עשו ויאמרו יחי המלך (נראה כי ב"א רכ"ה נמלך • דהא ב"א רפ"ה נמלך יובב) ויפרשו השמלה ויתנו לו איש נזם זהב וכסף וטבעת ואיש צמיד ואיש קשיטה ויעשרהו מאד בכסף ובזהב ושוהם ובדולח ויעשו לו כסא מלכות וישימו כתר בראשו • ואנשי אנגיאס לקחו שכר מלחמתם מאת עשו וישובו לביתם וימלוך בלע ל' שנה :

ב"א רס"א **עמרם** נולד (לפי מ"ש ש"ק דו"א ב' ודמ"ז ב' שמת עמרם ל' למשה ומשה נולד ב"א שס"ח א"כ ל' למשה הוי שצ"ח ועמרם הי' קל"ז כמפורש בפ' וארא (וביוחסין ד"ט א' כתב שהי' ק"ל כמו לוי זקנו ט"ס הוא) א"כ כשתחסר קל"ז מן שצ"ח א"כ נולד ב"א רס"א • אכן בפי"כ קכ"א ב' אי' ז' קפלו את העולם עמרם ראה את יעקב ואת אחיה כתב רשב"ם וראה את יעקב עכ"פ שנה א' קודם מות יעקב א"כ נולד עמרם עכ"פ ב"א רכ"ה שנה שמת יעקב ולדעת ש"ק דעמרם נולד ב"א רס"א א"כ היה עמרם בן ק"ז בלידת משה (וע"ל ב"א שצ"ב וצ"ע :

ב"א ר"ע **ויהי** בשנת ל"ב שנים לרדת ישראל למצרים (הוא ב"א ר"ע לב"ע) ע"א לחיי יוסף • וימת פרעה מלך מצרים וימלוך מגרון בנו תחתיו בן מ"א שנה ומ' שנה מלך • ופרעה צוה את יוסף לפני מותו להיות למגרון בנו לאב ולהיות מגרון תחת יד יוסף ועצתו וישמעו המצרים לדבר זה להיות יוסף עליהם כי אהבו כל מצרים את יוסף כתמול שלשום • ויקראו המצרים שמו פרעה על שם אביו כי כן משפטם לקרוא למלכם שם פרעה • ויתן את משפטי הארץ וכל דברי המלוכה ביד יוסף כאשר צוהו אביו • ויהי יוסף למלך על מצרים וכל מצרים תחת ידו ותחת עצתו כי נטה כל מצרים אחרי יוסף אחר מות פרעה למלוך עליהם אך לא הפצו מהם אנשים לאמור לא ימלוך עליהם איש נכרי ואולם על יוסף היה כל מצרים בימים ההם כו' וילחם יוסף עם כל אויביו מסביב ויכניעם

וגם

נגדודים לשמוח עם יוסף באחיו ולאמור להביא את כל אשר להם
והושבתם במטיב הארץ וילו יוסף לאשר על ביתו להביא מתנות ובגדי
מלכות ויחלקם לאחיו ויתן לכ"א חליפות בגדים בגדי זהב וק' כסף
ולבנימן ה' חליפות וש' כסף וילבישם ויביאום לפני פרעה וירא פרעה
כי כולם גבורים ויפ"ת וישמח בהם מאד ויצאו מעמו כו' ויתן להם
יוסף י"א מרכבות מאת פרעה ומרכבתו אשר רכב עליו ביום מלכו
על מצרים להביא את אביו וישלח לכל ילדי אחיו בגדים כמספרם וק'
כסף ל"א וכן לנשי אחיו בגדי נשי המלך וקטרת ותמרוקיהן ויתן
לכל א' מאחיו י' אנשים ללכת עמו לשרתו ולשאת את בניהם לבא
מצרימה • וע"י בנימן שלח י' בגדים לי' בניו וכ' כסף וי' מרכבות
מאת פני פרעה (ועיי' בחיי פ' ויגש וישלח את אחיו וילכו גם בנימן
חזר עמם לארץ כנען א"כ למה היו עצמות יהודה מגולגלין במדבר
הא קיים התנאי ע"ש) ולאביו י' חמורים וי' אתונות מטוב מצרים •
ולדינה אחותו בגדי זהב וכסף וקטרת מור ואהלים ותמרוקי נשים
גם לנשי בנימן ויתן לכולם ולנשיהם אבני שוהם ובדולח ברקת פטדה
וסגולת מצרים וילך יוסף אתם עד גבול מצרים כו' ויבוס בבואכם
ארץ כנען אל תבואו כתאום לפני אבי בדבר הזה כו' • ויהי בקרבם
אל בתיהם והנה סרח בת אשר יוצאות לקראתם והנערה חכמה ויודעת
לנגן בכנור ויתנו לה כנור לאמור בא נא לפני אבינו וישבת לפניו
והך בכנור יוסף דודי חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים • ותוסף
ותנגן כדברים אלה וישמע יעקב דבריה ויערב לו ותבא השמחה בלבו
מנועם דבריה ותהיה עליו רוח אלהים • וידע כי כל דבריה נכונה
ויברך יעקב את סרח בדברם בתי אל ימשול מות בך עד עולם כי
החיית את רוחי • אך דבר נא עוד לפני כאשר דברת כי שמחתני
בדבריך • ותוסף ותנגן כדברים אלה כו' עודנה מדבר עמה והנה
בניו באים בסוסי' ומרכבת ובגדי מלכות ועבדים רצים לפניהם וילך
יעקב לקראתם ויאמר המבשר יוסף אחינו חי והוא מושל בארץ
מצרים ויתנו לכל א' כאשר שלח להם יוסף וילבשו כלם כאשר שלח
להם וישם יעקב המצנפת בראשו אשר שלח לו וישמעו כל יושבי כנען
ויבאו וישמחו את יעקב ויעש להם משתה ג' ימים וישמחו כל מלכי
כנען וגדולי הארץ • ויהי אח"כ ויאמר יעקב אלך ואראה את בני
במצרים ואשובה ארץ כנען כי לא אוכל לעזוב ארץ מולדתי • והנה
דבר ה' אליו רד מצרים עם כל ביתך ושב שם ואל תירא מיוסף כי
עודנו מחזיק בתומתו וישמח יעקב מאד על בנו כו' ויאסר יוסף
מרכבתו ויזעק כל גבוריו ושרי מצרים ויעבר קול כל אשר איננו
יוצא לקראת אביו יומת ויהי ממחרת ויצא יוסף חיל עצום מלובשים
בבגדי בוץ וארגמן וכלי זהב וכסף ובכלי מלחמתם ובכלי זמר ותופים
ומחולות ומור ואהלים מפוזרים בכל הדרך ותרעש הארץ מקולם וכל
נשי מצרים עלו על הגגות מצרים והחומות לקראת יעקב ושוחקים
בתופים ומחולות ובראש יוסף כתר המלכות אשר לפרעה כי שלחו
לו פרעה ללבשו בעת לכתו לקראת אביו • ויהי כאשר קרב יוסף
אל אביו כנ' אמה וירד מעל המרכבה וילך ברגליו לקראת אביו וכן
כל שרי מצרים וגדוליה הלכו ברגליהם כו' ויאמר יעקב אל יהודה
מי זה האיש במחנה המצרים הדור בבגדי המלוכה וכתר מלכות אשר
ירד לארץ ממרכבתו וילך לקראתינו • ויען יהודה ויאמר הוא בנך
יוסף המלך וישמח יעקב בראות כבוד בנו ויקרב יוסף לפני אביו
וישתחוו לאביו וישתחוו גם כל מחנה יוסף אל יעקב ארצה • ויעקב
רץ וימהר אל יוסף בנו ויפול על צואריו וישקהו ויבך עמו ויחבק
גם יוסף את אביו וישקהו ויבכו • ויבכו עמו כל אנשי מצרים וכל
בני יעקב ונשיהם ועבדיהם בכו עם יוסף מאד ואח"כ שבו מצרים
ויושיבם יוסף בארץ גושן כו' ויקח מאחיו את ראובן ויששכר וזבולן
ובנימן ויעמידם לפני פרעה כו' ויצאו מאתו ואח"כ הביא את אביו
לפני פרעה כו' :

ב"א רל"ח **יעקב** ובניו ירדו למצרים והיה יעקב בן ק"ל שנה
(הוא ב"א רל"ה) (ובס' בית ישראל ג"א רל"ח
דף א' א' ע"ש) כי הוא עצמו כתב ד"ד סע"ג ב"א רל"ח • והיה
לוי בן מ"ג שנה (ע"ל ב"א קצ"ה) • (שנה ה' לשמיטה • יוכבד
בת לוי נולדה בין החומות כשירדו למצרים ב"ב פ' והולידה את משה
בת ק"ל (ע"ל ב"א שס"ח) • איוב י"א בירידתן למצרים נולד ע"ל
ב"א תמ"ט • חצרון נולד ה' לפרץ (ע"ל ב"א רכ"ה) והיה בן ב'
שנה ופרץ בן י' וכמדומה שכל"ל במ"י ר"פ שמות :

ב"א רל"ט **חמול** נולד ט' לפרץ הוא ב"א רל"ט ע"ל ב"א רכ"ה •
וימת ער ואונן ויהיו בני יהודה פרץ וגומ'
(פנחס) אפשר כי חצרון וחמול היו גלגול נשמות ער ואונן לכ"א
ויהיו בני פרץ שהיה לחם הוי"ה שנתלבשו נשמותיהן בחצרון וחמול
(דובב שפתי ישנים דכ"ו א') ויהיו שהם הם היו כמ"ש הבחיי אי'
כ"ג במ"י שמות איש וביתו באו מלמד שלא ירד יעקב למצרים עד
ה' לפרץ וחצרון זה בן שנה וזה בן ב' שנים חיווג להם נשים איש
וביתו באו עכ"ל • וראיתי בס' מים חיים שני פ' שמות בשם אביו
ז"ל איש וביתו גי' פרץ חצרון ונשאר י"א וזה רמז ה' לפרץ כלומר
שהיה בן ח' שנים כשלקח אשה ונשאר ג' שנים לז"א זה בן שנה
וזה בן ב' שנים כי שני חצרון היו כמבואר בפ' ויגש ר"ל חצרון א'
היה בן שנה וא' היה בן ב' שנים והי מנייהו חפקת לכן די שרימז
באיש וביתו פרץ וחצרון א' וממילא נרמזו שניהם • וא"ת מנ"ל
שפרץ היה בן ח' דילמא חצרון א' בן ח' ולפרץ ב' שנים י"ל דאחז"ל
דורות ראשונים היו מולידין לח' שנים וחצרון א' היה בן פרץ ממילא
מוכח שלחצרון היה בלותו פעם ח' שנים עכ"ל • ובז"ר כתב שפרץ
היה בן ח' וחצרון ב' וחמול בן שנה והק' הא אי' במ"י פ' וישב
דמ"ג שפרץ היה בן ז' כשנשא אשה ושנה עד שנולד חצרון וב' עד
שנולד חמול א"כ היה פרץ בן ט' שנים • י"ל דמ"ש שנה לחצרון
לאו דווקא דלאו בעינן רק ט' חדשים והיו שנים מקוטעות א"כ
היה פרץ בן ח' שלימות לכ"א עד ח' לפרץ עד ועד בכלל ובגליון
שם שהיה כתוב שמנה ר"ל מוכה וכתב ק' • אבל לפי מ"י דמ"ג
הכ"ל מוכח שזה איננו • יאיר ומכיר ונכה בני מנשה בן יוסף
נולדו בחיי יעקב ומתו אחר משה ש"ק י"א • ויתן יוסף לאביו
ולאחיו מטוב ארץ מצרים גם בגד ושמלה ויעקב יאכל תמיד עם יוסף
בשלחנו לא סרו יעקב ובניו משלחן יוסף יום ולילה מלבד אשר
יאכלו בני יעקב בבתיהם • וילקט יוסף כל כסף וזהב בז' שני
הרעב כשתים ושמים ככרי זהב וכסף גם אבני שוהם ובדולח הרבה
מאד ויטמון אותם לד' חלקים א' במדבר אצל ים סוף וא' על
נהר פרת וה"ג וה"ד טמן במדבר נגד מדבר פרס ומדי • ויקח
מן הנשאר זהב וכסף ויתן לאחיו ולבית אביו ולנשי בית אביו •
ואת היותר הביא בית פרעה כעשרים ככר זהב וכסף וישימהו פרעה
באוצר :

ב"א רמ"ג **ותכלנה** כל ימי הרעב (הוא ב"א רמ"ג) ואח"כ
זרעו וקצרו כמשפט שנה בשנה • ויוסף
ישב במצרים לבטח ותהיה כל הארץ תחת עצתו • ואביו ואחיו ישבו
בארץ גושן • ואפרים ומנשה בני יוסף ישבו תמיד בבית יעקב עם
ילידי בני יעקב ללמוד דרכי ה' ותורתו :

ב"א רכ"ה **עמרם** לדעת הז"ל ראה את יעקב א"כ נולד עכ"פ
קודם ב"א רכ"ה (ע"ל ב"א רס"א) וחי קל"ז
א"כ מת קודם ב"א של"ב • ויהי יעקב בארץ מצרים י"ז שנה
(הוא ב"א רנ"ה) וכאשר חלה וישלח ליוסף ויבא יוסף ממצרים
ויברך יעקב לכולם כו' • ויאמר אל יהודה ידעתי כי גביר לאחיך
אתה ומלך עליהם ובניך ימלכו על בניהם עד עולם אך למד בניך
קשת וכל כלי מלחמה למען ילחמו מלחמות אחיהם בכל אויבין •
וכוה שלא ישא גווייתו א' מבניכם כא' אתם • יהודה יששכר
זבולן ישאו מטתי מקדמה מזרחה • ראובן שמעון גד תימנה •
אפרים מנשה בנימן ימה • דן אשר נפתלי צפונה • לוי לא ישא
כי הוא ובניו ישאו ארון ברית ה' עם ישראל במחנה • גם יוסף
בני לא ישא כי המלך כן כבודו אך אפרים ומנשה יהיו תחתיו •
ואתם בני כבדו איש את אחיו ואת קרובו וצוו את בניכם לעבוד את
ה' כו' ואתה יוסף בני שא נא לפשע אחיך כו' ואל תעזוב אחיך
מפני מצרים ואל תעצב פניהם כי הנם ביד אלהיהם כתתים ובידך
לשמרם כל ימיך מפני המצרים כו' כי ידעתי כי צרות רבות ורעות
ימצאו אתכם באחרית הימים בארץ הזאת לבניכם ולבני בניכם אך
עבדו את ה' ויושיע אתכם מכל צרה וצוקה ויקים להם מושיע מבניכם
ויוציאם והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם לרשתה ויכל לצוות כו'
וימות • יעקב מת ב"א רכ"ה י"ז לירידתו למצרים כ"ו לחיי יוסף
וס' ללוי (ובש"ק די"א ודס"ד ב') כתב כ"ה ללוי וז"א כי לוי היה
בן מ"ג בירידתן למצרים (ע"ל ב"א קנ"ה) וי"ז היה במצרים הרי
ס' • (כתב בחיי פ' ויגש לא נתוודע ליעקב כל ימי חייו שהשבטים
מכרו את יוסף • ויקומו בניו ויקרעו שמלותם וישימו שקים במתניהם
ויזרקו עפר על ראשיהם גם אסנת אשת יוסף תלבש שק וכל נשי
מצרים עמה וכל מצרים בכו ימים רבים כו' • וילו פרעה ויעבירו
קול במצרים כל אשר איננו עולה את יוסף ואחיו ארצה כנען לקבור
את יעקב יומת • והמטה היתה מזהב טהור ואבני שהם ובדולח
במסגרת מסביב • ומכסה המטה מעשה אורג זהב וקשור בתפילים
ועליהם קרסים מאבני שוהם ובדולח וישם יוסף על ראש יעקב עטרת
זהב גדולה ושרביט הזהב בידו כו' וילכו כל גבורי מצרים ויוסף ויתר
יושבי מצרים מלובשים שריוני ועדיי המלחמה • והמקוננים הולכין
רחוק נגד המטה הלוך ובכה וקונן • ויתר העם הולכין אחרי

סדר הדורות

מהר"א איהו יוסף (ע"ל ב"א ד"ג) חנוך ואליעזר נתגלגל ביוסף
ומשיח (ל"ש וג"ר ער"ר בראשית דל"ח ב' ופ"פ לך לך · יהושע
גלגול יוסף (עב"א תפ"ח) · ויאמר יוסף לבנימן היש לך בנים
ויאמר יש לעבדיך עשרה בנים ואלה שמותם בלע בכר כו' ואקרא
שמותם על כל אשר לא ראיתיו · ויצו יוסף להביא לפניו את
מספר הככבים אשר בו יודע יוסף כל העתיד · ויאמר לבנימן
שמעתי כי העברים יודעים בכל חכמה לדעת מאומה בזה · ויאמר
בנימן גם עבדיך יודע בכל חכמה כאשר הורני אבי ויאמר יוסף
הבט בזה הכלי והבן איפה הוא אחיך יוסף במצרים אשר אמרתם
למצרים ירד ויקרא בנימן כלי ההוא את משטר ככבי שמים ויתחכם
ויבט בו לדעת איפה אחיו ויחלק בנימן את כל ארץ מצרים לד' חלקים
וימצא את יוסף אחיו כי הוא היושב לפניו על הכסא ויתמה בנימן
מאד · ויאמר יוסף מה ראית ועל מה תתמה ויאמר רואה אני בזה
כי יוסף אחי יושב פה על הכסא · ויאמר אליו יוסף אני הוא יוסף
אחיך · אך לא תגלה הדבר אל אחיך הנני שולח אותך עמם וילכו
וצויתי להשיב אתכם העירה ולקחתיך מאתם והיה אם נתנו את נפשם
וילחמו עליך אז אדע כי נחמו על אשר עשו לי ונודעתי אליהם ואם
עזבוך ולקחתי אותך וישבת אתי ונלחמתי אותם וילכו להם ולא אודע
אליהם · בעת ההיא צוה יוסף את פקידיו למלאות כליהם כו' ולשום
הגביע בשק בנימן כו' · ויקרעו שמלותם וישובו העירה ויכו את
בנימן בדרך והולך והכות עד בואו העירה ויעמדו לפני יוסף · ויחר
אף יהודה ויאמר חי ה' כי לא השבני האיש הזה כ"א להחריב את מצרים
היום · ויבואו ביתו יוסף והוא יושב על כסאו וכל גבוריו לפניו :
ויאמר אליהם מה המעשה אשר עשיתם לקחת גביעי הכסף ·
אך ידעתי כי בעבור לדעת בו איפה אחיכם יוסף בכל הארץ לקחתם
הגביע אשר לי · ויאמר יהודה מה נאמר כו' · ויקם יוסף ויחזק
בבנימן ויקחו מאת אחיו בחזקה ויבא ביתה וינעל הדלת בפניהם
ויצו יוסף לאשר על ביתו כה תאמר לכו לשלום אל אביכם הנה לקחתי
את האיש אשר נמצא גביעי בידו · ויהי כראות יהודה מעשי יוסף
אתם · ויגש אליו יהודה וישבור את הדלת ויבא עם אחיו לפני יוסף
כו' שמע נא המלך דברי ושלח אחינו פן תאבד נפשך וכל נפש מצרים
הלא ידעת אשר עשו ב' אחיי שמעון ולוי לשכם עבור דינה אחותם
ואף מה יעשו בעבור בנימן ואני בכחי חזק וגדול משניהם הלא
שמעת אשר אלהינו אשר בחר בנו עשה לפרעה כו' ויען יוסף למה
הרחבת פיך ותתפאר חי פרעה לו צותי כל גבורי מצרים תטבע
ברוקם · ויאמר יהודה הלא לך ולאנשיך לירא מפני ה' כ"א
שלפתי חרבי הרגתי היום את כל מצרים ואחל ממך ואכלה בפרעה :
ויען יוסף הלא אם הוצאת חרבך אשים אותו על צואריך וצואר
כל אחיך · ויאמר יהודה אם אפתח את פי בלעתיך ותכחד מן הארץ
ויען יוסף יש אתי כח וגבורה לסתום פיך באבן גדולה עד כי לא
תוכל דבר · ויאמר יהודה עד אלהים בינינו כי לא בקשנו מלחמותיך
מאז ועד עתה · אך תנה אחינו ונלכנו ויאמר יוסף חי פרעה
כ"א יבואו כל מלכי כנען יחד לא לקחתם אותו מידי עתה לכו לכם
אל אביכם ואחיכם יהי' לי עבד כי גנב את בית המלך ויאמר יהודה
מה לך ולשם מלך הלא מלך יצא מביתו אל כל הארץ כסף וזהב הרבה
מאד אם בנותן אם באבידה ואתה עודך מדבר על גביעך אשר נתת
אותו באמתחת אחינו ותאמר כי גנב אותו מאתך חלילה לבנימן אחינו
ולזרע אברהם מעשות דבר זה למלך ושר או לכל אדם ועתה דום
מדבר זה כן ישמעו דבריך כל הארץ לאמור על כסף מעט נלחם
מלך מצרים עם אנשים ויתגולל עליהם ויקח את אחיהם לעבד ·
ויען יוסף קחו לכם הגביע ולכו מעלי ועזבו אחיכם כי משפט הגנב
להיות עבד ויאמר יהודה למה לא תבוש בדבריך לעזוב אחינו ולקחת
גביעך הלא אם תתן לנו בגביעך אלף פעמים לא נעזוב אחינו על
כסף הנמצא ביד כל האדם ולו נמות עליו · ויען יוסף למה
עזבתם אחיכם ותמכרו אותו בכ' כסף עד היום הזה ולמה לא תעשו
כן לאחיכם זה · ויאמר יהודה עד אלהים כו' כנ"ל ויען יוסף
האסף תאספו כל מלכי כנען כו' כנ"ל · ויאמר יהודה מה נאמר
לאבינו בראותו כי אין אחינו ויען יוסף תאמרו לו הלך החבל אחר
הדלי ויאמר יהודה הלא מלך אתה למה תדבר כדברים האלה לשפוט
משפט שקר אוי למלך אשר יהיה כמותך · ויען יוסף אין משפט
שקר אשר דברתם בעבור אחיכם יוסף כי חיה רעה אכלתו ואתם
מכרתם אותו בכ' כסף למדיינים · ויאמר יהודה הנה אש שכם
בוערה בלבי עתה אשרוף אתכם ואת כל ארצכם באש · ויען
יוסף הלא אש תמר כלתך אשר הרגה בניך מכבה אש שכם · ויאמר
יהודה חי ה' כ"א הסירותי מבשרי שער א' עד מלאתו בדמה כל
מצרים · ויען יוסף כן משפטיכם לעשות ותגלו כתונת אחיכם

בדם בעבור יאמרו לאביכם חיה רעה אכלתו · ויחר אף יהודה
מאד וחמתו בערה ותהיא לפניו אבן א' משקלה ת' שקל ויקח
האבן בידו א' ויזרקה השמימה ויקבלה בידו השני' השמאלית ויתן
אותו אח"כ תחת רגליו וישב עליה בחמת כחו ותהיא האבן לעפר ·
וירא יוסף וייראו מאד אך צוה את מנשה בנו ויעש גם הוא באבן
אחרת כמעשה יהודה · ויאמר יהודה לאחיו אין האיש הזה מצרי
כ"א ממשפחת אבינו הוא בעשותו דבר זה ויאמר יוסף למה תתפארו
הלא גם אנחנו גבורים ויאמר יהודה שלח את אחינו ואל תחריב
ארצך היום הזה · ויען יוסף לכו ואמרתם אל אביכם חיה רעה
אכלתהו כאשר אמרתם על יוסף · ויאמר יהודה לנפתלי מהר לך
וספור שוקי כל מצרים והגד לי ויאמר שמעון אלך אני ההרה ונשאתי
אבן א' גדולה ואשום על כל מצרים והמתי את כל אשר בה : ויוסף
שמע והם לא ידעו כי יוסף יודע לדבר עברית · ויירא יוסף מאד
פן יחריבו את מצרים ויצו את מנשה לך והזעיק את כל מצרים
והגבורים ובכל כלי זמר · ונפתלי קל ברגליו וילך ויספר כל שוקי
מצרים וימצא י"ב ויגיד ליהודה ויאמר יהודה אל אחיו מהרו ושימו
חרב על ירך ונכה כולם ויאמר יהודה הנני אחריב ג' שווקים בכחי
ואתם יחריב איש שוק א' ויהי הם מדברים ויבואו אנשי מצרים ת"ק
איש רוכבי רכב ועשרת אלפים רגלי ות' איש אשר יוכלו להלחם בלא
חרב וחנית כ"א בידיהם ויבאו ברעש גדול ובצעקת ויסובבו את בני
יעקב ויבהלום ותבקע האדמה מקול צעקתם ויוסף עשה זה להפחידם
את בני יעקב להחריש מעליו · וייראו בני יעקב מאד לנפשם
וירא יהודה מקצת אחיו נבהלים ויאמר להם למה תיראו וחסד אלהינו
אתנו · וימהר וישלוף חרבו ויצעק צעקה גדולה ומרה עד מאד ויך
בחרבו וידלג על הארץ ויוסף עוד לזעוק על כל האנשים ויפול פחד
יהודה ואחיו על כל הגבורים וינוסו ויפלו איש על רעהו וימותו מהם
הרבה בנפלם ויברחו וירדפם יהודה ואחיו עד בית פרעה וישב יהודה
לפני יוסף וינהום עליו כאריה ויצעק עליו צעקה גדולה ומרה מאד
ותשמע הצעקה למרחוק עד יושבי סוכות ותרעש כל מצרים וכל
חומות מצרים וארץ גושן נפלו מרעש הארץ גם פרעה נפל מעל
כסאו על פניו ארצה וכל נשי מצרים וגושן ההרות נפלו ילדיהן
ממעיהן וישלח פרעה מה הדבר ויגידו לו הדברים מראש עד סוף
ויבהל פרעה ויחרד מאד ותוסיף לו יראה על יראה וישלח אל יוסף
הלהחריב את כל מצרים הבאת העברים מה לך בעבד הגנב שלחהו
וילך עם אחיו למה נאבד ברעתם ואם לא תחפץ לעשות זה עזוב
מעליך כל חמודותי ולך עמהם אל ארצם ראה מה עשו בצעקתם ואף
אם ילחמו בחרב יחריבו את יתר הארץ עתה בחר לך אשר תחפץ
אם אני או העברים ואם מצרים או ארץ העברים · ויהודה ואחיו
עודם נצבים לפני יוסף בחמה ובחרון אף וינהמו בני יעקב על יוסף
כנהמת ים וגליו ויירא יוסף מאד מפני אחיו ומפני פרעה ויבקש
יוסף עלילה להודע לאחיו פן יחריבו מצרים ויצו את מנשה וישם ידו
על כתפו של יהודה וחמת יהודה שככה ויאמר אל אחיו אל יאמר איש
כי מעשה נער מצרי זה כ"א מעשה בית אבי · וירא יוסף כי חמת
יהודה שככה ויגש לדבר ליהודה לשון רכה תגיד לי למה תלחם אתה
על הנער מכל אחיך ויען כי אנכי ערבתי הנער מעם אבי לאמור
אם לא אביאנו אליך וחטאתי לו כל הימים עתה אמצא חן בעיניך
ושלחתו ללכת עם אחינו והנני אנכי יושב תחתיו לשרתך כו' שלח נא
אותי אל מלך קשה אשר מרד בך אף אם לו רכב רב ועם עצום והרגתי
כולם ואביא ראש מלכם לפניך כו' ויאמר יוסף אמת אתכם כי יש
לעברים גבורה וה' הכין בכם אך בזאת אשלח אחיכם אם תביאו לפני
את אחיו מאמו אשר אמרתם כי ירד מצרים ולקחתיו תחתיו יען כי
לא ערב אותו א' מכם אל אביכם ושלחתי את אחיו אשר ערבתם ·
ויחר אף יהודה ונזלו דמעות עיניו דם מכעס ויאמר אל אחיו מה
מבקש להמית נפשו ומצרים היום · ויען שמעון את יוסף הלא אמרנו
לך בתחלה כי לא ידענו מקום לכתו ואם מת או חי למה ידבר אדוני
כדברים אלה · וירא יוסף פני יהודה כי החל אפו לחרות · ויאמר
הלא אמרתם כי אחיכם מת והנה אם קראתיו היום ובא לפניכם
תתנהו לו תחת אחיו · ויחל יוסף לדבר ולקרוא יוסף יוסף בא היום
לפני והראה אל אחיך ושב לפניהם ויביטו איש כה וכה לראות מאין
יבא יוסף אחיהם ויאמר יוסף למה תראו כה וכה אני יוסף אחיכם
אשר מכרתם אותי מצרימה ועתה אל יחר בעיניכם כי למחיה שלחני
ה' לפניכם ויבהלו אחיו ויבהל יהודה ממנו מאד מאד · ובנימן
בשמעו דברי יוסף והוא היה לפניהם בבית פנימה וירץ אל יוסף
ויחבקהו ויפול על צואריו ויבכו ויפלו גם אחיו ויחבקהו ויבכו בכי
גדול עם יוסף · ונשמע בית פרעה כי אחי יוסף הם וייטב בעיניו
כי ירא אותם פן יחריבו את מצרים וישלח פרעה כל שרי חיליו
וגדודים

ופלשתים ועבר הירדן ובני קדם וכל ערי כל הארץ הקרובי' והרחוקי' למצרים לשבור בר ויפתח יוסף אוצרות האוכל וישם עליהם פקידים · וידע יוסף כי גם אחיו יבואו ויעבירו קול בכל מצרים מטעם המלך והמשנה איש אשר יחפץ לשבור בר במצרים אל ישלח עבדים כ"א בניו · גם כל איש מצרי או כנעני אשר יבא מכל הארצות לשבור בר במצרים וימכרו בכל הארץ יומת · כי לא ישבור כל איש כ"א למחיית ביתו · גם כל איש אשר ינהג ב' או ג' בהמות יומת כי לא ינהג אדם כ"א בהמתו · וישם יוסף שומרים בשערי מצרים ויצום לא תתנו בר עד כתבו שמו ושם אביו ושם אבי אביו ותביאם אלי בערב ויוסף עשה דברים אלה למען ידע בבואו אחיו מצרימה · וישמעו כל יושבי ארץ מזרח ומערב החוקים אשר שם יוסף כו' · ויקרא יעקב לבניו שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שברו כו' ויצו אותם יעקב בבואכם העירה אל תבואו · יחד בשער א' מפני יושבי הארץ וילכו י' בניו כי את בנימן לא שלח כו' ויהי בדרך וינחמו על יוסף אשר עשו לו ויאמרו איש אל אחיו ידענו כי יוסף אחינו ירד מצרימה ואם נמצאנו ולקחנוהו מאדונו בפדיון ואם אין בחזקה ונתנו עליו ויהי בקרבם מצרימה ויתפרדו איש מאחיו ויבואו בני יעקב שערי מצרימה והשוערים כתבו שמותם ויביאום ליוסף בערב ויצו יוסף כל שומרי האוצרות יסגרו אוצרות הבר כ"א א' יהיה פתוח לשבור ממנו כל הבאים ויתן יוסף שמות אחיו כתובים לאשר על האוצר הפתוח ויאמר אליו כל אשר יבא אליך לשבור תשאל את שמו והיה כבוא השמות האלה ותפשתם ושלחתם אלי · ובני יעקב כאשר באו תוך העיר ויתקבצו יחד לבקש את יוסף טרם ישברו אוכל וילכו אל חומת הזונות כי אמרו יוסף יפ"ת ויפי מראה ושם יהיה ויבקשו ג' ימים ולא מצאו · והאיש אשר על האוצר הפתוח שלח ליוסף כי זה ג' ימים לא באו האנשים אשר נתת לי שמותם וישלח יוסף עבדים לבקשם וילכו ויבקשו במצרים ולא מצאו וילכו גושנה ועיר רעמסס ולא מצאם ויוסף עוד וישלח י"ו עבדים ויתפזרו בד' פינות העיר וילכו ד' עבדיו וימצאם בבית הזונות ויביאום לפני יוסף וישתחוו לו · ויוסף יושב בלבוש בוץ וארגמן על כסאו ובראשו עטרת זהב וכל גבוריו סביביו ויראו בני יעקב ויפלא בעיניהם מאד תארו וטוב מראיו והדר פניו וישתחוו לו עוד אפים ארצה ויכירם יוסף והם לא הכירוהו · וידבר אליהם מאין באתם ויענו כולם מארץ כנען לשבור אוכל כי כבד הרעב כו' ויען יוסף אם באתם לשבור אוכל למה תבואו בי' שערים אין זה כ"א לחפור הארץ ויאמרו לא היו עבדיך מרגלים כי כן צוה אבינו כו' ויאמר יוסף כל הבא לשבור הולך לדרכו ואתם היום ג' ימים בארץ · ומה תעשו בחומות הזונות כו' ויאמרו כי א' מאחינו נאבד ובקשנו אותו כו' ויאמר הלא אמרתם כי מבני יצחק בן אברהם אתם מה יעשה בני יעקב בבתי זונות ויאמרו שמענו כי ישמעאלים גנבוהו ומכרוהו אותו למצרים ועבדיך אחינו יפ"ת ומראה ונאמר איננו כ"א בבתי הזונות כו' ויאמר יוסף חי פרעה כי מרגלים אתם כו' ויאמר יוסף והנה אם מצאתם אותו ויבקש מכם אדוניו מחיר רב ויאמרו ניתן ויאמר ואם לא יחפוץ לתתו במחיר מה תעשו ויענוהו אם לא יתנהו והרגנו אותו ולקחנו אחינו והלכנו ויאמר יוסף הוא אשר דברתי מרגלים אתם כי להרוג יושבי הארץ באתם כי שמענו אשר ב' מאחיכם הכו כל יושבי שכם בעבור אחותיכם כו' אך בזאת אדע כי כנים אתם תשלחו א' מכם לקחת אחיכם הקטן ולהביאו אלי · ויקרא לע' גבוריו ויאמר קחו האנשים למשמר ויעשו כן ויהי במשמר ג' ימים (וגו' כמפורש בתורה) ויקח מאתם את שמעון ויאמר לאסרו ולא אבה שמעון כי היה גבור ולא יכלו לאסרו ויקרא יוסף לע' גבוריו וחרבותם שלופות ויבהלו כל בני יעקב ויחזיקו בשמעון לאסרו ויצעק שמעון עליהם צעקה גדולה ומרה ותשמע למרחוק ויבהלו הגבורים ויפלו על פניהם וינוסו וכל האנשים אשר היו את יוסף נסו ונשאר אך יוסף ומנשה בנו ויקם מנשה ויחר אפו ויכה את שמעון באגרופו בערפו וינח שמעון מחמתו ויאסרו ויבאהו בית הכלא ויתמהו בני יעקב ממעשה הנער ויאמר שמעון אל אחיו אין זאת מכת מצרי כ"א מכת בית אבינו כו' ויצו יוסף למלאות כליהם בר ולתת איש כספו בשקו כו' ויבואו במלון ויפתח לוי את שקו לתת מספוא לחמורו וירא והנה כספו כו' וילכו ויבואו בית אביהם ויצא יעקב וביתו לקראת בניו וירא והנה אין שמעון כו' ויגידו לו כו' וישבו בני יעקב ימים ושני חדשים עד כלות השבר ותרעב כל בית יעקב ויבואו ילדי בני יעקב יחד ויגשו אל יעקב ויסבבו אותו לאמור תנו לנו לחם למה נמות ויבך יעקב בכי גדול ויכמרו רחמיו אליהם · ויקרא לבניו ויאמר שובו שברו כו' ויאמר יהודה אם אתה משלח את אחינו נרד כי מלך מצרים מלך אדיר הוא ואם הלכנו בלתי אחינו ומתנו כולם כי המלך גבור הוא וחכם מאד אין כמוהו בכל הארץ הלא אבימלך מלך פלשתים גדול מכל מלכי הארץ לא יהי' לו אבימלך כא' שריו שלו לו ראית אבי היכלו וכסאו ועבדיו העומדים לפניו ויפיו ותארו ובגדי מלכות ועטרת זהב וההוד והדר אשר נתן לו אלהים והחכמה והתבונה והדעת וקולו הנאים בדברו אלינו · לא ידענו מי הודיעהו את שמותינו ואת כל אשר קרה לנו וישאל גם עליך העוד אביכם חי השלום לו · וכל מלכי מצרים על פיו יצאו ויבואו ואין שואל בפרעה אדוניו · לו ראית את פחדו ואימתו על כל מצרים · וגם אנחנו בצאתנו מלפניו ויחר אפינו מאד על כל דבריו אשר נתן אותנו למרגלים ונאמר לעשות למצרים כיתר ערי האמורי והי' בבואנו עוד לפניו ונפלה אימתו עלינו יחד ואין איש יכול לדבר אליו דבר קטן או גדול כו' ויקומו ויקחו את בנימן ויצו יעקב את בניו השמרו בו בדרך ואל תפרדו ממנו ויפרוש כפיו ויתפלל כו' גם כל נשי בני יעקב וילדיהם כו' ויכתוב יעקב ספר אל מלך מצרים מאת עבדיך יעקב בן יצחק בן אברהם העברי נשיא אלהים אל המלך האדיר והחכם צפנת פענח מלך מצרים שלום · ידוע יהיה לאדונינו המלך מצרים כי חזק עלינו הרעב וסבבוני ע' בני ואני זקן מאד וכבדו עיני מזוקן וגם בוכה בכל יום תמיד על בני יוסף אשר נאבד ואצוה את בני שלא יבואו יחד בשערי העיר גם להתהלך במצרים לבקש את בני יוסף אולי ימצאהו ויעשו כן · ותחשבם למרגלים הלא שמענו עליך אשר פתרת חלום פרעה כו' ואיך לא תדע בחכמתך את בני אם מרגלים הם אם לא ועתה שלחתי את בנימן בני אחלה פניך שתשים עיניך עליו עד השיבות אלי בשלום עם אחיו והלא ידעת אם לא שמעת את אשר עשה אלהינו לפרעה ולאבימלך בקחת שרה אמי · ואשר עשה אברהם אבינו לט' מלכי עילם שהמית כלם במתי מעט אנשים שהיו אתו · ואשר עשו שמעון ולוי בני לח' ערי האמורי בעבור דינה אחותם · ואף בעבור בנימן אחיהם התנחמו בו על יוסף אחיו · מה יעשו עליו בראותם כי הגביר יד א' העם עליהם בעבורו הלא ידעת מלך מצרים כי גבורת אלהינו אתנו וגם שומע אלהינו תפלתינו תמיד ולא יעזבנו כל הימים חי ה' כי בהגיד בני אלי מעשיך לו קראתי אל ה' עליך אז אבדת עם אנשיך טרם בא בנימן בני לפניך אך אמרתי כי שמעון בני בביתך אולי טובה תעשה לו ע"כ לא עשיתי לך הדבר הזה · ועתה הנה בנימן בני בא אליך עם בניי השמר לך בו ושים עיניך עליו וישם אלהים את עיניו עליך בכל מלכותך ועתה הנה הגדתי לך את אשר עם לבבי כו' ושלחתם עם אחיהם לשלום · ויתן יעקב הספר אל בניו ביד יהודה לתתה למלך מצרים כו' ונתן מזמרת הארץ כו' וילכו ויבואו מצרימה ויעמדו לפני יוסף ויתן להם שלום כו' ויוצא אליהם את שמעון · ויאמר שמעון כי בצאתכם מהעיר הוציא אותי ויעש אתי טובה בביתו · ויקח יהודה בנימן בידו ויבא לפני יוסף וישתחוו ויתנו המנחה ליוסף וישבו לפניו ויאמר השלום לכם ולבניכם ואביכם הזקן ויאמרו שלום ויתן יהודה הספר אשר שלח יעקב ליוסף · ויקרא ויכיר מכתוב אביו ויבקש לבכות ולא יוכל להתאפק וילך החדרה ויבך בכי גדול ויצא וישא עיניו וירא את בנימן ויאמר הזה אחיכם אשר אמרתם ויגש בנימן לפני יוסף ויתן יוסף ידו על ראשו ויאמר לו אלהים יחנך בני · ויבקש לבכות שנית ויבא החדרה ויבך וירחץ פניו ויתאפק ויצא ויאמר שימו לחם · ויהי ביד יוסף גביעי אשר ישתה בו והוא מכסף רצוף באבני שוהם ובדולח ויך בגביע לעיני אחיו ויאמר ידעתי בגביעי זה כי ראובן הבכור ושמעון ולוי יהודה יששכר זבולן בני אם א' שבו כאשר ילדתם וישב גם את האחרים כתולדותם ויאמר ידעתי כי אחיכם הקטן הזה אין לו אח ואני כמוהו אין לי אח ישב נא אתי לאכול וישב בנימן על הכסא ויתמהו על ככה · (עיי' מ"ש הבחיי פ' מקץ מזה) ויתן להם יוסף מתנות · ויוסף ויתן לבנימן מנה א' ויראו מנשה ואפרים מעשה אביהם ויתנו גם הם מנותיהם וגם אסנת נתנה לו מנה א' ויהי לבנימן ה' מנות · ויוצא להם יוסף יין לשתות ולא אבו לשתות ויאמרו מיום שנאבד יוסף אחינו לא שתינו יין ולא אכלנו אוכל טוב · וישבע להם יוסף ויפצר בם מאד וישתו וישכרו עמו ביום ההוא · (כתב סוף ס' ג"כ כח השכר ונתגלה באהלו נתקן ביוסף שלא שתה יין עד שראה אחיו וישכרו עמו ומה שקלקל בענין ויפוזו זרועי ידיו נתגלגל אח"כ בפנחס שקינא על הברית במעשה זמרי · ועיי' הס"ל מעיין ה' נהר כ"ה חלק מנשמות אדה"ר נמשך אח"כ ביוסף לכן יופי של אדה"ר בא ליוסף מאותו זיהרא עילאה ויוסף זכה לאותו נשמה באותו הלילה שנגמר שעבודו כדי לעלות למלוכה ולזה למד ע' לשון לפי שזכה לאותו נשמה של מט"ט (ע"ל חנוך) והממונה על ע' אומות · ור' ישמעאל בן אלישע כ"ג היה נשמות יוסף ע"ש מתרא.

ולאלה לזרעו אחריו עד עולם. ויתנם בכלי חרש למען יעמדו ימים רבים ויתנם ביד בניו. ועשו לקח כל מה שהניח יצחק אביו והלך ארץ שעיר אחורי ולא שב עשו ארצה כנען מיום ההוא והלאה (סה"י וישב). בימים ההם אחרי מות יצחק ויצו ה' ויקרא רעב על כל הארץ. בעת ההיא ופרעה מלך מצרים יושב על כסאו בארץ מצרים וישכב במשכב הלילה ויחלום והנה עומד על היאור כו' יאור מצרים הוא שיאור כו' ופתרון החרטומים לא יוכשר בעיני המלך ויצו המלך ויעבירו קול בכל ארץ מצרים איש חכם המבין לפתור החלומות אשר לא יבא היום לפני המלך יומת ומי אשר יגיד על נכונו יתנן לו כל אשר ישאל ויבואו כל החכמים והמכשפי' אשר במצרים ובגושן וברעמסס ובתחפנחס ובצוען וכל הפרתומים ושרים ומשרתים ויפתרו כו' ולא ישרו כולם בעיניו כי ידע המלך בחכמתו כי לא דברו נכונה. כי מאת ה' היתה זאת למען צאת יוסף מבית האסורים ויצאו כלם בבושת וכלימה ויצו המלך ויעבירו קול במצרים להמית כל החכמים והחרטומי' לא יהיה מהם איש ויקומו שרי הטבחים וישלפו חרבם ויחלו להכות בהם. ויהי אחרון ויבא מירוד שר המשקים ויאמר יחי המלך לעולם כו' אל תהרוג אנשי מצרים הנה כו' הנה עבד בבית הסוהר כו'. וכאשר פתר לנו כן היה וישלח המלך להביאו ויאמר לנו אליו ואל יבהלוהו פן יבהל ולא ידע לדבר נכונה כו' והמלך יושב על כסא מלכותו בלבוש מלכות אפוד באפוד זהב והפז אשר עליו נצץ והבריק ואודם והכוכב מתלפדים וכל אבני התפארת אשר בראש המלך מתלהטים ויפלא יוסף מן המלך מאד והכסא אשר ישב עליו המלך מצופה זהב וכסף עם אבני שוהם ולו ע' מעלות. ויהי משפטם בכל ארץ מצרים כל איש אשר יבא לדבר אל המלך אם הוא שר והשוב בעיני המלך יעלה אל המלך על הכסא עד מעלה ל"א וירד המלך על המעלה ל"ו ודבר עמו אם מיתר העם הוא ועלה עד ג' מעלות וירד המלך ברביעית ודבר עמו. עוד היה משפטם כל איש אשר יבין לדבר ע' לשון ועלה ע' מעלות ועלה עולה ודבר עד געתו לפני המלך ואיש אשר לא ישלים ע' לשונות יעלה מעלות כמספר אשר ידע ויבין לדבר. ומשפט מצרים היה בימים ההם לא ימליך עליה מלך כ"א אשר ידע לדבר ע' לשון. ויהי כבוא יוסף לפני המלך וישתחו לפני המלך ארצה ויעל עד ג' מעלות וישב במעלה ג' וירד המלך אליו וישב במעלה ד' ומדבר עם יוסף ויאמר אלין המלך חלום חלמתי ואין פותר כו'. ויאמר יוסף ז' פרות כו' ויאמר המלך מי יאמר ומי יודע כי דבריך נכונים. ויאמר אל המלך זה לך אות הנה אשתך יושבת על המשבר ביום הזה וילדה לך בן ושמחת בו והיה בצאת הילד ממעי אמו ומת בנך בכורך אשר יולד לך זה שנתים ימים ונחמת בילד היולד לך היום וישתחוה לפני המלך ויצא כו' ותבואן האותות כאשר דבר יוסף כו'. אחר הדברים האלה ויקבץ המלך שריו והפחות והפרתומים ויאמר הנה שמעתם דברי האיש העברי וכל האותות אשר אמר באו ידעתי כי גם פתרון החלום נכונה הוא בקשו נא וראו הנמצא כזה אשר חכמה ודעת בלבו ואפקדהו בארץ ויאמרו כל ארצך בידך את אשר ייטב בעיניך עשה ויאמר המלך אחרי הודיע אלהים האיש העברי את כל אשר דבר אין נבון וחכם כמותו בכל הארץ אם טוב בעיניכם אשיתהו על הארץ והוא ימלט הארץ בחכמתו ויענו כל השרים הלא כתוב בדתי מצרים ולא יעבור אשר לא ימלוך במצרים ולא משנה למלך כ"א היודע ע' לשון וזה לא ידבר כ"א בלשון עברית. אך שלח אחריו ונס אותו ויאמרו המלך לעשות כן למחר. ויהי בלילה וישלח ה' א' ממלאכיו ויבא אל יוסף והוא שוכב במשכב הלילה בבית אדוניו בבור ויעירהו משנתו וילמדהו כל לשון האדם ויקרא שמו יהוסף ויתמה יוסף על המראה אשר ראה. ויהי בבוקר וישלח המלך אל שריו ועבדיו ויבאו כולם ויצו להביא את יוסף ויצו המלך ויעל יוסף על מעלת הכסא וידבר יוסף אל המלך בכל הלשונות ויעל יוסף עלה ודבר אל המלך עד געתו לפני המלך במעלה ע' וישמחו המלך והשרים בדברי יוסף וייטב בעיניהם להפקיד את יוסף למשנה למלך ויאמר לו המלך אתה תהיה לי למשנה כו' ומתחת ידיך יקחו שרים ועבדי חקם אשר יתנן להם מידי חודש כו' וירכביהו במרכבת המשנה אשר למלך ההולכת מול מרכבת המלך וירכבהו על סוס עצום גדול מסוסי המלך ויצאו את יוסף כל המשחקים במצלצלים ובכנורות וכל כלי זמר ואלף תופים ואלף מחולות ואלף נבלים הלכו אחריו וה' אלפים איש בחרבותיהם שולפות בידיהם כו' וך' אלף איש מגדולי המלך אזורים באזור עור מצופה זהב הולכין לימין יוסף וך' אלף משמאל וכל הנשים ונערות עלו על הגגות ותצבנה ברחובות משחקות ושמחות ביוסף ותראן בתואר יוסף וביופיו וכל אנשי המלך מקטרין לפניו ואחריו בקידה ולבונה ומצרים בכל הדרך מר ואהלות וך' איש

סדר הדורות

קוראין לפניו בקול רם הראיתם איש הזה אשר בחר בו המלך למשנה ואשר ימרה פיו ואשר לא ישתחוה לו ארצה יומת ובכלות הקוראים לדבר והשתחוו כל מצרים ליוסף ארצה ויאמרו יחי המלך גם יחי המשנה וכל יושבי מצרים השתחוו כו' וישא יוסף עיניו לשמים ויאמר מקים מעפר דל ומאשפות ירים אביון ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך כו' ויראהו כל ארץ מצרים ואוצרות המלך ויתן לו המלך אחוזת שדה וכרם וג' אלף ככרי כסף ואלף ככרי זהב ואבני שוהם ובדולח ומתנות רבות. ויהי ממחרת ויצו המלך לכל מצרים להביא ליוסף מנחות ומתנות ויעשו בימה גדולה ברחוב העיר וישליכו על הבימה איש נזם זהב ואיש קשיטה א' טבעות ועיגולים וכל כלי מעשה זהב וכסף ואבני שוהם ובדולח אשר נמצא בידו נתן ויקח יוסף וישם באוצרותיו גם כל השרים והפרתומים נתנו לו מתנות. וישלח המלך אל פוטיפרע בן אהירס כהן און ויקח את אסנת בתו הקטנה ויתן ליוסף לאשה והיא טובת מראה.

אסנת אשת יוסף היתה בת דינה פר"א. ודינה ילידתה זכר היה (ע"ל ב"א קכ"ח) ולאה דנה דינה בעצמה שלא תהא אחותה יכא' השפחות ונהפכה לבת ומהראוי שלא תפסיד חלקה בא"י למ"ד לשבטים נתחלקה א"י לכן נטלו בני יוסף ב' חלקים עיר בנימין שני ס"פ טרף בקלפי בשם גדול א'. עדיין נוהגין במצרים כשרוצים לעשות שליט צריך שיהיה עבד ויקנה אותו שר הטבחים ואח"כ כופר בדתו ואח"כ נעשה שליט תולדות יצחק וש"ק ט' ב'. בר"ה יצא יוסף מבית האסורים ר"ה פ"ק:

ב"א רכ"ט **ויוסף** בן ל' שנה הוא ב"א רכ"ט. בעמדו לפני פרעה (ופרעה זה היה נקרא דיאן בן וליד יוקפין דקל"ה רע"ב) א"כ היה יעקב בן קכ"א (ובש"ק די"א א' כתב קכ"ט ט"ס הוא) וכ"מ מפסוקים כי ט' שנים אחר זה בא יעקב למצרים ז' שנים שובע וב' רעב והיה יעקב בביאתו למצרים בן ק"ל. ויתן המלך ליוסף ק' עבדים לשרתו בביתו וגם יוסף קנה עבדים רבים ובנה בית גדול כבתי מלכים לפני חצר בית המלך ויעש בבית היכל גדול נחמד למראה ג' שנים בנה אותו ויעש לו כסא נחמד מאד מזהב וכסף ובאבני שוהם ובדולח ויעש בו תבנית כל ארץ מצרים ותבנית היאור ומשקה כל ארץ מצרים כו'. ויוסף ה' ליוסף חכמה על חכמתו כו'. ויהי שמעו בכל הארץ ויהי ליוסף חיל עושה מלחמה מ' אלף ות"ר איש לבד משרי המלך ועבדיו ויושבי מצרים אין מספר לעזור למלך וליוסף על האויב. ויתן להם יוסף מגנים וכובעים ושריונות ואבני קלע. בעת ההיא באו תרשיש על בני ישמעאל וילחמו בם ויבזו בני תרשיש את ישמעאל ימים רבים ובני ישמעאל היו מתי מספר בימים ההם ולא יוכלו על בני תרשיש ויצר להם מאד וישלחו בני ישמעאל אל מלך מצרים שלח נא לעבדיך שרים וצבא לעזור אותנו וישלח פרעה את יוסף והצבא ויך יוסף התרשישים וילכד כל ארצם וישבו בה הישמעאלים עד היום ויברחו התרשישי' ויבואו בגבול בני יון אחיהם וכו' ומכל צבא יוסף לא נפקד מהם איש:

ב"א רל"א **ויהי** לתקופת השנה בשנה ב' למלוך יוסף (הוא ב"א רל"א) ויתן ה' שובע גדול בארץ מצרים ז' שנים כו' ויצברו בר כו' וצוה יוסף והביאו את הבר בשבלים והביא עמו עפר שדיהו לבלתי הפסיד כו':

ב"א רל"ג **ויוסף** בן ל"ד שנים (הוא ב"א רל"ג) אסנת בת פוטיפרע ילדה לו את מנשה ואפרים ויגדלו וילכו בדרכיו ובמוסרו ויבינו וישכילו בכל חכמה ובכל דברי מלוכה וכל שרי המלך מנשאים הנערים (ובצ"ד כתב יולד לו ב' בנים ב"א רל"ה. כתב נתיב היושר פ' וישלח בשם ב"ש ויהי ד"ט אפרים ומנשה היו תאומים מנשה בכור ללידה ואפרים במחשבה (ע"ל ב"א תרל"ד. יהושע הוא אפרים בן יוסף ע"א תפ"ח וב"א תרע"ו: גדעון בא ממנשה. ותכלנה ז' שני השבע:

ב"א רל"ה **קהת** נולד ב"א רל"ה או רל"ו ע"ל ב"א שמ"ח שמ"ט. וכ"כ ממ"ש רלב"ג פ' לך לך כי קהת אפשר שהיה כמו בן ב' שנים בבואו למצרים:

ב"א רל"ו **ויבואו** אחריהן ז' שני הרעב ב"א רל"ו נ"ד. (אבל לפי מ"ש סה"י ד"ז שני השבע התחילו ב"א רל"א א"כ ז' שני הרעב ב"א רל"ח) ויפתחו כל מצרים אוצרות הבר כי חזק עליהם הרעב. וימצאו כל האוכל מלא סס ועש ולא יצליח לאכול ויצעקו לפני פרעה תנה לעבדיך אוכל למה נמות ויען פרעה למה לא שמעתם ליוסף לצבור בר לשני הרעב ויענו כן עשינו אלא שמלא סס ועש ולא יצליח לאכילה ויאמר לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו ויבואו אל יוסף ויספרו כו' ויפתח יוסף את כל האוצרות כו' ובכל הארצות היה רעב ויבאו כל יושבי ארץ כנען ופלשתים

בית אביהם ותלד מרימות לנפתלי יחצאל וגוני ויצר ושלם • ועולית ילדה לגד צפיון חגי שוני אצבון ערי וארודי ואראלי :

אשר לקח את עדון בת אבלל בן הדד בן ישמעאל לאשה ויביאה כנען • ותמת עדון בימים ההם אין לה ולד • ואחר מותה וילך אשר עבר הנהר ויקח הדורה בת אבימאל בן עבר בן שם לאשה והנערה טובת מראה ובעלת שכל ותהיה למלכיאל בן עילם בן שם לאשה • ותלד הדורה למלכיאל בת ויקרא שמה סרח • וימת מלכיאל אח"כ ותלך הדורה ותשב בית אביה • ויהי אחר מות אשת אשר ויקח את הדורה לאשה ויביאה ארץ כנען ויביא גם סרח בתה עמה והיא בת ג' שנים ותגדל הנערה בבית יעקב והנערה טובת מראה ותלך בדרכי בני יעקב הקדושים ויתן ה' לה חכמה ושכל (וכ"כ בת"י פ' פנחס וסרח בת אתת אשר כי לא היתה בתו כ"א חורגתו בת אשתו • (ומ"ש וסרח אחותם כי היתה אחות בניו לא בתו לכ"א ושם בת אשר ול"א ובת אשר לומר כי היה שמה בת אשר ונקראת סרח מכ"י פנחס) וסרח היתה האשה חכמה בענין שבע בן בכרי א"כ האריכה ימים כי יעקב ברכה שלא תשלוט מות בה • ותהר הדורה אשת אשר ותלד לו ימנה וישוה וישוי ובריעה • וזבולן הלך מדיינה ויקח מרושה בת מולד בן אבידע בן מדין לאשה ויביאה כנען ותלד לו סרד ואילון ויחלאל :

ב"א רי"ח **וישלח** יעקב אל ארם בן צובא בן תרח ויקח את מחלת בת ארם אל בנימן בנו ותבוא ארצה כנען בית יעקב • ובנימן בן עשר שנים בקחתו את מחליא (הוא ב"א רי"ה) ותהר ותלד בלע בכר אשבל גרא נעמן • ואח"כ וילך בנימן ויקח ערבת בת זמרן בן אברהם והוא בן י"ח שנים (הוא ב"א רכ"ז) ותלד לו אחי וראש מופים חופים וארד :

ב"א רכ"ו **בעת** ההיא וילך יהודה בית שם ויקח את תמר בת עילם בן שם לער בכורו לאשה • (כתב רא"מ למ"ש בב"ר פפ"ה אפרים מקשאה בשם ר"מ תמר בתו של שם היתה פליג אההיא רפ"ק דסוטה ד"י וכ"כ רש"י שם דאמרה יתומה אני והייתי קטנה כשהשיאני אמי ואחיי ומיאנתי בנשואי ער ואונן דאפילו נולדה בסוף ימי שם (דהיינו ב"א קנ"ח) היתה יותר מבת ל' • או י"ל דבתו של שם לאו דווקא בתו אלא בת בנו עכ"ל • לא ראה שכ"ה מפורש בסה"י שהיתה בת עילם בן שם • אך מ"ש בב"ר הנ"ל בת שם וכתיב ובת איש כהן למיכך הוציאוהו ותשרף דהא אי' בפ' ד' דנדרים דל"ב דבני שם לא היו כהנים ולמה תשרף ועיי' יפ"ת ובס' גוז הקודש כתב דאפרים מקשאה לא פליג על ההיא דפ"א דסוטה וס"ל שקטנה היתה ובת בנו של שם היתה ופליג אההיא דנדרים שנטל הכהונה מבניו א"כ היתה בת כהן לכן תשרף ע"ש) ועיי' ס' לוית חן פ' וישב בש"ר פ' משפטים פ"ל משל לדיין שבא לפניו דין יתומה כך יהודה בא דין תמר לפניו וכתב בהגה"ה אמר הצעיר בזה ביאר שדן אותה בשריפה כי היא בת שם והוא כהן לאל עליון וכתיב ובת איש כהן כי תחל לזנות באש תשרף ואמר לי ת"ה א', כי שמע לא' שדרש כן עכ"ל • אך שניהם לא ראו שכן הוא בב"ר הנ"ל אמר אפרים מקשאה כו' • ובש"ק ד"י סע"א ז"ל רמב"ן וישב תמר בתו של שם היתה עכ"ל • גם הוא לא ראה שכ"ה בב"ר הנ"ל • תמר מלכת שבא רחב גלגול א' ר"ת תמר ושלשתן אירע להם דבר א' תמר ילדה תאומים מלכת שבא ילדה משלמה שנים • רחב הגילה ב' שלוחים מרגלים (הס"ל מעין ה' נהר כ"ה • נשמת תמר היה נשמות זכר והיתה בת שם ונשמות יהודה נשמת שם ונשמות יהודה ניצוץ מנשמת נקבה לכן ילדה • מגיד הרש דף"ב עי"ר וישב ס"ע א' וי"ר ע' גלגולים היא דבורה (ע"ל ב"א תרכ"ד • אשת זנונים ניצוץ תמר ורחב (ע"ל ג"א נ' • בת שוע אשת יהודה היא בת שוע (רמז שוע ו' מתהלף ב"ב בבומף כ"ל) וכמעשה ב"ש עם דוד כן מעשה תמר ביהודה כי דוד ניצוץ וכמו תמר עשתה המצאות להוציא זרע מיהודה כן ב"ש כי ראוי היתה לו מו' י"ב גם ראויה היתה בת שוע להוציא מלכים ממנה אלא דלא אסתייע. ויצא מתמר והרגישה ב"ש כששלח דוד לקחתה ובטהרה מטומאה ולא מיחה אותו כי היה לעוק דבמקום חילול השם אין חולקין כבוד אפילו למלכות. אלא שמרצונה עשתה כמו תמר דאמרה שהרה מלכים ונביאים כן עשתה היא שישבע לה שבנה היוצא ממנה ימלוך (ג"כ) • בת שוע ותמר הם ב' נשים הנזכרים (מלכים ב' ד') דהתנו לאכול היום בנה של א' והשנית לא רצתה לקיים תנאה והם בסוד ב' נשים זונות דשלמה ובסוד אהלה ואהליבה וסוד חנה ופנינה מה שחנה יולדת פנינה קוברת : שם • ויהי בבוא ער על אשתו וישחית זרעו חולה וימיתיהו ה'. • ויאמר יהודה אל אונן בא אל אשת אחיך ויקח אונן את תמר ויעש כמעשה ער וימת ה' גם אותו • ויאמר יהודה לתמר שבי בית אביך

(כתב ש"ק ד"י א' בס"ע אי' בני ג' שנים היו ער ואונן • ורמב"ן כתב בני י"ב שנים (כמדומה שאינו ברמב"ן) ער ואונן נתגלגלו בחצרון וחמול וכן בפרץ וזרח עיי' למטה • והיה לתקופת השנה ותמת עילת אשת יהודה וילך לגוז צאנו • ותשב תמר בפתח עינים וירא יהודה ויראה ויבא אליה ותהר • מעשה תמר עם יהודה היה אחר מכירת יוסף ש"ק י"א א' וכ"כ סדר הפסוקים • ורא"בע פ' וישב כתב דקודם מכ"י היה המעשה לפי שאין מיום שנמכר יוסף עד יום רדת אבותינו למצרים רק ך"ב שנה והנה נולד אונן שהוא שני לבני יהודה וגדל עד שהיה לו זרע וזה לא ימצא פחות מי"ב שנה ועוד וירבו הימים גם הרתה תמר והולידה פרץ והוא בא אל מצרים ויש לו ב' בנים :

ב"א רכ"ח **ותהר** תמר ותלד תאומים ותקרא שם הראשון פרץ ושם השני זרח ב"א רכ"ח ל"ג שנים להי יהודה • וח' שנים לפרץ נולד חצרון • וחמול שנת ט' סע"ז • ע"ל ב"א רל"ה רל"ע • פרץ היה ער וזרח אונן כע"ח בהשמטות פ' וישב ועי"ר וישב ס"ע א' ונתגלגלו במחלון וכליון ע"ל ב"א תשפ"ז • בעת ההיא ויתן שר המשקים יין לפני פרעה וימצאו זבובים רבים ביין ונלהם אשר נתן שר האופים נמצא כתר ויצו לייסרם ולהתם בבית הסוהר ויהי מקץ שנה שהיו במשמר ויחלמו וכו' ויספרו ליוסף כו' ויפתר להם כו' • בימים ההם ותלד המלכה בן בכור ויעש משתה לשריו ועבדיו חיל ארץ מצרים וארץ גושן ח' ימים וישמחו בתופים ובמחולות ולא זכר שר המשקים את יוסף אל המלך • שר האופים היה גלגול קין ג"ר ני"ר ס"פ וישב הוא השליש שנרמז בשער ע"ל ג"א מ"ג • וישב יוסף אחר כן בבית הסוהר שנתים ימים עד מלאות לו י"ב שנים • וישמע עשו כי קרבו ימי יצחק למות ויבא הוא ובניו מארץ אדום לארץ כנען אל יצחק אביו • ויעקב ובניו באו ממקום אשר גרו ליצחק אביהם ויעקב עודנו מתאבל על יוסף בנו • ויאמר יצחק אל יעקב הגישה בניך ואברכם וישם יצחק את ידיו על י"א בנים ויברכם ויחבקם וינשקם גם ברך את בני עשו לאמור ישימכם האלהים למורא ולפחד על כל רואיכם ואויבכם • ויאמר ליעקב ה' דבר אלי לזרעך אתן הארץ הזאת כו' ועתה בני למד בניך ובני בניך ליראה את ה' כו' ויכל לצות ויגוע וימת :

ב"א רכ"ח **יצחק** מת בחברון (ב"א רכ"ח ק"ד ליעקב) (כתב ש"ק ב"א רכ"ח ל"ז ללוי וז"א כי לוי נולד ב"א קנ"ה א"כ היה ל"ג במיתות יצחק ע"ש דס"ז ב') כתב בכ"י ה"ב סקי"א בשנת מות יצחק מלך יוסף ובש"ק כשהיה יוסף בן ל' בעמדו לפני פרעה מת יצחק • וכ"מ ביסוד עולם • משמת יצחק עד שירדו למצרים י' שנים • וכ"כ פ"ר פ"פ מקץ וירידתם היה רל"ח א"כ מת רכ"ח וכן החשבון הפשוט שנולד מ"ח והי ק"פ הרי רכ"ח או באופן זה שנולד ב"א מ"ח ובן ס' הוליד את יעקב ויעקב בן צ"א הוליד את יוסף ויוסף בן ל' עמד לפני פרעה הרי רכ"ט (ע"ל רכ"ט) ולפי הנ"ל כי בא לבית אביו ב"א ר"ז א"כ שימש את יצחק ך"א שנה ובת"י • ובש"ק כתב שימש ך"ב שנה • או ך' שנה ע"ל ב"א ר"ח • ויפול יעקב ועשו על פני יצחק אביהם ויבכו וישאו אותו אל מערת המכפלה וכל מלכי ארץ כנען הלכו עם יעקב ועשו לקבור את יצחק ויעשו לו כבוד גדול ובני יעקב ועשו הלכו יחופי רגל סביב המטה הלך וקונן עד געתם אל קרית הארבע ויקברו במערת המכפלה אשר בקרית הארבע בחברון : ויספדו יעקב ובניו ועשו ובניו וכל מלכי כנען מספד גדול ויתאבלו ימים רבים • ויהי אחרי מות יצחק ויאמר עשו אל יעקב נחלק לשנים אשר הניח אבינו ואני אבחר ויאמר יעקב כן נעשה ויקח יעקב כל אשר הניח יצחק בארץ כנען מאדם עד בהמה גמלים חמורים שור ושה כסף וזהב בדולח וכל העושר ויחן אותו יעקב לשנים לפני עשו ובניו ויאמר לעשו בחר לך הקלי ויאמר יעקב לעשו שמע כה אשר אדבר אליך ה' אלהי השמים והארץ דבר אל אבותינו אברהם ויצחק לזרעך אתן הארץ הזאת לרשתה הנה כל אשר עזב אבינו לפניך והנה כל הארץ לפניך בחר לך אשר תחפץ ושם היה נביות בן ישמעאל עם בניו בארץ ויתייעץ עשו עמו • ויאמר כך וכך דיבר יעקב ויאמר נביות אליו מה זה הדבר אשר ידבר יעקב אליך הנה כל בני כנען יושבים בארצם לבטח ויעקב אומר יירשנה עם זרעו כל הימים עתה לקח כל עושר אביך ותעזוב אחיך בארץ כאשר דבר ויעש עשו כן ולא נתן ליעקב מאומה כו' ויכתוב יעקב כל הדברים האלה בספר המקנה ויעד עדים נאמנים על כל אלה • ואלה הדברים אשר כתב ארץ כנען וכל ערי החתי והחוי והיבוסי והאמורי והפריזי וכל ז' גויי הכנעני מנהר מצרים ועד הנהר פרת וכל עיר חברון קרית ארבע והמערה אשר בה הכל קנה יעקב מעשו אחיו במחיר לאחוזה ולבניו ולנחלה:

וביאר אותם על מכרם בכסף כדיק הגה"ה) ושם :

ב"א רי"ז **יוסף** בן י"ח שנה (הוא ב"א רי"ז) בחור יפה עינים וטוב רואי וכמוהו לא היה בכל ארץ מצרים ויהי בבית אדוניו ותשא זליכה אשת אדוניו עיניה עליו ותחמוד יופיו בלבה ותדבק נפשה ביוסף מאד ותפתיהו יום יום ותפתהו ולא נשא יוסף עיניו לראות בה ותאמר מה טוב מראך מאד ותארך לא ראיתי יפ"ת כמותך ויאמר אליה הלא אשר בראני בבטן אמי הוא ברא את כל אדם · ותאמר אליו מה נאוו עיניך כי הרהבת בהם את כל יושבי מצרים איש ואשה ויאמר לה מה טובם בעודנו חי ואם ראיתם בקבר הלא תבזר מהם · ותאמר מה יפו ונעמו דבריך קח נא את הכנור שבבית ונגן בידך ונשמע דבריך ויאמר לה מה יפה ונעים דברי בדברי שבח אלהי ותהלתו · ותאמר מה יפו מאד שער ראשך הנה מסרק הזהב קח וסרק ראשך ויאמר לה עד מתי תדבר אלי כדברים האלה עזוב כל הדברים האלה מעלי ועשה לך כל דברי ביתך ותאמר אין דבר בביתי ואין מאמר כי אם דברך ומאמריך · ובכל זאת לא הביט יוסף אליה ויתן עיניו בארץ למטה · והיה בעת אשר ישב בבית לעשות מלאכתו תשב לפניו ותשיתהו בדברים יום יום לשכב עמה או להביט אליה ולא אבה יוסף לשמוע לה · ותאמר אם לא תעשה דברי אייסרך במשפט מות ואתנה עליך עול ברזל · ויאמר האלהים אשר ברא את אדם הוא מתיר אסורים הוא יציל אותי ממאסריך ומשפטך ויהי כאשר לא יוכלה לפתותו ונפשה דבקה בו ותפול בחולי כבד מאד מתאותו · ויבאו כל נשי מצרים לבקרה ויאמרו לה מדוע את ככה דלה ורזה הלא אשת שר נכבד וגדול מאד בעיני המלך ולא חסרת דבר מכל אשר תאוה נפשך · ותאמר זליכה היום יוודע לכם על מה היה לי דבר זה ויצו נערותיה וישימו להם ותעשה להם משתה ויאכלו ותתן להם סכינים לקלוף האתרוגים לאכלם ותצוה ילבישו את יוסף בגדים יקרות ולהביאו לפניהם ויביטו כל הנשים ביוסף ולא הסבו עיניהם ממנו ויחתכו ידיהם בסכינים וימלאו האתרוגים דם ולא ידעו אשר עשו אך הביטו ביופי יוסף ותאמר זליכה אליהן מה עשיתם כי מלא ידיכם דם ויראו הנשים כי ידיהם מלאים דם וירד על בגדיהם ויאמרו לה כי העבד זה הרהיבנו ולא יכולנו להסיר עפעפינו מיופיו ותאמר להם הלא ברגע אשר ראיתם אותו קרה לכם דבר זה ולא יכולתם להתאפק עליו ואף אנכי אשר הוא בביתי תמיד יום יום איך לא אדל ולא אמות מזה ויאמרו אליה אמת הדברים · הלא הוא עבדך למה לא תדבר אליו את אשר בלבבך ותעזוב נפשך למות ותאמר מתחזקת אנכי בכל יום להמיתו ולא אבה אל דברי ואבטחיהו בכל טוב ולא מלאתי בו דבר כו' וכל אנשי בית זליכה ואישה לא ידעו כי חלתה מאהבת יוסף כו' ותוסף זליכה לחלות מאהבת יוסף עד כי לא היה לה כח לעמוד · ויהי היום ויוסף עושה מלאכות אדוניו ותבא זליכה בסתר ותפול עליו כתאום ויתחזק יוסף ממנה וישבה לארץ ותבכה זליכה עליו מהתאוה אשר בלבבה אליו ותתחנן לפניו ודמעותיה יורדת על פניה ותאמר בקול תחנה ובמר נפש הראית או שמעת אשה יפה כמוני או טובה ממני אשר אדבר אליך יום יום ואדל מאהבתך ולא שמעת בקולי להסיר המות הזה · ויען חדל לך מעלי ועזוב הדבר הזה כו' ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים כו' ולא שמעה אל יוסף אך מסיתה אותו יום יום כו' · ויהי אחר כן ותמלא נהל מצרים על כל גדותיו ויצאו כל אנשי מצרים והמלך והשרים בתופים ומחולות לראות כי שמחה גדולה למצרים וי"ט בעת אשר יתמלאים שיחור והלכו לשם לשחוק כל היום ויצאו גם כל אנשי בית פוטיפר אך זליכה לא יצאה כי אמרה חולה אני ותשב בבית לבדה בעבור המלאה לה יוסף ביום ההוא · ותעל הזליכה ותלבש בגדי מלכות ואבנים יקרות מאבני שוהם משובצים זהב ותשם על ראשה ותיפה פניה ובשרה בתמרוקי נשים ותקטור ההיכל בקידה ולבונה ותפזר ההיכל מור ואהלות ותשב בפתח אשר יעבור יוסף למלאכתו · (ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו · אי' ב"מ אבכיר ומ"י רא"א שבת היה ומה מלאכה היה לו שהיה שונה וקורא) · ויבא יוסף וירא את זליכה יושבת ויסב אחורנית ותקרא לו לאמור מה לך יוסף בא אל מלאכתיך כו' וילך יוסף אל מקומו לעשות מלאכת אדוניו כמשפט ותבא לפניו ותחזק ביוסף ותאמר חי המלך אם אינך עושה דברי תומת ותמהר ותשלח ידה האחרת ותשלף החרב מתחת בגדיה ותתן על צואר יוסף ותאמר קום ועשה דברי ואם אין · אתה מת ויירא יוסף מלפניה ויקם לברוח ותפשו בבגדו מאל פניו ויהי בברחו בבהלה ותקרע הבגד אשר החזיקה בו ויעזב הבגד בידה ויצא החוצה · ותפחד לנפשה פן ישמעו עליה הדבר ותקם ותעש בערמה ותסר הבגדים אשר לבשה ותלבש בגדיה ותשב במקום מושב חוליה אשר ישבה טרם לאת אנשי הבית אל היאור

ותקרא נער קטן אשר היה בבית ותצוהו לקרוא אל אנשי הבית איש ויבואו ותאמר אליהם בקול גדול ובצעקה ראו העבד איש עברי בא היום לשכב עמי כו' וילכו ויגידו לפוטיפר דברי אשתו ויבא לביתו בחרי אף ותצעק אשתו עליו כזה וכזה עשה לי העבד ויצו להכות את יוסף מכות נמרצות ויצעק יוסף בקול גדול וישא עיניו השמים ויאמר ה' אלהים אתה ידעת כי נקי אני ולמה אמות על שקר ויהי מידי הכות אותו ויצעק ויבכה ויהי שם עבד בן י"א חודש מעבדי פוטיפר ויפתח ה' פה הילד וידבר לפני אנשי פוטיפר המכים מה לכם באיש הזה מה תעשו לו הרעה הזאת · שקר אמי דוברית וכזב וכזה היה הדבר ואת כל דברי זליכה אל יוסף יום יום הגיד להם וישמעו דברי הילד ויתמהו מאד ויכל לדבר וידום · ופוטיפר נכלם מאד מדברי בנו ויצו לבלתי הכות את יוסף ויאמר פוטיפר להביאו במשפט לפני הכהנים שופטי המלך ויאמרו ליוסף למה תעשה דבר הזה לאדוניך ויאמר לא אדוני כזה וכזה היה הדבר כו' ויאמרו הכהנים להביא בגד יוסף הקרוע לפניהם והיה אם מלפני הבגד היה הקרע ממול פניו היא החזיקתו לבא אליה וכן היה · ויאמרו אין לעבד זה משפט מות אך יותן בבית הסוהר בעבור השמועה אשר יצא על אשתך מאתו ויתנהו בבית הסוהר ויהי שם י"ב שנים (סה"י וישב) · לפי ס"ע עשה בבית פוטיפר י"ב חודש · ברבה פ' בהעלותך ופ' וארא כתב יפ"ת ודאי הכרח כי בן י"ז נמכר ובן ל' עמד לפני פרעה הרי י"ג שנים · אך צ"ע מנ"ל שהיה בבית פוטיפר רק שנה שמא היה יותר בבית פוטיפר ובסוהר לא עמד כ"כ עכ"ל · ובל"ד כתב אכן אם נפרש ויהי מקץ שנתיים ימים ליוסף שהיה בבית האסורים היה מעשה אשת פוטיפר שנת רל"ז כי בן י"ז נמכר ובן ל' עמד לפני פרעה הרי י"ג א"כ ב' שנים אחר מעשה פוטיפר יצא מבית האסורים מוכרח לומר שהיה בבית פוטיפרע י"א שנה ותכף אחר המעשה שמו אותו בבור א"כ אחר דהמכירה הי' ב"א רט"ז י"א שנים אחר זה הוי ב"א רכ"ז · ובכל זאת לא שבה אשת אדוניו מעליו לא חדלה מדבר אל יוסף יום יום לשמוע אליה · ויהי מקץ ג' חדשים ותלך זליכה אל יוסף לבית הסוהר יום יום ותסיתיהו לשמוע לה ותאמר עד מתי תעמוד בבית הזה שמע בקולי ואוציאך ויען יוסף טוב שבתי בבית הזה משמוע דבריך לפשוע באלהים ותאמר אם לא תעשה דברי אנקר עיניך ויען הנה אלהי כל הארץ יוכל להצילני מכל אשר תעשה לי כי הוא פוקח עורים ומתיר אסורים כו' ותחדל ללכת אליו · סה"י שם · ויעקב ובניו מתאבלים על יוסף כי מאן יעקב להתנחם ויתאבל ובוכה על יוסף · בזוהר וישב משנמכר יוסף לא שימש מטתו · יוסף נתגלגל בר' חוצפי"ת (ע"ש) שחזיר גרר לשונו על שדבר לה"ר על אחיו · ואלישע אחר ראה ויצא לתרבות רעה. והרג' ג' יוסף ואחיו ואחר (פליאה) · ממרא איהו יוסף (ע"ל ב"א י"ח) · אלישע בן שפט עיקר שורש נשמתו מיוסף ע"ל ג"א מ"ז · כדב בהיכת יוסף עב"א תמ"ט · שנת רדת יוסף למצרים כאשר מכרו אותו אחיו וילך ראובן תמנתה ויקח אל יורס בת עוי הכנעני לו לאשה ותהר ותלד את הנוך ופלוא וחצרון וכרמי · ושמעון לקח את דינה אחותו לאשה ותלד את נמואל וימין ואהד ויכין וצוחר · ואח"כ בא אל בונה הכנענית אשר שבה שמעון מעיר שכם והיא בונה לפני דינה ותשרת אותה ותלד לו את שאול · ויהודה הלך בעת ההיא אל עדולם ויבא איש עדולמי ושמו חירה וירא שם בת איש כנעני ושמה עולית בת שוע ויקחה ותלד לו ער ואונן ושילה · (בס"ע ומ"י וישב דמ"ג ד' וירא בת איש כנעני שנה א' לעבורו של ער הגדיל ז' שנים ונשא אשה הרי ח' שנים · שנת א' לאונן שנה א' לשילה שנה א' שבי אלמנה ושנה א' וירבו הימים שנה א' לעיבורה של פרץ הגדיל ז' שנים ונשא אשה הרי ח' שנים שנה א' לחצרון שנה א'. לחמול וירדו עמו למצרים · ובת"כ פ' משפטים פ"ל הוליד יהודה ג' בנים לא מהם ב' שנים לג' עיבורים ונשיו ער ואונן בני ח' שנים נשאו לתמר כי דורות ראשונים היו מולידים לח' שנים כדאי' בפ' ב"ס ובמיתות אונן היה שילה בן ו' או ז' לכ"א עד יגדל שילה ועכבה שנה או ב' עד שנעשה בן ח' וליובב בן יקטן בן עבר ב' בנות · ויקח לוי את עדינה הגדולה · ויששכר לקח את הקטנה ארידה · ויביאם לארץ כנען בית אביהם · ותלד עדינה ללוי גרשון קהת (ע"ל ב"א רט"ו וטעות שם) מררי · וארידה ילדה ליששכר תולע ופוה ויוב ושמרון :

דן הלך ארץ מואב ויקח אפללת בת המודן המואבי ויביאה ארץ כנען ותהיא עקרה · ויזכירה אלהים אח"כ ותהר ותלד בן ותקרא שמו חושם :

גד ונפתלי הלכו חרנה ויקחו בנות אמורם בן עוץ בן נחור לנשים מרימת הגדולה לנפתלי ועזית הקטנה לגד · ויביאום כנען

בית

לו כי יפ"ת ויפ"מ למה תדברו כזבים ויאמרו בני יעקב תנו לנו עבדינו ולמה תמותו כולכם לפי חרב ויצעקו עליהם המדיינים וישליכו חרבותיהם ויגשו להלחם בבני יעקב ויקם שמעון וידלג בארץ וישלוף חרבו ויגש אל המדיינים ויצעק צעקה גדולה ותשמע למרחוק ותרעש הארץ ויפלו המדיינים על פניהם ויבהילו ויאמר להם שמעון הלא אני החרבתי כל עיר שכם ואת ערי האמורי עם אחי כה יעשה ה' אם באו אתכם כל אנשי מדין אחיכם ומלכי כנען לא יוכלו להלחם בי: תנו את הנער כן אתן בשרכם לעוף השמים כו' ויראו המדיינים מפני שמעון ויגשו בפחד ואימה בדברי רכה לאמור הלא אמרתם הוא מרד בכם מה תעשו בעבד אשר ימרוד באדוניו · עתה מכרו אותו לנו כו' וישמעו האחים וימכרו את יוסף בך' כסף וראובן אין אתם · ויקחו המדייני' את יוסף וילכו לדרכם גלעדה · והמה הולכים ויתחמנו המדיינים על אשר קנו את הנער יפ"ת ויפ"מ אולי גנוב הוא מארץ עבריים ויבוקש ונמצא בידינו ומתנו בו · ואולי אנשים קשים והזקים כאשר ראינו היום גבורת א' מהם אולי בכחם ובזרוע הקשה גנבוהו מארצו ע"כ מכרו אותו במחיר מעט · והנה בדברם ויראו ארחת הישמעאלים הבאה בתחלה אשר ראו בני יעקב באה לקראת המדייני' ויאמרו המדיינים איש אל רעהו לכו ונמכרנו לארחת הישמעאלים ונקח בו המעט אשר נתננו וימכרו להישמעאלים ב"ך כסף וירכבוהו על הגמלים ויוליכהו מצרימה וישמע יוסף כי הולכי' מצרימה ויצעק יוסף ויבכה כי התרחק מארץ כנען ויבך מאד וירא אותו איש א' ויורידהו מעל הגמל וילך ברגליו ובכל זאת היה יוסף צועק ובוכה ויאמר אבי אבי ויכה את יוסף על הלחי ויוסף לבכות ולא יכול ללכת מחמר נפשו ויכהו. כולם ויענהו בדרך ויפחידו אותו למען יחרש מהבכי וירא ה' את עוני יוסף ועמלו ויורד ה' על האנשים ההם חושך ובהלה ותיבש יד כל מכהו ויאמרו מה הדבר הזה אשר עשה אלהים לנו בדרך הזאת והם לא ידעו כי בעבור יוסף קרא להם · ויעברו מדרך אפרת אשר עם קבורת רחל · ויבא עד קבר אמו וירץ יוסף ויפול על קבר אמו ובכה ויאמר אמי אמי יולדתי עורי נא וקומי וראה את בנך איך נמכר לעבד ואין מרחם קומי וראה את בנך ובכה עמי על צרתי וראה את לב אחי האכזרי' עורי אמי עורי והקיצה משנתיך עמדי וערכי מלחמותיך נגד אחי איכה שלחו אותי מכתונתי וימכרו אותי לעבד זה פעמים ויכריתו אותי מאבי ואין מרחם עורי וערכי מלחמותיך נגד אחיי לפני אלהים וראי את מי יצדיק אלהים במשפט ומי ירשיע קומי אמי קומי והקיצה משנתיך וראה את אבי איכה נפשו ולבו עלי ביום הזה עמדי ונחמהו ודבר על לבו · ויוסף עוד לדבר כדברים אלה ויצעק ויבך בכי גדול וידום כאבן מחמר לבו · וישמע יוסף קול מדבר אליו מתחת לארץ ויענהו בלב מר ובקול בכי ותחנה בני בני יוסף בני שמעתי קול בכייתך וצעקתך ראיתי דמעתך · ידעתי צרתך בני ויצר לי עליך ותוסף לי יגון רב על יגוני · ועתה בני קוה את ה' והתחולל לו ואל תירא כי ה' עמך הוא יצילך מכל צרה קום בני לך מצרימה ואל תירא · ותוסף לדבר כאלה וידום ותמה יוסף מזה ויוסף עוד לבכות ויחר אף א' מהישמעאלים עליו וגרשהו משם ויכהו ויקללהו ויאמר יוסף אל האנשים אמצא חן בעיניכם תשובני אל אבי והוא יעשיר אתכם עושר רב · ויענוהו הלא עבד אתה איכה אביך ואם יש אביך לא תמכור לעבד במעט מחיר זה פעמים ויחר אפם ויוסיפו לייסרו ויבך בכי גדול וירא ה' את עוני יוסף ויך את האנשים וייסרם ויחשך ה' עליהם ויבריקו ברקים ורעמי' ותרעש הארץ ורוח חזק ויבהילו האנשי' והבהמות והגמלים לא יכלו ללכת וירבצו לארץ ויאמרו איש אל רעהו מה זאת עשה אלהים לנו מה פשענו וחטאתינו כי קרה לנו דבר זה · ויען א' אולי מעון עני העבד הזה קלו נא את פניו ופוררו וימחול לנו כו' ויתחננו אל יוסף ויפצרו בו למחול להם כו' ויעש כן ויתפלל אל ה' וישמע ה' כו' ויעמוד הרוח ויקומו הבהמות וילכו לדרכם ויאמר ידענו כי מאת העני היתה לנו הרעה הזאת : ועתה מה לנו להביא על נפשותינו המות עוצה מה לעשות לעבד הזה ויאמר א' להשיבו אל המקום אשר יאמר ולקחנו מחירו אשר נתננו בו וא' אומר טובה העצה. אך רחוק הוא מעמנו הדרך וא' אמר אנחנו באים היום מצרימה ונמכרנו שם במחיר רב · סה"י · יוסף שימש את יצחק קודם שנמכר ט' שנים כי בא אל יצחק ר"ז (וע"ל נראה שבא ר"ח א"כ הוי רק ה' שנים · וכאשר מכרו בני יעקב את יוסף למדיינים ויתחמו ויבקשו להביאו ולא מצאו · וראובן שב אל הבור להוציאו להביאו אל אביו ויקרא יוסף יוסף ואין עונה ויאמר מת יוסף מיראה או נחש המיתו וירד תוך הבור ולא מצאו ויקרע בגדיו וילך אל אחיו וימצא אותם עצבים על דבר יוסף ויאמר ראובן הנה אין יוסף בבור מה נאמר לאבינו ויענו אחיו כזה וכזה עשינו ויד לבנו על המעשה · ויאמר ראובן מה המעשה אשר עשיתם להוריד שיבת אבינו ביגון שאולה כו' וישביעו איש את אחיו לבלתי הגיד ליעקב ואשר יגיד לאבינו ולביתו או לאיזה אדם ועמדנו כולנו עליו ונהרגהו ויראו בני יעקב איש מאחיו ויסתירו הדבר · וישבו לארץ להתייעץ מה יאמרו אל אביהם ויאמר יששכר קחו הכתונות וקרעו אותה ושחטו שעיר עזים ונאמר חיה רעה אכלתהו כו' ויעשו כן וישלחו הכתונות ביד נפתלי כו' ויכיר יעקב הכתונות ויפול על פניו ארצה וידום כאבן ויקם ויצעק בקול גדול ובבכי כתונות יוסף בני הוא וישלח עבדו אל בניו כו' ויבאו אל אביהם קרועים בגדים ואדמה על ראשם וימצאו אביהם צועק. ובוכה בקול גדול ויקרע שמלותיו וישם שק במתניו ויספוד וישא קולו ויאמר צר לי עליך יוסף בני צר לי מה מתקת לי בחיים ועתה מה מרה לי מותך מאד מי יתן מותי תחתיך בני בני יוסף אנה אתה ואיפה נפשך עורה עורה ממקומך ובא וראה צרתי עליך בני בא נא וספור דמעות עיני הנוזלות על פני והעליתם לפני ה' וישוב אפו ממני איך נפלת יוסף בני ביד אשר לא נפל אדם מיום היות עולם עד היום כי מכות אויב הימת מוסר אכזרי אך ידעתי כי על רוב עונותי היה לך דבר הזה עורה נא וראה מה מרה עלי צרתך בני ואף לא גדלתיך ולא טפחתיך וגם רוח ונפש לא נתתי בך כי אם מאלהים אשר יצר אותך והוא בנה עצמותיך ויתן עליהם בשר מלמעלה ויפח באפך נשמת חיים ויתן אותך אלי הוא לקח אותך ממני וכל מעשה אלהים טוב · ויוסף עוד לדבר כאלה ויבך בכי גדול ויפול לארץ וידום וינחמו בני יעקב על אשר עשו ויבכו מאד · ויקח יהודה ראש אביו מעל הארץ וישם אותו בין ברכיו ויסר דמעות אביו מלחייו ויבך יהודה מאד וראש אביו על ברכו ודומם כאבן וישאו בני יעקב קולם ויוסיפו לבכות ויסובבו לנחמו וימאן להתנחם ויספדו מספד גדול על יוסף ועל צרת אביהם · ויגע הדבר ליצחק אבי יעקב ויבך בכי גדול הוא וכל ביתו וילך ממקום שגר שם בחברון ואנשיו עמו לנחם את יעקב וימאן להתנחם ויקם יעקב ויאמר לבניו קחו חרבותיכם וקשתותיכם וצאו השדה אולי תמצאו גויית בני וקברתיהו ובקשו נא בעד החיות ואשר תמצאו לקראתכם ראשונה והבאתם אלי אולי יראה ה' בעניי והכין לכם אשר טרף בני ואנקום נקמת בני ויעקב עודנו צועק ובוכה ומכה כף אל כף ויעשו בניו כן וילכו המדברה והנה לקראתם זאב א' ויתפשהו ויביאו לאביהם ויקח יעקב ויצעק עוד ויאמר במר לב אל החיה מדוע אכלית את יוסף בני ואיך לא יראת מאלהי הארץ ומצרתי על יוסף בני ואכלתו חנם על לא חמס בכפו כו' ויפתח ה' את פי החיה בעבור נחם את יעקב בדבריה ותען חי אלהים אשר בראוני חי נפשך אדוני לא ראיתי בנך אך מארץ רחוקה באתי לבקש את בני גם אני כאשר קרה לך עם בנך קרה לי עם בני כי זה י' ימים באתי בארץ הזאת לבקשו אשר הלך מאתי לא ידעתי אם מת או חי ואבא היום בשדה לבקש בני וימצאו אותי בניך ויתפשוני ויוסיפו לי יגון על יגוני כו' ועתה בן אדם הנני בידך ועשית לי כטוב בעיניך היום אך חי ה' אלהים לא ראיתי בנך ולא טרפתיהו ולא בא אל פי בשר אדם כל ימי חיי ויהי כשמוע יעקב דברי החיה ויתמה מאד וישלח החיה מידו ותלך לדרכה · ובני ישמעאל אשר קנו את יוסף מאת המדיינים ויהי כאשר הקריבו לבא מצרימה ויפגעו ד' אנשים מבני מדן בן אברהם יצאו מארץ מצרים לדרכם ויאמרו הישמעאלים התחפצו לקנות עבד הזה ויקנהו מהם בחמשה שקלים ושבו המדנים מצרימה ביום ההוא ואמרו המדנים איש לרעהו שמענו כי פוטיפר סריס פרעה שר הטבחים מבקש עבד טוב עתה לכו ונמכרנו אליו ויבואו אל פוטיפר ויאמרו שמענו אשר אתה מבקש עבד טוב לשרתך הנה אתנו עבד כרצונך ויאמר פוטיפר הביאוהו לפני כו' ויביאו את יוסף לפניו ויאמר הגידו את אשר תחפצו בנער הזה ויאמר ארבע כסף ויאמר אני אתן לכם אם תביאו אלי המוכרו אליכם אולי גנוב הוא כי הנער הזה לא עבד ולא בן עבד כי דם טוב ויפה אני רואה בו וילכו ויביאו לו הישמעאלים אשר מכרוהו אותו אליהם ויאמרו עבד הוא ואנחנו מכרוהו אותו ויקחו המדנים את הכסף ויקח פוטיפר את יוסף ויביאהו אל ביתו וימצא חן בעיניו ויברך ה' את בית פוטיפר בגלל יוסף · סה"י וישב (הרי האחים חשבו למוכרו לישמעאלים אך כי המדיינים העלו את יוסף מן הבור (דלא כרש"י שהאחים העלוהו) ולהם נמכר והמדיינים מכרוהו לישמעאלים והישמעאלים מכרוהו למדנים והמדנים מכרוהו לפוטיפר הרי נמכר ד' פעמים · והרבה כדקדקו בזה הרא"ם ורמב"ן ורא"ב"ע ומכירה ד' לפוטיפר קשה מכולם לפי מערכת המצרים עבד הנמכר שם קשה להשיבו אל מקומו וז"ש על ג' פשעי ישראל שנמכר ג' פעמים אינם קשים כ"כ ועל ד' שנמכר פעם ד' שקשה מכולם · ואני לא אשיבנו בתמיה ח"ו. · ומסיים

ונימר

בבואו לאביו א"כ שימש את אביו רק ד' שנה · ובהיות יוסף בן י"ז מתה לאה (וכ"ה במ"י עיי' ז"ר דאין כן ע"ל ב"א קכ"ב · אלה תולדות עשו מפורשים בפ' וישלח ובד"ה ובסה"י בני יעוש תמנע עלוה יתת :. בני יעלם אלה פינן קנז · בני קרח תימן מבצר מגדיאל עירם · ויהיו בני לוטן חורי ותימן ותמנע אחותם היא תמנע אשר באה אל יעקב ואל בניו ולא שמעו אליה ותלך ותהי פילגש לאליפז בן עשו ותלד לו את עמלק · תמנע נתקנה באתון דבלעם וזכתה לראות המלאך על שהיתה מתאוית לדבק בזרע אברהם עיי' מ' וברש"י פ' וישלח · ג"כ · כיאון קדושה שבה היה בדלילה עב"א תתי"א · הוא ענה אשר מצא הימים במדבר ויהי היום ויוליך המורי אביו אל מדבר א' על שפת ים סוף נגד מדבר העמים והנה רוח סערה חזקה מאד באה מעבר הים ותכה על החמורים ויעמדו כולם ואחרי כן יצאו מעבר הים מן המדבר כמו ק"ך היות גדולות ונוראות מאד ויבואו אל מקום החמורים והחיות ההמה מהצים ולמטה כתואר בני אדם ומהצים למעלה כדמות דובים ומהם כדמות קיפד ולהן זנבות אחוריהן מבין כתפיהם ומטה לארץ כזנב הדוכיפת ויבאו החיות ויעלו וירכבו על החמורים ההם ויוליכם כולם וילכו להם וא' מהחיות נגשת לפני ענה והכהו בזנבה ותברחה מן המקום ההוא · ב"א רי"א הוא ק"ג ליעקב עלה הים יון והציף ערים גדולות ועם רב בארץ יון כ"ד ק"ב :

ב"א רי"ג **בשנה** ק"ה ליעקב (הוא ב"א רי"ג לב"ע) הוא שנה התשיעית לשבת יעקב ובניו בארץ כנען בבואם מפדן ארם · (אין מכוון דנראה מזה דבא לאביו ב"א ר"ד הלא סה"י כתב דנראה לו ה' שילה מבית לבן ב"א ר"ה ע"ל) וב' שנים התעכב בדרך קודם בואו לאביו א"כ בא לאביו ר"ז ואולי ט"ס הוא וכ"ע) ויסע יעקב ובניו מחברון לשכם כי שם מרעה טוב למקניהם כי נבנתה שכם והיו בה כשלש מאות איש ואשה וישב יעקב בחלקת השדה אשר קנה יעקב מחמור בן שכם בבואו מפדן ארם טרם הכות שמעון ולוי את העיר · · וישמעו כל מלכי כנען והאמורי אשר סביבות עיר שכם ויתקבצו וישלח ישוב מלך תפוח אל אילון מלך געש ואל איהורי מלך שילה ואל פרעתון מלך חסד וסוסי מלך סרטון ולבן מלך בית הורין ושכיר מלך מהנימה עלו ועזרוני ונכה את יעקב העברי ובניו ויתקבצו עם רב כחול אשר על שפת הים נגד תפוח ויתחלקו לז' חלקים לז' מחנות על יעקב וישלחו ליעקב לאמור כאו אליכו ונכקמה נקמת שכם ויחר אפם מאד וימהרו י' בני יעקב ועמהם ק"ב איש מעבדיהם מלובשים כלי מלחמה וילכו לקראת המלכים ויתפלל יעקב בעד בניו אל ה' עש"ב · ויהי ככלות יעקב להתפלל אל ה' ותרעש הארץ ממקומה ותחשך השמש ויתבהלו המלכים ותבא בהם מהומה גדולה כי השמיע ה' אותם קול רכב וסוס עצום ומחנה כבד את בני יעקב ויהי כראות המלכים בני יעקב ותוסף להם יראה בלבם ויאמרו לשוב לבלתי הלחם אך אמרו חרפה לנו ויגשו בני יעקב ויראו כי עם רב ויקראו אל ה' כו' וירץ יהודה וי' אנשים מעבדיו עמו וישוב מלך תפוח והילו יצא לקראתו ויורה חיצים רבים על יהודה ויקשר ה' יד ישוב וישוב כל החיצים אשר ירה על אנשיו · ובכל זאת ישוב קרב לפני יהודה אך היה מרחק בין שניהם כשלשים אמה · ובמ"י פ' וישלח ד"מ ע"ד שני חלקי רים שהן קע"ז אמות ושליש (לא דק כי הוא קע"ד אמות וב' שלישים ושליש של שליש) וישא יהודה אבן גדולה מן אדמה משקלה ששים שקלים (ובמ"י ט' סלעים) עיי' סה"י מדף מ"ז עד דכ"ג מהמלחמות נוראות ונפלאות והרגו כל המלכים והחיילות והחריבו מקומות נוראות והזקות וכל השביה והשלל כחול אשר על שפת הים · יאריך הסיפר ולא נפלו מעבדי יעקב כ"א ג' אנשים כו' ויתקבצו כל מלכי האמורי ד"א מלכים ויבאו וישתחוו לפני יעקב שיכרות להם ברית וכן עשה וישבע להם והם נשבעו ליעקב וישימם בני יעקב למס מיום ההוא והלאה וישתחוו ליעקב אפים ארצה ונתנו מתנות ובקשו מיעקב להשיב כל השביה מ"ז ערי האמורי והשלל וכן עשו בני יעקב וישתחוו עוד המלכים אל בני יעקב ויביאו עליהם מנחות רבות בימים ההם ויהי שלום מיום ההוא והלאה ביניהם עד בא בנ"י ארץ כנען לנחלה סה"י (ובמ"י קיצר מאד וע"ש במ"י דמ"ד ד' לאחר ז' שנים שהרגו בשכם באו המלכים הנ"ל א"כ נראה דהריגת שכם היו ב"א ר"ו) ויוסף ובנימין עודם קטנים לא היו במלחמות הנ"ל · ויהי לתקופת השנה ויסעו בני יעקב משכם הברוכה אל יצחק אביהם וישבו שם אך לאנשים ובקרם וכל אשר להם רועים בשכם יום יום כי מרעה טוב ושמן היה · וישב יעקב ובניו וכל ביתם בעמק חברון · ·

ב"א רי"ד **לאה** מתה ק"ז להיי יעקב (הוא ב"א רי"ד לב"ע) בשנה עשירית לבא יעקב מפדן ארם בת נ"א שנה (א"כ לפ"ז נולדה ב"א קס"ג) בחברון ויקברה יעקב ובניו במערת המכפלה (סה"י ר"פ וישב) (ובש"ק די"א א' כתב בפרק שהיה יוסף בן י"ז מתה לאה בת מ"ד שנה ונפרד יעקב מעשו ותוך ו' חדשים נמכר יוסף עכ"ל · ובמ"י פ' וישלח דמ"א סע"ד בן י"ז נמכר יוסף בו בפרק מתה רחל (ודאי ט"ס וצ"ל מתה לאה דרחל מתה בלידת בנימין דאז לא היה יוסף כ"א בן ח' שנים) ולפי סה"י מתה עכ"פ ב' שנים קודם מכ"י · עיי' ב"א קכ"ב ובז"ד במ"י הנ"ל ובמ"י וישלח דמ"א סע"א וע"ב כשהיה יעקב אבל על לאה בא עשו בחיל גדול והלהם יעקב וי"א בניו כי יוסף כבר נמכר ונהרג עשו באותו הפעם ע"י יעקב (עש"ב תוקף המלחמה) וכתב ז"ר למ"ד דעשו נהרג באותו פעם א"כ היה יותר מן י"ב שנים אחר המכירה שהרי כתיב ויקברו אותו עשו ויעקב בניו ויצחק מת ב"א רכ"ה שהוא י"ב שנים אחר המכירה עכ"ל · ובל"ז דברי מ"י הנ"ל הוא נסתר ממ"ש שם דמ"א סע"ד דלאה מתה בפרק שנמכר יוסף כשהיה בן י"ז שנים · ועוד לפי מ"ש ז"ר דלאה מתה אחר מיתות יצחק שהיה אחר נשואי לאה ב"א קכ"ב יותר מכ"ו שנים ובת ד"ב נשאת ליעקב א"כ יהיו ימי חייה יותר מכ"ה שנים דלא נמצא מי שסובר כן :

ב"א רע"ו **קהת** נולד ב"א רע"ו (וע"ל ב"א שס"ה דזה אינו וטעות גמור :

ב"א רי"ו **וירא** יוסף את גבורת אחיו וגדולתם וישבח אותם ויהללם אך גדול את נפשו עליהם ויתנשא בנפשו עליהם ויעש לו אביו כתונת פסים באהבתו אותו ויוסף עוד ויתנשא על אחיו ויבא דיבתם (ב"א רע"ז היה יוסף בן י"ז שנה ק"ח ליעקב) (ב"מ וישב פפ"ד דל"ג ב' מיום שנאמר לאברהם ידוע תדע עד שנתיישב יעקב יצאו רנ"ט שנים מנין מגור"י עכ"ל · וכתב בידי משה ז"ל שמעתי שהשבון במלואה אם לא תחשב ט' שנים שאז נקרא זרע קיימא עכ"ל) ומי חכם ויבין את זאת ואכני הרכיל אגלה סוד הן הן הדברים שכתב ב"ש פ' וישב מעשה שנעשה אברהם בן ע' שנים (שהיה אלף תתקכ"ז) ופחות מבן ע' אין ראוי להזריע כדאי' ביבמות ואמר הקב"ה כי גר יהיה זרעך · א"כ זרע אברהם היה ראוי להתחיל משהיה בן ע' שהיה ראוי להזריע יהיו גרים ואי' בע"מ מאכ"ח ה"ג פ"ו ופד"ז כי גר יהיה זרעך רמזלו הקב"ה שמזרע אברהם נולדו הגרים והיה מתוקן במצרים וגם זרעך הנולדים מיצחק יהי' בגלות ע"ש א"כ ע' לאברהם עד שנמכר יוסף (ר"ל מאלף תתקכ"ז עד ב"א רע"ז) עולה רנ"ט ואז היה יכול לקיים למפרע כי גר יהיה זרעך שמן הזרע שהיה ראוי להזריע יהיה גרים עכ"ל · ועיי' א"ש לרמב"ה ר"פ וישב החשבון בא"א · ויהי בן י"ז שנים והוא עודנו גדל את נפשו על אחיו ויאמר להתנשא עליהם ·· ויגד להם את הלומו ויבא ויגיד לאביו וינשקו יעקב ויברך אותו ויראו אחיו ויקנאו בו וישנאו כו' ויספר עוד חלום כו' · ויהי היום וילכו בני יעקב לרעות צאן אביהם כי עודם רועים בשכם בימים ההם ויתמהמו ויעבור עת האסף כל המקנה ולא באו · ויאמר יעקב בלבו פן יקומו עליהם אנשי שכם להלחם בם ע"כ התאחר בואם וישלח את יוסף לראות איפה הם כו' ויהי כאשר בא ל אחיו ויחזיקו בו ויכוהו לארץ ויפשיטו כתונת הפסים וישליכו לבור נחשים ועקרבים ויירא יוסף וצעק בקול גדול ויסתר ה' הנחשים ועקרבים בקירות הבור ולא הריעו ליוסף ויקרא יוסף מתוך הבור אל אחיו מה עשיתי לכם ומה הטאתי למה לא תראו מפני ה' הלא אנכי עצמכם ובשרכם ויעקב אביכם אבי ואיך תשאו פניכם לפני אבינו ויאמר יהודה ראובן שמעון לוי אחיי שאוני ממחשכים ואם חטאתי לכם הלא בני אברהם יצחק יעקב אתם אשר ראו יתום ירחמו אם רעב יאכילוהו וצמא ישקוהו וערום יכסהו · ולא שמעו ולא הטו אזנם ויהי צועק ובוכה בבור מי יתן וידע אבי היום אשר עשו לי אחיי · ויתרחקו אחיו מן הבור למען לא ישמעו צעקתו ובכייתו בכדי מטחוי קשת וישבו לאכול ויתייעצו אם להמיתו אם להשיבו אל אביו וישאו עיניהם ויראו ארחת ישמעאלים באה מרחוק ויאמר יהודה מה בצע כי נהרוג את אחינו פן ידרשהו אלהים מעמנו עתה נמכרנו לישמעלים וייטב בעיניהם ויהי הם מדברים בטרם באה כנגדם הישמעאלים ויעברם מאצלם ז' אנשים מדינים סוחרים ויצמאו למים ויראו הבור אשר יוסף שם והנה עליו כל עוף וירוצו המדינים אל הבור לשתות מים ויבאו אל הבור וישמעו את קול יוסף צועק ובוכה והנה נער יפ"ת ויפ"מ מאד ויאמרו מי שמך בבור ויתנו את ידם וימשכהו מן הבור וילכו לדרכם ויעברו מאצל אחיו ויראו אחיו את יוסף ביד המדיינים ויאמרו אחיו א"י ס למה תעשו דבר זה לקחת עבדינו מאתנו הלא אנחנו שמנו הנער הזה בבור כי מרד בנו ועתה תנו למ · ויענו המדיינים הזה עבדיכם או הזה ישרת לכם אולי אתם בולכם עבדיכ

ליעקב (הוא ב"א קנ"ח) בת ז' נתעברה לשכם (הוא ב"א ר"ה) ובת ח' ילדה אסנת · ובסוף מס' סופרים בת שש שנים היתה דינה כשהולידה את אסנת משכם · בת ט' נשאת לשמעון וילדה שאול בן הכנענית בת מ' ירדה למצרים ויוסף היה בן ל"ט וכשמת יעקב (ב"א רנ"ה) היה יוסף בן נ"ו ודינה בת נ"ז (וזה דלא כדעת מ' רבה) ואחר מיתות יעקב ז' שנים נשאה לאיוב היתה בת ס"ג שנה ע"ש · בהס"ל מעין ה' נהר כ"ה · דינה נשאת לו' שכם שמעון איוב (ככ"ל) כבל דוד טורנוסרופס ר"ע · ובמ' וישלח דפ"ע סע"ג כשנלקחה דינה בשכם היתה אשת איוב ואחר הריגת שכם לקחה שמעון קודם ירידתן למצרים בארץ כנען · ובמ' שם ד"ל ב' · ושאול בן כנענית בן דינה שנלקחה לכנען (ע"ל ב"א קנ"ח) · ובעיר בנימן שהי ס"פ טרף בקלפי כשאה זבולן שהיתה תאומתו · ע"ל ב"א קנ"ה · תיקונה בחמור דר' יוסי יוקרת ע"ש · שכם נתגלגל בשור דגדעון (עב"א תרע"ו ובזמרי וכזבי גלגול דינה עב"א תפ"ח) · ויוגד לטוב מלך תפוח את אשר עשו בני יעקב ויתמה איך ב' אנשים יוכלו לעשות כזה ויאמר אל עמו נלכה להלהם עם העברים ונעשה להם כאשר עשו כו' ויאמרו אליו כל יועציו לא תוכל לעברים אלה כו' וישלח אל כל מלכי האמורי עלו ועזרוני ונכה את יעקב ובניו ונשמידם כו' ויתקבצו ז' מלכי האמורי ומחנותם בעשרת אלפים איש שולף חרב · וישמע יעקב ויצעק על שמעון ולוי מה המעשה אשר עשיתם כו' ויען יהודה האנשים הרגו את אנשי שכם כו' ועתה למה תירא הלא אלהינו אשר נתן בידינו את עיר שכם · הוא יתן בידינו גם כל מלכי הכנעני כו' ויאמר יהודה לאחיו התחזקו כי ה' אתנו חגרו איש כלי מלחמתו ויחגרו גדולים וקטנים י"א בני יעקב וכל עבדי יעקב וגם כל עבדי יצחק אשר עם יצחק בחברון באו כולם מלובשים כלי מלחמה ויהיו בני יעקב ועבדיהם קי"ב איש וגם יעקב הלך עמהם ובני יעקב שלחו אל יצחק אביהם חברונה קרית הארבע לאמור התפלל נא בעדינו אל ה' אלהינו כו' ויתפלל יצחק ויאמר ה' אלהים אתה הבטחת את אבי ארבה זרעך כו' · ויהי בלכתם ויתפלל גם יעקב כו' וכל מלכי האמורי באו ויתילבו בשדה להתייעץ מה לעשות כי עודם יריאים באמרם ב' מהם המיתו כל עיר שכם כו' ויתן ה' פחד גדול ויראה בלב יועצי המלכים וימס לבבם בקרבם · ויאמרו הכסילים אתם אם אין בכם תבונה כי תלחמו עם העברים למה תפלתם במות כלכם היום הלא ה' חפץ בהם הוא הציל את אברהם מיד נמרוד גם מהאש שהשליכו נמרוד והוא המית ה' מלכי עילם בנגעם בבן אחיו כי ה' חפץ בהם והם חפצו בה' כי באהבתם את אלהיהם לקח בנו ידידו להעלותו עולה ובטיחו ה' להציל זרעו מכל צרה כו' ואשר עשה ה' לפרעה ולאבימלך בלקחם אשת אברהם כו' ואשר עשה בבוא עשו ות' איש עמו להרגו כו' · וייעצו דברים של היועצים בעיני המלכים וישובו איש לעירו · ובני יעקב עמדו כנגד הר שיאון עד הערב ויראו כי לא באו המלכים לקראתם וישובו בני יעקב אל מקומם · בעת ההיא נראה ה' אל יעקב לאמור קום עלה בית אל ועשה מזבח לאל המציל אותך מכל צרה :

ב"א ר"ז **ויעקב** בן נ"ט שנים (הוא ב"א ר"ז) בעלותו בית אל בלוז ויבן מזבח וישב שם ימים ששה חדשים

סה"י (ובנ"ד כתב בא אל אביו בן נ"ט ובש"ק די"א א' כתב בן ק"ד שנות · בעת ההיא ותמת דבורה בת עוץ מינקת רבקה אשר היתה עם יעקב ויקבר יעקב אותה מתחת לבית אל תחת האלון אשר שם · גם רבקה בת בתואל אם יעקב מתה בעת ההיא בחברון היא קרית הארבע ותקבר במערת מכפלה וישמע יעקב כי מתה אמו ויבך מאד ויעש לה מספד גדול היא ודבורה מניקתה תחת האלון ויקרא שם המקום אלון בכות · והיה יצחק בן קנ"ט שנים · לבן הארמי מת בימים ההם כי נגפו אלהים על אשר עבר הברית אשר היה בינו ליעקב ·

ב"א ר"ח **ויהי** יעקב בן ק' שנה (הוא ב"א ר"ה) וירא אליו ה' ויברך אותו ויקרא שמו ישראל · ורחל אשת יעקב הרה בימים ההם ויסע יעקב וכל אשר לו בעת ההיא מבית אל לבא אל יצחק אביו חברונה ויהי עוד כברת ארץ לבא אפרתה (כתב מ"ה מעשה אבות פל"ד בלשון ישמעאל כברת כמו מיל כי מיל הוא כברת) ותלד רחל בן ותקש בלדתה ותמת בת מ"ה שנים · ויקברה יעקב בדרך אפרת בבית לחם ויצב מצבה ויקרא שם בנו בנימן כי בארץ הימין נולד · (על פרשת דרכים ובנין יפה על קברה מן י"א אבנים ואבן רחב עליהן שהיו י"ב אבנים ונעשו אבן א' ואבן זה הניח יעקב אבינו בעצמו אח"כ גא"י · כתב מסעות בנימן וד' עמודים סביב הקבר ועל העמודים מונח גב שקורין שילט קרוט מכסה כל הקבר ועוברי דרכים כותבין שמותם על האבנים :

בנימן נולד י"א חשון וחי ק"ט שנים בחייו ובמ"י כתב שחי קט"ו שנים · ובסע"ב וש"ק כתבו חי קי"א שנים · וכתב בסע"ב שמת לפני לוי ע"ו שנים · וש"ק כתב ד"ו שנים וזה טעות דלוי מת ב"א של"ב א"כ בנימן מת לדעתו ד"ו קודם הוא ב"א ש"ו וימי חייו היו לדעתו קי"א שנים א"כ נולד ב"א קנ"ה שהיה יעקב בן פ"ז שנים וזה שקר מוחלט דהא יוסף נולד ב"א ליעקב ויוסף נולד עכ"פ לא פחות משמנה שנים קודם בנימן ע"ל אכן לגי' סע"ב שמת לפני לוי ע"ו שנים יהי' מיתות בנימן ב"א שי"ב וכשתקח קי"א ימי חייו א"כ נולד ב"א ר"ו · ויש סמך ראיה לזה כי רחל חייה היו ל"ו ובת ד"ב שנים היתה כשנשאה יעקב א"כ מתה ב"א ר"ו ואז נולד בנימן · אבל בנ"ד כתב זמן לידת בנימן לא ידענו במקום אך נראה לפי פשוטי מקראות שנולד תכף אחר מעשה דינה והוי שנת ר"ז או ר"ח · ולפי מ"ש רשי' ויקרא אלון בכות דאז מתה רבקה והיה קודם לידת בנימן זמן מה ויצחק נשא את רבקה ב"א פ"ח כשהיתה בת י"ד שנים א"כ נולדה ב"א ע"ד ולספרי ימי חייה היו קל"ג שנים לירף ע"ד וקל"ג הרי ר"ז הרי לידתו ר"ז · אכן לדעת ס"ע היתה רבקה בת ג' כשנשאה יצחק שהיה ב"א פ"ח א"כ נולדה פ"ה ולדעת כנ"ל חייה קכ"א לירף פ"ה קכ"א הוא ר"ו א"כ מתה ר"ו ובאותו זמן נולד בנימן · אכן מס' הישר הנ"ל וישר דברו נולד בנימן ק' ליעקב הוא ר"ח וראיתי בש"ק ד"ט רע"ב בנימן נולד ק' ליעקב · וכ"ה ברבה פ' נשא פי"ד דרנ"ט סע"ד · בס' להם הפנים בי"ד סקנ"ה כתב בש"ר בפ' מקץ ויאבק איש עמו א"ל והא אמרת לעשרא כל דלך והא אית לך תריסר בני חד לאסתים אעפ"י שעדיין לא היו לו רק י"א בנים עם בנימן שהיתה מעוברת ממנו היתה י"ב דמונין מן הבטן וכ"כ תרגום יונתן לפ"ז היתה מעוברת ממנו שנה ומחצה עכ"פ כי התרגום כתב ויעקב נסע סוכתה ואתעכב תמן י"ב חודש ומשם נסע לשכם ושם עינו את דינה ומשם נסע לבית אל ובנסעו משם בעוד כברת הארץ נולד בנימן וצ"ע ע"ש · וכ"כ בתרגום שני באסתר בפ' ויאמרו עבדי המלך וגו' מדוע אתה עובר מצות המלך וגו' אמר הכא מזרעי דבנימן דכד סגיד יעקב קדם עשו בנימן לא היה ילוד כדין נטר יתיה קיים עלמא במעי אימיה עד עידן דיסקכון לא"י ויתבניה בה"מ בארעי' ותשרי שכינתיה בתקומיה · בזוהר ויחי בנימן נתעברה ממנו בבית לבן ונולד בא"י א"כ לא ס"ל דאשתהי בדרך או ס"ל כתרגום הנ"ל דאשתהי במעי אמו · בנימן כתר · מגיד שמות · ישפה לבנימן וסגולתו לעצור דם בחיי ובתרגום ש"ה בנימן גליף על אפטור כתב מתורגמן כ"ל שבא ממדינת פנטם תרגום על שנער · ונק' בערבי אליסף שם מכ"י · כתב הבחיי שסגולת האבנים תפעל כשהנושאם הוא טהור והנושאם בטומאה יבטלם או יחליפם ואם יטהר יחזרו לסגולתם · כתב מ"ה מעשה אבות פל"ה וכ"כ בס' יוסף היה גדול מבנימן רק שנה וה"ק בנ"ל ר"פ וישב הלא מקרא מלא בפ' וילא זה לי ד' שנה בביתך עבדתיך י"ד שנה ב"ב בנותיך ושש שנים בצאנך ושכר הצאן היה משנולד יוסף ש"כ ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו' וב' שנים שהיה יעקב בדרך בשובו מבית לבן ובנימן נולד אחר צאתו מבית אל כנ"ל · הרי יוסף גדול מבנימן עכ"פ ח' שנים וכ"כ הרא"מ ע"ש · בילקט שמות באייר ושבט (ובחיי כתב באדר ובאייר) לא נולד שום שבט ונשתיירו לאפרים ומנשה · ועיי' ז"ר דהא גם בתמוז ואדר לא נולדו וע"ק דהא אשר נולד בשבט ועוד לא קשיב לידת יוסף ואפשר להגיהה יוסף נולד בתמוז · וכ"ה הבחיי ע"ל יוסף · אשר באדר · א"כ דקרא לאדר ראשון שבט כדעת מקצת מפרשים ובו נולד אפרים או מנשה עכ"ל · ויהי אחרי מות רחל ויתן יעקב את אהלו באהל בלהה שפחתה ויקנא ראובן אל לאה אמו וימלא חמה ויקם בחמתו ויכתק משכב אביו ומשם בעת ההיא הוסרה מבני ראובן חלק בכורה ומלכות והכהונה ותנתן הבכורה ליוסף ומלכות ליהודה וכהונה ללוי · ויסע יעקב ובניו ויבואו ממרא קרית ארבע אשר בחברון וישב עם יצחק אביו · ובש"ק די"א כתב יעקב יצא מבית לבן בן ק"ג שנים (נ"ל נ"ז · הוא ב"א ר"ה לב"ע) ובא לסוכות ועמד שם שנה והלך לשכם ועמד שם ו' חדשים · ובבית אל ד' חדשים ושם מתה דבורה ושם נתברך בשם ישראל ויסע משם ונולד בנימן וראובן הלל יצועי אביו ואיחר בזה הדרך כמו ב' חדשים ויבא אל אביו בן ק"ד שנים (אזל לטעותו ונ"ל בן נ"ט שנים · ושימש אביו ד"ב שנה (וכ"ה במ"י וישלח מ"א ד' · ולפי החשבון דיצחק נולד ב"א מ"ח וחי ק"פ שנה א"כ מת ב"א רכ"ח ויעקב נולד ס' ליצחק והיה יעקב בבואו לאביו בן נ"ט שנים ויצחק היה בן קכ"ט א"כ לא שימש את אביו רק ד"א שנים עיי' ז"ר · ולדעת סה"י היה יעקב בן ק' שנים

סדר הדורות

ויצא לבן אל ביתו ולא מצא את יעקב וילך אל תרפים אחרים וישאל
בהם ויגידו לו כי ברח יעקב לאביו כו' וירץ אחריו כו' וכאשר שב
לבן לארצו וימהר וישלח את בעור בנו בן י"ז שנה ועמו אביחרף
בן עוץ בן כחור ועמהם עשרה אנשים וימהרו וילכו ויעברו הדרך
לפני יעקב ויבאו בדרך אחר ארצה שעיר ויבאו לעשו ויאמרו לו
כה אמר אחיך וקרובך ואחי אמך לבן בן בתואל לאמור השמעת אשר
עשה לי יעקב אחיך אשר בא אלי ערום וריק ואצאתי לקראתו והבאתי
לביתי בכבוד ואגדלהו ואתן לו ב' בנותי וב' שפחותי ויברך אלהים
אותו לרגלי ויפרץ מאד כו' גם צאן ובקר כו' גם כסף וזהב כו'
ויברח כו' ויגנוב את אלהי כו' ועתה הנה עזבתיהו נהר נחל יבק
אם יש נפשך ללכת אליו לך ושם תמצאהו ועשית לו כאשר תאוה
נפשך וילכו ויגידו לעשו וישמע ויחר לו מאד על יעקב ויזכור שנאתו
וקמתו בערה בו וימהר עשיו ויקח בניו ועבדיו ס' איש ויקבץ כל
בני שעיר החורי ש"מ איש כולם שלופי חרב וילך להכות אותו ויחלקם
לז' חלקים ויקח את בניו ועבדיו ס' איש ויתנם ביד אליפז בנו הבכור
ואת ששה חלקים נתן ביד ו' בני שעיר כו' ושלוחי לבן יצאו מאת
עשו וילכו ארצה כנען ויבאו בית רבקה אם יעקב ויגידו לה כי עשו
הולך לקראת יעקב ות' איש עמו • ותמהר רבקה ותשלח מעבדי
יצחק ע"ב איש לקראת יעקב ויגשהו בדרך הנחל מעבר נחל היבק
ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה לעמוד לי מאת אלהים זה ויקרא
יעקב שם המקום ההוא מחנים ויכר יעקב את כל אנשי אביו וישק
להם וישאל על אביו ואמו ויאמרו שלום וכי רבקה אמך שלחה אותנו
לאמור שמעתי כי עשו אחיך יצא לקראתך ראה מה תעשה ובבואו
עליך תתחנן לו אל תדבר אליו קשות ותן לו ברכה מאשר תמצא ידך
כו' והיה ישאלך על כל דבריך ואותותיך אל תסתיר ממנו דבר אולי
ישוב מחרון אפו כו' כי עליך הדבר לגדלו כי הוא אחיך הגדול כו'
ויהי כשמוע דברי אמו וישא קולו ויבך בכי גדול ויעש כאשר צוה
אותו אמו • וישלח מלאכים אל עשו וגו' ולדבר אליו תחנונים ואל
תחשב כי עמדה לי ברכת אבי כי עם לבן גרתי זה ך' שנה וירימני
ויחליף משכורתי כו' ואעבוד אותו עבודה קשה וירא ה' את עניי
ועמלי כו' וילכו ויגידו לעשו כו' ויען עשו בגאוה ובוז הלא שמעתי
אשר עשה יעקב אל לבן כו' וגם לי עשה כזאת ויעקבני פעמים
ואדום ואעשה לו כאשר עם לבבי • וישובו ויגידו ליעקב את דברי
עשו כו' ועתה ראה והתפלל אל ה' להצילך ממנו כו' ויתפלל יעקב
אל ה' ע"ש • ויחן לב' מחנות ויתן החצי ביד דמשק בן אליעזר
עבד אברהם למחנה עם בניו ואת החצי נתן ביד אליכום בן אליעזר
אחיו למחנה עם בניו כו' וישמע ה' תפילתו וישלח ג' מלאכים
ממלאכי מרום ויבאו לפני עשו וידמו לעשו כאלפים אנשים רוכבים
על סוסים וחגורים כלי מלחמה ויתחלקו לד' מחנות לד' ראשים
בעיני עשו ואנשיו ותלך מחנה א' וימצאו עשו ואנשיו ותרץ המחנה
לקראת עשו ויבהילו אותם ויפול עשו מהסוס בבהלה ויפוצו מעליו
כל אנשיו ותצעקו אנשי המלחמה לאמור הלא אנחנו עבדי יעקב
עבד אלהים ומי יוכל לעמוד נגדינו ויאמר עשו אליהם הלא אדוני
יעקב אדוניכם אחי הוא וזה ך' שנה לא ראיתיו ואלך לראותו היום
ותעשו לי כולכם כמעשה זה • ויענו המלאכים לולא אמרתם יעקב
אחי לא השארנו ממך ואנשיך איש • אולם בעבור יעקב לא נעשה
לכם דבר • והנה כמהלך עשו ואנשיו פרסה • באה מחנה שנייה
ויעשו גם הם כנ"ל כו' וכן מחנה ג' וד' כו' וירא עשו אשר עשו לו
ד' מחנות הנ"ל כנ"ל וירא מאד מפני יעקב אחיו כי חשב שד' מחנות
הנ"ל אשר פגע עבדי יעקב הם כו' ויקם יעקב בבוקר ויבחר מצאן
ת"מ צאן ומגמלים והחמורים ל"ל ומן הבקר כ' וישם הכל לעשרה
עדרים ויתנם ביד י' עבדיו ויצום הרחיקו זה מזה • ויקם בחצי
הלילה ויעבור כל אשר לו ויותר לבדו ויפגשהו איש ויאבק עמו •
ויקח מן הבא בידו הוא עוף שקורין פלק בל"א (בחיי • (אותו היום
שנתגשש המלאך עם יעקב היה ט"ב לכן שלט בו סמאל ויגע בכף
ירכו עיי' ס' ברש"ל פ' וישלח כ"ה ג' בשם מקובלים • ויהי כהלות
היום והמה הולכין והמנחה עברה לפניהם וירא את עשו בא מרחוק
ויירא יעקב מאד וימהר יעקב ויחץ את בניו על נשיו ושפחותיו ואת
דינה נתן בתיבה ויתנה ביד עבדיו כו' ויתן ה' את חן יעקב בעיני עשו
ואנשיו ותפול יראת יעקב ופחדו כי ירא עשו ואנשיו מפני יעקב ותהפך
חמת עשו לרחמים על יעקב וישק זא"ז גם כל אנשיו ואליפז בן
עשו וד' אחיו בני עשו בכו עם יעקב וישקהו כו'. ויתן לעשו המנחה
גם כסף וזהב ובדולח נתן לעשו ויתן עשו כל המנחה חציה לבניו
וחצי' לאנשי' שבאו אתו כי בשכר באו ואת הכסף וזהב ובדולח נתן
לאליפז בנו כו' וילך עשו שעירה כו' ויעקב וכל אשר לו הלך ביום
ההוא עד קצה ארץ כנען בגבולה וישב שם ימים (בספר' מפורש

ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו סוכות (כרש"י ששה שם
י"ח חדשים) ויבא יעקב עיר שכם • כתב היוחסין ד"ט א'
כשנולד יוסף היה יעקב בן צ"א שנה וששה שנים עבד בצאן הרי
צ"ז ובדרך עד שבא לשכם נתעכב בסוכות שנה וחצי כמו שפרש"י
א"כ צ"ט ליעקב בא לשכם ואז לוי בן י"ג שנים • ויהי מימים
ויסע משם ויבא בארץ שלם הוא שכם וישב שם ימים ושנה וששה
חדשים (נראה דלא כפרש"י ששהה בסוכות י"ח חדשים לא בשכם) •
בעת ההיא יצאו נשי עיר שכם לחול במחולות ותצאן רחל ולאה עם
שפחותיהן) לראות בשמחת בנות העיר ויצאה גם דינה בת יעקב
כו' וירא שכם את דינה כו' ויקחה בחזקה וישכב אותה ויענה ויאהבה
מאד כו' וישלח יעקב ב' מעבדיו להוציא את דינה מבית שכם ויגרשהו
מביתם וכו' וישלח יעקב ב' נערות מבנות עבדיו לשמור את דינה
ולשבת אתה ושכם שלח ג' אנשים מריעו אל חמור בן חדקם בן פרד
אביו לאמור קח לי את הנערה זאת לאשה ויאמר חמור האין בבנות
עמך אשה אשר תקח אשה עברית אשר לא מעמך ויאמר שכם כי
ישרה בעיני • ויעש כדבר בנו וילך לדבר את יעקב בזה וטרם בואו
אל יעקב • בני יעקב באו מהשדה וכאשר שמעו בני יעקב דבר
זה ויתעצבו וידברו אל אביהם נחרי אף הלא משפט מות לאיש הזה
ולביתו כי ה' צוה את נח ובניו לבלתי יגזול ולנאף והנה שכם גזל
ונאף אחותינו ואין דובר אליו מכל אנשי העיר • ומשפט מות לכל
העיר ולשכם (ובזה יתורץ אנשי העיר מה חטאו • אלא שהי'
בידם למחות הגה"ה) • ויבא חמור וידבר ליעקב בני שכם חשקה
נפשו בבתכם כו' ויבא גם שכם וידבר הרבו עלי מאד מהר כו' •
ויען שמעון ולוי במרמה כל אשר דברתם אלינו כן נעשה אך הרפם
ממנו עד אשר נשלח אל יצחק אבינו על זה הדבר כי לא נוכל לעשות
בלתי דברו כו' ושמעון ולוי דברו זה למען מציאת עלילה ולבקש עצה
מה לעשות אל שכם ועירו • וייטב בעיני חמור ושכם וילכו לביתם
ויהי בלכתם וידברו בני יעקב אל אביהם הלא משפט מות לרשעים
האלה ולעירם כו' דעו וראו מה תעשו ובקשו עלילה ועצה מה לעשות
להם להמית את כל יושבי העיר • ויאמר שמעון הנה לכם עצה
נכונה לאמור להם להמול כל זכר כו' והיה בהיותם כואבים ובאנו
בחרבינו עליהם על שוקט ובוטח והרגנו להם כל זכר כו' ויהי ממחרת
ויבאו חמור ושכם בנו מה השיבו דבר • וידברו בני יעקב במרמה
הגדנו כל דבריכם לפני אבינו יצחק וייטבו דבריכם בעיניו אך דבר
כה צוה אברהם אביו מאת אלהינו כל איש איש אשר לא מבניו אשר
יחפץ לקחת מבנותיו ימול כו' • ויהי ממחרת וישכימו בבוקר שכם
וחמור אביו ויקבצו כל אנשי עירם ויקראו אל בני יעקב וימולו להם
כל זכר ביום ההוא ומהרתו ואת שכם וחמור אביו מלו • וה' אחי
שכם ותרמ"ה איש ורע"ו ילדים • אך חדקם בן פרד אבי חמור
וששת אחיו לא שמעו אל שכם וחמור ולא מלו • ויהי ביום השני
בערב וימצאו ח' ילדים קטנים אשר לא מלו כי החביאים אמותם
וישלחו חמור ושכם להביאם למולם וידלגו עליהם חדקם וששת אחיו
בחרבותם ויבקשו להרגם ויבקשו להמית גם את שכם וחמור גם את
דינה ויאמרו מה המעשה אשר עשיתם האין בבנות אחיכם הכנענים
אשה כי תקחו לכם מבנות העברים אשר לא ידעתם תמול שלשום
כו' ומה תשיבו ותענו בדבר הזה לאחיכם הכנענים כו' ואנה תוליכו
חרפתכם כו' הנה אנחנו למחר והלכנו ואספנו כל אחינו הכנענים
ונכה אתכם ולא נשאיר שריד • ויהי כשמוע שכם וחמור וכל אנשי
העיר את דבריהם ויראו ויפחדו מאד וינחמו על כל אשר עשו •
ויענו שכם וחמור אביו את חדקם אביהם ואחיו אשר דברתם אלינו
נכונה היא • עתה אל תאמרו כי מאהבת העברים עשינו זאת אך
כי ראינו כי לא היה לבם ונפשם לעשות דברינו אודות בתם ועשינו
זאת עד נמלא מבוקשינו מהם והיה כאשר נמלא חפצינו ועשינו
להם את הדבר אשר תאמרו אלינו ועתה חכו והתמהמהו עד אשר
ירפא בשרינו ועשינו להם אשר עם לבבינו ולבבכם • ודינה בת
יעקב שמעה דברים אלה ותמהר ותשלח נערה א' אשר שלח אביה
לשמרה בבית שכם ותלך ותגיד כל דבריהם ליעקב ואל בניו •
וימלאו חמה וישבעו שמעון ולוי חי ה' כי כעת מחר לא ישאר בעיר
שריד ופלוט וכן עשו • (והיו שמעון ולוי בני י"ג שנים (עיי'
בחיי ע"ל לוי) :

ב"א ר"ו **הריגת** שכם נראה שהיה ב"א ר"ו ע"ל רי"ג • ושבו
בני יעקב פ"ה נשים אשר לא ידעו איש ובהן
נערה קטנה יפ"ת ויפ"מ ויקחה שמעון לאשה ומ"ו איש לקחו לעבדי'
והנשים לשפחות להם ולבניהם. עד צאת בני יעקב מארץ מצרים •
דינה במעשה שכם היתה בת ט' או י' שנים • כתב י"ר פ' וישלח
דס"ג רע"א בשם ס' ש"ק ד"י (ולא מצאתי שם) דינה נולדה נ"
ליעקב

עוו בלילה ערב שבועות ובב"ל דל"ג בשם אלשיך שנולד ליל שבועות • ז"א הא כתבתי בשם מ"י שנולד י"א אב • א"כ לפי האלשיך דנתעברה ממנו בשבועות א"כ עד י' אב הוי יותר מי"ד חדשים • וע"ל דא"א לומר בכל בני לאה שיהיו נולדים לז' חדשים • ספיר ליששכר סגולתו טוב לאור עינים • ולכך מעבירין אותו על העינים • ולכל כאב ובכיפה בגוף • בחיי • ובס' מקור חיים כתב אהלמה ליששכר ובתרגו' ש"ה יששכר גליף על אזמורד וכתב מתורגמן ז"ל זמרגד ות' ירושלמי ומרגדין על אהלמה ע"ל יהודה • יששכר בינה מגיד • כל ענין שמשון מרומז ביששכר ע"ל ב"א תתי"א :

זבולן נולד ז' תשרי וחי ק"י שנים ילקט ובסע"ז כתב קכ"ד שנים • ומת אחר יוסף י"א שנים • והבחיי כתב קי"ד • וכ"כ סה"י פ' שמות ומת שנת ע' לרדתן למצרים (שהוא ב"א ש"ח) מ"ש ש"ק שמת אחר יוסף ב' שנים לא ידקדק • אחר שכתב שמת בן קכ"ד שנים א"כ נולד ב"א קפ"ז כי יוסף מת ב"א ש"ט והוא חי אחר יוסף ב' שנים א"כ מת ב"א שי"א תקח מזה קכ"ד הכרח לדברו שנולד ב"א קפ"ז והא נשואי לאה ליעקב היה ב"א קל"ב א"כ הגי' משובשת • ופשיטא גי' הילקט שחי ק"י שנים א"א לקיים דהא יוסף חי ק"י שנים ומת קודם לכל השבטים • והגי' שחי קכ"ד ומת י"א אחר יוסף ג"כ לא ידקדק דאם מת י"א אחר יוסף א"כ מת ב"א ש"ך א"כ קכ"ד למפרע הוא ב"א קל"ו ואז היה יעקב בן פ"ח וכבר כתבנו דיששכר נולד פ"ח או פ"ט • וגי' הבחיי וסה"י שחיי קי"ד ומת לרדתן למצרים הוא ב"א ש"ח ויוסף מת ב"א ש"ט א"כ מת קודם ליוסף וחז"ל אמרו שיוסף מת קודם לכל אחיו ע"כ צ"ע • יהלום לזבולן נק' פירל"ה והנוצרים קוראין אותו דימאנטי והיא מצלחת בפרקמטיא שובר כל אבנים ונוקב הבדולח (שם מכ"י וסגולתו שמביא שינה לאדם • בחיי • וס' מקור חיים כתב תרשיש לזבולן • ובת' ש"ה זבולן גליף על גוהר • זבולן חכמה • מגיד :

ב"א קל"ח **דינה** היתה יצירתה זכר וע"י תפילת לאה נתהפכה לנקבה פ' הרואה ד"ס ובירושלמי וב"ר פע"ב אחר שהתפללה רחל יוסף ה' לי בן אחר נעשית נקבה כתב יפ"ת אע"ג דמהרש"א דקראי משמע דלידת יוסף אחר לידת דינה היתה איפשר דאיידי דמיירי קראי בתולדות לאה השיב נמי דדינה בהדייהו והדר נקט דרחל עכ"ל • (ע"ל אסנת ב"א רכ"ד) נולדה מלאה אחר ו' שבטים (ב"א קל"ז או קל"ח) וראב"ע כתב בפ' שמות נולדה בהריון א' עם זבולן • כתב מ"ב פ' וישלח עצמותיה הועלה לא"י עם עצמות שאר השבטים וקברה ידוע בארבאל אצל נתאי הארבלי • (ובס' גא"י ד' שבטים ודינה נקברו בארבל ועיי' עניינה אחר לידת השבטים ושנולדה ג' ליעקב (הוא ב"א קל"ח •

דן נולד ט' אלול (מ"י ובחיי • וש"ק כתב כ"ט) וחי קכ"ה שנים (מ"י ובחיי • ובסע"ז • וש"ק כתבו קכ"ז • ובסה"י שמות • חי קכ"ד ומת שנת כ' לרידתן למצרים • א"כ מת ב"א שי"ח ולפ"ז נולד ב"א קל"ד א"כ נולד פ"ו ליעקב • לשם ניתן לדן והוא אשטפסינו ונראה בו פרצוף אדם מהופך (בחיי • ואני ראיתי והוא עגול ולבנו כמו חלבון ביצה צלול והרואה בו נראה ראשו למטה ורגליו למעלה ומק"ח כתב ספיר לדן ובת' ש"ה דן גליף על ברלא וכתב מתורגמן שהוא בורלא • לשם נק' בערבי אלגזע (שם מכ"י כתב ס"ר מובא בי"ר פ' תלוה ג' אבנים שבדגל דן לשם שבו ואהלמה אינם בג"ע שהרי ביחזקאל לא חשיב אותם כי דן נקרא נחש וכתי' דובר שקרים לא יכון לנגד עיני • דן סוד • מגיד :

נפתלי נולד ה' תשרי חי קל"ג (מ"י ובחיי • ובס' הישר כתב חי קל"ב מת פ"ט לרדתן למצרים א"כ מת ב"א שכ"ז ונולד ב"א קל"ה פ"ז ליעקב • שבו לנפתלי נק' טורקיזא טוב לרכיבה • בחיי • וי"ר • וש"ק כתב אהלמה לנפתלי • ומק"ח כתב יהלום לנפתלי וב[illegible]' ש"ה נפתלי גליף על אספיר וכ"ת מתורגמן פי' ספיר ות' ספיר [illegible] • רמז לגלח • מגיד • שבו נק' בערבי אלסמג מכ"י :

גד נולד י' חשון חי קכ"ה שנים (מ"י ובחיי • ובסה"י מת פ"ג לרדתן למצרים • א"כ מת ב"א שכ"א ונולד ב"א קל"ו פ"ה ליעקב • אחלמה נק' קריסטאל לגד וסגולתו שמחזקת הלב שלא ירך בלכתו למלחמה (בחיי • וש"ק כתב שבו לגד • ומק"ח כתב לשם לגד בת' ש"ה גליף על טבאג • אחלמה נק' בערבי אל הלאמה ומי שנושאו באצבעו לעולם ירא' הלומות (שם מכ"י • גד יסוד • מגיד :

אשר נולד ך' שבט מ"י ובחיי • ובש"ק כתב ך"ב שבט • חי קכ"ג מ"י וש"ק • וסה"י ומת כ"ב לרדתן למצרים • א"כ מת ב"א ש"ך ונולד קכ"ז פ"ט ליעקב • ובסע"ז כתב חי קכ"ו שנים • תרשיש לאשר וסגולתו לעכל המאכל ואם שוחקין אותו ונותן במאכלו נעשה עב ושמן • היא גריסוליקא ולבעה כלבע השמן (בחיי ומ"ב ובת' ש"ה אשר גליף על פרוזג וכתב תורגמן כ"ל שהוא פטדה • תרשיש דומה לתכלת (שם מכ"י • אשר מלכות מגיד •

ב"א קל"ט **יוסף** נולד כ"ז תמוז ש"ק • והבחיי כתב א' תמוז (ב"א קל"ט לב"ע) וכ"ה סה"י מת בן ק"י שנים ע"א לרדתן למצרים • א"כ מת ב"א ש"ט • ומת קודם כל השבטים • ונולד לפ"ז קל"ט • צ"א ליעקב וכ"כ ראב"ע ר"פ וישב ורשי' פ' וישלח פ' ויגוע יצחק דהא כשעמד יעקב לפני פרעה בן ק"ל היה יוסף בן ל"ט שנה (ע"ל לוי) ואז נשלמו י"ד שנים שעבד ברחל ולאה • שהם ניתן ליוסף וסגולתו ליתן חן והנושאו יצליח ודבריו נשמעים • בחיי ונק' אונקיל (מ"ב) ובת' ש"ה יוסף גליף על מריבג נק' בערבי אל בלו"ר מכ"י • יוסף רמז • בכתר • גלגוליו ע"ל ב"א רל"ג • במ"ר פ' נשא כל השבטים ודינה זולת בנימן נולדו בשבע שנים וכ"ה בפר"א פל"ז • ולשבע שנים ילדה לאה את בניה • ובחיי כתב למה הזכיר בכולן ותהר ותלד להורות על תכיפות הענין וסמך הלידה להריון שהיו יולדות כ"א לז' חדשים כי לז' שנים נולדו כל השבטים חוץ בנימן עכ"ל • אמת כי קשין הדברים לומר שנולדו לז' חדשים ר"ל אחר לידת ראובן ז' חדשים נולד שמעון וכן כולם • שהרי נשואי יעקב ללאה היה בשבת הגדול כדאי' בי"ר פ' ויצא דף כ"ו ד' • והטעם עיי' בע"ל דרש לשבת הגדול כ"ב • וראובן נולד מטיפה ראשונה עיי' זוהר עתל"ט ובראש"ת ויחי כחו וראשית אוני שמיעכה באצבע ע"ש • הרי נתעברה ממנו בניסן וע"ל שכתבנו שנולד י"ד כסליו הרי נולד ל"ט חדשים • ועוד שמעון נולד כ"ח טבת ע"כ טבת שנה הבאה א"כ נולד שמעון אחר ראובן יותר מי"ג חדשים • לוי נולד ט"ז ניסן ע"כ לשנה הבאה הרי בין לידת שמעון ללוי ט"ו חדשים • יהודה נולד ט"ו סיון לשנה הבאה וביניהם י"ד חדשים • יששכר נולד י' אב ביניהם י"ד חדשים • זבולן נולד ז' תשרי ג"כ ביניהם י"ד חדשים • והייתי רוצה לפרש דבריהם כי כ"א נולד לז' חדשים ששהו בבטן בהריון רק ז' חדשים אבל לא נולדו כ"א אחר ז' חדשים לחבירו רק הי' הפסק ביניהם כמה וכמה חדשים ככ"ל • אך לפ"ז קשה דהא ראובן נולד לט' חדשים ככ"ל • אף די"ל כמ"ש נחלת יעקב בפ' ראשית אונו דלא נתעבר' לאה מביאה ראשונה עיי' שפתי חכמים • מ"מ קשה שהרי בין נשואי לאה בניסן עד לידת לוי יותר מן ל"ו חדשים ככ"ל שהוא ג' שנים ויעקב היה בבית לבן מיום הנשואין שלו י"ג שנים ושהה בדרך שנה ומחצה עד המעשה ששמעון ולוי הגרו איש חרבו שנלמד שהיו בני י"ג שנים שהרי מלידת לוי עד הריגת שכם היה לוי רק בן י"א שנים ומחצה ולא שייך מה שתירץ בעל מגן אברהם בס' זית רענן שלו • (ע"ל בלידת לוי) וצ"ע • כתב סה"י בעת ההיא (ר"ל אחר שנולד יוסף) שלחה רבקה אם יעקב מארץ כנען את דבורה בת עוץ מניקתה וב' אנשים מעבדי יצחק אל יעקב חרנה שישוב בית אביו • ובעת ההיא תמו שבע שנים האחרות ויאמר יעקב ללבן תנה את נשי ואלך לארצי כאשר שלחה אמי אלי כו' ובקש לבן שיעבוד עוד ו' שנים כו' וכאשר ראו עבדי רבקה כי לא שב יעקב אתם וילכו מאתו ארצה כנען ודבורה ישבה עם יעקב בחרן כו' ותהייכה ליעקב מאתיים אלף עדרי צאן גדולות ויפות תואר ונותכות פריין הרבה מאד ויבאו מכל אדם לקחת מצאן יעקב ויתן יעקב לאן אחד בעבור עבד או אמה או בחמור וגמל • וא"כ והדא"ג בפ"ק דמגילה בשם ר"י מפריש כתבו שאחר י"ד שנים שהיה בבית שם ועבר נתקרר דעתו של עשו ושלחה את דבורה מניקתה לבית לבן והוא שהה ך"ב שנים ע"ש תיבת שם ט"ס ע"ל ב"א קע"א :

ב"א ר"ס **ויהי** מקן ו' שנים (ב"א ר"ס צ"ז) לחיי יעקב (ובש"ק די"א א' כתב ק"ב ליעקב טעות הוא)

וירא ה' אל יעקב ויאמר לו שוב אל ארץ מולדתך כו' ורחל גנבה את התרפים בעבור אשר לא ידע לבן מהם אנה דרך הלך יעקב (דלא כפרש"י להפריש אביה מע"ז כי מי שעשה לו אלו יעשה לו אחרים הגה"ה) • וזה מעשה התרפים לוקחים אדם בכור ושוחטי' אותו ומורטים ראשו ומולחין הראש במלח ומושחין בשמן ולוקחין לוח נחושת או זהב וכותבין עליו שם ונותנין הלוח תחת לשונו ומדליקין נרות לפניו ומשתחוין לו ומדבר אליהם כל מה שישאלו ממנו בכח השם ויש אשר יעשו אותם בצורת אדם מזהב וכסף בשעות ידיעות אליהם וקבל בתואר ההוא את כח הככבים ומדבר עתידות כו' •

ויצא

סדר הדורות

לשון · ואח"כ מלאתי בהגה"ה בס' שרשים י"א דלכן ניתן לראובן אודם שהוא רובין כי רובין וראובן קרובים בלשון עכ"ל וסגולתו כל אשה הנגשאת אותו איננה מפולה לעולם · וטוב למקשה לילד · ואם שוחקים אותו ומערבים באכילה או שתיי' יועיל להריון כדודאים לכן כתיב אדם חסר ו' לשון אדם בקיי פ' תלוה · ונק' אודם שהוא אדום · מכלל יופי · ובתרגום ש"ה פ' ידיו גלילי זהב ראובן גליף על אחמד ראובן גלגול קין וזה ראו בן הראשון בכור של אדה"ר וכשחטא בבלהה פרחה נשמות קין ונתגלגלו ביתרו חס"ל מעין ה' כהר כ"ה · הושע בן בארי היה ניצוץ ממנו ע"ל ג"א ל' :

ב"א קנ"ד **שמעון** ב"א קנ"ד נולד כ"ח טבת (מ"י ובקיי כתב כ"א) וחי ק"ך שנה · ומת אחר יוסף שנה א' סע"ז ובש"ק · גם זה איננו דאי' בסה"י שמעון מת בן ק"ך שנה ע"ה שנים לירידתן למצרים שהוא ב"א שי"ג ויוסף מת ש"ע הרי ד' שנים אחריו מת · אכן לפ"ז שמת שי"ג א"כ יהי' לידתו ב"א קנ"ג פ"ה ליעקב · שמעון גבורה · מגיד · שמעון מזלו שור סוף מס' סופרים ובפ"י סי' ברא"ד בציור העיגול ובזוהר ויגש עת"מד בזכות שהתוודה שמעון ואמר אבל אשמים אנחנו זכה למזל שור כיוסף דכתיב בי' בכור שור וכתב זב"ר ויגש אשמים אנחנו גי' שור · לא נקבע לכל שבט מזל שנולד והא נולד בטבת אלא לכל שבט מזל הראוי לו · ואי' בע"מ דרובן של ערב רב התחתנו בשמעון י"ל מטעם שע"ר עשו עגל שור שסברו שמזל שור הוציאם ממצרים שהתגבר על מזל טלה ע"ש · ובקיי · שמעון מלשון שמיעה כי השמיעה מכח הוי"ו שבשם שהוא ו' קצוות הרי ראובן ושמעון כנגד מדה"ד ושש קצוותיה הכלולין בה · פטדה ניתנה לשמעון וסגולתו שמקררת הגוף היא הפרסימה ומצוי בארצו כוש להיות חמים ושטופי זימה · בקיי · ובתרגו' ש"ה קראו עקיק · והיא ירוקה ונק' בלשון ערבי זמרד מנ"י · שמעון בן מתתיהו כ"ג בסוד שמעון עג"א תשכ"א :

ב"א קנ"ה **לוי** נולד ב"א קנ"ה ע"ז ניסן וחי קל"ז (כמבואר בפ' וארא ו' ט"ז) וביוחסין ד"ט א' כתב חי ק"ל ע"ם · ובסה"י חי קל"ז ומת נ"ג לירידתן למצרים · ונ"כ ע"מ מאכ"ח ח"ג סכ"ח · (שהיה ב"א תל"ח) א"כ מת ב"א של"א א"כ נולד ב"א קנ"ד פ"ו ליעקב כ"כ היוחסין והיה לפ"ז בן מ"ד שנה בירידתו למצרים · ובש"ק כתב לוי היה כשירד למצרים בן מ"ה וחי במצרים נ"ב טעות גמור בידו דאי' במ"י ר"כ שמות משמת לוי עד שיצאו ממצרים היו קע"ז שנים והשעבוד היו רד"ו שנים כשתחסר קע"ז מרד"ו ישאר נ"ד א"כ חי במצרים נ"ד שנים וחי קל"ז א"כ היה בן מ"ג בירידתו למצרים · וכ"מ ברא"ב"ע פ' שמות לוי היה בן מ"ג בירידתו וכ"כ יסוד עולם וביוחסין דקנ"ו ב' שהיה מ"ג בירידתו וחי במצרים נ"ד שנה עכ"ל וכ"ה בפי' פ' וארא · ולפ"ז דלוי היה בן מ"ג כשירד למצרים (דהיינו ב"א רל"ח) א"כ נולד ב"א קנ"ה ולפ"ז נולד פ"ז ליעקב · וביוחסין כתב מדרך הסברא שנולד לוי פ"ו ליעקב ה' שנים קודם שנולד יוסף שהי' יעקב בלידתו צ"א שנים וכ"כ מחז"ל כי יוסף נולד צ"א ליעקב ושם עבד בלבן הרי נ"ז ונתעכב בדרך עד שבא לשכם בסוכות שנה ומחלה כמ"ש רשי' א"כ היה יעקב בן נ"ט כשבא לשכם ואז היה לוי בן י"ג א"כ נולד פ"ו ליעקב שהוא ב"א קנ"ד עכ"ל · וז"א לדעת הנ"ל דלוי היה בן מ"ג בירידתו למצרים דקנ"ד ומ"ג הוא רל"ז והם ירדו רל"ח · כתב עוד ויוחסין א"כ נולד לוי פ"ו ליעקב ויעקב נולד ב"א ק"ח ופ"ו הוי קנ"ד ולוי חי ק"ל (נ"ל קל"ז) א"כ מת של"א · הוא כדעת סה"י הנ"ל · כתב ז"ר פ' וישלח אחר דלאה ילדה לז' חדשים א"כ נולד לוי לך"ד חדשים אחר נשואי לאה דבעי חודש לימי טומאה כדאי' בסנהדרין פ"ה · א"כ כשנכנס יעקב מבית לבן היה בן י"א שנה שהרי היה י"ג שנים בבית לבן אחר נשואי לאה ושנה ומחצה היה בשכם כדאי' סוף מגילה א"כ היה בן י"ב ומחצה א"כ ק' איך אמרו בב"ר פ"פ ד"ל ע"ב וברש"י נזיר כ"ט א"ב ובמ"י דמ"א רע"ד שמעון ולוי היו בני י"ג שנים ואפשר דהוי מופלא הסמוך לאיש כדאי' בנידה ועל"פ שמעון היה בן י"ג שנים עכ"ל · (ע"ל אחר לידת יוסף מש"ש סתירה על זה) · כתב ש"ק לוי מת אחר יוסף כ"ד שנים היינו לדעת סה"י דהי' במצרים נ"ג שנים וק"ל אבל לדעת האומרים שהיה במצרים נ"ד שנה א"כ מת ב"א של"ב ויוסף מת ב"א ש"ע הוי ד"ג שנים · כתב הרא"בע פ' שמות בפ' ותהר ז"ל יעקב הוליד את ראובן בן פ"ה והיה ברדתו בן ק"ל ונולד ס' ליצחק הרי ק"ך כשארו ר"י במצרים נוציא מהם ע' שנה שחי יוסף אח"כ (ר"ל מירידתן למצרים וימי היין היו ק"י) כשארו ק"מ שנה (כי ע' וק"מ הוא ר"י) ושנות לוי ברדתו למצרים היו מ"ג וחי ד"ב שנה אחר יוסף כשארו קי"ח עכ"ל · ראה כי שלא בדקדוק כתב או ע"ם יש כאן כי אם תחשב שהיה לוי בן מ"ג בירידתו למצרים וע' שחי יוסף במצרים וד"ב שחי לוי אחר יוסף הרי מ"ג ע' ד"ב עולה קל"ה והרי לוי חי קנ"ז שנים · ועוד להשבונו דאחר מיתות לוי כשארו קי"ח שנים לתשלום ר"י שהיו במצרים כי ע' וד"ב וקי"ח הוא ר"י שהרי כתבתי לעיל בשם מ"י שמשמת לוי עד שיצאו ממצרים היו רק קי"ו שנים · ועוד מ"ש יוסף חי ע' שנה מיום רדת יעקב למצרים זה איננו שהרי מפורש בקרא כי יוסף היה בן ל' בעמדו לפני פרעה וז' שנים היה שובע : וב' שנים רעב אז ירד יעקב למצרים א"כ היה אז יוסף בן ל"ט שנים א"כ חי יוסף אחר ירידת יעקב ע"א שנים · ועוד דכתב דלוי היה בן מ"ג ברדתו למצרים וחי קל"ז א"כ חי במצרים נ"ד שנים והם ירדו למצרים ב"א רל"ח א"כ מת לוי ב"א של"ב ולפ"ד חי יוסף ע' שנים משירדו למצרים א"כ ב"א רל"ח וע' הוא ש"ח לכן כתב שחי לוי אחר יוסף ד"ב שנה כי מן ש"ח עד של"ב הוא ד"ב והאמת איננו כן שחי ע"א שנה כו' · וכ"ה מפורש בסה"י שחי משירדו למצרים ע"א שנים א"כ מת ב"א ש"ע הרי מת ד"ג שנים אחר יוסף · ועוד מ"ש יעקב הוליד את ראובן בן פ"ה שנים דברי מותר הם להמעיי' שם וק"ל · לוי תפארת מגיד : ברקת ניתן ללוי נק' קרפונקלא שהיה בתיבת נח וסגולתו מחכימת פתי ואם שוחקין אותו במאכל ומשתה יועיל הרבה להתחכם ולפתוח הלב לכן ניתן ללוי שהיו מאירין בתורה ומשה משבט לוי כשנולד נתמלא הבית אור (בקיי והכביא קראו אקדה ולשרי וויכליאה א' באוצרות (מ"ב ובת"י ש"ה קראו ברקן ועפרן · ונק' כן שהיא מבהיקה כמו הברק להוצה כמו זהב (שם מנ"י ·

ב"א קנ"ה **יהודה** נולד ב"א קנ"ה ט"ו סיון וחי קי"ט שנים ומת לפני לוי י"ח שנים (סע"ז ומ"י ובקיי) לפ"ז מוכח דנולד יהודה פ"ז ליעקב כי יעקב נולד ב"א ק"ח ופ"ז הרי ב"א קנ"ה וקי"ט שחי יהודה הרי ב"א שי"ד ולוי מת ב"א של"ב הרי מת י"ח שנים קודם ללוי · ובסע"ז כתב שנולד פ"ו ליעקב הוא ב"א קנ"ה ע"ם הוא כי בזקוקין דנורא פל"א כתב פ"ז ליעקב הוא ב"א קנ"ה מכוון למ"ש וכ"מ ממ"ש בס"ע יהודה היה בן ל"ג כשנולד פרץ שהיה ב"א רכ"ח א"כ ראה פ"ז ליעקב הוא ב"א קנ"ה ול"ג של יהודה הרי ב"א רכ"ח · אכן בסה"י כתב מת יהודה בן קכ"ט שנים פ"ו שנה לירידתן למצרים · א"כ מת ב"א שכ"ד ומוכח שנולד פ"ז ליעקב ב"א קנ"ה · ולוי מת נ"ג לירידתן למצרים הוא ב"א של"א הרי מת קודם ללוי ז' שנים · ליהודה נפך והוא מראקרי ובלשון ערבי זמורא ובתרגום ארמרגזין והוא ירוק ככרתי וניתן ליהודה שהוריקו פניו במעשה תמר · גם כשחשדו אביו על יוסף : וסגולתו למי שנשאו אויביו הופכין לו עורף לכן נקרא נופך בקיי · והיא שחורה שם · ובתרגום ש"ה כהלי כתב מתורגמן כ"ל שהוא אבן אזמרגר ע"ל יששכר · יהודה מלכות · מגיד · נשמות שם היה ביהודה א"א ח"ב פט"ו לוט נתגלגל ביהודה ובועז ע"ל ב"א תשפ"ז מתתיהו בן יוחנן כ"ג בסוד יהודה עג"א תרכ"א יהודה ובנימן שורש קין והבל : האר"י ל"ש :

ב"א קנ"ז **יששכר** נולד (קנ"ו או קנ"ז) י' אב וחי קכ"ב שנים ובסה"י מת פ"א לרדתן למצרים (א"כ מת ב"א שי"ט ונולד ב"א קנ"ז פ"ט ליעקב ומת י"ג שנים קודם ללוי שמת ב"א של"ב · ובסע"ז שמת ט"ו שנים לפני לוי לפ"ז מת ב"א שי"ז ונשתקק קכ"ב שנים א"כ נולד ב"א קנ"ה פ"ו ליעקב וזה א"א א"כ נולדו ג' שבטים בשנה א' דעכ"פ בעינין כ"ד חודש ז' חדשים לעיבורן לכ"א וג' חדשי' לימי טומאתן (ע"ל לוי ויהודה) וע"ל דא"א לומר שנולדו ג' שבטים בב' שנים · ויותר תמוה דהא מפורש בפ' אחר שהולידה את יהודה נאמר ותעמוד מלדת משמע שהיה הפסק כ"כ עד שהיה נראה שעמדה מלדת · ובנ"ד כתב ראובן מצא הדודאים בן ג' או ד' שנים ובש"ק ד"ם סע"ב כתב בן ד' שנים א"כ היה ב"א קנ"ו ובאותו שנה נולד יששכר א"כ היה יעקב בן פ"ח או פ"ט · וחי קכ"ב א"כ מת ב"א שי"ח או שי"ט · לפ"ז מת קודם לוי י"ג או י"ד שנים לא יותר ואיך כתב ט"ו שנים · ובס' לחם הפנים בי"ד סקנ"ח לאה נתעברה מיששכר במעשה דודאים דכתיב וישכב עמה בלילה הוא וזה היה בימי קציר חטים דהוא תמוז ונולד י' אב א"א לומר כ"א לשנה הבאה ש"מ דנולד יששכר לי"ג חדש ויותר ואיך אחז"ל דשבטים נולדו לז' חדשי' עיי' כנ"מ מ"ו סל"ג · ובנחלת יעקב כתב יששכר חמור גרס כי אשה שטבלה ופגעה בחמור ימשוך עיבורה י"ב חדשים · ועיי' ברא"ן דקנ"ב א' אשה שמתעברת ופגע בסוס זכר תחלה אין יולדת עד י"ב חדשים ע"ש · ועיי' אלשיך ויגא שנתעברה בליל שבועות · ובנ"ש בשם אלשיך ותשכב עמו

זה כי ע"ס הוא וכ"ל ס"ג ליעקב שהוא ב"א קע"א • ויספדהו
יצחק ויתאבל עליו ימים רבים • ויהי מקץ י"ד שנים שהיה יעקב
בבית עבר ויבא יעקב בית אביו ואמו חברונה • עיי' ק"ט ר"פ
ויצא אחר שהיה י"ד שנים בבית שם ועבר חזר לבאר שבע ומשם הלך
לחרן ביום א' (ת"י שם ע"ם כי שם כבר מת ע"ל לפני ב"א ר"ה •
ויזכור עשו אשר עשה לו יעקב ויבקש להרגו וגו' ותאמר רבקה
ליעקב קום ברח לך חרנה אל לבן אחי וצוהו שלא ישכח את מצות
ה' וגו' ולא יקח אשה מבנות כנען כו' ויתן לו כסף וזהב ומתנות
רבות וישלחהו :

ב"א ק"פ **רחל** נולדה ב"א ק"פ לדעת הבחיי ע"ל ב"א קנ"ב :

ב"א קפ"ה **ויעקב** בן ע"ז שנה בלאתו מארץ כנען מבאר שבע
(הוא ב"א קפ"ה • ויהי כאשר יצא יעקב
וידבר עשו אל אליפז בנו בסתר קח חרבך ורדפת אחר יעקב ועברת
לפניו אל הדרך וארבת לו והרגהו בהרבך בא' ההרים ולקחת כל
אשר לו ובאת • ואליפז איש מהיר ויודע קשת כאשר הורהו אביו ויודע
ציד וגבור חיל והיה אליפז בן י"ג שנים (צ"ע דהא נראה שנולד
בא' קע"א א"כ היה בן י"ד שנים) ויעש אליפז כאשר צוהו אביו ויקח
עשרה אנשים אחי אמו וירדף אחר יעקב וידבק את יעקב ויארוב לו
בגבול ארץ כנען מול עיר שכם כו' וישלוף חרבו ויאמר יעקב מה
לכם כי באתם עד הלום ומה תרדפו בחרבכם ויקרב אליפז מול
יעקב ויאמר כה ליוה לי אבי ועתה לא אעביר על מצות אבי ויתחנן
יעקב לאליפז ואנשיו ויאמר הנה כל אשר לי קח לך ולך מעלי ואל
תמיתני והיה לך הדבר לצדקה ויתן ה' את חן יעקב בעיניהם ויקחו
כל אשר ליעקב ולא השאירו לו דבר וישובו באר שבע אל עשו ויגידו
לו אשר קרה להם עם יעקב ויתנו לו כל אשר לקחו מיעקב ויקצוף
עשו על אליפז ואנשיו על אשר לא המיתו אותו ויענו כי נכמרו
רחמיכו עליו על כי התחנן לנו יעקב • ויהי בעת ההיא כאשר
שמע שצוה יצחק את יעקב לא תקח אשה מבנות הכנעני וילך אל
בית ישמעאל דודו ויקח מחלת בת ישמעאל אחות נביות על נשיו לו
לאשה • (בפ' חלק דצ"ה ב' אמר יעקב אפשר שעברתי על מקום
שהתפללו אבותי וגו' פרש"י אברהם דכתיב ויעתק משם וגו' יצחק
אין מקרא בידי משמע מדבריו שבית אל זו היא הסמוכה לעי •
וכ"כ החזקוני פ' ויצא לא על המוריה • ומהרש"ל מחקו מרש"י
כי רש"י עצמו כתב בפ' ג"ה דל"א להיפך דלא הסמוך לעי אלא
ירושלים כו' והוא הר המוריה כו' וע"ש בחדא"ג. וכ"ה בסה"י ויצא
יעקב וילך לדרכו חרנה ויבא עד הר המוריה וילן שם • (הבאר
אצל חרן והאבן שעליו משא ארבעים איש ועמוק שלשה מאות אמות
עכשיו אין בו מים גא"י :

ב"א קפ"ה **יעקב** בא לחרן בן ע"ז שנה עיי' מגילה פ"ק י"ז א'
(ובש"ק די"א כתב שהיה בן פ"ד שנה ע"ם)
(היה ב"א קפ"ה) (ואז היה שנת שמיטה כי ב"א ק"כ הוא מ"ג
יובלות ונשאר ל"ה שנים הם ה' שמיטות : לבן גלגל קין שלקח
תאומות הבל הוצרך יעקב לגלות ללבן שישיב הגזלה תאומתו ליעקב
שהוא הבל (ש"ן • וישב יעקב בבית לבן חודש ימים ויאכל וישת ויאמר
לבן הגד מה משכורתך :

ב"א קפ"ז **עבר** בן שלח מת ע"ט לחיי יעקב (הוא ב"א קפ"ז)
(ובש"ק די"א כתב פ"ו ליעקב ע"ם) וראה ה'
דורות • וישמע יעקב כי מת עבר ויתעצב מאד ויספדהו ויתאבל
עליו ימים רבים •

ב"א קפ"ח **בשמת** בת ישמעאל אשת עשו ילדה בן וקרא עשו
שמו רעואל והוא שנה ג' לשבת יעקב בחרן
(והיה יעקב בן פ' הוא ב"א קפ"ח :

ב"א קפ"ט **בשנה** ד' לשבת יעקב בחרן (הוא ב"א קפ"ט) פ"א
לחיי יעקב וה' פקד את לבן ויזכריהו בעבור
יעקב וילדו בנים ויהי בכורו בעור • ב' אליב • ג' מירוש
ויפרון בעושר ובכוד •

ב"א ק"צ **יהודית** בת בארי אשת עשו מתה בארץ כנען בשנה
ה' ליעקב בחרן (הוא ב"א ק"צ) ולא היה לה
בנים כ"א בנות הגדולה מרזית • ושם הקטנה פועית • וילך עשו
שעירה וישב שם ימים רבים :

ב"א קצ"א **עשו** לקח את אהליבמה בת ענה בת צבעון החוי בשנה
ו' לשבת יעקב בחרן (הוא ב"א קצ"א) ותלד לו
את יעוש ויעלם וקרח • והיה מקנה רב ורכושו רב מאד ויהי ריב
בין רועי מקנה יושבי הארץ הכנעני ובין רועי מקנה עשו ויהי
מלחמה ביניהם ויקח עשו את נשיו ובניו ובנותיו וכל אשר לו וילך
אל ארץ שעיר אך מיום ליום ומחדש לחודש. יצא עשו ארץ כנען

לראות אביו ואמו • ויתחתן עשו את החורים ויתן בנותיו לבנות
שעיר החורי ויתן מרזית בתו הגדולה לענה בן צבעון אחות אשתו
ואת פועית נתן לאצר בן בלהן החורי ויפרו וירבו מאד • בשנה
ז' לשבת יעקב בחרן ותתום עבודת יעקב • ויאמר יעקב אל לבן
תנה אשתי :

ב"א קצ"ב **ויתן** לבן ליעקב את לאה ורחל (הוא ב"א קנ"ב)
תאומות (ע"ל ב"א קס"ד) ויעקב היה בן פ"ד
שנה (ב"ר ורש"י ויצא בפ' הבה את אשתי) • והיו בנות ך"ב
בנשואן ליעקב (מ"י פ' וישלח דמ"א סע"ד • א"כ לפ"ז נולדו ב"א
ק"ע • ורחל מתה י"ד שנים אחר נשואיה כנזכר למטה א"כ ימי
חי רחל היו ל"ו שנים • ולדעת סה"י נולדו לאה ורחל ב"א קס"ד
ע"ש א"כ היו בנשואי יעקב בנות כ"ח שנה ורחל חי א"כ י"ד שנים
א"כ חי רחל היו מ"ב שנים • ולדעת הבחיי רחל היתה בת ה' שנים
כשבא יעקב לחרן ואמר אעבדך ברחל ז' שנים כדי שתהא בת י"ב
שנים ויום א' ראוי להריון א"כ נולדו ב"א ק"פ ורחל חי א"כ י"ד
שנים א"כ חי רחל ך"ו שנים • ובפ"ר ורחל בתו בלאה גי' בת י"ד •
ומתה י"ד שנים אחר הנשואין א"כ חי רחל כ"ח שנים • ובסה"י
בפ' וישלח רחל מתה בת מ"ה שנים • ומתה ר"ו י"ד שנים אחר
הנשואין א"כ בשעת הנשואין היתה בת ל"א שנים ונולדה לפ"ז ב"א
קס"א • ולצ"ע דהא כתב סה"י שנולדו רחל ולאה ב"א קס"ד •
ובמ"י וישלח הכ"ל רחל חי ל"ו ולאה מ"ד וכתב ז"ר א"כ מתה לאה אחר
רחל ח' שנים ובת כ"ב היו בנשואי יעקב ויוסף נולדו ז' שנים אחר
נשואי רחל כמפורש בקרא א"כ היה יוסף בן ט"ו שנים כשמתה לאה
א"כ מתה קודם מכירת יוסף כי בן י"ז נמכר וזה סותר למ"ש במ"י
(על רי"ד) דיוסף נמכר בחיי לאה ע"ל • ובסה"י ר"פ וישב
(ע"ל ב"א רי"ד) חי לאה כ"א שנים א"כ נולדה ב"א קס"ג ובש"ק
ובמ"ר פ' ויחי בשם ל"א רחל בת ך' בנשואי יעקב חי לאה מ"ד שנים
(עב"א רי"ד) ומתה בת ל"ז שנים • ובס' קהלת יעקב הנדפס בל"א
בפ' וישלח כתב שחי רחל מ' שנה • במ"י פ' לך לך דכ"א ג' ותדב"א
פי"ח רחל היתה עקרה י"ד שנים משני ילדיה וכתב ז"ר מתחלה
היתה עקרה ז' שנים עד שנולד יוסף ואח"כ ז' שנים עד שנולד בנימן
עכ"ל • בלהה זלפה אחיות בנות לבן (מפלגשו פר"א כל"ו ורש"י
ס"פ ויצא) הם אבישג השונמית והשונמית (ע"ל ג"א מ"ג) אחז"ל
שהיו אחיות א' מסוד לאה וא' מסוד רחל ויפ"ת מאד ארבעתן ••
ואבישג התאוה לתשמיש דוד שאמרה חסרה לגבא והשונמית היתה
מכרת חסידות אישע שאמרה שלא ראתה קרי בסדינו ולא זבוב • ג"כ •
לבן גלגול קין שלקח תאומות הבל ע"כ הוצרך להשיב הגזלה ליעקב
הוא הבל ש"ך ויצא • ממרא נתגלגל בתוך רחל בלהה גי' (ע"ה)
ממרא י"ה ע' גלגולים וי"ר ר"פ וירא בשם ג"ר • אביגיל סוד
וגלגול לאה (ע"ל ב"א תתל"ב • נעמי מסיד לאה ורות מסוד רחל
ועובד שילדה רות היה בן לאה • (ע"ל ב"א תשפ"ז • בני
לאה ראובן הבכור שמעון לוי יהודה יששכר זבולן ודינה • בני
רחל יוסף בנימן • זלפה שפחת לאה גד אשר • בלהה שפחת
רחל דן נפתלי :

הנה לידת השבטים לא זכרו סופרי זכרון הדורות באיזה זמן וכמה חיו ע"כ נעמיד עליהם מסברא וראיות ממקומו אחרים וסתירה לקצת דבריהם :

ב"א קנ"ג **ראובן** נולד ב"א קנ"ג (ובמ"יר"פ שמות שנולד י"ד
כסליו וחי קכ"ה שנים וכתב ז"ר דט"פ הוא
דלפ"ז היה חי יותר מלוי והז"ל אמרו שלוי מת אחר כל השבטים
עכ"ל • ולא ראה כי בסע"ז וש"ק כתבו שחי קכ"ד • והבחיי פ'
שמות בשם מ' תדשא כתב שחי קכ"ה שנים וכ"ה בסה"י פ' שמות
ראובן מת ע"ט לירידתן למצרים בן קכ"ה א"כ מת ראובן ב"א ש"ו
ונולד לפ"ז ב"א קנ"ב וכ"כ במ"ש סע"ז שראובן נולד פ"ד ליעקב •
ויעקב נולד ב"א ק"ח א"כ נולד ראובן ב"א קנ"ב • אכן ראב"ע פ'
שמות כתב שנולד פ"ה ליעקב א"כ נולד ב"א קנ"ג • כתב סע"ז וש"ק
שמת ראובן אחר יוסף שני שנים ז"א דהא ראובן נולד קנ"ב או קנ"ג.
וחי קכ"ה א"כ מת ש"ז או ש"ח ויוסף מת ש"ט א"כ מת אחר יוסף
ח' או ט' שנים • כתב המגיד שמות • ראובן חסד • והבחיי פ' ויצא
כתב ראובן מלשון ראייה והראייה מכח הה"א שהיא מדת הדין •
אודם כק' רובין ניתן לראובן ע"ד הלכה י"ל דהוא לשון נופל על

דקכ"ו ב' כתב ר"ח ע"ם) והי קמ"ז שנים · וכן עשו וי"א שחי
עשו ק"ך שנה ע"ל ב"א רכ"ה · הנה ב"א ק' שנים הוא מ"ב שמיטות
ולמ"ד שנת הכ' עולה לכאן ולכאן נמצא בב"א ק' שנים הוא מ"ב
שמיטות ומ"ב שנים א"כ בב"א וק"ה שנים לירף ח' שנים למ"ב שנים
שנת ה"כ עולה לכאן הוא שמיטה הרי בב"א ק"ח הוא מג' שמיטות ·
א"כ כשחלקו העולמות במעי אמן היה שנת השמיטה ויובל : ואי'
דאהין שחלקו לקוחות הן · ועיי' בעירכין דכ"ט ב' לדעת שמואל
המוכר שדה ביובל המכר בטל לכן רצה עשו לבטל החלוקה בס' לקוטי
שושנים בשם הגמ' דוד אב"ד דק"ק פראג ע"ל ב"א קס"ח : יעקב
היה גלגול אדה"ר וז"ם שופרא דיעקב מעין דאדה"ר עיי' ב"ב כ"ח
בהדא"ג · ובג"ר בשמות שם היה ביעקב ונתגלגל במשה (ע"ל
ב"א שס"ה) מיכון של יעקב. מאוריאל ודווקנו היה בחנוך. (ע"ל
אלף תתקמ"ח) · מרדכי גלגול יעקב ועשו המן (ע"ל ג"א ת"מ ·
בפר"א פכ"א הוא היה הראשון שנתעטש וחי · מלידת יעקב עד
שאמרו שירה על הים הי' ש"מ שנים כ"ה מפורש בב"ר פכ"ו כ"ט ב'
אין בב"ר פל"ו ובמ"י פ' נח דט' קע"ד ורי"ז רע"ג ובס"ק ע"ם (ע"ל
אלף תתקכ"ו) · בימיו אשה א' למדה בארצות המזרח אופן חרושת
וזריעת הקרקעות וכל המלאכות על האדמה עד אפיית לחם בסדר
קל ונאות וע"ש עוד מלאכות וחכמות · ובימיו היה. ארגו שלהיותו
חכם גדול ויודע עתידות בדרך הזה אמרו עליו שהיה לו ק' עינים
והוא היה הראשון לעשות אניות על הים · בימיו התחיל פילסוף
פרומה לשום באצבע ד' שנים ודיד.הלב ש"ק : אברהם לוה את
יצחק שישמור מצות ה' ע"ש ויברכהו :

ב"א קכ"ג **וימות** אברהם ע"ו שנים לחיי יעקב ועשו (הוא ב"א
קכ"ג) · בס' דן ידין מ"ו · י"ר לך לך

דל"ה רע"ג אברהם מת בטבת תקכ"ה בשיבה טובה ר"ת טבת ע"ל
אלף תתקמ"ה ויבואו כל יושבי ארץ כנען עם מלכיהם ושריהם וכל
יושבי ארץ חרן וכל משפחות אברהם וכל בני הפלגשים לקבור את
אברהם ויבכו. ויספדו גם ילדים קטנים ויושבי הארץ בכו כולם כי
היה אברהם טוב לכולם וישר עם אלהים ואנשים ולא היה עוד ירא
אלקים כמותו מקטנותו כל ימי חייו · בעת ההיא אחר מיתות
אברהם וילך עשו לצוד ציד כפעם בפעם · ונמרוד מלך בבל הוא
אמרפל הלך כפעם בפעם גם גבוריו לצוד ציד גם הוא בשדה ·
ויהי נמרוד עויין את עשו כל הימים כי כלכה קנאה בלב נמרוד אל
עשו כל הימים ויהי ביום ההוא וילך עשו לצוד בשדה וימצא את
נמרוד הולך עם ב' אנשיו וכל גבוריו רחקו ממנו וילכו מעליו הנה
והנה לצוד ויתחבא עשו אל נמרוד ויארוב לו במדבר ויבא נמרוד
עד מקום אשר עשו שם ויקם. עליו עשו כתאום ממקום אשר ארב
לו שם וישלוף חרבו וירץ אל נמרוד ויכרות ראשו מעליו וילחם עשו
עם ב' אנשים שהיו עם נמרוד מלחמה רבה ויצעקו עליו ויכן עשו
אליהם ויכם וימיתם בחרבו · וישמעו כל גבורי נמרוד קול הצעקה
מרחוק ויכירו את קול ב' אנשים ההם וירוצו לדעת מה זה ·
וכאשר ראה עשו כי גבורי נמרוד באים מרחוק ויקח את בגדי נמרד
החמודות (ע"ל אלף תר"נ · ובזוהר פ' תולדות שהם בגדים
שהיה לאדה"ר ובשעת הברכות לקחם יעקב · ובמ"י ובפר"א פל"ב
הרג את נמרוד ואת חיור בנו · ובתרגום יונתן חנוך בנו ע"ם)
וירץ בהם עשו ויחביאם בביתו ויבא עיף ויגע מפני הפחד ותקצר
נפשו למות וכי צר לו ויגש אל יעקב אחיו וישב לפניו (וז"ש הנה
אנכי הולך למות מה כתירא כי מה יום מיומיים · אלא שירא פן
יהרוג בסיבת מיתות נמרוד או כן יארבו לו אנשי נמרד וימיתיהו
והיה עיף שהרג את נמרד וב' אנשיו וכם ובזורק הגה"ה) ויאמר הנה
אנכי הולך למות למה זה לי בכורה · ויתחכם יעקב וקנה הבכורה
גם חלק עשו אשר במערה שקנה אברהם. ויכתוב בספר ויעיד
עדים · וימי חי נמרוד היו רע"ו שנה (א"כ לפ"ז נולד אלף תתק"ח
ע"ל אלף תש"פח) ומלך על כל אנשי הארץ קפ"ה שנים · וישאו
אותו אנשיו לבבל ויקברוהו שם בעירו · ויתחלק מלכותו לחלקים
רבים · ויהיו כל אנשי בית נמרוד עבדים לכל מלכי הארץ
ימים רבים :

ב"א קכ"ג **א"ב** קניית הבכורה היה ע"ו לחייו (הוא ב"א קכ"ג)
ויעקב נתן לו חרב תמורת הבכורה (ע"ל תר"כז
לאלף הראשון · אחר מות אברהם בשנה ההיא היה רעב כבד
וגדול מאד וילך יצחק מפני הרעב לארץ מצרים וירא ה' אליו בלילה
אל תרד מצרימה לך גררה אל אבימלך מלך פלשתים כו' וישב בבית
המלך הגילונה ותהי בית יצחק נגד בית המלך וישקף אבימלך בעד
החלון והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו כו' ויצו המלך וילבישו
אותם לבוש מלכות וירכיבם ברחוב העיר ויקרא לפניהם כל הנוגע
באיש ובאשתו יומת ויתן לו המלך שדות וכרמים מיטב הארץ ויגדל
ויהי לו צאן ומקנה וכאשר כלו ימי הרעב וישב יצחק חברונה כאשר
צוהו ה' :

ב"א קכ"ו **שלח** בן ארפכשד מת שנה ההיא י"ח ליעקב ועשו
(הוא ב"א קכ"ו) . (ובס"ק ד"ז כתב י"ד
ליעקב ובדס"ז ב' כתב כ"ד ע"ם הוא) וראה ע' דורות · בעת
ההיא שלח יצחק את יעקב לבית שם ועבר ללמוד מוסר ה' ·
וילך יעקב ולמד שם ל"ב שנים ועשו לא רצה ללכת וישב בבית אביו
בכנען :

ב"א קמ"ח **ועשו** היה איש מחשבות ומרמות וגונב לב כל אדם
וגונב דעתם וגבור חיל בשדה כו' · וישב
בארץ שעיר לצוד ציד ימים וד' חדשים וירא בת איש כנעני שמה
יהודית בת בארי בן עפר ממשפחת חת בן כנען ויקח לאשה והיה
עשו בן מ' שנה ויביאה חברונה (זה היה ב"א קמ"ח) · יהודית
ובשמת נשי עשו הם הבקר לעולה דארונה היבוסי והם תיקונם
ג"כ :

ב"א קכ"ח **שם** מת ב"א קכ"ח ק"כ לחיי יצחק וכ' לחיי יעקב
(עיי' הדא"ג ספ"ק דמגילה) · ובמ"י בראשית
די"ב א' ודל"ב ג' יעקב ראה את שם כ"ח שנה וברש"בס פי"כ דקכ"א
כתב ך' שנה ובעי' ע"פ רי"ף כדפס עשרים שנה ע"ם, וכ"ל כ' שנה
וראה י"ב דורות ג' בב"א ראו ד"ב דורות אדם מתושלח שם · במ"י
שם בשם ס"ע שם שימש את מתושלח כ"ח שנה ע"ם וכ"ל נ"ק ·
וברש' קוטה די"א ע"א שנת שמים ליעקב ע"ם ובסמ"ה ל"ה ובעי'
ע"פ הרי"ף שמים ליעקב ג"כ ע"ם וכ"ל כ' ליעקב · ויעקב כבר
היה בן ק"ך ע"ם וכ"ל ויצחק בן ק"י · וברש"בס ב"ב קכ"א ב'
חנוך קבר את אדם וא"ת שם ע"ם. כי שם נולד אחר מיתות חנוך
ובעי' איכו תי' וא"ת שם ושמתי · בארץ עוג. ראיתי קבר ארכו
פ' אמה ואומר' שהוא של שם בן נח גא"ן · וכאשר מת שם וישב
יעקב אל אביו חברונה :

ב"א קמ"ה **לדעת** א' נולדה רחל ב"א קמ"ה ע"ל ב"א קל"ג וכ"ע :

ב"א קס"ג **לאה** נולדה ב"א קס"ג ע"ל ב"א רי"ד :

ב"א קס"ד **שנת** כ"ו ליעקב (הוא ב"א קס"ד) ויוגד לרבקה
על אודות לבן בן בתואל אחיה כי אשתו עדינה
היתה עקרה כי יזכור ה' אותו ותהר ותלד ב' בנות תאומות הבכורה
לאה והקטנה רחל · וכ"כ לבוש אורה · ובפ"ר ד' אמהות בנות
לבן מד' נשים ובגוי מתייחסים אחר אמם ואין איסור אחיות ע"ש
בעת ההיא אמר יצחק לעשו צודה לי ציד ועשה לי מטעמים בעבור
אברכך וגו' · רבקה גלגל חוה ויעקב אדם שמע לקול חוה לרעה
לא"א לך שמע בקולי המיעוט דעכשיו הוא לטובה (כע"ה בהשמטות)
ויבך עשו אי' בש"ע ג' דמעות הוריד א' מימין וא' משמאל וא'
קשורה בין עיניו ע"ש ספ"ז · עשו מספרא דחוה (ז"ג וארא)
יפת נתגלגל בעשו עי"ר תולדות כיון מעשו בשמשון (ע"ל ב"א
תתי"א) · ונתגלגל בזמרי עיי' ב"א תפ"ח :

ב"א ק"ע **רחל** ולאה לדעת מ"י נולדו ב"א ק"ע (ע"ל קכ"ג) :

יעקב נתברך ב"א קע"א בן ס"ג שנה ויצחק היה בן קכ"ג שנים
וברח לבית עבר בן שם · ע"ל ב"א כ"ד שהיה בן בן בנו
של שם · מפני עשו אחיו ויתחבא שם י"ד שנה ולמד את דרכי ה'
ומצותיו עד ב"א קס"ה · בב"ר פע"ו דק"ל קע"ג בניסן נתברך
יעקב · בזוהר פ' תולדות הקב"ה לא רצה לגלות ליצחק רשעת עשו
למען יתברך ממנו יעקב שלא מדעתו וזה כי להיות יצחק כולו כליל
לא היה יכול לברך מטוב הארץ כ"א ממינו ש"ק ע' א' · כאשר
ראה עשו כי ברך יעקב ויתעצב מאד ויחר לו גם על אביו ואמו
ויקם גם הוא ויקח אשתו וילך שעיר וירא שם אשה מבנות חת ושמה
בשמת בת אילון החתי ויקחה על אשתו ויקרא שמה עדה לאמור
עדה ממני הברכה וישב בארץ שעיר ששה חדשים ובכי אביו ואמו לא
ראה ואח"כ הלך עם נשיו חברונה ותהיינה נשיו מכעיסים ומקניטים
את יצחק ורבקה במעשיהם ויעבדו אלהי אביהן עץ ואבן ורשיעו
מאביהן ויקטירו לבעלים :

ב"א קע"א **בימים** ההם ותלד עדה לעשו בן ויקרא שמו אליפז
ועשו בן ס' שנים וחמש בלדת אותו (כראה ע"ב
וכ"ל בן ס"ג שנה דהרי בסמוך כתב ישמעאל בן אברהם מת בימים
ההם וימי ישמעאל שנולד ב"א ל"ד וימי חייו היו קל"ז א"כ כלו ימי
חייו ב"א קע"א ואז היה יעקב בן ס"ג שנה א"כ נולד אליפז ב"א
קע"א · א"כ מ"ש בס"י ישמעאל מת בימים ההם בשנת ס"ה
ליעקב ג"כ ע"ם :

ב"א קע"א **וישמעאל** מת בימים ההם ס"ה ליעקב עיי' לפני
זה

שהביאה חיים לעולם היפך חוה : זוהר • ויקנה אברם המערה ויכתוב בשטר ויעד פ' עדים. אמיגול בן אבישוע החתי • אליחופן בן אשונש החוי • עבדון בן אחירע הגמרי • עקדיל בן אבידש הלדוני • וישם ספר המקנה באולרותיו ויקבר את שרה בכבוד כקבר המלכים בבגדים טובים ויפים עד מאד ויהיו שם על מטתה שם בן נח ועבר בנו • ל"ע כי עבר היה בן שלח בן ארפכשד בן שם • ואבימלך וענר אשכול וממרא וכל גדולי הארץ הולכים אחרי המטה : עפרון כתוקן בארוכה (על ב"א תתל"ב) • חברון היא קרית ארבע שם היכל אברהם בנין אבנים גדולים ארכו כ"ח אמה והישמעאלים דולקין בתוכו ותחתיו מערת המכפלה שנקברים א"י שרה וירדתי לתוכו ט"ו מדרגות מבחוץ ובאתי למערה רחבה ובתוך המערה שער באבן והמערה כמו אבן הלול ועל השער מונחים חתיכות ברזל גדולים ועבים מאד ומשם יוצא רוח גדול וא"א לסובלו רגע וא"א לכנוס עם נרות אז אש והשגתי בדעתי שהאבות קבורים שם גא"י • ויעברו ימי בכיתו וישלח אברם את יצחק בנו בית שם ועבר ללמוד דרכי ה' וישב שם ג' שנים ויקם אברם ועבדיו וישובו בארה שבע אל ביתם בפר"א ג"ש התאבל יצחק על אמו לאחר ג"ש לקח את רבקה ע"ש פל"ב ויהי לתקופת השנה וימת אבימלך מלך פלשתים בשנה ההיא בן קל"ג שנים • וילך אברם עם אנשיו ארץ פלשתים ויכחמו את בית אבימלך וישב לביתו • ויקחו אנשי גרר בנמלך והוא בן י"ב שנה וימליכהו תחת אביו ויקרא שמו אבימלך כשם אביו כי כן משפטם לעשות בגרר :

ב"א כ"ו **לוט** מת בימים ההם ל"ע לחיי יצחק (הוא ב"א כ"ו לב"ע) ויהיו כל ימי לוט מאת שנה ושתים וארבעים שנה • סה"י : ול"ע דהא כתב לעיל אלף תתקכ"ה נולד לוט וקמ"ב ימי חיין א"כ יהיה ב"א ס"ז • בניו הבכור מואב • והב' בן עמי לקחו נשים מארץ כנען • בני מואב ער מעיון תרסין קנויל הם אבות למואב • בני בן עמי גריס עושון רבות לנון עיכון :

ב"א כ"ז **נחור** בן תרח מת שנת מ' ליצחק (הוא ב"א כ"ז) ויהיו כל ימי נחור קע"ב שנים ויקבר בחרן ויתאבל אברם עליו ימים רבים • וישלח אברם את אליעזר ליקח אשה ויהי בלכתם וישלח אברם בית שם ועבר להביא את יצחק ואליעזר בא חרנה • ובא היום אל העין מקרית ארבע עד חרן מהלך י"ז ימים ובג' שעות בא לחרן כו' אל תאחרו אותי כו' ובשביל שלא יתייחד העבד עם הנערה בלילה נקפלה הארץ בשש שעות ביום יצא העבד מחרן פר"א פט"ז : ובג' שעות בא לחברון לעת הערב ויצא יצחק להתפלל תפילת מנחת ערב פר"א פט"ז : ובמ"י ד"ל סע"ד בשתי שעות ביום יצא מחרן וקפלה הארץ ע"ש בשם מדרש (ולפי פר"א בא בג' שעות לעת מנחה א"כ איך יצא בב' שעות ביום) ויתנו את רבקה והיא בת עשר שנים וישלחו את דבורה מניקת בת עוץ ויתנו לה כסף וזהב ועבדים ושפחות ויהי יצחק בן מ' בקחתו את רבקה (הוא ב"א כ"ה) סה"י בס"ע ובתו' פ' הבע"י ומ"י ר"פ תולדות בת ג' שנים היתה :

ב"א כ"ה **ובמ"ס** ס"פ ד"א רבקה היתה בת ג' שנים וג' ימים (כי נולדה בשעת עקדה ב"ר ר"פ כ"ז • ובתו' פ' הבעי' דס"א ב' כתבו שהיתה בת י"ד שנים • ולדעת ב"ר שנולדה רבקה בשעת עקדה ויצחק היה בן מ' כשנשאה א"כ יהיה הלוקי דעות בת כמה שנים היתה (ע"ל ב"א עד) למ"ד יצחק היה בן ד"ו נעקדה ס"ל דרבקה היתה בת י"ד בנשאה ליצחק שהיה בן מ' שנה ולמ"ד דיצחק היה בן ל"ז ס"ל דרבקה היתה בת ג' בנשאה ליצחק בן כמה שנים היה יצחק בשעת עקדה • בפר"א פל"ב ג' שנים אחר מיתות שרה לקח את רבקה • ויצחק בא מבא כו' הלך להביא את הגר שישבה על הבאר לחי רואי מ"י דל"א סע"א • אליעזר עבד אברהם בשביל שגמל חסד ליצחק הוציאו לחירות כו' ונתן לו הקב"ה שכרו שיהיה מלך והוא עוג מלך הבשן פר"א פט"ז • ועיי' מס' כל"א עוג הוא אליעזר ופעם א' גער בו אברם ומיראתו נפל ממנו שיניו ועשה אברהם מטותשן והיה ישן שם וי"א כסא עשה וישב עליו כל ימיו ומה הוה אכילתו אלף שוורים וכן כל מין חיה ושתייתו אלף מדות וטיפת זרעותיו ל"ו ליטרין ומי נתנו לאברם נמרוד ע"ש • במ"י חיי שרה דל"א רע"א יצחק בא על רבקה ולא מצא לה בתולים כי נפלה מעל הגמל ונעשית מוכת עץ וחשדה מאליעזר בן נמרוד ע"ל אלף התק"לה שהיה עבד נמרד ומפני שנחשד בכשרים זכה לכנוס חי לג"ע • ובב"ר פ' חיי שרה אליעזר היה כנען בן חם • אליעזר היה תחלה נשמה קדושה שנתנה תוך קליפות כנען הארור וכשנולד אליעזר יצאה הנשמה מאותו קליפה מכנען הארור ונקראת ברוך ואח"כ הוגבר יותר ונתגלגל בכלב בן יפונה (ע"ל ב"א תכ"ג)

אשכול איהו אליעזר (ע"ל ב"א ך"ג) • נתגלגל ביוסף ע"ל ב"א קל"ט • אי' בכל"י ה"ג סי' קי"א רבקה היה קכ"א שנים עכ"ל • וכ"ל באופן זה כי רבקה היתה בת ג' שנים כשנשאה יצחק • וך' שנים היתה עקרה (כדאי' במ"י לך לך דנ"א ג' ומ"י תולדות דל"ב רע"ב ותרב"א פי"ה ובר"א פל"ב) א"כ הולידה את יעקב בת ך"ג שנים ויעקב היה פ"ד שנים כשנשא הרי ק"ז ואחר הנשואין עבד ז' ברחל ושש בלאן הרי ק"ך ושנה ומחלה עיכב בדרך כמ"ש רש"י ובאתו פעם נתבשר ממיתות רבקה אמו כמ"ש אלון בכות הרי קרוב לקכ"א ויותר • ולדעת התו' היתה רבקה בת י"ד שנים כשנשאה • יצחק וך' שהיתה עקרה ופ"ד היה יעקב כשנשא וי"ג עבד את לבן ושנה ומחלה בדרך שאז מתה רבקה א"כ היתה קנ"ג שנים וכ"ה מפורש בב"ר ס"פ ויחי ובספרי ס"פ וזאת הברכה רבקה וקהת שנותיהן שוות ומפורש בפ' וארא שקהת חי קל"ג שנים וכ"ה בסה"י • א"כ מתה ב"א ר"ז • ל"ע ליעקב ונולדה ב"א ע"ד • ובש"ק ד"י סע"א כתב שחיה רבקה קל"ז טעה (ע"ל ב"א רע"ו) •

ב"א פ"ח **כשהיה** אברהם בן ק"מ (הוא ב"א פ"ח) בעת ההיא ויוסף אברהם ויקח אשה אחרת לעת זקנותו ושמה קטורה מארץ כנען • ותלד לו זמרן יקשן מדן מדין ישבק ושוח • בני זמרן אביהן מוליך מריה • בני יקשן שבא דדן • בני דדן אמידע יוב גוחי אלישע נותח • בני מדין עיפה עפר חנוך אבידע אלדעה • ובני ישבק מכירי בידוע תתור • בני שוח בלדר המדד מוכן מיכן • וישלחם אברהם ויתן להם מתנות וילכו מעל יצחק להר הקדם וישבו שם עד היום • אך בני שבא ודדן ובני יקשן עם בניהם לא ישבו עם אחיהם בעירהם וישבו במדברות עד היום (ואפשר כי הוא בלדד השוחי הגה"ה) ובני מדין בן אברהם הלכו מזרחה לארץ כוש וימלאו בקעה גדולה בארץ הקדם היא ארץ מדין עד היום • ואלה שמות בניו עיפה כו' כו' בני עיפה מיכה מישר אוי גלוע • בני עפר עפרון צור אלידון מידון • בני חנוך רעואל רקם וכוי אליושב תלד • ובני אבידע חור מלוד קרויל מלכי • בני אלדעה רועה ויכיר ורבע ומלהיה ובגל • ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם מהגר ויקח ישמעאל אשה מארץ מצרים ושמה ריבה היא מריסה ותלד נביות וקדר אדביאל מבשם ובשמת אחותם • ויגרש אותה כי היתה רעה בעיניו ובעיני אברהם ותשב מצרימה • ואח"כ לקח ישמעאל אשה מארץ כנען ושמה מלכות ותלד משמע דומה משא הדד תימא יטור נפיש קדמה • וילך ישמעאל עם בניו וישכנו אצל מדבר פארן מחוילה עד שור אשר על פני מצרים בואכה אשורה • ואלה בני נביות מיעוד סועד מעיון • ובני קדר עליון קלס חמד עלי • בני אדביאל חמוד יכין • בני משמע שם זכריון עובד • בני דומה קלס עלי מחמד עמאד • בני משא מלו ומולה עבד אדון • בני הדד נאצור מינלאד ועבד מלך • בני תימא סעיר סעדון יפול • בני יטור מרוק יעוש עלוי פחות • בני נפיש עבד תמיר אביוסף מירי בני קדמה כליף תחתי עמיר • לבן נתגלגל באביו של אביגיל וז"ס אביגל חסר י' שביי' רמז אבי • גל כמ"ש אם תעבור את הגל הזה וע"י שאמר לבן לאליעזר בא ברוך ה' יצא מכלל ארור לכלל ברוך לכן זכה לבן שנאמר מזמור על מות לבן • ג"כ סוף הספר • הנה ילדה גם היא בנים לנחור ח"ת הבל לבן בן נחור הרע של הבל נתגלגל בו (כע"ח) נתגלגל בבלעם ובבל ר"ת לבן בלעם נבל • ע"מ דק"ז וכי"ר פ' בלק ע"ל ב"א תפ"ח ותתל"ב :

ב"א נ"ו **ארפכשד** בן שם מת מ"ח לחיי יצחק הוא ב"א נ"ו בימי יצחק התחילו למלוך על אי קנדיאה אשה א' שמה ויסטא בימיו התחילה לנהוג בתים של נשים בתולות שכל חייהם לא תתנשאו רק משרתים האלוק • ואשה א' שמה מינרבה היתה ראשונה למצוא מלאכות הצריכות לצמר כדי ללבוש ואופן עשיית שמן ואיך משתמשין עמו ומלבושי ברזל למלחמה והנהגת מלחמה וחכמות המספר ואופן צידת דגים ועופות ולקיחת ברזל ממקורו ובנין בתים ואופן עשיית מלה • ובימיו התחילו לעבוד ככב צדק הנקרא אפיטור ז"ק :

ב"א ק"ז **נ"ט** שנים לחיי יצחק (הוא ב"א ק"ז) ורבקה עודנה עקרה ואמרה שיתפלל עליה כמו שעשה אברהם על שרה וילכו ארץ מוריה להתפלל שם (נוסח התפלה ע"ש) ויעתר לו ה' ותהר ויהי כשבעת חדשים ויתרוצצו הבנים ותלך ארץ המוריה לדרוש את ה' על זה הדבר ותלך אל שם ועבר בנו (ע"ל ב"א פ"ד שהיה בן בן בנו) לבקש את ה' עליה ותשאל גם את אברהם וישיבו לה דבר מאת ה' ב' ילדים בבטנך :

ב"א ק"ח **ס'** ליצחק נולדו יעקב ועשו הוא ב"א ק"ח • ובמ' בית ישראל ג"א ק"ח ט"ס עיי' רש"י ע"ז ד"ט א' (וביוחסין דק"נ

סדר הדורות

הקריב ונח בנה שם מזבח והקריבו שם קין והבל • ובנה בו דוד שלמה בגורן ארונה רמב"ם פ"ב ה' בית הבחירה • י"א נולד איוב בשעת עקדה (ע"ל ב"א תמ"ה ב"ע :

ותרח ונחור ישבו בחרן ואברם ובניו ישבו בבאר שבע ויאהל עד חברון • וילדה לנחור מלכה בת הרן אחות שרי את עוץ בוז קמואל כשד חזו פלדש ידלף • ופילגשו ראומה ילדה טבח וגחם תחש מעכה בנים י"ב מלבד בנותיו ויולדו גם להם בנים בחרן • בני עוץ כחור אביהרף וגדין ומילום ודבורה • בני בוז ברכאל (אפשר כי הוא אביו של אלי' בן ברכאל הבוזי הגה"ה) ובעמת ושוה ימדכו בני קמואל ארם רחוב • בני כשד ענמלך ומישר ובנון ויפעי • בני חזו פילדש ימיכי ועפר • בני פלדש ערוד אמורם מריד מילך בני ידלף מושן כישן מוליא • בני בתואל שכר לבן רבקה אחותם • וילך ארם בן קמואל ורחוב אחיו מהלאה חרנה וימצאו בקעה בארץ על נהר פרת ויבנו עיר בשם פתור בן ארם היא ארם נהרים • ובני כשד מצאו בקעה מנגד לארץ שנער ויבנו עיר כשד היא ארץ כשדים :

ותרח לקח אשה אחרת לעת זקנתו ושמה פלילה ותלד בן שמו צובא והי אח"כ כ"ה שנים :

ב"א פ"ג **וימת** תרח ל"ה שנים לחיי יצחק (וכ"כ ראב"ע בפ' לא ידון רוחי) (הוא ב"א פ"ג) ויקבר בחרן ובב"ר דס"ד ד' בין קבורת תרח לקבורת שרה ב' שנים וצובא בן תרח בהיותו בן שלשים ויולד את ארם ואת אכליו ואת מריק :

ארם בן צובא היה לו ג' נשים ויוליד י"ב בנים וג' בנות ויתן ס' לארם עושר ונכסים ומקנה רב ויפרץ מאד • וילך ארם ואחיו וימצאו בקעה מהלאה לארץ קדם ויבנו שם עיר ויקרא שמה ארם היא ארם צובא • ויהי יצחק בן ל"ז שנים וישמעאל אחיו הולך ובא עמו באהל ויתפאר לאמור בן י"ג שנה הייתי כאשר דבר ה' אביו למול אותי ולא עברתי דברו ויען יצחק למה התפאר על מעט בשר מבשרך חי ה' אלהי אבי אם יאמר ה' לאבי קח את יצחק והעלהו לעולה לא אמנעתי נפשי ואעשה הדבר בשמחה וייטב הדבר בעיני ה' ויאמר לנסות את אברם בדבר הזה • ובפר"א פל"א ומ"י כ"ת ב' בן כ' בא ישמעאל מן המדבר והיה יצחק בן ל"ז (מ"י ר"פ תולדות וס"ע ב"א פ"ד) ובאותו הלילה בא הציווי קח את כו' (וכתב ז"ר דאם יצחק היה ל"ז א"כ ישמעאל היה בן כ"א דהיה גדול מיצחק י"ג שנים ואפשר כי בפסח נולד יצחק ונעשה בן ל"ז • וישמעאל דרך משל נולד בכסליו לא נעשה בן כ"א עד כסליו והעקדה היה בי"כ עכ"ל אמר ישמעאל עתה ימות יצחק ואני בכור ויורש ואליעזר אמר אתה בן גרושה ואין לך חלק בה • ואני בן ביתו ועבדו הנאמן ולי נאה הירושה כו' • וקטרג השטן לפני הקב"ה הראית את אברם בתחלה לא היו לו בנים ויעבדך ויבנה מזבחות והקריב לפניך קרבנות וכאשר נולד לו יצחק ויעזוב אותך ויעש משתה לכל יושבי הארץ ואת ה' שכח ולא הקריב לפניך קרבן גם זה ל"ז שנים מיום שנולד לא בנה מזבח • ויאמר ה' אל השטן חי אני אם אמרתי לו הקריב את בנך לא ימנעהו ממני • ויען השטן את ה' דבר נא אל אברם כדבר הזה אם לא יעבור ויסיר את דבריך היום • בעת ההיא ויאמר קח את בנך וגו' • ויאמר אברם בלבו איך אעשה להפריד את בני משרה אמו להעלותו לפני ה' • ויבא האהל וישב לפני שרה וידבר אליה בניכו יצחק גדל ולא למד עבודת ה' אלך לי ואביאם אל שם ועבר בנו ושם ילמוד דרכי ה' וכאשר יתפלל לפני ה' ותאמר שרה טוב דברת ואולם אל תרחק את בני מעלי ולא ישב שם ימים רבים כי נפשי קשורה בנפשו מאד ויאמר אברם אל שרי בתי חלה נא את פני ה' אשר יעשה עמנו טובה ותקח שרה את יצחק בנה וילן אתה הלילה ותנשקיהו ותחבקהו ותלוהו עד הבוקר ותאמר לו בני איך תוכל נפשי להפרד ממך ותנשקהו ותחבקהו עוד ותבך עמו • ותאמר לאברם בי אדוני השמר נא בבנך ושים עיניך עליו כי אין לי בן ובת אחר כ"א הוא אל תעזבם אם הרעיב האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים ואל תניחהו לילך ברגליו ולא לישב בשמש ולא ללכת בדרך לבדו ולא תמנעהו מכל אשר ידבר תעשה לו. ותבך עוד שרה בכי גדול בלילה ההוא ותלוהו עד הבוקר ויהי בבוקר ותקח שרה בגד טוב ונאה מן הבגדים אשר נתן לה אבימלך ותלבש את בנה ותשם לו מצנפת על ראשו ותשם אבן יקרה על המצנפת ותתן להם צדה לדרך וילכו אברם ויצחק וילכו מעבדיהם לשלחם בדרך ותלך גם שרה לשלחם ויאמרו לה שוב אהלה ותשמע שרה דברי יצחק בנה ותבך בכי גדול ויבך גם אברם ויצחק גם ההולכים לשלחם בכי גדול מאד ותחזק שרה ביצחק ותאחזהו בין זרועותיה ותחבקהו ותוסף עוד לבכות ותאמר שרה מי יודע אם אראך עוד מהיום ויבכו כולם עוד כו' ותשב מעל יצחק בבכיה רבה • וישובו שפחותיה ועבדיה עמה האהלה ואברהם הלך עם יצחק וישמעאל ואליעזר כו' ויהי בלכתם ויבא השטן וידמה לאברם כתואר זקן מאד עניו ושפל רוח מאד ויאמר הכסיל ובער אתה כי נתן לך בן באחרית ימיך תלך לשוחטו על לא חמס בכפו אין הדבר הזה מאת ה' כי לא יעשה ה' כרעה הזאת וישמע אברם וידע כי דבר השטן להתעו מדרך ה' ויגער בו אברם וילך לו • וישב השטן בא אל יצחק כתואר איש בחור יפ"ת ויפ"מ מאד ויאמר אביך הזקן והכסיל הזה מביאך לשוחטך היום הנה לא תאבה לאבד נפשך היקרה ותוארך הנאה • ויאמר יצחק לאביו השמעת אבי את אשר דבר אלי האיש הזה • ויאמר אברם השמר לך ממנו ואל תשמע לדבריו כי שטן הוא לנו להעבירנו ממצות ה' אלהינו ויגער עוד אברם בשטן וילך לו השטן מעליהם • וירא כי לא יוכל להם • ויסתר מפניהם ויעבור לפניהם אל הדרך ויהיה להם כנחל גדול ויגיעו להמקום ההוא ויבואו בתוך הנחל כו' ויגיעו המים עד צואריהם ויבהלו ויכיר אברם את המקום וידע כי אין שמה מים במקום ההוא כו' ויאמר ליצחק השטן עשה לנו כל אלה ויגער בשטן ויאמר יגער ה' בך השטן לך מעלינו כי במצות אלהינו הלכנו ויפחד השטן מקול אברם וילך מעליהם וישב המקום ההוא ליבשה כו' • ויאמר יצחק הנה האש וגו' איה השה כו' ויאמר אברם בני בך בחר ה' להיות לעולה ויאמר יצחק כל אשר דבר אליך ה' אעשה בשמחה ובטוב לב • ויאמר אברם בני היש בלבך מחשבת דבר בזה או עצה אשר איננה נכונה הגד נא לי בני ואל תכחד ממני ויאמר יצחק ה' ה' אבי וחי נפשך אם יש בלבי להיימין או להשמאיל על הדבר אשר דבר אליך ה' גם עצם מעצמי ובשר מבשרי לא זע ולא כד מהדבר הזה גם מחשבת כל דבר או עצה רעה אין בלבי בדבר זה כ"א לב שמח וטוב נפש וברוך ה' אשר חפץ בי היום לעולה וישמח אברם מאד כו' ויבן אברם מזבח ויצחק נתן בידו אבנים וחמר כו' ויאמר יצחק אבי עקדני וקשור אותי מאד ואח"כ תשימני על המזבח פן אניע ואנתק מחזקת המאכלת אשר בבשרי ואחלל הקרבן • ויאמר אבי בעת שתשחטני ותשרפני לעולה קח עמך הנשאר מעפרי והבאת לשרי אמי ואמרת אליה זה ליצחק ריח אך אל תדבר זה בשבתה לפני באר או במקום גבוה פן תשליך נפשה עלי ותמות • ויבך אברהם בדבר יצחק דברים אלה וירדו דמעות אברם על יצחק ויצחק בכה מאד ויאמר לאביו מהרה חושה אבי ועשה כי רצון ה' הוא ויהי לב אברם ויצחק שמח בדבר • אך עין במר תבכה ולב שמח כו' • ויגשו מלאכי רחמים ויאמרו אנא ה' מלך רחום וחנון כו' תנה כופר ופדיון תחת נפשו של יצחק כו' • וילך השטן אל שרה וידמה כתואר איש זקן ויאמר לה הלא ידעת אשר עשה אברם ליצחק בנך היום אשר הקריב אותו ויצחק צועק ובוכה לפני אביו ואין מביט אליו ואין מרחם עליו כך דבר אליה כמה פעמים כו' ותחשב שרה כי איש זקן מבני אדם הוא אשר היה אצל בנה ויבא ויגיד לה ותשא שרה קולה ותבך ותצעק צעקה גדולה ומרה ותפיל נפשה לארץ ותזרוק עפר על ראשה • ותאמר בני יצחק בני מי יתן מותי אני תחתיך צר לי עליך כי גדלתיך וטפחתיך ויהפך ששוני עליך לאבל כו' אך מתנחמתי אליך כי מצות אלהיך עשיתי. כי מי יוכל לעבור את דבר אלהינו צדיק אתה ה' כי כל מעשיך טובים וישרים כי שמחתי גם אני בדבריך אשר צוית אך עיני במר תבכה ולב שמח ותתן שרה ראשה בחיק א' משפחותיה ותדום כאבן ותקם ותקח אח"כ ותלך ושאלה ותלך עד חברון ותשאל את כל הולכי דרך אשר תפגע בדרך מה נעשה בבנה ותבא עם עבדיה ושפחותיה קרית ארבע היא חברון ותשלח משם לבקש אנה הלכו אברם ויצחק • (בזה מובן מ"ש ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון והרי היו יושבים בבאר שבע אלא שהלכה לבקשם שם הגה"ה) וילכו בית שם ועבר ולא מצאו ויבקשו בכל הארץ ואין • והנה השטן בא אל שרה בדמות איש ויאמר לה שקר דברתי אליך כי לא נשחט ולא מת ויהי כשמעה זה הדבר ותשמח מאד אל בנה ותצא נפשה משמחתה ותמת כו' ואברם בכלותו עבודתו וישב עם יצחק אל נעריו וילכו בארה שבע לביתם וישאל אנה שרה ויאמרו הלכה חברון לבקש אתכם כי כזה וכזה הגידו לה וילכו אברם ויצחק אליה לחברון וימצאו כי מתה ויבכו עליה בכי גדול ויפול יצחק ע"פ אמו ויבך ויאמר אמי אמי איך עזבתני ותלך אנה ואיכה עזבתני כו' • ועי"י וי"ר פ' אחרי שיצחק סיפר לשרה אמו איך רצה לשחטו והמלאך מנעו וצווחתו צווחות ומתה ע"ש קפ"ז ב' • כשבא סמאל ואמר שרי שנעקד יצחק בכתה ג' בכיות כנגד ג' תקיעות ג' יללות כנגד ג' יבבות פרחה נשמתה פר"א פל"ב :

ב"א פ"ד **שרה** מתה בת קכ"ז קל"ז לאברם • ל"ז ליצחק (הוא ב"א פ"ד) זכתה שנכתב מיתתה בתורה לפי שסגיאה

וכל ביתו ממלכי עילם ויקחה א' מאנשי סדום לאשה ותהר לו כו'
ועל שכתנה להם לעני שרפוה ועיי' פר"א פכ"ח · כתב ג"כ אשת
לוט שמה עידית · וכ"ה במ"י וירא דכה"ב ופר"א פך"ה אבל בס'
יוסף דעת ובעל הטורי' נראה עירית בריש ס"פ י' · אין רחוק
מנחל קדרון שם אשת לוט הנעשית נציב מלח וראיתי אחר חצות לילה
שהיא בשלימות וב' שעות קודם שיאיר היום לא נשאר רק כמו ב'
טפחים כי העיזים לכמה מאות באין מכפר הסורפה ומציער ולוקקין
אותה אך ב' טפחים נשאר תמיד וקודם חצות לילה תתגדל כמקדם
ומשם הלכתי למקום סדום ועמורה שנחרב ונטבע בים ושחור מאד
באותו מקום ועשן גדול יוצא משם גא"י · אין לה גלגול דכתיב עד
היום הזה כי נשמתה דוממת ותיקונה על כל קרבנך תקריב מלח
וכן על השלחן צריך מל"ח מח"ל לה"ס · ע"ז בניסן היה מעשה
סדום ב"ר דכ"ז סע"א · כתב מק"ח פ' וירא בפ' הדבוקים כתב
כשנתחברו הכככים עליונים במזל תאומים יתחייבו אש וגפרית על
הארץ ומתו גוים רבים · ואחז"ל וה' הוא וב"ד ב"ד הוא מערכת
הככבים · וישכבו בנות לוט את אברהם · ואח"כ ויסע לוט ובנותיו
ובניהן וישב בעבר הירדן ויגדלו בני לוט ויקחו נשים מארץ כנען
וילדו בנים :

ב"א ת"ח **ויהי** בעת ההיא ויסע אברם מאלוני ממרא וילך ארץ
פלישתים ויגר בגרר ך"ה שנים לשבת אברם בארץ
כנען הוא ק' שנה להיי אברם · (הוא ב"א ת"ח) בא אברם ארץ
פלשתים גררה כו' וישלח אבימלך ויביאו את שרה כו' ויהי לעת
ערב וירדם על הכסא ויהלום והנה מלאך ה' בא בחרבו שלופה ויבקש
להורגו על האשה כו' ויראו כל יושבי הארץ צורת איש בחרב ויך
כל יושבי הארץ עש"ב בסה"י ·

אבימלך תיקונו אבימלך בן ירובעל (ע"ל ב"א תש"ו) ויהי
בעת ההיא מקץ ימים וארבע חדשים לשבת אברם
בארץ פלשתים בגרר ותהר שרה ותלד בן ויקרא שמו יצחק נולד
ב"א ת"ח (ובס' בית ישראל ג"א ת"ח ט"ס) ק' לאברם וצ' לשרה ·
והי ק"פ שנים בע"ו בניסן נולד (ב"ר פכ"ג בחצות היום נולד יצחק ·
וכתב ברש"ל וירא שאמר המלאך למועד הזה והם בשרו כחום היום
שעה ו' · וע"ש דנתעברה סוף ניסן ונולד בר"ה · ועיי' פ"ק
דר"ה דאותה שנה מעוברת היתה וע"ש בתו' ובחדא"ג ורא"מ הייכו
אם נימא דאברהם נימול בתשרי אז בי"ב שנת ב"א ת"ז ויצחק נולד
בשנה ההיא בניסן וא"כ שפיר שעברו שנה ההיא שהיה שנת י"ד
למ"ק ק"ח כי י"ד למ"ק מעברי (וצ"ע כי ק"ז מחזורים עולין ב"א
ל"ג שנים אז התחיל מחזור ק"ח וט"ו שנים למחזור ק"ח נולד יצחק
א"כ לא היה עיבור כי גו"ח י"א י"ד י"ז הוא עיבור) ל"ט הדשים
נולד וה"א ל"ז הדשים שהם ט' מקוטעים ב"ר שם) ובתנחומא פ'
פקודי בא' בניסן נולד יצחק עז"א בגמרא דקאי בחג הסוכות ואמרו
למועד הוא פסח כי עברוהו שנה ההיא אבל לדעת התרגום דאברהם
נימול בניסן ויצחק נולד לשנה הבאה בניסן לא היה השנה מעובר ·
וישמעאל היה בן י"ד שנים בלידת יצחק סה"י · הוה נתגלגלה ביצחק
(ע"ל אדה"ר) ניצוץ של יצחק מגבריאל. ע"ל אלף תתק"מח ·
יונה ניצוץ יצחק (ע"ג"א ס"ד) נתגלגל בפנחס (עב"א תפ"ח ·
ויגדל הילד ויגמל ויעש משתה גדול ביום הגמל את יצחק · ויבאו
שם ועבר וכל גדולי הארץ ואבימלך מלך פלשתים ועבדיו ופיכל שר
צבא גם תרח אבי אברהם ונחור אחיו באו מחרן עם כל אשר להם
וישמחו ואכלו ושתו במשתה שעשה אברם ביום הגמל את יצחק
וישבו תרח ונחור עמו בארץ פלשתים ימים רבים · בפ' הנחנקין
משמע דהעקדה היה תכף אחר שנגמל · ובס' שמע שלמה כתב
שהוא דוחק ע"ל ס"א ·

ב"א ת"ט **שרוג** מת בשנה ראשונה ללדת יצחק (ב"א ת"ט) ק"א
לאברם (ובש"ק ז' ב' וס"ד ב' ק' לאברם ·

ב"א כ' **כשהיה** יצחק בן ב' שנים נעקד (ע"ל ב"א ע"ד)
הוא ב"א כ' ·

ב"א כ"א **כתב** שם ש"ק ובהיותו אברם בן ק"ג שנה (הוא
ב"א כ"א) הגמיל יצחק וגירש הגר ובנה ואז
היה ישמעאל בן י"ז שנים (וכ"ה הגי' במ"י וירא דך"ז ב' ב' פעמים
בן י"ז שנים) ·

ב"א כ"ג **בהיות** יצחק בן ה' שנים (הוא ב"א כ"ג) וישב עם
ישמעאל (שהיה אז בן י"ט) ויקח ישמעאל
את הקשת ויאמר להכות את יצחק ותרא שרה ותאמר לאברם גרש
האמה הזאת ואת בנה כו' וישכם אברם ויקח י"ב ככרות להם וחמת
מים וישלח את הגר ובנה · י"א שאז היה העקדה עיי' ראב"ע
פ' וירא ע"ל כ"ז וס"א וצ"ע · ובש"ק שם כתב ישמעאל היה בן

ע"ו שנה הביא צלם ומצחק ועבדו · בריש ש"ר וכתב יפ"ת לאו דווקא
אלא ר"ל שכבר עבר ע"ו שנה דהא ע"כ בן י"ז שנים היה שהרי בן
י"ג נימול ועוד שנה ללידת יצחק וג' שנים ליניקתו ומעשה זה אחר
הגמל את יצחק הוא · ובפר"א אי' בן י"ז שנים היה ועיי' יפ"ת פ'
וירא פי"ג סי' י"ז · ובפר"א וידי משה ר"פ שמות כתבו כשהיה
בן כ"ו שנה יצא לתרבות רעה הוא ב"א ס' (ע"ש ·

ב"א כ"ז **עיי'** פר"א כ"ל ופל"ו י"א יצחק היה בעקדה בן ה'
(ע"ל ע"ד א"כ היה ב"א כ"ז) ·

ב"א ס"א **בב"ר** פכ"ג ויגמל מילה"ר פי' מ"כ כשהיה בן י"ג שנה
(הוא ב"א ס"א) ואז גירש את הגר והיה
ישמעאל בן ך"ז ע"ש במ"כ א"כ אז היה עקדה · (ע"ל ת"ח) ·
ותשב ישמעאל ואמו הגר במדבר ימים רבים וילכו אח"כ ארצה
מצרימה · ותקח לו אשה (גי' ילקט ך"ז ב' מבנות מואב ועשיים
שמה) ושמה מריבה ותהר ותלד לו ד' בנים ובת א' וילכו וישובו
המדבר ויתן לו אלהים בעבור אברם אביו צאן ובקר ויפרץ מאד
ובני אביו לא ראה · ויהי מימים (בפר"א פ"ל אחר ג"ש) ויאמר
אברם אל שרה אלך ואראה את ישמעאל בני כי התאויתי לראותו ·
וילך המדברה ויבא לאהל ישמעאל בחצות היום וימצא אשתו ובניה ·
וישמעאל ואמו אין עמהם וישאל אברם אנה ישמעאל ותאמר הלך
השדה לצוד ציד · ואברם עודנו יושב על הגמל כי כן נשבע לשרה
שלא ירד מעל הגמל ארצה ויאמר לה בתי תנה לי מעט מים כי יגע
ועיף אני מהדרך ותאמר אין לנו מים ולא לחם · ותשב לאהלה
ולא הביטה אל אברם ולא שאלה אותו מי הוא אך מכה את בניה
ותקללם ואת ישמעאל בעלה · ותחרפה · ויחר לאברם מאד וירע
בעיניו ויקרא אברם אותה לצאת אליו ותצא ויאמר לה אברם בבא
אישך ישמעאל תאמר לו בא הנה איש זקן מארץ פלשתים לבקש
אותך וכזה מראהו ותארו ויאמר כה אמר האיש בבואך תסיר את
יתד האהל (ומ"י הלף מפתן ביתיך) ושמת תחתיה יתד אחרת ·
וישב לדרכו · ובבוא ישמעאל מצידו ואמו ותדבר אשתו כדברים
האלה והבין ישמעאל כי היה אביו ואשר לא כבדו אותו וישמע בקול
אביו ויגרשה ותלך לה · וילך אח"כ ישמעאל ארצה כנען ויקח אשה
אחרת (מבית אביה ופטימה שמה מ"י שם) ויביאה אהלה במקום
אשר היה שם · ויהי מקץ ג' שנים (וב"ר בפר"א) ויאמר
אברם אלך עוד ואראה ישמעאל וירכב על גמלו ויגיע במדבר לאהל
ישמעאל בחצי היום ותצא אשתו מן האהל וישאל על ישמעאל ותאמר
איננו פה אדוני כי הלך לצוד השדה ולראות הגמלים ותאמר סורה
אדוני אל האהל ואכלת פת לחם כי עיפה נפשך מהדרך ויאמר לא
אשב כי מהר אנכי ללכת לדרכי אך תנה לי מעט מים כי צמאתי
ותמהר ותרץ האהלה ותוציא מים ולחם ותתן לפניו ותפצר בו מאד
לאכול ויאכל וישת וייטב לבו ויברך את ישמעאל בנו ויכל לאכול
ויברך את ה' ויאמר לה בבוא ישמעאל תגיד לו בא הנה איש זקן כו'
כה אמר היתד ששמת באהל פה טובה מאד אל תסירנה כו' ויבא
ישמעאל ותגיד לו אשתו בשמחה כו' · וידע ישמעאל כי אביו היה
ויברך ישמעאל את ה' ויקח ישמעאל אשתו ובניו ומקנהו וילך ארץ
פלשתים אל אביו וישב עם אביו ימים רבים · ואברם ישב בארץ
פלשתים ימים רבים ך"ו שנים (הוא עד ב"א ע"ד)

ב"א ע"ד **וילך** אברם עם עבדיו וכל אשר לו ויצאו מארץ פלשתים
וירחיקו מאד עד קרוב לחברון ויחפרו עבדי
אברם בארות מים :

ב"א ע"ד **י"א** העקדה היה ך"ו שנה ליצחק (הוא ב"א ע"ד) הטעם
למה לך"ו כמנין יהו"ה כי ישמעאל בן ך"ו ויצא לתרבות
רעה לכן קידש יצחק שמו י"ת בן ך"ו · וי"א בן ל"ז שנה היה ע"ל
ב"א פ"ד · וי"א בן י"ג (ע"ל ב"א ס"א · ובס' שכות חיים ס"פ
וירא י"א שהיה יצחק בעקדה בן ב' שנים וי"א בן ה' (ע"ל ב"א
כ"ו) וי"א בן ל"ז עב"א פ"ק ובכ"ב מל"ה פי"ב ומצוה קי"ב סט"ו
בשם שמע שלמה בשם ראב"ע דבן ה' שנים נעקד · אבל ראב"ע
כתב בן ה' והולי ט"ס בין ה' ל"ח · ולדעת שהיה בן ה' ע"ל ב"א
כ"ג · ווותקין דקכ"ו כתב שהיה יצחק בן ך"ז בעקדה (הוא ב"א
ע"ה) :

ב"א ע"ה **בזוהר** ויצא עש"ו בין הערבים לעת ערב נעקד יצחק ·
ובהיי כנהם ב' שעות ביום · ובפירש מעמדות
בפ' עקדה בשם בחיי כנהם ד' שעות ביום · בש"ר פט"ו דק"ל סע"ג
בניסן נולד יצחק ובו נעקד · ובע"מ פ"א בי"כ היה העקדה עיי'
ברש"ל ס"פ וירא מ"ש בזה · וברבה מגילה בפ' החודש הראשון הוא
ניסן דקכ"ו ג' שרה מתה בחשון וידוע דע"י שמיעת העקדה מתה
א"כ היה העקדה בחשון · מקום העקדה משם נברא אדה"ר וגו

מלך אשר ימלוך עליהם ועל זרעם במצרים פרעה • (סה"י פ' לך לך :

ויהי בשנה ההיא ויהי רעב כבד בארץ כנען וילך אברהם וכל אשר לו לארץ מצרים וישבו על נחל מצרים ימים לנוח מכני הדרך ויתהלכו אברם ושרי על שפת הנחל ויבט אל המים וירא את שרה אשתו כי יפה היא מאד מאד כו' אמרי נא אחותי כו'. ולקח את שרה ויתנה בתיבה (עיי' ב"ר) ויפתחו התיבה בחזקה כו' והביאה לפרעה ויתן מתנות לכל המבשרים אותו בה כו' וישלח המלך כסף וזהב ואבני שוהם לאברהם ויביאו את אברהם וישב בחצר בית המלך ויגדל המלך את אברם בלילה ההוא מאד כו'. ויתפלל אברם ושרי לה' כו' הצליני נא מיד הצר הצורר וישלח ה' מלאך להציל את שרי כו' ויקח פרעה עוד צאן ובקר ועבדים ושפחות וכסף וזהב ליתן לאברם וישב לו את שרי אשתו ויקח המלך נערה א' אשר ילדה לו פלגשו ויתן לשרה לשפחה ויאמר לה המלך אל בתו טוב לך בתי שתהיה שפחה בבית אשה הזאת מהיותך גבירה בביתי • וישב אברם בארץ כנען כו' גם ללוט היה מקנה רב ויעזבם לרעות בשדות אחרים וירבו כו' • וילך לוט ויגר בסדום כו' ואברם ישב באלוני מורה אשר בחברון ימים רבים ושנים (ביוחסין קל"ה א' פרעה בימי אברם היה שמו טוטים ומת והניח בן קטן ומלכה אמו בק' תורית נתנה שפחתה הגר לשרה ובפר"א ומ"י הגר בת פרעה • בפר"א ומ"י לך לך בי"ט של פסח נלקחה שרה לבית פרעה • בעת ההיא שלח כדרלעומר מלך עילם אל כל המלכים אשר סביבותיו לנמרד מלך שנער אשר היה תחת ידו ואל תדעל ואריוך עלו אלי ועזרוני ונכה ערי סדום ושביה כי פשעו בי י"ג שנה ויעלו ד' מלכים אלו עם כל מחניהם ש"ק מאות אלף ויכו כל אדם אשר מצאו בדרכם וכל מלכי סדום ועמורה ה' מלכים שנאב מלך אדמה ושמאבר מלך צבויים וברע מלך סדום וברשע מלך עמורה ובלע מלך צוער יצאו לקראתם ויתחברו כלם יחד עמהם בעמק השדים וילחמו ט' המלכים ויגפו כל מלכי סדום ועמורה לפני מלכי עילם ועמק השדים מלא בארות חמר כו' ויבוזו כל ערי סדום ועמורה • וגם את לוט בן אחי אברם ורכושו ויבא עוגו עבד אברהם שהיה במלחמה ההיא ויגד לאברהם • ויקם אברם והאנשים אשר אתו כשלש מאות איש ושמנה עשר וירדוף אחר מלכים האלה בלילה ההוא ויפלו כלם לפני אברם ולא נותר בהם איש כ"א ד' המלכים לבדם ברחו • וישב אברם כל רכוש סדום גם את לוט ונשיהם וטפם לא נחסר דבר • ויהי בשובו מהכות המלכים ויעבר מעמק השדים ויצא ברע מלך סדום ואנשיו אשר אתו מבארות החמר אשר נפלו גם אדוני צדק מלך ירושלים הוא שם יצא עם אנשיו לקראת אברם בלחם ויין וישבו יחד בעמק המלך ויברך אדוני צדק את אברם ויתן לו אברם מעשר מהשלל כי היה אדוני צדק כהן לפני אלהים • ויתחננו מלכי סדום לתת להם השבי ולקחת לו הרכוש ויאמר אברם חי ה' אם אקח כו' וישלח את מלכי סדום ויצום אל לוט וישובו עם לוט סדומה ואברם שב אל אלוני מורה • בעת ההיא נראה ה' אל אברם עוד בחברון ויאמר אל תירא שכרך הרבה מאד וגו' (סה"י • ובש"ק ד"ה ע"ב והנה ערוך לפניך עסקי אברם ושנותיו כפי סדר עולם והמפרשים כשנולד בקשו להרגו שראו באצטגנינות שיהיה מושל בעולם והקב"ה החביאו בארץ י"ג שנים ולא ראה מאורות ואח"כ יצא ונמצא בבנין מגדל דור הפלגה עד שהיה בן מ"ח שנה ובן נ"א השלים להכיר בוראו והיה מדבר בלשון קודש ונואם באלילים זה היה י' שנים קודם מיתות נח ובהיותו בן ס' התחיל לדרוש ברבים אחדות אלוה ונחבש בבית האסורים י' שנים ג' בכותי וז' בקרדו וי"א ז' בכותי וג' בקרדו ויצא בן ע' שנה • בשנה ההיא היה מעשה הכלאים ונמרד השליכו לכבשן אש וניצל והלך לחרן לבית אביו כי תרח יצא מאור כשדים הרבה שנים קודם זה עם כל בני ביתו ולדעתי ברח עבור שבלידת אברם התהילו בני דורו לתת עיניהם עליו עבור גדולת אברם ואחר שבניו נשאו אשה בחר ללכת חרן ועמד אברם בעת ההיא ה' שנים בבית אביו ואז נאמר לו לך לך וכן נאמר ואברהם בן ע"ה שנים בצאתו מחרן ושנה ההיא היה הרעב וירד למצרים וג' חדשים בין זה ישב באלוני ממרא בחברון • ותכף בא לו מלחמות ובהיותו בן ע"ו שנה בא לו מחזה בין הבתרים והיה עובר בארץ כנען ומגיירין אנשים ונשים ועמד בחברון כ"ה שנים ובגדר כ"ז (ובס' בית ישראל כ"ז ע"ס) וב"ר ספ"כד ד"ו שנים : ומקץ י' שנים לשבת בארץ כנען לקח לו הגר לאשה ובהיותו בן פ"ו נולד לו ישמעאל ע"ש • ראה כמה ערבוב דברים יש כאן • חנוך נתגלגל ג"פ באליעזר ויוסף ויהושע וקהלת שלשתן נער והם ענר אשכל ממרא עי"ר ע' נער ב"ה וע' גלגולים • :

ענר איהו חנוך • אשכול איהו אליעזר • כלב הוא אשכול ע"ל ב"א תמ"ט • ממרא איהו יוסף (ג"ר זיר' לך לך וע' גלגולים סכ"ד • ממרא נתגלגל ברחל בלהה (ע"ל ב"א קכ"ד •

אמרפל הוא נ"כ (ג"כ אות נ' • • •

מלכי צדק הוא שם • נימולו נא בארוכה ע"ב"א תרכ"ב •

ב"א ד"ו **רעו** בן פלג מת ב"א ד"ו ע"ה לאברם (ובש"ק ד"ו ב' וס"ז ב' כתב ע"ה לאברם ע"ם) •

ב"א ל"ג **שרה** נתנה את הגר לאברם מקץ י' שנים לשבת אברם בארץ כנען הוא פ"ה שנה לחיי אברם (ב"א ל"ג לב"ע) כי הגר למדה את כל דרכי שרה כאשר למדם שרי • בי"ר ע' נשים ג' נשים נשא אברם. שרה בת שם (ע"ל אלף תתקנ"ח) קטורה בת יפת (ע"ל ב"א פ"ה) הגר בת חם (ע"ל ב"א ק"ג) שהיתה בת פרעה :

(**הגר** ותקל גבירתה בעיניה נתקנא בשפחת ישי דרצה לבא עליה והגידה לגבירתה ויצא ממנו דוד ג"כ :

ב"א ל"ד **ישמעאל** נולד ב"א ל"ד • לחיי אברהם פ"ו שנה וחי קל"ז שנים • בפ' הרואה • הרואה ישמעאל בחלום תפילתו נשמעת • ישמעאל נתגלגל בחמורו של רפב"י עיין המנך בזוהר כי תצא • ישמעאל מוכה ללבנה ונשלוקה בהסרונה סימן רע לו ונשלוקה במלואה ה"ו. סי' רע :

ב"א ל"ז **ב"א** ל"ז נראו אותות השמים במזל טלה הגידו רעב בימי אברהם ומלחמות כדרלעומר (נראה אין מכוון כי הרעב ומלחמות כדרלעומר היו ב"א ק"ג ע"ל) והפיכת סדום ל"ד ק"ג :

ב"א ל"ט **ויהי** אברם בן נ"א שנים (הוא ב"א ל"ט) וילחמו בני כתים את בני תובל ויגפו בני תובל וישבעו בני תובל אל בני כתים לא יתחתנו בנו ואיש לא יתן בתו אל בני כתים כי כל בנות תובל ה"ו יפות ולא נמצא יפות בכל הארץ כמותם וכל המלכים ושרים לוקחים מבנותיו כו' :

ב"א מ"ב **ויהי** מקץ ג' שנים שנשבעו בני תובל (הוא ב"א מ"ב) ויהי בימי קציר הלכו בני תובל אל שדותיהם • ויקבצו כל בחורי בני כתים וילכו עיר סכינה ויחטפו איש נערה מבנות תובל ויבאו אל עריהם וילכו בני תובל וישכרו כעשרת שפים איש כו' ויגברו בני תובל :

ב"א מ"ז **ואברהם** היה בימים ההם בן נ"ט שנים (הוא ב"א מ"ז) נימול אברהם (ב"א בתמוז נימול (מ"ב בש"מ שיר השירים מדכתי' כחום היום וי"א בי"כ תו' ר"ה די"א בשם פר"א) ובב"ר פ"פ נ' ע"ל דמעשה סדום היה ט"ו ניסן ובאו לסדום דערב יום ט"ו שהיה יום ג' למילת אברהם א"כ נימול י"ג ניסן ועיי' תו' פ"ק דר"ה ובהדא"ג וישמעאל היה אז בן י"ג שנה (ובב"ר פ' וירא פ' נ"ה דס"א ג' נ"א בן שש עשרה שנה) • ול"ע שהרי המלאכים שבאו יום ג' למילתו באו לערב לסדום ולמחר נהפך סדום ומעשה סדום הי' נ"ב שנה אחר הפלגה כדאי' פ"ק דשבת וברש"י פ' וירא א"כ מן הפלגה שהי' אלף תתקכ"ו ונ"ב שנים הרי ב"א מ"ח נימול והנה המלאכים בשרו לאברהם לשנה הבאה כעת חיה ולשרה בן א"כ לידת יצחק היה ב"א מ"ט • גם ל"ע בסע"ז שכתב מן הפלגה עד לידת יצחק נ"ב שנים שהרי מן הפלגה עד הורבן סדום נ"ב שנה • ובאמת שמפורש לעיל אברם נולד אלף תתקמ"ח ונימול בן נ"ט • הוי ב"א מ"ז ואז נחרב סדום דהוי רק נ"א שנים מן הפלגה וקרוב לנ"ב • ועיי' פ"ק דר"ה אם בניסן נברא אברם והמילה היה בתמוז דהוי נ"ט לאברם משנולד ולבריאת עולם מונין מתשרי • משא"כ אם נולד בתשרי והמילה היה בי"כ ונ"ע וק"ל : בביאת המלאכים וירץ אברם ויקח עגל וישחטהו ויתן אל עבדו אליעזר לעשותו • ולשרה אמר לושי ועשה עוגות לכסות סיר הבשר • ויבא לפניהם חמאה וחלב ויתן להם לאכול טרם בשל את הבשר • ואנשי סדום ועמורה וכל ה' הערים רעים והטאים לה' מאד כו' ותהיא להם בקעה בארצם רחבה כמהלך חצי יום ובה עיינות מים ודשאים והלכו שם סדום ועמורה ד' ימים בשנה ונשיהם ובניהם בתופים ומחולות והחזיקו איש באשת רעהו ואיש בבת רעהו הבתולה והתעללו בהן ושכבו אתהן וראה איש את אשתו ובתו ביד רעהו ואין אומר דבר כזה עשו מהבוקר עד ערב כל ד' ימים בשנה כו' • וכאשר יבא איש נכרי סחורה בעריהם ויתקבצו כל אנשי הערים אנשים ונשים וטף נערים וזקנים ולקחו הסחורה כ"א מעט ויאמר כ"א הרי רק מעט לקחתי אח"כ גרשו אותו מן העיר בצעקה ומהומה רבה • (סה"י עשב"ג מעשיהם ודיניהם פ' וירא) כשהציל אברהם את לוט ותלד אשתו בת ותקרא שמה פלטית כי אמר כי פלטו אלהים

וכל

ובדולח ויסלחו מאתם לשלום וילכו אחרי אברם מעבדי המלך וידברו בו כשלש מאות איש וילכו בית אביו ויעה אברם את לב בנ"א לעבוד את ה'. בעת ההיא ויקחו נחור ואברם אחיו נשים בנות הרן אחיהם אשת נחור מלכה ואשת אברם שרי ושרה עקרה. (א"כ נראה כי בן נ' לקח אברם את שרי וע"ל אלף תתקע"ג דלקח בן כ"ה שנים :

נ' אלפים **ויהי** מקץ שנתים ימים לצאת אברם מכבשן אש הוא כ"ב לחיי אברם הוא נ' אלפים לב"ע ומלך נמרד יושב על כסא המלוכה בבבל. ויישן ויחלום והנה עומד עם חיילין נגד כבשן אש אשר למלך והנה דמות אברם יצא מהכבשן וחרב שלופה בידו וירץ אל המלך וינס המלך וישליך על ראש המלך ביצה ותהי הביצה לנהר גדול ויטבעו כל חילו וימותו כלם והמלך ברח עם ג' אנשים וידע המלך באנשים ההם והנה לבנים בגדי מלכות והם בתואר ובדומה כתואר המלך. ויהי בברחם וישב הנהר ההוא לביצה כבתחלה ויצא מהביצה אפרוח קטן ויעף על ראש המלך וינקר עין המלך ויקץ משנתו ותתפעם רוחו. ויירא מאוד. ויהי בבוקר ויקם בבהלה וילך ויביאו לפניו כל החכמים והחרטומים ויספר להם החלום ויען הכם א' ושמו אנוקי אין זה כ"א רעת אברם וזרעו אשר תצמח על המלך כו' הלא ידעת זה כ"ב שנים אשר ראו חכמיך את הדבר הזה במולד אברם כו' וישלח המלך מעבדיו בסתר ללכת לתפוש את אברם להביאו לפניו להמיתו. ואליעזר עבד אברם שנתן לו המלך היה בעת ההיא לפני המלך וימהר וירץ אל אברם טרם הגיעו עבדי המלך אל אברם. ויאמר לאברם מהר המלט על נפשך וימהר אברם וירץ בנפשו אל בית נח ושם בנו ויתחבא שם ועבדי המלך באו בית אברם ויבקשו ולא מצאו ויבקשו בכל הארץ ולא מצאו וישובו אל המלך. ויסתר אברם בבית נח חודש ימים. ויבא תרח לראות את אברם בנו בבית נח בסתר. ותרח גדול בעיני המלך ויאמר אברם ל אביו הלא ידעת כי המלך מתכוס להרגלי קומי ונלכו יחד אַרְצָה כנען פן תספה גם אתה באחרית הימים כי לא מאהבה נתן לך נמרוד את כל הכבוד אשר אתה בו כ"א לטובו לו גם אם יעשה לך עוד טובה הרבה כהנה אין זה כ"א הבלי עולם כי לא יועיל הון ועושר ביום עברה ע"כ נלכה ארץ כנען ונעבוד את ה' אשר בראך כו' ויעש תרח כן ויקרא את אברם ואת לוט בן הרן ושרי אשת אברם וכל נפשות ביתו ויצאו מן אור כשדים מבבל ויבאו עד ארץ חרן כי הארץ טובה ורחבת ידים ויבאו מאנשי ארץ חרן וידבקו באברם וילמדם מוסר ה' וישב בחרן ג' שנים. ויהי מקץ ג' שנים וירא ה' אל אברם ויאמר אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים כו'. קום קח אשתך וכל אשר לך ולך לך ארץ כנען ויעש כן וילך ארץ כנען. בתנחומא וה' ברך את אברהם בכל בברית בין הבתרים שהיה בן מ"ח בשרו שנותן לו בן אחר כ"ב שנים :

ב"א ג' **ואברהם** בן חמשים וחמש שנים (הוא ב"א ג') בצאתו מחרן ויבא כנען וירא אליו ה' וגו' ויבן מזבח רק תרח ונחור ולוט ישבו בחרן :

(מצרים נבנה אחר חברון ז' שנים וחברון נבנה אלף תתקל"ו א"כ נבנה מצרים ב"א ג'. עי"ר פ' בא דל"ד ד') :

ב"א ו' **נח** מת כ"ח לחיי אברם מקלה ג' שנים לשבת אברם בארץ הוא ב"א ו'. ורא"ב"ע נתן סימן אברם בן נח כשמת נח (ובש"ק ד"ז כתב כ"ז לאברם ט"ס :

ב"א ה' **בשנת** חמש לשבת אברם בארץ כנען (הוא ב"א ה') פשעו אנשי סדום ועמורה וכל ערי הככר מתחת יד כדר לעומר מלך עילם כי י"ב שנה עבדו אותו ונתנו לו מס (ע"ל אלף תתקל"ו) וימרדו בו שלש עשרה שנה :

ב"א י"ג **עשר** שנים לשבת אברם בארץ כנען (הוא ב"א י"ג) פ"ה לחיי אברם היתה מלחמה בין נמרוד מלך שנער ובין כדרלעומר כי כדרלעומר היה משרי צבאות נמרוד וכאשר נפלו כל אנשי המגדול ונפוצו וילך כדרלעומר ארץ עילם וימלך עליהם וימרד באדוניו וכשמוע נמרוד כי פשעו דכדרלעומר כל ערי הככר ויבא להלחם עם כדרלעומר בגאוה נבוז להכניע תחת ידו ויקבץ נמרוד כשבעה אלף איש וכדורלעומר יצא בחמש אלף איש ויערכו מלחמה בבקעת בבל בין עילם ובין שנער ויגף נמרוד לפני כדרלעומר ויפול מנמרוד ת"ר איש גם בנו מדרון ויברח נמרוד וישב לארצו בבושה וכלימה ויכנע לפני כדרלעומר ימים רבים. וכדרלעומר שב לארצו וישלח אל מלכים אשר סביבותיו אל אריוך מלך אלסר ותדעל מלך גוים ויכרת עמם ברית ויסירם כלם אל משמעתו :

ב"א י"ח **בשנת** ע"ו לשבת אברם בארץ ע' שנה לחיי אברם (הוא ב"א י"ח לב"ע) וירא ה' אל אברם אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים כו' ואתה תבא אל אבותיך בשלום ודור רביעי ישובו הנה כו' ויבן מזבח כו'. אי' בתו' ברכות דז"ב מלחמות המלכים ע"ג לחיי אברם (הוא ב"א ד"א) :

ב"א ד"ג **בעת** ההיא שב אברם הרנה לראות אביו ואמו וישב אברם ואשתו וכל אשר לו בחרן חמשה שנים והיה אברם בן ע"ה (ב"א ד"ג לב"ע) וילכו עוד אחרי אברם אנשים רבים ע"ב אנשים מחרן וילמדם אברם מוסר ה'. בי"ר פ' וירא בשם פסיקתא רבתי בברית בין הבתרים היה אברם בן ע' שנה וכתבו התו' פ"ק דברכות ד"ו ב' ופ"ק דע"ז ושבת ד"י ב' מ"ש בן ע"ה שנה יצא אברם מחרן היינו כי ב' פעמים יצא שאחר שדבר עמו ירד לחרן ועשה שם ה' שנים. וכ"ה במ"ע ורלב"ג פ' לך לך השיג על ס"ע ובב"ר פ' לך לך במ"ו ומ"י קהלת שהיה אברם בן פ"ה שנה אבל ביפ"ת מקיים ג' המ'. ובש"ק ד"ה ב' כתב שהיה בן ע"ו שנים. ע"ל תת"ח. בימים ההם נראה ה' אל אברם ויאמר הלא דברתי אליך זה עשרים שנה לך לך מארצך כו' ושם אעשך לגוי גדול ויקח אברהם שרי אשתו וכל ילידי ביתו והנפש אשר עשו בחרן ללכת ארץ כנען וילך אותו לוט בן אחיו ואברהם בן ע"ה שנים בצאתו מחרן וישב באלוני מורה (ונחלק ל"ב חלקים שהיו ג' מלאכים לסמוך עלמן ובאמצע אבן שיש רחב ואכלו המלאכים עליו והפירות של האילנות מתוקים מאד ואלם מקוה של שרה והמים טובים בו ואהל שרה שם ושדה יפה גם באר אברהם מים טובים ומא' לשני ן' אמה ושם אבן רחב ד"ק אמה ושם מל אברהם. מן הר ההוא נוקהין חול ליתן על המילה של תינוקות ואהל אברהם עם ד' פתחים. שם גא"י אחורי ההר לצד מזרח בבית אל שם אהל אברהם. שם ולוט עמו. וירא אליו ה' ויאמר לזרעך אתן ארץ הזאת כו' ויבן שם מזבח. בימים ההם היה בארץ שנער איש חכם משכיל בכל חכמה ויפה תואר מאד. אך עני ורש ושמו רקיו"ן ויצר לו על מחייתו ויועץ ללכת מצרימה אל אשווירש בן ענם מלך מצרים להראות למלך חכמתו אולי ימצא חן בעיניו לגדלו ולתת לו מחייתו. ויהי בבואו מצרים ושאל בעבור המלך ויגידו לו כי משפט מלך מצרים כי לא יצא מארמון המלך ולא יראה בארץ כ"א יום א' בשנה ושפט את הארץ וכל אשר יש לו דבר למלך יצא יום ההוא ואח"כ חוזר המלך להיכלו. וכשמוע רקיון כי לא יוכל לבא לפני המלך ויתעצב מאד. ויהי בערב וימצא בית הרב מבתי האופים אשר למצרים וילן שם במר נפשו וברעב ותדד שנתו מעיניו וידבר אל לבו מה יעשה בעיר עד ראות פני מלך איך יוכל לכלכל נפשו בעיר. ויקם בבוקר ויפגע במוכרי ירק וישאל אליהם ויגידו לו אשר הם מכלכלים נפשם בירק וזרעונים אשר יקנו וימכרו ליושבי הארץ. ויחפץ לעשות כן להחיות נפשו אך לא ידע את משפט אנשי הארץ ויהי כבואו בתוכם ויקח ירקות ויתקבצו עליו בני בליעל וילעגו בו ויחטפו ממנו את כל הירק וילך במר נפש לבית אופים שם וישכב שם בלילה ב'. ויתייעץ בהכמתו מה לעשות וישכם בבוקר וילך וישכור שלשים איש גבורי חיל ובני בליעל עם כלי מלחמתם ויוליכם אל מעלת הקבר של מצרים ויושיבם שם ויצום לאמור כה אמר המלך התחזקו והיו לבן חיל ואל תעזבו כל איש מת להקבר פה עד כתנו מאתים כסף ויעשו כן. ויהי ל"ח חדשים ויאספו עושר רב וכסף וזהב ואבני שוהם ובדולח לאין מספר. ויקח רקיון סוסים ובהמות לרוב וישכור עוד אנשים ויתן להם סוסים ויהיו עמו. ויהי לתקופת השנה לעת צאת המלך אל העיר ויתקבצו כל יושבי מצרים ויאמרו מה הדבר הזה אשר תעשה לעבדיך כו' כי משפט המלך לקחת מס מן החיים ואתה גם מאת המתים תקח כו' ונשחתה כל העיר בדבר הזה. ויהי כשמוע המלך ויקצוף מאד כי לא ידע מזה דבר ויאמר מי הוא זה כו' ויגידו לו וישלח להביא את רקיון ואת אנשיו. ורקיון לקח כאלף ילדים בנים ובנות וילבישם שש משי ורקמה וירכיבם על סוסים וישלחם ביד אנשיו ויקח גם הוא מנחה למלך כסף וזהב ואבני שוהם ובדולח לרוב וסוס עגוס מאד וטוב ויבא לפני המלך וישתחו למלך ויתמה המלך ועבדיו וכל יושבי מצרים ממעשה רקיון כו' וישאלו המלך על כל מעשיו וידבר רקיון כל דבריו בחכמה וימצא רקיון חן וחסד בעיני המלך ועבדיו ויושבי מצרים ויאהבהו אהבה עזה. ויאמר המלך לא יקרא עוד רקיון כ"א פרעה יהיה שמך אחהי אשר פרעת מס מן מתים כו' ויתייעצו עם כל יושבי מצרים להמליכו תחת יד המלך ויעשו כן וימלוך רקיון פרעה על מצרים כל השנה לשפוט את העיר. ואשווירש המלך ישפוט יום א' לשנה בעת אשר יצא להראות ויקח רקיון פרעה את מלכות מצרים בחזקה ובערמה ויאהבהו ויכתבו חוק לקרות לכל

מלך

את שרה א"כ היו עקורים כ' שנים :

לוט נתגלגל ביהודה ובועז ע"ל ב"א תשפ"ז ובתו שהשקה אביה
יין מגולגלת בתמר ורות ע"ש · והמלך נמרוד מלך לבעת
ותל הארץ תחת ידו ויהי כל הארץ שפה א' ודברים אחדים ויתייעצו
כל שרי נמרד וכל גדוליו פוט ומצרים וכנען למשפחותם ויאמרו איש
אל רעהו נבנה לנו עיר ובתוכה מגדול מבצר והזק וראשו בשמים
ונעשה לנו שם למען היותינו מושלים על כל עולם ותחדל רעת
אויבינו מעלינו ונמלך עליהם בחזקה ויודה המלך על זה ויתקבצו
כשש מאות אלף איש ויבקשו וימצאו בקעה א' מקדם בארץ שנער
מהלך שנתים ימים ויסעו כולם וישבו שם ויחלו ללבון הלבנה ויהי
הם בונים וימרדו בה' ויחשבו להלחם בו ולעלות השמימה ויתחלקו
לג' חלקים ותאמר א' נעלה השמימה ונלחם בו · ב' אומרו נעלה
שם ונעמוד שם אלהינו ונעבדם שם · ג' אמרה נעלה שמים
ונכה אותו בקשתות ורמחים · ויבנו להם עיר גדולה ומגדול בתוכה
גבוה וחזק מאד · ומרוב גבהו לא יגיע החומר והלבנים אלא
הבונים עד מלאות לו שנה תמימה אלה עולים ואלה יורדים ויהי
כאשר תפול לבנה מידם ותשבר ויבכו כלם עליה וכאשר יפול אדם
וימות אין מביט אליו מהם כו' ויזרק חצים אל השמים ויפולו החצים
עליהם מלאים דם ויאמרו הנה הרגנו את כל אשר בשמים כי מאת
ה' היתה זאת למען התעם ויבנו כנה ימים רבים ושנים ויאמר
אלהים אל ע' מלאכים העומדים ראשונה לפניו הבה נרדה ונבלה
שפתם ומיום ההוא והלאה שכחו איש שפת רעהו וכאשר יקח איש
הבונה מיד רעהו חומר או אבן אשר לא אמר וישליכם הבונה מידו
ויפילם על רעהו וימת וימותו מהם רבים והכה ה' ג' החלקים אשר
אמרו נעלה השמים ונעבוד אלהינו היו לקופים ושכהבים · ואשר
אמרו נכה השמים בחצים המיתם ה' איש ביד רעהו · והג' שאמרו
נעלה שמים ונלחם בו הפילם ה' כו' ויחדלו לבנות כו' ותפתח הארץ
את פיה ותבלע שלישתו ותרד אש משמים ותשרוף שלישית אחרת
ושליש נשאר עד היום הזה ויהי ממנו אשר תלוי ברוח השמים ויהי
מהלך צלו ג' ימים (כתב בס' גאי' גבוה כמעט תהום שבת ורחבו
ר"מ קלפטר וכל לבנה ארכו ב' שפאין ורחבו ועובו א' שפאן ומראש
המגדול רואין ד' פרסאות וימותו רבים במגדול ההוא באין מספר
סה"י ובעת ההיא :

אלף תתק"נו **פלג** מת מ"ח לאברהם הוא אלף תתק"נו ש"ס שנה
אחר המבול בר' פך"ו ומ"י ד"ה קכ"ט רע"ב
אכן במ"י ס"פ נא דע"ז סע"ד וד"ו רע"ב ובמ"כ פ' נח פל"ח ובש"ק
ד"ט סע"א כתבו ש"ם שנים ט"ם ע"ל ב"א ק"ח · ואז נפלגה
הארץ והליף הקב"ה מהם ל' משפחות בר' פל"ה רמ"ב רע"א ·
כתב ראב"ע פ' נח · נח ואברהם ושם עזרו בבנין המגדול ·
כריתות ברית בין הבתרים היה כשהיה בן מ"ח ע"ל ב"א בתכוונת
א"כ היה אלף תתק"נו כתב ג"אי על ראש הר הלבנון בנין זה שם
כרת הקב"ה ברית עם אברהם בין הבתרים בימי הפלגה כנכית חברון
י"ר פ' בא ד"ל רע"ד בשם ר"ס גאון בס' יצירה ד"ק · ויתפרדו
לד' רוחות העולם ויהי כל משפחה ללשונה ולארצה ויבנו ערים
ויקראו הערים על שמותם או שמות בניהם (ומקומות הערים
ושמותיהם עיי' ס' הישר בארוכות פ' נח) ויתחתנו בני פתרוס ובני
כסלוח זה את זה ויצאו מהם פלשתים ועזתים וגדרים וגתים
ועקרונים ה' משפחות ויבנו ערים על שמותם · ובני כנען בנו
להם י"א ערים והצריהם אין מספר ויצאו ד' אנשים ממשפחת חם
ויבואו ארץ הככר שמם סדום ועמורה אדמה וצביים ויבנו ד' ערים
ויקראום בשמם · וילך שעיר בן חור בן חוי בן כנען וימצאו
בקעה נגד הר פארן ויבן עיר וישב שם עם ז' בניו ויקרא העיר
שעיר על שמו היא ארץ שעיר עד היום · ויצא אשור בן שם
עם בניו עם רב מאד ויתרחקו וימצאו בקעה ובנו את נינוה כו' ·
ובני ארם בנו עיר עוץ בשם אחיהם הבכור · בשנה השנית אחר
המגדול ויצא בלע מארץ נינוה ויבנה עיר מול סדום ויקרא שמה בלע
היא ארץ צוער וימליכו עליהם כל בני נח מלכים :

ונמרד עודנו בארץ שנער ויבנה את בבל לאמור כי שם בלל ה'
שפת כל הארץ · והב' קרא ארך והג' אכד לומר כי
מלחמה גדולה היתה שם · והד' כלנה לאמור כי שם תמו כל שריו
וגבוריו ויפולו מהם מעליו וימרדו בו · ונמרד ישב בבבל ויחדש
שם מלכותו ויקראו עבדיו שמו אמרפל לאמור כי נפלו כל עבדיו
ושריו בבנין המגדול ועל אודותיו (הוא מ"ש הז"ל על שהפיל אברהם
בכבשן אש ועל שניהם נקרא כן הגה"ה) ובכל זאת לא שב נמרוד
ויוסף להרשיע כו' · בעת ההיא היה מלחמה בין משפחות בני
חם ויצא כדרלעומר מלך עילם מתוך משפחות בני חם וילחם

את משפחות בני חם וינכיעם תחת ידו וילך אל ה' ערי הככר
וינכיעם ויעבדוהו י"ב שנה ויתנו לו מס שנה (ע"ל ב"א ח')
בעת ההיא :

אלף תתק"נז **נחור** אבי תרח מת מ"ט לאברהם הוא אלף
תתק"נז · ובש"ק ד"ז ב' כתב ק"י ליצחק ט"ס

איוב היה בן בנו של עוץ בכור נחור · ע"ל ב"א רמ"ט תמ"ת
אלף תתק"נח **ויהי** בשנה נ' לחיי אברהם (הוא אלף תתקנ"ח)
יצא אברהם מבית נח וילך בית אביו · וירא
את אלהי אביו י"ב אלהות ויחר אף אברהם · ואיך הוכיח את אביו
ואיך שבר את האלילים (עשב"בפ נח) ובמ"י וירא תרח אשר עשה
בנו אברם וילך ויגיד לנמרוד ויאמר ילד יולד לנו זה נ' שנה וזאת
אשר עשה לאלהי ע"כ שפטהו למען כולל מרעהו וישלח ג' אנשים
ויביאו את אברהם ויאמר נמרוד כו' והוכיח את נמרוד כו' כי בהרפה
תמות וההולכי' בדרכיך כו' וישא אברהם את עיניו השמימה ויאמר
ירא ה' הרשעים האלה וישפוט כו' ויצו המלך ויתנו את אברם אל
בית הסוהר ויהי שם י' ימים ויקבץ המלך את כל רשתים והחכמים
ויאמר השמעתם אשר עשה אברהם בן תרח כו' ויאמר אשר ביזה
את המלך ואלהיו ע"כ יבערו את כבשן הלבנים אשר בכשדיים ג'
ימים וג' לילות ולהשליך את אברהם לתוכו · ויאספו כמו תשע
מאות אלף איש וכל הנשים וטף נאספו אל הגגות לראות · וכאשר
ראו את אברם חרטומי המלך ויאמרו אל המלך הלא זה האיש אשר
דברנו אל המלך זה נ' שנים והנה גם אביו מרה דבריך ויהתל בך
והביא לך ילד אחר ותהרגהו · ויחר אף המלך כו' וירא תרח כי
חרה אף המלך ויאמר אמת אמרו החרטומים ויאמר המלך איך
עשית דבר זה ויען תרח כי נכמרו רחמי על בני ואקח ילד השפחה ·
ויאמר המלך מי יעץ לך דבר זה וירא מאד ויאמר הרן בני הגדול
הוא יעצני הזה והרן הי' בן ל"ב שנה. בשכולד אברם והרן לא יעץ
את אביו מאומה רק תרח דבר להציל נפשו מן המלך כי ירא מאד :
ויאמר המלך הרן בנך אשר יעצך דבר זה ימות באש עם אברם ·
והרן נטה בעת ההיא אחרי אברם · אך הסתיר הדבר בלבו ·
ויאמר הרן אל לבו המלך תפש את אברם והיה אם יגבור אברם
מן המלך והלכתי אחריו · ואם יגבור המלך והלכתי אחרי המלך ·
ויצו המלך ויפשיטום מכתונתיהם ומכל בגדיהם רק מכנסים היו
עליהם ויאסרו ידיהם ורגליהם בחבלי בוץ וישליכום לכבשן אש וירד
ה' ויציל את אברם מן האש ולא נשרף אך כל החבלים אשר אסרוהו
בהם נשרפו ואברהם מתהלך באש ג' ימים וג' לילות ויראו אותו
כל עבדי המלך · והרן בהשליכו אותו נשרף ויהי לאפר כי לא הי'
לבבו שלום את ה' · והאנשים אשר השליכו אותם על האש עלה
עליהם להב אש ונשרפו י"ב איש · ויבואו עבדי המלך ויגידו למלך
כי אברהם מתהלך באש וגם המכנסים שעליו לא נשרפו אך חבל
מאסרו נשרף ולא האמין להם המלך וישלח שרים אחרים נאמנים
לראות ויעידו גם הם למלך וילך המלך לראות וירא אברם הולך
ובא בתוך האש · וירא גויות הרן שרופה ויתמה המלך · ויצו
המלך להוציא את אברם ולא יוכלו כי שביב ולהב עולה לקראתם
וינוסו ויגער בהם המלך בכל עבדיו לאמור מהרו והוציאו את אברם
ולא תמותו ויגשו להוציאו ויעל הלהב וישרוף את פניהם וימותו
מהם ח' נפשות כו' ויקרא המלך אל אברם לא אברם עבד ה' אשר
בשמים ובא הנה ויצא אברם ויעמוד לפני המלך ויאמר לו המלך
איך לא נשרפת ויאמר אברם אלהי השמים והארץ אשר בטחתי בו
ואשר הכל בידו הוא הציל אותו · אי' בחלק דצ"ה בא סנחרב על
חזקי' עם מ"ה אלף בני מלכים ופ' אלף וס' אלף כו' וכן באו על
אברהם כרש"י כשנלחם עם ד' מלכים עמ"ש הדא"ק ובחלק דק"ח
סע"ב · דהמלכים באו על אברהם ובזוהר לך לך שתכלית כוונת
המלכים היו בשביל אברהם לכמות עיני העולם זה אברהם אבל
בתרגום יונתן בישעיה סמ"י א' וכן באו על אברהם כשהושלך
לכבשן אש גם במ' תילים סקי"ח נכנסו כל האומות אצל אברהם
וא"ל משל מי את כו' מיד השליכוהו לכבשן ובזוהר לך לך ערכ"ב
בההוא יומא ידעי כל אומות שהקב"ה הציל את אברהם מכבשן אש
וא"ל חזינו דאת רחון בהקב"ה למוד עם בניכו כו' :

הרן בן פ"ב שנה במותו באור כשדים (היה אלף תתקנ"ח)
ויראו המלך והשרים וכל יושבי הארץ כי נוצל אברם מן
האש ויבואו וישתחוו לו ויאמר להם אברם אל תשתחוו אלי אך
השתחוו לאלהי עולם אשר עשה אתכם ועבדוהו ולכו בדרכיו כו'
והוא יציל כל הבוטח בו ויתן המלך לאברם מתנות רבות וב' עבדים
הגדולים בבית המלך שם א' עוגי והשני אליעזר ע"ל ב"א פ"ח שהיה
בן נמרוד גם כל שרי המלך ועבדיו נתנו לאברם מתנות כסף וזהב
ובדולח

ויהי תרח בן ע' שנים ויקח אשה ושמה אמתלאה בת כרנבו ותוליד את :

אלף תתק"מח **אברהם** נולד בעיר שמה כותא (בחיי פ' נח אלף תתק"מח (ובס' בית ישראל בל"א ב"א תתק"מח ט"ס) לומר כי הרימו המלך על כל השרים ע"כ קרא שמו אברם • ש"ל שנים לחיי שם (דור י') וחי קע"ה שנים ע"ל ב"א קכ"ג ועי"י ה"ק דכ"ה אי בניסן או בתשרי נולד וכן מת •

אמתלאה בת כרנבו שם אמו (ב"ב פ"ה דצ"א א') (כתב ג"כ נתקנה באשה וז' בניה שנהרגו עפ"י המלך ואמרו בפ' הסקין דאמרה בניי לכו לאברהם אביכם אתה עקדת א' ואני ז' אתה נסיון ואני מעשה וגם היא עלתה על הגג ומתה וכמו שתרח לתקן באיוב ע"י יסורים (ע"ל ב"א תמ"ע) גם היא נתקנה ע"י יסורים ושם השליך נמרוד לאברהם בנה לכבשן האש ולא עשה רושם לתיקונה על ק"ה עשה כאן רושם עכ"ל •

ויהי בלילה עת הולדת אברהם ויבאו כל עבדי תרח וכל חכמי נמרוד וחרטומיו ויאכלו וישתו וישמחו בבית תרח ובלאתם מביתו וישאו עיניהם השמימה אל הככבים וראו ככב א' גדול מאד בא ממזרח שמש וירץ בשמים ויבלע ד' ככבים מד' רוחות השמים ויתמהו ויאמרו אין זה כ"א הולד הנולד לתרח יגדל ויפרה וירבה ויירש כל הארץ • ויהי בבוקר ויגידו למלך ויאמרו אם על המלך טוב לתת לאביו מחיר בילד ההוא ונהרגהו וייטבו דבריהם בעיניו ויקרא לתרח כו' ועתה תנה לי את הילד ונהרגהו טרם תצמיח עלינו רעתו ואתן לך מחירו מלא ביתך כסף וזהב ויען תרח כל אשר יהפך אדוני המלך יעשה עבדיך אך אגיד אליך אשר קרה לי אמש כי איון בן מורד בא אלי לאמור תנה לי הסוס הגדול הטוב שנתן לך המלך ואתן לך מחירו כסף וזהב ומלא ביתך תבן ומספוא ובגליתי אזכך והעצה אשר יעץ אדוני המלך אותו אעשה • ויחר אף המלך ויחשבהו לכסיל ויאמר הכסיל ובער אתה או חסר תבונה כי תעשה הדבר הזה ההסר כסף וזהב אתה כו' • ויען תרח את המלך כדבר הזה דבר אדוני המלך תנה בנך ונמיתהו ואתן מחירו כסף וזהב • מה אעשה בכסף וזהב אחרי מות בני מי יירשני והי' במותי ושב הכסף והזהב אל אדוני המלך • ויהי כשמוע המלך דברי תרח ואת המשל אשר הביא אל המלך ויחר למלך מאד ויקצוף וחמתו בערה בו וירא תרח כי חרה למלך ויאמר כל אשר לו ביד המלך ואף בני ביד המלך בלא מחיר הוא ושני אחיו הגדולים • ויאמר המלך לא כי קנה אקנה בנך הקטן במחיר כו' ויאמר תרח יתן לי אדוני המלך זמן ג' ימים עד דברי אל נפשי ואל ביתי דברי אדוני המלך ואפצר בהם על הדבר הזה כו' ויתן לו זמן ג' ימים ויבא תרח אל ביתו וידבר דברי המלך ויראו מאד • ויהי ביום השלישי וישלח המלך שלח בנך במחיר ואם לא והמותי כל אשר בביתך ולא ישאר משתין בקיר • וימהר תרח כי היה דבר המלך נחוץ • ויקח ילד א' מעבדיו אשר ילדה לו שפחתה ביום אשר יולד אברהם ויביאו אל המלך ויקח מחירו והמלך לקח הילד מיד תרח ויכפץ את מוחו ארצה בידו וימת אותו כי חשב כי אברהם הוא ויסתר הדבר מהיום ההוא והלאה וישכח מלב המלך כי מה' היתה זאת לבלתי המית את אברהם • ותרח לקח את אברם בנו בסתר ואת אמו ואת מניקתו ויביאו במערה ויתן להם מחייתם מידי חודש בחדשו והיה ה' עמו ויגדל ויהי במערה עשרה שנים והמלך ושריו חשבו כי המית המלך את אברם (סה"י •

אלף תתק"כה **הרן** לקח אשה בן ל"ט שנים (הוא אלף תתק"כה) ותלד לו את לוט ואח"כ את מלכה ואח"כ את שרי • והיה הרן בן מ"ב בלדתו את שרי שנת י' לאברהם • וכ"ה רבה לך לך לוט היה אח שרה דלא כראב"ע •

אלף תתק"כז **אברהם** בן ע' שראוי להזריע (ע"ל ב"א רי"ו) אלף תתק"כז :

אלף תתק"כה **הרן** בן ארבעים ושתים שנה בלדתו את שרי הוא אלף תתק"כה הוא י' שנים לאברהם (סה"י)

ובפ'. בס' הרן הוליד את שרה בן ה' • בימים ההם יצא אברם ואמו ומניקתו מהמערה כאשר שכחו המלך וילך אל נח ושם בנו ללמוד מוסר ה' ואיש לא ידע את אברהם וישרתם אברהם ימים רבים ויהי בביתם ל"ט שנים (עד אלף תתק"כז) וידע אברהם את ה' מבן ג' שנים וילך בדרכי ה' כאשר הורהו נח ושם • וכל בני הארץ פשעו בה' מאד ויעבדו אלהים אחרים כו' והמלך ותרח וכל ביתם היו הראשונים לכל העובדים עץ ואבן ויהיה לתרח י"ב אלהים עץ ואבן ליב"ח ומקריב בכל חודש מנחה ונסכים כו' ולא נמצא איש אשר ידע ה' זולתי נח וביתו כו' ויתן ה' לאברם לב שומע ותבונה כו' וירא את

השמש ויאמר הוא אלהים • ויעבר השמש ויתפלל אליו ויהי בערב ותבא השמש ויאמר אברם בלבו אך עתה אין זה אלהים כו' וירא את הירח כו' :

ביומא ונדרים וב"ר ויגש ומ' הזית בן ג' שנים הכיר בוראו • אבל בפ' תולדות ומ' הזית אי' בן מ"ח הכיר ורמב"ם (פ"א בה' עכו"ם) כתב בן מ' והשיג עליו הראב"ד דיש אגדה בן ג' הכיר בראו כדהים ספ"ג והיוחסין ד"ט א' (וכ"כ בכסף משנה שם) כי התחיל בן ג' ונשלם ידיעתו כשראה הפלגה כשהיה בן מ"ח • וכשהיה בן כ"ב התחיל לדרוש ברבים התורה כי נולד קודם התחלת ב"א תורה כ"ב שנה • ולדעת בן מ"ח הכיר לפי שאז היה הפלגה • ובש"ק ד"ח ב' בן כ"א שנה השלים להכיר בוראו והיה מדבר בלשון קודש ומואס באלילים וזה היה י' שנים קודם מיתות נח • ובהיותו בן ס' התחיל לדרוש ברבים אחדות אלוה ונחבש בבית האסורים י' שנים ג' בכותי וז' בקרדו כ"ה בפ' הספינה וי"א להיפך • ושמר אפילו ערוב תבשילין פ' א"ל הממונה וב"ר פ' תולדות הגי' עירובי חצירות עיי' יוחסין ד"ח ב' למה זכרו מלוה זו • ובפ"ק דע"ז ע"ז דא"א היה ת' פרקים ובפייט יום ב' דר"ה שהחבילו הקב"ה בארץ י"ג שנה שלא ראה המאורות • בש"ק ל"ד ב' אברהם היה הראשון לחכמות אילטגניכות ולמדה למצרים גם חכמת המספר • בפ' בס' דס"ט ע"ב וב"ר ס"פ נח אברהם גדול מנחור שנה וגדול מהרן ב' שנים • ע"ל אלף תתק"ו ותתק"כה דהרן גדול מאברהם ל"ב שנים • וברבה ס"פ נח הרן הוליד לששה שנים דמ"ב ב' ותדב"א פי"ח ומ"י כ"א ג' • נתעבר באהאב בן קולית ולדקיהו בן מעשי' ע"ל ג"א ש"ל • ומקוד זה הרב ר' ניסן • אדה"ר נתגלגל בהם בע"ח ע"ל אהרן גלגול הרן עב"א שם"ה :

אברהם סוד אדה"ר שע"ז נתגלגל בטיפת תרח עע"ז לכפר עליו ותרח משורש נשמות אברהם לכן הדבר להתקן ע"י ותרח ואשתו נתגלגלו באיוב ואשתו היא דינה בת יעקב • חס"ל מעין ה' נהר כ"ס • ניצוץ של אברהם הוא ממיכאל ושל יצחק מגבריאל ושל יעקב מאוריאל וקודם שבא ביעקב בא בחנוך • ודע כי דיוקן של יעקב היה בחנוך וחנוך היה בשל אדה"ר שקבל הנשמה שנרקה מאדם • עמק המלך ד"ך ע"ב אחיה השילוני גלגול אברהם עב"ס שנ"ב • שרה היא יסכה והיתה קכ"ז שנים • ע"ל ב"א ל"ג • וג"א ס"ז • וגלגול מי היתה ע"ל ב"א תת"עא • הצרפית סוד שרה • בפ' אביך האמורי ואמך החיתית פרש"י דאברהם ותרח מכנען היו ושרה מבני חת עיי' ברש"ל פ' חיי שרה מ"ש בזה דשרה היתה ממשפחת בני חת ע"ש והעמיד מגדול הפורח באויר סנהדרין דמ"ד ב' דתרח ואבותיו מכנען באו עכ"ל אך הלילה כה קדוש יאמר זה דאמורי וחתי מבני חם בן נח ותרח ואבותיו משם בן נח ורש"י ביחזקאל רס' ט"ז ע"פ זה כי' אביך. ואמך אברהם ושרה משם נטלו גדולתם ובני חת נתנו לה קבר עכ"ל והרד"ק פי' מולדתך מארץ הכנעני את דומה במעשיך לתרבות ארץ כנען כאלו נולדת ושכנת שם וכאלו אביך האמורי ואמך חתית שעשית כמעשיהם עכ"ל ובת"י ילדותכון מארעא כנעני תמן אתגלית על אברהם אבוכון כו' ובזכות אבתכון אנא מתריך מקדמיכון ית אמוראי ומשיזי ית חיתאי עכ"ל ועיי' בקיי ס"פ נח דאברהם לא היה ארץ מולדתו אור כשדים כי אם עבר הנהר כאמרו בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם (יהושע כ"ד ב') ומלת מעולם מורה ע"ז לכ"א ויגד לאברהם העברי (בראשית י"ד י"ג) ולא אמר לאברם הכשדי וראיה לדבר כי נחור בחרון היה ואם היה מקום תרח אור כשדים בארץ שנער והכתוב סיפר כי בלאתו מאור כשדים לא לקח אתו רק אברם בנו ואת לוט בן הרן בנו ושרי כלתו א"כ היה נחור נשאר בארץ כשדים אבל באמת ארץ מולדתו ארץ ארם היא מעבר הנהר וכן מליכו בגמר' כי אברהם נחבש בכותא וכותא היכא בארץ כשדים אבל הוא בעבר הנהר ודע כי תרח הוליד בניו הגדולי' אברם ונחור בעבר הנהר ארץ אבותיו והלך אל אברם לארץ כשדים ושם נולד בנו הקטן הרן ונשאר נחור בנו בעבר הנהר בעיר ההיא וזה טעם בארץ מולדתו באור כשדים מלת מולדתו חוזרת להרן כי הוא ארץ מולדתו של הרן לבד ורמב"ם כתב במורה הנבוכים כי אברם נולד בכותא וחלק על המון שהיו עובדין לשמש ונחנו המלך בבית הסוהר והיה שם ימים רבים ופקד המלך פן יסיר הבריות מאמונתו גרש אותו אל קלה ארץ כנען מ"ש •

אלף תתק"עג **אברהם** נשא את שרה בן כ"ה שנים • אלף תתק"עג • דאי' במ"י פ' לך לך כ"א ג' ותדב"א פי"ח דאברהם ושרה היו עקורים ע"ה שנים וכתב ז"ר א"כ נשא בן כ"ה שנים • ועיי' זקוקין דנורא שם סר"ד מ"ש בזה וגרם ע"ו שנים • וע"ל אלף תתק"לח נראה כי בן כ' נשא

וימליכו את נמרוד למלך ויתנו את כתר מלכות בראשו וישם שוטרים ושרים · ואת תרח בן נחור לשר צבאו וינשאהו על כל השרים :

כתב ש"ק הם היו קורין אותו דורואסטרו וי"א שהוא נמרוד אשר היה ראשון להכמות הכישופים ולשבעה חכמות ליבראלי :
ותכף שנולד שחק ואמרו שזה היה סימן רוב חכמתו ·

שם הוליד ה"ו אומות (ובש"ק ד"ז ע"ם) עילם אשור ארפכשד לוד ארם · בני עילם שושן מהול חרמון · בני אשור מירום מוקיל · ארפכשד הוליד שלח ועבר ואשכול · בני לוד כתור ובזיון · בני ארם עוץ וחול גתר מש · שלח הוליד עבר · עבר הוליד פלג יקטן : יקטן הוליד אלמודד שלף חצר מות ירח (ובס"הי זרח) הדורם אוזל (שם אזיל) דקלה עובל אבימאל שבא אופיר חוילה יובב ·

אלף תר"כח **ארפכשד** בן שם נולד אלף תר"כח ק' לשם וחי תל"ח שנים (דור ב' אחר המבול) ממנו יצאו כלדיים ·
בימיו התחילו לבנות עיר בבל מטרפולין לזאת האומה · ש"ק צ"ג א' ·

אלף תר"סג **שלח** נולד אלף תר"סג ל"ה לארפכשד · חי תל"ג שנים (דור ג') ממנו יצאו בני סרמריאה שהיום נקראים טרטרי ובאלו מקומות יש הרים גבוהים אשר להיותם נחתכים תכף נסגרים המיושבים אצליהם עם עצים גדולים אשר א"א לעבור ונקראים מונטי כספי ·

אלף תש"כג **עבר** נולד אלף תש"כג ל' לחיי שלח וחי תס"ד (דור ד') ותפש בית המדרש וישיבה והוא אבי כל בני עבר · כתב ש"ק צ"ג א' ממנו לקחו היהודים את שמם עברים ועליו וזרעו נשאר לשון הקודש ובראשונה היה נקרא זה הלשון לשון אומנה · (ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי כתב מכלל יופי פ' לך לך מבני בני עבר ורש"י פי' שבא מעבר הנהר)

אלף תש"נז **פלג** נולד אלף תש"נז (וביוחסין ז' א' תש"נז ע"ם) ל"ד לחיי עבר · וחי ר"לט שנים ·

כתב יוחסין נקרא פלג כי ממנו ואילך נפלגו חיי האנשים ולא היו רק חצי ימיהם של הראשונים · גם הוא מת בחצי ימיו של אביו ובסוף ימיו היו דור הפלגה ·

יקטן בן השני של עבר לאמור המעיטו והקטינו חיי בנ"א · ואלה בני יקטן (ע"ל) אלמודד שלף חצר מות זרח הדורם אזיל דקלה עובל ואבימאל שבא אופיר חוילה יובב (סה"י :

כתב ש"ק שם אומרים שנולדת פלג שהיה מעשה המגדל נתפרדו הלשונות ולזה הסימן עבר אביו השים לו זה השם ·
ונוצרי א' כתב שירדו מלאכים מן השמים להודיע לכ"א מראשי האומות ההם לשון א' אבל לשון הקודש אינו חלק שום מלאך אלא חלק האלוק וכזה תמצא בתרגום ירושלמי פ' ויפץ ה' אותם ·

שם אומרים שאחר חלוק הלשונות ברא הש"י בריות משונות שהם אנדרוגינום ומשתמשים זה בזה : בגלילות סטיאה יש אנשים שאין להם אלא עין א' במצח · באונדיאה יש שאין להם פה לאכול ולשתות · בהרי אינדיאה יש מין אדם שיש לו זנב ואין להם מנהג אדם · ויש שיש לו גוף סוס וראש איל ויש במצחו קרן שמאיר מאד · ויש מין אדם שיש לו ג' שורות שיניים וראש אדם וגוף אריה · ויש מין אדם שאין לו אלא רגל א' וכף רגלו רחבה ורצים מאד · ויש שאין לו גרון ועיניהם על השדרה · ויש שגופם מלא נמה ושיניהם כמו של כלב · בסיטיאה יש מי שיש להם צורות אדם ורגליהם כסוס ונק' סטירי · ויש שבזמן קיץ נהפכים בצורת זאב ובזמן הקור שבים כצורת אדם ועובדים מזל מאדים ומזבחים לפניו אנשים · בלידיאה יש אנשים שונאים ראיית האור ואין אוכלין בעל חי · ויש אנשים שאין הולכין ברגליהם אלא משימין הראש בין ירכיהם והולכין · ברימיניאה יש שאין אוכלין אלא גלגי בל"עז ולובשין עור דג · באיטופיאה יש שאין להם פה אלא נקב קטן ושותין עם קנה · בגלילות מצד מערב יש שאזניהם גדולות שמכסים כל גופם · בגלילות ארביאה יש אנשים קטנים מאד ונשיהם מולידות בנות ה' שנים ובהיותם בני ח' שנים מזקינין ויש להם מלחמות גדולות עם מין הגרונה שמכלים מהם מאד · באיטופיא יש מין אדם שעומדים במערות ואין אוכלים אלא נחשים ואין להם דבור אלא קול הברה · אומרים הכמיהם שכל שיש לו צורות אדם יצאו מחלצי אד"הר ע"ש ·

עיי' י"ד בראשית ד"ב ע"ד בשם חסד אברהם וב"דג ע"א בשם ס"ר יש שס"ה מיני בריות ·

אלף תש"ט **אשכנז** בן גומר בן יפת נולד אלף תש"פו צ"ד ח"ב

אלף תש"פז **רעו** נולד אלף תש"פז ל' לפלג · וחי רל"ט שנים (דור ו') ·

בימיו היה תחלת מלכות ביהם וראש מלכותם פראג צ"ד ח"ב ·

ובש"ק צ"ד א' בימיו התחיל מלכות הנשים הנקראים אמזוני כי נהרגו בעליהן במלחמה ולקחו הנשים הרמחים ולחמו עם אויביהם והצליחו והיו שורפות שד ימין לנערות בקטנותן למען תוכלו ללבוש כלי זיין ונמשך מלכותן עד אלכסנדר מוקדון אמנם בתמיד ובדבה פ' אמור שלא נלחם עמהם שהיה לו לחרפה ·

בדור הזה התחיל מלכות מצרים שנמשך עד ימי אוטויאן קיסר ·

אלף תש"פח **נמרוד** בן כוש בן חם בן נח תחלת מלכותו בבבל היה אלף תש"פח (עי"ל אלף תק"נז וב"א קנ"ג) ומלך מ"ז שנים · ולדעת מ"ע כ"נד יסד עיר בבל והמגדול הנפלא קל"ה (כנ"ל וב"נד ע"ם) שנים אחר המבול ויהיה שנת תש"לא ועמדה מלכותם אלף תר"א שנים עד שנהרג בלטשצר ג"א שפ"ט (וצ"ע כי עולה ג"א שנ"ב) · נ"א מלכים מנמרד עד בלטשצר צ"ד ח"ב · כ"כ היה גלגולו ע"ל ג"א שי"ט ·

בס' הישר ויהי כאשר נלה נמרוד כל אויביו וימצא בקעה גדולה מנגד למזרח שמש ויבנה עיר שנער כי נער ה' את אויביו כו' ומלך על כל בני נח כו' ותהיה הארץ שפה א' כו' וירשיע מכל אדם אשר היו לפניו מימי המבול וילמד לעם דרכיו הרעים גם מדרון בנו הרשיע מאד מאביו והערים אשר בנה נמרד אחר המגדול שנפולו ע"ש וקראו שמו אמרפל כי נפלו כל שריו ואנשיו בבנין המגדול :

בש"ק דל"ד ב' י"א שהתחיל מלכותו ד"ג לשרוג כו' ועשה פסל כדמותו והכריח שישתחוו לו וקראו בל והתמיד פסל זה עד שביטלו דניאל ומלכו במלכות זה לז' מלכים במשך אלף ש"ה שנים כו' י"א בסוף ימי נמרוד ה' בניו מרדו ויגרשוהו ממלכותו כו' ומשם התחילו העולם כאשר היה נמצא איש או אשה הכמים היו מליגים מצבת לשמו ומשתחוים לפניו וקוראים אלוה כו' והמצריים בחרו העגל לאלוה כי האיש שנצח המלחמה היה מצוייר צורת עגל על השריון גם בעבור התועלת שמקבלין ממנו בעבודת האדמה וכן הכלב לפי ששומר בעליו בנאמנות והולך לצוד · ועבודת פעור להראות לצורה כלי המשגל להיות איברים. ככבדים שזורקין המותרות ומולידין בדומה וכן זריקת אבן למרקולים לפי שהיו עובדין לאלוק עם דבר ראשון הבא לפניהם בבוקר שהוא האדמה והרבה כיוצא בזה עש"ב · ונתפשט זה השיבוש עד ימי תולע השופט בחרו ט"ו אלוק אנשים וי' נקבות אלה היו ראשים ואלקי אלוק כי היו שם יותר מ"ל אלף אלקים ואחרי העבודה הזאת הלכה כ"ע כמעט כל יושבי הארץ זולת זרע אברהם עד שבא קוסטנטינו הקיסר כמו ד"א ע"ד רמ"ה לקורבן החריב כל אלה הצלמים ואמונות ועדיין זה השיבוש מעבר לנהרי כוש שנמצא בבית א' שמאמינים באלקות שונים עיי' ס' המורה ח"ג כ"ט ·

ועיי' ראב"ע פ' ויגש וארא בשלח שבני הודו אין אוכלין דבר היוצא מן החי ואין מודין בבריאה וכולן בני חם והם יותר מחצי העולם ותחלת ימי השבוע שלהם יום ד' להיות מושל בו כוכב חמה ·

אלף תת"יט **שרוג** נולד אלף תת"יט ל"ב לרעו · וחי רל"ט שנה (דור ז') ·

אלף תת"מט **נחור** נולד אלף תת"מט ל' לשרוג · וחי קמ"ח שנים (ובס"עז רמ"ח ע"ם) עיי' רש"י ע"ז ט' א' (דור ח') ·

אלף תת"עח **תרח** נולד אלף תת"עח (וכ"ה ברש"י ע"ז ט' א') וביוחסין כתב תת"עט כ"ט לנחור · וחי ר"ה שנים (דור ט') · (עיי' ס' יוחסין בס"עז בהגהות רמ"א ז"ל תרח חי עד שנולד אברהם ע' שנה היא אלף תתק"מח ושני חייו ר"ה היא ב"א קנ"ז ליצירה) טעות דמוכח כאן דקחשיב כשנולד אברהם היה אלף תתק"מח וצירף לזה ר"ה חיין של תרח שעולה ב"א קנ"ג זה אינו דהא תרח היה בן ע' שנה כשהוליד את אברהם א"כ כשאר קל"ה שנים לתרח אחר הולידו את אברהם א"כ מת תרח ב"א פ"ג · הוא היה הראשון להדפים מטבעות ש"ק צ"ד ·

אלף תתק"יו **בס"הי** פ' נח ויהי תרח בן ל"ח שנים ויולד את הרן ואת נחור (הוא שנת אלף תתק"יו)

א"כ היה הרן גדול מאברהם ל"ב שנה ע"ל אלף תתק"לח וכ"כ מפורש הרן היה בן מ"ב כשהיה אברהם בן י' שנים (והוא כנגד דעת חז"ל ב"פ כ"ט דס"ט ע"ל ורש"י בסנהדרין דכ"ח הרן היה מאס אחרת לאברהם ·

סדר הדורות

ובמות מתושלח ויאמר ה' לנח בא אתה וביתך אל התיבה וכו' וישבת לך בפתח התיבה וכל חיות ובהמות ועופות אשר יבואו מהם ורבצו לפניך אותו תקח ונתת ביד בניך והביאו אל התיבה וכל אשר יעמדו נגדך תעזוב כו' וכן עשה ותבא לביאה אחת ושני גוריה עמה זכר ונקבה וירבצו נגד נח ויקומו ב' בני הלביאה ויכו אותה ויבריחה ממקומה וישובו הם על מקומם וירבצו לארץ לפני נח ויתמה נח מאד ויביאם אל התיבה כו' ויקבצו כל בהמות וחיות ועופות התיבה והגשם עדיין לא היה עד ז' ימים וה' הרעיש את כל הארץ ותחשך השמש וירגיזו מוסדי ארץ ויברקו ברקים וירעמו רעמים למען הבהיל בנ"א לשוב אל ה' ובכל זאת לא שבו כו' ויהי לז' הימים והמבול כו' וכל בהמות חיות ועופות סביבות התיבה ויתקבצו כת"ש אלף איש ואשה ויבואו אל נח ויאמרו בקול גדול פתח לנו למה נמות ויען בקול גדול הלא ק"ך שנה לא שמעתם בקול ה' כו' ויאמרו הננו ושבנו עד ה' אך פתח לנו ונחיה ויען נח כו' ויגשו לשבור התיבה לבא לתוכה מפני הגשם וישלח ה' כל חיות ובהמות ועופות שעומדים סביבות התיבה ויכום ויבריחום והמיתו מהם רבים כו' ותלך התיבה ע"פ המים ותהפך הנה והנה ויתהפך כל החי אשר בה כהיפך את הבזיד בסיר ויהי צער גדול בכל היקום והתיבה השבה להשבר ויכהמו האריות ויגעו השוורים ויצעקו הזאבים וכל היקום וישמע קולם למרחוק גם נח ובניו צועקים ובוכים ויראו מאד ויתפלל אל ה' (ע"ש התפלה) וישמע ה' קול נח ויזכריהו ה' ויעבור רוח על הארץ וישוכו המים ותנח התיבה ויסכרו מעיינות תהום רבה כו' ויפתח חלון התיבה ויקרא נח עוד אל ה' ויאמר כו' וישמע ה' בקול נח ויאמר אליו במלאתך שנה תמימה אז תצא • (ס"הי •

כתב פ"ר בשם אביו של רי"ה המבול היה ע"י רעמים וברקים וקולות ואח"כ נבקעו הענני ונפלו המים כאחד :

כתב צ"ד בה"ג אותה שנה היה מזל דגים במערכה רעה ונראו אותות השמים ונכנב א' היה מתחדש וסיבב כל גלגול המזלות תוך חודש ימים וזה מורה כליון ואיבוד עולם •

כתב יוסיפון דק"מה ס"עב כל ז' ככבים היו במזל דגים ובשנת תפ"ו למספר הישמעלים היו שנה לבד משבתאי והיה זרם מטר ונטבעו רבים :

קין מת בשנת המבול דאי' בש"ר פ' משפטים דק"מט פ"עד הוסיף קין על ימי אביו תש"כו שנים (ר"ל אד"הר חי תת"קל פוסף תש"כו הרי אלף תר"כו שהיה אז המבול • וכ"כ רמ"בן פ' בראשית כדי שירצה באיבוד בניו • ותמיה שלא זכרו דעה זאת כל ספרי זכרון הדורות • ועי"י רבה קהלת ד"לט א' וב"ר פכ"ב ופ' נח ד"לה וש"ר פל"א :

בעצם היום הזה בא נח ולא אמר ביום הזה כמ"ש למעלה להורות לנו יום הכניסה היה ביום ד' מכאן נראה הוציאו הז"ל אין מפליגין בספינה פחות מ"ג ימים לפני שבת לנ"א בעצם היום בעצומו של יום איזה יום שהשמש יותר חזק הוא יום ד' שבו נתלו המאורות ואז החמה בחזקתה כחתן יוצא מחופתו (צ"ה

כתב הבחיי פ' חקת שמחזאל מבני אלהים שימש סמוך לכניסתן לתיבה עם אשת חם ונולד סיחון וכדי לחפות על אשתו שימש חם בתיבה עכ"ל • ונראה ששימש שמחזאל בתיבה דאלו שימש קודם שנכנסו לתיבה לא היה צריך חם לשמש בתיבה לחפות על אשתו דיאמרו שבעלה שימש עמה קודם כניסתן לתיבה • וא"ל מי הביא את שמחזאל לתיבה וי"ל דאי' ב"בר פ' נח ד"לד ב' מכל החי אף הרוחות (ר"ל השדים) הכנים נח לתיבה • אך צ"ע דכתבתי לעיל אלף ת"כב שמחזאי חזר בתשובה קודם המבול • ואין בידינו להשוות החלוקים • ולפ"ז נולד סיחון בתיבה ועוג היה חוץ לתיבה לכן דרשו ויבא הפליט עוג שפלט מן המבול (ע"ל ב"א כ"ג תפ"ח) אבל מ"ר ס"פ זאת הברכה אי' סיחון ועוג המבול לא הגיע לקרסולן •

בת יפתח היא אשת חם ששימשה בתיבה והיא היתה בת רבי קינלא ב"ת • ע"בא תש"פא :

אלף תר"כו **בשנת** ת"ר לחיי נח הוא אלף תר"כו בחודש השני י"ז לחודש נבקעו כל מעיינות וגו' והמים הלוך וחסור עד חודש י' הוא ג' שנים על מחזור פ"ה על אלף תר"כו א"כ היה המבול בשנת עיבור כי שנה ג' למ"ק הוא עיבור וכן הק' יפ"ת ב"בר פ"לג על מ"ש משפט דור המבול יב"ח שהרי המבול היה בשנת העיבור כן הק' הר"י מקינון ע"ש מ"ש יפ"ת ובס' לוית חן פ' נח מ"ש בזה בא' לחודש נראו ראשי ההרים ומקץ מ' יום (פרש"י משנראו ראשי ההרים ותימא הלא ז' ימים שלא רצה עורב לילך שלח היונה ונאמר ולא מצאה היונה ואיך אפשר שמ' יום שנראו

ראשי ההרים לא מצאה מנוח כי לא היה עד שחרבו המים פ"א י"ד יום כי משנראו ראשי ההרים בא' באב עד שחרבו המים בתחלת תשרי לא היה כ"א ס"א כפרש"י לכ"נ כמ"ש בס"ע מקץ מ' יום משהתחילו המים לחסור שהוא בא' בסיון כפרש"י ועד א' באב שבו נראו ראשי ההרים ס' יום וכלו מ"ז יום עד שלוח ראשון של יונה לכן לא מצאה מנוח כי זה היה י"ג או י"ד יום קודם שנראו ראשי ההרים והמתין ז' ימים לשלח היונה שנית וזה היה ו' או ז' ימים קודם שנראו ראשי ההרים והמתין עוד ז' ימים והביא טרף כי היו גלויים כמה אילנות (פ"ר •

אלף תר"כז **אלף** תר"כז בראשון בא' לחודש חרבו המים ובחודש ב' ך"ז לחודש יבשה הארץ ויצא מן התיבה •

ויצאו איש לדרכו ולמקומו ונח ובניו ישבו בארץ אשר דבר ה' אלהים ויעבדו את ה' וה' ברך אותו פרו ורבו •

כתב צ"ד מפשוטי המקראות מוכח שהשנים והחדשים בדורות ראשונים היו שוין במדתם לשנים וחדשים שאנחנו נוהגין היום שהרי ת"ר לחיי נח נבקעו המעיינות ובחודש י' נראו ראשי ההרים ואחר מ' יום פתח חלון התיבה ויחל ז' ימים ועוד ז' ימים ואחר כל זה נאמר ויהי באחת ושש מאות הרי כל אלה החדשים והימים לא עלו להשבון חיי נח רק שנה א' גם חשבון חדשי ראשונים כחדשינו מפני שמן י"ז לחודש ה"ז הנזכרים בפרשה הם ק"ך יום כמ"ש מקצה ק"ן יום הרי הגיע לכל חודש ל' יום (וזה סתירה לדעת הנזכרת שנת ק"ל באלף הראשון •

כתב יוסיפון דק"לד ס"עב ותנח התיבה על הרי אררט הנקרא ארמיניא ועד היום יש רושם ובימים קדמונים היו מתרפאי' מהם כמו התריאק בזמנינו • (כתב גא"י בארץ קוע ושם ד' הרים גבוהים ב' כנגד ב' וביניהם עמד התיבה והוא הרי י' ר"ט •

אח"זל נלאתו נח מן התיבה הכישו ארי והיה שבור ולא היה יכול לסקריב והקריב שם בנו תחתיו •

כתב תש"בן שהיו בתיבה מזיקים והזיקו לבניו של נח ונטל מלאך א' מבניו לג"ע ולמדו ספר רפואות וזה הספר גנז חזקיה (באר אברהם ס"פד דפסחים •

נח ראה זכר העיזים שאכל ענבים קיהות מהשדה הנקראים למברוסקי באופן שנשתכר והיה שמח לקח שרשה ורחץ אותו עם דם ארי וחזיר וכבש וקוף ונטע השרשים ההם ונולדו ענבים טובים ומתוקים ושתה מהם ונשתכר (ש"ק שם) אכן במ"י בשם מ' אבכיר איכו מזכיר אלא ארי רחלה וחזיר •

יוסף לא שתה יין עד שראה את אחיו תיקן את נח שנשתכר ע"ל ב"א קנ"ט •

אומרים כי נח היה נקרא ייאנו לשון יין ואשתו טוציאה וי"א ארציאה מלשון ארץ להיותה אם כל חי ואחרי מותה קראוה אשתה מגזרת אש לפי שעלתה לשמים • וי"א שקראום איסי פרוסקה (ש"ק שם •

אד"הר נצטווה ו' מצות (ע"ל) הוסיף לנח אבר מן החי ובפ' ג"ה ד"נב ל' מצות נצטוו ב"נ •

בש"ק צ"ב ב' אומרים שנולד לנח אחר המבול בן ד' ונקרא יוניטו והיה חכם גדול באיצטגנינות ויגרשהו אחיו מאצלם והוא למד לנמרוד חכמת מלחמה ואומרים שאחר המבול יצא נח מגלילות ארמניאה לאיטליא ושם למד הרבה חכמות (ש"ק שם •

הבל נתגלגל בנח כו' ואח"כ נתגלגל בשם ויפת י"ר ע' גלגולים בשם ג"ר • נח שם משה כינון א' ובו נתגלגל יפת ע"ל ב"א שם"ח •

מג' בני נח נולדו ע' אומות • מיפת יצאו י"ד אומות ע"ל אלף תק"כו ש"ל •

חם יצאו ממנו ל' משפחות (ובש"ק ד"נב ב' ל"ג ט"ס) בניו כוש מצרים פוט כנען • בני כוש סבא וחוילה סבתא רעמה סבתכא • בני רעמה • שבא ודדן : מצרים ילד לודים ענמים להבים נפתוחים פתרוסים כסלוחים כפתורים • בני פוט גבל והדן ובנה ועדן : כנען ילד צידון חת יבוסי אמורי גרגשי חוי ערקי סיני ארודי צמרי חמתי תש"ל איש היו כתב ס"הי כוש לעת זקנותו לקח אשה ותלד בן ותקרא שמו נמרד כי בעת ההיא התחילו ב"נא למרוד באלהים ויגדל הילד ואביו אהבו מאד כי בן זקונים הוא לו ויתן לו את כתנות עור שעשה הקב"ה לאדם ואשתו (ע"ש) ויהי בן ך' וילבש בגדים ההם ויתחזק נמרוד כאשר לבשם ויתן לו אלהים כח וגבורה ויהי צודה חיות ויקריבם לפני ה' וילחם עם כל אויביו ויצליח מאד ויהי בן מ' שנה היה מלחמה בין אחיו ובין בני יפת ויקבץ נמרד • בני כוש • ויכניעם נמרד ויהיו לו לעבדים •

וימליכו

ובפי"רא פ"ה זה ספר תולדות אדם הקב"ה עיבר את השנה ואח"כ מסר לאד"הר ואד"הר מסר לחנוך וחנוך מסר לנח ונח לשם ושם לאברהם כו' עכ"ל וכ"ה במ"י בראשית ד"א ד' וכ"ה בס' יוחסין דף א' • ובספר שחבר ר' משה אלגזי על המזלות בהקדמה ובס' מק"ח הנ"ל תתקפ"ז לא וראה כי נח לא ראה את חנוך כי חנוך לקח אותו אלהים תתקפ"ז לאלף הראשון ונח נולד נ"ו לאלף השני • ואולי יש השמטות סופר בפי"רא וצ"ל חנוך מסר למתושלח (שהיה בנו) ומתושלח לנח • אך תמוה איך לא הרגישו בעל הילקוט וס' יוחסין ושארי ספרים הנ"ל ובעל ז"ר המתקן טעיות שבילקוט ובעל אות אמת לתקן החסרון השמטה זו •

כתב סה"י ויגדל וילך בדרכי מתושלח (אבי) אביו תם וישר עם ה' וכל בנ"א סרו מדרכי ה' וילמדו איש את רעהו דרכיהם הרעים ויעש איש את אלוה ויגזלו ויחמסו ויעשקו איש את רעהו וקרובו וילכו שופטיהם ושוטריהם אל כל בנות האדם ויקחו נשים בחזקה מתחת בעליהם מכל אשר בחרו וגם מבהמות וחיות ועופות ילמדום ללכת מין לאשר איננו מינו למען הכעיס ה' ויאמר ה' אמחה את האדם כו' ויהי כל איש אשר הלך בדרכי ה' מת בימים ההם טרם הביא ה' את הרעה ונח מצא חן בעיני ה' ויבחר בו ובניו לחיות זרע •

אלף קי"ח אנוש מת אלף קי"ח פ"יד לחיי נח • • •

אלף רל"ה קינן מת אלף רל"ה קע"ט לחיי נח • • •

אלף ר"צ מהללאל מת אלף ר"צ רל"ד לחיי נח • • •

אלף תכ"ב ירד מת אלף תכ"ב • שס"ו לחיי נח • •

ויהי מקץ ימים רבים ושנים כאשר תמו כל בנ"א אשר מלאו אחריה' למות ונשאר אך מתושלח • ויאמר ה' אל נח ומתושלח קראו אל כל בנ"א לאמור כה אמר ה' שובו מדרכיכם הרעים כו' ונחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לכם כי כה אמר ה' הנני נותן לכם מועד ק"ך שנים אם תשובו כו' ושבתי גם אני מהרעה אשר דברתי וידברו נח ומתושלח את דברי ה' יום יום השכם ודבר ולא שמעו אליהם ויקשו ערפם • ונח חדל לקחת אשה להוליד בנים כי אמר הנה ה' משחית בנ"א מעל הארץ למה לי בנים • סה"י :

כתב ש"ק ד"לב ב' שהיה משתדל בכל כחו לדרוש להמון שישובו ולא שוה לו ופחד שמא יהרגו אותו ובני ביתו ברח מהגלילות ההם ואז צוה אותו ה' עשיית התיבה •

בי"מ אבכיר ומ"י בראשית ד"ב ס"עב כיון שעמדו דור המבול ועבדו ע"ז היה הקב"ה מתעצב על לבו מיד עמדו ב' מלאכים שמחזאי ועזאזל ואמרו רבש"ע הלא אמרנו לך כשבראת את העולם מה אנוש כי תזכרנו א"ל ועולם מה יהא עליו א"ל רבש"ע היינו מסתפקין בו א"ל גלוי וידוע לפני אם אתם שרוין בארץ היה שולט בכם יצה"ר והייתם קשים מבנ"א א"ל תן לנו רשות ונדור עם הבריות ותראה איך אנו מקדשין שמך א"ל רדו ותדורו עמהן מיד קלקלו עם בנות האדם שהיו יפות ולא יכלו לכבוש יצרן מיד ראה שמחזאי ריבה אחת ושמה איסטהר נתן עיניו בה אמר השמיעי לי א"ל איני שומעת לך עד שתלמדני שם המפורש שאתה עולה בו לרקיע בשעה שאתה זוכרהו למדה אותו שם הזכירה אותו ועלתה לרקיע ולא קלקלה אמר הקב"ה הואיל ופירשה עצמה מן העבירה לכו וקבעוה בין שבעה כוכבים הללו כדי שתזכו בהן לעולם וקבעוה בכימה כיון שראו שמחזי ועזאל כך עמדו ונשאו נשים והולידו בנים הי"וא והי"יא ועזאל היה על מיני צבעונין ותכשיטים של נשים שמפתים את בנ"א להרהור עבירה מיד שיגר מטטרון שליח לשמחזי וא"ל עתיד הקב"ה להחריב עולמו להביא מבול לעולם כו' שמחזי חזר בתשובה ותלה עצמו בין שמים וארץ ראשו למטה ורגליו למעלה כו' עזאל עדיין עומד בקלקולו להטעות בנ"א עש"ב •

אלף תקל"ו **בשנת** אלף תקל"ו אמר הקב"ה לא ידון רוחי באדם ואז היה נח בן ת"פ שנה ונצטוה לבנות התיבה ועשה התיבה ק"ך שנים • (ע"ל אלף תרנ"ו ה' שנים •

כתב ש"ק שם אומרים שטעת האמות שבתיבה הם אמת ימיטריקה ר"ל שכל אמות התורה היא שיעור ו' אמות (עיי' ב"ר פל"א במ"כ וידי משה) •

אלף תקי"ד **ויאמר** ה' לנח קח לך אשה והוליד בנים כי אותך ראיתי צדיק ואתה ובניך אתך תהיה בקרב הארץ וילך נח ויקח אשה ויבחר את נעמה בת חנוך והיא בת תק"פ שנה ונח היה בן תנ"ח שנה הוא אלף תקי"ד לב"ע • וכתב בהג"ה סה"י הוא היפך דברי רז"ל שאמרו שנעמה אחות תובל קין בת למך נשאה נח וכאן נראה שהיא בת חנוך ואולי הם היה להם קבלה כי אשתו של נח נעמה שמה והם לא מצאו בכתוב שם נעמה כ"א אחות תובל קין הנ"ל וחשבו שזו היתה ולא ראו זה הספר שנעמה אחת (נ"ל אחרת) היתה והיא בת חנוך עכ"ל הג"הה • ועי' ב"ר פ"כג ד"כז ס"עא אחות תובל קין נעמה א"ר אבא בר כהנא נעמה אשתו של נח היתה למה נק' שמה נעמה שהיו מעשיה נאים ורבנן אמרי נעמה אחרת היתה ולמה קורין אותה נעמה שהיתה מנעמת בתוף לע"ז עכ"ל • א"כ רבנן ס"ל כזה הספר שאשת נח לא היתה נעמה אחות תובל קין • ותמיה למה כתב רש"י ב"פ בראשית שאשת נח היתה נעמה אחות תובל קין כר' אבא ולא כרבנן • וכעת אין מפרשי רש"י בידי לעיין בהם אם הרגישו בזה •

אלף תקנ"ו **ותהר** נעמה אשת נח ותלד בן ויקרא שמו יפת לאמור יפת אלהים לי בארץ (ואז היה נח בן ת"ק שנה אלף תקנ"ו לב"ע • וקראו את יפת יא"נו שלהיותו כ"כ שמן היה נראה כאלו היו לו שני פנים (ש"ק נ"ב) ויצאו ממנו י"ד אומות. "גומר "מגוג "מדי "יון "תובל "משך "תירס • ובש"ק בני גומר "אשכנז "ריפת "תוגרמה עי' בס"ם אורחות עולם הנדפס מחדש נק' קול מבשר ד"נא ב' שכתב מלך אלכזר יוסף בן אהרן שהוא מיפת מבני תוגרמא שהיה לו י' בנים אגיור תירש אוזר אוגון ביזל תרנא כזר וכור בלקד סאויר • אנו מבני כז"ר הוא השביעי וע"ש איך נתגיירו וטוב להעתיקו • בני מגוג "אלי "חלף "ולובב • בני מדי "אהוף "ווילא "הוכי "ולוט • בני יון "אלישה "תרשיש "כתים "דודנים • ובני תובל "אריסי "כשד "ותארי • ובני משך "דדון "ודדון "ושיבשני • ובני תירס "בניב "וכירא "וביזון "ולופדיון "וגילק ויהיו פקודיהם כת"ם איש (ובש"ק ד"לב כתב ע"ו משפחות יצאו ממנו ע"ם הוא •

הבל נתגלגל בשם ויפת. שהיה נשמה א' י"ר ע' גלגולי' בשם ג"ר ונתגלגל בשמשון וכורש עב"א תת"יא • ועי' ג"א ש"ל • ובעשו י"ר ע' גלגולים סל"ח :

תירס, בן יפת היה הראשון לנהוג נשיאת טבעת באצבע ולעשות טלמסי ולהוציא אש מאבנים (ובפ' מקום שנהגו ד"נד במ"ש נתן הקב"ה בינה באד"הר ולקח ב' אבנים וטחן זו בזו ויצא מהם אור •

אלף תקנ"ז **חם** נולד אלף תקנ"ז • ת"קא לחיי נח עי' פ"ק דע"ז • טנו עבד דר"ג גלגולו ע"ש •

אלף תקנ"ח **שם** נולד אלף תקנ"ח ת"קב לחיי נח וחי ת"ר שנים ונולד מהול אד"רן וב"ד גזרו על הזנות בפ' אין מעמידין •

שם י"א הוא מלכי צדק והוא היה הראשון להתחיל בנין חומות ירושלים וראה י"ב דורות • ובהד"בא פ"כח ומ"י ר"פ בלק נתנבא ת' שנה ולא קבלו ממנו וכתב ז"ר אפשר שנתנבא (מן אחר המבול) עד שנימול אברהם והיה ש"לב שנים והוא קרוב לת' שנה עכ"ל ע"ל ב"א קנ"ח •

הבל נתגלגל בשם (ע"ל יפת) נתגלגל ביעקב י"ר ע' גלגולים סל"ח ובפ' תולדות מ"ט ג' נתגלגל בשמשון ע"ל ב"א תת"יא • שם נח משה שורש א' ע"ל ב"א שם"ח • וילכו בני נח בדרכי ה' ככל אשר למדם מתושלח ונח אביהם •

אלף תרנ"א **למך** אבי נח מת אלף תרנ"א תקצ"ה לחיי נח (ובש"ק ד"ז א' כתב ת"קצ ע"ם) אך לא הלך בדרכי אביו מתושלח בכל לבבו כו' וכל ב"נא אשר ידעו את ה' מתו כולם בשנה ההיא לבלתי ראות את המיו וקרובו ברעה אשר דבר ה' בעת ההיא אמר ה' אל נח ומתושלח דברו אל בנ"א כל אשר אמרתי לכם אולי ישובו כו' וכן עשו ולא שמעו כו' ויאמר ה' לנח קץ כל בשר כו' ואתה קח לך עצי גופר והלכת אל מקום פלוני אלמוני ועשית לך תיבה • ובשנת תקצ"ה לנח החל לעשות התיבה ובשנת ת"ר לחיי נח הוא אלף תרנ"ו לב"ע כלה את התיבה ויעש התיבה ה' שנים • סה"י אלף תרנ"ו אלף תרנ"ו הוא פ"ז מ"ק כי מ"ק י"ט שנה פ"ז פעמים י"ט הוא אלף תרנ"ו (ע"ל אלף תקל"ו ק"ך שנה ואולי הכונות העצים וכיוצא היה ק"ך שנים והבנין ה' שנים) אז לקח נח ג' בנות אליקום בן מתושלח לבניו לנשים • ובעת ההיא

מתושלח מת אלף תרנ"ו צ"ח לשם (ובש"ק ד"ז מ"ח לשם ובמ"י ד"יב א' כ"ה ט"ם) ת"ר לנח • ז' ימים קודם למבול • ובש"ק ד"לב ב' כתב י"א שמת י"ד שנים אחר המבול ועמד בג"ע עם אביו בימי המבול ואח"כ חזר בעולם • אבל לפי מספר שנותיו כלו בימי המבול כדאי' במ"י שם •

ובמות

גבורים ונשמת כנגדה עמו וזה מתושלח ר"ל מ"ת ושלח עמו פי' שלח חרב כמו בשלח יעבורו (איוב עכ"ל • ובי"ר בראשית דכ"ה ג' מצינו בשם ש"ך והיה מפיל בו אלף מזיקין וחרב זה היה לאברהם. ולאחר ויעקב ועשו נתן תמורת החרב הבכורה עכ"ל (לא ידעתי באיזה מקום מצא זה אפשר שזה הכוונה שאמר יעקב אשר לקחתי בחרבי ר"ל חרב הנ"ל •

ב"ה הישר ויתהלך חנוך את האלהים אחרי הולידו את מתושלח ויעבד את האלהים וימאס בדרכי בנ"א הרעים ותדבק במוסר ה' ובדעת ובינה ויפרד נפשו מבנ"א ויסתר מהם ימים רבים • ויהי מקץ ימים רבים ושנים והתפלל לה' בבית וחדר ויקרא אליו. מלאך ה' מן השמים ויאמר הנני ויאמר אליו צא מביתך אשר נחבאת והלכת אל כל בנ"א למען תלמדם הדרך והמעשה אשר יעשו • ויצא וילמדם ויאסף את בנ"א ויודיעם מוסר ה' ויצו ויעבירו קול בכל המקומות מי אשר חפץ לדעת דרכי ה' יבא אל חנוך ויתאספו כל בנ"א וימלך על כל בנ"א וישתחוו לו ארצה וישמעו דבריו וילמדם חכמת אלהים ודרכיו ויעבדו את ה' כל ימי חנוך וגם כל מלכי בנ"א הראשונים והאחרונים ושריהם ושופטיהם באו. אל חנוך וישתחוו לו ויבקשו אשר ימלך עליהם ויתקבצו כולם כשלשים ומאת מלכים ושרים וימליכו את חנוך וילמדם וישם שלום בין כולם • וימלוך על כל בנ"א ר"מג שנים ועושה צדקה ומשפט לכל עמו : ואלה תולדות חנוך מתושלח ואלישוע' ואלימלך ואחיותיהם מלכא ונעמה :

תת"עד למך נולד תת"עד • קפ"ז למתושלח וחי תש"עז :

כתב ב"שק ד"ז ס"עא הוא היה הראשון להזוג [?] ב' נשים א' לפ"ו והיתה יושבת כזונה ואבלה כאלמנה וא' ליופי ומשקה אותה כוס עקרין ומקשטה ככלה ומאכילה מעדנים עכ"ל • (ראה איך טעה במה שמפורש בתורה בראשית ד' פסוק י"ט כי למך שנשא ב' נשים הנ"ל הוא בן מתושאל בן מחויאל הנ"ל ע"ל שנ"ה •

תת"קל **אד"הר** מת תת"קל כ"ו ללמך • רמ"ג למתושלח • (כתב סה"י רמ"ג למלכות חנוך • ויקברו אותו שת ובניו וחנוך ומתושלח בנו בכבוד גדול בקבור את המלכים במערה אשר דבר ה' להם ויעשו כל בנ"א מספד ובכי (וי"א הקב"ה קברו ליוני [?] פ' חיי שרה וב"סע חנוך קברו וחי אחריו כ"ח שנה וב"מי בראשית ד"יב א' כ"ח שנה וביוחסין וש"ק ובש"בס פ"יב ק"כא ב' כ"ו שנה ט"ים וצ"ל כ"ז שנה ושם דחנוך קבר את אדם וא"ת שם ט"ים ע"ל ב"א קכ"ח • (כתב גאי' רחוק ב' ימים מחברון לצד מזרח הוא מערה של אד"הר תת"קעד נולדה נעמה לחנוך (והיא אשת נח ע"ל אלף תק"כד) א"כ כשנולדה היה חנוך בן שכ"ב שנים :

בעת ההיא וישם חנוך על לבו להפריד ולהבדיל מבנ"א ולהסתר מהם כבראשונה לעבוד את ה' ויסתר מבנ"א ג"י ויגלה להם יום א' ובג"י מתפלל אל ה' וביום שמתגלה לומד להם דרך ה' וכל אשר ישאלו ממנו ויעש כן ימים רבים ושנים ואח"כ ויסתר עצמו ו' ימים ויגלה להם ביום ז' ואח"כ יום א' בחודש ויום א' בשנה עד אשר בקשו פניו כל המלכים ושרים ובנ"א ויתאוו לראות פניו ולשמוע דבריו ולא יכלו כי יראו כל בנ"א לגשת אליו מאימת אלהים אשר על פניו פן ימות ויתייעצו כל מלכים ושרים לאסוף את כל בנ"א יחד ולבא אל חנוך לדבר כלם עמו בעת אשר יצא אליהם ויעשו כן וילמד להם חכמה ודעת ויורם יראת ה' ויתבהלו מאד ויתמהו על חכמתו וישתחוו ויאמרו יחי המלך ויהי מימים וילמד אותם ויקרא מלאך ה' לחנוך מן השמים ויאמר להעלותו השמים להמליכו על בני אלהים כאשר מלך על בנ"א • כשמוע דבר זה ויקבץ כל יושבי הארץ ויאמר נשאלתי לעלות השמים לא ידעתי יום לכתי ועתה אלמד אתכם כו' וישם להם חוקים ומשפטים ויורה אותם חיי העולם וישב אתם ימים אחדים וישאו עיניהם ויראו והנה דמות סוס גדול יורד מן שמים ויגידו לחנוך ויאמר בעבורי יורד הגיע העת אשר אלך מאתכם וירד הסוס ויעמוד לפניו ויצו להעביר קול מי האיש אשר יחפץ לדעת דרכי ה' יבא ביום זה ויבאו כל בנ"א וכל מלכי הארץ ושרים לא סרו מאתו ביום ההוא וילמדם חכמה ומוסר ה' ללכת בדרכיו וישם שלום עוד בין כולם וירכב על הסוס ויצא וילכו אחריו כשמנה מאות אלף איש מהלך יום א' וביום השני אמר להם שובו לאהליכם למה תלכו פן תמותו וישובו מהם וילכו אתו הנשארים מהלך ו' ימים ואמר להם בכל יום שובו פן תמותו ולא אבו ויהי ביום הו' וידבר עוד שובו כי מחר אעלה שמימה והיה כל הנשאר אתי ימות • וישובו ויותרו עוד אנשים ויאמרו נלך למקום שתלך כי המות יפריד בינינו ויהי כי מתאמצים ויחדל לדבר וילכו אחריו • והמלכים אשר שבו ויפקדו לדעת מספר הנשארים שהלכו

אחריו ויהי ביום ז' ויעל חנוך בסערה השמימה בסוסי אש • וישלחו ביום ח' לקחת מספר האנשים אשר נשארו עם חנוך וימצא כל הארץ מלאה שלג ועליהם אבנים גדולות מאבני שלג ויבקעו השלג וימצאו מספר האנשים שהיו עם חנוך תחת השלג ויבקשו את חנוך ולא מצאו כי עלה השמימה (וז"ש ואיננו ר"ל תחת השלג כמו האחרים לפי שלקח אותו אלקים) ס"הי :

תת"קפז **חנוך** לקח אותו אלהים תת"קפז ק"יג ללמך (ובש"ק ד"סו כתב ק"יג לנח ט"ים וזה גרם שטעה בס' בר"של עיי' בהקדמה) וש' למתושלח •

ב"ר פ"כה א"רא חנוך חנף היה פעמים צדיק פעמים רשע אמר הקב"ה עד שהוא צדיק אסלקנו :

כתב ש"ק ד"לב ב' חנוך כתב דברים אלקיי אבל לא נתקבלו באמונתם והיה ראשון לחבר ספרים על התכונה והיה לו מלחמות גדולות עם בני קין :

כתב מ"קח פ' בראשית כי כתוב בספר דתות הנביאים חנוך היה חכם גדול וחסיד והכניס העמים תחת עבודת האל והוציא תחלה חכמת הכוכבים ושם דת לכל יושבי ז' אקלימים לכ"א הדת אשר יאות לו לפי טבע אותו אקלים וצוה שיעשו מועדים וקרבנות בזמנים מיוחדים כפי מעלות הככבים השולט באותו אקלים וצוה לקחת שלא יאכלו מאכלים ידועים והתיר לקחתם ושישמרו לשכב עם נידות ומטומאת המתים ושתהיה כוונתם להתמדת הישוב וחלק העם לג' משמורות כהנים מלכים והמון ועניינים רבים אחרים • ועיבר שנים ומסר לנח ע"ל אלף כ"ו •

אוריאל בא בחנוך ודיוקנו בשל אד"הר וקבל נשמה שפרחה מאד"הר ע"ל אלף תתק"מח באד"רע ד"יט חנוך הוא מט"ט • וכתב הס"ל מעין ה' נהר כ"ה חנוך נטל נשמה דאד"הר לכן היה מלאך ואליהו נטל סוד רוח דאצילות דאד"הר ונפש אדם נטלו קין והבל לתקן אותם וחלק קין נתגלגל בקינן ובמהללאל עד ירד ואביהו ומשם נטל פנחס וז"ש טמאים לנפש אדם ממש • חנוך נתגלגל ג"פ באליעזר ויוסף ויהושע ע"ש •

ויהי בעלות חנוך השמימה ויקומו כל מלכי ארץ וימשחו את מתושלח וימליכהו תחת אביו ויעש מתושלח הישר בעיני ה' ככל אשר הוריהו חנוך אביו וילמד בנ"א חכמה ודעת ויראת ה' כל ימיו אך באחרית ימיו סרו בנ"א מאחרי ה' ויגזלו ויחמסו וימרדו בה' וישחיתו דרכם ויחר אף ה' מאד ויוסף ה' להשחית הזרע ואין זרע וקציר וכאשר יזרעו ויצמח קוצים ודרדרים אשר לא זרעו ובכל זאת לא שבו בנ"א מדרכם הרעה ויכעיסו את ה' ויקצוף ה' וינחם כי עשה את האדם :

***** אלף השני *****

אלף מ"ב **שת** מת מ"ב לאלף השני (וביוחסין כתב ס"ב טעה ע"ל ק"ל באלף הראשון) ק"סח ללמך בן מתושלח • (קבור בארבל עיי' בתאי ארבלי •

אלף כ"ה **ויהי** למך בן ק"פא שנים (הוא אלף כ"ה) ויקח אשמוע בת אלישוע בן חנוך דודו לאשה ותהר לו ולתקופת השנה ותלד לו בן ויקרא מתושלח שמו נח לאמור נחה האדמה ושקטה מהשחית בימיו ולמך אביו קראו מנחם לאמור זה ינחמנו וגו' כי בעת ההיא זרעו ב"נא את האדמה וימצאו אוכל מעט אך לא שבו ב"נא מדרכם הרעה • ובס' מכלל יופי אתה תראה שהראשון שנולד אחר מות אדם היה נח :

אלף כ"ו **נח** (דור י') נולד כ"ו לאלף השני ק"פב ללמך • וחי תת"קן שנים • הנביי כתב אלף ומ' שנה מאדם עד נח ט"ים וצ"ל אלף כ"ו שנה •

(**במ'** אבכיר כל הנולדים קודם נח היו ידיהם אדוקות שליאות בלי פירוד וחילוק אצבעות כי לא היו צריכין לעבוד אדמה ונח נולד עם חתוך אצבעות ומזה הבין למך שיהיה זה צריך לכך לעבודת אדמה עכ"ל • וכתב פ"ר לנ"א ומעצבון ידינו מן האדמה שעד עתה היה לנו עצב ידים מכח אדמה • ממעשנו ומעצבון ידינו ג"י ידים בלי חילוק אצבעות היו עכ"ל •

בזוהר בראשית נח תיקן הכלים לעבודת האדמה •

כתב בס' צדה לדרך וזוודין לאורחא בתחלת הקדמה ד"יג א' ז"ל נח ישב עם אדם ואברהם עם נח הרי אברהם שלישי לאד"הר כאשר מבואר בחשבון שנותיהם ויעקב שימש את שם עכ"ל • ראה איך טעה דנח לא ראה את אדם דאדם מת תת"קל באלף הראשון ונח נולד כ"ו לאלף השני •

חלק מכשמת אד"הר בא ליוסף (ע"בא תת"עא :

חוה נתגלגלה בשרה חנה שונמית צרפית (ע"בא תת"עא • נתגלגלה בבתיה בת פרעה (ע"בא שם"ח •

קין הוליד מאה בנים (רבה קהלת דנ"ע א' ב"פ אם יוליד איש מאה •

קין נהרג בימי למך ע"ש • וי"א בימי המבול ע"ל אלף תר"נו עש"ב •

קין נתגלגל ביתרו קרה מצרי ז"ס יקס קין (ע"ל ב"א תמ"ע) • נתגלגל בלבן (ע"ל כ"א קכ"ה :

יתרו הוא הטוב של קין ובלק הרע וע"ר מן קין • יתרו נשמות קין • שמואל רוח קין • וכ"ו רוח ונפש • ושניהם מתלבשים בשמואל (הס"ל מעין ה' נהר כ"ה) נתגלגל בשר האופים (י"ר ס"פ וש"ב בשם ג"ר) • נתגלגל בראובן ובחטא ראובן פרחה ממנו נשמתו של קין וניתן ליתרו (כוונת הא"רי פ"ז א' וחס"ל שם

אלישע בן שפט בחינת קין (ע"ל ג"א מ"ז • • • •

יחזקאל משורש קין (ע"ג"א של"ב • • • •

המצרי נפש קין (ע"בא שם"ח • • • •

בלעם מחלק רע של קין (ע"בא תפ"ח • • •

רקב מסוד קין (ע"בא תפ"ח • • • • •

יעל משרשו (ע"בא תר"נה • • • • •

בספר הישר פ' בראשית ויהי מקץ ימים שנים ויקרבו קין מפרי אדמה והבל מבכורות צאנו ומחלביהן ותרד אש משמים ותאכל קרבן הבל ויקנאו קין בהבל ויהי מימים יצאו בשדה לעשות מלאכתן קין חורש אדמתו והבל רועה צאנו ויעבר הצאן על מקום החרישה אשר חרש קין ויגש קין אל הבל בחמתו ויאמר מה לי ולך כי באת אתה ולאכך לרעות בארצי ויאמר הבל מה לך כי תאכל פרי צאני ולובש צמרם ועתה הסר מעליך את צמרי צאני ושלם את פרים ובשרם אשר אכלת אז גם אנכי אצא מארצך או אעוף בשמים אם אוכל כו' ויקם קין ויקח ברזל כלי המחרישה אשר לו ויכה את אחיו וימיתהו • (כתב גאי' רסוק ב' ימים מחברון מקום שהרג קין את הבל הבל חי כ' יום (ב"ר פ"כב וכתב יפ"ת כי ע"ם הוא ר"ל לדעת מ"ד שהיה קיים עד הטוכה היו יותר מ"ג יום וכ"ל של"ל ב' יום ונתחלף כ' ב"כ ונדפס חמשים וק"ל וב"ם אברבנאל פ' בראשית ובס' מכלל יופי בראשית ד"לו ג' בשם יוסיפון שהיה בן ק' שנה כשנהרג • וראב"ע כתב ויהי מקץ הימים שנה בתכהומא קין היה בן מ' שנה כשהרג הבל הטעם עי"י אור יקרות בראשית כתב הס"ל מעין ה' נהר כ"ה ב' תאומות של הבל ז"ם נפורה ובתיה בת פרעה • שונמית תאומה יתירה של הבל ע"גא מ"ג ואשת יחזקאל ע"גא של"ב • נתגלגל ביעקב (ע"ל ב"א קפ"ה •

הבל נתגלגל ביפת ע"ש • בלעם ובלק הוא הרע ומשה הטוב של הבל ע"בא ת"פח רות גלגל הבל ע"בא תש"פז •

ויאמר ה' לקין נע ונד תהיה בארץ וילך נע ונודד בארץ קדמת עדן וידע קין בימים ההם את אשתו ותלד את חנוך בימים ההם החל ה' להכותו ולהשקיטו בארץ ונבנה עיר ויקרא שם העיר חנוך כשם בנו ולא היה נע ונד כבתחילה • ויולד לחנוך את עירד ועירד ילד את מחויאל ומחויאל ילד את מתושאל ומתושאל ילד את למך ס"הי •

ק"ל **שת** נולד כשהיה אד"הר בן ק"ל שנה וחי תתק"יב (וביוחסין כתב תתק"לב ע"ם) ומת מ"ב לאלף השני (וביוחסין כתב ס"ב אזל בתר טעותו) •

כתב ש"ק ד"צא ב' אומות אומרים כשהוליד אדם את שת היה אז סגי נהור •

כתב ש"ק ד"לב ב' שת צוה לבנו שלא יתחברו עם זרע קין וכן עשו עד דור ז' ואז נתחברו ונולדו מהם הענקים והפליגו בחטאת עד שמתו במבול •

כתב ב"רז א' אמר בירושי הכשדי בראות הש"י העולם ריק ב"יכא ובלתי מיושב השגיח מב"כא והולידו תאומים •

מה שלא הזכירו התורה אלא איש א' בכל דור ודור י"א שאלו הדורות התעכבו מלהוליד לאלשת טבעם עד סך השנים שהעידה התורה • ורמב"ם ב"ם המורה כתב שאורך ימים לא היה אלא לאיש הנזכר בתורה אך שאר הדור היו חיים ימים טבעיים • ורמב"ן כתב שנתעכב כח תולדותם עד זמן הנזכר בתורה • י"א שהכתוב לא חש להזכיר רק הבן הראוי שילא ממנו : שלשלת הקבלה • י"א א' משנותיכו להווה היה לראשונים עשר שנים (ע"ל אלף תר"נו סתירה לדעה זו) י"א שנותיהם היו שנים של לבנה • י"א להיותם אוכלים ממיני אדמה ושותים מים ולא שעופי זמה לכן האריכו ימים אבל אחר המבול שהותרו לאכול בשר ויין נתקצרו ימיהם • י"א שהיה אורך ימיהם בדרך מופת • י"א שלא היו שנים ארוכים ממש אלא שראש הדור ההוא היה מצווה לדורו דינים ונימוסים כרצונו והיה נמשך מנהג התורה והנימוס ההוא כל זמן הנזכר בתורה והיה נחשב כאלו היה חי כל שנים ההם : י"א כי הרוצה להתחכם וללמוד כל החכמות הטבעיות צריך לו זמן רב ולמען יתפרסם אלקותו ית"ש הצריך ימיהם למען יהיה לו זמן גדול • ומה שהשכילו והבינו כתבו על ספר לתועלת דורותיו • עי"י ש"ק ד"ז ס"עב •

רל"ה **אנוש** נולד שנת רל"ה לב"ע ק"ה להיי שת וחי תת"קה שנים • ויוסיפו עוד בני אדם למרוד ב"ה ויעבדו אלהים אחרים ויעזבו את ה' כל ימי אנוש ויחר אף ה' וישף ה' אליהם את נהר גיחון ובמכלתא ותנחומא יתרו עלה אוקיינוס ושחיתם ויאבד שליש הארץ • ס"הי וב"ר ספ"דג בפ' כתיב הקורא למי הים וישפכם (עמוס ה' וס"י ט') כי שני פעמים הציף ים אוקיינוס שליש העולם (וא"י במ"י עמוס ה' א') בימי אנוש וא' בדור הפלגה • אבל ב"ם יוחסין ד"ו כתב א' בימי אנוש וא' בימי קינן (ע"ש) • כתב ש"ק ד"לב ב' הוא היה ראשון למצוא צורות כדי להעיר רוח הבריות שיתפללו לאלוה באמצעותם •

כתב ב"ר פ' בראשית אנוש כשהיה בן ל"א שנה (שהיה רס"ו שנים לב"ע) נפר בא' ית"ש והתחיל לקרוא ע"ז עד שהיה בא בן ת"פ שנה (שהיה אז אלף תק"לו לב"ע) ואז היה גזרת המבול והארכת זמן ק"ך שנה עשיית התיבה שיחזרו בתשובה א"כ מן ר"סו עד אלף תק"לו הוא אלף ר"ע שנים כמספר הפסוק "ויהי "כי "החל "האדם "לרב "על "פני "האדמה "ובנות "ילדו "להם עולה אלף ר"ע •

כתב סה"י ובכל זאת לא שבו מדרכם הרעה ובימים ההם אין זרע וקציר ואין אוכל לבנ"א ויהי רעב גדול מאד ויהי הזרע אשר זורעים לקוצים ודרדרים ולברקנים כי מימי האדם היה הדבר הזה מקללת אלהים את האדמה מחטאת האדם ויהי כאשר הוסיפו בנ"א למרוד ב"ה ותוסף גם האדמה להשקיתו •

שכ"ה **קינן** נולד שכ"ה כ' לאנוש (ובש"ק ד"ז א' כתב ק"ל הוא ע"ם) וחי תת"קי (וב"שק וביוחסין כתבו תת"קת ע"ם) כתב סה"י ויהי בן מ' שנים ויחכם וישכיל בכל חכמה וימלך על כל בנ"א וידרך את בנ"א בחכמה ובדעת וימשול בחכמתו גם ברוחות ובשדים וידע בחכמתו כי ישחית אלהים את בנ"א על חטאם בארץ וכי יביא ה' עליהם את מי המבול באחרית הימים ויכתוב את העתיד להיות על לוחות האבן ויתנם באוצרותיו • וכתב ביוסיפון ספר שני פ"יא ויוחסין ד"ו ב' כל הנ"ל ושנקבר באי מארץ הודו ובימיו הציף ים אוקייכוס שליש העולם כמו בימי אנוש (ע"ל) •

ויהי בהיותו בן ע' שנים הוא שכ"ה ויולד ג' בנים וב' בנות שם הבכור מהללאל ב' עיכן ג' מר"ד ואחיותם ע"דה וצילה •

ויתחתן למך בן מתושאל ויקח ב' בנות קינן ותהר ותלד ע"דה ללמך בן ויקרא שמו יבל ותלד עוד ותקרא שמו יובל •

וצילה אחותה היתה עקרה כי בימים ההם פשעו במצות ה' אשר צוה את האדם לפרות ולרבות בארץ וישקו את מקצת נשיהם משקה עקרות למען יעמדו בתוארם ולא יכחשו • יפיין גם צלה שתתה משקה עקרות • ויהי הנשים היולדות בעיני בעליהן לתועבה כאלמנות חיות והעקרות ידבקו בהן • ולעת זקנת צילה ויפתח ה' רחמה ותהר ותלד בן ותקרא שמו תובל קין ותהר עוד ותלד בת ותקרא שמה נעמה כי אמרה אחרי בלותי היתה לי עדנה ונועם • ולמך הרג את קין ותובל קין בנו רש"י בראש"י ד' פ' י"ט וכ"ג :

צילה היא גלגולי אמו של שמשון (ע"בא תת"יא ותת"עא •

למך נתגלגל באלקנה וצילה היא חנה ועדה פנינה ע"ל ב"א תת"עא ובשאול ע"בא תת"כב :

שכ"ה מהללאל נולד שכ"ה ע' לקינן וחי תת"לה שנים •

ת"ם ירד נולד ת"ם ס"ה למהללאל וחי תתק"סב •

תק"לב כל תק"לב שנים משלימין חמה ולבנה מהלכתן ומתחילין מהלכתן בנקודה א' (יוחסין ע"ל ג"א תשכ"ד •

תר"כב חנוך נולד תר"כב ק"סב (וב"ר כתב קס"ה ע"ם) לירד חי שס"ה שנים •

תר"פז מתושלח נולד תר"פז ס"ה וב"ר נדפס ע"ה ע"ם לחנוך וחי תתק"סט (ובש"ק ד"סד ב' כתב תת"סט ע"ם) והיה צדיק גמור ושונה תת"ק סדרי משנה מ"י בראשית ד"וב א' •

ש"ך ס"פ בראשית מ"כ למה נקרא שמו שלח לפי שהיה לו חרב והיה חקוק עליו שם המפורש והורג בה כל יום ת"ק מזיקים ושדים

נברא ביום ו' ראש השנה (ת"מ אמור ומ"י ד"י ע"ב כשנתקש הקב"ה לבראות העולם תחלת ברייתו לא התחיל אלא אדם ועשאו גולם ולא זרק בו נשמה שלא יאמרו שותף נעשה עמי במעשה בראשית משגמר הכל • זרק בו נשמה והעמידו • וכילל בו העולם בו התחיל בו סיים דכתיב אחור וקדם צרתני עכ"ל •

שעה ראשונה כנס עפרו ב"פ אדר"נ) אבל בתנחומא פ' שמיני) שעה א' עלה במחשבה :

שעה ב' נעשה גולם (פאד"מ ופליאה) ב' נמלך במלאכים (תנחומא) ב' נברא צורתו (אדר"ן פ"א) ב' גבלו (מפרש קידוש חודש להרמב"ם) •

שעה ג' נמתחו איבריו (פאד"מ) ג' כנס עפרו (תנחומא ומ"י תילים במזמור שיר ליום השבת • ובפסיקתא הביאו הר"ן פ"ק דר"ה (עי' מ"י פנחס דר"כ ע"ג) ג' יוצרו (מפרש קידוש החודש הנ"ל) וכתב מ"ע פ"מ דקב"ה זה לא נמצא בשום ספר :

שעה ד' נזרק בו נשמה (פאד"מ ופליאה) ד' גבלו (תנחומא) ד' נתקשרו איבריו (אדר"ן פ"א •

שעה ה' רקמו (תנחומא) ה' עמד על רגליו (פאד"מ ופר"א פ"י ופליאה) ה' נפתחו נקביו (אדר"ן •

שעה ו' קרא שמות (פאד"מ ופר"א ופליאה) ו' העמידו גולם (תנחומא) ו' נתנה בו נשמה (אדר"ן) וב"ר ספי"ח ופ' תלוה פי"לו) ג' לא המתינו ו' שעות אדה"ר ולא יתבוששו לא באו שש • ישראל סיקרא א"כ חטא אדם בהלי היום וכ"כ יפ"ת וה"ק בס' ע"ב בא"ת סי' תמ"ג וק' הא אדה"ר חטא בי' ואיך שייך לומר לא באו שש וי"ל כי תחלת הכנת אדה"ר היה שעה ו' כי אז הוצבר עפרו כמשחז"ל (לא מצאתי זה שב"ו הוצבר עפרו) לכן היה צריך להזהר שלא לאכול מע"ה לפחות עד ו' שעות משעה שהוצבר עפרו לכן איסור חמץ מ"ו שעות ולמעלה לתיקון אדה"ר עכ"ל :

שעה ז' נזדווג לו חוה (פאד"מ פר"א פליאה) ז' זרק בו נשמה (תנחומא ויר' פכ"ט) ז' עמד על רגליו (אדר"ן) ז' בע"ש נכנס בג"ע ובין השמשות גורש (פר"א פי"ט)

שעה ח' עלה למטה ב' וירדו ד' (פאד"מ ובתו' קין ותאומתו ואדם וחוה אבל הבל וב' תאומותיו לא נולדו במעם הזאת לכן נאמר ותוסף ללדת ועי"י חדא"ג • וירדו ו' (פליאה וב"ר פ' ד"ב) ח' הכניסו לג"ע (תנחומא) ח' נצטווה (פר"א) ח' נזדווג לו חוה (אדר"ן • כתב לבוש א"ח סי' תכ"ח ע' נצטווה שלא לאכול מע"ה ה"ה על שאר מצות וקידוש החודש וקדשה מיד וע"ז היה מולד הלבנה ו' שעות קודם והיינו יום ו' י"ד שעות מתחלת הלילה ע"ש :

שעה ט' צוהו (פאד"מ תנחומא פליאה) ט' הכניסו לג"ע (אדר"ן) ט' עלה למטה כו' פר"א) .ט' נקנס עליו מיתה (ש"ר ר"פ ל"ב) ולא עמד בכבודו ג' שעות ע"ש ביפ"ת ומ"כ :

שעה י' עבר (פאד"מ תנחומא פר"א פליאה) י' צווהו (אדר"ן

שעה י"א נידון ולא עמד בכיווי שעה א' פאד"מ פר"א תנחומא פליאה) י"א סרח (אדר"ן :

שעה י"ב נתגרש (פאד"מ תנחומא פר"א פליאה) י"ב יצא בדימוס (פסקתא וס' המוסר • העולם נברא ב"ן ימים כל יום י"ב שעות כי בלילה לא היה בריאה דכתיב ביום עשות וגו' ו"פי"ב הוא ע"ב שעות וז"ש עולם חסד יבנה (בחיי פ' תלוה

וב"ם הישר ויעברו אדם ואשתו על מצות ה' אשר צוה ויחר אפו בהם ויקללם ויגרשם ביום ההוא מגן עדן לעבוד את האדמה וילכו וישכנו מקדם לגן עדן וידע אדם את חוה אשתו ותלד ב' בנים ושלשה בנות ותקרא שם הבכור קין לאמור קניתי איש מעם ה' והשני קראה הבל כי אמרה בהבל באנו בארץ ובהבל נוקח ממנה •

ב"מ אדם וחוה נבני ך' נבראו פניו למזרח : ולא שימש בריה עם אשתו קודם אדם • והוא ב"ר ר"פ ד"ב

בפ"רא ומ"י ד"יב ר"עב בא' בשבת נכנס במי גיחון העליון עד צוארו והיה מתענה שבע שבתות ימים עד שנעשה גופו כלבו (פ"י כחוש ואדום) (ובזוהסין הגי' ככברה) אמר ומה הלוחות ע"י שיכתבו באצבעו של הקב"ה עתידין מימי הירדן לברוח מפניהם • (בימי יהושע) גופי שגבלו ב' ידיו ורוח נשמת פיו נפח באפי עאכ"ו ואמר עד שאני בחיים אבנה לי בית מלון לרבצי לאחר מיתתי יעשו לעצמותי להם ע"ז אלא הריני מעמיק את ארוני למטה לארץ מערה לפנים ממערה לפיכך נקראת מערת מכפלה (כ"ה הגי' בז"ר) •

אד"הר נצטווה על ו' מצות ע"ז ג"ע ש"ד גזל ברכת ה' דינים • סנהדרין ורמב"ם פ"ט מה"ל מלכים וב"ר ס"פ י"ז •

אד"הר עיבר את השנה ומסר לחנוך (ע"ל נח אלף נ"ו) •

ויעש לאדם ולאשתו כתנות עור מן העור שהפשיט הנחש (פר"א פ"ך ומ"י ד"י רע"ב) •

והבחיי פ' בראשית כתב שהיה מן תחש שהיה בימי משה ובת"ה פ' הפועלים ד"כד שנעשו מעור לויתן הנקבה שמלחה הקב"ה לצדיקים (מכוון לזה מ"ש של"ה פ' תולדות ד"רנ א' ובליוני דבגדי החמודות היו מעור לויתן ע"פ מה שאכתוב כי כתנות עור לקח עשו מנמרוד) • ובתולעת יעקב כתב אחז"ל כותנות עור היה מציפורין עשל"ה • וב"ם מ"ה פ"יט כתב הם השערות גדולות על הערוה •

ב"ם הישר כתב כתנות עור שעשה ה' לאד"הר ולאשתו בצאתם מג"ע ובמות אדם ואשתו ויתנו הכתונות לחנוך בן ירד ובהלקח חנוך את אלהים ויתנם אל מתושלח ובמותו לקח נח אל התיבה והיה בצאתו ויגנוב חם הכתונות ויסתירם מאחיו ובלדת חם את כוש בכורו נתן לו הכתונות בסתר וכאשר הוליד את נמרוד ויתן בגדים ההם ועשו הרגו ולקח ממנו •

כתב ש"ק ד"לב ב' אומות אומרים שקין נולד ע"ו שנים לבריאת אדם וקלמנה תאומתו והוליד אדם עם חוה אשתו ל' בנים זולת קין הבל שת • וי"א שהיו ק' • כתב יוחסין דק"לד ב' אחר שת הוליד אדם לדעת הגוים ס' בנים ובנות • ובאברבנאל ל"ו א' תאומת קין אשתו קלמאנא ותאומות הבל אשתו בלבורא •

אדם נתגלגל באברהם וחוה בשרה ואח"כ נתגלגל חוה בילחק ואח"כ תרווייהו ביעקב ובת זוגו מ' הנעלם ד"סו ויר' בראשית ד"ך ר"עב •

שאול היה באיפה של אדם בראש (ע"ל ב"א תת"כב • מרדכי ואסתר היו בסוד דדין של אד"הר והיה בראש של אד"הר (ע"ל ג"א ת"ד •

אבשלום בסוד שערות של אד"הר (ע"קא ב"א תתק"כא נתגלגל בחבקוק (ע"גא רכ"ד •

חלק

שבת פ"ה א' וק"ב א' ר' שמואל בר נחמיה אר"י נ"ל נחמני וכ"ה בע"י ובשס"ח : פ' לולב ערבה מ"ג ב' ר' שמואל בר נתן א"ר חנינא כצ"ל וכ"ה בשס"ח : סנהדרין ה' ב' א"ר יוחנן לרב שמן נראה דהוא רב שמן בר אבא הכהן : ב"מ פ"ה א' בן איסי בן לקוניא אחות דאימיה נ"ל אחוה וכ"ה בע"י ל"ת : שבת ד"קל ב' אר"ל משום ר' יהודה הנשיא אולי נ"ל הנשיאה ל"ת : פ' במה בהמה נ"ד ב' · יבמות נ"ו א' · שקלים פ"ב ירושלמי : שבת פ"ב ר' שמעון בזירא ובפ' במה מדלקין ל"ג ב' רבי שמעון בן בזירא ל"ת : בכורות מ"ז ב' אר"ש יאסיניא ובמקומות אחרים בן יאסיני : קדושין ע"ו ב' ר' שמעון בן זירא אולי נ"ל שמעיה ב"ז שמכר כמה פעמים בש"ס ל"ת : זבחים ס"ה ב' רבי שמעון ברב יצחק כ"ל שצ"ל רב שמואל בר"י וכ"ה בשס"ח : פסחים נ"א א' ר' שמעון בנו של ר' יוחנן בן ברוקה כ"ל שצ"ל ר' ישמעאל ל"ת : כתב יוחסין רב שרשיא בר אידי בפ' הקומץ זוטא נ"ל טעות כי רב משרשיא שמו : שבועות ל"ו ס"ע תנחום בר חליכאי כ"ל שצ"ל חנילאי ועיין ההוא בקדושין ס"ב · וסוטה י"ז וצ"ע שם ל"ת : וביבמות פ' הבע"י ס"ב ב' אמר ר' תנחום א"ר חנילאה כ"ל שצ"ל ב"ר חנילאה ל"ת :

וכאן אכתוב כמה טעות שהיו צריכין תקון ולא תקנו בשס"ח

בע"ז דמ"ד א' בתו' ד"ה מפליא ובב"ר ס"פ תולדות · יצחק כו' ט"ס וצ"ל ס"פ תולדות כח :

ביבמות פ' האולך דמ"ז בתו' ד"ה קשים גרים לישראל כו' : ובנידה פי' בקונטרס עוד לשון אחר משום דכל ישראל ערבים זה בזה וק"ק דב"פ אלו נאמרים · משמע כו' וצ"ל בחקום וק"ק · והקשה דהא הדברים להיפך שרש"י לא רצה בפי' זה מכח פ' אלו נאמרים ואדרבה התו' התם רצו לתרץ קושיות רש"י דמה דלא חשב ערבות דע"ר לפי שלא ידע השבועה ש"ח במדבר קמ"ז ד' :

בתו' ע"ז דס"ג א' ד"ה כמלא כו' בירושלמי שביעית ט"ס :

בתו' ב"ק ד"פ ס"עא לבי ישוע הבן וכן הערוך כו' (ע"ע שמע) ור"ת פ"י כו' מה שהביא בשם ר"ת הוא פ"י הערוך ערך שבע בשם ר"ח וכצ"ל בתו' ור"ק פירש כי בעל הערוך היה קודם בזמן לר"ת :

בערוכין ס"פ המקדיש שדהו דכ"ט ס"עא במשנה הא כיצד אי אתה מקדשו קדושת מזבח אבל אתה מקדשו קדושת חבינות פ"י שמוזהר ישראל בהולד בכור בהמה טהורה לומר הרי הוא מקודש בקדושת בכור אעפ"י שהוא קדוש מעצמו מצוה להקדישו בקדושת בכור מפני חבינות המצוה כ"ה הגי' בס"מג ה' בכור דר"כג ר"עג וגי' גמר' בע"א :

בר"ה פ"ב דכ"ד א' בפסקא ר' אלעזר בר' צדוק אמר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו פלימו אומר כו' ר"א ב"רצ אומר בין כך ובין כך אין מקדשין אותו כו' · הרי דברי ר"א בר"צ סותרין זא"ז אכן עי"י רשי' פ"ק ד"רה ד"ח ב' ד"ה ואי אתה כו' כר' אלעזר ב"ר שמעון דאמר לקמן ב"פב בין כך ובין כך אין מקדשין כו' א"כ נד"כד הנ"ל הוא ט"ס וצ"ל ר"א ב"ר שמעון אומר בין כך ובין כך כו' :

פסחים ד"ה בתו' ד"ה ואומר כו' בסוף הדבור שרי מלאכות ט"ס וצ"ל שרי מל"ה ר"ל מאן דשרי שרי מלכתיב ל"ה כדאי' בביצה פ"ב ד"כב ב' והלא כבר נאמר ל"ה כל דל"ה ואותיות כות מן תיבת מלאכות ט"ס ול"ת · ובשס"ח אי' ביצה ד"ב ט"ס וצ"ל ד"ך :

בפ' י"כ דק"יא ס"עא בעא ר' יהודה נשיאה מ"ר ינאי מנין לבן שקודם לבת בנכסי האם · א"ל (ר' ינאי) דכתיב מטות מקיש מטה האם למטה האב מה מטה האב בן קודם לבת אף כו' א"ל (ר' יהודה נשיאה) אי מטה האב בכור נוטל פי ב' אף מטה אם כו' · א"ל (ר' ינאי) שמעיה כו' · ברשב"ם א"ל ר"י נשיאה לר' ינאי בן קודם לבת כו' · ואח"כ מתחיל דבור א"ל ר"י נשיאה לר' ינאי אי מה מטה האב כו' · לא הגבתי דברי רשב"ם בד"ה א"ל ר"י נשיאה לר' ינאי בן קודם לבת :

בתו' ר"ה ה' א' ד"ה מהחג כו' וכה"ג אשכחן פ"ג דבכורות נ"ל דבכורים (הלכה ג') ל"ת :

שם ד"ט ס"עב בתו' בריש מ"ס שבועות נ"ל שביעי' וכ"ה בשס"ח :

בתענית ד"ד ב' ומי א"ר יוחנן הכי והא"ר אלעזר הלכה כר"ג : וב"דו ס"עא עגין ההוא והאמר ר' חסדא הלכה כר"ג · ואולי א' ט"ס ל"ת : ומ"ש והאמר ר' אליעזר ט"ס וצ"ל אלעזר · וכ"ה בשס"ח וכ"ה בד"י ע"א · ומה שה"ק מר"א על רבי יוחנן לפי שר"א היה תלמיד ר' יוחנן דמסתמא ר' יוחנן רבו אמרה כמ"ש בכללים · וכמ"ש תו' יומא ד"ד א' · ומשני גברא אגברא קרמית דר"א תלמיד חבר היה לר' יוחנן ·

בהוריות י"ג א' שכ' בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי מתוך · תיבת מתוך ט"ס וה"ק את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ה' (דברים י' ח') וכן בפי' המשנה לר"עב מביא פי' זה ושיבוש הוא כי פסוק זה לא היה ולא כנרא ב"ש ל"ת :

בסוטה פ"ב במשנה דע"ז ב' היה מביא פיילי של חרס חדשה · כצ"ל ב"ש וכ"ה בירושלמי : שם רפ"ז ד"לב א' במשנה וברש"י ד"ה ולהלן הוא אומר כו' · והתם גופיה מצ"ל חסר · ואח"כ מ"ה רי"א וענתה ואמרה וא"צ ללמדה בג"ש : שם דל"ח סעא או אינו אלא בלחש ת"ל אמור להם שיהיה כל הקהל שומע כצ"ל וכ"ה בספרי : שם דל"ט ב' עד שיכטל ס"ת ויניח במקומו ל"ג וכן ברי"ף וטור אינו : ר"פ משוח מלחמה דמ"ב א' מאי שנא שמע ישראל צ"ל למה לי שמע ישראל :

בפ' ע"ע דמ"ו א' אבל אתה מקריב קדשים שנעבדה בהן עבודה אבל בספרא אמרו אלה אי אתה מקריב אבל אתה מקריב את שנעבדה בה עבירה : שם דמ"ד ס"עב אלא ושופטיך למנייכא ופ"ק דסנהדרין ד"יד ס"עא גי' רשי' אלא ו' דושפטיך למנייכא ור"ש ו' לא דרש וכצ"ל : שם מ"ה דכתיב כי ימצא פרט למצוי צ"ל למציא עצמו ר"ל מפי' רמב"ם במשנה ור"עב : (ובספרי כי ימצא ולא בשעה שמצויה מכאן אמרו משרבו הרצחנים בטלה ע"ע כו' : בפי' ב"ם ד"עא אי אפילו מזוזה א' ברש"י וכ"ש א' מן החומשים או ספר מכל הנביאים שהרבה אזכרות כצ"ל :

בפ' ב"מ ד"ל והיינו דא"ר יוחנן פרש"י קרא קדרש במתים חפשי ושבא את המתים שעסקו בחייהם כו' וה"ק הרי"ף דרש"י פ"י דקרא דשבח אני את המתים מה שלא אמרו בגמרא כו' · ומתוך הדחק יש לפרש לשון רש"י כו' · מה שהביאו לדוקק זה כי חשבו דהכל דבור א' · והאמת כ"ל כי תחלה פרש"י ר"י קרא קדרש במתים חפשי והס"ד ואח"כ מ"ה ושבח אני כו' · משום דהוקשה לרש"י איך אר"י כיון שמת נעשה חפשי והא בפי' הספינה במעשה דקר עלותא שמע ר"י שילא ב"ק אשת ר"ח ב"ד עתידה ליתן בתוכו ציצית דמשמע דמצות אין בטלות לע"ל ואכ"ק דר"י אדר"י עכ"א דר"י אף שמע הב"ק דיש מצות לע"ל קרא קדרש כענין שאחז"ל בתענית יעקב לא מת וה"ק וכי בכדי חנטו חנטייהו כו' א"ל מקרא אני דורש כלומר אף שהוא היפך המוחש כיון שיש קרא לדרוש דרשי' מ"מ ה"כ ר"י קרא קדרש ולא אשגח על ב"ק · וכ"א בפי' הספינה ר' יונתן שמש ב"ק כו' · ואח"כ מ"ה ושבח אני את המתים כו' קאי למ"ש בגמרא ולא יפה אמר שלמה ושבח אני את המתים שעסקו בחייהם כו' · (ש"א פ' קיי שרה ד"ך ד' וכ"א א' :

בערוכין אר"י ב"א כל בית שנשמעין בו ד"ת בלילה אין נחרב כו' כתב ריטב"א לעיל מיניה כתיב כי רלך עזב דלים כו' · משום שלא היה אלוה עושי הכותן זמירות עכ"ל וק' דפי' רלך עזב דלים הוא איוב כ' ופי' ול"א היה אלוה הוא סי' ל"ה וכ"ל דע"ס ודברי הריטב"א כאמרו פי' חלק אר"א כל בית שאין ד"ת נשמעין בלילה אש אוכלתו שכ' כל חשך טמון כו' ופי' זה באיוב סי' כ' וע"ז כתב הריטב"א לעיל מיניה כתב רצון עזב דלים מה טעם משום דחושך טמון לצפוניו שכל לילה כפון וכקנה ממצפוני תורה (שם די"ח ג' :

בזבחים פ' ב"ש דמ"ה הקשה רבא הלכתא למשיחא והתו' יומא י"ג א' כתבו שזה ה"ק רב יוסף :

במאירי פא"ט ד"ט ס"ב מי אמר רב נחמן הכי והאמר רב נחמן בר מנומי ט"ס וצ"ל רב יוסף ב"מ :

ע"ז א' ב' רב פפא משמיה דרב אולי צ"ל דרבא או רב פפא סבא שאמר כמה פעמים בשם רב אבל בדפוס אמשטרדם משמיה דרבא וכ"ה בשס"א והכאני :
חולין כ"ד א' רב פפא בר אבא רישבא כ"ל שצ"ל דבי פפא ל"ת •
ב"פא"ד י"ד א' רב פפא בר יעקב ובע"י וילקוט ישעיה ס' ג' ר' אחא ב"י ל"ת •
מנחות כ"ז ב' ר' ראובן משמיה דר' יוחנן וברש"י רבין ל"ת :
שבת ק"מ א' רבא בר שבא צ"ל רב ל"ת •
בשבת פ"רע ד"פה ב' אמר רב עדיין הבינותא גבן וכ"ה בעי' צ"ל רבא וכ"ה בגיטין ל"ו ס"ע ב' ובילקוט ש"ה :
חולין קל"ג א' אמר רב בדק לן רב יוסף צ"ל רבא וכ"ה בשס"א :
הוריות די"ב ב' א' רבא למטה ממש שמואל אמר צ"ל רב :
נדה ד' ב' שדרה לקמיה דרב צ"ל דרבא וכ"ה בשס"א :
ב"ק נ"ז ס"ע א"ל רבא לרב יהודה אולי צ"ל רבה דרבא נולד יום שמת רב יהודה ל"ת :
נדרים ע"ז ס"ע אזדקק רב לרבה צ"ע עי' רב איקא בר אבין :
יומא כ' א' אמר רבין ב"רא לרבא תלמידך (אמרו כצ"ל וכ"ה בשס"א) אמר רב עמרם :
ובזבחים נ"ג אמר לרב אמר תלמידך צ"ל לרבא ל"ת :
ובמ"ק כ"ד א' אמר תלמידך רב עמרם צ"ל אמר"י תלמידך אמר רב עמרם ל"ת :
כתובות ק"יא א' א"ל רבא לרב אשי ט"ס כי ביום שמת רבא נולד רב אשי ובע"י רבינא לרב אשי :
ע"ז ד"ז ב' אמר רבא א"ר יוחנן אולי צ"ל רבה : ל"ת •
נדרים כ"ט א' א"ל רב חסדא לרבא מאן נאית לך ול"ר יוחנן רבך אולי צ"ל לרבה וכ"מ שבועות ד"י ע"ב ובשס"א כ"ב ס"א לרבא דהא רבא לא היה תלמיד רבי יוחנן :
ב"ק נ"ז א' רב יוסף בר חמא כו' א"ל רבה בריה צ"ל רבא :
בפ' הזרוע קל"ג א' בתו' א"ל רבא שמעיה רבא גרסי' דרבה היה כהן כדאי' בפ' עד כמה רבה היה מבטל ואמרי' כמי אביי ורבה מדבית עלי כצ"ל וט"ס יש בתו' ל"ת :
בפ' נוטל קמ"ב א' א"ר חייא בר אשי אמר רבא צ"ל רב :
בשבת קכ"ט א' רב משמיה דרב יהודה צ"ל רבא וכ"ה בתו' שמלינו ביומא ע"ט א' רבא משמיה דרב יהודה :
כתובות קי"א א"ל רבא לרב אשי צ"ל רבינא וכ"ה בע"י :
בסוטה פ' משוח מלחמה דמ"ד א' אפילו תימא ר"י הגלילי כדרבה דאמר רבה ט"ס וצ"ל כדרבא כדאי' בפ' עשרה יוחסין דע"א א' שזה אמר רבא ופליג על אביי :
פסחים קי"ז ב' רבא בר נתן אבוה דר"ה בר נתן אולי צ"ל אחוה ובשס"א רב נתן אבוה דר"ה ב"נ :
שבת קי"ב ב' רבא בר זמינא כ"ל שצ"ל ר' אבא ב"ז ל"ת :
תמורה כ"א א' רבא ברב עזא צ"ל אחא ב"ע כי כן הוא שם תכף רב אחא ברב עזאי ל"ת :
חלק נ"ח ב' אמר רבא ייתי ולא יחמיניה צ"ל רבה וכ"ה בשס"א בשם ב"ש • ותכף סמוך לזה א"ל אביי לרבא מ"ט אמרת לא יחמיניה צ"ל לרבה ול"ת :
שבועות נ"א א' שבת י' א' וס"ו ב' ופ"ט ס"ע ב' וק"ד ב' וקכ"א ב' :
וברכות מ"ה ב' רבא ברב הונא צ"ל רבה ברב הונא ול"ת :
מנחות ל"ט א' יתיב רבה ואמר משמיה דשמואל בשס"א :
מנחות ע"ו ב' רבא זוטי צ"ל רבה ובשס"א ר' אבא :
פסחים ק"י א' רבא בר לואי צ"ל רבה ל"ת :
שבת ק"מח עירובין י"ד סע"ב ל"ח ס"ע ב' ס"ה א' ביצה ל' א' • מנחות י"ד ב' כריתות י"ח ב' רבא בר הכן ובהרבה מקומות רבה ל"ת :
פ' מי שהוציאו מ"ה רבה ברב חנה צ"ל חנן :
מנחות מ' א' רבא בר חנא צ"ל רבה בר חנן ל"ת :
בפ' המקבל ק"ח א' רבה ברב נחמן • ובמנחות מ"א א' שבת קי"ט א' יבמות כ"ה א' רבא בר"נ וצ"ע איזה נכון ל"ת :
בגיטין ל"ב א' רבה בר איבו וכתובות ד"ג א' בר אבין ל"ת :
נזיר ל"ח ס"ע ב' רבינא מפרמקי צ"ל רבא :
יבמות כ"ט ב' רבא מפרקין צ"ל מפרוקי ל"ת :
שבת ק"ך ב' קכ"ו א' מנחות כ"ז א' סוטה ל"ה ב' זבחים ל"ח ב' רבא בר שילא וכן בהרבה מקומות • ובהרבה מקומות רבה ב"ש וצ"ע איזה יכשר ל"ת :
יומא ל"ט ר"ע ב' רבה בר ב"ר שילא ב"ר א' ט"ס ל"ת :
שבת ד"ז א' אמר רבה בר שילא כי אתא רב דימי כצ"ל ל"ת :

שבת נ"ה א' סוכה ל"ג זבחים פ"א ב' רבא תוספאה צ"ל רבה ול"ת :
המוכר פירות נ"ג ס"ע ב' רבה בר חייא קטוספאה משמיה דרבא אבל בהשר"י ורי"ף וירושלמי כלאים ר"פ ב' בשם רב :
סוכה ג' א' רבה ברב אדא וברוב מקומות רבא ל"ת :
פסחים י"ג א' רבי ברב אדא צ"ל רבא או רבין וכ"ה בשס"א :
זבחים נ"ה ב' רבה בר אהלייו ותכף שם אהילאי ל"ת :
בפ"רא דמילה קל"ו ס"ע א' בריה דר' אידי ב"א צ"ל רבא בריה דר"א ב"א וכ"ה בהשר"י ובס' יוחסין :
בפ' ב"ש ל"ו א' רבא בהירמיה צ"ל רבה וכ"ה בשס"א ובפ' כיצד מברכין מ"ג א' רבא ל"ת :
זבחים ל"ב הוריות י"ג א' חלק ק' א' יבמות ס"ב ב' :
עירובין פ"ו א' רבא בר מרי ובהרבה מקומות רבה ל"ת :
עירובין מ' א' רבא בר תחליפא צ"ל רבה ל"ת :
מנחות ד"ו ב' בשס"א א"ל רבי יהודה אסבר לך צ"ל רב יהודה :
סנהדרין ע"ד ס"ע א' ל"ח ב' רבא ברב יצחק ונ"ט ב' רבה ברבי יצחק ובסוטה מ"ו ב' רבא בר"י וצ"ע ל"ת :
סוכה כ"ט ר"ע א' רבה בר חמא צ"ל רמי ב"ח ל"ת :
יומא מ"ב א' רביא בר קוסי חולין ד' ב' רבין בר קיסא ב"ב ס"ג א' רבינא בר קיסי ל"ת • וצ"ע איזה יכשר :
פסחים ל"ד ר"ע א' רבין בר אחא א"ר יצחק כ"ל צ"ל ברב אדא ל"ת :
חולין ע"ה ב' רבין בר חנינא וברוב מקומות חיננא ל"ת :
זבחים ל"ו ב' רבינא בר סילא צ"ל שילא ל"ת :
ביצה ו' א' רבינא יתיב קמיה רב אסי וכה"ג ובהשר"י אשי ל"ת :
מנחות ל"ג ב' רב רחומי ואבא יוסי ובשס"א רבה רחומי ט"ס וענין הסוגיא עירובין י"א א' רב רחומי ורב יוסף וצ"ע :
תענית ט' א' רמי בר חמא אמר רב מאי עד בלי די וענין הסוגיא שבת ל"ב ס"ע ב' רמי בר רב אמר רב מאי עד כו' וענין הסוגיא מכות ד"ג ב' רמי בר רב מאי עד כו' ל"ת :
זבחים ס"ב ב' רמי בר חזקיה צ"ל יחזקאל ל"ת :
חולין ק"י א' רמ"י בר תמרי דהוא רמי בר דקולו • ובמנחות כ"ט ר"ע ב' ראמ"י בר תמרי דהוא חמוה דרמי בר דקולו ובפ' הערל ד"פ א' רמי בר דקולי צ"ע איזה יכשר ל"ת :
נדה ל"ח א' אבא שאול משמיה דרב צ"ע ל"ת :
ע"ז ט"ו א' שילא בר אבימי ובד"כב ב' אבינא וכ"ל שכצ"ל ל"ת :
גיטין כ"ח א' שילא בר מרי • ובשבת מ"ג ב' ול"ב ב' שילא מרי ל"ת :
כתובות ס' א' רב שימי בר אביי אולי צ"ל בר אבא ול"ת וברי"ף והשר"י בר אשי :
נזיר נ' ס"ע ב' רב שימי בר אדא אמר לרב פפא אולי צ"ל בר אבא ל"ת :
מכות ע"ז א' א"ר שימי מחוזנאה ורב הק' על דבריו צ"ע :
פ' המגרש פ"ט ב' רב שיננא ברב אידי • זבחים ו' א' ששת ב"רא ותכף שם שישא • עירובין ק"ב א' • חולין י"ד ב' • פסחים פ"ד ב' • כריתות ד"ג ס"ע א' • ב"מ נ' א' • פא"כ ס"ה א' ב"ב ק' א' רב ששת בר"א ולמה מקומות רב שישי • ובשבת קל"ח ב' רב אשי ב"רא וצ"ע איזה גי' נכונה ל"ת :
שמחות פ"ח ר"ג הזקן ורא"ב"ע הספידו את שמואל הקטן וצ"ע דר"ג הזקן מת קודם שנולד ר"א בן עזריה ול"ת • אולי צ"ל ראב"ע ר"ל ר"א בן ערך :
בכורות י"א ב' אמר רבי שמואל אר"ח רב"י ט"ס כי לא נסמך ל"ת :
נדרים כ"ה א' בר מר שמואל בוה ליתן י"ג אלפים זוזי לרב צ"ל לרבא וכ"ה בשס"א :
בהגוזל עצים נ"ט א' כליגא דרב אסי אמר שמואל בר אחא כו' והתו' ב"מ פ' המקבל דק"יב ד"ה אומן אמר רב אשי בר חמא בוודאי ט"ס :
מגילה ח' ב' תני רב שמואל בר יצחק קמיה רב הונא א"ל ליה רבא תיבת ליה ט"ס דרבא לא ראה את ר"ה :
יומא י"א ב' רב שמואל בר יהודה תני קמי דרבא לע"ד נראה שלא היה בימיו ל"ת :
שבת כ"ט א' וכ"ט ב' קמ"ו ב' רב שמואל בר בר חנא ובמקום אחר בריה דרבה בב"ח :
גיטין ל"ט ס"ע ב' ר' שמואל בר אחיתאי א"ר המנונא סבא א"ר יצחק בר אשיאן א"ר הונא אמר רב המנונא כ"ל תיבת המנונא ט"ס כי בסוכה מ"ב א' אר"ה אמר רב :
שבועות י"ז ס"ע ב' הוי בה רבה צ"ל רבא ל"ת :
שבת ק"יג ס"ע ב' רשב"נ אמר רבי תאת כו' ר"בי מיותר וכן בע"י ובשס"א איכו :

רב נ"ל רבא : בשבת קנ"ג א' עירובין י"ד ב' רבי יהודה ברב
שמואל בר שילא ובכ"מ שילת ל"ת : במה אשה כ"ז ב'
רב יהודה משמיה דאביי וצ"ע כי אביי נשא בת בן בנו של רב יהודה
ואולי אביי קדמון ל"ת : פסחים ד"ז א' אמר רב יהודה
אמר רב יוסף אמר שמואל וצ"ע כי רב יוסף תלמיד רב יהודה ורב
יהודה תלמוד שמואל וכ"ל שנ"ל אמר רב יוסף א"ר יהודה א' שמואל
ל"ת : פסחים נ"ב ב' רב יהודה בר אביי • נ"ע כי לא
נמצא עוד ובסמ"ח ס"א אמי • ברכות י"ט ב' בר אשי
אולי נ"ל בר אמי ל"ת • נידה כ"ה וס"ט ב"ר' יהושע בן
הנינא וסמ"ח הנטא ועירוכין י"א ב' נ"ל חנניה ל"ת • שבת
קמ"ז א' ר' יהושע בן כפוסאי • ובכורות ל"ט א' קפוסאי •
וברוב מקומות קפוסאי ל"ת • ע"פ קי"ג א' אמר רבי גד אמר
ריב"ל משום אנשי ירושלים נ"ע איך יאמר רבי שם תלמוד תלמידו
כי לוי היה תלמיד רבי ל"ת • שבת י"א א' יהושע ברב אידי
אקלע לביה רב אשי נ"ל שנ"ל אסי וכ"ה בתענית ענין ההוא אסי
פ' שני נזירים כ"ט ב' רש"י ד"ה ולייתא כו' מה תשובה השיב ר'
יהושע בן לוי לבן זומא בן לוי ט"ס כי סתם רבי יהושע הוא בן
חנניה כמ"ש רש"י שם כ"ו ב' וריב"ל היה אחר כמה דורות :
יומא ס"ד הושיע עוזאה נ"ל יהושע • כלה י"א ב' רבי יוחי
בר יאשיה אולי נ"ל אחי ובסמ"ח ר' יוחי בר יאשיהו • שבת
ל"ד א' ברש"י ריב"ז היה כהן כדאמרי' במסכת פרה (ובסמ"ח
פ"א דטהרת) אם מה שעשו ידי שרפת • איכו שם כ"א
בספרי ר"פ חקת עי"י במקומו מש"ש • מנחות מ"א ס"עב
זבחים ס"ג א' ר' יוחנן ב"ב וענין ההוא ר' יהודה ב"ב ל"ת :
בס"פ הניות קמ"ז ב' ר' חמא ב"ח אמר ור' יוחנן אמר ובאשר"י
ר' יוסי ב"ח ל"ת • ב"מ ד"ב ב' א"ר יוחנן משום ר' ישמעאל
בר' יהוצדק וענין ההוא דד"ז א' א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן
יוחאי נ"ל ע"ם ב"ב מקומות וצ"ל רבי שמעון בן יהוצדק ואח"ז
עיונתי בילקט כי תלא דרצ"א סע"ד ורצ"ב א' ב"ב מקומות רבי
שמעון בן יהוצדק והנאכי • בפ' המוכר הספינה פ"ז רע"ב
אתמר עליה א"ר אבוהו (א"ר יוחנן) כנ"ל כי כן כתבו התו' סוף
ע"א ובפי' כל הבשר ד"קי ע"א • סנהדרין ד"ע ע"א ר' יוחנן
בן מולדא ובד"עא א' חנן ל"ת • פ' במה טומנין מ"ט ס"עא
ר' יונתן בן עכנאי ובכ"מ עכמ"אי ל"ת • ב"עז ל"ו ב' רבי
נתן בן עמרם נ"ל ר' יונתן ל"ת • באשר"י ספ"ק דע"ז אר"י
אמר שמואל הלכה כר"מ נ"ל כר' יוסי וכ"ה בגמרא ורי"ף :
ברכות ד"ד ס"עב אריב"ל אעפ"י שקרא ק"ש כו' א"ר יוסי מאי
קרא אולי נ"ל א"ר יוסי בר' חנינא מאי קרא • בשבת ד"סב
ב' א"ר יוסי ובע"י בר' חנינא • כריתות כ"ס ב' כי אתא
רבין א"ר יוסי אר"ל נ"ל שנ"ל אר' יוסי בר חנינא אר"ל •
דבפ' ג"ה ק"א ב' שלח רבין שם ריב"ח ובהרבה מקומות ארי"בח
שם ר"ל • בילה ז' א' יוסי בן שאול אמר רב אולי נ"ל רבי כי
כן הוא בהרבה מקומות וש"י הביאו בתלמידי רב טעה כאשר כתבתי
בכללים • ב"ק קי"ב ב' ר' יוסי בר אבוה אולי נ"ל אבא ע"ש
ל"ת • מכות ד"ע ב' ר' יוסי בן זבדא ובסוכה ל"ז ס"עב
זבלא וס"פ המצניע נ"ן א' זבדא וברוב מקומות זבידא ל"ת •
זבחים כ"ה ב' א"ר יוחנן משום ר' יוסי בר אבא ובדל"ז א' א"ר
יוחנן משום אבא יוסי בן אבאי • בילה ק' ב' ר' יוסא בר חמא
נ"ל שנ"ל יוסף ל"ת • חגיגה י"ג ב' אבא יוסי בן דוסאי נ"ל
דוסתאי ל"ת • ברכות כ"ח א' אבא יוסף ב"ד נ"ל יוסי
ל"ת • ובפ' א"ט מ"ט א' רב יוסף בר דוסאי נ"ל אבא יוסי
בן דוסתאי ל"ת • הוריות י"ב ב' מעשה ביוסף בן אילים אירע
בו פסול וכן במגילה ט' ב' תיבת בו ט"ס ל"ת • מנחות פ"ז
א' רבי יוסף נ"ל רב ל"ת • בס"פ מי שמתו רב יוסף בר חנינא
נ"ל יוסי וכ"ה ברי"ף ורא"ש • ברכות פ' אלו דברים נ"ב ב'
א"ר יוסי ב"א א"ר הונא נ"ל א"ר יצחק ב"ח וכ"ה ברי"ף
ורא"ש • ב"מ ד"ע ע"א אמר רבה בר' יוסף בר חמא ארי"ש
וברא"ש ורי"ף אמר רב יוסף ב"ח ל"ת • בפ' החובל צ"ג א'
רב אשי בר חמא לרבא נ"ל ר' יוסף בר חמא וכ"ה באשר"י ל"ת •
בע"ז ד"ולד א' בתו' שמת בנו של ר' יוסי הגלילי ט"ס הוא כי
בירושלמי כדרים ד"מ ע"ד אי' ר' יוסי סתם אבל גם שם ט"ס כי
סתם ר' יוסי הוא בן חלפתא ולא היה ר' יונה בזמנו אכן ענין
ההוא אי' בירושלמי פ' מגלחין ד"פג ב' ר' יוסי בנו של ר' אבהו •
מנחות ל"ג ב' רב יוסף בריה דרב נ"ל דרבא ל"ת • שבת
קי"ח ס"עב א"ל רב יוסף לר' יוסף בריה דרבה נ"ל דרבא
ול"ת • ובפ' קי"ב כ"ה ב' ג"כ בריה דרבה ול"ת •

ס"פ במה אשה רב יימר בר שלמיא משמיה דרב נ"ל דרבא •
זבחים י"א ב' רב אחא בריה דרבא משמיה דר' ינאי אולי נ"ל בריה
דרב ל"ת • פ' כירה ל"ט ס"עב אמר ר' ינאי אמר רב נ"ל
אמר רבי ע"ש • מגילה ל"ב ס"עא א"ר ינאי (בר) בריה
דר' ינאי סבא כנ"ל ל"ת • זבחים כ"ה ב' א"ר יעקב בר אחא
אמר רב אסי נ"ל אמי ל"ת • מנחות ל"ב ב' ר' יעקב בר'
חנינא כנ"ל ול"ת • בחולין ד"עז א' ר' יצחק ב"ר נפחא ב"ר
ע"ם ל"ת • בס"פ המפלת ר' יצחק א"ר אמי (ותיכף סמך
לו א"רי דבי ר' אמי בש"סח) ובפ' המוציא יין ד"פ ע"ב אר"י
אמר דבי ר' אמי וברוב מקומות א"ר יצחק דבי רבי אמי •
פסחים פ"ו ד"עב א' ר' יצחק בר יוסף כו' באוכלסא דאינשי
נ"ל דאישא • בנידה ס"ה ס"עב ר' יצחק ברי יוסי א"ר יוחנן
כ"ל שנ"ל יוסף ל"ת • בב"ק כ"ב א"ב ויומא ע"ז ב' ר' יצחק
בר בר חנא כ"ל שנ"ל ר' יצחק בריה דרבה בב"ח • כתובות
ד' ב' ר' יצחק בר חנינא אר"ה וענין ההוא ס"א א' בר חנינא •
שבת ס"ה א' בעא ר' ירמיה מר' אבא ובאשר"י בעא רב יהודה
מר"א • ב"ב קי"סג א' רב יצחק בן אלעזר וברוב מקומות רבי
ל"ת • כתובות ז' א' ר' ישמעאל בן יעקב דמן צור נ"ל
שנ"ל ר' שמעון ב"י • קדושין כ"ד א' ר' ישמעאל ברי יצחק
כמדומה שנ"ל ר' שמואל ב"י ל"ת • : נידה ד' ס"עב בש"סח
ר' ישמעאל בר' יוסף כ"ל שנ"ל יוסי • נידה מ"ו א' רבי
כרוספדאי בריה דר' שבתאי ובסנהדרין ס"ט א' א"ר כרוספדאי
א"ר שבתי ל"ת • כתובות ס"א א' ובנימין בר איהי נ"ל
מנימין וכ"ה בשס"ח • בפ' הספינה נ"א א' מרי בר מר"י
נ"ל בר מר • בפ' הדר ס"ד א' דאמר מרי ברב הונא (בר'
ירמיה ברי אבא) כנ"ל כי כן הוא ענין ההוא ברכות ל"א א'
ל"ת • ס"פ מצות חליצה ד"קו ס"עב מר בר אידי ובר"יף
ואשר"י הגי' מר ברב אשי • ברכות ד"יג א' ר' מיישא בר
ריב"ל נ"ל בר בריה דריב"ל ל"ת • סוכה ח' א' מר קשיש
נ"ל קשישא וכ"ה בשס"ח • בגיטין פ' השולח דל"ו ס"עב רב
ברא דבת שמואל נ"ל רב מרי ברא דבת שמואל כי ענין ההוא בשבת
ד"פח ב' • בחלק ק"ח א' ר' מנחם בר יוסף אולי נ"ל יוסי
ל"ת • במ"ק כ"ה ב' ר' מנחם ב"ר יוסי ובע"י הגי' ב"ר סמאי
וכנ"ל ל"ת • בילה ו' א' גיטין כ"ט א' רב מרדכי תלמיד רב
אשי דאמר בסוטה (דמ"ו ב') לויה לרבו עד פרסא ורב מרדכי
לויה לרב אשי עכ"ל רשי' • וצ"ע דהא בברכות ל"א א' ובסוטה
הנ"ל אי' רב מרדכי לויה לרב שימי בר אשי • וכ"ה בע"י וכ"ה
בשס"ח ברכות • אכן בסוטה בשס"ח הגי' לויה לרב אשי יהיה
איך שיהיה גי' שס"ח במקום א' טעות • בסוכה ל"ב ר"עב
רבה בר מרי משום ריב"ז נ"ל בר מריון בר רבי ריב"ז וכ"ה בעירובין
י"ט ע"ש ברש"י ל"ת • כ' ג"פ ד"עד א' אמר מר בר אמימר
לרב אשי הכי אמר אבא וכ"ה ברי"ף ובאש"רי אמר רבא ט"ס •
בפ"קה כ"ב א' ברשב"ס כדאמרינן ביבמות מרתא ואיינו וחכא כו'
איכו ביבמות כ"א בסנהדרין פ"ק ה' : וכן הוא בשס"ח •
קדושין ד"ו ב' א"ל ר' כהמן לרב אשי ט"ס כי ענין ההוא בגיטין
פ"ה ב' רב חנין אמר לרב אשי :
פג"ה נ"ה ב' רב נתן בר אביי נ"ל נ"ל בר אבא ל"ת •
בפג"ה נ"ב ב' רב כהמן מנהרדעא נ"ל רב חנן ל"ת •
במכות ד"א א' רב כהמן ברב איקא נ"ל רב חיננא ל"ת •
ב"ק י"ח א' רב סמיא ברב אשי ובמנחות כ"ה א' סימא ובמקומות
אחרים סמא ל"ת •
תמיד כשקט נ"ט ב' רמי רב ספרא לרב נ"ל לרבא ל"ת •
פ' ע"פ קי"ט ב' דרש רב עוירא זימנין משמי דרב (נ"ל דרבי אמי)
וזמנין משמיה דרב אשי (נ"ל דר' אסי) ל"ת •
פ"אט כ"א א' ר' עוירא מקטיר כנסיות לפני רבי רבה פרש"י ר'
יהודה הנשיא • ויוחסין חולק על רש"י איך יהיה לפני רבי ולפני
אביי ורבא ל"ת • זבחים כ"ב א' דמים ליסוד דברי ר' עקיבא
א"ר ישמעאל כנ"ל שס"ח וילקט • חולין ק"לא ס"עב איתביה
רבא לעולא וא"ל עולא לרבא רבי מטונך וצ"ע ע"ש ל"ת •
זבחים ל"ב ב' איתביה רב יהושע לעולא אולי הוא רב יהושע בר
אבא ובסמ"ח רב הושעיא • חגיגה ד"ו א' ר' פנחס משמיה
דרב עש"י הביאו בתלמידי רב אולי ט"ס וצ"ל משמיה דרבא כי
בהרבה מקומות אמר משמיה דרבא ויגעתי ומצאתי ברש"י פ'
הכהנכין פ"ה ס"עא כדאמר ר' פנחס בסוף חומר בקודש בשם רבא
והכאכי • א"כ טעה ש"י • וענין חגיגה הנ"ל • ביבמות
ד"ב ב' ר' פנחס משמיה דרב פפא ט"ס וצ"ל משמיה דרבא ל"ת :

ע"ז

הונא בר אויא • פסחים נ"ב ב' רב ספרא נפק מא"י כתלוו בהדיא רב הונא ורב כהנא בר' איקא נ"ל שצ"ל רב הונא ברב איקא ורב כהנא וכ"ה בשס"ק :

ב"ק ד"ב ס"עא רב הונא בר מנוח משמיה דרב איקא נ"ל שצ"ל משמיה דרב אחא בר איקא ל"ת : וביבמות מ"ג א' משמיה דרב אידי ברב איקא צ"ל אחא ל"ת : רב הונא בר נתן שמלך אחר רב אשי כדאי' במ"ק ורב אשי חי עכ"פ בערך פ' שנה כי היה ר"י ס' שנה ונולד כשמת רבא ומצינו שאמר רב נחמן (שהיה רבו דרבא) אמר לי הונא בר נתן כתובות ז' סע"א וצ"ע אם האריך כ"כ ימים או ב' היו כי לפעמים אר"ה בר נתן ולפעמים ר"ה ברב נתן : פ' אעפ"י דס"א א' א"ר הונא בדק לן רב הונא בר חיננא : היא אומרת להניק והוא אומר שלא להניק כו' ופשיטא ליה עולה ואינו יורדת א"ר הונא מאי קרא והיא בעולת בעל כו' רא"א מהכא כי היא היתה אם כל חי לחיים נתנה : וצ"ע כי ר"ה מת קודם רב יהודה כדאי' בתו' מכות ל"ו א' ורבא נולד יום שמת רב יהודה כדאי' בפ' י' יוחסין ובנדה מ"ו א' (לא מצאתי שם) מיתיב ר"ה בר חיננא מרבא ובסנהדרין פ"ז א' אמר רבא לר"פ פוק תרגמא לר"ה ב"ח ואיך ר"ה אמר שבדק לן ר"ה ב"ח כאלו היה רבו דר"ה : ועוד הלשון תמוה אחר דר"ה : היסב לו דעול' עמו איך נופל הלשון אר"ה מאי קרא דס"ל בקלרה ואין יורדת עמו מאי קרא והיא כו' • ול"ת :

ואולי אר"ה ברב נחמן או ברב יהושע בדק לן כו' קדאי כמשאי כי יגעתי ומצאתי בילקט פ' בראשית ד"י ע"א אמר רב פפא בדק לן רבא כו' ופשיטא ליה עולה עמו ולא יורדת עמו מאי קרא והיא רא"א מהכא אלא שצ"ע איך א"ר אלעזר אומר מהכא ור"א קדם לרבא וכגי' שלפנינו כ"ה באלפסי אבל באשר"י הגי' אר"פ בדק לן רב הונא ב"ח ג"כ אין נודקת •

קדושין דע"א סע"א הונא בר תחליפא משמיה דרב וזה גרס לדעת שבעל ש"י העמידו בתלמידי רב וכ"ל שצ"ל משמיה דרבא :

כי ביבמות ח' ב' נדה ד"ו א' ופ' המפקיד ל"ה א' משמיה דרבא ל"ת :

שבועות י"ח א' א"ר הונא אמר רבא צ"ל רב ל"ת :

ברכות כ"ד א' רב המנונא בריה דרב יוסף וכ"ה ברי"ף אבל באשר"י הגי' רבי נחמיה בר"י ל"ת : פ' החובל דפ"ד א' רב זביד משמיה דרב וזה גרס לש"י שהעמידו בתלמידי רב • וצ"ל משמיה דרבא ל"ת :

יבמות נ"ו א' ע"ז ל"ג ר"ע ב רב זביד בר אושעי' וכ"ה בס' יוחסין ול"ת : כי ט"ס הוא דבע"ז ו' ב' תני ר"ז בדבי ר' אושעי' ובע"ז נ"ו א' ובב"מ נ"ב ב' פרש"י במתני' דרבי אושעי' : וב"ב נ"ה א' רב זביד דבי רבי אושעי' צ"ל בדבי ל"ת : וכן באשר"י שם ברבי אושעיא : ובשבועות מ"ז א' וכן תני רב זביד בר אושעיא א"ד תני רב זביד אמר רב אושעיא • וצ"ע ובשס"ק א"ר אר"ז אמר רבי אושעי' מכות מ' ב' משום רב זירא כוותי רבי זירא אמר גזרה כצ"ל ל"ת :

יומא ע"ו רב זוטרא ברבי טוביה צ"ל בר טובי' ל"ת :

חגיגה ד"י רע"א בתו' רב כהנא התענה דלשכח תלמודא דבבל נ"ל ט"ס כי רבי זירא התענה ל"ת : פ' כלל גדול דע"א א' בעי רבי זירא (מרבי אסי) כצ"ל וכ"ה בשס"ק : זבחים כ"ה ב' א"ר זירא אמר רבי צ"ל רב ל"ת : וכ"מ ענין ההוא בכורות נ"ט רע"ב אר"ז אמר רב : כריתות ד"ז א"ר זירא בר אדא מהדר תלמודיה כתב ב"ש ט"ס וצ"ל רבי חייא בר אבא מהדר כו' ל"ת :

קדושין ע' א' רבי זירא בר ממל לא נמצא עוד זכרו בכל הש"ס ואולי ט"ס הוא וצ"ל רבי אבא ב"מ או כי מצינו רבי זירא אמר לרבי אבא ב"מ וצ"ל אר"ז לר' אבא ב"מ ל"ת :

זבחים מ"ג ב' רב זעירי ובכ"מ מזכיר זעירי ל"ת :

ערכין י"ד סע"ב ול"ג א' רב זעירא לא נק' רק זעירא או רבי זעירא ל"ת :

ע"ז ל"ד ס"עא רב חבינא בריה דרבא אולי צ"ל ר"ח בריה דרב יוסף בר רבא ל"ת : שבת קי"ב ב' בעי רבי חזקיה תי' רב"י צ"ל ט"ס ל"ת : בפ' אלו קשרים קי"ג א' א"ר אבא א"ר חייא א"ר יוחנן נ"ל ט"ס וצ"ל אר"א אר"ח בר אבא אר"י ובשס"ת בשתנה הגי' ונכתוב בצדו נ"א אר"א אר"ח בר אשי אמר רב (וכ"ה באש"רי) נ"א א"ר חייא א"ר יוחנן • ובאלפסי א"ר אבא א"ר חייא בר אבא אמר רב : זבחים כ"ה ב' א"ר חייא (בר אבא) א"ר יוחנן כצ"ל כנראה שם ל"ת :

כתובות ח' ב' רב חייא בר אבא מקרי בריה דר"ל הוי קרוב בעיני שצ"ל רב חייא בר אדא דאי' בכתובות קי"א ב' שהיה מקרי דרדקי דר"ל ברכות מ"ב א' רבי חייא בר אשי • ובכ"מ רב חייא פ' נוטל קמ"ב א' א"ר חייא בר אשי אמר רבא נ"ל צ"ל רב : גיטין

ד"ב א' רבי חייא בר אסי משמיה דעולא אולי צ"ל אמי ל"ת :

ואח"כ ראיתי ענין ההוא בשבת ע"ש בר אמי והנאני : יבמות כ"ה ב' והאמר רב א"ר חייא בר אבין א"ר עמרם צ"ל תי' רב מיותר ל"ת :

וא"ל שצ"ל והאמר רב"א. אר"ח ב"א דהא כתב ב"ת ב"ח שר"ח ב"א היה תלמיד רבא ועי"י בכללים מש"ש מזה : פסחים ז' א' ובכורות ל"ע א' רבי חייא בר יוסי וכן בפ' הבית ועלייה קי"ז א' צ"ל בר יוסף ול"ת :

נידה מ"ה א' רבי חייא ברב איקא נ"ל שצ"ל חיננא ל"ת :

תענית ד"ז א' א"ר חמא א"ר חנינא צ"ל אר"ח בר חנינא וכ"ה בע"י פ' מי שהוציאו מ"ט ב' אמר רבה א"ר חמא בר גוריא : לא מצינו בכל הש"ס שרבה יאמר בשמו ואולי צ"ל רבין ברב הונא שמצינו שאומר בשמו רבה ר"ת רבין בר הונא ל"ת :

קדושין כ"ה סע"א רב חמא בר עקיבא צ"ל עוקבא ל"ת :

בשבת נ"ז סע"א ר' חנא וקא קשיא ליה כתב רש"ל צ"ל רב חסדא קא קשיא וא"ל רב יוסף מר וכ"ל להגיה כן כי כן הוא הגי' בתו' בפ"ק דשבת ד"ד ב' ד"ה זרק כו' אכן ר"ח גרס יתיב רב יוסף וקא קשיא ליה א"ל רב חסדא וכ"ה בשס"ת : רב חיננא בר יהודה משמיה דרב סנהדרין ע"ז ב' נ"ל שצ"ל רבא ל"ת : רב חיננא ברב איקא מכות כ"א א' נחמן ל"ת כי עניין ההוא עי"י חיננא כי ט"ס הוא : ע"פ ק"א סע"א רב חנין בר אביי א"ר פדת נ"ל שצ"ל בר אמי ל"ת : בע"ז ל"ח א' גופא אמר רבה בב"ח א"ר יוחנן נ"ל שצ"ל גופא א"ר חנן בר אמי א"ר פדת א"ר יוחנן ע"ש : פ' הדר ס"ה א' א"ר חנין בר פפא נ"ל שצ"ל רבי חנינא : עירבין ה' סע"ב וד"ו א' רב חנן בר רבא אמר רבי צ"ל רב וכ"ה בשס"ת אבל ענין ההוא בשבת ד"ע א' א"ר חמא בר גוריא אמר רב ובשס"ת רב חנן בר רבא אמר רב : פ' חרש דף ס"ה א' רב חנן בר פפא עי"י חנינא שבת ל"ג א' אמר רבי חנן ב"י צ"ל ר"ב ל"ת :

כתובות ח' ב' חנן בר רב וענין ההוא פ' כ"ג ל"ג א' רבא וכצ"ל ג

כתובות ד"א א' חנן בר רבה וכן סוכה ב' ב' ל"ת :

ב"ב קנ"א רע"ב ר' חנן בר אבא צ"ל רבא : חולין ס' ע"ב רב חנן בר רב צ"ל רבא וכ"ה בשס"ת : ובדמ"ג סע"א ברש"י בר רבה שהיה חמוה דר"ה צ"ל בר רבא בע"פ קי"ז א' לתילי דבי רב חנן בר רב ל"ת :

חולין י"ט א' רב חנן ברב קטינא וגיטין ל"ב א' חנינא צ"ל חנא ל"ת :

ביצה ל"א רב חיננא בר שלמיא בשם רבא צ"ל בשם רב וכ"ה בשס"ת :

נדרים כ"ח א' אמר רב חיננא אמר רב כהנא צ"ל ר"ח בר כהנא ל"ת : וראיתי ענין ההוא ב"ק קי"ג ר"ח בר כהנא והנאני ובעירבין כ"ה ב' בר רב כהנא ובכ"מ בר כהנא ל"ת : חלק קי"א ס"עא רבי חנינא בן גמלא' ובע"י גמליאל ל"ת :

בגיטין ס"ו א' א"ר חנינא למדני יונתן בני בבואה אית להו צ"ל יונתן שדא וכ"ה ביבמות קכ"ב א' ל"ת :

יבמות כ"ח ב' רב חנינא שלא משמיה דרבי יוחנן צ"ל רבי ל"ת :

זבחים פ"ג ב' ומכות ד"ו ב' תני רבי חנינא בר מניומי בר' אלעזר ב"י נ"ל שצ"ל בדבי ראב"י וכ"ה ביומא מ"ה ב' ענין ההם בדבי והנאני ול"ת : פ' הדר ס"ה סע"ב רבי חנינא בר יוסף (וכתב יוחסין בריה דרבה) ומצינו ששאל לר' יוחנן אולי צ"ל רבי חייא ב"י

כתובות ע"ט ב' חנניה בן אחי יאשיה אולי צ"ל ר' יהושע ל"ת :

נידה מ"ט ב' א"ר הסא דבר זה רבינו הגדול (רבי) אמרו נ"ל שצ"ל חסדא כי כן רגיל לומר • וכ"ה בשס"ת :

בפ' הזהב מ"ט ס"עא ואמרי לה רב שמואל בר זוטרא שמיה כתב ב"ע צ"ל ואמרי לה רב טביומי שמיה וכ"ה בחלק דל"ז א' וכ"ה בשס"ת : פ' הזורק ק"א א' ר' טבלא בעא מרבין צ"ל מרב ל"ת : מכות ד"ע א' רב טביומי ב"ק צ"ל טובי ל"ת :

וב"ב י"ט ע"ב רבי טובי צ"ל רב ל"ת : בכורות י"א ר"עא רבי יהודה נשיאה ה"ל פטר חמור הביאו לרבי טרפון צ"ע לתקנו ול"ת : זבחים י"א א' רבי יהודה ברבי חייא ובד"יג פ' כל הזבח רבי מיותר ל"ת : ובחולין ק"ה ב' רב יהודה ברב חייא צ"ל ברבי חייא אבל ענין ההוא ספ"ק דעירבין י"ז ב' א"ר חייא בר אשי : בעירבין ק"ג ב' רב יהודה בר"ה רב מיותר כי לא נסמך ל"ת :

פ"ק דסנהדרין ד"ו ב' ר' יהודה בן קרחא צ"ל יהושע וכ"ה בע"י ובילקט זכריה ס"י ה' וכ"מ בגמרא סוף העמוד ב"ב קמ"ד א"ר יהודה ור"פ צ"ל רב יהודה : תענית ג' ב' עולא ואיתימא ר' יהודה צ"ל רב יהודה וכ"ה ברש"י ל"ת : יומא [illegible]"ק א' יהודה בר גרוגרות צ"ל בר ט"ס ל"ת : שבת קכ"ו א' ב' רב יהודה בר שילת ובכ"מ מקומות שילא ובשס"ת בעמוד א' שילת וב"עב ג"פ שילא : נידה ס"ג ר' יהודה בר שילא א"ר אשי צ"ל אסי ל"ת : יבמות האשה רבה צ"ב ס"עא רבי יהודה אמר

רב

דע כל מקום שכתבתי בשס"ח ר"ל בש"ס חדשים עם הגהו"ת הג"מ שמואל אבד"ק פראנקפורט * ל"ת ר"ל לא תקון בש"ס ההם ותראה במקומו ותבין :

פסחים ברש"י ד"ד רע"ב ומ"ק ד' סע"א כתבו רבי חייא ואיבו
וחנא ושילא ומרתא הם בני רבי אחא מכפרי • ובאמת
בפ"ק דסנהדרין ד"ה א' איתא שהם בני אבא בר אחא ברסלא
מכפרי ולא תקנו : יבמות ד"א ס"פ א"ר אחא בר חנינא אמר
אביי א"ר אסי נראה שט"ס הוא כי רב אחא ב"ח היה תלמיד רב הונא
ואביי היה תלמיד רבה שהיה תלמיד רב הונא ורב אסי קדם לאביי :
מעילה ד"ט א' מיתביה אבוה דשמואל ורבי אבין לרב הונא נ"ע כי
בכתובות פ"ד דכ"ח ב' איתביה רב לאבוה דשמואל א"כ נראה כאלו
רב היה תלמידו • ורב הונא היה תלמיד רב ואיך איתיב אבוה
דשמואל לר"ה תלמיד תלמידו וא"ל שמיתיב לרב הונא ר"ג שהיה
בימי רבי דהא הוא ורבין שאלו לר"ה ורבין לא היה בימי רבי דהא
בשבת ס"ג ב' יתיב רבין ורב הונא קמיה דר' ירמיה ובשס"ה כמחק
ורבין וס"א ל"ג לר"ה והנאכי : בפ' ב"מ ל"ד א' אמר רבא א"ר
חייא בר אשי נ"ל רבי אבא וכ"ה בשס"ה • וכנ"ל פ' כלל גדול
דע"ג ב' ול"ת : ע"ז מ"ט ב' אבא ב"רב חסדא ויוחסין כתב
בר' חסדא ונראה כי הדין עמו : גיטין ד"ו ב' רבי אבא בר
שילא נ"ל רבה ול"ת : רבי אבא בר זמינא בש"ר אלעזר זעירא
כ"כ יוחסין וכ"ה בתו' שבת פ"ק די"ב סע"ב • אבל ט"ס הוא
וצ"ל בש"ר זעירא ואלעזר ט"ס ול"ת : ועי"י במקומו ותראה
כמה טעיות בענין זה בש"ס ובס' יוחסין : יבמות ס"ד ב'
רבי אחא בר זבדא נ"ל אבא ל"ת : רבי אבא אבוה דרב בריה
דרב משרשיא עושין פסין דף כ"ד ס"עא כ"ה בכמה דפוסים וט"ס
יש כאן : מכות ל"ג ב' אבא בירא בברבי אלעזר בן יעקב
אולי נ"ל בשם ראב"י או בדבי ראב"ע ל"ת : בעירכין כ"ה
רע"א רבי אבדימי בר חמא בר דוסא ל"ת : ובשבת פ"ק א'
בר הפא : סוכה מ"ג א' אביי הוי מטייל קמיה דרבא נ"ל
רבה : ב"ב קס"ז ב' שבת נ"ז ס"עב אמר אביי אמר רב נ"ע כי רב
קדמו : זבחים נ"ב ב' בעי רבי אביי ט"ס ושס"ה רבי אבין :
קדושין י"ט א' אביי בריה דרב אבהו נ"ל אבימי ל"ת :
זבחים ס"ב ב' אביי בר הונא נ"ל אבין ל"ת :
שבת קל"ט ב' רב אבון ברב הונא • נ"ל אבין בר הונא ל"ת :
סנהדרין ס"ג א' רבי אבין א"ר חייא נ"ל שנ"ל ברבי חייא :
וכ"ה בשס"ה פ' ג' שאכלו מ"ט ב' רבי אבון אמר לרב עמרם
כמדומה שנ"ל רב דימי בר אבין שמוזכר שם שאמר בש"ר עמרם
ל"ת : ברכות ד"ד ב' א"ר אלעזר א"ר אבינא כל האומר נ"ל
ב"ר ל"ת : קדושין ס"ה ב' רבי אדא סבא נ"ל אחא ל"ת :
רב אדא גבי ר' אבהו • ורב שמואל בר פפא קמיה • ואמר
בנות דרב אשי מסתבר • וקמ"י דרבא נ"ע מי הוא רב אדא זה :
פ' הכונס ס"ב א' רב אדא ברב אויא נ"ל נ"ל אחא ל"ת : פ'
י' יוחסין פא' ב' ר' אדא ברב עזא נ"ל שנ"ל אחא ל"ת :
פ' המגרש פ"ד ב' רב אדא ברב איקא נ"ל שנ"ל אחא ל"ת :
נדרים ד"ב ב' רב אדא בר' חנינא נ"ל שנ"ל אחא וכ"ה בע"י ל"ת :
מנחות ל"ז ב' רב אויא ברב אויא נ"ע ושס"ח רב אחא :
ב"ק י"ט ב' ר' יהודה נשיאה ור' אושעי' קילעא דרבי יהודה נ"ל
דרב יהודה ל"ת : בפ"את מ"ט א' רב אחא בר נתן ומר זוטרא
בר מרי נ"ל רב אחא בר רב וכנ"ל בדרי"ף ואש"רי ובשס"ח ל"ת :
ומקום הניח עמ"ש רב אחא בר רב ותבין : פ' י' יוחסין פ"א
ס"עב רב אחא בר אבא חמיו של רב חסדא ובשס"ח כא' חנן בר
רבא : בשבת ק"יג ס"עב בע"י בר אדא ובאש"רי לא מזכיר כלל
ר' אחא בר אבא רק רבי חייא בר אשי : ברכות י"ד א' רבי
אחא בריה דרבי חייא בר אבא א"ר חייא (בר אבא) א"ר יוחנן
כנ"ל נ"ל או נ"ל ר' אבא בריה : קדושין ס"א א' רב אחא
ברב מנייומי נ"ל רב ט"ס ל"ת : ב"ק קי"ד ב' רב אחא
קרטיגנאי וברכות ל"ג קרתינאי : זבחים ס"א ב' רב אחא בר'
אמי ע"ז פ"ח א' יומא פ"ד א' ברב אמי ל"ת : ברכות ג'
ס"עב רבי אחא בר ביזנא נ"ל שנ"ל חנא ל"ת : שבת ד"ד
ס"עא רב אחדבויה א"ר מתנא נ"ל ברב וכ"ה שס"ת : זבחים
נ"ז א' רב אהוויה נ"ל אחדבויה ל"ת : ערכין נ' ב' רב אחי
בריה דרב נ"ל שנ"ל אחא ברי' דרבא וכ"ה בדפוס אמשטרדם :
שבת ע"ט ב' רב אחי בר חנינא נ"ל שנ"ל אחא ל"ת :

סוכה מ"ד ב' איידי הוי קאימנא קמיה ר' אלעזר בר' צדוק וצ"ע
וביוחסין קמי ר"א ברבי צחק ול"ת עי"י ר"א בר צדוק מש"ש :
א"כ ד"עד ס"עב אמר רבא רב אידי אסבר לי וכ"ה ברש"י וכמדומה
תיבת רב ט"ס ל"ת : נדרים ע"ז ס"עא אזדקיק רב לרבה
בקוטינא דבי רב נ"ע ל"ת : עי"י רב איקא בר אבין ובס'
יוחסין אזדקק רב לרב חננאל : בסנהדרין די"ד א' וסמך ה'
זקנים כו' ור"א ברבי שמעון נ"ל שמוע : בפ' פסין ד"ג א'
במשנה שמעת מר' אלעזר נ"ל אליעזר נ"ת : חגיגה ה' ב'
ר' אידי אבוה דר' יעקב בר אידי הוי רגיל כו' ובע"י הגי' רב אידי
בריה דר' יעקב בר אידי הוי רגיל וברש"י ר' יעקב הוי רגיל וכ"ה
בשס"ח וכ"ל שנ"ל רב אידי הוי רגיל : בהוריות י"ג ב' רבי
אלעזר בר' צחק וענין ההוא תכף בר' צדוק . : בנזיר ד"נו
ע"ב ס"פ ז' רבי אליעזר אומר משום רבי יהושע נ"ל ר' אלעזר
והוא ר"א בן שמוע דוק מה שהוכחתי כי בג"פ בגמרא וברש"י ותו'
אליעזר נ"ל אלעזר ול"ת : פ' הדר ס"ה ב' בעא רבי אליעזר
מרב נ"ל אלעזר וכן בפ' החובל דפ"ז א' וסע"ב : נידה נ"ג ב'
בעי ר' זירא מר' יוסי נ"ל מר' אסי וכ"ה בשס"ח : יומא ד"ד
ב' רב אסי א"ר יוחנן נ"ל רבי וכן סנהדרין ד"כ ע"א וטעות במראה
מקום : פסחים ד"ז ב' רבי אסי בר חמא נ"ל רמי ב"ח ל"ת :
וכתובות מ"ה ב' ל"ת : ושם תיכף נזכר רמי ב"ח :
מגילה ד"ב ס"עא רב אמי ורב אסי כהני חשיבי נ"ל רבי אמי
ורבי אסי ול"ת : במה טומנין נ' ר"עא ר' אסי בר שאול נ"ל
יוסי ל"ת : בפ"יכ קד"א א' יוסי בר נתן • ובנדרים ע"ד
א' אסי ב"כ ובשבת נ"ג א' אסי ובפ' הרואה ס"ב א' איסי ובלי ספק
הכל א' וצ"ע איזה יכשר ל"ת : כתובות ח' א' רב אשי אקלע
לביה רב אסי נ"ל לביה רב אשי והוא רב אשי הקדמון : ס"פ
החובל צ"ג א' רב אסי בר חמא נ"ל שנ"ל רב יוסף ב"ח : פ'
תולין קל"ח ב' רב אשי בר אידי ובשס"ח ששת ובאשר"י ול"ת :
ורי"ף שישי : ולת' וכן בעירכין ק"ב ב' ענין ההוא שילא ול"ת :
ב"ב קכ"ז ב' ברשב"ם רב אשי חי ס' שנים ט"ס ונ"ל שהיה ר"י ס'
שנים ל"ת : נילה ל"ז ב' א"ר אשי א"ר יוחנן ל"ת : וצ"ע
כי ענין ההוא בפ' מרובה ס"ט ובפ' יש בכור נ"ב ב' בשס"ח א"ר
אסי אר"י אולי נ"ל רב אסי שהיה תלמיד ר' יוחנן : גם בזבחים
י"א ב' א"ר אשי א"ר יוחנן ל"ת : פסחים ז' א' א"ר גידל
א"ר חייא בר יוסי אמר רב וענין ההוא בד"כא ב' אר"ח בר יוסף
א"ר יוחנן ול"ת : ס"פ כל הנשבעים מ"ט א' א"ר גידל אמר
רבא נ"ל רב וכ"ה בשס"ח : פ' מי שמת קכ"ה ב' גידול בר
מנשיא שלח לרבא ילמדנו רבינו כתב היוחסין אולי אחר הוא (ר"ל
אחר דמניא) במ"ק כ"ד ב' אמר בשם רב ובשם שמואל מ"ג שם
ע"א ואיך שלח לרבא שנולד יום שמת רב יהודה תלמיד רב ולדעתי
שנ"ל שלח לרב וכן ראיתי שם ברשב"ם אכן ברא"ש ובר"יף כמה
פעמים לרבא ול"ת : נילה ז' סע"א רב גמדא משמיה דרב
נ"ל שנ"ל דרבא ול"ת : דמצינו הרבה פעמים שאמר בשם רבא
עי"י במקומו וגמרא זו אטעיה שארית יוסף דקחשב לי בתלמידי
רב : גמליאל זוגא שאל לרבי אבא בר זבדא ירושלמי : נדרים מ"א
א' וענין ההוא בדמאי פ"ב ד"ב ד' שאל לרבי אבא בר כהנא ונראה
בר' זבדא ט"ס : בגיטין פ' הנזקין ס"ב ס"עא רב הונא ורב
יהודה יתבי נ"ל שנ"ל ורב חסדא • וכ"ה בשס"ח :
חולין מ"ה ב' רב דימי בר יצחק אתא לקמיה דרבי יהודה נ"ל רב
יהודה ל"ת : במ"ק כ"ה א' רבי אילא ורבי חנינא (בר
פפי כ"ה גי' יוחסין) לא נפק ל"ת : בע"ז כ"א ב' בתו'
ד"ה מאי כו' שהרי ר"ג מ"ט כו' שהרי ר"ג דיבנה הוא אבי אביו
של ר"ג רשב"ל מוחק תיבת אביו ולא תיקן תיבת ר"ג שהרי היה אביו
של רבי שמעון : בפ' הרואה נ"ה ב' רב הונא בר אמי א"ר
פדת א"ר יוחנן ובע"י הגי' רב חנן בר אמי וכ"כ ע"ש :
בכורות ל"א א' רב הונא בר חייא כעשה גבאי למלך וכ"ה בשס"ח
וביוחסין כתב רבי חייא בר הונא כעשה גבאי למלך : פא"נ
מ"ז א' רב הונא מר בר אויא אמר לרב אשי ל"ת : ובאשר"י בר
אחא ל"ת : ובדכ"ח ענין ההוא ברב חייא ל"ת : ובאשר"י ברב
נחמיה ל"ת : ובב"ב קמ"ג א' אמר רב אשי חזאי בהלמא רב
הונא

הקדמת הרב הגאון המחבר

אמר רבי ישמעאל אמר כו' רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר כו' רבי טרפון אומר כו' עמד רבי יוחנן בן נורי : ובפ'
ר"ע דפ"ו א' דברי ראב"ע ר' ישמעאל אומר כו' ר"ע אומר · ור' ישמעאל קשיש מראב"ע · ומה שמקדים ראב"ע לר"ע ע"ש :
ובפ' ב"מ כ"ה ב' נשיתי טובה א"ר ירמיה זו מרחץ ר' יוחנן אמר רחיצת ידים ורגלים בחמין · ר' יצחק נפחא אמר זו מטה · ר'
אבא אמר כו' הקדים ר' ירמיה לר' יוחנן · ובאשר"י הגי' כשתנה : בפ' ב"מ דכ"א א' רב יצחק בריה דרב יהודה אמר כו' ר"ל
אמר כו' ארב ב"ה · הקדים ר"י בר"י לר"ל : בפ' במה אשה במשנה לא תצא אשה במחט נזכר ר"מ לפני ר"א שהיה קדמון ממנו :
בפ' ב"מ ל"ב א' מ"ש בשעת לידתן אמר רבא כו' אביי אמר · רב חסדא אמר · מר עוקבא אמר · רב פפא אמר · ראה
ערבוב דורות שלא כסדרן תחילה מר עוקבא · רב חסדא · אביי ורבא · רב פפא הנ"ל : בפ' במה בהמה כו' א' ויתו אחר
הבלע רמ"א רי"א ר"ע אומר רבי יוסי אומר · ור"ע רבו של ר"מ ור"י : בעירובין פ"ה כ"ה סע"ב מ"ט עולא אמר · ר' יוחנן
אמר · ועולא תלמיד ר' יוחנן : פסחים פ' מי שהיה דצ"ג ע"א רבי אומר · רבי נתן אומר · רבי חנינא בן עקביה אומר · רבי
חנניא קדם לכולם ורבי נתן קודם לרבי : ושם ד"ה אמר רב יהודה רבי יוחנן אמר · רב יהודה תלמידו · בע"פ ק"י א' רא"מ רבי
יהודה אומר ר"א המודעי אומר ראב"ע אומר ר"ע אומר ר' יוסי הגלילי אומר : שם קי"ט רע"ב רבי אומר · ר"א בן פרטא אומר
כו' ור"א בן פרטא קדמו : בר"ה ד"ז רע"ב ר"ש אומר · ר"מ אומר · ר"א אומר ראב"י בר"ש אומר כו' · והתו' יבמות נ"ג ע"א
ד' כתבו ר"מ תלמיד ראב"י עי"ו ראב"י ובד' ל"ב רבי אומר · רבי יוסף אומר · רבי יוחנן אומר · ביומא כ"ה ב' רבי יוסי אומר
ר"ע אומר ר' יוסי הגלילי אומר ור"ע רבו של רבי יוסי : שם י"ב ב' וד"ג סע"ב הקדים רבי יהודה לרבי דוסא : שם כ"ט ב' עולא
אמר · ר"ש אמר · רבי יוחנן אמר · הקדים את עולא אפילו לר"ש שהוא רשב"י : סוכה י"ב א' הקדים רב אשי לרב חסדא ·
אולי הוא רב אשי הקדמון : שם כ"ח דבי רבי ינאי אמרי ר"ש אומר : ב"ק כ"ח א' הקדים רב כהנא לרבי יוחנן : בסוטה פ'
היה נוטל דכ"ב א' רבי אליעזר אומר (ובע"י רבי אלעזר) רבי שמואל ב' נחמני אומר · רבי ינאי אומר · רב אחא בר יעקב
אומר דוק שכ"א מוסיף ושם רמ"א (ובעי רבי אליעזר ורבי יהושע) וחכ"א בן עזאי אומר רבי יונתן בן יוסף אומר אחרים אומרים
ביבמות פ' הבעי' דס"ה א"ר אילעאי בשם רבי אלעזר בר"ש מותר לשנות בדרכי שלום שנ' כו' רבי נתן אומר מצוה כו' · והרי
ר"א בר"ש חבירו דרבי היה ורבי נתן רבו של רבי ושל אביו רשב"ג עי"ו במקומו · ואיך הקדים את ר"א ב"ש לרבי נתן · אכן
עפ"י הנ"ל לפי שמוסיף לומר על דברי ראב"ש שאמר מותר והוא אמר מצוה : שם פ"ד ב' הקדים רבי לבן עזאי : זבחים כ"ב
א' לימוד על פר י"כ שטעון מתן דמים ליסוד דברי רבי א"ר ישמעאל ק"ו כו' א"ר עקיבא ומה מי כו' · ונ"ע שהקדים רבי לר"י
ור"ע · ועוד דנראה כאלו רבי ישמעאל משיב על דברי רבי · ועי"ו רבי טרפון דכתב היוחסין דר"ג נקרא רבי או תראה ליישב
עפ"י כללים הנ"ל : מנחות נ"ג א' ר"א בר"ש אומר · ר"א בן שמוע אומר : תמיד פ"ב דכ"ט ב' הקדים דברי רב פפא לרב
אחא בר יעקב : וכן תמצא הרבה פעמים אחד בש"ס וכתבתי רק קצתן לדוגמא : ועפ"י כללים הנ"ל תראה ליתן טעם לשינוי
סדר הדורות : היה נראה לומר אם מצינו שקילס פלוני את פלוני · א"כ הלכה כמותו · אך גם לזה יש סתירה : סוף פרק
גט פשוט אעפ"י שקילס רבי ישמעאל את בן ננס · הלכה כרבי ישמעאל : ובפ' כיצד מברכין · ובפ' בכל מערבין · אע"ג
דקילסי שמואל לרב יהודה · הלכה כשמואל : ובפ"ק דגיטין אע"ג שקילס רבי יוסי את רבי שמעון · הלכה כרבי יוסי :
ומצינו להיפך שאמר לאפוקי מפלוני · אפ"ה הלכה כמותו · בתו' ר"ה ט' א' לאפוקי מדר' יהודה אפ"ה הלכה כרבי יהודה ·
וכן מצינו בהרבה מקומות : עלה בדעתי כשאמר אמר פלוני ואיתימא פלוני מסתמא בדורו היה · אך מצאתי שזה אינו : בפ'
י"כ קל"ח א' · וב"פ כיסוי הדם דפ"ט אמר רבא ואיתימא רבי יוחנן · וכמה דורות ביניהם : ובפ' ב"מ דל"ג רע"ב · ופ'
כ"כ קי"ט רע"ב אמר רבא ואיתימא רבי יהושע בן לוי : ריב"ל היה קשיש מר' חנינא מדאמר לי היתר ר' חנינא פרש"י דאיך דרך
הזקנים לומר על הבחורים רבי אלא הנ"ל לי היתר חנינא עי"ו ריב"ל גם אנכי לא החלטתי הדברים לסמוך על הכללים לכתוב בפירש
פלוני תלמיד פלוני : דרך משל רב מתנא ומר עוקבא אמרו משום אבא אבוהו דשמואל · לא כתבתי שהם תלמידיו · וכן רב
יהודה אמר רב · לא כתבתי רב יהודה תלמיד רב · רק אתה תבין ותשכיל אף כי רבו דרובי אם אמר בשמו תלמידו הוא · לא
החלטתי יען כי קצתן יצא מן הכלל כנ"ל בכללים : גם לא תדין ותקיש אם נזכרו בספרים שחברו הקדמונים מסתמא היו מדורותיהם ·
וזה אינו כי בפרקי ר"א הגדול · וכן בספר הזוהר הקדוש נזכרו מן האחרונים עי"ו רבי אלעזר הקפר · ובס' נובלות החכמה ·
וכן בירושלמי מביא מן האחרונים שהיו אחר רבי יוחנן המחבר תלמוד ירושלמי : ובאשר"י סוף ר"ה מביא פר"א פמ"ו ריב"ק
אמר כו' · אשר ריב"ק לא היה בדורו דוק : ובתוספתא שחברו רבי נחמיה מביא ר' זריקא ורבי חייא ורבי : גם דע כי
הירושלמי לפעמים לוקח תנא אחר ממה שנזכר בבבלי דלא כדעת רמב"ן שנסתפק אם רבי יהודה בן בתירא הוא רבי יהודה בן תימא בעבור
שאמרו דבר אחד ע"ש ועי"ו רבי טרפון · ורבי יוסי הכהן · ורבי יוסי הגלילי : גם דע כי מצוי הרבה פעמים נקרא ברב
פ' ולפעמים בן פ' כגון רב טובי' ברב מתנה ולפעמים רב טובי' בר מתנה · רב נחמן בר חסדא · רב חנן בר חסדא · והם בני רב
חסדא (עי"ו מ"ק כ"ה א') · רבה בר הונא · זהוא בן רב הונא (שם סע"א : גם כתבתי דרך משל אבא · וכתבתי אלו
שיש רבי חייא בר אבא · ורב חנן בר אבא · ור' ירמיה בר אבא · ורב חסדא בר אבא · ויוכל להיות כי אחים הם כולם
בני אבא · ואם תראה שכל אחד ואחד מהם דיבר עם פלוני · וזה עם פלוני · וההכרח שפלוני ופלוני לא היו בדור א'
תבין שע"כ לא אחים הם · אלא יש אבא אחר · ועי"ו רבי אבא ותראה דעת ב"ש כי ג' רבי אבא סתם היו · ואחד מגלה על
חבירו · כמ"ש תו' כריתות די"ד א' דברי תורה עני"ו במקומם ועשירים במקום אחר : דע כי היוחסין מביא הרבה פעמים
דרך משל רבי יוחנן בן שאול · ור' יונתן בן שאול · אמת שאחד הוא · כי ראה בר"ת ר"י בן שאול וסבר לפעמים שהוא יוחנן ·
או יונתן · וכיוצא הרבה : דע כי כל שמות התנאים הם סודות זוהר בר"מ פ' פנחס דק"ג עתי' ובס' הבהיר שחבר
רבי נחוניא בן הקנה שהיה בימי ריב"ז מובא בסדרו רבי רחומאי רבי אמוראי רבי יוחנן רבי לויטס בן טברוס רבי
ינאי רבי ישמעאל ר"ע רבי ברכיה ר"מ רבי אהלהא רבא רבי זירא וקצת מהם לא היו בדורו · ע"ת (נחלה
ליהושע) בגילה שיטה המקובלת דל"ג ר"כ ורב ששת תלמידי רב היו ורב ס"ל כר"י במוקצה ויש מקשין דהא
ר"כ תלמוד שמואל היו ושמואל ס"ל במוקצה כר"ש ומותר תירץ דהא חזינן דא"ר נחמן לרבה ברב
הונא כגל בר חברי' ברברבתא הרי רב הונא היה חברא דר"כ ור"ה תלמוד רב היה א"כ
ר"כ ור"ה תלמידי רב היו וכשנפטר רב הלכו לפני שמואל והיו תלמידיו :

יחיאל בהרב הגאון המפורסם מוהרר **שלמה** היילפרין זצ"ל :

הקדמת הרב הגאון המחבר

אלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם · מאי כי זה כל אדם אמר ר' אלעזר אמר הקב"ה כל עולם כולו לא נברא אלא בשביל
זה · רבי אבא בר כהנא אמר שקול זה כנגד כל עולם כולו · רבי שמעון בן עזאי אומר כל עולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה
עכ"ל · הרי הקדים את ר"א ור' אבא בר כהנא לר"ש בן עזאי שקדם להם הרבה · אלא לפי שכל א' מוסיף על דברי חבירו :
באשר"י ספ"ק דקדושין סמך רב אשי דברי ר' אלעזר בהד מימרא דר' ינאי לאשמועינן דפליג עליה (והרי"ף) לא הביא דברי ר' ינאי
ופוסק כר"א) והא דלא אמר ורבי אלעזר אומר לפי שלא היה בדורו של ר' ינאי (ע"ל מ"ש בזה) כי ר"א תלמיד רבי יוחנן ור' יוחנן
תלמיד רבי ינאי · והא דפסק כתלמיד נגד רבו לפי שאזל בשיטת ר"ע ע"ש באשר"י : כתב רלב"ח סי' י"ב דף פ"ג ג"ד אי' בחולין
פא"ט דמ"ה אע"ג דרבי יוחנן ור"ל קדמאי טובא לרבא כו' י"ל שאותו דין גם בימים ראשונים נאמר עליה דרבי חייא ועלה אסיקו ר"י
ור"ל שמעתא ומסדר התלמוד הקדים מימרא דרבא להיות הדבר יצא מפיו מפורש ואפשר שלא נודע שם מי שקדמו בזה המאמר כדאשכחן
ר"א דמקשה לרבא אע"ג דר"א קדם טובא לרבא כדאיתא בפ' הרש דקי"ג · ואביי ורבא דמתרצי מה דמקשה רב אשי בפ"ק דחולין
אע"ג דהוי בתראה טובא עכ"ל : ובספר ב"ש בספ"ג דהוריות דכ"ד א' על מ"ש רבא האידנא דהלשא עלמא כו' לכאורה היה נראה
דל"ג רבא דאיך יקבעו דבריו אדברי תלמידו רב פפא · אמנם מצאתי כה"ג ספ"ק דע"ז (ד"ך ע"ב) אר"פ ומכיר בעליהם ·
אמר רבא דיקא נמי דקתני כו' וגדולה מזו מצינו בפ' ד' אחין דל"א שעושה אביי תירץ על מה שהקשה הגמרא על רב אשי אע"ג דרב
אשי לא ראה את אביי דנולד יום שמת רבא (ואביי מת קודם רבא כדאיתא בפ' הרואה) אלא וודאי דגם אביי ידע דברי רב אשי והוצרך
לו לתרץ · ה"נ י"ל דרבא ידע דברי תלמידו ר"פ בלי שהוא שמעם מר"פ · ואמר האידנא דהלשא עלמא · אך קשה בעיני
דאשכחן ביבמות פ' ב"ש (ק"ז א') שקבע רב אשי דברי ר"פ קודם רבא · והרי"ף והרא"ש פ"ק דקדושין לא הזכירו כלל הך מימרא
דרבא עכ"ל : ובתו' ע"ז דף כ"ד רע"א א"ר יעקב בר אידי א"ר יוחנן בימוס כו' · אמר חזקיה מאי קרא בשומו כו' נ"ל דחזקיה
קאי אברייתא ולא על דברי רבי יוחנן תלמידו · מיהו בפ' ד' אחין (הנ"ל) עושה אביי תירץ על מה שהקשה התלמוד על רב אשי ·
אלא וודאי דגם אביי ידע דברי רב אשי והוצרך לו לתרץ · והתלמוד סידר כן עכ"ל : כתב ש"י כתיב המתרץ כלל י"א תשובה
לגאון דלפעמים האמורא מתרץ מה שהקשו לאמורא אחר שלא ראוהו ולא היה בימיו · ותירץ שבני הישיבה הביאו סברת אותו אמורא
לפני רבן והקשו עליה · והרב השיב למה שהקשו הם · (עי' בש"ס הדשים בהקדמת זרעים דל"ד א') : ובתו' נזיר ד"י ע"ב
כל התירוצים שתירץ הש"ס בשם רבא · לא תירץ רבא מעולם אלא משום דהקשה רבא על רמי ב"ה אזכר הש"ס בשמו · וכה"ג
אשכחן בהחולץ : ובתו' שבועות דכ"ה א' אין זה מדברי שמואל אלא הש"ס מפרש כן אליביה וכן יש בכמה מקומות עכ"ל · ובנ"ב
דכ"א א' אמר רב כהנא לרב הדר מר משמעתיה א"ל מסתברא אמרי כרב יוסף פרשב"ם גמרא הוא שקיצר דברי רב · אבל רב לא
הזכיר את רב יוסף שהרי קדם לו הרבה דורות עכ"ל : ובתו' חולין ה' ב' ר"ג וב"ד כר"מ ס"ל משמע דהוא ר"ג בן רבי יהודה הנשיא
שהיה אחר ר"מ · וקשה דס"ל לפרושי בהדיא ר"ג בן ר"י הנשיא ע"כ י"ל דהוא ר"ג דיבנה והא דאמר ר"ג וב"ד כר"מ ס"ל (הא
ר"ג דיבנה קדם לר"מ) משום דר"מ ס"ל הכי בהדיא עכ"ל : דוגמא לזה בפ' א"ל דכ"ז ר"ש בן מנסיא אומר הלכה כר"מ · והקשה
הא קשיש מיניה טובא · אלא אמר בשיטת ר"מ עכ"ל : ובתמורה דט"ו הא ר"י אליבא דרבי ור"י קדם לו · ובסוכה מ"א
סע"א ריב"ז בשיטת ר"י אמרה פרש"י ר"י שהיה מתלמידי תלמידיו דורש אחריו דרש גם הוא בימיו : בתו' בכל מערבין ל"ח רע"ב
מוהק תיבת דתניא דאי ברייתא היא האיך אמר רבה לטעמיה כו' · ואין זו קושיא דנקט לטעמיה משום דרבה הביא הברייתא תחלה
לבית המדרש : ושם בתו' דאמר ברגלו ברייתא היא והא דקאמר מילתא דרב יהודה לפי שלא היתה ידוע · תדע דאמר על מילתא
דרב יהודה דאמר שמואל ובאותו פת והיכי מפרש שמואל מילתא דרב יהודה תלמידו · אלא וודאי דר"י ברייתא קתני עכ"ל : בפ'
המפקיד מ"ד ע"א וכן אמר רבה כתב רש"י רב גרסינן שאין זה לשון הגמרא להביא דברי אמוראים סיוע למשנה · ועוד רבה תלמיד רב
חסדא ואיך אמר רב חסדא משמיה דתלמידו · אלא וודאי גרסי' אמר רב · שהיה רבו דרב חסדא · והתו' כתבו דגרסינן
רבה ולא מדברי רב חסדא הוא אלא שהגמרא מביא שמעשה כיוצא בזה בא לפני רבה ופסק כרב חסדא עכ"ל : בחולין פ' ג"ה דנ"א
שאל ר"ע את ר"ג ורבי יהושע כתיב ויזרח לו השמש לו זרחה לבדו · א"ר יצחק שמש הבאה בעבורו זרחה בעבורו כו' · והקשה
שנות חיים ויגש דל"א ג' למה לא השיבו ר"ג ור"י כמו שמצינו בכריתות ששאל ר"ע לר"ג ור"י · ואמר שם אמרו לו ע"ש תירוצו
בדוחק · אבל לפי הנ"ל ניחא : ובזה תבין בפ"ג דמ"ק פ' מגלחין דט"ז רבי גזר שלא ישנו התלמידים בשוק דכתיב חמוקי יריכך מה
ירך בסתר אף ד"ת בסתר · יצא רבי חייא ושנה ל"ב בני אחיו לרב ולרבה בב"ח בשוק ואקפד רבי וא"ל מ"ט עבדית הכי א"ל דכתיב
חכמות בחוץ תרונה א"ל אם קרית' לא שנית' כו' חכמות בחוץ תרונה כדרבא דאמר רבא כל העוסק בתורה בפנים התורה מכרזת עליו
בחוץ · וקשה איך יאמר רבי כדרבא שהיה אחריו כמה דורות · ועפ"י הנ"ל ניחא : וכן בפ' בני העיר דכ"ח ב' שאל רבי את
ריב"ק במה הארכת ימים א"ל לא נסתכלתי במדות אדם רשע דאמר רבי יוחנן ארשב"י אסור להסתכל כו' · וק' הא ריב"ק קדם
לרבי יוחנן ועפ"י הנ"ל ניחא : ובפ' מצות חליצה דק"ב ב' א"ל רב כהנא לשמואל ממאי כו' ואמר ר"א כו' ואמר רבא כו' והא ר"א
תלמיד שמואל היה ואיך מביא ראי' מתלמידו ולא ראה את רבא ע"כ צ"ל כנ"ל : בסנהדרין די"ט א' מלך לא דן ולא דנין א"ר יוסף לא
שנו אלא מלכי ישראל אבל מלכי ב"ד דן ודנין ומלכי ישראל לא דנין משום מעשה דינאי המלך · וה"ק בכ"מ רב יוסף היכא קאי אי
בבית ראשון עדיין לא היה ינאי המלך אי בית ב' לא היה מלכי ב"ד ותי' דקא אבית א' והב"ד עשו תקנה זו שלא ידונו כמעשה דינאי
כמ"ש דרבי צוה לבניו אל תשב על מטה ארמית משום מעשה דר"פ אעפ"י שר"פ היה זמן רב אחר רבי עכ"ל : ופ"ק דב"ב ד"ז ב'
ר"י נשיאה כו' א"ל ר"ל כתיב אספרם כו' א"ל מ"ט לא אמרת ליה כתיב אני חומה כו' ור"ל סבר בדדריש רבא אני חומה כו' הרי רבא לא
ראה את ר"ל אלא שר"ל נמי דרש כן אלא שהסדרן כתב בדרבא שהיה מפורסם שרבא פי' ס"פ כן : ובמ"ק כ"ח ב' כשהספידו בני
רבי ישמעאל נענה ר"ע ואמר ביום ההוא יגדל המספד בירושלים כמספד הדרימון כו' ואמר רב יוסף אלמלא תרגום דהאי קרא כו' ור"ע
קדם לר"י טובא · אלא שהסדרן הביא דבריו שר"י היה מפורסם שבקי בתרגום שהיה סגי נהור : וכן תמצא בריש הזית פ' סמכוני
בדע"ו ב' ר"מ דרש ונביא א' כו' בענין קומי רשב"ג כו' ומסיים דרשתו של ר"מ אחיכו בני אשה כו' ע"א כו' · רבי יוסי ודרש וישב
ארון ס' כו' הבריא בענין קומי רבי יוחנן מה דין כו' שהיה מדליק נר א' ומסיים דרשות רבי יוסי והלא דברים ק"ו כו' שהדליק נר א'
וכן כל שאר דרשות שם כיוצא בזה איך דרשו הקדמונים מה שדרשו האחרונים אלא עכ"ל כנ"ל · בהוריות פ"ק ד"ז רע"א ואמר רב
אדא בר אהבה מאי קרא במארה אתם נוראים · והקשה ב"ש למה תלה זה ברב אדא ב"א הא רבי יהושע שהוא תנא אמרה בס"פ
הזקת הבתים עכ"ל · ועפ"י הנ"ל דאפשר דהוא הביא הברייתא תחילה לבית המדרש כנ"ל : ובזבחים פ"ז א' אמרי בי רב מ"ט
דרב חסדא כתבו תו' אעפ"י דאמרי בי' רב הוא ר"ה ור"ח תלמידו שמא גם ר"ה נמי אמרה ופי' טעמו והש"ס קבעה בלשון זה מ"ט
דר"ח · ולפעמים מקדים דברי הבן לאב ותלמיד לרבו והדורות שלא כסדרן : בפ"ב דעירובין דל"ב א' דברי רב רשב"ג אומר כו' אמר
רבי נראין דבריו מדברי אבא פרש"י רבי בנו של ר"ש ב"ג הוי · עי"י רבי כתבתי שם אעפ"י שאביו רבו היה · אא"כ נתחכם
רבי יותר · וכן בפ"ק דתענית דף י"ד ב' דברי רבי רשב"ג אומר : ובתו' בח"ה כ"ט א' הקדים את רבי אושעיא לאביו ר' חמא
במחלוקת · שהיה גדול יותר מאביו : ובתו' ב"מ ד"ד ב' רשב"א תלמיד ר"ע וחולק עמו והוזכר קודם : ע"ל מש"ש בזה
ובכריתות לשון לימודים ש"ב סע"ג וסע"ו מצינו במשנה תלמידים חולקין על רבם והתלמידים נזכרים בתחלה לפני רבם · בפ"ק
דעדיות בש"א רובע עצמות כו' והטעם דתלמידים קבלו כך מרבם תחילה בילדותו ושוב חזר בו בזקנותו ואפ"ה משנה ראשונה לא זזה
ממקומה עכ"ל : ברכות פ"ק ט' ב' רמ"א מכיר בין זאב לכלב · רע"א בין חמור לערוד · אחרים אומרים משיראה מרחוק
ד"א הקדים את ר"מ לר"ע רבו · בפ' הרואה ס"ב א' רבא אמר רבב"ח אמר · ר"ל אומר רב כהנא בר יצחק אמר · בשבת
פ"ק ב' רמ"א כו' ר"ט אומר כו' רע"א גשר' יוסי · הקדים ר"מ לר"ט שהיה רבו של ר"ע ור"מ תלמיד ר"ע · שם פ' ב"מ ד"ו
אמר

ום"ג • שאני התם שהבין אביי מה שלא הבין אחר : ובתו' נדה י"ד ב' מדאמר רבי חייא לרבי אף אתה עשיתו ולא אמר אתה
רב"י ש"מ שתלמיד חבר היה • לרבי כמו בפ' מי שמת דאמר בן עזאי תלמיד חבר היה לר"ע דאל שב אתה ולא אמר שב מר
עכ"ל : גם לזה יש סתירה דהא מצינו אמר רבה אמר עולא מעילה ג' ב' • יומא כ"ד א' • ורבה ורב יוסף אחורי דרבי זירא •
ורבי זירא קמיה דעולא פ' כ"ש ל"ז ב' • הרי מוכח דעולא היה רבו דרבה • ומצינו בפסחים נ"ג ב' א"ל רבה לעולא לדידך קשיא •
ולא אמר למר קשיא : ובערכין ג' ב' אמר לי' רב פפא לרבא תניא דמסייע לך ורב פפא היה תלמיד לרבא כדאי' בתו' המלביע נ"ג
א' • ורש"י פ' כסין דף"ו א' : ובפ' מי שהוציאו מ"ט ב' א"ל אביי לרבה לדידך קשיא • וב"מ ד' סע"ב א"ל אביי לרבה ואת לא
תסברא • ואביי היה תלמיד רבה ולא אמר למר קשיא • ומר לא תסברא • ומצינו אפילו להיפך דרבו אמר לתלמידו מר ביומא ד"ג
סע"ב א"ר יוחנן לר"ל מ"ר מהיכא יליף ור"ל היה תלמיד רבי יוחנן • ובפ' הזרוע דקל"א סע"ב איתיביה רבה לעולא כו' א"ל רב"י מטוכך
כו' והרי רב חסדא רבו דרבא ור"ח אמר רבותינו ומכו עולא ברכות ל"ח ב' • והרי אם עולא רבו דרב חסדא כ"ש שהיה רבו דרבא
וא"ל רבי : ובסוטה פ' כשם דל"א הכי תרי תלמידי דקיימו קמי רבא חד אמר אקרינן בהלמאי כו' וה"א כו' א"ל תרוייהו לדיקי גמורים
אתם • מ"ר מאהבה ומ"ר מיראה • הרי קרי לתלמידיו מ"ר • הרי שאין ראיה מכה שקראו מ"ר • שהוא רבו • גם אף שלא
קראו מ"ר רבו הוא : הנה מכל-הסברא היה נראה היכי דפליגי יחד לא היה תלמידו • אבל מצינו דרבי יוחנן היה תלמיד חזקיה כדאי'
בפ' אלו קשרים קי"ב ב' ובפ' פסק כ"ד א' ובתו' סוכה מ"ד א' ובתו' מכות כ"ג סע"ב • ומצינו דפליגי • זבחים כ"ו ב' וחגיגה ט'
א' • וע"ת מהרא"י בפסקיו סרל"ח שכתב שמותר לתלמיד לחלוק בפסק והוראה על רבו שכן מצינו רבינו הקדוש חלק בכמה מקומות על
אביו ועל רבו רשב"ג (עי' מ"ש במקומות רבי יהודה הנשיא) ורבא חולק על רבה שהי' רבו מובהק • ובתו' ב"מ ד"ד סע"ב אע"ג
דרבי שמעון בן אליעזר תלמיד ר"ע אין לחוש מה שחולק עמו והוזכר קודם כמו שמצינו • ב"ב אדוקים בשטר פליג רבי עם רשב"ג
אביו וכבר כתבתי לעיל על זה ע"ש ובשבועות דל"ז ב' פליגי ר' יוחנן ור' אלעזר חד אמר כו' הרי ר' יוחנן רבו של ר' אלעזר ופליגי :
עוד נראה אם מקדים א"ל חבירו בוודאי שהיה גדול ממנו בשנים או שהקדימו לפי שהוא רבו : בתו' קדושין י"ח ב' אין דרך הגמרא
להקדים ר"ע לדברי ר"א רבו • ובתו' ב"ק ד"ו רע"ב ה"ג ר' אלעזר שהוא מזכירו אחר ר"מ • והתם גרסי' ר' אלעזר שהוא שמזכירו
קודם ר"ע • דרבו של ר"ע נקרא ר' אליעזר ביוד • ובתו' גיטין ד"ו א' גרסי' רבה ולא רבא מדאיירי אביי בתריה • ובתו' פ' ב"מ ד"ג
ב' : ובתו' סנהדרין ס"ב א' רבה גרסי' דעני אביי בתריה • ובתו' שבת פ' כ"ג ד"ע סע"ב רבה גרסי' שמזכירו לפני אביי • ובתו'
שבועות ד"ה ב' יש מוחקין רב אשי בתירוצו דלעיל דהש"ס לא היה קובע-דברי רבא אחר רב אשי דביום שמת רבא נולד רב אשי : וב"ם
ב"ש רפ"ק דהוריות מדקבע רב אשי דברי אביי קודם ר' אבא אלמא ב' ר' אבא סתמא היו עש"ב וע' ר' אבא : אך גם לזה יש סתירה
בתו' מכות ק"ו א' רבה גרסי' אעפ"י שאומר אחר רב חסדא (תלמידו) ובתו' מכות פ' ר' ישמעאל ס"ה סע"ב ואין לחוש במה שהזכיר
את רבי יהודה בן בתירא בתר תנאי בתראי דהכי כמי תני מלתיה דר' יוסי בתר ר' יוסי בר' יהודה • אף שרבי יהודה היה חבירו של
רבי יוסי בפא"ד דל"ב : וע"ל דמצינו שמקדים תלמיד לרבו • ובנו קודם לאביו : בתוספתא רפ"ז דכתובות עד ל' יום יעמד פרנס
ובהגהת ג"ח דר"מ • רבי יהושע אומר בישראל חודש א' יקיים ב' יוצא • הקדים את ר"מ לר"י שקדם לו טובא וכמה טעמים למה
מקדים המאוחר בתו' ב"מ ל"ה ע"ב הקדים רבא לאביי ורבה משום דאדרכתא (שמדבר ממנו רבא) קודם לאכרזתא (שמדבר בה אביי
ורבה) ובסוטה ד"א שיעור סתירה כדי הקפת דקל דברי רבי ישמעאל רבי אליעזר אומר כדי מזיגת הכוס • רבי יהושע אומר כדי
לשתותו • ובתו' תימא למה מקדים לרבי ישמעאל למלתיה דר"א ור"י • מיהו י"ל דסדר אכילה ושתיי' סמוך עכ"ל • ושם בגמרא בן
עזאי אומר שיעור סתירה כדי ללנות בילה • ר"ע אומר כדי לגומעה • כתבו התו' הקדים את בן עזאי לר"ע רבו שסדרם כסדר
המציאות ללני' קודם לגומעה : ודומה לזה כתבו התו' בכתובות ד' ע"ב וע"ש בתו' ישיבים בחלופי גרסאות א' קדשות וא' ישיבות כו' •
נקוט שאינו כשוע תחילה (כסדר המציאות) לפי שתחילה הוא הדש וא"כ ישן • ואירוסין קודם לנשואין • ובתולות קודם לבעולות
כו' : ע"ל בסוגיות מש"ש : ובזה תבין רוחב לב רש"י בפ"ב דמכות ד"י ע"א רב אשי אמר כל האוהב ללמוד בהמון לו תבואה דכתיב חרב
על הבדים העוסקים בד, בד • רבינא אמר כל האוהב ללמד בהמון לו תבואה כו' כי מתלמידי יותר מכולם • כתב רש"י ברב אשי גרסי'
ללמוד • ובדרבינא גרסינן ללמד • וכן בגמרא סימן רב אשי ללמוד רבינא ללמד : כוונתו לפי שקשה למה הקדים הסדרן דברי רב
אשי לדברי רבינא דהא רבינא קשיש מיניה כמו שאכתוב בסמוך וא"כ ה"ל להסדרן להקדים דברי רבינא לדברי רב אשי • לזה כתוב כי
דברי רב אשי הוא ללמוד ורבינא ללמד • וסדר המציאות בתחילה לומד וא"כ מלמד לאחרים וסידר כסדר המציאות : וראיתי בקדא"ג
בב"מ דפ"ו ז"ל רב אשי הוי קשיש מן רבינא עכ"ל • וקשה הא מצינו רבינא שהיה בזמן רבא ורב אשי נולד כשמת רבא כדאיתא ב"פ י'
יוחסין • דאי' בזבחים ד"כ ב' אמר רבינא לרב פפא (תלמיד רבא) לא הוית גבן בתחומא דרבא רמי מילי מעילותא אהדדי ושני •
ובפ' היה קורא דט"ו • ובפא"ט דמ"ו א"ל רבינא לרבא • א"כ קשה איך כתב הקדא"ג דרב אשי קשיש מרבינא • וצ"ל דס"ל לבעל
הקדא"ג דרבינא שהיה בזמן רב אשי אין זה רבינא שהיה בזמן רבא • עפ"י מ"ש תו' חולין מ"ה רב יוסף משיב על דברי רבינא • אין
זה רבינא חבירו של רב אשי מדרב יוסף משיב על דבריו • וכתב שם הרא"ש וכן בפ' אלו מציאות כ"ה א' רבינא אמר גילמא מכריז •
רבא אמר כו' והקדים את רבינא לרבא דיום שמת רבא נולד רב אשי שהיה רבינא תלמיד חבר שלו עכ"ל • וכ"כ סמ"ג ל"ת קל"ג דם"ג רע"ג
א"כ י"ל דלכן הקדים הסדרן דברי רב אשי שהיה קשיש מרבינא • ואותו רבינא בימי רבא הוא רבינו הקדמון : אבל כשתעיין היטיב תראה כי
רבינא חבירו של רב אשי היה גם בזמן רבא • דאי' בפ' א"ע דל"ג ב' אמר רבינא לרבא הלכתא מאי • ושם דל"ה א' יתיב רבינא
קמיה רבא • ובפסחים פ"ק י"ב ב' איתיביה לרבא ושם י"ד אמר משמיה דרבא • ובב"ק י"ד סע"א ע"ל רבינא ראיות ברורות ובב"ש
דל"ב ב' אשכחן בפא"ט מ"ו • ובפ' היה קורא ע"ו ובס"פ נגמר הדין א"ל רבינא לרבא • ובאלו מציאות כ"ה נראה שאין זה רבינא חבירו
של רב אשי שנולד ביום שמת רבא • עי"ל דרבא הנ"ל לאו רבא ברב יוסף בר חמא חבירו של אביי • אלא רבא בר יצחק חבירו של
רבינא כדמוכח בהדיא בפ' ע"ע • מיהו בס"פ נגמר הדין א"ל רבינא לרבא היינו חבירו של אביי כדמוכח שם עכ"ל : ובל"ז תראה כי
רבא בר' יצחק בפ' ע"ע היה חבירו של רבינא הקדמון ע"ש וטעה בעל ב"ש ולדעתי ברור כי רבינא שאמר אמר רבא ויתיב קמיה דרבא
נראה שהיה תלמיד רבא ככ"ל בכללים ובפ"ק דב"ב דט"ז רבינא ור' חמא בר בוזי יתיבי קמיה דרבא ע"ש וקרא להן רבא דרדקי ואלו היה
רבינא שבדור רבא רבינא הקדמון לא היה קרי ליה רבא דרדקי וק"ל וא"א לומר שזהו רבינא שהשיב רב יוסף על דבריו • דנראה שקדם
לרב יוסף רבו של רבא • אע"כ דרבינא תלמיד רבא היה חבירו של רב אשי ורב אשי נולד כשמת רבא • ורבינא קשיש מרב אשי דלא
כקדא"ג דרב אשי קשיש • ולדקו דבריי בפרש"י דמכות הנ"ל • דוק היטיב : וא"כ מלאתי כתוב מפורש בש"י ובה"ע דרבינא שאמר
לרבא הוא חבירו של רב אשי • וטעם וראיה לא אמרו • ולדעתי מוכרח ככ"ל : וכ"ע במכות ד"ב א' מתקיף לה אביי כו' מתקיף לה
רב אשי כו' מתקיף לה רבינא כו' הקדים רב אשי לרבינא • ואולי הוא מן הטעמים שאכתוב בסמוך : ועפ"י הנ"ל שסדר כסדר המציאות
תבין במ"ש פ"ק דברכות ה' א' א"ר חנינא לעת מצוא זו אשה • רבי נתן אומר זו תורה • רב נחמן בר יצחק אמר זו מיתה • ר'
יוחנן אמר זו קבורה • הקדים את ר' חנינא שהיה תלמיד רבי וישב בראש אחר מיתות רבי לר' נתן שהיה אב"ד בימי רשב"ג אביו של
רבי • ורב נחמן בר יצחק שהיה תלמיד רבא לר' יוחנן שקדמו הרבה • ועפ"י הנ"ל בתו' נכון שסידר כסדר המציאות • תחילה נושא
אשה ואחר כך ללמוד תורה בטהרה כדאי' • ואח"כ מיתה • ואח"כ קבורה • אך צריך טעם למר זוטרא אמר זו בית הכסא • ולפי
סדר המציאות ה"ל להקדימו • וי"ל דאמר התם אמרי במערבא הא דמר זוטרא עדיפא מכולהו • פרש"י דווקא בבבל שאין יכולין לחפור
בית הכסא • ע"כ לפי שאין שייך כ"א בבבל לא הקדימו • כי כל הנך שייכי' בכל המקומות • או עפ"י מה שאכתוב בסמוך בשם התו'
דמה שהוא עיקר סדרו לבסוף • וק"ל : טעם אחר שדרך הסדרן להקדים המאוחר להורות כי אותו דעה שהוא בסוף הוא עיקר •
או שכל אחד מוסיף על דברי חבירו • ע"ל תועלת ג' כתבתי באריכות : ועפי"ז תבין במ"ש בפ"ק דברכות ד"ז סע"ב • ושנת ד"ל ב':
אלהים

הקדמת הרב הגאון המחבר

אמר רבי יוחנן : ובר"פ תכלת השחר ד"ו א' אמר רב מרי ברב הונא בר ירמיה בר אבא א"ר יוחנן ומה"ט י"ל מכאן שי' בתלמידי
רבי יוחנן גם בזה טעה כי אבי אביו רבי ירמיה ב"א היה תלמיד רב חבירו של רבי יוחנן : ברכות מ"ג ב' מ"ד א' • סוכה ל"ג ב'
אמר רבה בר מרי אמר רבי יהושע בן לוי ורבה בר מרי דבר עם רבא כנזכר במקומו ורבי יהושע בן לוי קדמו טובא : ועוד ראייה שאין
עליה תשובה אף שאמר אמר פלוני לא היה תלמידו ולא שמע ממנו דהרב בעל ש"י כתב רבי אבא בר זבדא תלמיד רב • מי הגיד לו כנואה
זו אלא וודאי שסמך עצמו על הכלל שכתב הוא עצמו אם אמר אמ"ר פלוני הוא תלמידו • ומצינו ברכות י"א א' ע"ז ב' ובפ' כ"כ ובפ'
ה' שרגים קי"א סע"א • סוכה כ"ד א' ב' כמה דברים • ובפ' המפקיד ל"ז ב' • כתובות י' א' אמר רבי אבא בר זבדא אמר רב • והנה
כתוב מפורש בירושלמי פ"ק דשבת ובס"פ ה' שרגים א"ל זעירא לר' בא בר זבדא מכיר רבי לרב דאת אמר משמיה א"ל רב אדא בר אהבה
אמר לי' משמיה עכ"ל • אף דבס"פ דשקלים אמר לרב אסי מכיר אתה כו' זה תמוה דרב אסי היה תלמיד חבר לרב ואיך לא יכירו
וצ"ע • גם צ"ע דבירושלמי פ' אלו מציאות ד"ה ע"ג ר' אדא בר זבדא שאל לרב וצ"ע ע"ש : ועוד סתירה לכלל זה אף שאמר
אמ"ר פלוני אין ראיה שהיה תלמידו • במכות ד"ג ב' אמר רב אדא בר אהבה אמר רב • ובכריתות ט"ו א' אמר רב אמר רב
אדא בר אהבה • ב"ק כ"ד א' אמר רב אדא בר אהבה אמר רב נחמן • ובקדושין כ"ד • כילד הרגל כ"ד א' אמר רב נחמן א"ר אדא
ב"א • וזה יש לדחות כי ב' רב אדא היו א"כ י"ל א' רבו ור"כ אמר בשמו ואחד תלמידו שאמר בשם רב נחמן : ברכות ל"ג ב' •
שבת כ"ח ב' • ע"פ ק"ג ע"ב • יומא מ"א ב' וע"פ קט"ו סע"א • פא"ד י"ז א' מ"ק ק' ב' כ"ד ב' א"ר אלעזר א"ר אושעיא •
ובע"פ ק"ה א' א"ר אושעיא א"ר אלעזר • בגיטין ל"א סע"א רבי אליעזר בן אנטיגנוס משום ר"א בר ינאי • ובילה פ"ד ל"ד א' רבי
אליעזר ברבי ינאי משום ר"א בן אנטיגנוס • ברכות ל"א א' אמר רב הונא א"ר זעירא י"א ב' א"ר זעירא אמר רב הונא ע"ש •
עירובין ז' א' אמר רב הונא אמר רב נחמן • וב"ק ע' איתביה רב נחמן לרב הונא • א"ר אדא בר אהבה א"ר מלכיו ולהיפך
ע"ש בירושלמי פ"ג דסנהדרין רב הונא בשם רבי חונה • ובירושלמי ברכות פ"ב רב חונה בשם רב הונא • פ' א"ל כ"ח ב' א"ר חייא
בר אשי אמר רב הונא • ובפ' כל הבשר קי"א ב' קראו זא"ז יתמי פרש"י בלא דעת ואלו היה רבו איך קראו יתמי • וכן א"ר חנינא
בן גמליאל א"ר יהודה בן גמליאל וכן להיפך אר"י ב"ג אר"ח ב"ג ע"ז ל"א א' א"ר חסדא אמר זעירא • ובירושלמי פ"ק דקדושין כ"ט
א' • ופ' כלל גדול ע' א' אמר זעירא אמר רב חסדא • רב יהודה א"ר אסי ולהיפך ע"ש • אמר זעירא א"ר אסי וכן להיפך ע"ש •
ואין לומר דאלו היו חבירים לכן אמר א' בשביל חבירו • אבל הרב איכו אומר בשם תלמידו • וכן נראה מתו' פ' ע"פ ק' א' ז"ל ל"ג
רבי יוחנן א"ר אבהו דר' אבהו תלמיד רבי יוחנן הוי עכ"ל : ור"ם ב"ש בכריתות פ"א ד"ה א' א"ר ינאי א"ר יוחנן ל"ג דהא רבי
ינאי רבו מובהק של ר' יוחנן היה עכ"ל • ובתו' ר"פ השולח גט ל"ב א' ל"ג אמר רבה בר אבוה אמר רב ששת • דרבה ב"א רבו של
רב נחמן ורב נחמן חבירו של רב ששת • לא נראה סתירה לזה : כתובות ד"ז א' אמר רב הונא א"ר אבא בר זבדא • ור"פ הבע"ז
ד"ם רבי אבא בר זבדא אתעקר מפרקי' דר"ה • הרי אמר משמיה דתלמידו : בע"פ ק"ג ב' אמר רב הונא אמר רב ששת • ורב
ששת תלמידו היה דאתעקר מפרקי' שם פ' הבע"י. : בירושלמי פ' נערה שנתפתת' ופ' אעפ"י אמר זעירא א"ר יוחנן • ובבכורות
ד"ל סע"א ר' יונה ור' זעירא תלמידיו ר' יוחנן • ובפ' אהרון דכלאים ר"כ א"ר יוחנן בשם ר' זעירא : בשבת פ' ב"מ לא ב'
א"ר יוחנן משום ר' אלעזר • ומפורש בהרבה מקומות בש"ס דר' אלעזר תלמיד רבי יוחנן היה : ובכתובות כ"א ב' ר"ה שאל מרבי
חייא בר רב • א"כ למה תמהו התוספות חולין י"ד דרב הונא הביא ראיה ממה שדרש ר' חייא בר רב שקטן ממנו : ולמה מחקו הגי'
רבי יוחנן א"ר אבהו ול"ג אמר רבה ב"א אמר רב ששת : ג כתב ש"י כשאמר בע"א מיניה פלוני מפלוני תלמידו הוא • ואינו
מוכרח אלא גם על גדול ממנו יאמר זה : בתו' גיטין י"א ר' ירמיה חבירו של רבי זירא וקטן ממנו • מדאמר בעא מיניה ר' ירמיה
מר' זירא • שבת ע"א א' • נידה ד"ג א' : וכתב יוחסין כתב ה"ע ב' רב הונא הוי כיון שאינו בעא מיניה שמואל מרב הונא חולין
פ"ק (ר"ל אלו היה רב הונא זה שהיה תלמיד שמואל לא היה שמואל בעא מיניה) ולא נהירא דכיון דהוי כייפי לי' אע"ג דהוא תלמידו •
בעא מיניה • ומצינו הרבה פעמים שהרב שואל לתלמיד בפ"ב דזבחים (ד"ו א') בעא אבוה דשמואל משמואל • וכן בפ' ר' ישמעאל
בעא מיניה ר' ינאי מר' יוחנן • ובהוריות (י"א ב') בעא רבי מר' חייא • א"כ אפשר שהוא א' ואין שני • עכ"ל : ובהוריות שם
בעא מיניה רבי מרב • ובשבת קי"ג ב' וקי"ט א' בעא מיניה רבי מר' ישמעאל בר' יוסי • שהיה תלמיד רבי : ובע"פ ק"ז א' בעא
רב הונא מרב חסדא • ותלמידו היה. וע"ש כי י"א תלמיד חבר היה : ב"ק מא"ב רב ייבא סבא (תלמיד רב) בעא מרב נחמן וא"ל
רב נחמן עני מרי : פרש"י ענני אדוני כלומר רבי הרי ר' ייבא רבו של רב נחמן היה • ובעא מיני מרב נחמן : וגדולה מזו דמצינו
דבעא מתלמיד תלמידו במעילה ט' א' בעא אבוה דשמואל (שהיה רבו דשמואל) לרב הונא (שהיה תלמיד שמואל ע"ל מש"ש • בערכין
י"ז רב הונא יתיב קמיה דשמואל (כתלמיד יושב לפני רבו : וכן איתיביה פלוני לפלוני • זבחים ל"ו ב' איתיביה רב הונא לר' אבא •
ובפ' השולח גט מ"ו סע"ב א"ר אבא לרב הונא • למדינו רבותינו • הרי איתיב הרב לתלמידו • בחולין קל"א א' איתיביה רב אידי בר
אבין לרב פפא • ובפסחים ל"ה א' • ויבמות פ"ה א' קרא את רב פפא דרדקי • עי"י מ"ש וסתירת זה אצל ר' אילעאי • יומא כ'
ע"א איתיביה רבי יצחק נפחא לר' אמי • ויומא מ"ע ב' איתיביה רבי אמי לרבי יצחק נפחא : ד כתב ש"י כשאמר יתי"ב פלוני
קמיה פלוני י"א שהוא תלמידו • וראיה מריש פסחים הכי תרי תלמידי דיתבי קמיה הלל וא' מהם ריב"ז שהיה תלמידו • ובחולין
י"ן א' יתיב רב אחורי דרבי חייא ורבי חייא קמיה רבי (רבו) וכ"כ תו' חולין י"ג. היכא דאמר יתביה קמיה כמו יתבי ר"ה ור"ח
קמיה שמואל משמע כתלמיד לפני רבו • ובתו' פ' נערה שנתפתת ד"כ ב' יתיב רב יוסף קמיה רב המנונא משמע דרב יוסף היה קטן
מרב המנונא • ובקדושין כ"ח משמע דרב המנונא תלמיד רב חסדא שהיה חבירו של רב יוסף • אצ"ל ב' רב המנונא הוו עכ"ל :
ובתו' פ' ה"ה ל"ד א' הוי יתיב ר' אבא קמיה דרבי אמי • משמע ר' אבא היה תלמיד רבי אמי • וק' הא בפ' כל הנשבעים מ"ז א"ר
אמי רבותינו שבא"י : הייכו ר' אבא ואור"י דאשכחן בפ' חבית קט"ו דקרי רב לרב כהנא ול"ר אמי רבותינו אע"ג שהיו תלמידיו :
ועי"י תו' חולין י"ד א' ד"ה א"ר הונא ב"ק ק"ב א' יתיב ר' אבי קמיה רב הונא כי רב הונא היה רבו : ובתו' בריש גיטין כתבו
רב הונא יתיב קמיה דרבי ירמיה • פר"ת שאין זה רב הונא שמוזכר בגמרא (ע"ש) דאותו היה גדול מר' ירמיה ולא הוי יתיב
קמיה : אכן במנחות פ"א סע"ב יתיב רבי ירמיה קמיה רבי זירא וא"ל ר' זירא רבי אתה אומר כן הרי אף דהיה ר' ירמיה רבו אמר
יתיב קמיה ר' זירא תלמידו • ובשבת דף ז' • ופסחים מ' א"ר זירא א"ר ירמיה : ואגב אכתוב מ"ש תו' ע"ז ס"ג כ"ח שאומר
ויתיב פלוני גבייהו מזכירו כן לפי שהוא הורה להם דבר חידוש : ובה"ע יתיב קמיה ויתיב וקאמר הייכו שחולק עליו • או הוא היה
האומר : וכן תמצא ש"ב כללים הכ"ל סותרין זא"ז • בפ' כירה דל"ז סע"ב רב אשי (ר"ל הקדמון) קמיה רב הונא (מדקאמר קמיה
נראה תלמידו היה ובשבת ד"ם ע"ב רב הונא בעא מרב אשי : פסחים מ' ע"א א"ר זירא א"ר ירמיה ור' ירמי' קראו ברי • ובשבת
ע"א א' בעא רבי ירמיה רבי זירא • ובמנחות פ"א סע"ב יתיב רבי ירמיה קמיה רבי זירא • ושבת י' ע"א וקמ"א א' : בס"פ
לולב וערבה ד"כ א"ר ינאי א"ר זירא • ובשבת קנ"א ב' רבי זירא בעא מר' ינאי • ובפ' במה טומנין א"ר זירא משום חד דבית
רבי ינאי • ורבי ינאי היה רבו של רבי יוחנן • ורבי יוחנן רבו דר' זירא ובתו' חולין י"ג א' רבי ירמיה חבירו של רבי זירא • ובתו'
גיטין י"א ב' רבי זירא גדול מר' ירמיה : כתב ש"י פ"י מורי הבדל אחר • כשאומר אמר פלוני אמר פלוני שויס הם באותה
סברא • אבל כשאומר משום פלוני לא ס"ל • ומביא ראיה מההיא דהקורא למפרע (ד' רע"א) אמר הא דידיה הא דרביה
דתניא א"ר יהודה משום ראב"ע • ואי לא מסתפינא אמינא • דהתם משום קושיא הוא דקאמר הכי הא בכ"מ סתם שניהם
שוין עכ"ל : הנה עלה לדעתי ורעיוני לומר אם תמצא שקראו מר בוודאי לרבו אמר כן • דהתו' בחולין ק"ל ע"ב כתבו רבה
גרסי' • דאלו רבא היה מדבר לרב חסדא לא היה אומר ואת אמרת • אלא היה אומר ומר אמר עכ"ל : ובתו' עירכין
ה' א' רבה גרסי' שלא היה אומר אביי מר לרבא חבירו אע"ג דאשכחן דאמר רב יוסף לתלמידו אביי מר דגברא רבה בזבחים פ' ק"ב

דמ"ב

שמואל ע"ל רב ששת כמ"ש ס' יוחסין בהקדמה ובס' כריתות כי מהפיכות הגדולות ההכרחיו' לדעת דרכי התלמוד הוא לידע התנא או האמורא מי הוא ובאיזה מקום היה ועמ"ש רב המכונה דע"י ידיעת המקום מוכרח לומר דב' רב המכונה היו : יען כי ידיעות הדורות לידע מי הוא הרב ומי הוא תלמידו · הוא יתד תקוע גדול לתלות בו לפסק הלכה : העמדתי בכ"א התנאים והאמוראים עם מי דברו שהיה בזמנו · ואז תבין מן הלשון אם היה תלמידו · דעל הלשונות המורים שהוא תלמיד שכתבו הקדמונים אין לסמוך כאשר שדיתי כרגא לסתור כללים ההם : כתב שארית יוסף כתיב ז' הלשונות שיורו מי הוא הרב ומי הוא תלמידו שקבל ממנו :

א אמר פלוני משום רבי פלוני (וכ"כ רמב"ס) **ב** אמר פלוני אמר פלוני (וכ"כ תו' ע"ל) **ג** בעא פלוני מפלוני.
ד יתיב פלוני קמיה פלוני · **ה** שאמר בגמרא מפורש הא דידי' הא דרביה תראה ג"כ שאין הכרח :

א כשאמר אמר פ' בשם ר"פ דע שהוא תלמידו (וכ"כ התוספות מכות ל"א ב' תימא דמשמע דרבי שמעון בן אלעזר תלמידו של רבי מאיר היה שאמר הרבה דברים משמו) : כתב היוחסין דמ"ט ב' לפעמים לא היה רבו ושדי גברא בנייהו כדאי' בפ' כ"ג ונזיר (דנ"ו ב') . כל שמעתתא דאיתאמרה בבי תלתא קמא ובתראי אמרינן מציעאי לא אמרינן שר' אלעזר אמר משום רבי יהושע בן חנניה והוא לא גמר אלא מר' יהושע בר ממל והוא מר' יהושע בן חנניה · אמר רב נחמן אף אנן נמי תנינן (משנה פרק ב' דפאה) נחום הלבלר קבל מר' מיאשה שקבל מהזוגות והנביאים הלמ"מ ואלו כלב שהוא מהזקנים וכן יהושע שקבל ממשה לא קאמר עכ"ל · (ובירושלמי פ"א דקדושין דס"א א' ושבת פ"א ד"ג א' א"ר חייא בשם ר' יוחנן אם יוכל לשלשל שמועה עד משה שלשלה אם לאו תפוש או ראשון או אחרון · ועי"י ז"ר בילקוט במדבר דר"ג לחדנו שכ"ל השמועה בשם אמרו עד השלישי · ועי"י ז"ר פ' ואתחנן דרס"ג ג' לשלש השמועה ע"ש מ"ש בשם ב"א : ובר"ה די"ט ב' דרש רב נחמן בר חסדא העיד ר' סימאי משום חגי זכריה ומלאכי ויש יותר מת"ק שנים ביניהם דוק ותשכח · וב"פ ע"פ קי"ד א"ר בב"ק א"ר יוחנן בשר' יהודה בר אילעי · ור"י ב"א קדם הרבה לרבי יוחנן · ובבכורות ד"ב א' א"ר יהודה אמר שמואל משום רבי אלעזר בר' צדוק · וזמן רב ביניהם · ובפא"ט כ"ג ב' ובנדה ה' א' אמר שמואל משום רבי חנינא בן אנטיגנוס · ובכתובות כ"ז ב' וע"ד א' ונדה ד"ב ב' אמר שמואל משום רבי ישמעאל · ובמכות ד"ב א' ובפ' הדר ס"ד סע"ב וע"פ קי"ח א' אמר רב ששת משום ראב"ע · ובסוכה ע' א' · בילה ל' ע"ב אמר רב ששת משום ר"ע · ובפ' לולב הגזול ל"ב ב' אמר רבה בר מרי (שהיה בזמן רבא) משום ריב"ז · ובסנהדרין ע"ו א' רב כהנא משום ר"ע · ובקדושין ד"ל ע"א רב ספרא משום רבי יהושע בן חנניה · וזמן רב ביניהם · וכן תמצא הרבה מלא מזה בש"ם רבה א"ר חייא ע"ש · רב יוסף א"ר הושעי' ע"ש ולא ראו זא"ז · אעפ"י שזמן הרבה ביניהם ולא שמעו מפיו אמר משום : ר"א בשר' ישמעאל ב"ק ס"ט ב' : ובפי"כ קי"ד ב' א"ר יוחנן משום רבי יהודה בר' שמעון כתב רשב"ם לפי שלא היה רבו מובהק אומר משום שלא הורגל רבי יוחנן לומר משמיה דר' יהודה אבל מרבו אומר אמר ר' יוחנן א"ר ינאי עכ"ל : וכ"כ רדב"ז בכללי גמרא בס' מהררי נמרים כשהוא אומר אמר פ' משמיה ד"פ לא קבלה מפיו אלא אחר אמר בשמו : ובש"י כתיב הכ"ל ואפשר לומר כיון דעל. הסתם כל תנא רביה דאמורא הוא אומר משום אעפ"י שלא למד ממנו : א"כ כל משום רבו הוא והיא דכל הבשר קי"ג ב' הכ"ל מלד. ההכרח מציאות יצא מכלל זה בהרבה כללים שבגמרא עכ"ל · אבל כבר הראיתיך ביטול דברים אלו דאף שבבירור אינו רבו אומר משום : ובפ' קמא דחולין די"ז ב' א"ל רבינא לרב אשי אמרת משמיה דרבא פרש"י ג"כ כו' בפ' כל הבשר דהא רב אשי לא ראה את רבא דיום שמת רבא נולד רב אשי כו' : ובפ' כל הבשר קי"ג ב' אמר שמואל משום ר' אליעזר ואמר שם הא דידיה הא דרבו פרש"י כל היכא שאמר משום פלוני לא שמעו מפיו אלא אחרים אמרו מפיו · ושמואל לא ראה את ר' אליעזר שהיה בזמן החורבן תלמיד ריב"ז · ושמוא' מדורות אחרונים סוף שנותיו של רבי : ובפי"כ קט"ז א' ודל"ד רע"א · וב"פ הדר ס"ד ב' ובפסחים פ"ו ב' א"ר יוחנן ארשב"י ואמר שם הא דידיה הא דרביה · ור' יוחנן לא היה תלמיד רשב"י כי לא ראה אותו כי אפילו בזמן רבי שהיה תלמיד רשב"י היה רבי יוחנן קטן : יוחסין דמ"ט ב' : וביומא ג' ב' ומי א"ר יוחנן הכי כו' ומשני הא דידיה הא דרביה דאמר משום ר' ישמעאל בשיטה שלא למד ממנו ולא ראה אותו · ואמר הא דידיה הא דרביה ואמר משו"ם : ע"ל רבי יוחנן מש"ש הכא מ"ש רשב"ם פי"כ קי"ד ב' הכ"ל לפי שלא היה רבו מובהק אומר משו"ם : גם לזה מצאתי סתירה ב"פ המצניע צ"ב א' ובהזורק ל"ח א' וב"פ המוציא תפילין ק"ב א' אמר רב משו"ם רבי חייא · וידוע דרב תלמיד מובהק דרבי חייא היה ואמר משום · וביומא פ"ג מ"ג ב' רבי יוחנן אפילו לרבו לא צייה דאר"י משו"ם רבי שמעון בן יהוצדק שהיעת פרה בזר פסולה ואני אומר כשרה · ובע"ז ל"ו ב' · עירובין י' א' · סוכה ד"ז · המדיר ע"ב ב' · נדרים מ"ה א' · מי שהיה טמא נ"ה ב' · ר"ה ל"ד ב' תענית כ"ח ב' · יומא ד"ב ב' · א"ר יוחנן משו"ם ר' שמעון בן יהוצדק · הרי אף שרבו מובהק אומר משו"ם : ובפ' ג' שאכלו דמ"ה סע"ב רבי חייא בר נחמני וע"ש מש"ש תלמידיו של ר' ישמעאל אומר משום רבי ישמעאל : ברכות ט"ו א' ב' ובמגילה ד' רע"א רבי יהודה אומר משו"ם ראב"ע ואמר שם שרבו היה : ובפ' ר"א דמילה קל"ד א' ומי שהסיק קכ"ד סע"ב רבי שמעון בן אלעזר משום ר"מ · וכתבו התו' הכ"ל שהיה ר"מ רבו · הרי נראה סתירה דברי רשב"ם הכ"ל · ע"כ נראה כדעת רדב"ז הכ"ל אם אמר משמיה דפ' לא קבלה מפיו אלא אחר אמר בשמו · א"כ י"ל אף שהוא רבו מובהק אלא שלא שמע מפיו משום אמר ומלינו א"ר יוחנן בנא"ה · בעא ר"י מרב אר"י משום רב ע"ש : כתב ש"י וראיתי ראש ישיבה שמחלק בין משום פ' למשמיה פ' ולפי שלא מצאתי בספר מפורסם לא כתבתי הבדל עכ"ל · גם לזה מצאתי סתירה · בב"ק קט"ו רע"א רב משמיה דרבי חייא · רבי יוחנן משמיה דרבי ינאי · וב"פ המצניע צ"ג ב' רב פפא משמיה דרבא · ותלמידו היה ואמר משמיה : מכות ל"ה ב' רב יהודה ברב שמואל בר שילת משמיה דרב · וב"פ כירה מ"ג ב' · וב"פ כל הכלים קכ"ג א' · ובנדה ס"ה א' · עירובין ג' סע"ב רבי חנינא בר שלמיא משמיה דרב · וכולם תלמידי רב היו ואומר משמיה : ואדרבה גם שלא היה תלמידו אומר משמיה · בפ' הזהב נ"ד ב' קדושין ?"ד ב' רב טביומי (הוא מר ברב אשי ורב אשי נולד כשמת רבא) אמר משמיה דאביי (שמת קודם רבא) · ובב"ק מ"א סע"ב אמר רב טביומי משמיה דרבא ; הרי אביי ורבא לא היו רבו ואמר משמיה : גם תמצא אף שלא היה רבו אומר אמ"ר פ' משמיה ד"פ משום פ' · בע"פ קי"ח א' אמר רב שיזבי (שהיה בימי רבא) אמ"ר ראב"ע · ובע"ז י"ט א' רב שיזבי משמיה דראב"ע · ובערובין כ"ד ב' רב שיזבי משום ראב"ע ·

ב כשאמר אמר פ' אמר פ' תלמידו הוא · כתב ה"ע ואינו מוכרח שיהיה רבו ממש אלא גדול ממנו וראוי להיות רבו ז"ל התו' פ' א"ע דל"ה רב הונא כתלמיד לגבי רב אסי שהרי בכמה מקומות אמר רב הונא א"ר אסי עכ"ל · הרי כתבו כתלמיד ולא תלמיד ממש · אבל מקטן ממנו אין מדיאין שמועה לכן תמהו התו' ריש חולין (ד"ד שהביא רב הונא ראיה ממה שדרש רבי חייא בר רב והוא קטן מן רב הונא ע"ש) (ובירושלמי פ"ג דסנהדרין דכ"א סע"א איקלס ר' בא בר זבדא דאמר שמועה משום דזעיר מיניה : ובתו' פסחים ד"ק דע"א ר"ה והא"ר ירמיה כו' ל"ג א"ר יוחנן א"ר אבהו דרבי תלמידו היה הכא אדרבה סתירה מפורשת דאף דאמר אמר פ' לא היה תלמידו : בב"ק דל"ה ב' א"ר חייא בר אבא אמר רבי יהושע ב"ק ור' חייא ב"א היה תלמיד ר' יוחנן ור' יוחנן היה קטן בימי רבי כמ"ש לעיל ורבי יהושע ב"ק כשבירך את רבי שיגיע לחצי ימיו לא היה ריב"ק פחות מבן ק"מ (ע"ש) ובמגילה י"ד א' גיטין כ"ז ב' נזיר ד"ג סע"ב ובהרבה מקומות אמר רבי חייא בר אבון אמר ריב"ק ורבי חייא ב"א היה תלמיד רבא · ונולד רבא כשמת רב יהודה שהיה תלמיד רב א"כ לא היה ר' חייא בר אבין תלמיד ריב"ק ואמר אמר רבי יהושע ב"ק ; ובב"ב דקס"ז ב' שבת ע' סע"ב אמר אביי אמר רב ורב מת קודם רבי יוחנן ע"ש · ואביי לא ראה את רבי יוחנן (עי"י רב דימי) כ"ש שלא ראה את רב ואמר אמר רב : ובפ' שמנה שרצים ק"ט א' · ע"ז פ"ה א' · א"ר אדא בר מתנא אמר רב · והא רב אדא ב"מ בעא מן אביי פ' במה טומנין מ"א א' · ופ' ח' שרצים ק"ז ב' ואיתיב לרבא שבת ק' סע"ב נ"ד ב' א"כ לא ראה את רב ואמר אמר רב : ובכילד מברכין ד"מ א' אמר רב מרי א"ר יוחנן ואמר שם כמה דברים בשמו · ומזה יצא לש"י שמנאו בתלמידי ר' יוחנן ובאמת טעה כי ברכות ד"ד א' אמר לרב פפא שהיה תלמיד רבא · ובזבחים ד"ט ב' אמר לרב אשי ורב אשי נולד יום שמת רבא ורבא היה בן גילו של אביי ואביי לא ראה את רבי יוחנן ככ"ל כ"ש שלא ראה רב מרי את רבי יוחנן ואמר

הקדמת הרב הגאון המחבר

אמת יהגה חכי בדרך אמת אם שגיתי אתי תלין : דאי' בברכות פ"ג דכ"ה ב' גרף של רעי ועביט של מי רגלים אסור לקרות ק"ש כנגדן
בו' ומי רגלים עצמן (בבלי שאין מיוחד להם רשי') יטיל לתוכן מים כל שהוא • ר' זכאי אמר רביעית בין לפני המטה (שאין המטה
מפסקת בינו לבינם אסור) רשב"ג אומר לאחר המטה קורא לפני המטה אינו קורא כו' רשב"א אומר אפילו בית ק' אמה לא יקרא •
איבעי' להו כו' ת"ש דתניא רשב"א אומר אחר המטה קורא מיד לפני המטה מרחיק ד' אמות • רשבג"א אפילו בית ק' אמה לא יקרא
כו' מתני' קשיא אהדדי (שהחליפו שיטתן ומתרץ) איפך בתרייתא ומאי חזית דאפכית בתרייתא איפך קמייתא (ומתרץ) מאן שמעת לי'
דאמר כולי בית כ"ד אמות רשב"א היא : וכתב בס' מלא רעון שם וקשה בברייתא ראשונה הקדים את רשב"ג לרשב"א ובברייתא ב' ת"ש
דתניא רשב"א אומר כו' רשבג"א וכתב באיזה גמרות הגי' בברייתא שניי' ת"ש דתניא רשב"א אומר כו' רב"ן גמליא"ל אומר אפילו בית ק'
אמה זה רבן גמליאל הוא (ר"ג דיבנה) בן רשב"ג הזקן שנהרג וזה ר"ג (ר"ל ר"ג דיבנה) היה אחר החורבן בעל פלוגתא של ר' אליעזר
בתס ולפ"ז לא שייך קושיא אהדדי של רשב"ג (הנהרג) ור"ג (דיבנה בנו) וצ"ל מ"ש בגמרא קשיא אהדדי רק על ר"א (צ"ל רשב"א)
ובזה מתורץ קושיא הנ"ל דבריתא ראשונה תני רשב"ג (ר"ל רשב"ג הנהרג) קודם ר"א (צ"ל רשב"א) אבל ר"ג (דיבנה) שייך אחר ר"א
(צ"ל רשב"א) ע"ש : והנה אראך כי הגי' שהביא בשם איזה גמרות בברייתא שניי' רבן גמליאל במקום רשב"ג הוא טעות וא"כ דבריו
מחולא כתבטלו : לא וראה בסדר ברייתא ראשונה ר' זכאי אומר רביעית כו' רשב"ג אמר כו' רשב"א אמר כו' הרי הקדים את ר' זכאי
לרשב"ג ולרשב"א : כתב יוחסין ר' זכאי בפ' המוציא יין תנא דברייתא תלמיד ר' שמעון ברבי. עכ"ל : גם הוא טעה דהא בפ' המוציא יין
דע"ט ע"ב אי' ז"ל א"ר שמעון בן יהודה משום ר' שמעון כו' ר' זכאי משמו (ר"ל של ר"ש) אמר כו' וסתם ר"ש הוא רשב"י כמ"ש רשי'
שבועות ב' ב' וכן בהרבה מקומות אמר ר"ש בן יהודה בשם ר"ש ר"ה ט"ו א' נזיר מ' א' בכורות י' א' תמורה י"ט ב' נידה כ"ב ב' ב"ק ל"ג
א' ב"ב ק"ב ב' ובמשנה רפ"ק דשבועות ובדי"ט א' רש"א כו' ר"ש בן יהודה אמר מש"מו (פרש"י משמו של ר"ש) וכ"כ בר"ש מ"ס ידים פ"ג
מ"ג • וסתם ר"ש הוא בן יוחאי עכ"ל • ובספ"ב דשבועות ר"ש בן יהודה ור"א ב"ש אמרו משום ר"ש • זבחים כ"ה א' ובפא"ט כ"ה סע"ב
ובפ' העור והרוטב קכ"ב ב' בש"ר שמעון • ובמשנה פ"ג דמכות ופ"י דנגעים בשר' שמעון • ובירושלמי' חלק בש"ר שמעון ומכלתא יתרו
ד"ג ג' ובב"ר פי"א די"ג וספרא קדושי' וכן הרבה פעמים : ועוד דהא ר"ש בן יהודה אמר במשנה בשם ר"ש ובברייתא פ' המוציא יין הנ"ל
א"ר זכאי ור"ש בן יהודה בשם ר"ש אלו היה ר"ש זה ר' שמעון ברבי הא מעולם לא נזכר ר"ש ברבי במשנה כ"א במכות דט"ו : ורשב"י היה
רבו דרבי כמ"ש תו' מכות ד"ע ב' ורש"י פ' ב"מ דל"ב ב' ובשבת קמ"ז ב' ובפ' כל גגות צ"א א' אמר רבי כשהיינו למידין תורה אצל ר' שמעון
כו' ומכחות ס"פ ה"י דע"ב א' רבי תלמיד ר"ש ובירושלמי פ' המצניע וברש"י פ' א"נ ד"ו סע"א • והרמב"ם כתב לא נזכר ר"ש בן יהודה
במשנה כ"א. פ"ק דשבועות הרי הראיתיך שנזכר גם פ"ג דמכות ופ"י דנגעים ועוד נזכר פ"ג דמ"ש בש"ר יוסי וכבר ידוע כפי שהארכתי
בחבורי בהקדמה בכללים אחר שר' שמעון בן יהודה אמר בש"ר שמעון א"כ תלמידו היה ורבי היה ג"כ תלמיד ר' שמעון א"כ רבי ור"ש בן
יהודה היו חברים ור"א בר"ש בן יוחאי היה חבירו דרבי שלמדו יחד קמי רשב"ג וריב"ק עי"י פ' הפועלים וכן פליגי ראב"ש ורבי מכחות ס"פ
ר' ישמעאל : ורבי חבירו דרשב"א כדאי' בנידה מ"ה ב' דברי רבי רשב"א אומר כו' כתבו התו' הלכה כר' לגבי רשב"א דהלכה כרבי מחבירו :
ורשב"א מלא פתה לר"ש ברבי לנדרו ע"ש ור' יוחנן שהיה תלמיד רבי שמע שרשב"א היה שוגה ילא לך מכל הנ"ל דר' זכאי היה חבירו של ר'
שמעון בן יהודה תלמידי רשב"י כמו רב"י ור"א בר"ש : ואיך כתב היוחסין ר' זכאי תלמיד ר' שמעון ברבי • אלא האמת יורה דרכו דר'
זכאי היה תלמיד ר"ש בן יוח"אי וטעה במה שהבין שאמר ר' זכאי בש"ר שמעון ברב"י : ראה גם ראה דר"ע רבו של רשב"י ה"י כדאי'
מנחות ע"ב א' ובע"פ קי"ב • גם ר"מ תלמיד ר"ע היה כדאי' בעירובין י"ג א' ר"מ שימש לפני ר"ע וא"כ לר' ישמעאל וא"כ לפני ר"ע
ובפ' היה נוטל בסוטה ובחולין ד"ו א' ר"מ שדריה לרשב"א לאתויי חמרא • ובתו' מנחות ל"א ב' כתבו רשב"א תלמיד ר"מ דהרבה פעמים
אמר בשם ר' מאיר ע"ש : גם ר"מ רבו של רבי היה כדאי' בירושלמי פ' משילין ובעירובין י"ג א"ר הא דמחדידנא מחבראי דחזיתי לר"מ
מאחורי' : כמלא כי רשב"א חבירו דרבי ולמד מרבותיו של רבי רשב"י ור"מ ואי' בפ' יוחסין יום שמת ר"ע נולד רבי • ובזה יגדל המדורה
בתמי' קיימת באלף מהילות מעצמות קדושות ועפר אני תחת כפות רגליהם של בעלי תוספות : בפ"ק דב"מ ד"ד ב' סלעים דיהרין רשב"א
אומר כו' רע"א כו' כתבו התו' לספרי' דגרסי' ר"ע קשה הא ר"ע ס"ל כו' וי"ל כו' (ע"ש דוחק י"ל ההוא) ואע"ג דרשב"א היה תלמיד
ר"ע אין להוש מה שחולק עמו והוזכר קודם דכעין זה מכינו לקמן דפליגי רב"י עם רשב"ג אביו • ויש ספרים דגרסי' ר' יעקב עכ"ל
וכ"מ בתו' פי"כ דקכ"ה ב' דגורם ר' יעקב ול"ג ר"ע וטעם ורא' לא היגד ותמוה איך נתנו מקום לגי' ר' עקי' בא גם מ"ש רשב"א תלמיד
ר"ע היה לא נשמע ולא נראה בכל הש"ס שיאמר רשב"א בשם
ר"ע • גם הראיתי לך כי רשב"א היה תלמיד רשב"י ושל ר"מ
שהיו תלמידי ר"ע • א"כ רשבא היה תלמיד תלמידיו של ר"ע גם
היה חבירו של רבי שנולד כשמת ר"ע :

רק בתוספתא' מעשרות ספ"ג אמר בשר' עקיבא ובפ"ג דגיטין
ובתמורה דכ"א דברי ר"ע רשב"א אומר • וכבר כתבתי בכללים
דהרבה מכינו דאחרונים אמרו בשם קדמונים שלא היו רבם :

ואפשר שלא ראה רשב"א את ר"ע מעולם ואף א"ת שראה אותן עכ"פ קטן היה ואיך יפלוג עם ר"ע ובאשרי' פסק כר"ע נגד רשב"א
דהלכה כר"ע מחבירו גם זה צ"ע דאיך יהיה חבירו דר"ע. וראיתי בס' אסיפת זקנים בב"מ דף הנ"ל ז"ל בכולי' נוסחא וכ"ה גי' הגאוני'
ר' עקיבא אמר אינו אלא כו' ולא אשכחן ר' יעקב בעיקר נוסחא וטעמא דר"ע משום דמסייע לי' שטרא כו' והר"ן הקשה במ"ש א"כ
משום דהוי שטר שעבוד קרקעות שאין נשבעין כו' וא"ת איך אמרי' הכי לר"ע הא ר"ע דרש כל התורה ברבוי ומיעוט כדאיתא בפ'
שבועות שתים בתרא ומאן דדרש ברבוי ומעוט לא ממעט שטרות ומשמע דה"ה שבוע • וי"ל כו' וכן ה"ק הרא"ש ותירץ בע"א כו'
ורשב"א תירץ בע"א עש"ב ובריטבא בב"מ ז"ל ואיכא מאן דגרס הכא משום הך קושיא ר' יעקב וא"כ דבכלהי נוסחא אשכחנא ר"ע כו'
וכ"מ לדידי • אכן לדי לא כן ידמה כי א"א לגרוס ר' עקיבא כמ"ש ואין מקום לתמיהתם ותירוצם : וגי' ר' יעקב נראה אמיתית
דאי' ביומא דס"א סע"א אמר רבי שנה לי ר' יעקב וספ"ק דגיטין י"ד ב' ר' יהודה הנשיא אמר בשר' יעקב שאמר בשר' מאיר וכן מביא
בס' אסיפת זקנים בשם כמה גאונים שהיה הגי' לפניהם ר' יעקב וטעם וראייה לא כתבו • ולדעתי הגי' ר' יעקב מוכרחת : הרי ר'
יעקב היה תלמיד ר' מאיר כמו רשב"א : וכבר זכרנו דר' זכאי חבירו דר"ש בן יהודה תלמידי ר"ש בן יוחאי וכן ראב"ש • ורשב"א
תלמיד ר' מאיר : ורשב"י היה תלמיד בימי ר"ג דיבנה כדאי' בברכות אותו תלמיד שאל תפילת ערבית רשות רשב"י הוי וכן ר"מ נראה
שהיה קטן בימי ר"ג דיבנה דהא בימי ר"ש בן ר' גמליאל דיבנה אביו של רבי גזר עליו שיקראו אותו אחרים על שרצה להיות אב"ד כדאי'
בסוף הוריות : ופ"ק דסנהדרין די"ד ר"ע סמך לר"מ ולא קבלו דהוי ינוק • וא"כ הגי' שהביא בס' מלא רעון בברייתא ב' ר' גמליאל
ר"ל ר"ג דיבנה שהיה חולק עם רשב"א א"א לקיימה ובברייתא ראשונה שפליג רשב"ג עם רשב"א לדעתו לדע"תו הוא רשב"ג הזקן
הנהרג שהיה אביו של ר"ג דיבנה בשיטא טעות גדול הוא בידו דהא מן רשב"ג הנהרג עד רשב"א יהיה ה' דורות • רשב"ג הנהרג •
ר"ג דיבנה בנו רשב"ג דיבנה • ר"מ • רשב"א • אלא האמת דרשב"א פליג עם רשב"ג דיבנה שהיה אביו של רבי • וא"כ כל דבריו
כסתרין • ויתר הדברים שכתב הם כקורי עכביש אין מן הצורך להשיב עליהם • למה שהקשה למה בבריתא שניי' הקדים דברי רשב"א
לדברי רשב"ג • כבר תירץ בגמרא איפך ר"ל מ"ש דתניא רשב"א אומר אחר המיטה כו' צ"ל ארשב"ג אחר המיטה ומ"ש רשבג"א אפילו
בית ק' אמה צ"ל רשב"א אומר אפילו בית ק' דהא בברייתא ראשונה ושנייה לעולם מקדים בבא לאחר המטה כו' וא"כ בבא אפילו בית
ק' אמה אלא שצריך להפך תיבת רשב"ג במקום רשב"א • ומקום הניחו לי להתגדר : כתב ס' מלא רעון ביומא פ"ז ד"ע עא"ב ר' יהודה
ור' אלעזר בר' שמעון תלמידי ר"ע היו • זה אינו כי ראב"ש היה תלמיד ר"ש אביו • וחבירו דרבי שנולד כשמת ר"ע וק"ל • ועי"י
ר' אלעזר בן יעקב מש"ש שטעו בעל כ"מ ובעל באר שבע בפסק הלכה מכח שלא ידעו סדר הדורות : ועי"י ר' יוסי בר הנינא ותתיישב
תמי' רבה • וכיוצא בזה תראה בחבורי זה הרבה : ע"כ אחר כי ידעת הדורות מי הוא הרב ומי הוא תלמידו וכן הזכרתי באיזה מקום.
היו כי זה תועלת לידע ההלכה כמ"ש בסוף גיטין על ענין דמטלטלי' בלא אס יהיה הלכה כרב שאת כיון שהיה שוכן בנהרדעא מקום
שמואל

משוייר דאלו נסתלקו שניהם לא היה אפשר לשלם לחנוך שכרו מה שהיה ראוי חנוך לסגל במצות אלו הי' חי מאחר שלא נשתייר בדור ההוא
שום לדיק כמותו לכן נסתלק חנוך ונשתייר נח כדי ליתן שכר לחנוך כסך אותן מלות שיעשה נח • אלא דקשה מה נשתנה זה מזה כיון
דשניהם שוין במדרגה א"כ למה מת חנוך ונשאר נח • ימות נח וישתייר חנוך ויהי' נח נידון במשוייר של חנוך • לז"א וכה מה שנשתייר
ולא עביד איפכא היינו משום שמלא חן בעיני ה' • וזה שדרשו נח נח נח לאבות הוא חנוך כי מע"ע של נח נייחין לעצמו ונייח לאבות
היינו חנוך שיהי' נידון במשוייר ולפי שלא הי' עוד לדיק בדור הזה רק נח לכן נשתייר שיהי' חנוך נידון במשוייר עש"ב • שכיפל ושילש
דחנוך ונח היו בדור א' • ומיישב הרבה פסוקים ומדרשים בענין חנוך ונח • כי כן הדין שנידון במשוייר באותה שדה ובאותו זמן דווקא :
אך חלילה פה קדוש יאמר דבר זה כי חנוך לקח אותו אלהים תתקפ"ז לאלף הראשון ונח נולד כ"ו לאלף השני אשר בין מיתות חנוך ללידת
נח ס"ט שנים כאשר מפורש בכתובים בפסוקי התורה : ולדעתי יצא לו טעות זה כי ראה בשלשלת הקבלה דס"ז ע"ב ז"ל חנוך לקח אותו
אלהים תתקפ"ז קי"ג לנח ובאמת ט"ס וצ"ל קי"ג ללמך : או שראה בסר"א פ"ה ובמי' בראשית אדה"ר מסר סוד העיבור לחנוך והחנוך מסר
לנח עיין ח"א אלף כו' מש"ש וטעות הוא והגמ' משה אלגזי בהקדמה לספר המצות העתיק סר"א כלשונו ולא הרגיש כי ט"ס הוא • ועיין
ב"ם לדה לדרך וזוודין לאורחא בתחלת הקדמה די"ג א' ז"ל נח ישב עם אדם ואברהם עם נח הרי אברהם שלישי לאדה"ר כאשר מבואר
בחשבון שנותיהם ויעקב שימש את שם עכ"ל חלילה פה קדוש יאמר זה כי אדה"ר מת תתק"ל לאלף הראשון ונח נולד כ"ו לאלף השני :
ובספר ארבע חרשים ח"ב פכ"ח דכ"ה ע"ד כתב טעם על מ"ש בילקוט ר"פ כי תשא כי כופר נפש אדם ככר כסף לפי שידוע דעד כ' שנים
אדם אין בר עונשין וא"ל כפרה לכן אין נותנין שקלים מי שהוא פחות מן בן עשרים וימי חיי אדם ע' שנים א"כ כל אדם נותן שקלים נ'
שנה ובכל שנה חצי שקל א"כ ב"כ שנים שוקל ך"ה שקלים שהוא מנה של חול שהוא חלק ס' מככר ואי' בזוהר פנחס עש"ז שהיו ראוין
לקבל התורה בימי נח והיינו בסוף ימי נח דתפס"ת מרובה לא תפס"ת ואדה"ר הי' בן תר"נו שנים כשנולד נח ונח חי תתק"ן שנים א"כ סוף
ימי נח הי' אלף תר"ו שנים לב"ע • וידוע ד"ו אלפים הוי עלמא וראוי להוסיף מחול על הקודש הוא אלף השביעי שהוא שבת שעה אחת
של הקב"ה שהוא פ"ג שנים ד' הדסים • א"כ עולה ד' אלפים שנים ורי"א שנים פחות ד' הדסים • מקבלת התורה שהוא אלף תר"ו לב"ע
עד התחלת פ"ג שנים ד' קדשים הכ"ל • והם ד' אלפים שנים ורי"א שנים פחות ד' קדשים הכ"ל עולים ס' דורות דהיינו כל דור ע' שנים •
כמנא ס' פעמים ע' הוא ד' אלפים ר' ונשאר י"א שנים שאין מגיעין לשנות דור • א"כ אם היו מקבלין התורה בסוף ימי נח • ואז היו
נלטוין על השקלים • אלו הי' אז נהרג אדם א' היה הרולח גורם שלא יצאו ממנו ס' דורות שהיו שוקלין בכל שנה חצי שקל שהיו כל
השקלים עולין ככר כסף לכן נתנה התורה שיעור זה לכופר נפש אף אם הורג עכשיו שיצאו מה שיצאו שלא יעלה עד סוף העולם ס' דורות
ולא שקלו ככר כסף מ"מ הואיל ונקבע מתחלה כך כו' עש"ב : הנה ראה איך טעה בדבר שהתינוקות יודעין דכתב דאדה"ר הי' בן תרכ"ו
שנים כשנולד נח דהא נח נולד כ"ו שנים לאלף הב' וקי תתק"ן א"כ מת ו' שנים לאלף השלשי א"כ מן ו' לאלף הג' עד פ"ג קודם התחלת
אלף ז' עולה ג"א תתק"יא שנים אשר אין בהם אפ"י כ"ו דורות דוק ותשכח • וא"כ טעמו בטל ונכנס שכך דיו • לא ידעתי איזה ספר
הטעיה • והנה רבות בקונטרס מיוחד כיניתו שמו אבן הטועים הראיתי באלבע טעות כמה מאורות הגדולים : גם מ"ש שהקב"ה רלה
ליתן תורה בסוף ימי נח זה היה אחר המבול יותר מ"ע שנים אבל בזוהר פנחס עשל"ו ובש"ר פ"ל א"י בדור המבול רלה ליתן התורה ולא
רלו שהיו רשעים ואם ארזי הלבנון טעו במה דמפורש במקרא מה יעשו אזובי קיר בדור יתום • אשר יש הש"ם כנבואת דניאל סתום :
והנה אראך כמה מחברים טעו בפירושם מחמת חסרון ידיעות הדורות : דאי' ב"ם תורת חיים הכדפס מחדש בפ"ק דסנהדרין ד"ג ב' על
מ"ש בפ' תפלת השחר דכ"ח א' מעשה בתלמיד א' (הוא רשב"י) שבא לפני ר' יהושע א"ל ר' תפילת ערבית רשות או חובה א"ל רשות בא
לפני ר"ג א"ל ערבית רשות או חובה א"ל חובה והלא ר' יהושע אמר לי רשות כו'. וכשבא לבית מדרשו אמר ר"ג יש אדם חולק עלי • לומר
שערבית רשות א"ל ריי לאו א"ל והלא משמך אמרו רשות וא"ל יהושע עמוד על רגליך ויעידו בך כו' היה ר"ג יושב ודורש ור' יהושע עמד
על רגליו כו' ועברוהו לר"ג כו' ואוקמו לראב"ע ור"ג לא מנע עצמו מבית המדרש ובא יהודה גר עמוני ואמר מה אני לבא בקהל אר"ג
אסור ור' יהושע אמר מותר כו' ומיד התירו כו' לבא בקהל אר"ג איכו השתא (הואיל והכי הוא שהלכה כר"י ונכנס לערתי) איזיל
ואפייסו לר' יהושע אזל כי מטא לביתיה חזינהו לאשיתא דביתי' דמשחרן א"ל מכותלי ביתיך ניכר שפחמי אתה א"ל אוי לדור שאתה פרנסו
שאין אתה יודע בצערן של ת"ח במה הן מתפרנסין א"ל נעניתי לך מחול לי (דברתי למולך יותר מהראוי) לא אשגח בי' עשה בשביל כבוד
אבא איפיים כו' וכתב בת"ח מ"ש עשה בשביל כבוד אבא היינו דרבי הי' אביו וא"י דרבי הוא ר' יהודה הנשיא ר"ת הוא נשמת של יעקב
אבינו א"כ אם אמרת דערבית רשות ותפילת ערבית יעקב תקנו קשה הא יעקב מובחר שבאבות ולמה תפילתו רשות אע"כ צ"ל דיעקב
לא היה מובחר ולא זה כבודו של אבא שהיה נשמת יעקב ע"כ עשה בשביל כבוד אבא הוא ר' יהודה הנשיא והזור בך לומר תפילת ערבית
חוב מיד נתפיים עכ"ל • ובספר שמ"ל מלאתי שכ"כ דרוש להספד פ"ה ר"י הנשיא ניצון יעקב ויעקב לא מת לכן לוה רבי שיהי' נר דלוק
ושלחן במקומו ואל תזוז אלמנתו וכל ע"ש בא לביתו להראות שלא מת לכן היה בידו למחול נשיאתו לבנו דנשיא שמחל על כבודו כבודו מחול
כדאי' בקדושין ל"ב בפרט לגבי בנו דבכל מתקנא חוץ מבנו משא"כ אם רבי מת אין הנשיאות בירושה א"כ אם יעקב מת גם רבי מת ואם
יעקב לא מת ערבית רשות כדאי' בב"ש פ' ואיך כי טעם התפילות של אבות שיהיו שפתותיהם דובבות בקבר • ומה"ט ערבית רשות
דיעקב לא מת (ע"ש) לכן ר"ג הנשיא היה אומר ערבית חוב א"כ יעקב מת גם רבי מת ואין בידו להנחיל הנשיאות ורשאין להעבירו מן
הנשיאות עכ"ל • הנה נללו במים והעלו חרס ולא ידעו איזה דרך ישכון אור השך בעדם לא ידעו נתיב הישר דורות עולם כי הם הבינו
דר' גמליאל שהעבירוהו במעשה דר' יהושע ומינהו לראב"ע וא"כ כשנתפיים ר' יהושע חבר ר"ג ודרש ג' שבתות כו' הם הבינו שזה ר"ג
היה בנו של רבי הוא ר' יהודה הנשיא שאמר רבי אע"ג שמעון בני חכם גמליאל בני נשיא • חלילה לומר כן כי ר"ג דמעשה הנ"ל עם
ר' יהושע וראב"ע הוא ר"ג דיבנה ור"ג דיבנה דמעשה הנ"ל בנו היה ר' שמעון אביו של ר' יהודה הנשיא ור"ג בן ר' יהודה הנשיא היה
בן בן בנו של ר"ג דמעשה הנ"ל עם ר' יהושע • וא"כ איך נתפיים במ"ש עשה בשביל כבוד אבא ר' יהודה הנשיא שהיה בן בן בנו • כי
אותו תלמיד רשב"י היה רבו של רבי • ובר מן דין אין מקום לדבריו דמ"ש ר"ג עשה בשביל כבוד אבא היינו על שבייש ואמר מכותלי
ביתיך ניכר שפחמי אתה ועל בייש זה פייסו ולא נתפיים עד שהוזכר חסדי אבות ולא ביקש שיחזור לומר שערבית חוב יהיה איך שיהיה
כי דברי רוח והבל הם • וע"ק במ"ש שמ"ל למה לר"ג שהוא בן רבי לדעתו לומר שערבית חוב פגע בכבוד יעקב ובכבוד אביו לומר שמתו
כמו כל אדם וגם עי"ז יכולין להעבירו מנשיאות מה לו לצרה זו שיעבירו אותו מנשיאות וק"ל ובחנם טרח : וכתב עוד בת"ח במ"ש במעשה
הנ"ל שהעבירו את ר"ג ואמרו נוקמי לראב"ע דהוא חכם והוא עשיר והוא עשירי לעזרא אמרו לו ניתא למר למיהו ריש מתיבתא אמר
איזל ואמלוך באנשי ביתאי כו' אמרה לו דביתהו לית לך חיוורתא כו'. וכתב בת"ח הנ"ל ע"ד דאי' בסנהדרין פ"ק די"ד אין נסמכין לבית עלי
(פרש"י שאין זוכין להיות נסמכין) שנאמר לא יהי' זקן בביתך כו' אלימא זקן ממש והכתיב כל מרבית ביתיך ימותו אנשים (כשבאין
לכלל אנשים בן י"ח שנה ל"ל למיהדר ומכתביה) אלא סמיכה (לא תהא זקנה עליהם להיות ראוין לסנהדרין רש"י) עז"א לית לך חוורתא
ואתה כהן א"כ אפשר אתה מבית עלי שאין להם סמיכה בשלמא אם היה לך חוורתא היה מוכח דלאו מבית עלי אתה א"כ היה ראוי
לסמיכה • אבל מאחר שאין לך חיוורתא א"כ דילמא מבית עלי אתה ואין ראוי לסמיכה • לכן מיד נעשה לו נס והיה לו חוורתא א"כ
לאו מבית עלי הוא א"כ ראוי לסמיכה עכ"ל • הנה אזניו לא שמעו מה שהוליא מפיו דהא אמרו שם נוקמי לראב"ע דהוא עשירי לעזרא •
א"כ הוא כהן מלד שהיה מעזרא • ומפורש בעזרא ר"סד יחוס עזרא עזרא בן שריה בן עזריה כו' בן אבישוע בן פנחס בן אלעזר בן
אהרן הכהן • הרי ראב"ע שהוא מעזרא בא מן אלעזר בן אהרן • ועלי הוא מן איתמר בן אהרן כמש רשי' (שמואל א' סי' ב' פ' ל')
וא"כ למה נסתפקה אשת ראב"ע שמא מן עלי הוא שאין למשפחתו סמיכה וק"ל : הרי עיניך רואות כי לא ידע בספר יוחסין • בין שמאל
לימין לא ככד ולא כין • להורות ולהבין • ועוד אראך ע"י ידיעת הדורות תבין ותשכיל כמה גירסאות ברש"י ובתו' ואגדול המדורה על
כמה גאונים וראשים בעלי התוספו' בענין אשר אזכיר למטה • גם הרב בעל ספר מלא רצון • ובעל ספר יוחסין שבגו ברואה • ואלהים
אמת

הקדמת הרב הגאון המחבר

בתרא דגמרא שהוא תמיד העיקר להוראה (ע"ל הפסק הלכה סי' ע')

ד דרך משל שיהיו נראין דברי רב הונא סותרין למ"ש במקום אחר אכן כשפלוג רב הונא עם שכנגדו ואותו החולק עמו לא הי' בדור רב הונא שהי' תלמיד רב · ע"כ תדין לומר כי אין רב הונא זה תלמיד רב אלא רב הונא אחר כמו שתראה הרבה כיוצא בזה :

ה בזה תוכל להבין לתקן הרבה טעות בש"ס ותמצא למאות הצריכין תיקון · במעילה ד"ט א' מתיב אבוה דשמואל ור' אבין לרב הונא · ובש"ס הדפוס מוחק ורבון וס"א ל"ג ורב הונא עכ"ל הטעם שמחקו כי לפי סדר הדורות איך אבוה דשמואל אשר רב הי' חבירו דשמואל ורב הונא תלמוד רב · ישאל ממי שלא הי' בדורו ובערכין י"ז ר"פ יתיב קמי דשמואל הרי ר"ה תלמוד שמואל · ובשבת דל"ב ב' פליגי ר' חייא בר אבא ור' יוסי הטעות ניכר כי סתם ר' יוסי הוא בן חלפתא חבירו של ר' מאיר שקדם לר' שהי' רבו של ר' יוחנן ור' חייא בא' תלמיד ר' יוחנן · ע"כ צ"ל ור' אסי דמצינו בפ' חביות דקמ"ה ב' ר"ח בא' ור' אסי או צ"ל ור' אמי דמצינו בזבחים כ"ה ב' א"ר אמי לר"ח בא' וכן במ"ק ד"ך א' יתיב ר"ח בא' ור' אמי : וביבמות כ"ה ב' אמר רב א"ר חייא בר אבון ורב קדם הרבה לר"ח בא' דוק ותשכח ונראה דצ"ל אמר רבא אמר ר"ח בא' דהא' בס"פ שמנה שרצים · אמר רבא הכי ואי שבחבורא תרגימנא ומנו ר"ח בא' וכן בקדושין מ"ח ב' ופ"ק דסנהדרין ד"ח ב' אף דכתבתי לעיל תועלת א' דר"ת בא' תלמיד רבא מדבעא מרבא וא"כ איך אמר אריה בא' ע"ל בכללים שמצינו שהרב אומר משום תלמידו או שאין הכרח לנ"ק לומר שהיה תלמיד רבא מדבעא מיני' דמצינו שהרב בעא מתלמידו בפ' הזהב דכ"ד א' רב זביד משמיה דרב ולדעתי זה גרס שבעל ש"י הביא את רב זביד בתלמידי רב ובאמת טעות הוא וצ"ל משמיה דרבא וכ"ה בפ' הזהב דפ"ה א' · ובב"ב צ"ט ב' · ובפ"ב המוכיע ל"ג א' · ובר"ה ו' סע"א · סוכה מ"ד א' · ב"ק ה' סע"א · כ"ד ב' קי"ח ב' משמיה דרבא · ובפ' ג' שאכלו מ"ו ב' משמיה דאביי ובסוטה ל"ב ב' אמר לאביי שהיה חבירו של רבא : ורב פפא שהי' תלמיד רבא איתיב לרב זביד : בפ' המגרש דפ"ט ב' ובביצה ד"ו סע"א רב גמדא משמיה דרב · וזה גרס טעותו של בעל שי' שמנה את רב גמדא בתלמידי רב · אבל נראה שצ"ל משמיה דרבא דכן מצינו בפ' מרובה דע"ב א' אמר רב אשי הכי אמר רב גמדא משמיה דרבא · ובפ' הגוזל עצים ק"ו סע"א אמר רב גמדא לשמעתי' דרבא קמי רב אשי ובס"פ אעפ"י דס"ג ב' אמר רב גמדא לאמימר ולרב זביד ולמר זוטרא הא אמר רב כהנא בעי לה רבא ולא פשוט כו' : וכן ר' אחדבוי בר אסי בתלמידי רב טעה ע"ש : ובקדושין דע"א סע"א הונא בר תחליפא משמי' דרב גם זה גרס לש"י שמנאו בתלמידי רב ובאמת צ"ל משמיה דרבא כי ביבמות ד"ח ב' ונידה ד"ו א' · ובפ' המפקיד לה' א' אמר משמיה דרבא · וגדולה מזו מצינו שאפילו אביו רב תחליפא אמר משמי' דרבא ביומא ד"ז ב' ובכריתות דכ"ח ב' : ובס"פ כל הנשבעים דמ"ט א' אמר רב גידל אמר רבא צ"ל אמר רב כי תלמיד רב היה וכ"ה בש"ס בתענית די"ב ר' יהושע בר"י דרב אידי איקלע לבי' רב אשי ואותו ענין בשבת י"א א' איקלע לבי' רב אסי · ראה איזה גירסא נכונה · אכן באשר מצינו כי ר' יהושע ברב אידי הי' במיתות רב כהנא (השני רבו דרב אשי) כדאי' בפסחים ג' ב' ורב כהנא היה תלמיד רבה ורבה תלמיד רב יהודה ורב יהודה תלמיד רב · א"כ איך איקלע לבי' רב אסי שהי' תלמיד חבר לרב · א"כ רב אסי ט"ס וצ"ל רב אשי : ובזבחים ד"ס ב' כי סליק רבי אמר לשמעתא (פרש"י היא דאביי) קמי' דרב ירמיה · העיור ימשש כי ט"ס הוא כי רבי ירמי' הי' תלמיד רב הונא ורב הונא תלמיד רב וגם אביי תלמיד רבה ורבה תלמיד רב יהודה ורב יהודה תלמיד רב ורב תלמיד רבי ואיך יאמר רבי לשמעתא אביי קמי' רבי ירמי' · ע"כ צ"ל כי סליק רבין וכ"ה בהדיא בבכורות דכ"ה ב' וכן מצינו רבין שהי' בימי אביי דא"ל אביי אבין תכלא בפסחים ע' ב' ובחולין קי"א ובברכות מ"ז א' רבין ואביי הווי קא אזלא באורחא : בזבחים ס"ה ב' בפלוגתא דר' זירא ור' שמעון ברבי יצחק דוק ולא תשכח בכל הש"ס ר' שמעון ברב יצחק וצ"ל רב שמואל ברב יצחק וכן מצינו בפסחים ע"ג ב' דרב שמואל ברב יצחק ור' זירא : בשבועות י"ח א' אמר רב הונא משמי' דרבא ט"ס עיי' בתו' בכורות י"ד א' רבא לא ראה את רב הונא דרב הונא מת קודם רב יהודה ורבא נולד כשמת רב יהודה וכ"כ תו' מנחות ל"ו א' · א"כ צ"ל משמי' דרב שהי' רבו · או צ"ל משמי' דרבי דמצינו ביצה י"ו ב' פסחים ג' ב' קדושין ס"ב כתובות ס"ח ב' משמי' דרבי : בזבחים קי"ח ב' א"ר שמעון בן אליקום לר' אליעזר אסבר לך כו' פרש"י אסברא לי הראיני דוגמא לדבר עכ"ל נראה ממשמעות רשי' כאלו ר' שמעון ב"א אמר לר' אלעזר שיסבור לו היפך לפי הנראה משמעות מלשון הגמרא · ואין הכרע איזה גירסא נכונה אם ג"י הגמרא א"כ ברשי' ט"ס וצ"ל אסברא לך הראך דוגמא ע"כ פקח עיניך וראה בכתובות כ' ב' ר' שמעון בן אליקום קרא את ר' אלעזר רבי · ובזבחים ס"ה ב' אר"ש בא' אר"א בן פדת דהוא סתם ר"א הרי ר"ש בא' אמר משום ר"א א"כ ר"א רבו של ר"ש ב"א · וכן בפ' הספינה פ"א א' אר"ש ב"א לר"א כו' א"ל ר"א תשאלני בבית המדרש כדי לביישני וא"כ אחר שזכינו לדין ר"א רבו דר"ש ב"א א"כ גי' רשי' נכונה דר"ש ב"א אמר לר"א אסברא לי הראיני דוגמא וק"ל : בביצה ז' א' א"ר יונתן בן שאול אמר רב · ולדעתי זה גרס לש"י שמנאו בתלמידי רב · ולא מצינו בכל הש"ס שאמר בשם רב · וצ"ל שצ"ל אמר רבי · דפ' הלין כ"א א' ובפ' במה טומנין ובפ' כל הכלים קכ"ה ב' אלו מגלחין ד"ב ב' ר"ה כ"ד א' ל"א ביצה י"ד ב' ד"ז א' יומא מ"ט · תמיד ד"ז ב' א"ר יונתן ב"ש אמר רבי · ובע"ז כ"ב ב' בעא מרבי וא"ל רבי ברוך אתה לשמים שהחזרת לי אבידתי בנדה ד"ו ב' בעא מרבי · וכן מוכרע ממקומו שט"ס הוא בביצה ה"ל כי שם ע"ב וא"ר יונתן ב"ש אמר רבי דדבר ההוא אין לו מקום שם אלא ע"כ שמביאו בתורת אגב מ"ש שם ע"א בשם רבי אמר גם זה הנזכר ע"ב בשם רבי ובעל שי' סמך על משמעות קנה רצון למנאו בתלמידי רב : וביוחסין הביא יוכי בן שאול תלמיד רב יוסף בר אדא · ולא מצאתי זכר רב יוסף בר אדא בש"ס : בחגיגה ד"ו א' ר' פנחס משמיה דרב · וכן הביא בש"ה תוך תלמידי רב · אבל ט"ס וצ"ל משמי' דרבא דפ"ב כירה מ"ו ב' ובפ' המגרש פ"ג ב' ובנדרים ע"א ב' ובפ' א"כ פ"ב א' ונידה מ"ו ב' משמיה דרבא · ואח"כ מצאתי ברשי' פ' הכתקכין פ"ה סע"א כדאמר ר' פנחס בסוף חומר בקודש משמיה דרבא והבאתי : בפ' כירה לט' סע"ב א"ר יוחנן א"ר ינאי אמר רב · וכן הש"י הביאו בתלמידי רב · אבל טעה כי ט"ס הוא וצ"ל אמר רבי · דהרבה פעמים בש"ס אמר רבי ינאי אמר רבי · ולדעת רמב"ם הי' רב תלמיד דרבי ינאי וראב"ד השיג עליו דלא הי' רב תלמידו ועכ"פ דר' ינאי לא היה תלמידו דרב : וביומא ד' א' אריב"ל אמר רב עתידי מחריבי בית (היינו אדום) שתפיל ביד פרס פרש"י אמר רבי גרסי' כתב הרי"ף בע"י אפשר דגרס אמר רבי ולא רב לפי שלקמן אמר רב עתידי פרס שתפיל ביד אדום והכא אמר להיפוך לכן גרס אמר רבי ולקמן גרסי' רב עכ"ל וכתב בס' תאוה לעינים מלבד ההכרח של הרי"ף א"א לגרוס אריב"ל אמר רב דכ"מ שאמר אמר פ' אמר פ' תלמידו היה (א"כ משמע דרב היה רבו דריב"ל) וזה אינו דאדרבא רב היה תלמיד ריב"ל דהא אשכחן רב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן דרבו של רב היה · ומצינו א"ר יוחנן אריב"ל (סוכה ל"א א') לכן לא גרס אריב"ל אמר רב עכ"ל · ובאמת היה נראין דברי תאוה לעינים · דמכח הוכחת הרי"ף דאל"כ יהיו דברי רב סותרין זא"ז · לק"מ דלמא לקמן גרסי' אמר רבי (וז"א דא"א לגרום לקמן אר' לפי ששם אמרו לרב כהנא ורב אסי לרב אבל לרבי לא מצינו שיאמרו ר"כ ור"א) עתידי פרס ומכ"ל דגרסי' אריב"ל אמר רבי אבל מכח הוכחת תאוה לעינים א"א לגרום אמר ריב"ל אמר רב דרב לא הי' רבו דריב"ל וק"ל : מ"ש תאוה לעינים דריב"ל היה רבו דר' יוחנן באמת כן ראיתי בס' יוחסין בשם רמב"ם פ"ק דגיטין אבל בס"כ י"ע ש"ב כתב ריב"ל תלמיד ר' יוחנן ועיי' ע"פ ק"ג א' ברשב"ם רב ולוי ושמואל חבירים עכ"ל א"כ אין תמי' מ"ש ר' יהושע בן לוי בשם רב שהיה חבירו של אביו לוי · אכן לא מצאתי בכל הש"ס שיאמר ריב"ל בשם רב : ובירושלמי פ"א דמגילה ד"ע ע"ד רב ור' חנינא ור' יונתן ובר קפרא ור' יהושע ב"ל הרי הקדים את רב לבר קפרא ולריב"ל : וביומא מ"ט א' איתא דר' חנינא הי' קשי' מריב"ל (ע"ש) ואפ"ה הקדים את רב לר' חנינא א"כ כ"ש שרב קשיש מריב"ל ובר קפרא הי' רבו דר' יוחנן (ע"ש) ור' יוחנן היה רבו דר"ל ומצינו אריב"ל אר"ל מכות ב' א' א"כ דברי תאוה לעינים אין מוכרחין וק"ל וב"פ א"ט אריב"ל משום בר קפרא :

וכללה תמצא למאות לתקן ע"י ידיעת הדורות · ועיניך יראו בחבורי : ועוד אראך לדוגמא שני גדולים טעו מחמת חסרון ידיעת סדר הדורות : כי בעל המחבר ברית שלום בספרו פ' נח בנה בנין הורדוס בנור ודות · וכלל דבריו שהקב"ה לוקח הצדיק קודם זמנו לא תימא שהקב"ה מקפח שכר הצדיק אלו היה קיים ולא מת היה מסגל במצות ומע"ט · דאלו כן לקתה מדת הדין · אלא באמת שנידון במשוייר שהקב"ה משייר הצדיק א' בדורו כמותו כדי לשער כמה מע"ט ומצות שיעשה צדיק הנשאר ליתן כאותו שכר לצדיק זה שנסתלק קודם זמנו כו' ומצינו חנוך ונח היו שוים במעלות החסידות כו' והקב"ה סליק את חנוך קודם זמנו כנודע לכן נשתייר נח כדי שיהי' חנוך נידון

במשוייר

בס"ד אבקש עזר מאל העוזר • יצילנו מגלגול החוזר • הנני מבקש לכל עומד בפתח השער לבקש ורוצה לכנוס לבני ולבנים
חבורי זה : יבין וישכיל יעיין וידיע בהקדמה זו אשר ערכתי כי זולתו כרפואה תעלה בלי חולה וכפתרון בלא חלום :
אתה הקורא ידידי ובני חשקי דע לך כי התועלת ידיעות הדורות רב הוא כאשר בסמוך יתבאר ואם תורתינו הקדושה שאין בה יתור
אות וקוצי התחיל מבראשית שלא היה צריך אלא בשביל ריכון אומות שלא יאמרו לסתים אתם כ"ש ידיעות הדורות ממש כל
גופי התורה והלכה פסוקה כתברר עי"ז שמן הצורך להיות רשום בלב כל נבון : אם הראשונים שלבם היה פתוח כפתחי של היכל ואולם
וטובה לפרכין של ראשונים מכריסן של אחרונים כאשר יוכיח מן בירה במסכת יומא ולסברא קקירא ולשכחה כאצבעתא בבירא כמו שאמרו
חז"ל בעירובין דנ"ג עכ"ז ר' יוסי שכימוקו עמו עשה חבר על זה וקראו סדר עולם אלא שקיצור מאז כי היה די לדורות ההם : אבל
בדור העני בדעת • מקמת כגע גרעת מרבוי הצרות זו לזו צרורות • מלחמות תעצומות • ומסים וארנונית • וטרדות המזונות •
אקורמו בעגמת כעס והורקנו מגולה אל גולה • כל ראש לחולה • וטובות הזמן הלפו עם עניות אינה וכסתמו מעיינות החכמה ובינה •
לא די בצרה שכחתם וכסתם שבילי ים הש"ס כי גם בתורה ובניאים וכתובים אשר למקרא בן חמש אם הוא בן שבעים אין בו ממש •
וכעיור באפלה ימשש • ואם תאמר להברך שהמן • קדם לכלכל והימן • כפתי לכל דבר יאמין • ויענה אחריך אמן • וזרק קדם
לתרח • יאמר מצאתי אגוזי פרח • וידותן ליהונתן • יאמר ברוך המדע נותן • ובדור העני בעו"ה בדעת אם יודע אותיות לחבר •
הוא הראוי לסמכו בחבר • והמורה שהאיסור בשל בששים • כחשב לחכם בישישים • ולחכם חרשים • ומכנוני לחשים : ע"כ ערכתי
לפניך **סדר הדורות** מאד"הר עד תחלת התנאים בחלק א' סדר התנאים ואמוראים ורבנן סבוראי והגאונים וכל מחברי הפוסקים
דור אחר דור • ובדורות התנאים ואמוראים מי הם הרב ותלמידו או חבירו ובן גילו : ואם אתה כבן חכם תשאל • הלא בקדרה ישנה
תבשל • ומי כמוך • הלא כבר קדמוך • איש אחד כורא • בעל המורה • בספרו המפואר • מיימיני מתואר • ובהקדמתו למשנה •
אך ראיתי כי הרב המגיד • בהרבה מקומות כתב עליו דברים קשים כגיד • עכ"ז חלילה לי מחוות דעי בשכלי ומדעי להכריע • אחר
הקידה והכריעה • רק לפעמים • אראה פנים בראיות מפורשות מים הש"ם • ואתה המעיין תבחר ותקרב • אשר לחיכך יערב :
ועל בעל שלשלת הקבלה שכתבתי סוללת • להסיר סולת מן הפסולת • כי רובו ממש ככולו מלא טעות • ראה ושמע מה שכתב הג"מ
יוסף קנדיא בס' מצרף לחכמה דף ז' ע"א ז"ל ר' גדלי' בן חייא בעל שלשלת הקבלה כתוב כו' אין מביאין ראיי' מן השוטים כו' שקלקל
חבורו בכזבים עד שהאמת שבתוכו איכו ניכרת עכ"ל ועשיתי להועיל לך לתקן המעוות כאשר תראה בחבורי זה • גם בעל צמח דוד
אם כי הלך בדרך ישרה בסדר דורות הנזכרים בת"כך אבל בסדר תנאים ואמוראים הלך בקצרה • כקטוף נדרה • והחכם בעל היוחסין •
ישועות חוסן • הפלא לעשות באסיפת חכמי המשנה ואמוראים מהתלמוד • ראה והכם בעין שכלך ותציץ מן החרכים • תן לחכם
ויחכם • כל לא דרכיהם דרכי • ותהלה לאל לי עשר ידות • להלל ולהודות • כי נר קטן כמוני יותר טוב לחפש בחורין ובסדקין
מהמאור הגדול והאבוקה ומקום הניחו • כי הרב היוחסין השמיט רבים מן התנאים • ולא העלה זכרם כלה קרנם קרן בן שמן •
ופשיטא מן האמוראים תמימה דעים • ככהן לקח תרומה בעין רע אחד מן הששים • אשר בליקוטו שם • מתלמוד בבלי • ופשיטא
מן תלמוד ירושלמי א' בתה"קם כבדי' בעל • והנזכרים במכלתא וספרא וספרי ותוספתא ותנחומא ורבה ושה"ע וזוהר ומ' הנעלם ופרקי
ר"א הגדול ו"מ כוכן • ברוך דעות חוכן • על שפתו לא העלה • אפילו כדמסיק מכרבי הדין תעלה • ע"כ ראה וחכים כי כל דברי
מים הגדול תלמוד בבלי וירושלמי משיתיהו • ומספיר ספרא וספרי יסדתיהו • ומכוכך המכלתא אשתתים • ומברקת רבה ותנחומא
סמכתים • ומדברי הגאונים ובעלי התו' רבצתים : וכן הרבה טעות מצד הסופר לא יספר הן מצד השגיאה על הכל לבי שמתי לתקנם
כראוי גם זאת כי היוחסין כתב שם התנאים ואמוראים בערבוב שמותם עד כי צריך נרות לחפוש לא כן אנכי סדרת ע"פ א"ב להיות
בראש כפי השורש • שולחני יהי' ערוך • מכירו ברוך • להקל הטורח • לעת הצורך : גם לא השגיח לסדרם כסדר הדורות • והקדים
המאוחרים ואני סדרתים בכל האפשרי כתולדותם ודורותם על מתכונתם • והרב בעל שארית יוסף על היוחסין הוסיף והראה כחו
במוקו לחבר מי היו תלמידי רב ור' יוחנן • א"ך כ"א פתח פיך ותן תודה כי הניח ד' ידות וחלק חומש ידו מש • ובאותן אשר זכר
הראתי בראיות ברורות • לא ידעתי סכורות • כי טעות הוא בידו גם דבריו בספר סתום וחתום וראיה לא הגיד מנ"ל שפלוני הוא תלמיד
רב או ר' יוחנן • לא כן אנכי הראיתי מקום מוצאו בתלמוד באיזה פרק ודף מוכח שהוא תלמיד או רבו וחבירו של פלוני • גם היוחסין
כתב הרבה פעמים כ' תלמיד כ' או בדור פלוני בלי טעם וראיה • ואני הראיתי בראיות הכרחות כי לא כן הוא • ואם תאמר הלא סמכו
עצמם על הכללים שהביאו בעלי תוספו' ורמב"ם ורשב"א ושארי מחברים שמהן למדו מי הרב ותלמידו • הנה אנכי אערכנו ומידו
תבקשנה סתירה לקצת כללים : גם זאת פעלתי ועשיתי כמלקט גרגרים מפי ספרים המקובלים כל א' מהתנאים ואמוראים גלגול מי
היו וכן דורות ראשונים מאדה"ר ואילך ובנביאים ומלכים בכדי שתבין ותשכיל כנפלאות ה' כל עניניהם לפי גלגולם שתקנו נשמות הראשונים
או שהחזיקו מעשה ראשון בידיהם ועי"י אבוה דשמואל ואביי : וע"ת רלב"ח סק"ל אמונת הגלגול היא אמונה אמיתות ועיקר מעיקרי
התורה לתרץ קושיות צדיק ורע לו כו' וכתב רמב"ן בפי' איוב ז"ל ואם תתכוין להבין הסוד הגדול הזה • לכך תשית לדעתי וכליותך
ישתוכן ועל הטא תתאוכן ותסיר מעל פניך העין תראנה עיניך המלך והמלכה ותלפה לגאולה תראה שני עוברים תאומי בביה והגזרה
והבכיי' עכ"ל • רמז במלות תתאוכן לאוכן • המלך והמלכה יה"ודה ות"מר כלתו תלפה לגאולה בועז שהי' גואל • תאומי בביה פר"ץ
וז"רח • והגזרה מיתבא דאיתגזר והבכויה בכין היבום ע"ש : רמז לגלגול מחכמי התלמוד דאי' בנידם פ' המפלת ד"ל שמשביעין הולד
תהי צדיק כו' שנאמר לך תכרע כל ברך זה יום המיתה • תשבע כל לשון זה יום הלידה הקדים יום המיתה ללידה ללמדיכו ידוע שבועה
שנייה כשנולד פעם ב' אחר המיתה • וכ"כ מת"י יחי ראובן ואל ימות מותא תניינא וב"פ אם יכופר עון עד תמותון מותא תניינא •
וב"פ לא אחשה כא' שלמתי ושלמתי על חיקם ואמסור למותא תניינא ית גויתיהון בס' לקט הקמח בא"ע דרי"א ע"ב ועיי' בס' מגדת
דוד לרדב"ז סי' קכ"ח קכ"ט : וכ"כ חדא"ג שם בנידם : **תועלת** ידיעות הדורות מי הרב ומי תלמידו רבים הם **א** כי זה נתיב הישר
אשר דרכו קדמונים הרב האלפסי והמורה הגדול רמב"ם והבאים אחריהם להבין ולהורות • קורא הדורות • מי"ם הש"ם מים שאין להם סוף
דבר הכל נשמע במקום שלא נאמר כתוב מפורש הלכה כפלוני כנגד פלוני החולק עליו סתמא כפרושו שאין הלכה כתלמיד כנגד רבו ואחרון
כנגד ראשון שלפניו ומאביי ורבא ואילך כבתראי • ועשיתי עמך חסד שהבאתי מאלפסי ובעלי תוספו' והרא"ש בכ"א וא' פסק הלכה כפלוני
כנגד החולק עליו • ובמקום שלא נאמר ומפורש עליו בדברי הגאונים הכ"ל הלכה כמי תדון ותקיש מעצמך כשתדע הדורות מי הוא הרב
ומי הוא תלמידו • וכ"פ בתשובת בית חדש סי' כ"ה הלכה כרבא כנגד רב חייא בר אבין דר"ח בא' תלמוד לרבא דב"פ אין בין המודר דף
ל"ד ע"א בעי ר"ח בא' מרבא עכ"ל : **ב** שאז תוכל להקשות מדבריו על דברי רבו כמ"ש התו' שבועות מ"ב א' פריך מר' חייא על ר'
שתלמידו הי' : ובפ' מפנין קכ"ח א' פריך על רב הונא דאמר מותר לטלטל בשר טפל והא רב הונא תלמיד רב ורב כר' יהודה ס"ל דאית
ליה מוקצה : ובב"ק קט"ו א' וסבר רב לא עשו תקנות השוק והא רב הונא תלמיד רב הוה וכו' : וב"פ מי שמת קנג א' בתו' דפריך
על רב הונא מרב רבו : וביומא ד"ד א' בתו' רא"א כו' מסתמא ר' יוחנן רבו אמרו אעפ"י שלא אמר משמי' דר' יוחנן : בנכתות דע"א
א' ובכמה מקומות מסתמא התלמיד כרבו ס"ל עי"י זרע ברוך סוף חגיגה : **ג** אם תדע הדורות • והסדרן רב אשי הקדים דעת המאוחר
להורות הלכה כמותו • כמ"ש הרא"ש פ"ק דב"ק מדקבע רב אשי שיטויא דרב הונא באחרונה ואיהו קדים לרב פפא ורב הונא ברב יהושע
חשיב לי' עיקר לפסוק כוותי' : ובתו' ר"פ אין מעמידין ובאשר"י שם הקדים דברי רבינא לדברי ר' פדת ור' פדת קדם לרבינא ימים
רבים כי ר"פ הי' בנו של ר' אליעזר בן פדת כדאמרינן פ"ק דבכורות (וברכות יא ב' וכ"ו א' ועיי' תו' נדה ה' א') אורי ר"א לר"פ
בריה ואותו ר"א תלמיד ר' יוחנן הי' וחבירו של ר' זירא כדאי' בנדה ד"ט א"ר זירא לר' פדת הזן דמיכך ומאביך כו' ורבינא בתראה מדקבע
רב אשי לדברי ר"פ לבסוף ש"מ שהם עיקר עכ"ל וכ"כ ס"כ ללש"ג סקל"ו סידר דברי ר"פ אחר דברי רבינא הטעם שב"א מוסיף על דברי
חבירו או משום דהך דר"פ עיקר ואמת סדרה באחרונה עכ"ל וכ"כ בה"ע טעם א' : עי"י בית לוי הולין ד"ז פסק הרמב"ם בפירוקי

רבי שמריה ברבי אלחנן ד"א תש"ן :

רבי שמריה בר' אלחנן מספירא ד"א תתקל"ה :

רבי שמריה תלמיד רש"י עד"א תתמ"ה ותתק"ה (במחזור פי' בשם רש"י נדה ס"ו ב' בתו' :

רבי שמריה השיב לו מהר"רמ"מ ה"א מ"ו :

רבי שמשון הזקן תו' ברכות כ"ח ל"ט ב' מ"ז שבת כ' · כתובות ס' ב' ב"ב קכ"ח :

רבי שמשון בר' טוביה נקר' רשב"ע ד"א תתק"ה (ע"ל ר' שמואל בר כטורחי :

רבי שמשון משאנץ איש עיון תלמיד רבי יצחק בעל תו' הבר תוס' שאנץ עד"א תתקל"ז ותתקל"ה הולק על רבינו ברוך ריש תמורה · וע"ז ל"ד ביצה ל"ח :

רבינו שמשון זקנו של רשב"א תו' ימות מ"ב :

זקיני הרב ר' שמשון פ' הביות קמ"ו ב' :

רבי שמשון בר' אברהם נקרא שר מקוצי גיסו של סמ"ג ד"א תתקל"ו ועתתקל"ה :

רבינו שמשון בר אברהם תמורה ז' פס"ה כ"ד ב' :

רבינו שמשון מקוצי ברכות כ"ד · יומא מ"א · ביצה י"ג ד' ב' · קדושין י' ב' מ"ה כ"ה ב' · חולין י"ד ב' · שר' מקוצי · חולין כ"ד : מעילה ט' ב' · ברכות ט' י"א י"ד ד' מ"ז · ערכין כ"פ · ביצה ל"א נראה משם שהוא רבי שמשון מקוצי :

רבי שמשון ברבי שמשון גיסו של סמ"ג ד"א תתקל"ו :

ה"ר שמשון מפולזפרא בכל מערבין ל"ב :

רבי שמשון בן אבטליון הבר ס' המלמד ה"א ל"א ·

רבי שמשון ברבי צדוק תלמיד מהררמ"מ עה"א מ"ו ע"ב :

רבי שמשון כרמי ה"א כ' :

רבי שמשון מטויל תו' נדה כ' :

פי' ר' בשם ר"ש בר קלונמוס סוטה י"ב :

רבי שמשון בלין בפרמה ה"א כ' :

רבי שמשון מקינון הבר ס' כריתות ה"א ע"ב :

רבי שמשון ברבי יצחק ה"א ע"ב :

הג"מ שמשון דודו היה הג"מ יעקב מוורמש ה"א שך"ג :

ר' שמשון מ"כ בש"ר שר שלום שבת ס"ד ב' :

רב שר שלום גאון פי' ובתשובותיו תו' חולין מ"ה :

שריפות רבות ה"א ש"א :

שריפות ש"ס שי"ד ש"כ :

תודא·

תודא המכשף עד"א תתקל"ד :

תוספות מאן דהוא רש"י תענית ט"ו :

תוספות מגילים בתוס' כ"פ בזבחים ומ"ק והאריכו התוספו' באלו דברים ולי הוקשה על מה שפירש התו' תו' יומא ו' ב' · ובתוספות הרב לא פירש כן מ"ק י"ט ב' ד' ב' בשם רבו :

חרב בן תמורת ד"א תתק"ב :

תנחומא בתו' ברכות י"ג ב' :

תנ"ך סדרן בג' אופני' עש"ק דס"ט ב' :

רבי תשב"ץ מבונברוק ה"א רכ"ח :

תשובת הגאונים רש"י פ' כסין כ"ו שבת י"ט ב' ד"ג כ"ד ס"ט ב' פ"א ב' · מנחות ל"ד א"ב ובתו' תשובת הגאונים שכתב רבי יוסף ט"ע ופסקים ז' ל' בתו' סוכה י' א' · וברש"י בכורות מ' ב' :

להוצא חלק א"א · אמרתי דבר קטן לדעתי הוא אמיתי · שמרו משפט ועשו צדקה · למה לא אמר הנביא תי' ותנו צדקה · למה אמר ועשו : ע"ד הגמ' גדול המעשה יותר מן העושה · לכן לא אמר תי' ותנו · כי הנביא אמר לכלל ישראל · איך יאמר ותנו · כי העני אין לו מה ליתן צדקה · לכן אמר ועשו · זה אפשר יוכל לקיים גם העני · וזהו מה שאמר הכתוב · כי יהי' בך אביון כו' · ע"כ אנכי מצוך לאמור פתוח תפתח כו' תי' לאמור מיותר · כי יהי' בך אביון · פי' אם יהי' אביון וא"א לו ליתן צדקה · ע"כ אמר תי' לאמור לאחרים שיתנו · אמת רש"י פי' כי בגלל הדבר אפילו אמרת ליתן אתה נוטל שכר האמירה עם שכר המעשה · וזהו פי' ג"כ כבד את ה' מהונך א"ת מהונך אלא מגרונך · העולם אומרים זה קא על מי שיוכל לזמר שיכבד בגרונו · אך קשה איך הוא מרומז בהונך שיזמר · אלא כ"ל שזה ג"כ א"ת מהונך שיתן צדקה · אלא מגרונך שיהי' ג"כ מעשה ככ"ל · לפי האמת אך ע"ז קשה · לפי הגמ' גדול המעשה יותר מן העושה לא יהי' שום נותן בעולם · כי כל אחד יאמר מה לה להיות נותן · יותר טוב להיות מעשה שהוא גדול מהנותן · וכ"ל כי מההכרח להיות נותן · כי על הגמ' קשה קושי גדולה · למה יהי' המעשה יותר גדול · מהנותן זה נותן וזה רק מעשה יהי' יותר · די אם יהי' בשוה עם הנותן · כ"ל כך הם אמת ודבריהם אמת · שלעולם המעשה הוא יותר מהנותן · ע"ד משל · המעשה הוא עשיר · הוא מעשה לעשיר · איך אפשר להיות מעשה אם הוא אינו נותן · כי יוכל חבירו העשיר לומר לו גם אתה עשיר תן אתה · מוכרח להיות שהמעשה ג"כ נותן · אז יוכל להיות מעשה · לפ"ז כשהוא נותן ומעשה הוא יותר מן הנותן · גם אמרו בפרקי אבות יתן ויתנו אחרים הסיד לכך הוא יותר · ואם המעשה הוא איש עני · ומסתמה הוא מעשה לעשיר · שיתן לעניים אחרים · והוא אינו נוטל · וע"ז אמרו במשנה מי שצריך ליטול ואינו נוטל כו' · ע"כ מהכרח להיות נותן · וגם המעשה הוא גדול :

וע"ד הלצה המשל אומרים בכל העולם · כל עני הוא בעל צדקה · בכן הוא בעל צדקה וג"כ מעשה לכן הגא גדול :

חטוטילהו חבר אבן בוחן עה"א קל"ב :

רבי שם טוב ברבי שם טוב חבר ספר אמונות ה"א ק"ל ועקע"ט :

רבי שם טוב ספרדי חבר ספר דרשות ה"א רמ"ט :

רבי שם טוב עוזיאל תלמיד ר"י אבוהב ה"א ש' :

רבי שמואל הכהן ברבי יאשיה ד"א תשכ"ו :

רבי שמואל הלוי ברבי יוסף הנגיד בן גיקטליי' עד"א תש"פ תשפ"ז ותתט"ו :

רבי שמואל הלוי עד"א תשכ"ו ותתקכ"ז ותתקפ"ז :

רבי שמואל בן הפני הכהן ד"א תשנ"ד וה"א א' ונ"ע :

רבינו שמואל בתו' במה טומני' מ"ו ב' מ"ה א' בשם רבינו שלמה ששמע מרבי אלעזר רבו במה בהמה כ"ד סע"ב :

רבינו שמואל ב"מ גיטין ז' ב' · זבחים י"ב ב' פירש לפניו בתו' הרר יוסף כתובות ע' א' :

מורי הרב רבי שמואל בר מנחם תו' יומא מ' ב' :

רבי שמואל ברבי משה ד"א תת"ל :

רבי שמואל ברבי דוד ד"א תת"ל

רבי שמואל (ברבי ברוך מ"כ) מבונברק חבר ספר הפרדס תלמיד רש"י עד"א תתס"ה :

רבי שמואל ברבי ברוך ממגנצי ורבי שמואל אביו של רבי ברוך עד"א תתס"ה :

(מ"כ רשב"ט) רבי שמואל בר נטורא' ד"א תתקפ"ה (ע"ל רבי שמשון בר טובי' :

(רבי שמואל בר קלונמס הפרזן עיי' ד"א תתק"ל :

רבי שמואל חסיד בר קלונמוס הזקן עד"א תתקל"ה :

רבי שמואל המכונה חסיד מן בדבשטא בילה ל"ג סע"ב ברש"י :

רבי שמואל ברבי יהודה אבן תבון עד"א תת"פ ותתקפ"ז וה"א ל"א :

רשב"ס רבי שמואל בר מאיר ברבי שמואל מדומרג חתן רש"י עד"א תתקכ"ז מת תתקל"ה :

רבינו שמואל בן בתו של רש"י קבלה שרבי הכהנל תו' נדרים ל"ה ב' :

רבי שמואל מוורדוס עד"א תתק"ל תו' מ"ק ד"ג א' מוורידין בירה ל"ט ב' · כתובות ד' ב' כ"ד ב' · זבחי' ע"ד ב' · חולין ע"ג ב' מוורדון פא"ט ע"ט ב' פג"ה ק"א

ק"א ב' · כריתות י"ט א' · המוציא יין פ"א ב' :

רבי שמואל ברבי אליהו מאיברא ד"א תתק"ל :

רבי שמואל מאיברא ד"א תתקל"ד · קדושין ד"ז ב' מאיוורא שם ל"ט · ע"ז ס"ק ב' · מהר"ף תלמידו ע"ש מאייברא בילה י"ד ב' כ"ד ב' כ"ט ב' כ"א ב' בשם אחיו הרר משה :

רבי שמואל מקוצי תו' קדושין כ"א ב' :

ה' שמואל סלוניל תו' תמורה י"ב א' :

רבי שמואל בר אהרן מיכביל ברכות ח' ב' :

רבינו שמואל בר חיים תו' ב"ק ע"ז א' פ"ט א' ויבמות ס"ז ב' :

רבי שמואל בר חיים מוורדיש · יבמות ס"ו ב' :

רבי שמואל מאכזב תו' יבמות כ"ב א' :

רבי שמואל מאניוס הק' את ר"י תו' יבמות כ"ג ב' :

ה' שמואל בחור מד"י · כ"ו אבן מגאש יבמות פ"ג ב' :

ה' שמואל ב"ה אלהכן ס"פ השג יד :

מ"ה שמואל ממירבורג בשבת מ"א בשם"ח בחלופי גרסאות :

רבי שמואל בגרפת ד"א תתקל"ה :

ה"ר שמואל ב"ה שלמה עד"א תתקל"ד ותתקל"ה וה"א ל"א :

מורי הרב רבי שמואל ברבי שלמה בה"ר יוסף קלנין ז"ל תו' יומא מ"ב א' :

ה"ר שמואל בכרך מעירי ד"א תתקל"ה :

רבי שמואל אביו של רי"ח ד"א תתקמ"ב :

רבכ שמואל ברי"ה עד"א תתקמ"ב :

ה"ר שמואל חסיד משפירא יבמות ס"א ב' ·

רבי שמואל ברבי יצחק ספרדי ספר התרומה הגדול ד"א תתקפ"ס :

רבי שמואל המכונה מקירלאון בימי ריא"ז ה"א ש' :

הרב הנשיא רבי שמואל ברבי שלמה עה"א ל"א :

רבי שמואל בהרב רבי משה בן בתו של רבי' גרשון ה"א ל"א :

רבי שמואל ברבי מנחם רבו של מהררמ"מ ה"א מ"ו ·

רבי שמואל מבונברק בש"ר שמעי' מטירא עה"א מ"ו :

רבי שמואל שליצט חבר מרדכי הקטן עה"א ע' :

רבי שמואל מהשין בקרימונה ה"א ש' :

רבי שמואל ברבי צדוק חבר ספר אגודה ה"א צ"ד :

דון שמואל הלוי נהרג ה"א ק"ל :

דון שמואל אברבנאל ה"א קל"ד עיי' ש' :

רבי שמואל ולאנסי בהרר"א ה"א רד"ג :

רבי שמואל סרסא חבר מקור חיים ה"א רנ"ג :

רבי שמואל ספרא ה"א רנ"א :

רבי שמואל דבדה צרפתי ה"א רס"א :

רבי שמואל בר צדוק עה"א מ"ו :

רבי שמואל בר יוסף הכק' הכם מסיסטרא ה"א רנ"א :

רבי שמואל חכים ה"א ש' :

רבי שמואל ציהאלוין חתן אבוהב ה"א רפ"ד :

רבי שמואל אלמוסנינו ה"א ש' :

רבי שמואל ן' סירה ·
רבי שמואל פרנקו ·
רבי שמואל עתיאה ·
רבי שמואל קוריאל ·
רבי שמואל הקאן ·
רשד"ס רבי שמואל דמדינה ר"י, בסלניק חבר ש"ת ·
רבי שמואל די מדינה ס' בן שמואל :
רבי שמואל שבע במצרים ·
ה"ר שמואל כורליגני' ר"י במנטוו' :
ה"ר שמואל קלעי ·
ה"ר שמואל וידוא ·
שמואל בן וידגא :
ה"ר שמואל אפיקא ·
כולם עיי' ה"א ש' :

רבי שמואל בהג"מ שבנא ה"א שי"ג :

רבי שמחה דוויטרא תלמיד רש"י סמ"ג ככדו עד"א תתקל"ו וריש אלף ו' :

רבי שמחה מאספירא עד"א תתס"ה :

רבי שמחה ברבי שמואל עד"א תתקל"ה :

רבי שמחה עד"א תתק"מ רבינו שמחה ס"פ טרף בקלפי :

רבי שמחה בעל העיטור עד"א תתקמ"ב :

רבי שמעון ברבי יצחק תלמיד

ר"ג מ"ה ד"א תת"ל :

רבי שמעון הזקן הק' לפ"ה במה מדליקין ל"ו א' אחי אמא מפי ר"ג אבי הגולה רש"י פר"ע פ"א ב' :

רבי שמעון ברבי יונה בקדושת אגן הססר תו' ר"ה ל"ג ב' :

ה"ר שמעון מייכניא עירבין כ"ד א' מייכנלא בכורות י"ז ב' ל"ב · יומא פ"א ב' והשיב לו ר"י · יומא ס"ט א' :

ה"ר שמעון חגיגה ד"ו א' ·

רבי שמעון הגדול ברבי יצחק החסיד ברבי אבין הגדול מת ד"א תתכ"ו ועתתקל"ס :

רבי שמעון משנ"ץ תלמיד רש"י ד"א תתס"ה :

רשב"א רבי שמעון משאנץ בן אברהם ברכות ד"א · שבת קי"ב ב' · חגיגה ט"ו א' · מ"ק י"ק · יבמות ק"ד ב' · ב"ב ד"א ב' · ע"ז ט"ו א' · מנחות ס"ב ב' · נק' ר"ש משנץ אחיו של ריצב"א מת ד"א תתקל"ה :

רבי שמעון משנ"ץ תמורה ה' י"ז :

רבי שמעון שעשה ספר הלקט תלמיד רש"י ה"א תתס"ה :

רבי שמעון מקוצי רבו של ריא"ז עד"א תתקל"ה וה"א א' :

רבי שמעון מקוצי נדרים מ"ז ב' :

רבי שמעון בעל הילקט עה"א ע' :

רבי שמעון קרא באשכנז ד"א תתק"ל :

רבי שמעון בן הרא"ש ה"א פ"ה :

רבי שמעון בר צמח (או צדוק) דוראן נכד רלב"ג חבר מגן אבות והרבה ספרים תלמיד ריב"ש והיו קורין אותו ר"ש הגדול ה"א קנ"א :

רבי שמעון נכד רבי שמעון דוראן ה"א קנ"א :

רבי שמעון ר"י בבריסק ה"א שנ"ג :

שמעון גינצבורג ה"א שמ"ו :

רבי שמעיה תלמיד רש"י תו' ברכות כ"ה ב' · במחזור וויטרא שם י"ד א' י"ג א' כ"א א' · שבת י' · כתובות ס"א · חולין ק"ח ב' · ע"ז ה' ב' · עד"א תתק"ה תתק"י :

רבי שמעיה מפלישי תלמיד רש"י עד"א תתק"ו :

רבי שמעיה מטירנא ה"א מ"ו :

יצחק חבר תו' על גמרא וס' מערכת אלהות תלמיד סמ"ג ור' יחיאל מפריש ותלמידו היה מחבר כל בו ה"א א' :

מהרר פרץ בתו' מעילה ב' מורי רבינו פרץ שם ע"ב וכ"פ בילה ה' ל"ד · מ"ק ז' בתוספות שלו ונמ"פ מי שהפך :

מהר"ף תו' נזיר ג' ב' י' ע"ז ב' וכ"פ אמר שרבו ר' שמואל מאוירא הסתפר במראה שם כ"ט :

(מ"כ רפב"א רבי פרץ ברבי אליהו הוא עשה הגהות על סמ"ק :

רבי פרץ בעל העיטור עד"א תתקמ"ב :

רבי פרץ חסיד ברבי יחיאל מפריש מת ה"א ס' ·

רבי פרץ ורבי ניסן רבותיו של ריב"ש ה"א ק"מ :

פרקי ר"א בתו' ר"ה י"א · ופא"ד י"ב :

מהרפ"ש בתו' נזיר כ"ב ב' · כ"ג א' כ"ה ב' כ"ו א' :

פתיחת הארץ פיה ה"א רנ"ו :

רבי צדקיהו ברבי אברהם רופא חבר שבולי הלקט ה"א ד' :

רבי צמח בה"ר שלמה בן רשב"א (מובא ב"ת מבי"ט סקל"ב :

הרב בן צמח בהסכמות ריב"ש (שם באלגיר שנת ה"א קנ"ד כעשה תקנה שם במבי"ט ה"ר צמח בשם אביו ואבי אביו ה"ר דוראן שם במבי"ט ס"ס פ"א :

רבי צמח דמילו וה"ר אלי' בנו במנטווה ה"א ש' :

רבי קלונמוס איש רומי לחד מרב האי גאון רבו של הרי"ף עד"א תשכ"ז ותתס"ג ·

רבינו קלונמוס איש רומי בקי בכל הש"ס שלא לי כתב מעיר גרמזייא תו' פ' א"ל ך"ד ב' :

רבי קלונמוס ברבי יהודה אחי אמו של רש"י ד"א תתס"ג :

רבי קלונמוס מלוקא ד"א תתס"ג :

רבי קלונמוס ברבי משה הזקן · עד"א תתקל"ה :

רבי קלונמוס הזקן ברבי יצחק החסיד ברבי אבין הגדול אביו של רי"ח עד"א תתקל"ה ותתקמ"ב ותתקס"ה :

רבי קלונמוס הזקן תו' חולין מ"ז ב' :

ה"ר קלונמוס תו' מ"ק ז' ב' ·

רבי

רבי קלונמוס ברבי קלונמוס קל"ה :

רבי קלונמוס ברבי משולם ה"א א' :

רבי קלונמוס שאל ממנו ראבי"ה ה"א :

רבי קלונמוס ברבי מאיר ה"א כ' :

הקליר עיי' ראב"ש :

רבי קלמן כהן ה"א ש' :

רבי קלמן שור ה"א ש' :

רבי קלמן ווירמש אב"ד בלבוב ה"א שי"ז :

רבי קלמן האבר קשטין ר"י בלבוב ואוסטרי ה"א שי"ז :

קרירות ושלגים ה"א רע"ג :

רבי ראובן בהישיש רבי חיים ה"א ל"א :

רבי ראובן ברבי ניסן ברבי ראובן ה"א ק"ך :

הג"מ ראובן בולדא ה"א שמ"ח :

רבי מפרש רבי ש"י תו' זבחים כ"פ :

רבינו הקדוש זצ"ל תו' זבחים ג' ב' י"ב ב' :

רבינו רחביה תו' מעילה ח' ב' רע"ב ד"א תתק"ף ה"א ל"ב ל"ח ע"ה קס"ח שי"ז ש"כ :

רעשות הארץ ד"א תתק"ל תתקס"ב תתק"ל ה"א א' ק"ח קס"ח קע"ב ר"ו רכ"ב רנ"א ש"ב של"א של"ב ש"מ שמ"ד ש"כ :

רבי רפאל בלין בניצה ה"א כ' :

רבי רפאל בגועיש שם :

רבי רפאל דאברך בסוילני שם

רבי רפאל ידידיה מטרשבורק ברפתי ה"א רמ"ה :

רפאל ב"ה שבתי אלהכן יזייא ה"א ש' :

רבי רפאל טריווש ה"א ש' :

רק"ח בתו' שבועות מ"ו :

מוהרר שאול הכניא ד"א תתק"ל :

רבי שאול הכהן מת ד"א תתקס"ה :

רבי שאול הכהן אשכנזי השיב לו ר"י אברבנאל י"ב שאלות מעניי' פולסיופי' עה"א רס"ט :

ה"ר שאול ן' וירגא ה"א ש' :

הר"ר שבתאי תו' נזיר ג' ב' :

רבי שבתי דטלו הרופא בס' הכמוני רש"י עירבין כ"ו א' :

שטף מים ד"א תתקכ"ב ה"א ק"ג ק"כ ר"ב ש"ל שמ"א :

שימושא רבה מנחות כ"ט ב' ל"ד ב' פ' הרואה ס' ב' :

הג"מ

הג"מ שכנא בר' יוסף תלמיד רבי יעקב פולק מת ה"א ש"ז :

מהר"ש מ' שלום מווין רבו של מהרי"ל מת ה"א קפ"ז :

ר' שלום בר' יוסף ה"א ש' :

דון שלמה בן דון יוסף ן' יחיי' ד"א תשכ"ו :

רבי שלמה הדיין בן פורמש ד"א תת"י :

רבי שלמה בן גבירול רבו של רש"י מת ד"א תת"ל :

רבי שלמה בן אחיו של ר' משה דרשן ד"א תת"ל :

רבי שלמה הספרדי ד"א תת"ל יסד פיוט תו' מנחות מ"ב ב' :

ר' שלמה הבבלי ד"א תתמ"ג :

רש"י רבי שלמה יצחקי נולד ד"א ת"ת מת תתס"ה :

רבינו שלמה יצחקי לא פירש כן כריתות י"ט ב' כפרש"י הראשונים בכ"י העביר עליו הקולמוס שלא כפרש כו' חולין קל"ז ב' :

רשב"ס מלא בתשובת רש"י תו' פ' כ"ג ס"ה א' רש"י בתשובתו נידה ל"ז א' מ"ה א' ס"ז א' :

רבי שלמה בר' נתן בעל הערוך ד"א תתס"ו :

ר' שלמה מברולא ד"א תתק"ה :

רבי שלמה בן אברהם בן פרחון ד"א תתקכ"א עשה ספר פרחון :

רבי שלמה כהן גיסו של ריב"ק ד"א תתק"ל ותתקל"ו :

ר' שלמה מדריווש ד"א תתקל"ה ועיי' תהלת אלף ו' בתו' כתובות ל"ב ב' מכות י"ד א"ב ע"ו ב' שבועות י"ג קדושין ס"ד מטריווש ע"ו ב' פסחים ד"ג ב' מדרווש נידה י"ב ב' · ובסנהדרין י"ח א' מצאתי בפרישת הרר טריווש אולי צ"ל הרר"ש :

רבי שלמה טריווש ה"א כ' :

רבי שלמה בן רבינו מאיר ע"פ ק"ה ב' :

ר' שלמה בר"מ כך מצאתי בנימוקי רש"י חולין קי"ו ב' :

רבי שלמה בן ר"י הזקן ד"א תתקל"ה :

ה"ר שלמה ר"י בשמו תו' פסחים י"ז ב' :

רבי שלמה בן הנגיד רבי דוד נכד רמב"ם בימי רשב"א ד"א תתקכ"ד :

ר' שלמה בן דון יוסף ן' יחיי' ה"א תתק"ן :

רבי שלמה בן בנו של ר' שמשון בעל תו' עה"א כ"ח :

רבי שלמה מייכפלייר רבו של רבי יונה ד"א תתקכ"ו :

רבי שלמה בר' אשר הלוי ד"א תתקכ"ו ותהלת אלף ו' :

רבי

רבי שלמה ש"ב בר' יוסף בר עוזיאל תלמיד רשב"א מת ה"א כ"ד · ועה"א מ' :

רבי שלמה בר' יוסף מוורדין תו' גיטין כ"ב ב' :

רבי שלמה בחור בר' יוסף תו' ב"ק ל"ט א' :

ר' שלמה בן עלי אשוריא תלמיד רבי יונה מת ה"א כ"ה :

רבי שלמה בר' יודא ן' רבנן חבר ס' מקוה המים ה"א ל"א :

רבי שלמה הישיש הכס גדול ה"א ל"א :

רבי שלמה הלוי ה"א ל"א :

רשב"א רבי שלמה בן אברהם בן אדרת תלמיד ר' יונה ורמב"ן ה"א מ' מת ע' :

רבי שלמה אמפדוע בטורין ה"א כ' :

רבי שלמה טרשבורק ה"א כ' :

ה"ר שלמה אשטרוברגא ת"י שנת ד"ז :

רבי שלמה בן טודרוס תלמיד רשב"א חבר חקת הדייני' ה"א כ' וע"ש :

רבי שלמה בר' שמעון בר צמח דוראן והוא תשב"ך חבר תיקון סופרים ומלהמות מצוה ה"א קכ"א · עה"א ש' :

רבי שלמה בר' צמח דוראן נכד תשב"ך (שם :

רבי שלמה החסיד בן הרא"ש ה"א פ"ח :

רבי שלמה מארביגא חבר אוהל מועד ה"א ר"מ :

רבי שלמה אביו של מהרי"ק ה"א ר"מ :

רבי שלמה בהרב רבי דוד ן' יחייא ה"א רכ"ח :

דון שלמה בן דון יוסף ן' יחייא ה"א רכ"ק :

ר' שלמה מלכו הגר ה"א רצ"ד :

הג"מ שלמה בה' שמואל המיון של בנימן זאב ה"א רצ"ד :

רבי שלמה אלשקר ה"א ש' :

ר' שלמה אלקבץ · ר' שלמה קנכטון · רבי שלמה ר"י פירפיאון · ר' שלמה בדומיאה כולם עה"א ש' :

הג"מ שלמה לוריא מת ה"א של"ג :

ה"ר שלמה ליברמנש ה"א שכ"א :

הג"מ שלמה ר"י בלובלין מת ה"א שכ"א :

רבי שלמה אברהם ב"מ אביגדור חבר ס' אספירה :

ה"ר שלמיה ד"א תת"ל :

רבי שלתיאל עד"א תתק"ל :

רבי שם טוב מליאון חבר ספר המשקל ומשכן העדות מת ה"א כ"ג · ובסוף הקדמה בפי' רבי יהודה חייט על ספר מערכת אלהות הפליג בספריו לענדם על גרגרותיו :

רבי שם טוב ברבי יצחק שפורט מטוטילהו

רבי משה מאוירא בתוספות שלו מכי' אחיו. תו' ערכין ז' ב' מאייברא שבועות ה' ב' · ובכורו' מ"ו ב' ובדף ו' ב' מאלאמר רבישמואל מאייברי אחיו ·

רבי משה בהרב הגדול רבי טודרוס. (מ"כ הוא ר"מ מאוירא) ה"א ל"א :

רבי משה בר' יוחנן טריווש ה"א כ' :

רבי משה דליאן ה"א כ"ג :

ס"ך משה מבוכדיש פאו"ב פ"ב · מפוסטרש ע"ז ל"ו ב' :

ה"ר משה נבריש פסחים ל"ו ·

ר' משה מכורך עה"א ע' :

רבי משה בן הרא"ש ה"א פ"ח :

רבי משה הכהן מטורסילא חבר ספר עזר אמונה ה"א קל"ה עיי' רבי מאיר :

רבי משה ורבי אלי' אחיו ממשפחת הנערים ה"א קכ"ד :

רבי משה דראוטה חבר ספר שלשלת קבלה ה"א רכ"ד :

רבי משה קפאסלי יומי ה"א רכ"ח רל"ד :

ר' משה המון רופא ה"א ר"ם :

ר' משה קאסטרו ה"א רל"ח :

ר' משה אלשקר ה"א רל"ח :

ר' משה ארוקש ה"א ש' :

רבי משה אלבלידה :

ר' משה בשאן ר"י בווינציא' :

ר' משה יפה ר"י בבלוניא ה"א ש' ושכ"א :

רבי משה כהן · רבי משה אלמושנינא · ר' משה דיין ערבי נארס לובה :

רבי משה ורבי דוד ורבי יהודה אחים בני ר' אברהס פרווינצאל ר"י במנטווה · ה"ר משה מכורלה ר"י במנטווה : ה"ר משה אלפרנגי : ה"ר משה נגארה : רבי משה הלוי הלקבץ הכס גדול בקבלה חבר בית ה' ש"ק ס"ה א' · וכ"כ שפתי ישנים אבל ע"ם וצ"ל ר' שלמה בר' משה : ה"ר משה הבן : דון משה הלוי הבולעפיא : ה"ר משה ברבי חיים אלשוך : ה"ר משה בי רב בהחכם ה"ר אברהס בהרב מ' יעקב בי רב : ה"ר משה דיכוהו : ה"ר משה פוגלי מארילו : משה ברוך : ה"ר משה הזקיה הלוי : כל אלו הכ"ל עה"א ש' :

רבי משה שטארך ר"י בקראקא ה"א שי"ז :

רבי משה בזולי ר"י בלמרקה ה"א ש"ך :

רמ"ק ר' משה קורדווירא עה"א של"ב :

רמ"א רבי משה איסרלש מת ה"א של"ב :

רבי משה סג"ל לכדא ה"א שכ"א :

ר' משה לוריא ר"י בווירמש מת ה"א שכ"א :

ר' משה מיכן ה"א של"ב :

רבי משה דטראני ה"א רפ"א ש' של"ה :

רבינו משולם פא"ד י"ז ב' הכהיג מגילה כ"ג · פסחים ק"ב ב' · ר"ת כעם עליו שם ק"ה א' · כידה ס"ז ב' · יומא כ"ו השיב לר"ת · ביצה י"ו הרר משולם ר"ה ח' ב' · וברש"י פא"כ ס"ט ב' · וכן יסד רבינו משולם בפיוט חכמי מדות מפריזים :

רבי משולם בר' יעקב עד"א תת"ל :

רבי משולם במילואן בימי ר"ת עד"א תתק"ל :

רבי משולם מווירצבורג עד"א תתקל"ה :

רבי משולם הגדול בר' קלונמוס ברבי משה הזקן. ברבי קלונמוס ברבי יקותיאל. ברבי משה ברבנא. משולם ברבנא אתיאל ברבנא משולם עד"א תתקל"ה רבינו משולם ברבינו קלונימוס תו' גיטין כ"ד ב' רש"י זבחים מ"ה ב' :

רבי משולם ברבי משה ברבי יהודה חבר ספר השלמה ה"א ל"א :

רבי משולם ברבי משה ברבי איתיאל ממגנצה ד"א תשכ"ז מובא בערוך ע' דלי :

משיח תו' נדרים ט"ו מעילה י"ק ב' כ"פ מכות ו' ב' כ"פ : ובמקום א' כדפס מורי שיחי' :

משיח שעשו עלמן ד"א תתל"ה · ותתקכ"ד ותתקל"א ה"א ר"ס :

רבי מתתיהו מקרטש עד"א תתק"ל ותתקכ"ז :

רבי מתתיהו מקיכון רבו של ראב"י ה"א :

ר' מתתי' קוכבו ה"א כ' :

רבי מתתיהו דלויסין בפויאת (שם :

רבי מתתי' טריווש בסנגאלי' (שם :

ר' מתתיהו היצהרי ה"א ק"ך :

ר' מתתיהו חבר אבן בוחן עה"א קל"ה :

מורי הרמ"ה תו' ערכין כ"ד ב' ותמורה כ"פ ונזיר ל"ז מ"ז ב' פסחים ק' ב' :

נחמן קטופה ברבי פנחס ד"א רמ"ה :

רבי נחמן בן בנו של רבי חיים הכהן חבר ספר נחמני עד"א תעק"ל :

ר' נחמן בן רמב"ן ד"א תתקכ"ד :

רבי נחמן תלמיד ר"י אבוהב ה"א ש' :

ר' נחמן סומבאלי ה"א ש' :

רבי נחמן ה"א ש' :

רבי ניסים גאון בתו' ר"ה ט"ו · פסחים ל"ד כ"א ב' · במגילת סתרים יומא מ"ו ב' · קדושין ב' ב' מקום שנהגו כ"ב · חגיגה ך"ג ב' · רבינו ניסים סוכה כ"א ב' :

ר' ניסין בר' יעקב בן שאהן ד"א תת"י :

רבי ניסין בעל הדרשות תלמיד רמב"ן ה"א כ"ח :

רבי ניסין בר' ראובן פי' על אלפסי נק' רנב"ר בניו דון חסדאי ודון ראובן ה"א ק"ך :

ר' ניסין ור' פרץ רבותיו של ריב"ש ה"א ק"ם :

ר' ניסין פוריטי ערבי ה"א ש' :

ר' ניסין פוריקי ספרדי במצרים ה"א ש' :

נס ירושלים ה"א רפ"ד :

ר' נפתלי טריווש ה"א ש' :

ר' נתן דיין וחסיד ד"א תש"ן :

רבי נתן בעל הערוך עד"א תת"י ותת"ל · מת תתס"ז בתו' ך"ז ב' · שבת כ' ב' · ר"ה ט"ז ב' · יומא ל"ה ע"ט · חגיגה כ"ה סוכה ל"ז ב' · ברש"י פ"ק דשבת י"ג סע"ב · מ"ק כ"ה א' :

ה"ר נתן האיכליני תענית ט' :

ר' נתן בר' מכיר ד"א תתקל"ד :

ר' נתן מדודיא זבחים ס"ג מנחו' נ"ז ב' :

ר' נתן אבי זקנו של הרא"ש ה"א פ"ח :

ר' נתן מולא הכקדן תו' סנהדרי' ד' ב' :

רבי נתן מפראדני בר' שמשון שפירא חבר אמרי שפר ה"א של"ז :

רבי נתן מאיגר ה"א רכ"ח :

רבינו נתנאל תו' קדושין ד' ב' ע"ו א' ס"ב ב' · חולין ך"ד וס"פ א"ע · תמורה כ"ט ב' · ברכות י"ק · ריש ערכין :

ר' נתנאל מקיכון ד"א תתק"ל וה"א א' בתו' ביצה ג' א' :

רבי נתנאל בקיצוף ד"א תתקל"ה :

ר' נתנאל טרביטו תלמיד מהרי"ק ה"א כ' :

סדר עולם זוטא ד"א תתכ"א :

סדר פסח אחר דר' זתוקים בתו' זבחים ל"ה סע"ב :

הג"א סיני דודו היה הג"מ יעקב מווירמש ה"א שת"ג :

ספרי בתו' פסחים כ"ז א' :

ר' עובדיה בר' אברהס בן רמב"ם ד"א תתקכ"ז :

ר' עובדיה בר' דוד בר' עובדיה מפרש קידוש החדש לרמב"ם ה"א כ"ה :

רבי עובדיה ברטנורי ה"א רס"ט מת ר"ך :

רבי עובדיה ספורנו :

עולם חדש נמצא ה"א רנ"ד :

הר"ר עזרא בתו' ב"ב כ"ח :

ר' עזרא הנביא ד"א תתקל"ה :

ר' עזרא שלמד קבלה לרמב"ן ד"א תתקכ"ד מת תתקל"א :

ר' עזריה בן יוסף הנגיד ד"א תתט"ו :

הר"ר עזריאל בתו' קדושין ו' ב"ק כ"ד · פא"ד י"ז :

ר' עזריאל דייני באלוסנדריאה ה"א רנ"ו :

רבי עזריאל טרביטו מת ה"א שכ"ט :

עכברים רבים ה"א קס"ח :

רבי עמנואל ממשפחת הנפרוני בר' שלמה ה"א ל"א :

פורת ע"ל יוסף :

רבי פטר שאל לר"ת בתו' גיטין ח' · זבחים פ"ג ב' · מנחות ז' · פי"ב קל"ח · ע"ז ע"ד ב' · ד"א תתק"ל · עיי' במכתב דור הנ"ל :

פייט הוקמו מהלות דשן לבערה בתו' יומא כ"א · אופן מוסף ר"ה ר"ה ח' ב' פי' פייט תבנית אות יוסף עמודיו עשה כסף ב"ב י"ד סע"א · זולת אי פתרום ע"פ קי"ו ב' :

פייט בסליחות בקום עליכו אדם חגיגה י"א · בזמון פ' זכור תו' ר"ס ג' א' · הגיהה ר"ת באזהרו' זמן עשר כסף כי ילונה ולא במשפט בהלי ימיו יעזבנו מכות ג' ב' :

פייט אחר גמר מילוי אכול דילוי ודילוי לכן תוקעין במוצאי י"כ ס"פ אלו קשרים :

בני פליאג עד"א תשכ"ז :

רבי פנחס בר משולם עד"א תתקכ"ז :

רבי פנחס הורווין מקראקא עה"א מ"ו :

ר' פנחס מפראג ה"א רכ"ח :

ר' פנחס אלי' ממילי ה"א ש' :

ה"ר פנחס ה"א ש' :

פסיקתא בתו' כ"כ קי"ט ב' :

ר' פרידיטי דורכטי חבר מעשה אפוד ה"א קכ"ד :

ר' פריגורס ד"א תתט"ו :

ר' פרץ נק' הר"ף בהרב מ' יצחק

קדושין כ"ט ונדמ"ג א' אחיו
של ר"ת ע"ש :
מורי אחי ה"ר מאיר סוטה
ד"ב א' :
רבינו מאיר ע"ז ד"ב שבת כ"ו
א' ג' א' :
מורי הרב ר' מאיר בר קלונמוס
תו' סוטה מ' ב' :
ה"ר מאיר והר' שמואל בנו
מנחות י"ג א' ברש"י ספ"ק מ'
ויכולו פ' ב"ב קי"ו א' סנהדרין
כ"ט :
רבי מאיר ברבי משה עד"א
תתק"ל :
רבי מאיר הלוי בן' הרמ"ה
אבואלפיא בר טודרוס מת ה"א
ה' :
רבי מאיר ברבי טודרוס חבר
ספר עליות יבמות מת ה"א
מ"ג (ע"ש :
רבי מאיר הלוי עד"א התקכ"ז
רבי מאיר אחיו של ר"א ממיץ
ד"א תתקל"ה :
רבי מאיר מבורגוני תו' מכות
ד"ד א' :
רבי מאיר הכהן מקרבינא מת
ה"א כ"ד :
רבי מאיר הכהן עה"א קכ"א :
רבי מאיר מטרנקטאל חבר ספר
העזר ה"א ל"א :
רבי מאיר ברבי ברוך הוא
מהרר"מ רבו של הרא"ש
עה"א מ"ו מת ע' :
רבי מאיר לאגש במלכות ניפולי
ה"א כ' :
רבי מאיר אלבלודי בעל שבילי
אמונה ה"א ק"כ :
דון מאיר אלגרש הרופא תלמיד
רבי יהודה בן הרא"ש ה"א
קמ"ה נהרג רע"ו :
רבי מאיר וירגא ה"א רפ"ג :
דון מאיר בן דון יוסף ן' יקייר
ה"א רכ"ב :
רבי מאיר מפדאווי מת ה"א
שי"ח :
רבי מאיר בערך ה"א שכ"א :
מגילת סתרים תו' פ' חלון ע"ז
ב' עיי' רב נסים :
מגנה ה"א ס"ה ע"ב קמ"ו
ק"ם ש"ה :
רבי מגוץ עה"א מ"ו :
מודיה תו' סוטה כ"ה ב' .
מוקרט עיי' יוכתן בן עוזיאל
שמעתי מפי המורה רש"י
חגיגה י"א ב' . נזיר י' ב'
י"ט א' ל"ח א' :
מורי החסיד תו' ע"ז י"ב א' .
מורי הזקן ברש"י על ר' יעקב
בר' יקר :
מחזור וויטרא תו' ברכות ג'
י"ד מ"א ב' שם רש"י מ"ק ד'
א' :
רבי מיימון אביו של רמב"ם
רבי מיימון ברבי סעדיה ה"א
קכ"א :
ה"ר מיכאל קוטורו ה"א ש' :
רבי

רבי מכיר רש"י פסחים כ' .
סוכה י"ג ב' . חולין כ' ב'
בא"ב דר' מכיר . בא"ב שלו
תו' נדה ז' ב' דר"א שמותי
שהיה מתלמידי ב"ש :
רבי מכיר חבר אבקת רוכל
תלמיד רבי יהודה בן הרא"ש
ה"א קל"ה :
מכלתין תו' פ' כ"כ קכ"ב :
מלך לקח נערה יהודית לאשה
ה"א ק"ל :
ה"ר מנוח קדושין ב' א' .
חולין כ"ד :
רבי מנחם חבר ספר המנוחה
ה"א כ' :
מנחם בס' המחברת תו' סוכה
ל"א ב' :
רבי מנחם ברבי פרץ ביואני
תלמיד ר"ת עד"א תתק"ל :
רבי מנחם מיוני ד"א תתק"ל .
רבי מנחם מיאוני יומא ז' .
ערכין ר"פ השג יד י"ז מיוני
ס"פ הזהב ובפ' הדר ס"ה ויינא
ברכות ל"ט ב' מיוני ע"פ
קי"ו א' :
ה"ר מנחם בתו' ברכות מ' .
גיטין ס"א ב' . יבמות קי"ו .
זבחים פ"ז ב"ב ד"ו ב' :
מורי רבי מנחם בש"ר יונתן
ע"ז ח' ב' :
רבי מנחם בר עזריאל תו'
חגיגה י"ב . ובס"ם יצירה
חבר ס' אורים ותומים קבלה
כ"ה בש"י אבל שם כתוב רבי
מנחם אביו של רבי עזריאל :
רבי מנחם מיקני ושלה לו ר"ת
קדושין מ"ה ב' . חולק על
ר"ת והודה לו שם כ"ב א' :
רבינו מנחם הקדוש חולין י"א
ב' :
רבי מנחם הורדייסי ד"א
תתק"ל :
רבי מנחם בן ריצ"ק עד"א
תתק"ל :
רבי מנחם מוכין בסלונו עה"א
כ' :
רבי מנחם דרקל"ט ה"א כ' :
רבי מנחם ברבי שלמה לבית
מאיר חבר ס' הבחירה עה"א
ס"ו :
רבי מנחם אושין המכונה
במגשירו ה"א כ' :
רבי מנחם דיוני ה"א ע' :
רבי מנחם וורדיכום כפטר ה"א
כ"ד עד"א תתקל"ה :
רבי מנחם בן זרח בה"ק רבי
אהרן חבר ספר צדה לדרך
תלמיד רבי יהודה בן הרא"ש
ורבי יהושע בן שואב ה"א
קל"ד :
רבי מנחם בר' יעקב ה"א ש' :
רבו מנחם הארוך מת ה"א
קפ"ה :
ר' מנחם ממיזבורק ה"א רכ"ח :
רבי מנשה באיבוה במוליגין
עד"א תתקל"ה :
ה"ר

ה"ר מנשה ה"א ש' :
מסורת מגינו חולקת עלהש"ס
תו' נדה ל"ג א' :
רבי מגליה בערוך ע' כחל :
מ"ר תו' מנחות כ"ה ס"ו כ"פ
וכן בנזיר ותמורה ושבת ובר"פ
כל הכלים וקכ"ו א' וכתובות
נ"ה ב' :
הר"ר מרדכי תו' ב"ב י"ט א' .
רבי מרדכי מקלוניא ד"א
תתק"ה :
מרדכי (שם :
הרר מרדכי בר יצחק תו' נדה
ל"ו :
רבי מרדכי טורמושא עד"א
תתק"ל :
רבי מרדכי בר יהוספה חבר
מחזיק אמונה ה"א ל"א :
רבי מרדכי ריגלין בגולה ה"א
כ' :
רבי מרדכי רטיגייטה (שם .
רבי מרדכי בפרוואנצי :
רבי מרדכי בר הלל חבר
המורדכי ה"א ע' (ומ"כ שהבנו
ר"מ בר יוסף :
רבי מרדכי בר הלאי ור' יצחק
ברבי אושעי' נכדו של רבי
מנחם דיוני ה"א ע' :
רבי מרדכי נתן העתק
קונקורדנצי' וי"א רבי יצחק
נתן ע"ש .
רבי מרדכי קומטינו ה"א רכ"ח
רבי מרדכי פינצו חבר על
תכונה עה"א רפ"ג :
רבי מרדכי ר"י מודינא ה"א
ש' :
רבי מרדכי מאיושלין ה"א ש' :
רבי מרדכי יפה ה"א שכ"א
שכ"ב :
רבי מרדכי מייזלש שם :
רבי מרדכי קיים ר"י בבריסק
ה"א של"ג :
רבי מרדכי זינגר ר"י בקראקא
(שם :
רבי מרינוס ן' גיאות ור' יונה
בנו ד"א תת"ח :
רבי משה ובנו ר' חנוך השבוי'
ד"א תש"ן :
רבי משה בן דוד משבט נפתלי
ד"א ת"ת (עשה מסורות :
רבי משה מפויאה ד"א תת"י :
רבי משה דרשן ד"א תת"ל תו'
סוטה ל"ו ב' וברש"י בחומש
כ"פ ובנדה י"ט :
רבי משה הענין ד"א תת"ל :
רבי משה ברבי יוסף בן מדן
הלוי (שם) .
רבי משה ברבי יהודה מנשים
(שם .
רבי משה הכהן בן גיקטליי'
ד"א תת"מ :
רבי משה אבן עזרא בר' יצחק
מת ד"א תת"ח :
רבי משה כלפי בן באדי מובא
בערוך ע' קרש :
ר' משה אלברט תו' שבת קנ"ג ב'
רבי

רבי משה ראש ישיבה בן מרכא
יעקב ערוך ע' רד . רבי
משה בר יעקב בר משה בר
אבין ערוך ע' פרקא :
רבי משה בן מיימון הוא רמב"ם
עד"א תתקכ"ז . בתו' מנחות
מ"ב סע"ב בס' המיימני ברכות
מ"ד א' :
רבי משה בר מרדכי עד"א
תתק"ל :
רבי משה ברבי יואל (שם .
רבי משה מרעגינסבורג (שם
ובתו' יבמות ס"ח ב' :
רבי משה מלוניל (שם :
רבי משה מפרידה ברבי מאיר
(שם :
רבי משה בר יעקב מפיהם תו'
יבמות כ"ד :
רבי משה הזקן בר קלונמוס
יסד אימת נוראתך עד"א
תתקל"ה :
מתוספי רבינו משה תו' שבועו'
ל"ה א' :
הר"ר משה נדה ל"א ב' .
מנחות ע"ט ב' . כריתות
כ"ה . ברכות מ"ה .
רבי משה הכהן אשכנזי נקרא
הרמ"ך תלמיד רבי יצחק בעל
תוספו' עד"א תתק"ל ותתקל"ה
ותתקכ"ח :
הרר משה כהן תו' יבמות
ב' . חולין קי"ו :
רבי משה מפונטרקה ד"א
תתקל"ו :
ה"ר משה מפונטזיי' יומא
ב' . ס"ד . קדושי
ל"ח . גיטין ס"א ב'
זבחים כ"ג ב' . ב"ק כ'
נדה ל"ד וד"ע ב' מפונטיי
יומא ונזכר בערוך ע
הגאונים תו' חולין מ"ז
מפונטייזא פסחים ס"ז
ב' :
רבי משה קמחי ברבי יוסף
אחיו של רד"ק תתק"ן :
רמב"ן ר' משה בר נחמן עד"
תתקכ"ד :
רבי משה בן יעקב מקו
בעל הסמ"ג תלמיד ר
שמשון ורי"ח . ד
תתקכ"ז . בתו' מעי
ט"ז . ע"ז י"ז ר"מ מק
בספרו ול"א ב' . ברכ
י"; ב' מ"ג א' :
רבי משה בר' שמואל אבן
ה"א ל' :
הרב רבי משה בר שניאור
נדרים כ"ו א' :
רבי משה בר' יוסף מנרב
ה"א קי"ח :
ה"ר משה מכרבונה תו' קד
י"א א' :
רבי משה בן בתו של
גרשון חבר ספר השלחן
ה"ר שמואל השלימו ע
ל"א :
רבי

ר"י בשם ר"ת פסחים כ"א ב׳ · ר"י קנל מר"ת ר"פ כיצד צולין · אר"י לא מלאכי לבי לעבור על דברי דודי (הוא ר"ת) ביצה י"ז ב׳ :
שמעתי מהר"י טרוטי בשם הר"י ב"ה יצחק ממלאין תו׳ תענית ג׳ א׳ :
רבי יצחק בר מרדכי תלמיד ר"ת עד"א תתק"ה ותתק"ל בתו׳ ב"ב קמ"ה ב׳ · גיטין מ"א ב׳ · סוטה מ׳ ב׳ · זבחים ע׳ ב׳ · ב"ק כ"ב ב׳ ב"מ כ"ב הק׳ על ר"ת ב"מ פ"ק שאל את ר"ת סנהדרין ע"ט ב׳ פ׳ ב׳ כתובות כ"ה ·
רבי יצחק מגשר וורמייר ד"א התק"ל :
רבי יצחק בר׳ יצחק זצ"ל הג"ה תו׳ נזיר ע"ז ב׳ :
רבי יצחק ברבי אדם עד"א תתק"ל :
רבי יצחק הלבן ד"א תתק"ל · תו׳ כתובות ל"ה ב׳ ב"ק ע"א · זבחים ע"ג ב׳ ותירץ לו ר"ת יבמות ע"א ב׳ ·
רבי יצחק בר שמואל רבו של ר׳ יהודה בר יצחק ד"א תתקל"ה ותתקל"ו : ·
רבי יצחק אחיו של רבי שמשון משאנץ ד"א תתקל"ה :
רבי יצחק מהר פוסי תו׳ ע"ז כ"א א׳ :
רבי יצחק חסיד ברבי אבין הגדול ד"א תתקל"ה ע"ל רבי יעקב ורבי יהושע :
רבי יצחק בר אבא ממרסיליאה בעל העיטור ד"א תתקמ"ב :
ר׳ יצחק בן ראב"ד ד"א תתקל"ה
רבי יצחק מאורליינש מכונה בכור שור עד"א תתק"כ · בתו׳ מכות ה"א רבי יצחק מאורליינש :
רבי יצחק הלוי בר זרחי עד"א תתק"א ותתקס"ה :
רבי יצחק הלוי ד"א תתקל"ח בתו׳ מגילה ד׳ ב׳ · כתובות כ"ה ב׳ :
רבי יצחק בר מלכיאל ד"א תתקל"ה. בר מלכי צדק ועתתק"א ותתקל"ה :
ר׳ יצחק בר יוסף מקורביל בעל סמ"ק התן רבי יחיאל מפריש ונק׳ בעל החוטם מת ה"א ש"ל או תהלת אלף ו׳ :
ריא"ז רבי יצחק בעל אור זרוע מווינא תלמיד ר׳ יהודה מפריש ראבי"ה ור"ש מקוצי ורבי אפרים ברבי נתן ורבו של מהר"ם ה"א א׳ וס"ו :
יעב"ץ. רבי יצחק בר טודרוס ה"א א׳ :
רבי יצחק בן סיד ה"א י"ב :
ה"ר יצחק וסימפון תו׳ ב"מ ל׳ סימפון׳ ב"ק פ"ז יומא מ"ג :
רבי יצחק בן שלמה סהולה בעל משל הקדמוני מת ה"א כ"ק :
רבי יצחק בר שניאור תו׳ תמורה י"ח :
רבי יצחק בר לוי ה"א ל"א ·
רבי יצחק הכהן תלמיד ראב"ד ה"א ל"א :
רבי יצחק מפרישי ה"א ל"א :
רבי יצחק בן רשב"א ה"א מ׳ :
רבי יצחק בן לטף ספרדי חבר הרבה ספרים וס׳ שערי שמים ה"א כ׳ · ובהקדמה לס׳ מערכת אלהות מר׳ יהודה חייט מביא שחבר ג"כ ס׳ צרור המור וגנזי המלך דבריו יקרים מפנינים רק דבריו הנוגעים בחכמת הקבלה קצתו תראה וכולם לא תראה עכ"ל :
ר׳ יצחק בר מכיר בצרפת ה"א כ׳ :
רבי יצחק בן (יוסף) ישראל חבר ספר יסוד עולם תלמיד הרא"ש ה"א ע׳ מת ע"ב :
יצחק ישראלי כתב רמב"ם שהבל הוא עד"א תתקפ"ז :
רבי יצחק ארג"ז בלומברדיאה ה"א כ׳ :
רבי יצחק אוניירס בקזאל ה"א כ׳ :
רבי יצחק הכשיא חבר כמו מדרש לתורה ה"א כ׳ :
רבי יצחק אומילו בפומסכינצי ה"א כ׳ :
רבי יצחק בר׳ אושעי׳ בכד ר׳ מנחם דימוני ה"א ע׳ · רבי יצחק מדורא בעל ש"ד ה"א ל"ד :
רבי יצחק בר יעקב דלטיש חבר שערי ציון ה"א קל"ב :
ריב"ש רבי יצחק בר ששת תלמיד ר"פ כהן ור"ן ה"א קל"ד :
רבי יצחק קודע מחבר אבן בוחן י"א רבי מרדכי או ר׳ קלונימוס בר׳ קלונימוס חברו ועיי׳ שם טוב עד"א קל"ה :
רבי יצחק בן שושן נהרג ה"א קכ"א :
רבי יצחק בצרפת ה"א קכ"א :
ר׳ יצחק העתיק קונקרדנציאות לעברי וי"א רבי מרדכי בר נתן העתיקו ה"א קכ"ח :
רבי יצחק קנפטון מת ה"א רך"ג :
רבי יצחק דליאון תלמיד ר׳ יצחק קנפטון ה"א רך"ג :
רבי יצחק אבוהב חבר מנורת המאור מת ה"א רנ"ג ערך"ג ש׳ :
רבי יצחק בן זייטי ה"א ר"מ :
רבי יצחק המון רופא המלך ה"א רמ"ח :
רבי יצחק דמן עכו ה"א ר"כ :
רבי יצחק אברבנאל חבר י"ג ספרים ה"א רנ"ב מת רס"ט :
רבי יצחק בר משה בר מאיר בן עראמה בעל עקדה ה"א רנ"ב ש׳ :
רבי יצחק נהון ה"א רנ"ח :
רבי יצחק לוריא עה"א של"ב :

רבי יצחק קארו בעל תולדות יצחק ה"א רנ"ח :
רבי יצחק בר שמואל חיים ה"א ש׳ :
רבי יצחק קורקסה · רבי יצחק הכהן · רבי יצחק דמולינה · רבי יצחק רוכדין :
רבי יצחק כהן · רבי יצחק בר ציילין : ר׳ יצחק אדרויה · רבי יצחק בגינשבורג · רבי יצחק ממוליניאי בבלוניא ·
רבי יצחק צלל · רבי יצחק כהן נגיד ועשיר במצרים · ה"ר יצחק פוכלו · ר׳ יצחק ן׳ כון · יצחק בה"ר דוד המכונה מסעוד · ה"ר יצחק בר אברהם ן׳ ארחא · יצחק בר רפאל מונטאל · ה"ר יצחק אדרבי מסלניק · רבי יצחק אלאטיש · רבי יצחק בי רב אחיו של ה"ר משה בי רב · ה"ר יצחק צרפתי · ה"ר יצחק די מולינא · רבי יצחק משען כל אלו עיי׳ ה"א ש׳ :
רבי יצחק מסעוד עה"א ש"ה :
רבי יצחק בר׳ בצלאל ה"א של"ג וכ"א :
רבי יצחק כהן ר"י בקרעמניץ ה"א של"ג :
רבי יצחק מעלינג בנו הג"מ חיים מת ה"א שכ"ג :
רבי יצחק בהג"מ נתן אב"ד בק"ק קאוולי ה"א של"ו :
רבי יצחק היות ה"א שמ"ד :
הר"י שטענגלי ה"א שכ"א :
הרי"ן תו׳ מ"ק י"ט א"ב :
הרב ר"י בן הר׳ חיים תו׳ ע"ז ל"ה א׳ :
רבי יקותיאל אחיו של רבי אליהו הזקן רבו של הרי"ף עד"א תת"ל ותתמ"ב :
רבי יקותיאל הלוי מווירמשא תו׳ יומא ט׳ סע"א :
רבי יקותיאל ברבי משה עד"א תתק"ל :
רבי יקותיאל משפירא עד"א תתקל"ה ברבי משה הזקן :
רבי יקותיאל המכונה אסטרון ה"א כ׳ :
רבי יקר ברבי שמואל הלוי עד"א תתק"ל :
ה"ר יקר מקינו תו׳ ע"ז ס"ה :
רבי ירוחם בר משולם חבר ס׳ אדם וחוה תלמיד רבי אברהם בן אסמעאל עה"א צ"ד :
ישמעאלים לקחו קסריות קוסטנטינו מן היון ה"א רי"ג :
רבי ישעיה הראשון והאחרון נק׳ ריא"ז נכדו ה"א ל"א :
רבי ישעיה דטראני עה"א מ"ו :
רבי ישראל דלומברקי ה"א כ׳ :
רבי ישראל אחיו של רבי יצחק בעל יסוד עולם מת ה"א צ"ב :
רבי ישראל בן חיון תלמיד רבי ירוחם ה"א צ"ד :

רבי ישראל ברי"ן ה"א רי"ג :
רבי ישראל מקרבוני בר פלוגתא דמהרי"ק ה"א ר"מ :
רבי ישראל דפיסו עה"א רנ"ב :
רבי ישראל קוראל ה"א ש׳ :
רבי ישראל בקרקא ה"א ש׳ :
רבי ישראל ר"י ברומי ה"א ש׳ :
ה"ר ישראל בר מאיר ה"א ש׳ :
רבי ישראל בהג"מ שכנא ר"י בלובלין ה"א של"ג :
רבי יששכר בר יקותיאל הלוי תלמיד הרא"ש מת ה"א צ"ב :
רבי יששכר בהג"מ נתן אב"ד בפינצק וק׳ ווירמש ה"א של"ז :

הג"מ כלב ב"ה יוחנן ה"א רנ"ד :
רבי כתריאל עה"א רנ"ח :

רבי לוי בן אחיו של רבי יצחק ד"א תת"ל :
רבי לוי ברבי משה בהרב רבי טודרוס ה"א ל"א :
רבי לוי טרבוט ה"א כ׳ :
רבי לוי ברבי אברהם בר׳ חיים שחבר לוית חן ה"א כ׳ :
רלב"ג רבי לוי בר׳ גרשון בן בתו של רמב"ן וכבדו רבי שמעון דוראן ה"א צ"ח מת ק"ל :
רבי לוי בן חביב ה"א רנ"ה רנ"ב
הג"מ לוי דודו היה הג"מ יעקב מווירמשא ה"א שד"ג :
רבי לוי מוקרדי ה"א ש׳ :
לוי"ה רש"י שבת כ"ט ב׳ ס"ה א׳ ור"פ ה׳ שרצים ובשם"ה בחלופי גרסאות כתב רש"י שכח ד"מ לוי"ה רמז לרבינו יהודה הלוי ב"מ עכ"ל :
רבי ליאון רבו של ר"ג מ"ה ד"א תת"ל :
ר׳ ליאון דמוריאל עד"א תתק"ל
רבי ליב אשכנזי ה"א ש׳ :
הג"מ ליב מפראג ועניינו עם קיסר רודלפוס ה"א שנ"ב :
רבי ליבר מן מריסבורק ד"א תתק"ה :
לימוד יוונית אסרו ה"א ס"ה :
ר׳ ליפמן בעל הנצחון ה"א רי"ט
ר׳ לעמל מבשר משיח ה"א ר"ס :

מהר"ל תו׳ נזיר כ"ג א׳ :
הרב ר׳ מאיר בתו׳ כתובות ק"ג ב׳ · קדושין ע"ז ב׳ כ"ו א׳ ·
הרב הר"מ ברכות כ"ט ב׳ ·
מורי הרב הר"מ כתובות מ"ז · קדושין י׳ נזיר כפ׳ · ובתמורה ב"ב מ"א :
ר׳ מאיר מאיכנבלם ד"א תתמ"ג :
רבי מאיר ש"ן עד"א תתמ"ג · תו׳ ר"ה י"א ב׳ שיסד במעריב של פסח :
רבי מאיר תלמיד ראב"ד ד"א תתקפ"א :
רבי מאיר בר׳ שמואל מדומרג התן רש"י ד"א תתמ"ה ועתתקל"ד :
רבינו מאיר אביו של ר"ת

דון יחייא בן דון יהודה ד"א תתק"א :

רבי יעקב בן רא"ז קבל מאביו עיי' ד"א תתק"ה :

רבי יעקב בר' אברהם הספרדי עשה ס' מבחר פנינים ה"א ת' וער"ת :

יעקב ויוסף בני גו (ע"ל :

רבי יעקב הזקן מפי מורי הזקן רש"י ר"ה כ"ח א' · חולין מ"ז א' · מורי הזקן מפי אביו שמע מרבי שמעון רש"י המוציא יין פ' ב' ·

בר יקר רבו של רש"י עד"א תת"ל ותתס"ג ותתק"א ותתקל"ח · (מורי הזקן רבי יעקב רש"י סוכה ל"ה ב') · שמעתי מפיה מדרשו של רבינו יעקב רש"י זבחים מ"ה ב' · חולין מ"ו · בר יקר חולין י' ב' מ"ו ב' ברש"י חלק ל"ב ב' פסחי' מ"ח ב' :

רבי יעקב בר מר ניסן שאל לרב שרירא ורב האי עד"א תשכ"ז :

ר"ת הוא ר' יעקב בר מאיר אחיו של רשב"ם ד"א תתס"ה מת תתק"ל · (בתו' בספר הישר שבת קי"א ב' · פא"ד י"ד ב' : ב"מ קי"ד · פי"כ קכ"ט · שבועות י' ל"ט · כתובות כ"ד ב' · קדושין ע"ו · סוטה ל' א' פא"כ ע"ד הגיה בס' הישר · פא"ד י"ז א' יסד הפייט אשישת שלוחתו כקטבי תלה אשישות להכין בתחיה קירזולה סוכו ל"ה ב' · נדה כ"ב ב' ל"ט א' זבחים ס' ב' בתשובה בכורות כ"ה ב' בהג' שלו חולין מ"ו ב' במהדורי קמא אבל במהדורי בתרא פ' הדר ע"ד ב' בתשובה פ' המקבל ק"ח ב' שמע מזקני לוטיר ב"ב ע"ד יסד במעריב של ש"ע קודש ללילה ירחם כאשר אבלים ינחם ר"ה ד' ב' סוכה מ"ח יומא ג') ונקרא ג"כ ר"ת רבי יעקב מאורלינש ומת על ק"ה ד"א תתקס"ה עתתק"ן תו' כתובות מ"ז זבחים כ"ח נדה ח' · ערכין כ"ח חגיגה ח' :

רבי יעקב מדומרג ד"א תתק"ב ותתק"ל ר"י מרמרין :

רבי יעקב בר יצחק האלוכזי תלמיד ר"ת ד"א תתק"ל :

ר' יעקב בר יצחק סגן הלוי הנק' יעבץ ד"א תתס"ה (ע"ש :

הר' יעקב בה"ה בה"ר יקותיאל הלוי מווירמשא יומא ע' :

רבי יעקב מקריצאוסי ד"א תתק"ל :

ר' יעקב בר יצחק הלבן תלמיד ר"ת ד"א תתק"ל :

ר' יעקב מקינון עד"א תתק"ל : תו' מיר כ"ג ברכות י"ב :

ר' יעקב מקורבין תלמיד רבנו שמשון משאנץ ד"א תתקל"ה :

רבי

ר' יעקב מקורביל הקדוש כפטר ד"א תתקל"ג · תו' שבת ד"ז ביצה ו' ב' הקדוש ובשבת ס"א כתובות י"ב ב' חולין קכ"ב ב' · ב"ב קע"ה · ע"פ ל"ט ר"י מקורביל :

הר' יעקב בר' שמעון תו' חולין כ"ד ב' :

(והרר יעקב מדליג נקברו בעכו גא"ו :

הר' יעקב בר' שמשון תו' ערכין כ"ק ב' · ורש"י פ"ק דתמיד א' :

הר' יעקב בר"ש מכות ס"ד ב' :

הר' יעקב ישראל ד"א תתק"ל בתו' יומא מ"ו ב' השיב לו ר"ת · כתובות ל"ח ב' · חולין קי"ב :

רבי יעקב בן גיקטליא ה"א י"ו עד"א תתק"ל :

רבי יעקב ברבי משה עכסאי בדרש ה"א מ' כ"ח :

ר' יעקב הלוי בלכברי ה"א כ' :

רבי יעקב בעל הטורים ה"א פ"ח ק' :

הר' יעקב תמורה ג' :

הר' יעקב ברבי יהוצדק תו' סנהדרין י"ט :

רבי יעקב אחיו של ר' שלמה מדריווש עד"א תתקל"ו :

רבינו יעקב בר' אבין תו' חולין מ"ו ע"ל ר' יצחק :

הר' יעקב מקולי תו' קדושין מ"ג ב' :

רבי יעקב ווייל ה"א ר"ך :

מהרי"ל מ' יעקב בר משה מווילין הלוי תלמיד הר' שלום מווין בימיו בתקדש הסמיכות מהורר · מת ה"א קפ"ז · ועיי' ר"ך :

רבי יעקב לבדא בנ' שמואל קבר ס' הסגור ה"א ר"ח :

רבי יעקב בן שלמה ן' חביב חבר עין יעקב ה"א רנ"ב :

ר' יעקב בר' מרדכי ה"א רנ"א · בתו' ב"ק מ"ו · ב"ב ה' ב' ותירץ ר"י לק"מ כ"פ יומא כ"ב ושם הרר יצחק בר מרדכי :

רבי יעקב הלוי ה"א רכ"ד :

רבי יעקב פאלק תלמיד הג"מ שכנא מת ה"א ר"צ :

רבי יעקב בר' דוד בן דון שלמה ן' יחייא השלים חבור אביו ומכונה ר"ת ה"א רס"ט :

ר' יעקב בי רב ר"ג ה"א רצ"א · מת ש"ו :

רבי יעקב תלמיד ר"י אבוהב עה"א ש' :

רבי יעקב בר יקר ה"א ש' :

רבי יעקב אמיגו עה"א ש' :

רבי יעקב תבון ה"א ש' :

רבי יעקב מבילבי מרקנטי שם :

רבי יעקב גלי ערבי שם :

רבי יעקב ווירמליץ שם :

רבי יעקב מכטינו שם :

רבי יעקב פאבו שם :

רבי יעקב קאסטרא שם :

רבי יעקב דיקוליאור שם :

רבי

רבי יעקב מווירמש דודו של ר' גאוני' אחיו רבי קייס ור' לוי ור' סיני ור' שמעון ה"א שך"ג :

הג"מ יעקב היילפרין אב"ד בק"ק אפט ה"א שכ"א :

ה"ר יעקב רודניץ ה"א שכ"א :

רבי יצחק ברבי ברוך או הוא רבי יצחק בר יעקב בר ברוך ד"א תתע"ו · בתו' יומא ך"ב חגיגה ד"ד כתובות ס"ב ק"ט ברבי ברוך · ב"ק נ"א · ביצה ג' ב' · פס"ה ג' ר"י בר ברוך ע"ז ס"ט א' · יומא י"ו ב' :

רבי יצחק בר ברוך בן אלבלי ד"א תתע"ו :

רבי יצחק ברבי יהודה בן גיאות ד"א תתע"ו :

רבי יצחק גאות נק' הרת"ך עד"א תתקל"ה בן אחותו של רשב"א ור"ת וריב"ם ואולי אביו היה נק' רבי שמעון :

רבי יצחק בן מנחם ד"א תתס"ג רש"י שבת ס"ז א' סוכה מ' א' :

רבי יצחק בר משה בן סכני ד"א תתע"ו מת תתע"ה :

רבי יצחק סנגרי' י"א הוא חבר כוזרי עד"א תת"ק :

רבי יצחק ברבי ראובן אלברגלוני עד"א תתע"ו מת תתס"ג בעל השערים ד"א תתקמ"ג ככד אלפסי :

רבי יצחק ברבי יעקב אלפסי ד"א תתע"ו על אלפסי ע"ש :

רבי יצחק סגן לויה מגרמישא ברבי אשר רבו של רש"י חתן רבי אליקום משפירא עד"א תת"ל תתס"ג תתס"ה תתק"ה :

ריב"א משפירא ד"א תתקל"ה · (מ"כ רבי יצחק בר אשר ר"ת) :

ויש ריב"א רבי יצחק בר אלעזר רבינו יצחק הלוי רש"י שבת י' ב' סוכה ל"ה ב' ל"ו א' :

רבינו יצחק בר יהודה הלוי · גיטין ל"ו א' כ"ט ב' ר"ה כ"ט א' (ביסוד מוהר"ר יצחק ראיתי רש"י ברכות כ"ז סע"ב :

ר"י בר אברהם תו' יומא כ"ה · מ"ח א' ב' מ"ק ק' י"ט א' · יבמות ס"ה ב' · כתובות כ"ט · קדושין כ"ד כ"ו · זבחים מ' · שאל ריב"א מרש"י תו' נדה מ"ג ובשבת כ"פ הק' ריב"א ות"י רי"ב פסחים ס"ב פר"ע פ"ט רבינו יב"א בשם רבי אלי' צרפתי · סוטה י"ז ב' קידין קפ"א · זבחים ק"ד ב' שאלתי ממורי ריב"א מ"ק י"ט ב' :

מ"כ ריב"א רבי יצחק בר אברהם הוא ר"י הבחור עד"א בתו' יומא כ"ב · שבת ט"ז רבי יצחק הבחור · וביומא ך' ר"י הבחור :

ריצב"א רבי יצחק בן אברהם אחיו של רשב"א רבי שמשון בן אברהם (מ"כ שהוא ר"י הבחור ונק' שר מקוצי) ד"א תתקל"ד ועתתקל"ח ותתקפ"ז · בתו' נדרים כ"ב ב' · כתובות כ"ט מעילה ו' שבועות ס"פ שבת כ"ט · ערכין ע' ביצה ל"א ב' :

רבי יצחק מכורייש ד"א תתס"ג

רבי יצחק אביו של רש"י · רש"י מביאו ע"ז ע"ה א' לשון אבא מורי מכוחתו כבוד :

רבי יצחק בר יהודה נק' מ"צ ד"א תתס"ג רבו של רש"י ועתת"ל וה"א ל"א ועד"א תתקל"ד בתו' ע"ז ל"א ב' כתב לר"ש שלח לרש"י שם ס"ט ב' · מ"ק כ"ה ב' · ב"ק כ"ה · גיטין כ"ט ב' · מכות מ' · ב"ב כ"ה · וברש"י מורי רבי יצחק בן יהודה ר"ה כ"ח פר"ע פ"ה ב' · ברכות י"ד ב' :

רבי יצחק בר פרץ ד"א תתס"ג :

הרב רבי יצחק תו' ברכות י"א ב' ל' ב' · רבינו יצחק בתשובת פי' כי רבינו יעקב כו' מ"ק י' ב' :

רבינו יצחק זקני כתב בתשובה כי רבי יעקב מ"ק כ"א · וראיתי זקני רבי יצחק כשהייתי קטן שם ך"ג · האריך בתוספו' ובלקוטין כתב בתשובה שם כ"א ב' :

מורי הר"ר יצחק הק' הר"י אחי מורי תו' תמורה ל"א א' :

ריב"ם רבי יצחק בר מאיר נכד רש"י ד"א תתס"ה עתתק"ל :

רבינו יצחק בן רבינו מאיר פ' חולין קל"ח מי שהחשיך קל"ו ב' · כתובות כ"ה מ"ה · גיטין ס"ה ב' · חולין ל"ב והוא נק' ריב"ם שם ס"ב ב"ב קל"ב ב' · בר מאיר קדושין מ"ג ב' ברבינו מאיר ב"ק ק' ב' · שבועות ד"ז ב' · הרב ר"י בהרב ר"מ ב"מ כ"ב ב' :

ריב"ן תו' סנהדרין כ"ה :

רבי יצחק בן רשב"ם ד"א תתקפ"ז :

רבי יצחק בעל תו' עד"א תתקפ"ז ועתתקל"ה והוא בן רבי שמואל ב"ר שמחה דוויטרא ועה"א וי"א שהוא ר"י מדנפירא בתו' שבת קמ"ב מדנפירא וכתובות כ"א ב' מדנפדרא :

רבי יצחק הזקן בן אחותו של ר"ת ד"א תתקל"ד :

ר"י הודה להר"ת קדושין מ"ג ר"י שמע מר"ת ב"ב מ' :

ר"י

בש"ר יהונתן :
רבי יהושע אחיו של ר' אלעזר בר עמנואל עה"א ל"א :
רבי יהושע דווילנא ה"א כ' :
רבי יהושע בן שואב רבו של ר' מנחם בן זרח ה"א קל"ד :
רבי יהושע בר' יוסף הלוי בעל הליכות עולם ה"א רכ"ז :
רבי יהושע שונכן עה"א ש' :
רבי יהושע מיני ה"א ש' :
רבי יהושע שלתיאל · ורבי יהושע קרקוס ה"א ש' :
רבינו יואל תו' יבמות קי"ח :
רבי יואל הלוי בר' יצחק מבונא התן ראב"ן כק' ראבי"ה ד"א תתק"ה הי' לו בן כק' ראבי"ה :
רבי יואל בנו מראב"ן הכק' ריב"א ד"א תתק"ה :
רבי יואל בר' יצחק הלוי עד"א תתקל"ה :
ר' יואל הלוי בלכת עה"א ש' :
רבי יואל העזרי תלמיד רבי אפרים מרעגנשבורג חתן בן הירחי ה"א ד' :
רבי יוחנן טריווש ה"א רכ"ח :
ר' יוחנן אלמאן חבר עיני העדה וחשק שלמה ה"א ש"ה :
הרב ר' י"ט תו' קדושין ל"ח · זבחים ע"ו ב' כ"ט ס"ד · מ"ק י"ט ב' וכ"פ :
הרר יום טוב מפלנכי ה"ק לר"ת זבחים ע"ג · מנחות ך"ב ב' מפלנו שם ך"ד ב' מפלנכו :
רבי יום טוב מווין עה"א מ"ו תו' עירובין ל"ו ב' · יבמות כ"ז ב' מיווני :
רבי יום טוב אשבילי חבר ספר תקת הדיינים ה"א כ' :
רבי יום טוב בן הרב ר' יהודה תו' נזיר ל"ז :
הקדוש ה"ר יום טוב כריתות י"ד ב' שאל לרשב"א יומא מ"ח :
רבי יום טוב בר אברהם בעל מגדול עוז ה"א קל"ה :
רבינו יום טוב בר' יצחק תו' יבמות מ"ד · מכתות כ"ח :
רבי יום טוב בעל מגיד משנה ה"א קל"ם :
ר' יונה בר מריכום רבו של ר' יעקב בר יקר ד"א תת"מ :
רבי יונה גרונדא ברבי שמואל תלמיד רמב"ן ורבו של רשב"א מת ה"א כ"ד ועס"ד :
רבי יונה ה"א כ"ד · בתו' נדרים פ"ב ב' נדה ל"ע ב' מ"ק י"ט וך"ג :
רבי יונה בר' קלמן ה"א ש"ז :
רבי יונתן בר' דוד כהן עד"א תתקכ"ז :
רבי יונתן כהן ד"א תת"ל :
רבי יונתן כהן עשה פי' סביב הרי"ף מת ד"א תתקס"ה :
רבי יהונתן עד"א תתקל"ס :
ר' יוסי בר' צדוק ד"א תתל"ה :
רבי יוסי או יוסף בן צדוק כסמך ד"א תתל"ח ומת תתק"ש אולי א'

א' הוא ועד"א תתע"ו ותתקכ"ז הרמב"ס סיפר בשבחו :
רבי יוסף ברבי יצחק סטאבש ד"א תשכ"ז :
דון יוסף בן דון יהודה ן' יחייא ן' יעוש ד"א תשכ"ז :
ר' יוסף איש ירושלים ובתשובת רש"י מגילה ה' · נזיר י' ל"ז ב' · פסחים ע"ז :
ה"ר יוסף מארץ ישראל תו' קדושין ל"ד · נדרים ג' ב' · הק' ה"ר יוסף שהלך בארץ הצבי :
ה"ר יוסף ממרשילייא ברכות כ"א :
דון יוסף בן דון שלמה בן דון יוסף ן' יחייא ה"א ע' :
דון יוסף בן דון דוד ן' יחייא ה"א רכ"ח ש' :
דון יוסף ן' יחייא עה"א ע' ודכ"ב :
דון יוסף בן דון שלמה ן' יחייא ה"א רכ"ח :
יוסף ויעקב בניגו ד"א תשכ"ו :
רבי יוסף הלוי בן גיקטליא ד"א תשפ"ז :
רבי יוסף גוקטלי' בעל הניסים נפטר ה"א ק"י :
רבי יוסף בן גיקאטיליא בעל שערי אורה · ה"א ר"ן :
רבי יוסף קופטולי חבר שערי צדיק ה"א רמ"ט נראה הכל א' :
רבי יוסף בר' שמואל הנגיד עיי' ד"א תתכ"ט ותרכ"ד ותשכ"ו ותתקכ"ז :
רבי יוסף הדיין בר' יעקב בר סהל ד"א תתע"ו ותתע"ג :
רבי יוסף ט"ע (תו' פסחים קי"ז ב' בסדר תיקון שטרות שלו גיטין פ"ה ב' ובת' הגאוני' כתב ר"י ט"ע פג"ה כ"ז וע"פ קע"ו בסדרו וקי"ז ב' ורש"י חולין קי"ד ב' ראיתי תשובת כ"י ר"י ט"ע) בר' יצחק ד"א תת"ל ועתתס"ה ותתפ"א וה"א קל"ה · וספתי ישמים ר"י ברבי שמואל ט"ע :
רבי יוסי בן מאיר הלוי אבן מיגש נולד ד"א תתל"ז וישב על כסא רב אלפסי תתס"ג ונפטר תתק"א :
רבי יוסף הנשיא ברבי מאיר שתרמקש ד"א תתע"ו :
רבי יוסף הנשיא בן אלברג על קנרי ד"א תתע"ו :
רבי יוסף דיכברי שימש לפני רשב"ס ד"א תתס"ה :
רבי יוסף דשליטון תו' כתובות ג' ה"ר יוסף. אחי הרי"ף הק' להר"ף תו' סנהדרין כ"ח :
הרר יוסף בתו' ברכות ך"ב ב' וכ"פ שפירש לפני רבינו שמואל מ"כ כתובות ע' :
ה"ר יוסף ב"ה ברוך תו' שבועו' מ"ו :
ה"ר יוסף ב"ה י"ט תו' כתובות ק"י

ק"ז ב' ע"א ס"ה ב' :
ה"ר יוסף קרא תו' עירכין ע"ו ב' ורש"י משלי רס"ד :
רבי יוסף בן עכנון ד"א תתקכ"ז תלמיד רמב"ס :
רבי יוסף בכור שור תלמיד ר"ת עד"א תתק"ל ובתו' מכות ו' ק' :
רבי יוסף פורת בן רשב"ס ד"א תתקל"ד ותתקכ"ז בתו' שבת ך"ז ב' בש"ר שמואל קל"ד ב' י"ז כ"א ב' יומא מ"ז :
ר' יוסף מאורלייכש ד"א תתק"ל תו' שבת י"ב יבמות כ"ד · זבחים ע"ט ור"ת השיב לו ופג"ה ל"ט ופ"ה כ"ז :
ר' יוסף בר יצחק עד"א תתק"ל :
רבי יוסף בן פלט והשיב לרבי אברהם אב"ד ד"א תתק"ח :
רבי יוסף הזקן בר' שמעון ד"א תתקל"ה :
ר' יוסף מקרטיש עד"א תתק"ל
רבי יוסף קמחי אביו של רד"ק ד"א תתק"ן :
ר' יוסף בר' גרשון ד"א תתקכ"ז
ה"ר יוסף בר' משה תו' יומא ך'
רבי יוסף בר' משה המכונה דון ביכדיטו ד"א תתק"ל :
רבי יוסף ארמלי ברבי יקיאל מפריש ה"א י"ח :
רבי יוסף בר מאיר דודו של מהר"מ רוטנבורג ה"א מ"ו :
רבי יוסף קלצוף רבו של מהררמ"מ עה"א מ"ו :
ר' יוסף כהן במנפירי עה"א כ' :
רבי יוסף טרנבורק בבלוניא ה"א כ' :
רבי יוסף בן כספי עה"א כ' :
דון יוסף דיאסיגי מת ה"א ק"י :
רבי יוסף בהרב רבי יצחק סישראלי עה"א ע' :
רבי יוסף בר טובי' כק' ריב"ע ה"א קל"ד והיה שמו ר"י ט"ע :
רבי יוסף בן חביב עשה נימוקי על רי"ף תלמיד ריטב"א ה"א קל"ס :
רבי יוסף בן שושן עה"א קכ"א :
רבי יוסף אלבי בעל עקרים מת ה"א קפ"ה :
רבי יוסף בן ש"ט עשה פי' המדו' ופי' המורה ה"א ק"ך :
רבי יוסף בר' אברהם בכנסת ה"א קנ"ב :
רבי יוסף בן אברהם ן' רית חבר ס' שערי צדק ה"א רפ"ו :
מהרי"ק מ' יוסף קלון ברבי שלמה מת ה"א ר"מ :
רבי יוסף קיון · ר' יוסף פרנגי
ר' יוסף דקסטרי ה"א ר"מ :
ר' יוסף ן' שרגא עה"א רנ"ב :
ר' יוסף סטרבוק ה"א רנ"ח :
רבי יוסף טאיטייליק ה"א רפ"ג רנ"ד ש' :
רבי יוסף עוזיאל תלמיד רבי יצחק אבוהב עה"א ש' :
רבי יוסף קרקוס ע"ש :
רבי יוסף קרקוס בירושלים ע"ש :
רבי יוסף פיסו ע"ש :
רבי יוסף סגיס בצפת (שם וש"ח של"ב :
רבי יוסף חייט ורבי דיין בדמשק ה"א ש' :
רבי יוסף קארו (מת של"ה) הר' יוסף פורמן · הר' יוסף אמיגו · הר' יוסף טריווש ·
רבי יוסף מזרחי הרב ר' יוסף דלאטיש · רבי יוסף בר אביגדור לבית לאטש כולם עה"א ש' :
רבי יוסף זרקא חבר רב פעלים עה"א רפ"ג
רבי יוסף בן לב ה"א ש"ה :
דון יוסף הנשיא ה"א של"ו :
ר' יוסף איטליגג מת ה"א ש"ל :
רבי יוסף ר"י בקרימוני סרגוסי רבו של רדב"ז ה"א של"ג :
רבי יוסף בר' מרדכי גרשון כץ בעל ת' שארית יוסף גיסו של רמ"א מת ה"א שכ"א :
רבי יוסף רופא בר יעקב ה"א רס"ט :
רבי יוסף בן אברהם ן' חיות מחבר שערי צדק עה"א רפ"ד :
רבי יחזקאל אחיו של ראבי"ה ה"א :
מורי רבינו יחיאל תו' ברכות ל"ז ב' מ"ג פסחים ק' וכפ' השיב למורי בשם ר"י כתובות פ"ו · נדרים ג' נזיר ב' ע"ז ב' ברש"י ע"א מ"ז ביצה ו' י"ו ב' :
רבי יחיאל אביו של רבי נתן בעל הערוך :
מר' יחיאל גאון ד"א תתס"ו :
הר' יחיאל מפריש (תו' יומא י"ח ב') ברבי יוסף רבו של הר"ף ותלמיד רי"ס וריב"א ה"א א' עי"ח :
רבי יחיאל אביו של הרא"ש מת ה"א כ"ד :
רבי יחיאל דפוספא בסלוגו ה"א כ' :
רבי יחיאל פגין בא לסכדריאה ה"א כ' :
רבי יחיאל פואה ה"א כ' :
רבי יחיאל אחיו של רבי יעקב בעל הטורי' ה"א ע"ד עכ"ח :
רבי יחיאל מכם מקשטלן ה"א ש' :
החסיד ר' יחיאל אשכנזי ע"ש :
הר' יחיאל בר יעקב הלוי שם :
רבי יחיאל נסים ברבי שמואל דפיסא שם :
ר' יחיאל דפיסו ה"א רנ"ב :
רבי יחיאל בר' יוסף טריווש ה"א רנ"ח :
רבי יחיאל מיוצאי ספרד :
ר' יחיאל פרביטו עה"א ש' :
דון יחייא בן דון יוסף בן דון יחייא ד"א תשכ"ז :
דון יחייא ן' יעוש גדול אצל מלך פורטגאל (שם :

דון

ב"ס ע"ז ב' • מ"ק י"ח י"ט •
תענית י"א ב' • סוכה ל"ד
ב' • ל"ח • זבחים ב"א ק"ד •
מנחות ד"ז • ב"ק י"ב :
בה"ג ורב האי רב יהודאי רש"י
ברכות מ"ג :
ה"ג של אספמיא פסק תו' פ'
כ"ש ל' • בהגהות אספמיא
ר"ה :
רבי הלל תו' סוטה ע"ז א' •
ל"ח א' :
תו' ספר הזהיר מנחות ל"ז
ק"ט ראיה מס' הזהיר שכתב
אחר שמואל להולין כל היד •
חולין ק"ו ב' :

דון וידאל ריטלוזה חבר מגיד
משנה ה"א קל"ה :
דון וידאל בן בנו של ר' אברהם
בבנבשתה ה"א קל"ב :
ה"ר וידאל קרקאש ה"א ש' :

בני זוגמאד ד"א תת"י :
רבי זוסלין ע"ל רבי אלכסנדר
כהן :
ר' זלמן ר"י בקעלס ה"א של"ג :
רבי זעלקא ר"י בפראג ה"א
שי"ז :
רבי זעליקמן גאבז ה"א ר"ס :
רבי זרחיה הלוי בעל המאור
ד"א תת"ל ועתתק"י ותתקע"א

חדושים ה"א ל' מ"א כ' פ"ה
שי"ו שמ"ט ש"כ :
רבי חושיאל ורבי חננאל בנו
ד"א תש"ן :
חזקיה בן דוד בן זכאי ד"א
תשל"ו :
רבי יחזקיה באלגודה בימי ר"ת
עד"א תתק"ל :
מאמר חזקי' תו' ב"ב מ"ד ב' :
רבי חזקיה מבוירלבורג תלמיד
רשב"א ה"א ל"א :
רבי חייא ראודי ד"א תשל"ז :
רבי חייא בפוקש עה"א ש' :
רבי חייא ערבי אחיו של רבי
ניסן פורשה עה"א ש' :
הג"מ חייא מאיר ה"א רנ"ד :
רבי חיים בר' חננאל הכהן עיי'
ס"א ל"א מ"ו תלמיד ר"ת עיי'
ד"א תתק"ל ותתקל"ה וד"א
ת"ת קל"ו אני אמז של סמ"ג
ועיי' ריש אלף ו' :
רבי חיים חמיו של רבי אביגדור
ד"א תתפ"ג :
רבינו חיים תו' נזיר מ"ט •
ברכות כ"א ב' • זבחים בפ'
בשם ריב"א זבחים ל"ד :
רבינו חיים כהן ברכות ל"ח •
יומא י"ג מ"ט ע"א • קדושין
כ"ה ב' • בכורות מ"ו ב' :
ר' חיים כהן צדק ב"ב ע"ד הק'
ר' חיים כהן גדול מעילה ט"ז
א' :
ר' חיים בה' מרדכי זבחים כ"ז
ב' :

רבינו

רבינו חיים בר' יוסי מנחות
פ"ח א' אולי ט"ס :
הר' חיים בר' יצחק קדוגבין
מובא בחלופי גרסאות בשס"ה
ערכין ק' ב' :
ר' חיים בר' שאול בן דוד
תסורליי' תלמיד רשב"א חבר
ס' צרור החיים וצרור הכסף
ה"א כ"א :
ר' חיים חבר תלמיד מהרי"ק
בסלוכו ה"א כ' :
ר' חיים חבר בדמשק ה"א ש' :
ר' חיים אחיו ורבו של הרא"ש
מת ה"א ע"ד :
ר' חיים עובדיה דבולא חבר ס'
באר מים חיים עה"א ש' :
הר' חיים בפאן ה"א ש' :
הג"מ חיים הר' יעקב מוירמז
הי' דודו ה"א שכ"ג :
הג"מ חיים בר' יצחק מעליכג
ה"א שמ"ג :
החימות גדול ה"א רל"ג רמ"ג
ש' ש"כ :
ר' חנוך בר' משה ד"א תשכ"ז
ותשכ"ו :
רבינו חנן ע"ל אלחנן :
ר' חננאל בר חושיאל ד"א תת"י
תת"ן :
ר' חננאל עד"א תתק"מ :
ר' חננאל איש רומי ד"א תת"י :
ר' חננאל אחיו ר' קלונימוס
בר' משה הזקן ד"א תתקל"ה :
ר' חסדא בר' יצחק הנשיא ד"א
תשכ"ז :
ר' חסדאי הלוי ספרדי עד"א
תתקכ"ז :
ר' חסדאי בר' ניסן בר' ראובן
ה"א ק"ד :
ר' חסדאי קרישקש בימי ריב"ש
חבר ס' אור ה' מת ה"א ק"מ :
ס' חפן בתו' ב"מ ד"ד א' :
חרב בן תמורת ד"א תתק"ב :

ר' טוביה תו' ב"ק ס"ט ב' :
ר' טודרוס בר' יהודה הלוי מת
ד"א תתקפ"ה :
ר' טודרוס הלוי בן אחיו של
הרמ"ה חבר ס' עליות יבמות
מת ה"א מ"ג :
דון טודרוס בש"ר דון גדלי'
ה"א א' :
ר' טודרוס ן' יחייא היה בגילוק
יהושע דלודקי ה"א קי"ג :
טור אורח חיים תו' תענית י"א
ב' :
ר' טעבלן הזקן עה"א רכ"ח :

ר' יאשיה הבבלי רבו של רמב"ן
ד"א תתקכ"ד :
יבושת גדול ד"א תתקכ"ד :
ר' ידידי' כתב לו הר"מ עה"א
מ"ו :
ר' ידידיה רפאל ברימונה ה"א
כ' :
הר' ידידי' מנורבורק תו' כתובו'
מ"ז ערכין מ"א ב' בת"י שכ"ז

מורי

מורי בש"ר ידידיה מהרש"ל •
רבינו יהודה הגדול תלמיד ר"ג
מ"ה ד"א תת"ל :
רבינו יהודה בתו' פ' הרואה
כ"ד ב' חולין מ"ו ב' • ערכין
כ"ט יבמות ק"ו מלא בכתב ר'
שרירא גאון כתובות ס"ג ב'
וברכות כ"פ :
רבי יהודה הכהן ד"א תת"ל
ותתמ"ג • תו' יבמות ו' ב'
ב"מ ד"ז סוטה ל"ח מורי קרוני
ר"י הכהן • יומא מ"ג :
ר' יהודה הנשיא בר' יוסף הנשיא
עד"א תתע"ו :
רבי יהודה ברשילי אברצלוני
כרוויכלי ד"א תת"ל תו' ברכות
י"ז ב' • ערכין ק"ד :
ר' יהודה בר' ברוך רש"י חולין
מ"ז :
ר' יהודה בן דוד פאסי כק'
חיוג עד"א תת"מ :
ר' יהודה חיוגי י"א שהוא חבר
ס' כוזרי עד"א תת"ק :
ר' יהודה בר' שמואל הספרדי
בעל הכוזרי עד"א תת"ק
ותתקל"ד :
ר' יהודה הלוי נפטר ד"א
תתקל"ה ע"ל לויה :
ר' יהודה אלמכגרי י"א שהוא
עשה הכוזרי ד"א תת"ק :
ר' יהודה בן קידיבש ד"א תת"ק :
ריב"ן ר' יהודה בר נתן חתן
רש"י ד"א תתמ"ה תו' תענית
כ"ז ב' • זבחי' ל"ו בכורות י"ג
ב' כ' ב' • ב"מ כ"ק ב' :
ר' יהודה ממגנלה רבו של ר'
ברוך ממגנלה עד"א תתמ"ה :
הר' יהודה מקורביל כתובות כ"ז
ב' קדושין ע"ז ב' נזיר ס"ה •
זבחים ל"ז ב' דוד גיסי רבינו
שמשון ת"י יומא י"ד :
ר' יהודה בן שמואל אבן תבון
ד"א תת"פ :
ר' יהודה בן שלמה חריזי ד"א
תתקכ"ז • עיי' מוסרי
פילוסופים :
רבי יהודה מכונה ליבר מן
מריסבורק ד"א תתק"ה :
רבי יהודה בר' קלונמוס כק'
ריב"ק ד"א תתק"ל בתו' הוריות
הר"י ריב"ק בר' מאיר מפי
רבינו שמחה עכ"ל :
ר' יהודה בן קריש ד"א תתקל"ד :
רבינו יהודה במייטון ד"א
תתקל"ה :
ר' יסודה מפריסי תו' ע"ז ד'
ב' :
ר' יהודה מפריסי בר שמואל
חסיד שעשה הבוואות תלמיד
ר' יצחק הזקן בעל תו' וריא"ז
תלמידו ורבו של סמ"ג ועשה
ספר הכבוד עד"א תתקל"ה
ותתקמ"ב ותתקכ"ו ותחלת אלף
ו' נפטר תמקע"ז :
ר' יהודה בר' יצחק הלוי תו'
ערכין ג' ב' :

רבי

ר' יהודה מפריסי בר' יצחק
ד"א תתקל"ה ותתקל"ו
ותתקמ"ב (וא"כ מ"ש הסמ"ג
מורי הוא זה) :
רבי יהודה החסיד בר' יצחק
חבר ס' הכבוד עד"א תתקמ"ב
ועיי' תחלת אלף ו' :
ר' יהודה חסיד תו' ב"מ ה' ב' :
רבי יהודה הכהן מוירדבורג
ד"א תתקל"ה :
רבינו יהודה ברבינו י"ט תו'
יבמות כ"ד מנחות פ"ח נדה
י"א ע"א והשיב לו רשב"ם
ס"פ השג יד :
רבי יהודה החסיד בן רבי מטול
עד"א תתקל"ה :
רבי יהודה בר' בנימן חבר ספר
תניא ה"א ע"ד. וע"ש כי
תלמידו חברו :
רבי יהודה בר' משה הכהן
מטולטילא ה"א י"ן :
הנשיא רבי יהודה הרופא ברבי
יוסף אלפכדרי בקסטיל ה"א ל"א
ר' יהודה מספירא עה"א ל"א :
רבי יהודה בר שלמה אחיו של
רבי עמנואל תלמיד רובירעו
עה"א ל"א :
ר' יהודה בן הרשב"א ה"א מ' :
רבי יהודה שיאון בלומבדריאה
ה"א כ' :
רבי יהודה דלטיש ה"א כ' :
רבי יהודה בן הרא"ש חבר חקת
התורה וחקת שמים נהרג על
ק"ה ה"א קכ"א ועה"א כ"ד פ"ת
רבי יהודה הנק' מסיר ליאון
חבר ס' נופת צופים ה"א ר"ת
בר כלוגתא דמהרי"ק :
דון יהודה ן' יחייא בן יעוש
ד"א תשכ"ז :
רבי יהודה בהרב רבי דוד ן'
יחייא ה"א רכ"ח :
רבי יהודה בן דון יוסף ן' יחייא
ה"א ש' ורנ"ד :
ר' יהודה אידנבורק עה"א רכ"ח
רבי יהודה חייט ה"א רמ"ט :
רבי יהודה דבלכים ה"א רנ"ד :
רבי יהודה הלואה ה"א ש' :
רבי יהודה כיסאה ה"א ש' :
ר' יהודה בהג"מ מאיר מכדאווי
ה"א שי"ח :
רבי יהודה בן שושן ור' יהודה
ליוו מפירדה • ורבי יהודה
המכונה ר' ליאון ממוריאל •
ור' יהודה מיכלי ר"י בפדאווי
ור' יהודה בן זכאי • ור' יהודה
עחיאל • הרר יהודה מוסקטו
ר"י במנטווה • ורבי יהודה
אדרוטל ר"י באקוכו ר' יהודה
ובנו רבי יצחק דליפייאטנו •
ור' יהודה בר' רפאל ור' יהודה
ב"ה משה עונקוריכה • ה"ר
יהודה אבאן כולם עיין ה"א ש' :
רבי יהודה קראשווין ר"י בלבוב
ה"א שי"ז :
ר' יהונתן עד"א תתקכ"ז בתו'
ע"ז ח' ב' מורי הרב ר' תנחום

בש"ר

ראבי"ה ר' אלעזר בר' יואל הלוי בן בתו של ראב"ן רבו של ריא"ז ה"א עד"א תתקל"ה תו' תענית י"ג א' ורש"י בזיר ד' א':
ר' אלעזר בר' שמעון מת ה"א ד':
ר' אלעזר בן עמנואל מטרסקו ואחיו ר' יהושע ה"א ל"א:
ר' אלעזר בר' זכריה ה"א ל"א:
ר' אלעזר מטודוכה ה"א ל"א:
ר' אלעזר פיגין בפויאה ה"א כ':
ר' אלעזר מטוך עשה תוספות ה"א ע"ב:
ר' אלעזר בן הרא"ש ה"א פ"ח:
ר' אלעזר ן' גור ספרדי עה"א ש':
ר' אלעזר מפרנקפורט עה"א ש':
הר' אלעזר ן' יוסאי ה"א ש':
הר' אלעזר הרופא מקרימונו ה"א ש':
רבי אלעזר טריווש אב"ד בפרנקפורט ה"א ר"ם מת שכ"ג:
ר' אלעזר אזקרי חבר ס' חרידי' עה"א של"ב:
ר' אלעזר בנוסק ה"א של"ג:
ר' אלעזר אשכנזי עשה ס' מעשה ה' מת שמ"ז:
אלפסי תו' עירבין ק"ד ביצה י"ד מ"ק י' ב' ב"ק כ"פ ע"פ קי"ז ב' מכות פ"ק מנחות ל"ג ב':
ר' אמנון ממגנצה ומעשה כפלא ה"א א':
ר' אפרים חתן רש"י ד"א תתס"ה:
רבינו אפרים תו' פ' כלל גדול ע"ו ב' המוציא יין הק' לר"ת פסחים ק"ד זבחים מ"ז חולין ע"א ב' הקפיד עליו ר"ת וכתב והמורה יורה כבן סורה ומורה ועלי יערה רוח הבורא ע"ז ל"ד א' הק' ר' אפרים ותירץ ר"י ר"פ הומר בקודש:
ר' אפרים תלמיד אלפסי ד"א תתק"י:
ר' אפרים בר דוד תו' ע"ז ל"ט א':
ר' אפרים מבונה בר' יעקב השיב לר' יואל ד"א תתק"ל תתקל"ה ה"א א':
ר' אפרים הכביא מרעגנשפורג רבו של ר' יואל העזרי ד"א תתק"ל מת תתקל"ה:
רבי אפרים ברבי יצחק מרעגנשפורג עד"א תתק"א ותתק"ל ותתקל"ח:
ר' אפרים בר' נתן רבו של ריא"ז ה"א א':
הג"מ אפרים במ' אהרן איש לונטשין ה"א:
ארבה ה"א כ"ח רל"ד ש"א שכ"ע:
ר' הארה תו' יומא כ"פ:
ר' אשר מלוניל שאל את ר"י תו' מרובה ס"ד א':

ר' אשר שחבר ס' המתכות עיי' ה"א ל"א:
ר' אשר בר' יחיאל חבר האשר"י תלמיד מהרמ"מ ה"א פ"ח:
ר' אשר בר שאול חבר ספר המנהיג עה"א ק"י:
ר' אשר ליון עה"א ש':

ר' בונה משטרוק שאל מרא"ד ומ' זרחיה ד"א תתקע"א:
ר' בחיי הזקן ד"א תתקכ"א:
חבר ס' חובת הלבבות ע"ש:
ר' בחיי בר' אשר חבר הבחיי וס' כד הקמח ה"א כ"א:
הר' בינדיטו אכסילדר ה"א רפ"ג רל"ד:
ר' בן ליון ה"א כ':
ר' בנימן בר שמואל הפייטן ד"א תתס"ג:
בתו' חגיגה י"ב א' ר' בנימן יסד ביוצר שלו:
ר' בנימן מקנונרויא תלמיד ר"ת עד"א תתק"ל:
ר' בנימן בעל המסעות ד"א תתקל"ג:
ר' בנימן שסידר ס' יראים וחבר ס' ידידות ה"א ע"ד:
ר' בנימן זאב במ' מתתיהו השלים ספרו ה"א רל"ד:
ר' בנימן ממיכטילי עה"א ש':
ר' בנימן שחבר מחזור אשכנזי ה"א ש':
ר' בנימן ר"י נגניזין ה"א של"ג:
הג"מ בנימן מסלעזיא ה"א שכ"א:
הר' בנימן אהרן בעל משאת בנימן מסלניק בר אברהם:
בעלי תוספות קלתן היו ה"א י"ב ועיי' במפתח מיוחד על בעלי תוספות ורש"י:
הג"מ בער בן ישראל ליזר פרנס ה"א שע"ב:
ר' בצלאל ד"א תתקכ"ב:
ר' בצלאל אשכנזי ה"א ש':
ר' ברוך ט"ע בסדר ביעור חמץ בקרובץ שבת הגדול תו' ע"ז ע"ד ב':
ר' ברוך בר שמואל ממגנצה עד"א תתס"ח ותתק"ל:
רבינו ברוך תו' שבת מ"ח ס"ד ב' יומא י"ו ב' ע"ז י"ג: זבחים כ"פ ור' שושן משכך חולק עליו ריש תמורה:
ר' ברוך בר יצחק בר ברוך (מ"כ שיסד ס' החכמה) עד"א תתט"ו ותתכ"ד ותתקס"ב:
ר' ברוך מרעגנשפורג עד"א תתק"ל:
ר' ברוך בר' יצחק בעל התרומות תתקל"ה תתקס"ב בתו' ע"ז י"ד ב' ועי' ב' ע"ו א' ר' ברוך בס' התרומות ביומא מ"ו ב' בתוספו' תמיד שלו כתב שר' ניסין במגילת סתרים שלו כתב:
ר' ברוך מגרמיזא בעל התרומה חבר

חבר ספרו ד"א תתקל"ו ועיי' תתקס"ב:
ר' ברוך אביו של מהרמ"ם ה"א מ"ן:
ר' ברוך הזקינו בפירדה ה"א ש':
ר' ברוך בר' יוסף עה"א ש':
ר' ברכיאל הכהן בקמפינא ה"א כ':

ר' גבריאל דשבורק בקרימונו ה"א כ':
ר' גדלי' בר' דון שלמה בן דון יוסן ן' יחייא ד"א תתק"ן ה"א א':
ר' גדלי' בן דון דוד ן' יחיי' ה"א רכ"ח:
הר' גדלי' בר' יעקב ן' יחייא ה"א רס"ט:
ר' גדלי' בן דון יוסף בעל ש"ק ה"א ש' ע"ש ד"א ספרים שחבר:
גזירות וגירוש ושמדות והריגות ד"א תתכ"ה תת"ן תתכ"ו תת"ק תתק"ו תתק"כ תתקכ"ד תתקל"א תתקל"ט תתק"מ תתקמ"ב תתקמ"ו תתק"ן תתקכ"ו תתקכ"ז תתקכ"ח תתקס"ב תתקל"א ה"א ד' ד"ד מ"ו ס"ו פ"א פ"ח ק"ו ק"ח ק"י קכ"ח קל"ט ק"ל קמ"ו קמ"ט ק"כ קכ"א קכ"ב קכ"ה ק"ם קס"ט קע"ב קע"ו קע"ט קפ"א ק"ל רי"א רט"ו מן רכ"א עד ר"כ רכ"ג רכ"ד רכ"ב רכ"ו רכ"ח רס"ו ר"ע רל"ה ש' שי"ד שט"ו שי"ט שכ"ה של"ד שכ"ב:
גזרו בברצלוני שלא ללמוד יוונית ה"א ס"ה:
רבינו גרשון מ"ה (תו' א"ל ד"ד ב') נרפתי בר' יהודה מת ר"א תת"ל או תשפ"ח או ת"ת בתו' כתובות ק"ח רבינו גרשון בתשובותיו סוטה ל"ט מ"ק י' ב' סוכה ל"ו בספר ר"ג זבחים מ"ב כתובות פ' שמע רבינו מרבו ורבו מפי ר"ג רשב"ם פסחים קי"א וברש"י קדושין ל"ט א' וסוכה מ' ר"ג בר' יהודה:
ר' גרשון ממיץ ד"א תתס"ג:
ר' גרשון ברבי שלמה מקטלוניא בכו רלב"ג חבר ס' שערי שמים ה"א נ"ח:
רבי גרשון טריווש ה"א כ':
גרשון איש שינלי בר' משה בן החכם המופלג רבי ישראל נתן בן שמואל בר' משה והוא דור ס' לה"ר משה מספייה ה"א רכ"ח:

דבר רמ"כ ד"א תתפ"ה תתק"י ה"א ע"ה פ"א ק"ח ק"ם קע"ב ר"י רס"ג שמ"ב:
דוד אלדוד אמר שהוא משיח ד"א תתל"ה:
דוד אלמוסר אמר שהוא משיח ה"א תתקכ"ד:
ר' דוד מווירצבורג עד"א תתק"ל תתקל"ה בתו' כתובות ד' ב':
ר' דוד מבליכבורג:
רד"ק רבי דוד קמחי בר' יוסף ד"א תתק"ן:
רבי דוד הנגיד בר' עובדי' נכד רמב"ם ד"א תתקכ"ז ותתקכ"ד:
ר' דוד כהן מת ה"א כ"ד:
רבי דוד בר' שמואל תלמיד רשב"א ה"א ל"א:
רבי דוד ממיץ ה"א ל"א בתו' ברכות ל"ז ב':
ה"ר דוד בתו' קדושין י':
ר' דוד ממיילין בתו' ע"ז כ"ט:
רבי דוד דאיסטליא חבר ספר המגדל וקרית ספר ה"א כ':
הר"ר דוד מפרשא בתו' בכורות ד"ג א':
רבי דוד אבודרהם בר' יוסף תלמיד רבי יעקב בעל הטורים ה"א ק':
רבי דוד ויטול הרופא ברבי שלמה חבר מכתם לדוד וכתר תורה מבונה מסיר וידאל ה"א רכ"ז:
ה"ר דוד בן השר דון גדלי' ן' יחייא ה"א פ"ה רכ"ח:
דון דוד בן דון שלמה ן' יחיי' עה"א פ"ה רכ"ה רכ"ח רמ"ע ספריו:
דון דוד בן דון יוסף ן' יחיי' ה"א רכ"ח מת ש"ג ועיי' ש':
רבי דוד בעל לשון למודים ה"א רס"ט:
דוד הראובני ה"א רל"ד:
מהרד"ך רבי דוד כ"ה חיים מקורפא הכהן עה"א ש':
רבי דוד בן שושן ה"א ש':
ה"ר דוד ערמה ואחיו רבי יצחק ה"א ש':
רבי דוד שמואל פיסקרלי ה"א ש"ל:
רדב"ז עה"א ש' של"ב רל"ד:
ה"ר דוד בארטו ה"א ש':
דון דוד הכהן קריספין ה"א ש':
הג"מ דוד זולצבורג ה"א שכ"א: בתו' כתובות ל"ט ב' ב"מ קי"ו ב"ב כ"ב ב' שבועו' מ"ו ב' מורי ה"ר קודי דוכס פי' בתו' סוכה ל"א ב':
רבי דניאל בן בעל הערוך ד"א תתס"ן:
דפוס התחלתו ה"א ר' ועיי' רכ"ד ורע"א:

מר רב הונא ראש כלה עיי' ד"א תתקכ"ח ותתק"א:
ה"ר הירש בלובלנא ה"א של"ג
רבי הירלקה ר"י בלבוב ה"א של"ג:
הלכות א"י בתו' זבחים רפ"ג ורפ"ק דחולין:
הלכות גדולות תו' ברכות מ"ג:

פי' המגרש פ"ח ב' סוכה ל"ח ב' פי' בה"ג · וברש"י ר"י גאון בהלכו' פסוקות בילה י"ד : ע"ל הלכות גדולות :
מר רב יהודה במר רב נחמן ד"א תקט"ו בסורא ובפומ' עד"א ת"ק :
מר רב יהודה ברב אחאי הכהן בר מר רב הונא בסורא ד"א תקי"ט ועד"א ת"ק :
מר רב יהודה במר רב שמואל בפומ' ד"א תרס"ה :
מר רב יום טוב או רב כהנא במר יעקב בסורא ד"א תרפ"ז עתרס"ד :
רב יוסף ר"י בפומ' ד"א תנ"ח :
מר רב יוסף במר שילא משלחי בפומ' ד"א תקנ"ז :
רב יוסף גאון עד"א תקס"ט :
רב יוסף במר חייא בפומ' ד"א תקע"ז ועד"א תק"ט :
מר רב יוסף בר מרדכי בפומ' ד"א תקנ"ו ועד"א תקס"ט :
רב יוסף ברב יעקב ד"א תרפ"ז בחקסיא :
יוסף בן פנחס ותתנו נטירא הוציא לעוקבא מבבל עד"א תרפ"ה :
ר' יוסף בר' יצחק שטאנש בן אביתר תלמיד ר' משה השבוי עד"א תש"ן :
ר' יעקב מנהר פקוד בפומ' ד"א תע"א :
מר יעקב ברב נטוראי בסורא ד"א תרס"ד :
רב יצחק בפומ' ד"א ת"ך :
רב יצחק במר רב הנינא בפומ' ד"א תקפ"ו עד"א תקס"ט :
רב יצחק בר ישי בחקסי' ד"א תר"מ :
רב יצחק הישראלי עד"א תש"ז וה"א ע' :
רב ישעיה במר אבא הלוי בפומ' ד"א תקנ"ה :
ישמעאלים תחלת מלכותם מן ד"א שנ"ג התחלת אמונתם ד"א שע"ד :

רב כהן צדק ברב אבומאי בסורא ד"א תקע"ד · בתו' פסחים מ"ו א' ה"ג בסדר פסח בשם רב כהן צדק ריש מתיבתא · ובסוכה כ"א ב' רב כהן צדק גאון :
רב כהן צדק במר יוסף ד"א תרפ"ה עתרס"ה בפומ' · מת תרצ"ה :
מר רב כהנא במר רב חנינא גאון בפומ' ד"א תקס"ג :
כלב בן שרגדו אדם חשוב ועשיר וחכם היה עוזר לר"ג עד"א תרפ"ז :
כשד בן אהרן חותן כלב הנ"ל אדם גדול עד"א תרפ"ז :

לטוריא קיסר ביומיו נערה היתה אפיפיור ושלא בזמנה הפילה ומתה בשוק עד"א תרי"ב :

רב מבשר הכהן בפומ' ד"א תרע"ו עד"א תרס"ה :
מחמד עד"א שע"ד ושנ"ג :
רב מלכא או מלכיא במר רב אחא ד"א תק"ל בפומ' ועיי' ד"א תרל"ב :
רב מנחם במר רב יוסף בר חייא בפומ' ד"א תרי"ז :
מר רב מנשה במר רב יוסף בפומ' ד"א תקמ"ח :
מר בר שבורא ד"א תקל"ב :
רב מרדכי הכהן ד"א תק"ם ותקס"ט :
רב מרי ברב דימי סורגו בפומ' ד"א שע"ג :
מר ינוקא והוא רבה בר נטוראי עד"א תמ"ח ות"ם ות"ע :
רב מרי ברב הונא בסורא ד"א שע"ג :
רב מרי הכהן מנהר פקוד בסורא ד"א תק"ח :
מר רב מרי ברב משרשיא הלוי בסורא ד"א תקל"ד :
רב משה עד"א תרכ"ה :
ר' משה ובנו חנוך נשבו ד"א תש"ן :
משרשיא בר תחליפא עד"א ת"ל :
רב משרשיא במר יעקב הכהן ד"א תקס"ג :
מר רב מתתיהו במר רבי בפומ' ד"א תרי"ט :

נהורנאי סגי נהור ראש כלה ד"א תרפ"ה :
רב נסילאי הלוי בסורא ד"א תנ"ג :
מר רב נחמיה במר רב כהן צדק ד"א תשי"ט :
רב נחשון במר רב צדוק גאון בסורא ד"א תרכ"ד ועיי' תרכ"ה :
רב נטוראי גאון בתשובות תו' פסחים ד"ק ב' :
רב נטוראי גאון במר רב נחמי' בפומ' ד"א ת"ע :
נטורנאי כהנא ברב אמונא מן בגדד שמעי דרב אחא משבחא עד"א תק"ז :
נטוראי נשיא בן דניאי עד"א תק"ל :
(נטירא חתן יוסף בן פנחס עד"א תרפ"ה :
רב נטורנאי ברב הילאי ברב מרי בסורא ד"א תקנ"ו :
נערה נעשה אפיפיור ע"ל לטוריא קיסר :
(מר רב נתן אחי אביו של ר' שרירא גאון בריה דרב יהודה גאון ד"א תרפ"ז רדע"ז)
רב נתן היה דיין ומחל לרבי משה שבוי ד"א תש"ן :

ר' סעדיה פיומי עד"א תרפ"ה ותרפ"ז והתחלוקו' שהיה ר' סעדיה גאון עשה ס' אמונות עד"א תר"כז בתו' גיטין ב' א' · סוטה ט"ו · זבחים מ' ב' · נידה ל"ז רש"י ר"ה ד' ב' :
ר' סעדיה ברב יוסף ד"א תרפ"ז

עוקבא עד"א תרע"ו ענין גדול ומחלוקות :
עומר בן קטף ככד מחמד צוה לבנות הבית עד"א שצ"ז :
עלי מלך ישמעאל בן אביטאל נתן לר' בוסתנאי שבויה לאשה עד"א ת"ך :
רב עמרם בר ששנא שחבר סדר התפילות ואומן קבורתו ד"א תר"ו :
רב עמרם בתו' ברכות ד' ב' בסדר שלו שבת כ"ה ב' ר"ה ל"ג ב' · מכות מ' ברכות מ"ה א' בע"פ ק"ו ב' ברשב"ס · סוכה ג' א' :
עמרם בן שלמה ר"י סורא עד"א תרפ"ה :
מר עמרם אחי אמו של רב שרירא גאון עד"א תש"ב :
ענן ובנו שאול נעשה זקן ממרא עד"א תקט"ו :

רב פלטוייה במר רב אביי בפומ' ד"א ת"ר :

רב צדק במר רב אשי ד"א תקכ"ד :
מר רב צמח במר רב פלטוייה בפומ' ד"א תרל"א :
רב צמח בתשובה תו' ב"מ כ"ט סע"א רב צמח גאון מ"ק ד' ב' :
מר רב צמח בר מר חיים אחיו של מר נחשון בסורא ד"א תרל"ב ועתרכ"ה :
מר צמח במר כפנאי בפומ' ד"א תרצ"ה :
צמח בר שהין עד"א תרפ"ה :

רב קמוי במר רב אשי בסורא ד"א תק"ם :
מר רב קמוי במר אחואי גאון בפומ' ד"א תרכ"ה עתר"מ תרס"ה :

מר רבא גאון בפומ' ד"א ת"ל ·
מר רב רבא גאון ברב דודאי בפומ' ד"א תקל"ב :
רבה בר נטוראי ע"ל ינוקא רביא עד"א ת"ם :

רבי שיננא משרשיא בר הלפתא עד"א ת"ל :
רב שלום במר רב מרדכי בסורא ד"א תקפ"ה :
מר רב שלום ברב מישאל בסורא ד"א תרנ"ז :
שלמה נשיאה עד"א תקט"ו :
שלמה בר חסדא · ר"ג עד"א תשכ"ט :

רב שמואל מבני בניו של אמימר בסורא ד"א ת"ב ו"ו"א בפומ' :
רב שמואל גאון ברב מרי בפומ' ד"א תק"ז ועתת"ח ותנ"ח :
רבי שמעון קיירא לא נסמך לגאון · ד"א ת"ק :
רבי שמריה בר אלחנן נשבה ה"א תש"ן :
מר רב שנוי עד"א תקס"ט :
רב שרירא גאון ד"א תשכ"ז רש"י כתובות ז' ב' בפסק סדרו ובתו' שם מ"ג מלא רבינו יהודה בכתב רש"ג ובתו' סוכה מ"ו :
רב ששנא בסורא ד"א ת"ל · עיי' ד"א תשכ"ז העתקתי מזרע דוד המלך ר"י ור"ג פ"ט דורות :

סדר א"ב מן אחר רב האי גאון מד"א תשכ"ז וכל בעלי התוספו' · וכל המאורעות וגזירות וחדושים שנתהוו בעול' באיזה זמן :

רבי אביגדור תלמיד ר' שמחה דויטרא עיי' ד"א תתס"ג :
רבי אביגדור הטיב לרמב"ם הוא מור"ם מרוטנבורק ה"א מ"ז ·
רבי שמשון משנץ שאל ממנו עד"א תתקל"ה :
בתו' כתובות ס"ג ב' ובעירכין י"ד א' ד' א' אביגדור כך :
רבי אביגדור קרא ה"א קמ"ט :
מפראג י"א שחבר ס' הפליאה :
אבי העזרי ממגנצה מת ה"א כ"ד תו' פסחים ק' ב' · קולין מ"ז ב' :
רבי אבין הגדול ד"א תתקל"ה בתו' חולין מ"ז ב' :
רבי אבנר תלמיד רמב"ן המיר דת עד"א תתקכ"ד :
רבי אברהם בר יצחק מנרבונה הנקרא אב"ד תלמיד ר' זרחיה הלוי ואליהו בבית מדרשו חותנו של ראב"ד השני עד"א תת"ל ותתקכ"ח :
רבי אברהם אב"ד מת ד"א תתקמ"ה :
ר' אברהם אחיו של בעל הערוך ד"א תתמ"ז :
מר אברהם בן בעל הערוך (שם) :
ר' אברהם הכהן עד"א תתמ"ג :
רבי אברהם בר חייא מת ד"א תתמ"ה :
רבי אברהם הנשיא חבר ספר העיבור ד"א תתמ"ח :
ראב"ד רבי אברהם בן דיאור נהרג על ק"ה עיי' ד"א תתקכ"א · והיה גם כן שנת תתק"מ כתב ספרו :
ראב"ד רבי אברהם בר דוד מפוישקירי בעל השגות מת ד"א תתקנ"ה · בתו' יומא י"ח ב' בספר בעלי הנפש · תמורה י"ג ב' · ע"ז ל"ח א' · תענית כ"ה א' :

רב

ראב"ד

צדוק וביימוס ג"א ת"ם :
ר' צדוק התחיל להתענות ג"א תשפ"ח ועתתכ"ט :
ציון המלכה ג"א תרכ"א ותר"ע :

* * *

קאדום הקיסר נהרג מרעס ד"א מ"ט :
קאיו נמלך ג"א תשכ"ט עיי' תשפ"א :
קאמרום קיסר בימי רבי ג"א תתק"י :
קטון פילוסוף ג"א ת"ם :
קלודי קיסר רומי עג"א תשפ"א ותת"ג ותתי"ג :
קלופטרא בת אנטיוכס מלכה עג"א תשכ"ז :
קסיאום ע"ל כסיאו :

* * *

רבי ראובן אנטרנולי ג"א תתפ"א :
רב הוא ר' אבא ע"ש לעיל :
רבה בר יוסף ר"י ד"א מת קי"א קי"ג :
רבה בר אבוה ד"א י"ח :
רבה בב"ח ג"א תתקע"ט :
רבה ברב הונא ד"א י' מת פ"א :
רבה בר נחמני ר"י נפוט' ד"א ס' מת ע"ט או פ"ב :
רבה בר חייא עד"א ס' :
רבה תוספאה ר"י ד"א רכ"ח מת רל"ד :
רבי ע"ל ר' יהודה הנשיא :
רבין עד"א פ"ס :
רבינא ר"י ד"א רל"ד מת י"א ר"ם ועיי' קפ"א :
רומיים תחלת ממשלתם על ישראל ג"א תרמ"ח :
רומלום בן רוכס בן כוזיבא וקו' ג"כ כוזיבא עג"א תת"פ :
ר' רחומי ר"י ד"א ר"ג מת רי"ו :
רפרם בר פפא ר"י ד"א קמ"ג מת י"א קס"ד :
רפרס השני ר"י ד"א קל"ג מת ר"ג :

* * *

שבור מלכא עד"א פ"ה :
שטרות שהיו מונין ע"ל מספר
ר' שילא ג"א תתקע"ט :
שלציון המלכה ע"ל ציון :
שמאי ג"א תשכ"ח :
שמד תפרסאי ד"א ע"ג :
שמואל הקטן ג"א תשס"ח :
שמואל ג"א תתקע"ט מת ד"א ג' י' :
ר' שמוט בר נחמני ג"א תתק"ך וד"א י' :
שמעון הצדיק עג"א תמ"ח :
שמעון בן שטח ג"א תרכ"א :
שמעון בן יוחנן בן מתתיהו נהרג ג"א תרי"ח :
שמעון בן מתתיהו מלך ג"א תרל"ד :
ר' שמעון בן הלל ג"א תשמ"ח :
ר' שמעון בן ר"ג הזקן ג"א תת"י

תת"י נהרג בחורבן תתכ"ח :
שמעון הפריץ ג"א תתכ"ה :
ר' שמעון בן נתנאל ג"א תתל"ג :
ר' שמעון בר"ג דיבנה ג"א תתפ"א :
ר' שמעון ב"י ג"א תתפ"א :
ר' שמעון ברבי ג"א תתקע"ט :
ר' שמעון בר קפרא ג"א תתק"פ :
ר' שמעון בן לקיש ג"א תתק"ן :
שמעיה ואבטליון ג"א תשכ"ב :
ר' ששת ד"א י' :

* * *

תודה-מכסף ג"א תק"ג ועד"א תתקכ"ד :
תלמי העתק התורה עג"א תפ"ד ות"ק ותקע"ו :
תלמי מלך מצרים נשא בת שמעון בן מתתיהו כ"ג והרג לחמיו ולחמותו ולהורקנוס ג"א תרל"ד :

* * *

עתה אסדר רבנן סבוראי מן ד"א רל"ו. עד ד"א שנ"ט התחלות הגאונים ודע כי בעל ספר כריתות הביא כמה רבנן שלא זכרו כאשר תראה ולא ידעתי איזה זמן היה והעמדתי אותם תחלת רבנן סבוראי :

רב אחאי ברב הונא ד"א רמ"ג מת רמ"ה :
רב אחא מבי חתים (ס"כ :
רב אחא בר נהילאי (ס"כ :
רב אחאי בריה דרבה בר אבוה ר"י ד"א רמ"ז מת ר"ע :
רב אהדבויה בר קטינא (ס"כ :
רב גביהה מארגיזא (ס"כ :
רב גדא עד"א רע"ט :
רב הונא ריש גולה ד"א רמ"ה מת רמ"ז :
התחלת התלמוד כמה היה עד שנחתם עד"א רל"ד :
מר זוטרא בר חיננא ד"א ר"ע :
מר זוטרא בן מר זוטרא ד"א רפ"ד :
חדושים שנתהוו בעולם עד"א ר"ע רפ"ז ר"ל ש"ד ש"ך שכ"ד של"ז שמ"ד :
ר' יוסי ד"א רל"ו :
ר' יוסף מבי חתים עד"א רע"ד ורפ"ז :
מחמד נולד ד"א רע"א וע"ש ע"ד :
כהנן קטופא ענין נבלא ד"א רמ"ה :
ר' סמא בר' יהודה ד"א ר"ם : מת רמ"ג (ובס"כ רבנא סמא ברבנא יהודה :
ר' סימונא ד"א רע"ט ערפ"ז :
ר' עינא ד"א רע"ט :
ר' פנחס החסיד אביו של כהנן קטופה עד"א רמ"ה :
ר' רחומי או רחומאי מת ד"א רמ"ג :
רבינא בר אומנא מת ד"א רמ"ה

רמ"ה :
רבינא בר ארמינא (ס"ב :
רב רבאי מרוב עד"א רפ"ז :
רבה עד"א רפ"ז :
ר' שמואל בר יהודה (או בר אבא או בר רבא מפומבדי' עד"א רמ"ה ס"כ)
ר' תחנא בר חיננא :

* * *

סדר הגאונים והמעשי' שנתהוו בדורם מד"א שמ"ט עד ד"א תשכ"ז אחר רב האי גאון :

רב מר אבא בר מר אחי בן בנו של מר שמואל ר"י במחסי' ד"א תרכ"ט עיי' תקס"ט :
רב אברהם בר שרירא אחיו של רב אבומאי ר"י נפוט' ד"א תקע"ה ועתקס"ט :
רב אברהם כהן עד"א תק"ז :
מר אהרן עד"א תקס"ט ותרפ"ז ותרכ"ד :
מר רב אהרן במר רב יוסף כהן ד"א תש"ב :
ר' אהרן בן סגרמרה נפוט' עד"א תרכ"ה :
רב אחא משבחא ד"א תק"ז תו' מ"ק כ"ה ב' גם רש"י יבמות ס"ה שנת ק"י ב' ותו' קמא מביאין השאלתו' ע"ז כ"ד ברכות ל"ה ג"ה ל"ב ב' יומא כ"ב ב' ברש"י י"ט ב' ב"ק י"א י"ז • ב"מ כ"א ב' • נדה ס"ה א' • ערכין פ' • לא נסמך לגאון :
רב אחא ד"א תק"ח :
רב אחאי במר רב נפוט' ד"א תרי"ו :
רב אהונא עד"א תקס"ט :
אינומאי בר שרירא אחי אביו דמר אברהם גאון נפוט' ד"א תקס"ט :
אינומאי אחוהי דרב מרדכי נסורא ד"א תקמ"ו :
אישוראי עד"א ת"ר :
אלדוד הדני עד"א תתל"ב :

* * *

ר' בוסתנאי גאון ר"י נפומא' ד"א ת"מ ממעשה נורא ד"א ת"ך :
רב ביבי הלוי במר רבא מנהר פקוד נסורא ד"א קכ"ז :

* * *

גזירות ושמדים ד"א שע"ד תרי"ג •
דוד בר הונא נשיא עד"א תקס"ט :
דוד בן זכאי תבית דוד ר"ג ד"א תרס"ה ועיי' תרפ"ג והמחלוקו' עתרפ"ג :
דור הנשיא עד"א תרפ"ז :
מר רב דוראי במר רב נחמן אחיו דמר רב יהודה גאון (עד"א תק"י) נפוט' ד"א תק"ך •
דניאל עד"א תקס"ט :

* * *

מר האי גאון במר נחשון גאון נסורא ד"א תתל"ט • תו' ע"ז נ"ח ב' כתב בתשובותיו ובפסקי רי"ב"א :
מר רב האי גאון במר דוד נפוט' ד"א תרמ"ח עיי' תר"ו :
מר האי בר קיומי עד"א תרפ"ה נסורא :
רב האי גאון ברב שרירא גאון ד"א תשכ"ז מת תשכ"ו או ת"ת : נתו' יומא ל"ג ב' בספר מקח כתובות ל"ט ב' בשערים דרבינו האי שבועות מ"ו ב' • גיטין י"ד ב' יבמות מ"ח ב' ב"מ פ"ב ב' ברש"י מ"ק י"ב :
רב הונא מרי ברב יוסף נפוט' ד"א תמ"ק :
מר רב הונא בר יצחק הלוי נפוט' ד"א תקמ"ג :
ר' הילאי בר מרי נסורא ד"א תקל"ז :
רב הילאי עד"א ת"ר :
רב הילאי במר רב חנינא נסורא ד"א תקכ"ו :
רב הילאי ברב מישאל ד"א תתל"ב :
מר רב הילאי ברב נטורא נסורא ד"א תרמ"ט :
הרוקלם קיסר גזר שמד והריגה ד"א שע"ד :

* * *

זכאי במר אחונאי נשיאי עד"א תק"ל :

* * *

חידושים מאלדוד הדני ונהר סמבטיון עד"א תרל"ב :
חידושים ואותות עד"א שמ"ע ש"ן ש"ם תנ"ו ת"ק תקכ"ד תקס"ז תק"ע תקפ"ב ת"ר תרל"ו :
חזקיה בן זכאי בן דוד ד"א תשכ"ז :
ר' חייא מחיסן נפוט' ד"א ת"ם :
מר רב חיננא מן בי' גוסרא נמהרדעאי ד"א שע"ד :
רב חיננאי ור' חנא נפוט' ד"א שע"ד • ש"ל :
רב חנן מאישקא נפוט' ד"א שמ"ט :
ר' חנא נפוט' ד"א ש"ל :
ר' חנינא גאון כהן במר חב אברהם גאון נפוט' ד"א תקמ"א :
ר' חנינא מנהר פקוד נסורא ד"א תמ"ח :
ר' חנינא (אביו של ר' שרירא גאון) בריה דמר רב יהודה גאון נפוט' ד"א תרל"ח :
רב חנניה ברב משרשיא נפוט' ד"א תקכ"ג :
ר' חשיאל אביו של ר' חננאל נשנה עד"א תש"ך :

* * *

יאשיה אחי דוד הנשיא עד"א תרפ"ז :
ר' יהודה גאון נפוט' ד"א ר"ם נתו' ב"ק י"ב ב' • יומא ע"ח • פ'

ר' חנינא בן דוסא ג"א תשמ"ח :
ר' חנינא בן אנטיגנוס ג"א תת"מ :
רבי חנינא בן גמליאל ג"א תתפ"א :
רבי חנינא בן חכינאי ג"א תתפ"א :
ר' חנינא בר חמא ישב ברא"ש ג"א תתק"ף מת ד"א ל"ח :
חנמאל המצרי ג"א תשס"ח :
חנן בן אבישלום ג"א תשכ"ד :
חנן בן פנחס ג"א תתפ"א :
חנניה בן חזקיה ג"א תשכ"ח :
חנניה רבו של יאזוטיש המלך בן מונבז ג"א תת"ד :
חנני כ"ג הרגו שמעון הפריץ ג"א תתכ"ה :
חנניה סגן הכהנים נהרג בזמן החורבן ג"א תתל"ח :
ר' חסדא נולד ד"א י' נעשה ר"י ד"א ס' מת ס"ח :
חשמונאים ג"א תק"ך ועיי' תרכ"א :

רב טביומי ר"י ד"א רע"ו מת רכ"ח :
טבריאות נתקסר ג"א תשע"ה ועיי' תשפ"א :
טיטוס נאביו אספיסינוס באו על ירושלים ג"א תתכ"ה :
טלמיאן השני ג"א ת"ם :
טרייכוס קיסר נתן לר' יהושע בן חנניה לבנות בה"מ ג"א תת"ף :
רבי טרפון ג"א תת"ע :

ר' יהודה בן טבאי ג"א תק"ס ותרכ"א יהודה מכבאי מלך ג"א תרכ"ב :
ר' יהודה בן בתירא ג"א תשכ"ב תשכ"ח תרל"ג :
רבי יהודה בן אבא ורבי יהודה הכהן ג"א תתל"ג :
ר' יהודה בן תימא ג"א תת"מ :
ר' יהודה הנשיא הוא רבי נולד ג"א תתק"ף נעשה נשיא תתק"י מת תתקמ"ח או תתקמ"ע וי"א תתקע"ח ותתק"ך וע"ד א ר"ם :
ר' יהודה בן גמליאל ברבי ע"ד א' ס' :
ר' יהודה בר עלאי ג"א תתפ"א
ר' יהודה בר יחזקאל נולד כשמת רבי נעשה ר"י ד"א י' ומת כ"ח או ס' :
יהודית שהרגה אלפורני ג"א תרכ"ב :
יהושע בן סירך ג"א תע"ה ועי' תקל"ד ותשכ"ז :
רבי יהושע בן פרחיה ג"א תק"ס בא אלכסנדרי של מצרים לירושלים ג"א תס"ד עתרכ"א ותשכ"ח :
ר' יהושע בן חנניה ג"א תתל"ג ע"ל טרייכוס :
ר' יהושע בן קרחה ג"א תת"ע תתפ"א :
רבי

ר' יהושע בן לוי ג"א תתקע"ט
יוחנן כ"ג אביו של מתתיהו ג"א ת"ק :
יוחנן בן שמעון בן מתתיהו נקרא ינאי והורקנוס מלך ג"א תרמ"ב :
רבי יוחנן בן זכאי נולד ג"א תשי"ג וע' תשמ"ח התחלת ישיבתו תשכ"ג מת תתל"ג :
ר' יוחנן בן בג בג ג"א תשכ"ח ותתכ"ט :
רבי יוחנן החורני ג"א תשכ"ח :
יוחנן הפריץ הגלילי ג"א תתכ"ה
רבי יוחנן בן גודגדא ג"א תת"מ
רבי יוחנן ג"א תתקע"ט ר"י ג"א תתק"ך מת ד"א י' או ל"ט פ"ע :
יוליוס נולד אחר מיתת אמו ג"א תרס"ב נתקסר ברומי ג"א תשי"ב נהרג תשי"ח :
יוליאנוס קיסר בן אחיו של קוסטנטינו צוה לקדש בנין בה"ה ד"א קכ"ז :
יונתן אחיו של יהודה מלך ג"א תרכ"ח :
יונתן בן עוזיאל ג"א תשכ"ח :
יוסי בן יוחנן ג"א תת"ק :
יוסי בן יועזר ג"א ת"ק :
ר' יוסי הכהן ג"א תתל"ג :
רבי יוסי דליפורי בן ר' חלפתא ג"א תתפ"א :
יוסף בן גוריון נולד ג"א תשכ"ו נעשה חשוב מלחמה ואספיסיינוס הוליכו אסור בזוקים לרומי תתכ"ה חבר ספרו היוספין תתכ"ט ברש"י ב"ב ג' ב' ברכות מ"ג יומא כ"ג י' ע"פ קי"ט ברשב"ס :
יוסף בן טוביה בן אחותו של חוניו בן שמעון הצדיק ג"א תפ"ד :
רבי יוסף בר חייא ד"א י' ר"י בסורא פ"ב מת פ"ה :
רבי יוסף בר חמא ד"א י"ח :
יזאטיש בן מונבז ג"א תת"ד :
רבי יימר ר"י ד"א קע"ג מת ק"פ :
ינאי הורקנוס אלכסנדר מלך ג"א תר"ע :
רבי יעקב איש כפר חטיא ג"א תתפ"א :
ירושלמי נתחבר עד"א קכ"ח :
ר' ישבב הסופר ג"א תתפ"א :
רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג נהרג ג"א תתכ"ח :
ישמעאל בן פאבי ג"א תשכ"ח :
ר' ישמעאל חבירו של ר"ע ג"א תת"מ :
רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקא ג"א תרפ"א :
רבי ישמעאל ברבי יוסי חבר רבי ג"א תתק"י :

רב כהנא קמא ג"א תתקע"ט
רב כהנא השני ר"י ד"א קמ"ג מת קע"א קע"ג :
כהנים

כהנים ששמו נצית ב' עג"א תתכ"ה :
בן כוזיבא מלך ג"א תת"פ :
כלבא שבוע עג"א שכ"ז תקן לדקיהו זמערתו עג"א תמ"ב :
כוסילאס הרגו קיסר אגוסטוס ג"א תשי"ח עיי' תשכ"א תשכ"ג :
כסתיאו שר צבא הקיסר בא על ירושלים ג"א תתי"ט ותתכ"ד

לוי ג"א תתק"ף :
ליאון בימיו היה מרלין עד"א קכ"ז

רבי מאיר ג"א תתפ"א :
מאני המין ושבור מלכא תלה אותו ות' תלמידיו עד"א פ"ה :
מונבז והילנה המלכה בני תלמי המלך ג"א תת"ד :
מונבז בן אגריפס הרגו אספסיינוס ג"א תתכ"ה :
מונבז בן מונבז המלך (עס מנחם בן סרוק סופר ג"א תתכ"ה :
מנשה בן אלעזר כ"ג ג"א תע"ו
מספר הנוצרים מתחיל ג"א תשס"א :
מספר לשטרות מתחיל ג"א תמ"ח ופסקו מד"א קי"ח :
מרימי בת אלכסנדר בן אריסטובלוס בת בתו של הורקנוס המלך אשת הורדוס המלך הרגה הורדוס עג"א תשכ"ד :
מרימר ר"י ד"א קפ"ז :
מרלין הכם גדול נולד מש"ד עיי' ד"א קכ"ז :
מרקוס אנטונינוס קיסר בימי רבי ג"א תתק"י :
משנה נחברה לרא"ב"ד ג"א תתקמ"ח :
ר' משרשיא בר פקוד ד"א רל"ד
ר' מתיא בן חרש ג"א תתפ"א
מתתיהו כ"ג ג"א תרכ"ב וה' בניו ועיי' תק"ך :

נוצרי היה ג"א תק"ס ועיי' תרע"א :
נזירי' בת שלהס והנהגתן עג"א ת"ם :
נחוס הלבלר ג"א תשס"ח :
נחוניא בן הקנה ג"א תשכ"ח :
רב נחמן בר יעקב ד"א י' מת ע"ט :
רב נחמן בר יצחק נעשה ראש בפומ' ד"א קי"ג מת קי"ז :
רב נחמן בר הונא ר"י ד"א רי"ב מת רי"ד :
ניקנור הרגו יהודה בן מתתיהו ג"א תרכ"ג ועיי' תרכ"א :
נירון קיסר עג"א תתי"ט ותרכ"ט :
נס חנוכה ג"א תרכ"ב :
נליבין מדינה יפה נתן מלך פרם לזאזטש ג"א תת"ד :
נתאי ארבאלי ג"א תק"ס עיי' תרכ"א

תרכ"א :
ר' נתן הבבלי ג"א תתפ"א :
ר' נתן נקבר בפומבדיתא ג"א י' :

סדר מינו ר"ג ור"י סורא ופומבדיתא עד"א רל"ד :
סומכוס ג"א תתפ"א :
רבי סימא ברי' דרבא ר"י ד"א רי"ו מת רל"ז :
סינאמו מלך פרס ג"א תת"ר :
סליקוס ג"א ת"ם :
רבי סמא בר יהודא ר"י ד"א ר"ס מת רס"ג :
סמיכה נפסק ד"א קי"ח :
סנהדרין גלו ג"א תשכ"ח :

עבד ינאי המלך שהרג נכס היה הורדוס עג"א תרכ"א :
עולא ד"א י' :
עיכא סבא ד"א קי"ג :
רבי עמיהוד ג"א תת"מ :
עקביה בן מהללאל ג"א תשכ"ב :
ר' עקיבא בן יוסף נולד ג"א תש"ם הי' לראש תת"מ נהרג תת"פ :
ר' עקיבא בן דוסא ג"א תתפ"א :
עקילום הגר ג"א תת"מ עתתפ"ד :
עשרה הרוגי מלכות עג"א תת"פ :

ר' פדת קדמאה ג"א תתפ"א :
פומביוס שר צבא רומי עג"א תרל"ו ותשפ"א :
פטרו גואן תלה אותו נקנור קיסר עג"א תתי"ט :
פטרוניו שלחו קליו קיסר שיעמדו היהודים צלמו בהיכל ונס שעשה לנו עג"א תשפ"א :
פיגודים מלך פרס הוליך שבי את הורקנו' והמליך את הורדוס ואח"כ עשאו לראש עג"א תשכ"ב תשכ"ד :
פילון היהודי החכם עג"א ת"ם ותר"י ותר"פ ותשפ"א :
פילוס שלחו נירן קיסר והרגו אלעזר הפריץ בן ענני ג"א תתי"ט :
ר' פנחס עג"א תשכ"ח :
ר' פנחס בן יאיר ג"א תתפ"א תרכ"א :
פלימא ג"א תתפ"א :
פפא דמן נהר החריב פומ' ד"א י"ח :
ר' פפא ר"י ד"א קי"ג מת קל"ב או קל"ה ד' בניו נהרגו נ"ע :
רבי פייפים ג"א תשכ"ב ותתכ"ט :
פפוס בן פולמוס החריב צית מדרש שמואל ד"א ל"ז :
פרושים כת שלהס ג"א ת"ם :
ר' פרידא עג"א תת"פ :
עיר פרידה נבנית ד"א קכ"ז :
פרוסה המלך עד"א קכ"ז

סדר דורות אחר שמעון הצדיק
מן התנאים והאמוראים מן ג"א
תמ"ה עד ד"א רל"ו עד רבנן
סבוראי :

אבא אבוה דשמואל ג"א תתק"פ
אבא הוא רב ג"א תתקע"ט
עלה לבבל ומת ד"א ג' :
אבו מירינגי המלך הותן יזאטיש
ג"א תת"ד :
אבטליון ג"א תשכ"ב :
אביום מלך ערביי' ג"א תת"ד:
אביי נולד ד"א ל"ט ר"י
בפומ' פ"ה מת ל"ט :
אברכס תוכן גדול ג"א תקל"ד :
אגוסטוס בן אחיו של יוליוס
קיסר מלך ג"א תשי"ה וכק'
אוקטובבוס ראה כועס דבריו :
אגריפס בן אריסטובלוס הבתלה
בן אלכסנדר אח ארקילוס בן
הורדוס הראשון מלך ג"א
תשפ"א :
אגריפוס בן אגריפוס מלך
ג"א תת"ד שבמרומי תתי"ט
ואספיסייכות הרג אותו ואת
בנו מוכנז תתכ"ה :
רב אדא בר אהבה עג"א
תתקע"ט :
אדמון ג"א תשכ"ב :
אדריאנוס החריב ביתר ג"א
תת"פ או תתק"א :
אונקלוס הגר ג"א תת"מ :
אוקטובבוס הקיסר ע"ל
אגוסטו' :
אורעלוס קיסר חתן אנטונינו'
ג"א תתקכ"ה :
רבי אושעיה ג"א תתקע"ט
תתק"ף :
אותות השמים ושאר התהדשו'
ג"א תקל"ד תה"י תרי"ו
תרמ"ט תרל"ו תש"פ תתמ"ב
תתע"ד תת"ק תתקכ"ה תת"ק
מ"ק תתקכ"ה ד"א א' קכ"ה
קל"ל קמ"ח :
רב אחא בר רבא ר"י ד"א ק"ע
מת קע"ג או קע"ה :
אטליס מלך גוטי ברחו רבים
מיהודים מאטלי' ד"א קכ"ז :
רבי אידי בר אבין השני ר"י
ד"א קל"ב מת רי"ב :
אילקיאסו הגדול עג"א שפ"א :
אימברוס קיסר עג"א תשכ"ז :
איסי בן יהודה ג"א תתפ"א :
אליועיני בן הקף כ"ג ג"א
תרכ"א :
אלכסנדר בן מלך יוחנן וכק'
הורדוס וינאי ג"א תר"ע :
אלכסנדר קיסר ג"א תתקפ"ה :
אלכסנדרינא אשת מלך ינאי
אלכסנדר מלכה ג"א תרפ"ה :
אלכסנדר בן אריסטובלוס מרד
ברומיי' ג"א ת"ש :
באלכסנדרי' של מצרים הרג רב
ב' פעמים ע"י אלכסנדרי'
גגיד כירון קיסר וטריינוס
קיסר ג"א תת"פ :
רבי

רבי אלעזר בן חרסום ג"א
ת"ם :
אלעזר כ"ג ששלח ע"ב זקנים
להעתיק התורה ג"א ת"ק :
אלעזר בן מתתיהו כ"ג נהרג
ג"א תרכ"ג :
אלעזר שיעץ ליזאטיש שימול
עצמו ג"א תת"ד :
אלעזר בן ענני המריץ עג"א
תתי"ט ותתכ"ה :
רבי אלעזר ברבי צדוק עג"א
תתכ"ט :
רבי אלעזר בן הורקנוס ג"א
תתל"ג :
רבי אלעזר בן ערך ג"א
תתל"ג :
ר"א בן עזריה ג"א תתל"ג :
ר"א בן יעקב ג"א תתל"ג :
ר"א הקליר ג"א תתל"ג תו'
ר"ה ד"ז א' רש"י יומא ס"ז א' :
ר"א המודעאי ג"א תת"מ
ותת"פ :
ר"א חסמא ג"א תת"מ :
ר"א בן שמוע ג"א תת"פ :
ר"א ברבי יוסי הגלילי ג"א
תתפ"א שיסד הפיוט תו'
חגיגה י"ג א' :
ר"א בן תדאי ג"א תתפ"א :
ר"א הקפר ג"א תתפ"א :
ר"א מת ד"א ל"ט :
אמוראים למה נקראו כן עג"א
תתקע"ט :
ר' אמי ג"א תתק"ף וד"א ס' :
אמימר בר ינוקא נהרג ד"א
רל"ד :
אמיתי בניו הרגם שמעון
הפריץ :
אנטונינא חתן אנדרייכוס קיסר
אוהבו של רבי ג"א תת"ק :
אנטיגנוס איש סוכו קבל
משמעון הצדיק ג"א ת"ם :
אנטיגנוס בן אריסטובלוס מלך
ע"י פיגרום מלך פרס והולך
את הורקנוס המלך אסור
בזיקים וכרת אוזן דודו הורקנו'
ג"א תשכ"א :
אנטיוכס עג"א ת"ם :
אנטיוכס הגדול מלך ג"א
תקכ"ט :
אנטיוכס הרשע ג"א תק"ך
ותר"י :
אנטוכיא כנאו יהודה בן מתתי'
ג"א תרכ"ג :
אנטיפטור חכס הרשיס אשתו
קפרון ותלד את הורדוס ג"א
תרכ"ו :
אנטיפטור אחי ארקילוס מלך
ג"א תשס"א ויסוב שמו הורדוס :
אנטנוכים עג"א תשי"ח :
רב אסי עג"א תתקע"ט וד"א
ס' :
אספיסייגוס ג"א תתכ"ה :
אפטולמוס מלך מצרים עג"א
תשכ"ז :
אפיון עג"א תשפ"א :
ר' אפס ג"א תתק"ף :
ארטבן

ארטבן מלך ג"א תת"ד :
אריסטיות הסופר נאמן הרגו
שמעון הפריץ ג"א תתכ"ה :
אריסטובלי פילוסף היהודי כורא
מאד כתב לטולמיאו פילדילפי
המלך ג"א תקפ"ה :
אריסטובלום בן מלך יוחנן מלך
ג"א תרמ"א ובשנה ב' הרג את
עצמו מצער הריגת אחיו :
אריסטובלום השני בן המלך
ינאי אלכסנדר מלך בחזקה בחיי
אמו ג"א תרל"ז הוא ואחיו
הורקנוס שהי' חסיד סבבו כל
הרעות :
אריסטוטלום רבו של אלכסנדר
מוקדן מת ג"א תע"ד :
אריסטובלום אחיו אגריפוס
עג"א תשפ"א :
ארקילוס בן הורדוס מלך ג"א
תשס"א :
רב אשי ר"י במורא ד"א קכ"ז
וי"א קפ"ז נפטר קפ"ו ולי"א
קפ"ב או קפ"ד או קנ"א או
קנ"ו :

בבא בן בוטא ג"א תשכ"ח :
בולגיזיו מלך פרס נכד ארטבין
ג"א תת"ד :
בטולמיאוס מלך ראשון במצרים
אחר אלכסנדר ג"א תכ"ד :
בטולמיאוס מלך מצרים ג"א
תפ"ד בן :
בטולמיא ראשון ג' מלך מצרים
נק' כולי דולפים מלך על ג"א
תפ"ז והיה מופלג בכל החכמות
והעתק התורה עג"א תפ"ד
ות"ק ותקט"ו :
בטולמיאוס הג' בן בטולמיאו'
פילודפים מלך מצרים איש חסד
ג"א תק"ד :
בטולמיאוס פולמיטר ג"א
תקל"ט :
בטולמיאוס ד' רשע אכזר ג"א
תקמ"ו :
בטולמיאוס נקרא פולמיטר ו'
עג"א תקל"ט ותקפ"ה :
בטולמיאוס לוטריאום רשע רע
ג"א תרמ"ט :
בטולמיאום החוזה הגדול ג"א
תתל"ב :
בן כוזיבא ע"ש :
בנין הודום ג"א תשמ"ב :
רב גביה מבי כתיל ר"י ד"א
קפ"ז :

גירוש מאלכסנדרי' ד"א ק"פ :
גלות סנהדרין ע"ש :
גליכום בימי רבי ג"א תתק"י :
ר' גמליאל הזקן ג"א תשכ"ח :
ר' גמליאל דיבנה ג"א תתל"ג :
ר' גמליאל ור' שמעון בני רבי
ג"א תתקע"ה :
גריפים שליש רומיים לקח
אוצרות בית ה' ג"א ת"ש :

דורות התנאים עיי' סדרס
עג"א

עג"א תתכ"ט :
ר' דימי ד"א ק"מ מת קמ"ג
ועיי' פ"ה וקמ"ז :
רב דמי בר אבא מת ד"א ר"י :
דיומנו הפלסוף עד"א קכ"ז :
דימיטריאוס סופר בן סליקום
כליפום דודו של אנטוכי' מלך
ג"א תרכ"ה ושלח שר לבאו
בקנור ויהודה הכה אותו וכ"ע :

ר' הונא ר"ג מת בימי רבי ג"א
תתקע"ט :
רב הונא בבלאי ד"א י' מת כ'
או כ"נ ס' :
מר הונא בר אשי עד"א רל"ד :
הונא בר נתן עד"א קכ"ז קפ"ז :
רב הונא ראש גולה ד"א ר"א :
הורדוס הראשון בן אנטיפטר
אשקלוני עג"א תשכ"ז מלך
ג"א תשכ"ד עיי' תשכ"א
ותרכ"א והרג אשתו מקימי וב'
בניו :
הורדוס אנטיפטר וטטרקי ג"א
תש"ע :
הורקנוס אלכסנדר ינאי מלך
ג"א תר"ע :
הורקנוס ינאי והוא יוחנן בן
שמעון בן מתתיה נעשה צדוקי
ג"א תרמ"ב :
הורקנוס הג' אח אריסטובלס
המלך כ"ג ג"א תרפ"ה מלך
ת"ש והורדוס הרגו תשכ"ד :
הילנה המלכה ג"א תת"ד :
הלל ג"א תשכ"ח :
הלל בן ר' יהודה נשיאה ד"א
קי"ה עיי' נ"ט :
ר' המנונא ד"א י' :
העתק התורה ע"ל תלמי :
הרוגים ע"י טיטוס מספרם
עג"א תרכ"ח :

ולאכטום קיסר צוה לבנות חומות
ירושלים ד"א ק"מ :
וינליאה נכנס עד"א קפ"ו :

ר' זביד ר"י ד"א קל"ב מת ק"מ
או קמ"ד :
מר זוטרא ר"י ד"א קס"ב
עקל"ז מת ק"ע או קע"ו :
ר' זירא ד"א י' :
ר' זכריה בן הקצב ג"א תתי"ו
תתפ"א :
זכריה בן קבוטל ג"א תתי"ו :

חבור המשנה ג"א תתקכ"ה :
חוני המעגל ג"א תרכ"א :
חוניו בן שמעון הצדיק עג"א
תמ"ה וג"א תפ"ד ותקל"ט
ותקפ"ה ותר"י :
חורבן בית שני ג"א תתכ"ח
ועיי' תתל"ד :
רבי חייא ורבי אושעיא ג"א
תתקע"ט תתק"ף :
ר' חייא בר אבא ד"א י' :
ר' חמא ר"י ד"א קי"ז :
חנוכה ג"א תרכ"ב :
רבי

יחזיאל בן זכריה ג"א ד"ד וב"א תתקס"ב :
יחזקאל ג"א של"ב של"ו. שכ"ב ע"ש קברו וע' שי"ו שנהרג :
יכניה ע"ל יהויכין :
יעבץ עב"א תקל"ג :
יעל אשת חבר הקיני ב"א תרכ"ד
יפתח הגלעדי ב"א תשפ"א :
ירבעם בן נבט מלך לישראל ב"א תתקס"ד :
ירבעם בן יואש מלך לישראל ג"א קט"ו :
ירמיה ג"א ר"פ רל"א שכ"א של"א · בור שהשליכו קרוב לגבעת בנימן :
ישי אבי דוד קבורתו עב"א תתקע"ו :
ישעיה בן אמוץ ג"א קט"ו קבל מעמוס ק"מ וק"ס קפ"ג :

כהנים שהיו בבית א' עג"א של"ז
כורש מלך לפרס ג"א ש"ל נהרג שכ"ג :
כלבא שבוע עג"א שכ"ז :
כליון ב"א תשפ"ז :
כמהם עב"א תתל"ב :
כנסת הגדולה ג"א תי"ב :
כסא שלמה ב"א תתקמ"ח :

לאלה וחמור עג"א ר"ה :

מחלון ב"א תשפ"ז :
מיכה ע"ל נבט :
מיכיהו בן ימלא ב"א תתקס"ב ·
מיכה המורשתי קיבל מישעיה ג"א ק"ס ועקט"ו וקס"ז :
מיכה והפסל ב"א תקי"ו :
מכרי מירום עג"א רל"א :
מישאל ג"א ת"ח :
מלכא שבא עב"א תתקל"ה :
מלאכי ג"א ת"ה תמ"ב :
מנוח אבי שמשון ב"א תתי"א :
מנחם בן גדי מלך לישראל ג"א קכ"ד :
מנין לשטרות ג"א תמ"ח :
מנשה בן חזקיה נולד ג"א רי"ו מלך ליהודה רכ"א תפילה ותשובתו ר"ן · מת רפ"ג :
מנשה בן יהושע בן יהוצדק כ"ג התן סנבלט עג"א תמ"ח :
מספר עג"א ת"ח :
מעכה בת תלמי עב"א תתקכ"א
מעכה בת אבישלום ב"א תתקפ"ג :
מפי בושת בן שאול עב"א תתל"ב
מרדכי ואסתר ג"א שפ"ו ש"ל ת"ד :
מרודך בן בלאדן מלך לבבל ג"א רע"ו :
מרודך בלאדין השני ג"א רכ"ו :
בן מרודך מלך בבל ג"א רס"ו :
משולם בן זרובבל מת ג"א תמ"ח
משולמת בת חרוץ אמו של אמון עג"א רכ"ה :
משכון נוב ב"א תתע"א :
משכון גבעון ב"א תתפ"ד :

מתליהו

מתליהו ויסוב שמו צדקיהו עג"א שך"ז :

נבוכד נצר הראשון מלך לבבל ג"א רפ"ה :
נ"נ השני הגדול בבבל ג"א שי"ט חלומו ש"מ עיי' שמ"ב שמ"ו :
נבוזר אדן ג"א שמ"ב :
נבט הוא מיכה ושבע בן בכרי ב"א תתקס"ד :
נביא השקר עב"א תתקס"ד :
נביאים כמה היו עג"א תמ"ב :
נדב בן ירבעם מלך ישראל ב"א תתקפ"ה :
נוב ע"ל משכן :
נועדיה ג"א תל"ח תמ"ב :
נחום אלקושי ניבא על נינוה ג"א ר"מ ורכ"ח ורכ"ד :
נחמיה בן הכליה ג"א תי"ג ותל"ח ות"ה :
נחש בן עמון עב"א תתקכ"א :
ניכור חורבנה ג"א שי"ט ע"ש · וניכוה קדשה :
ניקנור עב"א תקל"ו וג"א תרכ"ג :
נעמה עמונית אם רחבעם בן שלמה ב"א תתקס"ד :
נעמי ב"א תשפ"ז :
נר אבי שאול ב"א תתפ"ב ותרכ"ד :
נצבת בת עדאל אם דוד ב"א תתכ"ד :
נתן נביא בימי דוד עב"א תתל"ב ורבו של שלמה תתקל"ה :

בן סירא ע"ל · ושם :
סיסרא ב"א תרכ"ד ·
סלו בוקי מלך אשור עג"א תכ"ד :
סנבלט החורני עג"א תמ"ח :
סנחרב מלך לבבל ג"א ר"ט הגיא כותיים לשומרון ר"י תפש ערי יהודה רי"ג :
סקארט ג"א שפ"ה ותמ"ב :

עבד מלך הכושי עג"א ש"ן :
עבדון בן הלל הפרעתוני ב"א תת"ג :
עגלון ב"א תקכ"ו :
עדו נביא ב"א תתקל"ה ותקל"ג ותתקס"ד ותתקפ"א :
עדו החוזה מב"ד של אחיה השילוני ושמעיה הנביא ב"א תתקכ"ד ותתקס"ד :
עדו בן יהושע בן יהוצדק עג"א תמ"ח וכק' לפעמים שמעון הצדיק :
עובד ב"א תשפ"ז :
עובדיה ב"א תתקס"ב וג"א ר"א וק"ד :
עודד הנביא ב"א תתקפ"ג ועג"א קפ"ג :
עוזא עב"א תתל"ב וג"א קט"ו :
עוזיה וכק' עזריה בן אמציה מלך יהודה ג"א קט"ו ועיי' קמ"ב :

עורבים

עורבים שכלכלו לאליהו ג"א ל"ד :
עזיהו נביא ג"א קט"ו :
עזרא קבל מברוך ג"א ש"ע ובה"כ שלו :
עלה מבבל תי"ג מת תמ"ב או תמ"ח קברו עיי' ג"א ש"ע :
עזריא כ"ג ב"א תתקכ"א ותתקפ"א :
עזריה בן עודד ב"א תתקס"ב ותתקפ"ג :
עזריה ג"א ת"ח :
עירי היאירי כהן לדוד ב"א תתל"ב :
עכסה ב"א תקי"ו :
עלי הכהן נולד ב"א תת"ל מת תתי"ב :
עמון גלותו ב"א תשס"ד :
עמוס קבל מהושע ג"א ק"י קט"ו · קס"ז :
עמרי מלך ישראל ג"א י' י"ד :
עמשא עב"א תתפ"ב :
ערפה ב"א תשפ"ז :
עשאל ב"א תתקע"ו :
עתליה בת אחאב אשת יהורם בן יהושפט מלכה ג"א כ"ו :
עתליה בת עמרי אמו של אחזיהו בן יהורם ג"א כ"ו וכ"ע דהא אשת יהורם היא עתליה בת אחאב עג"א מ"ז :
עתניאל בן קנז ב"א תקי"ו תקל"ג :

פול מלך אשור ג"א ק"מ :
פול אסר מלך אשור ג"א ק"ם :
פילוסופיא עג"א תמ"ב :
פילגש בגבעה ב"א תקל"ג :
פלטוכי עג"א תמ"ב :
פליפי מלך עג"א תכ"ד :
פסל מיכה ב"א תקל"ג :
פקח בן מנחם מלך לישראל ג"א קס"ד :
פקח בן רמליה ג"א קס"ז :
פריס של אליהו עב"א תתקס"ב :
פרעה נכה עג"א רפ"ה ושי"ו :
פשחור בן אמר ג"א רל"ח :

צדוק כ"ג בימי דוד ב"א תתל"ב ובימי שלמה תתקל"ה וע"ש :
צדוק ובייתוס תלמידי אנטיגנוס עג"א תמ"ה :
צדקיהו בן כנעני ג"א ק"ט :
צדקיהו בן יאשיה אחיו של יהויקים וכק' ג"כ מתניה ושלום אותו המליך נ"נ ג"א שכ"ז ועוור עיניו של"ח :
צדקיהו בן מעשיה עג"א ש"ל :
צלמונית עב"א תתי"א :
צפניה בן כושי קבל מחבקוק ג"א ר"פ ורל"ז ורל"ח :
צפנת פענח ע"ל יוסף
צרפית ג"א כ"ה ס"ז :

קדרות השמש ג"א שכ"ב :
קמביסי בן מלך כורש ג"א שכ"ב :
קמחית עב"א שס"ה :

רב שקה בן חזקיה ג"א ר"ן :
רומלוס מלך לרומי ג"א קפ"ה :
רושאן אשת אלכסנדר מוקדן בת מלך דריוש ג"א תכ"ג :
רות עב"א תשפ"ז ותת"ל :
רחבעם בן שלמה נולד ב"א תתקכ"ג מלך תתקס"ד מת תתקפ"א :
רחום ג"א ת"ח :
רעב שומרון ג"א ל"ד ומ"ג בימי דוד ב"א תתל"ב :
רעליה עג"א ת"ח :

שאול המלך ב"א תתפ"ב :
מלכת שבא ע"ש :
שבנא עג"א ר"ן :
שבע בן בכרי הוא נבט ע"ש ·
שונמית ג"א מ"ג ורכ"ד :
שושנה בת חלקיה אשת יוקים ג"א ש"ל :
שטרות למנינם ג"א תמ"ח :
שלום כ"ג עג"א רפ"ג :
שלום בן יבש אותו החיה אלישע בקבר בעל של חולדה וקראו שלום בן תקוה עג"א ק"ט ור"פ :
שלום בן יבש הרג לזכריה בן ירבעם וימלך ירח ימים ג"א קכ"ד :
שליש שברחם בשער עג"א מ"ג :
שלמה נולד ב"א תתקי"ב מלך תתקכ"ד מת תתקס"ד עיי' ג"א רנ"א :
שלמן הוליד את בועז ב"א תפ"ט :
שלמנסר מלך לבבל ג"א קפ"ט עלה על שמרון ר"ב ·
שלתיאל בן יהויכין ג"א שס"ד :
שמגר בן ענת ב"א תקכ"ו :
שמואל הנביא ב"א תתע"א מת תתפ"ד :
שמעון הצדיק ג"א תמ"ח ועב"א תתקכ"א :
שמעי רבו של שלמה ב"א ת"ת קל"ה :
שמעיה הנביא ב"א תתקכ"ח :
שמעיה בן דליא ג"א תל"ח :
שמרון נבנה ג"א ד' :
שמשון הגיבור בן מנח ב"א תתי"א מת תתל"א :
שריה כ"ג עג"א ק"כ :
שריה מן אנשי כנסת הגדולה עג"א ת"ה :
שעק מלך מצרים עלה על ירושלים ולקח אוצרות בית ה' ב"א תתקס"ט :

תולע בן פואה שפט ב"א תשי"ט :
בן תיגלת ע"ל :
תלמי הנק' טולמיאו מלך מצרי' עג"א תכ"ד :

סדר

אליהו הנביא ב"א תתקמ"ב :
אחר עכני עכני ג"א ל"ד
נסתלק י"א ע"ו וי"א מ"ג :
אלימלך אחיו של שלמון ב"א תקכ"ו :
אליקום ונקרא יהויקים ע"ש ·
אלעזר בן דודו ג"א ך"ד :
אלישוב בנה הלשכה ג"א תל"ח :
אלישע בן שפט קבל מאליהו ג"א מ"ג מת נ"ה או ק"ט גירס דוניס בתינוקות עיי' מ"ג :
אלכסנדר מוקדן נולד ג"א תך"ג מלך יון במוקדן תע"ב מנין שטרות תמ"ח נהרג תנ"ד :
אלקנה ב"א תתע"א :
אמון בן מנשה מלך יהודה ג"א רפ"ג :
אמון מנוא היא אלכסנדרי' ג"א תמ"ט :
אמנון ומעשה תמר ב"א תתקי"ג נהרג תתקט"ו :
אמון אביו של ישעיה הנביא ואחיו של מלך אמציה הי' נביא ג"א ק' וק"מ :
אמציה בן יהואש מלך ליהודה ג"א ק' הכה את אדום קי"ב מת קכ"ט :
אמציה כהן בית אל ב"א תתקס"ד
אמרפל עג"א רפ"ה :
אנטיגנוס מלך אסיאה עיי' ג"א תנ"ד :
אסתלאה אמו של המן והזכרת שמה טוב לכבוש שונאו עג"א ת"ר :
אסא בן אביה מלך יהודה ב"א תתקפ"ג חלה את רגליו ג"א ך"ב :
אסרחדון בן סנחריב או מרודך בן בלאדון מלך בבל ג"א רע"ן :
אסתר נלקחת לאחשוורוש ג"א שנ"ט :
אפקריש ג"א שנ"ב :
אפרקורס הי' ג"א תמ"ד :
אפלטין היה ג"א ש' שפ"ה ות"א :
אקלירום בן אניקרט ג"א ת"א ·
ארונה היבוסי עב"א תתנ"ב :
ארוסטוטלס ג"א תמ"ב מת תע"ד :
ארתחשסתא עג"א שנ"ב עוד א' ע"ש :
אש משמים שירד בימי שלמה עג"א רפ"ה ות"ח :

בבל עניינה ומורגלה עג"א תמ"ב :
בוזי בן בוקי ב"א תתי"א :
בועז ב"א תתפ"ז :
בטולמיאוס השני מלך מצרים עג"א תמ"ט :
בייתוסי ע"ל צדוק :
בית המקדש נבנה ב"א תתקכ"ח נשלם תתקל"ה ההדרים ומקום שנבנה והנהגת בקרבן פסח ועבודת י"כ · חורבנו ע"ש :
בית שני נבנה ג"א ר"ח וע"ש דברים שנחסרו · נשלם תי"ב · והכבוד שעשו האומות להבית · חורבנו ע"ש :
בלטשצר מלך לבבל ג"א שפ"ו :
בלשן היה מכנסת הגדולה עג"א ת"ח :
בן סירא ע"ש ועג"א רנ"ח תמ"ח :
בן תגלת ג"א רל"ה :
בן לענה ג"א רנ"ח :
בני מכנסת הגדולה עג"א ת"ח :
בניהו בן יהוידע ב"א תשי"ט ותתנ"ב ותתקל"ה :
בענה ג"א ר"ח :
בעשא בן אחיה מלך ב"א תתקפ"ו :
ברוך בן נריה קבל מירמי' ג"א ש"ן ע"ש קברו מת תי"ג :
ברזילי הגלעדי עב"א תתנ"ב :
ברק ב"א תרכ"ד :
בת שבע אשת אוריה ב"א תתנ"ב

גבעון על משכון גבעון :
גד הנביא בימי דוד ב"א תתנ"ב ·
גדליהו בן אחיקס נהרג ג"א של"ט :
גדעון בן יואש ב"א תרע"ו מת תשי"ז :
גומר בת דבלים אשת זנונים דהושע ג"א נ' :
גחזי וג' בניו עג"א מ"ג :
גלות מדין ב"א תרכ"ד :
גלות עמון ב"א תשכ"ד :
גלות בני ראובן וגד וחצי מנשה ג"א קפ"ז :
גלות עשרת השבטים ג"א ר"ה ·
גלות הפלישתי ב"א תשפ"ז ותתפ"ב :
גניזת הארון ולוחות וצנצנת המן מטה ג"א ש"ג ויסוד נה"מ וירושלים וכרובים ואורים ותומים ואש מן השמים ג"א ת"ח :
גריסי בן דריווש איפקריטי מלך ה' לפרס ג"א שנ"ב :
גרשון בן משה ב"א תקל"ג :

דבורה ב"א תרל"ו מתה תרע"ו או תרנ"ד :
דואג האדומי ב"א תתפ"ד :
דוד מלך נולד ב"א ת"ת נ"ד מלך על ישראל תתנ"ב מת תתקנ"ד :
דלילה אשת שמשון ב"א תתי"א :
בני דן הלכו קל"ה שנים קודם חורבן ג"א תרנ"ג :
דניאל איש חמודות ג"א שפ"ט עג"א ש"מ שנ"ב ביטל ע"ז בל וע"ש ארון שלו · וביתו בבבל עג"א תמ"ב :
דריווש הראשון בן אחשוורש הראשון נולד ג"א שנ"ז מלך שפ"ט :
דריווש השני שפ"ט :
דריווש בן אחשוורוש השני מלך לפרס ג"א ת"ו :
דריווש ב' וג' ג"א שנ"ב :
דריווש איפריקוס מלך ד' לפרס ג"א שנ"ב :
דרשיש ארטא מלך ו' לפרס ג"א שנ"ב :

הורדוס המלך ג"א תשכ"ה :
הושע בן בארי התנבא ג"א נ' נ"א וקט"ו וקבורתו ע"ש :
הושע בן אלה מלך אחרון לישראל מלך ג"א קפ"ז מרד בשלמנסר מלך אשור קנ"ה :
הושעיה כ"ג ג"א רנ"ח :
המן הפיל פור ג"א ת"ח :
התרשתא הוא נחמיה ג"א תי"ג :

ושתי המלכה של אחשוורוש עג"א ת"א :

זמרי הרג את אלה בן בעשא אדונו ג"א י' ומלך ז' ימים :
זכריה בן יהוידע כ"ג ונביא קבל מאביו ג"א מ"ז או ס"ז נהרג ק' :
זכריה בן ירבעם מלך לישראל ג"א קנ"ג :
זכריה בן ברכיה בן עדו הנביא מכנסת הגדולה ג"א ת"ח מת תמ"ב או תמ"ח :
זרובבל בן שלתיאל ג"א תי"ג :
זרח הכושי נגף לפני אסא ב"א תתקל"ח :

חבקוק התנבא על נ"נ וקבל מנחום אלקושי ג"א רנ"ד ועיי' ק"ל :
חבר הקיני עב"א תפ"ח ותרנ"ד :
חגי הנביא ג"א ת"ח מת תמ"ב או תמ"ח :
חולדה ג"א ר"פ עיי' ק"ט וש"ג :
חומות ירושלים נבנו ג"א תנ"ו :
חורבן בית ראשון ג"א של"ח :
חורבן בית שני ג"א תתכ"ח ועיי' תתל"ד :
חושי הארכי קבורתו בעיר ירכא גא"י :
חזקיה בן אחז נולד ג"א קע"ד מלך ליהודה קנ"ט מת רנ"ח :
חזקיה נביא ג"א רפ"ג :
חיאל בית האלי ג"א ל"ד :
חירם מלך צור ב"א תתקמ"ח ·
חלום נ"נ ג"א ש"מ :
חלקיה כ"ג עג"א רפ"ה ושי"ו :
החימות גדול ג"א שנ"ב :
חנה ב"א תתע"א :
חנניה הרופא ב"א תתקס"ב · מת"ו ג"א תי"ג :
חנניה בן משולם בן זרובבל ג"א תמ"ח :
חנניה בן נקרא לפעמי' שמעון הצדיק עג"א תמ"ח :
חנמאל בן שלום עג"א ק"ט ושל"ו ושל"ז :
חפני בן עלי ב"א תתל"א :

טוביה הצדוק ג"א ר"ט :

יאיר הגלעדי ב"א תשמ"ב ·
יאשיה בן אמון מלך ליהודה ג"א רפ"ה חיזק בית ה' ש"ג :
יהו בן יהושפט בן נמשי מלך לישראל ג"א נ"ה :
יהואחז כ"ג ג"א נ"ד :
יהואחז בן יהוא מלך לישראל ג"א פ"ג :
יהואחז בן יאשיה מלך ליהודה ג"א שי"ו :
יהואש בן אחזיה נשאר מזרע המלוכה בן שנה ג"א ס"א מלך ליהודה בן ז' ס"א חיזק בית ה' פ"ד מת ק"א :
יהודית ג"א תרכ"ב :
יהוידע בן בניהו ב"א תתנ"ב :
יהוידע קבל מאלישע ג"א ט"ו וי"א נ"ה מת נ"ה ועב"א ת"ת קס"ח :
יהוידע קבל מאחיה ב"א תתקס"ב :
יהוידע כ"ג ג"א מ"ז :
יהויכן בן יהויקים ונקרא ג"כ יכניה מלך ליהודה ג"א שכ"ז :
יהויקים מלך ליהודה ג"א שי"ו מרד בנ"נ שנית שכ"ג :
יהונתן בן גרשון בן מנשה ב"א תקל"ג ב"א תתקס"ד :
יהוצדק אחי עזרא כ"ג ג"א שכ"ז :
יהורם בן אחאב מלך לישראל ג"א מ"ג :
יהורם כ"ג ב"א תתקס"ב :
יהורם בן יהושפט מלך ליהודה ג"א מ"ז הרג לאחיו נ' :
יהושבע בת מלך יהורם אשת יהוידע גנבה את יהואש בן אחזיה ג"א נ"ו :
יהושיע כ"ג ג"א ש"ל :
יהושע בן יהוצדק עג"א ת"ח תי"ג :
יהושע בן סירוך ג"א תמ"ח ועתקל"ט :
יהושפט בן אסא מלך ליהודה ג"א נ"ד :
יהושפט כ"ג ג"א נ"ה :
יואב בן צרויה ב"א תתקט"ו :
יואל כ"ג ג"א ק"י וקט"ו ורנ"ח ורנ"ח :
יואל בן פדואל קבל מחיכה ג"א ק"ל :
יואש בן יהואחז מלך ישראל ג"א נ"ח :
יונה הנביא ג"א מ"ג נ"ה ס"ז :
יונתן בן שאול ב"א תתפ"ב :
יונתן בן גרשון בן מנשה ג"א תקי"ו · עב"א תקל"ג :
יוסף בן טוביה עג"א תק"ך :
יותם בן עוזיה מלך ליהודה ג"א קס"ז :
יותם כ"ג ג"א קס"ז :

יחזיאל

עדינה אשת לבן בת בתואל ב"א קס"ד :
עדינה בת יוכבד בן יקטן בן עבר אשת לוי ב"א רי"ז :
עדן בן פוט אלוף תרכ"ז :
עובד בן משמע ב"א פ"ח :
עובל ע"א תקל"ח :
עוג ע"א תרכ"ו וב"א תפ"ח :
עוי בן חנוך בן מדין ב"א פ"ח :
עוכי עבד אברהם שניתן לו כמרד אלוף תתקל"ח :
עוץ בן חרן ב"א ע"ה :
עולית בת אמורם בן עוץ אשת גד ב"א רי"ז :
עושין בן עמון ב"א פ"ז :
עידות אשת לוט ב"א מ"ז :
עיון בן קינן נולד של"ה :
עילם בן שם אלוף תקכ"ז :
עילת בת שוע אשת יהודה עב"א רי"ז :
עימון בן עמון ב"א פ"ז :
עיפה בן מדין בן אברהם ב"א פ"ח :
עירד בן חנוך בן קין ע"ש :
עירם בן קרח בן עשו ב"א ר"ח :
עכן בן כרמי עב"א תל"ו :
עלוה בן יעוש עב"א ר"ח :
עלוי בן יטור ב"א פ"ח :
עלי בן קדר ב"א פ"ח :
עלי בן דומה ב"א פ"ח :
עמאד בן דומה ב"א פ"ח :
עמון בן לוט ב"א פ"ו :
עמורה ממשפחת חם אלוף תתקל"ו :
עמיר בן קדמה ב"א פ"ח :
עמלק בן אליפז מתמנע עב"א ר"ק :
עמרם נולד ב"א רכ"ה אורס"א לקח יוכבד שמ"ד ומת של"ג :
ענה בת לבעון לקח מרלית בת עשו ב"א קל"ה :
ענמים בן מצרים ע"א תרכ"ז :
ענמלך בן כשד ב"א ע"ה :
ענר עב"א י"ח :
עפר בן חזו ב"א ע"ה :
עפר בן מדין בן אברהם ב"א פ"ח :
עפרון בן עפר בן מדין ב"א פ"ק :
עפרון בן צוחר מכר המערה לאברהם :
עציון בן קדר ב"א פ"ח :
עקדת יצחק ע"ש :
ער בן מואב ב"א פ"ו :
ער ואונן ב"א רי"ז רכ"ח :
ערב רב עב"א תפ"ח :
ערבת בת זמרן בן אברהם אשת בכימן ב"א רי"ח :
ערוד בן פלדש ב"א ע"ה :
ערקי בן כנען ע"א תרכ"ז :
עשו נולד ב"א ק"ח לקח יהודית קמ"ד מת רי"ו או רכ"ח או רכ"ח :
עשיית התיבה אלוף תרכ"א :

פוט בן חם ע"א תקל"ז :
פועית בת עשו ב"א ק"ל לקחה
אלל בן בלההן ב"א קל"א :
פחות בן יטור ב"א פ"ה :
פיכון בן יעלם עב"א ר"ח :
פטימה אשת ישמעאל ב"א ס"א :
פלג בן עבר נולד אלוף תשכ"ז מת תתקל"ו :
פלדש בן נחור ב"א ע"ה :
פלדש בן חזו ב"א ע"ה :
פליטת בת טט ג"א מ"ז :
פלילה אשת תרח ב"א ע"ה :
פנחס ב"א תפ"ח ותתל"ב :
פרעה שהיה בימי יוסף עב"א רכ"ט מת ב"א ר"ע ושל משה ב"א שס"ח :
פרץ ב"א רכ"ח ורל"ח :
פתרוסים בן מצרים ע"א תשכ"ז :

צובא בן תרח ב"א ע"ה :
צור בן עפר בן מדין ב"א פ"ה :
צידון בן כנען ע"א תרכ"ז :
צילה בת קינן אשת למך בן משותאל של"ה :
ציפורה אשת משה עב"א תמ"ה :
צלון בן עמון אלוף תרכ"ז :
צלוע בן עיפה בן מדין ב"א פ"ח :
צלפחד ב"א תפ"ח :
צמרי בן כנען אלוף תרכ"ז :
צפו בן אליפז בן עשו עב"א ש"י שי"ג ש"מ :

קבורת האבות עב"א רכ"ה :
קדר בן ישמעאל ב"א פ"ח :
קדמה בן ישמעאל ב"א פ"ח :
קהת ב"א רל"ה ומת שס"ט :
קטורה לקה אברהם ב"א ל"ג פ"ח :
קינן ועכייכיו ומת אלוף תרכ"ו :
קיני קניזי קדמוני ב"א תפ"ח :
קינן נולד שכ"ה מת אלוף רל"ה :
קמואל בן נחור ב"א ע"ה :
קנויל בן מואב ב"א פ"ו :
קנז בן יעלם עב"א ר"ח :
קלס בן קדר ב"א פ"ק :
קלס בן דומה ב"א פ"ח :
קרויל בן אבידע בן מדין ב"א פ"ק :
קרח בן עשו ב"א קל"א :

ראובן בן יעקב נולד ב"א קל"ג מת שי"ז :
ראומה פילגש נחור ב"א ע"ה :
רבות בן עמון ב"א פ"ו :
רבע בן אלדעה בן מדין ב"א פ"ח :
רבקה בת בתואל אשת יצחק ב"א ע"ה פ"ה מתה ר"ז :
רחב הזונה ב"א תפ"ח :
רהוב בן קמואל ב"א ע"ה :
ריבה היא מריבה אשת ישמעאל ב"א פ"ק :

ריפת בן גומר ע"א תקכ"ו :
רעב התחיל במצרים ב"א רל"ו :
רעו בן פלג נולד אלוף תשפ"ז מת ב"א ד"ו :
רעואל בן חנוך בן מדין ב"א פ"ה :
רעואל בן עשו מבשמת בת ישמעאל ב"א קפ"ח :
רעמה בן כוש ע"א תרכ"ז :
רקיון כעשה מלך מצרים וקראו פרעה ב"א ד"ג :
רקס בן חנוך בן מדין ב"א פ"ח :

שאול מלך על אדום ב"א שע"א :
שבא בן רעמה ע"א תרכ"ז ותרכ"ח :
שבא בן יקשן בן אברהם ב"א פ"ה :
שוח בן בוז ב"א ע"ה :
שוח בן אברהם מקטורה ב"א פ"ה :
שושן בן עילם אלוף תרכ"ז :
שינשיכה בן משך אלוף תקכ"ו :
שכם עב"א ר"ז :
שכר בן בתואל ב"א ע"ה :
שלומית בת דברי עב"א שכ"ה שפ"ו :
שלח נולד אלוף תרל"ג מת ב"א קכ"ו :
שלף אלוף תקכ"ח :
שם בן נח נולד אלוף תקכ"ה מת ב"א קכ"ח :
שמה בן משמע ב"א פ"ח :
שמהזאל ע"א תרכ"ו :
שלמה ממשריקה מלך לאדום ב"א שכ"ג :
שמעון בן יעקב נולד ב"א קל"ד מת שי"ג :
שעיר בן חוי אלוף תתקל"ו :
שר האופים עג"א מ"ג :
שרה בת הרן נולדה אלוף תתקכ"ח נשאה לאברהם תתקע"ג לקחה פרעה ב"א ד"ג מתה פ"ה :
שרוג בן רעו נולד אלוף תתי"ט מת ב"א מ"ט :
שת נולד ק"ל מת אלוף מ"ב :

תארי בן תובל אלוף תקכ"ו :
תובל קין בן למך בן משותאל מן צילה בת קינן עיי' של"ה :
תובל בן יפת ע"א תקכ"ו :
תוגרמה בן גומר ע"א תקכ"ו :
תורה נתנה ב"א תמ"ח :
תחש בן נחור ב"א ע"ה :
תחתי בן קדמה ב"א פ"ח :
תיבת נח התחלתה אלוף תרכ"א :
תימא בן ישמעאל ב"א פ"ח :
תימן בן קרח עב"א ר"ח :
תימן בן לוטן ב"א ר"ח :
תירס בן יפת ע"א תקכ"ו :
תלמא עיי' טלמא :

תמנע בת לוטן פילגש עשו עב"א ר"ח :
תמנע בן יעוש עב"א ר"ח :
תמר בת עילם בן שם אשת ער עב"א רכ"ז :
תרח בן נחור נולד אלוף תתע"ח יצא מאור כשדים ב"א מת פ"ג ועיי' אלוף תרכ"ד :
תרסין בן מואב ב"א פ"ו :
תרשיש בן יון אלוף תקכ"ו :
תתור בן ישבק בן אברהם ב"א פ"ח :

סדר הדורות מיום כניסתן לא"י וכל השופטים והנביאי' ומלכים וכ"ג עד שמעון הצדיק שפסקה הנבואה והתחלת התנאים מן ב"א תקי"ו עד ג"א תמ"ח :

אאולי מלך ברומי ג"א קל"ג :
אבדון בן הלל ב"א תת"ג :
אבוקרט ג"א ת"א :
אביה בן רחבעם מלך יהודה ב"א תתקפ"א :
אבימלך בן ירובעל :
אבישג השונמית ב"א תתקכ"ג :
אבישי בן צרויה ב"א תתקע"ו :
אביתר כ"ג בימי דוד עב"א תתל"ב :
אביתר בן אחימלך עג"א ס"א :
אבנר עב"א תתפ"ב ותתל"ג קבורתו עב"א תתקע"ו :
אבצן ב"א תשפ"ז :
אבשלום בן דוד ברח גשורה ב"א תתקע"ו ומלך תתקכ"א :
אהוד בן גרא ב"א תקכ"ו ותקי"ו :
אויל מרודך מלך בבל ג"א שס"ד :
אוריה החיתי עב"א תתל"ב :
אוריה כ"ג ג"א ק"י וקפ"ג :
אוריה הנביא ג"א רכ"ח ושי"ו :
אוריה בן שמעיה מקרי' יערים עג"א רל"ח :
אותות השמים ג"א של"ב ותל"ג :
אחאב בן עמרי מלך ג"א כ"א :
אחאב בן קוליה ג"א ש"ל :
אחז בן יותם נולד ג"א קס"ג הוליד את חזקיה קע"ד מלך ליהודה קפ"ג ועיי' ק"ס ורל"ו :
אחזיה בן אחאב מלך ג"א מ"א :
אחזיה בן יהורם מלך יהודה ג"א כ"ה :
אחיה השילוני עיי' מכתה ראשון וב"א תתפ"ב ותתקכ"ד :
אחימעץ כ"ג ב"א תתקכ"א :
אחיתופל ב"א תתפ"ב :
אחשוורוש של אסתר מלך ג"א שכ"ב עשה משתה שכ"ה :
איזבל אשת אחאב ג"א ק"א ושכ"ב :
אילון הזבלוני ב"א תשכ"ג :
איקסיר קום מלך ד' לכרם ג"א
איש בושת מלך על ישראל אחר שאול ב"ש ב"א תתפ"ו :
אלדד ומידד קבלו מזקנים ב"א תקי"ו :
אלה בן בעשא מלך ג"א ע' :

יבוסי בן כנען ע"א תרכ"ז

יבין בן אדביאל ב"א פ"ח :

יבל בן למך בן מתושאל שנ"ה :

ידלף בן נחור ב"א ע"ה :

ידמכו בן בוז ב"א ע"ה :

יהודה בן יעקב נולד ב"א קנ"ה מת שך"ד :

יהודית בת בארי בן עפר אשת עשו קמ"ח מתה ק"נ :

יהושע בן נון נולד ב"א ת"ו קבל מאשה תפ"ח הככים לא"י תפ"ט מת תקי"ו ועיי' ב"א שנ"ב ותק"ב :

יובב בן דדן בן אברהם ב"א פ"ח :

יובב בן יקטן ע"א תקכ"ח

יובב בן זרח מלך לאדום ב"א רפ"ח :

יובל בן למך בן מתושאל שנ"ה :

יוכבד בת לוי נולדה ב"א רל"ח עב"א ת"ו :

יון בן יפת ע"א תקכ"ו :

יוסף נולד ב"א קנ"ט נמכר רי"ו ענין אשת פוטיפר רי"ז עמד לפני פרעה רכ"ט מת ש"ט :

יטור בן ישמעאל ב"א פ"א :

ים הליף דגים ב"א רו"א :

ימיכי בן חזו ב"א ע"ה :

יעוש בן מבשם ב"א פ"ח :

יעוש בן יטור ב"א פ"ח :

יעוש בן עשו ב"א קנ"א :

יעקב בן יצחק נולד ב"א ק"ח קבל ברכות קע"א בא חרנה קפ"ה נשא אחיות קנ"ב נלחם עם עשו (ע"ש) רי"ו : מת רכ"ה :

יפול בן תימא ב"א פ"ח :

יפוע בן כשד ב"א ע"ה :

יפת בן נח נולד אלף תקכ"ו :

יצחק בן אברהם נולד ב"א מ"ח נגמל נ"א נעקד ע"ד וע"ש לקח רבקה פ"א מת רכ"ח :

יציאת מצרים ב"א תמ"ח :

יקטן בן עבר ע"א תקכ"ח :

יקשן בן אברהם מקטורה ב"א פ"ח :

ירד בן מהללאל נולד ת"ס מת אלף תכ"ב :

ירח ע"א תקכ"ח :

ישבק בן אברהם מקטורה ב"א פ"ח :

ישמעאל בן אברהם נולד ב"א נ"ד ועיי' כ"ד מת קע"א נשיו עולי ופטימא עיי' פ"ד :

יששכר בן יעקב נולד ב"א קנ"ו או קנ"ז מת שי"ט :

יתרו ב"א תמ"ט :

יתת בן יעוש עב"א ר"א :

כדר לעומר אלף תתקנו וב"א י"ג :

כוש בן חם ע"א תקכ"ז :

כזבי ב"א תפ"ח :

כישן בן ידלף ב"א ע"ה :

כלב בן יפוני נולד ב"א ת"י קבורתו ע"ל ב"א תקיו ועיי' ב"א תמ"ח לרא"ע בבלאל היה מבני כלב בן חצרון ולא מכלב בן יפוני :

כלדיים ע"א תרכ"ח :

כליף בן קדמה ב"א :

כנען בן חם ע"א תרכ"ז :

כסלוחים בן מצרי ע"א תרכ"ז :

כפתורים בן מצרים שם :

כשד בן תובל אלף תקכ"ו :

כשד בן נחור ב"א ע"ה :

כתים בן יון ע"א תקכ"ו וב"א ל"ט :

לאה נולדה מתה ב"א רע"ו :

לבן בן בתואל עב"א ק"ע וב"א וע"ה ופ"ח מת ר"ז :

להבים בן מצרים ע"א תרכ"ז :

לובב בן מגוג אלף תקכ"ו :

לוד בן שם אלף תרכ"ז :

לודים בן מצרים ע"א תרכ"ז :

לוט בן הרן ע"א תתקע"ג ואשתו עדית ב"א מ"ז מת כ"ו עיי' תתקכ"ה :

לוטן בן עשו עב"א ר"א

לוי בן יעקב נולד ב"א קנ"ה מת שנ"ב :

לופריון בן תירוס אלף תקכ"ו :

למך בן מתושאל עיי' שנ"ה :

למך בן מתושלח נולד תתע"ד מת אלף תרכ"א לקח אשמוע אלף כ"ה :

מבול היה אלף תרנ"ו ואותו דור ע"א תכ"ב ותקל"ו :

מבצר בן קרח עב"א ר"א :

מבשם בן ישמעאל ב"א פ"ח

מגדיאל בן קרח ב"א ר"א :

מגוג בן יפת ע"א תקכ"ו :

מגרון בן פרעה מלך במצרים ב"א ר"ע :

מדי בן יפת ע"א תקכ"ו :

מדין בן אברהם מקטורה ב"א פ"ח :

מדן בן אברהם מקטורה ב"א פ"ח :

מהללאל בן קינן נולד שצ"ה מת אלף ר"ן :

מואב בן לוט ב"א פ"ו :

מולה בן משא ב"א פ"ח :

מוליך בן זמרן בן אברהם ב"א פ"ח :

מוכן בן שוח בן אברהם ב"א פ"ח :

מוליא בן ידלף ב"א ע"ה :

מחויאל בן עירד עיי' קין :

מחול בן עילם אלף תרכ"ז :

מחלת בת ישמעאל אשת עשו ב"א קפ"ה :

מחמד בן דומה ב"א פ"ח :

מיבן בן שוח בן אברהם ב"א פ"ד :

מידון בן עפר בן מדין ב"א פ"ח :

מילוא בן עוץ ב"א רע"ה :

מירוס בן אשור אלף תרכ"ז :

מילך בן כנ"ז ב"א ע"ה :

מילך

מיכאר בן ב"א פ"ח :

מיעוד בן נביות ב"א פ"ח :

מיר בן יפיש ב"א פ"ח :

מירד בן כלדש ב"א ע"ה :

מירוש בן לבן ב"א קפ"ט :

מישר בן כשד ב"א ע"ה :

מישר בן עיפה בן מדין ב"א פ"ח :

מיתא בן עיפה בן מדין ב"א פ"ח :

מכות מצרים עב"א תמ"ט :

מכירי בן ישבק בן אברהם ב"א פ"ח :

מלו בן משא ב"א פ"ח :

מלוד בן אבידע בן מדין ב"א פ"ח :

מלול בן מגרון מלך מצרים ב"א ש"מ :

מלחו בן אבידע בן מדין ב"א פ"ח :

מלכיה בן אלדעה בן מדין ב"א פ"ח :

מלחמות · יעקב ב"א תי"ג · עם עשו בקבורת יעקב ע"ש · עמלקי ב"א תמ"ח · סיחון עם מואב ב"א תפ"ד · כנעני מלך ערד ב"א תפ"ח · סיחון ועוג ומדין אדום וכיתים ב"א תנ"ג :

מלכה בת הרן אלף תתקכ"ה :

מלכות נשים התחלתן אלף תשפ"ז :

מלכות אשת ישמעאל ב"א פ"ח ·

מלכות מצרים התחיל אלף תשפ"ז :

מלכי צדק עב"א ך"ג :

מלכיאל בן עילם בן שם כשא הדורה ע"ש :

מחרא עב"א ל"ח :

מן שירד במדבר ב"א תמ"ח :

מנשה ואפרים ובניהם עב"א רל"ה רל"ח :

מעדאן הוא פרעה הנלקה ב"א תמ"ד :

מעיון בן מואב ב"א פ"ו :

מעיין בן נביות ב"א פ"ח :

מעכה בן נחור ב"א ע"ה :

מצרי שהרגו משה עב"א שמ"ח :

מצרים בן חם אלף תרכ"ז :

מצרים ננגה ב"א ג' יעקב ובניו ירדו שם ב"א רל"ה יצאו משם תמ"ח :

מרגלים של משה נשלחו מתו עב"א תמ"ט :

מרגלים של יהושע :

מרד בן קינן עשנ"ה :

מרושה בת מולד בן אבידע בן מדין אשת זבולן ב"א רי"ז :

מרוק בן נובא בן תרח ב"א פ"ג :

מרוק בן יטור ב"א פ"ח :

מרים נולדה ב"א שס"א מתה תפ"ח ועב"א ת"ו :

מרימת בת אמורס בן עוץ בן נחור אשת נפתלי ב"א רי"ז :

מרנית בת עשו ב"א ק"ך :

משק

משא בן ישמעאל ב"א פ"ח :

משה נולד ב"א שס"ה מלך בכוש שנ"ה יצא משם תל"ה מת תפ"ח :

מתושאל בן מחויאל עיין קין :

מתושלח בן חנוך בן ירד נולד תרפ"ז מת אלף תרנ"ו :

משך בן יפת ע"א תקכ"ו :

משכן הקמתו ב"א שמ"ט :

משכן נוב ב"א תתע"א :

משכן גבעון ב"א תתפ"ד :

משמע בן ישמעאל ב"א פ"ח :

נאצור בן הדד ב"א פ"ח :

נביות בן ישמעאל ב"א פ"ח :

נדב ואביהו ב"א תמ"ט :

נות בן דדן בן אברהם ב"א פ"ח :

נח בן למך בן מתושלח נולד אלף נ"ו מת ב"א ו' :

נחור בן שרוג אבי תרח נולד אלף תתמ"ט מת תתקנ"ו :

נחור בן תרח נולד אלף תתקמ"ח מת ב"א פ"ז :

נחור בן עוץ ב"א ע"ה :

נחשון בן עמינדב עב"א שמ"ה :

נירא בן תירוס אלף תקכ"ו :

נמרד בן כוש ע"א תרכ"ז מלך בבבל אלף תשפ"ח הוא אמרפל ע"ש נהרג ב"א קנ"ג :

נעמה בת למך בן מתושאל ואחה צילה בת קינן שנ"ה :

נעמה בת חנוך נולדה ת"ת קע"ד אשת נח אלף תקכ"ד :

נעמת בן בוז ב"א ע"ה :

נפיש בן ישמעאל ב"א פ"ח :

נפתוחים בן מצרים ע"א תרכ"ז :

נפתלי בן יעקב נולד ב"א קנ"ז :

סבא סבתא סבתכא בני כוש ע"א תרל"ז :

סדום מהפכת הם אלף ת"ת קנ"ו :

סדום מרדו בכדר לעומר ב"א ס' חורבנה מ"ז :

סוער בן נביות ב"א פ"ח :

סיחון ע"א תרכ"ו וב"א תפ"ח ·

סיני בן כנען ע"א תרכ"ז :

סיני עיי' ב"א תמ"ח :

סעדון בן תימא ב"א פ"ח :

סעיר בן תימא ב"א פ"ח :

סרח בת אשר עיי' הורה :

סרמריאה ע"א תרל"ז :

עבד בן משא ב"א פ"ח :

עבד בן יפיש שם

עבד מלך בן מבשם שם

עבדיה בן מבשם ב"א פ"ח :

עבר בן שלח נולד תשכ"ג מת ב"א קפ"ז :

עדה בת קינן אשת למך בן מתושאל עשנ"ה :

עדה אשת עשו ב"א קע"א :

עדון בן אכלל בן הדד אשת אשר ב"א רי"ז :

עדיקה

מפתח לסדר הדורות מאדה"ר עד אחר מיתות יהושע שמסר לזקנים עד ב"א תקי"ו ע"פ א"ב · כל מקום שנרשם ב"א ר"ל ב' אלפים · ע"א ר"ל עיי' אלף · עב"א ר"ל עיי' ב' אלפים וכן כולם :

אבידע בן מדין בן אברהם ב"א פ"ח :
אביהו עיי' כדב :
אביהן בן זמרן בן אברהם ב"א פ"ח :
אביוסף בן יפיש ב"א פ"ח :
אבירוף בן עוץ ב"א ע"ה :
אבימאל עיי' אלף תקל"ח :
אבימלך לקח שרה ב"א מ"ח ותפ"ד :
אבני אפוד סגולתן תמלא בלידת השבטים :
אברהם בן תרח נולד אלף תתקמ"ח יצא מהמערה אלף תתקכ"ח לקח את שרה תתקע"ג או תתקכ"ח · יצא מהרן ב"א ד"ג לקח את הגר ל"ג נימול מ"ז מת קכ"ג · (ונמפתה של ס' שפתי ישינים אברהם אבינו היה בשנת ב' אלפים תפ"ג ט"ס וצ"ל מת ב"א קס"ג) ועניניו וגלגולו ע"ש הרג המלכים ב"א ד"ג :
אדביאל בן ישמעאל ב"א פ"ח :
אדון בן משא ב"א פ"ח :
אדיקוס הוא פרעה שהוכה בי' מכות ב"א תמ"ד :
אדם הראשון עניניו וגלגולו ע"ש מת תתק"ל :
אדמה משכחו' הס אלף תתקכ"ו
אהליבמה בת ענה בת צבעון אשת עשו ב"א קכ"א :
אהרן בן עמרם נולד ב"א שס"ה מת תפ"ח :
אואל אלף תקכ"ח :
אוי בן עיפה בן מדין ב"א פ"ח ·
אוכן עיי' ער :
אופיר אלף תקכ"ח :
אותות השמים עב"א ל"ז :
אוהון בן מדי אלף תקכ"ו :
אחיה השילוני נולד ב"א שכ"ב · ועיי' תפ"ג ותתקכ"ד ותתקל"ה :
איוב בן נכו של עוץ אלף תתקכ"ז ועיי' ב"א תמ"ח :
איתמר בן אהרן ב"א תמ"ח קבורתו עיי' ב"א תתכ"ב :
אכלת בן צבעון בן תרח ב"א פ"ג :
אלדוד ומידוד עב"א ת"י :
אלדעה בן מדין בן אברהם ב"א פ"ח :
אלה בן יעלם עב"א ר"ח :
אלי בן מגוג אלף תקכ"ו :
אליב בן לבן ב"א קפ"ט :
אלידון בן עפר בן מדין ב"א פ"ח :
אליסו בן ברכאל הבוזי ב"א רפ"ט

רל"ח :
אליושב בן חנוך בן מדין ב"א פ"ח :
אליעזר עבד אברהם עיי' אלף תתקכ"ח וב"א פ"ג פ"ח ותתכ"ב :
אליעזר בן משה :
אליפז בן עשו נולד ב"א קע"א רדף אחר יעקב קפ"ה :
אליקוס בן מתושלח ג' בנותיו לקחו ג' בני נח אלף תרכ"ו :
אלישבע אשת אהרן ב"א שס"ה עב"א ת"י :
אלישה מבני יון ע"א תקכ"ו :
אלישוע בן חנוך ע"א כ"ה :
אלישע בן דדן בן אברהם ב"א פ"ח :
אלמודד ע"א תקמ"ח :
אלעזר בן אהרן הכהן מת ב"א תקי"ו :
אלפרעכות מלכה של פרעה ב"א שע"א :
אלצפון בן פרנך עב"א שכ"ב :
אלקנה בן קרח עב"א תמ"ט :
אמורי ע"א תקכ"ז :
אמורי בן כנען אלף תרכ"ז :
אמורס בן פלדש ב"א ע"ה :
אמידע בן דן בן אברהם ב"א פ"ח :
אמרפל עב"א כ"א הוא נמרוד אלף תתקכ"ו :
אמתלאה אמו של אברהם ע"א תתע"ח ותתקי"ו :
אנוש נולד רל"ה מת אלף ק"מ ·
אסנת אשת יוסף עב"א רכ"ט :
אסללת בת המודן אשת דן ב"א רי"ז :
אפרים ומנשה בני יוסף ב"א רל"ה :
בני אפרים יצאו ממצרים ב"א תי"ח והרגו :
אצר בן בלהן לקח פועית בת עשו ב"א קל"ה :
ארודי בן כנען ע"א תרכ"ז :
ארידי בת יובב בן יקטן כשאה יששכר ב"א רי"ז :
אריסי בן תובל אלף תקכ"ו :
ארם בן שם אלף תרכ"ז בניו בנו עיר עוץ אלף תתקכ"ו :
ארם בן קמואל ב"א ע"ה :
ארם בן צובא בן תרח ב"א פ"ג :
ארפכשד בן שם נולד אלף תרכ"ח מת ב"א כ"ו :
ארץ ישראל נתחלק ב"א תק"ג ·
אשור בן שם ע"א תקכ"ז ותתקכ"ו :
אשכול וממרא עב"א י"ח :
אשכנז בן גומר ע"א תשפ"ו :
אשמוע בת אלישוע בן חנוך אלף כ"ה :
אשר בן יעקב נולד ב"א קנ"ו מת ש"ך :

בוז בן נחור ב"א ע"ה :
בזיון בן תירס אלף תקכ"ו :
בידוע בן ישבק בן אברהם ב"א

ב"א פ"ח :
בלדד בן שוח בן אברהם ב"א פ"ח :
בלהה חילפה נשי יעקב עב"א קל"ב :
בלע מכיכות אלף תתקכ"ו :
בלע בן בעור מלך בני עשו ב"א רכ"ח :
בלעם ובלק עב"א שי"ג ש"מ תפ"ח ועיי' תתל"ב :
בנה בן פוט אלף תרכ"ז :
בנון בן כשד ב"א ע"ה :
בנות צלפחד ב"א תפ"ח :
בניב בן תירס אלף תקכ"ו :
בנימן בן יעקב נולד ב"א ר"ה ·
בעור בן לבן ב"א קפ"ט :
בצלאל בן אורי נולד ב"א תל"ז ועב"א תמ"ט תמ"ח :
בריות משונות ע"א תשכ"ז :
ברית בין הבתרים ב"א י"ח ·
ברכאל בן בוז ב"א ע"ה :
בשמת בת ישמעאל אשת עשו ב"א פ"ח וקפ"ח :
בת שוע אשת יהודה עב"א רי"ז :

גבל בן אלדעה בן מדין ב"א פ"ח :
גבל בן פוט אלף תרכ"ז :
גד לידתו עב"א קל"ח מת וקבורתו ב"א שכ"א :
גדרס בן עמי ב"א פ"ו :
גדין בן עוץ ב"א ע"ה :
גוהי בן דדן בן אברהם ב"א פ"ח :
גומר ומגוג בני יפת ע"א תקכ"ו :
גחס בן נחור ב"א ע"ה :
גיליק בן תירום אלף תקכ"ו :
גנון משבט אפרים הוציא ממצרים ר' אלף ונהרגו ב"א תי"ח :
גרגשי בן כנען ע"א תרכ"ז :

דבורה בת עוץ מינקת רבקה ב"א ע"ה ופ"ז מתה ר"ז :
דדן בן משך ע"א תקכ"ז :
דדן בן רעמה אלף תרכ"ז :
דדן בן יקשן בן אברהם ב"א פ"ח :
דודנים בן יון ע"א תקכ"ז :
דומה בן ישמעאל ב"א פ"ח :
דור המבול ע"ש :
דינה בת יעקב עב"א קל"ח ר"ה :
דן נולד ב"א קל"ו · מת שי"ח :
דקלה ע"א תקכ"ח :
דתן ואבירם עב"א תמ"ט :

הבל וגלגוליו ועניניו :
הגר נתנה לאברהם ב"א ל"ג ·
הדד בן בדד נמלך לאדום ב"א שי"ח :
הדורם בת אבימאל בן עבד אשת מלכיאל בן עילם בן שם ילדה לו את סרח ואח"כ נשאה אשר

אשר · ב"א רי"ז :
הדורם בן יקטן אלף תרכ"ז :
הדן בן פוט אלף תרכ"ז :
הדר מלך לאדום ב"א תמ"ט :
החמתי בן כנען אלף תרכ"ז :
הפלגה אלף תתקע"ג ותתקכ"ו :
הצמרי בן כנען אלף תרכ"ז :
הקמת משכן ב"א תמ"ט :
הר סיני עב"א מ"ח :
הרן בן תרח נולד אלף תתקי"ו ועיי' תתקמ"ח ותתקכ"ה ותתקל"ח :

וילן בן מדי אלף תקכ"ו :
וכיר בן אלדעה בן מדין ב"א פ"ח :

זבולן בן יעקב נולד ב"א קנ"ו · מת ש"ך :
זדון בן משך אלף תקכ"ו :
זכריון בן משמע ב"א פ"ח :
זליכי אשת פוטיפר ב"א רי"ז
זמרי עב"א תפ"ח :
זמרן בן אברהם מקטורה ב"א פ"ח :
זרח ופרץ עב"א רכ"ח :

חברון כבנה אלף תתקכ"ו :
חדד בן ישמעאל ב"א פ"ח :
חוי בן כנען ע"א תרכ"ז :
חוילה בן כוש ע"א תרכ"ז :
חכני בן מדי אלף תקכ"ו :
חור בן אבידע בן מדין פ"ם פ"ח :
חור נולד ב"א תפ"ה :
חורי בן לוטן עב"א ר"ח :
חושים בן דן עב"א רכ"ח :
חושם מתימן מלך לאדום ב"א רל"ח :
חזו בן נחור ב"א ע"ה :
חלד בן חנוך בן מדין ב"א פ"ח :
חלף בן מגוג אלף תקכ"ו :
חם בן נח נולד אלף תקכ"ז :
חמד בן קדר ב"א פ"ח :
חמדד בן שוח בן אברהם ב"א פ"ח :
חמוד בן אדביאל ב"א פ"ח :
חמיד בן יפרע ב"א פ"ח :
חנוך בן קין ע"ש :
חנוך בן ירד נולד תרכ"ב לקחו ה' תתקפ"ז ועניינו ע"ש תרפ"ו ותתק"ל :
חנוך בן מדין בן אברהם פ"א פ"ח :
חנן בן עכבור מלך לאדום ב"א תי"א :
חצרון עב"א רל"ו רל"ח :
חצרון וחמול עב"א רי"ז :
חצר מות ע"א תקכ"ח :
חרמון בן עילם אלף תרכ"ז :

טבח בן נחור ב"א ע"ה :
טלמא הוא פרעה הנלקה ב"א רפ"ד :
טרטרי ע"א תרל"ג :

יבוסי

הסכמת הרבנים גאוני מדינת ליטא

יען אשר שמו הולך וסוער בשערי בת רבים מגודל חריפותו ובקיאותו ובירר וליבן דברים הרבה אין קץ הלאהנים והנעימים בחיו ובמותו לא נפרדו כי הניח ברכה אחריו וחקוק על לוח למען ינוע שפתותיו בקבר רק שעד הנה הי' טמון באוצרותיו והיום התעורר נכדו לנו הטהור טהור גברא ה"ה התורני הרבני המופלא ומופלג מוהרר"א ליב בהרב המאה"ג מוהרר"י אייזק לזכות את הרבים למען יפוצו מעינותיו חוצה ולהביא לבית הדפוס ספרים של אבי זקנו הגאון המנוח הנ"ל ומדאגה בדבר שיקצאו בו זרים ויפסידו בכן באתי ג"כ בתוך המנוים לדבר מצוה ולהטיל גודא רבא על כל אדם שלא ישיגו גבולו של הרבני מוהרר"א ליב הנ"ל להדפיס את הספרים הנ"ל תוך חמשה עשר שנים מיום כלות הדפוס אם לא ברשותו הנ"ד מדברי כבוד האכסניא של תורה היום יום ה' ט"ז תמוז תקכ"ה לפק פה ק"ק אודלי'
יען הק' יואל החו' פה ק"ק הנ"ל ואגפי' נכד הגאון בה"מ ראש יוסף :

הקדמת נכד בעל המחבר

יתברך הגוזר וישתבח המקים משובח ומפואר · אני אני המדבר · בקרבי משתבר · ואת מילין אהדר · בחיך אנעים זמר · בניב אביע אומר · ממעשה עבות אבות · וראש הקרובות · ראש שלשלת יחוסי · ובנין גשמי · יפה נוף כל משפחתי · אשר הי' כשלהבת בפתילה קשורה · זך ונקי ומופלא בטהרה · אשר הי' לנו לנזר ועטרה · ממנו הי' כל משפחתינו כתחלה אורה · המשובח והמפואר בכל מיני שבח ותפארה · לו נאוה תהלה · חבל על דאבדין ולא משתכחין וחסורי מחסרא · ווי ליה להסרונא דלא הדרא · ברם זכור אותו איש לטוב על ככה · ה"ה אדוני אבי זקני הרב הגאון הגדול המפורסם מוהרר יחיאל אב"ד ור"מ דק"ק מינסק זכר לברכה · בן איש חי הרב הגאון המפורסם מוהרר שלמה אב"ד ור"מ דק"ק סקלאב בן הרב הגאון החסיד המפורסם מוהרר כתריאל מגזע היילפרין נכד הגאון הגדול המפור' מוהרר שלמה לוריא בן הגאון הגדול המפורסמ' מוהרר יחיאל לוריא בן הגאון ... ונכד מ"ה רש"י ז"ל היוצא מהתנא רבי יוחנן הסנדלר והוא דור רביעי לר"ג הזקן · ולמה יגרע שם אבינו · אנשי השם כלא היו · ומבני בניהם אנחנו · ראית להראות כבוד עשרו · במגלת כתבי קדשו : כי לא הניח דבר גדול ודבר קטן שלא עמד בו לפרשו · כדי שיהי' שפתותיו דובבות בקברו · אשריו אשה היה בדעת אמת יגיעו · סוכו על ראשו מוכיחו · ומי יבא אחר הגאון אשר האיר עיני הגולה בתורת אמת כל עניינו · ודברי שפתיו מהרים כולם נכוחים למבינו · ונלאו מטעיו ועשו פריו · תבונה מדעיו ולמלאכת דעת · מהרים כנטע עצי הדעת · כל אוכלים נפקחו עיניו להיות · לא תמלא אזן משמע ולא תשבע עין לראות · אף גם זאת לי מכל גדולתי להודיע לכל שנפלו לי בנעימים · חבלים הבילות ואגודות אחד עשר חיבורים · כפי אשר בשער בשמותם נקובים · עוד נוסף ספיר מה שהוספתי מדילי שני חיבורים · נחמדים · וכולם כאחד טובים · זה מזה שונים · אך מחמת חסרון לא יוכל להמנות בהם הזוזים · הסכימו יחד כל גאוני ארץ מאורות הגדולים · חכמי הרזים · אשר להם נגלו במראות החזים · להוציא לאור תעלומה אחד מספריו הקדושים · של אא"ז הגאון הנ"ל בקרא שמו ספר סדר הדורות · גולה נסתרות אמרותיו טהורות · סיני ועוקר הרים וטוחן זו בזו בסברות · יעלה הרים וירדו בקיאות · נעלם וכל יקר עינו לחשקה · טעמה כי טוב סחרה · בלדק דובר מגיד מהרים · כברקים ולפידים בעורים · ראו והמהו מלכים ושרים · וכל בעלי בינה בעלוי מעלים · אשר מעולם לא ראו כאלה הדברים · כפלאים ונוראים · אשר אסף וקיבץ יחד כל דורות ראשונים · וכל התנאים ואמוראים · עד סוף כל הגאונים · ושארי עניניהם כפלאים · כאשר עיניכם תחזנה מהרים · וירוממו גדולתו בקהל ישרים · וה' חנני להוציא לאור יקר גדולתו להראות לכל העמים תפארתו והירפתו ובקיאתו · ולעמת מהברתו · לבי תפארתו · יונתו תמתו · דאוי להזכיר לטובה אמי זקנתי מורתי · הגבירה הרבנית והחסידה · אשר כל מכירה יעידון ויגידון עליה שלא הניחה כלום ממעשה אמהות הקדושות · אשר מאסה בחיי עולם הזה וכל מעשיה לעולם הבא · והיתה ידה פתוחה · והספיקה לומדי תורה בביתם · ר"ו ח סדם ל נכדה · והנה אנכי המר והעלוב והנמהר · אשר גדלו וגבהו מהשבתי ודאגתי מסוהר ; מעונה ומדוכה בכל מיני יסורים ודאגות · עד שהראשונה פקודה · השני אלה · וממהרת לבא מאין הפוגות · אבות סעו למכוחות · עזבו אותנו לאנחות · מרודים לרכי ואין להאמר · מקולר דעה ורוב ממר · נסכנות נפשי אביא לחמי · ומכותלי כתבי ניכר שאני בכפני · אחרי כי שקולא עבותי ושדיא אתיהרי · במסתרים תבכה נפשי · ובחדרים תאכת רוחי · ונשבר לבי בקרבי · מן הצרות ומן התלאות אשר עברו לי · עד אשר לא נותר מתום בבשרי · מעט ורעים כל ימי · ותמיד אני מתאנה בשברון כל גופי · אשר דמעי שקוי ולכחותי היא לחמי · דבקה עצמי לבשרי : כי אולתי תסלף דרכי · בהעלותי אל לבי לנאת לדרכי · אשר כפי דעתי הוא לטרחי · לבי יחיל בקרבי · כי זחלתי ואירא כן מכל החסדים קטנתי · דהיתי בהכע וענה · דכתי בלא שוה למען הרוה · גלתה אריהודה כלה · דוה כל הימים וכלה · דורש ומבקש אין לה · ודרכי עלי כמשה ויבשה · ומחיתי עלי קשה · כי כלו מלא בושה · יסר יסרני יה · ביסורין שיש בהן בטול תורה ותפלה · כל איברי בקרבי סילה · ואף שבודאי לא עביד קודשא בריך הוא דינא בלא דינא · על דא ודאי קא בכינא · עוד נשאר לי קמעא · כי לא ננעלו שערי דמעה · אך כל ימי הי' מגמותי · להיות דעת זקנים נוחים מדעתי · הקדושים אשר בארץ הם אבותי ; ולא ידענא אבא כל עלמא בכחת והכינא · ובניך בצערא · עבדא אסוסיא רכיב ומריה שפיל ואזלא · ואפכא מסתברא · כל הטרקת ויגיעו' סבורי וקבולי עלי חייתא דקיטרא · ואורחא רחיקא וזודא קלילא · דאית לן מפקנא · ולית לי מעילנא · אך באבותי הקדושים בטחתי · ופעלם אכלתי · אחרי כל הטורח שיגעתי מלאתי · ומשירי אהודנו כי ה' עזי ומגיני · בו בטח לבי ונעזרתי · בעת צרה תענה תחינתי · ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי · ואל תעלים אזניך לרוחתי ולשועתי · בהא נהתי ובהא סלקא לסדר תפלתי לפני יוצר נשמתי · כפשי בשאלתי · תתנן לי בזה שכר לפעלתי · יערב נא שיחי · מלא לטובה תאותי ומשאלי · הצמח לנו ישועה בקרוב בימי · על חי מכוחות יהללי · וממדיכה של גיהנם יצילני · מעתה ירום קרני ויגביה מזלי · ודי יאמר לצרתי · ותהוי ארכא לשלותי · ויספיק וימלא רוחתי · ויפרנסני די מחסורי · בנקיות ירויה למלומי פרנסתי · בלי טרדת מחיתי · ויאשיר לי ענף ושורש בבנים ובני בנים · הכמים ונבונים · נשואי פנים · עוסקים בתורה ובמצות כל הזמנים · ויודעים לעיתים בנונים · מאריכו ימים ושנים · בעושר וכבוד כל ימי מכוחותם קונים · השם ימלט מכל מיני יגונים · וילמדו תורה בשמחה · ולהשאיר אחרי ברכה · ורוח חכמים יהא בהם נוחה · ויתן לנו חיים ארוכים בכבוד ובעושר · במלוי ולא בחוסר · עתה יאמרו הקרובים והרחוקים · באבות הקדושים אנו בטוחים · ועליהם אנו נסמכים · וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו ולדקתו לבני בנים · נשענים אנו בהם בכל שעה · להנצל בזכותם מכל גזרה רעה · וגמולי פרקים ינובון בשיבה · לשחר נכי נורא עלילה · ימלא עלי רחמים ומחלא · יזכור אהבתם ויחיה זרעם · ומאמר טוב המנוכר להכנם הנם · להזכרה ישני מחברי"ן · והם יעלו לזכרון · מאוים יתן וגם יוחן · יש לנו את זקן · בזכרי בו איכנו מניח לי לישן · אלכה ואשובה אל אישי הראשון · אשר תהלתו בכל לשון · לכן תפלתי לפניו קטורת תכון · יצילני מחן השטון · חטאי כשלג וכצמר הלבן · אם אין מעש בידי וזכות אין · שוכני עפר יקיצון · ומראש הרים יליצון · ואמר אבי יצחק יזמין · יהי מלולי לרצון · לפני מלך רחום וחנון · מלא משאלותי בתחנון · ויזכה לישב בטח ושאנן · עד ביאות ינון · ובא לציון גואל במהרה בימינו אמן · סלה כ"ד הכותב באהבה ויגון : אריהודא ליב בהרב המאה"ג מוהרר"י אייזק היילפרין ז"ל ה"ה בהרב הגאון הגדול המפורסמים מוהרר יחיאל אב"ד ור"מ דק"ק מינסק :

מפתחות

הסכמת הרבנים גאוני מדינת פולין

הסכמת הרב הגאון הגדול המפורסם אב״ד דק״ק חמעלניק :

יפי״אל באתת היא ופרשמה הכות״ב לעקב לדורות של״ה אחד עשר הידושים ונכנ אחד בארץ זה. חידוש העינו״ר עינו של עובר זה דרך הילוכו לקיים מילי דאבות ה״ה הגאון הגדול המפורסם מוהרר יחיאל זצ״ל ה״ה אב״ד ור״מ דק״ק מינסק יגע ומצא הידושי הלכות ומסכתו שלימ״ה אחד עשר כליני׳ ללמד את בני ישראל חן ומשפט ואהרון הכביד סדר הדורות ושם הראה חריפתו ובקיאותו לראות מפעלותיו אשר שם שמו״ת בארץ והוא דבר השוה לכל נפש ומה שבכתם. אהרון יצא ראשון במשב״ת הדפוס להיו׳ לו לשם ולתהלה שיהי׳ שכתותיו דובבי׳ ועד עתה לא זכינו לאורו דברי רב עד עתה העיר ה׳ את רוח נכדו הרבני המופלא ומופלג מוהרר ארי׳ ליב בהרב המאה״ג מוהרר״י אייזק ארי׳ נעשה שואל כענין ארי נכנס בין הספרים ספרי דבי רב שיפוצו מעיינותיו חוצה לזכות את הרבים . ואם אמנם גדר בעדי שלא להתום ארישא דמגילתא להיות שר המסכי״ם ובהסכמה עלה כי עשות ספרים הרבה קדשים מקרוב באו. כל מי שרוצה ליטול את השם מעמק היבורי״ן ורב האי גאון הי׳ מפורסם בדורו ולא צריך להסכמה רק ארי׳ פגע והכביר בי להודע עינו . ואף שהימים ידברו וחשב עם קונהו כתיב ולא הי׳ לי פנאי לעיין. ולחפש בכתובים אך אוקי גברא אחזקתי׳ ואפס קצהו ראיתי והנני באתי להיות סניף לדברי המאורו׳ הגדולים אשר קדמוני עדות ביהוסף ולהמליץ עבורו נכ״מ בואו לסייע אותו בסויע שיש בו ממש להוציא מהשבתו אל הפועל .. נאי׳ דפס לא מפקינן מיני׳ דהאי גברא נוצר תאינה יאכל פרי׳ בקרמו׳. הקודמים משך זמן שהגבילו. שלא יכנסו אחרים בגבולו סגור סחור לחרמא לא יקרב הכ״ד המדבר לכבוד התורה ולומדי׳ היום יום ה׳ י״ע אלול א**ריה ש**אג מי לא ירא לפק פה ק״ק חמעלניק יצ״ו הצעיר יוסף סג״ל חו׳ פה ק״ק הנ״ל ואגפי׳ :

הסכמת הרב המאור הגדול המפורסם אב״ד דק״ק שעברשין :

מה נכבד היום הזה בהגלות אלינו אור יקרות · דברי חכמים כדרבונות וכמסמרות · ואל מול עבר פניו מאירות · אמרות טהורות · תורתו של כבוד ב״ד מ״ו הגאון הגדול המפורסם ארי׳ שבחבורת זה סיני ועוקר הרים וטוחון זו בזו בסברות · הבקי בכל חדרי תורה דהוו נהירין לי׳ שבילי דנהר דעה׳ ובינה בנגלות ובנסתרות · כבוד הרב מוהרר יחיאל בהגאון המפורסם מוהרר שלמה זללה״ה אשר אור תורתו היתה זורחת בק״ק מינסק להבין ולהורות · וכל ימיו בלל במים אדירים ים התלמוד והפוסקים דלה דלה והשקה מים חיים מבארות · ועולם חריפותו ובקיאותו למרחוק שלה פארות · ובאר בעומק עיניו כל המורות · בתורת אמת פעל גבורות · והבר מגילה עפה · מכופה בשלש עשרה נפה · וכשמש בלולים וברורים · אחד עשר ספרים · כולם כא׳ טובים על נפש עייפה כמים קרים · ועתה כי העיר ה׳ את רוח ש״ב ה״ה הרבני המופלג ומופלא קנקן חדש וישן מלא · ארי׳ דבי עילאה · בר אבהן ובר אוריין יאה ויאה ה״ה מוהרר ארי׳ ליב בהרב המאה״ג מוהרר״י אייזק זצ״ל נכד הגאון הנ״ל והכן להוציא לאור תעלומה אחד מספריו של זקנו הגאון הנ״ל אשר עד הנה היו חתומים וצרורות · מה שחבר גם על סדר הדורות · ולבו יהגה אימה כן יבוזו זרים יגיעו ויהי׳ כעני המהפך נחררות ע״כ באתי להיות סניף להמאורות · הרבני׳ הגאוני׳ אשר קדמו וגזרו גזירות אשר עד חמש עשרה שנה מיום כלות הדפוס לא יוסף שום אדם שלית ידו להוק הספר ההוא בעט ברזל ועופרת · והשומע יתברך מהאל יוצר המאורות הכ״ד המדבר לכבוד אכסניא של תורה הבא עה״ח היום יום ב׳ ט׳ אלול שנת תקכ״ה לפ״ק הק׳ יהושע העשיל הכהן הו׳ פה ק״ק שעברשין יצו ואגפי׳ יע״א בהגאון המפורסם בה״ם שו״ת בית אברהם

הסכמת הרבנים גאוני ליטא

הסכמת הרב הגאון הגדול אב״ד ור״מ דק״ק בריסק דליטא והמדינה :

אידי עברי פה ק״ק וויסאקי ביומא דשוקא הראני כבוד ה״ה הרבני המופלא והמופלג מוהרר ארי׳ ליב בהרב המאה״ג המנוח מוהרר״י אייזק את דברי הספרי מחברת הקודש אשר חיבר רב האי גאון מופת הדור א״ז הרב המנוח המפורסם מוהרר יחיאל זצ״ל שהי׳ אב״ד ור״מ בק״ק מינסק והגם שמחמת שאפפוני חבילו׳ טרדי׳ ולא הוה לי פנאי לטעום אפי׳ טעימ׳ בעלמא מדברי הספרי׳ הנ״ל אבל עם כל זה המפורסמים א״צ ראי׳ ואין בודקין מן המזבח ולמעלה על כן גם אנכי לא מנעתי מלהסכים עם המסכימים ומערידין את דברי הספרי׳ קדש של הגאון הנ״ל שרשות ביד הרבני מוהרר ארי׳ ליב הנ״ל לדפוס דברי הספרי׳ של א״ז איזה מהספרים שחיבר הגאון הנ״ל מה שירצה ואסכימה לחרמי׳ שאין לשום אדם להדפיס את א׳ מהספרי׳ קודש הנ״ל עד כלות חמשה עשר שנה מיום כלות דפוס ספרי׳ הנ״ל והעובר על דברי לטרקי׳ חוי׳ דרבנן דלת לי׳ אסותא כ״ד החותם לכבוד אכסני׳ של תורה היום יום ה׳ י״ד מנחם תקכ״ה לפק נא׳ אברהם מבית קנאילנבוגין חו׳ ק״ק בריסק דליטא :

הסכמת הרב הגאון החסיד המפורסם אב״ד דק״ק קיניגשבערג :

ותבט עיני בתורה קדשה · דברים אשר עתיק יומין כבה · וגם נאמן רוח הדבר כסה · הוא הנשר הגדול בעל כנפים · ברוחו פי שנים · אשר עיניו האירו באור תורה ופניו הזהירו כזוהר הרקיע וכעצם השמים לטוהר גברא רבה אתמהי רמ״אה בלל והעלה מרגליות טובה באר״ש שפתיו ברור מלל בספריו הקדושים אשר חיבר ספרים הרבה אין קץ חריפותו ובקיאותו הוא הגאון הגדול המנוח המפורסם מוהרר יחיאל אב״ד ור״מ דק״ק מינסק יצו והואל לקרוא בשם כל א׳ בשמו הנאה לו ראשון לדבר ספר סדר הדורות וס׳ הכינויים וס׳ המספרים וס׳ על דרוש וס׳ הטעמים וס׳ לקוטים. חכמה מאות ספרים וס׳ כללים מכל הש״ס וס׳ כללים על ספרי קבלה וחיבור. על הרב״ע ש״ע ושו״ת וס׳ השגות נקרא אבן הטועים גם פי׳ על פרקי אבות הן כל הא׳ עשר ספרים אשר היו מונחים באמתחות ובעו״ה שנאספו המצוקים את ארון ה׳ ונתבקש לישיבה של מעלה וכהיום העיר ה׳ את רוח קדשו של נכדו ה״ה התורני הרבני המופלג ארי׳ שבהבורה איספקלרי׳ המאירה מוהרר ארי׳ ליב בהרב המנוח המאה״ג מוהרר״י אייזק ועקר סיני׳ ומשכני׳ ורהיט ברהיטה דמלו״ה בו לשון זירוז מיד ולדורות ורוצה לזכות עם ה׳ בספרי זקנו הנ״ל והן עיני ראו במקצת ספרים של הגאון הנ״ל ואמרת בלבי אשר עליו טוב שם משמן טוב כו׳ ואשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו וגדל בשם טוב ונפטר בשם טוב ובוודאי לית דן בר נש . ובדעת נכדו של המחבר לקרבה אל המלאכה מלאכת הדפוס ומדאגה בדבר כן יבא איש אחר ויגרום גרמא בניזקין גלל כן אף שמעודי טמו״ן באי״ש קא מבעי להיות כתבא אל הקולות להספרים הבאים מחדש אך אדעתא דגברא רבה כזה לא נדרתי א״ע והנני מסכים עם המאורות הגדולי׳ שיפוצו מעיינות הנ״ל חוצה ובגזרת נחש גזרתי לכל מי אשר בשם ישראל יכונה להדפיס את הספרים הנ״ל משך חמשה עשר שנים מיום כלות הדפוס א״ל ברשיון מנכד המנוח המחבר הנ״ל ה״ה הרבני מוהרר״א ליב הנ״ל וזר פסול בעבודת הקודש כזה ראה וקדש במותר ולא באסור אשרי הדור שגדולים נשמעים לקטנים ובאתי עה״ח לכבוד אכסני׳ של תורה היום יום א׳ ז״ך לחודש השלישי שנתנה תורה תמימה שנת **בשרו טוב** לפ״ק פה ק״ק קיניגסבערג יצו ארי׳ ליב הלוי עפשטיין הו׳ פה ק״ק קיניגסבערג :

הסכמת הרב המאה״ג אב״ד ור״ם דק״ק אורלי׳ ואגפי׳ :

[illegible] חזו מפעלות ה׳ אשר שם שמות בארץ המנוח הרב הגאון הגדול המפורסם בדורו לשבח מוהרר יחיאל זצ״ל אב״ד ור״מ דק״ק מינסק

הסכמת הרבנים גאוני מדינת פולין

הסכמת הרב הגאון הגדול המפורסם בק"ק לבוב אב"ד ור"מ והגליל :

איש קדוש עלי עבר · נגוזרין גזר · דכולה בי' דייל' וספר' כאן שנה הרבה מעודו הוא לעי באורייתא · לא פסק פומי' מגרסא · ומילא כריסו בש"ס ובפוסקים קדמאי ובתראי ואף הכמתו עמדו לו והצליח ועשה פרי קדש הילולים שזכה לחבר חבורים גדולים המה אחד עשר הא' הוא על ארבע ש"ע ושו"ת וספר סדר הדורות וס' הכינוים וס' המספרים וס' הכינוים על הקבלה וס' על דרוש וס' הטעמים וס' ליקוטים מכמה מאות ספרים וס' כללי הש"ס וס' כללים בחכמת הקדושה וס' השגות נקרא אבן בטועים ופי' על פרקי אבות הן כל אלה עשתה ידו ה"ה הגאון הגדול זקן ויושב בישיבה כבוד מוהרר יחיאל בהרב הגאון מוהרר שלמה אב"ד ור"מ דק"ק מינסק יצ"ו אשר מפורסם לגדול מרבן שמו בין בעלי אסופות ולכן לא פלשתי אחריו בכל ספריו הקדושים הנזכרים כי אוקי גברא רבא אחזק' ומה גם בקבלתן שלטה עיני וטעמתי מנופת אמרותיו הטהורים וראוין הם למי שאמרן ותועליות רבות בספריו הנ"ל לפליטת סופרינו ואחרי רואי את בית נכותו הנני מסכים עם הגדולים אשר קדמוני להוציא לאור תעלומות חכמה ויפוצו מעיינות אלה להשפיע רב טוב השפעת ספרי קדש הנ"ל לכל מבקשי ה' ומה גם כי הדל מאישים אנכי לעמוד במקום גדולים אמנם להיות גדול הזה כמלך בקטן מאנוש ערכו כמותי לא מנעתי הטוב ובאתי עה"ח לכבוד אכסניא של תורה היום יום א' ג' תמוז ת"ל לפ"ק נאום הק' ... אב"ד ור"מ בק"ק פלונק נא' הייס בא"א מ"ו הגאון מוהרר שמחה כץ זצ"ל ה"ה רפעפרט חו' פה ק"ק פלונק יע"א :

הסכמת הרב הגאון המפורסם בה"ס מרכבת המשנה ושלחן עצי שטים :

ויעף אלי אחד מן השרפים · מחכמי כפופים · ה"ה ש"ב התורני הרבני המופלג אהרי' שבחבורה · מלא יראה ותורה · כחמד ונעים כבוד מוהרר אהרי' ליב בהרב המאור הגדול מוהרר"י אייזק זצ"ל האב"ד דק"ק קאיידנוב ובידו מגילות עפות כתובים משני עבריהם כמה וכמה אלפים ניירות מכתב ידי מר זקנו ה"ה ב"ד הרב הגאון המפורסם זקן ויושב בישיבה איש אלקים קדוש יאמר לו כבוד מוהרר יחיאל זצ"ל בהגאון המפורסם מוהרר שלמה האב"ד דק"ק סאקלוב אשר שמו בקרבי שהי' דודי זקני והגה הגאון מ' יחיאל הנ"ל נתפרסם שמו הטוב באיים רחוקי' מרוב חסידותו ופרישותיו · וגדול עולם בקיאותו אשר לא הניח דבר גדול ודבר קטן במעשה בראשית ומעשה מרכבה הקבלה הטהורה · ולא הניח עולם הבקיאותו בתלמוד בבלי וירושלמי ספרי וספרא · הכל כעשה לפניו כשלחן ערוך והנה הי' למראה עיני אחת משלש עשרה חיבוריו נקראו שמו ספר סדר הדורות שם הראה עולם בקיאותו אשר לא הניח בתורה שבע"פ קרן זוית שלא נשתקע בה להתהלך לארכה ולרחבה ותפס כמה וכמה השגות בענין ה' על האריות גדולי הראשונים והחליף עטרת מונים שכל מי שחננו ה' דעה בינה והשכל יראה בעין שכלו ויבין הגדל העצום שבין מחברת ובין מחברת שארי גדולי הראשונים כמו הכריתות והיוחסין ודומיהם האיך הכל העמיק והרחיב ברוב בקיאות להעמיד הדברים על מכונות האמת וקו הצדק מה שהוא דבר נחמד אף נעים לכל מאן דבעי לצלול במים אדירים · כסיני ועוקר הרים ולכוון מקור ההלכה ע"פ הכלל המסור בידינו שאין הלכה כתלמיד במקום רב זולת מאביי ורבא ואילך הלכה כבתראי · ומה נחמד דרכו

למבין איך קורא הדורות מראש וצופה ומביט עד סוף כל הדורות : אין פעוטי דפעוטי · ודבר בעתו מה טוב שאיסף וליקט כל הקורות · בכל הדורות · מחיבורי התנאים כמו סדס"י ופר"א ושארי מחברת טהורות הקודמים לא הניח קרן זוית אשר לא נשתקע בה והוא דבר הצריך מאד מאד לדורשי חמודות בעלי האגדה · חכמי חדה · מה נכבד היום הזה אשר תצא מחברתו לאורה ובודאי וישישו וישמחו בחיבור הנחמד הלא אנשי הבינים · מן הגופים ולפנים אשר הלו בה ידים · ידי הרב המובהק המחבר נ"ע ותוקף גזרתי גזירת נח"ש קיויא דרבנן על כל אשר יצא בגבולו להדפיס שנית משך חמשה עשר שנים אחרי כלות הדפסת הספר הנכבד הזה הן כתבניתו או בדומה לו בלי רשות המדפים המזכה את הרבים הרבני מוהרר"א ליב הנ"ל כאשר תקעו ידותיהם הגאונים אשר קדמוני והנזהר יבורך הכ"ד המדבר לכבוד אכסניא של תורה תמימה נפרשת כי תצא למלחמה אלול דהאי שתא **כשרה** לפ"ק שלמה בעהמ"ח מרכבת המשנה ושלחן עצי שטים :

הסכמת הגאון הגדול אב"ד ור"מ דק"ק ליסא :

ראיתי אלקים עולים מן הארץ · ארץ וזרי' יספרו תהילתו המה רבני וגאוני הזמן מתכאנים בסגנון אחד לפאר את מעלת כבוד הרב הגאון הגדול מוהרר יחיאל ז"ל שהי' אב"ד ור"מ בק"ק מינסק אשר כבודו ותהלה כאשר הקרתי הי' זקן ויושב בישיבה והיה בזמנו חד בדרא מתופסי תורה גאון עולם והנה אף גם שלא עיינתי בשאר חבוריו אכם בספרו אשר בקוראי שמו סדר הדורות מראש ועד סוף לא נסהר דיבור שהי' בקי בכל חדרי תורה בפלפל ובסברא · אתו הי' שרי' נהורא · והן בעודנו חי הרב הגאון הנ"ל לא זכה להוציא לאורה · והנה קם בן בנו תחתיו ה"ה הרבני המופלג אהרי' שבחבורה מוהרר אהרי' ליב בהרב המאה"ג מוהרר"י אייזק אב"ד ור"מ דק"ק קאיידנוב יצ"ו ובידו תכריך כתבים מכתבי זקנו הגאון הנ"ל ורוצה לזכות עם ה' באחת מספרי זקנו הגאון הנ"ל להביאם למלאכות הדפוס ולבו יהגה אימה פן יבוזו זרים יגיעו להשיג את גבולו לכן גזרתי בגזרת נח"ש וחוי' דרבנן דלת בי' אסותא' על כל אשר יקרב אל העבודה הזאת להדפים הספר הלז במשך חמשה עשר שנים בלתי רשיון הרבני המופלג מוהרר"א ליב הנ"ל כאשר תקעו יתידותיהם הרבנים גאוני ארץ והשומע לדברינו יונעם כ"ד המדבר לכבוד אכסני' של תורה ולומד' היום יום ד' ט"ו חשון **אכשרה** לפ"ק הקטן פייבל בלא"א מ"ו הגאון מוהרר שמואל העלמן הכ"ס הח' פה ק"ק ליסא יע"א :

הסכמת הרב הגאון הגדול אב"ד דק"ק אפטא :

הואיל שעבר עלי אורח מאורחא רהיטא וזוודי' כלילא דוורדא שושן ופרח · עטרת זקנים לבני בנים שהיא עטרה לראש צדיק אשר כתמר יפרח · פרח בכולי' טהור גברא ה"ה כבוד הרבני המופלא ומופלג מוהרר אהרי' ליב בהרב המאה"ג מוהרר"י אייזק ואהרי' זה שואג ביער דבשו מתוק יצא מהעז ויש לו טרף עלים מזית שמכנו בתוכו אגור יצפצף נועם בנעימה כתיבה יהיבה ובנעימ' קול יחיאל מדבר מתוך להבי' אש דעת כבתנה מסיני זה עוקר הרים כבוד אביו זקנו הגאון הגדול המפורסם מוהרר יחיאל זצ"ל שהי' אב"ד ור"מ בק"ק מינסק במדינת ליטא ואהרי' זה פגע בו בפגיעה של תפלה לתמוך את יד המסכמת לזה החיבור הנקרא בשמו סדר הדורות של אביו זקנו הגאון הנ"ל שראה להתגדר במלאכתו לדכו"ם אומנת אבותיו שכחו הי' בפיו למלל רברבין להוציא לאור התעלומה ודרכי תמיד להיות מהצנועים המושכין ידיהם בידים שניות לדברי סופרים אשר הדפים מקרוב באו אך שכבוד מוהרר ליב הנ"ל הראה לפני כתבי' מכתבי' שונים מכמה אפי רברבי הקרואים הפורשי' כנפיים על המחבר הגאון הנ"ל בכנפי רננות והלל שהם שטעמו טעמא המרא החמר עתיק שדעת זקני' נוחה הימנו בהלכה והריפו' ובקיאות וגם רקוקים העידו גדולי חקרי לב ומשנהין בשבחא דאורייתא שהמחבר הגאון הנ"ל הי' גדול ושלם עד זיבולא בתריית' והואיל שכבר איסתגר בקשייתא באתי נסניף לאריו' שדרשו וחקרו כבר בחקירה וקבלת' לקבל האמת והאמת דכם האי גררא מדאגה

מדבר כן יצא איש אחר בגבולו שגבלו ראשונים על משך חמשה עשר שנה מכלות הדפוס לזאת אני מדבר דבר בעטו עטין של נח"ש שיהי' כרוך על הקיפו ואין מקיפין במקום שיש הילול השם להדפו ולרדפו עד חרמה ויהי' בשמתא ולטותא דלית לי' אסותא והשומע לדברינו יונעם ויברך ברכת ויהי נועם כ"ד המדבר לכבוד אכסני' של תורה החזורת כחוט המשולש באורייתא תליתאי ה"ה כבוד הרב הגאון המפורסם אב"ד ור"מ דפה קסילתנו יצ"ו היום יום א' שהה עשר ימים בחודש אלול תקכ"ה לפ"ק פה ק"ק אפטא הקטן שאול סג"ל חו' פה ק"ק הנ"ל והגליל יצ"ו :

הסכמת הרבנים גאוני אשכנז

הסכמת הרב הגאון הגדול המפורסם אב"ד ור"מ דק"ק פיורדי :

כן הוא מפעולת ה' אשר שם שמות בארץ · קורא הדורות מראש בשמי ערץ · מיום ברוא ה' את האדם על הארץ · ולם בשם נקראו להיות גודרי גדר ולעמוד בפרץ · אנשי השם כולם · נקראו בשמותם עלי אדמות העולם · זה דור דורשיו · יראו ה' וקדושיו · שריו מנהיגיו וראשיו · אבותינו הקדושים · אשר התהלכו לפני ה' ולמלכותנו הי' אנשים השם · זכותם וצדקתם · עומדת לעד לדורותם · עם שופטינו זקינינו מלכנו שרינו · ונביאי האמת והצדק · מחזיקי בדק · וכל התנאים והאמוראים · החכמים ונבונים · והנה סבוראי והגאונים · והרבנים אשר קמו אחריהם · וכל תלמידיהם · ותולדותיהם כיוצא בהם · והנה ידוע לכל איש משכיל ונבון · בר לבב · התועליות הרבות · גדולות וטובות · אשר נמשכות · בעניני כבוד ההלכות · שמורות בכל ערוכות · מצד ידיעת אמיתית הזמן · וסדר נאמן · הויתם בדורותם · על מתכונתם · ובפרט בידיעת הקדימה והאיחור במנין ובמעלה · של אנשי כנסת הגדולה · והתנאים והאמוראים וחכמים רבנן סבוראים · והגאונים הנבונים · מלבד שארי תועליות · בידיעת הכמות אמיתיות · בכויות נרמזות לתלפיות · ורק בעו"ה הגליות התמידיות · והצרות רבות צרורות צרורונו מררונו באשכולות מרורות · אשר עברו עלינו · מיום חרב בית מאוינו · הן הנה סיבות עצומות מנעונו לדעת אמיתית זמן זמניהם · ואנפי הקדימה והאיחור בהם וסדריהם ונגנז ממנו ספר יחוסין · של החכמים האלה מוסדרים ביחוסין · ואולם לבעבור זאת כבר טרחו ויגעו רבים מאנשי המעלה · בעוצם בינתם וחכמתם הגדולה · לחוק בספר למשמרת · בעט ברזל ועופרת · את שמותם וזמן היותם · לשם ולתפארת · ועם שחשבו לסדרם על מכונם וסידורם · בזמן דורם · לא עלתה בידם מהם המונים · על מרכז אמיתתם וקוטב ישרם ות"ל ב"ה ישראל לא אלמן · כי הקים לנו ה' בדור שלפנינו רועה נאמן · מ"ה הגאון הגדול מעוז ומגדול מופלג בדורו · הג"י סביב קורו · נקרא מוהר"ר יחיאל ז"ל נכד הגאון המפורסם מהרש"ל ז"ל שהי' אב"ד ור"מ בק"ק מינסק יע"א · אשר הראה גודל חריפתו ועוצם בקיאתו · ורב תבונתו · בכמה חיבורים ברורים · נכונים וישרים · ומכללם חיבור ספר בינה סדר הדורות בן אמרות טהורות בראיות ברורות · נכונות · וישרות · מסוגי' הש"ס בבלי וירושלמי שמעתתא ואגדתא · וספרי וספרא ותוספתא · ומן הזוהר · וספר הבהיר · ומדרשים · לכל אפליהם דרושים · זמן וסדר כל ראשי וגדולי הדורות וחכמיהם · מחברם ומניניהם · עם כל מלמדיהם ותלמידיהם עם כל מקריהם · ואשר נעשה בימיהם · ועתה קם ה"ה ארי' שבחבורה גדול בתורה · המופלא גבר בכולה · מוהרר ארי' ליב נרו' בן הרב המאה"ג מוהרר"י אייזק ז"ל אב"ד ור"מ דק"ק קאיידנוב נכד להגאון המחבר הנ"ל והוציא לאורה · חיבור מר זקינו הנ"ל להגדיל תורה ולהאדירה · יקביענו בדפוס לעשותו בינן במהרה בסיועת האחים העשירים והנכבדים : החכמים ושלימים · קצינים המהוגנים · כש"ת כהרר אהרן וכהרר אלי' שי' מק"ק לייזן · שמם הטוב יעלה כיוזן · ולכן ראיתי כתבי יושר ודברי אמת מאיזה גאונים זמנינו חכמים שלימים תמימים מסכימים בהדפסת ספר סדר הדורות הנזכר למעלה · לשם ולתהלה · גמנו וגמרו עמו ואמרו וגזרו לבל ירום איש את ידו ורגלו · להדפיס ספר זה שנית ע"י עצמו או ע"י בני גילו בלעדי רצון ורשות הרב מוהרר"א ליב הנ"ל למען השיג את גבולו במשך זמן חמש עשרה שנה · בכל עבר ופינה · וכען מהודענא · דחוף אנא · לדא אסכימנא · וגזרנא · בגזרת עירין פתגמא דנא · דלא להשנא · וכל המשנה · ידו על התחתונה · לא יהיה לו ער ועונה · ומחיכן לי' בקלתא · בשמתא ולטותא · ליטרקי' הוי' דרבנן דלית לי' אסותא · ומאן דציית למילין אילין ליהוי מבורך מעילא עילאה · לעילא מכל ברכתא · עינוהי ועיינן יחזון באתכנשתא · דגלוותא לקרתא קדישתא · ובי מקדשא בגווי' תתבני ותשתכלל בריש טורי' רמתא · ונהיר נהורתא בזיווא כעימתא והדרתא כ"ד המדבר בשפה ברורה · לכבוד התורה

פה פיורד' יום שנכפל בו כי טוב י"א כסליו תקכ"ט לפ"ק נאו' הק' יוסף משטיינהרט הסו' בק"ק הנ"ל ואגפי' :

הסכמת הרב הגאון הגדול במדינת פפאלץ ור"מ דק"ק מנהיים :

ותבט עיני בשורי מראש אמונת אומן כדגוג אשר כוננו מעשה ידי אדם גדול בענקי' הגאון המפורסם מוהרר יחיאל ז"ל ה"ה שהי' אב"ד ור"מ דק"ק מינסק נכד הגאון רשב"ג מהרש"ל ז"ל ובהכהו ספרי דבי רב תנא הוא ופליג בחיבורין חד מנהון דסליק לעילא מתחלת בריאתו של עולם לסדר הדורות מאסף לכל המחנות עד שבא לכלל ישוב מדבר דבור על אופניו שלשלת וסדר זמני התנאים והאמוראים ורבנן סבוראי וגאוני' · וגם אחרי כן ואשר יבואו אגרת בקורות אשר הוקרה להם ובדורותיהם וכולהו משמי' דגמרא דמערבא ובבלי בלול ובלול מכל ספרא וספרי ומכילת' ופרקי ר"א ומדרשים והעמיק והרחיב בעוצם בינתו ובקיאותו להעמיד על הסדר ופרקו כאה מפרק ומשבר מתלעות עול עמל ואון באבן הטועים בטעיות המעתיקים בספרים אשר הוקרה בשמות התנאים והאמוראים ולכולם בשם יקרא בראיות מופתיות והעמידם על נכון מזמן לזמן והתועליות מראש נורים תשורנן בהקדמתו וביותר לדעת בזה מי הרב והתלמיד וזה כלל גדול בדיני מקורי ההלכה ודלא למשוך גברא אגברא ולמרמי משמעתתי' ודורשי המודו' יעלזו בכבודו' והנה מגלגלין זכות ע"י זכאי ה"ה הרבני ומופלג ארי' שבחבורה מוהרר"א ליב בן הרב המאה"ג מוהרר"י אייזק ז"ל שהי' אב"ד ור"מ בק"ק קאיידנוב נכדו של הגאון המחבר אשר הלעה ואשר הביא אל מזבח הדפוס יש"ש על מסכת קידושין ומדי עברו פה אתנו הראה בית נכאת טמון באיש כתבי קודש מזקינו הגאון המחבר ז"ל ונדבה רוח הנדיבים האחים הקצינים ומפורסמים כו"מ כהרר אהרן וכהרר אלי' מפה לתת לכסף מוצא מקור חכמה והזילו מכיסם לתועליות הדור ולכבוד הגאון המחבר להיות מנדרך שמעתתי' בעלמא דקשוט יהי' שכרם אתם ופעולתם פועלי אמת אקרו להוציא לאור תעלומות אלוהות וזכות הגאון המחבר וזכות הרבים הקורים בספר הזה תלוי בם והנני מסכים לדבר הגאונים אשר קדמוני בכה"ג וחו"י דרבנן שלא להדפים הספר הנ"ל מיום כלות הדפוס עד עבור חמשה עשרה שנים בלעדי רשות והורמנא הרבני מוהרר"א ליב הנ"ל וב"כ בשום פנים והשומעים לדברי ישכנו בטוחים ושאננים הכ"ד ביום ב' י"ב תמוז תקכ"ה לפ"ק בלייזן הק' נפתלי הירש בלא"א הגאון המפורסם מוהרר משה ז"ל ה"ה לבית קצנאילנבוגן חו' במדינת פפאלץ יע"א ור"מ בנה"מ הגדול דק"ק מנהיים יע"א :

הסכמת הגאון ר"ב דק"ק גלוגא רבתי' ואב"ד ור"מ דק"ק אייזן שטאט :

עלה ארי' מסבכו ומעונתו · מהררי קודש יסודתו : ובידו תעלומות חכמה תכריך כתבי קודש מגנזי אוצרו' זקינו אשר בנה ואשר נטע : ה"ה הגאון המפואר והמפורסם מוהרר יחיאל נכד הגאון הגדול המפורסם רש"ל שהיה אב"ד ור"מ בק"ק מינסק · והנה שמעתיהו נאכרתה שזה הגאון הי' חד בדרא בוצינא דנהורא · בקי בכל החכמות שכיות החמדה גדולה והדרי התורה · גם מלאכתו בשדי יער ישבר ארזי הלבנון בהשגתו על מחברי ספרי הדורות הוא קורא הדורות מראש ועד סוף נמוכת הותך ידין ויורה · כולהו תנאי ואמוראי סוקר בסריקה · יתנו עודיון ויצדקו לאמור דן גלי' רזיא מי יתן גם' יונקו ויען האי גברא רבה ויקירא נכדו של הגאון ה"ה הרב מוהרר"א ליב נרו' נכסף מאד לבנות בית אבין האדם הגדול בענקים ולזכות גם את הרבים ליהנות ממימיו הנאמנים להעמידם על מזבח הדפוס להוציא יקר תפניני' אחד מספריו של זקינו הגאון ז"ל הנקרא בשמו סדר הדורות ולבו והגה אימה כן יבאו זרים יגועו להשיג את גבולו הנני מסכים לדברי הגאונים אשר קדמוני בכה"ג וחוי' דרבנן שלא להדפיס הספר הנ"ל מיום כלות הדפוס עד עבור חמש עשרה שנים בלעדי רשות והורמנא הרב מוהרר"א ליב הנ"ל וב"כ בשום פנים והשומע לדברינו אלה יונעם כ"ד המדבר לכבוד אכספי' של תורה ולומדי' היום יום א' ד' כסליו **אכשרה** לפ"ק : הקטן לעמל הלוי ר"ב פה ק"ק גלוגא רבתי' :

Hurrying of the World

HEILPRIN, Jehiel ben Solomon

Seper seder ha-dorot

Carlsruhe 1769

T.p. wanting